

BIBLE

Kemethajüh

Naga, Northern Rengma Language

Naga, Northern Rengma - All Bible

Old Testament			
Adechhü	3	Nahum	1.513
Bvükesshu	96	Habakkuk	1.517
Leviyen	175	Zefaniya	1.522
Shicüsi	230	Haggai	1.527
Ayenzhüneng	302	Zekharia	1.530
Joshua	368	Malakhi	1.546
		New Testament	
Pendhenyi	412	Mathi	1.551
Ruth	456	Mark	1.625
1 Samuel	462	Luk	1.672
2 Samuel	522	Johan	1.749
1 Kadimithu	572	Kekuli	1.806
2 Kadimithu	630	Romnyi	1.875
1 Khenicüki	686	1 Korinthnyi	1.907
2 Khenicüki	740	2 Korinthnyi	1.937
Ezra	804	Galatiani	1.956
Nehemiya	821	Efesanyi	1.967
Esther	848	Filippinyi	1.978
Job	862	Kolossinyi	1.986
Zakeci	918	1 Thessalonikanyi	1.993
Kemetsajüh	1.059	2 Thessalonikanyi	2.000
Sansichhü	1.111	1 Timothi	2.004
Kesaki Khwi	1.126	2 Timothi	2.012
Isaya	1.135	Tita	2.018
Jeremiya	1.231	Filemon	2.022
Nonkegü	1.334	Ibrinyi	2.024
Ezekiel	1.343	James	2.046
Daniel	1.436	1 Pitor	2.054
Hoseya	1.464	2 Pitor	2.062
Joel	1.480	1 Johan	2.067
Amos	1.486	2 Johan	2.075
Obadiya	1.498	3 Johan	2.076
Jona	1.500	Jude	2.078
Mika	1.504	Ccücakechi	2.080

Naga, Northern Rengma - All Bible

Adechhü

Adechhü 1

Sahangkechi Cüki

- ¹Adechhü wi Anyiza na atssan nu ayyi sachi;
- ²ayyi na matsi nmi nu kaghacang. Kejang na pala tsüdi kejihhon, nu Anyiza ghamu na atssü miwi keqoeden.
- ³Tsaseng wi Anyiza na khi, “Kewegü yala ciwi ben thsülo.” — Ciwi kewegü na shhugho.
- ⁴Anyiza na kewegü tsü mu pi ma nen. Tsaseng wi Anyiza na kejang wina kewegü sapi ma kepa sa,
- ⁵nu ma kewegü tsüpi “aghanan” nu kejang tsüpi “aghaja” tsüti cia. Shitawa cen nu aghanen gho — tsüna atsathang atuwa.
- ⁶⁻⁷ Tsaseng wi Anyiza na khi, “Ciwi atssan na ayyi gishü nu tsü yala apen keni wi kepapa sa benya thsülo” — nu tsüti saya. Tsalina Anyiza na atssan sachi, nu tsüna atssü sa pi kepapa sala atssü yala ma cakhu nu ma miwi ben thsü.
- ⁸Anyiza na atssan tsüpi “tang” isa cia. Shitawa cen nu aghanen gho — tsüna atsathang keniwa.
- ⁹Tsaseng wi Anyiza na khi, “Ayyi ya shhugho thsüle kesalina atssan cakhu wi atssü ya apen kesü wi saghuya thsülo” — nu tsüti saya.
- ¹⁰Anyiza na ayyi keqha tsüpi “ayyi” nu atssü saghu keben tsüpi “atssükedone” isa cia. Anyiza na tsü mupi ma nen.
- ¹¹Anyiza na khi, “Ayyi wi aghanglani tsüdila shigü shhugho yathsü, aghanglanithu ma cü ben nu achantonthu ma bi bünya thsülo” — nu tsüti saya.
- ¹²Tsalina ayyi wina aghanglani cü tsüdi shigüya, nu Anyiza na tsü mupi ma nen.
- ¹³Shitawa cen nu aghanen gho — tsüna atsathang kechengwa.
- ¹⁴Tsaseng wi Anyiza na khi, “Atssan wi kewegüthu shhugho aghaja nu aghanan kepapa sa thsü, nu atsathang, amapi, nu takhunavü sa kewa tsü chüya thsü;
- ¹⁵tsüthu atssan wi wegü nu kewegü pi ayyiwi chi thsülo” — nu tsüti saya.
- ¹⁶Isanu Anyiza na kewegü keti keni saya, aghani pi aghanan wi ben thsü nu asha pi aghaja wi ben thsü; tsüti ghotsithu la sachi.

- ¹⁷Anyiza na kewegüthu pi atssan wi chi nu ayyi wegü thsü,
- ¹⁸aghanan nu aghaja wi wegü thsü, nu kejang kewegü kepapa sa thsü. Anyiza na tsü mupi ma nen.
- ¹⁹Shitawa chen nu aghanen gho — tsüna atsathang mejüwa.
- ²⁰Tsaseng wi Anyiza na khi, “Atssü wi kahangli kepapa kesa yala pongya thsü nu atssan wi awathu ya pighe thsülo.”
- ²¹Isanu Anyiza na atssükedone ghasübvü keti, atssü wi kahangli kepapa kesathu nu awathu tsüdila sachi. Anyiza na tsü mupi ma nen.
- ²²Anyiza na sawegü pi tsüthu tsüdi cü nu khi, “Atssü wi kahanglithu mezzasa nu jikayi, nu awathu ayyi wi jikayi waya.”
- ²³Shitawa cen nu aghanen gho — tsüna atsathang mangawa.
- ²⁴Tsaseng wi Anyiza na khi, “Ayyi wi ahangsa kahangli kepapa kesa asahang nu ahangsa, kizza nu keti tsüdila benya thsülo” — nu tsüti saya.
- ²⁵Isanu Anyiza na tsüthu tsüdi saya, nu Anyiza na tsü mupi ma nen.
- ²⁶Tsaseng wi Anyiza na khi, “Ikhang khili anyi sachi na; mathu tsiyen na ikhang ti nu ikhang cheng thsü na. Mathu ya atssü wi anga, awathu, nu ahangsathu asahang nu ahangsa keti nu kizza tsüdi miwi kedi sa thsüden.”
- ²⁷Isanu Anyiza na ma tsiyen ti kesa anyi sahangchi. Manyi pi npvüza nu nza sahangchi,
- ²⁸sawegü pi manyi cü nu khi, “Atsanga kejon benyalo, isanu ashicübvüghathu ayyi tsüdi wi wa hang nu tsü miwi kekhang sen thsü. Hi nshinyi pi anga, awathu, nu ahangsathu tsüdi miwi kekhang sen thsüden.
- ²⁹Hi nshinyi ya dsa thsüle kesalina pala cüghe nu achan bi tsüdi khuchidha;
- ³⁰isala ahangsathu awathu tsüdi tsse ghen hi ahanglanithu khuchitheng” — nu tsüti saya.
- ³¹Anyiza na ma sakechithu tsüdi ghangchi, nu ma nen ntsa ya. Shitawa cen nu aghanen gho — tsüna atsathang tughowa.

Adechhü 2

- ¹Tsütinu atssan, ayyi, nu ciwi keben tsüdila sa cenia.
- ²Ghanan tagüwa wi Anyiza na ma kuli keben tsü sacenya nu atsathang tagüwa wi ma nkulila ngan wa.
- ³Anyiza na sawegü pi atsathang tagüwa miwi chi nu tsü sametha, kepaghenanye ma sahangchi cenia theng nu tsü ghanan mnan wa.

⁴Hatinu atssan, ayyi sahangya.

Eden Sanku

Apvüwa Anyiza na atssan nu ayyi sa kechi wi

⁵aghanglanithu ayyi miwi nmi nu pala cü mangla npi shhughoya, kepaghenanye ma atsankegho kesun pi ayyi wi npi chi nu thola ciwi ayyiwa tsü npi ca;

⁶isala atssü manon wina lle shhugho ayyi ten tecca cü.

⁷ Apvüwa Anyiza na ayyiwi anisha pahan khuya nu tsüpi anyi zhüya; ma kahang khuchi keten hathakissa pi anyi tsüwa mitsan wi chi nu anyi tsüna hang shagha.

⁸Tsaseng wi Apvüwa Anyiza na nishuwa Eden wi asanku kesü saya; nu ma sahangkeyawa anyi tsüpi ciwi chi.

⁹ Apvüwa Anyiza na achanton tsikemehai tsüdi sapi ciwi shigü thsü nu ma bi kemehai bünya thsü. Asanku non wi kahang khuchiketen nu kemehai-keteshi chüya keten chanton na ben.

¹⁰Eden wi aghaku kesü lle shhugho atssü na asanku tsü zügü cüden; ciwi tsüna gishü pi aghaku mejü saben.

¹¹Aghaku atuwa tsüna Pishon; tsüna lle sen nu Havila diyyiwa vüben.

¹²(Ciwi suna kemetha hankedemvu nu alon menkedhu la muyaden.)

¹³Aghaku keniwa tsüna Gihon; tsüna lle sen nu Kush diyyiwa vüben.

¹⁴Aghaku kechengwa tsüna Tigri; tsüna Assiriya nishu lenwa lle waben, nu aghaku mejüwa tsüna Euftrat.

¹⁵Tsaseng wi Apvüwa Anyiza na anyi tsüpi Eden Sanku wi chi nu tsü ca nu hie thsü.

¹⁶Apvüwa Anyiza na anyiwa wi khi, “No asanku wi kedsau bi tsüdila la dsaya mehai;

¹⁷isala kemehai-keteshi chüya keten chan bi tsü ndsala, no tsü dsa lethu tsü ghanan no shüaben.”

¹⁸Apvüwa Anyiza na khi, “Anyi tsüwa ma ketan kahang thsü na mejumaghali. Hi ma kaghanpfü kemehai kesü sapi ma kekiqawa sa thsüden.

¹⁹Tsalina Apvüwa Anyiza na ayyi wi anisha pahan khuya nu pi aghangsathu nu awathu tsüdila zhüya. Isanu ma tsüthu ssinu anyiwa wi gho nu ma tsüthu nyan pi mangwale citen khe ghang; nu anyiwa na tsüthu pi mangwale ci khe tsüpi ma nyan sa.

²⁰Tsalina anyi na awathu nu aghangsathu tsüdi nyan ci cü; isala tsüthu kesütanla anyi kaghanpfü kemehaiwa sa meya.”

²¹Tsalina Apvüwa Anyiza na anyi tsü sapi jenchi ntsa wa thsü, nu ma jen keben jü ma menni gü kesü khushiya nu ma yisü meyen bhon.

²²Apvüwa Anyiza na amenni gü tsüpi nza kesü zhüya nu ma ssinu npvüzawa wi gho.

²³Tsaseng wi npvüzawa na khi, “Ha hi ti kesa kesü — Agü la igü, wina khushiya, asa la isa pi saya. Ma nyan na ‘nza’, kepaghenanye npvüza wina ma khushiya.”

²⁴ Tsalina npvüza na ma ba, ma jja teshi nu wa ma wubvü manyi pen waden, nu manyi tsüna asajjü kesütan saden.

²⁵Npvüzawa nu nzawa manyi qho kemissü lela njüghe.

Adechhü 3

Anyi Na Ajüh nkeya

¹ Apvüwa Anyiza na aghangsathu sa kechi jawi amaghangwa tsüna acho kepvü ntsawa. Amaghang na nzawa keü, “Anyiza na asanku wi kedsau bi mangla ndsa lalo no kiza kwe?”

²Nzawa khineng “Ma ishinyi na asanku wi kedsau bi tsüdila dsaya mehai;

³isala Anyiza kekhi na, ‘Nshinyi na achan asanku non wi kebenwa tsü ndsala nu tsü la nkidhenla, isalethu nshinyi shüaben’ tsüti kizale.”

⁴Amaghang na khineng “Tsü ntsakhiwa nye; nshinyi shü nben.

⁵Kepaghenanye Anyiza na chüben, nshinyi na kusi kedsau tsü dsa khe nshinyi nyon sha chi nu nshinyi la Anyiza ti kemehai-keteshi chüyaben.”

⁶Tsaseng wi nzawa na achanton tsüna khatila tsimehai nu ma bi tsüna mehaiben khe muya nu ma metsa shaghaya mvuthi sa. Tsalina ma kedsau tsü lapi dsaya, nu gishü pahan pi ma wuba cü nu ma wuba la tsü dsaya.

⁷Manyi tsü dsaya meyi manyi nyon shachi cü nu manyi kemissü kesa chüya; tsalina manyi khhaghabvü wa du pi kewenkili pi manyi wheng bhonya.

⁸Minulen wi manyi Apvüwa Anyiza na asanku wi kegoe keten hhai zaya, nu manyi wa achan jawi ma kuthi wa.

⁹Isala Apvüwa Anyiza na npvüzawa tsü cichi nu khi, “No khiewa ben nu?”

¹⁰Ma khineng “Hi no asanku wi keten hhai zaya nu hi kemissü ghen no messi nu kuthi benle!”

¹¹Anyiza na ma keü, “Thowa no kemisüle kiza nu? Hi no kedsau ndsa lalo kekhi tsü dsadha kwe?”

¹²Npvüzawa na khineng “No pi hi kaghanpfü sa kecü nzawa tsüna kedsau pi hi cü nu hi tsü dsadhale!”

¹³Apvüwa Anyiza na nzawa keü, “No mangkesa na tsüti sa nu?” Nzawa na khineng “Amaghang na hi mechu pi tsü dsa thsüle!”

Anyiza jühkekaghaten

¹⁴Tsaseng wi Apvüwa Anyiza na amaghang kiza, “No ha ghen ketizensa den; aghangsathu tsüdi miwi no ketan kishen-keshi ha pvüden, khili nten npvü pi ayyi kizzanu kegoe, nu no kahang chu ayyinikhu dsaben.

¹⁵Hi no sapi nzawa nshinyi nankemeghüli thsüaden; nshinyi shicübvügha na keshüthangla nankemeghüli den. Ma shicübvügha na nli cücha cüben, nu no mathu ccümeccen mcüben.”

¹⁶Ma nzawa kiza, “Hi no yala atsanga kenpvü wi ketizensa nu kepvügha wi agüccü ntsa sa thsüden. Isalela no tsü miwi nwuba nmvuthi saben nu ma cakhu wi ben thsüben.”

¹⁷Kheneng ma npvüzawa kiza, “No nwubvü jühkina nu hi ndsa lalo kesa kedsau tsü dsadha. No tsüti kesa ghen hi kishencü pi ayyi miwi chidha. No kahang chu n-güccü ntsa kuli nu kedsakejjü muyaben.

¹⁸Ciwi kepagha nu aghazüthu na shhugho nu no aghangwen tsü dsaben.

¹⁹Ayyi pi no zhü ketheng ti no ayyi npi ceng neng kewa chu agüccü nu kekuli wi shishü nu ayyi miwi pala mu dsaben. Ayyi pi no zhütheng nu no ayyi ceng neng wa ben.”

²⁰Adam na ma wubvü nyan pi Eve ciya, kepaghenanye ma anyi tsüdi jjawa.

²¹Apvüwa Anyiza na asahyu thsümeni saya nu pi Adam nu ma wubvü manyi mphi thsü.

Asanku Wina Adam nu Eve Manyi Kejügüshi

²²Tsaseng wi Apvüwa Anyiza na khi, “Anyi na khilitsü ikhang ti sa nu kemehai-keteshi chü bendha. Ma yala kahang chanton bi tsü dsanu anuphan hang thsü nten.”

²³Tsalina Apvüwa Anyiza na Eden Sanku wina ma jügüshi nu kheni pi ma zhüketheng ayyiwa tsü ceng wa thsüa.

²⁴Ma anyiwa jügüshi; nu Eden Sanku nishuwa tsü cherubim nu njünnu nnikeqhe apen tsüdi wila muya kemehaiwa tsüpi hie thsüa. Tsüna anyi thola kahang chanton tsüwa kete wi ngho thsüle kesalina.

Adechhü 4

Kain Nu Abel

- ¹Tsaseng wi Adam na ma wubvü Eve manyi gweghe nu ma wubvü na atsa-npvüya. Ma atsa kesü pvüghaya nu khi, “Apvüwa kekiqa ghenah hi atsa kesü muyadha.” Ma atsawa nyan pi Kain ciya.
- ²Tsaseng wi ma atsa kesü mu nengya nu ma nyan pi Abel ciya. Abel na aneni hie isala Kain na allikeca nyi sa.
- ³Matsü pahan seng wi Kain na abikehai pahan sengho Apvüwa kinyi.
- ⁴Nu Abel la ma neni tssütsewa tsü pathi nu ma sa kemehai ntsawa sengho kinyi. Apvüwa na Abel nu ma kinyi kechi tsü nen,
- ⁵isala ma Kain nu ma kinyi kechi tsü meyala. Tsalina Kain na ma lebenminu nu ma mmijan wa.
- ⁶Apvüwa na Kain kiza, “Mangkesa na nlebenminu nu n-mmijan ben nu?”
- ⁷Keujüla no kekuli meshon lethu, no n-nonghe kesa; isala no kekuli nkemehai ghenah kesami na no tetsaki bendha. Tsüna no yaya mvu saben, isala no tsü miwi khangya nsathu yishü.”
- ⁸Kain na ma cünyuwa Abel kiza, “Ishinyi alli wi wa na.” Ciwi manyi alli wi keben wi Kain na ma cünyuwa Abel pathia.
- ⁹Apvüwa na Kain keü, “Ncünyuwa Abel na khiewi ben nu?” Ma khineng “Hi nchüle, hi icünyuwa kehiewa kwe?”
- ¹⁰Apvüwa na khi, “No mangkesa na kemessi kekuli hati ha satheng nu? Ncünyuwa jü na ayyi wina hewi magha shagha bendha.
- ¹¹Kishen-keshi na nmiwi bendha nu no ayyi ha cakeya nmi. Ayyi na ma pang ka pi no ncünyuwa kepathi jü tsü tsenyadha.
- ¹²No allica lela ayyi na mangla shigü cü nben; no ayyi wi ajenlli nmila kegoedeja thsüden.”
- ¹³Kain na Apvüwa kiza, “Kemeten hawa ha ighena di mtsüdha.
- ¹⁴No ayyi hawi nu ntu wina hi jügüshi bendha. Hi ayyi hawi ajenlli nmila kegoe waden, nu anyi thowa na hi muya khe hi pathiabon.”
- ¹⁵Isala Apvüwa na khineng “Nyele, anyi thowa na no pathi khe ma miwi ajukhi tagü tughu yaben.” Anyi kesüle kesü lela Kain metu keyawa ma npathi thsüle kesalina Apvüwa na zensu kesü pi Kain miwi chia.
- ¹⁶Tsalina Kain na Apvüwa tu wina bvü nu wa ayyi kesü “Kegoedejapen” kesa Eden na nishuwa wi hang wa.

Kain Shicübvüghathu

¹⁷Kain nu ma wubvü manyi na atsa kesü muya nu ma nyan pi Enok ciya. Kain na anyunuti kesü saya nu tsüpi ma tsawa nyan ci.

¹⁸Enok tsa na Irad, Irad na Mehujael ba, nu Mehujael tsa na Methushael, Methushael na Lamek ba.

¹⁹Lamek na ma wubvü keni, manyi nyan na Ada nu Zila.

²⁰Ada na anyi asahang kecen nu anithsüjjen wi hang ketenthu baqhaiwa Jabal tsü pvügha.

²¹Ma cünyuwa na harp nu lalali khou ketenthu baqhai Jubal.

²²Zila na lezza nu amighe pi atsanqaithu tsüdi cü ketenwa Tubal Kain pvüghaya. Tubal Kain tssüggüwa na Namah.

²³Lamek na ma wubvü keni kiza, “Ada nu Zila nshinyi ijüh kinalo, anyi kepvünyi kesü na hi misamina kecü ghenah hi ma pathidha.

²⁴Keujüla anyi Kain kepathiwa miwi kahangli tagü yaletu, hi kepathiwa miwi kahangli achentagü nu tagü yaben.”

Seth nu Enosh Manyi

²⁵Adam nu ma wubvü manyi atsa kepa wi la kesü muya. Eve na khi, “Kain na pathi kesawa Abel mithon wi Anyiza na atsa kesü pi hi cüdha.” Nu ma nyan pi Seth ciya.

²⁶Seth tsa na Enosh. Tsü nten anyi na Apvüwa kemetha nyan sen nu kinyi wa.

Adechhü 5

Adam Shicübvüghathu

(1 Kc 1.1-4)

¹ Hana Adam shicübvüghathu nyan kezü. (Anyiza na anyi sahang kechi wi manyi pi ma tsi ti sachi.

² Ma npvüza nu nza sahang chi nu sawegü pi manyi miwi chi, nu manyi pi “Anyi Kahang” isa ci.)

³ Adam na amapi 130 wi atsa kesü ma ti kesa muya nu ma nyan pi Seth ci.

⁴ Tsaseng wi Adam na amapi 800 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,

⁵ nu ma kahang mapi 930 wi shüa.

⁶ Seth na amapi 105 wi atsa kesü Enosh muya,

⁷ nu tsaseng wi amapi 807 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,

⁸ nu ma kahang mapi 912 wi shüa.

- ⁹Enosh na amapi 90 wi atsa kesü Kenan muya,
¹⁰nu tsaseng wi amapi 815 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
¹¹nu ma kahang mapi 905 wi shüa.
¹²Kenan na amapi 70 wi atsa kesü Mahalalel muya,
¹³nu tsaseng wi amapi 840 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
¹⁴ma kahang amapi 910 wi shüa.
¹⁵Mahalalel na amapi 65 wi atsa kesü Jared muya,
¹⁶nu tsaseng wi amapi 830 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
¹⁷ma kahang mapi 895 wi shüa.
¹⁸Jared na amapi 162 wi atsa kesü Enok muya,
¹⁹ma tsaseng wi amapi 800 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
²⁰ma kahang mapi 962 wi shüa.
²¹Enok na amapi 65 wi atsa kesü Methusela muya,
²²tsaseng wi Enok na amapi 300 Anyiza gweghe hang nu ma tsanga kepa wi la ben.
²³Ma amapi 365 hang.
²⁴Ma kahang wi Anyiza ssinu gweghe, nu ma nmula, kepaghenanye Anyiza na ma ssi bvüa.
²⁵Methusela na amapi 187 wi atsa kesü Lamek muya,
²⁶ma tsaseng wi amapi 782 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
²⁷nu ma kahang mapi 969 wi shüa.
²⁸Lamek na amapi 182 wi atsa kesü muya,
²⁹nu khi, “Apvüwa na kishen-keshi pi kechi yyi ha wina ithu kekuli gükeccü kesa wi atsa hana kecca sengho ithu cüden.” Tsalina ma nyan pi Noah ciya.
³⁰Lamek na tsaseng wi amapi 595 hang. Ma atsanga kepa wi la ben,
³¹nu ma kahang mapi 777 wi shüa.
³²Noah na amapi 500 kesa seng wi atsa kecheng muya, mathu nyan na Shem, Ham, nu Jafeth.

Adechhü 6

Anyi Kahang Nkemehai

- ¹ Anyi na ayyi tsüdi wi bvüzighe kewa wi mathu ngathu pvüghaya.
- ² Anyiza tsathu na nza atsimesai ntsa kesathu kemu wi mathu kenenthu kessi pi mathu wubvü saya.
- ³ Tsalina Apvüwa na khi, “Hi anyithu ya anuphan nhang thsüdha; mathu na shü wa keten nyi. Nansü nten na mathu amapi meza nu ngwe miwi nhang thsüdha.”
- ⁴ Tsü tsüwi nu tsü seng wi lela Anyiza tsathu nu nzathu shicübvügha anyi khüton kemehai ayyi wi ben. Mathu na wakesa tsüwi anyi kedi kekhang nu kemechan sa.
- ⁵ Apvüwa na ayyi wi anyi tsüdila hang nmehai nu matsü tsüdi wi mathu kemeshen nmehai kesa mukeya wi,
- ⁶ ma mathu sapi ayyi wi hang thsü kesa ghen ma leben güccü. Ma asengmeshen,
- ⁷ nu khi, “Hi ayyi miwi anyi sahang kechithu, aghangsathu nu awathu la nmi thsü laden, kepaghenanye hi mathu sakechi ghen ileben güccüdha.”
- ⁸ Isala Apvüwa na Noah nen.

Noah

- ⁹⁻¹⁰ Hana Noah cüki. Ma atsa kecheng ben, Shem, Ham, nu Jafeth. Noah na kesazzi mangla nmi nu ma tsüwi ma ketan anyi kemehai. Ma Anyiza ssi ghanpfü nu hang,
- ¹¹ anyi kepa wi tsüdila Anyiza tuwi meghangmeghe nu yasayala na ayyi pong.
- ¹² Anyiza na ayyi ghang kechi wi nmehaila kesa muya, kepaghenanye anyi tsüdila meghangmeghe wa.
- ¹³ Anyiza na Noah kiza, “Hi anyi tsüdi yasa piale cenyadha. Hi mathu tsüdi yasatha saden, kepaghenanye yasayala kekuli na ayyi pongdha.
- ¹⁴ Achan kemehai pi n-ghena ahunjjen kesü cühya; ma non wi shondhi kepapa saya nu anie pi ahunjjen non nu amei wila nyen yalo.
- ¹⁵ Ahunjjen kesie 133 meter kemeza 22 meter nu kemisi 13 meter isalo.
- ¹⁶ Ahunjjen keshon wi 44 sentimeter na meiwa wi jjenkubhi kesü saya. Ashha kecheng sa nu ma keshon wi ajenka kesü saya.
- ¹⁷ Hi atssüdon kesun pi ayyi miwi kahangli tsüdi meyanthi thsüaden. Ayyi miwi pala tsüdila shüaben,
- ¹⁸ isala hi no ssinu cenkethenjüh kesü saden. No, nwubvü, ntsathu, nu mathu wubvüthu ssinu ahunjjen non wi duya.
- ¹⁹⁻²⁰ No aghangsathu nu awathu alen kepapa kesa tsüdi hang ben thsüle kesalina npvüzawa kesüsü nu nzawa kesüsü ssinu ahunjjen non wi duya.

²¹Nthu nu tsüthu ghen a kedsakejjü kepa kesa tsüdi sen du tsanqaiya.”

²²Noah na Anyiza ma kekiza ti tsüdila saya.

Adechhü 7

Atssüdon Kegho

¹Apvüwa na Noah kiza, “Ntheighthu maben ssinu ahunjen wi duyalo; kepaghenanye hi ayyi wi no ketan ketsatan nyi muyale!

²No aghangsa kemethathu len kepa kesa wubanyi tagügü isala nkemethathu wubanyi kesüsü ketan kessiya.

³Awathu la alen kepa kesa wubanyi tagügü kessiyalo. Aghangsa nu awa alen kepa kesa ayyi wi hang nu mizzasa wa thsüle kesalina tsüti sayalo.

⁴Ghanan tagü seng wi hi atsankegho kesun pi ghanan jügha nu ghaja jügha ghotsü den, isanu ayyi wi hi sachi ketheng kahangli eben tsüdi dedi thsüaden.”

⁵Noah na Anyiza ma kekiza tsüdila saya.

⁶Noah kahang amapi 600 wi atssüdon na ayyi wi gho.

⁷Noah nu ma wubvü, ma tsathu nu mathu wubvüthu na atssüdon wina shhuyale ahunjen non wi duya.

⁸Aghangsa nu awa len kepa kesa kemethathu nu nkemethathu lela wubanyi tsüdi,

⁹Anyiza na khikechi ti Noah gweghe ahunjen wi duya.

¹⁰Ghanan tagü seng wi atssüdon na gho.

¹¹Noah kahang mapi meza tugho asha keni ghanan tagha nu tagüwa wi ayyi non wi atssü eben pen tsüdila pvükhhi nu tang wi atsanku tsüdila shachi,

¹²nu ghanan jügha ghaja jügha ayyi wi atsangho thsü.

¹³Tsü ghanan wi Noah nu ma wubvü manyi tsa kecheng Shem, Ham, nu Jafeth, nu mathu wubvüthu gweghe ahunjen non wi du.

¹⁴Aghangsa nu asahang kepa kesa, kizza nu keti, nu awathu len kepa kesa tsüdila ssinu mathu gweghe du.

¹⁵Kahangli eben len kepa tsüdi wubanyinyi na Noah gweghe ahunjen wi du,

¹⁶tsüna Anyiza na khikechi ti sa. Tsaseng wi Apvüwa na ajenka khenya.

¹⁷Ghanan jügha atsan na mahandhila gho nu atssüdon na dhu pi ahunjen na ma mei wi benya kemehai sa.

¹⁸Atssüdon jikayi pi dhu ntsa nu ahunjen na ma miwi ben wa.

- ¹⁹Atssüdon na ji ntsa pi yyishiphon kemisi ntsathu lela donbhon;
- ²⁰tsüna yyishiphon kemisi ntsathu miwi meter tagü kia.
- ²¹Ayyi miwi kahangli keben ahangsa, awa, nu anyi tsüdila shüa.
- ²²Ayyi miwi ahathakissa keten tsüdila shüa.
- ²³Apvüwa na ayyi wi kahangli keben anyi, ahangsa, nu awathu tsüdila dedi thsüa. Noah nu ma gweghe ahunjen wi kebenthu tsü ketan meyasa.
- ²⁴Ghanan meza nu deni sa lela ayyi wi atssü na qan nwa.

Adechhü 8

Atssükedon Sakhen

- ¹Anyiza na Noah nu ma gweghe ahunjen wi keben ahangsathu tsü nmali; ma ameghü yala sho thsü nu atssü mo teqha thsüa.
- ²Ayyi non wi atssü bvü keshhugho pen nu tang wi atsankuthu khen. Atsan nghola,
- ³ghanan meza nu deni seng wi atssü na ashishi sa qan wa.
- ⁴Asha tagüwa ghanan tagha nu tagü wi ahunjen na ki Ararat Yyishiphon miwi ngan wa.
- ⁵Atssü na zeng pfü wa, nu asha taghawa ghanan atuwa wi ayikhathu shoni mu shagha.
- ⁶Ghanan jügha seng wi Noah na jjenkubhi shachi
- ⁷nu aduwwe kizzawa kesü kesun pi bvü thsü. Tsüna kheneng nghola, isala atssü npi keqha chu pighe kevüli wa.
- ⁸Tsaseng wi Noah na atssü keqha wadhala npi khe chüyale nkhetsü kesü kesun chi,
- ⁹isala atssü na khilila ayyi donbhon keben ghenä nkhetsüwa na ma keka pen nmula. Tsüna kheneng ahunjen wi gho, nu Noah na ma kwen chang chi nu tsü ssiya.
- ¹⁰Ma tsüseng wi ghanan tagü hie nu nkhetsüwa tsü kesun nengchi.
- ¹¹Tsüna minulen wi oliv wa kahang kesü mcü pi nu ma wi gho neng. Tsalina Noah na atssü qan wadhale kesa chüya.
- ¹²Tsaseng wi ma ghanan tagü hie nu nkhetsüwa tsü kesun nengchi; khilitsü nkhetsü tsüna kheneng ngho la.

¹³Noah kahang mapi 601 asha atuwa ghanan atuwa wi atssükedon na qan wa. Noah na ahunjen sha nu ghang kevüli chinan ayyi wi atssükedon na keqha wa kebenla muya.

¹⁴Asha keniwa ghanan ngwe nu tagü wi ayyi na qentha sa.

¹⁵Anyiza na Noah wi kiza,

¹⁶“Nwubvü, ntsathu, nu mathu wubvüthu tsü ahunjen wina ssinu shhulo.

¹⁷Awathu nu aghangsathu tsüdila ssinu no gweghe shhulo, isanu mathu ya mizzasa sen nu ayyi tsüdi wi waya thsülo.”

¹⁸Tsalina Noah na ahunjen wina ma wubvü, ma tsathu, mathu wubvüthu ssinu shhua.

¹⁹Aghangsa nu awathu tsüdila ahunjen wina mathu len kepapa wi akhang khang sala shhua.

Noah Na Kekinyikesa

²⁰Noah na Apvüwa wi kekinyipen kesü saya; ma aghangsa nu awa kemetha kesüsü khuya nu tsü maben pi kekinyipen miwi mecang pi ahansha sachi.

²¹Apvüwa na ahansha kesa kemecang han tsü ma nen nu ma ketanla hati khi, “Anyi kekuli ghena hi kishen-keshi pi ayyi wi nchi nengdha; anyi ma kepvüza tsü wina ma kemeshen nmehai kesa tsü hi chüben. Hi haseng witsü nansü ti ayyi wi kahangli keben tsüdi meyasa nengdha.

²²Ayyiwa ha keben chu ciwi pala cü keyang nu kewwi tsü saben. Ciwi keshüthangla kese tsü nu keyeng tsü, pathsü nu mazu, aghaja nu ghanan saben.”

Adechhü 9

Anyiza Na Noah Ssinu Ajühkecen

¹ Anyiza na sawegü pi Noah nu ma tsathu cü nu khi, “Atsanga kejon benyalo, isanu nthu shicübvüghathu na ayyi tsüdi wi hangyalo.

²Aghangsa, awathu, nu anga tsüdi nthu messi nu hang thsüden. Mathu tsüdi pi nthu kekhu wi chidha.

³Nthu na tsüthu nu aghangwen la dsaya mehai, hi tsüthu tsüdi pi nthu tsse sa thsüdha.

⁴ Isala ajjü na asa wi keben tsü ndsala, kepaghenanye kahangli na ajjü wi ben.

⁵Kesüle kesü lela anyi kahangli kepathiwa hi ma miwi kahangli ya nengden; nu aghangsa na anyi kahangli kepathiwa hi tsü pi shü thsüaden.

⁶Anyiza na anyi pi ma tsi ti sachi, tsalina thowa na anyi pathi khe anyi kepa wi ma pathiabən.

⁷Nthu atsanga kejon ben meyathu yishü, isanu nthu shicübvüghathu na ayyi tsüdi wi hangyalo.”

⁸Anyiza na Noah nu ma tsathu wi kiza,

⁹⁻¹⁰“Hi khili nthu nu nthu shicübvüghathu, kahangli keben tsüdi — awa nu aghangsathu, — nthu gweghe ahunjen wina shhugho keyathu tsüdi ssinu cenketenjuh kesü sabən.

¹¹Ajuh hathu wi nthu ssinu cenketenjuh sabən: Hi ijüh khuchiben, haseng witsü hi atssükedon pi kahangli keben tsüdi meyasa nengdha; nu atssükedon pi ayyiwa tsü meyasa nengdha.

¹²Hi nthu nu kahangli keben tsüdi ssinu anuphan cenketenjuh sa keben zensu wi,

¹³hi cünieqho-keshon pi akulu wi chitheng. Tsüna hi ayyiwa ssinu cenketenjuh zensu.

¹⁴Hi khathansha atssan wi akulukeshü sengho nu cünieqho-keshon muya khe,

¹⁵hi nthu nu aghangsathu tsüdi tuwi ijühkhuchi ketheng atssükedon pi kahangli keben tsüdi meyasa nengdha kesa tsü meshen yaden.

¹⁶Akulu wi cünieqho-keshon shhugho nu hi tsü muya lethu hi ayyi wi kahangli keben tsüdi ssinu anuphan ghenā cenketenjuh sa ketheng tsü meshen yaden.

¹⁷Tsüwa tsüna hi ayyi wi kahangli keben tsüdi ssinu ajüh cenketeng zensu.”

Noah Nu Ma Tsathu

¹⁸Ahunjen wina shhukeya Noah tsa kecheng na Shem, Ham, nu Jafeth. (Ham na Kanaan ba).

¹⁹Noah tsa kecheng na ayyi wi anyi tsüdi bamyithu.

²⁰Noah na allikeca nyi kesü, ma kemeshentsse ton pi kisheng nyi atuwa.

²¹Ma kisengtssü pahan jjukeya seng wi ma dina wa, athsümeni khushi pi nu kemissü ma nithsüjjen wi jenben.

²²Kanaan bawa Ham na ma ba kemissü tsü munu shhula ma cünyuwa keni kiza.

²³Tsaseng wi Shem nu Jafeth manyi athsü pi manyi depfü wi chiya nu demisenneng lentsen du athsü pi manyi ba wheng cüa; manyi mmi pi manyi ba kemissü tsü n-ghang.

²⁴Noah na metsa shagha nu ma tsa ghanyi ntsawa na ma miwi khati sa khe chüya,

²⁵nu khi, “Kishen-keshi na Kanaan miwi benlo! Ma ma cünyuthu magha kesü saden.

²⁶Apvüwa Anyiza ya sawegü pi Shem cülo! Kanaan na Shem maghawa saden.

²⁷Anyiza na Jafeth sapi jikayi wa keyawa sa! Ma shicüthu ya Shem nyithu gweghe hang keyawa sa! Kanaan na Jafeth maghawa saden.”

²⁸Atssükedon seng wi Noah na amapi 350 hang,

²⁹nu ma kahang amapi 950 wi shüa.

Adechhü 10

Noah Tsathu Shicübvüghathu

(1 Kc 1.5-23)

¹Hathu ha Noah tsa: Shem, Ham, nu Jafeth shicübvüghathu. Ha kecheng ha atssüdon kegho seng wi atsa hathu muya.

²Jafeth tsathu; Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek, nu Tira — ha mathu bamyithu nyan.

³Gomer shicüthu na Ashkemaz, Rifath, nu Togarma nyithu.

⁴Javan shicüthu na Elisha, Spain, Sipra, nu Khode nyithu;

⁵mathu na anyi atssükedone katen nu atssü mangkehi wi hang keten bamyithu. Jafeth shicüthu na amizza kepapa ayyi kepapa wi hang nu papa jühjja khi.

⁶Ham tsathu: Kush, Ejipt, Libia, nu Kanaan— ha mathu bamyithu nyan.

⁷Kush shicüthu na Seba, Havila, Sabta, Rama, nu Sabteka nyithu. Rama shicüthu na Sheba nu Dedan nyithu.

⁸Kush tsa na Nimroth ayyi miwi aghikekhang ntsa atuwa.

⁹Apvüwa kekhang ghen ma asa kejügü kemehai nyi sa, tsalina anyithu khi, “Apvüwa na no sapi Nimroth asakejügü kemehaiwa ti sa kecüwa salo!”

¹⁰Aghatsan wi ma kadiyyi na Babilon, Erek, nu Akkad tsüdila saghu ha kecheng qho Babylonia yyi wi.

¹¹Ma ayyi ciwi na Assiriya wi wa anyunuti Nineve, Rehoboth-Ir, Kala,

¹²nu Nineve nu anyunuti ketiwa Kala manyi jüwi Resen hathu saya.

¹³Ejipt shicüthu na Lydia, Anan, Lehab, Naftu,

¹⁴Pathru, Kaslu, nu Kreta nyithu, mathu shicüthu na Filistin nyithu

¹⁵Kanaan tsathu keqhaiwa na Sidon, nu Heth — ha mathu bamyithu nyan.

¹⁶Kanaan na anyi hathu baqhai la sa Jebus, Amor, Girgash,

- ¹⁷Hivi, Arkit, Sinit,
- ¹⁸Arvad, Zemari, nu Hamath nyithu. Kanaan nyithu amizza kepapa kesa na bvüzighe wa,
- ¹⁹Sidon ggü kecu acülawa Gaza kete Gerar, nishuwa Sodom, Gomorrah, Adma, nu Lasha kete Zeboüm.
- ²⁰Ham shicüthu na amizza kepapa ayyi kepapa wi hang nu papa jühjja khi.
- ²¹Jafeth cünyu keqhaiwa Shem na Ibri nyi tsüdi baqhai.
- ²²Shem tsathu — Elam, Asshur, Arpakshad, Lud, nu Aram, ha mathu bamyithu nyan.
- ²³Aram shicüthu na Uz, Hul, Gether, nu Meshek nyithu.
- ²⁴Arpakshad na Eber bawa Shela ba.
- ²⁵Eber na atsa keni ben; kesü nyan Peleg, kepaghenanye ma tsüwi ayyi pi gishüa; kepawa nyan na Joktan.
- ²⁶Joktan shicüthu na Almodad, Shelef, Hazarmaveth, Jera,
- ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla,
- ²⁸Obal, Abimael, Sheba,
- ²⁹Ofir, Havila, nu Jobab nyithu. Mathu tsüdila Joktan shicü.
- ³⁰Mathu kahang yyiwa tsüna Mesha wina wa nishuwa yikha diyyi wi Sefar kecu.
- ³¹Shem shicüthu na amizza kepapa ayyi kepapa wi hang nu papa jühjja khi.
- ³²Anyi hathu tsüdila Noah shicüthu, mathu myishi kenie wina mathu amizza kepapa sa hang. Atssükedon na ayyi keyasa seng wi Noah shicüthu ha wina ayyi wi amizza tsüdi sa bvüa.

Adechhü 11

Babilon Ducükezhü

- ¹Adechhü wi ayyi nyi mabenla ajühjja kesü nu ajüh la kesütan.
- ²Mathu nishu wina kegoe sen nu Babylonia deshentijü kesü wi ghoya nu ciwi hang wa.
- ³Mathu khokho wi khi, “Ghalo, ithu na yimecanglon sa nu mecang kemehai saa na.” Isanu mathu na yimecanglon saya nu zententssü pi tsüthu zenghuya.
- ⁴Mathu khi, “Ithu anyunuti kesü sa nu ciwi aducü zhü senki akulu cu cü na, isanu tsüpi ithu nyan kemehai sa nu ithu ayyi tsüdi wi bvüzighe nwala na.”

⁵Tsaseng wi Apvüwa na dughola anyithu na sa ketheng anyunuti nu aducü tsü ghang,

⁶nu ma khi, “Khili anyi hathu ha tsüdila kesü nu mathu ajühjja la kesütan khiben; hawa ha mathu mangwa samvu ben khe tsü ketegü bendha. Mathu wan nu mangwa samvu ben khe tsü saya mehaidha.

⁷Tsalina ikhang cüla mathu jüh tsü pakivvü pi nu mathu ya khokho jühjja kekhi tsü nchü thsüla na.”

⁸Tsalina Apvüwa na mathu jügü zighe pi ayyi tsüdi wi chi nu mathu anyunuti tsü nsa thsüla.

⁹Anyunuti tsüwa nyan na Babilon, kepaghenanye Apvüwa na ciwi anyithu ajühjja pakivvü pi nu anyithu ya ayyi tsüdi wi bvüzighe wa thsüa.

Shem Shicüthu

(1 Kc 1.24-27)

¹⁰Hathu hana Shem shicübvüghathu. Atssükedon seng amapi keni Shem kahang mapi 100 wi ma atsa kesü Arpakshad muya.

¹¹Tsaseng wi ma amapi 500 hang nu atsanga kepa wi la muya.

¹²Arpakshad na amapi 35 wi atsa kesü Shela muya,

¹³ma tsaseng wi amapi 403 hang nu atsanga kepa wi la ben.

¹⁴Shela na amapi 30 wi atsa kesü Eber muya,

¹⁵ma tsaseng wi amapi 403 hang nu atsanga kepa wi la ben.

¹⁶Eber na amapi 34 wi atsa kesü Peleg muya,

¹⁷ma tsaseng wi amapi 430 hang nu atsanga kepa wi la ben.

¹⁸Peleg na amapi 30 wi atsa kesü Reu muya,

¹⁹ma tsaseng wi amapi 209 hang nu atsanga kepa wi la ben.

²⁰Reu na amapi 32 wi atsa kesü Serug muya,

²¹ma tsaseng wi amapi 207 hang nu atsanga kepa wi la ben.

²²Serug na amapi 30 wi atsa kesü Nahor muya,

²³ma tsaseng wi amapi 200 hang nu atsanga kepa wi la ben.

²⁴Nahor na amapi 29 wi atsa kesü Tera muya,

²⁵ma tsaseng wi amapi 119 hang nu atsanga kepa wi la ben.

²⁶Tera na ma kahang amapi 70 seng wi Abram, Nahor, nu Haran ma kecheng ba saya.

Tera Shicübvüghathu

²⁷Hathu hana Abram, Nahor, nu Haran mathu ba Tera shicübvüghathu. Haram na Lot ba,

²⁸Haran na ma ba hang keben tsüwi ma nyu Ur, Babilon yyi wi shüa.

²⁹Abram na Sarai yaya, nu Nahor na Milka yaya. Haran na Milka nu Iska manyi ba.

³⁰Sarai na atsanga nmi.

³¹Tera na ma tsa Abram, Haran tsa Lot, nu ma cünyiewa Abram wubvü Sarai ssiya nu mathu Babylonia wi Ur nyunuti tsü teshi theng nu Kanaan yyi wi wa. Mathu Haran yyi kecu wa nu ciwi hang wa.

³²Tera na ciwi ma kahang amapi 205 wi shüa.

Adechhü 12

Anyiza na Abram Keci

¹ Apvüwa na Abram kiza, “No diyyiwa, nshilithu, nu nba jjen tsü teshi theng nu hi ayyi kesü pi no ccüca keten witsü walo.

²Hi ashicü kejon pi no cüden, nu mathu na mizzatenti keti kemehai saben. Hi sawegü pi no cü nu n-nyan sa mechan chiden, isanu no kesawegü kepvüwa saden.”

³ “Hi sawegü pi no cü ketenthu sawegü cüden. Isala kishen cü pi no cü ketenthu kishen cüden.” “Nu hi no wina sawegü pi mizzatenti tsüdila cüden.”

⁴Abram na ma kahang mapi 75 wi Apvüwa na ma kekiza ti ma Haran wina Lot ssinu shhu.

⁵Abram na ma wubvü Sarai, ma cünyuwa tsa Lot, nu ma keben-keyeng tsüdi nu Haran wi ssikeya amaghathu tsüdi ssiya nu Kanaan yyi wi wale kesa ghen shhu. Mathu wa Kanaan cukeya wi,

⁶Abram na ayyi tsü pvüdhi sen nu Moreh ji chanton kemetha, Shekhem wi kemetha pen kesü wi ghoya. (Tsü tsüwi Kanaan nyithu na ayyi ciwi hangben.)

⁷Apvüwa na Abram tuwi gho nu ma wi khi, “Diyyi hawa ha hi pi nshicübvüghathu cü ketenwa tsü.” Ciwi Abram na kekinyipen kesü sapi Apvüwa ma tuwi keghowa tsü cü.

⁸Tsaseng wi ma apen ketsen sen nu Bethel nyunuti na nishuwa yikha wi cü nu ciwi Bethel wi niduwa nu Ai pi nishuwa sanu manyi jüwi ma kemnanpen saya. Ciwi la ma kekinyipen kesü saya nu Apvüwa kinyi.

⁹Tsüti Abram na apen kesü wina ketsen sen apen kesü wi wa sen nu Kanaan yyi acülawa wi wa.

Abram na Ejipt wi kewa

¹⁰Isala Kanaan wi azeng nmehai ntsa sanu Abram na apen ketsen sen Ejipt wi cü, nu matsü keu ciwi hang wale sa.

¹¹Ma Ejipt ggü pvüdhi du keten wi ma wubvü Sarai wi kiza, “No nza tsikemehai kesü,

¹²Ejipt nyithu na no kemu wi mathu no pi iwubvüle saben, tsalina mathu hi pathi nu no ya hang yathsüaben.

¹³No itssüggüwale mathu kizalo, isathu no ghen a mathu hi npathila nu kemehaisa hi noncca cüben.”

¹⁴Ma Ejipt ggü pvüdhi kedu wi Ejipt nyithu na ma wubvü tsüna nza tsikemehai ntsa kesa muya.

¹⁵Kedithu pahan na nzawa tsü muya nu ma tsikemehai cüki khipi kadimiwa kiza, nu mathu ma ssinu kadimiwa jjen wi wa.

¹⁶Ma ghen a kadimiwa na kemehaisa Abram ssiya nu khaghaneni nu aneni, amesüsi, gadathu, amaghathu, nu sunsiesathu kejon kupi ma cü.

¹⁷Isala kadimiwa na Sarai ssiya kesalina Apvüwa na adhagha keti kesü kesun pi kadimiwa nu ma jjen wi keben anyithu miwi chi cüa.

¹⁸Tsaseng wi kadimiwa na Abram cichi nu ma keü, “No imiwi mangwa satheng nu? Mangkesa na ma nwubvüle hi nkiza nu?”

¹⁹Mangkesa na ma ntsüggüwale hi kiza nu hi ya ma pi iwubvü ti sa thsü ten nu? Khili nwubvü ha ssiya nu akhemi wi shhulo!”

²⁰Kadimiwa na ahza pi ma nyithu cü nu mathu ya Abram ma wubvü manyi gweghe nu ma keben tsüdi sen nu diyyiwa ciwi na bvü thsüa.

Adechhü 13

Abram nu Lot Manyi Kezighe

¹Abram na ma wubvü ssiya nu ma keben tsüdi sen nu Ejipt na aghawa shu Kanaan cülawa wi wa, nu Lot la ma nie wa.

²Abram na keban kesü, ma khaghaneni, anenithu, nu amesüsi, rükatssü nu suna kejonla ben.

³Ma ciwi na ketsen sen apen kesü na kesü wi wala Bethel kepeghe wi wa. Ma ciwi wa Bethel nu Ai manyi jüwi kheni ma keben pen tsü cuya,

- ⁴nu kekinyipen kesü saya. Ciwi ma Apvüwa kinyi.
- ⁵Lot la khaghaneni, anenithu, amesüsi, ma theghi nu amaghathu na ben.
- ⁶Ciwi ayyi kemehai na manyi gweghe keben qo nmi, kepaghenanye manyi qho asahang sha ntsa keben ghenä.
- ⁷Tsalina ciwi Abram nu Lot sahang noncca ketenthu jawi kitagha shagha. (Tsü tsüwi Kanaan nu Periz nyithu na ayyi ciwi hangben.)
- ⁸Tsaseng wi Abram na Lot kiza, "Ishinyi ashili, n-nyi nu inyithu kitagha thsü yishü.
- ⁹Tsalina ishinyi zighea na. Ayyi no kenen penwa kessiyalo. No alen kesü wi wathu, hi alen kepawa wi wana."
- ¹⁰ Lot na ghang kevüli chinan Jordan yyiketijü maben, Zoar wi kewa len tsüdi atssü kejon ben nu Apvüwa Sanku nyelela Ejipt yyi ti kesa muya. (Hawa ha Apvüwa na anyunuti Sodom nu Gomorrah tsü npi keyasa tsüwi.)
- ¹¹Tsalina Lot na ma ghenä Jordan yyiketijü maben kessiya nu nishuwa wa. Tsütinu manyi zighe.
- ¹²Abram na Kanaan yyi wi ben wa, nu Lot na wa Sodom kete yyiketijü anyunuti jawi hang wa.
- ¹³Ciwi anyithu na gheshighena nu sami pi Apvüwa shunden.

Abram na Hebron wi kewa

- ¹⁴Lot kebvü seng wi Apvüwa na Abram kiza, "No keben pen wina mehairsü ghang kevüli chilo.
- ¹⁵No ayyi mukeben tsü tsüdi hi pi no nu nshicüthu cüden, nu tsüna anuphanla nji sa ben.
- ¹⁶Hi ashicübvügha kejon pi no cüden, nu thola mathu sikhiya nben; tsüna ayyinikhu sikhi keyawa la le ben.
- ¹⁷Shagha nu wa ayyi maben ghangchilo, kepaghenanye hi tsü tsüdila pi no cüaden."
- ¹⁸Tsalina Abram na ma keben pen ketsen sen nu wa Hebron wi Mamre ji chan kemetha kete wi ben wa, nu ma ciwi kekinyipen kesü sapi Apvüwa wi chi.

Adechhü 14

Abram Na Lot Zanshikeya

- ¹Kadimithu mejü: Babylonia wi Amrafel, Elahsar wi Ariok, Elam wi Khedorlaomer, nu Goüm wi Tidal,

²mathu na kadimi kepathu wi manga hathu ha ssinu aghisa: Sodom wi Bera, Gomorrah wi Birsha, Adma wi Shinab, Zeboüm wi Shemeber, nu Bela (Zoar) kadimiwa.

³Kadimithu ha manga mathu apfüwa saya nu Siddim Yyiketijü khili pi Keshü Tssükedone le khi keten wi mathu süpahithu gweghe saghuya.

⁴Mathu amapi 12 Khedorlaomer cakhu wi ben, isala 13 mapi wi mathu ma ssikaghashen shagha.

⁵¹⁴ mapi wi Khedorlaomer nu ma pfüwathu na mathu süpahithu ssigho hathu miwi khangya; Ashteroth Karnaim wi Refaim, Ham wi Zuzim, Kiriathaim, deshentijü wi Emim,

⁶nu Edom yikha wi Horit nyithu, mathu jügü sen wa Elparan yyikeshü katen kecu chia.

⁷Tsaseng wi mathu kheneng vüsen Kadesh (Tsü tsüwi Enmishpat) wi gho. Mathu Amalek nyithu yyi tsüdi nkaya nu Hazazon Tamar wi hang keben Amor nyithu miwi khangya.

⁸Tsaseng wi Sodom Gomorrah, Adma, Zeboüm, nu Bela kadimithu mathu süpahithu ssighu sen nu Siddim yyiketijü wi aghisa wa,

⁹nu ciwi kadimi kepathu Elam, Goüm, Babylonia, nu Elahsar ssikesali, tsüti kadimi manga na kadimi mejü shun.

¹⁰Yyiketijü tsüwa wi zententssü kechhü ku na pong kesalina Sodom nu Gomorrah kadimithu na aghi wina bvüale bvü wa ayyiku wi khuli dua, isala kadimithu kepa kecheng na bvü sen nu ayikha wi wa.

¹¹Kadimi mejüthu na Sodom nu Gomorrah wi pala tsüdi pi kedsakejjü saghu khuya nu pvü bvüa.

¹²Abram cünyuwa tsa Lot na Sodom wi hangden, tsalina mathu ma keben tsüdila khuya nu ma la ssi bvüa.

¹³Isala anyi kesü na bvü shhuya nu wala ha cüki tsüdi khi pi Amor nyiwa Mamre ji chan kemetha kete wi hang keten Ibri nyiwa Abram kiza. Mamre nu ma cünyuwa Eshkol, Aner manyi na Abram pfüwa.

¹⁴Abram na nyu ma cünyuwa tsa tsü ghanyadha le kesa zakeya wi ma nyu wi aghikesa nyi 318 tsüdi ssiya nu kadimithu mejü tsüdi jügü sen wa Dan kecu chia.

¹⁵Ciwi ma nyithu gishü pi akhang kepapa sa nu aghaja na aghinyi ssisa nu mathu miwi khangya. Ma mathu jügü sen wa Damaska na ameiwa Hoba kecu chia,

¹⁶nu atsanqai shuya kesathu tsüdila khunengya. Ma cünyuwa tsa Lot nu keben pi wwala nzathu nu atssüzüthu tsüdila ssineng ghoa.

Melkhizedek na sawegü pi Abram kecü

¹⁷Abram na Khedorlaomer nu kadimi kepathu miwi khangya nu khenen gho keten wi Sodom kadimiwa na wa Shaveh Yyiketijü (nyelesa Kadimiwa Yyiketijü) wi ma metu.

¹⁸Salem kadimiwa Melkhizedek Kemisintsa Anyiza ghenä keqhaikedi sa kebenwa na amesa nu kisengtssü sengho Abram cü,

¹⁹nu sawegü pi ma cü nu khi, “Atssan nu ayyi sakechiwa Kemisi ntsa Anyiza ya sawegü pi Abram kecüwa salo!

²⁰Kemisi ntsa Anyiza na no ya nghinyithu miwi khangya thsü kesawa nyankethangwa salo!” Abram na nyu tsanqai shuya nu khunengya kesa tsüdi wi gishü tagha wi kesü pi Melkhizedek cü.

²¹Sodom kadimiwa na Abram kiza, “Atsanqaihu pi thengya, isala inyithu tsüdi pi hi cü nenglo.”

²²Abram na luneng “Hi atssan nu ayyi sakechiwa, Kemisi ntsa Anyiza, Apvüwa tuwi atsentsa kishen ben,

²³hi ntsanqai mangla anan nyelesa accüguwenli kesü lela ya nbenle. No ya ‘Hi Abram sapi benya thsü le’ nkhi thsüle kesalina.

²⁴Inyithu na atsanqaihu senkesa tsü ketan khe hi ighena mangla khuya nten. Isala ipföwathu Aner, Eshkhol, nu Mamre mathu ya mathu shei khuya thsülo.”

Adechhü 15

Anyiza na Abram ssinu Cenkethenjüh sakeya

¹Tsaseng wi Abram na kemanthi kesü mu nu Apvüwa na hati ma kekiza zaya, “Abram, nmessi lalo, hi kemessi wi ntsonhi saya nu akutimen keti pi no cüden.”

²Isala Abram na luneng “Kekhang Apvüwa, hi atsanga nkemi na no akutimen kemehai mangwa pi hi cüden nu? Hi keben ghong kesawa tsüna Damaska nyiwa Eliezer ketanle.

³No atsanga pi hi ncü, nu imagha kesü hi keben ghongya tendha.”

⁴Tsaseng wi Apvüwa na ajüh khi pi ma kiza keben za neng; “Amaghawa Eliezer ha no keben ghongya nben, atsa ntsawa kesü na no keben ghongben.”

⁵Apvüwa na ma ssinu akhemi wi shhu nu khi, “Atssan wi ghangchi nu ghotsithu tsü sinanlo; nshicübvüghathu na ji pi tsüthu tsüti saben.”

⁶Abram na ma kenondi pi Apvüwa miwi chi, nu ha ghenä Apvüwa na Abram nen nu ma ssiya.

⁷Tsaseng wi Apvüwa na Abram kiza, “Hi Apvüwa, ayyi hapi nji sa thsüle nu Babylonia yyi Ur wina no ssi keshhughowa tsüle.”

⁸Isala Abram na keü, “Kekhang ntsa Apvüwa, hi khatinu tsüna iji le kesa chüya nu?”

⁹Apvüwa na khineng “Amesü kesü, aneni kesü, aneni süpon kesü tsüdila amapi kecheng ji zza, nkhetsü kesü nu duktur kesü tsüthu sen nu hi wi gholo.”

¹⁰Abram na asahangthu sen nu Anyiza wi gho, tsüthu handhi pi kenini sa nu pi alen keni sala ghapeli chia; isala ma awathu tsü nhandhi.

¹¹Kamang kemcüwathu na akamangthu miwi dugho, isala Abram na tsüthu jügu pi bvü thsüa.

¹²Minulen wi Abram na jenchi ntsa wa nu kemessi nu kejang keti na ma miwi gho.

¹³Apvüwa na ma wi kiza, “Nshicübvüghathu na asang yyi wi kijünyi saben, mathu ciwi amapi meza mejü nyu nssümagha sa nu nyu mathu meten-mesha ntsa saben.

¹⁴Isala hi mizzatenti mathu pi amagha kesa thsüthu tsü meten-mesha ben. Nshicüthu na khathansha wi asang yyi tsü teshi nu shhu khe keben-keyeng kejon sen nu mathu gweghe shhuaben.

¹⁵No kesie hang pi qhai ntsa, cca shü pi vhuaben.

¹⁶Abvüye mejüwa wi nshicübvüghathu na ayyi hewi ghoneng shaben. Amor nyithu ghesighena ntsa pi kemeten-kemesha npi kemu qo chu hi mathu jügüshi nten.”

¹⁷Aghani du nu atsajang kegho wi anni kekhu-pfü nu annikeqhe kesü wan aghangsa kamangthu jüwi tsü gho.

¹⁸Ciwi Apvüwa na Abram ssinu cenkethenjüh kesü sa nu ma wi khi, “Hi ayyi ha tsüdi Ejipt na wa Euftrat Ghaku kecu pi nshicübvüghathu cüten kesa kishen ben,

¹⁹tsüna Ken, Keniz, Kadmon,

²⁰Hitti, Periz, Refaim,

²¹Amor, Kanaan, Girgash, nu Jebus nyithu yyi tsüdi saghu.”

Adechhü 16

Hagar Nu Ishmael

¹Abram wubvü Sarai na atsanga nmi. Isala ma Ejipt nyi maghale kesü ma nyan Hagar kesa na ben,

²tsalina ma Abram wi kiza, “Apvüwa na hi yala atsa npvügha thsüladha, no wa imaghalewa gweghe jenlo. Isathu ma ighena atsa kesü pvügha cü benle.” Abram na Sarai kekhi jüh tsü kinaya.

³Tsalina ma Hagar pi Abram wubvü meshibvüwa sa thsüa. (Hana Abram na Kanaan yyi wi kahang amapi tagha seng wi sa.)

⁴Abram na Hagar ssijen nu ma atsa-npvüya. Hagar na atsa- npvükeya wi kapvü nu Sarai nkhichila shagha.

⁵Tsaseng wi Sarai na Abram wi khi, “No kesazzi ghen Hagar na hi n-ghang chüla saben, Hi ma khupi no cü nu ma atsa-npvüya meyi hi nkhichila wadha. No la hi wa meshon khe Apvüwa na ishinyi ghan kenanwa salo.”

⁶Abram na luneng “Ma ncakhu wi nmaghale, no ma miwi mangwa samvu khe saya mehai.” Sarai na Hagar nkhichila nmehai ntsa sa nu ma yala bvü thsüa.

⁷Shur wi kewa len yyikeshü tssükebvüpen kesü wi Apvüwa nyilo kesü na gho Hagar metuya

⁸nu khi, “Sarai maghalewa Hagar, no khiewa na gho nu khiewa wa ten nu?” Nzawa na luneng “Hi ipvüwale Sarai wina bvü tendha le.”

⁹Nyilowa na khi, “Npvüwale wi whanenglo, nu ma maghale sabenlo.”

¹⁰Nyilowa kheneng ma kiza, “Hi ashicübvügha kejon pi no cüden, thola tsüthu siyakhi nben.

¹¹No atsa kesü muyaden, nu ma nyan pi Ishmael cilo; kepaghenanye no n-gükeccü wi kiqai hhai tsü Apvüwa na zayadha.

¹²Isala ntsa tsüna aghangsa gada ti hangben; ma anyi tsüdi shun nu anyi tsüdila ma shunben. Ma ma shilithu tsüdi gweghe hang nben.”

¹³Hagar na ma ketanla ma ccüneng nu khi, “Hi ntsakhiwa Anyiza mukeya seng wi hangben nu tsü cüki khipi nyu kizaya mehai kwe?” Nzawa na Apvüwa ma keccünengwa tsüpi “Muketenwa Anyiza” isa ci.

¹⁴Tsalina Kadesh nu Bered manyi jüwi atssükhang tsüpi “Hangben nu hi mukebenwa tssükhang” isa khiden.

¹⁵ Hagar na atsa kesü pvügha pi Abram cü nu ma nyan pila Ishmael ciya.

¹⁶Tsü tsüwi Abram na ma kahang mapi acentazen nu tugho sadha.

Adechhü 17

Cenkethenjüh Zensu Ahyukahan

¹Abram na ma kahang acentugu nu tugu mapi wi Apvüwa na ma tuwi gho nu khi, “Hi kekhang Nyizawa. Keshüthangla ijühkina nu kemeshonwa sa tenlo.

²Hi no ssinu cenkethenjüh kesü saden nu ashicübvügha kejon pi no cüden.”

³Abram na kukedu ayyi wi ghangwa nu Anyiza na ma wi khi,

- ⁴“Hi no ssinu cenkethenjüh ha saben; no mizzatenti kejon baqhai saden.
- ⁵N-nyan pi Abram nsala Abraham sa wa tendha, kepaghenanye hi no pi mizzatenti kejon baqhai sa thsüden.
- ⁶Hi ashicübvügha kejon pi no cüden, nu mathu pahan na kadimithu saden. No ashicübvügha kejon benden nu mathu na mizzatenti saden.
- ⁷ “Hi no nu nshicübvüghathu wi ijühkhishi ketheng ha abvüye ghaketenwa ghen aphanla cenkethenjüh kesü saden. Hi no nu nshicübvüghathu Nyiza saden.
- ⁸No khili kijünyi sala hang eben yyi hawa ha hi khupi no nu nshicübvüghathu cüden. Kanaan yyi mabenla nshicübvüghathu yyi sa, nu hi mathu Nyiza saden.”
- ⁹Anyiza na Abraham wi kiza, “No nu nshicübvüghathu ghaketen wi lela hi cenkethenjüh ha n-niethu yishü.
- ¹⁰No nu nshicübvüghathu jawi npvüza tsüdila ahyuhan nsathu yishü.
- ¹¹⁻¹²Nansü nten na meme npvüza ghanan tazen sa lethu ma yuhan nsathu yishü, tsüna njjen wi kepvügha amagha nu asang wi shü keya amaghatu sa lela saghuben. Hawa ha ishinyi jüwi cenkethenjüh kesü benle kesa pi keccüca.
- ¹³Meshu kesüsü ahyuhan nsathu yishü, nu ha asajjü wi hi cenkethenjühwa tsüna anuphanla benle kesa zensu kesü saden.
- ¹⁴Npvüza kesüle kesü lela ahyuhan nkesawa tsü pi inyile sa nten, kepaghenanye ma hi cenkethenjüh tsü nkenie ghen.”
- ¹⁵Anyiza na Abraham wi kiza, “No nwubvü pi Sarai le ncila yilo, khili nten na ma nyan pi Sarah sadha.
- ¹⁶Hi sawegü pi ma cüden, nu ma wina hi atsa kesü pi no cüden. Hi sawegü pi ma cüden, nu ma ya mizzatenti jjaqhai sa thsüden, nu ma shicübvüghathu jawi kadimithu na shaghaben.”
- ¹⁷Abraham na kukedu ayyi wi ghangwa, isala ma tsü meshen kechi wi keqhe nu khi, “Anyi kesü ma kahang amapi meza wi atsa benya mehai kwe? Sarah na ma kahang amapi achentugu wi atsa pvüghaya mehai kwe?”
- ¹⁸Abraham na Anyiza keü, “Mangkesa na Ishmael yala hi eben-keyeng ghongya thsü nten nu?”
- ¹⁹Isala Anyiza na khi, “Nyele, nwubvü Sarah na atsa kesü pvügha yaden, nu no ma nyan pi Isak ciyalo. Hi ma nu ma shicübvüghathu ssinu cenkethenjüh kesü saden. Cenkethenjüh hawa ha anuphan ghen.

²⁰No Ishmael ghen a kekhe tsü hi zayadha, tsalina hi sawegü pi ma cü, nu atsanga nu ashicübvügha kejon pi ma cüden. Ma kadimithu taghakeni ba saden nu hi ma shicübvüghathu wina mizzatenti keti sa cüden.

²¹Isala Sarah na vvüthi hathansha wi pvügha cü kesawa ntsa Isak tsü hi ma ssinu cenkethenjügha tsü sa benden.”

²²Anyiza na Abraham ssinu ccüneng cnya theng nu bvüa.

²³Tsü ghanan Abraham na Anyiza jühkina nu ma tsa Ishmael nu ma jjen wi npvüzathu tsüdi, tsüna ma jjen wi kepvügha amagha nu nyu wi shükeya amaghatu lela saghula mathu hyuhan.

²⁴Abraham ma kahang amapi acentugu nu tugu wi ma hyuhan,

²⁵nu ma tsa Ishmael kahang amapi taghakecheng wi tsüti sa.

²⁶Manyi qho ghanan kesütan na ahyuhan,

²⁷Abraham maghatu tsüdila gweghe nu ahyuhan.

Adechhü 18

Atsa kesü pi Abraham cüle Khikechi

¹Mamre ji chanton kemetha kete wi Apvüwa na Abraham tuwi gho. Abraham na aghani kisa ghanan-lapvü wi ma nithsüjjen jenka wi donkiben,

²Ma ma mmi pieki shagha nan ciwi meshu kecheng ngan eben muya. Mathu muya meyi ma bvüsen wa mathu metu, ma ayyi wi kuku,

³nu khi, “Kedithu, ijjen wi n-nganla nbvü lalo; hi nthu ketsikina mvu ben.

⁴Hi atssü pie gho nthu ccü bhuya thsüna; nthu na achanton ha cakhu wi mnanyalo.

⁵Hi anün la keu sengho na, nthu tsü dsa nu kijünyi kewa ghen a zü nengyalo. Nthu hi nyuwakü nu ijjen wi ghodha, tsalina hi ya nthu ketsikina thsülo.” Mathu khineng “No nkesengcha le, wa no kekhi ti salo.”

⁶Abraham na kaghajila nithsüjjen wi du nu Sarah wi kiza, “Wan awheng kemehai ntsa khuya nu pi amesa pahan gü chilo.”

⁷Tsaseng wi ma bvüsen wa amesü jawi ma zza kaghanie asa kemehai kesü zanya, nu pi amaghatu cü nu wan kiden-kesha yathsü.

⁸Tsaseng wi ma awwen, tsenitssü, nu asa pahan khuya nu sen wa mathu tuwi don cü. Achanton chakhu wi ma mathu ketsikina nu mathu yala dsaya thsüa.

⁹Mathu ma wi keüchi, “Nwubvü Sarah na khiewa ben nu?” Ma luneng “Ma kawu anithsüjjen non wi ben le.”

10 Mathu meshu kesü na khi, “Vvüthi hathansha wi hi kheneng ghoden, nu nwubvü Sarah na atsa kesü muyaden.” Sarah na ma seng wi ajenka wi ngan nu kina ben.

11 Abraham nu Sarah manyi qho qhai ntsa sadha, nu Sarah na asha kaghapeng nzayen tsü la nsa ladha.

12 Tsalina Sarah na ma ketanla ma nankeqhe nu khi, “Hi khili qhai wadha nu iwuba la qhai wadha, hi ma ssinu inonkwenya mehai kwe!”

13 Apvüwa na Abraham wi keü, “Mangkesa na Sarah na keqhe nu hati khiten nu? ‘Hi khili qhai wadha ntsakhiwa atsa muya mehai kwe?’

14 Apvüwa ghenana pala pahan kedhu ben kwe? Hi kekhi ti, vvüthi hathansha wi hi kheneng ghoden, nu Sarah na atsa kesü muyaden.”

15 Isala Sarah na ma kemessi ghenana nye le nu khi, “Hi nkeqhe le.” Ma luneng “Anle, no keqhedha.”

Abraham na Sodom Ghena Kekhie

16 Tsaseng wi anyithu tsüna apen tsü teshi nu Sodom kaghapi pen kesü wi wa, nu Abraham na mathu ssiwa alen wi chi cüle mathu gweghe wa.

17 Apvüwa na ma ketanla khi, “Hi mangwa sale ben khe pi Abraham kuthi nten.

18 Ma shicübvüghathu na mizzatenti keti nu kekhang kesü sa thsüden, nu hi ma wina sawegü pi mizzatenti tsüdi cüden.

19 Ma ya ma tsangathu nu ma shicübvüghathu sansi pi ijühkina nu kemetha nu ketsantanwa kuli thsüle kesalina hi ma kessiyadha. Mathu na tsüti sa lethu hi ma ghenana khichi ketheng tsüdi sa cüden.”

20 Tsaseng wi Apvüwa na Abraham wi kiza, “Sodom nu Gomorrah nyunuti keni kethen jüh nu mathu kesami na ji ntsa ben.

21 Hi zakeya kethen jühthu tsü ntsakhiwala nye khe hi ketanla wa nu chüyaden.”

22 Tsaseng wi meshu keni apen tsü teshi nu Sodom kaghapiwa wa, isala Apvüwa na Abraham gweghe ben.

23 Abraham na Apvüwa tetsaki wha nu keü, “No ntsakhiwa ketsatanthu pi ghesighenathu gweghe yasaten kwe?”

24 Keujüla ciwi ketsatan nyi deni na ben lethu no anyunuti tsü maben yasaten kwe? Ketsatan nyi deni ghenana no anyuti tsü meyasala sa nben kwe?

25 No khiela ketsatanthu pi ghesighenathu gweghe pathia nben. Tsüti saya nben. No mangla tsüti sa nben. No tsüti sa lethu ketsatanthu pi ghesighenathu gweghe meten-meshadha. Tsüti saya nben. Ayyi tsüdi wi ajüh kekaghatenwa tsüna kemeshonwa saden.”

²⁶Apvüwa na luneng “Keujüla Sodom nyunuti wi ketsatan nyi deni muya lethu hi mathu ghen a anyunuti tsü yasa nben.”

²⁷Abraham na khineng “Apvüwa, hi kempvüza sa nu no wi ajühkhi keben ghen a kesami teshi cülo. Hi anyi mele nu kekhiu mangla nmi.

²⁸Isala ciwi ketsatan nyi deni nyela jügha nu manga ben lethu manga ncenla kesalina no anyunuti tsü maben yasaten kwe?” Apvüwa na tsü luneng “Keujüla ketsatan nyi jügha nu manga muya lethu hi anyunuti tsü yasa nben.”

²⁹Abraham na khineng “Keujüla ciwi meshu jügha ketan muya lethu khati?” Apvüwa na luneng “Meshu jügha muya lethu hi tsü yasa nben.”

³⁰Abraham na khi, “Apvüwa nleben nminu lalo, hi ajühkhi neng tenle. Keujüla ciwi meshu changha ketan muya lethu khati nu?” Ma tsü luneng “Meshu changha ketanla muya lethu hi tsü yasa nben.”

³¹Abraham na khi, “Apvüwa, hi kempvüza sa nu no wi ajühkhi keben ghen a kesami teshi cülo. Keujüla meshu ngwe ketan muya lethu khati nu?” Ma khi, “Keujüla meshu ngwe muya lethu hi anyunuti tsü yasa nben.”

³²Abraham na khi, “Apvüwa nleben nminu lalo, hi ajüh kutitan khineng tenle. Keujüla ciwi meshu tagha ketan muya lethu khati nu?” Ma khineng “Keujüla meshu tagha muya lethu hi tsü yasa nben.”

³³Apvüwa na Abraham ssinu keccüneng cen seng wi bvüa, nu Abraham na ajjen wi kheneng ghoa.

Adechhü 19

Sodom Nyithu Kesami

¹Tsü ghanan minulen wi tangnyilo keni Sodom wi gho nan Lot na anyunuti khweti wi donki benla. Ma manyi muya meyi bvü wa manyi metu. Ma manyi tuwi kukedu

²nu khi, “Kediwa keni, hinshinyi ketsikina tenle, ijjen wi gholo. Nshinyi ccü bhuya nu shita ijjen wi benlo. Ghanen wi mitu na shagha nu waya mehai.” Isala manyi luneng “Nye le, ishinyi shita anyunuti lentonti hawi benden.”

³Ma mataghang manyi ci khvu sa, nu manyi ma gweghe ma jjen wi wha. Lot na amaghathu kiza nu amesa gü thsü, nu kijünyi ghen a kedsakejjü kemehai kiden thsü. Kuggü cenkeya seng wi manyi na dsajjüya.

⁴Kijünyi keni awe wi npi kedu wi Sodom nyithu na wa ajjen vüya. Anyunuti wi anyi tsüdi, ghanyi keqhai ciwi gho.

⁵Mathu Lot cichi nu keü, “Shita njjen wi benle gho keben anyi keni tsü khiewa ben nu? Manyi ssi shhugho ikhang cülo.” Sodom nyithu na tsü keni ssimehaile sa.

⁶Lot na akhemi wi shhu nu ajjenkhen sha.

⁷Ma mathu wi kiza, “Ipvüshangthu, gheshighena kekuli hati nsa lalo; hi nthu wi khieben!

⁸Ghangchilo, hi inga pvünyimetha keni ben. Hi wa manyi ssi shhugho nthu cüa na, nthu manyi pi mangwa samvu khe sayalo. Isala anyi ha keni miwi tsü mangla nsa lalo; manyi ijjen wi kijünyi ghaben, nu hi manyi khwe meyathu yishü.”

⁹Isala mathu khi, “Ikhang wina bvülo, no asang! No thowa lenu ikhang mangwa salo kiza ben nu? Ikhang wina bvülo, nye lethu ikhang na manyi miwi la nmiwa nkemehai sa cüben.” Mathu na Lot deshen pi aseng wi chi nu ajjenka pakhhile wa.

¹⁰Isala meshu keni tsüna nduku wi ben nu Lot zan neng pi ajjen non wi chiya, nu ajjenka khenya.

¹¹Tsaseng wi manyi amei wi kebenthu tsüdi sapi anyon nmu thsüla nu ajjenka bha keväli wa.

Lot na Sodom Nyunuti Keteshi

¹²Anyi meshu keni tsüna Lot wi kiza, “Keujüla no anyi kepa wi — atsangathu, ndemyithu, nyelela nshilithu kepa lela anyunuti hewi hang ben lethu mathu ya hewi na bvü thsülo.

¹³Kepaghenanye ishinyi na apen ha yasa tendha. Apvüwa na nyu anyi hathu shun nu kethen hhai zaya nu Sodom yasale ishinyi kesun chile.”

¹⁴Tsaseng wi Lot na ma demmi sale kebenthu wi wa nu khi, “Shagha nu wan apen ha teshilo, Apvüwa na anyunuti ha yasale bendha.” Isala mathu na ma ponsa benle meshen wa.

¹⁵Atsathang wa keten pang wi nyilo keni na Lot ya kaghaji thsü nu khi, “Wanlo, nwubvü nu n-nga keni ssinu bvülo, anyunuti ha keyasa wi nthu kahang ndedile kesalina.”

¹⁶Lot na kesütu wa. Isala Apvüwa na ma nantizenya, tsalina anyi keni na ma, ma wubvü, nu ma nga keni kwen zanya nu anyunuti wina shhua.

¹⁷Nyilo kesü kekхина, “No hangyale kesalina bvülo! Aseng wi n-ghang nengla nu yyiketijü wi khiela n-ngan lalo. Nthu nmecang ghu thsüle kesalina bvü sen nu ayikha wi walo.”

¹⁸Isala Lot na luneng “Nyele, kediwa keni, ikhang ya tsüti nsa thsü lalo.

¹⁹No hi kenen sachi nu hi kahangli hangsha cüdha. Ayikhathu tsüna alensie mtsü, hi wa tsü npi kecu jü agükeccü na imiwi gho lethu hi shüaben.

²⁰No anyuti kizzau katsü mu ben ma? Tsüna akete le. Hi yala ciwi wa thsülo—tsüna apen kizzau nu hi kahangli hangsha yaben.”

²¹Nyilowa na luneng “Anlo, no kekhie sa cü na. Hi anyuti tsü yasa nben.

²²Kaghaji bvülo! Hi no wa tsü npi kecu chu mangla sa nben.” Lot na anyuti tsüpi kizzau le kekhi ghen tsü nyan pi Zoar le cia.

Sodom Nu Gomorrah Nyunuti Keded

²³Lot na wa Zoar cukeya wi aghani na shhughoa.

²⁴Apvüwa na zuli anni tsangho pi Sodom nu Gomorrah nyunuti keni miwi chi

²⁵nu anyunuti keni nu yyiketijü maben, anyunuti wi kahang nyithu nu ayyi wi shigü keten tsüdi yasa pia.

²⁶Isala Lot wubvü na aseng wi ghangchi nu amcü tsen ceng wa.

²⁷Dhitsüwa ghanen mitu Abraham na bvü sen nu ma Apvüwa tuwi kangan pen witsü wa.

²⁸Ma wa Sodom, Gomorrah nu yyiketijü maben ghangchi nan ayyi ciwi anniqhe ntsa kesa nikhu ti shhugho keben muya.

²⁹Isala Anyiza na yyiketijü wi Lot na hang keten nyunuti keni tsü keyasa wi ma Abraham meshenya nu Lot yala bvü shhu yathsüa.

Moab nu Ammon Nyithu Hang keshagha

³⁰Lot na Zoar wi hang kemessi ghen ma nu ma nga keni mathu na apen ketsen sen nu yyishiphon wi wa alonshi ku kesü wi hang wa.

³¹Anga keqhaiwa na ma pvünonwa wi kiza, “Ishinyi ba na qhai wadha, ayyi he wi anyi thola ishinyi yaya nu ishinyi tsanga mukeya nmi.

³²Ghalo, ishinyi ba ya ma dinaya thsü nu ishinyi ma ssijen nu ma wina ashicü muya na.”

³³Tsü ghaja manyi kisengtssü pi ma jü thsü, nu anga keqhaiwa na ma ba ssijen. Isala ma adina ntsa sa kesalina ma nchü.

³⁴Dhitsüwa wi anga keqhaiwa na ma pvünonwa wi kiza, “Hi khija iba ssijendha; shita la ma ya adinaya thsü nu no wa ma ssijenlo. Isanu ishinyi qho ishinyi ba wina ashicü muya na.”

³⁵Tsalina tsü ghaja la manyi ma ya adinaya thsü nu anga ghanyiwa na wa ma ba ssijen. Isala ma adina ntsa sa kesalina ma nchü.

³⁶Tsütinu Lot nga keni qho manyi ba wina atsa-npvüya.

³⁷Anga keqhaiwa na atsa kesü muya nu ma nyan pi Moab ciya. Ma nansü Moab nyithu baqhai.

³⁸Anga ghanyiwa la atsa kesü muya nu ma nyan pi Benammi ciya. Ma nansü Ammon nyithu baqhai.

Adechhü 20

Abraham nu Abimelek

¹Abraham na Mamre wina apen ketsen sen nu Kanaan yyi acülawa Kadesh nu Shur manyi jüwi hang wa. Matsü keu seng wi ma wa Gerar wi hang keben wi

²ma wubvü Sarah tsüna ma tsüggüwale khi. Tsalina Gerar wi kadimiwa Abimelek na nyu kesun chi nu wa Sarah ssigho ma cü thsü.

³Ghaja kesü Anyiza na aman wina ma wi gho nu khi, “No shüa tendha; kepaghenanye no nza ha ssiyadha, ma nyu wubvü sadha le.”

⁴Isala Abimelek na nzawa kete wi nwa, nu ma khi, “Apvüwa, hi tsatan ben le! No hi nu inyithu yasaten kwe?”

⁵Abraham ma ketanla ‘ma itssüggüwale’ khi, nu nzawa la ‘ma ibaghawale’ khi. Hi ileben methasi nu ha kuli, nu hi mangla nsazzile.”

⁶Anyiza na aman wina ma luneng “Anle, no nleben methasi tsü kuli kesa hi chüben, tsalina hi no ya ma nkidhen thsü nu no sami pi hi nshun thsü.

⁷Khili nzawa tsü pi ma wuba cü nenglo. Ma atusenjüh-kechü nyi kesü, ma nghena khie chithu no shü nben. Isala keujüla no nzawa pi ma ncü neng lethu chüyalo, no nu n-nyithu tsüdi shüaben.”

⁸Ghanenwa mitu na Abimelek na ma cakhu wi kedithu tsüdi cighuchi nu khati sa khe tsüdi khi pi mathu kiza, nu mathu na messi ntsa sa.

⁹Tsaseng wi Abimelek na Abraham cichi nu ma keü, “No ithu miwi mangwa sadha nu? Hi ntuwi mangwa sazzi nu no agükeccü ha sengho imiwi nu hi kadiyyi wi chi ben nu? No imiwi sa kechiwa ha thola hati sa nben.

¹⁰No mangkesa na hati ha sa nu?”

¹¹Abraham na luneng “Hi kemeshen hewi thola Anyiza kemessi nyi nmi nu mathu hi pathi nu iwubvü ssiya benshe sa.

¹²Ma ntsakhiwa itssüggüwa le. Ma iba nga, isala ijja nga nyele, nu ma iwubvü sa wadha.

¹³Tsalina Anyiza na iba jjen wina hi kesun pi asang yyi kechi wi hi ma wi, ‘No ijühkeya pi nyu ccücaya kemehai tsüna anyi tsüdi wi hi nbaghawale khilo,’ kiza.”

¹⁴Tsaseng wi Abimelek na Sarah pi Abraham cü neng nu aneni, amesüsi, nu amaghathu la pi ma cü.

¹⁵Ma Abraham wi kiza, “Ha maben iyyi! No khiewa no nen khe ciwi hanglo.”

¹⁶Ma Sarah wi kiza, “Hi rükatssü hazar kesü pi nbaghawa cü keben ma jjügi no gweghe kebenthu tsüdila no tsatan ben nu no nsazzi le kesa chüyaben.”

¹⁷⁻¹⁸Abraham wubvü Sarah ghenä Apvüwa na Abimelek kadijjen wi nza kesüla atsanga mu meya thsüla. Isala Abraham na Abimelek ghenä khie chi nu Anyiza na ma sapi mehai cü, ma wubvü nu ma maghalethu la sapi mehai cü nu mathu ya atsanga muya thsüa.

Adechhü 21

Isak Kepvügha

¹Apvüwa na khichi ketheng ti ma sawegü pi Sarah cü,

²Abraham na keqhai seng wi Sarah na atsa-npvüya nu pvügha pi ma cü. Anyiza na khi kechi ti matsü wi atsawa tsü pvüghaya.

³Abraham na ma tsawa nyan pi Isak ciya.

⁴Anyiza yenkhukechi ti Abraham na tazen ghanan wi Isak hyuhan.

⁵Abraham ma kahang amapi meza wi Isak pvüghaya.

⁶Sarah na khi, “Anyiza na nonkeghe nu kekiqhe sengho hi cüdha. Ha cüki zakeyathu tsüdila hi nankeqhe ben.”

⁷Ma kheneng khi, “Thowa na Sarah na atsa ssitenle tsüti Abraham kizaya mehai nu? Isala ma keqhai seng wi hi atsa pvügha pi ma cüdha.”

⁸Ghanyiwa na qhai shagha, nu ma qhai keshagha wi Abraham na kemishu keti kesü sachi.

Hagar Nu Ishmael Manyi Kesun Pi Bvü thsükesa

⁹Ghanan kesü wi Ejipt nyiwa Hagar na pvügha pi Abraham kecüwa Ishmael na Sarah tsawa Isak nkhichi saben.

¹⁰Sarah na manyi muya nu Abraham wi kiza, “Maghalewa ha nu ma tsa manyi kesun pi bvü thsülo. Kepaghenanye maghale hawa tsa na khiela itsa Isak gweghe nu no keben tsü ghongya nben.”

¹¹Abraham na ha ghenä ma leben güccü ntsa sa, kepaghena- nye Ishmael ha la ma tsa.

¹² Isala Anyiza na Abraham wi kiza, “N-maghalewa Hagar nu ma tsawa ghenanleben güccü nsala, Sarah na khatile no kiza lakhe tsüti salo, kepaghenanye hi khi ketheng ti Isak miwi na no ashicübvüghathu ben waden.

¹³ Hi ashicü kejon pi maghale tsawa la cüden, isanu mathu ya mizzatenti kesü saya thsüden. Ma la ntsa kesü ghenan.”

¹⁴ Ghanenwa wi mitu na Abraham na kedsakejju pahan nu atssü pi asahyu khüti wi chi pi Hagar cü. Ma atsawa pi ma ghatsü wi cügi cü nu kesun pi bvü thsüa. Hagar na bvü wa Beersheba ghansha wi kegoedeja wa.

¹⁵ Akhüti wi atssü nmila kesa seng wi ma tsawa pi aghangbhon kesü cakhu wi teshi theng nu

¹⁶ ma wa meter mezau wi tsü donki wa. Ma ketanla ma ccüneng nu khi, “Hi itsawa keshü ghangya nten.” Ma atsawa kaghapi wi donki nu ma qai wa.

¹⁷ Anyiza na ghanyiwa kiquai hhai zaya, nu Anyiza nyilowa tang wina Hagar ccüneng “Hagar, mang ghenanleben güccü ben nu? Nmessi lalo. Anyiza na ghanyiwa kiquai hhai zayadha.

¹⁸ Shagha nu wa ma pieya nu ma kecükeni yalo. Hi ma shicübvüghathu wina mizzatenti keti kesü saya thsüden.”

¹⁹ Tsaseng wi Anyiza na ma nyon shachi nu atssükhang kesü muya thsü. Ma asahyu khüti tsü sen wa atssü yiya nu sengho pahan pi ghanyiwa jüya thsüa.

²⁰ Anyiza na ma ssiketen ti ghanyiwa na pvüza shagha. Ma Paran ghansha wi hang nu asakejügu kemehai nyi kesü sa.

²¹ Ma jja na Ejipt nza kesü ya pi ma cü.

Abraham nu Abimelek Manyi Ajühcenkeya

²² Tsü tsüwi Abimelek na ma süpahizi miwi kediwa Fikol ssiya nu wa Abraham wi kiza, “No kekuli tsüdi wi Anyiza na no ssiden.

²³ No khiela hi, itsangathu, nu ishicübvüghathu mechu nbenle khi Anyiza tuwi na kishenlo. Hi njühkina kegho ti no la hi nu no hang keben diyyiwa ha jühkina benle khishi chilo.”

²⁴ Abraham na khi, “Hi kishenben.”

²⁵ Abimelek maghathu na atssükhang kesü nkaya kesalina Abraham na tsü khipi Abimelek kiza.

²⁶ Abimelek na khi, “Thowa tsüti sa khe hi nchüle. No tsü cüki pi hi nkiza, nu hi khili ha atuwa tsü zayaben.”

²⁷ Tsaseng wi Abraham na khaghaneni nu mesüsi pahan pi Abimelek cü, nu manyi jüwi ajühcenya.

- ²⁸ Abraham na ma neni jawi ma zza tagü kupi ma kepa saya,
- ²⁹ nu Abimelek na ma keü, “No mangkesa na tsüti saben nu?”
- ³⁰ Abraham na khineng “Aneni zza tagü ha khuyalo. No ha yaletu majjügi hi atssükhang ha chhüle.”
- ³¹ Tsalina apen tsüpi Beersheba le khi, kepaghenanye apen ciwi manyi qho kekishen sa.
- ³² Manyi Beersheba wi kekishen kesa seng wi Abimelek nu Fikol manyi Filistia wi wa neng.
- ³³ Tsaseng wi Abraham na Tamarisk ton kesü pi Beersheba wi sheng nu anuphan Nyiza Apvüwa kinyi.
- ³⁴ Abraham na matsü kesie Filistia wi hang.

Adechhü 22

Abraham na Isak pi Kekinyi salo Anyiza na ma Kekiza

- ¹ Matsü pahan seng wi Anyiza na Abraham ghan-nan. Anyiza na ma cichi, “Abraham” Abraham na lesa, “Hi hewi benle!”
- ² Anyiza na khi, “Ntsawa Isak ma ketan no ma ghali ntsa ketenwa tsü ssiya nu Moria yyi wi walo. Ciwi hi no kiza na ayikha kesü miwi ma pi ahhansha sapi hi cülo.”
- ³ Ghanenwa wi mitu na Abraham na ahhansha kesa ghen achan pahan pi gada khhi saya, ma tsawa Isak nu ma magha keni ssiya; isanu mathu gweghe Anyiza na apen khi pi ma kekiza wi tsü wa.
- ⁴ Kecheng ghanan wi Abraham na alen kesie wina apen tsü muya.
- ⁵ Tsaseng wi ma amagha keni kiza, “Gada ssinu hewi ngan ben lalo. Ghanyiwa ishinyi wa apen kawi ka tsü kinyi theng nu kheneng nshinyi wi gho ben na.”
- ⁶ Abraham na Isak yala ahhansha kesa ghen achan tsü pvüya thsü, nu ma annuza kesü nu annithegü khuya. Manyi gweghe wa keten wi,
- ⁷ Isak na khi, “Iba!” Ma lesa chi, “Hi hewi benle, itsawa!” Isak na keü, “No anni nu achan la ben, isala ahhansha kesa ghen aneni zza khiewa ben nu?”
- ⁸ Abraham na khineng “Anyiza na khuchi cüben.” Isanu manyi gweghe wa.
- ⁹ Manyi wa Anyiza na khi pi ma kekiza pen tsü cukeya wi Abraham na kekinyipen kesü saya nu achan pi tsü miwi chiya. Ma ma tsawa tsü bhenya nu pi kekinyipen wi achan miwi chi.
- ¹⁰ Tsaseng wi ma annuza khuya nu pi ma süthia le saben.

11 Isala Apvüwa nyilowa tang wina ma cichi, “Abraham, Abraham!” Ma nusha chi, “Hi hewi benle!”

12 “No ghanyiwa miwi nkwen nchila, nyelela ma miwi mangla nsa lalo. Hi no Anyiza messikü tenle kesa chüyadha, kepaghenanye no hi wina ntsa ma ketan kesawa tsü la ntepagha ladha.”

13 Abraham na ghang kevüli chinan aneni süpon kesü ma ghacü pi aghangbhon wi vüki keben muya. Ma wa tsü ghanya nu khupi ma tsawa mithon sala mecang pi kekinyi sa.

14 Abraham na apen tsüpi “Apvüwa khuchiden” isa cia. Nu nansü kecu anyithu na tsüpi “Apvüwa yikha wi ma khuchiden” isa khiden.

15 Apvüwa nyilowa na tang wina keni tughuwa Abraham cichi,

16 nu khi, “Hi ketanla inyan wina kishenben— Apvüwa na khiben —Hi sawegü pi no cü ntsa saden. Kepaghenanye no hi wina ntsa kesütanwa tsü ntepaghala.

17 Hi nshicübvügha sapi tang wi ghotsithu nu atssükedone ghüsa wi ahachan ti sa cüden kesa khishi chiben. Nshicübvüghathu na mathu ghinyithu miwi khang yaden.

18 Mizzatenti tsüdila hi sawegü pi nshicübvüghathu kecü ti pi mathu la cülo khieben, — kepaghenanye no hi ayenkhukechi tsüdi kenie ghena.”

19 Abraham na ma magha keni wi whaneng nu mathu gweghe Beersheba wi wa nu Abraham na ciwi hang wa.

Nahor Shicübvüghathu

20 Matsü pahan seng wi Abraham na Milka na atsanga tazen pvügha pi ma cünyuwa Nahor cüle kesa chüya;

21 Uz na atssütsewa, Buz na ma cünyuwa, Aram bawa Kemuel,

22 Khesed, Hazo, Pildash, Jidlaf, nu Bethuel

23 Rebeka ba. Milka na atsa tazen hathu pvügha pi Abraham cünyuwa Nahor cü.

24 Nahor wubvü meshibvüwa Reuma na Teba, Gaham, Tahash, nu Maka pvügha cü.

Adechhü 23

Sarah na Shü nu Abraham na kevhüpen ayyi keshü

1 Sarah na amapi 127 hang.

2 Ma Kanaan yyi Hebron wi shü, nu Abraham na ma keshü ghena anongü nu qai.

3 Abraham na ma wubvü keshü kamang tsü teshi theng nu Hitti nyithu wi khi,

⁴“Hi asang sa nu he nthu jawi hangben, ayyi pi hi shüya thsü nu iwubvü pi vhüya thsülo.”

⁵Mathu na khi,

⁶“Ikhang jüh kina chilo, kediwa. No ithu jawi kekhang kedi nyi kesü saben, nwubvü pi ithu shüjjen kemehai ntsawa wi vhüyalo. No nwubvü pi vhüya thsüle kesalina ashüjjenpen pi no kecü tsü ithu tsüdila anonghe benle.”

⁷Abraham na mathu tuwi kukedu,

⁸nu khi, “Keujüla nthu na hi ya iwubvü pi hewi vhü thsü mvuben lethu, nthu nchala Zohar tsawa Efron wi

⁹ma lli khutsu wi Makhpela Lonshiku tsüpi hi wi jeü cülo kizalo. Nthu tuwi na hi ma men maben pi ma cü nu tsüpi iji saya, nu pi ashüjjenpen saya thsülo.”

¹⁰Efron la Hitti nyithu gweghe anyunuti khweti-jenka wi keccünengli pen witsü donki ben. Mathu tsüdi za keben wi ma Abraham luneng,

¹¹“Ijüh kina chilo, kediwa; hi alli tsü maben nu ma non wi alonshiku tsüpi no cüaden. Hi inyithu tuwi na tsüpi no cü ben na nwubvü pi ciwi vhüyalo.”

¹²Isala Abraham na Hitti nyithu tu kukedu

¹³nu tsüdi zaya thsüle kesalina Efron wi kiza, “Hi no wi khieben, ijüh kina chilo. Hi alli maben shüyaden, no hi wi alli men ha khuyalo, nu iwubvü pi ciwi vhüya thsülo.”

¹⁴Efron na khineng

¹⁵“Kediwa, alli tsüna rükatssü meza mejü men ketan —— ishinyi jüwi mangwa kaghakhi ma? Nwubvü pi ciwi vhüyalo.”

¹⁶Abraham na anlo khichi, nu Efron na anyithu za keben wi kekhi ju ma rükatssü meza mejü whu chi, tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina.

¹⁷Tsütinu Efron lli Mamre na nishuwa Makhpela tsüna Abraham ji saya. Alli tsü maben ciwi alonshiku nu achanton tsüdila saghu ben.

¹⁸Tsüna Abraham ji sadhale kesa pi Hitti nyithu anyunuti jenka keccünengli pen wi kewathu tsüdila chü thsüa.

¹⁹Tsaseng wi Abraham na ma wubvü Sarah pi alonshiku tsüwa wi Kanaan yyi wi vhüa.

²⁰Tsalina Hitti nyithu lli alonshiku ciwi keben tsüna Abraham ji sa nu ma tsüpi ashüjjenpen saya.

Adechhü 24

Isak Wubvü Ghena

- ¹Abraham na khilitsü qhai wadha, nu Apvüwa na alentagha wi sawegü pi ma cü.
- ²Abraham na ma keben tsüdi kenonccawa magha keqhai ntsawa wi kiza, “Nkwen pi ipedhi cakhu wi chiyalo.
- ³Hi no ya Apvüwa Anyiza nu ayyi sakechiwa nyan wina kishen thsü mvuben; tsüna no hewi Kanaan nyithu jawi itsawa ghenawubvü kessi pi ncü thsüle kesalina.
- ⁴Isala no hi kepvügha pen diyyiwa wi wa nu ishilitu jawi itsawa Isak ghenawubvü yapi cülo.”
- ⁵Amaghawa na khineng “Keujüla nzawa na ajen teshi nu hi niesen hewi ngho mvuthu khati sa nu? Hi ntsawa kesun pi no kegho yyiwa wi tsü wa neng thsüala?”
- ⁶Abraham na khineng “No itsawa kesun pi ciwi nwa neng thsüla metsilo!
- ⁷Apvüwa, atssan Nyiza na iba jjen nu ishilitu yyi wi na hi ssi shhugho kishen nu khi, ‘Hi ayyi hapi nshicübvüghathu cüden.’ Ma nyilo kesun pi ntuwi chi nu no ciwi itsawa ghenawubvü muyaben.
- ⁸Keujüla nzawa na no gweghe ngho mvu lethu kekishen hawa ha nmiwi nmi. Isala no katsü sa lela itsawa ssinu ciwi nwa nengla metsilo.”
- ⁹Tsalina amaghawa na ma kwen pi ma pvüwa Abraham pedhi keni jüwi chiya nu Abraham na kekhi tsü sale khila kishen.
- ¹⁰Abraham keben kenonccawa amaghawa na ma pvüwa ji sunsiesa tagha ssiya nu Nahor na hang keten nyunuti Mesopotamia na aghawa tsü wa.
- ¹¹Ma wa cukeya wi sunsiesathu ya anyunuti bendi atssükhang wi akhhutsüdu thsüa. Tsüna minulen wi nzathu na atssü kagha tsü wi sadha.
- ¹²Ma kekhe sa, “Apvüwa, ipvüwa Abraham Nyiza, nansü hi yala haicenya thsülo, nu no nmaghawa Abraham wi khichi ketheng tsü sa chilo.
- ¹³Hi hewi anyunutiwa wi ghalathu na atssü ghaketen tssükhang wi nganben.
- ¹⁴Hi mathu meshu kesü wi hati khiden, ‘No nchala nlakhü piesha chi nu hi ya atssü jüya thsülo.’ Keujüla ma khi, ‘Jjüyalo, nu hi atssü pi sunsiesathu la jü thsüna,’ isa lethu nza tsüwa ya nmaghawa Isak ghenawubvü kessi ketheng tsü saya thsülo. Tsüti sa lethu no nmaghawa wi khichi ketheng tsü sacendha kesa hi chüyaben.”
- ¹⁵Ma kekhe npi sadhila Rebeka na alakhü pi ma depfü wi donpvü nu gha. Rebeka na Abraham cünyuwa Nahor nu ma wubvü Milka manyi tsa Bethuel nga.
- ¹⁶Ma ghala tegü pvünyimetha pi atsimethai ntsa saben. Ma dula atssükhang wi atssü deya theng nu kheneng shhugho.

- ¹⁷Amaghawa na wa ma metu nu khi, “No nchala hi ya nlakhü wi atssü jjüya thsülo.”
- ¹⁸Nzawa na khi, “Jjüyalo, kediwa,” nu ma shishi ma depfü wi alakhü piesha pi ghansen nu ma ya jjüya thsüa.
- ¹⁹Ma tsü jjükeya seng wi nzawa na khi, “Hi atssü piegho sunsiesathu tsüdila jjüya thsü na.”
- ²⁰Ma kaghayila atssü pi asahangthu kejjükhu wi keshuchi khi nu ma lakhü ghacang, nu kheneng bvü wa atssükhang wi atssü de, ma atssü pi sunsiesathu tsüdi jjüya thsüa.
- ²¹Apvüwa na ma yala haicenya thsütenla nye khe sala anyi tsüwa na ceen nu nza tsüwa ghangben.
- ²²Nzawa na tsü sacen keya seng wi anyi tsüwa na suna qei menkedhu khushi pi nzawa mitsan wi chi nu suna khwesa keni pi ma kwen wi chi cüa.
- ²³Ma khi, “No thowa nga khe hi kizalo. Nba jjen wi shita ikhang keben pen muya ben ma?”
- ²⁴Nzawa na luneng “Iba na Nahor nu Milka manyi tsawa Bethuel le!
- ²⁵Ikhang jjen wi amatsi nu amesü tsse kejonla ben, nu nthu ghen a pen la ben.”
- ²⁶Tsaseng wi anyi tsüwa na kukedu nu Apvüwa kinyi.
- ²⁷Ma khi, “Apvüwa sengle, ipvüwa Abraham Nyiza na jühtsentsa sa nu ipvüwa wi khichi ketheng sacen cüdha. Apvüwa na meshonqhe hi ssi ghala ipvüwa shilithu jjen wi chi cüdha.”
- ²⁸Ghalawa na bvü sen nu ma jja jjen wi wa ha cüki maben khipi kiza.
- ²⁹Rebeka na ma bagha kesü ma nyan Laban na ben, nu Laban na bvü sen nu Abraham maghawa keben pen atssükhang wi wa.
- ³⁰Laban na ma tssüggüwa mitsan wi suna qei nu ma kwen wi akhwesa muya nu anyi tsüna mangwale nzawa kiza lakhe ma kekhi tsü zayadha. Ma Abraham maghawa na atssükhang wi ma sunsiesa kete wi ngan keben wi wa.
- ³¹Nu khi, “Hi gweghe ijjen wi ghalo. Apvüwa na sawegü pi no kecü nyi kesü. Mangkesa na hewi ngan ben nu? Ijjen wi nghena apen kesü kiden pi theng, nu ciwi sunsiesathu ghen a pen na ben.”
- ³²Tsalina anyi tsüwa na ajjen wi du, Laban na sunsiesathu khhi piesha nu amatsi nu atsse pi mathu dsa thsü. Tsaseng wi ma wa atssü senghola Abraham maghawa nu ma nyithu ccü bhuya thsü.
- ³³Tsaseng wi kedsakejjü sen nu gho nan anyi tsüwa na khi, “Hi khile kebenwa npi kekhi chu hi dsajjü ntenle.” Laban na khi, “Khi nanlo.”

- ³⁴Tsalina ma khi wa, “Hi Abraham maghawa.
- ³⁵Apvüwa na sawegü pi ipvüwa cü ntsa sa nu ma ya keban sa thsü. Apvüwa na khaghaneni nu anenithu, amesüsi, rükatssü, suna, maghalo nu maghalethu, sunsiesa nu gadathu pi ma cü.
- ³⁶Ipvüwa wubvü Sarah na ma keqhai seng wi atsa kesü pvügha pi ma cü, nu ipvüwa na ma keben tsüdi pi atsawa cüdha.
- ³⁷Ipvüwa na hi ya ma jühkhukechi tsü kinalo nu hi ya kishen thsüdha. Ma khi, ‘No Kanaan yyi wi itsawa wubvü ghen nza nkessila.
- ³⁸Isala iba jjen nu ishilitu wi wa nu itsawa ghen awubvü kesü yapi cülo.’
- ³⁹Nu hi ipvüwa keüchi, ‘Keujüla nzawa tsüna hi nie ngho mvuthu khati sa nu?’
- ⁴⁰Ma hi luneng ‘Apvüwa, hi keshüthangla ma jühkina ketenwa na ma nyilo kesun pi no gweghe wa nu no ya haicenya thsüden. No ishilitu nu iba theghithu wi itsawa ghen awubvü kesü muyaben.
- ⁴¹Ciwi ajjügi kesütan ghen no kekishen ha npvülaya mehai; keujüla no ishilitu wi wa nu mathu nzawa pi no ncü mvu lethu kekishen ha nmiwi nmi.’
- ⁴²“Hi nansü atssükheng wi kekhie sa, ‘Apvüwa, ipvüwa Abraham Nyiza, hi kekuli hawi haicenya thsülo.
- ⁴³Hi hewi atssükheng wi nganben. Ghala kesü atssü gha lethu hi ma wi nlakhü wi atssü pi hi jjüya thsülo isa khiden.
- ⁴⁴Keujüla ma anlo khi nu atssü piegho hi sunsiesathu la jjüya thsüthu, ghala tsüwa yala ipvüwa tsawa ghen awubvü kessi kethengwa tsü saya thsülo.’
- ⁴⁵Hi ileben wi kekhie sa keben tsü npi kecen wi Rebeka na alakhü pi ma depfü wi donpvü nu gha atssükheng wi atssü deyale sa. Hi ma wi khi, ‘Atssü pi hi jjüya thsülo.’
- ⁴⁶Ma shishi ma depfü wi alakhü pieshaya nu khi, ‘Jjüyalo, nu hi atssü pi no sunsiesathu la jjü thsü na.’ Tsalina hi jjüya, nu ma atssü pi sunsiesathu la jjüya thsüa.
- ⁴⁷Hi ma keüchi, ‘Nba thowa nu?’ Ma luneng ‘Iba na Nahor nu Milka manyi tsawa Bethuel le.’ Tsaseng wi hi suna qei nu akhwesa pi ma mitsan nu ma kwen wi chi cüa.
- ⁴⁸Hi kukedu nu Apvüwa kinyi. Hi Apvüwa seng, ipvüwa Abraham Nyiza, no meshonqhe hi ssigho ipvüwa shilitu jjen wi chi cü, nu hi ipvüwa tsawa ghen awubvü muyadha.
- ⁴⁹Khili nthu na ipvüwa ssinu ajühkeyali nu atsentsa sa lethu hi kizalo; nyelethu tsü la khilo, isathu hi khati kesau khe saden.”

- ⁵⁰Laban nu Bethuel manyi na khi, “Ha jjugi hana Apvüwa wina kegho ghen a ishinyi na mangla kekhiu nyele.
- ⁵¹Rebeka na hewi ben na ma ssiya nu walo. Apvüwa na kekhi ti ma yala npvüwa tsawa wubvü saya thsülo.”
- ⁵²Abraham maghawa na ha za keya wi ma kukedu nu Apvüwa kinyi.
- ⁵³Tsaseng wi ma athsü, rükatssü, nu suna yan tsüthu pi Rebeka cü. Ma aju menkedhu pi ma baghawa nu ma jja la cü.
- ⁵⁴Tsaseng wi ccüna Abraham maghawa nu anyi ma gweghe ketenthu na dsajjüya nu mathu tsü ghaja ciwi ben wa. Mathu na ghanenwa shagha nu ma khi, “Hi yala ipvüwa wi wha neng thsü yilo.”
- ⁵⁵Rebeka baghawa nu ma jja manyi khi, “Ghalawa yala ghanan tagü nyelela tagha ithu gweghe benla thsü nu tsaseng wi ma ya wa thsülo.”
- ⁵⁶Isala ma khi, “Ikhang ya nminu thsüla yilo, Apvüwa na hi yala haicenya thsüdha; hi ya ipvüwa wi wha neng thsü yilo.”
- ⁵⁷Manyi khineng “Ghalawa na mangwale khiten khe ma ci chinan na.”
- ⁵⁸Tsalina mathu Rebeka cichi nu keü, “No anyi ha gweghe wa mvu ben ma?” Nzawa na khi, “Hi waden.”
- ⁵⁹Tsalina mathu Rebeka nu ma maghale yala Abraham maghawa nu ma nyithu gweghe wa thsüa.
- ⁶⁰Mathu hatinu sawegü pi Rebeka cü; “Ikhang tssüggüwa, no anyi khalatsi jja sakeyawa sa! Nshicüthu ya mathu ghinyi nyunutithu nakeyawa sa!”
- ⁶¹Tsaseng wi Rebeka nu ma maghale manyi kidenya, nu sunsiesa miwi benya nu Abraham maghawa mathu tsüdi gweghe nu wa.
- ⁶²Isak na “Hangbennu hi mukebenwa tssükhang” ghansha wi tsü gho nu Kanaan yyi acülawa witsü benden.
- ⁶³Ma minulen wi alli wi kegoe ten nan sunsiesathu ghoketen muya.
- ⁶⁴Rebeka na Isak mu chinan ma sunsiesa miwi na ayyi wi dugho nu
- ⁶⁵Abraham maghawa wi keü, “Anyi kesü ka alli wi alentsen sen nu ikhang wiwa ghoketen katsü thowa nu?” Amaghawa na luneng “Ma ipvüwa le.” Tsalina nzawa na athsü khusha pi ma mmi shanbhonya.
- ⁶⁶Amaghawa na ma kekuli cüki tsüdi khipi Isak kizachia.
- ⁶⁷Tsaseng wi Isak na Rebeka ssinu ma jja Sarah na hang kegho nithsüjjen witsü du, nu Rebeka na ma wubvü sa wa. Isak na Rebeka nen ntsa sa nu ma jja na shü lela ma lebencca sa.

Adechhü 25

Abraham Shicü Kepathu

(1 Kc 1.32-33)

- ¹Abraham na nza kepa wi ma nyan Ketura kesa yaya.
- ²Ma Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, nu Shua pvügha pi Abraham cü.
- ³Jokshan na Sheba nu Dedan manyi ba, nu Dedan shicübvüghathu na Asshurim, Letushim, nu Leummim.
- ⁴Midian tsathu na Efa, Efer, Hanok, Abida, nu Elda. Hathu ha tsüdi Ketura shicübvüghathu.
- ⁵Abraham na ma keben tsüdi teshi pi Isak cüa.
- ⁶Isala ma hang keben wi ajuthu pi ma wubvü kepa wina mukeya tsathu cü shan. Tsaseng wi ma atsa hathu kesun pi ma tsa Isak wina nishu yyi wiwa bvü thsüa.

Abraham Shü nu pi Kevhü

- ⁷⁻⁸Abraham na qhai ntsa nu amapi 175 wi shü.
- ⁹Ma tsa Isak nu Ishmael manyi ma pila kheni Hitti nyi Zohar tsawa Efron yyi sa kegho Mamre na nishuwa Makhpela Lonshiku wi vhüa.
- ¹⁰Ayyi tsüna Abraham na Hitti nyithu wi shükeya; Abraham nu ma wubvü Sarah manyi qho pi ciwi vhü.
- ¹¹Abraham keshü seng wi Anyiza na sawegü pi ma tsa Isak “Hangbennu hi mukebenwa tssükheng” kete wi hang ketenwa tsü cü.

Ishmael Shicübvüghathu

(1 Kc 1.28-31)

- ¹²Sarah maghale Ejipt nyiwa Hagar na pvügha pi Abraham kecüwa Ishmael na
- ¹³atsa hathu ben, mathu kepvügha nienu anyan zhütheng: Nebaioth, Kedar, Adbeel, Mibsam,
- ¹⁴Mishma, Duma, Massa,
- ¹⁵Hadad, Tema, Jetur, Nafish, nu Kedema,
- ¹⁶mathu na amizza taghakeni bamyithu, mathu anyu nu keben pen tsüpi mathu nyan ci.
- ¹⁷Ishmael na ma kahang mapi 137 wi shü.
- ¹⁸Ishmael shicübvüghathu na Assiriya wi kewalen Ejipt na nishuwa ayyi Havila nu Shur manyi jüwi tsü hang. Mathu na Abraham shicübvügha kepathu ssinu temejala hang.

Esau Nu Jakob manyi Kevvügha

- ¹⁹Hawa ha Abraham tsawa Isak cüki.
- ²⁰Isak na ma kahang amapi jügha wi Laban tssüggüwa (Mesopotamia wi Aram nyi) Bethuel nga Rebeka yaya.
- ²¹Rebeka na atsanga nkemi ghena Isak na ma ghena Apvüwa wi khie. Apvüwa na ma kekhie luneng chi nu Rebeka na atsa-npvüya.
- ²²Ma gweghetsa muya den, nu manyi npi kepvügha wi ma pvünon wi manyi keshunli wa. Ma khi, “Mangkesa na imiwi hati saben nu?” Tsalina ma Apvüwa wi ma jjúgi keü.
- ²³ Apvüwa na ma wi kiza, “Npvü wi mizzatenti keni na ben; No pvügha keten keni tsüna manyi zigheaben. Kesü na kepawa miwi khangki ben; Keqhaiwa na ghanyiwa magha saben.”
- ²⁴Ma kepvügha tsü na gho kecu wi ma gweghetsa pvüghaya.
- ²⁵Atuwa kepvüghawa na nmieni nu ma gwoben assen kepvü, tsalina ma nyan pi Esau ci.
- ²⁶Keniwa kepvügha wi ma Esau ccümeccen ghansen benla, tsalina ma nyan pi Jakob ci. Atsa ha keni pvügha keya tsü wi Isak na amapi ahentugho sadha.

Esau na ma Tssütsewa Shei pi Jeükesa

- ²⁷Ghanyi ha keni na pvüza shagha nu Esau na nqhonqhe keya tsü ma nen, nu asakejügu chü nyi kesü sa, isala Jakob na ceen nu ajjen wi ketan ben.
- ²⁸Isak na Esau nen, kepaghenanye ma Esau sa yathipvü kegho tsü dsaden, isala Rebeka na Jakob nen.
- ²⁹Ghanan kesü wi Jakob na akaha shvu ben nan Esau na asajügu wa nu gho. Ma ghamaya
- ³⁰nu Jakob wi khi, “Hi picathia tendhale, hi yala awwen tsü pahan dsaya thsülo.” (Tsalina ma pi Edom le cia.)
- ³¹Jakob na khineng “No atsa tssütsewa shei pi hi cü lethu hi hapi no cüaben.”
- ³²Esau na khi, “Hi shüa tendhathu tssütsewa shei tsü ighena kemehai mangwa ben nu?”
- ³³ Jakob na khineng “Atuwa sa no tsüpi hi cüaben le khishilo.” Esau na kishen nu ma tssütsewa shei tsüpi Jakob cüa.
- ³⁴Tsaseng wi Jakob na amesa nu awwentssü pahan pi ma cü. Esau na dsajjúya nu shagha bvüa. Esau na tsütinu ma tssütsewa shei tsüpi ma men nkemi sa.

Adechhü 26

Isak na Gerar wi Kahang

- ¹Kheni Abraham tsüwi azeng tsü miwi azeng kepa wi la ayyi ciwi gho. Isak na Gerar wi Filistia kadimiwa Abimelek wi wa.
- ²Apvüwa na Isak tuwi gho nu khi, “Ejipt wi nwala; ayyi hewi benlo no kekiza pen wi benlo.
- ³Hewi hanglo, hi no ssiden nu sawegü pi no cüden. Hi ayyi ha tsüdi pi no nu nshicüthu cüaden, nu hi nba Abraham tuwi khishi ketheng tsü sacen cüden.
- ⁴Hi tang wi ghotsithu ti ashicübvügha kejon pi no cüden, nu hi ayyi ha tsüdi pi mathu cüaden. Mizzatentithu tsüdila hi sawegü pi nshicübvüghathu kecü ti sawegü pi mathu la cülo khieben.
- ⁵Hi sawegü pi no cüden, kepaghenanye Abraham na ijühkina nu iyenkhukechi tsüdila nie cencu kesalina.”
- ⁶Tsalina Isak na Gerar wi hang.
- ⁷Ciwi anyithu na ma wubvü cüki kekeü wi ma nzawa tsüna ma tssüggüwa le khi. Ma tsüpi ma wubvü le nkhi, kepaghenanye anyithu na ma pathi nu Rebeka atsikemehaiwa tsü ssiyathu kemessi ghen.
- ⁸Isak na ciwi kahang matsü pahan seng wi kadimiwa Abimelek na ajjenkubhi wina ghang chinan Isak nu Rebeka manyi kenenli keben muya.
- ⁹Abimelek na Isak cichi nu khi, “Nzawa tsüna nwubvü lela! Mangkesa na ma ntssüggüwa le khiten nu?” Ma khineng “Hi kemesentsü ma iwubvü le khithu nyu na hi pathiaben le sa.”
- ¹⁰Abimelek na khi, “No ikhang miwi mangwa satheng nu? Inyi meshu kesü yazishu nu nwubvü ssijen lethu no ikhang kesazzi pvükesa.”
- ¹¹Abimelek na ma nyithu tsüdila satemessi chi, “Anyi kesü le kesü lela anyi hawa nu ma wubvü nkenen kesawa pi shü thsüaden.”
- ¹²Isak na ciwi allica, nu tsü mapi apvüya ntsa sa nu kheni miwi meza tughu jikayi wwiya, kepaghenanye Apvüwa na sawegü pi ma cü.
- ¹³Ma mehai pfüpfü sa nu keban kesü sa shagha.
- ¹⁴Ma khaghaneni nu amesüsithu, nu amaghatu kejon keben lina Filistin nyithu ma ghang pi anyonsa wa.
- ¹⁵Tsalina mathu na ma ba Abraham na hang keben wi ma maghatu na atssükhang chhü ketheng tsü tsüdi chhübhon.

¹⁶Tsaseng wi Abimelek na Isak wi kiza, “No ithu diyyiwa ha teshi nu bvülo, kepaghenanye no ikhang miwi khangkidha.”

¹⁷Tsalina Isak na apen tsü teshi theng nu wa Gerar yyiketijü wi kemnanpen sa nu matsü pahan ciwi hang wa.

¹⁸Isak na kheni ma ba Abraham hang keben wi atssükhang kechhü tsü Filistin nyithu na Abraham keshü seng wi chhübhon kesathu tsü chhü neng. Isak na atssükhang nyanthu tsüpi kheni ma ba na keci tsü makesü ci neng.

¹⁹Isak maghathu na ayyiketijü wi atssükhang kesü chhü nu atssü muya.

²⁰Gerar neni kehiethu na Isak neni kehiethu ssikitagha nu khi, “Atssü ha ikhang jile.” Tsalina Isak na atssükhang tsü nyan pi “Kekitagha” isa cia.

²¹Isak maghathu na kepa wi la atssükhang kesü chhü nu tsü ghenala kitagha, tsalina ma tsü nyan pi “Nankemeghü” isa cia.

²²Ma apen ketsen wa atssükhang kepa wi kesü chhü neng. Ciwi tsü ghenala kicennali mangla nmi, tsalina ma tsü nyan pi “Kekivvü nmi” isa cia. Ma khi, “Khili Apvüwa na ayyi kekivvü nkemi pen wi ikhang ya hangya thsüdha, nu ikhang hewi mehai kayi wa tendha.”

²³Isak na tsü teshi theng nu Beersheba wi wa.

²⁴Tsü ghaja Apvüwa na ma tuwi gho nu khi, “Hi nba Abraham Nyiza le; hi no ssiden nmessi lalo. Hi imaghawa Abraham wi khichi ketheng ti sawegü pi no cü nu nshicübvügha sapi ji ntsa sa cüden.”

²⁵Isak na ciwi kekinyipen kesü sa nu Apvüwa kinyi. Tsaseng wi ma kemnanpen saya nu ma maghathu na atssükhang kepa wi la chhüya.

Isak nu Abimelek manyi Ajühcenkeya

²⁶Abimelek na Gerar wina ma lenkhiwa Ahuzzath nu ma süpahizi benchüwa Fikol manyi ssinu Isak metu le gho.

²⁷Tsalina Isak na keü, “No kheni hi nanmeghü nu diyyiwa wina hi kesun pi bvü thsü nu khili mangkesa na hi metule gho ben nu?”

²⁸Mathu khineng “Apvüwa na no ssiden kesa ikhang na chüben, tsalina ithu jüwi kekishen kesü ben nu ikhang no ssinu cenkethenjüh kesü sa na.

²⁹Ikhang no nkenen nsala kemehaiwa wina no kesun pi bvü thsü kesa tsüti no la ikhang nkenen nsa lalo. Apvüwa na sawegü pi no cüle kesa khili chütiyadha.”

³⁰Isak na mathu ghenala kemishu kidenchi nu mathu dsajjüya.

³¹Dhitsuwa ghanen mitu na shagha mathu pahan pahan tuwi kishen. Isak na mathu kemehai sa whalo kiza nu mathu keteshilia.

³²Tsü ghanan Isak maghathu na gho mathu atssükhang kechhü cüki khipi ma kiza. Mathu khi, “Ikhang na atssü muyadha.”

³³Ma atssükhang nyan tsüpi “Kekishen” isa cia. Tsütinu anyunutiwa Beersheba nyan cishiya.

Esau Wubvü Asangthu

³⁴Esau na amapi jügha kesa wi Hitti nyi ghala keni Beeri nga Judith nu Elon nga Basemath manyi yaya.

³⁵Manyi ghenana Isak nu Rebeka manyi leben sameshü ntsa sa.

Adechhü 27

Isak na Sawegü pi Jakob kecü

¹Isak na khilitsü qhai wa nu ma nyon nmuladha. Ma ma tsa keqhaiwa Esau cichi nu ma wi khi, “Itsa!” Ma nusha, “Hi hewi benle.”

²Isak na khi, “Hi qhai wadha nu wan shüa tendha.

³Nlamugho nu nlakusü khuya nu wa agheja wi ighena asa kesü gathi pvü gholo.

⁴Nu hi dsa mvu ketenwa tsü nyankate shvu sengho hi cülo. Hi tsü dsakeya seng wi hi npi keshü wina kesawegü sakhenwa pi no cüten na.”

⁵Isak na Esau ccüneng keben witsü Rebeka na kinaben. Tsalina Esau na asajügü kewa seng wi

⁶Rebeka na Jakob wi khi, “Nba na nbi Esau wi hati khi keben hi zayale,

⁷Ighena asa kesü gathi pvügho nu nyankate shvu sengho hi cülo. Hi tsü dsakeya seng wi hi npi keshü wina Apvüwa tu wina sawegü pi no cüten na.’

⁸Tsalina itsa, hi khili mangwale no kiza khe no tsü salo.

⁹Anenithu jawi ma zza asa kemehai keni pathi sen gholo, hi tsüpi nba na nen ketenwa nyankate shvu cü na.

¹⁰No tsü sen wa ma dsa thsülo, nu ma npi keshü wina sawegü pi no cü thsülo.

¹¹Isala Jakob na ma jja wi khi, ‘Ibiwa Esau na ma gwo wi assen kejon ben, isala igwo tsü chenchen.

¹²Iba na hi mejjen nan nu hi ma mechu benle kesa chüyathu kesawegü nyela hi ketanla kishen-keshiwa sengho imiwi chiyaben.’ ”

¹³Ma jja na ma wi khineng “Nghena kishen-keshiwa tsü ya imiwi gho thsülo, itsa; no ijühkina nu wa aneni ssigho hi kekhi ti salo.”

¹⁴Tsalina ma wa tsüthu khuya nu sengho ma jja cü, nu ma jja na ma ba kenenwa atsse tsü kiden pi ma cü.

- 15** Tsaseng wi Rebeka na Esau thsü kemehai ntsa pi ajen wi ketheng tsü khuya nu tsüthu pi Jakob mphiya thsüa.
- 16** Ma aneni hyu pi ma hacü nu ma sun chenchen kesa miwi chi cü.
- 17** Atsse nyankate sa ketheng nu amesa gü ketheng tsü saghu pi Jakob kwen wi chi cü.
- 18** Tsaseng wi Jakob na ma ba wi wa nu khi, “Iba!” Ma luneng “Hi he wi benle. No itsa thowa nu?”
- 19** Jakob na ma luneng “Hi ntsa keqhaiwa Esau le; no hi kekiza ti hi tsü sa senghodha. Donki nu hi nghena asa sen kegho ha dsayalo, isanu no sawegü pi hi cülo.”
- 20** Isak na khi, “Itsa, no khati nu wan muya nu?” Jakob khineng “NPvüwa Anyiza hi kiqa chi nu hi wan muyale.”
- 21** Isak na Jakob kiza, “Hi tetsaki gholo hi no pa nan na. No ntsakhiwa Esau kwe?”
- 22** Jakob na ma ba tetsaki wha nu ma ba na ma pa nan nu khi, “Nhhai na Jakob hhai ti, isala nhacü tsü Esau hacü tile.”
- 23** Ma Jakob chüshi meyala, kepaghenanye ma hacü na Esau hacü ti assen sha kesalina. Ma sawegü pi cüle keben wi,
- 24** kheneng keü, “No ntsakhiwa Esau kwe?” Ma khineng. “Hi Esau le.”
- 25** Isak na khi, “Asa sengholo. Hi tsü dsakeya seng wi sawegü pi no cüden.” Jakob na tsü pie nu ma wi gho, nu kisengtssü pahan sengho ma jju thsü.
- 26** Tsaseng wi ma ba na ma wi khi, “Itsa, hi tetsaki gho hi kimang cülo.”
- 27** Ma ma ba kimang kegho wi Isak na ma thsü kahan nan — isa nu sawegü pi ma cü. Ma khi, “Itsawa, hankedemvu na Apvüwa na sawegü pi alli kesü miwi kechi han kemehai tile!
- 28** Apvüwa na tang wi akejan pi no cü nu alli sapi ayyi mehai keyawa sa. Ma asu nu kisengtssü kejon pi no kecüwa sa!
- 29** Mizzatentithu na nmagha sa nu anyi kejon no kekinyiwa sa. No nshilithu tsüdi miwi kekhang sen nu njja shicüthu na no kekinyiwa sa. No kishenkecüthu na kishen-keshi pvükeyawa sa, nu sawegü pi no kecüthu na kesawegü pvükeyawa salo.”

Esau na Isak Kesawegü Kekhie

- 30** Isak na ma kesawegü khidhi nu Jakob na bvü meyi Esau na asajügü wa nu gho.
- 31** Ma la atsse nyankate saya nu pie nu ma ba wi wa. Ma khi, “Iba, donki nu hi nghena asa sen kegho ha dsayalo, isanu no kesawegü tsüpi hi cülo.”

- ³²Isak na keü, “No thowa nu?” Ma khineng “Hi ntsa keqhaiwa Esau le.”
- ³³Isak na kedheggüwa nu khi, “Tsüna thowa na asa pathi nu shvu sengho hi cü nu? Hi khili hatu no npi kegho wi dsayadha. Hi sawegü pi ma cüdha, nu tsüna anuphanla ma ji sadha.”
- ³⁴Esau na ha zakeya wi sashü na magha ntsa qai nu khi, “Iba, no kesawegü pi hi la cülo.”
- ³⁵Isak na khineng “Ncünüyuwa na gho hi mechuyadha. Ma no kesawegü sen pvüdha.”
- ³⁶ Esau na khi, “Ma nansü ha keni tughuwa hi mechu bendha. Ma nyan pi Jakob ci jiketsü. Ma hi tssütsewa shei khuya nu khili la hi kesawegü sen bvüdha. No ighena kesawegü kesüla mesha pi ntheng kwe?”
- ³⁷Isak na khineng “Hi ma sapi nmiwi apvüwa sa thsüdha, nu ma shilithu tsüdi pi ma maghathu sa thsüdha. Hi asu nu kisengtssü pi ma cüdha. Khili mangla nmidha nu hi nghena mangla sa meyadha, itsawa!”
- ³⁸ Esau na ma ba wi khie khvu sa; “Iba, no ighena kesawegü kesütanla nmidha kwe? Sawegü pi hi la cüne, iba!” Esau na qai wa.
- ³⁹ Tsaseng wi Isak ma wi khi, “Tang wi nghena akejan nmidha, nu nghena ayyi lli kemehai la nmidha.
- ⁴⁰ No njünnu ghen hangben, nu ncünüyuwa magha saben, isala no matang keshagha wi no ma kekhang wina pvükhhi bvü shaben.”
- ⁴¹Esau na Jakob nanmeghü, kepaghenanye ma ba na kesawegü pi Jakob cü kesalina. Ma ketanla khi, “Iba keshü ghen nonke-ü tsü tsakidha; tsaseng wi hi icünüyuwa Jakob pathi cüden.”
- ⁴²Isala Rebeka na Esau na acho kiden keben tsü zakeya wi Jakob cichi nu khi, “Kinalo, ncünüyuwa Esau na no pathi cüle kidenben.
- ⁴³Tsalina itsa, hi kekhi ti salo. Shagha nu Haran wi ibaghawa Laban jjen wi bvü walo,
- ⁴⁴⁻⁴⁵Ncünüyuwa na ma leben keminu npi kagha chu, nu no ma miwi kuli kechi tsü npi kemali chu no Laban gweghe benlalo. Tsaseng wi hi anyi pahan kesun pi no ssi neng gho thsüaben. Mangsale hi itsa keni qho ghanan kesütan dedi thsüa nu?”

Isak na Jakob Kesun pi Laban wi Kewa thsü

- ⁴⁶Rebeka na Isak wi kiza, “Hi Esau wubvü Hitti nyiwa ghen inonhi nu iccükwenshüdha. Keujüla Jakob la Hitti nyi ghala kesü yaletu hi shü kesawala mehaile!”

Adechhü 28

¹Isak na Jakob cichi nu sawegü pi ma cü nu ma kiza, “No Kanaan nyi ghala meya lalo.

²Shagha nu Mesopotamia wi njja bawa Bethuel jjen wi wa nu ciwi njja baghawa Laban nga ghala kesü yayalo.

³Kekhang ntsa Nyiza ya sawegü pi no cü nu nshicü kejon benya thsü, isanu no mizzatentithu kejon ba sayaden!

⁴Ma sawegü pi Abraham kecü ti pi no nu nshicübvüghathu la kecüwa salo, nu no khili hang keben Anyiza na pi Abraham kecü yyi ha ya keyawa sa.”

⁵Isak na Jakob kesun pi Mesopotamia wi Arameya nyi Bethuel tsawa, nu Jakob nu Esau manyi jja Rebaka baghawa Laban jjen wi wa thsüa.

Esau na Awubvü Kepa wi Keya

⁶Isak na Jakob kesun pi Mesopotamia wi awubvü bha wa thsüdha le kesa Esau na zaya. Isak na sawegü pi Jakob cü nu ma Kanaan nza meya lalo kekhi tsü la Esau na zaya.

⁷Jakob na ma ba nu ma jja jühkina nu Mesopotamia wi wa.

⁸Esau na ma ba Isak na Kanaan nzathu n-nenle kesa tsü chüya.

⁹Tsalina ma wa Abraham tsawa Ishmael nga Lebaioth tssüggüwa Mahalath yaya.

Bethel wi Jakob Man Keman

¹⁰Jakob na Beersheba teshi nu Haran kaghapi wi wa.

¹¹Aghani na du keten wi ma kemetha pen wi ghoya nu ciwi mnan wa. Ma alon kesü khupi ma mchen saya nu jen wa.

¹²Ma aman wina abenlen kesü ayyi wina ki tang cu keben, nu nyilothu na tsü miwi ki nu dugho keben mu.

¹³Nu Apvüwa na ma kete wi ngan nu khi, “Hi Apvüwa, Abraham nu Isak Nyizawa. Hi no khili jen keben ayyi hapi no nu nshicübvüghathu cüden.

¹⁴Nshicübvüghathu na sha pi ayyinikhu ti saben. Mathu na bvüzighe sen nu acüla, agha, nidu, nu nishu tsüdi wi waben, nu hi no nu nshicübvüghathu miwi na sawegü pi mizzatenti tsüdi cüben.

¹⁵Meshenyalo, no khiewa wa khe hi no ssiden nu no khweden, nu hi no ssinu ayyi hawi gho nengden. Hi no wi khichi ketheng tsüdi npi kesacen chu hi no teshi nben.”

¹⁶Jakob na jencan shagha nu khi, “Apvüwa na hewi ben! Ma apen hawi ben lela hi tsü nchü!”

¹⁷Ma messiya nu khi, “Ha khatila qhethiketen kesa pen dha nu! Ha Anyiza jjen sabenla metsi, nu khweti-jenka sha sen nu tang wi ki benla metsi.”

¹⁸Jakob na ghanenwa mitu na shagha alon pi ma mchen kesa tsü pi meshenkeben kesü sala sheng. Tsaseng wi ma oliv deli pi tsü miwi zügüchi nu sametha pi Anyiza wi chi.

¹⁹Ma apen tsü nyan pi Bethel ciya. (Anyuti tsüwa tsüna kuti wi pi Luz le khi.)

²⁰Tsaseng wi Jakob na Anyiza wi kishen; “Keujüla no hi kijünyi wa keten wi ha hi ssinu hi khwe nu kedsakejjü nu athsümeni pi hi cü lethu,

²¹nu kemehaisa gho iba jjen cu nengya lethu hi no pi iNyiza saden.

²²Hi meshenkeben lon sheng ketheng pen ha wina no kinyiden, nu no pi hi kecü alentagha wi gishü tagha wi kesü pi no cüden.”

Adechhü 29

Jakob na wa Laban Jjen Cukeya

¹Jakob na kijünyi kewa tsü wa sen nu nishu yyiwa wa.

²Ma alli wi atssükheng kesü kete wi ghoya nu khaghaneni athu kecheng na tsü kevä wi ben. Atssükheng hawi atssü pi khaghanenithu jju thsüden, atssükheng pang wi alon keti pi shan theng.

³Khathansha wi khaghanenithu gho saghuya khe anenikehiethu na alon tsü khupheghe nu mathu ya atssü jjuya thsüden. Tsaseng wi mathu alon tsü kullu pi ma pen wi chi nengden.

⁴Jakob na anenikehiethu wi keü, “Ipvüshangthu, nthu khiewa na gho nu?” Mathu na ma luneng “Ikheng Haran wina ghole.”

⁵Ma mathu wi keü, “Nthu na Nahor tsawa Laban chüben ma?” Mathu khineng “Ikheng na ma chübenle.”

⁶Ma keü neng “Ma kemehai saben ma?” Mathu luneng “Ma kemehai sabenle. Ghangchilo, ma ngawa Rachel na ma nenithu ssinu hewi ghoden.”

⁷Jakob na khi, “Khili aghani tang wi ben, nu khaghanenithu kekughu tsü nye, mangkesa na atssü pi mathu jjuya thsü nu ssinu wa amou wi chi nsa nu?”

⁸Mathu na luneng “Khaghanenithu tsüdi gho saghuya ccüla alon tsü khupheghe nu ikhang atssü pi mathu jjuya thsü nkesatsü ikhang tsüti saya nbenle.”

⁹Jakob na mathu ccünengtu keben wi Rachel na ma ba khaghanenithu ssinu ghoa.

¹⁰Jakob na khathansha wi Rachel na ma jja baghawa Laban khaghanenithu ssiketen muya khe ma wa atssükhang wi alon khupheghe nu atssü pi khaghanenithu jküya thsüa.

¹¹Tsaseng wi ma wa Rachel kimang nu anonkeghe wina qai wa.

¹²Ma Rachel wi khi, “Hi nba shiliwa Rebeka tsa le.” Rachel na bvü sen wa ma ba kiza.

¹³Laban na ma tssüggüwa tsa cüki zakeya wi bvü sen wa Jakob metu nu ma khenteggü nu ma kimang, nu Jakob ssinu ma jjen wi gho. Jakob na khati sa khe tsü cüki tsüdi pi Laban kekiza wi

¹⁴Laban na khi, “Ntsakhiwa no isa nu ijü le.” Jakob na ciwi asha kesü ben wa.

Jakob na Rachel nu Leah manyi ghen Laban Kekulikesa

¹⁵Laban na Jakob wi kiza, “No ishili ghen le sala ma men nkemi wi ighena mangla nkulila. No nkutimen khaju samvu ben nu?”

¹⁶Laban nga ghala keni na ben; keqhaiwa nyan na Leah, nu ghanyiwa na Rachel.

¹⁷Leah ma nyon kekü na ma jiketsü, isala Rachel na ma gwo mehai nu atsimesai.

¹⁸Jakob na Rachel nen kesalina khi, “No hi yala Rachel yathsü lethu hi nghena amapi tagü no kekuli sa cüben.”

¹⁹Laban na khineng “Hi ma pi nyu kepa wi kecüwa nyela pi no cüben, hewi hi gweghe benlo.”

²⁰Rachel yale kesalina Jakob na amapi tagü kekuli sa, tsüna ma ghen ghanan keu ketan ti sa, kepaghenanye ma Rachel nen kesalina.

²¹Tsaseng wi Jakob na Laban wi kiza, “Matsü cendha, hi yala n-nga yaya thsü yilo.”

²²Tsalina Laban na keshanyi kemishu sa nu anyi tsüdila qhechi.

²³Isala ma tsü ghaja Rachel nyela Leah ssiwa Jakob cü, nu Jakob na wa ma ssijen.

²⁴(Laban na ma maghale Zilpa pi ma nga Leah maghale sa thsü.)

²⁵Ghanenwa Jakob na Leah muya. Ma Laban wi wa nu khi, “No mangkesa na hi wi hati satheng nu? Hi Rachel ghen no kekuli nsa kwe? Mangkesa na hi mechudha nu?”

²⁶Laban khineng, “Anga ghanyiwa pi keqhaiwa tuwi n-nuwatsü kesa tsüna hewi ithu yen nyele.

²⁷Hieben lalo, keshanyi kemishu tsü hapta hawa ha yala wa thsü, nu keujüla no hela amapi tagü hi kekuli sathu hi Rachel pi no cüaben.”

²⁸Jakob na anlo sa, nu keshanyi kemishu hapta tsü kecen seng wi Laban na ma nga Rachel pi Jakob wubvü sa thsüa.

²⁹(Laban na ma maghale Bilha pi ma nga Rachel maghale sa thsü.)

³⁰Jakob na Rachel la ssijen, Leah miwi Rachel nen. Tsaseng la ma amapi tagü Laban kekuli sacüa.

Jakob Tsangathu Pvüghakeya

³¹Leah na ma wuba kaghali pvü khang meya kesa Apvüwa na mukeya wi ma sapi atsanga ben yathsüa, isala Rachel tsü atsanga nmi.

³²Leah na atsa-npvüya nu atsa kesü pvüghaya. Ma khi, “Apvüwa na igükeccü muyadha, nu iwuba na hi nen wa tendha;” tsalina ma nyan pi Reuben cia.

³³Ma atsa-npvüya nu atsa kepa wi la kesü pvüghaya. Ma khi, “Apvüwa na atsa ha la pi hi cüdha, kepaghenanye hi kaghali pvü khang meya kesa tsü ma zayadha;” tsalina ma nyan pi Simeon cia.

³⁴Tsaseng wi ma atsa-npvüya nu atsa kepa wi la kesü pvüghaya. Ma khi, “Khili nten na iwuba na hi tetsakipfü wa tendha, kepaghenanye hi atsa kecheng pvügha cüdha,” tsalina ma nyan pi Levi cia.

³⁵Tsaseng wi ma kheneng atsa-npvüya nu atsa kepa wi kesü pvüghaya. Ma khi, “Khilitsü hi Apvüwa seng tendha,” tsalina ma nyan pi Judah cia. Tsaseng wi ma npvüghala.

Adechhü 30

¹Isala Rachel tsü atsanga pvügha pi Jakob ncü, tsalina ma ma pvünonwa miwi anyonsa shagha nu Jakob wi khi, “Atsanga pi hi cülo, nyelethu hi shüa tendha.”

²Jakob na Rachel miwi ma leben minuya nu khi, “Hi Anyiza kuti saya nben. Ma no ya atsanga nmu thsüla kesawa tsüle.”

³Rachel na khi, “Imaghale Bilha hewi ben, no wa ma ssijen nu ma yala ighena atsa kesü muya thsülo. Tsütinu ma ghenana hi ajja kesü sayaden.”

⁴Tsalina ma Bilha pi ma wuba cüa, nu Jakob na wa Bilha ssijen.

⁵Bilha na atsa-npvüya nu atsa kesü pvügha pi Jakob cüa.

⁶Rachel na khi, “Anyiza na hi nantizen cüdha; ma hi kekhie kina cü nu atsa kesü pi hi cüdha;” tsalina ma nyan pi Dan. cia.

⁷Bilha na kheneng atsa-npvüya nu atsa keniwa pvügha pi Jakob cüa.

⁸Rachel na khi, “Hi ipvünonwa ssikaghashen ntsa sa nu hi khangyadha;” tsalina ma nyan pi Naftali cia.

⁹Leah na ma npvüghadha kesa chükeya wi ma maghale Zilpa pi Jakob wubvü ti sa thsü.

¹⁰Zilpa na atsa kesü pvügha pi Jakob cü.

¹¹Leah na khi, “Hi icenpvü bendha; ” tsalina ma nyan pi Gad cia.

¹²Zilpa na atsa kepa wi kesü pvügha pi Jakob cü.

¹³Leah na khi, “Khatila inonghe nu! Nzathu na hi pi kemihhi jjawa isa ci tendha; ” tsalina ma nyan pi Asher cia.

¹⁴Awhengsu kewwitsü wi Reuben na alli wi wa nu atsueghe muya nu sengho ma jja Leah cü. Rachel na Leah wi khi, “Ntsawa na pvükeghe atsueghe tsü pahan pi hi cülo.”

¹⁵Leah na luneng “No iwuba ssibvü kesa tsü lekete kwe? No khili itsawa tsueghe ha la sen bvüale ben kwe?” Rachel na khi, “Keujüla no ntsawa tsueghe tsüpi hi cü lethu no shita wi Jakob ssijenya mehai.”

¹⁶Minulen wi Jakob na alli wina gho, Leah na shhu ma metu nu khi, “No shita wi hi gweghe njenthu yishü, kepaghenanye hi itsawa ji atsueghe pi no melliyadha.” Tsalina tsü ghaja Jakob na wa ma ssijen.

¹⁷Anyiza na Leah kekhie kina cü, nu ma atsa-npvüya nu atsa mangawa pvügha pi Jakob cü.

¹⁸Leah na khi, “Anyiza na akutimen pi hi cüdha, kepaghenanye hi imaghale pi iwuba cü kesalina:” tsalina ma tsawa nyan pi Issakhar cia.

¹⁹Leah na kheneng atsa-npvüya nu atsa tughowa pvügha pi Jakob cü.

²⁰Ma khi, “Anyiza na aju kemehai ntsa pi hi cüdha. Iwuba na khilitsü hi ghaliwa tendha, kepaghenanye hi atsa tugho pvügha pi ma cüdha; ” tsalina ma nyan pi Zebulun cia.

²¹Ma tsaseng wi anga kesü pvüghaya nu ma nyan pi Dina ci.

²²Tsaseng wi Anyiza na Rachel meshenchi, nu ma kekhie kina cü nu ma sapi atsa muya kemehai sa thsüa.

²³Ma atsa-npvüya nu atsa kesü pvüghaya. Ma khi, “Anyiza na atsa kesü pi hi cü nu hi wi nyu pangbi kesawa tsü sen bvüdha.

²⁴Apvüwa na hela atsa pi hi kecüwa sa; ” tsalina ma nyan pi Josef cia.

Jakob na Laban Ssinu Keccünengli

²⁵Josef pvügha keya seng wi Jakob na Laban wi kiza, “Hi teshichi nu hi ya ijjen wi wha thsü yilo.

- 26**Hi no kekuli sa nu mellikeya iwubvü keni nu itsangathu pi hi cü nu hi wha thsülo. Hi no kekuli mehaitsü kesa tsü no chüben.”
- 27**Laban na ma wi khi, “Hi yala ha khi thsülo; hi chükeya Apvüwa na nghena sawegü pi hi cüdha.
- 28**Mangwa pi nkutimen sa cüten khe khilo, hi pi no cüaden.”
- 29**Jakob na khineng “Hi khati no kekuli sa nu hi nmesüsithu kenoncca ghenajikayi ya khe no chüben.
- 30**Hi npi kegho witsü keu sa keben tsüna jikayi ntsa sadha, nu Apvüwa na hi khiewa wa khe sawegü pi no cü. Khili ha hi ketanla ighena kidenkeya tsü sadhale!”
- 31**Laban na khi, “Hi mang pi no cü nu?” Jakob na luneng “Hi akutimen mangla ya nten. No hi kekhi ha sa lethu hi nsahangthu noncca benden.
- 32**Hi yala nansü nsahangthu jawi wa thsü nu khaghaneni zza kenimegho, aneni zza kishenki nyelela kinaqhe tsüdi khuya thsülo. Ikutimen keyamvu tsüdi tsüna tsüdha.
- 33**Tsaseng wi hi atsentsa sala nye khe no muya mehai. No ikutimen tsü ghang kegho wi keujüla hi aneni kinaqhe nyelela kishenki nkenye na benla nyelela khaghaneni kenimegho nkenye na benla lethu tsüna hi ghanfü yale kesa no chüyalo.”
- 34**Laban na khineng “Tsüna mehaiben. No kekhi tsüti sa na.”
- 35**Isala Laban na tsü ghanan aneni süpon mathu miwi kinaqhe nyelela kishenki keben, nu aneni ghala mathu miwi kinaqhe nu kishenki nyelela kemiki keben; nu kenimeghothu tsüdila khupi makepa sa nu ma tsathu yala tsüthu hie thsü.
- 36**Tsaseng wi ma Jakob teshi theng nu ghanan kecheng lenketsen wi wa; nu Jakob na Laban neni kepathu tsü noncca.
- 37**Jakob na alicü, mcüshüli, nu amton chan cünathu khuya nu tsüthu kwe pahan shipi nkiqhe-nkighe sa thsüa.
- 38**Ma achan cünathu tsüpi anenithu na atssü jjüketen khu tuwi chi, kepaghenanye anenithu na atssü jjü kegho wi jigü ketenlina.
- 39**Isanu anenithu na achan tsüthu kete wi jigüthu mathu zza nkiqhe-nkighe, kishenki nu kinaqhe tsüti ca cü.
- 40**Jakob na anenithu nu khaghanenithu kepapa sa thsü nu tsüthu kupi Laban jikayi nkiqhe-nkighe nu kenimeghothu wiwa peghe thsü. Tsütinu Jakob na ma sahang kuya nu pi Laban ji manyi kepapa sa.

⁴¹Asahang kekunonthu na jigü lethu Jakob na achan cüna tsüpi mathu atssü kejjükhu tuwi chi isanu tsüthu ya achan cünathu jawi ca thsü.

⁴²Isala ma achan cünathu tsüpi asahang qan-yi kesathu tuwi tsü nchi. Matsü keu jüna asahang kekunon tsüdila Jakob ji sa, nu qan-yi kesathu tsüna Laban ji sa.

⁴³Tsütinu Jakob na keban ntsa saya. Ma amesüsi, nssümagha, sunsiesa, nu gadathu kejon ben.

Adechhü 31

Jakob na Laban wina Bvükesa

¹Jakob na Laban tsathu na hati khi keben zaya, “Jakob na ikhang ba keben tsüdila khuyadha. Ma ikhang ba ji tsüdi pi ma keben sayadha.”

²Laban na kheni ti ma tuwi ma mmi nmezala kesa tsü muya.

³Tsaseng wi Apvüwa na ma wi kiza, “Nba nu nshilithu yyi wi tsü wa nenglo. Hi no ssiden.”

⁴Tsalina Jakob na Rachel nu Leah manyi na ghola ma aneni hie keten lli wi ma metulo cichi.

⁵Ma manyi wi khi, “Nshinyi ba na kheni ti ituwi ammi nmeza ladha kesa hi muyadha; isala iba Anyiza na hi ssiden.

⁶Hi kekhang tsüdi pi nshinyi ba kekuli sa kesa nshinyi na chüben.

⁷Tsü miwi ma hi mechua nu ikutimen tagha tughu kemili cüle. Isala Anyiza na ma yala ileben sa nmeshü thsü.

⁸Laban na ‘Aneni kinaqhetu tsüdi tsüna nkutimen,’ isa khithu anenithu tsüdila ma zza kinaqhe ca cü. Ma ‘Aneni hethihesa tsüdi tsüna ikutimen,’ isa khithu anenithu tsüdila ma zza hethihesa ca cü.

⁹Anyiza na nshinyi ba sahangthu khupi hi cüdha.

¹⁰“Anenithu kejjigü tsüwi hi iman wina aneni süpon jigü kebenthu tsüna hethihesa, kishenki, nu kinaqhe tsüti mule!

¹¹Anyiza nyilowa na aman wina hi ccüneng nu khi, ‘Jakob!’ Hi ma luneng ‘Hi hewi benle.’

¹²Ma khi, ‘Ghangchilo, aneni süpon jigü kebenthu tsüdi hethihesa, kishenki, nu kinaqhe. Hi ha yala tsüti sa thsüa, kepaghenanye Laban na nmiwi mangwa sagho khe hi muyadha.

¹³Hi Anyiza, Bethel wi ntuwi gho nu no alon pi meshenkeben kesü sa sheng nu oliv deli pi tsü miwi keshushachi nu sametha chi, nu hi wi kekishen kesü kesawa tsü. Khili shagha kidenya nu no kepvügha yyi wi tsü wa nenglo.’ ”

14Rachel nu Leah manyi na Jakob luneng “Ciwi ishinyi na ishinyi ba keben ghongkeya mangla nmidha.

15Ma ishinyi pi asang ti sa. Ma ishinyi ghan pi jeü nu ishinyi men apisa tsü sen khidha.

16Anyiza na ishinyi ba wi keben khuya kesa ha tsüdila ikhang ji nu ikhang tsangathu ji sadha. Anyiza na mangwale no kiza khe tsüti salo.”

17-18 Tsalina Jakob na Kanaan yyi wi ma ba wi wa nengle kidenya. Ma tsangathu nu ma wubvü keni pi sunsiesa miwi chiya, nu ma sahangthu tsüdi ssiya nu Mesopotamia wi keben mukeya tsüdi khuya nu wa.

19Laban na ma khaghaneni ssen han wa nu ma nkemi jü Rachel na ajjen wi ma ba theghi cenpvü tsü ghanfüya.

20Jakob na ma bvü tendha le pi Laban nkizala ma mechua.

21Ma keben tsüdi khuya nu kaghaji bvüa. Ma wa Euftrat Ghaku khhakaya nu Gilead diyyi yikha wi wale lentsen chia.

Laban na Jakob Jügü Kewa

22Jakob na bvüdha le kesa ghanan kecheng seng wi nyu na Laban kiza.

23Ma ma nyithu ssiya nu Jakob jügü wa ghanan tagü wi Gilead diyyi yikha wi ma jügüya.

24Tsü ghaja Anyiza na aman wina Laban tuwi gho nu khi, “Kiden-keshaya nu ajüh nkemehai lela mangla khipi Jakob npateqhe lalo.”

25Jakob na wa ayikha kesü wi kemnanpen sanu ben, nu Laban na ma nyithu ssinu Gilead diyyi yikha wi ben.

26Laban na Jakob wi khi, “Mangkesa na no hi mechu nu ingathu pi aghi wi ghankeya nzathu ti sala ssibvü ten nu?”

27No mangkesa na hi mechu nu hi nkizala kuthi bvü nu? Keujüla no hi kiza lethu harp nu tamborin pi akhwisa nu anonkeghe sala no kesun pi bvü thsü kesale.

28No hi yala inga keni nu manyi ngathu kimang nu kemehai sa walo la kiza meya thsü. Tsüwa tsüna kejüphon kekuli le!

29Hi no patena ya kemehai kekhang ben, isala khija nba Nyiza na hi kiza nu khi, ‘Kiden-keshaya nu ajüh nkemehai lela mangla khipi Jakob npateqhe lalo.’

30No nba jjen wi wha neng mvu ntsa kesalina bvükesa tsü hi chüben, isala no mangkesa na itheghi cenpvü kezhü tsü ghanfüya nu?”

31Jakob na khineng “Hi kemeshen no hi wina n-nga keni ssi nengya benshe kesa hi messile.

³²Isala keujüla anyi kesü ncenpvü kezhü tsü sen keten muya lethu ma pi shü thsülo. Hewi inyithu nyon kemu wi ha ntsanqai tsü bha nanlo nu nji muya lethu khuyalo.” Rachel na Laban cenpvü kezhü tsü ghanfüya kesa tsü Jakob na nchü.

³³Laban na Jakob nithsüjjen wi bha wa; tsaseng wi Leah nithsüjjen wi bha, nu maghale keni nithsüjjen wi bha lela ma cenpvü kezhü tsü mu meya. Tsaseng wi ma Rachel nithsüjjen wi du.

³⁴Rachel na acenpvü kezhüwa tsü khuya nu pi sunsiesa miwi ajula kesü wi chi nu ma miwi donkiya. Laban na nithsüjjen maben wi bha lela tsü mu meya.

³⁵Rachel na ma ba wi khi, “Hi ntuwi nkeshagha ghena imiwi nleben nminu lalo, kepaghenanye hi hajü asha kaghapen nzayen tsü saben.” Laban na bha lela ma theghi cenpvü kezhü tsü mu meyala.

³⁶Jakob na ma leben minuya nu Laban wi kiza, “Hi mangwa sazzi theng nu? Hi kesami mangwa ben nu no aghepvüla hi jügüten nu?”

³⁷Khili no itsanqai tsüdila shu nandha, nji ntsanqai mangwa kebenla muya nu? Tsüpi n-nyi nu inyithu tuwi chi nu mathu ya ishinyi thowa na meshon khe khi thsülo.

³⁸Hi amapi ngwe no gweghe bendha; nkhaghaneni nu n-nenithu ya ncasa thsü, nu hi n-neni jawi asüpon kesüla npathi dsale.

³⁹Khathansha wi ahangsa nkemehai na gho aneni ghan khe hi tsü sen nu no wi ngho isala hi ketanla kededi tsü pvüyaden. Nyu na ghanan le ghaja lela atsanqai ghanfüya lethu no tsü men hi wi khie yaden.

⁴⁰Aghanan aghani kisa nu aghaja kese ghena matsü kejon wi hi ketizensa nu jen meya.

⁴¹Hi amapi ngwe no gweghe keben chuli tsüti sale. Hi amapi taghamejü no kekuli sa nu n-nga keni melli — nu amapi tugho nsahangthu noncca. Tsü miwi la no ikutimen tagha tughu kemili cüle.

⁴²Keujüla ibathu Nyizawa, Abraham nu Isak Nyiza tsüna hi sisen nten lethu no hi kemissü kesun pi bvü thsüa kesale. Isala Anyiza na igükeccü nu hi kekuli mu kesalina khija no kha chidha.”

Jakob nu Laban Manyi Ajühcenkeya

⁴³Laban na Jakob wi khineng “Nza ha keni ha inga; manyi tsangathu la iji, nu asahangthu la iji; nu no mu-kebenthu tsüdila ijile. Isala hi mangla inga keni nu manyi tsangathu khenya nkeben lina,

⁴⁴no ssinu ajühcen le ben. Ishinyi ajühcenkeya zensu wina alon pi sheng na.”

⁴⁵Tsalina Jakob na alon kesü pieya nu pi meshenkeben sale kesalina sheng.

- ⁴⁶Ma ma nyithu kiza nu alon pahan saghu pi apen ghe thsüa. Tsaseng wi mathu na apen keghe kete witsü dsajjü.
- ⁴⁷Laban na tsü nyan pi Jegar Sahadutha le ci, nu Jakob na tsüpi Galeed le ci.
- ⁴⁸Laban na Jakob wi kiza, “Apenkezhü ha nansü nten na ishinyi jüwi chüza saden.” Tsalina apen tsü nyan pi Galeed cia.
- ⁴⁹Laban na kheneng khi, “Ishinyi zighe keben ha Apvüwa na ma nyon pi ishinyi ghang kebenwa salo.” Tsalina apen tsü nyan pi Mizpa cia.
- ⁵⁰Laban na khineng “Keujüla no inga keni nkchichinyuwa nyelela nza kepa wi yalethu hi nchü lela Anyiza na ithu muben kesa meshenyalo.
- ⁵¹Hi ishinyi jüwi alon hapi apenghe theng, nu hewi meshenkeben lon na ben.
- ⁵²Alon penghe ketheng nu meshenben le kesa lon keni qho ishinyi jüwi chüza saden. Hi khiela alon penghe ketheng ha thenkeghe gho no ssikaghashen nben, no la meshenkeben lon ha thenkeghe gho hi ssikaghashen yishü.
- ⁵³Abraham Nyiza nu Nahor Nyiza na ishinyi jühkaghakhi ben.” Tsaseng wi Jakob na ma ba Isak kinyi ketenwa Anyiza nyan wina khishi kechi ha niele kesalina kishen.
- ⁵⁴Ma ayikha ciwi asahang kesü pi ahansha sa nu ma nyithu ci pi dsajjü thsü. Mathu na dsajjüya theng nu tsü ghaja ayikha ciwi ben wa.
- ⁵⁵Laban na ghanenwa mitu na shagha ma nga keni nu ma nga ngathu kimang nu sawegü pi mathu cü, nu mathu teshi theng nu ajjen wi wha neng.

Adechhü 32

Jakob na Esau Metu le Kidenkeya

- ¹Jakob na ma len wi wa keten tangnyilothu pahan gho ma metu.
- ²Jakob na mathu mukeya wi khi, “Ha Anyiza kemnan pen;” tsalina ma apen tsü nyan pi Mahanaim le cia.
- ³Jakob na ma tu wina nyilothu kesun pi Edom diyyiwa wi ma cünyuwa Esau wi chi.
- ⁴Ma mathu kecükegwe pi khi thsü; “Hi nmaghawa Jakob, ajüh pi ipvüwa Esau kizaben, Laban gweghe ben wa nu kheneng gho minuten nu nansü ccüna tenle.
- ⁵Hi amesüsi, gadathu, khaghaneni, anenithu nu amaghathu ben, kediwa, hi no kenen pvüyale kesalina ajüh kesun pi no wi chibenle!”
- ⁶Nyilothu na Jakob wi kheneng gho nu khi, “Ikhang na ncünyuwa Esau wi wa, nu ma no metule gho tendha. Ma anyi meza mejü ssinu ghoden.”

⁷Jakob na messi nu ma leben güccü. Ma anyi ma gweghe ketenthu, amesüsi, khaghaneni, anenithu, nu sunsiesa tsüdila gishü pi akhang keni saya.

⁸Ma kemeshen “Keujüla Esau na gho akhang atuwa ssa lethu akhang kepawa na bvüya mehai.”

⁹Tsaseng wi Jakob na kekhie sa, “Ibaqhai Abraham Nyiza nu iba Isak Nyiza, hi kekhie kina cülo! Apvüwa, no hi diyyi wi nu ishilitu wi wha nenglo kiza, nu no alentagha wi ighena kemehaiwa sacü tenle khi.

¹⁰No pi nmaghawa ccüca kechi nanketizen nu jüh- tsentsathu tsü hi nmu qole. Hi akhhatssü kesütan khe mangla sen nu Jordan Ghaku npvüdh, nu khili anyi khang keni ssinu gho neng tendha.

¹¹Ibi Esau kwen wina hi hangsha cülo khieben. Hi messiben— ma gho ikhang ssikesali nu ikhang tsüdi nzale ghanyithu lela pathikhi cüden.

¹²No hi wi khishi ketheng, ‘Hi alentagha wi nghena kemehaiwa sa cüden, nu nshicübvügha sapi atssükedone ghüsa wi ahachan ti si nkeyakhi sa cüden’ kesa tsü meshenchilo.”

¹³⁻¹⁵Ghaja kesü ciwi keben seng wi Jakob na asahang hathu pi ma biwa Esau cüle kesa kessiya; aneni ghala 200 nu asüpon 20, khaghaneni ghala 200 nu asüpon 20, sunsiesa tsenitssü misügü keten ma zza kesaghu 30, amesü ghala 40, nu asüpon 10, gada ghala 20 nu asüpon 10.

¹⁶Ma tsüthu gishü pi athu kepapa sa nu ma maghathu kesüsü pi athu kesüsü hie thsü. Ma mathu wi kiza, “Ituwi walo, athu kesüsü temeja nu kesenielo.”

¹⁷Ma amagha atuwa wi kiza, “Ibiwa Esau na no metuya nu no wi ‘Npvüwa thowa nu? No khiewa waten nu? Asahangthu ntu wi keten ha thowa ji nu?’ hati keü lethu,

¹⁸no hati ma nlunengthu yishü, ‘Hathu ha nmaghawa Jakob ji. Ma tsüthu kesun pi ma pvüwa Esau ju saben. Jakob na ikhang seng wi ghoten le.’”

¹⁹Ma tsü makesü amagha keniwa, kechengwa, nu kepa wi asahangthu hie keten tsüdi kizala: “No khathansha wi Esau metuya khe ha makesü nkhithu yishü.

²⁰‘Nmaghawa Jakob na ikhang seng wi ghoten le’ tsüti khi metsilo.” Jakob kemeshen, “Hi itu wina aju kesun chi cü kebenthu hapi ma leben satecca cüthu nkhe wi hi ma metu keya wi ma hi kesami teshi cüaben.”

²¹Tsalina Jakob na ajuthu tsü kesun pi ma tuwi wa thsü, isala ma tsü ghaja kemnanpen ciwi ben wa.

Jakob na Tangnyilo Ssinu Kekaghanpfü

²²Tsü ghaja Jakob na shagha nu ma wubvü keni, ma wubvü meshibvü keni, nu ma tsangathu taghakhen ssiya nu Jabbok Ghaku pvüdh wa.

- ²³Ma mathu kesun pi pvüdhü wa thsü nu ma tsanqaithu la tsüdi kesun pi pvüdhü wa thsüa;
- ²⁴isala Jakob na ma ketan aseng wi ben wa. Tsaseng wi anyi kesü na gho ma ssi kaghanpfü sen wa ghanenwa thangtheghi cu.
- ²⁵Anyi tsü wa na ma khangya ntendha kesa chü keya wi ma Jakob kanku wheng teguwen.
- ²⁶Anyi tsüwa na khi, “Hi ya bvü thsülo, thangtheghi shaghadha.” Isala Jakob na khineng “No sawegü pi hi npi kecü chu hi no teshi chi ntenle.”
- ²⁷Anyi tsüwa ma keü, “N-nyan thowa nu?” Ma luneng “Inyan na Jakob.”
- ²⁸ Anyi tsüwa khi, “N-nyan pi Jakob le nkhidha. No Anyiza na anyi ssikesali wi khangyadha; tsalina n-nyan pi Israel sadha.”
- ²⁹ Jakob na keü, “N-nyan pi hi kizalo.” Isala ma luneng “No inyan keü pi mangsa nu?” Tsaseng wi ma sawegü pi Jakob cü.
- ³⁰Jakob na khi, “Hi Anyiza metuti yadha, isala hi hangben;” tsalina ma apen tsü nyan pi Peniel cia.
- ³¹Jakob na Peniel keteshi wi aghani na shhugho, ma kanku keguwen ghenä ma kesonben.
- ³²Tsalina nansü kecu Israel nyithu na kanku-zü tsü dsa nten, kepaghenanye Jakob kanku-zü miwi wheng kecü ghenä.

Adechhü 33

Jakob na Esau Metukeya

- ¹akob na Esau ma nyithu meza mejü ssinu gho keten mua nu ma Leah, Rachel, nu ma wubvü meshipvü keni tsangathu gishü pi kepapa saya.
- ²Ma wubvü meshipvü keni nu manyi tsangathu pi atuwa sa thsü, Leah nu ma tsangathu pi tsashiwa sa, nu Rachel nu Josef manyi pi aseng ntsawa sa thsü.
- ³Jakob na mathu tu wina wa ma cünyuwa metu nu ma tuwi tagü tughu kukedu.
- ⁴Tsalina Esau na bvügho ma khenteggüya nu ma kimang. Manyi qho qai wa.
- ⁵Esau na ghang kevüli chi nu nza nu ghanyithu mua nu keü, “Anyi no gweghe ketenthu ha thothu nu?” Jakob na khineng “Atsanga hathu ha Anyiza na nantizen ntsa nu pi nmaghawa kecüle.
- ⁶Tsaseng wi awubvü meshipvü keni nu manyi tsangathu gho,
- ⁷tsashi Leah nu ma tsangathu, nu asakhenwa Rachel nu Josef manyi gho; mathu tsüdi gho ma tuwi kukedu.”

⁸Esau na keü, “Anyi akhang kepa wi hi metu kesathu tsü ma jügi mangwa nu?” Jakob na khineng “Tsüna no kenen pvüyale kesalina le.”

⁹Isala Esau na khi, “Hi kejonla benle, manu; no keben tsüpi nghena thengyalo.”

¹⁰Jakob na khi, “Nyele, keujüla hi no kenen pvüyadha lethu no ikwen wi aju ha khuyalo. N-mmi mukeya ha hi Anyiza mmi mukeya ti sadha, no khili anonghe nu hi ssiyadha.

¹¹Tizenthü hi nghena aju sen kegho ha ya cülo; Anyiza na hi nantizen nu hi nsenthü keyishü tsüdi pi hi cüle.” Ma tsü npi khukeya chu Jakob na khi khvu sa.

¹²Esau na khi, “Kiden-keshaya nu wa na! Hi ntuwi wa tenla na.”

¹³Jakob na ma luneng “No chüben, ghanyithu na nkhang nu nzü, nu hi asahangthu nu mathu zzathu tsü n-nonccathu yishü. Keujüla mathu ya ghanan kesütanla alentsenmi thsü lethu asahangthu tsüdila shüaben.

¹⁴Ituwi wa tenlalo, hi ashisa nsen nie ghaten. Hi asahangthu nu ghanyithu ssi sen nu mijükila gha Edom wi no jügüya ben na.”

¹⁵Esau na khi, “Isalethu hi inyithu pahan pi no gweghe thsü na.” Isala Jakob na luneng “Tsü nsenthü keyishü nmi, isala hi no kenenwa tsü pvüya mvu benle.”

¹⁶Tsalina Esau na tsü ghanan na Edom wi wha nengle alentsen chia.

¹⁷Isala Jakob na ma ghenä nu asahangthu ghenä kemnanpen ajjen kesü sa ketheng Sukkoth wi wa. Tsalina apen tsü nyan pi Sukkoth cia.

¹⁸Jakob na Mesopotamia wina kemehai sa kheneng gho Kanaan yyi wi anyunuti Shekhem tsü cuya, nu anyunuti kete alli kesü wi ma kemnanpen saya.

¹⁹Ma rükatssü meza kesü pi Shekhem ba Hamor tsangathu wi tsü shüya.

²⁰Ma ciwi kekinyipen kesü saya nu tsü nyan pi El, Israel Nyizawa cia.

Adechhü 34

Dina Messameshükesa

¹Jakob nu Leah manyi nga Dina na ghanan kesü Kanaan nzathu hhainan wa.

²Hivi nyiwa Hamor tsa Shekhem, ayyi ciwi kediwa na Dina mukeya wi ma ghan pi messameshüa.

³Ma ghalawa tsüna atsimehaitsü mukeya wi ma nenyä nu ma kenen pvüyale sa.

⁴Shekhem na ma ba wi kiza, “No ghala hawa ha yapi iwubvü saya thsülo.”

⁵Jakob na nyu ma nga Dina messameshü dhale kesa chüya, isala ma tsathu na alli wi asahangthu hie wa kesalina mathu npi kegho chu ma ceen ben wa.

- ⁶Shekhem ba Hamor na Jakob ccünengle wa,
- ⁷tsü meyi Jakob tsathu na alli wina kheneng gho. Mathu na tsü cüki zakeya wi mathu leben minu nu aghepvü ntsa sa, kepaghenanye Shekhem na Jakob nga messameshü nu Israel nyithu nkekhichi kekuli ha sa ketheng lina.
- ⁸Hamor na ma wi khi, “Itsa Shekhem na n-ngawa Dina nenben, tsalina manyi ben thsülo.
- ⁹Gweghe ajühcanya nu ithu jajü wi keyali wa na.
- ¹⁰Isalethu nthu na hewi ithu diyyiwa wi gweghe hangya mehai; nthu na khiewa hang mvu ben khe hang, kekhenkeghe mangla nmila asensaya, nu keben la bhaya mehai.”
- ¹¹Tsaseng wi Shekhem na Dina ba nu ma baghathu wi kiza, “Hi kenen ha sa cülo, isathu nthu na mangwa yamvu ben khe pi nthu cüben.
- ¹²Nthu na aju mangwa yamvu ben khe hi kizalo, nu awubvü men khaju yamvu khe khieya mehai. Hi nthu kekhe tsüpi nthu cüaben na, ma pi iwubvü sa thsülo.”
- ¹³Shekhem na mathu tssüggüwa Dina kejüghe yathsü ketheng lina Jakob tsathu na Shekhem nu ma ba Hamor manyi mechu nu khi.
- ¹⁴Mathu na ma wi khi, “Ikhang tssüggüwa pi ahyu nkahan nyi wi n-nuwa thsüya nben, tsüna ikhang nkekhichi nkenyuwa saben.
- ¹⁵Ikhang ajjügi kesütan wi anlo khiya mehai, tsüna nthu npvüzathu tsüdila ahyuhan nu ikhang ti sa lethu.
- ¹⁶Tsaseng wi ccüna ithu jajü wi keyali le canya mehai. Ikhang na nthu jawi hang nu nthu gweghe kesütan saben.
- ¹⁷Isala keujüla nthu na ikhang kekhi jjügi tsü meya nu ahyuhan nben lethu ikhang na Dina ssiya nu bvüaben.”
- ¹⁸Ajjügi ha Hamor nu ma tsawa Shekhem manyi nen,
- ¹⁹nu pvüzawa na kaghaji wala khi kechi ti kulia, kepaghenanye ma Jakob ngawa nen ntsa kesalina. Ma ma theghi jawi anyi kemechan ntsawa.
- ²⁰Hamor nu ma tsawa Shekhem manyi na anyunuti khweti-jenka ajüh keccünengli pen wi wa nu ajühkhi pi ma nyithu kiza:
- ²¹“Anyi hathu ha ayenkecathu; mathu yala ithu yyi wi ben nu cüshuya thsülo. Mathu ghenala nsenthu keyishü ayyi keti la ben. Ithu na mathu ngathu yaya, nu ithu ngathu la pi mathu cü na.
- ²²Isala mathu na ahyuhan keten ti ithu la npvüzathu tsüdi ahyuhan lethu tsü jjügi ghenala mathu na ithu jawi hang nu ithu gweghe kesütan saben.

- ²³Mathu sahangthu nu keben tsüdila ithu ji sa nben kwe? Tsalina mathu na ithu jawi hangya mehaile cen na.”
- ²⁴Anyunuti wi kahang nyithu tsüdila Hamor nu Shekhem manyi kekhi tsü anle isanu npvüzathu tsüdila ahyuhan.
- ²⁵Ghanan kecheng seng wi anyithu na mathu hyukahan yisü khuma keben wi Jakob tsa Dina baghawa Simeon nu Levi manyi na njünnu khuya nu nyu na mathu meshensa nkeben wi anyunuti wi du npvüza tsüdi süthikhia,
- ²⁶Hamor nu ma tsawa Shekhem la saghu. Tsaseng wi manyi na wa Shekhem jjen wi Dina ssiya nu bvüa.
- ²⁷Anyi pathikhi kesa seng wi Jakob tsa kepathu na mathu tssüggüwa kejügheya kecü jukhi wina anyunuti keben tsüdi shuya.
- ²⁸Mathu na asahang kepathu, amesüsi, gadathu nu anyunuti nu alli wi lela keben tsüdi khuya.
- ²⁹Mathu na ajjen wi ma men keben tsanqaithu, nzathu nu ghanyithu tsüdila ghanya nu ssisen bvüa.
- ³⁰Jakob na Simeon nu Levi manyi wi kiza, “Nshinyi na agükeccü sengho hi cüdha, khili Kanaan, Periz, nu ayyi hewi anyi tsüdila hi nanmeghü tendha. Hi anyi kejon nmi, keujüla mathu saghuya nu hi ssikaghashen lethu hi nu itheghi maben la yasa ben.”
- ³¹Isala manyi na khineng “Ma ishinyi tssüggüwa pi keqheza menkedsa nza ti saya mehai kwe?”

Adechhü 35

Bethel wi Anyiza na Sawegü pi Jakob Kecü

- ¹ Anyiza na Jakob wi kiza, “No wa Bethel wi hang walo. Ciwi kekinyipen kesü sapi no kheni ncünyuwa Esau wina bvü keten ntuwi keghowa Anyiza tsü cülo.”
- ²Tsalina Jakob na tsü khipi ma theghi nu ma gweghe ketenthu tsüdila kiza, “Nthu asang cenpvüthu keben tsü khupi khalalo, nthu samethaya, nu athsümeni ketheü pvüyalo.
- ³Ithu apen ha teshi theng nu Bethel wi wa tendha, ciwi hi kekinyipen kesü sapi Anyiza igükeccü wi hi kiqa nu hi khiewi wa khe hi ssi keghowa cüden.”
- ⁴Tsalina mathu sen keten asang cenpvüthu tsüdi nu mathu khuna thighithu la khupi Jakob cüa. Jakob na tsüthu khupi Shekhem kete wi ayangton kekhu wi chhüvhüa.
- ⁵Jakob nu ma tsathu na apen tsü keteshi wi kemessi na anyuti tsü kevü anyithu miwi gho nu mathu Jakob nu ma tsathu jügü nwala.

⁶Jakob na ma nyithu tsüdi ssinu Kanaan yyi wi khili pi Bethel le khi keten Luz wi ghoya.

⁷Ma ciwi kekinyipen kesü saya nu apen tsüpi Bethel Nyizawa nyan ci, kepaghenanye ma kheni ma bi wina bvü keten Anyiza na apen ciwi ma tuwi gho.

⁸Rebeka maghalewa Deborah shü nu pi Bethel na acülawa ayangton cakhu wi vhüa. Tsalina tsüpi “Kiqai yangton” tsüti cia.

⁹Jakob na Mesopotamia wina kegho wi Anyiza na kheneng ma tuwi gho nu sawegü pi ma cü.

¹⁰Anyiza na ma wi khi, “N-nyan na Jakob, isala khili nten pi Israel sa tendha.” Tsalina Anyiza na ma nyan pi Israel ci cüa.

¹¹Nu Anyiza na ma wi khi, “Hi kekhang ntsawa Nyiza. Atsanga kejon benyalo. No wina mizzatentithu shhugho ben, nu no kadimithu baqhai saben.

¹²Hi ayyi pi Abraham nu Isak kecü tsüpi no cüden, nu pi nseng wi nshicübvüghathu la cüden.”

¹³Tsaseng wi Anyiza na ma teshia.

¹⁴Ciwi Anyiza na ma keccüneng pen wi Jakob na meshenkeben lon kesü pi sheng, nu kisengtssü nu oliv deli pi tsü miwi zügüchi nu sametha.

¹⁵Ma apen tsü nyan pi Bethel cia.

Rachel Keshü

¹⁶Jakob nu ma theghi na Bethel teshi nu mathu wa Efrath cule kesa kesiela keben wi Rachel na atsa kepvügha tsü gho, nu aggüsakinaa ghenagüccü ntsa sa.

¹⁷Kinaa agüccü ntsa sa keben wi ma kenonccawa na ma wi khi, “Rachel, nmessi lalo, no atsa kesü mu nengyadha.”

¹⁸Isala ma shü wa tendha nu ma jüh sakhenwa wi ma tsa nyan pi Benoni ci, isala ma ba na ma nyan pi Benjamin cia.

¹⁹Rachel na shü nu pi Efrath kewalen wi khili pi Bethlehem le khi keten kete wi tsü vhüa.

²⁰Jakob na ciwi meshenkeben lon kesü pi sheng nu tsüna Rachel shüjjen le kesa nansü kecu lela ben.

²¹Jakob na apen ketsen sen wa Eder ducü kaghapi wi ma kemnanpen saya.

Jakob Tsathu

(1 Kc 2.1-2)

²² Jakob na ciwi hang keben wi Reuben na ma ba wubvü meshibvüwa Belha ssimehai; Jakob na tsü cüki zakeya wi ma aghepvü ntsa sa. Jakob ma tsa taghakeni na ben.

²³ Leah tsathu na Reuben (Jakob tsa keqhaiwa), Simeon, Levi, Judah, Issakhar, nu Zebulun.

²⁴ Rachel tsathu na Josef nu Benjamin.

²⁵ Rachel maghalewa Belha tsathu na Dan nu Naftali.

²⁶ Leah maghalewa Zilpa tsathu na Gad nu Asher. Atsa hathu ha Mesopotamia wi pvüghaya.

Isak Keshü

²⁷ Jakob na Abraham nu Isak manyi kahang pen Hebron kete Mamre wi ma ba Isak wi wa.

²⁸ Isak na amapi meza nu achentazen hang.

²⁹ Isak na qhai nu shü, nu ma tsa Esau nu Jakob manyi ma chhüvhüa.

Adechhü 36

Esau Shicübvüghathu

(1 Kc 1.34-37)

¹ Hathu na Esau shicübvüghathu, pi Edom nyithu lela ciden.

² Esau na Kanaan nzathu ya; Hitti nyiwa Elon nga Ada; Hivi nyiwa Zibeon tsa Anah nga Oholibama;

³ nu Ishmael nga Nebaioth tssüggüwa Basemath.

⁴ Ada na Elifaz pvügha; Basemath na Reuel pvügha;

⁵ nu Oholibama na Jeush, Jalam nu Korah pvügha. Mathu tsüdi Esau tsathu Kanaan yyi wi pvüghakeya.

⁶ Tsaseng wi Esau na ma wubvüthu, ma tsathu, ma ngathu, ma jjen wi keben anyithu, ma sahangthu tsüdi ssiya nu ma Kanaan yyi wi mukeya keben tsüdi khuya nu ma cünyuwa Jakob wina bvü sen nu ayyi kepa wi wa.

⁷ Kepaghenanye Jakob manyi gweghe hang keten yyiwa tsüna manyi ghen zza mtsü; manyi qho asahang ji ntsa ben kesalina gweghe hang meyal.

⁸ Tsalina Esau na wa Edom diyyiwa yyishiphon wi hang wa.

⁹ Hathu ha Edom nyithu baqhaiwa Esau shicüthu:

¹⁰⁻¹³ Esau wubvü Ada na atsa kesü Elifaz pvügha cü, nu Elifaz na atsa manga ben: Teman, Omar, Zefo, Gatam, nu Kenaz. Nu awubvü kepawa Timnah wina ma atsa

kesü Amalek muya. Esau wubvü Basemath na atsa kesü Reuel pvügha cü, nu Reuel na atsa mejü ben; Nahath, Zerah, Shammah, nu Mizzah.

¹⁴Esau wubvü Oholibama, Zibeon tsa Anah nga na atsa kecheng pvügha cü: Jeush, Jalam, nu Korah.

¹⁵Amizza hathu ha Esau wina kegho. Esau tsa keqhaiwa Elifaz na amizza hathu baqhai: Teman, Omar, Zefo, Kenaz,

¹⁶Korah, Gatam, nu Amalek. Hathu ha tsüdi Esau wubvü Ada shicüthu.

¹⁷Esau tsa Reuel na amizza hathu baqhai: Nahath, Zerah, Shammah, nu Mizzah. Hathu ha tsüdi Esau wubvü Basemath shicüthu.

¹⁸Amizza hathu ha Esau wubvü Anah ngawa Oholibama wina kegho: Jeush, Jalam, nu Korah.

¹⁹Amizza hathu ha tsüdila Esau wina kegho.

Seir Shicübvüghathu

(1 Kc 1.38-42)

²⁰⁻²¹Adechhü na Edom yyi wi hang keshagha nyithu na Hori nyiwa Seir shicübvüghathu gishü pi amizza kepapa kesa na hathu ha: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, Dishon, Ezer, nu Dishan.

²²Lotan na Hori nu Heman mizza baqhaiwa. (Lotan tssüggüwa na Timnah.)

²³Shobal na Alvan, Manath, Ebai, Shefo, nu Onam mizzathu baqhaiwa.

²⁴Zibeon na atsa keni ben, Aia nu Anah. (Anah hawa ha ma ba na gadathu noncca keten ghansha wi kisa tssükebvüpen bha kechiwa tsü.)

²⁵⁻²⁶Anah na Dishon ba, ma Hemdan, Eshban, Ithran, nu Kheram mizzathu baqhai; Anah na ma nga kesü Oholibama ben.

²⁷Ezer na Bilhan, Zaavan, nu Akan mizzathu baqhai.

²⁸Dishan na Uz nu Aram mizzathu baqhai.

²⁹⁻³⁰Hathu ha Edom yyi wi Hori mizzathu: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, Dishon, Ezer, nu Dishan.

Edom Kadimithu

(1 Kc 1.43-54)

³¹⁻³⁹Israel nyi jawi kadimi kesüla npi kesa wi hathu ha keseniela Edom yyi wi kekhang sen: Dinhaba wina keghowa Beor tsa Bela Bozrah wina keghowa Zerah tsa Jobab Teman yegu wina keghowa Husham Avith wina keghowa Bedad tsa Hadad (Moab diyyiwa ghi wi ma Midia nyithu miwi khangya.) Masreka wina keghowa Samla Rehoboth Ghaku wina keghowa Shaul Akhbor tsa Baal Hanan

Pau wina keghowa Hadad (ma wubvü na Mezahan nga Matred ngawa nga Mehatabel.)

⁴⁰⁻⁴³Esau na Edom mizza nyi hathu baqhai: Timnah, Alva, Jetheth, Oholibama, Ela, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, Magdiel, nu Iram. Amizza hathu kesüsü kahang pen ayyiwa tsüpi mathu mizza nyan cia.

Adechhü 37

Josef nu Ma Cünyuthu

¹Jakob na ma ba kahang pen Kanaan yyi wi tsü hangden,

²nu hana Jakob theghi cüki. Josef na ma kahang mapi tagha nu tagü wi tsü ma cünyuthu na ma ba wubvü meshipvü keni Bilha nu Zilpa tsathu gweghe aneni nu khaghanenithu hieden, ma ma cünyuthu nkemehai kekuli tsü khi sengho ma ba kizaden.

³Jakob na ma tsathu tsüdi miwila Josef ghali, kepaghenanye ma keqhai seng wi Josef pvüghaya. Ma agwomejuwa kaghazu kesü degü pi ma pvü thsü.

⁴Ma cünyuthu na mathu ba na mathu tsüdi miwi Josef ghalile kesa mukeya wi mathu Josef nanmeghü nu mehaitsü ma nccünengla.

⁵Ghaja kesü wi Josef na aman kesü man, nu ma tsü khi pi ma cünyuthu kiza nan mathu na ma nanmeghü kayi wa.

⁶Ma khi, “Iman ha kina chilo;

⁷Ikhang tsüdi alli kesü wi awhengsu tonthu mishü ten nan, isuton tsüna shagha meshonqhe ngan wa. Nthu su tonthu tsüna gho iji vüya nu tsü tuwi kukedu shan le!”

⁸Ma cünyuthu na ma wi khi, “No kemeshentsü no kadimi kesü sa nu ikhang miwi kekhang sen benle ben kwe?” Tsalina mathu na ma man nu ma jüh ghenana ma nanmeghü kayi wa.

⁹Tsaseng wi la Josef na aman kepa wi kesü man nu tsü khi pi ma cünyuthu kiza, “Hi aman kepa wi la kesü man le, ciwi aghani, asha, nu ghotsithu taghakhen na gho ituwi qancale!”

¹⁰Ma man tsü khi pi ma ba la kiza, nu ma ba na ma kha. “Nman hana ma jügi mangwa dha nu? No kemeshentsü hi, njja, nu ncünyuthu tsüdi gho ntuwi kukedu benle ben kwe?”

¹¹Josef cünyuthu na ma miwi nanghopvü, isala ma ba na ha meshen pi ma leben wi chipvü ben wa.

Josef ghan pi Jeü nu Ma Ssinu Ejipt wi kewa

¹²Ghanan kesü Josef cünyuthu na Shekhem wi mathu ba neni hie wa,

13Jakob na Josef wi kiza, “Hi no kesun pi Shekhem wi ncünyuthu na aneni hie keten wi wa thsü mvu benle.” Josef na luneng “Hi wa tenle.”

14Ma ba na ma wi kiza, “Wala ncünyuthu nu anenithu tsüdila kemehai sabelna nye khe ghangchi nu gho hi kizalo.” Tsalina ma ba na Hebron yyiketijü wina ma kesun pi wa thsüa. Josef na wa Shekhem cuya

15nu alli wi kegoedeja keten anyi kesü ma muya nu ma wi keü, “No hewi mangwa bha ten nu?”

16Ma khi, “Hi icünyuthu na aneni hie keten tsü bha tenle! Mathu na khiewa ten khe no hi kiza ma?”

17Anyi tsüwa na khi, “Mathu na bvüdha. Mathu na Dothan wi wale kekhi hi zayale.” Tsalina Josef na ma cünyuthu sen nie wa Dothan wi mathu muya.

18Mathu alen kesie wina Josef muya theng nu ma gho mathu npi kecu wina mathu na ma pathiale cenia.

19Mathu na khokho wi khi, “Aman kechüwa na hewi gho tendha.

20Ghalo, ikhang ma pathi nu ma kamang pi ayyiku kesü wi khalachia na. Ikhang na aghangsa nkemehai na ma ghandhale khia na. Isanu ikhang na ma mangthu tsü khati saten khe ghang nanden!”

21Reuben na mathu tsüti kekhi zaya nu ma Josef hangshayale sa nu khi, “Ikhang na ma npathila na.”

22Ma mathu wi khi, “Ma pi he agheja wi ayyiku wi ha khalachia na, isala ma npathi lalo.” Ma mathu kwen wina Josef hangshaya nu ma kesun pi ma ba wi wha neng thsüale kesalina ha khi.

23Josef na gho ma cünyuthu cukeya wi mathu na ma gwomejuwa kaghazu tsü khushiya.

24Tsaseng wi mathu ma ghan sen wa ayyiku atssü nkemi witsü khalachia.

25Mathu dsajjütu keben wi Ishmael nyi akhang kesü Gilead wina Ejipt wi wa keten muya. Mathu na pala menkedhu nu mirr pi sunsiesa khhi sa pvüden.

26Judah na ma cünyuthu wi kiza, “Ikhang cünyuwa ha pathi nu ma kepathi tsüpi kuthi kesa ghen a ikhang kekiyi mangwa ben nu?”

27Ma ghan pi Ishmael nyithu wi jeü chia na. Isanu ikhang ma npathila na; kepaghenanye ma ikhang cünyuwa asa nu ajjü kesütan. Ma cünyuthu na ma jühkina,

28nu Midia nyi asenkesathu pahan na kegho wi ma cünyuthu na wa ayyiku wi Josef zanshiya nu pi Ishmael nyithu wi rükatssü ngwe wi jeü, nu mathu na ma ssinu Ejipt wi wa.”

²⁹Reuben na ayyiku witsü kheneng gho nan ciwi Josef mu meya, nu ma ahathakina wina ma thsü mezüqhe.

³⁰Ma ma cünyuthu wi ghoneng nu khi, “Pvüzanyiwa tsüna ciwi nmidha le! Hi khati sadha nu?”

³¹Tsaseng wi mathu aneni kesü pathi nu Josef gwomejuwa tsüpi tsü jju wi tenya.

³²Mathu na agwomejuwa tsü sen nu mathu ba wi wha nu khi, “Ha ntsawa gwomejuwa la nu, ikhang na ha muyale?”

³³Ma tsü chüya nu khi, “Anle, ha ma gwomejuwa le! Aghangsa nkemehai na itsa Josef ghan nu ma zandhi-zanghe benla metsidha.”

³⁴Jakob na ma hathakina wina ma thsü mezüqhe nu aleshithsü mphiya. Ma ma tsawa ghenamatsü kesiela ma nongü.

³⁵Ma tsathu nu ma ngathu tsüdila gho ma leben cüsha lela ma tsü nkinala khi, “Hi itsa ghenainongü wa ashüjjen wi dua tendha.” Isanu ma ma tsa Josef ghenanongü.

³⁶Tsü tsüwi Ejipt wi Midia nyithu na Josef pi Potifar, kadimi kadipen kehiethu meza miwi kediwa wi jeü chia.

Adechhü 38

Judah nu Tamar

¹Tsü tsüwi Judah na ma cünyuthu teshi nu wa anyi kesü Adullam nyunuti wina keghowa Hira gweghe ben wa.

²Ciwi Judah na Kanaan nyi Shua nga kesü metuya. Ma nzawa tsü yaya,

³nu ma atsa kesü pvügha cü, nu ma nyan pi Er ci.

⁴Nzawa kheneng atsa-npvüya nu atsa kepa wi kesü pvügha cü, nu ma nyan pi Onan ci.

⁵Kheneng ma atsa kesü pvüghaya nu ma nyan pi Shela ci. Atsa tsü kepvügha tsüwi Judah na Akhizib wi ben.

⁶Judah na ma tsa tssütsewa ghenawubvü ma nyan Tamar kesa yapi cü.

⁷Er na anyi nmehai, ma Apvüwa nkenen sa kesalina Apvüwa na ma pathia.

⁸Tsaseng wi Judah na Er cünyuwa Onan wi kiza, “Wala ncü denyilewa ssijenlo. Ma miwi ma wuba cünyuwa kekuli tsü sa chi nu ncünyuwa ghenashicü muya thsülo!”

⁹Isala Onan na atsangathu tsü ma ji sa nben kesa chüya nu ma wa ma cü denyilewa ssimehai kesa wi ma gwotssü pi ayyi wi khatsü thsüa, isanu ma biwa ghenashicü nben thsüla.

¹⁰Ma kekuli tsüna Apvüwa nkenen sa nu Apvüwa na ma la pathia.

¹¹Tsaseng wi Judah na ma cünyiewa Tamar wi kiza, “Itsawa Shela na npi pvüza keya chu whala nba jjen wi denyi ben lalo. Ma cünyuthu pathi kesa ti Shela la pathi nashe kemessi ghenashicü ma ha khi. Tsalina Tamar na ma ba jjen wi wha neng.”

¹²Matsü pahan seng wi Judah wubvü na shüa. Judah na ma nonke-ü tsü cencya theng nu ma pvüshangwa Hira, Adullam wina keghowa, manyi Timnah wi ma khaghaneni ssen han keben witsü wa.

¹³Nyu na Tamar wi n-myi na Timnah wi ma khaghaneni ssen han watenle kiza.

¹⁴Tsalina Tamar na ma denyile thsümeni mphi keten tsü kemili, nu alikeshanthsü kesü pi ma mmi shanbhonya nu wa Timnah wi kewalen anyuti kesü Enaim kedulen wi donki wa. Judah tsa pvükhenwa Shela na pvüza wadha kesa ma chüben, isala ma pi Shela wubvü npi sa thsü.

¹⁵Judah na ma mukeya wi ma mmi shanbhon pvü keten lina keqheza menkedsa nza kesü le meshen.

¹⁶Judah na alen katen wi ma kete wi wha nu khi, “No amen khaju ya ben nu?” (Nzawa tsüna ma cünyiewa le kesa ma nchü.) Nzawa na khi, “No mangwa pi hi cü ben nu?”

¹⁷Ma lunneng “Hi aneni zza kesü kesun chi cüben.” Nzawa na khi, “Isalethu no aneni npi kesun kechi chu pala pahan pi hi dhabi ntheng lathu yishü.”

¹⁸Ma keü, “Hi mangwa pi no wi dhabi thengla nu?” Nzawa na khineng “Nkwen keqhan, n-geshi keqhan nu nkwen wi akhhatssü tsüle.” Tsalina ma tsüthu tsüpi nzawa cü nu wa ma ssimehai, nu nzawa na atsa-npvüya.

¹⁹Tamar na ajjen wi whala ma likeshonthsü khupia, nu ma denyile thsümeni tsü mphi neng ya.

²⁰Judah na ma pvüshangwa Hira na aneni sen nu walo, nu nzawa wi ma atsanqai pi dhabi ketheng tsü sen gholo kesun chi, isala Hira na nzawa mu meyala.

²¹Ma Enaim wi anyi pahan keü, “Keqheza menkedsa nzawa alen kete ha keben tsü khiewa wadha nu?” Mathu luneng “Keqheza menkedsa nza kesüla hewi ben ntenle.”

²²Ma Judah wi ghoneng nu khi, “Hi ma mu meyale. Apen ciwi anyithu na keqheza menkedsa kesüla ciwi nbenle khi.”

²³Judah na khi, “Ma ya itsanqaithu pi thengya thsülo. Ishinyi nyu ya ishinyi nan-keqhe thsü mvu. Hi ma men pi ma cüale sa, isala no ma mu meya ladha.”

²⁴Asha kecheng seng wi nyu pahan na Judah kiza, “Ncünnyiewa Tamar na keqheza menkedsa nza ti sa nu ma khili atsa-npvü tendha.” Judah kekhi na, “Ma kushi pi nu ssi wa mecangthi thsülo.”

²⁵Nzawa ssinu shhu keten wi ma ajüh kesü pi ma myiwa Judah wi kesun chi; “Hi atsa-npvü keten ha atsanqai hathu pvüwa na le. Hathu ha thowa ji khe ghangchilo — akwen keqhan, agheshi keqhan nu akhhatssü.”

²⁶Judah na tsüthu chüya nu khi, “Nzawa tsüna meshonle. Hi ma tuwi kesau nsa ladha — hi itsawa Shela pi ma meya thsülale.” Nu Judah na ma gweghe njen neng la.

²⁷Ma kepvügha tsü kegho wi ma gweghetsa pvügha ben kesa chüya.

²⁸Ma aggüsanaa keben wi atsa kesü ma kwen changshi chi nu noncca kebenwa na tsü zanya nu anan kenmie pi tsü khün nu khi, “Hawa ha atuwa pvügha le.”

²⁹Isala ma ma kwen zan nengya nu ma cünyuwa na atuwa pvüghaya. Isanu noncca kebenwa na khi, “No hatinu nlen pvükhhi shhughodha.” Tsalina ma nyan pi Perez cia.

³⁰Tsaseng wi ma cünyuwa na anan kenmie pi ma kwen khün kepvü pvüghaya, nu ma nyan pi Zerah cia.

Adechhü 39

Josef nu Potifar Wubvü

¹Ishmael nyithu na Josef ssinu Ejipt wi wa nu ma pi Potifar, kadimi kadipen kehiethu meza miwi kediwa, wi jeü chia.

²Apvüwa na Josef ssiden nu ma sapi haicenya thsüden. Ma Ejipt nyi pvüwa jjen wi hang.

³Apvüwa na Josef ssiden nu kekuli alentagha wila ma sapi haicenya thsüden kesa ma pvüwa na muya.

⁴Potifar na Josef nanya kesalina pi ma ketsikinawa sa thsü, isanu Josef pi ma jjen wi ma keben tsüdila kenonccawa sa thsüa.

⁵Tsü nten na Josef ghena Apvüwa na sawegü pi Ejipt nyiwa theghi nu ma jjenlli wi keben tsüdi miwi chi cü.

⁶Potifar na ma keben tsüdi pi Josef dhenchi, nu ma kedsakejjü tsse ketan khe mangla n-ghangchila. Josef na akhüton mehai nu atsimesai.

⁷Matsü keu seng wi ma pvüwa wubvü na Josef ghang pi nanya nu gho ma gweghe jenlo khi.

⁸Ma male nu nzawa wi khi, “Ghangchilo, hi hewi keben ghen a ipvüwa na ajjen wi mangla n-ghangchi ladha. Ma ma keben tsüdi pi hi dhenchi cüdha.

⁹Hi la ma ti ajjen hawi kekhang ben, nu ma no ma wubvü ghen a no ketan khe pala tsüdi pi ikwen wi chidha. Isathu, hi khatinu nkemetha kekuli ha sa nu kesami sapi Anyiza shunya mehai nu?”

¹⁰Nzawa na ghanan kaghapen Josef ci lela Josef na wa ma gweghe njen.

¹¹Isala ghanan kesü wi Josef na ajjen wi kekuli sa wa, ciwi amaghathu thola nmi.

¹²Nzawa na gho ma ghanya nu khi, “Ghola hi gweghe jenlo.” Isala ma ma gwomejuwa teshi pi nzawa kwen wi chi nu akhemi wi bvü shhua.

¹³Nzawa na Josef ma gwomejuwa teshi chi nu akhemi wi bvü shhu kesa tsü mukeya wi

¹⁴ma jjen wi amaghathu cichi nu khi, “Ha ghangchilo! Iwuba na ssi keghowa Ibri nyiwa ha ikhang kimenni ben. Ma hi messameshü le dugho isala hi magha ntsa saya.

¹⁵Ma hi magha kechi zakeya wi ma gwomejuwa teshi theng nu akhemi wi bvü shhudha le!”

¹⁶Josef pvüwa na ajjen wi npi kegho chu nzawa na ma gwomejuwa tsüpi ma kwen wi thengya.

¹⁷Ma tsü cüki makesü khipi ma wuba kiza; “No Ibri nyi amagha ssi keghowa tsüna hi messameshü le hi kejen pen wi dugho.

¹⁸Isanu hi magha ntsa saya nan ma gwomejuwa teshi theng nu akhemi wi bvü shhu le!”

¹⁹Josef pvüwa na ajüh tsü zakeya wi ma aghepvü ntsa sa,

²⁰nu Josef ghan pi kadimi tssüzüthu pen wi atssüzü sa thsü nu ma ciwi ben wa.

²¹Isala Apvüwa na Josef ssiden nu sawegü pi ma cü, tsalina atssüzüjjen kediwa na Josef nen.

²²Ma Josef pila atssüzüthu tsüdi miwi nu atssüzüjjen kekuli tsüdi miwi kediwa sa thsü.

²³Atssüzüjjen wi kediwa na pala pi Josef dhenchi kesathu tsü mangla n-ghang nengla, kepaghenanye Apvüwa na Josef ssiden nu alentagha wi ma sapi haicenya thsüden.

Adechhü 40

Josef na Atssüzüthu man khikemilikechi

- ¹Matsü pahan seng wi Ejipt wi kadimi hyi kepiewa nu amesa gü keten kediwa keni na kadimiwa nkenen sa.
- ²Kadimiwa na kedi ha keni miwi ma leben minu ya,
- ³nu manyi pi kadipen kehiethu meza miwi kediwa jjen wi Josef pi chi ketheng pen wi gweghe atssüzü sa thsüa.
- ⁴Mathu na matsü kesie atssüzü sa, nu meza miwi kediwa na Josef pi mathu ketsikina thsü.
- ⁵Ghaja kesü ciwi atssüzüjjen wi ahyi kepiewa nu amesa gü keten kediwa manyi qho aman kesüsü man, nu manyi man ma jjügi kepapa.
- ⁶Ghanenwa Josef na manyi wi gho nan manyi hathanathi keben muya.
- ⁷Ma manyi keü, “Mangkesa na nansü nshinyi ahathanathi keben mu ben nu?”
- ⁸Manyi khineng “Ishinyi qho aman kesüsü man nu hewi thola tsü jjügi khikemili keya nmi le!” Josef na khi, “Anyiza na aman khikemiliya kemehai kekhang khuchiden, nshinyi man khihi hi kizalo.”
- ⁹Tsalina ahyi kepiewa na khi, “Iman wina kemeshentsse ton kesü ituwi ben,
- ¹⁰ma cüna kecheng na ma miwi ben. Ma ji shigü shagha meyi pvü shagha, nu ma bi na nyünben.
- ¹¹Ikwen wi kadimi hyi khusenden, tsalina kemeshentsse bithu tsü misügü pi ahyi wi chiya nu piewa kadimiwa cüa.”
- ¹²Josef na ma wi kiza, “Tsü ma jjügi hati le: ma cüna kecheng tsüna ghanan kecheng.
- ¹³Ghanan kecheng jüwi kadimiwa na no kesami teshi cü nu no khushi sen wa kheni pen wi chi cüaben. No kheni ma hyi kepiewa kesa ti ahyi piewa ma cüben.
- ¹⁴Isala no ghena tsüdila mehaikeya wi hi meshenchilo, tizenthu kadimiwa wi inyan khichi nu hi kiqa pi atssüzüjjen he wina shhuya thsülo.
- ¹⁵Kepaghenanye Ibri yyi wina hi ghanfü sen bvüa, nu he Ejipt wi la hi mangla nsazzi lela mathu na hi pi atssüzü sa thsü theng.”
- ¹⁶Amesa gü keten kediwa na ahyi kepiewa man khikemili tsüna mehai le kesa mukeya wi ma Josef wi kiza, “Hi la aman kesü man le; hi ashijü kecheng pi ili wi tonpvü den.
- ¹⁷Ashijü miwa wi tsü kadimiwa ghena amesa alen kepapa kesa na ben, nu awathu na tsü mcüben.”
- ¹⁸Josef na khineng “Tsü ma jjügi na hati le: nshijü kecheng tsüna ghanan kecheng.

¹⁹Ghanan kecheng jüwi kadimiwa na no khushi sen wa — nli widhiaben. Isanu nkamang pi achan wi hagi, nu awathu na gho nkamang mcüben.”

²⁰Ghanan kecheng seng wi kadimiwa na ma kepvügha tsathang sa nu ma kekhu wi kedithu ghen kemishu kesü sa. Ma ma hyi kepiewa nu ma mesa gü keten kediwa keni khushi sen nu kedithu tuwi gho.

²¹Ma ahyi kepiewa pi kheni pen wi ben wa thsüa,

²²isala amesa gü keten kediwa tsüpi hanthia. Ha tsüdila Josef na kekhi tsüti sa.

²³Isala ahyi kepiewa na Josef meshen meyala — ma Josef cüki malitha sa.

Adechhü 41

Josef na Kadimiwa man Khikemilikechi

¹Amapi keni seng wi Ejipt kadimiwa ma man wina ma Nil Ghaku katen wi nganben.

²Ciwi amesü kekunon dende kesa tagü aghaku wina shhugho aghang maha dsa wa.

³Tsaseng wi amesü qan-yi nu ma gü ketan kesa tagü na shhugho. Tsüthu na shhugho amesü kepathu kete aghaku katen wi nganya,

⁴nu amesü qan-yi kesathu tsüna kekunonthu ghan dsa. Tsaseng wi kadimiwa na shaghaya.

⁵Ma kheneng jen wa nan aman kesü mu. Asu tsang tagü na ma ton kesü wi shhugho ma bi kejon bün nu nyünben.

⁶Tsaseng wi asu tsang kepa wi tagü ma bi zeng nu ayyikeshü meghü na mo pi jü wa kesa na shhugho.

⁷Ma tsang bi kezengthu tsüna kejon kebenthu meji ya. Kadimiwa na tsüna ma man le kesa chü.

⁸Ma ghanenwa wi shagha ma leben güccüya, tsalina ma Ejipt wi demathu nu kemetsathu cighu chi. Ma ma man keni tsü khipi mathu kiza, isala thola tsü jügi khipi ma kiza keya nmila.

⁹Tsaseng wi ahyi kepiewa na kadimiwa wi kiza, “Hi nansü sazzidha le nkhishithu yishüdha.

¹⁰No amesa gü keten miwi kediwa ishinyi miwi aghepvü nu ishinyi pi kadipen kehiethu meza miwi kediwa jjen wi atssüzü sa thsüa.

¹¹Ghaja kesü ishinyi qho aman kesüsü man, nu aman tsüna ma jügi kepapa kesa.

¹²Ciwi Ibri pvüza kesü kadipen kehiethu meza miwi kediwa maghawa na ishinyi gweghe ben. Ishinyi man tsü khipi ma kiza, nu ma tsüthu jjügi khikemili pi ishinyi kiza le.

¹³Ma kekhi jjügi tsüti sale: no hi pi ipen wi ben neng thsü, isala amesa gü ketenwa tsüpi hanthia.”

¹⁴Kadimiwa na Josef ssinu gholo kesun chi, nu mathu atssüzüjjen wina wan ma ssinu gho. Josef na ma pang kenye ca nu ma thsümeni kemiliya nu kadimiwa tuwi gho.

¹⁵Kadimiwa na ma wi khi, “Hi aman kesü man, nu thola tsü jjügi khi meya. No aman jjügi khiya mehai le kesa nyu hi kiza le.”

¹⁶Josef na kadimiwa wi khineng “Hi tsü khiya nben, isala Anyiza na kadimiwa kenenwa khikemili cüben.”

¹⁷Kadimiwa na Josef wi khi, “Aman wina hi Nil Ghaku katen wi ngan ben,

¹⁸ciwi amesü kenon dende kesa tagü aghaku wina shhugho aghang maha dsa wa.

¹⁹Tsaseng wi amesü qan-yi nu ma gü ketan kesa tagü na shhugho. Tsüthu na amesü qan-yi ntsa kesa hi Ejipt wi khiela tsüti kesa npi mu.

²⁰Amesü qan-yi kesathu tsüna kekunonthu ghan dsa,

²¹isala thola tsü chüya nben, kepaghenanye mathu na khili lela kishi makesü. Tsaseng wi hi shaghaya.

²²Hi kheneng iman wi asu tsang tagü na ma ton kesü wi shhugho ma bi kejon bün nu nyün keben muya.

²³Tsaseng wi asu tsang kepa wi tagü na ma bi zeng nu ayyikeshü meghü na mo pi jü wa kesa na shhugho,

²⁴nu ma tsang kezengthu tsüna kejon kebenthu tsü meji ya. Hi aman keni tsü khipi demathu kiza. Isala thola tsü jjügi khipi hi kiza keya nmila.”

²⁵Josef na kadimiwa wi kiza, “Aman keni tsüna ajjügi kesütan; Anyiza na ma mangwa sale ben khe pi no kizadha.

²⁶Amesü kekunon tagü tsüna amapi tagü, nu asu tsang ma bi kejon keben tagü tsü lela amapi tagü; manyi jjügi kesü.

²⁷Amesü qan-yi kesa tagü, nu asu tsang tagü ma bi zeng nu ayyikeshü meghü na mo pi jü wa kesa asakhenwa keshhugho tsüna azeng amapi tagü sa keten tsü le.

²⁸Tsüna hi no kekiza tile — Anyiza na ma mangwa sa wale ben khe pi no kizadha.

²⁹Ejipt yyi tsüdi wi amapi tagü jü pala meshumena ntsa saben.

³⁰Tsaseng wi amapi tagü azeng sa nu amapi kemehaithu tsüdila maliaben, kepaghenanye azeng tsüna diyyiwa yasaben.

³¹Meshumena kesa mapi tsüdi maliaben, kepaghenanye azeng sa ketenwa tsüna qhethiketen saden.

³²No keni tughu mang kesa tsüna Anyiza na tsü ssan pi thengdha, nu ma wan tsü senghoaben.

³³“No khili kemetsa nu kemeshen kemehai nyi kesü kessiya nu ma pi Ejipt yyi tsüdi kaghangwa sa thsülo.

³⁴No kedi nyi pahan yala meshumena kesa mapi tagü jü tsü asu kegishü manga wi kesü saghuya thsü.

³⁵Mathu ya gho keten mapi kemehai jüwi kedsakejjü tsüdi saghuya thsü, nu asu tsüpi anyunutiwa wi tsanqai nu hieyalo kesa kekhang pi mathu cülo.

³⁶Ejipt wi azeng amapi tagü gho keten tsü jüwi senle kesalina diyyiwa ghen kedsakejjü pi tsanqai yalo. Tsüti sayathu anyithu na azeng ghen khhwen nben.”

Josef pi Ejipt miwi Ahng saya thsü

³⁷Kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na kemeshen hawa ha mehahi le khi,

³⁸nu ma mathu wi khi, “Ithu na Josef Anyiza ghamu na ma miwi kebenwa ha miwi kemehaiki mu meyadha le.”

³⁹Kadimiwa na Josef wi kiza, “Anyiza na ha tsüdi pi no ccücadha, tsalina no nyu miwi kemetsa nu kemeshen kemehai ben le kesa muti yadha.

⁴⁰Hi no pi diyyiwa ha miwi ben thsüden, nu inyithu tsüdila njühkina thsüden. No kekhang sen nu ishiwa saden.

⁴¹Hi khili nten no pi Ejipt tsüdi miwi Ahng sa thsüdha.”

⁴²Kadimiwa na ma kwenzza wi kadimi kemechan ma miwi keben kwenzzakeqhan tsü khushiya nu pi Josef kwenzza wi chi cü. Ma linen gwomejuwa kaghazu pi ma pvü thsü nu suna yan pi ma meyan thsü.

⁴³Ma gorugari kadimi shiwa ji tsüpi ma pvü thsü, nu ma nyuwakekü ghikehiethu ya ma tuwi wa “Tankhu chilo! Tankhu chilo! isa jisha thsü.” Tsütinu Josef pila Ejipt tsüdi miwi ahng sa thsüa.

⁴⁴Kadimiwa na Josef wi khi, “Hi kadimiwa — nu Ejipt tsüdi wi anyi thola njüh nkekhuuchi tsü accü akwen zankiya nben.”

⁴⁵⁻⁴⁶Ma Josef pi Ejipt nyi nyan wina Zafenath Paneah ci, nu Heliopoli nyunuti wi keqhaikedi kesü Potifera nga Asenath pi ma wubvü sa thsüa. Josef na ma kahang mapi changha wi Ejipt kadimiwa kekuli sa wa. Ma kadimi kadipen teshi nu ayyi tsüdi wila wa.

- ⁴⁷ Meshumena kesa mapi tagü jüwi alli na apvüya ntsawa sa.
- ⁴⁸ Josef na tsüdi saghuya nu pi anyunutithu wi tsanqai. Ma anyunuti tsüdi wi nu tsü kevü alli wi mukeya asu tsüpi tsanqaiya.
- ⁴⁹ Ciwi asu na ji ntsa sa kesalina Josef na kede meyakhila nu nkedela — tsüna atssükedone wi ahachan ti sa.
- ⁵⁰ Azeng npi kegho wi Josef na Asenath wina atsa keni muya.
- ⁵¹ Ma khi, “Anyiza na hi sapi igükeccü tsüdi nu iba theghi tsüdi mali thsüdha,” tsalina ma tsa tssütsewa nyan pi Manasseh ci.
- ⁵² Ma kheneng khi, “Agükeccü kesa yyi wi Anyiza na atsanga pi hi cüdha,” tsalina ma tsa keniwa nyan pi Efraim ci.
- ⁵³ Ejipt yyi wi amapi tagü meshumena kesa matsü tsüna asakhen sa,
- ⁵⁴ nu Josef na kekhi ti amapi tagü azeng tsüna gho. Ayyi kepa wi tsüdila azeng sa, isala Ejipt yyi tsüdi wi kedsakejü na ben.
- ⁵⁵ Ejipt nyithu na ghamaya lethu mathu kadimiwa wi wa kedsakejü khie. Tsalina ma mathu na Josef wi wa nu ma mangwa le mathu kiza khe salo kiza.
- ⁵⁶ Azeng nkemehai na diyyiwa maben wila sa wa kesalina Josef na asabe tsüdila sha nu asu pi Ejipt nyithu wi jeü cü.
- ⁵⁷ Ayyi tsüdi wi anyithu na Ejipt wi gho nu Josef wi asu shü, kepaghenanye apen tsüdi wila azeng na nmehai sa wa.

Adechhü 42

Josef Cünyuthu na Ejipt wi Asu Shükewa

- ¹ Jakob na Ejipt wi asu benle kesa chükeya wi ma ma tsathu wi khi, “Mangkesa na nyu ghang ben nu?”
- ² Hi Ejipt wi asu benle kesa zaben, ithu nkhweni le kesalina wa asu pahan shü pvü gholo.”
- ³ Tsalina Josef cünyuthu ma tagha na Ejipt wi asu shüya le wa.
- ⁴ Isala Jakob na Josef cünyu ntsawa Benjamin pi mathu gweghe nwa thsü, kepaghenanye ma wa sakeyishü pahan metuyathu kemessi ghen.
- ⁵ Kanaan yyi wi azeng sa kesalina Jakob tsathu na kepathu gweghe asu shüya le wa.
- ⁶ Ejipt yyi wi ahngwa Josef na asu pi ayyi tsüdi wi anyithu wi jeüben. Tsalina Josef cünyuthu na gho ma tuwi ammi zan ncüggü nu ayyi wi nkhwendu.

- ⁷Josef na ma cünyuthu mukeya wi ma mathu chüya, isala ma mathu nkechüghe sa. Ma ajüh khang ntsa khipi mathu keü, “Nthu khiewa na gho nu?” Mathu luneng “Ikhang Kanaan wina asu shüya le ghoben le.”
- ⁸Josef na ma cünyuthu chüben lela mathu na ma nchü.
- ⁹Ma mathu ghen a ma man keman tsü meshenya nu khi, “Nthu na wahhaithu, ikhang diyyiwa nkekhang chüya le bha ghoben.”
- ¹⁰Mathu khineng “Nyele kediwa, ikhang na nmaghathu asu shüya le ghoben le.
- ¹¹Ikhang tsüdila cünyunyi. Ikhang na wahhaithu nye, anyi tsentsathu le.”
- ¹²Josef na mathu luneng “Nyele! Nthu na ikhang diyyiwa nkekhang chüya le bha ghoben le.”
- ¹³Mathu luneng “Ikhang na Kanaan yyi wi aba kesü tsa hi taghakeni kesa le. Meshu kesü na shüdha, nu ghanyi ntsawa na ikhang ba gwegheben.”
- ¹⁴Josef na luneng “Hi kekhi ti nthu na wahhaithu.
- ¹⁵Hatinu nthu ghan nanden: Hi kadimiwa nyan wina kishen ben, nthu cünyu ghanyi ntsawa ssinu hewi npi keghe chu nthu apen ha teshiya nben.
- ¹⁶Nthu meshu kesü na wa ma ssi gholo. Nthu kekhi tsü atsentsala nye khe npi chükeya chu nthu kepathu pi hewi atssüzü sa benden, kadimiwa na hang keben ti nthu na wahhaithu.”
- ¹⁷Tsütinu ma mathu pi ghanan kecheng atssüzüjjen wi chia.
- ¹⁸Kecheng ghanan wi Josef na mathu wi kiza, “Hi Anyiza kemessi nyi, hi ajjügi kesü wina nthu hangsha cüden.
- ¹⁹Nthu na atsentsa le kesa chüyale kesalina nthu meshu kesü nthu keben pen atssüzüjjen wi ha benla, nu kepa na nthu shü ketheng asu tsü pvü wa nthu theghi ghama kebenthu cüya mehai.
- ²⁰Isanu nthu cünyu ghanyi ntsawa ssighe hi ncüthu yishü. Ha wina nthu jüh tsü ntsakhiwa le chüyaben, nu hi nthu pi shü thsü nben.” Mathu na anlo sa
- ²¹nu khokho wi khi, “Ntsakhiwa ikhang na ikhang cünyuwa miwi kesazzi ghen a khili ketizensa ben, ma güccü ntsa nu ma ikhang wi nanketizen khie lela ikhang na nkinala le. Tsalina ikhang na khili ketizenkesa wi bendha.”
- ²² Reuben na khi, “Hi nthu na ghanyiwa npathi lalo kiza lela nthu na ijüh nkina mvula. Tsalina khili ma keshü kutimen pi ikhang cü bendha.”
- ²³Josef na mathu mangwa khi khe chüben, isala mathu tsü nchü, kepaghenanye mathu khikemiliwa sen nu ma ccüneng keben lina.

²⁴Josef na mathu teshi theng nu wa qai. Ma kheneng gho mathu ccüneng nu mathu tuwi na Simeon ghan pi bhenya.

Josef Cünyuthu na Kanaan wi Keghoneng

²⁵Josef na asu pi ma cünyuthu khhi sa cü, mathu pisa tsüdi pi mathu kesüsü khhi wi chi neng cüa, nu mathu alenca wi kedsa ghenena kedsakejjü pi cülo ahza khuchi. Mathu ghenena tsüti saya.

²⁶Mathu na asu shü ketheng tsüpi gadathu khhi saya nu bvüa.

²⁷Mathu wa aghaja kejen pen cukeya wi meshu kesü na asu pi ma gada dsa thsüle ma khhi lisha wa nan ma pisa tsüna ma khhi pang wi kebenla muya.

²⁸Ma ma cünyuthu cigu chi nu khi, "Ipisa pi chi neng theng cü dhale. He ikhhi wi benle!" Mathu leben güccü nu kemessi wina khokho wi khi, "Anyiza na ikhang miwi ha mangwa sa thengdha nu?"

²⁹Mathu Kanaan wi mathu ba Jakob wi ghokeya wi mathu miwi mangwa sa khe tsüdila khipi ma kiza:

³⁰"Ejipt wi ahngwa na ajüh kekhang pi ikhang kiza nu ma diyyiwa shunle kesalina wahhaithu sagho benle khi pi ikhang ssikitagha.

³¹Ikhang luneng 'Ikhang na wahhaithu nye, anyi tsentsathu le.

³²Ikhang Kanaan yyi wi anyi kesü tsa hi taghakeni kesale. Meshu kesü na shüdha, nu ghanyi ntsawa na ikhang ba gweghe ben.'

³³Anyi tsüwa na khineng 'Nthu na anyi tsentsala nye khe hatinu nthu ghan nanden: nthu meshu kesü hewi hi gweghe benla; nu kepa na asu pvü wa nthu theghi ghama kebenthu cülo.

³⁴Nthu cünyu ghanyi ntsawa tsü ssinu hi wi gholo, isathu hi nthu na wahhaithu nye isala anyi tsentsathu le chüyaben. Hi nthu cünyuwa pi nthu cü neng ben, nu hewi ben nu asensaya mehai.' "

³⁵Tsaseng wi mathu na mathu khhi lisha wa nan mathu tsüdi khhi wi apisa muya. Mathu na apisa tsü mukeya wi mathu nu mathu ba Jakob na messi wa.

³⁶Mathu ba na mathu wi khi, "Nthu hi ya itsangathu tsüdi pi dedi thsü mvuben kwe? Josef na nmidha; Simeon la nmitha; nu nthu na khili Benjamin ssi bvü mvuben. Hi ileben ketizensa benle."

³⁷Reuben na ma ba wi khi, "Keujüla hi Benjamin ssi neng gho no ncüla lethu no itsa keni tsü pathiya mehai. Ma pi ikwen wi chi cülo, hi ma ssi neng ghoaben."

³⁸Isala Jakob na khi, "Itsawa na nthu gweghe waya nben, ma cünyuwa na shü nu ma ketan sadha. Alenca wi sakeyishü na ma miwi ghoya mehai. Hi qhai wadha, nu nthu na agükeccü sengho hi cü nu hi shü thsüale wadhale."

Adechhü 43

Josef Cünyuthu na Benjamin Ssinu Ejipt wi Kewa

- ¹Kanaan wi azeng na nmehai pfüpfü wa,
- ²nu Jakob theghi na Ejipt wi asu shü pvü kegho tsü kedsakhi seng wi Jakob na ma tsathu wi khi, “Kheneng wa asu keu shü pvü gholo.”
- ³Judah na ma wi khi, “Anyi tsüwa na ikhang cünyuwa ssi nkegho chu ma tuwi ngho lalo kesa ikhang kitsan ntsa satheng.
- ⁴Keujüla no ikhang cünyuwa pi ikhang gweghe wa thsü lethu ikhang na wa nghena asu shü pvü ghoben.
- ⁵Isala no ma nkesun chi mvu lethu ikhang wa nten, kepaghenanye anyi tsüwa na ikhang wi ikhang cünyuwa ssi nkegho tsü ma tuwi ngho lalo kizadha.”
- ⁶Jakob na khi, “Nthu mangkesa na nthu cünyu kepa la benle anyi tsüwa kiza nu agükeccü pi hi cü ben nu?”
- ⁷Mathu na khineng “Anyi tsüwa na ikhang theghi nu ikhang cüki keü khvu sala, ‘Nthu ba khilila hang ben ma? Nthu cünyu kepa wi benla nmi nu?’ Ikhang na ma keü keben tsü nlungthu yishü. Khatinu ma ikhang cünyuwa ssi gholo ikhang kizaben kesa ikhang na tsü chüya mehai nu?”
- ⁸Judah na ma ba wi kiza, “Ghanyiwa kesun pi hi gweghe thsülo, ikhang na wan wa tendha. Isathu ithu thola khwenchi nben.
- ⁹Hi kahangli pi dhabi ben, nu ma ghen aakhi pi hi pvü thsüya mehai. Keujüla hi kemehai sa ma ssigho no ncüla lethu hi ya anuphanla kemeshensa tsü pvü thsülo.
- ¹⁰Keujüla ikhang na hathuthu matsü nkijü lethu khili ha keni tughuwa ghoa kesadha le.”
- ¹¹Mathu ba na mathu wi khi, “Keujüla tsüti lethu hati salo; ayyi hewi muya keten kedsau bi kemehai pahan, kemeshentsse bi keqen keu, anikhotssü keu, cüdemvuji, mirr, aguni bi, nu mcüshüli tsüti kessi pi nthu jula wi chi pvü cüla aju sapi ahngwa cülo.
- ¹²Nthu na apisa pi nthu jula wi chi neng theng kecü tsü keniju pvü cülo, kepaghenanye nthu apisa tsü pvü neng ncüthu yishü, tsüna pi chimi thengla metsiben.
- ¹³Nthu cünyuwa ssi wa nu wan ssi neng gholo.
- ¹⁴Kekhang ntsawa Anyiza na anyi tsüwa sapi nthu nantizen nu Benjamin nu nthu cünyu kepawa la pi nthu cü neng kesawa salo. Ighena tsü, keujüla hi itsathu bhatagha lethu ileben güccü thia tendha.”

- 15**Tsalina mathu na ajuthu nu apisa tsü keniju khuya, nu Benjamin ssiya nu Ejipt wi wa. Ciwi mathu Josef tuwi wha.
- 16**Josef na mathu Benjamin ssisen keten muya nu ma jjen wi amagha kediwa wi kiza, “Anyi hathu ha ssinu ijjen wi whalo. Mathu na hi gweghe ghananshu dsaden, tsalina asa pathi pi “kiden-kesha chilo.”
- 17**Maghalowa na ma kekiza ti saya nu acünyuthu ssisen Josef jjen wi wha.
- 18**Mathu ssinu ajjen wi kegho wi mathu messiya nu hati meshen, “Ikhang ssinu hewi gho keben ha hatu wi apisa pi ikhang khhi wi chi neng theng cü kesa tsüghena she. Mathu na ikhang ghanya nu ikhang gadathu khuya, nu ikhang pi ma nssümaghathu sa thsüaben.”
- 19**Tsalina mathu ajjen wi wha ajenka wina amagha kediwa wi kiza,
- 20**“Kediwa, hatu wi ikhang hewi asu shüya le ghale;
- 21**Ikhang wa aghaja wi kemnanpen cu keya wi akhhi lisha wanan ikhang pisa maben- la papa khhi pang wi kebenla muya le. Ikhang na tsü pvü neng gha theng le.
- 22**Tsü miwi ikhang na asu shüya le apisa kepa wila pvü gha theng. Thowa na apisa tsüpi ikhang khhi wi chi theng cü khe nchü.”
- 23**Amaghawa na khi, “Leben güccü nu nmessila. Nthu Nyiza nu nthu ba Nyiza na nthu ghena apisa pi nthu jula wi chi theng cü benla metsi. Hi nthu pisa tsü muyadha.” Tsaseng wi ma Simeon ssinu mathu wi gho.
- 24**Amaghawa na ma cünyuthu ssinu ajjen wi du. Ma atssü pi mathu cü nu mathu ccü bhuya thsü, nu ma mathu gadathu la ghanja cü.
- 25**Mathu na Josef ghanan-lapvü wi ghothu mathu ju pi ma cüle kidenya, kepaghenanye mathu na ma gweghe ghananshu dsaten le kesa kiza kesalina.
- 26**Josef na ajjen wi kegho wi mathuaju sen wala ma cü nu ma tuwi kukedu.
- 27**Ma gho mathu cüki keü nu khi, “Nthu na nthu ba keqhaiwa cüki hi kekizawa tsüna kemehai sa ben ma? Ma khilila hang ben ma?”
- 28**Mathu luneng “N-maghathu, ikhang ba tsüna hangben nu kemehai sa benle.” Mathu na ali zan ncüggü nu ma tuwi akhhutsü du.
- 29**Josef na ma cünyuwa Benjamin muya nu khi, “Nthu na nthu cünyu ghanyi ntsawa cüki hi kekiza tsüna ha kwe? Anyiza na sawegü pi no kecüwa salo itsawa.”
- 30**Tsaseng wi Josef na wan apen tsü teshia, kepaghenanye ma ma cünyuwa ghena leben güccüya kesalina ma kejen pen wi du nu qai wa.

³¹Ma ma mmi miya theng nu shhugho ma kekhenengya nu kedsakejjü pi mathu dsajjü thsüyilo khi.

³²Josef na miz kesü wi nu ma cünyuthu na miz kepawa wi dsajjü. Ejipt nyithu pi mathu kepa dsajjü thsü, kepaghenanye mathu na Ibri nyithu gweghe kedsakejjü tsüna mathu ghenana anyan kekinyen le saden.

³³Acünyuthu miz tsüpi Josef jentan nu mathu pi ghanyi keqhai sa kesenniela donki thsü. Mathu na tsüti donki keben wi khokho keghangli nu amansa.

³⁴Josef miz wina kedsakejjü pi mathu cü, kepathu miwi kishen manga pi Benjamin cü. Isanu mathu Josef gweghe dsa nu jjü pi anonkwen ntsa saya.

Adechhü 44

Ahyi Bhatagha kesa

¹Josef na ahza pi ma jjen wi amagha kediwa cü, “Asu pi mathu pvüya kemehai chu akhhisa cülo, nu mathu pisa pi kesüsü khhi pang wi chi theng cülo.

²Iji rükatssü hyiwa tsüpi asu men pisa gweghe pi ghanyi ntsawa khhi pang wi chi theng cülo.” Amaghawa kekiza ti ma tsü sa.

³Ghanenwa mitu na acünyuthu na mathu gadathu ssinu whalo kesun pi bvü thsüa.

⁴Mathu na anyunuti teshi nu alen kesie npi wayala Josef na ma jjen wi amagha kediwa wi kiza, “Wan, anyi katsüthu jügü walo; nu mathu jügüya lethu mathu wi kiza, ‘Nthu mangkesa na nkemehai pi kemehaiwa dhi neng ten nu?’

⁵Nthu mangkesa na ipvüwa rükatssü hyiwa tsü ghanfüya nu? Ma tsüpi chi jjüden, nu ma tsü sen nu akezen wwiden. Nthu na sazzi ntsa sadha le!’ ”

⁶Amaghawa na wa mathu jügüya nu ma ajüh tsü makesü khi.

⁷Mathu na ma luneng “Kediwa, no ha mangwa jjügi khi ben nu? Ikhang na kishen ben, ikhang tsüti mangla nsale.

⁸Ikhang na Kanaan yyi wina ikhang khhi wi mukeya pisa tsü pvü nu no wi gho neng kesa tsü no chüben. Isathu ikhang na khatinu npvüwa jjen wi rükatssü nyelela suna ghanfüya nu?

⁹Kediwa, keujüla ikhang meshu kesü tsü pvü keten muya lethu ma pi shü thsülo, nu ikhang kepathu na nmagha sa wa na.”

¹⁰Ma khineng “Nthu kekhi ti sa na; isala thowa na tsü pvü keten muya khe ma imagha sa waben, nu nthu kepa wi whaya mehai le.”

¹¹Tsalina mathu kaghajila akhhi piesha pi ayyi wi chi nu papa khhi lisha wa.

¹²Josef maghawa na mehaitsü keqhai ntsawa wina sasen ghanyi ntsawa khhithu wi tsü bha wa nan Benjamin khhi wi ahyiwa tsü muya.

¹³Acünyuthu ahathakina wina mathu thsü zanghe, mathu gada khhithu saya theng nu anyunutiwa wi kheneng wha.

¹⁴Judah nu ma cünyuthu na Josef jjen wi gho nan ma ciwi la ajjen wi benla. Mathu na ma tuwi kukedu,

¹⁵nu Josef na mathu wi khi, “Nthu khati sadha nu? Nthu na anyi hi ti kesa ha akezen wwi nu nthu ghanya benle kesa nchü kwe?”

¹⁶Judah na luneng “Kediwa, Ikhang no wi mangwale khiyadha nu? Ikhang mangwale khi nu? Ikhang na khiya kemehai mangla nmidha. Anyiza na ikhang kesami pi ccücadha. Ahyi pvü keten mu keyawa tsü ketan nyela ikhang tsüdila khili nmaghathu sawa tendha.”

¹⁷Josef na khi, “Nyele! Hi tsüti sa nben. Ma khhi wi ahyi mu keyawa tsü ketan imagha saben. Nthu kepa wi kemehai sa nthu ba wi wha nenglo.”

Judah na Benjamin ghena Kekhie

¹⁸Judah na Josef wi wha nu khi, “Kediwa, hi yala ntuwi ajüh kesü khi thsülo. Imiwi aghepvü nsala, no kadimiwa ti kesa.

¹⁹Kediwa, no ikhang keüla, ‘Nthu ba nu nthu cünyu kepa wi benla nmi nu?’ khi.

²⁰Ikhang na luneng ‘Ikhang ba na qhai wadha nu ma keqhai seng wi pvügha keya ikhang cünyu ghanyi ntsawa kesü benle. Ghanyiwa cünyuwa na shüdha, nu ma jja tsa ma ketan hangben; ma ba na ma ghali ntsa saden.’

²¹Kediwa, no ma ghangchile kesalina ikhang ma ssinu hewi gholo kiza,

²²nu ikhang no lunengla ghanyiwa na ma ba teshiya nbenle; ma tsüti sa lethu ma ba na shüaben.

²³Tsaseng wi no ‘Nthu cünyu ghanyi ntsawa tsü ssisen nkegho chu nthu na ituwi gho thsü nten,’ isa khi.

²⁴“Ikhang kheneng ikhang ba wi whala no mangwale ikhang kiza khe pi ma kizale.

²⁵Tsaseng wi ma ikhang kheneng wa asu keu shü pvü gholo kiza.

²⁶Ikhang na khineng ‘Ikhang waya nben; ikhang cünyu ghanyi ntsawa na ikhang nkegweghe chu ikhang na anyi tsüwa tuwi wa thsü nben. Keujüla ikhang cünyu ghanyi ntsawa la wa lethu ikhang waya mehai.’

²⁷Ikhang ba na ikhang wi khi, ‘Nthu chüben iwubvü Rachel na atsa kenitan pvügha cü.

²⁸Manyi kesü na hi teshidha. Aghangsa nkemehai na ma zandhi-zanghe benla metsi, kepaghenanye ma kepvü seng wi hi ma nmuladha.

²⁹Keujüla nthu na khili hi wina ghanyiwa ha ssi bvü nu ma miwi sakeyishü sathu nthu na hathakina sen keghowa tsüna hi keqhai hati ha pathiaben.'

³⁰⁻³¹"Tsalina kediwa, keujüla hi ghanyiwa nssila iba wi wha neng lethu ma na hi ghanyiwa nssila keten muya meyi shüaben. Ma ma kahangli tsüna ghanyiwa kahang miwi ben, nu ma sashü qhaidha, tsalina ikhang hathakina sen keghowa tsüna ma pathiaben le.

³²Tsü miwila ghanyiwa ghenana hi kahang pi iba tuwi dhabi theng. Hi ma kizala keujüla hi ghanyiwa ssigho no ncü nengla lethu hi kahang tsüdi wi kemeshensa tsü pvüben.

³³Tsalina kediwa, hi ma mithon wina hewi nmagha sa wa na; ma yala ma bithu gweghe wha neng thsülo.

³⁴Hi ghanyiwa nssila khati wha iba metu dha nu? Hi iba na ketizenkesa tsü ghang pvü benya nbenle."

Adechhü 45

Josef na Ma thowa khe Khipi ma Cünyuthu kekiza

¹Josef na ma maghathu tuwi ma kekheneng meyala nu mathu tsüdi akhemi wi shhulo khichia. Josef na ma thowa khe khipi ma cünyuthu kekiza wi anyi kepa wi kesüla nmi.

²Ma misikhhali kishi nu qai kesalina Ejipt nyithu na zaya, nu ajüh tsü khi sen wa kadimi kadipen cua.

³Josef na ma cünyuthu wi khi, "Hi Josef, ntsakhiwa iba na khilila hang ben kwe?" Isala ma cünyuthu na ha za keya wi mathu qhethi pi ma luneng meyala.

⁴Tsaseng wi Josef na mathu wi khi, "Hi tetsaki gholo." Mathu na ma tetsaki gho, nu ma mathu wi khi, "Hi nthu cünyuwa Josef, nthu na pi Ejipt wi jeüchi kesawa tsüle.!"

⁵Nthu na hi pi hewi jeüchi kesalina khili nthu leben güccü nyelela nthu ketanla nthu nmeshensa lalo. Hawa ha Anyiza na anyithu hangshaya thsüle kesalina hi kesun pi hewi nthu tuwi chi theng le.

⁶Ayyi wi azeng kesa kisü amapi keni ketan saben, ciwila amapi manga azeng sa nu allica nu wwiya nben.

⁷Anyiza na nthu tuwi na hi kesun chi nu nthu khushiya, nthu nu nthu shicü hangshaya thsüle kesalina le.

⁸Tsalina hawa ha nthu na nye, isala Anyiza na hi kesun pi hewi chile. Ma hi sapi kadimi kekhu wi kedi ntsa sa thsüdha; hi ma diyyiwa mabenla kenonccawa saben. Hi Ejipt tsüdi wi kekhang kesenwa saben.

⁹“Khili wan wala iba wi ma tsa Josef na hati khiben le kizalo, ‘Anyiza na hi sapi Ejipt tsüdi miwi kekhang kesenwa sa thsüdha: nkijüla nu hi wi gholo.

¹⁰No Goshen yegu hi tetsaki wi ntsathu, ntsanga tsangathu, nkhaghaneni, n-nenithu, nmesüsi, nu no keben tsüdila sen nu hangya mehai.

¹¹Keujüla no Goshen wi hang lethu hi no nonccaya mehai. Kepaghenanye ciwila amapi manga azeng saden; nu hi no, nu ntheghi, nu ntsangathu ya khwenthi thsü mvu nben.’

¹²‘Khili nthu tsüdi nu Benjamin la hi ntsakhiwa Josef le kesa muyadha.

¹³Hi he Ejipt wi kekhang sen keben nu nthu kemu cüki tsüdi khipi iba kizalo. Isanu wan wa ma ssinu hewi gholo.’ ”

¹⁴Ma ma kwen chang pi Benjamin khenteggüya nu qai wa: nu Benjamin la ma khenteggü sen nu qai.

¹⁵Ma qai nu ma cünyuthu tsüdi khenteggü nu kimang. Tsaseng wi ccüna ma cünyuthu ma ccüneng shagha.

¹⁶Josef cünyuthu na ghoben le kesa ajüh wa kadimi cu keya wi kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na mathu lebenghashu sa.

¹⁷Kadimiwa na Josef kiza, “Ncünyuthu mathu gada khhi saya nu Kanaan yyi wi wa nenglo kizalo.

¹⁸Mathu ya mathu ba nu mathu theghithu ssiya nu hewi gho neng thsülo. Hi Ejipt wi ayyi kemehai ntsa pi mathu cüben, nu mathu ya ayyi nkesenkhi benya thsüben.

¹⁹Mathu wubvüthu, ghanyithu nu mathu ba la ssinu mathu gweghe ghole kesalina Ejipt wi mesügarithu khuyalo kizalo.

²⁰Mathu keben pahan teshi lela tsü ghenaleben güccü nsala: kepaghenanye Ejipt yyi maben wi kemehai ntsawa tsüna mathu ji saben.”

²¹Jakob tsathu na mathu salo kekiza ti saya. Kadimiwa na kekhi ti Josef na mesügarithu nu alenca wi ghenale kedsakejjü khupi ma cünyuthu cü.

²²Ma athsü kekimili ghenale kesüsü pi mathu tsüdi cü, isala ma rükatssü meza kecheng nu athsü kekimili ghenale manga pi Benjamin cü.

²³Ma pala hathu kesun pi ma ba cü: Ejipt nyi tsanqai kemehai ntsathu gada khhi tagha, nu asu, amesa, nu alenca wi kesen ghenale kedsakejjü gada khhi tagha.

²⁴Ma ma cünyuthu kesun pi wa thsü, nu mathu wa keten wi ma mathu wi khi, “Nthu alenca wi nkitagha lalo.”

²⁵Mathu na Ejipt teshi theng nu Kanaan wi mathu ba Jakob wi wha neng.

²⁶Mathu ma kiza, “Josef na khilila hangben le. Ma Ejipt tsüdi miwi kekhang senben!” Jakob na ma qhethi nu mathu jüh tsü n-nondi.

²⁷Isala Josef na mathu kekiza tsüdi pi ma kiza, nu ma ssinu Ejipt wi ghalo kesalina Josef na mesügarithu kesun kechi mu keya wi ma metsa nengya.

²⁸Ma khi, “Itsa Josef na khilila hang benne! Mantsadha! Hi npi keshü wi wa ma n-ghang chithu yishü ben.”

Adechhü 46

Jakob nu Ma theghi na Ejipt wi kewa

¹Jakob na ma keben tsüdi kiden-keshaya nu Beersheba wi wa, nu ahhansha sapi ma ba Isak Nyiza kinyi.

²Ghaja wi kemanthi wina Anyiza na ma ci chi nu khi, “Jakob, Jakob!” Ma luneng “Hi hewi benle.”

³Ma khi, “Hi Anyiza, nba Nyizawa tsüle. Ejipt wi wa nmessi lalo. Hi ciwi nshicübvügha sapi mizzatenti keti kesü sa thsüden.

⁴Hi no gweghe Ejipt wi waden, nu nshicübvüghathu ssinu ayyi hewi gho neng aben. Josef na no gweghe keben wi no shüaben.”

⁵Jakob na Beersheba wina wa. Ma tsathu na ma, mathu tsangathu, nu mathu wubvüthu, pi kadimiwa Ejipt wina kesunchi kecü garithu witsü chiya.

⁶Mathu na Kanaan wi mathu sahangthu nu keben mu keyathu tsü pvüya nu Ejipt wi wa. Jakob na ashicübvüghathu tsüdi ssinu ma gweghe wa;

⁷tsüna ma tsathu, ma tsa tsathu, nu ma ngathu, nu ma nga ngathu.

⁸Jakob theghi ma gweghe Ejipt wi kewathu nyan na ma tsa tssütsewa Reuben,

⁹nu Reuben tsathu; Hanok, Pallu, Hezron, nu Karmi.

¹⁰Simeon nu ma tsathu; Jemuel, Jamin, Ohad, Jacin, Zohar, nu Kanaan nza tsawa Shual.

¹¹Levi nu ma tsathu; Gershon, Kohath, nu Merari.

¹²Judah nu ma tsathu; Shela, Perez, nu Zerah. (Judah tsa Er nu Onan manyi Kanaan wi shüa.) Perez tsathu na Hezron nu Hamul.

¹³Issakhar nu ma tsathu; Tola, Pua, Jashub, nu Shimron.

- ¹⁴Zebulun nu ma tsathu; Sered, Elon, nu Jahleel.
- ¹⁵Hathu ha Jakob tsathu Mesopotamia wi keben jü Leah na pvügha kecü nu ma ngawa Dina. Leah wina mu keya ma shicüthu na saghu changha nu kecheng.
- ¹⁶Gad nu ma tsathu; Zefon, Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arod, nu Areli.
- ¹⁷Asher nu ma tsathu; Emno, Eshva, Eshvi, Beriya, nu mathu tssüggüwa Sera. Beriya tsa na Heber nu Malkhiel manyi.
- ¹⁸Tagha nu tugho hathu hana Jakob shicüthu Laban na pi ma nga Leah kecü maghalewa Zilpa wina pvügha keya.
- ¹⁹Jakob wubvü Rachel na atsa keni pvügha cü: Josef nu Benjamin manyi.
- ²⁰Josef na Ejipt wi atsa keni Manasseh nu Efraim manyi na Heliopoli wi keqhaikedwa Potifera ngawa Asenath wina pvügha keya.
- ²¹Benjamin tsathu na Bela, Bekhel, Asbel, Gera, Naaman, Ehi, Rosh, Muppim, Huppim, nu Ard.
- ²²Tagha mejü hathu hana Jakob shicüthu Rachel wina pvügha keya.
- ²³Dan nu ma tsa Hushim.
- ²⁴Naftali nu ma tsathu; Jahzeel, Guni, Jezer, nu Shillen.
- ²⁵Tagü hathu hana Jakob shicüthu Laban pi ma nga Rachel kecü maghalewa Belha wina pvügha keya.
- ²⁶Jakob gwo wina keshhugho ma shicüthu, ma tsathu wubvüthu nsila anyi achentugho nu tugho na Ejipt wi wa.
- ²⁷Josef na Ejipt wi atsa keni muya nu tsü saghula Jakob theghithu anyi achentagü na ben.

Jakob nu Ma theghi na Ejipt wi Keben

- ²⁸Jakob na Judah kesun pi atuwi wa Josef na Goshen wi mathu metulo wa thsü. Mathu wa cu keya wi
- ²⁹Josef na gorugari wi duya nu wa Goshen wi ma ba metu. Mathu kemetuli keya wi Josef na ma ba sun khenteggüya nu matsü kesiela qai wa.
- ³⁰Jakob na Josef wi kiza, “Hi shü wa lela mehaidha, kepaghenanye hi n-mmi muyadha nu no khilila hangben kesa chüyadha.”
- ³¹Tsaseng wi Josef na ma cünyuthu nu ma ba theghi kepathu wi kiza, “Hi wa kadimiwa wi icünyuthu nu iba theghithu tsüdi Kanaan wi hang keten hi wi ghodha le kesa nkizathu yishüdha.

³²Hi ma wi nthu na anenikehie nu asahang kenonccathu, nu nthu sahangthu nu nthu keben tsüdi sen ghodha le kizaden.

³³Kadimiwa na nthu cichi nu nthu na mangwa saten khe keü lethu,

³⁴nthu na nthu bamyithu kekuli ti nthu kahang chu asahangthu noncca tenle ma kiza metsilo. Tsütithu ma nthu yala Goshen yegu witsü hang thsüben.” Josef na ha khi, kepaghenanye Ejipt nyithu na anenikehie kekuli tsü mangla sa nketen ghen.

Adechhü 47

¹Tsalina Josef na ma cünyuthu manga ssiya nu kadimiwa wi wa, nu ma wi khi, “Iba nu icünyuthu na Kanaan wina mathu sahangthu, mathu tsanqaitsana nu keben tsüdi sen nu ghodha. Mathu khili Goshen yegu wi ben.”

²Ma ma cünyuthu cüki pi kadimiwa wi kiza.

³Kadimiwa na mathu wi keü, “Nthu na kekuli mangwa sa ten nu?” Mathu na luneng “Kediwa, ikhang na ikhang bamyithu kekuli ti ikhang na anenikehiethu le.

⁴Ikhang na diyyi hewi hangle ghodha le, kepaghenanye Kanaan yyi wi azen na nmehai pi ikhang sahangthu tsse ghen aghang nmidha. Ikhang tizenthu ikhang yala Goshen yegu witsü hang wa thsülo.”

⁵Kadimiwa na Josef wi kiza, “Khili nba nu ncünyuthu na gho no cuyadha,

⁶Ejipt yyi tsüna mathu ji. Mathu ya ayyi kemehai ntsa Goshen yegu witsü hang wa thsülo, nu keujüla mathu jawi saya kemehai nyi pahan ben lethu mathu pi isahangthu kenoncca nyi sa thsülo.”

⁷Tsaseng wi Josef na ma ba Jakob ssinu kadimiwa tuwi gho. Jakob na sawegü pi kadimiwa cü,

⁸nu kadimiwa na ma wi keü, “No kahang mapi khaju sadha nu?”

⁹Jakob na luneng “Hi kegoedeja kesa kahang mapi meza nu changha sadha. Amapi hathu wi gükeccü kahang na keu ketan, tsüna ibaqhaithu na amapi kejon kegoedejala gükeccü sa kahang tsü ncenle.”

¹⁰Jakob na sawegü pi kadimiwa cü nu bvüa.

¹¹Tsaseng wi kadimiwa na khi kechi ti Josef na Ejipt yyi keben kemehai ntsawa Ramese nyunuti kete wi ayyi pi ma ba nu ma cünyuthu cü nu ciwi ben wa thsüa.

¹²Josef na ma ba, ma cünyuthu, nu ma ba theghi kepathu ghanyi ntsawa saghu tsüdi ghen kedsakejjü pi cü.

Azeng Kesa

- 13** Azeng na nmehai ntsa wa kesalina khie wila kedsakejjü nmila, nu Ejipt nyi nu Kanaan nyithu na ghama pi nkhangla wa.
- 14** Mathu asu shü kesalina Josef na apisa tsüdi saghuya nu tsü sen nu kadipen wi wa.
- 15** Ejipt nu Kanaan wi apisa senkhi kesa seng wi Ejipt nyithu na gho Josef wi khi, “Ikhang ya nshü thsüle kesalina kedsakejjü pi ikhang cülo. Ikhang pisa tsüdi senkhidha le, pala pahan sachi cülo.”
- 16** Josef na khineng “Nthu apisa tsüdi senkhidha lethu nthu sahangthu sen gholo; hi tsüthu mithon wi asu pi nthu cü na.”
- 17** Tsalina mathu na mathu sahangthu sen nu Josef wi gho, nu ma mathu goru, khaghaneni, anenithu, amesüsi, nu gadathu mithon wina ma kedsakejjü pi mathu cü. Tsü mapi mathu sahang tsüdi mithon wina ma kedsakejjü pi mathu cü.
- 18** Vvüthiwa wi mathu ma wi gho nu khi, “Kediwa, ikhang na pi ntuwi kuthikeya nmi, ikhang na apisa tsüdila senkhidha nu ikhang sahangthu na nji sadha. Ikhang gwo nu ikhang yyi ketan khe mangla pi no cükeya nmidha.
- 19** Ikhang ya nshü thsü lalo. Ikhang llithu yisha nsa thsü lalo. Kedsakejjü pi ikhang cü nu ikhang yyi shüyalo. Ikhang na kadimiwa nssümaghathu sa wa, nu ikhang yyi na ma ji saden. Ikhang ya hangya thsüle kesalina asu pi ikhang cü, nu amacü pi ikhang lli wi chiya thsülo.”
- 20** Josef na Ejipt wi kadimiwa ghen ayyi tsüdi shüya. Ejipt nyi tsüdila ma yyi pi njeüthu yishüa, kepaghenanye azeng tsüna nmehaitha sa kesalina; nu ayyi tsüdila kadimiwa ji sa.
- 21** Josef na Ejipt yyi kenten kesü na wa pahanwa kecu anyithu pi nssümaghathu sa thsüa.
- 22** Ma keqhaikedithu yyi ketan shü nkeya sa. Keqhai- kedithu na mathu yyi pi njeüla mehai, kepaghenanye kadimiwa na mathu shei pi mathu kecü tsü dsa nu hangden.
- 23** Josef na anyithu wi kiza, “Hi kadimiwa ghen nthu nu nthu yyi la shüyadha. Hewi amacü nthu ghen ha sen wa nthu lli wi chiyalo.
- 24** Nthu na alli kewwi wi gishü manga wi kesü pi kadimiwa ncüthu yishü. Kepa wi tsü pahan pi amacü sa, nu pahan pi nthu nu nthu theghithu ghen kedsa sayalo.”
- 25** Mathu khineng “Kediwa, no ikhang kahang hangsha cü; nu ikhang ghen kemehaiwa sa, nu ikhang na kadimiwa nssümagha saden.”

²⁶Tsalina Josef na Ejipt yyi ghenana ayen kesü sachi, tsüna alli kewwi wi gishü manga wi kesü na kadimiwa ji. Ayen hawa ha khilila senben. Keqhaikedithu yyi tsü ketan kadimiwa ji nsala.

Jakob Kekhie Sakhenwa

²⁷Israel nyithu na Ejipt yyi Goshen yegu wi hang, mathu na keban sa nu atsangathu kejon ben.

²⁸Jakob na Ejipt wi amapi tagha nu tagü hang, nu ma amapi meza nu jügha nu tagü hang.

²⁹Ma shü wa keten tsüwa na tetsaki kegho wi ma tsa Josef cichi nu ma wi khi, “Nkwen pi ipedhi cakhu wi chiya nu no hi pila Ejipt wi vhü nbenle kesa khi kishenlo.

³⁰Hi pi ibaqaithu gweghe vhü mvuben, tsalina Ejipt wina hi pvü shula ibaqaithu vhü ketheng pen wi vhülo.” Josef na luneng “Hi no kekhi ti sa cüben.”

³¹Jakob na khi, “No tsüti sa benle kishenlo.” Josef na kishen, nu Jakob na anonkeghe sa awe wi keli dua.

Adechhü 48

Jakob na Sawegü pi Efraim nu Manasseh Manyi kecü

¹Matsü pahan seng wi nyu na Josef wi ma ba na naaben le kiza. Tsalina ma ma tsa kinyi Efraim nu Manasseh manyi ssiya nu ma ba Jakob wi wa.

²Jakob na ma tsa Josef na ma ghangchi le ghoben le kekhi za keya wi ma ghechhen sala shagha awe wi donkiya.

³Jakob na Josef wi kiza, “Kekhang ntsawa Anyiza na Kanaan yyi Luz wi itu gho nu sawegü pi hi cü.

⁴Ma hi wi kiza, ‘Hi atsanga kejon pi no cüden, isanu nshicübvüghathu na anyi mizzatenti kejon saben! Hi ayyi hapi nshicüthu cü nu anuphanla mathu ji sa thsüden’ khile.”

⁵Jakob khi, “Josef, hi he Ejipt wi npi kedugho wi ntsa kinyi pvügha keya tsüna iji; Reuben nu Simeon manyi na itsa tsüti Efraim nu Manasseh manyi la itsa.

⁶Keujüla no atsa kepa wi ben lethu mathu na iji nye; mathu na Efraim nu Manasseh miwi na keben ghong yaben.

⁷Hi njja Rachel ghenana hati saben. Hi Mesopotamia wina gho keten Kanaan yyi wi Efrath cule kesa temejakhang nkesa wi ma shü nu ihathana ntsa sa. Hi ma pi Efrath kewa len kete wi vhüa.” (Efrath tsüna khili pi Bethlehem le khiden.)

⁸Jakob na Josef tsathu mukeya wi ma keü, “Pvüzanyi ha keni ha thothu nu?”

- ⁹Josef na luneng “Ha keni ha itsa, Anyiza na he Ejipt wi pi hi kecü le.” Jakob na khi, “Manyi ssinu hi wi gholo, hi sawegü pi manyi cü ten le.”
- ¹⁰Jakob na qhai wa kesalina ma nyon nmehaila nu pala mehairsü mu meya ladha. Josef na pvüzanyi keni ssinu ma ba wi gho, nu ma manyi khenpie nu kimang.
- ¹¹Jakob na Josef wi kiza, “Hi no mu nengya keben nondi nkeben, isala Anyiza na hi ya khili ntsangathu la muya thsüdhä.”
- ¹²Tsaseng wi Josef na Jakob pedhi wina manyi pieya nu ma mmi zan mcüggü nu ma tuwi kukedu.
- ¹³Josef na Efraim pi Jakob kwen tavüwa nu Manasseh pi ajewa donki thsü.
- ¹⁴Isala Jakob na ma kwen kemiliya nu ajewa pi Efraim na ghanyiwa lela ma li wi chi, nu ma kwen tavüwa pi Manasseh keqhaiwa li wi chiya.
- ¹⁵Tsaseng wi ma sawegü pi Josef cü nu khi, “Anyiza, iba Abraham nu Isak manyi na kinyi ketenwa na sawegü pi pvüzanyi keni ha kecüwa salo! Anyiza, hi ssigho nansü cu kecüwa na sawegü pi manyi kecüwa salo!”
- ¹⁶“Tangnyilo, ketizenkesa tsüdi wi hi khushi kecüwa na sawegü pi manyi kecüwa salo! Inyan nu iba Abraham nu Isak nyan yala pvüzanyi keni wina hang kebenwa salo! Manyi ya atsanga nu ashicübvügha kejon ben keyawa saya thsülo!”
- ¹⁷Josef na ma ba kwen ajewa pi Efraim li wi chi keben mukeya wi ma lebenmagha sa; tsalina ma Efraim li wina ma ba kwen zan sen wa Manasseh li wi chi.
- ¹⁸Ma ma ba wi khi, “Tsüti nyele, iba. pvüzanyi hawa ha keqhaiwa le, nkwen ajewa pi ma li miwi chilo.”
- ¹⁹Ma ba na hthaghe nu khi, “Hi chüben le, itsa, hi chüben. Manasseh shicübvüghathu la mizza keti saben. Isala ma cünyu ghanyiwa na ma miwi tiki ben, nu ma shicübvüghathu na mizzatenti kejon sa shagha ben.”
- ²⁰Tsalina ma tsü ghanan sawegü pi manyi cü nu khi, “Israel nyithu na nshinyi nyan khi nu sawegüben. Mathu hati khiben, ‘Anyiza na no sapi Efraim nu Manasseh ti sa kecüwa salo.’ ” Hatinu Jakob na Efraim pi Manasseh tuwa sa thsüa.
- ²¹Tsaseng wi Jakob na Josef wi kiza, “No chüben, hi shü wa tendha, isala Anyiza na no ssi benden nu no ssinu nbaqhaithu yyi wi tsü wa neng ben.
- ²²Hi njünnu nu alamugho sen nu Amor nyithu wi nkakeya Shekhem yyi kenyan yegu tsüpi ncünyuthu nyela no cü ben le.”

Adechhü 49

Jakob Jüh Sakhenthu

- ¹Jakob na ma tsathu cighu chi nu khi, “Hi vüyalo, hi ashiseng nthu miwi mangwa saten khe khipi nthu kiza na:
- ²“Ghola saghu nu kinalo, Jakob tsathu. Nthu ba Israel jühkinalo.
- ³“Reuben, no itsa tssütsewa, no hi kezüwa. No icali tsa atuwa. Itsa tsüdi jawi kekavü nu kezü ntsawa.
- ⁴No atssüketi ti kesa, isala no kemechan ntsawa sa nben, kepaghenanye no iwubvü meshibvüwa ssijen, nu nba nküla nyankekinyen sa kesalina.
- ⁵“Simeon nu Levi manyi na cünyu nyi. Manyi na manyi ghigethu sen nu yasayala saden.
- ⁶Manyi kekuthi keccünengli pen witsü hi wa nten; Kepaghenanye manyi leben keminu wi anyi pathi, nu manyi gheshi sala amesü süpon kanku whengshi.
- ⁷Manyi leben keminu miwi kishen-keshi yala benlo, kepaghenanye tsüna nmehai; nu manyi ghekepvü na nmehai ntsa kesalina. Hi manyi pi Israel yyi tsüdi, nu anyithu jawi bvüzighe thsüaden.
- ⁸“Judah, ncünyuthu no seng ben; no nghinyithu sun tsüten ya ben. Ncünyuthu na ntuwi kukedu ben.
- ⁹ Judah na ssensitemi kesü ti kesa. Ma ma tssethu ghan theng nu, ma ku wi kheneng gho kuchusügü jen benden. Thola ma pamechüle kesa kempvüza nmi.
- ¹⁰Judah na kadi khhatssü senden, ma shicüthu na keshüthangla kekhang senben. Mizzatentithu na khajana sen nu, ma wi gho jühkeya wina ma tuwi kukeduben.
- ¹¹Ma gada zza pi kemeshentsse ton wi hugi, kemeshentsse ton jawi kemehai ntsawa. Ma ma thsümeni pi kisengtssü kenmie wi tsü ghasüden.
- ¹²Kisengtssü jjüpi ma nyon kenmie, nu tsenitssü kejjü ghena ma yha mikiben.
- ¹³“Zebulun na atssükedone kete wi hangben. Ma tssü ghüsa na ahunjen kenganpen saben; nu ma yyi na wa Sidon cuben.
- ¹⁴“Issakhar na gada kesü ma khhi keni jüwi keben miwi nmehaiki.
- ¹⁵Isala ma kemnanpen tsüna mehaisü, nu ayyiwa tsüna canonkwen ntsa kesa muden. Tsalina ma ma ghatsü pvü wa akhhi tsü niya, nu amagha kesü sa nu meten pi kuli thsüben.
- ¹⁶“Dan na ma nyi ghena kekhang kesenwa saben. Mathu na Israel mizza kepathu ti saben.
- ¹⁷Dan na alen kete wi amaghang kesü saben, Tidila maghang ti alen kete wi ben, tsüna goru ccü mcü kecü ghena ma miwi kebenwa na ma seng wi khuli wa ben.

- 18“Apvüwa, hi no zanshikecü tsü hieben.
- 19“Gad na nyu teng kedsathu akhang kesü ssikaghashen ben, isala ma khapeghe nu mathu jügü ben.
- 20“Asher yyi wi asu kejon muyaben. Ma kadimi kesü tsse saya kemehai khuchi cüben
- 21“Naftali na ameshü kesü ti bvüden, ma ameshü zza.
- 22“Josef na kedsau ton kemehai kesü, atssükebvüpen kete wi ma cünathu na ajjen-keshon shigü pongca keben ti saben.
- 23Ma ghinyithu na khang ntsa nu ma ssikaghashen, nu mathu lamugho nu alakusü sen nu ma jügüben.
- 24Isala ma lamugho na zükeqhe nu ma kwen sapi zü cü Jakob Nyiza kekhangwa, Anenikehiewa, Israel Kekhwewa kekhang wina.
- 25Ha nba Nyiza na no kiqa cüle, Kekhangwa Anyiza na tang wi atsankegho kesawegü, nu ayyi non wi atssü kesawegü pi no cü. Amesüsi nu atsangathu ghen kesawegü kejon pi cü.
- 26Asu nu athighe kesawegü, alamyi yikhathu, nu anuphan yyishiphon thu wi canonkwen kesa ghen, kesawegü hathu ya Josef li miwi ben keyawa sa, ma cünyuthu wina bvü kesawa tie wi ben keyawa salo.
- 27“Benjamin na adenni pvükemenewa ti kesa kesü. Ma ghanen ghaja pala pathi nu ghan dsaben.”
- 28Hathu hana Israel mizza taghakeni, mathu ba na sawegü pi mathu kecü wi mathu kesüsü ghen sati kesa jüh khikechithu.

Jakob Shü nu pi Kevhü

- 29Tsaseng wi Jakob na ma tsathu wi khi, “Hi khili wa keshü wi inyithu saghu wa tendha, hi pi Hitti nyiwa lli wi ibathu gweghe vhülo,
- 30 tsüna Kanaan yyi wi Mamre na nishuwa Makhpela wi tsü. Abraham na pi shüjjenpen sale Efron wi alonshiku nu alli ha shüya.
- 31 Ciwi mathu na Abraham nu ma wubvü Sarah, Isak nu ma wubvü Rebeka pi vhü, nu hi la Leah pi vhütheng.
- 32Alli nu alonshiku na ciwi kebenwa tsüna Hitti nyi wi shü keya. Hi pi ciwi vhülo.”
- 33 Jakob na kecükegwe ha pi ma tsathu kiza cnya nu qancadu shü wa.

Adechhü 50

- 1Josef na ma ba miwi nkhwendu qai nu ma mmi kimang.

- ²Tsaseng wi Josef na dawa pi ma ba kamang tsü noncca yalo kiza.
- ³Dawa pi akamang kenoncca matsü kejon yaketen ti tsüna ghanan jügha ya. Ejipt nyithu na ma ghen aghanan acentagü anongü.
- ⁴Anonke-ü tsü cenkeya seng wi Josef na kadimi kekhu wi kedithu wi kiza, “Wa kadimi tuwi ajüh ha pi kizalo:
- ⁵‘Iba na ma shü keten pang wi hi ma pvü wa Kanaan yyi wi ma ashüjjen kiden ketheng wi tsü vhülo nu hi ya kishen thsü theng. Tsalina hi ya iba pvü wa vhü nu kheneng gho thsülo’ kizalo.”
- ⁶Kadimiwa na khineng “No khishi ketheng ti nba pvü wa vhüyalo.”
- ⁷Tsalina Josef na ma ba vhüle wa. Kadimi kekhu wi kedithu, ma jühkaghaten pen wi kedithu, nu Ejipt wi accülikesathu tsüdila Josef gweghe wa.
- ⁸Ma theghithu, ma cünyuthu, nu ma ba theghithu tsüdila ma gweghe wa. Mathu na ghanyithu, khaghaneni, anenithu, nu amesüsi teshi pi Goshen yegu wi chitheng nu wa.
- ⁹Anyi, gorugari nu goru meiwi kebenthu la ma gweghe wa; tsüna anyitenti keti sa.
- ¹⁰Mathu na wa Jordan na nishuwa Atad wi aniegi kesü cu keya wi mathu matsü kesiel a anongü, nu Josef na anonkegü keccüna ghanan tagü sa.
- ¹¹Kanaan nyithu na Atad wi anyi tsüthu na anongü keben muya nu khi, “Ha Ejipt nyithu ghen a anonkegü keccüna keti kesü sadha!” Tsalina apen tsü nyan pi Abel Mizraim cia.
- ¹²Tsalina Jakob tsathu na ma mathu kekiza ti sa.
- ¹³Mathu na ma kamang pvüwa Kanaan wi Abraham na Hitti nyiwa Efron wi shüjjenpen sale shü ketheng lli Mamre na nishuwa Makhpela Lonshiku wi tsü vhüa.
- ¹⁴Josef na ma ba pi kevhü seng wi ma cünyuthu nu ma ba pi vhüle kesalina ma gweghe kewathu tsüdi gweghe Ejipt wi wha neng.

Josef na Ma Cünyuthu wi Khishi neng kechi

- ¹⁵Mathu ba keshü seng wi Josef cünyuthu na khi, “Josef na ikhang nanmeghü nu ikhang kheni ma miwi kuli kechi kutimen pi ikhang cü neng lethu khati sa nu?”
- ¹⁶Tsalina mathu na nyilo kesü kesun pi Josef wi chi nu khi, “Ikhang ba npi keshü wi
- ¹⁷ma ikhang na hati no wi khilo kiza theng, ‘Ncünyuthu ntu wi sazzi ketheng tsü mathu kesami teshi pi cülo.’ Khili kesami teshi pi ikhang, nba Nyizawa maghathu ha cülo.” Josef na ajüh tsü za keya wi qai wa.

¹⁸Tsaseng wi ma cünyuthu na ma tuwi gho kukedu nu khi, “Ikhang na hewi nmaghathu ti nu ntuwi ben le.”

¹⁹Isala Josef na mathu wi khi, “Nmessi lalo, hi ketanla hi pi Anyiza mithon saya nben.

²⁰Nthu na imiwi nkemehai sachi, isala nansü hati kesa wi ha anyi kahangli kejon hangsha yathsüle kesalina Anyiza na tsü pi kemehaiwa sa cüdha.

²¹Nthu na mangla nmessila mehai, hi nthu nu nthu tsangathu nonccaya ben.” Tsütinu ma ma cünyuthu wi khishi neng chi nu mathu leben satecca cü.

Josef Keshü

²²Josef na ma ba theghithu ssinu Ejipt wi hang, ma amapi meza nu tagha hang nu shü.

²³Josef na hang wa Efraim tsanga tsangathu, nu Manasseh tsawa Makhir tsangathu la gweghe hangya.

²⁴Ma ma cünyuthu wi kiza, “Hi shü wa tendha, isala Anyiza na nthu ssi benden nu nthu ssi wala ma kheni khipi Abraham, Isak, nu Jakob cü ketheng yyi wi tsü chi cüben.”

²⁵Tsaseng wi Josef na Jakob tsathu ya kishen thsü nu ma khi, “Anyiza na nthu ssinu ayyi tsüwa wi keshu wi nthu na ikamang pvü nu nthu gweghe shulo.”

²⁶Isanu Josef na ma kahang mapi meza nu tagha wi Ejipt wi shüa. Mathu na dawa pi ma kamang tsü nonccaya nu pi akamang-nku wi chia.

Bvükeshhu

Bvükeshhu 1

Israel Nyithu Ejipt wi Ketizenkesa

- ¹ Jakob tsathu nu mathu theghithu ma gweghe Ejipt wi kewathu na
- ² Reuben, Simeon, Levi, Judah,
- ³ Issakhar, Zebulun, Benjamin,
- ⁴ Dan, Naftali, Gad, nu Asher.
- ⁵ Jakob gwo wina keshhugho anyi saghula achentagü. Ma tsa Josef na Ejipt wi bendha.
- ⁶ Matsü pahan seng wi Josef, ma cünyuthu, nu shüsha tsüwa tsüdila shüa.
- ⁷ Isala mathu shicüthu, Israel nyithu, na atsangathu ji ntsa ben nu mathu sha ntsa shagha nu khang pi Ejipt yyi pong.
- ⁸ Tsaseng wi kadimi ketheü kesü Josef cüki nkechüwa na Ejipt wi kekhang sen shagha.
- ⁹ Ma ma nyithu wi khi, “Israel nyi hathu ha sha ntsa nu khang pi mathu ghen a ikhang kemessi bendha.
- ¹⁰ Keujüla aghisa lethu mathu na ikhang ghinyithu gweghenu ikhang ssi saden, nu diyyiwa wina bvüaben. Mathu ya shakayi nwa thsüle kesalina ikhang alen pahan bha meyathu yishüdha.”
- ¹¹ Tsalina Ejipt nyithu na nssümagha ccülikesathu pi mathu miwi chi nu mathu ya kekuli khang kayi sapi ketizensa ntsa sa thsü. Israel nyithu ya kadimi tsanqai kethengpen ghen a Pithom nu Ramese nyunutithu tsü sa thsü.
- ¹² Isala Ejipt nyithu na khati Israel nyithu pasha khe tsüti Israel nyithu na jikayi sen nu ayyi tsüdi wi bvüzighe wa. Ejipt nyithu na Israel nyithu messi wa,
- ¹³⁻¹⁴ nu mathu meten pi nssümagha kekuli sa nu mathu kahang ketizensa ntsa sa thsü. Mathu meten pi mathu jjen sa thsü, mathu lli ca thsü, nu mathu nanketizen keula nmi.
- ¹⁵ Tsaseng wi Ejipt kadimiwa na Ibri nzathu kepvügha noncca keten keni Shifra nu Pua manyi wi kiza,
- ¹⁶ “Nshinyi Ibri nza kepvügha kenoncca wi keujüla tsüna npvüza lethu pathilo; isala nza lethu hangya thsülo.”
- ¹⁷ Isala kepvügha noncca keten nza keni na Anyiza kemessi nyi ghen a kadimiwa jüh nkinala npvüzathu ya hangya thsüa.

¹⁸Tsalina kadimiwa na kepvügha kenoncca nza keni cichi nu keü, “Nshinyi mangkesa na hati saben nu? Mangkesa npvüzathu ya hangya thsü nu?”

¹⁹Manyi luneng, “Ibri nzathu na Ejipt nzathu ti nyele; mathu na lekete pvügha yaden, nu ishinyi na wa npi kecu wina mathu na anga pvüghaya tenle.”

²⁰⁻²¹Kepaghenanye kepvügha kenoncca nza keni tsüna Anyiza kemessi nyi, Anyiza na tizen nu manyi theghithu pi manyi cü. Nu Israel nyithu na jikayi nu khang shagha.

²²Kadimiwa na ahza kesü pi ma nyithu tsüdila cüchi: “Ibri nyi npvüza pvüghakeya tsüdila sen wa Nil Ghaku wi khalalo, isala nza lethu hangya thsülo.”

Bvükeshhu 2

Mosa Kevpügha

¹Tsü tsü wi Levi mizza wi anyi kesü ma ketanla ma mizza wi nza kesü yaya,

²nu nzawa na atsa kesü pvügha pi ma cü. Nzawa na meme tsüna atsimelhaitsü mukeya wi ma asha kecheng ma pi kuthi.

³Isala ma atsawa pi kuthi meyala kesa wi ashijü kesü khuya nu atssü ya ndu thsüle kesalina anie pi zenbhonya. Nu ma memewa pi tsü non wi chiya nu pie wa aghaku katen wi ahuphon jawi chia.

⁴Memewa tssüggüwa na alen kesie wi ben nu memewa tsüna khati saaten nu kesa ghangben.

⁵Kadingawa na aghaku wi atssükizü le dugho nu ma maghalethu na aghüsa wi keqoe den. Ma ashijü kesü na ahuphon jawi keben muya, nu ma maghale kesü kesun pi wa tsü sengho thsü.

⁶Kadingawa na tsü lishi wa nan meme npvüza kesü muya. Memewa na qai keben ghen a kadingawa na ma tizenya nu khi, “Ha Ibri nyi meme kesüdha.”

⁷Memewa tssüggüwa na wala kadingawa wi keü, “Hi wa Ibri nza kesü cichi nu memewa ha ghanja pi no cü thsüla?”

⁸Ma khineng, “Anlo.” Tsalina ghalawa na wa memewa jja tsü ci sengho.

⁹Kadingawa na nzawa wi kiza, “Meme ha ssi wa ghanja pi hi cülo, hi nkutimen sapi no cüben.” Tsalina nzawa na memewa tsü pie wa noncca wa.

¹⁰Ghanyiwa na zügü keshagha seng wi nzawa na ma ssinu kadingawa wi wa, nu ma kadinga tsa sa wa. Kadingawa na ma ketanla ma wi khi, “Hi atssü wina ma zanshikeya ghen a ma nyan pi Mosa ciden.”

Mosa na Midia wi Bvüwa kesa

- 11** Mosa na qhai keshagha seng wi ma nyi Ibri nyithu hhainan wa nan mathu meten pi kekuli kekhang sa thsü keben muya. Ejipt nyi kesü na Ibri nyi kesü, tsüna Mosa nyi, pathi keben la muya.
- 12** Mosa na ghang keväli chi nan anyi kesütanla ciwi keben nmu, tsalina ma Ejipt nyi tsü pathi nu ma kamang pi ahachan non wi kuthia.
- 13** Ma dhitsüwa wi ciwi wa nan Ibri nyi keni na kesali keben muya. Ma meshu kesü sazzi kebenwa wi tsü khi, “Mangkesa na no ketanla no Ibri nyi kiccü ben nu?”
- 14** Anyi tsüwa na khineng, “Thowa na no pi ishinyi miwi kediwa nu kaghanwa sa thsü nu? No Ejipt nyiwa pathi kesa tsüti hi la pathia le ben kwe?” Tsaseng wi Mosa na messi nu ma ketanla ma wi khi, “Hi kekuli tsü nyu na chüyadha.”
- 15-16** Kadimiwa na mangwa khati sadha khe chükeya wi ma Mosa pathiale sa, isala Mosa na bvü wa Midia yyi wi hang wa. Ghanan kesü Mosa na atssükhang kete wi donki keben Midia wi keqhaikedwa Jethro nga tagü na atssü de pi mathu ba khaghaneni nu anenithu khu wi chile gho.
- 17** Isala anenikehiethu pahan na gho Jethro ngathu tsü jügü zighe. Mosa na wa mathu sheipiya nu atssü pi mathu sahangthu la jjüya thsüa.
- 18** Mathu kheneng mathu ba wi gho nu ma mathu wi keü, “Nthu mangkesa na nansü shishi ghodha nu?”
- 19** Mathu luneng, “Ejipt nyi kesü na anenikehiethu kwen wina ikhang bisha cü nu atssü de pi ikhang cü nu pi ikhang sahangthu la jjüya thsüle.”
- 20** Ma ma ngathu wi keü, “Ma khiewa ben nu? Nthu mangkesa na ciwi ma teshi nu? Wa ma ci sengho ikhang gweghe anün dsa thsülo.”
- 21** Tsalina Mosa na ciwi hangle cenia, nu Jethro na ma nga Zippora pi ma wubvü sa thsü,
- 22** nzawa na atsa kesü pvügha pi ma cü. Mosa na ma ketanla ma wi khi, “Hi ayyi hewi asang saben, tsalina ma nyan pi Gershon ciden.”
- 23** Amapi pahan seng wi Ejipt kadimiwa na shüa, isala Israel nyithu na mathu nssümagha kesa wi ghadhi nu kekiqa ghena qaiben. Mathu kiqai hhai na wa Anyiza cuya.
- 24** Anyiza na mathu kiqai hhai tsü zakeya wi ma Abraham, Isak, nu Jakob ssinu cenkethenjüh tsü meshenya.
- 25** Anyiza na Israel nyithu nssümagha sa keben tsü mu nu mathu cüki meshenben.

Bvükeshhu 3

Anyiza Na Mosa Cikeya

- ¹Ghanan kesü wi Mosa na ma myiwa Jethro, Midia nyi keqhaikediya khaghaneni nu anenithu hieden, ma anenithu ssisen ayyikeshü bvüdhü sen kemetha yikha Sinai wi tsü gho.
- ²Ciwi Apvüwa nyilowa na aghangbhon wi nnikeqhe wina ma tuwi gho. Mosa na aghangbhon wi anniqhe ben isala tsü nmecangla keben muya.
- ³Mosa na ma ketanla khi, “Aghangbhon katsü mangkesa na nmecangla ben khe hi ma kete wi whanu ghang chiden.”
- ⁴Apvüwa na Mosa na tetsaki gho keten mukeya wi aghangbhon wina ma cichi nu khi, “Mosa! Mosa!” Ma luneng, “Hi hewi benle.”
- ⁵Anyiza na khi, “Tetsaki ngho lalo, nccüguwen khushilo, kepaghenanye no kemetha pen wi nganben.
- ⁶Hi nbaqhai Abraham, Isak, nu Jakob Nyizawa tsüle.” Tsalina Mosa na ma mmi shangya, kepaghenanye ma Anyiza tsü ghang messi kesalina.
- ⁷Tsaseng wi Apvüwa na khi, “Hi inyithu na Ejipt wi khatila agüccü ben khe muyadha, nu nssümagha ccülikesathu kwen wi mathu hangsha cülo kiquai hhai zayadha. Hi mathu ketizenkesa tsüdi chüyadha.
- ⁸Tsalina hi Ejipt nyithu kwen wina mathu hangshaya nu Ejipt wina mathu ssi wa ayyi kemehai apen kemeza, ayyi kecca nu kinyan; Kanaan, Hitti, Amor, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu na khili hang keben witsü chi cüle ghodha.
- ⁹Hi ntsakhiwa inyithu kiquai hhai zayadha, nu Ejipt nyi na khatila mathu metenmesha ben khe muben.
- ¹⁰Hi khili no kesun pi Ejipt kadimiwa wi chiben nu no ma diyyiwa wina inyithu ssi shhu thsüle kesalina.”
- ¹¹Isala Mosa na Anyiza wi khi, “Hi mangla nkenye nyi. Hi khatinu kadimiwa tuwi wa nu Ejipt wina Israel nyithu ssi shhuya mehai nu?”
- ¹²Anyiza na luneng, “Hi no ssiden, nu no Ejipt wina anyithu ssi shhugho lethu nthu na ayikha ha wi hi kinyiben, tsüna hi no kesun chile kesa chüza saben.”
- ¹³Isala Mosa na khineng, “Hi wa Israel nyithu wi ‘Nthu baqhaithu Nyiza na hi kesun pi nthu wi chibenle’ khithu mathu na hi wi keüben, ‘Ma nyan thowa nu?’ Tsalina hi mathu wi mangwa le khi nu?”
- ¹⁴Anyiza na khi, “Hi anuphanla hi. No mathu wi ‘Hi le khi ketenwa’ tsüna hi kesun pi nthu wi chi benle nkhithu yishü.

¹⁵Israel nyithu wi hi Apvüwa, mathu baqhaithu Nyiza, Abraham, Isak, nu Jakob Nyizawa na no kesun pi mathu wi chi benle kizalo. Hawa ha anuphanla inyan; abvüye ghaketen tsüdi wila hati hi ciden.

¹⁶Wala Israel nyi accülikesathu saghuya nu mathu wi hi Apvüwa, mathu baqhaithu Nyiza, Abraham, Isak, nu Jakob Nyizawa na ntuwi ghole mathu kizalo. Hi mathu wi ghonu Ejipt nyi na mathu miwi mangwa saben khe hi muyadhale kesa kizalo.

¹⁷Hi Ejipt wi mathu agüccü keben wina ssi shhula ayyi kecca nu kinyan — Kanaan, Hitti, Amor, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu yyi wi tsü chi cüle cenyadha.

¹⁸“Inyithu na no mangwa khi khe kinaben. Tsaseng wi no Israel nyi accülikesathu gweghe Ejipt kadimiwa wi wa nu ma wi ha nkhithu yishü, ‘Apvüwa, Ibri nyi Nyizawa na ma ketanla ma pi ikhang ccücale. Ikhang ya ghanan kecheng alentsen wa ayyikeshü wi ahhansha sapi Apvüwa ithu Nyiza cüya thsülo.’

¹⁹Ma meten pi nsa thsü lethu Ejipt kadimiwa na khiela nthu ya tsüti sa thsü nben kesa hi chüben.

²⁰Isala hi kekhang sen nu Ejipt nyi metenmesha nu ciwi amankesa tsüdi sa chiben. Tsaseng wi ccüna ma nthu ya wa thsüben.

²¹ “Hi Ejipt nyithu sapi nthu nyuwakü thsüben, isanu inyithu na kebvü wi mathu kemissü bvü thsü nben.

²²Israel nyi nza tsüdila wa ma jenphon Ejipt nyithu nu Ejipt nyi nza ma jjen wi hang ketenthu wi athsümeni, suna nu rükatssü khieben. Israel nyithu na tsüthu pi mathu tsangathu pvü thsü nu Ejipt nyithu keben-keyeng pvü bvüaben.”

Bvükeshhu 4

Anyiza na Amankesa Kekhang pi Mosa kecü

¹Tsaseng wi Mosa na Apvüwa luneng, “Isala keujüla Israel nyithu na hi n-nondi nu hi mangwa khi khe nkina, nu no ituwi nghole khithu hi khati sa nu?”

²Tsalina Apvüwa na ma keü, “Nkwen wi tsü mangwa senten nu?” Ma luneng, “Akhhatssü le.”

³Apvüwa na khi, “Tsüpi ayyi wi cüchilo.” Mosa na tsüpi ayyi wi cüchi nan tsüna amaghang kesü ceng wa, nu ma tsü tuwi na bvüa.

⁴Apvüwa na Mosa wi khi, “Nkwen chang pi ma ghanu sonki yalo.” Tsalina Mosa na ma kwen chang pi tsü sonkiya nan tsüna kheneng akhhatssü kesü cengya.

⁵Apvüwa na khi, “Israel nyithu na hi Apvüwa, mathu baqhaithu Nyiza, Abraham, Isak, nu Jakob Nyizawa na ntuwi ghole kesa chüshiya thsüle kesalina no hati ha salo.”

⁶Apvüwa na kheneng Mosa wi khi, “Nkwen pi ngwomejuwa non wi chiyalo.” Mosa na tsü kina nu tsüti sa; nu ma kwen tsü khushi neng nan tsüna khuma pi aghola ti mikidhi sabenla.

⁷Tsaseng wi Apvüwa na khi, “Kheneng nkwen pi ngwomejuwa non wi chiyalo.” Ma tsüti saya; nu ma kwen khushi nan khilitsü tsüna mehairsü nu ma gwo kepa wi ti sabenla.

⁸Apvüwa na khi, “Keujüla mathu no n-nondi nyelela amankesa atuwa ha nkina lethu mathu asakhenwa tsü nondi ben.

⁹Keujüla mathu amankesa keni ha wi lela no n-nondi, nu no mangwa khi khe nkinala lethu wa Nil Ghaku wi atssü pahan ssuya nu pi ayyi wi keshu chilo. Atssü tsüna ajjü ceng shaben.”

¹⁰Isala Mosa na khi, “Nyele, Apvüwa hi nkesun chi lalo. Hi ajüh khi kemehai nyi nye, nu no ccüneng keshagha wi lela hi tsüti npi saya. Hi imili dsaden nu ajüh ashina khi keten nyile.”

¹¹Apvüwa na ma wi khi, “Thowa na anyi pang sachi nu? Thowa na ma sapi akhuna decu, ajühkhi meya, anyon nmu, nyelela muya thsü nu? Tsüna hi Apvüwa na nye kwe?

¹²Khili walo! Hi no kiqa pi khiya thsü, nu no mangwa nkhithu yishü khe kizaben.”

¹³Isala Mosa na luneng, “Nyele, Apvüwa, anyi kepa wi kesun chilo.”

¹⁴Apvüwa na Mosa miwi aghepvüya nu khi, “Ncünüyuwa Levi nyi Aaron tsüna khati nu? Ma ajühkhi mehai kesa hi chüben. Ma no metule ghoden nu ma no mukeya wi ma nonghe ben.

¹⁵No mangwa khiten khe tsü pi ma kizaya mehai. Hi nshinyi qho kiqa pi khiya thsü nu nshinyi mangwa saten khe kizaben.

¹⁶Ma nkuti sala khipi anyithu kizaben. No Anyiza ti nu mangwa khilo khe pi ma kizaben.

¹⁷Nkhhatssü ha khuyalo, kepaghenanye no tsü sen nu amankesa kuliben.”

Mosa na Ejipt wi Keghoneng

¹⁸Tsaseng wi Mosa na kheneng ma myiwa Jethro wi wha nu khi, “Hi ya Ejipt wi ishilitu wi wha neng nu mathu hang benla nye khe ghangchi thsülo.” Jethro na anlo khinu Mosa wi “Kemehaiwa sa whalo” khi.

¹⁹Mosa na Midia wi keben wi Apvüwa na ma wi kiza, “Ejipt wi wha nenglo, kepaghenanye no pathile kesathu tsüdila shüdha.”

²⁰Tsalina Mosa na ma wubvü nu ma tsathu pi gada miwi chiya nu ssisen Ejipt wi wha, Anyiza na ma kekiza ti akhhatssü tsü la khuya.

²¹Kheneng Apvüwa na Mosa wi kiza, “No khili Ejipt wi wha neng tendha, hi saya kemehai kekhang pi no cü ketheng tsüti kadimiwa tuwi amankesa tsüdi kuli chilo. Isala hi kadimiwa leben sapi dhu thsüaben nu ma anyithu ya bvü thsü nben.

²²No hapi ma nkizathu yishü: Hi, Apvüwa na khiben, ‘Israel ha itsa tssütsewa.

²³Hi no kizaben, itsa ya bvü thsülo isanu ma hi kinyi thsüle kesalina, isala no tsü hhaghe. Hi khili ntsa tssütsewa pathia tendha.”

²⁴Ejipt wi kewalen kemnanpen kesü wi Apvüwa na Mosa metu nu ma pathiale sa.

²⁵⁻²⁶Isanan ma wubvü Zippora na alon ketsu kesü khuya nu pi ma tsa hyuhan, nu tsü pi Mosa ccükidhen. Ahyukahan keccüna ghen ma Mosa wi khi, “No itu wi ajjü wuba kesü le.” Tsalina Apvüwa na Mosa kahangli hangsha cüa.

²⁷Apvüwa na Aaron wi kiza, “Ayyikeshü wi tsü wa Mosa metulo.” Tsalina ma kemetha yikha wi Mosa metule wa, nu ma Mosa metu keya wi ma kimang.

²⁸Ciwi Mosa na Apvüwa na ma Ejipt wi wa nenglo kekiza jüh tsüdi khi pi Aaron kiza; Apvüwa na amankesa kulilo ahza pi ma cü ketheng cüki la khipi Aaron kiza.

²⁹Tsalina Mosa nu Aaron manyi Ejipt wi wa nu Israel nyi ccülikesathu tsüdi saghuya.

³⁰Aaron na Apvüwa na pi Mosa kekiza tsüdi khipi mathu kiza, nu Mosa na anyithu tuwi amankesa tsüdi kuli chi.

³¹Mathu na nondiya, nu Apvüwa na mathu wi gho nu mathu gükeccü muyadha le kesa zakeya wi mathu na kukedu nu kinyi.

Bvükeshhu 5

Mosa nu Aaron Manyi na Ejipt Kadimiwa wi kewa

¹Tsaseng wi Mosa nu Aaron manyi na Ejipt kadimiwa wi wa nu khi, “Apvüwa, Israel Nyiza na khiben, ‘Inyithu yala bvü thsülo, isanu mathu wa ayyikeshü wi hi kekinyi ghen akho saya thsüle kesalina.’ ”

²Isala kadimiwa na keü, “Apvüwa tsüna thowa nu? Hi mangkesa na ma jühkina nu Israel nyi yala bvü thsüa nu? Hi Apvüwa tsü nchü, nu Israel nyithu ya bvü thsü nben.”

³Mosa nu Aaron manyi na luneng, “Ibri nyi Anyiza na ma ketanla ma pi ikhang ccücale. Ikhang ya ghanan kecheng alentsen wa ayyikeshü wi ahhansha sapi Apvüwa ithu Nyiza cüya thsülo. Keujüla ikhang tsüti nsaletu ma khumakhujü nyelela aghi wina ikhang pathiabben.”

⁴Kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi wi kiza, “Nshinyi mangkesa na anyithu mathu kekuli wi apiketsü nsa thsüla ben nu? Anyi nssümagma hathu ya kuli wa thsülo!

⁵Nthu Ejipt nyi miwi anyi shakidha. Nu nthu khili nkulidha le sabenla!”

⁶Tsü ghanan na kadimiwa na ahza pi Ejipt nyi nssümagma ccülikesathu nu Israel nyi kekuli ssiketenthu cü:

⁷“Yimecanglon kesa ghena nansü nten na amatsi pi anyithu ncü layilo. Mathu ketanla wa bhaya thsülo.

⁸Isala hatu wi mathu na yimecanglon khaju saten khe tsü makesü saben, kesüla zeng kayi nben. Mathu na kekuli kejon nkemi ghena hi wi mathu ya bvü thsü nu wa ahhansha sapi mathu Nyiza cü thsülo khie kibben!

⁹Mathu na milikemesa jüh kekina matsü nmu thsüle kesalina mathu pi kekuli khang kayi sa thsü nu dhamang ben thsülo.”

¹⁰Nssümagma ccülikesathu nu Israel nyi kekuli ssiketenthu na wa Israel nyithu wi khi, “Kadimiwa kekhi na ma amatsi pi nthu cü ntendha.

¹¹Nthu ketanla wa khiewi muya mehai khe tsü bhaya, isala hatu wi yimecanglon khaju saten khe tsü makesü nsathu yishü.”

¹²Tsalina anyithu na Ejipt yyi tsüdi wila amatsi bha wa.

¹³Nssümagma ccülikesathu na mathu meten pi ghanan kaghapengla hatu wi amatsi pi mathu cü keten wi yimecanglon sakeya ju sa thsüle sa.

¹⁴Ejipt nyi nssümagma ccülikesathu na Israel nyi kekuli ssiketenthu pi kekuli ghang thsü ketenthu tsü kiccü. Mathu na keü, “Nthu mangkesa na hatu wi yimecanglon kesa ju nsala ben nu?”

¹⁵Kekuli ssiketenthu na kadimiwa wi wa nu khi, “Mangkesa na ikhang tuwi hati saben nu?

¹⁶Amatsi pi ikhang ncüladha, isala yimecanglon salo khi! Nu khilitsü ikhang kiccü wadha, hati ha nghena le.”

¹⁷Kadimiwa na luneng, “Nthu na nontssü nu kuli mvu nten, tsalina nthu hi wi nthu ya bvü thsü nu wa ahhansha sapi Apvüwa cü thsülo khieki benden.

¹⁸Khili wa kuli walo! Amatsi pi nthu cü ntendha, isala nthu hatu wi yimecanglon kesa ju tsü nsathu yishü.”

¹⁹Israel nyi kekuli ssiketenthu na mathu keshüthangla hatu wi yimecanglon kesa ju nsathu yishüle kesa mathu kekiza wi mathu na agükeccü wi bendha le kesa chüya.

²⁰Mosa nu Aaron manyi na mathu hie keben lina mathu bvü keten len wi wa manyi metu.

²¹Mathu na Mosa nu Aaron wi kiza, “Apvüwa na nshinyi mangwa sa khe tsü mudha, nu ma nshinyi metenmesha ben, kepaghenanye nshinyi na kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu sapi ikhang nanmeghü thsüdha. Nshinyi na ikhang pathi thsüale njünnu pi mathu kwen wi chi cüdha.”

Mosa na Apvüwa wi Leben-nkagha Kekhi

²²Tsaseng wi Mosa na kheneng wa Apvüwa wi khi, “Apvüwa, no mangkesa na nyithu miwi nkemehai saten nu? No mangkesa na hi kesun pi hewi chitheng nu?”

²³Hi n-nyan wina wa kadimiwa wi kekhi seng wi ma mathu miwi nmehai pfüpfü wadha. Nu no mangla sapi mathu kiqa chi ncüle.”

Bvükeshhu 6

¹Apvüwa na Mosa wi khi, “Hi khili kadimiwa miwi mangwa sa chiten khe no muyaben. Hi ma meten pi inyithu ya bvü thsüaben. Hi ma meten pi ma yyi wina mathu jügüshiaben.”

Anyiza na Mosa keci

² Anyiza na Mosa ccüneng nu khi, “Hi Apvüwa.

³Hi Kekhang ntsawa Nyiza sala Abraham, Isak, nu Jakob tuwi gho, isala inyan kemetha Apvüwa le tsüpi mathu nchü thsü.

⁴Hi mathu ssinu cenketenjuh sa, nu mathu na asangthu sala kahang yyi Kanaan yyiwa tsü la pi mathu cüle ijüh khuchidha.

⁵Hi khili Israel nyithu na Ejipt nyithu nssümagha sala ghadhi keben zayadha, nu hi cenketenjuhwa tsü meshenben.

⁶Tsalina Israel nyithu wi hi mathu wi khiben le kizalo, ‘Hi Apvüwa, hi nthu khushiya nu Ejipt nyithu kwen wi nssümagha sa keben wi nthu lishachi cüaben. Hi kekhang kwen na kemeten-kemesha qhethiketen kesa sengho mathu miwi chi nu nthu hangshaya ben.

⁷Nthu pi inyi saya nu hi nthu Nyiza saben. Hi Ejipt wi nthu nyu nssümagha sa keben wina nthu lishachi cü lethu nthu na hi Apvüwa nthu Nyiza kesa chüyaben.

⁸Hi nthu ssi wa ayyi pi Abraham, Isak, nu Jakob cüle khishi ketheng witsü chicü nu tsüpi nthu ji saya thsüaben. Hi Apvüwa le.’ ”

⁹Mosa na ha khipi Israel nyithu kiza, isala mathu na ma jüh nkina, kepaghenanye mathu nyu nssümagha kesa wi agüccü ntsa sa nu accükwenshü kesalina.

¹⁰Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza,

¹¹“Wala Ejipt kadimiwa wi ma yyi wina Israel nyithu ya bvü thsü nsathu yishü le kiza chilo.”

¹²Tsalina Mosa na khineng, “Israel nyithu cükhala ijüh nkina lethu khatinu kadimiwa na ijüh kinaya mehai nu? Hi ajühkhi kemehai nyi nye le.”

¹³Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi kizachi, “Wala Israel nyithu nu Ejipt kadimiwa wi kiza chilo, hi nshinyi kesun pi Ejipt wina Israel nyithu ssishhu thsüaden.”

Mosa nu Aaron Theghi cüki

¹⁴Jakob tsa tssütsewa Reuben na atsa mejü ben: Hanok, Pallu, Hezron, nu Karmi; mathu mizza pi mathu myi nyan ci.

¹⁵Simeon na atsa tugho ben: Jemuel, Jamin, Ohad, Jacin, Zohar, nu Kanaan nyi wubvü tsawa Shaul; mathu mizza pi mathu myi nyan ci.

¹⁶Levi na atsa kecheng ben: Gershon, Kohath, ni Mirari; mathu mizza pi mathu myi nyan ci. Levi na amapi 137 hang.

¹⁷Gershon na atsa keni ben: Libni nu Shimei, nu manyi na atsanga kejon ben.

¹⁸Kohath na atsa mejü ben: Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel. Kohath na amapi 133 hang.

¹⁹Mirari na atsa keni ben: Mahli, nu Mushi. Hathu hana Levi shi wina keshhugho nu mathu shicüthu.

²⁰Amram na ma ba tssüggüwa Jokhebed yaya nu ma Aaron nu Mosa manyi pvügha cü. Amram na amapi 137 hang.

²¹Izhar na atsa kecheng ben: Kora, Nefeg, nu Zikrei.

²²Uzziel la atsa kecheng ben: Mishael, Elzafan, nu Sithri.

²³Aaron na Amminadab nga Nashon tssüggüwa Elisheba yaya nu ma Nadab, Abihu, Eleazar, nu Ithamar, pvügha cü.

²⁴Kohath na atsa kecheng ben: Assir, Elkana, nu Abisaf: mathu na Kora shi kekishü pahan baqhaithu.

²⁵Aaron tsa Eleazar na Puthiel nga kesü yaya nu ma Fineha pvügha cü. Hathu hana Levi mizza nu mathu shi wi alikesathu.

²⁶Aaron nu Mosa manyi wi Apvüwa na hati khi, “Israel mizzathu tsü Ejipt wina ssinu shhulo.”

²⁷Manyi na Ejipt kadimiwa wi Israel nyithu lisha chi cülo kiza.

Apvüwa na Ahza Pi Mosa nu Aaron Manyi cü

²⁸Apvüwa na Ejipt yyi wi Mosa keccüneng wi

²⁹ma khi, “Hi Apvüwa. Hi pi no kekiza tsüdi khi pi Ejipt kadimiwa kizalo.”

³⁰Isala Mosa na khineng, “Hi ajühkhi kemehai nyi nye kesa tsü no chüben; isathu khatinu kadimiwa na ijüh kinaya mehai nu?”

Bvükeshhu 7

¹Apvüwa na khi, “Hi no sapi kadimiwa Nyiza ti nu Aaron pi nghena atusenjüh-kechü ti nu ma wi ajühkhi thsüden.

²Hi no kekiza tsüdila khi pi Aaron kizalo, nu ma kadimiwa wi Israel nyithu ya ma diyyiwa wina shhu thsülo kizaben.

³Isala hi kadimiwa leben sapi dhu thsüaben, nu hi Ejipt wi amankesa kejon kuliben lela ma nshinyi jühkina nben.

⁴Tsaseng wi hi kemeten kedhu sengho Ejipt wi chi nu ayyi ciwi na inyi Israel nyithu ssishhu aben.

⁵Hi ikwen zanki pi Ejipt nyithu shun nu mathu diyyiwa wina Israel nyithu ssishhu lethu ciwi ccüna Ejipt nyithu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

⁶Mosa nu Aaron manyi na Apvüwa na mangwa salo khi khe tsü kuli.

⁷Manyi ajüh pi kadimiwa wi kekhi tsü wi tsü Mosa na amapi achentazen nu Aaron na amapi achentazen nu kecheng saben.

Aaron Khhatssü

⁸Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi wi khi,

⁹“Keujüla kadimiwa na nshinyi na chütha benle kesa amankesa kesü kuli chilothu Aaron na ma khhatssü pi kadimiwa tuwi cüchilo kizalo, isathu tsüna amaghang kesü ceng shaben.”

¹⁰Tsalina Mosa nu Aaron manyi na kadimiwa tuwi wa nu Apvüwa na manyi kekiza ti sa. Aaron na ma khhatssü pi kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu tuwi cüchi nu tsüna amaghang kesü ceng shagha.

¹¹Tsaseng wi kadimiwa na ma nyi kemetsathu nu demathu cighu chi, nu Ejipt nyi demathu na tsü makesü sachi.

¹²Mathu na mathu khhatssü pi cüchi nu tsüthu na amaghangthu ceng shagha. Isala Aaron khhatssü na mathu ji mejia.

¹³Apvüwa na khi ketheng ti cela kadimiwa na ma lebendhu ben wa, nu ma Mosa nu Aaron manyi jüh nkina.

Ejipt wi Adhaghathu na Kegho Ajjü

¹⁴Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Kadimiwa na ma leben dhu ntsa nu anyithu yala nbvü thsüle hhaghe ben.

¹⁵Tsalina aghanen ma Nil Ghaku wi wa lethu wa ciwi ma metulo. Nkhhatssü amaghang ceng kesawa tsü khuya nu wa aghüsa wi ma hieben lalo.

¹⁶Kadimiwa wi kizalo, ‘Apvüwa, Ibri nyi Nyizawa na hi kesun pi no kiza thsüben, ma nyithu ya bvü thsülo nu mathu wa ayyikeshü wi ma kinyiya thsüle kesalina. Isala no khili kecu tsü nkina.

¹⁷Njenkebenwa, Apvüwa na khiben ma mangwa sa chile ben khe no ciwi na ma thowa khe chüyaben. Ghangchilo, hi ikhhatssü pi aghaku tssü kihhechiten nu tsüna ajjü ceng wa shaben.

¹⁸Anga na shü nu bighe pi Nil Ghaku na hansa ntsawa sapi Ejipt nyithu na ciwi atssü jjü meyala shaben.’ ”

¹⁹Apvüwa na Mosa wi kiza, “Aaron ya ma khhatssü sen wa Ejipt wi aghaku, atssü lenkehhi, nu acüceng tsüdi miwi chilo kizalo. Atssü na ajjü ceng, nu ayyi tsüdi wi achankhu nu ayyikhu wi lela ajjü saaben.”

²⁰Tsaseng wi Mosa nu Aaron manyi na Apvüwa kekhi ti sa. Kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu tuwi na Aaron na ma khhatssü zanki pi Nil Ghaku kihhechi, nu atssü mabenla ajjü ceng wa.

²¹Aghaku wi angathu na shü, nu tsüna bighe pi hansa kesalina Ejipt nyithu na ciwi atssü jjü meyala. Ejipt yyi tsüdi wi ajjü ketan sa.

²²Kadimi nyi demathu la gho mathu kedema wina tsü makesü sachi. Kadimiwa na khili kecu wila ma leben dhu ben, nu Apvüwa na kekhi ti ma Mosa nu Aaron manyi jühkekhi tsü hhaghe.

²³Kadimiwa na ha lela n-ghangchila kheneng ma kadipen wi wha.

²⁴Ejipt nyithu tsüdila Nil Ghaku ghüsa wi atssükhang chhü, kepaghenanye mathu na aghaku tssü tsü jjü meyala kesalina.

²⁵Apvüwa na Nil Ghaku tssü kihhekechi ghanan tagü wadha.

Bvükeshhu 8

Aqanqaethu

¹Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Wala kadimiwa wi Apvüwa na hati khiben le kizalo, ‘Inyithu ya bvü thsülo, isanu mathu wa hi kinyi thsülo.

²Keujüla no tsü hhaghe lethu hi aqanqaethu ya no diyyiwa pong nu nthu metenmesha thsüben.

³Aqanqae na Nil Ghaku pong menni nu tsüthu na no kadijjen, no kejenpen, nwe, nkekhu wi kedithu nu n-nyithu jjen, nu n-nnibhon nu apfüthu lela pong shaben.

⁴Aqanqaethu na no, n-nyithu, nu nkekhu wi kedithu tsüdi miwi penkeghoaben.’
”

⁵Apvüwa na Mosa wi kiza, “Aaron na ma khhatssü sen wa aghaku, atssü lenkehhi, nu acücengthu miwi chi, nu aqanqaethu shhugho Ejipt yyi pongya thsülo kizalo.”

⁶Tsalina Aaron na ma khhatssü pi atssü maben miwi kihhechi nu aqanqaethu na shhugho ayyiwa tsü pongya.

⁷Isala demathu la mathu kedema wina aqanqaethu sapi ayyi wi shhugho thsüa.

⁸Kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi cichi nu khi, “Apvüwa wi kekhie sa nu aqanqaethu ha sen bvü thsülo, isathu hi n-nyithu ya bvü thsü nu mathu wa ahanshathu sapi Apvüwa cüya mehai.”

⁹Mosa na khineng, “Hi nghena kekhie sa mvuben. Matsü ssan chilo, hi khathansha wi nghena, nkekhu wi kedithu nu n-nyithu ghen kekhie sa khe Nil Ghaku wi ketan khe nthu miwi aqanqaethu tsü nmila shaben.”

¹⁰Kadimiwa na luneng, “Ghanen wi ighena kekhie salo.” Mosa na khi, “No kekhi ti hi nghena kekhie saben, isanu no ciwi acenpvü kesüla ithu Pvüwa Anyiza ti kesa nmile kesa chüya ben.

¹¹Nil Ghaku wi ketan khe no, nkekhu wi kedithu, nu n-nyithu miwi aqanqae tsü nmila shaben.”

¹²Tsaseng wi Mosa nu Aaron manyi na Kadimiwa teshi, nu Mosa na Apvüwa wi kadimiwa miwi aqanqaethu tsü sen bvülo kekhie sa.

¹³Mosa kekhie ti Apvüwa na tsü sa cüa, nu ajjen, kadipen, nu alli wi aqanqaethu na shü shan.

¹⁴Ejipt nyithu na tsüthu piegho pi abhon sa nu bighe pi ayyi zügü.

¹⁵Kadimiwa na aqanqaethu tsü shü kesa mu keya wi ma leben dhu neng wa, nu Apvüwa na khi ketheng ti kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi jüh nkinala.

Abancethu

¹⁶Apvüwa na Mosa wi kiza, “Aaron na ma khhatssü pi ayyi kihhechi nu Ejipt yyi tsüdi wi ayyinikhu na abancethu ceng thsülo kizalo.”

¹⁷Tsalina Aaron na ma khhatssü pi ayyi kihhechi nu Ejipt yyi tsüdi wi ayyinikhu na abancethu ceng pi anyithu nu aghangsathu miwi pong.

¹⁸Demathu na mathu kedema wina abancethu shhugho thsüle sa nu tsüti sa meyala. Apen tsüdi wila abancenthu na pong,

¹⁹nu demathu na kadimiwa wi khi, “Anyiza na ha sachi le!” Isala kadimiwa na leben dhu ben wa, nu Apvüwa na khi ketheng ti kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi jüh nkinala.

Alipengthu

²⁰Apvüwa na Mosa wi kiza, “Ghanen wi mitu na shagha nu wa kadimiwa na aghaku wi wa keten wi ma metu nu Apvüwa na hati khiben le ma kizalo, ‘Inyithu ya bvü thsülo, isanu mathu wa hi kinyi thsülo.

²¹Hi no kitsan ben, keujüla no hhaghe lethu hi alipengthu kesun pi no, nkekhu wi kedithu, nu n-nyithu metenmesha thsüden. Ejipt nyithu jjen nu ayyi wi alipengthu na pong shaben.

²²Isala hi Goshen yegu inyithu hang keben witsü tsü alipengthu na ben thsü nben. Hi ha sachi nu no yala hi Apvüwa ayyi hawi kuli benle kesa chüya thsüben.

²³Hi inyithu nu n-nyithu sapi kepapa sa cüden. Dhitsü wi amankesa hawa ha saben.’ ”

²⁴Apvüwa na alipeng tenti kesun pi kadimiwa kadijjen nu ma kekhu wi kedithu jjen wi chi. Alipengthu na Ejipt yyi mabenla yasa.

²⁵Tsaseng wi Kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi cichi nu khi, “Wala diyyi hewi ahhanshathu sapi nthu Nyiza cülo.”

²⁶Mosa na khineng, “Tsüti kesawa nyele, kepaghenanye ikhang na ahangsa pi ahhansha sapi ithu Pvüwa Anyiza kecü wi Ejipt nyithu nkenen saya ben. Ikhang na ahangsa pi ahhansha sa nu Ejipt nyithu nkenen sa nu mathu na ikhang muya lethu alon pi ikhang kecenthiaben.

²⁷Ikhang na ghanan kecheng alentsen wa ayyikeshü wi ahhanshathu sapi ithu Pvüwa Anyiza na ikhang kekiza ti nsathu yishü le!”

²⁸Kadimiwa na khi, “Keujüla nthu na alen kesie wi nwa lethu hi nthu ya wa ayyikeshü wi ahhansha sapi nthu Pvüwa Anyiza cü thsüden. Ighena kekhie salo.”

²⁹Mosa na luneng, “Hi no wina bvü meyi Apvüwa wi kekhie saden, nu ghanen wi alipengthu na no, nkekhu wi kedithu, nu n-nyithu wina bvüaben. Isala no kheneng ishinyi mechu nu anyithu wa ahhansha sapi Apvüwa ncü thsüla khen yishü.”

³⁰Mosa na kadimiwa teshi nu wa Apvüwa wi kekhie sa,

³¹nu Apvüwa na Mosa kekhie ti sa cüa. Alipengthu na kadimiwa, ma kekhu wi kedithu, nu ma nyithu wina bvüa; alipeng kesüla nmila.

³²Khili lela kadimiwa na ma leben dhu wa, isanu anyithu ya nbvü thsüla.

Bvükeshhu 9

Asahangthu Keshü

¹Apvüwa na Mosa wi kiza, “Kadimiwa wi wa nu Ibri nyithu Nyiza Apvüwa na khiben le ma kizalo, ‘Inyithu ya bvü thsülo, isanu mathu ya hi kinyi thsülo.

²Keujüla no kheneng mathu ya nbvü thsü mvula hhaghe lethu

³hi adhagha nkemehai kesun pi nsahangthu miwi chi nu no metenmesha ben — no goru, gada, sunsiesa, amesüsi, khaghaneni, nu anenithu.

⁴Hi Israel nyithu sahang nu Ejipt nyithu sahangthu sa pi kepapa sa cüden, nu Israel nyithu sahang kesüla shü nben.

⁵Hi Apvüwa, dhitsü wi ha sale kesa matsü ssandha.’ ”

⁶Dhitsüwa wi Apvüwa na ma khi ketheng ti sa, nu Ejipt nyithu sahang tsüdila shü, isala Israel nyithu sahang tsü kesüla nshü.

⁷Kadimiwa na khati mangwa sadhanu keü, nu Israel nyithu sahang tsü kesüla nshü le kesa nyu na ma kiza. Isala ma leben dhu wa nu anyithu ya nbvü thsüla.

Avüenenkesa

⁸Tsaseng wi Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi wi kiza, “Annibhon wi ajuwen akwen pongti whayalo; Mosa na tsü sen wa kadimiwa tuwi atssan wi cügi thsülo.

⁹Tsüthu na Ejipt yyi tsüdi wi ayyinikhu ti bvü zigheaben, nu tsüthu na apen tsüdi wi anyi nu asahangthu miwi avüenen sa nu khuma shhughoaben.”

¹⁰Tsalina manyi na ajuwen pahan khuya nu wa kadimiwa tuwi nganya; Mosa na tsüthu pi atssan wi cügi chi, nu tsüthu na anyi nu asahangthu miwi avüenen sa nu khuma shhugho.

¹¹Demathu na Mosa tuwi gho meyala, kepaghenanye mathu la Ejipt nyithu ti avüenen pvüya kesalina.

¹²Isala Apvüwa na kadimiwa sapi ma leben dhu wa thsü, nu Apvüwa na khi ketheng ti kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi jüh nkinala.

Aghayikeca

¹³Apvüwa na tsaseng wi Mosa kiza, “Ghanen wi mitu na wa kadimiwa metu nu Ibri nyithu Nyiza Apvüwa na khiben le ma kizalo, ‘Inyithu ya bvü thsülo, isanu mathu ya wa hi kinyi thsülo.

¹⁴Hi khilitsü nkekhu wi kedithu nu n-nyithu ketan nyela no la metenmesha den, isanu no yala ayyi tsüdi wi hi ti kesa thola nmile kesa chüya thsüden.

- 15**Keujüla hi ikwen zanki nu adhagha pi no nu n-nyithu miwi chi cü lethu nthu yasatha sa kesa dhale.
- 16**Isala hi kekhang pi no ccücale kesalina no ya hang thsüben, isanu inyan kemechan ya ayyi tsüdi wila wa thsüden.
- 17**No khilila kinankele nu inyithu ya nbvü thsüla hhagheben.
- 18**Dhitsü wi hi hathansha wi Ejipt wi kheni na gho nansü kecu npi kechü aghayica ntsa gho thsüden.
- 19**Tsalina nsahangthu nu nlli wi no keben tsüdila pi ajjen non wi chiyalo ahza khuchi, kepaghenanye aghayica pi anyi nu asahangthu miwi chi lethu akhemi wi kebenthu tsüdila shüaben.”
- 20**Kadimi kekhu wi kedithu pahan na Apvüwa kekhi tsü ghena mathu messiya, nu mathu nssümaghatu nu asahangthu ssi wa ajjen non wi chiya.
- 21**Isala kepathu Apvüwa na kitsan kechi jüh tsü nkinala nu mathu nssümaghatu nu asahangthu pi akhemi wi teshi chia.
- 22**Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Nkwen zanki pi atssan wi chilo, isathu Ejipt yyi maben wi aghayica pi anyithu, asahangthu, nu alli wi aghanglani tsüdi miwi chiden.”
- 23**Tsalina Mosa na ma khhatssü zanki pi atssan wi chi, nu Apvüwa na atsankeshigü, aghayi, nu atsanphagha kesun pi ayyi wi chi. Apvüwa na
- 24**aghayica ntsa nu atsanuwe kesun chi. Ejipt yyi tsüdi wi caghamo nkemehai ha kheni na hati kesa npi chü.
- 25**Aghayica pi Ejipt yyi tsüdi wi pala akhemi wi keben anyithu nu asahangthu tsüdi wwala kecenthia. Aghayi na aghang nu achan tsüdi kecensa pia.
- 26**Israel nyithu na hang keben Goshen yegu wi ketan aghayi na nkeca sa.
- 27**Kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi ci sengho kiza, “Matsü hawa wi hi samidha; Apvüwa na kemeshon wi ben, isala hi nu inyithu na sazzidha.
- 28**Apvüwa wi kekhe salo! Atsanshigü nu aghayica ntsa sadha! Hi nthu ya bvü thsüaben le kesa ijühkhuchi ben, nthu na hewi nbenla mehaidha.”
- 29**Mosa na ma kiza, “Hi anyunuti ha teshi meyi ikwen zanki nu Apvüwa wi kekhe saben. Ciwi atsan-nshigüla nu aghayi la ncalaben, isanu no ayyi hana Apvüwa jile kesa chüyaben.
- 30**Isala no nu nkekhu wi kedithu na Apvüwa Anyiza npi messiya kesa hi chüben.”
- 31**Akhhakhi nu achenthathu yasa pia, kepaghenanye tsü tsüwi achentha na nyün, nu akhhakhi na pvühben.

³²Isala awhengsu tsü n-yasa, kepaghenanye tsüna npi nyün.

³³Mosa na kadimiwa teshi nu anyunuti na ameiwa shhu nu ma kwen zanki nu Apvüwa wi kekhe sa. Atsankeshigü, aghayi, nu atsankegho la ngan.

³⁴Kadimiwa na mangwa sadha khe mukeya seng wi lela ma kheneng sami wa. Ma nu ma kekhu wi kedithu na kheni ti leben dhu wa,

³⁵nu kadimiwa na Israel nyithu ya bvü thsü nben kesa Apvüwa na Mosa wina khi ketheng ti sa.

Bvükeshhu 10

Ashiqathu

¹Tsaseng wi Apvüwa na Mosa kiza, “Wala kadimiwa ghangchilo. Hi mathu jawi amankesa hathu ha sa chile kesalina kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu sapi leben dhu thsüda,

²nu hi amankesa hathu sa kechi wi khatila Ejipt nyithu sapi kejüphon sa cü khe no tsü khipi ntsathu nu ntsa tsathu kizaya thsüle kesalina. Nthu tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

³Tsalina Mosa nu Aaron manyi kadimiwa wi wa ma wi khi, “Ibri nyithu Apvüwa Anyiza na khiben le, ‘No matsü khathu ijüh nkina mvula hhaghe benten nu? Inyithu ya bvü thsülo, isanu mathu ya hi kinyi thsülo.

⁴Keujüla no hhagheben lethu dhitsü wi hi ashiqathu sengho no diyyiwa wi chi cüaden.

⁵Tsüthu na ji ntsa pi ayyi pong shaben. Tsüthu na pala tsüdi dsa nu aghayi na keyasatu achantonthu lela dsa shaben.

⁶Tsüthu tsüna no kadijjen, nkekhu wi kedithu, nu n-nyithu jjen tsüdila pong shaben. Tsüthu na nmehai pi nthu bamyi tsü wina gho nansü kecu tsüti npi kemu saben.” Tsaseng wi Mosa na khapeghe nu ma teshi bvüa.

⁷Kadimiwa kekhu wi kedithu na ma kiza, “Anyi hawa ha khathula agükeccü pi ikhang cü benten nu? Israel nyithu ya bvü thsü yilo, isanu mathu wa mathu Nyiza Apvüwa kinyiya thsülo. Ejipt na yasatha sadha kesa no ha nchü kwe?”

⁸Tsalina Mosa nu Aaron manyi ssinu kadimiwa wi kheneng gho nu ma manyi kiza, “Nthu wa nu nthu Pvüwa Anyiza kinyiya mehai. Isala thothu na waten nu?”

⁹Mosa na luneng, “Ikhang na ghanyi le keqhai lela tsüdi ssi waden. Ikhang na atsangathu, khaghaneni nu anenithu, nu amesüsithu ssi wa ben, kepaghenanye ikhang na akho kesü sapi Apvüwa nkinyithu yishüben.”

¹⁰Kadimiwa na khi, “Hi Apvüwa nyan wina kishenben, hi khiela nthu ya nza nu ghanyithu ssi bvü thsü nben! Nthu na kematang cho kiden ben kesa mutiben.

- 11**Nyele, nthu wa mvuben lethu npvüza ketan wa Apvüwa kinyi yalo.” Isakhi nu kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi jügü pi bvü thsüa.
- 12**Tsaseng wi Apvüwa na Mosa kiza, “Nkwen chang pi Ejipt yyi miwi chi nu ashiqathu ya gho thsülo. Tsüthu gho pala shigü keshhugho nu aghayi na keyasatu tsüdila dsa shaben.”
- 13**Tsalina Mosa na ma khhatssü zanki chi, nu Apvüwa na ameghü pila nishuwa wina tsü ghanan nu tsü ghaja thangthang ayyi ciwi sho thsü. Ghanenwa wi ameghü na ashiqathu mo pie gho.
- 14**Tsüthu na abhibhi sa gho diyyi maben wi ben wa. Ashiqa tenti keti tsüti kesa na kheni la npi mu nu haseng wi la mu neng nben.
- 15**Tsüthu na ayyi pongbhon pi nimugho sa, tsüthu na aghayi na keyasatu pala tsüdila nu kedsau bi ma ton wi keben tsüdila dsakhia. Ejipt yyi tsüdi wi achan nu aghanglani kemejjü kesütanla nmi la.
- 16**Tsaseng wi kadimiwa na kaghajila Mosa nu Aaron manyi cichi nu khi, “Hi nshinyi Nyiza Apvüwa nu nshinyi tuwi samidha.
- 17**Khili ha ketan hi kesami teshi cülo nu nshinyi Nyiza Apvüwa wi kekhie sa nu hi wi keshü kemeten ha sen bvü thsülo.”
- 18**Mosa na kadimiwa teshitheng wala Apvüwa wi kekhie sa.
- 19**Apvüwa na nishuwa meghü tsü sapi niduwa meghü kekhang sa thsüa, tsüna ashiqathu tsü mo pi wa Kenmie Tssükedone wi khalachia. Ejipt yyi tsüdi wi ashiqa kesüla nmi la.
- 20**Isala Apvüwa na kadimiwa sapi leben dhu, nu ma Israel nyithu ya nbvü thsüla.

Atsankejang

- 21**Apvüwa na tsaseng wi Mosa kiza, “Nkwen zanki pi atssan wi chi, nu atsanjang ntsa kesa na Ejipt yyi shanbhonya thsülo.”
- 22**Mosa na ma kwen zanki pi atssan wi chi nu Ejipt yyi tsüdi wi ghanan kecheng atsanjang ntsa sa.
- 23**Ejipt nyithu na khokho nkemulila kesalina tsü tsüwi thola ajjen nteshila ben wa. Isala Israel nyithu tsü mathu keben pen wi kewegü na ben.
- 24**Kadimiwa na Mosa cichi nu khi, “Nthu na bvü nu wa Apvüwa kinyiya mehai; nzathu le ghanyithu lela nthu gweghe waya mehai. Isala nthu khaghaneni, anenithu, nu amesüsi pi hewi nthenglathu yishü.”
- 25**Mosa na luneng, “Isathu no asahang pi ikhang cü nu pi ahhansha sa nu mecang pi kekinyi sapi Apvüwa cü thsülo.

²⁶Nyele, ikhang na asahang kesüla nteshila ssinu ikhang gweghe waden. Ikhang ketanla asahang khawa pi ithu Nyiza Apvüwa nkinyithu yishü khe kessiyaben. Nu ikhang na wa apen tsü npi kecu chu asahang mangwa pi ma kinyiten khe nchü.”

²⁷Apvüwa na kadimiwa sapi leben dhu thsüa, nu ma mathu ya nbvü thsüla.

²⁸Kadimiwa na Mosa kiza, “Ituwi na bvülo! Hi ya no nmu neng thsüla yilo! Hi no kemu ghanan wi no shüaben!”

²⁹Mosa na khineng, “No kekhi ti no hi nmu nengdha.”

Bvükeshhu 11

Mosa na Atssütsewa keshü Khishikechi

¹Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Hi hewi kemeten kesütan kesun pi Ejipt kadimiwa nu ma nyithu miwi chi tendha. Tsaseng wina ma nthu ya bvü thsüaben. Ma he wina nthu jügüshiaben.

²Khili Israel nyithu wi kiza nu mathu ya mathu jenphonthu wi suna nu rükatssü nu alon menkedhu khieya thsülo.”

³Apvüwa na Ejipt nyithu sapi Israel nyithu nyuwakü thsüben. Ntsakhiwa, kadimi kekhu wi kedithu nu anyithu tsüdila Mosa na anyi kekhang kedi kesüle saben.

⁴Mosa tsaseng wi kadimiwa kiza, “Apvüwa na khiben, ‘Ghajanon wi hi Ejipt nyi jawi waden,

⁵nu Ejipt wi atsa tssütsethu tsüdila shüaben, tsüna kadimiwa tsa kadipen ghongya ketenwa na wa asusü keten nza nssümaghale tsa kecu. Asahang zza tssütsewa la tsüdi shüaben.

⁶Ejipt tsüdi wi kiquai hhai na pong shaben, tsüna kheni la tsüti npi sa nu haseng wila sa nben.

⁷Isala Israel nyithu jawi tsü affü nu mathu sahangthu lela khou nben. Tsaseng wi ccüna no hi Apvüwa, Ejipt nyithu nu Israel nyithu sapi kepapa sa kecüwa le kesa chüyaben.’ ”

⁸Mosa na hati khi nu asakhen sa, “Nkekhu wi kedithu tsüdi gho ituwi kukedu ben, nu mathu hewi inyithu tsüdi ssiya nu bvülo khieben. Tsaseng he wina bvüaben!” Isanu Mosa ma leben minu nu kadimiwa teshia.

⁹Apvüwa na Mosa wi kiza, “Hi Ejipt wi amankesa kejonla sale kesalina kadimiwa na njüh hhagheki benben.”

¹⁰Mosa nu Aaron manyi na kadimiwa tuwi amankesa hathu ha tsüdi kulichi, isala Apvüwa na ma sapi leben dhu thsüa, nu ma Israel nyithu yala diyyiwa tsü nteshi thsü la.

Bvükeshhu 12

Shhukeya Kho

- ¹ Apvüwa na Ejipt wi Mosa nu Aaron manyi kiza,
- ²“Nthu ghenasha hawa ha pi amapi wi asha atuwa saben.
- ³Kecükegwe hathu hapi Israel nyithu maben cü chilo: Asha hawa tagha ghanan wi anyi tsüdila ma theghi ghenakhaghaneni nyelela aneni zza kesü kessi yalo.
- ⁴Keujüla atheghi kezeng kesü ma theghi na asahang tsü maben dsaya nben lethu pi ma jenphonwa theghi gweghe gishüya mehai; tsüna atheghi keji kezeng nu anyi kesüsü dsaya kemehai kenie wina saben.
- ⁵Nthu na khaghaneni nyelela aneni kessiya mehai, isala tsüna amapi kesü sa kesa nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.
- ⁶Isanu asha tsüwa ghanan taghamejü ghaja Israel nyithu mabenla asahang kesü pathi ben.
- ⁷Anyithu na ajjü pahan khuya nu sen wa mathu na asa dsa keten jjenwa jenka donbvü keni nu kenthsüwa tsü nyen.
- ⁸Tsü ghaja asa tsüpi güya, nu aghang kekha pi azimi nkechi mesa tsü saghu dsaben.
- ⁹Asa tsü kemeji ndsala nyelela pi shvu ndsala, isala ma li, ma ccü, nu ma pvüsheng sa kecca mabenla pi gü dsalo.
- ¹⁰Nthu na tsü dsatu pi ghanenwa wi theng yishü, keujüla dsatu lethu pi mecang nsathu yishü.
- ¹¹Nthu na kijünyi wa keten ghenasheshi qhangya, accüguwen pi nthu ccü wi chiya, nthu kwen wi akhhatssü khuya, nu kaghaji ntsa tsü ndsathu yishü. Hi Apvüwa, hi kekinyi ghenasha hawa ha Shhukeya Khowa tsüle.
- ¹²“Tsü ghaja hi Ejipt yyi tsüdi wi wa nu atsa tssütsewa nu asahang zza tssütsethu tsüdila pathi, nu Ejipt cenpvü tsüdila metenmesha ben. Hi Apvüwa.
- ¹³Ajjü na ajenka donbvü wi keben tsüna nthu ajjen ciwi hang keben zensu. Hi Ejipt nyithu metenmesha kegho wi ajjü muya lethu hi nthu ghübvü nu nthu yasa nben.
- ¹⁴Hi Apvüwa mangwa sa chidha khe meshenben le kesalina nthu na keshüthangla keccüna kho kesü ti tsü sa nbenthu yishü. Ghaketen matsü tsüdi wi lela ha sabenlo.”

Azimi Nkechi Mesa pi Kemishu Kho

¹⁵Apvüwa na khi, “Ghanan tagü nthu na azimi nkechi mesa dsaben. Atsathang atuwa wi tsü nthu jjen wi azimi tsüdila khu pilo, kepaghenanye anyi kesüle kesü lela ghanan tagü jüwi azimi kechi mesa dsa lethu anyi tsüwa pi inyi le ci nten.

¹⁶Atuwa nu tagü ghanan wi la nthu saghu nu kekinyi saben. Tsü ghanan keni wi nthu kekuli nsala, isala nthu kedsakejü kidenya mehai.

¹⁷Nthu na akho hawa ha satenlo, kepaghenanye ha ghanan wi hi Ejipt wina nthu mizzathu ssinu shhugho. Ghaketen matsü tsüdi wila nthu na ha tsathang akho ha nsathu yishü.

¹⁸Asha atuwa wi taghamejü ghaja na wala ngwe nu kesü ghaja kecu nthu na azimi nkechi mesa tsü dsalo.

¹⁹⁻²⁰Ghanan tagü jüwi tsü nthu jjen wi azimi muya thsü yishü, kepaghenanye asang le ahvu sa lela thowa na azimi kechi mesa tsü dsa khe anyi tsüwa pi inyi le ci nten.”

Shhukeya Kho Atuwa

²¹Mosa na Israel nyi accülikesathu tsüdi cichi nu mathu kiza, “Nthu kesüsü khaghaneni nyelela aneni zza kesü kessiya nu tsü pathi pi nthu theghithu Shhukeya Kho kemini tsü saden.

²²Shonphighe tsang kesü khuya nu pi ahangsa jü chi ketheng wi tsü tenya, nu ajjü tsüpi ajenka donbvüthu nu kenthsüwa tsü nyenya. Ghanenwa npi kegho chu nthu thola ajjen nteshi lalo.

²³Apvüwa na Ejipt yyi tsüdi wi wa Ejipt nyithu pathile kewa wi nthu jenka donbvüthu nu kenthsüwa wi ajjü muya lethu nyu kepathi nyilowa ya nthu jjen wi dula nthu pathi thsü nben.

²⁴Nthu nu nthu tsangathu na anuphanla ayen hathu ha n-niethu yishü.

²⁵Nthu na wa Apvüwa na ayyi pi nthu cüle khichi ketheng tsü cukeya wi nthu na keccüna ha senlo.

²⁶Nthu tsangathu na nthu wi ‘Keccüna ha ma jügi mangwa nu?’ isa keü lethu,

²⁷nthu na lunengben, ‘Hana ahansha sapi Apvüwa kecü Shhukeya Kho le, kepaghenanye ma Ejipt wi Israel nyithu jjen ghübvü nu Ejipt nyithu pathia isala ithu nyi tsü npathi.’” Israel nyithu na akhhutsüdu nu kinyi.

²⁸Tsaseng wi mathu na wala Apvüwa na mangwale Mosa nu Aaron manyi kiza khe tsü sa.

Tssütsewa Keshü

²⁹ Ghajanon wi Apvüwa na Ejipt nyi tsa tssütsethu tsüdi, kadimi tsa, ma kadipen ghong ketenwa na wa atssüzüsa kebenwa tsa kecu pathia; asahang zza tssütsewa la tsüdi pathikhia.

³⁰ Tsü ghaja kadimiwa, ma kekhu wi kedithu, nu Ejipt nyi kepathu tsüdila aghaja wi shagha. Ejipt yyi tsüdila kiquai hhai na pong, kepaghenanye ajjen kesütan wi lela atsa nkeshü nmila kesalina.

³¹ Tsü ghaja kadimiwa na Mosa nu Aaron manyi cichi nu kiza, “Nshinyi nu Israel nyi tsüdi bvülo! Hi diyyiwa teshi nu wa nshinyi kekhe ti Apvüwa kinyi walo.

³² Nthu khaghaneni, aneni, mesüsithu ssiya nu bvülo. Nu ighena la kesawegü khie cülo.”

³³ Ejipt nyithu na Israel nyithu wi khi, “Nthu kaghajila ithu diyyiwa teshi nu bvülo, nyelethu ithu shükhia tendha.”

³⁴ Tsalina anyithu na azimi nkechi awheng nu kegüpfü pi mathu thsümeni wi mejuya, nu pi mathu depfü wi ton pvü nu bvüa.

³⁵ Israel nyithu na Mosa na mathu kekiza ti sa, nu mathu na Ejipt nyithu wi suna, rükatssü nu athsümenithu khie.

³⁶ Apvüwa na Ejipt nyithu sapi anyithu nyuwakü thsü nu mathu na mangwa khie khe pi cü thsü. Hatinu Israel nyithu na Ejipt nyithu keben-keyeng pvü bvüa.

Israel Nyithu na Ejipt keteshi

³⁷ Israel nyithu na Ramese wina alentsen sen nu Sukkoth wi wa. Ciwi nza nu ghanyithu nsila anyi 600,000 cen wa.

³⁸ Anyi kepathu kejon nu khaghaneni, aneni, amesüsithu la mathu gweghe wa.

³⁹ Mathu Ejipt wina awheng pvü keshhugho tsüpi azimi nkechi mesa güya, kepaghenanye Ejipt wi zuli mathu jügüshi kesalina mathu na kedsakejjü nyelela azimi kechi mesa kekiden tsü nmula.

⁴⁰ Israel nyithu na Ejipt wi amapi 430 hang.

⁴¹ Amapi 430 kecen ghanan wi Israel mizzathu tsüdila Ejipt teshia.

⁴² Tsüna aghaja kesü wi Apvüwa na hie nu Ejipt wina mathu ssi shhugho; ha ghaja ha sametha pi Apvüwa wi chi nu ghaketen wi matsü tsüdi wila Israel nyithu ghen hiekeben ghaja nsathu yishü.

Shhukeya Kho Kesa Yenthu

⁴³ Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi wi kiza, “Hathu ha Shhukeya Kho kesa yen: Asang ya shhukeya kho tsse ndsa thsüla,

⁴⁴isala nthu shüya kesa nssümaghawa tsü keujüla nthu ma hyuhandha lethu ma tsü dsaya mehai.

⁴⁵Kijünyishuwa nyelela mellidsa ketenthu ya tsü ndsa thsüla.

⁴⁶Ajjen khiewi atsse tsü sa khe ciwi tsü maben dsa nsathu yishü; tsü sen nu akhemi wi nshhula nu nthu asagü kesüla npashüla.

⁴⁷Israel nyi mabenla kemishu hawa ha salo,

⁴⁸isala anyi ahyuhan nkesa tsü tsü ndsala. Keujüla asang kesü nthu jawi hang nu Shhukeya Kho sapi Apvüwa kinyi mvu lethu, nthu na atuwa sa ma jjen wi npvüzathu tsüdi hyuhanlo. Tsaseng wi ccüna ma pi Israel nyi ahvu ti sa nu kemishu wi tsü saghuya mehai.

⁴⁹Israel nyithu ahvu sale nthu jawi kahangthu asang sa lela ayenwa makesü saben.”

⁵⁰Israel nyithu tsüdila Apvüwa na mangwale Mosa nu Aaron manyi kiza khe tsü nie nu kuliya.

⁵¹Tsü ghanan wi Apvüwa na Ejipt wina Israel nyithu ssinu shhua.

Bvükeshhu 13

Tssütsewa Sametha kechi

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Npvüza tssütsewa tsüdila sametha pi hi cülo, kepaghenanye Israel npvüza tssütsewa nu asahang zza tssütsewa asüpon tsüdila iji le.”

Azimi nkechi Mesa Kho

³Mosa na anyithu wi khi, “Nansü tsathang ha meshenyalo— nthu na nyu magha kesa benwa Ejipt keteshi tsathang ha. Nansü tsathang ha Apvüwa na ma kekhang wina nthu khushiya. Azimi kechi mesa ndsala.

⁴Nthu na nansü tsathang asha atuwa Abib sha wi ha Ejipt teshidha.

⁵Apvüwa na nthu baqhaithu wi kishen nu Kanaan, Hitti, Amor, Hivi nu Jebus nyithu yyi tsüpi nthu cüle khitheng. Ma nthu ssi wa ayyi kecca nu kinyan wi chicü lethu nthu na amapi kaghapengla asha atuwa wi akho hawa ha salo.

⁶Ghanan tagü nthu na azimi nkechi mesa dsa nu tagü ghanan wi Apvüwa kekinyikü wina kemishu kesü nsathu yishü.

⁷Ghanan tagü nthu na azimi kechi mesa ndsala; nthu yyi wi khie wila azimi nyelela azimi kechi mesa tsü nmu thsüla.

⁸Akhowa tsü sa lethu nthu tsathu wi nthu na Ejipt keteshi wi Apvüwa na nthu ghenamangwa sachi khe tsü ghenahawa ha satenle kesa khimetha pi kizalo.

⁹Kekuli ha pala kesü pila nthu kwen wi bhenki nyelela nthu tie wi taki ketheng ti meshen neng keya zensu kesü saden; tsüna nthu yala Apvüwa yenwa tsü si thsüben, kepaghenanye Apvüwa na ma kekhang wina Ejipt wi nthu ssishhu.

¹⁰Amapi kaghapengla matsü wi akho ha satenlo.

Atssütsewa

¹¹“Apvüwa na nthu nu nthu baqhaithu tuwi kishen ketheng ti ma nthu ssi wa Kanaan nyithu yyi wi chi cüben. Ma tsüpi nthu kecü wi

¹²nthu na npvüza tssütsewa tsüdila pi Apvüwa cülo. Nthu sahang zza asüpon tssütsewa tsüdila Apvüwa ji,

¹³isala nthu na khaghaneni zza pi gada zza süpon tsüdila kedonliya nu pi tsü mithon sa kinyilo. Keujüla nthu na gada tsü kedonli nsa mvuthu tsü sun taghandhilo. Nthu na nthu tsa tssütsewa tsüdila hangshaya nsathu yishü.

¹⁴Haseng wi nthu tsathu na kekuli ha ma jügi mangwa nu keü lethu, nthu na hati mathu luneng ben, ‘Apvüwa na ma kekhang sen nu ithu nyu nssümagha kesapen Ejipt wina ithu ssi shhugho.

¹⁵Ejipt kadimiwa na leben dhu nu ithu yala nbvü thsüle kahhaghe wi Apvüwa na Ejipt yyi wi anyi tsa tssütsewa nu ma sahang zza asüpon tssütsewa tsüdila pathile. Tsalina ithu asahang zza asüpon tssütsewa tsüdi pi ahhansha sapi Apvüwa wi chiden, isala ithu tsa tssütsewa tsü shü neng yaden.

¹⁶Kekuli ha pala kesü pi ithu kwen wi bhenki nyelela ithu tie wi taki ketheng meshenkeya zensu kesü ti saden; tsüna ithu yala Apvüwa na ma kekhang wina Ejipt wi ithu ssi shhugho le kesa meshenya thsüden.’ ”

Akulukeshü Cü nu Anni Cü

¹⁷Ejipt kadimiwa na anyithu ya bvü thsü kesa wi Anyiza na mathu ssinu alen kemilu ntsawa Filistia wi tsü nwa. Anyiza na khi, “Hi anyithu ya mathu na aghikesa kemu wi mathu kemeshen kemili nu Ejipt wi nwaha neng thsü mvu.”

¹⁸Tsüti kesawa nye ma mathu ssinu alen keväli lenwa na ayyikeshü pvüdhi sen Kenmie Tssükedone wiwa wa. Israel nyithu na aghisale kesalina aghighe” pvüya.

¹⁹Josef na khitheng, “Anyiza na nthu khushikeya wi nthu apen he wina ikamang pvü nu nthu gweghe shhulo.” Ma tsüti khi nu Israel nyithu ya kishen thsü ketheng ti Mosa na Josef kamang pvü nu ma gweghe shhua.

²⁰Israel nyithu na Sukkoth teshi nu wa ayyikeshü katen Etham wi kemnanpen sa.

²¹Apvüwa na aghanan lethu akulukeshü cü wina mathu tuwi wa nu mathu lentsütson, nu aghaja lethu annikeqhe cü wina mathu tuwi wa nu kewegü pi mathu cü, isanu mathu na aghaja le aghanan lela alentsen wa.

²²Aghaja wi lethu annikeqhe cü nu aghanan wi lethu akulukeshü cü na keshüthangla anyithu tuwi ben.

Bvükeshhu 14

Kenmie Tssükedone Kepvüdh

¹Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza,

²“Israel nyithu na kheneng wa Megdol nu Kenmie Tssükedone manyi jü Baal Zefon kete Pi Hahiroth wi kemnanpen sayalo kizalo.

³Kadimiwa na Israel nyithu na diyyiwa wi kegoedeja nu ayyikeshü wi shhugho meyala benle meshenben.

⁴Hi ma sapi leben dhu thsü, nu ma nthu jügü ghaben, nu hi kadimiwa nu ma süpahizi miwi khangkeyawa tsüna inyankethang senghoben. Tsaseng wi Ejipt nyithu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.” Israel nyithu na mathu salo kekiza ti sa.

⁵Nyu na Israel nyithu na bvüdha le khi pi Ejipt kadimiwa kekiza wi ma nu ma kekhu wi kedithu na mathu kemeshen kemili nu khi, “Ikhang khati sadha nu? Ikhang na Israel nyithu ya bvü thsü, nu mathu pi ikhang nssümaghathu nsa thsü ladha!”

⁶Kadimiwa na aghi ghenana ma gorugari nu süpahizi kidenya.

⁷Ma gorugarithu, kemehai ntsathu meza tugho, nu Ejipt wi gorugari kepathu mathu kessithu ssiya nu wa.

⁸Apvüwa na kadimiwa sapi leben dhu thsüa, nu ma Israel nyithu na khang ntsa bvüketen tsü jügü wa.

⁹Ejipt nyi süpahizi na goru, gorugari, tsü kessithu ssiya nu wa Kenmie Tssükedone katen Pi Hahiroth nu Baal Zefon kete wi Israel nyithu na kemnanpen wi keben mathu jügüya.

¹⁰Israel nyithu na kadimi nu ma süpahizi na mathu jügü keten mukeya wi mathu qhethiketen nu magha pi Apvüwa wi kekiqa khie.

¹¹Mathu na Mosa kiza, “Ejipt wi ithu kevhüpen nmila khati nu no mangkesa na ithu ssi shhugho he ayyikeshü wi shü thsüale ben nu? Ghangchilo, no Ejipt wina ithu ssi shhugho khati sadha khe!

¹²Ithu Ejipt npi keteshi wina hati sa benle no nkiza kwe? Ikhang teshi pi ikhang yala Ejipt nyithu nssümaghathu saben thsülo no kiza kwale. Hewi ayyikeshü wi shü kesatsü ciwi nyu nssümaghathu sa kebenwala ikhang ghenana mehai kesale.”

13Mosa na khineng, “Nmessila nu zükeqhe ngan yalo. Nthu nansü Apvüwa na khati sa nu nthu hangshaya ten khe nthu na muyaben. Nthu khiela Ejipt nyithu nmu nengdha.

14Nthu tsüdi ceenben, Apvüwa na nthu ghen aghisaden.”

15Apvüwa na Mosa wi kiza, “Nthu mangkesa na kekiqa ghen magha benten nu? Anyithu na atujügu walo kizalo.

16Nkhhatsü zanki pi Tssükedone miwi chilo. Atssü na gishü zighethu Israel nyithu na ayyi keqha miwi na atssükedone tsü pvüdhiya mehai.

17Hi Ejipt nyithu sapi leben dhu thsü nu mathu na Israel nyithu jügu ghaten. Hi kadimiwa, ma süpahizi, ma gorugari, nu goru kessithu miwi khangkeya ghen inyankethang muyaden.

18Hi mathu miwi khangya lethu Ejipt nyithu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

19Anyiza nyilowa Israel süpahizi tu sa ketenwa tsüna apen ketsen sen nu mathu seng wi wa. Akulukeshü cüwa tsü la apen ketsen sen wa

20Ejipt nyithu nu Israel nyithu jüwi ben wa. Akulukeshü tsüna Ejipt nyithu ghen kejang sa thsüa, isala kewegü pi Israel nyithu cü, isanu aghaja thangthang süpahizithu na khokho ketsakili gho meya.

21Mosa na ma kwen zanki pi atssükedone miwi chi, nu Apvüwa na nishu meghü kekhang pi atssükedone mo neng thsüa. Tsüna aghaja thangthang sho nu atssükedone tsüpi ayyi qhayi sa thsüa. Atssü na gishü zighe,

22 nu Israel nyithu na ayyi keqha wi atssü na ghapeli qho ajjen-keshon ti sa nu atssükedone wina shhua.

23Ejipt nyithu na goru, gorugari, nu goru kessithu tsüdi ssinu mathu seng wi mathu jügu sen atssükedone wi wa.

24Ghanenwa tsantheghi tuwi Apvüwa na anni nu akulukeshü cüwa wi ben nu Ejipt süpahizi ghangchi, nu mathu pi agükeccü wi khalachia.

25Ma mathu gorugari ccü sapi shunten thsü nu mathu agüccü ntsa sa. Ejipt nyithu na khi, “Apvüwa na Israel nyithu ghen ikhang ssa nu shunben, ikhang na mathu tuwi na bvü wa na.”

26Apvüwa na Mosa kiza, “Nkwen zanki pi atssükedone miwi chi, isathu atssü na Ejipt nyithu nu mathu gorugari nu goru kessithu miwi gho neng shaben.”

27Tsalina Mosa na ma kwen zanki pi atssükedone miwi chi, nu ghanenwa wi atssü na ma pen wi gho neng. Ejipt nyithu na atssü wina shhuale sa, isala Apvüwa na mathu pi atssükedone wi cüchia.

²⁸Atssü na kheneng gho Israel nyithu nie sen nu atssü wi duketen Ejipt gorugari, goru kessithu, nu süpahizi kesüla nheila meyenbhon ya.

²⁹Isala Israel nyithu na ayyi keqha wi atssü na ghapeli qho ajjen-keshon ti sa nu atssükedone wina shhua.

³⁰Tsü ghanan wi Apvüwa na Ejipt nyithu kwen wina Israel nyithu hangsha cü, nu Israel nyithu na mathu atssükedone ghüsa wi shü keben mu.

³¹Israel nyithu na Apvüwa ma kekhang wina Ejipt nyithu miwi khangya kesa mukeya wi mathu na Apvüwa messi, nu mathu na Apvüwa nu ma maghawa Mosa nondi ya.

Bvükesihu 15

Mosa na Zakeci Khwi

¹Tsaseng wi Mosa nu Israel nyithu na akhwi ha pi Apvüwa saki: “Hi akhwi pi Apvüwa sakiden, kepaghenanye ma anyankethang sa khangyadha; ma goruthu nu ma kessithu pi atssükedone wi cüchidha.

²Apvüwa na hi kekhwé kezüwa; ma hi hangsha kecüwa. Ma iNyiza, nu hi ma sengden, iba Nyiza, nu hi ma kadi cüki khipi akhwi saden.

³Apvüwa na aghikekhangwa, Apvüwa tsü ma nyan.

⁴“Ma Ejipt süpahizi nu gorugarithu pi atssükedone wi cüchia, kedi kemehai ntsathu na Kenmie Tssükedone wi meyanthia.

⁵Tssükedone kedhu na mathu meyanbhonya; mathu na alon ti atssü non wi dua.

⁶“Apvüwa, nkwen ajewa tsüna kemessi kekhang ntsa; tsüna aghinyi pachapaghe den.

⁷No ajenkeben kekhang wina no nankemeghüthu pasha; nleben minu nu mathu pi amatsi ti mecang.

⁸No tssükedone mo neng pi misikhhali kaghashun thsü; tsüna ajjen-keshon ti meshonqhe ngan wa; tssükedone kedhu ntsawa tsüna ayyitsen sa.

⁹Aghinyiwa na khi, ‘Hi mathu jügü wa mathu ghan yaden; hi mathu keben gishü nu hi keyamvu tsüdi khuyaden; hi njünnu khushiya nu mathu keben tsüdi khuyaden.’

¹⁰Isala Apvüwa, nhathakissa kechi wi Ejipt nyi meyanthia; mathu na shisha ti atssü kedhu non wi dua.

¹¹“Apvüwa, acenpvü jawi thowa na no ti kesa ben nu? Thowa kemetha wi amankesa no ti ben nu? Thowa na no amankesa keti kekuli ti saya mehai nu?

¹²No nkwen ajewa chang chi nu ayyi na ithu nankemeghüthu meya.

¹³Jühtsentsa sa nu no khishi kechi tsü nie, no khushiya kesa n-nyithu ssisen; no kezü wina mathu lentsütson sen nu no kemetha yyi wi wa.

¹⁴Mizatentithu na tsü zaya nu messi pi kedheggü; Hathakina na Filistinthu miwi gho.

¹⁵Edom wi alikesathu na qhethiketen sa; Moab nyi kekhangthu na kedheggü wa; Kanaan nyithu na mathu kempvüza nmila.

¹⁶Gükeccü nu kemessi na mathu miwi gho. O Apvüwa, mathu no kekhang mu, nu n-nyithu no nssümagha wi khushiya kesathu, tsüna npi kebvü chu mathu mangla sa meyala messi wa.

¹⁷No mathu ssi shhugho mathu pi n-yikha wi ben thsü, Apvüwa, no nghena kessi ketheng apenwa, no kekinyijjen sa kethengwa wi tsü.

¹⁸Apvüwa, no anuphanla kadimiwa saden.”

Miriam Khwi

¹⁹Israel nyithu na ayyi keqha wina atssükedone wi shhuya. Isala Ejipt nyi gorugari, mathu goru nu kessithu na atssükedone non wi dukeya wi Apvüwa na atssükedone ssi neng gho mathu meyanbhon ya.

²⁰Atusenjüh-kechüwa Miriam, Aaron tssüggüwa na ma chünong khuya nu nza tsüdi ma sennie, achünong khou nu nashü.

²¹Miriam na mathu ghen a khwisa; “Akhwi pi Apvüwa sakilo, kepaghenanye ma anyankethang sa khangyadha; ma goru nu mathu kessithu pi atssü kedhu wi cüchia.”

Atssü Kekha

²²Tsaseng wi Mosa na Kenmie Tssükedone wi Israel nyithu ssisen Shur yyikeshü wi wa. Mathu ghanan kecheng ayyikeshü pvüdhi lela ciwi atssü nmu.

²³Mathu na Mara kesa apen kesü wi ghoya, isala ciwi atssü na kha ntsa kesalina mathu na tsü jju meyala. Tsalina apen tsüpi Mara cia.

²⁴Anyithu na Mosa wi leben-nkaghajüh khi, “Ikhang na mangwa jju ten nu?”

²⁵Mosa na ma leben chi ntsa nu Apvüwa wi khie, nu Apvüwa na achan kesü pi ma ccüca, ma tsüpi atssü wi cüchi; nu atssü na jju mehai shhughoa. Ciwi Apvüwa na mathu nie nu hanglo kesa ayenthu pi cü, nu mathu kemehai keteshi la ghanan.

²⁶Ma khi, “Keujüla hi mangwa mehaile khi khe tsü kesa wi ijühkina, nu iyenkhukechithu tsü nie lethu hi kesakinaa sen nu Ejipt nyithu miwi kegho tsü kesüla pi nthu metenmesha nben. Hi Apvüwa, nthu sapi mehai kecüwa.”

²⁷Tsaseng wi mathu na Elim wi ghoya, ciwi atssü kepvüpen taghakeni nu palm ton achantagü na ben; mathu wa atssü kete wi kemnanpen sanu ben.

Bvükeshhu 16

Manna nu Akvukhithu

¹Mathu Ejipt teshi nu asha keniwa taghamanga ghanan Israel nyi maben Elim wina lentsen wa Elim nu Sinai manyi jü Sin yyikeshü wi tsü ghoya.

²Ciwi mathu tsüdila Mosa nu Aaron manyi wi leben nkaghajüh khi,

³nu manyi wi kiza, “Ejipt wi Apvüwa yala ikhang pathi thsüthu mehai kesa nan. Ciwi ikhang donki nu asa dsa nu atsse kepa wi la dsa pi anonkwenya kesa nan. Isala nshinyi ikhang ssi shhugho he ayyikeshü wi tsüdi khwenthi shüa tendha le!”

⁴Apvüwa na Mosa wi kiza, “Hi khili nthu tsüdi ghena tang wina atsse tsangho chi cüden. Anyithu na ghanan kaghapenla shula tsü ghanan ghena atssewa tsü saghuyalo. Hi hatinu mathu hi kecükegwe kechiwa tsü nie tenla nye khe mathu ghan nan den.

⁵Tugho ghanan wi mathu na ghanan kaghapen saghuya keten keni ju saghuya nu tsüpi kidenya.”

⁶Tsalina Mosa nu Aaron manyi Israel nyithu tsüdi wi kiza, “Shita nthu Apvüwa na Ejipt wina nthu ssi shhugho le kesa chüyaben.

⁷Ghanen wi nthu na Apvüwa tenle kesa ma kewegü muyaben. Nthu leben-nkaghajüh khi nu ma shun kesa tsüna ma zayadha — anle, ma shunle, kepaghenanye ishinyi na ma kecükegwe kechi tsü sa keben ketanle.”

⁸Tsaseng wi Mosa na khi, “Apvüwa na minulen lethu asa nu aghanen lethu amesa pi nthu kedsa mvu chu cüben, kepaghenanye nthu na khati leben-nkaghajüh khi pi ma shun khe ma zayadha. Nthu na ishinyi shun keben tsüna Apvüwa shunben le.”

⁹Mosa na Aaron wi khi, “Anyithu maben kiza nu gho Apvüwa tuwi ngan thsülo, kepaghenanye ma mathu leben-nkaghajüh tsü zayadha.”

¹⁰Aaron na anyithu maben kekiza ti mathu na khapeghe wa ayyikeshü wi ghangchi nan zuli Apvüwa kewegü na akulukeshü wi shhugho.

¹¹Apvüwa na Mosa wi khi,

¹²“Israel nyithu na leben-nkaghajüh kekhi tsü hi zayadha. Aghani du keten pang wi mathu asa muyaben, nu ghanenwa wi mathu amesa nsenthu keyishü tsüdi muya ben. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa mathu Nyiza le kesa chüyaben.”

- ¹³Minulen wi akvukhithu na pighe dugho mathu kemnanpen tsü pongya, nu ghanenwa wi ajangcü na kemnanpen kevä maben wila benla.
- ¹⁴Ajangcü na anikhu ceng kebvü seng wi pala pahan mehaitsü fughancü nu ghasi kesa na ayyikeshü miwi pong benla. Tsüna akejanbi ti biye kesa.
- ¹⁵Israel nyithu na tsü mukeya wi mangwa khe nchü nu mathu khokho wi keü, “Ha mangwa nu?” Mosa na mathu wi khi, “Hawa ha Apvüwa na nthu dsalo khupi kecü atsse tsü.
- ¹⁶Apvüwa na ahza khukechi na, nthu tsüdila khaju nsenthu yishü khe ma theghi anyi keji kezeng nie nu meshu kesü ghenä atsüde keni tsüti saghu yalo.”
- ¹⁷Israel nyithu na tsüti sa, nu pahan na kejon nu kepa na kezeng-u saghuya.
- ¹⁸Mathu tsü kede wa nan kejon saghu keyathu na ji ntsa nsa, nu kezeng-u saghu keyathu la zeng ntsa nsa. Tsüdila ma nsenthu keyishü tsü ketan saghuya.
- ¹⁹Mosa na mathu wi kiza, “Thola tsüpi dhitsüwa wi ghenä ntheng lalo.
- ²⁰Isala mathu pahan Mosa na kekhi tsü nkinala misha pi theng. Ghanenwa wi tsüna amedhen ghonu bighe pi hansa benla, nu Mosa na mathu miwi aghepvü.
- ²¹Ghanen kaghapenla wa meshu kesüsü nsenthu keyishü tsü saghuya; nu khathansha wi aghani saa shagha khe tsüna ayyi wi tssü wa.”
- ²²Tugho ghanan wi mathu na wa khenighani yaketen keni ju atsse meshu kesüsü ghenä atsüde mejüjü saghuya. Mathu jawi accülikesathu tsüdi gho tsü cüki pi Mosa kiza,
- ²³nu ma mathu wi khi, “Apvüwa ahza khukechi na dhitsü wi tsüna kemetha kemnan tsathang sametha pi ma wi kechi. Nansü nthu mangwa gü mvu ben khe güya nu mangwa shvu mvu ben khe shvu yalo; nu ma gilli tsüpi dhitsüwa ghenä theng nsathu yishü.”
- ²⁴Mosa na mathu kekiza ti mathu na ma gilli tsü pi dhitsüwa ghenä thengya; tsüna meyasä nyelela nbighe.
- ²⁵Mosa na khi, “Nansü ha dsalo, kepaghenanye nansü ha Sabbath, kemnan tsathang sametha pi Apvüwa kecü, nthu na kemnanpen ameiwi khiela atsse tsü muya nben.
- ²⁶Nthu ghanan tugho jüwi tsü atsse saghu yalo. Isala tagü ghanan kemnan tsathang wi ciwi mangla muya nben.”
- ²⁷Tagü ghanan wi anyi pahan na atsse tsü saghuyale bhawa, isala mathu na mangla mu meya.
- ²⁸Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Khathula nthu na hi ahza khukechiwa tsü nkinala hhaghe ben ten nu?”

²⁹Hi Apvüwa, kemnan tsathang kesü pi nthu kecü tsü meshenyalo, tsalina hi keshüthangla tugho ghanan wi ghanan keni tsse pi nthu cüden. Anyi tsüdila ma tagü ghanan witsü khiewa ben khe ma ciwi ben wa nu ajjen nteshila.”

³⁰Tsalina anyithu tagü ghanan wi tsü kekuli mangla nsala.

³¹Anyithu na atsse tsüpi manna le khi. Tsüna palacü kizzakeu ti mikidhi kesa, nu anikholi pi amesa ghasi gü ketheng kinyan ti kesa.

³²Mosa na khi, “Manna tsü pahan pi ithu tsangathu ghena thenglalo kesa Apvüwa na ahza pi ithu cü, isanu mathu na ma ithu ssi shhugho ayyikeshü wi atsse pi ithu kecü tsü muya thsüle kesalina.”

³³Mosa na Aaron wi kiza, “Alakhü kesü khuya nu manna atsüde keni kede pi ma non wi chiya, nu tsü sengho Apvüwa tuwi ithu shicübvüghathu ghena theng yalo.”

³⁴Apvüwa na Mosa kekiza ti Aaron na tsü sen wa Cenkethenjüh Khitson tuwi chi nu pi ciwi tsanqaitheng.

³⁵Israel nyithu na mathu wa hangwa kesa Kanaan yyi wi tsü npi kecu chu amapi jügha ghena manna tsü dsa. (³⁶Atsüde tsü na amaha kegishü ngwe wi kesü.)

Bvükeshhu 17

Alonshi wi Atssü Keshhugho

(Scs 20.1-13)

¹Israel nyi mabenla Sin yyikeshü tsü teshi nu wa Apvüwa kekhi kenie wi apen kesü wina apen kesü wi keqoedeja wa. Mathu Rifidim wi kemnanpen saben, isala ciwi kejjü tssü nmi.

²Mathu na wa Mosa wi leben-nkaghajüh khi, “Atssü pi ikhang jju thsülo.” Mosa na khineng, “Nthu mangkesa na hi kesami bhaten nu? Nthu mangkesa na Apvüwa ghan-nan le saten nu?”

³Isala anyithu na dighe ntsa sa kesalina wa Mosa wi leben-nkaghajüh khineng, “No mangkesa na Ejipt wi ikhang ssi shhugho nu? Ikhang, ikhang tsangathu, nu asahangthu yala dighethi shü thsüa ten kwe?”

⁴Mosa na ma leben ntsa sa Apvüwa wi khie nu khi, “Hi anyi hathu ghena mangwa saya nu? Mathu alon pi hi kecenthia le bendha.”

⁵Apvüwa na Mosa wi khi, “Israel nyi ccülikesathu pahan ssiya nu anyithu tuwi walo. No akhhatssü pi Nil Ghaku kihhe kechiwa tsü la khuya.

⁶Hi ntuwi wa Sinai Yikha wi alon miwi ngan benlaben. Alon tsü kihhechithu anyithu ya jüya thsüle kesalina atssü na shhughoaben.” Mosa na Israel nyi ccülikesathu tuwi na tsüti sachi.

⁷Apen tsüwa nyan pi Massa nu Meriba ci, kepaghenanye Israel nyithu na leben-
nkaghajüh khi nu “Apvüwa na ntsakhiwa ithu ssitenla nu?” isa ma ghan-nan.

Amalek nyithu ssinu Aghikesa

⁸Amalek nyithu na Refidim wi gho Israel nyithu ssikaghashen.

⁹Mosa na Joshua kiza, “Anyi pahan ssiya nu wa ghanen wi Amalek nyithu ssisalo.
Anyiza na hi kekiza ti hi wa ayikha miwi ikhhatssü ghansen nu ngan benden.”

¹⁰Joshua na Mosa ma kekiza ti wa Amalek nyithu ssinu aghisa, tsü tsüwi Mosa,
Aaron, nu Hur ma kecheng na ayikha miwi kia.

¹¹Mosa na ma kwen zanki keben chu Israel nyithu na khangya, isala ma kwen
zanshaya lethu Amalek nyithu na khang shagha.

¹²Mosa na ma hacü mnanya kesa wi Aaron nu Hur manyi na alon kesü sengho
nu Mosa ya ma miwi donki thsü, nu manyi ma kete wi kesü ajewa nu kesü na
tavüwa ngan nu ma hacü tsü zükeqhe ghan sen wa aghani kedu cu.

¹³Hatinu Joshua na Amalek nyithu miwi khangya.

¹⁴Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Meshenben ten le kesalina khangkeya
cüki ha zhüyalo. Hi Amalek nyithu tsü yasatha sa tenle kesa Joshua kizalo.”

¹⁵Mosa na kekinyipen kesü saya nu tsü nyan pi “Apvüwa na ithsükizankiwa” isa
ci.

¹⁶Ma khi, “Apvüwa thsükezankiwa tsü misikhhali zanki chilo! Apvüwa na
anuphanla Amalek nyithu ssisa benden.”

Bvükeshhu 18

Jethro na Mosa Hhainan kewa

¹Mosa myiwa Jethro, Midia nyi keqhaikediwa na Anyiza na Ejipt wina Israel
nyithu ssinu keshhugho wi ma khati Mosa nu ma nyithu ghen kuli chi khe tsü
cüki tsüdila zaya.

²Tsalina ma Mosa wubvü Zippora pi ma jjen wi teshi kethengwa tsü ssinu Mosa
wi gho,

³nu ma tsa keni Gershon nu Eliezer manyi. (Mosa na khi, “Hi he asang yyi wi
asang kesü saben”; tsalina ma tsawa nyan pi Gershon ci.

⁴Ma khineng, “Iba Anyiza na Ejipt kadimiwa kwen wina hi kiqa nu hangsha cü”;
tsalina ma tsa kepawa nyan pi Eliezer ci.

⁵Jethro na Mosa wubvü nu ma tsa keni ssisen Mosa na wa kemetha yikha wi
kemnanpen sa keben yyikeshü wi tsü gho.

- ⁶Mathu na ghotenle kesa ajüh pi Mosa wi kesun chi,
- ⁷tsalina Mosa na shu ma metu nu ma tuwi kukedu ma kimang. Mathu na khokho cüki kekeüli nu gweghe Mosa nithsüjjen wi dua.
- ⁸Apvüwa na Israel nyithu khushiya le kesalina ma kadimiwa nu Ejipt nyithu miwi mangwa sachi khe Mosa na tsüdila khipi Jethro kiza. Anyithu na khatila ketizensa nu Apvüwa na mathu hangshaya khe tsü la khipi ma kiza.
- ⁹Jethro na ha cüki tsüdi zakeya wi ma nonghe ntsa sa,
- ¹⁰nu khi, “Apvüwa sengle, ma Ejipt kadimiwa kwen wina no nu n-nyithu hangshaya! Apvüwa sengle, ma nssümagha kesa wina ma nyithu hangsha yadha!
- ¹¹Hi khili Apvüwa na acenpvü tsüdi miwi diki kesa chüyadha, kepaghenanye Ejipt nyithu na Israel nyithu metenmesha keben wi hati sachi cüle.”
- ¹²Tsaseng wi Jethro na aju sengho maben pi mecang nu ahhansha kepa wi la sapi Anyiza cü; Aaron nu Israel nyi ccülikesathu ma gweghe wa kekinyi zensu wina kemetha nüntsse tsü dsa.

Accülikesathu Kessi kechi

(Aye 1.9-18)

- ¹³Dhitsuwa wi Mosa na anyithu kicennali jühkaghakhi, nu ma tsü ghen aghanen na dhamang wa shitawa cu.
- ¹⁴Jethro na Mosa ma ketan pala tsüdila kuli keben muya nu ma wi keü, “No ketan anyithu ghen ha tsüdi sa keben ha khati nu? Mangkesa na anyithu na aghanen na wa shitawa kecu no vü sen nu no ha tsüdi saben nu?”
- ¹⁵Mosa na luneng, “Hi ha nsathu yishü, kepaghenanye anyithu na Anyiza kemeshen chüyale nu hi wi ghoden.
- ¹⁶Meshu keni na kicennali ben lethu hi wi ghoden, nu hi manyi thowa na meshon khe tsü südhe pi cüden, nu hi Anyiza yenkhukechithu tsü pi manyi kizaden.”
- ¹⁷Tsaseng wi Jethro na khi, “No hati kesa witsü nmeshon laben.
- ¹⁸No nu anyithu la nchala ben, no ketan hati kesa ha sha mtsü.
- ¹⁹Hi khili no kesansijüh pahan khi thsülo; nu Anyiza na no ssiben ketenwa sa. No anyithu kutisa Anyiza tuwi wa nu mathu kicennali tsü sen nu ma wi kewa tsüna meshon ben.
- ²⁰No Anyiza yenkhukechithu pi mathu sansi nu mathu khati hang nu mangwa nkulithu yishü khe khimetha pi mathu kizalo.
- ²¹Isala tsü miwi no kesa qo nyi pahan kessi pi anyi ccülikesathu nsa thsüthu yishü: tsüna hazar miwi, meza miwi, deni miwi, nu tagha miwi aliwa sa thsü. Mathu na Anyiza kemessi nyi, kenondi qo nu alaa pi leya nkesa nyi nsathu yishü.

²²Mathu yala anuphanla anyithu ghen a accülikesathu sa thsü. Mathu ya ajjügi kedhudhu sen nu no wi gho thsü, isala ajjügi kizzakunu tsü mathu ketanla sūdheya thsülo, tsüti nu mathu no kiqa cü lethu nkhi na mbhi kayi yaben.

²³Keujüla no ha sa lethu Anyiza na kekhi ti no nchala sa nben, nu anyithu tsüdila mathu kicennali sūdheya nu ajjen wi whaya mehai le!”

²⁴Mosa na Jethro kesansijüh tsü yaya,

²⁵nu Israel nyi tsüdi jawi kesa qo nyi pahan kessiya. Ma mathu pi hazar miwi, meza miwi, deni miwi, nu tagha miwi alithu sa thsüa.

²⁶Mathu yala anuphanla anyithu ghen a accülikesathu sa thsü; ajjügi kedhudhu sen nu Mosa wi gho, isala ajjügi kizzakunuthu tsü mathu ketanla sūdheya thsüa.

²⁷Tsaseng wi Mosa na kemehaiwa sa whalo Jethro kiza nu ma ya ma jjen wi whaneng thsüa.

Bvükeshhu 19

Israel nyithu Sinai Yikha wi kewa

¹Mathu na Ejipt teshi nu asha kechengwa ghanan atuwa wi Israel nyithu na Refidim teshi nu wa Sinai yyikeshü wi ghoya.

²Ciwi mathu na Sinai Yikha ccü wi kemnanpen saben,

³nu Mosa na ayikha wi Anyiza metule ki. Apvüwa na ayikha wina ma cichi nu ma wala Israel nyithu, Jakob shicübvüghathu wi khilo ma kiza:

⁴“Nthu na hi Apvüwa Ejipt nyithu miwi mangwa sachi nu hi nthu pi amumu na ma zza kaghanie pi ma gisha kekhu wi chipvü keten ti nthu ssi shhugho hi wi chiya kesa muyadha.

⁵ Khili nthu keujüla ijühkina nu hi cenkethenjüh tsü nie lethu nthu na inyithu saden. Ayyi mabenla iji, isala nthu na hi kessiya kesa nyithu saden,

⁶ sametha pi hi wi chikeya nyi, nu nthu na keqhaikedithu sala hi kekuli saden.”

⁷Tsalina Mosa na cü anyithu ccülikesathu cighu chi nu Apvüwa na ma kekiza tsüdi pi mathu kizachia.

⁸Isanu anyithu tsüdila gweghe nu khineng, “Ithu na Apvüwa kekhi tsüdila saden,” nu Mosa na tsüpi Apvüwa wi kiza neng chia.

⁹Apvüwa na Mosa kiza, “Hi akulukeshü jang ntsa kesa non wina gho no ccüneng den, isanu anyithu na ihhai zaya nu khili nten na no nondi wa tendha.” Mosa na anyithu khati luneng khe khipi Apvüwa kiza,

¹⁰nu Apvüwa na ma kiza, “Wala anyithu wi kekinyi ghen a nansü nu dhitsü wi mathu sametha yalo kizalo. Mathu athsümeni ghasü nsathu yishü,

- 11** nu pitsü wi kiden-kesha yalo. Tsü ghanan wi hi Sinai Yikha miwi dugho den, nu anyi tsüdila hi muya mehai.
- 12** Ayikha tsü vüla aggü sa nu anyithu ya tsü nthenkeghe thsüla, nu mathu thola ayikha wi nkila nyelela ma kete wila nwa lalo kizalo. Keujüla anyi kesüla accü pi tsü miwi nne lethu ma pi shü thsüaben;
- 13** thola ma nkidhenla alon pi kecenthi nyelela alakusü pi ma ghonthi nsathu yishü. Hawa ha anyi le asahang lela tsüti kesawa tsü pi shü thsüaben. Isala khathansha wi tutuwa khouchi khe anyithu na ayikha wi kilo.”
- 14** Tsaseng wi Mosa na ayikha wina dugho nu anyithu wi wa kekinyi ghenena kiden yalo kiza. Tsalina mathu na athsümeni ghasüya,
- 15** nu Mosa na mathu wi khi, “Pitsü wi tsü kiden-kesaya, nu nza npvüza yen nsa lalo.”
- 16** Pitsüwa ghanan wi atsanshigü nu atsancwe sa, nu akulukeshü jang ntsa gho ayikha tsü kejiya nu tutuwa kekhou hhai misi ntsa kesa za. Kemnanpen wi anyi tsüdi messi pi kedheggü wa.
- 17** Mosa na kemnanpen wina mathu ssinu Anyiza metule mathu wa ayikha ccü wi nganben.
- 18** Annikekhu na Sinai Yikha tsüdila shübhon gho, kepaghenanye Apvüwa na anni wina ciwi dugho. Annikekhu na anni kejon kemecang nikhu ti tang wi ki, nu anyi tsüdila messi pi kedheggü ntsa sa.
- 19** Tutuwa kekhou hhai misi ntsa sa. Mosa na khi nu Anyiza na atsankeshigü wina ma jüh luneng.
- 20** Apvüwa na Sinai Yikha shoni wi dugho nu Mosa cipi ciwi chi. Mosa na ciwi ki
- 21** nu Apvüwa na ma wi kiza, “Cüla anyi thola aggü tsü pvüdhi gho hi n-ghang lalo kesa mathu kitsan chilo; keujüla mathu na tsüti sa lethu mathu kejon na shüaben.
- 22** Keqhaikedithu lela mathu sametha ccüla ikete wi nghothu yishü nyelethu hi mathu metenmesha ben.”
- 23** Mosa na Apvüwa kiza, “Anyithu hewi kegho nben, kepaghenanye no ikhang ya ha pi sa kemetha yikha sa nu aggü sapi vü thsü kesalina.”
- 24** Apvüwa na luneng, “Cüla Aaron ssinu no gweghe shhugholo. Isala keqhaikedithu nu anyithu na aggü pvüdhi sen nu hi wi kegho yishü, isalethu hi mathu metenmesha ben.”
- 25** Tsaseng wi Mosa na cüla anyithu wi Apvüwa na kekhi tsüpi mathu kiza.

Bvükeshhu 20

Ayengkukechithu Tagha

(Aye 5.1-21)

- ¹Anyiza na khi, nu hathu ha ma jüh:
- ²“Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu na Ejipt wi nssümagha sa keben wi nthu ssi keshhughowa tsüle.
- ³“Hi ketan khe acenpvü kepa wi nkinyila.
- ⁴“Nthu ghenä atsikezhü mangla nsala, tsüna tang wi nyelela ayyi miwi nyelela atssü wi nyelela ayyi cakhu wi kebenthu tsi ti mangla nsala.
- ⁵Atsikezhü tuwi nkukedula nyelela tsü nkinyila, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza nu anonkemeyen Nyiza. Hi kemeten sengho hi nanmeghü ketenthu nu mathu shicüthu abvüye kecheng nu mejü kecu wi cüden.
- ⁶Isala hi nanketizen pi hi ghali nu iyenthu nie ketenthu abvüye hazar wila ccücaden.
- ⁷ “Nkemehai ghenä wi inyan nsenla, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza; inyan sensa ketenwa metenmesha cüden.
- ⁸ “Sabbath yen tsü nieya nu sen methayalo.
- ⁹ Nthu na ghanan tugho jüwi nthu kekuli tsüdi saya,
- ¹⁰isala tagü ghananwa tsüna kemnan tsathang sametha pi hi cüdha. Tsü ghanan wi thola kekuli nsala — tsüna nthu, nthu tsangathu, nthu nssümaghatu, nthu sahangthu, nu nthu diyyiwa wi kahang asangthu lela.
- ¹¹Hi Apvüwa, ghanan tugho jüwi atssan, ayyi, atssükedone, nu ciwi kebenthu tsüdi sachi, isala tagü ghanan wi hi mnan wa. Tsalina hi Apvüwa, sawegü pi Sabbath miwi chi nu tsü sametha chitheng.
- ¹² “Nba nu njja nyuwakü yalo, isathu hi ayyi pi nthu cü keben wi tsü nthu na kesie hangyaben.
- ¹³ “Anyi npathila.
- ¹⁴ “Keqheza nsala.
- ¹⁵ “Nghanfüla.
- ¹⁶ “Milikemesa wi nyu shei npila.
- ¹⁷ “Nyu keben ntepaghala; nyu wubvü, nssümaghatu, amesüsi, gadathu, nyelela ma keben katsüha lela ntepaghala.”

Anyithu Kemessiwa

(Aye 5.22-33.)

¹⁸ Anyithu na atsankeshigü nu tutuwa kekhou hhai zaya, atsancwe nu ayikha wi annikekhu shhugho keben kemu wi mathu messi pi kedheggü nu temeja wi ngan wa.

¹⁹ Mathu na Mosa wi khi, “Keujüla no ajühkhi pi ikhang kiza lethu ikhang na tsü kinaben, isala keujüla Anyiza na ajühkhi pi ikhang kiza lethu ikhang na shü nashe messiben.”

²⁰ Mosa na khineng, “Nmessi lalo; Anyiza na nthu ghan-nanle gho nu nthu sapi ma jühkina thsü, isanu nthu ya nsami thsüle kesalinala.”

²¹ Isala anyithu na temeja wi ben wa nu Mosa ketan akulukeshü kejang kete Anyiza keben pen wi wha.

Kekinyipen wi Ayenthu

²² Apvüwa na Mosa kiza nu Israel nyithu wi khi thsü, “Hi Apvüwa, tang wi ben nu nthu keccüneng tsü nthu na muyadha.

²³ Nthu ketanla nthu ghenana suna nu rükatssü pi hi nkenye acenpvü kepa wi zhüpi nkinyila.

²⁴ Ayyi pi hi kekinyipen kesü saya, nu nthu khaghaneni nu amesüsi pi tsü miwi mecang pi kekinyi nu kecca ghenana kekinyi sala ahhansha salo. Kahe wila nthu hi kinyilo apen ma kepa sa cüden, hi nthu wi gho nu sawegü pi nthu cüden.

²⁵ Keujüla nthu na alon pi hi kekinyipen sa lethu alon tsü pakhi pi nsala, kepaghenanye nthu na alon kejenji kesen wi tsü sapi ighena nmetha thsüla shaben.

²⁶ Hi kekinyipen sa lethu acükhaku sa senki ciwi nchila, isa lethu nthu na ciwi ki keten wi nthu kemissü pi nyu ccücaben.”

Bvükeshhu 21

Nssümagha Kenoncca ghenana

(Aye 15.12-18)

¹ “Ayen hathu ha pi Israel nyithu cülo:

² Keujüla nthu na Ibri nyi nssümagha shüya lethu ma amapi tugho nthu kekuli saben. Amapi tagüwa wi mangla pi ndhinengla ma teshi chiaben.

³ Keujüla ma awubvü npikeya tuwi nssümagha sa gho lethu ma wubvü tsü teshi nu bvüaben, isala keujüla ma awubvükeya seng wi nssümagha sa gho lethu ma wubvü tsü ssinu bvüya mehai.

⁴ Keujüla ma ba kesawa na awubvü yapi ma cü nu atsanga pvüghaya lethu nzawa nu ma tsangathu lela ma pvüwa ji, nu npvüzawa na ma ketan bvüaben.

⁵Isala keujüla nssümaghawa na ma ba kesawa, ma wubvü, nu ma tsangathu nen nu ma bvü nsa mvu lethu,

⁶ma ba kesawa na ma ssinu kekinyipen wi waben. Ciwi ma pi ajenka nyelela adonbvü chenla ngan thsü nu ma khuna wenphia. Isalethu ma kahang wi ma ba kesawa nssümagha sa waben.”

⁷Keujüla anyi kesü ma nga pi nssümaghale sa jeü lethu nzawa tsüpi nssümaghalothu ti sala lisha chi nben.

⁸Keujüla nzawa tsüpi ma wubvü sa thsüle jeü chi, isala ma nzawa tsü n-nenla lethu ma pi ma ba wi jeü neng chilo; ma pvüwa na ma pi asang wi jeü keya nmi, kepaghenanye ma nzawa tuwi ma jüh n-niela kesalina.

⁹Keujüla anyi kesü nssümaghale pi ma tsawa cüle shüya lethu ma nza tsüwa pi ma nga ti nsathu yishü.

¹⁰Keujüla anyi kesü ma wubvü meshibvüwa yaya lethu kheni makesü kedsakejjü, athsümeni, nu kemeshon kebenwa tsüpi ma wubvü atuwa tsü ncüthu yishü.

¹¹Keujüla ma nzawa tuwi kekuli hathu ha sa meya lethu ma kedhikejü mangla meyala nzawa tsü teshi chi nsathu yishü.

Nkemehai Kekulithu ghenä Ayenthu

¹² “Thowa na anyi kesü kihhe pi shü thsü khe ma la pi shü thsülo.”

¹³ Isala keujüla tsüna aghandu ma pathile nsa lethu, hi nthu ghenä apen kesü kessi cüden, ma ya ciwi bvü wa ben wa thsülo.

¹⁴Isala anyi kesü ma leben minu nu aghandu anyi kesü pathi lethu, ma bvü sen nu hi kekinyipen wi du lela ma pi shü thsülo.

¹⁵“Thowa na ma ba nu ma jja kihhe khe ma pi shü thsülo.

¹⁶ “Thowa na anyi kesü pi jeüle nyelela pi ma nssümagha sale ghan sen bvü khe ma pi shü thsülo.

¹⁷ “Thowa na ma ba nyelela ma jja kishencü khe ma pi shü thsülo.

¹⁸“Keujüla ciwi kesali nu anyi kesü alon nyelela ma kwen shen pi kepawa shun lela ma nshü lethu, anyi tsüwa tsü metenmesha nben. Keujüla nyu ma kiccü kecüwa na awe dha wa,

¹⁹isala tsashi wi shagha akhhatssü sen nu alentsenya lethu anyi nyu kekiccüwa na matsü kededi kutimen sapi cü nu ma npi mehai keya chu ma noncca ben.

²⁰“Keujüla anyi kesü akhhatssü pi ma nssümagha, maghalo nyelela maghale kihhe nu amaghawa na shü lethu anyi tsüwa metenmesha ben.

²¹Isala keujüla nssümaghawa tsüna ghanan kesü keni jüwi tsü nshü lethu ma pvüwa tsü metenmesha nben. Ma keben kededi tsüna ma kemeten sadha.”

²²Keujüla anyi pahan kepali nu nza atsanpvü ketenwa patena, nu ajjawa mesa-mena nu ma tsa bhatagha lethu, anyi ma patena kecüwa na nzawa wuba na pisa khaju khie khe accülikesathu na khidhi kechi tsüpi dhilo.

²³Isala keujüla nzawa mesa-mena lethu kemeten tsüna kahangli kesü mithon wi kahangli kesü,

²⁴anyon kesü mithon wi anyon kesü, ayha kesü mithon wi ayha kesü, akwen kesü mithon wi akwen kesü, accü kesü mithon wi accü kesü,

²⁵kemecang mithon wi kemecang, ayisü mithon wi ayisü, kekihhe mithon wi kekihhe.

²⁶“Keujüla anyi kesü ma nssümagha maghalo nyelela maghale nyon kihhethsü lethu, ma nyon tsü ghenana nssümaghawa tsü teshi pi bvü thsülo.

²⁷Keujüla ma ayha kesü kihheshü lethu ma yha tsü ghenana nssümaghawa tsü teshi pi bvü thsülo.

Apvüthu khi

²⁸“Keujüla amesü süpon kesü na anyi shunthi lethu alon pi tsü kecenthilo, nu ma sa tsü ndsala; isala amesü pvüwa tsü metenmesha nben.

²⁹Isala keujüla amesü süpon tsüwa na anyi keshun tsüpi ma yen sa nu ma pvüwa lela kitsan chidha lela ma tsü hupi nthengla nu anyi shunthi lethu, alon pi amesü tsü kecenthi, nu ma pvüwa la pi shü thsülo.

³⁰Isala keujüla ma pvüwa tsüna ma kahangli hangshayale kesalina kedhikejü tsü sa lethu, khaju pi ma miwi chi khe ma tsüpi dhi nsathu yishü.

³¹Keujüla amesü süpon tsüna pvüzanyi nyelela lanyi shunthi lela ayen tsü makesü saben.

³²Keujüla amesü süpon tsüna nssümagha maghalo nyelela maghale shunthi lethu, amesü pvüwa na rükatssü changha pi nssümaghawa pvüwa dhilo, nu alon pi amesü tsü la kecenthilo.

³³“Keujüla anyi kesü na ayyiku chhü nu nshanla nyelela ma keshan khupi nu amesü süpon nyelela gada kesü na tsü non wi khulidu lethu,

³⁴ma asahang men tsü dhi nsathu yishü. Ma apisa pi ma pvüwa cü nu asahang kamang tsü khuya mehai.

³⁵Keujüla anyi kesü mesü süpon na kepawa mesü süpon shunthi lethu, manyi amesü hang kebenwa tsüpi jeü nu apisa pi manyi gishüya, nu manyi na amesü keshüwa sa tsü la ha pi gishüya mehai.

³⁶Isala keujüla amesü süpon tsü anyi keshun tsüpi ma yen sa tenle kesa pi chü thsüdha; isala ma pvüwa na tsü hupi nthengla lethu, ma anyi tsüwa kededi men ma mesü süpon kahang pi ncüthu yishü, nu ma amesü keshüwa tsü khuya mehai.”

Bvükeshhu 22

Kedhineng Yenthu

¹Keujüla anyi kesü na amesü nyelela khaghaneni ghanfü pi pathi nyelela pi jeü lethu, ma amesü kesü ghen a amesü manga nu khaghaneni kesü ghen a khaghaneni manga tsüti pi dhineng nsathu yishü.

²⁻⁴Ma ghanfüya kesa kutimen tsü ndhithu yishü. Keujüla ma mangla nmi lethu, ma ghan pi nssümagha ti jeü pi ma kaghanfü men dhilo. Keujüla asahang ghanfüya kesawa tsü amesü, gada, nyelela khaghaneni sa lela ma kwen wi kahang muyathu, ma kesü ghen a keni pi dhineng ben. “Keujüla kaghanfü nyi kesü na aghaja wi nyu jjen bhidu nu nyu ma pathi lethu, nyu ma kepathiwa tsüna kepathi ghen a kesazzi nmi. Isala keujüla tsüna aghanan wi sa lethu ma kepathi ghen a sazzi ben.

⁵“Keujüla anyi kesü na ma sahangthu teshi pi alli nyelela kemeshentsse lli wi atsse yathsü, nu tsüthu deja wa nyu lli wi pala shigü kebenthu dsa lethu, ma lli nyelela kemeshentsse lli wi dedi kesa men tsüpi dhineng nsathu yishü.

⁶“Keujüla anyi kesü na ma lli wi anni sa nu aghe mughu wa nyu lli nu nyu su shigü keben nyelela saghu ketheng mecang lethu, anni sa tegü kechiwa na keyasa men tsü dhilo.

⁷“Keujüla anyi kesü na nyu kepa pisa nyelela atsanqai menkedhu pi theng nu nyu ma jjen wina ghanfüya, nu kaghanfüwa tsü ghanya lethu, ma tsü keni ju pi cü nenglo.

⁸Isala keujüla kaghanfüwa tsü ghan meyala lethu, anyi nyu ji atsanqai menkedhu pi ma jjen wi kethengwa tsü ssinu kekinyipen wi gho nu ciwi ma anyi kepawa keben tsü n-ghanfüle khila nkishen thsüthu yishü.”

⁹Tsanqaitsana ghen a kicennali katsüha wi lela amesüsi, gadathu, khaghaneni, athsümeni nyelela atsanqai kebhatagha ghen a kaghazan keben meshu keni keben tsü ssinu kekinyipen wi walo. Anyiza na anyi kesü sazzidha le kesa khi chithu anyi tsüwa na tsü keni ju pi anyi kepawa dhilo.

¹⁰“Keujüla anyi kesü na nyu kepa wi gada, amesü, khaghaneni, nyelela asahang kepa wi pi ma ghen a theng, nu asahang tsüna shü, mesa-mena, nyelela ssibvü nu thola tsü nmu lethu,

11 anyi tsüwa na kekinyipen wi wa nu ma anyi kepawa sahang nghanfü le khi nkishen thsüthu yishü. Asahangwa tsü nyu na ghanfüya nsa lethu ma pvüwa na kededi tsü pvüben, nu anyi kepawa na ma ndhila mehai;

12 isala keujüla asahangwa tsü nyu na ghanfüya lethu, anyi tsüwa na ma pvüwa ndhithu yishü.

13 Keujüla aghangsa na asahangwa tsü ghan lethu, anyi tsüwa ya ma sa pahan sengho thsülo; aghangsa na tsü ghan kesalina ma ndhinengla mehai.

14 “Keujüla anyi kesü na nyu sahang nna sengho ma pvüwa nkemi wi mesa-mena nyelela shü lethu, ma tsü dhinenglo.

15 Isala keujüla ma pvüwa keben wi tsüti sa lethu, ma tsü ndhinengla mehai. Keujüla tsüna melli keten sahang lethu, kededi tsüna mellikeya kutimen wi pi saya.”

Kahang Wi Nu Keccüna Yenthu

16 Keujüla anyi kesü na pvünyimethawa n-nuwale ajüh npi kekchuchi tsü ssibvü lethu, ma nzawa men pi cü nu yapi ma wubvü saya nsathu yishü.

17 Isala nzawa ba na ma ya ma nga tsü meya thsü mvu hhaghe lethu, ma nzawa pvünyimetha men apisa pi ma ba ndhithu yishü.

18 “Nza thowa na dema ten khe pi shü thsülo.

19 “Npvüza thowa na aghangsa ssimehai khe pi shü thsülo.

20 “Anyi thowa na ahansha sapi Apvüwa hi, ncüla acenpvü kepa wi cü khe meshensa pi shü thsülo.

21 “Asang tsü metenmesha nyelela pasha nsala, kepaghenanye nthu la Ejipt wi asang sale.

22 Denyile nyelela magha-maghang metenmesha nsala.

23 Keujüla nthu tsüti sa lethu, mathu hi wi kekiqa khie kechi wi hi mathu luneng chi metsiden,

24 nu hi nthu miwi aghepvü nu aghi wi nthu pathiabben. Nthu wubvüthu na denyile nu nthu tsangathu na aba nmila thsüaben.

25 “Keujüla nthu na apisa pi inyi ketha-u nna thsü lethu, apisa pi nyu nna thsü keten ti sa nu ma wi kekiyi meyala.

26 Keujüla nyu nthu kedhabi sa nyu thsümeni khuya lethu, nthu na aghani npi kedu jüwi na tsüpi cü neng nsathu yishü,

²⁷kepaghenanye ma tsü ketan mphi nu yengkewhe benden. Ma mangwa mphi nu jen nu? Ma hi wi kekiqa khie chi lethu hi ma nanketizen ghenä ma luneng chi metsiden.

²⁸“Anyiza kethenjüh nkhiä, n-nyi ccülikesawa nkishencüla.

²⁹Matsü wina nthu asu, kisengtssü, nu oliv deli pi hi kinyilo. “Nthu tsa tssütsewa tsüpi hi cülo.”

³⁰Nthu mesüsi nu khaghaneni zza tssütsewa pi hi cü. Ma zza süpon tssütsewa tsü yala ghanan tagü ma bvü gweghe benla thsü nu tazen ghanan wi tsüpi hi kinyilo.

³¹ “Nthu na inyi, tsalina nthu na khiewila mesengmaghang tsü dsa yishü, tsü pila affüthu cülo.”

Bvükeshhu 23

Ketsatan nu Kemeshon

¹ Milikemesa jühjügha nkhiä, nu milikemesa wina kesazzi shei npila.

²Anyi kejiwa na sazzi nyelela kemeshonwa yasa ketenthu sheikepi tsü n-niela.

³ Ketha-u jühkekaghaten wi nankepapa nsala.

⁴“Keujüla nthu ghinyi mesü nyelela gada na ma le pvüdhi bvü keten muya lethu, ssi wa ma pvüwa cü nenglo.

⁵Keujüla ma gada na akhhi pvünu khuli keben mu lethu, teshi nu bvü nsala; gada tsü kiqa pi shagha alentsen nengwa thsülo.

⁶“Ketha-u jühkekaghaten wi ma kemeshonwa tsü nkinala nsala.

⁷Milikemesa wi nyu nkeminnila, nu kesazzi nkemiwa pi nshü thsüla, kepaghenanye hi thowa na nkemehai kekuli hati sa khe meshensa ben.

⁸Alaa tsü meyala, kepaghenanye alaa tsüna anyi nyon sapi kemeshonwa tsü nmu thsüla, nu kesazzi nkemiwa yasa den.

⁹ “Asang tsü metenmesha nsala; asang kemeshen tsüna khati kesa khe nthu na chüben, kepaghenanye nthu la Ejipt wi asang sa nandha.

Amapi Tagüwa nu Ghanan Tagüwa

¹⁰ “Amapi tugho nthu yyi tsü cah nu ciwi mangwa muya khe saghu yalo.

¹¹Isala amapi tagüwa wi tsü ncala nu ciwi shigü keshaghathu tsü nwwila. Ketha-uthu ya tsü wwiya thsü, nu aghangsathu ya amaseng tsü dsa thsülo. Ha makesü nthu kemeshentsse lli nu oliv sanku la tsüti sa ben.

12 “Ghanan tugho jüwi kekuli saya, isala tagü ghanan wi kekuli nsala, isanu nthu nssümaghatu, asang nthu kekuli sa ketenthu, nu nthu sahangthu lela mnanya mehai.

13 “Hi Apvüwa, nthu kekiza ha tsüdila kinayalo. Nthu acenpvü kepa wi kekhe nsala; mathu nyan tsü lela ntengla.

Akho Ketu Kecheng
(Bvü 34.18-26; Aye 16.1-17)

14 “Amapi kesü wi Akho ketu kecheng sapi hi kinyilo.

15 Nthu na Ejipt keteshi Abib sha wi hi nthu kekiza ti Azimi nkechi Mesa pi kemishu Kho tsü salo. Akho ha ghanan tagü jü tsü azimi pi kechi mesa ndsala. Mangla nsenla kemissü gho hi nkinyi lalo.

16 “Nthu na alli wwi wa keten wi Matheükedhi Kho tsü salo.” Vvüthimeyi wi nthu na alli wi asu wwi pvügho saghuya lethu Kelishu Kho tsü salo.

17 Amapi kaghapen wila akho kecheng ha kesa wi npvüzathu na gho nthu Pvüwa Anyiza hi, nkinyithu yishü.

18 “Nthu na asahang kesü pi ahansha kesa wi azimi kechi mesa pi hi ncüla. Akho hathu wi ahansha sapi hi kecü asakethu tsü pi ghanenwa kecu nthengla.

19 “Amapi kaghapenla nthu alli kewwi atuwa tsü sen nu nthu Pvüwa Anyiza jjen wi gholo. “Khaghaneni nyelela aneni zza nitu keten tsü npathi dsala.

Khishikechi nu Kecükegwethu

20 “Nthu na kijünyi wa keten wi hi nyilo kesü kesun pi nthu khweya, nu nthu ssigho hi apen kiden ketheng witsü chi cüden.

21 Leben chi nu ma jüh kekhi kinalo. Ma nshunla, kepaghenanye hi ma kesun chi, nu ma shun ketenwa teshi pi cü nben.

22 Isala keujüla nthu na ma jühkina nu ma kekhi tsüdila sa lethu, hi nthu ghinyithu ssisa ben.

23 Hi nyilowa na nthu tuwi wa nu nthu ssi wa Amor, Hitti, Periz, Kanaan, Hivi, nu Jebus nyithu yyi wi chicü, nu mathu yasa cüben.

24 Mathu cenpvü tuwi kukedu nyelela tsüthu nkinyila, nu mathu keccüna kekuli tsü nsala. Mathu cenpvüthu tsü yasa nu mathu ducükezhü kemethathu tsü pakhילו.

25 Keujüla nthu na nthu Pvüwa Anyiza hi, kinyi lethu, hi kedsakejjü nu atssü sawegü pi nthu cü nu nthu wi kesakinaa tsüdila sen bvüaben.

26 Nthu yyi wi nza kesüla atsa yasa nyelela atsanga nmila sa nben. Hi kesie kahang pi nthu cüben.

²⁷“Hi anyi nthu shun ketenthu ya hi messi thsüaben; hi chükivvü sengho anyi nthu ssinu kesali ketenthu jawi chicü nu nthu ghinyithu sapi nthu wina khapeghe bvü thsüaben.

²⁸Hi amejü nikhothu kesun pi nthu tuwi na nthu ghinyi Hivi, Kanaan, nu Hitti nyithu jügüshiaden.

²⁹Hi amapi kesü jüwi tsü mathu jügüshi nben, keujüla hi tsüti sa lethu ayyi tsüna yisha nu aghangsa na nthu ghenä ji mtsü shaben.

³⁰Tsüti kesawa nye nthu na ji pfüpfü pi ayyi tsü npi nakeya chu hi ashisa tsüthu jügüshiaben.

³¹Hi nthu yyi ggü tsü Kenmie Tssükedone na wa Filistin Tssükedone kecu nu ayyikeshü na wa Euftrat Ghaku kecu sapi tisie kayi cüden. Hi ayyi ciwi hang kebenthu miwi kekhang pi nthu cü, nu nthu na mathu jügüshiaben.

³²Nthu na mathu gweghe nyelela mathu cenpvü ghenä ajüh ncenla,

³³anyi hathu ha yala nthu diyyiwa wi nhang thsüla, isalethu mathu na nthu sapi sami nu hi shun thsüaben. Keujüla nthu na mathu cenpvüthu kinyi lethu tsüna nthu ghenä keshü ca kesü saben.”

Bvükeshhu 24

Cenkethenjüh miwi Kishen kechi

¹Apvüwa na Mosa wi khi, “No, Aaron, Nadab, Abihu, nu Israel nyi accülikesathu achentagü na ayikha wi shhugho hi wi kegholo; nu nthu na alen kesie wi ben nu kukedu kinyilo.

²No ketan khe kepa wi ikete wi nghola. Anyithu ya ayikha wi lela nshhugho thsüla.”

³Mosa na wa Apvüwa na ahza khukechi nu ayenkhukechi tsüdi khipi anyithu kiza, nu anyithu tsüdila gweghe khineng, “Ikhang na Apvüwa kekhi tsüdila saden.”

⁴Mosa na Apvüwa yenkhukechithu tsüdila zhüya. Ma tsü ghanenwa wi mitu na shagha ayikha ccü wi kekinyipen kesü saya, nu alon taghakeni pi Israel mizza taghakeni ghenä shengya.

⁵Tsaseng wi ma anyi kepvünyi pahan kesun chi nu mathu na mecang pi kekinyi sa nu amesü süpon pi ahhansa sa nu kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa cü.

⁶Mosa na ajjü tsü pahan khupi akhu wi chiya, nu pahan pi kekinyipen wi keghü chi.

⁷Tsaseng wi Apvüwa na khi kechi nie nu zhüketheng Cenketenjuh Lesüshen tsü khuya nu tsü misikhhali si pi anyithu kizachi. Mathu khi, “Ikhang na Apvüwa juhkina den nu ma salo kekhi tsüdila saden.”

⁸Tsaseng wi Mosa na ajjü pi akhu wi chiya nu tsüpi anyithu miwi keghü. Ma khi, “Hawa ha Apvüwa na ayenthu ha khukechi wi nthu ssinu cenketenjuh jjüwa tsüle.”

⁹Mosa, Aaron, Nadab, Abihu, nu Israel nyi ccülikesathu achentagü na ayikha wi ki,

¹⁰nu mathu na Israel Nyizawa tsü mu. Ma ccü mpha kekhu tsüna safir lon pi zhüketheng atsena sapi akulu kemetha ti kesa.

¹¹Anyiza na Israel nyi ccülikesathu ha patena nsa; mathu na Anyiza muya nu tsaseng wi wa dsa nu jjüya.

Mosa na Sinai Yikha miwi keen

¹²Apvüwa na Mosa kiza, “Ayikha wi shhughola hewi hi hieben lalo; hi alonpha keni miwi Israel nyithu ghenä kecükegwe yenthu zhüketheng tsüpi no cüden.”

¹³Mosa nu ma kekiqawa Joshua manyi kidenya, nu Mosa na kemetha yikha wi tsü ki.

¹⁴Mosa na accülikesathu wi kiza, “Ishinyi na kemnanpen hewi npi kegho neng chu ishinyi hieben lalo. Aaron nu Hur manyi na nthu gweghe ben, keujüla nthu jawi kicennali ben lethu manyi wi wa südheya mehai.”

¹⁵Mosa na Sinai Yikha wi ki nu akulukeshü na tsü kejibhon ya.

¹⁶⁻¹⁷Apvüwa tenle kesa kewegü na gho ayikha miwi ben wa. Irsael nyithu tuwi kewegü tsüna anni na ayikha miwi mecang keen ti mu. Akulukeshü na ghanan tugho ayikha tsü kejibhon, nu tagü ghanan wi Apvüwa na akulukeshü wina Mosa cichi.

¹⁸Mosa na ayikha wi ki akulukeshü non wi dula ghanan nu ghaja jügha ben wa.

Bvükeshhu 25

Kemetha Nithsüjjen Ghena Kinyikechi

(Bvü 35.4-9)

¹Apvüwa na Mosa wi khi,

²“Israel nyithu kekinyi sapi hi cülo kizalo. Anyi kesü le kesü lela ma nen nu kekinyi mangwa sachi mvu khe khuyalo.

³Mathu hathu pi kekinyi saben: suna, rükatssü, nu lezza;

⁴linen kemehai; atsena, nmiepheü, ssenthsü kenmie, aneni ssenthsü kede;

- ⁵aneni süpon hyu ghang pi kenmie; asahyu kemehai; akakia chan;
⁶ahula ghen a deli; nyenketen deli nu handemvu ghen a cüdemvu;
⁷karnelian lon nu alon menkedhu pi keqhaikedi depfü kewheng nu deshi keqhan thsü.
⁸Anyithu na ighena nithsüjjen kemetha sa nu hi gho mathu jawi hangya kemehai nsathu yishü.
⁹Hi pi no ccüca keten kenie wina ma yen nu ma tsi la sayalo.

Cenkethenjüh Khitson

(Bvü 37.1-9)

- ¹⁰“Akakia chan pi Akhitson kesü ma kesie sentimeter 110, kemeza sentimeter 66, kemisi sentimeter 66, tsüti sayalo.
¹¹Suna kemetha pi ma non, ma mei, nu ma katen tsüdila meju kevüli yalo.
¹²Tsü kepieji suna qei mejü saya nu tsüthu pi ma ccü mejü wi chiya, qei kenini pi kawa hewa chiya.
¹³Akakia chan pi kepiechanthu sa nu suna pi tsüthu mejuya,
¹⁴nu tsüthu pi Akhitson miwi ma qeithu wi tsü ghechiya.
¹⁵Kepiechanthu tsü nkhushi la nu pi ma qeithu wi ghechi pi thenglo.
¹⁶Tsaseng wi hi pi no cü keten alonpha keni miwi ayenkhukechithu zhü ketheng tsüpi Akhitson non wi chiya.
¹⁷ “Suna kemetha pi ma keshan kesie sentimeter 110, kemeza sentimeter 66 saya.
¹⁸Suna pi cherubim keni cühya,
¹⁹kesüsü pi ma keshan katen ghapeli wi chile kesalina. Tsü keni pi ma keshan wi zhüghu pi kesütan sa thsü.
²⁰Cherubim keni tsüna ma keshan miwi kepegheli nu manyi gisha zanshigü pi tsü whengbhon yathsü.
²¹Alonpha keni tsü pi Akhitson non wi chi nu ma keshan pi shanlo.
²²Hi cherubim keni ma keshan keben jüwi gho no metuden, nu iyenthu tsüdi Israel nyithu ghen a khukechi tsüpi no cüden.”

Amesa Pi Anyiza Kekinyi Ghena Miz

(Bvü 37.10-16)

- ²³Akakia chan pi miz kesü ma kesie sentimeter 88, kemeza sentimeter 44, nu kemisi sentimeter 66, tsüti cühya.

- ²⁴Suna kemetha pi tsü mejuya nu ma katen la meju kevüliya.
- ²⁵Füghancü kesa kesü ma kemeza milimeter 75 saya nu suna pi tsü ma katen mejuya.
- ²⁶Kepieji suna qei mejü sapi ma ccügwen mejü wi ma ccü keben pen wi tsü chi.
- ²⁷Miz piekile kesa ghenä kepiechan pi chile kesa qeithu tsüpi füghancü kesa kete wi chi.
- ²⁸Kepiechanthu tsü akakia chan pi sa nu suna pi tsüthu mejuya.
- ²⁹Kisengtssü pi kekinyi kesa wi senle kesalina akhu, ahyi, afü, nu akhuzzathu sayalo. Hathu ha tsüdila suna kemetha pi saben.
- ³⁰Miz tsüpi Cenketenjuh Khitson tuwi chi, nu hi kekinyi kemetha mesa tsüna keshüthangla pi miz miwi theng ben.

Ahula Pi Kedonpen

(Bvü 37.17-24)

- ³¹“Suna kemetha pi ahula kedonpen kesü saya. Ma bvü nu ma kukhithu tsü suna pi cühya; ma tsikesa thighethu, kebvüjjen nu ma tsangthu pi tsü zhüghu pi kesütan sa thsü.
- ³²Ma cüna tugho na ma katen ghapeli wi kechengcheng chang wa ben.
- ³³Ma cüna tugho qho kesüsü wi tsikesa thighe kecheng tsüna mcüshüli kebvüjjen nu ma tsangthu saghu pvü keben tsi ti kesa.
- ³⁴Ahula kedonpen kukhiwa wi tsikesa thighe mejü tsüna mcüshüli thighe kebvüjjen nu ma tsangthu saghu pvü keben tsi ti saben.
- ³⁵Ciwi kebvüjjen kesü na ma cüna kechengcheng kesa keni kekhu wi ben.
- ³⁶Kebvüjjen, ma cüna, nu ahula kedonpenthu tsü suna kemetha pi cüh pi zhüghu pi kesütan saya.
- ³⁷Ahula tagü canki pi ahula kedonpen wi chi nu tsüthu ya atuwi wegü yathsü.
- ³⁸Kemecangqae nu ma khala kechipenthu tsü suna kemetha pi saya.
- ³⁹Ahula kedonpen nu tsü tsanqaithu tsüdi kesa ghenä suna kemetha kilogram changha nu manga senlo.
- ⁴⁰Hi ayikha wi mayen pi no keccüca tsü keni wina mehairsü tsüthu tsü sayalo.”

Bvükeshhu 26

Apvüwa Na Ketenpen Nithsüjjen

(Bvü 36.8-38)

- ¹“Kemetha nithsüjjen non wi linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi de ketheng abe tagha pi hi ketenpen Nithsüjjen tsü sayalo. Cherubim tsikezhü pi ma miwi degüki yalo.
- ²Kesüsü ma keti kesie meceqe, kesie na meter taghakeni nu kemeza na meter keni tsüti salo.
- ³Tsüthu manga degüghu pi kesü sa, nu kepa wi manga tsü la pi makesü sayalo.
- ⁴Keni qho athsü tsena ameiwa tsü shenghu pi degüya.
- ⁵Kesüwa tsü athsü atuwa miwi keshenghu deni saya nu tsü makesü keniwa wi athsü sakhenwa miwi keshen deni salo.
- ⁶Suna pi kecetenji deni saya nu tsüpi keni tsü ceghu pi kesütan sa thsü.
- ⁷“Aneni ssenthsü abe taghakhen pi Nithsüjjen tsü keshon kesü sayalo.
- ⁸Tsüthu tsüdila ketikesie meceqe, kesie meter tagha kecheng nu kemeza meter keni tsüti salo.
- ⁹Tsüthu manga degüghu pi kesü sa, nu kepa wi tugho tsü la degüghu pi kesü sayalo. Abe tughowa tsü pi Nithsüjjen tuwi keni tughu shenya.
- ¹⁰Kesüwa wi athsü asakhenwa miwi keshenghu deni saya, nu kepawa katen miwi la keshenghu deni salo.
- ¹¹Lezza pi kecetenji deni saya nu tsüthu pi keshenghu miwi na athsü keni ceghu pi keshonthsü kesü sa thsü.
- ¹²Ma gilli pahanwa tsüpi Nithsüjjen sengwa hagilo.
- ¹³Keni qho kesie ma gilli sentimeter deni tsüpi Nithsüjjen katen wi hagi nu tsü shon thsülo.
- ¹⁴“Keshanji keni sapi wwaya, kesü aneni süpon hyu ghang pi kenmie nu kepawa asahyu kemehai pi sa nu pi ma meiwa keshanji saya.
- ¹⁵“Akakia chan pi Nithsüjjen chan-gü meshonqhe saya.
- ¹⁶Ajjen chan kesüsü kesie meter mejü nu kemeza sentimeter 66 saya.
- ¹⁷Ajjen chanthu tsüdi zanghu yale kesalina akhuki kenini meceqe zankiya, ajjen chan-gü maben la tsüti sayalo.
- ¹⁸Acülawa ghenana achan-gü ngwe saya,
- ¹⁹nu rükatssü pi adonbvü kesheng ghenana jügha sapi mathu ccü wi chi, adonbvü keni pi akhuki kesü tsükiya.
- ²⁰Nithsüjjen aghawa ghenana achan-gü ngwe saya,

- 21**rükatssü pi adonbvü kesheng ghenä jügha saya, achan-gü kesü wi adonbvü kenini.
- 22**Nithsüjjen sengwa niduwa ghenä achan-gü tugho saya,
- 23**nu achan-gü keni na ma ccügwenthu ghenä.
- 24**Accügwen chan-gü ha ma ccü wi bhenghu nu tsüti sasen shu ma li cu. Ma ccügwen keni wi achan-gü keni tsü ha makesü sa.
- 25**Tsalina ciwi achan-gü tazen witsü rükatssü pi kesa adonbvü tagha nu tugho na ben, adonbvü keni na achan-gü kesü ghenä.
- 26**“Akakia chan pi kenthsü ghenä taghamanga saya, manga na Nithsüjjen katen wi achan-gü manga ghenä,
- 27**manga na ma katen pahanwa ghenä, nu manga na niduwa asengwa chan-güthu ghenä.
- 28**Kenthsüchan anonwa tsüna gishü pahan ketan pi achan wi chi, Nithsüjjen katen pahanwa na wa pahanwa kecu tsüti saya.
- 29**Suna pi achanthu tsü mejuya nu tsüthu pi suna qei wina suna pi meju ketheng kenthsüchan tsü gheya.
- 30**Hi ayikha wi mayen pi no keccüca tsü kenie wina Nithsüjjen tsü sayalo.
- 31**“Linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi de ketheng pi keshonthsü kesü saya. Cherubim tsikezhü pi ma miwi degüki yalo.
- 32**Tsüpi akakia chan donbvü mejü suna pi meju ketheng adhasü wi chi, nu rükatssü pi sa ketheng adonbvü mejü miwi hagilo.
- 33**Keshonthsü tsüpi Nithsüjjen non wi adhasüthu cakhu wi chi, nu Cenkethenjüh Khitson wi alonpha keni kebenwa tsüpi keshonthsü seng wi chiya. Keshonthsüwa tsüna Kemetha Pen nu Kemetha ntsawa Pen shondhi kepapa saben.
- 34**Ma keshan pi Cenkethenjüh Khitson miwi chi.
- 35**Kemetha ntsawa Pen na ameiwa tsü miz pi Nithsüjjen wi aghawa nu ahula kedonpen pi acülawa chilo.”
- 36**Nithsüjjen wi kedu jenka ghenä linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi de ketheng nu degü pi ayakhu nu ma tsisa ketheng pi keshonthsü kesü saya.
- 37**Keshonthsü ha ghenä akakia chan pi adonbvü manga sa nu suna pi mejuya nu adhasü pi chiya; lezza pi adonbvüthu ghenä azena manga sayalo.

Bvükeshhu 27

Kekinyipen

(Bvü 38.1-7)

- ¹“Akakia chan pi kekinyipen kesü sayalo. Tsüna ketikesie meceqe nu kesie meter 2.2, kemeza meter 2.2, nu kemisi meter 1.3 saya.
- ²Accügwen mejü shoni witsü aghacüthu saya. Tsüthu pi kekinyipen gwo wi zhüghu pi kesü sa, nu lezza pi maben la mejuya.
- ³Kemecang khala kechi ghen a khuthu, nu kekhwiji, akhuzza, adhasü, nu anikhu hathu saya. Atsanqai hathu tsüdila lezza pi mejuya.
- ⁴Lezza pi anyagha kesü saya, nu kepieji aqae mejü sapi ma ccügwenthu wi chiya.
- ⁵Anyagha tsüpi kekinyipen fughancü kesa cakhu wi chi nu tsü yala kekinyipen kegishü pahan cuya thsü.
- ⁶Akakia chan pi tsü kepiechanthu sa, lezza pi mejuya,
- ⁷nu kekinyipen tsü piele kesa wi tsüthu pi ma qei kesüsü witsü ghe chiya.
- ⁸Hi ayikha wi pi no keccüca kekiden tsü nie nu kaha chan pi kekinyipenwa tsü sa nu ma non wi kaghacang saya.

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen Kevüdhi

(Bvü 38.9-20)

- ⁹“Hi ketenpen Nithsüjjenwa tsü ghen a linen kemehai pi kevüdhi kesü saya. Acülawa keshondhithsü tsüna kesie meter 44
- ¹⁰rükatssü pi adhasü nu zenza kebhenji sa ketheng tsüpi lezza pi kesa donbvü ngwe nu lezza pi kesa zenza ngwe sapi tsü tsükiya.
- ¹¹Aghawa kevüdhi wi la tsü makesü sayalo.
- ¹²Niduwa adonbvü tagha nu azena tagha pi keshonthsü kesie meter 22, sapi shonya.
- ¹³Nishuwa kedulen tsü kevüdhi la kemeza na meter 22, saben.
- ¹⁴⁻¹⁵Kedulen ghapeli qho wi adonbvü kecheng nu azena kecheng nu keshonthsü meter 6.6, saben.
- ¹⁶Kedunlenwa ghen a keshonthsü kesü kesie meter 9, linen kemehai atsena, nmiepheü kesa nu ssenthsü kenmie, nu ayakhu pi ma tsikesa pi degüghu. Tsüna adonbvü mejü nu azena mejü pi tsükiya.
- ¹⁷Kevüdhiwa tsü adonbvü nu lezza zenzathu tsüdila rükatssü pi kesa adhasü nu kebhenji pi zanghu.
- ¹⁸Kevüdhiwa tsüna kesie meter 44, kemeza meter 22, nu kemisi meter 2.2 saaben. Keshonthsüthu na linen kemehai nu azenzathu na lezza pi saaben.

¹⁹Nithsüjjen wi atsanqai kesenjithu, Nithsüjjen kejetenjithu, nu kevüdhwa gheña tsüdüla lezza pi saben.”

Ahulawa Tsü Kenoncca

(Lev 24.1-4)

²⁰“Ghaja kaghapenla cankiben thsüle kesalina Israel nyithu wi oliv deli kemehai ntsa sen nu no wi gholo kizalo.

²¹Aaron nu ma tsathu na hi ketenpen Nithsüjjen wi keshonthsü na ameiwa Cenketenjuh Khitson tuwi ahula pi chiben. Ciwi hi ketenpen tsüna aghaja na wala ghanenwa kecu wi qheben ben. Israel nyithu nu mathu shicübvüghathu na anuphanla ahza ha nieben.”

Bvükeshhu 28

Keqhaikedithu Thsümeni

(Bvü 39.1-7)

¹“Ncünüyuwa Aaron nu ma tsathu Nadab, Abihu, Eleazar, nu Ithamar cichilo. Mathu pi keqhaikedithu sala hi kekuli sa thsüle kesalina Israel nyithu jawi na mathu khuthi kepa sayalo.

²Ncünüyuwa Aaron gheña keqhaikedi thsümeni saya, nu pi ma pvü thsü nu ajenben nu atsimehai thsülo.

³Hi saya kemehai pi cü ketheng sapichüthu tsüdi cichi, nu mathu na Aaron thsümeni salo kiza, isanu ma pi keqhaikedi kesü sa nu hi kekuli kesa gheña satemetha chile kesalina.

⁴Mathu kiza nu adeshi-keqhan, adeptfü-kewheng, agwomejuwa kaghazu, ayakekhu gwomejuwa, alikeji, nu ageshi-keqhan kesüsü saya. Mathu na ncünüyuwa Aaron nu ma tsathu gheña keqhaikedi thsümenithu ha sacen, isanu mathu keqhaikedithu sala hi kekuli sa thsüle kesalina.

⁵Sapichüthu na atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie, sunali nu linen kemehai ntsathu senben.

⁶“Mathu na atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie, sunali, nu linen kemehai ntsa, ayakhu pi matsikesa pi adeptfü-kewhengthsü kesü saben.

⁷Adeptfü keni wheng pongca cü nu pi ageshi wi misüki.

⁸Tsü makesü pi ageshi-keqhan mehaitsü degü pi adeptfü-kewhengthsü wi degüki pi kesütan sa thsü.

⁹Alon menkedhu karnelian keni khuya nu tsü miwi Jakob tsathu taghakeni nyan,

¹⁰mathu ghanyi keqhai sala tugho nyan pi alon kesü miwi nu tugho nyan pi kepawa miwi zhüya.

11 Alon miwi kezhüchü nyi kesü ssiya nu Jakob tsathu taghakeni nyan pi alon keni miwi tsü zhüya nu suna pi alon tsüthu vüya.

12 Tsüthu pi adepfü-kewhengthsü miwi chi pi Israel mizza taghakeni mithon saya. Tsüti nu Aaron na ma depfü miwi mathu nyan kezhü tsü pvü ben; isanu hi Apvüwa, hi keshüthangla inyithu meshen benle kesalina.

13 Suna pi kevü keni saya,

14 nu suna kemetha pi assüli keni sapi kitaghanliya, nu tsüpi vü ketheng wi tsü misükiya.

Adeshi- keqhan

(Bvü 39.8-21)

15 “Keqhaikedi ntsawa na sen nu Anyiza kemeshen chükeya wi senle kesalina adeshi-keqhan kesü saya. Tsüna adepfü-kewhengthsü kesa wi kesen tsanqai makesü senben nu ayakekhu tsüti saben.

16 Tsüna ketikesie meceqe nu shen pi keni saben, kesie sentimeter 22, nu kemeza sentimeter 22.

17 Alon menkedhu pi tsü miwi alen mejü vüya; atuwa len na rubi, topaz, nu garnet;

18 keniwa len na emerald, safir, nu diamond;

19 kechengwa len na turquoise, agat, nu amethyst;

20 nu mejüwa len na beril, karnelian, nu jasper pi vüya. Tsüthu pi suna pi vü ketheng non wi chiya.

21 Alon taghakeni ha kesüsü miwi Jakob tsa kesüsü nyan zhüki pi Israel mizzathu mithon saya.

22 Kepaghenanye adeshi-keqhan tsüna suna kemetha pi assüli sapi kemejüli ben.

23 Suna pi aqae keni sapi adeshi-keqhan ccügwen meiwa chiya,

24 nu sunali keni tsüpi ma qei witsü misükiya.

25 Sunali keni shi pahanwa tsüpi vü ketheng wi tsü misüki, hati nu tsüthu pi adepfü-kewhengthsü tuwa tsü chiben.

26 Tsaseng wi suna qei keni sapi adeshi-keqhan ccügwen ssanwa adepfü-kewhengthsü katen nonwa wi tsü chiya.

27 Kheneng suna keni sapi adepfü-kewhengthsü keni tuwa agheshi-keqhan pi mehaitsü degüghu ketheng kete miwi tsü chiya.

28 Atsenali pi agheshi-keqhan qei nu adepfü-kewhengthsü qei tsü mesüghuya nu adeshi-keqhan tsü yala agheshi-keqhan miwi ben nu nkeqo thsüle kesalina.

²⁹“Khathansha wi Aaron na Kemetha Pen wi du khe ma Israel mizzathu nyan zhü pi chi ketheng deshi-keqhan ha pvüden; isanu hi Apvüwa na keshüthangla inyithu meshen benle kesalina.

³⁰Urim nu Thummim pi adeshi-keqhan wi chilo, isanu Aaron na hi ketenpen kemetha tuwi kegho wi tsüthu pvü thsüle kesalina. Hati kesa wi ma adeshi-keqhan ha npvüthu yishü, isanu Israel nyithu ghenana hi kemeshenwa tsü chüyale kesalina.

Keqhaikedi Thsümeni Kepathu

(Bvü 39.22-31)

³¹“Adepfü-kewhengthsü wi athsü tsü mabenla ssenthsü atsena pi saben.

³²Ciwi ali keduku bhiben, nu maku tsü qae nwa thsüle kesalina jekevüliya.

³³⁻³⁴Ssanwa katen kevä tsüdi wi suna pi ahibvü, atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie sapi keshaphegheli la chiben.

³⁵Aaron na keqhaikedi kekuli kesa wi ma athsü ha pvüben. Ma khathansha wi hi ketenpen Kemetha Pen wi gho nyelela tsü teshi bvü khe amighe tsü keshigüli hhai zaya lethu ma npathi thsüle kesalina.

³⁶“Suna kemetha pi aghe kesü cühya nu tsü miwi ‘Satemetha pi Apvüwa cüdha’ tsüti zhükiya.

³⁷Tsüpi alikejithsü atuwa wi atsenali kesü pila misükiya.

³⁸Aaron na tsüpi ma tie wi chi pvü, isanu hi Apvüwa, Israel nyithu na hi kekinyi wi pahan sazziben lela hi mathu kekinyi tsüdi yacüle kesalina.

³⁹“Linen kemehai pi Aaron gwomejuwa de, alikejithsü sa, nu ayakhu pi matsi sala ageshi- keqhan kesü la salo.

⁴⁰“Aaron tsathu sapi ajenben, atsimehai thsüle kesalina agwo mejuwa, ageshi-keqhan, nu aliwenthu sayalo.

⁴¹Athsümeni hathu pi ncünyuwa Aaron nu ma tsathu pvü thsülo. Tsaseng wi oliv deli pi nyen nu mathu satemetha chi, isanu mathu na keqhaikedithu sala hi kekuli sa thsüle kesalina.

⁴²Mathu ghenana patono kenqhanwa cüla akhhu kecu sapi cü, isanu mathu gwo pi nyu nmu thsüle kesalina.

⁴³Aaron nu ma tsathu na hi ketenpen Nithsüjjen wi dule nyelela kekinyipen tetsaki wa Kemetha Pen wi keqhaikedi kekuli sa lela keshüthangla tsüthu tsü pvüben, isanu mathu gwo pi nyu kemu thsü ghenana mathu npathi thsüle kesalina. Hawa ha Aaron nu ma tsathu ghenana anuphan yen kesü saben.”

Bvükeshhu 29

Aaron nu ma Shicüthu pi Keqhaikedi ghenä Satemetha kechi

(Lev 8.1-36)

- ¹No hati nu Aaron nu ma tsathu satemetha pi keqhaikedithu sa hi kekuli sa thsüden. Nyu ghojünkeya mangla nkemi amesü süpon zza kesü nu aneni süpon keni khuya.
- ²Awhengsu wheng kemehai ntsa khuya nu azimi pi nchila oliv deli pi kechi pahan, nu pahan adeli pi nchila nu amesa güya, nu ghapasi güya nu deli pi nyenya.
- ³Tsüthu pi ashijü kesü wi chiya nu amesü süpon nu aneni süpon keni pi ahhansha kesa wi tsüthu pi hi cülo.
- ⁴“Aaron nu ma tsathu ssinu hi ketenpen Nithsüjjen jenka wi gho nu mathu ya keccüna tssükizü yathsü.
- ⁵Tsaseng wi keqhaikedi thsümeni pi Aaron pvü thsü— agwomejuwa, adepfü-kewhengthsü, tsü miwi agwomejuwa kaghazu, adeshi nu agheshi-keqhanthu.
- ⁶Alikemeythsü pi ma li wi chi nu kemetha zensu ‘Satemetha pi Apvüwa cüdha’ ikesa zhüki ketheng tsüpi ma miwi misükiya.
- ⁷Tsaseng wi adeli khuya nu pi ma li wi keshu chi nu pi ma nyen cülo.
- ⁸“Ma tsathu ssigho nu agwomejuwa pi mathu pvü thsü;
- ⁹alaweng-keqhan pi mathu pvü thsü nu aliwen pi mathu li wen cülo. Hati nu no Aaron nu ma tsathu khuthi pi satemetha chiben. Mathu nu mathu shicüthu na anuphanla keqhaikedi sa hi kekuli saben.
- ¹⁰“Amesü süponwa tsü ssinu hi ketenpen Nithsüjjen tuwi tsü gho, Aaron nu ma tsathu na mathu kwen chang pi tsü li miwi chilo kiza.
- ¹¹Ciwi hi ketenpen Nithsüjjen jenka wi amesü süponwa tsü pathi.
- ¹²Amesü jü tsü pahan khuya nu pi nkwenzza wina kekinyipen ghacü wi tsü chi, nu ajjü kepa wi tsüpi kekinyipen ccü wi tsü keshu chilo.
- ¹³Tsashi ma kethu ma pvüsheng meju keben tsüdi, ma mechen kemehai ntsa, nu ma megen keni pi ma kethu tsü meju keben tsüthu khuya nu pi kekinyipen miwi mecang nu kekinyi sapi hi cülo.
- ¹⁴Isala amesü süpon sa, ma hyu, nu ma kughungthu tsüpi kemnanpen na ameiwa mecang. Hawa ha keqhaikedithu kesami sen bvüale kesa kekinyi kesü.
- ¹⁵“Aneni süpon kesü khuya nu Aaron nu ma tsathu na mathu kwen chang pi ma li miwi chilo kiza.
- ¹⁶Tsü pathi nu ma jü tsü khuya nu senwa kekinyipen ccügwen mejü qho keghü chi.

- 17** Aneni süpon tsü hazighe; ma kughung pvüsheng nu ma ccüthu tsü bhuya, nu pi ma sa hazighe ketheng tsü nu ma li gweghe chi.
- 18** Aneni süpon tsü maben pi kekinyipen miwi mecang nu atsse pi kekinyi sachi. Hi kekinyi tsü han tsü nenden.
- 19** “Aneni süpon kepa wi la kesü khuya—tsüna satemetha kesa wi kesen — nu Aaron nu ma tsathu na mathu kwen chang pi tsü li miwi chilo kiza.
- 20** Tsü pathi nu ma jju tsü pahan khuya nu sen wa Aaron nu ma tsathu khuna laca ajewa, mathu kwen ajewa kwenshenpfü, nu mathu ccü ajewa ccüshenpfü miwi chi, ajjü kepa wi gilli tsü pi kekinyipen ccügwen mejü qho keghü chi.
- 21** Kekinyipen miwi tsü ajjü pahan, adeli pahan khuya nu sen wa Aaron nu ma tsathu thsümeni miwi keghü chi. Ma, ma tsathu, nu mathu thsümenithu satemetha pi hi wi chiben.
- 22** “Aneni süpon ma kethu, ma ghanu kethu, ma pvüsheng meju keben kethu, ma mechen kemehai ntsa, ma megen keni meju keben kethu, nu ma pedhi ajewa tsüdi khuya.
- 23** Amesa chi ketheng shijü pi hi cü kesa wi tsü amesa len kepapa kesa kesüsü: oliv deli pi kechi kesü nu tsüpi nkechi kesü nu ghapasi gü ketheng kesü khuya.
- 24** Atsse hathu ha tsüdi pi Aaron nu ma tsathu kwen wi chi nu mathu ya tsüpi aju kemehai ntsa sala satemetha pi hi cü thsü.
- 25** Tsaseng wi mathu kwen wi tsü khuya nu mecang pi kekinyi miwi atsse pi kekinyi sapi hi wi chi. Hi kekinyi tsü han nenden.
- 26** “Aneni süpon ha nnukhu-kisü khuya nu pi aju kemehai ntsa sala satemetha pi hi cü; nu asa hawa ha nshei saben.
- 27** “Keqhaikedi kesü khuthi pi satemetha lethu ciwi senketen aneni süpon ma nnukhu-kisü nu ma pedhi sa tsü satemetha pi aju kemehai ntsa sala hi cü nu khupi keqhaikedi ghena thengya.
- 28** Hawa ha hi kemili nkeya cen ketheng kesü, inyithu na mathu kecca ghena kekinyi kesa wi asa ma nnukhu-kisü nu ma pedhi tsüna keqhaikedithu ji. Hawa ha anyithu na aju pi hi, Apvüwa kecü.
- 29** “Aaron keshü seng wi ma keqhaikedi thsümeni tsüpi ma tsathu cü, nu mathu khuthi pi satekemetha wi tsü pvü thsüle kesalina.
- 30** Aaron tsa thowa na ma kuti sala keqhaikedi sa khe hi ketenpen Nithsüjjen wi du nu Kemetha Pen wi kekuli kesa wi ghanan tagü athsümeni hathu ha pvüben.
- 31** “Aaron nu ma tsathu khuthi pi satemetha kesa wi kesen sa tsü khuya nu pi Kemetha Pen wi shvuya.

³²Hi ketenpen Nithsüjjen jenka wi mathu na tsüpi ashijü wi amesa keben tsü medsaben.

³³Mathu na khuthi pi satekemetha wi kesami keteshi keccüna wi kesenthu tsü dsaben. Keqhaikedithu ketan kedsakejjü tsü dsaya mehai, kepaghenanye tsüna metha.

³⁴Keujüla asa nu amesa pahan dsatu lethu ghanenwa wi tsü ndsala nu pi mecang; tsü ndsala kepaghenanye tsüna metha.

³⁵“Hi no kekiza ti ghanan tagü Aaron nu ma tsathu khuthi pi satekemetha keccüna tsü salo.

³⁶Kesami teshi thsüale kesalina nthu ghanan kaghapenla amesü süpon kesüsü pi ahhansha nsathu yishü. Hana kekinyipen satemetha cüben. Tsaseng wi oliv deli pi nyen nu tsü satemetha cü.

³⁷Ghanan tagü ghenana ghanan kaghapen hati salo. Tsaseng wi kekinyipen tsüna methatha sa nu atsanqaile anyi lela tsü kekidhenwa ma kemetha kekhang ghenana ketizen saben.

Ghanan Kaghapen Kekinyi

(Scs 28.1-8)

³⁸“Matsü ghaketen tsüdi wi ghanan kaghapenla khaghaneni zza amapi kesü ji kenini pi kekinyipen miwi tsü ahhansha salo.

³⁹Khaghaneni zza kesü pi aghanen nu kesü pi minulen tsüti ahhansha salo.

⁴⁰Awhengsu kemehai wheng kilogram kesü pi oliv deli liter kesü saghuya nu tsüpi khaghaneni zza atuwa tsü saghu pi kinyi. Kisengtssü liter kesü pi keshu chi nu kinyi.

⁴¹Khaghaneni zza keniwa tsüpi minulen kekinyi sa, nu awheng, oliv deli, nu kisengtssü tsüdila aghanen kesen tsü meceqe pi kinyilo. Hawa ha atsse pi hi Apvüwa, hi kekinyi ma han tsü nenden.

⁴²Kepaghenanye matsü gha keten tsüdi wi mecang pi kekinyi ha pi hi ketenpen Nithsüjjen jenka wi kinyiden. Hi ciwi inyithu metu nu mathu ccüneng den.

⁴³Ciwi hi Israel nyithu metu den, nu hi tenle kesa kewegüwa na apenwa tsü sapi metha cüben.

⁴⁴Hi Nithsüjjen nu kekinyipen tsü sapi metha cüden, nu hi Aaron nu ma tsathu khuthi pi keqhaikedithu sala hi kekuli sa thsüden.

⁴⁵Hi Israel nyithu jawi hang, nu hi mathu Nyiza saden.

⁴⁶Hi Apvüwa, mathu Nyiza, Ejypt wina mathu ssi shhughole kesa mathu na chüyaben, isanu hi mathu jawi hang. Hi Apvüwa mathu Nyiza.”

Bvükeshhu 30

Hankedemvu Mecang pi Kekinyipen

(Bvü 37.25-28)

- ¹“Akakia chan pi hankedemvu mecang pi kekinyipen kesü saya.
- ²Tsüna ketikesie meceqe kesie sentimeter 45, kemeza sentimeter 45 salo. Ccügwen mejü wi ma ghacüthu zhüghu pi kesütan saya.
- ³Suna kemetha pi ma ccügwen mejü, ma ghacüthu, nu ma shoni tsüdila mejuya, nu suna pi ma katen la vüya.
- ⁴Suna pi ma kepie qei keni saya nu pi ma cakhu wi ma katen ghapeli chiya nu ma kepiechan pi chi nu pie thsüle sayalo.
- ⁵Akakia chan pi kepiechan sa nu suna pi tsüthu mejuya.
- ⁶Kekinyipen hapi Cenkethenjüh Khitson tuwi keshonthsü na ameiwa wi chi. Apen ciwi hi nthu metu ben.
- ⁷Ghanen kaghapenla Aaron na ahula tsü noncca kegho wi ma ahankedemvu pi ciwi mecang chiben.
- ⁸Ma shitawa wi ahula tsü kecanki wi la tsü makesü saben. Hankedemvu mecang pi kekinyi ha matsü ghaketen tsüdi wi la nhandhila saben.
- ⁹Kekinyipen ha miwi khen keten asahang nyelela asu pi kekinyi, nu kisengtssü pi keshusha kechi kekinyi mangla nsala.
- ¹⁰Amapi kesü wi Aaron na asahang pi kesami hhansha kesa jjuwa tsüpi kekinyipen ghacüthu miwi chi nu ha sakemetha keccüna saaben. Ghaketen matsü tsüdi wi amapi kaghapen hawa ha saaben. Kekinyipen hawa ha metha, nu satemetha pi hi Apvüwa wi chidha.”

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen Ghena Khajana

- ¹¹Apvüwa na Mosa kiza,
- ¹²“No khathansha wi Israel nyithu nyanzhüghu khe anyi kesüsü ma kahang men pi hi cüben, isanu nyanzhüghu keben jüwi ketizenkesa na ma miwi ngho thsüle kesalina.
- ¹³Anyi ma nyanzhüghuya kesathu tsüdila tsü tsüwi apisa men kenie wina nkhuchithu yishü. Anyi tsüdila hapi ma kekinyi sala pi hi ncüthu yishü.
- ¹⁴Anyi ma nyanzhüghuya kesathu ma kahang mapi ngwe nu tsüna ameiwa tsüdila apisa haju tsüpi hi cüben.
- ¹⁵Mathu kahang ghena apisa khukechi wi kebenwa ji nyelela ketha-uwa zeng isa nben.

¹⁶Israel nyithu wi apisa ha saghuya nu pi hi ketenpen Nithsüjjen ghen a nonccalo. Khajana hawa ha mathu kahang ghen a nu hi mathu khwetenle meshen yaden.”

Lezza Pi Kwenkemetsikhukesa

¹⁷Apvüwa na Mosa kiza,

¹⁸“Lezza pi kwenkemetsikhu nu ma kedonpen kesü saya. Tsüpi Nithsüjjen nu kekinyipen manyi jüwi chi nu atssü pi ciwi chiya.

¹⁹Aaron nu ma tsathu na atssü tsüpi mathu kwen metsi nu mathu ccü bhu ben,

²⁰tsüna mathu na Nithsüjjen wi du nyelela kekinyipen wi wa atsse pi npi kekinyi tuwi. Isalethu mathu pathia nben.

²¹Mathu nshüle kesalina mathu kwen metsi nu mathu ccü bhu nsathu yishü. Ayen hawa ha mathu nu mathu shicüthu na anuphanla nieben.”

Kenyenji Deli

²² Apvüwa na Mosa kiza,

²³“Cüdemvu mehai ntsa — mirr tssü kilogram tugho, Sinnamon hankedemvu kilogram kecheng, kane hankedemvu kilogram kecheng,

²⁴kassia kilogram tugho khuya (tsüdila tsü tsüwi apisa men kenie wina). Oliv deli liter mejü pi tsü wwaya,

²⁵nu tsü saghupi hankedemvu ti kenyenji deli kemetha saya.

²⁶Tsüpi hi ketenpen Nithsüjjen wi Cenketenjuh kenyen wi senlo,

²⁷miz nu ciwi tsanqai tsüdi, ahula kedonpen nu ciwi kebenthu, hankedemvu mecang pi kekinyipen,

²⁸mecang pi kekinyipen nu ciwi keben tsanqai tsüdi, nu kwenkemetsikhu pi ma kedonpen saghula.

²⁹Hatinu hathu ha satemetha chilo, nu tsüthu tsüdila methatha saben, nu anyile atsanqai lela tsü kekidhenwa ma kemetha kekhang ghen a ketizen saben.

³⁰Tsaseng wi adeli pi Aaron nu ma tsathu nyen pi mathu yala hi kekuli wi keqhaikedithu sa thsülo.

³¹Israel nyithu wi khilo, ‘Ghaketan matsü tsüdi wila hi kekuli ghen a kenyenji deli kemethawa ha senben.

³²Tsüpi anyi jümu ghameme miwi chi nben, nu nthu na katsüha kesaghu wila ha yen makesü sa yishü. Tsüna metha, tsalina nthu tsüpi methale nsathu yishü.

³³Anyi thowa na katsüha wi lela hati saghu nyelela keqhaikedi nkenye miwi ha sen la khe ma pi inyile nsadha.’ ”

Hankedemvu

³⁴Apvüwa na Mosa kiza, “Cüdemvu hathu ha meceqe khuyalo — stakte, onikha, galbanum, nu hankedemvu tsentsa.

³⁵Tsüthu saghupi hankedemvu saya, amcü pi tsü saghu pi matsen nu metha ben thsü.

³⁶Tsü pahan pi awheng donya, nu sen wa hi ketenpen Nithsüjjen non wi Cenkethenjüh Khitson tuwi tsü keghü chilo. Hankedemvu hawa ha methatha sadhale salo.

³⁷Nthu kesen ghen a hankedemvu katsüha kesaghu wi hati nsa lalo. Hapi ituwi pala kemetha kesü sala satemetha chidhale salo.

³⁸Keujüla anyi kesüle kesü lela kesenji hankedemvu ghen a kesaghu wi hati sa lethu ma pi inyile nsadha.”

Bvükeshhu 31

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen Ghena Sapichüthu

(Bvü 35.30—36.1)

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Hi Judah mizza wi Hur tsawa Uri tsa Bezalel kessiyadha,

³nu hi kekhang pi ma pong cüdha. Hi chüshikeya, sapichü, nu kekuli tsikemehai tsüdila saya kemehai kekhang pi ma cüdha,

⁴sapichü ntsa sa ma tsisa, nu suna, rükatssü, nu lezza sen nu kuliya kemehai ghen a;

⁵alon menkedhu ha, achan kuho ghen a, nu kekuli tsikemehai tsüdila saya kemehai ghen a.

⁶Hi Dan mizza wi Ahisamak tsa Oholiab ya ma gweghe kuli thsüle kessiyadha. Hi sapichü nu kekuli tsikemehai sakeya kekhang pi kepa sapichüthu la tsüdi cüdha, isanu mathu gweghe hi khi kechi tsüdila sa thsüle kesalina;

⁷hi ketenpen Nithsüjjen, Cenkethenjüh Khitson nu ma keshan, Nithsüjjen non wi keben tsanqai tsüdi,

⁸miz nu ciwi keben tsanqaithu, suna tsentsa pi ahula kedonpen sa ketheng nu ciwi keben tsanqaithu, hankedemvu pi kemecang ghen a kekinyipen,

⁹mecang pi kekinyipen nu ciwi keben tsüdi, kwenkemetsikhu nu ma kedonpen,

¹⁰Aaron nu ma tsathu na keqhaikedi kekuli kesa wi sen keten thsümeni kemetha,

¹¹kenyenji deli nu Kemetha Penwa ghen a hankedemvu. Hathu ha tsüdi kesa wi hi no kekiza tsü nieti nu salo.”

Sabbath, Kemnan Tsathang

¹²Apvüwa na ahza pi Mosa cü,

¹³nu Israel nyithu kiza thsü, “Sabbath, hi kemnan tsathang tsü nieyalo, kepaghenanye hawa ha hi Apvüwa na nthu satemetha pi inyi sayadha kesa abvüye ghaketen tsüdi wila chüya thsüle kesalina hi nu nthu jüwi azensu kesü sadha.

¹⁴Nthu na kemnan tsathang yenwa ha n-niethu yishü, kepaghenanye hawa ha metha. Anyi thowa na tsü n-niela tsü ghanan wi kekuli sa la khe ma pi shü thsülo.

¹⁵Nthu na ghanan tugho jüwi nthu kekuli saya, isala tagü ghanan tsüna kemnan tsathang sametha pi hi wi chidha. Anyi thowa na tsü ghanan wi kekuli sa khe ma pi shü thsülo.

¹⁶Israel nyithu na atsathang hapi cenkethenjüh zensu sa nu nieden.

¹⁷Hawa ha anuphanla hi nu Israel nyithu jüwi azensu kesü saden, kepaghenanye hi Apvüwa, ghanan tugho jüwi atssan nu ayyi sacen nu tagü ghanan wi nkulila mnanwa.”

¹⁸Anyiza na Sinai Yikha wi ajühkhi pi Mosa kiza cen kesa wi Anyiza na alonpha keni miwi ayenkhukechithu zhü ketheng tsüpi ma cü.

Bvükeshhu 32

Suna pi Amesü zza Süpon kezhü

(Aye 9.6-29)

¹ Anyithu na Mosa na matsü kesie ayikha wina ndugho la ciwi ben wa kesa mukeya wi mathu na saghu Aaron vüya nu ma wi khi, “Ejipt wina ithu ssi keshhughowa Mosa ha khati sadha khe nchü ladha, tsalina acenpvü sa pi ithu ssinu wa thsülo.”

²Aaron na mathu kiza, “Nthu wubvü, nthu tsa, nu nthu ngathu wi suna thighe nu kwenzza keqhanthu saghu sengho hi cülo.”

³Tsalina anyi tsüdila mathu suna thighe nu kwenzza keqhanthu khushi sengho Aaron cü.

⁴Ma mathu kwen wi suna tsü khuya nu pi leghuya, nu suna tsüpi amesü zza süpon kesü zhüya. Anyithu na khi, “Israel nyithu, hawa ha Ejipt wina ithu ssi keshhughowa acenpvü tsüle!”

⁵Tsaseng wi Aaron na kekinyipen kesü sapi suna pi amesü süpon tsizhü ketheng tuwi tsü chi nu jisha, “Dhitsü wi Apvüwa kekinyi kho kesü saden.”

⁶Dhitsüwa wi mitu na anyi pahan asahang sengho mecang pi ahhansha sa nu kepathu na kecca ghena kekinyi tsse dsa. Anyithu na donki nu dsa nu jü, nu qheza-inamu sa wa.

- ⁷Apvüwa na Mosa kiza, “Wan cülo, no Ejipt wina ssi keshhugho n-nyithu na sami nu hi meya mvuladha.
- ⁸Mathu na hi mathu alen nielo kekizawa tsü teshidha; mathu na suna leghu pi amesü zza zhüya nu tsü kinyi nu ahhansha sapi tsü cü wadha. Mathu na tsüwa tsüna Ejipt wina mathu ssi keshhugho cenpvüle khiben.
- ⁹Anyi hathu ha khatila leben dhu khe hi chüben.
- ¹⁰Tsalina khili hi nkhenla yilo, hi mathu miwi ileben minu nu mathu yasa tendha. Isanu hi no nu nshicüthu sapi mizzatenti keti kesü sa cüden.”
- ¹¹Isala Mosa na Apvüwa ma Nyiza wi keshükenen nu khi, “Apvüwa, no mangsale no kekhang nu kezü wina Ejipt wi khushi sen shhugho nu n-nyithu miwi leben minu ben nu?”
- ¹²Mangsale Ejipt nyithu ya no n-nyithu ssi wa ayikha wi mathu pathi nu mathu yasatha sale kesalina Ejipt wina mathu ssi shhughole khi thsü nu? Leben nminu lalo; no kemeshen kemiliya nu ketizenkesa ha sengho n-nyithu miwi nchila.
- ¹³Nmaghathu Abraham, Isak, nu Jakob meshen chilo; no mathu wi kishen nu hati khitheng, ‘Hi nthu shicübvüghathu sapi tang wi ghotsithu ju sa cüben, nu hi khishi kechi ayyi ha tsüdi pi nthu shicübvüghathu cüten nu mathu tsü nka pi anuphanla mathu ji sayaden’ kekhi tsü meshen chilo.”
- ¹⁴Tsalina Apvüwa na ma kemeshen kemili nu ma ketizenkesa senghole khiteqhe ketheng tsüpi ma nyithu miwi nchi la.
- ¹⁵Mosa na ayikha wina alonpha keni miwi ayenkhukechithu pi ghapeli qho zhü ketheng tsü sen nu cü.
- ¹⁶Anyiza na ma ketanla alonpha tsü sa nu ma miwi ayenkhukechithu pi zhü theng.
- ¹⁷Joshua na anyithu magha keben hhai zaya nu Mosa wi khi, “Hi kemnanpen wi aghikesa hhai zabenle!”
- ¹⁸Mosa na khi, “Tsüna khangkeya hhai nye nu nyu nchala kesa kiquai hhai la nyele; tsüna akhwi kesa hhaile!”
- ¹⁹Mosa na kemnanpen tetsaki whanan amesü zza süpon mu nu anyithu na kenashü kemu wi ma aghepvü ntsa sa. Ma alonpha khusen keten tsüpi ayikha ccü wi cüchi nu kecencha.
- ²⁰Ma mathu na amesü zza süpon zhü ketheng tsü khuya nu pi llezighe thsüa, kechenca pi awheng saya, nu atssü pi saghu; nu ma Israel nyithu ya tsü jü thsü.
- ²¹Ma Aaron kiza, “Anyi hathu na ntuwi mangwa sa nu no mathu sapi kesami kemessi ha sa thsü nu?”

²²Aaron na luneng, “Imiwi aghepvü nsa lalo, anyi hathu ha khatila nmehai khe no chüben.

²³Mathu na hi wi khi, ‘Ejipt wina ithu ssi keshhughowa Mosa ha khati sadha khe ikhang na nchü ladha, tsalina acenpvü kesü sapi ithu ssinu wa thsülo.’

²⁴Hi mathu suna tsanqaithu sengho hi cülo kiza, nu tsüthu pvü ketenthu khushi sengho hi cüa. Hi tsüthu pi anni wi cüchi nan amesü zza süpon ha shhughole!”

²⁵Mosa na Aaron na anyithu sapi ajühmeya nu mathu ghinyithu tuwi kejüphonthu sa thsü kesa muya.

²⁶Tsalina ma kemnanpen jenka wi ngan nu jisha, “Anyi kesü le kesü lela Apvüwa wiwa sa keten nyi hewi gholo!” Levi nyi tsüdila gho ma vüya,

²⁷nu ma mathu wi khi, “Apvüwa Israel Nyiza na nthu tsüdila njünnu khuya nu kemnanpen jenka hawa wina katsüwa wi wa nu ncünyuthu, npvüshangthu, nu njenphanthu, pathilo kesa ahza khuchiben.”

²⁸Levi nyithu na ajüh kina nu tsü ghanan anyi hazar kecheng-u pathia.

²⁹Mosa na Levi nyithu wi kiza, “Nansü nthu na nthu tsathu nu cünyuthu kepathi wina nthu ketanla nthu satemetha pi Apvüwa kekuli wi keqhaikedithu sadha, tsalina Apvüwa na ma kesawegü pi nthu cüdha.”

³⁰Dhitsuwa wi Mosa na anyithu wi kiza, “Nthu na kesami kemessi ntsa sadha. Isala hi khili kheneng ayikha wi ki Apvüwa ccünengden; hi nthu ghenana kesami teshi kecü tsü muya nashe.”

³¹Mosa na kheneng Apvüwa wi gho nu khi, “Anyi hathu na kesami kemessi ntsa sadha. Mathu na suna pi acenpvü kesü zhü nu tsü kinyidha.

³²Nchala mathu kesami teshi pi cülo; nyelethu n-nyithu nyan zhü ketheng lesüshen witsü inyan tsü nyen pilo.”

³³Apvüwa na luneng, “Ituwi sami ketenthu hi lesüshen wi mathu nyan nyen piaben.

³⁴Khili wa anyithu ssinu hi no kekiza pen witsü walo. Chüyalo, hi nyilo na nlentsütson ben, isala anyi hathu kesami ghenana hi matsü wina mathu metenmesha cüden.”

³⁵Tsalina Apvüwa na khuma-khujü kesun pi anyithu miwi chi, kepaghenanye mathu na Aaron kechü pi suna pi amesü zza süpon sa thsü kesalina.

Bvükeshhu 33

Israel nyithu na Sinai yikha teshilo Apvüwa na Ahza khuchi

¹ Apvüwa na Mosa kiza, “No nu no Ejipt wina ssi keshhugho anyithu apen ha teshilo, nu hi ayyi pi Abraham, Isak, Jakob, nu mathu shicübvüghathu cüle khishi ketheng witsü walo.

²Hi tangnyilo kesü kesun pi nlentsütson thsüben, nu hi Kanaan, Amor, Hitti, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu jügüshiaben.

³Nthu na ayyi kemehai nu kinyan pen witsü wa tendha. Isala hi nthu gweghe wa nten, kepaghenanye nthu na leben kedhu nyithu nu hi alenca wi nthu yasathu meshü.”

⁴Anyithu na ha zakeya wi mathu nongü nu mathu alon menkedhu tsanqai npvü la.

⁵Kepaghenanye hati mathu kizalo Apvüwa na ahza pi Mosa cü theng, “Nthu na leben kedhu nyithu. Hi matsü keujü nthu gweghe wa lethu hi nthu yasatha sa cüben. Khili nthu gwo wi alon menkedhu tsanqai tsü khushi pilo, isathu hi nthu ssinu mangwa saten khe chüyaben.”

⁶Tsalina mathu Sinai Yikha keteshi seng wi Israel nyithu na alon menkedhu tsanqai tsü npvü neng la.

Apvüwa Na Ketenpen Nithsüjjen

⁷Israel nyithu na khathansha wi kemnanpen sa khe Mosa na kemetha Nithsüjjen tsü sengwa kemnanpen na ameiwa temeja wi sa. Tsü pila Apvüwa na ketenpen Nithsüjjen isa ci, nu anyi kesüle kesü lela Apvüwa ssinu ccüneng mvu lethu ciwi wa.

⁸Mosa na khathansha ciwi wa khe anyithu na mathu nithsüjjen jenka wi ben nu Mosa na ciwi npi kedu chu hie.

⁹Mosa na ma non wi kedu seng wi akulukeshü cü na dugho Nithsüjjen jenka wi benya, nu Apvüwa na akulukeshü wina Mosa ccüneng.

¹⁰Akulukeshü cü na dugho Nithsüjjen jenka wi keben muya meyi anyithu na nkhwencadu.

¹¹Apvüwa na ghangti nu anyi kesü na ma pvüshang ccüneng keben ti Mosa ccüneng. Tsaseng wi Mosa na kemnanpen wi ghoneng lela anyi pvünyi kesü ma kiqua keten Nun tsawa Joshua na Nithsüjjen wi ben wa.

Apvüwa Na Ma Nyithu Ssibentenle Khishikechi

¹²Mosa na Apvüwa wi khi, “Ntsakhiwa no hi anyi hathu ssinu ayyi ciwi walo kizadha, isala no anyi thowa kesun pi hi gweghe wa thsüten khe hi nkizale. No mehaitsü hi chüben nu hi nen benle kesa la kizadha.

¹³Tsalina keujüla no tsüti lethu khili, no kemeshen pi hi kizalo, isathu hi no kekuli sa nu no kenen saki benden. No pi nji sale mizzatenti hawa ha kessiya kesa tsü la meshen chilo.”

¹⁴Apvüwa na khi, “Hi no gweghe waden, nu khangkeya pi no cüden.”

¹⁵Mosa na khineng, “Keujüla no ithu gweghe nwa lethu ithu ya apen ha nteshi thsü lalo.

¹⁶No ithu gweghe nwa lethu nyu khati nu no hi nu n-nyithu nen benle chüya mehai nu? No ithu gweghe keten tsüna ithu na ayyi nyi kepathu jawi makepa kesale chüyaben.”

¹⁷Apvüwa na Mosa kiza, “Hi no kekhe tsüdi saben, kepaghenanye hi no mehaitsü chüben nu no nen kesalina.”

¹⁸Tsaseng wi Mosa na khie, “Nchala, hi ya no keten kewegüwa tsü muya thsülo.”

¹⁹ Apvüwa na luneng, “Hi kemehai kewegü tsüdila ntuwi wa thsüben, nu no keben wi inyan kemethawa tsü khishi chiben. Hi Apvüwa, hi ketizen pi ccüca nu nanketizen pi hi kessiya kesathu cüden.

²⁰Hi no ya immi muya thsü nten, kepaghenanye anyi thola hi mu nu hangya nben,

²¹isala he ikete wi apen kesü ben no alon ha miwi nganya mehai.

²²Khathansha wi hi keten kewegü tsüna pvüdhi wa khe hi no pi alon miwi chi nu hi npi kewa chu ikwen pi no shanbhon yaben.

²³Isanu hi ikwen khuya lethu no isengwa muyaben, isala immi muya nben.”

Bvükeshhu 34

Alonpha Keniwa

(Aye 10.1-5)

¹Apvüwa na Mosa kiza, “Hatuwa ji ti kesa alonpha keni hakhhi yalo, isathu hi no hatu wi pakhhi kesa lonpha keni miwi keben jühthu tsüpi tsü keni miwi zhü cüden.

²Dhitsü ghanen wi kidenya nu Sinai Yikha wi shhugho hi metulo.

³Thola no gweghe nshhugho la; anyi thola ayikha ciwi keten nmu thsüla, nu khaghaneni le amesüsi lela ciwi atsse meya thsüla.”

⁴Tsalina Mosa na kheneng alonpha keni hakhhiya, nu Apvüwa na ma kekiza ti ghanenwa wi mitu na tsü khusen nu Sinai Yikha wi ki.

⁵Apvüwa na akulukeshü wina dugho ma gweghe ciwi ngan, nu ma nyan kemethawa, Apvüwa, tsü khishi chi.

⁶Tsaseng wi Apvüwa na ma tuwi wa nu ma cichi, “Hi, Apvüwa, Anyiza nyu ketizen nu nanketizen pi pong pvü ketenwa tsüle. Hi wan leben minu nten isala nanketizen nu atsentsawa tsüpi ccüca chiden.

⁷Hi abvüye hazar wi lela ijühkhishi ketheng tsü nieden nu nkemehai nu kesami teshi cüden; isala hi abvüye kecheng nu mejü wi lela mathu bajjathu kesami ghenatsanga tsangathu nmetenmeshala sa nben.”

⁸Mosa na wan ayyi wi nkhwendu nu kinyi.

⁹Ma khi, “Apvüwa, no ntsakhiwa hi nen lethu ithu ssinu walo, hi no wi khieben. Anyi hathu na leben kedhu nyi, isala ithu nkemehai nu kesami teshi cü nu pi nnyi sayalo.”

Cenkethenjüwa Tsü Sanengkeya

(Bvü 23.14-19; Aye 7.1-15; 16.1-17)

¹⁰Apvüwa na Mosa kiza, “Hi khili Israel nyithu ssinu cenkenjüh kesü saden. Hi mathu tuwi ayyi khie wila mizzatentithu jawi npi kesa ji kekuli keti sa chiden. Anyi tsüdila hi Apvüwa, kekuli keti sa kechi tsü muya mehai, kepaghenanye hi nthu ghenaqhethiketen kesa kesü sa chiden.

¹¹Hi nansü Ayenthu pi nthu cü kebenwa ha nie yalo. Nthu na atujügü wathu hi nthu tuwi na Amor, Kanaan, Hitti, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu jügüshiaben.

¹²Nthu na wa keten diyyiwa wi hang kebenthu kesüla ssinu nponghula, kepaghenanye tsüna nthu ghenakeshü ca kesü saben.

¹³Tsüti kesawa nye, mathu kekinyipen tsü whengshi, mathu lon kesheng kemethathu tsü yasa, nu mathu cenpvü Asherah mechantsithu tsü pashü cülo.

¹⁴“Nthu na acenpvü kepa wi khiela nkinyila, kepaghenanye hi Apvüwa, anonkemeyenwa, anonkemeyen Nyiza.

¹⁵Nthu na diyyiwa wi anyithu ssinu nponghula, kepaghenanye mathu na ahhansha sapi mathu cenpvü cü nu tsü kekinyi wi nthu cichi nu nthu mechu pi mathu cenpvü kekinyi tsese tsü dsa thsüben.

¹⁶Nthu tsathu na asang nzathu ha yaya, nu tsüthu na mathu sapi hi wi leben tsentsawa nsa thsüla nu tsüthu cenpvü kinyi wa thsüaben.

¹⁷ “Amighe pi acenpvü zhü pi tsüthu nkinyila.”

¹⁸ “Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho tsü nieya. Hi ahza khuchi pi no cü kesa ti Abib sha wi ghanan tagü azimi pi nkechi mesa dsa, kepaghenanye tsü sha wi nthu na Ejipt wina shhughoya.”

¹⁹ “Atsa tssütsewa nu asahang zza süpon tssütsewa tsüdila iji,

²⁰ isala nthu khaghaneni zza pi ma mithon sa kinyi nu gada zza süpon tsüdila kedonli yalo. Keujüla nthu na gada tsü kedonli nsa mvu lethu nthu na tsü sun

taghandhilo. Nthu tsa tssütsewa tsüdila hangshayalo. “Anyi thola kekinyiju nkesen tsü ituwi nghola.

21 “Nthu na ghanan tugho jüwi nthu kekuli saya, isala tagü ghanan witsü kekuli nsala, tsüna alli kechhü tsüle alli kewwi tsüwi sa lela.

22 “Nthu na awhengsu kewwi atuwa wi tsü Matheükedhi Kho tsü salo, nu vvüthimeyi nthu na asu wwi pvügho saghuya lethu Kelishu Kho tsü salo.

23 “Amapi kesü wi nthu npvüza tsüdi kecheng tughu gho hi Apvüwa, Israel Nyizawa kinyilo.

24 Hi nthu tuwi na mizzatenti kepathu jügüshi nu nthu ggü sapi tisiekayi kecü seng wi anyi thola akho ha kecheng sa keben jüwi nthu diyyiwa nkaya thsü nben.

25 “Nthu na asahang kesü pi ahhansha sapi hi kecü wi azimi pi amesa wi kechi saghu pi hi ncüla. Nthu na Shhukeya Kho wi kepathi asahang sa tsüpi dhitsüwa kecu wi nthengla.

26 “Amapi kaghapengla nthu na alli wwi tegüwa asu tsü sen nu Apvüwa jjen wi gholo. “Khaghaneni nyelela aneni zza na ma bvü wi nitu keten tsü npathi dsala.”

27 Apvüwa na Mosa kiza, “Ajüh hathu ha zhüyalo, kepaghenanye hi ajüh hathu miwi na no nu Israel nyithu ssinu cenkethenjüh kesü saden.”

28 Mosa na mangla ndsa nu njjüla ghanan jügha nu aghaja jügha ciwi Apvüwa gweghe ben. Ma cenkethenjüh hathu ha pi alonpha keni miwi zhü — Ayenkhukechithu Tagha.

Mosa na Sinai Yikha wina kecü

29 Mosa na Sinai Yikha wina Ayenkhukechithu Tagha tsü pvünu dugho keten wi ma mmi na wegüthsü sa, kepaghenanye ma Apvüwa ssinu ccüneng kesalina; isala ma tsü nchü.

30 Aaron nu anyi tsüdi Mosa ghangchi nan ma mmi na wegüthsü nu mathu na ma kete wi wa messia.

31 Isala Mosa na mathu ci, tsalina Aaron nu accülikesathu tsüdila ma wi wha nu Mosa na mathu ssinu ccüneng.

32 Tsaseng wi Israel nyithu tsüdila saghu nu ma vüya, nu Mosa na Apvüwa Sinai Yikha wi Ayenthu pi ma kecü tsüdila pi mathu cüa.

33 Mosa na khathansha wi ajühkhi pi mathu kiza cen khe ammi keshangthsü pi ma mmi shangya.

34 Khathansha wi Mosa na Apvüwa keten Nithsüjjen wi du Apvüwa ccüneng khe ma mmi keshangthsü tsü lishi den. Ma akhemi wi shhugho ma ya khilo kesa tsü tsüdila khipi Israel nyithu kiza,

³⁵nu mathu na ma mmi wegüthsü keben tsü mu. Tsaseng wi ma mmi keshangthsü pvüya nu kheneng wa Apvüwa npi keccüneng chu tsü pvüden.

Bvükeshhu 35

Sabbath ghenä Ayenthu

¹Mosa na Israel nyi azitenti maben cigu chinu mathu kiza, “Nthu na ha salo kesa Apvüwa na ahza khuchitheng.

²Nthu na ghanan tugho jüwi nthu kekuli saya, isala tagü ghananwa tsü samethaya, tsüna kemnan tsathang satemetha pi hi Apvüwa wi chidha. Anyi thowa na tsü ghanan wi kekuli sa khe ma pi shü thsülo.

³Sabbath tsathang wi nthu jjen wi anni la nsala.”

Kemetha Nithsüjjen ghenä Kekinyi kesa

(Bvü 25.1-9)

⁴Mosa na Israel nyithu tsüdila kiza, “Anyiza na ahza ha khuchitheng:

⁵Kekinyi kesü sapi Apvüwa cülo. Anyi kesü le kesü lela tsüti samvu kebenwa hathu sengho kekinyi saben: suna, rükatssü, nyelela lezza;

⁶linen kemehai; atsena, nmiepheü, aneni ssenthsü kede;

⁷aneni süpon hyu ghang pi nmieni sa ketheng; asahyu kemehai; akakia chan;

⁸ahula ghenä deli; kényenji deli nu hankedemvu ghenä cüdemvuthu;

⁹keqhaikedi ntsawa deshi keqhan nu depfü kewhengthsü wi kechi ghenä karnelian nu alon men kedhu kepathu.

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen wi Atsanqai

(Bvü 39.32-43)

¹⁰“Nthu jawi sapichü nyi tsüdi gho nu Apvüwa na salo ahza khukechi tsüdila salo:

¹¹Anithsüjjen, ma kemeju nu ma kemeju ameiwa, ma dhasü nu ma chanthu, ma kenthsü, ma zenza nu ma donbvüthu,

¹²Cenkethenjüh Khitson, ma chan nu ma keshan, nu ma keshonthsü;

¹³miz, ma chan nu ma tsanqai tsüdi; amesa pi Anyiza cü kesawa;

¹⁴kewegü ghenä ahula kedonpen nu ma tsanqai; ahula nu ma deli;

¹⁵hankedemvu kemecang ghenä kekinyipen nu ma chan; kényenji deli; hankedemvu; Nithsüjjen jenka keshonthsü;

¹⁶ma miwi mecang pi kinyi keten penwa, lezza pi anyagha kesa, ma chan, nu ma tsanqai tsüdi; akwenkemetsikhu nu ma kedonpen;

¹⁷keshondhi keshonthsü, ma zenza nu ma donbvüthu; shonkevüli jenka keshonthsü;

¹⁸Nithsüjjen kejetenji nu ma thsü nu ma shonkevüli;

¹⁹nu keqhaikedithu na Kemetha Pen wi kekuli kesa wi kepvü thsümenithu — Aaron nu ma tsathu ghenä thsümenithu kemetha.”

Anyithu na Mathu Kekinyithu Senkegho

²⁰Israel nyithu tsüdila Mosa tuwi na bvüa,

²¹nu tsüti samvu kebenthu tsüdila Apvüwa ketenpen Nithsüjjen sale kesa ghenä kekinyi sapi Apvüwa cü. Mathu na kekinyi ghenä nu keqhaikedi thsümeni kesa ghenä nsenthu keyishü tsüdila sengho.

²²Tsüti samvu kebenthu npvüzale nza lela tsüdila akhwesa, akhuna thighi, kwenzza keqhan, ayanthu, suna nu alon menkedhu tsanqai tsüdi sengho satemetha pi Apvüwa wi chi.

²³Linen kemehai; atsena, nmiepheü, nyelela ssenthsü kenmie, aneni ssenthsü kede, aneni süpon hyu ghang pi kenmie, nyelela asahyu kemehai, anyi hathu ha kebenthu tsüdila sengho.

²⁴Anyi rükatssü nyelela lezza khuchi ya kemehaithu tsüdi mathu kekinyi sengho Apvüwa wi chi, nu akakia chan pi kekuli katsüha kesa wi senya kemehai kebenthu na tsü sengho.

²⁵Nza ajikujuthu tsüdila mathu sa ketheng linen kemehai nan nu atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie nan sengho.

²⁶Mathu na aneni ssen pi anan la sa.

²⁷Accülikesathu na pi depfü kewhengthsü nu deshi keqhan miwi chile kesalina karnelian nu alon menkedhu kepathu la sengho,

²⁸nu cüdemvuthu nu ahula ghenä deli, kenyenji deli, nu hankedemvu ghenä.

²⁹Israel nyithu na tsüdila Apvüwa na Mosa wi salo kekiza kekuli tsü samvu kesalina mathu kekinyi sen nu Apvüwa wi gho.

Apvüwa Ketanpen Nithsüjjen ghenä Sapichüthu

(Bvü 31.1-11)

³⁰Mosa na Israel nyithu kiza, “Apvüwa na Judah mizza wi Hur tsawa Uri tsa Bezalel kessiyadha.

³¹Anyiza na kekhang pi ma pong cü nu sapichü, saya kemehai, nu kekuli tsikemehai tsüdila chüshikeya kekhang pi ma cüdha.

³²Sapichü ntsa nu ma tsisa, nu suna, rükatssü, nu lezza sen nu kuliya kemehai ghenä;

³³alon menkedhu ha, achan kuho ghen; nu kekuli tsikemehai tsüdila saya kemehai ghen.

³⁴Apvüwa na sapichü cho pi nyu kepa wi sansiya kemehai pi ma nu Dan mizza wi Ahisamakh tsa Oholiab manyi cüdha.

³⁵Ma anyonsu kepvüthu, ayakekhuchüthu, nu kedechüthu na linen kemehai; atsena, nmiepheü, ssenthsü kenmie, nu athsü kepathu deya kemehai cho tsüdi pi manyi cüdha. Manyi na kekuli tsüdi wi lela sapichü ntsa nu ayakekhuchü nyi.”

Bvükeshhu 36

¹“Bezalel, Oholiab, nu sapichü kepathu Apvüwa na saya kemehai, chüshikeya pi cü kethengthu, Nithsüjjen kemethawa kesa wi nsenthu keyishü tsüdila chü kebenthu na Apvüwa khi kechi tsüdi nieta nu saden.”

Anyithu na Ajuthu Kejon Sengho

²Bezalel, Oholiab, nu sapichü kepathu Apvüwa na saya kemehai pi cü nu nyu kiga mvu ketenthu tsüdi cichi nu mathu kekuli sa shhu yilo kizachi.

³Mathu na Mosa wi Israel nyithu na Nithsüjjen kemethawa kesa ghen khukechi kekinyi tsanqaithu tsüdila muya. Isala Israel nyithu na ghanan kaghapengla mathu kekinyi tsanqaithu sen nu Mosa wi ghoben.

⁴Tsaseng wi sapichü kekuli sa kebenthu na

⁵Mosa kiza, “Anyithu na Apvüwa na salo khi kechi kekuliwa tsü sa keminni sengho bendhale.”

⁶Tsalina Mosa na anyi thola Nithsüjjen kemethawa kesa ghen atsanqai nkuchila yilo kesa ahza kesun pi kemnanpen tsüdi wi chi, isanu anyithu na atsanqaithu nsengho la.

⁷Atsanqai saghu ketheng tsüna kekuli tsüdila sa keminni sadha.

Apvüwa na Ketenpen Nithsüjjen Kesa

(Bvü 26.1-37)

⁸Kekuli sa kebenthu jawi sapichü ntsathu na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen tsü sa. Mathu na linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi de ketheng abe tagha, cherubim tsikezhü ma miwi degüki pi tsü sa.

⁹Kesüsü ma ketikesie meceqe, kesie meter taghakeni nu kemeza meter keni salo.

¹⁰Mathu na tsüthu manga degüghu pi kesü sa nu kepa wi manga tsü la pi makesü saya.

¹¹Mathu na athsü keshen kesüsü wi atsena katen meiwa na tsü shenghu pi degüya.

- 12** Mathu na kesüwa wi athsü atuwa miwi keshenghu deni saya nu tsü makesü keniwa wi athsü asakhenwa miwi keshen deni saya.
- 13** Mathu na suna pi adhasü deni saya nu tsüpi keni tsü ceghu pi kesütan sa thsü.
- 14** Tsaseng wi mathu na aneni ssentsü abe taghakhen pi Nithsüjjen tsü keshon ghen kesü saya.
- 15** Mathu na tsüthu tsüdila ketikesie meceqe, kesie meter tagha kecheng nu kemeza meter keni saya.
- 16** Mathu na tsüthu manga degüghu pi kesütan sa, nu kepawa tugho tsü la pi kesü saya.
- 17** Mathu na kesüwa wi athsü asakhenwa katen miwi keshenghu deni saya, nu kepawa katen miwi la keshenghu deni saya.
- 18** Mathu na lezza pi adhasü saya nu tsüthu pi athsü keni tsü ceghu pi keshonthsü kesü saya thsü.
- 19** Mathu na keshanji keni, kesü na aneni süpon hyu ghang pi kenmie nu kepawa asahyu kemehai pi sa nu pi ameiwa keshan saya.
- 20** Mathu na akakia chan pi Nithsüjjen chan-güthu meshonqhe saya.
- 21** Ajjen chan kesüsü kesie meter mejü nu kemeza senti- meter achentugho nu tugho saya.
- 22** Ajjen chanthu tsüdila zanghuyale kesalina akhuki kenini meceqe zankiya, ajjen chan-gü mabenla tsüti saya.
- 23** Mathu na acülawa ghen achan-gü ngwe saya,
- 24** nu rükatssü pi ma donbvü kesheng ghen jügha sapi tsüthu ccü wi chi, ma donbvü keni pi achan kesü wi ma khuki kewenphi kesüsü tsükiya.
- 25** Mathu na Nithsüjjen na aghawa ghen achan-gü ngwe saya,
- 26** nu rükatssü pi ma donbvü kesheng ghen jügha saya, achan kesü wi ma donbvü kenini.
- 27** Nithsüjjen sengwa niduwa ghen achan-gü tugho saya,
- 28** nu achan-gü keni na ma ccügwen thu ghen.
- 29** Accügwen chan-güthu ha ma ccü wi bhenghu nu tsüti sa senshu ma li cu. Ma ccügwen keni wi achan-gü keni tsü makesü sa.
- 30** Tsalina ciwi achan-gü tazen wi tsü rükatssü pi kesa ma donbvüthu tagha nu tugho na ben, ma donbvü keni na achan-gü kesü ghen.

³¹Mathu na akakia chan pi kentsü ghe na tagha manga saya, manga na Nithsüjjen katen wi achan-gü manga ghe na,

³²manga na ma katen pahanwa ghe na, nu manga na niduwa asengwa chan-gü ghe na.

³³Kentsüchan anonwa tsüna gishü pahan ketan pi achan wi chi, Nithsüjjen katen pahanwa na wa pahan kecu tsüti saya.

³⁴Mathu na suna pi achan-güthu tsü mejuya nu tsüthu pi suna qei wina suna pi meju ketheng kentsüchan tsü gheya.

³⁵Mathu na linen kemehai atsena, nmiepheü, nu sentsü kenmie pi de ketheng pi keshonthsü kesü sa, nu cherubim tsikezhü pi tsü miwi degükiya.

³⁶Keshonthsü tsüpi hagile kesalina mathu akakia chan pi zenza mejü sa nu suna pi mejuya, nu suna dhasüthu la pi chiya. Tsaseng wi rükatssü pi ma donbvü mejü saya nu azenzathu zantenya.

³⁷Nithsüjjen wi kedulen ghe na mathu na linen kemehai atsena, nmiepheü, sentsü kenmie pi de nu ayakhu ketheng pi keshonthsü kesü saya.

³⁸Keshonthsü ha ghe na mathu na azenza manga sa nu adhasüthu pi chiya, nu suna pi tsüthu mabenla mejuya, nu lezza pi azenzathu ghe na ma donbvü manga saya.

Bvükeshhu 37

Cenkethenjüh Khitson Kesa

(Bvü 25.10-22)

¹Bezalel na akakia chan pi Cenkethenjüh Khitson ma kesie sentimeter 110, keti sentimeter 66, nu kemisi senti- meter 66 tsüti saya.

²Ma suna kemetha pi ma non, ma mei, nu ma katen tsüdila meju keväliya.

³Ma tsü kepieji suna qei mejü saya, nu tsüthu pi ma ccü mejü wi chiya, qei kenini pi pahan pahan wi chi.

⁴Ma akakia chan pi tsü kepieji sa nu suna pi tsüthu mejuya,

⁵nu tsüthu pi Akhitson miwi ma qeithu wi tsü ghe chiya.

⁶Ma suna tsen kemetha pi ma keshan kesie sentimeter 110, nu kemeza sentimeter 66, saya.

⁷Ma suna pi cherubim tsi keni cühya,

⁸kesüsü pi ma katen ghapeli wi chile kesalina. Tsü keni pi ma keshan miwi zhüghu pi kesütan sa thsü.

⁹Cherubim tsüna ma keshan miwi kaghangli nu manyi gisha zanshigü pi tsü whengbhon yathsü.

Amesa pi Anyiza Kinyile Kesa ghena Miz Kesa

(Bvü 25.23-30)

¹⁰Ma akakia chan pi miz kesü ma kesie sentimeter 88, kemeza sentimeter 44, nu kemisi sentimeter 66, tsüti cühya.

¹¹Ma suna tsen kemetha pi tsü mejuya nu pi ma katen la meju kevüliya.

¹²Ma fughancü kesa kesü ma kemeza milimeter 75, saya nu suna pi tsü ma katen meju kevüliya.

¹³Ma tsü kepieji suna qei mejü sapi ma ccügwen mejü wi ma ccü keben pen witsü chi.

¹⁴Miz kepieji pi chile kesa qeithu tsüpi fughancü kesa kete wi chi.

¹⁵Ma kepiejithu tsü akakia chan pi sa nu suna pi tsüthu mejuya.

¹⁶Ma suna tsen pi miz wi kesen hyikhu sa; akhu, ahyi, afü, nu akhuzzathu kisengtssü pi kekinyi kesa wi senle kesalina.

Ahula Kedonpen Kesa

(Bvü 25.31-40)

¹⁷Ma suna tsen pi ahula kedonpen saya. Ma suna pi ma donbvü nu ma kukhi cühya; ma tsikesa thighethu, kebvüjjen, nu ma tsangthu pi tsü zhüghu pi kesütan sa thsü.

¹⁸Ma cüna tugho na ma katen ghapeli kechengcheng chang waben.

¹⁹Ma cüna tugho qho kesüsü wi tsikesa thighe kecheng tsüna mcüshüli thighe kebvüjjen nu ma tsangthu saghu pvü keben tsi ti kesa.

²⁰Ahula kedonpen kukhiwa wi tsikesa thighe mejü tsüna mcüshüli thighe kebvüjjen nu ma tsangthu saghu pvü keben tsi ti kesa.

²¹Ciwi kebvüjjen kesü na ma cüna kechengcheng keni cakhu wi ben.

²²Kebvüjjen, ma cüna, nu ahula kedonpen thu tsü suna tsen pi cüghu pi kesütan saya.

²³Ma ahula kedonpen tsü ghena ahula tagü saya, nu kemecangqae nu ma khala kechipen tsü suna tsen pi saya.

²⁴Ma ahula kedonpen nu tsü tsanqaithu tsüdi kesa ghena suna tsen kilogram 35, sen.

Hankedemvu pi Kemecang ghena Kekinyipen Kesa

(Bvü 30.1-5)

²⁵Ma akakia chan pi hankedemvu mecang pi kekinyipen kesü saya. Tsü ketikesie meceqe, kesie sentimeter 45, kemeza sentimeter 45, nu kemisi sentimeter 90, saya. Ma ccügwen mejü wi ma ghacüthu tsü zanghu pi kesütan saya.

²⁶Ma suna tsen pi ma shoni, ma ccügwen mejü, ma ghacüthu, nu ma katen meju kevüliya.

²⁷Ma suna pi ma kepie qei keni saya nu pi ma cakhu wi ma katen ghapeli chiya nu ma kepieji pi chi nu pieya thsüle saya.

²⁸Ma akakia chan pi kepiejithu sa nu suna pi tsüthu mejuya.

Kenyenji Deli nu Hankedemvu Kesa

(Bvü 30.22-38)

²⁹ Ma kenenji deli kemetha la saya, nu hankemehai pi saghu pi hankedemvu saya.

Bvükeshhu 38

Mecang Pi Kekinyipen Kesa

(Bvü 27.1-8)

¹Mecang pi kekinyi ghenä, ma akakia chan pi kekinyipen kesü saya. Tsüna ketikesie meceqe, kesie meter 2.2, kemeza meter 2.2, nu kemisi meter 1.3 saya.

²Ma accügwen mejü li wi tsü ma ghacüthu sa, isanu kekinyipen tsü zanghu pi kesütan saya. Ma lezza pi tsü mabenla mejuya.

³Ma kekinyipen ghenä atsanqai tsüdila saya: kennunpfü, akhu magi keben, akhuzza, ametsi ketsuwa, nu anni khu. Atsanqai ha tsüdila lezza pi saya.

⁴Ma lezza pi anyagha kesü saya nu tsüpi kekinyipen fughancü kesa cakhu wi chi nu tsü yala kekinyipen gishü pahan cuya thsü.

⁵Ma kepie qei mejü saya nu pi ma ccügwen mejü wi chi.

⁶Ma akakia chan pi ma kepieji saya nu lezza pi mejuya,

⁷nu kekinyipen tsü piele kesa wi tsüthu tsüpi ma qei kesüsü wi ghechi. Kahachan pi kekinyipen tsü sa nu ma non wi kaghacang sa theng.

Lezza pi Akwenkemetsikhu Kesa

(Bvü 30.18)

⁸ Ma Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi nza na kekuli sa ketenthu ji ayena lezza pi kwenkemetsikhu nu ma kedonpen kesü saya.

Apvüwa Ketanpen Nithsüjjen Kaghapeng Kesa

(Bvü 27.9-19)

⁹Apvüwa ketanpen Nithsüjjen tsü ghenä ma linen kemehai pi shon kevülithsü saya. Acülawa keshonthsü na ma kesie meter 44,

¹⁰nu rükatssü pi adhasü nu zenza kebhenji sa ketheng tsüpi lezza pi kesa zenza ngwe nu ma donbvü ngwe sapi tsü tsükiya.

¹¹Tsüti aghawa keshon la makesü saya.

¹²Niduwa keshonthsü na ma kesie meter 22, azena tagha nu ma donbvü tagha, nu rükatssü pi kesa adhasü nu kebhenji saya.

¹³Nishuwa kedulen wi keshonthsü na ma kemeza meter 22, saya.

¹⁴⁻¹⁵Kedulen wi ghapeli qho wi keshonthsü meter 6.6, azena kecheng nu ma donbvü kecheng.

¹⁶Keshonthsü tsüdila linen kemehai pi saya.

¹⁷Azenzathu donbvü tsüna lezza pi sa, nu adhasü, kebhenji, nu azena shoni kemejuthu tsüna rükatssü pi saya. Shon keväli zenza tsüdila rükatssü ssüli pi sa.

¹⁸Keshondhi kedulen keshonthsü tsüna linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi de nu ayakhu ketheng pi saya. Tsüna ma keshondhi keshonthsü ti kesie meter 9, nu kemisi meter 2.

¹⁹Azena mejü pi ma donbvü miwi na tsü tsüki theng. Ma adhasü, kebhenji, nu ma shoni wi kemejuthu tsü rükatssü pi saya.

²⁰Anithsüjjen ghenä kejetenji nu ma keshonthu tsüdila lezza pi saya.

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen wi Kesen Mighe Tsanqaithu

²¹Hawa ha alonpha keni miwi Ayenkhukechithu Tagha pi zhü ketheng tsüpi chi ketheng Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kesen mighe tsanqaithu. Ha Mosa na khi kechi wina Levi nyithu keqhaikedi Aaron tsawa Ithamar kekhu wi kekulithu na saya.

²²Judah mizza wi Hur tsawa Uri tsa Bezalel na Apvüwa khi kechi tsüdila saya.

²³Ma kekiqawa na Dan mizza wi Ahisamakh tsa Oholiab, anyonsu kepvüwa, ajikujüwa, nu linen kemehai atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie de ketenwa.

²⁴Kemetha Nithsüjjen ghenä suna satemetha pi Apvüwa wi kechi tsüdila kilogram hazar kesü, tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina.

²⁵Anyithu nyanzhüghu wi rükatssü mukeya 3,430 kilogram, tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina.

²⁶Nyanzhüghu wi zhüya kesathu tsüdila apisa ha meceqe pi chi, anyi kesüsü tsü tsüwi apisa men kenie wina pi chi. Ciwi nyanzhüghu wi kahang mapi ngwe nu tsüna ameiwa zhükeya na anyi 603,550.

²⁷Kemetha Nithsüjjen nu keshonthsü donbvüthu meza kesa ghenä rükatssü 3,400 kilogram sen, ma donbvü kesü kesa wi 34 kilogram sen.

²⁸Bezalel na rükatssü 30 kilogram sen nu zenzathu ghena kebhenji, adhasü, nu ma shoni kemejuthu sa.

²⁹Lezza satemetha pi Apvüwa wi kechi na 2,425 kilogram.

³⁰Ma tsü sen nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kedulen donbvüthu, lezza pi kesa kekinyipen nu ma nyagha, nu kekinyipen wi atsanqaithu tsüdi,

³¹shon kevüli ketheng kevä nu kedulen keshon donbvüthu, Nithsüjjen nu ma shon kevüli wi kevä kejetenji tsüdila saya.

Bvükeshhu 39

Keqhaikedithu Thsümeni Kesa

(Bvü 28.1-14)

¹Mathu atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi kemetha thsümeni saya nu keqhaikedithu na Kemetha Pen wi kekuli kesa wi pvü thsüle kesalina. Apvüwa na Mosa wi khi kechi ti mathu Aaron ghena keqhaikedi thsümeni saya.

²Mathu linen kemehai; atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie, nu sunali pi adepfü kewhengthsü sa.

³Mathu na tsü sapi linen kemehai; atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie wi chile kesalina suna pha ghapasi cühya nu dendhi pi ma li saya.

⁴Mathu adepfü kewhengthsü ghena ali keni saya nu pi ma katen ghapeli wi misüki khvu sa.

⁵Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na atsanqai tsü makesü pi ageshi keqhan mehaitsü degüya nu pi adepfü kewhengthsü wi misüki pi kesütan sa thsü.

⁶Mathu karnelian lonthu tsü kiden-kesha pi suna tsü vüya; mathu sapichü ntsa sa nu Jakob tsa taghakeni nyan pi ciwi zhükiya.

⁷Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na tsüthu pi Israel mizza taghakeni mithon wina adepfü kewhengthsü miwi chi.

Adeshi Keqhan Kesa

(Bvü 28.15-30)

⁸Mathu na adepfü kewhengthsü kesa wi kesen atsanqaithu nu ayakekhu makesü sala adeshi keqhan saya.

⁹Tsüna ketikesie meceqe, kesie sentimeter 22, kemeza sentimeter 22, sa nu shen pi keni saya.

¹⁰Mathu alon menkedhu alen mejü sapi tsü vüya; len atuwa wi rubi, topaz, nu garnet;

¹¹len keniwa wi emerald, safir, nu diamond;

- ¹²len kechengwa wi turquois, agat, nu amethist;
- ¹³len mejüwa wi beril, karnelian, nu jasper tsüti saya. Hathu ha pi tsü mi zhüten pi ma tsisa theng.
- ¹⁴Alon taghakeni ha kesüsü miwi Jakob tsa nyan kesüsü zhüya nu pi Israel mizza mithon saya.
- ¹⁵Adeshi keqhan ghenana mathu sunali tsen sapi kemejüliya.
- ¹⁶Mathu suna khang keni nu suna qei keni saya nu qei keni tsüpi adeshi keqhan ccügwen meiwa miwi tsü chiya.
- ¹⁷Mathu sunali keni tsüpi ma qei keni wi misükiya,
- ¹⁸nu sunali keni ma shi pahanwa tsüpi ma khang keni wi tsü khünkiya, tsüti nu tsüpi adepfü kewhengthsü atuwa misükiya.
- ¹⁹Mathu suna qei keni sapi adeshi keqhan ccügwen ssanwa adepfü kewhengthsü ketsaki katen miwi chiya.
- ²⁰Mathu hela suna qei keni saya nu pi adepfü kewhengthsü keni atuwa ma shi ageshi keqhan mehaisü degü ketheng ketsaki miwi tsü chiya.
- ²¹Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na atsenali pi adeshi keqhan nu adepfü kewhengthsü qeithu tsü khünghu, isanu adeshi keqhan tsüna ageshi keqhan miwi ben nu nkeqhu thsüla.

Keqhaikedi Kepathu Thsümeni Kesa

(Bvü 28.31-43)

- ²²Adepfü kewhengthsü miwi pongca keben agwomejuwa kaghazu tsü mabenla ssenthsü atsena pi saya.
- ²³Ali ku tsü qae nwa thsüle kesalina athsü kezü pi jekevüliya.
- ²⁴⁻²⁶Apvüwa na Mosa kekiza ti ma katen ssanwa maben wi tsü suna tsen pi ahibvü kuti wina linen kemehai; atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi ma tsanzü mighe sa kevüliya.
- ²⁷Mathu na Aaron nu ma tsathu gwomejuwa sa,
- ²⁸ali kemejuthsü, aliwen, linen patono kenkhangwa,
- ²⁹nu linen kemehai; atsena, nmiepheü, nu ssenthsü kenmie pi alaweng keqhan sa nu ayakhu pi ma tsi saya, tsüna Apvüwa na Mosa kekiza ti sa.
- ³⁰Mathu suna tsen pi tsü tsisa nu satemetha kesa zensu "Satemetha pi Apvüwa cüdha" hapi ma miwi jenkiya.
- ³¹Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na atsenali pi tsü misüki pi ali kemejuthsü atuwa misükiya.

Kekuli Sacenkeya

(Bvü 35.10-19)

- ³²Apvüwa ketenpen Nithsüjjenwa wi tsü kekuli tsüdila sacenya. Apvüwa na Mosa kekiza ti Israel nyithu na tsüdila saya.
- ³³Mathu na hathu ha sen nu Mosa wi gho: Anithsüjjen nu ma tsanqaithu tsüdi, ma dhasü, ma khuki, ma kenthsüchan, ma zenza, nu ma donbvüthu;
- ³⁴ma keshan aneni hyu ghang pi nmieni kesa, ma keshan asahyu kemehai pi kesa, keshonthsü;
- ³⁵alonpha keni na ma non wi keben Cenkethenjüh Khitson, ma kepieji, nu ma keshanthu;
- ³⁶miz nu ma tsanqaithu tsüdi, nu amesa pi Anyiza kinyi kesa;
- ³⁷suna tsen pi kesa ahula kedonpen, ma hula, ma tsanqai tsüdi, nu ahula ghenadel;
- ³⁸suna pi kesa kekinyipen, kenyenji deli, hankedemvu; Nithsüjjen wi kedulen keshonthsü;
- ³⁹lezza pi kesa kekinyipen nu ma nyagha, ma kepieji, nu ma tsanqaithu tsüdi; kwenkemetsikhu nu ma donbvü;
- ⁴⁰shon kevüli keshonthsü, ma zenza nu ma donbvüthu; shon kevüli kedulen keshonthsü, nu ma ssülithu; Nithsüjjen kejetenji, ciwi kesenji tsanqaithu tsüdi;
- ⁴¹nu Kemetha Pen wi kepvüji keqhaikedithu thsümeni kemethathu tsü — keqhaikedithu Aaron nu ma tsathu ghenadel thsümeni kemethathu.
- ⁴²Apvüwa na Mosa kekiza ti Israel nyithu na kekuli tsüdila saya.
- ⁴³Mosa na pala tsüdi ghang wa nu mathu na tsüdi wila Apvüwa na khi kechi ti sa ketheng muya. Tsalina Mosa na sawegü pi mathu cüa.

Bvükeshhu 40

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen Kesha

- ¹Apvüwa na Mosa kiza,
- ²“Asha atuwa atsathang atuwa wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjenwa tsü salo.
- ³Ayengkukechithu Tagha ma non wi keben Cenkethenjüh Khitson tsüpi ajjen non wi chi, nu keshonthsü pi ma tuwi chiya.
- ⁴Miz pie gho nu ma tsanqai pi ma miwi chi. Ahula kedonpen la pie gho ahula pi ma miwi don.

- ⁵Cenkethenjüh Khitson tuwi hankedemvu pi mecangle kesalina suna pi kesa kekinyipen tsüpi chi nu Nithsüjjen wi kedulen keshonthsü tsüpi hagilo.
- ⁶Mecang pi kinyile kesa ghen kekinyipen tsüpi Nithsüjjen tuwi chi.
- ⁷Kwenkemetsikhu wi atssü pi chi nu pi Nithsüjjen nu kekinyipen manyi jüwi donya.
- ⁸Ma kevä wi shonkevüli saya nu kedulen wi keshonthsü pi chiyalo.
- ⁹“Tsaseng wi kemetha deli pi Nithsüjjen nu ma tsanqaithu tsüdi nyenya nu tsü satemetha chithu tsüna metha ben.
- ¹⁰Tsaseng wi adeli pi kekinyipen nu ma tsanqaithu tsüdi nyenya nu tsü satemethatha chithu tsüna metha ben.
- ¹¹Tsü makesü kwenkemetsikhu nu ma donbvüthu la satemetha chilo.
- ¹²“Aaron nu ma tsathu ssigho Nithsüjjen kedulen wi keccüna tssükizü thsülo.
- ¹³Keqhaikedi thsümeni pi Aaron pvü thsü, adeli pi ma nyen, hati nu ma satemetha chilo, isanu ma yala keqhaikedi sala hi kekuli sa thsü.
- ¹⁴Ma tsathu ssigho agwomejuwa pi mathu pvü thsülo.
- ¹⁵Pi mathu ba kenyen ti adeli pi mathu la nyen cülo, isanu mathu yala keqhaikedithu saya thsülo. Adeli pi kenyenwa ha matsü ghaketen tsüdi wi mathu sapi keqhaikedithu sa thsüden.”
- ¹⁶Apvüwa na kekhi ti Mosa na tsüdi saya.
- ¹⁷Tsalina mathu na Ejipt keteshi mapi keniwa asha atuwa wi atsathang atuwa wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjenwa tsü saya.
- ¹⁸Mosa na ma donbvüthu pi sheng, ma chan-güthu zanki, ma kentsü chanthu pi chi, nu ma zenza pi shengya.
- ¹⁹Apvüwa na kekhi ti ma kemeju pi Nithsüjjen miwi shizigheya nu ma kemeju ameiva pi tsü miwi chiya.
- ²⁰Tsaseng wi ma alonpha keni tsü khuya nu pi Cenkethenjüh Khitson non wi chiya. Ma kepiejithu pi Khitson qeithu wi chiya nu ma keshan pi shanya.
- ²¹Tsaseng wi ma Khitson tsüpi Nithsüjjen non wi chi nu keshonthsü pi hagiya. Apvüwa kekhi ti ma hati nu athsü pi Cenkethenjüh Khitson tsü shanya.
- ²²Ma miz pi Nithsüjjen non wi keshonthsü na ameiva aghawa wi tsü chi,
- ²³nu Apvüwa na kekhi ti amesa pi Apvüwa kecü tsüpi ma miwi chi.
- ²⁴Ma ahula kedonpen pi Nithsüjjen non wi miz kejentan acülawa wi tsü chi,
- ²⁵nu Apvüwa na kekhi ti ma ciwi Apvüwa tuwi na ahula tsü canki.

- 26**Ma suna pi kesa kekinyipen tsüpi Nithsüjjen non wi keshonthsü tuwi chi,
27nu Apvüwa na kekhi ti hankedemvu pi mecang.
28Ma keshonthsü pi Nithsüjjen kedulen wi tsü hagi,
29nu ma mecang pi kekinyi ghena kekinyipen tsüpi keshonthsü tuwi chi. Apvüwa na kekhi ti ma tsü miwi mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi hhansha sachi.
30Ma kwenkemetsikhu wi atssü pi chi nu pi Nithsüjjen nu kekinyipen manyi jüwi donya.
31Mosa, Aaron nu ma tsathu na ciwi mathu kwenmetsi nu mathu ccü bhu,
32Apvüwa na kekhi ti khathansha wi mathu na Nithsüjjen nu kekinyipen wi du khe.
33Mosa na shon kevüli sapi Nithsüjjen nu kekinyipen vüya nu keshonthsü pi shon kevüli kedulen wi hagi. Tsüti ma kekuli tsüdila sacenya.

Apvüwa Ketenpen Nithsüjjen Miwi Akulukeshü
 (Scs 9.15-23)

- 34**Tsaseng wi akulukeshü na gho Nithsüjjen tsü kejiya nu Apvüwa keten kewegü na tsü pongya.
35Ha ghena Mosa na Nithsüjjen wi du meyala.
36Khathansha wi akulukeshü na Nithsüjjen teshi khe Israel nyithu na mathu kemnanpen ketsen sen nu apen kepa wi wa.
37Akulukeshü na ciwi keben chu mathu na kemnanpen nketsen.
38Mathu na kegoedeja keten chuli aghanan lethu Apvüwa na keten kulukeshü nu aghaja lethu anni keqhe na Nithsüjjen miwi keben mu.

Leviyen

Leviyen 1

Ahhanshakesa Maben pi Kemecang

- ¹Apvüwa na ma ketenpen Nithsüjjen wina Mosa cichi nu ayen hathu ha pi ma cü,
- ²Israel nyithu na ahhansha sapi kekinyi wi nie thsüle kesalina. Anyi kesüle kesü lela asahang pi ahhansha sa kekinyi wi tsü ma mesüsi nyelela ma khaghaneni nyelela ma neni kesü saya mehai.
- ³Keujüla ma mesüsi pi mecang pi kekinyi sa lethu ma amesü süpon nyu ghojünkeya mangla nkemi nsenghothu yishü. Ma tsüpi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi kinyi chithu Apvüwa na ma kinyi kechi tsü yaben.
- ⁴Anyiwa na ma kwen chang pi asahang li miwi chi nu tsüna ma kesamithu sen nu bvüa kesa hhansha saben.
- ⁵Ma ciwi amesü süpon tsü pathi, nu Aaron nyi keqhaikedithu ya ajjü tsüpi Apvüwa cü thsü, nu tsaseng wi tsüpi Nithsüjjen kedulen wi chi ketheng kekinyipen ccügwen mejü qho keghülo.
- ⁶Tsaseng wi ma asahang tsü hyu shhi pi nu ma sa tsü hah,
- ⁷nu keqhaikedithu na achan pi kekinyipen miwi chi nu anni sachi.
- ⁸Mathu na asa tsü ma li nu ma kethu saghu pi anni miwi chi.
- ⁹Anyi tsüwa na asa ma pvüsheng nu ma ccüthu tsü bhu, nu keqhaikedi kekuli sa kebenwa na ahhansha maben pi kekinyipen miwi tsü mecang. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.
- ¹⁰Keujüla anyi tsüwa na ma khaghaneni nyelela aneni pi kinyi lethu tsüna asüpon nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.
- ¹¹Ma tsüpi kekinyipen na aghawa pathi, nu keqhaikedithu na ajjü tsüpi kekinyipen ccügwen mejü wi keghü chiben.
- ¹²Anyi tsüwa na asa tsü kaha seng wi keqhaikedi kekuli sa kebenwa na asa tsüdila ma li nu ma kethu saghu pi anni miwi chiben.
- ¹³Anyi tsüwa na asa tsü ma pvüsheng nu ma ccüthu tsü bhu, nu keqhaikediwa na ahhansha tsüpi Apvüwa cüben, nu tsü maben pi kekinyipen miwi tsü mecang. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.
- ¹⁴Keujüla anyi tsüwa na awa kesü sengho mecang pi kekinyi sa lethu tsüna nkhetsü nyelela tuktur kesü nsathu yishü.
- ¹⁵Keqhaikediwa na tsüpi kekinyipen wi chi, ma sun taghandhi nu ma li pi kekinyipen miwi mecang ben. Ma jjü tsüpi kekinyipen katen wi keghü chiben.

¹⁶Ma ma tezi nu ma kenyethu tsü pfü pi kekinyipen na nishuwa ajuwen kechipen wi tsü khala.

¹⁷Ma ma gisha keni ghanen nu tsü nzandhila ma pvüwa tsü mezüqhe, tsaseng wi tsü maben pi kekinyipen miwi mecang ben. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.

Leviyen 2

Asu pi Kekinyi

¹Anyi kesüle kesü lela asu pi kekinyi kesü sa lethu ma atuwa sa tsü don pi awheng sa. Ma oliv deli nu hankedemvu pi tsü miwi chi,

²nu tsü sen nu Aaron nyi keqhaikedithu wi gho. Keqhaikedi kekuli sa kebenwa na awheng, adeli, nu hankedemvu awha kesü khuya nu tsü maben pi Apvüwa cüdha le kesa zensu wina tsüpi kekinyipen miwi mecang ben. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.

³Asu pi kekinyi kesa wi kesentu tsüna keqhaikedithu ji; tsüna atsse pi Apvüwa cü kesa wi khushikeya ghen metha ntsawa.

⁴Keujüla annibhon wi kegü mesa pi kekinyi sa lethu azimi pi nchila. Tsüna awheng nu oliv deli saghu pi amesa shamlu nyelela adeli pi awheng tsü nyen pi ghapasi güya mehai.

⁵Keujüla kegü khu wi kegü mesa pi kekinyi sa lethu tsüna awheng nu oliv deli saghu pi azimi nchila güben.

⁶Nthu tsüpi kekinyi kesa wi pakhi pi kizzakiki sa nu adeli pi ma miwi keshuchi.

⁷Keujüla kennunpfü wi kegü mesa pi kekinyi sa lethu tsüna awheng nu oliv deli saghu pi güben.

⁸Tsüpi kekinyi kesü sapi Apvüwa cü nu pi keqhaikediwa cüthu ma tsü sen nu kekinyipen wi waben.

⁹Tsü maben pi Apvüwa cüdha le kesa zensu wina keqhaikediwa na tsü pahan khuya nu sen wa kekinyipen miwi mecang ben. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.

¹⁰Pi kekinyi kesa wi kesentu tsüna keqhaikedithu ji; tsüna atsse pi Apvüwa cü kesa wi khushikeya ghen metha ntsawa.

¹¹Nthu na asu pi Apvüwa kekinyi kesa kesü wila azimi nsenla; nthu atsse pi Apvüwa kekinyi kesa wi azimi nyelela anikholi nsenla.

¹²Nthu na amapi kaghapen alli kewwi su tsü sen nu Apvüwa wi ghoben, isala tsüpi kekinyipen miwi nmecangla.

¹³Asu pi kekinyi tsüdi wila amcü pi chi, kepaghenanye amcü na nthu nu Anyiza jüwi cenkethenjüh kesü. (Nthu na kekinyi kesa tsüdi wi amcü pi chilo.)

¹⁴Nthu na alli kewwi su atuwa sengho Apvüwa wi kekinyi sa lethu asu tsüpi mecang nyelela tenegüchha pi kinyilo.

¹⁵Oliv deli nu hankedemvu pi tsü miwi chi.

¹⁶Keqhaikediwa na atsse nu adeli pahan pi cü kesa zensuwa tsü nu hankedemvu tsüdi saghu pi atsse pi Apvüwa kekinyi sala mecang ben.

Leviyen 3

Kecca ghenä Kekinyi

¹Anyi kesüle kesü lela ma mesüsi pi kecca ghenä kekinyi sa lethu tsüna amesü ghala nyelela asüpon nyu ghojünkeya mangla nkemi saben.

²Anyi tsüwa na ma kwen chang pi asahang miwi chi nu tsüpi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi pathi ben. Aaron nyi keqhaikedithu na ajjü tsüpi kekinyipen ccügwen mejü wi keghü chi,

³nu asahang sa hathu pila atsse pi Apvüwa kekinyi sala khuchi: ma pvüsheng kethu tsüdi,

⁴ma megen ma miwi kethu kebenthu, nu ma mechen kemehai ntsa.

⁵Keqhaikedithu na ha tsüdi pi mecang pi kekinyi gweghe kekinyipen miwi mecang ben. Apvüwa na atsse pi kekinyi hawa han nenden.

⁶Keujüla khaghaneni nyelela aneni pi kecca ghenä kekinyi sa lethu asüpon nyelela aghala lela saya mehai, isala nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.

⁷Keujüla anyi kesü khaghaneni khuchithu,

⁸ma kwen chang pi asahang li miwi chi nu Nithsüjjen tuwi na tsü pathi ben. Keqhaikedithu na ma jü tsüpi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chiben,

⁹nu asahang sa hathu pila atsse pi Apvüwa kekinyi sala khuchi: ma kethu, ma ghanu-kisü, ma kanku ghatsan kethu tsüdi, ma pvüsheng wi kethu tsüdi,

¹⁰ma megen nu ma miwi kethu kebenthu, nu ma mechen kemehai ntsa.

¹¹Keqhaikedi kekuli sa kebenwa na ha tsüdi pila atsse pi Apvüwa kekinyi sala pi kekinyipen miwi mecang ben.

¹²Keujüla anyi kesü aneni khuchithu,

¹³ma kwen chang pi asahang li miwi chi nu Nithsüjjen tuwi na tsü pathi ben. Keqhaikedithu na ma jü pi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chiben,

¹⁴nu ma sa hathu pila atsse pi kekinyi sala pi Apvüwa cüben; ma pvüsheng wi ma kethu tsüdi,

¹⁵ma megen nu ma miwi kethu kebenthu, nu ma mechen kemehai ntsa.

¹⁶Keqhaikediwa na ha maben pi kekinyipen miwi mecang nu atsse pi kekinyi sala Apvüwa kenen saben. Ma pvüsheng kethu tsüdila Apvüwa ji.

¹⁷Israel nyithu na ma pvüsheng kethu nyelela ajjü dsakeya nmi; hawa ha ayen, Israel nyithu tsüdi kahe wi hang lela anuphanla ha nieben.

Leviyen 4

Aghandu Nkenye wi kesami ghenä Kekinyi

¹Apvüwa na ahza pi Mosa cü,

²nu Israel nyithu wi kiza thsü, anyi kesüle kesü lela aghandu nkenye wi sami nyelela Apvüwa yenkhuchithu pakhi lethu ayen hathu ha nieben.

³Keujüla keqhaikediwa na sami nu kesazzi sengho anyithu miwi chi lethu ma amesü zza asüpon nyu ghöjünkeya mangla nkemi sengho ma kesami ghenä ahhansha sapi Apvüwa wi chiben.

⁴Ma amesü süpon tsü ssinu Nithsüjjen kedulen wi gho ma kwen chang pi tsü li miwi chi nu ciwi Apvüwa tuwi na tsü pathi ben.

⁵Tsaseng wi keqhaikediwa na amesü jü tsü pahan khuya nu sen nu Nithsüjjen non wi du.

⁶Ma kwenzza pi ajjü non wi tsü tenchi nu pi keshonthsü kemetha tuwi tagü tughu keghü chiben.

⁷Tsaseng wi ma ajjü pahan sen wa Nithsüjjen non wi ma ccügwen wi hankedemvu pi kekinyipen ghacüthu miwi chiben. Ma ajjü ma gilli tsüpi Nithsüjjen kedulen wi ahhansha kesa kemecang wi sen keten kekinyipen donbvü ccü wi keshu chiben.

⁸Ma amesü süpon ha gwo wi ma kethu tsüdi, ma pvüsheng wi kethu,

⁹ma megen nu ma miwi kethu kebenthu, nu ma mechen kemehai ntsa khuya ben.

¹⁰Keqhaikediwa na ma kethu ha khusen wa mecang pi kekinyi wi sen keten kekinyipen miwi mecang ben, tsüna ma kecca ghenä kekinyi sa pathi nu ma kethu pi kekuli tsü makesü saben.

¹¹Isala ma asa ma hyu, ma sa tsüdi, ma li, ma ccüthu, ma pvüsheng, ma kughungthu saghu,

¹²tsüdi khusen wa kemnanpen na ameiwa ajuwen pi keshusha keten kemetha pen wi achan miwi chi nu anni pi mecang ben.

- 13**Keujüla tsüna Israel nyithu mabenla aghandu nkenye wi sami nu Apvüwa yenhukechithu kesü kepakhhi ghenä sazzä lethu,
- 14**kesami tsü chüya meyi anyi tentiwa na kesami ghenä kekinyi amesü süpon kesü sengho ben. Mathu na tsü ssinu Nithsüjjen wi Apvüwa tuwi gho ben;
- 15**accülikesathu na mathu kwen chang pi asahang tsü li miwi chi nu ciwi tsü pathiben.
- 16**Keqhaikedi ntsathu na asa jju pahan khusen Nithsüjjen wi du,
- 17**ma kwenzza pi ajju tsü non wi tenchi nu pi keshonthsü tuwi tagü tughu keghü chiben.
- 18**Ma ajju pahan sen wa Nithsüjjen non ma ccügwen wi hankedemvu pi kekinyipen ghacüthu miwi chi nu ajju ma gilli tsüpi Nithsüjjen kedulen wi ahhansha kesa kemecang wi sen keten kekinyipen donbvü ccü wi keshu chiben.
- 19**Tsaseng wi ma sa kethu tsüdi khusen wa tsüpi kekinyipen miwi mecang ben.
- 20**Ma amesü süpon pi kesami ghenä kekinyi kesa tsü makesü amesü süpon ha la pi tsüti saben. Ma hati nu anyithu kesami ghenä ahhansha sa chithu mathu kesami teshi pi cüaben.
- 21**Tsaseng wi ma amesü süpon tsü ssi shhula kemnanpen na ameiwa ma kesami ghenä amesü süpon pi kemecang tsüti tsüpi mecang ben. Hawa ha anyi tenti kesami tsü sen bvüale kesa ghenä kekinyi kesü.
- 22**Keujüla tsüna kekhang kesen nyi kesü aghandu nkenye wi sami nu Apvüwa yenhukechithu kesü kepakhhi ghenä sazzä lethu,
- 23**ma ma kesami tsü chüya meyi, ma kekinyi ghenä aneni süpon nyu ghojünkeya mangla nkemi kesü sengho ben.
- 24**Ma kwen chang pi asahang tsü li miwi chi nu kekinyipen na aghawa mecang pi kekinyi sahang kepathi pen witsü tsü pathiben. Hawa ha kesami sen bvüale kesa ghenä kekinyi kesü.
- 25**Keqhaikediwa na ma kwenzza pi asahang jju witsü tenchi, nu tsüpi accügwen wi kekinyipen ghacüthu miwi chi, nu ajju ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keshu chi ben.
- 26**Tsaseng wi ma asa kethu tsüdi pi kekinyipen miwi mecang ben, tsüna ma kecca ghenä kekinyi sa pathi nu ma kethu pi mecang kesa tsü makesü saben. Hati nu keqhaikediwa na kekhang kesen wa kesami ghenä ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.
- 27**Keujüla tsüna anyi jümü kesü aghandu nkenye wi sami nu Apvüwa yenhukechithu kesü kepakhhi ghenä sazzä lethu,

²⁸ma ma kesami tsü chüya meyi, ma kekinyi ghenani ghala nyu ghojünkeya mangla nkemi kesü sengho ben.

²⁹Ma kwen chang pi asahang tsü li miwi chi nu kekinyipen na aghawa mecang pi kekinyi sahang kepathi pen witsü tsü pathi ben.

³⁰Keqhaikediwa na ma kwenzza pi asa jju witsü tenchi, nu tsüpi accügwen wi kekinyipen ghacüthu miwi chi, nu ajjü ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keshu chiaben.

³¹Tsaseng wi ma kecca ghenani kekinyi sa pathi nu ma kethu khupi kesa tsüti asa tsü kethu tsüdila khupia, nu ma tsü sen wa kekinyipen miwi mecang nu Apvüwa na ma han tsü nenben. Hati nu keqhaikediwa na anyi tsüwa kesami ghenani ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

³²Keujüla anyi kesü ma kesami ghenani kekinyi khaghaneni sengho lethu tsüna ghala nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.

³³Ma kwen chang pi asahang tsü li miwi chi nu kekinyipen na aghawa mecang pi kekinyi sahang kepathi pen witsü tsü pathi ben.

³⁴Keqhaikediwa na ma kwenzza pi ajjü witsü tenchi, nu tsüpi accügwen wi kekinyipen ghacüthu miwi chi, nu ajjü ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keshu chiaben.

³⁵Tsaseng wi ma kecca ghenani kekinyi sa pathi nu ma kethu khupi kesa tsüti asa tsü kethu tsüdila khupi, nu ma tsüpi atsse pi kekinyi sapi Apvüwa kecü tsü saghu pi kekinyipen miwi mecang ben. Hati nu keqhai- kediwa na anyi tsüwa kesami ghenani ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

Leviyen 5

Kesami ghenani Kekinyi wi Nsathu Keyishü

¹Kesami ghenani kekinyi wi hathu nsathu yishü. Keujüla anyi kesü ci pi ajüh kaghakhipen wi ma chüza cüki khichilo khi, nu ma kemu nyelela kiza tsü khi meyala lethu ma tsü ghenani ketizen saben.

²Keujüla anyi kesü aghandu nsala katsüha keccüna wi nkemetha ameseng tsü kidhen lethu ma tsüti sadha kesa chüya meyi ma sazzidha.

³Keujüla anyi kesü aghandu nsala anyi gwo wi nkemetha katsüha lela kidhen lethu ma tsüti sadha kesa chüya meyi ma sazzidha.

⁴Keujüla anyi kesü ajjügi katsüha wi lela nkiden nkeshala kishen lethu ma tsüti sadha kesa chüya meyi ma sazzidha.

⁵Anyi kesü ma sazzi lethu ma kesami tsü nkhishithu yishü,

⁶nu ma kesami kutimen ghen a khaghaneni nyelela aneni aghala kesü sengho Apvüwa wi kekinyi saben. Keqhaikediwa na anyi tsüwa kesami ghen ahhansha saben.

⁷Keujüla anyi kesü khaghaneni nyelela aneni khuchi meya lethu, ma kesami kutimen ghen a nkhetsü nyelela tuktur keni sen nu Apvüwa wi ghoben; kesü na kesami ghen a kekinyi nu kepawa na mecang pi kekinyi ghen a.

⁸Ma tsü keni sen nu keqhaikediwa wi ghothu ma awa atuwa pi kesami ghen a kekinyi saben. Ma awa sun tsü taghandhi isala ma li tsü zandhi nben.

⁹nu ma jju pahan pi kekinyipen kete wi keghü chiben. Ajjü ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keji thsü. Hawa ha kesami sen bvüale kesa ghen a kekinyi.

¹⁰Tsaseng wi ayenthu kenie wina ma wa keniwa tsüpi mecang pi kekinyi saben. Keqhaikediwa na hati nu anyi tsüwa kesami ghen ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

¹¹Keujüla anyi kesü nkhetsü nyelela tuktur keni khuchi meya lethu, ma kesami ghen a kekinyi ghen a awheng kilogram kesü sengho ben. Ma oliv deli nyelela hankedemvu pi ciwi chi nben, kepaghenanye hawa ha asu pi kekinyi nyela kesami ghen a kekinyi kesü.

¹²Ma tsü sen nu keqhaikediwa wi ghothu ma tsüdi pi Apvüwa cü kesa zensu wi awa kesü khuya nu atsse pi kekinyi ti ma tsüpi kekinyipen miwi mecang ben. Hawa ha kesami sen bvüale kesa ghen a kekinyi kesü.

¹³Hati nu keqhaikediwa na anyi tsüwa kesami ghen ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben. Asu pi kekinyi kesa ti awheng kesentu tsüna keqhaikediwa ji saben.

Kedhineng ghen a Kekinyithu

¹⁴Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü.

¹⁵Keujüla anyi kesü aghandu nsala Apvüwa tuwi kemethathu tsüpi ncüla sami lethu, ma kedhineng kekinyi ghen a khaghaneni nyelela aneni süpon kesü nyu ghojünkeya mangla nkemi sen nu Apvüwa wi ghoben. Ma men tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina khidhi ben.

¹⁶Ma pi ncüla kesa tsü ma mithon tsü miwi gishü meza wi ngwe pi wwapi ndhinengthu yishü. Ma tsüpi keqhaikediwa cüben, nu keqhaikediwa na asahang tsüpi anyi tsüwa kesami ghen ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

¹⁷Keujüla anyi kesü aghandu nsala Apvüwa yenkhukechithu kesü pakhi nu sami lethu, ma sazzidha nu tsü kutimen ndhinengthu yishü.

¹⁸Ma kedhineng kekinyi sale khaghaneni nyelela aneni süpon nyu ghojünkeya mangla nkemi kesü sen nu keqhaikediwa wi ghoben. Ma men tsüna tsü tsüwi

apisa men kenie wina khidhi ben. Keqhaikediwa na anyi tsüwa na aghandu nsala sami kesa ghen ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

¹⁹Hawa ha ma kesami sapi Apvüwa shun kesa ghen kedhineng kekinyi kesü.

Leviyen 6

¹ Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü.

²⁻³Keujüla anyi kesü ma pvüshang Israel nyiwa na pi cü ketheng tsüpi nccüneng mvula nyelela ma wi pala pahan ghanfüya nyelela ma mechu nyelela pala pahan bhatagha kesa tsü ghen milimesa nu ma tsü nmule khi nu kekishen wina sami pi Apvüwa shun lethu ma kekinyi kesü saben.

⁴⁻⁵Khathansha wi anyi kesü na ma alen hathu kesü wila sami khe, ma atsentsa nkenye wina mangwa muya khe tsü dhineng ben. Ma sazzidha kesa chükeya ghanan wi ma mithon tsü mi gishü meza wi ngwe pi wwa pi ma pvüwa ndhinengthu yishü.

⁶Ma Apvüwa wi kedhineng kekinyi ghen khaghaneni nyelela aneni süpon kesü nyu ghojünkeya mangla nkemi sen nu keqhaikediwa wi ghoben. Ma men tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina khidhi ben.

⁷Keqhaikediwa na anyi tsüwa kesami ghen ahhansha sa chithu ma kesami teshi pi cüaben.

Ahhanshakesa Mabenla Pi Kemecang

⁸Apvüwa na Mosa kiza,

⁹mecang pi kekinyi yenthu hapi Aaron nu ma tsathu cü thsü. Mecang pi kekinyi tsüpi aghaja thangthang kekinyipen miwi chi, nu anni ya tsü mecangki ben thsüben.

¹⁰Keqhaikediwa na linen gwomejuwa kaghazu nu patono kenkhangwa pvüya nu kekinyipen miwi mecang pi kekinyi khala tsü khupi nu tsüthu pi kekinyipen kete wi chiaben.

¹¹Tsaseng wi ma thsümeni kemiliya nu kemecang khala tsü khusen shhula kemnanpen na ameiwa kemetha pen wi chi.

¹²Kekinyipen wi anni tsüna n-nün thsüla mecangki ben thsü. Ghanen kaghapenla keqhaikediwa na achan pi anni miwi chi, mecang pi kekinyi ghen kecükepeng pi ma miwi chi, nu kecca ghen kekinyi ma kethu tsü pi mecang.

¹³Kekinyipen wi anni tsüna n-nün thsüla keshüthangla mecangki ben thsü.

Asu pi Kekinyi

¹⁴Hathu ha asu pi kekinyi yen. Aaron nyi keqhaikedi kesü asu pi Apvüwa wi kekinyi tsüna kekinyipen tuwi saben.

15 Tsaseng wi ma awheng awha kesü, adeli, nu ma miwi hankedemvu tsü khuya nu tsü maben pi Apvüwa cüdha le kesa zensu wina tsüpi kekinyipen miwi mecang. Apvüwa na kekinyi ha kemecang han nenden.

16-17 Keqhaikediwa na ma gilli tsü dsaben. Tsüna azimi pi nchila amesa gü nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen ccühha kemetha pen wi tsü dsaben. Atsse pi kekinyi tsü Apvüwa na keqhaikedithu shei sapi mathu cüdha. Tsüna kesami ghenä kekinyi nu kedhineng kekinyi ti metha ntsawa.

18 Abvüye shagha keten tsüdi wi Aaron shicü npvüzathu na atsse pi Apvüwa kekinyi mathu shei tsü dsaben. Anyi kesüle kesü lela atsse pi kekinyi tsü kidhen lethu tsü kemetha kekhangwa tsüna ma patena ben.

19 Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü,

20 tsüna Aaron nyi keqhaikedi kesü khuthi pi satekemetha ghenä. Ma khuthi pi satekemetha ghanan wi ma awheng kilogram kesü, (ghanan kaghapen asu pi kekinyi tsü meceqe) pahan pi aghanen nu pahan pi shitawa wi tsüti Apvüwa wi kekinyi saben.

21 Adeli pi tsü saghuya nu kegü khu kesü wi güya nu tsü pakhhi paghe pi asu pi kekinyi kesü ti sa, Apvüwa na ma han tsü nenden.

22 Abvüye shagha keten tsüdi wi Aaron shicü tsüdi Keqhaikedi ntsa sa kebenwa na kekinyi ha saben. Tsüna ahhansha sapi Apvüwa kecü ti mecangtha saben.

23 Keqhaikediwa na asu pi kekinyi kesa tsü keula ndsala maben pi mecang shaben.

Kesami ghenä Kekinyi

24 Apvüwa na Mosa kiza,

25 kesami ghenä kekinyi yenthu hapi Aaron nu ma tsathu cü thsü. Kesami ghenä kekinyi sahang tsüpi kekinyipen na aghawa mecang pi kekinyi sahang pathi keten pen witsü pathiben. Hawa ha kekinyi kemetha ntsa kesü.

26 Asahang pi ahhansha sa keben keqhaikediwa na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen ccühha kemetha pen wi tsü dsaben.

27 Anyi le atsanqai lela asahang sa tsü kidhen lethu tsü kemetha kekhangwa tsüna ma patena ben. Keujüla asa jju na athsümeni miwi kaki lethu tsü sen wa ghasülo.

28 Ayyipfü pi asa tsü shvu lethu tsü pacha, nu amighepfü sen lethu tsü mese nu atssü pi qhu pilo.

29 Keqhaikedi theghi npvüza kesüle kesü lela kekinyi tsse ha dsaya mehai; ha metha ntsawa.

³⁰Isala keujüla ajjü sengho Nithsüjjen non wi kesami sen bvüale kesa keccüna sathu, asahang tsü ndsala tsüpi mecang nsathu yishü.

Leviyen 7

Kedhineng ghenä Kekinyithu

¹Ha kedhineng ghenä kekinyithu yen, tsüthu na metha ntsawa.

²Kekinyi ha ghenä asahang tsüpi kekinyipen na aghawa mecang pi kekinyi sahang pathi keten pen wi tsü pathi ben, nu ma jju tsüpi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chi.

³Ma kethu tsüdila khupia, nu pi kekinyipen miwi kinyi: ma ghanu kethu, ma pvüsheng kemeju kethu,

⁴ma megen nu ciwi ma kethu, nu ma mechen kemehai ntsawa.

⁵Keqhaikediwa na ma kethu maben pi kekinyipen miwi atsse pi Apvüwa wi kekinyi ti mecang ben. Hana kedhineng kekinyi kesü.

⁶Keqhaikedi theghi npvüza kesüle kesü lela ha dsaya mehai, isala tsüpi kemetha pen wi dsaben, kepaghenanye tsüna metha ntsawa.

⁷Ciwi ayen kesü tsüna kesami ghenä kekinyi nu kedhineng kekinyi ghenä la saben: asa tsüna keqhaikedi ahhansha sa kechiwa ji.

⁸Asahang mecang pi kekinyi sa ketenwa hyu tsüna keqhaikedi ahhansha sa kechiwa ji.

⁹Asu pi kekinyi wi pi annibhon wi gü nyelela kennunpfü nyelela kegü khu wi nnun ketheng tsüdi keqhaikedi kuggü pi Anyiza kecüwa ji.

¹⁰Isala npi kegü asu pi kekinyi tsüdi adeli pi saghu le nsaghu lela tsüna Aaron nyi keqhaikedithu ji tsüpi mathu meceqe gishü yaben.

Kecca Ghenä Kekinyi

¹¹Ha kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa kecü yenthu.

¹²Keujüla anyi kesü na kekinyi hapi nkesengcha kekinyi sapi Anyiza kecü ti sa lethu, ma asahang pi ahhansha sale kesawa tsüpi azimi nkechi mesa pi kekinyi: awheng pi oliv deli saghu pi kegü mesa nyelela amesa ghapasi gü nu oliv deli pi nyen ketheng nyelela awheng kemehai pi oliv deli saghu amesa gü ketheng, tsü gweghe khuchiben.

¹³Tsümila ma azimi kechi mesa gü pi chiben.

¹⁴Ma amesa tsü alen kesüsü khuya nu pi aju kemehai ntsawa sala pi Apvüwa cüben; tsüna keqhaikedi asa jju pi kekinyipen kete wi keghü kechiwa ji.

- 15**Asahang pi ahhansha kesa ghanan ma sa tsü dsaben; tsü dsatu pi ghanenwa wi nthengla.
- 16**Keujüla anyi kesü ma khishichi ketheng kenie wina nyelela ma kekinyi samvu kesa kenenkunong wina kecca ghena kekinyi sale senghothu, pi kekinyi ghanan tsü maben ndsakhila, isala kedsatu tsü dhitsüwa wi dsaya mehai.
- 17**Kecheng ghanan wi lela asa tsü ben lethu pi mecang nsathu yishü.
- 18**Keujüla anyi kesü kecheng ghanan wila tsü dsa lethu Anyiza na anyi tsüwa kekinyi tsü ya nben. Kekinyi tsüna ma ghena le sa nben isala pi nkemetha sa ben, nu thowa na tsü dsa khe ma tsü ghena ketizen saben.
- 19**Keujüla keccüna wi nkemetha katsüha lela asa tsü kidhen lethu, tsü ndsala pi mecang nsathu yishü. Anyi kesüle kesü lela keccüna wi metha kebenwa asa tsü dsaya mehai,
- 20**isala anyi nkemethawa na tsü dsa lethu, ma pi Anyiza nyi kesüle nsadha.
- 21**Tsüti anyi kesüle kesü lela keccüna wi nkemetha anyi le asahang lela kidhen nu kekinyi sa ha dsa lethu, ma pi Anyiza nyi kesüle nsadha.
- 22**Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü,
- 23**ha Israel nyithu ghena. Amesüsi, khaghaneni, nyelela aneni kethu tsü ndsala.
- 24**Asahang ma ketanla keshü nyelela ahangsa na ghan kesa kethu tsü ndsala, isala alen kepa wi ghena tsü senya mehai.
- 25**Anyi kesüle kesü lela thowa na asahang pi atsse sapi Apvüwa kekinyi wi kethu tsü dsa khe ma pi Anyiza nyi kesüle nsadha.
- 26**Israel nyithu na apen kahe wi hang lela khiela awa nyelela asa jü pi atsse ti nsala.
- 27**Anyi kesüle kesü lela thowa na ayen ha pakhi khe ma pi Anyiza nyi kesüle nsadha.
- 28**Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü,
- 29**ha Israel nyithu ghena. Thowa na kecca ghena kekinyi sa khe ma tsü pahan sengho aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cülo,
- 30**ma tsü sengho atsse pi kekinyi sachi. Ma asahang kethu nu ma nnukhu-kisü saghu sengho aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cüben.
- 31**Keqhaikediya na ma kethu pi kekinyipen miwi mecang ben, isala ma nnukhu-kisü tsüna keqhaikediya ji.
- 32**Ma kanku ajewa tsüpi aju kemehai ntsa sala pi
- 33**keqhaikediya ajü nu ma kethu pi kecca ghena kekinyi sa kebenwa tsü cüben.

³⁴Asahang nnukhu-kisü nu ma kanku ajewa tsüna aju kemehai ntsawa Apvüwa na Israel nyithu wina tsü khuya nu pi keqhaikedithu cüdha. Israel nyithu na matsü ghaketen tsüdi wila hapi keqhaikedithu ncüthu yishü.

³⁵Hawa ha atsse pi Apvüwa wi kekinyi kesa pahan pila Aaron nu ma tsathu khuthi nu satemetha pi keqhaikedithu kesa thsü ghanan wi pi mathu kecü.

³⁶Tsü ghanan kekinyi hapi mathu cülo nu Apvüwa na Israel nyithu kiza. Hawa ha ayen kesü Israel nyithu na matsü ghaketen tsüdi wi n-niethu yishü.

³⁷Tsalina hathu ha mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, kesami ghena kekinyi, kedhineng ghena kekinyi, khuthi pi satekemetha kekinyi, nu kecca ghena kekinyi ghena ayenthu.

³⁸Ayyikeshü Sinai Yikha wi Israel nyithu na kekinyi sa chilo kekiza ghanan Apvüwa na ayen hathu hapi Mosa cü.

Leviyen 8

Aaron nu Ma tsathu Khuthi pi Satemetha Kechi

(Bvü 29.1-37)

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Aaron nu ma tsathu ssi sen nu hi ketenpen Nithsüjjen kedulen wi gho nu keqhaikedi thsümeni, kenyenji deli, kesami ghena kekinyi amesü zza süpon, aneni süpon keni, nu azimi nkechi mesa ashijü kesü tsüti sen gholo.

³Tsaseng wi Israel nyithu tsüdi cigu pi ciwi chilo.”

⁴Mosa na Apvüwa ma kekiza ti saya, nu Israel nyithu na gho saghukeya wi

⁵ma mathu wi khi, “Hi khili sawale kebenwa ha Apvüwa na ahza khuchi le!”

⁶Mosa na Aaron nu ma tsathu ssigho mathu pi keccüna tssükizü yathsü.

⁷Ma agwomejuwa nu agwomejuwa kaghazu pi Aaron pvü thsü nu alaweng keqhan pi ma laweng qhan cü. Ma adepfü kewhengthsü pi ma pvü thsü nu ageshi keqhan mehaitsü de ketheng tsüpi ma geshi qhan cü.

⁸Ma adeshi keqhan pi ma pvü thsü nu Urim nu Thummim pi ciwi chicü.

⁹Ma ali kemejuthsü pi ma li wi chi, nu Apvüwa na ma kekiza ti satemetha kesa kemetha zensu suna tsanzü tsüpi atuwa misüki cü.

¹⁰Mosa na kenyenji deli khuya nu pi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen nu pala ciwi keben tsüdi miwi chi, ma hati nu tsüdi satemetha pi Apvüwa wi chi.

¹¹Ma adeli pahan khuya nu satemetha pi Apvüwa cüle kesalina tsü tagü tughu keghü pi kekinyipen, ma tsanqai, kwenkemetsikhu nu ma zenza miwi chi.

- 12**Ma kényenji deli pahan pi Aaron li miwi keshu chi nu ma khuthi pi satemetha chi.
- 13**Tsaseng wi Mosa na Aaron nu ma tsathu ssigho Apvüwa na kekhi ti agwomejuwa pi mathu pvü thsü, alaweng keqhan pi mathu pvü thsü, nu aliwen pi mathu li wi chi cü.
- 14**Mosa na kesami ghenä kekinyi ji amesü zza süpon sengho nu Aaron nu ma tsathu na akwen chang pi tsü li miwi chi.
- 15**Mosa na tsü pathi nu ma jü pahan khuya, nu ma kwenzza pi ajjü wi tenchi pi kekinyipen ccügwen ghacüthu miwi chi, tsü satemetha chile kesalina. Ma tsaseng wi ajjü ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keshu chi. Ma hati nu tsü satemetha chi.
- 16**Mosa na ma pvüsheng kethu, ma mechen kemehai ntsa, ma megen nu ciwi keben kethu tsüdi khuya nu pi kekinyipen miwi mecang.
- 17**Ma tsaseng wi amesü süpon tsü ma hyu, ma sa, nu ma kughungthu khuya nu sen wa Apvüwa na kekhi ti kemnanpen na ameiwa mecang.
- 18**Tsaseng wi Mosa na mecang pi kekinyi ghenä aneni süpon sengho nu Aaron nu ma tsathu na akwen chang pi tsü li miwi chi.
- 19**Mosa na tsü pathi nu ma jü pi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chi.
- 20-21**Ma aneni süpon tsü hazighe, atssü pi ma pvüsheng nu ma ccüthu bhu, nu Apvüwa na kekhi ti ma li, ma kethu, nu ma sa tsüdila pi kekinyipen miwi mecang. Mecang pi kekinyi hawa ha atsse pi kekinyi kesü, nu Apvüwa na ma han tsü nenden.
- 22**Tsaseng wi Mosa na aneni süpon keniwa tsü sengho, tsüna keqhaikedithu khuthi pi satekemetha ghenä, nu Aaron nu ma tsathu na mathu kwen chang pi tsü li miwi chi.
- 23**Mosa na tsü pathi nu ma jü pahan khuya nu tsüpi Aaron khuna laca ajewa, ma kwenshenpfü ajewa, nu ma ccüshenpfü ajewa wi nyen.
- 24**Tsaseng wi Aaron tsathu ssigho ajjü pi mathu khuna laca ajewa, mathu kwenshenpfü ajewa, nu mathu ccüshenpfü ajewa nyen cü. Mosa na ajjü ma gilli tsüpi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keshu chia.
- 25**Ma ma kethu, ma ghanu kethu, ma pvüsheng kethu tsüdi, ma mechen kemehai ntsa, ma megen nu ciwi keben kethu, nu ma ccü ajewa tsüdi khuya.
- 26**Tsaseng wi azimi nkechi mesa shijü satemetha pi Apvüwa cü kesa witsü amesa kesü, adeli pi kechi mesa kesü, nu amesa ghasasi gü ketheng tsü kesü tsüti khuya nu pi asa kethu nu ma ccü ajewa wi chiya.

²⁷Ma atsse ha tsüdi pi Aaron nu ma tsathu kwen wi chi, nu mathu na ha pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cü.

²⁸Mosa na mathu kwen wi atsse tsü khuya nu khuthi pi kekinyi sala tsü mecang pi kekinyi gweghe kekinyipen miwi mecang. Hawa ha atsse pi kekinyi, nu Apvüwa na ma han tsü nenden.

²⁹Tsaseng wi Mosa na ma nnukhu-kisü tsü khuya nu pi aju kemehai ntsa sala Apvüwa cü. Hawa ha khuthi pi satekemetha neni süpon sa wi Mosa shei. Mosa na Apvüwa kekhi ti tsüdila sa chia.

³⁰Mosa na kenyenji deli pahan nu ajjü kekinyipen miwi keben tsü khuya nu pi Aaron nu ma tsathu miwi nu mathu thsümeni miwi keghü chi. Ma hati nu mathu nu mathu thsümeni satemetha pi Apvüwa wi chi.

³¹Mosa na Aaron nu ma tsathu kiza, “Apvüwa na kekhi ti asa sen wa Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi shvu, nu tsüpi ciwi khuthi pi satekemetha kekinyi mesa na ashijü wi keben tsü medsalö.

³²Asa le amesa lela ma gilli tsüpi mecanglo.

³³Nthu khuthi pi satekemetha keccüna kesa ghanan tagü tsü npi kecen chu nthu na Nithsüjjen kedulenwa tsü teshi nu bvü nben.

³⁴Nthu kesami tsü sen bvüale kesalina Apvüwa na mangwa salo khi khe ithu na nansü tsü sachidha.

³⁵Nthu na ghanan tagü chuli ghanan le aghaja lela Nithsüjjen kedulen wi ben nu Apvüwa na mangwa khi khe tsü nsathu yishü. Keujüla nthu na tsüti nsa lethu nthu shüaben. Hawa ha Apvüwa na hi kiza le.”

³⁶Tsalina Aaron nu ma tsathu na Apvüwa na Mosa wina khi kechi tsüdila saya.

Leviyen 9

Aaron na Ahhansha sa kechi

¹Tazen ghanan wi Mosa na Aaron nu ma tsathu, nu Israel nyi ccülikesathu cichi.

²Ma Aaron kiza, “Amesü zza süpon kesü nu aneni süpon kesü nyu ghojünkeya mangla nkemi khuya nu tsü keni pi Apvüwa cülo, amesü süpon tsüna kesami ghena kekinyi nu aneni süpon na mecang pi kekinyi ghena.

³Israel nyithu wi kesami ghena kekinyi aneni süpon kesü, mecang pi kekinyi ghena amesü zza amapi kesü ji kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji kesü manyi qho nyu ghojünkeya mangla nkemi khuyalo kizalo,

⁴nu kecca ghena kekinyi ji amesü süpon kesü nu aneni süpon kesü. Mathu na tsü keni pi ahhansha sa nu asu pi kekinyi adeli saghu ketheng tsü gweghe pi Apvüwa

cü. Mathu hati nsathu yishü, kepaghenanye Apvüwa na nansü mathu tuwi ghoden.”

⁵Mosa na kekhi ti mathu na tsüdi sen nu Nithsüjjen tuwi gho, nu anyi mabenla gho ciwi saghu nu Apvüwa kinyi.

⁶Mosa khi, “Apvüwa na nthu ha tsüdi salo khi, isa lethu ma keten kewegü yala nthu tuwi gho thsüle kesalina.”

⁷Tsaseng wi ma Aaron kiza, “Wala kekinyipen wi no nu n-nyithu kesami sen bvü thsüale kesalina kesami ghen kekinyi nu mecang pi kekinyi sa chilo. Apvüwa na kekhi ti anyithu kesami sen bvü thsüale kesalina kekinyi ha sa chilo.”

⁸Aaron na kekinyipen wi wa ma ketanla ma kesami ghen kekinyi ji amesü zza süponwa tsü pathi.

⁹Ma tsathu na ajjü sengho ma cü, nu ma kwenzza pi tsü non wi ten chiya nu pahan pi kekinyipen ccügwen ghacüthu miwi chi, nu ma gilli tsüpi kekinyipen donbvü ccü wi keshu chia.

¹⁰Apvüwa na Mosa kekiza ti ma asa kethu, ma megen, nu ma mechen kemehai ntsa tsüpi kekinyipen miwi mecang.

¹¹Isala ma asa nu ma hyu tsü sen wa kemnanpen na ameiwa mecang.

¹²Ma ma ghen mecang pi kekinyi sahangwa tsü pathi. Ma tsathu na ajjü sengho ma cü, nu ma tsüpi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chia.

¹³Mathu na asahang tsü li nu ma sa kepathu la pi ma cü, nu ma tsüthu pi kekinyipen miwi mecang.

¹⁴Ma ma pvüsheng nu ma ccüthu bhuya, nu pi mecang pi kekinyi kepathu miwi chi nu pi kekinyipen miwi mecang.

¹⁵Tsaseng wi ma anyithu ghen kekinyi sachi. Ma pi anyithu kesami ghen kekinyi sa ketenwa aneni tsü khuya, nu tsü pathi pi ma ketanla ma kesami ghen kekinyi kesa tsü makesü sachi.

¹⁶Ma mecang pi kekinyi ghen la asahang sengho nu tsüpi ayenthu kenie wina sachi.

¹⁷Ma asu pi kekinyi sachi nu awheng awha kesü khuya nu tsüpi kekinyipen miwi mecang chi. (Hana atsathangla mecang pi kekinyi tsümi gilli.)

¹⁸Ma anyithu ghen kecca ghen kekinyi ji amesü süpon nu aneni süpon tsü pathi. Ma tsathu na ajjü sen gho ma cü, nu ma tsüpi kekinyipen ccügwen mejü tsüdi wi keghü chi.

¹⁹Aaron na amesü süpon nu aneni süpon gwo wi ma kethu tsüdi pi

²⁰ma nnukhu-kisü tsü wwaya nu tsüdi sen nu kekinyipen wi wa. Ma ma kethu pi kekinyipen miwi mecang

²¹nu ma nnukhu-kisü nu ma ccüthu tsüpi aju kemehai ntsa sala keqhaikedithu ghena pi Apvüwa cü, tsüna Mosa na kekhi ti sa.

²² Aaron na ahhansha tsüdi kesacen seng wi ma kwen zanki pi anyithu miwi chi nu sawegü pi mathu cü, nu ma dugho.

²³Mosa nu Aaron manyi na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen non wi du nu shhugho sawegü pi anyithu cü, nu Apvüwa keten kewegü na anyi tsüdi tuwi gho.

²⁴Apvüwa na zuli anni kesun chi pi mecang pi kekinyi nu kekinyipen miwi asa kethu tsü mecang. Anyithu na tsü kemu wi mathu tsüdi magha nu ayyi wi nkhwendu shan.

Leviyen 10

Nadab Nu Abihu Manyi Kesami

¹Aaron tsa keni Nadab nu Abihu manyi na annikhu khuya nu amihi, nu hankedemvu pi chiya, nu tsüpi Apvüwa kinyi. Isala anni tsüna nmetha, kepaghenanye Apvüwa na manyi tsüpi kinyilo nkhi.

²Zuli Apvüwa na anni kesun shachi nu tsüna ciwi Apvüwa tuwi na manyi mecanghia.

³Tsaseng wi Mosa na Aaron wi khi, “Apvüwa na hati kekhi ha ma jjügi na hale, ‘Hi kekuli kesathu tsüdila hi kemethawa nkinyiküthu yishü; hi inyankethang pi inyithu ccücaben.’ ” Isala Aaron na ceen ben wa.

⁴Mosa na Aaron bizawa Uzziel tsa keni Mishael nu Elzafan cichi nu manyi wi khi, “Hewi ghola Nithsüjjen kemethawa wi nshinyi cünyu kamangthu pieshhu kemnanpen na ameiwa chilo.”

⁵Tsalina manyi na Mosa kekhi ti athsü sengho akamang keni tsü meju pie shhula kemnanpen na ameiwa chia.

⁶Tsaseng wi Mosa na Aaron nu ma tsa keni Eleazar nu Ithamar wi khi, “Nthu li nhhe nyelela athsümeni mezüqhe pvü nu nthu na anongü benle kesa pi nyu nccücala. Keujüla nthu na tsüti sa lethu, nthu na shüaben, nu Apvüwa na azitenti maben miwi ma leben minu ben. Isala nthu Israel nyithu tsüdila Apvüwa na anni kesun chi pi mecangthi thsü kesa keshü ha ghena anongüya mehai.

⁷Nithsüjjen wi kedulen tsü nteshila nyelethu nthu na shüaben, kepaghenanye Apvüwa wi kenyenji deli tsüpi nthu satemetha theng.” Tsalina mathu na Mosa kekhi tsüti sa.

Keqhaikedithu Ghena Ayenthu

⁸Apvüwa na Aaron wi khi,

⁹“No nu ntsathu na kisengtssü nyelela azü kekhang kejjü seng wi hi ketenpen Nithsüjjen witsü ndula; keujüla nthu na tsüti sa lethu, nthu na shüaben. Ayen hawa ha nthu shicübvüghathu tsüdila nieben.

¹⁰Nthu na mangwa na Anyiza ji nu mangwa na anyi ghuzzaghuti kesen ji, khawa na keccüna wi metha nu khawa na nmetha khe chü kepapa nsathu yishü.

¹¹Hi Mosa wina ayenthu pi nthu kecü tsü nthu na pi Israel nyithu tsüdi sansi ncüthu yishü.”

¹² Mosa na Aaron nu ma tsa keni Eleazar nu Ithamar wi khi, “Atsse pi Apvüwa kekinyi wi kesentu asu pi kekinyiwa tsü khuya, tsüpi azimi pi nkechi mesa güya nu kekinyipen kete wi tsü dsalo, kepaghenanye kekinyi hana metha ntsawa.

¹³Kemetha pen kesü wi tsü dsalo; ha atsse pi Apvüwa kekinyi wi pahan pi no nu ntsathu shei kesa tsüle. Apvüwa na tsüti hi kizale.

¹⁴Isala no nu ntheghithu na aju kemehai sapi Apvüwa wi keqhaikedithu ghenakuhechi nnukhu-kisü nu ma ccü tsü dsaya mehai. Nthu na keccüna wi kemetha pen kahe wila tsüthu dsaya mehai. Israel nyithu na kecca ghenakuhechi kekinyi kesa wi nthu shei khukechi hathu hana no nu ntsathu jile.

¹⁵Mathu na asakethu pi atsse pi kekinyi sala Apvüwa cü keben wi ma ccü nu nnukhu-kisü tsü sengho ben. Apvüwa na kekhi ti hathu hana anuphanla no nu ntsathu shei saben.”

¹⁶Mosa na kesami ghenakuhechi kekinyi aneni tsü cüki keüchi nu tsüpi mecangdha le kesa chüya. Ha ghenakuhechi ma Eleazar nu Ithamar miwi aghepvü nu khi,

¹⁷“Mangkesa na nshinyi kemetha pen wi kesami ghenakuhechi kekinyiwa tsü ndsa nu? Tsüna metha ntsawa, nu azitentiwa kesami sen nu bvü thsüale kesalina Apvüwa na tsüpi nthu cüdha.

¹⁸Ma jju tsü sen nu Nithsüjjen kemethawa non wi nghole kesa ghenakuhechi, hi kekhi ti, nthu na ciwi ahhansha tsü dsa kesaule.”

¹⁹Aaron na luneng, “Keujüla hi nansü tsü dsale keathu, Apvüwa na tsü ya kesala nu? Anyithu na nansü mathu kesami ghenakuhechi kekinyi sa, nu mecang pi kekinyi sengho Apvüwa cüdha, isala khilila imiwi qhethiketen hathu ha sabenle!”

²⁰Mosa na ha zakeya seng wi ma leben ghashu sa.

Leviyen 11

Dsaya kemehai Aghangsathu

(Aye 14.3-21)

¹Apvüwa na ayen hathu pi Mosa nu Aaron manyi cü,

- ²ha Israel nyithu ghenä. Nthu na ayyi wi aghangsa katsüha lela dsaya mehai,
- ³isala tsüna ma ccümezen gizighe nu ma tsse dekeshi pi dsa ketenthu,
- ⁴⁻⁶isala nthu na sunsiesa, amekhie, nyelela lishüsa dsa yishü. Hathu ha nmetha; tsüthu na atsse dekeshi pi dsaden, isala tsüthu ccümezen n-gizighe.
- ⁷Avü sa ndsala. Hawa ha nmetha; tsüthu ccümezen gizighe, isala atsse dekeshi pi dsa nten.
- ⁸Hathu sa ndsala nyelela mathu keshü kamang lela nkidhenla, tsüthu na nmetha.
- ⁹Nthu na anga ma gisha nu ma kü keben katsüha lela dsaya mehai,
- ¹⁰isala atssü wi kahangthu katsüha lela ma gisha nu ma kü nkemi tsü dsa yishü.
- ¹¹Hathu ha nmetha; nthu na tsüthu sa ndsala nyelela tsüthu keshü kamang lela nkidhenla.
- ¹²Nthu na atssü wi kahangthu katsüha lela ma gisha nu ma kü nkemithu tsü dsa yishü.
- ¹³⁻¹⁹Nthu na awa hathu ha dsa yishü: amumu, accüpvü, cencüggü, abipvü, kamang kemcüwa, aduwe, awa ketiwa, atssüwa, apang-kesiewa, accükesiewa, adukukepvüwa, awenwa, ntsughu, nyelela adulu.
- ²⁰Pala ghei ma gisha kepvü tsüdila nmetha,
- ²¹isala penwa ketenthu tsü metha.
- ²²Nthu na ashiqua, abetho, nyelela aqaponthu dsaya mehai.
- ²³Isala kepa wi kizzakiki ma gisha kepvü nu ghapvü keten tsüdila nmetha.
- ²⁴⁻²⁸Anyi thowa na asahang hathu keshü kamang pa khe ma minulen wi kecu nmethala benben: asahang ccümezzen nkegizighethu nu atsse dekeshi pi tsa nketenthu, nu asahang ma ccü mejü pvü nu amezzen-ketsu kebenthu tsüdila. Thowa na hathu keshü kamang tsü pvü khe ma thsümeni ghasü nsathu yishü, isala ma minulen wi kecu nmethala benben.
- ²⁹⁻³⁰Ayifü, amejü, athape, nu amuzathu ha nmetha.
- ³¹Thowa na tsüthu tsü pa nyelela tsüthu keshü kamang pa khe ma minulen wi kecu nmethala benben.
- ³²Keujüla tsüthu keshü kamang na katsüha miwi qanca lela tsüna nmethala ben. Tsüna atsanqai katsüha achan, athsümeni, asahyu, nyelela leshithsü, kesenji katsüha sa lela. Tsüpi atssü non wi tensha isala minulen wi kecu tsüna nmethala benben.
- ³³Keujüla tsüthu keshü kamang na ayyipfü miwi qancadu lethu ma non wi kebenthu tsüdila nmethaladha, nu apfü tsü pakhi nsathu yishü.

³⁴Atsse katsüha dsaya kemehai saben lela apfü hati kesa wi atssü pi ma miwi keshuchi lethu nmethalaben, nu jüya kemehai tssü apfü hati kesa wi kebenwa tsüna nmetha.

³⁵Katsüha lela keshü kamang tsü kidhen lethu tsüna nmetha ladha; anisha pi atsse kesapen kezhü nyelela annibhon sa lela tsü pacha nsathu yishü.

³⁶Katsüha na tsüthu keshü kamang kidhenya lethu tsüna nmetha laben, isala atssükhang nu atssü ketheng pen tsü metha ben.

³⁷Keujüla tsüthu na pala cüghe pi yangle kebenthu miwi qanca lela tsüna metha benben.

³⁸Isala pala cüghe tsüpi atssü ten kepen wi tsüthu na ma miwi qancadu lethu tsüna nmetha ladha.

³⁹Anyi kesüle kesü lela dsaketen sahang keshü kamang tsü kidhen lethu ma minulen wi kecu nmethala benben.

⁴⁰Keujüla anyi kesü asahang sa hale ha lela dsa lethu ma thsümeni ghasü nsathu yishü, isala ma minulen wi kecu nmethala benben. Anyi kesüle kesü lela keshü kamang pvü lethu ma thsümeni ghasü nsathu yishü, isala ma minulen wi kecu nmethala benben.

⁴¹Nthu na pala ghei kizzakiki ayyi miwi ghapvü keten tsü dsa yishü;

⁴²tsüna ma pvü pi ayyi kizza nu wa, ma ccü mejü nyelela ma ccü kejon ben nu alentsen ketenthu sa lela.

⁴³Hathu ha kedsa ghena nthu ketanla nthu sapi nmethala nsala.

⁴⁴Hi nthu Nyiza Apvüwa, nu hi metha kesa ghena nthu la nmethathu yishü.

⁴⁵Hi Apvüwa, nthu Nyiza sale kesalina hi Ejipt wina nthu ssi shhugho le. Hi metha kesalina nthu la nmethathu yishü.

⁴⁶Hawa ha ayenwa, asahang nu awa, atssü non wi hang ketenthu, nu ayyi miwi hang ketenthu tsüdi ghena.

⁴⁷Nthu na kiden-kesha nu keccüna wi kemetha nu nkemetha, asahangthu kedsawa nu nkedsawa chü kepapa nsathu yishü.

Leviyen 12

Nzathu na Kepvügha seng wi Satekemetha

¹Apvüwa na ayen hathu pi Mosa cü,

²ha Israel nyithu ghena. Nza kesü na atsanga pvügha keya seng wi ghanan tagü ma asha kaghapeng nzayen sa keten tsü makesü keccüna wi nmethala benben.

- ³ Tazen ghanan wi atsawa hyuhan ben.
- ⁴ Nzawa gwo wi ajjü shhu kesalina ma ghanan changha nu kecheng cen ccüla methaben; ma satekemetha yen tsü npi kecen chu ma kemetha katsüha lela npala nyelela kemetha Nithsüjjen wi lela ndula.
- ⁵ Nza kesü na anga kesü pvügha keya seng wi ma ghanan taghamejü ma asha kaghapeng wi nzayen sa keten tsü makesü keccüna wi nmethala benben. Tsaseng wi ma gwo wi ajjü shhu kesalina ma ghanan achentugho nu tugho cen ccüla methaben.
- ⁶ Ma satekemetha matsü cen lethu, atsa sale anga sa lela, ma mecang pi kekinyi ghena khaghaneni zza amapi kesü ji nu kesami ghena kekinyi ji tuktur nyelela nkhetsü kesü sen nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi keqhaikediwa wi ghoben.
- ⁷ Keqhaikediwa na ma kekinyi tsüpi Apvüwa cü nu ma nkemetha tsü sen bvü thsüale kesalina keccüna sa chithu ma metha ben. Hawa ha nza kesü atsanga kepvügha seng wi nsathu yishü.
- ⁸ Keujüla nzawa na khaghaneni zza kesü khuchi meya lethu ma nkhetsü keni nyelela tuktur keni, kesü pi mecang pi kekinyi nu kepawa pi kesami ghena kekinyi ghena sengho ben, nu keqhaikediwa na ma nkemetha sen bvü thsüale kesalina keccüna sa chithu ma metha ben.

Leviyen 13

Agükedsakenaa ghena Ayenthu

- ¹ Apvüwa na ayen hathu pi Mosa nu Aaron manyi cü.
- ² Keujüla anyi kesü ma gwo wi kekhuma nyelela avünen nyelela cüccen shhugho nu naa sen wa agükedsakenaa sa wa lethu, ma ssinu Aaron nyi keqhaikedi wi ghoben.
- ³ Keqhaikediwa na kekhuma tsü ghang kaketsü sa, nu ciwi assen na mekidhi shagha nu kekhuma tsüna kevä hyu miwi dhuki shagha lethu tsüna agükedsakenaa sadha, nu keqhaikediwa na anyi tsüwa na keccüna wi nmetha ladhale khishiaben.
- ⁴ Isala kekhuma tsüna mekidhi lela tsü kevä hyu miwi ndhuki nu assen na mekidhi nwa lethu, keqhaikediwa na anyi tsüpi ghanan tagü ma kepa satheng shaben.
- ⁵ Keqhaikediwa na tagü ghanan wi wa ma ghang neng ben, nu kekhuma tsüna makesü nu dikayi nwa lethu ma anyi tsüwa pi ghanan tagü ma kepa theng neng shaben.

⁶Keqhaikediwa na kheneng tagha ghanan wi ma ghang ben, nu kekhuma tsüna mawa nu dikayi nwa lethu ma anyi tsüwa na methaben le khishiaben; tsüna kekhuma ketan le. Anyi tsüwa na ma thsümeni ghasüthu ma keccüna wi metha ben.

⁷Isala keqhaikediwa na ma ghang kaketsü sa nu ma metha benle kekhishi seng wi kekhuma tsüna dikayi wa lethu ma keqhaikediwa tuwi ngho nengthu yishü.

⁸Keqhaikediwa na kheneng ma ghang kaketsü saben, nu tsüna dikayi wa benla lethu ma anyi tsüwa na nmethale khishiaben; hana agükedsakenaa le.

⁹Keujüla anyi kesüle kesü lela ma agükedsakenaa ben lethu ma ssinu keqhaikediwa wi ghoben,

¹⁰ma anyi tsüwa ghang kaketsü saben. Ma hyu wi bvüshen shhugho ma ssen na mekidhi sa nu anieten benla lethu,

¹¹tsüna agükedsakenaa ben keten kesüdha. Keqhaikediwa na anyi tsüwa na nmethale khishiaben: anyi tsüpi ma kepa nsala mehais kepaghenanye ma nmetha kesa mutiyadha.

¹²Agükedsakenaa tsüna anyi kesü gwo wi pvükayi nu ma li na ma ccü kecu wa lethu,

¹³keqhaikediwa na ma ghang kaketsü saneng ben. Ma agükedsakenaa tsüna agwo maben pong kesa muya lethu ma anyi tsüwa na keccüna wi methale khishiaben. Ma gwo maben mekidhi sa lethu ma keccüna wi methadha.

¹⁴Isala kekhuma na shhugho meyi tsü ma nmethaladha.

¹⁵Keqhaikediwa na ma ghang kaketsü saneng nu kekhuma ketheü muya lethu ma anyi tsüwa na nmethale khishiaben. Kekhuma ketheü kesü tsüna agükedsakenaa nu anyi tsüna nmetha.

¹⁶Isala kekhuma tsü mehaisya nu mekidhi saneng lethu anyi tsüwa na keqhaikediwa wi wa nengben,

¹⁷ma anyi tsü ghang kaketsü saneng ben. Tsüna mekidhi sa lethu ma keccüna wi methadha, nu keqhaikediwa na ma methadhale khishiaben.

¹⁸Keujüla anyi kesü na avünen pvü nu mawa,

¹⁹nu tsaseng wi ma yisü witsü mekidhi ccüccen nyelela nmiemeki shhugho lethu ma keqhaikediwa wi waben.

²⁰Keqhaikediwa na ma ghang kaketsü sa nu ma yisü tsüna ma kevä miwi dhuki nu assen na mekidhi sa wa benla lethu ma anyi tsüna nmethale khishiaben. Hana agükedsakenaa avünen kepvü ben wina shhugho ben.

- 21** Isala keqhaikediwa na ma ghang kaketsü sa kewa wi assen na mekidhi nsa nu ayisü la ma kevü miwi ndhuki, isala mekiza muya lethu keqhaikediwa na anyi tsüpi ghanan tagü ma kepa ben thsüaben.
- 22** Keujüla kekhuma tsüna pvükayi wa lethu, keqhaikediwa na anyi tsüna nmethale khishiaben; ma kekhuma nkemehai pvüden.
- 23** Isala tsüna makesü nu npvükayi lethu, tsüna avünen kesa yisü ketan nu keqhaikediwa na anyi tsüwa na keccüna wi metha benle khishiaben.
- 24** Keujüla anyi kesü na anni wi mecangya nu ma sa mekidhi nyelela nmiemeki sa shagha lethu,
- 25** keqhaikediwa na ma ghang kaketsü saben. Ciwi assen na mekidhi nu ayisü na ma kevü miwi dhuki shagha lethu tsüna anni kemecang yisü wi agükedsakenaa shaghadha, nu keqhaikediwa na anyi tsüna nmethale khishiaben.
- 26** Isala assen na mekidhi nsa nu ayisü la ma kevü miwi ndhuki, isala mekiza benla lethu keqhaikediwa na anyi tsüpi ghanan tagü ma kepa ben thsüaben.
- 27** Keqhaikediwa na tagü ghanan wi ma ghang neng ben, nu tsüna pvükayi wa benla lethu tsüna agükedsakenaa, nu keqhaikediwa na anyi tsüna nmethale khishiaben.
- 28** Isala tsüna makesü nu pvükayi nwa nu ma tsi na mekiza lethu tsüna agükedsakenaa nye. Keqhaikediwa na anyi tsüwa na metha benle khishiaben, kepaghenanye tsüna anni kemecang yisü ketan.
- 29** Nza nyelela npvüza kesü ma li nyelela ma khekhen wi kekhuma shhugho lethu,
- 30** keqhaikediwa na ma ghang kaketsü saben. Keujüla tsüna ma kevü miwi dhuki nu assen na hichuli nu ghapasi sa lethu tsüna agükedsakenaa sadha, nu ma anyi tsüna nmethale khishiaben.
- 31** Keqhaikediwa na ghang kaketsü sa kewa wi kekhuma tsüna ma kevü miwi ndhuki, isala ciwi assen na nmehai lethu ma anyi tsüpi ghanan tagü ma kepa ben thsüaben.
- 32** Keqhaikediwa na tagü ghanan wi ma ghang neng ben, nu kekhuma tsüna pvükayi nwa, assen kehichu nmi, nu ma kevü miwi ndhuki lethu,
- 33** anyi tsüwa na ma kekhuma ben kevü wi assen tsü cah piaben. Tsaseng wi keqhaikediwa na ma pi ghanan tagü ma kepa ben thsü neng shaben.
- 34** Tagü ghanan wi keqhaikediwa na ma kekhuma tsü ghang kaketsü sa neng ben, nu tsüna pvükayi nwa nu ma kevü miwi ndhuki lethu, ma anyi tsüna keccüna wi metha benle khishiaben. Anyiwa tsüna ma thsümeni ghasüthu ma metha aben.
- 35** Isala ma metha benle kekhishi seng wi kekhuma tsüna pvükayi wa lethu,

³⁶keqhaikediwa na ma ghang neng ben. Keujüla kekhuma tsü pvükayi benla lethu ma assen kehichu tsü n-ghanla mehai; anyi tsüna nmethale kesa mutiyadha.

³⁷Isala keqhaikediwa kemeshen wi tsü kekhuma tsü pvükayi nwa nu ciwi assen na mehaisü shigü ben nu kekhuma na mawa, isalethu keqhaikediwa na anyi tsüna metha benle khishiaben.

³⁸Nza nyelela npvüza kesü na ma gwo wi ayisü mekidhi shhugho lethu,

³⁹keqhaikediwa na anyi tsü ghang kaketsü saben. Keujüla ayisü tsüna nmiemeki lethu tsüna ahyu patena keya yisü ketan; anyi tsüna keccüna wi methaben.

⁴⁰⁻⁴¹Keujüla anyi kesü na ma tie nyelela ma pfüshan wi alissen nmi lela tsüna ma sapi nmethala saya thsü nben.

⁴²Isala kekhuma nmiemeki kesa na alissen nkemi witsü shhugho lethu tsüna agükedsakenaa kesüdha.

⁴³Keqhaikediwa na ma ghang nu ciwi kekhuma nmiemeki na benla lethu,

⁴⁴keqhaikediwa na anyi tsüna nmethale khishiaben, kepaghenanye agükedsakenaa na ma li wi bendha.

⁴⁵Anyi agükedsakenaa kebenwa na athsüqae mphi, ali mehhela, athsü pi ma mmi ssanwa kejbhon pvü, nu "Nkemetha, nkemetha!" tsüti khiben.

⁴⁶Ma kekhuma tsü keben chu ma nmetha, nu ma nyu nkemi pen wi kemnanpen na ameiwa nhangthu yishü.

Kekhuma ghenä Ayenthu

⁴⁷Agükedsakenaawa na athsümeni, ssentsü nyelela linen,

⁴⁸nye lela linen katsüha nyelela ssentsü nyelela asahyu nyelela asahyu pi kesa katsüha miwi ben lethu,

⁴⁹tsüna mejjüdhi nyelela nmieni sa lethu, hana agükedsakenaa na pvükayi ben nu pi keqhaikediwa nccücatu yishü.

⁵⁰Keqhaikediwa na atsanqai tsü ghang kaketsü sa nu tsüpi ghanan tagü ma kepa ben thsüaben.

⁵¹Ma tagü ghanan wi tsü ghang neng ben, nu agükedsakenaa tsüna pvükayi benla lethu atsanqai tsüna nmetha.

⁵²Keqhaikediwa na tsüpi mecang shaben, kepaghenanye tsüna kekali wa keten agükedsakenaa ghenä anni pi tsü mecang nsathu yishü.

⁵³Isala keqhaikediwa na tsü ghang kaketsü sa kewa wi agükedsakenaa tsüna atsanqai miwi pvükayi nwa lethu,

- ⁵⁴ma tsüpi bhu nu pi ghanan tagü ma kepa ben thsü lo ahza khuchiaben.
- ⁵⁵Tsaseng wi ma tsü ghang nu agükedsakenaa tsüna pvükayi nwa nu ma tsi la nkemili lela tsüna nmetha; ma kebighe pen tsüna asengwa sale atuwa sa lela nthu na tsüpi anni miwi mecang nsathu yishü.
- ⁵⁶Isala keqhaikediwa na tsü ghang neng kewa wi agükedsakenaa tsüna keqha benla lethu, ma tsüna athsü le asahyu lela mezüqhe shaben.
- ⁵⁷Tsaseng wi agükedsakenaa tsüna shhugho neng lethu, tsüna pvükayi waben, atsanqai pvüwa na tsüpi mecang nsathu yishü.
- ⁵⁸Keujüla ma tsüpi ghasü nu ma yisü nmula lethu, ma kheneng tsüpi ghasü, nu tsüna keccüna wi metha ben.
- ⁵⁹Tsalina hawa ha agükedsakenaa na athsümeni, ssenthsü nyelela linen nyelela linen nan nyelela ssenthsü nan nyelela asahyu pi kesa katsüha miwi ben lethu tsüghena ayenwa.

Leviyen 14

Agükedsakenaa seng wi Sakemetha

- ¹Apvüwa na pi Mosa kecü,
- ²anyi kesü na agükedsanaa nu mehaikeya seng wi sakemetha keccüna kesa yenthu. Ma methadhale kekishi ghanan wi ma ssinu keqhaikediwa wi ghoben,
- ³nu keqhaikediwa na ma ssishhu kemnanpen na ameiwa wi ma ghang kaketsü saben. Keujüla kekhumma tsüna ma wadha lethu,
- ⁴keqhaikediwa na awa kemetha keni, sedar chan kesü, anonwe kesü, nu shonpheghe tsang kesü tsüti sengholo ahza khuchiben.
- ⁵Tsaseng wi keqhaikediwa na awa kesü pi ayyipfü wi atssümi kemetha keben miwi tsü pathilo khiben.
- ⁶Ma awa kepawa khuya nu sedar chan, anonwe, nu shonpheghe tsang tsü saghu pi awa pathi ketheng jü wi tsü ten chiben.
- ⁷Ma ajjü tsüpi anyi agükedsanaa nu samethale kebenwa miwi tagü tughu keghü chi, nu tsaseng wi ma anyi tsüna methadhale khishi chiben. Ma awa kahangwa tsüpi alli wi pighe bvü thsüaben.
- ⁸Anyi tsüwa na ma thsümeni ghasü, ma li whi, atssükizü, isathu ma keccüna wi metha ben. Ma kemnanpen non wi duya mehai isala ma nithsüjjen na ameiwa ghanan tagü nhangthu yishü.

⁹Ma kheneng tagü ghanan wi ma lissen, ma pang kenye, ma nyonkha kenye, nu ma gwo wi assen tsüdila whiabeni; ma thsümeni ghasü nu atssükizü, isathu ma keccüna wi metha ben.

¹⁰Tazen ghanan wi ma khaghaneni zza amapi kesü ji nyu ghojünkeya mangla nkemi asüpon keni, aghala kesü, oliv deli pi awheng kesaghu kilogram kecheng, oliv deli liter kesü gishü kecheng wi kesü tsüti sengho ben.

¹¹Keqhaikediwa na anyi nu atsanqai hathu khuya nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi wa.

¹²Keqhaikediwa na adeli liter kesü gishü kecheng wi kesü tsüpi khaghaneni süpon kesü manyi khuya nu pi kedhineng kekinyi sa chiben. Ma tsüthu kiden pi keqhaikedi ghena Apvüwa tuwi aju kemehai ntsa saben.

¹³Ma khaghaneni tsüpi kemetha pen wi kesami ghena kekinyi nu mecang pi kekinyi sahang kepathi pen wi pathiben. Ma ha nsathu yishü, kepaghenanye kedhineng kekinyi ha kesami ghena kekinyi ti keqhaikediwa ji nu ha metha ntsawa.

¹⁴Keqhaikediwa na ajjü tsü pahan sen wa anyi keccüna wi methadhale khishile kebenwa ma khuna laca ajewa, ma kwenshenpfü ajewa, nu ma ccüshenpfü ajewa miwi chiben.

¹⁵Keqhaikediwa na oliv deli pahan khuya nu pi ma kwenmeja tavüwa keshu chi,

¹⁶ma kwenzza ajewa pi ten chiya nu pi Apvüwa ketenpen wi tagü tughu keghü chiben.

¹⁷Ma kwenmeja wi adeli tsü pahan nu khaghaneni jü tsü pahan sen wa anyi keccüna wi methadhale khishile kebenwa ma khuna laca ajewa, ma kwenshenpfü ajewa, nu ma ccüshenpfü ajewa wi chiben.

¹⁸Ma kwenmeja wi adeli kesentu tsüpi anyi tsüwa li wi chiben. Hati nu ma satekemetha keccüna ha kuli chiben.

¹⁹Tsaseng wi keqhaikediwa na kesami ghena kekinyi nu satekemetha keccüna kekuli sa chiben. Tsaseng wi ccüna ma mecang pi kekinyi sahang tsü pathi,

²⁰nu kekinyipen miwi asu pi kekinyi sa chiben. Hati nu keqhaikediwa na satekemetha keccüna tsü sa chithu anyi tsüna keccüna wi metha ben.

²¹Keujüla anyi tsüna ketha-u nu tsü miwi khuchi meya lethu, ma satekemetha ghena khaghaneni süpon kesütan sengho kedhineng kekinyi sapi keqhaikediwa ghena Apvüwa tuwi aju kemehai ntsa sachi. Ma asu pi kekinyi ghena oliv deli pi kesaghu awheng kilogram kesü nu oliv deli liter kesü gishü kecheng wi kesü ketan sengho ben.

- ²²Ma nkhetsü nyelela tuktur keni, kesü na pi kesami ghenä kekinyi nu kesü na mecang pi kekinyi ghenä la sengho ben.
- ²³Ma satekemetha ghenä tazen ghanan wi ma tsüthu tsü sen nu Nithsüjjen kedulen wi keqhaikedüwa wi ghoben.
- ²⁴Keqhaikedüwa na khaghaneni nu oliv deli tsü khuya nu tsüthu pi keqhaikedüwa ghenä Apvüwa tuwi aju kemehai ntsa sa chiben.
- ²⁵Ma khaghaneni tsü pathi nu ma jju pahan khuya nu sen wa anyi tsüwa khuna laca ajewa, ma kwenshenpfü ajewa, nu ma ccüshenpfü ajewa wi chiben.
- ²⁶Keqhaikedüwa na adeli pahan pi ma kwenmeja tavüwa keshuchi,
- ²⁷nu ma kwenzza ajewa wina tsüpi Apvüwa ketenpen wi tagü tughu keghü chiben.
- ²⁸Ma ajju pi kechipen witsü adeli pahan pi chiya, nu pi anyi tsüwa khuna laca ajewa, ma kwenshenpfü ajewa, nu ma ccüshenpfü ajewa wi chiben.
- ²⁹Ma kwenmeja wi adeli kesentu tsüpi anyi tsüwa li wi chi, hati nu satekemetha keccüna kekuli sachi.
- ³⁰Tsaseng wi ma nkhetsü nyelela tuktur kesü khupi
- ³¹kesami ghenä kekinyi nu kepawa pi mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi saghu sachi. Hati nu keqhaikedüwa na satekemetha keccüna tsü saben.
- ³²Ayen hawa ha anyi kesü na agükedsanaa nu ma satekemetha kekinyi kesau sa meyala kesawa ghenä.

Ajjen wi Agükedsakenaa Keben

- ³³Apvüwa na pi Mosa nu Aaron manyi kecü,
- ³⁴ajjen wi agükedsakenaa na pvükayi ben lethu ayenthu. (Ayen hathu ha Israel nyithu ghenä Apvüwa na Kanaan yyi pi mathu cü nu mathu ji saya thsüle kesawa witsü dukeya seng wi senben.)
- ³⁵Keujüla anyi kesü na ma jjen wi agükedsakenaa muya lethu, ma wa keqhaikedüwa kiza nsathu yishü.
- ³⁶Keqhaikedüwa na ma wa agükedsakenaa tsü npi kaghang wi ajjen wi atsanqai tsüdila khushilo khiben; nyelethu ajjen wi pala tsüdila nmethale khishiaben. Tsaseng wi ma ajjen wi wa nu
- ³⁷agükedsakenaa tsü ghang ben. Keujüla ajjen keshon wi mejjüdhi nyelela nmieni dsa du keben muya lethu,
- ³⁸ma ghanan tagü ajjen tsü khen pi theng shaben.

39Ma tagü ghanan wi kheneng gho tsü ghang ben. Agükedsakenaa tsüna pvükayi benla lethu,

40ma agükedsakenaa na alon miwi keben mukeya lonwa tsü khusen wa anyunuti na ameiwa nkemetha pen wi khalachiaben.

41Tsaseng wi ma ajen keshon nonwa kenyen tsüdi whengsha pi nu ma qan tsü pie wa anyunuti na ameiwa nkemetha pen wi khala nsathu yishü.

42Alon kepa wi pi alon khupi kesathu mithon witsü chi, nu ayyi ketheü pi tsü nyenbhon shaben.

43Keujüla ajen wi alon khupi nu whengsha nu kenyenpfü seng wi agükedsakenaa tsüna kheneng pvükayi benla lethu,

44keqhaikediwa na wa tsü ghang ben. Tsüna pvükayi benla lethu, ajen tsüna nmetha.

45Ajen tsü pheghe shaben nu alon, achan, nu ma kenyen qan tsüdi sen wa anyunuti na ameiwa nkemetha pen wi khala nsathu yishü.

46Anyi kesüle kesü lela ajen khen ketheng witsü du lethu ma minulen wi kecu nmethala benben.

47Anyi kesüle kesü lela ajen witsü jen nu dsa lethu ma thsümeni ghasü nsathu yishü.

48Ajen tsü kesaneng seng wi keqhaikediwa na wa agükedsakenaa tsü ghang nu tsüna nshhugho nengla lethu, ma ajen tsüna metha benle khishiaben, kepaghenanye agükedsakenaa tsü khutha pidha.

49Ajen tsü satemethale kesalina ma awa keni, sedar chan pahan, anonwe nu shonpheghe tsang kesü khuyaben.

50Ma awa kesü pi ayyipfü wi atssümi kemetha keben miwi tsü pathiben.

51Ma sedar chan, anonwe, shonpheghe tsang, nu awa kahangwa tsü khuya nu pi awa pathi ketheng jüü nu atssü kemetha wi ten chiben. Ma tsüpi tagü tughu ajen tsü keghüben.

52Ma hati nu awa jüü, atssü kemetha, awa kahang tsü, sedar chan, shonpheghe, nu anonwe tsü sen nu ajen satemetha ben.

53Tsaseng wi ma awa kahangwa tsüpi anyunuti na ameiwa alli wi pighe bvü thsüaben. Ma hati nu ajen satekemetha keccüna tsü sa chithu ajen tsüna keccüna wi metha shaben.

54Ayen hathu ha agükedsakenaa;

55-56kekhuma, avünen, kecüccen, nu agükedsakenaa na athsümeni nyelela ajen wi keben ghen.

⁵⁷Ayen hathu ha pala pahan na kusi wi methaben nu kusi wi nmetha lakhe pi kizaden.

Leviyen 15

Agwo wi Nkemetha na Keshhu

¹Apvüwa na ayen hathu pi Mosa nu Aaron manyi cü,

²hawa ha Israel nyithu ghenä. Khathansha wi npvüza kesü na ma gwo wi agwotssü na shhu khe tsüna nmetha,

³ma gwo wi agwotssü na shhuben le khen lela.

⁴Ma wa awe kesü miwi donki le khhali lela awe tsüna nmetha ladha.

⁵Anyi kesüle kesü lela wa ma kidhen

⁶nyelela anyi tsüwa na katsüha mi kedonki pen wi donki lethu ma athsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.

⁷Anyi kesüle kesü lela anyi ma gwotssü shhu keben kekidhenwa ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.

⁸Keujüla anyi ma gwotssü shhu kebenwa na anyi kesü keccüna wi metha kebenwa mmi meshuki cü lethu anyi tsüwa na ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.

⁹Anyi ma gwotssü shhu kebenwa na asahyu kedonkipen nyelela apen katsüha miwi donki lethu tsüna nmetha ladha.

¹⁰Anyi kesüle kesü lela anyi tsüwa kedonki pen wi katsüha lela kepawa ma minulen wi kecu nmethala benden. Anyi kesüle kesü lela anyi tsüwa kedonki pen wi katsüha lela kepvüwa ma thsümeni ghasü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.

¹¹Keujüla anyi ma gwotssü shhu kebenwa na ma kwen nmetsi tegüla nyu pahan paya lethu, anyi tsüwa na ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.

¹²Anyi tsüwa na ayyipfü kidhen lela tsüpi pacha, nu achankhu kidhenya lethu tsü qhu nsathu yishü.

¹³Anyi tsüwa na ma gwotssü nshhula kesa seng wi ghanan tagü hieben lanu ma thsümeni ghasü nu atssümi kemetha wi atssükizü isathu ma keccüna wi metha shaben.

¹⁴Tazen ghanan wi ma nkhetsü nyelela tuktur keni sen wa Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi keqhaikediswa cüben.

- 15**Keqhaikediswa na awa tsü kesü pi kesami ghenä kekinyi nu kepawa pi mecang pi kekinyi saben. Hati nu ma anyi tsüwa satekemetha keccüna sa chiben.
- 16**Npvüza kesü ma gwotssü keji lethu ma atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.
- 17**Athsümeni nyelela asahyu pi kesa katsüha miwi lela agwotssü keji chi lethu tsü ghasü nsathu yishü, tsüna minulen wi kecu nmethala benben.
- 18**Npvüza nu nza manyi kegweghe seng wi manyi qho atssükizü nsathu yishü, nu manyi qho minulen wi kecu nmethala benben.
- 19**Nza kesü asha kaghapen nzayen kesa wi ma ghanan tagü nmethala benben, anyi thowa na ma kidhen khe ma la minulen wi kecu nmethala benben.
- 20**Ma asha kaghapen nzayen sa keben tsü wi ma mangwa miwi donki nyelela khhali khe tsüna nmetha ladha.
- 21-23**Anyi thowa na ma we nyelela ma kedonki pen kidhen khe ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü, nu ma minulen wi kecu nmethala benben.
- 24**Keujüla anyi kesü ma asha kaghapen nzayen sa keben jüwi ma gweghe lethu npvüzawa na nzawa nkemetha kaya nu ma la ghanan tagü nmethala benben, nu ma awe miwi khhali kesawa tsü la nmetha ladha.
- 25**Keujüla nza kesü ma asha kaghapen nzayen kesa miwi ghanan kecheng mejü ma gwo wi ajjü keji nyelela khenighani miwi keji wa lethu, ma gwo wi tsü keji keben chu ma asha kaghapeng nzayen kesa tsü wi tsüti nmethala benben.
- 26**Hati kesa tsü wi ma mangwa miwi khhali nyelela donki khe tsüna nmetha ladha.
- 27**Anyi thowa na tsüthu kidhen khe ma nmetha ladha nu ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü; nu ma minulen wi kecu nmethala benben.
- 28**Ajjü nkejila kesa seng wi ma ghanan tagü benla nu ciwi ccüna ma keccüna wi metha ben.
- 29**Tazen ghanan wi ma nkhetsü nyelela tuktur keni sen nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi waben.
- 30**Keqhaikediswa na awa kesü pi kesami ghenä kekinyi nu kepawa pi mecang pi kekinyi saben, hati nu ma nzawa tsü satekemetha keccüna saben.
- 31**Apvüwa na Mosa kiza nu Israel nyithu mathu nkemetha ghenä kitsan chilo kiza, isa nu mathu kemnanpen non wi kebenwa ma ketenpen Nithsüjjen tsü n-nakhi thsüle kesalina. Keujüla mathu na tsüti sa lethu mathu pathia kesa.
- 32**Ayen hathu ha npvüza kesü ma gwo wi nkemetha keshhu nyelela agwotssü kekiji,

³³nza kesü asha kaghapeng nzayen kesa, nyelela npvüza kesü na nza kesü keccüna wi nmethala kebenwa gweghe kesa ghenä.

Leviyen 16

Ahhanshakesa Tsathang

¹Aaron tsa keni na anni nkemetha pi Apvüwa kecü ghenä pathi kesa seng wi Apvüwa na Mosa kiza.

²Ma khi “Nbiwa Aaron wi ma matsü sati kesa wi ketan Kemetha ntsawa Pen keshonthsü seng wi tsü walo kizalo, kepaghenanye ciwi Cenketenjuh Khitson keshan miwi akulukeshü wina nyu ya hi muya thsü. Keujüla ma tsü nkina lethu ma pathiaben.

³Ma kesami ghenä kekinyi ji amesü zza süpon kesü nu mecang pi kekinyi ghenä khaghaneni süpon kesü tsüti sengho ccüla Kemetha ntsawa Pen witsü duya mehai.”

⁴Tsaseng wi Apvüwa na kecükegwe hathu khuchi. Aaron na Kemetha ntsawa Pen wi npi kedu wi ma atssükizü nu keqhaikedi thsümeni hathu ha pvüyaben: linen gwomejuwa kaghazu nu patono kenkhangwa, agheshi keqhan, nu alikemejuthsü.

⁵Israel nyithu na kesami ghenä kekinyi ji aneni süpon keni nu mecang pi kekinyi ghenä khaghaneni süpon kesü tsüti pi Aaron cüben.

⁶Ma amesü süpon kesü pi ma nu ma theghi kesami sen bvü thsüale kesalina ahansha sa chiben.

⁷Tsaseng wi ma aneni keni tsü sen nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi tsü wa.

⁸Ciwi ma alon keni, kesü “Apvüwa ghenä” nu kepawa “Azazel ghenä”, pi akezen wwi ben.

⁹Aaron na akezen wwi nu Apvüwa ghenä kessikeyawa aneni tsüpi kesami ghenä kekinyi hshansha saben.

¹⁰Azazel ghenä kessikeyawa aneni tsü ma kahang pi Apvüwa cü nu anyithu kesami sen bvü thsüale kesalina pi yyikeshü wi Azazel wi kesun chilo.

¹¹Aaron na ma nu ma theghi ghenä amesü süpon pi kesami ghenä kekinyi hshansha sa kechi wi

¹²ma kekinyipen wi anni khu wi annimihi keben nu hankedemvu kemehai awha keni khuya nu sen nu Kemetha ntsawa Pen wi ghoben.

13 Ciwi Apvüwa tuwi ma hankedemvu pi anni wi chi, nu hankedemvu nikhu ya Cenkethenjüh Khitson keshan tsü shübhon thsü, nu ma tsü mu nu nshüle kesalina.

14 Ma amesü jju tsü pahan khuya nu ma kwenzza pi tenchi pi ma keshan atuwa mi tsü keghü chi nu tsaseng wi pi Cenkethenjüh Khitson tuwi tagü tughu keghü chiben.

15 Tsaseng wi ma anyithu ghenana kesami ghenana kekinyi neni tsü pathi, ma jju sen nu Kemetha ntsawa Pen wi gho, nu ma kishi amesü jju pi kesa ti tsüpi ma keshan miwi nu tsaseng wi Cenkethenjüh Khitson tuwi keghü chiben.

16 Ma hati nu Israel nyithu na mathu nkemetha nu kesami wina Kemetha ntsawa Pen wi tsü satekemetha keccüna tsü sa chiben. Ma Nithsüjjen wi ha nsathu yishü, kepaghenanye tsüna keccüna wi nmethala kemnanpen non wi tsü ben,

17 Aaron na Kemetha ntsawa Pen wi satekemetha keccüna sale du nu npi keshhugho chu anyi thola Nithsüjjen wi tsü nbenla. Ma khathansha wi ma ketanla ma ghenana, ma theghi nu anyithu ghenana keccüna tsü saya khe,

18 ma mecang pi kekinyi ghenana kekinyipen wi wa tsü sametha nsathu yishü. Ma amesü süpon jju nu aneni jju pahan khuya nu sen wa kekinyipen ghacüthu miwi chi.

19 Ma kwenzza pi ajju tenya nu pi kekinyipen miwi tagü tughu keghü chiben. Hati nu ma Israel nyithu kesami wina tsü sametha pi metha thsüaben.

Nyu Kesami Kepvüwa Neni

20 Khathansha wi Aaron na keccüna sa nu Kemetha ntsawa Pen, Apvüwa ketenpen Nithsüjjen, nu kekinyipen, sametha khe ma Azazel ghenana kessikeya aneni kahangwa tsüpi Apvüwa cüben.

21 Ma akwen keni qho pi aneni li miwi chi nu Israel nyithu nkemehai, kesami, nyu kematang kekuli tsüdila khishi, nu tsüthu pi aneni li miwi chiben. Tsaseng wi anyi kesü kessi ketheng tsü yala aneni tsü jügü pi ayyikeshü wi bvü thsüa.

22 Aneni tsüna mathu kesami tsüdi pvü nu anyi hang nketen yyi wi bvüaben.

23 Tsaseng wi Aaron na Nithsüjjen wi du nu ma Kemetha ntsawa Pen wi npi kedu wi pvükeya keqhaikedi thsümeniwa tsü khushi pi ciwi chi.

24 Ma kemetha pen wi atssükizü nu ma thsümeni pvüya nsathu yishü. Tsaseng wi ccüna ma wala ma ketanla ma ghenana nu anyithu kesami khupiale kesalina mecang pi kekinyi sa chiben.

25 Ma kesami ghenana kekinyi sa kethu tsüpi kekinyipen miwi mecang ben.

²⁶Anyi kesü aneni jügü pi ayyikeshü wi Azazel wi wa thsü kesawa na ma kemnanpen wi npi kedu neng wina ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü.

²⁷Kesami ghenä kekinyi wi kesen amesü süpon nu aneni manyi jü pi kesami sen bvü thsüale kesalina sen nu Kemetha ntsawa Pen wi keghowa sa tsü pvü wa kemnanpen na ameiwa mecang ben. Ma hyu, ma sa, ma kughung tsüdi pi mecang shaben.

²⁸Anyi tsüthu pi kemecangwa na ma kemnanpen wi npi kegho neng wina ma thsümeni ghasü nu atssükizü nsathu yishü.

Ahhanshakesa Tsathang Tsü Kenie

²⁹Ayen hathu hana matsü ghaketen tsüdi wila nieben. Asha tagüwa ghanan taghawa wi tsü Israel nyithu nu asang mathu gweghe hang ketenthu na zi nu kekuli katsüha lela nsala.

³⁰Tsü ghanan wi mathu kesami tsüdi satekemetha keccüna saben, isa nu mathu na keccüna wi metha shaben.

³¹Tsü tsathang tsüna kemetha tsathang, tsü ghanan wi mathu na zi nu kekuli mangla sa nben. Ayen hathu hana matsü ghaketen tsüdi wila nieben.

³²Ma ba kuti sa thsüle mehaitsü khuthipi satemetha pi keqhaikedi sa thsü kethengwa na satekemetha keccüna tsü saben. Ma keqhaikedi thsümeni pvüya

³³nu Kemetha ntsawa Pen, Apvüwa ketenpen Nithsüjjen, kekinyipen, keqhaikedithu, nu azitenti tsüdi satekemetha keccüna tsü saben.

³⁴Ayen hathu hana matsü ghaketen tsüdi wila nieben. Israel nyithu na mathu kesami tsüdi wi satekemetha keccüna ha amapi kesü wi kuti saben. Tsalina Mosa na Apvüwa kekhi ti sa.

Leviyen 17

Kemetha Jjüwa tsü

¹Apvüwa na Mosa kiza nu

²ayen hathu hapi Aaron nu ma tsathu nu Israel nyithu tsüdi cü thsü.

³⁻⁴Israel nyi kesüle kesü lela Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi nkenyetsü kahe wi amesü nyelela khaghaneni nyelela aneni pathi pi Apvüwa kinyi lethu ma Ayenwa tsü pakhhidha. Ma ajjü keji thsüdha tsalina ma pi Anyiza nyi kesüle nsadha.

⁵Ayengkukechi ha ma jjugi Israel nyithu na khilitsü mathu ayela wi asahangthu pathi keten tsü sen nu Apvüwa tuwi ghotendha. Mathu na tsüthu sengho

Nithsüjjen kedulen wi keqhaikediwa cü nu ma tsüthu pathi pi kecca ghenä kekinyi saden.

⁶Keqhaikediwa na tsü jü tsüpi Nithsüjjen kedulen wi kekinyipen kevä wi keghü chi nu ma kethu tsüpi mecang pi Apvüwa na ma han kenenwa tsü saben.

⁷Israel nyithu na Apvüwa wi jühtsentsa nsala mathu alli wi asahangthu pathi nu ahhansha sapi aneni tsaghangthu kecü tsü nsa lalo. Israel nyithu na matsü ghaketen tsüdi wila ayen ha nieben.

⁸Israel nyithu sale asang mathu jawi hang ketenthu sa lela thowa na mecang pi kekinyi nyelela ahhansha katsüha sapi

⁹Nithsüjjen kedulen wi nkenye kahe wi Apvüwa cü lakhe ma pi Anyiza nyi kesüle nsa laden.

¹⁰Keujüla Israel nyi sale asang mathu jawi hang keten sa lela thowa na ajjü na asa wi keben tsü dsa khe Apvüwa na ma shun nu anyi tsüpi ma nyi kesüle nsa laden.

¹¹Pala kahang tsüdi wila kahangli na ajjü wi ben, tsalina Apvüwa na anyithu kesami sen bvüale kesa ajjü tsüdi pi kekinyipen wi keshu chilo khichi. Ajjü, hana kahangli, kesamithu sen bvüden.

¹²Tsalina Apvüwa na Israel nyithu wi mathule nyelela asang mathu jawi hang keten sa lela ajjü na asa wi keben tsü ndsa lalo kiza.

¹³Keujüla Israel nyi sale asang mathu jawi hang keten sa lela thowa na keccüna wi nkemetha aghangsa nyelela awa ghanya khe ma tsü jü pi ayyi wi keji thsü nu acenya pi kejjübhon nsathu yishü.

¹⁴Pala kahang tsüdi wila kahangli na ajjü wi ben, tsalina Apvüwa na Israel nyithu wi mathu ajjü na asa wi keben tsü ndsa lalo nu thowa na tsüti sa khe ma pi ma nyi kesüle nsadhale kizadha.

¹⁵Anyi kesü, Israel nyi nyelela asang sa lela thowa na asahang ma ketanla keshü nyelela aghangsa na keyasa sa tsü dsa khe ma thsümeni ghasü, atssükizü, nu minulen wi kecu ma keccüna wi kemetha tsüwa hie nbenlathu yishü.

¹⁶Keujüla ma tsüti nsa lethu ma tsüghena ketizen saben.

Leviyen 18

Nza kegweghe Kekhen

¹Apvüwa na Mosa kiza nu

²Israel nyithu wi khi thsü, “Hi nthu Pvüwa Anyiza.

- ³Nthu na kheni kahang pen wi Ejipt nyithu nyelela hi khili nthu ssinu wa keten Kanaan yyi wi anyithu kahang kekuliyen tsü n-niela.
- ⁴Iyenthu nie nu hi kekhi salo. Hi nthu Pväwa Anyiza.
- ⁵Hi pi nthu kecü kahangyen nu ayenthu tsüdila nielo; tsüti kesa wina nthu kahang hangsha yaben. Hi Apväwa.”
- ⁶Apväwa na ayen hathu khuchi. Nshilithu tsü kesüla ssimehai nsala.
- ⁷Njja ssikemehai ghenä nba nyankenyeen nsala. No njja nyankenyeen yishü.
- ⁸Nba wubvü kesüle kesü lela ssikemehai ghenä ma nyankenyeen nsala.
- ⁹Ntsüggüwa sale nba nga nyelela njja nga ajen makesü nyelela kepapa wi hang keshaghawa sa lela no ma ssimehai nsala.
- ¹⁰Ntsangathu nga ssimehai nsala; tsüna n-nyankenyeen ben.
- ¹¹No nba wubvü ngawa ssimehai nsala; ma la ntsüggü kesü.
- ¹²⁻¹³Anyie, nba tssüggü sale njja pvünon sa lela ssimehai nsala.
- ¹⁴Nbiza wubvü ssimehai nsala; ma la njja kesü.
- ¹⁵Ncünnye ssimehai nsala.
- ¹⁶Ncüh ssimehai nsala.
- ¹⁷No nza kesü pi ma ngawa manyi qho ssimehai nsala; mathu na nshilithu saben laya mehä, nu tsüna nankiqanan kekuli saben.
- ¹⁸Nwubvü na hang keben chu ma pvünonwa yapi nwubvü kesü nsala.
- ¹⁹Nza kesü asha kaghapeng nzayen sa keben wi ma ssimehai nsala, kepaghenanye ma keccüna wi nmetha laben.
- ²⁰Nyu kepa wi wubvü ssimehai nsala, tsüna no sapi keccüna wi nmetha thsü laben.
- ²¹Ntsangathu kesütanla pi Molek tsaghang kekinyi nsen thsüla; kepaghenanye tsüna Apväwa Anyiza nyankenyeen sengho ben.
- ²²Npvüza kesü na npvüza kepawa ssimehai nsala; Anyiza na tsü nanmeghüden.
- ²³Nzale npvüza lela asahang ssimehai nsala; kesazzi tsü no sapi keccüna wi nmetha thsü laben.
- ²⁴Kekuli hathu ha kesa wina nthu ketanla nthu sapi nmethala nsala, kepaghenanye Anyiza nkechüthu na hati nu mathu ketanla mathu sapi nmethala; Anyiza nkechüthu tsüna nthu tuwi na ayyi ciwi hang wadha nu nthu yala ciwi duya thsüle kesalina Apväwa na mathu jügüshiaben.

²⁵Mathu kahangyen na ayyiwa tsü sapi nmetha thsüla, tsalina Apvüwa na kemeten pi cü nu ayyiwa tsü ya anyi ciwi kahangthu meshusha thsüa.

²⁶⁻²⁷Mathu na nankiqanan kekuli ha tsüdi sapi ayyiwa nmetha thsüla, isala nthu tsü tsüthu tsü nsala. Nthu tsüdi, Israel nyithu sale asang nthu gweghe hang kebenthu sa lela Apvüwa yenthu nu ma khi kechithu tsü n-niethu yishü,

²⁸nu ayyiwa na nthu tuwi kahang Anyiza nkechüthu meshusha kesa ti nthu la meshusha nsa thsüla.

²⁹Anyi thowa na nankiqanan kekuli hathu ha sa khe ma pi Anyiza nyi kesüle nsa laden.

³⁰Apvüwa na khi, “Hi ayen khukechithu tsü nielo nu anyi nthu tuwi na ayyi ciwi hang ketenthu kekuli yen tsü n-niela, nu hathu ha kekuli ghen nthu sapi nmethala nsala. Hi Apvüwa nthu Nyiza.”

Leviyen 19

Ketsatan Nu Kemetha Yenthu

¹Apvüwa na Mosa kiza nu

²Israel nyithu wi khi thsü, “Methasi benlo, kepaghenanye hi nthu Nyiza Apvüwa hi methaben.

³Hi kekhi ti nthu kesüsü nthu ba nu nthu jja nyuwakü nu Sabbath yen tsü nielo. Hi nthu Pvüwa Anyiza.

⁴“Hi teshi nu wa atsikezhü nkinyila; amighe pi atsaghangthu zhü nu tsüthu tsü nkinyila. Hi Apvüwa nthu Nyiza.”

⁵Nthu khathansha wi asahang pathi pi kecca ghen kekinyi sa khe, hi ayen pi nthu kecüthu tsü nielo isathu hi kekinyi tsü yaben.

⁶Asahang kepathi ghanan nyelela dhitsüwa wi ma sa tsü dsalo. Kecheng ghanan wi la asa tsü ben lethu pi mecanglo,

⁷kepaghenanye tsüna keccüna wi nmetha ladha, anyi kesüla tsü dsa lethu hi ma kekinyiwa tsü ya nben.

⁸Thowa na tsü dsa khe ma satemetha pi hi cü kesawa tsüpi ghameme kesa ghen sazziben, nu ma pi inyi kesüle nsa laben.

⁹“Nthu khathansha wi nthu lli wwi khe alli khutsukhuna wi asu tsü nwwila, nu nthu kheneng wa amaseng tsü nbhala.

¹⁰Kheneng nlli wi wa kemeshentsse maseng nyelela ma bi ayyi wi keqancathu tsü nbhala; tsüthu teshi pi ketha-uthu nu asangthu cülo. Hi Apvüwa nthu Nyiza.

¹¹“N-ghanfüla, nyu nmechula, nu mili-nmesala.

- 12 Nthu na saya nben lethu inyan wina ajüh nkchuchila; tsüna inyan kekinyen sengho ben. Hi Apvüwa nthu Nyiza.
- 13 “Meshu kesü miwi la ma nanketizen ghe sala nthu kekiyi nbhala nyelela ma nteng dsala. Nthu na ssinu melli kaghawa kutimen ghaja kesüla pi ncüla theng nsala.
- 14 Akhuna kedecu nyi nkishencüla nyelela pala pi anyon nkemuwa tuwi chi nu ma ccü nmeshü thsüla. Hi kinyikülo; hi Apvüwa nthu Nyiza.
- 15 “Ajühkekaghakhi wi atsentsa nu kemeshon wina khidhilo; ketha-uwa nkchichi nu kebenwa messi nsa lalo.
- 16 Meshu kesü ghü la nsala; anyi kesü ma kahang ghena ajühkaghakhi keben wi nsheikepi jüh ma kiqaya ben lethu khichilo. Hi Apvüwa.
- 17 “Nleben wi thola meshensa nbenla, isala ma ssi keccünengli nu südheya, isathu nthu ma ghena kesami sa nben.
- 18 Anyi tho miwila ajukhi meyala nyelela ma nanmeghüki nbenla, isala nthu ketanla nthu ketizen ti njenphonwa la tizenya. Hi Apvüwa.
- 19 “Iyenthu tsü nie yalo. Nsahangthu pi alen kepapa njigü thsüla. Amacü alen kepapa keni meyighu pi alli wi nchila. Athsü kesü wi anan len kepapa keni de nmephila.
- 20 “Keujüla maghale kesü nyu meshibvüwa sa nu ma men pi ma ncüla teshichi, nu anyi kepa wi ma ssimehai lethu manyi qho kemeten pi cüben, isala pi shü thsü nben, nzawa ma nyu maghale kesü ghena.
- 21 Npvüzawa na khaghaneni süpon sen nu ma kedhineng kekinyi ghena hi ketenpen Nithsüjjen kedulen wi gho,
- 22 nu keqhaikediswa na tsüpi anyi tsüwa kesami khupiale kesalina satekemetha keccüna sa chithu Anyiza na ma kesami teshi cüben.
- 23 “Khathansha wi nthu na Kanaan yyi wi gho nu kedsauton pi yangya khe, kedsau bi tsü atuwa amapi kecheng jüwi keccüna wi nmethale sayalo. Tsü tsüwi nthu na tsü ndsala.
- 24 Mejü mapi wi kedsau bi tsüdi pi hi Apvüwa, keseng wina satekemetha kekinyi kesü keccüna sa chiben.
- 25 Nthu na manga mapi wi ccüna ma bi tsü dsaya mehai. Nthu na ha tsüdi sa lethu nthu chanton ma bi kejon bün cüben. Hi Apvüwa nthu Nyiza.
- 26 “Ajü na asa wi keben tsü ndsala. Kedema kekuli mangla nsala.
- 27 Nthu na alatan ssen ca nyelela apang kenye ce nsala.

- ²⁸Nthu hyu miwi pala zhüki pvü nyelela keshü ghenä anongü nu nthu sa handhi pvü tsüti nsala. Hi Apvüwa.
- ²⁹“N-ngathu pi kekinyijjen wi keqheza menkedsa nza sa nu anyankinyen nsa thsüla; nthu tsüti sa lethu nthu na atsaghang kepathu wi wa nu hang nkemetha na ayyi pong shaben.
- ³⁰Sabbath yen nieya, nu hi kekinyipen tsü nyuwakülo. Hi Apvüwa.
- ³¹ “Anyi keshü ghamuthu ccüneng ketenthu wi kesansi bha nwala. Nthu tsüti sa lethu nthu na keccüna wi nmetha laben. Hi Apvüwa nthu Nyiza.
- ³²“Kenyuwakü pi anyi keqhaithu cü nu mathu jühkina tenlo. Kinyikü nu ijühkinalo. Hi Apvüwa.
- ³³ “Nthu yyi wi hang keben asangthu tsü metenmesha nsala.
- ³⁴Mathu pi nthu Israel nyi ti sayalo, nu nthu ketanla nthu ketizen ti mathu tizenyalo. Nthu la kuti jüwi Ejipt wi asang sa nu kahang tsü chüyalo. Hi Apvüwa nthu Nyiza.
- ³⁵ “Milikemesa sen nu ketikesie kedegü, kiyan-kembhi, nyelela keji-kezeng whu kesa wi nkecen wi thola nmechula.
- ³⁶Kewhuchan tsentsa, kewhu tsentsa, nu kedegü tsentsa salo. Hi Apvüwa nthu Nyiza, nu hi Ejipt wi nthu khushi cü.
- ³⁷Iyen khukechi tsüdila nie yalo. Hi Apvüwa.”

Leviyen 20

Ajüh-nkeya Kutimen

- ¹Apvüwa na Mosa kiza nu
- ²Israel nyithu wi khi thsü, “Nthu nyelela asang nthu jawi hang ketenthu kesüle kesü lela thowa na ma tsangathu pi atsaghang Molek kekinyi wi sen thsü khe azitenti mabenla alon pi ma kecenthiaben.
- ³Thowa na ma tsanga kesü pi Molek cü nu hi kemetha Nithsüjjen sapi nmetha thsüla nu inyan kemethawa nyankenyen khe hi ma shun nu ma pi inyi kesüle nsa laben.
- ⁴Keujüla azitenti mabenla ma mangwa sa khe nkechü ghe sa nu ma pi nshü thsüla lethu,
- ⁵hi anyi tsüwa nu ma theghi maben nu ma gweghe hi wi jühtsentsa nsala Molek kinyi wa kesathu tsüdi shunben. Hi mathu pi inyile nsa laben.
- ⁶“Keujüla anyi kesü na keshü ghamuthu ccüneng ketenthu wi kesansi bha wa lethu, hi ma shun nu ma pi inyi kesüle nsa laben.

- ⁷Nthu na methasi benlo, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza.
- ⁸Iyenthu tsü nie yalo, kepaghenanye hi Apvüwa nthu sapi metha thsüle.”
- ⁹ Apvüwa na ayen hathu ha khuchi. Anyi thowa na ma ba nyelela ma jja kishencü khe ma pi shü thsüaben; ma keshü khhiwa tsüna ma ketanla ma ghenä.
- ¹⁰ Keujüla npvüza kesü na ma Israel nyi wubvü ssimehai lethu, ma nu nzawa manyi qho pi shü thsüaben.
- ¹¹ Npvüza kesü na ma ba wubvü kesü ssimehai nu ma ba nyankenye lethu, ma nu nzawa manyi qho pi shü thsüaben. Manyi keshü khhiwa tsüna manyi ketanla manyi ghenä.
- ¹² Npvüza kesü na ma cünyiewa ssimehai lethu, manyi qho pi shü thsüaben. Manyi kesazzi nu keshü khhiwa tsüna manyi ketanla manyi ghenä.
- ¹³ Npvüza kesü na npvüza kepawa ssimehai lethu manyi na nankiqanan kekuli sadha, nu manyi qho pi shü thsüaben. Manyi keshü khhiwa tsüna manyi ketanla manyi ghenä.
- ¹⁴ Npvüza kesü na bvütsanyi qho yaya lethu, ma kecheng qho pi mechangthiaben, kepaghenanye mathu anyankekinen kekuli sa kesalina; nthu jawi hati ha nsala.
- ¹⁵ Npvüza kesü na asahang ssimehai lethu, ma nu asahang tsü la pi shü thsüaben.
- ¹⁶ Nza kesü na asahang ya ma ssimehai thsü lethu, ma nu asahang tsü la pi shü thsüaben. Manyi keshü khhiwa tsüna manyi ketanla manyi ghenä.
- ¹⁷ Npvüza kesü na ma tssüggüwa, ma ba nga nyelela ma jja nga sa lela ssiben wa lethu, nyu tuwi manyi pi kejüghe yathsü nu anyithu jawi na manyi jügüshiaben. Ma ma tsüggüwa ssimehai kesalina ketizen nsathu yishü.
- ¹⁸ Npvüza kesü na nza kesü asha kaghapeng nzayen sa keben wi ma ssimehai lethu, azitenti jawi na manyi qho jügüshilo, kepaghenanye manyi keccüna wi nkemetha yenthu tsü sadha.
- ¹⁹ Npvüza kesü ma nyie, ma jja pvünonwa nyelela ma ba tssüggüwa, ssimehai lethu, manyi qho nankiqanan kekuli kesa ghenä ketizen saben.
- ²⁰ Npvüza kesü na ma bizawa wubvü ssimehai lethu, ma ma bizawa nyankenyeendha, nu manyi na kesami tsü pvüben; nu manyi na atsanga la nmila shüaben.
- ²¹ Npvüza kesü na ma cünyuwa wubvü ssiben wa lethu, manyi na atsanga nmila shüaben. Ma keccüna wi nkemetha kulidha nu ma cünyuwa nyankenyeündha.
- ²² Apvüwa na khi, “Iyen khukechithu tsüdila nie yalo, isathu hi nthu ssi wa chile keben Kanaan yyiwa witsü nthu meshusha nben.

²³Anyi ayyi ciwi kahangthu yen tsü n-niela; hi Apvüwa nkechüthu ha jügüshiaben isa nu nthu na ayyi ciwi duya thsüaden. Mathu kekuli nkemehai tsüdi tsüna hi sapi anonhi thsüdha.

²⁴Isala hi ayyi kenyan nu kemehai hapi nthu ji sa thsüle ijüh khuchidha, nu hi tsüpi nthu cüden. Hi Apvüwa nthu Nyiza, nu hi mizatenti kepathu jawi na nthu khushiyadha.

²⁵Tsalina nthu na asahang nu awathu keccüna wi kemetha nu nkemethathu mechanshu chükepapa sa nbenthu yishü. Hi nmethale khi kethengthu asahang nu awa nkemethathu tsü dsa nu nthu sapi nmetha thsüla nsala.

²⁶Nthu na metha nu iji ketan saben den, kepaghenanye hi Apvüwa nu hi metha. Nthu na iji ketan sa thsüle kesalina hi mizatenti kepathu jawi na nthu khushiyadha.

²⁷“Npvüzale nza lela thowa na keshü ghamuthu ccüneng ten khe alon pi kecenthiaben; thowa na hati sa khe ma keshü khhiwa tsüna ma ketanla ma ghen.”

Leviyen 21

Keqhaikedithu Kemetha

¹Apvüwa na Mosa kiza nu Aaron nyi keqhaikedithu wi khi thsü, “Keqhaikedi kesüla ma shili keshü wi kevhü keccüna kekuli sa nu ma ketanla ma sapi nmetha thsüla nsala,

²tsüna ma ba, ma jja, ma tsa, ma nga, ma cünyuwa,

³nyelesa ma tssüggüwa na ma jjen wi hang nu npi n-nukewa nkenye tsü.

⁴Ma shilithu keshü wi ma ketanla ma sapi nmethala nsala.

⁵ “Keqhaikedi kesüla ma nonke-ü pi nyu ccücale kesalina ma lica, apang kenye ce nyelesa ma sa handhi pvü tsüti sa nben.

⁶Ma metha nbenthu yishü, nu inyankenyen nsala. Ma atsse pi kekinyi sapi hi cü keten ghen ma metha nbenthu yishü.

⁷Keqhaikedi kesü na nza keqheza menkedsa nyelesa pvünyimetha nkenye nyelesa nyu ma yisha kesa nyi yaya nben, ma metha kesalina.

⁸Anyithu na keqhaikediwa tsüna methale nsathu yishü, kepaghenanye ma atsse pi kekinyi sapi hi cüden.

⁹Keqhaikedi kesü nga na keqheza menkedsa sa wa lethu ma ma ba nyankenyün ben; ma pi mecangthiaben.”

¹⁰Keqhaikedi ntsawa tsüna adeli pi ma li wi keshusha chi nu ma satemetha pi keqhaikedi thsümeni pi pvü thsü theng, tsalina ma anonkegü ghenä ma li mehhe nyelela ma thsümeni mezüqhe pvü nsala.

¹¹⁻¹²Ma khuthipi satemetha pi hi wi chidha, tsalina ma ketanla keccüna wi ma sapi nmetha nyelela hi kemetha Nithsüjjen teshi nu keshü jjenwi kedu ghenä tsü nakhiya nben, tsüna ma ba nu ma jja na shü ben lela.

¹³Ma pvünyimetha kesü yapi ma wubvü saben,

¹⁴denyile nyelela nyu ma yisha kesa nyelela keqheza menkedsa nyi yaya nben. Ma ma mizza wi pvünyimetha ketan yaben.

¹⁵Nyelethu ma tsangathu metha kesathu tsüna keccüna wi nmetha laben. Hi, Apvüwa nu hi ma khuthipi Keqhaikedi ntsawa sa thsüdhä.

¹⁶Apvüwa na Mosa kiza nu

¹⁷Aaron wi khi thsü, “Nshicü nyu ghojünkeya nyi kesüla atsse pi hi wi kekinyi sakeya nmi. Matsü ghaketen tsüdi wila ha nieben.

¹⁸Anyi kesüla hathu ha ma miwi ben nu nyu ghojünkeya nyi na kekinyi saya nben: anyon nkemu, accükiccü, atsikemili nyelela atsi yasakesä;

¹⁹akwen nyelela accü nkemehai nyi;

²⁰ageshikiccü nyelela kenonen nyi; anyon nyelela ahyu wi khumakhujü kepvü nyi; amca sa kesa nyi.

²¹Aaron shicü keqhaikedi kesüla nyu ghojünkeya nyi na atsse pi hi wi kekinyi sakeya nmi.

²²Hati kesa nyi na pi hi kekinyi tsse kemethawa nu kemetha ntsawa la dsaya mehai,

²³isala ma nyu ghojünkeya nyi ghenä ma kemetha keshonthsü nyelela kekinyipen tsü tetsaki ghoya nben. Ma kemetha hathu nyankeneyen yishü, kepaghenanye hi Apvüwa, hi tsüthu sapi metha thsüle.”

²⁴Mosa na hawa ha khi pi Aaron, Aaron tsathu, nu Israel nyithu tsüdila kiza.

Leviyen 22

Kekinyithu Kemetha

¹Apvüwa na Mosa kiza nu

²Aaron nu ma tsathu wi khi thsü, “Nthu inyan kemethawa nyankeneyen nsale kesalina Israel nyithu na hi wi kemetha kekinyi sa kechi tsü kinyikü tenlo. Hi Apvüwa.

³Nshicüthu kesüle kesü lela ma keccüna wi nmethala keben wi Israel nyithu na kemetha kekinyi sapi hi wi kechi tsü kete wi gho lethu, ma khiela kekinyipen wi kekuli sa neng nbendha. Matsü ghaketen tsüdi wi ha nieben. Hi Apvüwa.

⁴“Aaron shicü kesüla ma gwo wi agükedsakenaa nyelela ma gwotssü keji kebenwa ma keccüna wi npi kemetha chu kemetha kekinyi tsse tsü dsakeya nmi. Keqhaikedi kesüle kesü lela ma nkemetha kamang nyelela anyi kesü ma gwotssü keji keben

⁵nyelela asahang nyelela anyi nkemethawa pa lethu ma nmetha ladha.

⁶Anyi kesüle kesü lela nmethala kesawa ma minulen wi kecu nmethala benben, nu ma atssükizü nkesa chu kemetha kekinyi tssewa tsü dsaya nben.

⁷Aghani na kedu seng wi ma methadha, nu ma ma tsse kemetha kekinyiwa tsü dsaya mehai.

⁸Ma asahang ma ketanla keshü sa nyelela ameseng-maghang mangla dsa nben, tsüna ma sapi nmetha thsüla shaben. Hi Apvüwa.

⁹“Keqhaikeditu tsüdila hi ayen khukechithu ha nieben. Nyelethu mathu na sazzi lethu shüaben, kepaghenanye mathu na ayen kemetha tsü n-niela. Hi Apvüwa hi mathu sapi metha cüden.

¹⁰“Keqhaikedi theghi ketan khe kepa wi thola kemetha kekinyi tssewa tsü dsakeya nmi — keqhaikediwa gweghe benketen kijünyi le, ma denga sen keten nyi sa lela.

¹¹Isala keqhaikediwa maghawa ma jjen wi kepvügha nyile nyelela ma apisa pi shükeya nyi sa lela keqhaikediwa na mukeya tsse tsü dsaya mehai.

¹²Keqhaikedi nga keqhaikedi nkenye wi n-nuwa kesawa na kemetha kekinyi tsse tsü dsakeya nmi.

¹³Isala ma nga nza denyile nyelela nyu ma yisha kesawa atsanga nmila kheneng gho ma ba jjen wi kheni ti hang wa lethu ma ba na keqhaikedi tsse mukeya tsü dsaya mehai. Keqhaikedi theghi ketan tsü dsaya mehai.

¹⁴“Keqhaikedi theghi nkenye anyi kesü aghandu nyela kemetha kekinyi tsse tsü dsaya lethu, ma tsü mithon tsü miwi gishü meza wi ngwe pi keqhaikediwa dhineng nsathu yishü.

¹⁵Keqhaikedi na Israel nyithu na pi Apvüwa kecüthu kemetha kekinyi tsse tsü nakhi thsü yishü,

¹⁶tsüna anyi ghameme yala tsüthu kedsa wina: hana kesazzi nu kemeten sengho anyi tsüwa cüben. Hi Apvüwa nu hi kekinyi tsü sapi metha cüden.”

¹⁷Apvüwa na Mosa kiza nu

¹⁸ayen hathu pi Aaron, ma tsathu, nu Israel nyithu tsüdi cü thsü. Khathansha wi Israel nyithu le asang Israel nyithu jawi hang kebenthu sa lela mecang pi kekinyi sa khe, tsüna ajühkhukechi kesacen sale kenen wina kekinyi sa lela, asahangwa tsüna nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.

¹⁹Kekinyiwa tsü yaya thsüle kesalina asüpon nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.

²⁰Keujüla nthu na asahang nyu ghojünkeya kepvü pi kinyi lethu Apvüwa na tsü ya nben.

²¹Khathansha wi anyi kesü kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa cü khe tsüna ajühkhukechi kekinyi sale kenen wina kekinyi sa lela tsü keya sa thsü qo lethu asahang nyu ghojünkeya mangla nkemi pi nsathu yishü.

²²Asahang anyon nkemu, accü nkemehai, nyelela accükiccü, nyelela ma gwo wi ayisü, nyelela kekhuma kaghapvüwa keben pi Apvüwa nkinyila. Asahang hati kesa pi kekinyipen wi atsse pi kekinyi ti nsala,

²³Nthu kenen wina kekinyi kesa wi asahang bvüccenwa nyelela nyu ghojünkeya la pi kinyiya, isala ajühkhukechi kesacen kekinyi witsü tsüthu tsü yaya nben.

²⁴Asahang ma mca sa nyelela pacha kesa pi Apvüwa nkinyila. Nthu yyi wi hati sakeya nmi.

²⁵Atsse pi kekinyi kesa wi asahang asang wi sen kegho pi nkinyila. Asahang tsüti kesa tsüna nyu ghojünkeya le sa nu tsü ya nben.

²⁶⁻²⁷Khathansha wi amesü zza nyelela khaghaneni zza nyelela aneni zza ca khe ghanan tagü npi kecen tsü ma bvü wina tsü ssi nbvüla, isala tazen ghanan nten tsüpi atsse pi kekinyi sathu yaya mehai.

²⁸Atsathang kesü wi amesü, khaghaneni, aneni lela bvütsanyi pi ahhansha nsala.

²⁹Nthu na Apvüwa nkesengcha ghenä ahhansha kesa wi nthu kekinyi tsü yaya thsüle kesalina mayenthu tsü mehaitsü nielo,

³⁰atsse tsü dsatu pi dhitsüwa wi nthengla nu tsü ghanan dsakhilo.

³¹Apvüwa na khi, "Iyen khukechithu tsü nie yalo; Hi Apvüwa.

³²Inyan kemethawa tsü nyankenyeen nsala. Hi methale kesa Israel nyithu tsüdila nchüthu yishü. Hi Apvüwa, hi nthu sapi metha cüden;

³³nu nthu Nyiza sale hi Ejipt wina nthu ssi shhugho le. Hi Apvüwa."

Leviyen 23

Keccüna Khothu

¹Apvüwa na pi Mosa kecü,

²Israel nyithu na saghu nu kekinyi wi kemetha kothu kesa yen hathu ha.

³Ghanan tugho jüwi nthu kekuli saya, isala tagü ghananwa tsü chüyalo, tsüna Sabbath, kemnan tsathang kesü. Tsü ghanan wi kekuli nsala, isala nthu saghu nu kinyilo. Sabbath tsüna Apvüwa ji, nthu na kahe wi hang tenle khi lela.

⁴Matsü wina akho hathu pi thangchilo.

Shhukeya Kho nu Azimi Nkechi Mesa pi Kemishu

(Scs 28.16-25)

⁵Shhukeya kho, asha atuwa wi taghamejü ghanan aghani du meyi na tsü sashhu nu Apvüwa kinyiküben.

⁶Taghamanga ghanan wi azimi nkechi mesa pi kemishu kho tsü sashhu ben nu ghanan tagü nthu na azimi kechi mesa ndsala.

⁷Atsathang atuwa wi nthu na saghu nu kekinyi sa nu nthu na atsathang kekuliwa tsü mangla sa nben.

⁸Ghanan tagü nthu na atsse pi Apvüwa kekinyi tsü sa. Tagü ghanan wi la kheneng saghu nu kekinyi sa nu nthu na atsathang kekuliwa tsü mangla sa nben.

⁹⁻¹⁰Khathansha wi nthu Apvüwa na ayyi pi nthu cüle keben witsü ghoya nu nthu lli wwiya khe, handhi tegüwa tsü sen nu keqhaikediya wi ghola.

¹¹Nthu yaya thsüle kesalina ma tsüpi kekinyi kemehai kesü sapi Apvüwa cüben. Keqhaikediya na Sabbath dhitsüwa wi tsü saben.

¹²Nthu na asu pi kekinyi ghanan wi tsü khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon kesü nyu ghøjünkeya mangla nkemi la pi ahansha sala mecang pi kekinyi saben.

¹³Nthu na tsüpi oliv deli saghu ketheng awheng kilogram keni tsü gweghe atsse pi kekinyi saben. Apvüwa na kekinyi ha kemecang han nenten. Nthu na kisengtssü la liter kesü pi tsü gweghe kekinyi sa chiben.

¹⁴Nthu na kekinyi ha sen nu Anyiza wi npi kegho chu asu ketheü tsü kemeji, kennun, nyelela pi amesa la gü ndsala. Ayen hawa ha nthu shicüthu na matsü ghaketen tsüdi wila nieben.

Matheükedhi Kho

(Scs 28.26-31)

¹⁵Sabbath tsathang wi nthu na asu handhi tegüwa sengho Apvüwa kecü dhitsüwa na si wa hapta tagü saya.

¹⁶Sabbath tagüwa sa nu dhitsüwa deni ghanan wi tsü asu ketheü pi Apvüwa kekinyi salo.

¹⁷Atheghi kesüsü amesa be kenini sengho aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cü. Amesa kesüsü na awheng kilogram keni pi azimi pi chi nu güya, nu pi asu wwi keten kekinyi atuwa sapi Apvüwa wi chiben.

¹⁸Azitenti na amesa tsü gweghe khaghaneni zza amapi kesü ji tagü, amesü süpon kesü, aneni keni, tsüthu kesüla nyu ghojünkeya mangla nkemi khuchiben. Mathu na tsüpi asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi gweghe mecang pi kekinyi sapi Apvüwa wi chiben. Apvüwa na ha kekinyi han nenden.

¹⁹Aneni süpon kesü pi kesami ghenä kekinyi sachi nu khaghaneni zza amapi kesü ji keni pi kecca ghenä kekinyi sachiben.

²⁰Keqhaikediya na khaghaneni zza keni nu amesa gweghe pi aju kemehai ntsa sala keqhaikedithu ghenä pi Apvüwa cüben. Kekinyi hathu ha metha.

²¹Tsü ghanan wi nthu na atsathang kekuliwa tsü mangla nsala, isala saghu nu kekinyi salo. Nthu shicüthu na matsü ghaketen tsüdi wi kahe wi hang ten lela ayen ha nieben.

²² Nthu na khathansha wi nthu lli wwi khe alli khutsukhuna wi asu tsü nwwila, nu nthu kheneng wa amaseng tsü nbhala; tsüthu tsüpi ketha-uthu nu asangthu cülo. Apvüwa tsüna nthu Nyiza.

Amapi Ketheü Kho

(Scs 29.1-6)

²³⁻²⁴Asha tagüwa wi atsathang atuwa wi kemnan tsathang kesü sa nu tutuwa khou chi lethu saghuya nu kekinyi salo.

²⁵Atsse pi kekinyi sapi Apvüwa cü nu nthu na atsathang kekuliwa tsü mangla nsala.

Ahhanshakesa Kho

(Scs 29.7-11)

²⁶⁻²⁷ Asha tagüwa tagha ghanan wi anyithu kesami sen bvüale kesalina amapi wi keccüna kesü salo, tsü ghanan wi mangla ndsala; saghuya nu kinyi, nu atsse pi kekinyi sapi Apvüwa cülo.

²⁸Tsü ghanan wi kekuli nsala, kepaghenanye tsüna anyithu kesami sen bvüale kesalina keccüna kesa tsathang.

²⁹Anyi thowa na tsü ghanan wi pala dsa khe ma pi Anyiza nyi kesüle nsa laben.

³⁰Nu tsü ghanan wi thowa na kekuli sa khe Apvüwa na ma pi shü thsüaben.

³¹Nthu shicüthu na kahe wi hang lela ayen ha nieben.

³²Asha tsüwa wi tugu ghanan aghani du meyi na wa tagha ghanan aghani kedu kecu kemnan tsathang kemehai ha sa nu tsü tsüwi mangla dsa nben.

Kelishu Kho

(Scs 29.12-40)

33-34 Asha taghawa taghamanga ghanan wi Kelishu Kho ha sashhu nu tsüna ghanan tagü saben.

35 Atsathang atuwa wi saghuya nu kekinyi sa nu nthu atsathang kekuliwa tsü mangla nsala.

36 Ghanan tagü jüwi tsü atsathangla nthu na atsse pi kekinyi tsü saben. Tazen ghanan wila saghuya nu kinyi nu atsse pi kekinyi sachi. Tsüna kekinyi tsathang tsalina nthu atsathang kekuliwa tsü nsala.

37 (Hathu hana keccüna kothu nthu na gweghe saghuya nu Apvüwa kinyikü wi kekinyi sa nu atsathang wila nsathu keyishü wi atsse pi kekinyi, mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, ahhansha kesa, nu kisengtssü pi kekinyi saben.)

38 Nthu na keshüthangla nthu ju khukechi, Sabbath tsathang, nthu jühkhukechi kesacen kekinyi, nu nthu kenen wina kekinyi sapi Apvüwa kecüthu miwi akho hathu ha saben.)

39 Khathansha wi nthu na alli wwi khe asha tagüwa wi taghamanga ghanan wi akho ha sashhu nu tsüna ghanan tagü saben. Atsathang atuwa tsüna kemnan tsathang kemehai ntsa saben.

40 Tsü ghanan wi nthu na kedsauton wi ma bi kemehai ntsa, palm chan cüna, nu achanton pogho kesa wi ma cüna keti khuya, nu Apvüwa nthu Nyiza kekinyikü wi keccüna kho ha sashhulo.

41 Ghanan tagü tsü salo. Nshicüthu na matsü ghaketen tsüdi wi ayen hawa ha nieben.

42 Israel nyithu tsüdila ghanan tagü apon wi hangben,

43 isa nu nthu shicüthu yala Apvüwa na Ejipt wina Israel nyithu ssishhu keten wi ma mathu ya apon wi hang thsüle kesa chüya thsüle kesalina. Ma Apvüwa nthu Nyiza.

44 Tsalina hati nu Mosa na Apvüwa kekinyikü wina keccüna akho kesa yenthu pi Israel nyithu cü.

Leviyen 24

Ahulathu Kenoncca

(Bvü 27.20-21)

1 Apvüwa na Mosa kiza nu

2 Israel nyithu wi Nithsüjjen wi ahula tsü canki nu keshüthangla qheben thsüle kesalina oliv deli kemehai ntsawa sengholo khi thsü.

³Ghaja kaghapenla Aaron na tsü canki nu qhe wa ghanenwa cu thsüben, tsüna Kemetha ntsawa Pen non wi Cenketenjuh Khitson tuwi keshonthsü na ameiwa Apvüwa ketenpen witsü. Matsü ghaketen tsüdi wi ayen ha nieben.

⁴Aaron na suna kemetha pi kesa ahula kedonpen wi ahulathu noncca nu tsüthu ya keshüthangla Apvüwa ketenpen wi qhe nben thsüthu yishü.

Amesa Pi Anyiza Kecü

⁵ Awheng kilogram taghakeni khuya nu pi amesa abe taghakeni güya.

⁶Amesa tsüpi Apvüwa ketenpen wi suna pi meju ketheng miz miwi tughogho pi alen keni saya.

⁷Atsse pi Apvüwa wi kekinyi sa kechi zensu wina hankedemvu kemetha pahan pi amesa pi dan ketheng miwi zügüchi.

⁸Matsü ghaketen tsüdi wi Sabbath tsathang kaghapengla amesa tsüpi Apvüwa tuwi nchithu yishü. Hawa ha anuphan wila Israel nyi kekuli.

⁹ Amesa tsüna Aaron nu ma shicüthu shei, mathu na kemetha pen wi tsü dsaben, kepaghenanye hawa ha atsse pi keqhaikedithu ghenla Apvüwa wi kekinyi sa kechi kemetha ntsawa.

Ketsatan Nu Kemeshon Wina Kemeten Pi Kecü Tsütsonca

¹⁰⁻¹¹ Ciwi npvüza kesü na ben, ma ba na Ejipt nyi nu ma jja na Israel nyi Dan mizza wi Dibri nga Shelomith. Anyi hawa ha kemnanpen wi Israel nyi kesü ssikitagha. Kitagha keben wi ma Apvüwa kishencü, tsalina mathu na ma ssinu Mosa wi wa,

¹² ma ghan pi theng nu Apvüwa na ma ghenla mangwale mathu kizaten khe hie.

¹³ Apvüwa na Mosa kiza,

¹⁴ “Anyi tsüwa ssinu kemnanpen na ameiwa wi shhulo. Ma kishencü keben za keyathu tsüdi ma sazzidha le khishi nu akwen chang pi ma miwi chi nu azitenti maben alon pi ma kecenthiaben.

¹⁵ Tsaseng wi Israel nyithu wi anyi thowa na Anyiza kishencü khe ma tsüghena ketizensa ben

¹⁶ nu pi shü thsüaben kizalo. Israel nyi sale asang na Israel nyi jawi hang keben sa lela thowa na Apvüwa theng khe azitenti mabenla alon pi ma kecenthiaben.

¹⁷ “Anyi thowa na nyu pathi khe ma pi shü thsüaben,

¹⁸ nu thowa na nyu ji asahang pathi khe tsü kuti pi cü nsathu yishü. Kahang kesü mithon kahang kesü, tsü yen kenie wina.

¹⁹ “Keujüla anyi kesü nyu mesa-mena lethu, ma mangwa sachi khe ma miwi la tsü sachiaben.

²⁰Ma nyu gü kesü pashü lethu, ma gü la kesü pashü cüben; ma nyu nyon kesü yasa lethu, ma nyon la kesü yasa cüben; ma nyu yha kesü shunsha lethu, ma yha la kesü shunsha cüben. Ma nyu miwi mangkhati mesa-mena cü khe ma miwi la tsüti sa cüben.

²¹Anyi thowa na asahang kesü pathi khe tsü kutimen pi cü, isala thowa na anyi kesü pathi khe ma pi shü thsüaben.

²²Ayen hawa ha Israel nyithu sale asang nthu jawi hang kebenthu sa lela tsüdi miwi ben, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza.”

²³Mosa na ha khipi Israel nyithu kekiza wi mathu na anyi tsüwa ssi shhula kemnanpen na ameiwa alon pi kecenthia. Hati nu Israel nyithu na Apvüwa na Mosa kekiza ti sa.

Leviyen 25

Amapi Tagüwa

(Aye 15.1-11)

¹Apvüwa na Sinai Yikha wi Mosa ccüneng nu ma kiza,

²nu ayen hathu pi Israel nyithu cü thsü. Nthu na khathansha wi Apvüwa na ayyi pi nthu cüle keben witsü duya khe, nthu na Apvüwa kekinyikü wina amapi tagüwa kaghapenla ayyiwa tsü cah nben.

³Nthu na amapi tugho ghenala allu wi pala pi yang, kemeshentsse lli sametha, nu tsüthu bi saghuya.

⁴Isala tagüwa mapi tsüna ayyi na mapi chuli mnankeya, sametha pi Apvüwa cü kesa mapi. Pala pi nthu lli wi yang nyelela kemeshentsse lli sametha nsala.

⁵Asu pi n-yangla ma ketanla keshhugho tsü nwwila, nu nthu na sametha nketheng kemeshentsse ton wi ma bi tsü nsaghula; tsüna ayyi na mapi chuli mnankeya mapi.

⁶Tsü mapi allu ncah lela kedsakejü müyaben, nthu nu nthu nssümaghathu, nthu wi mellidsa kebenthu, asang nthu jawi hang kebenthu,

⁷nthu sahangthu, nu allu wi aghangsathu tsüdi ghenala. Allu wi mukeya tsüdila dsaya mehai.

Pi Ma Pvüwa Kecüneng Mapi

⁸Amapi tagügü tagü saghu pi jügha nu tugu mapi siya.

⁹Tsaseng wi asha tagüwa wi tagha ghanan, Ahhanshakesa Tsathang wi anyi kesü kesun pi ayyi maben wi tutuwa khou chi thsülo.

¹⁰Hati nu nthu na deni mapiwa tsü sapi makepa sa nu lishakechi pi ayyi wi kahangthu tsüdi wi thangchilo. Ha mapi wi kheni atsanqai pi jeü ketheng tsüdi

khuneng pi ma pvüwa nyelela ma shicüthu cü, nu anyi pi nssümagha sala jeü kethengwa ya ma jjen wi whaneng thsülo.

¹¹Nthu na pala pi alli wi n-yang nyelela asu ma ketanla keshhugho tsü wwi nyelela kemeshentsse lli sa nkemetha bithu tsü saghu nben.

¹²Amapi chuli tsüna nthu ghenana kemetha; nthu lli wi mangwa muya khe nthu na tsü ketan dsaben.

¹³Ha mapi wi kheni atsanqai pi jeü ketheng tsüdi khuneng pi ma pvüwa cüaben.

¹⁴Tsalina nthu na Israel nyi wi ayyi shü nyelela pi jeü lethu, khokho nkemechuli lalo.

¹⁵Alli men tsüna pi Kecüneng Mapi tuwi khaju tughu cah nu asu khaju muya ben khe tsü kenie wina saben.

¹⁶Amapi kejon ben lethu ma men kejon saben, isala amapi zeng lethu ma men la zengben; kepaghenanye pi jeü kebenwa tsüna alli wi asu muya kemehai kenie wina saben.

¹⁷No Israel nyi khokho nkemechuli lalo, isala Apvüwa nthu Nyiza jühkina nu kinyikü tenlo.

Tagüwa Mapi Ghena Sakeyishü

¹⁸Apvüwa yenthu nu ma jühkhukechithu tsüdila nie yalo, isathu nthu na ayyi ciwi yazishu hang yaben.

¹⁹Alli wi asu kejon muya nu nthu na kedsa qo benya, nu nthu na yazishu hang yaben.

²⁰Isala anyi pahan na “Amapi tagüwa wi alli ncah nu asu nwwithu mangwa dsa nu?” tsüti keüya mehai.

²¹Apvüwa na tugho mapi wi sawegü pi ayyi miwi chi nu tsüna amapi keni ghenana kedsa qo muya thsüben.

²²Tazen mapi wi nthu na alli cah wa lethu ciwi la nthu tugho mapi wi wwikeya tsü dsaben, nu tsüna wa tsü mapi nthu na cah keben alli npi wwikeya chu dsa qo ben.

Atsanqai Pi Kecüneng

²³Nthu na ayyi tsüpi anuphan ghenana njeüla, kepaghenanye tsüna nthu ji nye; tsüna Anyiza ji, nthu yala asangthu ti nu tsü sen thsü keben ketanle.

²⁴Ayyi pi jeü lethu ma pvüwa ntsawa na shü nengya kesau tsü nchüthu yishü.

²⁵Keujüla Israel nyi kesü na hatu ntsa nu ma yyi pi jeü lethu, ma shili ghatsanwa ya tsü hangshaya thsülo.

²⁶Anyi ma shili na tsü hangshakeya, nkemiwa ma ashiseng wi meshu-mena wa nu tsü hangsha nengya kemehai benya ben.

²⁷Tsüti lethu wa pi Kecüneng Mapi cule kesa amapi khaju ben khe ma ma men kenie wi khuneng pi anyi tsü hangshaya kesawa cü, nu ma tsanqai tsü hangsha nengya mehai.

²⁸Isala ma ayyi tsü hangsha nengya kemehai apisa nmi lethu, tsüna pi Kecüneng Mapi npi kecu chu anyi tsü hangshaya kesawa kwen wi benben. Tsü mapi wi tsüpi ma pvüwa ntsawa cü neng shaben.

²⁹Anyi kesü na anyunuti khweti ketheng wi ajjen pi jeü lethu, ma pi kejeü mapi atuwa wi tsü shü nengya kesau na ben.

³⁰Isala tsü mapi jüwi shü neng meyala lethu, ma shü nengya kesau na nmidha, nu ajjen tsüna anuphanla shüya kesawa nu ma shicüthu ji sadha; pi Kecüneng Mapi wi lela khuneng nbendha.

³¹Isala anyu khweti nkemi wi ajjen tsüpi alli makesü saben; ma pvüwa ntsawa na tsüthu tsü shü nengya kesau na ben, nu pi Kecüneng Mapi wi tsüthu tsü khuneng shaben.

³²Isani, Levi nyithu tsü mathu nyunuti wi matsü tsüdi wi mathu tsanqai tsü shü nengya kesau na ben.

³³Anyunuti hathu wi Levi nyi kesü na ajjen kesü pi jeü nu shü neng meyala lethu, pi Kecüneng Mapi wi tsü khuneng nsathu yishü, kepaghenanye Levi nyithu na mathu nyunutithu wi Israel nyithu jawi ajjen keben tsüna anuphanla mathu ji.

³⁴Isala Levi nyi nyunutithu kevü wi amou yyi tsüpi jeükeya nmi; tsüna anuphanla mathu ji.

Pi Ketha-u Kennathsü

³⁵Keujüla no Israel nyi kesü ketha-u sa nu ma ketanla ma ghanja meyala nkete wi hang lethu, nthu na mellidsa keten nyi kesü kenan ti pi ma la ncüthu yishü, isa nu ma nthu kete wi hangben den.

³⁶Ma wi kekiyi meyala, isala Anyiza jühkina nu no Israel nyi ya nkete wi hang thsülo.

³⁷Nthu na apisa pi ma kennathsü wi kekiyi meyala, nu kedsakejü pi ma wi kejeü wi nthu kiyi yale nsala.

³⁸Hawa ha Apvüwa nthu Nyiza na Kanaan yyi pi nthu cü nu nthu Nyiza sale kesalina Ejipt wina nthu ssi keshhughowa jühkhukechi.

Nssümaghathu Teshikechi

³⁹Keujüla no Israel nyi kesü ketha-u sa nu ma pi nthu wi nssümagha sala jeüchi lethu nthu na ma pi nssümagha kekuli tsü nsa thsüla.

- ⁴⁰Ma mellidsa keten nyi kesü ti nthu gweghe ben nu pi Kecüneng Mapi npi kecu chu nthu kekuli saben.
- ⁴¹Tsü tsüwi ma nu ma tsangathu na nthu teshi nu ma theghi wi whaneng nu ma bamyi keben tsü ghongya ben.
- ⁴²Israel nyithu tsüna Apvüwa nssümaghathu, ma Ejipt wina mathu ssi shhugho; tsalina mathu pi nssümagha sala jeü yishü.
- ⁴³Mathu n-nantizen nsala, isala Anyiza jühkinalo.
- ⁴⁴Nthu na nssümaghathu nsenthu yishü lethu, nthu kevü wi keben mizzatentithu wi shüyalo.
- ⁴⁵Nthu na asangthu nthu jawi hang kebenthu tsangathu la shüya mehai. Nthu yyi wi pvüghakeya hati kesa tsangathu na nthu ji saya mehai,
- ⁴⁶nu nthu na mathu teshi pi nthu tsathu cü nu mathu hangkeben chu nthu tsathu kekuli nsathu yishü. Isala nthu na no Israel nyithu n-nantizenla sayishü.
- ⁴⁷Keujüla nthu jawi hang keben asang kesü na keban saya, nu no Israel nyi kesü ketha-u sa nu ma ketanla ma pi asang tsüwa nyelela ma theghi kesü wi nssümagha sala jeüchi lethu;
- ⁴⁸ma pi kejeü seng wi lela ma shü nengya kesau na ben. Ma cünyuthu kesü,
- ⁴⁹nyelela ma biza, nyelela ma theghi, nyelela ma shili ma ketsaki nyi kesü na ma shü nengya mehai; nyelela ma benya lethu ma ketanla ma shü nengya mehai.
- ⁵⁰Ma anyi ma shüya kesawa tsü ccüneng nu manyi ma pi jeüchi kesa mapi na wa pi Kecüneng Mapi kecu khaju sadha khe siya, nu ma teshichi keten men tsüna mellidsa keten kutimen kenie wina nsathu yishü.
- ⁵¹⁻⁵²Ma shükeya men tsü amapi khaju na npi cen khe tsü kenie wina pahan khuneng nsathu yishü,
- ⁵³tsüna ma amapi kesü kenie wi melli kewa ti sa. Ma pvüwa na ma n-nantizenla nsala.
- ⁵⁴Hati kesa wi ma nteshi chila lethu, pi Kecüneng Mapi wi ma nu ma tsangathu teshichi nsathu yishü.
- ⁵⁵Israel nyithu na Apvüwa nssümaghathu, Israel nyi kesü anuphan nssümagha kesü sakeya nmi. Ma Ejipt wina mathu ssi shhugho; ma Apvüwa mathu Nyiza.

Leviyen 26

Ajuhkeya Ghena Kesawegüthu

(Aye 7.12-24; 28.1-14)

- ¹ Apvüwa na khi, “Nthu atsikezhü nyelela atsiketon, alon kesheng nyelela alon miwi palazhü nu nkinyila. Hi Apvüwa nthu Nyiza.
- ² Keccüna kho kesathu tsü nie nu hi kinyi keten pen tsü nyuwakü yalo. Hi Apvüwa.
- ³ “Nthu na ijühya nu iyenkhukechithu tsü nie nu hang lethu,
- ⁴ hi matsü wina atsankegho kesun pi nthu wi chicü nu ayyi wi yangdsa ketenthu nu achanthu ya ma bi bünya thsüden.
- ⁵ Nthu kedsakejjü na meshumena sa nu alli wwitu keben wi kemeshentsse bi tsü la qo wa, nu kemeshentsse bi latu keben wi alli kechi tsü cu wa isaben. Nthu na kedsa mvu tsüdi benya, nu nthu na nthu yyi wi yazishu hangyaben.
- ⁶ “Hi kecca sengho nthu yyi wi chicü, nu nthu na kemessi nmila cca jen yaben. Hi nthu yyi wi ahangsa nkemehaithu jügüshi, nu ciwi aghi nmila shaben.
- ⁷ Nthu na nthu ghinyithu miwi khangyaben;
- ⁸ nthu meshu manga na meza chaya, nu meza na hazar tagha chaya mehai.
- ⁹ Hi kesawegü pi nthu cü nu atsanga kejon pi nthu cüben; hi nthu ssinu cenkethenjüh tsü nieben.
- ¹⁰ Nthu na apvüya ntsa sa nu tsüna amapi chuli kedsa saya, nu asu ketheü kechipen sayale kesalina kaghawenwa lela pi khala shaben.
- ¹¹ Hi nthu jawi kemetha Nithsüjjen wi hang nu hi khie wila nthu teshi nben.
- ¹² Hi nthu ssibenden; nthu na inyithu sa nu hi nthu Nyiza saden.
- ¹³ Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu na nyu nssümagha sa nben thsü le kesalina hi Ejipt wina nthu ssi shhugho. Hi nthu ghanen keben kekhangwa tsü pakhi nu nthu ya meshonmeya qhe alentsen bvü thsüa.”

Ajüh-nkeya Ghena Kemetenthu

(Aye 28.15-68)

- ¹⁴ Apvüwa na khi, “Nthu na ijüh khukechithu tsü nkina lethu, nthu na ketizen saben.
- ¹⁵ Nthu na ijüh khukechithu nu iyenthu nkina mvu nu hi nthu ssinu cenkethenjüh tsü pakhi lethu,
- ¹⁶ hi kemeten pi nthu cüben. Hi ketizenkesa sen nu nthu miwi ghoden — khumakhujü ma nkeya nu kinaa na nthu nyon sapi nmuthsüla nu nthu kahang ma men nkemi saben. Nthu na amacü pi alli wi chi lela tsüna mehai nben, nthu ghinyithu na nthu miwi khangya nu nthu keben tsü dsaaben.

¹⁷Hi nthu shun lethu nthu na nyu nchala nu nthu ghinyithu na nthu miwi kekhang senben; nthu na qhethiketen nu thola nthu njüğü lela nthu na nyu tu bvüben.

¹⁸“Keujüla hati kesa seng wi lela nthu na ijüh nkina mvu lethu, hi nthu kemetenwa tsü sapi tagü tughu jikayi thsüaben.

¹⁹Hi nthu lebenkedhu kekapvüwa tsü yasa cüben; ciwi atsan na nghola nu nthu yyi na keqha pi amighe kekhang ti saaben.

²⁰Nthu piketsü tsüna nthu ghenai kemehai nmila shaben, kepaghenanye nthu yyiwa wi yangdsa keten nu achanton na ma bi nbün laben.

²¹“Keujüla nthu na tsü miwi la hi kaghanineng nu ijüh nkina mvu lethu, hi kheneng nthu kemetenwa tsü sapi tagü tughu jikayi

²²Hi aghangsa nkemehaithu kesun pi nthu jawi chi nu tsüthu na nthu tsangathu ghan, nthu sahangthu yasa, nu nthu keu ketan sa kesalina nthu alenthü teshishan shaben.

²³“Kemeten hathu tsüdi miwi la nthu na ijüh nkina mvula hi shun lethu,

²⁴tsaseng wi hi nthu miwi gho kheni miwi kemeten kedhuki tagü tughu sa cüben.

²⁵Nthu na ithu cenketenjuh tsü pakhi kesalina hi aghi sengho nthu metenmesha, nu nthu na wa yazishu kesa nyunutithu wi saghu wa lethu, hi khumakhujü ma nkeya kesun pi nthu jawi chi nu nthu meten pi nthu ghinyithu kwen wi du thsüaben.

²⁶Hi kedsakejü pi nthu ncüla, isa nu nza meshu tagha na annibhon kesütan wi mathu keben tsüdi pi amesa gü waaben. Mathu na tsü whu pi nthu cüben, nthu na tsüthu tsüdi dsaya lela ghama benden.

²⁷“Keujüla nthu na tsü miwi la hi shun nu ijüh nkina mvu lethu,

²⁸tsaseng wi hi ileben minu nu nthu wi gho kheni miwi kemeten kedhuki tagü tughu sa cüben.

²⁹Nthu na khwenchi keten sa nu nthu ketanla nthu tsangathu ghan dsaaben.

³⁰Hi ayikha wi nthu na kinyi keten penthu tsü yasa, hankedemvu pi kekinyipenthu tsü pakhi, nu nthu kamang pi nthu tsikezhüthu na khuli keben kete wi khalachiaben. Hi inonkehi wina

³¹nthu nyunutithu yasa, nthu kinyi keten pen yasa, nu nthu na ahhansa sa kechiwa tsü meya laaben.

³²Hi nthu yyiwa tsü yasatha sa nu nthu ghinyithu ciwi kebenthu ya tsüghena qhethiketen sa thsüden.

³³Hi aghi sengho nthu jügü zighe pi asang yyi wi bvü thsü; nthu nyunutithu yasa nu nthu yyiwa tsü yisha thsüaben.

³⁴⁻³⁵Isathu nthu na teshi nkesa yyiwa tsüna mehaitsü kemnan mapi saya ben; nthu kushi pi nthu ghinyithu yyi wi keben jü tsü teshi pi mnanya thsüden.

³⁶“Nthu thothu na kushiyyi wi ben khe hi nthu sapi qhethiketen sa thsü nu ameghü na ahangwa kemosha hhai lela messi nu bvü thsüden. Nthu na aghi tukebvü ti bvü, nu aghinyithu na nthu kete wi nmi lela nthu na khuli thsüaden.

³⁷Anyi thola nthu njügü lela nthu na khokho ccü kemeshüli nu khuli, nu nthu ghinyithu ssikaghashenya nben.

³⁸Nthu na kushiyyi wi shü nu nthu ghinyithu yyi na nthu mejiaben.

³⁹Nthu anyi kezeng-u ketan ghinyithu yyi wi hang keben tsüna nthu ketanla nthu nu nthu bamyithu kesami ghenya dediaben.

⁴⁰“Isala nthu shicüthu na mathu kesami nu mathu bamyithu na hi kaghanineng nu matang kesa ghenya

⁴¹hi mathu shun nu kushi pi mathu ghinyithu yyi wi kesunchi kesa kesami tsü khishiben. Asakhen wi nthu shicüthu na mathu kesami nu kematang kutimen mukeya seng wi mathu satemeni chi lethu,

⁴²hi Jakob, Isak, nu Abraham ssinu cenkethenjüh tsü meshenchi nu ayyi pi inyithu cüle ijüh khuchi kethengwa tsü sa nengben.

⁴³Isani, atuwa sa ayyiwa wi anyithu nben thsü la nu tsü ya mehaitsü mnanya thsüden, nu mathu na iyenthu nu ijüh khukechithu hhaghe kesa kutimen nmu thsüthu yishü.

⁴⁴Isala mathu na ghinyithu yyi wi keben wi lela hi mathu teshi nu yasatha sa nben, isalethu hi Apvüwa mathu Nyiza na mathu ssinu cenkethenjüh tsüpi asakhen sa keben ghenya.

⁴⁵Hi Apvüwa, mathu Nyiza sale kesalina hi kekhang pi mizzatenti tsüdi ccüca nu Ejipt wina inyithu ssi keshhugho wi mathu bamyithu ssinu cenkethenjüh tsü saneng den.”

⁴⁶Ayenthu nu ajühkhukechithu ha tsüdila Apvüwa na Israel nyithu ghenya Sinai Yikha wi pi Mosa kecü.

Leviyen 27

Aju pi Apvüwa kecü Yenthu

¹Apvüwa na pi Mosa cü,

²ayen hathu ha Israel nyithu ghen. Ajühkhuchi ketheng kenie wina anyi kesü pi Apvüwa cüdha lethu, apisa hati pi dhineng nu anyi tsüwa teshichiaben,

³⁻⁷tsüna tsü tsüwi apisa men kenie wina: — npvüza cahli, amapi ngwe na wa ahentugho kecu: rükatsü 50 — nza cahli: rükatsü 30 — npvüza pvüza, amapi manga na wa ngwe kecu: rükatsü 20 — nza ghala: rükatsü 10 — npvüza pvüzanyi: amapi manga cakhu: rükatsü 5 — nza lany: rükatsü 3 — npvüza amapi ahentugho miwi: rükatsü 15 — nza amapi ahentugho miwi: rükatsü 10

⁸Anyi ma jühkhuchi kethengwa na ketha-u ntsa sa nu asen men hapi cü meya lethu, ma anyi tsüwa ssinu keqhaikediya wi gho nu keqhaikediya na asenkisha pi anyi tsüwa pi cüya kemehai kenie wi khidhiaben.

⁹Ajühkhukechi tsüna asahang kesü pi Apvüwa keya qo kekinyi sale kesa ghen lethu,aju pi Apvüwa kecü tsüdila metha,

¹⁰nu anyi ajühkhukechiwa na asahang kepa pi tsü mithon nsala. Ma tsüti sa lethu asahang keni qho Apvüwa ji saben.

¹¹Isala ajühkhukechi tsüna asahang nkemetha kesü pi Apvüwa kekinyi sa lela ya nkebenwa ghen lethu, anyiwa na asahang tsü sen nu keqhaikediya wi waben.

¹²Keqhaikediya na tsü kemehai keteshi kenie wina asen khidhi ben, nu ma men tsüna asakhenwadha.

¹³Anyi tsüwa na ma tsü shü nengya mvu lethu, ma tsü men nu tsümiwi gishü meza wi ngwe pi wwa pi ncüthu yishü.

¹⁴Anyi pahan na ma jjen satemetha pi Apvüwa cü lethu, keqhaikediya na tsü kemehai keteshi kenie wina ma men khidhiben, nu ma men tsüna asakhenwadha.

¹⁵Anyi ma jjen satemetha pi Apvüwa cü kesawa na tsü shü nengya mvu lethu, ma tsü men nu tsümiwi gishü meza wi ngwe pi wwa pi ncüthu yishü.

¹⁶Keujüla anyi kesü na ma yyi pahan satemetha pi Apvüwa cü lethu, keqhaikediya na amacü khaju pi chiben khe tsü kenie wina ma men khidhiben, asu mahha kesü kechi wi rükatsü tagha saben.

¹⁷Ma pi Kecüneng Mapi cen meyi ayyiwa tsü satemetha chi lethu, ma men tsü maben saben.

¹⁸Isala ma tsü seng wi ccüna satemetha chi lethu, keqhaikediya na wa pi Kecüneng Mapi cule kesa khaju ben khe tsü kenie wina ma men zansha nu khiben.

¹⁹Anyi ma lli satemetha pi cü kesawa na ma tsü shü nengya mvu lethu, ma tsü men nu tsümiwi gishü meza wi ngwe pi wwa pi ncüthu yishü.

- 20**Ma Apvüwa wi tsü shü tegüya nsala pi anyi kepa wi jeü lethu, ma tsü shü neng keyau nmiladha.
- 21**Pi Kecüneng Mapi vvüthiwa nten alli tsüna anuphanla Apvüwa ji saben, tsüna keqhaikedithu ji sadha.
- 22**Anyi kesü na ma alli shü ketheng tsü satemetha pi Apvüwa cü lethu,
- 23**keqhaikedithu na wa pi Kecüneng Mapi cule kesa amapi khaju na ben khe tsü kenie wi ma men khiben, nu anyi tsüna tsü ghanan na ma men tsüpi cü nsathu yishü; apisa tsüna Apvüwa ji sadha.
- 24**Pi Kecüneng Mapi wi alli tsüpi ma pvüwa ntsawa shicüthu cü neng shaben.
- 25**Pala men tsüdila tsü tsüwi apisa men kenie wina khidhiben.
- 26**Asahang zza tssütsewa tsüna Apvüwa ji sadha, tsalina thola tsüpi ma kenen wina kekinyi sala satemetha pi Apvüwa cükeya nmi. Amesü zza, khaghaneni zza, nyelela aneni zza tsüna Apvüwa ji,
- 27**isala asahang nkemetha zza tssütsewa tsüna tsü tsüwi apisa men kenie nu tsümiwi gishü meza wi ngwe pi wwa pi shei nengya mehai. Shei nengya nsa lethu pi anyi pahan wi tsü tsüwi apisa men kenie wina jeüya mehai.
- 28** Anyi thola satemetha pi Apvüwa cü kesa anyi, asahang, ayyi lela sheiya nyelela pi jeükeya nmi. Tsüna anuphanla Apvüwa ji sadha.
- 29**Anyi kesü sa lela satemethatha chi kesawa tsü shei nengkeya nmi; ma pi shü thsü nsathu yishü.
- 30**Ayyi wi mukeya tsüdi asu sale kedsau sa lela gishü tagha wi kesü tsüna Apvüwa ji.
- 31**Anyi kesü na ma katsüha lela shei nengya mvu lethu tsü tsüwi apisa men kenie nu tsümiwi gishü meza wi ngwe pi wwa pi nsheithu yishü.
- 32**Asahang tsüdila tagha wi kesü tsüna Apvüwa ji. Asahangthu si nu tagha wi kesü tsüna Apvüwa ji.
- 33**Asahang pvüwa na ma ketanla tsü kecükepengya nben, isalethu ma asahang abvüccenwa kessi pi chiaben, nu ma kepa pi tsü mithon la sakeya nmi. Keujüla ma asahang kepa pi kesü mithon sa lethu, asahang keni qho Apvüwa ji saben, nu tsü shei nengkeya nmi.
- 34**Ajühkhukechi hathu ha Israel nyithu ghenla Apvüwa na Sinai Yikha wi pi Mosa kecü.

Shicüsi

Shicüsi 1

Israel Nyithu Nyanzhüghu Atuwa

- ¹ Israel nyithu na Ejipt teshi nu amapi keni asha keniwa ghanan atuwa wi Apvüwa na Sinai yyikeshü wi ma ketenpen Nithsüjjen wi Mosa ccüneng nu khi,
- ²“No nu Aaron nshinyi Israel nyithu agei nu atheghi kenie wina nyanzhüghu yalo. Npvüzathu tsüdi nyan zhü,
- ³kahang mapi nkwe nu tsümiwi keqhaiki aghi waya kemehai nyanzhüghu yalo.
- ⁴Amizza tsüdi wi agei kesü wi meshu kesü ya nshinyi kiqa thsülo.”
- ⁵⁻¹⁶Anyi hathu ha mathu mizza wi accülikesathu kekuli ha ghenanyithu ja wi kessishiya:

Amizza	atheghi liwa
Reuben	Shedeur tsa Elizur
Simeon	Zurishaddai tsa Shelumiel
Judah	Amminadab tsa Nahshon
Issakhar	Zuar tsa Nethanel
Zebulun	Helon tsa Eliab
Efraim	Ammihud tsa Elishama
Manasseh	Pedahzur tsa Gamaliel
Benjamin	Gideoni tsa Abidan
Dan	Ammishaddai tsa Ahiezer
Asher	Okhran tsa Pagiel
Gad	Deuel tsa Eliasaf
Naftali	Enan tsa Ahira

- ¹⁷Mosa nu Aaron manyi na meshu taghakeni hathu ha kekiqa sen nu
- ¹⁸asha keniwa ghanan atuwa wi anyithu maben cigu chi nu agei nu atheghi kenie wina anyi tsüdi nyan zhüya. Npvüzathu kahang mapi nkwe nu tsümiwi keqhaiki tsüdi si nu nyan zhüya,
- ¹⁹tsüna Apvüwa na kekhi ti sa. Sinai yyikeshü wi Mosa na anyithu nyanzhüghu.

20-46 Npvüzathu kahang mapi nkwe nu tsümiwi keqhaiki aghi waya kemehai mathu gei nu atheghi kenie wina nyan zhüya, Jakob tsa keqhaiwa Reuben mizza pi atuwa sanu zhüya. Tsüdi saghu hati:

Amizza	Anyi
Reuben	46,500
Simeon	59,300
Gad	45,650
Judah	74,600
Issakhar	54,400
Zebulun	57,400
Efraim	40,500
Manasseh	32,200
Benjamin	35,400
Dan	62,700
Asher	41,500
Naftali	53,400
Maben:	603,550

47 Levi nyithu pi amizza kepapa kesa wi nyanzhüghu nsa,

48 kepaghenanye Apvüwa na Mosa wi kiza,

49 “No khathansha wi anyi aghi waya kemehaithu nyanzhüghu khe Levi mizza pi ciwi nchila.

50 Tsüti kesawa nye Levi nyi pi hi ketenpen Nithsüjjen nu ciwi keben tsanqai tsüdi kenonccathu sa thsülo. Mathu na tsü nu tsü tsanqaitu pvü nu tsüghena kekuli sa, nu mathu kemnanpen sapi tsü vüyaben.

51 Khathansha wi nthu na kemnanpen ketsen wa khe Levi nyi na Nithsüjjen tsü pheghe nu tsü sen wa kemnanpen ketheü wi saneng ben. Anyi kesüle kesü lela Nithsüjjen tsü tetsaki keghowa ma pi shü thsüaben.

52 Israel nyi kepathu tsüdila akhang khang sala mathu kemnanpen saya, meshu kesüsü ma zi nu ma gei thsükizanki kenie wina saya.

⁵³Isala Levi nyithu na Nithsüjjen vüla kemnanpen sa nu tsü hie, isanu anyi kesüla tsü kete wi gho ileben keminu cüssi pi Israel nyithu miwi nchi thsüle kesalina.”

⁵⁴Tsalina Israel nyithu na Apvüwa na Mosa kekiza tsüdila sa.

Shicüsi 2

Kemnanpen wi Amizzathu Kecükepeng kesa

¹Apvüwa na kecükegwe hathu pi Mosa nu Aaron manyi cü.

²Israel nyithu na kemnanpen kesa wi anyi kesüsü ma zi nu ma gei thsükizanki kenie wina kemnanpen saben. Kemnanpen sapi Nithsüjjen tsü vüla saben.

³⁻⁹Nishuwa, Judah zi thsükizanki cakhu wi mathu akhang khang sala mathu likesawa kekhu wi hati kemnanpen saben:

Amizza	Aliwa	Anyi
Judah	Amminadab tsa Nahshon	74,600
Issakhar	Zuar tsa Nethanel	54,400
Zebulun	Helon tsa Eliab	57,400
	Maben	186,400

Judah zi na atuwa sala alen tsenben.

¹⁰⁻¹⁶Acülawa, Reuben zi thsükizanki cakhu wi mathu akhang khang sala mathu likesawa cakhu wi hati kemnanpen saben:

Amizza	Aliwa	Anyi
Reuben	Shedeur tsa Elishur	46,500
Simeon	Zurishaddai tsa Shelumiel	59,300
Gad	Deuel tsa Eliasaf	45,650
	Maben	151,450

Reuben zi na keniwa sala alentsenben.

¹⁷Tsaseng wi azi atuwa keni nu asakhenwa keni jüwi tsü Levi nyithu na Nithsüjjen tsü pie nu alentsen. Azi kesüsü papa thsükizanki cakhu wi makesü keseniela alentsen wa kemnanpen saben.

¹⁸⁻²⁴Niduwa, Efraim zi thsükizanki cakhu wi mathu akhang khang sala mathu likesawa kekhu wi hati kemnanpen saben:

Amizza   Aliwa   Anyi

Efraim	Ammihud tsa Elishama	40,500
Manasseh	Pedahzur tsa Gamaliel	32,200
Benjamin	Gideoni tsa Abidan	35,400
	Maben	108,100

Efraim zi na kechengwa sala alentsenben.

²⁵⁻³¹Aghawa, Dan zi thsükizanki cakhu wi mathu akhang khang sala mathu likesawa kekhu wi hati kemnanpen saben:

Amizza	Aliwa	Anyi
Dan	Ammishaddai tsa Ahiezer	62,700
Asher	Okhran tsa Pagiël	41,500
Naftali	Enan tsa Ahira	53,400
	Maben	157,600

Dan zi na asakhenwa sala alentsenben.

³²Israel nyithu tsüdi azi zi nu akhang khang sala nyanzhüghu keya na 603,550.

³³Apvüwa na Mosa kekiza ti Levi nyithu nyan pi Israel nyi kepathu gweghe nyan-nzhüghu.

³⁴Tsalina Israel nyithu na Apvüwa na Mosa kekiza tsüdila sa. Mathu papa gei thsükizanki cakhu wi alentsen nu kemnanpen sa.

Shicüsi 3

Aaron Tsathu

¹Apvüwa na Sinai Yikha wi Mosa keccüneng tsü wi hathu hana Mosa nu Aaron theghithu.

²Aaron na atsa mejü ben: keqhai ntsawa na Nadab, tsaseng wi Abihu, Eleazar, nu Ithamar.

³Adeli pi mathu nyen nu satemetha pi keqhaikedithu sa thsü,

⁴isala Nadab nu Abihu manyi na Sinai yyikeshü wi anni nkemetha pi Apvüwa kekinyi ghen shü. Manyi na atsanga nmi, tsalina Eleazar nu Ithamar manyi na Aaron kahang tsüwi keqhaikedi kekuli sa.

Levi Nyithu Pi Keqhaikedi Kekuli Kesa thsü

⁵Apvüwa na Mosa wi kiza,

- ⁶“Levi mizza ssighola mathu pi keqhaikediya Aaron ketsikinathu sa thsülo.
- ⁷Mathu na hi ketenpen Nithsüjjen wi kekuli nsathu keyishüthu sa nu anyi maben ghen a keqhaikedithu kekuli tsü sa thsülo.
- ⁸Mathu na Nithsüjjen wi atsanqaithu tsüdila noncca nu Israel nyi kepathu ghen a kekulithu tsü saben.
- ⁹Levi nyithu duluwa tsüna Aaron nu ma tsathu kekuli kesa ketan.
- ¹⁰No Aaron nu ma tsathu ya keqhaikedi kekuli sa thsü, anyi kepa wi thowa na tsüti sale sa khe ma pi shü thsüaben.”
- ¹¹Apvüwa na Mosa kiza,
- ¹²⁻¹³“Levi nyithu na khilitsü iji sadha. Hi Ejipt nyi tsa tssütsethu tsüdi pathi kesa wi hi Israel nyi jjenku tsüdi wi atsa tssütsethu nu asahang zza tssütsethu satemetha pi iji sadha. Khilitsü Israel nyi tsa tssütsethu mithon wi Levi nyithu na iji sadha; mathu na iji sadha. Hi Apvüwa.”

Levi Nyithu Nyankezhüghu

- ¹⁴Sinai yyikeshü wi Apvüwa na Mosa kiza
- ¹⁵nu agei nu atheghi kenie wina Levi nyithu nyan zhüya, atsa kahang asha kesü nu tsümiwi keqhaiki tsüdila saghu,
- ¹⁶nu Mosa na tsüti saya.
- ¹⁷⁻²⁰Levi na atsa kecheng ben: Gershon, Kohath, nu Merari; mathu na mathu mizza bamyithu nyan keci. Gershon na atsa keni ben: Libni nu Shimei; Kohath na atsa mejü ben: Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel; nu Merari na atsa keni ben: Mahli, nu Mushi. Mathu na mathu bamyi nyan keci.
- ²¹Gershon gei na Libni nu Shimei theghithu saghu.
- ²²Npvüza asha kesü nu tsümiwi keqhaiki tsüdi saghula 7,500.
- ²³Agei hawa na Nithsüjjen seng wi niduwa,
- ²⁴Lael tsa Eliasaf na aliwa sala kemnanpen sa.
- ²⁵Mathu na Nithsüjjen, anonwa keshon, ameiwa keshon, kedulen wi keshonthsü,
- ²⁶Nithsüjjen nu kekinyipen shonkevülithsü, nu ciwi kedulen keshonthsü tsüdila nonccaben. Mathu na hathu ghen a kekuli tsüdila sa.
- ²⁷Kohath gei na Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel theghithu saghu.
- ²⁸Npvüza asha kesü nu tsümiwi keqhaiki tsüdi saghula 8,600.
- ²⁹Agei hawa hana Nithsüjjen na acülawa kemnanpen saben.

³⁰Uzziel tsa Elizafan na tsü gei wi aliwa sa.

³¹Mathu na Cenketenjuh Khitson, miz, ahula kedonpen, kekinyipen, keqhaikedithu ghenä Kemetha Pen wi kesenji ahyikhuthu, nu Kemetha ntsa Pen wi kedulen keshonthsü tsüdi noncca ben. Mathu na hathu ghenä kekuli tsüdila saben.

³²Levi nyithu ja wi kediwa na keqhaikedithu Aaron tsa Eleazar. Ma Kemetha Pen wi kekuli kesathu miwi kediwa.

³³Merari gei na Mahli, nu Mushi theghithu saghu.

³⁴Npvüza asha kesü nu tsümiwi keqhaiki tsüdi saghula 6,200.

³⁵Agei hawa hana Nithsüjjen na aghawa Abihail tsa Zuriel na agei miwi aliwa sala kemnanpen sa.

³⁶Mathu pi Nithsüjjen chanthu, ma khukhithu, donbvü, zenza, nu ma keghejithu tsüdi noncca thsü. Mathu na hathu ghenä kekuli tsüdila sa thsü.

³⁷Mathu na accühha ameiwa ghenä ma donbvü, zenza, kecetenji, nu ali la tsüdi noncca thsü.

³⁸Mosa, Aaron nu ma tsathu na Nithsüjjen tu nishuwa kemnanpen sa. Mathu na Kemetha Pen wi Israel nyithu ghenä kekulithu tsüdi sa. Anyi kepa thowa na tsü sale sa khe ma pi shü thsüaben.

³⁹Levi nyithu npvüza tsüdi asha kesü nu tsü miwi keqhaiki Apvüwa na Mosa kekiza ti ageithu wi nyanzhüghu keya na 22,000.

Levi Nyithu Na Atsa Tssütsethu Mithon Sayakesa

⁴⁰⁻⁴¹Apvüwa na Mosa kiza, "Israel nyi tsa tssütsethu tsüdila iji. Tsalina Israel nyi tsa tssütsethu asha kesü nu tsü miwi keqhaiki tsüdi nyan zhüyalo. Isala mathu mithon wi Levi nyithu tsüdi ijile kesa hi nkaben! Hi Apvüwa le! Asahang zza tssütsethu tsüdi mithon wi Levi nyithu sahang la ijile kesa nkaben!"

⁴²Mosa na jühkina nu atsa tssütsethu tsüdi nyanzhüghuya,

⁴³asha kesü nu tsümiwi keqhaiki tsüdi saghula 22,273.

⁴⁴Apvüwa na Mosa kiza,

⁴⁵"Khili Israel tsa tssütsethu tsüdi mithon wi Levi nyithu satemetha pi iji sa thsülo, nu Israel nyithu sahang zza tssütsethu mithon wi Levi nyithu sahang la satemetha chilo.

⁴⁶Israel nyi tsa tssütsethu na 273 Levi nyithu miwi jiki kesalina nthu na atsa tssütsethu gilli tsü shüyalo.

⁴⁷Tsü tsüwi apisa men kenie wina meshu kesü wi rükatssü manga saben,

⁴⁸nu apisa tsüpi Aaron nu ma tsathu cülo.”

⁴⁹Mosa na jühkina nu rükatssü

⁵⁰^{1,365} khuya,

⁵¹nu tsüpi Aaron nu ma tsathu cüa.

Shicüsi 4

Levi Nyi Kohath Gei Kekulithu

¹Apvüwa na Mosa kiza

²nu Levi nyi Kohath gei wina gikezighe nu atheghithu kenie wina nyanzhüghu thsü,

³nu npvüza amapi changha na wa deni jüwi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi nyan tsüdi zhü ya thsüa.

⁴Mathu kekuli tsüna kemetha tsanqaithu kenoncca.

⁵Apvüwa na kecükegwe hathu pi Mosa cü. Kemnanpen pheghe keten tsüwi Aaron nu ma tsathu na Nithsüjjen wi du nu Cenkethenjüh Khitson tuwi keshonthsü tsü khusha pi Akhitson tsü meju yaben.

⁶Mathu na asahyu kemeju kemehai pi ma miwi chiya, athsü atsena kesü pi ma miwi shizighe, nu ma kepie chan pi shon chiya.

⁷Mathu na amesa pi Apvüwa kekinyi ghena athsü atsena pi miz miwi shiya nu akhu, hankedemvu kechi khu, kekinyi khu, nu kisengtssü pi kekinyi ghena afüthu pi ma miwi chiya. Amesa na keshüthangla miz miwi benben.

⁸Mathu na athsü kenmie kesü pi tsüthu miwi chi, asahyu kemeju kemehai kesü pi ma miwi chiya, nu ma kepie chan pi shon chiya.

⁹Mathu na athsü atsena kesü pi ahula kedonpen, ahula, ma khukhi, ma khala khu, nu oliv deli kechi khu tsüdi meju yaben.

¹⁰Mathu na asahyu kemeju kemehai pi tsü nu ma tsanqaithu meju pi kepie ji miwi chiaben.

¹¹Tsaseng wi mathu na athsü atsena pi suna pi sa ketheng kekinyipen miwi tsü shizighe, asahyu kemeju kemehai pi tsü mejuya, nu ma kepie chan pi ghechi yaben.

¹²Tsaseng wi mathu na Kemetha Pen wi kesenji ahyikhu tsüdi khuya nu athsü atsena pi tsüthu mejuya, asahyu kemeju kemehai kesü pi tsü miwi chiya, nu tsüthu pi kepie ji miwi chiyaben.

¹³Mathu na kekinyipen miwi kemecang khala khupi nu athsü nmiepheü kesü pi tsü miwi shizighe yaben.

¹⁴Mathu na kekinyipen kekuli wi kesen tsanqai tsüdi pi chiyaben: anni khu, akhu magi keben, ametsi ketsuwa, nu akwen kemetsikhu. Tsaseng wi mathu asahyu kemeju kemehai pi tsü miwi chiya nu kepie chan pi ghechi yaben.

¹⁵Kemnanpen pheghe keten tsüwi Aaron nu ma tsathu na kemetha tsanqaithu tsüdi mejuya ccüla Kohath gei wi anyithu na ghola tsü pie yaben. Kohath gei wi anyithu na kemetha tsanqaithu tsü pa yishü, isalethu mathu na shüaben. Khathansha wi Nithsüjjenwa tsü papheghe khe hathu ha Kohath nyithu dulu.

¹⁶Keqhaikediswa Aaron tsa Eleazar dulu na Nithsüjjen maben nu ahula deli, hankedemvu, asu pi kekinyi, kenyenji deli, nu Nithsüjjen wi satemetha pi Apvüwa wi chi kesathu tsüdi ghen.

¹⁷Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi kiza,

¹⁸“Kohath gei nyithu yala ciwi ngho thsüla,

¹⁹kemetha tsanqaithu kete wi gho nu mathu pathi thsü nsala. Hati kesa khenle kesalina Aaron nu ma tsathu na wala kekuli pi mathu tsüdi cü nu kesüsü mangwa nsathu yishü khe kizalo.

²⁰Isala Kohath nyithu na Nithsüjjen wi du nu keqhaikedithu na kemetha tsanqaithu tsü ketssen le kiden keben mu lethu mathu na shüaben.”

Levi Nyi Wi Gershon Gei Kekulithu

²¹Apvüwa na Mosa kiza

²²nu Levi nyi wi Gershon gei wina gikezighe nu atheghithu kenie wina nyanzhüghu thsü,

²³nu npvüza amapi changha na wa deni jüwi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi nyan tsüdi zhüya thsüa.

²⁴Atsanqai hathu kepvü hana mathu dulu:

²⁵Nithsüjjen, ma nonwa keshon, ma miewa keshon, asahyu kemehai pi ma miwi kemeju, kedulen wi keshonthsü,

²⁶Nithsüjjen nu kekinyipen khemi-jonqhe wi keshonthsü nu ali, khemi-jonqhe wi kedulen keshonthsü, nu atsanqai hathu kesa wi kesen-jithu tsüdila. Mathu na hathu wi nsenthu keyishü kekuli tsüdi saben.

²⁷Mosa nu Aaron manyi na wala Aaron nu ma tsathu na kekuli pi Gershon nyithu nondi kechi tsü tsüdila sala nsa khe ghang ben.

²⁸Nithsüjjen wi kekuli hathu hana Gershon gei nyithu dulu: keqhaikediswa Aaron tsa Ithamar kekhu wi mathu na kekuli ha saben.

Levi Nyi Wi Merari Gei Kekulithu

²⁹Apvüwa na Mosa kiza nu Levi nyi wi Merari gei wina gikezighe nu atheghithu kenie wina nyanzhüghu thsü,

³⁰nu npvüza amapi changha na wa deni jüwi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi nyan tsüdi zhüya thsüa.

³¹Atsanqai hathu kepvü hana mathu dulu: Ajjen- chan, ameghethu, donbvü, zenza, kecetenji,

³²nu Nithsüjjen khemi-jonqhe shonkevüli ghenali pi tsü kepieki ji sa keten tsanqai tsüdi. Meshu kesüsü atsanqai kesüsü pvüben.

³³Nithsüjjen wi mathu kekuli hathu hana Merari gei nyithu dulu: keqhaikedwi Aaron tsa Ithamar kekhu wi mathu na atsanqai tsüthu tsü pvüben.

Levi Nyithu Nyanzhügho

³⁴⁻⁴⁸Apvüwa na ahza khukechi kenie wina Mosa, Aaron, nu azitenti ccülikesathu na Levi nyi agei kecheng Kohath, Gershon, nu Merari nyithu nyanzhüghuya. Mathu na atheghithu kenie wina npvüza tsüdi amapi changha na wa deni jüwi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi nyanzhüghu na hati:

Agei	Anyi
Kohath	2,750
Gershon	2,630
Merari	3,200
Maben	8,580

⁴⁹Apvüwa na Mosa kekiza ti anyi kesüsü nyan tsüdi zhüya, nu Apvüwa na ahza khuchi pi Mosa kecü ti anyi kesüsü ma kekulile kepvükepie lela akhhiwa tsüpi gishü chi.

Shicüsi 5

Anyi Nkemetha

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Ahza pi Israel nyithu cü nu kemnanpen wina anyi agükedsakenaa pvü ketenwa, nyelela agwotssü keji kebenwa nu keshü kamang kekidhen ghenamethala keben tsüdila jügüshilo.

³Keccüna wi nkemetha nyi hathu tsüdi jügüshilo, isanu mathu na hi inyithu ja wi hangketen kemnanpenwa tsü n-nakhi thsü lalo.

⁴Israel nyithu na tsü kinaya nu kemnanpen wina mathu tsüdi jügüshi shan.”

Kesazzi Ghena Kedhineng

⁵ Apvüwa na pi Mosa kecü,

⁶Kecükegwe hathu ha Israel nyithu ghena. Anyi kesü na Apvüwa wi jühtsentsa nsala nu anyi pahan tuwi sami lethu,

⁷ma kesami khishi nu maben dhineng, tsümiwi meza wi gishü nkwe pi wwapi ma anyi tsü tuwi sazzi kesawa cüaben.

⁸Isala anyi tsüwa na shü nu ma shili ghatsanwa na kedhi tsü keya nyi nmi lethu, tsüpi keqhaikediwa ghena Apvüwa cüaben. Anyi kesazziwa ghena satekemetha keccüna wi kesen aneni süpon tsümiwi kedhi hawa ha saben.

⁹Israel nyithu na aju kemehai ntsa sapi Apvüwa kecü tsü la keqhaikediwa ji.

¹⁰Keqhaikedi kesüsü nyu aju sapi ma kecü tsüpi theng yaben.

Awuba Na Awubvü Meshensakesa

¹¹Apvüwa na Mosa kiza

¹²⁻¹⁴nu kecükegwe hathu pi Israel nyithu cü thsü. Npvüza kesü ma wubvü na ma wi jühtsentsa nsala nyu kepa wi ssijen nu ma ketanla ma yasa dhale meshensaya mehai. Isala awubawa na tsu chütha meya, kepaghenanye ma wubvü na kuthi benlaben — ciwi chüza nmi, nu nzawa na tsüti kulikeben ghan meya. Nyelela nzawa na jühtsentsa saben lela awubawa na ma wubvü meshensa ya mehai.

¹⁵Ajjügi ha keni wi npvüzawa na ma wubvü ssinu keqhaikediwa wi waben. Ma kekinyi ghena la achenha wheng kilogram kesü khuyaben, isala ma oliv deli nyelela hankedemvu pi tsü wi chi nben, kepaghenanye tsüna awubawa na atsentsawa chüyale kesa ghena kekinyi kesü.

¹⁶Keqhaikediwa na nzawa ssigho kekinyipen tuwi ngan thsüben.

¹⁷Ma kemetha tssü pi ayyikhu kesü wi keshu chi nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi ayyi pahan khuya nu pi atssü wi chiben.

¹⁸Tsaseng wi ma nzawa lissen tsü lisha nu kekinyi kesa wheng tsüpi ma kwen wi chiben. Keqhaikediwa na ayyikhu wi kishen-keshi sen kegho kekha tssü kebenwa tsü ma kwen wi khusenya.

¹⁹Tsaseng wi keqhaikediwa na hati khi nu nzawa ya kishen thsüben: “Keujüla no nyu ssinu keqheza nsaletu, kishen-keshi sen keghowa tssü ha no yasa nben.

²⁰Isala no nyu ssinu keqheza sadha lethu,

²¹Apvüwa ya n-nyithu ja wi n-nyan kishen kecüwa sa. Ma ntsigwo sapi cügho thsü nu npvü ya pvü shhugho thsü kesawa salo.

²²Atssü ha npvü wi du nu sapi pvü thsü nu ntsigwo sapi cügho thsü kesawa salo.” Nzawa na tsü luneng ben, “Tsüna ntsakhiwa, Apvüwa na imiwi tsüti kesawa salo.”

²³Isanu keqhaikediwa na kishen-keshi ha zhüya nu tsü bhusha pi kekha khu wi chiaben.

²⁴Ma naa ntsa saya kemehai tssü pi nzawa npi kejjü thsü wi

²⁵keqhaikediwa na nzawa kwen wi kekinyi kesa wheng tsü khuya nu tsü zanki nu satekemetha pi Apvüwa cü nu pi kekinyipen miwi chiaben.

²⁶Ma tsü awha kesü khuya nu pi kekinyi zensu sa kekinyipen miwi mecang ben. Asakhen wi ma atssü tsüpi nzawa jjü thsüben.

²⁷Keujüla nzawa na nyu ssinu qhezadha lethu atssü tsüna ma sapi naa ntsa sa thsü, ma pvü na pvü shhugho nu ma tsigwo na cügho shaben. Ma nyan na ma nyithu ja wi kishen-keshi kesü saben.

²⁸Isala ma nsazzi lethu mangla sa nben, nu atsanga pvüghaya mehai.

²⁹⁻³⁰Ayen hawa ha npvüza kesü na anonmeyen nu ma wubvü na nyu ssinu qhezadhale kemeshensa ghen. Nzawa tsüpi kekinyipen tuwi ngan thsü nu keqhaikediwa na keccüna ha saben.

³¹Awubawa na kesazzi sa nben, isala nzawa na sazzi theng lethu ma tsü ghen ketizen saben.

Shicüsi 6

Nazirit Nyi Kesa Ghena Ayenthu

¹Apvüwa na Mosa kiza

²nu kecükegwe hathu pi Israel nyithu cü thsü. Npvüza le nza kesüle kesü lela Nazirit nyi kesü sale kishen nu ma ketanla ma kahang kepa sapi Apvüwa wi chi lethu,

³ma kisengtssü kekhang nu azü jjü nben. Ma kemeshentsse pi kesa tssü katsüha le nyelela ma bi kahangle keqen sa lela dsajjü nben.

⁴Ma Nazirit nyi sa keben chu kemeshentsse ton wina bün keya ma non, ma kwen lela dsa nben.

⁵Ma Nazirit nyi sale kekishen wi keben chu, ma lissen nyelela ma pang kenye cah nben. Ma kishen nu kahang kepa sapi Apvüwa cü ketheng kekhu wi bendha, nu ma lissen nu ma pang kenye ncahla shigü ben thsüben.

6-7 Ma lissen tsüna ma kahang kepa sapi Apvüwa kecü zensu, tsalina ma keshü kamang kete wi wa nu ma ketanla ma nakhi nben, tsüna ma ba, ma jja, ma cünyuwa, nu ma tssüggüwa keshü sa lela.

8Ma Nazirit nyi sa keben chu ma satemetha pi Apvüwa wi chidha.

9Keujüla ma nyu kete wi keben anyi pahan na zuli shü nu ma Nazirit nyi lissen kemetha tsü nakhi lethu, ma ghanan tagü benla nu ma lissen nu ma pang kenye cahben; isalethu ma keccüna wi metha shaben.

10Tazen ghanan wi ma nkhetsü nyelela duktur keni sen nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi keqhaikedwiwa wi ghoben.

11Keqhaikedwiwa na tsü kesü pi kesami ghena kekinyi nu kepawa pi mecang pi kekinyi sa nu ma keshü kamang kete wi kewa ghena ma satekemetha keccüna tsü sa chiben. Tsü ghanan wi anyi tsüna ma lissen satemetha neng chiben,

12nu ma Nazirit nyi kesa matsü la satemetha neng pi Apvüwa cüben. Kheni wakesa matsü tsü nsidha, kepaghenanye ma lissen kemethawa tsü nakhi kesalina. Kedhineng kekinyi ghena ma khaghaneni zza amapi kesü ji kesü sen ghoben.

13Khathansha wi Nazirit nyi kesü ma kekishen matsü tsü cen khe ma keccüna kesü saben. Ma Nithsüjjen kedulen wi wa

14nu asahang nyu ghøjünkeya mangla nkemi kecheng pi Apvüwa cüben: khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon kesü mecang pi kekinyi, khaghaneni zza amapi kesü ji aghala kesü pi kesami ghena kekinyi, nu aneni süpon kesü pi kecca ghena kekinyi ghena.

15Ma amesa azimi nkechi ashijü kesü la khuchiben: awheng pi oliv deli kesaghu amesa shamulu kegü, nu adeli pi kenyen ghapasi, nu tsümiwi asu nu kisengtssü pi kekinyi saben.

16Keqhaikedwiwa na ha tsüdi pi Apvüwa cü nu kesami ghena kekinyi nu mecang pi kekinyi sa chiben.

17Ma aneni süpon tsüpi ahansha sa nu pi Apvüwa wi kecca ghena kekinyi sa chi, nu amesa ashijü kesü tsü la saghu khupi cüben; ma asu nu kisengtssü pi kekinyi tsü la sa chiben.

18Nazirit nyiwa na Nithsüjjen kedulen wi ma li whi nu assen tsüpi kecca ghena kekinyi mecang keben anni miwi tsü chiaben.

19Tsaseng wi aneni süpon hah tsüpi wenya lethu, keqhaikedwiwa na tsü khuya nu pi ashijü wi amesa shamulu kesü nu ghapasi kesü saghu pi Nazirit nyiwa kwen wi chiaben.

20Tsashi keqhaikedwiwa na tsüthu pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cüben; ayenwa wina aneni süpon nnukhu-kisü nu ma ccü tsüna keqhaikedwiwa ji, tsüthu

tsüna keqhaikediswa ghenä khukechi kemetha. Tsaseng wi ccüna Nazirit nyiwa na kisengtssü jüya mehai.

²¹Hathu ha Nazirit nyi ghenä ayenthu; isala Nazirit nyi kesü ma kekishen wina nkhuchithu keyishü miwi kekinyi sale ajühkhuchithu ma jühkhukechi nieta nu sacen nchithu yishü.

Keqhaikedi Na Sawegükechi

²²Apvüwa na Mosa kiza

²³nu sawegü pi Israel nyithu kecü wi ajüh hathu ha senlo Aaron nu ma tsathu kiza thsü:

²⁴Apvüwa na sawegü pi nthu cü nu nthu noncca keyawa salo;

²⁵Apvüwa ya nthu nantizen nu nthu tuwi ccatssü keyawa sa;

²⁶Apvüwa na nthu ghang pi ma leben ghashu, nu kecca pi nthu kecüwa salo;

²⁷Apvüwa na khi, "Mathu inyan wina sawegü pi Israel nyithu cü lethu, hi sawegü pi mathu cüben."

Shicüsi 7

Accülikesathu Na Kekinyi

¹Mosa na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen sa cenkeya tsathang wi Nithsüjjen nu tsü tsanqai tsüdi, kekinyipen nu tsü tsanqai tsüdila ma adeli pi nyen nu satemetha chia.

²Tsaseng Israel meza wi agei gei wi ccülikesathu nyanzhüghu wi accülikesathu na

³mathu kekinyi sen nu Apvüwa wi gho; gari tugho nu amesü süpon taghakeni, gari kesü na accülikesa kenini ghenä nu amesü süpon kesü na accülikesa kesü ghenä. Mathu na tsüpi kecü seng wi

⁴Apvüwa na Mosa kiza,

⁵"Aju hathu ha khuya nu pi Nithsüjjen kesa ghenä senlo; Levi nyithu mathu kekuli kenie wina pi mathu cülo."

⁶Tsalina Mosa na gari nu amesü süponthu tsüpi Levi nyithu cüa.

⁷Ma gari keni nu amesü süpon mejü pi Gershon nyithu cü,

⁸nu gari mejü nu amesü süpon tazen pi Merari nyithu cüa. Mathu kekuli tsüdila Aaron tsawa Ithamar lenketsütson kenie wina sa.

⁹Isala Mosa na gari nu amesü süponthu pi Kohath nyithu ncü, kepaghenanye mathu na kemetha tsanqaithu tsü noncca nu adepfü wina tsüthu pie den.

10 Accülikesathu na kekinyipen satemetha le kesalina ajuthu la sengho. Mathu na kekinyipen wi mathu ju khuchile kidenkeya wi,

11 Apvüwa na Mosa wi kiza, “Mathu wi ghanan taghakeni jüwi ghanan kaghapen accülikesathu meshu kesüsü ya ma ju sengholo kizalo.”

12-83 Mathu na hati kesenie la mathu juthu tsü khuchi:

Aghanan	Amizza	Aliwa
atuwa	Judah	Amminadab tsa Nahshon
keniwa	Issakhar	Zuar tsa Nethanel
kechengwa	Zebulun	Helon tsa Eliab
mejüwa	Reuben	Shedeur tsa Elizur
mangawa	Simeon	Zurishaddai tsa Shelumiel
tughowa	Gad	Deuel tsa Eliasaf
tagüwa	Efraim	Ammihud tsa Elishama
tazenwa	Manasseh	Pedahzur tsa Gamaliel
tuguwa	Benjamin	Gideoni tsa Abidan
taghawa	Dan	Ammishaddai tsa Ahiezer
taghakhenwa	Asher	Okhran tsa Pagiël
taghakeniwa	Naftali	Enan tsa Ahira

Meshu kesüsü aju hathu sengho: rükatssükhu kesü kekiyan na 1.5 kilogram nu rükatssü kwen kemetsi khu kesü kekiyan na 800 gram, tsü tsüwi apisa men kenie wina, asu pi kekinyi ghena awheng pi adeli saghu pi manyi qho pongya; sunakhu kesü kekiyan na 110 gram, hankedemvu pi pongya; mecang pi kekinyi ghena amesü zza süpon kesü, aneni süpon kesü, khaghaneni zza amapi kesü ji kesü; kesami ghena kekinyi aneni kesü; nu kecca ghena kekinyi amesü süpon keni, khaghaneni süpon manga, aneni süpon manga, nu khaghaneni zza amapi kesü ji manga.

84-88 Accülikesathu taghakeni na kekinyipen satekemetha ghena aju sen kegho saghula hathu: — rükatssükhu taghakeni nu rükatssü kwenkemetsikhu taghakeni kekiyan na saghula 27.6 kilogram, — hankedemvu pi pong ketheng sunakhu taghakeni kekiyan na 1.32 kilogram, — amesü süpon taghakeni, khaghaneni süpon taghakeni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji taghakeni, asu pi kekinyi ghena tsüthu saghula mecang pi kekinyi ji, — aneni süpon taghakeni pi

kesami ghenä kekinyi, — amesü süpon nkwe nu mejü, khaghaneni süpon achentugho, aneni achentugho, khaghaneni zza amapi kesü ji achentugho, kecca ghenä kekinyi.

⁸⁹Khathansha wi Mosa na Nithsüjjen wi du Apvüwa ccüneng khe ma Cenkethenjüh Khitson miwi Cherubim gisha keni jüwi Apvüwa na ma ccüneng keben zaya.

Shicüsi 8

Ahulathu pi Kechi

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Aaron wi ma khathansha ahula tagü tsüpi ma kedonpen wi chi khe ma tsüthu pi chi nu kewegü ya atu wiwa wegüya thsülo kizalo.”

³Aaron na tsü kinaya nu ahulathu pi ma kedonpen tuwa wi peghela chia.

⁴Apvüwa na pi Mosa keccüca tsü keni wina ahula kedonpen tsüna ma li na cü ma ccü kecu suna cü pi sa theng.

Levi Nyithu Satekemetha

⁵Apvüwa na Mosa kiza,

⁶“Israel nyithu ja wi Levi nyithu tsü khuthi pi makepa sa nu mathu satemetha chi,

⁷hati salo: satekemetha tssü pi mathu keghü nu mathu gwo maben wi assen whi thsülo, nu mathu thsümeni ghasü thsülo. Isalethu mathu na keccüna wi metha shaben.

⁸Tsaseng wi mathu na amesü zza asüpon kesü khuya, nu awheng nu adeli saghu pi asu pi kekinyi saben; nu no kesami ghenä kekinyi amesü süpon kepa la khuya.

⁹Tsaseng wi Israel nyi tenti maben cigu chi nu Levi nyithu pi hi ketenpen Nithsüjjen tuwi ngan thsülo.

¹⁰Israel nyithu na mathu kwen chang pi Levi nyithu miwi chi,

¹¹nu Aaron na Israel nyithu ja wi Levi nyithu tsü satemetha pi aju kemehai sapi hi cü, isanu mathu ya hi kekuli sa thsüben.

¹²Levi nyithu na mathu kwen chang pi amesü süpon keni li miwi chiben; keccüna wi Levi nyithu satemetha le kesalina tsü kesü pi kesami ghenä kekinyi nu kepawa pi mecang pi kekinyi saben.

¹³“Levi nyithu satemetha pi aju kemehai sapi hi cü, nu Aaron nu ma tsathu pi mathu ccüli sa thsülo.

¹⁴Israel nyithu ja wi hatinu Levi nyithu khuthi pi makepa sa, isanu mathu na iji saben.”

¹⁵No Levi nyithu sametha nu satemetha pi ccüla mathu na Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi saben.

¹⁶Hi Israel nyi tsa tssütsethu tsüdi mithon wi mathu pi ijile nkayadha, nu mathu na iji sadha.

¹⁷Khathansha hi Ejipt wi tsa tssütsethu tsüdi pathi khe hi Israel nyi tsa tssütsethu nu asahang zza tssütsethu tsüdi satemetha pi iji sadha.

¹⁸Hi khili Israel nyi tsa tssütsethu tsüdi mithon wi Levi nyithu khuyadha,

¹⁹nu hi Israel nyithu ja wi Levi nyithu pi aju ti sala pi Aaron nu ma tsathu cü, Israel nyithu ghenä Nithsüjjen wi kekuli sa nu mathu na Kemetha Pen kete wi gho lethu agükeccü na mathu miwi kegho wi Israel nyithu khweya thsüle kesalina.

²⁰Tsalina Apvüwa na Mosa kekiza ti Mosa, Aaron, nu Israel nyithu na Levi nyithu satemetha chia.

²¹Levi nyithu na mathu ketanla mathu sametha nu mathu thsümeni ghasü, nu Aaron na mathu satemetha pi aju kemehai sapi Apvüwa cüa. Ma mathu ghenä la sakemetha keccüna sachi.

²²Apvüwa na Levi nyithu ghenä Mosa kekiza tsü anyithu na tsüdila sa. Tsalina Levi nyithu na Aaron nu ma tsathu kekhu wi Nithsüjjen wi kekuli kesa qo nyi saya.

²³Apvüwa na Mosa kiza,

²⁴“Levi nyi kesüsü kahang mapi nkwe nu manga sacüla hi ketenpen Nithsüjjen wi ma kekulithu sa waben,

²⁵nu kahang mapi deni wi ma nganwa shaben.

²⁶Tsaseng wi ma ma Levi nyi na Nithsüjjen wi mathu kekuli kesa wi kiyaya mehai, isala ma ketanla kekuli mangla sa nben. No hatinu Levi nyithu kekuli yen sapi cüben.”

Shicüsi 9

Shhukeya Kho kesa Keniwa

¹ Israel nyithu na Ejipt keteshi amapi keniwa asha atuwa wi Apvüwa na Sinai yyikeshü wi Mosa ccüneng. Ma khi,

²⁻³“Asha hawa tagha mejü ghanan wi aghani du gweghe Israel nyithu na Shhukeya Kho yenthu nu tsü kesa yen tsüdi nie nu saben.”

- ⁴Tsalina Mosa na anyithu na Shhukeya Kho tsü salo kiza,
- ⁵nu asha atuwa wi tagha mejü ghaja mathu na Sinai yyikeshü wi akho tsü sa wa. Apvüwa na Mosa kekiza ti anyithu na tsüdila kuli.
- ⁶Isala ciwi anyi pahan na keshü kamang kidhen kesalina keccüna wi nmetha laben, nu mathu na tsü ghanan wi Shhukeya Kho tsü sa meya la. Mathu na Mosa nu Aaron wi wa
- ⁷nu khi, “Ikhang na keshü kamang kidhen kesalina nmetha laben, isala mangsale Israel nyithu kekinyi sapi Apvüwa kecü wi ikhang pi nsaghula nu?”
- ⁸Mosa na luneng, “Hi Apvüwa wi kecükegwe npi mukeya chu hieben lalo.”
- ⁹Apvüwa na Mosa kiza
- ¹⁰nu Israel nyithu wi kiza thsü; “Nthu nu nthu shicüthu kesüle kesü lela keshü kamang pa nu nmetha laben, nyelela alen kesie wi kijünyi wa, isala Shhukeya Kho tsü samvu lethu,
- ¹¹nthu na asha kesü seng wi asha keniwa taghamejü ghaja na tsü sa waya mehai. Azimi nkechi mesa nu aghang kekha sen nu tsü salo.
- ¹²Nüncü wwencü sapi ghanenwa wi nthengla, nu asagü kesüla npakhhila. Shukeya kho kesa yenthu tsüdi nie nu salo.
- ¹³Isala anyi kesüle kesü lela keccüna wi metha ben nu kijünyi nwa lela Shhukeya Kho tsü nsa lethu, ma pi inyi kesüle sa nben, kepaghenanye matsü ssan ketheng tsüwi ma kekinyi sapi hi ncü. Ma ma kesami ghen ketizen saben.
- ¹⁴Keujüla asang kesü nthu ja wi hang kebenwa na Shhukeya Kho samvu lethu ma yenthu nu tsü kesa yenthu tsüdi nie nu nsathu yishü. Ayen tsüna ahvu le asang sa lela makesü saben.”

Anni Kulukeshü

(Bvü 40.34-38)

- ¹⁵⁻¹⁶Apvüwa ketenpen Nithsüjjen tsü sakeya tsathang wi akulukeshü na dugho tsü mejuya. Aghaja wi akulukeshü tsüna anni ti mu.
- ¹⁷Khathansha wi akulukeshü na bvü khe Israel nyithu na kemnanpen tsü pheghe, nu kheneng akulukeshü tsüna apen khiewi dugho khe mathu na wa ciwi kemnanpen sa.
- ¹⁸Anyithu na Apvüwa yenkhukechi tsü nie nu kemnanpen pheghe nu tsü sa neng. Akulukeshü na Nithsüjjen miwi keben chu mathu na kemnanpen tsüwa wi ben.
- ¹⁹Akulukeshü na matsü kesie Nithsüjjen miwi benwa lela, mathu na Apvüwa jühkina nu apen nketsen.

²⁰Kutitsü akulukeshü na ghanan keu ketan Nithsüjjen miwi ben; katsüha sa lela mathu na Apvüwa jühkina nu kemnanpen wi ben, nyelela apen ketsen isa.

²¹Kutitsü akulukeshü na ghaja na wa ghanenwa kecu ketan ben, nu akulukeshü tsüna bvü gweghe mathu la apen ketsen.

²²Tsüna ghanan keni, asha kesü, amapi kesü, nyelela tsümiwi sieki lela akulukeshü na Nithsüjjen miwi keben chu mathu na apen nketsen; isala tsüna bvü lethu mathu la apen ketsen wa.

²³Apvüwa na ayenkuchi pi Mosa kecü kenie wina mathu kemnanpen tsü pheghe nu sa neng isa.

Shicüsi 10

Rükatssü pi kesa Tutuwa

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Rükatssü cü pi tutuwa keni saya nu anyithu kecighu nu kemnanpen kepheghe wi senlo.

³Khathansha tutuwa keni qho kekhou hhai kesie sachi khe anyitenti na gho hi ketenpen Nithsüjjen kedulen wi no vüyaben.

⁴Isala khathansha wi tutuwa tsü kesütan khou chi khe ageithu wi ccülikesathu ketan gho no vüyaben.

⁵Khathansha wi tsü melute khou chi khe amizza nishuwa kebenthu na shhugho ben.

⁶Khathansha wi tsü keni tughu melute khou chi khe amizza acülawa kebenthu na shhugho ben. Kemnanpen kepheghe ghenä tsü melute ntsa khou chiben,

⁷isala anyitenti cigu chile kesalina tsü kekhou hhai kesie sa chiben.

⁸Aaron tsa keqhaikedithu na tutuwa tsü khouben. “Ayen hawa hana matsü ghaketen tsüdi wila nieben.

⁹Khathansha nthu yyi wi aghisa khe nthu na nthu ghinyithu kematang wi aghi le kesa zensu tutuwa hathu khoulo. Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu kiqa nu nthu ghinyithu kwen wina nthu kekasha yaben.

¹⁰Nthu na kenong tsü wi lela — nthu Sha Ketheü Kho nu kepa wi keccüna kothu — nthu na mecang pi kekinyi nu kecca ghenä kekinyi kesa wi nthu na tutuwa khouben. Isalethu hi nthu kiqaben. Hi Apvüwa nthu Nyiza.”

Israel Nyithu na Kemnanpen Kepheghe

¹¹Israel nyithu na Ejipt keteshi amapi keni asha keniwa wi nkwe ghanan wi akulukeshü na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen miwi na bvüa,

- 12**nu Israel nyithu na Sinai yyikeshü wina mathu kijünyi wa keten tsüghena lentsen chi. Akulukeshü na wa Paran ghansha wi ben wa.
- 13**Apvüwa na Mosa kekiza kenie wina mathu na lentsen shhu,
- 14**nu mathu na apen kekitsen kaghapen ha makesü kesenie. Judah mizza na ssiketen thsükizanki cakhu wi Amminadab tsa Nahshon na benchüwa sala anyithu pi azi zi sa nu atuwa sa shhu.
- 15**Zuar tsa Nethanel na Issakhar mizza benchüwa sa,
- 16**nu Helon tsa Eliab na Zebulun mizza wi benchüwa sa.
- 17**Tsaseng wi Nithsüjjen pheghe nu Gershon nu Merari gei tsü pvü keten nyithu na shhu ben.
- 18**Tsashiwa, Reuben mizza na ssiketen thsükizanki cakhu wi Shedeur tsa Elizur na benchüwa sala anyithu pi azi zi sa nu shhu.
- 19**Zurishaddai tsa Shelumiel na Simeon mizza wi benchüwa sa,
- 20**nu Deuel tsa Eliasaf na Gad mizza wi benchüwa sa.
- 21**Tsaseng wi Levi nyi Kohath gei na kemetha tsanqaithu tsü pvü nu shhu. Mathu wa kemnanpen kepawa cukeya tsü wi tsü Nithsüjjenwa tsü pie ki neng ya.
- 22**Tsashiwa, Ephraim mizza na ssiketen thsükizanki cakhu wi Ammihud tsa Elishama na benchüwa sala anyithu pi azi zi sa nu shhu.
- 23**Pedahzur tsa Gamaliel na Manasseh mizza wi benchüwa sa,
- 24**nu Gideoni tsa Abidan na Benjamin mizza wi benchüwa sa.
- 25**Asakhenwa, Dan mizza na ssiketen azi tsüdi seng wa sa nu ghikehie thsükizanki cakhu wi Ammishaddai tsa Ahiezer na benchüwa sala anyithu pi azi zi sa nu shhu.
- 26**Okhran tsa Pagiell na Asher mizza wi benchüwa sa,
- 27**nu Enan tsa Ahira na Naftali mizza wi benchüwa sa.
- 28**Israel nyithu na kusi kemnanpen pheghe nu tsü sa neng khe hati azi zi sala kesenie nu lentsen wa.
- 29**Mosa na ma myi Midia nyiwa Jethro tsa Hoba wi kiza, “Ithu na Apvüwa na apen kesü pi ithu cü tenle kesa wi tsü wa tendhale. Ma Israel nyithu sapi ben kayi yathsü tenle kesa ajühkhuchidha, tsalina ithu gweghe ghalo, ithu na keben pi no gweghe gishü yabenna.”
- 30**Hoba na luneng, “Nmale, hi iyyi wi wa neng tendha.”

³¹Mosa khineng, “No ithu nteshi lalo. Ithu na aghansha wi apen khiewi benya mehai khe no chüben, no ithu lentsütson cülo.

³²No ithu gweghe wa lethu ithu na Apvüwa wi mukeya kemihhi tsüdi pi ithu gweghe gishü yaben na.”

Anyithu Na Alentsen keshhu

³³Anyithu na kemetha Yikha Sinai keteshi wi mathu na ghanan kecheng alentsen wa. Apvüwa wi Cenkethenjüh Khitson na keshüthangla mathu tuwi wa mathu kemnanpen sa keten pen tsü bhaden.

³⁴Mathu na kemnanpen kesü wina apen ketsen lethu, ghanan wi Apvüwa kulukeshü tsüna mathu miwi ben.

³⁵Khathansha wi Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie nu shhu khe Mosa na khi, “Apvüwa, shagha nu nghinyithu jügüzighe, nu no nankemeghüthu ya bvü thsülo.”

³⁶Nu khathansha wi tsüna nganwa khe ma khi, “Apvüwa, Israel nyithu theghi hazar ja wi kheneng gholo.”

Shicüsi 11

Apen Kesü Nyan Taberah Keci

¹Anyithu na agükeccü ghena Apvüwa wi mathu leben nkaghajüh khi wa. Apvüwa na mathu hhai zakeya wi ma leben minu nu anni kesun pi anyithu miwi chi. Tsüna mathu ja wi mecang nu kemnanpen katen kesü yasa.

²Anyithu na Mosa wi kekiqa khie; ma Apvüwa wi kekhie sa nu anni tsüna nün.

³Tsalina apen tsü nyan pi Taberah ci, kepaghenanye ciwi Apvüwa nni na mathu ja wi mecang.

Mosa na Ccülikesathu Achentagü Kessikeya

⁴Ciwi asangthu la Israel nyithu gweghe kijünyi wa den. Mathu na asa nmvu ntsa sa, nu Israel nyithu lela mathu leben nkaghajüh khi wa; “Oh, ithu asa dsayathu mehai kesanan!

⁵Ejipt wi ithu na anga ma men nsala kedsa mvu tsüdi dsaya keten le. Ciwi ameji, ameji tssüwa, anassi, biyaz, asanthu tsü meshenchilo.

⁶Isala khili ithu kezü nmiladha. Hewi ithu na kedsawa mangla nmiladha — mangla nmi isala ghanan kaghapen manna ha ketanle!”

⁷ (Manna tsüna palacü ti miki hichuli kesa.

⁸⁻⁹ Tsüna aghaja wi kemnanpen wi akejan gweghe qanca dugho. Ghanenwa wi anyithu na wa tsü saghuya. Tsüna oliv deli pi amesa saghu gü ketheng ti dsaya.)

10 Anyithu na tsüdi mathu nithsüjjen kedulen wi akhang khang sa ngan nu mathu leben nkaghajüh kekhi tsü Mosa na zaya. Ma ma hathana wa, kepaghenanye Apvüwa na anyithu miwi ma leben minu,

11 nu ma Apvüwa wi khi, “No mangkesa ituwi nmehaitha nu hi n-nenla ben nu? No mangkesa na anyi hathu tsüdi ghen a khhi pi hi pvü thsü theng nu?”

12 Hi mathu sachi nyelela hi mathu pvügha ntheng na! No mangkesa na hi mathu kenonccawa ti nu mathu pi meme ti sala ikwen wi chi, no kheni ayyi pi mathu bamyithu cüle khishi ketheng wi tsü walo khiben nu?

13 Hi khiewi anyi hathu tsüdi ghen asa muya nu? Mathu na aghepvü ntsanu asa khieben.

14 Hi ketan anyi hathu khhi pvücha nbendha; ha ighena kiyan mtsüdha le!

15 No hi ya hati sa thsüle kesatsü hi tizenthu hi pathilo, isanu hi ya nleben kekha tsü npvü thsüla yilo.”

16 Apvüwa na Mosa kiza, “Anyi nyu ma kinyikü keten ccülikesathu meshu achentagü saghuya, mathu ssinu hi ketenpen Nithsüjjen wi gho nu mathu ya nkete wi ngan thsülo.

17 Ciwi hi dugho no ccünengden, nu hi aghamu pi no cü ketheng tsü pahan khupi mathu miwi chi cüaden. Tsaseng wi mathu na no kiqa nu anyi hathu ghen a khhi pvüqa, nu no ketan tsü pvü nbendha.

18 Khili anyithu wi kizalo, ‘Dhitsü ghen a nthu samethaya, nthu na asa dsaya tendha. Nthu na aghepvü nu asa dsamvu benle kekhi nu nthu na Ejipt wi kebenwa mehaile kekhi tsü Apvüwa na zayadha. Khilitsü Apvüwa na asa pi nthu cü tendha, nu nthu na tsü dsaya mehai.

19 Nthu na ghanan kesü, nyelela keni, manga, tagha, nkwe ghen a ketan tsü dsa nben,

20 isala tsüna asha kesü chuli nthu na tsü dsa pi asun nten sa nu anonhi nkeya chu ghen a saben. Hati sa keten ha nthu na Apvüwa nthu ja wi kebenwa tsü meya mvula, nu nthu na Ejipt nteshila mehai kesale nu ma wi leben nkaghajüh kekhi ghen a le.’ ”

21 Mosa na Apvüwa wi khi, “Hi hewi anyi 600,000 ssitenthu, no asha kesü ghen a kedsa qo asa pi mathu cü benne?”

22 Amesüsi nu khaghaneni tsüdi pathi lela mathu kedsa qo saya mehai kwe? Atsükedone wi anga tsüdi lela mathu kedsa qo saya mehai kwe?”

23 Apvüwa na luneng, “Hi kekhang na masakhen saten kwe? Hi kekhi tsü ntsakhiwa sa tenla nye khe no muyaben!”

²⁴Tsalina Mosa na shhula Apvüwa kekhi jüh tsüpi anyithu kiza. Ma anyi ccülikesathu achentagü cighu pi Nithsüjjen vüla donki thsüa.

²⁵Tsaseng wi Apvüwa na akulukeshü wina dugho ma ccüneng. Apvüwa na aghamu pi Mosa cü ketheng tsü pahan khupi ccülikesathu achentagü tsü gishü cüa. Aghamu na khathansha mathu miwi gho khe mathu na atusenjüh khi, isala matsü kesie tsüti nsa.

²⁶Ccülikesathu achentagü ja wi meshu keni Eldad nu Medad manyi na Nithsüjjen wi nwhala kemnanpen wi ben wa. Kemnanpen wi aghamu na manyi miwi la dugho, nu manyi la atusenjüh khi shagha.

²⁷Anyi pvünyi kesü na pvü wa Eldad nu Medad manyi na mangwa saben khe khipi Mosa kiza.

²⁸Nun tsa Joshua, ma kepvüza tsü wina Mosa kiqa ketenwa na Mosa wi khi, “Manyi khenlo, kediwa!”

²⁹Mosa na luneng, “No ighena anonpvü ben kwe? Hi, Apvüwa na ma ghamu pi ma nyithu tsüdi cü nu mathu ya atusenjüh khi thsü mvu benle!”

³⁰Tsaseng wi Mosa nu Israel nyi ccülikesathu na kemnanpen wi wha neng.

Apvüwa na Akvukhithu kesun kechi

³¹Apvüwa na zuli ameghü kesun chi nu tsüna atssükedone wina akvukhithu ssinu meter kesü-u ayyi miwi pighe gho. Tsüthu na gho kemnanpen miwi nu kete kevä kahe wi tsüdi kilometer kejon wi kaya.

³²Tsalina anyithu na ghanan thangthang, aghaja thangthang, nu dhitsüwa la ghanan thangthang akvukhithu tsü ghan; thola kilogram hazar kesü nkecen saghu meya. Mathu na tsüthu pi kemnanpen kevä tsüdi wila thsüh.

³³Mathu na awa sa tsü ndsakhila kejon keben wi Apvüwa na ma nyithu miwi aghepvüya nu adhagha kesü pi mathu ja wi shhugho thsüa.

³⁴Apen tsüpi Kibroth Hattaava (nyelela “Kenmvu Shüjjenthu” isa cia), kepaghenanye mathu na anyi asa kenmvuthu pi ciwi vhü kesalina.

³⁵Anyithu ciwi na apen ketsen sen nu Hazeroth wi wa mathu ciwi kemnanpen sa.

Shicüsi 12

Kemeten pi Miriam kecü

¹Mosa na Kush nyi nza kesü keya ghena Miriam nu Aaron manyi ma then.

²Manyi khi, “Apvüwa na Mosa ketan ccüneng kwe? Ma ishinyi la nccüneng kwe?” Apvüwa na manyi tsüti kekhi tsü zaya.

- ³(Mosa na keccaketssü nyi kesü, ayyi nyi tsüdi miwi ccatssüki.)
- ⁴Apvüwa na zuli Mosa, Aaron, nu Miriam wi kiza, “Hi no kecheng ya hi ketenpen Nithsüjjen wi gho thsü mvuben.” Mathu na ciwi wa,
- ⁵nu Apvüwa na akulukeshü cü wina dugho Nithsüjjen kedulen wi nganya nu ci chi, “Aaron! Miriam!” Manyi na atuwi shhu,
- ⁶nu Apvüwa na khi, “Khili hi mangwa khiten khe kinalo! Khathansha wi atusenjuh-kechüthu na nthu ja wi ben khe kemanthi wina hi ketanla hi pi mathu ccüca nu aman wina mathu ccüneng den.
- ⁷ Hi imaghawa Mosa keccüneng tsü tsüti nyele; hi ma pi Israel nyithu tsüdi miwi kediwa sa thsü.
- ⁸Hi ghang ti nu methasi ma keccüneng khe ajühkhi kivvü nsa; ma ighayen lela mudha. Nshinyi khatila nmessila ajüh khi pi imaghawa Mosa shunya mehai nu?”
- ⁹Apvüwa na manyi miwi aghepvü nu bvüa,
- ¹⁰nu akulukeshü na Nithsüjjen teshia. Miriam gwo wi agükedsakenaa wan pong nu miki pi aghola ti sa. Aaron na Miriam ghang chi nan ma gwoben kekhuma pong kebenla muya,
- ¹¹nu ma Mosa wi khi, “Kediwa, ishinyi kejüphon kesami ha ghen ketizen nsa thsü lalo.
- ¹²Ma ya agwosajjü pahan keshü kepvügha ti nsa thsü lalo.”
- ¹³Tsalina Mosa na Apvüwa wi khie, “Oh, Anyiza, ma sapi mehai cülo.”
- ¹⁴Apvüwa luneng, “Keujüla ma ba na ma mmi meshuki cü lethu ma ghanan tagü anyan kekinyen tsü pvü kesa, tsalina ghanan tagü ma pi kemnanpen na ameiwa khenten nu tsaseng wi ccüna ma ssi gholo.”
- ¹⁵Miriam pi ghanan tagü kemnanpen na ameiwa khenten nu ma npi ssi kegho chu anyithu na apen nketsen.
- ¹⁶Tsaseng wi mathu na Hazeroth teshi nu wa Paran ghansha wi kemnanpen sa.

Shicüsi 13

Wahhaithu (Aye 1.19-33)

- ¹Apvüwa na Mosa kiza,
- ²“Amizza taghakeni ja wi ccülikesa kesüsü kessiya nu mathu kesun pi wahhaithu sala hi Kanaan yyi pi Israel nyithu cü kebenwa tsü hhainan wa thsülo.”
- ³⁻¹⁵Mosa na jühkina nu ma Paran ghansha wina ccülikesa hathu kesunshi chi:

Amizza	Aliwa
Reuben	Zakkur tsa Shammuya
Simeon	Hori tsa Shafat
Judah	Jefunne tsa Kaleb
Issakhar	Josef tsa Igal
Efraim	Nun tsa Hoshea
Benjamin	Rafu tsa Palti
Zebulun	Sodi tsa Gaddiel
Manasseh	Susi tsa Gaddi
Dan	Gemalli tsa Ammiel
Asher	Mikhael tsa Sethur
Naftali	Vofsi tsa Nahbi
Gad	Makhi tsa Geuel

¹⁶Mosa na wahhai hathu kesun pi ayyi hhainan wathsü. Ma Nun tsa Hoshea nyan tsü kemili pi Joshua sa.

¹⁷Mosa na mathu kesunshi kechi wi hati mathu wi khi, “Aghawa wina wa nu sasen Kanaan yyi acülawa cü, nu tsaseng yyishiphon diyyiwa wi tsü walo.

¹⁸Ayyi tsüna khati kesa, anyi khaju na ciwi hangben nu mathu na khangla nkhang;

¹⁹ayyi tsüna mehaila nmehai nu anyithu na anyunuti khweti kebenla nkemi wi hangben;

²⁰ayyi tsüna kecca kemehaila achan keben yyi khe chüyalo. Nu ciwi kedsau pahan pvü gho metsilo.” (Tsüna kemesentsse bi kenyün tsüwi sadha.)

²¹Tsalina anyithu na aghawa wi wa nu Zin ghansha cülawa na wa Rehob kewalen Hamath Pass kete aghawa kecu ayyi tsü hhainan.

²²Mathu na atuwa ayyi acülawa wa, nu kücanyi Anakim shicü, Ahiman, Sheshai, nu Talmai geithu na hang keben Hebron wi tsü gho. (Hebron sa keya tsü na Ejipt wi Zoan tuwi amapi tagü.)

²³Mathu na Eshkol yyiketijü wi gho nu ciwi mathu na kemeshentsse bi capon kesü paya nu tsüna kiyan ntsa kesalina meshu keni na kepie chan pi tsü pie. Mathu na ahhivvü nu khhaghabvü la pahan sengho.

²⁴(Apen tsüpi Eshkol yyiketijü le khi kepaghenanye Israel nyithu na ciwi kemeshentsse bi capon paya.)

²⁵Ghanan jügha ayyi tsü hhainan kesa seng wi wahhaithu na kheneng

²⁶Paran ghansha wi Kadesh wi Mosa, Aaron, nu Israel nyitenti wi ghoa. Mathu na mukeyathu pi anyithu kiza nu mathu na kedsau pvü kegho lela pi ccüca.

²⁷Mathu na Mosa kiza, "Ikhang na ayyi tsü hhainantha sa nu mukeya tsüna ayyi kecca kemehai; nu ha ikhang ciwi kedsau pahan pvü kegho le.

²⁸Isala ciwi kahang anyithu na khangzü ntsa nu mathu nyunutithu na di ntsa nu mehaitsü khwetivü theng le. Tsümiwi ikhang na anyi kücanyi shicüthu la mule.

²⁹Amalek nyithu na ayyi cülawa; Hitti, Jebus, nu Amor nyithu na yyishiphon diyyi; nu Kanaan nyithu na Mediterranean Tssükedone kete wi Jordan Ghaku niela hangben."

³⁰Kaleb na anyithu Mosa wi leben nkaghajüh khikeben tsü cüsha pi ceen sa nu khi, "Ithu khili wa ayyi tsü nkaya na, ithu na mathu miwi khang nu tsü nkaya mehaile."

³¹Isala anyi Kaleb gweghe kewathu na khi, "Nyele, ithu na mathu chaya nben, anyi ciwi kahangthu na ithu miwi khangzüki le."

³²Tsalina mathu na mathu hhainan kewa yyi cüki tsü milikemesa khi pi Israel nyithu kiza. Mathu na khi, "Ayyi tsüna anyi ciwi kahangthu ghena nsen qola saben. Ikhang kemu anyi tsüdila tisie ntsawa,

³³ nu ciwi anyi kücanyi Anak shicüthu la mule. Ithu na mathu tuwi aqaponthu ti kizzakiki, nu mathu na ithu ghang pi tsüti sabenla metsi."

Shicüsi 14

Anyithu na Leben nkaghajüh kekhi

¹Ghaja thangthang anyithu na leben güccü nu qai.

²Mathu na leben nkaghajüh khi pi Mosa nu Aaron manyi shun nu khi, "Ithu na Ejipt wi ben nu shü kesawa mehai kesa nyelela hewi aghansha wi shü kesawa la mehai kesa le!

³Mangkesa na Apvüwa na ithu ssinu ayyi ciwi waten nu? Ithu na aghi wi shü, nu nyu na ithu wubvüthu nu atsangathu ghanya shaben. Ithu na Ejipt wi wa neng kesawa nmehai kwe?"

⁴Tsalina mathu na khokho wi khi, “Ithu ccülikesawa kesü kessiya nu Ejipt wi wa neng nalo!”

⁵Mosa nu Aaron manyi na anyi tsüdi tuwi na ayyi wi nkhwendua.

⁶Nun tsa Joshua nu Jefunne tsa Kaleb, wahhai keni na manyi hathakina wina athsümeni mezüqhe,

⁷nu anyithu wi khi, “Ikhang hhainan kewa yyi tsüna mehai ntsawa le.

⁸Apvüwa na ithu wi ma kenen ben lethu ithu ssiwa apen tsü cu cü nu ayyi kecca kemehai tsüpi ithu cüben.

⁹Apvüwa nshunla nu anyi ciwi kahangthu nmessi lalo. Ithu na lekete nu mathu miwi khangya ben. Apvüwa na ithu ssiten nu mathu cenpvüthu mathu khwe keten miwi khangyadha; tsalina nmessi lalo.”

¹⁰Anyitenti mabenla alon pi manyi kecenthi shale pateqhe, isala anyithu na zuli Apvüwa keten kewegüwa na Nithsüjjen miwi kegho muya.

Mosa na Anyithu ghena Kekhie

¹¹Apvüwa na Mosa wi khi, “Anyi hathu na matsü khatu khatila hi meya mvula benten nu? Hi mathu ja wi amankesa kejon kulichi lela mathu na khatu hi n-nondila hhaghe benten nu?”

¹²Hi adhagha kesü kesun pi mathu yasa cüden, isala hi no sapi mathu miwi kedikekhang mizzatenti kesü ba sa thsüden!”

¹³Isala Mosa na Apvüwa wi khi, “No kekhang wina Ejipt wi anyi hathu ssinu shhugho. Ejipt nyithu na no n-nyithu miwi kuli kechi cüki zakeya wi,

¹⁴mathu na tsüpi anyi ayyi hewi kahangthu kiza ben. Anyi hathu na no Apvüwa, no ithu ssiden, akulukeshü na gho ithu miwi nganwa kesa wi ithu ya no muya thsü, nu no ghanan lethu akulukeshü cü nu aghaja lethu anni keqhe cü wina ithu tu satenle kesa zayadha.

¹⁵No khili n-nyithu ha tsüdi pathikhi lethu, mizzatenti n-nyan kemechan za keyathu na

¹⁶no n-nyithu ssi wa ayyi pi mathu cüle khishi ketheng wi tsü du meyala kesalina no aghansha wi mathu pathikhidha le kesa khiben.

¹⁷Tsalina Apvüwa, hi no wi khieben, no hati khi nu khishi ketheng tsü kekhang pi ithu ccücalo,

¹⁸‘Hi Apvüwa, hi wan aghepvü nten, nu hi nanketizen keti, jühtsentsa kesa, nu kematang nu kesami teshi kecü pi ccücaden. Isala hi kemeten pi mathu bajjathu kesami ghena abvüye kecheng mejü wi lela mathu tsangathu, tsanga ngathu nkecü sa nben.’

¹⁹Tsalina Apvüwa, no nanketizen kemili nketen kenie wina mathu Ejipt keteshi nten na mathu kesami teshi kegho ti khili anyi hathu kesami teshi cülo kesa hi khie benle.”

²⁰Apvüwa na luneng, “No kekhe ti hi mathu kesami teshi cüden.

²¹Isala hi hangben nu ayyi pong keben ti hi ijüh khuchi ben,

²²anyi hathu ha thola hangben nu ayyi tsüwa wi duya nben. Mathu na hi keten kewegü nu hi Ejipt wi nu aghansha wi amankesa kekulithu mu, isala mathu na ileben kesie tsü ghan neng ghanja sa nu ijüh nkina mvula hhaghe benle.

²³Mathu khie wila hi ayyi pi mathu bamyithu cü ketheng wi tsü dukeya nmi. Hi meya mvula kesathu ha thola ciwi dukeya nmi.

²⁴Isala imaghawa Kaleb na ma kemeshen kepa nu ijühkeya wi keben ghen, hi ma ssiwa ma ayyi hhainan kesa wi tsü chi cü nu ma shicüthu ya ayyi khili

²⁵Amalek nu Kanaan nyithu na hang keben yyiketijü tsü nkaya thsüben. Dhitsü wi kheneng sen nu aghansha wi Aqaba yyitssükevü kepeghe wi tsü walo.”

Apvüwa na Kemeten Pi Anyithu kecü

²⁶Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi wi kiza,

²⁷“Anyi gheshighena hathu ha khathula leben nkaghajüh khipi hi shunben ten nu? Hi mathu na leben nkaghajüh kekhi hathu zaya khidha!

²⁸Hapi mathu luneng chilo: ‘Hi hangben keten ti hi kishenben, hi nthu na kekhi ti sa cüben. Hi Apvüwa, hi khidha.

²⁹Nthu na shü nu nthu kamang pi aghansha hewi khala shaben. Nthu na leben nkaghajüh khipi hi shun kesalina nthu kahang amapi nkwe na ameiwa kesathu thola ayyi tsüwa wi dukeya nmi.

³⁰Hi nthu ya ciwi hang thsüle khishidha, isala Kaleb nu Joshua manyi ketan khe nthu thola ciwi hangkeya nmi.

³¹Nthu na nyu nthu tsangathu ghanya benle khi, isala hi mathu ssi wa nthu na meya mvula kesa yyi wi chi nu mathu na tsüpi mathu jjen sa thsüden.

³²Nthu na he aghansha wi shüaben.

³³Nthu na jühtsentsa nkesa ghen nthu tsüdi npi keshükhi chu nthu tsangathu na aghansha wi amapi jügha kegoedeja nu ketizen sa benden.

³⁴Nthu na ghanan jügha ayyi tsü hhainan kewa tsüti ghanan kesü pi amapi kesü sa nu nthu kesami ghen amapi jügha ketizen sa ben. Hi nthu keshun tsü nthu na ma jjügi chüyaben.

³⁵Nthu na anyi gheshighenathu saghu nu hi shun keten miwi hi ha saten kesa hi kishenben. He aghansha wi nthu tsüdi shüaben. Hi Apvüwa, hi khidha.’ ”

³⁶⁻³⁷Mosa na anyi kesun pi ayyi hhainan kewa thsüthu na milikemesa jüh sengho anyithu kethukehi chi nu mathu leben nkaghajüh khipi Apvüwa shun thsü. Tsalina Apvüwa na kesakinaa dhagha pi mathu miwi chi nu mathu na shü.

³⁸Wahhathu taghakeni ja wi Joshua nu Kaleb manyi ketan hangya.

Ayyi Ciwi Dule Kekiden Atuwa

³⁹Apvüwa na mangwale khi khe Mosa na pi Israel nyithu kekiza wi mathu na ahathana nongü ntsa sa.

⁴⁰Mathu na dhitsüwa wi mitu na yyishiphon diyyiwa wi tsü dule wa nu khi, “Ithu khili Apvüwa na ayyi khipi ithu kecü wi tsü dule bendha. Ithu na samidha le kesa ithu na chüben.”

⁴¹Isala Mosa na khi, “Isalethu nthu mangkesa na Apvüwa jüh nkina mvula saten nu? Nthu na mehaiya nben!

⁴²Nthu nwa lalo. Apvüwa na nthu ssi ntenle, nthu ghinyithu na nthu miwi khang yaben.

⁴³Nthu na Amalek nu Kanaan nyithu ssikesa wi nthu na aghi wi shüaben; Apvüwa na nthu ssi ntenle, kepaghenanye nthu na ma n-nie mvula hhaghe wa.”

⁴⁴Apvüwa Cenkethenjüh Khitson nu Mosa na kemnanpen teshi lela mathu na yyishiphon diyyiwa wi tsü wa nmessila sa.

⁴⁵Tsaseng wi ciwi hang keben Amalek nu Kanaan nyithu na gho mathu ssisa nu mathu miwi khangya, nu mathu jügü sen wa Horma kecu wi chia.

Shicüsi 15

Ahhansha kesa Yenthu

¹Apvüwa na pi Mosa kiza,

²Israel nyithu na wa ma ayyi pi mathu cüle keben wi tsü ayen hathu ha nie thsüle kesalina.

³Amesü süpon, khaghaneni süpon, khaghaneni nyelela aneni pi Apvüwa cüya mehai, tsüna mecang pi kekinyi, jühkhukechi kesacen hhansha kesa, kenen wina kekinyi, nyelela nthu na keccüna kho kesa wi lela; Apvüwa na atsse pi kekinyi han ha nen den.

⁴⁻⁵Anyi thowa na khaghaneni nyelela aneni mecang pi Apvüwa wi kekinyi sa khe ma awheng kilogram kesü pi oliv deli liter kesü kesaghu tsüpi asahang gweghe sengho kisengtssü liter kesü saghuya nu pi asu pi kekinyi saaben.

- ⁶Khaghaneni süpon khuchi lethu awheng kilogram keni pi oliv deli kesü nu pahan saghu pi asu pi kekinyi saaben,
- ⁷kisengtssü liter kesü nu pahan la pi saghu ben. Apvüwa na ahhansha kesa hathu han ha nenden.
- ⁸Khathansha wi amesü süpon kesü pi Apvüwa wi mecang pi kekinyi, jühkhukechi kesacen hhansha kesa, nyelela kecca ghena kekinyi sa khe
- ⁹asu pi kekinyi wi awheng kilogram kecheng pi oliv deli liter keni saghu,
- ¹⁰pi kisengtssü liter keni saghu khuchiben. Apvüwa na ahhansha kesa han ha nenden.
- ¹¹Hati pi amesü süpon, khaghaneni süpon, khaghaneni nyelela aneni gweghe khuchiben.
- ¹²Khathansha wi asahang kesü miwi khuchi khe atsanqai tsü kegweghethu la meceqe jikayi saben.
- ¹³Israel nyi ahvu tsüdila atsse pi kekinyi kesa wi ha saben, Apvüwa na ma han ha nenden.
- ¹⁴Nu keujüla asang na nthu ja wi matsü keu ketan sale anuphan ghena lela hang kebenwa ma atsse pi kekinyi Apvüwa na ma han nen keten ha sa lethu, ma ayen ha makesü nieben.
- ¹⁵Kepaghenanye matsü ghaketen tsüdi ghena ayen makesü nthu miwi nu asang nthu ja wi hang kebenthu miwi la benden. Apvüwa tuwi tsü nthu nu mathu la makesütan;
- ¹⁶nthu miwi ayen nu kekuliyen tsü mathu ghena la makesü.
- ¹⁷Apvüwa na pi Mosa kecü,
- ¹⁸Israel nyithu na wa ma ayyi pi mathu cüle keben wi tsü ayen hathu ha nie thsüle kesalina.
- ¹⁹Ciwi kedsakejjü muya lethu tsü dsaben, nu pahan khuthi pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cüben.
- ²⁰Nthu na asu ketheü pi amesa gü lethu, amesa kegü be atuwa tsüpi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa cüben. Hawa ha nthu na asu kaghaceng wi mukeya atuwa pi aju kemehai ntsa kesa tsü makesü sa chiben.
- ²¹Kepaghenanye matsü ghaketen tsüdi ghena nthu na amesa kegü wi aju kemehai ha sapi Apvüwa cüben.
- ²²Isala keujüla anyi pahan na aghandu nsala Apvüwa na pi Mosa kecü ayen hathu pahan n-niela.

²³Nu keujüla ashiseng wi anyitentithu na Apvüwa pi Mosa wina kekiza tsüdi sa meyala lethu,

²⁴azitentithu na nkechü ghena sazzi lethu, mathu na mecang pi kekinyi wi Apvüwa na ma han nen keten ghena amesü süpon kesü khuchi, asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi mehaisü saben. Tsümiwi mathu na aneni süpon kesü pi kesami ghena kekinyi saben.

²⁵Keqhaikediwa na azitenti ghena sakemetha keccüna saben, nu mathu kesami teshi cüaben, kepaghenanye kesazzi tsüna aghandu nye nu mathu kesami ghena kekinyi sengho atsse pi kekinyi sapi Apvüwa cüdha.

²⁶Israel zitenti maben nu asang mathu ja wi hang kebenthu kesami teshi pi cüaben, kepaghenanye anyi kesüsü tsüdila kesazzi wi bendha.

²⁷ Keujüla anyi kesü aghandu nsala sazzi lethu, ma aneni zza ghala amapi kesü ji kesü pi kesami ghena kekinyi sa chiben.

²⁸Keqhaikediwa na kekinyipen wi satekemetha keccüna sa nu anyi tsü ma kesami wina satemetha nu ma kesami teshi pi cüaben.

²⁹Israel nyi ahvu sale asang mathu ja wi hang kebenthu sa lela thowa na aghandu nyela sazzi khe tsüdi tuwi ayenthu makesütan saben.

³⁰Isala ahvu sale asang sa lela thowa na aghandu sami khe ma Apvüwa kethen wina sazzidha, nu ma pi shü thsüaben,

³¹kepaghenanye ma aghandu Apvüwa na kekhi tsü meya mvula nu ma yenkhukechi pakhhidha. Ma keshü tsüna ma ketanla ma khhi.

Anyi Sabbath Pakhhi kesawa

³²Israel nyithu na aghansha wi keten tsüwi anyi kesü na Sabbath ghanan wi achan gha keben muya.

³³Ma ssinu Mosa, Aaron, nu azitenti maben tuwi wa,

³⁴nu pi theng, kepaghenanye ma pi khati saten khe chüti nsa.

³⁵Tsaseng wi Apvüwa na Mosa kiza, “Anyi tsüpi shü thsülo; kemnanpen na ameiwa wi azitenti mabenla alon pi ma kecenthilo.”

³⁶Tsalina Apvüwa na kekhi ti azitenti na ma ssi shhula kemnanpen na ameiwa wi alon pi ma kecenthia.

Athsüladan Yenthu

³⁷Apvüwa na Mosa kiza

³⁸nu pi Israel nyithu wi khithsü, “Nthu thsümeni katen wi anan atsena pi ma latan kemisüthu sayalo. Nthu na matsü ghaketen tsüdi wi ha saben.

³⁹Nthu na athsüladanthu tsü ghang kechi kaghapen iyenkhukechi tsüdi meshenya nu tsüthu nieben; isalethu nthu na hi wina kheneng wa nthu kenen nu kenmvuwa tsü sa nben.

⁴⁰Athsüladanthu tsüna nthu sapi iyenkhukechi tsüdi nie nu nthu iji ketan sa thsüben.

⁴¹Hi Apvüwa nthu Nyiza; hi nthu Nyiza sale kesalina Ejipt wina nthu ssi shhugho le. Hi Apvüwa.”

Shicüsi 16

Korah, Dathan, Nu Abiram Hathu Na Kematang kekuli

¹⁻²Levi nyi Kohath gei wi Izhar tsa Korah na Mosa ccülikesa ghenä tsü matang nu shun. Reuben mizza wi anyi meshu kecheng na ma gwegheya — Eliab tsa keni Dathan nu Abiram, nu Pelet tsa On — nu Israel nyithu kepa wi azitenti na kessikeya ccülikesathu kemechan 250.

³Mathu na Mosa nu Aaron manyi tuwi saghuya nu manyi wi khi, “Nshinyi na pongca mtsüdha! Azitenti ha matsüdila Apvüwa ji, nu ma ithu tsüdi ssiden. Isathu Mosa, no mangkesa no ketanla no sapi Apvüwa nyitenti miwi chiten nu?”

⁴Mosa na ha zakeya wi ma ketanla ayyi wi nkhwendu kekhe sa.

⁵Tsaseng wi ma shagha Korah nu ma senkeniethu wi khi, “Ghanen wi Apvüwa na ithu thowa na ma ji khe pi ithu ccücaben; thowa na ma ji, ma thowa kessiyadha khe tsü ya kekinyipen wi ma wi waya thsüben.

⁶⁻⁷Ghanen wi no nu nsenkeniethu annikhu khuya nu anni mihi nu hankedemvu pi chiya, nu tsüthu sen nu kekinyipen wi walo. Isathu Apvüwa na ithu thowa kessiyadha khe ithu na muyaben. Nthu Levi nyithu na pongca mtsü benle!”

⁸Mosa na Korah wi khi, “Kinalo, no Levi nyithu!”

⁹Israel Nyiza na nthu ya ma tsaki gho nu Apvüwa Nithsüjjen wi kekuli sa nu azitenti tuwi ngan nu mathu kekuli sa thsüle kesalina azitenti ja wi nthu khuthi pi makepa sa ketheng tsüpi kizzakeu saben kwe?

¹⁰Ma no nu Levi nyi kepathu la kekinyikü ha muya thsü — nu nthu na khili keqhaikedishi tsü la muyale saben!

¹¹Nthu na leben nkaghajüh khipi Aaron keshun tsüna no nu nsenkeniethu na Apvüwa matang ben.”

¹²Tsaseng wi Mosa na nyu kesun pi Dathan nu Abiram ci chi thsü, isala manyi na khi, “Ishinyi gho nten!”

¹³No Ejipt yyi kecca kemehai wina ithu ssi shhugho he aghansha wi shü thsüale keben ha n-nonkwen nben kwe? No ithu miwi la Apvüwa sale benla?

14No ntsakhiwa ithu ssinu ayyi kemehai wi wa nten nyelela alli nu kemeshentsse llithu nkapi ithu ji saya thsüle nben, nu no khili ithu mechu bendha. Ishinyi ghoya nben.”

15Mosa na aghepvü nu Apvüwa wi khi, “Anyi hathu ha kekinyi sen kegho tsü mangla meya lalo, hi mathu tuwi mangla nsazzi; hi mathu gada kesü lela khu meya.”

16Mosa na Korah kiza, “Dhitsü wi no nu nsenkeniethu 250 ssinu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi nghothu yishü. Aaron la ciwi ben laben.

17Nthu kesüsü annikhu khuya nu hankedemvu pi chiya, nu sengho kekinyipen wi chilo.”

18Tsalina anyi tsüdi annikhu khuya nu anni mihi nu hankedemvu pi chiya, nu sen wa Nithsüjjen kedulen wi Mosa nu Aaron gweghe nganya.

19Tsaseng wi Korah na azitenti maben saghuya, nu mathu na Nithsüjjen kedulen wi Mosa nu Aaron manyi wiwa peghe nu ngan. Zuli Apvüwa keten kewegü na azitenti tuwi gho,

20nu Apvüwa na Mosa, Aaron manyi wi khi,

21“Anyi hathu wina kheneng bvülo, hi khili mathu yasa tendha.”

22Isala Mosa nu Aaron manyi ayyi wi nkhwendu nu khi, “Oh Anyiza, no kahangli tsüdi sa kechiwa. Anyi kesü na sami lethu, no azitenti maben miwi n-ghepvü ten kwe?”

23Apvüwa na Mosa kiza,

24“Anyithu wi Korah, Dathan, nu Abiram nithsüjjen wina bvülo kizalo.”

25Tsalina Israel nyi ccülikesathu na Mosa gweghe Dathan nu Abiram wi wa.

26Ma anyithu wi khi, “Anyi gheshighena hathu nithsüjjen wina bvülo, nu mathu tsanqai mangla npala. Tsüti nsaletu mathu kesami ghen nthu pi mathu gweghe yasa piaben.”

27Tsalina mathu na Korah, Dathan, nu Abiram nithsüjjen wina bvüa. Dathan nu Abiram manyi na manyi wubvü, manyi tsangathu ssi shhugho manyi nithsüjjen kedulen wi nganben.

28Mosa na anyithu wi khi, “Ha wina nthu Apvüwa na hi kesun pi ha tsüdi sa thsü, nu tsüna hi kemeshen wina hi tsüthu tsü nsale kesa chüya.

29Keujüla anyi hathu ha Anyiza wina kemeten nyela keshüyen wina shü lethu, tsüna Apvüwa wina hi kesun nchile.

³⁰Isala keujüla Apvüwa na pala ketheütha sachi, nu ayyi na qankhhi pi mathu nu mathu keben tsüdi meji; isanu mathu kahang na keshü yyi wi du lethu, anyi hathu ha Apvüwa meya mvula le kesa nthu na chüyaben.”

³¹Ma ajüh khisha meyi, Dathan nu Abiram manyi cakhu wi ayyi na qankhhi pi

³²manyi nu manyi theghithu, Korah senkeniethu tsüdi nu mathu keben saghu mejiya.

³³Tsalina mathu tsüdila mathu kahang na mathu keben gweghe keshü yyi wi dua. Ayyi na gho mathu meju bhonya nu mathu nmula.

³⁴Israel nyi ciwi kebenthu tsüdi mathu kiquai hhai zaya nu bvüa. Mathu na jisha, “Ayyi na ithu la meji yaben na bvülo.”

³⁵Tsaseng wi Apvüwa na anni kesun chipi anyi 250 na hankedemvu khuchi kebenthu tsü mecangthia.

Annikhuthu

³⁶Tsaseng wi Apvüwa na Mosa kiza,

³⁷“Keqhaikediswa Aaron tsa Eleazar na anyithu kemecang ja wi lezza nnikhu tsü khuya, nu annikhu wi amihi tsüpi khalalo kizalo, kepaghenanye annikhuthu tsüna metha.

³⁸Tsüthu tsüpi Apvüwa kekinyipen wi khukechi tsüwi methadha. Tsalina anyithu na mathu kesami ghenapi shü thsü kesathu nnikhu tsü khuya nu kihhe pi akhu ghapasi saya nu pi kekinyipen keshanji sayalo. Hana Israel nyithu ghenakekitsan kesü saben.”

³⁹Tsalina keqhaikediswa Eleazar na annikhuthu tsü khuya nu kihhe pi akhu ghapasi saya nu pi kekinyipen keshanji saya.

⁴⁰Hana Israel nyithu ghenakekitsan kesü, Aaron shicü nkenye anyi thola gho kekinyipen wi Apvüwa ghenahankedemvu nmecang thsüle kesalina. Nyelethu ma la pi Korah nu ma nyithu ti yasa ben. Ha tsüdila Apvüwa na Mosa wina Eleazar kekiza ti sa.

Aaron na Anyithu Hhangshakeya

⁴¹Dhitsüwa wi azitenti mabenla leben nkaghajüh khi pi Mosa nu Aaron manyi shun nu khi, “Nshinyi na Apvüwa nyi pahan pathidha.”

⁴²Mathu tsüdi saghu nu Mosa nu Aaron manyi keshun seng wi mathu khapeghe wa Nithsüjjen kepeghewa ghang chi nan akulukeshü na tsü mejubhon nu Apvüwa keten kewegü na keshhugho muya.

⁴³Mosa nu Aaron manyi wa Nithsüjjen tuwi ngan,

⁴⁴nu Apvüwa na Mosa wi khi,

⁴⁵“Anyi hathu wina kheneng bvülo, hi khili mathu yasa cüden!” Manyi na ayyi wi nkhwendu,

⁴⁶nu Mosa na Aaron kiza, “Nji annikhu khuya nu kekinyipen wi anni mihi pi chiya, nu hankedemvu pahan pi amihi miwi chiyalo. Tsaseng wi wan wa anyithu wi mathu satekemetha keccüna sa chilo. Kaghajilo! Apvüwa na ma ghepvü shaghadha nu adhagha na sa shhughodha.”

⁴⁷Aaron na tsü kinaya, ma annikhu khuya nu bvüsen anyithu mehu keben ja wi dua. Ma adhagha tsüna sa shhugho kesa mukeya wi hankedemvu pi amihi miwi chiya nu anyithu ghenä satekemetha keccüna sachi.

⁴⁸Hana adhagha tsü khen, nu ma kahangthu nu keshüthu jüwi ngan.

⁴⁹Korah na kematang kekuli wi keshüthu tsü nkhichila anyi 14,700 na shüa.

⁵⁰Adhagha kecen seng wi Aaron na Nithsüjjen kedulen wi Mosa wi kheneng ghoa.

Shicüsi 17

Aaron Khhatssü

¹Apvüwa na Mosa kiza,

²“Israel nyithu amizza kesüsü wi accülikesawa akhhatssü kesüsü saghu taghakeni sen ghola no cülo kizalo. Anyi tsüwa nyan pi ma khhatssü miwi zhüya,

³nu Aaron nyan pi Levi mithonwa khhatssü miwi zhüyalo. Ciwi akhhatssü kesü na amizza kesü wi accülikesawa ghenä benben.

⁴Tsüthu tsü sen nu hi ketenpen Nithsüjjen wi wa nu tsüthu pi hi no metu ketenpen wi Cenkethenjüh Khitson tuwi chilo.

⁵Hi anyi kessiya kesawa khhatssü tsüna shigü shagha thsüaben. Hatinu hi Israel nyi hathu keshüthangla leben nkaghajüh khihi shun keten tsü khen shaben.”

⁶Tsalina Mosa na tsü khihi Israel nyithu kiza, nu mathu na amizza kesü wi accülikesawa khhatssü kesüsü saghu taghakeni sengho ma cü, nu Aaron khhatssü pi mathu ji saghu.

⁷Mosa na akhhatssü tsüdi pi Nithsüjjen wi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tuwi chi.

⁸Dhitsuwa wi Mosa na Nithsüjjen wi wa nan Aaron khhatssü Levi mizza mithon kesawa tsüna shigü shagha kebenla muya. Tsüna bvüjjen, nu pvü shagha nu mcüshüli bi kenyün bünya.

⁹Mosa na akhhatssü tsüdi khusen wa Israel nyithu ccüca. Mathu na khati sadha khe muya, nu accülikesathu na mathu khhatssü khunengya shan.

¹⁰Apvüwa na Mosa kiza, “Aaron khhatssü tsüpi Cenketenjuh Khitson tuwi chi nenglo. Tsüpi ciwi chi nu Israel nyithu na kematang kekuli tsü teshi nkesatsü shüaben kesa mathu ghenä kekitsan kesü saden.”

¹¹Mosa na Apvüwa kekhi ti sa.

¹²Israel nyithu na Mosa wi khi, “Isalethu tsüna ithu ghenä asakhendha!

¹³Keujüla anyi kesüle kesü lela Nithsüjjen tetsaki kegho ketanla shüaben lethu, tsüna ithu tsüdila shü kesa makesü.”

Shicüsi 18

Keqhaikedi Nu Levi nyi Kekulithu

¹Apvüwa na Aaron wi khi, “No, ntsathu nu Levi nyithu na hi ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kesazzi ghenä ketizen saaben, isala keqhaikedi kekuli kesazzi ghenä no, nu ntsathu ketan ketizen saaben.

²No nu ntsathu na Nithsüjjen wi kekuli kesa wi nthu gweghe kekuli sa nu nthu kiqa thsüle kesalina Levi mizza wi nshilithu ssi gholo.

³Mathu na no kekuli tsü sacen nu Nithsüjjen wi mathu kekuli tsü saben, isala mathu na Kemetha Pen nyelela kekinyipen wi kemetha tsanqaithu tsü pa nben. Keujüla mathu na tsüti sa lethu mathu nu no la pi shü thsüaben.

⁴Mathu na no gweghe kuli nu Nithsüjjen wi mathu kekuli tsüdila sacen ben, isala kekuli nkesa qo nyi thola no gweghe kuli nben.

⁵No nu ntsathu ketan Kemetha Pen nu kekinyipen wi kekuli tsü sacen ben, isanu ighekepvüwa tsü ya Israel nyithu miwi ngho neng thsüle kesalina.

⁶Israel nyithu ja wi Levi nyi nshilithu kessiya nu pi aju sapi no kecüwa tsüna hi le. Mathu ya Nithsüjjen wi mathu kekuli sa thsüle kesalina mathu satemetha pi hi cüdha.

⁷Isala no nu ntsathu ketan Kemetha ntsa Pen nu kekinyipen wi keqhaikedi kekuli tsüdila sacen ben. Nthu na kekuli hathu ha saben, kepaghenanye hi keqhaikedi ha pi nju sa cüdha. Kekuli nkesa qo nyi thowa na kemetha tsanqaithu tetsaki gho khe pi shü thsüaben.”

Keqhaikedithu Shei

⁸Apvüwa na Aaron wi khi, “Ahhansha kesa wi pi nkemecang aju kemehai ntsa sapi hi kecü tsüdi hi pi no cü keben tsü meshen yalo. Hi tsüthu pi no nu nshicüthu cü keben tsüna anuphanla nthu ji.

⁹Kemetha kekinyi pi kekinyipen wi nkemecangthu ha nthu ji; asu pi kekinyi, kesami ghenä kekinyi, nu kedhineng ghenä kekinyi. Kemetha kekinyi pi hi kecü tsüdila no nu ntsathu ji.

10 Nthu na kemetha pen wi tsüthu dsaben, nu npvüza ketan tsüthu tsü dsaben; tsüna nthu ghen metha.

11 “Tsümiwi lela Israel nyithu na kepa wi aju kemehai sapi hi kecü tsüdi nthu ji. Hi matsü tsüdi ghen tsüthu pi no, ntsathu, nu n-ngathu cüben. Ntheghi keccüna wi metha kebenthu tsüdila tsü dsaya mehai.”

12 Israel nyithu na amapi kaghapengla mukeya atuwa wi kemehai ntsawa oliv deli, kisengtssü, nu asu pi hi kecü tsü tsüdi pi nthu cüben.

13 Tsüthu tsüdila nthu ji. Ntheghi keccüna wi metha kebenthu tsüdila tsü dsaya mehai.

14 “Israel nyithu na mathu kenen wi satemetha pi hi kecü tsüdila nthu ji.”

15 “Atsa tssütsewa nu asahang zza tssütsewa Israel nyithu pi hi kecü tsüdila nthu ji. Isala nthu na atsa tssütsewa tsüdi shü nengya kesa men tsü yaya, nu keccüna wi asahang nkemetha zza tssütsewa tsüdi men la yaya nsathu yishü.

16 Ghanyi asha kesü sa kebenthu tsü tsüwi apisa men kenie wina rükatsssü manga pi shei neng yaben.

17 Isala amesü, khaghaneni, nu aneni zza tssütsewa tsü shü nengya nben; tsüthu tsüna iji nu pi ahansha saaben. Tsüthu jju pi kekinyipen keghü nu ma kethu tsü atsse pi kekinyi mecang nu hi nen keten han tsü sa chilo.

18 Tsüthu sa na nthu ji, ma nnukhu-kisü nu ma ccü ajewa tsüna kekinyi kemehai ntsa.”

19 “Hi matsü ghaketen tsüdi wi Israel nyithu na khuchi pi aju kemehai ntsa sapi hi kecü tsüdi pi no, ntsathu, nu n-ngathu cüden. Hawa ha hi no nu nshicüthu ssinu pakhi nkeyaji Cenkethenjüh sa theng.

20 Apvüwa na Aaron kiza, ‘No anuphan keben ji nshei mangla muya nben, nu Israel nyithu yyi wi n-yyi nmi. Hi Apvüwa, hi nthu nsenthu keyishüwa tsüdi tsüle.’ ”

Levi Nyithu Shei

21 Apvüwa na khi, “Hi, Israel nyithu na pi hi kecü tsüdi wi gishü tagha wi kesü pi Levi nyithu cüdha. Hawa ha mathu na hi ketenpen Nithsüjjen wi kekuli kutimen.

22 Israel nyithu kepa wi mathu ketanla keshü tsü sen nu mathu miwi ngho thsüle kesalina mathu na Nithsüjjen tsü tetsaki nghola yilo.

23 Khili nten na Levi nyi ketan Nithsüjjen tsü noncca nu ciwi kekuli tsüdila saben. Ayen hawa ha anuphan nthu shicübvüghathu ghen la saben. Israel nyi ja wi Levi nyithu na anuphan kebenji tsü nmi,

²⁴kepaghenanye Israel nyithu na aju kemehai ntsa khuchi pi hi kecü tsüdi wi hi gishü tagha wi kesü pi mathu keben saya thsüdha. Tsalina Israel nyi ja wi mathu na anuphan kebenji tsü ghongya nbenle kesa hi mathu kizadha.”

Levi Nyithu Ghena Gishü Tagha wi Kesü

²⁵Apvüwa na Mosa kiza

²⁶nu Levi nyithu wi khi thsü, “Apvüwa na pi nthu keben sayalo kesa Israel nyithu wi gishü tagha wi kesü tsü muya lethu, nthu na tsü gishü tagha wi kesü pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa ncüthu yishü.

²⁷Aju kemehai khukechi hawa pi allikeca nyi na asu ketheü nu kisengtssü ketheü pi kekinyi sa kechi tsü makesü saden.

²⁸Hatinu nthu na Israel nyithu wi gishü tagha wi kesü Apvüwa ji mukeya tsüdi wi nthu la pi aju kemehai ntsa sala khuchi ben. Nthu na aju kemehai ntsa ha sapi Apvüwa ghena pi keqhaikedwa Aaron cüben.

²⁹Nthu mukeya ja wi kemehai ntsawa khuchilo.

³⁰Allikeca nyi na ma kekinyi sa chi nu ma gilli pi thengya kesa tsüti, no kemehai ntsawa khukechi seng wi ma gilli tsüpi theng yalo.

³¹No nu ntheghithu na ma gilliwa tsü kahewi lela dsaya mehai, kepaghenanye tsüna nthu na Nithsüjjen wi kekuli kutimen.

³²Nthu na kemehai ntsawa pi Apvüwa cü keben chu nthu tsü dsa lela kesazzi nmi. Isala Israel nyithu ju kemetha ja wi kemehai ntsawa khupi kekinyi npi kesa wi tsü dsa nu kekinyen nsala metsilo; nthu na tsüti sa lethu nthu pi shü thsüaben.”

Shicüsi 19

Amesü Kenmie Kemecangkhal

¹Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi kiza

²nu ayen hathu pi Israel nyithu cü thsü. Amesü kenmie kesü nyu ghojünkeya mangla nkemi ssinu kekuli npi kesa ji ssigho,

³nu tsüpi keqhaikedwa Eleazar cülo. Tsü ssinu kemnanpen na ameiwa shhu nu ma ketenpen wi pathiben.

⁴Eleazar na tsü jju pahan khuya nu ma kwenzza pi tenya nu pi tagü tughu Nithsüjjen kepeghewa keghü chi.

⁵Asahang maben ma hyu, ma sa, ma jju, nu ma kughung saghu pi keqhaikedwa keben na mecang shaben.

⁶Tsaseng wi ma sedar chan pahan, shonpheghe tsang kesü, nu anonwe khuya nu tsüthu pi anni wi cüchi.

⁷Tsaseng wi ccüna ma thsümeni ghasü, atssükizü, nu kemnanpen wi duya mehai; isala ma minulen kecu keccüna wi nmethala benben.

⁸Anyi amesü kemecangwa tsü la ma thsümeni ghasü, atssükizü, isala ma la minulen kecu nmethala benben.

⁹Anyi keccüna wi metha kebenwa na wala amesü kemecangkhalala tsü saghuya nu sen wa kemnanpen na ameiwa keccüna ghena kemetha pen wi chiaben, tsüpi ciwi theng nu Israel zिति na keccüna wi nkemetha kebhu wi kisengtssü sale kesalina. Kesami sakemetha ghena keccüna ha saben.

¹⁰Anyi anni kemecangkhalala kesaghuwa tsü ma thsümeni ghasü, isala ma minulen kecu nmethala benben. Ayen hawa ha matsü ghaketen tsüdi wi Israel nyithu nu asang mathu ja wi hang kebenthu tsüdi ghena la.

Keshü Kamang Kekidhen Ghena

¹¹Anyi thowa na keshü kamang kidhen khe ghanan tagü keccüna wi nmethala benben.

¹²Ma kecheng ghanan nu tagü ghanan wi sakemetha tssü pi ma ketanla ma sametha nsathu yishü, isalethu ma metha shaben.

¹³Anyi thowa na ma keshü kamang kidhen nu ma ketanla ma sa nmethala khe ma nmethala benben, kepaghenanye sakemetha tssü tsüpi ma miwi nkeshu chi. Ma Apvüwa Nithsüjjen tsü kekinyen saben, nu ma pi Anyiza nyi kesüle nsala shaben.

¹⁴Anyi kesü na Nithsüjjen wi shü lethu, ma keshü tsüwi anyi ciwi kebenwa nyelela ciwi keduwa na ghanan tagü keccüna wi nmethala benben.

¹⁵Nithsüjjen wi atssüpfü nu afü ma keshan nkemithu tsüdila nmethala shaben.

¹⁶Keujüla anyi kesü na nyu ma kepathi nyelela ayela wi matsü wina keshü, anyi gü nyelela ashüjjen kidhen lethu ma ghanan tagü nmethala shaben.

¹⁷Nkemetha samethale kesalina kesami sakemetha ghena amesü kenmie kemecangkhalala tsü pahan khuya nu pi apfü kesü wi chiya, nu atssü kemetha pi saghuya.

¹⁸Atuwa wi tsü, anyi pahan keccüna wi metha kebenwa na shonpheghe tsang kesü khuya nu pi atssü wi ten chiya, nu pi Nithsüjjen, tsanqai ciwi keben tsüdi, nu anyithu tsüdi keghüben. Keniwa wi tsü anyi pahan keccüna wi metha kebenwa na atssü pi anyi gü, keshü kamang nyelela ashüjjen kekidhenwa tsü miwi keghü chi.

¹⁹Kecheng ghanan nu tagü ghanan wi anyi keccüna wi kemethawa na atssü pi anyi nkemethawa miwi keghü chi. Tagü ghanan wi ma anyi tsüwa sametha, anyi tsüwa na ma thsümeni ghasü nu ma ketanla atssü pi ma miwi keshu chi kesa seng wi na ma keccüna wi aghani kedu pang wi metha shaben.

²⁰Anyi kesüle kesü lela keccüna wi nmethala kesawa ma ketanla ma sa nmetha lethu ma nmethala benben, kepaghenanye sakemetha tssüwa tsüpi ma miwi nkeshu chi. Ma Apvüwa Nithsüjjen tsü kekinyen saben, nu ma pi Anyiza nyi kesüle nsala shaben.

²¹Nthu na matsü ghaketen tsüdi wi ayen ha nieben. Anyi sakemetha tssü pi nyu miwi kekishu chiwa la ma thsümeni ghasü nsathu yishü; anyi thowa na atssü tsü kidhen khe ma minulen kecu keccüna wi nmethala benben.

²²Anyi nkemethawa na mangwa kidhen khe tsüna nmethala ben, nu thowa na tsü kidhen khe ma minulen kecu keccüna wi nmethala benben.

Shicüsi 20

Kadesh Wi Kekulithu

(Bvü 17.1-7)

¹Asha atuwa wi Israel nyi zíteni na Zin ghansha wi gho nu Kadesh wi kemnanpen sa. Ciwi Miriam na shü nu pi vhüa.

²Mathu kemnanpen wi tsü atssü nmi, tsalina anyithu na saghu Mosa nu Aaron manyi vüya,

³nu leben nkaghajüh khi ketenthu na ithu Israel nyithu gweghe Apvüwa Nithsüjjen tuwi shü kesawa mehai kesa nan.

⁴Mangkesa na nshinyi ikhang ssi nu he aghansha wi shhugho nu? Isanu ithu ya he wi ithu sahang gweghe shü thsüale ben nu?

⁵Mangkesa na nshinyi Ejipt wina ithu ssi shhugho hewi ketizenkesa mangla nkeshigü pen wi chi nu? Hewi asu, khaghavvü, kemeshentsse, nu ahhivvü mangla nmi. Nu atssü kejjü cünkhala nmi.”

⁶Mosa nu Aaron manyi anyithu wina bvü wa Nithsüjjen kedulen wi ngan wa. Manyi na ayyi wi nkhwendu, nu Apvüwa keten kewegü na manyi tuwi shhugho.

⁷Apvüwa na Mosa wi khi,

⁸“Cenkethenjüh Khitson tuwi akhhatssü tsü khuyalo, nu Aaron nshinyi azíteni maben saghu yalo. Ciwi mathu tsüdi tuwi na alon ciwi keben tsü ccüneng, isathu ciwi atssü na shhugho ben. Hatinu nshinyi alon wina atssü sen shhugho anyithu nu mathu sahangthu jjüya thsüben.”

⁹Apvüwa na kekhi ti Mosa na wa akhhatssü tsü khuya.

¹⁰Ma nu Aaron manyi na azitenti maben pi alon tuwi saghuya thsüa, nu Mosa na khi, “Nthu nyu matang ketenthu kinalo! Ishinyi na alon hawi nthu ghenä atssü muya mehai kwe?”

¹¹Tsaseng wi Mosa na akhhatssü zanki pi keni tughu alon tsü kihhe chi, nu atssü keti na bvü shhugho, nu anyithu nu asahangthu tsüdila tsü jüya.

¹²Isala Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi ssikitagha nu khi, “Nshinyi Israel nyithu tuwi hi kemetha kekhang kebenwa tsü nchü nu n-nondila kesalina nshinyi na mathu ssinu hi ayyi pi mathu cüle khishi ketheng wi tsü waya thsü nben.”

¹³Hawa ha Apvüwa na ma methale kesa pi anyithu ccüca nu Israel nyithu na leben nkaghajüh khipi Apvüwa shun kesa pen Meriba wi sa.

Edom Kadimiwa na Israel Nyithu ya Pvüdhü Nwathsü Mvulakesa

¹⁴Mosa na Kadesh wina nyilothu kesun pi Edom kadimiwa wi chi, mathu na khi, “Ajüh hawa ha nshili Israel mizzathu wi na kegho: No, ikhang na agükeccü nu ketizekesa tsü chüben,

¹⁵tsüna ikhang bamyithu na khati nu Ejipt wi wa nu ikhang ciwi amapi kejon hangwa khe, Ejipt nyithu na ikhang bamyithu nu ikhang metenmesha,

¹⁶nu ikhang na Apvüwa wi kekiqa khiechi. Ma ikhang kikai hhai zaya nu tangnyilo kesun pi Ejipt wina ikhang ssi shhugho. Ikhang na khili Kadesh wi anyuti kesü n-yyi kemeggü wi ben.

¹⁷No nchala ikhang ya n-yyi pvüdhü waya thsülo. Ikhang nu ikhang sahangthu na alen teshi nu nthu lli nu kemeshentsse llithu wi wa nben, nu ikhang na nthu tssükhang wi la atssü jü nbenle. Ikhang na nthu yyi npi pvüdhükeya chu alentonti wi ketan lentsenben.”

¹⁸Isala Edom nyithu na luneng, “Ikhang na nthu ya ikhang yyi pvüdhü thsü nten! Keujüla nthu na tsüti sa lethu, ikhang na nthu ssikaghashen ben.”

¹⁹Israel nyithu na khi, “Ikhang na alentonti wi ketan lentsenben, nu keujüla ikhang le ikhang sahang lela nthu tssü jü lethu ikhang na ma men sapi cüaben — ikhang nmvu kebenwa na nthu yyi pvüdhü waya thsülo.”

²⁰Edom nyithu na khineng, “Nthu na tsü pvüdhü waya nben!” Isanu mathu na süpahizi kekhang ssi sen Israel nyithu ssikaghashenle lentsen shu.

²¹Edom nyithu na Israel nyithu ya mathu yyi npvüdhü thsüla kesalina Israel nyithu na kheneng sen nu alen kepa wi wa.

Aaron Keshü

²²Israel zitenti na Kadesh teshi nu wa Hor Yikha cuya.

²³Edom yyi kemeggü wi ciwi Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi kiza,

²⁴“Aaron na hi ayyi pi Israel nyithu cüle khishi ketheng wi tsü duya nten; ma shüa tendha, kepaghenanye nshinyi na Meriba wi iyenkhukechiwa tsü matang nu shun.

²⁵Aaron nu ma tsawa Eleazar manyi ssiya nu Hor Yikha wi shulo,

²⁶nu ciwi Aaron miwi keqhaikedi gwomejuwa kaghazu tsü khusha pi Eleazar miwi chi cülo. Aaron na ciwi shüaden.”

²⁷Mosa na Apvüwa ma kekiza ti sa. Azitenti maben tuwi na mathu na Hor Yikha wi shu,

²⁸nu Mosa na Aaron miwi keqhaikedi gwomejuwa kaghazu tsü khusha pi Eleazar miwi chi cüa. Ciwi ayikha shoni wi Aaron na shüwa, nu Mosa nu Eleazar manyi na kheneng dugho.

²⁹Azitenti maben na Aaron na shüdha le kesa chüya nu mathu tsüdila ma ghenan changha anongü.

Shicüsi 21

Kanaan Nyithu Miwi Khangkeya

¹ Kanaan yyi acülawa keben Kanaan nyi Arad kadimiwa na Israel nyithu na Atharim len wi ghoten le kesa zakeya wi ma wa mathu ssikaghashen nu mathu pahan ghanya.

²Tsaseng wi Israel nyithu na Apvüwa wi kishen: “No ithu ya anyi hathu miwi khangya thsü lethu, ithu na mathu nu mathu nyunutithu tsü mangla nkhila satemetha pi no cü nu mathu yasatha saaben.”

³Apvüwa na mathu kekhi ti sa cü nu mathu kiqa pi Kanaan nyithu miwi khangya thsüa. Tsalina Israel nyithu na mathu nu mathu nyunutithu yasatha sa, nu apen tsüpi Hormar cia.

Lezza Pi Amaghang Kecü

⁴ Israel nyithu na Edom yyi vü wale kesalina Hor Yikha teshi theng nu Aqaba yytssükevüwi kewalen wiwa wa. Isala anyithu na alenca wi mathu leben minu

⁵ nu mathu na leben nkaghajüh khipi Anyiza nu Mosa shun nu khi, “Mangkesa na no Ejipt wina ithu ssi shhugho he ayyikeshü wi kedsakejjü nu atssü nkemi pen wi shü thsüale ben nu? Ithu na kedsakejjü ha kethadhau ha dsaben meyachadha!”

⁶Apvüwa na ajikepvü amaghang kesun pi anyithu ja wi chi, nu Israel nyithu kejon mcüthi shan.

⁷Anyithu na Mosa wi gho nu khi, “Ithu na magha nu Apvüwa keshun ghena samidha. Khili Apvüwa wi kekhie sa nu ithu wina amaghangthu ha senbvü thsülo.” Tsalina Mosa na anyithu ghena kekhie sa.

⁸Apvüwa na Mosa kizala amighe pi amaghang kesü cüya nu pi achan miwi chiya, isanu amaghang na ma mcü-pvü kebenthu yala tsü ghang nu mehaiya thsüle kesalina.

⁹Tsalina Mosa na lezza pi amaghang kesü cüya nu pi achan miwi chiya. Anyi kesüle kesü lela amaghang na ma mcü-pvü kebenwa na lezza pi kesa amaghang tsü ghang chi nu mehaiya.

Hor Yikha wina Moab nyithu Yyiketijü wi Kewa

¹⁰Israel nyithu na apen ketsen sen wa Oboth wi kemnanpen sa.

¹¹Mathu na apen tsü keteshi seng wi Moab nyithu yyi na nishuwa Abarim keyasa ghansha wi kemnanpen sa.

¹²Tsaseng wi mathu na wa Zared yyiketijü wi kemnanpen sa.

¹³Ciwi mathu na kheneng apen ketsen sen wa Arnon Ghaku na aghawa kemnanpen sa, tsüna aghansha sa sen wa Amor yyi cuben. (Arnon na Moab nyithu nu Amor nyithu jüwi manyi kemeggü saben.)

¹⁴Tsalina Apvüwa Aghikesa Lesüshen na khiben, “— Sufa yyi wi Waheb nyuti, nu yyiketijüthu; Arnon Ghaku,

¹⁵nu yyiketijü tsüna kesüphe sa sen wa Ar nyuti cu nu Moab yyi kemeggü saben.”

¹⁶Mathu ciwi na apen kesü Atssükhangthu ikesa wi wa nu ciwi Apvüwa na Mosa kiza, “Anyithu saghuyalo, hi atssü pi mathu cüten na.”

¹⁷Tsü tsüwi Israel nyithu na akhwi ha sa: “Atssükhangthu, atssü bvüshi chilo; Ithu na akhwisa pi tsü ssiyaden —”

¹⁸“Kaditsathu nu nyu ccülikesathu na atssükhang tsü chhü theng, Kadimi khhatssü nu mathu khhatssü pi tsü chhü theng.” Mathu na aghansha ciwi na apen ketsen sen nu Mattano wi wa,

¹⁹nu ciwi na Noahliel, nu Noahliel wina Bamoth,

²⁰nu Bamoth wina Moab nyithu yyiketijü Pisga Yikha shoni wi ben nu yasha ayyiketijü ghapeya kemehai pen wi tsü wa.

Kadimi Sihon nu Kadimi Og miwi Khangkeya

(Aye 2.26—3.11)

²¹Israel nyithu na nyilo kesun pi Amor nyi kadimi Sihon wi chi nu khi thsü,

²²“Ikhang ya n-yyi pvüdhi waya thsülo. Ikhang nu ikhang sahangthu alen teshi nu nthu lli nu kemeshentsse llithu wi wa thsü nben, nu ikhang na nthu tssükhang

wi atssü jju nben; ikhang na nthu yyi npi kepvüdhü chu alentonti wi ketan lentsen ben.”

²³Isala Sihon na Israel nyithu ya ma yyi pvüdhü nwa thsü mvula. Ma süpahizi saghuya nu Jahaz ghansha wi shula Israel nyithu ssikaghashen wa.

²⁴Isala Israel nyithu na aghi wi ghinyithu kejon pathia nu mathu yyi aghawa Arnon Ghaku na wa Ammon nyithu yyi Jabbok kecu nkaya, kepaghenanye Ammon nyithu na mathu ggü khweti mehaitsü satheng.

²⁵Tsalina Israel nyithu na Amor nyithu nyunuti tsüdi pi Heshbon nu tsü kevä anyuti tsüdi saghu nkaya nu mathu ciwi hangwa.

²⁶Heshbon na Amor nyi kadimiwa Sihon ghazen nyunuti, ma kheni Moab kadimi ssikaghashen nu ma yyi tsüdi wa Arnon Ghaku kecu nkaya.

²⁷Tsalina zacithu akhwisa: “Kadimi Sihon nyunuti Heshbon witsü gholo! Ithu na tsü sa nu sanengya kesa tsü ghang mvu benle.”

²⁸ “Matsü kesü wi Sihon süpahizi na Heshbon nyunuti hawa wina anni ti sa shhu le! Tsüna wala Moab yyi wi Ar nyunuti tsü yasa, Nu Arnon yyishiphon thu meiwa mecang.”

²⁹“Moab nyi, nthu ghenä khatila qhethiketen sadha nu! Nthu Khemosh kekinyithu yasa pidha! Nthu cenpvüthu na npvüzathu sapi kushinyi sa thsü; Nu nzathu ya Amor nyi kadimi tssüzüthu sa thsüa.”

³⁰“Isala khili mathu shicübvüghathu pashadha, Heshbon na Dibon wi kewalen wi, Medeba kete Nashim wina Nofa wi kewalen tsüdi wi.”

³¹Tsalina Israel nyithu na Amor nyithu yyi wi hang wa,

³²nu Mosa na wahhaithu kesun pi Jazer nyunuti tsü ssisa le kesalina alen kemehai ntsa ghang wa thsü. Israel nyithu na anyunuti tsüwa nu ma kevä nyutithu nkaya nu ciwi hang keben Amor nyithu jügüshia.

³³Tsaseng wi Israel nyithu na kheneng sen nu Bashan len wi wa, nu Bashan kadimiwa Og na ma süpahizi ssi wa Edrei wi mathu ssisa.

³⁴Apvüwa na Mosa wi khi, “Ma nmessi lalo. Hi no ya ma nu ma nyithu tsüdi, nu ma yyi miwi khangya thsüaden. No Heshbon wi kekhang kesenwa Amor nyi kadimi Sihon miwi kuli kechi ti ma miwi la kuli chilo.”

³⁵Tsalina Israel nyithu na Og, ma tsathu, nu ma nyithu thola nheila tsüdi pathikhia, nu mathu na ayyi tsü nkaya.

Shicüsi 22

Moab Kadimiwa na Nyu Kesun pi Balaam Ci wa thsü

- ¹Israel nyithu na apen ketsen sen wa Moab yyiketijü Jordan na nishuwa Jerikho kaghape wi kemnanpen saya.
- ²Moab kadimiwa Zippor tsa Balak na Israel nyithu na Amor nyithu miwi khati kulichi, nu mathu na anyi khaju khe zakeya wi,
- ³ma nu ma nyithu tsüdi qhethiketen sa.
- ⁴Moab nyithu na Midia nyi ccülikesathu wi khi, “Anyitenti hawa ha na ikhang kevü wi keben pala tsüdila wan yasa tendha, tsüna amesü süpon na amou wi aghang kedsa tsü makesü.” Tsalina kadimiwa Balak na
- ⁵nyilothu kesun pi Amaw yyi wi Euftrat Ghaku kete Pethor wi Beor tsa Balaam ci chi thsü. Mathu na Balak wi ajüh ha sen nu ma wi gho: “Hi no ya mizzatenti kesü maben Ejipt wina ssi shhugho keben chüya thsü mvuben; anyi tsüthu na apen tsüdila bvüzighe ben nu ithu yyi nkaya keten ti wadha.
- ⁶Mathu na ikhang miwi jiki, tsalina no nchala gho ighena mathu kishencülo. Isaletu ikhang na mathu chaya nu ithu yyi wi mathu jügüshiya mehai. No sawegü pi anyithu miwi chithu mathu na mehאיaben, nu no kishencüthu mathu na kishen-keshi pvüyaden kesa hi chüben.”
- ⁷Tsalina Moab nyi nu Midia nyi ccülikesathu na kishenkecü kutimen sen nu Balaam wi wa, nu Balak jüh tsüpi ma kiza.
- ⁸Balaam na mathu wi kiza, “Shita hewi ben lalo, Apvüwa na mangwale hi kizaden khe hi dhitsü wi pi nthu kizaben.” Tsalina Moab nyi ccülikesathu na Balaam gweghe ben wa.
- ⁹Anyiza na Balaam wi gho nu ma keü, “No gweghe kebenthu ha anyi khati kesathu nu?”
- ¹⁰Ma luneng, “Moab kadimiwa Balak na mathu kesun pi hi kiza thsüla
- ¹¹Ejipt wina anyithu shhugho mathu yyi pong yadha le. Ma hi yala ma ghenä tsüthu kishencü thsü mvuben, isanu ma tsüthu ssikesali nu tsüthu jügüshi mvuben le.”
- ¹²Anyiza na Balaam wi khi, “Anyi hathu gweghe nwala, nu kishen-keshi pi Israel nyithu miwi nchi lalo, kepaghenanye mathu na hi kesawegü pvüden.”
- ¹³Ghanenwa wi Balaam na Balak nyilothu wi wa nu khi, “Nthu na ajjen wi wha nenglo; Apvüwa na hi ya nthu gweghe nwa thsü mvuben.”
- ¹⁴Tsalina mathu na Balak wi wha neng, nu Balaam na mathu gweghe ngho mvule kesa khi pi ma kiza.
- ¹⁵Balak na hatuwa miwi ccülikesathu kemechan nu jikayi kesun chi.

¹⁶Mathu na Balaam wi wa nu Balak jüh hapi ma kiza, “No nchala hewi ghole kesa mangla no kekhenkeghe nsa lalo!

¹⁷Hi nkutimen sa ntsa cüden, nu no mangwa khie khe sacü ben na. No nchala gho ighena anyi hathu ha kishencülo.”

¹⁸Isala Balaam na luneng, “Balak na ma kadipen wi keben suna nu rükatssü tsüdi pi hi cü lela, hi ajjügi kizza ntsa wi lela Apvüwa Anyiza jühkhukechi tsü nkinala sa meyacha.

¹⁹Isala nthu nchala kepathu kesa ti shita hewi ben lalo; isanu Apvüwa na pala pahan hi kekiza benla nmi khe chüya na.”

²⁰Tsü ghaja Anyiza na Balaam wi gho nu khi, “Anyi hathu na no ssiyale gho benthu no kidenya nu mathu gweghe walo, isala hi mangwale no kiza khe tsü ketan salo.”

²¹Tsalina ghanenwa wi Balaam ma gada miwi kiya nu Moab nyi ccülikesathu gweghe wa.

Balaam nu Ma Gada

²²Balaam na wa keten wi Anyiza na aghepvü, nu Balaam na ma gada miwi na ma magha keni gweghe wa keten Apvüwa nyilo na gho alen wi ngan nu ma len khenya.

²³Gada tsüna tangnyilowa na njünnu sen nu ngan keben kemu wi alen teshi theng nu khapeghe sen alli wiwa wa. Balaam na gada tsü kihhe nu ssisen alen wi gho neng.

²⁴Tang nyilowa na kheneng wa kemeshentsse Ili keni jü alonshi ghapeli qho keben alen kemaghan wi nganya.

²⁵Gada na tangnyilowa tsü kemu wi ma alonshi tsü tetsaki wha nu Balaam ccü pvüwha tsü nyeggü tenya. Balaam na kheneng gada tsü kihhe.

²⁶Tangnyilowa na kheneng wa atuwi apen maghanka nu ghapeli qho ghüpvüya nkesa pen wi nganya.

²⁷Khilitsü gada na tangnyilowa muya nan ayyi wi donki wa. Balaam na aghepvü ntsa nu ma khhatssü pi gada kihhe wa.

²⁸Tsaseng wi Apvüwa na ajühkhiya kemehai kekhang pi gada cü nu tsüna Balaam wi khi, “Hi ntuwi mangwa sazzi theng nu? No mang khili ha kecheng tughuwa hi kihhe bendha nu?”

²⁹Balaam na khineng, “Kepaghenanye no hi pi keponsa saben! Hi njünnu kesü ben lethu pi no süthi cü kesa nan.”

³⁰Gada na luneng, “Hi no gada, no kahang chu ma miwi donki ketenwa tsü nye kwe? Hi hatuwi kutitanla ntuwi hati satenla nu?” Balaam na khineng, “Nyele, hati sa nten.”

³¹Tsaseng wi Apvüwa na Balaam ya tangnyilowa na njünnu sen nu ngan keben tsü muya thsü; nu Balaam na ayyi wi nkhwendua.

³²Tangnyilowa na khi, “No mangkesa na hati kecheng tughuwa n-gada kihhe bendha nu? No ha nkewa-u wi wa keten ghenla hi nlen khenle ghoben.

³³Isala n-gada na hi muya theng nu kecheng tughu kheneng bvüle. Tsüti nsa lethu hi no pathi nu n-gada ya bvü thsüa kesale.”

³⁴Balaam na luneng, “Hi samidha le. No alen wi ngan nu hi matang keben tsü hi nchü; isala hi ha ghenla ntuwi sazziben lethu hi khili ajjen wi whaneng tendha.”

³⁵Isala tangnyilowa na khi, “Anyi hathu gweghe walo; isani hi mangwa khilo no kiza khe tsü ketan khilo.” Tsalina Balaam na mathu gweghe wa.

Balak na Nonkeghe sala Balaam Ssikeya

³⁶Balak na Balaam gho tendhale kesa zakeya wi ma wa Moab kemeggü Arnon Ghaku ghüsa nyunuti kesü Ar wi ma metu.

³⁷Balak na Balaam wi khi, “No khati kesa na hi no ci chi tegü wi nghola nu? No hi nkutimen kejon sacü nbenle meshen kwe?”

³⁸Balaam na luneng, “Hi ngho kwe? Hi khili ghodhale. Isala hi mangwa khiya kemehai kekhang ben nu? Anyiza na hi khilo kekiza ketan khiya mehai.”

³⁹Tsalina Balaam na Balak gweghe Huzoth nyunuti wi wa,

⁴⁰Ciwi Balak na amesüsi nu khaghaneni pathi nu asa pahan pi Balaam nu ma gweghe keten ccülikesathu cü.

Balaam na Atusenjüh-kekhi Atuwa

⁴¹Ghanenwa wi Balak na Balaam ssinu Bamoth Baal wi wa, Balaam na apen ciwi ben nu Israel nyithu pahan muya.

Shicüsi 23

¹Ma Balak wi kiza, “Ighena kekinyipen tagü salo, nu amesü süpon tagü nu khaghaneni süpon tagü sen gholo.”

²Balak na ma salo kekiza ti sa, nu Balaam manyi na amesü süpon nu khaghaneni süpon kesüsü pi kekinyipen kesüsü wi ahansha sa.

³Tsaseng wi Balaam na Balak wi khi, “No mecang pi kekinyi kete wi ha ngan benlalo, hi wa Apvüwa na hi metu tenla nye khe ghang nan na. Ma mangwa pi hi ccüca khe hi pi no kizaben.” Tsalina ma ketan ayikha shoni wi ki

⁴nu ciwi Anyiza na ma metu. Balaam na ma wi khi, “Hi kekinyipen tagü sa nu amesü süpon nu khaghaneni süpon kesüsü pi tsü miwi kekinyi sadhale.”

⁵Apvüwa na Balaam mangwa khilo khe kiza nu ma kesun neng pi Balak wi wa ajüh pi ma kiza thsü.

⁶Tsalina ma wa neng nan Balak na Moab nyi ccülikesathu tsüdi gweghe ma mecang pi kekinyi kete wi ngan benla.

⁷Balaam na atusenjuh ha khishi chi: “Moab kadimiwa Balak na Siriya, nu nishu yikhathu wina hi ssigho. Ma khi, ‘Gho nu ighena kishencü pi Israel nyithu miwi chilo.’ ”

⁸Anyiza na kishencü nkethengwa tsü hi khati nu tsü kishencüya mehai nu? Nyelela Apvüwa na dedi thsülo nkhi lethu, hi khati nu tsü dedi thsülo khiya nu?

⁹Hi alonshi kemisi miwi ben nu mathu muya mehai; Hi yyishiphon miwi ben nu mathu ghang ben. Mathu na mizzatenti kesü mathu ketan hangben; Mathu na mizzatenti kepathu miwi kesawegü pvüle kesa mathu na chüben.

¹⁰“Israel shicübvüghathu na ayyinikhu ti — mathu na sha mtsü nu si meyakhi. Hi ya Anyiza nyi kesü ti nu itsathang sakhenwa sa thsülo; Hi ya ketsatan nyi ti nu cca shü thsülo.”

¹¹Balak na Balaam wi khi, “No ituwi khati sadha nu? No ighinyithu kishencü thsüle hi no ssi ghole, isala no sawegü pi mathu cüdha.”

¹²Ma luneng, “Hi Apvüwa na khilo kesa ketan khiya mehai le.”

Balaam Na Atusenjuh-kekhi Keniwa

¹³Tsaseng wi Balak na Balaam wi khi, “No hi gweghe apen kepa wi gholo, no ciwi na Israel nyithu pahan ketan muya mehai. No ciwi ighena mathu kishencülo.”

¹⁴Ma ssinu Zofim yyi wi Pisga Yikha shoni wi ki. Ciwi la ma kekinyipen tagü sa nu amesü süpon nu khaghaneni süpon kesüsü pi tsüthu miwi ahhansha sa.

¹⁵Balaam na Balak wi khi, “Hewi no mecang pi kekinyi sakeben kete wi ngan benlalo, hi wa ka wi Anyiza metu ten na.”

¹⁶Apvüwa na Balaam na mangwa khilo khe kiza nu ma kesun neng pi Balak wi wa ajüh pi ma kiza thsü.

¹⁷Tsalina ma wa neng nan Balak na Moab nyi ccülikesathu gweghe ma mecang pi kekinyi sa keben kete wi ngan benla. Balak na Apvüwa na mangwale khi khe keü chi,

¹⁸nu Balaam na atusenjuh ha khishi chi: “Zippor tsa Balak, gho nu hi mangwale khiten khe kina chilo.”

¹⁹Anyiza na anyi ti milimesa nten; Ma anyi ti ma kemeshen kemili nten. Ma mangwa khishidha khe ma tsü saden; Ma mangwa khi khe tsü saden.

²⁰Sawegü pi cülo kesa hi kecükegwe chi theng; nu Anyiza na sawegü pi cüthu hi tsü cü neng keya nmi.

²¹Hi Israel nyi tucüki muben, acenpvü nkemi nu agükeccü na ma miwi gho nben. Apvüwa mathu Nyiza na mathu ssiden; Mathu na ma mathu kadimiwale kesa pi thangchi.

²²Anyiza na Ejipt wina mathu ssi shhugho; Ma hadasi süpon kezü ti nu mathu ghenya nyu ssi saden.

²³Ciwi chokechü nu kedema kekhang pi Israel mizzatenti matangkeya mangla nmi. Khilitsü anyithu na Israel cüki khiden, “Anyiza na khati sadha khe ghang chilo!”

²⁴“Israel mizzatenti na ssensitemi kekhang ntsa ti le: Tsa pala ghan nu mezüdhi-menzüghe, nu ghan ketheng jjuwa tsü npi jjukeya chu ceen ben nten.”

²⁵Balak na Balaam wi khi, “No kishencü pi Israel nyithu miwi kechi hhaghe ben, isala sawegü pi mathu miwi nchi lalo!”

²⁶Balaam na luneng, “Apvüwa na hi kekiza tsüdila sabenle kesa hi no nkiza kwe?”

Balaam Na Atusenjüh-kekhi Kechengwa

²⁷Balak na khi, “Hi gweghe ghalo, hi no ssinu apen kepa wi waden. Anyiza na ciwi no ighena mathu kishencü thsü mvu benla mehai.”

²⁸Tsalina ma Balaam ssinu Peor Yikha shoni wi ki nu ciwi na ayyi- keshü tsü ghang chi.

²⁹Balaam na ma wi khi, “Hewi ighena kekinyipen tagü sa nu amesü süpon tagü nu khaghaneni süpon tagü sen gholo.”

³⁰Balak na ma salo kekiza ti sa, nu amesü süpon nu khaghaneni süpon kesüsü pi kekinyipen kesüsü miwi ahhansha sa.

Shicüsi 24

¹Balaam na khilitsü Apvüwa na ma sawegü pi Israel nyithu cü thsü mvu keben chüyadha, tsalina ma hatuwi kesa ti azensu tsü n-ghang la. Ma ayyikeshü kepeghewa tsü ghang chi,

²nu Israel nyithu na amizza amizza sala kemnanpen sa keben muya. Anyiza ghamu na ma miwi gho nu

³ma atusenjüh ha khishi chi: “Beor tsawa Balaam jüh, anyi mehaitsü mushitha kesawa jühthu,”

⁴Ma Anyiza na mangwale khiben khe zaya mehai. Hi qancadu lela inyonkü nu amansa keben wi, Anyiza wi kemanthi kesü muya.

⁵Israel nithsüjjenthu na atsimemhai ntsawa,

⁶Palm chanton na keseniela saghu keben ti kesa, nyelela ghaku kesü ghüsa wi asankuthu tile, Apvüwa na sheng ketheng aloe chanton ti kesa, nyelela atssü kete wi Sedar chanton tile.

⁷Mathu na atsankegho kejon pvüyaben, nu tsüthu cü pi atssü na ten kememhai sa keben lli wi sheng chiyaben. Mathu kadimi na Agag miwi dikiben, nu ma kadikesa na tisiekayi ntsa saben.

⁸Anyiza na Ejipt wina mathu ssi shhugho; Ma hadasi süpon kezü ti nu mathu ghenya nyu ssisaden. Mathu na mathu ghinyithu meji, mathu gü nyeggücha, mathu lakusü yasa pia.

⁹“Mizzatentiwa tsüna ssensitemi kekhang ti kesa; ma jenkeben wi thola lebenjjan nu ma pa mechü meya, thowa na sawegü pi Israel cü khe kesawegü pvüyaben, nu thowa na kishencü pi Israel cü khe kishen-keshi pvüyaben.”

¹⁰Balak na ma ghepvü pi ma kwen misügüya nu Balaam wi khi, “Ighinyithu kishencülo nu hi no ci chi, isala no khili ha kecheng tughu sawegü pi mathu cüdha,

¹¹khili ajjen wi whalo! Hi nkutimen sacüle khishidha, isala Apvüwa na no ya nkutimen nmu thsüladha.”

¹²Balaam na khineng, “Hi no nyilothu kesun pi hi wi kechithu kizadha,

¹³no kadipen wi keben suna nu rükatssü tsüdi pi hi cü lela hi mangla hi kemeshen sa nu Apvüwa na khukechi tsü nkinala sa meya cha. Apvüwa na hi mangwa khilo khe tsü ketan khiben.”

Balaam Na Atusenjüh-kekhi Sakhenwa

¹⁴Balaam na Balak wi khi, “Hi khili inyithu wi whaneng tendha, isala hi npi kebvü wi haseng wi Israel nyithu na n-nyithu miwi mangwa sachi ben khe pi no kitsan chiben.”

¹⁵Isanu ma atusenjüh ha khishi chi: “Beor tsawa Balaam jüh, anyi mehaitsü mushitha kesawa jühthu,”

¹⁶Anyiza na mangwale khiben khe zaya mehai, nu Kemisintsa wina kegho kechüwa tsü yayaden. hi qancadu lela inyonkü nu amansa keben, Anyiza wi kemanthi kesü muya.

¹⁷Hi tucüki wi ghang chi, nu Israel mizzatenti muben. Mizzatenti tsüwa wi kadimi kesü na ghotsi kewegü ti shhugho ben. Israel wina ghotsi keti comet ti shhugho ben. Ma Moab ccülikesathu pacha ben, nu Seth nyithu tsüdi pasha ben.

¹⁸Ma Edom wi ma ghinyithu miwi khangya, nu mathu yyi nka pi ma ji sayaben, Israel nyi na khangki benden.

¹⁹“Israel mizzatenti na mathu cüden, nu asakhen wi hang kebenthu la yasa shaben.”

²⁰Tsaseng wi Balaam na kemanthi wina Amalek nyithu muya nu ma atusenjuh ha khishi chi: “Amalek na mizzatenti tsüdi ja wi kekhang ntsawa, isala asakhen wi tsüna anuphanla dediaben.”

²¹Ma kemanthi wina Ken nyithu muya nu ma atusenjuh ha khishi chi: “No hang keben pen witsü keyazi nmi, n-ghacen na alonshi kemisi miwi keben ti.”

²²“Isala no Ken nyithu yasa shaben, Assiriya na no ghan sen wa atssüzü sa thsü kesa wi.”

²³Balaam na atusenjuh ha khishi chi: “Aghawa anyi saghu kebenthu ha thothu nu?”

²⁴“Kenkathu na Sipra wina atssü miwi ghoben; mathu na Assiriya nu Eber miwi khangya ben, isala mathu la anuphanla dediaben.”

²⁵Tsaseng wi Balaam na kidenya nu aijen wi whaneng, nu Balak la ma len wi wa.

Shicüsi 25

Israel Nyithu Na Peor wi Keben

¹Israel nyithu na Akakia yyiketijü wi kemnanpen sa keben wi npvüzathu na Moab nyi nzathu ciwi kebenthu ssimehai wa.

²Nza hathu na Moab nyi cenpvü kekinyi hhansha kesa kemishu wi mathu ci chi. Israel nyithu na Peor wi Baal cenpvü kekinyi tsse tsü dsa.

³Tsalina Apvüwa na mathu miwi aghepvü

⁴nu Mosa wi khi, “Israel ccülikesathu tsüdi ssiya nu ijüh kenie wina mathu pi aghanan tsü wi pathilo, isathu hi anyithu miwi aghepvü nbendha.”

⁵Mosa na kedithu wi khi, “Nthu kesüsü nthu mizza wi anyi thothu na Peor wi Baal tsü kinyi wa khe tsüdi pathilo.”

⁶Mathu na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi kicennali keben wi Israel nyi kesü na azitenti nu Mosa kemu wina Midia nyi nza kesü ssinu ma nithsüjjen wi dua.

⁷Aaron keqhaikediwa tsa Eleazar tsawa Fineha na tsü kemu wi ma shagha nu azitenti tsü teshi nu bvüa. Ma wa apie kesü khuya,

⁸nu anyi tsüwa nu nzawa manyi niedu nithsüjjen wina apie pi manyi qho mejenthighu. Hatinu adhagha na Israel yasa kebenwa tsü khen,

⁹isala tsüghena anyi hazar nkwe nu mejü shüa.

¹⁰Apvüwa na Mosa wi khi,

¹¹“Fineha kekuli ghena hi Israel nyi miwi aghe-npvü ladha. Ma hi ketan khe acenpvü kepa wi kekinyi tsü ghang pvü ben nkeya ghena hi aghepvü nu mathu n-yasa ladha.

¹²Tsalina hi ma ssinu matsü ghaketen wi tsüdi ghena Cenketenjuh kesü sa tenle kizalo.

¹³Ma nu ma shicübvüghathu na anuphan ghena keqhaikedithu sa thsüdha, kepaghenanye ma hi matang ketenthu ghena kekheneng me yala nu anyithu kesami ghena teshi kecü sengho.”

¹⁴Israel nyi kesü pi Midia nyi nzawa gweghe pathi kesawa nyan tsüna Salu tsawa Zimri, Simeon mizza wi atheghi kesü wi aliwa.

¹⁵Nzawa nyan na Kozbi. Ma ba Zur na Midia nyi geithu ja wi akhang kesü wi aliwa.

¹⁶Apvüwa na Mosa kiza,

¹⁷“Midia nyithu ssikesali nu mathu pathilo,

¹⁸kepaghenanye mathu Peor wi nthu kemechu wi nkemehai kesa, nu Peor wi adhagha kesa tsüwi pathi kesawa Kozbi tsü ghena.”

Shicüsi 26

Nyankezhüghu Keniwa

¹Adhagha seng wi Apvüwa na Mosa nu Aaron tsawa Eleazar manyi wi khi,

²“Israel nyi zítenti maben wi atheghithu wi npvüzathu amapi nkwe nu tsümiwi keqhaiki aghi wi waya kemehai tsüdi nyanzhüghu yalo.”

³⁻⁴Mosa nu Eleazar manyi na tsü kinaya nu npvüza tsü shüsha tsüdila cighu chi. Mathu na Jerikho wina Jordan Ghaku khaka Moab deshentijü witsü saghu. Hathu hana Israel nyithu Ejipt wina keshhughothu:

⁵Reuben mizza (Reuben na Jakob tsa keqhaiwa): Hanok, Pallu,

⁶Hazron, nu Karmi geithu.

⁷Agei hathu na anyi 43,730.

⁸Pallu shicübvüghathu na Eliab

⁹nu ma tsathu Nemuel, Dathan, nu Abiram. (Hathu ha azitentiwa na kessikeya Dathan nu Abiram manyi. Manyi na Korah senkeniethu gweghe nu Mosa nu Aaron manyi then nu Apvüwa matangla shun.

¹⁰Ayyi na qankhhi pi mathu meji, anni na anyi 250 mecangthi kesa wi tsü mathu na Korah nu ma senkeniethu gweghe shü, mathu na anyithu ghenä kekitsan kesü sa.

¹¹Isala Korah tsathu tsü npathi.)

¹²Simeon mizza: Nemuel, Jamin,

¹³Zera, nu Shaul geithu.

¹⁴Agei hathu na anyi 22,200.

¹⁵Gad mizza: Zefon, Haggi, Shuni,

¹⁶Ozni, Eri,

¹⁷Arod, nu Areli geithu.

¹⁸Agei hathu na anyi 40,500.

¹⁹⁻²¹Judah mizza: Shela, Perez, Zera, Hazron, nu Hamuel geithu. (Judah tsa keni Er, nu Onan manyi na Kanaan yyi wi shü.)

²²Agei hathu na anyi 76,500.

²³Issakhar mizza: Tola, Pua,

²⁴Jashub, nu Shimro geithu.

²⁵Agei hathu na anyi 64,300.

²⁶Zebulun mizza: Sered, Elon, nu Jahleel geithu.

²⁷Agei hathu na anyi 60,500.

²⁸Manasseh nu Efraim manyi bawa Josef mizzathu.

²⁹Manasseh mizza. Manasseh tsa Makhir na Gilead ba, nu agei hathu mathu baqhai na Gilead:

³⁰Lezer, Helek,

³¹Asriel, Shekhem,

³²Shemida, nu Hefer,

³³Hefer tsa Zelofehad na atsa nmi, isala angathu ketan; mathu nyan na Mahla, Noah, Hogla, Milka, nu Tirzah.

³⁴Agei hathu na anyi 52,700.

³⁵Efraim mizza: Shuthela, Bekher, nu Tahan,

³⁶Eran gei baqhai na Shuthela.

- ³⁷Agei hathu na anyi 32,500. Agei hathu hana Josef wi keshhugho.
- ³⁸Benjamin mizza: Bela, Ashbel, Ahiram,
- ³⁹Shefufan, nu Hufam geithu.
- ⁴⁰Ard, nu Naaman geithu baqhai na Bela.
- ⁴¹Agei hathu na anyi 45,600.
- ⁴²Dan mizza: Hushim gei,
- ⁴³anyi 64,400.
- ⁴⁴Asher mizza: Imna, Ishvi, nu Beriya.
- ⁴⁵Heber, Milkhiel, geithu baqhai na Beriya.
- ⁴⁶Asher na anga nza ma nyan Sera ben.
- ⁴⁷Agei hathu na anyi 53,400.
- ⁴⁸Naftali mizza: Jahzeel, Guni,
- ⁴⁹Jezer, nu Shillem geithu.
- ⁵⁰Agei hathu na anyi 45,400.
- ⁵¹Israel nyithu tsüdi saghula anyi 601,730.
- ⁵² Apvüwa na Mosa kiza,
- ⁵³“Amizza keti kizza kenie wina ayyi tsüpi mathu gishü cülo.
- ⁵⁴⁻⁵⁶Akezen wwinu ayyi pi tsüdi gishü, nu ayyi keti pi amizza keti cü, nu kizza pi amizza kizza cülo:”
- ⁵⁷Levi mizza na Gershon, Kohath, nu Merari geithu na ben.
- ⁵⁸Mathu shicübvüghathu na Libni, Hebron, Mahli, Mushi, nu Korah mizzathu saghu. Kohath na Amram ba,
- ⁵⁹ma Ejipt wi kepvüghawa Levi nga Jokhebed yaya. Ma atsa keni Aaron nu Mosa, anga kesü Miriam pvügha pi Amram cü.
- ⁶⁰ Aaron na atsa mejü ben: Nadab, Abihu, Eleazar, nu Ithamar.
- ⁶¹ Nadab nu Abihu manyi anni nkemetha pi Apvüwa kekinyi wi shü.
- ⁶²Levi nyi npvüza asha kesü nu tsümiwi keqhaiki anyi 23,000. Mathu pi Israel nyithu nyan nzhüghula makepa sa, kepaghenanye Israel ja wi keben-keyeng pi mathu shei nsa.
- ⁶³Agei hathu ha tsüdi Mosa nu Eleazar manyi na Jerikho wina Jordan Ghaku khaka Moab deshentijü wi Israel nyithu nyanzhüghu wi zhüya.

⁶⁴Sinai yyikeshü wi Mosa nu Aaron manyi na nyanzhüghu atuwa wi kezhü anyi nyan kesüla nteshi.

⁶⁵Apvüwa na kekhi mathu tsüdila aghansha wi shüaben, nu Jefunne tsa Kaleb nu Nun tsa Joshua manyi ketan khe mathu tsüdila shü.

Shicüsi 27

Zelofehad Ngathu

¹Mahla, Noah, Hogla, Milka, nu Tirzah hathu na Hefer tsawa Zelofehad ngathu. Hefer na Gilead tsa, Gilead na Makhir tsa, Makhir na Manasseh tsa, Manasseh na Josef tsa.

²Mathu na wa Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi Mosa, keqhaikediswa Eleazar, ccülikesathu, nu azitenti tuwi ngan nu khi,

³“Ikhang ba na atsa nmila aghansha wi shüa. Korah senkeniethu na Apvüwa matangla shun kesa witsü ma nmi; ma ketanla ma kesami ghen shü.

⁴Ma atsa nkemi ghen ketan khe mangkesa na Israel ja wi ikhang ba nyan nmila nu? Kebekeyeng pi ikhang ba theghithu ikhang la cülo.”

⁵Mosa na mathu cüki tsüpi Apvüwa kiza,

⁶nu Apvüwa na ma wi khi,

⁷“Zelofehad ngathu khi keben tsüna meshon le; kebekeyeng pi mathu ba theghithu cülo. Ma keben ya mathu ja wi ketsi waya thsülo.

⁸Anyi kesü na atsa nmila shü lethu ma nga yala ma keben ghongya thsülo kesa Israel nyithu kizalo.

⁹Keujüla ma nga nmi lethu ma cünyuthu ya tsü ghongya thsülo.

¹⁰Keujüla ma acünyu nmi lethu ma ba cünyuthu ya tsü ghongya thsülo.

¹¹Keujüla ma acünyuthu nyelela abizathu nmi lethu, ma theghi ghatsan ntsawa ya tsü ghongya thsü nu ma tsüpi ma keben saya thsülo. Hi Apvüwa, no kekiza ti Israel nyithu na hapi nsathu keyishü ayen kesü sa nieben.”

Joshua Kessi pi Mosa Kutisakeya

(Aye 31.1-8)

¹² Apvüwa na Mosa kiza, “Abarim Yikha wi ki nu hi ayyi pi Israel nyithu cü ketenwa tsü ghang chilo.

¹³No tsü kemu seng wi no la nbi Aaron ti shüaben,

¹⁴kepaghenanye nshinyi qho Zin ghansha wi iyenkhukechi tsü matangla shun kesalina. Meriba wi azitenti mabenla leben-nkaghajüh khi nu hi keshun wi

nshinyi na mathu tuwi hi kemetha kekhangwa tsü nkechü ghe sala hthaghe.”
(Meriba na Zin ghansha wi Kadesh wi tssükebvüpen kesü.)

¹⁵Mosa na kekhe sa,

¹⁶“Apvüwa Anyiza, kahang tsüdi bvüwa, anyithu ssiya kemehai nyi kesü kessiyalo,

¹⁷isathu ma aghi wi mathu lentsütsonya mehai, isanu n-nyi zिति ya khaghaneni kehiewa nkemi ti nsa thsüle kesalina.”

¹⁸Apvüwa na Mosa wi khi, “Nun tsa Joshua aghamu na ma miwi kebenwa tsü ssiya nu nkwen chang pi ma miwi chilo.

¹⁹Ma pi keqhaikediya Eleazar nu azिति maben tuwi ngan thsü nu mathu tsüdi tuwi na ma nkuti kesawa le thang chilo.

²⁰No kekhang pahan pi ma cülo, isanu Israel nyi zिति mabenla ma jühkina thsüle kesalina.

²¹Ma keqhaikediya Eleazar na Urim nu Thummim sen nu hi kemeshen chükeyawa tsü nondiden. Hatinu Eleazar na Israel nyi zिति maben ghenalantagha wila Joshua lentsütsonben.”

²²Mosa na Apvüwa ma kekiza ti sa. Ma Joshua pi keqhaikediya Eleazar nu azिति maben tuwi ngan thsü.

²³Apvüwa na kekhi ti Mosa na ma kwen chang pi Joshua miwi chi nu Joshua na ma kuti kesawa le kesa pi thangchia.

Shicüsi 28

Kekinyikesa Yen

(Bvü 29.38-46)

¹Apvüwa na Mosa kiza

²nu Israel nyithu kecükegwe nu matsü wina Anyiza na nen keten atsse pi kekinyi nsathu keyishüwa tsü sa thsü.

³Atsse pi kekinyi wi hathu hapi Apvüwa cüben: atsathangla mecang pi kekinyi ghenalantagha zza amapi kesü ji asüpon keni nyu ghojünkeya mangla nkemi.

⁴Khaghaneni zza atuwa tsüpi aghanen nu keniwa tsüpi shitawa wi kinyi.

⁵Asu pi kekinyi keni qho wi awheng kilogram kesü, oliv deli kemehai ntsa liter kesü saghu.

⁶Hana atsathangla sa keten kekinyi mecangtha sa keten tsü atsse pi kekinyi Apvüwa na ma han kedemvu nen ketenwa tsü, hawa ha atuwa sa Sinai Yikha wi sa chi.

⁷Kisengtssü pi khaghaneni zza atuwa gweghe kekinyi wi kisengtssü liter kesü pi kekinyi- pen wi meyisha chi.

⁸Shitawa wi khaghaneni zza keniwa tsüpi aghanen wi kekinyi makesü sa kisengtssü pi kekinyi saghula salo. Ha la atsse pi kekinyi kesü Apvüwa na ma han tsü nen den.

Sabbath Tsathang wi Kekinyi

⁹Sabbath tsathang wi khaghaneni zza amapi kesü ji keni nyu ghojünkeya mangla nkemi, awheng kilogram keni pi oliv deli saghu pi asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi saben.

¹⁰Kisengtssü pi kekinyi tsüpi atsathangla kekinyi saghula kesa miwi la Sabbath tsathang kaghapenla mecang pi kekinyi saben.

Asha wi Atsathang Atuwa wi Kekinyi

¹¹Asha ghatsan kaghapenla mecang pi kekinyi sapi Apvüwa cülo: amesü süpon kaghani keni, khaghaneni süpon kesü, khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi.

¹²Asu pi kekinyi wi awheng pi oliv deli saghu khuchi: amesü süpon kesü wi awheng kilogram kecheng cheng; aneni süpon wi awheng kilogram keni;

¹³nu khaghaneni zza kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti pi saghu ben. Mecang pi kekinyi hathu hana atsse pi kekinyi Apvüwa na ma han nen den.

¹⁴Kisengtssü pi kekinyi wi sati kesa na amesü süpon kesü wi kisengtssü liter kenini; khaghaneni süpon wi kisengtssü liter kesü nu gishü pahan; nu khaghaneni zza kesü wi kisengtssü liter kesüsü tsüti pi saghu ben. Hawa ha amapi chuli asha ghatsan kaghapenla mecang pi kekinyi yenwa.

¹⁵Kisengtssü pi kekinyi pi atsathangla mecang pi kekinyi saghu kesa miwi aneni süpon kesü pi kesami ghenla kekinyi saben.

Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho wi Kekinyi

(Lev 23.5-14)

¹⁶Apvüwa kekinyikü wina Shhukeya Kho tsüna asha atuwa taghamejü ghanan wi saben.

¹⁷Taghamanga ghanan wi keccüna kho ghanan tagü sa ketenwa tsü sa waben, tsü tsüwi azimi nkechi mesa ketan dsaben.

¹⁸Akho tsathang atuwa wi nthu na kekinyi ghenla gho saghuben, nu kekuli mangla nsala.

¹⁹Atsse pi kekinyi sapi Apvüwa kecü sa nu mecang pi kekinyi ghenla khuchi: amesü süpon kaghani keni, khaghaneni süpon kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi yaben.

²⁰Asu pi kekinyi oliv deli pi sati kesaghu tsü khuchi: amesü süpon kesü wi awheng kilogram kecheng cheng; khaghaneni süpon wi awheng kilogram keni,

²¹nu khaghaneni zza kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti pi saghu ben.

²²Aneni süpon kesü la pi kesami ghenä kekinyi sa chi, hatinu anyithu sakemetha keccüna sa chilo.

²³Ghanen kaghapen mecang pi kekinyi sa keten miwi hathu ha salo.

²⁴Tsüti ghanan tagü tsü atsse pi kekinyi sapi Apvüwa cü. Ma na tsü han nen den. Atsathangla mecang pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi miwi la kekinyi ha salo.

²⁵Tagü ghanan wi kekinyi ghenä kemetuli nu kekuli mangla nsala.

Matheükedhi Kho Wi Kekinyi

(Lev 23.15-22)

²⁶Matheükedhi Kho tsathang atuwa wi nthu na asu ketheü pi kekinyi sapi Apvüwa cüben, nthu saghu nu kekinyi sa nu nthu kekuli mangla nsala.

²⁷Apvüwa na ma han nen ketenwa mecang pi kekinyi tsü sa chi: amesü süpon kaghani keni, khaghaneni süpon kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi yaben.

²⁸Asu pi kekinyi oliv deli pi sati kesaghu tsü khuchi: amesü süpon kesü wi awheng kilogram kecheng cheng, khaghaneni süpon wi awheng kilogram keni,

²⁹nu khaghaneni zza kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti pi saghu.

³⁰Aneni süpon kesü la pi kesami ghenä kekinyi sa chi, hatinu anyithu sakemetha keccüna sa chilo.

³¹Atsathangla mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi miwi hathu ha nu kisengtssü pi kekinyi salo.

Shicüsi 29

Amapi Ketheü Kho Wi Kekinyi

(Lev 23.23-25)

¹Asha tagüwa wi atsathang atuwa wi tsü nthu na kekinyi ghenä gho saghu ben, nu kekuli mangla nsala. Tsü ghanan wi tutuwa khou ben.

²Apvüwa na ma han nen keten mecang pi kekinyiwa tsü sa chi: amesü süpon kaghani kesü, khaghaneni süpon kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi yaben.

³Asu pi oliv deli awheng sati kesaghu pi kekinyi tsü sa chi: Amesü süpon wi awheng kilogram kecheng, khaghaneni süpon wi awheng kilogram keni,

⁴nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti pi saghu ben.

⁵Aneni süpon kesü pi kesami ghenä kekinyi la salo, hatinu anyithu sakemetha ghenä keccüna sa chiben.

⁶Nthu na sa keten asha ghatsan wi mecang pi kekinyi tsü pi asu pi kekinyi saghu, nu atsathangla mecang pi kekinyi tsüpi asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi saghu kesa miwi hathu ha saben. Atsse pi kekinyi hathu han kedemvu ha Apvüwa na nen den.

Hangshakeya Kho Tsathang wi Kekinyi

(Lev 23.26-32)

⁷ Asha tagüwa tagha ghanan wi kekinyi ghenä saghu yalo; mangla ndsajjüla nu kekuli nsa lalo.

⁸Apvüwa na ma han nen ketenwa mecang pi kekinyi tsü salo: amesü süpon kaghani kesü, khaghaneni süpon kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi yaben.

⁹Asu pi kekinyi oliv deli pi awheng sati kesaghu tsü sa chi: amesü süpon wi awheng kilogram kecheng, khaghaneni süpon wi awheng kilogram keni,

¹⁰nu khaghaneni zza kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti pi saghu ben.

¹¹Aneni pi anyithu sakemetha ghenä keccüna kesachi, nu atsathangla mecang pi kekinyi tsüpi asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi saghu kesa miwi aneni süpon kesü la pi kesami ghenä kekinyi saben.

Kelishu Kho wi Kekinyi

(Lev 23.33-44)

¹² Asha tagüwa taghamanga ghanan wi kekinyi ghenä gho saghu yalo. Apvüwa kinyikekü wina ghanan tagü akho ha sa nu kekuli mangla nsa lalo.

¹³Atsathang atuwa wi Apvüwa na ma han nen keten atsse pi kekinyi tsü sa chi: amesü süpon kaghani taghakecheng, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi.

¹⁴Asu pi kekinyi oliv deli pi awheng sati kesaghu tsü sa chi: amesü süpon kesü wi awheng kilogram kecheng cheng, khaghaneni süpon kesü wi awheng kilogram kenini,

¹⁵nu khaghaneni zza kesü wi awheng kilogram kesüsü tsüti saghu pi kisengtssü pi kekinyi saghu ben.

¹⁶Aneni süpon kesü pi kesami ghenä kekinyi la saben. Atsathangla mecang pi kekinyi tsüpi asu pi kekinyi nu kisengtssü pi kekinyi pi kekinyi saghu kesa miwi hathu ha salo.

17Keni ghanan wi amesü süpon kaghani taghakeni, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi:

18-19 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

20Kecheng ghanan wi amesü süpon kaghani taghakhen, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi:

21-22 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

23Mejü ghanan wi amesü süpon kaghani tagü, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi.

24-25 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

26Manga ghanan wi amesü süpon kaghani tugu, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi.

27-28 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

29Tugho ghanan wi amesü süpon kaghani tazen, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi.

30-31 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

32Tagü ghanan wi amesü süpon kaghani tagü, khaghaneni süpon keni, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon taghamejü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi.

33-34 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

35Tazen ghanan wi kekinyi ghenä gho saghu nu kekuli mangla nsa lalo.

36Mecang pi kekinyi tsüpi Apvüwa na ma han nen ketenwa atsse pi kekinyi sachi: amesü süpon kaghani kesü, khaghaneni süpon kesü, nu khaghaneni zza amapi kesü ji asüpon tagü, tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi khu chi.

37-38 Tsüthu tsüdi pi atsathang atuwa wi kekinyi ghenä nsenäthu keyishüthu tsü wwa pi kekinyi salo.

³⁹Ayen hathu hana mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, kisengtssü pi kekinyi, nu kecca ghenä kekinyi nthu kothu tsüdi sapi Apvüwa wi kechi yenthu ghenä. Nthu kekishen ghenä kesacen kekinyi nyelela kenen wina kekinyi kesa miwi hathu ha saben.

⁴⁰Tsalina Mosa na Apvüwa ma kekiza tsüti pi Israel nyithu kiza.

Shicüsi 30

Ayen nu Kekishen

¹Mosa na kecükegwe hathu pi Israel nyi mizza ccülikesathu cü.

²Kusi wi anyi kesü pala pahan pi Apvüwa cüle kekishen sa nyelela pala pahan ghüle kesa ghenä kishen khe ma khishi ketheng tsü npakhhila, isala ma khi ketheng tsüdila nsathu yishü.

³Ghala kesü ma ba jjen wi hang keten tsüwi ma pala pahan pi Apvüwa cüle kishen nyelela pala pahan ghüle kesa ghenä ajüh khishi lethu,

⁴ma ba na tsü zaya lela nkekhen tsü ma kishen ketheng nyelela khishi ketheng tsüdi nsathu yishü.

⁵Isala ma ba na tsü zaya nu ma kekishen tsü nsacen thsüle khenthu, ma tsü nsala lela mehai. Apvüwa na ma kesami teshi cüben, kepaghenanye ma ba na ma ya tsü nsa thsüla hhaghe kesalina.

⁶Keujüla ghala kesü aghandu nyelela nkiden-keshala kishen nyelela pala pahan ghüle kesa ghenä ajüh khishi theng nu n-nuwa lethu,

⁷ma wuba na tsü zaya lela nkekhen tsü ma kishen ketheng nyelela khishi ketheng tsüdi nsathu yishü.

⁸Isala ma wuba na tsü zaya nu ma kekishen tsü nsacen thsüle khenthu, ma tsü nsala lela mehai. Apvüwa na ma kesami teshi cüben.

⁹Denyile nyelela nyu ma yisha kesa kesü lela ma kishen nu pala pahan ghüle kesa ghenä ajüh khishi kechi tsüdila nsathu yishü.

¹⁰Keujüla n-nuwa kesa nza kesü na ma pala pahan ghüle kesa ghenä kishen nyelela ajüh khishi lethu,

¹¹ma wuba na tsü zaya lela nkekhen tsü ma kishen ketheng nyelela khishi ketheng tsüdi nsathu yishü.

¹²Isala ma wuba na tsü zaya nu ma kekishen tsü nsacen thsüle khenthu, ma tsü nsala lela mehai. Apvüwa na ma kesami teshi cüben, kepaghenanye ma wuba na ma kishen ketheng tsü nsa thsü mvu kesalina.

¹³Ma wuba na ma kekishen nyelela khishi ketheng tsü bheghe nyelela sale khiya mehai.

¹⁴Isala ma wuba na dhitsüwa wi kekishen tsü zaya lela nkekhen tsü ma kishen ketheng nyelela khishi ketheng tsüdi nsathu yishü. Ma kekishen tsü zakeya ghanan wi nkekhen tsüna ma tsü salo khiben.

¹⁵Isala npvüzawa na nkhwewi kekishen tsü bheghe lethu, ma kekishen tsü nsacenla kesalina tsüghena akhhi pvüben.

¹⁶Ayen hathu hana ghala kesü na ma ba jjen wi hang keten nyelela n-nuwa kesa nza na kekishen ghena Apvüwa na pi Mosa kecü.

Shicüsi 31

Midia nyi Ssinu Keccüna Ghikesa

¹Apvüwa na Mosa wi khi,

²“Midia nyithu na Israel nyithu miwi kuli kechi ghena kemeten pi mathu cülo. No tsüti kesa seng wi no shüaben.”

³Tsalina Mosa na anyithu wi kiza, “Aghikesa ghena kiden-kesha yalo, isanu nthu na Midia nyithu ssikesali nu mathu na Apvüwa miwi kuli kechi ghena kemeten pi mathu cüden.

⁴Israel nyi mizza kesüsü wi anyi hazar kesüsü kesun pi aghi wi chilo.”

⁵Tsalina amizza kesüsü wi anyi hazar kesüsü kessiya, saghu anyi hazar taghakeni na aghi ghena kidenya.

⁶Mosa na keqhaikeduwa Eleazar tsa Fineha, kemetha tsanqaithu nu zensu khukechi ghena tutuwathu kenonccawa yala mathu benchüwa sa kesun pi aghi wi chi.

⁷Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na Midia nyithu ssikesali nu anyi tsüdi pathia.

⁸Midia nyi kadimithu manga saghu: Evi, Rekem, Zur, Hur, nu Reba. Mathu na Beor tsa Balaam la pathia.

⁹Israel nyithu na Midia nyi nzathu nu ghanyithu ghanya, mathu mesüsi nu sahangthu kuya, mathu keben-keyeng tsüdila yasa,

¹⁰nu mathu nyunutithu nu kemnanpenthu tsüdila mecang chia.

¹¹Mathu na atsanqai peghekeya tsüdi pi atssüzüthu nu asahangthu saghula khuya,

¹²nu tsüthu khusen Mosa, Eleazar, nu Israel nyi zitenti na Jerikho wina Jordan yyi khhakawa Moab deshentijü wi kemnanpen sa keben wi tsü gho.

Süpahizi na Keghoneng

¹³Mosa, Eleazar, nu azitenti ccülikesathu tsüdila kemnanpen wina shhula süpahizi metu.

¹⁴Mosa na aghi wi kheneng keghothu hazar, nu meza miwi benchüthu miwi ma aghepvü.

¹⁵Ma mathu keü, “Nthu mangkesa na nzathu tsüdi pi hang thsü ben nu?”

¹⁶Nzathu na Balaam kecükegwe nie nu Peor wi anyithu ssi wa Apvüwa wi jühtsentsa nsa thsüla kesa tsü chüyalo. Tsüghena adhagha sengho Apvüwa nyithu miwi chile.

¹⁷Tsalina khili npvüza nu nza tsüdi nyu ssimehai kesathu tsüdila pathilo.

¹⁸Isala nza pvünyimetha kebenthu tsüdi pi nthu ghenana theng yalo.

¹⁹Nthu na nyu pathi nyelela keshü kamang kidhen kesathu tsüdila ghanan tagü kemnanpen na ameiwa benlalo. Kecheng nu tagü ghanan wi nthu na nthu nu nthu na ghankeya nzathu tsü satemethalo.

²⁰Nthu thsümeni la tsüdi nu tsanqaitsana katsü ha lela asahyu, aneni ssen nyelela achan pi kesa tsüdila sametha nsathu yishü.”

²¹Keqhaikediwa Eleazar na anyi aghi wi kheneng keghothu wi khi, “Apvüwa na Ajen hathu ha pi Mosa cü theng.

²²⁻²³Pala mecangya nketen suna, rükatssü, lezza, amighe, tin, nyelela shisha, hathu tsüdi pila anni wi sametha shaben. Pala kepa wi tsüdila satemetha le kesalina sakemetha tssü pi bhü shaben.

²⁴Tagü ghanan wi nthu thsümeni ghasü; tsaseng wi ccüna nthu na keccüna wi metha nu kemnanpen wi duya mehai.”

Atsanqai Shukeyathu Gishü pi Kepapakesa

²⁵Apvüwa na Mosa wi khi,

²⁶“No, Eleazar, nu azitenti ccülikesathu gweghe atsanqai nyu ji shukeya pila atssüzüthu nu asahangthu saghu ssiyalo.

²⁷Tsüthu pi gishü keni meceqe saya, gishü kesü na süpahithu ji nu kepawa na azitenti ji.

²⁸Süpahithu shei wi atssüzüthu, mesüsi, gada, khaghaneni, nu anenithu tsü Apvüwa ghenana khajana meza manga wi kesü pi thengya.

²⁹Tsüthu pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa kecü sala pi keqhaikediwa Eleazar cülo.

³⁰Anyi kepathu shei wi atssüzüthu, mesüsi, gada, khaghaneni, nu anenithu tsü deni wi kesüsü pi thengya. Tsüthu tsüdi pi Apvüwa Nithsüjjen noncca keten Levi nyithu cülo.”

³¹Mosa nu Eleazar manyi na Apvüwa kekhi ti sa.

³²⁻³⁵Süpahithu na nyu ji shuya nu pahan pi mathu ji sakeya miwi hathu ha ben: 675,000 khaghaneni nu anenithu, 72,000 mesüsi, 61,000 gada, nu 32,000 pvünyimethathu.

³⁶⁻⁴⁰Süpahithu ji gishü pahan 337,500 khaghaneni nu anenithu, ciwi 675 tsüna Apvüwa ghenaxajana; 36,000 mesüsi, na süpahithu ghenaxajana, ciwi 72 tsüna Apvüwa ghenaxajana; 30,500 gadathu na süpahithu ghenaxajana, ciwi 61 tsüna Apvüwa ghenaxajana; nu 16,000 pvünyimethathu na süpahithu ghenaxajana, ciwi 32 tsüna Apvüwa ghenaxajana.

⁴¹Tsalina Mosa na Apvüwa na kekhi ti khajana pi aju kemehai ntsa sapi Apvüwa kecü tsüpi Eleazar cüa.

⁴²⁻⁴⁶Azitenti ji la süpahithu ji tsü makesü: 337,500 khaghaneni nu anenithu, 36,000 mesüsi, 30,500 gadathu, nu 16,000 pvünyimethathu.

⁴⁷Apvüwa na kekhi ti Mosa na hawi atssüzüthu nu asahangthu deni wi kesüsü khuya nu pi Apvüwa Nithsüjjen noncca keten Levi nyithu cüa.

⁴⁸Tsaseng wi süpahi benchüthu na Mosa wi wa,

⁴⁹nu khi, “Kediwa, ikhang na süpahithu si nandha, nu mathu kesütanla ncen nsale.

⁵⁰Tsalina ikhang na khukeya suna ghetu, akhwe, akhwesa, kwenzzakeqhan, khuna thighi, nu ayanthu tsüdila sen ghoben. Apvüwa na ikhang khweya thsüle kesalina, ikhang kahang ghenaxajana hathu pi ma cüben.”

⁵¹Mosa nu Eleazar manyi na suna pi kesa aghethu tsüdila khuya.

⁵²Benchüthu na khukechi saghula kuwhu kilogram meza keni-u sa.

⁵³Anyi benchü nkenyethu na mathu nyu ji shukeya tsüpi thengya.

⁵⁴Tsalina Mosa nu Eleazar manyi Apvüwa na Israel nyi khweya thsüle kesalina suna tsü khusen Nithsüjjen wi wa.

Shicüsi 32

Jordan na Nishuwa Mizzathu

(Aye 3.12-22)

¹Reuben nu Gad mizzathu na asahang kejonla ben. Mathu na Jazer nu Gilead yyi tsüna mesüsi ghenaxajana mehaitsü keben mukeya wi,

- ²mathu na Mosa, Eleazar, nu azitenti ccülikesathu wi wa nu khi,
- ³⁻⁴“Apvüwa na Israel nyithu kiqa pi nkaya thsü kesa ayegu hawa ha — Ataroth nyutithu, Dibon, Jazer, Nimra, Heshbon, Eleale, Sibma, Nebo, nu Beon — ha asahangthu ghen ayyi kemehai, nu ikhang na asahang kejon ben.
- ⁵Nchala ayyi hapi ikhang cü nu ikhang ji saya thsülo, nu ikhang ya Jordan Ghaku pvüdhi nwa thsüla nu hewi benwa thsülo.”
- ⁶Mosa na luneng, “No Israel nyi kepathu na aghi wa lethu nthu na hewi benwa mvu ben kwe?
- ⁷Nthu na khati nu Israel nyithu na Jordan pvüdhi sen nu Apvüwa na ayyi pi mathu cü ketheng witsü dule kesa khiteshüya mehai nu?
- ⁸Hi Kadesh Barnea wina nthu bathu kesun pi ayyi hhainan kewa thsü tsü la tsü makesü sale.
- ⁹Mathu na Eshkol yyiketijü kecu wi wa ayyi tsü mu nu kheneng gho, isala mathu na Apvüwa na ayyi pi mathu cü ketheng witsü dule kesa anyithu khiteshü.
- ¹⁰Apvüwa na tsü ghanan ma ghepvü nu kishen:
- ¹¹‘Mathu na ijühkeya wi nbenla kesalina anyi Ejipt wina keshhugho kahang amapi nkwe nu tsümiwi keqhaiki kesüla hi ayyi pi Abraham, Isak, nu Jakob, cüle khishi ketheng witsü dukeya nmi kesa hi kishenben.’
- ¹²Hawa ha Keniz nyiwa Jefunne tsa Kaleb nu Nun tsawa Joshua manyi ketan khe tsüdila saghuben; manyi na Apvüwa jühkeya wi ben.
- ¹³Apvüwa na anyithu miwi aghepvü nu ma nkenen sa kesa bvüye tsü npi keshükhi chu mathu sapi amapi jügha aghansha wi kegoedeja wa thsüa.
- ¹⁴Nthu na khili nthu bathu pen wi bendha, kesami nyi bvüye ketheü kesü na Apvüwa ghekepvü sengho Israel nyithu miwi chi nengle bendha.
- ¹⁵Keujüla no Reuben nu Gad nyithu na ma n-nie mvula hhaghe lethu, ma kheneng aghansha wi anyi hathu tsüdi teshiabben, nu mathu na shü lethu tsüna nthu ghenale.”
- ¹⁶Mathu na Mosa tetsaki wha nu khi, “Ikhang ya atuwa sa alon pi khaghaneni ghapeng sa nu ikhang tsangathu ghen ayyunuti khweti saya thsülo.
- ¹⁷Tsaseng wi ccüna ikhang na Israel nyithu gweghe aghi wi wale kidenya na, nu mathu pi ayyi ciwi benya thsü nu nkapi mathu ji npi sakeya chu ikhang na atuwa sa nyu ssikesali ben. Tsü tsüwi ikhang tsangathu ya ayyunuti khweti sa ketheng wi ayyi he nyithu tuwi yazishu hangya thsülo.
- ¹⁸Israel nyi kepathu tsüdila ayyi nkapi mathu keben npi sakeya chu ikhang na ikhang jjen wi kheneng gho nbenle.

¹⁹Ikhang na Jordan khhakawa mathu ja wi keben-keyeng mangla ya nben, kepaghenanye ikhang na Jordan nishuwa hewi ikhang shei muyadha.”

²⁰Mosa na khineng, “Nthu na khi keben ti ntsakhiwa lethu, hewi Apvüwa tuwi na jühkekina ghen nthu na aghi wi wale kiden yalo.

²¹Nthu aghikesa nyi tsüdi Apvüwa tuwi na Jordan pvüdhi wa nu Apvüwa na ithu ghinyithu miwi npi khangkeya chu mathu ssikesali,

²²nu ayyi nkaya shaben. Tsaseng wina nthu na kheneng ghoya mehai, kepaghenanye nthu na Apvüwa nu nthu Israel nyithu tuwi kesau sadha. Isalethu Apvüwa na Jordan nishuwa ayyi ha nthu jidha le saben.

²³Isala keujüla nthu na kekhishi tsü nsala lethu, hi nthu kitsan ben, nthu na Apvüwa tuwi sami shaben. Tsüghena nsazzi lalo; nthu kesami men kemeten pi nthu cüben.

²⁴Tsalina nthu nyunuti saya, nu khaghaneni ghapeng sayalo, nu nthu khishi ketheng tsü salo.”

²⁵Gad nu Reuben nyithu na khi, “Kediwa, no kekhi ti ikhang na tsü saden.

²⁶Ikhang wubvü nu tsangathu, mesüsi nu khaghanenithu pi Gilead nyunutithu wi chi thengla shaben.

²⁷Isala ikhang tsüdila Apvüwa jühkina nu aghi wi wale kiden yadha. No kekhi ti ikhang na Jordan pvüdhi wa nyu ssisa den.”

²⁸ Tsalina Mosa na ahza hathu pi Eleazar, Joshua, nu Israel nyi ccülikesathu cü:

²⁹“Keujüla Gad nu Reuben nyithu na Jordan pvüdhi wa Apvüwa jühkina wina aghisale kidenya, nu nthu na mathu kekiqa sen nu ayyi nkaya lethu, Gilead yyiwa tsüpi mathu ji saya thsülo.

³⁰Isala keujüla mathu na Jordan pvüdhi sen nu nthu gweghe aghi wi nwa lethu, mathu la nthu ti Kanaan yyi wi mathu ji keben muyaben.”

³¹Gad nu Reuben nyithu na khi, “Kediwa, Apvüwa na kekhi ti ikhang na tsü saben.

³²Apvüwa jüh kenie wina ikhang na Kanaan pvüdhi du nu aghi wi waden, isanu ikhang na he Jordan nishuwa ikhang keben benyaden.”

³³Tsalina Mosa na Amor nyi kadimi Sihon nu Bashan nyi kadimi Og yyi tsüdi pi anyunutithu nu mathu kevü diyyi saghula pi Gad nu Reuben mizzathu nu Manasseh mizza gishü pahanthu cüa.

³⁴Gad mizza na anyunuti hathu khweti sapfü: Dibon, Ataroth, Aroer,

³⁵Atroth, Shofan, Jazer, Jogbeha,

³⁶Beth Nimra, nu Beth Haran.

³⁷Reuben mizza na anyuti hathu sapfü: Heshbon, Eleale, Kiriathaim,

³⁸Nebo, Baal Meon, (ha nyan kemili), nu Sibma. Mathu na anyuti kesathu nyan tsü ketheü cia.

³⁹Manasseh tsa Makhir gei na Gilead yyi kenka wi Amor nyithu jügüshi pi nu ciwi benya.

⁴⁰Tsalina Mosa na Gilead tsüpi Makhir gei cü nu mathu na ciwi hang wa.

⁴¹Manasseh mizza wi Jair na anyu pahan ssikesali nu ghanya nu tsüthu nyan pi "Jair Nyuthu" cia.

⁴²Noba na Kenath nu ma nyuthu ssikesali nu ghanya nu tsü ci kemili pi ma nyan wina Noba sa.

Shicüsi 33

Ejipt wina Moab wi Kewa

¹Apen hathu ha Israel nyithu na Ejipt teshi nu shhu mathu mizzathu na Mosa nu Aaron manyi ccülikesa kekhu wi kemnanpen kesathu nyan.

²Apvüwa na ahza khukechi kenie wina mathu na wa kemnanpen kesa tsüdi wi apen nyan zhüya.

³Israel nyithu na amapi wi asha atuwa wi taghamanga ghanan, Shhukeya Kho atuwa sa nu dhitsüwa Ejipt teshia. Apvüwa kekhwe cakhu wina Ejipt nyithu mukeben na mathu na Rames nyunutiwa tsü teshi bvüa,

⁴tsüna mathu na atsa tssütsethu Apvüwa na pathi kesathu tsüpi chhüvhü keben tsüwi. Hati kesa wi ha Apvüwa na ma Ejipt cenpvüthu miwi khangki keben pi ccüca chi.

⁵Israel nyithu na Rames teshi nu wa Sukkoth wi kemnanpen sa.

⁶Mathu kemnanpen tsashiwa na ayyikeshü katen Etham wi sa.

⁷Mathu ciwi na kheneng sen Baal Zefon na nishuwa Pi Hahiroth wi wa nu Migdol kete wi kemnanpen sa.

⁸Mathu na Pi Hahiroth teshi nu Kenmie Tssükedone pvüdhi sen Shur yyiketijü non wi du; mathu na ghanan kecheng alentsen wa Mara wi kemnanpen sa.

⁹Mathu na ciwi na Elim wi wa nu kemnanpen sa, kepaghenanye ciwi atssükebvüpen taghakeni nu palm chanton achentagü na ben.

¹⁰Mathu na Elim teshi nu wa Suez Yyitssükevü kete wi kemnanpen sa.

¹¹Mathu na tsashiwa kemnanpen pi Sin yyiketijü wi sa.

¹²Tsaseng wi mathu na Dofka wi kemnanpen sa.

¹³Nu tsashi Alush wi ben.

¹⁴Tsashi mathu ghen a atssü kejjü nmula kesa pen Refidim witsü ben.

¹⁵⁻³⁷Refidim na wa Hor Yikha kecu wi mathu na apen hathu wi kemnanpen sa: Sinai yyiketijü, Kibroth Hattaava (nyelela Kenmvu Shüjjenthu), Hazeroth, Rithma, Rimmon Perez, Libno, Rissa, Kehelatha, Anenikehie Yikha, Harada, Makheloth, Tahath, Tera, Mithka, Hashmono, Moseroth, Bene Jaakan, Haggidgad, Jotbatha, Abrono, Eziongeber, Zin ghansha (tsüna Kadesh), nu Edom yyi katen wi Hor Yikha.

³⁸⁻³⁹ Apvüwa na ahza khukechi kenie wina keqhaikediswa Aaron na Hor Yikha wi ki. Ma kahang mapi meza nu nkwe nu kecheng wi Israel nyithu na Ejipt teshi nu jügha mapi wi asha mangawa ghanan atuwa wi ma ciwi shüa.

⁴⁰ Kanaan na acülawa Arad kadimiwa na Israel nyithu na ghoten le kesa zaya.

⁴¹⁻⁴⁹Hor Yikha na wa Moab deshentijü kecu Israel nyithu na apen hathu wi kemnanpen sa: Zalmona, Punon, Oboth, Moab yyi wi Abarim yegu yasa ketheng wi, Dibon Gad, Almon, Diblathaim, Nebo Yikha ketsaki wi Abarim Yikha, Beth Jashimonth nu Akakia yyiketijü manyi jüwi Jerikho wina Jordan Ghaku khaka hewa Moab deshentijü wi.

Jordan npi Kepvüdhü wi Kecükegwethu

⁵⁰Jerikho wina Jordan khaka hewa Moab deshentijü wi Apvüwa na pi Mosa cü.

⁵¹Israel ghen a kecükegwethu: "Nthu na Jordan pvüdhü sen nu Kanaan yyi wi du lethu,

⁵²nthu na ayyi ciwi kahangthu tsüdila jügüshilo. Mathu na alon nu amighe pi tsikezhüthu nu mathu kekinyipenthu sa ketheng tsüdila yasa lo.

⁵³Mathu yyi nkaya nu ciwi hang wa, kepaghenanye hi tsüpi nthu cüben.

⁵⁴Ayyi tsüpi amizza nu agei kepapa kesa ja wi akezen wwi nu gishü, agei keti lethu ayyi keti pi cü nu agei kizza lethu kizza pi cülo.

⁵⁵Isala keujüla nthu na ayyi ciwi kahangthu njügüshi lethu, ciwi ben thsü kesathu na nthu nyon wi aghazü ti nthu pakivvü nu nthu minni wi akusü ti sa nu mathu na nthu shunben.

⁵⁶Keujüla nthu na mathu njügüshi lethu, hi mathu yasa cüle kiden keben ti hi nthu yasa cüden."

Shicüsi 34

Ayyi Ggüthu

- ¹Apvüwa na pi Mosa cü,
- ²kecükegwe hathu ha Israel nyithu ghenä: “Nthu na Kanaan wi hi ayyi pi nthu kecü witsü duya lethu, nthu ggü na hathu ha.
- ³Acülawa ggü na Zin ghansha wina Edom meggü waben. Tsüna Keshü Tssükedone cüla kenten nishuwa na sa waben.
- ⁴Tsaseng wi acülawa sasen Akrabbim Pass kepeghewa na Zin pvüdhi sen nu acülawa Kadesh Barnea kecu. Kheneng aghawa na niduwa wi sasen Hazar Addar nu Azmon wi kecu,
- ⁵Ciwi kheneng yyiketijü kepeghewa sasen Ejipt kemeggü wi nu Mediterranean nten saben.
- ⁶“Niduwa ggü na Mediterranean Tssükedone saben.
- ⁷Aghawa ggü na Mediterranean niewa Hor Yikha,
- ⁸nu ciwi na wa Hamath Pass kecu. Tsüti sasen wa Zedad,
- ⁹nu Zifron kecu, nu wa Hazar Enan wi ma sakhen saben.
- ¹⁰“Nishuwa ggü na Hazar Enan niewa Shefan kecu.
- ¹¹Tsüti sasen Harbel na acülawa Ain nishuwa cü, nu Galilee Ghajü katen nishuwa yyishiphon thu wi ki,
- ¹²tsaseng wi acülawa Jordan Ghaku niesen wa Keshü Tssükedone kecu. “Hathu na nthu yyi kemeggü mejü saben.”
- ¹³ Tsalina Mosa na Israel nyithu wi khi, “Hawa ha Apvüwa na ayyi pi amizza tugu nu gishü pahan kecü. Nthu na akezen wwinu tsü muyaben.
- ¹⁴Reuben nu Gad mizzathu nu Manasseh mizza gishü pahan na nishuwa wi mathu shei muyadha, mathu na atheghithu kenie wina gishüyadha,
- ¹⁵Jordan na nishuwa Jerikho kaghape witsü.”

Ayyi Pi Kegishü Wi Accülikesathu

- ¹⁶Apvüwa na Mosa wi khi,
- ¹⁷“Keqhaikediswa Eleazar nu Nun tsawa Joshua manyi na ayyi pi anyithu gishüben.
- ¹⁸Amizza kesü wi accülikesa kesüsü la ssiya nu manyi kiqa nu ayyi pi gishü thsülo.”
- ¹⁹⁻²⁸Anyi hathu ha Apvüwa na kessikeyathu:

Amizza

Aliwa

Judah	Jefunne tsa Kaleb
Simeon	Ammihud tsa Shelumiel
Benjamin	Khislon tsa Elidad
Dan	Jogli tsa Bukhi
Manasseh	Efod tsa Hanniel
Efraim	Shiftan tsa Kemuel
Zebulun	Parnak tsa Elizafan
Issakhar	Azzan tsa Paltiel
Asher	Shelomi tsa Ahihud
Naftali	Ammihud tsa Pedahel

²⁹Anyi hathu ha Apvüwa na Kanaan yyi wi mathu ya ayyi pi Israel nyithu gishü thsü.

Shicüsi 35

Anyunutithu pi Levi Nyithu Kecü

¹ Jerikho wina Jordan khhaka hewa Moab deshentijü wi Apvüwa na Mosa wi khi,

²“Israel nyithu na mathu shei mukeya witsü anyunuti pahan nu tsüthu kevü wi amou pi Levi nyithu cü nu hang thsülo kizalo.

³Anyunuti hathu hana Levi nyithu ji saden, nu mathu na ciwi hangben. Amou yyi tsüna mesüsi nu asahang kepathu ghenä.

⁴Amou yyi tsüna nyunuti khweti na ameiwa kevü tsüdi wi 450 meter saben.

⁵Isanu anyunuti pi ma non sa nu ma kevü tsüdi wi ayyi ketikesie na 900 meter saben.

⁶Nthu na kuthikeya anyunuti tugho pi Levi nyithu cülo nu anyi kesü na nyu pathimi lethu wa ciwi ben thsülo. Tsümiwi anyunuti jügha nu keni pi

⁷amou yyi tsüdi saghu 48 pi mathu cülo.

⁸Amizza kesüsü wi Levi nyi nyunutithu khaju saden khe ayyi ketikizza kenie wina saben.”

Kuthikeya Nyunuti

(Aye 19.1-13; Jos 20.1-9)

⁹ Apvüwa na Mosa kiza

- 10** nu Israel nyithu wi khi thsü, “Nthu na khathansha Jordan Ghaku pvüdhü nu Kanaan yyi wi duya khe,
- 11** nthu na kuthikeya nyunutithu kessiya nu anyi kesü na nyu pathimi lethu wa ciwi ben thsüle kesalina.
- 12** Ciwi ma pathi kesawa theghi na ajukhiya le ketenthu tuwi yazishu benyaben. Anyi kesü nyu kepathi ghena anyithu tuwi ajüh nkaghakhila pi nshü thsüla.
- 13** Anyunutithu tugho kessiyalo,
- 14** Kecheng na Jordan na nishuwa nu kecheng na Kanaan yyi wi.
- 15** Hathu ha Israel nyithu nu asangthu matsü keu ketan nyelela anuphan ghena mathu ja wi hangwa kesathu ghena kuthikeya nyunutithu saden. Anyi kesüle kesü lela nyu pathimi kesawa na bvü wa tsüthu kesü wi benya mehai.
- 16-18** “Isala, keujüla anyi kesü amighe, alon, nyelela achan pi nyu pathi lethu ma nyu kepathi ghena sazzidha nu ma pi shü thsüaben.
- 19** Keshüwa theghi ma ghatsan ntsawa tsüna nyu kepathiwa pi keshü thsü tsüna ma khhi. Ma kusi anyi tsüwa muya khe ma pathiaben.
- 20** Keujüla anyi kesü na nyu nanmeghü nu ma deshen pi khuli nyelela pala pi ma kecen,
- 21** nyelela ma kwen pi ma shun nu shü lethu, ma nyu kepathi ghena sazzidha nu ma pi shü thsüaben. Keshüwa theghi ma ghatsan ntsawa tsüna nyu kepathiwa pi keshü thsü tsüna ma khhi. Ma kusi anyi tsüwa muya khe ma pathiaben.”
- 22** Isala keujüla anyi kesü na nyu n-nanmeghü nu aghandu nkenye wi ma deshen pi khuli nyelela pala pi ma kecen nu shü.
- 23** Nyelela keujüla anyi kesü na n-ghang la alon pi dhenchi nu ma aghandu sale nkeben ma ghinyi nkenyewa tsü kecenthia.
- 24** Ha jjugi ghena azitenti na shü kesawa theghi ajukhiyale kebenwa nyelela nyu kepathiwa sheikepi wina ajühkaghakhi ben.
- 25** Azitenti na keshüwa theghi kwen wina anyi nyu pathi kesawa tsü khushiya nu ssineng wa ma bvüwa kesa kuthikeya nyunuti wi chiaben. Tsü tsüwi Keqhaikedi ntsawa sa kebenwa na npi keshü chu ma ciwi hangwa nsathu yishü.
- 26** Keujüla anyi nyu pathi kesawa na bvü wa kuthikeya nyunuti tsü teshi nu bvüa,
- 27** nu keshüwa theghi na ma muya nu ma pathi lethu, ajukekhi kekuli ha nyu kepathi nye.
- 28** Anyi nyu kepathiwa na Keqhaikedi ntsawa npi keshü chu kuthikeya nyunutiwa tsü nteshila ciwi hang, isala tsaseng wi ccüna ma ajjen wi kheneng ghoaben.

- ²⁹Ayen hathu ha nthu nu nthu shicüthu na kahe wi hang lela nieben.
- ³⁰“Anyi nyu kepathiwa kesazzi mukeya tsüna chüza keni nyelela tsümiwi jiki ccüla ma pi shü thsüben; chüza kesütan tsüna nyu kepathiwa nmeshensa qo.
- ³¹Anyi kepathiwa pi shü thsüaben. Ma apisa pi tsü dhi nu bvüya nben.
- ³²Keujüla anyi kesü na kuthikeya nyunuti wi bvü lethu, ma ya Keqhaikedi ntsawa npi keshü wi ajjen wi ghoneng thsüle kesa ma ya kedhikejü pi ncü thsüla.
- ³³Keujüla nthu na ha sadha lethu, nthu na nthu hang keben ayyiwa tsü nakhiaben. Anyi kepathi ghena ayyiwa tsü nakhiaben, nu nyu kepathiwa tsüpi shü thsü nkesa tsü ciwi mangla sapi keccüna sa nu nyu kepathi nyi kahang yyi tsü samethakeya nmi.
- ³⁴Nthu na hang kebenwa yyi tsü n-nakhi lalo, kepaghenanye hi Apvüwa nu hi Israel nyithu ja wi hangben.”

Shicüsi 36

Nza N-nuwa Kesathu Shei Mukeya

- ¹Josef tsa Manasseh, Manasseh tsa Makhir tsawa Gilead gei wi atheghithu ja wi accülikesathu na Mosa nu accülikesathu wi wa.
- ²Mathu khi, “Apvüwa na no akezen wwinu ayyi pi Israel nyithu gishülo kiza. Ma no keben pi ishinyi theghiwa Zelofehad cü nu pi ma ngathu cü thsülo la kiza.
- ³Isala mathu na Israel nyi mizza kepa wi n-nuwa lethu, mathu keben tsüna amizza tsüwa ji saben, nu ikhang keben zeng kayi wabenle.
- ⁴Pi Keccüneng Mapi wi, keben pi jeü kethengthu tsüdi pi ma pvüwa cü neng lethu, Zelofehad ngathu keben tsüna anuphanla mathu n-nuwa kesa mizza ji sa nu ikhang mizza na dediaben.”
- ⁵Tsalina Mosa na Apvüwa wi ahza hathu pi Israel nyithu cü. Ma khi, “Manasseh mizza kekhi tsüna ntsakhiwa.
- ⁶Tsalina Apvüwa na khiben, Zelofehad ngathu na mathu kenen nyi kesüle kesü wi lela n-nuwaya mehai isala mathu mizza wi ketan.
- ⁷Israel nyi kesüle kesü lela ma keben tsüna ma mizza wi benben.
- ⁸Israel nyi mizza wi nza kesüle kesü lela keben ghong keyawa ma tsü mizza npvüza wi n-nuwaben. Hatinu Israel nyi tsüdila ma bamyithu keben ghongben,
- ⁹nu keben na amizza kesü wina kesü wi wa nben. Amizza kesüsü ma kebenwa tsü benben.”
- ¹⁰⁻¹¹Tsalina Zelofehad ngathu Mahla, Tirzah, Hogla, Milka, nu Noah, mathu Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu nyi wi n-nuwa.

¹²Mathu na Josef tsa Manasseh gei mizza wi n-nuwa, nu mathu shei na mathu ba mizza wi ben wa.

¹³Ayen nu kekuliyen hathu ha Apvüwa na Jerikho wina Jordan Ghaku khhaka hewa Moab deshentijü wi pi Mosa wina Israel nyithu cü.

Ayenzhüneng

Ayenzhüneng 1

Ajühtuwa

¹Lesüshen hawi ajühtu hana Israel nyithu na Jordan Ghaku nishuwa aghansha wi keben wi Mosa na khipi mathu kekiza. Mathu na Jordan yyiketijü wi Suf kete pahanwa na anyuti Paran nu kepawa na anyutithu Tofel, Laban, Hazeroth, nu Dizahad jüwi tsü ben.

²(Tsüna Edom diyyiwa yyishiphon len wiwa na Sinai Yikha na wa Kadesh Barnea kecu ghanan taghakhen yaden.)

³Mathu na Ejipt teshi nu jügha mapiwa asha taghakhenwa ghanan atuwa wi Mosa na Apvüwa na pi ma kiza nu pi mathu kizalo kesa tsüdi khipi anyithu kiza.

⁴Hawa ha Apvüwa na Amor nyi Sihon Kadimiwa Heshbon nyuti wi kekhang sen kebenwa, nu Bashan wi Og Kadimiwa Ashtaroth nu Edrei nyuti wi kekhang sen kebenwa miwi khangkeya seng wi sa.

⁵Tsüna anyithu na Jordan nishuwa Moab yyiwi keben wi Mosa na Anyiza yenthu khimetha nu kesansi ha sashu.

⁶Ma khi, “Ithu na Sinai Yikha wi keben wi Apvüwa ithu Nyiza na ithu kizala, ‘Nthu na ayikha hewi sie mtsü bendha.

⁷Kemnanpenwa tsü pегhe nu apen ketsen walo. Amor nyi yyishiphon diyyiwa nu tsü kevä yegu tsüdi wi walo — Jordan yyiketijü, yyiketijü nu yyishiphon diyyiwa, acülawa yegu, nu Mediterranean tssükaten kecu. Kanaan yyi nu Lebanon Yikhathu tsü thenkeghe sen nu Euftrat Ghaku ketiwa kecu wi walo.

⁸Ayyi hathu ha tsüdi hi Apvüwa na pi nthu bamyithu Abraham, Isak, nu Jakob, nu mathu tsangathu cüle khishiketheng tsüle. Wa ciwi benyalo.’ ”

Mosa na Alikesathu Kessikeya

(Bvü 18.13-27)

⁹Mosa na anyithu wi khi, “Ithu na Sinai Yikha wi keben wi hi nthu kiza, ‘Hi nthu ssile kesa hana ighena akhhi kiyan mtsüle. Hi ketan ha saya nben.

¹⁰Apvüwa nthu Nyiza na nthu sapi atssan wi ghotsithu ti ji thsüdha.

¹¹Apvüwa nthu bamyithu Nyiza yala ma khishi ketheng ti nthu sapi hazar tughu ji kayi neng nu ben kayi keyawa saya thsülo!

¹²Isala khati nu hi ketan akhhi kekiyan ha pvü nu nthu kicenalithu tsü südheya nu?

¹³Amizza kesüsü wi anyi kemetsa, chüshikeya, nu sakenan nyi pahan kessiyalo, nu hi mathu pi nthu ccülithu sa thsüden.’

¹⁴Nthu na ha ithu ghenā kemehai kesüle khi.

¹⁵Tsalina hi nthu na nthu mizza wi kemetsa nu sakenan nyi ccülikesathu kessikechi tsü ssiya nu mathu pi nthu ccülithu sathsüa. Mathu pi pahan na anyi hazar kesü ghenā, pahan na meza kesü ghenā, pahan na deni ghenā, nu pahan na tagha ghenā tsüti akhhi pvü thsüa. Hi amizza tsüdi wi kedi kpathu la kessichi.

¹⁶“Hi tsü tsüwi mathu kecükegwechi, ‘Nthu nyithu jawi kicennali keshhugho tsü kinachi. Kecennali tsüna nthu nyithu jawi ketanla, asangthu nthu jawi hang kebenthu la saghuben khe ghang kemehai sayalo.

¹⁷Nthu na ajüh kesüdhe witsü nankepapa nsala; ma thowa khe mehhishala tsüdi tuwi makesü sala ajühkaghaten cülo. Nthu na Anyiza wina kegho ghenā ajüh kesüdhe tsüghena thola nmessila. Keujüla ajjügi kesü na nthu ghenā dhu mtsü lethu sen nu hiwi gholo, hi tsü südhe cüaben.’

¹⁸Tsüti hi pala tsüdi wila nthu ghenā nsathu keyishü kecükegwe pi nthu cüdha.

Kadesh Barnea wina Wahhaithu Kesun Kechi

(Scs 13.1-33)

¹⁹“Apvüwa ithu Nyiza na ithu kekiza ti ithu na tsü sale. Ithu na Sinai Yikha teshi nu Amor nyi yyishiphon diyyiwa wi kewa len yyikeshü keti nu kemessi tsü pvüdhi wa. Ithu na wa Kadesh Barnea cukeya wi,

²⁰⁻²¹hi nthu kiza, ‘Nthu na khili ghala Amor nyi yyishiphon diyyiwa, Apvüwa ithu Nyiza, ithu bamyithu Nyiza na pi ithu cü keben tsü cuyadha. Kawi katsü ghang chilo. Ma kekhi ti wa tsü nkayalo. Nkisütula nyelela nmessi lalo.’

²²Isala nthu na hi wi gho nu khi, ‘Ithu na wahhaithu kesun pi ayyi ciwi chi nu mathu ya alen kemehai ntsawa nu anyunutithu tsü khati kesa khe pi ithu kiza thsüle kesalina.’ ”

²³“Tsüti sathu mehāi kesalina hi amizza kesü wi meshu kesüsü sala anyi taghakeni kessiya.

²⁴Mathu na yyishiphon diyyiwa wi Eshkol yyiketijü kecu wa nu tsü hhainan.

²⁵Mathu na ciwi mukeya kedsau pahan pvü gho ithu cü, nu Apvüwa ithu Nyiza na pi ithu cü keben ayyi tsüna mehāi ntsawale kesa ithu kiza.

²⁶ “Isala nthu na Apvüwa nthu Nyiza yenkhukechi tsü matang nu shun, nu nthu na ayyi ciwi ndu mvula.

²⁷Nthu na khokho wi nbvümugho nu khi, ‘Apvüwa na ithu nanmeghü ben. Ma Ejipt wina ithu ssi shhugho Amor nyi hathu kwen wi chi nu mathu ya ithu pathi thsüale kesalina.

28 Mangsale ithu ciwi wa nu? Ithu na messiben. Ithu anyi kesun kechithu na ciwi anyithu na ithu miwi züki nu sieki, nu mathu na anyunuti khweti sapi atssan la cukeben non wi hangbenle ithu kiza. Mathu na ciwi kücanyithu la muyale!’

29“Isala hi nthu kizadha, ‘Anyi tsüthu tsü nmessila.

30 Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssiden, nu nthu na mukeya ma Ejipt wi nthu ghen kesa ti ma nthu ghen nyu ssikesali ben,

31 tsüna ayyikeshü wi. Aba kesü na ma tsa kenoncca ti ma khatila alenca chuli nthu noncca sen shhugho apen ha cucüdha khe nthu na muyadha.’

32 Isala hi mangwa khi khe tsümi nthu na khilila Apvüwa n-nondi,

33 ma keshüthangla nthu tuwi wa nthu ghen kemnanpen bha cü, alen khipi nthu kiza, ma aghaja lethu anni cü nu aghanan lethu akulukeshü cü wina nthu tuwi wa lela.

Apvüwa na Kemeten pi Israel Kecü

(Scs 14.20-45)

34“Apvüwa na nthu leben nkaghajüh kekhi tsü zaya nu ma lebentsu, tsalina ma kishen:

35‘Nthu abvüye nkemehai hawi anyi kesütanla hi ayyi kemehai pi nthu bamyithu cüle khishi ketheng witsü dukeya nmi.

36 Jefune tsa Kaleb ketan ciwi duyaben. Ma hi wi jühtsentsa sa, nu hi ma ayyi hhainan kesa tsüpi ma nu ma shicübvüghathu cüden.’

37 Nthu ghen Apvüwa na imiwi la ma lebentsu nu khi, ‘Mosa, no lela ayyi ciwi duya nben.

38 Isala no kekiqawa Nun tsa Joshua tsü satezü cülo. Ma Israel ssi wala ayyi tsü nkaya thsüden.’

39“Tsaseng wi Apvüwa na ithu tsüdi wi kiza, ‘Nthu tsangathu, khili kemehai keteshi npi chükeyathu na ayyi ciwi duyaben — ghanyithu nthu na nthu ghinyithu na ghanya benle kekhithu tsü. Hi ayyi tsüpi mathu cüden, nu mathu na wa ciwi benyaden.

40 Isala nthu tsü kheneng keväli sen Aqaba yyitssüvü kewa len yyikeshü witsü wa neng shaden.’

41“Nthu na khineng, ‘Mosa, ithu na Apvüwa tuwi samidha. Isala khili Apvüwa na ithu kekiza ti ithu na nyu ssisaden.’ Tsaseng wi nthu tsüdi nyu ssisale kidenya, nthu na yyishiphon diyyiwa tsü lekete nkaya benle meshenla sa.

42“Isala Apvüwa na hi kiza, ‘Mathu na nyu nssisa lalo kitsan chilo, kepaghenanye hi mathu ssi ntendha, nu mathu ghinyithu na mathu miwi khangya ben.’

⁴³Apvüwa na mangwa khi khe hi pi nthu kizale, isala nthu na tsü nkinala. Nthu na ma matang, nu nthu kekapvü wina lentsen sen nu yyishiphon diyyiwa wi wa.

⁴⁴Amor nyi yyishiphon ciwi hang kebenthu na anikhothu ti nthu ssisale shhugho. Mathu na Horma kecu nthu jügüchi nu ciwi Edom yyishiphon diyyiwa wi nthu miwi khangya.

⁴⁵Tsalina nthu na Apvüwa wi kekiqa khie, isala ma nthu hhai nkinala nyelela nthu n-nanchila.

⁴⁶“Tsalina ithu na Kadesh wi matsü kesie keben seng wi,”

Ayenzhüneng 2

Ayyikeshü wi Keben Mapithu

¹ Ithu na kheneng sen Apvüwa na kekhi ti Aqaba yyitssüvü wi kewa len yyikeshü non wi du, nu ithu na matsü kesiela Edom yyishiphon diyyiwa wi keqoedeja wa.

²“Tsaseng wi Apvüwa na hi kizala,

³ithu na matsü kesiela yyishiphon hathu wi keqoedeja wa kesalina ithu na aghawa shulo khi.

⁴Ma hi kecükegwe hathu pi nthu cülo kiza: ‘Nthu na lenkesie wi nthu shili Esau shicübvüghathu yyi, Edom yyishiphon diyyiwa tsü pvüdhi wa tendha. Mathu na nthu messi ben,

⁵isala nthu na mathu ssinu aghi nsala, kepaghenanye hi mathu yyi meter kesüla pi nthu cü nten. Hi Edom pi Esau shicübvüghathu cüdha.

⁶Nthu na mathu wi kedsakejjü nu atssü shüya mehai.’

⁷“Apvüwa nthu Nyiza na khatila nthu kekuli alentagha wila sawegü pi nthu cü khe tsü meshen yalo. Nthu na ayyikeshü kedi hawi keqoedeja keten wi ma nthu nonccaya. Ma amapi jügha ha chuli nthu ssi benden, nu nthu na nthu nsenthu keyishü tsüdila benya thsüa.

⁸“Tsalina ithu na Elath nu Eziongeber nyunutithu wina Keshü Tssükedone wi kewa len tsü teshi nu apen ketsen wa, nu ithu na aghawa nishu Moab kepeghewa tsü wa.

⁹Apvüwa na hi kiza, ‘Lot shicübvüghathu, Moab nyi tsü nkivvüla nyelela mathu ssinu aghi nsala. Hi Ar nyunuti tsüpi mathu cüdha, nu mathu yyi keula pi nthu cü nten.’”

¹⁰(Kücanyi gei Emim le kesawa tsü na Ar witsü hangden. Mathu na kücanyi gei kepathu Anakim kesie thuthu.

11 Mathu la pi Anakim ti Refaim le khiden, isala Moab nyithu na mathu pi Emim le ciden.

12 Hor nyi na Edom wi hang keten, isala Esau shicübvüghathu na mathu jügüshi, mathu mizzatenti yasa, nu mathu na ciwi hang wa, tsüna Israel nyithu na Apvüwa ayyi pi mathu kecü witsü nkhwewi mathu ghinyithu jügüshi kesa ti sa.)

13 “Tsaseng wi Apvüwa na ithu kekiza ti ithu na Zered Ghaku tsü pvüdhi wa.

14 Hawa ha ithu na Kadesh Barnea teshi nu changha nu tazen mapi. Apvüwa na mathu shüaben le kekhi tsü bvüye wi npvüza aghikesa qo nyi tsüdila shü.

15 Apvüwa na mathu tsüdi npi keyasakhi chu mathu shun.

16 “Mathu tsüdi keshü seng wi,

17 Apvüwa na ithu kiza,

18 ‘Nansü nthu na Ar wi kewa len sala Moab yyi pvüdhi waden.

19 Ciwi nthu na Lot shicübvügha Ammon nyithu yyi tetsaki yaben. Mathu nkivvüla nyelela mathu ssinu aghi nsala, kepaghenanye hi ayyi pi mathu cü ketheng tsü keula pi nthu cü nten.’ ”

20 (Ayyi hawa ha pi anyi ciwi hang ketenthu nyan Refaim yyi lela khiden; Ammon nyithu na tsüthu pi Zamzummim le ciden.

21 Mathu na Anakim kesie thuthu. Ciwi mathu na anyi kejon, nu mathu na kekhang gei kesü. Isala Apvüwa na mathu yasa nu Ammon nyithu na mathu yyi yaya nu ciwi hang wa.

22 Apvüwa na Esau shicü Edom nyithu ghenä Edom yyishiphon diyyiwa wi hang ketenthu miwi la tsü makesü sa. Ma Hor nyithu yasa nu Edom nyithu na mathu yyi yaya nu ciwi hang wa, nu mathu na khilila ciwi hangben.

23 Anyi Kreta tssümangkehi wina ghola Mediterranean tssükaten yyi witsü hang benden. Mathu na ciwi hang tegüthu Avvim yasa nu mathu yyi tsüdi wa acülawä Gaza nyunuti kecu yaya.)

24 Ithu na Moab yyi kepvüdhi seng wi Apvüwa na ithu kiza, ‘Khili lentsen sen Arnon Ghaku pvüdhi wayilo. Hi Heshbon wi Amor kadimiwa Sihon nu ma yyi saghu pi nthu kekhu wi chiaben. Ma ssikesali nu ma yyi nkayalo.

25 Nansü nten na hi apen tsüdi wi anyithu sapi nthu messi thsüaden. Nthu nyan teng kechi wi tsüdila messi nu kedheggüben.’

Israel na Kadimi Sihon Miwi Khangkeya

(Scs 21.21-30)

26 “Tsaseng wi hi Kedemoth yyikeshü wina nyilo kesun pi keccawa sale kesa jüh hathu sen nu Heshbon kadimi Sihon wi wa thsü:

- ²⁷Ithu ya n-yyi pvüdhi waya thsülo. Ithu na alen nteshila meshonqhe wabenle.
- ²⁸Ithu na kedsakejjü nu atssü men pi nthu cüben. Ithu na n-yyi pvüdhi wamvu keben ketanle,
- ²⁹ithu na Jordan Ghaku pvüdhi sen Apvüwa ithu Nyiza na ayyi pi ithu cü keben witsü npi dukeya chu. Esau shicübvügha Edom wi hang kebenthu nu Moab nyi Ar wi hang kebenthu na ithu yala mathu yyi pvüdhi waya thsüle.’
- ³⁰“Isala kadimi Sihon na ithu ya ma yyi pvüdhi nwa thsü mvula sa. Apvüwa nthu Nyiza na ma leben sapi dhu thsü nu matang, isanu ithu na ma miwi khangya nu ithu khili hang keben ma yyi ha nkaya thsüale kesalina.
- ³¹“Tsaseng wi Apvüwa na hi kiza, ‘Ghangchilo, hi kadimi Sihon nu ma yyi pi no cüa tendha, wala ma yyi tsü nkaya nu ciwi benyalo.’
- ³²Sihon na ma nyithu tsüdi ssinu ithu ssikesali le Jahaz nyuti kete wi shhugho,
- ³³isala Apvüwa ithu Nyiza na ma pi ithu kekhu wi chia, nu ithu na ma, ma tsathu, nu ma nyithu tsüdi pathia.
- ³⁴Tsü tsüwi ithu na anyuti tsüdi yasa, nu nza, npvüza, nu ghanyithu tsüdi yathia. Thola pi nhang thsü.
- ³⁵Ithu na asahangthu khuya nu anyutithu wi atsanqaithu tsüdila shuya.
- ³⁶Apvüwa ithu Nyiza na ithu yala Arnon yyiketijü katen Aroer wi anyuti tsüdi, nu ayyikeshü non wi anyunutiwa, Gilead wi kewa len kecu tsüdi yaya thsüa. Ciwi anyuti khweti kesüla ithu ghenang khang mtsü nsa.
- ³⁷Isala Apvüwa ithu Nyiza na ithu kekiza ti ithu na Ammon nyithu yyi, Jabbok Ghaku ghüsa, yyishiphon diyyiwa wi anyutithu kete wi, nyelela apen kepa wi khiela nwa.”

Ayenzhüneng 3

Israel na Kadimi Og miwi Khangkeya

(Scs 21.31-35)

- ¹“Tsashi ithu na apen ketsen sen aghawa Bashan yegu wi wa, nu kadimi Og na ma nyithu tsüdi ssinu ithu ssikesali le Edrei nyuti kete wi shhugho.
- ²Isala Apvüwa na hi kiza, ‘Ma nmessi lalo. Hi ma, ma nyithu, nu ma yyi tsüdi pi nthu cüaben. Nthu na Amor nyi kadimi Sihon Heshbon wi kekhang sen kebenwa miwi sa kechi tsü makesü ma miwi la sachi cülo.’
- ³“Tsalina Apvüwa na kadimi Og nu ma nyithu la pi ithu kekhu wi chi cüa, nu ithu na mathu tsüdi pathia.

⁴Tsü tsüwi ithu na ma nyutithu kesüla nteshila tsüdila nkaya. Ithu na Bashan wi Kadimi Og na kekhang sen keben Argob yegu maben wi anyuti achentugho tsüdila yaya.

⁵Anyuti hathu tsüdila akhweti misikhhali, kaghapeng-jenka, nu ajenka kekhenji mehaitsü sapi khen, nu ciwi anyu kejon na akhweti nkemi la ben.

⁶Ithu na Heshbon wi kadimi Sihon nyutithu miwi sakechi ti ithu na anyutithu tsüdila yasa, nu nza, npvüza, nu ghanyithu tsüdi pi shü thsüa.

⁷Ithu na asahangthu khuya nu anyuti wi atsanqai tsüdi shuya.

⁸“Tsü tsüwi ithu na Amor kadimi keni wi ayyi Jordan Ghaku na nishuwa, Arnon Ghaku na wala Hermon Yikha kecu tsü yaya.

⁹(Hermon Yikha tsüna Sidon nyi na pi Sirion, nu Amor nyi na pi Senir le khiden.)

¹⁰Ithu na Bashan wi kadimi Og yyi tsüdi yaya: yikhami ketijü wi anyunutithu, Gilead nu Bashan yeguthu, wala nishuwa anyunutithu Saleka nu Edrei kecu.”

¹¹(Kadimi Og na Refaim nyi sakhenwa. Ma kamang-nku na alon ma kedi na meter keni nu kesie na meter tagha-mejüu sa, tsü tsüwi kekidegü kenie wina. Tsüna khili Ammon nyi nyunuti Rabbah wi muyaben.)

Jordan Na Nishuwa Hangwa Kesa Mizzathu

(Scs 32.1-42)

¹²“Ithu na ayyi tsü yakeya wi hi ayyi Aroer nyuti na aghawa Arnon Ghaku ketsaki nu Gilead yyishiphon diyyiwa pahan pi anyutithu saghu pi Reuben nu Gad mizzathu cüa.

¹³Hi Gilead tsü pahan nu Bashan wi kadimi Og na kekhang sen keben Argob yegu maben la pi Manasseh mizza gishü pahanthu cüa.” (Bashan tsüna Refaim yyi le khiden.

¹⁴Manasseh mizza wi Jair na Argob yegu maben, tsüna Bashan, wala Geshur nu Maaka ggü kecu tsü khuya. Ma anyuti tsüpi ma nyan cia, nu tsüthu tsüpi khilila Jair nyuthu le khiden.)

¹⁵“Hi Gilead tsüpi Manasseh mizza wi Makhir gei cüa.

¹⁶Nu hi ayyi Gilead na wala Arnon Ghaku kecu tsüpi Reuben nu Gad mizzathu cüa. Mathu ggü acülawa na aghaku tsü non nu aghawa na pahanwa Ammon nyi kemeggü sa keben Jabbok Ghaku.

¹⁷Mathu yyi niduwa na wala Jordan Ghaku cuben, aghawa Galilee Ghajü na cü acülawa Keshü Tssükedone, nu nishuwa na wala Pisga Yikha ccü kecu.

¹⁸ “Tsü tsüwi hi kecükegwe hathu pi mathu cü: ‘Apvüwa ithu Nyiza na ayyi Jordan na nishuwa ha nthu na benyalo nu pi nthu cüdha. Khili nthu aghikesa nyi

kidenya nu kesun pi Israel mizza kepathu kiqa nu mathu na Jordan pvüdhi wala mathu yyi nkaya thsülo.

¹⁹Nthu wubvü, tsanga, nu asahangthu ketan — hi nthu na asahangthu kejon ben kesa chüben — tsüthu pi hi anyutithu pi nthu kecü witsü benla thsülo.

²⁰No Israel nyi kepathu na wala Apvüwa na ayyi pi mathu cü keben Jordan na niduwa witsü Apvüwa na hewi nthu ghen sakechi ti ma mathu ya ciwi ceen npi hangkeya thsü chu mathu kiqalo. Tsaseng wi ccüna nthu na kheneng sen hi ayyi pi nthu kecü wi ha ghoya mehai.’

²¹“Tsaseng wi hi Joshua kecükegwe chi: ‘No Apvüwa n-Nyiza na kadimi ha keni -Sihon nu Og manyi miwi kulikechi tsüdila muyadha; nu ma no wala ayyi nkaya keten nyithu tsüdi miwi tsü makesü saden.

²²Mathu nmessi lalo, kepaghenanye Apvüwa n-Nyiza na nghena mathu ssisaben.’

Mosa ya Kanaan wi Ndu thsü mvula kesa

²³ “Tsü tsüwi hi lebenchi ntsanu khie,

²⁴‘Kekhang ntsa Apvüwa, no sale keben kedi nu amankesa sa tegü ketan pi hi ccücaben kesa hi chüben. Atssan nu ayyi wi acenpvü kesüla no pala kedi kulikechi hati saya nben.

²⁵Apvüwa, hi ya Jordan pvüdhi khhakawa ayyi kemehai, yyishiphon diyyiwa tsikemehai nu Lebanon Yikhathu tsü muya thsülo.’

²⁶“Isala nthu ghen Apvüwa na imiwi aghepvü nu nkina mvu la. Tsüti kesawa nye, ma khi, ‘Tsüna cendha! Ha nkhineng layilo!

²⁷Wala Pisga Yikha shoni wi ki nu acüla, agha, nidu nu nishu ghape keväli chilo. Mehaitsü ghang yalo, kepaghenanye no Jordan pvüdhi waya nben.

²⁸Ma kecükegwethu pi Joshua cülo. Ma kemeshen satezü cü, kepaghenanye ma anyithu ssi wa no ayyi kemuwa tsü nkaya thsüden.’

²⁹“Tsalina ithu na Bathpeor nyuti kaghape yyiketijü witsü ben wa.”

Ayenzhüneng 4

Mosa na Israel Ajühyalo Kekiza

¹Tsaseng wi Mosa na anyithu wi khi, “Hi pi nthu sansi keben ayenthu ha tsüdi nie yalo. isathu nthu na Apvüwa nthu bamyithu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben tsü nkaya nu ciwi hangya mehai.

²Hi ahza pi nthu kecü tsü miwi mangla pi nwwala, nu mangla senbvü nsala. Apvüwa nthu Nyiza na ahza khukechi hi pi nthu kecüthu tsü nie yalo.

³ Nthu ketanla Apvüwa na Peor Yikha wi mangwa sachi khe nthu na muyadha. Ma ciwi Baal kekinyithu tsüdi pathia,

⁴ isala nthu Apvüwa nthu Nyiza wi jühtsentsa sa ketenthu na nansü kecu hangben.

⁵ “Apvüwa iNyiza na hi salo kekiza ti hi ayenthu tsüdi pi nthu sansi cüdha. Nthu na wala ayyi nkaya nu benya keten witsü tsüthu tsüdi nie yalo.

⁶ Tsüthu tsü nie kaketsü sayalo, isathu tsüna nthu na khatila metsa khe pi mizzatenti kepathu ccücaben. Mathu na ayen hathu tsüdi zakeya wi mathu hati khiben, ‘Mizzatenti kedi hawa ha kemetsa nu chüshikeya khatila ben nu!’

⁷ “Mizzatenti kepa wi na di ntsa ben lela, Apvüwa ithu Nyiza na ithu tetsaki keben ti acenpvü kesü mathu na ma nsenthu keyishü wi tetsaki kesa nmi. Ithu na ma kekiqa khie kechi wi ma ithu kiqa cüden.

⁸ Mizzatenti kepa wi di ntsa ben lela, hi ayen ketsatan nansü pi nthu kesansi hati kesa nmi.

⁹ Nthu kiden-kesha yalo! Nthu na hang keben chu nthu nyon pi mangwa muyadha khe tsü mali nben kesa meshenkhu yalo. Tsüpi nthu tsangathu nu nthu tsanga tsangathu kizalo,

¹⁰ tsüna nthu na Sinai Yikha wi Apvüwa nthu Nyiza ketenpen wi kangan tsathang ma hati hi wi kekhi cüki, ‘Anyithu ya saghu nu mehuya thsü. Hi mathu ya hi mangwa khiten khe zaya thsü nu mathu na hang keben chu ijühkekina chüya nu mathu tsangathu sansi pi hi kinyikü yathsüle kesalina.

¹¹ “Nthu na khati wa annikekhu kejang na ayikha keji nu anni na qhe sen atssan wi gi keben ccü wi ngan khe khipi nthu tsangathu kizalo.

¹² Apvüwa na khati nu anni wina nthu ccüneng, nthu na ma ajühkekhi zaya isala ma tsi khati kesa khe mu meya le kesa cüki tsüpi mathu kizalo.

¹³ Ma nthu ssinu cenkethenjüh tsü nie yale kesalina nthu na mangwa nsathu yishü khe pi nthu kizadha — nthu na ma alonpha keni miwi Ayenkhukechithu Tagha zhükechi tsü n-niethu yishü.

¹⁴ Apvüwa na nthu wala ayyi nkaya nu benya keten wi nie keten yenthu tsü, hi tsüdi pi nthu sansi cülo kizale.

Atsikezhü Kekinyi Ghena Kekitsan

¹⁵ “Apvüwa na Sinai Yikha wi anni wina nthu keccüneng wi nthu na ma tsi mangla mu meya. Tsalina nthu ghena kemehaiwa saya metsilo,

¹⁶ nthu ketanla nthu ghena atsikezhü mangla sapi nsamila — tsüna npvüza nyelela nza,

- 17 aghangsa nyelela awa,
- 18 anga nyelela ayyiwi ghapvü ketenthu.
- 19 Nthu mechu pi atssan wi mukeben tsü kinyi nu kekuli nsa thsüla — aghani, asha, nu ghotsithu. Apvüwa nthu Nyiza na anyi kepathu tsüdi yala tsüthu kinyi thsüle khuchidha.
- 20 Isala Ejipt wi mecang keben wina ma khushikeya nyithu tsüna nthu le. Nthu na nansü sa keben hati ma nthu pi ma nyithu sale kesalina nthu ssi shhugho.
- 21 Nthu ghenä Apvüwa nthu Nyiza na imiwi aghepvü nu kishen, nu hi ya Jordan Ghaku pvüdhi sen ma ayyi kemehai pi nthu cü keben witsü ndu thsüle kishen le.
- 22 Hi aghakuwa tsü npvüdhila ayyi hewi shü wa tendha, isala nthu na tsü pvüdhi wa ayyi kemehaiwa witsü benya tendha.
- 23 Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssinu cenkethenjüh tsü nmalila metsilo. Ma ahza khukechi tsü kina nu nthu ghenä atsikezhü mangla nsala,
- 24 kepaghenanye Apvüwa nthu Nyiza na annikeqhe kesü ti; ma anonkemeyen Nyiza.
- 25 “Nthu na ayyi ciwi matsü kesie hang nu atsangathu nu atsa tsangathu muya lela nthu ghenä atsikezhü mangla sapi nsamila metsilo. Hawa ha Apvüwa tuwi nkemehai, nu tsüna ma sapi aghepvü thsüaben.
- 26 Hi nansü atssan nu ayyi cipi nthu ghenä chüza saben, nthu na ijüh nkina lethu, nthu na ayyi ciwi wan nmila ben. Nthu na Jordan pvüdhi wa benyale keben yyiwa witsü matsü kesie hangya nben. Nthu yasatha saben.
- 27 Apvüwa na nthu jügüzighe pi mizzatenti kepathu jawi chi nu ciwi nthu na anyi keu ketan hangyaben.
- 28 Ciwi nthu na anyi kwen pi kesa achan nu alon cenpvüthu, muya nyelela zaya, dsaya nyelela kahanya nketen cenpvüthu tsü kekuli sa waben.
- 29 Ciwi nthu na Apvüwa nthu Nyiza tsü bhaben, nu nthu leben tsüdi sen nu ma bha lethu nthu na ma muyaben.
- 30 Pala hathu ha tsüdi nthu miwi gho nu nthu na agükeccü wi keben witsü nthu na asakhenwa Apvüwa wi wa nu ma jühkina ben.
- 31 Ma nanketizen Nyiza. Ma nthu teshi nyelela nthu yasa nben, nu ma ketanla nthu bamyithu ssinu cenkethenjüh tsü malia nben.
- 32 “Nthu npi kepvügha tsüwi Anyiza na anyi sapi ayyi wi kechi cüki tsü meshen kaketsü sachilo. Ayyi maben wi kina nanlo. Hatu wi pala kedi hati sadha kwe? Anyi pahan na hati kesa zayadha kwe?

³³Nthu na hang keben ti anyi pahan acenpvü kesü na anni wina mathu ccüneng keben zakeya seng wi hangben kwe?

³⁴Apvüwa nthu Nyiza na Ejipt wi nthu ghenä sakechi ti acenpvü kepa wi kesüla leben-jjan nu wa mizzatenti kepa wi anyi pahan khushi pi ma ji saya kwe? Nthu nyon kemu wina ma kekhang kedi nu kezü sen nu kuli; ma adhagha nu aghi sengho, ma azensuthu nu amankesa kuli, nu pala qhethiketen sa thsüa.

³⁵Apvüwa na tsüpi nthu keccüca jügi, ma ketan Anyiza khe kepa wi nmile kesa nthu ya chüya thsüle kesalina.

³⁶Ma nthu ya tangwi ahhai zaya thsü nu ma nthu kecükegwe cüle kesalina; nu ayyi hewi ma nthu ya ma nni kemetha muya thsü, nu ma ciwi na nthu ccüneng.

³⁷Ma nthu bamyithu ketizen ghenä nthu kessiya, nu ma kekhang kedi wina ma ketanla Ejipt wi nthu ssi shhugho.

³⁸Nthu na atujügüwathu ma nthu miwi kediki nu kekhangki mizzatentithu tsü jügüa, ma nthu ssigho nu khili nthu ji sa keben mathu yyi tsüpi nthu cüle kesalina.

³⁹Tsalina nansü nmalila nu meshenyalo: Apvüwa na atssan nu ayyi miwi Anyiza. Ciwi acenpvü kepa wi nmi.

⁴⁰Hi nansü pi nthu cü keben ma yenthu ha tsüdi nieyalo, isalethu nthu nu nthu shicübvüghathu tsüdila mehaiyaben. Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi anuphan nthu ji salo pi nthu cü keben witsü nthu na hangben yaben.”

Jordan na Nishuwa Kuthikeya Nyunutithu

⁴¹ Tsaseng wi Mosa na Jordan Ghaku na nishuwa anyunuti kecheng khupi

⁴²anyi kesü na aghandu nyela ma ghinyi nkenyewa pathimi lethu ciwi bvü wa yazishu benya kemehai sa thsüa. Ma bvü wa anyunuti hathu kesü wi ben wathu ma pi nshü thsülaya mehai.

⁴³Reuben mizza ghenä yyikeshü yikhami ketijü wi Bezer nyunutiwa tsü; Gad mizza ghenä Gilead yyiwi Ramoth; nu Manasseh mizza ghenä Bashan yyiwi Golan na ben.

Anyiza Yenkhukechi Jühtuwa

⁴⁴Mosa na Anyiza yenthu khuchi nu pi Israel nyithu sansi.

⁴⁵⁻⁴⁶Tsüwa tsüna mathu Ejipt wina shhugho Jordan Ghaku na nishuwa yyiketijü, Bethpeor nyuti kaghape wi keben, ma ayen hathu pi mathu cü. Hawa ha kheni Amor nyi kadimi Heshbon nyuti wi kekhang kesenwa Sihon yyi wi. Mosa nu Israel nyithu na Ejipt wina shhugho ma miwi khangya.

⁴⁷Mathu na ma yyi nu Amor nyi kadimi kepa Jordan na nishuwa hang keten Bashan wi kadimi Og yyi la nkaya.

⁴⁸Ayyi hana Arnon Ghaku katen wi Aroer nyuti wina wala aghawa Sirion Yikha, tsüna Hermon Yikha kecu waben.

⁴⁹Tsüna Jordan Ghaku na nishuwa yegu tsüdi wala acülawa Keshü Tssükedone nu nishuwa Pisga Yikha ccü kecu la saghuben.

Ayenzhüneng 5

Ayengkukechithu Tagha

(Bvü 20.1-17)

¹Mosa na Israel nyi tsüdi cighu nu mathu wi khi, “Israel nyithu, hi nansü ayenthu pi nthu cü keben ha tsüdi kinayalo. Tsüthu tsü chüya nu nieya metsilo.

²Sinai Yikha wi Apvüwa ithu Nyiza na cenkethenjüh kesü sa,

³tsüna ithu bamyithu ketan nyela ithu nansü hang kebenthu tsüdila ssinu sa theng.

⁴Ciwi ayikha miwi Apvüwa na anni wina nthu mmi ghangtan ccüneng,

⁵Tsü tsüwi hi nthu nu Apvüwa jüwi ngan nu ma mangwa khi khe pi nthu kiza, kepaghenanye nthu na anni tsü messi nu ayikha miwi nkila. “Apvüwa na khi,

⁶Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu na Ejipt wi nyu nssümagma sa keben wi nthu ssi keshhughowa tsüle.

⁷“Hi ketan khe acenpvü kepa wi nkinyila.

⁸“Nthu ghenatsikezhü mangla nsala, tsüna tangwi, ayyi miwi, atssü wi nyelela ayyi cakhu wi keben tsi ti mangla nsala.

⁹Atsikezhü tuwi kuku nyelela tsü nkinyila, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza nu anonkemeyen Nyiza. Hi kemeten sengho hi nanmeghü ketenthu nu mathu shicübvüghathu abvüye kecheng nu mejü kecu cüden.

¹⁰Isala hi nanketizen pi hi ghali nu iyenthu nie ketenthu abvüye hazar hazar wi lela ccücaden.

¹¹“Nkemehai ghenatsikezhü wi inyan nsenla, kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza, inyan sensa ketenwa metenmesha cüden.

¹²“Sabbath tsathang tsü nieya nu sen methayalo, hi Apvüwa nthu Nyiza, hi nthu kizadha.

¹³Nthu na ghanan tugho jüwi nthu kekuli tsüdi saya,

¹⁴isala tagü ghananwa tsüna kemnan tsathang sametha pi hi wi chidha. Tsü ghanan wi thola kekuli nsala—tsüna nthu, nthu tsangathu, nthu maghathu, nthu sahangthu, nu nthu diyyiwa wi hang keben asangthu sa lela. Nthu maghathu la nthu ti mnan meya thsüthu yishü.

15 Nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa keben, nu hi Apvüwa nthu Nyiza hi kekhang nu kezü wina nthu khushikeya tsü meshenyalo. Tsalina hi nthu na Sabbath tsathang tsü nieyalo nthu kizaben.

16 “ ‘Hi Apvüwa nthu Nyiza na nthu kiza keben ti, nba nu njja kinyikü yalo; isalethu pala tsüdila nthu ghen mehai nu hi ayyi pi nthu cü keben witsü nthu na kesie hangya thsüle kesalina.

17 “ ‘Nyu npathila.

18 “ ‘Keqheza nsala..

19 “ ‘Nghanfüla.

20 “ ‘Milikemesa chüza sen nu njenphon nshunla.

21 “ ‘Nyu keben ntepaghala, nyu wubvü, ma yyi, amaghathu, amesüsi, gadathu, nyelela ma keben katsüha lela ntepaghala.’

22 “Ayenkhukechi hathu ha nthu tsüdila ayikha wi saghu keben wi Apvüwa na pi nthu cü. Ma ahhai misi ntsa nu anni nu akulukeshü kejang wina ajühkekhi wi ayenkhukechi hathu ketan khe kepa wi nkhuchi. Ma tsüthu tsüpi alonpha keni miwi zhüya nu pi hi cü.

Anyithu Kemessiwa

(Bvü 20.18-21)

23 “Ayikha maben wila anni sa nu nthu na kejang wi ihhai zakeya wi nthu mizza wi ccülikesathu nu paghangthu na hi wi gho,

24 nu khi, ‘Apvüwa ithu Nyiza na anni wi ajüh kekhi hhai zakeya wi ma kekhang kedi nu anyankethang pi ithu ccücale. Anyiza na anyi kesü ccüneng lela anyi tsüna hangbenya mehai le kesa ithu na nansü muyadha.

25 Isalethu ithu na mangsale shüya kemehai saneng nu? Qhethiketen kesa nni tsüna ithu yasa ben. Apvüwa ithu Nyiza na ajühkhi pi ithu kekiza tsü zaneng lethu ithu na shü metsi.

26 Anyi kesütanla hankebenwa Anyiza anni wina ajüh kekhi zakeya seng wi hangben kwe?

27 Mosa, kheneng wala Apvüwa ithu Nyiza na kekhijuh tsüdi kina nanlo. Tsaseng wi kheneng gho ma mangwale khi khe pi ithu kizalo. Ithu na tsü kina nu nieben.’

28 “Apvüwa na ha zakeya seng wi ma hi wi kiza, ‘Anyi hathu na mangwale khi khe hi ziyadha, nu mathu na meshon le.

29 Keujüla mathu na keshüthangla hati ketan meshen lethu, hi kinyikü nu hi ayenkhukechi tsüdila nieya, isalethu pala tsüdi wila mathu nu mathu shicübvüghathu ghen anuphanla mehaiyaben.

³⁰Wala mathu nithsüjjen wi ghonenglo kizalo.

³¹Isala Mosa, no hewi hi gweghe benlo, hi iyenkhukechi nu ahza tsüdi pi no cüden. Tsüthu pi anyithu sansi cülo, isanu mathu na hi ayyi pi mathu cü keben witsü tsüthu nieya thsüle kesalina.'

³²"Israel nyithu, Apvüwa nthu Nyiza na nthu kekiza tsüdila sa metsilo. Ma yenthu tsü kesütanla n-niela nsala.

³³Tsüthu tsüdila nieyalo isathu nthu na pala tsüdi wila mehairyaben, isathu nthu na wala ayyi nkaya keten witsü hangki benyale kesalina."

Ayenzhüneng 6

Ayengkukechi Ketiwa

¹"Ayen hathu ha tsüdi Apvüwa nthu Nyiza na hi pi nthu sansi cülo kekiza. Nthu na dula benya keten yyiwi tsüthu tsü nieyalo.

²Nthu na hang keben chu, nthu nu nthu shicübvüghathu na Apvüwa nthu Nyiza kinyikü nu hi pi nthu cü keben ma yenthu ha tsüdi nielo, isathu nthu na ayyi ciwi kesie hangyaben.

³Israel nyithu, tsüthu tsü kina nu nieyalo! Isalethu pala tsüdi wi nthu ghenya mehairyaben, nu Apvüwa ithu bamyithu Nyiza na khishiketheng ti nthu na mizzatenti kekhang kesü saya nu ayyi kinyan nu kemehai witsü hangyaben.

⁴ "Israel, ha meshenyalo! Apvüwa — nu Apvüwa ketan na ithu Nyiza.

⁵Nleben tsüdi, no kahang tsüdi, nu no kezü tsüdi pi Apvüwa n-Nyiza tizenyalo.

⁶Ayengkukechithu hi nansü pi nthu cü keben ha nmalila metsilo.

⁷Tsüthu pi nthu tsangathu sansi. Nthu na ajjen wi donki kebenle alentsen keten wi lela, mnan kebenle kuli keben wi lela tsüthu tsü khibenlo.

⁸Meshenyale kesalina tsüthu pi nthu hacü wi bhenki nu pi nthu tie wi zhüki pvülo.

⁹Tsüthu pi nthu jenka donbvüthu nu ajjen kaghapeng-jenkathu wi zhüki yalo.

Ajüh nkekinathu keyishü ghenya Kekitsan

¹⁰"Apvüwa nthu Nyiza na nthu bamyithu Abraham, Isak, nu Jakob wi khishiketheng ti ma anyunutithu keti nu kemehai nthu na sa nketheng tsüpi nthu cüaden.

¹¹Nthu na pi chi nketheng atsanqai kemehai na ajjen pong benden, nu ciwi nthu na chhü nketheng atssükhangthu, nu nthu na pi yang nketheng kemeshentsse lli nu oliv sankuthu na benben. Apvüwa na nthu ssi wa ayyi ciwi duya nu nthu na nthu kedsamvu tsüdila benya lethu,

- 12** nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa keben wi nthu khushikeyawa Apvüwa tsü nmalila metsilo.
- 13** Apvüwa nthu Nyiza kinyikü, ma ketan kinyi nu ma nyan wina ketan nthu jühkhishi tenlo.
- 14** Acenpvü kepa nthu kevä wi keben nyi cenpvüthu tsü khiela nkinyila.
- 15** Keujüla nthu na acenpvü kepa wi kinyi lethu, Apvüwa ghekepvü na anni ti nthu miwi gho nu nthu yasatha saben, kepaghenanye Apvüwa nthu Nyiza nthu gweghe kebenwa tsüna anonkemeyen Nyiza.
- 16** “Nthu na Massa wi kesa tsüti Apvüwa nthu Nyiza leben npiela.
- 17** Nthu na ma ayenthu pi nthu kecü tsüdila nieya metsilo.
- 18** Apvüwa na mangwa meshen nu mehaile khi khe tsü salo, isalethu pala tsüdi wila nthu ghen mehaiyaben. Apvüwa na nthu bamyithu wi ayyi kemehai khishiketheng tsü nthu na yaya mehai,
- 19** nu ma khishiketheng ti nthu na nthu ghinyithu jügüshi shaben.
- 20** “Matsü ghaketen wi nthu tsangathu na nthu wi kinaben, ‘Mangkesa na Apvüwa ithu Nyiza na ithu ayen hathu tsüdi nieyalo kiza nu?’
- 21** Isalethu mathu wi kizalo, ‘Ithu na Ejipt kadimiwa nssümagha sa keben wi Apvüwa na ma kekhang kedi pi ithu khushiya.
- 22** Ithu na ithu nyon pi ma amankesa nu qhethiketen kuli pi Ejipt nyithu, mathu kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu tsüdi miwi kechi tsü muya.
- 23** Ma Ejipt wina ithu lisha sen shhugho pi ithu bamyithu cüle khishiketheng ti hewi ayyi hapi ithu cüa.
- 24** Isanu Apvüwa ithu Nyiza na ithu ayen hathu tsüdi nieya nu ma kinyikülo ithu kiza. Keujüla ithu na tsüti sa lethu ma keshüthangla ithu mizzatenti hie nu tsü ya mehai kayi yathsüben.
- 25** Keujüla ithu na jühtsentsa sa nu Anyiza na ithu kekiza tsüdi nie lethu ma ithu nenthi saben.’ ”

Ayenzhüneng 7

Apvüwa Nyithu

(Bvü 34.11-16)

- 1** “Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssi wa ayyi nthu na benyale keben witsü chicüben, nu ma ciwi mizzatenti kejon jügüshi shaben. Nthu na atujügüwathu ma nthu miwi ketiki nu kekhangki mizzatenti tagü - Hitti, Girgash, Amor, Kanaan, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu jügüshi cüben.

²Apvüwa nthu Nyiza na anyi hathu pi nthu kekhu wi chi nu nthu na mathu miwi khangya lethu, nthu na mathu tsüdi pi shü thsü nsathu yishü. Mathu ssinu apfüwa sa nyelela mathu nantizenchi nsala.

³Mathu ssinu keyali, nyelela nthu tsangathu ya mathu kesüla meya thsüla.

⁴kepaghenanye isalethu mathu na nthu tsangathu ya Apvüwa nkinyi thsüla ssinu acenpvü kepa wi bvüaben. Isalethu Apvüwa na nthu miwi aghepvü nu nthu yasa cüben.

⁵Tsalina mathu kekinyipen yasa, mathu alon kisheng kemethathu pakhhipaghe, mathu cenpvü nzawa Asherah zensuthu pacha, nu mathu atsikezhüthu tsüpi mecang cülo.

⁶Nthu na Apvüwa nthu Nyiza ji ghena hati salo. Ayyiwi anyi tsüdi jawi na ma nthu kessi pi ma nyi ntsa sayadha.

⁷“Nthu na anyi kepathu miwi ji kayi kesalina Apvüwa na nthu tizen nu nthu kessi meyale; nthu na ayyi wi mizzatenti kizza ntsawa.

⁸Isala Apvüwa na nthu tizen nu ma nthu bamyithu wi khishiketheng tsü nie mvu kesalina le. Tsalina ma ma kekhang kedi pi nthu hangshaya nu nthu na Ejipt kadimiwa nssümagha sa keben wina nthu lisha chicüa.

⁹Apvüwa nthu Nyiza tsü ketan na Anyiza nu ma jühtsentsa satenle kesa meshenyalo. Ma ma cenkethenjühwa tsü nieben, nu ma ghaliki keten pi ma tizen nu ma yenkhukechi nie ketenthu abvüye hazar wi lela ccücaden,

¹⁰isala ma kemeten pi ma nanmeghü ketenthu cü kisütu nben.

¹¹Tsalina khili mangwa pi nthu sansi cüdha khe nieyalo; hi nansü pi nthu kecü ayenthu tsüdi nieyalo.

Jühkekina ghena Kesawegüthu

(Aye 28.1-14)

¹² “Keujüla nthu na ayenkhukechi hathu kina nu jühtsentsa sala tsüthu nieya lethu, Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssinu cenkethenjühwa tsü nieben, nu ma nthu bamyithu wi khishiketheng ti ma ghaliki ketenwa tsüpi nthu ccücaben.

¹³Ma nthu tizen nu sawegü pi nthu cüben, isanu nthu ya ji kayi nu atsanga kejon benya thsüle kesalina; ma sawegü pi nthu lli wi chithu nthu na asu, kisengtssü, nu oliv deli benyaben; nu ma sawegü pi nthu cüthu nthu na amesüsi nu khaghaneni kejon mizzasa yaben. Ma ayyi pi nthu cüle nthu bamyithu wi khishiketheng wi ma kesawegü hathu tsüdi pi nthu cüben.

¹⁴Ayyi wi anyi thola nthu ti kesawegü pvüya nben. Nthu kesütanla ashicü nmi nyelela nthu sahangthu na meju thsüa nben.

¹⁵Kesakinaa tsüdi wi Apvüwa na nthu khweyaben, nu nthu na Ejipt wi sanan kesa tsüti ma khumakhujü nkemehai sengho nthu miwi chi nben, isala ma tsüthu sen wa nthu ghinyithu tsüdi miwi chiaben.

¹⁶Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu kekhang kekhu wi chikesa mizzatentithu tsüdi yasa nu mathu nantizenchi nsala. Mathu cenpvüthu tsü nkinyila, kepaghenanye tsüna nthu ghen aca kesü saben.

¹⁷“Nthu ketanla anyi hathu hana nthu miwi ji kayidha nu nthu na mathu jügüshiya nbenle nkhila.

¹⁸Mathu nmessi lalo; Apvüwa nthu Nyiza na Ejipt kadimiwa nu ma nyithu tsüdi miwi sakechi tsü meshenyalo.

¹⁹Nthu na nthu nyon pi mukeya qhethiketen kesa adhaghathu, zensuthu nu amankesathu, Apvüwa nthu Nyiza na ma kekhang keti nu kezü wina nthu lishachi kecü tsü meshenchilo. Ma Ejipt nyithu yasa kesa tsüti nthu na khili messi keben anyi hathu tsüdila yasa cüben.

²⁰Ma adhaghathu la kesun pi mathu jawi chi nu kuthibvü kesathu lela yasa cüben.

²¹Tsalina anyi hathu nmessi lalo. Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssiden; ma kekhang Nyiza, ma kemessiu le.

²²Nthu na atujügüwathu ma ashishi sala mizzatenti hathu jügüshiaben. Nthu kutitan sa mathu tsüdi jügüshiya nben, kepaghenanye nthu na tsüti sa lethu aghangsathu ji kayi nu nthu ghen a kemessi saben.

²³Apvüwa na nthu ghinyithu pi nthu kekhang kekhu wi chi nu mathu npi keyasakhi chu mathu ya ketizensa thsüaben.

²⁴Ma mathu kadimithu pi nthu kekhang kekhu wi chiaben. Nthu na mathu pathi nu nyu na mathu maliaben. Anyi thola nthu khenya nben, nthu na tsüdi yasaben.

²⁵Mathu tsikezhüthu tsüpi mecanglo. Mathu miwi rükatssü nyelela suna tsü ntepaghala, nu nthu ghen a tsüthu tsü khu meyala. Keujüla nthu na tsüti sa lethu tsüna keshü, kepaghenanye Apvüwa na tsikezhü kekinyi tsü nanmeghüden.

²⁶Tsikezhü hathu ha kesüla sen nu nthu jjen wi nghola, isalethu tsüthu miwi kishen-keshi tsüna nthu miwi ghoaben. Nthu na tsikezhü hathu nanmeghü nu nanqanan nsathu yishü, kepaghenanye tsüthu na Apvüwa kishen-keshi cakhu wi bendha.”

Ayenzhüneng 8

Ayyi Kemehaiwa Tsü Yayaketen

¹“Hi nansü ayenthu pi nthu cü keben ha tsüdila nietsentsa sayalo, isanu nthu na Apvüwa nthu bamyithu wi khishiketheng yyiwa tsü yaya nu ciwi hangya, nu nthu ji kayi yale kesalina.

²Meshenyalo, Apvüwa nthu Nyiza na nthu matsü kesiela ayyikeshü wi amapi jügha keqoedeja keten chuli nthu ssigho, agükeccü kesunchi pi nthu leben pienan, isanu ma nthu na mangwa sa mvuben, nu nthu na ma yenkhukechi tsü nie tenla nye khe chüyale kesalina.

³Ma nthu satemeni nu nthu sapi ghama wa thsüa, nu ma nthu nu nthu bamyithu na kheni la dsa nketen tsse manna pi nthu ya dsaya thsü. Ma anyi na amesa ketan dsa nu hangya nten, isala Apvüwa na kekhi tsüdi miwi benden kesa ha sapi nthu sansi cüle.

⁴Amapi jügha jüwi tsü nthu thsümeni na nqae, nu nthu ccü na npvü.

⁵Aba kesü na ma tsanga sansi keten ti Apvüwa nthu Nyiza na nthu satemeshon nu kemeten pi nthu cüle kesa meshenyalo.

⁶Tsalina Apvüwa na nthu kekiza ti salo; ma yenthu tsü nie nu hang, nu ma kinyikü tenlo.

⁷Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssinu ayyi kemehai kesü wi ghoden — ayyi aghaku nu atssü kebvüpen keben, nu ayinong wi atssübvü shhugho yyiketijü nu yyishiphon wi llewa keben;

⁸awhengsu nu achenha, kemeshentsse bi, khhaghabvü, ahhivvü, oliv, nu anikholi muya keten yyiwi.

⁹Ciwi nthu na ghama nyelela hhatu nben. Alonshithu wi amighetssü na ben, nu nthu yyishiphon wi lezza muyaben.

¹⁰Nthu kedsa mvu tsüdi benya ben, nu Apvüwa nthu Nyiza na ayyi kemehai pi nthu kecü ghena nthu na ma nkesengcha saben.

Apvüwa Malithu keyishü ghena Kekitsanthu

¹¹ “Apvüwa nthu Nyiza tsü nmalila metsilo; hi nansü pi nthu cü keben ma yenthu ha kesüla n-niela nsala.

¹²Nthu na nthu kedsa mvu tsüdi benya nu nthu kahangpen ajjen kemehai saya,

¹³nu nthu na amesüsi nu khaghaneni, nthu na rükatssü nu suna, nu nthu keben kepa wi tsüdi ji kayi benya lethu,

¹⁴nthu na kapvü nu nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa keben wi nthu khushikeya Apvüwa nthu Nyiza tsü nmalila metsilo.

¹⁵Ma nthu ssinu amaghang nkemehai nu ajjüssi keben yyikeshü keti nu qhethiketen kesa wi tsüna shhu. Ma ayyi keqha nu atssü nkemi yyiwi nthu ghena alonshi wi atssü ya lle shhugho thsü.

¹⁶Ma ayyikeshü wi nthu bamyithu na kheni la dsa nketen tsse manna pi nthu ya dsaya thsü. Ma agükeccü kesunchi pi nthu leben pienan, isanu asakhen wi ma pala kemehai sawegü pi nthu cüle kesalina.

¹⁷Tsalina nthu khie wila nthu ketanla nthu kekhang nu kezü wina nthu sapi benyale nmeshenla.

¹⁸Apvüwa nthu Nyiza na ma kekhang pi nthu cü nu benya thsüle kesa meshenyalo. Ma ha sachi kepaghenanye ma nansü kecu wila kheni nthu bamyithu ssinu cenkethenjüh witsü jühtsentsa saben.

¹⁹Khie wila Apvüwa nthu Nyiza tsü mali nu wala acenpvü kepa wi kinyi nu mathu kekuli nsala. Keujüla nthu na tsüti sa lethu, hi nansü nthu kitsanben, nthu yasa cü metsi ben na.

²⁰Nthu na Apvüwa jüh- nkina lethu, nthu na atujügüwathu ma mizzatenti yasa keten tsüti nthu yasa cüben.”

Ayenzhüneng 9

Ajüh nkekina Nyithu

¹“Israel nyithu kinalo! Nthu na nansü Jordan Ghaku pvüdhi wala nthu miwi ketiki nu kekhangki mizzatenti yyiwa tsü yaya tendha. Mathu nyunutithu na ketiti nu akhweti zhüpi atssan cutheng.

²Anyithu na zü nu sie ntsa; mathu na kücanyi, nu anyi thola mathu tuwi ngan nu mathu shunya nben kesa nthu na tsü zayadha.

³Isala nthu khili Apvüwa nthu Nyiza na annikeqhe kesü ti nthu tuwi wa keten muyaden. Nthu na atujügüwathu ma mathu miwi khangya, isanu ma khishiketheng ti wan mathu jügüshi nu yasa cüle kesalina.

⁴“Apvüwa nthu Nyiza na nthu ghena mathu kejügüshi seng wi nthu na ayyi ha keya qo ghena ma nthu ssigho ha yaya thsüle tsüti nkhila. Nyele, anyi hathu ghighena ghena Apvüwa na nthu ghena mathu jügüshia tendha.

⁵Hawa ha nthu na mehahi nu meshon kesa ghena Apvüwa na nthu yala mathu yyi yaya thsü nben. Ma mathu jügüshaden kepaghenanye mathu na ghighena nu ma nthu bamyithu Abraham, Isak, nu Jakob wi khishiketheng tsü sale kesalina.

⁶Nthu na ayyi kemehai ha keya qo ghena Apvüwa na tsüpi nthu cü nbenle kesa chüyalo. Nyele, nthu na lebenkedhu nyile.

⁷“Nthu na ayyikeshü wi khati nu Apvüwa nthu Nyiza sapi aghepvü thsü khe tsü khiela nmalila. Nthu na Ejipt keteshi ghanan nten na gho nansü hewi kecu nthu na ma matangla shunle.

⁸Sinai Yikha wi lela nthu na Apvüwa sapi aghepvü thsüa — nthu yasaya kemehai kecu wi aghepvü.

⁹Hi ayikha wi kila Apvüwa na nthu ssinu cenkethenjüh pi alonpha keni miwi zhüketheng tsü khuyale sa. Hi ciwi aghaja nu ghanan jügha ben nu mangla ndsajjü.

¹⁰Tsaseng wi Apvüwa na nthu ayikha wi keben ghanan wi ma anni wina mangwa pi nthu kiza khe ma kwen pi alonpha keni miwi zhüki ketheng tsüpi hi cü.

¹¹Anle, aghaja nu ghanan jügha seng wi Apvüwa na ma cenkethenjüh pi alonpha keni miwi zhüketheng tsüpi hi cüle.

¹²“Isanu Apvüwa na hi wi khi, ‘Ayikha wina wan cülo, kepaghenanye n-nyithu, no Ejipt wina ssi keshhughothu na meghangmeghe nu nkemehai sadha. Mathu na hi mathu mangwa salo kiza khe ciwi na khapeghedha, nu mathu na mathu ghenatsikezhü kesü sayadha.’

¹³“Palah Apvüwa na hi wi khi, ‘Anyi hathu ha khatila leben-dhu khe hi chüben.

¹⁴Hi nkhenla yilo. Hi anyi thola mathu meshen meya thsüla le kesalina mathu yasa piaden. Tsaseng wi ccüna hi no sapi mathu miwi kediki nu kekhangki mizzatenti kesü bawa saya thsüden.’

¹⁵“Tsalina hi khapegheya nu cenkethenjüh pi alonpha keni miwi zhüketheng tsü sen nu ayikha wina cü. Ayikha wi annikeqhe na shhughoben.

¹⁶Nthu na Apvüwa nthu Nyiza ayenkhukechi pi nthu kecü tsü n-niela kesa hi muya, nu nthu na amighe pi nthu ghenatsü zza asüpon kesü tsizhüya nu ma tuwi samidha.

¹⁷Tsalina ciwi nthu tuwi hi alonpha keni tsüpi ayyiwi khalachi nu kecencha zighe.

¹⁸Tsaseng wi hi kheneng Apvüwa tuwi aghaja nu ghanan jügha nkhwencadu nu mangla ndsajjüla sa. Hi hati sa, kepaghenanye nthu na Apvüwa tuwi sami nu ma sapi aghepvü thsü kesalina.

¹⁹Hi Apvüwa ghekepvü tsü messi, kepaghenanye ma aghepvü ntsa pi nthu yasale kesalina; isala Apvüwa na kheneng ihhai kina chicü.

²⁰Apvüwa na Aaron miwi la aghepvü ntsa sa nu ma pathiale sa, tsalina hi Aaron ghenatsü la kekhe sa.

- ²¹Hi nthu na amighe pi amesü zza asüpon sa ketheng kesami tsanqai tsü khuya nu tsüpi anni wi khalachia. Tsaseng wi hi tsüpi ayyiwi kecencha zighe nu pacha pi ayyinikhu sathsüa, nu tsüpi ayikha wina lle dugho keben akuza wi khalachia.
- ²²“Nthu na Taberah, Massa, nu Kibroth Hattaava wi keben wi la Apvüwa nthu Nyiza sapi aghepvü thsüa.
- ²³Nu ma Kadesh Barnea wi ahza pi nthu cü nu wala ma ayyi pi nthu cü kebenwa tsü yayalo kesun kechi wi nthu na ma matangla shun; nthu na ma n-nondi nu ma jüh nkinala.
- ²⁴Hi nthu chükeya ghanan nten na nthu na Apvüwa matang nu ma shun ghoben.
- ²⁵“Tsalina hi Apvüwa tuwi aghaja nu ghanan jügha nkhwendu, kepaghenanye ma nthu yasale kidenya kesa hi chüya kesalina.
- ²⁶Nu hi kekhe sa, ‘Kekhang ntsa Apvüwa, no kekhang nu kezü wina Ejipt wi khushiya nu ssi keshhugho n-nyithu tsü meyasa lalo.
- ²⁷Nmaghathu Abraham, Isak, nu Jakob meshenchi, nu anyi hathu lebenkedhu, gheshighena, nu mathu kesami tsü nmeshen lalo.
- ²⁸Nyelethu, Ejipt nyithu na no n-nyithu ssinu no khipi mathu cü ketheng yyiwi tsü wa meya ladha le khiben. No n-nyithu nankemeghü ghen mathu ssishhula ayyikeshü wi pathiale sale mathu na tsüti khiben.
- ²⁹Isala, anyi hathu ha no pi n-nyithu sayale kesalina kessikeya nu no kedi kekhang nu kezü wina Ejipt wi mathu ssi shhughole.’ ”

Ayenzhüneng 10

Mosa na Kheneng Ayenkhukeyithu Mukeya (Bvü 34.1-10)

- ¹“Tsaseng wi Apvüwa na hi kiza, ‘Hatu wi ti alonpha keni pakhiya nu pi tsü non wi chile kesa ghen akhitson kesü saya. Ayikha miwi hi wi kegholo,
- ²isathu hi no kheni pakhi kesa miwi kezhü ti alonpha keni miwi zhüki cüden, nu no tsüpi akhitson non wi chiyalo.’
- ³“Tsalina hi akakia chan pi akhitson kesü cüya nu hhatu wi ti kesa alonpha keni hahya, nu tsü sen ayikha wi ki.
- ⁴Apvüwa na kheni ma kezhü tsü makesü, nthu na ayikha wi saghukeben ma anni wina kekhi Ayenkhukeyithu Tagha pi nthu kecü tsüpi alonpha keni miwi zhüchi. Apvüwa na alonpha keni tsüpi hi cü,
- ⁵nu hi khapegheya nu ayikha wina cüa. Isanu Apvüwa na kekhi ti hi tsü keni pi akhitson hi cü ketheng witsü chiya — nu tsüna anuphanla ciwi ben wa.”

⁶ (Israel nyithu na Jaakan nyithu tssükhang wina apen ketsen sen nu Mosera wi wa. Aaron na ciwi shü nu pi vhüa, nu ma tsa Eleazar na ma kutisa keqhaikediswa saya.

⁷Mathu ciwi na Gudgoda wi wa nu tsaseng atssükhang kesü atssü keben Jotbatha wi wa.

⁸Ci ayikha wi Apvüwa na Levi mizza nyi pi keqhaikedithu sa nu ma kekuli sa, nu Cenketenjuh Khitson kenonccathu, nu ma nyan wina kesawegü kekhiethu sa thsü. Nu hathu hana khilila mathu kekuli.

⁹Tsalina Levi mizza na amizza kepathu ti mathu shei ayyi mu meya; mathu ghenah kemehaiwa lethu Apvüwa nthu Nyiza na khishiketheng ti mathu na Apvüwa ghenah keqhaikedithu kesa tsüle.)

¹⁰ “Hi kheni kesa ti aghaja nu ghanan jügha ayikha wi ben wa. Apvüwa na kheneng ihhai kina chicü nu nthu yasa ntenle sa.

¹¹Tsaseng wi ma nthu ya ma ayyi pi nthu bamyithu cüle khishiketheng tsü yaya thsüle kesalina hi nthu ssinu walo kiza.

Anyiza Na Mangwa Khieben

¹²“Israel nyithu, khili Apvüwa nthu Nyiza na nthu wi mangwa khieben khe kina chilo; Apvüwa kinyikü nu ma kekhi tsüdila salo. Ma tizen, nthu leben tsüdi pi ma kekuli sa,

¹³nu ma yenthu tsüdila nie tenlo. Hi nansü nthu ghenah kekiyi tsüthu pi nthu cüben.

¹⁴Atssan kemisi ntsathu lela, ayyi nu ciwi keben tsüdila Apvüwa ji.

¹⁵Isala Apvüwa nthu bamyithu nanketizen na khang mtsü kesalina ma anyi kepathu miwi nthu kessiyale, nu nthu na khilila ma kessikeya nyithu saben.

¹⁶Tsalina nthu khili nten na Apvüwa jühkina nu leben-dhu nbenla yilo.

¹⁷Apvüwa nthu Nyiza hana acenpvü tsüdi nu kekhang tsüdi miwi khangki. Ma khang nu di kesalina ma jühkina qole. Ma nyu nankepapa sa nten, nu alaa la ya nten.

¹⁸Ma maghamaghangthu nu denyilethu nanketizen cü metsiden; nu ma asang na ithu jawi hang ketenthu tsü tizen, nu kedsakejü nu athsümeni pi mathu cüden.

¹⁹Tsalina asangthu tizenlo, kepaghenanye nthu la kuti tsüwi Ejipt wi asangthu sale.

²⁰Apvüwa nthu Nyiza tsü kinyikü nu ma ketan kinyilo. Ma wi jühtsentsa sa nu ma nyan wi ketan nthu na kekhishithu salo.

²¹Ma senglo — ma nthu Nyiza, nu nthu nyon pi ma nthu ghen a kedi nu amankesa kulikechi muyadha.

²²Nthu bamyithu na Ejipt wi kewa tsüwi mathu na anyi achentagü ketan. Isala Apvüwa nthu Nyiza na khili tsü nthu sapi tangwi ghotsithu keji ti sa cüdha.”

Ayenzhüneng 11

Apvüwa Kekhangkedi

¹“Apvüwa nthu Nyiza tsü tizen nu keshüthangla ma yenthu tsüdila nie tenlo.

²Nthu nansü nthu kahang wi Apvüwa cüki chükeya ha meshenyalo. Tsüwa tsüna nthu na sakenan khe nthu tsangathu na nyele. Nthu na Apvüwa kedi, ma kekhang, ma kezü,

³nu ma amankesa kekuli muyadha. Nthu na ma Ejipt kadimiwa nu ma diyyiwa tsüdi miwi mangwa sachi khe tsü la muyadha.

⁴Ma khati nu Ejipt süpahizi na goru nu gorugarithu ssinu nthu jügü kagha wi tsüthu pi Kenmie Tssükedone wi meyanthi thsü khe nthu na tsü muyadha.

⁵Nthu na gho hewi npi kecu wi Apvüwa na ayyikeshü wi nthu ghen a mangwa sachi khe muyadha.

⁶Ma Reuben mizza wi Eliab tsathu Dathan nu Abiram manyi miwi mangwa sachi khe tsü meshen neng chilo. Anyi tsüdi tuwi na ayyi na qankhhi nu manyi pi manyi theghithu, manyi nithsüjjen, manyi maghathu, nu manyi sahangthu tsüdi gweghe mejia.

⁷Apvüwa na pala kedi hathu sakechi tsüdila nthu na muyadhale.

Khishiketheng Yyi wi Kesawegüthu

⁸“Hi nansü pi nthu kekiza ha tsüdila nieyalo. Isalethu nthu na aghaku pvüdhi wa nthu na duyale kebenwa ayyi tsü yaya mehai.

⁹Apvüwa na ayyi kemehai nu kinyan pi nthu bamyithu nu mathu shicübvüghathu cüle khishiketheng witsü nthu na matsü kesiel a hangya mehai.

¹⁰Nthu na wala yaya keten yyiwa tsüna kheni nthu kahangpen Ejipt yyi tsüti nyele. Ciwi nthu na allica lethu, nthu na agüccüla atssü hhipi alli wi chi;

¹¹isala ayyi nthu na wale kebenwa yyi tsüna ayikha, nu yyiketijü, atsankegho tssüna ten benden.

¹²Apvüwa nthu Nyiza na ayyi ha noncca nu amapi chuli tsü hieben.

¹³“Tsalina hi nansü ayenkhukechi pi nthu cü keben ha nieyalo; nthu leben tsüdi pi Apvüwa nthu Nyiza cü nu ma kekuli salo.

- 14** Nthu na tsüti sa lethu, ma matsü wina vvüthimeyi nu leghe wi atsankegho kesunchi cüben, isanu nthu na asu, kisengtssü, nu oliv deli,
- 15** nu nthu sahang ghen aghangthu benya thsüben. Nthu na nsenthu keyishü kedsakejjü tsüdila benyaben.
- 16** Apvüwa wina nthu ssideja sen wa acenpvü kepa wi kinyi nu kekuli nsa thsüle kesalina kiden-kesha yalo.
- 17** Nthu na tsüti sa lethu Apvüwa na nthu miwi aghepvü ben. Ma atsan ya ngho thsüla nu nthu yyi na keqha pi yangdsaketenthu mangla shigü meya thsüla shaben. Isalethu tsüna ayyi kemehai ma pi nthu cüben lela nthu na ciwi wan shüaben.
- 18** “Ayenkukechi hathu ha meshen nu ghali tenlo. Meshenyale kesalina tsüthu pi nthu hahcü wi bhenki nu pi nthu tie wi zhüki pvülo.
- 19** Tsüthu pi nthu tsangathu sansilo. Nthu na ajen wi donki kebenle alentsenten lela, nthu na mnan kebenle kuli keben wi lela tsüthu cüki khibenlo.
- 20** Tsüthu pi ajenka donbvüthu nu ajen kaghapeng jenkatu wi zhükiyallo.
- 21** Isalethu nthu nu nthu tsangathu na Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu bamyithu cüle khishiketheng yyiwi tsü matsü kesiela hangya ben. Atsan na ayyi miwi keben chu nthu na ciwi hangyaben.
- 22** “Hi nthu kekiza tsüdila nie kaketsü sayalo; Apvüwa nthu Nyiza tsü tizen, ma kekhi tsüdila sa, nu ma wi jühtsentsa salo.
- 23** Isalethu nthu na atujügüwathu ma mizzatenti hathu tsüdi jügüshi, nu nthu na nthu miwi ketiki nu kekhangki mizzatentithu yyi tsü yayaben.
- 24** Nthu na nnikeben ayyi tsüdi nthu ji saben. Nthu yyi na acülawa ayyikeshü na wala aghawa Lebanon Yikha kecu, nu nishuwa Euftrat Ghaku na wala niduwa Mediterranean Tssükedone kecu saben.
- 25** Nthu na khathansha ayyi ciwi waya khe Apvüwa nthu Nyiza na khishiketheng ti anyithu sapi nthu messi thsüaben, nu thola nthu khenya nben.
- 26** “Hi nansü kesawegü nu kishen-keshi kessi kepapa saya kemehai pi nthu tuwi chi keben ha kessi yalo—
- 27** keujüla nthu na Apvüwa nthu Nyiza yenkhukechi tsü nie lethu, hi nansü pi nthu cü kebenwa ha kesawegü;
- 28** isala keujüla nthu na ayenkukechi hathu n-niela khapeghe sen nthu na kheni kinyi nketen acenpvü kepa wi kinyi wa lethu, tsüna kishen-keshi saben.
- 29** Apvüwa na khathansha wi nthu ssinu nthu na yaya keten yyiwi tsü ghoya khe nthu na Gerizin Yikha wi kesawegü nu Ebal Yikha wi kishen-keshi pi thangchilo.

³⁰(Ayikha ha keni hana Jordan Ghaku na niduwa Kanaan nyithu na Jordan yyiketijü wi hang keten yyiwi tsü ben. Tsüthu tsüna niduwa, Gilgal nyuti kete wi Moreh ji achanton kemethawa tsüna kesie wi nye.)

³¹Nthu na Jordan Ghaku pvüdhü wa Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu cü keben ayyiwa tsü yaya tendha. Nthu na tsü yaya nu ciwi benya lethu,

³²hi nansü pi nthu cü keben ayenthu ha tsüdi nieya metsilo.”

Ayenzhüneng 12

Kekinyipen Kesü

¹“Ayen hathu ha nthu na Apvüwa nthu bamyithu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben wi hang keben chu nieben. Tsüthu kina chilo!

²Nthu na wala ayyi nkaya keten witsü anyithu na ayikha kemisi, yyishiphon, nu achanton cakhu wi mathu cenpvü kekinyipen tsü tsüdila yasalo.

³Mathu kekinyipenthu pasha nu mathu lonkemetha kisheng tsü pacha-paghe cülo. Mathu na khiela apen ciwi kekinyi nsa neng thsüle kesalina mathu cenpvü nzawa Asherah zensu tsikezhüthu tsü whengshi pi mecanglo.

⁴“Anyi hathu na mathu cenpvü kekinyi tsüti Apvüwa nthu Nyiza nkinyila.

⁵Nthu mizza tsüdi yyiwi Apvüwa na apen kesü kessi pi anyithu ma tuwi gho ma kinyi thsüben.

⁶Ciwi na ahhanshathu pi mecang ketenthu tsü nu nthu hhansha kepathu gishü tagha wi kesü nu nthu kekinyi, Apvüwa wi khishiketheng nthu ju, nthu kenen wina kekinyi, nu nthu mesüsi nu khaghaneni zza tssütsethu pi kekinyi saben.

⁷Ciwi Apvüwa nthu Nyiza na sawegü pi nthu kecüwa tuwi nthu nu nthu theghithu na nthu kekuli ghena pala kemehai dsa nu anonkwen yaben.

⁸“Tsü tsüna gho lethu nthu na kheni sa kegho ti sayishü. Nansü kecu nthu na nthu kenen wi kinyi ghoben,

⁹kepaghenanye nthu na wala cca hangya keten pen Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü npi duya.

¹⁰Nthu na Jordan Ghaku pvüdhü waya lethu, Apvüwa na nthu ya ayyi tsü yaya nu ciwi hangya thsüaben. Ma nthu ya ciwi nthu ghinyithu tuwi yazishu nu cca hangya thsüaben.

¹¹Apvüwa na ma kinyilo kesa apen kesütan kessi yaben, nu ciwi hi mangwa sen gholo khie khe nthu na tsüdi sen nu ma wi ghoben: tsüna nthu na ahhanshathu pi mecang ketenthu tsü nu nthu hhansha kepathu, gishü tagha wi kesü, nu nthu kekinyi, nu Apvüwa wi khishiketheng nthu ju kemehai.

¹²Ciwi nthu tsangathu, nthu maghathu, nthu nyuti wi hang keten Levi nyithu gweghe Apvüwa tuwi anonghelo; Levi nyithu na mathu ji ayyi nmile kesa meshenyalo.

¹³Nthu ketanla ahhansha kesa pen kessi nu ciwi nkinyila.

¹⁴Apvüwa na nthu mizza kesü yyiwi kessikeya pen wi ketan nthu na kekinyi nsathu yishü. Ciwi ketan nthu na ahhansha pi mecang ketenthu nu hi nthu kekiza kepathu tsüdi salo.

¹⁵“Isala nthu na kahang pen kahe wi lela nthu kemeshen sala nthu sahangthu pathi dsaya mehai. Apvüwa na khaju pi nthu cü khe nthu na tsü dsaya mehai. Nthu tsüdila keccüna wi metha le nmetha lela nthu na ameshü nyelela amejü sa kedsa ti tsüthu dsaya mehai.

¹⁶Isala nthu na tsüthu jju ndsala; nthu na tsüpi ayyiwi atssü ti keji thsü nsathu yishü.

¹⁷Nthu na khiewa hang khe apen ciwi nthu na kekinyi sapi Apvüwa kecü tsse tsü ndsala; tsüti nthu na asu gishü tagha wi kesü, kisengtssü, oliv deli, nyelela nthu mesüsi nu khaghaneni zsa tssütsethu, nthu na Apvüwa wi khishiketheng ju, nthu kenen wi kekinyi, nyelela kekinyi kepathu tsse kesüla ndsala.

¹⁸Nthu nu nthu tsangathu, nthu maghathu nu nthu nyuti wi hang keben Levi nyithu gweghe nu Apvüwa nthu Nyiza na ma kinyilo kesa apen kesü kessikeya witsü Apvüwa nthu Nyiza tuwi ketan kekinyi tsse tsü dsaben. Nthu na ciwi nthu kuliketheng tsüdi miwi anongheben.

¹⁹Nthu na nthu yyiwi hang keben chu Levi nyithu tsüla nmalila metsilo.

²⁰“Khathansha wi Apvüwa nthu Nyiza na ma khishiketheng ti nthu yyi sapi tisie kayi cü khe nthu na khathansha wi asa dsa mvu khe dsayaben.

²¹Kejüla kekinyipen kesü tsüna alen kesie wi lethu, nthu na kusi asa dsa mvu khe Apvüwa na pi nthu kecü amesüsi nu khaghaneni kesü le kesü lela pathi nu hi nthu kekiza jjen wi tsü dsaya mehai.

²²Anyi kesü le kesü lela keccüna wi methale nmetha lela ma ameshü nyelela amejü sa kedsa ti tsü dsaya mehai.

²³Ajju na asa wi keben tsü ndsala. Kepaghenanye kahangli na ajju wi ben, tsalina nthu na kahangli pi asa gweghe dsa yishü.

²⁴Ajju pi atsse ti nsala, isala tsüpi ayyiwi atssü ti keji thsülo.

²⁵Kejüla nthu na ma yenkhukechi tsü nie lethu Apvüwa na ma nenben, nu pala tsüdi wi nthu nu nthu shicübvüghathu ghen mehaiben.

²⁶Nthu na Apvüwa wi khishiketheng nthu kekinyi nu ajuthu tsü khusen nu kekinyipen kesü witsü walo.

²⁷Ciwi ahanshathu sapi Apvüwa kekinyipen wi mecangtha sa keten kekinyi salo. Ahanshathu sa nu nthu na asa dsa nu ajjü pi kekinyipen kekighü kekinyi tsü la sachi.

²⁸Hi nthu kekiza tsüdila saya lethu pala tsüdi wi anuphanla nthu nu nthu shicübvüghathu ghenahaiyaben, kepaghenanye nthu na kemeshonwa nu Apvüwa nthu Nyiza kenenwa tsü saben.

Atsikezhü Kekinyi ghenahai Kekitsan

²⁹“Nthu na mizzatentithu yyi nka wathu Apvüwa nthu Nyiza na mathu yasa cüben, nu nthu na tsü yaya nu ciwi ben waben.

³⁰Apvüwa na mizzatenti hathu keyasa seng wi nthu na mathu keccüna kekuli tsü n-niela metsilo, kepaghenanye tsüna keshü saben. Mathu na khati nu mathu cenpvü kinyi khe nthu la tsü makesü sa kinyile kesalina tsü chüyale nsala.

³¹Mathu na mathu cenpvüthu kekinyi yen tsüti nthu Apvüwa nthu Nyiza kinyile nsala, kepaghenanye mathu na mathu cenpvüthu kekinyi wi pala nankiqanan kekuli Apvüwa na nanmeghü ketenthu tsüdi saden. Mathu na mathu tsangathu lela pi mathu kekinyipen anni wi ahansha saden.”

³² Hi nthu kekiza tsüdila salo; ciwi gilli nyelela nkecen mangla nsala.

Ayenzhüneng 13

¹“Atusenjüh-kechü nyelela aman khikemili nyi kesü na azensu nyelela amankesa khishichiya mehai,

²nthu ssi wa nthu na kheni kinyi nketen cenpvü kepa wi kekuli sa nu kinyi thsüle kesalina. Ma khishikechi tsüna ntsakhiwa sa lela,

³ma jüh nkina lalo. Apvüwa nthu Nyiza na nthu na nthu leben tsüdi pi Apvüwa tizen tenla nye khe nthu leben piananle kesalina ma senben.

⁴Apvüwa nie nu ma kinyikü, ma jühkina nu ma yenkhukechi tsü nieya; ma kinyi nu ma wi jühtsentsa salo.

⁵Isala aman khikemili nyi nu atusenjüh-kechü kesüle kesü lela nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa keben wi nthu kekashakeyawa Apvüwa tsü matang shunlo nthu kiza lethu ma pi shü thsülo. Anyi hati kesa ha nkemehai, Apvüwa na nthu kahang kemehai wi hanglo kekiza wi tsüna nthu ssi bvüale saden. Nthu na nkemehai ha wina bvüyale kesalina ma pi shü thsü nsathu yishü.

⁶“Ncünüyu, ntsa, n-nga, no kenenwa nwubvü nyelela npvüshang kemehaiwa lela kuthila no khitenong pi acenpvü kepa wi kheni nthu bamyithu nu nthu na kinyi nkegho cenpvü kinyi thsüben.

⁷Mathu meshu kesü na no khitenong pi anyithu no tetsaki nyelela temeja wi hang ketenthu cenpvüthu kinyi thsüben.

⁸Isala ma kekhu wi ndula, ma jüh nkinala. Ma tizen nyelela nantizen nchila, nu ma shü nkuthila.

⁹Ma pathilo! Alon pi ma kecen tegülo, nu tsaseng wi anyi tsüdila alon pi ma kecen thsülo.

¹⁰Alon pi ma kecenthilo! Ma nthu na Ejipt wi nyu nssümagma sa keben wi nthu kekasha keyawa Apvüwa nthu Nyiza wina nthu ssi bvüale sa kesalina.

¹¹Tsaseng wi Israel nyi tsüdila mangwa khati sadha khe zayaben; mathu na messi nu anyi kesüla hati nkemehai nsa nengdha.

¹²“Nthu na Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu kecü nyunutithu wi hang keben wi

¹³nthu mizzatenti wi mangla nkenye nyi pahan na anyunuti wina anyithu ssi wa nthu na hatu wi kinyi nketen cenpvüthu kinyi thsüle kesa nthu na zayaben.

¹⁴Keujüla nthu na ajühjüwa hati zaya lethu, kekaketsü sa kina nanlo; nu ntsakhiwa pala nkemehai tsüti sabenla lethu,

¹⁵anyuti ciwi kahang anyithu nu mathu sahangthu tsüdila pathilo. Anyuti tsüwa tsü yasatha salo.

¹⁶Anyi ciwi kahangthu keben tsüdi saghu sengho anyuti non wi saghuya. Tsaseng wi anyuti tsüwa nu ciwi keben tsüdi mecang pi Apvüwa nthu Nyiza wi kekinyi salo. Anuphanla tsü yisha pia nu khiela tsü nsa neng lalo.

¹⁷Yasa kesauthu tsü mangla pi nthu ghenla nthengla, isalethu, Apvüwa na aghekepvü wi khapeghe nu nthu nantizen chicüben. Ma nthu nantizen cü nu ma nthu bamyithu wi khishiketheng ti nthu sapi anyi ji kayi ntsa yathsüaben.

¹⁸Keujüla nthu na ma yenkhukechithu hi nansü pi nthu cü keben tsüdi nie nu Apvüwa nthu Nyiza tuwi ketsatanwa tsü sa lethu.”

Ayenzhüneng 14

Anonke-ü wi Saketenthu Kekhen

¹“Nthu na Apvüwa nthu Nyiza nyithu. Tsalina nthu na nyu keshü wi anongü lethu, anyi kepathu na sa keten ti, nthu gwo handhi nyelela ali atu wiwa whi tsüti nsala.

²Nthu na Apvüwa nthu Nyiza ji; ma ayyiwi hang keben anyithu jawi nthu kessi pi ma nyithu sayadha.

Kemetha nu Nkemetha Sahangthu

(Lev 11.1-47)

- ³“Apvüwa na nmethale khishi kesathu tsü mangla ndsala.
- ⁴Nthu na asahang hathu ha dsaya mehai: amesüsi, khaghaneni, aneni,
- ⁵ameshü, amejü, adaqhe, nyelela aghang khaghaneni,
- ⁶asahang katsüha lela ma ccümezen gizighe nu ma tsse dekeshi pi dsa ketenthu sa lela.
- ⁷Isala asahang ma ccümezen n-gizighe nu ma tsse dekeshi pi dsa nketenthu kesüla ndsala. Nthu na sunsiesa, lishüsa nu amekhiethu tsü ndsala. Tsüthu tsüna nmetha; tsüthu na atsse dekeshi dsaden, isala ccümezen n-gizighe.
- ⁸Avü sa ndsala. Tsüthu tsüna nmetha, tsüthu na accümezen gizighe isala atsse dekeshi dsa nten. Asahang hathu ha ndsala nyelela tsüthu gwo la nkidhenla.
- ⁹“Nthu na anga ma gisha nu ma kü keben katsüha lela dsaya mehai,
- ¹⁰isala atssü wi hang keten sa katsüha lela ma gisha nu ma kü nkemi tsü ndsala; tsüthu tsüna nthu ghenla nmethale.
- ¹¹“Nthu na awa kemethathu kesüle kesü lela dsaya mehai.
- ¹²⁻¹⁸Isala nthu na awa hathu ha ndsala: amumu, accüpvü, cencüggü, amuli; abipvü, kamang kemcüwa, aduwe; awaja kediwa; atssüwa, apang-kesiewa, accü kesiewa, aduku kepvüwa, awen wa; ntsughu, nu ahola.
- ¹⁹Pala ghei ma gisha kepvü tsüdila nmetha; tsüthu ndsala.
- ²⁰Nthu na pala ghei kemetha katsüha lela dsaya mehai.
- ²¹ “Asahang katsüha lela ma ketanla keshü sa tsü ndsala. Asang nthu jawi hang kebenthu ya tsü dsa thsü, nyelela nthu na pi mathu wi jeüya mehai. Isala nthu na kemetha nyi, Apvüwa nthu Nyiza ji, nthu na ma nyithu. “Khaghaneni nyelela aneni zza nituketen tsü npathi dsala.

Gishü Tagha Wi Kesü Ghena Ayenwa

- ²² “Amapi kaghapengla nthu na alli wi mukeya tsüdi gishü tagha wi kesü tsü khushilo.
- ²³Isanu Apvüwa nthu Nyiza kekinyi ghenla apen kesü kessi ketheng witsü wa; nu ciwi ma tuwi nthu ji gishü tagha wi kesü asu, kisengtssü, nu oliv deli, nu nthu mesüsi nu khaghaneni tssütsewa tsü dsaben. Ha salo isathu nthu na keshüthangla Apvüwa nthu Nyiza kekinyikü yen chüyaben.
- ²⁴Keujüla kekinyipen tsüna nthu jjen na alen kesie wi kesalina Apvüwa na sawegü pi nthu kecü wi mukeya gishü tagha wi kesü tsü pvü nu wa meya lethu, hati salo:
- ²⁵Nthu na mukeya tsüpi jeüya nu apisa tsü khusen nu kekinyipen kesü witsü wa.

²⁶Nu tsüpi nthu na mangwa samvu ben khe saya — amesü nu aneni sa, kisengtssü, kisengtssü kekhang — nu ciwi Apvüwa nthu Nyiza tuwi nthu nu nthu theghithu na tsü dsa nu anonghethi salo.

²⁷“Nthu nyunuti wi hang keben Levi nyithu tsü nmalila; mathu na keben-keyeng nmi.

²⁸Amapi kecheng cheng kaghapen nthu na yangdsaketen gishü tagha wi kesü tsüdi sengho nthu nyunutithu wi saghu thenglo.

²⁹Atsse hawa ha Levi nyithu ghenä, mathu na keben-keyeng nkemi lina, nu asangthu, amaghathu, nu denyile nthu nyunuti wi hang ketenthu ghenä. Mathu na gho mathu nsenthu keyishü tsüdi muyaben. Ha salo, isalethu, Apvüwa nthu Nyiza na nthu kekuli tsüdi wi sawegü cüben.”

Ayenzhüneng 15

Amapi Tagüwa

(Lev 25.1-7)

¹“Amapi tagü kecen kaghapen wi nyu nthu men pvü keben tsü teshi pi cüaben.

²Hatinu tsü saben: Anyi kesüle kesü lela apisa pi no Israel nyi nna thsü ketheng amenkepvü tsü teshi pi cülo; ma tsü khunengyale sayishü; Apvüwa na ma ketanla amenkepvü tsü teshi pi cüd hale khishidha.

³Nthu na asang kesü wi n-menkepvü tsü khunengya mehai, isala nthu ketanla nthu nyi wi amenkepvü tsü yaneng yishü.

⁴Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü sawegü pi nthu cüben. Nthu nyi kesüla ketha-u sa nben,

⁵keujüla nthu na ma jühkina nu hi nansü pi nthu kiza keben tsüdi nie kaketsü sa lethu.

⁶Apvüwa na ma khishiketheng ti sawegü pi nthu cüben. Nthu na apisa pi mizzatenti kejon nna thsüben, isala nthu na nyu wi mangla nna nben; nthu na mizzatenti kejon miwi kekhang senben, isala mizzatenti kesüla nthu miwi kekhang sen nben.

⁷ “Keujüla Apvüwa nthu Nyiza na anyutithu pi nthu cü keben wi no Israel nyi kesü na hhatu ben lethu, apvü-nmenela nu ma nkiqa mvu nsala.

⁸Tsüti kesawa nye, mohho ntsa nu ma nsenthu keyishü ju pi ma nna thsülo.

⁹Amenkepvü teshi pi cüaketen mapi tetsaki kesa ghenä pala pi ma n-nna thsü mvu nsala. Kemeshen nkemehai hati ya nthu leben wi ndugho thsüla. Keujüla nthu pala pi ma n-nna thsü mvula, ma Apvüwa wi nthu shunla maghachi lethu, kesazzi tsüpi nthu miwi chiaben.

10 Ma men nsala nu apvü-nmenela pi ma cülo, isathu Apvüwa na nthu kekuli tsüdi wi sawegü cüben.

11 Ciwi Israel nyithu jawi keshüthangla pahan na hhatu nu ketha-u saben, tsalina hi nthu na mathu tuwi mohholo kizadha.

Amaghathu Kenoncca

(Bvü 21.1-11)

12 “Keujüla no Israel nyithu nzale npvüza lela ma ketanlal ma pi nthu wi amagha sala jeüchi lethu, ma amapi tugho nthu kekuli kesa seng wi nthu na ma teshi chiaben. Amapi tagüwa na kegho wi nthu na ma teshi pi bvü thsü nsathu yishü.

13 Nthu na ma keteshichi wi ma kwen kaghacang nbvü thsüla.

14 Apvüwa na sawegü pi nthu kecü khaghaneni, kisengtssü, nu asu witsü mohho ntsa sapi ma cülo.

15 Nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa nu Apvüwa nthu Nyiza na nthu lishachi kecü tsü meshenyalo; tsalina hi khili ayenkhukechi hapi nthu cüben.

16 “Isala nthu nssümagha na nbvü mvu; ma nthu nu nthu theghi tizen nu gweghe anonkwen benlaya mehai.

17 Isaletu ma ssi wa nthu jenka wi ma khuna wenbhilo; tsaseng wi ma kahang wi nthu nssümagha sa waben. Nza nssümagha lela tsü makesü saben.

18 Khathansha wi nthu na nthu magha kesü teshichi khe nkisütula, kepaghenanye ma amagha na melliketen kutimen gishü pahan wina amapi tugho nthu kekuli sadha. Ha salo, isaletu, Apvüwa nthu Nyiza na nthu kekuli tsüdi wi sawegü cüben.”

Amesüsi nu Khaghaneni zza Süpon Tssütsewa

19 “Apvüwa nthu Nyiza ghenä nthu mesüsi nu khaghaneni zza asüponthu tssütse tsüdi khuthiya; kekuli kesa ghenä amesüsi hathu kesüla nsenla, nu khaghaneni hathu kenyen kesüla nceela.

20 Amapi kaghapenla nthu nu nthu theghithu na kekinyipen kesü witsü Apvüwa tuwi na tsüthu dsaben.

21 Isala keujüla asahang tsüna nyu ghojünkeya, accü nkemehai, anyon nmu, nyelela pahan wi nyu ghojünkeya ben lethu, nthu na tsüpi Apvüwa nthu Nyiza wi ahansha nsala.

22 Nthu na ajjen wi asahang tsüthu dsaya mehai. Nthu tsüdi keccüna wi methale nmetha lela nthu na ameshü nyelela amejü sa kedsa ti tsüthu dsaya mehai.

23 Isala nthu na tsüthu jju ndsala; nthu na tsüpi ayyiwi atssü ti keji thsü nsathu yishü.”

Ayenzhüneng 16

Shhukeya Kho

(Bvü 12.1-20)

- ¹ “Abib sha wi Shhukeya Kho tsü sa nu Apvüwa nthu Nyiza kinyikülo; tsü sha wi aghaja kesü ma Ejipt wina nthu khushiyale.
- ² Kekinyipen kesü witsü wa nu ciwi Shhukeya Kho tsse ghenan nthu khaghaneni nyelela amesüsi kesü pathi pi Apvüwa nthu Nyiza tsü kinyilo.
- ³ Nthu na atsse tsü kedsa wi azimi pi kechi mesa ndsala. Nthu na kaghajila Ejipt teshi wale keben wi kesa ti nthu na ghanan tagü azimi pi nkechi mesa dsaben. Amesa pi ketizen kesa mesa le khi keten ha dsalo, nu nthu hang keben chu nthu na ketizen kesa pen Ejipt wina shhugho keya tsathang tsü meshen benle kesalina.
- ⁴ Nthu yyiwi ghanan tagü anyi kesüla ma jjen wi azimi pi nthengla; nu atsathang atuwa shitawa wi asahang kopathi sa tsü tsü ghaja dsakhi nsathu yishü.
- ⁵⁻⁶ “Shhukeya Kho ghenan sahangthu tsüpi kekinyipenwa witsü khe Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu cü keten yyiwi tsü apen kepa wi npathila. Nthu na Ejipt keteshi tsathang witsü aghani du keten wi ha salo.
- ⁷ Asa tsüpi güya nu kekinyipenwa wi tsü dsalo; nu ghanenwa wina ajjen wi gho.
- ⁸ Tsaseng wi ghanan tugho tsü nthu na azimi pi nkechi mesa dsaben, nu tagü tsathang wi Apvüwa nthu Nyiza kinyile kesa ghenan saghuya, nu tsü tsathang wi kekuli mangla nsala.

Matheükedhi Kho

(Bvü 34.22; Lev 23.15-21)

- ⁹ “Nthu na alli wwi keshhu nten na hapta tagü siya,
- ¹⁰ nu Matheükedhi Kho sapi Apvüwa nthu Nyiza kinyikülo; ma sawegü pi nthu kecü qei wina kenenkunong kekinyi sengho ma cülo.
- ¹¹ Nthu tsangathu, nthu maghathu, nu nthu nyunuti wi hang keben Levi nyithu, asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu gweghe Apvüwa ketenpen tuwi anonghelo. Kekinyipenwa witsü ha salo.
- ¹² Nthu na ayenkhukechi hathu ha nieya metsilo; nthu na Ejipt wi nyu nssümagha kesa tsü nmalila.

Kelishu Kho

(Lev 23.33-43)

- ¹³ “Nthu na asu tsüdi ghacengya nu kemeshentsse bi tsüdi misügükeya seng wi ghanan tagü Kelishu Kho tsü salo.

¹⁴Nthu tsangathu, nthu maghathu, nu nthu nyutithu wi hang keben Levi nyithu, asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu ssinu anonghelo.

¹⁵Kekinyipenwa witsü ghanan tagü akho ha sapi Apvüwa nthu Nyiza kinyikülo. Anonghelo, kepaghenanye Apvüwa na sawegü pi nthu llikewwi nu kekuli wi chicüdha.

¹⁶“Nthu mizzatenti wi npvüzathu tsüdila amapi kesü wi kecheng tughu Shhukeya Kho, Matheükedhi Kho, nu Kelishu Kho tsüwi kekinyi pen kesü witsü Apvüwa kinyi ghoben. Anyi kesüsü ma saya kemehai wi

¹⁷Apvüwa nthu Nyiza na sawegü pi ma kecü qei wina aju sengho ben.

Kemeshon Wina Ayenkesen

¹⁸“Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu kecü anyuti tsüdi wi pendhenyi nu kedinyithu kessi yalo. Anyi hathu ha nyu nankepapa nsala ajüh kaghakhipen.

¹⁹Mathu na ajüh kaghakhi wi nkemeshon nu nankepapa sa nben; nu mathu na alaa ya nben, kepaghenanye alaa tsüna anyi kemetsawa nu atsentsawa nyon sapi nmu thsüla nu mathu ya kesazzi wi südhe chicüden.

²⁰Keshüthangla ketsatan nu kemeshonwa ketan salo, isanu Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben tsü yaya nu ciwi hangki benyale kesalina.

²¹ “Nthu na Apvüwa nthu Nyiza ghenä kekinyipen kesa wi achan pi acenpvü nzawa Asherah tsi sapi tsü kete wi nchila.

²² Nu tsikezhü kekinyi ghenä alon ducü la nzhüla; Apvüwa na tsüthu tsü nanmeghüden.”

Ayenzhüneng 17

¹“Amesüsi nyelela khaghaneni nyu ghojünkeya keben pi ahhansha sapi Apvüwa nthu Nyiza ncüla; Apvüwa na ha nanmeghüden.

²Keujüla nthu nyuti kesü wi npvüza nyelela nza pahan na Apvüwa tuwi sami nu ma cenkethenjüh tsü pakhhia

³ tsüna Apvüwa yenkhukechi tsü matangla acenpvü kepathu nyelela aghani, asha, ghotsithu kinyi nu kekuli sawadha le kesa zaya.

⁴Nthu na ajühjüwa tsüti kesa zaya lethu, ccügwencüka kina nanlo. Nu ntsakhiwa Israel jawi pala nkemehai hati sabenla lethu,

⁵anyi tsüwa ssi shhula anyuti na ameiwa alon pi kecenthilo.

⁶ Isala ma keshun jüh chüza keni nyelela kecheng muya ccüla ma pi shü thsülo.

⁷ Chüzathu na atuwa sala alon pi anyi tsüwa kecen, nu tsaseng wi ccüna anyi kepathu pi ma kecen thsü; hatinu nthu jawi nkemehaiwa tsü sametha ben.

⁸“Pala pahan ghenan ntu pendhethu na sūdhele kesa dhu mtsūben, tsūthu tsūna kicennali, mesa-mena kesa, nyelela anyi kepathithu ghenan saya mehai. Hati ha sa lethu apen kesū Apvūwan ntu Nyiza na kessikeya witsū walo,

⁹nu ajjūgi tsūpi Levi nyi keqhaikedithu nu pendhenyi tsū tsūwi kekuli sa kebenwa tuwi chi nu mathu ya tsū sūdhe thsūlo.

¹⁰Mathu na ajūh sūdhekeya tsū khuchithu ntu na mathu kekhi tsūti salo.

¹¹Mathu na sūdhekechi tsū yaya nu mathu kecūkegwethu maben nie yalo.

¹²Anyi kesū le kesū lela pendhenyi nu keqhaikedi kekuli sa kebenwa jūh nkinala lethu ma pi shū thsūlo; hatinu ntu na Israel jawi nkemehaiwa tsū khupiaben.

¹³Tsaseng wi anyi tsūdila tsū zaya nu messi; nu thola kekuli hati ha sale kesa messiaben.

Kadimiwan ghenan Kecūkegwethu

¹⁴ “Apvūwan ntu Nyiza na ayyi pi ntu cū keben tsū yaya nu ciwi benkeya seng wi ntu kevū mizzatentithu ti kadimiwan kesū senle kesa sūdhe yaben.

¹⁵Ntu na anyi kessi pi kadimi sa ketenwa tsūna Apvūwan na kessikeya nyi pi sa metsilo. Ma ntu nyi kesū nsathu yishū; asang kesū pi ntu kadimiwan nsala.

¹⁶Kadimiwan na ma sūpahizi ghenan goru kejon pi theng nben, nu ma anyi kesun pi Ejipt wi goruthu shū wa thsū nben, kepaghenanye Apvūwan na ma nyithu wi mathu na khiela ciwi wa neng nben khitheng.

¹⁷Kadimiwan na ma wubvū kejon ben nben, kepaghenanye tsūwan tsūna ma sapi Apvūwan wina kheneng bvū thsūaben; nu ma rūkatssū nu suna pi ma sapi keban sa nben.

¹⁸Ma khathansha kadimiwan saya khe Anyiza yen nu kesansijūhthu Levi nyi keqhaikedithu na pi ketheng tsū zhūpi lesūshen kesū sapi theng ben.

¹⁹Ma Apvūwan kinyikū kesa chūya nu ciwi kekhi tsūdi nie kaketsū sayale kesalina lesūshen hapi ma kete wi chi nu kahang chu tsū siben.

²⁰Hawa ha ma sapi ma Israel nyi kepa miwi mehaiki le sa thsū nben, nu ma khiela Apvūwan yenkhukechithu n-niela sa thsū nben. Isalethu ma amapi kejon kadisa, nu ma shicūbvūghathu na abvūye kejon wila Israel jawi kekhang senben.”

Ayenzhūneng 18

Keqhaikedithu Shei

¹“Keqhaikedishi Levi mizza ha Israel jawi mathu shei ayyi muya nben; isala mathu na nyu keben khukechi nu ahansha sapi Apvūwan kekinyi tsū dsa nu hangben.

² Mathu na amizza kepathu ti ayyi ben nben; Apvüwa na khishiketheng ti Apvüwa ghenä keqhaikedithu kesawa tsüna mathu shei.

³ “Khathansha wi amesüsi nu khaghaneni pi ahhansha sa khe ma kanku, ma hakheng, nu ma pvü tsüpi keqhaikedithu cü.

⁴ Asu, kisengtssü, oliv deli, nu assenthsü hathu atuwa tsüpi mathu shei saben.

⁵ Apvüwa na nthu mizzathu jawi Levi mizza kessi pi anuphanla ma ghenä keqhaikedithu kekuli sa thsü.

⁶ “Israel nyuti wi hang keten Levi nyi kesüle kesü lela kekinyipenwa witsü gho mvu lethu gho Apvüwa kinyiya mehai,

⁷ nu Levi nyi kepathu ciwi kekuli sa keben ti Apvüwa ma Nyiza ghenä keqhaikedithu kesü sa kekuli saya mehai.

⁸ Ma la keqhaikedithu kepathu na atsse mukeya tsü makesü muya, nu ma theghi na mangwa pi ma wi kesunchi khe pi thengya mehai.

Anyiza nkechüthu Kekuli sawathu Keyishü ghenä Kekitsan

⁹ “Khathansha wi nthu na Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü ghoya khe ciwi keben mizzatentithu na nankiqanan kekuli sa keten tsü n-niela.

¹⁰ Nthu tsanga pi nthu kekinyipen miwi anni wi ahhansha nsala; nu nthu nyithu yala kedema kekuli, matsü kepapa ghang nu akezen wwi,

¹¹ nyelela ghaketen cüki khi nu mathu ya keshü ghamuthu ssinu keccüneng tsü nsa thsüla.

¹² Apvüwa nthu Nyiza na anyi nankiqanan kekulithu ha sa ketenthu nanmeghüden, tsalina nthu na atujügüwathu ma ayyi hewi mizzatenti hathu ha jügüshiaben.

¹³ Apvüwa wi jühtsentsa salo.”

Atusenjüh-kechü kesü Kesunchile Khishikechi

¹⁴ Tsaseng wi Mosa na khi, “Nthu na wala ayyi yaya keten witsü anyithu na kedema kekulithu sa nu matsü kepapa ghang nu akezen wwi benden, isala Apvüwa nthu Nyiza na nthu ya ha nsa thsü mvule.

¹⁵ Tsüti kesawa nye, ma nthu nyi jawi na hi ti kesa atusenjüh-kechü kesü kesun chicüben, nu nthu na ma jüh kinaben.

¹⁶ “Nthu na Sinai Yikha wi gho saghu keben ghanan wi nthu na Apvüwa jühkekhi nkina neng mvu nyelela ma keten nniqeqhe tsü n-ghang neng mvule kesa khi, kepaghenanye nthu na shüabenle kesa messi.

¹⁷ Tsalina Apvüwa na hi kiza, ‘Mathu na metsashhu khiechidha.

¹⁸Hi mathu nyi jawi na no ti kesa atusenjüh-kechü kesü kesun chicüden; mangwa nkhithu yishü khe hi ma kizaden, nu ma hi khikechi tsüdi pi anyithu kiza- ben.

¹⁹Ma inyan wina kekhijüh tsü anyi thowa na n-nie mvula hhaghe khe hi kemeten pi cüden.

²⁰Isala atusenjüh-kechü kesüle kesü lela nmessila hi ma ya khilo nkekhi jüh tsü inyan wina khi lethu ma tsüghena shüaben, nu tsüti atusenjüh-kechü kesüle kesü lela acenpvü kepathu nyan wina kekhiwa la shüaben.'

²¹"Nthu khati nu ajüh tsüwa tsüna Apvüwa wina nghole kesa chüya mehai nu?"

²²Keujüla atusenjüh-kechü kesü Apvüwa nyan wina khi nu ma kekhi jüh tsü nsala lethu, tsüna Apvüwa wina kegho jüh nyele. Atusenjüh-kechüwa tsüwa tsüna ma kemeshen wina kekhi, nthu na ma nmessila."

Ayenzhüneng 19

Kuthikeya Nyunutithu

(Scs 35.9-28; Jos 20.1-9)

¹ "Apvüwa nthu Nyiza na anyi tsüthu yasa nu mathu yyi pi nthu cü keben tsü nthu na mathu nyunutithu nu ajjenthu yaya nu ciwi benkeya seng wi,

²⁻³ayyi tsü gishü pi kecheng saya, gishü kesüsü wi anyunuti lekete wa cuya kemehai kesü na benyalo. Isanu anyi kesü na nyu pathimi lethu bvü wa anyuti kesü wi n-nieya thsülo.

⁴Keujüla anyi kesü na aghandu nyela ma ghinyi nkenyewa pathi lethu, ma bvü wa anyunuti hathu wi yazishu benya mehai.

⁵Tsütsonca kesü, keujüla anyi meshu keni gweghe agheja wi achan shüchi wa, nu manyi na achan kesü shüchi keben wi ampvü na ma khuki wina shhu pi kesüwa kecenthi lethu, ma bvü sen wala anyunuti ha kecheng kesü wi yazishu benya mehai.

⁶Keujüla ciwi anyunuti kesütan sa lethu alen na sie mtsü shaben, nu pathi kesawa shili ajukhiya ketenwa tsüna ma ghanya nu lebenketsu wina anyi kesami nkemiwa pathiya mehai. Kepaghenanye ma ma ghinyi nkenye anyi kesü pathi kesa tsüna aghandu nye.

⁷Ha ghenana hi nthu anyunuti kecheng khuthi pi makepa sayalo kizaben.

⁸"Khathansha wi Apvüwa nthu Nyiza na nthu bamyithu wi khishiketheng ti ayyi tsüdi pi nthu cü nu nthu yyi sapi tisie kayi cü khe

⁹tsaseng wi nthu na anyunuti kecheng kessiya. (Nthu na hi nansü nthu kiza keben ha tsüdila sa nu Apvüwa nthu Nyiza tizen nu ma kesansijüh tsü nie nu hang lethu, ma ayyi hapi nthu cüben.)

¹⁰Ha salo, isanu Apvüwa na ayyi pi nthu cü keben witsü anyi kesami nkemithu yala nshü thsü nu nthu na mathu pi shü thsü nu kesami nsale kesalina.

¹¹“Isala keujüla anyi kesü na aghandu ma jenphonwa n-nanmvula pathi nu bvü wa anyunuti hathu kesü wi n-niewa.

¹²Tsüti salethu anyi tsüwa nyuti wi accülikesathu nyu kesun pi ma ghan sengho pathi kesawa shili ajukhiya ketenwa kwen wi chi, isanu ma ya anyi tsüwa pi shü thsüya mehai.

¹³Ma nantizen nchilalo. Israel jawi anyi kepathiwa tsü khushi pia, isaletu pala tsüdi wila nthu ghenha mehaiben.

Kheni Ggüthu

¹⁴ “Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu kecü witsü kheni pi sheng ketheng njenphon ggü tsü nkhupheghela.

¹⁵ “Chüza kesütan ghenha anyi kesü pi kesami sadhale nkhi qo; anyi kesü pi samidha le sale kesalina zeng lela chüza keni nsathu yishü.

¹⁶Keujüla anyi kesü milikemesa wina kepawa na sazzidha le nu ma patena le sathu,

¹⁷manyi qho kekinyipenwa witsü wa nu keqhaikedi nu pendhethu tsü tsüwi kekuli sa kebenthu na manyi ghan nan ben.

¹⁸Pendhethu na mehaitsü kina kaketsü saben; nu keujüla anyi tsüwa ma milikemesa wina ma Israel nyiwa metsimeni lethu,

¹⁹ma anyi tsüwa metsimeni kesa men kemeten muyaben. Hatinu nthu na nkemehaiwa ha khushiaben.

²⁰Isathu anyi tsüdila mangwa khati sadha khe zayaben; mathu na messi nu anyi kesüla pala nkemehai hati nsa neng laben.

²¹Hati kesa wi ha nyu nantizen nchila; kemeten tsüna kahangli kesü mithon na kahangli kesü, anyon kesü mithon na anyon kesü, ayha kesü mithon na ayha kesü, akwen kesü mithon na akwen kesü, nu accü kesü mithon na accü kesü saben.”

Ayenzhüneng 20

Aghikesa Ghena

- ¹“Khathansha wi nthu na nthu ghinyithu ssikesali wa khe mathu gorugarithu, goruthu, nu süpahizi na nthu miwi ji kayi lela mathu nmessila. Apvüwa nthu Nyiza Ejipt wina nthu kekasha keyawa na nthu ssiden.
- ²Nthu na nyu npi ssikesa wi keqhaikediswa na atu wi shhu nu süpahizi wi khiben,
- ³‘Israel nyithu, kinalo! Nthu nansü aghiwa tendha. Nthu ghinyithu nmessila nu leben nzzala.
- ⁴Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssi waden, nu ma khangkeya pi nthu cüben.’
- ⁵“Tsaseng wi kedithu na anyithu wi khiben, ‘Hewi anyi pahan na ajjen ketheü sa nu tsü sakemetha nkesa na ben kwe? Isalethu ma ajjen wi wha thsülo. Nyelethu, ma aghi wi shü lethu anyi kepa na ma jjen tsü sametha yaben.
- ⁶Hewi anyi pahan na kemeshentsse pi shengchi nu ma bi npi laya kwe? Isalethu ma ajjen wi wha thsülo. Nyelethu, ma aghi wi shü lethu anyi kepa na anonkeghe sala kisengtssü tsü sen waben.
- ⁷Hewi anyi pahan na awubvü yale ajühcen ketheng na ben kwe? Isalethu ma ajjen wi wha thsülo. Nyelethu ma aghi wi shü lethu anyi kepa na ma yale cenketheng nzawa tsü yaya ben.’
- ⁸“Kedithu na kheneng anyithu wi khiben, ‘Hewi anyi pahan na aghi gheya nu messiben kwe? Isalethu ma ajjen wi wha thsülo. Nyelethu ma anyi kepathu leben yasa ben.’
- ⁹Khathansha wi kedithu na süpahizi wi ajühkhisha khe azi kesüsü wi benchüthu kessiyalo.
- ¹⁰“Khathansha wi nthu na anyunuti kesü nkayale wa khe mathu yala atuwa sa nthu kwen wi duya kemehai matsü pi cülo.
- ¹¹Keujüla mathu na kaghapeng jenka shachi nu nthu kwen wi du lethu, mathu tsüdi nthu nssümagha sa wa nu nthu kekuli saben.
- ¹²Isala keujüla anyunuti tsüwa wi anyithu na nthu kwen wi du nsamvu lethu, mathu ssikesali le nthu süpahizi pi vüyalo.
- ¹³Isanu Apvüwa nthu Nyiza na nthu ya anyunuti tsü yaya thsü lethu, ciwi npvüzathu tsüdila pathilo.
- ¹⁴Isala nthu na nzathu, ghanyithu, asahangthu, nu ciwi pala tsüdila khuya mehai. Nthu na ghinyithu ji tsüdila senya mehai. Apvüwa na tsüpi nthu cüdha.
- ¹⁵Tsütinu nthu na wa benketen yyi lenkesie wi anyunutithu tuwi tsüti saben.
- ¹⁶“Isala khathansha wi Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu kecü witsü nthu na anyunutithu nkaya khe kahangli keben tsüdi pathilo.

¹⁷Apvüwa na nthu kekiza ti anyi tsüdi pathitha salo: Hitti, Amor, Kanaan, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu.

¹⁸Mathu pathilo, isanu mathu cenpvüthu kekinyi wi pala nankiqanan sa ketenthu tsüdi pi nthu sansi nu nthu sami pi Apvüwa nshun thsüle kesalina.

¹⁹“Nthu na anyunuti kesü nkayale kesalina matsü kesie aghisa wa lela mathu kedsau tonthu nshüchila. Kedsau tsü dsalo, isala ma tonthu meyasala; kepaghenanye ma tonthu tsüna nghinyithu nye.

²⁰Nthu na achan kepa wi shüchi pi anyunuti tsü npi yakeya chu aghapeng saya mehai.”

Ayenzhüneng 21

Nyu kepathithu Ghena Cen-nkeya

¹“Keujüla anyi kesü na Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü alli wi anyi pathi ketheng muya, nu nthu na thowa na ma pathi khe nchü.

²Isathu nthu ccülikesa nu pendhethu na wala akamang mukeya ben nu tsü kevü wi anyutithu tsüdi jü tsü kedegüben.

³Tsaseng wi akamang mukeya ketsaki ntsawa nyuti wi accülikesathu na amesü zza kaghani ssinu kekuli npi kesa kesü kessiyaben.

⁴Mathu na tsü ssinu atssü na ngen nketen ghaku kesü kete wi wa nu mathu na ciwi amesü sun tsü widhiaben.

⁵Levi nyi keqhaikedithu la ciwi waben, kepaghenanye mathu na yasayala kesa jügi tsüdila südheden. Apvüwa nthu Nyiza na mathu kessi pi ma kekuli sa thsü nu ma nyan wina kesawegü khi thsüden.

⁶Isanu anyi nyu ma pathi kesawa kamang kemu pen ketsaki ntsawa anyuti tsüwa wi ccülikesathu tsüdi amesü tsü miwi mathu kwen metsi

⁷nu khiben, ‘Ithu na anyi ha npathi le, nu thowa na ma pathi khe ithu na nchü.

⁸Apvüwa, n-nyi Israel no Ejipt wi kekasha keyathu kesami teshi cülo. Ithu kesami teshi cü nu anyi kesami nkemiwa kepathi khhi hapi ithu miwi nchi lalo.’

⁹Tsalina Apvüwa na salo kesa wina anyi kepathi khhiwa tsüpi nthu miwi nchilaben.

Nzathu Aghi Tssüzükesa

¹⁰“Apvüwa nthu Nyiza na aghi wi kekhang pi nthu cü nu nthu na atssüzüthu ghanya lethu,

¹¹nthu na mathu jawi nza tsikemehai kesü nthu kenen muya nu ssiben mvu lethu,

¹²ma ssinu nthu jjen wi wha ma licah nu ma mezzen ce,

¹³nu ma thsümeni kemililo. Ma nthu jjen wi ben nu asha kesü ma bajja ghenana anongü, tsaseng wi ccüna nthu na ma ssibenya mehai.

¹⁴Tsashi wi nthu na ma n-nenla lethu ma teshi pi ma kemeshen sa bvü thsülo. Nthu na ma meten nu ma ssimehai kesalina ma pi nssümagha ti sa nu pi jeüya nben.

Atsa Tssütsewa na Keben-keyeng Ghongkeya

¹⁵“Keujüla anyi kesü na ma wubvü keni ben, nu manyi qho atsa pvügha cü, isala atsa tssütsewa tsüna ma wubvü ma kenenwa tsa nye.

¹⁶Ma keben-keyeng pi ma tsathu kegishü tsathang wi ma nankepapa sa nu atsa tssütsewa shei tsüpi ma wubvü ma kenenwa tsa tsü cüya nben.

¹⁷Ma tsa tssütsewa tsüna ma wubvü ma kenenwa tsa nyelela ma keben-keyeng ashei keni pi ma cüben. Anyi kesü na ma tsa tssütsewa tsü chü nu ma shei ma kemu-u tsüpi ma ncüthu yishü.

Ajüh Nkeya Tsawa

¹⁸“Keujüla anyi kesü na leben kedhu nu kematang tsa kesü ben, atsa kesü ma bajja na ma sansi lela ajüh meya.

¹⁹Ma bajja na ma ssi wa anyuti tsüwa wi ccülikesathu tuwi ajühkaghakhi ben.

²⁰Ma bajja na mathu wi khiben, ‘Ishinyi tsa ha leben dhu nu nyu matang nu ishinyi jüh meyala hghgheden; ma apisa pi yasa nu adikina nyi kesü le.’

²¹Tsaseng wi anyunuti wi anyithu na alon pi ma kecenthiaben, isanu nkemehai hawi nthu na shhuyaben. Israel jawi tsüdila mangwa khati sadha khe zaya nu messiben.

Ayen Kepapa Kesa

²²“Keujüla anyi kesü ma kesami ghenana pi shü thsü nu ma kamang na achan wi hagiben lethu,

²³ma kamang tsüna aghaja chuli ciwi ben thsü nben. Tsü ghanan na tsüpi vhülo, kepaghenanye akamang achan wi hagi keben tsüna Anyiza kishen-keshi sengho ayyiwi chiaben. Akamang tsüpi vhülo, isaletu, nthu na Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu kecü tsü kekinyen sa nben.”

Ayenzhüneng 22

¹“Keujüla nthu na nthu cünyuthu mesü nyelela khaghaneni na kenengca sen nu bvü keten mu lethu, nkechüghe nsala tsü ssineng wa ma cülo.

²Isala keujüla ma pvüwa tsüna alen kesie wi hangden nyelela tsüna thowa ji khe nchü lethu, nthu na tsü ssinu ajen wi whalo. Ma pvüwa na tsü bhagho lethu tsüpi ma cülo.

³Nthu Israel nyi ji kebhatagha gada, athsümeni, nu pala katsüha muya lela tsü makesü salo.

⁴“Keujüla ncünyuthu gada nyelela amesü na khuli keben muya lethu, nkechüghe nsala ma kiqachi nu asahang tsü ya shagha yathsülo.

⁵“Nza na npvüza thsümeni npvüla, nu npvüza na nza thsümeni npvü lalo; Apvüwa nthu Nyiza na anyi hati kesathu nanmeghü den.

⁶“Keujüla nthu na awa ghacen kesü achanton nyelela ayyi wi ma bvü na ma ghatsü nyelela ma zza ghong keben muya lethu, nthu na ma bvü tsü khuya nsala.

⁷Nthu na ma zza khuya lela ma bvü ya bvü thsü nsathu yishü, isalethu nthu na kesie hang nu mehai yaben.

⁸“Nthu na ajen ketheü kesü sa lethu, ajenmili kevä tsüpi chi metsilo. Isanu keujüla anyi pahan ciwi na khuli wa kecenthi lela nthu na akhhi pvüya nben.

⁹ “Alli kesü wi asu lenkeni pi kemeshentsse gweghe n-yangla; isalethu nthu na kemeshentsse bi nu yangdsaketen kepa wi mukeya lela sen thsü nben.

¹⁰“Amesü süpon pi gada kesü manyi gweghe alli nchhü thsüla.

¹¹“Assentsü pi linen manyi kedegho tsü n-mephila.

¹² “Nthu thsümeni katen mejü wi ma ladanthu pi degü gholo.

Kemetha wina Nza-npvüza Kegwegheyen

¹³“Keujüla npvüza kesü na nza kesü yaya nu ashiseng wi ma n-nenla ma teshia le sa.

¹⁴Tsalina ma milikemesa khipi nzawa shun, nu manyi benkewa tsüwi ma pvünyimetha nbenla le khipi ma kimenni.

¹⁵“Keujüla tsüti sa lethu, nzawa bajja na nzawa pvünyimetha le kesa benkewa wekeshithsü wi ajjü kaki keben tsü khuya nu sen wa anyuti wi ccülikesathu kemehu wi ccüca.

¹⁶Nzawa ba na mathu wi khiben, ‘Hi inga pi anyi hawa wi n-nuwa thsü nan khili tsü ma inga meya mvula saben.

¹⁷Ma milikemesa wina manyi benkewa tsüwi ma pvünyimetha nben lale khipi ma shunben. Isala inga na pvünyimetha le chütha kesa benkewa wekeshithsü wi ajjü na kekaki ha ghang chilo!’

¹⁸Isalethu anyuti wi ccülikesathu na awubawa kiccü ben.

¹⁹Mathu na ma wi kedhikejü apisa rükatssü meza khuya nu tsüpi nzawa ba cüaben, kepaghenanye anyi tsüwa na kejüghekeya sengho Israel nzawa miwi chi kesalina. Tsümiwi la ma nzawa tsüpi ma wubvü sa, nu ma hang keben chu nzawa tsü yishaya nben.

²⁰“Isala keujüla ma kekhi tsüna atsentsa nu nzawa na pvünyimetha le kesa chütha kesa nmi lethu,

²¹mathu na nzawa ssi shhula ma ba jjen kedulen wi anyunuti tsüwa wi anyithu na alon pi ma kecenthiaben. Kepaghenanye ma npi n-nukewa ma ba jjen wi hang keben jüwi nyu kepa wi gweghemehai nu kejüghekeya sengho ithu nyi jawi chicü. Hatinu nthu jawi nkemehaiwa tsü samethaben.

²²“Keujüla anyi kesü na anyi kepawa wubvü ssimehai keben muya lethu, manyi qho pi shü thsüaben. Hatinu nthu jawi nkemehaiwa ha samethaben.

²³“Keujüla anyi kesü na anyuti wi nyu na keü ketheng nzawa tsü ssimehai keben muya lethu,

²⁴nthu na manyi ssi shhula anyuti na ameiwa alon pi kecenthilo. Nzawa tsüna shüben, kepaghenanye ma anyuti wi ben lela ma kekiqa ghen magha nchila kesalina. Nu npvüzawa tsü la shüben, kepaghenanye ma nzawa nyu na keü kethengwa tsü ssimehai kesalina. Hatinu nthu jawi nkemehaiwa ha samethaben.

²⁵“Keujüla anyi kesü na ayela wi nza nyu na keü ketheng kesü messameshü lethu, npvüzawa tsü ketan pi shü thsüaben;

²⁶nzawa miwi mangla sa nben, kepaghenanye ma keshü qo kesami nsa. Ha jjugi ha anyi kesü na kepawa ssikesali nu ma pathi kesa tsü makesü.

²⁷Nza nyu na keü kethengwa na ma kekiqa ghen maghachi lela thola gho ma kiqa meyala kesa wi anyi tsüwa na ayela wi ma messameshüa.

²⁸ “Keujüla anyi kesü na nza nyu na keü nketheng kesü messameshü lethu,

²⁹ma shanyili men rükatssü deni pi nzawa ba dhiben, nu nzawa tsüna ma wubvü sa waben, kepaghenanye ma nzawa meten nu ma ssimehai kesalina. Ma hang keben chu khiela nzawa tsü yishaya nben.

³⁰ “Anyi kesüla ma ba wubvü kesüle kesü lela ssimehai nu ma ba nyankenyen keya nmi.”

Ayenzhüneng 23

Apvüwa nyi jawi na Khushikesa

¹“Anyi kesüle kesü lela ma mcah-sa nyelela ma tsigwo handhi kesa nyi pi Apvüwa nyi jawi nsaghula.

²“Nyu matsa nyi nyelela hati kesa nyi shicübvügha abvüye tagha wi lela pi Apvüwa nyi jawi saghu keya nmi.

³ “Ammon nyelela Moab nyi nyelela mathu shicübvüghathu kesüla abvüye tagha wi lela pi Apvüwa nyi jawi saghu keya nmi.

⁴ Nthu na Ejipt wina shhugho keten mathu na atsse nu atssü pi nthu ncü mvula sa, nu mathu na Mesopotamia wi Pethor nyuti wina Beor tsawa Balaam melli sengho nthu kishencü thsüle sa.

⁵ Isala Apvüwa nthu Nyiza na Balaam jühya nkesa; tsüti kesawa nye ma kishen-keshi pi kesawegü sacü, kepaghenanye ma nthu tizen kesalina.

⁶ Nthu na mizzatenti kesü sa keben chu mizzatenti hathu kiqa nu mathu mehai kayi wa thsüle kesa mangla nsa lalo.

⁷“Edom nyithu tsü nanmeghü nsala; mathu na nthu shilithu le. Nu Ejipt nyithu nkhichi nsala; kepaghenanye nthu na kutijü mathu yyiwi hang le.

⁸ Abvüye kecheng nten na mathu shicübvüghathu pi Apvüwa nyi jawi saghuya mehai.

Süpahithu Kemnanpen Metha-menasi kesa

⁹“Nthu na aghi tsüwi kemnanpen wi keben wi pala nthu sapi keccüna wi nmetha thsüla kebenthu tsü ghü yalo.

¹⁰ Keujüla anyi kesü na aghaja wi ma gwotssü keji kesa ghenamethala ben lethu ma ya kemnanpen ameiwa shhula benla thsülo.

¹¹ Minulen wi ma ketanla ma samethaya nu aghani kedu pang witsü ma kemnanpen wi duya mehai.

¹²“Nthu na kemnanpen na ameiwa wi nthu kujung ben kemehai kesü nbenthu yishü.

¹³ Nthu na akhhatssü kesü pi nthu tsanqai ti khusen nu nthu na ayyiku kesü chhü nu ku chithu tsüpi kejjübhon lo.

¹⁴ Nthu kemnanpen tsü methasi benlo; kepaghenanye Apvüwa nthu Nyiza na nthu khwe nu nthu ghinyithu miwi khangkeya pi nthu cüle kesalina kemnanpen wi nthu ssi benden. Nkeji kekuli mangla nsala tsüna Apvüwa sapi nthu wina khapeghe bvü thsüaben.

Ayen Kepapa Kesa

¹⁵“Keujüla nssümagha kesü ma pvüwa wina bvüsen nthu wi khweyale gho lethu ma kesun pi nbvü neng thsüla.

¹⁶ Ma nthu nyuti kesüle kesü wi lela ma kenen pen wi hangya mehai, nu nthu na ma tuwi mehaitsü nsathu yishü.

¹⁷ “Israel nyi nza sale npvüza sa lela kekinyijjen wi keqheza menkedsa nyi sakeya nmi.

¹⁸ Nthu na Apvüwa nthu Nyiza wi kekishen tsü kesa wi la keqheza wi apisa mellikeya tsü senghoya nben. Apvüwa na kekinyijjen wi keqheza menkedsa nyi tsü nanmeghü den.

¹⁹ “Khathansha wi nthu na apisa, atsse, nyelela katsüha lela pi no Israel nyi nna thsü khe ma wi kekiyi meyala.

²⁰ Nthu na mangwa pi asangthu nna thsü khe kekiyi yaya mehai, isala no Israel nyi wi tsü kekiyi meyala. Ayen ha nieyalo; isalethu Apvüwa nthu Nyiza na nthu wala ayyi yaya keten witsü nthu kekuli tsüdi wi sawegü cüben.

²¹ “Khathansha wi nthu na Apvüwa nthu Nyiza wi kekishen sa khe nthu na sale khishiketheng tsü kijü nbenla; Apvüwa na nthu kekishen tsüpi nthu miwi chiben, nu tsü n-niela kesa tsüna kesami kesü.

²² Apvüwa wi kekishen nkesa tsüna kesami nye,

²³ isala nthu kekhishi kesü sa lethu tsü nieya metsilo.

²⁴ “Nthu na nthu jenphonwa kemeshentsse lli pvüdhi wa lethu nthu kedsamvu kemeshentsse bi tsüdi dsaya mehai, isala nthu na tsüpi pala khang kesü wi chi pvü nbvü lalo.

²⁵ Nthu na nthu jenphonwa lli pvüdhi wa lethu nthu kwen pi asu tsüdi mahang dsaya mehai, isala nthu na kicükhhagha pi asu tsü kesüla nwwi lalo.

Ayenzhüneng 24

Keyisha nu Keshanyi neng

¹ “Keujüla npvüza kesü na nza kesü yaya nu tsaseng wi ma n-nenla meyatha le khi, kepaghenanye ma nzawa cüki ma nkenen pahan muya kesalina. Tsalina ma keyisha lesü zhüpi nzawa cü nu ma jjen wina kesun pi bvü thsüa.

² Tsaseng wi nzawa na anyi kepa wi n-nuwa,

³ nu anyi tsüwa la ma n-nenla meyadha le khi, tsalina ma la keyisha lesü zhüpi nzawa cü nu ma jjen wina kesun pi bvü thsüa. Nyelela ma wuba keniwa tsüna shü.

⁴ Katsüha sa lela ma wuba atuwa tsüna ma ya neng keya nmi; ma nza tsü keyasawa sadha. Keujüla ma nzawa tsü ya neng lethu tsüna Apvüwa tuwi nankiqanan kekuli kesü saben. Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü nthu na kesami nkemehai ha sayishü.

Ayen Kepapa Kesa

- ⁵“Anyi kesü keshanyi sategü wi pi süpahi nyelela azitenti kekuli nsa thsüla; ma ya amapi kesü ma jjenwi ben nu ma wubvü kenenwa saya thsüle kesalina.
- ⁶“Nthu na pala pahan pi anyi kesü nna thsü lethu, nthu na tsü khiteshan ghenana ma wi asu kenyeggüji alon tsü khuya nsala. Tsüna ma theghi na kedsakejjü sen nu hang keten ji sen bvüdha.
- ⁷ Anyi thowa na no Israel nyi ghan sen wa ma magha sa thsü nyelela pi nssümagha sa jeü khe ma pi shü thsüaben. Hatinu nthu jawi nkemehai ha samethaben.
- ⁸ “Nthu na agükedsakenaa pvüten lethu, Levi nyi keqhaikedithu na nthu kekiza tsüti salo; hi kecükegwe pi nthu kecü tsü nieyalo.
- ⁹Nthu na Ejipt wina shhugho keten Apvüwa nthu Nyiza na Miriam miwi mangwa sachi khe meshenyalo.
- ¹⁰“Nthu na pala pahan pi anyi kesü nna thsü lethu, nthu na ma jjen wi ma athsümeni pi khiteshan keben tsü yale ndula;
- ¹¹akhemi wi ma hiebenla nu ma ketanla tsü sen shhugho thsülo.
- ¹²Keujüla ma ketha-u lethu tsüpi aghaja wi nthengla;
- ¹³ma ya tsü sen nu janya thsüle kesalina aghaja kaghapenla tsüpi ma cü neng neng salo. Isalethu ma no seng ben, nu Apvüwa nthu Nyiza na nmiwi anonghe ben.
- ¹⁴“Nthu nyutithu wi hang keten asang sale no Israel nyi sa lela ketha-u nu kehhatu nyi kesü ghenana amagha sala melli ketenwa tsü nmechula.
- ¹⁵Ghanan kaghapenla aghani npi kedu wina ma kutimen tsüpi ma cü; ma apisa nsenthu yishü nu tsü meshenkiben. Nthu na pi ma ncü lethu ma Apvüwa wi maghala nthu shunthu nthu na kesami saben.
- ¹⁶“Atsangathu na kesami sa kesalina mathu bajjathu pi shü thsüya nben, nu abajjathu na kesami sa kesalina mathu tsangathu la pi shü thsüya nben; anyi kesüle kesü lela ma ketanla ma kesami ghenana pi shü thsüaben.
- ¹⁷ “Asangthu nu maghamaghangthu kemeshonwa tsü nkhichila nsala; amenkepvü khiteshan ghenana denyilewa thsümeni khuya nsala.
- ¹⁸Nthu na Ejipt wi nyu nssümagha sa nu Apvüwa nthu Nyiza na nthu lishachi kecü tsü meshenyalo; tsalina hi ayenkhukechi hapi nthu cüben.
- ¹⁹ “Nthu na alliwwi kewa wi asu kemeshü pahan mali lethu, kheneng wa tsü khu meyala; tsü teshi pi asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu ghenana theng cülo, isalethu Apvüwa nthu Nyiza na nthu kekuli tsüdi wi sawegü cüben.

²⁰Nthu na oliv bi la wa lethu, kheneng wa teshi kesathu tsü meyala; tsüthu tsüna asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu ghenana sadha.

²¹Nthu na kuti kemeshentsse bi tsü laya lethu, kheneng keni tughu nwa lalo; kemeshentsse bi teshi kesathu tsüna asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu ghenana sadha.

²²Nthu na Ejipt wi nyu nssümagha kesa tsü nmali lalo; tsalina hi ayenkhukechi ha salo pi nthu cüben.”

Ayenzhüneng 25

¹“Keujüla Israel nyi meshu keni ajüh kaghakhipen wi kicennali südhe wa nu kesü kesami nmi nu kepawa na sazzile khia.

²Anyi kesazziwa tsü kekiccü-u sa lethu, pendhewa na ma pi nkhwen thsü nu kihhe ben. Ma kesami sa kesa qei wina kihhe ben.

³Jügha tughu cen ma kihheya mehai, isala tsü miwi jiya nben; tsü miwi ji lethu tsüna nyu tuwi ma kimenni shaben.

⁴“Nthu na amesü süpon ssinu asu ghaceng keben wi ma pang nbhela.

Acünyu Shü kesawa ghenana Kekuli

⁵“Keujüla cünyunyi keni gweghe hang keten wi kesü na atsa nmila shü lethu, ma wubvü tsüpi ma theghi nkenye nyu kepa wi n-nuwa thsü nsala; anyi shü kesa cünyuwa na nzawa tsü keyau le.

⁶Manyi atsa mukeya atuwa tsüpi anyi shü kesawa mithon saben, isanu Israel jawi ma theghishi na benki waben.

⁷Isala shü kesa cünyuwa na nzawa tsü meya mvu lethu, nzawa na anyuti wi ccülikesathu tuwi wa khiben, ‘Iwuba cünyuwa na imiwi ma kesau nsale; ma Israel nyi jawi ma cünyuwa shicübvügha kesü la nben thsü mvu laben.’

⁸Isalethu anyuti ccülikesathu na ma cichi nu ma ccüneng ben. Ciwi la ma nzawa tsü meya mvu lethu,

⁹ma cünyuwa wubvü na ccülikesathu tuwi na whala ma ccüguwen kesü khushiya, ma mmi meshuki nu khiben, ‘Anyi kesü na ma cünyuwa shicübvügha kesü la nben thsü mvula ketenwa miwi hati saben.’

¹⁰Israel nyi jawi ma theghi tsüpi ‘anyi kesü nyu ma ccüguwen khushiya kesawa theghi’ isa ciben.

Ayen Kepathu

¹¹“Keujüla npvüza keni na kesali nu kesü wubvü na ma wuba kiqala anyi kepawa mcah tenen lethu,

¹²nzawa tsü nantizenchi nsala ma kwen dendhilo.

¹³⁻¹⁴ “Nthu na kewhu nu kedegü wi nyu nmechula.

¹⁵Kewhu nu kedegü wi atsentsa salo; isanu Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben witsü nthu na kesie hangyale kesalina.

¹⁶Apvüwa na anyi nyu kemechuwa tsü nanmeghü den.

Amalek Nyithu Pathilo Khikechi

¹⁷ “Amalek nyithu na nthu Ejipt wina shhugho keten nthu miwi mangwa sachi khe meshen yalo.

¹⁸Mathu na Anyiza kemessi nkemi ghen na nthu na agüccü nu nchala kesa seng wi asengwa na gho nthu ssa nu anyi aseng wi ketenthu tsüdila pathi khile.

¹⁹Tsalina Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu kecü witsü nthu yala nthu ghinyithu na nthu vü keben tuwi yazishu benkeya thsü seng wi Amalek nyithu tsüdi pathi metsilo, isanu anyi kesüla mathu meshen meya thsülale kesalina. Tsü nmali lalo.”

Ayenzhüneng 26

Matheükedhi Kemini

¹“Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben tsü yaya nu ciwi benkeya seng wi,
² nthu kesüsü alliwwi tegü wi asu pi ashijü kesü wi chiya nu tsü sen nu kekinyipen witsü nwathu yishü.

³Tsü tsüwi keqhaikedi sa kebenwa wi wa nu ma wi khilo, ‘Hi khili Apvüwa iNyiza na ayyi pi ithu cüle ithu bamyithu wi khishiketheng witsü duyadha kesa chüben.’”

⁴Keqhaikediwa na nthu kwen wi ashijü tsü khuya nu sen wa Apvüwa nthu Nyiza kekinyipen tuwi chiben.

⁵Tsaseng wi nthu na Apvüwa tuwi ajüh hathu khiben: “Ibamyi na Arameya nyi kesü sala keqoedeja keten ma theghi ssi wa Ejipt wi hang. Mathu na anyi keu ketan ciwi wa, isala mathu na mizzatenti keti kekhang kesü saya.

⁶Ejipt nyithu na ithu metenmesha ntsa sa, nu ithu meten pi nssümagha kekuli sa thsü.

⁷Isanu ithu na magha nu ithu bamyithu Nyiza Apvüwa wi kekiqa khie. Ma ithu hhai zaya nu ithu na ketizenkesa, agükeccü, nu kemeten-kemesha wi keben muya.

⁸Ma kekhang nu kezü keti pi Ejipt wi ithu kekasha ya. Ma azensu nu amankesa kuli, nu pala qhethiketen kesathu sa thsü.

⁹Ma ithu ssi ghola hewi ayyi kemehai nu kinyan hapi ithu cüdha.

¹⁰Tsalina hi khili ma pi hi kecü allikewwi mukeya atuwa ha sen nu Apvüwa wi ghoben le.” “Tsaseng wi Apvüwa tuwi na ashijü tsü pishaya nu ciwi kinyi ben.

¹¹Apvüwa nthu Nyiza na pala kemehai pi nthu nu nthu theghi kecü ghenanonghelo; nu nthu jawi hang keben Levi nyithu nu asangthu ya nthu gweghe anonkeghe kemishu sa thsülo.

¹²“Amapi kechengwa kaghapenla nthu yangdsaketenthu gishü tagha wi kesü tsü khuchi pi Levi nyithu, asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu cülo, isanu azitenti tsüdi jawi la mathu nsenthu keyishü benya thsüle kesalina. Nthu na ha saya lethu,

¹³Apvüwa wi khiben, ‘Gishü tagha wi kesü kemethawa tsü ijjen wina khushitha pi no hi salo kekiza ti hi tsüpi Levi nyithu, asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu cüdha. Hi gishü tagha wi kesü ghenanonyenkhukechi tsü n-niela nyelela mali nsale.

¹⁴Hi anongü keben wi tsü kesüla ndsa; hi keccüna wi nmethala keben wi ijjen wi tsü kesüla nkhushi; nu hi keshü ghenanonyenkesa wi tsü kesüla nkhuchile. O Apvüwa; hi njüh niedha. No gishü tagha wi kesü ghenanonyenkhikechi tsü hi tsüdila sadha.

¹⁵Tangwi no kemetha pen wina yasha ghang nu sawegü pi n-nyi Israel cü; nu no ithu bamyithu wi khishi kechi ti ayyi kemehai kinyan pi ithu kecüwa ha miwi la sawegü chilo.’

Apvüwa Nyithu

¹⁶“Nansü Apvüwa nthu Nyiza na ma yenthu tsüdila nieyalo nthu kizaben; tsalina nthu leben tsüdi pi tsüthu nieyalo.

¹⁷Nansü nthu na Apvüwa tsüna nthu Nyiza le khishidha; nthu na ma jühkina, ma yenthu, nu ma kekhithu tsüdila sabenle khishidha.

¹⁸Nansü Apvüwa na ma nthu wi khishiketheng ti nthu pi ma nyithu sayadha; nu ma yenthu tsüdila nieyalo nthu kizaben.

¹⁹Ma nthu sapi ma sakechi mizzatenti kepathu miwi diki cüden, nu nthu na ma nyan keseng, nu kinyikü sengho ben. Ma khishiketheng ti nthu na ma nyithu saben.”

Ayenzhüneng 27

Alon miwi Anyiza Yenthu Zhüki ketheng

¹Tsaseng wi Mosa nu Israel ccülikesathu na anyithu wi khi, “Hi nansü kecükegwe pi nthu cü kebenthu ha tsüdi nieyalo.

² Nthu na Jordan Ghaku pvüdhi sen Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben wi dukeya ghanan wi nthu na alon keti pahan pi shengya nu tsü miwi mehaitsü nyen kevüliya,

³ nu ayen nu kesansijüh hathu tsüdi pi ciwi zhüki yalo. Nthu bamyithu Nyiza Apvüwa na nthu wi khiketheng ti nthu na ayyi kemehai nu kinyan witsü duya,

⁴ nu nthu na Jordan khhaka wa benya lethu hi nansü nthu kecükegwe keben ti alon hathu pi Ebal Yikha wi shengya nu tsüthu miwi tsü mehaitsü nyenkevüliya.

⁵ Ciwi amighe tsanqai nsenla alon pi kekinyipen kesü saya,

⁶ kepaghenanye nthu na Apvüwa nthu Nyiza ghena kekinyipen kesa tsüna alon nkepakhhi pi saben. Nthu na ciwi ahshathu sa nu pi mecangben,

⁷ nu ciwi nthu na ahshasha sa nu nthu kecca ghena kekinyi kesa tsü dsa nu Apvüwa nthu Nyiza tuwi anonkeghe saben.

⁸ Alonthu tsü miwi mehaitsü nyen ketheng miwi tsü Anyiza yenthu jüh tsüdi pi methasi zhükiyalo.”

⁹ Tsaseng wi Mosa nu Levi nyi keqhaikedithu na Israel nyithu tsüdi wi khi, “Israel nyithu, ijühkina kaketsü sachilo. Nansü nthu na Apvüwa nthu Nyiza nyi sayadha;

¹⁰ tsalina hi nansü ma yenthu pi nthu cü keben ha tsüdi kina nu nieyalo.”

Ajüh nkeya ghena Kishen-keshi

¹¹ Tsaseng wi Mosa na Israel nyithu wi khi,

¹² Nthu na wa Jordan pvüdhi keya seng wi anyithu miwi kesawegü khie keben wi amizza hathu na Gerizim Yikha miwi nganben: Simeon, Levi, Judah, Issakhar, Josef, nu Benjamin.

¹³ Nu kishen-keshi khi keben wi amizza hathu na Ebal Yikha miwi nganben: Reuben, Gad, Asher, Zebulun, Dan, nu Naftali.

¹⁴ Levi nyithu na ahhai misikhhali ajüh hathu khiben:

¹⁵ “ ‘Anyi thowa na alon, achan, nyelela amighe pi atsizhü nu kuthila kinyi khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben. Apvüwa na tsikezhü kekinyi tsü nanmeghü den.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

¹⁶ “ ‘Anyi thowa na ma ba nyelela ma jja nkinyikü khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

¹⁷ “ ‘Anyi thowa na ajenphon ggü papheghe khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

¹⁸ “ ‘Anyi thowa na anyon nkemuwa len tsütson deja khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

19 “ ‘Anyi thowa na asangthu, maghamaghangthu, nu denyilethu kemeshonwa tsü nkichi ten khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

20 “ ‘Anyi thowa na ma ba n-nyuwala ma ba wubvü kesüle kesü lela ssimehai khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

21 “ ‘Anyi thowa na asahang kesü ssimehai khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

22 “ ‘Anyi thowa na ma tssüggüwa nyelela ma jja nga ssimehai khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

23 “ ‘Anyi thowa na ma nyie ssimehai khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

24 “ ‘Anyi thowa na kuthila nyu pathi khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

25 “ ‘Anyi thowa na kesami nkemi nyi tsü pathile nyu wi apisa khuya khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng ben.

26 “ ‘Anyi thowa na Anyiza yenthu nu kesansijühthu tsü n-nie mvula sa khe ma Anyiza kishen-keshi pvüaben.’ “Anyi tsüdila ‘Amen’ khineng- ben.”

Ayenzhüneng 28

Ajuhkeya Ghena Kesawegüthu

(Lev 26.3-13; Aye 7.12-24)

1 “Keujüla nthu na Apvüwa nthu Nyiza jühkina nu hi nansü pi nthu cü keben ma yenthu tsüdi nie kaketsü saya lethu, ma nthu sapi ayyiwi mizzatenti kepathu miwi diki cüaben.

2“Apvüwa nthu Nyiza jühkina yalo; isalethu kesawegü hathu tsüdi nthu ji saben:

3“Apvüwa na sawegü pi nthu nyunuti nu nthu lli wi chicü ben.

4“Apvüwa na sawegü pi nthu cü nu atsanga, yangdsaketen, amesüsi, nu khaghaneni kejon benyaben.

5“Apvüwa na sawegü pi nthu shijü nu keben kethengpen wi chicü ben.

6“Apvüwa na sawegü pi nthu kedukeshhu tsüdi wi chicü ben.

7“Nthu ghinyithu na nthu ssikaghashen kegho wi Apvüwa na mathu chayaben. Mathu na alen kesü wina nthu ssikaghashen ghoben, isala mathu na nthu wina alen tsüdi wi bvüzigheaben.

8“Apvüwa nthu Nyiza na sawegü pi nthu kekuli wi chicü nu nthu na asu pi nthu sabe pongya ben. Ma ayyi pi nthu cü keben witsü sawegü pi nthu cüben.

⁹“Keujüla nthu na Apvüwa nthu Nyiza jühkina nu ma kekhi tsüdi sa lethu, ma khishiketheng ti nthu pi ma nyithu sayaben.

¹⁰Isathu ayyiwi anyi tsüdila Apvüwa na nthu kessi pi ma nyithu sayadha le kesa muya, nu mathu na nthu messiaben.

¹¹Apvüwa na ayyi pi nthu cüle nthu bamyithu wi khishiketheng yyiwi tsü atsanga, amesüsi, nu yangdsaketenthu meshu-menna kesa pi nthu cüben.

¹²Ma tangwi ma keben jjen wina matsü wi atsankegho kesunchi nu sawegü pi nthu kekuli tsüdi wi chi, isanu nthu na keben pi mizzatenti kejon nna thsü, isala nthu na nyu wi mangla nna nben.

¹³Apvüwa nthu Nyiza na mizzatenti jawi nthu sapi nyu keniewa nyela nyu ccülikesathu sa thsüaben; nthu na hi nansü pi nthu cü keben ma yenkhukechithu tsüdi nie kaketsü saya lethu, nthu na khiela nmehaila kesawa nyela keshüthangla mehai kayi waben.

¹⁴Nthu na katsüha sa lela tsüthu n-niela nsala nyelela acenpvü kepa wi kinyi nu kekuli nsala.

Ajüh nkeya ghenä Kishen-keshithu

(Lev 26.14-46)

¹⁵“Isala nthu na Apvüwa nthu Nyiza jüh meya nu hi nansü pi nthu cü keben ma yenkhukechi nu ayenthu tsüdi nie kaketsü sa meya lethu, kishen-keshi hathu ha tsüdi nthu miwi ghoaben:

¹⁶“Apvüwa na kishencü pi nthu nyuti nu alli miwi chiaben.

¹⁷“Apvüwa na kishencü pi nthu nu nthu shijü nu keben kethengpen miwi chiaben.

¹⁸“Apvüwa na kishencü pi nthu miwi chi nu nthu atsanga, yangdsaketen, amesüsi, nu khaghanenithu keu ketan muya ben.

¹⁹“Apvüwa na kishencü pi nthu kedukeshhu tsüdi wi chiaben.

²⁰“Keujüla nthu na nkemehai kuli nu Apvüwa meya mvula lethu, ma wan nthu npi keyasa chu agükeccü, chükivvü, nu ketizenkesa sengho nthu kekuli tsüdi miwi chiaben.

²¹Nthu na wala ayyi yaya keten witsü nthu kesütanla keben chu ma khumakhujü kesun pi nthu miwi chia ben.

²²Apvüwa na kesakinaa ghei kekali keten, avünen, nu kemuwhe pi nthu metenmesha; ma kemegi nu ghani kisa kesun pi nthu yangdsaketenthu yasa cüben. Nthu npi keshükhi chu agükeccü hathu na nthu miwi benben.

²³Atsangho thsü nben, nu nthu yyi na khang pi amighe ti saben.

24Atsankeghowa nyela Apvüwa na ayyinikhu nu ahachan kesun pi nthu yasakhiaben.

25“Apvüwa na nthu ghinyithu ya nthu miwi khangya thsüaben. Nthu na alen kesü wi mathu ssikaghashen ben, isala nthu na mathu wina alen tsüdi wi bvüzigheaben, nu ayyiwi anyi tsüdila nthu miwi mangwa khati sadha khe muya nu mathu qhethiketen saben.

26Nthu na shü lethu awathu nu aghangsathu na gho nthu kamang dsaben, nu ciwi thola tsüthu jügü pi bvü thsü nben.

27Apvüwa na ma Ejipt nyithu miwi kesa ti avünen kesun pi nthu miwi chiaben. Ma nthu gwo maben wi khumakhujü shhugho thsü nu kemithi na pong shaben, nu tsüna maya nben.

28Apvüwa na nthu leben sapi deja thsü, nu anyon nkemu nu chükivvü pi nthu miwi gho thsüaben.

29Nthu na ghanan lapvü lela anyon nkemu ti ketsüh nu nthu len bha meyala saben. Nthu kekuli mang wila mehais kayiya nben. Nyu na keshüthangla nthu pasha nu tengdsa lela ciwi thola nthu kiqa nben.

30“Nthu na awubvü kesü kinatheng lela anyi kepa na tsü ssiben ben. Nthu na ajjen kesü satheng lela ciwi hangya nben. Nthu na kemeshentsse lli kesü cahben lela ma bi dsaya nben.

31Nthu nyon kemu wina nthu mesüsi pathi, isala nthu khiela ma sa dsaya nben. Nthu tuwi na nyu nthu gadathu ssibvü nu tsüthu ssi neng gho nthu cü nbendha. Nthu khaghaneni pi nthu ghinyithu cüaben, nu ciwi thola nthu kiqa nben.

32Nthu nyon kemu wina nthu tsangathu pi asangthu nssümagha sa thsüaben. Ghanan kaghapenla nthu na nthu tsangathu kegho neng nmvula ghang tagha saben.

33Asang mizzatenti kesü na nthu na agüccü ntsa kuli ketheng yangdsaketenthu tsüdila khuya nu nthu na mangla nmula kemeten-kemesha nu kepasha muki benben.

34Nthu ketizenkesa na nthu sapi deja wa thsüaben.

35Apvüwa na kesakinaa, khumakhujü ma-nkeya pi nthu ccü pong; avünen na nthu li na cü accü kecu pong shaben.

36“Apvüwa na nthu nu nthu kadimiwa ssinu nthu nu nthu bamyithu la nkahang pen asang yyi kesü wi wa ben; ciwi nthu na achan nu alon pi kesa cenpvü kekuli saben.

- ³⁷Apvüwa na nthu pi bvüzighe thsüa keten diyyithu wi anyithu na nthu miwi mangwa khati sadha khe mathu qhethiketen sa; mathu na nthu nankeqhe nu khipi nyu pangpi saben.
- ³⁸“Nthu na amacü kejon pi chi lela asu keu ketan wwi yaben, kepaghenanye ashiqua na nthu ji yangdsaketen dsakhiaben.
- ³⁹Nthu na kemeshentsse lli cah nu nonccaben, isala nthu na ma bithu saghuya nyelela pi ma tssü sa jüya nben, kepaghenanye ma ghei na kemeshentsse dsakhiaben.
- ⁴⁰Oliv tonthu na nthu yyi tsüdi wi shigü ben, isala nthu ma bi muya nben, kepaghenanye oliv na keshu khiaben.
- ⁴¹Nthu na atsangathu benyaben, isala nthu na mathu gweghe benhhai nben, kepaghenanye mathu pi aghi tssüzüthu sala ssibvüaben.
- ⁴²Pala ghei na nthu chantonthu nu yangdsaketenthu tsüdila dsakhiaben.
- ⁴³“Asang nthu yyiwi hang kebenthu na misi pfüpfüthu nthu na mini pfüpfü saben.
- ⁴⁴Mathu na apisa ben nu pi nthu nna thsü, isala nthu tsü mangla nmi nu pi mathu nna thsüya nben. Asakhen wi mathu na nthu miwi kekhang senyaben.
- ⁴⁵“Agükeccü hathu tsüdila nthu miwi ghoaben, nu nthu npi keyasakhi chu tsüthu na nthu miwi benben, kepaghenanye nthu na Apvüwa nthu Nyiza jüh nkina nu ma yenthu pi nthu kecü tsüdila nie meyala.
- ⁴⁶Tsüthu na anuphanla nthu nu nthu shicübvüghathu ghenana Anyiza kemetem zensu saden.
- ⁴⁷Apvüwa na alentagha wi sawegü pi nthu cü, isala nthu na nthu leben wi anonghe nu anonkwenthi ma kekuli nsala.
- ⁴⁸Tsalina nthu na Apvüwa na kesun pi nthu shun thsü keten ghinyithu kekuli saden. Nthu na ghama, dighe, nu kemissü — tsüdi wi hhatuben. Apvüwa na nthu npi keyasakhi chu khang ntsa nthu pasha ben.
- ⁴⁹Apvüwa na ayyi kenten wi mizzatenti kesü nthu na mathu jühjja nkechü nyi ssigho nthu shunben. Mathu na amumu kesü ti nthu miwi dugho ben.
- ⁵⁰Mathu na daggü nu anyi ghanyile keqhai lela nantizenchi nben.
- ⁵¹Mathu na nthu sahangthu nu asu dsakhi nu nthu na khwenthi shüaben. Mathu na asu, kisengtssü, oliv deli, mesüsi, nyelela khaghanenithu mangla teshi pi nthu theng cü nben; nu nthu na shüaben.
- ⁵²Mathu na Apvüwa nthu Nyiza na pi nthu kecü nyuti tsüdi ssiaben, nu nthu na nondi keten akhweti kemisithu na qanca shaben.

53“Nthu ghinyithu na nthu nyutithu ssikaghashen kegho wi nthu na kedsakejjü hhatu ntsa sa nu Apvüwa nthu Nyiza pi nthu kecü nthu tsangathu tsü lela pathi dsaben.

54-55 Ssikaghashen keben jüwi tsü nthu jawi anyi kemehai ntsawa lela kedsakejjü hhatu ntsa sa kesalina ma tsangathu pathi dsaben. Ma tsü sa keula pi ma cünyuwa, ma kenenwa ma wubvü nyelela ma tsanga kepathu lela cü nben.

56-57 Nthu jawi nza kemehai ntsawa, ma ben ntsawa nu ma ccü pi alentsen sen nu khiewila npi kewa wa lela tsü makesü saben. Aghinyi na ma nyuti ssikaghashen kegho wi ma kedsakejjü hhatu ntsa sa kesalina ma kuthila ma ketanla ma tsanga nu ma pvügha meyi ashi la dsaben. Ma tsüpi ma wuba ma kenenwale nyelela ma tsanga kepathu lela cü nben.

58“Keujüla nthu na Anyiza kesansijüh lesüshen hawi zhüketheng tsüdila nie kaketsü sa meya nu Apvüwa nthu Nyiza nyankethang amankesawa tsü kinyikü meyala lethu,

59 ma khumakhujü ma-nkeya nu khen nkeya adhagha kesun pi nthu nu nthu shicübvüghathu miwi chiaben.

60 Nthu kheni Ejipt wi sakenan ti ma kheneng khumakhujü nkemehaithu tsüdi sen nu nthu miwi ghoaden, nu nthu khiela mehaya nben.

61 Ma Anyiza yen nu kesansijüh lesüshen hawi khi nketheng kesakinaa kepapa kesa nu adhaghathu tsüdila kesun chiaben.

62 Nthu na jipi tangwi ghotsithu ti saben lela nthu keu ketan hangyaben, kepaghenanye nthu na Apvüwa nthu Nyiza jüh meyala.

63 Apvüwa na ma kenen wina nthu sapi mehai kayi nu ji kayi kecü tsüti ma nthu yasa nu dedi thsü kesa la ma kenen saben. Nthu na wala ayyi yaya keten witsü nthu pfüshi piaben.

64“Apvüwa na nthu jügüzighe pi ayyi kenten kesü wina wa pahanwa kecu mizzatentithu tsüdi jawi chiaben, nu ciwi nthu na kheni nthu le nthu bamyithu lela kinyi nketen achan nu alon pi kesa cenpvüthu tsü kekuli saben.

65 Nthu na khiewila kecca muya nben, nu apen kesüla pi nthu ji le khiya nben; Apvüwa na leben gükeccü, hathakina, nu kaghang nkemi pi nthu pong cüaben.

66 Nthu kahang wi keshüthangla kemessi na benben. Aghanan nu aghaja lela nthu na kemessi pi pong pvü, nu nthu na keshü kemessi wi hangben.

67 Nthu na pala mukeya tsüdi wila nthu leben dhendhe saben. Nthu na aghanen lethu aghajale kheshülan, nu aghaja lethu aghanenle kheshülan isa khiaben.

⁶⁸Apvüwa na ma nthu Ejipt wi wa neng nbendhale khitheng lela ma nthu pi ahunjjen wina ciwi kesun nengchiaben. Ciwi nthu ketanla nthu ghan pi nthu ghinyithu wi nssümaghathu sala jeüaben, isala thola nthu nshü mvula saben.”

Ayenzhüneng 29

Apvüwa na Moab yyiwi Israel ssinu Cenkethenjüh kesa:

¹Hathu hana Apvüwa na Moab yyiwi Mosa kiza nu Israel nyithu ssinu Cenkethenjüh kesa: ha tsüdila Apvüwa na Sinai Yikha wi mathu ssinu cenkethenjüh kesa tsü miwi wwa kechi.

²Mosa na Israel nyi tsüdi cighu chi nu mathu wi khi, “Apvüwa na Ejipt kadimiwa, ma kekhu wi kedithu, nu ma diyyiwa tsüdi miwi mangwa khati sachi khe nthu ketanla muyadha.

³Nthu na Apvüwa na sakechi adhagha nkemehai, zensuthu, nu amankesa kedi kekulithu muyadha.

⁴Isala nansü kecu ma nthu ya nthu sakenan tsü jügi pi nchü thsü.

⁵Apvüwa na amapi jügha tsü ayyikeshü wi nthu ssi, nu nthu thsümeni nu accüguwen na nqae.

⁶Nthu na amesa kedsa nmi nyelela kisengtssü nu kisengtssü kekhang lela kejjü nmi, isala Apvüwa na nthu nsenthu keyishü pi nthu cü nu ma nthu Nyiza le kesa nthu sansi cüle kesalina.

⁷Nu ithu na apen hewi kegho wi Heshbon wi kadimiwa Sihon nu Bashan wi kadimiwa Og na gho ithu ssisa. Isala ithu na mathu chaya,

⁸mathu yyi yaya, nu pi Reuben, Gad mizzathu nu Manasseh mizza gishü pahanthu jawi gishü cüa.

⁹Nthu kekuli tsüdi wi mehαι cenyale kesalina cenkethenjüh hawi keben tsüdila nie kaketsü sayalo.”

¹⁰Nansü nthu tsüdila Apvüwa nthu Nyiza tuwi nganben — nthu ccülikesathu nu kedithu, npvüzathu,

¹¹nzathu, ghanyithu, nu asang nthu jawi hang kebenthu, nu nthu ghenā achan nu atssü pvü gho ketenthu.

¹²Nthu na nansü hewi Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssinu cenkethenjüh hawi kishenle bendha,

¹³isanu khili Apvüwa na ma nthu nu nthu bamyithu Abraham, Isak, nu Jakob wi khishiketheng ti nthu na ma nyithu nu ma nthu Nyiza le sadha.

¹⁴Apvüwa na nthu ketan ssinu cenkethenjüh ha sa nu tsü nieyalo sa nbenle.

- 15**Ma ithu khili hewi ma tuwi ngan kebenthu tsüdi nu ithu shicübvügha npi kepvüghathu la ssinu ha saben.
- 16**“Nthu na Ejipt wi kahang nu kijünyi wa sen mizzatenti kepathu yyi pvüdhi kewa tsüna khati kesa khe chüben.
- 17**Mathu na achan, alon, rükatssü, nu suna pi nankiqanan tsikezhüthu tsü nthu na mudha.
- 18**Nansü hewi ngan kebenthu npvüza, nza, atheghi, nu mizzatenti thola Apvüwa nthu Nyiza wi khapeghe sen wa mizzatenti kepathu cenpvü tsü nkinyila metsilo. Hana nthu jawi achan ghazan kekha kesü shigü shagha aji chan kesü ti saben.
- 19**Nansü kekishen jüh ha za keyathu anyi thola ma ketanla ma leben dhu nu ma kemeshen sa bvü lela pala tsüdi ma ghen a mehaibenle nsala metsilo.
- 20**Apvüwa na anyi hati kesawa kesami teshi pi cü nben. Tsüti kesawa nye, Apvüwa leben ketsu na anyi tsüwa mecang, nu Apvüwa na ma yasatha npi sakeya chu lesüshen hawi zhü ketheng ketizenkesa tsüdila ma miwi ghoaben.
- 21**Apvüwa na ma pi Israel mizzathu tsüdi tuwi tsütsonca kesü sa, nu Apvüwa kesansijüh lesüshen tsüna cenkethenjüh hawi zhüketheng kishen-keshithu tsüdi kenie wina agükeccü sen nu ma miwi ghoaben.
- 22**“Abvüye ghaketen wi nthu shicübvüghathu nu ayyi lenkesie wi asangthu na Apvüwa na agükeccü nu ketizenkesa sengho nthu yyiwi kechi tsü mu yaben.
- 23**Allithu wi mangla nmila nu alonkemecang nu amcü ketan sa: mangla pi yang meyala nu kepaghathu lela nshughu laben. Nthu yyi na Apvüwa na aghepvü ntsa sa keben wi yasakesa nyunutithu Sodom nu Gomorrah, Admah nu Zeboiim tsüti saben.
- 24**Tsaseng wi ayyi mabenla keü ben, ‘Mangkesa Apvüwa na mathu yyiwi hati sa nu? Ma jjugi mangwa ghen a ma aghepvü ntsa sa nu?’
- 25**Tsü keluneng na, ‘Tsüna Apvüwa nyithu na mathu bamyithu Nyiza na Ejipt wina mathu ssi keshhughu wi mathu na ma ssinu cenkethenjühwa tsü pakhi kesa ghen a le.
- 26**Mathu na kheni kinyi nketen Apvüwa na mathu tsü nkinyi lalo kesa cenpvü kepathu tsü kekuli sa wa.
- 27**Tsalina Apvüwa na ma nyithu miwi aghepvü nu lesüshen hawi zhü ketheng ketizenkesathu tsüdi sengho mathu yyiwi chi.
- 28**Apvüwa na aghepvü ntsa sa, nu ma ghekepvü keti wina mathu yyiwi mathu pfüshi pi mathu nansü wa keben asang yyiwi tsü cü chile.’
- 29**“Ciwu Apvüwa ithu Nyiza na pala pahan pi kuthitheng; isala ma ma Yenwa tsüpi ccüca, ithu nu ithu shicübvüghathu na anuphanla tsü nieden.”

Ayenzhüneng 30

Ssinengkeya Jjügi nu Kesawegü

- ¹“Hi nthu na khili kishen-keshi nyethu kesawegü kessiyalo khuchiben. Khathansha wi pala ha tsüdila nthu miwi gho, nu Apvüwa nthu Nyiza na nthu jügüzighe pi mizzatentithu jawi hang wa thsü khe nthu na hi kessiyalo pi nthu kecü ha meshen yaben.
- ²Keujüla nthu nu nthu shicübvüghathu na Apvüwa wi khapeghe gho nu nthu leben tsüdi pila hi nansü pi nthu cü keben ma yenkhukechithu nieya lethu,
- ³Apvüwa nthu Nyiza na nthu nantizen chicüaben. Ma nthu jügüzighe pi mizzatentithu jawi chi ketheng yyi wina nthu ssineng gho nu nthu sapi mehai kayiya thsüaben.
- ⁴Nthu jügüzighe pi ayyi kenten ccügwen ntsa wi wa lela Apvüwa nthu Nyiza na nthu saghuya nu ssineng ghoaben,
- ⁵isanu nthu na nthu bamyithu na kheni kahang pen ayyi tsü yaneng yaben. Nu ma nthu sapi kheni nthu bamyithu miwi mehai kayi nu ji kayiya thsüaben.
- ⁶Apvüwa nthu Nyiza na jühkeya leben pi nthu nu nthu shicübvüghathu cü, isanu nthu na nthu leben tsüdi pi ma tizen nu nthu na ayyi ciwi hangki benya ben.
- ⁷Ma kishen-keshi hathu pi nthu ghinyithu, nthu nankemeghüthu, nu nthu kepashathu miwi chiaben,
- ⁸nu nthu na kheneng ma jühkeya nu hi nansü pi nthu cü keben ma yenkhukechithu tsüdi nieben.
- ⁹Apvüwa na nthu kekuli tsüdi wi sapi mehai kayi cüaben; nthu na atsanga, asahangthu kejon benya, nu nthu llikecah wi asu pvüya ntsa saben. Ma kenen wi nthu bamyithu sapi mehai kayi kecü tsüti nthu sapi mehai kayi kecü tsüna ma kenen saben,
- ¹⁰isanu nthu na ma jühkina nu ma kesansijüh lesüshen hawi zhü ketheng ma yenthu tsüdi nieben. Nthu leben tsüdi sen nu ma wi kheneng ghoaben.
- ¹¹“Hi nansü ayenkhukechi pi nthu cü kebenwa ha nthu ghenana dhu nyelela nthu na tsü n-nie chala kesa ji nye.
- ¹²Tsüwa tsüna atssan wi nkeben ghenana nthu na hati nkeüla, ‘Ithu na tsü kina nu nieyale kesalina thowa na ki tsü sen dugho ithu cü thsü nu?’
- ¹³Nyelela tsüna atssükedone khhakawa nkenye ghenana nthu na hati nkeüla, ‘Ithu na tsü kina nu nieyale kesalina thowa na atssükedone pvüdhi khhakawa tsü sengho ithu cü thsü nu?’

¹⁴Nyele, tsüna hewi nthu jawi ben. Nthu na tsü chüben nu tsü khiya mehai, tsalina khili tsü nieyalo.

¹⁵“Hi nthu na nansü kemehai nyethu nkemehai, kahang nyethu keshü kessiyalo khuchiben.

¹⁶Keujüla nthu na hi nansü pi nthu cü keben Apvüwa nthu Nyiza yenkhukechithu ha nieya, ma tizenya, ma jühkina, nu ma yenthu tsüdi nieya lethu, nthu na mehai kayi nu anyi kejon sala mizzatenti kesü sayaben. Apvüwa nthu Nyiza na nthu wala ayyi yaya keten witsü sawegü pi nthu cüaben.

¹⁷Isala nthu na ma jüh meyala hhaghe, nu nthu ssinu acenpvü kepa wi kinyi bvü thsü lethu,

¹⁸nthu yasa piaben — Hi khili hewi nthu kitsan chiben. Nthu na Jordan khhakawa wala yaya keten yyi witsü matsü kesie hangya nben.

¹⁹Hi nthu na khili kahang nyethu keshü, Anyiza kesawegü nyethu kishen-keshi kessiyalo khuchiben, nu hi atssan ayyi cipi nthu na kessikeya tsü chüza sa thsüben. Kahangwa tsü kessiyalo.

²⁰Apvüwa nthu Nyiza tizenyalo, ma jühkina nu ma wi jühtsentsa sa lethu, nthu nu nthu shicübvüghathu na ma ayyi khipi nthu bamyithu Abraham, Isak, nu Jakob kecü witsü kesie hangyaben.”

Ayenzhüneng 31

Joshua na Mosa Kuti Sakeya

¹Mosa na ajühkhi pi Israel nyithu kiza ben,

²nu ma khi, “Hi kahang khili amapi meza nu ngwe sadha nu hi nthu ccüliwa sa meyadha. Tsümiwi Apvüwa na hi Jordan pvüdhi khhaka waya nbenle kizadha.

³Apvüwa nthu Nyiza na ma ketanla nthu tuwi wa nu ciwi hang keben mizzatentithu yasa cü lethu nthu na mathu yyi yaya mehai; nu Apvüwa na kekhi ti Joshua na nthu ccüliwa saben.

⁴Apvüwa na Amor nyithu kadimi Sihon nu Og manyi chaya nu manyi diyyiwa yasa kesa ti anyi tsüthu yasa cü ben.

⁵Apvüwa na nthu ya mathu miwi khangya thsü lethu nthu na mathu miwi hi nthu na salo kekiza ti salo.

⁶Lebenzü nu kempvüza saya. Mathu nmessila. Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssiden. Ma nthu mali nyelela nthu teshia nben.”

⁷Tsaseng wi Mosa na Joshua cichi nu Israel nyi tsüdi tuwi na ma wi khi, “Lebenzü nu kempvüza sayalo; no anyi hathu ssi wa Apvüwa na mathu bamyithu wi khishiketheng yyiwa tsü yaya thsüaben.

⁸Apvüwa na ma ketanla nthu len tsütson nu nthu ssibenden. Ma nthu malia nyelela nthu teshia nben; tsalina accükwenshü nu nmessi lalo.”

Amapi Tagü Kaghapen wila Ayenwa Siben

⁹Tsalina Mosa na Anyiza Yenwa tsü zhüya nu tsüpi Levi nyi keqhaikedi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson kenonccathu, nu Israel nyi ccülikesathu cüa.

¹⁰Ma mathu wi khi, “Amapi tagü kecen kaghapenla amenkepvü teshi pi kecü mapi kegho wi Kelishu Kho witsü ayenwa ha misikhhali sichilo.

¹¹Israel nyithu na kekinyi pen kesü wi Apvüwa nthu Nyiza kinyile gho lethu mathu wi ha sichilo.

¹²Npvüza, nza, nu ghanyithu, nu nthu nyutithu wi hang keben asangthu tsüdi cighu chi nu tsüdila tsü zaya nu Apvüwa nthu Nyiza kekinyikü yen chüya, nu ma kesansijühthu tsü atsentsa sa nieya thsüle kesalina.

¹³Hatinu nthu shicübvüghathu na Apvüwa nthu Nyiza Yenwa tsü npi za keyathu na tsü zayaben. Isanu mathu na nthu wala Jordan khhakawa yaya keten yyiwi tsü hang keben chu ma jühkekina yen chüyaben.”

Apvüwa na Kecükegwe Pi Mosa Kecü Sakhenwa

¹⁴Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi khi, “No kesie hang ntendha. Joshua cisen nu Nithsüjjen wi gholo, isanu hi kecükegwethu ha pi ma cüden.” Mosa nu Joshua manyi na Nithsüjjen wi wa,

¹⁵nu ciwi Apvüwa na akulukeshü cü wina manyi tuwi gho; akulukeshü tsüna gho Nithsüjjen jenka wi ngan wa.

¹⁶Apvüwa na Mosa wi khi, “No wan shü wa tendha, nu no keshü seng wi anyithu na hi wi jühtsentsa nsala hi mathu ssinu cenkethenjüh tsü pakhhien. Mathu na hi teshi nu wala mathu na dule keben yyiwi kahangthu cenpvü kinyi waben.

¹⁷Khathansha wi tsüti sa wa khe hi mathu miwi aghepvüben; hi mathu teshi nu nyu na mathu yasaben. Ketizenkesa kejon na mathu miwi ghoaben, nu mathu na hi mathu Nyiza, hi mathu nssila kesalina pala hathu na mathu miwi ghoben le kesa chüyaben.

¹⁸Nu hi mathu nkiqa cü mvula hhagheben, kepaghenanye mathu na nkemehai sa nu acenpvü kepathu kinyi wa kesalina.

¹⁹“Khili, akhwi ha zhüyalo. Tsüpi Israel nyithu sansi cü, isanu tsü yala mathu shunben le kesa chüza sa thsüle kesalina.

²⁰Hi mathu bamyithu wi khishiketheng ti hi mathu ssi wa ayyi kemehai nu kinyan wi chicüaden. Ciwi mathu na kedsa mvu tsse tsüdila benya, nu anonkwenla hang yaben. Isala mathu na hi wina khapeghe wala acenpvü kepa wi kinyi waben. Mathu na hi meya mvula nu hi cenkethenjüh tsü pakhhien,

²¹nu ketizenkesa kejon na mathu miwi ghoaben. Isala akhwi ha saben, nu tsüna mathu keshun chüza saben. Khili lela hi mathu ssinu ayyi pi mathu cüle khishiketheng wi npi kewa wina hi mathu na mangwa meshenben khe chüben.”

²²Tsü ghanan Mosa na akhwi tsü zhüya nu pi Israel nyithu sansi cü.

²³ Tsaseng wi Apvüwa na Nun tsawa Joshua ccüneng nu ma wi khi, “Lebenzü nu kempvüza sayalo. No Israel nyithu ssinu hi ayyi pi mathu cüle khishiketheng witsü waden, nu hi no ssibenden.”

²⁴Mosa na Anyiza Yenwa tsü kesüla nteshila tsüdi zhüpi lesüshen kesü saya.

²⁵Ma tsü sacen keya seng wi Levi nyi keqhaikedi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson kenonccathu wi khi,

²⁶“Anyiza Yenwa lesüshen ha khuya nu sen wa Apvüwa nthu Nyiza Cenkethenjüh Khitson kete wi chi, isanu tsü ya ciwi ben nu ma nyithu keshun chüza kesü sa thsülo.

²⁷Mathu na khatila leben-dhu nu kematang nyi khe hi chüben. Mathu na hi kahang tsüwi Apvüwa matang, nu hi keshü seng wi lela mathu na tsümiwi ma matangben.

²⁸Nthu mizza wi ccülikeka nu kedithu tsüdi cipi ituwi saghu thsülo. isanu hi pala hathu pi mathu kizale kesalina, hi atssan ayyi cipi mathu keshun hi chüza sa thsüden.

²⁹Hi keshü seng wi anyithu na gheshighena nu hi mangwa pi mathu sansi cü khe tsü meya mvula saben kesa hi chüben. Nu matsü ghaketen wi mathu na ketizenkesa metu yaben, kepaghenanye mathu na Apvüwa na nsa lalo kesa tsü sapi ma ya aghepvü thsüben.”

Mosa Khwi

³⁰Tsaseng wi Israel nyithu tsüdila kina keben wi Mosa na akhwi ha tsüdi sa.

Ayenzhüneng 32

¹“Atssan nu ayyi, ijühkinalo, tetsaki nu hi mangwa khiben khe kinalo.

²Hi pi kesansijüh na atsanbi ti qanca dugho, nu ayyi miwi akejan cengya. Ijüh na atsankeghozü ti aghanglani miwi qanca, atsankegho kemehai ti aghang kaghani miwi dugho.

³Hi Apvüwa nyan sengden, nu ma nyithu na ma kedi cüki khiden.

⁴“Apvüwa na nthu kekhwe kekhangwa, ma len tsüdi wi cencu nu tsatan; Nthu Nyiza na jühtsentsa nu atsentsawa; ma kemehai nu kemeshonwa saden.

- ⁵Isala nthu tsü jühtsentsa nsa, nu ma nyithu nsa qo; sami nu nyu mechu keten mizzatenti kesü.
- ⁶Nthu kejüphon, kemeshen nkemi nyithu, nthu na Apvüwa tuwi hati kesau kwe? Ma nthu ba, nthu sahang kechiwa, ma nthu sapi mizzatenti kedi kesü sa cü.
- ⁷“Sencüki meshen chilo, kheni wakesa cüki tsü; mangwa sa khe khipi nthu kizalo kesa nthu bathu wi keülo, sencüki khipi kizalo kesa anyi keqhaithu wi keülo.
- ⁸ Kemisintsa na ayyi pi mizzatentithu cü; anyithu na khiewi hangten khe ma npi wina kiden pi cüden. Ma Anyiza tsangathu anyi keji kezeng qae wina sapi cüden.
- ⁹isala ma ma ghenä Jakob shicübvüghathu kessiya.
- ¹⁰“Ma mathu na ayyikeshü wi keqoedeja keten muya, keyisha ben kesü aghansha wi. Ma mathu khweya nu mathu noncca cü, tsüna ma ketanla ma khwekeya ti.
- ¹¹Amumu na kepighe pi ma zza kaghani sansi, tsüthu tsü pi ma gisha zanshigü keben miwi chiya keten ti, Apvüwa na Israel khuli wa keten wi ghatiya.
- ¹²Apvüwa na asang cenpvü kekiqa nsenla ma ketanla ma nyithu ssi wa.
- ¹³“Ma mathu ya ayyi kemisi penthu miwi kekhang sen thsü, nu mathu na ayyiwi mangwa shigü shagha khe tsü dsa. Mathu na alonshi jawi anikholi muya; mathu oliv tonthu na alon jawi mehairsü shigü.
- ¹⁴Mathu mesü nu anenithu wi tsenitssü kejon muya; mathu na khaghaneni, aneni, nu amesüsi kekunon ntsa, awhengsu nu kisengtssü kemehai ntsa ben.
- ¹⁵“Apvüwa nyithu na ben kayi, isala ghazü pfü sa, mathu na atsse kemehai dsajjü pi kunon. Mathu na mathu sahangkechiwa Anyiza teshia, nu mathu hangshawa kekhang tsü meyala.
- ¹⁶Mathu na tsikezhü kekinyi ghenä Apvüwa sapi anonpvü thsüa; mathu nkemehai kesa ghenä ma sapi aghepvü thsüa.
- ¹⁷ Mathu na ahhansha sapi ntsawa cenpvü nkenyethu tsü cü, mathu bamyithu na nkechü cenpvü ketheü, Israel na khiela ma jühkina nketen cenpvüthu tsü.
- ¹⁸Mathu na mathu Nyiza, mathu hangshawa kekhang tsü malia, tsüna kahang pi mathu kecüwa.
- ¹⁹“Apvüwa na khathansha wi ha muya khe ma aghepvü, nu ma tsangathu meyala.
- ²⁰Ma khi, ‘Hi mathu kiqa ntendha, mathu miwi mangwa khati saten khe hi ghang chiden, leben dhu nu jühtsentsa nkesen nyithu ha.
- ²¹ Mathu na atsikezhü pi hi sapi aghepvü thsüa, mathu cenpvü tsentsa nkenyethu nan pi anonpvü. Tsalina hi mizzatenti kesü sen nu mathu sapi

aghepvü thsüden; hi kejüphon mizzatenti kesü sen nu mathu sapi anonpvü thsüden.

²²Hi aghekepvü na anni ti qheden, ayyiwi pala tsüdi mecang thsüaben. Tsüna keshü yyi la cu nu ayikha ghazanthu mecang shaben.

²³“ ‘Hi ketizenkesa kenten nkemi sengho mathu miwi chi, ilakusü tsüdi sen nu mathu shunden.

²⁴Mathu na kaghama nu kemuwhe wina shüaben; mathu na khumakhujü nkemehai wina shüaben. Hi aghangsa nkemehai pi mathu ghan thsüaben, nu amaghang ji kepvüthu pi mathu mcü thsüaben.

²⁵Aghikesa ghenalenti wi keshü sengho ben, kemessi na nthu jjen pong shaben. Shenpfü nyibvü tegüthu na shüaben; memethu nu keqhaithu lela heishanben.

²⁶Hi mathu yasatha sa, nu anyi thola mathu meshen meyala kesale.

²⁷Isala hi mathu ghinyithu ya inyithu chayale kesa khiela kapvü thsü meya cha, tsüwa tsü hi Apvüwa na mathu pacha pi cüle.’

²⁸“Israel na kemeshen nkemi mizzatenti kesü; mathu na kemetsa nmitha.

²⁹Mathu na mangkesa na nyu cha meyala khe chü meyala; mathu na mangwa saben khe chüshi meyala.

³⁰Mangkesa na anyi hazar kesü na meshu kesü nchala, nu hazar tagha na meshu keni nchala nu? Kepaghenanye Apvüwa mathu Nyiza na mathu teshia; mathu Nyiza kekhangwa na mathu teshia.

³¹Mathu ghinyithu na mathu cenpvü tsüna nkhang le kesa chüben, tsüna Israel Nyiza kekhang ti nye.

³²Mathu ghinyithu na Sodom nu Gomorrah nyithu ti meghangmeghe, kemeshentsse ton ma bi kekha nu aji kepvü kebün ti,

³³nu amaghang ji nkemehai pi kisengtssü sa ketheng ti kesa.

³⁴“Mathu ghinyithu na mangwa sa khe Apvüwa na chüben; ma matsü wina kemeten pi mathu cüle hieben.

³⁵ Apvüwa na ajukhikeya nu kemeten pi mathu cüben; matsü na gho lethu mathu na qanca shaben; mathu kededi tsathang na tetsakidha.

³⁶ Apvüwa na ma nyithu kezü nmila kesa mukeya wi ma mathu khushi yaben. Ma ma kekuli sa ketenthu nantizen cüaben, ma mathu kekiqa nmila keben mukeya wi.

³⁷Tsaseng wi Apvüwa na ma nyithu keüben, ‘Nthu nondi keten cenpvü kekhangthu tsüna khie nu?

³⁸Nthu na ahhansha kesa kethu pi mathu ghanja cü, nu kisengtssü pi mathu jju thsü. Mathu ya khili gho nthu kiqa cülo, mathu ya bvügho nthu khushiya thsülo.

³⁹“Hi ketan, hi Anyiza; Anyiza kepa wi nmi. Hi pathi nu kahang pi cüden, hi ayisü sa cü nu sapi mehai cüden. anyi thola hi kekuli tsü shunya nben.

⁴⁰Hi anuphanla hangben, hi ikwen zanki nu kishen,

⁴¹hi njünnu yiyha cwencwe saya, nu kemeshonwa kesa tsü ghang den. Hi ighinyithu miwi ajukhiya, nu kemeten pi hi nanmeghü ketenthu cüden.

⁴²Hi ilakusü pi mathu jju keji thsü, nu njünnu pi hi matang ketenthu tsüdi süthi cüden. Hi ssisa ketenthu kesüla nheila pathiabben; ayisü kepvü nu atssüzüthu lela shüaben.’

⁴³“Nthu mizzatentithu, Apvüwa nyithu senglo— ma kemeten pi mathu pathi ketenthu tsüdi cüden. Ma ma ghinyithu miwi ajukhiya, nu ma nyithu kesami teshi pi cüden.”

⁴⁴Mosa nu Nun tsa Joshua manyi akhwi ha sa, isanu Israel nyithu na tsü zaya.

Mosa Kecükegwethu Sakhenwa

⁴⁵Khathansha wi Mosa na Anyiza kecükegwethu hapi anyithu cü cenia khe

⁴⁶ma khi, “Hi nansü pi nthu cü keben ayenkhukechi hathu tsüdi nieya metsilo. Tsüthu khineng khija pi nthu tsangathu kiza nu mathu na Anyiza kesansijüh tsüdi nie kaketsü saya thsüle kesalina.

⁴⁷Kesansijüh hathu ha ma men nkemi jüh nye, isala tsüthu tsüna nthu kahangwa tsüle. Tsüthu nieyalo isalethu nthu na wa Jordan khhakawa ayyi yaya keten witsü kesie hangyaben.”

⁴⁸Tsü ghan-nan Apvüwa na Mosa wi kiza,

⁴⁹“Jerikho nyunutiwa kepeghewa Moab yyiwi Abarim Yikha witsü walo; Nebo Yikha wi ki nu hi Kanaan yyi pi Israel nyithu cüle keben tsü ghang chilo.

⁵⁰Ncünüyuwa Aaron na Hor Yikha wi shü kesa ti no la ayikha katsü miwi shüaben,

⁵¹kepaghenanye nshinyi qho Israel nyithu tuwi na hi wi jühtsentsa nsala kesalina. Nshinyi na Zin ghansha wi Kadesh nyuti kete Meriba tssükebvüpen wi anyithu tuwi na hi kemetha kekhangwa tsü nkchichi la.

⁵²No alen kesie wina hi ayyi pi Israel nyithu cü keben tsü ghang chiben, isala no ciwi duya nben.”

Ayenzhüneng 33

Mosa na Sawegü pi Israel Mizzathu kecü

- ¹Kesawegü hathu hana Anyiza nyiwa Mosa na ma npi keshü tuwi sawegü pi Israel nyithu miwi khie kechi.
- ²Apvüwa na Sinai Yikha wina gho; ma Edom miwi aghani ti shhugho nu Paran Yikha miwi na ma nyithu wegü cü. Tangnyilo hazar tagha na ma gwegheden, ma kwen ajewa anni keqhe kesü senden.
- ³Apvüwa na ma nyithu tizen nu ma jithu tsü khweden. Tsalina ithu na ma ccü wi kukedu, nu ma yenkhukechithu tsü nieden.
- ⁴Mosa na Ayenwa pi ithu kecü tsü ithu na nieden, ithu mizzatenti na keben noncca ntsa keten.
- ⁵Apvüwa na ma nyi Israel kadimiwa sa shagha, khathansha wi mathu mizza nu ccülikesathu na saghuya khe.
- ⁶Mosa na Reuben mizza cüki khi: “Reuben na khiela shü nkeyawa salo; mathu na anyi keu ketan lela.”
- ⁷Ma Judah mizza cüki khi: “Apvüwa, mathu na kekiqa kekhie kina cülo; mathu kheneng amizza kepathu gweghe kesü saya thsülo. Apvüwa, mathu ghen aghisalo; mathu kiqa pi mathu ghinyithu ssisa thsülo.”
- ⁸Ma Levi mizza cüki khi: “Apvüwa, no Urim nu Thummim sa nu no kemeshen pi nmagha tsentsa Levi nyithu wina ccücalo. No Massa wi mathu ghan nandha, nu Meriba tssü wi mathu tsentsale kesa chüyadha.
- ⁹Mathu na abajjathu, acünyuthu, atsangathu, miwi jühkeya di kayi pi no ccücadha. Mathu na n-yenkhukechithu nieya, nu no cenkethenjüh witsü atsentsa sale.
- ¹⁰Mathu na n-nyithu sansi pi n-yenwa nie thsüben. Mathu na no kekinyipen miwi ahansathu saben.
- ¹¹Apvüwa, mathu mizza kiqa pi zü shaghaya thsülo; Mathu na mangwa sa khe sawegü pi cülo. Mathu ghinyithu tsüdi pacha pi cü; mathu ya nshagha neng thsü lalo.”
- ¹²Ma Benjamin mizza cüki khi: “Amizza hawa ha Apvüwa na ma tizen nu khweden; ma ghanan thangthang mathu hie benden, nu ma mathu jawi benden.”
- ¹³Ma Josef mizza cüki khi: “Apvüwa na atsankegho sawegü pi mathu yyiwi chi, nu ayyi non wi atssübvü keshhughowa salo.
- ¹⁴Mathu yyiwi atsanen mehai pi kedsau na bün, nu matsü kaghapen wila abila kemeziwa sa.
- ¹⁵Mathu alamyi yyishiphon thu witsü kedsau bi kemehai na pong keyawa salo.

16 Mathu yyi tsüdi wi pala kemehai na pong keyawa sa; Apvüwa kemehai anni qhe keben wina ajüh kekhiwa na sawegü pi cü. Kesawegü hathu na Josef mizza miwi keghowa sa, kepaghenanye ma ma cünyuthu jawi aliwa sa.

17 Josef na amesü süpon kezü kesü ben, ma ghacüthu tsüna hadasi ghacü ti kesa. Ma ghacüthu tsüna Manasseh nyi hazar ju nu Efraim nyi hazar tagha. Ma tsüthu pi mizzatentithu shonthiaben, nu mathu shon pi ayyi kenten wi chiaben.”

18 Ma Zebulun nu Issakhar mizzathu cüki khi: “Zebulun ya mathu tssükedone senkesa wi mehai kayi keyawa saya thsü. Nu Issakhar ya ajjen wi keben-keyeng ji kayi keyawa sa.

19 Mathu na asangthu cipi mathu yikha wi chi, nu ciwi kemeshon hhanshathu saden. Mathu na atssükedone nu aghüsa hachan wi mathu keben-keyeng mua.”

20 Ma Gad mizza cüki khi: “Anyiza sengle, ma mathu yyi sapi tisie kayi cü. Gad na ssensitemi ti hieben, ma ahacü zandhi nu alihyu shi cüben.

21 Mathu na ayyi kemehai ntsawa tsü mathu ghen khuya; accülikesawa shei pi mathu cü. Mathu na Apvüwa yenkhukechi nu ayenthu tsü nieya; Israel ccülikesathu na gweghe saghu keya wi.”

22 Ma Dan mizza cüki khi: “Dan na ssensitemi kaghani kesü, ma Bashan wina phenki shhuaben.”

23 Ma Naftali mizza cüki khi: “Apvüwa kenen wina sawegü pi Naftali cü ntsa satheng. Mathu yyi na Galilee ghajü na cü acülawa cuben.”

24 Ma Asher mizza cüki khi: “Amizza kepathu miwi sawegü pi Asher cütheng. Ma ya ma cünyuthu kenen pvü keyawa sa, nu ma yyi na oliv tonthu pong keyawa sa.

25 Ma nyutithu kaghapeng jenka na amighe pi khwe keyawa sa, nu ma ciwi yazishu hang keyawa salo.”

26 Israel nyithu, acenpvü kesüla nthu Nyiza ti kesa nmi, tangwi mehai ntsawa pvüdhiben, akulukeshü miwi na nthu kiqa ghoden.

27 Anyiza na keshüthangla nthu kiqa gho, anuphanla ma kwen pi nthu kiqaden. Nthu na atujügüwathu ma nthu ghinyithu jügü, nu mathu tsüdi yasalo nthu kiza.

28 Tsalina Jakob shicübvüghathu na cca hang, asu nu kisengtssü na pong keben yyi wi apvü-nsala, atssan wi atssü na dugho ayyi zügü keben witsü.

29 Israel, no mang khatila anonghedha nu? Ciwi Apvüwa na hangshakeya mizzatenti kesüla no ti kesa nmi. Apvüwa tsüna nthu tsonhi nu njünnu, nthu khweya nu kekhang pi nthu cüben. Nthu ghinyithu na gho nthu wi nanketizen khieben, nu nthu na mathu cüten cüben.

Ayenzhüneng 34

Mosa Keshü

¹Mosa na Moab deshentijü wina Nebo Yikha wi ki, Jerikho na nishuwa Pisga Yikha shoni wi ki nu ciwi Apvüwa na ayyi tsü maben pi ma ccüca: Gilead yyi na wala aghawa Dan nyuti kecu;

²Naftali yyi maben; Efraim nu Manasseh yyithu; Judah yyi na wala niduwa Mediterranean Tssükedone kecu;

³Judah yyi acülawa; nu Zoar wina wala palm chan nyunutiwa Jerikho cu keben deshentijüwa tsü.

⁴Tsaseng wi Apvüwa na Mosa wi kiza, “Ayyi hawa ha hi Abraham, Isak, nu Jakob wi khishiketheng pi mathu shicübvüghathu cüle khi ketheng tsüle. Hi no ya tsü muya thsüdha, isala hi no ciwi waya thsü nten.”

⁵Tsalina Apvüwa maghawa Mosa, Apvüwa na ma shüaben le khi ketheng ti ma Moab yyiwi shüa.

⁶Apvüwa na ma pi Moab yyiketijü Bethpeor nyuti kaghape witsü vhüa, isala nansü kecu anyi thola ma pi kevhüpen tsü chüti nsa.

⁷Mosa na keshü tsü wi ma amapi meza nu ngwe sa; isala ma gwasajjü zü nu ma nyon la njang.

⁸Israel nyithu na Moab deshentijü wi ghanan changha ma ghenanongü.

⁹Nun tsa Joshua na kemetsa pi pong pvüden, kepaghenanye Mosa na Joshua pi ma kuti kesawa sa thsüdha. Israel nyithu na Joshua jühkina nu Apvüwa na Mosa wina ayenkhukechithu pi mathu kecü tsü nieya.

¹⁰Israel jawi atusenjüh-kechü kesüla Mosa ti kesa nmi; Apvüwa na ghang tanti ma ccüneng.

¹¹Atusenjüh-kechü kesüla Apvüwa na Mosa kesun pi Ejipt kadimiwa, ma kekhu wi kedithu, nu diyyiwa maben tuwi azensu nu amankesathu kekuli ti npi saya.

¹²Atusenjüh-kechü kesüla Mosa na Israel tsüdi tuwi kedi nu qhethiketen kekuli tsüti npi saya.

Joshua

Joshua 1

Anyiza na Joshua wala Kanaan Nkayalo Kekiza

- ¹Apvüwa maghawa Mosa na keshü seng wi Apvüwa na Mosa kekiqawa Nun tsa Joshua wi kiza.
- ²Ma khi, “Imaghawa Mosa na shüdha. Khili, no nu Israel nyi tsüdila kidenya nu Jordan Ghaku pvüdhi sen nu hi ayyi pi mathu cü keben witsü walo.
- ³Hi Mosa wi kekiza ti, nthu na wa keten yyi tsü maben pi no nu inyithu tsüdi cüdha.
- ⁴Nthu ggü na acülawa yyikeshü na wala aghawa Lebanon Yikhathu kecu; nishuwa Euftrat Ghaku keti tsüna wala niduwa Hitti diyyiwa pvüdhi sen wa Mediterranean Tssükedone kecu saben.
- ⁵Joshua, no hang keben chu anyi thola no chaya nben. Hi Mosa ssi kegho ti no la ssi benden. Hi keshüthangla no ssi benden; khiewila hi no teshia nben.
- ⁶Lebenzü nu kempvüza sayalo, kepaghenanye no anyi hathu ccüli sa nu mathu na wala hi mathu bamyithu wi khishiketheng yyiwa tsü yaya ben.
- ⁷Lebenzü nu kempvüza sayalo; nu imaghawa Mosa na Ayen pi no kecü tsü mabenla nie metsilo. Tsü kesüla n-niela nsala isathu no khiewa wa khe mehai yaben.
- ⁸No kekinyi kesa wi keshüthangla Ayenwa lesüshen ha si metsilo. Ghanan le ghaja lela no tsü si nu ciwi zhüketheng tsüdila nie metsilo. Isalethu no mehai kayi nu mehai cenyaben.
- ⁹Hi no lebenzü nu kempvüza sayalo kekiza tsü meshenyalo! Messi nu accükwenshü nsala, kepaghenanye hi Apvüwa n-Nyiza, no khiewa wa khe hi no ssiden.”

Joshua Na Ahza Pi Anyithu Kecü

- ¹⁰Tsaseng wi Joshua na ahza pi accülikesathu cü,
- ¹¹nu kemnanpen wi wala anyithu wi khi thsü, “Kedsakejjü pahan kiden-kesha yalo, kepaghenanye ghanan kecheng jüwi nthu na Jordan Ghaku pvüdhi wala Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi nthu cü keben tsü yayaden.”
- ¹²Joshua na Reuben, Gad mizzathu, nu Manasseh mizza kegishü pahan wi khi,
- ¹³“Apvüwa maghawa Mosa na khati nthu wi Apvüwa nthu Nyiza na Jordan na nishuwa ayyi pi nthu keben pen sa thsü benle kiza khe tsü meshenchilo.

¹⁴Nthu wubvüthu, tsangathu, nu nthu sahangthu pi hewi benla thsülo, isala nthu npvüzathu aghi kemehaithu tsüdila no Israel nyithu tuwi wa

¹⁵nu mathu Jordan na niduwa Apvüwa nthu Nyiza na ayyi pi mathu cü ketheng tsü npi yakeya chu mathu kiqale kesalina. Khathansha wi Israel mizzathu tsüdi yazishu benya thsü khe, nthu na kheneng gho Jordan na nishuwa Apvüwa maghawa Mosa na pi nthu cü kethengwa nthu yyi wi ha hang waya mehai.”

¹⁶Mathu na Joshua wi khineng, “Ithu na no kekhi tsüti saben, nu no ithu kesun pi khiewa chi khe waben.

¹⁷Ithu na keshüthangla Mosa jüh kekina tsüti njüh kinaben, nu Apvüwa n-Nyiza Mosa ssi keghowa na no ssiben ketenwa salo!

¹⁸Anyi thowa na no kekhangjüh kekhi nyelela no ahza khukechi tsü n-niela khe pi shü thsüaben. Lebenzü nu kempvüza sayalo!”

Joshua 2

Joshua na Wahhaithu kesun pi Jerikho wi kechi

¹ Tsaseng wi Joshua na Akakia kemnanpen wina wahhai keni kizala wa kuthila Kanaan yyi wi Jerikho nyunutiwa tsü hhainanlo kesun chi. Manyi na khathansha wi wa anyunutiwa tsü cuya khe, manyi wa keqheza menkedsa nza kesü ma nyan Rahab jjen wi ben.

²Jerikho wi kadimiwa na tsü ghaja Israel nyi pahan na diyyiwa hhainanle gho benle kesa zaya,

³tsalina ma ajüh pi Rahab wi kesun chi: “Njjen wi gho keben meshu keni tsüna diyyiwa maben hhainanle ghoben! Manyi ssi nu shhugholo!”

⁴⁻⁶Nzawa na khi, “Anyi meshu keni ijjen wi ghole, isala manyi khiewa na gho khe hi nchüle. Manyi na ghani du keten wi anyunutiwa kaghapeng jenka npi kekhen wina bvüdha. Manyi na khiewa waten khe hi nchüle, isala nthu na wan manyi jügü wa lethu manyi ghanya mehai.” (Rahab na wahhai keni tsü ssi wa aqae wi ma akhhakhi chan pi chi ketheng cakhu wi kuthia.)

⁷Kadimi nyithu na anyunuti teshi bvü nu kaghapeng jenka khen. Mathu na Jordan kepvüdhi len penwa tsü kecu Israel nyi wahhai keni tsü jügü wa.

⁸Wahhai keni na npi kejen wi Rahab na aqae wi ki

⁹nu manyi wi khi, “Apvüwa na ayyi hapi nthu cüdha kesa hi chüben. Diyyiwa wi anyi tsüdila nthu messithi ben.

¹⁰Nthu na Ejipt teshi nu keshhugho wi Apvüwa na khati nthu tuwi Kenmie Tssükedone sapi qha thsü khe ithu na zayadha. Nthu na khati nu Jordan na nishuwa Amor kadimi keni Sihon nu Og pathi khe ithu na tsü la zayadha.

- 11**Ithu na tsü cüki zaya meyi messi ntsa sa; nthu ghen a ithu kempvüza nmiladha. Apvüwa nthu Nyiza tsüna tang wi nu ayyi ha wi la Anyiza le!
- 12**Khili, hi nshinyi noncca kecü ti nthu la itheghithu noncca cüben kesa Apvüwa nyan wina kishenlo, nu hi nondiya kemehai zensu kesü pi hi cülo.
- 13**Nthu na iba, ijja, ibaghatu, ipvünonthu, nu mathu theghithu tsüdi hangsha cübenle kesa hi wi khishichilo! Ithu pathi nsa lalo!”
- 14**Manyi ma wi kiza, “Ishinyi na ishinyi kekhi ha nsala lethu, Anyiza na ishinyi kahangli khuya kesawa sa! Keujüla no ithu kekuli cüki ha pi thola nkizala lethu, Apvüwa na ayyi hapi ithu kecü wi ithu na kemehai sa no noncca cüben kesa ishinyi na no wi khishiben.”
- 15**Rahab na anyunutiwa khweti miwi na ajjen kesü sa sen ndukuwa du keben wi hangden, tsalina ma manyi ya jjenkubhi wi ali wina ccenca sen nu ayyiwi cüya thsüa.
- 16**Nzawa na khi, “Yyishiphon diyyiwa wi walo, nyelethu kadimi nyi na nshinyi mu yaben. Mathu na npi kheneng kegho chu ciwi ghanan kecheng kuthi benla. Tsaseng wi ccüna nshinyi na nshinyi len wi whalo.”
- 17**Manyi na ma wi khi, “No ishinyi ya khishikechi tsü ishinyi na nieben.
- 18**No hati salo. Khathansha wi ithu na nthu yyi nka gho khe no ishinyi ya ccenca cü thsü kesa ali kenmie ha pi njjenkubhi wi misüki theng lalo. Nba, njja, nbaghatu, nu nba theghithu tsüdi cighu pi njjen wi chiyalo.
- 19**Keujüla anyi kesü njjen wina shhunu wa shü lethu, tsüna ithu khhi nye, ma ketanla ma kesazzi; isala ajjen wi no gweghe keben kesüla pathi lethu, tsüna ithu khhi le.
- 20**Isala keujüla no ithu kulikeben cüki hapi nyu kiza lethu, no ishinyi ya no wi khishikechi tsü ishinyi na nie nben.”
- 21**Nzawa na anlo khi nu manyi kesun pi bvü thsüa. Manyi kebvü seng wi nzawa na ali kenmie tsüpi ma jjenkubhi wi misükia.
- 22**Wahhai keni na yyishiphon thu wi wa kuthiwa. Kadimi nyithu na ghanan kecheng diyyiwa tsüdi wi manyi bha, isala mathu na manyi mu meyala kesalina mathu Jerikho wi kheneng wha.
- 23**Tsaseng wi wahhai keni na yyishiphon wina aghaku pvüdhi sen nu Joshua wi whaneng. Manyi na wa mangwa khati sa khe tsüdila khipi ma kiza,
- 24**nu khi, “Apvüwa na diyyiwa maben pi ithu cüdha kesa chütiben. Ciwi anyi tsüdila ithu messiben le.”

Joshua 3

Israel Nyithu na Jordan Pvüdhi Kewa

- ¹Dhitsu ghanenwa wi Joshua nu Israel nyi tsüdi ghanen mitu na shagha Akakia wi kemnanpen tsü teshi nu Jordan wi wa tsü pvüdhile kemnanpen sa nu hieben.
- ²Ghanan kecheng seng wi ccülikesathu na kemnanpen wi wa
- ³nu anyithu kiza, “Khathansha wi keqhaikedithu na Apvüwa nthu Nyizawa Cenkethenjüh Khitson tsü pie keten muya khe nthu na kemnanpen tsü pheghe nu mathu nie walo.
- ⁴Nthu na alen hewi npi ghanan, tsalina mathu na alen pi nthu kizaben. Isala Cenkethenjüh Khitson kete wi nwala; kilometer kesü tsü seng wi temejaló.”
- ⁵Joshua na anyithu wi kiza, “Nthu samethayalo, kepaghenanye dhitsu wi Apvüwa na nthu jawi amankesa kulichiden.”
- ⁶Tsaseng wi ma keqhaikedithu na Cenkethenjüh Khitson tsü pieya nu anyithu tuwi walo kiza. Mathu na ma kekhi ti sa.
- ⁷Apvüwa na Joshua wi khi, “Hi nansü sa kebenwa ha no pi kedi nyi kesü ti sa nu Israel nyithu tsüdi no kinyikü wa thsüaben, nu hi Mosa ssi kegho ti no ssitenle kesa mathu na chüyaben.
- ⁸Cenkethenjüh Khitson pie keten keqhaikedithu wi mathu na wa aghaku cuya lethu, mathu atssü pvüdhi wa aghüsa wi nganlo kizalo.”
- ⁹Tsaseng wi Joshua na anyithu wi khi, “Hewi ghola Apvüwa nthu Nyiza na mangwale khiben khe kinachilo.
- ¹⁰Nthu na atujügüwathu ma Kanaan, Hitti, Hivi, Periz, Girgash, Amor, nu Jebus nyithu jügüzighe metsiben. Hangkeben Nyiza tsüna nthu jawi benle kesa nthu na chüyaben,
- ¹¹tsüna ayyi tsüdi wi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson na nthu tuwi na Jordan tsü pvüdhi wa lethu.
- ¹²Khili, Israel mizza kesüsü wi meshu kesüsü kessi pi taghakeni sayalo.
- ¹³Khathansha wi ayyi tsüdi wi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson pie keten keqhaikedithu na mathu ccü pi atssü nneya khe Jordan tssü na lle nwala, nu mmiwa lle dugho keben tssü na apen kesü wi saghu waben.”
- ¹⁴⁻¹⁵Tsüna alli kewwi tsü wi sadha, nu aghaku tssü na tiben. Anyithu na kemnanpen teshi nu Jordan pvüdhile kewa wi keqhaikedithu na Cenkethenjüh Khitson pie nu mathu tuwi wa. Keqhaikedithu na aghaku tssü nneya meyi,
- ¹⁶atssü na lle nwala dan shula Zarethan nyunuti ketsaki Adam kecu dan. Ssanwa lle sen cüla Keshü Tssükedone kecu danbhon nu anyithu na Jerikho kete wina tsü pvüdhi wa.

¹⁷Anyithu tsüdi ayyi keqha wi lentsen nu Jordan npi pvüdhi keyakhi chu keqhaikedithu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson pie nu manon ayyi keqha wi ngan.

Joshua 4

Meshenkeben Lonthu pi Kisheng

¹Mizzatenti mabenla Jordan pvüdhikeya seng wi Apvüwa na Joshua wi khi,

²“Mizza kesü wi meshu kesüsü sa anyi taghakeni kessiyalo,

³nu mathu na Jordan Ghaku non wi keqhaikedithu kengan pen witsü alon taghakeni khuyalo kizalo. Mathu na alon tsüthu pvü wa nthu shita apen khiewa kemnanpen saten khe pi ciwi shengyalo kizalo.”

⁴Joshua na ma kessikeya anyi taghakeni tsü cichi

⁵nu mathu wi khi, “Apvüwa nthu Nyiza Cenkethenjüh Khitson tuwi wa nu Jordan Ghaku non wi duya. Nu nthu meshu kesü Israel mizza kesüsü ghenal on kesüsü pi ma depfü wi chi pie shhugholo.

⁶Alon hathu ha na anyithu wi Apvüwa na mangwa sachi khe meshenya thsüaben. Ashiseng wi nthu tsangathu na nthu wi alon hathu ha jjugi na mangwa nu nthu wi keü lethu,

⁷nthu na mathu wi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson pie nu Jordan Ghaku kepvüdhi wi atssü na nganwale khiben. Alon hathu ha na keshüthangla Israel nyithu wi hewi mangwa sa khe meshenya thsüaben le.”

⁸Anyithu na Joshua ahza khukechi tsü nie. Apvüwa na Joshua kekiza ti anyithu na wa Jordan Ghaku non wi Israel mizza kesüsü ghenal on taghakeni khuya, nu mathu na tsüthu pvü wa mathu kemnanpen wi shengya.

⁹Joshua na alon taghakeni pi keqhaikedithu na Cenkethenjüh Khitson pie nu Jordan Ghaku non wi kengan pen witsü la sheng. (Alon hathu ha na khili la ciwi ben.)

¹⁰Apvüwa na ahza pi Joshua cü nu anyithu ya salo kekiza tsüdila npi kesakhi chu keqhaikedithu na Jordan Ghaku non witsü ngan. Hawa ha Mosa na salo khitheng. Anyithu na kaghajila aghaku tsü pvüdhi.

¹¹Anyithu tsüdila aghaku khakawa benkeya wi keqhaikedithu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu anyithu tuwi wa.

¹²Reuben nu Gad mizzathu nu Manasseh mizza kegishü pahan wi anyithu na Mosa mathu salo kekiza ti anyi kepathu tuwi wa aghi ghenal kidenya.

¹³Apvüwa tuwi na anyi hazar jügha-u aghi ghenal kidenya nu pvüdhi sen Jerikho kete deshentijü witsü du.

¹⁴Tsü ghanan Apvüwa na sa kechi tsüna Israel nyi sapi tsüdi tuwi Joshua meshen pi di ntsa sachi. Mathu na Mosa kinyikü kesa ti Joshua kahang chu mathu na ma kinyikü.

¹⁵Tsaseng wi Apvüwa na Joshua kizala,

¹⁶keqhaikedithu ya Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu Jordan wina shhugholo khi thsü.

¹⁷Joshua na tsüti sa,

¹⁸nu khathansha wi keqhaikedithu na shhugho aghaku ghüsa cuya khe aghaku tssü na kheneng lle dugho kishi pen wi ma ghüsa tsüdi pongya.

¹⁹Anyithu na asha atuwa wi tagha ghanan wi Jordan pvüdhiya nu wa Gilgal wi kemnanpen sa, tsüna Jerikho na nishuwa.

²⁰Ciwi Joshua na Jordan wi khukeya alon taghakeni tsü pi sheng.

²¹Nu ma Israel nyithu wi khi, “Ashiseng wi nthu tsangathu na nthu wi alon hathu ha jügi mangwa nu nthu wi keü lethu,

²²nthu na mathu wi Israel nyithu na ayyi keqha miwi na Jordan pvüdhikeya cüki khiben.

²³Apvüwa nthu Nyiza na ithu ghena Kenmie Tssükedone sapi keqha thsü kesa ti nthu na Jordan npi pvüdhikeya chu ma atssü sapi keqha thsüle kesa mathu kizalo.

²⁴Ha ghena ayyi wi anyi tsüdila Apvüwa kekhang tsüna khatila di khe chüaben, nu nthu na anuphanla Apvüwa nthu Nyiza tsü kinyiküben.”

Joshua 5

¹Jordan na niduwa Amor nyi kadimithu nu Mediterranean Tssükedone kete wi Kanaan nyi kadimithu tsüdila Israel nyithu na Jordan npi pvüthikeya chu Apvüwa na tsü sapi keqha thsüle kesa zaya. Mathu na messi nu mathu kempvüza nmila.

Gilgal wi Ahyukahan

²Tsaseng wi Apvüwa na Joshua kiza, “Awegüsalon pi annuzathu saya nu pi Israel nyithu hyuhan nenglo.”

³Tsalina Joshua na Apvüwa kekhi ti sa, nu ma apen kesü pi “Ahyukahan Yikha” le khiketen witsü Israel nyithu hyuhan.

⁴⁻⁶ Israel nyithu na Ejipt keteshi wi npvüzathu tsüdila ahyuhandha. Isaliela anyithu na amapi jügha ayyikeshü wi keten jüwi mukeya ghanyithu kesüla ahyu npi han. Tsü tsüwi aghikesa qo nyi npvüzathu mathu na Apvüwa jüh nkenie

ghena tsüdila shü. Apvüwa na mathu ya ma ayyi kemehai nu kinyan pi mathu bamyithu cüle khishiketheng tsü muya thsü ntenle kishen ketheng ti sa.

⁷Anyi hathu tsathu na ahyu npi han, nu abvüye ketheü ha Joshua na mathu hyuhan.

⁸Ahyuhan cenkeya seng wi ayisü npi kema chu mizzatenti mabenla kemnanpen wi ben wa.

⁹Apvüwa na Joshua wi khi, “Nansü hi nthu wi Ejipt wi nssümagha kesa nyankekinyen tsü khupidha.” Tsalina apen tsü nyan pi Gilgal cia, nu anyan tsüna khili la ben.

¹⁰Israel nyithu na Gilgal deshentijü wi Jerikho kete wi kemnanpen sa keben wi mathu na asha tsüwa taghamejü ghaja Shhukeya Kho tsü sa.

¹¹Dhitsuwa tsüna mathu Kanaan wi shigü keshagha tsse asu kennun nu azimi pi nkechi mesa kedsa tegüwa.

¹²Tsü tsüwi manna na nqanca ladha, nu Israel nyithu na mangla nmiladha. Tsü tsü nten na mathu na Kanaan wi shigü keshagha tsse dsa wa.

Joshua nu Anyi Kesü Njünnu Senketenwa

¹³Joshua na Jerikho kete wi keben wi anyi kesü na njünnu sen nu ngan keben mu. Joshua na anyi tsüwa wi wa nu keü, “No ithu süpahi kesüla aghinyi nu?”

¹⁴Anyi tsüwa na khineng, “Keni qho nyele, isala hi Apvüwa süpahizi benchüwa sala hewi ben.” Joshua na ayyi wi qancadu kinyi nu khi, “Kediwa, hi nmaghawa le. No hi ya mangwa sa thsü mvu ben nu?”

¹⁵Apvüwa süpahizi benchüwa na ma kiza, “Nccüguwen khushi lo, kepaghenanye no kemetha pen wi nganben.” Nu Joshua na ma salo kekiza tsüti sa.

Joshua 6

Jerikho Khweti Keqanca

¹Jerikho khweti jenka khen nu Israel nyithu na ndugho thsüle hieben. Anyi kesütanla anyunutiwa wi dushhu meya.

²Apvüwa na Joshua wi khi, “Hi Jerikho, ma kadimiwa, nu ma süpahi kekhangthu tsüdi pi nkwen wi chiaden.

³No nu nsüpahithu na ghanan kesü wi kuti lentsen sen nu anyunutiwa tsü vü ben, nthu na ghanan tugho tsüti saben.

⁴Keqhaikedithu meshu tagü, kesüsü na tutuwa kesüsü pie nu Cenketenjuh Khitson tuwi waben. Tugho ghanan wi keqhaikedithu na tutuwa khou nu no nu nsüpahithu na lentsen sen nu tagü tughu anyunutiwa tsü vülo.

⁵Tsaseng wi mathu na tutuwa tsü kesie khou chithu, nthu na tsü zaya meyi anyi tsüdila misikhhali jishalo, isaletu, anyunuti khwetithu tsüna bvücaben. Tsaseng wi süpahizi mabenla anyunutiwa non witsü bvü dulo.”

⁶Joshua na keqhaikedithu cichi nu mathu wi kiza, “Cenkethenjüh Khitson tsü pieya, nu no tagü na tutuwa pie nu tsü tuwi walo.”

⁷Tsaseng wi ma ahza pi ma nyithu cü nu akhang kesü na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tuwi wa tsü gihie nu anyithu na lentsen sen nu anyunutiwa tsü vüwa.

⁸⁻⁹Tsalina Joshua kekhi ti aghikehie akhang kesü na keqhaikedithu tutuwa khou ketenthu tuwi wa; tsü seng wi keqhaikedithu Cenkethenjüh Khitson pie ketenthu, nu asengwa aghikehie akhang kesü na tsü nie. Matsü tsüdi wi tutuwathu khou isa.

¹⁰Isala Joshua na ma nyithu ya njisha thsü, nu ma ahza npi khukechi chu thola ajüh kesüla nkhi thsü.

¹¹Tsalina ma anyi khang ha ya Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu kuti anyunutiwa tsü vü thsü. Tsaseng wi mathu kemnanpen wi kheneng gho tsü ghaja ciwi ben wa.

¹²⁻¹³Dhitsüwa wi Joshua na ghanen mitu shagha, nu keni tughuwa ghena keqhaikedithu nu süpahithu na ghanie kesa ti kesenniela lentsen sen nu anyunutiwa tsü vü wa thsü; atuwa, aghikehie khang; tsü shiwa, keqhaikedi tagü na tutuwa tagü kekhou; tsaseng wi keqhaikedi Apvüwa Cenkethenjüh Khitson pie ketenthu; nu asakhenwa, aghikehie asengwa khang. Matsü tsüdi wi tutuwathu khou isa.

¹⁴Keni ghanan wi la mathu na lentsen sen nu anyunutiwa tsü kuti vü nu kheneng kemnanpen wi ghoa. Mathu na ghanan tugho hati sa.

¹⁵Tagü ghanan wi mathu na atsathang meyi shagha hatuwi ti lentsen sen nu tagü tughu anyunutiwa tsü vü — ha ghanan ketan mathu na lentsen sen nu tagü tughu tsü vü.

¹⁶Tagü tughuwa vü kewa wi keqhaikedithu na tutuwa khou chile keben wi Joshua na ma nyithu na jishalo ahza khuchi, nu ma khi, “Apvüwa na anyunutiwa ha pi nthu cüdha le!

¹⁷Anyunuti ciwi keben pala tsüdi yasatha sapi Apvüwa kekinyi sa nsathu yishü. Keqheza menkedsa nza Rahab nu ma jjen wi ma gweghe kebenthu ketan heilo, kepaghenanye ma ithu wahhaithu tsü pi kuthi cüle.

¹⁸Isala nthu na yasalo kesathu mangla khu meyala nu tsüdi yasa khilo; Keujüla nthu na pala pahan khuya lethu, nthu na agükeccü nu kededi sengho Israel nyithu kemnanpen wi chiaben.

¹⁹Pala katsüha lela rükatssü, suna, lezza, nyelela amighe pi kesathu kuthi pi Apvüwa ghenä makepa salo. Tsü pi Apvüwa ghenä kebenketheng pen wi chilo.”

²⁰Tsalina keqhaikedithu na tutuwa khouchi. Anyithu na tsü zaya meyi misikhali jishachi, nu akhwetithu na bvüca. Tsaseng wi süpahizi tsüdila ayyishiphon wi wa anyunutiwa wi dula tsü yasa.

²¹Mathu na njünnu sen nu anyunuti wi anyi nza nu npvüzathu tsüdi, ghanyi nu keqhaithu, tsüdi süthia. Mathu na amesüsi, khaghaneni, nu gadathu la pathia.

²²Joshua na wahhai meshu keni wi khi, “Nshinyi na khishiketheng ti keqheza menkedsa nzawa jjen wi du nu ma nu ma theghi ssi shhugholo.”

²³Tsalina manyi dula Rahab, ma ba, ma jja, ma baghathu, nu ma theghi kepathu ssi shhugho. Manyi na ma theghi nu nssümaghathu tsüdi ssinu Israel nyithu kemnanpen kete yazishu kesa pen wi wa.

²⁴Tsaseng wi mathu na pi Apvüwa ghenä kebenketheng pen wi chikesa tsanqai rükatssü, suna, lezza, nu amighe pi kesathu ketan khe anni pi anyunutiwa nu ciwi keben pala tsüdi saghu mecang.

²⁵Isala Joshua na keqheza menkedsa nzawa Rahab nu ma theghithu tsüdila npathila, kepaghenanye ma wahhai keni kesun pi Jerikho wi kechi wi tsü manyi pi kuthi kecü ghenä. (Ma shicüthu na khili kecu Israel nyithu jawi hangben.)

²⁶Ha tsüwi Joshua na kekitsan kedhu kesü sachi: “Anyi thowa na Jerikho nyunutiwa ha sanengle sa khe Apvüwa kishen-keshi pvüyaben. Thowa na ma giketegü chi khe ma tsa tssütsewa na shüaben; Thowa na ma kaghapeng jenkathu sa chi khe ma tsa bvükhenwa na shüaben.”

²⁷Tsalina Apvüwa na Joshua ssiden, nu ma nyankemehai na diyyi maben wi la ben.

Joshua 7

Akhan Kesami

¹Apvüwa na Israel nyithu wi mathu na Jerikho wi mangla khu meyala pi yasalo kekhi tsü n-niela. Anyi kesü ma nyan Akhan kesa na ahza tsü n-niela, tsalina Apvüwa na Israel nyithu miwi aghepvü ntsa sa. (Akhan na Judah mizza wi Zerah gei wi Zabdi tsawa Karmi tsa.)

²Joshua na Jerikho wina anyi pahan kesun pi wa Bethaven kete wi Bethel na nishuwa anyunuti kesü Ai wi ayyi hhainan walo ahza khuchi. Mathu na wa tsüti kesa seng wi,

³mathu na kheneng gho Joshua wi kiza, “Anyi maben na wala Ai nssisala mehai. Anyi hazar keni nyelela kecheng-u ketan kesun chilo. Süpahizi maben kesun pi ciwi nkesali thsü lalo; tsüna anyunuti keti nyele.”

⁴Tsalina Israel nyi hazar kecheng-u ketan kesun pi wa kesali thsü, isala mathu na nyu nchala asenkheneng ghoa.

⁵Ai wi anyithu na khweti-jenka wina mathu jügü sen nu Shebarim kecu yyishiphon kencüggü wi mathu changha nu tughu cen pathia. Tsaseng wi Israel nyithu na mathu kempvüza nmila messi wa.

⁶Joshua nu Israel nyi ccülikesathu na ahathakina wina mathu thsümeni mezüqhe, mathu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tuwi qancadu mathu hathakina pi ccücale kesalina ayyinikhu pi mathu li miwi chipvü nu shitawa kecu ciwi ben.

⁷Nu Joshua na khi, “Kekhang ntsawa Apvüwa! No mangkesa ithu ssinu Jordan khhaka kegho ithu pi Amor nyithu kwen wi du thsü nu ithu yasa thsüale saben nu? Ithu na Jordan khhaka kawa ceen hang nkeben kwe?”

⁸O Apvüwa, Israel na aghinyithu tuwi khenengdha, hi khili mangwa le khiya tendha nu?

⁹Kanaan nyithu nu diyyiwa wi anyi kepathu tsüdila tsü cüki zayaben. Mathu na ithu vüya nu ithu tsüdi pathiabon. Isalethu, no n-nyankethang ghenax khati saten nu?”

¹⁰Apvüwa na Joshua wi khi, “Shaghalo! No mangkesa na ayyi wi hati qancaduben nu?”

¹¹Israel na samidha! Hi mathu ya nieyalo kekiza mathu ssinu cenkethenjüh tsü mathu na pakhhidha. Mathu na atsanqaithu yasalo kesa tsü pahan khuyadha. Mathu na milimesa nu tsüthu ghanfü pi mathu ji saghu yadha.

¹²Ha ghenax Israel nyithu na mathu ghinyithu nchala le. Mathu na aghinyithu tuwi asenkheneng, kepaghenanye mathu meshensa pi keyasa sa thsüdha. Nthu jawi atsanqaithu khu meya lalo kesa khuya kesathu tsü npi keyasa chu hi nthu ssiben ntendha le!

¹³Shaghalo! Wa anyithu sametha nu mathu ya ituwi ghole kidenya thsülo. Mathu dhitsü wi kidenyalo kizalo, kepaghenanye hi Apvüwa Israel Nyizawa na ha khiben: ‘Israel, nthu jawi hi yasa pilo kekhi tsanqaithu tsüna bendha. Nthu na tsüthu tsü khupi nkesa tsü nthu na nthu ghinyithu tuwi nganya nbenle!’

¹⁴Tsalina ghanen wi mathu amizza mizza sala ssinu atuwi shhugho benle kizalo. Hi amizza khushikeyawa witsü agei gei sala ssi shhughoben. Hi agei khushikeyawa witsü atheghi theghi sala ssi shhughoben. Hi atheghi khushikeyawa witsü anyi kesüsü sala ssi shhughoben.

¹⁵Yasa pilo kesa tsanqai senketen anyi tsüwa khushi keyawa ma theghi nu ma keben tsüdi gweghe pi anni wi mecang sh aben, kepaghenanye ma hi cenkethenjüh tsü pakhi nu nkemehai kejüghekeya sengho Israel miwi chidha.”

¹⁶Dhitsu ghanenwa mitu wi Joshua na Israel nyithu pi amizza mizza sala ssi shhugho, nu Judah mizza khushiya.

¹⁷Ma Judah mizza wi agei gei ssi shhugho, nu Zerah gei khushiya. Tsaseng wi ma Zerah gei wi atheghi theghi ssi shhugho, nu Zabdi theghi khushiya.

¹⁸Ma tsaseng wi Zabdi theghi wi anyi kesüsü ssi shhugho, nu Zabdi tsawa Karmi tsa Akhan khushiya.

¹⁹Joshua na ma wi khi, "Itsawa, no Apvüwa Israel Nyiza tuwi ajüh tsentsa khishilo. No khili mangwa satheng khe hi kizalo. Tsü pi hi nkuthila."

²⁰Akhan na khineng, "Ntsakhiwa le, hi Apvüwa Israel Nyiza tuwi samidha, nu hi hati ha sadha.

²¹Ithu na atsanqai shukeya jawi tsü hi Babylon nyi thsü tsikemehai kesü, rükatssü kilogram keni-u, nu suna kekiyan kilogram kesü kegishü pahan-u muya. Hi tsüthu tsü khuya mvuthi nu khuyale. No hi tsüthu pi inithsüjjen non ayyi wi rükatssü pi acakhuwa sala chhüvhü ketheng muyaben."

²²Tsalina Joshua na nyilo pahan kesun chi, mathu na bvü wala nithsüjjen wi ntsakhiwa kemeshensa tsanqaithu rükatssü tsü pi acakhuwa sala chhüvhü ketheng tsü muya.

²³Mathu na nithsüjjen wi tsüthu khu sen wa Joshua nu Israel tsüdi cüa, nu tsüthu pi Apvüwa tuwi chia.

²⁴Joshua nu Israel nyi tsüdi gweghe Akhan, rükatssü, athsü, suna, Akhan tsa nu ma ngathu, ma mesüsi, gadathu, nu khaghaneni, ma nithsüjjen, nu ma keben tsüdi saghuya, nu mathu na tsüthu sen nu Ketizenkesa Yyiketijü wi wa.

²⁵Nu Joshua na khi, "No mangkesa na ketizenkesa hati sengho ithu miwi chi nu? Apvüwa na khili ketizenkesa sengho nmiwi chitendha!" Anyi tsüdi ngan nu alon pi Akhan nu ma theghi kecenthi nu ma keben la pi mecang.

²⁶Mathu na alon kejon pi ma miwi kaghapvü kesa tsüna nansü kecu ciwi ben. Tsalina apen tsüpi khili la Ketizenkesa Yyiketijü le khiden. Tsaseng wi Apvüwa na ma leben nminula.

Joshua 8

Ai Nkakeya nu Keyasa

¹Apvüwa na Joshua wi khi, "Süpahithu tsüdi ssiya nu Ai wi shulo. Messi nyelela accükwenshü nsala. Hi no ya Ai wi kadimiwa miwi khangya thsüaden; ma nyunuti, anyi, nu ayyi tsüdila pi nji saben.

²No Jerikho nu ma kadimiwa miwi mangwa sachi khe tsüti Ai nu ma kadimiwa miwi la sachilo, isala no khili tsü atsanqaithu nu asahangthu tsü pi nji saya yilo. Anyunuti sengwa na wa tsü ssisalo.”

³Tsalina Joshua na ma süpahithu tsüdi ssinu kidenya. Ma süpahi kemehai ntsathu hazar changha kessiya nu agheja wi ahza ha pi mathu cü nu kesun pi

⁴wa thsü: “Wala anyunutiwa tsüna kesie nkesa wi pahanwa kuthiben lalo; isala nyu ssikesalile kesalina kiden benyalo.

⁵Hi inyithu ssinu anyunutiwa tsaki waden. Khathansha wi Ai nyithu na ithu ssikaghashen shhugho khe ithu na hatuwi ti kheneng bvüaden.

⁶Ithu na anyunutiwa wina mathu npi ssi keshhu chu mathu na ithu jügü ben. Ithu na hatuwi ti tsüdila mathu tubvü tenle meshenben.

⁷Isalethu, nthu na kuthibenla nu shhugho anyunutiwa tsü nkayalo. Apvüwa nthu Nyiza na tsü pi nthu cüaben.

⁸Nthu na anyutiwa tsü yakeya seng wi Apvüwa na kekhi ti anni pi tsü mecangchilo. Ahza hathu ha nthu ghen.”

⁹Tsalina Joshua na mathu kesun pi wa thsü, nu mathu na wa Ai na niduwa Ai nu Bethel manyi jüwi kuthi nu hie wa. Nu Joshua na tsü ghaja kemnanpen wi anyithu gweghe ben wa.

¹⁰Ghanenwa wi Joshua na mitu na shagha süpahithu cighuya. Tsaseng wi ma nu Israel nyi ccülikesathu na mathu ssisen Ai wi wa.

¹¹Süpahithu na ma gweghe anyunutiwa kedulen tontiwa wi wa nu aghawa yyiketijü pi Ai nu mathu jü sala kemnanpen sa.

¹²Ma anyi hazar manga-u ssi wa anyunuti na niduwa Ai nu Bethel jüwi kuthi thsüa.

¹³Süpahithu kecükebe pi anyunuti na aghawa kemnanpen ghonpvüwa wi aghikesa ghen kiden theng nu kepathu na niduwa wa. Joshua na tsü ghaja yyiketijü witsü ben wa.

¹⁴Khathansha wi Ai kadimiwa na Joshua nyithu muya khe wan kidenya. Ma nu ma nyithu tsüdila hatu pen witsü Israel nyithu ssisale Jordan yyiketijü wi wa, isala ma nyu na asengwa na gho ma ssikaghashen le keben tsü nchü.

¹⁵Joshua nu ma nyithu na aseng kekheneng ghe sala bvü sen nu ayyikeshü kejentan wi wa.

¹⁶Anyunuti wi anyi tsüdila cipi mathu jügü wa thsü, nu mathu na Joshua jügü sen nu anyunuti temeja wi bvüa.

¹⁷Ai wi npvüzathu tsüdila Israel nyithu jügü wa, nu anyunutiwa tsü shah pi theng nu anyi thola tsü nhiela bvüa.

¹⁸Tsaseng wi Apvüwa na Joshua wi khi, “Npie pi Ai wiwa mitsüyallo. Hi tsü pi no cüaden.” Joshua na ma salo kekiza ti sa,

¹⁹nu ma ma kwen zankiya meyi, anyi kuthi kebenthu na wan shagha anyunutiwa wi bvüdu tsü nkaya. Mathu na kaghaji nu anni pi anyunutiwa tsü mecang chia.

²⁰Ai nyithu na aseng wi ghangchi nan mathu na anyunuti wi anikhu na atssan wi ki keben muya. Mathu na mangla sa nu bvükeya len nmila, kepaghenanye Israel nyithu bvüsen ayyikeshü wiwa wa ketenthu tsüna khili tsü kheneng sengho mathu ssikaghashen le bendha.

²¹Joshua nu ma nyithu na akhang kepathu na anyunutiwa nkaya nu anni pi tsü mecang keben mukeya wi mathu na aseng kheneng wa Ai nyithu pathi shhua.

²²Israel nyi anyunutiwa wi kebenthu na gho mathu gweghe nu aghisa. Tsalina Israel nyithu na Ai nyithu vüya nu mathu tsüdila pathi khia. Anyi kesütanla bvü meya, nu thola hang meyala.

²³Isala mathu na Ai wi kadimiwa tsü ma kahang ghan sen nu Joshua wi gho.

²⁴Israel nyithu na ayyikeshü wi aghinyithu jügü wa mathu tsüdi pathi khia. Tsaseng wi mathu na kheneng Ai wi wa anyi tsüdila pathi khia.

²⁵⁻²⁶Ciwi anyi tsüdi npi kepathikhi chu Joshua na ma pie pi Ai wiwa kemtsü tsü nteshi. Tsü ghanan Ai wi anyi hazar taghakeni, nza npvüza mabenla pathia.

²⁷Apvüwa na Joshua kekiza ti Israel nyithu na anyunutiwa wi asahangthu nu atsanqaithu shukeya tsüpi mathu ghenena thengya.

²⁸Joshua na Ai tsü mecang nu yasatha pi teshia. Tsüna nansü lela kheni ti saben.

²⁹Ma Ai wi kadimiwa pi achanton kesü wi hangthi nu ma kamang teshi pi minulen kecu ciwi ben thsüa. Ghani du keten wi ma kamang tsü pieshalo kesa Joshua na ahza khuchi, nu tsü piesha pi anyunuti khweti-jenka kedulen wi cüchia. Mathu na alon kejon pi tsü miwi kecenbhon nu tsüna nansü kecu la ben.

Ebal Yikha miwi Ayenwa tsü si

³⁰ Tsaseng wi Joshua na Ebal Yikha wi kekinyipen kesü sapi Apvüwa Israel Nyizawa tsü cü.

³¹ Ma Apvüwa maghawa Mosa na kecükegwe pi Israel nyithu kecü, nu Mosa Yenwa na kekhi kenie wina “Amighe pi nkaha lonthu pi kekinyipen kesü” tsü sa. Tsü miwi mathu na mecang pi kekinyi hhanshathu sapi Apvüwa cü, nu mathu na kecca ghenena kekinyi la sachi.

³²Ciwi Israel nyithu nyon kemu wina Joshua na Mosa na zhüketheng Ayenwa tsü kesü pi alon miwi zhüya.

³³Israel nyithu, mathu ccülikesathu, kedithu, nu pendhethu, mathu jawi keben asangthu la gweghe Levi nyi keqhaikedithu na pie keten Apvüwa Cenketenjuh Khitson kete witsü keghanglila ngan. Anyithu kegishü pahan sengwa na Gerizim Yikha nu kegishü kepawa sengwa na Ebal Yikha sala ngan. Apvüwa maghawa Mosa na mathu na kesawegü muyale kesa wi tsüti salo khitheng.

³⁴Tsaseng wi Joshua na Ayenwa lesüshen wi zhüketheng ti kesawegü nu kishen-keshithu Yenwa maben la mesikhhali sichi.

³⁵Israel nyithu, nza nu ghanyithu, nu asang mathu jawi hang kebenthu maben saghu keben tuwi Joshua na Mosa yenkhukechithu tsüdila sichia.

Joshua 9

Gibeon Nyithu na Joshua Mechukesa

¹Israel nyithu na khangkeya cüki tsü Jordan na nishuwa kadimithu tsüdila chüya —yyishiphon thu wi, yyishiphon thu ccü wi, nu Mediterranean Tssükedone katen ketijü na wa aghawa Lebanon kecu; kadimi hathu ha: Hitti, Amor, Kanaan, Periz, Hivi, nu Jebus nyi kadimithu.

²Mathu tsüdi saghuya nu Joshua nu Israel nyithu ssisa.

³Isala Gibeon wi anyithu tsüna Hivi nyithu, mathu Joshua na Jerikho nu Ai miwi kulikechi tsü zaya,

⁴nu mathu na ma mechule cencya. Mathu wa atsse pahan kidenya nu aleshithsü qae nu akhüti kaghawenthu pi mathu gada khhi saya.

⁵Mathu na mathu khhwen ketheng athsü qae nu accüguwen qaethu pvüya. Mathu na amesa ma kivü nu qhayi kesa pvüya.

⁶Isanu mathu na Gilgal wi kemnanpen wi wala Joshua nu Israel nyithu wi khi, “Ithu na alen kesie wina ghoben, ithu na nthu ssinu kepongghu samvu ben le.”

⁷ Isala Israel nyithu na khi, “Mangsale ithu na nthu ssinu kepongghu sa nu? Nthu na teghatsan wi hang tenla metsiben.”

⁸Mathu na Joshua wi khi, “Ithu na no kekuli saden.” Joshua na mathu keü, “Nthu na thothu nu? Nthu khiewa na gho nu?”

⁹Tsaseng wi mathu na hati khipi ma kiza: “Kediwa, ithu na ayyi lenkesie wina ghole, kepaghenanye ithu na Apvüwa nthu Nyiza cüki tsü zayadha. Ithu na ma Ejipt wi kuli kechi tsüdi zayadha,

¹⁰ nu Jordan na nishuwa Amor nyi kadimi keni: Heshbon wi Sihon kadimi nu Ashtaroth wi hang keten Bashan wi Og kadimi miwi mangwa sachi khe zayadha.

11Ithu yyiwi hang keben nyithu nu accülikesathu tsüdila ithu kizala atsse pahan kidenya nu wa nthu ssinu metu chilo khi. Ithu na nthu kekuli sa, nu ithu kepongghu kesü sale nthu keü nanlo khi.

12Ithu mesa ha ghangchilo; Ithu jjen teshi nu nthu metule keshhugho wi tsüna yeng-nkhwe kebenle. Isala ghangchilo; khili tsü kicübhi qhayi sadha.

13Ithu na kisengtssü pi akhütithu wi chikeben tsüwi ketheü sa kebenle, isala ghangchilo; tsüthu na pvükhidha. Alenkesie wina kegho ghen a ithu thsümeni nu accüguwenthu na qaedha.”

14Israel nyithu na mathu wi atsse pahan khuya, isala mathu na Apvüwa wi tsü cüki ghen mangla nkeü.

15Joshua na Gibeon nyithu ssinu gweghe kemehai kepongghu kesü sa nu mathu yala hang thsüa. Israel nyitenti ccülikesathu na kepongghu sa ketheng tsü niele mathu jühkhishi chia.

16Kepongghu sa nu ghanan kecheng seng wi Israel nyithu na anyi hathu ha ntsakhiwa teghatsan wi hang tenle kesa chüya.

17Tsalina Israel nyithu na alentsen wa kecheng ghanan wi anyi hathu na hang keben anyunuti hathu cuya: Gibeon, Khefirah, Beeroth, nu Kiriath Jearim.

18Isala Israel nyithu na mathu npathila, kepaghenanye mathu ccülikesathu na Apvüwa Israel Nyizawa nyan wina mathu wi kekishen kesü sa theng. Anyi tsüdila mathu ccülikesathu wi ha ghen a mathu leben nkaghajüh khi,

19Isala mathu na luneng, “Ithu na Apvüwa Israel Nyizawa nyan wina mathu wi kekishen sadha. Khili ithu na mathu metenmeshaya nbendha.

20Ithu jühkhishi kesalina ithu na mathu ya nhang thsüthu yishü; nyelethu Anyiza na kemeten pi ithu cüaben.

21Mathu yala hang thsülo, isala mathu na ithu ghen achan nu atssü kepvüthu sa thsüben.” Accülikesathu na ha khichia.

22Joshua na Gibeon nyithu ssinu ma wi gholo ahza khuchia, nu mathu wi keü, “Nthu na mangkesa na hewi hang tenthu ithu mechula nthu na alenkesie wina ghole khiten nu?

23Nthu na hati kesa ghen a Anyiza na nthu meshensadha. Nthu nyithu na keshüthangla nssümagha sala Anyiza jjen ghen achan nu atssü kepvüthu saben.”

24Mathu na lunneng, “Kediwa, ithu na tsüti sale, kepaghenanye ithu chükeya na Apvüwa nthu Nyiza na ma maghawa Mosa wi ayyi ha maben pi nthu cülo nu nthu atujügüwathu anyi ciwi hang kebenthu tsüdila pathilo kekhi tsüna ntsakhiwa le. Ithu na nthu messi, nu ithu na shükea kemessi ghen a tsüti sale.

²⁵Khili ithu na ncakhu wi sadha; ithu pi ntuwi kemeshonwa sayalo.”

²⁶Tsalina na Joshua na hati sa: Ma mathu khweya nu Israel nyithu ya mathu npathi thsüla.

²⁷Isala ma mathu pi nssümaghatu sa thsü, nu Israel nyithu nu Apvüwa kekinyipen ghen achan nu atssü kepvüthu sa thsüa. Nansü kecu wila apen khiewi Apvüwa kekinyipen kessiya khe mathu na kekuli ha saden.

Joshua 10

Amor Nyithu Nyu Nchalakesa

¹Jerusalem wi kadimiwa Adonizedek na Joshua na Jerikho nu ma kadimiwa miwi sa kechi ti Ai nkaya nu tsü yasatha sa nu ma kadimiwa la pathile kesa tsü zaya. Ma Gibeon nyithu na Israel nyithu ssinu kepongghu sa nu mathu jawi hangbenle kesa la zaya.

²Jerusalem wi anyithu na ha ghen a messi ntsa sa, kepaghenanye Gibeon na anyunuti kepathu miwi diki nu anyithu na aghi kemehaithu.

³Tsalina Adonizedek na ketsijüh ha kesun pi Hebron wi Hoham kadimiwa, Jarmuth wi Piram kadimiwa, Lakhish wi Jafia kadimiwa, nu Eglon wi Debir kadimiwa wi chi:

⁴“Shhughola hi kiqa nu Gibeon ssikaghashen lo, kepaghenanye ma nyithu na Joshua nu Israel nyithu ssinu kepongghu sadha.”

⁵Amor nyi kadimi manga, Jerusalem, Hebron, Jarmuth, Lakhish, nu Eglon kadimithu na mathu süpahithu saghuya nu wala Gibeon vüla ssikaghashen.

⁶Gibeon nyithu na ajüh kesun pi Gilgal wi kemnanpen wi Joshua wi kiza, “Kediwa, no ithu nteshi lalo! Wan ghola ithu kiqa, nu ithu hangshayalo! yyishiphon diyyiwa wi Amor kadimithu tsüdila mathu süpahithu saghuya nu ithu ssikaghashen bendha le.”

⁷Tsalina Joshua nu ma süpahizi kemehai ntsathu maben saghula Gilgal wina wa.

⁸Apvüwa na Joshua wi khi, “Mathu nmessila. Hi khangkeya pi no cüdha. Mathu kesüla no shunya nben.”

⁹Ghaja thangthang Joshua nu ma süpahizi na Gilgal wina alentsen sen nu Gibeon wi wa nu mathu na zulila Amor nyithu ssikaghashen.

¹⁰Apvüwa na Amor nyithu sapi Israel süpahizi tuwi aghigheya wa thsüa. Israel nyithu na Gibeon wi mathu süthi nu Beth Horon yyikaghagu len wina mathu jügü sen wa acülawa Azekah nu Makkeda kecu mathu ssikaghashen.

¹¹Amor nyithu na yyikaghagu wi Israel süpahizi tubvü keten wi Apvüwa na Azekah wi kewa len tsüdi wi aghayi kedi ca pi mathu miwi chi thsü. Israel nyithu na kepathi miwi aghayi ca pi kecenthi kesawa jia.

¹²Tsü ghanan Apvüwa na Israel nyithu yala Amor nyithu miwi khangya thsü, Joshua na Apvüwa ccüneng. Israel nyithu tuwi na ma khi, “Aghani, Gibeon kejentan wi ngan walo; Asha, Aijalon yyiketijü kejentan wi ngan walo.”

¹³ Mizzatentiwa na ma ghinyithu npi chakeya chu aghani na ngan wa, nu asha na apen nketsenla. Hawa ha Jashar Lesüshen wi zhütheng. Aghani na akulu mnon wi ngan wa nu ghanan thangthang ndula.

¹⁴Apvüwa na anyi hhai kina kecü, tsü tuwi nu tsü seng wi lela ghanan kesüla hati npi sa. Apvüwa na Israel ghena aghisa le!

¹⁵Tsaseng wi Joshua nu ma süpahizi na kheneng sen Gilgal wi kemnanpen wi wha.

Joshua na Amor nyi Kadimithu manga ghankeya

¹⁶Isala Amor nyi kadimi manga na bvüsen wa Makkeda wi alonshiku wi kuthiben.

¹⁷Anyi pahan na mathu muya nu mathu ciwi kuthiben le kesa pi Joshua kiza.

¹⁸Ma khi, “Alon keti pahan kullu pi alonshiku kedulen witsü chilo. Anyi pahan pi ciwi hie thsü,

¹⁹isala nthu ciwi n-nganla. Aghinyithu jügü wa asengwa na mathu ssikaghashen; mathu ya mathu nyunuti wi ndu thsüla. Apvüwa nthu Nyiza na mathu miwi khangkeya pi nthu cüdha.”

²⁰Joshua nu Israel nyithu na mathu süthi, isala pahan na bvü sen wa mathu nyunuti khweti ndukuwa du nu mathu pathi meyala.

²¹Tsaseng wi Joshua nyi tsüdila mehaitsü kheneng sen kemnanpen Makkeda wi ma wi ghoa. Ayyi ciwi anyi kesüla ajühkhi pi Israel nyithu shun messia.

²²Tsaseng wi Joshua na khi, “Alonshiku wi kedulen tsü shah nu kadimithu manga tsü ssinu hi wi gholo.”

²³Tsalina alonshiku wi kedulen tsü shah nu Jerusalem, Hebron, Jarmuth, Lakhish, nu Eglon kadimithu tsü ssigho,

²⁴nu mathu ssisen Joshua wi gho. Joshua na Israel nyithu tsüdi cipi ma wi chi, nu kedithu ma gweghe kewathu ya gho mathu ccü pi kadimithu sun nnetenyalo kesa ahza khuchia. Mathu na gho tsüti saya.

²⁵Joshua na ma kedithu wi khi, “Messi nyelela accükwenshü nsala. Lebenzü nu kempvüza sayalo, kepaghenanye Apvüwa na nthu ghinyithu tsüdi miwi hati saden.”

²⁶Tsaseng wi Joshua na kadimithu pathi nu pi achanton manga miwi tügü nu mathu kamang na minulen kecu ciwi ben.

²⁷Aghani kedulen wi Joshua na ahza khuchi nu mathu kamang tsü pie shaya nu pi hatuwi mathu kekuthi ben alonshiku witsü khalachia. Alon ketiti pi alonshiku kedulen witsü chia, nu tsüthu tsüna nansü kecu ciwi ben.

Joshua na Amor nyithu yyi Nka nengkeya

²⁸Joshua na tsü ghanan Makkeda nu ma kadimiwa ssikaghashen nu ma ghanya. Ma anyunuti wi anyi tsüdi pi shü thsüa; anyi kesüla pi nhang thsüla.

²⁹Ha seng wi Joshua nu ma süpahizi na Makkeda wina Libnahh wi wa tsü ssikaghashen.

³⁰Apvüwa na Israel nyithu ya anyunuti ha nu ma kadimi miwi la khangya thsüa. Mathu na ciwi anyi kesüla nheila tsüdi pathia. Mathu na Jerikho wi kadimiwa miwi sakechi ti kadimiwa ha miwi la sachi.

³¹Ha seng wi Joshua nu ma süpahizi na Libnah wina Lakhish wi wa nu tsü vüya nu ssikaghashen.

³²Apvüwa na aghikesa keni ghanan wi Israel nyithu yala Lakhish miwi khangya thsüa. Mathu na Libnah wi kekuli ti anyunuti wi anyi kesüla nheila tsüdi pathia.

³³Gezer wi Horam kadimiwa na Lakhish kiqale gho, isala Joshua nu ma süpahizi na ma chaya nu mathu kesüla nhang thsüla pathia.

³⁴Tsashi, Joshua nu ma süpahizi na Lakhish wina Eglon wi wa tsü vüya nu ssikaghashen.

³⁵Mathu na tsü ghanan tsü nkaya nu mathu na Lakhish wi kesa ti anyi tsüdi pi shü thsüa.

³⁶Ha seng wi, Joshua nu ma süpahizi na Eglon wina yyishiphon thu wi shu Hebron wi wa tsü ssikaghashen,

³⁷nu tsü nkaya. Mathu na kadimiwa nu anyunuti nu tsü kevä anyunutithu wi anyi tsüdila pathia. Joshua na ma Eglon wi kesa ti anyunutiwa tsü yasatha sa. Ciwi anyi kesüla pi nhang thsüla.

³⁸Tsaseng wi Joshua nu ma süpahizi na kheneng wa Debir ssikaghashen.

³⁹Ma anyunuti tsüpi ma kadimi nu tsü kevä wi anyunutithu tsüdi wwala yaya. Mathu na anyi tsüdi pi shü thsüa. Joshua na ma Hebron nu Libnah nu ma kadimi miwi sa kechi ti Debir nu ma kadimiwa miwi la sachia.

⁴⁰Joshua na ayyi mabenla nkaya. Ma yyishiphon diyyiwa, nishuwa yyi-kesüphi, niduwa yyishiphon ccü, nu acülawa diyyithu wi kadimithu tsüdila chaya. Ma thola nheila anyi tsüdi pathia. Hawa ha Apvüwa Israel Nyizawa na khichi ketheng.

⁴¹Joshua na acülawa Kadesh Barnea wina wa Gaza, nu Goshen diyyi tsüdi, nu wa aghawa Gibeon kecu tsüdi chaya.

⁴²Joshua na kutitan na kadimi hathu nu mathu yyi tsüdi miwi khangya, kepaghenanye Apvüwa Israel Nyizawa na Israel ghen aghisa.

⁴³Ha seng wi, Joshua nu ma süpahizi na kemnanpen Gilgal wi wha neng.

Joshua 11

Joshua na Jabin nu Ma kekiqathu Chakeya

¹Israel khangkeya jühtheü na wa Hazor wi Jabin kadimiwa cukeya wi ma ajüh kesun pi Madon wi kadimi Jobab, Shimron nu Akhshaf wi kadimi keni,

²aghawa yyishiphon diyyi, Galilee Ghajü na acülawa Jordan yyiketijü, yyishiphon ccü, nu Dor kete tssükaten wi kadimithu wi chi.

³Ma ajüh kesun pi Jordan ghapeli wi kebenthu Kanaan, Amor, Hitti, Periz, nu yyishiphon diyyiwa wi Jebus, Mizpah yyi wi Hermon Yikha ccü wi hang keten Hivi nyithu wi la chi.

⁴Mathu na mathu süpahi tsüdi nu anyi kejon saghu ssigho aghüsa wi ahachan keji ti saben. Mathu na goru nu gorugari kejonla ben.

⁵Kadimi hathu tsüdila mathu süpahithu saghuya nu ghola Israel ssikaghashen le Merom kuza wi kemnanpen saben.

⁶Apvüwa na Joshua wi khi, “Mathu nmessila. Dhitsü wi hathansha wi hi Israel ghen mathu tsüdi pathi cüben. Nthu na mathu goruthu ccü pashü nu anni pi mathu gorugarithu tsü mecang cülo.”

⁷Tsalina Joshua nu ma nyithu tsüdi wa Merom kuza wi zulila mathu ssikaghashen.

⁸Apvüwa na mathu miwi khangkeya pi Israel nyithu cüa, Israel nyithu na mathu ssikaghashen nu mathu jügü wa aghawa Misrefoth Maim nu Sidon, nu nishuwa Mizpah yyiketijü kecu wi chia. Aghinyithu kesüla hangkeben chu ssikesali.

⁹Apvüwa na kekhi ti Joshua na mathu miwi sachia. Ma mathu goruthu ccü pashü nu anni pi mathu gorugarithu mecang.

¹⁰Tsaseng wi Joshua na kheneng wa Hazor nkaya nu ma kadimiwa pathia. (Tsü tsüwi Hazor na kadiyyi hathu tsüdi miwi kekhang ntsawa saben.)

- 11** Mathu ciwi anyi tsüdi pi shü thsüa; anyi kesüla pi nhang thsüla nu anyunutiwa tsü la mecang.
- 12** Joshua na anyunuti hathu nu kadimithu yaya, nu Apvüwa maghawa Mosa na kekhi ti anyi tsüdi pi shü thsüa.
- 13** Isala Joshua na Hazor mecang kesa tsü ketan khe Israel nyithu na ayyishiphon miwi anyunuti sa kethengthu kesütanla nmecang.
- 14** Israel nyithu na anyunuti hathu wi atsanqai menkedhu nu asahangthu khuya nu pi mathu ghenang thengya. Isala mathu na anyi tsüdi pi shü thsüa; anyi kesüla pi nhang thsüla.
- 15** Apvüwa na ma yenkhukechithu pi ma maghawa Mosa cü, Mosa na tsüthu pi Joshua cü, nu Joshua na tsüthu nieya. Ma Apvüwa na Mosa kekiza tsüdila sa.
- 16** Joshua na ayyi aghawa nu acülawa wi lela yyishiphon diyyi, nu Jordan yyiketijü tsüdila yaya.
- 17-18** Ayyi tsüna acülawa Edom kete Halak Yikha wina wala aghawa Hermon Yikha na acülawa Lebanon yyiketijü wi Baalgad kecu. Joshua na matsü kesielu hewi kadimithu ssinu aghisa, isala ma mathu tsüdi ghanya nu pi shü thsüa.
- 19** Israel nyithu ssinu kemehaiwa saya kesa Hivi nyithu pahan na hang keben nyunutiwa Gibeon ketan. Kepa wi tsüdila aghikesa wina nkaya shan.
- 20** Mathu tsüdila nanketizen nmila pathi thsükhi nu yasatha sa thsüale kesalina Apvüwa na mathu ya Israel nyithu ssisa thsü. Hawa ha Apvüwa na Mosa wi kiza theng.
- 21** Ha tsü wi ha Joshua na wa kücanyithu Anakim le khi keten gei na yyishiphon diyyiwa wi hang kebenthu tsü yasa — Hebron, Debir, Anab, Judah nu Israel yyishiphon diyyi tsüdi wila. Joshua na mathu nu mathu nyunutithu yasatha sa.
- 22** Israel yyi wi Anakim nyi kesüla nmila; isala kezeng-u ketan Gaza, Gath, nu Ashdod wi ben.
- 23** Apvüwa na Mosa kekiza ti Joshua na ayyi mabenla nkaya. Joshua na tsü pi Israel nyithu ji sala pi amizza kesüsü gishü cüa. Tsalina anyithu na aghi nsala mnanya.

Joshua 12

Mosa na Kadimithu Chakeya

- 1** Israel nyithu na ayyi Jordan na nishuwa nkaya nu benyadha, tsüna Arnon Yyiketijü wina wa Jordan Yyiketijü nu wa Hermon Yikha kecu. Mathu na kadimi keni chaya.

²Kesü na Amor nyi Heshbon wi kadimi sa kebenwa Sihon. Ma diyyi na Gilead keghishü pahan pi saghu; Aroer (Arnon Yyiketijü katen) nu tsü yyiketijü non wi anyunutiwa wina wa Ammon kemeggü Jabbok Ghaku kecu;

³ha na Jordan Yyiketijü kesaghu Galilee Ghajü wina wa acülawa Beth Jeshimoth (Keshü Tssükedone na nishuwa) nu Pisga Yikha ccü kepeghewa kecu.

⁴Mathu na Bashan wi Refaim sakhenwa Og kadimiwa tsü la chaya; ma Ashtaroth nu Edrei wi kadi saben.

⁵Ma kadiyyi na Hermon Yikha, Saleka, nu Bashan tsüdi wa Geshur nu Maaka, Gilead keghishü pahan, nu Heshbon wi Sihon kadimi yyi kecu.

⁶ Mosa nu Israel nyithu na kadimi ha keni chaya. Apvüwa maghawa Mosa na mathu yyi pi Reuben, Gad mizzathu, nu Manasseh mizza keghishü pahanthu ji saya thsüa.

Joshua Na Kadimithu Chakeya

⁷Joshua nu Israel nyithu na Jordan na niduwa Lebanon yyiketijü wi Baalgad wina wa acülawa Edom kete Halak yikha kecu wi kadimithu tsüdila chaya. Joshua na ayyi ha pi anuphan ghenam amizzathu ji sala mathu jawi gishü cüa.

⁸Ayyi ha na yyishiphon diyyi, niduwa yyishiphon thu ccü, Jordan Yyiketijü nu tsü yyishiphon thu ccü, nishuwa yyi-kesüphi, nu acülawa diyyi tsüdi saghu. Ha na kheni Hitti, Amor, Kanaan, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu yyi sagho.

⁹Israel nyithu na anyunuti hathu wi kadimithu chaya; Jerikho, Ai (Bethel kete),

¹⁰Jerusalem, Hebron,

¹¹Jarmoth, Lakhish,

¹²Eglon, Gezer,

¹³Debir, Geder,

¹⁴Homah, Arad,

¹⁵Libnah, Adullam,

¹⁶Makkeda, Bethel,

¹⁷Tappuah, Hefer,

¹⁸Afek, Lasharon,

¹⁹Madon, Hazer,

²⁰Shimron, Meron, Akhshaf,

²¹Taanak, Megiddo,

²²Kadesh, Jokeam, (Karmel wi),

²³Dor (atssü katen wi), Goim (Galilee)

²⁴nu Tirzahh — tsüdi saghula kadimithu changha nu kesü.

Joshua 13

Ayyi Hewila Yaya keten

¹Joshua na khilitsü qhai ntsa sadha. Apvüwa na ma wi khi, “No qhai ntsa sadha, isala hewila ayyi kejon yakeyau na ben:

²Filistia nu Geshur yyi tsüdi,

³nu Avvim yyi na wa acülawa tsüdi. (Ayyi Shieor ghaku wina Ejipt nyi kemeggü wi wa Ekron kemeggü kecu tsü Kanaan nyi ji sagho; Filistin Kadimithu na Gaza, Ashdod, Ashkelon, Gath, nu Ekron wi hang.)

⁴Ciwi khili la Kanaan diyyi tsüdi, nu Meara (tsüna Sidon nyithu ji), Amor nyi kemeggü wi Afek kecu;

⁵Gebal nyithu yyi Lebanon tsüdi wa nishuwa, Hermon Yikha na acülawa Baalgad wina wa Hamath Pass kecu.

⁶Ha na Lebanon Yikhathu nu Misrefoth Maim jüwi hang keten Sidon nyithu yyi tsüdila saghuben. Israel nyithu na atujügüwathu hi anyi hathu tsüdi jügüshi cüden. Hi no kekiza ti no ayyi tsüpi Israel nyithu jawi gishü cü nsathu yishü.

⁷Tsalina khili ayyi ha pi amizza tugu nu Manasseh mizza kegishü pahan jawi gishü cü nu pi mathu ji saya thsülo.”

Jordan na Nishuwa Ayyi pi Kegishü

⁸ Reuben, Gad, nu Manasseh mizza kegishü pahan mizzathu na Jordan Ghaku na nishuwa Apvüwa maghawa Mosa na pi mathu kecü ayyi tsü muyadha.

⁹Mathu yyi na wa Aroer (Arnon Yyiketijü katen) nu yyiketijü non wi anyunutiwa tsü nu yikhami ketijü Medeba na wa Dibon kecu tsüdi kesaghu tsü kecu.

¹⁰Tsüna wa Ammon kemeggü nu Heshbon wi kadisa kebenwa Amor nyi kadimi Sihon nyunutithu tsüdila saghu.

¹¹Tsüna Gilead, Geshur, nu Maaka yegu, Hermon yikha tsüdi, nu Bashan tsüdi wala Saleka kecu saghu.

¹²Tsüna Astaroth nu Edrei wi kekhang kesenwa Refaim sakhenwa Og kadiyyi saghu. Mosa na anyi hathu chaya nu mathu jügüshia.

¹³Isala Israel nyithu na Geshur nu Maaka nyithu njügüshi nu mathu na khili la Israel jawi hangben.

14 Mosa na ayyi keula pi Levi mizza ncü, Apvüwa na Mosa kekiza ti mathu na ahhansha sapi kekinyipen miwi mecang pi Apvüwa Israel Nyizawa kecü wi mathu shei mukeya tsü pi mathu keben-keyeng saden.

Ayyi pi Reuben mizza kecü

15 Mosa na ayyi pahan pi Reuben mizza theghithu cü nu pi mathu ji saya thsüdha.

16 Mathu yyi na wa Aroer (Arnon Yyiketijü katen) nu yyiketijü non wi anyunutiwa nu Medeba kevü wi yikhami ketijü tsüdi saghuben.

17 Tsüna Heshbon nu yikhami ketijü wi anyunutithu: Dibon, Bamoth Baal, Beth Baalmeon,

18 Jahaz, Kedemoth, Mefaath,

19 Kiriathaim, Sibma, Zereth Shajar Yyiketijü wi yyishiphon miwi kebenwa,

20 Bethpeor, Pisga Yikha yyi kesüphi, nu Beth Jeshimoth tsüdi saghuben.

21 Tsüna yikhami ketijü wi anyunutithu nu Heshbon wi kekhang kesenwa Amor nyi kadimi Sihon kadiyyi mabenla saghu. Mosa na Sihon nu Midia nyi kekhang kesenthu chaya: Evi, Rekem, Zur, Hur, nu Reba. Mathu tsüdila kadimi Sihon yyi wi kekhang sengho.

22 Israel nyithu na pathi kesathu jawi tsüna tusen cüki kekhi nyi Beor tsawa Balaham la ben.

23 Jordan na Reuben mizza kemeggü niduwa. Anyunutithu nu anyutithu ha pi Reuben mizza theghithu cü nu pi mathu ji saya thsüa.

Ayyi pi Gad Mizza Kecü

24 Mosa na ayyi pahan pi Gad mizza theghithu la cü nu pi mathu ji saya thsüa.

25 Mathu yyi na Jazer nu Gilead wi anyunuti tsüdi, Ammon kegishü pahan wala Rabbah na nishuwa Aroer kecu;

26 mathu yyi na Heshbon wina wa Ramahth Mizpah nu Betonim, Mahanaim wina wa Lodebar kemeggü kecu.

27 Jordan Yyiketijü wi tsüna Beth Haram, Betnaimra, Sukkoth, nu Zafon, Heshbon wi kadimi Sihon kadiyyi pahan saghuben. Mathu kemeggü niduwa na Jordan Ghaku na wa aghawa Galilee Ghajü kecu.

28 Anyunutithu nu anyutithu ha pi Gad mizza theghithu cü nu pi mathu ji saya thsüa.

Ayyi Pi Manasseh Mizza Nishuwa Kecü

29 Mosa na ayyi pahan pi Manasseh mizza kegishü pahan theghithu cü nu pi mathu ji saya thsüa.

³⁰Mathu yyi na wa Mahanaim nu Bashan tsüdi saghu — Bashan wi kadimiwa Og kadiyyi maben, nu Bashan wi Jair nyu achentugho tsüdila.

³¹Tsüna Gilead kekishü pahan nu Bashan wi Og kadiyyi wi ghazen nyunutithu Ashtaroth nu Edrei saghuben. Ha tsüdi pi Manasseh tsawa Makhir shicü gishü pahan theghithu cüa.

³²Hatinu Mosa ma Moab deshentijü wi keben wi Jerikho nu Jordan na nishuwa ayyi tsü pi gishü cüa.

³³Isala Mosa na ayyi keula pi Levi mizza ncü. Ma mathu shei na ahhansha sapi Apvüwa Israel Nyizawa kecü wi mukeya tsüpi mathu keben-keyeng sabenle kiza.

Joshua 14

Jordan na Niduwa Ayyi pi Kegishü

¹Hawa ha Kanaan yyi Jordan na niduwa pi Israel nyithu jawi kekishü cüki. Keqhaikeduwa Eleazar, Nun tsawa Joshua, nu Israel mizzathu jawi atheghi ccülikesathu na tsüpi anyithu jawi gishü.

²Apvüwa na Mosa kekiza ti Jordan na niduwa amizza tugu nu kekishü pahan mathu yyi ggü na akezen wwi nu sheng.

³⁻⁴Mosa na ayyi Jordan na nishuwa pi amizza keni nu kekishü pahan cüdha. (Josef shicübvüghathu na gishü pi amizza keni Manasseh nu Efraim satheng.) Isala Mosa na ayyi keula pi Levi nyithu shei nsa. Isala mathu na kahang pen anyunutithu pila mathu mesüsi nu asahangthu ghena allithu muya.

⁵Apvüwa na Mosa kekiza ti Israel nyithu na ayyi pi gishüya.

Hebron pi Kaleb Kecü

⁶Ghanan kesü Judah mizza wi anyi pahan na Gilgal wi Joshua wi gho. Mathu meshu kesü Keniz nyi Jefunne tsawa Kaleb na ma wi khi, “Apvüwa na Kadesh Barnea wi ishinyi ghena Anyiza nyiwa Mosa wi mangwale khi khe no chüben.

⁷Hi kahang mapi jügha witsü Apvüwa maghawa Mosa na Kadesh Barnea wina hi kesun pi ayyi ha hhainan gha thsü. Hi ajüh tsentsa sengho ma cü neng.

⁸Isala anyi hi gweghe kewathu na ithu nyi sapi messi thsü lela hi tsü Apvüwa iNyiza jüh nie tsentsa sale.

⁹Hi tsüti kesalina Mosa na hi wi hi nu ishicübvüghathu na iccü pi qhonan kesa yyi ha pi ithu ji sabenle kishen theng.

¹⁰Isala ghangchilo, Apvüwa na Mosa wi tsüti kekhi khili amapi ha jügha nu manga sadha. Tsü tsüwi Israel nyithu na ayyikeshü wi keqoedejaden nu Apvüwa

na khishiketheng ti hi nansü kecu hangben. Hi ghangchilo, hi amapi achentazen nu manga sadha,

¹¹nu hi khili la Mosa na hi kesunshi kechi tsüwi kezü ti züben. Hi kezü na khili la aghi le katsüha lela saya mehai.

¹²Tsalina khili, Apvüwa na hi nu inyithu na khi kiza ghanan wi khishiketheng ti yyishiphon diyyiwa tsüpi hi cülo. Anakim gei kücanyithu na ciwi anyunutithu khweti keti sa nu benle kesa ithu na no kizadha. Apvüwa na hi ssitenla metsi, Apvüwa na kekhi ti hi mathu jügüshiaben.”

¹³Joshua na sawegü pi Jefunne tsawa Kaleb cü nu Hebron nyunutiwa tsü pi ma cü nu pi ma ji saya thsüa.

¹⁴Hebron na khili la Keniz nyiwa Jefunne tsawa Kaleb shicübvüghathu ji saben, kepaghenanye ma Apvüwa Israel Nyizawa jüh tsü nie tsentsa saya.

¹⁵Hatuwi Hebron tsüpi Araba nyunuti le ci keten. (Araba na Anakim jawi anyi kedi ntsa sa.) Khilitsü ayyi ciwi aghi nmidha.

Joshua 15

Ayyi Pi Judah Mizza Kecü

¹Judah mizza theghithu na ayyi pahan mukeya na hati: Ayyi cülawa na cü Edom kemeggü acüla ntsawa Zin ghansha tsü cuben.

²Acülawa ggü na Keshü Tssükedone cülawa na

³sasen Akrabbim Pass nu Zin wi wa. Tsüna Kadesh Barnea cülawa na Hebron pvüdhi sen nu Addar wi shu, kheneng Karka kepeghewa

⁴sasen Azmon, nu Ejipt ggü ghaku tsü niesen Mediterranean Tssükedone wi wa aggü sakhen sa. Tsüna Judah ggü acülawa.

⁵Nishuwa ggü na Keshü Tssükedone wina shula Jordan na lle dugho keben pen tsü kecu. Aghawa ggü na ciwi na sasen

⁶Beth Hogla, aghawa Jordan Yyiketijü katen wi wa. Tsaseng wi tsüna mmiwa sasen Bohan Lon witsü shu (Bohan na Reuben tsa kesü),

⁷Ketizenkesa Yyiketijü wina Debir wi wa, nu aghawa na kheneng sen Gilgal wi Adummin Pass kepeghewa na yyiketijü cülawa wi wa. Tsüti sa sen nu Enshemesh tssükebvüpen wi wa Enrogel wi shu,

⁸nu Hinnom Yyiketijü pvüdhi sen yyishiphon cülawa Jebus nyithu nyunuti Jerusalem wi wa. Aggü na yyishiphon shoni wina sasen Hinnom Yyiketijü niduwa na Refaim Yyiketijü aghawa kenten wi wa.

⁹Ciwi na sasen Neftoah tssükebvüpen wi wa nu Efron Yikha kete nyunutithu wi shu. Ciwi na kheneng sen Baala (nyelela Kiriath Jearim) kepeghewa wa,

¹⁰ciwi tsüna Baala niduwa Edom yyishiphon diyyi kepeghewa tsü vü sen nu Jearim Yikha (nyelela Khesalon) na aghawa na cü Beth Shemesh nu Timnah wi wa.

¹¹Tsaseng wi aggü na Ekron na aghawa yyishiphon wi shu nu Shikkeron kepeghewa Baala Yikha pvüdhi sen nu Jamnia wi wa. Tsüna wa Mediterranean Tssükedone wi kenten saben,

¹²tsüna niduwa ggü. Aggü hathu non wi Judah mizza theghithu na hangben.

Kaleb na Hebron nu Debir Chakeya

¹³ Apvü wa joshua kekiza ti Judah yyi pahan pi Judah mizza wi Jefunne tsawa Kaleb cüa. Ma Anak bawa Arba ji anyunutiwa Hebron tsü muya.

¹⁴Kaleb na anyunuti wi Anak shicübvüghathu, Sheshai, Ahiman, nu Talmai geithu tsü jügüshia.

¹⁵Ma ciwi wa Debir wi kahang nyithu ssikaghashen. (Anyunuti hawa ha pi Kiriath le ci keten.)

¹⁶Kaleb na khi, “Hi inga Akhsa pi anyi thowa na Kiriath Sefer nkaya khe ma wubvü sa thsüaden.”

¹⁷Kaleb cünyuwa Kenaz tsa Otnniel na anyunutiwa tsü nkaya, tsalina Kaleb na ma nga Akhsa pi ma wubvü saya thsüa.

¹⁸Keshanyi tsathang wi Otnniel na ma ya ma ba wi alli kesü khielo khi. Ma gada miwi na cadugho nu Kaleb na ma wi ma mangwa yamvu ben nu khi.

¹⁹Nzawa na khineng, “No ayyi pi hi kecü tsüna yikha-yaghang ghen; hi atssükebvüpen wi yamvu benle.” Tsalina Kaleb na atssükebvüpen mmiwa nu ssanwa tsüpi ma cüa.

Judah Nyunutithu

²⁰Ayyi hawa ha Judah mizza theghithu na pi mathu ji sala mukeya.

²¹Anyunutithu acüla ntsawa kecu na mathu ji, Edom ggü ketsakithu Kabzeel, Eder, Jagur,

²²Kinah, Dimonah, Adadah,

²³Kedesh, Hazor, Ithnam,

²⁴Zif, Telem, Bealoth,

²⁵Hazor Hadatta, Kerioth, Hezron, (nyelela Hazor),

²⁶Amam, Shema, Moladah,

- 27 Hazzar, Gaddad, Heshmon, Bethpelet,
 28 Hazar Shual, Beersheba, Biziothiya,
 29 Baalath, Lim, Ezem,
 30 Eltolad, Khesil, Homah,
 31 Ziklag, Madmannah, Sansannah,
 32 Labaoth, Shilhim, Ain, nu Rimmon tsüthu kevä wi anyutithu saghula tsüdila anyunutithu ngwe nu tugu.
 33 Yyishiphon ccü wi anyunutithu na Eshtaol, Zorah, Ashnah,
 34 Zanoah, Engannim, Tappuah, Enam,
 35 Jarmuth, Adullam, Soko, Azekah,
 36 Shagharaim, Adithaim, Gedera, nu Gederothaim: tsüthu kevä wi anyutithu saghula anyunutithu taghamejü.
 37 Ciwi hathu ha la ben; Zenan, Hadasha, Migdalgad,
 38 Dilean, Mizpah, Joktheel,
 39 Lakhish, Bozkath, Eglon,
 40 Kabbon, Laman, Khitlish,
 41 Gederoth, Bethdagon, Naamah, nu Makkadah: tsüthu kevä wi anyutithu saghula anyunutithu tagha nu tugho.
 42 Ciwi hathu la ben; Libnah, Ether, Ashan,
 43 Iftah, Ashnah, Nezib,
 44 Keila, Akhzib, nu Mareshah: tsüthu kevä wi anyutithu saghula anyunutithu tugu.
 45 Ciwi Ekron nu ma nyu nu anyutithu na ben,
 46 nu Ashdod tsü kevä wi anyunutithu nu anyutithu tsüdi, Ekron wina wa Mediterranean Tssükedone kecu.
 47 Ciwi na Ashdod, Gaza, anyuti nu anyuthu, wa Ejipt ggü wi aghaku nu Mediterranean Tssükedone ghüsa cuben.
 48 Ciwi yyishiphon diyyi wi Shamir, Jattir, Soko,
 49 Dannah, Kiriath Sefer (nyelesa Debir),
 50 Anab, Eshtemoa, Anim,

- ⁵¹Goshen, Holon, nu Gilo na ben; anyunutithu taghakhen pi tsüthu kevä wi anyunutithu saghu.
- ⁵²Ciwi Arab, Dumah, Eshan,
- ⁵³Janim, Beth Tappuah, Afekah,
- ⁵⁴Humtah, Hebron, nu Zior na ben; anyunutithu tugu pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁵⁵Ciwi Maon, Karmel, Zif, Juttah,
- ⁵⁶Jezreel, Jokdem, Zanoah,
- ⁵⁷Kain, Gibeah nu Timnahn na ben; anyunutithu tagha pi tsüthu kevä wi anyunutithu saghu.
- ⁵⁸Ciwi Halhul, Bethzur, Gedor,
- ⁵⁹Maarath, Bethanot, nu Eltekon na ben; anyunutithu tugho pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁶⁰Ciwi Kiriath Baal (nyelela Kiriath Jearim) nu Rabbah na ben; anyunutithu keni pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁶¹Ciwi ayyikeshü wi Beth Araba, Middin, Sekakah,
- ⁶²Nibshan, Amcü Nyunuti, nu Engedi na ben; anyunutithu tugho pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁶³ Isala Judah nyithu na Jebus nyithu Jerusalem wi hang keben tsü jügüshi meyala. Tsalina Jebus nyithu na khili la ciwi Judah nyi gweghe hangben.

Joshua 16

Ayyi pi Efraim nu Niduwa Manasseh Mizza Kecü

- ¹Ayyi pi Josef shicübvüghathu kecü ggü acülawa na Jordan wi Jerikho kete Jerikho tssükebvüpen wi tsüna ayyikeshü non wi du. Tsüna Jerikho wina yyishiphon diyyi non wa Bethel kecu.
- ²Bethel wina Luz wi wa Arkhi nyithu na hang keben Ataroth Addar pvüdhi wa.
- ³Tsüna niduwa Jaflet nyithu na hang keben wi wa Beth Horon ssanwa kecu. Ciwi na sasen Gezer wi wa nu Mediterranean Tssükedone wi kenten saben.
- ⁴Josef shicübvüghathu wi Efraim nu niduwa Manasseh mizzathu na ayyi ha muya nu pi mathu ji saya.

Efraim Mizza

- ⁵Ha na Efraim theghithu yyi: mathu ggü na nishuwa Ataroth Addar wina shu Beth Horon mmiwa,

⁶nu ciwi na Mediterranean Tssükedone wi wa. Mikhmethath na mathu na aghawa. Nishuwa ggü na Taanath Shilo wi wa nu tsü wina Janoa nishuwa pvüdhü waben.

⁷Isanu tsüna Janoah wina cüla Ataroth, Naarah, nu Jerikho cuben, nu Jordan wi kenten saben.

⁸Niduwa ggü na Tappuah wina sasen Kanah ghaku wi wa nu Mediterranean Tssükedone wi kenten saben. Ayyi ha pi Efraim mizza theghithu cü nu pi mathu ji saya thsüa.

⁹Manasseh ggü non wi anyuti nu anyu pahan lela pi Efraim nyithu cüa.

¹⁰Isala mathu na Gezer wi Kanaan nyithu tsü njügüshila, tsalina Kanaan nyithu nansü kecu Efraim nyithu jawi hangben, isala mathu meten pi nssümagha kekuli sa thsüden.

Joshua 17

Niduwa Manasseh Mizza

¹Jordan na niduwa ayyi pahan pi Josef tsa keqhaiwa Manasseh shicübvügha theghithu cü. Gilead ba Makhir na Manasseh tsa keqhaiwa nu ma aghi kekhang nyi kesü, tsalina Jordan na nishuwa Gilead nu Bashan tsü pi ma cüa.

²Jordan na niduwa ayyi tsü pi Manasseh theghi kepathu Abiezer, Helek, Asriel, Shekhem, Hefer, nu Shemida cüa. Hathu ha na Josef tsawa Manasseh shicü npvüzathu, nu mathu theghi jawi accülikesathu.

³Manasseh tsa na Makhir, Makhir tsa na Gilead, Gilead tsa na Hefer, Hefer tsa na Zelofehad, ma atsa npvüza nmi nu angathu ketan ben. Mathu nyan na Mahla, Noah, Hogla, Milka, nu Tirzah.

⁴Mathu na wa keqhaikedüwa Eleazar, Nun tsawa Joshua, nu accülikesathu wi khi, "Apvüwa na Mosa wi ayyi pahan pi ithu baghathu nu ithu la cü nu pi ithu ji saya thsülo khitheng." Tsalina Apvüwa na kekhi ti ayyi pahan pi mathu nu mathu baghathu cüa.

⁵Ha ghenä Manasseh na Jordan na nishuwa ayyi Gilead nu Bashan tsü miwi ashei tagha muya,

⁶kepaghenanye ma shicü nzathu le npvüzathu lela ayyi pi cü. Gilead wi ayyi pi Manasseh shicübvügha kepathu cüa.

⁷Manasseh ggü na Asher wina wa Shekhem nishuwa Mikhmethath cuben. Aggü acülawa na wa Entappuah nyithu yyi saghuben.

⁸Ayyi Tappuah kevä tsüna Manasseh ji, isala aggü wi Tappuah nyuti tsüna Efraim shicübvüghathu ji.

⁹Aggü na sasen Kanah ghaku wi cüben. Aghaku na acülawa anyunutithu na Manasseh yyi wi lela tsüthu na Efraim ji. Manasseh ggü tsüna aghaku na aghawa sasen wa Mediterranean Tssükedone wi kenten saben.

¹⁰Efraim na acülawa nu Manasseh na aghawa sala Mediterranean Tssükedone pi niduwa manyi ggü saben. Asher na agha niduwa, nu Issakhar na agha nishuwa wi saben.

¹¹Issakhar nu Asher manyi yyi non wi Manasseh na Beth Shen nu Ibleam manyi, tsü kevä wi anyutithu, nu Dor (atssü katen wi kebenwa Endor, Taanak, Megiddo, nu tsüthu kevä wi anyutithu na ben.

¹²Isala Manasseh nyithu na anyi anyuti tsüthu wi hang kebenthu jügüshi meyala, tsalina Kanaan nyithu na ciwi hang wa.

¹³Israel nyithu na zü kayi keya seng wi lela mathu na Kanaan nyithu tsüdi njügüshila, isala mathu meten pi mathu kekuli sa thsü.

Efraim nu Niduwa Manasseh na Ayyi Kekhieneng

¹⁴Josef shicübvüghathu na Joshua wi khi, “No mangkesa na ayyi kekishü kesütan pi ithu ji saya thsü nu? Apvüwa na sawegü pi ithu kecü ghena ithu na anyi ji ntsa saben.”

¹⁵Joshua na luneng, “Keujüla nthu na anyi kejon ben nu Efraim yyishiphon diyyiwa tsüna nthu ghena zza mtsü lethu, Periz nu Refaim nyithu yyi agheja witsü wala nthu ghena ayyi samethayalo.”

¹⁶Mathu na khineng, “Yyishiphon diyyiwa ha ithu ghena zza mtsüdha, isala deshentijü wi Kanaan nyithu Beth Shen nu tsü kevä anyutithu nu Jezreel yyiketijü wi hang kebenthu na amighe gorugarithu ben.”

¹⁷Joshua na Efraim nu niduwa Manasseh mizzathu wi khi, “Ntsakhiwa nthu na anyi kejon, nu nthu na khang ntsawa. Nthu na kekishü kesü miwi muyaben.

¹⁸Yyishiphon diyyiwa tsüna nthu ji saben. Tsüna ayinong kesü saben lela nthu na ma katen pahanwa na wa kepawa kecu tsü sametha nu pi nthu ji sayalo. Kanaan nyithu na amighe gorugarithu ben nu mathu na anyi kezüthu lela nthu na mathu jügüshiaben.”

Joshua 18

Ayyi Kepawa pi Kegishü

¹Mathu na ayyi nka keya seng wi Israel zitenti maben Shilo wi saghu nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen tsü sa.

²Ciwila Israel nyi mizza tagü na mathu shei ayyi pi npi cü.

³Tsalina Joshua na Israel nyithu wi khi, “Nthu na wala Apvüwa nthu bamyithu Nyiza na ayyi pi nthu kecü tsü yayale kesalina matsü khathula nthu hieben nu?”

⁴Amizza kesü wi meshu kecheng cheng kessi chilo. Hi mathu kesun pi wa diyyiwa maben keqoe nu ayyi pi mathu ji saya mvu keben yyitsiton sen nu hi wi gho thsüden.

⁵Ayyi tsü pi mathu jawi gishü tagü saben; Judah na acülawa ma yyi witsü benben, nu Josef theghi na aghawa ma yyi witsü benben.

⁶Ayyi gishü pi tagü kesa cüki tsü zhüya nu sen nu hi wi gholo. Tsaseng wi nthu ghen a Apvüwa ithu Nyiza tuwi hi akezen wwi ben.

⁷Isala Levi nyithu na nthu kepathu ti ayyi mathu shei muya nben, kepaghenanye mathu shei na Apvüwa ghen a keqhaikedi kekuli kesawa tsü. Nu Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizzathu na Jordan na nishuwa mathu shei Apvüwa maghawa Mosa na pi mathu kecü tsü muyadha.”

⁸Joshua na kecükegwe hathu pi mathu kecü seng wi anyithu na yyitsiton yale wa: “Wala ayyi tsüwa maben wi keqoe nu yyitsitonya nu tsü sen nu hi wi gho nenglo. Tsaseng wi hi Shilo wi nthu ghen a Apvüwa tuwi akezen wwi ben na.”

⁹Tsalina anyithu na wa ayyi tsü maben qhonan nu mathu na tsü pi khati gishü tagü saya khe zhüya, nu ciwi anyunutithu nyan la zhüya. Isanu mathu na kemnanpen Shilo wi Joshua wi whaneng.

¹⁰Joshua na akezen wwi nu mathu ghen a Apvüwa kemeshen kina, nu ayyi keben tsü gishü pi Israel mizzathu kesüsü mabenla cüa.

Ayyi pi Benjamin Mizza kecü

¹¹Ayyi pi Benjamin mizza theghithu kecü na atuwa. Mathu yyi na Judah nu Josef mizzathu jüwi ben.

¹²Aghawa mathu ggü na Jordan wina sasen Jerikho na aghawa kesüphi wi shu nu nidu kepeghewa yyishiphon diyyiwa tsü pvüdhi sen Bethaven yyikeshü kecu waben.

¹³Tsaseng wi aggü na sasen Luz (Bethel lela khiden) na acülawa kesüphi wi wa. Nu Beth Horon ssanwa na acülawa yikha miwi Ataroth Addar wi cüben.

¹⁴Tsaseng wi aggü na ayikha ha na niduwa sasen acülawa kepeghe wi wa Judah mizza yyi Kiriath Baal (nyelesa Kiriath Jearim) wi waben. Ha na niduwa ggü.

¹⁵Acülawa ggü na Kiriath Jearim katen wina sasen Neftoah Tssükebvüpen wi wa.

¹⁶Tsüna ayikha ccü wi ben nu Hinnom Yyiketijü mu keben aghawa Refaim Yyiketijü kenten wi cüben. Tsüna acülawa sasen Hinnom Yyiketijü wi wa Jebus na acülawa Enrogel wi cü.

- ¹⁷Tsaseng wi tsüna aghawa Enshemesh wi shu nu Adummin Pass kaghape Gelilot wi wa. Tsaseng wi aggü na Bohan Lon (Bohan na Reuben tsa kesü) wi cü,
- ¹⁸nu sasen Jordan Yyiketijü mu keben aghawa wi shu. Tsüna yyiketijü wi cü,
- ¹⁹nu Beth Hogla na aghawa wa, nu Jordan Ghaku na Keshü Tssükedone wi kedu tsüna aghawa wi ma kenten saben. Ha na acülawa ggü.
- ²⁰Jordan Ghaku tsüna nishuwa ggü. Aggü hathu non wi ayyi ha Benjamin mizza theghithu na pi mathu ji saya.
- ²¹Benjamin mizza theghithu ji anyunutithu na: Jerikho, Beth Hogla, Emek Keziz,
- ²²Beth Araba, Zemaraim, Bethel,
- ²³Avvim, Para, Ofra,
- ²⁴Khefarammoni, Ofni, nu Geba: anyunuti taghakeni pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ²⁵Ciwi hathu la ben; Gibeon, Ramah, Beeroth,
- ²⁶Mizpah, Khefirah, Mozah,
- ²⁷Rekem, Irpeel, Taralah,
- ²⁸Zela, Haelef, Jebus (nyelela Jerusalem), Gibeah nu Kiriath Jearim: anyunuti taghamejü pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu. Ayyi hawa ha Benjamin mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Joshua 19

Ayyi pi Simeon Mizza kecü

- ¹Ayyi pi kecü keniwa na Simeon mizza theghithu ghenä sa. Mathu yyi na wa pi Judah mizza cü kesa tsü kecü.
- ²Tsüna Beersheba, Sheba, Moladah,
- ³Hazar Shual, Balah, Ezem,
- ⁴Eltolad, Bethul, Homah,
- ⁵Ziklag, Beth Markaboth, Hazar Susa,
- ⁶Beth Lebaoth, nu Sharuhem saghuben: anyunuti taghakecheng pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁷Ciwi hathu la ben; Ain, Rimmon, Ether, nu Ashan: anyunuti mejü pi tsüthu kevä wi anyutithu saghu.
- ⁸Ha na anyunuti hathu kevä wi anyutithu tsüdi saghu wala acülawa Baalath Beer (nyelela Ramah) kecü. Ayyi ha na Simeon mizza theghithu na pi mathu ji saya.

⁹Ayyi pi Judah kecü na nsenthu keyishü miwi diki kesalina ciwi ayyi pahan pi Simeon mizza cüa.

Ayyi pi Zebulun Mizza kecü

¹⁰Ayyi pi kecü kechengwa na Zebulun mizza theghithu ghenana sa. Mathu ayyi mukeya na wa Saghid kecu.

¹¹Aggü na ciwi na sasen niduwa Marel wi wa Dabbesheth nu Jokneam nishuwa aghaku tsü kidhenpen.

¹²Saghid na pahanwa aggü na nishuwa sasen wa Khisloth Tabor, Daberath wi wa nu Jafia wi shu.

¹³Tsüna nishuwa na sasen Gath Hefer nu Ethkazin wi wa nu sheneng sen Rimmon wi kewa len Neah kejentan wi wa.

¹⁴Aghawa ggü na Hannathon kejentanwa wa Iftahel Yyiketijü wi kenten saben.

¹⁵Tsüna Kattath, Nahalal, Shimron, Idalah, nu Bethlehem saghuben: anyunuti taghakeni pi tsüthu kevü wi anyutithu saghu.

¹⁶Ayyi hewi anyunutithu nu anyutithu hathu ha Zebulun mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Ayyi pi Issakhar Mizza kecü

¹⁷Ayyi pi kecü mejüwa na Issakhar mizza theghithu ghenana sa.

¹⁸Mathu yyi na Jezreel, Khesulloth, Shunem,

¹⁹Hafaraim, Shion, Anaharath,

²⁰Rabbit, Kishion, Ebez,

²¹Remeth, Enganim, Enhaddah, nu Bethpazzez saghu.

²²Aggü na Tabor, Shahazuma, nu Beth Shemesh kidhen nu Jordan nten. Tsüna anyunuti tagha nu tugho nu tsüthu kevü wi anyutithu saghuben.

²³Ayyi hewi anyunutithu nu anyutithu hathu ha Issakhar mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Ayyi pi Asher Mizza kecü

²⁴Ayyi pi kecü mangawa na Asher mizza theghithu ghenana sa.

²⁵Mathu yyi na Helkath, Hali, Beden, Akhshaf,

²⁶Allam Melekh, Amad, nu Meshal saghu. Niduwa na wa Karmel nu Shieor Libnah kidhenben.

²⁷Nishuwa ggü na Bethdagon wi wa Zebulun nu aghawa Bethemek nu Neiel kewa len wi Iftahel Yyiketijü cuben. Tsüna wa aghawa Kabul,

²⁸Ebron, Rehob, Hammon, Kanah, nu Sidon cuben.

²⁹Aggü na kheneng Ramah wi wa akhweti sapi vüketheng Tur nyunuti cuben; tsüna kheneng Hosah wi wa Mediterranean Tssükedone nten saben. Tsüna Mahalab, Akhzib,

³⁰Ummah, Afek, nu Rehob saghu.

³¹Ayyi hewi anyunutithu nu anyutithu hathu ha Asher mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Ayyi pi Naftali Mizza kecü

³²Ayyi pi kecü tughowa na Naftali mizza theghithu ghenena sa.

³³Ma ggü na Helef wina Zaananim wi ayangton wi wa Adaminekeb nu Jamnia, Lakkum kecu, nu Jordan wi kenten saben.

³⁴Ciwi aggü na niduwa Aznoth Tabor wi wa Hukkok wina wa acülawa Zebulun cuben, Asher na niduwa nu Jordan na nishuwa.

³⁵Akhweti sapi vüketheng anyunutithu na Ziddim, Zer, Hammath, Akkath, Khinnereth,

³⁶Adamah, Ramah, Hazor,

³⁷Kedesh, Edrei, Enhazor,

³⁸Yiron, Migdalel, Horem, Bethanat, nu Beth Shemesh; anyunuti tagha nu tugu nu tsüthu kevü wi anyutithu saghu.

³⁹Ayyi hewi anyunutithu nu anyutithu hathu ha Naftali mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Ayyi pi Dan Mizza kecü

⁴⁰Ayyi pi kecü tagüwa na Dan mizza theghithu ghenena sa.

⁴¹Mathu yyi na Zorah, Eshtoal, Irshemesh,

⁴²Shalbim, Aijalon, Ithla,

⁴³Elon, Timnah, Ekron,

⁴⁴Elteke, Gibbethon, Baalath,

⁴⁵Jehud, Beneberak, Gathrimmon,

⁴⁶Mejarkon, Rakkon, nu Joppa kevü wi ayyi la saghu.

⁴⁷Dan nyithu na mathu yyi dedikesa seng wi mathu na Laish wi wa tsü ssikaghashen. Mathu na tsü nyi pathikhi nu tsü yyi nka pi mathu ji saya. Mathu na ciwi benya nu anyunuti Laish nyan tsü kemili pi mathu bamyi nyan Dan cia.

⁴⁸Ayyi hewi anyunutithu nu anyutithu hathu ha Dan mizza theghithu na pi mathu ji saya.

Ayyi pi Kecü Sakhenwa

⁴⁹Ayyi pi Israel nyithu gishü cenkesa seng wi mathu na ayyi pi Nun tsawa Joshua cü nu pi ma ji saya thsü.

⁵⁰Apvüwa na kekhi ti mathu na ma khie keben Efraim yyishiphon diyyiwa wi Timnah Sera anyunutiwa tsü pi ma cüa. Ma anyunutiwa tsü sapfü nu ciwi hang wa.

⁵¹Keqhaikedwiwa Eleazar, Nun tsawa Joshua, nu Israel mizzathu wi atheghithu ccülikesathu na Shilo wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi akezen wwi pi Apvüwa kemeshen kina nu ayyi hathu pi gishü. Hatinu mathu na ayyiwa tsü pi gishü cencya.

Joshua 20

Kuthikeya Nyunutithu

¹ Apvüwa na Joshua kiza

²nu Israel nyithu wi khi thsü, “Hi Mosa wina nthu kekiza ti kuthikeya nyunutithu kessiyalo.

³Anyi kesü na chanmiwa nyu pathi lethu ma ciwi bvü wa ma miwi ajukhiyale kebenwa tuwi apvü-nsala benya mehai.

⁴Ma bvü sen nu anyunuti hathu kesü wi wala anyunutiwa kedulen wi ajüh kaghatenpen wi ma khati sa khe khimetha pi accülikesathu kizaya mehai. Tsaseng wi mathu na ma ssidu anyunutiwa wi kahang pen kesü pi ma cü nu ma ciwi hangya thsüben.

⁵Keujüla anyi ajukhiyale kesawa na ma nie sen nu ciwi gho lethu, anyunutiwa wi anyithu na ma pi anyi tsüwa kwen wi chi yishü. Mathu na ma khweya nsathu yishü, kepaghenanye ma aghandu nu aghekepvü wi nyela anyiwa tsü pathimi kesalina.

⁶Ma atentiwa jühkekaghaten tuwi npi kangan chu nu tsü tsüwi anyi keqhaikedi sa kebenwa tsü npi keshü chu ma anyunuti tsüwi hangbenya mehai. Tsaseng wi ccüna anyi tsüwa na ma bvüshhu kesa nyuti wi ma jjen wi whanengya mehai.”

⁷Tsalina mathu Jordan na niduwa Naftali Yyishiphon diyyiwa wi Galilee wi Kedesh; Efraim Yyishiphon diyyiwa wi Shekhem; nu Judah Yyishiphon diyyiwa wi Hebron khuthiya.

⁸Mathu na Jordan na nishuwa yikhami ketijü Jerikho na nishuwa Reuben yyi wi Bezer; Gad yyi wi Gilead wi Ramoth; nu Manasseh yyi wi Bashan wi Golan kessiya.

⁹Kuthikeya nyunuti hathu ha Israel nyithu tsüdi nu asang mathu jawi hang ketenthu ghenä. Anyi kesü le kesü lela chanmiwa nyu pathi kesawa na bvü wa ciwi anyi ma miwi ajukhiyale kebenwa tuwi ma khweya; ma atuwa atenti jühkekaghaten tuwi npi kangan chu pi shü thsü keya nmi.

Joshua 21

Levi nyi Nyunutithu

¹Levi nyi theghithu ccülikesathu na keqhaikedüwa Eleazar, Nun tsawa Joshua, nu Israel mizza tsüdi wi theghithu miwi ccülikesathu wi wa.

²Kanaan yyi Shilo wi mathu na tsüthu wi khi, “Apvüwa na Mosa wi anyunutithu nu tsüthu kevü wi ithu sahangthu ghenä amou pi ithu cüle khitheng.”

³Tsalina Apvüwa jühkhukechi kenie wina Israel nyithu na mathu yyi wi anyunutithu pahan nu amou pi Levi nyithu cüa.

⁴Anyunutithu pi Levi nyi kecü atuwa na Kohath gei theghithu ghenä sa. Keqhaikedüwa Aaron wina keshhugho shicü theghithu ghenä Judah, Simeon, nu Benjamin yyi wi anyunuti tagha nu kecheng pi cüa.

⁵Kohath gei kepathu ghenä Efraim, Dan, nu niduwa Manasseh yyi wi anyunuti tagha pi cüa.

⁶Gershon gei ghenä Issakhar, Asher, Naftali, nu nishuwa Manasseh yyi wi anyunuti tagha- kecheng pi cüa.

⁷Merari gei theghithu ghenä Reuben, Gad, nu Zebulun yyi wi anyunuti taghakeni pi cüa.

⁸Apvüwa na Mosa wina khiketheng ti Israel nyithu na akezen wwi nu anyunuti hathu nu tsüthu kevü wi amou pi Levi nyithu cüa.

⁹Anyunuti hathu nyan ha na Judah nu Simeon yyi wi pi

¹⁰Aaron shicüthu wi Kohath gei Levi wina keshhughothu cü kesathu. Pila mathu kecü ha atuwa sa.

¹¹Arba nyunutiwa tsüpi mathu cü (Arba na Anak ba), khili pi Hebron le ci keten Judah yyishiphon diyyiwa tsü nu ma kevü wi amou saghu.

¹²Isala anyunuti tsüwa llithu, nu anyutithu tsü pi Jefunne tsawa Kaleb na pi ma ji sayalo cüdha.

- 13**Hebron (kuthikeya nyunuti jawi kesü) miwi anyunuti hathu pi keqhaikediswa Aaron shicübvüghathu cü: Libnah,
- 14**Jattir, Estemoa,
- 15**Holon, Debir,
- 16**Ain, Jattah, nu Beth Shemesh, pi tsüthu amou kesaghu; Judah nu Simeon mizzathu wi anyunuti tugu.
- 17**Benjamin yyi wi anyunuti mejü pi mathu cüa: Gibeon, Geba,
- 18**Anathoth, nu Almon, pi tsüthu amou saghu.
- 19**Tsüdi saghu anyunuti taghakecheng nu amouthu pi Aaron shicübvügha keqhaikedithu cüa.
- 20**Levi nyi Kohath gei theghi kepathu ghenä Efraim yyi wi anyunutithu pahan pi cüa.
- 21**Anyunuti mejü pi mathu cüa: Efraim yyishiphon diyyiwa wi Shekhem (kuthikeya nyunuti jawi kesü) pi amou saghu, Gezer,
- 22**Kibzaim, nu Beth Horon, pi amouthu saghu.
- 23**Dan yyi wi anyunuti mejü pi mathu cüa: Elteke, Gibbethon,
- 24**Aijalon, nu Gathrimmon, pi tsüthu amou saghu.
- 25**Niduwa Manasseh yyi wi anyunuti keni pi mathu cüa: Taanak nu Gathrimmon, pi tsü keni amou saghu.
- 26**Kohath gei theghi hathu ha na anyunuti tagha pi tsüthu amou saghu muya.
- 27**Levi nyi kepathu Gershon gei na nishuwa Manasseh yyi wi anyunuti keni muya: Bashan wi Golan (kuthikeya nyunuti jawi kesü), nu Beeshterah, pi tsü keni amouthu saghu.
- 28**Issakhar yyi wi mathu anyunuti mejü muya: Kishion, Daberath,
- 29**Jarmoth, nu Engannim, pi tsüthu amou saghu.
- 30**Asher yyi wi mathu anyunuti mejü muya: Mishal, Abdon,
- 31**Helkath, nu Rehob, pi tsüthu amou saghu.
- 32**Naftali yyi wi mathu anyunuti kecheng muya: Galilee wi Kedesh (kuthikeya nyunuti jawi kesü), pi amou saghu, Hammoth Dor, nu Kartan, pi tsüthu amou saghu.
- 33**Gershon gei theghi kepapa kesathu na anyunutithu taghakecheng pi tsüthu amouthu saghu muya.

³⁴Levi nyi kepathu Merari gei na Zebulun yyi wi anyunuti mejü muya: Jokneam, Kartab,

³⁵Dimmah, nu Nahalal, pi tsüthu amou saghu.

³⁶Reuben yyi wi mathu anyunuti mejü muya: Bezer, Jahaz,

³⁷Kedemoth, nu Mefaath, pi tsüthu amou saghu.

³⁸Gad mizza yyi wi mathu anyunuti mejü muya: Gilead yyi wi Ramoth (kuthikeya nyunuti jawi kesü) pi amou saghu. Mahanaim,

³⁹Heshbon, nu Jazer, pi tsüthu amou saghu.

⁴⁰Tsalina anyunutithu saghu taghakeni pi Merari gei cüa.

⁴¹⁻⁴²Israel nyithu yyi wi saghula anyunutithu jügha nu tazen pi tsüthu kevü wi amouthu saghu pi Levi nyithu cüa.

Israel Nyithu Na Ayyi Yapi Mathu Ji Sakeya

⁴³Tsalina Apvüwa na ma Israel bamyithu wi ayyi pi mathu cüle kishenketheng ti ayyi tsüdi pi mathu cüa. Mathu na tsü yakeya seng wi ciwi hang wa.

⁴⁴Apvüwa na mathu bamyithu wi kishenketheng ti ayyi maben wi kecca pi mathu cüa. Mathu ghinyithu kesütanla mathu shun meya, kepaghenanye Apvüwa na mathu ghinyi tsüdi miwi khangkeya pi Israel nyithu cüdha.

⁴⁵Apvüwa na Israel nyithu tuwi khishiketheng tsüdila sacenya.

Joshua 22

Joshua na Nishuwa Mizzathu kesun pi Ajjen wi Whaneng thsüa

¹Joshua na Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizzathu wi anyithu cigu chi.

²Ma mathu wi khi, “Nthu na Apvüwa maghawa Mosa na ahza pi nthu kecü tsüdila sadha, nu nthu hi khikechi tsüdila nie cendha.

³Matsü hathuthu wi ha nthu na kutitanla no Israel nyithu teshi nsale. Nthu na kiden-kesha nu Apvüwa nthu Nyiza yenkhukechithu tsü nie ghoben.

⁴Khili Apvüwa nthu Nyiza na ma khishiketheng ti kecca pi no Israel nyithu cüdha. Tsalina ayyi nthu jile khi keben Jordan na nishuwa Apvüwa maghawa Mosa na pi nthu cü kethen witsü whanenglo.

⁵Mosa na pi nthu kekiza yenwa tsü nieya metsilo; Apvüwa nthu Nyiza tizenya, ma kemeshenwa tsü sa, ma yenkhukechithu nieya, ma wi jühtsentsa sa, nu nthu leben nu kahang tsüdi pi ma kekuli salo.”

⁶⁻⁸Joshua na ajüh hathu khi nu sawegü pi mathu cü, nu mathu kesun pi ajjen wi wha thsüa: “Nthu na asahangthu, rükatssü, suna, lezza, amighe, nu athsümeni, ji

ntsa ben nu keban sala ajen wi whaneng tendha. Nthu na nthu ghinyithu wi khukeya tsü pi nthu mizzathu gweghe gishüyalo.” Isanu mathu na ajen wi whaneng. Mosa na ayyi Jordan na nishuwa tsüpi Manasseh mizza kegishü pahan cüdha, isala kegishü pahanwa ghenä Joshua na Jordan niduwa ayyi pi Israel mizza kepathu gweghe cütheng.

⁹Tsalina Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizzathu na ajen wi whaneng. Mathu na Kanaan yyi wi Shilo wi Israel nyithu teshi nu Apvüwa na Mosa wina mathu kiza nu mathu ayyi yapi mathu ji sakeya Gilead yyi wi whaneng.

Jordan Kete wi Kekinyipen Kesa

¹⁰Reuben, Gad, nu nishuwa Manbasse mizzathu ghola Geliloth cukeya wi mathu kewalen Jordan na nidu wiwa aghaku katen wi kekinyipen keti, ghang kemehai kesü sa.

¹¹Nyu na hati Israel nyithu kepa kiza, “Ghangchilo! Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizzathu na Geliloth wi Jordan na ithu yyiwa kekinyipen kesü satheng le!”

¹²Israel nyithu na ha za keya wi azitenti mabenla Shilo wi saghuya nu wa nishuwa mizzathu ssi nu aghisale sa.

¹³Israel nyithu na Eleazar tsa keqhaikediwa Fineha kesun pi Gilead yyi wi Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizzathu wi chi.

¹⁴Niduwa mizzathu kesüsü wi atheghi jawi agei kesü wi ccülikesa kesüsü meshu tagha pi Fineha gweghe wa thsü.

¹⁵Mathu na Gilead yyi wi Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizza nyithu wi gho,

¹⁶nu azitenti maben ghenä Apvüwa nyan wina mathu wi khi, “Nthu mangkesa na pala nkemehai hati sapi Israel Nyizawa shunten nu? Nthu na nthu ghenä kekinyipen ha sapi Apvüwa matangdha. Nthu na ma n-nie ladha le!

¹⁷Peor wi ithu na sami nu Apvüwa na adhagha pi ma nyithu metenmesha kesa tsü meshen meya kwe? Tsü ghenä ithu na khili la ketizensa benle. Kesami tsü ketan lebengha meya kwe?

¹⁸Nthu na khili la ma n-nie mvula hhaghe ben kwe? Keujüla nthu na nansü Apvüwa shun lethu, ma dhitsü wi Israel nyi tsüdi miwi aghepvü ben.

¹⁹Tsalina nthu yyiwa ha nmetha lethu, Apvüwa yyi ma Nithsüjjenwa keben witsü ghalo. Ithu jawi ayyi pahan pi gishüyalo. Isala Apvüwa nmatangla nyelela kekinyijjen kepa wi sapi Apvüwa ithu Nyiza kekinyipenwa tsü wwa neng pi ithu nmatang lalo.

20 Zerah tsawa Akhan na keyisha tsanqaithu tsü ghenä ayenkhukechi nkinala. Akhan ketan ma kesami ghenä nshü isala Israel nyi zítenti mabenla tsü ghenä khatila ketizensa khe meshenchilo.”

21 Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh nyithu na niduwa mizzathu theghi wi ccülikesathu luneng,

22 “Kekhang ntsawa tsüna Anyiza! Ma Apvüwa le! Kekhang ntsawa tsüna Anyiza! Ithu na mangkesa na ha satheng khe ma chüben, nu ithu na nthu la tsü chüya thsü mvuben! Keujüla ithu na Apvüwa matang lethu, ithu ya nhang thsü lalo!

23 Keujüla ithu na Apvüwa jüh nkina nu ithu ghenä ketan kekinyipen sa nu mecang pi kinyi, asu pi kinyi, nyelela kecca ghenä kekinyi wi senle sa lethu, Apvüwa ya kemeten pi ithu cü thsülo.

24 Isala tsüti nye! Haseng wi nthu shicübvüghathu na ithu shicübvüghathu wi hati khi keben kemessi ghenä ithu na hati sale, ‘Nthu na Apvüwa Israel Nyizawa ssinu mangwa kesau ben nu?

25 Ma Jordan pi no Reuben nu Gad nyithu nu ithu ggü sa thsüdhä. Nthu na Apvüwa ssinu mangla kesau nmi.’ Isanu nthu shicübvüghathu na ithu shicübvüghathu pi Apvüwa nkinyi thsü mvula khen shaben.

26 Tsalina ithu na mecang pi kekinyi nyelela kekinyithu sale kesa ghenä kekinyipen kesü ha nsale,

27 isala ithu seng wi abvüyethu, nthu nu ithu nyithu ghenä, ithu la ntsakhiwa ahhanshathu nu kecca ghenä kekinyi pi Apvüwa Nithsüjjen kemetha tuwi mecang pi kinyiten le kesa azensu kesü sale kesa ghenä. Hawa ha nthu shicübvüghathu ya ithu shicübvüghathu wi nthu na Apvüwa ssinu mangla kesau nmile kesa nkhi thsüle kesalina.

28 Ithu kemeshen na keujüla tsüti sa lethu ithu shicübvüghathu ya: ‘Ghangchilo, ithu bamyithu na Apvüwa kekinyipen ti kesa kesü satheng. Tsüna mecang pi kekinyi nyelela ahhansha kesa ghenä nye, isala nthu nu ithu nyithu jüwi azensu kesüle,’ khiya mehai.

29 Ithu na khiela Apvüwa matang nben nyelela mecang pi kinyi, asu pi kinyi, nyelela ahhanshathu sale kekinyipen kesü sa nu khiela Apvüwa teshia nben. Ithu na Apvüwa ithu Nyiza kekinyipen ma ketenpen Nithsüjjen tuwi kebenwa tsü nkenye kekinyipen kepa wi sa ntheng le.”

30 Keqhaikedüwa Fineha nu niduwa mizzathu theghi wi ccülikesathu meshu tagha ma gweghe ketenthu na Reuben, Gad, nu nishuwa Manasseh mizza nyithu na kekhi tsü kina pi mathu leben ghashu saya.

³¹Keqhaikediswa Eleazar tsa Fineha na mathu wi khi, “Khili Apvüwa na ithu ssitenle kesa ithu na chüyadha. Nthu na ma matang nben, tsalina nthu na Apvüwa kemeten wi Israel nyithu hangsha cüdha.”

³²Tsaseng wi Fineha nu ccülikesathu na Gilead yyi wi Reuben, Gad nyithu teshi theng nu tsü cüki khi pi Israel nyithu kizale Kanaan wi wa neng.

³³Israel nyithu na leben ghashu nu Anyiza seng. Mathu na wa Reuben nu Gad nyithu ssinu aghisa nu mathu hangkeben yyiwa tsü yasale nkhi neng la.

³⁴Reuben nu Gad nyithu na khi, “Kekinyipen hawa ha ithu tsüdi ghena Apvüwa tsüna Anyiza le kesa chüza kesü.” Tsalina mathu na tsü nyan pi “Chüza” cia.

Joshua 23

Joshua na Keteshilijüh Kekhi

¹Apvüwa na Israel nyithu ya mathu ghinyithu tuwi yazishu benkeya matsü kesie seng wi tsü Joshua na qhai ntsa sadha.

²Tsalina ma Israel nyithu tsüdi baghangthu, ccülikesathu, pendhethu, nu kedithu cigu chi nu khi, “Hi khili tsü qhai ntsa wadha.

³Apvüwa nthu Nyiza na nthu ghena mizzatenti hathu tsüdi miwi sa kechi nthu na pala tsüdila muyadha. Apvüwa nthu Nyiza na nthu ghena aghisa.

⁴Hi mizzatenti khili la kebenthu nu hi mathu miwi khangkeya mizzatenti tsüdi yyi nishuwa Jordan ghaku wina wa niduwa Mediterranean Tssükedone kecu pi nthu mizzatenti ji saya thsüdha.

⁵Apvüwa nthu Nyiza na mathu sapi nthu wina aseng kheneng thsü, nu nthu na atujügüwathu ma mathu jügüshiaben. Apvüwa nthu Nyiza na nthu wi kishenketheng ti nthu na mathu yyi yayaben.

⁶Tsalina kiden-kesha nu Mosa Yenwa lesüshen wi zhüketheng tsüdi nie nu salo. Kesüla nkesa nsala,

⁷nu nthu na anyi nthu jawi kebenthu ngweghela, mathu cenpvüthu nyan nkhila, kekishen wi tsüthu nyan ntengla, tsüthu cenpvüthu nkinyila, nyelela tsüthu tuwi nkukedu lalo.

⁸Tsüti kesawa nye nthu na nansü kecu sa keben ti Apvüwa wi jühtsentsa salo.

⁹Nthu na atujügüwathu Apvüwa na mizzatenti kedi nu kekhang ntsathu jügüshi cü, nu thola nthu shunya nben.

¹⁰Nthu kesü le kesü lela meshu kesü na anyi hazar kesü jügü pi bvü thsüya mehai, kepaghenanye Apvüwa nthu Nyiza na khishiketheng ti ma nthu ghena aghi saben.

- ¹¹Tsalina kiden-kesha nu Apvüwa nthu Nyiza ghali yalo.
- ¹²Keujüla nthu na ajühmeya nu mizzatenti nthu jawi kebenthu gweghe nu mathu ssi nu keyali wa lethu,
- ¹³nthu na atujügüwa lela Apvüwa nthu Nyiza na mizzatenti hathu jügüshi nben kesa chüya metsilo. Tsüti kesawa nye mathu na nthu ghen aca nyelela ayyiku kesü ti kemessi ben nu nthu geshi kihheghe kecü kinaa ti nyelela nthu nyon wi aghazü keben ti saben. Nu tsüna nthu kesüla Apvüwa nthu Nyiza na ayyi kemehai pi nthu kecü hawi keben chu ha saben.
- ¹⁴“Khili tsüwi ha keshü matsü na gho hi cudha. Nthu tsüdila nthu leben nu kahang wi Apvüwa nthu Nyiza na khishiketheng ti ma pala kemehai tsüdi pi nthu cüle kesa chüben. Ma khishiketheng tsüdila sacen; kesüla nsala nsale.
- ¹⁵Isala ma nthu wi khishiketheng tsüdi sacen kesa ti ma nthu khitekemessi tsüdila saben.
- ¹⁶Keujüla nthu na cenkethenjüh Apvüwa nthu Nyiza na nthu salo kekiza tsü n-niela nu acenpvü kepathu kekuli sa nu kinyi wa lethu, ma aghekepvü wina kemeten pi nthu cü nu nthu kesüla ma ayyi kemehai pi nthu kecü wi ha ben nkeya tsüna ghoaben.”

Joshua 24

Joshua na Shekhem wi Anyithu Keccüneng

- ¹Joshua na Israel mizza nyithu tsüdi cighu pi Shekhem wi chi. Ma baghangthu, ccülikesathu, pendhethu, nu Israel nyi kedithu cichi nu mathu na Anyiza tuwi gho,
- ²Joshua na anyi tsüdi wi khi, “Apvüwa Israel Nyizawa na ha khiben: ‘Kheni nthu bamyithu na Euftrat Ghaku khhaka kawa hang nu acenpvü kepathu kinyile. Mathu meshu kesü Tera, tsüna Abraham nu Nahor manyi ba.
- ³Nu hi Euftrat wina nthu baqhai Abraham ciya nu ma ssisen Kanaan yyi maben pvüdhi wa. Hi ashicübvügha kejon pi ma cü. Hi Isak pi ma cü,
- ⁴nu Jakob nu Esau manyi pi Isak cü. Hi yyishiphon diyyiwa Edom pi Esau yala ma ji saya thsü, isala nthu baqhai Jakob nu ma shicübvüghathu na Ejipt wi cüa.
- ⁵Tsaseng wi Mosa nu Aaron manyi kesunchi, nu hi ketizenkesa kedi sen nu Ejipt nyi miwi gho. Isala hi nthu ssishhua.
- ⁶Hi Ejipt wina nthu bamyithu ssinu shhu, nu Ejipt nyithu na gorugari nu goruthu ssinu mathu jügü. Isala nthu bamyithu na wa Kenmie Tssükedone cu keya wi
- ⁷mathu na magha nu hi wi kekiqa khie, nu hi kejang pi mathu nu Ejipt nyithu jüwi chi cüa. Hi atssükedone yala Ejipt nyithu miwi gho thsü nu mathu meyanthi

thsüa. Hi Ejipt nyi miwi mangwa sachi khe nthu na chüben. “Nthu na ayyikeshü wi matsü kesiela hang.

⁸Tsaseng wi hi nthu ssinu Amor nyithu Jordan na nishuwa hang keben yyi wi shhugho. Mathu na nthu ssinu aghisa, isala hi mathu miwi khangkeya pi nthu cüa. Nthu na atujügü kewa wi hi mathu yasa, nu nthu na mathu yyi yaya.

⁹Tsaseng wi Moab kadimi Zippor tsawa Bala na nthu ssinu aghisa. Ma Beor tsawa Balaam cichi nu ma kishencü pi nthu miwi chilo khie.

¹⁰Isala hi Balaam jüh nkina mvula, tsalina ma sawegü pi nthu cü, nu hi hatinu Balak wina nthu khushiya.

¹¹Nthu na Jordan pvüdhi sen Jerikho wi ghoya. Amor, Periz, Kanaan, Hitti, Girgash, Hivi, nu Jebus nyithu na nthu ssinu aghikesa ti Jerikho nyithu na nthu ssinu aghisa. Isala hi mathu tsüdi miwi khangkeya pi nthu cüa.

¹²Nthu na atujügü kewa wi hi Amor kadimi keni jügüshia le kesalina mathu pi agükeccü wi chicüa. Nthu njünnu nu alamugho ghenaye.

¹³Hi nthu na kuli nkegho yyi nu nkesa anyunutithu pi nthu cüa. Nthu na khili ciwi hang nu nthu na pi sheng nketheng kemeshentsse tonthu wi kemeshentsse bi, nu oliv tonthu wi oliv bi la dsayaben.’

¹⁴“Tsalina khili Apvüwa kinyikü nu aleben ntsa nu ajühtsentsa sala ma kekuli salo. Nthu bamyithu na Mesopotamia nu Ejipt wi kinyi kegho cenpvüthu tsü teshi nu Apvüwa kekuli ketan salo.

¹⁵Keujüla nthu na ma kekuli nsamvu lethu, nthu bamyithu na Mesopotamia wi kinyi kegho cenpvüthu tsüla, nyelela Amor nyi nthu na khili mathu yyi wi hang keben cenpvüthu tsü khe nthu na thowa kekuli saten khe nansü südhe yalo. Hi nu itheghi ghenaye tsü ithu na Apvüwa kekuli ketan saden.”

¹⁶Anyithu na khineng, “Ithu na khiela Apvüwa teshi nu kepa wi cenpvüthu kekuli sa wa nben le!

¹⁷Apvüwa ithu Nyiza na Ejipt wi nssümagha wina ithu bathu nu ithu ssi shhugho, nu ithu na ma amankesa kekulithu muyadha. Ma ithu ya kahe wi mizzatentithu tsüdi jawi pvüdhi wa lela yazishu waya thsü.

¹⁸Ithu na atujügü sen ayyi hewi kegho wi Apvüwa na Amor nyi hewi kebenthu tsüdi jügüshia. Tsalina ithu la Apvüwa kekuli saden; ma ithu Nyizawa.”

¹⁹Joshua na anyithu wi khi, “Nthu na Apvüwa kekuli saya nben, kepaghenanye ma kemetha Nyiza kesü; ma anonkemeyen Nyiza kesü; nu ma nthu kesami teshicü nben.

²⁰Keujüla nthu na ma teshi nu asang cenpvüthu kekuli sa wa lethu, ma kheneng nthu shun nu kemeten pi nthu cüaben. Ma hatuwi nthu ghenä mehaiten lela nthu yasa cüben.”

²¹Anyithu na Joshua wi khi, “Nyele! Ithu na Apvüwa kekuli ketan satenle.”

²²Joshua na mathu kiza, “Nthu na Apvüwa kekuli ketan satenle kessiya kesa ha na nthu ketanla nthu ghenä chüza saben.” Anyithu na khi, “Anle, ithu ketanla ithu ghenä chüza saben.”

²³Ma khi, “Isalethu nthu na asang cenpvüthu tsü pi khalalo, nu nthu jühkeya pi Apvüwa Israel Nyizawa tuwi khichilo.”

²⁴Tsaseng wi anyithu na Joshua wi khi, “Ithu na Apvüwa ithu Nyiza kekuli ketan saden. Ithu na ma yenkhukechithu tsü nieden.”

²⁵Tsalina Joshua na tsü ghanan anyithu ghenä cenkethenjüh kesü sa, nu ma Shekhem wi mathu na nie yalo kesa ghenä ayen nu ahzathu pi cü.

²⁶Joshua na ayenkhukechi hathu pi Anyiza Yenwa lesüshen wi zhüya. Tsaseng wi ma alon kedi kesü khuya nu pi ayangton cakhu wi Apvüwa kekinyipen wi sheng.

²⁷Ma anyi tsüdi wi khi, “Alon ha ithu ghenä chüza saden. Hawa ha Apvüwa na ajühkhi pi ithu kekiza tsüdila zayadha. Tsalina nthu ya Anyiza nmatang thsüle kesalina ha nthu ghenä chüza kesü saben.”

²⁸Tsaseng wi Joshua na anyithu kesun pi bvü thsüa, nu mathu tsüdila papa yyi wi wha neng shan.

Joshua nu Eleazar Keshü

²⁹Tsaseng wi Nun tsa Joshua Apvüwa maghawa na ma kahang mapi meza nu tagha sa keben wi shü.

³⁰Mathu na ma pi Gaash Yikha aghawa Efraim yyishiphon diyyiwa wi ma yyi Timnah Sera wi chhü vhüa.

³¹Joshua na hang keben chu Israel nyithu na Apvüwa kekuli sa, nu ma keshü seng wi lela ccülikesathu mathu nyon pi Apvüwa na Israel ghenä sakechi tsüdila kemuthu na hang keben chu anyithu na tsüti sa.

³² Israel nyithu na Ejipt wina Josef kamang pvü nu keshhugho tsü pi Shekhem wi ayyi kesü Jakob na rükatssü meza pi Shekhem bawa Hamor tsathu wi shü ketheng witsü vhüa. Ayyi hawa ha Josef shicübvüghathu na ghongkeya.

³³Aaron tsawa Eleazar na shü nu pi Efraim yyishiphon diyyiwa wi anyuti kesü pi ma tsawa Fineha kecü Gibeä witsü vhüa.

Pendhenyi

Pendhenyi 1

Judah nu Simeon Mizzathu na Adonibezek Ghankeya

- ¹Joshua keshü seng wi Israel nyithu na Apvüwa wi keü, “Ithu mizzathu khawa na atuwa sala wa Kanaan nyithu ssikaghashen nu?”
- ²Apvüwa na luneng, “Judah mizza na atuwa waben. Hi ayyi tsüpi mathu kwen wi chiaben.”
- ³Judah nyithu na Simeon nyithu wi khi, “Ithu gweghe ayyi pi ithu cü ketheng witsü wa nu ithu gweghe Kanaan nyithu ssikesalina. Tsaseng wi ithu na nthu gweghe ayyi pi nthu cü ketheng witsü wa na.” Tsalina Simeon
- ⁴nu Judah mizzathu gweghe aghi wi wa. Apvüwa na Kanaan nu Periz nyithu miwi khangkeya pi mathu cü, nu mathu na Bezek wi anyi hazar tagha chaya.
- ⁵Mathu na ciwi Adonibezek muya nu ma ssisa.
- ⁶Ma bvüa, isala mathu na ma jügü wa ma ghanya, nu mathu na ma kwenshenpfü nu ma ccüshenpfü denthia.
- ⁷Adonibezek na khi, “Kadimithu achentagü na mathu kwenshenpfü nu ccüshenpfü denthi nu hi miz cakhu wi qanca-qanlathu ghaka le. Hi mathu miwi sa kechi ti Anyiza na khili imiwi sa chidha.” Ma ssinu Jerusalem wi wa nu ma ciwi shüa.

Judah Mizza na Jerusalem nu Hebron Nkakeya

- ⁸Judah nyithu na Jerusalem ssikaghashen nu tsü nkaya. Mathu na anyithu pathi nu anni pi anyunutiwa tsü mecang chia.
- ⁹Tsaseng wi mathu na wa Kanaan nyithu yyishiphon diyyiwa wi yyishiphon ccü nu acülawa diyyi kekiquha wi hang kebenthu ssisa.
- ¹⁰Mathu na lentsen wa Hebron pi Kiriath Arba le khi keten nyunutiwa wi kahang Kanaan nyithu ssisa. Ciwi mathu na Sheshai, Ahiman, nu Talmai geithu chaya.

Otnniel Na Debir Nyunutiwa Nkakeya

(Jos 15.13-19)

- ¹¹Judah nyithu na lentsen wa tsü tsü wi pi Kiriath Sefer le khi keten nyunutiwa tsü ssisa.
- ¹²Mathu jawi meshu kesü Kaleb le ci ketenwa tsüna khi, “Hi inga Akhsa pi anyi thowa na Kiriath Sefer nkaya khe ma wubvü sa thsüaben.”
- ¹³Kaleb cünyu ghanyiwa Kenaz tsa Otnniel na anyunutiwa tsü nkaya, tsalina Kaleb na ma nga Akhsa pi ma wubvü saya thsüa.

¹⁴Keshanyi tsathang wi Otnniel na ma ya wa ma ba wi alli kesü khielo khi. Ma gada miwi na cadugho nu Kaleb na ma mangwa yamvu ben nu keü.

¹⁵Nzawa na luneng, “No ayyi pi hi kecü tsüna diyyi kekiqha wi ghen; hi atssükebvüpen wi yamvu ben le.” Tsalina Kaleb na atssükebvüpen meiwa nu ssanwa tsü pi ma cüa.

Judah nu Benjamin Mizzathu na Khangkeya

¹⁶Mosa myiwa Ken nyi shicübvüghathu na Jerikho, palm tonthu nyunutiwa wina Judah nyithu gweghe Judah yyi wi Arad na acülawa diyyi kekiqha wi wa. Mathu ciwi Amalek nyi jawi hang wa.

¹⁷Judah nyithu na Simeon nyithu gweghe wa, nu mathu gweghe Kanaan nyi Zefath nyunuti wi hang kebenthu tsü chaya. Mathu na kishencü pi anyunutiwa tsü miwi chi nu tsü yasa, nu ma nyan pi Homah cia.

¹⁸⁻¹⁹Apvüwa na Judah nyithu kiqa nu mathu na yyishiphon diyyiwa tsü yapi mathu ji saya. Isala mathu na Gaza, Ashkelon, nyelela Ekron pi mathu kevä wi ayyithu nka meyala. Anyi hathu na atssükaten wi hang nu mathu na amighe gorugarithu ben, tsalina Judah nyithu na mathu jügüshi meyala.

²⁰Mosa na kekhi ti Hebron tsü pi anyunuti tsüwa wi Anak shicübvügha agei kecheng jügüshi kesawa Kaleb cüa.

²¹Isala Benjamin mizza nyithu na Jerusalem wi hang eben Jebus nyithu jügüshi meyala, nu Jebus nyithu na tsü nten na ciwi Benjamin nyithu gweghe hangben.

Efraim nu Manasseh Mizzathu na Bethel Nkakeya

²²⁻²³Efraim nu Manasseh mizzathu na Bethel, tsü tsü wi pi Luz le ci keten nyunutiwa tsü ssikaghashen wa nu Apvüwa na mathu kiqa cü. Mathu na wahhathu kesun pi anyunutiwa wi chi,

²⁴mathu na anyi kesü anyunuti wina shhugho keten muya nu ma wi khi, “Anyunutiwa wi kedulen pi ikhang kizalo, isathu ikhang no patena nben.”

²⁵Tsalina ma alen khipi mathu kiza, nu Efraim nu Manasseh nyithu na anyi tsüwa nu ma theghi ketan khe anyunuti wi anyi tsüdi pathia.

²⁶Anyi tsüwa na Hitti yyi wi wa nu anyunuti kesü saya, nu tsü nyan pi Luz ci, tsüna nansü lela tsü nyan saben.

Israel Nyithu na Jügüshi Meyalakesa Nyithu

²⁷Manasseh mizza na anyunutithu Beth Shean, Taanak, Dor, Ibleam, Megiddo, nu tsü kevä anyunutithu wi hang eben anyithu jügüshi meyala; Kanaan nyithu na ciwi hang ben wa.

²⁸Israel nyithu na zü kayi keshagha wi Kanaan nyithu meten pi mathu kekuli sa thsü, isalela mathu tsüdila jügüshi meya khila.

²⁹ Efraim mizza na Kanaan nyi Gezer nyunuti wi hang kebenthu jügüshi meyala, tsalina Kanaan nyithu na ciwi mathu gweghe hang ben wa.

³⁰ Zebulun mizza na anyunutithu Kitron nu Nahalal wi hang keben nyithu jügüshi meyala; tsalina Kanaan nyithu na ciwi mathu gweghe hang ben wa, nu meten pi mathu kekuli sa thsü.

³¹ Asher mizza na anyunutithu Akko, Sidon, Ahlab, Akhzib, Helba, Afek, nu Rehob wi hang keben nyithu jügüshi meyala.

³² Asher nyithu na ciwi kahang Kanaan nyithu gweghe hang ben wa, mathu jügüshi meyala kesalina.

³³ Naftali mizza na anyunutithu Beth Shemesh nu Bethanat wi hang keben nyithu jügüshi meyala. Naftali nyithu na ciwi kahang Kanaan nyithu gweghe hang ben wa, nu meten pi mathu kekuli sa thsü.

³⁴ Amor nyithu na Dan mizza nyithu jügü pi yyishiphon diyyiwa wi bvü thsüa, nu mathu ya deshentijü wi ndugho thsüla.

³⁵ Amor nyithu na Aijalon, Shaghalbim, nu Here Yikha wi hang ben wa, isala Efraim nu Manasseh mizzathu na Amor nyithu pi mathu kekhang kekhu wi ben thsü nu meten pi mathu kekuli sa thsü.

³⁶ Amor nyi ggü na Akrabbim Pass pvüdhi sen Sela na aghawa shuben.

Pendhenyi 2

Bokhim wi Apvüwa Nyilowa

¹ Apvüwa nyilowa na Gilgal wina Bokhim wi wa Israel nyithu kiza, “Hi Egipt wina nthu ssi shhugho, nu nthu ssi wa hi nthu bamyithu wi khishiketheng yyiwa wi chicü. Hi khi, ‘Hi khie wila nthu ssinu cenkethenjüh tsü pakhihi nben.

² Nthu na ayyi hewi kahangthu ssinu cenkethenjüh sayishü. Nthu na mathu kekinyipen tsü yasa nsathu yishü.’ Isala nthu na hi mangwa le nthu kiza khe tsü nsa. Nthu na hi nsa lalo kekhiwa tsü sadha le!

³ Tsalina hi khili nthu kizaden, nthu na atujügüwa lela hi anyi hathu ha jügüshi nten. Mathu na nthu ghinyithu, nu mathu cenpvüthu kekinyi wi nthu yasa ben.”

⁴ Nyilowa na ha khi kechi wi Israel nyithu tsüdila qaiwa,

⁵ tsalina apen tsü pi Bokhim cia. Ciwi mathu na ahhansa sapi Apvüwa cü.

Joshua Keshü

⁶ Joshua na Israel nyithu kesun pi bvü thsüa, nu mathu meshu kesüsü wa ma shei ayyi tsü yapi ma ji saya.

⁷Joshua na hang keben chu Israel nyithu na Apvüwa kekuli sa, nu ma keshü seng wi lela ccülikesathu mathu nyon pi Apvüwa na Israel ghenä pala kedi sa kechi tsüdila muya kesathu na hang keben chu anyithu na tsüti sa.

⁸Apvüwa maghawa Nun tsa Joshua na ma kahang mapi meza nu tagha wi shüa.

⁹Ma pi ma yyi Gaash Yikha na aghawa Efraim yyishiphon diyyiwa wi Timnah Sera wi vhüa.

¹⁰Abvüye tsüwa mabenla shü, nu abvüye ketheüwa na shagha Apvüwa na ma Israel ghenä mangwa sachi khe nchüla.

Israel na Apvüwa Nkinyila

¹¹Tsaseng wi Israel nyithu na sami pi Apvüwa shun nu Baal kekuli sa wa.

¹²Mathu na Apvüwa, mathu bamyithu Nyiza Egipt wina mathu ssi keshuwa tsü nkinyila acenpvü kepathu mathu kevä wi keben nyi cenpvüthu tsü kinyi wa. Mathu na kukedu tsüthu kinyi nu Apvüwa sapi aghepvü thsüa.

¹³Mathu na Apvüwa nkinyila Baal nu Astartet kekuli sa wa.

¹⁴Tsalina Apvüwa na Israel miwi aghepvü nu shudsa ketenthu ya mathu ssikaghashen nu mathu ji shuya thsüa. Ma mathu ghinyithu yala mathu tsüdi miwi khangya thsüa, nu Israel nyithu na mathu ketanla mathu khwe meyala.

¹⁵Mathu na aghikewa tsüdi wi Apvüwa na ma sale kekhi ti ma mathu shun. Mathu na ahathana ntsa sa.

¹⁶Tsaseng wi Apvüwa na Israel nyi pendhethu pi cü nu shudsa ketenthu kwen wina mathu hangshaya thsüa.

¹⁷Isala Israel nyithu na mathu pendhethu jüh nkina. Israel na Apvüwa wi jühtsentsa nsa nu acenpvü kepathu kinyi wa. Mathu bamyithu na Apvüwa yenkhukechithu tsü nieya, isala abvüye ketheüwa ha na wan tsü malia.

¹⁸Khathansha wi Apvüwa na Israel pendhewa kesü kesunchi khe pendhewa tsüna hang keben chu Apvüwa na ma kiqa pi ghinyithu kwen wi anyithu hangshaya thsü thsü isa. Anyithu na ketizenkesa nu agükeccü ghenä kiqai ghenä Apvüwa na mathu nantizen chicü.

¹⁹Isala pendhewa tsüna shü lethu, anyithu na kheni kahang yencüki wi hang wa nu abvüye wa kesawa miwi nmehaikila isasa. Mathu na acenpvü kepathu kinyi nu kekuli sa, nu mathu nkemehai len wi leben dhula saki sa.

²⁰Tsalina Apvüwa na Israel miwi aghepvü nu khi, “Mizzatenti hawa ha na hi mathu bamyithu na nie yalo kekiza cenkethenjüha tsü pakhhidha. Mathu na ijüh nkinala kesalina,

²¹hi Joshua keshü yyi wi mizzatentithu hang keben kesüla njügüshila tendha.

²²Hi tsüthu sen nu Israel nyi hathu na mathu bamyithu ti Apvüwa len wi bentenla nye khe chüyaden.”

²³Tsalina Apvüwa na mizzatenti hathu ya ayyi ciwi ben wa thsüa; ma Joshua yala tsüthu miwi khang meya thsü, nyelela ma Joshua na shü meyi tsüthu jügüshi nsa.

Pendhenyi 3

Ayyi Ciwi Pen wa kesa Mizzatentithu

¹Tsalina Apvüwa na Israel nyithu Kanaan wi aghi npi sakenanthu ghan-nan le kesalina mizzatentithu pahan teshi pi ayyi ciwi chitheng.

²Israel nyithu abvüye kesüsü hatuwi aghi npi sakenan nyithu aghikesa cho pi sansi cüa le kesalina ma hati sa.

³Anyi hathu teshi pi ayyi ciwi theng: Filistin nyunuti manga, Kanaan nyithu tsüdi, Sidon nyithu, nu Hivi nyi Lebanon Yikha wi Baal Yikha Hermon wina wa Hamath Pass kecu wi hang kebenthu.

⁴Mathu pi Israel ghankenana kesü sa; Israel nyithu na Apvüwa na Mosa wina pi mathu bamyithu kecü yen khukechithu tsü nietenla nye khe chüyale kesalina.

⁵Tsalina Israel nyithu na Kanaan, Hitti, Amor, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu jawi hang wa.

⁶Mathu na tsüthu ssinu keyali nu tsüthu cenpvüthu kinyi.

Otnniel

⁷Israel nyithu na Apvüwa mathu Nyizawa tsü teshia; mathu na Baal nu Asherah tsikezhüthu kinyi wa nu sami pi Apvüwa shun.

⁸Tsalina Apvüwa na Israel miwi aghepvü nu Mesopotamia wi kadimi Kushan Rishathaim yala mathu miwi khangya thsüa. Mathu na ma kekhu wi amapi tazen ben.

⁹Tsaseng wi Israel nyithu na Apvüwa wi maghala qai, nu ma anyi kesü kesun pi mathu khushiya thsüa. Hawa ha Kenaz cünyu ghanyiwa Kaleb tsa Otnniel.

¹⁰Apvüwa ghamu na ma miwi gho nu ma Israel ccüliwa sa shagha. Otnniel na aghiwa, nu Apvüwa na Mesopotamia kadimi miwi khangkeya pi ma cüa.

¹¹Ayyi ciwi amapi jügha kecca na ben, tsaseng wi Otnniel na shüa.

Ehud

¹²Israel nyithu na kheneng sami pi Apvüwa shun. Ha ghenana Apvüwa na Moab wi kadimi Eglon sapi Israel miwi khangki thsüa.

¹³Eglon na Ammon nu Amalek nyithu gwegheya; mathu na Israel chaya nu palm chantonthu nyunutiwa Jerikho tsü nkaya.

- 14** Israel nyithu na amapi tagha nu tazen Eglon kekhu wi ben.
- 15** Tsaseng wi Israel nyithu na Apvüwa wi maghala qai, nu ma anyi kesü kesun pi mathu khushiya thsüa. Hawa ha Benjamin mizza wi Gera tsa akwen tavüwa kepie nyi Ehud. Israel nyithu na Ehud na aju sen nu Moab wi kadimi Eglon wi walo kesunchi.
- 16** Ehud na njünnu ma yiyha ghapeli keben kesie senti meter deni-u kesa kesü khuya. Ma tsü pi ma thsü kekhu ajewa wi khünten pvüya.
- 17** Tsaseng wi ma aju khuya nu Eglon kunon ntsa kesawa witsü wa.
- 18** Ehud na aju pi Eglon kecü seng wi ma anyi tsüthu pvü kewathu wi ajen wi whanenglo kiza.
- 19** Isala Ehud na Gilgal kete alon pi tsizhüketheng witsü kheneng wa Eglon wi khi, “O kadimiwa! Hi no ghen kekuthi ketsijüh kesü ben le!” Tsalina kadimiwa na ma maghathu wi khi, “Ishinyi ketan ben thsülo!” Nu mathu tsüdi akhemi wi shhua.
- 20** Kadimiwa na ma ketan keghücüben ajjensha tangwa wi donki keben Ehud na ma wi wa nu khi, “Hi no ghen Anyiza wina ketsijüh kesü ben.” Kadimiwa na shagha.
- 21** Ehud na ma kwen tavüwa pi ma na ajewa njünnu tsü khushiya nu pi kadimiwa pvünon wi kecun chicüa.
- 22** Njünnu nnuhan la dukhia nu ma kethu na tsü mejuya. Ehud na kadimiwa pvü wi tsü khushi meyala nu tsüna asengwa ma ccü keni jü wi shhugho.
- 23** Tsaseng wi Ehud na akhemi wi shhuya nu ma sengwa ajenka khenten,
- 24** nu bvüa. Amaghathu na gho ajen khen ketheng muya, isala mathu kemeshen kadimiwa na ajen non wi ben nu mnan benle sa.
- 25** Mathu na tsüti meshen keben chu ma hie, isala ma ajenka sha nshhugho, tsalina mathu na shakhen khuya nu ajenka shadu. Ciwi mathu pvüwa na ayyi wi qancadu shü keben muya.
- 26** Mathu na hie keben jü Ehud na bvüya. Ma alon wi hoki ketheng tsü pvüdhi sen nu Seirah wi waya.
- 27** Ma wa Efraim yyishiphon diyyiwa cukeya wi ma aghi ghen tutuwa khou pi Israel nyithu cichi; nu ma mathu ssinu yyishiphon wi cü.
- 28** Ma mathu wi kiza, “Hi nie ghalo! Apvüwa na nthu ghinyi Moab nyithu miwi khangkeya pi nthu cüdha.” Tsalina mathu na Ehud nie cüla Moab nyithu na Jordan kepvüdhi ben tsü nkaya; nu mathu na anyi kesüla tsü pvüdhi nwa thsü.

²⁹Tsü ghanan mathu na Moab nyi süpahi kemehai ntsathu kesüla nbvü thsüla anyi hazar tagha-u pathia.

³⁰Tsü ghanan Israel nyithu na Moab chaya, nu ayyi ciwi amapi achentazen ccaya.

Shamgar

³¹Tsü seng wi pendhewa na Anath tsa Shamgar. Ma amesü süpon keku mighe khhatssü kesü pi Filistin nyi meza tugho yathia nu Israel khushiya.

Pendhenyi 4

Deborah nu Barak

¹Ehud keshü seng wi Israel nyithu na kheneng sami pi Apvüwa shun.

²Tsalina Apvüwa na Kanaan nyi kadimi kesü Hazor nyunuti wi kekhang sen kebenwa Jabin yala mathu miwi khangya thsüa. Ma süpahizi wi benchüwa na Sisera, Anyiza nkechüthu nyu Harosheth wi hang ketenwa.

³Jabin na amighe gorugarithu meza tugu ben, nu ma daggü nu yasayala ntsa sala amapi ngwe Israel nyithu miwi kekhang sen. Tsalina Israel nyithu na qai nu Apvüwa wi kekiqa khie.

⁴Deborah, Lappidoth wubvü atusenjuh-kechü kesü sa, nu ma tsü tsüwi Israel ghen pendhenyi kesü saben.

⁵Ma wa Efraim yyishiphon diyyiwa wi Ramah nu Bethel manyi jüwi palm ton kesü ccü wi donki benden, nu Israel nyithu na ciwi ma ajüh südhe kecü tsü bha waden.

⁶Ghanan kesü wi ma Naftali wi Kedesh nyunutiwa wi Abinoam tsa Barak cichi nu ma wi khi, "Apvüwa Israel Nyizawa na ahza ha khuchi pi no cüben: 'Naftali nu Zebulun mizza keni wi anyi hazar tagha ssiya nu mathu ssisen Tabor Yikha wi walo.

⁷Hi Jabin süpahizi benchüwa Sisera ssigho Kishon ghaku wi no ssisaden. Ma gorugari nu süpahithu ssighoben, isala hi ma miwi khangkeya pi no cüaben.' "

⁸Barak na khineng, "No hi gweghe wa lethu, hi waben; isala no hi gweghe nwa lethu, hi la wa ntenle."

⁹Nzawa na luneng, "Hi no gweghe waben, isala khangkeya ghen n-nyan kemehai sa nben. Kepaghenanye Apvüwa na Sisera pi nza kesü kwen wi chicüaden." Tsalina Deborah na Barak gweghe Kedesh wi wa.

¹⁰Barak na Naftali nu Zebulun mizza keni cipi Kedesh wi chi, nu anyi hazar tagha na ma nie wa. Deborah na ma gweghe wa.

11Tsü tsüwi Ken nyi Heber na Kedesh ketsaki wi Zanannim wi ayangton kete wi ma nithsüjjen satheng. Ma Ken nyi kepathu Mosa myiwa Hoba shicübvüghathu wina bvü kesawa tsü.

12Sisera na Barak na Tabor Yikha wi kidhale kesa chükeya wi

13ma amighe gorugarithu meza tugu nu ma nyithu tsüdi cichi nu Anyiza nkechüthu nyu Harosheth wina mathu kesun pi Kishon ghaku wi wa thsüa.

14Tsaseng wi Deborah na Barak wi khi, “Walo, Apvüwa na ntu sa waden. Nansü ma Sisera miwi khangkeya pi no cüdha.” Tsalina Barak na Tabor Yikha wina ma nyithu hazar tagha ssinu cü.

15Barak na ma süpahizi ssinu kaghashen kewa wi Apvüwa na Sisera, gorugarithu, nu ma nyithu tsüdila chükivvü thsüa. Sisera na ma gorugari wina cadugho alentsen sen nu bvüa.

16Barak na gorugarithu nu süpahizi jügü sen Anyiza nkechüthu nyu Harosheth wi wa nu Sisera süpahizi mabenla pathia. Anyi kesüla nheila.

17Sisera na bvüsen Ken nyi Heber wubvü Jael nithsüjjen wi wa, kepaghenanye Hazor wi kadimi Jabin na Heber theghi ssinu kemehai wi ben.

18Jael na shhula Sisera metu nu ma wi khi, “Kediwa, dugholo; inithsüjjen non wi dugholo. Nmessi lalo.” Tsalina ma ciwi du, nu nzawa na ma pi athsükeshondhi seng wi kuthia.

19Sisera na nzawa wi khi, “Hi dighe benle; no nchala atssü pi hi jjüya thsülo.” Nzawa na asahyu khüti lishü nu tsenitssü pi ma jjüya thsü, nu ma pi kuthi neng.

20Tsaseng wi ma nzawa kiza, “Nithsüjjen jenka witsü nganlo, nu anyi pahan na ghola thola hewi benla nmi nu no keü lethu, no nmile khilo.”

21Sisera na ma nchala kesalina jenchi ntsa wa. Tsaseng wi Jael na kejenji nu nithsüjjen kejentenji kesü khuyanu nkhen ma wi wa, nu kejentenji tsü pi ma latan wi jenksamighe pi ayyi wi cüchi nu ma shü thsüa.

22Barak na Sisera bha kegho wi Jael na wa ma metu nu ma wi khi, “Hewi gholo! Hi no anyi bha ketenwa tsü pi no ccüca na.” Tsalina ma nzawa gweghe wa nu Sisera na nithsüjjen kejentenji pi ma li jenksamighe pvü nu ayyi wi shü keben muya.

23Tsü ghanan Anyiza na Kanaan kadimiwa Jabin miwi khangkeya pi Israel nyithu cüa.

24Mathu na ma npi keyasa chu khang pfüpfü sa ma shun.

Pendhenyi 5

Deborah nu Barak manyi Khwi

- ¹Tsü ghanan wi Deborah nu Abinoam tsa Barak manyi na akhwi ha sa:
- ²Apvüwa senglo! Israel nyithu na aghisale kidenya; anyithu na nong ntsanu mathu kahang khuchi.
- ³Nthu kadimithu ha kinalo! Nthu kekhang kesenthu ha kina chilo! Hi akhwisa nu achünong khou pi Apvüwa Israel Nyizawa wi chiden.
- ⁴Apvüwa, no Seir yikhathu teshi nu Edom yegu wina keshhugho wi, ameghükuju, nu tang wina atsangho dugho. Anle, akulukeshü wina atsan keshusha dugho.
- ⁵ Sinai wi Apvüwa tuwi ayikhathu zankulu, Apvüwa Israel Nyizawa tuwi.
- ⁶Anath tsa Shamgar nu Jael tsathang tsü wi, Ut ghekhha na ayyi tsü pvüdhi nwala, nu kijüny kewathu na alen kechhenwa wi ton.
- ⁷Deborah; Israel nyithu na teshi pi ketheng, no npi keggho chu mathu na qanca keben, no Israel jja kesü ti sagho.
- ⁸Israel nyithu na acenpvü ketheüthu kessikeya wi ayyi ciwi aghikesa na ben. Israel nyi hazar jügha jawi anyi kesüla atsonhi pvü nyelela apie sen kwe?
- ⁹Ileben na Israel benchüthu, nu anyithu nong ntsa nu kahang khukechithu gwegheben. Apvüwa senglo!
- ¹⁰Tsüpi kizalo nthu gada kemiki miwi ben, nu kedonkipen miwi donki kebenthu, nu nthu kahe wi lentsen wa ketenthu.
- ¹¹Kinachilo! Anyitenti na atssükhang vüla ahhai misi ntsa, nu Apvüwa khangkeya cüki tsü khiben, tsüna Israel nyithu na khangkeya. Tsaseng wi Apvüwa nyithu na lentsen sen nu mathu nyunuti wina shhua.
- ¹²Deborah; ssi walo, ssi walo! Ssi walo! Akhwi salo! Ssi walo! Abinoam tsa Barak, atuwi walo, ntssüzü kesathu tsü ssi bvülo!
- ¹³Tsaseng wi jühtsentsa kesathu na mathu ccülikesathu wi dugho; Apvüwa nyithu na aghisale kidenya nu ma wi gho.
- ¹⁴Mathu Ephraim wina gho yyiketijü wi du, Benjamin mizza nu ma nyithu sengwa na. Benchüthu na Makhir wina dugho, Kedithu na Zebulun wina dugho.
- ¹⁵Issakhar ccülikesathu na Deborah gweghe gho; anle, Issakhar nu Barak la gho, nu mathu na ma nie sen nu yyiketijü wi du. Isala Reuben mizza tsü gishüa; mathu na ghole kesa südhe meyala.
- ¹⁶Mangkesa na mathu khaghaneni ssinu aseng wi ben wa nu? Kehiethu na khaghaneni keci hhai kina wa kwe? Anle, Reuben mizza na gishüa; mathu na ghole kesa südhe meyala.

- ¹⁷Gad mizza na Jordan na nishuwa ben wa, nu Dan mizza na ahunjjenthu wi ben wa. Asher mizza na atssükedone katen wi, nu mathu na aghüsa wi ben wa.
- ¹⁸Isala Zebulun nu Naftali nyithu na aghikesa wi mathu kahang khuchi.
- ¹⁹Megiddo ghaku kete Taanak wi kadimithu na gho kesali; Kanaan kadimithu na gho kesali, isala mathu rükatssü senpvü meyala.
- ²⁰Ghotsithu na tang wi kaghashen; mathu na atssan kepvüdhi len sa, mathu na Sisera shunla ssisa.
- ²¹Kishon wi atssüdan na mathu llepi bvüa— atssüti keben Kishon ghakuwa tsü. Hi kekhang sen nu lentsen waden!
- ²²Goruthu na penchila bvügho, mathu ccümezen pi ayyi kenne hhai na misikhhali.
- ²³Apvüwa nyilowa na khi, “Kishen-keshi pi Meroz miwi chilo, kishen-keshi pi ciwi hang kebenthu miwi chi. Mathu na Apvüwa kiquale gho, süpahithu ti gho ma ghen a nkesali.”
- ²⁴Nza acenpvü keben ntsawa na Jael, ma Ken nyiwa Heber wubvü — nza anithsüjjen wi hang ketenthu jawi ma acenpvükeben ntsawa.
- ²⁵Sisera na atssü khie, isala ma tsenitssü pi jüya thsü; ma tsenitssü kiseng pi akhuzza kemehai kesü wi ci sen gho.
- ²⁶Ma kwen kesü pi nithsüjjen kejentenji kesü khuya, nu pahanwa pi kekuli kesanyi kesü kejenji khuya; ma tsü pi Sisera ligü kihhecha; nu pi ma li jenbhia.
- ²⁷Ma akhhutsüdu, nu khulidu nzawa ccü wi ben. Ma nzawa ccü wi akhhutsü nu khulidu; ma ayyi wi khulidu nu shüa.
- ²⁸Sisera jja na ajjenkubhi wina ghang; ma ajjenkubhi sengwa na ghang. Ma keü, “Mangkesa na ma gorugari na minuten ghoten nu? Mangkesa na ma goruthu ashina gho nengten nu?”
- ²⁹Ma nyi kemetsa ntsa nzathu na ma luneng, nu ma ketanla ma ccünengla ha khinengkhija sa,
- ³⁰“Mathu na atsanqaithu pieya nu pi gishüyale bha keten ketan, ghala kesü nyelela keni na süpahi kesüsü ghen a, athsü menkeben tsüna Sisera ghen a, athsü yakekhu tsüna kadijja sun kiquan ghen a.”
- ³¹Tsalina nghinyithu tsüdila tsüti shü thsülo, O Apvüwa, isala npvüshangthu ya ghani keshhugho ti wegü thsülo! Nu ayyi ciwi amapi jügha kecca na benya.

Pendhenyi 6

Gideon

- ¹Israel nyithu na kheneng sami pi Apvüwa shun wa, tsalina Midia nyithu ya amapi tagü mathu miwi kekhang sen thsü.
- ²Midia nyithu na Israel nyithu miwi khangki, nu Israel nyithu na yyishiphon thu wi alonshiku nu apvü-nkesa pen wi mathu kuthi.
- ³Israel nyithu na khiewi mathu yangdsaketenthu pi chi khe Midia nyithu na Amalek nyithu nu ayyikeshü wi mizzathu ssi gho mathu kaghashen.
- ⁴Mathu na gho mathu yyi wi kemnanpen sa nu wa acülawa Gaza kevü kecu wi yangdsaketenthu tsü yasa. Mathu na khaghaneni, amesüsi, nu gadathu khuya, nu Israel nyithu na mangla sen nu hangkeya nmila.
- ⁵Mathu na mathu sahangthu ssi nu nithsüjjen sen nu ashiqathu keji ti gho. Mathu nu mathu sunsiesa na jipi si meyakhi. Mathu na gho ayyiwa tsü yasatha sa,
- ⁶nu Israel na mangla sen nu mathu shun meyala.
- ⁷Israel nyithu na magha qai pi Apvüwa wi kekiqa khie nu Midia nyithu shun.
- ⁸Ma atusenjüh-kechü kesü kesun pi mathu wi chi nu Apvüwa Israel Nyizawa wi ketsijüh ha sengho thsü: “Hi Egipt wi nthu na nyu nssümagha sa keben wina ssi shhugho.
- ⁹Hi Egipt nyithu kwen wi nu ayyi hewi anyithu na nthu ssisa keben wi nthu kekashaya. Nthu na atujügüwathu hi mathu jügüshia, nu mathu yyi pi nthu cüa.
- ¹⁰Hi Apvüwa nthu Nyiza nu nthu na mathu yyi wi hang keben Amor nyithu cenpvüthu tsü nkinyi lalo kesa nthu kizadha. Isala nthu na ijüh nkina le.”
- ¹¹Tsaseng wi Apvüwa nyilowa na gho Ofra nyu wi Abiezer gei wi anyi kesü Joash ji ayangton kesü cakhu wi donki. Ma tsawa Gideon na Midia nyithu na ma nmu thsüle kesalina kuthila kisengtssü kesapen wi awhengsu ghaceng ben.
- ¹²Ciwi Apvüwa nyilowa na ma tuwi gho nu ma wi khi, “Anyi kepvüza nu kekhangwa, Apvüwa na no ssitenle.”
- ¹³Gideon na ma wi khi, “Kediwa, hi keüben; keujüla Apvüwa na ithu ssiten lethu, mangkesa na hathu ha tsüdila ithu miwi hati saben nu? Apvüwa na amankesa kekuli sa keten ithu bamyithu na ithu kekizathu tsüdila khati sadha nu, ma khati nu Egipt wina mathu ssi shhugho nu? Apvüwa na ithu teshi pi Midia nyithu kwen wi chidha.”
- ¹⁴Apvüwa na ahza pi ma cü, “No kekhang tsüdi sen wa Midia nyithu kwen wi Israel kekasha yalo. Hi no kesun chiben.”
- ¹⁵Gideon na luneng, “Isala Apvüwa, hi khati nu Israel kekashaya nu? Manasseh mizza wi igei na nkekhang ntsawa, nu hi itheghi jawi kizza ntsawa na.”

- 16**Apvüwa na khineng, “No tsü saya mehai, kepaghenanye hi no kiqaden. No Midia nyithu pi meshu kesütan ti lekete mathu pacha cüben.”
- 17**Gideon na luneng, “Keujüla no hi nen lethu, no ntsakhiwa Apvüwa le kesa zensu kesü pi hi ccücalo.
- 18**Nchala hi atsse pi kekinyi kesa sen nu no wi npi keggho chu no hewi benlalo khieben.” Ma khi, “No npi keggho neng chu hi hewi benladen.”
- 19**Tsalina Gideon na wa ma jjen wi du aneni zza kesü pathi pi shvu nu awheng kilogram tagha pi azimi nchila güya. Ma asa pi ashijü kesü wi chiya nu awwentssü nu maqae kesaghu pi apfü kesü wi chisen ayangton cakhu wi Apvüwa nyilowa wi gho nu pi ma cü.
- 20**Tangnyilowa na ma kiza, “Asa nu amesa tsü pi alon ha miwi chi nu awwentssü nu maqae kesaghu tsü pi ma miwi keshuchilo.” Gideon na tsüti sa.
- 21**Apvüwa nyilowa na ma akhhatssü khusen keten tsü pi asa nu amesa tsü kidhenchi. Alon wi anni na qhe shagha asa nu amesa tsü mecang. Tsaseng wi tangnyilowa tsü nmula.
- 22**Gideon na tsaseng wi ma Apvüwa nyilo muyadha le kesa chüya nu ma messi nu khi, “Kekhang ntsawa Apvüwa! Hi no nyilowa mmi mutiyadha man!”
- 23**Isala Apvüwa na ma kiza, “Leben ccayalo. Nmessila. No shü nben na.”
- 24**Gideon na ciwi kekinyipen kesü sapi Apvüwa cü nu tsü nyan pi “Apvüwa na keccawa” ciya. (Tsüna khilila Ofra wi Abiezer gei ji saben.)
- 25**Tsü ghaja Apvüwa na Gideon kiza, “Nba mesü süpon nu kepa wi amesü zza süpon amapi tagü kesü khuya, nba na Baal ghen kekinyipen tsü pakhhilo, nu tsü kete wi acenpvü nzawa tsikezhü Asherah tsü la pakhhilo.
- 26**Alonshi ha miwi kekinyipen mehaitsü kesü sapi Apvüwa n-Nyiza cü. Tsaseng wi amesü süpon keniwa tsü khuya nu no Asherah tsikezhü pakhhhi kesa tsü pi kemecang chan sala amesü tsü maben mecang pi kekinyi salo.”
- 27**Tsalina Gideon na ma maghathu meshu tagha ssi wa Apvüwa na ma kekiza ti sachia. Ma aghanan wi tsüti sale kesa ma theghi nu anyithu messi kesalina ma aghaja wi tsü sa.
- 28**Anyuti wi anyithu na ghanenwa wi shagha nan mathu na Baal kekinyipen nu Asherah tsikezhü tsü pakhhhi ketheng nu ciwi kekinyipen kesü sa ketheng miwi amesü süpon keniwa pi mecang kesa mua.
- 29**Mathu khokho wi kekeüli, “Thowa na hati sa nu? ” Mathu na kepili wa Joash tsa Gideon na tsüti sale kesa chüya.
- 30**Mathu na Joash wi khi, “Ntsawa ssinu hewi gholo, ithu na ma pathiabon! Ma Baal kekinyipen nu tsü kete wi Asherah tsikezhü tsü pakhhidha.”

³¹Isala Joash na ma wi aghepvü kebenthu tsüdi wi khi, “Nthu na Baal ghen keccücanli ben kwe? Nthu na ma shei khiben kwe? Thowa na ma ghen keccücanli ben khe ghanen wi ma pi shü thsüaben. Keujüla Baal na acenpvü kesü lethu ma ketanla ma shei khiya thsülo. Yasa kesa tsüna ma kekinyipen le.”

³²Tsü nten na Gideon pi Jerubbaal le sa, kepaghenanye Joash na “Baal ya ma ketanla ma sheikhiya thsülo; yasa kesa tsüna ma kekinyipen le.” khi.

³³Tsaseng wi Midia, Amalek nyithu, nu ayyikeshü wi mizzathu na saghuya nu Jordan Ghaku pvüdhi wa Jezreel yyiketijü wi kemnanpen sa.

³⁴Apvüwa ghamu na Gideon miwi benya, nu ma tutuwa khou chi nu Abiezer gei nyithu ci pi ma nie thsüa.

³⁵Ma nyilothu kesun pi Manasseh yyi keni qho wi chi nu mathu ci pi ma nie thsü. Ma nyilothu kesun pi Asher, Zebulun, nu Naftali mizzathu wi la chi nu mathu na gho ma gwegheya.

³⁶Tsaseng wi Gideon na Anyiza wi khi, “No hi sen nu Israel kekasha le khitheng.

³⁷Hi assenthsü pahan pi aniegi wi ayyi wi chitheng. Keujüla ghanen wi akejan na assenthsü miwi ketan khe ayyi miwi nbenla lethu, no hi sen nu Israel kekasha yaden kesa hi chüyaben.”

³⁸Ntsakhiwa tsüti sa. Gideon na ghanenwa mitu na shagha assenthsü wi akejan tsü misügü pi atssü na akhuzza kesü pongya.

³⁹Tsaseng wi Gideon na Anyiza wi khi, “Imiwi aghepvü nsala; hi ya ajüh kesü khineng thsülo. Hi ya assenthsü ha pi kuti ghannan thsülo khieben. Khilitsü assenthsü miwi ketan kiqha thsüa, nu ayyi miwi kica sa thsülo.”

⁴⁰Anyiza na tsü ghaja la tsüti sa thsüa. Ghanenwa wi assenthsü tsüna kiqhaben, isala ayyi miwi akejan na ca benla.

Pendhenyi 7

Gideon na Midia nyithu Chakeya

¹Ghanan kesü Gideon nu ma nyithu tsüdi mitu na shagha nu wa Harod Tssükebvüpen kete wi kemnanpen saben. Midia nyithu na Moreh yyishiphon na aghawa yyiketijü wi tsü mathu kemnanpen sa.

²Apvüwa na Gideon wi khi, “No anyi ssi ketenthu tsüna hi Midia nyithu miwi khangkeya pi mathu cüle kesa ghen ji mtsü le. Mathu na hi ghen khangyale kesawa nyela mathu ketanla mathu ghen khangyale meshen waben.

³Anyithu wi ‘Thothu na messiben khe ajjen wi whaneng nsathu yishü, nu ithu na he Gilead Yikha wi benten le’ kizalo.” Tsalina anyi hazar ngwe nu mejü na whaneng, nu hazar tagha ketan ben wa.

⁴Apvüwa na Gideon wi khi, “No khilila anyi ji mtsüben. Mathu ssinu atssü wi cülo, nu ciwi hi mathu gishü pi no ghenä kepa sa cüden. Keujüla hi anyi kesü na no gweghe waben le khithu, ma waben. Keujüla hi anyi kesü na no gweghe wa nben le khithu, ma wa nben.”

⁵Gideon na anyithu ssinu atssü wi cü, nu Apvüwa na ma kiza, “Anyi thothu na affü ti ma mili pi atssü menneben khe, tsüthu pi akhhutsüdu jüü kebenthu wina mathu kepa sayalo.”

⁶Ciwi anyi meza kecheng na mathu kwen pi atssü ssuki nu tsü menne; kepa wi tsüdi mathu khutsüdu atssü jüü.

⁷Apvüwa na Gideon wi khi, “Hi anyi meza kecheng mathu kwen pi atssü ssukinu menne kesathu tsü pi no kekashaya nu Midia nyithu miwi khangkeya pi nthu cüaden. Kepa wi tsüdila ajjen wi whanenglo kizalo.”

⁸Tsalina Gideon na anyi meza kecheng mathu kwen wi kedsakejüü nu tutuwathu sen ketenthu tsü ketan ssiya nu Israel nyi kepathu tsüdila kesun pi ajjen wi wha thsüa. Midia nyithu kemnanpen na mathu na ssan wa yyiketijü witsü saben.

⁹Tsü ghaja Apvüwa na Gideon kiza, “Shagha nu wala kemnanpen witsü ssikaghashenlo; hi tsü miwi khangkeya pi no cüden.

¹⁰Isala keujüla no wa tsü ssikaghashen messi lethu, nmaghawa Purah ssiya nu kemnanpen witsü cülo.

¹¹No mathu na mangwale khiben khe zayaben, nu no tsaseng wi mathu ssikaghashenle kesa kempvüza benya ben.” Tsalina Gideon nu ma maghawa Purah manyi na ghinyithu kemnanpen katen wi cü.

¹²Midia, Amalek nyithu, nu ayyikeshü wi mizza nyithu na yyiketijü wi ashiquathu ti pongben, nu mathu sunsiesathu na atssükedone ghüsa wi ahachan ti saben.

¹³Gideon na cü cukeya wi anyi kesü na ma mang khi pi ma pvüshangwa kiza keben zaya. Ma hati khiben, “Iman wina achentha pi amesa kegü pha kesü na khuli sen ithu kemnanpen wi dugho nithsüjjen kesü kecen. Nithsüjjen tsüna qancadu ayyi wi lla wa kesa mule.”

¹⁴Ma pvüshangwa na luneng, “Tsüna Israel nyi Joash tsa Gideon njünnu tsüle! Tsüna kepa wi man ghenä la nyele! Anyiza na Midia nyithu nu ithu süpahizi maben miwi khangkeya pi ma cüd hale!”

¹⁵Gideon na anyi tsüwa mang nu tsü jüügi mangwa khe zakeya wi ma khutsüdua. Tsaseng wi ma Israel nyi kemnanpen wi whaneng nu khi, “Shaghalo! Apvüwa na Midia nyi süpahizi miwi khangkeya pi ithu cüben!”

¹⁶Ma ma nyi meza kecheng tsü gishü pi akhang kecheng saya, nu ma tutuwa kesü nu alakhü non wi nnithegü keben kesü pi anyi kesüsü cü.

¹⁷Ma mathu wi kiza, “Hi cü kemnanpen katen cuya lethu, hi ghang nu hi mangwa sakhe tsüti salo.

¹⁸Ithu na tutuwa khouchi lethu, nthu tsüdi nthu ji khou nu kemnanpen vüla ‘Apvüwa ghenä nu Gideon ghenä le’ khila jishalo.”

¹⁹Gideon na ma nyi meza sisen aghaja non pang wi kemnanpen katen wi aghikehiewa kemili meyi gho. Mathu na tutuwa khou nu mathu alakhü sen keten tsü pakhhi,

²⁰nu akhang kepawa keni la tsü makesü sa. Mathu tsüdi akwen tavüwa nnithegü nu ajewa pi tutuwa khuseu nu khou, mathu jisha, “Apvüwa ghenä nu Gideon ghenä njünnu kesüle!”

²¹Anyi tsüdila kemnanpen vüla papa pen wi ngan, nu aghinyi süpahizi mabenla maghala bvüa.

²²Gideon nyithu na mathu tutuwa khou keben wi Apvüwa na aghinyi süpahithu sapi mathu njünnu sen nu khokho ssikesali thsü. Mathu na bvüsen Zarethan kepeghewa Beth Shitta kecu, Tabbath kete Abel Mehola nyutiwa kecu wi wa.

²³Tsaseng wi Naftali, Asher mizzathu, nu Manasseh mizza keni qho wi anyithu cichi nu mathu na Midia nyithu jügüwa.

²⁴Gideon na Efraim yyishiphon diyyiwa tsüdi wi nyilothu kesunchi nu khi thsü, “Dugho Midia nyithu ssisalo. Jordan Ghaku nu Bethbara ghakuthu kecu tsü niela khenya nu Midia nyithu yala tsüthu npvüdhi thsü lalo.” Efraim nyithu cighu chi nu mathu na Jordan Ghaku nu Bethbara ghakuthu kecu khenya.

²⁵Mathu na Midia nyi kedithu Oreb nu Zeeb manyi ghanya; mathu na Oreb pi Oreb Lonshi wi nu Zeeb pi Zeeb kisengtssü kemisügüpen wi pathia. Mathu na Midia nyithu jügüki wa, nu Oreb nu Zeeb manyi liwe sen Jordan na nishuwa Gideon wi gho.

Pendhenyi 8

Sakhenwa Midia nyithu Chakeya

¹Efraim nyithu na Gideon wi khi, “Mangkesa na nthu na Midia nyithu ssikesali kewa wi ithu la nchila nu? Mangkesa na ithu tuwi hati saten nu?” Mathu na ha ghenä leben-nkaghajüh khi ntsa sa.

²Isala ma mathu wi kiza, “Hi sakeya tsüna nthu na mangwa sachi khe tsü tuwi mangla nye. No Efraim nyithu na keu sakechi tsüna igei mabenla sakechi miwi ma men benle.

³Anyiza kekhang wina nthu na Midia nyi kedi keni Oreb nu Zeeb manyi pathiyadha. Tsü miwi hi mangwa saya nu?” Ma ha khikechi wi mathu na ma miwi aghekepvü nmila.

⁴Ha tsüwi Gideon nu ma nyithu meza kecheng tsüna Jordan Ghaku pvüdhiyadha. Mathu na nchaladha, isala ce aghinyi jügüden.

⁵Mathu na wa Sukkoth cukeya wi ma anyuti nyithu wi khi, “Nthu nchala amesa pahan pi inyithu cülo. Mathu nchaladha, hi Midia nyi kadimithu Zeba nu Zalmunna jügütenle.”

⁶Isala Sukkoth wi ccülikesathu na khi, “Mangsale ithu na atsse pi nsüpahizi cü nu? Nthu na Zeba nu Zalmunna npi ghankeya na.”

⁷Tsalina Gideon na khi, “Isalethu, Apvüwa na Zeba nu Zalmunna manyi pi ikwen wi kechi seng wi hi ayyikeshü wi aghazü nu ataqae pi nthu kihhe cüben na!”

⁸Gideon na Penuel wi wa nu anyithu wi tsü makesü khi, isala Penuel wi anyithu la Sukkoth nyithu kekhi makesü khia.

⁹Tsalina ma mathu wi khi, “Hi kemehai sala kheneng gho metsiben, hi kheneng gho lethu, adücü ha pasha cüben na!”

¹⁰Zeba nu Zalmunna manyi na Karkor wi manyi süpahizi ssinu ben. Yyikeshü wi mizza nyithu süpahizi maben jawi süpahi 120,000 pathi nu 15,000 ketan sa.

¹¹Gideon na ayyikeshü katen len Noba nu Jogbeha na nishuwa tsü ton wa nu aghani shhugho meyi süpahizi tsü ya nchü thsüla ssikaghashen.

¹²Midia nyi kadimi keni Zeba nu Zalmunna manyi na bvüa, isala ma manyi jügü wa ghanya nu manyi süpahizi maben jügü zighe.

¹³Gideon na aghi wina Here Pass len wi ghoneng keten,

¹⁴ma Sukkoth wina kegho anyi pvünyi kesü ghanya nu ma wi pala pahan keü. Anyi pvünyiwa na Sukkoth wi anyi ccülikesathu nyan achentagü nu tagü zhü pi Gideon cüa.

¹⁵Tsaseng wi Gideon na Sukkoth nyithu wi wa nu khi, “Nthu na hi nkiqa mvula hthaghe kesa tsü meshen ben ma? Nthu kekhi na ithu atsse pi nsüpahizi nchala kesathu cü nten, kepaghenanye nthu na Zeba nu Zalmunna manyi npi ghanya. Ghangchilo, manyi hewi benle!”

¹⁶Ma tsaseng wi ayyikeshü wi aghazü nu ataqae khuya nu tsü pi Sukkoth wi ccülikesathu metenmesha.

¹⁷Ma Penuel wi adücü la pasha nu anyunuti wi anyithu pathia.

¹⁸Tsaseng wi Gideon na Zeba nu Zalmunna manyi wi keü, “Nshinyi Tabor wi anyi kepathi cüki tsüna khati nu?” Manyi khineng, “Mathu tsüdila kadimitsathu ti nthu chen benle!”

¹⁹Gideon na khi, “Mathu na icünyuthu, ijja tsathu. Hi kishenben, keujüla nshinyi na mathu npathi lethu, hi nshinyi pathi nkesale.”

²⁰Tsaseng wi ma ma tsa keqhai ntsawa Jether wi khi, “Manyi ssi wa pathilo.” Isala pvüzanyiwa na ma njünnu nkhushila. Ma njünnu khushi kisütuwa, kepaghenanye ma khilila pvüzanyi kesü saben.

²¹Zeba nu Zalmunna manyi na Gideon wi khi, “No ketanla ghola ishinyi pathilo. Npvüza kesü na npvüza kekuli saben.” Tsalina Gideon na ghola manyi pathia nu manyi sunsiesa sun wi ayanthu tsü khuya.

²²Tsaseng wi Israel nyithu na Gideon wi khi, “No nu nseng wi nshicübvüghathu na ithu miwi kekhang kesenwa salo. No Midia nyithu kwen wina ithu hangsha yadha.”

²³Gideon na luneng, “Hi le itsa lela nthu miwi kekhang kesenwa sa nben. Apvüwa na nthu miwi kekhang kesenwa saben.”

²⁴Isala ma khi, “Hi ya nthu kesüsü wi keü thsülo. Nthu tsüdila akhuna thighi khukeya tsü pi hi cülo.” (Midia nyithu la ayyikeshü wi kahang nyithu ti suna khuna thighithu pvüden.)

²⁵Anyithu na khineng, “Ithu na tsüthu pi no cüaben.” Mathu na athsü pi shi nu tsüdila akhuna thighi khukeya tsü sengho ciwi chia.

²⁶Gideon na suna khuna thighi mukeya na saghu kilogram ngwe cenben, nu ha aghe, ayan, Midia nyi kadimithu na mphi keten athsü nmiepheü, nu mathu sunsiesa sun kiqhanthu pi tsü nsaghu.

²⁷Gideon na suna pi atsikezhü kesü saya nu tsü pi ma nyutiwa Ofra wi chia. Israel nyithu tsüdila Anyiza teshi theng nu ciwi atsikezhü tsü kinyi wa. Tsüna Gideon nu ma theghi ghen aca kesü sa.

²⁸Tsalina Israel nyithu na Midia nyithu chaya nu mathu ghen kemessi nmila. Gideon npi keshü chu ayyi tsüwa wi amapi jügha kecca na ben.

Gideon Keshü

²⁹Gideon na ma jjen wi whaneng nu ciwi hang wa.

³⁰Ma awubvü kejon keben ghen atsathu achentagü na ben.

³¹Ma Shekhem wi ma wubvü meshibvüwa kesü na ben; ma atsa kesü pvügha pi ma cü, nu ma nyan pi Abimelek ciya.

³²Joash tsa Gideon na qhai nu shü nu pi Ofra wi Abiezer mizza nyutiwa wi ma ba Joash shüjjen wi vhüa.

³³Gideon keshü seng wi Israel nyithu na Anyiza wi jühtsentsa nsala kheneng wa Baalthu tsü kinyi. Mathu na Baal cenkethenjüh tsüpi mathu cenpvü sa,

³⁴nu mathu Nyiza Apvüwa na mathu kevä ghinyithu kwen wina mathu hangshawa kekuli tsü nsala.

³⁵Mathu na Gideon theghi na Israel ghenai kemehai kulikechi tsüdila nküla.

Pendhenyi 9

Abimelek

¹Gideon tsa Abimelek na ma jja nu ma shilithu hang keben Shekhem nyunuti wi wa nu mathu kiza

²nu Shekhem nyithu wi keü thsü, “Nthu na thowa nenben nu? Gideon tsathu tsüdi achentagü tsüla meshu kesütanwa tsüna nthu miwi kekhang senthsü mvuben nu? Abimelek na nthu gweghe asajjü kesütanle kesa meshenyalo.”

³Ma jja shilithu na ma ghenai Shekhem nyithu ccüneng nu Shekhem nyithu na Abimelek niele cenea, kepaghenanye ma mathu shili kesalina.

⁴Mathu na Baal cenkethenjüh kekinyijjen wi rükatssü achentagü pi ma cü, nu ma apisa ha pi anyi ketesüthu akhang kesü melli pi ma gwegheya.

⁵Ma ma ba jjen Ofra wi wa nu ma ciwi alon kesü miwi na ma cünyuthu Gideon tsathu achentagü tsüdi pathia. Isala Gideon tsa bvükhenwa Jotham na kuthiwa nu ma pathi meyala.

⁶Tsaseng wi Shekhem nu Betmillo nyithu tsüdi saghuya nu Shekhem wi ayangton kemetha ccü wi wa mathu ciwi Abimelek pi kadimiwa sa thsüa.

⁷Jotham na ha cüki zakeya wi ma Gerizim Yikha shoni miwi kiya nu mathu wi jishachi, “Shekhem nyithu, ijüh kinachilo, nu Anyiza na nthu hhai kina cübenle!

⁸Kuti tsüwi achantonthu na mathu ketanla mathu jawi kadimiwa kessi. Mathu na wala oliv ton wi khi, ‘No ithu kadimiwa salo.’

⁹Oliv ton na luneng, ‘Nthu miwi kekhang senle kesalina hi acenpvüthu nu anyi na kinyikü ketenwa ideli tsü nkhusi chila kwe?’

¹⁰Tsaseng wi achantonthu na wa khhaghavvü ton wi khi, ‘No ghola ithu kadimiwa salo.’

¹¹Isala khhaghavvü ton na luneng, ‘Nthu miwi kekhang senle kesalina hi ibi keminnunwa tsü nbünla kwe?’

¹²Tsalina achantonthu na tsaseng wi wa kemeshentsse ton wi khi, ‘No ghola ithu kadimiwa salo.’

¹³Isala kemeshentsse ton na khineng, ‘Nthu miwi kekhang senle kesalina hi acenpvüthu nu anyi sapi anongheya thsü ketenwa kisengtssü tsü nkhusi chila kwe?’

¹⁴Tsalina achantonthu tsüdila wa aghazü ton wi khi, ‘No ghola ithu kadimiwa salo.’

¹⁵Aghazü ton na khineng, ‘Nthu na ntsakhiwa hi pi nthu kadimiwa sa thsü mvuben lethu, ghola ikekhwon wi n-niyalo. Keujüla nthu na tsüti nsa lethu, ighazü cünathu wina anni shhugho nu Lebanon wi sedar chanthu mecang shaben.’

¹⁶“Tsalina nthu khili ntsakhiwa nu lebentsentsa sala Abimelek pi kadimi sa thsü theng ma? Nthu na Gideon kekuli kemehai tsü meshen nu mehaitsü ma theghi kinyiküla nu?

¹⁷Iba na nthu ghen aghikesa tsü meshenchi nanlo. Midia nyithu kwen wi nthu hangshayale kesalina ma kahang khuchile.

¹⁸Isala nthu na nansü iba theghi shunben. Nthu na alon kesütan miwi ma tsathu achentagü tsüdi pathidha, nu maghalewa wina mukeya ma tsa Abimelek nthu shiliwa ghen a nthu na Shekhem wi ma pi kadimi sathsü theng.

¹⁹Tsalina nthu na nansü Gideon nu ma theghi miwi mangwa sachi theng khe tsüna ntsakhiwa nu lebentsentsa sa lethu, Abimelek ssinu leben ghashu sa nu ma ya nthu miwi anonghethi sa thsülo.

²⁰Isala tsüti nsa lethu, Abimelek wina anni shhugho Shekhem nu Betmmillo nyithu mecangthi kesawa salo.”

²¹Tsaseng wi Jotham na ma cünyuwa Abimelek kemessi ghen a bvüsen wa Beer wi hang wa.

²²Abimelek na Israel miwi amapi kecheng kekhang sen.

²³Tsaseng wi Anyiza na Abimelek sapi Shekhem nyithu mathu khokho nankemeghüli wa thsü, nu mathu na Abimelek matang nu shun wa.

²⁴Hati sa nu Shekhem nyithu na Abimelek satezü pi ma cünyuthu Gideon tsa achentagü pathi thsü kesa kesami kutimen pi cü thsüle kesalina.

²⁵Shekhem nyithu na anyi pahan pi ayikhathu shoni wi Abimelek pathi thsüale hie thsü, nu mathu na anyi alen ciwi kewathu tsüdi ji shuya. Nyu na ha cüki pi Abimelek wi kiza.

²⁶Tsaseng wi Ebed tsawa Gaal na ma cünyuthu ssinu Shekhem wi gho, nu Shekhem nyithu na mathu kenondi pi anyi tsüwa miwi chi.

²⁷Mathu tsüdila mathu kemeshentsse lli wi wa ma bithu la sengho kisengtssü sa nu akho kesü sa. Mathu na mathu cenpvü kekinyijjen wi wa dsa nu jju nu Abimelek khipi keponsa sa.

²⁸Gaal na khi, “Ithu Shekhem wi keben nyithu ha khati kesa nu? Ithu mangkesa na Abimelek kekuli saben nu? Ma thowa nu? Gideon tsala? Nu Zebul na ma wi ahza khuya, isala ithu mangkesa na ma kekuli saben nu? Nthu bamyi nthu mizza bhashi kecüwa Hamor jüh kinalo!

- 29**Hi anyi hathu ccüli satenle kheshilan! Hi Abimelek jügüshia kesale! Hi ma kizala ‘Nsüpahizi satezüyanu gho hi ssikesalilo,’ isa khi kesale.”
- 30**Anyunuti miwi kekhang kesenwa Zebul na Gaal mangwale khi khe tsü zakeya wi ma leben minuya.
- 31**Ma nyilothu kesun pi Aruma wi Abimelek wi chi nu khi, “Ebed tsawa Gaal nu ma cünyuthu gweghe Shekhem wi ghodha, nu mathu na no ya anyunutiwa wi dugho thsü nben.
- 32**Tsalina no nu n-nyithu na shita ghala alli wi kuthi ben lalo.
- 33**Ghanen wi aghani shhugho meyi shaghala anyunutiwa ssikaghashen lo. Isanu Gaal nu ma nyithu na no shun shhugho lethu, no khati mathu paya mehai khe palo.”
- 34**Tsalina Abimelek nu ma nyithu tsüdi aghaja na wa anyunuti na ameiwa akhang mejü sala kuthiben.
- 35**Abimelek nu ma nyithu na Gaal na shhugho anyunuti kaghapeng jenka wi ngankeben kemu wi mathu kekuthi pen wina shhugho.
- 36**Gaal na mathu muya nu Zebul wi khi, “Ghangchilo, ciwi anyithu na ayikha shoni wina dugho tenle!” Zebul na khineng, “Katsüthu katsü na anyi nyele. Tsüthu tsüna ayikha miwi aghajenthu le!”
- 37**Gaal na khineng, “Ghangchilo, ciwi anyi kejon ayikha miwi na dughoden, nu akhang kesü na atusencüki kekithu yangton len wina gho tenle!”
- 38**Tsaseng wi Zebul na ma wi khi, “No ajüh ketiti kekhi tsüna khili khati sadha nu? No ithu na mangsale Abimelek kekuli sa nu tsüti khi. Anyi hathu ha no mathu khipi keponsa sa kebenthu tsüle! Khili wala mathu ssisalo.”
- 39**Gaal na Shekhem nyithu ssi shula Abimelek ssisa.
- 40**Abimelek na Gaal jügüwa nu Gaal na ma tubvüa. Anyunutiwa kaghapeng jenka wina anyi kejon mesa-mena shan.
- 41**Abimelek na Aruma wi hang, nu Zebul na Shekhem wina Gaal nu ma cünyuthu jügüshi nu mathu na ciwi hang meyala.
- 42**Abimelek na dhitsüwa wi Shekhem nyithu na alli wi watenle kesa chüya,
- 43**tsalina ma nyithu ssi wa gishü pi akhang kecheng sa nu mathu pi alli wi kuthi nu hieben thsüa. Ma anyithu na anyunuti wina shhugho keten kemu wi ma kekuthi pen wina shhugho mathu pathia.
- 44**Abimelek nu ma nyithu na kaghaji sen nu anyunuti kaghapeng jenka tsü hieyale waketen wi kepa wi akhang keni na wa alli wi anyithu ssisa nu mathu tsüdi pathia.

⁴⁵Ghanan thangthang mathu kesali; Abimelek na anyithu pathia, anyunutiwa tsü nkaya nu yasa pia, nu amcü pi ayyi tsü pong.

⁴⁶Shekhem ducü kezhü non wi keben anyi ccülikesathu tsüdila ha cüki zakeya wi mathu na Baal cenkethenjüh kaghapeng kezüwa bha wa ma non wi n-niben.

⁴⁷Mathu na ciwi saghu benle kesa nyu na Abimelek kiza,

⁴⁸tsalina ma ma nyithu ssinu Zalmon Yikha wi ki. Ma ciwi ampvü kesü khuya nu wa achanbvü kesü dhi pi ma depfü miwi chi pigho. Ma ma nyithu la wanwan wa tsüti sa pigholo kiza.

⁴⁹Tsalina anyi tsüdila wa achanbvü kesüsü dhi piya nu Abimelek nie wa nu achan pi kaghapeng kezüwa tsü tsakila saghu chia. Mathu na anyithu pi nduku wi khenten nu anni sachia. Tsalina Shekhem ducü kezhü non wi anyi tsüdi, nza npvüza saghu hazar kesü cen shüa.

⁵⁰Tsaseng wi Abimelek na Thebez wi wa anyunutiwa tsü vüya nu tsü nkaya.

⁵¹Ciwi aducü kezhü kezü kesü na ben; anyunutiwa wi nza npvüza nu accülikesathu tsüdi saghu bvüsen ciwi wa. Mathu ketanla mathu khenten nu ajjenmili wi kia.

⁵²Abimelek na ssikaghashen le aducü kezhüwa wi wa nu anni pi tsü mecang chiale ma jenka wi wha.

⁵³Isala kinyibvü kesü na asu kenyeggü lon kesü pasha pi ma ligü kecencha.

⁵⁴Ma kaghajila ma ghighe pvüketenwa pvüzawa cichi nu khi, “Wanwan no njünnu hanshi pi hi süthilo. Hi nyu ya kinyibvü kesü na hi pathile khi thsü mvu nbenle. Tsalina pvüzawa na bvüwa ma süthia.

⁵⁵Israel nyithu na Abimelek keshü mukeya wi mathu tsüdi ajjen wi wha.”

⁵⁶Tsalina tsüna Abimelek na ma ba shun nu ma cünyuthu achentagü pathi kesa kesami kutimen tsü Anyiza na sapi kecüneng.

⁵⁷Gideon tsawa Jotham na Shekhem nyithu kishenkecü wi kekhi ti Anyiza na Shekhem nyithu gheshighena ghen mathu pi ketizensa thsüa.

Pendhenyi 10

Tola

¹Abimelek keshü seng wi Dodo tsawa Pua tsa Tola na Israel hangsha cüle gho. Ma Issakhar mizza nyi nu ma Efraim yyishiphon diyyiwa wi Shamir wi hang.

²Ma amapi ngwe nu kecheng Israel ccüliwa sa. Isanu ma shü nu pi Shamir wi vhüa.

Jair

³Tola seng wi Jair na Gilead wina gho. Ma amapi ngwe nu keni Israel ccüliwa sa.

⁴Ma tsathu changha na gada ssiden. Mathu na Gilead yyi wi anyunutithu changha ben, tsüthu tsü nansü kecu wi la pi Jair nyuthu le khiden.

⁵Jair na shü nu pi Kamon wi vhüa.

Jeftha

⁶Israel nyithu na kheneng Baal, Astart, nu Siriya, Sidon, Moab, Ammon, nu Filistia cenpvüthu kinyi wa nu sami pi Apvüwa shun. Mathu na Apvüwa teshi nu ma nkinyila.

⁷Tsalina Apvüwa na Israel nyithu miwi aghepvü, nu Filistin nu Ammon nyithu na mathu chaya thsüa.

⁸Amapi tagha nu tazen mathu na Gilead wi Jordan Ghaku na nishuwa Amor diyyiwa wi hang keben Israel nyithu tsüdila metenmesha nu pasha sa.

⁹Ammon nyithu na Jordan Ghaku lela pvüdhi sengho Judah, Benjamin, nu Efraim mizzathu ssisa. Israel na ketizensa ntsa sa.

¹⁰Tsaseng wi Israel nyithu na magha nu Apvüwa wi khi, “Ithu na no ithu Nyiza lela teshi theng nu Baal kinyi wa kesalina sami pi no shundha le!”

¹¹Apvüwa na mathu wi ha khineng, “Kheni tsü wi Ejypt, Amor, Ammon, Filistin

¹²Sidon, Amalek nu Moan nyithu na nthu metenmesha, nu nthu na hi wi maghala qai. Hi mathu kwen wina nthu hangsha ncü kwe?

¹³Isala tsü miwi nthu na hi teshi theng nu acenpvü kepathu kinyi wa, tsalina hi nthu kekasha nengya ntendhale.

¹⁴Wala nthu na kessiya kesa cenpvüthu wi kekiqa khieyalo. Nthu na ketizensa keben wi mathu ya nthu kekashaya thsülo.”

¹⁵Isala Israel nyithu na Apvüwa wi khi, “Ithu na samidha le! Katsüha lela no kenenwa sayalo, isala tizenthu nansü ithu hangsha cülo.”

¹⁶Tsalina mathu na asang cenpvüthu tsü teshi nu Apvüwa kinyi wa; nu Israel na ketizensa kebenwa tsü ghenä Apvüwa na ma leben nccala.

¹⁷Tsaseng wi Ammon nyi süpahizi na aghikesa ghenä kidenya nu Gilead wi kemnanpen saben. Israel nyithu na gho saghuya nu Gilead yyi Mizpah wi kemnanpen sa.

¹⁸Ciwi anyithu nu Israel mizza wi accülikesathu na khokho wi keü, “Thowa na ithu ssinu Ammon nyithu ssikaghashen ten nu? Thowa na tsüti sa khe ma Gilead wi anyi tsüdi ccüliwa saben.”

Pendhenyi 11

¹Jeftha na Gilead süpahi kempvüza ntsa kesü, ma keqheza menkedsa nza kesü tsa. Ma ba Gilead na

²ma wubvü wina atsa kepathu la ben, nu mathu na qhai keshagha wi Jeftha jügüshi pi bvü thsüa. Mathu na ma wi khi, “No ithu ba keben mangla ghongya nben, kepaghenanye no nza kepa tsa kesü.”

³Tsalina Jeftha na ma cünyuthu wina bvü wa Tob yyi wi hang. Ma ciwi ketesü nyi akhang kesü saghuya nu mathu na ma nieden.

⁴Matsü pahan seng wi Ammon nyithu na Israel ssinu aghisa.

⁵Hati kesa wi Gilead wi accülikesathu na wa Tob yyi wi Jeftha ssi neng gho.

⁶Mathu na ma wi khi, “Ghola ithu ssinu Ammon nyi ssisalo.”

⁷Isala Jeftha na mathu luneng, “Nthu na hi nanmeghü ntsa sa nu iba jjen wina hi jügüshi pi bvü thsüa. Mangkesa na nthu khili ketizenkesa tsü wi hi bhagho ben nu?”

⁸Mathu na Jeftha wi khi, “Ithu na no wi kheneng ghoben, kepaghenanye ithu na no ithu ssi wa Ammon nyithu ssikaghashen nu no pi Gilead wi anyithu tsüdi ccüliwa sa thsü mvu benle.”

⁹Jeftha na mathu wi keü, “Nthu na hi ssineng whala Ammon nyithu ssisa thsü, nu Apvüwa na khangkeya pi hi cü lethu, hi nthu miwi kekhang kesenwa sa thsü ben ma?”

¹⁰Mathu na luneng, “Anlo, ithu na no kekhi ti saben; Apvüwa na ithu chüzawa saben.”

¹¹Tsalina Jeftha na Gilead wi ccülikesathu gweghe wa, nu anyithu na ma pi mathu miwi kekhang kesenwa nu ccüliwa sa thsüa. Jeftha na Mizpah wi Apvüwa tuwi na ma jüh tsü khishichi.

¹²Tsaseng wi Jeftha na nyilothu kesun pi Ammon nyi kadimiwa wi chi nu khi, “No mangkesa ghen ithu ssinu kitagha ben nu? No mangkesa na ithu yyi nka ben nu?”

¹³Ammon nyi kadimiwa na Jeftha nyilothu wi khineng, “Israel nyithu na Ejipt wina keshhugho wi mathu na iyyi Arnon Ghaku na wa Jabbok Ghaku nu Jordan Ghaku kecu nkaya cüle. Nthu na khili kemehaiwa wina tsü khuneng pi cü nsathu yishü.”

¹⁴Jeftha na nyilothu kesun pi Ammon nyi kadimiwa wi chi neng

15 nu hati khi thsü: “Jeftha na ha khiben: Israel na Moab nyelela Ammon nyithu yyi nkaya nsale.

16 Hati sale: Israel nyithu na Ejipt teshi nu keshhugho wi mathu na ayyikeshü tsü pvüdhi sen Aqaba yyitssükevü nu Kadesh wi ghoya.

17 Ciwi mathu na nyilothu kesun pi Edom kadimiwa wi mathu ya ma yyi pvüdhi waya thsülo keü thsü. Isala Edom kadimiwa na mathu ya tsüti nsa thsü mvula. Mathu na Moab kadimiwa wi la keü, isala ma la mathu ya ma yyi npvüdhi wa thsü mvula. Tsalina Israel nyithu na Kadesh wi ngan wa.

18 Tsaseng wi mathu na ayyikeshüwa tsü pvüdhi sen Edom nu Moab yyi tsü vü sen nu Moab na nishuwa Arnon Ghaku khhaka witsü ghoya. Mathu na ciwi kemnanpen saben, isala mathu na Arnon tsü npvüdhi kepaghenanye tsüna Moab ggü saben.

19 Tsaseng wi Israel nyithu na nyilothu kesun pi Amor nyi Heshbon wi kadimiwa Sihon wi chi, nu ma diyyiwa tsü pvüdhi sen nu mathu yyi wi wale kesalina ma wi keü.

20 Isala Sihon na Israel nyithu ya tsüti nsa thsü mvula. Ma süpahizi maben ssigho Jahaz wi mnan nu Israel nyithu ssikaghashen.

21 Isala Apvüwa Israel Nyizawa na Sihon nu ma süpahizi miwi khangkeya pi Israel nyithu cüa. Tsalina Israel nyithu na diyyiwa ciwi hang keben Amor nyithu yyi tsüdila yaya.

22 Mathu na Amor nyithu yyi tsüdi, acülawa Arnon na wa aghawa Jabbok kecu nu nishuwa ayyikeshüwa tsüna wa niduwa Jordan kecu nkaya.

23 Tsalina tsüna Apvüwa Israel Nyizawa tsü ghenale, ma ma nyithu Israel ghenale Amor nyithu jügüshi cüle.

24 No tsü khuyaneng le saben kwe? Ncenpvü Khemosh na mangwa pi no cü khe tsü pi theng yalo. Tsüti ithu la Apvüwa ithu Nyiza na pi ithu kecü tsüdi pi theng yaden.

25 No kemeshen no Moab kadimi Balak tsawa Zippor miwi mehaiki le saben kwe? Ma Israel ssinu kitagha nyelela ithu ssinu aghisa kwe?

26 Amapi meza kecheng ha Israel na Heshbon nu Aroer, nu tsüthu kecü wi anyunutithu, nu Arnon Ghaku ghüsa wi anyunutithu tsüdi wi ben wadha. No mangkesa na tsü tsüwi tsüthu khuneng meyalala nu?

27 Nyele, hi ntuwi mangla nsazzile. Isala no hi ssinu aghikesa ha sazzi benle. Apvüwa na pendhewa saben. Ma Israel nyithu nu Ammon nyithu jüwi kekivvü hawa ha südhe cüben.”

28 Isala Ammon kadimiwa na Jeftha wina kesun kechi ketsijühwa tsü nkinala.

²⁹Tsaseng wi Apvüwa ghamu na Jeftha miwi dugho. Ma Gilead nu Manasseh pvüdhiwa nu Gilead yyi Mizpah wi ghoya, nu ciwi na Ammon wi wa.

³⁰Jeftha na Apvüwa wi kishen: “Keujüla no Ammon nyithu miwi khangkeya pi hi cü lethu,

³¹hi khangya nu ijjen wi kewhaneng wi mangwa na atuwa shhugho hi metuya khe tsüna Apvüwa jile, nu hi tsü pi ahansha sala mecang pi no cüaben.”

³²Tsalina Jeftha na aghaku pvüdhi wa Ammon nyithu ssisa, nu Apvüwa na khangkeya pi ma cüa.

³³Ma Aroer na wa Minnith kecu nu wala Abel Keramim kecu wi anyunutithu ngwe yasa. Ciwi anyi kejon pathia nu Ammon nyithu na Israel nchala.

Jeftha Ngawa

³⁴Jeftha na ma jjen Mizpah wi kewhaneng wi ma nga na tamborin kihhe sen nashü shhugho ma metu. Ma nga na nzawa tsü ketan.

³⁵Ma ma nga mukeya wi ahathanala ma thsümeni mezüqhe nu khi, “Oh inga! No ileben pachadha le! Mangkesa na no hi sapi ketizen nsathu keyishü sadha nu? Hi Apvüwa tuwi kekishen kesü satheng nu hi tsü bhegheya nbendha le!”

³⁶Nzawa na luneng, “Iba, no Apvüwa wi njüh khuchidha. Hi pi njüh khishiketheng ti sayalo, Apvüwa na nmiwi nghinyi Ammon nyithu jukhiyadha.”

³⁷Isala ma ma ba wi khie, “Hi kekhe kesü ha sa cülo. Hi pvünyimetha wi nshüthu keyishü ghenä ipvüshangthu ssi wa ayikha wi keqoe nu anongü yathsüle kesalina matsü asha keni pi hi cülo.”

³⁸Ma ma nga wi “No waya mehaile” kiza nu ma kesun pi asha keni ghenä wa thsüa. Nzawa nu ma pvüshangthu na gweghe ayikha wi wa nu qai, kepaghenanye ma n-nu nwa nu ashicü nmila shüa tendha.

³⁹Asha keni seng wi ma ma ba wi kheneng gho. Ma ba na ma pi Apvüwa wi ajüh khishiketheng ti sa. Nu ma pvünyimetha kesü sa keben wi shüa. Ha wina Israel nyi kahang yenwa tsü sa keshhugho.

⁴⁰tsüna Israel nyi nzathu na amapi kaghapenla wala Gilead wi Jeftha ngawa kemeshen ghanan mejü saden.

Pendhenyi 12

Jeftha Nu Efraim Nyithu

¹Efraim nyithu na aghikesa ghenä kidenya; mathu na Jordan Ghaku pvüdhi sen Zafon wi wa nu Jeftha wi kiza, “No mangkesa na ithu ci sen nu gweghe nwala aggü pvüdhi wa Ammon nyithu ssikaghashen ten nu? Ithu na nthu pi nthu jjen wwala mecang tendha.”

²Isala Jeftha na mathu wi kiza, “Hi nu inyithu na Ammon nyithu ssinu kitagha ntsa sadha. Hi nthu cichi lela nthu na mathu kwen wi hi kekashaya nkesale.

³Nthu na hi kiqa nkeben mukeya wi hi kahang khuchi nu aggü pvüdhi wa mathu ssisa, nu Apvüwa na mathu miwi khangkeya pi hi cüle. Tsalina nthu mangkesa na khili gho hi ssisale saben nu?”

⁴Tsaseng wi Jeftha na Gilead wi anyithu tsüdi saghuya, nu Efraim nyithu ssisa nu mathu chaya. (Efraim nyithu na khitheng, “No Gilead nyithu, Efraim nu Manasseh wi kebenthu nthu na Efraim teshi nu bvü kesathu.”)

⁵Efraim nyithu ya nbvü thsüle kesalina Gilead nyithu na Jordan kepvüdhi penthu tsü nkaya. Efraim nyithu kesü le kesü lela gho “Hi ya pvüdhi wa thsülo” khie lethu, Gilead nyi na ma wi keü, “No Efraim nyi kesü kwe?” Keujüla ma “Nyele” khithu,

⁶mathu na ma ya “Shibboleth” khi nanlo kiza. Isala ma mehai tsü khi meyala “Sibboleth” khi lethu, mathu na ma ghanya nu ciwi Jordan kepvüdhi pen kesü wi ma pathiden. Tsü tsü wi Efraim nyithu hazar jügha nu keni pathia.

⁷Jeftha na amapi tugho Israel ccüliwa sa. Tsaseng wi Jeftha na shü nu pi ma nyutiwa Gilead wi vhüa.

Ibzan, Elon, nu Abdon

⁸Jeftha seng wi Bethlehem wina keghowa Ibzan na Israel ccüliwa sa.

⁹Ma atsa changha nu anga changha na ben. Ma ma ngathu pi hashonthu wi n-nuwa thsüa, nu hashon ghalathu changha yapi ma tsathu wubvü sa thsüa. Ibzan na amapi tagü Israel ccüliwa sa;

¹⁰tsaseng wi ma shü nu pi Bethlehem wi vhüa.

¹¹Ibzan seng wi Zebulun nyiwa Elon na amapi tagha Israel ccüliwa sa.

¹²Ma shü nu pi Zebulun yyi wi Aijalon wi vhüa.

¹³Elon seng wi Pirathon wina keghowa Hillel tsa Abdon na Israel ccüliwa sa.

¹⁴Ma atsa jügha nu atsa tsathu changha na gadathu achentagü ssiketen na ben. Abdon na amapi tazen Israel ccüliwa sa,

¹⁵nu ma shü nu pi Amalek nyithu yyishiphon diyyiwa Efraim yyi wi Pirathon wi vhüa.

Pendhenyi 13

Samson Kevügha

¹Israel nyithu na kheneng sami pi Apvüwa shun, nu ma Filistin nyithu yala amapi jügha mathu miwi kekhang sen thsü.

²Tsü tsüwi anyi kesü Zera nyu wina keghowa ma nyan Manoa na ben. Ma Dan mizza nyi kesü. Ma wubvü na atsa npvügha.

³Apvüwa nyilo na nzawa tuwi gho nu khi, “No atsanga pvügha meya, isala no wan atsa-npvüya nu atsa kesü pvügha yaben.

⁴Kisengtssü nyelela azü njjüla nyelela atsse nkemetha katsüha ndsala metsilo;

⁵nu no ntsawa tsü kepvügha seng wi ma lissen ncahla, kepaghenanye ma pvüghakeya nten na ma sametha pi Anyiza wi chi nu Nazirit nyi kesü saben. Ma Filistin nyithu kwen wi Israel kekashayale kesa ghena kekuli sa shaghaben.”

⁶Isanu kinyibvüwa na wala ma wuba wi kiza, “Anyiza nyi kesü hi wi ghole, nu ma Anyiza nyilowa ti ghang pi qhethiketen kesale. Ma khie wa na gho khe hi ma nkeü nan, nu ma ma nyan pi hi nkiza.

⁷Isala ma hi atsa- npvüya nu atsa kesü pvüghaya benle kiza. Ma hi kizala kisengtssü nyelela azü njjüla nyelela atsse nkemetha katsüha ndsa lalo, kepaghenanye pvüzanyiwa tsü sametha pi Anyiza wi chi nu ma hang keben chu Nazirit nyi kesü saten le.”

⁸Tsaseng wi Manoa na Apvüwa wi khie, “Apvüwa, no Anyiza nyi kesun kechiwa tsü ya ishinyi wi gho neng thsü nu ishinyi na atsa pvüghakeya wi ma ghena mangwa nsathu yishü khe pi kiza thsülo.”

⁹Anyiza na Manoa kekhie ti sa cü, nu ma nyilowa na nzawa na alli wi donki keben wi ma wi gho neng thsü. Ma wuba Manoa na ma gweghe nmi,

¹⁰tsalina ma wan bvü wa ma kiza, “Ghangchilo! Anyi ghanan kesü hi wi keghowa tsüna hewi gho neng benle.”

¹¹Manoa na shagha nu ma wubvü nie wa. Ma anyi tsüwa wi wa nu keü, “No anyi iwubvü keccünengwa tsü kwe?” Ma luneng, “Anle, hi le.”

¹²Tsaseng wi Manoa na khi, “Isalethu, kusi njüh tsü ntsakhiwa cencya khe ma khati saben nu? Ma kahang wi kekuli khati saben nu?”

¹³Apvüwa nyilowa na luneng, “Nwubvü ya hi ma kekiza jüh tsüdila sa metsilo.

¹⁴Ma kemeshentsse ton wina keshhugho mangla ndsala, ma kisengtssü nyelela azü njjüla nyelela atsse nkemetha katsüha ndsala. Ma hi ma kekiza jüh tsüdila saben.”

¹⁵⁻¹⁶Manoa na tsüna Apvüwa nyilo le kesa nchüla ma wi khi, “Nchala, nbvüla ben lalo. Wa aneni zza kesü pathi pi nghena atsse sachi ten na.” Isala nyilowa na khi, “Keujüla hi ngan benla lela hi nthu tsse tsü dsa nbenle. Isala no tsü kiden-kesha mvu lethu, tsü mecang pi Apvüwa wi kekinyi sa chilo.”

¹⁷Manoa na luneng, “N-nyan pi ishinyi kizalo, isanu njüh tsü sacen lethu, ishinyi no kinyikü thsüle kesalina.”

¹⁸Nyilowa na keü, “No mangkesa na inyan chüya mvuben nu? Tsüna anyan amankesa kesü le.”

¹⁹Tsalina Manoa na wa aneni zza kesü nu asu pahan khuya nu tsüthu pi kekinyipen lonshi miwi Apvüwa kinyi. Manoa nu ma wubvü manyi na ghang keben wi Apvüwa na amankesa kuli chi.

²⁰⁻²¹Annikeqhe na kekinyipen wina tangwi ki keben wi, Manoa nu ma wubvü manyi na Apvüwa nyilowa na annikeqhe wina tangwi ki keten mu. Tsaseng wi Manoa na anyi tsüna Apvüwa nyilo le chüya nu ma nu ma wubvü manyi mmi zan ncüggü pi ayyi wi ghang wa. Manyi na tangnyilowa tsü nmu nengla.

²²Manoa na ma wubvü wi khi, “Ishinyi na shüa tendha, kepaghenanye ishinyi na Anyiza mudha.”

²³Isala ma wubvü na luneng, “Keujüla Apvüwa na ishinyi pathi mvu lethu, ma ishinyi kekinyi tsü ya nkesale; ma hathu tsüdi pi ishinyi ccüca nkesa nyelela ha tsü wi pala hathu pi ishinyi kiza nkesale.”

²⁴Kenyipvüwa na atsa kesü pvüghaya nu ma nyan pi Samson ciya. Atsawa na qhai shagha nu Apvüwa na sawegü pi ma cü.

²⁵Ma Dan kemnanpen wi Estaol nu Zorah manyi jüwi keben wi Apvüwa kekhang na ma satezü shagha.

Pendhenyi 14

Samson nu Timnah wi Ghalawa

¹Ghanan kesü Samson na Timnah wi cü nu Filistin ghala kesü metuya.

²Ma ajjen wi wha ma ba ma jja kiza, “Timnah wi Filistin ghala hi nen ntsa kesa kesü benle. Ma yapi iwubvü saya thsülo. Hi ma yamvu benle.”

³Isala ma bajja na ma wi keü, “No mangkesa na Anyiza nkechü nyi Filistin nyithu wi awubvü yamvu ben nu? No ithu nyi jawi itheghi gei wi ghala kesüla muya nben kwe?” Isala Samson na ma ba wi khi, “No ma yapi hi cü thsü mvu kebenwa nza tsüna hawa hale. Hi ma nen ntsa saben.”

⁴Ma bajja na Apvüwa na Samson ssi wa hati sa thsü keben tsü nchü, kepaghenanye Apvüwa na Filistin nyithu ssisa thsüle kesa matsüwa tsü ghangben. Tsü tsüwi Filistin nyithu na Israel miwi kekhang senben.

⁵Tsalina Samson na ma bajja ssinu Timnah wi cü. Mathu na kemeshentsse lli pvüdhiwa keten wi ma ssensitemi zza kaghamo hhai zaya.

⁶Zuli Apvüwa kekhang na Samson satezü cü, nu ma kwen kivü pi aneni zza ti ssensitemi tsü zandhi-zanghe pia. Isala ma mangwa sa khe pi ma bajja nkiza.

⁷Tsaseng wi ma wa ghalawa ccüneng nu ma nenyä.

8Atsathang pahan seng wi Samson na ma yaya le wa. Ma alen wi wa keten ma hatu wi ssensitemi pathi ketheng tsü ghangchi nanle wa, ssensitemi kamang non witsü anikho tenti kedi kesü na sa, nu anikholi keben tsü mu pi ma mansa.

9Ma ma kwen pi anikholi hhanshiya nu ma kewalen sala tsü dsa. Ma tsü pahan sen wa ma bajja cü. Manyi la tsü dsa, isala Samson na ma ssensitemi kamang non wi anikholi tsü khushiyale kesa manyi nkiza.

10Ma ba na ghalawa jjen wi wa, nu Samson na ciwi kemishu kedi sachi, tsüna kepvünyithu jawi sa keten yen kesü.

11Filistin nyithu na ma mukeya wi mathu na kepvünyi changha kesun pi ma gweghe ben thsü.

12-13 Samson na mathu wi khi, “Hi ya nthu wi ajüh jügi kesü khi thsülo. Keujüla kemishu ghanan tagü jüwi nthu na ma jügi tsü pi hi kiza lethu, hi linen thsümeni kemehai changha pi nthu cüaben. Isala nthu na ma jügi pi hi kiza meyala lethu, nthu na tsü makesü pi hi ncüthu yishü.” Mathu na khi, “Njüh jügi tsü pi ikhang kizalo. Ikhang na tsü kina nan na.”

14Ma khi, “Ghandsa ketenwa wina dsaya keten pahan shhugho; Kezüwa wina keminnun pahan shhugho.” Ghanan kecheng seng wi lela mathu na ajüh jügi ha ma jügi chüshi meyala.

15Mejü ghanan wi mathu na wa Samson wubvü wi khi, “Nwuba mechu pi ajüh jügi tsü mangwa khe khi pi ikhang kiza thsülo. Nyelethu, ikhang na anni pi nba jjen wi chi nu no pi mecanghu cüden. Nshinyi na ikhang cipi hewi chi nu ikhang tengdsa le sa nben kwe?”

16Tsalina Samson wubvü na ma wi wha nu khi, “No hi tizen nden! No hi nanmeghüden! No ajüh jügi kesü khi pi ipvüshangthu kiza theng, isala no ma jügi pi hi nkiza le.” Ma khi, “Ghangchilo, hi tsüpi ibajja ccüla nkiza le. Hi mangsale tsüpi no kiza nu?”

17Nzawa na kemishu ghanan tagü chuli tsü ghen a qai. Tsalina ma tagü ghanan wi ajüh jügi tsü khi pi nzawa kiza, kepaghenanye ma tsü khi pi ma tügüwa kesalina. Tsaseng wi nzawa na kheneng wa tsü jügi khi pi ma Filistin nyithu kiza.

18Tsalina tagü ghanan wi Samson na kejenpen wi npi kedu wi anyunuti wi anyithu na ma wi gho nu khi, “Anikholi miwi mangwa minnun nu? Ssensitemi kesü miwi mangwa zü nu?” Samson na lunneng, “Keujüla nthu na imesü ssinu alli nchü lethu, nthu na khilila tsü jügi khiya nkesa le.”

19Tsaseng wi Apvüwa kekhang na wan ma satezü cü, nu ma Ashkelon wi cü ciwi anyi changha pathi nu mathu thsümeni kemehai tsü bhu sengho nu pi anyi ajüh jügi khiya kesathu tsü cüa. Tsaseng wi ma tsü ghen a ma leben minu ntsa sa nu ma jjen wi wha.

²⁰Nu Samson wubvü pila keshanyi wi anyi ma pvüshang ntsa kesawa cüa.

Pendhenyi 15

¹Matsü pahan seng wi awhengsu kewwi tsü wi Samson na aneni zza kesü khuya nu ma wubvü hhainan wa. Ma ma wubvü ba wi kiza, “Hi iwubvü kejenpen wi du tenle.” Isala ma wubvü ba na ma ya ciwi ndu thsü mvu.

²Ma Samson wi kiza, “Hi no ntsakhiwa ma nanmeghü benle meshen, tsalina hi ma pi npvüshangwa cüdha le. Isala ma pvünon ghanyiwa na ma miwi atsimelai le. No ma yayalo.”

³Samson na khi, “Hi khili Filistin nyithu miwi mangwa sa chiten khe tsüna imiwi nyedha.”

⁴Tsalina ma wa whewhe meza kecheng ghanya nu kenini pi ma ghanu kemisükili cü. Isanu ma nnithegü pi mathu ghanu tsüdi wi bhenki cü.

⁵Ma anni pi nnithegü tsü canki chicü nu whewhethu ssi wa Filistin nyithu lli wi lisha chicüa. Hatinu ma awhengsu kewwi seng ketan nyela npi kewwi ngan kebenthu, kemeshentsse nu Oliv jathu la mecang chia.

⁶Filistin nyithu na thowa na hati sa nu kesa keü kewa wi mathu na Samson na le kesa chüya, kepaghenanye Samson myi Timnah wina keghowa na Samson wubvü pi ma pvüshangwa cü kesalina. Tsalina Filistin nyithu na wa nzawa tsü pi mecangthi nu ma ba jjen la mecang.

⁷Samson na mathu wi kiza, “Nthu na hati kekuli ghena hi nthu miwi ajukhi npi keya chu teshi nten.”

⁸Ma aghepvü ntsa mathu ssisa nu mathu kejon pathia. Isanu ma wa Etam wi alonshi ku wi ben wa.

Samson na Filistin nyithu Chakeya

⁹Filistin nyithu na gho Judah wi kemnanpen sa, nu Lehi nyuti tsü ssikaghashen.

¹⁰Judah nyithu na mathu wi keü, “Nthu mangkesa na ithu ssikaghashenle ben nu?” Mathu na luneng, “Ithu na atssüzüwa Samson tsü ghanyale ghoben, nu ma ithu miwi sa kechi ti ithu la ma miwi sachi cüaden.”

¹¹Tsalina Judah nyi hazar kecheng na wa Etam wi alonshi ku wi Samson wi khi, “Filistin nyithu na ithu miwi kekhang sen eben tsü no nchü kwe? No ithu miwi mangwa sathengdha nu?” Ma luneng, “Mathu na imiwi sa kechi ti hi mathu miwi sachi cüle.”

¹²Mathu na ma kiza, “Ithu na no bhenya nu pi mathu kwen wi chiale hewi ghoben.” Samson na khi, “Nthu na hi pathi nbenle khi kishenlo.”

¹³Mathu khi, “Anle, ithu na no pathi nben, isala no bhenya nu pi mathu kwen wi chi kesa ketanle.” Tsalina mathu na ali ketheü keni pi ma bhenya nu alonshi ku wina ma ssineng gho.

¹⁴Ma Lehi wi ghokeya wi Filistin nyithu na magha sen nu ma wi bvügho. Zuli Apvüwa kekhang na ma satezü cü, nu ma ali pi ma hacü bhenketheng tsü pvüdh nu ma kwen kebhen tsüna anni pi anan kemecang ti qanca.

¹⁵Tsaseng wi ma gada hajü keshü khakhagü kesü muya. Ma tsü khuya nu pi anyi hazar kesü kihhethia.

¹⁶Tsalina Samson na akhwisa, “Hi gada khakhagü kesü pi anyi hazar kesü kihhethi cü; Gada khakhagü kesü ghena hi mathu pie gho pi abhon sa.”

¹⁷Tsaseng wi ma gada khakhagü tsü pi khala. Hati kesa pen tsü pi Ramath Lehi le cia.

¹⁸Tsaseng wi Samson na dighe ntsa saya nu ma Apvüwa cichi nu khi, “No khangkeya kedi ha pi hi cüdha. Hi khili dighethi shü wa tendha, nu Anyiza nkechüthu ya hi ghanya thsüa tendha kwe?”

¹⁹Tsaseng wi Anyiza na Lehi wi ayyiku kesü sha chi nu ciwi atssü ya shhugho thsü. Samson na tsü jjüya nu ma züpfüya. Tsalina atssükebvüpen nyan tsü pi Hakkor le cia; tsüna khilila Lehi wi ben.

²⁰Filistin nyithu na ayyi ciwi kekhang sen nu keben wi Samson na amapi ngwe Israel ccüliwa sa.

Pendhenyi 16

Samson na Gaza wi Keben

¹Samson na ghanan kesü Gaza wi wa nu ciwi keqheza menkedsa nza kesü metuya. Ma aghaja ciwi wa nzawa manyi gweghe jen.

²Gaza nyunuti wi anyithu na Samson na ciwi benle kesa chüya nu mathu na wala aghaja thangthang apen tsü vüya nu anyunuti kaghapeng jenka wi ma hieben. Mathu na aghaja thangthang apen nketsenla hie nu khi, “Ithu na atsan npi kethang chu ma hie benla nu ma pathi cüden.”

³Isala Samson na aghaja non kecu ketan ciwi jen. Tsaseng wi ma shaghala anyunuti kaghapeng jenka, adonbvü, nu shakhenji mabenla zanshiya. Ma tsüthu pi ma depfü miwi chi pvüya nu yyishiphon shoni wi Hebron kaghape wi wa.

Samson Nu Delila

⁴Ha seng wi Samson na nza kesü Sorek yyiketijü wi hang ketenwa ma nyan Delila neny.

⁵Filistin kadimithu manga na nzawa wi wa nu khi, “Samson mechu pi ma khati kesa na zü ntsawa nu ithu na khati nu ma miwi khangya, ma bhen nu ma pashayaben khe no kiza thsülo. Isathu ithu meshu kesüsü wi rükatssü meza taghakhen khen pi no cüaben.”

⁶Tsalina Delila na wa Samson wi keü, “Nchala, mangwa na no sapi zü ntsa sa thsüben khe hi kizalo. Keujüla anyi pahan na no bhen nu no pashaya mvu lethu, ma khati sathu mehaiben nu?”

⁷Samson na luneng, “Keujüla mathu na aghazi ketheü npi kegen teggü pi hi bhen lethu, hi la nyu kepa wi ti nzüla ben.”

⁸Tsalina Filistin kadimithu na aghazi ketheü npi kegen teggü sengho Delila cü, nu ma tsü pi Samson bhen.

⁹Anyi pahan na ajjen keshondhi kepawa ben nu hieben, tsalina ma jishachi, “Samson! Filistin nyithu na gho tendha le!” Isala ma anni na anan kemecangdhi ti aghazi tsü pvüdhi pia. Tsalina mathu na khili lela ma kekuthi kezüwa tsü chüshi meya.

¹⁰Delila na Samson wi kiza, “Ghangchilo, no hi mechu nu atsentsawa hi nkizale. Khili nyu khati nu no bhenya mehai khe hi kizalo.”

¹¹Ma nzawa kiza, “Keujüla mathu na ali ketheü npi kesenji pi hi bhen lethu, hi la nyu kepa wi ti nzüla ben.”

¹²Tsalina Delila na ali ketheü pahan khuya nu pi ma bhen. Tsaseng wi ma jishachi, “Samson! Filistin nyithu na gho tendhale!” Anyi pahan na ajjen keshondhi pahanwa ben nu hieben. Isala ma anan ti ali tsü pvüdhia.

¹³Delila na Samson wi kiza, “No khilila hi mechu nu atsentsawa hi npi kizale. Nyu khati nu no bhenya ben khe hi kizalo.” Ma nzawa kiza, “Keujüla no ilissen kemshü tagü tsü pi ada wi deggu nu kecetenji kesü pi tsüthu ceten lethu, hi la nyu kepa ti nzüla ben.”

¹⁴Tsaseng wi Delila na ma ssitejen, nu ma lissen kemshü tagü tsüpi ada wi deggu. Ma kecetenji kesü pi ceten nu jishachi, Samson! Filistin nyithu na gho tendhale! Isala Samson na shagha nu ada wi deggu ketheng wi ma lissen tsü zanya.

¹⁵Tsalina Delila na Samson wi khi, “No nleben pi hi ncü lethu, khati nu no hi nenbenle khiya mehai nu? No khili ha kecheng tughu hi mechudha, no khilila mangwa na no sapi zü ntsa sa thsüben khe hi npi kizale.”

¹⁶Ma ghanan kaghapengla Samson wi tsü keüki sa wa. Samson na tsü nkina chala nu ma lisaghangya kesalina

¹⁷ma asakhen wi atsentsawa pi nzawa kiza. Ma khi, “Kutitanla ilissen npi cah, hi pvüghakeya ghanan wina hi pi Nazirit nyi kesü sala satemetha pi Anyiza wi chidha. Keujüla ilissen cah lethu, hi kezü nmila nu hi la nyu kepa wi ti nzüla ben.”

¹⁸Delila na Samson atsentsawa ma kizadhale kesa chükeya wi ma ketsijüh kesun pi Filistin kadimithu wi chi nu khi, “Kuti hewi gho nenglo. Ma atsentsawa hi kizadhale.” Isanu mathu na apisa sen nu gho.

¹⁹Delila na ma phedhi miwi na Samson ssitejen, nu anyi kesü cichi nu Samson lissen kemshü tagü tsü cethi thsüa. Tsaseng wi ma Samson metenmesha wa, kepaghenanye ma kezü nmiladha.

²⁰Isanu ma jisha, “Samson! Filistin nyithu na gho tendha!” Ma shagha nu meshen, “Hi kheni-ghanie ti shagha nu bvü cüden.” Ma Apvüwa na ma teshi kesa tsü nchü.

²¹Filistin nyithu na ma ghanya nu ma nyon keni qho kehoshi pia. Mathu na ma ssisen Gaza wi wa lezza ssüle pi ma bhen nu pi atssüzüsa nu asu kenyeggü pen wi kekuli sa thsü.

²²Isala ma lissen cah pi kesa tsüna shigü shhugho bendha.

Samson Keshü

²³Filistin kadimithu na kemetuli nu anonkeghe sala mishu nu ahhansha sapi mathu cenpvü Dagon cü. Mathu na akhwisa, “Ithu cenpvü na ithu ghinyiwa Samson miwi khangkeya pi ithu cüdha!”

²⁴⁻²⁵Mathu na anonkeghe saben, tsalina khi, “Samson cichilo, nu ma yala ithu ghena kekiponli sa thsü na!” Mathu na atssüzüjjen wina Samson ssi kegho wi ma ya mathu ghena kekiponli sa thsü, nu ma pila adonbvü keni jüwi ngan thsü. Anyithu na ma mukeya wi mathu cenpvü keseng khwisa: “Ithu cenpvü na ithu ghinyiwa ithu yyi yasa nu anyi kejon pathi kesawa miwi khangkeya pi ithu cüdha!”

²⁶Samson na pvüzanyi ma kwen zansen ketenwa wi kiza, “Hi yala adonbvü ajjen tsü zanghu sen kebenthu tsü paya thsülo. Hi tsüthu miwi kekekiya mvu benle.”

²⁷Anyitenti nza npvüzathu na ajjen tsü pongben. Filistin kadimithu manga tsüdi, nu anyi nza npvüza hazar kecheng na ajjen miwi ben nu Samson na mathu ghena kekiponli tsü ghangben.

²⁸Tsaseng wi Samson na kekhie sa, “Kekhang ntsawa Apvüwa, nchala hi meshenchilo. O Apvüwa, khili ha hi kezü kutitan pi hi cü neng chilo kesa kekhie saben; isanu hi ya Filistin nyithu na inyon keni kehoshi kesathu miwi kuti ajukhiya yathsüle kesalina.”

²⁹Tsaseng wi Samson na ajjen donbvü anonwa keni ajjen zungki sen keben tsü pie kiya. Ma kwen kesüsü pi adonbvü kesüsü tsü zanghuya

³⁰nu jisha, “Hi ya Filistin nyithu gweghe shü thsülo.” Ma apitsü ntsa nu adonbvü pashü, nu ajjen na kadimithu manga nu anyi tsüdi miwi qanca dughoa. Samson na ma keshü wi anyi kepathi na ma hang keben tsü wi kepathi miwi jia.

³¹Ma cünyu nu ma theghithu na ma kamang khuyale gho. Mathu na ma kamang sen wa Zorah nu Estoal manyi jüwi ma ba Manoa shüjjen wi vhüa. Ma amapi ngwe Israel ccüliwa sa.

Pendhenyi 17

Mika Tsikezhüthu

¹Ciwi anyi kesü Mika kesa na Efraim yyishiphon diyyiwa wi hang.

²Ma ma jja wi kiza, “Nyu na nji rükatssü meza taghakhen ghanfüya kesa wi no kishen-keshi pi kaghanfüwa miwi chi. No tsüti kesa hi zaya. Ghangchilo, apisa tsüna hewi benle. Hi tsü khuyale.” Ma jja na khi, “Itsa, Apvüwa na sawegü pi no kecüwa salo!”

³Ma apisa tsü pi ma jja cü neng nu ma jja na khi, “Kishen-keshi tsü ya itsa miwi nben thsüle kesalina hi rükatssü tsü satemetha pi Apvüwa wi chiben. Achan pi atsikezhü kesü saya nu rükatssü pi tsü mejuyaden. Tsalina hi khili rükatssü tsü pi no cü nengben.”

⁴Isanu ma rükatssü tsü pi ma jja cüa. Ma jja na rükatssü meza keni sen wa amighe kecüwa cü, anyi tsüwa na achan pi atsikezhü kesü saya nu rükatssü pi tsü mejuya. Nu tsü pila Mika jjen wi theng.

⁵Mika hana ma ketanla ma kekinyipen kesü ben. Ma atsikezhü pahan nu adepfü kewhengthsü kesü saya, nu ma tsa kesü pi keqhaikediya sa thsü.

⁶Tsü tsüwi Israel wi kadimi nmi; anyi tsüdila ma kenenwa tsü sa.

⁷Tsü tsüwi Levi nyi pvüza kesü na Judah wi Bethlehem nyuti wi hangden.

⁸Ma Bethlehem teshi nu ma kahang pen kepa wi bha wa. Ma Efraim yyishiphon diyyiwa wi Mika jjen wi ghoya.

⁹Mika na ma keü, “No khiewa na gho nu?” Ma khineng, “Hi Levi nyi kesü Judah wi Bethlehem wina ghole. Hi kahang pen kesü bha tenle.”

¹⁰Mika na khi, “Hi gweghe benlo. Hi kesansiwa nu keqhaikediya salo, hi amapi kesü wi rükatssü tagha, athsümeni, nu kedsakejju pahan tsüti pi no cü na.”

¹¹Levi nyi pvüzawa na Mika gweghe ben wa nu ma tsa kesü ti sa wa.

¹²Mika na ma pi ma keqhaikediya sa, nu ma Mika jjen wi hang.

¹³Mika na khi, “Hi khili Levi nyi kesü pi hi keqhaikediya sayadha, tsalina Apvüwa na pala tsüdi wi hi yala mehaya thsüben kesa hi chüben.”

Pendhenyi 18

Mika nu Dan Mizza

- ¹Tsü tsüwi Israel wi kadimi nmi. Tsü kecu wi Dan mizza na mathu kahang pen ayyi bhaden, kepaghenanye mathu na Israel mizzathu jawi mathu shei ayyi npi muya.
- ²Tsalina Dan nyithu na mathu mizza tsüdi jawi kesaqo nyi meshu manga kessiya nu Zorah nu Eshtoal nyuti keni wina kesun pi ayyi wahhai sa wa thsü nu khi, “Wala ayyi tsü hhainanlo.” Mathu na gho Efraim yyishiphon diyyiwa cukeya wi Mika jjen wi ben.
- ³Mathu na ciwi keben wi Levi nyi pvüzawa tsü jühkekhi hhai chüya nu mathu na ma wi wa keü, “Thowa na no ssigho nu no hewi mangwa saben nu?”
- ⁴Ma luneng, “Mika na athün pi hi cü nu hi ma keqhaikediwa sabenle.”
- ⁵Mathu na ma wi khi, “No nchala, Anyiza wi ithu na kijünyi wa keten ha haicenya benla nye khe keü nanlo.”
- ⁶Keqhaikediwa na khineng, “Mangla nthu leben ketizen nsala. Apvüwa na kijünyi kewa wi ha nthu ssiden.”
- ⁷Tsalina ma manga na apen tsü teshi nu Laish nyuti wi wa. Mathu ciwi anyithu na Sidon nyithu ti yazishu hang keben muya. Mathu na anyi ccatssü, ceen, thola ssinu kicennali nmi, nu mathu nsenthu keyishü tsüdila ben. Mathu na Sidon nyithu ssinu temeja wi hangden, nu anyi kepathu ssinu mangla sa nten.
- ⁸Meshu manga tsüna Zorah nu Eshtoal wi kegho neng wi mathu nyithu na mathu wi keü, “Nthu na ciwi mangwa muya nu?”
- ⁹Mathu khineng, “Shaghalo! Ithu na wala Laish ssikaghashen na; kepaghenanye ikhang na ayyi tsüna mehaisawa muyadhale. Hewi mangla nsala nben lalo! Shishi wa ayyiwa tsü yayalo!
- ¹⁰Nthu na wa tsü cukeya wi anyithu na nyu kemeshensa nkemi muyaben. Diyyiwa tsüna di ntsa; ciwi anyithu na nsenthu keyishü tsüdila ben, nu Anyiza na ayyi tsü pi nthu cüdihale.”
- ¹¹Tsalina Dan mizza nyi meza tugho na aghisale kesalina Zorah nu Eshtoal teshi nu wa.
- ¹²Mathu na wa Judah wi Kiriath Jearim na niduwa kemnanpen sa. Tsalina khili kecu apen tsüpi Dan Kemnanpen le khiden.
- ¹³Mathu ciwi na Efraim yyishiphon diyyiwa wi Mika jjen wi ghoya.
- ¹⁴Tsaseng wi meshu manga diyyiwa Laish kevü wi hhainan kewathu na mathu pvüshangthu wi keü, “Ajjen hathu kesü wi achan pi atsizhü nu rükatssü pi meju ketheng na keben tsü nthu na chüben ma? Ciwi atsikezhü kepathu nu adepfü kewhengthsü la ben. Khili ithu na khati nsathu yishü le meshen ben nu?”

15 Mathu na Mika jjen wi Levi nyi pvüzawa na hang keben witsü du nu ma cüki keü.

16 Tsü tsüwi Dan nyi süpahi meza tugho aghisale kebenthu tsüna kaghapeng jenka wi nganben.

17 Wahhaithu manga tsüna meshonqhe ajjen wi du nu achan pi atsikezhü nu rükatssü pi meju ketheng, atsikezhü kepathu, nu adepfü kewhengthsü tsü khuya, tsü tsüwi keqhaikediwa na anyi aghighe kidenpvü keten meza tugho tsü gweghe kaghapeng jenka wi nganben.

18 Anyithu na Mika jjen wi du kemetha tsanqaithu tsü khuya nan keqhaikediwa na mathu wi keü, “Nthu na ha mangwa saben nu?”

19 Mathu na ma wi kiza, “Ceen benlo. Ajüh kesüla nkhila. Ithu gweghe ghala ithu kesansiwa nu keqhaikediwa salo. No Israel mizza maben ghenya nyela atheghi kesü ghenya ketan keqhaikediwa saten kwe?”

20 Hawa ha keqhaikediwa tsü sapi anonghe ntsa sa thsü kesalina ma kemetha tsanqaithu tsü khuya nu anyithu gweghe wa.

21 Mathu na khapegheya nu mathu tsangathu, asahangthu, nu atsanqaithu pi atuwa sala wa thsüa.

22 Mathu na alenkesie kewa seng wi Mika na ma jenphonthu cighu pi aghisale saya. Mathu na wa Dan nyithu jügüya

23 nu mathu wi jishachi. Dan nyithu na khapeghe nu Mika wi keü, “Mangwa jügi ghenya no anyitenti hati ssiten nu?”

24 Mika na khineng, “Nthu na ‘Mangwa jügi ghenya nu’ khi keben tsü ma jügi mangwa? Nthu na hi keqhaikediwa nu hi sa ketheng acenpvüthu khuya nu bvüa. Hewi ighena mangwa ben nu?”

25 Dan nyithu na ma wi khi, “No mangla nkhila kesawa nghena mehaile; nyelethu, anyi hathu na aghepvü nu no ssikaghashen ben. No nu ntheghi mabenla shüaben.”

26 Tsaseng wi Dan nyithu na wa. Mika na anyi tsüthu na ma ghenya khang mtsü kesa muya kesalina khapeghe sen ajjen wi wha neng.

27-28 Dan nyithu na keqhaikediwa nu Mika na kesa atsanqaithu tsü khukeya seng wi mathu na wa Bethrehob yyiketijü wi anyithu na ccatsü, nu anyuti ceen kesawa Laish tsü ssikaghashen. Mathu na ciwi kahangthu pathi nu anyuti tsü mecang. Ciwi thola mathu hangsha meya, kepaghenanye Laish na Sidon ssi temeja nu mathu na anyi kepathu ssinu mangla sa nten. Dan nyithu na anyuti tsü saphüneng nu ciwi hang wa.

29 Mathu na Laish nyan tsü kemili pi mathu baqhai Jakob tsawa Dan cia.

³⁰Dan nyithu na atsikezhü pieki nu kinyi, nu Mosa tsawa Gershon tsa Jonathan pi mathu keqhaikediswa sa thsü, nu anyithu ghan sen kushiyyi wi npi kewa chu ma shicüthu pi mathu keqhaikediswa sa thsü.

³¹Shilo wi Nithsüjjen wi Anyiza kinyi keben chu Mika ji atsikezhü tsü la ciwi ben.

Pendhenyi 19

Levi nyiwa nu ma Wubvü Meshibvüwa

¹Israel na kadimi npi keben tsü wi Levi nyi kesü na Efraim yyishiphon diyyiwa non wi hangden. Ma Judah yyi Bethlehem wi ghala kesü pi ma wubvü meshibvüwa sale yaya.

²Isala nzawa na ma miwi aghepvü nu Bethlehem wi ma ba jjen wi wha asha mejü ben wa.

³Tsaseng wi ma wuba na wa ma kejujüh khi nu ma ssi neng ghole sa. Ma ma maghawa nu gada keni ssiya nu wa. Nzawa na Levi nyiwa ssinu ajjen wi gho, nu ma ba na ma mukeya wi anonghe ntsa sa ghola ma ssiya.

⁴Ma myi na ma ciwi benlo khi, tsalina ma ciwi ghanan kecheng ben wa. Ma wubanyi na ciwi dsajjü nu aghaja ciwi ben.

⁵Mejü ghanen wi manyi na mitu shagha nu whale kidenya. Isala nzawa ba na Levi nyiwa wi khi, “Atuwa sa pala pahan dsajjüyalo. Tsaseng wina lebencca nu ashina whalo.”

⁶Tsalina manyi gweghe donki nu dsajjüya. Tsaseng wi ma myi na ma wi khi, “No nchala, lebencca shita hewi ben walo.”

⁷Levi nyiwa na shagha nu whale kesa wi ma myi na ma cükhen, tsalina ma ciwi kheneng aghaja kesü ben wa.

⁸Manga ghanen ma mitu na whale sa, isala nzawa ba na khi, “Pala pahan dsajjüya nu aghanan hie ben lalo.” Tsalina manyi gweghe dsajjüya.

⁹Levi nyiwa, ma wubvü meshibvüwa, nu ma maghawa na whale keshagha wi ma myiwa na khi, “Ghangchilo, khili minu wadha; shita ben lalo. Wan atsajang dugho tendha; lebencca hewi jjen ben lalo. Dhitsü wi mitu na shagha nu ajjen wi kewha ghen kidenya mehai.”

¹⁰⁻¹¹Isala anyi tsüwa na ciwi nben neng mvula, tsalina ma nu ma wubvü meshibvüwa manyi na gada keni miwi ki donkiya nu alentsen chia. Minulen wi mathu na Jebus (tsüna Jerusalem) ketsaki wi ghoya, tsalina amaghawa na ma pvüwa wi khi, “Mangkesa na ikhang shita hewi Jebus nyi nyunutiwa wi ha ben wa nsa nu?”

12-13 Isala ma pvüwa na khi, “Ikhang na Israel nyunuti nkenye wi ngan nten. Ikhang na ha miwi wa nu Gibeá nyelela Ramah wi jenden.”

14 Tsalina mathu na Jebus pvüdhi sen nu wa. Ghani kedulen wi mathu na Benjamin mizza yyi Gibeá wi ghoya.

15 Mathu na alen tsü teshi theng nu aghaja ciwi benle wa. Mathu na anyunutiwa non wi dula atonti wi donki, isala thola ghala ajjen wi benlo mathu nci.

16 Mathu na ciwi keben wi keqhai kesü na alli wi wa nu khwezilen ciwi gho. Ma aghatsan wi Efraim yyishiphon diyyiwa wina kegho nyi kesü, isala ma khili Gibeá wi hangden. (Ciwi keben anyi kepathu na Benjamin mizza wina keghothu.)

17 Keqhaiwa na anyunutiwa tonti wi kijünyi tsü muya nu ma wi keü, “Nthu na khiewa na gho, nu khiewa waten nu?”

18 Levi nyiwa na luneng, “Ikhang na Judah yyi Bethlehem wi wale, nu khili ikhang jjen Efraim yyishiphon diyyiwa non wi whatenle. Thola ikhang ssi meya,

19 ikhang na gadathu tsse amatsi, nu iwubvü meshibvüwa ishinyi nu amaghawa ghena amesa nu kisengtssü lela pvüden. Ikhang na nsenthu keyishü tsüdila ben.”

20 Keqhaiwa na khi, “Nthu ijjen wi ghalo. Hi nthu ssiyaden. Nthu na aghaja he atonti wi nben lalo.”

21 Tsalina ma mathu ssinu ma jjen wi wha nu mathu gadathu ghanja cü. Ma kejjenthu na mathu ccü bhu nu dsajjüya.

22 Mathu na ciwi lebencca keben wi anyuti wi kahang nmethala kesathu pahan na wan gho ajjenwa tsü vüya nu ajenka kekha. Mathu na keqhaiwa wi khi, “Anyi no gweghe njjen wi keghowa tsü ssi shhugholo. Ikhang na ma ssimehaiden.”

23 Isala keqhaiwa na akhemi wi shhu mathu wi khi, “Nyele, ipvüshangthu! Nchala, nkemehai kekuli nu nkemetha hati nsa lalo! Anyi hawa ha na ikejjen saben.

24 Ghangchilo! Hewi ma wubvü meshibvüwa nu inga pvünyimethawa manyi benle. Hi manyi ssi shhughu nthu cüana nthu na manyi pi nthu kenenwa sayalo. Isala anyi hawa miwi ayenwa nkenye kekuli nsa lalo!”

25 Isala anyithu na ma jüh nkina. Tsalina Levi nyiwa na ma wubvü meshibvüwa ssi shhula akhemi wi mathu cüa. Mathu ma messameshü nu ghaja thangthang ma metenmesha sen wa ghanenwa cu.

26 Thangtheghi wi nzawa na gho keqhaiwa jjen ma wuba na keben jenka witsü khuliben. Atsathang keshagha wi la nzawa na ciwi ben.

27 Tsü ghanen ma wuba na wale ajjen sha shhughu ma wubvü meshibvüwa na ajjen khemi wi khuli nu ma kwen chang pi ajenka kedhen keben muya.

²⁸Ma khi, “Shaghalo, ishinyi wha na.” Isala ciwi ma nlunengla. Tsalina ma nzawa kamang pi gada miwi chipvü nu ajen wi wha.

²⁹Ma whala cukeya wi ajen wi du nu annuza kesü khuya. Ma wubvü meshibvüwa kamang tsü denthi pi taghakeni saya, nu tsü kesüsü pi Israel mizzathu taghakeni kesüsü wi kesunchia.

³⁰Tsü mukeyathu tsüdila khi, “Israel nyithu na Ejipt teshi nu keshhugho tsathang na gho nansü kecu ithu na pala hati npi sa nyelela npi muya le! Ithu na ha ghenana pala pahan kuliden! Khati kesau nu?”

Pendhenyi 20

Israel na Aghi Ghenana Kekiden

¹Israel nyi tsüdi aghawa Dan na wa acülawa Beersheba, nu nishuwa Gilead yyi kecu wi anyithu na ghola Apvüwa tuwi Mizpah wi akhang kesütan saya.

²Israel mizzathu tsüdi wi accülikesathu nu süpahi 400,000 na Anyiza nyithu na saghu keben hawi ben.

³Tsü tsüwi Benjamin nyithu na Israel nyithu tsüdi Mizpah wi saghuben le kesa zaya. Israel nyithu na keü, “Kesami khati kesa sa khe pi ithu kiza ma?”

⁴Levi nyi nyu ma wubvü meshibvüwa pathi kesawa na luneng, “Iwubvü meshibvüwa ishinyi na ghaja kesü Benjamin yyi Gibeana wi benle wa.

⁵Gibeana nyithu na aghaja wi gho hi ghanyale ajen vüya. Mathu na hi pathiale sa; tsüti kesawa nyela mathu na iwubvü messameshü nu ma shüle.

⁶Hi ma kamang tsü khuya nu pi denthiya, nu tsü kesüsü pi Israel mizzathu taghakeni wi kesun chile. Anyi hathu na ithu jawi nkemehai nu nkemetha kekuli sadha.

⁷Hewi keben nthu tsüdila Israel nyithu. Ithu ha ghenana mangwa khati saten nu?”

⁸Anyi tsüdila gweghe shagha khi, “Ithu kesüla, ma anithsüjjen nyelela ajen wi hangten lela ajen wi wha nten.

⁹Ithu na hati saden: Ithu na akezen wwi nu anyi pahan kessi pi Gibeana ssikaghashen thsüden.

¹⁰Israel mizzathu tsüdi wi anyi tagha wi kesü na kedsakejjü pvüpi süpahizi cü, nu kepathu na wa Gibeana metenmesha den, kepaghenanye mathu na Israel miwi nkemetha kekuli ha sadha.”

¹¹Tsalina Israel nyithu tsüdila ajjügi kesütan ghenana anyunutiwa tsü ssikaghashenle kesa saghuya.

12Israel nyi mizzathu wi nyilothu kesun pi Benjamin mizza tsüdi wi chi nu khi, “Nthu na nkemehai kesami sa ketheng ha mangwa kesa ghen nu?”

13Khili Gibeai wi nkemehai kesathu tsü khuchilo, isanu ithu na mathu pathi nu Israel jawi nkemehai ha khushiale kesalina.” Isala Benjamin nyithu na Israel nyi kepathu jüh tsü nkinala.

14Benjamin nyi nyunuti tsüdi wi anyithu na gho Gibeai wi saghuya nu Israel nyi kepathu ssisale sa.

15-16 Tsü ghanan mathu na mathu nyunuti wi süpahi hazar ngwe nu tughu cichi. Ha miwi la, Gibeai wi kahangthu tavüwa kepie nyi meza tagü kessi pi saghu theng. Mathu tsüdila alon pi alissen kesüla kecenzzi nketen nyi ketan.

17Benjamin mizza nyi nsila Israel nyi süpahi aghikemehai 400,000 saghuben.

Benjamin nyi Shunla Aghikesa

18Israel nyithu na Bethel wi kekinyipen wi wa nu ciwi mathu na Anyiza wi keü, “Amizza khawa na atuwa sa Benjamin nyithu ssikaghashen nu?” Apvüwa na luneng, “Judah mizza le.”

19Tsalina Israel nyithu na dhitsü ghanenwa wi wala Gibeai nyunuti kete wi kemnanpen sa.

20Mathu na wa Benjamin nyi süpahizi ssikaghashen le nu süpahithu na anyunutiwa kejentan wi kiden senben.

21Benjamin nyi süpahizi na anyunutiwa wina shhugho nu tsü ghanan mathu na Israel nyi süpahizi hazar ngwe nu keni pathia.

22-23 Tsaseng wi Israel nyithu na wa kekinyipen wi minulen kecu Apvüwa tuwi anongü. Mathu na ma wi keü, “Ithu na kheneng wa aghisa pi ithu cünyu Benjamin nyithu shunla khati nu?” Apvüwa na luneng, “Anlo, wala mathu ssisalo.” Tsalina Israel nyi süpahizi na kempvüza sa nu mathu süpahithu pi ghanie keben pen wi kheneng kiden sen nu ben thsüa.

24Mathu na alentsen sen keni tughuwa Benjamin nyi süpahizi tsü shun wa.

25Nu keni tughuwa Benjamin nyithu na Gibeai wina shhugho, nu mathu na Israel nyi süpahithu hazar tagha nu tazen pathia.

26Tsaseng wi Israel nyi tsüdi Bethel wi shula anongü. Mathu na ciwi ndsajjüla minulen wi kecu Apvüwa tuwi donki. Mathu na Apvüwa tuwi wa mecang pi kekinyi nu kecca ghen kekinyithu sachi.

27-28 Tsü tsüwi Anyiza wi Cenkethenjüh Khitson tsüna Bethel wi ben, nu Aaron tsawa Eleazar tsa Fineha na tsü kenonccawa saben. Anyithu na Apvüwa wi keü, “Ithu na kheneng wa ithu cünyu Benjamin nyithu ssisala teshia nu?” Apvüwa na luneng, “Wala ssisalo. Hi ghanen wi mathu miwi khangkeya pi nthu cüaden.”

- ²⁹Tsalina Israel nyithu na süpahithu pahan pi Gibea kevä wi kuthi thsä.
- ³⁰Tsaseng wi mathu na kecheng ghanan wi Benjamin nyi süpahizi ssisale wa nu mathu süpahithu pi hatuwi mathu na kesa ti Gibea kepeghewa aghi ghenä kidenya thsä.
- ³¹Benjamin nyithu na anyunuti wina shhugho anyithu ssisa. Mathu na hatuwi kesa ti shhugho ayela wina Bethel nu Gibeä kewalen wi Israel nyithu meshu changha cen pathia.
- ³²Benjamin nyithu na khi, "Ithu na hatuwi ti mathu sa cüd hale!" Israel nyithu na aseng kheneng nu anyunuti wina mathu ssi shhula alenthu wi chile kiden theng.
- ³³Tsalina Israel nyi süpahizi ghontiwa na aseng khenneng wa Baatamar wi saghu neng keya wi anyithu na Gibeä kevä alonshi jawi mathu kekuthi penthu wina wan shhugho anyunutiwa tsü vüya.
- ³⁴Israel nyi tsüdi jawi kessishi ketheng anyi hazar tagha na wa Gibeä ssisa, nu kesali tsüna khang ntsa sa. Benjamin nyithu na mathu yasa tendha kesa tsü chü meyala.
- ³⁵Apvüwa na Benjamin nyi süpahizi miwi khangkeya pi Israel cüa. Tsü ghanan Israel nyithu na aghinyi 25,100 pathia,
- ³⁶nu Benjamin nyithu na mathu nyu nchala kesa chüya.

Israel Nyithu Na Khatinu Khangya

Israel nyi süpahizi tentiwa na Benjamin nyithu wina aseng kheneng kepaghenanye mathu na anyithu pi Gibeä vüla kuthi thsü kethengthu miwi kenondi ben kesalina.

- ³⁷Anyi hathu na kaghajila Gibeä wi bvü wa, mathu na anyunutiwa witsü bvüzighe nu ciwi anyi tsüdila pathia.
- ³⁸Israel nyi süpahizi tentiwa nu anyi kuthi kebenthu na azensu kesü sapi kecüli theng. Khathansha wi mathu na anyu wi annikekhu kedi na keshhugho muya khe,
- ³⁹Israel nyithu na aghikesa pen wina aseng kheneng. Ha tsü wi ha Benjamin nyithu na Israel nyithu meshu changha pathidha. Mathu ketanla mathu wi khi, "Ithu na hatuwi ti mathu sacüdha le."
- ⁴⁰Tsaseng wi azensuwa tsüna shhugho; annikekhu kedi kesü na anyutiwa wina shhugho. Benjamin nyithu na mathu seng wi ghangchi nu anni na anyutiwa mabenla mecang keben mu pi mathu mansa.
- ⁴¹Tsaseng wi Israel nyithu na aseng kheneng, nu Benjamin nyithu na leben güccü kepaghenanye mathu yasa tendha kesa mathu na chüyadha.

⁴²Mathu na Israel nyithu wina kheneng nu bvüsen aghansha kepeghewa wa, isala mathu na bvü meyala. Mathu na süpahi zíteniwa nu anyi anyunutiwa wina shhugho ketenthu manyi jüwi sadha, nu mathu yasa.

⁴³Israel nyithu na aghinyi ghanya, nu n-nganla mathu jügü sen nu Gibeá na nishuwa kecu wi wa mathu pathia.

⁴⁴Benjamin nyi süpahi kemehai ntsathu hazar tagha nu tazen pathia.

⁴⁵Kepathu na bvüsen Rimmon Lonshi ghansha kepeghewa wa. Alenca wi mathu hazar manga pathia. Israel nyithu na kepathu jügü sen wa Gidom wi hazar keni pathia.

⁴⁶Tsü ghanan Benjamin nyithu tsüdi süpahi kempvüza ntsathu hazar ngwe nu manga pathia.

⁴⁷Isala anyi meza tugho na bvüya nu wa Rimmon Lonshi ghansha wi asha mejü ciwi ben.

⁴⁸Israel nyithu na kheneng wa Benjamin nyi kepathu ssa nu mathu npvüza, nza, ghanyithu, nu asahangthu tsüdila pathia. Mathu na ciwi anyuti tsüdila mecang.

Pendhenyi 21

Benjamin Mizza ghená Awubvüthu

¹Khathansha wi Israel nyithu na Mizpah wi saghuya khe, mathu na Apvüwa wi kekishen kesü sa, "Ithu thola Benjamin nyi yala ithu nga kesüla yathsü nten."

²Tsalina Israel nyithu na Bethel wi wa minulen wi kecu Anyiza tuwi donki. Mathu na misikhhali qai ntsa nu anongü:

³"Apvüwa Israel Nyiza, mangkesa na hati sa nu? Mangkesa na Benjamin mizza na Israel wi nmila tendha nu?"

⁴Ghanenwa wi anyithu na mitu na shagha ciwi kekinyipen kesü saya. Mathu na kecca ghená kekinyi nu mecang pi kekinyi sachi.

⁵Mathu na keü, "Israel mizza tsüdi jawi akhang kesüla Mizpah wi Apvüwa tuwi kesaghu wi nkewa na ben kwe?" (Mathu na anyi thowa na Mizpah wi nwa khe ma pi shü thsüaden kesa kekishen kesü sa theng.)

⁶Israel nyithu na mathu cünyu Benjamin nyithu ghená leben güccü nu khi, "Nansü Israel na ma mizza kesü bhataghadha.

⁷Benjamin nyithu ghená awubvüthu bha pi cüle kesa ithu na khati sa nu? Ithu ngathu pi mathu kesüla cü nbenle kesa ithu na Apvüwa tuwi kekishen kesü sadha."

⁸Khathansha wi mathu na Israel mizzathu jawi akhang pahan na Mizpah wi kesaghu wi nkewa na ben kwe keü kechi khe, mathu na Gilead yyi Jabesh wi kahangthu kesüla nwale kesa muya;

⁹süpahizi nyan ci kechi wi Jabesh wi kesüla nluneng la.

¹⁰Tsalina azitenti na anyi kempvüza ntsa hazar taghakeni wi ahza hati khi nu kesunchi, “Wala Jabesh wi anyi tsüdi, kinyibvü pi ghanyithu saghu pathilo.

¹¹Npvüzathu nu nza pvünyimetha nkenyethu tsüdila pathilo.”

¹²Mathu na Jabesh wi anyithu jawi nza pvünyimethathu meza mejü muya, tsalina mathu na tsüthu ssinu Kanaan yyi wi Shilo wi kemnanpen wi gho.

¹³Tsaseng wi azitenti na aghi zanthiale kesa ajüh kesun pi Rimmon Lonshi wi Israel nyithu wi chi.

¹⁴Benjamin nyithu na kheneng gho nu Israel nyi kepathu na mathu Jabesh wi npathila kesa nzathu tsüpi mathu cüa. Isala tsüthu na mathu ghen a zeng metsü.

¹⁵Anyithu na Benjamin nyithu ghen a leben güccü kepaghenanye Apvüwa na Israel mizzathu jühjja kemecewa tsü pakhidha.

¹⁶Tsalina saghukeben ccülikesathu na khi, “Ciwu Benjamin mizza wi nza nmidha. Ithu na npvüza awubvü npi keyathu ghen a khati sa nu?”

¹⁷Israel na ma mizza taghakeni wi kesü na bhatagha thsü yishü. Benjamin mizza ya hangya thsüle kesalina ithu na alen kesü bha meyathu yishüdha,

¹⁸isala mathu na ithu ngathu yaya thsü nben, kepaghenanye anyi thowa na Benjamin nyi kesü yala ithu nga kesü yaya thsü khe ithu na kishen-keshi kesü pi ma miwi chidha.”

¹⁹Isanu mathu kemeshen na, “Amapi keshu Shilo wi Apvüwa khowa sa ketenwa tsüna wan gho tendhale sa.” (Shilo hana Bethel na aghawa, Lebanon na acülawa, nu Bethel nu Shekhem manyi jüwi alen na nishuwa.)

²⁰Mathu na Benjamin nyithu kiza, “Wala kemeshentsse lli wi kuthi

²¹nu hieben lalo. Khathansha wi Shilo wi ghalathu na akho tsüwi nashüle shhugho khe, nthu na kemeshentsse llithu wina shhugholo. Nthu kesüsü tsüdila wa ghalathu jawi awubvü kesüsü zanya nu ma ssisen nthu gweghe Benjamin yyi wi wa nenglo.

²²Keujüla mathu bathu nyelela baghathu na nthu na mathu wi kizaya mehai, ‘Nchala, mathu pi ithu gweghe ben thsülo; kepaghenanye ithu na mathu pi ithu wubvüthu sale aghi wina mathu zan meya. Nu nthu na mathu pi ithu nkecü ghen a nthu na nthu jüh khishiketheng tsü pakhi nbenle.’ ”

²³Benjamin nyithu na hati sa; mathu kesüsü tsüdila ghalathu na Shilo wi nashü keben wi awubvü kesüsü kessiya nu mathu ssinu bvüa. Tsaseng wi mathu na mathu yyi wi wha neng, mathu nyunutithu sapfü nu ciwi hang wa.

²⁴Tsü tsüwi Israel nyi kepathu la apen tsü teshia, nu anyi tsüdila ma mizza, theghi, nu ma keben-keyeng wi wha neng.

²⁵Tsü tsüwi Israel jawi kadimi nmi. Anyi tsüdila ma kenenwa tsü saden.

Ruth

Ruth 1

Elimelek nu Ma Theghi na Moab wi Kewa

¹⁻²Matsü kesie wa kesa wi Israel na Kadimiwa kesüla npi keben wi ayyi ciwi azeng kesü sa. Tsalina Efrat gei wi anyi kesü ma nyan Elimelek, Judah yyi Bethlehem wi hang ketenwa tsüna ma wubvü Naomi nu ma tsa keni Malon nu Khilion ssinu matsü keujü Moab diyyiwa wi hangle wa. Mathu na ciwi hang keben jüwi

³Elimelek na shü, nu Naomi na ma tsa keni ssinu denyi.

⁴Ma tsa keni wubvü na Moab nyi nza Orpa nu Ruth yaya. Amapi tagha-u seng wi

⁵Malon nu Khilion manyi la shü, nu Naomi na ma wuba nu atsathu nmila ma ketan sa.

Naomi nu Ruth Manyi na Bethlehem wi Kewa neng

⁶Matsü pahan seng wi Naomi na Apvüwa na sawegü pi ma nyithu cü nu mathu na pvüya ntsa sale kesa zaya; tsalina ma ma cünyie keni ssinu Moab teshi bvüale kesa kidenya.

⁷Mathu gweghe Judah wi whaneng keten alenca wi

⁸ma ma cünyie keni wi khi, “Nshinyi ajjen wi kheneng whala nshinyi jja gweghe hang walo. Nshinyi na ituwi nu shü kesathu tuwi mehai kesa tsüti Apvüwa na nshinyi tuwi kemehaiwa salo.

⁹Nu Apvüwa na nshinyi qho sapi n-nuwa nengya thsü nu ajjenlli sa keyawa salo.” Tsalina Naomi na manyi kimang nu kemehaiwa sa whalo khi. Isala manyi na qai,

¹⁰nu ma wi khi, “Nyele, ishinyi na no gweghe nu n-nyithu wi wa tenle.”

¹¹Naomi na luneng, “Nshinyi na whaneng nsathu yishüle. Nshinyi mangkesa na hi gweghe wa mvu ben nu? Nshinyi na hi atsathu pvügha neng pi nshinyi ssiben thsüya mehaile meshen ben kwe?

¹²Ajjen wi whanenglo, kepaghenanye hi n-nuwa nengle kesa qhai mtsüdha. Keujüla hi tsüti saya kemehai na benle meshen, nu shita n-nuwa nu atsathu muya lela

¹³nshinyi na mathu pvüza keshagha hieya mehai kwe? Ha ghena nshinyi na nyu kepa wi n-nukewa khenya ben kwe? Nyele, icünyie keni nshinyi na tsüti saya nben kesa chüben. Apvüwa na hi shunben, nu hi nshinyi ghena ileben güccü ntsa saben.”

¹⁴Manyi na kheneng qai wa. Tsaseng wi Orpa na kemehai sabenlo kesa ma nyiewa kimang nu ajjen wi wha neng, isala Ruth na ma gweghe ben wa.”

- ¹⁵Tsalina Naomi na Ruth wi khi, “Ruth, n-nanwa Orpa na ajjen wi ma nyithu nu ma cenpvü wi wha nengdha le. Ma gweghe ajjen wi wha nenglo.”
- ¹⁶Isala Ruth na luneng, “Hi no teshilo nkhi lalo! Hi ya no gweghe wa thsülo. No khiewa wa khe hi la waden; no khiewa hang khe hi ciwi hangden. N-nyi pi inyi saden, nu n-Nyiza pi iNyiza saden.
- ¹⁷No khiewa shü khe hi la shüden, nu hi pi ciwi vhüaden. Keshü ketan nyela pala pahan ghenah hi no teshi thsü lethu, Apvüwa kemeten nkemehai ntsawa na imiwi keghowa salo!”
- ¹⁸Naomi na Ruth na ma gweghe wale khvu sa keben mukeya wi ma mangla nkhi nengla.
- ¹⁹Tsalina manyi gweghe Bethlehem npi kecu chu wa. Manyi wa Bethlehem cukeya wi anyuti mabenla anonghe ntsa sa, nu nzathu na jisha, “Ha ntsakhiwa Naomi kwe?”
- ²⁰Ma luneng, “Hi pi Naomi le nkhi, hi pi Marah le cilo. Kepaghenanye Anyiza Kekhang ntsawa na hi kahang sapi kekha sa thsüdha.
- ²¹Hi hewi keban sanu wa, isala Apvüwa na hi kemissü ssi neng ghodha. Apvüwa Kekhang ntsawa na hi meshensa nu hi kesun pi agükeccü wi chithu mangkesa na hi pi Naomi le citen nu?”
- ²²Hawa ha Naomi na Moab wina ma cünyie Moab nyiwa ssinu kheneng kegho cüki. Manyi gho Bethlehem cukeya wi achenha lli na wwi wadha.

Ruth 2

Ruth na Boaz Lli wi Kekuli

- ¹Naomi na ma shili kesü ma nyan Boaz na ben. Boaz na ma wuba Elimelek theghi wi keban nu anyi kemechan kesü.
- ²Ghanan kesü Ruth na Naomi wi khi, “Hi ya alli wi wala kewwithu seng wi amaseng mahan thsülo. Hi anyi pahan na hi ya ma gweghe kuli thsü keben muya metsiben” Naomi na luneng, “Icünyiewa, walo.”
- ³Tsalina Ruth na alli wi wala kewwithu seng wi mathu na teshi kesathu amaseng tsü bhaden. Ma alli kesü wi kuli kebenwa tsüna Boaz lli sabenla.
- ⁴Matsü keu seng wi Boaz na Bethlehem wina gho nu kewwithu wi “Apvüwa na nthu ssiben ketenwa salo” khi. Mathu la luneng, “Apvüwa na sawegü pi no kecüwa salo.”
- ⁵Boaz na kekulithu kaghangwa wi keü, “Nza kinyibvü tegüwa katsü thowa nu?”
- ⁶Anyi tsüwa na khineng, “Ma asang nza Moab wina Naomi gweghe keghowa tsüle.

7Ma hi wi ma ya kewwithu seng wi amaseng saghu thsülo hi keü. Ma ghanen mitu wina kuli wadha nu khili wa matsü keujü akekhwen wi mnan benle.”

8Tsaseng wi Boaz na Ruth wi khi, “Ijüh kinachilo; alli hawi ketan khe kepa wi amaseng bha nwa lalo. Hewi nzathu gweghe kulilo;

9mathu na khiewa wwi wa khe mathu seng wi walo. Hi inyi pvüzathu wi no metenmesha nsa lalo kizadha. Nu no digheya lethu wala mathu na pvügho ketheng atssü khüti wi tsü jjüyalo.”

10Ruth na ma mmi zan ncüggüya nu ayyi wi kukedu Boaz wi khi, “No mangkesa na icüki meshen ntsawa saben nu? No khiena asang kesü tuwi mehai ntsawa saben nu?”

11Boaz na luneng, “Nwuba keshü seng wi no n-nyiewa miwi kulikechi cüki hi tsüdila zayadha. Hi no khatinu nba, njja, nu no diyyiwa teshia, nu ghola no kheni nkechü nyithu jawi hangwa khe hi chüben.

12No kulikechi kutimen tsü Apvüwa na pi no kecüwa salo. No ma wi khwekeya bha kewa wi Apvüwa Israel Nyiza ya nkutimen sacen pi no kecüwa salo!”

13Ruth na luneng, “Kediwa, no ituwi mehai mtsüle! Hi nmagha kesüla ncen lela no ajüh kecca khi pi hi keccüneng ghen a hi inonghe yadha le.”

14Dsajjü keben wi Boaz na Ruth wi khi, “Ghola amesa pi akhu wi tenchi nu dsayalo.” Tsalina Ruth na gho kewwithu gweghe donki nu Boaz na anün pahan pi ma cü. Ma tsü dsa pi ma nonkwenya nu hela kedsatu pahan na ben.

15-16 Ruth na shagha amaseng bha kewa seng wi Boaz na kewwithu wi khi, “Ma yala wwi pi chi ketheng wi lela asu mahanya thsülo, ma ssi nkitaghala nu ma nkhenla. Tsü miwi wwi pi chi ketheng wi asutsang pahan khushi pi cü nu ma ya tsüthu mahanya thsülo.”

17Tsalina Ruth na minulen wi kecu amaseng bha, nu ma tsü menusha kewa wi tsüna kilogram tagha-u sa kebenla muya.

18Ma asu tsü pvünu anyuti wi wha nu ma khaju saghuya khe pi ma nyiewa ccüca. Ma ghananshu kedsatu tsü la pi ma nyiewa cü.

19Naomi na ma wi keü, “No nansü khiewa asu haju saghuya nu? No thowa lli wi wa nu? Anyiza na sawegü pi anyi no nantizenchi kecüwa tsü kecüwa salo!” Tsalina Ruth na ma anyi kesü ma nyan Boaz lli wi kuli wale kesa pi Naomi kiza.

20Naomi na ma nonghe ntsawa nu khi, “Apvüwa na sawegü pi Boaz kecüwa salo! Apvüwa na keshüthangla keshü nu kahang tuwi ma jüh khishi kechithu tsü saden.” Naomi na Ruth wi khi, “Anyi tsüwa na ishinyi shili jawi atheghi ghatsan, ishinyi nanya kemehaiwa tsüle.”

²¹Tsaseng wi Ruth na khi, “Tsümiwi ma hi kizala kewwithu na alli npi kewwikhi chu hi mathu tetsaki nu amaseng bhayalo kizale.”

²²Naomi na Ruth wi khi, “Anle, icünyiewa, no Boaz lli wi nzathu gweghe kekuliwa nghena mehaiben. No nyu kepa lli wi wa lethu nyu no metenmesha kesa le.”

²³Tsalina awhengsu nu achentha tsüdi npi kewwikhi chu Ruth na mathu gweghe kuli, nu ma nyiewa gweghe hang.

Ruth 3

Ruth na Awuba kesü Mukeya

¹Matsü keu seng wi Naomi na Ruth wi khi, “Hi awuba kesü bha pi no cü nu no ketanla njenlli saya thsü nsathu yishüben.

²No wa ma nyi nzathu gweghe kekuliwa Boaz ishinyi theghiwa tsü meshenchilo. Kinachilo, ma khili minulen wi ha achentha ghaceng benla ben.

³Tsalina atssükizüya, nthsümeni kemehai ntsawa pvüya, nu hankedemvu pahan pi chiyalo. Isanu ma asu ghaceng keben pen witsü wa, isala ma npi dsajjü cenkeya tsü no ciwi benle kesa ma ya nchü thsü lalo.

⁴Ma khiewi jenten khe chübenla metsilo, nu ma jenwa lethu wala ma thsü lekinu ma ccü wi khhalali walo. No khati nsathu yishü khe ma no kizaben.”

⁵Ruth na luneng, “Hi no kekhi tsüdila saden.”

⁶Tsalina Ruth na aniegi wi wa nu ma nyiewa na ma kekiza tsüti sa.

⁷Boaz na dsajjükeya seng wi ma anonyengthi sa. Ma wala achentha kejjügho ketheng ccü wi jenwa. Ruth na nkhenala wala athsü lekinu ma ccü wi khhaliben.

⁸Boaz na aghaja wi shagha khapeghe wa nan nza kesü na ma ccü wi jen keben mu pi ma mansa.

⁹Ma “No thowa nu?” keüchi. Nzawa na luneng, “Hi Ruth le, kediwa. No ishili ghatsan kesü ghenala no hi noncca keya-u; tsalina no hi yayalo.”

¹⁰Ma khi, “Apvüwa na sawegü pi no kecüwa salo. No khili sakeben hana no nyiewa ghenala sakechi miwi atheghi jühkeyali kedi pi ccücaben. No kepvüza nyi kesü keban le ketha-u wi lela n-nuwa kesa-u, isala no tsüti nsa.

¹¹Ruth, nmessi lalo. Anyuti wi anyi tsüdila no nza kemehai kesü le kesa chükeben tsüti hi no kekhe tsüdila sa cüaben.

¹²Hi ashili ghatsan kesü nu no noncca keya-u le kesa tsüna ntsakhiwa, isala imiwi ashili tetsaki kesa anyi kesü na benle.

¹³Shita hewi ben lalo, ishinyi ghanen wi wala ma no nonccaya benla nye khe chüya na. Tsüti sayaben lethu, mehaidha; isani tsüti saya nben lethu, hi hang

kebenwa Anyiza nyan wina kishenben, hi no nonccaya ben. Tsalina ghanen wi kecu hewi jen ben lalo.”

¹⁴Tsalina nzawa na ma ccü wi jen wa, isala nyu ya ma nmu thsüle kesalina atsan npi thangtheghila shagha, kepaghenanye Boaz na anyi thola Ruth na ciwi jenle kesa tsü nchü thsü mvu.

¹⁵Boaz na ma wi khi, “Nthsü khushiya nu pi hewi shizighe chilo.” Ma tsüti saya, nu Boaz na achentha kilogram ngwe-u pi meyisha chi cü nu pieki pi ma depfü wi doncua. Tsaseng wi ma tsü pvünu anyuti wi wha neng.

¹⁶Ma ajjen cukeya wi ma nyie na ma wi keü, “Icünyiewa, no khati saya nu?” Boaz na ma ghen mangwa sachi khe Ruth na tsüdila khipi ma nyiewa kiza.

¹⁷Ma khi, “Ma hi kemissü no wi nwaha neng lalo khi, tsalina ma achentha ha tsüdi pi hi cüle.”

¹⁸Naomi na ma wi khi, “Ruth, ha tsüdila khati saten khe npi kemu chu nlebensie ben lalo. Boaz na ha jjugi npi sūdhekeya chu ma ceen benya nben.”

Ruth 4

Boaz na Ruth Yayakesa

¹Boaz na anyuti kaghapeng jenka wi keccünengli pen wi wa nu ciwi donki ben. Tsaseng wi Boaz na kekhiwa anyi Elimelek shili ghatsan ntsawa tsüna gho, nu Boaz na ma wi khi, “Ipvüshangwa, hewi ghola donkilo.” Tsalina ma wa ciwi donkiya.

²Boaz na anyuti wi ccülikesathu tagha la gho ciwi donkilo cichi. Mathu na gho donkikeya seng wi

³ma ma shiliwa wi khi, “Khili Naomi na Moab wina kheneng ghodha, ma Elimelek ji alli tsüpi jeü mvuben,

⁴nu hi kemeshen tsü no tsü cüki kechü-u le. Tsalina no tsü yamvu lethu anyi hewi donki kebenthu tuwi na tsü shüyalo. Isala no tsü meya mvu lethu tsü la khi, kepaghenanye tsü shükeya-u na atuwa no, nu tsü seng wi hi le.” Anyi tsüwa na khi, “Hi tsü shüya nben.”

⁵Boaz na khi, “Mehai ntsadha, keujüla no Naomi wi alli tsü shü lethu no Moab nyi denyilewa Ruth la shüyaben, isathu alliwa tsüna anyi shü kesawa theghi wi benben.”

⁶Anyi tsüwa na luneng, “Tsüti lethu, hi alliwa tsü shükeya-u tsü teshiabən, kepaghenanye tsü ma jjugi itsangathu na tsü ghonya nbendha. No tsü shüyalo; hi tsü ya ntendha.”

⁷ Tsü tsüwi atsanqai pi jeü nyelela kemili lethu ayen hati saden; jeü kebenwa na ma ccüguwen khushi pi shü kebenwa cüden. Israel nyithu na hatinu ajjügi tsü südheden.

⁸ Tsalina anyi tsüwa na Boaz wi “No tsü shüyalo” khichi nu ma ccüguwen khushi pi Boaz cüa.

⁹ Tsaseng wi Boaz na ccülikesathu nu anyi ciwi kebenthu tsüdi wi khi, “Hi nansü Naomi wi Elimelek keben tsüdi nu ma tsa keni Malon nu Khilion manyi la shüya kesa tsüghena nthu tsüdila chüza saben.

¹⁰ Tsü miwi, Moab nyiwa Ruth, Malon wubvü sa keghowa tsüna iwubvü sadha. Ha pi anyi shü kesawa theghi keben saden, nu ma theghi na ma nyithu jawi nu ma nyu wi benden. Nansü nthu na ha ghena chüza saben.”

¹¹ Ccülikesathu nu anyi kepathu na khi, “Anle, ithu na chüzathu saben. Apvüwa na nwubvü sapi Rachel nu Leah manyi na atsanga kejon pvügha pi Jakob kecü ti salo. No Efrat gei wi keban sa nu Bethlehem wi anyi kemechan sa keyawa salo.

¹² Apvüwa na nza pvünyi ha wina atsanga pi no cü ketenthu ya Judah nu Tamar tsawa Perez theghi ti sa keyawa salo.”

Boaz nu Ma Shicübvüghathu

¹³ Tsalina Boaz na Ruth pi ma wubvü saya. Apvüwa na sawegü pi ma cü nu ma atsa-npvüya nu atsa kesü pvügha ya.

¹⁴ Nzathu na Naomi wi khi, “Apvüwa senglo! No nonccaya thsüle kesalina ma nansü atsa kesü pi no cüdha. Pvüzawa ya Israel jawi anyi kemechan sa keyawa salo!

¹⁵ Ncünnyiewa na no tizen ntsa, nu ma atsa tagü miwi ji kayi nghena kulichi cüdha. Nu ma khili atsa kesü pvügha pi no cüdha; atsawa na kahang ketheü sengho no cü nu no keqhai seng wi la yazishu benyaben.”

¹⁶ Naomi na atsawa tsü khün pieya nu ma tetsaki nu noncca.

¹⁷ Ajenphon wi nzathu na atsawa nyan pi Obed cia. Mathu na anyi tsüdi wi “Atsa kesü pvügha pi Naomi cüdha le” isa khi. Obed na David bawa Jesse ba.

¹⁸⁻²² Hawa ha Perez na wala David kecu atheghishi: Perez, Hezron, Ram, Amminadab, Nashon, Salmon, Boaz, Obed, Jesse, David.

1 Samuel

1 Samuel 1

Shilo wi Elkana nu Ma Theghe

¹Efraim mizza wi anyi kesü ma nyan Elkana na Efraim yyishiphon diyyiwa wi Ramah nyuti wi hang. Ma Zuf gei pahan wi Tohu theghi wi Elihu tsawa Jeroham tsa.

²Elkana na awubvü Hannah nu Peninna manyi ben. Peninna na atsanga ben, isala Hannah na atsa nmi.

³Amapi kaghapengla Elkana na Ramah wina Shilo wi Eli tsa Hofni nu Fineha manyi na Apvüwa keqhaikedithu sa keben wi wala kinyi nu ahshathu sapi Apvüwa Kekhangkedi ntsawa cüden.

⁴Elkana na ma hshansa kesa kaghapeng asa ashei kesü pi Peninna nu ashei kesü pi ma tsanga kesüsü cüden.

⁵Elkana na Hannah nen ntsawa lela ashei kesütan pi ma cüden, kepaghenanye Apvüwa na ma ya atsanga nmu thsü.

⁶Peninna, Hannah nankemeghüwa na ma nkhichi nu ma metsimeni sa, kepaghenanye Apvüwa na ma pi atsanga nmila thsüa.

⁷Amapi kejon hati sa wa; khathansha wi mathu gweghe Apvüwa jjen wi wa khe Peninna na Hannah leben sameshü ntsa sacü nu ma qai nu mangla ndsa mvu laden.

⁸Ma wuba Elkana na ma wi keü, “Hannah no mangkesa na qaiben nu? No mangkesa na ndsajjü mvu- laben nu? No mangkesa na keshüthangla ahathanathi benten nu? Ntuwi atsa tagha miwi hiwa ma men nbenki kwe?”

Hannah nu Eli

⁹⁻¹⁰Matsü kesü wi mathu na Shilo wi Apvüwa jjen wi dsajjü keya seng wi Hannah na shagha. Ma hathana ntsa sa nu Apvüwa wi kekhie kesa wi qai ntsa sa. Tsü tsüwi Eli keqhaikedithu na ma pen wi ajenka kete wi donkiben.

¹¹Hannah na Apvüwa wi kekishen kesü sa nu khi: “Apvüwa Kekhangkedi ntsawa, hi nmaghale, hi ghangchilo! Igükeccü ha ghangchi nu hi meshen chilo! Hi nmali lalo! Keujüla no atsa kesü pi hi cü lethu, hi ma kahang chuli ghenasatemetha pi no cü nu ma khiela ma lissen ca nben

¹²Hannah na matsü kesie Apvüwa wi kekhie sa, nu Eli na ma pang ghang ben.

¹³Ma nkhishila kekhie saben; ma pang na kuliben isala ahhai nsashi. Tsalina Eli na ma adina pvü benle meshen,

¹⁴nu ma nzawa wi khi, “No adikina kekuli tsü nsala yilo! Njjü layilo nu metsa shagha yilo!”

¹⁵Nzawa na luneng, “Nyele, kediwa, hi adina nbenle. Hi azü jjü nghole! Hi ihathana ntsa nu igükeccü tsüdi khishü pi Apvüwa wi kekhie saben.

¹⁶Hi pi nza ma men nkemi kesüle nmeshen lalo. Hi ketizensa ntsa kesalina hi hati kekhie saben tenle!”

¹⁷Eli na khi, “Nlebencca whalo, nu Israel Nyizawa ya no kekhiwa tsü sapi no kecüwa salo.”

¹⁸Nzawa na luneng, “No keshüthangla hi meshen keyawa salo.” Tsaseng wi ma wala kedsakejjü pahan dsaya, nu ma mmi mezashu khe ahathanathi nsala.

Samuel Pvüghaya nu Satemethachi

¹⁹Ghanenwa Elkana nu ma theghi na mitu na shagha nu Apvüwa kekinyi seng wi mathu na Ramah wi mathu jjen wi whaneng. Elkana na ma wubvü Hannah gweghe, nu Apvüwa na ma kekhie sacü.

²⁰Tsalina ma atsa-npvüya nu atsa kesü pvüghaya. Ma ma nyan pi Samuel ci, nu ma jjügi khi, “Hi Apvüwa wi ma khiekeya.”

²¹Elkana nu ma theghi ghenamapi kaghapeng wa ahansha sapi Apvüwa cü keten tsüwa na gho neng, nu ma ahansha kemehai ntsa sale khishia.

²²Isala matsü hawa wi Hannah na nwa. Ma ma wuba wi kiza, “Atsawa ha mechan-metsa shaghaya meyi hi ma ssinu Apvüwa jjen wi waden, nu ma kahang chu ciwi ben waben.”

²³Elkana luneng, “Anlo, no mangwa na mehai khe tsü saya; no ma noncca pi napi zügü keshagha chu ajjen wi benla. Nu Apvüwa na no khishikechi tsü sacen keccüwa salo.” Tsalina Hannah na ajjen wi ben nu ma tsa tsü noncca wa.

²⁴Ma atsawa tsü noncca pi mechan-metsa keshagha seng wi ma ssisen, amesü süpon amapi kecheng ji kesü awheng kilogram tagha, nu kisengtssü pi akhüti kesü pongti chiya nu Shilo wi wa. Ma Samuel na ghanyi keben tsü ssinu Shilo wi Apvüwa jjen wi wa.

²⁵Mathu na amesü süpon kepathi seng wi, mathu na atsawa tsü ssinu Eli wi wa.

²⁶Hannah na ma wi khi, “Kediwa, hi kesami teshi cülo, no hi chüben ma? Hi hawin gan nu Apvüwa wi khie keben no kemu nzawa tsüle.

²⁷Hi ma wi atsa ha ghenamapi khie, nu ma hi mangwa khie khe sapi hi cüdha le.

²⁸Tsalina hi ma satemetha pi Apvüwa wi chiben. Ma hang keben chu ma Apvüwa ji saden.” Tsaseng wi mathu na ciwi Apvüwa kinyi.

1 Samuel 2

Hannah Kekhie

¹ Hannah na khie: “Apvüwa na anonkeghe pi hi pong cüdha; ma sachi kecü ghena hi khatila inonghedha nu! Hi ighinyithu nankeqhe; Anyiza hi kiqa kecü ghena hi inonghe ntsa saben!

² Anyi thola Apvüwa ti nmetha; ciwi ma ti kesa kesüla nmi, ithu Nyiza ti kekhwewa nmi.

³ Nthu nkapvüla yilo; nthu kekapvü jüh nkhi layi. Kepaghenanye Apvüwa tsüna Anyiza, ma pala tsüdi chüben, nu ma anyi tsüdi kekuli ghan nanden.

⁴ Süpahi kezüthu lamugho na pashüdha, isala nkezüthu na khang pfü shagha.

⁵ Anyi kutijü wi mathu nonkwen ketenthu na khilitsü mathu ketanla kedsakejjü milli wadha, isala ghama ketenthu na nghama nengdha. Awubvü atsanga nkemiwa na tagü pvügha yadha, isala atsanga kejon jja na kesüla nmiladha.

⁶ Apvüwa na pathi nu sapi hang thsüden; ma anyi kesun pi keshü yyiwi wa thsü, nu mathu ssi neng ghoden.

⁷ Ma anyi pahan pi ketha-u nu pahan pi wi keban sa; ma pahan satemeni nu pahan pi kedi sa.

⁸ Ma ayyi wina ketha-uwa zanki nu ketizenkesa wina kahhatuwa pieki cü. Ma mathu pi kaditsathu pvüshangthu sa, nu mathu pi kenyuwakü pen wi chi cü. Ayyi giketegüthu tsüna Apvüwa ji; ma tsüthu miwi ayyi sachi.

⁹ Ma ma nyi tsentsathu kahang khweden, isala gheshighenawa tsü kejang wina nmiladen; anyi kesüla ma ketanla ma kekhang ghena khangya nten.

¹⁰ Apvüwa ghinyithu tsü yasa piaben; ma tangwi na ghamo pi tsüthu shunden. Apvüwa na ayyi maben jühkaghakhiben; ma kekhang pi ma kadimiwa cüden, ma kessiya kesawa kadimiwa tsü sapi khangya thsüben.’

¹¹ Tsaseng wi Elkana na Ramah wi ma jjen wi whaneng, isala pvüzanyiwa Samuel na Shilo wi ben nu keqhaikediswa Eli kekhu wi Apvüwa kekuli sa wa.

Eli Tsathu

¹² Eli tsathu na anyi tesütehuthu. Mathu na Apvüwa khichi nten,

¹³ nyelela keqhaikedithu na anyithu wi pala kekhe yenthu tsü lela nkhipi. Khathansha wi anyi kesü na ma ahansha sale gho khe, keqhaikediswa maghawa na akhakhwe ketsuhwa sen gho nu asa shvu tu keben witsü,

14 ma akhakhwe ketsuhwa tsüpi awwenpfü non wi shunchi, nu khweshi keyathu tsüna keqhaikediwa jile sayaden. Israel nyi na Shilo wi ahansha sa keghothu tsüdi tuwi hati sa.

15 Tsü miwila ma kethu khushi pi napi kemecang wina keqhaikediwa maghawa na gho anyi ahansha sa kebenwa wi khiden, “Keqhaikediwa ghenapi güyale kesa asa pahan pi hi cülo; ma no wi asa kemeji ketan khe keshvu tsü ya nben.”

16 Keujüla anyiwa na luneng, “Ikhing mangwa kesau khe sa nu atuwa sa ma kethu pi mecang na; tsaseng wina no mangwa yamvu ben khe khuyalo.” Keqhaikedi maghawa na khiden, “Nyele, khili pi hi cülo! Keujüla nthu na pi hi ncü lethu hi ketanla khuyaden!”

17 Eli tsathu kesami hawa ha Apvüwa tuwi kedhu ntsa sa, kepaghenanye mathu na Apvüwa wi kekinyi kesa tsü nkütha sa.

Samuel na Shilo wi Keben

18 Tsü tsüwi pvüzanyiwa Samuel na linen depfü kewhengthsü kemetha kesü mphi nu Apvüwa kekuli saden.

19 Amapi kaghapengla ma jja na ma ghenapi agwomejuwa kaghazu kizzakeu saya nu ma wubanyi gweghe amapi kaghapeng ahansha sa kewa wi sen wa Samuel cüden.

20 Isathu Eli na sawegü pi Elkana nu ma wubvü manyi cü, nu Elkana wi khi, “Apvüwa na nza hawa ha wina no satemetha pi Apvüwa cü kesawa mithon wi atsanga kepa wi la pi no kecüwa salo.”

21 Apvüwa na sawegü pi Hannah cü, nu ma atsa kecheng nu anga keni muya. Pvüzanyiwa Samuel na Apvüwa kekuli kesa wi zügü shagha.

Eli nu Ma Tsathu

22 Eli na khilitsü sashü qhai wadha. Ma ma tsa keni na Israel nyithu miwi kuli kechi tsüdi nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kedulen wi kekuli nzathu gweghe kejen cüki lela zayaden.

23 Tsalina ma manyi wi khi, “Nshinyi mangkesa na hathu hati saden nu? Anyi tsüdila nshinyi nkemehai kekuli cüki pi hi kiza benle.

24 Itsa keni, tsüti nsala yilo! Apvüwa nyithu ya hawa ha kekhi thsü ayen nmile!

25 Keujüla anyi kesü na kepawa tuwi sami lethu, Anyiza na ma sheipiya mehai; isala anyi kesü na Apvüwa tuwi sami lethu, thowa na ma sheipiya mehai nu?” Isala manyi na manyi ba jüh tsü nkina, kepaghenanye Apvüwa na manyi pathiale sühheyadha.

26 Pvüzanyiwa Samuel na Apvüwa nu anyi la kenen pvü nu qhai pfüpfü shagha.

Eli Theghi Keshun Atusenjüh-kekhi

²⁷Atusenjüh-kechü kesü na Apvüwa wi ketsijüh ha sen nu Eli wi gho: “Nbaqhaiwa Aaron nu ma theghi na Ejipt kadimiwa nssümaghathu sa keben wi hi ketanla hi pi Aaron ccüca.

²⁸Hi Israel mizza tsüdi jawi na ma theghi kessi pi ighena keqhaikedithu sa nu kekinyipen wi hi kekuli sa, hankedemvu pi mecang, nu adepfü kewhengthsü pvü nu hi ccüneng thsüle kesalina. Nu kekinyipen miwi ahhansha sapi kemecang wi tsü mathu shei pi thengya kemehai hi pi mathu cü.

²⁹Isa lethu, mangkesa na hi inyithu wi keyau ahhansha sapi kekinyi wi tsü ghang pi anyonsa benten nu? Eli, no mangkesa na imiwi ntsathu nyuwakü nu mathu ya inyithu na ahhansha sapi hi kecü wi tsü kemehai ntsathu tsüdi khupi mathu ketanla mathu ghanja ben thsü ten nu?

³⁰Hi, Apvüwa Israel Nyizawa na kheni ntheghi nu ngei yala anuphanla keqhaikedithu sa thsü tenle khishidha. Isala hi khili tsüti tsü nsadha le khiben! Tsü mithon wi, ‘Hi hi kinyikü ketenthu tsü nyuwakü den, nu hi nkichila sa ketenthu tsüpi ma men nkemi saden.’

³¹Kinalo, hi ntheghi nu n-gei wi anyi pvünyi tsüdila pathia keten matsü na gho tendha, isanu ntheghi wi anyi kesüla hang wala keqhai ncu thsüdha.

³²Hi sawegü pi Israel nyi kepathu kecü tsüdila no tsü ghang pi ahathana nu anyonghopvü ben, isala ntheghi wi anyi kesüla hangwa keqhai cuya nben.

³³Isani hi nshicübvügha kesü ya hangya thsü nu ma pi hi keqhaikedithu saden. Isala ma anyon nmula nu ma kaghang tsüdila bhatagha, nu nshicübvügha tsüdila yasayala wina shüshan shaben.

³⁴Kusi ntsa Hofni nu Fineha manyi gweghe ghanan kesü shü khe hi kekhi ha ntsakhiwa tsüdila sacen tenle kesa pi no ccücaben.

³⁵Hi keqhaikedithu kesü hi wi jühtsentsa sa kebenwa kessiyaten nu hi ma ya sa thsü mvu keben tsüdila saben. Hi ashicübvüghathu pi ma cü nu mathu na keshüthangla hi kessikeya kadimiwa tuwi kekuli saden.

³⁶Nshicübvüghathu jawi hang keyawa na keqhaikedithu tsüwa wi wa nu ma wi apisa nu kedsakejjü khieben, nu ma pala pahan dsayale kesalina ma pi keqhaikedithu kekiqawa sa thsülo kesa keshükene ben.”

1 Samuel 3

Apvüwa na Samuel tuwi kegho

¹Tsü tsüwi pvüzanyiwa Samuel na Eli kekhu wi Apvüwa kekuli saden, ciwi Apvüwa wi ketsijüh na zeng ntsawa nu ma wi kemanthi kegho na mtseng ntsa sa.

- ²Eli na khilitsü mehaitsü pala nmuladha, ma ghaja kesü ma jjen wi jenben;
- ³Samuel na Cenkethenjüh Khitson pi chi ketheng kekinyipen wi jenben. Thangtheghi npi tuwi ahula na qhe keben wi,
- ⁴Apvüwa na Samuel cichi. Ma luneng, “Kediwa, hi hewi benle!”
- ⁵isanu bvü wa Eli wi khi, “No hi cikechi ti hi hewi benle!” Isala Eli na khineng, “Hi no ncile, kheneng wa awe wi jen walo.” Tsalina Samuel na wala awe wi jen neng wa.
- ⁶⁻⁷Apvüwa na kheneng Samuel cichi. Pvüzanyiwa na tsüna Apvüwa le kesa nchü, kepaghenanye Apvüwa na hatu wi khiela ma npi ccüneng. Tsalina ma shagha Eli wi wa nu khi, “No hi cikechi ti hi hewi benle!” Isala Eli na khineng, “Itsawa, hi no ncile kheneng wa awe wi jen walo.”
- ⁸Tsaseng wi la Apvüwa na kecheng tughuwa Samuel cichi; ma shagha Eli wi wa nu khi, “No hi cikechi ti hi hewi benle!” Tsaseng wi ccüna Eli na tsüna Apvüwa na pvüzanyiwa cibenle kesa chüya,
- ⁹tsalina ma Samuel wi khi, “Wala jen neng walo; nu keujüla ma no ci neng chi lethu, hati khilo, ‘Apvüwa, khilo, nmaghawa na kina benle.’” Tsalina Samuel na kheneng wala jen wa.
- ¹⁰Apvüwa na gho ciwi nganya nu kishi ma cikechi ti sala, “Samuel! Samuel!” isa. Samuel na khineng, “Apvüwa, khilo, nmaghawa na kina benle.”
- ¹¹Apvüwa na ma wi khi, “Hi Israel nyithu miwi pala qhethiketen kesa pahan kulichi tendha, nu tsü cüki za keyathu tsüdila akhuna ndhiben.
- ¹²Tsü tsathang wi hi Eli theghi keshun jüh khi ketheng tsüdi aghatsan na wa asakhen kecu saden.
- ¹³Hi anuphan ghena kemeten pi ma theghi cüten kesa ma kizadha, kepaghenanye ma tsathu na nkemehai kethenjüh khihi shun. Mathu na ha sa keben Eli na chüben, isala ma mathu nkhen.
- ¹⁴Tsalina hi Eli theghi wi kishendha; ma theghi kesami qhethiketen kesawa ha ahansha kesa nu kekinyi ghena tsü sapi nmilaya thsü nbenle.”
- ¹⁵Samuel na ghanenwa kecu awe wi ben; tsaseng wi ma shaghala Apvüwa jjen jenka shah shhu. Ma kemanthi cüki tsü khihi Eli kiza messiben.
- ¹⁶Isala Eli na ma cichi, “Itsawa, Samuel!” Samuel na luneng, “Kediwa, hi hewi benle!”
- ¹⁷Eli na keü, “Apvüwa na mangwa le no kiza nu? Mangla pi hi nkuthi lalo. Keujüla no Anyiza na kekhi tsüdi pi hi nkizala lethu, ma kemeten kedhu pi no cübenle.”

¹⁸Tsalina Samuel na tsüdi khi pi ma kiza; ma mangla pi nkuthi. “Eli na khi, Ma Apvüwa; ma ma tuwi kemeshonwa tsü saden.”

¹⁹Samuel na qhai keshagha ti Apvüwa na ma ssiden, nu Samuel na kekhi tsüdila sacenya thsüa.

²⁰Tsalina diyyiwa katen kesü na wa kesü kecu Israel nyi tsüdila Samuel na ntsakhiwa Apvüwa tusenjüh-kechü nyi kesü le kesa chü.

²¹Apvüwa na Shilo wi Samuel tuwi gho nu ma ccüneng kesa pen witsü ma ketanla ma sapi nyu ccücaca sa. Nu khathansha wi Samuel na ajühkhi khe Israel nyi na tsüdi tsü kina.

1 Samuel 4

Cenkethenjüh Khitsonwa tsü Pegheya kesa

¹Tsü tsüwi Filistinthu na Israel ssinu aghisale saghuya, tsalina Israel nyithu na shula mathu ssisa. Israel nyithu na Ebenezer wi nu Filistinthu na Afek wi mathu kemnanpen sa.

²Filistinthu na gho ssisa nu aghisa ntsa kesa seng wi mathu na Israel nyithu chaya nu aghi wi anyi hazar mejüu pathia.

³Hang keyathu na kemnanpen wi kegho neng wi Israel ccülikesathu na khi, “Mangkesa na Apvüwa na Filistinthu ya nansü ithu chaya thsü nu? Ithu wala Shilo wi Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie goha na, isanu ma ithu gweghe wala aghinyithu kwen wina ithu hangshaya thsüle kesalina.”

⁴Tsalina mathu na nyilothu kesun pi Shilo wi wa Cherubim miwi keben Kekhang ntsawa Apvüwa Cenkethenjühwa tsü piegho. Nu Eli tsa Hofni nu Fineha manyi la Cenkethenjühwa tsü gweghe gho.

⁵Khathansha wi Cenkethenjüh Khitson tsüna gho cuya khe Israel nyithu na anonkeghe wina misikkhali ntsa jisha nu ayyi ccünkhala kuli.

⁶Filistinthu na kemagha hhai tsü zaya nu khi, “Ibrithu kemnanpen wi kemagha hhai tsü kina chilo! Tsüna ma jjugi mangwa nu?” Khathansha wi mathu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsüna gho Ibrithu kemnanpen cuyadha le chüya khe,

⁷mathu na messi nu khi, “Acenpvü kesü na mathu kemnanpen wi ghodha! Ithu na dedi tendha! Hatu wi ithu miwi hati mangla npi sale!

⁸Thowa na acenpvü hathu kekhang wina ithu hangshaya mehai nu? Acenpvü tsüthu tsüna ayyikeshü wi Ejipt nyithu pathile!

⁹Lebenzüya, Filistinthu! Npvüza ti aghisalo, nyelethu Ibri nyithu na ithu nssümagha kesa ti ithu na mathu nssümagha sa wa tendha. Tsalina npvüza ti aghisalo!”

¹⁰Filistinthu na kesali ntsa sa nu Israel nyithu chaya, Israel nyithu na bvü sen nu mathu jjen wi wha. Ciwi anyi kepathili ntsa sa; Israel nyi süpahithu hazar changha pathia.

¹¹Anyiza Cenkethenjüh Khitson tsüna nyu na pegheya, nu Eli tsa Hofni nu Fineha manyi qho pathia.

Eli Keshü

¹²Benjamin mizza wi anyi kesü na tsü ghanan aghikesa pen wina bvü sengho Shilo cuya. Ma hathakina pi ccücale kesalina ma thsümeni mezüqhe pi nu ayyi pi ma li miwi chiya.

¹³Eli na alen kete wi ma pen wi donki nu Cenkethenjüh Khitson ghenana ma leben güccü nu ghangben. Anyi tsüwa na jühtheü tsüpi anyuti maben wila kiza chia nu anyi tsüdila kemessi wina magha.

¹⁴Eli na kemagha hhai tsü zaya nu keü, “Kemagha hhai ha mangwa jjügi nu?” Anyiwa na kaghajila Eli wi wa jühtheü tsüpi ma kiza.

¹⁵(Eli na ma kahang amapi achentugu nu tazen sadha, nu ma nyon na pala mutha nsala wadha.)

¹⁶Anyiwa na khi, “Hi nansü aghi wina bvüya nu ciwi na bvüsen hewi ghoben.” Eli na keü, “Itsa, khati sadha nu?”

¹⁷Nyilowa na luneng, “Israel na Filistinthu tubvüdha; tsüna ithu na nyu nkecha qhethiketen kesü sadha le! Tsümiwi ntsa keni Hofni nu Fineha manyi qho pathidha, nu Anyiza Cenkethenjüh Khitsonwa la nyu na pegheyadha le!”

¹⁸Anyiwa na Cenkethenjüh Khitson tsü khichi meyi Eli na kaghapeng jenka kete wi ma pen wina asengwa khulidua. Ma qhai nu kunon kesa ghenana khulidu ma sun kecenshü nu shüa. Ma amapi jügha Israel ccüli sa.

Fineha Wubvü Keshü

¹⁹Tsü tsüwi Eli cünyiewa Fineha wubvü na atsa-npvüden, nu ma kepvügha pang sa wadha. Ma khathansha wi Anyiza Cenkethenjüh Khitsonwa tsü nyu na pegheyadha nu ma myiewa nu ma wuba manyi qho shüdha le kesa zaya khe, ma zuli kepvügha naa shhugho kesalina wala pvüghaya.

²⁰Ma shü wa keten wi nza ma kiqa kebenwa na ma wi khi, “Lebenzü yalo; no atsa kesü pvüghayadha!” Isala ma tsü nkina nu mangla nluneng la.

²¹Ma atsawa nyan pi Ikhobod ci nu khi, “Anyiza nyankethangwa tsüna Israel teshidha!” — tsüna nyu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pegheya nu ma myiewa nu ma wuba na shü kesa ghenä.

²²Ma khi, “Anyiza nyankethangwa tsüna Israel teshidha, kepaghenanye nyu na Anyiza Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pegheyadha.”

1 Samuel 5

Cenkethenjüh Khitsonwa na Filistinthu jawi Keben

¹Filistinthu na Cenkethenjüh Khitson tsü pegheya nu mathu Ebenezer wina tsü pvü nu mathu nyunuti Ashdod wi wa,

²tsü sen wa mathu cenpvü Dagon kekinyijjen wi ma tsiton ketheng kete wi chia.

³Ghanenwa wi mitu na Ashdod nyithu na Dagon tsiketon tsüna Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tuwi ma mmi zan ncüggü nu ayyi wi khuli keben muya. Tsalina mathu na tsü pieki pi ma pen wi chi neng.

⁴Tsü ghanenwa wi la mathu na tsiketonwa tsüna kheneng Cenkethenjüh Khitson tuwi khuli keben muya. Khilitsü Dagon tsiketon tsü ma li nu ma kwen keni dezighe pi ajenka kete wi cüchi; nu ma pvüwa ketan ciwi benla.

⁵(Tsalina nansü kecu Ashdod wi Dagon keqhaikedithu nu tsü kekinyithu tsüdila apen tsüwa tsü nkukeghe keten khe tsü miwi nne nten.)

⁶Apvüwa na kemeten pi Ashdod nyithu cü nu mathu metenmesha ntsa sa. Ma kemeten pi mathu nu ayyi tsü kevä wi anyithu cü nu mathu ya avünen pvü thsü.

⁷Mathu na mangkhati sadha khe mukeya wi mathu na khi, “Israel Nyizawa na kemeten pi ithu nu ithu cenpvü Dagon cüben. Ithu na Cenkethenjüh Khitsonwa hapi hewi nben neng thsüdha.”

⁸Tsalina mathu na nyilothu kesun pi Filistin kadimithu manga cigu chi nu mathu wi keü, “Ithu na Israel Nyizawa Cenkethenjüh Khitsonwa hapi khati sa nu?” Mathu na luneng, “Tsü sen wa Gath wi chilo.” Tsalina mathu na tsü sen wa Filistin nyunuti kepawa Gath wi chia.

⁹Isala tsü pie nu ciwi kegho wi Apvüwa na kemeten pi anyunuti tsüwa la cü nu ketizensa ntsa sa thsü. Ma avünen pi mathu metenmesha nu tsüna anyunuti tsüwa wi anyi ghanyi keqhai tsüdi gwo wi shughoa.

¹⁰Tsalina mathu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü kesun pi Filistin nyunuti kepawa Ekron wi chia. Isala tsü pie nu ciwi kegho wi anyithu na magha, “Ithu tsüdi pathi thsüale kesalina mathu na Israel Nyizawa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü sen nu hewi ghodha le!”

¹¹Tsalina mathu kheneng Filistin kadimithu tsüdi cichi nu khi, “Israel ji Cenkethenjüh Khitsonwa tsüna ithu nu ithu theghithu npathi thsüle kesalina tsü

kesun pi ma pen wi chi nenglo.” Anyunutiwa maben wi messi wa, kepaghenanye Anyiza na mathu metenmesha ntsa sa.

¹²Anyi nshüla kesathu lela mathu gwo wi avüenthü shhugho nu mathu na maghala mathu cenpvüthu wi kekiqa khie.

1 Samuel 6

Cenkethenjüh Khitson tsü Khunengkea

¹Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsüna asha tagü Filistin wi keben seng wi

²anyithu na keqhaikedithu nu chuchüthu cighu chi nu keü, “Ithu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson hapi khati sa nu? Keujüla ithu na hapi ma pen wi kesun neng chi lethu, ithu na mangwa pi tsü gweghe kesunchi nu?”

³Mathu luneng, “Keujüla nthu na Israel Nyizawa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü khuneng lethu, nthu na nthu kesami ghena aju kesü pi ma kecü tsüpi tsü gweghe nkesun chithu yishü. Cenkethenjüh Khitsonwa tsü ya aju nsenla nwaha thsüla. Hatinu nthu sapi mehai yaden, nu nthu na ma mangkesa na kemeten pi nthu cü gho khe chüya mehai.”

⁴Anyithu na keü, “Ithu na aju mangwa pi ma wi kesunchi nu?” Mathu luneng, “Suna pi avüenen ti kesa manga nu centapvü ti kesa manga pi Filistin kadimithu kesüsü ghena zhüya. Tsü dhagha makesü kesa kesun pi nthu nu kadimi manga tsüdi miwi chi cüle.

⁵Nthu na nthu diyyiwa yasa kesathu avüenen nu centapvü tsiton meyathu yishü, nu nthu na kekinyikü pi Israel Nyizawa tsü cüben. Isalethu ma kemeten pi nthu, nthu cenpvüthu, nu nthu yyiwa tsü ncüla nashe.

⁶Mangsale nthu na Ejipt kadimiwa nu Ejipt nyithu ti leben-dhu ben nu? Mathu na Israel nyithu ya Ejipt npi keteshi chu Anyiza na khati mathu sapi jüphon thsü khe tsü meshen yalo.

⁷Tsalina amesü gari ketheü kesü saya nu amesü asunkeqhan npi kepvü keni ssigho gari wi hugiya nu ma zzathu kupi ajjen wi wha thsülo.

⁸Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsü sen wa gari wi nthu kesami ghena aju kesü pi ma wi kesunchi keben suna tsiketon khitson kete witsü chiya. Amesü gari tsü yala wa thsü nu ma ketanla ma len wi wa thsülo.

⁹Isanu tsü kewa ghanglo; keujüla tsüna Beth Shemesh nyuti kepeghewa wa lethu, tsüna ma jjügi Israel nyi cenpvüwa na ketizenkesa qhethiketen ha kesun pi ithu miwi chile. Isala keujüla tsüti nsa lethu, ma adhaghawa tsü kesun nchile kesa ithu na chüyaben; tsüna matsü wina gho ithu cukeya le.”

¹⁰Mathu salo kekiza ti mathu na tsü sa; mathu na amesü keni ssi wa amesü gari wi hugiya, nu ma zzathu pi ajjen non wi khenten.

11 Mathu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsüpi avünen nu centapvü tsiketonthu pi chi ketheng khitson tsü gweghe pi amesü gari wi chiya.

12 Amesü keni tsüna Beth Shemesh len wi lentsenchi nu lenkhulenshü wi nwala meshonghe khou sen nu ciwi wa. Filistin kadimithu manga na tsüthu nie wa Beth Shemesh ggü kecu wi chia.

13 Tsü tsüwi Beth Shemesh nyithu na yyiketijü wi awhengsu lli wwiben, mathu na yaki shagha ghangchi nan Cenkethenjüh Khitson tsü muya nu mathu nonghe ntsa sa.

14 Amesü gariwa tsüna gho Beth Shemesh wi hang keten anyi kesü ma nyan Joshua tsü lli wi alon keti kete wi ngan wa. Anyithu na wala amesü gari tsü denthiya nu amesü keni tsü pathi pi mecang pi Apvüwa kekinyi kesü sa.

15 Levi nyithu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pieshaya nu suna pi tsiketon na keben khitsonwa tsüpi alon keti miwi chia. Tsaseng wi Beth Shemesh nyithu na mecang pi kekinyi nu ahhansha kepathu sapi Apvüwa cü.

16 Filistin kadimithu manga na mathu hati kesa ha ghang nu tsü ghanan Ekron wi wha neng 1

17 Filistinthu na suna pi avünen ti kezhü manga pi mathu kesami ghena aju sapi Apvüwa wi kesun kechi tsüna anyunuti Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gath, nu Ekron hathu kesüsü ghena.

18 Mathu na suna pi centapvü ti kezhü la pi Filistin nyunutithu khwetivü ketheng nyutithu nu khwetivü nketheng nyuthu wila kekhang sen keben kadimi manga ghena kesunchi. Mathu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson pi Beth Shemesh wi kahangwa Joshua lli wi keben alon keti miwi kechi lonwa tsüna chüza sala khilila ciwi ben.

19 Apvüwa na Beth Shemesh wi anyi acentagü pathia, kepaghenanye mathu na Cenkethenjüh Khitson non witsü ghangchi kesalina. Nu anyithu na anongü, kepaghenanye Apvüwa na mathu jawi anyi kejon pathia.

Cenkethenjüh Khitsonwa na Kiriath Jearim wi keben

20 Tsalina Beth Shemesh nyithu na khi, “Thowa na Apvüwa, Anyiza kemethawa ha tuwi nganya mehai nu? Ma ya ithu tuwi na bvü thsüale kesalina ithu ma kesun pi khiewa chiya mehai nu?”

21 Mathu na nyilothu kesun pi Kiriath Jearim nyithu wi chi nu khi thsü, “Filistinthu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü khuneng chidha. Dughola tsü khuyalo.”

1 Samuel 7

¹ Tsalina Kiriath Jearim nyithu na Apvüwa Cenketenjuh Khitson tsü khuya nu sen wa anyi kesü yyishiphon wi hang keten ma nyan Abinadab tsü jjen wi chia. Mathu na ma tsawa Eleazar satemetha pi tsü kenonccawa sa thsüa.

Samuel na Israel miwi Kekhang sen

²Apvüwa Cenketenjuh Khitson na matsü kesie, amapi ngwe-u Kiriath Jearim wi ben wa. Tsü tsüwi Israel nyi tsüdila Apvüwa wi maghala kekiqa khie.

³Samuel na Israel nyithu wi khi, “Keujüla nthu na nthu leben tsüdi sen nu Apvüwa wi kheneng gho lethu, nthu na asang cenpvüthu nu Astart cenpvü nzawa tsiketonthu tsüdila teshi nsathu yishü. Nthu satemethatha pi Apvüwa wi chi nu ma ketan kinyi lethu ma Filistinthu kwen wina nthu kekasha cüaben.”

⁴Tsalina Israel nyithu na Baal nu Astart tsikezhüthu tsü teshia, nu Apvüwa ketan kinyi wa.

⁵Tsaseng wi Samuel na Israel nyithu tsüdi cipi Mizpah wi kemetuli le hati khipi kesunchi, “Hi ciwi nthu ghen a Apvüwa wi kekhe saden.”

⁶Tsalina mathu tsüdila gho Mizpah wi saghuya. Mathu na atssü pahan ssuya nu pi Apvüwa wi kekinyi sala zügüshachi nu tsü ghanan thangthang kezi sa. Mathu khi, “Ithu na Apvüwa tuwi samidha.” (Samuel na cü Mizpah wi Israel nyithu jawi kicennalithu südhe cü.)

⁷Israel nyithu na Mizpah wi saghuben le kesa Filistinthu na zakeya wi Filistin kadimithu manga na mathu nyithu ssinu Israel nyithu ssikaghashen shhu. Israel nyithu na tsü cüki zaya nu mathu messiya,

⁸nu Samuel wi khi, “Filistinthu kwen wina ithu hangshaya thsüle kesalina Apvüwa ithu Nyiza wi kekhe saki benlo.”

⁹Samuel na khaghaneni zza kaghani kesü pathi nu maben mecang pi Apvüwa wi kekinyi kesü sa. Tsaseng wi ma Israel ghen a Apvüwa wi kekiqa khie, nu Apvüwa na ma kekhe luneng cü.

¹⁰Samuel na ahansha satu keben wi Filistinthu na mathu ssikaghashen le shhugho; isala Apvüwa na tang wina atssan shigü pi mathu shun. Mathu na chükivvü ntsa sa nu messila bvüzighea.

¹¹Israel nyithu na Mizpah wina Filistinthu jügü sen Bethkar kecu wi wa nu alenca wi mathu pathi.

¹²Tsaseng wi Samuel na alon kesü khuya nu tsüpi Mizpah nu Shen manyi jüwi shengya nu khi, “Apvüwa na tsüdi wila ithu kiqa cü ghole,” — nu ma tsü nyan pi “Kekiqa Lon” isa ci.

¹³Tsalina Filistinthu na nyu nchala, nu Samuel hang keben chu Apvüwa na mathu ya Israel yyi kenka tsü khen.

¹⁴Ekron nu Gath manyi jüwi Filistinthu na nkaya kesa nyunutithu tsüdi pi Israel cü neng, tsalina Israel na ma yyi tsüdi mu nengya. Israel nu Kanaan nyithu jüwi la kecca na ben wa.

¹⁵Samuel na ma hang keben chu Israel wi kekhang sen.

¹⁶Ma amapi kaghapengla Bethel, Gilgal, nu Mizpah wi wa nu apen hathu wi kicennalijüh tsü sūdhe.

¹⁷Isanu tsaseng wi ma jjen Ramah wi wha neng, nu ciwi la ma pendhenyi sa. Ma Ramah wi kekinyipen kesü sapi Apvüwa wi chi.

1 Samuel 8

Anyithu Na Kadimiwa Kekhie

¹Samuel na qhai kewa seng wi ma tsathu pi Israel pendhenyithu sa thsü.

²Ma tsa keqhaiwa nyan na Joel nu ghanyiwa na Abijah; manyi na Beersheba wi pendhenyi sa.

³Isala manyi na manyi ba tsütsonca tsü n-nie; manyi na apisa len wi ketan kekiyi bha, tsalina manyi na nyu wi alaa khuya nu atsentsa wi ajüh sūdhe ncü.

⁴Tsalina Israel ccülikesathu tsüdi kemetuli nu Ramah wi Samuel wi wa

⁵ nu ma wi khi, “Ghangchilo, no qhai wadha nu ntsathu na no tsütsonca tsü n-nie. Tsalina kadimi kesü kessi pi ithu miwi kekhang sen thsülo, isanu ithu la diyyi kpathu ti kadimi kesü benya thsüle kesalina.”

⁶Samuel na mathu na kadimi kesü kekhe tsü n-nen, tsalina ma Apvüwa wi kekhe sa,

⁷nu Apvüwa na khi, “Anyithu na no wi kekhe tsüdila kina cülo. Mathu na no meya mvula nsa, isala mathu na hi pi mathu kadimiwa nsa thsü mvuladha.

⁸Hi Ejipt wina mathu ssi keshhugho nten na mathu na hi wi khapeghe wala acenpvü kpathu kinyi, nu mathu na keshüthangla ituwi mangwa sa khe khili ntuwi tsü makesü saben.

⁹Tsalina mathu kekhe tsü kina cülo; isala mathu kitsan ntsa sachi, nu mathu kadimithu na mathu miwi khati saben khe mehairsü khimetha pi mathu kizalo.”

¹⁰Samuel na Apvüwa ma wi kekiza tsüti khipi anyi ma wi kadimi kesü khie kebenthu wi kiza.

¹¹Ma tsü khimetha, “Nthu kadimiwa na nthu miwi hati saben: Ma nthu tsathu pi süpahithu sa thsü; pahan pi aghi wi ma gorugarithu ssi, pahan pi ma goru kessithu, nu pahan pi ma goru- garithu tuwi bvü thsü isaben.

¹²Ma mathu pahan pi anyi hazar miwi nu pahan pi deni miwi benchüthu sa thsüben. Nthu tsathu pahan na ma lli cah nu yangdsaketenthu wwi, nu pahan na ma ghighethu nu gorugari tsanqaithu cühben.

¹³Nthu ngathu na ma ghenä hankedemvu sa nu ma tssekesa nu amesa kegü kekuli saben.

¹⁴Ma nthu lli, kemeshentsse lli, nu oliv sankuthu kemehai ntsa tsü khuya nu pi ma kekhu wi kedithu cüaben.

¹⁵Ma ajüh kekaghatenpen wi kedithu nu kedithu kepa wi ghenä nthu kemeshentsse bi nu asu gishü tagha wi kesü khuya ben.

¹⁶Ma nthu maghathu, nthu mesüsi nu gadathu kemehai ntsa tsü khuya nu tsüthu pi ma ghenä kekuli sa thsüaben.

¹⁷Ma nthu sahangthu gishü tagha wi kesü khuya; nu nthu na ma nssümaghathu sa waben.

¹⁸Khathansha wi tsüti kesa tsüna gho khe nthu na nthu ketanla kessikeya nthu kadimiwa ghenä leben nkaghajüh khi ntsa saben, isala Apvüwa na nthu leben nkaghajüh kekithu tsü kina cü nben.”

¹⁹Anyithu na Samuel jüh kekhi tsü nkinala, isala khi, “Nyele! Ithu na kadimiwa kesü sen mvuben,

²⁰isanu ithu la mizzatenti kepathu ti ithu kadimiwa yala ithu miwi kekhang sen, nu aghikesa wi ithu ssi wa kesali thsüle kesalina.”

²¹Samuel na mathu kekhi tsüdi kinaya theng nu wala khipi Apvüwa kiza.

²²Apvüwa na luneng, “Mathu na yamvu keben ti kadimiwa kesü pi mathu cülo.” Tsaseng wi Samuel na Israel nyithu tsüdi kiza nu ajjen wi wha neng thsüa.

1 Samuel 9

Saul na Samuel Kemetu

¹Benjamin mizza wi anyi kemechan nu keban kesü ma nyan na Kish; ma Afia gei kesü wi Bekorath theghi Zeror tsawa Abiel tsa.

²Ma atsa kesü akhüton mehaitsü acalihi kesa ma nyan Saul na ben. Saul na ma depfü nten na meiwa Israel nyi tsüdi miwi sieki nu akhüton mehaiki.

³Kish gada pahan na deja bvü kesalina ma Saul wi khi, “Amagha kesü ssiya nu nshinyi gweghe wa gadathu tsü bha nanlo.”

⁴Manyi na Ephraim yyishiphon diyyiwa nu Shalisha yegu pvüdhi wa lela ciwi gadathu tsü mu meya; tsalina manyi na Shaalim yegu pvüdhi wa lela ciwi la

gadathu nmi. Tsaseng wi manyi na Benjamin yyi pvüdhi wa lela ciwi la tsüthu mu meya.

⁵Manyi na Zuf yegu wi kegho wi Saul na ma maghawa wi khi, “Ishinyi ajen wi wha neng na lan, nyelethu iba na ishinyi ghenä ma leben güccü benladha.”

⁶Amaghawa na luneng, “Nibenlalo! Anyuti hawi anyi kemetha kesü ma kekhi tsüdila sacen ketenlina nyu ma nyuwakü ntsa kesa na benle. Ishinyi ma wi wana, ma ishinyi na khiewa gadathu tsü muyaben khe pi ishinyi kiza nashe.”

⁷Saul na khi, “Keujüla ishinyi ma wi wathu mangwa pi ma cü nu? Ishinyi jula wi kedsakejü nmidha nu ishinyi mangla pi ma kecü nmi. Ishinyi na mangwa ben nu?”

⁸Amaghawa na luneng, “Hi rükatssü kizzakeu kesü ben. Hi tsüpi ma cüya mehai, isalethu ma ishinyi na khiewa gadathu tsü muyaben khe pi ishinyi kizaben.”

⁹⁻¹¹Saul na khineng, “Tsüna mehai benle! Ishinyi ma wi wa na.” Tsalina manyi anyi kemethawa na hang keten nyuti witsü wa. Manyi na yyishiphon nyutiwa wi shu keten wi ghala pahan na atssü ghaketen metuya. Manyi na ghalathu wi keü, “Seer tsüna anyuti hewi benla nmi nu?” (Tsü tsüwi atusenjuh-kechü kesü tsüpi seer le ciden; tsalina anyi pahan Anyiza wi pala pahan keü mvu lethu, ma “Seer wi wa nan na.” isa khiden.)

¹²⁻¹³Ghalathu na luneng, “Ma benle, ma khili nshinyi tuwi waten le! Keujüla nshinyi na kaghaji wa lethu, nshinyi na wa ma jügü yaben. Nshinyi na wala anyutiwa wi duya meyi nshinyi ma mu yaben. Ma nansü gho anyuti cuben kepaghenanye anyithu na yyishiphon wi wa kekinyipen miwi ahhansha kesü sale ben. Ma gho npi cukeya tsü anyithu na dsajjü nben, kepaghenanye ma atuwa sala sawegü pi ahhansha kesa miwi chiben. Keujüla nshinyi na khili wa lethu, ma dsajjüle yyishiphon wi npi keshu tuwi ma muya benle.”

¹⁴Tsalina Saul nu ma maghawa manyi na anyutiwa witsü wa, nu manyi ciwi du nan Samuel na kekinyipen wi kewa len sala manyi shhugho keten metuya.

¹⁵Apvüwa na khiniwa Samuel wi kizatheng,

¹⁶“Dhitsu wi hathansha wi hi Benjamin mizza wi anyi kesü kesun pi no wi chicüben; adeli pi ma nyen pi inyi Israel miwi kekhang kesenwa sa thsülo, nu ma Filistinthu kwen wina mathu kekasha yaben. Hi inyithu na ketizensa keben mudha nu mathu na maghala kekiqa khie keben zayadha.”

¹⁷Khathansha wi Samuel na Saul muya khe Apvüwa na ma wi khi, “Hi anyi kesü cüki pi no kekizawa tsüna hale. Ma inyi miwi kekhang senden.”

¹⁸Tsaseng wi Saul na kaghapeng jenka kete Samuel wi wa nu keü, “Seer tsüna khiewa hangten khe hi kiza ma?”

¹⁹Samuel na luneng, “Hi seer le. Ituvi na kekinyipen witsü shulo. Nshinyi nansü hi gweghe dsajjü ben na. Dhitsü ghanen wi hi nshinyi na keüle keben tsüdi pi nshinyi kiza nu nshinyi kesun pi bvü thsüaben.

²⁰Khiniwa gadathu bhatagha kesa tsüghena leben güccü nben lalo; tsüthu tsü muyadha. Isala Israel nyithu na nmvu ntsa kebenwa tsüna thowa nu? Tsü no le — no nu nba theghi tsüle.”

²¹Saul na luneng, “Hi Israel mizzathu jawi kizza ntsawa Benjamin mizza wina shhugho, nu itheghi na Benjamin mizza wi atheghi kizza ntsawa. Isalethu, no mangkesa hi wi ajüh hati khiben nu?”

²²Tsaseng wi Samuel na Saul nu ma maghawa manyi ssinu ajjen- keshondhi keti wi du nu kijünyi thu changha cen donki keben witsü manyi pi apen atuwa wi ben thsüa.

²³Samuel na atsse kesawa wi khi, “Hi no asa pi makepa theng lalo pi no kecü tsü sen gholo.”

²⁴Tsalina atsse kesawa na asa ma ccü kessi pi ketheng tsü sengho Saul tuwi cüchi. Samuel na khi, “Ghangchilo, hawa ha hi nghena asa pi ketheng tsüle. Tsü khupi dsayalo. No ya khili tsüwi ha hi anyi qhechi kethengthu gweghe dsa thsüle hi nghena tsü mesha pi theng.” Tsalina Saul na tsü ghanan Samuel gweghe dsajjüya.

²⁵Mathu na gweghe kekinyipen wina anyutiwa wi cü nu Saul ghen aawe kesü pi ajjen miwi chicü.

²⁶nu ma ciwi jen.

Samuel na Adeli Pi Saul Nyen pi Kekhang kesenwa Sathsüa

Thangtheghi keben wi Samuel na ajjen miwi Saul cichi, “Shaghalo, hi no kesun pi wha thsüa tendha na.” Saul na shagha nu Samuel manyi gweghe alentonti wi wa.

²⁷Manyi na wa anyuti katen cukeya wi Samuel na Saul wi khi, “Amaghawa kiza nu ishinyi tuwi wa thsülo; nu ma wa lethu, matsü keu hewi ngan benlalo, hi Anyiza na mangwale khi khe pi no kiza na.”

1 Samuel 10

¹Tsaseng wi Samuel na oliv deli hikhu kesü khuya nu tsüpi Saul li miwi zügü, ma kimang nu khi, “Apvüwa na no ma nyi Israel miwi kekhang kesenwa sa thsüle adeli pi no nyenben. No ma nyithu miwi kekhang sen nu mathu ghinyithu tsüdi tuwi mathu khweben. Apvüwa na no kessi pi ma nyithu miwi kekhang kesenwa sa thsüdha kesa hawa ha nghena azensu saben:

²No nansü hi teshi nu bvü lethu, Benjamin yyi wi Zelza wi Rachel shüjjen kete wi meshu keni metu yaben. Manyi na no gadathu bha ketenthu tsü muyadha le kesa

no kizaben, tsalina nba na tsüthu ghenä nyela nshinyi ghenä leben güccü nu khiben, 'Hi itsawa ghenä khati sadha nu?'

³No ciwi na wa nu Tabor wi achanton kemethawa wi ghoyaben; ciwi meshu kecheng na ahhansha sapi Anyiza cüle Bethel wi wa ketenlen wi no metu yaben. Mathu meshu kesü na aneni zza kecheng ssisen, kesü na amesa be kecheng pvüden, nu kepawa na akhüti kesü wi kisengtssü pi pong pvüden.

⁴Mathu na gho no shalom sa nu amesa be keni pi no cüben, nu no tsü khuyaben.

⁵Tsaseng wi no Anyiza yyishiphon Gibeä wi Filistinthu kemnanpen kesü sa keben witsü waben. Anyunutiwa kedulen wi no atusenjüh-kechüthu akhang kesü na yyishiphon miwi kekinyipen wina harp, lalali, lair khou, nu apha kihhe sen nu dugho keten no metuben. Mathu na nashü nu atusenjüh-khi ben.

⁶Apvüwa ghamu na zuli nmiwi gho nu no la mathu gweghe nashü nu atusenjüh-khi, nu anyi makepa kesa kesü saben.

⁷Khathansha nmiwi hathu ha sa khe, Anyiza na no ssinu mangwa sale ben khe tsü salo.

⁸No itu wina Gilgal wi waben, hi ciwi gho no metu nu mecang pi kekinyi nu kecca ghenä kekinyi saben. Ciwi hi ghola no mangwa saten khe npi kekiza chu ghanan tagü hi hieben lalo."

⁹Saul na Samuel teshi nu bvüketen wi Anyiza na aleben ketheü pi Saul cü. Nu Samuel na ma kekiza tsüdila tsü ghanan sacen.

¹⁰Saul nu ma maghawa manyi na wa Gibeä cukeya wi atusenjüh-kechüthu akhang kesü na gho ma metu. Anyiza ghamu kekhang na zuli ma miwi gho nu ma mathu jawi nashü nu atusenjüh-khi.

¹¹Anyi hatu wi ma chü kebenthu na ma hati sa keben kemu wi khokho wi khi, "Kish tsawa miwi ha mangwa sa bendha nu? Saul la atusenjüh-kechü kesü sadha kwe?"

¹²Anyi kesü ciwi hang ketenwa na keü, "Atusenjüh-kechü kepathu tsü khati nu — mathu bathu na thowa le meshen ben nu?" Hatinu khiketenwa ha shhugho, "Saul la atusenjüh-kechü kesü sadha kwe?"

¹³Saul na atusenjüh kekhi tsü sacen theng nu yyishiphon wi kekinyipen wi wa.

¹⁴Saul biza na ma nu ma maghawa manyi metuya nu manyi wi keü, "Nshinyi na khiewa wa nu?" Saul na khineng, "Gadathu bha wale, nu ishinyi na tsüthu mu meyala nu Samuel metu chile wale."

¹⁵Saul biza na keü, "Ma mangwale nshinyi kiza nu?"

¹⁶Saul na luneng, "Ma asahangthu tsü muyadha le kesa ishinyi kiza." Isala ma Samuel na ma kadimiwa sa keten cüki kekhi tsü mangla pi ma biza nkiza.

Saul Na Kadimiwa le Khishikechi

- ¹⁷Samuel na anyithu cighu pi Mizpah wi Apvüwa tuwi chi,
- ¹⁸nu ma mathu wi khi, “Apvüwa Israel Nyizawa na khiben, ‘Hi Ejipt nyithu nu anyi kepathu tsüdi na nthu metenmesha keben wi nthu kekashaya nu Ejipt wina nthu ssishhugho.
- ¹⁹Hi nthu Nyiza, nthu gükeccü nu ketizenkesa tsüdi wi nthu kekasha kecüwa tsüle, isala nthu na hi meya mvula nu hi wi kadimiwa kesü pi nthu cülo khie. Tsüna mehaitha, isalethu nthu na amizza mizza nu agei gei sala Apvüwa tuwi saghu yalo.’ ”
- ²⁰Tsaseng wi Samuel na amizza kesüsü ya atuwi shhugho thsü, nu Apvüwa na Benjamin mizza khuthiya.
- ²¹Samuel na Benjamin mizza wi atheghithu ya atuwi shhugho thsü, nu Matri theghi tsü khuthiya. Tsaseng wi Matri theghi wi anyithu ya atuwi shhugho thsü, nu Kish tsawa Saul khuthiya. Mathu na ma bha lela ma mu meyala.
- ²²Tsalina mathu na Apvüwa wi keü, “Anyi tsüwa na hewi ghola nu?” Apvüwa na luneng, “Saul na ciwi atsanqaithu jawi kuthi benle.”
- ²³Tsalina mathu bvü wa Saul ssinu anyithu jawi gho, nu mathu na ma adepfü nten na meiwa nyu miwi sieki kesa muya.
- ²⁴Samuel na anyithu wi khi, “Apvüwa na kessiya kesawa anyi tsüna hale! Ithu jawi thola ma ti kesa nmi.” Anyi tsüdila jishala, “Kadimiwa kesie kahangwa salo! khi.”
- ²⁵Tsaseng wi Samuel na kadimiwa kesau nu kekulithu khimetha pi anyithu kiza, nu tsüthu pi lesüshen wi zhü pi Apvüwa tuwi chia. Isanu ma anyi tsüdila kesun pi ajjen wi wha thsüa.
- ²⁶Saul la ma jjen wi Gibeä wi wha neng. Anyiza na mathu leben kidhen kechi anyi kekhang ntsathu pahan na ma gweghe wha.
- ²⁷Isala anyi ma men nkemithu na khi, “Anyi hawa ha khatinu ithu ghenä kemehai mangwa saya mehai nu?” Mathu na Saul nkhichi nu ajuthu mangla sengho ma ncü.

1 Samuel 11

Saul na Ammon nyithu Chayakea

- ¹Asha kesü seng wi Ammon kadimiwa Nahash na ma süpahizi ssigho Gilead yyi wi Jabesh nyutiwa ssikaghashen nu tsü vüya. Jabesh nyithu na Nahash wi khi, “Ithu gweghe kepongghu kesü salo, nu no pi ithu miwi kekhang kesenwa sa thsüa na.”

²Nahash na luneng, “Hi ajjügi kesü miwi na nthu ssinu kepongghu saden; hi anyi tsüdi nyon ajewa khushi pi nu kejüghekeya sengho Israel miwi chiaden.”

³Jebesh nyi ccülikesathu na khi, “Ithu na nyilothu kesun pi Israel yyi maben wi chiten na ghanan tagü pi ithu cülo. Keujüla anyi kesüla ithu kekashakeya nmila lethu, ithu na nkwen wi duaben.”

⁴Nyilothu na gho Saul kahang pen wi Gibeä cuya, nu mathu na jühtheü tsüpi khi kechi wi anyithu na ahathakina wi magha qai wa.

⁵Saul na alli wina ma mesü süponthu ssinu ghoden, nu ma keü, “Mangwa sazzi theng nu? Mangkesa na anyi tsüdi qaiben nu?” Mathu na Jabesh wi nyilothu na mangwale khi khe pi ma kiza.

⁶Saul na tsü zakeya wi Anyiza ghamu na ma miwi dugho nu ma lebentsu ntsa shagha.

⁷Ma amesü süpon keni khuya nu tsü hazighe, nu nyilothu ya tsüthu pvü wa Israel yyi maben wi wa kekitsan ha sa: “Anyi thowa na aghi wi Saul nu Samuel manyi n-nie khe ma mesü süpon miwi hati saben!” Israel nyi tsüdila Apvüwa na sa keben tsü messi, nu mathu tsüdila, thola nteshila, shhughola saghuya.

⁸Saul na mathu pi Bezek wi saghuya, ciwi Israel nyi 3,00,000, nu Judah nyi 30,000, na ben.

⁹Mathu na Jabesh wi nyilothu kiza, “Nthu nyithu wi dhitsü ghanan lapvü npi kesa wi mathu kekashaya benle kizalo.” Jebesh wi anyithu na ketsijüh ha mukeya wi mathu nonghe ntsa saya,

¹⁰nu Nahash wi khi, “Dhitsü wi ithu na nkwen wi duaden, nu no ithu miwi mangwa samvu khe saya mehaile!”

¹¹Dhitsüwa wi Saul na mitu na ma nyithu gishü pi akhang kecheng saya, nu thangtheghi wi mathu na kejügüli sen aghinyithu kemnanpen wi wa Ammon nyithu ssikaghashen. Ghanan lapvü wi mathu na Ammon nyithu süthikhiya. Hang keyathu na kesüsü bvüzighe shan.

¹²Tsaseng wi Israel nyithu na Samuel wi khi, “Saul pi ithu kadimiwa sa thsü ntenle kekhi anyithu tsüna khiewa ben nu? Mathu pi ithu cülo ithu na mathu pathiaten le.”

¹³Isala Saul na khi, “Nansü anyi thola pi shü thsü nben, kepaghenanye nansü hawa wi ha Apvüwa na Israel kekasha yadha.”

¹⁴Nu Samuel na mathu wi khi, “Ithu tsüdi Gilgal wi wa nu kheneng Saul pi ithu kadimiwa le thangchi na.”

¹⁵Tsalina mathu tsüdila Gilgal wi wa, nu ciwi kemetha pen wi mathu na Saul pi kadimiwa le thangchia. Mathu na Apvüwa tuwi kecca ghenä kekinyi sachi, nu ciwi Saul nu Israel nyi tsüdila tsü ghenä kemini sa.

1 Samuel 12

Samuel na Anyithu wi Ajühkekhi

¹Tsaseng wi Samuel na Israel nyithu wi khi, “Nthu na hi wi kekhi ti hi tsü sacüdha. Hi kadimiwa kesü pi nthu miwi kekhang senlo khuchidha,

²nu nthu khili ma pi nthu ssi thsüben. Ighena tsü hi qhaiwa nu ilipondha, nu itsathu na nthu gweghe ben. Hi kepvüza tsüwi na nthu ccüli sagho khili cuben.

³Hi hewi benle. Keujüla hi kulizzi lethu, khili Apvüwa nu ma kessikeya kadimiwa tuwi na hi kimenni cülo. Hi anyi pahan mesü nyelela gada khuya kwe? Hi anyi pahan mechu nyelela pasha kwe? Hi anyi pahan wi alaa khuya kwe? Keujüla hi hathu ha kesüla satheng lethu, hi mangwa khuya theng khe pi ma cü neng shaben.”

⁴Anyithu na luneng, “Nyele, no ithu mechu nyelela pasha ntheng; no tho jila mangla khuya ntheng.”

⁵Samuel na khineng, “Apvüwa nu ma kessiyakesa kadimiwa manyi na nansü nthu na imiwi kesami mangla mu meyale kesa chüza saben.” Anyithu na luneng, “Anle, Apvüwa na ithu chüza saben.”

⁶Samuel na anyithu wi khi, “Apvüwa hawa ha Mosa nu Aaron manyi kessiya nu Ejipt wina nthu bamyithu ssinu shugho.

⁷Ciwi nthu keben pen wi nganben lalo, hi khili Apvüwa na nthu nu nthu bamyithu hangshayale kekuli keti sa kechithu tsüdi khipi nthu kiza neng nu Apvüwa tuwi na nthu kimenniden.

⁸Jakob nu ma theghi na Ejipt wi wa nu Ejipt nyithu na mathu pasha nu nthu bamyithu na Apvüwa wi kekiqa khie. Apvüwa na Mosa nu Aaron manyi kesun chi nu Ejipt wina mathu ssi shugho ayyi hewi hang thsüa.

⁹Isala anyithu na Apvüwa mathu Nyiza tsü malia, tsalina ma Filistinthu nu Moab kadimiwa nu Huzor nyunutiwa wi süpahi benchüwa Sisera ya nthu bamyithu ssikaghashen thsü nu mathu miwi khangya.

¹⁰Tsaseng wi mathu na maghala Apvüwa wi kekiqa khie nu khi, ‘Apvüwa, ithu na no wina kheneng wa Baal nu Astart tsikezhüthu kinyi wa kesalina ithu na samidhale. Ithu ghinyithu kwen wina ithu kekasha cülo, nu ithu na no kinyi tenle!’

11 Isanu Apvüwa na Gideon, Barak Jeftha, nu asakhenwa wi hi kesunchi. Ikhanga tsüdi nthu ghinyithu kwen wina nthu kekasha cü, nu nthu na yazishu hangya thsüle.

12 Isala Ammon kadimiwa na nthu ssikaghashen kegho wi nthu na Apvüwa nthu kadimiwa tsü meya mvula nu hi wi 'Ithu na kadimiwa kesü pi ithu miwi kekhangsen thsü mvu benle,' khie.

13 "Tsalina hawa ha kadimiwa nthu na kessikeyawa tsüle; nthu na ma wi khie, nu Apvüwa na ma pi nthu cüdha.

14 Keujüla nthu na Apvüwa nthu Nyiza tsü kinyikü, ma kekuli sa, ma jüh kina, nu ma yenkhukechithu tsü nie, nu nthu le nthu kadimiwa lela ma nie lethu, pala tsüdi wila nthu ghenha mehaiben.

15 Isala nthu na Apvüwa jüh nkina nu ma yenkhukechithu tsü n-nie lethu, ma nthu nu nthu kadimiwa shunben.

16 Tsalina nthu keben pen wi nganben lalo, nthu na Apvüwa na pala keti kuli chile keben tsü muyaden.

17 Hajü pathsü wadha kwale? Isala hi kekhie sa chithu, Apvüwa na atsankeshigü nu atsankegho kesunchi cüaben. Khathansha wi tsüti sagho khe nthu na Apvüwa wi kadimiwa kesü kekhie ghenha nthu na kesami keti kesü sapi ma shundhale kesa chüyaben."

18 Tsalina Samuel na kekhie sachi, nu Apvüwa na tsü ghanan atsankeshigü nu atsankegho kesunchia. Isanu anyi tsüdila Apvüwa nu Samuel manyi messi,

19 nu mathu na Samuel wi khi, "Kediwa, ithu ya nshü thsüle kesalina Apvüwa n-Nyiza wi kekhie sa cülo. Ithu na khili ithu kesami kepa tsüdi miwila kadimiwa kesü kekhie ghenha samidhale kesa chüyadha."

20 Samuel na luneng, "Nthu na nkemehai hati kesa kesü sa lela nmessi lalo, nu Apvüwa wina khapeghe nbvüla, isala nthu leben tsüdi sen nu ma kekuli salo.

21 Milikemesa cenpvüthu nie nwa lalo; tsüthu tsüna nthu kiyaya nyelela hangshaya nben, kepaghenanye tsüthu na atsentsawa nye.

22 Apvüwa na kekishen kesü satheng, nu ma nthu teshi nben, kepaghenanye ma nthu pi ma nyithu sayale südheyadha.

23 Ighena tsü hi nthu ghenha kekhie nsala nu sami pi Apvüwa shun nbenle. Tsüti kesawa nye, hi mangwa mehai nu kesau khe pi nthu sansi cüden.

24 Apvüwa jüh kina nu nthu jühtsentsa sala lebenchi nu ma kekuli salo.

25 Isala keujüla nthu na kesami tsü sakiben lethu, nthu nu nthu kadimiwa lela yasa cüben."

1 Samuel 13

Filistintu ssinu Aghikesa

- ¹Saul na kadimi saya, nu ma amapi keni Israel miwi kadimi sa.
- ²Saul na anyi hazar kecheng kessiya. Ma mathu hazar keni pi Mikhmash nu Bethel yyishiphon diyyiwa wi ma gweghe thengya, nu mathu hazar kesü pi Benjamin mizza yyi Gibeä wi ma tsa Jonathan gweghe kesun chia. Saul na anyi kepathu tsü kesun pi ajjen wi wha thsüa.
- ³Jonathan na Geba wi Filistin benchüwa pathia nu Filistintu tsüdila tsü zaya. Tsaseng wi Saul na nyilothu kesun pi diyyiwa maben wi chi nu tutuwa khou pi Ibri nyithu cipi aghi wi chi.
- ⁴Saul na Filistin benchüwa pathia nu Filistintu na mathu nanmeghü benle kesa pi Israel nyithu tsüdila kiza. Tsalina anyithu na mathu ci kechi tsü kina nu gho Gilgal wi Saul gwegheya.
- ⁵Filistintu na Israel nyithu ssihale saghuya; mathu na aghi goru garithu hazar changha, anyi goru kessithu hazar tugho, nu süpahithu na atssükedone ghüsa wi ahachan ti ben. Mathu na Mikhmash, Bethaven na niduwa wa nu ciwi kemnanpen sa.
- ⁶Mathu na ciwi khang ntsa nu Israel nyithu ssihale, nu mathu pi agükeccü wi chia. Israel nyithu pahan na alonku nu ayyiku nyelela alonshi jawi nyelela ayyiku kechhü nu atssükhangthu wi kuthi wa;
- ⁷nu kepathu na Jordan Ghaku pvüdhi sen nu Gad nu Gilead yyi wi wa. Saul na khilila Gilgal wi ben, nu anyithu na ma gweghe nu messi pi kedheggüben.
- ⁸Samuel na ma kiza ketheng ti ma ghanan tagü Samuel hie lela Samuel na khili kecu Gilgal wi npi gho. Anyithu na Saul teshi nu bvüshan tendha,
- ⁹tsalina ma anyithu wi khi, “Mecang pi kekinyi nu kecca ghena kekinyithu tsü sengholo.” Ma mecang pi kekinyiwa tsü sachi,
- ¹⁰nu ma tsü sacenya meyi Samuel na gho cuya. Saul na akhemi wi shhula ma metu nu ma ssiya,
- ¹¹isala Samuel na khi, “No khati sadha nu?” Saul na luneng, “Anyithu na hi teshi nu bvüshan tendha, nu no ghole khi nu ngho; tsüwi Filistintu na Mikhmash wi saghuyale.
- ¹²Tsalina hi kemeshen tsü ‘Filistintu na he Gilgal wi hi ssikaghashen le bendha, isala hi Apvüwa kenenwa tsü npi keü nan.’ Tsalina hi mecang pi kekinyiwa tsü sachidha le.”

¹³Samuel na luneng, “No kejüphon kekuli kesü sadha. No Apvüwa n-Nyiza na ayenkhukechiwa tsü nkinaladha. Keujüla no tsü kina lethu, ma no nu nshicübvüghathu ya anuphanla Israel miwi kekhang sen thsü kesale.

¹⁴Isala no khili kekhang senya nbendha; kepaghenanye no ma jüh nkinaladha. Apvüwa na anyi ma kenenwa bhaya nu ma pi ma nyithu miwi kekhang sen thsüaben.”

¹⁵Samuel na shagha Gilgal teshi nu wa. Kepa wi anyithu na Saul nie wa ma süpahithu gwegheya. Mathu na Gilgal wina Benjamin yyi wi Gibeal wi wa. Saul na ma süpahithu meza tugho na ma gweghe ketenthu tsü mehail tsü si nan.

¹⁶Saul, ma tsawa Jonathan nu anyi manyi gweghe ketenthu na Benjamin yyi wi Geba wi kemnanpen sa; Filistinthu na Mikhmash wi kemnanpen saben.

¹⁷Filistin süpahithu na akhang kecheng sa sen nu mathu kemnanpen wina shu; akhang kesü na Shual yyi wi Ofra kepeghewa,

¹⁸akhang kepawa na Beth Horon kepeghewa, nu akhang kepawa na aggü wi ben nu Zeboim Yyiketijü nu aghansha ghapeya keten kepeghewa wi wa.

¹⁹Tsü tsüwi Israel wi amighe kecühnyi nmi; kepaghenanye Filistinthu na Ibri nyithu ya njünnu nu apiethu cüh thsü ntenle satheng.

²⁰(Israel nyithu na Filistinthu wi wa amkhu, kejügü, ampvü, nu kecükhhaghathu bhagha yaden;

²¹ampvü kebhagha nu matsa kesachi men na rükatssü kizzakeu kesü, nu amkhu nyelela kejügü kebhagha men na rükatssü keni tsüti saden.)

²²Tsalina aghikesa tsathang wi Saul nu ma tsawa manyi ketan khe Israel nyi süpahithu thola njünnu nyelela apie nmi.

²³Filistinthu na süpahithu akhang kesü kesun pi Mikhmash Pass tsü hie thsüa.

1 Samuel 14

Jonathan Lebenkejjan Kekuli

¹Ghanan kesü wi Jonathan na ma ghighe pvüketen pvüzawa wi khi, “Ghalo, ishinyi Filistinthu kemnanpen wi wa na.” Isala Jonathan na ma ba Saul wi nkiza;

²Saul na anyi meza tugho ssinu Gibeal na kesie nkesa Migron wi ahhivvü ton kesü cakhu wi mnanben.

³(Shilo wi Apvüwa keqhaikedi Eli tsawa Fineha tsa Ahitub cünyuwa Ikhahod tsa Ahijah na keqhaikediwa depfü kewhengthsü mphiden). Anyithu na Jonathan bvü kesa tsü nchü.

⁴Mikhmash Pass wi Jonathan na pvüdhi sen nu Filistinthu kemnanpen wi du kesa witsü alonshi keti keni na ghapeli ben: kesü pi Bozez nu kepawa pi Seneh khiden.

⁵Kesü na yyikaghagu na aghawa Mikhmash kepeghewa nu kepawa na acülawa Geba kepeghewa.

⁶Jonathan na pvüzawa wi khi, “Ishinyi Anyiza nkechüthu Filistinthu kemnanpen witsü du na. Apvüwa na ishinyi kiqa cüla mechü; ishinyi ketan lela ma mangla khangkeya pi ishinyi nkecü sa nben.”

⁷Pvüzawa na luneng, “No mangwa sa mvuben khe salo, hi no gweghe benle.”

⁸Jonathan na khi, “Ishinyi tsü pvüdhi wa nu Filistinthu ya ishinyi muya thsü na.

⁹Keujüla mathu na ishinyi ngan nu mathu hieben lalo khi lethu, ishinyi na khiewa nganben khe ciwi ngan benden.

¹⁰Isala keujüla mathu na ishinyi mathu wi gholo khi lethu, ishinyi na tsüti saden, kepaghenanye tsüna Apvüwa na mathu miwi khangkeya pi ishinyi cü kesa zensu saben.”

¹¹Tsalina manyi na Filistinthu ya manyi muya thsüa, nu Filistinthu na khi, “Ghangchilo, Ibri nyithu pahan na mathu kuthi keben yyiku wina shhugho tendha le!”

¹²Tsaseng wi mathu na Jonathan nu pvüzawa cichi nu khi, “Hewi shhugholo! Ikhang na pala pahan pi nshinyi kiza ten na!” Jonathan na pvüzawa wi khi, “Hi nie ghalo. Apvüwa na mathu miwi khangkeya pi Israel cüdha.”

¹³Jonathan na ma kwen pi when nu akhu tsüla ayyikaghagu wina megheki, nu pvüzawa na ma nieki. Jonathan na Filistinthu ssikaghashen nu mathu whengshia, nu pvüzawa na mathu pathia.

¹⁴Kepathi atuwa wi ha Jonathan nu pvüzawa manyi na apen ayyi amaha gishü mejü wi kesü pi kechi pen wi tsü anyi ngwe-u pathia.

¹⁵Diyyiwa wi Filistinthu tsüdila qhethiketen sa; kemnanpen wi yilakeshuthu nu süpahithu na messi pi kedheggü; ciwi ayyi na kuli nu kemessi keti sa.

Filistinthu Chayakesa

¹⁶Saul nyithu na Benjamin yyi Gibeia wi ben nu Filistinthu na chükivvü pi bvüzighe keben tsü ghangben.

¹⁷Tsalina Saul na ma nyithu wi khi, “Süpahithu si nan nu thowa nmi khe chüyalo.” Mathu na tsü si kewa wi Jonathan nu ma ghighe kepvüwa pvüzawa manyi nmila keben muya.

¹⁸Saul na keqhaikedwi Ahijah wi khi, “Adepfü kewhengthsü sen nu hewi gholo.” (Tsü tsüwi Ahijah na Israel nyithu tuwi tsü pvüden.)

¹⁹Saul na ajüh khihi keqhaikedwi ccünengtu keben na Filistin kemnanpen wi chükivvü kesa na nmehai pfü pfü shagha kesalina Saul na ma wi khi, “Apvüwa keccüneng tsü na nmidha!”

²⁰Tsalina ma nu ma nyithu na Filistinthu na chükivvü pi khokho kesali keben jawi dula mathu ssikaghashen.

²¹Ibri nyithu pahan tsütu wina Filistinthu gweghe kemanpen wi kewathu na khapeghe ghola Israel nyithu wiwa Saul nu Jonathan gwegheya.

²²Kepathu Efraim yyishiphon wi kebenthu na Filistinthu na bvüzighe bendha le kesa zaya. Tsalina mathu la gweghe wa Filistinthu ssisa,

²³wala Bethaven thenkeghe chia. Tsü ghanan Apvüwa na Israel hangsha cü.

Aghikesa Sengwi

²⁴Tsü ghanan Israel nyithu na ghamaya kesalina nkhangla, kepaghenanye Saul na kekishen kesü sa nu ahza khuchi theng; “Anyi kesü le kesü lela hi nansü aghinyithu miwi ajukhi npi yakeya chu kedsakejjü sen khe kishen-keshi kepvüwa salo.” Tsalina thola ghanan thangthang mangla npi dsajjü.

²⁵Mathu tsüdila achan jawi gho nan anikholi kebenla muya.

²⁶Achanton tsüdi wila anikholi na pong ben, isala thola tsü ndsa, kepaghenanye mathu tsüdila Saul kishen-keshi tsü messi.

²⁷Isala Jonathan na ma ba na kishen-keshi pi anyithu khiteqhe ketheng tsü npi zaya; tsalina ma akhhatssü kesü khusen keten tsüpi anikhotssü non wi shunchi nu khushi pi anikholi pahan dsa. Ma wan hanhashu shagha.

²⁸Isala anyi kesü na ma kiza, “Ithu tsüdi ghama kesalina nkhangla ben, isala nba na ithu khiteqhe nu khitheng, ‘Anyi kesü le kesü lela nansü kedsakejjü sen lethu kishen-keshi pvüben.’”

²⁹Jonathan na luneng, “Iba na ithu nyithu miwi khatila qhethiketen kesa satheng nu! Ghangchilo, hi anikholi tsü kedsa ghena khatila hanhashu sadha nu!

³⁰Ithu nyithu na nansü aghinyithu chakeya wi khukeya kedsakejjü tsü dsaya lethu khatila mehai kesa nu! Mathu na Filistinthu khaju pathiya kesa khe meshenchilo!”

³¹Tsü ghanan Israel nyithu na Mikhmash na wala Aijalon kecu Filistinthu ssisa nu mathu chaya. Khili tsüwi ha Israel nyithu na ghama pi nkhangladha,

³²tsalina mathu kejügüli wa aghinyithu wi ghankeya khaghaneni, amesüsi, tsüthu ghan pi pathi, nu ajjü na asa wi keben tsü dsa.

33 Nyu na Saul kiza, “Ghangchilo, anyithu na ajjü asa wi keben tsü dsa nu sami pi Apvüwa shun bendha le!” Saul na khi, “Nthu nyu kematsathu! Alonketi kesü kullu sen nu he hi wi gholo.”

34 Tsaseng wi ma ahza kepa wi kesü khuchi, “Anyithu jawi wa mathu tsüdila mathu mesüsi nu khaghaneni sen he wi gholo kizalo. Mathu na he wi tsüthu pathi nu tsü dsaben, mathu na ajjü asa wi keben tsü dsa nu sami pi Apvüwa nshunla.” Tsalina tsü ghaja mathu tsüdila mathu mesüsi sengho ciwi pathi.

35 Saul na kekinyipen kesü sapi Apvüwa wi chi; tsüna ma kekinyipen kesa atuwa.

36 Saul na ma nyithu wi khi, “Ithu aghaja na cü Filistinthu ssikaghashen, atsan npi kethang wina mathu ji shuya, nu mathu pathikhi cü na.” Mathu luneng, “No kemeshen sayalo.” Isala keqhaikedwa na khi, “Atuwa sa Anyiza ccüneng nan na.”

37 Tsalina Saul na Anyiza wi keü, “Hi wala Filistinthu ssikaghashenla? No khangkeya pi ithu cüben ma?” Isala Anyiza na tsü ghanan ma nluneng la.

38 Tsaseng wi Saul na anyi ccülikesathu wi khi, “Hewi gho nansü mangwa sami theng khe chüyalo.

39 Hi khangkeya pi Israel cü ketenwa hangkeben Apvüwa nyan wina khishiben, kesazziwa tsüna itsawa Jonathan sa benla lela pi shü thsüaben.” Isala anyi thola mangla nkhila.

40 Tsaseng wi Saul na mathu wi khi, “Nthu tsüdila ciwi nganlo, nu Jonathan ishinyi na hewi nganden.” Mathu na luneng, “No kemeshen sayalo.”

41 Saul na Apvüwa Israel Nyizawa wi khi, “Apvüwa, no nansü mangkesa na hi nlunengla nu? Apvüwa, Israel Nyizawa, alon kemethathu ha wina hi luneng chilo. Keujüla kesazziwa tsüna Jonathan nyelela hi lethu, Urim wina luneng chi; isala tsüna n-nyi Israel lethu, Thummim wina luneng chilo.” Luneng kechi wi Jonathan nu Saul manyi le kesa chüya; nu anyithu na meshonben.

42 Tsaseng wi Saul na khi, “Itsawa Jonathan nu ishinyi jüwi südhe chilo.” Nu Jonathan na le kesa chüya.

43 Isanu Saul na Jonathan wi keü, “No mangwa satheng nu?” Jonathan luneng, “Hi anikholi tsü keu dsadhale. Hi hewi ben — Hi shüle kidenyadha.”

44 Saul na ma wi khi, “Anyiza na no pi nshü thsü lethu, hi pi shü thsü kesawa salo!”

45 Isala anyithu na Saul wi khi, “Israel ghena khangkeya keti ha sen keghowa Jonathan pi shü thsüa ten kwe? Nyele! Ikhang na hangkebenwa Apvüwa nyan wina khishiben, ma li wi alissen kesüla bhataghaya nben. Ma nansü sa kechi tsüna Anyiza kekiqa sen nu sakeya le! Tsalina anyithu na Jonathan pi shü thsüale keben wi hangshaya.”

⁴⁶Tsaseng wi Saul na Filistinthu jügü nwala, nu mathu na mathu yyi wi kheneng wha.

Saul na Kekhangkesen nu ma Theghi

⁴⁷Saul na Israel kadimiwa sakeya seng wi ma ghinyithu tsüdi ssisa: Moab, Ammon, Edom nyithu, Zoba kadimithu, nu Filistinthu. Ma kusi aghisa wa khe ma khangya.

⁴⁸Ma khang ntsawa sa nu Amalek nyi lela chaya. Ma nyu ji shu ketenthu tsüdi kwen wi Israel nyithu kekashaya.

⁴⁹Saul tsathu na Jonathan, Ishvi, nu Malkhishua. Ma nga keqhaiwa nyan na Merab, nu ghanyiwa na Mikhal.

⁵⁰Ma wubvü na Ahimaaz nga Ahinoam; ma süpahi miwi benchüwa na ma bizawa Ner tsa Abner.

⁵¹Saul ba Kish nu Abner ba manyi ba na Abiel.

⁵²Saul na ma hangkeben chu khang ntsa nu Filistinthu ssisa. Tsalina ma kusi wi anyi kekhang nu kempvüza muya khe pi ma süpahizi wi chiyaden.

1 Samuel 15

Amalek nyithu Ssinu Aghikesa

¹ Samuel na Saul wi khi, “Apvüwa na kesun chi nu adeli pi no nyen pi ma nyi Israel kadimiwa kesa thsüwa tsüna hi le. Khili Apvüwa Kekhang ntsawa na mangwale khiben khe kina chilo.

²Ma kemeten pi Amalek nyithu cüden, kepaghenanye mathu bamyithu na Israel nyithu na Ejipt wina shhugho keten wi mathu matang.

³Wala Amalek nyithu ssisa nu mathu keben tsüdila yasa pi cülo. Mangla nheila; anyi npvüza, nza, ghanyi nu memethu tsüdila, amesüsi, khaghaneni, sunsiesa, nu gadathu mabenla pathilo.”

⁴Saul na ma nyithu cighu pi Telem wi chi nu mathu si nan wa süpahithu 200,000 na Israel wina nu 10,000 na Judah wina shhugho.

⁵Tsaseng wi Saul nu ma nyithu na Amalek nyunutiwa wi wa nu aghaku ghüsa keqha wi aghiceng nu hieben.

⁶Ma kekitsan kesü kesun pi Ken nyi kheni mathu bamyithu na Israel nyithu na Ejipt wina shhugho keten tizenchi kecüthu wi chi, “Amalek nyithu tsü teshi nu bvülo, nthu na mathu gweghe nshüle kesalina.” Tsalina Ken nyithu na bvüa.

⁷Saul na Havila wina wala Ejipt na nishuwa Shur kecu Amalek nyithu ssisa nu mathu chaya.

⁸Ma Amalek kadimiwa Agag ma kahang ghanya nu anyi kepa wi tsüdi pathia.

⁹Isala Saul nu ma nyithu na Agag npathi nu khaghaneni, amesüsi, amesü zza nu khaghaneni zza kemehai ntsathu nyelela atsanqaithu heiya; mathu na nsenla kemehai nu ma men nkemithu tsüdila yasa.

Saul pi Kadimiwa nsa thsü mvulakea

¹⁰Apvüwa na Samuel wi khi,

¹¹“Hi Saul pi kadimiwa sa thsü kesalina aleben naa ben; ma hi wina bvü nu iyenkhukechiwa tsü n-nieladha.” Samuel na ma ghepvü, nu ma aghaja thangthang Apvüwa wi khie.

¹²Tsü dhitsüwa wi ma ghanen mitu na shagha nu Saul bha wa. Saul na Karmel nyuti wi wa ma ghenapenkezhü kesü saya theng nu Gilgal wi wadhale kesa ma zaya.

¹³Samuel na Saul wi wa, nu Saul na ma wi khi, “Samuel, Apvüwa na sawegü pi no kecüwa salo! Hi Apvüwa jühkhukechi tsü sadhale.”

¹⁴Samuel na keü, “Isalethu, khati kesa na hi amesüsi nu khaghaneni kekhou hhai zayaben nu?”

¹⁵Saul na luneng, “Inyithu na Amalek nyithu wi tsüthu sengho le. Mathu na tsüthu pi ahhansha sapi Apvüwa n-Nyiza cüle kesalina amesüsi nu khaghaneni kemehai ntsathu khuya nu kepa wi tsü yasatha sadha le.”

¹⁶Samuel na khi, “Ceen benlo; khija Apvüwa na mangwale hi kiza khe pi no kizaden.” Saul na khi, “Pi hi kizalo.”

¹⁷Samuel na luneng, “No ketanla no pi ma men nkemi sa lela, no Israel mizzathu ccülikesawa. Apvüwa na adeli pi no nyen pi Israel kadimiwa sa thsü theng;

¹⁸nu ma ahza pi no cü nu wala Amalek nyi gheshighenathu tsü yasalo kesunchi. No mathu tsüdi npi pathikhikeya chu mathu ssisalo kesa ma no kizadha.

¹⁹Isalethu, no mangkesa na ma jüh nkinala nu? No mangkesa na kaghajila nyu ji shukeya tsü khuya, nu Apvüwa nkenen tsü saten nu?”

²⁰Saul na khineng, “Hi Apvüwa jüh kinadha le. Hi kadimiwa Agag ssinu gho, nu Amalek nyithu tsüdila pathia.

²¹Isala inyithu na mathu ghankeya amesüsi nu khaghaneni kemehai ntsathu tsü npathila; mathu na tsüthu pi ahhansha sapi Apvüwa n-Nyiza cüle kesalina sen nu hewi Gilgal wi gho le.”

²²Samuel na khi, “Mecang pi kinyi nu ahhansha kesawa la ajühkeyawa Apvüwa na manyi khawa nen nu? Khaghaneni kemehai ntsathu pi ma wi ahhansha sa kechi miwi ma jühkeyawa mehai le.

²³Ma kematang kekuli tsüna kedema ti nmehai nu kinankeli tsüna atsikezhü kekinyi kesami tile. No Apvüwa jühkhukechi tsü meya mvula kesalina ma la no pi kadimiwa kesa tsü meya mvuladha.”

²⁴Saul na khineng, “Anle, hi samidha le. Hi Apvüwa yenkhukechi nu no kecükegwethu tsü nkinaladha. Hi inyithu messi kesalina mathu jüh kinale.

²⁵Isala hi khili no wi khieben, hi kesami teshi cü nu hi gweghe Gilgal wi wa nenglo, isanu hi ya Apvüwa kinyiya thsülo.”

²⁶Samuel na luneng, “Hi no gweghe wa neng ntendha. Kepaghenanye no Apvüwa jühkhukechi tsü meya mvula, nu ma la no Israel kadimiwa kesa tsü meya mvuladha.”

²⁷Isanu Samuel na khapeghe sen nu bvüden, isala Saul na gho ma gwomejuwa zanya nu tsü zanqhea.

²⁸Samuel na ma wi khi, “Apvüwa na nansü no wina Israel kadiyyiwa tsü pakhi senbvü nu tsüpi anyi kesü nmiwi kemehaikiwa tsü cüdha.

²⁹Israel Nyiza ajenkebenwa na milimesa nyelela ma kemeshen kemili nten. Ma anyi kesü ti nye — ma kemeshen kemili nten.”

³⁰Saul na khineng, “Hi samidha le. Isala khili ccülikesathu nu Israel nyithu tuwi hi nyuwakü nu hi gweghe walo, isanu hi ya Apvüwa n-Nyiza kinyiya thsülo.”

³¹Tsalina Samuel na ma gweghe Gilgal wi wa, nu Saul na Apvüwa kinyi.

³²Tsaseng wi Samuel na khi, “Kadimiwa Agag ssinu he hi wi gholo.” Agag na messi pi kedheggüla ma wi gho nu ma ketanla hati meshen, “Ighena keshü ha khatila nmehaidhanu!”

³³Samuel na khi, “No njünnu pi ajja kejon sapi atsanga nmi thsüla kesa ti njja la khili atsanga nmila thsüa tendha.” Isanu ma Gilgal wi kekinyipen tuwi na Agag süthisüghe.

³⁴Tsaseng wi Samuel na Ramah wi wa, nu kadimiwa Saul na Gibeon wi ma jjen wi wha.

³⁵Samuel na ma hangkeben chu kadimiwa nmetula; isala ma ghen leben güccü. Apvüwa na ma Saul pi Israel kadimiwa kesa thsü ghen ma leben naa wa.

1 Samuel 16

Adeli pi David Nyen pi Kadimiwa kesa thsü

¹Apvüwa na Samuel wi khi, “No Saul ghen matsü khathula nhathana benten nu? Hi ma pi Israel kadimiwa nsa thsü mvuladha. Isala khili oliv deli pahan khuya nu Bethlehem wi anyi kesü ma nyan Jesse wi tsü walo, kepaghenanye hi ma tsa kesü pi kadimiwa sa thsüle kessiyadha.”

²Samuel na keü, “Hi khatinu tsüti saya mehai nu? Keujüla Saul na ha cüki zaya lethu ma hi pathia keben na!” Apvüwa na luneng, “No amesü zza kesü khuya nu tsüpi ahhansha kesü sapi ciwi Apvüwa kinyile sabenle khilo.

³Jesse cipi ahhansha kesa witsü chilo, nu hi no mangwa nsathu yishü khe pi no kiza na. Hi anyi kesü pi no kekizawa tsü no adeli pi ma nyen pi kadimiwa sa thsüben na.”

⁴Samuel na Apvüwa na ma salo kesa ti sa nu Betlehem wi wa, ciwi anyunuti wi ccülikesathu na gho kedheggüla ma metu nu keü, “No kemehaiwa ghen hewi ghoben ma?”

⁵Ma luneng, “Anle, hi ahhansha kesü sapi Apvüwa kinyile kesa ghen ghoben. Nthu ketanla nthu satemethaya nu hi gweghe ghalo.” Ma Jesse nu ma tsathu la mathu ketanla mathu satemetha yalo kiza nu ma mathu cipi ahhansha kesa witsü chi.

⁶Khathansha wi mathu na gho cuya khe, Samuel na Jesse tsa Eliab mukeya wi ma ketanla ma wi khi, “Anyi hewi Apvüwa tuwi ngan kebenwa ha ma kessiya kesawa tsü sabenla metsidha.”

⁷Isala Apvüwa na ma wi khi, “Ma khüton kemehai nu ma tsikemehai tsü n-ghang lalo. Hi ma meya mvuladha, kepaghenanye hi anyi na ghan nan keten ti ghan nan nten. Anyi na amei wi matsi ghangden, isala Apvüwa tsü aleben wi ghangden.”

⁸Tsaseng wi Jesse na ma tsa Abinadab ciya nu ma ssinu Samuel wi gho. Isala Samuel na khi, “Nyele, Apvüwa na ma la kessi meyale.”

⁹Jesse na kheneng Shamma ssigho. Samuel na khi, “Nye, Apvüwa na ma la kessi meya.”

¹⁰Jesse na hatinu ma tsa tagü tsüdila ssinu Samuel wi gho. Nu Samuel na ma wi khi, “Nyele, Apvüwa na hathu kesüla kessi meya.”

¹¹Tsaseng wi ma Jesse wi keü, “No ntsa hewi tsü benla nmidha nu?” Jesse na luneng, “Hela ghanyi ntsawa na benle, isala ma khaghaneni hie wadha.” Samuel na khi, “Ma la hewi gholo kizalo; ma npi kegho chu ikhang na ahhansha sapi kinyi nten.”

¹²Tsalina Jesse na nyu kesun pi ma ci wa thsü. Ma atsimesai, kepvüza, nu agwo mehai, nu ma nyon kekü na jiketsü. Apvüwa na Samuel wi khi, “Anyi hawa hale — shagha nu adeli pi ma nyen cülo.”

¹³Samuel na oliv deli khuya nu ma cünyuthu tuwi na pi David nyen cüa. Tsümeiyi Apvüwa ghamu na David miwi dugho nu tsü ghanan nten na ma ssiben wa. Tsaseng wi Samuel na Ramah wi wha neng.

David na Saul Jühkaghakhipen wi Keben

¹⁴Apvüwa ghamu na Saul teshia, nu Apvüwa na kesun kechi nkemehai ghamu na ma metenmesha wa.

¹⁵Ma maghathu na ma wi khi, “Anyiza na kesun kechi nkemehai ghamu kesü tsüna no metenmesha ben kesa ikhang na chüben.

¹⁶Tsalina kediwa, ahza pi ikhang cü nu ikhang ya anyi thowa na harp khouya mehai khe bha wa thsülo. Isanu khathansha wi nkemehai ghamu tsüna nmiwi gho khe, anyi tsüwa na ma harp khouchi lethu no mehai nengya shaben.”

¹⁷Saul na mathu wi khi, “Anyi kesü na mehairsü harp khouya kemehai bhaya nu ma ssinu hi wi gholo.”

¹⁸Ma ketsikinathu kesü na ma wi khi, “Betlehem nyuti wi Jesse tsa kesü na akhwi kesachü kemehai nyi ben. Ma kempvüza nyi nu kepvüza kesü, süpahi kemehai, nu ajühkekhi chü nyi kesü. Apvüwa na ma ssitenle.”

¹⁹Tsalina Saul na nyilothu kesun pi Jesse wi chi nu khi, “Ntsa David khaghaneni hie ketenwa tsü kesun pi hi wi chilo.”

²⁰Jesse na aneni zza kesü, amesa nu kisengtssü pi akhüti kesü pongti chi pi gada kesü khhi sapi David gweghe Saul wi kesun chia.

²¹David na Saul wi gho nu ma keculi sa wa. Saul na ma nen ntsawa sa nu ma kessi pi ma ghighe kepvüwa sa thsüa.

²²Tsaseng wi Saul na ketsijüh kesü kesun pi Jesse wi chi: “Hi David nen benle. Ma ya hewi ben nu hi keculi sa thsülo.”

²³Tsü nten na khathansha wi Anyiza na kesun kechi nkemehai ghamuwa tsüna Saul miwi gho khe, David na ma harp khuya nu tsü khouden. Isaletu, nkemehai ghamu na teshi bvüa, nu Saul na mehai pfüpfü wa mehai nengyaden.

1 Samuel 17

Goliath na Israel nyithu Kenni

¹Filistinthu na Judah wi anyuti kesü Soko wi aghisale saghuya; mathu na Soko nu Azekah manyi jüwi apen kesü Afe Dammim wi kemnanpen sa.

²Saul nu Israel nyithu na Filistinthu ssisale saghuya nu Ela Yyiketijü wi kemnanpen saben.

³Yyiketijü kesü na mathu jüwi ben nu Filistinthu na yyishiphon kesü wi dan nu Israel nyithu na kepawa wi danben.

⁴Gath nyunutiwa wina keghe anyi kesü ma nyan Goliath tsüna Filistinthu kemnanpen wina shhughe Israel nyithu nni. Ma kesie na meter kecheng cen,

⁵nu ma lezza ghighe kekiyan kilogram deni nu tagü nu lezza liwen kesü pvüden.

- ⁶Ma ccü keni la lezza pi qhan pvü, nu ma lezza khhapvü kesü khha pie den.
- ⁷Ma pie bvükhhi na ada-kannen kesha ti nu ma yyitssü kekiyan na kilogram tagü. Süpahi kesü na ma tsonhi pvü nu ma tuwi den.
- ⁸Goliath na shhugho ngan nu Israel nyithu wi jishala, “Mang kesa na nthu ciwi aghi ghenan danla nganben nu? Hi Filistin nyi kesü, nthu na Saul nssümaghatu! Nthu jawi anyi kesü kessishi pi hi ssisa thsülo.
- ⁹Keujüla ma hi pathi nu khangya lethu, ikhang na nthu nssümaghatu sa wa ben; isala keujüla hi ma pathi nu khangya lethu, nthu na ikhang nssümaghatu sa wa ben.
- ¹⁰Hi khili hawi Israel nyi süpahi nniben. Nthu thowa na hi nmessi khe gho hi ssisalo!”
- ¹¹Saul nu ma nyithu na ha zakeya wi mathu qhethiketen sa.

David na Saul Kemnanpen wi Keben

- ¹²David na Judah yyi Betlehem wina kegho Efrat nyiwa Jesse tsa kesü. Jesse na atsa tazen ben, nu Saul na kadimiwa kesa tsüwi ma qhai ntsa sadha.
- ¹³Ma tsa keqhai ntsawa na Eliab, keniwa na Abinadab, kechengwa na Shamma.
- ¹⁴David na atsa ghanyi ntsawa, nu ma bie keqhaiwa kecheng na Saul gweghe den.
- ¹⁵David na matsütsü wi Betlehem wi wha neng nu ma ba khaghaneni nonccaden.
- ¹⁶Goliath na ghanan jügha ghanen ghaja tsüdila Israel nyithu nni wa.
- ¹⁷Ghanan kesü wi Jesse na David wi khi, “Anün süghe ketheng ha kilogram tagha nu amesa abe tagha khuya nu wan tsüthu sen wa kemnanpen wi nbiethu cülo,
- ¹⁸nu tsenitssütsen tagha hathu la sen wa benchüwa cülo. Nbiethu na khati saben khe chüya, nu no mathu metuyathu mathu na kemehai sabenle kesa mathu wi pala pahan sengho hi ccücalo.
- ¹⁹Kadimiwa Saul, nbiethu, nu Israel nyi kepathu na Ela Yyiketijü wi Filistinthu ssisaben.”
- ²⁰David na dhitsüwa wi mitu na shagha anyi pahan pi khaghaneni hie thsüa, kedsakejjü khuya, nu Jesse na ma salo kekiza ti wa. Israel nyithu na aghi wale dan nu aghi jisha keben wi ma wala kemnanpen tsü cüya.
- ²¹Filistin nu Israel süpahithu na kematangli nu aghisale apen kidenyadha.
- ²²David na kedsakejjü tsüpi atsse kenoncca kediwa kete wi teshi theng nu bvü wa ma biethu na aghisale dan keben wi mathu na khati saben khe keü.

23Ma wala mathu ccüneng keben wi Goliath na hatu wi sa keten ti shhughola Israel nyithu nni. Nu David na tsü zaya.

24Israel nyithu na Goliath mukeya wi messila bvüa.

25Mathu na khokho wi khi, “Ma ghangchilo! Ma nyu kenni hhai tsü kinachilo! Kadimiwa Saul na anyi thowa na Goliath pathiya khe akutimen keti kesü sapi cüaden; kadimiwa na ma nga la pi ma wubvü sa thsüaben nu ma ba theghi ya khajana mangla pi chi thsü nben” kesa khishichidha.

26David na anyi ma gweghe ketenthu wi keü, “Anyi kesü na Filistinwa ha pathi nu Israel kekimenni tsü senbvü cü lethu ma mangwa muyaben nu? Anyiza nkechünyi Filistin na hangkeben Nyizawa süpahizi nyankekinyen sa keben ha thowa nu?”

27Mathu na anyi Goliath kepathiwa tsü ghen mangwa sacü ben khe pi ma kiza.

28David bie keqhai ntsawa Eliab na David anyithu ccüneng keben tsü zaya. Ma David miwi aghepvü nu khi, “No hewi mangwa saben nu? Thowa na aghansha wi nji khaghanenithu tsü hieben nu? No kedithangla kesadha man! No nyu kesali tsü ghandle gho keben ha!”

29David na keüchi, “Hi khili mangwa satheng nu? Hi ajüh kesüla keüya nben kwe?”

30Ma khapeghewa anyi kepa wi tsü makesü keü, nu ma kekeü kaghapengla anyithu wi tsü makesü keluneng muya.”

31Anyi pahan na David na mangwale khi khe zaya nu pi Saul kiza, nu ma wa David ssinu gholo kesa nyu kesunchi.

32David na Saul wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, anyi thola Filistinwa ha nmessi lalo! Hi wala ma ssisaben.”

33Saul na luneng, “Nyele, no khatinu ma ssisaya mehai nu? No pvüzanyi kesü saben, nu ma kahang tsüdi wi süpahi kesü sa ghoben!”

34David na khi, “Njenkeben Kadimiwa, hi iba khaghaneni hieden. Khathansha wi ssensitemi nyelela aduweng kesü na gho khaghaneni zza kesü ghan ya khe,

35hi wa tsü ssikaghashen nu ma pang wina khaghaneni zza tsü kekasha yaden. Keujüla ssensitemi le aduweng lela hi kaghanineng shagha lethu, hi tsü ma kiyang tsüya nu pathiden.

36Hi ssensitemithu nu aduwengthu lela pathidhale, hi Anyiza nkechünyi Filistin na hangkebenwa Anyiza süpahizi nyankenyen kebenwa ha miwi tsü makesü sa cüden.

³⁷Apvüwa na ssensitemi nu aduwengthu pang wi hi hangsha cü; ma Filistin hawa kwen wi la hi hangsha cüaben.” Saul na luneng, “Isalethu walo, Apvüwa ya no ssiketenwa salo.”

³⁸Ma ma ghighe pi David ya pvülo khuchi: lezza liwen kesü, nu aghighe gwomejuwa la pi David pvü thsü.

³⁹David na Saul njünnu pi aghighe miwi chi pvüya nu alentsen wa nan ma kuli meyala, kepaghenanye ma kutila tsüthu pvü nketen ghen. Ma Saul wi khi, “Hi hathu ha pvü nu nyu ssisaya nben, kepaghenanye hi kutila ha pvü ntenle.” Tsalina ma tsüthu tsüdila khusha.

⁴⁰Tsaseng wi ma khaghaneni kehie khhatssü khuya nu aghaku wi alon chengcheng kesa manga kessi pi ma jula wi chiya. Ma ala kidenya nu Goliath metule wa.

David na Goliath Chayakea

⁴¹Filistinwa nu ma ghighe kepvüwa na ma tuwi alentsen sen manyi gweghe David kepeghe wiwa ghoden. Ma tetsaki pfüpfü gho,

⁴²nu ma gho mehaisü David mukeya wi ma nankeqhe, kepaghenanye ma atsimehaisü nu kepvüza nyi kesü.

⁴³Ma David wi khi, “Akhhatssü tsüna mangwa ghen senten nu? No kemeshen hi affü kesü le ben kwe?” Isanu ma ma cenpvü wina kishen-keshi khie pi David miwi chi.

⁴⁴Ma David wi khi, “Hewi gholo, hi nkamang pi awa nu aghangsathu dsa thsüaden.”

⁴⁵David na luneng, “No njünnu, apie, nu akhhapvü sen nu hi ssikaghashen ghoden, isala hi no ma nyankenyen ketenwa Israel nyi süpahizithu Nyizawa, Apvüwa Kekhang ntsawa nyan wina no ssisale ghoben.

⁴⁶Nansü hawi Apvüwa na no pi ikwen wi chicüaben; hi no chaya nu nli wiya cüden. Nu hi Filistin süpahithu kamang pi awa nu aghangsathu dsa thsüaden. Isalethu, ayyi maben wila Israel na Anyiza kesü benle kesa chüyaben,

⁴⁷nu anyithu tsüdila Apvüwa na ma nyithu hangshayale kesa ghen njünnu nu apiethu nsenla mehaile kesa muyaben. Ma aghi wi khangkeyawa, nu ma nthu tsüdi pi ikhang kekhang kekhu wi chi cüaden.”

⁴⁸Goliath na kheneng alentsen sen David kepeghe wiwa gho, nu David na wan bvü sen nu aghikesa pen wi Filistinwa ssisale wa.

⁴⁹Ma kwen pi ajula wi alon kesü khushiya, nu ma ala tsü zankevüli pi Goliath kicen. Tsüna ma tie gü kicenkhi pia, nu Goliath na ayyi wi nkhwendu khuliwa.

⁵⁰ Tsalina David na njünnu nsenla ala nu alon kesü sen nu Goliath chaya nu ma pathia!

⁵¹ Ma bvü wa Goliath miwi nganya nu Goliath licen wi njünnu khushi pi ma pathi nu ma li wiya. Filistinthu na mathu ghikekhangwa na shü kesa mukeya wi mathu na bvüzighe.

⁵² Israel nu Judah nyithu na maghala mathu jügü sen wa Gath nu Ekron kaghapeng jenkathu kecu wi chia. Filistinthu na mesa-mena pi Shaaraim na wala Gath nu Ekron kecu alenca chuli khulia.

⁵³ Israel nyithu na Filistinthu jügü wa nu kheneng gho mathu kemnanpen tsü shuya.

⁵⁴ David na Goliath li tsü khusen Jerusalem wi wa, isala Goliath ghighethu tsüpi ma nithsüjjen wi theng.

David na Saul tuwi kewa

⁵⁵ David na Goliath ssisale wa keten kemu wi Saul na ma süpahi benchüwa Abner wi keü, “Abner, ma thowa tsa nu?” Abner na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, hi nchüle!”

⁵⁶ Saul na khi, “Isathu, wala ma thowa tsa khe chüyalo.”

⁵⁷ Tsalina David na Goliath pathi nu kemnanpen wi kegho neng wi Abner na ma ssinu Saul wi wa. David na khilila Goliath li tsü pvüden.

⁵⁸ Saul na ma wi keü, “Pvüzawa, no thowa tsa nu?” David na luneng, “Hi Betlehem wina keghowa nmaghawa Jesse tsa le!”

1 Samuel 18

¹ Saul nu David manyi na keccünengli cenia. Tsaseng Saul tsa Jonathan na David nen ntsawa saya nu ma ketanla ma ketizen ti David tizen wa.

² Tsü ghanan nten na Saul na David pi ma gweghe ben thsüa nu ma ya ajjen wi nwha neng thsüla.

³ Jonathan na kahang chu David pvüshangwa sale kesa kishen kepaghenanye ma David tizen ntsa kesalina.

⁴ Ma pvüketen agwomejuwa kaghazu tsü khushi pi ma ghighe, njünnu, alamugho, nu agheshi keqhan saghu pi David cüa.

⁵ David na Saul ma kesun kechi kekuli tsüdi wi haicenya, tsalina Saul na David pi ma süpahizi wi kedi ntsa sa thsüa. Hati kesa ha Saul kekhu wi kedithu nu anyi tsüdila nen.

Saul na David Ghang pi Anyonsa shaghakea

⁶David na Goliath pathi nu kheneng gho keten nu süpahithu na ajjen wi kheneng gho keten wi Israel nyuti tsüdi wi nzathu na shhugho Kadimiwa Saul metu. Mathu na anonkeghe khwisa, nashü, tamborin nu lairthu khou.

⁷Nzathu na anonkeghe kesa wi akhwisa, "Saul na anyi hazar pathia, isala David na anyi hazar tagha pathia."

⁸Saul na ha n-nenla ma aghepvü ntsa sa wa. Ma khi, "Mathu na David ghenaz tagha pi saki, isala ighena tsü hazar ketan. Mathu na ma pi kadimiwa sa thsüa tendha hana!"

⁹Tsalina ma tsü ghanan nten na David nanmessi nu ma nyonsa wa.

¹⁰Dhitsüwa wi Anyiza wina nkemehai ghamu kesü zuli Saul senya, nu ma jjen wi ma kedeja kesü ti magha shagha. David na ma keshüthangla sa keten ti harp khou ben, nu Saul na ma kwen wi apie kesü senben.

¹¹Saul na ma ketanla ma wi, "Hi ma pi ajjen-keshon wi mejenten cüaden" isa khi nu apie pi keni tughu ma ghon; isala David na keni tughu qho tsü ghüya.

¹²Saul na David messi kepaghenanye Apvüwa na ma teshidha nu David ssiden.

¹³Tsalina Saul na ma kesun pi bvü thsüa nu ma pi anyi hazar kesü miwi benchüwa sa thsüa. David na ma nyithu ssinu aghi wi wa,

¹⁴nu ma kekuli tsüdi wi haicenya, kepaghenanye Apvüwa na ma ssiden.

¹⁵Saul na David haicenkeya tsü muya theng nu ma messi kayi wa.

¹⁶Isala Israel nu Judah wi anyi tsüdila David nen kepaghenanye ma haicencukeya ccülikesa kesü.

David na Saul Nga Yakeya

¹⁷Tsaseng wi Saul na David wi khi, "Inga keqhai ntsawa Merab na hewi ben. No ighena kempvüza sala ajühkeya süpahi kesü, nu Apvüwa ghikesa ghenaz hi ma pi nwubvü saya thsüaden." (Saul kemeshen na ma David npathila hati kesa wina Filistinthu ya David pathi thsüale sa.)

¹⁸David na luneng, "Hi nu itheghi na thowale hi kadimiwa demmi saya nu?"

¹⁹Isala Merab pi David cüle kesa matsü na kegho wi ma pi anyi Mehola wina keghowa ma nyan Adriel kesawa tsü cüa.

²⁰Isala Saul ngawa Mikhal na David nenyaz, nu Saul na tsü zakeya seng wi ma nongheya.

²¹Ma ketanla ma wi khi, "Hi Mikhal pi David cüaden; hi Mikhal pi ma die nu Filistinthu ya ma pathi thsüaden." Tsalina Saul na keni tughuwa David wi khi, "No idemmiwa saden."

²²Saul na ahza pi ma kekhu wi kedithu cü nu kuthila David ccüneng nu “Kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu tsüdila no nenben; khili ha no ma nga yayale kesa matsü kemehai kesüle” tsüti ma kizalo sa.

²³Tsalina mathu na khi pi David kiza, nu ma luneng, “Kadimiwa demmi sa keya hana nyuwakekü keti kesü, hi ti kesa ketha-u nu ma men nkemiwa ghenä di mtsüle!”

²⁴David na mangwale khi khe kedithu na tsüpi Saul kiza,

²⁵nu Saul na hati David kizalo ahza pi mathu cüa: “Kadimiwa na no wi shanyili men yamvu kebenwa na ma ghinyithu miwi ajukhikeya ghenä Filistinthu hyu meza kesü yaden.” (Saul na hatinu Filistinthu ya David pathi thsüale sa.)

²⁶Saul kekhu wi kedithu na Saul mangwale khi khe pi David kiza, nu David na kadimiwa demmi sale kesa meshen pi ma nongheya. Keshanyi tsathang npi kessan wi

²⁷David nu ma nyithu na wala Filistinthu meza keni pathia. Ma mathu hyu tsü sen wa kadimiwa cü nu tsüthu tsüdi sipi ma cüa, isanu ma kadimiwa demmi sayale kesalina. Tsalina Saul na ma nga Mikhal pi David wi n-nuwa thsüa.

²⁸Apvüwa na David ssiten nu ma nga Mikhal la David nenben kesa Saul na methasi chüya.

²⁹Tsalina ma David messi kayi nu ma kahang chu David ghinyi sa.

³⁰Filistin süpahithu na gho ssikaghashen isala aghikesa tsüdi wi David na Saul kekhu kedi kepathu miwi haicenya. Tsü ghenä David na anyi kemechan ntsa sa shagha.

1 Samuel 19

Saul na David Kemeten-kemesha

¹Saul na ma David pathiale benle kesa pi ma tsa Jonathan nu ma kekhu wi kedithu tsüdila kiza. Isala Jonathan na David nen ntsa saden,

²tsalina ma David wi kiza, “Iba na no pathiale ” ben. Dhitsü ghanen wi kidenkesha yalo; wala apen kesü wi kuthi nu ciwi ben walo.

³No wala alli wi kuthi keben witsü hi iba kete wi whala ncüki khi pi ma kizaden. Keujüla hi pala pahan chüya lethu hi pi no chü thsüaben na.”

⁴Jonathan na David seng nu Saul wi khi, “Kediwa, nmaghawa David tuwi nsazzi lalo. Ma khiela ntuwi kesazzi nsa; tsüti kesawa nye, ma mangwa satheng khe tsüna no kekiqa keti sale.

- ⁵Ma ma kahang khuchi nu Goliath pathia, nu Apvüwa na Israel ghen a khangkeya keti muya. No tsü mukeya wi anonghe ntsa sa. Isaletu, no mangkesa na khili ma jügi nkemi wi anyi kesami nkemiwa David pathi nu sazzi mvuben nu?"
- ⁶Jonathan kekhi jüh tsü ghen a Saul leya nu ma David npathidha le kesa Apvüwa nyan wina kekishen kesü sa.
- ⁷Tsalina Jonathan na David cichi nu tsüdila khipi ma kiza. Tsaseng wi ma David ssinu Saul wi wa, nu David na ma kheni sa kegho ti kadimiwa kekuli sa wa.
- ⁸Kheneng Filistinthu ssinu aghisa shhugho. David na mathu ssikaghashen nu mathu chaya, mathu na bvüzighe shan.
- ⁹Ghanan kesü Apvüwa wina nkemehai ghamu na Saul senya. Ma ma kwen wi apie sen nu ma jjen wi donkiben, nu David na ciwi harp khou ben.
- ¹⁰Saul na ma pie pi ajen-keshon wi David mejenten cüle ghonchi, isala David na tsü ghüya, nu apie na ajen-keshon wi ghonkia. David na kuthi bvüa.
- ¹¹ Tsü ghaja Saul na anyi pahan kesun pi wa David jjen hie nu ghanenwa wi ma pathi thsüale sa. David wubvü Mikhal na ma kitsanchi, "Keujüla no shita nbvü lethu ghanen wi no shüa tendha."
- ¹²Nzawa na ma pi ajenkubhi wina shu thsüa, nu ma kuthi bvüya.
- ¹³Tsaseng wi nzawa na ajen wi atsikezhü khupi awe miwi chi, nu aneni ssen pi amchen kesa pi ma li wi chi, nu athsü pi tsü shanbhon.
- ¹⁴Saul nyithu na David ghanyale kegho wi Mikhal na ma agwo naa benle kesa mathu wi kiza.
- ¹⁵Isala Saul na mathu kesun neng pi wala David ghang thsü. Ma mathu wi khi, "Ma we wi ma pie nu hewi gholo, hi ma pathia ten na."
- ¹⁶Mathu na ajen non wi dunan ajen wi atsikezhü pi awe miwi chi nu aneni ssen pi amchen kesa pi ma li wi chi ketheng muya.
- ¹⁷Saul na Mikhal wi keü, "No mangkesa na hati hi mechu nu ighinyi yala bvü thsüdha nu?" Nzawa na luneng, "Ma, hi ma kiqa pi bvü thsü nsathu hi pathia tenle kizale."
- ¹⁸David na bvü wa Ramah wi Saul na ma miwi mangwa sa khe tsüdila khipi Samuel kiza. Tsaseng wi ma nu Samuel manyi na Naioth wi wa ciwi ben wa.
- ¹⁹David na Ramah wi Naioth wi benle kesa nyu na Saul kiza,
- ²⁰tsalina ma anyi pahan kesun pi ma ghan wa thsü. Mathu na wa Samuel na aliwa sala atusenjüh-kechüthu akhang kesü ssinu nashü nu atusenjüh-khi keben muya. Isanu Anyiza ghamu na Saul nyithu miwi la dugho nu mathu la nashü nu atusenjüh-khi shagha.

²¹Khathansha wi Saul na ha cüki zaya khe ma nyilothu kepa wi kesun nengchi, nu mathu la nashü nu atusenjüh-khi shagha. Ma kecheng tughuwa la nyilothu kesun chi, nu mathu la tsü makesü sa wa.

²²Tsaseng wi ma ketanla Ramah wi wa. Ma wala Seku wi atssükheng keti kesü cukeya wi Samuel nu David manyi na khiewa ben nu kesa nyu keü nu manyi na Naioth wi benle kesa ma kiza.

²³Ma ciwi wa keten wi Anyiza ghamu na ma miwi la dugho, nu ma Naioth wi wa keten chuli nashü nu atusenjüh-khi.

²⁴Ma wa Samuel tuwi ma thsümeni khushi pi nu nashü nu atusenjüh-khi, nu tsü ghanan thangthang nu ghaja chuli kimissü ciwi ben. (Ha ghena hati khiwa, “Saul lela atusenjüh-kechü kesü sawadha kwe?”)

1 Samuel 20

Jonathan na David Kekiqa

¹Tsaseng wi David na Ramah wi Naioth wina bvüsen Jonathan wi wa. Ma khi, “Hi kesazzi mangwa satheng nu? Hi nba tuwi mangwa satheng nu ma hi pathiale bhaten nu?”

²Jonathan na luneng, “Anyiza na no ya shü thsü nbenle! Iba na pala keti sale kizza sa lela tsüdi pi hi kiza nu saden, nu ma mangla hapi hi wi kuthi nben na. Mangla tsüti sa nbenle!”

³Isala David na luneng, “No khatila hi nen khe nba na mehairsü chüben, nu ma mangwa sale kiden pen khe no ya chü thsü ntenle kesa centheng, kepaghenanye tsüna no patena ntsa saben. Hi shükesa na acükha kesütan sadhale kesa hi hang kebenwa Apvüwa wina ntuwi kishenben!”

⁴Jonathan na khi, “No mangwale khi khe hi nghena tsüdila saben.”

⁵David na khineng, “Dhitsü wi Asha Ketheü Kho, nu hi wala kadimiwa gweghe kedsakejjü saden. Isala no kemeshen lethu, hi wa pitsü wi minulen kecu alli wi kuthi benla na.

⁶Keujüla nba na hi ciwi nkemi chüya lethu, ha tsüwi itheghi maben ghena amapi kaghapeng ahhansha kesa tsü ghena hi no kiza nu kaghajila Betlehem wi ajen wi wadhale ma kizalo.

⁷Keujüla ma ‘Mehaiben’ khithu, tsüna hi apvü-nsa; isala keujüla ma aghepvüwa lethu, ma hi pathiale ben kesa no chüyaben.

⁸Nchala hi kenenwa ha sa cülo, nu no hi wi khishikechi kemethawa tsü nielo. Isala keujüla hi sazzi lethu, no hi pathilo! Mangsale hi ssinu nba wi wa nu hi pathi thsüa nu?”

- ⁹Jonathan na luneng, “Pala hati kesa nmeshen lalo! Keujüla iba na no pathiale kiden keben chütiya lethu, hi pi no nkizala kwe?”
- ¹⁰Tsaseng wi David na keü, “Keujüla nba na ma ghepvü nu no luneng lethu, thowa na tsüpi hi chü thsü ben nu?”
- ¹¹Jonathan na khineng, “Ghalo, ishinyi alli wi wa na.” Tsaseng wi manyi gweghe wa,
- ¹²nu Jonathan na David wi khi, “Apvüwa Israel Nyizawa ya ishinyi chüza kesawa salo! Dhitsü nu pitsü wi hathansha wi hi iba wi keü nanden. Keujüla ma ntuwi mehai lethu, hi ajüh kesun pi no wi chicüaben.
- ¹³Keujüla ma no pathiale kiden ben nu hi tsüpi no chü thsü nu no ya mehaitsü bvü thsü nsa lethu, Apvüwa na hi pathi kesawa salo. Apvüwa na iba ssikegho ti no la ssi ketenwa salo!
- ¹⁴Nu hi hangben lethu, hi wi no khishikechi kemethawa tsü jühkeya sabenlo; isala keujüla hi shü lethu,
- ¹⁵anuphanla itheghi tuwi ccatssü nu jühkeya tsü makesü saben tenlo. Nu khathansha wi Apvüwa na nghinyithu tsüdi yasatha sa khe,
- ¹⁶ciwi la ishinyi na khokho wi khishi kethengwa tsüna benden. Keujüla tsü pakhi lethu, Apvüwa na kemeten pi no cüben.”
- ¹⁷Jonathan na kheneng David sapi ma tizenlenlo kesa kishen thsüa, kepaghenanye Jonathan na ma ketanla ma ketizen ti David tizen ketenlina.
- ¹⁸Tsaseng wi Jonathan na ma wi khi, “Dhitsü wi Asha Ketheü Kho ghenana no kedsakejjü pen wi ngho lethu, no ciwi nkemi chüyaben.
- ¹⁹Pitsü wi no nkemi tsü mehaitsü chütha yaben; tsalina no hatu wi kekuthi pen witsü wa nu alon pi abhon sa ketheng seng wi tsü kuthi ben lalo.
- ²⁰Hi tsüpi kemtsü kesü ti sa nu alakusü kecheng pi ciwi ga chiben.
- ²¹Tsaseng wi hi imaghawa na wala tsüthu bhayalo kiza ben na. Keujüla hi ma kizala, ‘Ghangchilo, alakusüthu na nkete wi ben; tsüthu khuyalo,’ isalethu tsüna no apvü-nsala shhughola mehai. No ghenana kemessi mangla nmi kesa hi hang kebenwa Apvüwa nyan wina kishenben.
- ²²Isala keujüla hi ma kizala, ‘Alakusüthu na no na kawa benle,’ isalethu bvülo, kepaghenanye Apvüwa na no kesun pi bvü thsüben.
- ²³Ishinyi na khokho wi kishen ketheng tsü Apvüwa na tsü sapi ishinyi ya anuphanla nieya thsüben.”
- ²⁴Tsalina David na wala alli wi kuthi wa. Asha Ketheü Kho wi kadimiwa Saul na dsajjüle gho,

25 nu ma khenighanie ti gho ajjen-keshon kete wi donkiya. Abner na ma shiwa donki nu Jonathan na ma kejentan miz na kawa donkiben. David pen tsüna ghacang ben,

26 isala tsü ghanan Saul na mangla nkhi, kepaghenanye ma “David miwi pala pahan kuli nu ma keccüna wi nmethala benla metsile” meshen.

27 Asha Ketheü Kho sa nu dhitsüwa wi lela David pen na ghacang ben, nu Saul na Jonathan wi keü, “Mangkesa na David na ghanie la nu nansü lela kedsakejju pen wi ngho nu?”

28 Jonathan na luneng, “Ma hi wi ma ya Betlehem wi wa thsülo khiele.

29 Ma hi wi, ‘Hi ya wa thsülo, itheghi na anyuti wi ahansha kesa howa tsü kemini saben, nu icünyuwa na hi ciwi gholo kizale. Tsalina no ipvüshangwa lethu, hi ya wala itheghithu ccünengya thsülo,’ khi. Tsalina ma nmiz kete ma pen witsü nmile.”

30 Saul na Jonathan miwi ma lebentsu nu ma wi khi, “No njja na nyu matang nu khapeghekhaja ketenwa tsale! No David nen nu no ketanla kejüghekeya sengho njja nshinyi miwi chi keben tsü hi chüben!

31 David na hang keben chu no khiela diyyiwa ha miwi kadimiwa saya nben kesa tsü no nchü kwe? Khili wa ma ssinu hewi gholo — ma pi shü thsü nsathu yishü!”

32 Jonathan na khineng, “Mangkesa na ma pi nshü thsüthu yishü nu? Ma mangwa sazzi theng nu?”

33 Tsü tsüwi Saul na Jonathan pathiale ma pie pi ma wi ghonchi, nu Jonathan na ma ba ntsakhiwa David pathiale keben chüya.

34 Jonathan na ma lebentsu nu miz wina shagha tsü ghanan mangla ndsala — Asha Ketheü Kho atsathang keniwa. Ma David ghenahathana ntsa sa, kepaghenanye Saul na ma kimenni cütheng.

35 Dhitsü ghanenwa wi Jonathan na David manyi cenketheng ti alli wi ma metule wa. Ma pvüzanyi kesü ssinu ma gweghe wa.

36 nu ma khi, “Bvü wa nu hi alakusüthu pi gachi keten tsü bha sengholo.” Pvüzanyiwa tsüna bvü wa nu Jonathan na alakusü kesü pi ma tuwi gachi.

37 Khathansha wi pvüzanyiwa na wa alakusü na keqancadu ben tsü cuya khe Jonathan na ma wi jisha nu khi, “Alakusü na tsüna kawa benle!

38 Ciwi ngan nben lalo! Wan walo!” Pvüzanyiwa na alakusü tsü khuya nu ma pvüwa wi kheneng gho;

39 Jonathan nu David manyi ketan khe pvüzanyiwa na tsü jjügi mangla nchü.

⁴⁰Jonathan na ma ghighethu pi pvüzanyiwa cü nu tsüthu sen nu anyuti wi wha nenglo kiza.

⁴¹Pvüzanyiwa na kebvü seng wi David na alon pi abhon sa ketheng seng wina shhugho nu ma khutsüdu kecheng tughu ayyi wi nkhwendu. Ma nu Jonathan manyi qho qai nu kekimangli; David hathakina na Jonathan miwi tiki sa.

⁴²Tsaseng wi Jonathan na David wi khi, “Anyiza ya no sisen tenlo. Apvüwa na ishinyi nu ishinyi shicübvüghathu sapi anuphanla ishinyi na khokho wi khishi ketheng kemethawa tsü nie thsü metsiben.” Tsaseng wi David na bvüa, nu Jonathan na anyuti wi wha neng.

1 Samuel 21

David na Saul wina Bvü wakea

¹ David na Nob wi keqhaikediwa Ahimelek wi wa. Ahimelek na kedheggü shhugho ma metu nu ma wi keü, “Mangkesa na no ketan he wi ghoben nu?”

²David na luneng, “Hi hewi kadimiwa kekuli sa ghoben. Ma hi kesunchi keben jüügi ha pi thola nchü thsü lalo kesa hi kizale. Inyithu ghenä tsü hi mathu apen kesü wi hi metulo kizatheng.

³No khili ighena mangwa ben nu? Amesa abe manga nyelela no mangwa ben khe pi hi cülo.”

⁴Keqhaikediwa na khi, “Hi amesa jümü mangla nmi, isala amesa kemetha ketan benle; keujüla n-nyithu na hajü nza ngweghe lethu, nthu na tsü dsaya mehai.”

⁵David na luneng, “Mathu na hajü tsüti nsale. Inyithu na keshüthangla ajümü wi kijünyi kewa lela mathu na keccüna wi metha benden; isalethu nansü ajjügi kesü ghenä kegha wi ha mathu khatila metha ben nu!”

⁶Tsalina keqhaikediwa na amesa kemethawa tsüpi David cüa, kepaghenanye ma amesa pi Anyiza cü kesa miz kemethawa miwi ketheü pi ma mithon sa nu khuya kesa tsü ketan ben.

⁷(Saul sahang kenoncca jawi kediwa Edom wina keghowa Doeg na tsü ghanan ciwi ben, kepaghenanye ma keccüna kesü sacenle ben.)

⁸David na Ahimelek wi khi, “No apie nyelela njünnu kesü pi hi cüya mehai ma? Kadimiwa ahza khukechi ghenä hi kaghaji ntsawa teshi nu hi njünnu nyelela aghighe mangla khukeya tsü nmilale.”

⁹Ahimelek na luneng, “Hi, no Ela Yyiketijü wi pathi kesawa Filistin nyi Goliath njünnu tsü benle; tsüna athsü pi meju pi adepfü kewhengthsü seng wi tsü chitheng. No khuya mvuthu tsü khuyalo — hewi aghighe tsü ketan ben.” David na khi, “Tsü miwi njünnu kemehai khiela nmile! Tsüpi hi cülo.”

- ¹⁰Tsalina David na shagha nu Saul tubvü sen Gath wi kadimiwa Akhish wi wa.
- ¹¹Kadimiwa kedithu na Akhish wi khi, “Hawa ha David ma diyyi wi kadimiwa tsü nye kwe? Anyi hawa ha nzathu na nashü nu akhwi pi sakila, ‘Saul na anyi hazar pathia, isala David na hazar tagha pathia’ kesawa tsüle.”
- ¹²David na mathu jüh tsüpi ma leben wi chiya, nu ma Kadimiwa Akhish messi ntsa wa.
- ¹³Tsalina khathansha wi David na mathu kete wi wa khe nkemetsa ghe sa nu mathu na ma khenthu ma kejüphon ti kuli; ma wala anyunutiwa kaghapeng jenka tsü qanan nu ma meceng na ma pang kenye miwi lle dugho thsü.
- ¹⁴Tsalina Akhish na ma kekhu wi kedithu wi khi, “Ghangchilo! Anyi ha deja benle! Isathu, nthu mangkesa na ma ssinu hewi ghoten nu?”
- ¹⁵Hi hewi kedeja nyi kejon nmi kwe? Mangkesa na kepa wi la kesü ssigho ijjen wi ma kedeja kekuli sapi ilikesaghang sa thsü ben nu?”

1 Samuel 22

Keqhaikedithu Kepathi

- ¹David na Gath nyunutiwa wina bvü sen Adullam nyuti kete alonshiku kesü wi wa. Ma cünyuthu nu ma theghi kepathu na tsü za keya wi mathu na ciwi wala ma gwegheya.
- ²Anyi ketizensa, nyu menpvü, nu anon-nkwenla kebenthu tsüdi saghuya nu ma wi wa, anyithu saghu meza mejüu sa nu ma mathu ccüliwa saya.
- ³David na ciwi na Moab yyi Mizpah wi wa nu Moab kadimiwa wi khi, “Hi Anyiza na ighena mangwa saten khe npi chükeya chu no nchala iba nu ijja ya ghola nthu gweghe benla thsülo.”
- ⁴Tsalina David na ma bajja teshi pi Moab kadimiwa gweghe ben thsüa, nu David na alonshiku wi kuthi keben chu mathu na ciwi ben.
- ⁵Tsaseng wi atusenjüh-kechüwa Gad na David wi gho nu khi, “No hewi nben lalo; wan Judah yyi wi walo.” Tsalina David na apen tsü teshi nu Hereth yinong wi wa.
- ⁶Ghanan kesü wi Saul na Gibeon yyi wi yyishiphon kesü wi ma kedithu na ngan nu ma vü nu ma kwen wi ma pie khusen tamarisk ton cakhu kesü wi donkiben. Nyu na David nu ma nyithu keben pen muyadhale kesa ma kiza,
- ⁷nu ma ma kekhu wi kedithu wi khi, “Benjamin nyithu, kinachilo! Nthu tsü David na alli nu kemeshentsse llithu pi nthu tsüdi cü, nu nthu pi ma süpahizi wi kedithu sa thsü benle meshen ben kwe?”
- ⁸Tsü ghenla nthu na hi papiale ben kwe? Nthu na thola itsawa na David ssinu apfüwa sayadha le hi nkiza. Nthu na thola icüki nmeshen nyelela David, inyi

meshu kesü tsüna khili hi pathiale ghangben, nu itsawa na ma satenong chile kesa hi nkizale!”

⁹ Doeg na ciwi Saul kekhu wi kedithu gweghe nganben, nu ma khi, “Hi David na Nob wi Ahitub tsawa Ahimelek wi wa keten mule.

¹⁰ Ahimelek na Apvüwa wi David na mangwa saten nu keü, nu ma tsaseng wi kedsakejjü pahan nu Filistin nyiwa Goliath njünnu tsüpi ma cüle.”

¹¹ Tsalina Kadimiwa Saul na keqhaikedithu Ahimelek nu ma shilithu Nob wi keqhaikedithu tsüdila cichi nu mathu na ma wi gho.

¹² Saul na Ahimelek wi khi, “Ahimelek kinachilo!” Ma luneng, “Kediwa hi hewi benle!”

¹³ Saul na ma wi keü, “Mangkesa na no nu David nshinyi na hi papiale saben nu? No mangkesa na ma ghen Anyiza ccüneng, nu kedsakejjü pahan nu njünnu kesü pi ma cü nu? Ma khili hi shun nu hi pathiale hiebendha!”

¹⁴ Ahimelek na luneng, “David na nkekhu wi kedi jühtsentsa kesen ntsawale! Ma ndemmiwa, nghikehiethu meza miwi kediwa, nu kadipen wi anyi tsüdila ma nyuwakü ntsa saden.

¹⁵ Anle, hi ma ghen Anyiza ccünengle, nu tsüna atuwa nye. No papiale benle kesa tsü ghen tsü, Kadimiwa na hi nyelela itheghi kesüla metsi-meni kesau nyele. Hi ha jjügi ghen mangla nchüle!”

¹⁶ Kadimiwa na khi, “Ahimelek, no nu nshilithu tsüdi pi shü thsüaden.”

¹⁷ Tsaseng wi ma aghikehiethu ma kete wi ngan kebenthu wi khi, “Apvüwa keqhaikedithu tsü pathilo! Mathu na David ssinu acho sa, nu ma bvükesa tsü mathu na chüben lela mathu na hi nkizale.” Isala aghikehiethu na mathu kwen chan pi Apvüwa keqhaikedithu tsü npathi mvula sa.

¹⁸ Tsalina Saul na Doeg wi khi, “No mathu pathilo — nu Doeg na mathu tsüdi pathia. Tsü ghanan ma keqhaikedithu achentazen nu manga adepfü kewhengthsü kepvü qo nyi tsü pathia.

¹⁹ Saul na keqhaikedithu nyunutiwa Nob wi kahang kepathu tsüdila pi shü thsüa; npvüza nu nzathu, ghanyi nu memethu, amesüsi, gadathu, nu khaghanenithu — mathu tsüdi pathia.”

²⁰ Isala Ahimelek tsa kesü Abiathar na bvüya nu wala David gwegheya.

²¹ Saul na khatinu Apvüwa keqhaikedithu pathi khe ma tsü khipi David kiza.

²² David na ma wi khi, “Hi tsü ghanan khathansha wi Doeg na ciwi keben muya khe, ma tsüpi Saul kiza metsiben kesa hi chüben. Tsalina nshilithu tsüdi shü kesa tsüna ighenale.

²³Nmessila nu hi gweghe benlo. Saul na ishinyi qho pathi mvuben, isala no hi gweghe apvü-nsala benyaben.”

1 Samuel 23

David na Keila Nyutiwa Hangshakeya

¹David na Filistinthu na gho Keila nyutiwa ssikaghashen nu asu wwi pvügho ketheng tsü ghanfü benle kesa zaya.

²Tsalina ma Apvüwa wi keü, “Hi wala Filistinthu ssikaghashenla khati nu?” Apvüwa na luneng, “Wa mathu ssikaghashen nu Keila hangsha yalo.”

³Isala David nyithu na ma wi khi, “Ithu na hewi Judah wi ben nu messiben; isala ithu na wa Keila wi Filistin süpahizi ssikaghashen lethu tsümiwi nmehaikila ben!”

⁴Tsalina David na kheneng Apvüwa ccüneng, nu Apvüwa na ma wi khi, “Keila wi wa nu ssikaghashenlo, kepaghenanye hi Filistinthu miwi khangkeya pi nthu cüaden.”

⁵Tsalina David nu ma nyithu na Keila wi wa Filistinthu ssikaghashen; mathu na anyi kejon pathia nu mathu sahangthu khuya. Tsütinu David na Keila nyutiwa hangshaya.

⁶Ahimelek tsawa Abiathar na bvü wa Keila wi David gweghe keya wi ma adepfü kewhengthsüwa tsü khuya.

⁷Nyu na Saul wi David na Keila wi wadhale kiza, nu ma khi, “Anyiza na ma pi hi kekhang kekhu wi chidha; kepaghenanye David na ma ketanla anyuti khwetivüketheng kaghapeng jenka non wi du nu ma tieyadha.”

⁸Tsalina Saul na ma nyithu wi aghi ghen a cichi nu wa Keila wi David nu ma nyithu ssikaghashenle vüya.

⁹Khathansha wi Saul na gho ma ssikaghashenle kiden benle kesa David na zaya khe, ma keqhaikediswa Abiathar wi khi, “Adepfü kewhengthsü tsü sen nu gholo.”

¹⁰Tsaseng wi David na khi, “Apvüwa Israel Nyizawa, hi Saul na nmaghawa, ighena gho Keila yasale kiden benle kesa zayaben.

¹¹Keila wi khangthu na hi ghan pi Saul kwen wi chiaten kwe? Hi zakeya ti ntsakhiwa Saul na ghoben kwe? Apvüwa, Israel Nyiza, hi kekhe luneng cülo!” Apvüwa na lunengchi, “Saul na ghobenle.”

¹²David na kheneng keü, “Nu Keila wi khangthu na hi nu inyithu ghan pi Saul kwen wi chiaten kwe?” Apvüwa na luneng, “Mathu na tsüti saben.”

¹³Tsalina David nu ma nyithu meza tugho tsüdila wan Keila teshi nu alentsen wa. David na Keila teshi nu bvüdhale kesa Saul na zakeya wi ma kiden kebenwa tsü teshia.

David Na Yyishiphon Diyyiwa wi Keben

¹⁴David na ma kekuthi pen yyishiphon diyyiwa wi Zif ghansha kete witsü ben wa. Nu Saul na keshüthangla ma bha lela Anyiza na David pi ma kwen wi chi ncü.

¹⁵David na Saul ma pathiale bha keten tsü muya. David na Zif ghansha kete Horesh witsü ben.

¹⁶Jonathan na ma wi wa nu Anyiza na ma khweya metsile kesa khipi ma satenong chicü,

¹⁷nu ma wi khi, “Nmessi lalo. Iba Saul na mangla no patenaya nben. No Israel kadimiwa saten nu hi nshiwa sa keten tsü ma mehaitsü chüben.”

¹⁸Manyi na khokho tuwi apvüshang kemehai saden khishikechi kemetha kesü sa. David na Horesh wi ben wa, nu Jonathan na ajjen wi wha.

¹⁹Zif wi anyi pahan na Gibeia wi Saul wi wa nu khi, “David na ikhang yyi Horesh wi Hakhila Yikha miwi Judah ghansha na acülawa wi benle.

²⁰Kadimiwa, ikhang na no ma ghanya mvuthi sa keben tsü chüben; tsalina ikhang yyi wi dugholo, nu ikhang na no ma ghan yathsü metsi ben na.”

²¹Saul na luneng, “Nthu na ituwi mehahi kesalina Apvüwa na sawegü pi nthu kecüwa salo!

²²Kheneng wa kuti ma khiewa ben khe chütiya nu thowa na ciwi ma muya khe mehaitsü chüyalo. Hi ma achopvü ntsawale kesa zaben.

²³Ma apen khiewi kuthiben khe chüya nu ajüh sengho hi kiza neng metsilo. Tsaseng wi hi nthu gweghe wa nu ma khilila ayegu ciwi ben lethu hi Judah yyi maben wi lela ma jügüwa nu bhaben.”

²⁴Tsalina mathu na tsü teshi nu Saul tuwi na Zif wi kheneng ghoa. David nu ma nyithu na Judah ghansha na acülawa Maon ghansha wi ayyikeshü keyisha kesü wi ben.

²⁵Saul nu ma nyithu na David bha wa, isala David na tsü zaya nu wa Maon ghansha wi yyishiphon lonshi witsü ben wa. Khathansha wi Saul na ha zaya khe ma David jügü wa.

²⁶Saul nu ma nyithu na yyishiphon pahanwa, nu David nu ma nyithu na kepawa isa ben. Mathu na kaghaji nu Saul nu ma nyithu na mathu tetsaki nu ghanyale jügü keten tsü tubvü den.

²⁷Tsü tsüwi nyilo kesü na gho nu Saul wi khi, “Wan kheneng gholo! Filistinthu na diyyiwa nka bendha le!”

²⁸Tsalina Saul na David jügü nwala nu Filistinthu ssisa wa. Tsalina apen tsü nyan pi Shukeya Lonshiwa tsüti cia.

²⁹David na ciwi na bvü wa Engedi yegu wi kuthi wa.

1 Samuel 24

David na Saul Npathilakesa

¹Saul na Filistinthu ssisa nu kheneng kegho wi nyu na ma wi David na Engedi ghansha wi benle ma kiza.

²Saul na Israel süpahithu kemehai ntsa hazar kecheng ssiya nu Amejü Lonshi na nishuwa wi tsü David nu ma nyithu bha wa.

³Ma alen kete wi khaghanenithu kejenpen alonshiku kesü wi ghoya nu ma ciwi wa mnanben. Alonshiku tsüna kheni David nu ma nyithu na maku non ntsa wi kekuthi ben sabenla.

⁴Ciwi David nyithu na ma wi khi, “Khili ha nghena matsü kemehaidha! Apvüwa na nghinyi pi nkwen wi chicüaben nu no ma miwi mangwa samvu khe sayaben kesa no kizatheng.” David na ghapvü shu Saul nchü thsüla ma gwomejuwa handhiya.

⁵Isala David na ma leben nccala,

⁶nu ma ma nyithu wi khi, “Apvüwa na hi ya ipvüwa, Apvüwa na kessi pi kadimiwa kesa thsüwa tsü patena nkesa thsüwa salo! Hi ma patena yishü khangle, kepaghenanye ma Apvüwa na kessikeya kadimiwa tsüle!”

⁷Tsalina David na ma nyithu leya nu mathu na Saul nssisa thsüla. Saul na shagha alonshiku tsü teshi nu bvüa.

⁸David na ma seng wi wa nu ma cichi, “Ipvüwa Kadimiwa!” Saul na khapeghe wa ghangchi nan, David na ayyi wi kukedu ma kinyi

⁹nu khi, “No mangkesa na anyithu na hi no patenale benle kekhi jüh tsü kinaten nu?”

¹⁰Khili no ketanla alonshiku witsü Apvüwa na no pi ikwen wi chicüle kesa muya mehaidha. Inyithu pahan na hi no pathilo khi, isala hi no ghenen leben güccü nu hi khiela no patena nben, kepaghenanye no Apvüwa na kessikeya kadimiwa tsüle khi.

¹¹Iba, ghangchilo; ngwomejuwa kehandhi na ikwen wi benle! Hi no pathia kesale, isala hi ngwomejuwa ketan handhi yale! Ha wina hi no matang shun nben

nyelela no patena cüle sa nbenle kesa chüyalo. Hi ntuwi mangla sazzi ntheng lela no hi pathiale jügüden.

¹²Ishinyi thowa na sazziben khe Apvüwa na ghan kinanwa salo! No hi keshun kekuli ghena Apvüwa na kemeten pi no kecüwa salo, kepaghenanye hi khiewi la no patena nben.

¹³No hati khi ketheng tsü chüben, 'Nkemehai nyi na nkemehai ketan saden'. Tsalina hi no patena nben.

¹⁴Ghangchilo, Israel kadimiwa na thowa pathile ben nu? Ma mangwa jügüten khe ghangchilo! Affü keshü nu ayie kesü la!

¹⁵Apvüwa na ishinyi thowa na sazziben khe ghan nan nu sūdhe cüaben. Ma ajjügi ha ghangchi nu isheipiya nu nkwen wina hi hangsha kecüwa salo."

¹⁶David na ajüh kekhi cen seng wi Saul na khi, "Itsawa David, tsüna ntsakhiwa no kwe?" Isanu ma qai wa.

¹⁷Tsaseng wi ma David wi khi, "No meshon le nu hi sazzi benle! No ituwi mehai ntsa sa lela hi ntuwi sazzidha!

¹⁸No ituwi khatila mehai khe no nansü pi hi ccücadha, kepaghenanye Apvüwa na hi pi nkwen wi chicü lela no hi npathi ladha.

¹⁹Anyi kesü na khaju tughu ma ghinyi ghanya nu ma npatenala bvü thsüten nu? No nansü imiwi mangwa sachi khe tsü ghena Apvüwa na sawegü pi no kecüwa salo!

²⁰No Israel kadimiwa saben nu no kekhang kesen kekhu wi kadiyyi sayaben kesa hi khili chütiyadha.

²¹Isala inyan nu itheghi nyan tsü malitha nsa thsüle kesalina no ishicübvüghathu tsü hei cübenle kesa Apvüwa nyan wina hi wi kishenlo."

²²David na tsüti sabenle kesa kishen. Tsaseng wi Saul na ajjen wi wha neng, nu David nu ma nyithu na mathu kekuthi pen wi wa neng.

1 Samuel 25

Samuel Keshü

¹Samuel na shü, nu Israel nyi tsüdila gho saghu nu ma ghena anongü. Tsaseng wi mathu na ma pi Ramah wi ma jjen wi vhüa.

David nu Abigail

Haseng wi David na Paran ghansha wi wa.

²⁻³Ciwi Kaleb gei wi anyi kesü Maon nyuti wina kegho ma nyan Nabal ben, nu ma Karmel nyuti kete wi ayyi ben. Ma keban ntsa kesü, khaghaneni hazar kecheng nu anenithu hazar kesü tsüti ben. Ma wubvü Abigail na atsimesai nu metsa, isala

Nabal na daggü nu kecügü nyi kesü. Nabal na Karmel wi ma khaghaneni ssen ceben,

⁴nu David na aghansha wi ben nu tsü cüki zaya,

⁵tsalina ma ahza pi kepvüza nyi meshu tagha cü nu kesun pi wa Karmel wi Nabal bha nu ma shalom pi ma cülo khi.

⁶Ma mathu kecükegwe pi Nabal wi gho khi thsü, “Ipvüwa, David na shalom pi no cüben. Kecca ya no, ntheghi, nu no keben tsüdi miwi ben keyawa salo.

⁷Ma no nkhashaneni ssen cebenle kesa zaya, nu ma no ya chü thsü mvu kebenwa na n-nenikehiethu na ithu gweghe bengho nu ithu na mathu npatena. Mathu na Karmel wi keben chu mathu ji mangla nsa.

⁸Mathu keü nanlo, mathu na no kiza ben na. Ikhang na akho tsathang wi ghoben, nu David na no kemehai sa ikhang ssiyalo khiben. Tsalina no mangwa ben khe pi nmaghathu nu npvüshangwa David cülo.”

⁹David nyithu na David nyan wina ketsijüh hapi Nabal kiza. Tsaseng wi mathu na ciwi hieben,

¹⁰nu Nabal na asakhen wi luneng, “David ne? Ma thowa nu? Hi khiela ma cüki npi zayale! Khijaghashene diyyiwa wi nssümagha bvü kesathu na pongdha.

¹¹Hi amesa nu atssü, nu ikhashaneni ssen kecethu ghenasahang pathi kethengthu tsüpi hi anyi khiewi na gho khe nkechüthu tsü cü nten!”

¹²David nyithu na ma wi kheneng wala Nabal na mangwale khi khe pi ma kiza.

¹³David na ma nyithu wi khi, “Tsüdila njünnu pvüyalo.” Nu anyi tsüdila ma njünnu pvüya. David la ma njünnu pvüya nu ma nyithu meza keni teshi pi atsanqai hie thsü nu meza mejü ssinu wa.

¹⁴Nabal maghathu jawi kesü na Nabal wubvü wi khi, “David na aghansha wina nyilothu pahan kesun chipi ishinyi pvüwa shalom sa thsü, isala ma mathu kimenni cükesa tsü no chüla nu?

¹⁵Isala ikhang na alli wi mathu gweghe keben chu mathu na ikhang ghenasahang mehai ntsawa sa, ikhang likesaghang mangla nmi, nu ikhang ji mangla nsale.

¹⁶Ikhang na mathu gweghe keben chu matsü maben wi ghanan le ghaja lela mathu na ikhang khwe nu ikhang sahangthu noncca cü.

¹⁷Tsalina ha meshenchi nu khati saten khe südhe yalo. Hana ikhang pvüwa nu ma theghithu tsüdila yasaya mehai. Ma cügü ntsawa nu tho jüh la kina nbenle!”

¹⁸Abigail na wa kaghajila amesa abe meza keni, kisengtssü pi akhüti pongti kesa keni, khaghaneni manga pi keshvu, asu kennun kilogram tagha nu tagü,

kemeshentsse bi keqen aten meza, nu khhaghavü keqen pi amesa kegü meza keni tsüthu pi gada khhi saya.

¹⁹Tsaseng wi ma amaghathu wi khi, “Nthu na atuwı walo, hi nthu nie ghaben na.” Isala ma mangla ma wuba nkiza.

²⁰Ma gada miwi na yyishiphon ccü wi vügho nan ciwi David nu ma nyithu na gho ma metu.

²¹Tsü tsüwi David na hati meshenben, “Mangkesa na hi aghansha wi anyi tsüwa tsanqai tsü noncca cü nu? Ma tsanqai kesüla nbhatagha, nu ma hatinu hi ma kiqa kecü kutimenwa tsü sa neng cübenle!

²²Keujüla hi ghanenwa npi kegho tuwi ma nyithu npvüza kesüla nheila pathi nsaletu, Anyiza ya hi pathi kesawa salo.”

²³Abigail na David muya meyi gada miwi na cadu David ccü wi ayyi wi nkhwendu,

²⁴nu ma wi khi, “Kediwa, nchala ijüh kinachilo! Kesazzi tsüpi imiwi chilo.

²⁵Tizenthu mangla nkenyewa Nabal jüh tsü nkina lalo; kepaghenanye ma nyan pi ci ketheng ti ma tsü makesü kejuphon kesü le! Kediwa, nmaghathu na kegho witsü hi ciwi nmile.

²⁶Apvüwa na no yala nghinyithu miwi ajukhi yathsü nu pathiya thsü. Nu hi khili Apvüwa hang kebenwa nyan wina no wi kishenben, nghinyithu no patena mvu kebenthu tsüdila Nabal ti kemetemuyaben.

²⁷Kediwa, no nchala hi aju sengho keben ha khuya nu pi n-nyithu cülo.

²⁸Kediwa, hi kesami teshi cülo. Apvüwa na no nu nshicübvüghathu la sapi kadimiwa sa thsüaben, kepaghenanye no Apvüwa ghenaghisaben; nu no hang keben chu nkemehai mangla sa nben.

²⁹Keujüla anyi pahan na no ssikaghashen nu no pathiale sa lethu, Apvüwa n-Nyiza na anyi kesü na ma tsanqai menkedhu hie keben ti no noncca yaben. Isala nghinyithu tsü anyi kesü na alon pi ali la wi ga kesa ti ma tsüthu pi khala ben.

³⁰Khathansha wi Apvüwa na no wi pala kemehai khishi kethengthu tsüdi saya nu no pi Israel kadimiwa saya thsü khe,

³¹tsaseng wi no asenmesheneng nyelela leben güccü nben, kediwa, kepaghenanye ajjügi nkemi wi nyu pathi nyelela no ketanla ajukhiya nkesalina. Kediwa, Apvüwa na sawegü pi no cü lethu, hi nmali lalo.”

³²David na ma wi khi, “Israel Nyizawa, nansü no kesun pi hi metu kethsüwa, Apvüwa seng!

³³No kemeshen kemehai ghenana nu nansü no hi yala ijukhiya nu nyu pathi nu kesami nsa thsüla kesa ghenana Anyiza nkesengchale.

³⁴Apvüwa na hi ya no npatena thsü mvu. Isala hi Israel Nyiza hang kebenwa wina kishenben, keujüla no kaghajila hi nmetu lethu, ghashenen Nabal nyi tsüdila shüa kesadhale!”

³⁵Tsaseng wi David na nzawa na ma ghenana sen kegho tsü khuya nu ma wi khi, “Lebencca njjen wi whalo. Hi no kekhi ti sacü ben na.”

³⁶Abigail na ajjen wi Nabal na kadimi kemishu kesü ti sa keben wi tsü wa. Nabal na adina ntsa pvü nu ammiyeng ben, tsalina ma dhitsü ghanenwa npi kecu chu ma wi mangla nkhi.

³⁷Nabal na metsakeya seng wi ma wubvü na tsüdi khipi ma kiza. Ma khulidu ketizensa ntsa nu cügüshütha sa.

³⁸Ghanan tagha seng wi Apvüwa na Nabal kihhe cü nu ma shüa.

³⁹David na Nabal shüdhale kesa zakeya seng wi ma khi, “Apvüwa sengle! Ma Nabal na hi kimenni kesalina ajukhiyadha nu hi ma maghawa yala nsazzi thsü ladha. Nabal na nkemehai ghenana Apvüwa na kemeten pi ma cüdha.” Tsaseng wi David na Abigail yayale ajühpiwa thsüa.

⁴⁰Ma maghathu na Karmel wi Abigail wi wa nu ma wi khi, “David na no ssigho ma wubvü sa thsülo ikhang kesun chitheng.”

⁴¹Abigail na ayyi wi nkhwendu nu khi, “Hi ma maghale, hi ma maghathu ccü bhuya mehaile.”

⁴²Ma shagha kaghajila ma gada miwi kiya, ma maghalethu meshu manga ssiya nu David maghathu gweghe wala David wubvü sa wa.

⁴³David na Jezreel wina keghowa Ahinoam yayadha, nu khili Abigail la ma wubvü sa wadha.

⁴⁴Tsü tsüwi Saul na ma nga Mikhal, David wubvüwa tsüpi Gallim nyuti wina keghowa Laish tsa Palti cüdha.

1 Samuel 26

David na Kheneng Saul Kahangli Heisha kecü

¹ Zif wina anyi pahan ghola Gibeana wi Saul kizala David na Judah ghansha katen wi Hakhila Yikha wi kuthi benle khi.

² Saul na wan Israel wi süpahi kemehai ntsathu hazar kecheng ssiya nu Zif ghansha wi David bha wa,

³nu Hakhila Yikha miwi alen kete wi kemnanpen saben. David na khilila aghansha wi ben, nu Saul na ma bha ghobenle kesa chükeya wi

⁴ma wahhaithu kesun pi ntsakhiwa Saul na ciwi benla nmi khe wa thsü.

⁵Ma wan wala Saul nu ma süpahizi benchüwa Ner tsa Abner manyi na apen khiewa jen ben khe chüya. Saul na kemnanpen non wi jen, nu ma nyithu na ma vüla kemnanpen saben.

⁶Tsaseng wi David na Hitti nyiwa Ahimelek nu Joab cünyuwa Abishai (manyi jja na Zeruiya) manyi wi keü, “Nshinyi thowa na hi gweghe Saul kemnanpen wi wa nu?” Abishai na luneng, “Hi wa tenle.”

⁷Tsalina tsü ghaja David nu Abishai manyi na Saul kemnanpen non wi du Saul na ma pie pi ma li kete ayyi wi shon nu kemnanpen non wi jen keben muya. Abner nu ma süpahithu na ma vüla jenben.

⁸Abishai na David wi khi, “Anyiza na shita nghinyiwa pi nkwen wi chicüdha. Hi yala khili ma pie chen pi kutitan na ma pi ayyi wi mejenten thsülo — Hi keni tughu pi ghon nbenle!”

⁹Isala David na khi, “No ma patena yishüle! Apvüwa na kemeten pi anyi thowa na ma kessiya kesa kadimiwa patena khe tsü cü metsiben.”

¹⁰David na khi, “Apvüwa na hang keben ti hi chütiben. Apvüwa na Saul pathiabon; tsüna ma ketanla keshü tsathang na kegho wi nyelela ma aghi wi wa nu shüaben.

¹¹Hi Apvüwa na kessi pi kadimiwa sa thsü kesawa tsü patena kesa tsüna Apvüwa na khenben! Ishinyi wa ma pie nu ma tssü lakhü tsü khuya nu bvüa na.”

¹²Tsalina David na Saul li kete wi apie nu atssü lakhü tsü khuya, nu Abishai manyi na bvüa. Anyi thola tsü nmu nyelela khati sa khe nchü nyelela nshagha — mathu tsüdila jenchu ntsa wa, kepaghenanye Apvüwa na kejen kedhu kesun pi mathu tsüdi miwi chia.

¹³Tsaseng wi David na yyiketijü pvüdhi sen nu khhakawa apvü-nkesa pen yyishiphon shoni kesü wi kiya,

¹⁴nu Saul süpahithu nu Abner wi jishachi, “Abner! No ihhai zaben ma?” Abner na keü, “Thowa na katsüti jisha pi kadimiwa pamchü ben nu?”

¹⁵David na luneng, “Abner, no Israel wi anyi kekhang ntsawa nye kwe? Isaletu, no npvüwa kadimiwa khwe meya kwe? Khili anyi pahan na npvüwa pathiale kemnanpen wi dughole!

¹⁶Abner, no kesau sa meya ladha! Hi hang kebenwa Apvüwa nyan wina kishenben, nthu tsüdi pi shü thsü qodha, kepaghenanye nthu na Apvüwa na pi kadimiwa sa thsü ketheng nthu pvüwa tsü khwe meya ladha. Ghangchilo!

Kadimiwa pie na khiewi ben nu? Ma tssü lakhü ma li kete wi kebenwa tsüna khiewi ben nu?"

¹⁷Saul na David hhai chüya nu keü, "David, itsawa, tsüna no kwe?" David na luneng, "Anle, kadimiwa, hi le."

¹⁸Nu ma khi, "Kediwa, no mangkesa na khilila nmaghawa hi jügüten nu? Hi mangwa satheng nu? Hi kesazzi mangwa ben nu?"

¹⁹Njenkeben Kadimiwa, hi khili mangwa khile ben khe kinachilo. Keujüla Apvüwa na no sapi hi shun thsü ben lethu, kekinyi kesü sapi ma kecü tsüna ma kemeshen kemili cüben; isala tsüna anyithu na sa lethu, Apvüwa kishen-keshi na mathu miwi benben. Kepaghenanye mathu Apvüwa yyi wina hi jügüshi pi hi asang cenpvüthu ketan kinyiya kemehai diyyi kesü wi chi kesalina.

²⁰Apvüwa ketenpen wi nyela asang yyi wi hi npathi thsü lalo. Mangsale Israel kadimiwa na gho hi ayie kesü ti kesa ha pathile ben nu? Mangsale ma hi pi awa kesü ti sala jügüten nu?"

²¹Saul na luneng, "Hi sazzidha. Itsawa David, kheneng gholo! Hi khiela no npatena nengdha, kepaghenanye no shita hi kahangli heisha cüdha. Hi kejüphon kesü sadha! Hi qhethiketen kekuli kesü sadha!"

²²David na khineng, "Njenkeben Kadimiwa, npie hewi benle. N-nyithu kesü ya hewi gho nu tsü khuya thsülo.

²³Apvüwa na akutimen sapi anyi jühtsentsa sa nu ketsatanthu cüden. Nansü ma na no pi ikwen wi chicüle, isala hi Apvüwa na pi kadimiwa sa thsü kesawa no npathi lale.

²⁴Hi nansü no kahangli heisha kecü tsüti Apvüwa ya imiwi tsü makesü sa nu agükeccü tsüdi wi hi khushi keyawa salo!"

²⁵Saul na David wi khi, "Itsa, Anyiza na sawegü pi no kecüwa sa! No kekuli tsüdi wi haicen yaben.!" Tsalina David na ma len wi wa, nu Saul na ajen wi wha neng.

1 Samuel 27

David na Filistinthu jawi keben

¹David na ma ketanla ma wi khi, "Ghanan kesü wi Saul na hi pathiabben. Kemehai ntsawa lethu, hi Filistia wi bvü wa kesawa mehaiben. Isalethu Saul na Israel wi hi ghangtagha nu teshiabben, nu hi apvü-nsala benyaben."

²Tsalina David na wan ma nyi meza tugho ssinu Gath kadimiwa Maok tsa Akhish wi wa.

³David nu ma nyithu na mathu theghithu ssi wa Gath wi hang wa. David nu ma wubvü keni Jezreel wina keghowa Ahinoam, nu Karmel wi kheni Nabal wubvü kesawa Abigail manyi ssinu ma gweghe ben.

⁴Khathansha wi Saul na David na Gath wi bvü wadhale kesa zaya khe ma David nbhala.

⁵David na Akhish wi khi, “Keujüla hi npvüshang lethu, hi ya anyuti kizza kesü wi hang wa thsülo. Kediwa, hi no gweghe ghazen nyunuti wi hang nbenla mehaile.”

⁶Tsalina Akhish na Ziklag nyutiwa pi ma cüa, nu ha jjügi ghena Ziklag na anuphanla Judah kadimithu ji sadha.

⁷David na Filistia wi asha tagha nu tugho ben wa.

⁸Tsü tsüwi David nu ma nyithu na matsü kesie ayegu ciwi hang wa kesathu Geshur, Gurzi, nu Amalek nyithu ssikaghashen. Ma mathu yyi yilashu sen wa Ejipt kewalen wi Shur kecu chia,

⁹nu npvüza nu nzathu tsüdi pathia, nu khaghaneni, amesüsi, gada, sunsiesathu, nu athsümenithu lela khuya. Tsaseng wi ma Akhish wi gho neng,

¹⁰nu Akhish na ma keü, “No hajü thowa ssisa wa nu?” David na ma Judah yyi acülawawa nyelela Jerameel mizza yyi wi nyelela Ken nyithu na hang keten yyi wi tsü wale kesa Akhish kizaden.

¹¹David na anyi tsüdi nza le npvüza lela pathi, nu thola Gath wi wha neng nu ma nu ma nyithu na khati sa khe tsüpi nkhi thsüle kesalina. David na ma Filistin wi hang keben chuli hati sa.

¹²Isala Akhish na David nondi nu ma ketanla ma wi khi, “Ma Israel nyithu na ma nanmeghü ntsawa kesalina ma kahang chu hi kekuli saben.”

1 Samuel 28

¹Matsü pahan seng wi Filistinthu na mathu süpahithu saghuya nu gho Israel ssisale sa, nu Akhish na David wi khi, “No nu n-nyithu na wala hi wiwa sa nu kesaliben kesa chüyallo.”

²David na luneng, “Anle, hi nmaghawa, no ketanla hi khati saben khe no muyaben.” Akhish na khi, “Mantsadha! Hi no pi kahang chu ghena ighikehiewa sa thsüden.”

Saul na Dema wi Kecenkinali

³ Khili tsüwi Samuel na shüdha, nu Israel nyi tsüdila ma keshü ghena anongü nu ma pi ma nyunutiwa Ramah wi vhüdha. Saul na tusenkekhi nu demathu tsüdila meten pi Israel teshi thsüa.

⁴Filistin süpahithu na saghu nu Shunem nyuti kete wi kemnanpen sa; Saul na Israel nyithu saghu pi Gilboa Yikha wi kemnanpen saben.

⁵Saul na Filistin süpahithu mukeya wi ma qhethiketen

⁶nu ma khati sa nu kesa Apvüwa wi keü. Isala Apvüwa na aman wi nyelela Urim nu Thummim sen nu kesa wi nyelela atusenjuh-kechüthu wi lela ma nluneng la.

⁷Tsaseng wi Saul na ahza pi ma kekhu wi kedithu cü, “Wala ighena keshü ghamu keccüneng nza kesü bha chilo, nu hi wa ma wi kecenkinali chiden.” Mathu na luneng, “Endor wi meshu kesü benle.”

⁸Tsalina Saul na ma tsisa kemiliya; athsümeni kepa wi mphiya, nu atsankejang seng wi ma nyi meshu keni ssiya nu nzawa tsü metule wa. Ma nzawa wi khi, “Imiwi khati mangwa saten khe ighena aghamuthu ccüneng nan nu hi kizalo. Hi anyi khi chithu ma ghamu cichilo.”

⁹Nzawa na luneng, “No kadimiwa Saul na khati sa khe chübenla metsiben, ma atusenkekhi nu keshü ghamu keccüneng nyithu kesun pi Israel teshi thsüa. Isaletu, no khati kesa hi mechu nu hi pathi thsüale saben nu?”

¹⁰Tsaseng wi Saul na kemetha kekishen kesü sa. Ma nzawa kiza, “Hang kebenwa Apvüwa nyan wina hi khishiben, no ha kesa ghen a kemeten pi cü nben.”

¹¹Nzawa na keü, “Hi no ghen a thowa cichi nu?” Ma luneng, “Ighena Samuel cichilo.”

¹²Nzawa na Samuel mukeya wi magha nu Saul wi khi, “No mangkesa na hi mechuten nu? No Kadimiwa Saul hana!”

¹³Kadimiwa na ma wi khi, “Nmessi lalo! No mangwa muya nu?” Nzawa na luneng, “Hi aghamu kesü ayyi wina shhugho keten mule!”

¹⁴Ma keü, “Ma tsi khati kesa nu?” Nzawa na luneng, “Anyi keqhai kesü na shhughoden. Ma agwomejuwa kaghazu pvü tenle!” Tsaseng wi Saul na tsüna Samuel le kesa chüya, nu ma nyuwakü wina ayyi wi nkhwendu.

¹⁵Samuel na Saul wi khi, “No mangkesa na hi pakivvü ten nu? No mangwa sale hi ci neng chi nu?” Saul na luneng, “Hi agüccü ntsa saben! Filistinthu na hi ssinu aghisaben, nu Anyiza na hi teshidha. Ma atusenjuh kechüthu wi nyelela aman wina lela hi nlunengchi ladha. Tsalina hi mangwa nsathu yishü khe hi kizalo kesa ghen a no cichile.”

¹⁶Samuel na khi, “Mangkesa na Apvüwa na no teshi nu nghinyi sa wa lethu no hi citen nu?”

¹⁷Apvüwa na hi wina mangwale no kiza khe nmiwi tsü sachidha; ma no wi kadiyyi tsü khuya nu pi David cüdha.

¹⁸No Apvüwa yenkhukechi tsü n-niela nu Amalek nyithu nu mathu kebenthu tsüdi yasatha nsala. Tsalina khili Apvüwa na nmiwi ha saben.

¹⁹Ma no nu Israel pi Filistinthu cüaben. Dhitsü wi no nu ntsathu na hi gweghe yaben, nu Apvüwa na Israel süpahi la pi Filistinthu cüaben.”

²⁰Saul na Samuel kekhi tsü ghenä qhethiketen sa nu zuli ayyi wi qancadu kechusügu ben wa. Ma tsü ghaja nu ghanan thangthang mangla nkedsajjü ghenä ma nkhang laben.

²¹Nzawa na ma wi wa nu ma qhethiketen eben muya, tsalina ma Saul wi khi, “Kediwa, hi kahang khuchi nu no hi wi mangwa keü khe tsü sadha.

²²Tsalina no nchala khili hi kekhi ha sa cülo. Hi ya kedsakejjü pi ntuwi chi thsülo. No kijünyi kewa ghenä dsajjü nu züyalö.”

²³Saul na hhaghe nu mangla dsajjü ntenle khi. Isala ma kekhu wi kedithu na ma dsajjülo khvu sa. Ma asakhen wi mathu jühkina, nu ayyi wina shagha awe miwi donkiya.

²⁴Nzawa na kaghajila wa ma jjen wi amesü zza kekunon kesü eben tsü pathia. Tsaseng wi ma awhengsu pahan khuya nu pi kidenya, nu azimi pi nchila amesa pahan güya.

²⁵Ma kedsakejjü sen wa Saul nu ma kekhu wi kedithu tuwi chicüa, nu mathu na tsü dsaya. Nu mathu na shagha nu tsü ghaja bvüa.

1 Samuel 29

Filistinthu na David Meya mvulakea

¹Filistinthu na mathu süpahi tsüdi saghu sen nu Afek wi gho, tsü tsüwi Israel nyithu na Jezreel Yyiketijü wi atssükebvüpen wi kemnanpen saben.

²Filistin kadimithu manga na mathu süpahithu meza khang nu hazar khang ssinu lentsen shhugho; David nu ma nyithu na Kadimiwa Akhish ssinu aseng wi lentsen shu.

³Filistin benchüthu na mathu muya nu keü, “Ibri nyithu ha hewi mangwa saben nu?” Akhish na luneng, “Hawa ha David, Israel kadimiwa Saul nyi kedi kesüle. Ma hewi matsü pahan hi gweghe ben wadha. Ma hi wi kegho tsathang na gho nansü kecu kesazzi mangla mu meyale.”

⁴Isala Filistin benchüthu na Akhish miwi aghepvü nu ma wi khi, “Anyi katsüwa kesun pi no anyuti pi ma kecü wi wa neng thsülo. Ma ya ithu gweghe aghi wi nwa thsü lalo; kesali eben wi ma kheneng ithu shun shaghaben. Ma ithu pathi nu ma pvüwa kenenwa sa nengyale kesa alen tsü miwi kemehaiki mangwa ben nu?”

⁵ Hawa ha David, nzathu na ma cüki khila nashü nu ma saki, ‘Saul na anyi hazar pathia, isala David na hazar tagha pathia’ le kesawa tsü.”

⁶ Akhish na David cichi nu ma wi khi, “Hi hang kebenwa Israel Nyiza nyan wina kishenben, no ijühkeya wi bengho; nu hi no ya hi gweghe wa aghisa thsü mvuben. No hi wi kegho tsathang na gho nansü kecu hi no kesazzi mangla mu meya. Isala kadimi kepathu na no meya qole sadha.

⁷ Tsalina mathu nkenen mangla nsala nu nlebencca ajjen wi wha nenglo.”

⁸ David na luneng, “Kediwa, hi mangwa sazzitheng nu? Keujüla no kekhi ti hi no kekuli sa keshhugho tsathang na gho nansü kecu no hi kesazzi mangla mu meya lethu, mangkesa na hi no ipvüwa nu kadimiwa gweghe wa nu nghinyithu nssisa thsü mvu ben nu?”

⁹ Akhish na khineng, “Anle, hi no pi ituwi Anyiza nyilo kesü jühkeya ti saden. Isala kadimi kepathu na no ithu gweghe aghi wi waya nbenle khidha.

¹⁰ Tsalina David, dhitsü wi nthu Saul teshi nu hi wi gho kesathu tsüdila mitu na shagha nu atsan na thang shagha meyi bvülo.”

¹¹ Tsalina David nu ma nyithu na pitsüwa ghanen wi mitu na Filistia wi wa neng, nu Filistinthu na Jezreel wi wa.

1 Samuel 30

Aghisa pi Amalek nyithu keshun

¹ Ghanan keni seng wi David nu ma nyithu na gho Ziklag cu nengya. Amalek nyithu na Judah cülawa yilashuya nu Ziklag ssikaghashen. Mathu na anyuti tsü mecang

² nu nzathu tsüdi ghanya; mathu na anyithu kesüla npathi, isala mathu na kebvü wi tsüthu tsüdi ssinu bvüa.

³ David nu ma nyithu na gho cukeya wi anyutiwa tsü mecang nu mathu wubvüthu, tsangathu ssibvü kebenla muya.

⁴ David nu ma nyithu na qai wa, nu mathu na nchatha npi kesa chu qai,

⁵ David wubvü keni Ahinoam nu Abigail manyi lela ssibvüa.

⁶ David na khili leben güccü bendha, kepaghenanye ma nyithu na mathu tsangathu nmila kesalina mathu na alon pi ma kecenthiale pateqhe bendha; isala Apvüwa ma Nyiza na kempvüza pi ma cüa.

⁷ David na Ahimelek tsa Abiathar keqhaikediya wi khi, “Adefpü kewhengthsü tsü sen nu hi wi gholo,” nu Abiathar na tsü sengho ma cüa.

⁸David na Apvüwa wi keü, “Hi ayelakeshuthu katsü jügü wala khati sa nu? Nu hi mathu ghanyala?” Apvüwa na luneng, “Mathu jügü walo; no mathu ghanya nu atssüzüthu tsü kekasha yaben na.”

⁹Tsalina David nu ma nyi meza tugho na lentsen shhu, nu mathu na wa Besor Kuza cukeya wi mathu pahan na ciwi ben wa.

¹⁰David na anyi meza mejü ssinu tsü miwi wa; anyi kepa wi meza keni tsüna akuza tsü npvüdhi chala kesalina ciwi ben wa.

¹¹Anyi David gweghe ketenthu na Ejipt pvüzanyi kesü na ayela wi keten muya nu ma ssisen David wi gho. Mathu na kedsakejjü nu atssü,

¹²khghabhvü keqen pahan, nu kemeshentsse keqen aten keni pi ma cüa. Ma tsüthu dsakeya seng wi züya; ma ghanan kechengtha tsü mangla kedsakejjü nmila.

¹³David na ma keü, “Npvüwa na thowa nu? Nu no khiewa na gho nu?” Ma khineng, “Hi Ejipt nyi kesü Amalek nyi kesü maghawa le. Hi sanaa wa kesalina ipvüwa na hi teshi kesa ghanan kecheng sadha.

¹⁴Ikhang na Judah cülawa Khereth nyithu yyi nu Kaleb gei yyi tsü yilashu nu Ziklag mecang chile.”

¹⁵David na ma keü, “No hi ssi wa ayelakeshuthu wi tsü chicü ma?” Ma luneng, “Keujüla no Anyiza nyan wina hi npathi nyelela hi pi ipvüwa kwen wi chi neng nbenle kesa hi wi khishi lethu, hi no ssi wa ciwi chicüben.”

¹⁶Nu ma David ssi wa mathu wi chicüa. Yilakeshuthu na apen tsüdi wi bvüzighe nu dsajjü nu kemini saben, kepaghenanye mathu na Filistia nu Judah wi nyu ji sha ntsawa shuya kesalina.

¹⁷Dhitsuwa wi David na mitu na wa mathu ssikaghashen nu minulen kecu kesali. Anyi cahli meza mejü na sunsiesathu miwi ben nu bvü kesathu tsü ketan khe mathu kepa wi kesüla bvü meya.

¹⁸David na Amalek nyithu na khuya kesa atsanqaithu nu anyithu tsüdila pi ma wubvü keni tsü wwala kekashaya;

¹⁹Amalek nyithu na khuya kesathu tsü David na mangla nteshila ma nyi, atsangathu, nu atsanqaithu tsüdila khunengya.

²⁰Ma ma sahangthu la tsüdi mu nengya; ma nyithu na “Ha David ji le!” khila mathu tuwi na tsüdi kuya.

²¹Tsaseng wi David na kheneng sen anyi meza keni na nkhangla kesalina ma gweghe wa meyala teshi pi Besor Kuza wi chi kethengthu witsü wa. Ciwi mathu na gho David nu ma nyithu metu, nu David na anonkeghe sa mathu shalom sa.

²²Isala David gweghe kewa anyi kecügüthu nu nkemehaithu na khi, “Mathu na ikhang gweghe nwala, tsalina ikhang na atsanqai shukeyathu pi mathu cü ntenle. Mathu ya mathu wubvüthu nu atsangathu ssiya nu bvü thsülo.”

²³Isala David na luneng, “Icünyuthu, nthu na Apvüwa pi ithu kecü hapi tsüti saya nbenle! Ma ithu yala yazishu benya thsü, nu yilakeshuthu miwi khangkeya pi ithu cüdha.

²⁴Nthu na khi keben tsü anyi kesüla anlo khiya nben. Pila tsüdila makesü gishü meyathu yishü; aseng wi atsanqaihu hiewa kesawa lela aghi wi kewawa shei makesü muyaben.”

²⁵David na ayenwa ha sachi nu Israel na nansü la tsü nieben.

²⁶Khathansha wi David na Ziklag wi kheneng gho khe, ma atsanqai shukeyathu tsü pahan pi ketsijüh ha gweghe Judah wi ccülikesa ma pvüshangthu wi kesunchia, “Hawa ha ikhang na Apvüwa ghinyithu wi atsanqai shukeya aju pi nthu kecüle.”

²⁷Ma tsüthu tsü kesun pi Bethel wi anyithu, Judah cülawa Ramah wi anyithu, nu anyuti hathu wi anyithu, Jattir,

²⁸Aroer, Sifmoth, Eshtemoa,

²⁹nu Rakal; Jerameel gei, Ken nyithu,

³⁰nu Horma, Borashan, Athak,

³¹nu Hebron nyutithu anyithu wi chicüa. Ma tsü kesun pi ma nu ma nyithu na kekigoepen tsüdi wi chicüa.

1 Samuel 31

Saul nu Ma Tsathu na keshü

(1 Kc 10.1-12)

¹Filistinthu na Gilboa Yikha miwi Israel nyithu ssinu aghisa. Ciwi Israel nyi kejon pathia, nu mathu kepa na Kadimiwa Saul nu ma tsathu gweghe nyu tu bvüa.

²Isala Filistinthu na mathu ghanya nu Saul tsa kecheng Jonathan, Abinadab, nu Malkhishua pathia.

³Saul kevü wi aghi na sah ntsa sa, nu aghinyithu lakusüthu na ma mesa-mena ntsa sa.

⁴Ma pvüzawa ma ghighe pvü ketenwa wi khi, “Filistin Anyiza nkechüthu ya leben ghashu hi npathi thsüle kesalina no njünnu hanshi pi hi süthilo.” Isala pvüzawa na tsüti sale kesa ma qhethiketen sa. Tsalina Saul na ma ketanla ma njünnu hanshi pi ma süthia.

- ⁵Pvüzawa na Saul shü kesa mukeya wi ma la ma njünnu hanshi pi ma ketanla ma süthi nu Saul gweghe shüa.
- ⁶Tsütinu Saul, ma tsa kecheng, nu pvüzawa la shüa; Saul nyi tsüdila tsü ghanan shüa.
- ⁷Khathansha wi Jezreel Yyiketijü na khhakawa nu Jordan Ghaku na nishuwa keben Israel nyithu na Israel nyi süpahizi na nyu tu bvüa nu Saul nu ma tsathu pathidhale kesa zaya khe mathu na mathu nyutithu teshi nu bvüa. Tsaseng wi Filistinthu na gho anyutithu tsü nkaya.
- ⁸Aghisa nu dhitsüwa wi Filistinthu na anyi keshüthu tsanqai shuyale wa nan mathu na Saul nu ma tsa kecheng kamangthu na Gilboa Yikha miwi keben muya.
- ⁹Mathu na Saul li dhiya, ma ghighe khuya, nu nyilothu kesun pi Filistia maben wi wa ajüh kemehai pi mathu tsikezhüthu nu anyithu kiza thsü.
- ¹⁰Tsaseng wi mathu na ma ghighethu pi acenpvü nzawa Astart kekinyijjen wi chi, nu ma kamang pi Beth Shan nyunutiwa keshong wi dügüa.
- ¹¹Khathansha wi Gilead wi Jabesh nyithu na Filistinthu na Saul miwi mangwa sachi khe zakeya wi
- ¹²anyi aghikekhang ntsathu na ghaja thangthang lentsen sen nu Beth Shan wi wa. Mathu na Beth Shan nyunutiwa keshong wi Saul nu ma tsathu kamangthu tsü khushaya, nu tsüthu sengho Jabesh wi mecang.
- ¹³Mathu na agüthu tsü khuya nu sen wa anyuti wi tamarisk chanton cakhu wi vhüa, nu mathu na ghanan tagü kezi sa.

2 Samuel

2 Samuel 1

David na Saul Keshü Chükeya

¹Saul keshü seng wi David na Amalek nyithu miwi khangya nu kheneng gho Ziklag wi ghanan keni ben.

²Dhitsüwa wi Saul kemnanpen wina kepvüza nyi kesü na gho cuya. Ma ahathakina ghen ma thsümeni mezüqhe nu ayyinikhu pi ma li miwi chi pvü gho. Ma David wi wha nu ma kekü wina ayyi wi nkhwendu.

³David na ma wi keü, “No khiewa na gho nu?” Ma luneng, “Hi Israel nyithu kemnanpen wina bvüyale.”

⁴David na khi, “Khati sadha khe hi kizalo.” Ma luneng, “Ithu süpahizi kejon na aghi kesapen wina bvüdha, nu anyi la kejon na shüdha. Saul nu ma tsawa Jonathan la pathidhale.”

⁵David na ma wi keü, “No khatinu Saul nu Jonathan manyi na shüdhale kesa chüben nu?”

⁶Ma luneng, “Hi Gilboa Yikha miwi wayale, nu ciwi Saul na ma pie miwi keleki ben nu aghinyithu gorugarithu nu goru kessithu na ma tetsaki gho keten muyale.

⁷Isanan ma khapeghe ghangchi nu hi muya nu hi cichi. Hi luneng, ‘Kediwa, hi hewi benle!’

⁸Ma hi thowa khe keü, nu hi Amalek nyi kesü le kesa ma wi kiza.

⁹Tsaseng wi ma khi, ‘Hewi ghola hi pathilo! Hi mesa-mena ntsa sadha, nu hi shü wa tendha na.’

¹⁰Tsalina hi wala ma pathia, kepaghenanye ma mesa-mena keya seng wi tsü ma hangya nbendha kesa hi chüti kesalina. Tsaseng wi hi ma li wi ma kadiliwen nu ma hacü keqhan tsü khuya nu sen he no wi gho benle, kediwa.”

¹¹David na ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe, nu ma nyithu tsüdila tsü makesü sa.

¹²Mathu na Saul, Jonathan, Israel nyithu, nu Apvüwa nyithu kejonla aghi wi shü kesalina qai, anongü, nu minulen kecu wi kezi sa.

¹³David na kepvüza nyi kesü jühtheü sengho ma kecüwa wi keü, “No thowa, khiewa na ghoben nu?” Ma luneng, “Hi Amalek nyi kesü, isala hi no diyyiwa wi hangtenle.”

¹⁴David na ma keü, “No khatinu Apvüwa na kessiya kesawa kadimi tsü pathi nmessi kwe?”

¹⁵Tsaseng wi David na ma nyi kesü cichi nu khi, “Ma pathilo!” Anyi tsüna Amalek nyiwa tsü whengshi nu pathia,

¹⁶nu David na Amalek nyiwa wi khi, “No ketanla ha sengho nmiwi chikeyale. No Apvüwa na kessi pi kadimi kesawa pathidhale kekhishi wi no ketanla no meshensadha.”

David na Saul nu Jonathan Kiqaiqi

¹⁷David na Saul nu ma tsawa Jonathan ghenana anonkegü khwi ha sa,

¹⁸nu tsüpi Judah nyithu sansi cülo ahza khuchia. (Hana Jashar Lesüshen wi zhütheng.)

¹⁹“Israel yyishiphon thu miwi ithu ccülikesathu na shüdha! Ithu süpahi aghikekhang ntsathu na shüdha!

²⁰Tsüpi Gath nyelela Ashkelon lentontithu wi nthingchi lalo. Filistin nzathu sapi anonghe nsa thsüla; Anyiza nkechü ngathu ya anonghe nsa thsüla.

²¹‘Atsankegho nyelela akejan na Gilboa yyishiphon thu miwi nkeghowa salo; allithu wi keshüthangla mangla nkeshigüwa salo. Kepaghenanye aghikekhang tsonhithu na ciwi kejugheyala ben; nu Saul tsonhi na adeli pi matsi nsaladha.

²²Jonathan lamugho na keshü thsü ji, Saul njünnu na nanketizen nmi, kekhangwa süthia, nu aghinyi pathia.

²³“Saul nu Jonathan manyi ketizenli na amankesa ntsa; kahang wi le keshü wi lela manyi gweghe; amumu miwi mbhi, nu ssensitemi miwi züki.

²⁴‘Israel nzathu na Saul ghenana anongü! Ma athsü menkedhu nmiepheü pi nthu mphithsü, nu alon menkedhu nu suna pi nthu tsiisa pvü thsü.

²⁵“Süpahi kekhangthu na qancadha, aghi wi mathu pathia. Jonathan na yyishiphon thu miwi shüben.

²⁶‘Hi nghena ahathana benle, icünyuwa Jonathan; no khatila hi tizen gho nu! No hi ketizen khatila amansa nu, nza ketizen miwi lela mehaiki le!

²⁷“Süpahi kekhangthu na qancadha, mathu ghigethu teshi pi nkesenwa sadha.”

2 Samuel 2

David pi Judah miwi Kadimiwa kesa thsü

¹Haseng wi David na Apvüwa wi keü, “Hi wala Judah nyuti kesü tsü yayala khati sa nu?” Apvüwa na luneng, “Anlo.” David na keü, “Khawa nu?” Apvüwa na luneng, “Hebron le.”

²Tsalina David na wa ma wubvü keni Jezreel wina keghowa Ahinoam, nu Karmel wina keghowa keni Nabal wubvü kesawa Abigail manyi ssinu Hebron wi wa.

³Ma ma nyithu nu mathu theghithu la ssi wa Hebron kevä wi anyutithu wi hang wa.

⁴Tsaseng wi Judah wi anyithu na Hebron wi gho adeli pi David nyen pi Judah kadimiwa sa thsüa. David na Gilead wi Jabesh nyithu na Saul pi vñüdhale kesa zakeya wi,

⁵ma anyi pahan kesun pi ketsijüh ha pvü nu ciwi wa thsü: “Nthu na nthu kadimiwa jühkeya wina ma pi vñü kecü ghenä Anyiza na sawegü pi nthu kecüwa salo.

⁶Nu khili Apvüwa na nthu tuwi ccatsü nu jühtsentsä kesawa salo. Nthu kekuli kemehai ghenä hi la nthu tuwi mehaitsü saben.

⁷Kempvüza sa nu lebenzü yalo! Nthu kadimiwa Saul na shüdhä, nu Judah nyithu na adeli pi hi nyen pi mathu kadimiwa sa thsüdhä le.”

Ishbosheth pi Israel Kadimiwa kesa thsü

⁸Saul süpahizi benchüwa Ner tsawa Abner na Saul tsa Ishbosheth ssisen Jordan pvüdhä sen nu Mahanaim wi wa.

⁹Ciwi Abner na Ishbosheth pi Gilead, Asher, Jezreel, Efraim, nu Benjamin nyithu, nu Israel tsüdi miwi kadimiwa sa thsüa.

¹⁰Ma pi Israel kadimiwa kesa tsüwi ma kahang mapi jügha saben, nu ma amapi keni kekhangsen. Isala Judah mizza na David jühkeya wi ben,

¹¹nu ma Hebron wi Judah miwi amapi tagü nu pahan kekhangsen.

Israel nu Judah jüwi Aghikesa

¹²Abner nu Ishbosheth kedithu na Mahanaim wina Gibeon nyunuti wi wa.

¹³Joab, ma jja na Zeruiya, nu David kekhu wi kedi kepathu na wala acüceng kesü wi mathu metu, mathu tsüdila akhang kesü na acüceng katen kesü wiwa nu akhang kepawa na kaghapewa donki.

¹⁴Abner na Joab wi khi, “Kesükesü wi anyi kepvüzathu pahan ya shagha ithu tuwi kesali thsü na.” Joab na luneng, “Anlo, mathu ya kesali thsülo.”

¹⁵Tsalina meshu taghakeni na Ishbosheth nu Benjamin mizza mithon sala wa David nyithu meshu taghakeni ssisa.

¹⁶Anyi meshu kesüsü na ma ssisa kebenwa li kemahhaliya nu njünnu hanshi pi kesüthili shan, tsalina mathu ngwe nu mejü tsüdila gweghe ciwi shü. Tsalina Gibeon wi apen tsüpi “Njünnu Lli” isa khia.

¹⁷Tsaseng wi aghisa ntsa sa, nu David nyithu na Abner nu Israel nyithu chaya.

¹⁸Zeruiya tsa kecheng: Joab, Abishai, nu Asahel na ciwi ben. Asahel na ameshü ti mbhi ntsa bvüyaden,

- ¹⁹ma meshonqhe bvü sen nu Abner jügü wa.
- ²⁰Abner na khapeghe ghangchi nu khi, “Asahel, tsüna no kwe?” Ma luneng, “Anle, hi le.”
- ²¹Abner na khi, “Hi njügü lalo! Süpahithu kesü jügü wa nu ma mangwa pvüten khe khuyalo.” Isala Asahel na nteshila ma jügüki sa.
- ²²Abner na kheneng ma wi khi, “Hi njügü lalo! Mangkesa na hi no pathi thsüale saben nu? Hi khati whala ncünyuwa Joab metu nu?”
- ²³Isala Asahel na kheneng nbvü mvusa; tsalina Abner na asengwa na ma pie pi Asahel pvü kecun cü nu apie na ma sengwa shhugho. Asahel na khulidu ayyi wi shüa, nu tsüdila gho ma khuli keben pen tsü cukeya wi ciwi ngan wa.
- ²⁴Isala Joab nu Abishai manyi na Abner jügü wa, nu aghani kedu pang wi manyi na Gibeon ghansha wi kewalen Gia na nishuwa Amma yyishiphon wi ghoya.
- ²⁵Benjamin mizza wi anyithu na kheneng Abner vüya nu yyishiphon kesü shoni wi mathu pen kidenya.
- ²⁶Abner na Joab cichi, “Ithu na anuphanla aghisa benten kwe? Asakhen wi mangla nmila isala ketizenkesa ketan sa keben tsü no nchü kwe? Ikhang la nthu nyi le. No ahza pi n-nyithu cü nu ikhang njügü thsülale kesa matsü khathu ben nu?”
- ²⁷Joab na luneng, “Hi hang kebenwa Anyiza wina kishenben, keujüla no ajüh tsüti nkhi lethu, inyithu na ghanen kecu nthu jügü kesale.”
- ²⁸Tsaseng wi Joab na ma nyithu na Israel nyithu njügüla yilo kesa tutuwa khouchia, tsalina aghi nsala.
- ²⁹Abner nu ma nyithu na tsü ghaja thangthang Jordan yyiketijü tsü pvüdhi; mathu na Jordan Ghaku pvüdhi nu ghanenwa kecu lenketsen seng wi mathu na gho Mahanaim cu nengya.
- ³⁰Joab na jügü nwala teshi kesa seng wi ma nyithu tsüdi saghu wa nan Asahel nsila meshu tagha nu tugu nmila kebenla muya.
- ³¹David nyithu na Benjamin mizza wi Abner nyithu 360 pathia.
- ³²Joab nu ma nyithu na Asahel kamang pieya nu sen wa Betlehem wi ma theghi shüjjen wi vhüa. Tsaseng wi mathu na aghaja thangthang lentsen nu thangtheghi wi mathu na kheneng gho Hebron cuya.

2 Samuel 3

¹Saul theghi kekiqa süpahithu nu David kekiqathu jüwi aghikesa na matsü kesielä sa. David na zü pfüpfü sathu ma ssa kebenthu na nkhang pfüpfü sa wa.

David Tsathu

²Atsathu tugho mathu kepvügha kesennie kesa hathu ha Hebron wi pvügha pi David kecü: Ammon, ma jja na Jezreel wina keghowa Ahinoam;

³Khileab, ma jja na Karmel wina keghowa kheni Nabal wubvü kesawa Abigail; Absalon, ma jja na Geshur wi kadimiwa Talmai nga Maaka;

⁴Adonijah, ma jja na Haggith; Shefatiya, ma jja na Abital;

⁵Ithream, ma jja na Egla. Atsa hathu ha tsüdi Hebron wi pvüghakeya.

Abner na David Gwegheyakea

⁶David süpahithu nu Saul theghi kekiqathu jüwi aghisa, Abner na Saul kekiqathu ja wi khang pfüpfü shagha.

⁷Ghanan kesü wi Saul tsawa Ishbosheth na Abner na ma ba wubvü meshibvüwa Rizpa, Aia ngawa ssikejen gheni ma kimenni.

⁸Ishbosheth jüh gheni Abner na aghepvü ntsa sa nu khi, “No hi Saul matsa benle meshen ben kwe? No ntsakhiwa hi Judah kekuli sabenle meshen ben kwe? Adechhü na shhugho nansü kecu hi nba Saul, ma cünyuthu, nu ma pvüshangthu jühkeya wi bengho, nu hi David yala nthu chaya thsü nsa; isala nansü nza kesü tuwi kesazzi mukeya gheni no hi kimenni benla!

⁹⁻¹⁰Apvüwa na David wi khishi ketheng, ma Saul nu ma shicübvüghathu wina kadiyyi tsü senbvü nu David pi Israel nu Judah diyyi keni katen kesü na wala pahanwa kecu miwi kadimiwa sa thsüaden. Khili hi ha sapi cen thsü nsa lethu Anyiza na hi pi shü thsü kesawa salo!”

¹¹Ishbosheth na Abner messi ntsawa sa nu ajüh kesüla nkhila.

¹²Tsü tsüwi David na Hebron wi ben, Abner na nyilothu kesun pi ma wi chi nu khi thsü, “Thowa na ayyi hawa miwi kekhang senten nu? Hi ssinu cenkethenjüh kesü sayalo, nu hi no kiqa nu Israel tsüdi lepi no wiwa chiya na.”

¹³David na luneng, “Mantsadha! Hi ajjügi kesü wina no ssinu cenkethenjüh kesü saden; no khathansha wi hi metule gho khe, no Saul nga Mikhal tsü ssinu hi wi nghothu yishü.”

¹⁴David la nyilothu kesun pi Ishbosheth wi chi nu khi thsü, “Iwubvü Mikhal pi hi cü nenglo. Hi ma yale kesalina Filistinthu hyu meza han pi cütheng.”

¹⁵Tsalina Ishbosheth na Mikhal wuba Laish tsa Paltiel wina Mikhal ssiya.

¹⁶Paltiel na wala Bahurim nyuti kecu wi nzawa senniela qai. Isala Abner na ma wi khi, “Ajjen wi wha nenglo,” kiza ccüla ma wha neng.

¹⁷Abner na Israel ccülikesathu wi wa nu mathu wi khi, “Matsü kesiela nthu na David pila nthu kadimiwa sa thsü mvuthi ghodha.

¹⁸Khili ha nthu ghenä matsü kemehai sadha. Apvüwa na hati khiketheng tsü meshenchilo, ‘Hi imaghawa David sen nu Filistinthu nu mathu ghinyi kepathu kwen wi Irsael nyithu kekashayaden.’”

¹⁹Abner na ajühkhi pi Benjamin mizza nyithu la kiza, nu tsaseng wi Benjamin nu Israel nyithu na mangwa sale cendha khe pi David kizale Hebron wi wa.

²⁰Abner na anyi ngwe ssinu Hebron wi David wi kegho wi David na mathu ghenä kemishu kesü sa.

²¹Abner na David wi kiza, “Hi khili wala Israel nyithu tsüdi lepi no, hi kadimiwa wi chiyaden. Mathu na no pi kadimiwa saya nu tsaseng wi no nleben wi nmvu keben ti no ayyi maben miwi kekhang senyaben.” David na apvü-nkesa jühkhi pi Abner kiza nu ma kesun pi bvü thsüa.

Abner Pathikea

²²Matsü pahan seng wi Joab nu David kekhu wi kedi kepathu na yilashu wa nu atsanqai shukeya kejon sen nu gho neng. Isala Abner na ciwi Hebron wi David gweghe nmi, kepaghenanye David na apvü-nkesa jühkhi pi ma kiza nu kesun pi bvü thsüdha.

²³Joab nu ma nyithu na gho cukeya wi Abner na kadimiwa David wi gho nu David na apvü-nkesa jühkhi pi ma kiza nu kesun pi bvü thsüdha kesa nyu na ma kiza.

²⁴Tsalina Joab na kadimiwa wi wa nu ma wi khi, “No khati sadha nu? Abner na no wi kegho wi no khati kesa na ma kesun pi bvü thsüdha nu?”

²⁵Ma hewi no mechule gho nu no kekuli tsüdi nu no kewapen tsüdi chüyale ghole. No tsü chütiben!”

²⁶David teshi nu kebvü seng wi Joab na wala Abner ssigholo nyilothu kesun chi, nu mathu na wa Sira Tssükhang wina ma ssineng gho; isala David na tsü cüki mangla nchü.

²⁷Abner na gho Hebron cukeya wi Joab na kekuthi jüh pi ma kiza keten ghe sala ma ssinu kaghapeng jenka wi wa nu ciwi ma pvü kecun pi shü thsüa. Abner na Joab cünyuwa Asahel pathi kesalina ma la ma pathidha.

²⁸David na jühtheü tsü zakeya wi khi, “Hi nu ikekhu wi kebenthu na Abner kepathi ha ghenä kesazzi mangla nmi le kesa Apvüwa na chüben.

²⁹Tsü ghenä kemeten na Joab nu ma theghi tsüdi miwi kebenwa salo! Abvüye tsüdi wila ma theghi ja wi anyi pahan na agwotssü keji nyelela agükedsanaa nyelela nza kekuli ketan kesa qo nyelela aghi wi pathi nyelela kedsakejjü nkemi na kebenwa salo!”

³⁰Tsalina Joab nu ma cünyuwa Abishai manyi na Abner na Gibeon wi aghikesa wi manyi cünyuwa Asahel pathi kesa ghenä ma miwi ajukhiya.

Abner pi Kevhü

³¹David na Abner ghenä Joab nu ma nyithu na mathu thsümeni mezüqhe, aleshithsü mphu, nu anongülo kesa ahza khuchia. Keshü ssikechi wi Kadimiwa David la akamang-nku tsü nie wa.

³²Abner pi Hebron wi vhüa, nu kadimiwa na ashüjjen wi misikhali qai, nu anyi tsüdila tsü makesü sa.

³³David na Abner ghenä anonkegü khwi ha sa: “Mangkesa na Abner na kejüphon kesü ti shü nu?”

³⁴Ma kwen nu ma ccüthu na bhen ntheng; Ma gheshighenathu na kepathi ti shüdhä!” Nu anyithu na kheneng ma ghenä qai.

³⁵Ghanan thangthang anyithu na David ya pala pahan dsaya thsüle sa, isala ma kekishen kesü sa, “Keujüla hi atsathang ha npi kecen wi pala pahan dsa lethu, Anyiza na hi pi shü thsü kesawa salo!”

³⁶Mathu tsüdila tsü mu pi mathu nen ntsawa sa. Ntsakhiwa, kadimiwa na mangwa sachi khe anyithu na tsü nen.

³⁷David nyithu nu Israel wi anyi tsüdila Abner kepathi witsü kadimiwa na ma kemeshen nyele kesa chüben.

³⁸Kadimiwa na ma kekhu wi kedithu wi khi, “Nansü ha Israel wi ccülikesa kedi kesü na shüben kesa nthu na nchü kwe?”

³⁹Anyiza na kessikeya kadimiwa hi lela nansü nkhang laben. Zeruiya tsathu ha ighena yasayala mtsüle. Gheshighenathu mathu na kemu-u ti Apvüwa na kemeten pi mathu kecüwa salo!”

2 Samuel 4

Ishbosheth Pathikea

¹Saul tsawa Ishbosheth na Hebron wi Abner pathidhale kesa zakeya wi ma messi nu Israel nyi tsüdila leben dhendhen sa wa.

²Ishbosheth na yilakeshu zi wi ccülikesa keni na ben. Tsüna Benjamin mizza wi Beeroth wina keghowa Rimmon tsa Baanah nu Rekhav manyi. (Beeroth pi Benjamin yyi wiwa sichiden.)

³Adechhü na ciwi hang keshaghathu na bvü sen nu Gittaim wi wa nu mathu na khilila ciwi hangben.)

⁴Saul shicübvügha kepa wi kesü na Jonathan tsawa Mefibosheth, Saul nu Jonathan manyi pathi kesa witsü ma kahang mapi manga saben. Jezreel nyunuti wina manyi keshü jühtheü tsü zakeya wi ma kenonccawa na ma pie nu bvüa;

isala nzawa ma kenonccawa na kaghaji ntsa kesalina ma pi ayyi wi khuli thsü nu ma ccü nmehaila.

⁵Rekhab nu Baanah manyi na Ishbosheth jjen wi wa, nu Ishbosheth na ghanan lapvü khhali keben wi manyi na gho cuya.

⁶Nzawa na ajenka wi awhengsu meshü keben wi kumvu nu jen wa, tsalina Rekhab nu Baanah manyi na kuthila nduku wi du.

⁷Manyi na Ishbosheth kejenpen wi du nan ma jenchu ntsa benla nu manyi na ma pathia. Manyi na ma li wiya nu ghaja thangthang Jordan Yyiketijü tsü pvüdhila lentsen gho.

⁸Manyi na ali tsüpi Hebron wi Kadimiwa David cü nu ma wi khi, “Hawa ha no pathiale kesawa Saul tsa Ishbosheth li le. Apvüwa na nansü hi kadimi ajenkebenwa yala Saul nu ma shicübvüghathu miwi ajukhiya thsüdhä.”

⁹David na manyi luneng, “Hi hang kebenwa Anyiza na kemessi tsüdi wila hi hangsha kecüwa nyan wina kekishen kesü saben!

¹⁰Nyilo kesü Ziklag wina hi wi keghowa na Saul keshü cüki pi hi kiza, nu ma tsüna jühtheü kemehai sengho tenle meshen. Hi ma ghanya nu pi shü thsüa. Tsüwa tsüna hi ma jühtheü kemehai sen kegho kutimen pi ma cü!

¹¹Anyi nkemehai na anyi kesami nkemi kesü na ma jjen wi jen keben pathi kesa ghena tsü miwi khati nmehaiki sadha nu! Nshinyi na ma pathi kesa ghena hi khili nshinyi miwi ajukhiya nu ayyi ha miwi nshinyi pi nmi thsü laden!”

¹²David na ahza khuchia, nu ma süpahithu na Rekhab nu Baanah manyi pathi nu manyi kwen nu manyi ccüthu dhiya, nu mathu na tsüpi Hebron wi acüceng kete wi dügüa. Mathu na Ishbosheth li tsü khusen wa Hebron wi Abner shüjjen wi vhüa.

2 Samuel 5

David na Israel nu Judah miwi Kadimiwa Sakeya

(1 Kc 11.1-9; 14.1-7)

¹Tsaseng wi Israel mizza tsüdi Hebron wi David wi wa ma wi khi, “Ithu na asajjü kesütan.

²Kheni Saul na kadimiwa sa keben tsü wi lela no aghi wi Israel nyi ssi, nu Apvüwa na no wina ma nyithu ssinu mathu miwi kekhang kesenwa saten kesa khishichi le.”

³Tsalina Israel ccülikesathu tsüdila Hebron wi Kadimiwa David wi gho. Ma mathu ssinu cenkethenjüh kesü sa, nu mathu na adeli pi ma nyen cü nu ma Israel kadimiwa saya.

⁴David na ma kahang mapi changha sakeben wi kadimiwa saya, nu ma amapi jügha kekhang senya.

⁵Ma amapi tagü nu pahan Hebron wi ben nu Judah miwi kekhangsen, nu Jerusalem wi ben nu Israel nu Judah maben miwi amapi changha nu kecheng kekhangsen.

⁶Kadimiwa David nu ma nyithu na shula Jerusalem ssikaghashen keten matsü na gho. Jebus nyi ciwi hang kebenthu kemeshen na David na mathu nyunutiwa tsü nkaya nben, tsalina mathu na ma wi khi, “Nthu na khiewila hewi dughoya nben; anyon nkemu nu accü nkemehaithu lela nthu jügüpiya mehai le.”

⁷(Isala David na mathu Zion khweti tsü nkaya nu tsüpi “David Nyunutiwa” le cia.)

⁸Tsü ghanan David na ma nyithu wi khi, “Hewi thowa na hi ti Jebus nyithu nanmeghü ben nu? Wala mathu pathiya mehai ma? Isalethu, atssülen witsü na shula anyon nkemu nu accü nkemehaithu tsü ssikaghashenlo.” (Tsü jügi ghena “Anyon nkemu nu accü nkemehaithu na Apvüwa jjen wi duya nben” le khia.)

⁹Akhwetiwa tsü nakeya seng wi David na ciwi hang nu tsü nyan pi “David Nyunutiwa” isa cia. Ma anyunuti tsü khwetivü, tsüna yyishiphon na nishuwa ayyi pvüpi kechipen wina sa sen nu shu.

¹⁰Apvüwa, Anyiza Kekhang ntsawa na ma ssiketen ghena ma matsü tsüdi wila khang pfüpfü sa.

¹¹Tur wi kadimiwa Hiram na hathu kesun pi David cü: nyilothu, sedar chankedhithu, achan- kecüthu, nu alonkahathu; mathu na David kadijjenwa tsü sa.

¹²Tsalina David na Apvüwa na ma sapi Israel miwi kadimiwa sa thsü nu ma nyithu ghena ma kadiyyi sapi mehai kayi waya thsü benle kesa chüya.

¹³Hebron wina Jerusalem wi kewa seng wi David na awubvü nu meshibvüthu jikayi yaya nu atsangathu shapfü benya.

¹⁴Jerusalem wi atsanga hathu pvügha pi ma cü: Shammuya, Shoba, Nathan. Solomon,

¹⁵Ibhar, Elishua, Nefeg, Jafia,

¹⁶Elishama, Eliada, nu Elifelet.

Filistinthu Miwi Khangkeya

(1 Kc 14.8-17)

¹⁷David sapi Israel kadimiwa sa thsüdhale kesa nyu na Filistinthu kiza, tsalina mathu süpahizithu na ma ghanyale lentsen wa. David na tsü zakeya wi ma akhweti sapi vüketheng pen witsü wa.

- ¹⁸Filistinthu na gho Refaim Yyiketijü cya nu tsü nkaya.
- ¹⁹David na Apvüwa wi keü, “Hi wala Filistinthu ssikaghashenla khati sa nu? No khangkeya pi hi cübenla nu?” Apvüwa na luneng, “Anlo, no wa mathu ssisalo. Hi khangkeya pi no cüben na!”
- ²⁰Tsalina David na Baal Perazim wi wa ma ciwi Filistinthu chaya. Ma khi, “Apvüwa na ighinyithu pi atssüdan kepvüssi ti pakhi cüdha.” Tsalina apen tsü nyan pi Baal Perazim cia.
- ²¹Filistinthu na mathu ji tsikezhüthu tsü teshi nu bvüa; David nu ma nyithu na tsüthu pvü nu bvüa.
- ²²Filistinthu na wala Refaim Yyiketijü tsü nka nengya.
- ²³David na kheneng Apvüwa wi keü, nu Apvüwa na luneng, “Hewi na wala mathu nssisa lalo, isala vü wala mathu seng wa Balsam chantonthu kete wina mathu ssikaghashen le kidenyalo.
- ²⁴No khathansha wi achanton shonithu wi lenketsen hhai zaya khe wala mathu ssikaghashen lo, kepaghenanye hi nthu tuwi na wa Filistin süpahithu tsü chayaden.”
- ²⁵David na Apvüwa kekhi ti sa, nu ma Geba wina Filistinthu jügü neng pi Gezer kecu wi chia.

2 Samuel 6

Cenkethenjüh Khitsonwa tsü sen nu Jerusalem wi kegho

(1 Kc 13.1-14; 15.25—16.6,43)

- ¹David na kheneng kuti Israel süpahi kemehai ntsathu hazar changha cigu chi,
- ² nu mathu ssinu Judah yyi Baala wi wa ciwi Anyiza Cenkethenjüh Khitson, Apvüwa Kekhang ntsawa nyan wina cherubim ma kadipen miwi kebenwa tsü senghole kesalina.
- ³ Mathu na yyishiphon wi Abinadab jjen wina tsüpi amesü gari ketheü kesü miwi chiya. Abinadab tsa keni Uzza nu Ahio manyi na amesü gari tsü ssi,
- ⁴Ahio na tsü tuwi lentsen.
- ⁵David nu Israel nyithu tsüdila mathu ghechhen sala Apvüwa kinyikü wi nashü nu akhwisa. Mathu na harp, lair khou, apha kihhe, nu lezza khu pi kekhal.
- ⁶Mathu na Nakon niegi wi kegho wi amesü süpon na cüchen chi, nu Uzza na wala Cenkethenjüh Khitson tsü ghansenya.
- ⁷Apvüwa Anyiza na wan Uzza miwi aghepvüya nu ma pathia kepaghenanye ma tsü kinyikü nkesalina. Uzza na ciwi Cenkethenjüh Khitson kete wi shü,

⁸nu tsü nten na apen tsüpi Perez Uzza cia. Apvüwa na ma lebenketsu wi kemeten pi Uzza cü kesalina David na aghepvü ntsa sa.

⁹Tsaseng wi David na ma messiya nu Apvüwa wi khi, “Hi khili khatinu Cenkethenjüh Khitsonwa tsü sen nu wa nu?”

¹⁰Tsalina ma tsü sen nu Jerusalem wi kewawa nyela alen kepawa na tsü sen wa Gath nyunuti wi kahangwa anyi kesü Obed Edom jjen wi chia.

¹¹Tsüna ciwi asha kecheng ben wa, nu Apvüwa na sawegü pi Obed Edom nu ma theghi cü.”

¹²Kadimiwa David na Cenkethenjüh Khitsonwa ghenä Apvüwa na sawegü pi Obed Edom theghi nu ma keben tsüdi miwi chile kesa zaya; tsalina ma kemini keti kesü sa nu Obed jjen wi Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie nu Jerusalem wi wa.

¹³Anyithu na Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu acükha tugho wakesa seng wi David na mathu pi ngan thsü nu ma amesü süpon kesü nu ma zza kekunon kesü pi ahhansha sa.

¹⁴David na linen kesütan pi ma geshi qhanpvü nu Apvüwa kinyikü wi ma piketsü sala nashü.

¹⁵Tsalina ma nu Israel nyi tsüdila anonkeghe sala jisha nu tutuwa khou nu Cenkethenjüh Khitson tsü sen nu Jerusalem wi ghoa.

¹⁶Akhitson tsü sen nu anyunutiwa non wi kedu wi Saul ngawa Mikhal na ajjenkubhi wina ghangchi nan Kadimiwa David na Apvüwa tuwi nashü nu kephenki keben mu; nu ma leben wina David nankeqhe.

¹⁷Mathu na Akhitson tsü sengho David na Nithsüjjen wi ma pen kiden ketheng witsü chia. Tsaseng wi David na mecang pi kekinyi nu kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa cü.

¹⁸Ma ahhansha sapi kekinyithu tsü kesacen seng wi Kekhang ntsawa Apvüwa nyan wina sawegü pi anyithu cü,

¹⁹nu kedsakejjü pi mathu tsüdi gishü cü. Ma amesa kesü, asa kegü sakü kesü nu kemeshentsse bi keqen pahan pi Israel wi nza nu npvüza kesüsü tsüdila cü. Isanu anyi tsüdila ajjen wi wha.

²⁰Tsaseng wi David na ma theghithu shalom sale ajjen wi wha nan Mikhal na shhugho ma metu. Nzawa na khi, “Israel Kadimiwa na nansü ma ketanla ma nyankethang ntsa sadha! Ma kejüphon kesü ti njüghela ma kekhu wi kedithu maghalethu tuwi kemissü sale!”

²¹David na luneng, “Hi nashü pi Apvüwa na nba nu ma theghi mithon wina hi kessi pi ma nyi Israel ccüli sa thsü kesawa kinyikü. Nu hi hela Apvüwa kinyikü wina nashüden,

²²nu hi tsümiwi la hi ketanla inyankekinyen saden. No hi mangla nyele meshen benlaya mehai, isala ghalathu tsüna hi meshen pi misi ntsawa sabenle!”

²³Saul ngawa Mikhal na atsanga nmila shü.

2 Samuel 7

Nathan na Ketsijüh pi David kecü

(1 Kc 17.1-15)

¹Kadimiwa David na kadipen wi benya, nu Apvüwa na ma pi ma ghinyithu tsüdi tuwi yazishu ben thsüa.

²Tsaseng wi kadimiwa na atusenjüh-kechüwa Nathan wi khi, “Hi hewi sedar chan pi kesa jjen wi hangben isala Anyiza Cenketenjuh Khitsonwa tsü pi nithsüjjen kesü wi chitheng le.”

³Nathan na luneng, “Apvüwa na no ssiketen ghenä no nleben wi mangwa ben khe sayalo.”

⁴Isala tsü ghaja Apvüwa na Nathan wi khi,

⁵“Wala imaghawa David wi hi hati ma wi khibenle kizalo, ‘No hi ya hang thsüle kesa ghenä kekinyijjen kesü tsü sa nben.

⁶Hi Ejipt wina Israel nyithu kekashakeya nten na gho nansü kecu hi khiela kekinyijjen kesü wila nhang; hi kegoela nithsüjjen kesü wi hangden.

⁷Hi Israel nyithu gweghe kijünyi kewa ha tsüdi hi mathu pi accülithu sa thsü kesathu wi hi khiela mathu mangkesa na sedar chan pi ighenä kekinyijjen kesü nsanu kesa nkeü.’

⁸“Tsalina hi Kekhang ntsawa Apvüwa na imaghawa David wi hati khibenle ma kizalo, ‘Hi no alli wi khaghaneni hieketen ssigho no pi Israel nyithu miwi kekhang kesenwa sa thsü.

⁹Nu hi no khiewa wa khe no ssigho, nu no atujügüwathu hi nghinyithu tsüdila chaya. Hi no sapi ayyi wi ccülikesa nyankemechan ntsathu ti sa thsüden.

¹⁰⁻¹¹Hi inyi Israel nyithu ghenä apen kesü kessiya nu mathu pi ciwi ben thsüa, mathu ciwi nyu na mathu kepasha nmila hang benden. Mathu na ayyi hewi dughoya meyi anyi yasayalathu na mathu ssikaghashen, isala hati ha nsa nengdha. Hi nghinyithu tsüdi tuwi apvü-nkesa pi no nu nshicübvüghathu cüntenle khishiben.

¹²No shü nu pi nbamyithu gweghe kevhü seng wi hi ntsathu ja wi kesü pi kadimiwa sa thsü nu ma kadiyyi ya zü ntsa sa thsüden.

¹³Ma ighena kekinyijjen kesü sa ketenwa tsüle, nu hi ma kadishi tsü sapi anuphanla ben thsü metsiden.

¹⁴Hi ma ba sa nu ma itsawa saden. Ma khathansha wi sazzi khe aba kesü na atsawa kesansi ti hi ma meten cüden.

¹⁵Isala hi Saul khupi nu no pi kadimiwa sa thsü kesa ti ma wi tsü hi kaghaliwa tsü khunengya nben.

¹⁶No keshüthangla ashicübvüghathu benben, nu hi no kadiyyi sapi anuphan ben thsü- den. No kadishi na khiela asakhen sa nben.’ ”

¹⁷Nathan na Anyiza pi ma keccüca tsüdi khipi David kiza.

David na Nkesengcha Kekhiekesa

(1 Kc 17.16-27)

¹⁸Kadimiwa David na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi du donki nu kekhie sa, “O, Kemisintsa Apvüwa, hi nu itheghi lela no ighena sa kechi tsü meya qole.

¹⁹Isala no tsümiwi la saben, Kemisintsa Apvüwa; no ghaketen mapithu wi ishicübvüghathu ghenha khishichidha. Nu no anyi kesü yala ha muya thsüdha. Kemisintsa Apvüwa!

²⁰Hi tsü miwi mangwa le no kiza yadha nu! No nmaghawa cüki chüben.

²¹Tsüwa tsü no kemeshen nu kenen wina sa; no hi kecükegwe chile kesalina pala keti hathu tsüdi sa chidha.

²²No khatila di nu, Kemisintsa Apvüwa! Ciwi no ti kesa kesüla nmi; ithu na keshüthangla no ketan Anyiza le kesa chüben.

²³Ciwi Israel ti kesa mizzatenti kepa wi nmi, no nyu nssümagha kesa wina mathu kekasha pi n-nyithu sayadha. No mathu ghenha amankesa keti kuli kechi tsüna ayyi tsüdi wi n-nyankethang sa chidha. No Ejipt wina ssi shhugho n-nyithu saya kesathu na atujügüwathu mizzatenti kepathu nu mathu cenpvüthu jügüshi cü.

²⁴Anuphan ghenha no Israel pi n-nyi saya, nu no Apvüwa, mathu Nyiza sayadha.”

²⁵Apvüwa Anyiza, khili no hi nu ishicübvüghathu ghenha khishi ketheng tsüdi sacen, nu no mangwa sale khitheng khe sayalo.

²⁶N-nyankemechan na di ntsa, nu anyithu na anuphanla “Kekhang ntsawa Apvüwa Anyiza na Israel miwi benle” khiden. Nu no matsü tsüdi wila hi kadishi tsü nonccaben.

²⁷Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza! Hi kempvüza sala no wi kekhe ha saya mehaidha, kepaghenanye no ha tsüdi pi nmaghawa hi ccücadha, nu no ishicübvüghathu pi kadimithu sa thsü benle kesa hi kizadha.

²⁸“Nu khili, Apvüwa Kemisintsa, no Anyiza le; no keshüthangla khishi ketheng tsü saden, nu no hi wi amankesa khishikechi ha sadha.

²⁹Ishicübvüghathu na no kenen benkiya thsüle kesalina no sawegü pi mathu cülo kesa hi no wi khieben. O Kemisintsa Apvüwa, no ha khishichidha, nu no kesawegü na anuphanla ishicübvüghathu miwi benden.”

2 Samuel 8

David Süpahithu na Khangkeya

(1 Kc 18.1-17)

¹Matsü pahan seng wi Kadimiwa David na Filistinthu ssikaghashen neng nu mathu chaya, nu mathu ayyi miwi khang keben tsüpi asakhen sa thsüa.

²Ma tsaseng wi Moab nyithu la chaya. Ma atssüzüthu pi ayyi wi nkhwenthsü nu mathu meshu kecheng cheng wi keni pi shü thsüa. Tsalina Moab nyithu na David maghathu sa wa nu khajanathu pi ma cü.

³Tsaseng wi ma Siriya nyi Zoba wi kadimiwa Rehob tsa Hadadezer chaya, Hadadezer na Euftrat Ghaku na meiwa ayyi kesü tsü yanengyale wa keten.

⁴David na ma goru kessinyi meza tagha nu tagü nu süpahithu hazar ngwe ghanya. Ma gorugari meza ghen a goruthu pi thengya nu kepa wi tsüdi ccü pashüa.

⁵Damaska wi Siriya nyithu na süpahizi kesun pi kadimiwa Hadadezer kiqa kethsü wi David na tsü ssikaghashen nu anyi hazar ngwe nu keni pathia.

⁶Tsaseng wi ma mathu yyi wi süpahizi kemnanpenthu saya, nu mathu na ma maghathu sa nu khajanathu pi ma cü. Apvüwa na apen tsüdi wi la David sapi khangya thsü.

⁷David na Hadadezer kedithu na pvü keten suna tsonhithu khuya nu tsüthu pvü nu Jerusalem wi gho.

⁸Ma Hadadezer na kekhangsen keben Betab nu Berothai nyunuti keni wi la lezza ji ntsawa khuya.

⁹David na Hadadezer süpahizi tsüdila chayadhale kesa Hamath wi kadimiwa Toi na zaya.

¹⁰Tsalina ma ma tsa Joram kesun pi Kadimiwa David na keni kejon tughula Toi ssa kesawa Hadadezer miwi khangya kesalina ma wi lachaye nu shalom sa thsü. Joram na David ghen aju suna, rükatssü, nu lezza pi kesathu khuya.

- ¹¹Kadimiwa David na tsüthu pi kekinyi wi senle kesalina ma mizzatenti kepathu miwi khangya nu khuya kesathu suna nu rükatssü tsü gweghe pi —
- ¹²Edom, Moab, Ammon, Filistia, nu Amalek — nu ma Hadadezer wi shukeya tsanqai pahan wwala satemetha.
- ¹³David na Amcü Yyiketijü wi Edom nyi hazar tagha nu tazen pathi nu kheneng kegho wi ma nyankemechan jipfüya.
- ¹⁴Ma Edom yyi maben wi süpahizi kemnanpen sa, nu ciwi anyithu na ma maghathu sa wa. Apvüwa na David sapi apen tsüdi wi la khangya thsüa.
- ¹⁵David na Israel maben wi kekhangsen nu ma keshüthangla ma nyithu miwi kemeshon nu ketsatan wi senben kesa chüti sa.
- ¹⁶Zeruiya tsa Joab na süpahizi benchüwa sa; Ahilud tsa Jehoshafat na zhükethengthu kenonccawa sa;
- ¹⁷Ahitub tsa Zadok nu Abiathar tsa Ahimelek manyi na keqhaikedithu sa; Seraiya na jühkaghatenpen wi kezhüwa sa;
- ¹⁸Jehoiada tsa Benaiya na David ghikehiethu kenonccawa nu David tsathu na keqhaikedithu sa.

2 Samuel 9

David nu Mefibosheth

- ¹ Ghanan kesü wi David na keü, “Ciwi Saul theghi pahan na hangbenla nu? Keujüla hangben lethu hi Jonathan ghenana ma nantizenchi mvu benle.”
- ² Ciwi Saul theghi magha kesü ma nyan Ziba na ben, nu nyu na ma David wi walo ma kiza. Kadimiwa na ma keü, “No Ziba kwe?” Ma luneng, “Hi nmaghawa le, kediwa.”
- ³ Kadimiwa na ma wi keü, “Ciwi Saul theghi pahan na hangben nu hi Anyiza wi khishi ketheng ti hi ma nantizen chiya kemehai na ben kwe?” Ziba na luneng, “Ciwi Jonathan tsa kesü khilila benle. Ma accü nmehai le.”
- ⁴ Kadimiwa na keü, “Ma khiewa ben nu?” Ziba na luneng, “Lodebar wi Ammiel tsa Makhir jjen wi benle.”
- ⁵ Tsalina kadimiwa na wa ma ssigholo kesa nyu kesunchi.
- ⁶ Saul tsa Jonathan tsawa Mefibosheth na gho cukeya wi ma nyuwakü wina David tuwi ayyi wi nkhwendu. David na khi, “Mefibosheth,” nu ma luneng, “Hi nmaghawa le, kediwa.”

⁷David na luneng, “No nmessi lalo. Hi nba Jonathan ghenana no nantizen chiden. Hi nbaqhai Saul yyi tsüdila pi no cü neng shaden, nu no keshüthangla hi miz wi dsajjüya mehai le.”

⁸Mefibosheth na kheneng kukedu nu khi, “Kediwa, mangsale no hi affü keshü kesü ti kesawa ha tuwi mehai ntsawa saben nu?”

⁹Tsaseng wi kadimiwa na Saul maghawa cichi nu khi, “Hi npvüwa Saul nu ma theghi keben tsüdi pi ma tsawa Mefibosheth cüben.

¹⁰No, ntsathu, nmaghathu ya npvüwa Saul theghi ghenana ayyi tsü cah nu wwi sengho mathu kedsakejjü sa thsülo. Isala Mefibosheth na keshüthangla hi miz wi dsajjüben.” (Ziba na atsathu taghamanga nu amaghathu ngwe na ben.)

¹¹Ziba na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, no kekhi ti hi tsüdila saben.” Tsalina Mefibosheth na kadimiwa tsa kesü ti sa nu kadimiwa miz wi dsajjü wa.

¹²Mefibosheth na atsa ghanyi kesü ma nyan Mika ben. Ziba theghi anyi tsüdila Mefibosheth maghathu sa wa.

¹³Tsalina Mefibosheth ma ccü ghapeli qho nkemehaiwa na Jerusalem wi hang nu keshüthangla kadimiwa miz wi dsajjü wa.

2 Samuel 10

David na Ammon nu Siriya nyithu Chayakesa

(1 Kc 19.1-19)

¹Matsü pahan seng wi Ammon kadimiwa Nahash na shü, nu ma tsa Hanun na kadimiwa saya.

²Kadimiwa David na khi, “Nahash na hi wi kesa ti hi apvüshang jühkeya pi Nahash nccücatu yishü.” Tsalina David na nyilothu kesun pi ma ba ghenana ma ketizen jjügi khiwa thsü. Mathu na wala Ammon cukeya wi,

³Ammon nyi ccülikesathu na kadimiwa wi khi, “No tsü David na nba kenyuwakü ghenana anyi hathu kesun pi no ketizen jjügi khigho thsü benle meshen ben kwe? Nyele! Ma anyi hathu kesun pi wahhaithu sala anyunutiwa hhainan thsü nu ma ithu miwi khangyale saben le!”

⁴Hanun na David nyilothu tsü ghan pi mathu pangkenye pahanwa whi, mathu geshi wi athsümeni mezüqhe, nu mathu kesun pi bvü thsüa.

⁵Mathu na ajjen wi wha nengle kesa jüghe ntsa sa. David na tsü cüki zakeya wi mathu na wala mathu pangkenye npi shigü keshagha chu ngho neng la Jerikho wi benlalo kesa ajüh pi mathu wi kesunchi.

⁶Ammon nyithu na mathu na David sapi mathu ghinyi sa thsüdha kesa chükeya wi mathu na Bethrehob nu Zoba wi Siriya nyi süpahithu hazar ngwe, Tob wi anyi hazar taghakeni, nu Maaka wi kadimiwa pi anyi hazar kesü wwala melliya.

⁷David na tsü zakeya wi ma Joab kesun pi süpahizi maben ssi wa mathu ssikaghashen thsü.

⁸Ammon nyithu na lentsen shhugho mathu ghazen nyunutiwa Rabbah kedulen wi mathu pen kidenya, nu kepathu Siriya nyithu nu Tob nu Maaka wi kegho anyithu na diyyiwa jujú witsü mathu pen kidenya.

⁹Joab na aghinyi süpahi na asengwa nu atuwa la ma ssisale keben muya, tsalina ma Israel süpahi kemehai ntsathu kessiya nu mathu pi Siriya nyithu kepeghewa kidenya thsüa.

¹⁰Ma süpahi kepathu pi ma cünyuwa Abishai na benchüwa sala ma Ammon nyithu kepeghewa kidenya thsüa.

¹¹Joab na ma wi khi, “Keujüla Siriya nyithu na ighena khang mtsü lethu, no ghola hi kiqalo; nu keujüla Ammon nyithu na nghena khang mtsü lethu, hi ghola no kiqachi ben.

¹²Kempvüza sa nu lebenzüyalo! Ithu nyithu nu Anyiza nyunutithu ghen a piketsü sala ssikesalina. Apvüwa kemeshen ti sakeyawa salo!”

¹³Joab nu ma nyithu na atujügüla ssisa wa, nu Siriya nyithu na bvüa.

¹⁴Ammon nyithu na Siriya nyithu bvü keten kemu wi mathu na Abishai wina kheneng bvüsen anyunutiwa wi dua. Tsaseng wi Joab na Ammon nyithu ssikesa wina kheneng sen Jerusalem wi wha.

¹⁵Siriya nyithu na mathu Israel nyithu ncha ladha kesa chüya, tsalina mathu süpahithu tsüdi cighuya.

¹⁶Kadimiwa Hadadezer na nyu kesun pi Euftrat Ghaku na nishuwa keben Siriya nyithu na gholo kesa kiza wa thsü, nu Zoba wi kadimiwa Hadadezer süpahizi benchüwa Shobak na aliwa sala mathu na Helam wi gho.

¹⁷David na tsü zakeya wi ma Israel süpahithu saghuya nu Jordan Ghaku pvüdhi sen Siriya nyithu na ma kepeghewa mathu pen kiden sen keben Helam witsü wa. Ciwi kesali shu

¹⁸nu Israel nyithu na Siriya nyithu süpahizi jügü neng. David nu ma nyithu na Siriya gorugari kessithu meza tagü nu goru kessithu hazar jügha pathia, nu mathu na ghinyi benchüwa Shobak mesa-mena, nu ma aghikesapen wi shüa.

¹⁹Kadimiwa Hadadezer kekhu wi kebenthu na mathu Israel nyithu ncha ladha kesa chükeya wi mathu na Israel nyithu ssinu gweghe kemehaiwa sa nu mathu kekhu wi ben wa. Tsaseng wi Siriya nyithu na Ammon nyithu kiqa messi wa.

2 Samuel 11

David nu Bathsheba

- ¹ Leghe tsüwi kadimithu na aghisa waketen tsüwi David na Joab nu ma kekhu wi kedithu nu Israel nyi süpahizi kesunshi chi, nu mathu na Ammon nyithu chaya nu Rabbah nyunutiwa tsü vüya. Isala David na Jerusalem wi ben.
- ² Ghanan kesü minulen wi David na wa khhali benla nu shagha kadijjen mili wi ki. Ma ciwi kegoeten nan nza kesü na ma jjen wi atssükizü keben muya. Nza tsüna atsimelai ntsawa.
- ³ Tsalina ma nyilo kesü kesun pi wala nza tsüna thowa khe chüyalo sa, nu nzawa tsüna Hitti nyiwa Uria wubvü nu Eliam nga Bathsheba le kesa chüya.
- ⁴ David na nzawa tsü ssigholo kesa nyilothu kesun chi, mathu na nzawa ssinu ma wi gho nu ma nzawa tsü ssijen. (Nzawa na asha kaghapeng nzayen tsü sacen nu ma samethadha.) Tsaseng wi ma ajjen wi kheneng wha.
- ⁵ Matsü pahan seng wi ma atsa-npvüdha kesa chüya nu ketsijüh kesü kesun pi David wi chi nu ma kiza.
- ⁶ David na tsaseng wi ketsijüh kesü kesun pi Joab wi chi, "Hitti nyiwa Uria tsü kesun pi hi wi chilo." Tsalina Joab na ma kesun pi David wi chia.
- ⁷ Uria na gho cukeya wi David na Joab nu süpahithu na kemehai saben ma, nu aghi khati saben nu kesa ma wi keü.
- ⁸ Tsaseng wi ma Uria wi khi, "Whala ajjen wi matsü keu mnanyalo." Uria na bvüa, nu David na aju kesü pi ma jjen wi kesunchi.
- ⁹ Isala Uria na ajjen wi nwhala wa kadijjen kaghapeng jenka wi kadimiwa ghikehiethu gweghe jen wa.
- ¹⁰ Khathansha wi David na Uria na ajjen wi nwhale kesa zaya khe ma Uria wi keü, "No matsü kesie nghola nu gho neng ben; mangkesa na ajjen wi nwhala nu?"
- ¹¹ Uria na luneng, "Israel nu Judah nyithu na aghi wi ben, nu Cenkethenjüh Khitson na mathu gwegheben; hi benchüwa Joab na ma kedithu ssinu ayela wi kemnanpen saben. Hi khatinu ajjen wi whala dsajjü nu iwubvü gweghe jenben nu? No hang keben ti hi kishenben, hi khiewila hati ha saya nben!"
- ¹² Tsalina David na khi, "Isalethu, nansü hewi mnanben lalo, hi dhitsü wi no kesun pi wha neng thsüa na." Tsalina Uria na tsü ghanan nu dhitsüwa Jerusalem wi ben wa.
- ¹³ David na aghaja kedsakejjü wi ma cichi nu ma ya adinaya thsüa. Isala tsü ghaja la Uria na ma jjen wi nwhala wa kadijjen ghikehiethu pen wi ma sükhuthsü mphu nu jen wa.

- 14**Ghanenwa wi David na lesü kesü zhüpi Joab cü nu pi Uria wina kesunchi.
- 15**Ma kezhü na: “Aghikesa ntsa witsü Uria pi atuwa sa thsülo, tsaseng wi aseng kheneng nu ma pathi thsülo.”
- 16**Tsalina Joab na anyunutiwa tsü vüsen keben wi ma Uria kesun pi ma chükeben aghinyi na khang ntsa keben pen witsü chi.
- 17**Tsaseng wi aghinyi süpahithu na anyunutiwa wina shhugho Joab süpahithu ssikesali; David kedithu pahan nu Uria la pathia.
- 18**Tsaseng wi Joab na aghikesa cüki tsü kesun pi David wi chi nu ma kiza,
- 19**nu ma hati nyilowa tsü kecükegwe chi, “No aghikesa cüki tsüdi pi kadimiwa kiza kesa seng wi
- 20**ma aghepvü nu no wi keüya mehai, ‘Nthu mangkesa na anyunutiwa tetsaki whala mathu ssisaten nu? Mathu na ajjen-keshon wi n-niya nu alakusü pi nthu gaben kesa tsü nthu na nchü kwe?
- 21**Nthu na Gideon tsa Abimelek tsü khatinu pathi khe meshen meya kwe? Tsüna Thebez wi kinyibvü kesü na ajjen-keshon miwi asu kenyeggü lon kesü pasha pi ma kecenthi le. Isathu, nthu mangkesa na ajjen-keshon tetsaki whaten nu?’ Keujüla kadimiwa na no wi ha keü lethu, ma wi, ‘No kekhu wi kediwa Uria la pathidha le,’ kizalo.”
- 22**Tsalina nyilowa na David wi wa nu Joab na ma mangwa khilo khi khe pi ma kiza.
- 23**Ma khi, “Ithu ghinyithu na ithu miwi khangkila anyunutiwa wina shhugho ayela wi ithu ssisale, isala ithu na mathu jügü neng sendu anyunutiwa kaghapeng jenka non wi chia.
- 24**Tsaseng wi mathu na ajjen-keshon chhen nu alakusü pi ithu ga, nu kadimiwa kedithu pahan gathia; no kekhu wi kedi Uria la gathi le.”
- 25**David na nyilowa wi khi, “Joab satenong nu accükwen meshü lalo ma kizalo, kepaghenanye thowa na aghishü ten khe no khiela khiya nben. Khangkayila anyunutiwa ssikaghashen nu tsü miwi khangyalo ma kizalo.”
- 26**Bathsheba na nyu ma wuba pathidha le kesa zakeya wi ma ghenana anongü.
- 27**Anonke-ü tsü cenkeya seng wi David na nyu ya Bathsheba ssinu kadijjen wi gho thsü; ma David wubvü saya nu atsa kesü pvügha pi ma cü. Isala Apvüwa na David na mangwa sa khe tsü n-nenla.

2 Samuel 12

Nathan Ketsijüh nu David Lebenkhapeghekeya

- ¹ Apvüwa na atusenjuh-kechüwa Nathan kesun pi David wi chi. Nathan na ma wi wa nu khi, “Ciwi anyuti kesü wi anyi meshu keni na hang; kesü na keban nu kepawa na ketha-u sa.
- ² Kebanwa na amesüsi nu khaghaneni kejonla ben,
- ³ isala ketha-uwa na ma shükeya khaghaneni zza kesütan ben. Ma tsü noncca, nu tsüna ma jjen wi ma tsanga gweghe shagha. Ma ma phedhi wi tsü pieya nu ma nün pahan pi tsü ghanja, nu tsü yala ma hyi wi jju thsü. Khaghaneni zza tsüna ma ghenana anga kesü ti sa.
- ⁴ Ghanan kesü wi kijünyi kesü na kebanwa jjen wi gho. Kebanwa na ma sahang kesüla pathi pi kijünyi wa kedsakejju nsa mvula ma wala ketha-uwa khaghaneni zza tsü pathi pi ma pfüwa ghenana kedsakejju kiden pi cüa.”
- ⁵ David na kebanwa miwi aghepvü ntsa sa nu khi, “Hi hang kebenwa Apvüwa wina anyi tsüwa tsüpi shü thsü qole kishenben!
- ⁶ Kepaghenanye ma nkemehai hati kesa ghenana ma khuya kesa ju mejü tughu pi ndhi nengthu yishü.”
- ⁷ Nathan na David wi khi, “Anyi tsüwa tsüna no le. Nu Apvüwa Israel Nyizawa na hati khiben: ‘Hi no pi Israel kadimiwa sa thsü nu Saul kwen wi no kekasha cü.
- ⁸ Hi ma wubvüthu nu ma kadiyyi pi no cüdha; hi no pi Israel nu Judah miwi kadimiwa sa thsüdha. Keujüla hana n-non nkwen lethu, hi tsü miwi keni ju pi no cü kesa.
- ⁹ Isalethu, no mangkesa na ayenkhukechi tsü n-niela nu? No mangkesa na pala nkemehai hati saten nu? No aghi wi Uria pathi thsüdha; no Ammon nyithu ya ma pathi thsüa, nu no ma wubvü ssiyadha!
- ¹⁰ Khili nten na abvüye tsüdi wila nshicübvüghathu pahan na yasayala keshü wi shüben, kepaghenanye no ijüh nkina nu Uria wubvü ssiya kesalina.
- ¹¹ Ntheghi ja wi anyi pahan na ketizenkesa sen nu nmiwi ghoben kesa hi kishenben. Hi nwubvüthu khuya nu mathu pi anyi kepa wi cü lethu, no tsüti kesa tsü muyaben; nu ma aghanan kethang wina mathu ssimehai ben.
- ¹² No kuthila kesami sadha, isala hi aghanan kethang wina ha sapi Israel nyi tsüdi yala muya thsüden.’ ”
- ¹³ David na khi, “Hi sami pi Apvüwa shundha.” Nathan na khineng, “Apvüwa na no kesami teshi cüben; no shü nben.
- ¹⁴ Isala no kekuli ha sapi Apvüwa nyankenyen kesalina ntsawa tsüna shüaben.”
- ¹⁵ Tsaseng wi Nathan na ajjen wi wha.

David Tsawa Keshü

Apvüwa na Uria wubvü na atsa pvügha pi David kecü tsü yala naa ntsa wa thsüa.

¹⁶David na atsa tsü ya mehaiya thsülo kesa ghenä Anyiza wi kekhe sa. Ma mangla ndsajjü mvula, nu aghaja kaghapengla ma kejenben wi du aghaja thangthang ayyi wi nkhwen.

¹⁷Ma jjen wi kedithu na wa ma shaghalo sa lela ma hhaghe nu mathu gweghe ndsajjü mvula sa.

¹⁸Tagü ghanan wi atsawa na shü, nu David kekhu wi kedithu na atsawa keshü cüki tsüpi ma kiza messiben. Mathu na khi, "Atsawa na hangkeben wi ccünkhala ikhang na ma ccüneng lela ma ikhang nccüneng mvu le. Ma tsawa na shüdha le kesa ikhang na khatile ma kizaya mehai nu? Ma ketanla ma patenaya mehai le!"

¹⁹David na mathu na khokho wi cakhusha wi keccünengli keben zakeya wi ma atsawa tsüna shüdha le kesa chüya. Tsalina ma mathu wi keü, "Atsawa tsüna shüdha kwe?" Mathu na luneng, "Anle, ma shüdha le."

²⁰David na ayyi wina shagha atssükizüya, ma li hheya, nu ma thsümeni kemiliya. Isanu ma wa Apvüwa jjen wi kekinyi sa. Ma kheneng kadijjen wi kegho wi ma kedsakejjü khie nu pi ma cü meyi ma dsajjüya.

²¹Ma kekhu wi kedithu na ma wi khi, "Atsawa na hangkeben wi no ma ghenä qai nu ndsajjü mvula sa, isala ma shü nan no shaghalo dsajjüya. Ikhang na ha jjügi chüshi meya ladha le!"

²²David na luneng, "Anle, ma hangkeben wi hi ma ghenä qai nu zile. Hi kemeshen Apvüwa na hi nantizenchi nu atsawa ya shü thsü nbenshe sale.

²³Isala ma khili shü dhathu hi mangsale zi bendha nu? Hi ma kahangli ssi neng ghoya mehai kwe? Hi la ghanan kesü ma keben pen wi waden, isala ma khiela hi wi gho nengya nbendha."

Solomon Pvüghakeya

²⁴Tsaseng wi David na ma wubvü Bathsheba leben satecca. Ma wa ma wubvü gweghe nu ma atsa kesü pvügha cü, nu David na ma nyan pi Solomon cia. Apvüwa na pvüzanyiwa tsü nen,

²⁵nu atusenjuh-kechüwa Nathan kiza nu pvüzanyiwa nyan pi Judidia ci thsü, kepaghenanye Apvüwa na ma nen ntsa sa.

David Na Rabbah Nkayakesa

(1 Kc 20.1-3)

²⁶Tsü tsüwi Joab na Ammon ghazen nyunutiwa Rabbah ssisa nu tsü nkayale saben.

²⁷Ma nyilothu kesun pi David wi chi nu khi thsü: "Hi Rabbah tsü ssikaghashen nu atssü pi cükeben tsü nkayadha.

²⁸Khili nsüpahi kepathu saghuya nu anyunutiwa tsü no ketanla nkayalo. Hi anyunutiwa tsü nkaya nu tsüpi inyan saya mvu nbenle.”

²⁹Tsalina David na ma süpahithu saghuya nu Rabbah wi wa tsü ssikaghashen nu tsü nkaya.

³⁰David na Ammon nyi cenpvü Molek tsikezhü li wi suna kadiliwen kekiyan kilogram changha nu manga-u nu alon menkedhu kesü ciwi keben tsü khuya. David na alon menkedhuwa tsüpi ma kadiliwen wi chiya. Ma anyunutiwa wi la atsanqai ji ntsa shuya,

³¹nu ciwi anyithu meten pi achan kahanji, amkhu, nu ampvüthu cüh, nu mathu ya yyimecang-lonthu sa thsü. Ma Ammon nyuti kepathu wi la anyithu tsüdi pi tsü makesü sa thsü. Tsaseng wi ma nu ma nyithu na Jerusalem wi kheneng wha.

2 Samuel 13

Amnon nu Tamar

¹David tsawa Absalon na ma tssüggüwa npi n-nukewa atsimelai ntsa kesa kesü ma nyan Tamar na ben. David tsa kepawa Amnon na Tamar nenyä.

²Ma nzawa nen ntsa saya kesalina ma gwonaa wa kepaghenanye ma Tamar yaya nten; ma ghala pvünyimetha kesü ghenä pi npvüza nccüneng thsüla benden.

³Isala ma ma pvüshang kesü ma nyan Jonadab, David cünyuwa Shamma tsa na ben. Jonadab na achokepvü nyi kesü.

⁴Ma Amnon wi khi, “No kadimiwa tsa kesü lela hi ghanan kaghapeng no nhathanathi mukeben ha ma jügi mangwa saben nu?” Ma luneng, “Hi icünyuwa Absalon tssüggüwa Tamar nen benle.”

⁵Jonadab na ma wi khi, “No naa keben ghe sa nu awe wi dulo. Khathansha wi nba na no metule gho khe hati ma wi, ‘Nchala itssüggüwa ya ghola amesa gü pi hi dsa thsü, nu hewi hi kemu wi atsesa nu hi ma kwen wi tsü dsaya mvu benle,’ khilo.”

⁶Tsalina Amnon na kinaa ghe sa nu awe wi dua. Kadimiwa David na ma ghangchile kegho wi Amnon na ma wi khi, “Nchala itssüggüwa Tamar ya ghola hewi hi kemu wi amesa pahan gü nu ma kwen wina pi hi dsaya thsülo.”

⁷Tsalina David na kadijjen wi ajüh pi Tamar wi kesunchi nu khi, “Nbaghawa Amnon jjen wi whala atsesa pi ma dsaya thsülo.”

⁸Tamar na ciwi wha nan ma baghawa na awe wi jen keben muya. Ma wala awheng pahan khuya nu pi minnu ya, nu ma kemu wina tsüpi amesa pahan güya. Ma amesa tsü güya

⁹nu kegükhu wina tsüthu sen wa Amnon na tsü dsalo pi cü, isala ma tsü ndsa mvula. Ma khi, “Anyi tsüdi kesun pi bvü thsülo,” — nu mathu tsüdila bvüa.

¹⁰Tsaseng wi ma nzawa wi khi, “No amesa tsü sen nu hewi iwe wi gho tsüthu pi hi dsaya thsülo.” Tamar na amesa tsü khu sen ma wi wa.

¹¹Tamar na amesa sen nu ma dsa thsüle kegho wi ma Tamar ghananya nu khi, “Ghala awe wi hi gweghe jenlo!”

¹²Nzawa na khi, “Mmale! Hi meten pi anyankekinyen kekuli kesü ha nsa lalo! Hati kesau ayen nmile!”

¹³Hi khatinu nyu ja wi immi piekiya nu? Nu nghena, no Israel ja wi kejüghe pvü ntsa saben. Tsalina no nchala wala kadimiwa kizalo, nu ma hi pi no cüaben kesa hi chütiben.”

¹⁴Isala ma nzawa jüh tsü nkina mvu; nu ma nzawa miwi züki kesalina ma miwi khangya nu ma messameshüa.

¹⁵Tsaseng wi Amnon na Tamar nanmeghü ntsa sa wa; nu ma kishi nzawa kenen miwi khili tsü ma nanmeghü kayi wadha. Ma nzawa wi khi, “Shagha bvülo!”

¹⁶Nzawa na luneng, “Mmale! No hati hi kesun pi bvü thsü kesa hana no imiwi kesazzi tsü miwi diki benle!” Isala Amnon na ma jüh nkina mvula;

¹⁷ma ketsikinawa cichi nu ma wi khi, “Nza hawa ha pi ituwi na bvü thsülo! Ma pi akhemi wi shhu thsü nu ajjen khetenyalo.”

¹⁸Amaghawa na nzawa pi akhemi wi shhu thsü nu ajjen khenya. Tamar na tsü tsüwi npi n-nukewa kadinga thsümeni agwomejuwa kaghazu ayakhu pi ma tsisa ketheng tsü pvüden.

¹⁹Ma ajuwen pi ma li wi chi, ma gwomejuwa mezüqhe, nu ma kwen pi ma mmi shabhon pvüla bvüa.

²⁰Ma baghawa Absalon na ma mukeya wi ma wi keü, “Amnon na no messameshüdha kwe? Itssüggüwa, tsüghena nleben güccü ntsa nsa lalo. Ma nbaghawa, tsalina ha cüki pi anyi thola nkiza lalo.” Tsalina Tamar na ma ketan Absalon jjen wi ma hathanathi hang wa.

²¹Kadimiwa David na ha cüki tsüdi zakeya wi aghepvü ntsa sa.

²²Absalon na Amnon na ma tssüggüwa Tamar messameshü kesalina ma nanmeghü ntsa sa nu ma lela nccüneng.

Absalon na Ajukhikeya

²³Amapi keni seng wi Absalon na Efraim nyuti kete Baal Hazor wi ma khaghaneni ssen ceben, nu ma ciwi kaditsathu tsüdi cichi.

24Ma kadimiwa David wi wa nu khi, “Njenkeben Kadimiwa, hi ikhaghaneni ssen ceben. No nu nkekhu wi kedithu la akho sa keben witsü ghoya mehai ma?”

25Kadimiwa na luneng, “Nyele, itsa! Keujüla ithu maben gho lethu, ngüccü mtsü shaben.” Absalon na khvu sa, isala kadimiwa na nmale khi, nu ma Absalon kesun pi bvü thsüa.

26Isala Absalon na khi, “Isalethu, no icünyuwa Amnon ketan lela gho thsü ma?” Kadimiwa na keü, “Mangkesa na ma no gweghe wa nu?”

27Isala Absalon na David na Amnon nu ma tsa kepathu tsüdi ya Absalon gweghe npi kewa thsü chu khvu sa. Absalon na kadimi ghen a kesa qo kemishu keti kesü sa,

28nu ma maghathu wi kecükegwe chi: “Amnon na kisengtssü kejon jju pi adinaya kesa ghanglo, nu hi ahza khuchi lethu, ma pathilo. Nmessila. Hi akhhiwa tsü pvüyaben. Kempvüza sa nu nkesütu lalo!”

29Tsalina amaghathu na Absalon kecükegwethu tsü nie nu Amnon pathia. David tsa kepathu tsüdila gada miwi kiya nu bvü shan.

30Mathu na aijen wi wha ketenjü alenca wi nyu na David wi kiza, “Absalon na ntsathu thola nheila pathidhale!”

31Kadimiwa na ahathakina wina shagha ma thsümeni mezüqhe, nu ayyi wi khulidua. Amagha ma gweghe kebenthu la athsümeni mezüqhe.

32Isala David cünyuwa Shamma tsawa Jonadab na khi, “Njenkeben Kadimiwa, mathu na ntsathu tsüdila npathile. Amnon ketan shüdha. Amnon na ma tssüggüwa Tamar messameshü kesa nten na Absalon na hati sale kidenya kesa khiya mehai.

33Tsalina ntsathu tsüdi shü dhale kesa jühtheü tsü n-nondi lalo; Amnon ketan pathidhale.”

34Tsü tsüwi Absalon na bvüdha. Isakeben wi süpahi aghikehiewa na anyitenti keti kesü na Horonaim wi yyishiphon wina alen wi dugho keten muya. Ma kadimiwa wi wala ma mangwa muya khe tsüpi ma kiza.

35Jonadab na David wi khi, “Hi mathu na ghobenle kekhi tsüti gho ketenthu katsü na ntsathule!”

36Ma ha khisha meyi David tsathu na gho cuya; mathu na qai, nu David nu ma kekhu wi kedithu la qai ntsa sa.

37-38 Absalon na bvüsen Geshur kadimiwa Ammihud tsa Talmai wi wala amapi kecheng ciwi ben. David na ma tsawa Amnon ghen a matsü kesiela anongü;

39isala Amnon shü nu ma lebencca keya seng wi ma ma tsawa Absalon nmvuya.

2 Samuel 14

Joab na Absalon Kegho neng ghenä Kecükepeng kesa

- ¹Kadimiwa David na Absalon nmvu ntsa keben tsü Joab na chüben,
- ²tsalina ma Tekoa wi hang keten achokepvü nza kesü cichi. Nzawa na gho cukeya wi ma nzawa wi khi, “No anongü keben ghe sala anonkegü thsümeni pvüya nu nli nhela. Nu nza kesü matsü kesiela anongü keben kekuli ti salo.
- ³Isanu kadimiwa wi wa nu hi no mangwa khilo khi khe pi ma kizalo.” Isanu Joab na ma mangwa khilo ben khe khi pi nzawa kiza.
- ⁴Nzawa na kadimiwa wi wa nu kenyuwakü wina ayyi wi nkhwendu nu ma wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, hi kiqa chilo!”
- ⁵Kadimiwa na nzawa keü, “No mangwa yamvuben nu?” Nzawa na luneng, “Hi ketha-u denyile kesü. Iwuba na shüdhä.
- ⁶Kediwa, hi atsa keni na ben, nu ghanan kesü manyi alli wi kitagha shagha, nu ciwi thola manyi kebisha nyi na nmi; manyi meshu kesü na kepawa pathile.
- ⁷Nu itheghithu na khili tsüdila hi shun nu hi itsa tsüpi mathu kwen wi chicülo khieben, isanu ma ma cünyuwa pathi kesalina mathu na ma pathiale kesa ghenä. Keujüla mathu na tsüti sa lethu, hi atsa kesüla nmila tendhä. Mathu na hi kaghang asakhenwa tsü yasa nu iwuba tsa kesüla pi ma nyan sa nben thsüla ben.”
- ⁸Kadimiwa na luneng, “Ajjen wi whalo, hi ghenä sacü ben na.”
- ⁹Nzawa na khi, “Njenkeben Kadimiwa, no mangwa sacü khe hi nu itheghi na kesami tsü pvüben; no nu kaditheghi na kesami mangla nmi.”
- ¹⁰Kadimiwa na khineng, “Keujüla anyi pahan na no pateqhe lethu, ma ssinu hi wi gholo, ma khiela nlikesaghang sa neng nbendhä.”
- ¹¹Nzawa na khi, “Njenkeben Kadimiwa, nchala Apvüwa n-Nyiza wi kekhe salo, isanu ishili itsa keshü jukhiya ketenwa tsüna itsa kepawa tsü pathi nu kesazzi keti kesü nsa thsüle kesalina.” David na luneng, “Hi hang keben Apvüwa nyan wina khishiben, ntsawa lissen kesüla ayyi wi qanca keya nmi.”
- ¹²Nzawa na khi, “Njenkeben Kadimiwa, nchala hi ya ajüh kesütan khi thsülo.” Ma “Anlo” khineng.
- ¹³Nzawa na ma wi khi, “Mangkesa na no Anyiza nyithu tuwi kesazzi hati saten nu? No ntsawa bvü kesawa yala kheneng ngho thsülaben, tsalina no khili kekhi ti no ketanla no meshensadhä.

¹⁴Ithu tsüdila shüa tendha; ithu na atssü pi ayyi wi keshushachi nu saghu neng nkeya ti sadha. Anyiza na keshüwa sapi hang neng ncü, isala kadimiwa tsü kushinyiwa ssi neng ghole kesa alen kesü bhaya mehai le.

¹⁵Njenkeben Kadimiwa, hi gho ajüh khipi no kekiza ma jjügi na anyi pahan hi pateqhe keben ghena hi no kiza nu no ya hi kekhiwa tsü sapi cü thsüle kemeshen wina le.

¹⁶Kepaghenanye no ijüh kina chi nu anyi kesü Anyiza na pi ma nyithu kecü yyi wi hi nu itsa ishinyi yasale kebenwa kwen wi kekasha cüben kesa nondiben.

¹⁷Nu hi kemeshen tsü njüh khishikechi tsüghena hi kecca muyaben; kepaghenanye kadimiwa na Anyiza nyilo ti kemehai nu nkemehai tsü chü kepapa sayaden. Apvüwa n-Nyiza na no ssiben ketenwa salo!"

¹⁸Kadimiwa na luneng, "Hi pala kesü pi no keüden, nu no atsentsawa pi hi nkizathu yishü." Nzawa na luneng, "Hale ha lela pi hi keü chilo. Njenkeben Kadimiwa."

¹⁹Ma nzawa keü, "Joab na no ya ha khi thsüben kwe?" Nzawa na luneng, "Hi kemetha wina kishenben, Njenkeben Kadimiwa, mangla sanu no keü kebenwa tsü nlunengla meya cha. Tsüna ntsakhiwa, nkekhu wi kediwa Joab na hi mangwa sa nu mangwa nkhitu yishü khe pi hi kizale.

²⁰Isala ma ha jjügi maben satemeshon chile kesalina ha sale. Njenkeben Kadimiwa, no Anyiza nyilowa kemetsa ti mangwa saben khe mabenla chübenle."

²¹Tsaseng wi kadimiwa na Joab wi khi, "Hi no mangwa nmvuben khe tsü sale cenyadha. Wala pvüzawa Absalon ssinu hewi gholo."

²²Joab na kenyuwakü wina ayyi wi nkhwendu nu khi, "Njenkeben Kadimiwa, Anyiza na sawegü pi no kecüwa salo! No hi kekhi sacü kesalina hi khili ntuwi hi kenen muyadha kesa hi chüben."

²³Tsaseng wi ma shagha nu Geshur wi wa, nu Absalon ssi neng sen Jerusalem wi gho.

²⁴Isala kadimiwa na Absalon na kadijjen wi nhang lalo kesa ahza khuchia. Kadimiwa na khi, "Hi ma mmi ghang mvu nbenle." Tsalina Absalon na ma ketanla ma jjen wi hang nu kadimiwa tuwi nghola.

Absalon na David Ssinu Jühkeyalikeya

²⁵Ciwi Israel ja wi anyi kesüla Absalon ti atsikemehai nmi; ma ccü na ki ma li kecu mangla nkemehai nmi.

²⁶Ma lissen na sha ntsawa, nu amapi kesü wi tsüna sie ntsa sa nu kiyan shagha lethu kuti ceden. Tsüna tsü tsüwi kadipen wi kuwlu kenie wina kilogram keni miwi whuya den.

²⁷Absalon na atsa kecheng nu anga kesü ma nyan Tamar atsimesai ntsawa kesa na ben.

²⁸Absalon na kadimiwa mmi nmula amapi keni Jerusalem wi hang.

²⁹Tsaseng wi ma Joab cichi nu ma ghenä kadimiwa wi walo keü, isala Joab na nghola. Absalon na kheneng ma cichi, isala Joab na ngho mvula hhaghea.

³⁰Tsalina Absalon na ma maghathu wi khi, “Ghangchilo, Joab lli na illi kekhenghe, ma lli wi achenä na shigü shhughoben. Wala anni pi tsü mecang chilo.” Tsalina mathu na wa anni pi alli tsü mecang chia.

³¹Joab na Absalon jjen wi wa nu ma wi khi, “Mangkesa na nmaghathu na illi mecangchi nu?”

³²Absalon na luneng, “Kepaghenanye hi no cichi lela no nghola. Hi no ya wala kadimiwa wi ighena khi thsü mvuben: ‘Mangsale hi Geshur teshi nu gho hewi ben nu? Hi ciwi kebenwa ighena mehai kesa nan.’ ” Isanu Absalon na khi, “Hi kadimiwa metule kesa ghenä no ighena kecükepeng thsü mvu benle, nu keujüla hi samitheng lethu ma ya hi pi shü thsülo.”

³³Tsalina Joab na Kadimiwa David wi wa nu Absalon na mangwale khi khe pi ma kiza. Kadimiwa na Absalon cichi, nu Absalon na ma tuwi whala ayyi wi nkhwendu. Kadimiwa na Absalon kimang nu kemehai sala ma ssiya.

2 Samuel 15

Absalon na Kematang Ghena Kekiden

¹Haseng wi Absalon na ma ketanla ma ghenä goru- gari kesü nu goruthu, nu ma ssi wa thsüle kesa ghenä anyitenti kidenya.

²Ma ghanen mitu shagha nu wa anyunutiwa kaghapeng jenka wi alen kete wi nganden. Khathansha wi anyi pahan na kicennali sengho kadimiwa ya südhe thsü mvula gho khe, Absalon na ma cichi nu ma khiewa na gho khe keüden. Tsaseng wi anyi tsüwa na ma mangwa mizza wina gho khe pi ma kiza.

³Absalon na hati khi, “Ghangchilo, no khi keben tsüna mehai nu meshon benle, isala kadimiwa na anyi kesüla kesun pi no kaghatenjüh tsü nkina thsüle.”

⁴Nu ma tsümiwi la khi, “Hi pendhenyi kesü salo kheshilan! Isanu anyi kesü le kesü lela kicennali nyelela kaghatenjüh sen nu hi wi gho lethu, hi kemeshonwa tsü sapi ma cüakesa.”

⁵Anyi thowa na Absalon wi gho nu ma tuwi kukedu khe, ma anyi tsüwa zanki nu ma kimang cüden.

⁶Israel nyi na kadimiwa wi ajühkaghaten kegho tsüdi miwi Absalon na hati sa, tsalina ma mathu kenenwa pvüya.

⁷Amapi mejü seng wi Absalon na Kadimi David wi khi, “Kediwa, hi ya Hebron wi wa nu Apvüwa wi hi ajüh khishi ketheng tsü sa thsülo.

⁸Hi kheni Siriya yyi Geshur wi keben hi Apvüwa wi hati ijüh khishitheng, keujüla ma hi ssineng wha Jerusalem wi chicü lethu, hi Hebron wi wa ma kinyiden.”

⁹Kadimiwa na khi, “Nlebencca walo.” Tsalina Absalon na Hebron wi wa.

¹⁰Isala ma nyilothu kesun pi Israel mizza tsüdi wi chi nu khi thsü, “Nthu na khathansha wi tutuwa kekhou hhai zaya khe hati jishalo, ‘Absalon na Hebron wi kadimiwa sayadha le!’ ”

¹¹Ciwi Absalon na ci kechithu anyi meza keni Jerusalem wina ma gweghe wa; mathu tsüdi acho ha mangla nchüla kenondi kemehai wina wa.

¹²Nu Absalon na ahhansha sa keben wi ma Gilo nyuti wi Ahithofel Kadimi David kesansiwa tsü la cichi. Kadimiwa keshun cho hana zükayi nu Absalon senkeniethu na jikayi saya.

David na Jerusalem wina Bvükesa

¹³Nyilo kesü na hapi David kiza, “Israel nyithu na Absalon wi mathu jühkeya khishi bendha.”

¹⁴Tsalina David na ma gweghe Jerusalem wi keben kedithu tsüdi wi kiza, “Ikhang na Absalon tubvüya mvu lethu, wan bvü nsathu yishüdha! Wan wanlo! Nyelethu ma wan hewi gho ikhang chaya nu anyunutiwa wi anyithu tsüdi pathia tendha!”

¹⁵Mathu na luneng, “Anle, Njenkeben Kadimiwa, ikhang na no mangwa khi khe saden.”

¹⁶Tsalina kadimiwa na ma wubvü meshibvüthu tagha teshi pi kadijjen noncca thsü kesathu ketan khe ma theghi nu kedithu mabenla ma gweghe bvüa.

¹⁷Kadimiwa nu ma nyithu tsüdi anyunutiwa teshi keten wi mathu na ajjen sakhenwa witsü ngan.

¹⁸Kadimiwa ghikehiethu na ma tuwi wa keten wi David kekhu wi kedithu tsüdila ma shiwa sala ngan. Gath wina ma niekegho süpahithu meza tugho tsü la wa,

¹⁹nu kadimiwa na mathu ccülikesawa Ittai wi khi, “No mangkesa na ithu gweghe waten nu? Wha neng nu kadimi ketheüwa gweghe benlo. No asang kesü, no diyyiwa na lenkesie wi kushinyi kesü saben.

²⁰No hewi kahang matsü keu ketan sabenthu mangkesa na no ya hi gweghe kegoedeja ben thsü nu? Hi khiewa waten khe khiela nchüle. N-nyithu ssiya nu no gweghe wha nenglo — nu Apvüwa na no tizen nu no wi jühtsentsa kesawa salo.”

²¹Isala Ittai na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, hi keshüthangla shüle hang lela no gweghe watenle kesa hi Apvüwa nyan wina kishenben.”

²²David na luneng, “Mantsadha! Khwelo! Tsalina Ittai na ma nyithu nu ma maghaki ketenthu tsüdi ssinu wa.

²³David senkeniethu na wa keten wi anyithu na misi ntsa jisha. Kadimiwa nu ma nyithu na ma nie sen nu Kidron Kuza pvüdhi, nu mathu gweghesen aghansha wiwa wa.”

²⁴Keqhaikediya Zadok na ciwi ben, nu Levi nyithu na ma gweghe kemetha Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pvüden. Mathu na tsü pi ton nu anyithu na anyunutiwa npi keteshikhi chu tsü pieki neng meyala. Keqhaikediya Abiathar la ciwi ben.

²⁵Tsaseng wi kadimiwa na Zadok wi khi, “Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pienu anyunutiwa wi wha nenglo. Keujüla Apvüwa na hi nen lethu ma hi ya ghanan kesü kheneng gho tsü nu tsü keben pen muya thsüben.

²⁶Isala keujüla ma hi n-nenla lethu ma imiwi mangwa samvu khe saya thsülo.”

²⁷Nu ma Zadok wi khi, “Ghangchilo, ntsa Ahimaaz nu Abiathar tsa Jonathan manyi ssiya nu lebencca anyunutiwa wi wha nenglo.

²⁸Hi aghansha wi aghakughu witsü no wi jühtheü npi zakeya chu no hiebenla ben na.”

²⁹Tsalina Zadok nu Abiathar manyi na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü khuya nu Jerusalem wi whala ciwi ben wa.

³⁰David na qai sen nu Oliv Yikha wi ki; ma accükevü nu ahathakina zensu wina ma li shanpvü. Ma nieketenthu tsüdila ali shanpvü nu qai.

³¹Ahithofel na Absalon gweghe kematang kekuli sawadha le kesa pi David kekiza wi ma kekhe sa, “O Apvüwa, Ahithofel kesansijüh tsü sapi ma men nkemi sa thsülo.”

³²David na ki kekinyipen kesü na keben yyishiphon shoni cukeya wi ma pvüshang ntsawa Arkhit nyi Hushai na ma thsümeni mezüqhe nu ayyi pi ma li wi chipvü gholo ma metu.

³³David na ma wi khi, “No hi gweghe wa lethu, hi kiqakeya mangla nmi,

³⁴isala no anyunutiwa wi kheneng whala Absalon wi no kheni jühtsentsa sa ma ba kekuli sa kegho ti nansü nten no ma kekuli satenle kekiza wina hi kiqaya mehai. Nu no saya kemehai chu Ahithofel na kesansijüh khukechi tsüdi shunlo.

³⁵Keqhaikedi keni Zadok nu Abiathar na ciwi ben; no kadijjen wi zakeya tsüdi pi manyi kizalo.

³⁶Manyi tsa keni Ahimaaz nu Jonathan na manyi gwegheben, no manyi kesunchi pi no ciwi chükeya tsüdi pi hi kizaya mehai le.”

³⁷Tsalina David pvüshangwa Hushai na Absalon ghola Jerusalem wi duya meyi ma gho anyunutiwa cuya.

2 Samuel 16

David nu Ziba

¹ David na yyishiphon shoni tsü keu thenkeghe whanan ma Mefibosheth maghawa Ziba metuya. Ziba na amesa be meza keni, kemeshentsse keqen acü meza kesü, kedsau kahang acü meza kesü, nu kisengtssü pi akhüti kesü pongti tsüti pi gada keni khhi sapvüden.

²Kadimiwa David na ma wi keü, “No hathu hapi mangwa sale ben nu?” Ziba na luneng, “Gadathu hapi Njenkeben Kadimiwa theghi pvü, nu anyithu na aghansha wi nchala lethu, amesa nu kedsauthu hapi mathu dsa thsü, nu kisengtssü hapi mathu jjüya thsüle kesalina.”

³ Kadimiwa na ma wi keü, “Npvüwa Saul tsawa tsa Mefibosheth na khiewa ben nu?” Ziba na lunneng, “Ma Jerusalem wi benle, kepaghenanye ma khili Israel nyithu na ma baqhai Saul kadiyyiwa tsüpi ma cü neng shaben le nondiben.”

⁴Kadimiwa na Ziba wi khi, “Mefibosheth na keben tsü tsüdila nji.” Ziba na khineng, “Hi nmaghawa, hi keshüthangla Njenkeben Kadimiwa kenen pvü keyawa salo.”

David nu Shimei

⁵Kadimi David na gho Bahurim cukeya wi Saul theghi kesü Gera tsa Shimei na shhugho ma metu, nu ma kishencü shagha.

⁶David nyithu nu ma ghikehiethu na ma vüben lela Shimei na alon pi David nu ma kekhu wi kedithu kicen shagha.

⁷Shimei na ma kishencü nu khi, “Shagha bvülo! Shagha bvülo! No nyu kepathiwa nu ayen kepakhhiwa!

⁸No Saul kadiyyi khuya nu Saul theghi kejon pathi kesalina Apvüwa na khili no meten bendha. Apvüwa na kadiyyi pi ntsa Absalon cüdha, nu no yasadha, no nyu kepathiwa!”

⁹Abishai ma jja Zeruiya na kadimiwa wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, mangkesa na affü hawa yala no kishencü thsüben nu? Hi ya wala ma li wiya thsülo!”

¹⁰Kadimiwa na Abishai nu ma cünyuwa Joab wi khi, “Hawa ha nkutili mangla nmile. Keujüla Apvüwa na ma hi kishencülo kiza nu saben lethu, thowa na ma mangkesa na tsüti sa ben nu khiya mehai nu?”

¹¹David na Abishai nu ma kekhu wi kedithu wi khi, “Itsa na hi pathile sa benthu nthu mangkesa na Benjamin nyithu na hati kesa miwi amansa ben nu? Apvüwa na ma kiza nu kishencü thsüben; tsalina ma teshilo nu ma ya tsüti sa thsülo.

¹²Apvüwa hi ketizen kesa ha muya nu ma kishen-keshi kuti wi kesawegü pahan pi hi cü nashe.”

¹³Tsalina David nu ma nyithu na alen wi wa. Shimei na mathu kaghape yyishiphon wiwa lentsen; ma kewalen sa kishencü nu alon nu kenenkaghathu pi mathu wiwa kecenchi sa.

¹⁴Kadimiwa nu ma nyithu tsüdi wala Jordan cukeya wi nchala, nu mathu ciwi mnanya.

Absalon na Jerusalem wi Keben

¹⁵Absalon nu ma nieketen Israel nyithu tsüdi gweghe Jerusalem wi du, nu Ahithofel la mathu gwegheden.

¹⁶David pvüshangwa Hushai na Absalon metu keya wi jisha, “Kadimiwa kesie kahangwa salo! Kadimiwa kesie kahangwa salo!”

¹⁷Absalon na ma wi keü, “No npvüshangwa David wi jühkeya tsü khati sadha nu? No mangkesa na ma gweghe nwala nu?”

¹⁸“Hi khati saya nu? Hi anyi hathu nu Israel nyi tsüdi ghen a Apvüwa na kessiya kesawa ghen a le. Hi no gweghe bentenle.

¹⁹Hi ipvüwa tsawa nyelethu thowa kekuli sa nu? Hi nba kekuli sa kegho ti khili no kekuli saaden.”

²⁰Tsaseng wi Absalon na khapeghewa Ahithofel wi khi, “Ikhang na khati nsathu yishü khe no ikhang kiza ma?”

²¹Ahithofel na luneng, “Wala nba wubvü meshibvüthu teshi pi kadijjen noncca thsü kethengthu tsü ssijenlo. Isalethu, Israel nyi tsüdila nba na no pi ma ghinyi saben kesa chüyaben, nu nsenkeniethu kechü-kenong ntsa saben.”

²²Tsalina mathu na Absalon ghen a kadijjen miwi nithsüjjen kesü sa, nu Absalon na anyi tsüdi kemu wina wa ma ba wubvü meshibvüthu tsü ssimehai.

²³Tsü tsüwi David nu Absalon manyi qho Ahithofel na kesansijüh mangwa khuchi khe tsüpi Anyiza jüh ti yaya nu nieden.

2 Samuel 17

Hushai na Absalon Ssi dejakea

¹Tsaseng wi matsü kesie npi kesa wi Ahithofel na Absalon wi khi, “Hi ya anyi hazar taghakeni kessiya thsülo, nu hi shita David jügü waden.

²Ma nchala accükwenshü keben wi hi wala ma ssi kaghashen den. Ma messi nu ma nyithu tsüdila bvüaben. Hi kadimiwa ketan pathi

³nu ma nyithu tsüdi ssinu shanyili na ma wuba wi gho keten ti no wi gho neng den. No anyi kesütan tsü pathi nu anyi kepathu tsüdi apvü-nsala ben thsü mvuben.”

⁴Kesansijüh hawa ha Absalon nu Israel ccülikesathu tsüdi tuwi mehai keben ti sa.

⁵Absalon na khi, “Khili Hushai cichilo, nu ithu na ma mangwale khiten khe kina nan na.”

⁶Hushai na gho cukeya wi Absalon na ma wi khi, “Hawa ha Ahithofel na kesansijüh pi ikhang kecü le; ikhang na tsü niela nye nu? Nyelethu, ikhang na khati saten khe no ikhang kizalo.”

⁷Hushai na luneng, “Nansü Hushai na kesansijüh pi nthu kecü ha mehai le.

⁸Nba David nu ma nyithu na aghikekhang ntsathu nu mathu na aduweng bvü kesü nyu na ma zza ghanfüya kesa ghekina ti kesa tsü no chüben. Nba na aghisa kinan nyi kesü nu ma aghaja wi ma nyithu ssinu ben nten.

⁹Ma khili lela ayyiku kesü wi kuthi nyelela apen pahan wi tenla metsiben. David na gho n-nyithu ssi kaghashen gweghe thowa na tsü cüki zaya khe n-nyithu na nyu nchaladha le khiaben.

¹⁰Isalethu, anyi kempvüza ssensitemi ti messi nkentenwa lela messiaben, kepaghenanye Israel wi anyi tsüdila nba na süpahi kekhang kesü nu ma nyithu na aghi kekhangthu le kesa chüben.

¹¹Hi no kesansijüh na hale, no diyyi katen pahanwa na wa kesü kecu wi Israel nyi tsüdi saghu pi atssükedone ghüsa wi ahachan ti saya, nu no ketanla mathu ssinu aghi wi walo.

¹²Ikhang na David na khiewa ben khe bhaya, nu ma mangwa saben khe npi chükeya tuwi na ma ssi kaghashen den. Isanu ma nyelela ma nyithu lela hangya nben.

¹³Keujüla ma anyunuti kesü wi du lethu, ithu nyi tsüdila ali sengho anyunuti tsü zansha pi ayyiketijü non wi chiaden. Ciwi yyishiphon shoni wi alon kesüla nmila ben.”

¹⁴Absalon nu Israel nyi tsüdila khi, “Hushai kesansijüh na Ahithofel miwi mehaiki le.” Agükeccü na Absalon miwi ghothu keyishü ghenah Ahithofel kesansijüh kemehaiwa tsü n-nie lalo kesa Apvüwa na südheyadha.

David Kitsanchi nu Bvüyakea

15Tsaseng wi Hushai na keqhaikedi keni Zadok nu Abiathar wi ma nu Ahithofel na kesansijüh mangwa pi Absalon nu Israel nyi ccülikesathu cüdha khe pi manyi wi kiza.

16Hushai na khi, “Khili wanlo! Nyilo kesü kesun pi David wi ma nu ma nyithu tsüdi ghanya nu npathi thsüle kesalina ma aghaja wi aghansha wi aghakughu witsü nbenla, isala wan Jordan Ghaku tsü pvüdhi walo kizalo.”

17Abiathar tsa Jonathan nu Zadok tsa Ahimaaz manyi na Enrogel tssükebvüpen wi ben nu hieben, Jerusalem na ameiwa, kepaghenanye manyi na anyunutiwa wi kedu wi nyu manyi muthu kemessi ghen. Maghale kesü keshüthangla mangwa khati saben khe wala pi manyi kizaden, isanu manyi na wala tsüpi Kadimiwa David kizaden.

18Isala ghanan kesü pvüzanyi kesü na manyi muya nu ma tsüpi Absalon kiza, tsalina manyi kaghaji sen wa Bahurim wi anyi kesü jjen wi kuthi wa. Ma ma jjen kete atssükhang kesü na ben, nu manyi na ciwi dua.

19Anyi tsüwa wubvü na aphi kesü khuya nu sen wa atssükhang pang tsü shibhon nu asu pi ma miwi thsüya, isanu anyi thola ciwi mangla nmu thsüla.

20Absalon kekhu wi kedithu na ajen ciwi gho nzawa wi keü, “Ahimaaz nu Jonathan manyi tsüna khie nu?” Nzawa na luneng, “Manyi na aghaku pvüdhi wadha le.” Anyithu na manyi bha isala nmula kesalina mathu na Jerusalem wi wha neng.

21Mathu na kebvü seng wi Ahimaaz nu Jonathan manyi atssükhang wina shhugho nu wa tsüpi Kadimi David kiza. Manyi na Ahithofel na khati ma keshun kidenben khe pi ma kiza nu khi, “Wan kidenya nu aghakuwa tsü pvüdhi walo.”

22Tsalina David nu ma nyithu na shagha Jordan Ghaku tsü pvüdhi wa, nu atsathang keshagha wi mathu tsüdila tsü pvüdhi yadha.

23Khathansha wi Ahithofel na nyu ma kesansijüh tsü n-nieladha kesa muya khe, ma gada khhi saya nu ma nyu wi wha neng. Ahithofel na ma jjen wi atsanqai tsanbekeya seng wi ma ketanla ma hanthia. Nu ma pi ma theghi shüjjen wi vhüa.

24Absalon nu Israel nyithu na Jordan kepvüdhi tsüwi tsü David na wala Mahanaim cuya.

25(Absalon na Amasa pi Joab mithon wi süpahizi benchüwa sa thsütheng. Amasa na Ishmael nyiwa Jether tsa; ma jja na Abigail, Nahash nga nu Joab jja Zeruiya pvünonwa.)

26Absalon nu ma nyithu na Gilead yyi wi kemnanpen saben.

²⁷David na wa Mahanaim cukeya wi Ammon yyi wi Rabbah nyunutiwa wina keghowa Nahash tsa Shobi, nu Lodebar wina keghowa Ammeil tsa Makhir, nu Gilead yyi wi Rogelim wina keghowa Barzillai hathu na gho ma metu.

²⁸⁻²⁹Mathu na akhuzza, ayyipfü, nu awe thsümenithu, nu David nu ma nyithu ghen la awhengsu, achenha, anün, asu keman, ahati, akwentsa anikholi, atsenitssütsen, nu khaghaneni pahan sengho. Mathu na David nu ma nyithu na aghansha wi ghama, dighe, nu keyha kesa chüben.

2 Samuel 18

Absalon Chaya nu Pathikea

¹Kadimiwa David na ma nyithu tsüdi ssighu sengho mathu gishü pi hazar kesü nu meza kesü akhang khang saya nu kedithu pi mathu miwi benya thsüa.

²Tsaseng wi ma mathu kesun pi akhang kecheng sa nu akhang kesüsü wi benchüwa sa wa thsü, Joab, Joab cünyuwa Abishai, nu Gath wina keghowa Ittai. Nu kadimiwa na ma nyithu wi khi, “Hi ketanla nthu gweghe waden.”

³Mathu na luneng, “Ithu gweghe nwa lalo. Keujüla ikhang na aghinyithu tuwi bvüa, nyelela ikhang kekishü pahan pathi lela mathu tuwi tsü makepa nsale; isala no na ikhang hazar tagha men makesüle. No hewi anyunuti wi ben nu kekiqa kesun pi ikhang kecüwa mehaile.”

⁴Kadimiwa na luneng, “Nthu na mangwa mehaile saben khe hi tsü saden.” Tsaseng wi ma kaghapeng jenka kete wi ngan nu ma nyithu na hazar kesü nu meza kesü akhang khang sala lentsen shhu.

⁵Ma ahza pi Joab, Abishai, nu Ittai cü: “Ighena pvüzawa Absalon tsü npatena lalo.” Nu David na ha khipi ma kekhu wi kedithu kiza keben tsü süpahithu tsüdila zaben.

⁶David süpahizi na ajujü wi shula Efraim Yinong wi Israel ssi kaghashen.

⁷Israel nyithu na David nyithu nchala; tsü ghanan aghikesa keti sa nu anyi hazar ngwe na shüa.

⁸Kesali tsüna diyyiwa jujü wi bvüzighe, nu anyi na aghi wi keshüwa nyela ayinong wi keshüwa jia.

⁹Absalon na zuli gho David nyi pahan metuya. Absalon na gada kesü miwi donkiben, nu tsüna ayangton kesü cakhu wi bvüshhu nu Absalon li na achanbe wi hagiya. Gada na bvü nu Absalon na mabe wi hagi wa.

¹⁰David nyi kesü na ma muya nu wala tsüpi Joab wi kiza, “Kediwa, hi Absalon na ayang tonbe kesü wi hagi keben mule!”

11Joab na luneng, “Keujüla no ma muthu mangkesa na ciwi ma npathila nu? Hi rükatssü tagha nu ageshi keqhan pi no cü kesa nan.”

12Isala anyi tsüwa na luneng, “Keujüla no rükatssü hazar kesü pi hi cü lela hi ikwenzza la pieki pi kadimiwa tsa shun nbenle. No, Abishai, Ittai, nu ikhang tsüdila kadimiwa na ‘Ighena pvüzawa Absalon tsü npatena lalo’ kesa ahza khukechi tsü zayadha.

13Isala keujüla hi kadimiwa jüh nkinala nu Absalon pathile keathu, kadimiwa tsü cüki tsüdila zaya kesa, nu no ishei khiya nkesale.”

14Joab na khi, “Hi hati no gweghe matsü dediben ntendha.” Ma apie kecheng khuya nu Absalon na ayang tonbe wi hagi nu hangkeben witsü apie dhen pi ma deshi ghon cüa.

15Tsaseng wi Joab süpahithu ma tagha na Absalon tetsaki whala ma pathia.

16Joab na aghi nsala yilo tutuwa khouchi, nu ma süpahithu na Israel nyithu jügü keten wi kheneng ghoa.

17Mathu na Absalon kamang pi ayinong ghansha wi ayyiku kedhu kesü wi khalachia, nu alon ketiti pi kecenbhon. Israel nyithu tsüdila bvü sen nu kepapa jjen wi wha.

18Absalon na ma kahang tsüwi Kadimiwa Yyiketijü wi ma nyan wina apenkezhü kesü satheng, kepaghenanye ma atsa kesüla ma nyan sapi hangya thsü kemehai nmi. Tsalina ma tsüpi ma nyan sachi, nu tsüna nansü kecula pi Absalon Penkezhü le khiden.

Absalon Keshü Cüki pi David Kekiza

19Tsaseng wi Zadok tsa Ahimaaz na Joab wi khi, “Hi ya jühtheü kemehaiwa ha pvünu kadimiwa wi Apvüwa na ma ghinyithu kekhang wina ma hangsha yadhale kiza wa thsülo.”

20Joab na khi, “Nyele, no nansü jühtheü kemehaiwa mangla sen wa nben. No nansü nyela atsathang kepa wi saya mehai, kepaghenanye kadimiwa tsa tsüna shüdha.”

21Tsaseng wi ma ma nssümaghawa Sudan nyiwa wi khi, “Wala no mangwa mu khe pi kadimiwa kizalo.” Nssümaghawa na kukechi nu bvüa.

22Ahimaaz na khi khvu sa, “Hasale hasa lela makesasalo; hi la ya jühtheü sen wa thsülo.” Joab na keü, “Itsawa, no mangkesa na tsü sa mvuben nu? No tsüghena akutimen mua nben na.”

23Ahimaaz na khineng, “Hasale hasa lela makesasalo; hi wa mvuben le.” Joab na khi, “Isathu walo.” Tsalina Ahimaaz na bvüsen Jordan Yyiketijü len wi wala nssümaghawa tugheya.

²⁴David na anyunutiwa kaghapeng jenka nonwa nu ameiwa manyi jüwi donkiben. Aghikehiewa na aijen-keshon shoni wi ki nu kaghapeng jenka miwi nganben; ma ghangchi nan anyi kesü na bvügho keten muya.

²⁵Ma cüla kadimiwa cichi nu kiza, nu kadimiwa na khi, “Keujüla ma ketan lethu, ma jühtheü kemehaiwa sengho ten laben.” Anyi tsüwa na tsaki pfü bvügho.

²⁶Aghikehiewa na anyi kepa wila ma ketan bvügho keten mu, nu ma ajenka kehiewa cichi nu khi, “Ghangchilo! Ka wi la anyi kesü na bvügho tenle.” Kadimiwa na luneng, “Anyi tsüwa la jühtheü kemehaiwa sengho ten laben.”

²⁷Aghikehiewa na khi, “Hi anyi atuwa bvü keten katsü na Ahimaaz ti mubenle.” Kadimiwa na khi, “Ma anyi kemehai, ma jühtheü kemehaiwa sengho ten laben.”

²⁸Ahimaaz na gho kadimiwa shalom sachi, ma tuwi ayyi wi nkhwendu nu khi, “Apvüwa n-Nyiza sengle, ma anyi Njenkeben Kadimiwa matangla shun ketenwa miwi khangkeya pi no cüdha le!”

²⁹Kadimiwa na keü, “Acaliwa, Absalon na kemehai saben ma?” Ahimaaz na luneng, “Kediwa, nkekhu wi kediwa Joab na hi kesun kechi wi hi kethukehi ntsa sa keben mule, isala tsüna khati sa khe hi nchüle.”

³⁰Kadimiwa na ma wi “No wa ciwi nganben lalo” kiza nu ma wa ciwi ngan wa.

³¹Tsaseng wi nssümagha Sudan nyiwa na gho cuya nu kadimiwa wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, hi nghena jühtheü kemehaiwa benle! No matangla shun ketenthu tsüdi miwi Apvüwa na nansü khangkeya pi no cüdha le!”

³²Kadimiwa na keü, “Acaliwa, Absalon na kemehai saben ma?” Nssümaghawa na luneng, “Kediwa, no matangla shun ketenthu nu nghinyithu tsüdi miwi la acaliwa miwi kesa tsüti sadhale.”

³³Kadimiwa na ma hathana ntsa sa. Ma kaghapeng jenka miwi aijen-keshondhi kesü wi du nu qai wa. Ma hati maghala qai, “O itsawa! Itsawa Absalon! Absalon itsawa! Hi nkuti wi shüthu mehai kesa nan, itsawa. Absalon, itsawa!”

2 Samuel 19

Joab na David Kekha

¹Kadimiwa David na Absalon ghen a qai nu anongü benle kesa nyu na Joab kiza.

²Tsalina David süpahithu ghen a tsü ghanan khangkeya ghen a anonkeghewa nyela ahathakinawa sa, kepaghenanye kadimiwa na ma tsawa ghen a anongü benle kesa mathu na zaya.

³Mathu na süpahithu na aghi tubvü kesalina mathu kejüghe ti, mathu na ceen anyunutiwa wi du neng.

⁴Kadimiwa na athsü pi ma mmi shan pvü “O itsawa! Itsawa Absalon! Absalon, itsawa!” isala misikhhali qaiben.

⁵Joab na kadimiwa jjen wi wa nu ma wi khi, “No nansü n-nyithu na no, ntsa, n-nga, nwubvü, nu nwubvü meshibvüthu kahangli hangsha kecü ghenä mathu kimenni cüdha.

⁶No no ketizenthü shun nu no nankemeghüthu kiqaben! No nkekhu wi kedithu nu n-nyithu na ntuwi ma men nmile sadha. Keujüla nansü ha Absalon na hangben nu ikhang tsüdila shü lethu, no n-nonghe ntsa sa kesale kesa hi muben.

⁷No khili wala n-nyithu leben satecca cülo. Nyelethu, hi Apvüwa nyan wina kishenben, ghanen wi mathu kesütanla no gweghe nbenla tendha. Tsüna no kahang wi hatu wi ketizensa kegho miwi nmehaiki laben.”

⁸Tsaseng wi kadimiwa na shagha nu wa anyunutiwa kaghapeng jenka kete wi donki, nu mathu tsüdila saghu gho ma vüya.

David na Jerusalem wi Kewa neng

Tsü tsüwi Israel nyithu tsüdi bvüzighe nu papa jjen wi wadha.

⁹Diyyi maben wi mathu ketanla mathu ja wi kitagha shagha. Mathu na khokho wi khi, “Kadimiwa David na ithu ghinyithu kwen wi ithu hangsha cüle. Ma Filistinthu kwen wi ithu kekasha cü, isala ma khili Absalon tuwi nu diyyiwa ha wina bvüdha.

¹⁰Ithu na adeli pi Absalon nyen pi ithu kadimiwa sa, isala ma aghi wi shüdha. Tsalina mangkesa na anyi pahan na wala Kadimiwa David ssi neng ghole nsa nu?”

¹¹Israel nyithu khi keben jühtheü tsüna wa Kadimiwa David cuya. Tsalina ma keqhaikedi keni Zadok nu Abiathar manyi kesun pi Judah ccülikesathu wi keü thsü, “Kadimiwa ssineng gho ma kadijjen wi chiale kesa Israel tsüdi wi ajüh gho keben hawi nthu mangsale asakhenwa saben nu?”

¹²Nthu na ishilitu, isa nu ijü le; nthu mangsale hi ssineng kegho wi asakhenwa saben nu?”

¹³David na manyi ya Amasa wi la khilo kiza, “No ishinyi kesü. Hi khili no pi Joab mithon sala isüpahizi benchüwa sa thsüaden. Keujüla hi tsüti nsa lethu, Anyiza na hi pathi kesawa salo.”

¹⁴David jüh tsüna Judah nyi tsüdi lepi jühkeya wi chiya, nu mathu na ma nu ma kekhu wi kedithu tsüdi ssinu ghonenglo kesa ajüh pi ma wi kesun chia.

¹⁵Kadimiwa na ghoneng keten alenca wi Judah nyithu na Jordan Ghaku wi ma metu, mathu na Gilgal wi gho ma ssinu aghaku pvüdhile kesalina.

¹⁶ Tsü tsüwi Bahurim wina kegho Benjamin nyi Gera tsa Shimei na Kadimiwa David metule kaghajila Jordan wi wa.

¹⁷ Ma Benjamin nyi hazar kesü ssiden. Nu Ziba, Saul theghi maghawa la ma tsathu taghamanga nu amaghatu ngwe ssisen Jordan wi kadimiwa tuwi gho.

¹⁸ Mathu na aghaku pvüdhi ki kadimiwa ghekhha ssinu pvüdhi nu kadimiwa kesa mvuwa tsü sale kesalina.

David na Shemei Nantizenkechi

Kadimiwa na Jordan pvüdhi wale kidenkeya wi Shimei na ma tuwi kukedu

¹⁹ nu khi, “Njenkeben Kadimiwa, no Jerusalem keteshi ghanan wi hi ntuwi kesazzi tsü teshi cülo. Tsüpi imiwi nchila nyelela tsü nmeshen nengla yilo.

²⁰ Kediwa, hi sazzidha kesa chükeben ghena aghawa mizza ja wi hi nansü atuwa sala no Njenkeben Kadimiwa metu benle.”

²¹ Zeruiya tsa Abishai na ajühkhi shagha: “Shimei pi shü thsü kesau le, kepaghenanye ma Apvüwa na kessi pi kadimiwa sa thsü kesawa ha kishencü le.”

²² Isala David na Abishai nu ma cünyuwa Joab wi khi, “Thowa na no kemeshen keüben nu? No agükeccü sengho hi cüle benla? Hi khili Israel kadimiwa sadha, nu nansü Israel nyi kesüla pi shü thsükeya nmi.”

²³ Nu ma Shimei wi khi, “No pi shü thsü nben kesa hi ntuwi ijüh khuchiben.”

David na Mefibosheth Nantizenkechi

²⁴ Saul tsawa tsa Mefibosheth na gho kadimiwa metu. Ma kadimiwa na Jerusalem keteshi tsü wina khangya nu npi kheneng kegho chu ma ccü nbhu, ma pang kenye ncah, nyelela ma thsümeni nghasü.

²⁵ Mefibosheth na Jerusalem wina gho kadimiwa kemetu wi kadimiwa na ma wi khi, “Mefibosheth, no mangkesa na hi gweghe nwala nu?”

²⁶ Ma luneng, “Njenkeben Kadimiwa, hi accü nmehai kesa tsü no chüben. Hi no gweghe wale kesalina imaghawa wi gada miwi kedonpen sachilo kiza, isala ma hi matsale.

²⁷ Ma ighüsa pi Njenkeben Kadimiwa kiza, isala no Anyiza nyilo ti kesa, tsalina ntuwi kemeshonwa tsü sayalo.

²⁸ Njenkeben Kadimiwa na iba theghi tsüdila pi shü thsü qole, isala no hi ya nmiz wi dsajjüya kemehai pi cü. Njenkeben Kadimiwa wi hi kenen kekhieng-u mangla nmidhale.”

²⁹ Kadimiwa na luneng, “No mangla nkhinengla yilo. Ziba nshinyi na Saul keben tsüpi gishüyalo südhe cüdha na.”

³⁰Mefibosheth na khineng, “Ziba ya tsü tsüdila yathsülo. Njenkeben Kadimiwa na kemehai sala ajjen wi ghoneng kesa ha ighena mehai mtsüdha.”

David na Barzillai Nantizenkechi

³¹Gilead wina keghowa Barzillai la Rogelim wina dugho kadimiwa ssinu Jordan pvüdhile gho.

³²Barzillai na keqhai nyi kesü, ma kahang amapi achentazen sadha. Ma keban ntsa nu kadimiwa na Mahanaim wi keben wi ma kedsakejjü pi ma cü.

³³Kadimiwa na ma wi khi, “Hi gweghe Jerusalem wi ghalo, hi ciwi no nonccaya ben na.”

³⁴Isala Barzillai na luneng, “Hi matsü kesie hang ntendha; mangsale hi Njenkeben Kadimiwa gweghe Jerusalem wi wa nu?”

³⁵Hi kahang amapi achentazen sadha nu mangla ituwi anonkeghe nmidha. Hi ipang wi mangla dsa kemehai nu jju kemehai nmiladha, nu nyu khwikesa hhai la nzaladha. Hi agükeccü pi Njenkeben Kadimiwa kecü ketan saben.

³⁶Hi akutimen keti ha meya qole. Tsalina hi no gweghe keu Jordan thenkeghe waten le.

³⁷Tsaseng wi hi ya ajjen wi kheneng whala ibajja shüjjen kete wi shü thsülo. Itsawa Khimham na hewi ben, ma no kekuli saben; no ma ssiyalo, Njenkeben Kadimiwa, no ma ghenana kemehai tsü sapi cülo.”

³⁸Kadimiwa na luneng, “Hi ma ssinu hi gweghe waden, nu no hi ya ma ghenana mangwa sa thsü mvuben khe hi tsü saben. Nu hi no mangwa khie khe sa cüben.”

³⁹Tsaseng wi David nu ma nyithu tsüdi Jordan pvüdhi wa. Ma Barzillai kimang nu sawegü pi ma cü, nu Barzillai na ajjen wi whaneng.

Judah nu Israel na Kadimiwa miwi Keccücanli kesa

⁴⁰Khathansha wi Judah nyi tsüdi nu Israel nyi kegishü pahan na kadimiwa ssinu pvüdhiya khe, ma Gilgal wi wa nu Khimham na ma gweghedden.

⁴¹Tsaseng wi Israel nyi tsüdi kadimiwa wi wa nu ma wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, mangkesa na ithu cünyu Judah nyithu na mathu na no, ntheghi, nu nyithu ssinu Jordan kepvüdhiu le meshenten nu?”

⁴²Judah nyithu na luneng, “Kadimiwa na ikhang nyi kesü ghenana ikhang na tsüti sale. Tsalina mangkesa na ha nthu sapi aghepvü thsüben nu? Ma kedsakejjü men pi ikhang ncü nyelela mangla pi ikhang npi cü na.”

⁴³Israel nyithu na khineng, “Kadimiwa David na nthu nyi kesü lela nthu na ma miwi khie keben miwi ikhang na tagha tughu kekhe-u na benle. Mangkesa na nthu na ikhang nkichila ben nu? Kadimiwa ssineng ghoale kesa ikhang na

atuwa sa kekhi tsü nmali lalo!” Isala Judah nyithu jüh na Israel nyithu jüh miwi khangkila khi.

2 Samuel 20

Sheba Kematang

¹ Ciwi Gilgal wi anyi yencüki nkemehai kesü Benjamin mizza wi Bikri tsa Sheba na ben. Ma tutuwa khou pi jisha nu khi, “David pashalo! Ithu na ma nie wa nten! Israel nyithu, ithu ajjen wi wha na khwelo!”

²Tsalina Israel nyithu na David teshi nu Sheba nie wa, isala Judah nyithu na jühkeya wi ben nu Jordan wina David niesen Jerusalem wi wa.

³David na kheneng gho Jerusalem wi ma kadijjen cukeya wi ma wubvü meshibvüthu tagha teshi pi kadijjen noncca thsü kethengthu tsü ssiya, nu nyu pi mathu gihie thsüa. Ma mathu na nsenthu keyishü pi cü, isala ma mathu nssijen. Mathu kahang chu pi makepa sa nu denyilethu ti hang thsüa.

⁴Kadimiwa na Amasa wi khi, “Wa Judah nyithu cighuya nu pitsü wi hewi ghonenglo.”

⁵Amasa na mathu cile wa, isala kadimiwa na ma kekiza tsüwi ma kheneng nghola.

⁶Tsalina kadimiwa na Abishai wi khi, “Sheba na Absalon miwi agükeccü pi ikhang cüben. Inyithu ssiya nu ma jügü walo, nyelethu, ma ikhang wina bvü wa anyuti khweti sa ketheng pahan nkaya ben na.”

⁷Tsalina Joab nyithu, kadi ghikehiethu, nu süpahi kepathu tsüdi Abishai gweghe Jerusalem teshi nu Sheba jügü wa.

⁸Mathu na wala Gibeon wi alonshi ketiwa tsü cukeya wi Amasa na gho mathu metu. Joab na njünnu pi alicen wi chipi ma geshi wi bhenkiya nu aghighe kiden pvüden. Ma atuwi keshhugho wi ma njünnu na kephenshia.

⁹Joab na Amasa wi khi, “Ipvüshangwa, kemehai saben ma?” nu ma kwen ajewa pi ma pangkenye mahhaya nu ma kimang le sa.

¹⁰Amasa na Joab ma kwen pahanwa pi njünnu khusen keten tsü nmu, nu Joab na tsüpi ma pvü kecun cüa, nu ma keghongthu na ayyi wi keji dugho. Ma wan shü, nu Joab na ma npa nengla. Tsaseng wi Joab nu ma cü nyuwa Abishai manyi na Sheba jügü wa.

¹¹Joab nyi kesü na Amasa kamang kete wi ngan nu jisha, “Anyi kesü le kesü lela Joab nu David manyi wiwa kesa mvuwa na Joab nie walo!”

¹²Amasa kamang na ajjü ketan pi alen non wi cüchi theng. Joab nyiwa na anyi tsüdila tsü kete wi gho ngan nu ghangkeben kemu wi ma kamang tsü alen wina zan sen wa alli wi chi nu sükhuthsü kesü pi tsü whengbhon.

¹³Alen wi akamang tsü piebvü kesa seng wi anyi tsüdila Joab nie sen Sheba jügü wa.

¹⁴Sheba na Israel mizza yyi tsüdi pvüdhi sen nu Abel Beth Maaka nyunutiwa wi gho, nu Bikri gei wi anyi tsüdi saghuya nu ma nie sen anyunutiwa wi dua.

¹⁵Joab nyithu na Sheba na ciwi benle kesa zakeya ghenala wala anyunutiwa tsü vüya. Mathu na ayyi pvü pi akhweti na ameiwa tsü zhü nu ma cakhu witsü chhünu tsü ya khuli thsüale sa wa.

¹⁶Ciwi anyunuti wi nza kemetsa kesü na ben, ma akhweti miwi na jisha, “Kinachilo! Kinachilo! Joab kiza nu hewi gho thsülo; hi ma wi ajüh kiza mvu benle.”

¹⁷Joab na wa, nu nzawa na ma wi keü, “No Joab kwe?” Ma luneng, “Anle, hi le.” Nzawa na khi, “Kediwa, ijüh kinachilo.” Ma luneng, “Hi kina benle.”

¹⁸Nzawa na khi, “Matsü kesie wadha mathu na hati khi keten, ‘Wala Abel nyunutiwa wi nthu keluneng muyalo’ nu mathu na tsüti sa.

¹⁹Ithu nyunutiwa hana keti kesü, Israel wi kecca nu jühkeya ntsa nyunuti kesü. No mangkesa na tsü yasale saben nu? No Apvüwa ji tsü yasa mvuben kwe?”

²⁰Joab na luneng, “Khiela tsüti sa nben! Hi khiela nthu nyunutiwa yasa nbenle!

²¹Ikhanga na tsüti sale kiden nben. Anyi kesü Efraim yyishiphon diyyiwa wina keghowa Bikri tsa Sheba na Kadimiwa David matangla shun shaghale. Anyi hawa ha khuchilo, isathu hi anyunutiwa wina kheneng bvüaben.” Nzawa na khi, “Ikhanga na ma li pi akhweti miwi na no wi cüchi cüben na.”

²²Tsaseng wi nzawa na ma cho tsü sen anyunutiwa wi anyithu wi wa, nu mathu na Sheba li wiya nu tsüpi akhweti meiwa Joab wi cüchi cüa. Joab na ma nyithu na anyunutiwa tsü teshi yilo kesa tutuwa khouchi, nu mathu na ajjen wi whaneng. Nu Joab na Jerusalem wi kadimiwa wi whaneng.

David Kekhu wi Kedithu

²³Joab na Israel süpahizi wi benchüwa; Johoiada tsa Benaiya na David ghikehiethu ja wi kediwa;

²⁴Adoniram na kekuli kesathu ja wi kediwa; Ahilud tsa Jehoshafat na zhükethengthu kenonccawa;

²⁵Sheva na jühkaghatenpen wi kezhüwa; Zadok nu Abiathar na keqhaikedithu,

²⁶nu Jair nyuti wina keghowa Ira la David ghenala keqhaikedi kesü sa.

2 Samuel 21

Saul Shicübvüghathu pi Shü thsükea

¹David na kadikesa tsüwi azenk kedhu ntsa kesü na amapi kecheng kemptson sa. Tsalina David na tsüghena Apvüwa ccüneng nu Apvüwa na khi, “Saul nu ma theghi na anyi kepathi ghenana samile; ma Gibeon nyithu pi shü thsüle.”

²(Gibeon nyithu tsüna Israel nyithu nye; mathu na Amor nyithu akhang kizzakeu kesü Israel nyithu na khwecüle khishikethengthu, isala Saul na ma Israel nu Judah nyithu ghenana mathu yasatha sale sa.)

³Tsalina David na Gibeon nyithu cigu chi nu mathu wi khi, “Hi nthu ghenana mangwa sacü nu? Nthu ya sawegü pi Apvüwa nyithu cü thsüle kesalina hi nthu miwi sazzi kethengwa tsü satemeshon mvuben.”

⁴Mathu na luneng, “Ikhanga na Saul nu ma theghi ssinu kekitagha ha rükatssü nyelela suna wina südheya nben, nyelela ikhanga na Israel nyi kesüla pathi mvu nbenle.” David na luneng, “Isathu, hi nthu ghenana mangwa kesau meshenben nu?”

⁵Mathu na luneng, “Saul na ikhanga nyi pathia nu ikhanga nyi thola Israel yyi khiewi la nhang thsü mvula sale.

⁶Tsalina ma shicübvüghathu npvüza tagü tsü pi ikhanga kwen wi chicülo, nu ikhanga na mathu pi Apvüwa na kessikeya Kadimiwa Saul jjen nyutiwa Gibeana wi Apvüwa tuwi hanthiabena.” Kadimiwa luneng, “Hi mathu khuchiabena”

⁷ Isala David nu Jonathan manyi na Apvüwa wi kemetha kekishena sa ketheng ghenana ma Saul tsawana Jonathan tsa Mefibosheth npathila hei cüa.

⁸ Isala ma Aia nga Rizpa na pvügha pi Saul kecü tsa keni Armoni nu Mefibosheth; ma Saul nga Merab na pvügha pi Mehola wina keghowa Barzillai tsa Adriel kecü tsüthu manga la ssiya.

⁹David na mathu pi Gibeon nyithu kwen wi chicü nu mathu pi ayikha miwi Apvüwa tuwi hanthia, nu mathu tagü gweghe shüa. Hana leghe sakhen sawadha nu acantha wwi wa kesa tsüwi mathu pi shü thsüa.

¹⁰Tsaseng wi Saul wubvü meshibvüwa Aia nga Rizpa na aleshithsü pi akamang chiketheng pen wi alonshi miwi akekhwen saya nu ma allikewwi aghatsana na wala vvüthimeyi tsankegho npi kegho chu ciwi ben. Ma aghanan thu awathu ghenana nu aghaja thu aghangsathu ghenana akamangthu tsü hie.

¹¹David na Rizpa khata sa khe tsü zakeya wi

¹² ma wa Gilead wi Jabes nyithu wi Saul nu Jonathan manyi güthu tsü khuya. (Mathu na Filistinthu na Gilboa Yikha miwi Saul kepathi ghanana akamangthu pi Beth Shan wi anyi tsüdi kemu pen wi dügü ketheng tsü ghanfüya.)

¹³David na Saul nu Jonathan güthu tsü khuya, nu meshu tagü pi hanthi kesathu gü la saghuya.

¹⁴Tsaseng wi mathu na Saul nu Jonathan güthu tsüpi Benjamin yyi Zela wi Saul ba Kish shüjjen wi vhüa, nu kadimiwa na kekhi tsüdila sa. Tsaseng wi Anyiza na mathu na diyyiwa ghenä kekhi tsü luneng chicüa.

Filistin Kücanyithu SSinu Aghikesa

(1 Kc 20.4-8)

¹⁵Filistin nu Israel manyi jüwi aghi kepa wi kesü sa, David nu ma nyithu na wala Filistinthu ssisa. Aghikesa kesü wi David na nchala sa.

¹⁶Kücanyi kesü ma nyan Ishbibenob na lezza pie kekiyan kilogram kecheng nu pahan khusen nu njünnu la ketheü kesü pvüden, ma David pathiya benle meshen.

¹⁷Isala Zeruiya tsa Abishai na gho David kiqa nu kücanyiwa ssikaghashen nu ma pathia. Tsaseng wi David nyithu na David ya haseng wi mathu gweghe aghi wi nwa nengdhale kishen thsüa. Mathu na khi, "No Israel kaghang kepvüwa, nu ithu na no pi dedi thsü mvu nben."

¹⁸Hawa ha seng wi Gob wi Filistinthu ssinu aghisa, Husha wina keghowa Sibbekai na kücanyi kesü ma nyan Saf tsü pathia.

¹⁹Gob wi Filistinthu ssinu aghi kepa wila sa, nu Betlehem wina keghowa Jair tsa Elhanan na Gath wina keghowa Goliath ma pie bvügi kesha na ada-kannen ti sen ketenwa tsü pathia.

²⁰Tsaseng wila Gath wi aghi kepa wi sa, kücanyi kesü aghikesa mvuwa na ciwi ben. Ma kwenzza nu accüzanza la tughogho ben.

²¹Ma Israel nyithu kimenni, nu David cünyuwa Shamma tsa Jonathan na ma pathia.

²²Ha mejü hathu hana Gath wi kücanyi shicübvüghathu, David nu ma nyithu na mathu pathia.

2 Samuel 22

David Khangkeya Khwi

(Zak 18)

¹Apvüwa na Saul nu David ghinyi kepathu kwen wina David hangshakeya wi ma akhwi ha sapi Apvüwa seng:

²Apvüwa na hi kekhwewa; ma ikhweti kezüwa.

³INyiza na hi kekhwewa, nu ma ssithu apvükesa nmi. Ma atsonhi kesü ti hi khweden; ma hi khwe nu pi apvükesa nkemi wi chiden. Ma hi hangshawa; ma hi khweya nu yasayala wi hi hangsha yaden.

- ⁴Hi Apvüwa cichi, nu ma ighinyithu kwen wi hi hangshaya. Apvüwa seng le!
- ⁵Keshü hatha na hi vüben, keyasa hatha na hi kejiyadha.
- ⁶Keshü kemessi na hi vüya, nu ashüjjen na ighena aca kesü pi hi die.
- ⁷Igükeccü wi hi Apvüwa cichi, iNyiza na hi kiqa cülo cichi. Ma kekinyijjen wina ihhai kina chi, hi kekiqa khie kechi tsü ma kina chicü.
- ⁸Tsaseng wi ayyi na kedheggü nu kuli; atssan ketegüpen kuli nu ameghükuju kepaghenanye Anyiza na aghepvü!
- ⁹Ma metsan wina annikhu shhugho, ma pang wina mecangya kemehai anni keqhe, nu nnimihi na shhugho.
- ¹⁰Ma atssan zanghe nu shah dugho, kejang kulukeshü tsüpi ma ccü cakhu wi chia.
- ¹¹Ma tang wi cherubim miwi mbhi ntsa pighe; ma ameghü gisha miwi na wa.
- ¹²Ma kejang pi ma meju pvü; akulukeshü kejang ntsa, atssü pongti kesa na ma vü;
- ¹³ma tuwi atssancwen wina anni mihi na shhugho.
- ¹⁴Tsaseng wi Apvüwa na atssan wina atsanshigü chi, nu Anyiza Kekhang ntsawa hhai zaya.
- ¹⁵Ma ma lakusü pi gachi, nu ma ghinyithu na bvüzighea; ma atssancwen pi mathu kesun pi bvü thsüa.
- ¹⁶Atssükedone cakhu na kaghacang sa, nu ayyi ketegüpen na nshanbhonla, Apvüwa na ma ghekepvü wina ma ghinyithu wi ghamo nu satekü kechi wi.
- ¹⁷Apvüwa na kemisi wina dugho hi ghantenya; ma atssü kedhu wina hi zanshiya.
- ¹⁸Ma ighinyi kekhang nu nanmeghü ketenthu, ighena zü mtsü kesathu tsüdi kwen wina hi kekashaya.
- ¹⁹Hi agüccü keben wi mathu gho hi ssikaghashen, isala Apvüwa na hi khweya.
- ²⁰Ma kemessi wi hi kiqa pi shhuya thsü; ma hi nen kesalina ma hi hangshaya.
- ²¹Hi kemeshonwa tsü kuli kesalina Apvüwa na ikutimen sacü; hi kesami nkesa ghenä ma hi sawegü cü.
- ²²Hi Apvüwa yenwa tsü nieden; hi iNyiza wina kheneng nbvü.
- ²³Hi ma yenthu tsüdi nieden; hi ma yenkhukechithu tsü n-niela nsa.
- ²⁴Hi kesazzi nmi kesa ma chüben, tsüna hi kesazzi tsü sa nten.

- ²⁵Tsalina hi kemeshonwa kesa kutimen pi hi cüden; kepaghenanye hi kesami nmi kesa ma chüben.
- ²⁶O Apvüwa, no ajühtsentsa kesenthu tuwi jühtsentsa saden, nu mehaicen kesathu tuwi mehai ntsa saden.
- ²⁷No kemethathu tuwi metha, isala gheshighenathu tuwi nmehai.
- ²⁸No ma satemeni ketenthu hangshaya, isala no kapvü ketenthu pashaden.
- ²⁹Apvüwa, no hi kewegüwa; no hi wi kejang sapi bvü thsüa.
- ³⁰No kezü pi hi cü, nu ighinyithu ssikaghashen thsü nu mathu miwi kekhang pi hi cü.
- ³¹Anyiza ha ma kekuli khatila mehaicen, nu ma jühthu tsüna nondi qo nu! Ma wi kekhwe bha ketenthu tsüdi ghenana ma atsonhi ti kesa kesü.
- ³²Apvüwa ketan na Anyiza; Anyiza ketan ithu kekhwewa.
- ³³Anyiza hawa ha hi kekhwe kekhangwa; ma ilen sapi yazishu sacü.
- ³⁴Ma iccü sapi ameshü kesü ccü ti sacü; ma hi sapi ayikhathu miwi yazishu benya thsü.
- ³⁵Ma aghikesa yen pi hi sansi cü, tsalina hi alamugho kezü ntsa senya mehai.
- ³⁶O Apvüwa, no hi khwe nu hangshaya; no kekiqa na hi sapi diya thsü.
- ³⁷No nyu yala hi ghan meya thsü, nu hi khiela khuliwa nsa.
- ³⁸Hi ighinyithu jügüwa mathu chaya; hi mathu npi yasakeya chu n-ngan.
- ³⁹Hi mathu whengshi pi nu mathu shagha meyala; mathu na ituwi nchala khulia.
- ⁴⁰No aghi ghenana kezü pi hi cü, nu ighinyithu miwi khangkeya pi hi cüa.
- ⁴¹No ighinyithu ya hi wina bvü thsüa; hi nankemeghüthu tsü yasa.
- ⁴²Mathu na nyu mathu kekiqa ghang, isala thola mathu hangsha meya; mathu na Apvüwa cichi, isala ma mathu nlunengla.
- ⁴³Hi mathu cücha pi ayyinikhu ti sa thsüa; hi mathu pi alen wi anisha ti cüden.
- ⁴⁴No inyithu kematang wina hi hangshaya, nu hi yala mizzatentithu miwi khangkeya senya thsü; anyi hi nkechüthu yala khili hi kekuli sa thsüdha.
- ⁴⁵Asangthu na ituwi kukedu; mathu na ihhai zakeya wi ijühkina.
- ⁴⁶Mathu na mathu kempvüza nmila, nu mathu khweti wina kedheggü sen nu gho.
- ⁴⁷Apvüwa na hangben! Hi kekhwewa sengle! Anyiza kekhang ketiwa na hi hangshawa tsüpi thangchilo!

- ⁴⁸Ma ighinyithu miwi khangkeya pi hi cü; ma mizzatentithu pi ikekhu wi chia,
⁴⁹nu hi nankemeghüthu wi hi hangshaya. O Apvüwa, no ighinyithu miwi khangkeya pi hi cü, nu anyi yasayalathu kwen wi hi khweya.
⁵⁰ Tsalina hi mizzatentithu ja wi no sengden; hi akhwi sapi no sengden.
⁵¹Anyiza na khangkeya keti pi ma kadimiwa cü; ma ghaliki kesa pi ma kessiya kesawa ccüca, tsüna anuphan ghenana pi David, nu ma shicübvüghathu miwi chicü.

2 Samuel 23

David Jüh Sakhen

- ¹Anyiza na sapi di kecüwa Jesse tsa David, Jakob Nyiza na ma kessi pi kadimiwa sa thsü, ma Israel ghenana akhwi kemehai ntsathu sa kechiwa. Hathu hana David jüh sakhenthu:
²Apvüwa ghamu na hi wina khi; ma ketsijüh na ipang wi ben.
³Israel Nyizawa na khidha; Israel kekhwewa na hi wi khi: “Kadimiwa na atsentsa sen nu kadisa, ma Anyiza kemessikü wina kekhangsen,
⁴tsüna aghanen akulukeshü nkemi wi aghani na shhugho keben ti kesa, atsankegho seng wi aghani na aghang sapi wegüthsü keten tile.”
⁵Anyiza na tsüti nu sawegü pi ishicübvüghathu cüden, kepaghenanye ma hi wi anuphan ghenana cenketenjuh kesü sapi thengdha, keccünenglicen kethengwa tsü pakhihiya nben, khishikethengwa tsü kemiliya nben. Tsüthu tsüna hi nmvu ketenwa; tsüna hi khangkeyawa, nu Anyiza na tsü sengho metsiben.
⁶Isala Anyiza nkechüthu na aghazüthu pi khala kesa tsü makesü; thola akwen kevü pi tsüthu paya nben.
⁷No amighe tsanqai nyelela apie kesü nsenthu yishü; tsüthu pi mecangtha saben.

David Süpahi Kemechan Ntsathu

(1 Kc 11.10-41)

- ⁸Hathu hana David süpahi nyankemechan ntsathu: atuwa na Takhemon wina keghowa Josheb Basshebeth, ma “Meshu Kecheng jawi aliwa; ma apie sen nu anyi meza tazen ssisa nu aghikesa kesü wi mathu tsüdi yathikhia.
⁹Meshu Kecheng ja wi nyankemechan keniwa na Ahob gei wi Dodo tsa Eleazar. Ghanan kesü Filistinthu na saghu keben wi ma nu David na aghi nnichi. Israel nyithu na asenkheneng,
¹⁰isala ma ma pen wi ngan nu ma kwen mnankezü nu ma njünnu ghansen meyala npi kesa chu Filistinthu ssisa. Tsü ghanan Apvüwa na khangkeya keti saya. Tsü kesacen seng wi Israel nyithu na Eleazar wi kheneng gho nu keshü kamangthu wi aghighe tsü ccenya.

11 Meshu Kecheng ja wi nyankemechan kechengwa na Harar wina keghowa Agee tsa Shamma. Filistinthu na Lehi wi akaha lli kesü keben wi saghuben. Israel nyithu na Filistinthu tubvüa,

12 isala Shamma na alli wi ma pen ngan nu Filistinthu kaghanineng nu mathu pathia. Tsü ghanan Apvüwa na khangkeya keti saya.

13 Alliwwi wa keten pang wi “Meshu Changha” ja wi kecheng na David na Adullam Lonshiku wi keben ciwi cü, tsü tsüwi Filistinthu akhang kesü na Refaim Yyiketijü wi kemnanpen saben.

14 Tsü tsüwi David na khweti sa ketheng yyishiphon kesü wi ben, nu Filistinthu na Bethlehem nkaya.

15 David na ma jjen wi nmvuya nu khi, “O anyi pahan na wa Bethlehem kaghapeng jenka kete wi tsü atssü sengho hi jjüya thsülo kheshilan!”

16 Süpahi nyankemechan kecheng hathu na Filistinthu kemnanpen tsü pvüghe dula atssükhang wi tsü atssü ssuya nu sengho David cü. Isala ma tsü njjüla meyisha pi Apvüwa wi kekinyi kesü sa,

17 nu khi, “Apvüwa, hi khiela hawa ha jjüya nten! Ha anyi mathu kahang khuchi nu kewathu jjü jjükeben ti saben le!” Tsalina ma tsü njjü mvula. Tsüthu tsüna süpahi nyankemechan kecheng kempvüza kekulithu.

18 Joab cünyuwa Abishai (manyi jja na Zeruiya) na “Kemechan Meshu Changha ja wi nyankemechanwa saya.

19 Ma “Meshu Changha” ja wi nyankemechan ntsawa saya nu mathu liwa saya, isala “Meshu Kecheng” ja wi nyankemechanwa ti sa meya.

20 Kabzeel wina keghowa Jehoiada tsa Benaiya na kepa wi süpahi nyankemechan kesü; ma kempvüza kekuli kejonla sa, nu Moab nyi aghikekhang ntsathu keni qho pathia. Ma kuti aghola keca ghanan kesü wi ayyiku kesü wi dula ssensitemi kesü pathia.

21 Ma Ejipt nyi ketikesie kesü na apie khusen ketenwa tsü la pathia. Benaiya na adajen sen wa ma ssikaghashen nu Ejipt nyiwa kwen wi apie tsü chenya, nu tsüpi ma yathia.

22 Hathu hana “Meshu Changha” ja wi meshu kesüwa, Benaiya na kempvüza kekulithu.

23 Ma mathu ja wi nyankemechan kesü, isala ma “Meshu Kecheng” ja wi nyankemechanwa ti sa meya. David na Benaiya pi ma ghikehie ja wi kediwa sa thsü.

24-39 “Meshu Changha” ja wi anyi kepathu na hathu: Joab cünyuwa Asahel Bethlehem wina keghowa Dodo tsa Elhanan Harod wina keghowa Elika nu Shamma Pelet wina keghowa Helez Tekoa wina keghowa Ikkesh tsa Ira

Anathoth wina keghowa Abiezer Hushab wina keghowa Mebunnai Aho wina keghowa Zalmon Netofa wina keghowa Maharai Netofa wina keghowa Baanah tsa Heleb Benjamin nyi Gibea wina keghowa Ribai tsa Ittai Pirathon wina keghowa Benaiya Gaash yyiketijü kete wina keghowa Hiddai Araba wina keghowa Abialbon Bahurim wina keghowa Azmaveth Shaalbon wina keghowa Eliaba Jashen tsathu Jonathan Harar wina keghowa Shamma Harar wina keghowa Shara tsa Ahiam Maaka wina keghowa Ahasbai tsa Elifelet Gilo wina keghowa Ahithofel tsa Eliam Karmel wina keghowa Hezro Arab wina keghowa Paarai Zoba wina keghowa Nathan tsa Igal Gad wina keghowa Bani Ammon wina keghowa Zelek Beeroth wina gho Joab ghighe kepvüwa Naharai Jattir wina keghowa Ira nu Gareb Hitti nyiwa Uria. Hathu ha tsüdi süpahi nyankemechanthu changha nu tagü.

2 Samuel 24

David na Nyanzhüghu kesa

(1 Kc 21.1-27)

¹Matsü kepa wila kuti Apvüwa na Israel miwi aghepvü nu ma David yala agükeccü sengho mathu miwi chi thsü. Apvüwa na ma wi khi, “Wala Israel nu Judah nyithu si nanlo.”

²Tsalina David na ahza pi süpahizi benchüwa Joab cü: “No kedithu ssiya nu wala diyyiwa kesü na wa pahanwa kecu wi Israel mizzathu tsüdi wi anyithu si nanlo. Hi anyi khaju na ben khe chüya mvuben.”

³Isala Joab na kadimiwa luneng, “Njenkeben Kadimiwa, Apvüwa n-Nyiza na Israel nyi sapi mathu khili keben miwi meza tughu ji kayi, nu no hang wa ma tsüti kesa mukeyawa salo. Isala Njenkeben Kadimiwa na mangkesa na hati samvu ben nu?”

⁴Isala kadimiwa na Joab nu ma kekhu wi kedithu ya ma ahza khukechi tsü sa thsüa; tsalina mathu na ma tuwi na wa Israel nyithu tsü si.

⁵Mathu na Jordan pvüdhi wa Gad yyi wi yyiketijü non wi anyunutiwa Aroer na acülawa kemnanpen sa. Mathu ciwi na Jazer na aghawa wa,

⁶nu Hitti yyi wi Gilead nu Kadesh wi wa. Tsaseng wi mathu na Dan wi wa, nu Dan wina Sidon na niduwa wa.

⁷Tsaseng wi mathu na Tur nyunutithu khweti na acülawa wa, ciwi na Hivi nu Kanaan nyithu nyunutithu tsüdi wi wa, nu asakhenwa Judah yyi acülawa Beersheba wi wa.

⁸Tsalina mathu asha tugu nu ghanan ngwe diyyiwa maben wi kewa seng wi ccüna Jerusalem wi gho.

⁹Mathu na gho kadimiwa wi anyi süpahi kesa qo Israel wi 8,00,000, nu Judah wi 5,00,000, na benle kiza.

¹⁰Isala David na nyanzhüghu keya seng wi ma leben nccala nu ma Apvüwa wi khi, “Hi ha kesa ghenä qhethiketen kesami kesü sadha le! O Apvüwa, hi kesami teshi cülo. Hi kejüphon kekuli sadha.”

¹¹⁻¹²Apvüwa na David ghenä atusenjüh-kechüwa Gad wi khi, “Wala David wi hi ajjügi kecheng pi ma tuwi chiben le kizalo. Ma khawa kessiya khe hi tsü saden.” Ghanenwa wi David na keshagha seng wi,

¹³Gad na ma wi wa nu Apvüwa na mangwale khi khe pi ma wi kiza, nu keü, “Kecheng ha khawa sa thsüten nu? N-yyi wi amapi kecheng azeng, nyelela asha kecheng nghinyithu tubvü, nyelela ghanan kecheng n-yyi wi adhagha kesü kesa? Ha meshenchi nu südhe yalo, nu mangwa sen wa Apvüwa kizaten khe hi kizalo.”

¹⁴David na luneng, “Hi sakeyishü ntsa wi bendha le! Isala hi anyi yala hi nmeten thsü mvu. Apvüwa ya ma ketanla ithu meten thsülo, kepaghenanye ma nantizen ketenwa tsüle!”

¹⁵Tsalina Apvüwa na adhagha kesü kesun pi Israel miwi chi, tsüna tsü ghanan na wala matsü ssan ketheng tsü npi kecu chu sa. Diyyiwa tsü kesü na wa pahanwa kecu wi Israel nyithu hazar achentagü na shüa.

¹⁶Apvüwa nyilowa na Jerusalem yasale keben wi Apvüwa na anyithu meten kesa wi ma kemeshen kemiliya nu mathu pathi keben nyilowa wi khi, “Teshi yilo! Tsüna mehaidha le!” Tangnyilowa na Jebus nyiwa Arauna niegi kete wi ben.

¹⁷David na tangnyilowa na anyi pathi keben tsü mua nu Apvüwa wi khi, “Hi samidhale. Hi kesazziwa tsüle! Isala anyi hathu na mangwa sazzi theng nu? No hi nu itheghi kemeten-ule!”

¹⁸Tsü ghanan Gad na David wi wa nu khi, “Arauna niegi witsü shula kekinyi kesü sapi Apvüwa cülo.”

¹⁹David na Apvüwa jühkhukechi tsü kinaya nu Gad na ma kekiza ti wa.

²⁰Arauna na ghangchi nan kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na ma wi shhugho keten mua. Ma David tuwi ayyi wi nkhwendu

²¹nu keü, “Njenkeben Kadimiwa, no mangkesa na hewi ghoben nu?” David na luneng, “N-niegi tsü shüya nu adhagha tsü khen thsüale kesalina Apvüwa ghenä kekinyipen kesü saden.”

²²Arauna na khi, “Njenkeben Kadimiwa, no kenenwa khuya nu pi Apvüwa cülo. Hewi amesü süponthu hapi kekinyipen miwi mecang pi kekinyi ghenä ben; mathu sun wi achan nu kaghaceng chanthu hapi kemecang chan sayalo.”

²³Arauna na tsüthu tsüdi pi kadimiwa cü nu ma wi khi, “Apvüwa n-Nyiza na no kekinyi tsü yakeyawa salo.”

²⁴Isala kadimiwa na luneng, “Nyele, hi tsüthu men pi no cüaten le. Hi ma men nkesa pi ahhansha sapi Apvüwa iNyiza cü nbenle.” Isanu ma rükatssü deni pi aniegi nu amesü süponthu tsü shüya.

²⁵Isanu ma kekinyipen kesü saya nu mecang pi kekinyi nu kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa wi chi. Apvüwa na ma kekhie tsü kina cü, nu Israel miwi adhaghawa tsü khen.

1 Kadimithu

1 Kadimithu 1

Kadimi David Keqhai Tsüwi

¹Kadimi David na khilitsü anyi keqhai ntsa kesü sadha, nu ma maghathu na sükhuthsü pi ma mphithsü lela ma n-yengla wadha.

²Tsalina ma kekhu wi kedithu na ma wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, ithu na no ghenana nza ghanyi kesü bha pi no gweghe ben thsü nu no noncca thsü na. Ma no gweghe jen nu no sateyeng benya thsüben.”

³Tsalina Israel nyi maben jawi la nza atsikemehai kesü tsü bha, nu Shunem wi ghala kesü ma nyan Abishag tsü muya nu mathu na ma ssinu kadimiwa wi gho.

⁴Ma atsimelai ntsawa, nu ma kadimiwa hie nu ma noncca, isala kadimiwa na ma ssimehai nsa.

Adonijah na Kadipen Nkakesa

⁵⁻⁶ Khilitsü wi ha Absalom na shüdha, David nu Haggith manyi tsa hangkeben keqhai ntsawa na Adonijah. Ma akhüton kemehai nyi kesü. David na khiela pala katsü ha ghenana ma ssikitagha meten. nu ma kadimiwa sa mvu ntsa saden. Ma ketanla ma ghenana gorugarithu, goruthu, nu ma tuwi wa thsüle kesa anyi deni kidenya.

⁷Ma wala Joab (ma jja na Zeruiya) nu keqhaikediswa Abiathar manyi ccüneng, nu manyi na ma kiqale cenia.

⁸Isala keqhaikediswa Zadok, Jehoiada tsa Benaiya, atusenjüh-kechüwa Nathan, Shimei, Rei, nu David ghikehiethu na Adonijah nkiqa.

⁹Ghanan kesü wi Adonijah na Enrogel tssükebvüpen kete Amaghang Lonshi wi kaghaneni, amesü süpon, nu amesü zza kekunonthu pi ahhansha sala kinyi. Ma Kadimi David tsa kepathu nu Judah wi kadimi kekhu wi kedithu ya ma ahhansha kesa kho witsü gholo cichi,

¹⁰isala ma ma cünyuwa Solomon, atusenjüh-kechüwa Nathan, Benaiya, nu kadimi ghikehiethu ncichi.

Solomon pi Kadimiwa Kesa thsü

¹¹ Tsaseng wi Nathan na Bathsheba wi Solomon jjawi wa nu ma wi keü, “Haggith tsawa Adonijah na ma ketanla ma pi kadimiwa sayadha le kesa no nchü kwe? Nu Kadimiwa David na tsü cüki mangla nchüle!

¹²Keujüla no nu ntsawa Solomon kahangli hangshaya mvu lethu, hi no kiza na,

- 13**wan wala Kadimi David wi keülo, ‘Njenkeben Kadimiwa, no hi wi itsa Solomon na nshiwa sa kadimi sa thsüle khi kishen ntheng kwe? Isaletu, khatinu Adonijah na kadimi sayadha nu?’ ”
- 14**Nu Nathan na khi, “Isanu no Kadimi David ccünengtu keben wi hi ghola tsüna ntsakhiwa le khi ben na.”
- 15**Tsalina Bathsheba na kadimiwa we wi dula ma metu. Ma qhai ntsawa sadha, nu ghala Shunem wina keghowa Abishag na ma nonccaben.
- 16**Bathsheba na wala kadimiwa tuwi kukedu, nu ma nzawa wi keü, “No mangwa yamvu ben nu?”
- 17**Nzawa na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, no hi wi itsa Solomon na nshiwa sa kadimi sa thsüle khi n-Nyiza Apvüwa nyan wina kekishen kesü satheng.
- 18**Isala Adonijah na kadimi sa wadha, nu no tsü cüki mangla nchü.
- 19**Ma amesü süpon, kaghaneni, nu amesü zza kekunon kejon pi ahhansha sa, nu ma ntsathu, keqhaikediwa Abiathar, nu nsüpahizi benchüwa Joab mathu cichi pi kemishu wi chi, isala ma ntsawa Solomon tsü ncichi.
- 20**Njenkebenwa, Israel nyi tsüdila no thowa pi nshiwa sa kadimi sa thsülo khi mathu kizaten khe ghangben.
- 21**Keujüla no tsüti nsa lethu, no shü meyi itsawa Solomon ishinyi pi nyu kematsa nyile sa ben.”
- 22**Ma ajühkhitu keben wi Nathan na gho kadijjen cuya.
- 23**Atusenjüh-kechüwa na ghobenle kesa nyu na kadimiwa kiza, nu Nathan na kadimiwa tuwi kukedu.
- 24**Tsaseng wi ma khi, “Njenkeben Kadimiwa, no Adonijah na nshiwa sa kadimi sabenle khishichidha kwe?”
- 25**Ma nansü amesü süpon, kaghaneni, nu amesü zza kekunon kejon pi ahhansha kesü sa. Ma ntsathu, nsüpahizi benchüwa Joab, nu keqhaikediwa Abiathar tsüdi cichi, nu mathu na khili mishu nu ‘Kadimiwa Adonijah kesie kahangwa salo’ khila jisha benle!
- 26**Isala kediwa, ma hi nyelela keqhaikediwa Zadok, Benaiya, nu Solomon ncichi.
- 27**Njenkebenwa, no ha tsüdi yaqole sa nu thowa na nshiwa sa kadimi saten khe pi nkekhu wi kedithu lela nkiza kwe?”
- 28**Kadimi David na khi, “Bathsheba ya hewi dugho nenglo kiza lo” — nu ma dugho kadimiwa tuwi nganya.
- 29**Isanu ma nzawa wi khi, “Hangkebenwa Apvüwa igükeccü tsüdi wi hi kekasha kecüwa nyan wina hi no wi khishiben,

- ³⁰ntsa Solomon na ishiwa sa kadimi saben kesa Israel Nyizawa Apvüwa nyan wina hi no wi kishen ketheng tsü hi nansü tsü nieden.”
- ³¹Bathsheba na kukedu nu khi, “Kadimiwa ipvüwa ya anuphan kahangwa salo!”
- ³²Tsaseng wi Kadimi David na nyu kesun pi Zadok, Nathan, nu Benaiya cichi thsü. Khathansha wi mathu na gho cuya khe,
- ³³ma mathu wi khi, “Ajühkekaghatenpen wi hi kedithu ssinu nthu gweghe wala itsa Solomon ya hi gada miwi donki thsü, nu ma ssinu Gihon tssükebvüpen wi cülo,
- ³⁴ciwi Zadok nu Nathan manyi na adeli pi Solomon nyen pi ma ya Israel kadimiwa sa thsülo. Tsaseng wi tutuwa khou nu ‘Kadimi Solomon na kesie kahangwa salo’ khi jishalo.
- ³⁵Ma hewi ghola hi kadipen wi donki keten wi kheneng ma nie shhugholo. Ma ishiwa sa kadimi sa den, kepaghenanye ma pi Israel nu Judah miwi kekhang kesenwa sa thsüle hi ma kessiyadha.”
- ³⁶Benaiya na luneng, “Tsü saben, nu Apvüwa n-Nyiza na tsü sa kecüwa salo!
- ³⁷Apvüwa na Njenkeben Kadimiwa ssikegho ti ma Solomon la ssiketenwa sa nu ma kadi sapi no kadi miwila mehαι kayi kecüwa salo.”
- ³⁸Tsalina Zadok, Nathan, Benaiya, nu kadi ghikehiethu na Solomon pi Kadimi David gada miwi chiya nu ma ssinu Gihon tssükebvüpen wi wa.
- ³⁹Zadok na ma Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wina senkegho oliv deli kechi hikhuwa tsü khuya nu pi Solomon nyen cüa. Mathu na tutuwa khou nu anyithu tsüdila “Kadimi Solomon ya kesie kahangwa salo” khi jisha.
- ⁴⁰Tsaseng wi mathu tsüdila kheneng ma niegho, mathu na anonkeghe wina jisha nu lalali khou, mathu hhai na ayyi la kulila sa.
- ⁴¹Adonijah nu ma kejjenthu tsüdila mishu dhiwa keten wi mathu na ahhai tsü zaya. Nu Joab na tutuwa kekhou hhai zakeya wi nyu keü, “Anyunutiwa wi ahhai zaya keben ha mangwa jügi saben nu?”
- ⁴²Ma ajühkhitu keben wi keqhaikedīwa Abiathar tsa Jonathan na gho cuya. Adonijah na khi, “Dugholo, no anyi kemehai kesü — no jühtheü kemehai sengho tenla metsiben.”
- ⁴³Jonathan na luneng, “Hi nmessile. Ajenkebenwa Kadimi David na Solomon pi kadimi sa thsüdha.
- ⁴⁴Ma Zadok, Nathan, Benaiya, nu kadi ghikehiethu kesun pi Solomon gweghe wa thsü. Mathu na ma pi kadimiwa gada miwi ben thsüa,

⁴⁵nu Zadok nu Nathan manyi na Gihon tssükebvüpen wi adeli pi Solomon nyen pi kadimi sa thsüdha. Tsaseng wi mathu na anyunutiwa wi du, anonkeghe wina jisha, nu anyithu na khili nthomehi ntsa saben. Nthu na tsü hhai tsü zayaben.

⁴⁶Solomon na khili kadimiwa sadha.

⁴⁷Tsümiwi ajühkekaghatenpen wi kedithu na wala lacaye pi Ajenkebenwa Kadimi David cü nu khi, 'N-Nyiza na Solomon sapi nmiwi anyanmechanki kesawa sa, nu Solomon kadikesa na no kadikesa miwi la mehai kayi keyawa salo.' Tsaseng wi Kadimi David na ma we wi du kukedu nu kinyi

⁴⁸nu khi, 'Ithu Israel Nyizawa Apvüwa seng nalo, ma nansü ishichübvüghathu jawi kesü pi ishiwa sa kadimi sa thsü, nu hi ya hangben nu tsü muya thsüdha le!'"

⁴⁹Tsaseng wi Adonijah kejjenthu na messiya nu mathu tsüdi shagha papa len wi wa.

⁵⁰Adonijah na Solomon messi ntsa saya, nu Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi du kekinyipen ghacüthu tsü ghansen ben wa.

⁵¹Nyu na Kadimi Solomon wi Adonijah na ma messila wa kekinyipen ghacüthu ghansen nu hati khile ma wi kiza, "Hi atuwa, Kadimi Solomon na ma hi pi shü thsü nbenle kesa hi wi kishen thsü mvu ben."

⁵²Solomon na luneng, "Keujüla ma ajühkeya wi ben lethu, ma lissen kesüla qancaya nben; isala ma tsüti nsa lethu ma pi shü thsüaben."

⁵³Kadimi Solomon na nyu kesun chi nu wala kekinyipen wina Adonijah ssigho thsü. Adonijah na kadimiwa wi wa nu ma tuwi kukedu nu kadimiwa na ma wi khi, "No ajjen wi whaya mehai."lk

1 Kadimithu 2

David na Kecükegwe pi Solomon kecü Sakhen

¹David na shü keten pang wi ma tsawa Solomon cichi nu ma kecükegwe sakhenthu ha pi cü:

²"Hi keshü tsüna gho cudha. Kempvüza sa nu lebenzü benyalo,

³nu Apvüwa n-Nyiza na mangwa salo no kiza khe tsü salo. Mosa yenwa wi zhüketheng ti ma ayenkhukechithu nu ayenthu tsüdi nieyalo, isanu no khiewa wa khe no kekuli tsüdi wi mehai kayi yale kesalina.

⁴Keujüla no ma jühkina lethu, Apvüwa na hi kiza la ishichübvüghathu na mathu leben nu mathu kahang tsüdi sen nu kiden-kesha jühtsentsa sala ma yenkhukechithu tsü niekeben chu mathu na Israel miwi kekhang sentenle kesa ma hi wi khishi ketheng jüh tsü saben.

⁵ “Ciwila pala pahan benle. Joab na imiwi mangwa sa khe no chüben. Ma Israel süpahizi benchü keni Ner tsa Abner nu Jetter tsa Amasa manyi pathi cüle. Aghi wi keshüthu jukhikeya wina ma kecca tsüwi manyi pathi kesa tsü no chüben. Ma kesami nkemi nyi pathi kesa ghenä hi khili akhhi tsü pvüben, nu hi tsü ghenä ketizensa benle.

⁶ No khati kesau khe chüben; no ma ya keshü matsü wi shü thsü yishüle.

⁷ “Isala Gilead wina keghowa Barzillai tsathu tuwi ccatssü nu mathu noncca yalo, kepaghenanye hi ncünyuwa Absalom tubvü keten wi mathu na ituwi ccatssü ntsa sale.

⁸ “Ciwu Benjamin nyi Bahurim nyutiwa wina keghowa Gera tsa Shimei la ben. Hi Mahanaim wi kewa ghanan wi ma hi kishencü ntsa sa, isala ma Jordan Ghaku wi gho hi kemetu wi hi ma pathi nbenle kesa Apvüwa nyan wina ijüh khishichi pi ma cüa.

⁹ Isala no ma nmetenmeshala nbvü thsü lalo. No mangwa kesau khe chüben, nu na ma pi shü thsü nsathu yishüle.”

David Keshü

¹⁰ David na shü nu pi David Nyunutiwa wi vhüa.

¹¹ Ma Israel miwi amapi jügha kadimi sa, Hebron wi amapi tagü nu Jerusalem wi amapi changha nu kecheng kekhangsen.

¹² Solomon na ma ba David shiwa sa kadimi saya, nu ma kadiyyi na zükeqhe piekiya.

Adonijah Keshü

¹³ Tsaseng wi Haggith tsa Adonijah na Solomon jja Bathsheba wi wa. Nzawa na ma keü, “No hhainan keghowa ha apvüshang kemehai ghenä ma?” Ma luneng, “Anle,”

¹⁴ nu ma khineng, “Hi pala pahan no keü tenle.” Nzawa na khi, “Mangwa nu?”

¹⁵ Ma luneng, “No chüben, hi kadimi kesaule nu Israel nyithu tsüdila tsü nondi keben. Isala tsüti nsala nu icünyuwa na kadimi sayadha, kepaghenanye tsüna Apvüwa kemeshen le.

¹⁶ Nu hi khili no wi pala kesü khieben; nchala ijüh ha nhaghe lalo.” Bathsheba na keü, “Mangwa nu?”

¹⁷ Ma luneng, “No nchala Kadimi Solomon wi — ma njüh hhaghe nben kesa hi chüben — hi ya Shunem wina kegho ghala Abishag tsüpi iwubvü saya thsülo keü nanlo.”

¹⁸ Nzawa na luneng, “Mehaiben, hi nghena wala kadimiwa ccüneng nanden.”

¹⁹Tsalina Bathsheba na Adonijah mithon sa wa kadimiwa ccüneng. Kadimiwa na shagha ma jja shalom sa nu ma tuwi kuku. Tsaseng wi ma kadipen wi donkiya nu nyu ya apen kepa wi kesü piegho nu nzawa pi ma na ajewa donki thsüa.

²⁰Nzawa na khi, “Hi no wi pala kizzakeu kesü keü ten na, nchala ijüh nhaghe lalo.” Ma keü, “Ijja, mangwa nu? Hi njüh hhaghe nbenle.”

²¹Nzawa na luneng, “Ncünüywa Adonijah yala Abishag pi ma wubvü saya thsülo.”

²²Kadimiwa na keü, “No mangkesa na hi Abishag pi ma cülo keü ben nu? No hi kadipen la pi ma cülo kesa keü ben man! Anle, ma ibiwa, nu keqhaikiwa Abiathar nu Joab manyi na ma wiwa saben.”

²³Tsaseng wi Solomon na Apvüwa nyan wina kekishen kesü sa, “Adonijah na ha kekhe ghenah hi ma kahangli pi tsü dhi thsü nsa lethu, Anyiza na hi pathi kesawa salo!

²⁴Apvüwa na imiwi iba David kadipen satezü cüdha; ma ma jühkhukechi kenie wina kadiyyi pi hi nu ishicübvüghathu cüdha. Hi nansü Adonijah pi shü thsüaden kesa hangkebenwa Apvüwa nyan wina kishenben!”

²⁵Tsalina Kadimi Solomon na ahza pi Benaiya cü nu ma wala Adonijah pathia.

Abiathar Jügükesa nu Joab Keshü

²⁶ Tsaseng wi Kadimi Solomon na keqhaikiwa Abiathar wi khi, “No diyyiwa Anathoth wi njen wi whalo. No pi shü thsü qole, isala hi khili no pi shü thsü meten, kepaghenanye no iba David gweghe eben wi Apvüwa Cenketenjuh Khitson tsü kenonccawa sa, nu no ma gükeccü tsüdi wi ma gweghe benle.

²⁷ Isanu Solomon na Apvüwa kekuli wi keqhaiki kesü sa eben Abiathar khushi pia. Tsalina Apvüwa na Shilo wi keqhaikiwa Eli nu ma shicübvüghathu ghenah kekhi tsü ntsakhiwa sacen thsüa.”

²⁸Joab na mangwa khathi sadha khe tsü zaya. (Ma Adonijah khe Absalom nkiqa.) Tsalina ma bvü wa Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi dula kekinyipen ghacüthu ghansenya.

²⁹Joab na bvü wa Nithsüjjen wi kekinyipen kete wi benle kesa jühtheü tsüna Kadimi Solomon cukeya wi ma nyilo kesü kesun pi Joab wi ma mangkesa na bvü wa kekinyipen kete wi ben nu kesa keü thsü. Joab na ma Solomon kemessi ghenah bvü sen nu Apvüwa wi wale kesa luneng. Tsalina Kadimi Solomon na Benaiya ya wala Joab pathilo kesunchia.

³⁰Ma Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi du nu Joab wi khi, “Kadimiwa na no shhugholo ahza khuchiben.” Joab na luneng, “Nmale, hi hewi shüaden.” Benaiya na kadimi wi wha neng nu Joab na mangwale khi khe pi ma kiza.

³¹Solomon na khineng, “Joab na kekhi ti salo. Ma pathi nu pi vhülo. Isanu hi le David shicübvüghathu kesü le kesü sa lela Joab na kesazzi nkemi nyi kepathi ghena tsü akhhi tsü npvü nengdha.

³²Joab na iba David nchü thsüla mathu pathi kesa ghena Apvüwa na ma meten cüben. Joab na ma miwi kemehaiki keni kesami nkemi nyi Israel süpahizi benchüwa Abner, nu Judah süpahizi benchüwa Amasa pathia.

³³Manyi kepathi ghena kemeten tsüna anuphanla Joab nu ma shicübvüghathu miwi benden. Isala Apvüwa na keshüthangla haicenkeya pi David shicübvügha ma kadipen wi kebenthu cüben.”

³⁴Tsalina Benaiya na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi wala Joab pathia nu ma pi ma jjen ayyikeshü witsü vhüa.

³⁵Kadimiwa na Benaiya pi Joab pen wi süpahizi benchüwa nu Zadok pi Abiathar pen wi keqhaikedwi sa thsüa.

Shimei Keshü

³⁶Tsaseng wi Kadimiwa na nyu kesun pi Shimei cichi nu ma wi khi, “No ketanla nghena he Jerusalem wi ajen kesü sayalo. Ciwi hang nu anyunutiwa nteshila.

³⁷Keujüla no tsü teshi nu Kidron kuza tsü thenkeghe wa lethu no shü metsiben — nu tsüna no ketanla no meshensa yaben.”

³⁸Shimei na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, tsüna mehaiben le. Hi no kekhi ti saaden.” Tsalina ma matsü kesiela Jerusalem wi hang.

³⁹Isala amapi kecheng seng wi Shimei nssümagha keni na bvü sen nu Gath kadimiwa Maaka tsa Akhish wi wa. Shimei na manyi na Gath wi benle kesa zakeya wi

⁴⁰ma kedonkipen pi ma gada miwi chiya nu Gath wi kadimi Akhish wi ma nssümagha keni tsü bha wa. Ma wa manyi muya nu ssinu ajen wi gho neng.

⁴¹Solomon na Shimei khati sa khe zakeya wi

⁴²ma Shimei cichi nu keü, “Hi no Jerusalem nteshi lalo kesa Apvüwa nyan wina no wi khishichidha. Nu no keujüla tsüti nsa lethu no pi shü thsü metsi benle kesa hi no kitsanchidha. No anlo khi nu tsü nie benle nkhi kwe?

⁴³Isalethu, mangkesa na njüh khishi kechi tsü bheghe nu hi ayenkhukechi tsü niela nu?

⁴⁴No kheni iba David tuwi kesazzi tsüdila no mehaitsü chüben. Apvüwa na tsü ghena no meten cüben.

⁴⁵Isala ma sawegü pi hi cüben, nu ma David kadiyyi sapi anuphanla yazishu sa cüaben.”

⁴⁶Tsaseng wi kadimiwa na ahza pi Benaiya cü nu ma wala Shimei pathi thsüa. Solomon na khili tsü kekhang maben senyadha.

1 Kadimithu 3

Solomon na Kemetsa ghena Kekhie

(2 Kc 1.3-12)

¹Solomon na Ejipt kadimiwa nga yaya nu ma ssinu apfüwa saya. Ma nzawa ssinu David Nyunutiwa wi gho ma kadijjen, Kekinyijjen, nu Jerusalem khweti kevü npi sacenkeya chu ciwi hang.

²Apvüwa ghena kekinyijjen kesüla npi saya, tsalina anyithu na khili lela kekinyipen kepapa kesa wi ahhanshathu saden.

³Solomon na Apvüwa ghali nu ma ba David kecükegwethu tsü nieden, isala ma asahangthu la pathi pi kekinyipen kejon wi ahhanshathu sa nu kinyi.

⁴Matsü kesü wi ma Gibeon wi wa ahhansha sapi kinyi, kepaghenanye ciwi kekinyipen kemechan ntsawa na ben. Ma kheni ciwi mecang pi kekinyi meza meza sapi kinyidha.

⁵Tsü ghaja Apvüwa na aman wina ma tuwi gho nu ma wi keü, “Hi mangwa pi no cü thsü mvu ben nu?”

⁶Solomon na luneng, “No keshüthangla kaghali keti pi nmaghawa David ccücale, nu ma ntuwi tsatan, jühtsentsa, nu kemeshonwa sa. Nu no ghaliki kesa keti pi ma ccüca nu atsa kesü nansü ma mithon wi kekhangsen kebenwa pi ma cüle.

⁷O Apvüwa Anyiza, hi ghanyi mtsü nu kekhang kesen yen nchü lela no hi yala iba shiwa sa kadimi saya thsüdha.

⁸Hi hewi no anyithu kessi pi n-nyithu saya kesathu jawi ben, anyi na ji ntsa nu mathu sikhiya nben.

⁹Tsalina hi kemeshon nu kemehai keteshi chü kepapa kesa sen nu n-nyithu miwi kekhang nsenthu yishü kebenwa kemetsa tsüpi hi cülo. Nyelethu, hi khatinu n-nyitenti keti ha miwi kekhang senya mehai nu?”

¹⁰Solomon na ha kekhe ghena Apvüwa na ma nen ntsa saya,

¹¹tsalina Apvüwa na ma wi khi, “No nghena kesie kahang, nyelela keben nyelela nghinyithu keshü ghena kekhiwa nyela kemeshon wi kekhang senkeya kemetsa kekhe ghena

¹²hi no mangwa khie khe sapi no cüaden. Hi anyi thola ntuwi nyelela nseng wi lela mu nkeya kemetsa nu chüshikeya pi no cüaden.

¹³Hi no nkekhe wi la pi no cüaden; kadimi kepathu tsüdi miwi hi keben-keyeng nu kekinyikü pi no cüaden.

¹⁴Nu keujüla no nba David ti iyenkhukechi nu iyenthu tsü kina nu nie lethu, hi kesie kahang la pi no cüden.”

¹⁵Solomon na shagha nu Anyiza na aman wi ma ccünengle kesa chüya. Tsaseng wi ma Jerusalem wi wa nu Apvüwa Cenketenjuh Khitson tuwi ngan nu mecang pi kekinyi nu kecca ghenä kekinyi sapi Apvüwa cü. Tsaseng wi ma kekhu wi kedithu tsüdi ghenä ma kemishu kesü sa.

Solomon na Ajjügi kedhu kesü Kekaghaten

¹⁶Ghanan kesü keqheza menkedsa nza meshu keni na Kadimi Solomon tuwi gho.

¹⁷Manyi meshu kesü na khi, “Njenkeben Kadimiwa, nza hawa ishinyi gweghe ajjen kesü wi hangden, nu ma ajjen wi keben wi hi atsa kesü pvüghaya.

¹⁸Ghanan keni seng wi ma la atsa kesü pvüghaya. Ishinyi ketan khe thola ajjen ciwi nmi.

¹⁹Ghaja kesü wi ma nchüla khapeghe wa ma tsa nenthia.

²⁰Ma aghaja wi hi jen keben wi shaghala ikete wi itsa pie wa ma we wi chiya, nu ma tsa keshüwa pie gho iwe wi chitheng cüle.

²¹Hi ghanenwa wi shagha itsa ni cüle wa nan tsüna keshü muya. Hi tsü ghang kaketsü sa wa nan tsüna itsawa nkenye muyale.”

²²Isala nza kepawa na khi, “Kahangwa ha itsa, nu keshüwa tsüna ntsa le!” Nza atuwa tsüna khineng, “Nyele! Keshüwa tsüna ntsa, nu kahangwa tsüna ijile!” Tsalina manyi na Kadimiwa tuwi keccücanli.

²³Tsaseng wi Kadimiwa Solomon na khi, “Nshinyi qho atsa hang kebenwa tsüna ma jile nka, nu keshüwa tsüna kepawa jile khiben.”

²⁴Ma njünnu kesü sengholo kesunchi, nu tsü sen kegho wi

²⁵ma khi, “Atsa hang kebenwa tsü süthi pi keni saya nu tsü gishü pahan han pi manyi kaghapeng cülo.”

²⁶Ajja ntsawa na ma leben wi ma tsawa tizen ntsa nu kadimiwa wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, tizenthu atsawa tsü npathi lalo! Tsüpi ma cülo!” Isala nza kepawa na khi, “Tsüpi ishinyi qho ncüla, tsü süthi pi keni salo.”

²⁷Tsaseng wi Solomon na khi, “Atsawa tsüpi npathila! Tsüpi nza atuwa tsü cülo — ma atsa tsüwa jja ntsawa le!”

²⁸Khathansha wi Israel nyithu na Solomon na südhekecü tsü zaya khe mathu tsüdila ma kinyikü ntsa sa, kepaghenanye mathu na tsü meten na Anyiza na kemeshon wina kicennali südhekeya kemetsa pi ma cütheng kesa chüya.

1 Kadimithu 4

Solomon Kekhu wi Kedithu

- ¹Solomon na Israel tsüdi miwi kadimi sa,
- ²nu hathu hana ma kekhu wi kedi kemisi ntsathu: Keqhaikediya: Azariya tsa Zadok
- ³Ajühkekaghatenpen wi kezhüwa: Shisha tsa keni, Elihoref nu Ahijah Zhükethengthu kenonccawa: Ahilud tsa Jehoshafat
- ⁴Süpahizi benchüwa: Jehoiada tsa Benaiya Keqhaikedithu: Zadok nu Abiathar
- ⁵Elakha ahngthu miwi kedi ntsawa: Nathan tsa Azariya Kadimi sansichüwa: Nathan tsa keqhaiwa Zabud
- ⁶Kadijjen wi amaghathu kenonccawa: Ahisha Kekulithu kenonccawa: Abda tsa Adoniram
- ⁷Solomon na Israel jawi anyi taghakeni pi elakha ahngthu sa thsü. Mathu kesüsü wi amapi kesü wi asha kesü ghenamathu elakha wi kedsakejjü pi kadimiwa nu ma jjen wi kebenthu tsüdi cü thsü.
- ⁸Hathu hana kedithu taghakeni nyan nu mathu na elakha tsü miwi kenonccathu: Benhur: Efraim yyishiphon diyyiwa
- ⁹Bendeker: Makaz, Shaalbim, Beth Shemesh, Elon, nu Beth Hana nyunutithu
- ¹⁰Benhesed: Arubboth, Soko, nu Hefer yyi tsüdi wi
- ¹¹Benabinadab, Solomon nga Tafath keyawa: Dor yegu mabenla
- ¹²Ahilud tsa Baana: Taanak, Megiddo nyunutithu, nu Beth Shen kete wi ayegu tsüdi, Zarethan kete wi anyutiwa, Jezreel nyuti acülawa, wala Abel Mehola nyunuti nu Jokmean nyunuti kecu
- ¹³Bengeber: Gilead yyiwi Ramoth nyunutiwa, nu Gilead wi Manasseh shicübvügha kesü Jair gei ji anyuthu, nu Bashan yyiwi Argob yegu, tsüdi saghu anyuti ahentugho, akhweti sapi vü nu lezza pi kaghapeng jenkathu sa kethengthu
- ¹⁴Iddo tsa Ahinadab: Mahanaim yyi
- ¹⁵Ahimaaz, Solomon nga kepawa Basemath keyawa: Naftali yyi
- ¹⁶Hushai tsa Baana: Asher yegu nu Bealoth nyutiwa
- ¹⁷Parua tsa Jehoshafat: Issakhar yyi
- ¹⁸Ela tsa Shimei: Benjamin yyi

¹⁹Uri tsa Geber: Gilead yeguwa kheni Amor nyi Kadimi Sihon nu Bashan wi Kadimi Og na kekhangsen kegho tsü Taghakeni hathu miwi anyi maben ghena ahng kesü na ben.

Solomon na Mehai kayila Kadikesa

²⁰Judah nu Israel nyithu na atssükedone ghüsa wi ahachan ti shaben; mathu na dsa nu jju, nu anongheben.

²¹Solomon kadiyyi na Euftrat Ghaku na wala Filistia nu Ejipt ggü kecu wi mizzatenti tsüdi saghuben. Mathu na khajana pi ma cü, nu ma kahang chu ma kekhu wi ben.

²²Ghanan kesü wi Solomon na kedsakejju nsenthu keyishü na awheng kemehai liter hazar manga nu anün liter hazar tagha;

²³amesü süpon kekunon tagha, amou wi kekicen amesüsi ngwe, nu kaghaneni meza kesü, tsü miwi ameshü, amejü ti kesa, ameshü ti kesa, nu awegüthu.

²⁴Solomon na ayyi Euftrat Ghaku niduwa, tsüdi miwi kekhangsen, tsüna Euftrat miwi Tifsa na wala Gaza nyunutiwa niduwa kecu. Euftrat na niduwa kadimithu tsüdila ma kekhu wi ben, nu ma diyyi jujü tsüdila ssinu kecca wi ben.

²⁵Ma hangkeben chu Judah nu Israel yyi maben wi anyithu na yazishu, atheghi kesüsü ma kemeshentseli nu khhaghavü tonthu ben.

²⁶Solomon na ma gorugari ghena goru süpon hazar jügha nu goru kessithu hazar taghakeni na ben.

²⁷Ma ahngthu taghakeni mathu kesüsü wi asha kesüsü ghena kedsakejju pi kadimi Solomon nu kadijen wi dsajju kebenthu tsüdi ghena khuchi: mathu na keshüthangla nsenthu keyishü tsüdi pi cü thsü.

²⁸Ahng kesüsü na mathu shei gorugari goruthu nu ssinu kekuli sa keten sahangthu ghena achenha nu amatsithu nsenthu keyishü la khuchi.

²⁹Anyiza na nyu miwi gilli kemetsa, chüshikeya, nu palakechü ketegü nkeyacha pi Solomon cü.

³⁰Solomon na niduwa nyelela Ejipt wi kemetsa nyithu miwi metsaki.

³¹Ma anyi tsüdi miwi kemetsa ntsawa: Ezra nyiwa Ethan, nu Mahal tsathu Heman, Kalkol, nu Darda miwi metsaki, nu ma nyankemechan na diyyithu jujü tsüdi wila khi wa.

³²Ma ajühbvüthu hazar kecheng nu akhwithu hazar kesü miwi sachi.

³³Ma achan nu aghangthu, Lebanon wi Sedar chanthu na wala ajjen keshon wi shigü keshhugho shonpheghe cüki kecu khi: ma aghangsa, awa, amaghang, nu angathu cüki la khi.

³⁴Ayyi wi kadimi tsüdila ma kemetsa cüki zaya nu anyithu kesun pi ma jüh kina thsü.

1 Kadimithu 5

Solomon na Kekinyijjen Sale Kekiden

(2 Kc 2.1-18)

¹Tur wi Kadimi Hiram na keshüthangla David pvüshang kesü sagho, nu ma Solomon na ma ba shiwa sa kadimi sayadha le kesa zakeya wi ma mithonthu kesun pi Solomon wi chi.

²Solomon na ketsijüh ha kesun neng pi Hiram wi chi:

³“No chüben, iba David na ma kevä diyyithu tsüdi wi aghinyi ssinu aghikesa nhandhila kesalina Apvüwa na ma ghinyithu tsüdi miwi khangkeya pi ma npi kecü chu ma Apvüwa ma Nyiza kekinyi ghenä kekinyijjen kesü tsü sa meyala ghole.

⁴Isala Apvüwa iNyiza na khilitsü hi kevä tsüdi wi kecca pi hi cüdha. Hi ighinyithu nmidha, nu ciwi ssikesali kesa kemessi nmidha.

⁵Apvüwa na iba David wi ‘Ntsa, hi ma pi nshiwa sa kadimi sa thsü ketenwa tsüna ighena kekinyijjen kesü sa ben’ khishitheng. Nu hi khili Apvüwa iNyiza kinyile kesa ghenä kekinyijjenwa tsü sale sühheyadha.

⁶Tsalina n-nyithu kesun pi Lebanon wi ighena sedar chanthu shüchi thsülo. Inyithu na mathu gweghe nu kuliben, nu hi no khaju sühhe cü khe akutimen pi mathu cüaben. No chüben, inyithu na n-nyithu ti achan nshüchi chüle.”

⁷Hiram na Solomon wi ketsijüh mukeya wi ma nonghe ntsa sa nu khi, “Apvüwa senglo, nansü ma atsa kemetsa kesü pi David cü nu pi ma shiwa sa mizzatenti keti tsüwa miwi kadimi saya thsüdha!”

⁸Tsaseng wi Hiram na ketsijüh ha pi Solomon wi chi: “Hi no ketsijüh tsü muyadha, nu no kekhe tsü sale kidenyadha le. Hi sedar nu asahong chanthu khuchiben.

⁹Inyithu na Lebanon wina achan kedhithu tsü bhenghu pi atssükedone miwi na lle sen nu no kekhi pen ghüsa witsü dugho thsüaben. Ciwi inyithu na tsüthu lisha cü lethu, n-nyithu na tsüthu nonccayaben. Ndulu wi lethu, no inyithu kedsakejjü pi cü thsü mvu benle.”

¹⁰Tsalina Hiram na Solomon nsenthu keyishü sedar nu asahong chanthu tsüdi pi cü,

¹¹nu Solomon na amapi kaghapengla awhengsu nu awheng metric ton hazar keni nu oliv deli kemetha liter hazar meza mejü pi Hiram nyithu ghanja.

¹²Apvüwa na ma khishi ketheng tsü nie nu kemetsa pi Solomon cü. Hiram nu Solomon manyi jüwi kecca na ben, nu manyi na keponghu kesü sa.

¹³Kadimi Solomon na Israel yyi tsüdi wi kekuli nyi hazar changha saghuya,

¹⁴nu Adoniram pi mathu kenonccawa sa thsüa. Ma mathu gishü pi anyi akhang kecheng kesü wi hazar tagha saya, nu akhang kesüsü na asha kesü wala Lebanon wi ben nu kheneng gho asha keni ajjen wi ben thsü.

¹⁵Solomon na anyi hazar achentazen pi yyishiphon diyyiwa wi alon hah, nu hazar achentagü pi tsü pvü thsü,

¹⁶nu ma anyi hazar kecheng nu meza kecheng pi mathu aliwa sala mathu kekuli tsü ghang thsüa.

¹⁷Kadimi Solomon na ahza khukechi kenie wina mathu na Kekinyijjenwa giketegü ghenal on ketiti kemehai hah.

¹⁸Solomon nu Hiram manyi kekuli nyithu nu Biblo nyunutiwa wina kegho nyithu na Kekinyijjenwa kesa ghenal on nu achanthu kiden-kesha.

1 Kadimithu 6

Solomon na Kekinyijjenwa Kesa

¹Israel nyithu na Ejipt keteshi amapi meza mejü nu achentazen kesa seng wi Solomon na Israel miwi kadikesa amapi mejüwa asha keni, Ziv sha wi Solomon na Kekinyijjenwa tsü sa shhu.

²Ma non wi kesie na meter 27. kemeza na meter 9, kemisi na meter 13.5.

³Kedulen keshondhi na ma kedhu meter 4.5 nu kemeza meter 9, tsüna ajjen kemeza tsü maben.

⁴Kekinyijjenwa tsü keshon kebhithu na ameiwa maghan nu ndukuwa mezaqo.

⁵Kekinyijjen na asengwa keshon na ameiwa tsü vüla ajjenshha kecheng ashha kesüsü kemisi na meter 2.2 saya.

⁶Ajjenshha ssanwa ntsa wi keshondhi kesüsü na kemeza meter 2.2, anonwa wi kemeza na meter 2.7, nu meiwa ntsa wi kemeza na meter 3.1 saya. Ajjenshha kesüsü wi ma keshon na ssanwa miwi ghapaki sa nu keshondhi non wi ma kekhhathu pi nchila benya thsüle kesalina.

⁷Alon pi Kekinyijjenwa tsü kesathu na kehapen wina kiden-keshaya, isanu Kekinyijjenwa sa keben witsü kejenji, nyelela ampvü, nyelela kecüh tsanqaitu pi ahhai nsa thsüle kesalina.

⁸Ajjenshha ssanwa ntsa wi kedulen na Kekinyijjen na acülawa, ajjenshha keniwa nu kechengwa kedulen na acükhaku zhü senki ben.

⁹Tsalina Kadimi Solomon na Kekinyijjenwa tsü sa cenza. Ma sedar chan pi aqae kekhha nu manon wi kechithu saya.

¹⁰Kekinyijjen asengwa keshon na ameiwa tsü vüla ajjenshha kecheng ashha kesüsü kemisi na meter 2.2 sa, nu sedar chan pi kekhathu sala tsüthu zanghutheng.

¹¹Apvüwa na Solomon wi khi,

¹²“Keujüla no hi ayenkhukechithu nu iyenthu tsüdi nieya lethu, hi nba David wi mangwa khishitheng khe nmiwi sacen cüaben.

¹³Hi no Kekinyijjen sa ketheng ha wina inyi Israel jawi hangben, nu hi khiela mathu teshia nben.”

¹⁴Isanu Solomon na Kekinyijjenwa tsü sacenya.

Kekinyijjenwa Non wi Tsanbekeya

(2 Kc 3.8-14)

¹⁵Ajjen-keshon nonwa tsü sedar chan pi tsisa pi aphacü na ki aqae kecu meju, aphacü tsü asahong chan pi dhatheng.

¹⁶Kekinyijjen wi keshondhi ndukuwa sa ketheng tsüpi Kemetha ntsawa Pen le khiden. Tsüna ma kesie meter tugu nu sedar chan pi aphacü wina shondhi senki aqae cutheng.

¹⁷Kemetha ntsawa Pen tuwi keshondhiwa tsü kesie na meter tagha nu tazen.

¹⁸Sedar chanthu ho pi athighi sala kizanalili pi ma tsisa theng; ajjen-keshon lonthu tsü nmu thsüle kesalina ma non wi mabenla sedar chan pi mejutheng.

¹⁹Kekinyijjen sengwa nduku wi keshondhi kesü satheng. Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsüpi ciwi chile kesalina.

²⁰Keshondhi anonwa ha kesie na meter tugu, kemeza meter tugu, nu kemisi la meter tugu, tsüdila suna kemetha pi meju theng. Kekinyipenwa na sedar chan ssen pi meju theng

²¹Kekinyijjen non tsüdila suna pi meju, nu suna tsanzülithu pi keshondhi ndukuwa suna pi meju ketheng tsü kedulen witsü ghabhon theng.

²² Kekinyijjenwa tsü non maben, nu Kemetha ntsawa Pen wi kekinyipen la suna pi nyen theng.

²³ Oliv chan pi cherubim keni saya, kesüsü kesie na meter 4.4, nu pi Kemetha ntsawa Pen wi chi.

²⁴⁻²⁶Keni qho matsi nu ketikesie makesü. Keni qho agisha kenini ben, nu agisha kesüsü kesie na meter 2.2, isanu agisha kesü pang na wala kepawa manyi jüwi meter 4.4 na ben.

²⁷Tsü keni pi Kemetha ntsawa Pen wi tan thsü, nu manyi gisha zanshigü pi ajjen-keshondhiwa non wi khokho kekidhenli, nu agisha pahanwa keni na ajjen-keshonthu kidhenben.

²⁸Cherubim keni qho suna pi nyen theng.

²⁹Ajjen-keshondhi ketiwa nu anonwa keshonthu tsüdila ho pi cherubim, palm tonthu, nu athighithu tsisa theng.

³⁰Aphacü lela suna pi nyen theng.

³¹Oliv chan pi ajjenka ashha keni sapi Kemetha ntsawa Pen kedulen sa; ajjenkhen shoni na tsumezi sa.

³²Ajjenkhen thu tsü ho pi cherubim, palm tonthu, nu athighi tsisa theng. Ajjenkhen, cherubim, nu palm tonthu na suna pi nyen.

³³Ajjen-keshondhi ketiwa wi kedulen jjenkhen na oliv chan pi jenkayen ccügwen mejü chan-gü sa theng.

³⁴Ciwi asahong chan pi ajjenkhen keshanli kesa keni sa,

³⁵nu ho pi cherubim, palm tonthu, nu athighithu tsisa, nu suna pi nyen shan theng.

³⁶Accühha ndukuwa kesü tsüna Kekinyijjen tuuwa sa, tsü keshonthu na alon ashha kecheng qho wi sedar chan kekha ashha kesüsü na ben.

³⁷Solomon na kadikesa amapi mejüwa asha keni, Ziv sha wi Kekinyijjenwa tsü sa shu.

³⁸Solomon na kadikesa amapi taghakhenwa asha tazen, Bul sha wi sacenyale kekiden ti Kekinyijjenwa tsü sacentha saya. Solomon na amapi tagü tsü sa.

1 Kadimithu 7

Solomon Kadijjen

¹Solomon na ma ketanla ma ghenla la kadijjen kesü sa, nu amapi taghakecheng tsü sa.

²⁻³Kadijjen wi Lebanon Yinong keshondhiwa tsüna kesie meter 44, kemeza meter 22, nu kemisi meter 13.5. Tsüna sedar chan pi kesa adonbvü kecheng ben, adonbvü kesü miwi sedar chan pi kesa akekhhathu pi alen taghamanga zanghu theng. Sedar chan pi aqae sa wa keben ketheng-jjen cu, nu adonbvüthu pi tsü tsüki theng.

⁴Ajjen-keshon ghapeli qho kesüsü wi jjenkubhithu alen kecheng na ben.

⁵Ajjenkhen nu ajjenkubhithu na jenkayen ccügwen mejü chan-gü sa, ajjen-keshon kesü miwi ajjenkubhithu alen kecheng sapi kejentanli theng.

⁶Keshondhi tsüwa makedon kesie na meter 22, nu kemeza meter 13.5, tsü tuuwa makedon pi tsüki nu accühha kesü kesa na ben.

⁷Kadipen keshondhiwa tsüpi Ajühkekaghatenpen lela khiden, tsüna sedar chan ssen pi aphacü wina ki aqae miwi shon theng, nu Solomon na ciwi ben nu ajühkaghakhi den.

⁸Solomon na Ajühkaghatenpen tsü seng wi ajjen tsüti kesa kepa wi la ma kebenpen kesü na ben. Ma ma wubvü Ejipt Kadimiwa nga ghen la ajjen tsüti kesa kesü sa.

⁹Ajjen hathu nu ajjen-keshondhi ketiwa tsüdila alon kemehai pi magizhü senki makekhha cu theng. Alonthu tsü kehapen wina kiden-kesha nu ketegü pi ha, nu kehaji pi ghapeli qho ma tsisa theng.

¹⁰Alon ketiti pahan kesie na meter kecheng nu gishü pahan nu kepathu kesie na meter mejü tsüti kehapen wina kiden-kesha sengho ma gizhü theng.

¹¹Tsüthu miwi alon kepathu ketegü nu hah ketheng, nu sedar chan kekhhathu pi chi theng.

¹²Kadijjen keshondhiwa, Kekinyijjen keshondhi ndukuwa, nu Kekinyijjen keshondhiwa wi kedulen keshonthu na alon kaha kecheng miwi sedar chan kekhhha kesüsü sala pi shon theng.

Huram Kekuli

¹³Kadimi Solomon na nyu kesun pi anyi kesü ma nyan Huram, kepachünyi kesü Tur nyunutiwa wi hang keten lezza kekuli wi sapichüwa tsü cichi.

¹⁴Ma ba na shüdha, ma ba la Tur wina kegho lezza kekuli wi sapichünyi kesü; ma jja na Naftali mizza nyi kesü. Huram na metsa-mena nu kepachünyi kaghawen kesü. Ma Kadimi Solomon na ma ci kechi tsü yaya nu gho lezza kekuli tsüdi miwi keghangwa sa.

Lezza Pi Makedon Keni

(2 Kc 3.15-17)

¹⁵Huram na lezza pi makedon keni kesie na meter 8, nu ma wikevü na meter 5.3 cühya nu tsü keni pi Kekinyijjen kedulen wi chi.

¹⁶Ma lezza pi makedon keni shoni wi kedonji keni kesie na meter 2.2 la saya.

¹⁷Makedon kesüsü shoni wi amighe ssüle tsisa pi kemisükili

¹⁸nu lezza pi ahhivvüthu zhüla alen keni sa ma tsisa theng.

¹⁹Makedon shoni wi kedonjithu tsüna sapi ashagha tsi ti kesie na meter 1.8 sa

²⁰nu tsüthu pi amighe ssüle zankevüli ketheng miwi chitheng. Ciwi ahhivvü meza keni na shoni wi kedonji kesüsü miwi alen keni saben.

²¹Huram na lezza makedon keni hapi Kekinyijjenwa kedulen wi chi; kesü pi acülawa chi nu tsü nyan pi Jakhin ci, nu kepawa pi aghawa chi nu tsü nyan pi Boaz tsüti cia.

²²Lezza pi ashagha tsi ti shoni wi kechijithu na makedonthu miwi ben. Tsütinu lezza ghenä kekuliwa tsü sacenya.

Lezza Taghaguwa

(2 Kc 4.2-5)

²³Huram na taghagu kesü makedhu na meter 2.2, manon wi kemeza na meter 4.4, nu mawekevü na meter 13.2 saya.

²⁴Taghagu sun ameiwa kevü tsüdila lezza kizanlili pi alen keni vüya, nu tsüthu pi taghagu gwo wi zhüghu pi kesütan sa.

²⁵Taghaguwa tsüna lezza pi kesa mesü süpon taghakeni na ameiwa ghangla kecheng cheng na acüla, agha, nidu, nu nishu wi peghe kebenthu miwi tsü don theng.

²⁶Taghagu tsü kisha na milimeter 75; ma sun na ahyi kesü sun ti sapi ashagha kepvü ti ameiwa llazighe ben. Taghagu ha liter hazar jügha-u chiyaben.

Lezza Mesügarithu

²⁷Huram na amesügarithu tagha la saya; kesüsü kesie na meter 1.8, kemeza na meter 1.8, nu kemisi na meter 1.3.

²⁸Tsüthu tsüna achan meceqe ssen pi ma chan-güthu sa theng.

²⁹Ssen pi ssensitemi, amesü süpon, nu cherubim tsisa; ma chan-güthu miwi tsü ssensitemi nu amesü süponthu cakhu nu miwi la alen tizüphi khuki theng.

³⁰Amesügarithu kesüsü tsüdila lezza pi ma ccü mejü nu ma ccü kevülipenthu sa. Accügwen mejü wi lezza pi atssükhu tsüki ketheng tsü miwi alen tizüphi khuki pi ma tsisa theng.

³¹Ciwi atssükhu kedonpen allahu kesü ben. Tsüna amesügarithu shoni tsü miwi sentimeter 45 shu nu tsü non wi sentimeter 18 duben. Tsüna ho kevüli theng.

³²Ma ccüthu kemisi na sentimeter 66; tsüthu na ssen pi chi ketheng cakhu wi, nu ma ccüthu kevülipen tsüpi amesü gari gwo wi zhükighu theng.

³³Ma ccüthu na gorugarithu ccü ti kesa; tsüthu ccü kevülipen, ma ccü ku, ma ketsü, nu fughancü kesathu mabenla lezza pi sa theng.

³⁴Amesügarithu kesü wi ma cakhu wi ketsüthu mejü na ma ccügwen wi ben, tsüthu pi ma gwo wi zhükighu theng.

³⁵Amesügarithu kesüsü shoni wi sentimeter 22 pi zankevüli; ma ketsüthu nu ssen pi kethengthu na pi ma gwo wi zhükighu theng.

³⁶Ketsüthu nu ssen pi kethengthu miwi ssensitemi, cherubim, nu palm tonthu tsisa, nu majü kaghacang keben witsü alen tizüphi khuki pi maben wi ma tsisa vü theng.

³⁷Hatinu amesügaru tsüdila saya; tsüthu tsüdila ketikesie nu matsi makesütan.

³⁸Huram na amesügaru kesüsü ghenä atssükhu tagha la saya. Atssükhu kesüsü na liter 800 chiya kemehai manon keti na meter 1.8 sa.

³⁹Ma amesügaru manga pi Kekinyijjen na acülawa, nu kepa wi manga pi aghawa chi; ma taghaguwa tsüpi acüla-nishuwa ccügwen wi chia.

Kekinyijjen wi Kebeñ Tsanqaithu Nyan

(2 Kc 4.11—5.1)

⁴⁰⁻⁴⁵Huram na apfü, kekhweji, akhuzzathu la saya. Ma Kadimi Solomon ghenä Apvüwa Kekinyijjen wi kekuli tsüdila sacen. Ma hathu ha sa: Makedon keni Makedon keni shoni wi kechiji akhuzza keni Kechiji kesüsü miwi amighe ssüle tsisa pi kemisükili Lezza pi kesa ahhivvü meza mejü sa nu pi tsisa ketheng Shoni wi kedonji kesüsü miwi ahhivvü meza pi alen kesüsü sala alen keni keväli theng Amesügaru tagha Atssükhu tagha Taghagu na mathu miwi keben amesü süpon taghakeni Apfü, kekhweji, nu akhuzzathu Huram na Kadimi Solomon ghenä Kekinyijjen wi atsanqai hathu ha tsüdila lezza pi chenchen nyen theng.

⁴⁶Kadimi na Jordan Yyiketijü wi Sukkoth nu Zarethan manyi jüwi amighe kecühpen wi hathu ha tsüdila saya.

⁴⁷Solomon na lezza hathu pi nwhu nan, kepaghenanye tsüthu tsüna ji mtsü kesalina ma khiela tsüthu pi whu nanle nsala.

⁴⁸ Solomon na Kekinyijjen ghenä suna pi kesa tsanqaithu la ben; kekinyipen, amesa pi Anyiza kecüpen ghenä miz,

⁴⁹Kemetha ntsawa Pen tuwi keben suna pi kesa ahula kedonpenthü tagha, manga pi acülawa nu manga pi aghawa chi; athighithu, ahulathu, nu kedonbvüthu;

⁵⁰ahyithu, ahula kecankijithu, atssükhuthu, hankedemvu ghenä akhuthu, nu akhu magi keben amihü kepijithu; nu Kekinyijjen nu Kemetha ntsawa Pen jenkatu wi zantenjithu. Atsanqai hathu ha tsüdila suna pi saya.

⁵¹ Kadimi Solomon na Kekinyijjen wi kekuli tsüdila sa cenkeya wi ma ma ba David na sametha pi Apvüwa wi chikesathu rükatssü, suna, nu atsanqai kepathu tsüdila pi Kekinyijjen keben ketheng-jjen wi chia.

1 Kadimithu 8

Cenkethenjüh Khitsonwa Sen nu Kekinyijjen wi kewa

(2 Kc 5.2—6.2)

- ¹ Tsaseng wi Kadimi Solomon na Israel mizzathu nu ageithu tsüdi wi accülikesathu na Jerusalem wi ma wi gho David Nyunutiwa, Zion wina Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu Kekinyijjen wi wale kesa cichi.
- ² Mathu tsüdila gho asha tagüwa Ethanım sha wi Kelıshu Kho tsüwi saghuya.
- ³ Khathansha wi accülikesathu tsüdi saghuya khe keqhaikedithu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pieki,
- ⁴ nu pienu Kekinyijjen wi wa. Levi nyithu nu keqhaikedithu na Apvüwa ketenpen Nıthsüjjen nu tsü tsanqaıthı tsüdila sen nu Kekinyijjen wi wa.
- ⁵ Kadimi Solomon nu Israel nyithu tsüdila Cenkethenjüh Khitson tuwi saghu nu kaghaneni nu amesüsıthı jı ntsa nu sı nkeyakhi pi ahhansha sa.
- ⁶ Tsaseng wi keqhaikedithu na Cenkethenjüh Khitson tsü pie dula Kekinyijjen wi Kemetha ntsawa Pen wi cherubim cakhu wıtsü chia.
- ⁷ Mathu gısha zanshıgü pi Akhitson nu ma kepiechan tsü whengbhonya.
- ⁸ Anyi kesü le kesü lela Kemetha ntsawa Pen tuwi tsü ketan ben nu kepiechan pangthu tsü muya mehai khe apen kepa wi nye. (Kepiechan tsüna nansü lela ciwi ben.)
- ⁹ Cenkethenjüh Khitson non wıtsü Israel nyithu na Ejipt wina shhugho keya wi Apvüwa na mathu ssınu Cenkethenjüh kesü kesa wi Mosa na Sinai Yıkha wi pi kechi alonpha keni tsü ketan khe mangla nmi.
- ¹⁰ Keqhaikedithu na Kekinyijjen teshi keten wi akulukeshü na zuli dugho pongya,
- ¹¹ Apvüwa na keten kewegü na wegüthsü sa, nu mathu na khenengwa mathu kekuli sa meyala.
- ¹² Isanu Solomon na kekhi sa: “Apvüwa, no aghani pi atssan wi chi theng, ısala no akulukeshü nu kejang wi hangle kessiyadha.
- ¹³ Hi khili nghena Kekinyijjen ajenkeben kesü sa theng, no anuphanla hangben thsüle kesalina apen kesü.”

Solomon na Anyıthı wi Ajühkekhi

(2 Kc 6.3-11)

- ¹⁴ Anyıthı na ciwi ngan keben wi Kadimi Solomon na mathu wiwa ghang nu Anyıza wi kesawegü khie pi mathu miwi chi.
- ¹⁵ Ma khi, “Apvüwa Israel Nyızawa seng! Ma iba David wi ma jüh hati khishikechi tsü sacendha.

16 ‘Hi Ejipt wina inyithu ssi keshhugho tsü wina hi kinyi thsüle kesalina hi Israel yyi tsüdi wi anyunuti khiewila kekinyijjen kesü sale kessi meya. Isala David, hi no kessi pi inyithu miwi kekhang sen thsüle.’ ”

17 Nu Solomon na khineng, “Iba David na Apvüwa Israel Nyizawa kinyile kesa ghenä kekinyijjen kesü sale kiden,

18 isala Apvüwa na ma wi khi, ‘No ighena kekinyijjen kesü samvu keben tsüna meshon le,

19 isala no khiela tsü saya nben. Tsüna ntsawa, ntsa tonwa na ighena tsü saben.’

20 “Apvüwa na khili ma jüh khishikechi tsü sacendha. Hi iba shiwa sa Israel Kadimiwa sayadha, nu hi Apvüwa Israel Nyizawa kekinyi ghenä la Kekinyijjenwa tsü sayadha.

21 Hi Kekinyijjen wi Cenkethenjüh Khitsonwa kheni Apvüwa na Ejipt wina ithu bamyithu ssi shhugho keten wi mathu ssinu cenkethenjüh lonpha keni na kebenwa ghenä la apen kesü sayadha le.”

Solomon na Kekhie

(2 Kc 6.12-42)

22 Tsaseng wi Solomon na anyithu tuwi na wa kekinyipenwa tuwi ngan nu ma kwen zanki

23 nu kekhe sa, “Apvüwa Israel Nyizawa, ciwi atssan miwi nu ayyi cakhu wi lela acenpvü kesüla no ti kesa nmi le! N-nyithu na leben tsentsa wi njühya nu hang lethu, no n-nyithu ssinu cenkethenjüh tsü sa nu no kaghali pi mathu ccücaden.

24 No iba David wi njüh khishi ketheng tsü nie; nu nansü ajüh tsüdila sacen cüdha.

25 Apvüwa, Israel Nyizawa, khili no iba wi ajüh khishi ketheng kepawa, ma shicübvüghathu na ma ti ntuwi kiden-kesha nu njühya lethu, keshüthangla mathu jawi anyi kesü na Israel kadimiwa sa nu kekhang senben kesa ma kekiza tsü la sacen cülo kesa hi khieben.

26 Tsalina, O Israel Nyizawa, khili no nmaghawa iba David wi khishi ketheng tsüdila ya sacen yathsülo.

27 “Isala, O Anyiza, no ntsakhiwa ayyiwi hangya mehai kwe? Tangwi maben lela nghena zza mtsü, isalethu, khatinu hi nghena sa ketheng Kekinyijjen ha no pen qoya mehai nu?

28 Apvüwa iNyiza, hi nmaghawale. Hi kekhe kina cülo, nu nansü hi kekhiwa ha sa cülo.

29 No kinyi thsüle kessiya kesa ben Kekinyijjen hawi ha ghaja ghanan hieyalo. Hi Kekinyijjen ha wiwa peghenu kekhe sa lethu kina chicülo.

30Hi nu inyithu na apen ha wiwa peghe nu kekhie sa lethu kina chicülo. Tangwi njjen wi ben nu ithu kekhie kina nu ithu kesami teshi cülo.

31“Khathansha wi anyi kesü na kepawa tuwi sazzile khi nu sisen Kekinyijjen hawi kekinyipen wi ma nsazzile kesa ntuwi kishenle gho khe,

32O Apvüwa, no tangwi pen nu nmaghathu jühkaghaten cülo. Kesazziwa tsü kemu-u wina meten cü, nu kesazzi nkemiwa tsü teshi cülo.

33“Khathansha wi n-nyithu Israel na sami pi no shun kesa ghen mathu ghinyithu na mathu chaya, nu mathu na no wi kheneng gho Kekinyijjen hawi kesami teshikecü khie khe,

34tangwi pen nu mathu kekhie kina cülo. N-nyithu kesami teshi cü, nu mathu ssineng gho no ayyi pi mathu bamyithu cü ketheng witsü chicülo.

35“Khathansha wi n-nyithu na sami pi no shun kesa ghen no atsan ya ngho thsüla, isanu mathu na leben khapegheya nu Kekinyijjen ha wiwa peghe nu no wi kekhie sa khe,

36tangwi ben nu mathu kekhie kina cülo. Kadimiwa nu Israel nyithu kesami teshi cü, nu mathu sansi pi kemeshonwa tsü sa thsülo. Isalethu, O Apvüwa, no atsankegho kesun pi no anuphanla pi n-nyithu ji saya thsü kesawa n-yyi hawi chicülo.

37“Khathansha wi ayyi ciwi azeng nyelela adhagha sa, ameghü nkemehai nyelela ashiqathu na alli yasa, n-nyi ghinyithu na mathu ssikaghashen, khumakhujü nyelela kesakinaa na mathu jawi pen khe,

38mathu kekhie hhai kina cülo. Keujüla n-nyi Israel kesü le kesü lela ahathakina wina Kekinyijjen ha wiwa peghe nu mathu kwen zankila kekhie sa lethu,

39mathu kekhie kina cülo. Tangwi njjen wi pen nu mathu kekhie kina cü, mathu kesami teshi cü, nu mathu kiqa cülo. No ketan anyi leben kemeshen kechüwa. Anyi kesüsü kemu-u wi pi cü,

40isanu n-nyithu na no ayyi pi ithu bamyithu kecü witsü hang keben chu matsü tsüdi wi njühya thsüle kesalina.

41-42“Khathansha wi alen kesie wi kahang asang kesü na n-nyankemechan nu no n-nyithu ghen pala keti kuli kechithu tsü zaya nu Kekinyijjen hawi no kinyi nu kekhie sale gho khe,

43ma kekhie kina cülo. Tangwi no kahang pen wi ben nu ma jühkina chi nu ma kekhie sa cülo, isanu n-nyi Israel ti ayyi wi anyi tsüdila no chü nu njühya thsüle kesalina. Isalethu mathu na hi Kekinyijjen sa ketheng wi ha no kekinyi benle kesa chüyaben.

44“No khathansha wi ahza pi n-nyithu cü nu mathu na wa aghi wi mathu ghinyithu ssikaghashen thsü nu mathu na kahe wi tenlela no kessiya kesa

nyunutiwa ha nu hi nghena sa ketheng Kekinyijjen ha wiwa peghe nu kekhie sa khe,

⁴⁵mathu kekhie kina cülo. No tangwi na mathu kekhi kina chi nu khangkeya pi mathu cülo.

⁴⁶“Khathansha wi n-nyithu na sami pi no shun — nu ciwi kesami nkemi kesüla nmi — nu no nlebenketsu wina mathu ghinyithu ya mathu chaya thsüa nu mathu ghan pi atssüzüthu sala ssinu ayyi kepa wi alen kesie wi wa lela,

⁴⁷n-nyithu kekhie kina chicülo. Keujüla mathu na ayyi ciwi mathu leben khapegheya nu no wi khie, mathu kesami nu ghesighena kekuli khishi lethu, O Apvüwa, mathu kekhie kina cülo.

⁴⁸Keujüla mathu na ayyi ciwi ntsakhiwa nu atsentsa sala leben khapegheya nu mathu na no ayyi pi ithu bamyithu kecü ha, no kessiya kesa nyunutiwa ha, nu hi nghena sa ketheng Kekinyijjen ha wiwa peghe nu no wi kekhie sa lethu,

⁴⁹mathu kekhie kina chi cülo. Tangwi njjen wi ben nu mathu kekhie kina cü nu mathu nantizen chi cülo.

⁵⁰Mathu kesami nu mathu na no keshun kekuli tsüdila teshi cü, nu mathu ghinyithu sapi mathu tuwi ccatssü yathsülo.

⁵¹Mathu na n-nyithu, no Ejipt wi annikeqhe wina mathu khushi sen shhugho le.

⁵²“Kekhang ntsawa Apvüwa, no keshüthangla no nenthi sala n-nyi Israel nu mathu kadimiwa ghang ketenwa salo, nu mathu na kusi no wi kekiqa khie khe mathu kekhie kina cülo.

⁵³No Ejipt wina ithu bamyithu ssi shhugho keten wi nmaghawa Mosa wina mathu kekiza ti no anyi tsüdi jawi na mathu kessi pi n-nyithu sayadha le.”

Kekhie Sakhenwa

⁵⁴Solomon na Apvüwa wi kekhie kesacen seng wi kekinyipen tuwi ma khutsü nu ma kwen zanki keben witsü na shagha.

⁵⁵Ma hhai misikhhali nu Anyiza wi kesawegü khie pi anyi ciwi kebenthu tsüdi miwi chi. Ma khi,

⁵⁶“Apvüwa senglo, ma sale khishi ketheng ti kecca pi ma nyithu cüdha. Ma ma maghawa Mosa wina khishi ketheng kemehai tsüdila sacendha.

⁵⁷Apvüwa ithu Nyiza na ithu bamyithu ssikegho ti ithu ssiketenwa sa; ma khiela ithu teshi nyelela yisha nkesawa sa;

⁵⁸ma ithu sapi ma jühya thsü, isanu ithu na keshüthangla ma ithu ya hang thsü mvu kepen wi hang, ma pi ithu bamyithu kecü ayenthu nu ayenkhukechithu tsüdi nieya thsüle kesalina.

⁵⁹Apvüwa ithu Nyiza na matsü tsüdi wila hi ma wi kekhie hathu ha meshenki ketenwa salo. Ma keshüthangla Israel nyithu nu mathu kadimiwa na atsathangla nsenthu keyishü wi mathu nantizen chi kecüwa salo.

⁶⁰Isanu ayyi wi mizzatenti tsüdila Apvüwa tsü ketan Anyiza khe kepa wi khiela nmile kesa chüya thsüle kesalina.

⁶¹Nthu, ma nyithu na keshüthangla Apvüwa ithu Nyiza wi jühtsentsa sa nu nthu na nansü sa keben hati ma yenthu nu ma yenkhukechithu tsüdila yaketenwa salo.”

Kekinyijjenwa Tsü Satekemetha

(2 Kc 7.4-10)

⁶²Tsaseng wi Kadimi Solomon nu anyi ciwi kepenthu tsüdila ahhansha sapi Apvüwa cü.

⁶³Ma amesüsi 22,000, nu kaghaneni 120,000, pi kecca ghenana kekinyi hhansha sa. Isanu Kadimiwa nu anyi tsüdila Kekinyijjenwa tsü satemetha.

⁶⁴Ma tsü ghanan accühha nonwa, nu Kekinyijjen tuuwa apen tsü la satemetha; tsaseng wi ma ciwi mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, nu asa kethu pi kecca ghenana kekinyi sachi. Ma ha sachi, kepaghenanye lezza pi kesa kekinyipenwa tsüna kekinyi hathu tsüdi kesa ghenana apen zza mtsüa.

⁶⁵Ciwi Kekinyijjen wi Solomon nu Israel nyithu tsüdila Kelishu Kho tsü ghanan tagü kemini sa. Ciwi anyithu na aghawa Hamath Pass nu acülawa Ejipt nyi ggü kecu wina gho nu anyitenti keti ntsa kesü sa.

⁶⁶Tazen ghanan wi Solomon na anyithu kesun pi ajjen wi wha thsüa. Mathu tsüdila ma seng nu anonkeghe sala ajjen wi wha, Apvüwa na sawegü pi ma maghawa David nu ma nyithu Israel kecü tsüdi ghenana.

1 Kadimithu 9

Anyiza na Kheneng Solomon tuwi kegho

(2 Kc 7.11-22)

¹Kadimi Solomon na Kekinyijjen nu ma kadijjen nu ma samvu keben tsüdi sacenkeya seng wi

²Apvüwa na kheni Gibeon wi ti kheneng ma tuwi gho.

³Apvüwa na ma wi khi, “Hi no kekhie tsü zayadha. No anuphanla hi kekinyipen sa thsüle Kekinyijjen kesawa ha hi satemethadha. Hi matsü tsüdi wi la tsü miwi ben nu tsü hieben ben.

⁴Keujüla no nba David ti nleben tsentsa nu kemeshonwa wina hi kekuli sa, nu iyenthu yaya nu hi salo no kekizathu tsüdila sa lethu,

⁵hi nba David kizala ma shicübvüghathu na keshüthangla Israel miwi kekhang senbenle khishi ketheng tsü sa ben.

⁶Isala keujüla no nu nshicübvüghathu na hi n-niela, nu iyenthu nu ayenkhuuchi pi no kecüthu meyala, nu acenpvü kepathu kinyi wa lethu,

⁷hi ayyi pi inyithu Israel cü ketheng witsü mathu khushi piaben. Israel na anyi tsüdi tuwi nankeqhewa nu nyu pangbi sa ben.

⁸Kekinyijjenwa ha yasa pi abhon sa ben, nu kahe wi anyi ha pvüdhi kewathu tsüdila qhethiketen nu amansa ben. Mathu na keüben, 'Mangkesa na Apvüwa na ayyi ha miwi nu Kekinyijjen ha miwi hati sadha nu?'

⁹Anyithu na luneng ben, 'Hawa ha mathu na Apvüwa mathu Nyiza Ejipt wina mathu bamyithu ssi keshhughowa tsü teshi kesa ghena le. Mathu na acenpvü kepathu ssinu ashusa nu tsüthu kinyi wale. Tsalina Apvüwa na ketizenkesa ha sengho mathu miwi chidha.' "

Solomon na Hiram Ssinu Ajühkecen

(2 Kc 8.1-2)

¹⁰Solomon na Kekinyijjen nu ma kadijjen kesa na amapi ngwe tsü sa.

¹¹Tur wi Kadimi Hiram na kekuli ha ghena nsenthu keyishü tsüdi sedar nu asahong chanthu nu suna tsüdila khuchi pi ma cü. Tsü sa cenkeya seng wi Kadimi Solomon na Galilee yegu wi anyutithu ngwe pi Hiram cüa.

¹²Hiram na tsüthu ghangle wa, isala ma tsüthu n-nenla.

¹³Tsalina ma Solomon wi khi, "Icünüyuwa, no anyuti hathu hati kesa pi hi cü benla!" Tsü jjügi ghena khilila apen tsüpi Kabul le khiden.

¹⁴Hiram na suna kilogram hazar mejü miwi pi Solomon wi kesun chicü.

Solomon na Tsümiwi Sacenkeyathu

(2 Kc 8.3-18)

¹⁵Kadimi Solomon na meten pi kekuli sa kebenthu ssinu Kekinyijjen nu ma kadijjen sa, anyunutiwa khweti tsü zhüyale kesalina ayyi pvüpi anyunuti na nishuwa tsü pongya. Ma tsüthu ssinu anyunuti hathu la sapfüneng Hazor, Megiddo, nu Gezer.

¹⁶(Ejipt kadimiwa na Gezer ssikaghashen nu tsü nkaya, ciwi kahangthu pathia nu anni pi anyunutiwa tsü mecang chia. Tsaseng wi ma nga na Solomon wi n-nukewa wi ma tsüpi keshanyi ju sa cüa,

¹⁷nu Solomon na tsü sapfüneng.) Solomon na meten pi kekuli sa kebenthu ssinu Beth Horon Ssanwa,

¹⁸Balaath, Judah ghansha wi Tamar,

¹⁹ma kedsakejjü pi kethengpen nyunutithu, ma goru nu gorugari nyunutithu, nu ma Jerusalem, Lebanon, nu ma kadiyyi kepa wi ma saya mvu keben tsüdila saya.

²⁰⁻²¹Israel nyithu na kheni ayyi nka pi mathu ji sakeya wi npathila kesa Kanaan nyi shicübvüghathu tsü Solomon na meten pi ma kekulithu sa. Hathu na Amor, Hitti, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu, mathu shicübvüghathu na nssümaghathu sagho nansü kecu saben.

²²Solomon na Israel nyithu pi nssümaghathu nsa thsü, tsüthu na ma süpahithu, kedithu, benchüthu, gorugari meza miwi kedithu, nu goru kessithu sa thsü.

²³Ciwi kedithu 550 na Solomon na ajjen kepapa kesa wi meten pi kekuli sa kebenthu miwi kedi sa.

²⁴Solomon wubvü Ejipt kadimiwa nga tsüna David Nyunutiwa wina Solomon na ma ghena sa kecü kadijjen witsü kewa seng wi Solomon na ayyi pvüpi anyunuti na nishuwa tsü pongya.

²⁵ Solomon na amapi kesü wi ma kekinyipen sapi Apvüwa kecü tsü miwi kecheng tughu mecang pi kekinyi nu kecca ghena kekinyi saden. Ma hankedemvu la mecang pi Apvüwa cü. Isanu ma Kekinyijjenwa tsü sacenya.

²⁶Kadimi Solomon na aghihunjen akhang kesü sapi Edom yyiwi, Aqaba Tssükevü ghüsa wi Elath kete Eziongeber wi chi.

²⁷Kadimi Hiram na ma ghahunjenthu wi atssükedone wi kewachünyi pahan kesun pi Solomon nyithu gweghe kuli thsü.

²⁸Mathu na Ofir yyiwi wa nu ciwi suna kilogram hazar tagha- mejü miwi pvügho Solomon cü.

1 Kadimithu 10

Sheba wi Kadijja na Hhainankegho

(2 Kc 9.1-12)

¹ Sheba wi kadijjawa na Solomon nyankemechan zaya, nu ma Jerusalem wi wala kekeü kedhu kesü pi ma ghan nanle sa.

²Ma ma ketsikinathu akhang keti kesü sisen, cüdemvuthu, alon menkedhu, nu suna kejon pi sunsiesathu khhi sapvü nu gho. Khathansha wi ma gho Solomon metuya khe ma meshen keben kekeü tsüdi pi ma keü.

³Solomon na tsüthu tsüdila luneng, ciwi ma khimetha chile kesa ma ghena kedhu mangla nmi.

⁴Sheba wi kadijja na Solomon kemetsa zaya nu ma kadijjen kesa tsü mu.

⁵Nzawa na Solomon miz wi ma kedsakejjü pi cü keten, ma kedithu kahang jjenthu, ma kadijjen wi kekulithu kecükepengyen nu mathu thsümeni pvü keten,

kemishu wi ma hie keten amaghathu, nu ma Kekinyijjen wi ahansha sapi kinyi ketenthu tsüdi mu. Ma tsüthu mu pi amansa nu ahathashu meyala.

⁶Nzawa na Kadimi Solomon wi khi, “Hi hi diyyiwa wina no nu no kemetsa cüki zakeya tsüna ntsakhiwa le!

⁷Isala hi ketanla gho tsüthu tsüdi npí mukeya chu hi tsü n-nondi. Isala hi tsü pahan ketan lela za meyale; no kemetsa nu keben-keyeng na nyu hi kekiza miwi ji kayi ntsa saben.

⁸Nwubvüthu na khatila acenpvü bendha nu! Nu nmaghathu na keshüthangla ntuwi ben nu no kemetsa jüh kekhithu zakeya tsüna khatila acenpvü bendha nu!

⁹Apvüwa n-Nyiza sengle! Ma no sapi Israel kadimiwa sa kethsü wina ma kenen pi no ccüca chidha. Kepaghenanye ma Israel ketizen na anuphan, ma no sapi mathu kadimiwa sa thsüdha, no ayenwa nu kemeshonwa tsü senya thsüle kesalina.”

¹⁰Nzawa na aju sen keghothu tsüpi Kadimi Solomon cüa: Suna kilogram hazar mejü miwi nu cüdemvuthu nu alon menkedhu kejon. Nzawa na cüdemvu pi ma kecü na ji ntsawa sa nu ma khiela tsüjuju kutila mu meya.

¹¹(Hiram hunjjen Ofir wina suna pvü keghowa tsüna ciwi juniper chan nu alon menkedhu kejonla pvü gho.

¹²Solomon na achan tsüpi Kekinyijjen nu kadijjen khwevü sa, nu pi akhwi kechüthu ghenaharp nu lairthu la saya. Tsüna juniper chan kemehai ntsawa pvü pi Israel wi chiya; khili tsüti kesa nmu nengladha.)

¹³Kadimi Solomon na mohho ntsa aju sapi Sheba wi kadijja kecü tsüdi miwi ma mangwa khie khe tsüdi pi ma cüa. Tsaseng wi kadijjawa na ma ketsikinathu ssisen Sheba yyiwi wha neng.

Kadimi Solomon Keben-keyeng

(2 Kc 9.13-29)

¹⁴Amapi kaghapenla Kadimi Solomon na suna kilogram hazar ngwe nu kecheng kecen muya den;

¹⁵tsüna asenkesathu na khajana pi kecü, asenkesa wi kekiyi mukeya, nu Arab kadimithu nu Israel nyi elakha ahngthu na kekinyi ju pi cü keten miwi mukeya.

¹⁶Solomon na atsonhi ketiti meza keni saya, nu suna kilogram tagü kecen pi kesüsü miwi nyenya.

¹⁷Ma atsonhi kizzazza meza kecheng la saya, nu suna kilogram keni kecen pi kesüsü miwi nyenya. Ma atsonhi hathu tsüdi pi Lebanon Yinong le khi keten keshondhiwa witsü chia.

18Ma kadipen keti kesü saya. Tsüna pahanwa asayha nu kepawa na suna kemehai ntsawa pi mejuya.

19-20 Acükhaku tugho zhü senki kadipenwa witsü chi theng, acükha kesü katen ghapeli wi ssensitemi kesüsü saghula taghakeni ton pi chi theng. Kadipenwa sengwa na amesü süpon li ton pi chi, nu kedonpen hahcü ghapeli witsü ssensitemi keton kesüsü na ben. Kadiyyi khiewila kadipen hati kesa npi muya.

21Solomon na pi chi jü keten hyithu tsüdi suna pi sa, nu Lebanon Yinong le khiketenwa wi ahyikhu tsüdila suna kemetha pi sa. Rükatssü khiela nsen kepaghenanye Solomon tsüwi tsüpi ma men keben nsa.

22Ma hunjjen akhang kesü na Hiram hunjjenthu tsü gweghe atssükedone wi waden. Amapi kecheng kaghapengla ma hunjjenthu na suna, rükatssü, asayha, asiyeng, nu asukithu pvü nu gho neng den.

23Kadimi Solomon na kadimi kepathu miwi benki nu metsaki,

24nu ayyi nyi tsüdila ghola Anyiza na kemetsa pi ma cü ketheng tsü kina mvuthi sa.

25Ma wi keghothu tsüdila aju sengho ma cü—— rükatssü nu suna pi kesa tsanqaithu, agwomejuwa kaghazu, aghighe, cüdemvu, goru, nu gadathu. Amapi kaghapen hati sa.

26 Solomon na gorugari meza taghamejü nu anyi goru kessithu hazar taghakeni saghuya. Ma tsüthu pahan pi Jerusalem wi theng nu kepathu pi anyunuti kepapa wi chi theng.

27 Ma kadikesa tsüwi Jerusalem wi rükatssü na alon jümu ti sa, nu sedar chan na Judah yyishiphon ccüwi amba chan jümu ti ji ntsa sa.

28 Solomon nyi asenkesathu na Musri nu Silisia wina pvü kegho tsü noncca.

29Mathu na Ejipt wi gorugari kesü na rükatssü meza tugho nu goru kesü na rükatssü meza nu deni pi shü pvü gho. Mathu na kheneng tsüthu pi Hitti nu Siriya nyi kadimithu wi jeü chicü.

1 Kadimithu 11

Solomon na Anyiza wina Khapeghe Bvükesa

1 Solomon na asang nzathu kejonla nen. Ma wubvü Ejipt kadimiwa nga miwi ma Hitti nzathu nu Moab, Ammon, Edom, nu Sidon nzathu la yaya.

2Apvüwa na Israel nyithu na anyi hathu ha ssinu nkeyali lalo, kepaghenanye mathu na Israel nyithu sapi mathu cenpvüthu jühkeya nyi sa wa thsüaben na khi lela ma tsüthu tsü yaya.

³Solomon na ma wubvü kadingathu meza tagü yaya, nu meshibvüthu la meza kecheng na ben. Mathu na ma sapi Anyiza wina khapeghe bvü thsüa,

⁴nu ma keqhai tsüwi mathu na ma yala asang cenpvüthu kinyi wa thsüa. Ma ma ba David ti Apvüwa ma Nyiza wi ma leben tsentsa nsala.

⁵Ma Sidon cenpvü nzawa Astart, nu Ammon cenpvü nankiqananwa Molek tsü kinyi.

⁶Ma sami pi Apvüwa shun nu Apvüwa wi ma ba David ti leben tsentsa nsala.

⁷Jerusalem na nishuwa ayikha miwi ma Moab cenpvü nankiqananwa Khemosh kekinyipen kesü, nu Ammon cenpvü nankiqananwa Molek kekinyipen kesü sa.

⁸Ma ma wubvü asangthu tsü tsüdila mathu kepapa cenpvüthu wi hankedemvu mecang nu ahhansha kesa pen la sapi cüa.

⁹⁻¹⁰Apvüwa Israel Nyizawa na keni tughu Solomon tuwi gho nu ma asang cenpvüthu tsü nkinyi lalo kiza lela Solomon na Apvüwa jüh meyala ma wina khapeghe bvüa. Tsalina Apvüwa na Solomon miwi aghepvü,

¹¹nu ma wi khi, “No aghandu hi ssinu cenkethenjühwa tsü pakhi nu iyenkhukechithu tsü n-niela kesalina hi no wi kadiyyi tsü khuya nu pi no kedithu kesü cüaben kesa khishiben.

¹²Isala nba David imaghawa ghenah hi no kahang tsüwi ha sa nben, isala ntsawa na kadikesa tsüwi sa ben.

¹³Hi ma wi kadiyyi tsü maben sen bvü nben; isala imaghawa David nu hi kessi pi iji saya kesa nyunutiwa Jerusalem ghenah hi amizza kesü teshi pi ma cüaden.”

Solomon Ghinyithu

¹⁴Tsalina Apvüwa na Edom nyi kadimishi wi Hadad sapi Solomon shun thsüa.

¹⁵⁻¹⁶Kheni tsüwi David na Edom nakekeya wi ma süpahizi benchüwa Joab na ciwi keshüthu tsüpi vhüle wa. Ma nu ma nyithu na asha tugho Edom wi ben, tsü tsüwi mathu na Edom npvüzathu tsüdila pathia.

¹⁷Isala Hadad nu ma ba Edom nyiwa maghathu pahan gweghe Ejipt wi bvüa. (Tsü tsüwi Hadad na kepvüza nyi kesü saben.)

¹⁸Mathu na Midia nyi teshi nu Paran wi wa, ciwi anyi kepathu na mathu gwegheya. Tsaseng wi mathu na Ejipt wi wa kadimiwa metu, kadimiwa na ayyi pahan nu aijen kesü nu kedsakejü pi Hadad cüa.

¹⁹Hadad na kadimiwa pvüshang saya, nu kadimiwa na ma wubvü kadijja Tapen pvünonwa pi Hadad wubvü saya thsüa.

²⁰Ma atsa kesü Genubath pvügha pi ma cü. Kadijja na kadijjen wina Genubath noncca shagha, nu ma tsathu gweghe hang.

²¹Khathansha wi Ejipt wi Hadad na David na shüdha nu ma süpahizi benchüwa Joab la shüdha le kesa jühtheü zaya khe, Hadad na kadimiwa wi khi, “Hi ya iyyi wi wha neng thsülo.”

²²Kadimiwa na khi, “Mangkesa na, hi pala pahan pi no ncüla kwe? Tsalina no njjen wi wha neng mvu benla?” Hadad na kadimiwa luneng, “Hi ya wha neng thsülo.” Isanu ma ma diyyiwa wi ghoneng. Hadad, Edom kadimiwa na nkemehai nyi kesü, ma Israel ghinyi nmehai ntsa sa.

²³Anyiza na Eliada tsa Rezon la sapi Solomon shun thsü. Rezon na ma pvüwa Zoba wi kadimiwa Hadadezer wina bvüa,

²⁴ma wa ayenkepakhi nyithu khang kesü miwi aliwa sa, (Hana David na Hadadezer chaya nu Siriya nyi pfüwathu pathi kesa seng wi.) Rezon nu ma nyithu na wa Damaska wi hang, nu ciwi ma nyithu na ma pi Siriya kadimiwa sa thsüa.

²⁵Ma Solomon khang tsüwi Israel ghinyi kesü sa.

Anyiza Na Jeroboam Wi Khishikechi

²⁶Anyi kepa wi kesü Kadimi Solomon shun kesawa na ma kedithu jawi meshu kesü Efraim wi Zeredah wina keghowa Nebat tsa Jeroboam. Ma jja na denyile kesü ma nyan Zerua.

²⁷Hawa ha kekivvü cüki. Solomon na ayyi pvüpi Jerusalem na nishuwa pong nu anyunuti khweti tsü sapfüben.

²⁸Jeroboam na anyi cahli kezü kesü, Solomon na ma kekuli piketsünyu kesa mukeya wi ma pi Manasseh nu Efraim mizza yyi tsüdi wi meten pi kekuli kesathu miwi kediwa sa thsüa.

²⁹Ghanan kesü wi Jeroboam na Jerusalem wina kijünyu wa keten Shilo wi atusenjuh-kechüwa Ahijah na gho ma ketan diyyiwa len wi keten ma metu.

³⁰Ahijah na agwomejuwa kaghazu ketheü pvü keten tsü mezüqhhe pi abe taghakeni saya,

³¹nu Jeroboam wi khi, “No nghena abe tagha khuyalo, kepaghenanye Apvüwa Israel Nyizawa na no wi khiben, ‘Hi Solomon wina kadiyyi tsü khuya den, nu amizza tagha pi no cüaden.

³²Imaghawa David nu Israel yyi maben wina hi kessi pi inyunuti saya kesawa Jerusalem ghen Solomon na amizza kesütan benya ben.

³³Solomon na hi meya mvula nu asang cenpvüthu Sidon cenpvü nzawa Astart; Moab cenpvü Khemosh; nu Ammon cenpvü Molek kinyi wa kesa ghen hi ha saaden. Solomon na ijüh meyaladha; ma sazzidha; nu ma ba David ti iyenthu nu iyenkhukechithu tsü n-nieladha.

³⁴Isala hi Solomon wi kadiyyi maben sen bvü nben, nu ma hang keben chu hi ma ya kekhang sen thsüben. Hawa ha imaghawa David hi ma kessiya nu ma iyen, nu iyenkhukechithu kenie ghenä hati saaben.

³⁵Hi Solomon tsawa wi kadiyyi khuya nu amizza tagha pi no cüaden,

³⁶isala hi Solomon tsa ya amizza kesütan benya thsüden, isanu hi keshüthangla imaghawa David shicübvügha kesü na hi kekinyipen sa thsüle anyunuti kessiya kesawa Jerusalem witsü kekhang sen thsüben.

³⁷Jeroboam, hi no sapi Israel kadimiwa sa thsüaden, nu no samvu keben ti ayyi tsüdi miwi kekhang senya thsüben.

³⁸Keujüla no ijüh yatha sa, iyenthu nie nu hang, nu imaghawa David na kesa ti iyenkhukechi nie nu ituwi keya qowa tsü sa lethu, hi keshüthangla no ssiben den. Hi no pi Israel kadimiwa sa thsüaden, nu hi David ghenä sa kechi ti nshicübvüghathu na nseng wi kekhang sen thsü metsiben.

³⁹Solomon kesami ghenä hi David shicübvüghathu meten cüaden, isala anuphan ghenä nye.’ ”

⁴⁰Tsalina Solomon na Jeroboam pathiale sa, isala ma bvü sen nu Ejipt kadimiwa Shishak wi wa nu Solomon npi keshü chu ciwi ben wa.

Solomon Keshü

(2 Kc 9.29-31)

⁴¹Solomon kekuli, ma kahang yen, nu ma kemetsa tsüdi cükithu pi Solomon cüki kezhü wi zhü theng.

⁴²Ma Jerusalem wi Israel tsüdi miwi amapi jügha kadimiwa sa.

⁴³Ma shü nu pi David Nyunutiwa wi vhüa, nu ma tsa Rehoboam na ma shiwa sa kadimi saya.

1 Kadimithu 12

Aghawa Mizzathu na Kivvükesa

(2 Kc 10.1-19)

¹Rehoboam na Israel aghawa anyithu tsüdi Shekhem wi saghu nu ma pi kadimi sathsüle keben witsü wa.

²Khathansha wi Kadimi Solomon tubvü sen nu Ejipt wi wa kesawa Nebat tsa Jeroboam na jühtheü ha zaya khe ma Ejipt wina kheneng gho.

³Aghawa mizza nyithu na nyu kesun pi ma cichi, nu mathu tsüdi gweghe wala Rehoboam wi khi,

⁴“Nba Solomon na ithu miwi nmehai ntsa nu akhhi kekiyan pi ithu miwi chile. Keujüla no akhhi hathu tsü sapi mbhi thsüa nu ithu kahang ya ccakayi yathsü lethu, ithu na nkekhu wi benden.”

⁵Ma luneng, “Ghanan kecheng seng wi ghonenglo hi nthu kiza ben na.” Tsalina mathu na bvüa.

⁶Kadimiwa Rehoboam na anyi keqhaithu ma ba, Solomon kesansithu wi kecenkinali. Ma keü, “Nthu na hi khatile anyi hathu lunenglo khiten nu?”

⁷Mathu na luneng, “Keujüla no anyi hathu ghenah kemehaiwa sa lethu, no mathu kekhe kenenwa sapi cülo, isathu mathu na keshüthangla jühkeya wi ben nu no kekuli sa ben.”

⁸Isala ma anyi keqhaithu na ma kesansijüh tsü teshi theng nu ma shüshathu wi wa nu tsüthu wi kecenkinali wa.

⁹Ma mathu wi keü, “Nthu na hi khati salo khiten nu? Hi anyi mathu khhi tsü sapi mbhi cülo hi wi khie kebenthu wi ha mangwale khi nu?”

¹⁰Mathu na luneng, “No hawa ha pi mathu nkizathu yishü: ‘Ikwen zanzza kizzawa ha na iba geshi miwi shakile!’

¹¹Iba na akhhi kekiyan pi nthu miwi chi; hi tsü sapi kiyanki thsüaden. Iba na kekhehele pi nthu kihhe; hi ajjüssi ghanu ti kesa pi nthu kihhe cüden,’ tsüti mathu kiza lo.”

¹²Ghanan kecheng seng wi Jeroboam nu anyithu tsüdila Kadimi Rehoboam na mathu kecükegwe kechi ti kheneng gho.

¹³Kadimiwa na keqhaithu kesansijüh tsü teshi theng nu ajüh khang ntsa khipi anyithu kiza,

¹⁴anyi kepvünyithu na khipi ma kekiza ti sa. Ma khi, “Iba na akhhi kekiyan pi nthu miwi chi; hi tsü sapi kiyanki thsüaden. Iba na kekhehele pi nthu kihhe; hi ajjüssi ghanu ti kesa pi nthu kihhe cüden. le.”

¹⁵Hawa ha Apvüwa kemeshen, ma Shilo wina kegho atusenjüh-kechüwa Ahijah wina Nebat tsa Jeroboam wi khi ketheng tsü sacenle kesalina. Tsalina kadimiwa na anyithu jüh nkinala.

¹⁶Anyithu na kadimiwa na mathu jüh nkinala kesa mukeya wi mathu na jisha, “David nu ma theghi teshilo! Mathu na ithu ghenah mangwa sacü theng nu? Israel nyithu, ithu na kepapa jjen wi wha na! Rehoboam ya ma ketanla ma ghangya thsülo!” Tsalina Israel nyithu na matang shagha,

¹⁷Rehoboam teshi pi Judah yyiwi hang keben nyithu miwi ketan kadimi sa thsüa.

¹⁸Tsaseng wi Kadimi Rehoboam na meten pi kekuli sa kebenthu miwi kediwa Adoniram kesun pi Israel nyithu wi chi, isala mathu na alon pi ma kecenthia. Hati kesa wi Rehoboam na kaghajila ma gorugari wi duya nu Jerusalem wi bvüa.

¹⁹Tsü nten na Israel kadiyyi aghawa nyithu na David kadishi tsü matang nu shun wa.

²⁰Israel nyithu na Jeroboam na Ejipt wina kheneng ghodha le kesa zakeya wi mathu na anyithu keccünengli kesü wi ma cichi nu ma pi Israel kadimiwa sa thsüa. Judah mizza ketan David shicübvüghathu jühkeya wi ben.

Shemaiya na Atusenjüh-kekhi

(2 Kc 11.1-4)

²¹Rehoboam na gho Jerusalem cukeya wi Judah nu Benjamin mizza wi süpahi kemehai ntsathu 180,000 cighuya. Ma aghi wa nu Israel aghawa mizzathu miwi tsü kekhang sen nengyale sa.

²²Isala Anyiza na Shemaiya atusenjüh-kechüwa wi kiza nu

²³ketsijüh hapi Rehoboam nu Judah nu Benjamin nyithu tsüdi wi chü thsü:

²⁴“Nthu cünyu Israel nyithu tsü nssikaghashenla. Nthu tsüdila ajjen wi whalo. Mangwa khati sadha khe tsüna hi kemeshenle!” Mathu tsüdila Apvüwa jühkhukechi tsü kina nu ajjen wi wha neng.

Jeroboam na Apvüwa wina Khapeghe Bvükesa

²⁵Israel Kadimiwa Jeroboam na Efraim yyishiphon diyyiwa wi Shekhem nyutiwa tsü khweti nu matsü keu ciwi hang. Tsaseng wi ma tsü teshi nu wa Penuel nyutiwa tsü khwetiya.

²⁶⁻²⁷Ma ketanla ma wi khi, “Khili ha tsüwi ha, keujüla inyithu na Jerusalem wi wa Kekinyijjen wi ahhansha sapi Apvüwa cü lethu, mathu leben kemili pi Judah Kadimi Rehoboam wiwa ashusa wa nu hi pathiabben.”

²⁸Kecenkinali kesa seng wi kadimiwa na suna pi amesü zza asüpon keni zhüya nu ma nyithu wi khi, “Nthu na Jerusalem wi kinyi wale kesa dhu mtsü. Israel nyithu, ha nthu cenpvüthu Ejipt wina nthu ssi keshhughowa tsüle!”

²⁹Ma suna pi amesü zza süpon kesathu tsü kesü pi Bethel wi nu kepawa pi Dan wi chia.

³⁰Tsalina anyithu na Bethel nu Dan wi wala kekinyi ghenam samia.

³¹Jeroboam na yyishiphon shonithu wi la kekinyipenthu sa, nu ma Levi mizza nkenye wi lela pi keqhaikedithu sa thsüa.

Bethel wi Kekinyi tsü Kemeshensa

³²Jeroboam na asha tazenwa taghamanga ghanan wi tsü Judah wi sa keten ti kesa keccüna kho kesü la sachi. Ma Bethel wi kekinyipen miwi tsü ahhanshathu

sapi ma suna pi sa ketheng amesü zza süpon tsü cü, nu ma keqhaikedithu pi Bethel wi ma kekinyipen sa ketheng witsü kekuli sa thsüa.

³³Asha tazenwa manga ghanan, ma ketanla atsathang ssan ketheng witsü, ma Bethel wi wa kekinyipen miwi ahhansha kesü sapi ma Israel nyithu ghenä sa kechi akhowa tsü kemini sa.

1 Kadimithu 13

¹Apvüwa yenkhukechi kenie wina Judah wina kegho atusenjüh-kechü kesü Bethel wi wala Jeroboam na ahhansha sala kekinyipen witsü ngan keben gho cuya.

²Apvüwa yenkhukechi kenie wina atusenjüh-kechüwa na jisha pi kekinyipenwa tsü shun; “O kekinyipen, kekinyipen, Apvüwa na hati khiben: David theghi wi ghanyi kesü ma nyan Josiya kesa pvügha yaben. Ma nmiwi Anyiza nkechü kekinyipenthu wi ahhansha sa keten keqhaikedithu tsü pathiaben, nu ma anyi güthu pi nmiwi mecang ben.”

³Atusenjüh-kechüwa na khi, “Kekinyipen hawa ha pakhhizighe, nu ma miwi kemecang khalathu na bvüzigheaben. Isalethu, nthu na Apvüwa na hi wi ha khile kesa chüyaben.”

⁴Kadimi Jeroboam na ha zakeya wi ma tsütson nu ahza khuchi, “Anyi katsü ghanyalo!” Zuli kadimiwa hacü na shü nu ma tsü zan neng meyalä.

⁵Kekinyipenwa na zuli qancazighe nu kemecang-khalathu na ayyiwi keshusha, tsüna atusenjüh-kechüwa na Apvüwa nyan wi npi wina khi kechi ti sa.

⁶Kadimi Jeroboam na atusenjüh-kechüwa wi khi, “Nchala Apvüwa n-Nyiza wi ighena kekhe sa nu ma ihacü ha sapi mehai cülo keü chilo!” Atusenjüh-kechüwa na Apvüwa wi kekhe sa, nu kadimiwa hacü na mehaiya.

⁷Tsaseng wi kadimiwa na atusenjüh-kechüwa wi khi, “Hi gweghe ijjen wi gho nu pala pahan dsayalo. No ighena mangwa sacüdha khe hi akutimen sapi no cüden.”

⁸Atusenjüh-kechüwa na luneng, “No no keben-keyeng gishü pahan pi hi cü lela hi no gweghe wa nyelela dsajjü nyelela no gweghe mangla sa nben.

⁹Apvüwa na hi mangla dsa nu njjüla, nu hi kagha len makesü wina ajjen wi nwha neng lalo hi kiza theng.”

¹⁰Tsalina ma kagha len wi nyela alen kepawa wina bvüa.

Bethel wi Atusenjüh-kechü Kaghawenwa

¹¹Tsü tsüwi atusenjüh-kechü kaghawen kesü na Bethel wi hangden. Ma tsathu na Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa na tsü ghanan Bethel wi mangwa sachi nu ma mangwale Kadimi Jeroboam kiza khe pi mathu ba kiza.

- 12**Atusenjüh-kechü kaghawenwa na mathu wi keü, “Ma alen khiewa na wa nu?” Mathu na alen tsü khipi ma ccüca,
- 13**nu ma mathu wi ma gada miwi kedonkipen sachilo kiza. Mathu na tsüti sacüa, nu ma tsü miwi na
- 14**Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa tsü jügü wa nan ma ayangton kesü cakhu wi donki kebenla muya, nu ma keü, “No Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa tsü kwe?” Anyi tsüwa na luneng, “Anle, hi anyi tsüle.”
- 15**Ma khi, “Ajjen wi ghola hi gweghe dsajjülo.”
- 16**Isala Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa na luneng, “Hi no gweghe ajjen wi wha neng nyelela no hi ssikeya tsü yaya nbenle. Nu hi no gweghe hewi dsa nyelela atssü la jjüya nben,
- 17**kepaghenanye Apvüwa na hi mangla dsa nu njjüla, nu hi kagha len makesü wina ajjen wi nwha neng lalo hi kiza theng.”
- 18**Tsaseng wi Bethel wina kegho atusenjüh-kechü kaghawenwa na khi, “Hi la no ti atusenjüh-kechü kesü, nu Apvüwa jüh wina tangnyilo kesü na hi no ssinu ajjen wi wha nu no ya dsajjüya thsülo kiza le.” Isala atusenjüh-kechü kaghawenwa na milimesa ben.
- 19**Tsalina Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa na atusenjüh- kechü kaghawenwa gweghe ajjen wi whala gweghe dsajjü.
- 20**Manyi gweghe miz wi donki keben wi Apvüwa jüh na atusenjüh-kechü kaghawenwa miwi gho,
- 21**nu ma Judah wina kegho atusenjüh-kechüwa wi magha, “Apvüwa na khiben, no ma jüh meyala nu ma no kekiza tsü nsalale.
- 22**No kheneng ghola ma no ndsajjü lalo kekiza pen witsü dsajjüdha. Ha ghenana pathiabon nu nkamang pi ntheghi shüjjenpen wi vhü nbendha.”
- 23**Manyi dsajjükeya seng wi atusenjüh-kechü kaghawenwa nu Judah wina kegho atusenjüh- kechüwa ghenana kedonkipen pi gada miwi chicüa,
- 24**nu ma wa keten alenca wi ssensitemi kesü na ma metuya nu ma ghan. Ma kamang pi alen wi khalachia, nu gada nu ssensitemi manyi na tsü kete wi ngan ben.
- 25**Anyi pahan na tsü pvüdhi wa kamang na alen wi ben nu ssensitemi na tsü kete wi keben muya. Mathu na Bethel wi dula mathu na mangwa muya khe pi nyu kiza.
- 26**Atusenjüh-kechü kaghawenwa na tsü cüki zakeya wi ma khi, “Tsüwa tsüna atusenjüh-kechüwa Apvüwa jüh nkinala kesawa tsüle! Tsalina Apvüwa na ma sa benle kekhi ti ma ssensitemi kesun pi ma ghan thsüdha.”

²⁷Tsaseng wi ma ma tsathu wi khi, “Ighena kedonkipen pi gada miwi chicülo.” Mathu na tsüti sacüa.

²⁸nu ma wala atusenjüh-kechüwa kamang pi alen wi khalachi, nu gada nu ssensitemi manyi na khilila ma kete wi ngan kepen tsü muya. Ssensitemi na kamang tsü ndsa nu gada la nssikaghashen.

²⁹Atusenjüh-kechü kaghawenwa na kamang tsüpi gada miwi chiya, nu tsü pvü neng gho Bethel wi ma ghenana anongü nu tsüpi vhüa.

³⁰Ma tsüpi ma theghi shüjjenpen wi vhüa, ma nu ma tsathu na tsü ghenana anongü nu khi, “Oh, icünyuwa, icünyuwale!”

³¹Pi kevhü seng wi atusenjüh-kechüwa na ma tsathu wi khi, “Khathansha wi hi shü khe pi ashüjjen hawi ikamang pi ma shiwa sa vhülo.

³²Ma Apvüwa jühkhukechi kenie wina Bethel wi kekinyipenwa nu Samaria nyutithu tsüdi wi kekinyipen thu keshun jühthu tsüna sacen metsiben.”

Jeroboam na Keshü qo Kesami

³³Isala Kadimi Jeroboam na khilila ma nkemehai lenthu wi khapeghe meyala atheghi jümuthu wi keqhaikedithu kessi pi ma kekinyipen kesathu witsü kekuli sa thsüben. Ma anyi kesü le kesü lela keqhaikedithu samvu kebenwa tsü khuthipi sa thsüa.

³⁴Ma kesami hawa ghenana ma kadishi tsü kededi nu yasatha kesa senghoa.

1 Kadimithu 14

Jeroboam Tsawa keshü

¹Tsü tsüwi Kadimi Jeroboam tsa Abijah na naa ben.

²Jeroboam na ma wubvü wi khi, “Ntsi sakemiliya nu thola no nchü thsüla atusenjüh-kechüwa Ahijah na hi Israel kadimiwa saya benle kekhiwa kahang pen Shilo witsü walo.

³Amesa abe tagha, amesa shamlu kegü pahan, nu anikhotssü ahikhu kesü khuya nu ma wi wa. Ishinyi tsa ha khati sa ben khe ma keü nanlo, ma no kiza ben na.”

⁴Tsalina nzawa na Shilo wi Ahijah jjen wi wa. Qhaithi kesa ghenana Ahijah na ma nyon nmuladha.

⁵Jeroboam wubvü na ma tsa naa kebenwa cüki ghenana ma keü nanle ma jjen wi ghotenle kesa Apvüwa na Ahijah kizadha. Nu Apvüwa na Ahijah mangwa khilo khe pi kizadha. Jeroboam wubvü na gho cukeya wi ma anyi kepa wi ghe sa.

⁶Isala Ahijah na nzawa ajenka wi gho keten hhai zaya nu khi, “Dugholo, no Jeroboam wubvü le kesa hi chüben. No mangkesa na nyu kepa ghe saben nu? Hi nghena jühtheü nkemehai benle.

⁷Wala Jeroboam wi Apvüwa Israel Nyizawa na hati ma wi khiben le kiza lo: ‘Hi anyithu jawi na no kessishiya nu pi inyi Israel miwi kekhang kesenwa sa thsüa.

⁸Hi David shicübvüghathu wi kadiyyi khuya nu tsüpi no cüa. Imaghawa David na ijühkeya wi bentha sa, iyenkhukechithu nie, nu hi yaqole kesa ketan sa, isala no ma ti nsale.

⁹No ntuwi kekhang kesenthu miwi kesami di mtsü sadha. No hi meya mvula, nu atsikezhü nu amighe pi atsiketonthu kekinyi ghena ileben keminu cüssidha.

¹⁰Ha ghena hi ketizenkesa sengho no kadishi miwi chi nu nshicübvüghathu npvüza ghanyi keqhai tsüdila pathiaben. Anyi meshu kesü na amesü keku kemecang ti hi ntheghi tsüdila nmila npi kesa chu mecangtha sa cüden.

¹¹Ntheghi kesü le kesü lela anyunuti wi keshüwa kamang tsü affüthu na dsaben, nu alli wi keshüwa kamang tsü kamang kemcüwathu na mcüben. Hi Apvüwa, hi khidha.’ ”

¹²Nu Ahijah na Jeroboam wubvü wi khi, “No khili ajjen wi whalo. No wala anyunutiwa wi duya meyi ntsawa na shüaben na.

¹³Israel nyi tsüdila ma ghena anongü nu ma pi vhüaben. Jeroboam theghi jawi ma ketan mehairsü pi vhü yaben, kepaghenanye ma ketan Apvüwa Israel Nyizawa kaghali pvüya.

¹⁴Apvüwa na kadimi kesü pi Israel miwi chiben nu ma ya Jeroboam kadishi tsüpi masakhen sa thsüaben.

¹⁵Apvüwa na Israel meten ben, nu ma ahuphon kesü na aghakutssü miwi kuli keben ti sa ben. Ma ayyi kemehai pi mathu bamyithu kecü ha wina Israel nyithu ghazan pfüpi nu mathu jügü zighe pi Euftrat Ghaku thenkeghe chiaben, kepaghenanye mathu na Asherah cenpvü nzawa tsikezhü tsü sa nu Apvüwa lebenketsu cüssidha.

¹⁶Apvüwa na Israel teshiaben kepaghenanye Jeroboam na sami nu ma Israel nyithu ssi wa kesami wi chia.”

¹⁷Jeroboam wubvü na Tirzah wi wha neng. Ma whala ma jjen wi duya meyi atsawa na shüa.

¹⁸Apvüwa na ma maghawa atusenjüh-kechüwa Ahijah wi khi ketheng ti Israel nyithu na ma ghena anongü nu ma pi vhüa.

Jeroboam Keshü

¹⁹Kadimi Jeroboam kekuli cüki kepathu, ma aghikesa nu khati kekhang sen khe tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁰Jeroboam na amapi ngwe nu keni kadimi sa nu kekhang sen. Ma shü nu pi vhüa, nu ma tsa Nadab na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah wi Kadimi Rehoboam

(2 Kc 11.5—12.15)

²¹Solomon tsawa Rehoboam na ma kahang mapi jügha nu kesü wi Judah kadimi saya, nu ma amapi tagha nu tagü Apvüwa na Israel yyi tsüdi wina ma kekinyipen sa thsüle anyunuti kessiya kesawa Jerusalem witsü kekhang sen. Rehoboam jja na Ammon wina kegho Naamah.

²²Judah nyithu sami pi Apvüwa shun nu kheni mathu bamyithu miwi sami kayi pi Apvüwa lebenketsu cüssi pi mathu shun thsü.

²³Mathu na milikemesa acenpvü kekinyipenthu sa, nu yyishiphon nu achantonthu cakhu wi Asherah tsikezhüthu kekinyi ghena alonthu pi sheng.

²⁴Tsüdi miwila nkemehai ntsawa na Anyiza nkechüthu kekinyipenthu witsü npvüza nu nzathu na keqheza menkedsa kekuli sa. Israel nyithu na atujügü sen nu diyyiwa wi kedu wi Apvüwa na ayyi ciwi na jügüshi kesa anyithu na nkemejüghe kekuli sa ketenthu tsü Judah nyithu na tsüthu tsüdila sa wa.

²⁵Rehoboam na kadikesa mangawa mapi wi Ejipt kadimi Shishak na gho Jerusalem ssikaghashen.

²⁶Ma Kekinyijjen nu kadijjen wi keben-keyeng tsüdi pi Solomon na kesa suna tsonhithu tsü saghu sen bvüa.

²⁷Tsüthu mithon wi kadimi Rehoboam na lezza tsonhithu saya nu tsüthu pi kadijjen kaghapeng jenka kehie kedithu nondi chia.

²⁸Kadimi na Kekinyijjen wi kewa kaghapeng aghikehiethu na atsonhithu tsü pvü, nu tsaseng wi tsüthu pi aghihie keben keshondhi witsü chi neng den.

²⁹Kadimi Rehoboam kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

³⁰Hatsü tsüdi wila Rehoboam nu Jeroboam manyi na keshüthangla khokho ssinu aghi sa.

³¹Rehoboam na shü nu ma pi David Nyunutiwa wi kadishüjjen wi vhüa (ma jja na Ammon wina kegho Naamah), nu ma tsa Abijah na ma shiwa sa kadimi saya.

1 Kadimithu 15

Judah Kadimi Abijah

(2 Kc 13.1—14.1)

- ¹Israel Kadimi Jeroboam na kadikesa mapi tagha nu tazenwa wi Abijah na Judah Kadimi saya,
- ²nu ma amapi kecheng Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Absalom ngawa Maaka.
- ³Ma ma ba ti kesamithu tsü sa, nu ma ma baqhai David na kesa ti Apvüwa ma Nyiza jühkeya wi bentha nsa.
- ⁴Isala David keghangki ghenä Apvüwa Anyiza na atsa kesü pi Abijah cü nu ma seng wi Jerusalem wi kekhang sen thsü nu Jerusalem yala yazishu benya thsü.
- ⁵David na Hitti nyi Uria miwi ketan khe ma Apvüwa kenenwa sa nu khiela ma yenkhukechithu kesüla n-niela nkesa ghenä Apvüwa na ha sachi.
- ⁶Rehoboam nu Jeroboam manyi jüwi aghikesa tsüna Abijah kahang chuli sa.
- ⁷Nu Abijah kekuli cükithu na Judah Kadimithu cükikezhü wi zhü theng.
- ⁸Abijah na shü nu pi David Nyunutiwa wi vhüa, nu ma tsa Asa na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Asa

(2 Kc 15.16—16.6)

- ⁹Israel Kadimi Jeroboam na kadikesa mapi ngwewa wi Asa na Judah Kadimi saya,
- ¹⁰nu ma amapi jügha nu kesü Jerusalem wi kekhang sen. Ma jjaqhai na Absalom ngawa Maaka.
- ¹¹Asa na ma baqhai David na kesa ti ma Apvüwa kenenwa tsü sa.
- ¹²Ma npvüza nu nzathu na Anyiza nkechü kekinyipenthu wi keqheza menkedsa kekuli sa ketenthu tsüdila diyyiwa wina jügüshia, nu ma tuwi kadi kesathu na atsikezhü kesathu tsüdila khupia.
- ¹³Ma ma jjaqhai Maaka na kadijja sa keben witsü khupia, kepaghenanye ma aghasu cenpvü nzawa Asherah tsikezhü kesü zhü theng. Asa na atsikezhü tsü pacha nu tsüpi Kidron Yyiketijü wi mecang.
- ¹⁴Asa na Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsüdi yasa meyala lela ma kahang chu Apvüwa wi jühtsentsa sa.
- ¹⁵Ma ma ba na atsanqai satemetha pi Anyiza wi chi kesathu nu ma suna nu rükatssü tsanqaitu satemetha kesathu tsüdi pi Kekinyijjen wi chia.
- ¹⁶Judah Kadimi Asa nu Israel Kadimi Baasha manyi na kekhang sen keben chuli manyi na keshüthangla khokho ssinu aghi sa.

¹⁷Baasha na Judah nkaya nu Judah wi kedukeshhu tsüdi khen le kesalina Rama tsü khwetivü shagha.

¹⁸Tsalina Kadimi Asa na ma rükatssü nu suna pi Kekinyijjen nu kadijjen wi chi ketheng tsüdi khuya nu tsüpi ketsijüh ha gweghe pi ma kedithu pahan wina kesun pi Damaska wi Hezion tsa Tabrimmon tsawa Siriya Kadimi Benhadad wi chi:

¹⁹“Ithu bathu na sakegho ti ithu la apfüwa sa na. Rükatssü nu suna hana nghena aju kesü le. Khili Israel Kadimi Baasha ssinu apfüwa kesa tsü bheghelo, nu ma iyyiwi ma süpahithu tsü khushi yathsüale kesalina.”

²⁰Kadimi Benhadad na Asa kekhi tsü anlo sa nu ma kedi benchüthu nu mathu süpahizithu kesun pi Israel nyunutithu ssikaghashen wa thsüa. Mathu na Ijon, Dan, Abel, Beth Maaka, Galilee Ghajü kete wi ayyi, nu Naftali yyi maben nkaya.

²¹Kadimi Baasha na mangwa sadha khe zakeya wi ma Rama khwetivü keben tsü teshi theng nu Tirzah wi wa.

²²Tsaseng wi Kadimi Asa na ahza kesü kesun pi Judah yyi maben wi, Baasha na pi khweti kesa alon nu achanthu tsü kesüla nheila Rama wina sen bvü kiquililo khichi. Asa na atsanqai ha sen wa Benjamin yyiwi anyunuti kesü Mizpah nu Geba khweti saya.

²³Kadimi Asa na ma kempvüza sala kekuli nu anyunutithu kekhweti cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng. Isala ma keqhai len wi ma ccü wi khumakhujü ghen ma ccü nmehaila.

²⁴Asa na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadishüjjen wi vhüa, nu ma tsa Jehoshafat na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Nadab

²⁵Judah Kadimi Asa na kadi sakeya mapi keniwa wi Kadimi Jeroboam tsa Nadab na Israel Kadimi saya, nu ma amapi keni kekhang sen.

²⁶Kheni ma ba ti ma kesami sapi Apvüwa shun, nu Israel ssi wa kesami wi chia.

²⁷Isaakhar mizza wi Ahijah tsa Baasha na Nadab shunle acho kiden, nu Nadab nu ma süpahizi na Filistia wi anyunuti Gibbethon tsü vüsen keben wi ma Nadab pathia.

²⁸Hana Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi kechengwa tsüwi sa. Tsalina Baasha na Nadab shiwa sa Israel Kadimi saya.

²⁹Ma wan nu Jeroboam theghi tsüdi pathia. Tsüna Apvüwa na ma magha atusenjüh- kechü Shilo wina keghowa Ahijah wina Jeroboam theghi tsüdi pathiabon khi ketheng tsü sacen; mathu kesüla hang meyala.

³⁰Hati kesa hana Jeroboam na kesamithu sa nu ma Israel yala sami thsü nu Apvüwa Israel Nyizawa lebenketsu cüssi thsü kesalina.

³¹Nadab kekuli cükithu na Israel Kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

³²Judah Kadimi Asa nu Israel Kadimi Baasha manyi na kekhang sen keben chuli khokho ssinu aghi sa.

Israel Kadimi Baasha

³³Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi kechengwa wi Baasha tsa Ahijah na Israel Kadimi saya, nu ma Tirzah wi amapi ngwe nu mejü kekhang sen.

³⁴Ma tuwi Kadimi Jeroboam ti ma sami pi Apvüwa shun nu Israel ssi wa kesami wi chia.

1 Kadimithu 16

¹Apvüwa na Hanani tsa Jehu atusenjüh-kechüwa wi khi nu Baasha ghen a ketsijüh hapi ma cü:

²“No mangla nkenye nyi kesü isala hi no pi inyi ccüliwa sa thsü. No khili Jeroboam ti samidha nu inyithu ssi wa kesami wi chidha. Mathu kesami ghen a ilebenketsu cüssidha,

³tsalina hi Jeroboam tuwi kesa ti no nu ntheghi la yasatha sa cüden.

⁴Ntheghi kesü le kesü lela anyunuti wi keshüwa kamang tsü affüthu na dsa ben, nu alli wi keshüwa kamang tsü kamang kemcüwathu na mcüaben.”

⁵Baasha na ma kempvüza sala kekuli cükithu na Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

⁶Baasha na shü nu pi Tirzah wi vhüa, nu ma tsa Ela na ma shiwa sa kadimi saya.

⁷Apvüwa na Baasha nu ma theghi keshun ketsijüh tsüna atusenjüh kechüwa Jehu na pi cü, kepaghenanye Baasha na kesamithu sapi Apvüwa shun. Ma ma tuwi Kadimi Jeroboam na kekuli ti nkemehai kesa ketan nyela Jeroboam theghi tsüdila pathi kesalina Apvüwa lebenketsu cüssia.

Israel Kadimi Ela

⁸Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi ngwe nu tughowa wi Baasha tsa Ela na Israel Kadimi saya, nu ma Tirzah wi amapi keni kekhang sen.

⁹Ma kekhu wi kedi kesü Zimri kadimi gorugarithu gishü pahanthu kenonccawa na acho kiden pi ma shun. Ghanan kesü Tirzah wi Ela na kadijjen wi kediwa Arza jjen wi adina pvü ben.

¹⁰Zimri na ajjen wi dula Ela pathi nu ma shiwa sa kadimi saya. Hati kesa hana Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi ngwe nu tagüwa wi sa.

¹¹Zimri na kadimi saya meyi ma Baasha theghithu tsüdi pathikhia. Ma shili nu ma pvüshang npvüzathu tsüdi pi shü thsüa.

¹²Tsalina Apvüwa na atusenjuh-kechüwa Jehu wina Baasha keshun tsü kenie wina Zimri na Baasha theghi tsüdi pathia.

¹³Baasha nu ma tsa Ela manyi na atsikezhü kekinyi nu Israel ssi wa kesami wi chi kesalina manyi na Apvüwa Israel Nyizawa lebenketsu cüssia.

¹⁴Ela kekuli cükithu na Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

Israel Kadimi Zimri

¹⁵Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi ngwe nu tagüwa wi Zimri na Tirzah wi Israel miwi ghanan tagü kekhang sen. Israel nyi süpahithu na Filistia wi Gibbethon nyunutiwa tsü vü senben,

¹⁶nu mathu na Zimri na acho kiden pi kadimiwa shun nu ma pathidha le kesa zakeya wi mathu tsüdila ciwi na mathu benchüwa Omri pi Israel Kadimiwa le thangchia.

¹⁷Omri nu ma süpahithu na Gibbethon teshi nu wa Tirzah vüya.

¹⁸Khathansha wi Zimri na anyunutiwa tsüna qancadha le kesa muya khe ma kadijjen khweti non witsü dula anni pi kadijjen tsü mecang kevüli chi nu ma anni wi shüa.

¹⁹Ma sami pi Apvüwa keshun gheni hati sa. Ma tuwi Jeroboam na kekuli ti ma ketanla ma kesami nu Israel ssi wa kesami wi chi nu Apvüwa nkenenwa sa.

²⁰Zimri kekuli pi ma kematang kekuli cükithu na Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

Israel Kadimi Omri

²¹Israel nyithu na gishü zighe pi keni sa: Pahan na Ginath tsa Tibni pi kadimi sa thsü mvu sa, nu kepathu na Omri na kesawa nen.

²²Asakhen wi Omri nen kebenthu na khangya; Tibni na shü nu Omri na kadimi saya.

²³Tsalina Judah Kadimi Asa na kadi sakeya changha nu kesüwa mapi wi Omri na Israel Kadimi saya, nu ma amapi taghakeni kekhang sen. Ma atuwa amapi tugho Tirzah wi kekhang sen,

²⁴nu tsaseng wi rükatssü hazar tugho pi anyi kesü ma nyan Shemer wi Samaria yyishiphon wa tsü shüya. Omri na yyishiphon wa tsü khwetiya nu ciwi anyuti kesü saya, nu tsüpi kheni yyishiphon tsü pvüwa Shemer nyan wina pi Samaria ciya.

²⁵Omri na ma tuwi kadimithu miwi sami kayi pi Apvüwa shun.

²⁶Ma tuwi Jeroboam na kesa ti ma kesami sa nu anyithu ssi wa atsikezhü kekinyi thsü ghenä kesami tsüna Apvüwa Israel Nyizawa lebenketsu cüssia.

²⁷Omri kekuli nu ma sacenkeya cükithu tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁸Omri na shü nu pi Samaria wi vhüa, nu ma tsa Ahab na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Ahab

²⁹Judah Kadimi Asa na kadikesa mapi changha nu tazenwa wi Omri tsa Ahab na Israel kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi ngwe nu keni kekhang sen.

³⁰Ma ma tuwi kadimithu miwi sami kayi pi Apvüwa shun.

³¹Ma Kadimi Jeroboam kesami ti sami lela ma nonkwe meya; ma wala Sidon Kadimi Ethbaal nga Jezebel yaya nu Baal kinyi.

³²Ma Samaria wi kekinyijjen kesü sapi Baal cüa, ma ghenä kekinyipen kesü sa nu pi kekinyijjen wi chia.

³³Ma acenpvü nzawa Asherah tsiketon la kesü zhü. Ma ma tuwi Israel kadimithu tsüdi miwi Apvüwa Israel Nyizawa lebenketsu cüssia.

³⁴Ma kadikesa tsüwi Bethel wina keghowa Hiel na Jerikho sa neng. Apvüwa na Nun tsa Joshua wina khi ketheng ti Hiel na Jerikho giketegü wi ma tsa tssütsewa Abiram, nu tsü kaghapeng jenkatu kesa wi ma tsa bvükhenwa Segub na nmila.

1 Kadimithu 17

Elijah nu Kemegi

¹Gilead yyi Tishbe wina kegho atusenjuh-kechüwa kesü ma nyan Elijah na Kadimi Ahab wi khi, “Hangkeben Apvüwa Israel Nyizawa, hi ma kekuli sa ketenwa nyan wina hi atsangholo npi kekichi chu ciwi amapi keni nyelela kecheng atsankegho nyelela akejan na nmila benle kesa hi no wi kiza ben.”

²Tsaseng wi Apvüwa na Elijah wi khi,

³“Apen ha teshi nu nishu wiwa wala Jordan na nishuwa Kherith kuza kete wi kuthi walo.

⁴No ciwi akuza tssü tsü jübén, nu hi aduwe kizzawa ya kedsakejju piegho no cülo kiza chidha.”

⁵Elijah na Apvüwa juhkhukechi tsü kina nu wala Kherith kuza kete witsü ben wa.

⁶Ma akuza tssü tsü jju, nu aduwe kizzawa na aghanen nu minulen kaghapen amesa nu asa piegho ma cü.

⁷Matsü keu seng wi atsankegho nmila kesalina akuza tsüna qha.

Elijah nu Zarefath wi Denyilewa

⁸Tsaseng wi Apvüwa na Elijah wi khi,

⁹“Khili wan Sidon kete Zarefath nyutiwa wi wa nu ciwi benlalo. Hi ciwi hang keben denyile kesü kedsakejjü pi no cülo kiza chidha.”

¹⁰Tsaseng wi Elijah na Zarefath wi wa, nu ma anyuti kaghapeng jenka kete wi gho nan ciwi denyile kesü na achan gha keben muya. Ma nzawa wi khi, “No nchala atssü sengho hi jjüya thsülo.”

¹¹Nu nzawa na tsü senghole wa keten wi ma ci neng chi nu khi, “Ighena amesa la pahan sengholo.”

¹²Nzawa na luneng, “Hi amesa kesüla nmile kesa hangkebenwa Apvüwa n-Nyiza nyan wina kishen ben. Hi keben na akhuzza wi awheng amesheng kesü nu alakhü wi oliv deli keu ketan benle. Hi hewi achan pvü whala ajen wi itsawa ishinyi ghenata sse kuti sayale ghabenle. Tsüna ishinyi ghenata kedsakejjü sakhenwa sa nu tsaseng wi ishinyi na khwenthi shüa tendha.”

¹³Elijah na nzawa wi khi, “Ahatha n-nala, wala ntsse salo. Isala atuwa sala no mangwa ben khe tsüpi amesa shamlu kizzakeu kesü gü sengho hi cü nu ciwi ccüna pi ntsawa nshinyi ghenata güyalo.

¹⁴Kepaghenanye Apvüwa Israel Nyizawa na hati khiben: ‘Hi, Apvüwa na atsankegho kesunchi keten tsathang npi tuwi akhuzza wi awheng nyelela alakhü wi adeli tsü nmila sa nben.’ ”

¹⁵Denyilewa na wa Elijah na ma kekiza ti sa, nu ghanan kejon mathu tsüdi kedsa qo benya.

¹⁶Apvüwa na Elijah wi khishi ketheng ti akhuzza wi awheng nu alakhü wi adeli na nmila nsa.

¹⁷Matsü pahan seng wi denyile tsawa na naa; ma nmehai pfüpfü wala asakhen wi shüa.

¹⁸Nzawa na Elijah wi khi, “Anyiza nyiwa, no mangkesa na imiwi hati saben nu? No hewi gho hi kesamithu pi Anyiza kiza nu itsawa ya shü thsüale sa kwe?”

¹⁹Elijah na khi, “Pvüzanyiwa pi hi cülo.” Ma nzawa kwen wina pvüzanyiwa tsü pieki ajjensha tangwa wi ma benketen keshondhi witsü dula ma pi awe miwi chia.

²⁰Tsaseng wi ma misikhhali kekhie sa, “O Apvüwa iNyiza, no mangkesa na denyilewa ha miwi qhethiketen kesa hati sacü nu? Ma ituwi ccatssü ntsawa hi noncca ghonan, no khili ma tsawa shü thsüdha le!”

²¹Tsaseng wi Elijah na wala ma miwi kecheng tughu nkhwen nu kekhie sa, “O Apvüwa iNyiza, ghanyi hawa kahangli yala ma miwi gho neng thsülo.”

²²Apvüwa na Elijah kekhie kina cüa; ghanyiwa na ma hathashu shagha nu hangya.

²³Elijah na ghanyiwa tsü pie neng dugho ma jja cü nu ma wi khi, “Ghangchilo, ntsawa na hangyadha le!”

²⁴Nzawa na luneng, “Hi khili no ntsakhiwa Anyiza nyi kesü nu Apvüwa na no ccünengten le kesa chüyadha le!”

1 Kadimithu 18

Elijah nu Baal Tusenjüh-kechüthu

¹Matsü pahan seng wi kemegi mapi kechengwa wi Apvüwa na Elijah wi khi, “Hi atsankegho kesun pi ayyiwi chi cüden na no wala Kadimi Ahab tuwi nganlo.

²Tsalina Elijah na wa.” Tsü tsüwi Samaria wi azeng na nmehai ntsa saben,

³tsalina Ahab na ma kadijjen wi kediwa Obadiya cichi. (Obadiya na lebentsentsa wi Apvüwa kinyi keten nyi kesü,

⁴nu Jezebel na Apvüwa tusenjüh-kechüthu pathi keben wi Obadiya na anyi meza kesü ssi wa denini khang keni sala mathu pi alonshiku wi kuthi, atsse nu atssü pvü pi mathu cü.)

⁵Ahab na Obadiya wi khi, “Ithu wala ayyi maben wi atssükebvüpen nu aghaku ghüsa tsüdi wi ithu goru nu gadathu ghen aghang kemejjü muyala nye khe ghang wa na. Isanu ithu na ithu sahang kesüla npathi la na.”

⁶Manyi tsüti cencya nu ayyi khi gishü nu kepapa dulu wi bhale sa, nu manyi alen kepapa wi wa.

⁷Obadiya na wa keten wi ma alenca wi zulila Elijah metuya. Obadiya na ma chüya nu wa ma tuwi kukedu nu keü, “Kediwa, ha ntsakhiwa no kwe?”

⁸Ma luneng, “Anle, hi Elijah le. Wala hi hewi benle npvüwa Kadimiwa kiza lo.”

⁹Obadiya na luneng, “Hi mangwa sazzi theng nu no Kadimi Ahab ya hi pathi thsü mvuben nu?”

¹⁰Hi hangkebenwa Apvüwa n-Nyiza nyan wina kishen ben, Kadimiwa na ayyi wi diyyi tsüdi wi no bhadha. Khathansha wi diyyiwa wi kekhang kesenwa na no ma diyyiwa wi nmile khi khe, Ahab na kekhang kesenwa ya no nmule khi kishen thsüden.

¹¹No khili hi wala no hewi benle ma kiza thsü mvuben nye?

12Keujüla hi bvü meyi Apvüwa ghamu na no ssinu nyu nkechü pen wi wa lethu khati sa nu? Isanu hi Ahab kiza la no hewi benle nu ma gho no mu meyala lethu, ma hi pathiabben. Meshenyalo hi ghanyi keben tsüwi na leben tsentsa sa Apvüwa kinyi kegho nyi kesüle.

13Jezebel na Apvüwa tusenjüh-kechüthu pathi keben wi hi mathu meza kesü ssi wa denini khang keni sala mathu pi alonshiku wi kuthi, nu atsse nu atssü pvü pi mathu kecü cüki tsü nza kwe?

14Tsalina no khati nu hi wala no hewi benle kadimiwa kiza lo khiya mehai nu? Ma hi pathia keben na?”

15Elijah na luneng, “Hi hang kebenwa Apvüwa Kemisintsa hi ma kekuli sa ketenwa nyan wina hi nansü kadimiwa tuwi ngan tenle kesa khishiben.”

16Tsalina Obadiya na wala kadimi Ahab kiza, nu Ahab na Elijah metule wa.

17Ahab na ma mukeya wi khi, “No hewi benla — Israel wi kekivvü nkemehai ntsa sachi ketenwa!”

18Elijah na luneng, “Hi kekivvü sa kechiwa tsü nyele. Isala no nu nba nshinyi le. No Apvüwa yenkhukechithu tsü nkinala Baal tsikezhüthu tsü kinyiben.

19Khili ahza khuchi nu Israel nyi tsüdi gho Karmel Yikha wi hi metu thsülo. Baal tusenjüh-kechüthu 450 nu acenpvü nzawa Asherah tusenjüh-kechüthu 400 nu mathu kiqa ketenwa kadijja Jezebel gweghe ssigholo.”

20Tsalina Ahab na Israel nyithu nu Baal tusenjüh-kechüthu tsüdila gho Karmel Yikha wi kemetulilo cichi.

21Elijah na anyithu wi shhu nu khi, “Matsü khathu khati nthu leben wi kesütu benten nu? Keujüla Apvüwa tsüna Anyiza lethu, ma kinyikülo; isala keujüla Baal tsüna Anyiza lethu, ma kinyikülo!” Isala anyithu na mangla nkhi.

22Tsaseng wi Elijah na khi, “Khili Apvüwa tusenjüh-kechü na hi ketan sadha, isala Baal tusenjüh-kechüthu na 450 ben.

23Amesü süpon keni sengholo; Baal tusenjüh-kechüthu ya kesü khupi pathi, tsü hahzighe pi achan miwi chi — isala anni pi nchila. Hi la Amesü süpon kepawa tsü khupi tsü makesü saya na.

24Isanu Baal tusenjüh-kechüthu ya mathu cenpvü wi kekhe sa thsü, nu hi la Apvüwa wi kekhe sa na. Isathu, kekhe luneng nu anni kesunchi kecü cenpvüwa tsüna Anyiza le!” Anyithu na luneng, “Tsü yaqo le, no kekhi tsüti sa na!”

25Tsaseng wi Elijah na Baal tusen- jühkechüthu wi khi, “Nthu na anyi kejon ghen nthu na atuwa sa Amesü süpon kesü tsü seng wa kidenyalo. Nthu cenpvü wi kekhe sa, isala anni pi achan tsü nmecangla.”

²⁶Mathu na amesü süpon sengho mathu kecüwa tsü khuya, tsü kiden-keshaya, nu mathu na aghanen na wa ghanan lapvü kecu Baal wi khie. Mathu na jisha, “Ithu luneng chilo, Baal!” nu mathu na nashü nu kekinyipen sa ketheng tsü vü. Isala mathu keluneng mangla ngho.

²⁷Ghanan lapvü witsü Elijah na mathu nankeqhe shagha nu khi, “Tsü miwi misipfü khielo! Ma acenpvü kesü le! Ma aghanan wi khhali nu jenmi wa benla ben, nyelela ma kijünyi wa dhashe! Nyelela ma jen benshe, nthu na ma pamechü nchithu yishü le!”

²⁸Tsalina atusenjuh-kechüthu na tsü miwi misipfü khie, nu mathu keccüna yen kenie wina alliseng nu annu pi ajjü npi keshhugho chu mathu gwo handhi.

²⁹Minulen wi kekinyi tsü kecu wi mathu na aghepvü nu magha lela mathu luneng nchi, nu ahhai mangla za meya.

³⁰Tsaseng wi Elijah na anyithu wi khi, “Hi tetsaki gholo,” nu mathu tsüdila gho ma vüla saghuya. Ma Apvüwa kekinyipen yasa kesawa tsü sapfüya.

³¹Ma Apvüwa na Jakob nyan pi Israel ci kecüwa tsathu amizza taghakeni tsü kesüsü nyan wina alon taghakeni khuya.

³²Ma alon tsüthu pi Apvüwa kekinyi ghena kekinyipen kesü saya. Ma atssü liter taghamejü-u pi danya kemehai ghena ayyiku kesü chhü pi tsü kevüliya.

³³Tsaseng wi ma achan pi kekinyipen miwi chiya, amesü süpon sa tsü hahzighe pi achan miwi chiya, nu ma khi, “Atssü pi alakhü mejü pongya nu tsüpi kekinyi nu achan miwi keshusha chilo.” Mathu na tsüti sa,

³⁴isanu ma khi, “Tsüti sa nenglo,” nu mathu na tsüti sa. Ma khi, “Kuti tsüti sa nenglo,” nu mathu na tsüti sa.

³⁵Atssü na llepongca sendu kekinyipen chhü kevüli ketheng tsü pongya.

³⁶Minulen wi kekinyi tsü witsü atusenjuh-kechüwa Elijah na kekinyipenwa tsü tetsaki gho nu kekhie sa, “O Apvüwa, Abraham, Isak, nu Jakob Nyizawa, khili no Israel Nyizawa nu hi nmaghawa, nu ha tsüdila no hi salo kesa ti sadhale kesa chütha yathsülo.

³⁷Hi luneng chilo, Apvüwa, hi luneng chilo; isanu anyi hathu ya no Apvüwa, Anyiza, no ketanla mathu ssi neng sen nu no wi ghobenle kesa chüya thsülo.”

³⁸Isanan Apvüwa na anni kesunchi pi ahhanshakesa, achan, nu alonthu tsü mecang thsüa, ayyi na sah ntsa sa nu ayyi kechhüku wi atssü tsüna qha wa.

³⁹Anyithu na ha mukeya wi mathu na ayyi wi qancadu nu magha, “Apvüwa, no Anyiza le! Apvüwa ketan na Anyiza le!”

⁴⁰Elijah na ahza khuchia, “Baal tusenjüh-kechüthu tsü ghanyalo; mathu kesüla nbvü thsüla!” Anyithu na mathu tsüdila ghanya, nu Elijah na mathu ssinu Kishon Kuza wi cü nu mathu pathia.

Kemegi Sakhenkesa

⁴¹Tsaseng wi Elijah na Kadimi Ahab wi khi, “Khili wala dsajjüya yilo. Hi atsan na ghole keshigü hhai za bendha.”

⁴²Ahab na dsajjüle wa kesa jü Elijah na Karmel Yikha shoni wi ki ma li pi ma khu keni jüwi chila ayyi wi kukedu.

⁴³Ma ma maghawa wi khi, “Wala atssükedone wiwa ghangchilo.” Amaghawa na wa nu kheneng gho khi, “Hi pala kesüla nmule.” Elijah na ma tagü tughu wala ghangchilo ma kiza.

⁴⁴Tagü tughuwa wi ma kheneng gho nu khi, “Hi atssükedone wi akulukeshü cü kizzakeu kesü anyi kwen cu kesa na shhugho keten mule.” Elijah na ma maghawa wi kiza, “Kadimi Ahab wi wala atsangho pi ma npi kekhen jü na ajjen wi whalo kiza lo.”

⁴⁵Matsü keu jüwi akulukeshü kejang na atssan pongya, ameghü na sho, nu atsan na shathi ntsawa gho dughoa. Ahab na ma gorugari miwi kiya nu Jezreel wi wha neng.

⁴⁶Apvüwa kekhang na Elijah miwi gho; ma ma thsü pi ma geshi qhanya nu Ahab tuwi na bvü sen nu Jezreel wi wa.

1 Kadimithu 19

Elijah na Sinai Yikha wi Keben

¹Kadimi Ahab na Elijah kulikechi tsüdi nu ma khati nu Baal tusenjüh-kechüthu tsüdi pi shü thsü khe khi pi ma wubvü Jezebel kiza.

²Nzawa na ketsijüh kesü pi Elijah wi kesunchi, “No atusenjüh-kechüthu miwi sa kechi ti hi dhitsü wi hathansha wi nmiwi tsü makesü nsachi lethu, acenpvüthu na hi pathi kesawa salo.”

³Elijah na messiya nu ma kahang ghena kuthi bvüa; ma ma maghawa ssisen Judah yyi Beersheba wi wa. Amaghawa pi ciwi teshi theng nu

⁴Elijah na ghanan thangthang alentsen sen aghansha non wi dua. Ma wala achanton kesü cakhu wi donki nu mnan, nu ma shülo kheshülan sa. Ma kekhe sa, “Agüccü mtsüdhale, Apvüwa! Hi kahangli khuyalo, hi ibamyithu miwi mehaiki nsale!”

⁵Ma achanton cakhu witsü qancadu jen wa. Zuli tangnyilo kesü na gho ma pa nu khi, “Shagha nu dsayalo.”

⁶Ma ghangkevüli chi nan amesa kesü nu atssü khüti kesü na ma li kete wi keben muya. Ma tsü dsajjüya nu jen neng wa.

⁷Apvüwa nyilowa na keni tughuwa gho ma pamechü nu khi, “Shagha nu dsayalo, kijünyi wa ketenwa ha nghena agüccü mtsü tenle.”

⁸Elijah na shagha dsa nu jjüya, nu atsse tsü ghenana ma ghanan jügha alentsen sen nu Sinai Yikha kemethawa wi waya kemehai kezü pi ma cü.

⁹Ma ciwi wa aghaja alonshiku kesü wi jen. Zuli Apvüwa na ma wi khi, “Elijah no hewi mangwa saben nu?”

¹⁰Ma luneng, “Kemisintsa Apvüwa Anyiza, hi keshüthangla no kekuli ketan saden. Isala Israel nyithu na no ssinu cenkethenjüh tsü pakhhidha. Hi hi ketan sadha, nu mathu na hi la pathiale saben le!”

¹¹Apvüwa na ma wi khi, “Wala ayikha shoni wi ituwi nganlo.” Tsaseng wi Apvüwa na tsü pvüdhi wa nu ameghü kesho khang ntsa kesun pi yyishiphon thu pvükhhia nu alonshithu pacha zighe— isala Apvüwa na ameghü witsü nmi. Ameghü na nshola, nu tsaseng wi ameghükuju— isala Apvüwa na ameghükuju witsü nmi.

¹²Ameghükuju seng wi anni kesü shhugho — isala Apvüwa na anni witsü nmi. Nu anni seng wi ciwi aghai nkhenana kesa kesü gho.

¹³Elijah na tsü zakeya wi ma athsü pi ma mmi shanpvü nu wa alonshiku kedulen wi ngan wa. Aghai tsüna ma wi khi, “Elijah no hewi mangwa saben nu?”

¹⁴Ma luneng, “Kemisintsa Apvüwa Anyiza, hi keshüthangla no kekuli ketan saden. Isala Israel nyithu na no ssinu cenkethenjüh tsü pakhhidha, no kekinyipen yasa, nu atusenjüh-kechüthu tsüdi pathikhidha. Hi hi ketan sadha, nu mathu na hi la pathia le saben le!”

¹⁵Apvüwa na khi, “Damaska kete wi aghansha witsü wa nenglo, tsaseng wi anyunutiwa wi du adeli pi Hazael nyen pi Siriya kadimi sa thsülo.

¹⁶Nimshi tsa Jehu pi Israel kadimi sa thsü, nu Abel Mehola wina keghowa Shafat tsa Elisha pi nshiwa sa atusen- jühkechüwa sa thsülo.

¹⁷Anyi kesü le kesü lela Hazael tuwi na bvü keyawa Jehu na ma pathiabena, nu kesü le kesü lela Jehu tuwi na bvü keyawa Elisha na ma pathiabena.

¹⁸Isala hi anyi hazar tagü pi Israel wi hang thsüden— mathu tsüdila ijühkeya wi ben nu Baal tuwi nkukedu nyelela ma tsikezhü tsü nkimang.”

Elisha Cikeya

¹⁹Elijah na tsü teshi nu wala Elisha na amesü süpon kegweghe kesü ssinu allichhü keben muya; ma tuwi amesü süpon kegweghe taghakeni na ben, nu ma

asakhenwa tsü ssinu chhüben. Elijah na ma thsü khushiya nu pi Elisha miwi chicüa.

²⁰Elisha na tsaseng wi ma mesü süponthu teshi theng nu Elijah jügü wa ma wi khi, “Hi yala wa iba, ijja kimang nu kemehaiwa sa benlo kiza yathsü nu tsaseng wi hi no gweghe wa tenle.” Elijah na luneng, “Anlo, wa nenglo. Hi no khen nbenle!”

²¹Isanu Elisha na ma mesü süpon khang witsü whala tsüthu pathi, nu asunkeqhan chan tsüpi anni sa nu asa tsü shvuya. Ma asa pi anyithu cü nu mathu na tsü dsaya. Tsaseng wi ma wala Elijah kekiqawa sala ma nie wa.

1 Kadimithu 20

Siriya Ssinu Aghikesa

¹Siriya Kadimi Benhadad na ma süpahithu tsüdi saghuya, nu kepa wi kekhang kesenthu changha nu keni na mathu goru nu gorugarithu pi ma kiqa, ma wala Samaria vüya nu tsü ssikaghashen.

²Ma nyilothu kesun pi anyunutiwa wi Israel Kadimi Ahab wi khi thsü, “Kadimi Benhadad na

³no nji rükatssü, suna, nzathu nu ghanyi kezü ntsathu pi ma kwendu thsülo khie ben.”

⁴Ahab na luneng, “Kadimi Benhadad ipvüwa wi ma hi nu hi keben tsüdila yaya mehaile kiza lo.”

⁵Tsaseng wi nyilothu na kheneng Benhadad wina kekhe kepa wila khusen Ahab wi gho: “No rükatssü, suna, nzathu nu ghanyithu pi ikwen wi chilo kesa ajüh pi no wi kesunchi.

⁶Isala khili hi ikekhu wi kedithu kesun pi no kadijjen nu nkekhu wi kedithu jjen wi chi nu mathu na atsanqai ma men kebenthu tsüdi khuya thsüaden. Mathu na dhitsü wi hathansha ciwi ghoaben.”

⁷Kadimi Ahab na diyyiwa wi ccülikesathu tsüdi cichi nu khi, “Ghangchilo, anyi hawa ha ithu yasa mvu benle. Ma nyilo kesü kesun pi hi wi iwubvü nu ghanyithu, rükatssü nu suna khie thsü, nu hi anlo kizadha.”

⁸Ccülikesathu nu anyithu na luneng, “Ma jühkekhi tsü mangla nkinala; mangla pi ma ncü lalo.”

⁹Tsalina Ahab na Benhadad nyilothu wi khineng, “Kadimi Benhadad ipvüwa wi ma hi wi kekhe atuwa tsü saya mehai, isala keniwa tsü hi saya nbenle kiza lo.” Nyilothu na teshi nu bvüa nu kheneng

¹⁰Benhadad wina ajüh kepa wi sen nu gho neng: “Hi n-nyunuti tsü keyasa qo anyithu ssinu ghoden, nu mathu kwen wi alonketizü lela pvü bvüaben. Keujüla hi tsüti nsala lethu, acenpvüthu na hi pathi kesawa salo.”

¹¹Kadimi Ahab na luneng, “Kadimi Benhadad kiza lo, atsentsa süpahi kesü na aghi npi kewa wi nyela aghikesa seng wi ccüna kapvü tenle.”

¹²Benhadad nu ma pfüwa kepa wi kekhang kesenthu na mathu nithsüjjen wi jjukeben wi Ahab na keluneng tsü muya. Ma ma nyithu na wa anyunutiwa tsü ssisale kidenyalo ahza khuchia. Tsalina mathu wala anyunutiwa tsü ssisale kidenya.

¹³Tsü tsüwi atusenjüh-kechü kesü na Kadimi Ahab wi wa nu khi, “Apvüwa na khiben, ‘Süpahizi tenti keti tsü nmessila! Hi nansü no tsü miwi khangkeya pi no cüaden, nu no hi Apvüwa le kesa chüyaben.’ ”

¹⁴Ahab na keü, “Thowa na aghi ssi waten nu?” Atusenjüh-kechüwa na lunneng, “Apvüwa na khiben, süpahi pvünyithu na elakha ahngthu jühkina nu tsü sa ben.” Kadimiwa na keü, “Thowa na aghi sa ssi chiben nu?” Atusenjüh-kechüwa na luneng, “No sa benle.”

¹⁵Tsalina kadimiwa na elakha benchüthu kekhu wi keben süpahi pvünyithu 232 cishiya. Tsaseng wi ma Israel nyi süpahizi kesaghu hazar tagü cishiya.

¹⁶Ghanan lapvü wi Benhadad nu ma pfüwathu changha nu keni na mathu nithsüjjen wi jjüpi adina keben wi ssikesali shhu.

¹⁷Süpahi pvünyithu na atuwa sa atujügü shhu. Benhadad na wahhaithu kesun pi shhu thsü, nu mathu na ma wi süpahithu akhang kesü na Samaria wina shhugho tenle khi.

¹⁸Ma ahza khuchia, “Mathu na aghi sale ghole, nyelela keccawa sale kesalina ghotenle khi lela mathu kahang ghan yalo.”

¹⁹Süpahi pvünyithu na atuwa sa, nu Israel nyi süpahizi na tsü shiwa sala ssikesali shhu,

²⁰nu meshu kesüsü ma ssisa kebenwa pathia. Israel nyithu na Siriya nyithu jügü zighe nu mathu na bvüshan, isala Benhadad na goru kessithu pahan gweghe goru miwi na bvüya.

²¹Kadimi Ahab na wala goruthu nu gorugarithu ghanya, nu Siriya nyithu chaya.

²²Tsaseng wi atusenjüh-kechüwa na wa Kadimi Ahab wi khi, “Kheneng wala nsüpahithu satezü nu mehaitsü kidenyalo, kepaghenanye Siriya kadimiwa na vvüthi wi leghe tsüwi gho no ssisa neng ben.”

Siriya Nyithu Ssikesali Keniwa

²³Kadimi Benhadad kekhu wi kedithu na ma wi khi, “Israel cenpvüthu tsüna ayikha cenpvüthu le, tsalina Israel nyithu na ithu chaya le. Isala ithu na deshentijüthu wi mathu ssisa lethu, ithu na mathu chaya metsi benle.

²⁴Khili kekhang kesenthu changha nu keni tsü mathu pen wina khupi nu benchüthu pi mathu mithon salo.

²⁵Tsaseng wi no süpahizi no dedikesa tsüju, goru nu gorugarithu tsü meceqe saghuya. Isathu ithu na wala deshentijü wi Israel nyithu ssisa, nu nansü tsü ithu na mathu chaya ben.” Kadimi Benhadad na anlo khi nu mathu na kekhi tsü nie.

²⁶Tsü shiwa leghe tsüwi ma nyithu ciya nu Aphek nyunutiwa wi Israel nyithu ssisale mathu na lentsen wa.

²⁷Israel nyithu la cighu chi nu kidenya; mathu na wa akhang keni sala kemnanpen sapi Siriya nyithu wiwa pegheya. Siriya nyithu na diyyiwa pong kebenthu tuwi Israel nyithu na anenithu akhang kizzakeu keni ti sa.

²⁸Atusenjüh-kechü kesü na Kadimi Ahab wi wa nu khi, “Hawa ha Apvüwa na khiben; ‘Siriya nyithu na hi deshentijüthu nyela yyishiphon thu cenpvü kesüle kekhi ghenah hi mathu süpahizi tenti miwi khangkeya pi no cüaden, nu no nu nyithu na hi Apvüwa le kesa chüya ben.’ ”

²⁹Siriya nyithu nu Israel nyithu na ghanan tagü mathu kemnanpen wi benla khokho keghangli. Tagü ghanan wi mathu kesali shhu, nu Israel nyithu na Siriya nyithu hazar meza kesü pathia.

³⁰Hang keyathu na bvü sen nu Aphek nyunutiwa wi dua, nu ciwi anyunutiwa khweti na anyi hazar ngwe nu tagü miwi qanca dugho. Benhadad na bvü wa anyunuti wi ajjen kesü non wi kuthi wa.

³¹Ma kekhu wi kedithu na ma wi wa nu khi, “Israel nyi kadimithu na nyu nantizen tenle kesa ithu na zayale. Aleshithsü pi ithu geshi qhanya nu ali pi ithu sun kejiya nu Israel kadimiwa wi wa thsülo. Ma no kahang heisha cüla nchüle.”

³²Tsalina mathu na aleshithsü pi mathu geshi qhanya nu ali pi mathu sun kejiya nu Ahab wi wa nu khi, “Nmaghawa Benhadad na no ma kahangli heisha cülo khiben.” Ahab na luneng, “Mantsadha, ma khilila hangben kwe? Ma icünyuwa kesü ti kesale!”

³³Benhadad kedithu na azensu kemehai kesü tsü ghang keben wi Ahab na “icünyuwa” khi kechi wi mathu na wan ma jüh tsü khuya nu khi, “No kekhi ti Benhadad na ncünyuwa le!” Ahab na ahza khuchia. “Ma ssinu hi wi gholo.” Benhadad na kegho wi Ahab na ma pi ma gorugari wi chiya.

³⁴Benhadad na ma wi khi, “Hi iba na nba wi khukeya anyunutithu tsüpi no cü neng shaden, nu iba na Samaria wi kesa ti no la no ghenah Damaska wi asenkesapen kesü saya mehai.” Ahab na khineng, “Ajjügi hathu miwi na hi no

lisha chicüaden.” Tsalina Ahab na ma ssinu keponghu kesü sa nu ma ya bvü thsüa.

Atusenjüh-kechü kesü na Ahab Kemeshensa

³⁵Apvüwa na ayenkhukechi kenie wina atusenjüh-kechü akhang kesü jawi atusenjüh-kechü kesü na ma pvüshangwa na ma shon cülo khi. Isala ma tsüti tsü nsamvu,

³⁶tsalina ma anyi tsüwa wi khi, “No Apvüwa jühkhukechi tsü n-niela kesa ghenana no hi teshi nu bvü meyi ssensitemi kesü na no ghan shaben.” Isanu ma bvü meyi ssensitemi kesü na gho ma ghan.

³⁷Tsaseng wi atusenjüh-kechü hawa ha anyi kepa wi khi, “Hi shon cülo.” Anyi hawa na tsüti sa cüa; ma taghan ma shon cü nu ma patena.

³⁸Atusenjüh-kechüwa na athsü pi ma mmi qhanya nu matsisa kemili pvü wa alen wi ngan nu Israel Kadimiwa na tsü pvüdhi kewa hieben.

³⁹Kadimiwa na pvüdhi wa keten wi atusenjüh-kechüwa na ma cichi nu khi, “Njenkeben Kadimiwa, hi aghi sa keben wi süpahi kesü na aghinyi kesü ghansen hi wi gho nu khi, ‘Anyi ha hieben lalo; keujüla ma pi bvü thsü lethu, no kahangli pi tsü dhiben nyelela rükatssü hazar kecheng pi kedhikejü sa ben.’

⁴⁰Isala hi pala kepa wi ghenana dhamang wa nu anyi tsüwa na bvüle.” Kadimiwa na luneng, “No ketanla no keshü khie keyadhani. No tsü kutimen dhiben.”

⁴¹Atusenjüh-kechüwa na athsü pi ma mmi keqhan tsü mezüqhe, nu kadimiwa na wan ma atusenjüh-kechü nyi kesüle kesa chüya.

⁴²Atusenjüh-kechüwa na kadimiwa wi khi, “Hawa ha Apvüwa jüh le: ‘Hi anyi tsüwa pi shü thsülo khichi ketheng wi no ma pi bvü thsü kesa ghenana no kahangli pi tsü dhiben, nu nsüpahizi na ma süpahizi pi bvü thsü kesa ghenana mathu yasa ben.’ ”

⁴³Kadimiwa na ma leben güccü nu ahathanala ma jjen Samaria wi wha neng.

1 Kadimithu 21

Naboth Ji Kemeshentsse Lli

¹Jezreel wi Kadimi Ahab kadijjen kete wi kemeshentsse lli kesü na ben, nu tsüna anyi kesü ma nyan Naboth tsü ji.

²Ghanan kesü Ahab na Naboth wi khi, “Hi ya no kemeshentsse lli tsü yaya thsülo; tsüna hi kadijjen kete ghenana hi ayyi tsüpi awwenja sanku kesü saya mvu benle. Hi tsü mithon wi kemeshentsse lli kemehaiki kesü pi no cüaben, nyelela no nen lethu, hi ma men kemehai sapi no cüaben na.”

- ³Naboth na khineng, “Hi ha ibamyithu wina ghongkeya. Hi no ya ha yathsüle kesa Apvüwa na khenben le.”
- ⁴Ahab na Naboth mangwale ma kiza khe tsü ghenana ma hathana nu aghepvüla ajjen wi wha. Ma mangla ndsala ma we wi jen nu ajjen-keshon wiwa peghewa.
- ⁵Ma wubvü Jezebel na ma wi wha nu keü, “Mangkesa na nhathana ben nu? Mangkesa na mangla ndsala ben nu?”
- ⁶Ma luneng, “Hi Naboth wi hi ya ma kemeshentsse lli tsü shüya thsüa nyelela ma nen lethu, tsü ghenana kepa wi kesü pi ma cüa le khi, isala ma hi tsü yaya nbenle hi kekiza ghenana le!”
- ⁷Jezebel na khineng, “No kadimiwa nye kwe? Shagha n-nonghethi nu dsajjü yalo. Hi Naboth ji kemeshentsse lliwa tsü yapi no cüaben le!”
- ⁸Ma Ahab nyan wina lesü zhüya nu ma kemechanji pi tsüthu jencya, nu tsüthu kesun pi Jezreel wi kahang kedithu nu ccülikesathu cüa.
- ⁹Lesükezhü tsü kekhi na: “Kezi tsathang kesü pi thangchi, anyithu cigu chi nu kinyikü penwa tsüpi Naboth cülo.
- ¹⁰Ketesü nyi meshu keni pi ma tuwi ma Anyiza nu Kadimiwa kekishencü ghenana ma kimenni thsülo. Tsaseng wi ssi shula anyunuti na ameiwa alon pi ma kecenthi thsülo.”
- ¹¹Jezreel wi kahang kedithu nu ccülikesathu na Jezebel na kekhi ti sa.
- ¹²Mathu na kezi tsathang kesü pi thangchia, anyithu cigu chi nu kinyikü penwa tsüpi Naboth cüa.
- ¹³Ketesü nyi meshu keni na anyithu tuwi na ma Anyiza nu Kadimiwa kekishencü ghenana ma kimenni, tsalina ma ssishula anyunuti na ameiwa alon pi ma kecenthia.
- ¹⁴“Naboth pi shü thsüdha le,” kesa ketsijüh kesun pi Jezebel wi chicüa.
- ¹⁵Jezebel na ketsijüh tsü muya meyi ma Ahab wi khi, “Naboth na shüdha. Khili wala ma kemeshentsse lli pi no wi njeü mvula kesawa tsü khupi nji sayalo.”
- ¹⁶Ahab na kaghaji wa kemeshentsse lliwa tsüpi ma ji saya.
- ¹⁷Tsaseng wi Apvüwa na atusenjuh-kechü Tishbe wina keghowa Elijah wi khi,
- ¹⁸“Samaria Kadimi Ahab wi walo. No ma Naboth ji kemeshentsse lli tsü yayale ciwi keben muyaben.
- ¹⁹Hi Apvüwa na ma kiza benle kiza lo, ‘Anyiwa tsü kepathi seng wi no ma keben la khuyale ben kwe?’ Hi hati khibenle ma kiza lo, ‘Affüthu na Naboth jju kemenne pen witsü mathu na njju la menne ben!’ ”

²⁰Khathansha wi Ahab na Elijah muya khe ma khi, “Ighinyiwa, no hi muyadhala?” Elijah na luneng, “Anle, hi no muyadha. No ketanla no pi Apvüwa tuwi kesazziwa tsü satha wadha.

²¹Tsalina Apvüwa na no wi khiben, ‘Hi kededi sengho nmiwi chiden. Hi nshi denthi nu ntheghi wi npvüza ghanyi le keqhai lela tsüdi yasa cüden.

²²Ntheghi na Nebat tsa Kadimi Jeroboam theghi ti nu Ahijah tsa Kadimi Baasha theghi ti sa ben, kepaghenanye no Israel ssi wa kesami wi chi nu ilebenketsu cüssidha.’

²³Nu Jezebel ghenana, Apvüwa na Jezreel nyunutiwa witsü affüthu na ma kamang dsabenle khiben.

²⁴Nshili kesü le kesü lela anyunuti wi keshüwa kamang tsü affüthu na dsa ben, nu alli wi keshüwa kamang tsü kamang kemcüwathu na mcüaben.”

²⁵(Ciwi anyi kesüla Ahab ti ma wubvü Jezebel na ma kesun pi ma ketanla ma pi Apvüwa tuwi kesazziwa tsü satha wakesa nmi.

²⁶Ma kesami nkemejüghe ntsawa kesa na kheni Israel nyithu na atujügükewa wi Apvüwa na ayyi ciwi jügüshikesa Amor nyithu na kesa ti atsikezhüthu tsü kekinyi.)

²⁷Elijah na ajüh kekhi cen seng wi Ahab na ma thsümeni mezüqhe, tsüthu khushia, nu aleshithsü pvüya. Ma kedsakejjü nsen mvula aleshithsü mphi nu jen, nu ammijangthi nu ahathanathi la kegoe.

²⁸Apvüwa na atusenjüh- kechüwa Elijah wi khi,

²⁹“No Ahab na khatila ituwi ma ketanla ma satemeni khe muyadha ma? Ma hati kesa ghenana ma kahang tsüwi hi kededi sengho ma miwi chi nben, tsüna ma tsawa kahang tsüwi hi kededi sengho Ahab theghi miwi chiben.”

1 Kadimithu 22

Atusenjüh-kechüwa Mikaiya na Ahab Kekitsan

(2 Kc 18.2-27)

¹Amapi keni ciwi Israel nu Siriya manyi jüwi kecca na ben,

²isala kechengwa mapi wi Judah Kadimi Jehoshafat na Israel Kadimi Ahab ghang chile wa.

³Ahab na ma kekhu wi kedithu wi keü, “Mangkesa na ithu na Siriya Kadimiwa wina Gilead yyiwi Ramoth tsü khuneng yale mangla nsala nu? Tsüna ithu jile!”

⁴Nu Ahab na Jehoshafat wi keü, “No hi gweghe wala Ramoth ssisala nu?” Jehoshafat na luneng, “No khathansha wi wale khi khe hi kiden yaben, tsüti süpahithu nu goru süpahithu la kiden yaben.

⁵Isala ithu atuwa sala Apvüwa keü nan na.”

⁶Tsalina Ahab na atusenjüh- kechüthu meza mejü cichi nu mathu wi keü, “Hi wala Ramoth tsü ssisala nye nu?” Mathu na luneng, “Wala ssisalo, Apvüwa na khangkeya pi no cüaben.”

⁷Isala Jehoshafat na keü, “Ciwi la ithu na atusenjüh-kechü kepa wina Apvüwa ccünengya kemehai nmi kwe?”

⁸Ahab na luneng, “Ciwi la kesü Imla tsa Mikaiya benle. Isala hi ma nanmeghüden, kepaghenanye ma khiela ighena kemehai atusenjüh-khi nten; tsüna keshüthangla nkemehai ketan.” Jehoshafat na khineng, “No tsüti kekhiu nyele!”

⁹Tsaseng wi Ahab na kedi kesü cichi nu ma wan wala Mikaiya ssigholo kiza.

¹⁰Kadimi tsü keni na manyi kadithsümeni pvüya nu Samaria kaghapeng jenka na ameiwa aniegi wi manyi kadipen miwi donki nu atusenjüh-kechüthu tsüdila manyi tuwi atusenjüh- khipen.

¹¹Mathu meshu kesü Khenaana tsa Zadekiya na amighe pi aghacüthu saya nu Ahab wi khi, “Apvüwa na hati khiben, ‘No hathu ha sen nu Siriya nyithu ssisaden, nu mathu yasatha salo.’”

¹²Atusenjüh-kechüthu kepa tsüdila tsü makesü khia. Mathu na khi, “Wala Ramoth ssikaghashenlo no khangya ben na. Apvüwa na khangkeya pi no cüaben.”

¹³Tsü tsüwi kedi Mikaiya ssighole kewawa na ma wi khi, “Atusenjüh-kechü kepathu tsüdila kadimiwa ghenha haicenkeya tusenjüh khidha, no la makesü khi kesawa mehaiben.”

¹⁴Isala Mikaiya na luneng, “Hangkebenwa Apvüwa nyan wina ma mangwa khilo hi kiza khe hi tsü khiben kesa khishi benle!”

¹⁵Ma Kadimi Ahab tuwi kegho wi kadimiwa na ma keü, “Mikaiya, Kadimi Jehoshafat ishinyi na wala Ramoth ssisala khati nu?” Mikaiya na luneng, “Wala ssisalo, no khang yaben. Apvüwa na khangkeya pi no cüaben.”

¹⁶Isala Ahab na khineng, “No Apvüwa nyan wina hi wi kekhi wi atsentsawa khilo! Hi khaju tughu tsüti no kiza nu?”

¹⁷ Mikaiya na luneng, “Hi Israel süpahizi na yyishiphon thu miwi kaghaneni na mathu kehiewa nmila bvüzighe eben ti muben. Nu Apvüwa na khi, ‘Anyi hathu na mathu ccülikesawa nmi: mathu ya cca ajjen wi wha thsülo.’”

¹⁸Ahab na Jehoshafat wi khi, “Hi no wi ma khiela ighena kemehai atusenjüh-khi ntenle nkiza kwe? Tsüna keshüthangla nkemehai ketanle!”

¹⁹ Mikaiya na khiwa: “Khili Apvüwa na mangwa khiben khe kinayalo. Hi Apvüwa na tangwi ma kadipen wi tangnyilothu tsüdila ma vüla donki eben mu.

²⁰Nu Apvüwa na keü, ‘Thowa na Ahab mechu pi wa thsü nu ma ya Ramoth wi shü thsüa nu?’ Tangnyilothu pahan na kesü khi, nu kepathu na kepawa khi.

²¹Tsaseng wi aghamu kesü na gho Apvüwa tuwi ngan nu khi, ‘Hi wa ma mechutenle.’

²²Apvüwa na keü, ‘No khati sa ben?’ Aghamu na khi, ‘Hi wala Ahab tusenjüh-kechüthu tsüdila milikemesa khi thsüben.’ Apvüwa na khi, ‘Wala ma mechulo. No haicenya ben na.’”

²³Mikaiya na khi, “Hati sadha. Apvüwa na atusenjüh-kechüthu hathu ya no wi milimesa thsüa. Isala ma nghena tsü kedediwa tsü metubenle khidhidha le!”

²⁴Tsaseng wi atusenjüh-kechüwa Zadekiya na Mikaiya wi shula ma mmi ceng cü nu keü, “Kusi Apvüwa ghamu na hi teshi nu no kiza nu?”

²⁵Mikaiya na khineng, “No ajjen-keshondhi nonwa wi kuthi kedu ghanan witsü muya ben.”

²⁶Tsaseng wi Kadimi Ahab na ma kekhu wi kedithu kesü wi khi, “Mikaiya ghanya nu ma ssi wa Amon nyunutiwa wi ahng nu kaditsa Joash manyi cülo.

²⁷Manyi wi ma pi atssüzüjjen wi chi nu hi kemehai sala npi keggho neng chu amesa nu atssü kivü ketan pi ma cülo kiza lo.”

²⁸Mikaiya na khi, “Keujüla no kemehai sala gho neng lethu, Apvüwa na hi wina tsü nkhi!” Nu ma khineng, “Anyi tsüdila hi kekhi jüh ha kinayalo!”

Ahab Keshü

(2 Kc 18.28-34)

²⁹Israel Kadimi Ahab nu Judah Kadimi Jehoshafat manyi na Gilead yyiwi Ramoth nyunutiwa tsü ssiwa.

³⁰Ahab na Jehoshafat wi khi, “Ishinyi aghi wi wa lethu, hi itsi sa kemili pvüya na no kadithsümeni pvülo.” Tsalina Israel Kadimiwa na ma tsi sa kemili pvü nu aghi wi wa.

³¹Siriya Kadimiwa na Israel Kadimiwa ketan khe kepa wi nssikaghashen lalo kesa ahza pi ma gorugari changha nu keni benchüthu cü theng.

³²Tsalina mathu na Kadimi Jehoshafat mukeya wi mathu tsüdi kemeshen na ma Israel Kadimiwa le nu mathu na ma ssikaghashen wa. Isala magha kechi wi

³³mathu na ma Israel Kadimiwa nye le kesa chüya nu mathu na ma nssikaghashenla.

³⁴Isala Siriya nyi süpahi kesü na alakusü pi gachi nu tsüna Kadimi Ahab ghighe jüwi na du ma ghonya. Ma ma gorugari keculawa wi magha nu khi, “Hi mesa-mena yadhale! Khapegheya nu aghi wina hi zanshi yalo!”

³⁵Ghanan thangthang aghi sa ntsawa sa nu Kadimi Ahab na Siriya nyithu wiwa ghangla ma gorugari miwi maghaki wa. Ma yisü wi ajjü na lle cüla gorugari ccü pong, nu minulen wi shüa.

³⁶Aghani na du keten pang wi ahza pi Israel süpahizi jawi khichia: “Anyi tsüdila papa diyyiwa nu anyunuti wi wha nenglo.”

³⁷Tsalina Kadimi Ahab na shü nu ma kamang pvü wa Samaria wi vhüa.

³⁸Apvüwa na tsüti sa benle khi ketheng ti, mathu na ma gorugari sen wa Samaria cüceng wi keqheza menkedsathu na atssükizü keten pen witsü bhu nu ciwi affüthu na ma jjü menne.

³⁹Kadimi Ahab kekuli, ma asayha pi ma kadijjen tsikesa nu anyunutithu kesa cükithu tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

⁴⁰Ma keshü wi ma tsa Ahaziya na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Jehoshafat

(2 Kc 20.31—21.1)

⁴¹Israel Kadimi Ahab na kadikesa mapi mejüwa wi Asa tsa Jehoshafat na Judah wi Kadimi saya,

⁴²ma kahang mapi changha nu manga wi ma kadimi sa nu Jerusalem wi amapi ngwe nu manga kekhang sen. Ma jja na Shilhi nga Azuba.

⁴³Ma ba Asa ti ma la Apvüwa tuwi kemeshonwa tsü sa. Isala Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa, nu anyithu na ciwi ahhansha sa nu hankedemvu mecang pi kinyi.

⁴⁴Jehoshafat na Israel Kadimiwa ssinu keccawa sa.

⁴⁵Jehoshafat kekuli, ma kempvüza sa nu ma aghikesa cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

⁴⁶Ma ba Asa tsüwi na gho nansü kecu keben Anyiza nkechü kekinyipenthu wi keqheza menkedsa nza nu npvüzathu tsüdila pa pi nmi thsüla.

⁴⁷Edom yyiwi kadimi na nmi; Judah Kadimiwa na ma kekhu wi kedi pi ciwi kekhang sen thsüden.

⁴⁸Kadimi Jehoshafat na ahunjenthu sa nu wa Ofir yyiwi suna pvüden; isala tsüthu na Eziongeber wi yasa nu nwala.

⁴⁹Israel Kadimi Ahaziya na ma nyithu pi Jehoshafat nyithu gweghe wa thsü, isala Jehoshafat na tsüti nsa mvu.

⁵⁰Jehoshafat na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadishüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Jehoram na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Ahaziya

51 Judah Kadimi Jehoshafat na kadikesa mapi tagha nu tagü wi Ahab tsa Ahaziya na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi keni kekhang sen.

52 Ma ba Ahab, ma jja Jezebel, nu Kadimi Jeroboam tsüthu na Israel ssi wa kesami wi chikesa gheshighena tsütsonca tsü nie nu sami pi Apvüwa shun.

53 Ma ma ba ti Baal kinyi nu tsü kekuli sa nu Apvüwa Israel Nyizawa lebenketsu cüssia.

2 Kadimithu

2 Kadimithu 1

Elijah nu Kadimi Ahaziya

¹Israel Kadimi Ahab na keshü seng wi Moab diyyiwa na Israel matangla shun shagha.

²Israel Kadimi Ahaziya na Samaria wi ma kadijjen catu wina qancadu nu mesa-mena keti sa. Tsalina ma nyilothu pahan kesun pi Filistin nyunuti Ekron wi acenpvü Baalzebub wi ma kesakinaa hawi mehaiya benla nye khe kecenkinali wa thsüa.

³Isala Apvüwa nyilo na Tishbe wina kegho atusenjuh- kechüwa Elijah kiza nu wala Kadimi Ahaziya nyilothu metu nu mathu wi keü thsü, “Nthu mangkesa na wala Ekron cenpvüwa Baalzebub ccüneng ten nu? Nthu na Israel jawi Anyiza nmile kemeshen ghen a kwe?”

⁴Tsalina Apvüwa na hati khiben le kadimiwa kiza lo, ‘No kemetsa- kemena witsü mehaiya nben; no shüaben!’ ” Elijah na Apvüwa na ma kekiza ti sa,

⁵nu nyilothu na kadimiwa wi kheneng gho. Ma mathu keü, “Nthu mangkesa na kheneng ghodha nu?”

⁶Mathu na luneng, “Anyi meshu kesü ghola ikhang metu nu ikhang na kheneng whala Apvüwa na hati no kiza lo khiben le kiza le, ‘Mangkesa na no nyilothu kesun pi Ekron cenpvüwa Baalzebub ccüneng wa thsü ben nu? No Israel jawi Anyiza nmile kemeshen ghen a kwe? No kemetsa-kemena witsü mehaiya nben; no shüaben!’ ”

⁷Kadimiwa na keü, “Anyi tsüna matsi khati kesa nu?”

⁸ Mathu na luneng, “Ma asahyu pi kesa agwomejuwa nu agheshi keqhan pvütenle.” Kadimiwa na khi. “Tsüna Elijah le!”

⁹Tsaseng wi ma anyi deni kesun pi kedi kesü gweghe wala Elijah ssi gholo sa. Kediwa na wala ma ayyishiphon kesü miwi donki keben muya nu ma wi khi, “Anyiza nyiwa, kadimiwa na no dugholo khiben le!”

¹⁰ Elijah na luneng, “Keujüla hi Anyiza nyiwa lethu, tangwi anni na dugho no nu n-nyithu mecangthi kesawa salo!” Zuli anni na dugho kediwa nu ma nyithu mecangthia.

¹¹Kadimiwa na kedi kepa wi la kesü pi anyi deni gweghe kesunchi, nu mathu na gila Elijah wi khi, “Anyiza nyiwa, kadimiwa na no khili dugholo khiben le!”

¹²Elijah na luneng, “Keujüla hi Anyiza nyiwa lethu, tangwi anni na dugho no nu n-nyithu mecangthi kesawa salo!” Zuli anni na dugho kediwa nu ma nyithu mecangthia.

¹³Kadimiwa na kheneng kuti anyi deni pi kedi kesü gweghe kesunchi. Ma ayyishiphon wi gila Elijah tuwi akhhutsü nu khi, “Anyiza nyiwa, hi nu inyithu nantizen chi cülo. Ikhang kahangli heisha cülo!”

¹⁴Kepa wi kedi keni nu manyi nyithu na tangwi anni na dugho mathu mecangthidha; isala tizenthu hi nantizen chicülo!”

¹⁵Apvüwa nyilowa na Elijah wi khi, “Nmessila nu ma gweghe cülo.” Tsalina Elijah na kediwa gweghe kadimiwa wi wa,

¹⁶nu ma wi khi, “Apvüwa na hati khiben le: ‘No nyilothu kesun pi Ekron cenpvüwa Baalzebub ccüneng wa thsüa — ciwi Israel jawi ccüneng ya kemehai Anyiza nkemi ti kesalina no mehaya nben; no shüaben!’ ”

¹⁷Apvüwa na Elijah wina kekhi ti Ahaziya na shüa. Ahaziya na atsa nmi, tsalina ma cünyuwa Joram na ma shiwa sa, Judah kadimiwa Jehoshafat tsa Jehoram na kadikesa keniwa mapi wi kadimi saya.

¹⁸Kadimi Ahaziya kekuli cükithu tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

2 Kadimithu 2

Elijah Ssinu Tangwi Wakea

¹Apvüwa na ketsuekevü kesü wina Elijah ssinu tangwi kewa tsüwa na gho cua. Elijah nu Elisha manyi na Gilgal wina wa,

²nu alenca wi Elijah na Elisha wi khi, “No hewi ben lalo; Apvüwa na hi Bethel wi walo kesun chiben.” Isala Elisha na luneng, “Hi hangkebenwa Apvüwa nu njühkeya wina hi no teshiya nbenle kesa kishenben.” Tsalina manyi gweghe Bethel wi wa.

³Ciwi hangketen atusenjüh-kechüthu akhang kesü na Elisha wi wa nu ma keü, “Apvüwa na nansü no wina npvüwa ssi bvüa le keben tsü no chüben ma?” Elisha na luneng, “Anle, hi chüben. Isala tsü cüki nkhila na.”

⁴Tsaseng wi Elijah na Elisha wi khi, “Khili no hewi ben lalo; Apvüwa na hi Jerikho wi walo kesunchi benle!” Isala Elisha na luneng, “Hi hangkebenwa Apvüwa nu njühkeya wina hi no teshiya nbenle kesa kishen ben.” Tsalina manyi gweghe Jerikho wi wa.

⁵Ciwi hangketen atusenjüh-kechüthu akhang kesü na Elisha wi wa nu ma keü, “Apvüwa na nansü no wina npvüwa ssi bvüa le keben tsü chüben ma?” Elisha na luneng, “Anle, hi chüben. Isala tsü cüki nkhila na.”

⁶Tsaseng wi Elijah na Elisha wi khi, “Khili no hewi ben lalo; Apvüwa na hi Jordan Ghaku wi walo kesunchi benle!” Isala Elisha na luneng, “Hi hangkebenwa

Apvüwa nu njühkeya wina hi no teshiya nbenle kesa kishen ben.” Tsalina manyi gweghe wa,

⁷nu atusenjüh-kechüthu meshu deni na manyi niesen Jordan wi wa. Elijah nu Elisha manyi na aghaku katen wi ngan, nu atusenjüh-kechüthu deni tsüna temeja wi ngan.

⁸Tsaseng wi Elijah na ma gwomejuwa khushi pi mishengya, nu tsüpi atssü kihhechi; atssü na gishü zighe, ma nu Elisha manyi na ayyi keqha wina khhakawa kiya.

⁹Ciwi Elijah na Elisha wi khi, “Hi npi ssi kebvü wi hi nghena mangwa sachi thsü mvu ben khe hi kiza lo.” Elisha na luneng, “Hi ya no kekhang tsü muya nu nshiwa saya thsülo.”

¹⁰Elijah na khineng, “Kekhie hawa ha sapi cüle kesa kedhu kesü sadha. Isala no wina hi ssi bvü keten wi keujüla no hi mu lethu, no tsü muya ben; keujüla no hi nmu lethu, no tsü muya nben.”

¹¹Manyi wa keten wi tsüti keccünengli; zuli anni goruthu na anni gorugari kesü zanpvü manyi jüwi dugho, nu ketsuekevü kesü wina Elijah ssisen tangwi wa.

¹²Elisha na tsü mu nu Elijah wi jisha, “Iba, iba! Israel kekhwé kekhangwa! No bvüdha man!” Nu ma khiela Elijah nmu nenla. Elisha na ma hathakina wina ma thsü mezüqhe pi keni sa.

¹³Tsaseng wi ma Elijah gwomejuwa ma wina qanca kedughowa tsü khuya nu wa Jordan ghüsa wi ngan ben.

¹⁴Ma Elijah gwomejuwa tsüpi atssü kihhe nu khi, “Apvüwa, Elijah Nyizawa tsüna khiewa ben nu?” Tsaseng wi ma kheneng atssü tsü kihhe, nu tsüna gishü zighe, nu ma alentsen sen khhakawa kia.

¹⁵Jerikho wi atusenjüh-kechüthu deni tsüna ma mu nu khi, “Elijah ghamu tsüna Elisha miwi ben le!” Mathu na wa ma metu nu ma tuwi kukedu,

¹⁶nu khi, “Hewi anyi kezüthu hi deni na ben. Ithu gweghe npvüwa ghang wa na. Apvüwa ghamu na ma ssi wa ayikha nyelela ayyiketijü pahan wi teshithengla nashe.” Elisha na luneng, “Nmale, nthu na nwa lalo.”

¹⁷Ma deni na wa ghanan kecheng ayikha nu kedhu tsüdi wi Elijah bha, isala mathu na ma mu meya.

¹⁸Tsaseng wi mathu na Elisha na Jerikho wi mathu hie keben wi tsü gho neng, nu ma mathu wi khi, “Hi nthu na nwa lalo nkiza kwe?”

Elisha na Amankesa kekulithu

¹⁹Jerikho wi anyi pahan na Elisha wi wa nu khi, “No chüben, ha anyunuti kemehai kesü, isala atssü na nkemehai ghenala mangla mehahi nten.”

²⁰Ma khi, “Amcü pahan pi akhuzza ketheü kesü wi chi sen gho hi cülo.” Mathu na tsü sen nu ma wi gho,

²¹nu ma tsü sen nu atssükebvüpen wi wa, amcü tsüpi atssü miwi keshuchi nu khi, “Apvüwa na hati khiben, ‘Hi atssü ha sapi metha thsüa, nu tsüna sapi shü thsü nyelela pala mangla nmehaila sa nbendha.’ ”

²²Nu Elisha na tsüti sa benle kekhi ti tsü nten na atssü na metha.

²³Elisha na Jerikho teshi nu Bethel wi wa keten alenca wi pvüzanyithu pahan na anyu kesü wina shhugho ma nankeqhe. Mathu na jisha, “Atiekemethawa, hewi na bvülo!”

²⁴Elisha na mathu ghangkevüli chi nu Apvüwa nyan wina mathu kishencüa. Tsaseng wi aduwengbvü keni agheja wina shhugho pvüzanyithu tsü jügha nu keni ghan pi mezüdhi-mezüghe.

²⁵Elisha na Karmel Yikha wi wa nu tsaseng wi Samaria wi gho nen.

2 Kadimithu 3

Israel nu Moab jüwi Aghikesa

¹Judah Kadimi Jehoshafat na kadikesa mapi tagha nu tazen wi Ahab tsa Joram na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi taghakeni kekhang sen.

²Ma sami pi Apvüwa shun, isala ma ma ba nu ma jja Jezebel ti tsü nmehai nsa; ma ma ba na Baal kekinyi ghenatsiketon sa ketheng tsü zansha.

³Isala ma tuwi Nebat tsa Kadimi Jeroboam ti ma Israel ssi wa kesami wi chia nu tsü khen meyala.

⁴Moab Kadimi Mesha na khaghanenithu kicen nu amapi kaghapenla khaghaneni zza 100,000 nu khaghaneni 100,000 wi ssenthsü pi keküju sapi Israel kadimiwa cüden.

⁵Isala Israel Kadimi Ahab keshü seng wi Mesha na Israel matang nu shun shagha.

⁶Kadimi Joram na wan Samaria teshi nu wa ma süpahithu tsüdi saghuya.

⁷Ma ketsijüh pi Judah Kadimi Jehoshafat wi kesunchi: “Moab kadimiwa na hi matang nu shunben; no ghola hi gweghe nu ma ssisala nu?” Kadimi Jehoshafat na khineng, “Hi no gweghe waben. Hi no kiqa ben, nu inyithu le igoruthu lela tsüti sa ben.

⁸Ithu na alen khiewa na wa ma ssisa nu?” Joram na luneng, “Ithu na Edom ghansha lenwa tsü pvüdhi sen nu wa na.”

⁹Tsalina Kadimi Joram nu Judah nu Edom kadimithu na gweghe wa. Mathu na ghanan tagü alenketsen seng wi mathu na atssü nmila, nu ciwi anyithu nu asahangthu ghenala nmitha sa.

¹⁰Kadimi Joram na khi, "Ithu na cendha man! Apvüwa na kadimi hi kecheng saghu pi Moab kadimiwa kwen wi chidha le!"

¹¹Kadimi Jehoshafat na keü, "Hewi ithu na atusenjuh-kechüwa wina Apvüwa ccüneng ya kemehai kesüla benla nu?" Kadimi Joram kedi kesü na luneng, "Shafat tsa Elisha na hewi ben. Ma Elijah kekiqawa sale!"

¹²Kadimi Jehoshafat na khi, "Ma atusenjuh-kechü tsentsa kesü le!" Tsalina kadimi kecheng na Elisha wi wa.

¹³Elisha na Israel kadimiwa wi khi, "Mangsale hi no kiqa nu? Wala nba nu njja na ccüneng kegho atusenjuh-kechüthu tsü ccüneng nanlo." Joram na khi, "Nyele, Apvüwa na kadimi hi kecheng saghu pi Moab kadimiwa kwen wi chidha."

¹⁴Elisha na luneng, "Hi ma kekuli sa ketenwa, hangkebenwa Apvüwa nyan wina kishenben, keujüla hi Judah Kadimi Jehoshafat no gweghe ketenwa ha nkinyikü lethu, hi no ssinu mangla sa nkesa le.

¹⁵Khili akhwikechü nyi kesü pi hi cülo." Akhwi kechüwa na ma harp kekhou wi Apvüwa kekhang na Elisha miwi dugho,

¹⁶nu ma khi, "Apvüwa na hati khiben: 'Aghaku katen keqha hawi ayyiku chhü kevüli yalo.

¹⁷Nthu na atsankegho nyelela ameghü nmu lela aghaku katen hawi atssü na pong aben, nu nthu, nthu mesüsithu, nu asahang kepathu la atssü kejjü kejon muyaben na.' "

¹⁸Nu Elisha na khiwa, "Isala ha Apvüwa ghenala lemete; ma Moab nyithu miwi khangkeya la pi nthu cüben.

¹⁹Nthu na ma khwetivü ketheng nyunuti tsikemehai tsüdila nkayaben; nthu na mathu kedsau tonthu tsüdila shüchi, mathu tssükebvüpen tsüdila khen, nu mathu lli ayyi kemehai tsüdi wi alon pi pong nu yasa ben."

²⁰Ghanenwa wi aghanen hhansha sa keten tsüwi atssü na Edom wina llesen dugho ayyiwa tsü pongya.

²¹Khathansha wi Moab nyithu na kadimi kecheng na mathu ssisale ghoben le kesa zaya khe, mathu ghanyiwa na wa keqhaiwa kecu aghighe pieya kemehai nyi tsüdi cipi aggü wi apenza saya.

²²Mathu na pitsü ghanenwa wi shagha nan aghani na atssü miwi wegüki pi ajjü ti nmieni keben muya.

²³Mathu na khi, “Ha ajjüle! Aghinyi süpahithu na khokho kesali nu kepathili benla metsidha! Ithu na wala mathu kemnanpen shuya na!”

²⁴Isala mathu na wa kemnanpenwa cukeya wi Israel nyithu na mathu ssisa nu mathu jügü neng. Israel nyithu na Moab nyithu jügüki nu pathi,

²⁵nu mathu nyunutithu yasa. Mathu na alli yyikemehai kesü pvüdhi kewa wi Israel nyi kesüsü tsüdila alon pi cühchi nu asakhen wi alli tsüdi wila alon na pong; mathu na atssükebvüpenthu la khen nu kedsau tonthu shüchia. Asakhen wi ghazen nyunutiwa Kir Hares tsü ketan sa, nu anyi ali la kepiethu na wa tsü la vüya nu tsü ssisa.

²⁶Moab kadimiwa na ma aghi wi khangya ntendha kesa chükeya wi ma njünnu kepie nyi meza tagü ssiya nu aghinyi jawi bvüghe sen Siriya kadimi wi bvüale sa lela sa meyala.

²⁷Tsalina ma ma tsa tssütsewa ma shiwa sa kadimi sa ketenwa tsü ssiya nu wa ma pi anyunutiwa khweti miwi ahansha sapi Moab cenpvü tsü cüa. Israel nyithu na qhethiketen nu anyunutiwa wina kheneng sen mathu diyyiwa wi wha neng.

2 Kadimithu 4

Elisha na Denyile Ketha-u kesü Kekiqa

¹Atusenjuh-kechü akhang kesü jawi kesü shü kesa wubvü denyilewa na Elisha wi wha nu khi, “Kediwa, iwuba na shüdha le! No chüben, ma Anyiza kemessi nyi kesü, isala khili iwuba na ma menpvü kebenwa na gho itsa keni ssi wa ma nssümagha sayale bendha.”

²Ma nzawa keü, “Hi nghena mangwa sacü nu? Njjen wi mangwa ben khe hi kiza lo.” Nzawa na luneng, “Oliv deli ahikhu kizzakeu tsü ketan khe mangla nmile!”

³Elisha na ma kiza, “Njenphonthu wi wala alakhü kaghacang khaju muya mehai khe sengholo.

⁴Tsaseng wi no nu ntsa keni na ajjen khenten duya, nu adeli tsüpi alakhüthu wi keshusha chilo. Kesüsü pong lethu khupi makepa sayalo.”

⁵Tsalina nzawa na ma tsa keni ssidu ajjen khetenya, adeli hikhu kizzakeuwa tsü khuya, nu ma tsa keni na alakhüthu senghothu ma adeli pi ciwi meyishachi.

⁶Mathu na pi alakhü tsüdi pongkeya seng wi ma hewi benla nmidha nu keü. Ma tsawa kesü na luneng, “Hawa ha asakhenwa dha le!” Tsaseng wi oliv deli na lle nshhughola.

⁷Nzawa na atusenjuh-kechüwa Elisha wi wa neng, nu ma nzawa kiza, “Oliv deli tsü jeü pi no amenkepvü tsüdila dhiyalo, nu ciwi la no nu ntsa nshinyi na sen nu hangya kemehai apisa na benla ben.”

Elisha nu Shunem wina kegho Keban Nzawa

⁸Ghanan kesü Elisha na nza keban kesü na hang keten ben Shunem wi wa. Nzawa na kedsakejjü gheha ma cichi, nu ma tsü nten na Shunem wi kewa kaghapen ma jjen wi wa dsajjü sa.

⁹Nzawa na ma wuba wi khi, “Hi chütiben le, anyi keshüthangla hewi gho ketenwa ha kemetha nyi kesü.

¹⁰Ajjen miwi keshondhi kizzakeu kesü sa na; awe, miz, kedonpen, nu ahula kesüsü pi ciwi chi, nu ma kusi ishinyi hhainan gho khe ma ya ciwi ben thsü na.”

¹¹Ghanan kesü Elisha na Shunem wi kheneng gho ma jjenkeshondhi wi mnan yale ki.

¹²Ma ma maghawa Gehazi kiza nu wa nzawa tsü cichi thsü. Nzawa na gho cukeya wi

¹³ma Gehazi wi khi, “Ma ishinyi gheha agükeccü sa ishinyi nsenthu keyishü tsüdi pi ishinyi kecü gheha hi ma gheha mangwa sa thsü mvu ben nu ma keü nanlo. Ma hi kadimiwa wi nyelela süpahizi benchüwa wi wa ma gheha ajüh kemehai pi khi thsü mvu bense.” Nzawa na luneng, “Hi hewi inyithu jawi hi nsenthu keyishü tsüdila benle!”

¹⁴Elisha na Gehazi wi keü, “Isa lethu, hi ma gheha mangwa sachiya mehai nu?” Gehazi na luneng, “Ma atsa nmi, nu ma wuba na qhaiwadha le!”

¹⁵Elisha na khi, “Ma hewi gholo kiza lo.” Tsalina ma nzawa cichi nu ma ghola ajenka wi nganya,

¹⁶nu Elisha na ma wi khi, “Vvüthi wi hathansha wi no nkwen wi atsa kesü pieya ben.” Nzawa na khi, “Oh, no Anyiza nyi kesüle! Tizenthu, hi wi milimesa nsa lalo.”

¹⁷Isala Elisha na kekhi ti, vvüthiwa wi tsü tsüwi nzawa na atsa kesü pvüghaya.

¹⁸Amapi keu seng wi allikewwi tsüwi ghanen kesü pvüzanyiwa na ma ba na alli wi allikewwithu gweghe keten witsü wa.

¹⁹Zuli ma qai nu ma ba wi khi, “Ili naa ben le! Ili naa ben le!” Ma ba na ma magha kesü wi khi, “Pvüzanyiwa tsü pvü nu ma jja wi whalo.”

²⁰Amaghawa na pvüzanyiwa pvü nu ma jja wi wha neng; pvüzanyiwa na ghanan lapvü kecu ma jja phedhi miwi ben, nu tsü tsüwi ma shüa.

²¹Nzawa na pvüzanyiwa pvü nu Elisha jjenkeshondhi wi ki, ma pi awe wi chia nu ajjen khenten nu bvüa.

²²Tsaseng wi ma ma wuba cichi nu khi, “Amagha kesü kesun pi gada sisen hewi gho thsülo, hi atusenjuh-kechüwa Elisha wi nwathu yishü ben na. Hi saya kemehai chu wan gho neng shaben.”

²³Ma wuba na ma wi keü, “Mangkesa na nansü wale saben nu? Nansü ha Sabbath nyelela Asha Ketheü Kho nyele.” Nzawa na luneng, “Mangla nsa.”

²⁴Tsaseng wi nzawa na gada miwi kiya, nu amaghawa kiza, “Gada ya kaghaji ntsawa thsülo, nu hi no nkekiza tsü ashina nsa thsüla.”

²⁵Tsalina ma Elisha na keben ben Karmel Yikha witsü wa. Elisha na nzawa tsüna gho keten alen kesie wina muya nu ma maghawa Gehazi wi khi, “Ghangchilo, Shunem wi nzawa tsüna gho tenle!

²⁶Wan ma wi wa nu ma, ma wuba, nu ma tsa ghenala pala tsüdila kemehai sabenla nye khe chüyallo.” Nzawa na Gehazi wi pala tsüdila mehai benle kiza,

²⁷isala ma Elisha wi gho ma tuwi kukedu nu ma ccü ghansenya. Gehazi na nzawa deshen neng pia le sa, isala Elisha na khi, “Makesasalo. Nzawa na ma lebengüccü ntsa keben tsü no nmu kwe? Nu Apvüwa na tsü jjügi mangla pi hi nkiza le.”

²⁸Nzawa na ma wi khi, “Kediwa, hi no wi atsa kesü khie kwe? Hi wi milimesa nsalalo hi no nkiza kwe?”

²⁹Elisha na Gehazi wi khapeghe wa khi, “Wanlo! Ikhhatssü khuya nu walo. No alenca wi anyi kesü le kesü lela metuyala ccüneng deja nbenla; nu nyu no ccüneng lela tsüghena matsü dedi nben lalo. No meshonqhe ajjen tsüwa wi whala ikhhatssü pi pvüzanyiwa miwi chilo.”

³⁰Nzawa na Elisha wi khi, “Hi hangkebenwa Apvüwa jühkeya nu no wi hi no teshi ntenle kesa kishenben.” Tsalina manyi gweghe sen wha neng.

³¹Gehazi na atuwi whala Elisha khhatssü pi ghanyiwa miwi chi. isala ciwi ahhai nyelela kahang zensu mangla nshhugho. Tsalina ma kheneng wa Elisha metu nu khi, “Pvüzanyiwa tsüna nshagha le!”

³²Elisha na gho cukeya wi ma ketanla ajjen keshondhiwa witsü du nu ghanyiwa kamang tsüna awe miwi keben muya.

³³Ma ajjenkhentem nu Apvüwa wi kekhe sa.

³⁴Tsaseng wi ma ghanyiwa miwi nkhwendu ma pang, ma nyon, ma kwenthu pi ghanyiwa pang, anyon, nu akwenthu miwi chi. Ma ghanyiwa miwi nkhwendu kesa wi ghanyiwa gwo na yeng shagha.

³⁵Elisha na shagha, ajjen keshondhiwa witsü alentsen kevüli, nu kheneng kuti wa ghanyiwa miwi nkhwendu. Ghanyiwa na tagü tughu ahthe sachi nu ma nyon kü shagha.

³⁶Elisha na Gehazi cichi nu ghanyiwa jja cichilo ma wi kiza. Nzawa na kegho wi ma nzawa wi kiza, “Ntsawa ssiyallo.”

³⁷Nzawa na gho Elisha ccü wi ayyiwi kukedu; tsaseng wi ma tsawa ssiya nu bvüa.

Amankesa Keni

³⁸Khenen kuti ayyi maben wi azeng sa, Elisha na Gilgal wi gho neng. Ma atusenjuh-kechüthu akhang kesü sansi keben wi ma ma maghawa wi apfü keti kesü pi qhanki nu mathu ghen a kemaghüh salo kiza.

³⁹Mathu meshu kesü na alli wi awwenja yayale wa. Ma wa agheja ji kemeshentsse ton muya nu ma bi la pi pvüya kemehai ju kejonla pvü gho. Ma tsüthu tsüna mangwa khe nchüla keyi pi kemaghüh sa.

⁴⁰Kemaghüh tsüpi anyithu ya dsa thsüle higishü chi, isala mathu na tsü dsa nan nu Elisha wi khi, “Ha ajidha!” — nu tsü dsaya nben.

⁴¹Elisha na anün pahan khieya nu pi apfü wi cühchi nu khi, “Anyithu ghen a kemaghüh tsü pahan higishü yalo.” Nu ciwi mangla nkemehai na nmila.

⁴²Tsaseng wi anyi kesü Baal Shalisha wina keghowa na tsü mapi achentha lliwwi tegü pi kesa amesa be ngwe, nu asu wwi meyi kahang pahan sen nu Elisha wi gho. Elisha na ma maghawa wi tsüpi atusenjuh-kechüthu dsa thsülo khi,

⁴³isala ma luneng, “No hawa ha anyi meza kesü dsa qo benle meshen ben kwe?” Elisha na khineng, “Tsüpi mathu dsa thsülo, kepaghenanye Apvüwa na khiben mathu na tsü dsa lela pahan dsatuaben.”

⁴⁴Tsalina amaghawa na kedsakejju tsüpi mathu tuwi chicüa, nu Apvüwa na kekhi ti mathu tsüdila dsaya lela ciwi la pahan na ben.

2 Kadimithu 5

Naaman na Mehaikeya

¹ Naaman, Siriya nyi süpahizi benchüwa tsüna Siriya kadimiwa na ma kinyikü nu meshen pi misi ntsa saden, kepaghenanye Naaman wina Apvüwa na khangkeya pi Siriya nyi süpahithu cü. Ma süpahi kedi kemehai kesü, isala ma agükedsakenaa pvüden.

²Mathu na Israel yilashu kewa kesü wi Siriya nyithu na Israel nyi lanyi kesü ssigho ma pi Naaman wubvü maghale kesü sa thsüa.

³Ghanan kesü lanyiwa na ma pvüwa wubvü wi khi, “Hi ipvüwa yala Samaria wi hang keten atusenjuh-kechüwa wi wa thsü mvu benle! Ma ma gükedsakenaa tsü sapi mehahi cüaben.”

⁴Khathansha wi Naaman na ha zaya khe ma kadimiwa wi wa nu lanyiwa na kekhi tsüpi ma kiza.

⁵Kadimiwa na khi, “Israel kadimiwa wi wa nu lesükezhü ha sen wa ma cülo.” Tsalina Naaman na rükatssü abe changha, suna abe hazar tughu, nu athsümeni kemili ji kemehai abe tagha khuya nu wa.

⁶Ma lesükezhü khukeya tsüna hati zhü theng: “Lesükezhü hawa ha ikekhu wi kediwa Naaman cüki khiben. Hi no yala ma gükedsakenaa tsü sapi mehaiya thsü mvu benle.”

⁷Khathansha wi Israel kadimiwa na lesükezhü tsü siya khe ma thsümeni mezüqhe nu khi, “Khatinu Siriya kadimiwa na hi anyi ha sapi mehai kecü ghangya mehai nu? Ma hi kahang nu keshü kekhang kebenwa Anyiza le meshen ben kwe? Ma hi ssinu kitagha keben mutiya keben hana!”

⁸Atusenjüh-kechüwa Elisha na mangwa khati sa khe zakeya wi ma ajüh pi kadimiwa wi kesunchi: “Mangkesa na athsümeni mezüqhe ben nu? Anyi tsüwa tsü kesun pi hi wi chilo, hi Israel jawi atusenjüh-kechü kesü benle kesa pi ma ccücaten na!”

⁹Tsalina Naaman na ma gorugari nu goruthu ssi wala Elisha jjen kedulen wi ngan ben.

¹⁰Elisha na amagha kesü kesun pi ma wala ma ketanla Jordan Ghaku tssü witsü tagü tughu tensha yalo, isathu ma agükedsakenaa tsü mehaitha yaben na kesa ma kiza thsü.

¹¹Isala Naaman na ma lebentsu nu hati khila bvüa, “Hi kemeshen tsü ma shhughola hi metu, Apvüwa ma Nyiza wi kekhe sa, ma kwen pi hi kinaa ben wi chi nu hi sapi mehai cüa benshe sa nan!”

¹²Tsümiwi Damaska wi aghaku Abana nu Pharpar na Israel ghakuthu miwi kemehaiki nmi kwe? Hi ciwi atssükizü nu sapi mehaiya kesale!”

¹³Ma maghathu na ma wi wa nu khi, “Kediwa, keujüla atusenjüh-kechüwa na no pala kedhu pahan salo kiza lethu, no tsü kesaule. No mangkesa na khili wa ma kekhi ti no ketanla atssü wi no tenshaya nu sapi mehaiya nsa nu?”

¹⁴Tsalina Elisha na kekhi ti Naaman na Jordan Ghaku wi cü ma ketanla atssü non wi tagü tughu du tensha nu ma mehaitha ya. Ma sa na züya nu mehai pi meme gwo ti sa.

¹⁵Ma ma nyithu tsüdi ssinu Elisha wi gho neng nu khi, “Hi khili Israel Nyizawa ketan khe ciwi acenpvü kepa wi nmi kesa chüyadha; tsalina kediwa, nchala hi wi aju kesü ha khuyalo.”

¹⁶Elisha na luneng, “Hi ma kekuli sa keten, hangkebenwa Apvüwa nyan wina hi aju kesüla ya nbenle kesa kishenben.” Naaman na ma tsü khuyalo khvu sa lela ma tsü meyala.

¹⁷Tsalina Naaman na khi, “Keujüla no iju ha meya mvu lethu, hi yala ayyi gada khhi keni pvü nu hi gweghe ajjen wi wha thsülo, kepaghenanye hi khili nten na Apvüwa wi ketan khe acenpvü kepa wi ahhanshathu sa nyelela mecang pi kekinyithu nsadha le.

¹⁸Tsalina hi khathansha wi hi kadimiwa gweghe Siriya cenpvü Rimmon kekinyijjen wi wa ma kinyi khe Apvüwa na hi kesami teshi cüben kesa nondiben. Apvüwa na hi kesami teshi cü metsiben!”

¹⁹Elisha na khi, “Nleben cca whalo.” Nu Naaman na bvüa. Ma kesie npi wayala,

²⁰Elisha maghawa Gehazi na ma ketanla khi, “Ipvüwa na Naaman ya mangla pi ma ncü thsüla bvü thsüdha le! Ma Siriya nyi na mang pi ma cü khe khuya kesau. Apvüwa na hangkeben ti hi ma jügü wa nu ma wi pala pahan khuyaden.”

²¹Tsalina ma Naaman jügü wa. Khathansha wi Naaman na anyi kesü ma jügü keten mua khe ma gorugari wina cacü ma metu nu keü, “Pala pahan sazzi kwe?”

²²Gehazi na luneng, “Nyele, isala ipvüwa na hi kesun pi no wi Efraim diyyiwa yyishiphon wi atusenjuh-kechü khang wi meshu keni na khili ghoben, nu ma no yala rükatssü abe hazar kecheng nu kemili thsümeni kemehai keni pi manyi cü thsü mvu benle kiza thsüben.”

²³Naaman na khineng, “Nchala, rükatssü abe hazar tugho khuyalo.” Ma tsü khi khvu sa, rükatssü tsüpi ajula keni wi chi, nu kemili thsümeni keni pi ma magha keni cü, nu manyi kesun pi Gehazi tuwi na wa thsüa.

²⁴Mathu na khathansha wi wa Elisha kahang pen yyishiphon tsü cuya khe Gehazi na ajula keni tsü khusen ajjen non wi dua. Tsaseng wi ma Naaman magha keni tsü kesun pi wha neng thsüa.

²⁵Ma ajjen wi kheneng du, nu Elisha na ma keü, “No khiewa wa nu?” Ma luneng, “Kediwa, hi khie wila nwale.”

²⁶Isala Elisha na khi, “Anyi tsüwa na gorugari wina cadugho no kemetu witsü hi aghamu wina ciwi nben kwe? Matsü hawa wi ha apisa nu athsümeni, oliv sanku nu kemeshentsse llithu, khaghaneni nu amesüsi, nyelela amaghathu keyau nyele!

²⁷Tsalina khili Naaman gükedsakenaa tsüna nmiwi gho nu anuphanla nshicübvüghathu miwi benben.” Gehazi na bvü keten wi ma gwo wi agükedsakenaa tsüna ben, nu ma hyu na aghola ti mikidhi sa.

2 Kadimithu 6

Ampvütsa Bhakeya

¹Ghanan kesü Elisha na ssi keten atusenjuh-kechüthu na ma wi leben nkaghajüh khi, “Ikhang kahang pen tsüna ikhang ghenaa zza mtsü dhale!

²Tsalina ikhang ya Jordan wi wa nu achan pahan shüchi yathsülo, isanu pi ikhang kahang pen kesü saya na.” Elisha na luneng, “Anlo.”

³Mathu meshu kesü na ma mathu gweghe walo khi; ma wa na khi,

- ⁴nu mathu gweghe wa. Mathu na wa Jordan cuya nu kekuli sa shhu.
- ⁵Mathu meshu kesü na achan shüchi keben wi ampvütsa na shhu sen nu atssü non wi qancadua. Ma Elisha wi khi, “Kediwa, hi khati sa nu? Tsüna nyu mpvü khie sen nu ghale!”
- ⁶Elisha na keü, “Tsüna khiewa qancadu nu?” Anyi tsüwa na ampvü keqancadu pen tsü khipi ma kiza, nu Elisha na akhhatssü kesü wiya nu tsüpi atssü non wi chi, nu ampvütsa tsüna atssü miwi shhugho thsüa.
- ⁷Ma anyi tsüwa wi “tsü khuyalo” khi. nu anyi tsüwa na dula ampvütsa tsü khuya.

Siriya nyi Süpahizi na nyu nchalakea

- ⁸Siriya kadimiwa na Israel ssinu aghisa. Ma ma kekhu wi kedithu ccüneng nu ma kemnanpen kesa pen kessiya.
- ⁹Isala Elisha na ajüh kesun pi Israel kadimiwa wi chi nu ma apen tsü kete wi nwa lalo kitsanchi, kepaghenanye Siriya nyithu na ciwi aghiceng nu hie ben.
- ¹⁰Tsalina Israel kadimiwa na anyi ciwi kahangthu kitsanchi nu mathu na kidenkesha yathsüa. Hawa ha keni kecheng tughu sa.
- ¹¹Siriya kadimiwa na ha ghen ma lebengüccü ntsa sa; ma kekhu wi kedithu cichi nu mathu wi keü, “Nthu thothu na Israel kadimiwa wiwa sa ten nu?”
- ¹²Mathu meshu kesü na luneng, “Njenkeben kadimiwa, thola ma wiwa nmi. Atusenjüh- kechüwa Elisha na no njen keshondhi non wi lela kuthila mangwa khi khe tsüpi Israel kadimiwa kiza ben.”
- ¹³Kadimiwa na ahza khuchia, “Ma khiewa ben khe bhayalo, hi wa ma ghan yaten na.” Khathansha wi Elisha na Dothan wi benle kesa nyu na ma kiza khe,
- ¹⁴ma süpahi kejon pi goru nu gorugarithu gweghe kesunchia. Mathu na aghaja wi wala anyunutiwa tsü cuya nu tsü vüya.
- ¹⁵Dhitsüwa wi ghanen mitu Elisha maghawa na shagha akhemi wi shhu nan Siriya nyi süpahithu na mathu goru nu gorugarithu ssigho anyunutiwa vüya kebenla muya. Ma kheneng dula Elisha wi khi, “Waishe, kediwa! Ikhang khati sa tendha nu?”
- ¹⁶Elisha na luneng, “Nmessila. Mathu wiwa kesawa nyela ikhang wiwa kesawa na jiben.”
- ¹⁷Tsaseng wi ma kekhie sa, “O Apvüwa, ma nyon sha chicü nu ma yala muya thsülo!” Apvüwa na ma kekhie luneng cüa, nu Elisha maghawa na ghangchi nan anni goru nu gorugarithu na yyishiphon kepeghewa tsü Elisha vüsen keben muya.

18Khathansha wi Siriya nyithu na ssikaghashen gho khe Elisha na kekhie sa, “O Apvüwa, anyi hathu nyon nmu thsü lalo!” Apvüwa na ma kekhie lunneng chicü nu mathu nyon nmu thsüla.

19Tsaseng wi Elisha na mathu wi wa nu khi, “Nthu na alen deja den; anyuti hawa ha nthu na ghang ketenwa tsü nyele. Hi nie ghalo, hi nthu ssi wa anyi nthu na bha ketenwa witsü chi cü na.” Nu ma mathu ssinu Samaria wi wa.

20Mathu na wa anyunutiwa tsü cuya meyi Elisha na kekhie sa, “Apvüwa, mathu nyon sha chicü nu mathu ya muya thsülo.” Apvüwa na ma kekhie luneng chicüa; ma mathu nyon ya mu nengya thsüa, nu mathu na Samaria non wi keben muya.

21Khathansha wi Israel kadimiwa na Siriya nyithu muya khe ma Elisha wi keü, “Hi mathu pathiala, kediwa? Hi mathu pathiala?”

22Ma luneng, “Nyele. No kesali nu ghankeya wi lela süpahithu pi shü thsü nten. Pala pahan pi mathu ya dsa nu jjüya thsülo, nu mathu yala mathu kadimiwa wi wha neng thsülo.”

23Tsalina Israel kadimiwa na mathu ghen kemishu keti kesü sa; nu mathu na dsa nu jjü keya seng wi ma mathu kesun pi Siriya kadimiwa wi wha neng thsüa. Tsü nten na Siriya nyithu na Israel yyi yilakeshu tsü khen.

Samaria Vüyakea

24Matsü pahan seng wi Siriya kadimi Benhadad na ma süpahizi maben ssisen Israel shun nu Samaria nyunutiwa tsü vüya.

25Vüya kesalina anyunutiwa wi kedsakejjü ghen agüccü ntsa sa nu gada li kesü men na rükatssü achantazen, nu nkhetsü keku gram meza keni men na rükatssü manga sa wa.

26Israel kadimiwa na anyunutiwa khwet miwi kegoe keten wi nza kesü na maghala, “Njenkeben Kadimiwa, hi kiqa cülo!”

27Ma khineng, “Keujüla Apvüwa na no nkiqa lethu, hi mangwa pi no kiqa ya mehai nu? Hi awheng nyelela kisengtssü ben kwe?”

28Ngükeccü mangwa nu?” Nzawa na luneng, “Ghanan kesü nza hawa ha ishinyi gweghe itsa tsü pathi dsa, nu tsasengwa wi ma tsa tsü pathi dsale khile.

29Tsalina ishinyi na itsa tsü pathi pi shvu dsaya. Dhitsüwa wi hi ma kiza la ishinyi na ma tsa tsü pathi dsale khi, isala ma ma tsa tsüpi kuthile.”

30Ha zakeya wi kadimiwa na ma leben gükeccü wi ma thsümeni mezüqhe, nu anyi ajjen-keshon tetsaki kebenthu na ma thsümeni cakhu wi aleshithsü pvü keten mu.

31Ma khi, “Keujüla hi nansü aghani npi kedu wi Elisha li wiya nsa lethu, Anyiza na hi pathi kesawa salo.”

³²Nu ma nyilo kesü kesun pi Elisha ssigholo wa thsüa. Tsü tsüwi Elisha na ajjen wi keshenpfüthu pahan na ma hhainan keghothu gwegheben. Kadimi nyilowa na npi kegho tuwi Elisha na keshenpfüthu wi khi, “Nyu kepathinyi katsüwa na hi pathi thsüale nyu pahan kesunchi ben le! Ma khathansha wi gho khe ajjen khentenya nu ma yala ndugho thsü lalo. Kadimiwa na ma sengwa sa tenla ben na.”

³³Ma tsü khi cencya meyi kadimiwa na gho nu khi, “Hawa ha Apvüwa na agükeccü ha sengho ithu miwi chile! Hi mangsale ma pala pahan kekuli tsü hie bendha nu?”

2 Kadimithu 7

¹Elisha na luneng, “Apvüwa na mangwale khiben khe kina chilo! Dhitsü wi hathansha wi no Samaria wi rükatssü kesü pi awhengsu kemehai ntsa kilogram kecheng nyelela achentha kilogram tugho shüya mehaile.”

²Kadimi ketsikinawa na Elisha wi khi, “Tsüti saya nben, Apvüwa na ma ketanla wan asu kesunchi lela tsüti saya nbenle!” Elisha na khineng, “No tsüti sa keben muyaben, isala no khiela tsü dsaya nben.”

Siriya Nyi Süpahizi Na Teshikesa

³Meshu mejü na agükedsakenaa wi ketizen sala Samaria kaghapeng-jenka na ameiwa ben, nu mathu na khokho wi khi, “Mangsale ikhang npi keshü chu hewi hati saben nu?”

⁴Ikhang na anyunutiwa wi du lela ciwi ikhang kaghama ghena khweni shüaben; nu hewi ben lela ikhang na shüa tendha. Tsalina ikhang na Siriya nyi kemnanpen wi wa na; mathu na ikhang pathi lethu tsüdha, nyelethu ikhang kahangli heisha cüla mechü.”

⁵Tsalina atsanjang keshagha wi mathu na Siriya nyi kemnanpen wi wa, isala mathu na wa tsü cukeya wi anyi thola ciwi nbenla.

⁶Apvüwa na Siriya nyithu sapi süpahizi keti na goru nu gorugarithu ssigho keten hhai ti kesa zaya thsü, nu Siriya nyithu kemeshen na Israel kadimiwa na Hitti nu Ejipt nyi kadimithu nu mathu süpahizi sisen mathu ssikaghashen ghotenle sa.

⁷Tsalina tsü ghaja Siriya nyithu na mathu nithsüjjen, goru nu gadathu, nu mathu kemnanpen teshi theng nu mathu kahangli ghena bvüa.

⁸Khathansha wi ma mejü na wa kemnanpen katen cuya khe mathu na nithsüjjen non wi du ciwi dsa nu jjüya, rükatssü suna, nu athsümeni mathu na mukeya tsü khuya nu sen wa kuthi; tsaseng wi mathu na kheneng nithsüjjen kepa wi du tsü makesü sa.

⁹Isala tsaseng wi mathu na khokho wi khi, “Ikhang na hati sa yishüle! Ikhang ketanla hapi ikhang ghena ketan thengya yishü, ha ikhang ghena jühtheü kesü.

Keujüla ikhang na ghanen kecu hie benla nu tsüpi nyu kiza lethu, ikhang meten cü metsiben. Ikhang na khili wala kadimiwa kedithu kiza na!”

¹⁰Tsalina mathu na Siriya nyi kemnanpen tsü teshi nu Samaria wi wa neng, nu kaghapeng-jenka wi aghikehiethu cishi chi nu khi, “Ikhang na Siriya nyi kemnanpen wi wa nan anyi kesüla nmu nu ahhai mangla za meya; goru nu gadathu na nlisha, nu Siriya nyithu na nithsüjjenthu teshi kesa tsüna ben le.”

¹¹Aghikehiethu na jühtheü tsüpi jisha chia nu tsüna khi wa kadijjen cua.

¹²Tsüna aghaja saben, isala kadimiwa na awe wina shagha nu ma kedithu wi khi, “Siriya nyithu na khati kiden ben khe hi nthu kiza den! Mathu na hewi azeng cüki ha chüben, tsalina mathu kemnanpen tsü teshi nu wa agheja wi kuthi ben. Mathu kemeshen na ithu anyunutiwa tsü teshi nu kedsakejjü bha wathu, mathu na ithu kahang ghanya nu anyunutiwa ha nkayale saben.”

¹³Ma kekhu wi kedithu kesü na khi, “Anyunuti hawi anyithu na Israel nyi shü kesathu ti sadha. Tsalina anyi pahan kesun pi hewi goru manga kebenthu ha ssi wa thsü nu khati saben khe ithu na chüya na.”

¹⁴Mathu na anyi pahan kessiya, nu kadimiwa na mathu kecükegwe pi wala Siriya nyi süpahizi na khati sadha khe chüyalo mathu pi gorugari keni wi kesun chia.

¹⁵Anyi tsüthu na Jordan kecu wa, nu alenca chuli Siriya nyithu na mathu thsümeni nu atsanqaithu pi teshichi nu bvü kesa muya. Tsaseng wi mathu na kheneng gholo kadimiwa wi kiza.

¹⁶Samaria wi anyithu na bvü wa Siriya nyi kemnanpen tsü shuya. Nu Apvüwa na khi ketheng ti awhengsu kemehai ntsa kilogram kecheng nyelela achentha kilogram tugho pi rükatssü kesü wi jeü.

¹⁷Israel kadimiwa na ma ketsikinawa tsüpi kaghapeng-jenka kehiethu wi kediwa sa thsü theng. Kadimiwa na Elisha wi kewa wi Elisha na npi wina khi ketheng ti anyithu na kaghapeng-jenka wi kediwa tsü cüten nu ma ciwi shüa.

¹⁸Elisha na kadimiwa wi dhitsü wi hathansha wi Samaria wi awhengsu kemehai ntsa kilogram kecheng nyelela achentha kilogram tugho pi rükatssü kesü wi jeü benle kesa kiza,

¹⁹ciwi kediwa tsüna luneng, “Tsüti saya nben, Apvüwa na ma ketanla wan asu kesunchi lela tsüti saya nben le!” Nu Elisha na khineng, “No tsüti sa keben muyaben, isala no khiela tsü dsaya nben.”

²⁰Nu ntsakhiwa ma miwi tsüti sa, tsüna anyithu na anyunutiwa kaghapeng-jenka wi ma cüten nu ma ciwi shüa.

2 Kadimithu 8

¹ Elisha na nza Shunem wi kahangwa ma tsa sapi hang kecüwa wi Apvüwa na amapi tagü ghenazeng kesü pi ayyi hewi chiten na ma ma theghi ssinu ayyi kepa wi khiewa khe hangwalo kiza dha.

² Nzawa na ma kecükegwethu tsü nie nu ma theghi ssi wa Filistia wi amapi tagü ciwi hang wa.

³ Amapi tagü sakhen wi nzawa na Israel wi kheneng gho ma yyi nu ma jjen tsü khuneng yale kadimiwa wi keü wa.

⁴ Nzawa na Elisha maghawa Gehazi na kadimiwa ccüneng keben muya; kadimiwa na Elisha amankesa kekuli cüki tsü chüya mvu ben.

⁵ Gehazi na Elisha khati nu anyi keshü kesü sapi hangya thsü khe khipi kadimiwa kiza keben wi Elisha na ma tsa sapi hang cü kesa nzawa tsüna gho kadimiwa wi ma yyi nu ma jjen ghenakhi. Gehazi na ma wi khi, “Njenkeben Kadimiwa, hewi nzawa nu Elisha na ma tsa sapi hang cü kesawa tsü manyi na tenle!”

⁶ Kadimiwa na Gehazi keü kebenwa cüki tsü nzawa na luneng chia; tsalina kadimiwa na kedi kesü cichi nu ma wi nzawa ji tsüdi pi nzawa na amapi tagü ma lli ncala kesa jüwi yangdsaketenthu mukeya tsüdi men saghu pi nzawa ccü neng lo kiza.

Elisha nu Siriya Kadimi Benhadad manyi

⁷ Siriya kadimi Benhadad na naa keben tsüwi Elisha na Damaska wi wa. Khathansha wi Elisha na ciwi benle kesa pi kadimiwa kiza khe,

⁸ ma ma kedithu jawi kesü Hazael wi khi, “Aju kesü khuya nu atusenjuh-kechüwa wi wa hi mehaiyala mehaiya nben khe Apvüwa ccüneng nanlo kesa ma wi keü nan thsülo.”

⁹ Tsalina Hazael na Damaska wi muya keten atsanqai kemehai ntsathu tsüdi pi sunsiesathu jügha khhi sapvü nu Elisha wi wa. Hazael na wa ma metukeya wi ma khi, “Nmaghawa Kadimi Benhadad na hi kesun pi ma kesakinaa wi mehaiyala mehaiya nben khe no wi keü thsüben.”

¹⁰ Elisha na luneng, “Ma shüabenle kesa Apvüwa na pi hi ccücadha; isala ma wi wala ma mehaiya benle ma kiza lo.”

¹¹ Tsaseng wi Elisha na ma nyon satemeghe pi Hazael na npi kejüghe chu ma mmi tsü ghang. Elisha na zuli ma nyontssü qanca wa.

¹² Hazael na keü, “Kediwa, no mangkesa na qai ben nu?” Elisha na luneng, “Kepaghenanye no pala qhethiketen sapi Israel nyithu shun ben kesa hi chüben. No anni pi mathu khweti miwi chi, mathu kepvünyi kemehai ntsathu pathi, mathu ghanyithu cücha, nu mathu nza atsa-kenpvüthu pvü hanqhe ben.”

13 Hazael na keü, “Khatinu hi kekhang kedi tsüti saya mehai nu? Hi mangla nkenye nyi kesü na!” Elisha na khineng, “No Siriya kadimiwa sa ben kesa Apvüwa na pi hi ccücadha.”

14 Hazael na Elisha teshi nu ma pvüwa wi wha neng, nu Benhadad na ma wi keü, “Elisha na khatile khiben nu?” Hazael na luneng, “Ma no mehaiya metsi benle hi kiza le.”

15 Isala dhitsüwa wi Hazael na sükhuthsü kesü khuya nu pi atssü wi tenya nu pi kadimiwa mmi wi chi nu shü thsüa. Tsaseng wi Hazael na Benhadad shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Jehoram

(2 Kc 21.1-20)

16 Ahab tsa Joram na Israel kadimi kesa mapi mangawa wi Jehoshafat tsa Jehoram na Judah kadimi saya,

17 ma kahang mapi changha nu keni witsü, nu ma amapi tazen Jerusalem wi kekhang sen.

18 Ma wubvü na Ahab nga, nu ma Ahab theghi ti Israel kadimithu nkemehai lenwa tsü nie. Ma sami pi Apvüwa shun,

19 isala Apvüwa na Judah tsü yasa nsamvu, kepaghenanye ma ma maghawa David wi ma shicübvüghathu na keshüthangla kekhang sen ben tenle khishi theng.

20 Jehoram na kadikesa tsüwi Edom na Judah matangla shun nu ma kekhang kesen kadiyyi kepa saya.

21 Tsalina Jehoram na ma gorugarithu tsüdi ssinu Zair wi wa nu ciwi Edom nyi süpahizi na mathu vüya. Aghaja wi ma nu ma gorugari benchüthu na bvü shhuya, nu ma süpahithu na bvü zighe sen nu mathu jjen wi wha.

22 Tsü nten na Edom na Judah wina ma kekhang kesen kepa saya. Ha tsüwi ha anyunutiwa Libnah la kivvü shagha.

23 Jehoram kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

24 Jehoram na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Ahaziya na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Ahaziya

(2 Kc 22.1-6)

25 Ahab tsa Joram na Israel kadimi kesa mapi taghakeniwa wi Jehoram tsa Ahaziya na Judah kadimi saya,

26 ma kahang mapi ngwe nu keni witsü, nu ma Jerusalem wi amapi kesü kekhang sen. Ma jja Athaliya na Kadimi Ahab nga nu Israel Kadimi Omri ngawa nga.

²⁷Ahaziya na Kadimi Ahab shili kesa ghenana ma la Ahab theghi ti sami pi Apvüwa shun.

²⁸Kadimi Ahaziya na Israel Kadimi Joram gweghe nu Siriya Kadimi Hazael ssinu aghisa. Süpahizithu na Gilead yyi Ramoth wi kesali, nu Joram na aghi wi mesamena ya.

²⁹Ma yisükesa witsü mehaiyale Jezreel nyunutiwa wi kheneng gho, nu Ahaziya na ciwi ma hhainnan wa.

2 Kadimithu 9

Adeli pi Jehu Nyen pi Israel Kadimi Kesathsü

¹Tsü tsüwi atusenjüh-kechüwa Elisha na atusenjüh-kechü kepvünyi kesü cichi nu khi, “Kidenya nu Gilead yyi Ramoth wi walo. Oliv deli hikhu ha khuya,

²nu no wa ciwi cuya lethu, Nimshi tsawa Jehoshafat tsa Jehu tsü bhayalo. Ma gweghe ketenthu jawi na ma kepa ssinu ajjen keshondhi kesü wi dula

³oliv deli pi ma li miwi keshuchi nu khi, ‘Apvüwa na adeli pi no nyen pi Israel kadimiwa sa thsüben le pi thangchiben.’ Tsaseng wi no kaghaji ntsa sala apen tsü teshilo.”

⁴Tsalina atusenjüh-kechü kepvünyiwa na Ramoth wi wa,

⁵ciwi ma süpahizi kedithu na mehu nu keccünengli kesü sa keben muya. Ma khi, “Kediwa, hi nghena ketsijüh kesü ben le!” Jehu na keü, “No ikhang thowa ccüneng ben nu?” Ma khineng, “Kediwa, no wi khiben.”

⁶Tsaseng wi manyi gweghe ajjen khenten dua, nu atusenjüh-kechü kepvünyiwa na oliv deli pi Jehu li miwi keshuchi nu ma wi khi, “Apvüwa Israel Nyizawa na thangchiben, ‘Hi adeli pi no inyi Israel kadimiwa le kesa nyenben.

⁷No npvüwa Ahab tsa kadimiwa tsü pathiaben, isanu hi imaghathu nu atusenjüh-kechüthu pathi kesa ghenana Jezebel meten cüle kesalina.

⁸Ahab theghithu nu shicübvüghathu tsüdila shüaben; hi ma theghi wi npvüza ghanyi le keqhai lela tsüdi nmila thsüaden.

⁹Hi ma theghi pi Israel Kadimi Jeroboam nu Kadimi Baasha theghithu kesa ti sa cüden.

¹⁰Jezebel keshü kamang tsüpi vhü nben, isala Jezreel yyiwi affüthu na dsa ben.’ ” Ha kekhi seng wi atusenjüh-kechü kepvünyiwa na ajjen keshondhiwa tsü teshi nu bvüa.

¹¹Jehu na ma pvüshang kedithu wi wha neng nu mathu na ma wi keü, “Pala tsüdila mangla nsa ma? Mangkesa na anyi kedejawa tsüna no wi gho nu?” Jehu na luneng, “Nthu na ma mangwa yamvu ben khe chüben.”

¹²Mathu na khineng, “Nyele, ikhang na nchüle! Ma mangwale khi nu?” Jehu na khi, “Ma hi kiza la Apvüwa na thangchiben: ‘Hi adeli pi no inyi Israel kadimiwa le kesa nyenben.’”

¹³Tsü meyi Jehu pvüshang kedithu na mathu thsü pi acükha miwi shi nu Jehu yala ma miwi ngan thsü, tutuwa khou nu jisha, “Jehu na kadimiwa le!”

Israel Kadimi Joram Kepathi

¹⁴⁻¹⁵Tsaseng wi Jehu na Jezreel wi keben Kadimi Joram keshun cho kiden, ma ciwi wa Ramoth wi Siriya Kadimi Hazael ssinu aghisa nu mesa-mena keya yisü tsü mehaiyale saben. Tsalina Jehu na ma pvüshang kedithu wi khi, “Keujüla nthu na hi wiwa lethu, thola Ramoth wina kuthila wa Jezreel wi anyithu nkitsan chila metsilo.”

¹⁶Tsaseng wi ma gorugari wi duya nu Jezreel wi wa. Joram na ma kesakinaa wi npi mehaiya, nu Judah Kadimi Ahaziya na ciwi ma hhainan ghoben.

¹⁷Aghikehie kesü na Jezreel wi aghikehie kaghabipen miwi ben nu Jehu nu ma nyithu na gho keten muya nu khi, “Hi anyi pahan goru miwi na gho keten muben le!” Joram na khineng, “Goru kessi- nyi kesü kesun pi wa tsüthu na apvüshangthu la aghinyithu khe chüya thsülo.”

¹⁸Nyilowa na goru miwi na Jehu wi wa nu ma wi khi, “No apvüshang kesü ti sa gho tenla nye khe kadimiwa na chüya mvu benle!” Jehu na luneng, “Nkutili mangla nmile! Iseng wi walo.” Aghikehie kaghabipen miwi aghihie kebenwa na nyilowa na wala akhangwa tsü cuyadha isala ma kheneng ngho ladhale kesa pi kiza chia.

¹⁹Nyilo kepawa la kesunchi nu ma wala kishi kekeü tsü makesü pi Jehu wi keü. Jehu na kheneng lunneng, “Nkutili mangla nmile! Iseng wi walo.”

²⁰Kheneng aghihie kebenwa na nyilowa na wala akhangwa tsü cuyadha isala ma kheneng ngho ladhale kesa pi kiza chia. Nu ma khi, “Akhang tsüwa wi aliwa tsüna Nimshi tsa Jehu ti, ma kedeja nyi kesü ti gorugari tsü ssitenle!”

²¹Kadimiwa Joram na ahza khuchia, “Hi gorugari tsü kiden chilo.” Nu khathansha wi tsüna kidenya khe ma nu Kadimi Ahaziya manyi papa gorugari wina Jehu metule wa. Manyi wa Naboth Ili wi ma metuya.

²²Joram na Jehu mukeya wi keü, “No keccawa ghen ghoten ma?” Jehu na luneng, “Khatinu ciwi njja Jezebel na atsikezhü kekinyi nu kedema kekuli tsüdi sa keben chu keccawa ghen saya mehai nu?”

²³Tsaseng wi Joram na khapegheya nu Ahaziya wi hati khila bvüa, “Ahaziya, ha nyu kematsa chole!”

²⁴Jehu na ma lamugho khushiya nu ma kezü tsüdi pi chi nu alakusü pi asengwa na Joram ga pi ma leben wi shu thsüa. Joram na ma gorugari wina qancadu shüa,

²⁵nu Jehu na ma kekiqawa Bidkar wi khi, “Wala ma kamang tsüpi Naboth lli witsü khalalo. Kheni ishinyi gweghe goru miwi na Kadimi Joram ba Ahab seng wi wa keten wi Apvüwa na Ahab keshun jüh hathu kekhi tsü meshenyalo.

²⁶‘Hi ghanie Naboth nu ma tsathu kepathi tsü mule. Nu hi alli hawa wina no meten cüten kesa khishiben.’ Tsalina Apvüwa na khishi ketheng jüh tsü cencya thsüle kesalina wala Joram kamang tsüpi Naboth lli wi khalalo.”

Judah Kadimi Ahaziya Kepathi

²⁷Kadimi Ahaziya na mangwa khati sadha khe muya, tsalina ma bvüsen Beth Haggan wiwa wa nu Jehu na ma jügü. Jehu na ma nyithu wi “Ma la pathilo” khi, Ibleam nyutiwa kete Gur kewalen kecu wi mathu na ma gorugari jügü wa ma mesa-mena cüa. Isala ma bvü wa Megiddo nyunutiwa cuya nu ciwi shüa.

²⁸Ma kekhu wi kedithu na gorugari kesü wina ma kamang tsü pvü neng wha Jerusalem, David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa.

²⁹Ahab tsa Joram na Israel Kadimi sakeya tagha mapi wi Ahaziya na Judah Kadimi saya.

Kadijja Jezebel Kepathi

³⁰Jehu na gho Jezreel cuya. Jezebel na mangwa khati sadha khe zakeya wi ma nyon nyenya nu ma li hheya, nu kadijjen kukebhi wina alentonti wiwa ghangben.

³¹Jehu na kaghapeng-jenka wi kedu wi nzawa na khi, “No Zimri! No nyu kepathiwa! No hewi mangwa saten nu?”

³²Jehu na yaki ghang nu jisha, “Thowa na hi wiwa sa nu?” Kadijjen wi kedithu keni kecheng na ajjenkubhi kesü wina yasha ma ghang,

³³nu Jehu na mathu wi khi, “Nzawa tsü ghan pi hewi khalachilo!” Mathu na ma ghan pi khalachia, nu ma jjü na ajjen-keshon nu goruthu miwi kecenkia. Jehu na ma goruthu nu gorugari ssinu nzawa kamang miwi wa,

³⁴nu kadijjen wi dula dsajjüya. Tsaseng wi ccüna ma khi, “Kishen-keshi kepvüwa nzawa kamang tsü pieya nu sen wa vhülo, kepaghenanye ma kadimiwa nga kesüle!”

³⁵Isala ma pi vhüale kewathu na ma li gü, ma ccü, nu ma kwen güthu ketan khe mangla nmula.

³⁶Mathu na tsüpi Jehu kekiza wi ma khi, “Hawa ha Apvüwa na hati sa ben kesa ma Elijah keccüneng wina khidha: ‘Jezreel yyiwi affüthu na Jezebel kamang tsü dsaben.

³⁷Ma gwo tsü dezighe pi amesü keku ti sa nu thola tsüna Jezebel le kesa chüshi meyala ben.’”

2 Kadimithu 10

Ahab Shicübvüghathu Kepathi

¹Samaria nyunutiwa wi Ahab shicübvüghathu achentagü na hangben. Jehu na lesü zhü pi anyunutiwa wi kekhang kesenthu, paghangthu, nu Ahab shicübvügha kenonccathu wi kesunchi. Lesükezhü tsüna hati:

²“Nthu na kadimi shicübvüghathu wi alikesathu, nthu na gorugarithu, goruthu, aghighethu, nu khweti ketheng nyunutithu pi nthu kemeshen saya kemehai ben. Tsalina nthu na lesükezhü ha muya meyi,

³nthu na kadimiwa shicübvüghathu jawi kemehai ntsawa kessiya nu ma pi kadimiwa sa thsü, nu nthu pvüwa ghenha aghisa thsülo.”

⁴Samaria wi kekhang kesenthu na qhethiketen nu khi, “Kadimi Joram nu Kadimi Ahaziya manyi na Jehu matang nu shun meya lethu, ikhang khatinu ma shunya mehahi nu?”

⁵Tsalina kadijjen wi kediwa, anyunutiwa wi kekhang kesenwa, pi paghangthu nu alikesathu gweghe ketsijüh ha kesun pi Jehu wi chi: “Ikhang na nmaghathu, nu ikhang na no mangwa salo khi khe tsüdila sa ben. Isala ikhang thola pi kadimiwa sa thsü nbenle; ntuwi mangwa mehahi ntsawa khe tsü sayalo.”

⁶Jehu na lesü kepa wi la zhü pi mathu cü: “Keujüla nthu na hi wiwa nu hi ahza khukechi tsüdila sa ben lethu, dhitsü wi hathansha wi Ahab shicübvüghathu li we sengho Jezreel wi hi cülo.” Ahab shicübvüghathu achentagü na Samaria wi paghangthu kekhu wi ben, mathu na tsüthu noncca shhugho.

⁷Khathansha wi Jehu lesükezhü tsü muya khe Samaria wi accülikesathu na Ahab shicübvüghathu achentagü tsüdi pathia, mathu li we pi ashijüthu wi chiya, nu tsüthu pi Jezreel wi Jehu wi kesunchia.

⁸Khathansha wi nyu na Ahab shicübvüghathu li we senghodha le kesa Jehu kiza khe, ma tsüthu pi anyunutiwa kaghapeng-jenka wi abhon keni sala saghulo nu pi ghanenwa kecu ciwi ben thsülo kesa ahza khuchia.

⁹Ma ghanenwa wi kaghapeng-jenka wi shhula anyi ciwi kebenthu wi kiza, “Hi acho sapi Kadimi Joram shun nu ma pathile; tsüna nthu khhi nmile. Isala thowa na hathu tsüdi pathi nu?”

¹⁰Ha Apvüwa na Ahab shicübvüghathu cüki khi ketheng tsüdila ntsakhiwa sacendha kesa chütiyadha. Apvüwa na ma tusenjüh-kechüwa Elijah wi mangwa khishi theng khe tsü sadha le!”

¹¹Tsaseng wi Jehu na Ahab shilithu Jezreel wi hang kebenthu, ma kekhu wi kedithu tsüdi, ma pvüshangthu, nu keqhaikedithu, mathu kesütanla nheila tsüdi pi shü thsüa.

Kadimi Ahaziya Shilithu Kepathi

12Jehu na Jezreel teshi nu Samaria wi wa. Alenca wi apen kesü “Anenikehiethu Kemnanpen” kesa wi

13ma shü kesawa Judah Kadimi Ahaziya shilithu pahan metuya nu mathu wi keü, “Nthu na thothu nu?” Mathu na luneng, “Ahaziya shilithu le. Ikhang na Jezreel wi Kadijja Jezebel tsangathu nu kadi theghithu metuchile waden.”

14Jehu na ahza pi ma nyithu cü, “Mathu kahang ghanyalo!” Nu mathu na tsüthu kahang ghanya nu ayyiku kesü Betheked kete wi mathu pathia. Ciwi anyi jügha nu keni tsü kesütanla nheila tsüdi pi shü thsüa.

Ahab Shili Kebenthu Tsüdila Pathikesa

15Jehu na kheneng wa nu ma alenca wi Rekhav tsa Jonadab metuya. Jehu na ma shalom sa nu khi, “Ishinyi kemeshen makesüle. No hi kiqa la nu?” Jonadab na luneng, “Anlo.” Jehu na khineng, “Isalethu, nkwen pi hi cülo.” Manyi kwen kemisükiliya nu Jehu na ma kiqa pi gorugari wi donya thsüa nu khi,

16“No hi gweghe gha nu hi khatila Apvüwa ghenalebenchi khe ghangchilo.” Manyi gweghe goru miwi na Samaria wi wa.

17Khathansha wi manyi na wa cuya khe Jehu na Ahab shilithu kesütanla nheila tsüdi pathia. Hawa ha Apvüwa na hati sa benle Elijah wi kiza theng.

Baal Kekinyithu Pathikea

18Jehu na Samaria nyithu cighu chi nu khi, “Kadimi Ahab na keu ketan Baal kekuli sa, isala hi ma kekuli ji kayi sa cüden.

19Baal tusenjüh-kechüthu, ma kinyi ketenthu, nu ma keqhaikedithu tsüdila cighu chilo. Thola nkegho saya nben; hi ahansha keti kesü sapi Baal cüden, nu thowa na ciwi ngho khe ma pi shü thsüaben.” (Hawa ha Jehu cho kesü ma Baal kinyi ketenthu tsüdila pathiale kesalina.)

20Tsaseng wi Jehu na ahza khuchia, “Baal kekinyikü tsathang kesü pi thangchilo.” Tsalina atsathang kesü pi thangchia,

21nu Jehu na ajüh kesun pi Israel yyi maben wi chia. Baal kinyi ketenthu kesüla nkegho nsala mabenla ghoa. Mathu tsüdila Baal kekinyijjen wi dula ma katen kesü na wa pahanwa kecu pongya.

22Tsaseng wi Jehu na ahza pi kemetha gwomejuwa kaghazuthu tsü kenoncca keqhaikedithu cü nu agwomejuwa senghola kinyi kebenthu tsüdila cü thsüa.

23Tsaseng wi Jehu na ma ketanla Rekhav tsa Jonadab gweghe kekinyijjen non wi dula ciwi anyithu kiza, “Baal kekinyithu ketan khe Apvüwa kekinyi kesüla hewi nmile kesa chütiyalo.”

²⁴Tsaseng wi Jonadab manyi wala ahhansha sa nu mecang pi kekinyi sapi Baal cü. Ma anyi acentazen pi kekinyijjen ameiwa ben thsü nu hati mathu wi kecükegwe chi theng: “Nthu na anyi hathu tsüdila pathiabən; thowa na mathu kesütanla pi bvü thsü khe ma ma kahangli pi tsü dhi ben.”

²⁵Jehu na kekinyithu sapi cü meyi, ma aghikehie nu kedithu wi khi, “Dula mathu tsüdila pathilo; mathu kesüla nbvü thsüla.” Mathu na njünnu hanshi sen dula mathu tsüdila pathia, nu akamangthu zanshi pi akhemi wi chia. Tsaseng wi mathu na kekinyijjen ndukuwa wi du kekinyipen wi

²⁶tsikezhüthu tsü sen shhughola mecang.

²⁷Tsalina mathu na tsikezhüthu nu kekinyijjen tsü yasa, nu kekinyijjen tsüpi kekujjen kesü sa — tsüna nansü kecula ben.

²⁸Jehu na hatinu Israel wi Baal kinyi ketenthu yasatha sa.

²⁹Isala ma Kadimi Jeroboam kesami ti Israel ssi wa Bethel nu Dan wi suna pi amesü zza süpon kezhü tsü kinyi nu sami thsüa.

³⁰Apvüwa na Jehu wi khi, “Hi no ya Ahab shicübvüghathu miwi sa thsü mvu keben tsü no tsüti sadha. Tsalina nshicübvüghathu na abvüye mejü kecu wi Israel kadimithu sa ben.”

³¹Isala Jehu na ma leben tsüdi pi Apvüwa Israel Nyizawa Yenwa tsü ya meyala; tsüti kesawa nye ma Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi kechi tsütsonca tsü nie wa.

Jehu Keshü

³²Tsü tsüwi Apvüwa na Israel yyi tsü sapi zza kayi wa, Siriya Kadimi Hazael na Israel nyi yyi tsüdi nkaya,

³³Jordan na nishuwa, acülawa na wala Arnon Ghaku miwi Aroer nyutiwa kecu, hana Gilead nu Bashan yyithu wi Gad, Reuben, nu niduwa Manasseh mizzathu na hang keben tsü kesaghu.

³⁴Jehu kekuli nu ma kempvüza kesa cükithu saghu pi Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

³⁵Ma shü nu pi Samaria wi vhüa, nu ma tsa Jehoahaz na ma shiwa sa kadimi saya.

³⁶Jehu na Samaria wi amapi ngwe nu tazen Israel kadimi sala kekhang sen.

2 Kadimithu 11

Judah Kadimi Athaliya

(2 Kc 22.10—23.15)

¹Kadimi Ahaziya jja Athaliya na nyu ma tsa kepathi cüki tsü zaya meyi, ma kadi theghi tsüdila pathilo kesa ahza khuchia.

²Ahaziya tsa Joash ketan bvüya. Ma la pi kepa wi gweghe pathia keten, isala ma nyie Jehosheba, Ahaziya tssüggüwa, Kadimi Joram nga na ma kekashaya. Nzawa na ma nu ma kenonccawa ssi wa Kekinyijjen wi kejenben wi Athaliya kuthia, tsalina ma pathi meyala.

³Athaliya na amapi tugho kadijja sala kekhangsen keben chu Jehosheba na ghanyiwa pi Kekinyijjen wi kuthi nu ma noncca.

⁴Isala tagüwa mapi wi keqhaikediswa Jehoiada na kadimi ghikehie nu kadijjen ghikehiethu kenoncca kedithu cipi Kekinyijjen wi chi nu mathu ya ma sale kiden keben tsü sa benle kesa kishen thsüa. Ma Kadimi Ahaziya tsa Joash pi mathu ccüca

⁵nu ahza hathu pi mathu kecükegwe chia: “Nthu na Sabbath tsathang wi kekuli sa kegho wi nthu gishü kecheng wi kesü na kadijjen hie;

⁶kepa wi gishü kecheng wi kesü na Sur kaghapeng-jenka tsü hie, nyu kepa wi gishü kecheng wi kesü na aghikehie kpathu seng wi kaghapeng-jenka wi tsü nganlo.

⁷Akhang keni na Sabbath tsathang wi kekuli nkesa wi Kekinyijjen wi ngan nu kadimiwa khweben.

⁸Nthu na njünnu hanshi sen nu Kadimiwa Joash na khiewa wa khe ma hie lo. Kesü le kesü lela thowa na nthu kete wi gho khe tsü pathiaben.”

⁹Kedithu na Jehoiada kecükegwethu tsü yaya nu mathu nyithu Sabbath tsathang wi kekuli sa nkewathu nu sa wa ketenthu la ssinu ma wi gho.

¹⁰Ma Kadimi David ji apiethu nu atsonhithu pi Kekinyijjen wi ketheng tsüpi kedithu cüa,

¹¹nu ma anyithu pi njünnu hanshi sen nu Kekinyijjen tuuwa tsüdila vüla kadimiwa khwe thsü.

¹²Tsaseng wi Jehoiada na Joash ssishhu, kadiliwen pi ma pvü thsüa, nu kadi kekhang kesen yenthu pi ma cüa. Tsaseng wi adeli pi Joash nyen nu ma kadimiwa sadhale pi thangchia. Anyithu na mathu kwencen nu jisha. “Kadimiwa ya kesie kahangwa salo!”

¹³Kadijja Athaliya na aghikehie nu anyithu hhai tsü zaya, tsalina ma kaghajila anyitenti saghu keben Kekinyijjen witsü wa.

¹⁴Ciwi ma kadimi ketheüwa na pi ayen sa keten ti Kekinyijjen kedulen wi maketon kete wi ngan keben muya. Kedithu nu tutuwa kekhouthu, nu anyithu na tsüdila ma vü nu anonkeghe sala tutuwathu khouben. Athaliya na ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe nu jisha, “Nyu kematsa! Kematsa le!”

¹⁵Jehoiada na Kekinyijjen kevü wi Athaliya npathi mvu, tsalina ma süpahizi kedithu wi kiza, “Nzawa tsü zan sen nu aghikehiethu jüwi na shhugholo, nu thowa na ma kekashale sa khe tsü pathilo.”

¹⁶Mathu na ma zanya nu ma ssi wa kadijjen wi Goru Kaghapeng-jenka wi ma pathia.

Jehoiada na Kesapfüthu

(2 Kc 23.16-21)

¹⁷Keqhaikediwa Jehoiada na Kadimi Joash nu anyithu yala mathu na Apvüwa nyithu sa benle kesa Apvüwa ssinu cenkethenjüh kesü sa thsüa; ma Kadimiwa nu anyithu jüwi la cenkethenjüh kesü sa thsüa.

¹⁸Tsaseng wi anyithu na Baal kekinyijjen wi wa tsü pasha; mathu na kekinyipenthu nu atsikezhüthu pacha, nu kekinyipenthu tuwi na Baal keqhaikediwa Mattan tsü pathia. Jehoiada na aghikehiethu pi Kekinyijjen wi ben thsüa,

¹⁹nu tsaseng wi ma, kedithu kadi ghikehie, nu kadijjen ghikehiethu nu anyithu na mathu niela Kekinyijjen wina kadimiwa ssisen wa kadijjen wi chia. Joash na Aghikehie Jenkawa wina dula ma kadipen wi benya.

²⁰Anyithu tsüdila anonkeghe sa, nu anyutiwa na ceen sadha, khili tsüwi kadijjen wi Athaliya pathidha.

²¹Joash na ma kahang mapi tagü wi Judah Kadimiwa saya.

2 Kadimithu 12

Judah Kadimi Joash

(2 Kc 24.1-16)

¹Israel Kadimi Jehu na kekhang kesen mapi tagüwa wi Joash na Judah Kadimi saya, nu ma Jerusalem wi amapi jügha kekhang sen. Ma jja na Beersheba nyunutiwa wina kegho Zibia.

²Joash na ma kahang chu Apvüwa tuwi kemeshonwa tsü sa, kepaghenanye Jehoiada keqhaikediwa na ma kecükegwe cü.

³Isala Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa, nu anyithu na ciwi ahansha sa nu hankedemvu mecang pi kinyi.

⁴Joash na keqhaikedithu cichi nu nyu na ahansha kesa ghenapisa pi Kekinyijjen wi kechi, ahansha kesa wi keshüthangla pi chi keten nu papa kenen wina ajuthu khukechi pisa keni qho wi mesha pi thengyalo kiza.

⁵Keqhaikedi kesüsü na anyithu na apisa khukechi tsü noncca, nu apisa tsüpi Kekinyijjen nsapfüthu keyishüthu tsü sale sa.

⁶Isala Joash na kekhang kesen mapi ngwe nu kechengwa wi lela keqhaikedithu na khiela Kekinyijjenwa tsü npi sapfü.

⁷Tsalina ma Jehoiada nu keqhaikedi kepathu cichi nu mathu wi keü, “Nthu mangkesa na Kekinyijjenwa tsü nsapfüla ben nu? Khili nten nthu na pisa mukeya tsüpi nthengla nu khuchilo, isanu tsü sapfüya thsüle kesalina.”

⁸Keqhaikedithu na mathu na anyithu wi apisa kejon meyadha nu Kekinyijjenwa tsü la nsapfüdha le kesa cenea.

⁹Tsaseng wi Jehoiada na akhitson kesü saya nu ma kishan miwi maku bhiya nu pi Kekinyijjen kedulen na ajewa kekinyipen kete wi tsü chia. Kedulen wi hie keben keqhaikedithu na kinyi keghothu na apisa khukechi tsüdi pi akhitson non witsü chia.

¹⁰Khathansha wi akhitson wi apisa na kejon sa khe kadijjen wi kezhüwa nu Keqhaikedi ntsawa manyi na ghola rükatssü tsü meyisha pi whu yaden.

¹¹Manyi na tsü centi zhüya kesa seng wi rükatssü tsüpi Kekinyijjen wi kekulithu kediwa cüden, nu tsüthu tsüpi chan kecüthu, ajjen kesathu,

¹²alon pi kezhüthu, nu alon kahathu kutimen sa, pila achan nu alonthu shü, nu pi kepa wi nsathu keyishü tsüdi ghenä saya.

¹³Isala apisa tsü kesüla pi rükatssü pi kesa ahyi, akhuzza, tutuwa, nyelela ahulathu kenoncca tsanqaithu, nyelela rükatssü, suna pi kesa tsanqaithu kesa kutimen nsa.

¹⁴Ha tsüdi pi kesapfü ghenä kekuli kesathu kutimen nu atsanqaithu keshü men wi sen.

¹⁵Anyi kekuli keghangthu na atsentsa kesalina mathu apisa pi nyu kecü cüki kezhüthu tsü nsenla mehai.

¹⁶Apisa pi kedhineng ghenä kekinyi nu kesami ghenä kekinyi khukechi tsüpi akhitson witsü nchi; tsüna keqhaikedithu ji.

¹⁷Tsü tsüwi Siriya Kadimi Hazael na Gath nyunutiwa tsü ssisa nu nkaya; tsaseng wi ma wala Jerusalem ssisale sädheya.

¹⁸Judah Kadimi Joash na ma tuwi kadikesathu Jehoshafat, Jehoram, nu Ahaziya na satemetha pi Apvüwa cü kesa kekinyithu tsüdi, pi ma kekinyithu, nu pi Kekinyijjen nu kadijjen wi keben suna tsüdi saghuya, nu tsüthu pi aju kesü sala Kadimi Hazael wi kesun chia; tsaseng wi Hazael na Jerusalem wina ma süpahizi ssinu bvüa.

¹⁹Kadimi Joash kekuli cükithu tsüdi pi Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁰⁻²¹Kadimi Joash kedithu na acho sapi ma shun, mathu meshu keni, Shimeath tsa Jozakar nu Shomer tsa Jehozabad manyi na Jerusalem na niduwa ayyi pvü pi

pong nu ma miwi ajjen sa ketheng wi Silla wi kecülen witsü ma pathia. Joash pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Amaziya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 13

Israel Kadimi Jehoahaz

¹Ahaziya tsa Joash na Judah Kadimi saya nu kekhang kesen mapi ngwe nu kechengwa wi Jehu tsa Jehoahaz na Israel Kadimi saya, nu ma amapi tagha nu tagü Samaria wi kekhang sen.

²Ma Kadimi Jeroboam ti sami pi Apvüwa shun nu Israel ssi wa kesami wi chia; ma khiela ma nkemehai lenthü tsü nteshi.

³Tsalina Apvüwa na Israel miwi aghepvü nu Siriya Kadimi Hazael nu ma tsa Benhadad yala matsü kejon wi Israel chaya thsüa.

⁴Tsaseng wi Jehoahaz na Apvüwa wi kekhe sa, nu Apvüwa na ma kekhe lunengchi; kepaghenanye Apvüwa na Siriya Kadimiwa na khatila Israel nyithu pasha ben khe tsü muya.

⁵Apvüwa na Israel ccülikesawa kesü kesunchi, nu ma Siriya nyithu kwen wina mathu kekasha cüa, nu tsüna Israel nyithu na kheni ti cca hangya.

⁶Isala mathu na khiela Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesamithu sa wa thsü kesa tsü teshi meyala sa ben; nu acenpvü nzawa Asherah tsiketon tsüna Samaria wi ben.

⁷Jehoahaz na goru kessithu deni, gorugari tagha, nu accü lenketsen nyi hazar tagha ketan khe süpahizithu nmiladha; kepaghenanye Siriya Kadimiwa na mathu yasa pia nu mathu pi ayyinikhu ti mathu cüten.

⁸Jehoahaz kekuli nu ma kempvüza sa kekuli cükithu tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

⁹Ma shü nu pi Samaria wi vhüa, nu ma tsa Jehoash na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Jehoash

¹⁰Judah Kadimi Joash na kadikesa mapi changha nu tagüwa wi Jehoahaz tsa Jehoash na Israel Kadimi saya, nu ma amapi tagha nu tugho Samaria wi kekhang sen.

¹¹Ma la sami pi Apvüwa shun nu Israel ssi wa kesami wi kechiwa Kadimi Jeroboam nkemehai tsütsonca tsü nie.

¹²Jehoash kekuli nu ma Judah Kadimi Ahaziya shunla aghikesa wi kempvüza kesa cükithu tsüdi saghu pi Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

¹³Jehoash na shü nu pi Samaria wi kadi shüjjen thu wi vhüa, nu ma tsa Jeroboam 11 na ma shiwa sa kadimi saya.

Elisha Keshü

¹⁴Atusenjüh-kechüwa Elisha na kesakinaa kesü pvü nu ma keshü naa keben wi Israel Kadimi Jehoash na ma hhainan wa, nu ma qai nu khi, “Iba, iba! No Israel kekhwe kekhangwa sagho le!”

¹⁵Elisha na ma wi khi, “Alamugho nu alakusü pahan khuyalo.” Jehoash na tsüthu khuya,

¹⁶nu Elisha na ma tsüpi gale kidenyalo kiza. Kadimiwa na tsüti saya nu Elisha na ma kwen pi kadimiwa kwen miwi chiya.

¹⁷Tsaseng wi atusen- jühkechüwa kecükegwe kenie wina kadimiwa na Siriya kepeghe wiwa ajjenkubhi tsü shaya. Elisha na khi, “Alakusü tsü ga chilo!” Kadimiwa na alakusü tsü gachi meyi, atusenjüh-kechüwa na khi, “No Apvüwa lakusüwa tsüle, ma no sen nu Siriya miwi khangyaden. No Aphek wi Siriya nyithu npi chakeya chu mathu ssa ben.”

¹⁸Tsaseng wi Elisha na kadimiwa wi alakusü kepathu khuya nu tsüthu pi ayyi kihhe chilo kiza. Kadimiwa na pi kecheng tughu kihhechi nu ngan wa.

¹⁹Tsüna Elisha sapi ma lebenminu thsüa ma kadimiwa wi khi, “No manga nyelela tugho tughu kihhe kechi-u, isalethu no Siriya nyithu miwi khangthahya kesale; isala no khili kecheng tughu ketan mathu miwi khang yaben.”

²⁰Elisha na shü nu pi vhüa. Amapi kaghapenla Moab nyithu na akhang sala Israel yyiwa tsü nka ghoden.

²¹Matsü kesü wi keshü kesü pie nu wa keten wi anyithu na akhang hathu kesü muchi nu mathu na akamang tsüpi Elisha shüjjen wi khalachi nu bvüa. Anyi tsüwa kamang na wa Elisha güthu kidhenya meyi anyi tsüna hang nengya nu shagha ngan wa.

Israel nu Siriya jüwi Aghikesa

²²Jehoahaz na kadikesa tsü tsüdi wi Siriya Kadimi Hazael na Israel nyithu metenmesha,

²³isala Apvüwa na ccatssü nu mathu nantizen ntsa sa. Ma mathu yala yasa thsü nsa, isala ma Abraham, Isak, nu Jakob ssinu cenkethenjüh tsüghena ma mathu kiqa cü. Ma khiela ma nyithu teshi nsa.

²⁴Siriya Kadimi Hazael keshü seng wi ma tsa Benhadad na kadimiwa saya.

²⁵Tsaseng wi Israel Kadimi Jehoash na kecheng tughu Benhadad chaya nu Jehoash ba Jehoahaz kadikesa tsüwi Benhadad na anyunutithu nkaya kesathu tsü nka nengya khia.

2 Kadimithu 14

Judah Kadimi Amaziya

(2 Kc 25.1-24)

- ¹Israel Kadimi Jehoahaz tsa Jehoash na kadikesa mapi keniwa wi Joash tsa Amaziya na Judah Kadimi saya,
- ²ma kahang mapi ngwe nu manga wi, nu ma Jerusalem wi amapi ngwe nu tugu kekhang sen. Ma jja na Jerusalem wina kegho Jehoaddin.
- ³Ma Apvüwa kenenwa tsü sa, isala ma ma baqhai David ti sa meya; ma ma ba Joash na kekulithu tsü sa.
- ⁴Ma Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa, nu anyithu na ciwi ahhansa nu hankedemvu pi mecang.
- ⁵Amaziya na ma kekhang sen pi zükeqhe saya meyi, ma ba kadimiwa pathi kesathu kedithu tsü pathia.
- ⁶Isala ma mathu tsangathu npathi, isani Apvüwa na Mosa Yenwa wi mangwa le khitheng khe tsü nie: “Atsangathu kesami ghenä mathu bajjathu pi nshü thsüla, nu abajjathu kesami ghenä mathu tsangathu pi nshü thsüla; anyi kesü ma ketanla ma kesami kesa ghenä ketan ma pi shü thsü ben.”
- ⁷Amaziya na Amcü Yyiketijü wi Edom nyi süpahithu hazar tagha pathia; ma aghi wi Sela nyunutiwa tsü nkaya nu tsüpi Joktheel ci nu tsüna khilila ben.
- ⁸Tsaseng wi Amaziya na nyilothu kesun pi Israel Kadimi Jehoash na gho ma ssisalo nnichi.
- ⁹Isala Kadimi Jehoash na hati khinengchia: “Kuti tsüwi Lebanon Yikhathu miwi aghazüton kesü na ketsijüh kesü kesun pi sedar chan kesü wi, ‘N-nga pi itsawa wubvü saya thsülo’ khi. Aghangsa kesü na ciwi pvüdhi wa keten aghazüton tsü cücha.
- ¹⁰Amaziya, no khili Edom nyithu chaya, nu no awisa ben. Njen wi n-nyankemechan ghenä n-nonkwenthi benyalo. Mangkesa na no nu n-nyithu ghenä kededi sengholo agükeccüwa tsü pfüsi benten nu?”
- ¹¹Isala Amaziya na nkinala hhaghe, tsalina Kadimi Jehoash na ma nyithu ssishhu Judah yyiwi Beth Shemesh wi ma shunla ssisa.
- ¹²Amaziya süpahizi na nyu nchala, nu ma süpahi tsüdi bvü zighe sen nu mathu jjen wi whashan.
- ¹³Jehoash na Amaziya ghan pi atssüzü sa sen nu Jerusalem wi gho anyunutiwa khweti tsü Efraim Kaghapeng- jenka na wala Accügwen Kaghapeng-jenka kecu majü meter kecheng-u tsü pasha.

¹⁴Ma rükatssü nu suna mukeya tsüdi, Kekinyijjen wi atsanqaithu nu kadijjen wi keben tsüdi khuya nu tsüthu pvü nu Samaria wi wa neng. Ma anyithu la pahan ghan sen nu ma gweghe wa.

¹⁵Jehoash kekuli nu ma kempvüza sala Judah Kadimi Amaziya shunla aghikesa cükithu na Israel Kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

¹⁶Jehoash na shü nu pi Samaria wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Jeroboam 11 na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Amaziya Keshü

(2 Kc 25.25-28)

¹⁷Judah Kadimi Amaziya na Israel Kadimi Jehoash keshü seng wi amapi taghamanga hang.

¹⁸Amaziya kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

¹⁹Jerusalem wi acho kesü sa nu Amaziya pathia le sa, tsalina ma bvüsen Lakhish nyunutiwa wi wa, isala ma ghinyithu na ma nie wa ciwi ma pathia.

²⁰Goru kesü miwi na ma kamang tsü pvü neng ghola Jerusalem, David Nyunutiwa, witsü kadi shüjjenthu wi vhüa.

²¹Tsaseng wi Judah nyithu na kadiliwen pi ma tsa Uzziya ma kahang amapi tagha nu tughowa tsü pvü thsü nu ma pi kadimiwa sa thsüa.

²²Uzziya na ma ba keshü seng wi Elath tsü nka nengya nu tsü sanengya.

Israel Kadimi Jeroboam 11

²³Judah Kadimi Joash tsa Amaziya na kadikesa mapi taghamangawa mapi wi Jehoash tsa Jeroboam na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi jügha nu kesü kekhang sen.

²⁴Ma ma tuwi kadimi kesawa Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi chi kesa ghesighena tsütsonca tsü nie nu sami pi Apvüwa shun.

²⁵Ma kheni Israel ji kesa ayyi aghawa Hamath Pass na wala acülawa Keshü Tssükedone kecu tsüdila nka nengya. Hawa hana Apvüwa, Israel Nyizawa na Gath Hefer wina keghowa Amittai tsa ma maghawa Jonah wina khishi kethengwa tsüle.

²⁶Apvüwa na Israel nyithu na qhethiketen ketizenkesa keben tsü mu; ciwi mathu kiqa keya kesüla nmi.

²⁷Isala anuphanla Israel yasatha sale kesa tsüna Apvüwa kemeshen nye. Tsalina ma Kadimi Jeroboam 11 wina mathu kekashaya.

²⁸Jeroboam 11 kekuli, ma aghi wi kempvüza kesa, nu ma khatinu Damaska nu Hamath ya neng pi Israel cü khe tsü cükithu tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁹Jeroboam na shü nu pi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Zekhariya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 15

Judah Kadimi Uzziya

(2 Kc 26.1-23)

¹Israel Kadimi Jeroboam 11 na kadikesa mapi ngwe nu tagüwa wi Amaziya tsa Uzziya na Judah Kadimi saya,

²ma kahang mapi tagha nu tugho wi, nu ma amapi deni nu keni Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Jerusalem wina kegho Jakolia.

³Ma ba na tsütsonca sa kechi tsü nie nu ma Apvüwa kenenwa tsü sa.

⁴Isala Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa, nu anyithu na ciwi ahhansha sa nu hankedemvu mecang pi kinyi.

⁵Apvüwa na agükedsakenaa kesü pi Uzziya miwi chi nu tsüna kahang chu ma miwi ben. Ma makepa sala ajjen kesü wi hang nu kekuli nsa, ma tsa Jotham na diyyiwa maben noncca.

⁶Uzziya kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

⁷Uzziya na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Jotham na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Zekhariya

⁸Judah Kadimi Uzziya na kadi kesa mapi changha nu tazenwa wi Jeroboam 11 tsa Zekhariya na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi asha tugho kekhang sen.

⁹Ma ma tuwi kadimi kesathu ti ma sami pi Apvüwa shun. Ma Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi chi kesawa ghesighena tsütsonca tsü nie wa.

¹⁰Jabesh tsa Shallum na Kadimi Zekhariya shun shagha nu Ibleam wi ma pathia, nu ma shiwa sa kadimi saya.

¹¹Zekhariya kekuli cüki tsüdila Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

¹²Tsalina Apvüwa na Kadimi Jehu wi khishi ketheng tsü sacen: “Nshicübvüghathu na abvüye mejü kecu wi Israel kadimithu sa ben.”

Israel Kadimi Shallum

13Judah Kadimi Uzziya na kadi kesa mapi changha nu tuguwa wi Jabesh tsa Shallum na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi asha kesü kekhang sen.

14Gadi tsa Menahem na Tirzah wina Samaria wi wa Shallum pathia, nu ma shiwa sa kadimi saya.

15Shallum kekuli nu ma acho kesa kekuli cükithu saghula pi Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

16Menahem na Tirzah wi kewalen sala ma Tappuah nyunutiwa ciwi kahangthu, nu makevü ayyi yasatha sa, kepaghenanye anyunutiwa na ma kwen wi du nsa mvu. Ma nza atsa-npvü ketenthu pvü lela tsüdi hanqhea.

Israel Kadimi Menahem

17Judah Kadimi Uzziya na kadikesa mapi changha nu tuguwa wi Gadi tsa Menahem na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi tagha kekhang sen.

18Ma Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi chi kesawa gheshighena tsütsonca tsü nie wa ma kahang chu sami pi Apvüwa shun wala ma keshü tsathang chu.

19Assiriya Kadimi Tiglath Pileser na Israel nkagho, nu Menahem na ma kekiqa sen nu diyyiwa miwi kekhang senyale kesalina rükatssü kilogram hazar changha nu mejü pi ma cüa.

20Menahem na Israel wi kebanthu meten pi kesüsü rükatssü deni khuchi thsü nu apisa tsü muya. Tsalina Tiglath Pileser na ma diyyiwa wi wha neng.

21Menahem na kekuli cükithu tsüdi Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

22Ma shü nu pi vhüa, nu ma tsa Pekahia na ma shiwa sa kadimi saya.

Israel Kadimi Pekahia

23Judah Kadimi Uzziya na kadikesa mapi deniwa wi Mehahem tsa Pekahia na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi keni kekhang sen.

24Ma Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi chi kesawa gheshighena tsütsonca tsü nie nu sami pi Apvüwa shun.

25Pekahia süpahithu wi kedi kesü Remalia tsa Peka na acho sa nu Gilead wina kegho anyi deni ssi wa Samaria khweti non wi kadijjen non wina Pekahia pathia, nu ma shiwa sa kadimi saya.

26Pekahia kekuli cükithu tsüdi pi Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

27Judah Kadimi Uzziya na kadikesa mapi deni nu keni wi Remalia tsa Peka na Israel Kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi ngwe kekhang sen.

²⁸Ma Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Israel ssi wa kesami wi chi kesawa gheshighena tsütsonca tsü nie nu sami pi Apvüwa shun.

²⁹Peka na kadimi sa keben tsüwi Assiriya Kadimi Tiglath Pileseser na anyunuti hathu — Ijon, Abel Beth Maaka, Janoa, Kedesh, Hazor, nu Gilead yyithu, Galilee, nu Naftali nkaya, nu anyithu ghan pi atssüzüthu sala Assiriya wi wa.

³⁰Uzziya tsa Jotham na Judah kadimi saya nu kadikesa mapi ngwewa wi Elath tsa Hoshea na acho sapi Kadimi Peka shun nu ma pathia, nu ma shiwa sa kadimi saya.

³¹Peka kekuli cükithu na Israel kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

Judah Kadimi Jotham

(2 Kc 27.1-9)

³²Remalia tsa Peka na Israel Kadimi saya nu kadikesa mapi keniwa wi Uzziya tsa Jotham na Judah Kadimi saya,

³³ma kahang mapi ngwe nu manga wi, nu ma Jerusalem wi amapi tagha nu tugho kekhang sen. Ma jja na Zadok nga Jerusha.

³⁴Ma ba Uzziya tsütsonca nie nu Jotham na Apvüwa kenenwa tsü sa.

³⁵Isala Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa nu anyithu na ciwi ahhanshathu sa nu hankedemvu mecang pi kinyi. Jotham na Kekinyijjen wi Aghawa Kaghapeng-jenka tsü sa.

³⁶Jotham kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

³⁷Ma kadimi sa keben tsüwi Apvüwa na atuwa sa Siriya Kadimi Rezin, nu Israel Kadimi Peka kesun pi Judah ssiwa thsüa.

³⁸Jotham na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Ahaz na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 16

Judah Kadimi Ahaz

(2 Kc 28.1-27)

¹Remalia tsa Peka na Israel kadimi saya nu kadikesa mapi tagha nu tagüwa wi Jotham tsa Ahaz na Judah kadimi saya,

²ma kahang mapi ngwe wi, nu ma Jerusalem wi amapi tagha nu tugho kekhang sen. Ma ma baqhai David tsütsonca kemehaiwa tsü n-niela, ma Anyiza Apvüwa nkenenwa tsü sa

³nu Israel kadimithu tsütsonca tsü nie. Ma Israel nyithu na atujügu kewa wi Apvüwa na ayyi ciwi kahangthu jügüshi kesathu na nankiqanan kekuli sa keten ti sala ma tsawa lela pi atsikezhüthu tuwi mecang pi kekinyi sa.

⁴Yyishiphon thu miwi, achanton cakhu tsüdi wi Anyiza nkechüthu kekinyipenthu witsü Ahaz na ahanshathu sa nu hankedemvu mecang pi kinyi.

⁵ Siriya kadimi Rezin nu Israel kadimi Peka manyi na wa Jerusalem ssisa nu tsü vüya, isala Ahaz cha meyala.

⁶(Tsü tsüwi Edom kadimiwa na Elath nyunutiwa tsü miwi khang nengya nu ciwi hangkeben Judah nyithu jügüshia. Edom nyithu na Elath wi hang wa nu khilila ciwi hangben.)

⁷Ahaz na nyilothu kesun pi ketsijüh ha pvü nu Assiriya kadimi Tiglath Pileser wi wa thsü: “Hi nmaghawa le. Gholä Siriya nu Israel kadimi keni na hi ssisakeben wi hi kekasha cülo.”

⁸Ahaz na Kekinyijjen nu kadijjen keben ketheng pen wi rükatssü nu suna khuya, nu tsüpi aju sala kesun pi kadimiwa cüa.

⁹Tiglath Pileser na Ahaz kekhe tsü keluneng wina ma süpahizi ssi shhula Damaska ssikaghashen nu tsü nkaya, Kadimi Rezin pathia, nu Kir wi anyithu ghan pi atssüzüthu saya.

¹⁰Khathansha wi Kadimi Ahaz na Damaska wi Kadimi Tiglath Pileser metule wa khe ma ciwi kekinyipenwa tsü muya nu ma tsü matsi, mayen tsü makesü maben kesun nen pi keqhaikediswa Uria wi chia.

¹¹Tsalina Uria na kekinyipen tsü makesü kesa kesü Ahaz na npi kegho neng tuwi sacenya.

¹²Ahaz na Damaska wina kegho neng wi kekinyipenwa tsüna sacen kesa muya,

¹³tsalina ma tsü miwi asahang pi mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, nu kisengtssü pi meyisha kechi kekinyi, nu ajjü pi kecca ghena kekinyi sachi.

¹⁴Lezza pi kekinyipen kesa satemetha pi Apvüwa wi kechiwa tsüna kekinyipen ketheüwa nu Kekinyijjen manyi jüwi ben, tsalina Ahaz na tsü ketsen sen wa aghawa ma kekinyipen ketheü sa.

¹⁵Tsaseng wi ma Uria wi kiza: “Hi kekinyipen ketiwa hapi aghanen mecang pi kekinyi nu minulen wi asu pi kekinyi, kadimiwa nu anyithu na mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi, nu anyithu ghena kisengtssü pi kekinyi ghena senlo. Ahansha kesa sahangthu tsüdi jü pi tsü miwi keshusha chi. Isala lezza pi kesa kekinyipenwa tsüpi ighena cenpvü keccüneng pen sala theng lalo.”

¹⁶Uria na kadimiwa kekhi ti sa.

¹⁷ Kadimi Ahaz na lezza pi kesa amesü garithu Kekinyijjen wi sen keten tsüpi makepa sa nu ma miwi akwen kemetsikhuthu tsü khupia. Ma lezza pi kesa amesü süpon taghakeni miwi lezza pi kesa taghagu tsü la khusha pi alon pi magizhü ketheng miwi chia.

¹⁸Assiriya kadimi kenenwa sale kesalina Ahaz na Kekinyijjen wi kadipenwa tsü la khupia nu kadimiwa na Kekinyijjen wi kedulen tsü khen.

¹⁹Kadimi Ahaz kekuli cükithu na Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁰Ahaz na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa, nu ma tsa Hezekiya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 17

Israel Kadimi Hoshea

¹Judah Kadimi Ahaz na kadikesa mapi taghakeniwa wi Ela tsa Hoshea na Israel kadimi saya, nu ma Samaria wi amapi tugu kekhang sen.

²Ma sami pi Apvüwa shun, isala ma ma tuwi kekhang kesen Israel kadimithu ju kesami nsa.

³Assiriya Kadimiwa Shalmaneser na ma ssinu aghisa; Hoshea na Shalmaneser kwen wi du nu amapi kaghapenla keküju pi ma cü.

⁴Isala amapi kesü Hoshea na nyilothu kesun pi Ejipt Kadimiwa Soi wi chi nu ma wi kekiqa khie, nu amapi kaghapen keküju pi Assiriya cü keten tsüpi ncüla. Khathansha wi Shalmaneser na tsü chüya khe ma Hoshea ghan pi atssüzüjjen wi chia.

Samaria Keqanca

⁵Tsaseng wi Shalmaneser na Israel nkaya nu Samaria vüya. Vükeya kecheng mapi

⁶tsüna Hoshea na kadikesa tugu mapi wi Assiriya nyi kadimiwa na Samaria nkaya, Israel nyithu ghan pi atssüzü sala Assiriya wi wa, nu mathu pahan pi Hala nyunutiwa, pahan pi Gozan elakha wi Habor ghaku kete, nu pahan pi Media nyunutithu wi hang wa thsüa.

⁷Israel nyithu na sami pi Ejipt Kadimiwa kwen wina mathu kekashaya nu Ejipt wina mathu ssi keshhughowa Apvüwa mathu Nyiza shun kesalina Samaria na qanca. Mathu na acenpvü kepathu kinyi,

⁸Israel nyithu na atujügü kewa wi Apvüwa na ciwi anyithu jügüshi kesathu kahang yenthu tsü nie wa, nu Israel kadimithu na sakechi yenthu tsü yaya.

⁹Israel nyithu na Apvüwa mathu Nyiza na nkenanmvuthu tsü sa. Mathu na anyu kizza ntsawa wina wa anyunuti keti ntsawa kecu tsüdi wi Anyiza nkechü kekinyipenthu sa.

¹⁰Yyishiphon thu nu achantonthu cakhu tsüdi wi mathu na acenpvü nzawa Asherah tsikezhü nu alonthu pi sheng,

¹¹nu Apvüwa na ayyi ciwi kahang nyithu jügüshi kesathu kahang yenthu kenie wina mathu na Anyiza nkechü kekinyipenthu tsüdi miwi hankedemvu pi mecang. Mathu na ghesighena kekuli tsüdi sapi Apvüwa lebenketsu cüssi,

¹²nu Apvüwa na atsikezhüthu nkinyi lalo kesa ayenkhukechi tsü meya mvu.

¹³Apvüwa na ma nyilothu nu atusenjüh-kechüthu kesun pi Israel nu Judah kitsan thsü: “Nthu na nkemehai lenthu tsü teshi nu iyenkhukechithu tsü nie yalo, tsüna hi Ayenwa pi nthu bamyithu kecü nu hi imaghathu nu atusenjüh-kechüthu wina pi nthu kecü witsü ben le.”

¹⁴Isala mathu na tsü n-nie mvu; mathu na mathu bamyithu ti leben-dhu nu Apvüwa mathu Nyiza tsü n-nondi.

¹⁵Mathu na ma kecükegwethu tsü n-nie mvu; mathu bamyithu na ma ssinu cenkethenjüh tsü n-nie mvu, nu ma kekitsanthu tsü nkinala. Mathu na ma men nkemi atsikezhüthu tsü kinyi nu mathu na ma men nkemi nyithu sa wa, nu mathu kevü mizzatentithu kahang yenthu tsü nie wa, tsüthu ti nsalalo kesa Apvüwa yenkhukechi tsü n-nie mvula.

¹⁶Mathu na Apvüwa mathu Nyiza yenthu tsüdila pakhhia nu amighe pi amesü zza asüpon keni zhü nu kinyi; mathu na acenpvü nzawa Asherah tsikezhü kesü la zhü, ghotsithu kinyi, nu Baal cenpvü kekuli sa.

¹⁷Mathu tsangathu pi ahhansha sala mecang pi Anyiza nkechü cenpvüthu kinyi; mathu na keshü ghamu keccünengthu nu tusencüki kekinyi wi wa kecenkinali, nu mathu ketanla mathu pi Apvüwa tuwi kesazziwa tsü satha wa nu tsü ghenä Apvüwa lebenketsu tsü cüssia.

¹⁸Tsalina Apvüwa na Israel nyithu miwi aghepvü nu Judah kadiyyi ketan khe ma tuwi na mathu tsüdi khupia.

¹⁹Isala Judah nyithu lela Apvüwa mathu Nyiza yenthu tsü n-nie mvula; mathu na Israel nyithu na yayakesa kahang yenthu tsü sen wa.

²⁰Apvüwa na Israel nyithu tsüdi meya mvula, mathu pi mathu ghinyithu kwen wi chia nu ma tuwi na mathu khupi nkesa chu mathu meten cü.

²¹Apvüwa na Judah wina Israel khuthipi kesa seng wi Israel nyithu na Nebat tsa Jeroboam pi mathu kadimiwa sa thsüa. Jeroboam na mathu sapi Apvüwa teshitha sa thsüa nu mathu ssi wa qhethiketen kesami sa wa thsüa.

²²Mathu na Jeroboam nie wa nu ma kesamithu sa keten tsüdi sakila ben wa.

²³Apvüwa na ma maghathu nu atusenjüh-kechüthu wina ma tsüti sa benle kitsanchi ketheng ti asakhenwa Apvüwa na ma tuwi na mathu npü kekhu chu tsüthu sa. Tsalina Israel nyithu ghan sen wa kushiyyi Assiriya wi chia, nu mathu khilila ciwi hangben.

Assiriya Nyithu na Israel wi Pen wakea

²⁴Assiriya kadimiwa na anyunuti hathu — Babilon, Kuth, Iva, Hamath, nu Sefarvaim, wi anyithu ssiya nu mathu pi Israel nyi kushinyithu mithon wina Samaria nyunutithu wi ben wa thsüa. Mathu na anyunuti hathu wi keben khuya nu ciwi hang wa.

²⁵Mathu na atuwa ciwi keben wi Apvüwa nkinyi, tsalina ma ssensitemi kesun pi mathu pahan ghan thsüa.

²⁶Nyu na Assiriya kadimiwa wi ma anyi pi Samaria nyunutithu wi ben thsü kethengthu na ayyi ciwi cenpvü yenwa tsü nkechü ghen a cenpvü na ssensitemi kesunchi pi mathu pahan ghan thsüdha le kiza.

²⁷Tsalina kadimiwa na khi, “Ithu na atssüzüthu ghan sen kegho jawi keqhaikedi kesü kesun neng chilo; ayyi tsüwa wi cenpvü yenwa tsüpi anyithu sansi thsüle kesalina ma ciwi kheneng whala hang wa thsülo.”

²⁸Tsalina Israel nyi keqhaikedi kesü Samaria wina kesunshi kesawa na whala Bethel wi hang nu ma khatinu Apvüwa kinyiten khe pi anyithu sansi cüa.

²⁹Isala anyi Samaria wi ben wa kesathu na mathu ghen a tsikezhüthu saya nu tsüthu pi Israel nyithu na kesa kekinyipenthu witsü chia. Akhang kepapa tsüdila mathu na hangkeben nyunutithu wi atsikezhüthu tsü saya:

³⁰Babilon nyithu na acenpvü Sukkoth Benoth tsikezhüthu saya; Kuth nyithu na Nergal tsikezhüthu; Hamath nyithu na Ashima tsikezhüthu;

³¹Iva nyithu na Nibhaz nu Tartak tsikezhüthu; nu Sefarvaim nyithu na mathu tsangathu pi ahhansha sala mecang pi mathu cenpvüthu Adrammelek nu Anammelek cüa.

³²Anyi hathu na Apvüwa la kinyi nu mathu jawi anyi ghameme lela kessi pi keqhaikedithu sa nu Anyiza nkechü kekinyipenthu wi kuli nu ciwi mathu ghen ahhanshathu sa thsü.

³³Tsalina mathu na Apvüwa kinyi, isala mathu diyyithu wina kegho kahang yenthu kenie wina mathu cenpvüthu la kinyi.

³⁴Mathu na khilila mathu kheni kahang yenthu tsü saden. Mathu na Apvüwa nkinyi nyelela ma ayenthu nu ayenkhukechithu pi Jakob ma nyan pi Israel keciwa shicübvüghathu kecü tsü nkina mvu.

³⁵Apvüwa na mathu ssinu cenketenjuh kesü sa nu mathu wi kiza theng: “Acenpvü kepathu nkinyila; mathu tuwi nkukedula; mathu kekuli nsala nyelela ahhanshathu sapi mathu ncüla.

³⁶Hi kekhang nu kezü wina Ejipt wi nthu ssi keshhughowa, Apvüwa, nthu na ijühkinalo; nthu na ituwi kukedu nu ahhanshathu sapi hi cüben.

³⁷Nthu na keshüthangla hi nthu ghenä zhükechi ayenthu nu ayenkhukechithu tsü nie ben. Nthu na acenpvü kepathu jüh nkinala,

³⁸nu nthu na hi nthu ssinu cenkethenjüh sa kethengwa tsü nmalila.

³⁹Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu na ijüh kina ben, nu hi nthu ghinyithu kwen wina nthu kekasha cüben.”

⁴⁰Isala anyi tsüthu na tsü nkina, nu mathu kahang yen kaghawenthu tsü nieki sa.

⁴¹Tsalina anyi tsüthu na Apvüwa kinyi, isala mathu na mathu cenpvüthu tsü la kinyi, nu nansü kecula mathu shicübvüghathu na tsü makesü saden.

2 Kadimithu 18

Judah Kadimi Hezekiya

(2 Kc 29.1-2; 31.1)

¹Ela tsa Hoshea na Israel kadimi saya nu kadikesa mapi kechengwa wi Ahaz tsa Hezekiya na Judah kadimi saya,

²ma kahang mapi nkwen nu manga wi, nu ma Jerusalem wi amapi ngwe nu tugu kekhang sen. Ma jja na Zekharia nga Abijah.

³Ma baqhai Kadimi David tsütsonca tsü nie nu ma Apvüwa kenenwa tsü sa.

⁴Ma Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü yasa, alon kishengthu pakhi, nu acenpvü nzawa Asherah tsikezhü tsü pacha. Ma Mosa na lezza pi amaghang zhüpi Nehushtan le ci kesawa tsü la pacha zighe. Tsü tsü kecu wi Israel nyithu na hankedemvu mecang pi tsü kinyikü den.

⁵Hezekiya na Apvüwa Israel Nyizawa tsü nondi; Judah wi Hezekiya tuwi le ma seng wi lela ma ti kesa kadimi nmi.

⁶Ma Apvüwa wi jüh tsentsa sa nu khiela ma jüh nkinala nsa, isala kiden-kesha ntsa sa nu Apvüwa na ayenkhukechi pi Mosa kecüthu tsüdi nie.

⁷Tsalina Apvüwa na ma ssi, nu ma kekuli tsüdi wi haicenya sa. Ma Assiriya kadimiwa matangla shun nu ma kekhu wi ndu mvula sa.

⁸Ma Filistinthu chaya nu mathu kahang penthu anyu kizza ntsa na wala anyunuti keti ntsa kecu Gaza nu tsü kevü wi ayyi pi saghula ayelashua.

⁹Hezekiya na kadikesa mapi mejüwa, tsüna Kadimi Hoshea na Israel wi kadikesa mapi tagüwa wi Assiriya Kadimi Shalmaneser na Israel nkagho nu Samaria vüya.

¹⁰Vükeya kecheng mapi wi Samaria na qanca; hana Hezekiya na kadikesa mapi tughowa wi nu Hoshea na kadikesa mapi tuguwa wi sa.

11 Assiriya nyi kadimiwa na Israel nyithu ghan pi atssüzü sa sen nu Assiriya wi wa mathu pahan pi anyunuti Hala, pahan pi Gozan elakha wi Habor ghaku kete, nu pahan pi Media nyunutithu wi ben wa thsüa.

12 Israel nyithu na Apvüwa mathu Nyiza jüh nkinala kesalina Samaria na qanca, isanu ma mathu ssinu cenkethenjüh tsü pakhhi nu Apvüwa maghawa Mosa wina ayenkhuuchi kethengthu tsüdila n-nie mvula. Mathu na tsü nkina mvu nu tsü la n-nie mvula.

Assiriya Nyithu na Jerusalem Kepateqhe

(2 Kc 32.1-19; Isa 36.1-22)

13 Kadimi Hezekiya na kadikesa mapi taghamejüwa wi Assiriya Kadimi Sennakherib na Judah nyunutithu khweti vükethengthu tsü ssa nu tsüthu miwi khangya.

14 Hezekiya na ketsijüh kesü kesun pi Sennakherib na Lakhish wi keben ciwi chi: “Hi sazzidhale; no nchala hi ssi nkaghashenla yilo, hi no mangwa khie khe pi no cüaben na.” Kadimiwa na luneng kechi na Hezekiya na rükatssü kilogram hazar tagha nu suna kilogram hazar kesü kesun pi ma wi chilo khi.

15 Hezekiya na Kekinyijjen wi nu kadijjen kebenkechipen wi rükatssü tsüdi khupi ma wi kesun chia;

16 ma Kekinyijjen jenkatu wi suna nu ma suna pi ajenka donbvüthu meju kethengthu tsü la khushaya nu tsüdi kesun pi Sennakherib wi kesun chicüa.

17 Assiriya nyi kadimiwa na Lakhish wina ma süpahizi keti kesun chipi Jerusalem wi Hezekiya ssikaghashen thsü; tsüna ma benchüthu kedi ntsa kecheng na ssigho. Mathu na gho Jerusalem cukeya wi mathu na wa acüceng meiwa na atssü hhisen gho keben wi athsü ghasü ketenthu lenwa tsü khenya.

18 Tsaseng wi mathu na wa Kadimi Hezekiya ci sen gholo kesun chi, nu ma kedithu meshu kecheng na shula mathu metu: kadijjen kenonccawa Hilkiya tsa Eliakim; ajühkekaghatenpen wi kezhüwa Shebna; nu kezhüthu kenonccawa Asaf tsa Joa.

19 Assiriya nyi kedithu kesü na mathu kiza la Kadimiwa na mangwa na Kadimi Hezekiya sapi kempvüza sa thsüben khe chüya mvu benle.

20 Ma khi, “No kemeshen tsü ajühthu tsüna süpahithu sapichü nu kekhang mithon saya mehai le ben kwe? Thowa na no kiqa pi Assiriya matang shunya mehai le ben nu?”

21 No Ejipt na no kiqa kecü ghangben, isala tsüna ahuphon pi akhhatssü kesü sasen keten ti tsü pathi pi nkwen kecun yaben. Kesü le kesü lela Ejipt Kadimiwa nondi ketenwa na tsüti sa ben.”

22 Assiriya nyi kediwa tsüna khi, “Nyelela no Apvüwa n-Nyiza nondi tenle hi kiza ten kwe? Hezekiya na Judah nu Jerusalem nyithu wi Jerusalem wi kekinyipen wi ketan kinyilo kekiza wi ma Apvüwa kekinyipenthu tsü yasa le.

23 Hi kadimiwa nyan wina no ssinu shüsheng nanden, keujüla no goru kessithu anyi kejon muya ben lethu hi goruthu hazar keni pi no cü na!

24 No Assiriya nyi kedi jawi kizza ntsawa lela nsa qole, isala no Ejipt nyithu na gorugarithu nu goru kessithu kesun pi no kecü ghang benle!

25 No hi Apvüwa kekiqa nsenla no diyyiwa ssikaghashen nu tsü yasa le meshenben kwe? Apvüwa na hi wala tsü ssikaghashen nu yasa lo kiza.”

26 Tsaseng wi Eliakim, Shebna, nu Joa na kediwa kiza, “Kediwa, Aramaik jüh wina ikhang ccüneng lo. Ikhang na tsü chüben. Ibri jüh nkhlila; anyi tsüdila akhweti miwi ben nu kinaben.”

27 Ma khineng, “Nthu hi kadimiwa na hi kesun pi nthu nu nthu kadimiwa wi ketan hathu ha tsüdi khi thsüle meshenben kwe? Nyele, hi anyi akhweti miwi kebenthu la ccüneng ben; mathu la nthu ti mathu keku dsa nu mathu kejon jüden.”

28 Tsaseng wi kediwa na shagha nu Ibri jüh wina jisha, “Assiriya Kadimiwa na mangwale nthu kiza ben khe kinachilo!

29 Hezekiya yala nthu nmechu thsü lalo ma nthu kitsan chiben. Hezekiya na nthu hangshaya nben.

30 Ma ya nthu jupi Apvüwa nondi thsü nsa lalo. Apvüwa na nthu hangshaya nu ma ithu Assiriya nyi süpahizi na nthu nyunutiwa nkakeya tsü khenya benle nmeshen lalo.

31 Hezekiya jüh nkina lalo. Assiriya kadimiwa na nthu na nthu nyunutiwa wina shhugho ma kwen wi dugholo khiben. Nthu tsüdi yala nthu kemeshentsse tonthu nu nthu khhaghavvü tonthu wi mabi dsaya nu nthu tssükhang wi atssü jüya thsüben,

32 tsüna kadimiwa na nthu pi nthu ji ti kesa kisengtssü saya kemehai kemeshentsse llithu nu amesa saya kemehai asu keben diyyi kesü wi npi keben thsü chu; hawa ha oliv, oliv deli, nu anikholi keben yyi kesü. Keujüla nthu na ma mangwa khi khe tsü sa lethu, nthu na nshüla hangyaben. Hezekiya yala nthu mechu pi Apvüwa na nthu kekashaya benle nmeshen thsü lalo.

33 Mizzatenti kepathu cenpvüthu kesüla Assiriya kadimiwa tuwi mathu diyyithu hangshaya kwe?

34 Hamath nu Arpad cenpvüthu na khili khiewa ben nu? Sefarvaim, Hena, nu Iva cenpvüthu na khiewa ben nu? Mathu kesüla Samaria hangshaya kwe?

³⁵Diyi hathu tsüdi cenpvüthu kesüla ithu kadimiwa tuwi mathu diyyiwa hangshaya kwe? Isalethu, mangwa na nthu sapi Apvüwa na Jerusalem hangshaya mehaile meshenben nu?”

³⁶Kadimiwa Hezekiya na anyithu kekiza ti mathu na ceen ben wa, nu mathu ajüh kesüla nkhi.

³⁷Tsaseng wi Eliakim, Shebna, nu Joa, mathu hathakina wina mathu thsümeni mezüqhe, nu mathu na wa Assiriya nyi kediwa na mangwale khi khe pi Kadimiwa kiza.

2 Kadimithu 19

Kadimiwa na Isa Kesansijüh Kekeü

(Isa 37.1-7)

¹Kadimi Hezekiya na mathu kekhi tsü zaya meyi ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe, aleshithsü mphi nu Apvüwa Kekinyijjen wi wa.

²Ma kadijjen kenonccawa Eliakim, ajühkekaghatenpen wi kezhüwa Shebna, nu keqhaikedi jawi keqhaithu kesun pi Amoz tsawa Isa wi chi. Mathu la aleshithsü mphi den.

³Ma ketsijüh hawa ha pi mathu kiza nu pi Isa chü thsü: “Nansü ha ketizenkesa tsathang; ithu meten-mesha nu kejüghe yaben. Ithu na nza kesü na pvüghale keben ti saben, isala tsüti sale kesa kezü nmitha laben.

⁴Assiriya nyi kadimiwa na ma kekhu wi kedi ntsawa kesun pi Hangkebenwa Nyiza kimenni thsüben. Apvüwa n-Nyiza na kimennijüh zaya nu tsü kekhitu meten kecüwa salo. Tsalina ithu nyi hangkeyathu ghen Anyiza wi kekhe salo.”

⁵Isa na Kadimi Hezekiya ketsijüh tsü mukeya wi

⁶ma ajüh ha lunengchi: “Apvüwa na no kiza ben, Assiriya nyithu yala Apvüwa na no hangshaya nbenle khipi no npateqhe thsü lalo.

⁷Apvüwa na kadimiwa tsü sapi ajühjüwa kesü kiza ghen ma diyyiwa wi kheneng wha thsü, nu ciwi Apvüwa na ma pathiaben.”

Assiriya Nyithu na Kepateqhe Kepa wi Kesunkechi

(Isa 37.8-20)

⁸Assiriya nyi kediwa na Kadimiwa na Lakhish teshi nu wa Libnah nyunuti kete wi kesali benle kesa chüya; tsalina ma ciwi wa kadimiwa wi kecenkinali.

⁹Sudan wi kadimi Tirhaka na Ejipt nyi süpahizi ssinu Assiriya nyithu ssikaghashen gho tenle kesa ajüh gho mathu cuya. Kadimiwa na ha zakeya wi ma lesü kesü zhüpi Judah Kadimi Hezekiya wi chi,

¹⁰nu ma kiza, “No acenpvü nondi ketenwa tsüna no ikwen wi ndugho lalo no kiza dha, isala tsü yala no nmechu thsü lalo.

- 11** Assiriya nyi kadimiwa na diyyi kesü le kesü miwi lela ma tsü yasa le südheya lethu sa keten tsü no zayadha. No kemeshen no bvüya mehaile ben kwe?
- 12** Ibamyithu na anyunuti Gozan, Haran, nu Rezuf hathu yasa, nu anyi Betheden yyiwi Telassar wi kahangthu tsü pathi lela mathu cenpvüthu kesüla mathu hangsha meya lale.
- 13** Hamath, Arpad, Sefarvaim, Hena, nu Iva, nyunutithu wi kadimithu na khiewa ben nu?"
- 14** Kadimi Hezekiya na nyilothu kwen wi lesükezhü tsü khupi si. Tsaseng wi ma Kekinyijjen wi wa lesükezhü tsüpi Apvüwa tuwi chi,
- 15** nu kekhie sa. "O Apvüwa, Israel Nyizawa, no kadipen cherubim miwi donki kebenwa, no ketan Anyiza le, ayyiwi kadiyyi tsüdi miwi kekhang sen ketenwa. No atssan nu ayyi sachi.
- 16** Apvüwa, no khili ithu miwi mangwa saben khe ghangchilo. Sennakherib na no Hangkebenwa Anyiza kekimennijüh khi keben tsüdi tsü kina chilo.
- 17** O Apvüwa, Assiriya kadimithu na mizzatenti kejon yasa pi nu mathu yyithu pi yisha thsüdha le kesa ithu tsüdila chüben,
- 18** nu mathu cenpvüthu mecang, tsüthu tsüna ntsakhiwa acenpvüthu nye, anyi na akwen pi achan nu alon pi atsikezhüthu kesa ketanle.
- 19** Apvüwa ithu Nyiza, khili Assiriya nyithu kwen wina ithu kekasha yalo, isanu ayyiwi mizzatenti tsüdila no ketan Anyiza le kesa chüya thsüle kesalina, O Apvüwa."

Isa na Ketsijüh pi Kadimiwa Kecü

(Isa 37.21-38)

- 20** Tsaseng wi Isa na ketsijüh kesü pi Kadimi Hezekiya wi kesun chi nu ma kiza la kadimiwa kekhie tsü keluneng tsü
- 21** Apvüwa na khidha, "Sennakherib, Jerusalem nyunutiwa na no nankeqhe nu no pi keponsa saben.
- 22** No thowa kimenni nu metsi-meni le meshen ben nu? No hi Israel Nyizawa kemetha tsü nkinyikütha sale.
- 23** No nyilothu kesun pila no gorugarithu tsüdi ssinu Lebanon Yikha kemisi ntsathu nkayadha le kesa ituwi kapvü thsüa. No ciwi sedar chan kesie ntsathu nu sipress chan kemehai ntsathu shüchi nu no ayinong non ntsa wi duyadha le kesa kapvü.
- 24** No asang yyiwi atssükhangthu chhü nu atssü jjü nu nsüpahithu ccü na Nil Ghaku cütekeqha le kesa kapvü.

25“Hi kheni na ha tsüdila kiden thengle kesa no khiela za meya kwe? Nu hi khili tsüthu tsü saben. Hi kekhang pi no cü nu no ya anyunuti khweti vükethengthu tsü yasa pi abhon sa thsüa.

26Anyi ciwi kahangthu na kekhang nmila; mathu qhethiketen nu ceen ben wa. Mathu na alli kesü wi aghangthu nyelela ajenmili kesü miwi aghang na shigü keben nishuwa meghü kisa na gho moteshü kesa ti sa thsüa.

27“Isala hi no mangwa sa nu khiewa wa khe ncüki tsüdila chüben. No khatila hi shun khe hi chüben.

28Hi no nmehai pi keshun nu kekapvü cüki muyadha nu hi khili adhasü pi nmitsan gheya nu amighe ssüle kesü pi npang wi chiya, nu no ssisen no kaghalen witsü whaden.”

29Tsaseng wi Isa na Kadimi Hezekiya wi khi, “Hawa ha mangwa khati sa ten khe azensu kesü. Kisü nu vvüthi wi no asu maketanla keshhugho ketan dsaben, isala kechengwa mapi witsü no asu pi sheng nu tsü wwiya, nu kemeshentsse tonthu pi sheng nu ma bithu la dsayaben.

30Anyi Judah wi hang keyathu na achan ma ghazanhu cha pi ayyi non wi chiya nu mabi bün keya ti mathu na mehai kayi yaben.

31Ciwi anyithu na Jerusalem wi nu Zion Yikha miwi hang yaben, kepaghenanye Apvüwa na tsüti sa thsüle kesa kiden pi thengdha.

32“Nu Apvüwa na hati Assiriya nyi kadimiwa cüki khitheng: ‘Ma anyunuti hawa wi duya nyelela alakusü kesüla pi tsü gaya nben. Süpahithu na atsonhithu pvü nu anyunutiwa kete wi ghoya nben, nu ghanyale akhweti sapi tsü vüya nben.

33Ma anyunuti witsü ndula ma kaghalen wi kheneng whaben. Hi Apvüwa, hi khidha.

34Hi ketanla hi kinyikü nu imaghawa David wi khishi ketheng ghenah hi anyunuti hawa khwe nu hangsha yaben.’ ”

35Tsü ghaja Apvüwa nyilo kesü na Assiriya nyi kemnanpen wi wa süpahithu 185,000 pathia. Dhitsüwa atsantheghi wi mathu tsüdila ciwi shü benla!

36Tsaseng wi Assiriya nyi kadimiwa Sennakherib na kheneng sen Nineve wi wha.

37Ghanan kesü wi ma ma cenpvü Nisrok kekinyijjen wi kinyi keben ma tsa keni, Andrammeleck nu Sharezer manyi na njünnu pi ma süthi nu Ararat yyiwi bvüa. Ma tsa kepa wi kesü Esarhaddon na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 20

Kadimi Hezekiya na Naa nu Mehainengya

(Isa 38.1-8,21-22; 2 Kc 32.24-26)

¹Ha tsüwi Kadimi Hezekiya na naa nu shü keten ti sa wa. Amoz tsa Isa atusenjüh-kechüwa na ma hhainan wa nu ma wi khi, “Apvüwa na no pala tsüdila kiden-kesha pi theng yalo, kepaghenanye no mehैया nben na no kiza ben. Shü le kesa ghena kidenyalo.”

²Hezekiya na khapeghe sen wa agacüwa ghang nu kekhie sa:

³“Apvüwa, hi leben tsentsa nu jühkeya wina no kekuli sagho, nu hi keshüthangla no hi ya sa thsü mvu kebenwa tsü sa le kiden.” Isanu ma qai ntsa sa wa.

⁴Isa na kadimiwa teshia, isala ma kadijjen ccühha tsü npi thenkeghe yala Apvüwa na ma kiza,

⁵Hezekiya, Apvüwa nyithu miwi kekhang kesenwa wi wha neng nu ma wi hati khilo kesa kiza, “Hi Apvüwa, nbaqhai David Nyizawa, no kiqai hhai zaya nu n-nyontssü keqanca tsü mudha. Hi no sapi mehैया thsüaben, nu ghanan kecheng jüwi no Kekinyijjen wi waben.

⁶Hi no ya amapi taghamanga hang nengya thsüaden. Hi Assiriya kadimiwa kwen wi no nu Jerusalem nyunutiwa tsü kekasha yaben. Hi ketanla hi kekinyikü nu hi imaghawa David wi khishi ketheng ghena hi anyunuti hawa khweyaben.”

⁷Tsaseng wi Isa na kadimiwa tsikinathu wi khhaghabvü pi kesa senghola avünen miwi dacü nu ma ya mehैया thsülo kiza.

⁸Kadimi Hezekiya na keü, “Apvüwa na hi sapi mehैया cüaben nu ghanan kecheng seng wi hi Kekinyijjen wi waya mehaile kesa chütha yale kesa azensu mangwa ben nu?”

⁹Isa na khineng, “Apvüwa na khishikechi tsü nie benle kesa chütha yale kesalina ma azensu kesü pi no cüben. No khili akekhwén tsü ya kekilen miwi acükhaku tagha atuwi shu thsü mvu benla acükhaku tagha aseng wi wa thsü mvu ben nu?”

¹⁰Hezekiya na luneng, “Akekhwén tsüna acükhaku tagha aseng wi waneng thsülo.”

¹¹Isa na Apvüwa wi kekhie sa, nu Apvüwa na akekhwén ya Kadimi Ahaz na kekilen sa kethen miwi tsü acükhaku tagha aseng wi wha thsüa.

Nyilothu Babylonia wina Kegho

(Isa 39.1-8)

¹²Tsü matsü makesü wi Babylonia Kadimi Baladan tsawa Merodak Baladan na Kadimi Hezekiya na naa benle kesa zaya, tsalina ma lesükezhü nu aju kesü pi ma wi kesunchia.

¹³Hezekiya na nyilothu ssiya nu ma keben-keyeng rükatssü, suna, cüdemvu, nu hankedemvu, nu ma süpahizi tsanqai kebenthu tsüdi pi mathu ccüca. Ciwi ma

keben ketheng-jjen nyelela ma kadiyyi kahe wi lela mangla pi mathu nkeccüca nmila.

¹⁴Tsaseng wi atusenjüh- kechüwa Isa na Kadimi Hezekiya wi wa ma keü, “Anyi hathu ha khiewa na gho nu mathu na mangwale no kiza nu?” Hezekiya na luneng, “Mathu na diyyi alenkesie wi Babylonia wina ghole.”

¹⁵Ma keü, “Mathu na no kadijjen wi mangwa mu nu?” Hezekiya na luneng, “Mathu na pala tsüdila mudha. Hi eben ketheng-jjenthu wi mangla pi mathu nkeccüca nmidha le.”

¹⁶Tsaseng wi Isa na Kadimiwa kiza, “Kekhang ntsawa Apvüwa na khiben,

¹⁷nbamyithu na pi tsanqai sengho nansü cu ketheng no kadijjen wi eben atsanqaitu tsüdila pvü nu Babylonia wi wa keten matsü kesü na ghoden. Ciwi mangla nmi laben.

¹⁸Ntsathu pahan ssi wa Babylonia kadimiwa kadijjen wi kedithu sala kekuli sa thsüaben.”

¹⁹Kadimi Hezekiya na ha majjügi ma kahang tsüwi kecca nu apvü-nkesa na ben kesa chüya, tsalina ma luneng, “No Apvüwa wina ketsijüh pi hi kecüwa ha mehaile.”

Hezekiya na Kadikesa Sakhen

(2 Kc 32.32-33)

²⁰Kadimi Hezekiya na kempvüza sa kekuli, ma atssü kethengpen kesü sa nu atssülen chhü nu atssü llesen anyunutiwa wi kegho cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²¹Hezekiya na shü nu ma tsa Manasseh na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 21

Judah Kadimi Manasseh

(2 Kc 33.1-20)

¹Manasseh na ma kahang mapi taghakeni wi Judah Kadimi saya, nu ma Jerusalem wi amapi deni nu manga kekhang sen. Ma jja na Hefziba.

²Israel nyithu na atujügükewa wi Apvüwa na ayyi ciwi kahangthu jügüshi kesa mizzatentithu kekuliyen nankiqananthu tsü kenie wina Manasseh na sami pi Apvüwa shun.

³Ma ma ba Hezekiya na yasa kesathu Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü saneng; ma Israel Kadimi Ahab na kesa ti Baal kekinyipenthu sa nu acenpvü nzawa Asherah tsikezhü kesü sa. Manasseh na ghotsithu la kinyi.

⁴Ma Kekinyijjen wi Apvüwa na ma ketan kinyi benle kekhi pen witsü Anyiza nkechü kekinyipenthu sa.

- ⁵Kekinyijjen ccühha keni witsü ma ghotsithu kekinyipenthu sa.
- ⁶Ma ma tsa pi ahhansha sa nu mecang pi kekinyi kesü sa. Ma cenpvü keccüneng nu kechuchünyi kekulithu sa nu ma tusenkekhithu nu keshü ghamu keccünengthu ccüneng. Ma Apvüwa tuwi sami ntsa sa nu ma lebenketsu cüssia.
- ⁷Ma acenpvü nzawa Asherah tsiton pi Kekinyijjen wi Apvüwa na apen ha ghenahati David nu ma tsa Solomon kekiza pen witsü chia; “Hewi Jerusalem wi Kekinyijjen hawa wi hi kinyi thsüle kesalina Israel mizza taghakeni tsüdi yyiwi kessishikeya apenwa tsüna hale.
- ⁸Nu keujüla Israel nyithu na iyenkhukechithu tsüdi yaya nu imaghawa Mosa na Ayenwa pi mathu kecü tsü mabenla nieya lethu, hi ayyi pi mathu bamyithu kecü witsü mathu jügüshi nben.”
- ⁹Isala Judah nyithu na Apvüwa jüh tsü n-nie, nu Manasseh na mathu ssi wala Apvüwa na ma nyithu atujügükewa wi ma ayyi ciwi na jügüshi kesa mizzatentithu miwi kesami tikayi sa thsüa.
- ¹⁰Apvüwa na ma magha atusenjuh-kechüthu wina khi,
- ¹¹“Kadimi Manasseh na nankiqanan kekuli hathu ha Kanaan nyithu miwi nmehaiki ntsa sadha; nu ma atsikezhüthu sen nu Judah nyithu ssi wa kesami wi chia.
- ¹²Tsalina hi Apvüwa, Israel Nyizawa na kededi kesü sengho Jerusalem nu Judah miwi chi nu tsü cüki zakeyathu tsüdila akhuna methi thsüden.
- ¹³Hi Samaria, Israel Kadimi Ahab nu ma shicübvüghathu miwi sa kecü ti Jerusalem meten cüden. Akhu kesü qhu temetha pi nkhwe ketheng ti hi Jerusalem nyithu jü temetha pi cüden.
- ¹⁴Hi anyi hangkeyathu tsü teshi, nu mathu pi mathu ghinyithu kwen wi chiaden; mathu ghinyithu na mathu miwi khangya nu mathu yyi shu yaben.
- ¹⁵Hi inyithu miwi hati sa den, kepaghenanye mathu bamyithu na Ejipt wina keshhugho tsü na gho nansü kecu mathu na sami pi hi shun nu ilebenketsu cüssidha.”
- ¹⁶Manasseh na anyi kesami nkemithu ji mtsü pathi pi Jerusalem lentontithu wi ajjü na lle wa thsüa; ma ha miwi la Judah nyithu ssi wa atsikezhü kinyi nu sami pi Apvüwa shun thsüa.
- ¹⁷Manasseh na kekuli, nu ma kesamithu kesa cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.
- ¹⁸Manasseh na shü nu pi kadijjen sanku Uzza sanku witsü vhüa, nu ma tsa Amon na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Amon

(2 Kc 33.21-25)

¹⁹Amon na ma kahang mapi ngwe nu keni wi ma Judah kadimi saya, nu ma Jerusalem wi amapi keni kekhang sen. Ma jja na Jotba nyuti wina keghowa Haruz nga Meshullet.

²⁰Ma ba Manasseh ti ma la sami pi Apvüwa shun;

²¹ma ma ba kekulithu tsü sa, nu ma ba na atsikezhüthu kekinyi tsü ma la tsüthu kinyi.

²²Ma Apvüwa ma bamyithu Nyizawa tsü meya mvu, nu Apvüwa yenkhukechithu tsü n-nie mvu sa.

²³Amon kekhu wi kedithu na acho sapi ma shun nu kadijjen wina ma pathia.

²⁴Judah nyithu na Amon kepathithu tsü pathia nu ma tsa Josiya pi kadimi sa thsüa.

²⁵Amon na kekuli cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁶Amon pi Uzza sanku wi ashüjjen wi vhüa, nu ma tsa Josiya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Kadimithu 22

Judah Kadimi Josiya

(2 Kc 34.1-2)

¹ Josiya na ma kahang mapi tazen wi Judah kadimi saya, nu ma amapi changha nu kesü Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Bozkath nyuti wina keghowa Adaiya nga Jedida.

²Josiya na Apvüwa kenenwa tsü sa; nu ma baqhai Kadimi David tsütsonca tsü nienu Anyiza yenthu tsüdila nie kaketsü sa.

Ayewa Lesüshen Tsü Mukeya

(2 Kc 34.8-28)

³Kadimi Josiya na kadikesa mapi tagha nu tazenwa wi ajühkekaghatenpen wi kezhüwa Meshullam tsa Azaliya tsawa Shafan kesun pi hati khila Kekinyijjen wi chia:

⁴“Keqhaikedi ntsawa Hilkiya wi wala keqhaikedithu na Kekinyijjen kedulen wi kekuli sa keben wi anyithu wi apisa khaju saghuya khe tsü cüki kezhü tsü khuyalo.

⁵Apisa tsüpi anyi Kekinyijjen sapfü keben tsü kaghangthu cülo ma kiza lo. Mathu na tsüpi

⁶achankeküthu, ajjenkesathu, nu alonkahathu cüben; nu pi kesapfü wi kesen ghen achan nu alonthu shüben.

⁷ Kekuli tsü keghangthu na atsentsa ntsa nyi, tsalina mathu wi apisa cüki kezhü tsü n-ghangla mehai.”

⁸ Shafan na kadimiwa na ahza khukechi tsüpi Hilkiya cüa, nu Hilkiya na ma Kekinyijjen wi Ayenwa lesüshen tsü muyale kesa pi ma wi kiza. Hilkiya na lesüshenwa tsüpi ma cüa, nu Shafan na tsü si.

⁹ Tsaseng wi ma kadimiwa wi wha neng nu tsüpi ma wi kiza: “Nmaghathu na Kekinyijjen wi apisa khuya nu tsüpi ajjen sapfü keben tsü keghangthu kwen wi chidha.”

¹⁰ Tsaseng wi ma khi, “Hi Hilkiya na lesüshen kesü pi hi kecü tsü hewi benle.” Nu ma kadimiwa wi tsü misikhhali sichi.

¹¹ Khathansha wi kadimiwa na lesüshen tsü sikeben zaya khe ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe,

¹² nu ahza pi hathu cü, keqhaikedwiwa Hilkiya, Shafan tsa Ahikam, Mikaiya tsa Akhbor, ajüh kekaghatenpen wi kezhüwa Shafan, nu kadimi ketsikinawa Asaiya:

¹³ “Wala ighena nu Judah nyithu tsüdi ghenale lesüshen hawa wi kesansijüh cüki pi Apvüwa wi kecenkinali nanlo. Apvüwa na ithu miwi aghepvü ben, kepaghenanye ithu bamyithu na lesüshen hawa wi salo khi kebenwa tsü nsa lale.”

¹⁴ Hilkiya, Ahikam, Akhbor, Shafan hathu na wala nza atusenjüh-kechü kesü Jerusalem wi apen ketheü wi hang ketenwa ma nyan Hulda wi kecenkinali. (Ma wuba Shallum na Harha tsa Tikva tsawa, ma Kekinyijjen wi athsümenithu tsü keghangwa.) Mathu na pala khati sadha khe tsü cüki khipi nzawa kiza,

¹⁵ nu nzawa na mathu na kadimiwa wi wha neng

¹⁶ nu Apvüwa wi ketsijüh hapi ma cülo kiza: “Kadimiwa na lesüshen hawi zhü ketheng sikeya ti hi Jerusalem nyithu tsüdi meten cüden.

¹⁷ Mathu na hi meya mvula nu ahshathu sapi acenpvü kepathu cü, nu mathu kekuli tsüdi wi ilebenketsu cüssidha. Ilebenminu ntsa pi Jerusalem shun ben, nu tsüna gha nben.

¹⁸ Kadimiwa ghenale hi, Apvüwa Israel Nyizawa na ha khiben: No lesüshen hawi zhü ketheng tsü kinayalo,

¹⁹ nu no khathansha wi hi Jerusalem nu ma nyithu meten cüle khiteqhe keben ha zaya khe nleben khapegheya nu ituwi no satemeniya, nthsümeni mezüqhe nu qailo. Hi tsü sapi qhethiketen kesa pen kesü sa thsü nu anyithu na tsü nyan pi kishen-keshi wi sen thsüaden. Isala hi no kekhie zayadha,

²⁰nu hi kemeten sen nu Jerusalem miwi gho ketenwa tsüna no npi keshü chu sengho nben. Hi no ya cca shü thsüaben.” Anyithu na ketsijüh ha sen nu Kadimi Josiya wi gho neng.

2 Kadimithu 23

Josiya Na Anyiza Nkechü Kekinyi keyasa

(2 Kc 34.3-7,29-33)

- ¹Kadimi Josiya na Judah nu Jerusalem wi ccülikesathu tsüdila cichi,
- ²nu keqhaikedithu, atusenjüh-kechüthu, nu kepa wi keban nu ketha-uthu tsüdila mathu gweghe Kekinyijjen wi wa. Mathu tsüdi tuwi na Kadimiwa na Kekinyijjen wi mukeya cenketenjuhwa tsü mabenla misikhhali sichi.
- ³Ma kadijjen kedon kete wi ngan nu lesüshenwa wi zhü ketheng ti Apvüwa jüh kina, ma leben nu kahang tsüdi pi ma yen nu ayenkhukechithu tsü nie, nu cenketenjuh wi khi keben ti tsüthu sale kesa Apvüwa ssinu cenketenjuh kesü sa. Nu anyi tsüdila cenketenjuhwa tsü niele khishichia.
- ⁴Tsaseng wi Josiya na ahza pi Keqhaikedi ntsawa Hilkiya, ma kekiqa keqhaikedithu, nu aghikehiethu Kekinyijjen kedulen wi kekuli sa kebenthu cü nu mathu ya Kekinyijjen non wi Baal, acenpvü nzawa Asherah, nu ghotsithu kekinyi wi sen keten tsanqaithu tsüdila sen nu shhugholo kiza. Kadimiwa na atsanqai hathu tsüdi pi anyunuti na ameiwa Kidron Yyiketijü kete wi mecang nu kemecang qaethu sen nu Bethel wi wa thsüa.
- ⁵Ma Judah kadimithu na pi Anyiza nkechü kekinyipenthu wi ahhanshathu sa thsüle keqhaikedithu sa thsü kethengthu tsüna Judah nyunutithu nu Jerusalem kete witsü ahhanshathu sapi Baal, aghani, asha, tangwi kebenthu, nu ghotsithu cü ketenthu tsüdi khupia.
- ⁶Ma Kekinyijjen wi acenpvü nzawa Asherah tsiketon tsü khusen wa anyunuti na ameiwa Kidron Yyiketijü wi mecang, ma kemecang qaethu tsü doncha pi awheng sa nu sen wa anyithu pi vhü keten pen wi vvü zighe chia.
- ⁷Ma Kekinyijjen wi keqheza menkedsathu na hang keten jjenthu tsü yasa pia. (Nzathu na ciwi Asherah kekinyi wi kesen thsümenithu tsü ben.)
- ⁸Ma Judah nyunutithu wi keqhaikedithu ssinu Jerusalem wi gho, nu diyyi maben wi mathu na ahhansha sa keten kekinyipenthu sapi anyan kekinyen sa thsüa. Ma anyunutiwa wi kedulen kete tavüwa wi anyunuti wi ahngwa Joshua na kekinyipenthu sapi atsaghangthu cü ketheng tsü la pasha pia.
- ⁹Keqhaikedi tsüthu na Kekinyijjen wi kekuli nsa thsüla, isala mathu na mathu pvüshang keqhaikedithu ghenazimi nkechi mesa tsü dsaya mehai.

10 Kadimi Josiya na Hinnom Yyiketijü wi Anyiza nkechü kekinyipenwa Tofeth la sapi anyan kekinyen sa thsüa, tsalina thola ma tsanga pi mecang pi acenpvü Molek ncüla.

11 Ma Judah kadimithu na goruthu nu gorugarithu pi aghani kekinyi wi kesen ghenä cü ketheng tsü la khupia. (Hathu pi Kekinyijjen ccühha kaghapeng-jenka kete wi kedi kesü Nathan Melek na hang keten jjen ketsaki witsü chi theng.)

12 Kadimi Josiya na Judah kadimithu na kadijjen miwi Kadimi Ahaz jjen miwi kekinyipen sa kethengthu tsü pasha; ma kekinyipen thu tsü pasha zighe nu tsüthu pi Kidron Yyiketijü wi khala.

13 Josiya na Jerusalem na nishuwa, Oliv Yikha na acülawa wi Kadimi Solomon na nankiqanan atsikezhüthu Sidon cenpvü nzawa Astart, Moab cenpvü Khemosh, nu Ammon cenpvü Molek kekinyi ghenä kekinyipen thu sa ketheng tsü sapi anyan kekinyen sa thsüa.

14 Kadimi Josiya na alon kishengthu tsü pakhi zighe, acenpvü nzawa Asherah tsiketon tsü pasha pia, nu ma anyi güthu pi tsüthu kechipen witsü chia.

15 Josiya na Israel ssi wa kesami wi chikesawa Nebat tsa Kadimi Jeroboam na Bethel wi kekinyipen sa ketheng tsü la pasha pia. Josiya na kekinyipenwa tsü zansha, nu alon thu tsü pasha zighe nu tsüthu doncha pi ayyinikhu sa; ma Asherah tsiketon tsü la pi mecang.

16 Tsaseng wi Josiya na ghangkevüli chi nan yyishiphon miwi ashüjjen thu pahan muya; ma tsüthu wi anyi güthu khushiya thsü nu pi kekinyipenwa miwi mecang thsüa. Hatinu ma kekinyipenwa tsü sapi anyan kenyen thsüa, hawa ha kheni akho tsüwi Kadimi Jeroboam na kekinyipenwa kete wi ngan keben atusenjuh-kechüwa ha kekhiwa shüjjen tsü muya,

17 nu ma keü, “Katsü na thowa shüjjen nu?” Bethel nyithu na luneng, “Hawa ha Judah wina kegho atusenjuh-kechüwa, no nansü kekinyipen hawa miwi sa kechi hathu cüki kekhiwa shüjjen tsüle.”

18 Josiya na khi, “Tsü teshilo. Ma güthu tsü papheghe nben.” Tsalina ma güthu nu Samaria wina kegho atusenjuh-kechüthu güthu la npapheghela teshia.

19 Tsalina Israel nyunuti tsüdi wi Israel kadimithu na sapi Apvüwa lebenketsu kecüssi Anyiza nkechü kekinyipen thu tsü Kadimi Josiya na tsüdila yasa pia. Ma Bethel wi kesa ti kekinyipen hathu tsüdi miwi la sa.

20 Ma kekinyipen thu miwi ciwi kekuli sa keten Anyiza nkechü keqhaikedithu tsüdila pathia, nu anyi güthu pi kekinyipen tsüdi miwi mecangchia. Tsaseng wi ma Jerusalem wi kheneng wha.

Josiya na Shhukeya Kho Ghena Kemini

(2 Kc 35.1-19)

²¹Josiya na cenkethenjüh lesüşen wi zhü ketheng ti anyithu na Apvüwa mathu Nyiza kekinyikü wina Shhukeya Kho wa tsü kemini salo ahza khuchia.

²²Pendhethu na mizzatenti miwi kekhang kesen tsüwi na gho Israel nyelela Judah kadimithu tsü kecu mathu kesüla Shhukeya Kho hati kemini npi sa.

²³Khili asakhen wi Josiya na kadikesa mapi tagha nu tazen wi Jerusalem wi Shhukeya Kho ha kemini sa.

Josiya na Kepa wi Kemeyilikechithu

²⁴Keqhaikedi ntsawa Hilkiya na Kekinyijjen wi mukeya lesüşen wi zhü ketheng ayenthu tsü sale kesalina Kadimi Josiya na Jerusalem nu Judah yyi tsüdi wi keshü ghamu keccünengthu, atusenkekithu, ajen wi acenpvüthu, atsikezhüthu, nu Anyiza nkechü kekinyi wi senketen tsanqaithu tsüdila khupia.

²⁵Ciwi khiela ma tuwi kadimi kesüla ma ti kesa ma leben, kahang, nu kezü tsüdi pi Mosa Yenwa tsüdi nie nu Apvüwa kekuli kesa nmi; nyelela kadimi kesüla ma seng wi ma ti kesa nmi.

²⁶Isala Kadimi Manasseh kekuli ghenä Apvüwa lebenketsu cüssi pi Judah keshun tsüna khili lela npi ghaya.

²⁷Apvüwa na khi, “Hi Israel miwi kesa ti Judah miwi la saaden; Hi ituwi Judah nyithu khupiaden, nu hi kessikeya anyunutiwa Jerusalem tsü, nu hi kinyilo kekhi ben Kekinyijjenwa tsü meya mvu laden.”

Josiya na Kadikesa Sakhen

(2 Kc 35.20—36.1)

²⁸Kadimi Josiya na kekuli cükithu tsüdila Judah kadimithu cükikezhü wi zhü theng.

²⁹Josiya na kadimi sa keben wi Ejipt Kadimi Neko na süpahizi kesü ssinu Euftrat Ghaku kecu wi Assiriya kadimiwa kiqa wa. Kadimi Josiya na Megiddo wi Ejipt nyi süpahizi khenle sa nu aghi wi ma pathia.

³⁰Ma kekhu wi kedithu na ma kamang pi gorugari kesü wi cipvü nu Jerusalem wi gho neng nu ma pi kadi shüjjenthu wi vhüa. Judah nyithu na Josiya tsa Joahaz kessiya nu adeli pi ma nyen pi kadimiwa sa thsüa.

Judah Kadimi Joahaz

(2 Kc 36.2-4)

³¹Joahaz na ma kahang mapi ngwe nu kechengwa wi Judah kadimi saya, nu ma asha kecheng Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Libnah nyunutiwa wina keghowa Jeremiya nga Hamutal.

³²Ma bamyithu tsütsonca nie nu ma sami pi Apvüwa shun.

³³Ejipt Kadimi Neko na Hamath yyiwi Ribla wi ma ghan pi atssüzü sa thsüa, nu Judah yala rükatssü 3,400 kilogram nu suna 34 kilogram pi keküju sala kecü thsü wi ma kadikesa sakhen sa.

³⁴Kadimi Neko na Josiya tsa Eliakim pi Josiya shiwa sa Judah kadimi sa thsüa, nu ma nyan kemiyili pi Jehoiakim sa. Kadimi Neko na Joahaz ssinu Ejipt wi wa, nu ma ciwi shüa.

Judah Kadimi Jehoiakim

(2 Kc 36.5-8)

³⁵Kadimi Jehoiakim na keküju pi Ejipt kadimiwa kecü qo apisa tsü muyale kesalina anyithu wi mathu keben-keyeng kenie wina khajana saghu.

³⁶Jehoiakim na ma kahang mapi ngwe nu manga wi Judah kadimiwa saya, nu ma amapi taghakhen Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Ruma nyutiwa wi keghowa Pedaiya nga Zebida.

³⁷Ma bamyithu tsütsonca kenie wina Jehoiakim na sami pi Apvüwa shun.

2 Kadimithu 24

¹Jehoiakim na kadimiwa sa keben wi Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na Judah nkagho, nu amapi kecheng Jehoiakim meten pi ma kekhang kesen kekhu wi ben thsüa; tsaseng wi Jehoiakim na ma matang shagha.

²Apvüwa na Babilon, Siriya, Moab, nu Ammon nyithu süpahizithu kesun pi Judah yasa thsüale Jehoiakim shun thsüa, tsüna Apvüwa na ma tsüti sa benle kesa ma magha atusenjüh-kechüthu wina khi theng.

³Hawa ha Kadimi Manasseh na kesamithu kesa tsüdi gheni Apvüwa tuwi Judah nyithu khu piale kesalina Apvüwa jüh kenie wina sa,

⁴nu tsüdi miwi ma anyi kesami nkemithu tsüdi pathi kesa gheni. Apvüwa na tsüghena kesami teshi pi Manasseh cü meyala.

⁵Jehoiakim na kekuli cükithu tsüdila Judah kadimithu cüki kezhü wi zhü theng.

⁶Jehoiakim na shü, nu ma tsa Jehoiakhin na ma shiwa sa kadimi saya.

⁷Ejipt kadimiwa nu ma süpahizi na khiela Ejipt thenkeghe sen nu amei wi nshula, kepaghenanye Babylonia kadimiwa na khili Euftrat Ghaku na wa Ejipt na aghawa kemeggü yyi kheni Ejipt ji sa kegho tsüdi miwi kekhang senyadha.

Judah Kadimi Jehoiakhin

(2 Kc 36.9-10)

⁸Jehoiakhin na ma kahang mapi tagha nu tazen wi Judah kadimiwa saya, nu ma asha kecheng Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Jerusalem wina keghowa Elnathan nga Nehushta.

- ⁹Ma ba tsütsonca kenie wina Jehoiakhin na sami pi Apvüwa shun.
- ¹⁰Hawa ha ma kadikesa tsüwi Kadimi Nebukhadnezzar kekhu wi kedithu na Babilon nyi süpahizi ssisen wala Jerusalem shun nu tsü vüya.
- ¹¹Vüsen keben wi Nebukhadnezzar ma ketanla Jerusalem wi du,
- ¹²nu Kadimi Jehoiakhin na ma jja, ma tsathu, ma kekhu wi kedithu, nu kadijjen wi kedithu gweghe Babilon nyithu kwen wi dua. Nebukhadnezzar na kadikesa mapi tazenwa wi ma Jehoiakhin ghan pi atssüzü saya,
- ¹³nu Kekinyijjen nu kadijjen wi keben tsüdi pvü nu Babilon wi wa. Apvüwa na npi wina khi ketheng ti Kadimi Solomon na Kekinyijjen wi kesen ji suna pi ahyikhuthu kesa tsü Nebukhadnezzar na tsüdila pakhhia.
- ¹⁴Nebukhadnezzar na Jerusalem nyithu, kadi tsangathu tsüdi, nu anyi paghangthu tsüdi saghu hazar tagha ghan pi atssüzüthu sala ssi bvüa. Ma Judah wi anyi ketha-u ntsathu ketan teshitheng nu kekuli nyi sapichüthu tsüdi pi amighekecüthu saghu ghan sen nu bvüa.
- ¹⁵ Nebukhadnezzar na Jehoiakhin pi ma jja, ma wubvüthu, ma kekhu wi kedithu, nu Judah wi anyi paghangthu ghan pi atssüzü sa sen bvüa.
- ¹⁶Nebukhadnezzar na anyi kemechanthu hazar tagü, nu anyi kekuli sapichüthu pi amighekecüthu saghu hazar kesü, mathu tsüdila akhüton mehaitzü aghisaya kemehai nyi tsüdi kesun pi Babilon wi chia.
- ¹⁷ Nebukhadnezzar na Jehoiakhin biza Mattaniya pi Judah kadimiwa sa thsüa, nu ma nyan kemiyili pi Zadekiya sa.

Judah Kadimi Zadekiya

(2 Kc 36.11-12; Jer 52.1-3)

- ¹⁸ Zadekiya na ma kahang mapi ngwe nu kesüwa wi Judah kadimi saya, nu ma Jerusalem wi amapi taghakhen kekhang sen. Ma jja na Libnah nyunutiwa wina keghowa Jeremiya nga Hamutal.
- ¹⁹Kadimi Jehoiakhin na kesa ti Kadimi Zadekiya la sami pi Apvüwa shun.
- ²⁰Apvüwa na Jerusalem nu Judah nyithu miwi aghepvü ntsa sa nu ma tuwi mathu khu pia.

2 Kadimithu 25

Jerusalem Keqanca

(2 Kc 36.13-21; Jer 52.3-11)

- ¹Zadekiya na Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar matangla shun, tsalina Nebukhadnezzar na ma süpahizi tsüdi ssisen ghola Zadekiya na kadikesa amapi tuguwa asha taghawa tagha ghanan wi Jerusalem ssikaghashen. Mathu na anyunuti na ameiwa kemnanpen sa, khweti sapi keväliya,

- ²nu Zadekiya na kadikesa mapi taghakhenwa npi kecen chu tsü vüya.
- ³Tsü mapi asha mejüwa tugu ghanan wi azeng na nmehai ntsa sa nu ciwi anyithu na mangla kedsa nmila,
- ⁴nu anyunutiwa khwetiwa tsü pasha. Babilon nyithu na anyunutiwa tsü vüsen ben lela süpahithu tsüdila ghaja wina bvüya. Mathu na kadi Sanku len wiwa na akhweti kenijü kaghapeng-jenka wi shhuya nu Jordan Yyiketijü kepeghe wiwa bvüa.
- ⁵Isala Babilon nyi süpahizi na Kadimi Zadekiya jügü wa Jerikho kete deshentijü wi ma ghanya, nu ma süpahithu tsüdila ma teshi nu bvü zighea.
- ⁶Zadekiya ssinu Ribla nyunutiwa wi Kadimi Nebukhadnezzar wi wha, nu ciwi Nebukhadnezzar na ma miwi ajühkaghaten.
- ⁷Zadekiya na ghang keben wi ma tsathu tsü pathia; tsaseng wi Nebukhadnezzar na Zadekiya nyon kuhoshia, amighe ssüle pi ma bhenya, nu ma ssinu Babilon wi wa.

Kekinyijjenwa Tsü Keyasa

(Jer 52.12-33)

- ⁸Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar na kadikesa mapi tagha nu tuguwa asha mangawa tagü ghanan wi kadimi kesansiwa, ma süpahizi benchüwa Nebuzaradan na Jerusalem wi duya.
- ⁹Ma Kekinyijjen, kadijjen, nu Jerusalem wi anyi kemechanthu jjen tsüdi mecang chia,
- ¹⁰nu ma süpahithu na anyunutiwa khwetithu pasha pia.
- ¹¹Tsaseng wi Nebuzaradan na anyunutiwa wi teshi keathu Babilon nyithu wiwa sa kesa anyithu, kekuli wi sapichüthu he wila kebenthu tsüdila ssinu Babilon wi wa.
- ¹²Isala ma anyi ketha-u ntsathu keben mangla nkemithu teshi pi Judah wi kemeshentsse lli nu allithu wi kekuli sa thsüa.
- ¹³Babilon nyithu na Kekinyijjen wi lezza pi kesa makedon nu amesü garithu, pi taghagu ketiwa tsü saghu pakhihi zighe nu mathu na lezza tsüdi pvü nu Babilon wi wa.
- ¹⁴Mathu na kekinyipen wi kekhweji, kemecang qe kechipen, ahula satekemetha tsanqaithu, ahansathu jü kechipen nu hankedemvu kemecang ghena akhuzzathu, nu Kekinyijjen wi kesen ghena lezza pi kesa tsanqaithu tsüdila pvü nu bvüa.
- ¹⁵Mathu na suna nyelela rükatssü pi kesa tsüdi akhuzzathu amihi kechipen akhu magi kebenthu saghu sen nu bvüa.

¹⁶Kadimi Solomon na Kekinyijjenwa ghenalezza pi kesathu makedon keni, amesü garithu, nu taghagu ketiwa tsüthu tsüna kiyang metsü nu whu meyala.

¹⁷Ma kedon keni kesüsü kemisi na meter tazen, shoni wi kedon kemisi na meter 1.3 tsüti saben. Shoni wi kedon kesüsü tsüna lezza pi ahhivüthu sapi matsi sa keväli theng.

Judah Nyithu Ssinu Babilon wi Kewa

(Jer 52.24-27)

¹⁸Benchüwa Nebuzaradan na tsü miwi la atssüzüthu sa ssi bvü kesathu na Keqhaikedi ntsawa Seraiya, keqhaikedi keniwa Zefaniya, nu Kekinyijjen wi kedithu kemechan kecheng.

¹⁹Ma anyunutiwa wi süpahithu benchü sa keghowa, kadimiwa kesansithu meshu manga khili la anyunutiwa wi keben, benchüwa kekhu wi süpahithu cüki zhü kethengthu kenonccawa, nu anyi kemechanthu achentugho ssi bvüa.

²⁰Nebuzaradan na tsüthu ssinu Ribla nyunutiwa wi Babylonia kadimiwa wi wa,

²¹tsüna Hamath yyiwi. Ciwi kadimiwa na mathu kiccü nu pi shü thsüa. Tsalina Judah nyithu tsü mathu yyiwi na ssinu kushiyyi wi wa.

Judah Ahng Gedaliya

(Jer 40.7-9; 41.1-3)

²²Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na Shafan tsa Ahikam tsawa Gedaliya pi Judah ahng sa thsüa, nu ma pi anyithu ssinu Babilon wi nkewathu miwi kediwa sa thsüa.

²³Khathansha Judah nyi kedithu nu süpahithu nyu kwen wi npi keduthu na ha cüki zaya khe mathu wa Mizpah wi Gedaliya gwegheya. Kedi hathu na Nethaniya tsa Ishmael, Kareya tsa Johanan, Netofa wina keghowa Tanhumeth tsa Seraiya, nu Maaka tsa Jezaniya.

²⁴Gedaliya na mathu wi khi, "Nthu na Babilon nyi kedithu nmessila mehaile kesa hi ijüh pi nthu cüben. Ayyi hewi ben nu Babilon kadimiwa kekuli salo, isathu pala tsüdila nthu ghenalezza mehai ben."

²⁵Isala tsü mapi asha tagüwa wi Elishama tsa Nethaniya tsawa Ishmael, kadi theghi kesü na anyi tagha ssinu Mizpah wi wa Gedaliya ssisa nu ma pathia. Ma Israel nyithu nu Babilon nyithu na Gedaliya gweghe kebenthu la pathia.

²⁶Tsaseng wi Israel nyi keban nu ketha-uthu lela süpahizi kedithu gweghe Ejipt wi bvüa, kepaghenanye mathu na Babilon nyithu messi kesalina.

Atssüzüjjen wi Jehoiakhin Khushikesa

(Jer 52.31-34)

²⁷Evilmerodak na Babilon kadimi sa keya mapi wi ma Judah Kadimi Jehoiakhin nantizenchi nu atssüzüjjen wina ma khushia. Hawa ha Jehoiakhin ghan sen nu

atssüzü sa kewa mapi changha nu tagüwa asha taghakeniwa ngwe nu tagü ghanan seng wi sa.

²⁸Evilmerodak na Jehoiakhin gweghe Babylonia wi kushinyi sa keben kadimi kepathu miwi ma tuwi ccatssü nu kinyiküpen kesü pi ma cüa.

²⁹Tsalina Jehoiakhin na ma tssüzü thsümeni kemiyili sen ma kahang chu kadimiwa miz wi dsajjüwa thsüa.

³⁰Ma hang keben chu atsathangla ma nsenthu keyishü pi ma cüa.

1 Khenicüki

1 Khenicüki 1

Adam na wala Abraham kecu

(Ade 5.1-32; 10.1-32; 11.10-26)

- ¹Adam na Seth ba, Seth na Enosh ba, Enosh na Kenan ba,
- ²Kenan na Mahalalel ba, Mahalalel na Jared ba.
- ³Jared na Enok ba, ma Methusela ba; Methusela na Lamek ba,
- ⁴ma Noah ba, Noah na atsa kecheng ben: Shem, Ham, Jafeth.
- ⁵Jafeth tsathu na — Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshak, nu Tira — hathu na mathu nyan ci ketheng bamyithu.
- ⁶Gomer shicübvüghathu na Ashkenaz, Rifath, nu Togarma nyithu.
- ⁷Javan shicübvüghathu na Elisha, Spain, Sipra, nu Rhode nyithu.
- ⁸Ham tsathu na — Kush, Ejipt, Libia, nu Kanaan — hathu na mathu nyan ci ketheng bamyithu.
- ⁹Kush shicübvüghathu na Seba, Havila, Sabta, Raama, nu Sabteka nyithu. Raama shicübvüghathu na Sheba nu Dedan nyithu.
- ¹⁰(Kush na atsa kesü ayyiwi kekhang ntsa atuwa ma nyan Nimrod na ben.)
- ¹¹Ejipt shicübvüghathu na Lidia, Anam, Leha, Naftu,
- ¹²Pathru, Kaslu, nu Kreta nyithu (ma wina Filistinthu hang shhugho).
- ¹³Kanaan tsathu na — keqhai ntsawa Sidon, nu Heth — hathu na mathu nyan ci ketheng bamyithu.
- ¹⁴Kanaan na Jebus, Amor, Girgash,
- ¹⁵Hivi, Arkit, Sinit,
- ¹⁶Arvad, Zemar, nu Hamath nyithu baqhai la sa.
- ¹⁷Shem tsathu na — Elam. Asshur, Arpakshad, Lud, Aram, Uz, Hul, Gether, nu Meshek — hathu na mathu nyan ci ketheng bamyithu.
- ¹⁸Arpakshad na Eber bawa Shela ba.
- ¹⁹Eber na atsa keni ben; meshu kesü nyan na Peleg, kepaghenanye ma tsüwi ayyi nyi na gishüzighe, nu kepawa nyan na Joktan.
- ²⁰Joktan shicübvüghathu na Almoda, Shelef, Hazarmaveth, Jera,
- ²¹Hadoram, Uzal, Dikla,

²²Ebal, Abimael, Sheba,

²³Ofir, Havila, nu Jobab nyithu.

²⁴Shem na wala Abraham kecu atheghi len na hati: Shem, Arpakshad, Shela,

²⁵Eber, Peleg, Reu,

²⁶Serug, Nahor, Tera,

²⁷nu Abram (pi Abraham le khiden).

Ishmael Shicübvüghathu

(Ade 25.12-16)

²⁸Abraham na atsa keni Isak nu Ismael manyi ben.

²⁹Ismael tsathu na amizza taghakeni ccülithu sa shagha: Nabaioth, (Ismael tsa tssütsewa nyan wina shhugho). Kedar, Adbeel, Mibsam,

³⁰Mishma, Duma, Massa, Hadad, Tema,

³¹Jetur, Nafish, nu Kedema.

³²Abraham wubvü meshibvüwa Ketura na atsa tugho pvügha pi ma cü: Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, nu Shua. Jokshan na atsa keni ben: Sheba nu Dedan.

³³Midian na anga manga ben: Efa, Efer, Hanok, Abida, nu Elda.

Esau Shicübvüghathu

(Ade 36.1-19)

³⁴Abraham tsa Isak na atsa keni ben: Esau nu Jakob.

³⁵Esau tsathu na Elifa, Reuel, Jeush, Jalam, nu Kora,

³⁶Elifa na amizza hathu baqhai sa shagha: Teman, Omar, Zefi, Gatam, Kenaz, Timnah, nu Amalek.

³⁷Nu Reuel na amizza hathu baqhai sa shagha: Nahath, Zera, Shamma, nu Mizza.

Edom Wi Hang tegü Keshaghathu

(Ade 36.20-30)

³⁸⁻⁴²Edom wi hang tegüthu na Seir tsa hathu wina kedugho: Lotan, ma Hori nu Homan geithu keni baqhaiwa. (Lotan na ma tssüggü kesü Timnah ben.) Shobal, ma Alvan, Manahath, Ebal, Shefi, nu Onam geithu baqhaiwa. Zibeon, ma atsa keni ben; Aiya nu Anah. Anah na Dishon ba, nu Dishon na Hamran, Eshban, Ithran, nu Kheran geithu baqhaiwa. Ezer, ma Bilhan, Zaavan, nu Jaakan geithu baqhaiwa. Dishan, ma Uz nu Aran gei keni baqhaiwa.

Edom Kadimithu

(Ade 36.31-43)

43-50 Israel wi kadimithu kesüla npi keben tsüwi kadimi hathu na keseniela Edom yyiwi kekhang sen: Dinhaba wina kegho Beor tsa Bela Bozra wina kegho Zera tsa Jobab Teman yegu wina kegho Husham Avith wina kegho Bedad tsa Hadad (ma Moab diyyiwa aghikesa kesü wi Midia nyithu chaya) Masreka wina kegho Samla Rehoboth ghaku miwi kegho Shaul Akhbor tsa Baal Hanan Pau wina kegho Hadad (ma wubvü na Mezahab ngawa Matred nga Mehetabel)

51 Edom nyithu na gishü pi amizza hathu saben: Timnah, Alva, Jetheth,

52 Oholibama, Ela, Pinon,

53 Kenaz, Teman, Mibzar,

54 Magdiel, nu Iram.

1 Khenicüki 2

Judah Shicübvüghathu

1 Jakob na atsa taghakeni ben: Reuben, Simeon, Levi, Judah, Issakhar, Zebulun,

2 Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad, nu Asher.

3 Judah na atsa manga ben: Ma wubvü Kanaan nyiwa Bathshua wina ma atsa kecheng: Er, Onam, nu Shela muya. Ma tsa tssütsewa Er na nmehai ntsawa nu Apvüwa na ma pathia.

4 Ma cünyiewa Tamar wina ma atsa keni Perez nu Zera muya.

5 Perez na atsa keni: Hezron nu Hamul ben.

6 Ma cünyuwa Zera na atsa manga ben: Zimri, Ethan, Heman, Kalkol, nu Darda.

7 Karmi tsa Akhan Zera shicübvüghathu jawi kesü na nyu ji shu keya pi Anyiza cü kesa tsüpi thengya nu kededi sengho Israel nyithu miwi chia.

8 Ethan na atsa kesü Azariya ben.

Kadimiwa David Thegheshi

9 Hezron na atsa kecheng: Jerameel, Ram, nu Kaleb ben.

10 Ram wina wala Jesse kecu atheghishi na hati: Ram, Amminadab, Nashon (Judah mizza wi anyi kemechan kesü),

11 Salmon, Boaz,

12 Obed, nu Jesse.

13 Jesse na atsa tagü ben. Mathu kahang wi ghanyi keqhai na hati: Eliab, Abinadab, Shamma,

14 Nethanel, Raddai,

¹⁵Ozem, nu David.

¹⁶Jesse na anga la keni, Zeruiya nu Abigail ben. Ma nga Zeruiya na atsa kecheng, Abishai, Joab, nu Asael ben.

¹⁷Ma nga kepawa Abigail na Ishmael shicübvügha kesü Jether wi n-nuwa nu manyi na atsa kesü Amasa muya.

Hezron Shicübvüghathu

¹⁸Hezron tsa Kaleb na Azuba yaya nu anga kesü Jerioth muya. Ma atsa kecheng: Jeshur, Shoba, nu Ardon ben.

¹⁹Azuba keshü seng wi Kaleb na Efrath yaya nu manyi na atsa kesü Hur muya.

²⁰Hur tsa na Uri, nu ma tsawa tsa na Bezalel.

²¹Hezron na ma kahang mapi acentugho kesa wi ma Gilead tssüggüwa Makhir nga yaya. Manyi na atsa kesü Segub muya,

²²nu Segub na atsa kesü Jair ben. Jair na Gilead yiyi anyunuti ngwe nu kecheng miwi kekhang sen.

²³Isala Geshur nu Aram kadiyyi keni na ciwi Jair nu Kenath nyithu, nu tsü ketekevü wi anyunutithu pi wwala anyutithu acentugho nkaya. Anyi ciwi kahangthu tsüdila Gilead ba Makhir shicübvüghathu ketan.

²⁴Hezron keshü seng wi ma tsa Kaleb na ma ba wubvü Efrath yaya. Manyi na atsa kesü Ashur, Tekoa nyuti bha kechiwa tsü ben.

Jerameel Shicübvüghathu

²⁵Hezron tsa tssütsewa Jerameel na atsa manga ben: Ram na keqhaiwa, Buna, Oren, Ozem, nu Ahijah.

²⁶⁻²⁷Ram na atsa kecheng Maaz, Jamin, nu Eker ben. Jerameel na awubvü kepa wi kesü ma nyan na Atara ben, nu manyi na atsa kesü Onam ben.

²⁸Onam na atsa keni Shammai nu Jada ben; nu Jada la atsa keni Nadab nu Abishur ben.

²⁹Abishur na nza kesü ma nyan Abohail yaya nu manyi na atsa keni Ahban nu Molid ben.

³⁰Abishur cünyuwa Nadab na atsa keni Seled nu Appaim ben; isala Seled na atsa nmila shüa.

³¹Appaim na Ishi ba, Ishi na Sheshan ba, Sheshan na Ahlai ba,

³²Jada, Shammai, cünyuwa na atsa keni Jether nu Jonathan ben, isala Jether na atsa nmila shüa.

³³Jonathan na atsa keni Pelet nu Zaza ben. Hathu tsüdila Jerameel shicübvüghathu.

³⁴Sheshan na atsa nmi nu angathu ketan ben. Ma Ejipt nyi amagha kesü ma nyan Jarha ben,

³⁵nu ma nga kesü pi ma wi n-nuwa thsüa. Manyi na atsa kesü Attai ben.

³⁶Attai wina wala Elisham kecu atheghishi na hati: Attai, Nathan, Zabad,

³⁷Eflal, Obed,

³⁸Jehu, Azariya,

³⁹Helez, Eleasa,

⁴⁰Sismai, Shallum,

⁴¹Jekamiya, nu Elishama.

Kaleb Shicübvügha Kepathu

⁴²Kaleb tsa tssütsewa Jerameel cünyuwa nyan na Mesha. Mesha na Zif ba, Zif na Meresha ba, nu Meresha na Hebron ba.

⁴³Hebron na atsa mejü ben; Kora, Tappuah, Rekem, nu Shema.

⁴⁴Shema na Raham ba nu Jorkeam bvüba. Shema cünyuwa Rekem na Shammai ba,

⁴⁵ma Maon ba, Maon na Bethzur ba.

⁴⁶Kaleb na ma wubvü meshibvüwa kesü ma nyan Efa na ben, nu ma atsa kecheng pvügha pi ma cü: Haran, Mozah, nu Gazez. Haran la atsa kesü ma nyan Gazez ben.

⁴⁷(Anyi kesü ma nyan Jahdai na atsa tugho ben; Regem, Jotham, Geshan, Pelet, Efa, nu Shaaf).

⁴⁸Kaleb na awubvü meshibvü kepa wi Maaka ben, ma atsa keni: Sheber nu Tirhana pvügha pi ma cü.

⁴⁹Tsaseng wi la ma atsa keni muya; Madmannah nyuti sa kechiwa Shaaf; nu Makhbena nu Gibeana nyuti keni sa kechiwa Sheva. Tsümiwi la Kaleb na anga kesü ma nyan Akhsa ben.

⁵⁰Hathu ha la Kaleb shicübvüghathu. Hur na Kaleb tsa tssütsewa nu ma wubvü na Efrath. Hur tsawa Shobal na Kiriath Jearim sachi,

⁵¹ma tsa keniwa Salma na Bethlehem sachi, nu ma tsa kechengwa Haref na Bethgader sachi.

⁵²Shobal, Kiriath Jearim sa kechiwa na Menuhoth wi kahangthu gishü pahan Haroe nyithu baqhaiwa,

⁵³nu agei hathu na Kiriath Jearim wi hang: Ithri, Puthi, nu Mishrai nyithu. (Zorah nu Eshtaol nyunutithu wi anyithu na agei hathu nyithu.)

⁵⁴Salma, Bethlehem, sa kechiwa tsüna Netofath, Atroth Beth Joab wi kahang nyithu nu Zorah nyithu baqhaiwa tsüthu tsüna Manahath wi agei keni wi kesü baqhaiwa.

⁵⁵(Kezhü wi nu nyu ghenä kezhüchüthu agei hathu na Jabez nyuti wi hang: Tirathi, Shemeyathi, nu Sukathi nyithu. Mathu na Ken nyi Rekhhab nyithu ssinu keyaliwa kesathu.)

1 Khenicüki 3

Kadimiwa David Tsangathu

¹⁻³Hathu ha David tsathu ma Hebron wi keben tsü wi pvügha keyathu ghanyi keqhai keni wina hati: Ammon, ma jja na Jezreel wina kegho Ahinoam Daniel, ma jja na Karmel wina kegho Abigail Absalom, ma jja na Geshur wi kadimiwa Talmai nga Maaka Adonijah, ma jja na Haggit Shefatiya, ma jja na Abital Itheam, ma jja na Eglä

⁴Ha ma tugho tsüdila David na amapi tagü nu pahan Hebron wi kekhang kesen tsüwi pvügha keyathu. Ma amapi changha nu kecheng Jerusalem wi kadimiwa sala kekhang sen,

⁵nu ciwi atsa kejon pvügha pi ma cü. Ammiel ngawa ma wubvü Bethsheba na atsa mejü pvügha pi ma cü: Shemeya, Shobab, Nathan, nu Solomon.

⁶Ma atsathu kepa wi la tugu ben; Ibhär, Elishua, Elpelet,

⁷Noga, Nefeg, Jafia,

⁸Elishama, Eliada, nu Elifelet.

⁹Atsa hathu tsüdi miwi David na ma wubvü meshibvüwa wina atsa kepathu ben. Ma nga kesü Tamar na ben.

Kadimiwa Solomon Shicübvüghathu

¹⁰Hawa ha Kadimiwa Solomon shicübvüghathu aba wina wala atsa kecu: Solomon, Rehoboam, Abijah, Asa, Jehoshafat,

¹¹Jehoram, Ahaziya, Joahsh,

¹²Amaziya, Uzziya, Jotham,

¹³Ahaz, Hezekiya, Manasseh,

¹⁴Amon, nu Josiya.

¹⁵Josiya na atsa mejü ben; Johanan, Jehoiakim, Zedekiya, nu Joahaz.

¹⁶Jehoiakim na atsa keni ben; Jehoiakhin, nu Zedekiya.

Kadimi Jehoiakhin Shicübvüghathu

¹⁷Hathu hana Kadimi Jehoiakhin, Babilon nyithu na ssinu atssüzü sa wa kesawa shicübvüghathu. Jehoiakhin na atsa tagü ben; Shealtiel,

¹⁸Malkhiram, Pedaiya, Shenazzar, Jekamiya, Hoshama, nu Nedabiya.

¹⁹Pedaiya na atsa keni ben; Zerubbabel nu Shimei. Zerubbabel na atsa keni Meshullam nu Hananiya, nu anga kesü Shelomith ben.

²⁰Ma kepa wi la atsathu manga ben: Hashuba, Ohel, Berekhiya, Hasadiya, nu Jushab Hesed.

²¹Hananiya na atsa keni ben: Pelatiya, nu Jeshaiya. Jeshaiya tsa Refaiya, ma tsa Arnan, ma tsa Obadiya, ma tsa Shekaniya.

²²Shekaniya na atsa kesü Shemaiya, nu ma tsa tsathu manga ben; Hattush, Igal, Bariya, Neariya, nu Shafat.

²³Neariya na atsa kecheng ben: Elioenai, Hizkiya, nu Azrikam.

²⁴Elioenai na atsa tagü ben: Hodaviya, Eliashib, Pelaiya, Akkub, Johanan, Delaiya, nu Anani.

1 Khenicüki 4

Judah Shicübvüghathu

¹Hathu hana Judah shicübvüghathu pahan: Perez, Hezron, Karmi, Hur, nu Shobal.

²Shobal tsa Reaiya, ma tsa Jahath, ma tsa Ahumai nu Lahad, manyi na anyi Zorah wi kahangthu baqhai.

³⁻⁴Hur na ma ba Kaleb wubvü Efrath tsa tssütsewa, nu ma shicübvüghathu na Bethlehem nyunuti tsü sachi. Hur na atsa kecheng ben: Etam, Penuel, nu Ezer. Etam na atsa kecheng ben: Jezreel, Ishma, nu Idbash. nu anga kesü ma nyan Hezzelelponi. Penuel na Gedor nyunuti nu Ezer na Hushan nyunuti sachi.

⁵Asshur, Tekoa nyuti sa kechiwa na awubvü keni, Hela nu Naarah ben.

⁶Naarah manyi na atsa mejü ben: Ahuzzam, Hefer, Temeni, nu Haahashtari.

⁷Asshur nu Hela manyi na atsa kecheng ben: Zereth, Izhar, nu Ethnan.

⁸Koz na Anub nu Zobeba manyi ba, nu Harum tsa Aharhel shicübvügha geithu baqhaiwa.

⁹Ciwi anyi nyan kesü Jabez, ma theghi jawi nyu ma nyuwakü ntsa kesa na ben. Ma jja na ma nyan pi Jabez ci, kepaghenanye agüccü ntsa nu ma pvüghaya kesalina.

¹⁰Isala Jabez na Israel Nyiza wi hati kekhe sa, “Anyiza, sawegü pi hi cü nu ayyi kejon pi hi cülo. Hi ssiden nu nkemehai na hi sapi agüccü thsüa kesa tsüdi wi hi nonccayalo.” Nu Anyiza na ma mangwa ghena khie khe sapi ma cüa.

Atheghi Kepathu

¹¹Kaleb cünyuwa Shuha na atsa kesü Mehira ben. Mehira na Eshton ba,

¹²ma atsa kecheng ben: Bethrafa, Paseya, nu Tehinna. Tehinna na Nahash nyunuti sa kechiwa. Anyi hathu shicübvüghathu na Reka wi hang.

¹³Kenaz na atsa keni— Otniel nu Serahiya ben. Otniel la atsa keni Hathath nu Meonothai ben.

¹⁴Meonothai na Ofra ba, Serahiya na Joab ba, ma Kepachüny Yyiketijü wi anyi tsüdila sapichüthu kahang pen bha kechiwa tsü.

¹⁵Jefunne tsawa Kaleb na atsa kecheng ben: Iru, Ela, nu Naam. Nu Ela na Kenaz ba.

¹⁶Jehallel na atsa mejü ben: Zif, Zifa, Tiria, nu Asarel.

¹⁷⁻¹⁸Ezra na atsa mejü ben: Jether, Mered, Efer, nu Jalon. Mered na Ejipt kadimiwa nga Bithial yaya nu manyi na anga kesü Miriam, nu atsa keni— Shammai nu Ishba ben. Ishba na Eshtemoa nyuti tsü sachi. Mered la Judah mizza wi nza kesü yaya nu manyi na atsa kecheng ben: Jered, Gedor, nyuti sa kechiwa; Heber, Soko nyuti sa kechiwa; nu Jekuthiel, Zanoa nyuti sa kechiwa.

¹⁹Hodia na Naham tssüggüwa yaya. Manyi shicübvüghathu na Keila nyuti wi kahang Garm gei tsü bhachi, nu Eshtemoa nyuti wi kahang Maakath gei tsü bhachi.

²⁰Shimon na atsa mejü ben: Amnon, Rinna, Benhanan, nu Tilon. Ishi na atsa keni ben: Zoheth nu Benzoheth.

Shela Shicübvüghathu

²¹Shela na Judah tsa kesü. Ma shicübvüghathu na Er, Leka nyuti sa kechiwa; Laada, Maresha nyuti sa kechiwa; Beth Ashbea nyuti wi hang keten linen de keten geithu;

²²Jokim nu Kozeba nyuti wi hang keten anyithu; nu Joahsh nu Saraf, Moab nyi nzathu yayanu Bethlehem wi hangwa. (Hathu kahangyen na ghawen ntsa sadha.)

²³Mathu na Netaim nu Gedera nyutithu wi hang nu kadimiwa kekuli sala apfüthu zhüden.

Simeon Shicübvüghathu

- ²⁴Simeon na atsa manga ben: Nemuel, Jamin, Jarid, Zera, nu Shaul.
- ²⁵Shaul tsa na Shallum, ma tsa na Mibsam, ma tsa na Mishma.
- ²⁶Tsaseng wi Mishma wina Hammuel, Zakkur, nu Shimei miwi ashicübvügha sagho.
- ²⁷Shimei na atsa tagha nu tugho nu anga tugho ben, isala ma shilithu na atsangathu zeng, nu Simeon mizza na Judah mizza ti jikayi nsa.
- ²⁸ Simeon shicübvüghathu na wala Kadimi David tsü kecu anyuti hathu wi hang: Beersheba, Molada, Hazarshual,
- ²⁹Bilha, Ezem, Tolad,
- ³⁰Bethuel, Horma, Ziglak,
- ³¹Beth Markaboth, Hazarsusim, Bethbiri, nu Shaaraim.
- ³²Mathu na apen kepa manga wila hang: Etam, Ain, Rimmon, Tokhen, nu Ashan,
- ³³nu tsü kevä anyutithu wi wala acüla-niduwa Baalath nyuti kecu. Hathu hana mathu na mathu theghithu nu mathu kahang penthu zhüpi ketheng.
- ³⁴⁻³⁸Anyi hathu hana mathu gei wi accülikesathu: Meshoba, Jamlekh, Amaziya tsa, Joel, Jehu (Joshibia tsawa, Seriya tsawa, Asiel tsawa), Elioenai, Jaakoba, Jeshohaiya, Asaiya, Adiel, Jesimiel, Benaiya, Ziza (Shifi, tsawa, Allon tsawa, Jedaiya shicübvügha kesü, Shimri, nu Shemaiya). Mathu theghithu na jikayi kesalina
- ³⁹mathu na bvüzighe sen wa niduwa Gerar kecu pong nu mathu khaghanenithu na wala nishuwa yyiketijü wi anyutiwa kecu witsü atsseya.
- ⁴⁰Mathu na ciwi ayyikecca, amou kemehai, kemeza, nu ceen kesapen kejonla muya. Anyi khieni ciwi hang keghothu na Ham nyithu.
- ⁴¹Judah Kadimi Hezekiya tsüwi anyi nyan zhü ketheng hathu na Gerar wi wa anyi ciwi hang kebenthu nithsüjjen nu ajjenthu tsü yasa pia. Mathu na anyithu tsü jügüshi nu ciwi hang wa, kepaghenanye ciwi mathu khaghanenithu ghenamou kejon ben.
- ⁴²Simeon mizza nyi meza manga na niduwa Edom wi wa. Ishi tsa hathu na mathu ssinu wa: Pelatiya, Neariya, Refaiya, nu Uzziel.
- ⁴³Ciwi mathu na Amalek nyi hang kebenthu tsü pathia, nu mathu na tsü nten na ciwi hang wa.

1 Khenicüki 5

Reuben Shicübvüghathu

¹ Hathu hana Jakob tsa tssütsewa Reuben shicübvüghathu. (Kepaghenanye ma ma ba wubvü meshibvüwa ssimehai kesalina ma atsa tssütsewa shei tsü nmula nu tsüpi Josef cüa.

² Isala tsüna Judah mizza na amizza tsüdi jawi kezü ntsawa sa nu kekhang kesenwa sa shagha.)

³ Jakob tsa tssütsewa Reuben na atsa mejü ben: Hanok, Pallu, Hezron, nu Karmi.

⁴⁻⁶ Hathu hana abvüye bvüye wi Joel shicübvüghathu: Shemaiya, Gog, Shimei, Mika, Reaiya, Baal, nu Beera. Assiriya nyi kadimi Tiglath Pileser na amizza jawi aliwa ghanya nu ma pi kushinyi sa thsüa.

⁷ Reuben mizza wi atheghi cüki zhü ketheng wi hathu hana agei wi accülikesathu: Jeiel, Zekhariya,

⁸ nu Joel gei wi Shema tsawa Azaz tsa Bela. Agei hawa na Aroer nu ayyi ciwi na aghawa wala Nebo nu Baal Meon kecu wi hang.

⁹ Mathu na Gilead yyiwi amesüsi kejon ben, tsalina mathu ayyi nishuwa yyikeshü na Euftrat Ghaku kewalen kecu shicha kebenwa witsü benya.

¹⁰ Kadimi Saul tsüwi Reuben mizza na wala Hagri nyithu ssisa nu aghi wi mathu pathia, nu mathu yyi Gilead na nishuwa tsü nkaya.

Gad Shicübvüghathu

¹¹ Gad mizza na Reuben na aghawa Bashan yyiwi wala nishuwa Saleka kecu wi hang.

¹² Joel na agei kemechan ntsawa tsü bha kechiwa nu Shafam na agei tsüshiwa tsü bhachi. Janai nu Shafat manyi na Bashan wi agei kepathu bha kechi keni.

¹³ Amizza tsüwa wi anyi kepathu na agei tagü hathu nyi: Mikhael, Meshullam, Sheba, Jorai, Jakan, Zia, nu Eber.

¹⁴ Mathu na Huri tsa Abihail shicübvüghathu, ma bamyithu na hathu: Abihail, Huri, Jaroah, Gilead, Mikhael, Jeshishai, Jado, Buz,

¹⁵ Guni tsawa Abdiel tsa Ahi na agei hathu wi aliwa.

¹⁶ Mathu na Bashan nu Gilead yyiwi anyutithu wi nu Sharon yyi amou tsüdi wi hang.

¹⁷ (Zhüketheng hathu na Judah kadimi Jotham nu Israel kadimi Jeroboam tsüwi sa keya.)

Nishuwa Mizzathu Süpahizithu

¹⁸ Reuben, Gad, nu Nishuwa Manasseh mizzathu wi süpahithu 44,760 na atsonhi pvü, njünnu sen, nu alamughothu pieya kemehai tsü sansikemehai sapi theng.

¹⁹Mathu na wala Hagri nyi Jetur, Nafish, nu Noda mizza nyithu ssinu aghisa.

²⁰Mathu na mathu kenondi pi Anyiza miwi chi nu mathu kiqa cülo kesa kekhie sa, nu Anyiza na mathu kekhie kina cü nu mathu sapi Hagri nyi nu mathu pfüwathu miwi khangya thsüa.

²¹Mathu na mathu ghinyithu wi sunsiesathu 50,000, khaghanenithu 250,000, gadathu 2,000, nu aghitssüzüthu 100,000, ghanya.

²²Mathu na aghinyithu kejon pathia, kepaghenanye aghikesa hawa na Anyiza kemeshen sa. Isanu mathu na kushinyi npi sakewa chu ayyi ciwi hangwa.

Nishuwa Manasseh Nyithu

²³Nishuwa Manasseh nyithu na Bashan yyi aghawa wala Baal Hermon, Senir, nu Hermon Yikha kecu wi hang, nu mathu na anyi jikayi ntsa sa.

²⁴Hathu hana mathu gei wi alikesathu: Efer, Ishi, Eliel, Azriel, Jeremiya, Hodaviya, nu Jadiel. Mathu na süpahi kemechanthu, nu mathu gei wi nyu mathu kechü alikesa kemehaithu ketan.

Nishuwa Mizzathu pi Kushinyithu sa wakea

²⁵Isala anyithu na mathu bamyithu Nyiza tuwi jühtsentsa nsala ma teshi nu Anyiza na ayyi ciwi jügüshi kesa mizzatenti cenpvüthu tsü kinyi wa.

²⁶Tsalina Anyiza na Assiriya kadimi Pul (Tiglath Pileser lela khiden) kechü-kunong pi mathu diyyiwa tsü nkaya thsüa. Ma Reuben, Gad, nu Nishuwa Manasseh mizzathu pi kushinyithu sa wa thsüa, nu mathu pi anuphanla Hala, Habor, nu Hara, nu Gizan Ghaku kete wi ben wa thsüa.

1 Khenicüki 6

Keqhaikedithu Thegheshi

¹Levi na atsa kecheng— Gershon, Kohath, nu Merari ben.

²Kor hath na atsa mejü Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel ben.

³Amram na atsa keni— Aaron nu Mosa, nu anga kesü Miriam ben. Aaron na atsa mejü— Nadab, Abihu, Eleazar, nu Ithamar ben.

⁴Eleazar shicübvüghathu wi abvüye sa kegho abvüye na hathu ha: Fineha, Abishua,

⁵Bukki, Uzzi,

⁶Zerahiya, Meraioth,

⁷Amariya, Ahitub,

⁸Zadok, Ahimaaz,

⁹Azariya, Johanan,

¹⁰Azariya (Kadimi Solomon na Jerusalem wi Kekinyijjen kesa wi kekuliwa),

¹¹Amariya, Ahitub,

¹²Zadok, Shallum,

¹³Hilkiya, Azariya,

¹⁴Serahiya, Jehozadak.

¹⁵Kadimi Nebukhadnezzar na Jehozadak pi Apvüwa na Judah nu Jerusalem nyithu pi kushinyi sa wa thsü kesathu gweghe kesun chia.

Levi Shicübvügha Kepathu

¹⁶ Levi na atsa kecheng— Gershon, Kohath, nu Merari ben.

¹⁷Ma kecheng qho atsathu ben. Gershon na Libni nu Shimei manyi ba;

¹⁸Kohath na Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel ba;

¹⁹nu Merari na Mahli nu Mushi manyi ba.

²⁰Hathu hana abvüye bvüye wi Gershon shicübvüghathu sa kegho: Libni, Jahath, Zimmah,

²¹Joah, Iddo, Zera, Jeatherai.

²²Hathu hana abvüye bvüye wi Kohath shicübvüghathu sa kegho: Amminadab, Kora, Assir,

²³Elkanah, Ebiasaf, Assir,

²⁴Tahath, Uriel, Uzziya, Shual.

²⁵Elkanah na atsa keni Amasai nu Ahimoth ben.

²⁶Hathu hana abvüye bvüye wi Ahimoth shicübvüghathu sa kegho: Elkanah, Zofai, Nahath,

²⁷Eliab, Jeroham, Elkanah.

²⁸Samuel na atsa keni ben: Joel na keqhaiwa, nu Abijah na ghanyiwa.

²⁹Hathu hana abvüye bvüye wi Merari shicübvüghathu sa kegho: Mahli, Libni, Shimei, Uzza,

³⁰Shemeya, Haggiya, Asaiya.

Kekinyijjen wi Akhwikechüthu

³¹Anyi hathu hana Kadimi David na Cenkethenjüh Khitson tsü ketsen sen wa Jerusalem wi kechi seng wi mathu pi kekinyipen wi akhwi ghena kekuli sa thsüa.

³²Mathu na kedumelila Kadimi Solomon na Kekinyijjen npi sa keya tsüwi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi kekuli sa.

³³Akhhi ha kepvü theghishi na hathu ha: Kohath gei wi Joel tsa Heman, akhwizi atuwa wi aliwa. Ma theghishi na wa Jakob kecu hati: Heman, Joel, Samuel,

³⁴Elkanah, Jeroham, Eliel, Toa,

³⁵Zuf, Elkanah, Mahath, Amasai,

³⁶Elkanah, Joel, Azariya, Zefaniya,

³⁷Tahath, Assir, Ebiasaf, Kora,

³⁸Izhar, Kohath, Levi, Jakob.

³⁹Asaf na akhwizi keniwa wi aliwa. Ma theghishi na wa Levi kecu na hati: Asaf, Berekhiya, Shemeya,

⁴⁰Mikhael, Baaseiya, Malhijah,

⁴¹Etnni, Zera, Adaiya,

⁴²Ethan, Zimmah, Shimei,

⁴³Jahath, Gershon, Levi.

⁴⁴Merari gei wi Ethan na akhwizi kechengwa wi aliwa. Ma theghishi na wa Levi kecu na hati: Ethan, Kishi, Abdi, Mallukh,

⁴⁵Harshabiya, Amaziya, Hilkiya,

⁴⁶Amzi, Bani, Shemer,

⁴⁷Mahli, Mushi, Merari, Levi.

⁴⁸Mathu nyi Levi nyithu tsüdila pi kekinyipen wi kekuli kepathu sa thsüa.

Aaron Shicübvüghathu

⁴⁹Aaron nu ma shicübvüghathu na hankedemvu pi kekinyi nu ahhanshathu sachi, nu tsüthu pi kekinyipen miwi mecang. Kemetha ntsawa Pen wi kekinyi tsüdi nu Anyiza na Israel nyithu kesami teshi kecü ghena ahhansha kesathu tsüna mathu khhi. Anyiza maghawa Mosa na kecükegwe khukechi kenie wina mathu ha tsüdila sa.

⁵⁰Hawa hana Aaron shicübvüghathu len: Eleazar, Fineha, Abishua,

⁵¹Bukki, Uzzi, Zerahaiya,

⁵²Meraioth, Amariya, Ahitub,

⁵³Zadok, Ahimaaz.

Levi Nyithu Kahangpen

- ⁵⁴Ayyi hawa ha pi Aaron shicübvüghathu wi Kohath gei cü. Mathu na ayyi pi Levi nyithu kecü wi ashei atuwa muya.
- ⁵⁵Hawa hana Judah yyiwi Hebron nu ma kevü wi amou saghu ben.
- ⁵⁶Isala anyunutiwa ji alli nu anyuthu tsüpi Jefunne tsa Kaleb cüa.
- ⁵⁷⁻⁵⁹Anyuti hathu pi Aaron shicübvüghathu cü: Kuthikeya nyunuti kesü Hebron, Jattir, nu Libnah nyutithu, Eshtemoa, Hilen, Debir, Ashan, nu Beth Shemesh pi tsüthu amouthu kesaghu.
- ⁶⁰Benjamin yyiwi anyuti hathu pi tsüthu amou saghu pi mathu cüa: Geba, Alemeth, nu Anathoth. Mathu theghi tsüdi kahang pen ghen maben saghu anyutithu taghakecheng.
- ⁶¹Niduwa Manasseh yyiwi anyutithu tagha pi Kohath gei kpathu atheghi theghi sala akezen sa nu pi gishü cüa.
- ⁶²Issakhar, Asher, Naftali, nu Bashan wi Nishuwa Manasseh yyiwi anyutithu taghakecheng pi Gershon gei wi atheghi theghi sala cüa.
- ⁶³Tsü makesü Reuben, Gad, nu Zebulun yyithu wi anyutithu taghakeni pi Merari gei wi atheghi theghi sala cüa.
- ⁶⁴Hatinu Israel nyithu na Levi nyithu kahang pen anyutithu nu ma kevü wi amouthu saghu pi cüa.
- ⁶⁵(Judah, Simeon, nu Benjamin yyithu wi anyutithu hawi zhü kethengthu la akezen sa nu pila gishü cüa.)
- ⁶⁶Efraim yyiwi anyuti nu amouthu pi Kohath gei wi atheghithu pahan cüa:
- ⁶⁷Efraim yyishiphon wi kuthikeya nyunutiwa Shekhem, Gezer,
- ⁶⁸Jokmeam, Beth Horon,
- ⁶⁹Aijalon, nu Gath Rimmon.
- ⁷⁰Niduwa Manasseh yyiwi anyuti keni— Aner nu Bileam pi tsü kevü wi amou yyithu saghu pila mathu cüa.
- ⁷¹Anyutithu pi ma kevü wi amou yyi hathu pila Gershon gei wi atheghithu cüa: Nishuwa Manasseh yyiwi: Bashan wi Golan, nu Ashtaroth.
- ⁷²Issakhar yyiwi: Kedesh, Daberath,
- ⁷³Ramoth, nu Anem.
- ⁷⁴Asher yyiwi: Mashal, Abdon,
- ⁷⁵Hukok, nu Rehob.

⁷⁶Naftali yyiwi: Galilee wi Kedesh, Hammon, nu Kiriathaim.

⁷⁷Anyutithu nu ma kevä wi amou yyi hathu pi Merari gei wi atheghi kepathu cüa: Zebulun yyiwi: Rimmono, nu Tabor.

⁷⁸Jerikho na khakawa Jordan Ghaku nishuwa, Reuben yyiwi: Yikhami ketijü wi Bezer, Jahza,

⁷⁹Kedemoth, nu Mefaath.

⁸⁰Gad yyiwi: Mahanaim,

⁸¹Heshbon, nu Jazer.

1 Khenicüki 7

Issakhar Shicübvüghathu

¹Issakhar na atsa mejü ben: Tola, Puah, Jeshub, nu Shimron.

²Tola na atsa tugho ben: Uzzi, Refaiya, Jeriel, Jahmai, Ibsam, nu Shemuel. Mathu na Tola gei wi atheghi ccülikesathu nu süpahi kemechanthu. Kadimi David tsüwi mathu shicübvüghathu na anyi 22,600 ben.

³Uzzi na atsa kesü Izrahiya ben. Izrahiya na atsa mejü ben: Mikhael, Obadiya, Joel, nu Isshiya. Mathu tsüdila atheghithu wi accülikesathu.

⁴Mathu na awubvüthu nu atsangathu kejonla eben ghen mathu shicübvüghathu wi anyi aghikesa qo 36,000 shhughoya kemehai sa.

⁵Issakhar mizza wi atheghithu tsüdi nyan zhü ketheng na anyi 87,000 na aghikesa qo na ben.

Benjamin nu Dan Shicübvüghathu

⁶Benjamin na atsa kecheng ben: Bela, Bekher, nu Jediael.

⁷Bela na atsa manga ben: Ezbon, Uzzi, Uzziel, Jerimoth, nu Iri. Mathu tsüdila agei tsüwa wi atheghithu wi accülikesathu nu süpahi kemechanthu. Mathu shicübvüghathu na anyi 22,034 na aghikesa qo na ben.

⁸Bekher na atsa tugu ben: Zemira, Joahsh, Eliezer, Eleoanai, Omri, Jeremoth, Abijah, Anathoth, nu Alemeth.

⁹Mathu shicübvüghathu wi atheghithu nyan zhü ketheng na anyi 20,200 na aghikesa qo na ben.

¹⁰Jediael na atsa kesü Bilhan ben, nu Bilhan na atsa tagü ben: Jeush, Benjamin, Ehud, Khenaana, Zetham, Tarshish, nu Ahishahar.

¹¹Mathu tsüdila agei tsüwa wi atheghithu wi accülikesathu nu süpahi kemechanthu. Mathu shicübvüghathu na anyi 17,200 na aghikesa qo na ben.

¹²Shuppim nu Huppim manyi la amizza hawi ben. Dan na atsa kesü Hushim ben.

Naftali Shicübvüghathu

¹³Naftali na atsa mejü ben: Jahziel, Guni. Jezer, nu Shallum. (Mathu na Bilha shicübvüghathu.)

Manasseh Shicübvüghathu

¹⁴Manasseh na ma wubvü meshibvüwa Arameya nyiwa wina atsa keni Asriel nu Makhir muya. Makhir na Gilead ba.

¹⁵Makhir na Huppim ghen a wubvü kesü nu Shuppim ghen a la kesü muya. Ma tssüggüwa nyan na Maaka. Makhir tsa keniwa na Zelofehad, nu ma angathu ketan ben.

¹⁶Makhir wubvü Maaka na atsa keni pvügha cü, manyi nyan pi Peresh nu Sheresh ci. Peresh na atsa keni— Ulam nu Rakem ben,

¹⁷nu Ulam na atsa kesü Bedan ben. Hathu ha tsüdila Manasseh tsawa Makhir tsa Gilead shicübvüghathu.

¹⁸Gilead tssüggüwa Hammoleketh na atsa kecheng ben: Ishod, Abiezer, nu Mahli.

¹⁹(Shemida na atsa mejü ben: Ahian, Shekhem, Likhi, nu Aniam.)

Efraim Shicübvüghathu

²⁰Hathu hana abvüye bvüye wi Efraim shicübvüghathu: Shuthela, Bered, Tahath, Eleada, Tahath,

²¹Zabad, Shuthela. Efraim na Shuthela miwi atsa keni ben: Ezer nu Elead, manyi na Gath wi kahang ahvuthu ji asahang ghanfüle keben wi nyu na manyi pathia.

²²Manyi ba Efraim na manyi ghen a atsathang kesie anongü, nu ma cünyuthu na gho ma leben satecca.

²³Tsaseng wi ma kheneng ma wubvü gweghe nu ma atsa-npvüya nu atsa kesü pvüghaya. Manyi na ma nyan pi Beriya ci, kepaghenanye manyi jjen wi agükeccü na gho kesalina.

²⁴Efraim na anga kesü ma nyan Sheera ben. Nzawa na anyutithu Beth Horon Mmiwa nu Ssanwa, nu Uzen Sheera sachi.

²⁵Efraim na hela atsa kesü Refa ben, ma shicübvüghathu na hathu: Reshef, Tela, Tahan,

²⁶Ladan, Ammihud, Elishama,

²⁷Nun, nu Joshua.

²⁸Mathu na ayyi yaya nu hang wa kesa na Bethel nu tsü kevä wi anyutithu, wala nishuwa Naaran kecu nu wala niduwa Gezer kecu nu tsü kevä wi anyutithu saghu ben. Tsüna anyunutithu Shekhem nu Ayya, nu tsü keni kevä wi anyutithu la saghu ben.

²⁹Manasseh shicübvüghathu na Beth Shean, Taanak, Megiddo, nu Dor nyunutithu, nu tsüthu kevä wi anyutithu miwi kekhang sen. Apen hathu ha tsüdi wi Jakob tsa Josef shicübvüghathu na hang.

Asher Shicübvüghathu

³⁰Hathu hana Asher shicübvüghathu. Ma atsa mejü ben: Imna, Ishva, Ishvi, nu Beriya; nu anga kesü Serah na ben.

³¹Beriya na atsa keni— Heber nu Malkhiel ben. (Malkhiel na Birzaith nyunutiwa tsü sachi.)

³²Heber na atsa kecheng ben: Jaflet, Shomer, nu Hotham; nu anga kesü Shua na ben.

³³Jaflet la atsa kecheng ben: Pasakh, Bimhal, nu Ashvath.

³⁴Ma cünyuwa Shomer na atsa kecheng ben: Rohga, Jehubba, nu Aram.

³⁵Ma cünyuwa Hotham na atsa mejü ben: Zofa, Imna, Shelesh, nu Amal.

³⁶Zofa shicübvüghathu na Sua, Harnefer, Shual, Beri, Imra,

³⁷Bezwer, Hod, Shamma, Shilsha, Ithran, nu Beera.

³⁸Jether shicübvüghathu na Jefunne, Pispä, Ara,

³⁹nu Ulla shicübvüghathu na Ara, Hanniel, Rizia.

⁴⁰Hathu ha tsüdila Asher shicübvüghathu. Mathu na atheghithu wi aliwa, aghikesa nyi kemechanthu, accülikesa kemehaithu. Asher shicübvüghathu na anyi 26,000 aghikesa qo na ben.

1 Khenicüki 8

Benjamin Shicübvüghathu

¹Benjamin na atsa manga ben: Mathu ghanyi keqhai keni wina— Bela, Ashbel, Ahara,

²Noha, nu Rafa.

³Bela shicübvüghathu na Addar, Gera, Abihud,

⁴Abishua, Naaman, Aho,

⁵Gera, Shefufan, nu Huram.

6-7 Ehud shicübvüghathu na Naaman, Ahijah, nu Gera. Mathu na Geba wi kahang atheghithu wi aliwathu. isala mathu jügüshi pi bvü thsü nu wala Manahath wi hang. Uzza nu Ahihud manyi ba Gera na mathu ssinu apen ketsen wa.

8-9 Shahraraim na awubvü keni— Hushim nu Baara teshia. Tsaseng wi ma wala Moab diyyiwa wi hang wa kesa wi ma Hodesh yaya nu atsa tagü benya: Jobab, Zibia, Mesha, Malkam,

10 Jeuz, Sakhia, nu Mirma. Ma tsathu tsüdila atheghithu wi aliwathu saya.

11 Ma Hushim wina la atsa keni ben: Abitub, nu Elpaal.

12 Elpaal na atsa kecheng ben: Eber, Misham, nu Shemed. Shemed hana Ono nu Lod nyunutithu nu tsü kevü wi anyuthu sachi.

Benjamin Nyithu na Gath nu Aijalon wi Keben

13 Beriya nu Shema manyi na atheghithu wi aliwa sala Aijalon nyunutiwa wi hang wa nu anyi Gath nyunutiwa wi kahangthu jügüshia.

14 Beriya shicübvüghathu na Ahio, Shashak, Jeremoth,

15 Zebadiya, Arad, Eder,

16 Mikhael, Ishpa, nu Joha.

Benjamin Nyithu na Jerusalem wi Keben

17 Elpaal shicübvüghathu na Zebadiya, Meshullam, Hizki, Heber,

18 Ishmerai, Izlia, nu Jobab.

19 Shimei shicübvüghathu na Jakim, Zikhri, Zabdi,

20 Elienai, Zillethai, Eliel,

21 Adaiya, Beraiya, nu Shimrath.

22 Shashak shicübvüghathu na Ishpan, Eber, Eliel,

23 Abdon, Zikhri, Hanan,

24 Hananiya, Elam, Anthothija,

25 Ifdeia, nu Penuel.

26 Jeroham shicübvüghathu na Shamsherai, Shehariya, Athaliya,

27 Jareshiya, Elijah, nu Zikhri.

28 Hathu hana abamyi theghithu nu mathu shicübvüghathu na Jerusalem wi kahang wi aliwathu.

Benjamin Nyithu na Gibeon nu Jerusalem wi Keben

²⁹Jeiel na Gibeon nyunutiwa tsü sachi nu ciwi hang wa. Ma wubvü nyan na Maaka,

³⁰nu ma tsa tssütsewa na Abdon. Ma tsa kepathu na Zur, Kish, Baal, Ner, Nadab,

³¹Gedor, Ahio, Zekher,

³²nu Shemeya bawa Mikloth. Mathu shicübvüghathu na Jerusalem wi mathu gei theghithu kete wi hang.

Kadimiwa Saul Theghi

³³Ner na Kish ba, nu Kish na Kadimiwa Saul ba. Saul na atsa mejü ben: Jonathan, Malkhishua, Abinadab, nu Eshbaal ba.

³⁴Jonathan na Mika hawa ha Meribaal ba.

³⁵Mika na atsa mejü ben: Pithon, Melekh, Tarea, nu Ahaz.

³⁶Ahaz na atsa kecheng kebenwa Jehoadda ba: Ameleth, Azmaveth, nu Zimri. Zimri na Mozah ba.

³⁷Mozah na Binea ba, Binea na Rafa ba, Rafa na Eleasa ba, Eleasa na Azel ba.

³⁸Azel na atsa tugho ben: Azrikam, Bokhero, Ishmael, Sheariya, Obadiya, nu Hanan.

³⁹Azel cünyuwa Eshek na atsa kecheng ben: Ulam, Jeush, nu Elifelet.

⁴⁰Ulam tsathu na süpahi kemechan nu kegachüthu. Ma atsathu nu atsatsathu meza nu deni na ben. Anyan hawi kebenthu tsüdila Benjamin mizza nyithu.

1 Khenicüki 9

Anyi Kushiyyi wina Kheneng keghothu

¹Israel nyithu tsüdila mathu theghithu kenie wina anyan zhüya, nu hawa hana Israel Kadimithu Lesüshen wi zhü theng. Judah nyithu na mathu kesamithu ghenä kemeten wi kesunshi pi Babilon wi chia.

²Atuwa kheneng anyunutithu wi mathu keben-keyeng bha keghothu na Israel nyithu, keqhaikedithu, Levi nyithu, nu Kekinyijjen wi kekulithu.

³Judah, Benjamin, Efraim, nu Manasseh mizza wi anyithu na Jerusalem wi wala hang.

⁴⁻⁶Ciwi Judah mizza wi atheghithu ⁶⁹⁰na Jerusalem wi hang. Judah tsa Perez shicübvüghathu wi Omri tsa Ammihud tsawa Uthai na mathu ccüliwa sa. Ma bamyi kepathu na Imri nu Bani. Judah tsa Shela shicübvüghathu wi ma theghi wi aliwa Asaiya na mathu ccüliwa sa. Judah tsa Zera shicübvüghathu wi Jeuel na mathu ccüliwa sa.

7-8 Benjamin mizza wi anyi hathu na Jerusalem wi hang: Meshullum tsa Sallu, ma Hassenuya tsawa Hodaviya tsa, Jeroham tsa Ibneiya, Elah na Mikhri tsawa Uzzi tsa Shefatiya tsa Meshullam, ma Ibnijah tsawa Reuel tsa

9 Ciwi amizza hawi atheghithu 956 na hangben. Hawi anyi nyan kebenthu tsüdila atheghithu wi aliwathu.

Keqhaikedithu Jerusalem wi Kahang

10-12 Keqhaikedithu hathu na Jerusalem wi hang: Jedaiya, Jehoiarib, nu Jakhin Hilkiya tsa Azariya (Kekinyijjen wi kedi ntsawa), ma bamyithu na Meshullam, Zadok, Meraioth, nu Ahitub Jeroham tsa Adaiya, ma bamyithu na Pashhur nu Malhijah Adiel tsa Maasai, ma bamyithu na Jahzera, Meshullam, Meshillemith, nu Immer

13 Keqhaikedithu tsüna atheghithu tsüdi wi aliwathu saghula 1760. Mathu na tsüdi wi sapichüthu sa nu Kekinyijjen wi kekuli sa.

Levi Nyithu Jerusalem wi Kahang

14-16 Levi nyi hathu na Jerusalem wi hang: Hasshub tsa Shemaiya, ma bamyithu na Azrikam nu Harshabiya, Merari gei wi Bakbakkar, Hersh, nu Galal Mika tsa Mattaniya, ma bamyithu na Zikhri nu Asaf Shemaiya tsa Obadiya, ma bamyithu na Galal nu Jeduthun Elkanah tsawa Asa tsa Berekhiya, na Netofa nyutiwa yyiwi tsü hang keghowa.

Kekinyijjen Ghikehiethu Jerusalem wi Kahang

17 Kekinyijjen ghikehie hathu na Jerusalem wi hang: Shallum, Akkub, Talmon, nu Ahiman. Shallum na aliwa sa;

18 Wala tsü tsü kecu wi mathu gei nyithu na Kadimi kaghapeng jenka nishuwa kedulen witsü ben. Kheni mathu na Levi nyithu kemnanpen kaghapeng jenka ghikehiethu sa.

19 Ebiasaf tsawa Kore tsa Shallum na Kora gei wi ma pvüshangthu gweghe Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen ghikehie tsüna ma khhi, tsüna kheni ma bamyithu na Apvüwa kemnanpen kenoncca wi kesa tsüti.

20 Eleazar tsa Fineha — Apvüwa na ma ssi ketenwa sa! — kuti tsüwi tsüthu noncca.

21 Meshelemiya tsa Zekharia la Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kedulen wi aghikehie kesü sa.

22 Tsüdi saghula anyi 212 kessi pi kedulen nu kaghapeng jenka ghikehiethu sa thsü. Mathu na mathu hang keten nyu kenie wina mathu nyan zhüya. Hawa ha Kadimi David nu atusenjuh- kechüwa Samuel na mathu bamyithu pi akhhi hathu kepvü pen wi chicü.

²³Mathu nu mathu shicübvüghathu na Kekinyijjen kaghapeng jenkathu gihie gho.

²⁴Ciwi kaghapeng jenka kesüsü na aghawa, acülawa, nishuwa, nu niduwa wiwa pegheben, nu kesüsü wi ghikehie kedi kesü ben.

²⁵Mathu shilithu na aghikehie hathu kiqa, mathu na anyu wi hang nu mathu kedumelila kuti wi aghanan tagü aghihie.

²⁶Aghikehie kedithu mejü na Levi nyithu nu kekuli sakhenwa tsüna mathu khhi. Kekinyijjen wi keshondhithu nu ciwi keben pi chikethengthu tsüghena la mathu khhi.

²⁷Mathu na Kekinyijjen kete wi hang, kepaghenanye tsü gihie nu aghanen kaghapenla kaghapeng jenka kesha tsüna mathu kuti.

Levi Nyi Kepathu

²⁸Levi nyi kepathu na kekinyi wi kesen ghen ahyikhuthu tsüna mathu kuti. Mathu na tsüthu kesen tsüdi wila si nan nu khuya nu si nan nu pi theng isaden.

²⁹Kepathu na tsanqai kemethathu noncca, nu awheng, kisengtssü, oliv deli, hankedemvu, nu cüdemvuthu la noncca.

³⁰Isala cüdemvuthu kesaghu wi kekuli tsüna keqhaikedithu dulu.

³¹Kora gei wi Levi nyi kesü Shallum tsa keqhaiwa ma nyan Mattithiya na amesa gü pi kekinyi ghen kekiden tsüna ma dulu.

³²Kor hath gei wi anyithu na Sabbath kaghapenla Kekinyijjen wi amesa kemethawa ghen kekiden tsüna mathu dulu.

³³Levi nyi theghi pahan na kekinyijjen wi akhwi tsüna mathu dulu. Atheghithu wi aliwathu na kekinyijjen pahan wi hang nu kekuli kepa wi mangla nsa, kepaghenanye mathu na aghaja ghanan kekuli saden.

³⁴Anyi hawi anyan zhü kethengthu na mathu bamyithu kenie wina Levi nyi theghithu wi aliwathu sa. Mathu na anyi Jerusalem wi kahangthu ccülithu sa.

Kadimi Saul Bamyithu nu Shicübvüghathu

(8.29-38)

³⁵Jeiel na Gibeon nyunutiwa tsü sachi nu ciwi hang wa. Ma wubvü nyan na Maaka.

³⁶Ma tsa keqhaiwa nyan na Abdon, nu ma tsa kepathu na Zur, Kish, Baal, Ner, Nadab,

³⁷Gedor, Ahio, Zekhariya, nu Mikloth,

³⁸Shemeya bawa. Mathu shicübvüghathu na Jerusalem wi mathu gei theghithu kete wi hang.

³⁹Ner na Kish ba, nu Kish na Saul ba. Saul na atsa mejü ben: Jonathan, Malkhishua, Abinadab, nu Eshbaal ba.

⁴⁰Jonathan nu Mika manyi bawa Meribaal ba.

⁴¹Mika na atsa mejü ben: Pithon, Melekh, Tarea, nu Ahaz.

⁴²Ahaz na Jara ba, ma atsa kecheng ben: Aleemeth, Azmaveth, nu Zimri. Zimri na Mozah ba.

⁴³Mozah na Binea ba, Binea na Refaiya ba, Refaiya na Eleasa ba, nu Eleasa na Azel ba.

⁴⁴Azel na atsa tugho ben: Azrikam, Bokhero, Ishmael, Sheariya, Obadiya, nu Hanan.

1 Khenicüki 10

Kadimi Saul Keshü

(1 Sam 31.1-13)

¹Filistinthu na Gilboa Yikha wi Israel nyithu ssinu aghisa. Ciwi Israel nyithu kejon pathia, nu kepathu na Kadimi Saul nu ma tsathu gweghe aghi tubvüa.

²Isala Filistinthu na mathu jügü wala Saul tsathu ma kecheng— Jonathan, Abinadab nu Malkhishua pathia.

³Saul kevü wi aghisa ntsa sa, nu aghinyithu lakusü na ma ga pi mesa-mena ntsa sa.

⁴Ma pvüzawa ma ghighe pvü ketenwa wi khi, “Filistin Anyiza nkechüthu ya lebenghashu hi npathi thsüle kesalina no njünnu hanshi pi hi süthilo.” Isala pvüzawa na tsüti sale kesa ma qhethiketen sa. Tsalina Saul na ma ketanla ma njünnu hanshi pi ma süthia.

⁵Pvüzawa na Saul shü kesa mukeya wi ma la ma njünnu hanshi pi ma ketanla ma süthia.

⁶Tsütinu Saul nu ma tsa kecheng tsüdi gweghe shü, nu ma shicübvüghathu thola kekhang nsenla.

⁷Jezreel Yyiketijü wi hang keben Israel nyithu süpahizi na nyu tubvüa nu Saul nu ma tsathu pathidha le kesa zakeya wi mathu na mathu nyutithu teshi nu bvüa. Tsaseng wi Filistinthu na gho tsüthu nkaya.

⁸Aghisa nu dhitsüwa wi Filistinthu na anyi keshüthu tsanqai shuyale wa nan mathu na Saul nu ma tsa kecheng kamangthu na Gilboa Yikha miwi kebenla muya.

⁹Mathu na Saul li dhiya, ma ghighe ccenya, nu nyilothu kesun pi Filistia maben wi wa ajüh kemehai pi mathu tsikezhüthu nu anyithu kiza thsüa.

¹⁰Tsaseng wi mathu na ma ghighethu pi mathu kekinyijjen kesü wi chi, nu ma li pi mathu cenpvü Dagon kekinyijjen wi chi.

¹¹Khathansha wi Gilead wi Jabesh nyithu na Filistinthu na Saul miwi mangwa sachi khe za keya wi

¹²anyi aghikekhang ntsathu na wala Saul nu ma tsathu kamangthu tsü khuya nu Jabesh wi sengho. Mathu na akamangthu pi ciwi ayangton kesü kekhu wi vhüa nu ghanan tagü kezi sa.

¹³ Saul na Apvüwa wi jühtsentsa nkesa ghenä shüa. Ma Apvüwa yenkhukechithu tsü n-niela; ma keshü ghamuthu ccünengla lenketsütson bha,

¹⁴Apvüwa keccüneng mithon wi. Tsalina Apvüwa na ma pathia nu kadiyyi tsüpi Jesse tsa David cüa.

1 Khenicüki 11

David na Israel nu Judah miwi Kadimiwa sakeya

¹Israel nyi tsüdila Hebron wi David wi wala ma wi khi, “Ithu na asajjü kesütan,

²Kheni Saul na ithu kadimiwa sa keben tsüwi lela no aghi wi Israel nyi ssi, nu Apvüwa n-Nyiza na no wi no ma nyithu ssiden nu mathu miwi kekhang kesenwa sa tenle kesa khishi theng.”

³Tsalina Israel ccülikesathu tsüdila Hebron wi Kadimi David wi gho. Ma mathu ssinu kemetha pfüwakesa kesü sa, mathu na adeli pi ma nyen cüa, nu Apvüwa na Samuel wina atusenjüh-khi ketheng ti ma Israel kadimiwa saya.

⁴ Kadimi David nu Israel nyithu tsüdi wala Jerusalem nyunutiwa ssikaghashen. Tsüna tsü tsüwi pi Jebus le khiden, nu aghatsan na ayyi ciwi hang keshhugho Jebus nyithu na khilila ciwi hangben.

⁵Jebus nyithu na David na khiela anyunutiwa non wi duya nbenle ma kiza, isala David na mathu Zion khweti ketheng tsü yaya nu tsüpi “David Nyunutiwa” le cia.

⁶David na khi, “Anyi atuwa sala Jebus nyi kesü pathi keyawa na süpahizi benchüwa sa ben.” Joab, ma jja na Zeruiya, tsüna atuwa sa ssikaghashen wa nu benchüwa saya.

⁷David na khweti non wi hang wa kesalina tsüpi “David Nyunutiwa” le cia.

⁸Ma anyunutiwa tsü saphü, tsüna yyishiphon na nishuwa tsü mabenla nkaya.

⁹David na zü pfüpfü shagha, kepaghenanye Apvüwa Kekhang ntsawa na ma ssiden.

David Süpahi Kemechan Ntsathu

(2 Sam 23.8-39)

- 10**Hathu hana David süpahi nyankemechan ntsathu. Israel nyi kepathu gweghe mathu na ma kiqa pi Apvüwa na khishi ketheng ti kadimiwa saya thsüa, nu mathu na ma kadiyyi sapi khang thsüa.
- 11**Atuwa na Hakhmon gei wi Jasobeam “Meshu Kecheng” jawi aliwa. Ma apie sen nu anyi meza kecheng ssisa nu aghikesa kesü wi mathu tsüdi yathikhia.
- 12**Nyankemechan “Meshu Kecheng” jawi keniwa na Aho gei wi Dodo tsa Eleazar.
- 13**Ma David wiwa sa nu Pas Dammin ghikesa wi Filistinthu ssisa. Ma achentha lli kesü wi keben wi Israel nyithu na nyu tubvü shagha,
- 14**tsalina ma ma nyithu ssi wa alli non wi ngan nu Filistinthu ssisa. Apvüwa na khangkeya kedi pi ma cüa.
- 15**Ghanan kesü süpahithu kemechan changha jawi kecheng na alonshi kesü wi David na Adullam Lonshiku kete wi keben witsü wa, tsü tsüwi Filistinthu akhang kesü na Refaim Yyiketijü wi kemnanpen saben.
- 16**Tsü tsüwi David na khweti ketheng yyishiphon kesü wi ben, nu Filistinthu akhang kesü na Bethlehem tsü nkaya.
- 17**David na ajjen wi nmvuya nu khi, “O, anyi pahan na wa Bethlehem kaghapeng jenka kete atssükhang witsü atssü sengho hi jjüya thsülo kheshülan!”
- 18**Süpahi nyankemechan kecheng hathu na Filistinthu kemnanpen tsü pvüghe dula atssükhang witsü atssü ssuya nu sengho David cüa. Isala ma tsü njjüla meyisha pi Apvüwa wi kekinyi kesü sa,
- 19**nu khi, “Hi khiela ha jjüya nten! Hi anyi mathu kahang khuchi nu kewathu jjü jjükeben ti sa benle!” Tsalina ma tsü njjü mvula. Hathu hana nyankemechan süpahithu kecheng na kempvüza kekulithu.
- 20**Joab cünyuwa Abishai na “Nyankemechan Meshu Changha” jawi nyankemechan ntsawa, nu mathu ccüliwa saya, isala ma “Meshu Kecheng” nyankemechan ti sa meya.
- 21**Ma “Meshu Kecheng” wi anyankemechan ntsawa, nu mathu ccüliwa saya, isala “Kechengwa” ti anyankemechan sa meya.
- 22**Kabzeel wina kegho Jehoiada tsa Benaiya na kepa wi süpahi nyankemechan kesü; ma kempvüza kekuli kejonla sa, nu Moab nyi aghikekhang ntsathu keni qho pathia. Ma kuti aghola keca ghanan kesü wi ayyiku kesü wi dula ssensitemi kesü pathia.
- 23**Ma Ejipt nyi kedikesie kesü ma kesie na meter keni-u apie kedi khusen ketenwa tsü la pathia. Benaiya na adajen sen wa ma ssikaghashen nu Ejipt nyiwa wi apie tsü chhenya, nu tsüpi ma yathia.

²⁴Tsüthu tsüna “Meshu Changha” jawi meshu kesü Benaiya kempvüza kekulithu.

²⁵Ma “Meshu Changha” jawi nyankemechan kesü, isala ma “Meshu Kecheng” nyankemechan ti sa meya. David na Benaiya pi ma ghikehie jawi kediwa sa thsüa.

²⁶⁻⁴⁷Hathu hana süpahi kemechan kepathu: Joab cünyuwa Asael Bethlehem wina kegho Dodo tsa Elhanan Harod wina kegho Shammoth Pelet wina kegho Helez Tekoa wina kegho Ikkesh tsa Ira Anathoth wina kegho Abiezer Husha wina kegho Sibbekai Aho wina kegho Ilai Netofa wina kegho Maharai Netofa wina kegho Baana tsa Heled Benjamin yyi Gibea wina kegho Ribai tsa Ithai Pirathon wina kegho Benaiya Gaash yyiketijü kete wina kegho Hurai Arba wina kegho Abiel Bahurum wina kegho Azmaveth Shaalbon wina kegho Eliaba Gizon wina kegho Hashem Harar wina kegho Shagee tsa Jonathan Harar wina kegho Sakhar tsa Ahiam Ur tsa Elifal Mekhera wina kegho Hefer Pelon wina kegho Ahijah Karmel wina kegho Hezro Ezbai tsa Naarai Nathan cünyuwa Joel Hagri tsa Mibhar Ammon wina kegho Zelek Beeroth wina kegho Joab ghighe kepvüwa Naharai Jattir wina kegho Ira nu Gareb Hitti nyi Uria Ahlai tsa Zabad Shiza tsa Adina (Reuben mizza wi anyi kemechan kesü ma süpahithu changha ssiden) Maaka tsa Hanan Mithan wina kegho Joshafat Astera wina kegho Uzziya Aroer wina kegho Hotham tsa Shamma nu Jeiel Tiz wina kegho Shimri tsa Jediael nu Joha Mahava wina kegho Eliel Elnaam tsa Jeribai nu Joshavia Moab wina kegho Ithma Zoba wina kegho Eliel, Obed, nu Jaasiel.

1 Khenicüki 12

Benjamin Mizza wi Aghatsan na David Keniethu

¹David na Ziklag wi hang den, ma Kadimi Saul tubvü sen nu ciwi wa. Ciwi sakenan, kenondi qo süpahi kejonla ma gwegheya,

²mathu nu Saul la Benjamin mizza nyithu. Mathu na tavüwa le ajewa lela alakusü ga nu alila lela piya mehai.

³⁻⁷Mathu na Gibea wina kegho Shemeya tsa keni Ahiezer nu Joahsh benchüwa kekhu wi ben. Hathu na süpahithu: Azmaveth tsa keni Jeziel nu Pelet Anathoth wina kegho Berakah nu Jehu Gibeon wina kegho Ishmaiya, süpahi nyankemechan kesü, nu “Meshu Changha” jawi accülikesa kesü Gedera wina kegho Jeremiya, Jahaziel Johanan, nu Jozabad Harif wina kegho Eluzai, Jerimoth, Bealiya, Shemariya, nu Shefatiya Kor ra gei wi Elkanah, Isshiya, Azarel, Joezer, nu Jashobeam Gedor wina kegho Jeroham tsa keni Joela, nu Zebadiya

Gad Mizza wi David Keniethu

⁸Anyan hathu na süpahi nyankemechan, sakenanthu, Gad mizza wina shhugho David na ayyikeshü kekhweti wi keben ma süpahithu gwegheya. Mathu na

atsonhithu nu apiethu senchü ntsa, mathu ghang pi ssensitemi kedaggü nu ayikha wi ameshü kembhi ti kesa.

9-13 Mathu kizzakedi na hati kesennie ben: Ezer, Obadiya, Eliab, Mishmanna, Jeremiya, Attai, Eliel, Johanan, Elzabad, Jeremiya, nu Makbannai.

14 Gad mizza wi anyi hathu pahan na anyi hazar miwi kedithu, nu kepathu na anyi meza miwi kedithu sa.

15 Amapi kesüwa asha atuwa wi atssü na Jordan Ghaku ghüsa wi lle pongca wa keben tsüwi mathu na aghaku pvüdhikila yyiketijü wi anyithu na hang keben tsü jügü zighe pi aghaku ghapeli nishuwa nu niduwa wi chia.

Benjamin nu Judah wina Nieketenthu

16 Kuti Benjamin nu Judah mizzathu wina anyi akhang kesü David na akhweti wi keben ma metule wa.

17 David na wa mathu metu nu khi, “Keujüla nthu na apvüshangthu ti hi kiquale ghonten lethu, nthu na ghoya mehai. Ithu gweghe yalo! Isala keujüla hi nthu patena cüle nsa lela nthu na hi matsa pi ighinyithu kwen wi chiale ben lethu, ithu bamyithu Nyiza na tsü chüben nu nthu meten cüben.”

18 Anyiza ghamu na mathu meshu kesü nkhwewi “Meshu Changha” miwi benchü sa ketenwa Amasai miwi ben nu khi, “Jesse tsa David, ithu na no wiwa le! No nu no kekiquathu na haicen keyawa salo! Anyiza na no wiwa benle!” David na mathu ssiya nu mathu pi ma süpahizi wi kedithu sa thsüa.

Manasseh wina Nieketenthu

19 Manasseh mizza wi süpahithu pahan na David wiwa wa, tsüna ma Filistinthu ssisen nu Kadimi Saul ssisale lentsen wa keten wi. Ma ntsakhiwa Filistinthu nkiqa, kepaghenanye mathu kadimithu na ma mathu matsa pi kheni ma pvüwa kwen wi chia keben tsü messi, tsalina mathu na ma kesun pi Ziklag wi whaneng thsüa.

20 Süpahi hathu hana Manasseh wina David wiwa wa, ma kheneng gho keten wi: Adna, Jozabad, Jediael, Mikhael, Jozabad, Eliu, nu Zillethai. Manasseh wi mathu tsüdi anyi hazar kesü miwi kedi sa.

21 Mathu na David wiwa sa nu ma süpahithu miwi kedithu sa, kepaghenanye mathu tsüdila süpahi kemechanthu. Asakhen wi mathu na Israel süpahizi wi kedithu sa.

22 Atsathangla anyi ketheü na ghola David süpahithu wwaya sa, tsalina ma süpahizi na wan ji ntsa sa.

David Süpahithu Nyankezhü

23-37 David na Hebron wi keben wi süpahi yen sansicen kesathu kejonla gho ma süpahizi gweghe ma kiqa pi Apvüwa na khishi ketheng ti ma pi Saul mithon wi

Kadimiwa sa thsüa. Mathu nyi na hati: Judah: anyi 6800 na mehaitsü atsonhithu pvü nu apiethu senden; Simeon: anyi 7100 mehaitsü yenshüka kethengthu; Levi: anyi 4600; Jehoiada kenietu, Aaron shicübvügha anyi: 3700; Zadok shilithu, kepvünyi aghi kesa qo: anyi kemechanthu 22; Benjamin (Saul mizza): anyi 30000 (Benjamin nyi kejiwa na Saul jühkeya wi ben wa); Efraim: anyi 20800 mathu gei wi nyankemechanthu; Niduwa Manasseh: anyi 18000 kessiya nu wala David pi kadimiwa sa thsüa; Issakhar: accülikesathu 200, pi mathu kekhu wi anyithu saghu (ccülikesa hathu na Israel na mangwa nsathu yishü nu tsü kesau matsü kemehai ntsawa khe tsü chüben); Zebulun: anyi 50000 jühkeya nu kenondi qo nyi aghisaya kemehai, aghighe tsüdi kesen yen sansicen kesathu; Naftali: accülikesathu 1000, pi anyi 37000 na atsonhi nu apie kesenthu saghu; Dan: yen sansicen kesathu anyi 28600; Asher: aghikesa nyi 40000; Jordan na nishuwa mizzathu —Reuben, Gad, nu Nishuwa Manasseh: 120000 aghighe tsüdila senya kemehai yen sansicen kesathu;

³⁸Süpahi hathu tsüdila aghikesa kidenya, nu David pi Israel tsüdi miwi kadimiwa sa thsüale Hebron wi wa. Israel nyi kepathu tsüdila tsü jjügi makesü ghen ajuhja kesütan saya.

³⁹Mathu na ciwi ghanan kecheng David gweghe ben, mathu diyyi nyithu na mathu ghen a kedsakejjü kiden kechi pi kemishu sa.

⁴⁰Agha ntsawa wi mizzathu Issakhar, Zebulun, nu Naftali wi anyithu na gada, goru kizzawa, sunsiesa, nu amesü süponthu miwi na atsse — awheng, khaghavü, kemeshentsse keqen, kisengtssü, nu oliv deli pvügho. Mathu na amesüsi nu khaghanenithu la pvügho pathi nu dsa. Hathu ha tsüdila anonkeghe na diyyiwa maben wi kegho ghen a sa kechi kesü.

1 Khenicüki 13

Kiriath Jearim wina Cenkethenjüh Khitsonwa tsü Kekitsen

(2 Sam 6.1-11)

¹David na anyi hazar kesü miwi nu meza kesü miwi kedithu tsüdi wi kecenkinali.

²Tsaseng wi ma Israel nyi tsüdi wi jishachi, “Keujüla ha nthu kenen nu Apvüwa ithu Nyiza kemeshen lethu, ithu na nyilothu kesun pi ithu diyyi nyi kepathu nu mathu nyutithu wi keqhaikedithu nu Levi nyithu wi ghola hewi ithu gweghe mehulo kesa mathu kiza thsü na.

³Isanu ithu na wala Saul na kadimi sa keben tsüwi teshi kesawa Anyiza Cenkethenjüh Khitson tsü pieya na.”

⁴Anyithu na khikechi jüh tsü nenyu nu mathu na tsüti sale cencya.

⁵Tsalina David na Kiriath Jearim wina Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pieya nu Jerusalem wi ghole kesalina diyyiwa maben, acülawa Ejipt kemeggü na wala aghawa Hamath Pass kecu wi Israel nyithu saghu ya.

⁶ David nu anyithu na Judah yyiwi Baala nyunutiwa, tsüna Kiriath Jearim wi, Anyiza Cenkethenjüh Khitson, Apvüwa, cherubim miwi donki keben kadipenwa nyan ci ketheng tsü khuyale wa.

⁷ Mathu na Abinadab jjen wina Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie shhugho amesü gari ketheü kesü miwi chiya. Uzza nu Ahio manyi na tsü ssi wa,

⁸ nu David nu anyithu tsüdila mathu kezü tsüdi sen nu nashü pi Anyiza kinyikü. Mathu na akhwisa nu akhwikesa tsanqaithu — harp, nu tutuwathu khou, apha, nu simbal kihhe.

⁹ Mathu na gho Khidon niegi tsü cukeya wi amesü süpon keni na cüchen chi nu Uzza na ma kwen pi Cenkethenjüh Khitsonwa tsü ghananya.

¹⁰ Uzza na Akhitson tsü kekidhen ghena Apvüwa na ma miwi aghepvüya nu ma pathia. Ma Anyiza tuwi shüa,

¹¹ tsalina tsü nten na apen tsüpi Perez Uzza cia. Apvüwa na aghekepvü wina Uzza meten cü kesalina David na ma lebentsu ntsa sa.

¹² Tsaseng wi David na Anyiza messiya nu khi, “Hi khatinu Cenkethenjüh Khitsonwa ha sen nu hi gweghe whaya nu?”

¹³ Tsalina David na tsü khusen nu ma gweghe Jerusalem wi nwhala. Ma tsü teshi pi anyi kesü ma nyan Obed Edom, Gath nyunutiwa wi kepvügha nyi kesü jjen wi chia.

¹⁴ Tsüna asha kecheng ciwi ben, nu Apvüwa na sawegü pi Obed Edom theghi nu ma keben tsüdi miwi chicü.

1 Khenicüki 14

Jerusalem wi David Kekulithu

(2 Sam 5.11-16)

¹ Tur Kadimi Hiram na nyilothu kesun pi David wi chi; ma sedar chan kedhithu khuchi, nu alon kahathu nu achan kecühthu kesunchi pi ma kadijjen sa thsü.

² Tsalina David na Apvüwa na ma sapi Israel miwi kadimiwa sa thsü nu ma nyithu ghena ma kadiyyi sapi mehaisü pfüpfü yale kesa chüya.

³ Jerusalem wi David na awubvü jipfü yaya nu atsanga kejon benya.

⁴ Jerusalem wi ma atsanga hathu muya: Shammuya, Shoba, Nathan, Solomon,

⁵ Ibhar, Elishua, Elifelet,

⁶ Noga, Nefeg, Jafia,

⁷ Elishama, Beeliada nu Elifelet.

Filistinthu miwi Khangkeya

(2 Sam 5.17-25)

⁸Khathansha wi Filistinthu na David pila Israel diyyiwa maben miwi kadimiwa sa thsüdha le kesa zaya khe mathu süpahizi na ma ghanyale wa. Tsalina David na mathu metule wa.

⁹Filistinthu na gho Refaim yyiketijü cuya nu yasa shhugho.

¹⁰David na Anyiza wi keü, “Hi wala Filistinthu ssisala? No khangkeya pi hi cüben ma?” Apvüwa na luneng, “Anle, wa mathu ssisalo! Hi khangkeya pi no cüben na!”

¹¹Tsalina David na wala Baal Perazim wi mathu ssisala nu mathu chaya. Ma khi, “Anyiza na hi sen nu atssüketi ti aghinyi süpahizi pvüdhi shhuyadha.” Tsalina apen tsüpi Baal Perazim le cia.

¹²Filistinthu na mathu tsikezhüthu tsü teshi nu bvüa, nu David na tsüthu pi mecanglo ahza khuchia.

¹³Tsümeysi Filistinthu na yyiketijü wi kheneng gho yasa shagha.

¹⁴Kheneng David na kuti Anyiza ccüneng, nu ma luneng, “Hawi ha mathu nssisala, isala wala pahanwa balsam chanton kete wina mathu ssisale kiden yalo.

¹⁵No khathansha wi achanton milithu wi alenketsen hhai zaya khe wala ssisalo, kepaghenanye hi ntuwi na wa Filistin süpahizi chayaden.”

¹⁶David na Anyiza na mangwale ma kiza khe tsü sa, tsalina ma Gibeon wina Filistinthu jügü neng sen wa Gezer kecu wi chia.

¹⁷David nyankethang na apen tsüdi wi la bvüzighe, nu Apvüwa na mizzatenti tsüdi sapi ma messi wa thsüa.

1 Khenicüki 15

Cenkethenjüh Khitsonwa Tsü Ketsenle Kekiden

¹David na ma ghen David Nyunutiwa wi ajjenthü saya. Ma Anyiza Cenkethenjüh Khitson tsüghena la apen kesü kidenya nu ciwi nithsüjjen kesü saya.

²Tsaseng wi ma khi, “Levi nyithu ketan Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie ben, kepaghenanye Apvüwa na mathu ya tsü pie thsü nu anuphanla ma kekuli sa thsüle kessiyadha.

³David na Cenkethenjüh Khitson tsü sen nu ma Jerusalem wi apen kiden ketheng witsü ghole kesalina ma Israel nyi tsüdi cighu chi.

⁴Tsaseng wi ma Aaron shicübvüghathu nu Levi nyithu cichi.

⁵Levi nyi Kohath gei wi Uriel, ma gei wi anyi 120 miwi kebenwa;

⁶Merari gei wi Asaiya, anyi 220 miwi kebenwa;

- ⁷Gershon gei wi Jel, anyi 130 miwi kebenwa;
- ⁸Elizafan gei wi Shemaiya, anyi 200 miwi kebenwa;
- ⁹Hebron gei wi Eliel, anyi 80 miwi kebenwa;
- ¹⁰nu Uzziel gei wi Amminadab, anyi 112 miwi kebenwa tsüti ghoya.”
- ¹¹David na keqhaikedi keni Zadok nu Abiathar, nu Levi nyi tugho — Uriel, Asaiya, Joel, Shemaiya, Eliel, nu Amminadab cichi.
- ¹²Ma Levi nyithu wi khi, “Nthu na Levi nyi geithu wi accülikesathu. Apvüwa Israel Nyizawa Cenkethenjüh Khitson tsü pie nu hi apen kiden ketheng witsü ghole kesalina nthu ketanla nthu nu nthu Levi nyithu satemetha yalo.
- ¹³Kepaghenanye nthu na hatuwi tsü piele kesa ghen a ciwi nmi, Apvüwa ithu Nyiza na ithu kesau wi ma nkinyila kesa ghen a ma ithu meten cüle.”
- ¹⁴Tsaseng wi keqhaikedithu nu Levi nyithu na Apvüwa Israel Nyizawa Cenkethenjüh Khitson tsü pie ketsenle kesalina mathu ketanla mathu satemethaya.
- ¹⁵Apvüwa na Mosa wina khi ketheng ti Levi nyithu na kepiechan pi mathu depfü miwi chi nu tsü pie.
- ¹⁶David na ahza pi Levi nyi ccülikesathu cü nu Levi nyithu ya kepapa sala akhwisa nu anonkeghe sa harp khou nu simbalthu kihhelo pi dhenchia.
- ¹⁷⁻²¹Mathu na akhwi kesathu gei wi anyi hathu kessi pila lezza simbalthu kihhe thsü: Joel tsa Heman, ma shiliwa Berekhiya tsa Asaf, nu Merari gei wi Kushaiya tsa Etham. Tsüthu kiqa thsüle kesa ghen a mathu na Levi nyi hathu kessi pi harpthu kentongwa khou thsü: Zekharia, Jaaziel, Shemiramoth, Jehiel, Unni, Eliab, Maasaia, nu Benaiya. Harpthu khou pi abvü sa thsüle kesalina mathu na Levi nyi hathu ha kessiya: Mattithiya, Elifelehu, Mikneia, Azaziria, nu Kekinyijjen ghikehiethu, Obed Edom nu Jeiel.
- ²²Khenaniya na akhwi kesachü ghen a ma kessi pi Levi nyi akhwi kesathu kessiwa sa thsü.
- ²³⁻²⁴Berekhiya nu Elkanah pila Obed Edom nu Jehia mathu kessi pi Cenkethenjüh Khitsonwa ghikehiethu sa thsü. Keqhaikedithu Shebaniya, Joshafat, Nethanel, Amasai, Zekharia, Benaiya, nu Eliezer kessi pi Cenkethenjüh Khitson tuwi tutuwa kekhouthu sa thsü.

Cenkethenjüh Khitsonwa Kitsen Sen nu Jerusalem wi kewa

(2 Sam 6.12-22)

- ²⁵Tsalina Kadimi David, Israel ccülikesathu, nu süpahi benchüthu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pieyale Obed Edom jjen wi wa, nu mathu na kemini kedi sa.

²⁶Anyiza na Cenketenjuh Khitsonwa pie keten Levi nyithu tsü kiqa thsüle kesalina mathu na amesü süpon tagü nu khaghaneni tagü pathi pi ahhansha sa.

²⁷David, akhwikesathu, mathu ccüliwa Khenaniya, nu Akhitson pie keten Levi nyithu tsüdila linen kemehai pi kesa agwomejuwa kaghazu pvüden. David na adeshi kewhengthsü la pvüden.

²⁸Tsalina Israel nyithu tsüdila Cenketenjuh Khitsonwa tsü niela tutuwa, aghacü, nu harpthu khou, nu akhwi sala simbalthu kihhe sen nu anonkeghe sa Jerusalem wi shu.

²⁹Akhitsonwa tsü pie nu anyunutiwa non wi du keten wi Saul ngawa Mikhal na ajjenkubhi wina ghangchi nan David na ma nonkeghe wina nashü nu kephenki keben mu, nu nzawa na ma leben wina ma nankeqhe.

1 Khenicüki 16

¹Mathu na Cenketenjuh Khitsonwa tsü pie nu David na tsü ghena anithsüjjen kiden ketheng witsü wa nu pi ma non wi chia. Tsaseng wi mathu na ahhanshathu nu kecca ghena kekinyi sapi Anyiza wi chi.

²David na ahhansha kekinyi kesacen seng wi ma Apvüwa nyan wina sawegü pi anyithu cü,

³nu kedsakejju pi mathu tsüdila gishü cü. Ma amesa be kesü, asa kegü sakü kesü, nu kemeshentsse kegen pahan pi Israel wi nza nu npvüza kesüsü cü.

⁴David na Levi nyithu pahan pi Cenketenjuh Khitson tuwi Apvüwa Israel Nyizawa kekinyi wi akhwisa pi ma keseng wi kessithu sa thsü.

⁵Asaf pi aliwa nu Zekharia pi ma kekiqawa sa thsü. Jeiel, Shemiramoth, Jehiel, Mattithiya, Eliab, Benaiya, Obed Edom, nu Jeiel, hathu na harpthu khou. Asaf na simbal kihhe,

⁶nu keqhaikedi Benaiya nu Jahaziel manyi na keshüthangla Cenketenjuh Khitson tuwi tutuwa khou.

⁷Hawa ha atuwa David na Apvüwa keseng khwikesa khhi tsüpi Asaf nu ma Levi nyithu kecü.

Keseng Khwi Kesü

(Zak 105.1-15; 96.1-13; 106.1,47-48)

⁸Keseng pi Apvüwa cülo, ma kedi pi thangchilo; ma mangwa kulichidha khe pi mizzatentithu kizalo.

⁹Akhwi sa pi Apvüwa senglo; ma amankesa kekulithu tsüpi kizalo.

¹⁰Nonghe yalo ithu na ma ji le; ma kinyi ketenthu tsüdila anongheya thsülo!

¹¹Apvüwa wi kekiqa bha walo, nu keshüthangla ma kinyitenlo.

12-13 Nthu Anyiza maghawa Jakob shicübvüghathu, Anyiza na kessiya kesa Israel shicübvüghathu, Anyiza na amankesa kulikechithu, nu ma ajühkekaghaten khukechithu tsü meshen yalo.

14Apvüwa na ithu Nyiza; ma yenkhukechithu tsüna ayyi nyi tsüdi ghenä.

15Khiela Anyiza Cenkethenjüh tsü nmalila, tsüna ma anuphan ghenä sa theng,

16 ma Cenkethenjüh tsüna Abraham ssinu sa, ma Isak wi khishichi.

17 Apvüwa na Jakob ssinu Cenkethenjüh kesü sa, tsüwa tsüna anuphanla benden.

18Ma khi, “Hi Kanaan yyi tsüpi nthu cüden, tsüwa tsüpi nthu ji sayaben.”

19Anyiza nyithu na keu ketan, Kanaan yyiwi kijünyi thu sa.

20Mathu diyyi kesü wina kesü wi keqoedeja, kadiyyi kesü wina kesü wi wa.

21 Isala Anyiza na anyi thola mathu npasha thsü; mathu khwele kesalina ma kadimithu kitsanchi:

22“Hi kessiya kesa amaghathu npatenala; itusenjüh-kechüthu nkidhenla.”

23Ayyi tsüdila akhwisa pi Apvüwa senglo! Atsathangla ma ithu hangsha yadhale kesa ajühkemehaiwa tsüpi thangchilo.

24Ma nyankethang tsüpi mizzatentithu wi thangchilo. ma kekhang kekulithu tsüpi anyi tsüdi kizalo.

25Apvüwa na di ntsawa nu ma seng ntsa kesaule; acenpvü tsüdi miwila ma kekinyikü-ule.

26Mizzatentithu kepa wi cenpvüthu tsüdila tsikezhü ketan, isala Apvüwa tsü atssanthu sachi.

27Nyankethang nu ajenkeben na ma vüben, kekhang nu anonkeghe na ma Kekinyijjen pong ben.

28Ayyiwi anyi tsüdila Apvüwa senglo, ma nyankethang nu kekhang tsü senglo.

29Apvüwa nyankethang nyanwa tsü senglo, kekinyi kesü sen nu ma Kekinyijjen wi gholo. Kemethawa na shhugho lethu ma tuwi kukedulo;

30ayyi tsüdila ma tuwi kedheggü! Ayyiwa tsüna zükeqheben nu kuli meyacha.

31Anonghelo, atssan nu ayyi! Apvüwa na kadimiwa le kesa pi mizzatentithu kizalo.

32Atssükedone, no nu no wi kahangthu tsüdila ghamo thsü; allithu, nthu nu nthu wi kebenthu tsüdila anonghe thsülo!

³³Ayinong wi achantonthu na Apvüwa tuwi anonkeghe wina jisha ben, ma ayyiwi kekhang senle kegho wi.

³⁴ Keseng pi Apvüwa cülo; kepaghenanye ma mehai; ma kaghali na anuphanla benden.

³⁵Ma wi hati khilo, “O, Anyiza, ithu Hangshawa, ithu hangsha yalo; ithu saghu yalo; mizzatentithu wina ithu kekashaya, isanu ithu na no nkesengcha sala nnyan kemethawa tsü seng thsülo.”

³⁶Israel Nyizawa Apvüwa tsü senglo! Khili nu anuphanla ma senglo! Tsaseng wi anyi tsüdila khi, “Amen”, nu Apvüwa seng.

Jerusalem Nu Gibeon Wi Kekinyi

³⁷Kadimi David na Asaf nu ma Levi nyithu pi Cenkethenjüh Khitson kechipen wi keshüthangla kekinyi ghenaliwathu sa thsüa. Mathu na keshüthangla ciwi mathu kekuli sa.

³⁸Jeduthun tsa Obed Edom nu ma gei wi anyi achentugho nu tazen na mathu kiqua. Hosah nu Obed Edom na kaghapeng jenkatu ghikehie wi accülithu sa.

³⁹Keqhaikediya Zadok nu ma pvüshang keqhaikedithu na Gibeon wi kekinyi pen wi Apvüwa kekinyi wi aliwathu sa.

⁴⁰Aghanen nu minulen tsüdila Apvüwa na Ayenwa pi Israel kecü tsü kenie wina mathu na kekinyipen miwi ahhansa kesa tsü mabenla pi mecangden.

⁴¹Ciwi mathu gweghe keten Heman nu Juduthum nu kepathu na Apvüwa kaghali na anuphan le kesa ma kesaki khwi kesa ghenaliwathu na mathu gweghe ben.

⁴²Heman nu Jeduthun manyi na achünong kepathu ghenaliwathu. Jeduthun gei wi anyithu na kaghapeng jenkatu ghikehie wi aliwathu saden.

⁴³ Tsaseng wi anyi tsüdila ajjen wi wha, nu David la ajjen wi whala ma theghi gweghe matsü pahan ben wa.

1 Khenicüki 17

Nathan na Ketsijüh pi David Kecü

(2 Sam 7.1-17)

¹Kadimi David na khili tsü wi ha ma kadijjen wi hang den. Ghanan kesü ma atusenjüh-kechüwa Nathan cichi nu ma wi khi, “Hi hewi sedar chan pi ajjen sa ketheng kesü wi hangben, isala Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pila anithsüjjen kesü wi chi thengle!”

²Nathan na luneng, “No nleben wi mangwa meshenben khe tsü sayalo, kepaghenanye Anyiza na no ssitenle.”

³Isala Anyiza na tsü ghaja Nathan wi khi,

⁴“Wala imaghawa David wi hi ma wi khiben le kizalo. ‘Hi ya hang thsüle kesa ghena kekinyijjenwa tsü no saya nben.

⁵Hi Ejipt wina Israel nyithu kekasha keya tsü wina gho khili kecu hi khiela kekinyijjen kesü wila nhang; hi keshüthangla nithsüjjen wi hang nu apen kesü wina kesü wi ketsen waden.

⁶Hi Israel nyithu gweghe kijünyi kewa chuli wi hi mathu pi accülsa thsü kethengthu kesü wila mathu mankesa na sedar chan pi kekinyijjen kesü sapi hi ncü nu kesa hi khiela nkeü.’

⁷“Tsalina wala imaghawa David wi hi Kekhang ntsawa Apvüwa na ma wi khiben le kizalo. ‘No alli wi khaghanenithu hie keten hi no khuya nu no pi Israel nyithu miwi kekhang kesenwa sa thsü.

⁸Hi no khiewa wa khe no ssigho, nu no atujügü wathu hi nghinyithu tsüdi chaya. Hi no pi ayyiwi accülikesathu nyankemechan ntsawa sa thsü theng.

⁹⁻¹⁰Hi inyi Israel ghena apen kesü kessiya nu mathu pi ciwi ben thsüa, mathu na ciwi kepasha nmila hang tendha. Mathu na ayyi hawa wi duya meyi yasayala nyithu na mathu ssa ghaben, isala hati ha nsa nengdha. Hi ighinyithu tsüdi chaya nu ashicübvüghathu pi no cüle khishiben.

¹¹No khathansha wi shü nu pi nbamyithu gweghe vhü khe hi ntsa kesü pi kadimiwa saya thsü nu ma kadiyyi sapi khang thsüben.

¹²Ma ighena kekinyijjen kesü tsü sa ketenwa sa ben, nu hi ma kadishiwa tsü sapi anuphanla ben thsü metsiden.

¹³Hi ma ba sa nu ma itsa sa ben. Hi Saul khupi nu no pi kadimiwa sa thsü kesa tsüti hi ma nkiqala sa nben.

¹⁴Hi ma pi anuphanla inyithu nu hi kadiyyi wi aliwa sa thsüden.’ ”

¹⁵Nathan na Anyiza na pi ma keccüca tsüdila khi pi David kiza.

David na Nkesengcha Kekhie

(2 Sam 7.18-29)

¹⁶Tsaseng wi Kadimi David na Apvüwa ketenpen Nithsüjjen wi dula donki nu kekhe sa, “Apvüwa Anyiza, no sa kechi tsü hi nyelela itheghi ghena nsa qole.

¹⁷Isala no khilila tsü miwi kejiki saben; no ghaketen wi ishicübvüghathu ghena khishikechithu la sadha, nu no, Apvüwa Anyiza, hi pi kedi nyi kesü ti saben.

¹⁸Hi ha miwi mangwale khi pi no kizadha nu! No mehaitsü hi chüben, isala no hi nmaghawa ha kinyikü cüdha.

¹⁹No ighena ha sa kechi nu haseng wi ighena pala kedi pi ccücha kechi ha tsüdila no kemeshen nu no kenen wina le.

²⁰Apvüwa, ciwi no ti kesa kesüla nmi; ithu na keshüthangla no ketan Anyiza le kesa chüben.

²¹Ciwi mizzatenti kesüla Israel ti kesa ayyiwi nmi, no nssümagha sa keben wi mathu kekashaya nu mathu pi n-nyithu saya. No mathu ghenala pala kedi nu amankesa kuli kechithu ghenala ayyi tsüdi wi n-nyankemechan sachidha. No Ejipt wi n-nyithu kekashaya nu n-nyithu na atujügü wathu no mizzatenti kepathu jügüshia.

²²No Israel pi anuphan ghenala n-nyithu sayadha, nu no Apvüwa, no mathu Nyiza sayadha.

²³“Apvüwa Anyiza, khili no anuphan ghenala hi nu ishicübvüghathu ghenala khishi ketheng tsü sacen, nu no sale khi ketheng tsü salo.

²⁴N-nyankemechan na di ntsa, nu anyithu na anuphanla hati khiben, ‘Apvüwa Kekhang ntsawa na Israel miwi Anyiza.’ Nu no anuphan ghenala hi kadishi nonccaden.

²⁵Hi kempvüza sala no, iNyiza wi kekhe ha saya mehadha, kepaghenanye no hathu ha tsüdi pi nmaghawa hi ccücadha. nu no ishicübvüghathu pi kadimithu sa thsü benle hi kizadha.

²⁶No Apvüwa Anyiza, nu no amankesa ha hi wi khishichidha.

²⁷No sawegü pi ishicübvüghathu cü nu mathu na no kenen wi anongheki benya thsüle kesalina hi no wi khiben. No Apvüwa, sawegü pi mathu cüdha, nu no kesawegü na anuphanla mathu miwi benden.”

1 Khenicüki 18

David Süpahizi Khangkeya

(2 Sam 8.1-18)

¹Matsü pahan seng wi Kadimi David na kheneng wa Filistinthu ssisa nu mathu chaya. Ma mathu kwen wi Gath nyunutiwa nu tsü kevä wi anyuthu yaya.

²Ma Moab nyithu la chaya, nu mathu na ma kekhu wi ben nu khajana pi ma cü.

³Tsashi, David na wala Hamath yyi kete wi Zoba yyiwi Siriya nyi Kadimi Hadadezer ssisa, kepaghenanye Hadadezer na ayyi Euftrat Ghaku na mmiwa miwi kekhang senyale saben.

⁴David na ma gorugarithu hazar kesü, goru kessithu hazar tagü, nu ayyi süpahithu hazar ngwe ghanya. Ma gorugarithu meza ghenala goruthu pi thengya nu kepathu tsüdi ccü pashüa.

- ⁵Damaska wi Siriya nyithu süpahizi akhang kesü kesun pi Kadimi Hadadezer kiqa kethsü wi David na wala tsü ssisa nu mathu anyi hazar ngwe nu keni pathia.
- ⁶Isanu ma mathu yyiwi süpahizi kemnanpenthü saya, nu mathu na ma kekhu wi ben nu khajana pi ma cü. Apvüwa na David sapi apen tsüdi wi khangya thsüa.
- ⁷David na Hadadezer kekhu wi keditu na pvü keten suna tsonhithu tsü khuya nu pvünu Jerusalem wi wha.
- ⁸Hadadezer na Tibhath nu Kun nyunutithu miwi kekhang sen eben wi tsü la lezza kejonla khuya. (Ha seng wi Solomon na lezza hapi Kekinyijjen wi taghagu, ketonpenthü, nu lezza hyikhuthu sa.)
- ⁹Hamath wi Kadimi Toi na David na Hadadezer süpahizi tsüdi chayale kesa zaya.
- ¹⁰Tsalina ma ma tsa Joram kesun pi Kadimi David shalom sa nu ma Hadadezer miwi khangkeya ghenä lacaye pi ma cü. Toi na matsü kejon wila Hadadezer ssikesali. Joram na suna, rükatssü, nu lezza pi kesa ajuthu sengho David cü.
- ¹¹Kadimi David na tsüthu pi ma mizzatentithu — Edom, Moab, Ammon, Filistia, nu Amalek chakeya wi khukeya rükatssü, suna saghu la kekinyi wi kesen ghenä satemethaya.
- ¹² Abishai, ma jja na Zeruiya, na Amcü Yyiketijü wi Edom nyithu chaya nu mathu hazar tagha nu tazen pathia.
- ¹³Ma Edom yyi tsüdi wi süpahizi kemnanpenthü saya, nu anyithu na Kadimi David kekhu wi ben wa. Apvüwa na David sapi apen tsüdi wi khangya thsüa.
- ¹⁴David na Israel tsüdi miwi kekhang sen nu keshüthangla kemeshon nu ketsatan wina ma nyithu noncca ben kesa chüti sa.
- ¹⁵Abishai cünyuwa Joab na süpahizi benchüwa; Ahilud tsa Jehoshafat na zhü kethengthu kenoncca wi aliwa;
- ¹⁶Ahitub tsa Zadok nu Abiathar manyi na keqhaikedi; Serahiya na ajühkekaghatenpen wi kezhüwa;
- ¹⁷Jehoiada tsa Benaiya na David ghikehiethu wi aliwa; nu Kadimi David tsathu na ma kekulikesa wi kedi ntsathu sa.

1 Khenicüki 19

David na Ammon nu Siriya nyithu Chaya

(2 Sam 10.1-19)

- ¹Matsü pahan seng wi Ammon kadimi Nahash na shü, nu ma tsa Hanun na kadimi saya.
- ²Kadimi David na khi, “Hi gweghe pvüshang kemehai jühkeya pi Hanun, ma ba Nahash na hi wi kesa ti pi ma nccücatu yishü ben.” Tsalina David na nyilothu

kesun pi ma ketizenjüh khiwa thsü. Mathu na wala Ammon cukeya wi Kadimi Hanun ssikemetuli wa.

³Ammon nyi ccülikesathu na kadimiwa wi khi, “No kemeshentsü David na nba kekinyikü wina anyi hathu kesun pi no ketizenjüh khigho thsüle saben kwe? Nyele! Ma n-yyi nkayale kesalina mathu kesun pi wahhaithu sala tsü hhainan thsü ghoben le!”

⁴Hanun na David nyilothu tsü ghan pi mathu pangkenye cah, mathu geshi wi athsümeni hanqhe, nu mathu kesun pi bvü thsüa.

⁵Mathu na ajjen wi ghoneng le kesa na mathu jüghe mtsüa. David na mangwa khati sadha khe zakeya wi ma ajüh pi mathu wi mathu pangkenye npi shigü neng keya chu nghoneng la nu wala Jerikho wi benlalo kiza.

⁶Kadimi Hanun nu Ammon nyithu na mathu David sapi mathu ghinyi sa thsüdha kesa chüya, tsalina mathu na rükatssü kilogram hazar changha nu mejü pi Mesopotamia Mmiwa nu Siriya nyi yyi Maaka nu Zoba wi gorugarithu nu goru kessithu denga.

⁷Mathu na gorugari hazar changha nu keni ketenga tsü nu Maaka kadimi süpahizi na ghola Medeba kete wi kemnanpen saya. Ammon nyithu la mathu nyunutithu wina shhugho kesali le apenza saya.

⁸David na mangwa khati sadha khe zakeya wi ma Joab nu süpahizi maben kesunshi chi.

⁹Ammon nyithu na shhugho mathu nyunuti ghazenwa Rabbah kedulen wi kidenya, nu kadimithu ma kiqa keghothu na allithu wi mathu penza saya.

¹⁰Joab na aghinyi süpahithu na atu-uwa nu asengwa na ma ssisale keben tsü muya, tsalina ma Israel süpahi kemehai ntsathu kessiya nu mathu pi Siriya nyithu wiwa peghela apenza saya thsüa.

¹¹Ma ma süpahi kepathu pi ma cünyuwa Abishai kekhu wi chia, nu ma mathu pi Ammon nyithu wiwa peghela apenza saya thsüa.

¹²Joab na ma wi khi, “Keujüla no Siriya nyithu na hi chagho keten mu lethu, ghola hi kiqalo; nu keujüla Ammon nyithu na no chagho keten mu lethu, hi ghola no kiqaben.

¹³Leben zükeqhe nu kempvüza sayalo! Ithu nyithu nu ithu Nyiza nyunutithu ghena apiketsü sala aghisa na. Nu Apvüwa na ma kemeshen sa keyawa salo.”

¹⁴Joab nu ma nyithu na ssisale atujügü wa, nu Siriya nyithu na bvüa.

¹⁵Khathansha wi Ammon nyithu na Siriya nyithu bvü keten mu khe, mathu na Abishai wina bvü sen nu anyunutiwa wi dua. Tsaseng wi Joab na Jerusalem wi whaneng.

¹⁶Siriya nyithu na mathu Israel nyithu nchaladha kesa chüya, tsalina mathu na wala Euftrat Ghaku na nishuwa Siriya nyi yyithu wi süpahithu ssighola mathu pi Zoba wi Kadimi Hadadezer süpahizi benchüwa Shobakh kekhu wi chia.

¹⁷David na tsü cüki za keya wi ma Israel nyi süpahi tsüdi saghuya nu Jordan Ghaku pvüdhi wa, nu mathu pi Siriya nyithu wiwa peghela apenza saya thsü. Aghi kesali shhu,

¹⁸nu Israel nyithu na Siriya nyi süpahizi jügü neng. David nu ma nyithu na Siriya nyi gorugari kessithu hazar tagü nu ayyi süpahithu hazar jügha pathia. Mathu na Siriya nyi benchüwa Shobakh la pathia.

¹⁹Khathansha wi Hadadezer kekhu wi keben kadimithu na Israel na mathu chayadha kesa chüya khe mathu na David ssinu ponghu nu ma kekhu wi ben wa. Siriya nyithu na khiela Ammon nyithu nkiqa neng mvula.

1 Khenicüki 20

David na Rabbah Nkakeya

(2 Sam 12.26-31)

¹ Tsasengwa leghe wi kadimithu na amapi wi aghi wa keten tsü witsü Joab na süpahizi ssishhula Ammon yyiwa tsü shu; isala Kadimi David na Jerusalem wi ben. Mathu na Rabbah nyunutiwa tsü vüya, tsü ssisa, nu tsü yasa.

²Ammon nyithu tsikezhü Molek tsü suna liwen pi pvü thsü theng nu tsü kekiyan na kilogram changha nu mejüu. Tsü non wi alon menkedhu kesü ben, David na tsü khuya nu pi ma liwen wi chiya. Ma anyunutiwa wi nyu tsanqai shukeya la kejon khuya.

³Ma anyunutiwa wi anyithu ssiya nu mathu pi achan kahaji, amkhu, nu ampvüthu sen nu kekuli sa thsüa. Ma Ammon nyutithu kepa wi anyithu tsüdi pi tsü makesü sa thsüa. Tsaseng wi ma nu ma nyithu na Jerusalem wi kheneng wha.

Filistin Kücanyithu Ssinu Aghikesa

(2 Sam 21.15-22)

⁴Tsaseng wi kheneng Gezer wi Filistinthu ssinu aghisa. Hawi ha Husha wina kegho Sibbekai na Filistin kücanyi kesü ma nyan Sippai kesa tsü pathia, nu Filistinthu chaya.

⁵ Ciwi la Filistinthu ssinu aghikesa kepa wi kesü sa, nu Jair tsa Elhanan na Gath wina kegho Goliath cünyuwa Lammi, ma pie bvükhhi kisha na ada-kannen kisha ti sen ketenwa tsü pathia.

⁶Aghi kepawa Gath wi sa, nu ciwi kücanyi kesü ma kwen nu ma ccü ghapeli azanza tughogho kepvü nyi na ben. Ma alamyi wina kücanyithu shicübvügha nyi kesü.

⁷Ma Israel nyithu nyankenyeen kesü sa, nu David cünyuwa Shamma tsa Jonathan na ma pathia.

⁸David nu ma nyithu na pathi kesa meshu kecheng hana Gath wi kücanyi shicübvüghathu.

1 Khenicüki 21

David na Nyankezhüghu

(2 Sam 24.1-25)

¹Satan na agükeccü sengho Israel miwi chimvu sa, tsalina ma David sapi nyanzhüghu thsüle südheya.

²David na ahza pi Joab nu kedithu cü, “Israel diyyiwa kenten kesü wina wa pahanwa kecu wi wala anyithu si nanlo. Hi ciwi anyi khaju ben khe chüya mvu benle.”

³Joab na luneng, “Apvüwa na Israel nyithu sapi mathu khili keben miwi meza tughu jikayi kecüwa salo! Njenkebenwa, mathu tsüdila nmaghathu. No mankesa na hati sa nu mizzatenti maben sapi sazzi thsü mvuben nu?”

⁴Isala kadimiwa na Joab ya ahza tsü nie thsüa. Joab na Israel diyyiwa wi maben wa nu tsaseng Jerusalem wi kheneng gho.

⁵Ma gholä Kadimi David wi anyi aghi waya kemehai khaju ben khe maben pi kiza; Israel wi 1,100,000 nu Judah wi 470,000 na ben.

⁶Joab na kadimiwa ahza tsü n-niela kesalina ma Levi nu Benjamin mizza nyithu nyan nzhüghula. nb

⁷Mangwa khati sadha khe Anyiza na tsü n-nenla, tsalina ma Israel meten cüa.

⁸David na Anyiza wi khi, “Hi ha kesa ghenä kesami qhethiketen kesü sadha. Nchala hi kesami teshi cülo. Hi kejüphon kekuli sadha.”

⁹Apvüwa na David ghenä atusenjüh-kechüwa Gad wi khi,

¹⁰“Wala David wi hi ajjügi kecheng pi ma cübenle kizalo. Ma khawa kessi yaten khe hi tsü sa ben.”

¹¹Gad na David wi wa nu Apvüwa na mangwale khi khe pi ma kiza, nu ma wi keü, “Khawa sa thsü ten nu?”

¹²Amapi kecheng azengla? Nyelela asha kecheng nghinyithu tu kebvüla? Nyelela Apvüwa na ghanan kecheng ma njünnu pi no ssa nu adhagha kesü kesun pi n-yyiwi chi nu ma tangnyilo sen nu keshü sengho Israel tsüdi miwi chi thsü nu? Hi khawa khi pi Apvüwa kiza nu?”

- 13**David na Gad luneng, “Hi sakeyishü ntsa wi bendha le! Isala hi anyi ya hi nmeten thsü mvu. Apvüwa ya ma ketanla hi meten thsülo, kepaghenanye ma nyu nantizen ketenwa.”
- 14**Tsalina Apvüwa na adhagha kesü kesun pi Israel miwi chi, mathu anyi hazar acentagü na shüa.
- 15**Tsaseng wi ma tang-nyilo kesü kesun pi Jerusalem yasa thsü, isala ma kemeshen kemili nu nyilowa wi khi, “Teshiyilo! Tsü mehaidha le!” Tangnyilowa na Jebus nyiwa Arauna niegi kete wi nganben.
- 16**David na tangnyilowa na njünnu hanshi sen nu atssan nu ayyi manyi jüwi ngan nu Jerusalem yasale keben tsü muya. Tsaseng wi David nu anyi ccülikesathu tsüdila aleshithsü mphi nu kukedu, mathu mmi pi ayyiwi nkhwenki.
- 17**David na khie, “O Anyiza, hi sazzi kesawa tsüle. Hi nyanzhühulo ahza khuchi. Anyi hathu na mangwa sazzi theng nu? Apvüwa iNyiza, hi nu itheghi meten cülo, nu n-nyithu hangsha cülo.”
- 18**Apvüwa nyilowa na Gad kiza nu David kizala wala Arauna niegi wi kekinyipen kesü sapi Apvüwa cülo kiza thsü.
- 19**David na Apvüwa jühkina nu wala Gad na ma kekiza ti sa.
- 20**Ciwi Arauna niegi wi ma tsa mejü na awhengsu ghaceng ben, ma tsathu na tangnyilowa kemu wi ma tubvü wala kuthi wa.
- 21**Arauna na Kadimi David na ma tetsaki gho keten muya meyi ma niegi teshi nu wala kukedu ma mmi pi ayyiwi nkhwenki wa.
- 22**David na ma wi khi, “N-niegi tsüpi hi shüya thsülo, isanu adhagha tsü khen thsüale kesalina hi Apvüwa ghen kekinyipen kesü sa den. Hi ma men maben pi no cüaben na.”
- 23**Arauna na khi, “Njenkeben Kadimiwa, tsü khuya nu pi no kenenwa sayalo. Hewi amesü süponthu hapi kekinyipen miwi mecang pi kekinyi ghen ben, nu hewi kaghaceng chanthu hapi kemecang chan saya, nu awhengsu hapi kekinyi sayalo. Hi tsüthu maben pi no cüaben.”
- 24**Isala Kadimiwa na luneng, “Nyele, hi tsüthu men maben sapi no cüaten le. Hi ma men nkesa pala pahan, nu njithu tsüpi ahhansha sapi Apvüwa cü nbenle.”
- 25**Isanu ma suna apisa meza tugho pi aniegi tsü ghen Arauna cüa.
- 26**Ma ciwi kekinyipen kesü saya nu mecang pi kekinyi nu kecca ghen kekinyi sapi Apvüwa wi chi. Ma kekhe sa, nu Apvüwa na ma luneng chi nu tangwi anni kesunsha pi kekinyipen miwi ahhanshathu tsü mecang.
- 27**Apvüwa na tangnyilowa ya ma njünnu pi thenglo kiza, nu tangnyilowa na tsüti sa.

²⁸David na hawi Apvüwa na ma kekhie luneng cüd hale kesa chüya, tsalina ma Arauna niegi wi kekinyipen sa ketheng miwi ahhanshathu sachi.

²⁹Ha tsüwi ha kheni Mosa na aghansha wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kesa tsü, nu ahhanshathu pi ma miwi kemecang kekinyipenwa tsüna khilila Gibeon wi kekinyipen wi ben;

³⁰Isala David na ciwi wala Anyiza kinyi meya, kepaghenanye ma Apvüwa nyilowa njünnu tsü kemessi ghenana.

1 Khenicüki 22

¹Tsalina David na khi, “Apen hawi Apvüwa Anyiza Kekinyijjen tsü sa ben. He wi Israel nyithu na mecang pi kinyi keten kekinyipenwa tsüna ben.”

Kekinyijjenwa Tsü Kesa Ghena Kekiden

²Kadimi David na ahza khuchi nu asangthu Israel yyiwi hang keben tsüdi saghu ya, nu mathu pi kekuli sa thsüa. Mathu pahan na Kekinyijjenwa kesa ghenana alonthu hah.

³Ma kejentenji nu achan pi kaghapeng jen kathu kesa ghenana kizantenjithu sale kesa amighe kejon khuchi, nu lezza ji ntsa sa kesalina thola tsü whu meyalana.

⁴Ma Tur nu Sidon nyithu yala sedar chankedhithu kejon sengho ma cü thsü.

⁵David kemeshen na, “Itsa Solomon na sa keten Kekinyijjenwa tsüna mehai ntsa nu ayyiwi nyankemechan sa den. Isala ma ghanyi saben nu mangla npi sanan, tsalina hi tsü ghenana kiden-kesha nsathu yishü.” Tsalina David na ma npi keshü tu wina ajjen tsanqaithu kejon kidenyana.

⁶Ma ma tsa Solomon cichi nu ma Apvüwa Israel Nyizawa ghenana kekinyijjen kesü salo ma kizana.

⁷David na ma wi khi, “Itsa, hi Apvüwa iNyiza kekinyikü wina kekinyijjen kesü samvuthi sale.

⁸Isala Apvüwa na hi kizala hi aghi ji ntsa sa nu anyi kejon pathidha. Hi anyi kejon pathi kesa ghenana ma hi yala ma ghenana kekinyijjen kesü nsa thsü ladha.

⁹Isala ma hiwi kekhishi kesü sadha. Ma khi, ‘No atsa kesü muyaben nu ma kecca wina kekhang senben, kepaghenanye hi ma ghinyithu tsüdi wina kecca pi ma cüden. Ma nyan pi Solomon ciden, kepaghenanye ma kadisa keben jüwi hi kecca nu keyazi pi Israel cüden.

¹⁰Ma ighenana kekinyijjen kesü tsü sa ben. Ma itsa sa nu hi ma ba sa ben. Ma kadishi na anuphanla Israel miwi kekhang sen ben.’ ”

¹¹David na khineng, “Itsa, tsalina Apvüwa n-Nyiza na no ssiketenwa salo, nu ma jühkhishi kechi tsü no sapi ma ghenä kekinyijjen kesü tsü kesa wi haicen keyawa salo.

¹²Nu Apvüwa n-Nyiza na kechü nu kemetsa pi no cü nu no Israel miwi kekhang kesen wi ma Yenwa kenie wina sa keyawa salo.

¹³Keujüla no Apvüwa na Israel ghenä ayen pi Mosa kecüthu tsüdi nieya lethu, no haicen yaben. Lebenzü nu kempvüza saya, nu mangla ya no patemessi nsa thsüla.

¹⁴Kekinyijjenwa ghenä, hi agüccü ntsa nu kekinyijjenwa tsü kesa qo senle kesalina suna metric ton 3,400, nu rükatssü metric ton 34,000 saghu pi thengdha. Tsümiwi lezza nu amighe whu nkeyakhi saghu theng. Hi achan nu alonthu la saghu theng isala no tsü miwi la meyathu yishü.

¹⁵No kekuli nyi kejonla ben. Alon kechhüpen wi anyithu ben, ciwi alon kahathu, achan kecüthu, nu alentagha kepachünyi kejon na

¹⁶suna, rükatssü, lezza, nu amighe sen nu saya kemehaiben. Khili kekuli sashhu yilo, nu Apvüwa na no ssiketenwa salo.”

¹⁷David na Israel ccülikesathu tsüdila Solomon kiqalo kesa ahza khuchia.

¹⁸Ma khi, “Apvüwa nthu Nyiza na nthu ssiden, nu apen tsüdi wi kecca pi nthu cüdha. Ma hi yala anyi ayyi hewi hang ketenthu tsüdi miwi khangya thsü, nu mathu na khili nthu nu Apvüwa kekhu wi bendha.

¹⁹Tsalina khili nthu leben nu nthu kahang tsüdi pi Apvüwa nthu Nyiza kekuli salo. Kekinyijjenwa tsü sashhu yilo, isanu nthu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa nu ma kekinyi wi kesen tsanqai kemethathu tsüdi pi tsü non wi chiale kesalina.”

1 Khenicüki 23

¹Khathansha wi David na qhai ntsa sa khe, ma ma tsa Solomon pi Israel Kadimiwa sa thsüa.

Levi Nyithu Kekuli

²Kadimi David na Israel nyi ccülikesathu, keqhaikedithu, nu Levi nyithu tsüdila saghu ya.

³Ma Levi nyi kahang mapi changha nu tsü miwi keqhaiki npvüza tsüdi nyanzhühguya. Tsüdi saghu la anyi hazar changha nu tazen.

⁴Kadimiwa na anyi hazar ngwe nu mejü pi Kekinyijjenwa ghenä kekuli sa thsü, hazar tugho pi kezhüthu noncca nu kicennalithu südhe thsü,

- ⁵hazar mejü pi aghihie, hazar mejü pi Apvüwa keseng wi kesen ghenä kadimiwa na khukechi akhwikesa tsanqaithu tsü sen thsüa.
- ⁶David na Levi nyithu mathu gei kenie wina gishü pi akhang kecheng sa: Gershon, Kohath, nu Merari.
- ⁷Gershon na atsa keni— Ladan nu Shimei ben.
- ⁸Ladan na atsa kecheng— Jehiel, Zetham, nu Joel ben,
- ⁹mathu na Ladan shicübvügha geithu wi aliwathu. Shimei na atsa kecheng— Shelomoth, Haziël, nu Haran ben).
- ¹⁰⁻¹¹Shimei na atsa mejü— Jahath, Zina, Jeush, nu Beriya, ghanyi keqhai sa nieben, Jeush nu Beriya manyi na ashicübvüghathu kejon nmi, tsalina mathu sipi agei kesütan sa.
- ¹²Kor hath na atsa mejü— Amram, Izhar, Hebron, nu Uzziel ben.
- ¹³Ma tsa tssütsewa Amram na Aaron nu Mosa manyi ba. (Aaron nu ma shicübvüghathu tsü khuthipi makepa sapi anuphanla kemetha tsanqaithu noncca, Apvüwa kekinyi wi hankedemvu mecang, ma kekuli sa, nu ma nyan wina sawegü pi anyithu cü thsü.)
- ¹⁴Isala Anyiza nyiwa Mosa tsathu tsüpi Levi nyithu wi sichi.)
- ¹⁵Mosa na atsa keni— Gershon nu Eliezer ben.
- ¹⁶Gershon tsathu jawi aliwa na Shebuel.
- ¹⁷Eliezer na atsa kesütan— Rehabiya ben, isala Rehabiya na ashicübvüghathu kejon ben.
- ¹⁸Kohath tsa keniwa, Izhar na atsa kesü agei wi aliwa Shelomith ben.
- ¹⁹Kohath tsa kechengwa Hebron na atsa mejü— Jeria, Amariya, Jehaziël, nu Jekameam ben.
- ²⁰Kohath tsa mejüwa Uzziel na atsa keni— Mika nu Isshiya ben.
- ²¹Merari na atsa keni— Mahli nu Mushi ben. Mahli la atsa keni— Eleazar nu Kish ben,
- ²²isala Eleazar na angathu ketan khe atsa nmila shüa. Ma ngathu na Kish tsathu, mathu baghathu wi n-nuwa.
- ²³Merari tsa keniwa Mushi na atsa kecheng— Mahli, Eder, Jeremoth ben.
- ²⁴Hathu hana Levi shicübvüghathu, mathu tsüdi agei nu atheghi kenie wina mathu nyan zhüya. Ma shicübvüghathu amapi ngwe nu tsümiwi keqhaiki tsüdila Apvüwa Kekinyijjen wi kekuli wi ma shei na ben.

- ²⁵David na khi, “Apvüwa Israel Nyizawa na kecca pi ma nyithu cüdha, nu ma anuphanla Jerusalem wi hang benden.
- ²⁶Tsalina Levi nyithu ghenä Apvüwa ketenpen Nithsüjjenwa tsü nu kekinyi wi kesen tsanqaithu tsüdi tsü npvüthu keyishü mangla nmidha.”
- ²⁷David kecükegwe sakhenwa tsü kenie wina Levi nyithu tsüdila mathu kahang mapi ngwe cen lethu, kekuli kesa ghenä mathu nyan zhüya,
- ²⁸nu kekuli hathu pi mathu dhenchi theng: Kekinyijjen wi kekinyi wi Aaron shicübvügha keqhaikedithu kiqa, ajjen kevü nu keshondhithu satemetha, nu kemetha tsanqai tsüdila n-nakhi thsüle kesa;
- ²⁹mathu khhi na amesa pi Anyiza kekinyi, kekinyithu wi kesen awheng, azimi nchila amesa kegü ghasasi, amesa kegü pi kekinyithu, nu awheng pi oliv deli kesaghu; Kekinyijjen wi pi kekinyithu tsü whu nu kede;
- ³⁰nu aghanen nu minulen kaghapenla Apvüwa nyankethang nu keseng,
- ³¹nu Apvüwa kekinyithu pi Sabbath, Asha ketheü Kho, nu akho kepathu wi kemecang wi. Levi nyithu na matsü kesü wi anyi khaju na kekuli ha nsathu yishü khe ayenthu zhü theng. Levi nyithu na matsü tsüdi wi Apvüwa kekinyi kekuli ha salo pi dhenchi theng.
- ³²Apvüwa ketenpen Nithsüjjen nu Kekinyijjen kenoncca, nu Kekinyijjen wi kekinyi wi mathu shilithu, Aaron shicübvügha keqhaikedithu kekiqa khhi tsüpi mathu cü theng.

1 Khenicüki 24

Kekuli pi Keqhaikedithu Dhenkechi

- ¹Anyi akhang hathu ha Aaron shicübvüghathu. Aaron na atsa mejü— Nadab, Abihu, Eleazar, nu Ithamar ben.
- ²Nadab nu Abihu manyi na manyi ba npi keshü wina ashicübvügha nmila shüa, tsalina manyi cünyu Eleazar nu Ithamar manyi na keqhaikedithu saya.
- ³Kadimi David na Aaron shicübvüghathu mathu kekuli kenie wina gishü pi akhang khang saya. Eleazar shicübvügha kesü Zadok, nu Ithamar shicübvügha kesü Ahimelek manyi na hati kesa wi ma kiqa.
- ⁴Eleazar shicübvüghathu gishü pi akhang tagha nu tugho sa, nu Ithamar shicübvüghathu gishü pi akhang tazen saya; Eleazar shicübvüghathu wi atheghi ccülikesathu npvüza kejonla keben ghenä hati ha sa.
- ⁵Eleazar nu Ithamar shicübvüghathu wi Kekinyijjen wi kedithu nu aghamulen wi ccülikesathu la keben ghenä akezen kesa wina kekuli pila mathu dhenchi sa.

⁶Eleazar nu Ithamar shicübvüghathu na kedumelila akezen sa. Tsaseng wi Levi nyi kesü kezhüwa Nethanel tsa Shemaiya na mathu nyan zhüya. Kadimiwa, ma kekhu wi kedithu, keqhaikedithu Zadok, Abiathar tsa Ahimelek, nu keqhaikedithu theghi nu Levi nyi theghithu alikesathu tsüdila chüzathu sa.

⁷⁻¹⁸Hawa ha atheghi ngwe nu mejü khangthu mathu kekuli pi dhen kechi: 1) Jehoiarib; 2) Jedaiya; 3) Harim; 4) Seorim; 5) Malhijah; 6) Mijamin; 7) Hakkoz; 8) Abijah; 9) Jeshua; 10) Shekaniya; 11) Eliashib; 12) Jakim; 13) Huppa; 14) Jeshebea; 15) Bilga; 16) Immer; 17) Hezir; 18) Happizzez; 19) Pethahiya; 20) Jehezkel; 21) Jakhin; 22) Gamul; 23) Delaiya; 24) Maaziya.

¹⁹Anyi hathu ha Kekinyijjen wi wa kheni mathu baqhai Aaron na Apvüwa Israel Nyizawa yenkhukechi nie nu sa ketheng kekulithu tsü salo pi mathu dhen kechi kenie wina mathu nyan zhüya.

Levi Nyithu Nyankezhü

²⁰Hathu hana Levi shicübvügha wi atheghi kepathu alikesathu: Shebuel wina mukeya Amram shicübvügha kesü Jehdeia;

²¹Rehabiya shicübvügha kesü Isshiya;

²²Shelomith wina mukeya Izhar shicübvügha kesü Jahath;

²³Jeriya, Amariya, Jehaziel, nu Jekameam, Hebron tsathu, mathu kaghanyi keqhai niela zhü theng:

²⁴Mika wina mukeya Uzziel shicübvügha kesü Shamir;

²⁵Mika cünyuwa Isshiya wina mukeya Uzziel shicübvügha kesü Zekhariya;

²⁶Merari shicübvüghathu Mahli, Mushi, nu Jaaziya.

²⁷Jaaziya na atsa kecheng— Shoham, Zakkur, nu Ibri ben.

²⁸⁻²⁹Mahli na atsa keni— Eleazar nu Kish ben. Eleazar na atsa nmi, isala Kish na atsa kesü— Jerameel ben.

³⁰Mushi na atsa kecheng— Mahli, Eder, nu Jeremoth ben. Hathu hana Levi nyi theghithu.

³¹Atheghi kesü wi aliwa nu ma cünyu ghanyiwa manyi na Aaron shicübvügha wi mathu shili keqhaikedithu na kesa ti kekuli pi mathu kidhenchi ghen akezen sa. Kadimi David, Zadok, Ahimelek, nu keqhaikedithu, nu Levi nyithu wi atheghithu wi alikesathu na chüzathu sa.

1 Khenicüki 25

Kekinyijjen wi Akhwikesathu

¹Kadimi David nu Levi nyi ccülikesathu na Levi gei hathu kessi pi kekinyi kekuli wi aliwathu sa thsü: Asaf, Heman, nu Jeduthun. Mathu na Anyiza ketsijühthu pi kethangchi wi harp nu simbalthu khou pi akhwisa nu tsü gwegheben. Hawa hana anyithu kessi pi kekinyi wi aliwa kesathu nyankezhü nu akhang kesüsü kekuli sakechi tsü kezhü;

²Asaf tsathu mejü Zakkur, Josef, Nethaniya, nu Asharela. Kusi wi kadimiwa na Anyiza ketsijüh tsüpi thangchilo khi khe, mathu na Asaf lenketsütson kenie wina tsüti saden.

³Jeduthun tsathu tugho — Gedaliya, Zeri, Jeshaiya, Harshabiya, nu Mattithiya ben. Mathu na mathu ba lenketsütson kenie wina harp khou pi gweghe nu Anyiza ketsijüh tsüpi thangchi, nu Apvüwa keseng nu nkesengcha saden.

⁴Heman tsathu taghamejü— Bukkiya, Mattaniya, Uzziel, Shebuel, Jerimoth, Hananiya, Hanani, Eliatha, Giddalti, Romamti Ezer, Joshbekasha, Mallothi, Hothir, nu Mahazioth.

⁵Anyiza na ma khishi ketheng ti kekhang pi kadimiwa tusenjüh-kechüwa Heman cüle kesalina atsa taghamejü hathu nu angathu kecheng la pi Heman cü.

⁶Ma tsathu tsüdila mathu ba lenketsütson kenie wina simbal nu harpthu khou pi Kekinyijjen wi kekinyi kesa wi gweghe ben. Nu Asaf, Jeduthun, nu Heman, mathu na kadimiwa ahza khukechi kekhu wi ben.

⁷Anyi ngwe nu mejü hathu tsüdila kesachüthu; nu ma Levi nyithu sansi pi akhwikesathu sa. Ciwi anyi tsüdi saghu 288 na ben.

⁸Mathu na ghanyi le keqhai lela kesachüthu le sategüthu lela, kekulithu pi mathu dhenchile kesalina tsüdila akezen sa.

⁹⁻³¹Anyi 288 hathu ha mathu theghi kenie wina gishü pi meshu taghakeni ni pi akhang ngwe nu mejü sa, akhang kesü wi aliwa kesüsü sa. Mathu na hatinu mathu kekuli sa; 1)Asaf theghi wi Josef; 2)Gedaliya; 3)Zakkur; 4)Zeri; 5) Nethaniya; 6) Bukkiya; 7)Asharela; 8)Jeshaiya; 9)Mattaniya; 10)Shimei; 11)Uzziel; 12)Harshabiya; 13)Shebuel; 14)Mattithiya; 15)Jerimoth; 16)Hananiya; 17)Joshbekasha; 18)Hanani; 19)Malothi; 20)Eliatha; 21)Hothir; 22)Giddalti; 23)Mahazioth; 24)Romamti Ezer.

1 Khenicüki 26

Kekinyijjen Ghikehiethu

¹Kekuli pi kekinyijjen ghikehie Levi nyithu dhen kechhi na hathu ha. Kora gei wi Asaf theghi wi Kor tsa Mesheliya.

²Ma atsa tagü kaghanyi keqhai niela zhü theng: Zekharia, Jediael, Zebadiya, Jatnniel,

- ³Elam, Jehohanan, nu Eliehoenai.
- ⁴Chiwi la Obed Edom, Anyiza na atsathu tazen pi ma kecü mathu kaghanyi keqhai niela zhü theng: Shemaiya, Jehozabad, Joah, Sakhar, Nethanel,
- ⁵Ammiel, Issakhar, nu Peullethai.
- ⁶⁻⁷Obed Edom tsa tssütsewa Shemaiya na atsa tugho ben: Otnni, Refael, Obed, Elzabad, Eliu, nu Semakhiya. Mathu na sayakemehai kedi keben ghen mathu gei wi anyi kemechanthu sa; asakhenwa keni na kepa miwi la mehaiki.
- ⁸Obed Edom theghi na anyi achentugho nu keni kekuli ha kesa qo ntsathu pi chiya.
- ⁹Meshelemiya theghi na kesa qo nyi tagha nu tazen pi chiya.
- ¹⁰Merari gei wi Hosa na atsa mejü ben: Shimri (ma atssütsewa nyelela ma ba na ma pi aliwa sa thsüa),
- ¹¹Hilkiya, Tebalia, nu Zekharia. Hosa theghi wi ma taghakecheng tsüdila Kekinyijjen ghikehiethu sa.
- ¹²Kekinyijjen ghikehiethu mathu theghi kenie wina gishü pi akhang khang sa, nu Levi nyi kepathu ti Kekinyijjen wi kekulithu pi mathu dhen chia.
- ¹³Atheghi kesüsü kizza kedi nsala kaghapeng jenka khawa na mathu dulu saden khe akezen sa.
- ¹⁴Shelemiya na nishuwa kaghapeng-jenka ghen khuya, nu ma tsa Zekharia keshüthangla nyu kesansijüh kemehai khi ketenwa na aghawa kaghapeng-jenka ghen khuya.
- ¹⁵Kaghapeng-jenka acülawa pi Obed Edom dhen chia, nu ma tsathu pi keben ketheng-jjenthü ghihie thsüa.
- ¹⁶Niduwa kaghapeng-jenka nu alen mmiwa miwi Shallekheth Kaghapeng-jenka pi Shuppim nu Hosa manyi dhen chia. Kesüsü kedumelila aghikehie matsü gishü pi dhen chia.
- ¹⁷Ghanan kaghapengla meshu tugho na nishuwa, mejü na aghawa, nu mejü na acülawa tsüti aghikehiethu kekuli sa. Ghanan kaghapenla aghikehiethu meshu mejü pi keben ketheng-jjenthü wi meshu kenini pi kaghapeng-jenka kesüsü hie thsü.
- ¹⁸Niduwa kaghapeng kete wi aghikehiethu mejü na alen kete wi ben nu keni na kaghapeng wi ben.
- ¹⁹Hawa hana aghikehie kekuli pi Kora nu Merari gei dhen kechi.

Kekinyijjen wi Kekuli Kepathu.

- ²⁰Mathu pvüshang Levi nyithu na ajuthu satemetha pi Anyiza kecü Kekinyijjen wi keben-keyeng nu keben ketheng- jjenthu kenonccathu sa thsü.
- ²¹Gershon tsa kesü Ladan na atheghi akhang keni kecheng baqhawai, nu tsüna ma tsa Jehiel theghi pi saghu.
- ²²Ladan tsa kepa wi keni— Zetham nu Joel manyi na Kekinyijjen keben-keyeng nu keben ketheng-jjenthu noncca.
- ²³Kekulithu pi Amram shicübvüghathu— Izhar, Hebron, nu Uzziel la dhen chia.
- ²⁴Mosa gei wi Gershon tsa Shebuel na Kekinyijjen keben-keyeng kenoncca wi kedi ntsawa sa.
- ²⁵Gershon cünyuwa Eleazar gheni ma Shelomith shili sa. Eleazar na Rehabiya ba, ma Jeshiya ba, ma Joram ba, ma Zikhri ba, ma Shelomith ba.
- ²⁶Shelomith nu ma theghithu na Kadimi David, atheghithu wi alikesathu, agei kepapa wi accülikesathu, nu süpahizi kedithu na ajuthu pi Anyiza wi satemetha kechi tsüdi noncca.
- ²⁷Mathu na aghikesa wi shukeya tsanqaithu pahan khuya nu tsüpi Kekinyijjen wi kesen gheni satemetha.
- ²⁸Shelomith nu ma theghithu na Kekinyijjen wi kesen gheni satemetha kesathu pi atusenjuh-kechüwa Samuel, Kadimi Saul, Ner tsa Abner, nu Zeruiya tsa Joab, mathu na ajuthu senkegho tsü saghu la tsüdila noncca.

Levi Nyi Kepathu Kekulithu

- ²⁹Ayenkesen kekulithu tsüpi Izhar shicübvüghathu jawi Khenaniya nu ma tsathu dhen chia: kezhüthu pi noncca nu Israel nyithu na kicennalithu tsü sūdhe.
- ³⁰Hebron shicübvüghathu jawi Harshabiya nu ma shilithu meza tagha nu tagü, tsüdila anyi kemechanthu, mathu na Jordan Ghaku na niduwa Israel wi Apvüwa kekuli nu kadimiwa kekuli kesathu tsüdi wila aliwathu sa.
- ³¹Hebron shicübvüghathu wi Jeriya na accüliwa sa. David na kadikesa jüghawa mapi wi Hebron shicübvüghathu theghi jawi bha wa atheghi hawa wi süpahi kemehai ntsathu na Gilead yyiwi Jazer wi hang keben muya.
- ³²Kadimi David na Jeriya shilithu wi theghithu wi aliwathu hazar keni nu meza tsü kessiya nu mathu pi Jordan Ghaku na nishuwa — Reuben, Gad, nu Nishuwa Manasseh yyithu witsü Israel wi Apvüwa kekuli nu kadimi kekuli kesathu tsüdi wila aliwathu sa thsüa.

1 Khenicüki 27

Süpahizi gishü Kepapakesa

¹Hawa hana Israel nyithu atheghithu wi aliwathu nu accülikesathu nu mathu kedithu na kadiyyi wi kekuli wi aliwathu nyan kezhö. Amapi wi asha kaghapenla anyi hazar ngwe nu mejü akhang kepapa kesa wi kesü na tsü sha ghenä benchüwa kekhu wi kekuli saden.

²⁻¹⁵Hathu hana asha kesüsü ghenä benchüthu: Asha atuwa: Zabdiel tsa Jashobeam (ma Judah mizza kesü wi Perez gei wi anyi kesü) Asha keniwa: Ahohi shicübvügha kesü Dodai (Mikloth na ma shiwa benchü sa) Asha kechengwa: Keqhaikedüwa Jehoiada tsa Benaiya; ma “Meshu Changha” jawi aliwa (ma tsa Amizzabad na akhang hawi ma shiwa sa benchüwa saya) Asha mejüwa: Joab cünyuwa Asael (ma tsa Zebadiya na ma kuti saya) Asha mangawa: Izhar shicübvügha kesü Shamhuth Asha tughowa: Tekoa wina kegho Ikkesh tsa Ira Asha tagüwa: Pelon wina kegho Efraim nyi kesü Helez Asha tazenwa: Husha wina kegho Sibbekai (ma Judah mizza kesü wi Zera gei wi anyi kesü) Asha tuguwa: Benjamin mizza yyiwi Anathoth wina kegho Abiezer Asha taghawa: Netofa wina kegho Maharai (ma Zera gei wi anyi kesü) Asha taghakenwa: Efraim mizza yyiwi Pirathon wina kegho Benaiya Asha taghakeniwa: Netofa wina kegho Heldai (ma Otnniel shicübvügha wi anyi kesü)

Israel Mizza wi Kedithu

¹⁶⁻²²Hawa ha Israel mizza wi kedithu:

Amizza	Aliwa
Reuben	Zikhri tsa Eliezer
Simeon	Maaka tsa Shefatiya
Levi	Kemuel tsa Harshabiya
Aaron	Zadok
Judah	Kadimi David cünyu kesü Eliu
Issakhar	Mikhael tsa Omri
Zebulun	Obadiya tsa Ishmaiya
Naftali	Azriel tsa Jeremoth
Efraim	Azazia tsa Hoshea
Niduwa Manasseh	Pedaiya tsa Joel
Nishuwa Manasseh	Zekhariya tsa Iddo
Benjamin	Abner tsa Jaasiel

Dan

Jeroham tsa Azarel

²³ Kadimi David na anyi kahang mapi ngwe na acakhuwa nyan nzhüghu, kepaghenanye Apvüwa na Israel nyithu sapi atssan wi ghotsithu ti ji ntsa sa thsü benle khishi theng.

²⁴ Joab, ma jja na Zeruiya, na nyanzhüghu shhu, isala ma tsü sacen meyala. Nyanzhüghu ha ghen Anyiza na Israel meten cü, tsalina mathu kejikezeng zhü ketheng sakhenwa tsüna khiela pi Kadimi David na zhü kethengthu wi nchi.

Kadimi Tsanqai Kenonccathu

²⁵⁻³¹ Hawa hana kadimi tsanqai kenonccathu nyan zhü ketheng: Kadi keben ketheng-jjenthü: Adiel tsa Azmaveth Papa pen wi ketheng-jjenthü: Uzziya tsa Jonathan Alli wi kekuli: Khelub tsa Ezri Kemesentsse llithu: Rama wina kegho Shimei Kisengtssü kesashipenthü: Shefan wina kegho Zabdi Oliv nu amba tonthu (niduwa yyishiphon thu ccü wi): Geder wina kegho Baal Hanan Oliv deli pi kethengpen: Joahsh Sharon deshentijü wi amesüsi: Sharon wina kegho Shirtai Yyiketijüthu wi amesüsi: Adlai tsa Shafat sunsiesathu: Ishmael nyi kesü Obil Gadathu: Merenoth wina kegho Jehdia Khaghaneni nu anenithu: Hagri nyi kesü Jaziz

David Ghena Sansichüthu

³² Kadimi David bizawa Jonathan na nyu sansichü nu lesüchü ntsa kesü. Ma nu Hakhmoni tsa Jehiel manyi na kadimi tsathu ghen lesükechü wi aliwa sa.

³³ Ahithofel na kadimi sansichüwa, nu ketonchüwa Hushai na kadimi pvüshangwa nu kesansiwa.

³⁴ Ahithofel keshü seng wi Abiathar nu Benaiya tsa Jehoiada manyi na sansichüthu sa. Joab na kadimi süpahizi benchüwa.

1 Khenicüki 28

David na Kekinyijjenwa ghen Kekükegwethu

¹ Kadimi David na Israel kedithu tsüdila Jerusalem wi saghu lo ahza khuchi. Tsalina mizzathu wi kedithu, kadiyyi wi kekulithu wi kedithu, ageithu wi accülikesathu, kadimi nu ma tsathu ji asahang nu keben-keyeng kenonccathu — kadijjen nu kedithu, süpahi kemechanthu, nu anyi kemechanthu tsüdila ghola Jerusalem wi saghu ya.

² David na mathu tuwi ngan nu mathu wi khi, “Hi diyyi nyithu, ijüh kinachilo. Hi anuphan ghen Cenkethenjüh Khitsonwa tsüpi ketheng-jjen kesü Apvüwa ithu Nyiza ccü kenen penwa tsü samvu sa. Hi ma kekinyikü wina kekinyijjen kesü sale kiden-kesha yadha,

³isala ma hi ya tsü nsa thsüle khen, kepaghenanye hi süpahi kesü nu hi anyi jju ji mtsü keji thsüdha.

⁴Apvüwa, Israel Nyizawa na hi nu ishicübvüghathu pi anuphan ghenä Israel miwi kekhang sen thsüle kessiyadha. Ma Judah mizza pi accüli sa thsüle kessiya, nu Judah mizza wi iba theghi kessiyadha. Atheghi tsüwa wi ma kenen wina hi khuya nu pi Israel tsüdi miwi kadimiwa sa thsü.

⁵Ma atsathu kejon pi hi cü, nu ma mathu tsüdi jawi Solomon kessi pi Israel, Apvüwa kadiyyiwa miwi kekhang sen thsüaden.

⁶“Apvüwa na hi wi khi, ‘Ntsa Solomon na hi Kekinyijjen sa ketenwa tsüle. Hi ma kessi pi itsa sayadha, nu hi ma ba sa den.

⁷Ma khili sakeben ti keshüthangla kiden-kesha nu iyenthu nu iyenkhukechithu tsü kina lethu, hi ma kadiyyi tsü sapi anuphanla ben thsüaden.’

⁸“Tsalina khili inyithu, Apvüwa nyithu, ithu Nyiza nu Israel nyithu tsüdi kemehu ha tuwi na hi nthu kizaben, kiden-kesha nu Apvüwa ithu Nyiza na ithu wi kekiza tsüdi kinaya, isanu nthu na ayyi kemehai hawi benya nu nthu na tsüpi anuphan ghenä abvüye ketheüthu kwen wi chiya le kesalina.”

⁹Nu ma Solomon wi khi, “Itsa, no nba Nyizawa tsü chüya, nu nleben tsüdi nu samvuthi kesa kahang pi ma kekuli salo kesa hi no kizaben. Ma ithu kemeshen nu kenmvu tsüdi chüben. Keujüla no ma wi wa lethu, ma no ssiyaben; isala keujüla no ma wina bvü lethu, ma anuphanla no teshiaben.

¹⁰Apvüwa na no ya ma Kekinyijjen kemethawa tsü sa thsüle kesalina no kessiyadha kesa chüyalo. Khili nleben zükeqhe nu tsü sashhu yilo.”

¹¹David na Kekinyijjenwa tsü kesa ghenä kekiden tsüdi pi Solomon cüa, tsüna keben ketheng- jjenthu nu keshondhi kepathu tsüdi ghenä, nu kesamithu teshicü keten Kemetha ntsawa Pen ghenä.

¹²Ma accühha nu tsü kevä keshondhithu, nu Kekinyijjen tsanqai nu Apvüwa wi ajuthu satemetha kechithu pi ketheng-jjenthu tsüdi ghenä ma leben wi kiden keben tsüpi Solomon cüa.

¹³David na ma khati keqhaikedithu nu Levi nyithu kiden-kesha pi Kekinyijjen wi mathu kekuli sa thsü, nu Kekinyijjen wi ahyikhu tsüdila noncca thsüle ben khe kekiden tsüpi ma cüa.

¹⁴Ma rükatssü nu suna khaju sen nu ahyikhuthu,

¹⁵ahula nu ahula ketonpenthu kesüsü,

¹⁶amesa pi Anyiza kecü pi ma miwi kechipen rükatssü nu suna miz kesüsü,

¹⁷suna kemetha pi akhakhwe ketsuthu, akhuzzathu, nu alakhüthu, rükatssü nu suna khaju pi akhuthu saden,

¹⁸nu suna kemetha pi hankedemvu pi ma miwi mecang keten kekinyipen nu gorugariwa cherubim na Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa miwi ben nu mathu gisha zanshigü keben tsü tsüdi kesa ghenä ma kecükegwethu khuchia.

¹⁹Kadimi David na khi, “Hathu ha tsüdila Apvüwa na hi salo pi kecü zhü ketheng kecükegwethu witsü ben.”

²⁰Kadimi David na ma tsa Solomon wi khi, “Kempvüza sa nu leben zükeqhe sayalo. Kekuliwa tsü sashhu yilo, nu mangla no nkhen thsüla. Apvüwa Anyiza hi ma kekuli sa ketenwa na no ssiden. Ma no teshi nben, isala no ma Kekinyijjen wi kekuli npi kesacen chu ma no gweghe benben.

²¹Kekinyijjen wi kekulithu kesa ghenä pi keqhaikedithu nu Levi nyithu dhenchi cüdha. Kekuli lentagha wi sapichüthu na no kiqa mvuthi saben, nu anyithu nu ccülikesathu tsüdila no kekhu wi benben.”

1 Khenicüki 29

Kekinyijjenwa tsü kesa ghenä Ajuthu

¹ Kadimi David na kemehu maben tuwi khichi: “Itsa Solomon ha Anyiza na ma kessiyadha, isala ma ghanyi nu mangla npi sanan. Kekuli kesau hana tisie ntsa ben, kepaghenanye ha anyi ghenä kadijjen kesü nye isala Apvüwa Anyiza ghenä Kekinyijjen kesü.

²Hi apiketsü sa nu Kekinyijjen ghenä atsanqaithu kiden-keshadha— suna, rükatssü, lezza, amighe, kahachan, alon menkedhu, nu jems, tsikesa ghenä alonthu, nu marble kejonla.

³Hi hathu tsüdi khukechi miwi Anyiza Kekinyijjenwa tsü nen kesa ghenä hi ketanla iji rükatssü nu suna la khuchidha.

⁴Hi Kekinyijjen keshon tsikesa ghenä suna kemehai ntsa metric ton meza kesü miwi nu rükatssü kemetha metric ton meza keni kecheng khuchi,

⁵nu kepachünyithu ya sa thsüle kesalina atsanqaithu tsüdi. Khili anyi thothu na mohhola khuchi pi Apvüwa chü mvu ben nu?”

⁶Tsaseng wi ageithu wi alikesathu, mizzathu wi kedithu, süpahizi benchüthu, nu kadimi keben-keyeng kenonccathu na mathu kenen wina

⁷Kekinyijjen wi kekuli kesa ghenä hathu khuchi: suna metric ton 170 miwi, rükatssü metric ton 340 miwi, lezza metric ton 620 kecen, nu amighe metric ton 3,400 miwi.

⁸Anyi alon menkedhu kebenthu na tsüthu pi kekinyijjen keben wi chi, nu Gershon gei wi Levi nyi Jehiel na tsü noncca.

⁹Anyithu na nenthi khuchi pi Apvüwa cü, nu ji ntsa khuchi kesalina mathu anonghe ntsa sa.

David Na Anyiza Keseng

¹⁰Ciwi kemehu maben tuwi na Kadimi David na Apvüwa seng. Ma khi, “Apvüwa, ithu baqhai Jakob Nyiza, anuphan nu anuphanla no kesengwa salo!

¹¹O Apvüwa, kedi, kekhang, anyankethang, khangkeya, nu ajenkeben tsüdila nji. Atssan nu ayyi manyi jüwi pala tsüdila nji, nu no kadimiwa, tsüdi miwi kekhang kesenwa.

¹²Keben-keyeng nu kekinyikü tsüdila no wina ghoden: nu no tsüdi miwi kekhang senden. Nkwen wi kesü le kesü lela pi kedi nu kezü saya kemehai kekhang na ben.

¹³Tsalina khili, ithu Nyiza, ithu na no nkesengcha sa nu n-nyankethangwa tsü seng ben.

¹⁴“Isala hi nu inyithu na mangla pi no cükeya nmi, kepaghenanye pala tsüdila no wina ghoden, nu ithu na nji tsüpi no cü neng eben ketanle.

¹⁵O Apvüwa, ithu na ithu bamyithu ti ayyi hawi kijünyi gha eben ti kesa nu kijünyithu le. Ithu tsathang na ayyi hawi akehwen kesü ti, nu ithu na khiela keshü tsü ghü keya nmi.

¹⁶O Apvüwa, ithu Nyiza, ithu na eben-keyeng ha tsüdi pi Kekinyijjen kesü sapi n-nyan kemetha kinyiküle sen ghoben, isala ha tsüdila nji nu no wina keghole!

¹⁷No anyi tsüdi lebenpinan nu ketsatanwa nenten kesa hi chüben. Hi lebenchi nu atsentsa wi inonkeghe sala ha tsüdi pi no cüben, nu hi khili n-nyi hewi saghu kebenthu na mathu nonghe ntsa nu sengho no cü eben muyadha.

¹⁸Apvüwa, ithu bamyi Abraham, Isak, nu Jakob Nyiza, lebenkechi hati ha anuphanla n-nyithu leben wi ben thsü nu mathu ya keshüthangla no wi jühtsentsa sa thsülo.

¹⁹Itsa Solomon ya ma leben ntsa sa n-yenkhukechi tsüdi kina mvu kesa nu hi Kekinyijjen ghena kiden-kesha ketheng hathu pi tsü saya thsülo.”

²⁰Tsaseng wi David na anyithu wi khi, “Apvüwa nthu Nyiza senglo!” Nu kemehu mabenla Apvüwa mathu bamyithu Nyiza tsü seng, nu mathu kukedu Apvüwa nu kadimiwa la kinyikü.

²¹Tsü dhitsüwa wi mathu na asahangthu pathi pi ahshangthu sa, tsüthu satemetha pi Apvüwa cü, nu tsüthu pi anyithu ya dsa thsüa. Tsümiwi mathu na amesü süpon hazar kesü, aneni süpon hazar kesü, nu khaghaneni zza hazar kesü pi ahshangthu sa nu maben pi kekinyipen miwi mecang. Mathu na kisengtssü pi kekinyi la sa.

²²Tsalina tsü ghanan mathu na Apvüwa tuwi dsa nu jü, nu anonghe ntsa sa. Keni tughuwa la mathu na Solomon pi kadimiwa le thangchia. Apvüwa nyan wina mathu adeli pi ma nyen pi mathu kekhang kesenwa nu Zadok pi keqhaikediswa sa thsüa.

²³Tsalina Solomon na ma ba David shiwa sa kadimi sa nu Apvüwa kadipen wi donkiya. Ma haicenkeya kadimi kesü sa, nu Israel mizzatenti mabenla ma jühkina.

²⁴Kedithu nu süpahithu tsüdi, nu David tsa kepathu lela tsüdi Kadimi Solomon jühkeya wi benle khishi chia.

²⁵Apvüwa na mizzatenti maben sapi Solomon messikü, nu ma sapi Israel kadimi kepathu miwi anyanthang kayiya thsüa.

David na Kadikesa Zhükemenu

²⁶Jesse tsa David na amapi jügha Israel tsüdi

²⁷miwi kekhang sen. Ma amapi tagü Hebron wi kekhang sen nu amapi changha nu kecheng Jerusalem wi kekhang sen.

²⁸Ma kahang wi keben, nyu ma kinyikü, nu keqhai nyi kesü sa nu shü, nu ma tsa Solomon na ma shiwa sa kadimi saya.

²⁹Kadimi David cükikezhü aghatsan na wa asakhen kecu tsüna atusenjüh-kechüthu Samuel, Nathan, nu Gad cükikezhüthu wi zhü theng.

³⁰Zhü kethengthu wi ma khati kekhang sen, khang ntsawa sa, pala ma miwi nu Israel miwi nu ma kevü kadiyyithu miwi kuli khe tsüdi muyaben.

2 Khenicüki

2 Khenicüki 1

Kadimi Solomon na Kemetsa Ghena Kekhie

(1 Kad 3.1-15)

¹Kadimi David tsawa Solomon na Israel kadiyyiwa tsü zükeqhe senya nu Apvüwa ma Nyiza na sawegü pi ma cü nu ma sapi khang ntsa saya thsüa.

²Kadimi Solomon na ahza pi anyi hazar nu meza miwi kedithu, kidhan wi kedithu, athegithu wi alikesathu, nu anyi kepathu tsüdila cü,

³nu mathu na ma gweghe Gibeon wi kekinyi pen wi walo khi. Mathu na ciwi wa kepaghenanye Apvüwa maghawa Mosa na aghansha wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kesa tsüna ciwi ben.

⁴(Isala Apvüwa Cenketenjuh Khitsonwa tsü Kadimi David na ma Kiriath Jearim wina Akhitson tsü sengho Jerusalem wi nithsüjjen kesü sa ketheng witsü chi theng.)

⁵Hur tsa Uri tsawa Bezalel na lezza pi kesa kekinyipenwa tsü la Gibeon wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen tuwi ben. Kadimi Solomon nu anyithu tsüdila ciwi Apvüwa kinyi.

⁶Nithsüjjen tuwi kadimiwa na lezza pi kesa kekinyijjen pen sa ketheng miwi aghansha sapi Apvüwa kinyi; ma asahang hazar kesü pathi nu maben pi tsü miwi mecang.

⁷Tsü ghaja Anyiza na Solomon tuwi ghonu ma keü, “No hi mangwa pi no cü thsü mvu ben nu?”

⁸Solomon na luneng, “No keshüthangla nanketizen keti pi iba David ccüca, nu no khili hi ya ma shiwa sa kadimi sa thsüdha.”

⁹“O Apvüwa, no iba wi njüh khishi kechi tsü sacen cülo. No hi pi anyi ji ntsa nu si nkeyakhi miwi kadimi sa thsüdha,

¹⁰tsalina hi mathu miwi kekhang senle kesa kemetsa nu palakechü pi hi cülo. Nyelethu, hi khatinu n-nyi keji hathu miwi kekhang senya nu?”

¹¹Anyiza na Solomon wi khineng, “No kemeshonwa kessiyadha. No keben-keyeng, keben, nyankemechan, nyelela nghinyithu keshü, nyelela no ghen kesie kahang kekhiwa nyela hi no pi mathu miwi kadimi sa thsü ketheng inyithu miwi kekhang senle kesa ghen no kemetsa nu palakechü khiedha.

¹²Hi kemetsa nu palakechü pi no cüden. Tsü miwi hi kheni nyelela haseng wi lela kadimi kesüla ben nkegho nu benya nkeben keben-keyeng, keben, nyankemechan jikayi pi no cüaden.”

Kadimi Solomon Kekhang nu Keben-keyeng

(1 Kad 10.26-29)

¹³Tsalina Solomon na Gibeon wi kekinyipen wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjenwa tsü teshi nu Jerusalem wi wha neng. Ciwi ma Israel miwi kekhang sen.

¹⁴Ma gorugari meza taghamejü nu goru kessithu hazar taghakeni saghuya. Ma tsüthu pahan pi Jerusalem wi theng, nu kepathu pi anyunuti kepapa kesa wi ben thsüa.

¹⁵Ma kekhang kesen tsü wi Jerusalem wi rükatssü nu suna na ghameme sapi alon ti sa, nu Judah yyishiphon thu ccü wi sedar chan na ji ntsa sapi achan jümü amba chan ti sa.

¹⁶Kadimi nyi asen kesathu na Musri nu Silisia wi goruthu kepvügho tsü noncca,

¹⁷Mathu na Ejipt wi gorugari nu goruthu shü pvügho kheneng tsüthu pi Hitti nu Siriya nyi kadimithu wi gorugari kesü na rükatssü meza tugho nu goru kesü na rükatssü meza nu deni jeü chicü.

2 Khenicüki 2

Kekinyijjen sale kesa ghenä Kekiden

(1 Kad 5.1-18)

¹Kadimi Solomon na Apvüwa kinyile kesa ghenä Kekinyijjen kesü, nu ma ghenä kadijjen kesü la sale südheya.

²Ma anyi 80,000 pi alon hah, nu anyi 70,000 pi atsanqaithu tsü pvü thsü. Ciwi anyi 3,600 pi kekulithu tsü ghang thsü.

³Solomon na ketsijüh kesü kesun pi Tur wi Kadimi Hiram wi chi: “No sedar chan kedhithu pi iba David Kadimiwa wi jeü cü nu ma kadipen sakeya thsü tsüti hi la ssinu asen salo.

⁴Hi Apvüwa iNyiza kinyikü wina Kekinyijjen kesü sa ben. Tsüwa tsüna inyithu nu hi hankedemvu mecang pi ma kinyi, ithu na keshüthangla kemetha amesa pi ma kinyi nu ithu na aghanen nu aghaja kaghapen nu Sabbath tsathang wi la mecang pi kekinyi, Asha ketheü Kho, nu atsathang kemetha kepathu wi Apvüwa ithu Nyiza kekinyikü ghenä apen kemetha kesü sa ben. Israel na anuphanla ha salo kesa ma ajüh khuchi cüdha.

⁵Hi Kekinyijjen keti kesü sale ben, kepaghenanye ithu Nyiza tsüna acenpvü tsüdi miwi dikile.

⁶Isala anyi kesüla ntsakhiwa Anyiza ghenä Kekinyijjen saya nben, kepaghenanye atssan keti ha maben lela ma ben qo nben. Isalethu, hi mecang pi Anyiza kekinyi benwa tsü nyelethu khatinu Kekinyijjen kesü sapi ma ben thsüya mehai nu?

⁷Tsalina khili anyi kesü kejenkichü, suna, rükatssü, lezza, nu amighe sen nu kekuli, nu athsümeni atsena, nmiepheü, nu kenmie kede wi sapichü kesun chilo. Ma iba David na Judah nu Jerusalem wi kepachüthu kessi kethengthu gweghe kuliden.

⁸Hi n-nyithu na sapichü ntsale kesa chüben, tsalina Lebanon wi sedar, sipress, nu juniper chan kedhithu kesun pi hi wi chilo. Hi inyithu kesun pi n-nyithu kiqa thsüle ben,

⁹nu kaha chan kejon kidenya thsü, kepaghenanye hi Kekinyijjen sale kebenwa hana tisie nu mehai ntsawa sale ben.

¹⁰N-nyithu kedsakejjü ghena hi awhengsu metric ton hazar keni, achentha metric ton keni, kisengtssü liter hazar meza mejü, nu oliv deli liter hazar meza mejü pi no wi kesun chicüden.”

¹¹Kadimi Hiram na lesü kesü zhüpi Solomon wi kiza neng. Ma hati zhü, “Apvüwa na ma nyithu nanketizen ghena no pi mathu kadimiwa sa thsüdha.

¹²Apvüwa, Israel Nyiza sengle, ma atssan nu ayyi Sahangkechiwa! Ma atsa kemetsa kesü chüshikeya nu sapichü na pong kebenwa pi Kadimi David cüdha, nu ma khili Apvüwa ghena Kekinyijjen kesü nu ma ketanla ma ghena kadijjen kesü sale kidenben.

¹³Hi kepachü nyi kesü ma nyan Hiram na metsa nu sapichü ntsa nyu kesansiwa kesun pi no wi chiben.

¹⁴Ma jja na Dan mizza nyi kesü nu ma ba na Tur wi ahvu kesü. Ma khatinu suna, rükatssü, lezza, amighe, alon, nu achan pi atsanqaithu saya ten khe chüben. Ma athsümeni atsena, nmiepheü, kenmie, nu linen la sen nu kuliya mehai. Ma kejenki katsüha lela ma wi kekiza tsü nie nu matsi saya mehai. Ma yala n-nyi kepachüthu nu nba Kadimi David ghena kekulithu gweghe kuli thsülo.

¹⁵Tsalina khili no khishi kesa ti awhengsu, achentha, kisengtssü, nu oliv deli kesun pi ithu wi chilo.

¹⁶Lebanon yikhathu wi ithu na no nsenthu keyishü tsüdila shüchi nu kedhithu tsü bhenghu pi atssükedone miwi na pvü nu Joppa kecu wi dugho thsüaden. No ciwi tsüthu sen nu Jerusalem wi waya mehai.”

Kekinyijjenwa tsü Sashhu

(1 Kad 6.1-38)

¹⁷Kadimi Solomon na ma ba David na kheni nyanzhüghu kesa ti ma la asangthu Israel yyiwi hang kebenthu tsüdi nyanzhüghu. Ciwi asangthu 153600 na hangben.

¹⁸Ma anyi 70,000 pi atsanqaithu pvü, nu 80,000 pi ayikhathu wi alon hah, nu 3,600 pi kekulithu tsü sacen thsüale ghang thsüa.

2 Khenicüki 3

¹ Solomon ba Kadimi David na Kekinyijjen ghena apen kesü kiden pi thengdha. Tsüna Jerusalem wi Moria Yikha miwi Jebus nyiwa Arauna na ma niegi kesa pen witsü. Kadimi Solomon na Kekinyijjen tsü sa shhu,

²tsüna ma kadimi sa keya mapi mejüwa asha keniwa wi.

³Kadimi Solomon na Kekinyijjen kesawa tsüna kesie meter ngwe nu tagü nu kemeza meter tugu.

⁴Kedulen keshondhiwa tsüna Kekinyijjen kemeza maben, nu tsüna meter tugu, nu kemisi na meter deni nu mejü. Ajjen keshondhi non mabenla suna kemetha pi nyen.

⁵Keshondhi tsüna sedar chan ssen nu suna kemehai pi mejju pi matsi sala palm tonthu nu amighe ssüle tsi tontheng.

⁶Kadimi na Parvaim yyiwi na pvükegho alon menkedhu nu suna pi Kekinyijjenwa tsü tsisa pi mehai ntsa sa.

⁷Ma suna pi Kekinyijjenwa tsü keshon, kukhi, donbvü, nu ajenkathu nyen. Ajjen keshon miwi sapichüthu na cherubim tsithu hoki theng.

⁸Keshondhi ndukUwa pi Kemetha ntsawa Pen le khi ketenwa tsüna ma kesie meter tugu nu kemeza meter tugu, tsüna Kekinyijjenwa kemeza tsü maben. Suna metric ton ngwe miwi pi Kemetha ntsawa Pen keshonthu tsü nyen;

⁹suna gram 570 pi kejentenji sa, nu ajjen-keshondhi tangwa keshonthu la suna pi nyen.

¹⁰Kadimiwa na ma nyi kepachüthu yala amighe pi cherubim keni la cü nu suna pi tsü meju, nu tsü keni pi Kemetha ntsawa Pen wi chi,

¹¹⁻¹³ciwi tsü keni pi kedulen wi kaghanglila ngan thsüa. Manyi kesüsü na agisha kenini ben, nu agisha kesüsü kesie na meter 2.2, nu manyi gisha zanshigüpi ajjen keshondhiwa non wi khokho kekidhenli nu pi ma kemeza maben meter tugu tsü whengbhon sen wa ajjen-keshon katen ghapeli kidhen ben.

¹⁴Athsü pi Kemetha ntsawa Pen jenka keshon tsüna linen nu kepa wi shvu pi atsena, nmiepheü, nu kenmie sa nu ma miwi cherubim tsi keton pi satheng.

Lezza pi kesa Keton keni

(1 Kad 7.15-22)

¹⁵Kadimiwa na maketon keni kemisi meter taghamanga nu pahan saya nu tsü keni pi Kekinyijjen tuwi chi. Maketon keni qho ma shoni wi ketonji kesüsü kemisi na meter 2.2 saya.

¹⁶Maketon shonithu wi amighe ssüleithu pi kemisükili kesa nu ahhivvüthu tsi meza tsisa theng.

¹⁷Maketonthu tsüpi Kekinyijjen kedulen katen wi chhi; kesü pi acülawa chi nu tsü nyan pi Jakhin, nu kepawa pi aghawa chi nu tsü nyan pi Boaz cia.

2 Khenicüki 4

Kekinyijjen ghena Atsanqaithu

(1 Kad 7.23-51)

¹ Kadimi Solomon na lezza pi kesa kekinyipen ketikesie meceqe kesa meter tugu nu kemisi meter mejü nu gishü pahan na ben.

²Ma lezza pi taghagu kesü ma kedhu na meter 2.2, ma non kemeza na meter 4.4, nu ma kevü na meter 13.2 saya.

³Taghagu sun ameiwa kevü tsüdila alen keni sa nu kesü pi kepawa miwi sala ma tsisa pi vü theng. Amesü süponthu tsisa pi ma tsisa nu tsüthu pi taghagu gwo wi zhüghu pi kesütan satheng.

⁴Taghagu tsüna lezza pi kesa mesü süpon taghakeni na ameiwa ghangla kecheng cheng na acüla, agha, nidu nu nishu wiwa peghe kebenthu miwi tsü ton theng.

⁵Taghaguwa tsü kisha na milimeter 75; ma sun na ahyi kesü sun ti sapi ashagha kepvü ti ameiwa lla zighe ben. Taghagu ha liter hazar achentugho-u chiyaden.

⁶Mathu na atssükhu la tagha sa nu manga pi Kekinyijjen na acülawa nu manga pi aghawa chi. Tsüthu witsü asahangthu pi ahhansha sapi kemecangthu tsüpi bhü den. Keqhaikedithu na taghagu kediwa wi atssü tsü kizü den.

⁷⁻⁸ Mathu na sa keten yen ti suna pi ahula ketonpen tagha nu miz tagha saya, nu ahula ketonpen manga nu miz manga nga pi Kekinyijjen keshondhi ghangpvüwa wi ghapeli chi. Mathu na suna pi akhuzza la meza kesü saya.

⁹Mathu na keqhaikedithu ghena accühha ndukuwa kesü nu ameiwa la kesü saya. Accühha keni jüwi ajenkathu tsüna lezza pi meju.

¹⁰Taghagu tsüpi Kekinyijjen cüla nishuwa ccügwen wi ton theng.

¹¹⁻¹⁶Huram na apfü, kekhweji, akhuzzathu la saya. Ma Kadimiwa Solomon wi Kekinyijjen ghena sale khishi ketheng atsanqaithu tsüdila sa cenea: Maketon keni Maketon keni shoni wi kechiji akhuzza keni Kechiji kesüsü miwi amighe ssüle tsisa pi kemisükili Lezza pi kesa ahhivvü meza mejü sa nu pi tsisa ketheng shoni wi ketonji miwi alen keni sala ton kevüli theng Amesügarari tagha Atssükhu tagha Taghagu Taghaguwa tsüki eben amesü süpon taghakeni Apfü, kekhweji, nu akhakhwe ketsuthu Kepachü kesansiwa Huram na Kadimi Solomon na khi kechi ti Apvüwa Kekinyijjen wi kesen ghena lezza misi ketheng wina atsanqai hathu ha tsüdila saya.

¹⁷Kadimiwa na Jordan Yyiketijü wi Sukkoth nu Zeredah manyi jüwi amighe kecühpen wi hathu ha tsüdila saya.

¹⁸Atsanqai thu ji mtsü sa kesalina anyi thola lezza kekiyan whu meyala.

¹⁹Kadimi Solomon na suna pi Kekinyijjen wi tsanqai sa keya; kekinyipen nu amesa pi Anyiza kekinyi ghena kechi pen mizthu;

²⁰kiden ketheng kenie wina ahula ketonpenthü nu Kemetha ntsawa Pen tuwi kemecang ghena suna kemehai pi kesa ahula;

²¹athighi tsikesa, ahula, nu ketonbvü,

²²ahula kecankiji atssükhu, hankedemvu ghena akhu, nu akhu ma gi keben amihi kepijithu. Suna kemetha pi atsanqai hathu ha tsüdi saya. Kekinyijjen jenka ameiwa nu Kemetha ntsawa Pen ajenkathu na suna pi meju theng.

2 Khenicüki 5

¹ Khathansha wi Kadimi Solomon na Kekinyijjen wi kekuli tsüdi sacenya khe, ma ma ba David na satemetha pi Apvüwa cü kesa tsanqai thu rükatssü, suna, nu atsanqai kepathu tsüdila pi Kekinyijjen keben ketheng-jjen wi chia.

Cenkethenjüh Khitsonwa tsü sen nu Kekinyijjen wi kegho

(1 Kad 8.1-9)

²Tsaseng wi Kadimi Solomon na Israel mizzathu nu ageithu tsüdi wi accülikesathu na Jerusalem wi ma wi gho David Nyunutiwa, Zion wina Apvüwa Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pie nu Kekinyijjen wi wale kesa cichi.

³Mathu tsüdila gho Kelishu Kho tsüwi saghuya.

⁴Khathansha wi accülikesathu na gho saghuya khe, Levi nyithu na Cenkethenjüh Khitsonwa tsü pieki

⁵nu tsü pie nu Kekinyijjen wi wa. Keqhaikedithu nu Levi nyithu la Apvüwa ketenpen Nithsüjjen nu tsü tsanqai thu tsüdi pie ketsen sen nu Kekinyijjen wi wa.

⁶Kadimi Solomon nu Israel nyithu tsüdila Cenkethenjüh Khitson tuwi saghu nu khaghaneni nu amesüsithu ji ntsa si nkeyakhi pi ahhansha sa.

⁷Tsaseng wi keqhaikedithu na Apvüwa Cenkethenjüh Khitson tsü piedu Kekinyijjen wi Kemetha ntsawa Pen wi cherubim chakhu witsü chia.

⁸Mathu gisha zanshigü pi akhitson nu kepiechan tsü whengbhonya.

⁹Anyi kesü le kesü lela Kemetha ntsawa Pen tuwi tsü ketan ben nu kepiechan pangthu tsü muya kemehai khe apen kepa wi nye. (Kepiechanthu tsüna nansü lela ciwi ben.)

¹⁰ Cenkethenjüh Khitson non witsü Israel nyithu na Ejipt wina shhugho keten wi Apvüwa na mathu ssinu cenkethenjüh kesü kesa wi Mosa na Sinai Yikha wi pi kechi alonpha keni tsü ketan khe mangla nmi.

Apvüwa Nyankethangwa

¹¹⁻¹⁴ Ciwi keben keqhaikedithu tsüdila mathu na akhang kepapa wi saben lela mathu ketanla mathu satemethaya. Nu Levi nyi akhwi kechüthu, Asaf, Heman, nu Jeduthun, nu mathu mizza wi anyithu tsüdi linen thsümeni mphí. Levi nyithu na simbal nu harpthu sen nu kekinyipen kete na nishuwa ngan, nu keqhaikedithu meza nu ngwe na tutuwa khoula mathu gweghe ben. Akhwi kesathu na tutuwa, simbal, nu akhwi kesa tsanqai kepathu sen nu gweghe ahhai meceqe sala akhwi sapi Apvüwa seng; “Apvüwa senglo, kepaghenanye ma mehai ntsawa, Nu ma kaghali tsüna anuphanla benden.” Keqhaikedithu na Kekinyijjen teshi nu bvü keten wi akulukeshü na zuli gho, Apvüwa keten kewegü na wegü thsü sa, nu mathu na kekinyi kekuliwa tsü sa meyala.

2 Khenicüki 6

Solomon na Anyithu wi Ajühkekhi

(1 Kad 8.12-21)

¹ Tsaseng wi Kadimi Solomon na kekhi sa, “Apvüwa, no akulukeshü nu kejang wi hangle kessiyadha.

² Hi khili nghena Kekinyijjen ajenkeben kesü sayadha, no ya anuphanla kahang pen kesü sathsüle kesa ghená.”

³ Israel nyithu tsüdila ciwi ngan ben. Kadimiwa na mathu wiwa ghang nu Anyiza wi kesawegü khie pi mathu miwi chi.

⁴ Ma khi, “Apvüwa Israel Nyiza senglo! Ma iba David wi ma jüh hati khishi kechi tsü sacendha.

⁵ Hi Ejipt wina inyithu ssi keshhugho tsü wina hi kinyi thsüle kesa hi Israel yyi tsüdi wi anyunuti khiewila kekinyijjen kesü la sale kessi meya.

⁶ Isala hi khili Jerusalem pi hi kekinyi penwa sa thsü nu David, no, pi inyithu miwi kekhang kesenwa sa thsüle kessiyadha.’ ”

⁷ Nu Solomon na khineng, “Iba David na Apvüwa Israel Nyiza kinyile kesa ghená kekinyijjen kesü sale kiden,

⁸ isala Apvüwa na ma wi khi, ‘No ighena kekinyijjen kesü sa mvu keben tsüna meshonle,

⁹ isala no khiela tsü saya nben. Tsüna ntsawa, ntsa tsentsawa na hi kekinyijjen tsü sa ben.’ ”

10“Apvüwa na khili ma jüh khishi kechi tsü sacendha. Hi iba shiwa sa Israel kadimiwa sayadha, nu hi Apvüwa Israel Nyizawa kekinyi ghenä la kekinyijjen kesü sayadha.

11Hi Cenkethenjüh Khitson, kheni Apvüwa na Ejipt wina ithu Israel nyithu ssi shhugho keten wi mathu ssinu cenkethenjüh lonpha keni na kebenwa tsüpi Kekinyijjen wi chiyadha.”

Solomon na Kekhie

(1 Kad 8.22-53)

12Tsaseng wi Solomon na anyithu keben na wa kekinyipenwa tuwi ngan nu ma kwen zanki nu kekhe sa,

13(Solomon na lezza pi kanganpen kesü ma ketikesie 2.2 meter meceqe nu kemisi 1.3 meter saya nu pi accühha non wi chiya. Ma tsü miwi anyi tsüdi ma kemu wina ma kwen keni zanki.)

14Ma khie, “Apvüwa Israel Nyiza, atssan nu ayyi tsüdi wi acenpvü kesüla no ti kesa nmi. N-nyithu na leben tsentsa wi njühya nu hang lethu, no n-nyithu ssinu cenkethenjüh tsü sa nu no kaghali pi mathu ccücaden.

15No iba David wi njüh khishi ketheng tsü nie, nu nansü ajüh tsüdila sacen cüdha.

16Apvüwa Israel Nyizawa, khili no iba wi ajüh khishi ketheng kepawa, nshicübvüghathu na ma ti kiden-kesha nu njühya lethu, keshüthangla nshicübvügha jawi anyi kesü na Israel kadimiwa sa nu kekhang senben kesa tsü la sacen cülo.

17Tsalina Apvüwa Israel Nyiza, khili no nmaghawa David wi khishi ketheng tsüdila sacenya thsülo.

18O “Anyiza, isala no ntsakhiwa ayyiwi nza nu npvüzathu jawi hangya mehai kwe? Tangwi maben lela nghena zza mtsü, isalethu khatinu hi nghena sa ketheng Kekinyijjen ha no ben qoya mehai nu?”

19Apvüwa iNyiza, hi nmaghawa le. Hi kekhe kina, nu hi no wi keshükene kebenwa ha sa cülo.

20Kekinyijjenwa ha aghaja ghanan hieyalo. Hawi ha no kinyi benle kesa no khishi chidha, tsalina hi Kekinyijjen wiwa peghe nu kekhe sa lethu kinachi cülo.

21Hi nu n-nyithu Israel na apen hawa wiwa peghe nu kekhe sa lethu kinachi cülo. Tangwi njen wi ben nu ithu kekhe kina nu ithu kesami teshi cülo.

22“Keujüla anyi kesü na kepawa tuwi sazzile khi nu ssisen Kekinyijjen hawi kekinyipen wina nsazzile kesa ntuwi kishen le gho lethu,

23O Apvüwa, no tangwi na kina nu nmaghathu jühkaghaten cülo. Kesazziwa tsü kumu-u wina meten cü, nu kesazzi nkemiwa tsü teshi cülo.

24“Khathansha wi n-nyi Israel na ntuwi sami kesalina mathu ghinyithu nchala nu mathu na no wi kheneng gho Kekinyijjen hawi satemeni nu kesami teshi kecü khie khe,

25tangwi ben nu mathu hhai kina cülo. N-nyithu kesami teshi pi cü nu mathu ssi neng gho no ayyi pi mathu nu mathu bamyithu cü ketheng witsü chicülo.

26“N-nyithu na sami pi no shun kesa ghenana no atsan ngho thsüla, nu mathu leben khapegheya nu Kekinyijjen hawa wi peghe nu no wi satemeni nu khie lethu,

27O Apvüwa, tangwi ben nu mathu kekhie kinachi cü nu nmagha Israel nyithu kesami teshi cü, nu kemeshonwa pi n-nyithu ya anuphanla mathu ji saya thsüle pi kecü ayyiwa wi chi cülo.

28“Khathansha wi ayyiwa wi azenng, adhagha nyelela ameghü nkemehai, ashiqathu na alli yasa, aghinyithu na n-nyithu ssikaghashen, khumakhujü nyelela kesakinaa na mathu jawi ben lethu,

29mathu kekhie hhai kina cülo. Keujüla n-nyi Israel kesü le kesü lela ma hathakina wina Kekinyijjen hawa wiwa peghe nu ma kwen zankila kekhie sa lethu,

30mathu kekhie kina cülo. Tangwi njen wi ben nu mathu kekhie kina cü, nu mathu kesami teshi cülo. No ketan anyi leben kemeshen kechüwa. Anyi kesüsü kumu-u pi cü,

31isanu n-nyithu na no ayyi pi ithu bamyithu kecü witsü hang keben chu matsü tsüdi wi njüh yaya thsüle kesalina.

32“Khathansha wi alen kesie wi kahang asangthu kesü na no kedi nu kekhang keben nu no keshüthangla kulile kiden sen keben cüki zaya, nu ma Kekinyijjen hawi gho kekhie sa khe,

33ma kekhie kina cülo. Tangwi no kahang pen wi ben nu ma hhai kina cü nu ma kekhiwa tsü sa cülo, isalethu ayyiwi anyithu tsüdila n-nyithu Israel na sa keten ti no chüya nu njüh kina ben. Isalethu mathu na hi sa ketheng Kekinyijjen hawi no kekinyi-u le kesa chüyaben.

34“No khathansha wi ahza pi n-nyithu cü nu mathu wa aghi wi mathu ghinyithu ssikaghashen thsü nu mathu na kahe wi ten lela no kessiya kesa anyunutiwa ha nu hi nghena sa ketheng Kekinyijjenwa ha wiwa peghe nu kekhie sa khe,

35mathu kekhie kina cülo. Tangwi ben nu mathu hhai kina nu khangkeya pi mathu cülo.

36“Khathansha wi n-nyithu na sami pi no shun—nu ciwi kesami nkesa kesüla nmila— nu no nlebenketsu wina mathu ghinyithu ya mathu chaya thsü nu mathu ghan pi atssüzüthu sala ssinu ayyi kepa wi alen kelensie wi wa lela

³⁷n-nyithu kekhie kinachi cülo. Keujüla mathu na ayyi ciwi mathu leben khapeghe nu no wi khie, mathu kesami nu gheshighena kekuli khishi lethu, O Apvüwa, mathu kekhie kinachi cülo.

³⁸Keujüla mathu na ayyi ciwi ntsakhiwa nu lebentsentsa sala leben khapegheya nu mathu na no ayyi pi ithu bamyithu kecü ha, no kessikeya anyunutiwa ha, nu hi nghena sa ketheng Kekinyijjenwa ha wiwa peghe nu no wi kekhie sa lethu,

³⁹mathu kekhie kinachi cülo. Tangwi njjen wi ben nu mathu kekhie kina cülo nu mathu nantizen chi cülo, nu n-nyithu kesami tsüdi teshi cülo.

⁴⁰“O iNyiza, ithu ghangchi nu apen hawi ithu kekhie kina cülo. Apvüwa Anyiza,

⁴¹khili shaghalo, nu no kekhang zensu Cenketenjuh Khitsonwa tsü sen nu Kekinyijjen wi dugho hewi anuphan ben walo. Sawegü pi no keqhaikedithu kekuli tsüdi wi chicü, nu no mathu tuwi kemehai ghen n-nyithu tsüdila anonghe keyawa salo.

⁴²Apvüwa Anyiza, no kessiya kesawa kadimiwa tsü meya mvu nsala. No nmaghawa David kaghali tsü meshen chilo.”

2 Khenicüki 7

Kekinyijjenwa tsü Sakemetha

(1 Kad 8.62-66)

¹ Khathansha wi Kadimi Solomon na kekhie sa shagha khe, tangwi anni na dugho ahhansha sapi kinyi kechi tsü mecang, nu Apvüwa keten kewegüwa na Kekinyijjenwa tsü pongya.

²Kewegüwa tsüna Kekinyijjen pong kesalina keqhaikedithu na ciwi du meyala.

³Khathansha wi Israel nyithu na tangwi anni na dugho nu kewegü na Kekinyijjen pong kesa muya khe akhime kedha miwi mathu mmi zan nccüggü sen nu Anyiza kinyi wa, nu ma seng, kepaghenanye ma kemehai nu kaghali na anuphanla benden.

⁴Tsaseng wi Solomon nu anyi tsüdila ahhanshathu sapi Apvüwa cü.

⁵Ma amesüsi 22,000, nu khaghaneni 120,000, pi kecca ghen kekinyi hhansha sa. Isanu ma nu anyi tsüdila Kekinyijjenwa tsü satemetha.

⁶Keqhaikedithu na apen pi mathu cü ketheng witsü ngan nu Levi nyithu na mathu wiwa peghe nu Kadimi David na khukechi akhwi kesa tsanqaithu tsü sen nu akhwisa nu Apvüwa seng; “Ma kaghali na anuphanla benten le!” Keqhaikedithu na tutuwa khou kechi wi anyi tsüdila ngan shagha.

⁷Solomon na accühha nonwa, Kekinyijjen tuwa apen tsü satemetha, nu tsaseng wi ciwi mecang pi kekinyi, asu pi kekinyi, nu kecca ghen kekinyi wi asa kethu

pi kekinyi sachi. Ma ha sachi, kepaghenanye lezza pi kesa kekinyipenwa tsüna kekinyi hathu tsüdi kesa ghenä apen zza mtsüa.

⁸Solomon nu Israel nyithu tsüdila Kelishu Kho tsü ghanan tagü kemini sa. Ciwi anyithu na aghawa Hamath Pass wina nu acülawa Ejipt nyi ggü kecu wina anyitenti keti ntsa kesü gho.

⁹Mathu na kekinyipenwa satemetha ghenä ghanan tagü sa nu kheneng akho ghenä la ghanan tagü sa. Atsathang sakhenwa wi mathu na kemini sakhen kesü sa,

¹⁰nu tsasengwa ghanan wi, asha tagüwa ngwe nu kecheng ghanan wi Solomon na anyithu kesun pi ajjen wi wha thsüa. Apvüwa na sawegü pi ma nyithu Israel, David, nu Solomon kecü tsüdi ghenä mathu na anonghe ntsasa.

Anyiza Na Kheneng Solomon Tuwi Kegho

(1 Kad 9.1-9)

¹¹Kadimi Solomon na Kekinyijjen nu kadijjen, nu tsüthu ghenä saya mvu keben tsüdi sacen keya sengwi

¹²Apvüwa na aghaja wi ma tuwi gho. Apvüwa na ma wi khi, “Hi no kekhie tsü zayadha, nu ahhanshathu sapi hi cü keten pen Kekinyijjenwa ha hi yayadha.

¹³Kusi wi hi atsan ya ngho thsüla nyelela ashiqathu kesun pi yangdsaketenthu dsa thsü nyelela adhagha kesü kesun pi nyithu jawi chi khe,

¹⁴keujüla mathu na hi wi khie nu leben khapegheya nu mathu na sa keten nkemehai wina kheneng gho lethu, hi tangwi ben nu mathu hhai kina cü, mathu kesamithu teshi pi cü, nu mathu yyi sapi mehai pfü neng yathsüaben.

¹⁵Hi matsü tsüdi wila Kekinyijjenwa ha hie nu hewi kekhie kesa tsüdila kina cüben,

¹⁶kepaghenanye hi apen kessiya nu tsü satemetha pi anuphanla hi kekinyipen sa thsüdha. Hi matsü tsüdi wila tsü hie nu tsü khwe benden.

¹⁷Keujüla no nba David kesa ti nleben tsentsa pi hi kekuli sa, iyenthu tsü nie, nu hi no kekiza tsüdila sa lethu,

¹⁸hi nba David wi ma shicübvüghathu na keshüthangla Israel wi kekhang senben le kesa khishi kechi tsü sa ben.

¹⁹Isala keujüla no nu n-nyithu na iyenthu nu hi ayenkhukechithu tsü n-nie, nu acenpvü kepathu kinyi wa lethu,

²⁰hi ayyi pi no kecü witsü no khushi pia, nu hi kekinyi yen sa thsüle satemetha ketheng Kekinyijjenwa ha teshiaben. Apen tsüdi wi anyithu na tsü nankeqhe nu tsüna nyu pangbi saaben.

²¹“Khili Kekinyijjenwa ha kinyikü ntsa saben, isala haseng wi anyi ha pvüdhi kewathu tsüdila qhethiketen nu amansala hati keüben, ‘Mangkesa na Apvüwa na ayyi ha miwi nu Kekinyijjen ha miwi hati sadha nu?’

²²Anyithu na luneng ben, ‘Hawa ha mathu na Apvüwa mathu Nyiza Ejipt wina mathu bamyithu ssi keshhughowa tsü teshi kesa ghenale. Mathu na acenpvü kepathu ssinu ashusa nu tsüthu kinyi wale. Tsalina Apvüwa na kededdi ha sengho mathu miwi chidha.’ ”

2 Khenicüki 8

Solomon na Sacenkeyathu

(1 Kad 9.10-28)

¹Solomon na Kekinyijjen nu ma kadijjen kesa amapi ngwe ya.

²Ma Kadimi Hiram na anyunutithu pi ma kecü tsü la sapfü neng nu Israel nyithu kesun pi tsüthu wi ben wa thsüa.

³Ma Hamath nu Zoba yyi

⁴nu ayyikeshü wi Palmira nyunutiwa khwetiya. Ma Hamath wi kedsakejjü tsanqai pi kethengpen aghuti nyunutithu tsüdila sapfü neng.

⁵Solomon na anyunuti hathu la sapfü neng: Beth Horon mmiwa nu Beth Horon ssanwa (khwetivü nu kaghapeng-jenkathu khenya kemehai nyunutithu),

⁶Baalath nyunutiwa, kedsakejjü pi ketheng nyunutithu tsüdi, nu ma goru nu gorugarithu pi ketheng nyunutithu. Ma Jerusalem, Lebanon, nu ma kekhang sen keben yyi tsüdi wi ma kiden kebenthu tsüdi saya.

⁷⁻⁸Israel nyithu na kheni ayyi nka pi mathu ji sakeya wi npathila kesa Kanaan nyi shicübvüghathu tsü Solomon na meten pi kekuli sa. Hathu na Hitti, Amor, Periz, Hivi, nu Jebus nyithu, mathu shicübvüghathu na nssümaghathu sagho nansü kecu saben.

⁹Israel nyithu pi nssümaghathu nsa thsü, isala mathu na süpahithu, kedithu, gorugari, nu goru kessi benchüthu sa.

¹⁰Ciwi kedithu 250 na ajjen kepapa sa keben, meten pi kekulithu miwi kedithu sa.

¹¹Solomon na ma wubvü Ejipt kadimiwa nga tsü David Nyunutiwa wina ssi wa ma nzawa ghenale ajjen sa ketheng witsü chia. Ma khi, “Ma khiela Israel Kadimi David kadijjen wi hang yishü, kepaghenanye kahe wi lela Cenkethenjüh Khitson pi chi ketheng pen tsüna kemetha.”

¹²Solomon na ma Kekinyijjen tuwi kekinyipen sa ketheng miwi tsü ahhanshathu sapi Apvüwa cü.

¹³Ma Mosa Yenwa wi zhü ketheng kenie wina kemetha tsathang kaghapenla mecang pi kekinyi sa; Sabbath, Asha Ketheü kho, nu amapi kesü wi akho kecheng— azimi pi nkechi Mesa pi kemishu Kho, Matheükedhi Kho, nu Kelishu Kho.

¹⁴Ma ba David na ayen sapi theng kecü tsü kenie wina ma keqhaikedithu, nu Levi nyithu, akhwikesa wi nu mathu kekuli wi keqhaikedi kekiqathu ghena atsathang kekulithu kecükepeng chi. Ma Anyiza nyiwa David yenkhukechi kenie wina Kekinyijjen ghikehiethu la kaghapeng-jenka kesüsü wi mathu atsathang kekuli sa thsü.

¹⁵David na kecükegwe khukechithu tsüna keqhaikedithu nu Levi nyithu na keben ketheng-jjenthü nu ajjügi kepathu ghena tsüdila sa.

¹⁶Ha tsüwi ha Solomon na kekuli kepapa sa kebenthu tsüdila sacen yadha. Apvüwa Kekinyijjenwa tsü gi kedegü keshhugho na wa kesacen kecu kekuli tsüdila mehaitsü sacenya.

¹⁷Tsaseng wi Solomon na Edom yyiwi Aqaba Tssükebvü ghüsa wi Eziongeber nu Elath wi wa.

¹⁸Kadimi Hiram na ma cakhu kedithu nu atssükedone wi kewachüthu kesun pi ahunjenthü sen nu Solomon wi wa thsü. Mathu na Solomon kedithu gweghe Ofir yyiwi wa nu suna kilogram hazar taghamanga miwi pvügho Solomon cüa.

2 Khenicüki 9

Sheba wi Kadijja na Hhainankegho

(1 Kad 10.1-13)

¹Sheba wi kadijjawa na Solomon nyankemechan zaya, nu ma Jerusalem wi wa kekeü kedhu pi ma ghan nanle sa. Ma ketsikinathu akhang keti kesü ssisen, cüdemvuthu, alon menkedhu, nu suna kejon pi sunsiesathu khhi sapvü ma gweghe gho. Khathansha wi ma gho Solomon metuya khe ma meshen keben kekeü tsüdi pi ma wi keü.

²Solomon na tsüthu tsüdila luneng; ciwi ma khimetha chile kesa ma ghena kedhu mangla nmi.

³Sheba wi kadijjawa na Solomon kemetsa zaya nu kadijenthü kesa tsü mu.

⁴Nzawa na Solomon miz wi ma kedsakejjü pi cü keten, ma kedithu kahang jjen, ma kadijjen wi kekulithu kecükepeng kechi nu mathu tsikesüthsü pvü keten, kemishu wi ma hieben keten amaghatu thsümeni, nu ma Kekinyijjen wi ahhansha sapi kinyi ketenthu mu. Ma tsü mu pi amansa nu qhethiketen sa.

⁵Nzawa na kadimiwa wi khi, “Hi hi diyyiwa wina no nu no kemetsa cüki zakeya tsü ntsakhiwa le!

⁶Hi ketanla gho tsü npi mukeya chu hi mathu na hi kekiza tsü n-nondi. Hi no kemetsa tsü gishü pahan ketanla za meya nale! No anyithu na ncüki kekhi miwi metsakile.

⁷Anyi no kekuli kesathu na keshüthangla ntuwi ben nu no kemetsa kekhithu zakeya na khatila acenpvü bendha nu!

⁸Apvüwa n-Nyiza sengle! Ma no sapi kadimiwa sa thsü nu ma nyan wina kekhang kesen thsü wina ma no kenen pi ccüca chidha. Kepaghenanye ma Israel nyithu tizen nu mathu ya anuphanla ben thsü mvuben, no ya ayenwa nu kemeshonwa tsü senya thsüle kesalina ma no pi mathu kadimiwa sa thsüdha.”

⁹Nzawa na aju sen keghothu tsüpi Kadimi Solomon cü: suna kilogram hazar mejü miwi nu cüdemvu nu alon menkedhu kejon. Sheba wi kadijja na cüdemvuthu pi Kadimi Solomon kecü tsüti kemehai khiela npi muya.

¹⁰(Kadimi Hiram nu Kadimi Solomon nyithu na Ofir wi suna, juniper chan nu alon menkedhuthu la pvügho.

¹¹Solomon na achan tsüpi Kekinyijjen nu ma kadijjen cükhapen, nu akhwi kechüthu ghenaharp nu layerthu sa. Judah yyiwi tsüti kesa khiela npi mu.)

¹²Sheba wi kadijjawa na mangwa khie khe Kadimi Solomon na tsüdi pi ma cüa. Tsüna nzawa na ajuthu sengho ma kecü ketonli miwi Solomon na pi ma cü. Tsaseng wi kadijjawa na ma ketsikinathu ssisen Sheba yyiwi wa neng.

Kadimi Solomon Keben-keyeng

(1 Kad 10.14-25)

¹³Amapi kaghapenla Kadimi Solomon na suna kilogram hazar ngwe nu manga gilli muyaden;

¹⁴tsüna asenkesathu nu asenketi kesathu na khajana pi kecü miwi mukeya. Arab kadimithu nu Israel nyi elakha ahngthu la rükatssü nu suna sengho ma cü.

¹⁵Solomon na atsonhi ketiti meza keni saya, nu suna kilogram tagü kecen pi kesüsü miwi mejuya,

¹⁶nu atsonhi kizzazza la meza kecheng saya, nu suna kilogram kecheng cheng pi kesüsü miwi mejuya. Ma atsonhi hathu tsüdi pi Lebanon Yinong le khi keten keshondhiwa witsü chia.

¹⁷Kadimi na kadipen keti kesü la saya. tsü pahan na asayha nu pahan na suna kemetha ntsa pi mejuya.

¹⁸Acükhapen tugho zhü senki kadipenwa witsü chi, nu accükennepen kesü zhüpi tsü saghu nu suna pi meju theng. Kadipen wi ahacü kilipen ghapeli witsü ssensitemi keton kesüsü na nganben.

- 19**Acükha kesüsü katen wi ssensitemi keton kesüsü saghula taghakeni ben. Kadiyyi khiewila kadipen hati kesa npi sa.
- 20**Solomon na jju keten hyithu tsüdi suna pi sa, nu Lebanon Yinong le khi keten keshondhiwa wi ahyikhu tsüdila suna kemetha pi sa. Solomon tsüwi rükatssü pi ma men keben nsa.
- 21**Ma hunjjen akhang kesü na Kadimi Hiram hunjjenthu tsü gweghe atssükedone wi waden. Amapi kecheng kaghapenla ma hunjjenthu na suna, rükatssü, asayha, asiying nu asukithu pvü nu ghoden.
- 22**Kadimi Solomon na ayyiwi kadimi kepathu miwi benki nu metsaki.
- 23**Mathu tsüdila gho ma wi kecenkinali nu Anyiza na kemetsa pi ma kecü tsü jüh tsü kina.
- 24**Mathu kesüsü aju sengho Solomon cü — rükatssü nu suna pi kesa tsanqaithu, agwomejuwa kaghazu, aghighe, cüdemvu, goru, nu gadathu. Amapi kaghapenla mathu na hati sa.
- 25** Kadimi Solomon na ma gorugari nu goru kessithu hazar mejü, nu anyi goru ssiketenthu hazar taghakeni na ben. Ma tsüthu pahan pi Jerusalem wi theng nu kepathu pi anyunuti kepapa wi chi.
- 26** Ma ayyi Euftrat Ghaku wina wa Filistia nu Ejipt nyi kemeggü kecu kadimithu tsüdi miwi kekhang kesen kediwa sa.
- 27**Ma kadi kesa tsüwi Jerusalem wi rükatssü na alon jümü ti sa, nu sedar chan na Judah yyishiphon ccüwi amba chan ti sa.
- 28** Solomon na Musri nu diyyi kepathu wi goruthu pvügho.

Solomon na Kadikesa cüki milute

(1 Kad 11.41-43)

- 29**Solomon cüki kezhü kepathu aghatsan na wa asakhen kecu tsüna tusenjüh-kechüwa Nathan cüki kezhü, Shilo wi Ahijah na atusenjüh-kekhi, nu atusenjüh-kechüwa Iddo na kemanthi kemu hathu wi zhütheng, tsüna Israel Kadimi Jeroboam na kadikesa cüki la ben.
- 30**Solomon na Jerusalem wi Israel tsüdi miwi amapi jügha kadimi sa.
- 31**Ma shü nu pi David Nyunutiwa wi vhüa, nu ma tsa Rehoboam na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 10

Aghawa Mizzathu na Kekivvü

(1 Kad 12.1-20)

- ¹Rehoboam na aghawa mizzathu tsüdi Shekhem wi saghu nu ma pi kadimi sa thsüle keben ciwi wa.
- ²Khathansha wi Kadimi Solomon tubvü sen nu Ejipt wi wa kesawa Nebat tsa Jeroboam na jühtheü ha zaya khe ma kheneng ajjen wi gho.
- ³Aghawa mizza nyithu na nyu kesun pi ma cichi, nu mathu tsüdi gweghe wa Rehoboam wi khi,
- ⁴“Nba na akhhi kekiyan pi ithu miwi chile. Keujüla no akhhi hathu ha sapi mbhi thsüa nu ithu ccakayi yathsü lethu, ithu na njüh keyanyithu sa den.”
- ⁵Rehoboam na luneng, “Ghanan kecheng pi hi cü nu hi ya ha jügi meshen nan thsülo. Tsaseng wi kheneng gholo.” Tsalina anyithu na bvüa.
- ⁶Kadimi Rehoboam na anyi keqhaithu ma ba Solomon kesansi nyi sa keghothu wi kecenkinali. Ma keü, “Nthu na hi khatile anyi hathu ha lunenglo khiten nu?”
- ⁷Mathu na luneng, “Keujüla no anyi hathu tuwi ccatssü nu keluneng kemehai pi mathu kenen sacü lethu, mathu na keshüthangla jühkeya wi ben nu no kekuli sa ben.”
- ⁸Isala ma anyi keqhaithu kesansijüh tsü teshi theng nu ma shüsha wi wa tsüthu pi ma kesansithu sa wa.
- ⁹Ma mathu wi keü, “Nthu na hi khati salo khiten nu? Hi anyithu na mathu khhi sapi mbhi cülo hi wi khie kebenthu wi ha mangwa le khi nu?”
- ¹⁰Mathu na luneng, “No hawa ha pi mathu nkizathu yishü, ‘Ikwen zanzza kizzawa hana iba geshi miwi shakile!
- ¹¹Iba na akhhi kekiyan pi nthu miwi chi; hi tsü sapi kiyanki thsüaden. Iba na kekihhele pi nthu kihhe; hi ajüssi ghanu ti kesa pi nthu kihhe cüden,’ tsüti mathu kizalo.”
- ¹²Ghanan kecheng sengwi Jeroboam nu anyithu tsüdila Kadimi Rehoboam na mathu kecükegwe kechi ti kheneng gho.
- ¹³Kadimiwa na keqhaithu kesansijüh tsü teshi theng nu ajüh khang ntsa khipi anyithu kiza,
- ¹⁴anyi kepvünyithu na khipi ma kekiza ti sa. Ma khi, “Iba na akhhi kekiyan pi nthu miwi chi; hi tsü sapi kiyanki thsüaden. Iba na kekihhele pi nthu kihhe; hi ajüssi ghanu ti kesa pi nthu kihhe cü tenle!”
- ¹⁵Hawa ha Apvüwa kemeshen, ma Shilo wina kegho atusenjüh-kechüwa Ahijah wina Nebat tsa Jeroboam cüki khi ketheng tsü sacenle kesalina. Tsalina kadimiwa na anyithu jüh nkina la.

¹⁶Khathansha wi anyithu na kadimiwa na mathu jüh nkinala kesa muya khe mathu na jisha, “David nu ma theghi teshilo! Mathu na ithu ghenangwa sa cü theng nu? Israel nyithu, ithu na papa jjen wi wha na! Rehoboam ya ma ketanla ma ghangya thsülo!” Tsalina Israel nyithu na matang shagha,

¹⁷Rehoboam teshi pi Judah yyi wi hang kebenthu nyithu miwi ketan kadimi sa thsüa.

¹⁸Tsaseng wi Kadimi Rehoboam na kekuli kesathu miwi kediwa Adoniram kesun pi Israel nyithu wi chi, isala mathu na alon pi ma kecenthia. Hati kesa wi Rehoboam na kaghajila ma gorugari wi dunya nu Jerusalem wi bvüa.

¹⁹Tsü nten na Israel kadiyyi aghawa nyithu na David kadishi tsü matang nu shun wa.

2 Khenicüki 11

Shemaiya na Atusenjüh-kekhi

(1 Kad 12.21-24)

¹Khathansha wi Kadimi Rehoboam na gho Jerusalem cuya khe ma Judah nu Benjamin mizzathu wi süpahi kemehai ntsathu 180,000 cighuya. Ma aghi wi wa nu aghawa Israel mizzathu miwi tsü kekhang sen neng yale sa.

²Isala Apvüwa na atusenjüh-kechüwa Shemaiya wi kiza nu

³ketsijüh hapi Kadimi Rehoboam nu Judah nu Benjamin mizza nyithu tsüdi cü thsü:

⁴“Nthu cünyu Israel nyithu tsü nssikaghashen la. Nthu tsüdila ajjen whalo. Mangwa khati sadha khe tsüna hi kemeshenle.” Mathu na Apvüwa jühkhukechi tsü kina nu wala Jeroboam nssisa la.

Rehoboam na Anyunutithu Khwetikevü

⁵Rehoboam na Jerusalem wi ben nu Judah nu Benjamin nyunuti hathu ha khwetivüya:

⁶Bethlehem, Etam, Tekoa,

⁷Bethzur, Soko, Adullam,

⁸Gath, Maresha, Zif,

⁹Adoraim, Lakhish, Azekah,

¹⁰Zorah, Aiojalon, nu Hebron,

¹¹Ma hathu khwetivü pi zü ntsa nu benchüwa pi tsüthu kesüsü hie thsüa, nu ma apen tsüdi wi kedsakejjü, oliv deli, nu kisengtssü,

¹²atsonhi nu apiethu la pi chi. Hatinu ma Judah nu Benjamin pi ma kekhang kekhu wi chia.

Keqhaikedithu nu Levi nyithu na Judah wi kegho

¹³Israel yyi tsüdi wi keqhaikedithu nu Levi nyithu na acülawa Judah wi gho.

¹⁴Levi nyithu na mathu amou nu ayyi kepathu teshi nu Judah nu Jerusalem wi gho, kepaghenanye Israel Kadimi Jeroboam nu ma tsathu na mathu yala Apvüwa keqhaikedithu kekuli nsa thsüla.

¹⁵Jeroboam na ma ketanla ma keqhaikedithu kessiya nu pi Anyiza nkechüthu kekinyi pen wi atsaghangthu nu ma amesü zza süpon tsi ti kesa tsikezhüthu tsü kekuli sa thsüa.

¹⁶Israel mizzathu tsüdi wi anyi mathu leben tsentsa sa nu Israel Nyiza Apvüwa kinyi mvu ketenthu na Levi nyithu nie sen nu Jerusalem wi wa, isanu mathu ahhanshathu sapi Apvüwa mathu bamyithu Nyiza kinyiyale kesalina.

¹⁷Ha ghenä Judah kadiyyiwa tsü satezüya, nu mathu na amapi kecheng Solomon tsa Rehoboam kiqa nu mathu na kheni wi Kadimi David nu Kadimi Solomon kekhu wi kahang ti hang.

Rehoboam Theghi

¹⁸Rehoboam na Mahalath yaya, ma ba na David tsa Jerimoth, nu ma jja na Jesse ngawa nga Eliab nga Abihail.

¹⁹Manyi na atsa kecheng ben; Jeush, Shemariya, nu Zaham.

²⁰Tsaseng wi ma Absalom nga Maaka yaya, nu manyi na atsa mejü ben; Abijah, Attai, Ziza, nu Shelomith.

²¹Tsüdi wi Rehoboam na awubvü tagha nu tazen nu meshibvüthu acentugho na ben, nu ma atsa ngwe nu tazen nu anga acentugho ba sa. Ma wubvüthu nu meshibvüthu tsüdi jawi ma Maaka wa nen ntsa.

²²Nu ma tsangathu jawi Maaka tsa Abijahwa ma nen kesalina ma pi ma shiwa sa kadimi sa thsüle kessiya.

²³Rehoboam na metsashhu kekuli khhithu pi ma tsathu then chhia nu mathu pi Judah nu Benjamin yyi tsüdi wi anyunutithu khwetivü kethengthu wi ben thsü shan. Ma meshumena ntsa pi mathu cü nu mathu ghenä awubvüthu la kejon yapi cü.

2 Khenicüki 12

Ejipt Nyi Kesü na Judah Nka kegho

(1 Kad 14.25-28)

- ¹Rehoboam na ma kadiyyi wi kadimiwa saya meyi, ma nu ma nyithu tsüdila Apvüwa Yenwa tsü teshia.
- ²Rehoboam na kadikesa manga mapi wi Apvüwa jüh meyala kesa ghen kemeten muya. Ejipt Kadimi Shishak na gho Jerusalem ssikaghashen,
- ³ma süpahizi gorugari meza taghakeni, goru kessithu hazar achentugho, nu Libia, Sukki, nu Sudan nyithu wi süpahithu sikhi nkeya pi saghu ssisen gho.
- ⁴Ma Judah nyunutithu khwetivü kethengthu tsü yaya nu atujügü sen Jerusalem kecu wi wa.
- ⁵Atusenjüh-kechüwa Shemaiya na Kadimi Rehoboam nu Judah nyi ccülikesathu na Shishak tubvüa le Jerusalem wi saghu keben ciwi wa. Ma mathu wi khi, “Hawa ha Apvüwa ketsijüh pi nthu kecü: ‘Nthu na hi teshidha, tsalina hi nthu teshi pi Shishak cüdha.’ ”
- ⁶Kadimiwa nu ccülikesathu na mathu samidhale sa, nu mathu khi, “Apvüwa na sa keben ha meshonle.”
- ⁷Khathansha wi Apvüwa na ha mu khe ma kheneng Shemaiya ccüneng nu ma wi khi, “Mathu na mathu kesami chüya kesa ghen hi mathu meyasadha. Isala khathansha wi Shishak na ssikaghashen gho khe mathu pahan na hangyaben. Jerusalem na ileben keminu mabenla pvü nben,
- ⁸isala Shishak na mathu miwi khangya, nu mathu na hi kekuli kesa nu ayyi kekhang kesenthu kekuli kesa na khatila kepapa khe chüyaben.”
- ⁹ Kadimi Shishak na Jerusalem wi gho no Kekinyijjen wi nu kadijjen wi kebenkeyeng tsü khuya. Ma ciwi keben tsüdila pi Kadimi Solomon na suna tsonhi kesathu tsü saghu khuya.
- ¹⁰Pi tsüthu mithon sale kesalina Rehoboam na lezza tsonhithu saya nu pi kadijjen jenka kehie wi kedithu dhenchi cüa.
- ¹¹Kadimi na Kekinyijjen wi kewa kaghapeng aghikehiethu na atsonhithu tsü pvü nu tsüthu pi aghikehie jjenkeshondhi wi chi nengden.
- ¹²Ma ketanla ma pi Apvüwa kwen wi chi kesalina Apvüwa leben keminu na ma yasatha sa nsa, nu Judah wi mehairsü sawaya.

Rehoboam na Kadikesa cüki Milute kezhü

- ¹³Rehoboam na Jerusalem wi kekhang sen, nu ma kadimi kekhang na ji kayiya. Ma kahang mapi jügha nu kesü wi kadimi saya, nu ma Jerusalem wi amapi tagha nu tagü kekhang sen, anyunutiwa tsüna Apvüwa na Irael yyi tsüdi jawi na kessi pi ma kekinyi benwa sa keya. Rehoboam jja na Ammon yyi wina kegho Naamah.

¹⁴Rehoboam na mangwa nmehai khe tsü sa, kepaghenanye ma Apvüwa kemeshenwa tsü chüyale nsa.

¹⁵Rehoboam kekuli aghatsan na wa asakhen kecu nu ma theghi cüki zhükethengthu na atusenjuh- kechüwa Shemaiya nu Iddo manyi cükikezhü wi muyaben. Rehoboam nu Jeroboam manyi na keshüthangla aghisa.

¹⁶Rehoboam na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjgenthu wi vhüa nu ma tsa Abijah na mashiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 13

Abijah na Jeroboam Ssinu Aghikesa

(1 Kad 15.1-8)

¹Israel Kadimi Jeroboam na kadikesa mapi tagha nu tazen wi Abijah na Judah kadimi saya,

²nu ma amapi kecheng Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Gibea nyunutiwa wina kegho Uriel nga Mikaiya. Abijah nu Jeroboam manyi jüwi aghisa shhugho.

³Abijah na ma süpahizi 400,000 piekiya, nu Jeroboam na ma süpahizi 800,000 ssinu ma ssisa.

⁴Süpahizithu na yyishiphon diyyiwa Efraim wi kemetuli. Kadimi Abijah na Zemaraim Yikha miwi ki nu magha pi Jeroboam nu Israel nyithu ci nu khi, "Ijuh kina chilo.

⁵Apvüwa Israel Nyiza na David ssinu pakhi nkeya cenkethenjüh kesü sa nu anuphanla Israel miwi kadishi pi ma nu ma shicübvüghathu cü ketheng tsü nthu na nchü kwe?

⁶Nebat tsa Jeroboam na ma kadimiwa Solomon matang.

⁷Tsaseng wi ma anyi ketesüthu akhang kesü saghuya, nu mathu na wala Solomon tsa Rehoboam, tsü tsüwi ghanyi mtsü nu mangla npi kulikinan nu mathu kaghanineng nkeyawa tsü meten.

⁸Khili nthu na Apvüwa na pi David nu ma shicübvüghathu kecü kekhang kesenwa tsü ssisale saben. Nthu na süpahizi ji ntsa nu Jeroboam na pi nthu cenpvüthu sa kethsü suna pi amesü süponthu kesa tsü ben.

⁹Nthu na Apvüwa keqhaikedithu, Aaron shicübvüghathu, nu Levi nyithu jügüshia. Mathu mithon wi nthu na mizatenti kepathu na sa keten ti anyi kepa pi keqhaikedithu sa thsü theng. Anyi kesüle kesü lela amesü süpon kesü nyelela khaghaneni tagü sengho ma satemetha chithu nthu cenpvüthu keqhaikedithu sayaden.

¹⁰Isala ithu na Apvüwa ithu Nyiza kekuli sa nu ma npi teshile. Aaron shicübvügha keqhaikedithu na mathu kekuli sathu Levi nyithu na mathu kiqaden.

¹¹Aghanen nu minulen kaghapenla mathu na hankedemvu nu asahangthu pi ahhansha sa nu maben mecang pi Apvüwa kinyi. Mathu na keccüna wi kemetha mesa tsüpi miz miwi chipi ma kinyi, nu minulen kaghapenla suna pi kesa ahula ketonpen miwi ahulathu tsü cangkiden. Ithu na Apvüwa yenkhukechi tsü saden, isala nthu tsü ma teshidha.

¹²Anyiza na ma ketanla ithu kessiwa nu ma keqhaikedithu na hewi tutuwa sen nu khou chile ithu cipi aghi wi nthu ssisa thsüle kidenben. Israel nyithu, Apvüwa nthu bamyithu Nyizawa tsü ssikaghashenle nsa lalo! Nthu na khangya nbenle!”

¹³Tsü tsüwi Jeroboam na ma süpahithu pahan kesun pi asengwa na Judah süpahizi ghiceng wa thsüa, nu pahan na atuwa na mathu ghangtan ben.

¹⁴Judah nyithu na ghangkevüli chi nan nyu na mathu vüya benla. Mathu na maghala Apvüwa wi kekiqa khie nu keqhaikedithu na tutuwa khou.

¹⁵Judah nyithu na misikhhali magha, nu Abijah na mathu ssisen kaghashen; Anyiza na Jeroboam nu Israel nyi süpahizi chaya.

¹⁶Israel nyithu na Judah nyithu wina bvüa, nu Anyiza na Judah nyithu ya mathu miwi khangya thsüa.

¹⁷Abijah nu ma süpahizi na Israel nyithu pacha nu khangya — Israel süpahithu kemehai ntsa hazar meza manga pathia.

¹⁸Tsalina Judah nyithu na Israel miwi khangya, kepaghenanye mathu na Apvüwa mathu bamyithu Nyiza miwi ben kesalina.

¹⁹Abijah na Jeroboam süpahizi jügü wa nu ma anyunutithu pahan nkaya: Bethel, Jeshana, nu Efron, nu anyunuti hathu kete wi anyuthu.

²⁰Jeroboam na Abijah kadikesa tsüwi khiela ma kekhang mu neng meyala. Asakhen wi Apvüwa na ma kihhe cü nu ma shüa.

²¹Isala Abijah na khang pfü shagha. Ma awubvü taghamejü ben nu ma atsa ngwe nu keni nu anga tagha nu tugho ba sa.

²²Abijah cüki kepa wi ma mangwa khi nu mangwa sa khe tsüna atusenjuh-kechüwa Iddo cükikezhü wi zhütheng.

2 Khenicüki 14

Kadimi Asa na Sudan nyithu Chaya

- ¹Kadimi Abijah na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa. Ma tsa Asa na ma shiwa sa kadimi saya, nu Asa cakhu wi ayyiwa na amapi tagha cca nonkwenya.
- ²Asa na mangwa meshon nu mehai khe tsü sa nu Apvüwa ma Nyiza kenen sa.
- ³Ma asang kekinyipenthu nu Anyiza nkechü kekinyipenthu khupia, kemetha lonkeshengthu whengsha, nu acenpvü nzawa Asherah tsiketonthu tsü pakhia.
- ⁴Ma Judah nyithu na Apvüwa mathu bamyithu Nyiza kenenwa tsü sa, nu ma yenkhukechi nu kesansijühthu tsü nieyalo kesa ahza khuchi.
- ⁵Ma Anyiza nkechüthu kekinyipenthu nu Judah nyunuti tsüdi wi hankedemvu mecang pi kekinyipenthu yasakhi kesalina ma kekhang kesen cakhu wi kadiyyiwa wi kecca na benya.
- ⁶Ma hatsü wi Judah nyunutithu tsü khwetivüya, nu Apvüwa na kecca pi ma cü kesa ghenya ciwi amapi kecheng mejü aghikesa nmi.
- ⁷Ma Judah nyithu wi kiza, “Ithu aducü kemisi nu wikeshonthu sapi anyunutithu khwetivü, nu ajjenkhen sapi kaghapeng-jenkathu khenya na. Ithu na ayyiwa miwi kekhang senyadha kepaghenanye ithu na Apvüwa ithu Nyiza kenenwa tsü sadha. Ma ithu khweya nu apen tsüdi wila keyazi pi ithu cüdha.” Tsalina mathu na tsüti sa nu mehai kayi sa.
- ⁸Kadimi Asa na Judah wi anyi süpahizi 300,000 atsonhi pvü nu apiethu sen, nu Benjamin wi anyi 280,000 atsonhi pvü nu alamugho kepiethu na ben. Mathu tsüdila kempvüza, nu sansi kemehai sa kethengthu.
- ⁹Sudan nyi kesü ma nyan Zera na süpahizi nkila kesü nu gorugarithu meza kecheng ssinu Maresha kecu wi Judah nka ghoa.
- ¹⁰Asa na shhula ma ssa wa, nu azi keni qho Maresha kete Zefatha Yyiketijü wi mathu pen kiden ya.
- ¹¹Asa na Apvüwa ma Nyiza wi kekhe sa, “O Apvüwa, no lekete nu süpahizi nkekhang kesü kiqa pi kekhang ntsa sa cüya mehai. O Apvüwa ithu Nyiza, khili ithu kiqa cülo, kepaghenanye ithu na no nondi nu n-nyan wina süpahizi keti ha shunla ssaile shhughodha. Apvüwa, no ithu Nyiza; anyi kesüla no chaya nben.”
- ¹²Khathansha wi Asa nu Judah nyithu na Sudan nyi süpahizi ssa wa khe Apvüwa na mathu chaya. Mathu na bvü zighe,
- ¹³nu Asa nu ma süpahithu na Gerar kecu wi mathu jügü wa chia. Sudan nyithu ji ntsa pathi kesalina süpahizi na ngan nu kaghashen meyala. Apvüwa nu ma süpahizi na mathu miwi khangya, nu süpahiziwa na atsanqai kejon shuya.

¹⁴Tsaseng wi mathu na Gerar kevä wi anyunutithu yasa ya, kepaghenanye ciwi anyithu na Apvüwa ghenä qhethiketen sa. süpahiziwa na anyunuti tsüthu tsüdi yasa nu atsanqaithu kejon shuya.

¹⁵Mathu na wa anenikehiethu kemnanpen la yasa nu khaghaneni nu sunsiesathu kejon ghanya. Isanu mathu na Jerusalem wi wha neng.

2 Khenicüki 15

Asa na Kesapfüneng

¹Anyiza ghamu na Obed tsa Azariya miwi gho,

²nu ma wa Kadimi Asa metu. Ma magha nu khi, “Kadimi Asa, nu Judah nyi nu Benjamin nyithu tsüdi ijühkina chilo! Nthu na Apvüwa wi keben chu ma nthu ssiden. Keujüla nthu na ma bha lethu, ma nthu ya ma muya thsüden, isala keujüla nthu na khapeghe bvü lethu ma nthu teshiaben.

³Matsü kesiela Israel na Anyiza tsentsawa tsü nsenla, keqhaikedithu na mathu nsansi, nu ayenwa nsenla hang wadha.

⁴Isala khathansha wi agükeccü na gho khe mathu na Apvüwa, Israel Nyiza wi kheneng gho. Mathu na ma bha wa nu ma muya.

⁵Tsü tsüwi anyi kesüla yazishu nu hha wa meya, kepaghenanye ayyi tsüdi wi agükeccü nu kekivvü na pong.

⁶Mizzatenti kesü na mizzatenti kepawa pasha, nu anyunuti kesü na anyunuti kepawa pasha, kepaghenanye Anyiza na agükeccü nu ketizenkesa sengho mathu miwi chia.

⁷Isala nthu tsü accükwen nshüla zükeqhe benyalo. Nthu kekuli kutimen sapi nthu cüben na.”

⁸Asa na Oded tsa Azariya tusenjüh-kekhi tsü zakeya wi ma kempvüza saya. Ma Judah nu Benjamin yyi tsüdi wi atsikezhüthu khupia nu ma nkakeya Efraim yyishiphon diyyiwa wi atsikezhüthu tsüdila khupia. Ma Apvüwa Kekinyijjen ccühha wi kekinyipenwa tsüla sapfüya.

⁹Efraim, Manasseh, nu Simeon mizza wina anyi kejon Asa wiwa gho nu ma kadiyyi wi hang, kepaghenanye Apvüwa na ma ssiten kesa mathu na muya. Asa na mathu tsüdi nu Judah nu Benjamin nyithu cichi.

¹⁰Mathu na Asa na kadimi sakeya mapi taghamangawa asha kechengwa wi Jerusalem wi saghuya.

¹¹Tsü ghanan mathu na nyu ji shu sen kegho wi amesüsi meza tagü nu khaghaneni hazar tagü pi ahhansha sapi Apvüwa kinyi.

- ¹²Mathu na cenkethenjüh kesü sa, ciwi mathu na mathu leben nu kahang tsüdi sen nu Apvüwa mathu bamyithu Nyizawa tsü kinyi tenle cencya.
- ¹³Anyi kesüle kesü lela, keqhai keghanyi, nza le npvüza sa lela thowa na ma nkinyi khe pi shü thsüaden.
- ¹⁴Mathu na ahhai misikhhali magha nu Apvüwa nyan wina cenkethenjühwa tsü nieten kesa kekishen kesü sa, isanu mathu na magha nu tutuwathu khou.
- ¹⁵Judah nyithu tsüdila anonkeghe sa kepaghenanye mathu leben tsentsa sa nu cenkethenjühwa ha saya. Mathu na Apvüwa kekinyi wi mathu nen, nu ma mathu yaya nu mathu kevä tsüdi wila kecca pi mathu cü.
- ¹⁶Kadimi Asa na kadijja pen wina ma jjaqhai Maaka khupia, kepaghenanye ma acenpvü nzawa Asherah tsikezhü nankiqanan kesü zhü. Asa na atsikezhüwa tsü whengshi nu tsü ketsenthi pia nu ma qan tsüpi Kidron Yyiketijü wi mecang.
- ¹⁷Asa na ayyiwa wi Anyiza nkechü kekinyipenthu tsüdi meyasala lela ma kahang chu Apvüwa wi jühtsentsa sa.
- ¹⁸Ma ma ba Abijah na satemetha pi Anyiza wi chi kesathu nu ma khupi satemethachi kesa suna nu rükatssü tsanqaithu tsüdi pi Kekinyijjen wi chia.
- ¹⁹Ma kadikesa amapi changha nu mangawa npi kecu chu ciwi aghikesa nmila.

2 Khenicüki 16

Israel tuwi Agükeccüthu

- ¹Kadimi Asa na Judah wi kadikesen mapi changha nu tughowa wi Israel Kadimi Baasha na Judah nkagho nu Judah wi kedu-keshhu tsüdila khenle kesalina Rama tsü khwetivü shagha.
- ²Tsalina Asa na Kekinyijjen nu kadijjen keben-keyeng wi suna nu rükatssü khupi Damaska wi Siriya nyi Kadimi Benhadad wi ketsijüh ha gweghe kesunchi:
- ³“Ithu bathu na kesa ti ithu apfüwa sa na. Suna nu rükatssü ha hi aju sapi no kecüle. Khili Israel Kadimi Baasha nshinyi apfüwa sa keben tsü pakhhilo, isanu ma iyyi wi ma süpahithu zanshiya thsülo.”
- ⁴Benhadad na Asa kekhi tsü anlo sa, nu ma süpahizi nu ma kedithu kesun pi Israel nyunutithu ssikaghashen thsüa. Mathu na Ijon, Dan, Abel Beth Maaka, nu Naftali nyunutithu wi kedsa-kejjü pi saghu kethengthu tsüdi nkaya.
- ⁵Kadimi Baasha na mangwa khati sadha khe zakeya wi ma Rama tsü nkhwetivüla nu kekuli tsü teshia.
- ⁶Tsaseng wi Kadimi Asa na Judah yyi tsüdi wi anyithu saghuya nu mathu ya Baasha na Rama wi kesen alon nu kahachanthu tsü pvü wa Geba nu Mizpah nyunutithu khwetikevä wi tsü sen.

Atusenjüh-kechüwa Hanani

⁷Tsü tsüwi atusenjüh-kechüwa Hanani na Kadimi Asa wi wa khi, “No Apvüwa n-Nyiza miwi nyela no kenondi pi Siriya Kadimiwa miwi kechi ghenä Israel kadimi süpahizi na ntubvü yadha.

⁸Sudan nyi nu Libia nyithu süpahizithu na ji ntsawa nu gorugarithu nu goru kessi nyithu kejon gweghe nten kwe? Isala no Apvüwa kenondi ghenä ma mathu miwi khangkeya pi no cü.

⁹Apvüwa na ayyi maben wi ghangki benden, nu anyi thowa na ma wi leben tsentsä saten khe ma kezü pi tsüthu cüle saden. No kejöphon kekuli sadha, tsalina khili nten na no aghisa ben tendha.”

¹⁰Hawa ha ghenä Asa na atusenjüh-kechüwa miwi aghepvü ntsa sa nu amighe ssüle pi ma bhen. Ha tsü ha wi Asa na anyi pahan tuwi daggü ntsa sa shagha.

Asa Na Kadikesa Sakhenwa

(1 Kad 15.23-24)

¹¹Asa na kadikesa kekulithu aghatsan na wa asakhen kecu tsüdila Judah nu Israel Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

¹²Asa na kadimi sakeya mapi changha nu tuguwa wi accü wi kekhumä ghei nkemehai ghenä ma ccü shü; isala ma Apvüwa wi nyela dawa kechüthu wi kekiqua bha wa.

¹³Amapi keni sengwi ma shü

¹⁴nu ma pi David Nyunutiwa wi ma ketanla alon wi ma shüjjen ho ketheng wi tsü vhüa. Mathu na ma kamang pi kevhü ghenä hankedemvu nu deli hankedemvu kidenya, nu mathu na ma keshü ghenä anonkegü wi annibhon di ntsa sa.

2 Khenicüki 17

Jehoshafat na Kadimi saya

¹Jehoshafat na ma ba Asa shiwa sa kadimi saya nu Israel keshun ghenä ma pen satezüya.

²Ma ma süpahithu pi Judah nyunutithu khwetivü ketheng, Judah nyi yyiwi nu Asa na Efraim yyiwi anyunuti nka keyathu wi tsü ben thsüa.

³Apvüwa na sawegü pi Jehoshafat cü, kepaghenanye ma ma ba hang tegü wi tsütsonca tsü nie nu Baal nkinyi.

⁴Ma ma ba Nyiza kekuli sa, Anyiza yenkhukechithu nie, nu ma Israel kadimithu kekuli ti nsa.

⁵Apvüwa na Jehoshafat ya zükeqhe Judah kadiyyi miwi benya thsü, nu anyi tsüdila aju sengho ma cü, isanu ma ben ntsa nu nyu ma kinyikü ntsawa saya.

⁶Ma Apvüwa kekuli kesa wi kapvüshüsha sa nu Anyiza nkechüthu kekinyipen nu Judah wi acenpvü nzawa Asherah tsikezhüthu tsüdi yasa.

⁷Ma kadikesa kecheng mapi wi ma kedi hathu kesunshi pi Judah nyunutithu wi nyu sansi wa thsü: Benhaili, Obadiya, Zekhariya, Nethanel, nu Mikaiya.

⁸Levi nyithu meshu tugu nu keqhaikedi meshu keni na mathu gweghe wa. Levi nyithu na Shemaiya, Nethaniya, Zebadiya, Asahel, Shemiramoth, Jehonathan, Adonijah, Tobijah, nu Tobanijah; nu keqhaikedi na Elishama nu Jehoram manyi.

⁹Mathu na Apvüwa lesüshen tsü khuya nu Judah nyuti tsüdi wi wa tsüpi anyithu sansi.

Jehoshafat Kedikekhang

¹⁰Apvüwa na ayyi tsü kevä wi kadiyyi tsüdi sapi wala Kadimi Jehoshafat ssinu aghisa messi thsüa.

¹¹Filistinthu pahan na rükatssü nu aju kepa wi kejon sen nu Jehoshafat wi gho, nu Arab nyi pahan na khaghaneni 7,700, nu anenithu 7,700 sen nu ma wi gho.

¹²Tsalina Jehoshafat na khang pfüpfü sa wa. Ma Judah yyi tsüdi wi khwetivü nu anyunutithu sa,

¹³nu ciwi kedsa-kejjüthu kejon pi tsanqai. Ma kedi kemechanthu pi Jerusalem wi ben thsü,

¹⁴tsüna mathu gei kenie wina sa. Judah gei wi Adna na süpahithu benchüwa sa, nu ma kekhu wi süpahi 300,000 na ben.

¹⁵Kedi keniwa na Jehohanen, süpahithu 280,000 na ma gweghe den,

¹⁶nu kedi kechengwa na Zikhri tsa Amasiya, nu süpahi 200,000 na ma gweghe den. (Amasiya na ma ketanla Apvüwa kekuli sa).

¹⁷Benjamin gei wina süpahithu benchüwa na süpahi kemechan kesü Eliada, ma anyi atsonhi pvü nu alamughothu pie keten 200,000 miwi benchüwa sa.

¹⁸Ma benchü keniwa na Jehozabad, ma anyi aghighe mehaitsü kiden pvü ketenthu 180,000 ssiden.

¹⁹Anyi hathu na Jerusalem wi kadimi kekuli sa, nu ma tsü miwi la süpahi kepathu pi Judah nyunutithu khwetivü ketheng kepa wi ben thsüa.

2 Khenicüki 18

Atusenjüh-kechüwa Mikaiya na Ahab Kekitsan

(1 Kad 22.1-28)

- ¹Khathansha wi Judah Kadimi Jehoshafat na keban sa nu anyi kemechan saya khe ma theghi nu Israel Kadimi Ahab theghi jüwi keyali kesa kesü sa.
- ²Amapi kejon sengwi Jehoshafat na Samaria nyunuti wi Ahab hhainan wa. Jehoshafat nu ma gweghe ketenthu kinyikü wina Ahab na khaghaneni nu amesüsi kejon pathi pi kemishu kesü sa. Ma Jehoshafat jupi ma gweghe Gilead wi Ramoth nyunutiwa tsü ssisale sa.
- ³Ma keü, “No hi gweghe wa Ramoth ssikaghashen ma?” Jehoshafat na luneng, “Hi nu isüpahizi na no khathansha wi wale khi khe kidenben. Ithu na no gweghe waben”
- ⁴Tsaseng wi ma khi, “Isala ithu atuwa sala Apvüwa keü nan na.”
- ⁵Tsalina Ahab na atusenjüh- kechüthu meza mejüu ci chi nu ma mathu wi keü, “Hi wala Ramoth ssisala nye nu?” Mathu na luneng, “Wala ssisalo, Apvüwa na khangkeya pi no cüben.”
- ⁶Isala Jehoshafat na keü, “Ciwila ithu na atusenjüh-kechü kepa wina Apvüwa ccünengya kemehai nmi kwe?”
- ⁷Ahab na luneng, “Ciwila kesü Imla tsa Mikaiya benle. Isala hi ma nanmeghüten kepaghenanye ma khiela ighena kemehai atusenjüh-khi nten; tsüna keshüthangla nkemehai ketan.” Jehoshafat na luneng, “No tsüti kekhiu nyele!”
- ⁸Tsalina Kadimi Ahab na kedi kesü ci chi nu shishi wala Mikaiya ssigholo kiza.
- ⁹Kadimi keni na manyi kadithsümeni pvüya nu Samaria kaghapeng-jenka na ameiwa aniegi wi manyi kadipen miwi donki nu atusenjüh-kechüthu tsüdila manyi tuwi atusenjüh-khiben.
- ¹⁰Mathu meshu kesü Khenaanah tsa Zedekiya na amighe ghacüthu saya nu Ahab wi khi, “Apvüwa na hati khiben, ‘No hathu ha sen nu Siriya nyithu ssisaten nu mathu pashatha sa ben.’ ”
- ¹¹Atusenjüh-kechüthu kepa tsüdila tsü makesü khia. Mathu na khi, “Wala Ramoth ssikaghashenlo, no khangya ben na. Apvüwa na khangkeya pi no cüben.”
- ¹²Tsü tsüwi kedi kesü Mikaiya ssighole kewawa na ma wi khi, “Atusenjüh-kechü kepathu tsüdila kadimiwa ghenha haicenkeya tusenjüh-khidha, no la makesü khi kesawa mehaiben.”
- ¹³Isala Mikaiya na khi, “Hangkebenwa Apvüwa nyan wina iNyiza na hi mangwa khilo kiza khe hi tsü khiben.”
- ¹⁴Ma Kadimi Ahab tuwi kegho wi kadimiwa na ma keü, “Mikaiya, Kadimi Jehoshafat ishinyi wala Ramoth ssisala nye nu?” Mikaiya na luneng, “Wala ssisalo no khangya ben, Apvüwa na khangkeya pi no cüben.”

- ¹⁵Isala Ahab na luneng, “No Apvüwa nyan wina hi wi kekhi wi atsentsawa khilo! Hi khaju tughu tsüti no kiza nu?”
- ¹⁶Mikaiya na luneng, “Hi Israel süpahizi na yyishiphon thu miwi khaghanenithu na mathu kehiewa nmila bvü zighe keben ti muben. Nu Apvüwa na khi, ‘Anyi hathu na mathu ccülikesawa nmi; mathu ya cca ajjen wi wha thsülo.’”
- ¹⁷Ahab na Jehoshafat wi khi, “Hi no wi ma khiela ighena kemehai atusenjüh-khi ntenle no kizadha; tsüna keshüthangla nkemehai ketanle!”
- ¹⁸Mikaiya na khiwa, “Khili Apvüwa na mangwale khiben khe kina yalo! Hi Apvüwa na tangwi ma kadipen wi tangnyilothu tsüdi ma vüla donki keben mu.
- ¹⁹Apvüwa na keü, ‘Thowa na Ahab mechu pi wa thsü nu ma ya Ramoth wi pathi thsüa nu?’ tsüti npi kekhi chu. Tangnyilothu pahan na kesü khi, nu kepathu na kepawa khi,
- ²⁰tsaseng wi aghamu kesü na gho Apvüwa tuwi ngan nu ‘Hi wa ma mechu tenle’. Apvüwa na keü, ‘No khati sa ben?’
- ²¹Aghamuwa na khi, ‘Hi wala Ahab tusenjüh-kechüthu tsüdila ya milikemesa khi thsüben.’ Apvüwa na khi, ‘Wala ma mechulo. No haicenya ben na.’ ”
- ²²Nu Mikaiya na khi, “Hati sadha, Apvüwa na ntusenjüh — kechüthu hathu na no wi milimesa thsüa. Isala ma nghena tsü kedediwa tsü metu benle khidha le!”
- ²³Tsaseng wi atusenjüh-kechüwa Zedekiya na Mikaiya wi shula ma mmi ceng cü nu keü, “Kusi Apvüwa ghamu na hi teshi nu no wi kiza nu?”
- ²⁴Mikaiya na luneng, “No ajjen keshondhi nonwa wi kuthi kedu ghanan wi tsü muya ben.”
- ²⁵Tsaseng wi Kadimi Ahab na ma kekhu wi kedi kesü wi khi, “Mikaiya ghanya nu ma ssi wa Amon nyunutiwa wi ahng nu Kaditsa Joash manyi cülo.
- ²⁶Manyi wi ma pi atssüzüjjen wi chi nu hi kemehai sa npi keghoneng chu amesa nu atssü kivü ketan pi ma cülo kizalo.”
- ²⁷Mikaiya na khi, “Keujüla no kemehai sa ghoneng lethu, Apvüwa na hi wina nkhile!”

Ahab Keshü

(1 Kad 22.29-35)

- ²⁸Tsaseng wi Israel Kadimi Ahab nu Judah Kadimi Jehoshafat manyi na Gilead Ramoth nyunutiwa tsü ssiwa wa.
- ²⁹Ahab na Jehoshafat wi khi, “Ishinyi aghi wi wa lethu, hi itsisa kemili pvüya na no no kadithsümeni pvülo.” Tsalina Israel kadimiwa na ma tsisa kemili pvü nu aghi wi wa.

³⁰Siriya kadimiwa na Israel kadimiwa ketan khe kepa wi nssikaghashen lalo kesa ahza pi ma gorugari benchüthu cü theng.

³¹Tsalina mathu na Kadimi Jehoshafat mukeya wi mathu tsüdi kemeshen na ma Israel Kadimi le nu mathu na ma ssikaghashen wa. Isala Jehoshafat na magha chi, nu Apvüwa Anyiza na ma kekashaya nu ma wina ma ssikaghashen kebenwa jügü neng pia.

³²Gorugari benchüthu na ma Israel kadimiwa nye le kesa chüya, tsalina mathu ma jügü nwala.

³³Isala Siriya nyi süpahi kesü na alakusü pi ga chi nu tsüna Kadimi Ahab ghighe jüwi na du ma ghonya. Ma ma gorugari keculawa wi magha nu khi, “Hi mesa-menadha le! Khapegheya nu aghi wina hi zanshi yalo!”

³⁴Aghisa ntsa sa keben wi Kadimi Ahab na Siriya nyithu wiwa ghangla ma gorugari miwi maghaki wa. Aghani duketen pang wi ma shü.

2 Khenicüki 19

Atusenjüh-kechü Kesü na Jehoshafat Kekha

¹Judah Kadimi Jehoshafat na kemehai sa sen ma kadijjen Jerusalem wi ghoneng.

²Hanani tsa Jehu atusenjüh-kechü kesü na wa kadimiwa metu nu ma wi khi, “No kemeshen gheshighenathu kiqa nu Apvüwa nanmeghü ketenthu wiwa kesa tsü meshon le ben kwe? No mangwa sa khe tsüna Apvüwa leben keminu sengho nmiwi chidha.

³Isalela ciwi no wi kemehai pahan ben. No acenpvü nzawa Asherah tsikezhü anyithu na kinyi keten tsüdila khupia, nu no Anyiza kemeshenwa tsü sale sa.”

Jehoshafat na Kesapfüneng

⁴Kadimi Jehoshafat na Jerusalem wi hang lela ma keshüthangla acülawa Beersheba wina wa aghawa Efraim yyishiphon diyyiwa katen kecu anyithu jawi kijünyi wawa sa, tsüna ma anyithu ci neng pi Apvüwa mathu bamyithu Nyiza wiwa chiyale kesalina.

⁵Ma pendhethu pi Judah nyunutithu khwetivü ketheng kesüsü wi ben thsü

⁶nu mathu kecükegwe cü: “Nthu na ajühkependhe wi kiden-kesha yalo; nthu na anyi kekhang wi nyela Apvüwa kekhang wina sa ben, nu nthu na ajühkependhe witsü ma nthu ssiden.

⁷Apvüwa kinyikü nu kiden-keshala kulilo, kepaghenanye Apvüwa ithu Nyiza na kemeshonwa kemilikesa nyelela nankepapa kesa nyelela alaa khukeya tsü ghangpvü benya nten.”

⁸Jehoshafat na Levi nyithu, keqhaikedithu, nu atheghithu wi accülikesathu pahan pi Jerusalem wi pendhethu sa thsü nu Apvüwa Yenwa kepakhhi gheña nyelela anyi anyunutiwa wi kahangthu jüwi ayenwa kicennali gheña ajühkaghaten thsüa.

⁹Ma kecükegwe hathu pi mathu cü; “Nthu na Apvüwa kinyikü wina kekuli sa, nthu kekuli tsüdi wi tsentsa sa ma jühkina nu nsathu yishü.

¹⁰Khathansha wi nthu nyi anyunuti kahe wi lela kahangthu na nyu kepathi nyelela ayen kepa wi katsüha nyelela ayenkhukechi kepakhhi gheña kaghatenjüh sen nu nthu tuwi gho khe, mathu na sami pi Apvüwa nshun thsüle kesalina nthu na mathu khati nsathu yishü khe mehaisü mathu kecükegwe chilo. Nthu na tsüdi nsa lethu, nthu nu nthu nyithu na Apvüwa leben keminu tsü pvüya ben. Isalela keujüla nthu duluwa tsü sa lethu, nthu na sazzi nben.

¹¹Keqhaikedi ntsawa Amariya na keccüna gheña kaghatenjüh tsüdi wi ma wina cen ben, nu Ishmael tsa Zebadiya, Judah wi ahng, na anyi ghutiwa wi kaghatenjüh tsüdi wi ma wina cen ben. Levi nyithu dulu na ajühkaghatenpen wi südhekeyathu tsü sala nye khe ghanben. Kempvüza sala kecükegwe hathu salo, nu Apvüwa ya kemeshon kesawa wiwa salo!”

2 Khenicüki 20

Edom Ssinu Aghikesa

¹Matsü pahan sengwi Moab nu Ammon süpahizithu na Meun nyithu wwaya nu Judah nkagho.

²Nyilothu pahan na gho Kadimi Jehoshafat wi khi, “Edom wi süpahizi kedi kesü na Keshü Tssükedone khhakawa na no ssihale ghodha. Mathu na Hazazon Tamar nkayadha.” (Hana Engedi nyan kepawa).

³Jehoshafat na qhethiketen nu ma Apvüwa lenketsütson khie. Tsaseng wi ma diyyi tsüdi wi kezi kesü sale ahza khuchia.

⁴Judah nyunuti tsüdi wi anyithu na Apvüwa lenketsütson khie le kaghajila Jerusalem wi ghoya,

⁵mathu nu Jerusalem wi anyithu na Kekinyijjen ccühha ketheüwa wi saghuya. Kadimi Jehoshafat na wa mathu tuwi ngan

⁶ma misikkhali kekhe sa, “O Apvüwa ithu bamyithu Nyiza, no tang wina ayyi wi mizzatenti tsüdi miwi kekhang senden. No khang ntsawa nu zü ntsawa, nu thola no matangya nben.

⁷No ithu Nyiza. Khathansha wi n-nyi Israel na ayyi hawi dugho khe, no anyi hewi hang kebenthu jügüshia nu ayyi hapi npvüshangwa Abraham shicübvüghathu ya pi anuphanla mathu ji sayalo cüa.

- ⁸Mathu na hewi hang nu no kinyikü wina Kekinyijjen kesü saya,
- ⁹nu keujüla kededi katsüha aghikesa adhagha, nyelela azenng na mathu metenmesha gho lethu, mathu na gho no kinyi keten Kekinyijjen ha tuwi nganya mehai kesa chüben. Mathu na agükeccü wina no wi kekhie sa, nu no mathu hhai kina chi nu mathu kekasha yaden.
- ¹⁰“Khili Ammon, Moab, nu Edom nyithu na ithu ssikaghashen ben. Khathansha wi ithu bamyithu na Ejipt wina shhugho khe no mathu ya ayyi tsüthu wi ndu thsüla, tsalina ithu bamyithu na vüla wa nu mathu meyasala.
- ¹¹Mathu na hatinu ithu kutimen sa neng ben — mathu na no ayyi pi ithu kecü witsü ithu jügüshia le ghoben.
- ¹²No ithu Nyiza le! Mathu meten cülo, kepaghenanye süpahizi kedi na ithu ssikaghashen keben ha tuwi ithu kekiqa nmiladha. Ithu na khati saten khe nchüladha, isala ithu na no wi kekiqa tsü ghang benle.”
- ¹³Judah wi npvüzathu na mathu wubvüthu nu atsangathu ssinu ciwi Kekinyijjen tuwi ngan ben.
- ¹⁴Apvüwa ghamu na anyitenti jawi Levi nyi kesü miwi gho. Ma nyan na Zekharia tsawa Jahaziel; ma Asaf gei wi kesü nu Asaf shicübvügha Mattaniya, Jeiel, nu Benaniya wina kegho nyi.
- ¹⁵Jahaziel na khi, “Njenkebenwa nu Judah nu Jerusalem nyithu tsüdi, Apvüwa na nthu ya süpahizi kedi ha metu messi nyelela accükwenshü nsa lalo khiben. Agi kesa hawaha na nthu miwi nyela Anyiza miwi ben.
- ¹⁶Dhitsü wi mathu na Ziz wi keshhugho wi wa mathu ssikaghashenlo. Nthu na yyiketijü kenten wi Jeruel ghansha wi kewalen kete witsü mathu metu yaben.
- ¹⁷Nthu na aghi ha sa nben. Wa nthu pen kidenya nu hie benla; Apvüwa na khangkeya pi nthu kecü muya ben. Judah nu Jerusalem nyithu, kesütu nyelela nmessi lalo. Aghi wi walo, Apvüwa na nthu ssiten le!”
- ¹⁸Tsaseng wi Kadimi Jehoshafat na kukedu ma mmi pi ayyi kidhen, nu anyi tsüdi ma gweghe kukedu nu Apvüwa kinyi.
- ¹⁹Kohath nu Kora gei wi Levi nyithu na shagha nu misikhhali magha pi Apvüwa Israel Nyiza seng.
- ²⁰Dhitsüwa wi mitu anyithu na Tekoa ghansha kete wi wa. Mathu na wa keten wi Jehoshafat na ajüh hathu pi mathu kiza: “Judah nu Jerusalem nyithu! Nthu kenondi pi Apvüwa nthu Nyiza miwi chiya isathu nthu na ngan benya benna. Ma tusenjüh-kechüthu na nthu kekiza tsü nondiya, isathu nthu na haicen yaben.”
- ²¹Anyithu ssinu kecenkinali keya sengwi kadimiwa na akhwi kechüthu pahan ya mathu matsü kemetha wi pvüketen agwomejuwa kaghazuthu tsü pvüya nu

“Apvüwa Sengle! Ma kaghali na anuphan benden!” kesa khwisa sen süpahizi tuwi walo ahza khuchia.

²²Mathu na akhwisa keshagha wi Apvüwa na kemessi kesü pi Judah nyi ssisale aghiceng keben süpahizithu jawi cüchi cüa.

²³Ammon nu Moab nyithu na Edom nyi süpahizi ssikaghashen nu tsü yasatha sa, nu tsaseng wi mathu khokho ssikesali ntsa sa.

²⁴Judah nyi süpahizi na wa ayyikeshü wi aducü kemisi kesü cukeya wi mathu na aghinyi wiwa ghangchi nan mathu na tsüdila ayyi wi qancadu shü kebenla muya, anyi kesüla bvü meya.

²⁵Jehoshafat nu ma süpahithu na wa atsanqai shuya, nu mathu na amesüsi, kedsakejjü, athsümeni, nu atsanqai menkedhu kejonla muya. Mathu na ghanan kecheng atsanqaithu shu, isala tsüna sha ntsa sa nu mathu na tsüdila shukhi meyala.

²⁶Mejü ghanan wi mathu na Berakah Yyiketijü wi saghu nu Apvüwa na kuli kechi tsüdi ghen ma seng. Tsalina yyiketijüwa tsüpi “Berakah” le cia.

²⁷Jehoshafat na khangkeya wina ma süpahithu ssisen Jerusalem wi wha neng, kepaghenanye Apvüwa na mathu ghinyithu chayadha.

²⁸Mathu na anyunutiwa cukeya wi harp nu tutuwathu khou sen Kekinyijjen wi wa.

²⁹Apvüwa na khatinu Israel ghinyithu chaya khe tsü zakeya mizzatenti tsüdila qhethiketen sa;

³⁰tsalina Jehoshafat na cca nu kekhang senya, nu Anyiza na apen tsüdi wi keyazi pi ma cüa.

Jehoshafat na Kadikesa Sakhen

(1 Kad 22.41-50)

³¹Jehoshafat na ma kahang mapi changha nu manga wi Judah kadimiwa saya nu ma Jerusalem wi amapi ngwe nu manga kekhang sen. Ma jja na Shilhi ngawa Azuba.

³²Kheni ma ba Asa ti ma Apvüwa tuwi kemeshonwa tsü sa;

³³isala Anyiza nkechüthu kekinyipenthu tsü meyasa. Anyithu na khilila mathu leben tsüdi khapeghe sen nu mathu bamyithu Nyiza nkinyi.

³⁴Jehoshafat kadikesa aghatsan na wa asakhen kecu kekuli cüki tsüdi pi Hanani tsa Jehu cükikezhü wi tsü zhütheng, tsüna Israel Kadimithu cükikezhü gishü pahan.

³⁵Matsü kesü wi Judah Kadimi Jehoshafat na gheshighena kekuli kejon kesawa Israel Kadimi Ahaziya ssinu apfüwa sa.

³⁶Manyi na Eziongeber ahunjjen kengan- pen wi atssükedone wi kewaji ahunjjenthu sa.

³⁷Isala Maresha nyuti wina kegho Dodavahu tsa Eliezer na Jehoshafat kitsanchi, “No Ahaziya ssinu apfüwa kesa ghenä Apvüwa na no sa ketheng tsü yasa tendha.” Nu ahunjjenthu tsüna yasa nu khila nwala.

2 Khenicüki 21

¹Jehoshafat na shü nu pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa nu ma tsa Jehoram na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Jehoram

(2 Kad 8.17-24)

²Judah Kadimi Jehoshafat tsa Jehoram na ma cünyu meshu tugho na ben: Azariya, Jehiel, Zekharia, Azariya, Mikhaei, nu Shefatiya.

³Mathu ba na suna, rükatssü, nu pala menkedhu kejon pi mathu cü, nu mathu kesüsü pi Judah nyunutithu khwetivü ketheng kesüsü wi ben thsüa. Isala Jehoram na keqhawi ghenä Jehoshafat na ma pi ma mithon kesawa sa thsüa.

⁴Khathansha wi Jehoram na zükeqhe kadiyyiwa senya khe, ma ma cünyuthu tsüdi nu Israel kedithu pahan la pathia.

⁵Jehoram na ma kahang mapi changha nu keni wi kadimi saya nu ma amapi tazen Jerusalem wi kekhang sen.

⁶Ma Kadimi Ahab nu Israel kadimi kepathu gheshighena tsütsonca tsü nie, kepaghenanye ma Ahab nga kesü yaya. Ma sami pi Apvüwa shun,

⁷isala Apvüwa na David kadishi tsü yasa nsa mvu, kepaghenanye ma David ssinu cenkethenjüh kesü satheng nu ma wi ma shicübvüghathu na keshüthangla kekhang sen benle khishütheng.

⁸Jehoram na kadikesa tsüwi Edom na Judah shun shagha nu ma ketanla kekhang kesen kadiyyi kesü saya.

⁹Tsalina Jehoram nu ma kekhu wi kedithu na gorugarithu ssiya nu Edom nka wa. Ciwi Edom nyi süpahizi na gho mathu vüya, isala mathu na aghaja wina bvüshhuya.

¹⁰Edom na tsü nten Judah wina ma kekhangsen saya. Ha tsüwi ha Libnah nyunuti la kivvü shagha, kepaghenanye Jehoram na ma bamyithu Nyiza Apvüwa tsü teshi kesalina.

¹¹Ma Judah yyishiphon diyyithu wi lela Anyiza nkechü kekinyipenthu sa nu Judah nu Jerusalem nyithu yala sami pi Apvüwa shun thsüa.

¹²Atusenjüh-kechüwa Elijah na lesükezhü pi Jehoram kecü na hati siya: “Apvüwa, nbaqhai David Nyizawa na no meshensa ben, kepaghenanye no nba Kadimi Jehoshafat nyelela nbaqhai Kadimi Asa tsütsonca tsü n-niela.

¹³Tsüti kesawa nyela no Israel kadimithu tsütsonca nie, Ahab nu ma mithon kesathu na Israel ssi wa jühtsentsa nkesa wi chi kesa ti no Judah nu Jerusalem nyithu ssi wa jühtsentsa nkesa wi chidha. No ncünyu nmiwi kemehaithu lela pathidha.

¹⁴Tsüghena Apvüwa na n-nyithu, ntsangathu, nu nwubvüthu meten ntsa sa nu no kebenthu yasadén.

¹⁵No nkughung wi khumakhujü pvü nu naa ntsa sa, nu tsüna nmehai pfüpfü sa ben.”

¹⁶Filistin nu Arab nyithu pahan na Sudan nyithu pahan ayikha ccü niela kahang pen kete wi tsü hang ben. Apvüwa na mathu sapi wala Jehoram ssinu aghisa thsü.

¹⁷Mathu na Judah nkaya, kadijjen shuya, nu kadimi wubvüthu nu ma tsa bvükhenwa Ahaziya ketan khe kepa wi tsüdi ssinu atssüzüthu sa bvüa.

¹⁸Hathu ha tsüdi sengwi Apvüwa na akoghung wi khumakhujü pvü nu naa ntsa kesa kesü sengho kadimiwa miwi chia.

¹⁹Tsüna amapi keni-u nmehai pfüpfü sa wa asakhen wi kadimiwa na agüccü ntsa nu shü. Ma kekhang kekhu wi keben anyithu na ma bamyithu ghenana sa kegho ti mathu na ma keshü ghenana anonkegü wi annibhon di ntsa nsala.

²⁰Jehoram na ma kahang mapi changha nu keni wi kadimi saya nu Jerusalem wi amapi tazen kekhang sen, anyi thola ma keshü ghenana ahathana nsa. Mathu na ma pi David Nyunutiwa wi vhüa, isala pi kadi shüjgenthu wi nvhü.

2 Khenicüki 22

Judah Kadimi Ahaziya

(2 Kad 8.25-29; 9.21-28)

¹Arab nyi pahan na yilakeshu kesü sa nu Kadimi Jehoram tsa Ahaziya, abvükhenwa tsü ketan khe kepa tsüdila pathia. Tsalina Jerusalem nyithu na khili Ahaziya pi ma ba mithon sala kadimi sa thsüa.

²⁻³Ahaziya na ma kahang mapi ngwe nu keni wi kadimi saya nu ma Jerusalem wi amapi kesü kekhang sen. Ahaziya la Kadimi Ahab theghi tsütsonca tsü nie, kepaghenanye ma jja Athaliya — Israel Kadimi Omri ngawa nga nu Ahab nga— na ma sansi pi nkemehai wi chia.

⁴Ma sami pi Apvüwa shun, kepaghenanye ma ba keshü sengwi Kadimi Ahab theghi kepathu na ma kesansithu sa nu mathu na ma ssi wa qanca thsüa.

⁵Mathu kesansi kenie wina ma Israel Kadimi Joram gwegheya nu Siriya Kadimi Hazael ssinu aghisa. Süpahizithu na Gilead yyiwi Ramoth wi kesali, nu Joram na aghi wi mesa-mena.

⁶Jezreel nyunuti wi ma kinaa yisü tsü mehairyale gho neng, nu Ahaziya na ciwi wa ma metu.

⁷Anyiza na Joram hhainan kegho ha ghena Ahaziya qanca thsüa. Ahaziya na ciwi keben wi anyi kesü Nimshi tsa ma nyan Jehu, Apvüwa na ma wina Ahab kadishi tsü yasale kessiya kesawa na gho Joram manyi metu.

⁸Jehu na kadishi tsüwa miwi Anyiza na kekhi tsü satu keben wi Judah nyi ccülikesathu nu Ahaziya cünyuthu Ahaziya gweghe ma hhainan keghothu tsü metuya. Jehu na mathu tsüdi pathia.

⁹Ahaziya bha wa thsü nan ma Samaria wi kuthi keben muya. Mathu na ma ssinu Jehu wi wha nu ma pi shü thsüa. Isala mathu na ma baqhai Kadimi Jehoshafat, ma saya kemehai chu Apvüwa kekuli kesawa tsü ghena ma kamang pi kinyikü nu vhüa. Ahaziya theghi wi anyi kesüla kadiyyi wi kekhang senkeya nmila.

Judah Kadijja Athaliya

(2 Kad 11.1-3)

¹⁰Kadimi Ahaziya jja Athaliya na nyu ma tsa pathidha le kesa zaya meyi ma Judah kadimi theghithu tsüdi pathilo ahza khuchia.

¹¹Ahaziya tssüggü kesü Jehosheba na keqhaikedi kesü Jehoiada wi n-nuwa ben. Ma wala kadi theghithu pathiale keben jawi Ahaziya tsa kesü Joash tsü ssiya nu kuthila ssi wa Kekinyijjen wi kejenben keshondhi wina ma noncca. Athaliya kwen wi nshü thsüle kesalina Jehosheba na ma pi kuthia.

¹²Athaliya na kekhang sen keben jüwi ma amapi tugho ciwi kuthi ben wa.

2 Khenicüki 23

Athaliya Shunla Kekivvü

(2 Kad 11.4-16)

¹Amapi tugho kehie sengwi keqhaikediwa Jehoiada na kuli shhule kesa südheya. Ma süpahizi kedithu manga satezüya: Jeroham tsa Azariya, Jehohanan tsa Ishmael, Obed tsa Azariya, Adajah tsa Maaseiya, nu Zikhri tsa Elishafat.

²Mathu na Judah nyunutithu tsüdi wi wa nu Levi nyithu nu agei wi accülikesathu tsüdi ssinu mathu gweghe Jerusalem wi gho.

³ Mathu tsüdi wa Kekinyijjen wi saghu nu ciwi mathu kadimi tsa Joash ssinu cenkethenjüh kesü sa. Keqhaikediwa Jehoiada na mathu wi khi, “Kadimi shü kesawa tsa na hewi ben. Ma khili kadimiwa sa den, tsüna Apvüwa na David shicübvüghathu na sa benle khishi ketheng ti saben.

⁴Ithu na hati sa den. Sabbath ghanan wi keqhaikedithu nu Levi nyithu na kekuli sagho lethu, mathu gishü kecheng wi kesü na Kekinyijjen kaghapeng-jenka hieben,

⁵kepawa gishü kecheng wi kesü na kadijjen hie, nu kepathu pi Ketegüpen Kaghapeng-jenka wi ben thsüben. Anyithu tsüdi gho Kekinyijjen ccühha wi saghuya.

⁶Keqhaikedi nu Levi nyi kekuli sa kebenthu ketan khe anyi thola Kekinyijjen non wi du nben. Mathu satemethadha ghenana mathu na duya mehaisala anyi kepathu tsü Apvüwa kecükegwethu tsü nie nu akhemi wi nbenthu yishü.

⁷Levi nyithu na mathu njünnu hanshi sen kadimiwa ghihie, nu mathu kadimiwa na khiewa wa khe ma gweghe ben. Anyi thowa na Kekinyijjen wi dule sa khe pathiabben.”

⁸Levi nyi nu Judah nyithu na Jehoiada na kecükegwe kechi tsüti sa. Sabbath ghanan wi anyithu na mathu kekuli cen lela teshi pi nbvü thsü, tsalina kekuli sacen nu bvü ketenthu nu sale gho ketenthu benchü keni qho ciwi ben.

⁹Jehoiada na Kadimi David ji pi Kekinyijjen wi theng ketheng apie nu atsonhithu tsü pi kedithu cü.

¹⁰Ma anyi njünnu hanshi sen nu kebenthu pi Kekinyijjen tuwa vü nu kadimiwa khwe thsü.

¹¹Tsaseng wi Jehoiada na Joash ssishhula kadiliwen pi ma pvü thsü, nu kadishi ghenana ayenthu lesüshen kesü pi ma cü. Nu Joash pi kadimiwa sa thsüa. Keqhaikedithu Jehoiada nu ma tsathu na adeli pi Joash nyen, nu anyi tsüdila maghala khi, “Kadimiwa kesie kahangwa salo.”

¹²Athaliya na anyithu na kadimiwa ghenana anonghe keben tsü zaya, tsalina ma kaghaji sen nu anyithu na saghu keben Kekinyijjen witsü wa.

¹³Ciwi ma kadimi ketheüwa na Kekinyijjen kedulen wi kadimithu ghenana apen kiden ketheng ketonthu kete wi ngan nu süpahizi kedithu nu tutuwa kekhouthu na ma vüsen keben muya. Anyithu tsüdila anonghe ntsa nu magha nu tutuwa khou, nu Kekinyijjen wi akhwi kechüthu na mathu chünongthu khou sen nu kemini witsü atuwa sa. Athaliya na ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe nu magha, “Nyu kematsa! Kematsa!”

¹⁴Jehoiada na Kekinyijjen kevü wi Athaliya tsü npathi mvu, tsalina ma süpahi kedithu cishi chi nu khi, “Aghikehiethu jüwi na ma zanshiya, nu anyi thowa na ma kekashale sa khe tsü pathilo.”

¹⁵Mathu na wa ma zanya nu sisen kadijjen wi wa, nu ciwi Goru Kaghapeng-jenka wi ma pathia.

Jehoiada na Kesapfüneng

(2 Kad 11.17-20)

¹⁶Keqhaikediya Jehoiada na Kadimi Joash nu anyithu yala ma gweghe nu mathu na Apvüwa nyithu sa tenle kesa cenkethenjüh kesü sa.

¹⁷Tsaseng wi mathu tsüdila Baal kekinyijjen wi wa nu tsü pashapia. Mathu na ciwi kekinyipen nu atsikezhüthu tsü whengcha nu kekinyipen tuwi Baal keqhaikediya Mattan pathia.

¹⁸Jehoiada na keqhaikedithu nu Levi nyithu pi Kekinyijjen wi kekuli tsü ghang thsü. Mathu na Kadimi David na pi mathu dhen kechi kekulithu tsü sa, nu Mosa Yenwa kenie wina ahanshathu mecang pi Apvüwa kinyi. Mathu na akhwi- kesa nu kemini kesathu tsü la ghang.

¹⁹Jehoiada na anyithu pi Kekinyijjen kaghapeng-jenka tsü la hie thsü nu anyi keccüna wi nkemethathu ciwi kegho khen thsü.

²⁰Süpahizi kedithu, accülikesathu, kedithu, nu anyi kepathu tsüdila Jehoiada gweghe kesenniela Kekinyijjen wina kadimiwa ssinu kadijjen wi wa. Mathu kaghapeng-jenka ghutiwa wina du, nu kadimiwa na kadipen miwi tonkiya.

²¹Anyithu tsüdila anonkeghe sa, nu anyunutiwa na ceen sa, khili tsüwi ha Athaliya pathidha.

2 Khenicüki 24

Judah Kadimi Joash

(2 Kad 12.1-16)

¹Joash na ma kahang mapi tagü wi Judah kadimi saya, nu ma amapi jügha Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Beersheba nyunutiwa wina kegho Zibia.

²Ma keqhaikediya Jehoiada na hang keben chu Apvüwa kenenwa tsü sa.

³Jehoiada na Kadimi Joash ghenawubvü keni yapi cü, nu manyi na atsangathu pvügha pi ma cü.

⁴Joash na ma kadimi sakeya matsü keu sengwi Kekinyijjenwa tsü sapfüle südheya.

⁵Ma keqhaikedithu nu Levi nyithu na Judah nyunutithu wi wa anyi tsüdi wi amapi kaghapen Kekinyijjen kesapfü ghenawubvü qo apisa saghu yalo ahza khuchia. Ma mathu ya wan salo kiza, isala Levi nyithu na sa minu wa,

⁶tsalina ma mathu ccülikesawa Jehoiada ci chi nu khi, “No Levi nyithu na Judah nu Jerusalem nyithu wi Apvüwa ketenpen Nithsüjjen kenoncca ghenawubvü anyithu na khajana khuchiben kesa Apvüwa maghawa Mosa na kekhi tsü kesaghu nmu kwe?”

⁷(Athaliya nza meghangmeghewa senkeniethu na Kekinyijjen tsü yasa nu ciwi kemetha tsanqaithu sen wa Baal kekinyijjen wi sen.)

⁸Kadimiwa na Levi nyithu ya khukechi ghena akhitson kesü saya nu sen wa Kekinyijjen kaghapeng-jenka wi chilo kesa ahza khuchia.

⁹Anyi tsüdila kheni Anyiza maghawa Mosa na atuwa sa aghansha wi saghu kesa ti khajana tsü sen nu Apvüwa wi gho thsüle kesalina mathu na ketsijüh kesun pi Jerusalem nu Judah yyi tsüdi wi chia.

¹⁰Anyithu nu mathu ccülikesathu na ha nen, nu mathu na mathu khajana tsü sengho akhitsonwa tsü pong.

¹¹Levi nyithu na atsathangla akhitsonwa tsü pie nu kenoncca kadi kediwa wi wha. Khathansha wi akhitsonwa tsüna pongya khe, kadi kez hüwa nu Keqhaikedi ntsawa na kesun kechi manyi na apisa tsü khushiya nu akhitson tsüpi ma pen wi chi neng cüden. Isanu mathu apisa ji ntsa saghuya.

¹²Kadimiwa nu Jehoiada manyi na apisa pi Kekinyijjenwa kesapfü keghangthu cü, nu mathu na tsüpi alon kaha, achan kecüh, nu amighe kecühthu melli pi tsü sapfü.

¹³Ciwi kekulithu tsüdila apiketsü sa kuli, nu Kekinyijjenwa tsü sapfü pi kheni ti zükeqhe saya.

¹⁴Ajjenwa tsü kesapfü cen sengwi kesentu suna nu rükatssü keben tsüpi kadimiwa nu Jehoiada manyi cüa, manyi na tsüpi Kekinyijjen wi kesenji akhu zza nu ahyikhu kepathu cühya.

Jehoiada Kemesenthü N-nielakesa

Jehoiada na hang keben chu Kekinyijjen wi ahhanshathu saju sa.

¹⁵Ma kahang mapi meza nu changha kecu sengwi shü.

¹⁶Mathu na ma Israel nyithu ghena, Anyiza ghena, nu Kekinyijjen ghena kekuli sa kechi ghena ma pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenthu wi vhüa.

¹⁷Isala Jehoiada keshü sengwi Judah ccülikesathu na ghola Kadimiwa Joash juya nu ma mathu jühkinawa.

¹⁸Tsalina anyithu na Kekinyijjen wi mathu bamyithu Nyiza Apvüwa nkinyila, nu atsikezhüthu nu acenpvü nzawa Asherah tsiketonthu tsü kinyi wa. Mathu na kesami hathu kesa ghena Apvüwa lebenketsu sengho Judah nu Jerusalem miwi chia.

¹⁹Apvüwa na atusenjüh-kechüthu kesun pi mathu kitsan thsü nu ma wi kheneng gholo sa lela anyithu na nkina mvula.

²⁰Tsaseng wi Anyiza ghamu na keqhaikediwa Jehoiada tsa Zekharia miwi gho. Ma wa anyithu na ma kemu pen wi ngan nu maghala khi, “Apvüwa Anyiza na nthu mangkesa na ma yenkhukechithu tsü n-niela nu nthu ketanla ketizenkesa

sengho nthu miwi chiya ben nu keüben! Nthu na ma teshi kesalina ma la nthu teshidha le!”

²¹Kadimi Joash la mathu gweghe acho sapi Zekharia shun, nu kadimiwa na ahza khukechi wina anyithu na Kekinyijjen ccühha wi alon pi Zekharia kecen.

²²Kadimiwa na Zekharia ba Jehoiada na ma jühkeya kekuli kesa tsü mali nu ma Zekharia pathia. Zekharia na shü wa keten wi ma magha nu khi, “Apvüwa na no mangwa saben khe muya nu no meten kecüwa salo!”

Joash na Kadikesa Sakhen

²³Tsü mapi vvüthimeyi wi Siriya nyi süpahizi na gho Judah nu Jerusalem ssikaghashen, accülikesathu tsüdi pathi nu atsanqai kejon shu pvü nu Damaska wi wa neng.

²⁴Siriya nyi süpahizi na keu ketan lela Apvüwa na mathu yala Judah nyi süpahizi ji ntsawa tsü chaya thsüa, kepaghenanye anyithu na mathu bamyithu Nyiza Apvüwa tsü teshia. Hatinu Kadimi Joash metenmesha cü.

²⁵Ma mesa-mena ntsa sa nu aghinyithu na whaneng kesa sengwi ma kekhu wi kedi keni na acho sapi ma shun nu keqhaikedwa Jehoiada tsa pathi kesa jukhi keya wina ma we wi ma pathia. Ma kamang pi David Nyunutiwa wi vhü, isala pi kadi shüjgenthu wi nvhüla.

²⁶(Acho sapi ma shun kesathu na Ammon nyi nza kesü nyan Shimeath tsawa Zabad, nu Moab nyi nza kesü nyan Shimrith tsawa Jehozaba.)

²⁷Kadimithu Lesüshenwa wi tsü Joash tsathu, atusenjüh-khi pi ma keshun, nu ma khatinu Kekinyijjenwa tsü sapfü khe tsü cükikezhüthu na ben. Ma tsa Amaziya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 25

Judah Kadimi Amaziya

(2 Kad 14.2-6)

¹Amaziya na ma kahang mapi ngwe nu manga wi kadimi saya, nu ma amapi ngwe nu tugu Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Jerusalem wina kegho Jehoaddin.

²Ma Apvüwa kenenwa tsü sa, isala leben nchila sa.

³Ma kekhang wi zükeqhe saya meyi kedithu ma ba pathi kesathu tsü pi shü thsüa.

⁴Isala ma mathu tsangathu tsü npathi, isani Apvüwa na Mosa Yenwa wi khuchi ketheng tsü nie: “Atsangathu kesazzi ghen mathu bajjathu pi shü thsü nben, nu abajjathu kesazzi ghen mathu tsangathu pi shü thsü nben; anyi kesü le kesü lela ma kesazzi ghen ma pi shü thsüaben.”

Edom Ssinu Aghikesa

(2 Kad 14.7)

⁵Kadimi Amaziya na Judah nu Benjamin mizzathu anyi tsüdi pi mathu gei kenie wina süpahizi khang khang sa kecükepeng chi, nu kedithu pi anyi hazar kesü nu meza kesü miwi benchü sa thsüa. Ha anyi tsüdi kahang mapi ngwe nu tsü miwi keqhai kesaghu na anyi 300,000. Mathu na süpahithu aghisaya kemehai, apie nu atsonhithu senchü ntsa kesathu kessiya.

⁶Tsü miwi, ma rükatssü kilogram 3,400 men pi Israel süpahithu 100,000 melli.

⁷Isala atusenjüh-kechü kesü na kadimiwa wi wa nu ma wi khi, “No Israel nyi süpahi hathu ha pi no ngweghe lalo. Apvüwa na anyi aghawa kadiyyi wina keghothu ha ssi nten.

⁸No mathu na aghi wi no sapi züpfü thsüya mehaile meshen ben, isala khangkeya nyela nchala kesa khu kechiwa tsüna Anyiza, nu ma nghinyithu ya no chaya thsüaben.”

⁹Amaziya na atusenjüh-kechüwa wi keü “Isala hi rükatssü pi mathu ghenä cükesa tsü khati sa nu?” Atusenjüh-kechüwa na luneng, “Apvüwa na tsü miwi kejiki pi no cüya mehai le!”

¹⁰Tsalina Amaziya na süpahi melli sen ketenthu tsü mathu jjen wi whalo kesun pi bvü thsüa. Ha ghenä mathu na ajjen wi wha nu Judah nyithu miwi aghepvü ntsa sa.

¹¹Amaziya na kempvüza saya nu ma süpahizi ssinu Amcü Yyiketijü wi wa. Ciwi mathu na Edom nyi süpahithu ssikesali nu mathu hazar tagha pathia

¹²nu kepa wi hazar tagha ghanya. Mathu na atssüzüthu ssinu Sela nyunutiwa wi alonshi shoni wi ki ciwi na mathu pi cüchi nu mathu ya alon miwi kecenthi thsüa.

¹³Tsü tsüwi Israel süpahithu Amaziya na ma gweghe aghi wi nwa thsüla kesathu na wa Samaria nu Beth Horon jüwi Judah nyi nyunutithu ssikaghashen nu anyi hazar kecheng pathia nu atsanqai kejon shuya.

¹⁴Amaziya na Edom nyithu chaya nu kheneng kegho wi ma mathu tsikezhüthu tsü sengho tsüthu kinyi nu hankedemvu mecang pi tsüthu cü.

¹⁵Hawa ha Apvüwa sapi ma lebentsu thsüa, tsalina ma atusenjüh-kechü kesü kesun pi Amaziya wi chi. Atusenjüh-kechüwa na khi, “Mangkesa na no asang cenpvüthu mathu ketanla no kekhang wina mathu hangsha nkeyathu tsü kinyiten nu?”

¹⁶Amaziya na khi, “Ithu na kusi no pi kadimiwa kesansiwa sa thsü nu? Ajüh nkhi, nyelethu no pathi cü benle!” Atusenjüh-kechüwa na hati khi nu ngan wa, “Hi khili Anyiza na no yasale südheyadha kesa chüben, kepaghenanye no ha tsüdi sadha nu hi kesansijüh tsü koghovüdha.”

Israel Shunla Aghikesa

(2 Kad 14.2-20)

¹⁷Judah kadimi Amaziya nu ma kesansithu na acho sapi Israel shun. Isanu ma ketsijüh kesü kesun pi Jehu tsawa Jehoahaz tsa Israel Kadimi Jehoaz cü nu ma ssikesalile nniben.

¹⁸Jehoash na keluneng hapi Amaziya wi kesunchi: “Kuti tsüwi Lebanon Yikhathu wi aghazüton kesü na ketsijüh kesü kesun pi sedar chan kesü wi chi: ‘N-nga pi itsa wi n-nugha thsülo.’ Aghangsa kesü na wa aghazü tonwa tsü cüten.

¹⁹Amaziya, no khili Edom nyi chayadha le kapvü ben, isala hi no ceen ajjen wi benlo no kizaben. Mangsale kekivvü pfüsi chi nu ketizenkesa sengho nmiwi nu n-nyithu miwi chikeya ketan sa nu?”

²⁰Isala Amaziya na tsü nkina mvula. Amaziya na nyu nchala kesa tsüna Anyiza kemeshen, kepaghenanye ma Edom nyi tsikezhüthu tsü kinyi wa.

²¹Tsalina Israel Kadimi Jehoash na aghi wi Judah Kadimi Amaziya ssikaghashen. Mathu na wa Judah yyi wi Beth Shemesh wi kemetuli.

²²Judah nyi süpahizi na nyu nchala, nu süpahithu na bvü zighe sen nu mathu jjen wi wha.

²³Jehoash na Amaziya ghanya nu ma ssisen Jerusalem wi wha. Ciwi ma anyunutiwa khweti tsü Efraim Kaghapeng-jenka tsüna wa Accügwen Kaghapeng-jenka kecu ma kesie meter meza keni-u tsü pasha.

²⁴Ma Kekinyijjen wi suna nu rükatssü, Obed Edom shicübvüghathu na hie keben Kekinyijjen tsanqaithu, nu kadijjen wi keben tsüdi shu bvü nu Samaria wi wa. Ma anyithu la pi atssüzü sala ssi bvüa.

²⁵Judah Kadimi Amaziya na Israel Kadimi Jehoash keshü sengwi amapi taghamanga hang.

²⁶Amaziya na kadikesa tsüwi ma kekuli cükithu aghatsan na wa asakhen kecu pi Judah nu Israel Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

²⁷Ma khathansha wi Apvüwa matang shun shagha khe tsü nten na Jerusalem wi acho sapi ma shun shagha. Ma asakhen wi bvü sen nu Lakhish nyunutiwa wi wa lela ciwi la ma ghinyithu na ma nie wa ma pathia.

²⁸Goru kesü miwi na ma kamang pvü nu Jerusalem wi gho, nu ma pi David Nyunutiwa wi kadi shüjjenjentu wi vhüa.

2 Khenicüki 26

Judah Kadimi Uzziya

(2 Kad 14.21-22; 15.1-7)

- ¹Judah nyi tsüdila Amaziya tsa amapi tagha nu tugho sa keben Uzziya tsü kessi pi ma ba shiwa sa kadimi saya.
- ²(Amaziya keshü sengwi Uzziya na Elath tsü nka neng pi anyunuti saya.)
- ³Uzziya na ma kahang mapi tagha nu tugho wi kadimi saya nu ma amapi deni nu keni Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Jerusalem wina kegho Jekolia,
- ⁴Ma ma ba tsütsonca tsü nie nu Apvüwa kenenwa tsü sa.
- ⁵Keccüna wi kesansiwa Zekharia na hang keben chu ma ma leben tsentsa wi Apvüwa kekuli sa nu Anyiza na sawegü pi ma cü.
- ⁶Uzziya na wa Filistinthu ssinu aghisa. Ma Gath, Jamnia, nu Ashdod nyunutithu khwetithu tsü pasha, nu Filitia yyi kepa wi nu Ashdod kete wi khwetivü ketheng nyunutithu yaya.
- ⁷Anyiza na ma kiqa pi Filistinthu, Gurbaal wi hang kebenthu Arab nu Meun nyithu chaya thsüa.
- ⁸Ammon nyithu na keküju pi Uzziya cü, nu ma khang ntsawa sa shagha nu ma nyankethang na Ejipt kecu la wa.
- ⁹Uzziya na Accügwen Kaghapeng-jenka, Yyiketijü Kaghapeng-jenka, nu khweti sheng wa keten penthu witsü aducü kemisithu zhüpi khwetivü ketheng Jerusalem tsü satezüya.
- ¹⁰Ma aghansa wi la aducü kemisithu zhü nu atssükhangthu sa, kepaghenanye ma niduwa yyishiphon ccü wi deshentijü witsü asahangthu akhang kejon na ben. Ma allikeca ma nen kesalina ma anyithu kechü-kenong pi yyishiphon wi kemesentsse tonthu pi sheng nu ayyi kinyan witsü allica thsü.
- ¹¹Ma aghikesa süpahizi kejon kidentheng. Kadimi kekhu wi anyi kesü Hananiya na ghang nu ma kekhu wi kezhüthu: Jeiel nu Maaseiya manyi yala tsü cüki kezhü tsüpi theng thsü.
- ¹²Kedithu 2,600 na süpahizi benchü sa.
- ¹³Mathu kekhu wi süpahithu 307,500 na kadimi ghena ma ghinyithu ssikesaliya kemehai na ben.
- ¹⁴Uzziya na apie, atsonhi, aliwen, aghighe, gwomejuwa, alamugho, alakusüthu, nu alonthu pi alila wi kega ghena pi mathu cü.
- ¹⁵Jerusalem wi ma nyi sapichüthu na kegaji alakusü sa, anyunutiwa khweti ccügwen wi nu aducükezhü kemisi wi na alon ketiti pi kecüchi penthu sa. Ma nyankemechan na apen tsüdi wi wa, nu ma khang ntsawa sa shagha kepaghenanye ma Anyiza wi kekiqa muya.

Uzziya Kekapvü ghena Metenkeya

¹⁶Isala Kadimi Uzziya na zükeya wi ma kapvü shagha, nu tsüna ma ssi wa qanca thsüa. Ma Kekinyijjen wi dula kekinyipen miwi hankedemvu mecang nu Apvüwa ma Nyiza matang wa.

¹⁷Keqhaikediwa Azariya nu keqhaikeditu kepa wi kezü nu kempvüzathu achentazen na ma gweghe kadimi nie wala

¹⁸ma khen. Mathu khi, “Uzziya! No hankedemvu mecang pi Apvüwa kecüu nmile. Aaron shicübvügha keqhaikeditu ketan ha kekuli ghenasatemethatheng. Kemetha pen ha teshilo. No Apvüwa Anyiza nkenen sadha, nu no ma kesawegü muya nbendha.”

¹⁹Uzziya na Kekinyijjen wi hankedemvu pi kekinyipen kete wi hankedemvu pi kemecangji khusen nu nganben. Ma keqhaikeditu miwi lebentsu, nu agükedsakenaa na wan ma tie wi shhughoa.

²⁰Azariya nu keqhaikedi kepathu na qhethiketen kadimiwa tie ghangchi nu ma kesun pi Kekinyijjen teshi thsüa. Ma kaghajila akhemi wi shhua, kepaghenanye Apvüwa na ma meten cüdha.

²¹Kadimi Uzziya na ma khuma-khujü tsüghena tsü nten na ma kahang chuli keccüna wi nmethala. Ma Kekinyijjen wi du neng meyala, ma kekulithu nsala ma jjen wi hang, nu ma tsa Jotham na diyyiwa miwi kekhang sen.

²²Amoz tsa Isa atusenjuh-kechüwa na Kadimi Uzziya na ma kadikesa tsü wi kekuli cüki tsüdi zhütheng.

²³Uzziya na shü nu pi kadi kevhü yyiwi vhüa, isala ma khuma-khujü ghenapi kadi shüjgenthu wi nvhü. Ma tsa Jotham na ma shiwa kadimi saya.

2 Khenicüki 27

Judah Kadimi Jotham

(2 Kad 15.32-38)

¹Jotham na ma kahang mapi ngwe nu manga wi kadimi saya nu ma amapi tagha nu tugho Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Zadok ngawa Jerusha.

²Ma ba na kesa ti ma la Apvüwa kenenwa tsü sa; isala ma ba na Kekinyijjen wi hankedemvu mecang kesa ti ma kesami nsa. Isala anyithu na kesami saki sa.

³Jotham na Kekinyijjen Aghawa Kaghapeng-jenka tsü sa nu Jerusalem nyunutiwa Ofel witsü kekuli sa.

⁴Ma Judah yikhathu wi anyunutithu sa, nu ayinongthu wi akhweti nu aducükemisithu zhü.

⁵Ma Ammon kadimi nu ma süpahizi ssinu aghisa nu ma nyu chaya. Tsaseng wi ma Ammon nyithu meten pi amapi kecheng ghenapi amapi kesü wi keküju hathu

pi ma cü thsü: rükatssü kilogram 3,400, awhengsu metric ton 1,000, nu achentha metric ton 1,000.

⁶Jotham na khang ntsa sa shagha kepaghenanye ma leben tsentsa nu Apvüwa ma Nyiza jüh tsü nie.

⁷Jotham na kadikesa wi kekuli kepathu, ma aghikesa, nu ma kemeshenthu tsüdila Israel nu Judah Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

⁸Jotham na ma kahang mapi ngwe nu manga wi kadimi saya nu ma amapi tagha nu tugho Jerusalem wi kekhang sen.

⁹Ma shü nu pi David Nyunutiwa wi vhüa, nu ma tsa Ahaz na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 28

Judah Kadimi Ahaz

(2 Kad 16.1-4)

¹Ahaz na ma kahang mapi ngwe wi kadimi saya, nu ma amapi tagha nu tugho Jerusalem wi kekhang sen. Ma ma baqhai David tsütsonca kemehaiwa tsü n-nie; tsüti kesawa nye ma Apvüwa nkenenwa tsü sa

²nu Israel kadimithu tsütsonca tsü nie wa. Ma amighe pi Baal tsithu ton,

³Hinnom Yyiketijü wi hankedemvu mecang, nu Israel nyithu na atujügüwathu Apvüwa na ayyi ciwi kahang nyi jügüshi kesathu na nankiqanan kekuli sa keten ti ma tsathu lela pi ahshathu sapi atsikezhüthu tsü kinyi.

⁴Yyishiphon thu miwi nu achanton cakhu tsüdi wi Anyiza nkechü kekinyipenthu wi Ahaz na ahshathu sa nu hankedemvu mecang pi kinyi.

Siriya nu Israel Aghikesa

(2 Kad 16.5)

⁵⁻⁶ Kadimi Ahaz kesami ghenä Apvüwa ma Nyiza na Siriya kadimi ya ma chaya thsüa nu Judah nyi kejon ssinu Damaska wi atssüzü sa wa neng thsüa. Apvüwa na Israel kadimi Remalia tsa Peka ya Ahaz chaya thsüa nu ghanan kesü wi Judah nyi süpahi aghi kekhangthu 120,000 pathia. Apvüwa mathu bamyithu Nyiza na hati sa thsüa kepaghenanye Judah nyithu na ma teshia.

⁷Israel nyi süpahi kesü ma nyan Zikhri na Maaseiya tsa Kadimi Ahaz kadijjen wi ayen kesenwa Azrikam, nu kadimi ghenä benchü keniwa Elkana pathia.

⁸Judah nyithu tsüna mathu diyyi nyi makesü lela Israel nyi süpahizi na nzathu nu ghanyithu 200,000 ghanya nu atsanqai kejon shuya, nu mathu ssisen Samaria wi wa.

Atusenjüh-kechüwa Oded

⁹Anyi nyan kesü Oded, Apvüwa tusenjüh-kechü kesü na Samaria nyunuti wi hang. Ma Israel nyi süpahithu na Judah nyi atssüzüthu ssisen gho anyunutiwa wi du keten pang wi mathu metuya nu khi, “Apvüwa nthu bamyithu Nyiza na Judah miwi lebentsu nu nthu ya mathu chaya thsüa, isala ma khili nthu na aghepvü nu mathu kepathi hhai tsü zayadha.

¹⁰Nu nthu na khili Judah nu Jerusalem wi nza nu npvüzathu pi nthu nssümaghathu sa thsüle saben. Nthu la sami pi Apvüwa nthu Nyiza shundha kesa nthu na nchü kwe?

¹¹Ijühkina chilo! Atssüzüthu hana nthu cünyuthu nu nthu tssüggüthu le. Mathu ya bvü thsülo, nyelethu Apvüwa ma ghekepvü wina nthu meten cüben.”

¹²Aghawa Kadiyyi wi anyi kemechan mejü, Jehohanan tsa Azariya, Meshillemoth tsa Berekhiya, Shallum tsa Jehizkiya, nu Hadlai tsa Amasa, mathu la süpahizi kekulithu tsü matang.

¹³Mathu khi, “Atssüzüthu tsü ssinu hewi ngho lalo! Ithu na sami pi Apvüwa shun nu ma lebentsu pi ithu kemeten qo sadha. Nthu na khili pala pahan kuli pi ithu kesami jikayi thsüle saben.”

¹⁴Tsalina süpahizi na atssüzüthu nu atsanqai shukeyathu tsüpi anyithu nu mathu ccülikesathu kwen wi chia,

¹⁵nu anyi meshu mejü pi shukeya tsanqaithu witsü athsümeni pi atssüzüthu cü thsüa. Mathu na athsümeni nu accüguwenthu pi mathu pvü thsü, kedsa-kejjü qo pi cü, nu oliv deli pi mathu yisüthu wi chicü. Len ntsen chala kesathu pi gadathu miwi chi, nu atssüzüthu tsüdi ssisen nu Judah nyi yyiwi palm chanton nyunutiwa, Jerikho wi wa neng. Tsaseng wi Israel nyithu na mathu jjen Samaria wi wa neng.

Ahaz na Assiriya wi Kekiqä khie

(2 Kad 16.7-9)

¹⁶⁻¹⁷Edom nyithu na kheneng Judah yilashu wa nu atssüzüthu kejon ghanya, tsalina Kadimi Ahaz na Assiriya Kadimi Tiglath Pileser wi kekiqua kesun chilo khie chi.

¹⁸Ha tsüwi ha Filistinthu na Judah yyi niduwa yyishiphon ccü wi nu acülawa wi anyutithu yilashu den. Mathu na Beth Shemesh, Aijalon nu Gederoth nyunutithu, nu Soko, Timnah, nu Gimzo nyunutithu pi mathu nyuthu saghu nkaya, nu anuphan ghenä ciwi ben wa.

¹⁹Judah Kadimi Ahaz na ma nyithu kemeshenwa tsü bheghe nu Apvüwa matang kesalina Apvüwa na agükeccü sengho Judah miwi chia.

²⁰Assiriya Kadimiwa na Ahaz kekiquawa nyela ma matang nu ma ya agükeccü mua thsüa.

²¹Tsalina Ahaz na Kekinyijjen, kadijjen, nu anyi ccülikesathu jjen wi suna khuya nu sen wa kadimiwa cüa, isala ha ghena lela kiqa meyala.

Ahaz Kesamithu

²²Ahaz na khathansha wi agüccü ntsa sa khe ma kheni mila sami pfü pi Apvüwa shun wa.

²³Ma ahhanshathu sapi ma chaya kesawa Siriya nyi cenpvüthu tsü cü. Ma khi, “Siriya nyi cenpvüthu na Siriya kadimithu kiqa cü, tsalina keujüla hi ahhansha sapi mathu cüthu mathu na hi la kiqa cüben.” Ha ghena kededi sengho ma nu ma mizzatenti miwi chia.

²⁴Tsü miwila ma Kekinyijjen wi atsanqai tsüdi khupi pacha zighe. Ma Kekinyijjen tsü khen nu Jerusalem wi apen tsüdi wi kekinyipenthu sa.

²⁵Ma Judah yyiwi anyunuti nu anyu tsüdi wi Anyiza nkechü kekinyipenthu sa, nu ciwi hankedemvu mecang pi asang cenpvüthu cü. Hatinu ma ketanla Apvüwa mathu bamyithu Nyiza lebenketsu tsü sengho ma miwi chiya.

²⁶Ma kadikesa tsüwi kekuli kepa kesathu aghatsan na wa asakhen kecu tsüdi Judah nu Israel Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

²⁷Kadimi Ahaz na shü nu pi Jerusalem wi vhüa, isala pi kadi shüjjenentu wi nvhü. Ma tsa Hezekiya na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 29

Judah Kadimi Hezekiya

(2 Kad 18.1-3)

¹Hezekiya na ma kahang mapi ngwe nu manga wi Judah kadimi saya, nu ma amapi ngwe nu tugu Jerusalem wi kekhang sen. Ma jja na Zekharia ngawa Abijah.

²Ma ma baqhaiwa Kadimi David tsütsonca nie nu ma Apvüwa kenenwa tsü sa.

Kekinyijjenwa Satekemetha

³Hezekiya na kadimi sakeya mapi wi asha atuwa wi ma Kekinyijjen kaghapeng-jenkathu tsü sha nu tsüthu sapfüya.

⁴Ma keqhaikedithu nu Levi nyithu akhang kesü cipi Kekinyijjen ccühha nishuwa saghuya,

⁵nu ma ciwi mathu wi khi, “No Levi nyithu, nthu ketanla nthu satemetha nu Apvüwa nthu bamyithu Nyiza Kekinyijjenwa tsü sametha yalo. Kekinyijjen nakhi keten tsanqai tsüdila khupia.

⁶Ithu bamyithu na Apvüwa ithu Nyiza wi jüh tsentsa tsü nsa nu ma nkenenwa tsü sa. Mathu na ma teshia nu ma keben pen wina khapeghe bvüa.

⁷Mathu na Kekinyijjenwa tsü khen, ahulathu kechangki ya nyün thsüa, nu hankedemvu nyelela Kekinyijjen wi mecang pi kekinyi sapi Israel Nyiza ncüla.

⁸Ha ghenä Apvüwa na Judah nu Jerusalem miwi lebentsu, nu ma mathu miwi mangwa sachi khe tsüna tsüdi pateqhe nu qhethiketen sa. Nthu na ha mehaitsü chüben.

⁹Aghi wi ithu bathu pathia, nu ithu wubvüthu nu atsangathu ssisen atssüzü sa bvüa.

¹⁰“Hi khili Apvüwa Israel Nyizawa ssinu cenkethenjüh kesü sale südhe yadha, isanu ma ithu miwi leben ntsu thsülale kesalina.

¹¹Isa lethu, matsü pi ndedi layilo. Nthu na hankedemvu mecang nu anyithu ssinu ma kinyi thsüle kesalina Apvüwa na nthu kessiyadha.”

¹²⁻¹⁴Levi nyi hathu na ciwi ben: Kor hath gei wi Amasai tsa Mahath nu Azariya tsa Joel Merari gei wi Abdi tsa Kish nu Jehallel tsa Azariya Gershon gei wi Zimmah tsa Joab nu Joah tsa Eden Elizafan gei wi Shimri nu Jeuel manyi Asaf gei wi Zekharia nu Mattaniya manyi Heman gei wi Jehuel nu Shimei manyi Jeduthun gei wi Shemaiya nu Uzziel manyi

¹⁵Anyi hathu na ma Levi nyithu saghuya nu mathu ketanla keccüna wi mathu satemethaya. Tsaseng wi kadimiwa na mathu na salo kiza ketheng ti mathu na Apvüwa Yenwa kenie wina keccüna wi Kekinyijjewa tsü satemetha shhu.

¹⁶Keqhaikedithu na Kekinyijjen wi du tsü satemetha, nu mathu na keccüna wi nkemetha tsanqaithu tsüdi sen nu Kekinyijjen ccühha witsü shhu. Ciwi Levi nyithu na tsüthu tsüdi sen nu anyunuti na ameiwa Kidron Yyiketijü wi wa.

¹⁷Asha atuwa wi atsathang atuwa wi kekuli tsü sashhu, nu tazen ghanan wi mathu na Kekinyijjen wi kedulen keshondhiwa tsüpi wwala kekuli tsüdila sa cenia. Tsaseng wi mathu na kepa wila ghanan tazen ghenä kuli nu asha tsüwa tagha nu tugho npi kecu chu mathu na Kekinyijjen wi kekinyi ghenä kiden-kesha.

Kekinyijjenwa tsü Satemetha neng kechi

¹⁸Levi nyithu na wa hati khipi Kadimi Hezekiya kiza: “Ikhang na keccüna wi Kekinyijjen maben, mecang pi kekinyi ghenä kekinyipen, kemetha mesa kechipen miz, nu atsanqai kepathu tsüdi saghula satemethatha sadha.

¹⁹Ikhang na Kadimi Ahaz na Anyiza wi jüh tsentsa nkesa mapi jüwi sen bvü kesa tsanqaithu tsüdila sengho neng, nu ikhang na tsüthu satemetha nengdha le. Tsüthu tsüdila Apvüwa kekinyipen tuwi ben,”

²⁰Nminula Kadimi Hezekiya na anyunuti wi accülikesathu saghuya nu mathu gweghe Kekinyijjen wi wa.

²¹Kekinyi kesü sa nu kadimi theghi nu Judah nyithu kesamithu sen bvü nu Kekinyijjenwa tsü satemetha le kesalina mathu na amesü süpon tagü,

khaghaneni tagü, khaghaneni zza tagü, nu aneni tagü tsüti khuya, Kadimiwa na Aaron shicübvügha keqhaikedithu na asahangthu tsüpi kekinyipen miwi ahanshathu salo kiza.

²²Keqhaikedithu na atuwa amesü süponthu, tsashi khaghaneni, nu tsashi khaghaneni zzathu pathi, nu ahansha kesa kesüsü jü pi kekinyipen miwi keghü.

²³Mathu na asakhenwa anenithu tsü ssinu Kadimiwa nu kinyikepen kepathu wi wa nu mathu kwen chang pi tsüthu miwi chi thsü.

²⁴Tsaseng wi keqhaikedithu na anenithu pathi nu anyi tsüdi kesami sen bvü thsüa le kesalina ahansha sa nu mathu jü pi kekinyipen miwi keshuchi, kepaghenanye kadimiwa na Israel nyi tsüdi ghen a mecang pi kekinyi nu kesami ghen kekinyi salo ahza khuchi theng.

²⁵Apvüwa na kecükegwethu pi kadimi tusenjüh-kechüwa Gad, nu atusenjüh-kechüwa Nathan wina pi Kadimi David kecüthu tsü kadimiwa na nie; ma Levi nyithu ya harp nu simbalthu sen nu Kekinyijjen wi ben thsü,

²⁶Kadimi David na senkegho chünongthu tsüti kesa. Keqhaikedithu na tutuwathu sen nu ciwi ngan.

²⁷Hezekiya na mecang pi kekinyi tsü sachilo ahza khuchi; kekinyiwa tsü sa keshu wi anyithu na akhwisa pi Apvüwa seng, nu akhwi kechüthu na tutuwa nu achünong kepathu khou.

²⁸Anyi ciwi kebenthu tsüdila kekinyi witsü gweghe, nu akhwisatu keben nu akhwi kepathu sa wa ahanshathu tsüdi npi kemecangkhi chu sa.

²⁹Isanu Kadimi Hezekiya nu anyithu tsüdi akhhutsüdu Anyiza kinyi.

³⁰Kadimi nu mizzatenti ccülikesathu na Levi nyithu kizala David nu Asaf atusenjüh-kechüwa manyi na keseng khwi zhü kethengthu tsü sapi Apvüwa wi chilo khi. Tsalina anyi tsüdila akhhutsüdu Anyiza kinyi keben wi anonghe ntsa nu akhwi tsü sa.

³¹Hezekiya na anyithu wi khi, “Nthu na khili keccüna wi methadha ghen a nkesengcha kekinyi sapi Apvüwa kecü hshathu tsü sen gholo.” Mathu na tsü kina, nu mathu pahan na ma kenen wina mecang pi kekinyi sale asahangthu la sengho.

³²Mathu na amesü süpon 70, khaghaneni 100, nu khaghaneni zza 200, mecang pi Apvüwa kekinyi ghen a sengho;

³³mathu na amesü süpon 600, nu khaghaneni 3,000 la sengho ahansha sa nu anyithu ya dsa thsü.

³⁴Ciwi keqhaikedithu na asahangthu tsüdi pathi yakhi nkeben ghen a Levi nyithu na kekuli tsü npi sacen keya chu mathu kiqa. Tsaseng wi keqhaikedithu kejon na

keccüna wi mathu satemethaya. (Lev nyithu na keccüna wi kemetha ghena keqhaikedithu miwi tsatanki.)

³⁵Ahhansha kesathu maben pi mecang kesa tsü miwi keqhaikedithu na ahhansha sa anyithu na dsa ketenwa wi ma kethu pi kemecang, nu mecang pi kekinyi wi kisengtssü pi keshuchi kesa tsüna mathu dulu. Isanu Kekinyijjen wi kekinyiwa tsü sa neng shhu.

³⁶Kadimi Hezekiya nu anyithu na anonghe ntsa sa, kepaghenanye Anyiza na mathu kiqa pi hathu tsüdi wan saya thsüa.

2 Khenicüki 30

Shhukeya Kho Ghena Kekiden

¹⁻³ Anyithu na asha atuwa witsü matsü wina Shhukeya Kho tsü kemini sa meyala ghodha, kepaghenanye keqhaikedithu kejon na keccüna wi nmetha nu anyi kejon na Jerusalem witsü saghu meyala. Tsalina Kadimi Hezekiya na ma kekhu wi kedithu, Jerusalem wi anyithu na asha keniwa wi kemini tsü sale cena, nu kadimiwa na ajüh kesun pi Israel nu Judah nyi tsüdi wi chia. Ma tsü miwi lesüzhü pi Efraim nu Manasseh mizzathu ya ghola Jerusalem wi Kekinyijjen wi Apvüwa Israel Nyizawa tsü kekinyikü wina Shhukeya Kho kemini tsü salo cichi.

⁴Kadimiwa nu anyithu na mathu kiden kebenwa tsü nen,

⁵tsalina mathu na aghawa Dan wina wa acülawa Beersheba kecu wi Israel nyi tsüdi cishi pi ghola anyi kheni miwi jikayila Ayenwa kenie wina Shhukeya Kho tsü kemini sale sa.

⁶Nyilothu na kadimiwa ahza khukechi wina wa, nu ma kekhu wi kedithu na cikechi jüh ha sen nu Judah nu Israel yyi tsüdi wi wa: “Israel nyithu, Assiriya nyi ayyi ha nka kegho wi nthu hang yadha. Tsalina khili Abraham, Isak, nu Jakob, Nyiza Apvüwa wi kheneng ghola; isathu ma la nthu wi gho neng ben.

⁷Nthu bamyithu nu nthu pvüshang Israel nyithu na Apvüwa mathu Nyiza wi jüh tsentsa nkesa tsüti sa nbenla. Ma mathu meten ntsa kesa tsü nthu na muyaben.

⁸Mathu ti leben-dhu nbenla isala Apvüwa jüh kinalo. Apvüwa nthu Nyiza na anuphan ghena sapi metha kethengwa Jerusalem wi Kekinyijjen witsü gho ma kinyilo, isathu ma nthu miwi ma lebentsu nbendha.

⁹Keujüla nthu na Apvüwa wi kheneng gho lethu, nthu shilithu ssinu atssüzüthu sa bvü kesathu na mathu nantizen chi nu mathu yala ajjen wi gho neng thsüaben. Apvüwa nthu Nyiza na nantizen nu ccatssüden, tsalina keujüla nthu na ma wi kheneng gho lethu ma nthu ssiyaben.”

¹⁰Nyilothu na Efraim nu Manasseh mizzathu yyiwi anyunuti tsüdi wi nu aghawa Zebulum mizza kecu wi wa, isala anyithu na mathu nankeqhe nu mathu khi pi keponsa sa.

¹¹Isalela Asher, Manasseh, nu Zebulum mizzathu wi anyi pahan na Jerusalem wi gho mvu ben.

¹²Anyiza la Judah wi kulichi nu kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na ahza khukechi tsü kenie wina anyithu na mathu kemeshen keyali nu Apvüwa jüh kinale saya.

Shhukeya Kho Tsü Kemini

¹³Asha keniwa wi anyitenti na Jerusalem wi Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho kemini tsü sale kesa ghen a saghuya.

¹⁴Mathu na Jerusalem wi ahanshathu sapi kinyi nu hankedemvu kemecang wi kesen kekinyipenthu tsüdi pieya nu tsüthu sen wa Kidron Yyiketijü wi khala.

¹⁵Nu tsü sha taghamejü ghanan wi mathu na Shhukeya Kho hhansha ghen a khaghaneni zzathu pathi. Keqhaikedithu nu Levi nyi keccüna wi nkemethathu kejügheya ntsa sa isanu Apvüwa wi mathu satemetha chi, nu mathu na khilitsü Kekinyijjen wi ahansha mecang pi kekinyithu saya mehai.

¹⁶Mathu na Anyiza nyiwa Mosa Yenwa wi kecükegwethu kenie wina Kekinyijjen wi mathu ben saya. Levi nyithu na ahanshathu jü tsüpi keqhaikedithu cü nu mathu na tsüpi kekinyipenwa tsü keghü.

¹⁷Kepaghenanye anyi kejon na keccüna wi nmetha nu mathu na Shhukeya kho khaghaneni zzathu tsü pathi meya, tsalina Levi nyithu na mathu ghen a tsü sa cü nu khaghaneni zzathu satemetha pi Apvüwa wi chi.

¹⁸Tsü miwi, Efraim, Manasseh, Issakhar, nu Zebulum mizzathu wina kegho anyi kejon na keccüna wi satemetha kekuli tsü nsa, tsalina mathu na mehaitsü Shhukeya Kho tsü nsa. Kadimi Hezekiya na mathu ghen a kekhie ha sa;

¹⁹“No Apvüwa, ithu bamyithu Nyiza, anyithu na keccüna wi nmetha lela mathu leben tsentsa sa nu no kinyi kebenthu ha no kemehai wina mathu kesami teshi cülo.”

²⁰Apvüwa na Hezekiya kekhie luneng cü; ma anyithu kesami teshi cü nu mathu npatenala.

²¹Ghanan tagü anyithu na Jerusalem wi saghu nu mathu nonghe ntsa sala Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho tsü mini, nu ghanan kaghapenla Levi nyithu nu keqhaikedithu na mathu kezü tsüdi sen nu Apvüwa seng.

²²Levi nyithu na Apvüwa kekinyi wi sapichü ntsa kesa ghen a Hezekiya na mathu seng.

Keminikesa Keniwa

Ghanan tagü mathu ahhanshathu sapi Apvüwa, mathu bamyithu Nyizawa tsü keseng kekinyi kesa sengwi,

²³mathu tsüdi hela ghanan tagü kemini sale südheya. Tsalina mathu anonkeghe sa nu tsü mini.

²⁴Kadimi Hezekiya na amesü süpon 1,000 nu khaghaneni 7,000 khuchi, nu kedithu na amesü süpon 1,000 nu khaghaneni 10,000 khuchi, anyithu na tsü pathi nu dsa. Keqhaikedithu kejon na satekemetha keccüna tsü sa.

²⁵Tsalina Judah nyithu, keqhaikedithu, Levi nyithu, ayyi aghawa wina kegho nyithu, nu asangthu Israel nu Judah jawi anuphan hangwa kesathu, anyi tsüdila anonkeghe sa.

²⁶Jerusalem nyunutiwa wi anonkeghe na pong, kepaghenanye David tsawa Kadimi Solomon sengwi mangla hati npi sa.

²⁷Keqhaikedithu nu Levi nyithu na Apvüwa kesawegü khie pi anyithu miwi chi. Anyiza na tangwi ma jjen wi ben nu mathu kekhie kina cü nu mathu yaya.

2 Khenicüki 31

Hezekiya na Keccüna wi Kahang Sapfükeya

¹Akho kesa cen sengwi Israel nyi tsüdi Judah nyunuti tsüdi wi wala alon kishengthu tsü pakhi, acenpvü nzawa Asherah tsikezhüthu kihhecha, nu kekinyipenthu nu Anyiza nkechü kekinyipenthu tsü yasa. Mathu na Judah yyi kepathu, Benjamin, Efraim, nu Manasseh tsüdi wi tsü makesü sa; tsaseng wi mathu tsüdi ajjen wi wha neng.

²Kadimi Hezekiya na Keqhaikedithu nu Levi nyithu pi mehaitsü azizi sa nu mathu pi papa kekuli wi kecükepeng chia. Tsüthu tsüna mecang pi kekinyi, kecca ghena kekinyi, Kekinyijjen wi kekinyi kesa, nu Kekinyijjen wi nkesengcha nu keseng pi Apvüwa kekuli kesathu saghu.

³Ma ketanla ma ji jawi asangthu khupi aghanen nu minulen kaghapen mecang pi kekinyithu, nu Sabbath tsathang, Asha Ketheü Kho, nu Apvüwa Yenwa, nsathu keyishü akho kepathu wi kesen tsüdi khuchi.

⁴Tsü miwi, kadimiwa na Jerusalem nyithu kizala mathu ya pi Levi nyithu nu keqhaikedithu na keyau kebenthu khukechi tsü sengholo, isanu mathu ya Ayenwa kenie wina matsü tsüdi pi Apvüwa cü thsüle kesalina.

⁵Ahza tsü khuchi meyi Israel nyithu na mathu ju kemehai ntsa asu, kisengtssü, oliv deli, anikholi, nu mathu lli wi mukeya kepathu khuchi, nu mathu na mukeya pala tsüdi wi gishü tagha wi kesü la sen nu gho.

⁶Judah nyunutithu wi hang kebenthu anyi tsüdila mathu mesüsi nu khaghanenithu gishü tagha wi kesü, nu mathu na aju kejon satemetha pi Apvüwa mathu Nyiza cü kesathu la sengho.

⁷Asha kechengwa nten na ajuthu tsü khuchi wa tsü senwa asha mejü kecu tsü saghu.

⁸Kadimi Hezekiya nu ma kekhu wi kedithu na khaju khuchidha khe mukeya wi mathu na Apvüwa seng nu mathu Israel nyithu seng.

⁹Kadimiwa na aju khukechi ha ghena khipi keqhaikedithu nu Levi nyithu kiza,

¹⁰nu Zadok shicübvügha kesü keqhaikedi ntsawa Azariya na ma wi khi, “Anyithu na mathu juthu sengho Kekinyijjen wi chi keshagha wi kedsa qo kejon ben, nu gilli kejonla bendha. Apvüwa na sawegü pi ma nyithu kecü ghena ithu na ha tsüdi bendha.”

¹¹Kadimiwa na ahza khukechi kenie wina mathu na Kekinyijjen kete wi keben ketheng jjenthu saya,

¹²nu ajuthu nu gishü tagha wi kesü tsüdi pi ciwi mehairsü thengya. Mathu Levi nyi kesü ma nyan Konania pi tsü kaghangwa sa nu ma cünyuwa Shimei pi ma kekiqawa sa thsüa.

¹³Manyi kekhu wi Levi nyi tagha pi kekuli sa thsü: Jehiel, Azariya, Nahath, Ashel, Jerimoth, Jozabad, Eliel, Ismakhiya, Mahath, nu Benaniya. Ha tsüdila Kadimi Hezekiya nu Keqhaikedi ntsawa Azariya kekhang kekhu wi sa.

¹⁴Imna tsa Kore, Levi nyi kesü Kekinyijjen kaghapeng-jenka nishuwa kehie kediwa na ajuthu pi Apvüwa wi khukechi tsü khuya nu pi mathu kegishü wi kaghangwa sa.

¹⁵Keqhaikedithu na hang keben nyunuti kepathu wi Levi nyithu: Eden, Miniamin. Jeshua, Shemaiya, Amariya, nu Shekaniya hathu na jühtsentsa sa ma kiqa. Mathu na kedsa-kejjü meceqe pi Levi nyithu mathu kekuli kenie wina gishü cü,

¹⁶tsüna mathu gei kenie wina nye. Mathu na npvüzathu kahang mapi changha nu tsüna ameiwa mabenla Kekinyijjen wi mathu pen kenie wina atsathangla kekuli ghena ashei kesüsü pi cü.

¹⁷Kekuli pi Keqhaikedithu mathu gei kenie wina dhen chi, nu Levi nyithu kahang mapi ngwe nu tsüna ameiwa pi mathu kekuli khang kepapa kesa wi mathu kekuli pi dhen chi cüa.

¹⁸Mathu tsüdi pi mathu wubvüthu, tsangathu, nu mathu maghaki ketenthu saghula anyanzhüya, kepaghenanye mathu na matsü katsüha lela mathu kekuli kemethawa tsü sale kiden nbenthu yishü.

¹⁹Aaron shicübvügha keqhaikedithu anyunutithu wi hang nyelela anyunuti hathu ji amou wi kahangthu kekuli pi dhen chitheng, ciwi anyi pahan na kedsakejjü pi keqhaikedi theghi wi npvüza tsüdi nu Levi nyi geithu wi kebenthu tsüdi kegishü tsüna mathu khhi.

²⁰Kadimi Hezekiya na Judah yyi tsüdi wi kemeshonwa nu Apvüwa ma Nyiza kenenwa tsü sa.

²¹Ma alentagha wi haicen, kepaghenanye ma Kekinyijjen ghenya nyelela ayenwa kenie kekuli wi ma leben tsüdi sen nu ma Nyiza jühkeya wina sa.

2 Khenicüki 32

Assiriya Nyithu na Jerusalem Kepateqhe (2 Kad 18.13-37; 19.14-19,35-37; Isa 36.1-22; 37.8-38)

¹Kadimi Hezekiya na jühtsentsa sa nu Apvüwa kekuli kesa sengwi Assiriya Kadimi Sennakherib na Judah nkagho. Ma gho anyunuti khwetivü kethengthu tsü vüya nu ma süpahizi na akhwetithu tsü shunsha sen nu dulo ahza khuchia.

²Khathansha wi Hezekiya na Sennakherib na gho Jerusalem la ssikaghashen le keben muya khe,

³⁻⁴ma nu ma kekhu wi kedithu na Assiriya nyithu na Jerusalem tetsaki kegho wi atssü mu meya thsüla le kesalina anyunuti na ameiwa wi atssülen tsü padhiale südheya. Kedithu na anyi kejon ssishhula atssükebvüpen tsüdila khen, isanu tsüthu wi atssü nle shhugho thsüla.

⁵Kadimiwa na akhweti, tsü miwi aducükezhü kemisithu, nu akhweti ameiwa sapfüya nu anyunutiwa ghikehie penthu tsü satezüya. Tsü miwi ma Jerusalem kaghawenwa nishuwa ayyi pvüchi nu ghikehiepen sa ketheng tsü sapfüya. Ma apie nu atsonhithu la kejon saya.

⁶Ma anyunuti wi anyi tsüdi pi süpahizi kedithu kekhu wi chi nu mathu ya anyunuti kaghapeng-jenka kete wi saghu thsü. Ma mathu wi khi,

⁷“Lebenzü nu kempvüza sayalo, nu Assiriya nyi kadimiwa nyelela ma ssiketen süpahizi tsü nmessi lalo. Ma kekhang keben miwi ithuwa kekhang jikayi ben.

⁸Ma anyi kekhang ben, isala ithu tsü Apvüwa ithu Nyiza na ithu kiqa ben nu ithu ghenya aghisa ben.” Anyithu na mathu kadimiwa jüh hathu ghenya mathu satezü ntsa saya.

⁹Matsü pahan sengwi Sennakherib nu ma süpahizi na Lakhish wi keben wi ma ketsijüh ha kesun pi Hezekiya nu Judah nyithu Jerusalem wi ma gweghe kebenthu wi chi:

¹⁰“Hi, Sennakherib, Assiriya Kadimiwa, mangwa na kempvüza pi nthu cü nu Jerusalem vükeya sengwi ciwi benya ben nu keüben.

11 Hezekiya na Apvüwa nthu Nyiza na ithu kekhang wina nthu hangshaya benle kizaben. Isala Hezekiya na nthu mechu ben nu nthu ya kaghama nu kedighe wi shü thsüale saben.

12 Ma Apvüwa kemethapen nu kekinyipenthu yasa nu Judah nu Jerusalem nyithu ya kekinyipen kesütan wi kinyi nu hankedemvu mecanglo kekizawa tsü le.

13 Nthu na ibamyithu nu hi anyi mizzatenti kepathu miwi khati sachi khe nchü kwe? Mizzatenti kepathu cenpvüthu na Assiriya Kadimi kekhang wina mathu nyithu hangshaya kwe?

14 Kusi diyyi hathu cenpvüthu kesüla ithu kwen wi mathu diyyiwa hangshaya nu? Isalethu, mangwa na nthu sapi nthu cenpvü na nthu hangshaya benle meshen thsü ben nu?

15 Tsalina khili Hezekiya yala tsüti nthu mechu nyelela lentsütson zzi nsa thsüla yilo. Ma n-nondila! Mizzatenti kesü cenpvü la Assiriya kadimithu kwen wina ma nyithu npi hangshaya. Tsalina nthu cenpvü ha la nthu hangshaya nben kesa chüti benle!"

16 Assiriya nyi kedithu na ha miwi la nkemehaiki Apvüwa Anyiza nu Apvüwa maghawa Hezekiya cüki khi.

17 Kadimiwa na lesüzhü kechi tsüna Apvüwa Israel Nyizawa matang. Tsüna hati khi, "Mizzatentithu cenpvüthu na hi kekhang wina mathu nyithu hangsha meya, nu Hezekiya cenpvü lela ikwen wi ma nyithu hangshaya nben."

18 Kedithu na Ibri jüh wina hati magha nu Jerusalem nyithu anyunutiwa khweti miwi kebenthu yala messi nu accükwenshü thsüale kesalina, isanu mathu lekete anyunutiwa tsü nkayale kesalina.

19 Mathu na anyi kepa wi cenpvüthu, anyi kwen pi kesa atsikezhüthu cüki kekhi tsü makesü Jerusalem Nyizawa cüki la khi.

20 Tsaseng wi Kadimi Hezekiya nu Amoz tsa Isa atusenjuh- kechüwa manyi Anyiza wi kekhe sa nu maghala ma wi kekiqa khie.

21 Apvüwa na tangnyilo kesü kesun pi Assiriya nyi süpahizi kedithu nu süpahithu pathi thsüa. Tsalina kadimiwa na ma ccükwenshüla Assiriya wi wha neng. Ghanan kesü ma ma cenpvü kekinyijjen wi keben ma tsathu pahan na mathu njünnu pi ma süthia.

22 Hatinu Apvüwa na Assiriya kadimiwa Sennakherib kekhang nu mathu ghinyithu kepa kwen wina la Kadimi Hezekiya nu Jerusalem nyithu kekashaya. Ma anyithu ya mathu kete wi diyyithu ssinu kecca wi hangya thsüa.

23 Anyi kejon na mathu kekinyithu sen nu Apvüwa wi Jerusalem wi gho nu ajuthu sengho Hezekiya cü, isanu tsü nten na mizzatentithu tsüdila Hezekiya nyuwakü wa.

Hezekiya Kenaa nu Awikesa

(2 Kad 20.1-3,12-19; Isa 38.1-3; 39.1-8)

²⁴Ha tsüwi ha Kadimi Hezekiya na naa pi shü keten ti sa wa. Ma kekhie sa, nu Apvüwa na ma mehaya ben kesa zensu kesü pi ma cü.

²⁵Isala Hezekiya na Apvüwa na ma ghena mangwa sachi cü khe tsüghena awisa wa nu keseng pi ncüla, nu Judah nu Jerusalem na tsüghena ketizensa.

²⁶Asakhen wi Hezekiya nu Jerusalem nyithu na mathu satemeni chi, nu Apvüwa na Hezekiya npi keshü chu mathu nmetenla.

Hezekiya Keben-keyeng Nu Kemehai

²⁷Kadimi Hezekiya na ben ntsa sa shagha, nu anyi tsüdila ma kinyikü. Ma suna, rükatssü, alon menkedhu, cüdemvu, atsonhi, nu atsanqai menkedhuthu ghena keben ketheng-jjen saya.

²⁸Tsü miwi ma asu, kisengtssü, nu oliv deli ghena keben ketheng-jjen saya; ma mesüsi nu khaghanenithu ghena ajjen la saya.

²⁹Ha tsüdi miwi Anyiza na amesüsi, khaghaneni, nu keben-keyeng kepa wi sha ntsawa pi ma cü nu ma anyunuti kejon saya,

³⁰Kadimi Hezekiya na Gihon Tssükebvüpen llekewa len tsü khen nu atssü hhisen wa Jerusalem khweti non wi chia. Hezekiya na kekuli tsüdi wi haicenya,

³¹nu Babilon nyi mithonthu na ayyi ciwi kekuli makepa sa kesathu cüki keü kegho wi lela Anyiza na Hezekiya ya ma kemeshen sa thsüa, ma yencüki ghanan le kesalina.

Hezekiya Kadikesa Sakhen

(2 Kad 20.20-21)

³²Kadimi Hezekiya kekuli cüki nu ma Apvüwa wi lebenkechi tsüdila Amoz tsa Isa atusenjuh-kechüwa na kemanthi cüki wi nu Judah nu Israel Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

³³Hezekiya na shü nu pi kadi shüjjenthu meiwa wi vhüa. Ma keshü wi Judah nu Jerusalem nyithu tsüdila ma kinyikü ntsa sa. Ma tsa Manasseh na ma shiwa sa kadimi saya.

2 Khenicüki 33

Judah Kadimi Manasseh

(2 Kad 21.1-9)

¹Manasseh na ma kahang mapi taghakeni wi Judah kadimi saya, nu ma amapi deni nu manga Jerusalem wi kekhang sen.

² Apvüwa na ma nyithu na atujügu kewa wi ayyi ciwi kahang mizzatenti kepathu jügüshi kesathu na nankiqanan kekuli yenthu tsü Manasseh na tsüthu sa nu sami pi Apvüwa shun.

³ Ma ma ba Hezekiya na yasa kesa Anyiza nkechü kekinyipenthu tsü sapfü neng. Ma Baal kekinyipenthu, acenpvü nzawa Asherah tsikezhüthu sa, nu ghotsithu kinyi.

⁴ Ma khi ketheng pen, Apvüwa na anuphanla ciwi ma kinyi ben kesa Kekinyijjen witsü Anyiza nkechü kekinyipenthu sa.

⁵ Kekinyijjen ccühha keni wi ma ghotsithu kekinyi ghena kekinyipenthu sa.

⁶ Ma ma tsathu pi Hinnom Yyiketijü wi ahhansha sa nu mecang pi kekinyi sa. Ma chuchünyi, cenpvü ccüneng kekuli sa, nu atusenkekhithu nu keshü ghamu keccünengthu wi kecenkinali. Ma sami pi Apvüwa shun ntsa sa nu ma lebenketsu cüssi.

⁷ Ma atsikezhü kesü pi Kekinyijjenwa wi chi, apen tsüwa cüki Anyiza na pi David nu ma tsa Solomon manyi wi kekiza na hati: “Hewi Jerusalem wi Kekinyijjenwa ha hi Israel mizza taghakeni tsüdi yyi jawi kessishi pi hi kekinyipen sa keyawa tsü.

⁸ Keujüla Israel nyithu na iyenkhukechi tsüdi nie nu imaghawa Mosa na Ayen pi mathu kecü tsü maben kina lethu, hi ayyi pi mathu bamyithu kecü witsü na nyu ya mathu jügüshi thsü nben,”

⁹ Manasseh na Judah nyithu ssi wa Apvüwa na ma nyithu na atujügu kewa wi ayyi ciwi kahangthu jügüshi kesathu kesami miwi diki sami thsüa.

Manasseh Leben kekhapeghe

¹⁰ Apvüwa na Manasseh nu ma nyithu kitsanchi lela mathu na nkina mvu.

¹¹ Tsalina Apvüwa na Assiriya nyi süpahizi benchüthu yala Judah nkaya thsüa. Mathu na Manasseh ghanya, assüli pi ma bhen nu adhasü pi ma vüsen Babilon wi wa.

¹² Ma ketizenkesa wina ma satemeni sen Apvüwa ma Nyiza wi gho ma kekiqa khie wa.

¹³ Anyiza na Manasseh kekhie yacü nu ma Jerusalem wi whala kekhang sen neng yathsü. Ha ghena Manasseh na Apvüwa tsüna Anyiza le kesa chüya.

¹⁴ Ha sengwi Manasseh na David Nyunutiwa kaghapeng meiwa khweti nishuwa tsü kemisi sapi misi kayi, tsüna aghawa Gihon Tssükebvüpen kete yyiketijü wina wa Anga Kaghapeng-jenka nu Ofel nyunutiwa kecu. Ma süpahizi wi kedi kesü pi azi kesü wi benchüwa sala pi Judah nyunutithu khwetivü ketheng kesüsü wi la ben thsüa.

¹⁵Ma asang cenpvüthu nu atsikezhü pi Kekinyijjen wi chi ketheng tsü nu Kekinyijjen keben pen yikha miwi nu Jerusalem wi apen kepathu wi Anyiza nkechü kekinyipenthu tsü khupia; ma hathu ha tsüdi sen nu anyunuti na ameiwa shhu nu pi khala.

¹⁶Ma Apvüwa kinyi keten kekinyipenwa tsü la sappü, nu ma kecca ghenä kekinyi nu nkesengcha ghenä kekinyithu pi tsü miwi ahhansha sa. Ma Judah nyi tsüdila Apvüwa, Israel Nyizawa tsü kinyilo kiza.

¹⁷Anyithu na apen kepa wi ahhanshathu sapi kinyiten lela mathu na tsüthu pi Apvüwa ketan kinyi wa.

Manasseh Kadikesa Sakhen

(2 Kad 21.17-18)

¹⁸Manasseh na kekuli cüki tsüdi, ma Nyiza wi kekhie kesa, nu atusenjuh-kechüwa na Apvüwa, Israel Nyizawa nyan wina ketsijühthu pi ma kekiza, tsüdila Israel Kadimi cükikezhü wi zhütheng.

¹⁹Kadimiwa kekhie kesa nu Anyiza na tsü keluneng, nu ma leben npi khapeghekeya wi kesamithu —ma nkemehai kekuli, Anyiza nkechü kekinyipenthu nu ma kesa acenpvü nzawa Asherah tsikezhü nu ma atsikezhü kekinyi —tsüdila atusenjuh-kechüthu cükikezhü wi zhütheng.

²⁰Manasseh na shü nu pi kadijjen wi vhüa, nu ma tsa Amon na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Amon

(2 Kad 21.19-26)

²¹Amon na ma kahang mapi ngwe nu keni wi Judah kadimi saya nu ma amapi keni Jerusalem wi kekhang sen.

²²Ma ba Manasseh ti ma sami pi Apvüwa shun, nu ma ba na kesa atsikezhüthu tsü kinyi.

²³Isala ma ma ba ti ma satemeni nu Apvüwa tuwi ngho; ma ma ba miwi kesami jikayi sa.

²⁴Amon kekhu wi kedithu na acho sapi ma shun nu kadijjen wi ma pathia.

²⁵Judah nyithu na Amon kepathithu pathi nu ma tsa Josiya pi kadimi sa thsüa.

2 Khenicüki 34

Judah Kadimi Josiya

(2 Kad 22.1-2)

¹Josiya na ma kahang mapi tazen wi Judah kadimi saya nu ma amapi changha nu kesü Jerusalem wi kekhang sen.

²Ma Apvüwa kenenwa tsü sa; ma ma baqhaiwa Kadimi David tsütsonca tsü nie nu Anyiza yenthu tsüdila mehai tsü nie ya.

Josiya na Anyiza nkechü Kekinyi ssisa

³Josiya na kadimi sa keya mapi tazen, ma ghanyi ntsa sa keben tsüwi na ma baqhai Kadimi David Nyiza tsü kinyi shagha. Amapi mejü sengwi ma Anyiza nkechü kekinyipenthu, acenpvü nzawa Asherah tsikezhüthu, nu atsikezhü kepathu tsüdila yasa shagha.

⁴Ma nyithu na ma jüh kina nu Baal kekinyipenthu nu tsüthu kete wi hankedemvu pi kekinyipenthu tsü pacha. Mathu na Asherah tsikezhüthu nu atsikezhü kepathu tsüdi pi toncha nu tsaseng wi ketoncha qan tsüpi anyi tsüthu kekinyithu shüjjen miwi vvü zighe.

⁵Ma Anyiza nkechü keqhaikedithu güthu tsüpi mathu na kinyi keten kekinyipenthu miwi mecang. Ma hathu ha tsüdi kesa wina Judah nu Jerusalem sapi keccüna wi metha neng thsüa.

⁶Ma tsü makesü anyunutithu nu Manasseh, Efraim, nu Simeon, nu aghawa Naftali yyithu kecu yasa ketheng wi la sa.

⁷Ma aghawa kadiyyi tsüdi wi kekinyipenthu nu Asherah tsikezhüthu tsü toncha pia, nu hankedemvu pi kekinyipenthu tsüdi pacha zighe. Ma tsaseng wi Jerusalem wi kheneng ghoa.

Ayenwa Lesüshen tsü Mukeya

(2 Kad 22.3-20)

⁸Ma kadikesa mapi tagha nu tazen wi ayyiwa nu Kekinyijjenwa wi Anyiza nkechü kekinyi satemetha kesa sengwi Kadimi Josiya na meshu kecheng kesun pi Apvüwa Anyiza Kekinyijjenwa tsü sapfü wa thsü: Azaliya tsa Shafan, Jerusalem wi ahngwa Maaseiya, nu Joahaz tsa Joah kedi nyi kesü.

⁹Kekinyijjen wi Levi nyi aghikehiethu na saghu keya apisa tsüpi Keqhaikedi ntsawa Hilkiya kwen wi chia. (Tsüna Efraim, Manasseh nu aghawa kadiyyi nyithu, nu Judah, Benjamin, nu Jerusalem nyithu wi saghu keya.)

¹⁰Apisa hapi Kekinyijjen kesapfü wi kedi meshu kecheng kwen wi chia, nu mathu na tsüpi

¹¹achan kecühthu nu ajjen kesathu cü nu pi alon nu kaha chanthu shü pi Judah kadimithu na pi mme thsü kesa ajjenthu kesapfü wi sen thsü.

¹²Anyi kekuli tsüwa kesathu na tsatan ntsa. Levi nyi meshu mejü: Merari gei wi Jahath nu Obadiya manyi, nu Kohath gei wi Zekharia nu Meshullam manyi na mathu kekuli ghang. (Lev nyithu tsüdila akhwi kechü ntsa.)

13Levi nyi kepathu na atsanqaithu pvü kemili nu kekuli nyithu na kekuli kepapa kesathu tsü ghang, nu kepathu na zhü kethengthu tsüpi tsanqai nyelela aghikehie kekuli sa.

14Atsanqai ketheng jjen wi apisa khushi keben wi Hilkiya na Apvüwa Yenwa lesüshen kheni Anyiza na pi Mosa kecü Yenwa tsü muya.

15Ma Shafan wi khi, “Hi hewi Kekinyijjen wi Ayenwa lesüshen tsü muyadha.” Ma lesüshenwa tsüpi Shafan cü,

16nu Shafan na tsü khusen wa kadimiwa cü nu khi, “No kekiza tsü ithu na tsüdila sadha.

17Ithu na Kekinyijjen wi apisa tsü khushi sen wa kekulithu nu mathu kessithu kwen wi chi cüdha.”

18Tsaseng wi ma khi, “Hi Hilkiya na lesüshen kesü pi hi kecü ben le.” Nu ma tsü misikhhali si pi kadimiwa kiza.

19Kadimiwa na lesüshen tsü si keben zakeya wi ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe

20nu ahza ha pi Hilkiya, Shafan tsa Ahikam, Mikaiya tsa Abdon, ajüh kekaghatenpen wi kezhüwa Shafan, nu kadimi tsikekinawa Asaiya hathu cü:

21“Wala ighena nu anyi khilila Judah nu Israel wi kebenthu ghenä Apvüwa ccüneng nanlo. Lesüshen hawi kesansijühthu bhashiya. Apvüwa na ithu miwi lebentsu ben, kepaghenanye ithu bamyithu na Apvüwa jüh nkina nu lesüshen hawi salo kekithu tsü nsa.”

22Kadimiwa na ahza khukechi kenie wina Hilkiya nu kepathu na nza atusenjüh-kechü kesü ma nyan Hulda, Jerusalem wi apen ketheü wi hang ketenwa wi wa kecenkinali. (Ma wuba na Harha tsa Tikva tsawa Shallum, Kekinyijjen wi athsümeni kaghangwa.) Mathu na khati sa khe khi pi ma kiza,

23nu nzawa na mathu wi kadimiwa wi whaneng nu

24Apvüwa wi ketsijüh ha pi ma cülo mathu kiza: “Hi lesüshen zhü ketheng pi kadimiwa wi si kechi kishen-keshithu tsüpi Jerusalem nu ciwi kahangthu tsüdi meten cüden.

25Mathu na hi meya mvula ahhanshathu sapi acenpvü kepathu kinyi nu mathu kekuli tsüdila ilebenketsu cüssidha. Jerusalem miwi ilebentsu ntsa sadha, nu tsüna gha nbendha.

26Kadimiwa ghenä, hi Apvüwa, Israel Nyizawa na ha khiben: No lesüshen hawi zhü kethengthu kina,

²⁷nu nleben khapeghe nu ituwi no satemeni, nthsümeni mezüqhe nu qai, no hi khati Jerusalem nu ma nyithu meten cüle pateqhe kechi tsü za keya wi, hi no kekhie zayadha.

²⁸nu hi kemeten pi Jerusalem miwi chile kesa tsüna no npi keshü tsü sengho nben, hi no ya cca shü thsüaben.” Anyithu na ketsijüh ha sen nu Kadimi Josiya wi gho neng.

Josiyana Apvüwa Jühkinale Cenkethenjüh kesü Saya

(2 Kad 23.1-20)

²⁹Kadimi Josiya na Judah nu Jerusalem wi ccülikesathu tsüdi cigu chi,

³⁰nu mathu saghula keqhaikedithu, Levi nyithu, nu anyi kepathu tsüdi, keban nu ketha-uthu gweghe Kekinyijjen wi wa. Mathu tsüdi tuwi kadimiwa na Kekinyijjen wi mukeya cenkethenjüh lesüshenwa tsü maben misikhhali sichi.

³¹Ma kadi ketonbvü kete wi ngan nu Apvüwa jühkina, ma leben nu kahang tsüdi pi ma yenthu nu ayenkhukechithu tsüdi nie, nu lesüshenwa wi zhü ketheng cenkethenjüh wi kekhithu tsüpi kekuli sale kesa ghenama ssinu cenkethenjüh kesü sa.

³²Ma Benjamin nyithu nu Jerusalem wi anyi ciwi kebenthu tsüdila cenkethenjühwa tsü niele kesa khishi thsüa. Tsalina Jerusalem nyithu na mathu bamyithu Nyiza ssinu cenkethenjüh kesa wi kekhithu tsü nie.

³³Kadimi Josiya na ayyi ciwi Israel nyithu ji nankiqanan atsikezhüthu tsüdila yasa, nu ma hang keben chu ma anyithu yala Apvüwa, mathu bamyithu Nyizawa kekuli sa thsü.

2 Khenicüki 35

Josiyana Shhukeya Kho Kemini

(2 Kad 23.21-23)

¹Kadimi Josiya na Apvüwa kinyikü wina Jerusalem wi Shhukeya Kho kemini sa; mathu na asha atuwa taghamejü ghanan wi akho ghenama asahangthu pathi.

²Ma keqhaikedithu na Kekinyijjen wi mathu kekulithu tsü salo pi dhen chi, nu mathu na mehaitsü tsüthu salo mathu kechü-kenong chi.

³Ma kecükegwe hathu pi Levi nyithu, Israel kesansithu, mathu pi Apvüwa wi satemetha chi kesathu cü: “David tsawa Kadimi Solomon na kesa Cenkethenjüh Khitson kemethawa tsüpi Kekinyijjen wi chiya. Nthu na tsü pvü nu apen kesü wina kesü wi wa nbendha, isala nthu na Apvüwa nthu Nyiza nu ma nyi Israel kekuli sa ben.

⁴Kekinyijjen wi nthu gei kenie wina nthu pen saya, tsüna Kadimi David nu Kadimi Solomon na akhhi pi nthu dhen kechi tsü kenie wina,

- ⁵nu nthu pahan na Israel nyi theghi kesüsü kiqayale kesalina kiden yalo.
- ⁶Nthu na Shhukeya Kho ghena khaghaneni zza nu anenithu pathi ben. Khili keccüna wina nthu satemetha nu ahhanshathu kidenya, tsüna no Israel nyithu na Apvüwa na Mosa wina pi kecü kecükegwethu tsü nie yale kesalina.”
- ⁷Anyithu na Shhukeya Kho wi kesen ghena Kadimi Josiya na ma sahangthu jawi khaghaneni, khaghaneni zza, nu aneni zza, 30,000 nu amesü süpon 3,000 khuchi.
- ⁸Ma kekhu wi kedithu la anyithu, keqhaikedithu, nu Levi nyithu kesen ghena khuchi. Nu Kekinyijjen wi kedithu — Keqhaikedi ntsawa Hilkiya, Zekharia, nu Jehiel — khaghaneni zza nu aneni zza 2,600 nu amesü süpon 300 pi akho sa keben jüwi ahhanshathu ghena pi keqhaikedithu cü.
- ⁹Levi nyithu ccülikesathu — Kenaniya, Shemaiya nu ma cünyuwa Nethanel, Hashabiya, Jehiel, nu Jozabad —khaghaneni zza nu aneni zza 5,000 nu amesü süpon 500 pi ahhanshathu ghena pi Levi nyithu cü.
- ¹⁰Khathansha wi Shhukeya Kho ghena pala tsüdila kidenya khe, kadimiwa na kekhi ti keqhaikedithu nu Levi nyithu na mathu pen wi benya.
- ¹¹Khaghaneni zza nu anenithu kepathi sengwi Levi nyithu na tsüthu hyu shi, nu keqhaikedithu na ajjü pi kekinyipenwa tsü keghü.
- ¹²Tsaseng wi mathu na Mosa Yenwa wi kecükegwethu kenie wina tsüthu mecang pi kinyiya thsüle kesalina asahangthu tsüpi anyithu atheghi theghi sala akhang khang sa keben jawi gishü chi.
- ¹³Levi nyithu na ayenthu kenie wina Shhukeya Kho hshanshathu tsüpi anni miwi gü, nu asa kemethathu tsüpi apfü, keteli, nu apfügi kebenwa wi wwen nu asa tsü wan pi anyithu wi gishü cü.
- ¹⁴Ha kesa sengwi Levi nyithu na mathu ghena nu Aaron shicübvügha keqhaikedithu ghena asa pi gishüya kepaghenanye keqhaikedithu na aghaja kecu asahangthu maben pi mecang nu ahhanshathu kethu pi mecangla dhamang.
- ¹⁵Levi nyi Asaf gei wi akhwi kechüthu na Kadimi David kecükegwe wi pi mathu dhen chi ketheng pen witsü benya: Asaf, Heman, nu kadimi ghena atusenjüh-kechüwa Jeduthun, Kekinyijjen kaghapeng-jenka ghikehiethu na mathu pen nteshila mehai, kepaghenanye Levi nyi kepathu ghena Shhukeya Kho wa tsü kiden cüben.
- ¹⁶Tsalina Kadimi Josiya na kekhi ti tsü ghanan wi Apvüwa kekinyi, Shhukeya Kho sa keten, nu kekinyipen miwi mecang pi kekinyi ghena pala tsüdila kuliya.
- ¹⁷Israel nyi ciwi keben tsüdila ghanan tagü Shhukeya Kho nu Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho tsü kemini sa.

¹⁸Atusenjüh-kechüwa Samuel tsüwi na gho nansü kecu wi Shhukeya Kho kemini hati nsa. Kadimi Josiya keqhaikedithu, Levi nyithu, nu Judah, Israel, nu Jerusalem nyithu na Shhukeya Kho kemini hati kesa kheni kadimithu thola npi sa,

¹⁹tsüna Josiya na kadikesa tagha nu tazen mapi wi sa.

Josiya Kadikesa Sakhen

(2 Kad 23.28-30)

²⁰Kadimi Josiya na Kekinyijjen ghenha ha tsüdi kesa sengwi Ejipt Kadimi Neko na süpahizi kesü ssi wa Euftrat Ghaku miwi Karkhemish wi kesali, Josiya na ma khenle sa,

²¹isala Neko na ketsijüh ha pi Josiya wi kesunchi; “Judah Kadimiwa, hi aghisa kebenwa ha no ssiha nben, hi no ssihale ngho, isala ighinyithu ssiha ghoben, nu Anyiza na walo hi kizadha. Anyiza na hi wiwa ben, tsalina hi nmatangla, nyelethu ma no yasa cüben.”

²²Isala Josiya na ssihale kidenya. Ma Anyiza na Kadimi Neko wina khi kebenwa tsü hhaghe, tsalina ma tsisa kemiliya nu Megiddo deshentijü wi aghi wi wa.

²³Aghisa keben wi Ejipt nyi lakusü na Kadimi Josiya gaya. Ma ma maghawa wi kiza, “Hi ssi bvülo; hi mesa-mena ntsa sadha le!”

²⁴Mathu na ma gorugari wina ma pieshiya nu pi ciwi keben gorugari keniwa wi chiya, nu ma ssinu Jerusalem wi wha. Ma ciwi shü nu pi kadi shüjjenthu wi vhüa. Judah nu Jerusalem nyithu tsüdila ma keshü ghenha anongü.

²⁵Atusenjüh-kechüwa Jeremiya na Kadimi Josiya kiqaiki khwi kesü sachi. Tsüna Israel wi akhwi kesathu nzale npvüza lela ma ghenha anonkegü wi akhwi ha kesen tsüpi ayen kesü sadha. Akhwi ha kiqaikithu kesaghu wi muyaben.

²⁶Josiya na kekuli tsüdi kesa — ma Apvüwa wi lebenkechi, ma Ayenwa kenie,

²⁷nu ma cükikezhü aghatsan na wa asakhen kecu tsüdi Israel nu Judah Kadimithu cükikezhü wi zhütheng.

2 Khenicüki 36

Judah Kadimi Joahaz

(2 Kad 23.30-35)

¹Judah nyithu na Josiya tsa Joahaz kessiya nu adeli pi ma nyen pi Jerusalem wi kadimiwa sa thsüa.

²Joahaz na ma kahang mapi ngwe nu kecheng wi Judah kadimiwa saya nu ma asha kecheng Jerusalem wi kekhang sen.

³Ejipt Kadimi Neko na ma ghan pi atssüzü saya nu Judah yala keküju rükatssü kilogram 3,400 nu suna kilogram 34 pi cü thsü,

⁴ Neko na Joahaz cünyuwa Eliakim pi Judah kadimiwa sa thsüa, nu ma nyan kemili pi Jehoiakim sa, Neko na Joahaz ssinu Ejipt wi wa.

Judah Kadimi Jehoiakim

(2 Kad 23.36—24.7)

⁵ Jehoiakim na ma kahang mapi ngwe nu manga wi Judah kadimi saya, nu ma amapi taghakhen Jerusalem wi kekhang sen. Ma sami pi Apvüwa ma Nyiza shun.

⁶ Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na gho Judah nka nu Jehoiakim ghanya, nu amighe ssüle pi ma bhen sen Babilon wi wa.

⁷ Nebukhadnezzar na Kekinyijjen wi keben-keyeng pahan pvü wa Babilon wi ma kadijjen wi chia.

⁸ Jehoiakim na kekuli cüki tsüdi, ma nankiqanan kekulithu nu nkemehai kesathu na Israel nu Judah Kadimithu cükikezhü wi zhütheng. Ma tsa Jehoiakhin na ma shiwa sa kadimi saya.

Judah Kadimi Jehoiakhin

(2 Kad 24.8-17)

⁹ Jehoiakhin na ma kahang mapi tagha nu tazen wi Judah kadimi saya, nu ma asha kecheng nu ghanan tagha Jerusalem wi kekhang sen. Ma la sami pi Apvüwa shun.

¹⁰ Khathansha wi leghe tsüna gho khe Kadimi Nebukhadnezzar na Jehoiakhin ghan pi atssüzü kesü sa nu Kekinyijjen wi keben-keyeng pvü nu Babilon wi wa. Tsaseng wi Nebukhadnezzar na Jehoiakhin biza Zedekiya pi Judah nu Jerusalem kadimi sa thsüa.

Judah Kadimi Zedekiya

(2 Kad 24.18-20; Jer 52.1-3)

¹¹ Zedekiya na ma kahang mapi ngwe nu kesü wi Judah kadimi saya, nu ma amapi taghakhen Jerusalem wi kekhang sen.

¹² Ma sami pi Apvüwa shun nu satemeni pi atusenjüh-kechüwa Jeremiya na Apvüwa jüh kekhi tsü nkina mvu.

Jerusalem Keqanca

(2 Kad 25.1-21; Jer 52.3-11)

¹³ Zedekiya na Kadimi Nebukhadnezzar matang shun, Nebukhadnezzar na ma meten pi jühkeya wi ben thsüle Anyiza nyan wina kishen thsü theng. Ma ma leben-dhu mtsü nu khapeghe sen Apvüwa, Israel Nyiza wi kheneng ngho mvula.

¹⁴ Tsü miwi, Judah ccülikesathu, keqhaikedithu, nu anyithu na mathu kevä wi mizzatentithu kesami tsütsonca nie sen nu atsikezhüthu kinyi, isanu Apvüwa na satemetha ketheng Kekinyijjenwa tsü nakhia.

¹⁵ Apvüwa, mathu bamyithu Nyiza na atusenjüh- kechüthu kesun pi ma nyithu kitsan kinie sa, kepaghenanye ma mathu nu Kekinyijjenwa tsü heishaya mvu sa.

¹⁶Isala mathu na Anyiza nyilothu pi keponsa sa, ma jühthu pi koghobvü nu atusenjüh-kechüthu nankeqhe, tsüti Apvüwa lebenketsu na ma nyithu shun ntsa sa nu shukeya nmila.

¹⁷Tsalina Apvüwa na Babilon Kadimi ssigho mathu ssisa. Kadimiwa na Kekinyijjen wi lela Judah kepvünyithu pathi. Ma anyi ghanyi nu keqhai, nza nu npvüza, kinaa le kemehai lela, thola nanketizen nmi. Anyiza na mathu tsüdi pi ma kwen wi chi cüdha.

¹⁸Babylonia Kadimiwa na Kekinyijjenwa, Kekinyijjen wi keben-keyeng, nu kadimi nu ma kekhu wi kedithu keben-keyeng shuya, nu tsüdi pvü nu Babilon wi wa neng.

¹⁹Ma Kekinyijjen nu anyunutiwa pi kadijjenthu nu keben-keyeng saghula mecang, nu anyunutiwa khweti pasha.

²⁰Ma anyi hangkeyathu tsüdi ssinu Babylonia wi wa, ciwi mathu na Persia nyi Kadimi npi sa keshagha chu ma nu ma shicübvüghathu nssümaghathu sa.

²¹Tsalina Apvüwa na atusenjüh-kechüwa Jeremiya wina kekhi tsü sacen. “Sabbath kemnan nsala kesa tsü sacen thsüle kesalina amapi acentagü ayyiwa tsü yisha pi theng ben.”

Sira na Judah nyithu Whanenglo kekhi

(Ezr 1.1-4)

²²Sira na Persia kadimi sa keya mapi atuwa wi Apvüwa na ma atusenjüh-kechüwa Jeremiya wina khi ketheng tsü ntsakhiwa sa thsüa. Apvüwa na Sira kechüchi nu ahza ha khushi thsü nu tsü zhüpi ma kadiyyi tsüdi wi tsü misikhhali sichilo kesun chi.

²³“Hawa ha Persia Kadimi Sira ahza khukechi. Atssan wi Anyiza, Apvüwa na hi sapi ayyi maben miwi kekhang kesenwa nu Judah yyiwi Jerusalem wi ma ghenä Kekinyijjen kesü kesa akhhiwa tsüpi hi cüdha. Khili nthu Anyiza nyithu tsüdila ciwi whalo, nu Apvüwa nthu Nyiza yala nthu ssiben ketenwa salo.”

Ezra

Ezra 1

Sira na Judah Nyithu Whanenglo kekhi

¹ Sira na Persia kadimiwa sakeya mapi atuwa wi Apvüwa na ma Jeremiya atusenjuh-kechüwa wina khi ketheng tsü sacenya. Ma Sira kechüchi pi ahza hati ha sa thsü nu tsü zhü nu sen wa ma kadiyyi apen tsüdi wi misikhali si chilo sa thsüa:

² Hawa ha Persia Kadimi Sira ahza khukechi: “Apvüwa, Atsan wi Anyiza na hi sapi ayyi maben wi kekhang kesenwa sa thsüdha nu Judah wi Jerusalem wi ma ghena kekinyijjen kesü salo kesa khhiwa tsüpi hi cüdha.

³ Nthu ma nyithu, Anyiza na nthu tsüdi ssiketenwa salo. Nthu na Jerusalem wi wha nu Israel Nyizawa, Jerusalem wi ma kinyi ketenwa, Apvüwa Kekinyijjenwa tsü sa nengden.

⁴ Keujüla ma nyi kushinyi sa keben kesü le kesü lela kewhaneng ghena kekiqa nsenthu yishü lethu, mathu jenphonthu na kekiqa ha pi mathu cüben. Mathu na rükatssü nu suna, kedsakejjüthu nu asahangthu, nu Jerusalem wi Anyiza Kekinyijjen wi kekinyithu kesa ghena la aju pi mathu cüben.”

⁵ Tsaseng wi Judah nu Benjamin mizzathu wi ageithu wi accülikesathu, keqhaikedithu nu Levi nyithu, nu Anyiza na ma leben kidhen kechithu tsüdila wa Jerusalem wi Apvüwa Kekinyijjenwa tsü saneng le kidenya.

⁶ Mathu jenphonthu tsüdila pala kejon pi mathu kiqa cü: rükatssü hyikhuthu, suna, kedsakejjüthu, asahangthu, kepa wi pala menkedhu, nu Kekinyijjenwa wi kekinyithu ghena.

⁷ Kadimi Sira na hatu wi Kadimi Nebukhadnezzar na Jerusalem wi Kekinyijjen wi khusen wa ma cenpvüthu kekinyijjen wi chi kesathu akhuzza nu ahyithu tsüpi mathu cü neng.

⁸ Ma tsüthu pi kadijjen wi keben kesen jawi kediwa Mithredath kwen wi chi nu tsüthu sipi Sheshbazzar, Judah wi ahngwa cüa,

⁹⁻¹⁰ hatu ha:

kekinyi ghena suna khuzza	30
kekinyi ghena rükatssü khuzza	1,000
akhuzza kepathu	29

suna khuzza kizzakeuthu	30
rükatssü khuzza kizzakeuthu	410
ahyikhu kepathu	1,000

¹¹Ciwi suna nu rükatssü khuzzathu nu atsanqai kepathu tsüdi saghu 5,400 tsü Sheshbazzar nu kushinyi kepathu na Babilon wina sen nu Jerusalem wi wha.

Ezra 2

Kushiyyi Wina kheneng keghothu Nyankezhü

(Neh 7.4-73)

¹Kushinyi kejon na Babilon yyi teshi nu Judah yyi wi Jerusalem wi papa nyu wi ghoneng. Kadimi Nebukhadnezzar na mathu ghan sen atssüzü sa wa kesa nten na mathu theghithu na Babylonia wi kushinyi sa hang wa.

²Mathu ccülikesathu na Zerubbabel, Joshua, Nehemiya, Seraiya, Reelaiya, Mordekai, Bilshan, Mispar, Bigvai, Rehum, nu Baana. Hawa ha Israel geithu, nu agei kesü wi anyi khaju na kushiyyi wina ghoneng khe tsüthu nyankezhü:

³⁻²⁰Paresh - 2,172 Shefatiya - 372 Arah - 775 Pahath Moab (Jeshua nu Joab shicübvüghathu) - 2,812 Elam - 1,254 Zattu - 945 Zakkai - 760 Bani - 642 Bebai - 623 Azgad - 1222 Adonikam - 666 Bigvai - 2,056 Adin - 454 Ate (Hezekiya lela khiden) - 98 Bezai - 323 Jera - 112 Hasum - 223 Gibbar - 95

²¹⁻³⁵Anyi hathu bamyithu na anyuti hathu wina kahangthu la kheneng gho: Bethlehem - 123 Netofa - 56 Anathoth - 128 Azmaveth - 42 Kiriath Jearim, Khafirah, nu Beeroth - 743 Rama nu Geba - 621 Mikhmash - 122 Bethel nu Ai - 223 Nebo - 52 Magbish - 156 Elam kepawa - 1,254 Harim - 320 Lod, Hadid, nu Ono - 725 Jerikho - 345 Senaah - 3,630

³⁶⁻³⁹Hawa ha keqhaikedishi geithu kushiyyi wina kheneng keghothu nyankezhü: Jodaiya (Jeshua shicübvüghathu) - 973 Immer - 1,052 Pashhur - 1,247 Harim - 1,017

⁴⁰⁻⁴²Levi nyithu gei wi kushiyyi wina kheneng keghothu: Jeshua nu Kadmiel (Hodaviya shicübvüghathu) - 74 Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu (Asaf shicübvüghathu) - 128 Kekinyijjen ghikehiethu (Shallum, Ater, Talmen, Akkub, Hatita, nu Shobai shicübvüghathu) — 139

⁴³⁻⁵⁴Kekinyijjen wi kekuli nyi geithu wi kushiyyi wina kheneng keghothu: Ziha, Hasufa, Tabbaoth, Kere, Siaha, Padon, Lobana, Hagaba, Akkub, Hagab, Shamlai, Hanan, Giddel, Gahar, Reaiya, Rezin, Nekeda, Gazzam, Uzza, Paseya, Besai, Asna,

Meunim, Nefisim, Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazluth, Mehida, Harsha, Barko, Sisera, Tema, Neziya, nu Hatifa.

55-57 Solomon magha geithu wi kushiyyi wina kheneng keghothu: Sotai, Hassofereth, Peruda, Jaala, Darkon, Giddel, Shefatiya, Hattil, Pokhereth, Hazzebaim, nu Ami.

58 Kekinyijjen wi kekuli nyithu nu Solomon magha shicübvüghathu kushiyyi wina kheneng keghothu na saghula - 392.

59-60 Delaiya, Tobiya, nu Nekoda geithu wi anyi 652 na Tel Mela, Tel Harsha, Kherub, Addan, nu Immer, nyutithu wina kheneng gho; isala mathu na Israel nyi shicübvüghathu le kesa khi meyala.

61-62 Keqhaikedishi agei hathu na mathu bamyishi khi meyala: Habaiya, Hakkez, nu Barzillai, (Barzillai keqhaikedishi gei baqhaiwa na Gilead wi Barzillai gei wi nza kesü yaya nu ma myiwa gei nyan yaya.) Mathu na mathu bamyithu na thowa khe khi meyala kesalina mathu pi keqhaikedithu nsa thsüla.

63 Judah nyi ahngwa na mathu wi ciwi keqhaikedi kesü na Urim nu Thummim tsü npi kesen chu mathu na atsse pi Anyiza kekinyi tsü dsaya nbenle kiza.

64-67 Anyi kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdi saghula - 42,360 Mathu maghalo nu maghalethu - 7337 Nza, npvüza akhwi kechüthu - 200 Goruthu - 736 Gada kizzathu - 235 Sunsiesathu - 435 Gadathu -6,720

68 Kushinyithu na gho Jerusalem wi Kekinyijjen cukeya wi ageithu wi accülikesathu pahan na mathu kenen wina keben khuchi pi kiqa nu kheni gi wi Kekinyijjenwa tsü sanengya.

69 Mathu na kekuli ha ghena khuchiya kemehai chu khuchi, nu tsüdi saghula suna kilogram 500, rükatssü kilogram 2,800, nu keqhaikedithu gwomejuwa kaghazu 100 tsüti saya.

70 Keqhaikedithu, Levi nyithu, nu anyithu pahan na Jerusalem non wi nu ma kete wi hang; akhwi kechüthu, Kekinyijjen ghikehiethu, nu Kekinyijjen wi kekulithu na tsü kete wi anyutithu wi hang; nu Israel nyi kepathu na mathu bamyithu na kahang pen anyutithu wi hang wa.

Ezra 3

Kekinyi Saneng keshhu

1 Asha tagüwa witsü Israel nyithu na tsüdila mathu nyutithu wi benyadha. Isanu mathu tsüdila gho Jerusalem wi saghuya,

2 nu Jehozadak tsa Joshua, ma pvüshang keqhaikedithu, nu Shoaltiel tsa Zerubbabel pi ma shilithu gweghe nu Israel Nyizawa kekinyipen tsü saneng,

isanu Anyiza nyiwa, Mosa Yenwa wi zhü ketheng kecükegwethu tsü kenie wina mathu ahhansha sapi tsü miwi mecang yale kesalina.

³ Kushiyyi wina kheneng keghothu na anyi ayyi ciwi hang kebenthu messi lela mathu na kheni gi wi kekinyipenwa tsü saya. Isanu mathu na pala tsü miwi aghanen nu minulen kaghapenla ahhanshathu mecang shhua.

⁴ Mathu na ayenthu tsü kenie wina Kelishu Kho kemini tsü sa; mathu na ghanan kaghapenla tsü ghanan ghenä nsenthu keyishü ahhanshathu sapi kinyi;

⁵ tsümiwi mathu keshüthangla ahhanshathu maben pi kemecang tsü sa nu Asha Ketheü Kho tsü sa nu keshüthangla saghunü Apvüwa kinyi, papa kenen wina pi Apvüwa kecü kekinyithu tsüdila sa.

⁶ Anyithu na Kekinyijjenwa tsü npi saneng shhu lela mathu na asha tsüwa ghanan atuwa wi ahhanshathu mecang pi Apvüwa kecü tsü sashhu.

Kekinyijjenwa tsü Saneng Keshhu

⁷ Anyithu na apisa pi alon kahathu nu achan kecühthu ghenä kedsakejjü nu akutimen sa, nu oliv deli pi Tur nu Sidon nyunutithu wi Lebanon wi mukeya sedar chanthu ketonli ghenä kesunchi, tsüthu tsü pvü nu atssükedone wina sen nu Joppa wi gho. Hathu ha tsüdila Persia kadimiwa Sira jühkhukechi kenie wina sa.

⁸ Tsalina mathu na Jerusalem wi Kekinyijjen pen witsü kegho amapi tsüwa asha keniwa sengwi kekuli tsü sashhu. Zerubbabel, Joshua, nu mathu diyyi nyi kepathu, keqhaikedithu nu Levi nyithu, nu kushinyi sa kewa Jerusalem wi keghonengthu tsüdila gweghe nu kekuliwa tsü sa. Levi nyi kahang mapi ngwe nu tsü miwi keqhaiki tsüdi pi Kekinyijjenwa kesaneng kekuli wi kaghangthu sa thsü.

⁹ Levi nyiwa Jeshua nu ma tsathu nu ma shilithu, nu Kadmiel nu ma tsathu (Hodaviya geiwa) mathu gweghe nu Kekinyijjen kesaneng wi kaghangthu sa. (Henadad gei wi Levi nyithu na mathu kiqa.)

¹⁰ Khathansha wi anyithu na Kekinyijjenwa gi ketegü shagha khe keqhaikedithu na mathu gwomejuwa kaghazuthu pvüya nu mathu kwen wi tutuwathu khuya nu mathu pen saya, nu Asaf gei wi Levi nyithu na simbalthu sen nu ciwi nganya. Mathu na Kadimi David tsü wina sa kegho kecükegwethu kenie wina Apvüwa seng.

¹¹ Mathu na Apvüwa keseng ha saneng la saneng: “Apvüwa na mehai, nu ma Israel nanketizen tsüna anuphan benden.” Anyi tsüdila apiketsü sa magha pi Apvüwa seng, kepaghenanye Kekinyijjen giwa tsü zhü shagha kekuli sa wa.

¹²Keqhaikedithu, Levi nyithu, nu agei wi accülikesathu na kheni Kekinyijjenwa tsü mudha, mathu na Kekinyijjen gizhü keben tsü ghang nu magha pi qai. Isala kepathu na anonkeghe ghenä jisha.

¹³Anyi thola anonkeghe ghenä kejisha nu kiqai hhai chü kepapa sa meyala, kepaghenanye mathu hhaiwa tsüna misi ntsawa pi alen kesie wila zaya.

Ezra 4

Kekinyijjenwa tsü Kesaneng Keshun

¹Aghinyithu nu Benjamin nyithu kushiyyi wi kheneng keghothu na Israel Nyizawa, Apvüwa Kekinyijjenwa tsü saneng bendha le kesa zaya.

²Tsalina mathu na Zerubbabel nu ageithu wi accülithu wi wa nu khi, “Kekinyijjen ha kesa wi ikhang la nthu gweghe sa na. Ikhang la nthu na kinyi keten Anyiza tsü makesü kinyiden, nu Assiriya Kadimi Esarhaddon na ikhang kesun pi hewi kahang thsü nten na ikhang na ahhansathu sapi ma kinyi ghodha”

³Zerubbabel, Joshua, nu ageithu wi accülithu na mathu kiza, “Ikhang na Apvüwa ithu Nyiza Kekinyijjen kesü kesa witsü nthu kekiqa nsenla mehai. Persia Kadimi Sira na ikhang kekiza ti ikhang ketanla tsü saaden.”

⁴Tsaseng wi ayyi ciwi kahang nyithu na Judah nyithu pateshü nu pateqhe, nu mathu ajjen tsü nsa thsüle sa.

⁵Mathu na alaa pi Persia nyi kidhan wi kedithu mellinu mathu shun thsü. Mathu na Sira kadikesa chuli wa Dariya Kadimiwa kadikesa kecu hati ha sa.

Jerusalem Kesaneng Keshun

⁶Kadimi Xerxes na kadi saya tegü wina anyi Judah nu Jerusalem wi hang keben ghinyithu na zhükechi jüh sengho mathu shun.

⁷Kheneng, Persia kadimi Artaxerxes na kadikesa tsü wi Bishlam, Mithredath, Tabeel, nu mathu pvüshangthu na zhükechi jüh kesü pi kadimiwa cü. Alesüwa tsü Aramaik jüh wina zhü theng nu tsü kesi wi zhükemilichi.

⁸Rehum ahngwa, nu ayyi ciwi kezhüwa Shimshai la Jerusalem cüki ha zhükechi jüh pi Artaxerxes cü:

⁹“Rehum ahngwa, nu diyyi ciwi kezhüwa Shimshai, manyi pvüshangthu, pendhethu, nu kepa kedithu aghatsan na Elam yyi Erekh, Babilon, nu Susa wina keghothu tsüdi pi

¹⁰anyi kepathu kedi nu kekhangwa Ashurbanipal na mathu jjen wina jügü pi Samaria nyunutiwa nu Euftrat Niduwa diyyi wi hangwa kesathu gweghe ha zhüchi.”

11 Hawa ha zhükechi jüh tsü: “Ma maghathu, anyi Euftrat Niduwa kebenthu wina pi Kadimi Artaxerxes kecü.

12 “Ithu na Njenkebenwa yala ha chü thsü mvuben, Judah n-yyi kepathu wina gho Jerusalem wi hang wa nu mathu na anyunuti nkemehaiwa nu kekivvüwa tsü saneng bendha. Mathu na khweti keshonthu tsü sa shhudha nu wan tsüthu sa cenyaben.

13 Njenkebenwa, keujüla anyunutiwa ha nu ma keshonthu tsü sacenya lethu, anyithu na khajanathu nkchuchila nu kadiji keben kegho ghenazeng waben.

14 Ithu na khili Njenkebenwa ncakhu wi keben ghenahati ha nsa thsü mvu, nu ha khi nan ben,

15 no ahza kesü khuchi pi nbamyithu na zhü kethengthu tsü bha nan thsü. Keujüla no tsüti sa lethu, anyunuti hawa ha keshüthangla kekivvü sagho nu kheni tsü wina tsü kekivvü pi kadimithu nu diyyi ciwi kekhang kesenthu cüle kesa no muyaben. Ma nyithu miwi kekhang senle kesa na keshüthangla dhu mtsü. Tsalina anyunutiwa tsü yasale.

16 Tsalina keujüla anyunutiwa ha saya nu ma keshonthu sa cenyabendha kesa ithu na chüben.”

17 Kadimiwa na keluneng ha kesunchi: “Pila ahngwa Rehum, diyyi ciwi kezhüwa Shimshai, nu manyi pvüshangthu Samaria nu Euftrat Niduwa kepa wi lethu, Njenkebenwa na Euftrat Niduwa diyyi miwi khangya khangthu kecü, shalom saben.”

18 “Nthu zhükechi jüh kesun kechi tsü zhükemili nu sipi hi kizadha.

19 Hi ahza khuchi pi kepili thsü nandha, nu ntsakhiwa Jerusalem na kheni tsü wina kadi kekhang shungho nu nyu kematang kekivvü nyithu ha pong ghole kesa muyadha.

20 Kadimi kekhang ntsathu na ciwi kadisa nu Euftrat Niduwa diyyi tsüdi miwi kekhang sen nu khajana nu keben saghu ghole.

21 Tsalina hi ajüh npi kekchuchi chu anyi tsüthu na anyunuti tsü kesaneng tsü khenlo kesa nthu na ahza khushilo.

22 Wan ha salo, isanu mangla hi kenenwa tsü meyasa neng thsüle kesalina.”

23 Artaxerxes wina zhükechi jüh ha pi Rehum, Shimshai, nu manyi pvüshangthu wi sichi meyi mathu na kaghajila Jerusalem wi wa Judah nyithu na anyunutiwa saneng keben tsü khen.

Kheneng Kekinyijjen Kekuliwa Sa Keshagha

24 Kekinyijjen wi kekuliwa tsü khen nu Persia kadimi Dariya na kadikesa keni mapi npi kecu chu mangla nsala.

Ezra 5

- 1** Tsü tsüwi atusenjüh-kechü keni Haggai nu Iddo tsa Zekharia manyi na Israel Nyizawa nyan wina Judah nyithu na Judah nu Jerusalem wi kahangthu wi ajühkhi.
- 2** Khathansha wi Shealtiel tsa Zerubbabel nu Jehozadak tsa Joshua manyi na katsü keni ketsijüh zaya khe manyi na Jerusalem wi Kekinyijjenwa tsü saneng shhu, nu atusenjüh-kechü keni la mathu kiqa.
- 3** Tsü tsüwi Euftrat Niduwa wi ahng Tattenai, Shothai Bozenai, nu manyi pvüshang kedithu na Jerusalem wi gho nu khi: “Thowa na ahza pi nthu cü nu Kekinyijjenwa ha saneng nu tsü ghen kiden-kesha ben nu?”
- 4** Mathu na anyi thothu na Kekinyijjenwa tsü kesa ghen kiqaben khe tsüdi nyan la keü.
- 5** Isala Anyiza na Judah nyi ccülikesathu hieben, nu Persia nyi kedithu na zhükechi jüh pi Kadimi Dariya cü nu keluneng npi kemu chu mathu na mangla sa nten kesa südheya.
- 6** Hawa ha mathu na tsü cüki zhüpi kadimiwa wi kesun kechi:
- 7** “Pila Kadimi Dariya kecü, no kecca wi kekhang kesenwa salo.
- 8** “Njenkebenwa na ha kechü-u, ikhang na Judah diyyi wi wa nu alon ketiti nu achan kedhithu pi wikeshon wi chi nu Anyiza kedi Kekinyijjenwa sa eben tsü muyale. Kidenkisha nu kekuliwa tsü saben nu tsüna mehaitzü sa waden.
- 9** “Isanu ikhang na anyi ccülikesathu wi thowa na ahza pi mathu cü nu Kekinyijjenwa ha saneng nu tsü ghen kiden-kesha thsüben khe ikhang kizalo kesa keü.
- 10** Thothu na kekuli ha wi alithu saben khe pi no kizale kesalina ikhang na mathu wi tsüthu nyan la keü.
- 11** “Mathu na luneng, Ithu na atssan nu ayyi miwi Anyiza maghathu, nu ithu na kheni Israel kadimi kekhang ntsa kesü na Kekinyijjenwa ha sa nu kiden-kesha kechi gi wi tsü saneng ben.
- 12** Isala ithu bamyithu na Tangwi ebenwa Anyiza lebenkeminu cüssi kesalina ma Babilon Kadimi Nebukhadnezzar, Khaldean kadishi kadimi kesü, yala mathu miwi khangya thsüa. Kekinyijjenwa tsü yasa nu anyithu ssinu Babylonia wi kushinyi sa wa.
- 13** Isanu Kadimi Sira na Babylonia kadimi kesa mapi atuwa wi ma Kekinyijjenwa tsü kesaneng ghen ahza khushia.

¹⁴Ma Nebukhadnezzar na Jerusalem wi Kekinyijjen wi suna nu rükatssü hyikhuthu sen wa Babilon wi kekinyijjen wi chi ketheng tsüpi cü neng. Kadimi Sira na ahyikhu hathu pi ma anyi kesü pila Judah wi ahng sa thsü kethengwa Sheshbazzar kwen wi chi cüa.

¹⁵Kadimiwa na tsüthu sen wa Jerusalem wi Kekinyijjen wi chi neng, nu kheni gi wi Kekinyijjenwa tsü sa nenglo ma kiza.

¹⁶Tsalina Sheshbazzar na ghola magi ketegü chi cü; tsü tsüwi na gho nansü kecu tsü saben, isala tsü npi sacenya!

¹⁷“Keujüla ha Njenkebenwa kenen lethu, Babilon kadi zhü kethengthu wi Kadimi Sira na Jerusalem wi Kekinyijjewa tsü kesa neng ghenahza khuchila nye khe bha nan, nu ha ghenahza no khathi sa ten khe ithu kiza neng chilo.”

Ezra 6

Kadimi Sira na Ahza Khukechi tsü Mu nengya

¹Tsalina Kadimi Dariya na kadi zhü kethengthu pi Babilon wi chi ketheng witsü bha nanlo ahza khuchia.

²Isala tsüna Media diyyi wi Ekbatana nyunutiwa wi kezhüllu kesü hati zhü ketheng muya:

³“Kadimi Sira na kadikesa mapi atuwa wi Jerusalem wi ahshathu sa nu kekinyithu pi mecang keten penwa Kekinyijjenwa sanenglo ahza khuchi. Kekinyijjenwa tsüna kemisi meter ngwe nu tagü nu kemeza meter ngwe nu tagü sa ben.

⁴Ma wikeshonthu tsüna alon asha kecheng kechi sengwi achan asha kesüsü chi nu sa ben. Tsü ghenahza kededi tsüdila kadi pisa pi cüben.

⁵Kadimi Nebukhadnezzar na Jerusalem wi Kekinyijjen wi sen nu Babilon wi kegho suna nu rükatssü hyikhuthu tsü la kheneng sen wha Jerusalem Kekinyijjen wi mathu pen wi mehaitsü chiaben.”

Dariya na Kekuliwa Tsü Salo Ahza Khukechi

⁶Tsaseng wi Dariya na keluneng hati kesunchi: “Pila Tattenai, Euftrat Niduwa ahng, Shethar Bezanai, nu Euftrat Niduwa wi nshinyi pvüshangthu kecü. “Kekinyijjenwa kete wi nwala,

⁷nu tsü sa keben tsü nkivvü lalo, Judah wi ahngwa nu Judah nyi ccülikesathu yala kheni gi wi Anyiza Kekinyijjenwa tsü saneng thsülo.

⁸Hi, nthu na mathu kiqa pi tsü sanengya thsülo khiben. Kekuliwa tsü nkhen thsüle kesalina Euftrat Niduwa wi khajanathu mukeya kadi keben wi tsü wan pi mathu kededi tsüdi sa cülo.

⁹Atsathangla Jerusalem wi keqhaikedithu na mathu mangwa nsenhu yishü benle nthu kiza khe pi nkecü nsala nu khuchilo: amesü zza süponthu, khaghaneni, nyelela khaghaneni zzathu pi mecang pi Tang wi kebenwa Anyiza kinyile kesa, nyelela awhengsu, amcü, kisengtssü, nyelela oliv deli.

¹⁰Hawa ha sa nu mathu na Tang wi kebenwa Anyiza na keya qo ahanshathu sapi kinyi nu kesawegü khie pi imiwi nu itsathu miwi chiya kemehai sa thsüle kesalina.

¹¹Hi tsü miwi la khiben, keujüla anyi kesüle kesü lela ahza ha nkina lethu, ma jjen chhan kukhi kesü pashü, pahanwa dhizenya, nu pi ma gwo kecun khamighelo. Nu ma jjen tsüpi bhanieku sa ben.

¹²Jerusalem kessi pi ma kekinyi pen kesawa Anyiza na kadimi nyelela mizzatenti kesüle kesü lela ayenkhukechi ha nyankekinyen sa nu ciwi Kekinyijjenwa yasale kesawa tsü pasha kesawa salo. Hi Dariya, ahza ha khuchidha, Hi ahza khukechi ha tsüdila nieben.”

Kekinyijjenwa tsü Satemetha Kechi.

¹³Isanu ahngwa Tattenai, Shethar Bozenai, nu manyi pvüshang kedithu na kadimiwa na ahza khukechi tsüti sa.

¹⁴Atusenjuh-kechü Haggai nu Zekharia manyi na kechü-kenong chi nu Judah nyi ccülikesathu na Kekinyijjenwa tsü sapi wan mehai shagha. Israel Nyizawa nu Persia kadimithu Sira, Dariya, nu Artaxerxes hathu na khikechi ti mathu na Kekinyijjenwa tsü sa cenea.

¹⁵Mathu na Kadimi Dariya na kadikesa mapi tughowa Adar sha kecheng ghanan wi Kekinyijjenwa tsü sa cenea.

¹⁶Isanu Israel nyithu — keqhaikedithu, Levi nyithu, nu kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdila anonghe ntsa nu Kekinyijjenwa tsü sametha-kesha sa.

¹⁷Sametha-kesha ghena mathu amesü süpon 100, khaghaneni 200, nu khaghaneni zza 400, pi ahanshathu sa, nu aneni 12, kesü pi Israel mizza kesüsü kesami hhansha sa.

¹⁸Mathu na Mosa lesüshen wi keben kecükegwethu kenie wina Jerusalem wi Kekinyijjen wi kekuli ghena keqhaikedithu nu Levi nyithu la kiden-keshaya.

Shhukeya Kho Kesa

¹⁹ Anyi kushiyyi wina kheneng keghothu na tsü mapi vvüthiwa wi asha atuwa taghamejü ghanan wi Shhukeya Kho kemini sa.

²⁰Keqhaikedithu nu Levi nyithu tsüdila mathu ketanla mathu sametha nu keccüna wi methaya. Levi nyithu na anyi kheneng keghothu tsüdi, keqhaikedithu, nu mathu ketanla mathu ghena Shhukeya Kho ahanshathu ghena asahangthu pathi.

²¹Israel nyi kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdi nu anyi ayyi ciwi hang keben Anyiza nkechüyen teshi nu Apvüwa, Israel Nyizawa kinyile keghothu tsüdi ahhanshathu tsü dsa.

²²Mathu na anonghe ntsa nu ghanan tagü Azimi nkechi Mesa Khowa tsü kemini sa. Mathu na anonghe ntsa sa, kepaghenanye Apvüwa na Assiriya Kadimiwa sapi mathu nen thsü nu mathu Israel Nyizawa Kekinyijjen tsü kesaneng wi ma mathu kiqa thsü kesalina.

Ezra 7

Ezra na gho Jerusalem Cukeya

¹Amapi kejon sengwi Artaxerxes na Persia kadimi sa keben wi ciwi anyi kesü ma nyan Ezra na ben. Ma ma bamyithu khi wa hati Keqhaikedi ntsawa Aaron kecu chi: Ezra na Saraiya tsa, ma Azariya tsa, ma Hilkiya tsa,

²ma Shallum tsa, ma Zadok tsa, ma Ahitub tsa,

³ma Amariya tsa, ma Azariya tsa, ma Merioth tsa,

⁴ma Zerachaiya tsa, ma Uzzi tsa, ma Bukki tsa,

⁵ma Abishua tsa, ma Fineha tsa, ma Eleazar tsa, ma Aaron tsa.

⁶⁻⁷Ezra na Apvüwa Israel Nyizawa na pi Mosa kecü Yenwa tsü kechüntsa nyi kesü sa. Ezra na Apvüwa ma Nyiza kesawegü kepvü gheña kadimiwa na ma kekhie tsüdi pi ma cü. Artaxerxes na kadikesa tagüwa mapi wi Ezra na Israel nyithu akhang kesü, tsüna keqhaikedithu, Levi nyithu, Kekinyijjen wi akhwi kechüthu, Kekinyijjen ghikehiethu, nu kekuli nyithu saghula Babilon wina ssinu Jerusalem wi wa.

⁸⁻⁹Mathu na asha atuwa wi atsathang atuwa Babylonia teshia, nu Anyiza kekiqa sen nu mathu na asha mangawa atsathang atuwa ghanan wi ghola Jerusalem cuya.

¹⁰Ezra na ma kahang tsüdi pi Apvüwa Yenwa tsü si, tsü kuli, nu ciwi ayenthu nu ma jügithu tsüpi Israel nyithu sansi.

Kadimi Artaxerxes na Pi Ezra Kecü Lesüwa

¹¹Kadimi Artaxerxes na lesü hapi Ezra, keqhaikediwa nu kechüntsa, Apvüwa na pi Israel kecü ayenkhukechi nu ayenthu tsü chü mechan-metsa kesawa cüa:

¹²“Kadimi Artaxerxes na pila keqhaikediwa Ezra, Tang wi kebenwa Anyiza Yenwa kechüntsa kesawa kecü.

¹³“Hi ahza khuchiben, hi kadiyyi tsüdi wi Israel nyithu tsüdi, keqhaikedithu, Levi nyithu, no gweghe Jerusalem wi wha mvu kebenthu na whaya mehai.

14Hi nu hi sansichüthu meshu tagü gweghe, no kesun pi wala Jerusalem wi nu Judah wi n-Nyiza Yenwa pi no nondi kechiwa tsü mehaitsü nie benla nye khe kepili nanlo saben.

15No, hi nu hi sansichüthu na suna nu rükatssü pi ma Kekinyijjen na Jerusalem wi keben Israel Nyizawa kinyi mvu kebenthu sen nu waben.

16No Babilon diyyi tsüdi wi saghukeya suna nu rükatssü tsüdi nu Israel nyithu na kekinyi khukechithu nu mathu keqhaikedithu na Jerusalem wi mathu Nyiza Kekinyijjenwa ghenla khukechithu la khuyalo.

17“No kiden-kesha ntsa nu apisa hapi amesü süponthu, khaghaneni süponthu, khaghaneni zzathu, asu, nu kisengtssü shüya nu tsüthu pi Jerusalem wi Kekinyijjen kekinyipen miwi kinyi.

18No suna nu rükatssü gilli keben tsüpi n-Nyiza kenen wina no nu no diyyi nyithu ghenla katsüha lela saya mehai.

19Kekinyijjen kekuli kesa wi kesen ghenla ahyikhuthu pi no kecü tsü pi Jerusalem wi Anyiza tuwi chiben.

20Nu no Kekinyijjenwa ghenla nsenthu keyishü tsüdi no kadi keben wi khuya mehai.

21“Hi Euftrat Niduwa diyyi wi keben kesen kedithu tsüdi wi kizaben; katsüha lela Ezra, keqhaikedithu, Tang wi kebenwa Anyiza Yenwa kechü ntsawa na nthu wi khiethu wan pi ma cülo,

22tsüna wala rükatssü kilogram 3,400, awhengsu kilogram 10,000, kisengtssü liter 2,00, oliv deli liter 2,000, kecu wi nu amcü nsenthu keyishü chu pi cülo.

23Nthu kiden-kesha ntsa nu Tang wi kebenwa Anyiza Kekinyijjen ghenla nsenthu keyishü tsüdi pi ncüthu yishü, isanu ma imiwi nyelela iseng wi kadikesathu miwi ma leben ntsu thsüla metsilo.

24Nthu na keqhaikedithu, Levi nyithu, akhwi kechüthu, aghikehiethu, kekulikesa nyithu, nyelela anyi kesüle kesü lela Kekinyijjen ha ghenla kekulithu miwi khajanathu yaya nben.

25“No, Ezra, n-Nyiza na kemetsa pi no kecü tsü sen nu anyi Euftrat Niduwa diyyi wi n-Nyiza Yenwa nie nu hang ketenthu tsüdi miwi ayenkesenthu nu pendhethu sa thsüle kessiyalo. No Ayenwa tsüpi anyi kesüle kesü lela tsü nkechüwa sansi ncüthu yishü.

26Keujüla anyi kesüle kesü lela n-Nyiza yenthu nyelela kadiyyi yenthu n-niela lethu, wan ma meten cülo; tsüna keshü, nyelela jügüshi nyelela ma keben-keyeng tsüdi khuya, nyelela pi atssüzü sa wa thsü kesa.”

²⁷Ezra khi, “Ithu bamyithu Nyiza, Apvüwa senglo! Ma kadimi sapi hati nu Jerusalem wi Apvüwa Kekinyijjenwa tsü kinyikü thsüben.

²⁸Anyiza nanketizen ghena hi kadimiwa, ma sansichüthu, nu ma kekhang ntsa kedithu kenen pvüyadha; Apvüwa iNyiza na kempvüza pi hi cü, nu hi Israel geithu wi alikesathu kejon ju sen nu hi gweghe kheneng ghoya.”

Ezra 8

Anyi Kushiyyi wina keghonengthu

¹Hawa ha ageithu wi alikesathu sa nu kushiyyi Babylonia wi ben nu Artaxerxes na kadimi sa keben wi Ezra gweghe Jerusalem wi keghonengthu nyankezhü:

²⁻¹⁴Fineha gei wi Gershon, Ithamar gei wi Daniel, David gei wi Shekaniya tsa Hattush, Paresh gei wi Zekharia pi ma gei wi anyi 150 saghu (ciwi mathu theghi cüki zhü kethengthu na ben) Pahath Moab gei wi Zerahiya tsa Eliehoenai pi anyi 200 saghu, Zattu gei wi Jahaziel tsa Shekaniya pi anyi 300 saghu, Adin gei wi Jonathan tsa Ebed pi anyi 50 saghu, Elam gei wi Athaliya tsa Jeshai pi anyi 70 saghu, Shefatiya gei wi Mikhael tsa Zebadiya pi anyi 80 saghu, Joab gei wi Jehiel tsa Obadiya pi anyi 218 saghu, Bani gei wi Josifiya tsa Shelomith pi anyi 160 saghu, Bebai gei wi Bebai tsa Zekharia pi anyi 28 saghu, Azgad gei wi Hakkatan tsa Jehanan pi anyi 110 saghu, Adonikam gei wi Elifelet, Jeuel, nu Shemaiya pi anyi 60 saghu, (mathu na asakhen wi kheneng gho). Bigvai gei wi Uthai nu Zakkur pi anyi 70 saghu.

Ezra na Kekinyijjen ghena Levi nyithu Mukeya

¹⁵Hi anyi khang tsüdi pi Ahava nyuti wi wa keben atssülen kehhi witsü saghuya nu ithu na ciwi ghanan kecheng ben. Hi ciwi akhang jawi keqhaikedithu pahan mu isala Levi nyithu tsü nbenla.

¹⁶Hi accülikesa meshu tugu cichilo kesunchi: Eliezer, Ariel, Shemaiya, Elnathan, Jarib, Elnathan, Nathan, Zekharia, nu Meshullam, nu kesansi ghena meshu keni— Joiarib, nu Elnathan.

¹⁷Hi mathu kesun pi Kasifiya wi azitenti ccülikesawa Iddo wi chi, ma nu Kekinyijjen wi kekulinyi ma pvüshangthu wi Anyiza Kekinyijjen wi kekuli ghena anyithu kesun pi ithu cülo kesa khie.

¹⁸Anyiza nanketizen wina mathu na sayakemehai nyi kesü, Mali gei wi Levi nyi kesü Sherebiya kesun pi ithu cü; nu ma tsathu nu ma cünyuthu meshu tagha nu tazen na ma gweghe gho.

¹⁹Mathu na Merari gei wi la Hashabiya nu Jeshaiya pi mathu shilithu meshu ngwe gweghe kesun chicü.

²⁰Tsümiwi anyi 220 na Kekinyijjen wi kekuli nyi saden, Kadimi David nu ma kekhu wi kedithu na mathu bamyithu pi Levi nyithu kiqa thsü kesathu. Mathu tsüdila anyan zhüya.

Ezra na Kezi nu Kekhie wi Anyithu Ccüliwa Sa

²¹Ciwi Ahava Tssülen kehhi wi hi ithu tsüdila Anyiza tuwi ithu satemeni nu ma ithu kijünyi kewa hawi ithu ssi nu ma ithu, ithu tsangathu, nu ithu keben tsüdi khwe cülo kesa khie nu kezi sa na kesa ahza khuchia.

²²Hi kadimiwa wi alenketsen süpahi akhang kesü ya ithu kijünyi wa keten wi aghinyithu kemessi ghena ithu ghiehie thsülo khie jüghea, kepaghenanye hi ma wi ithu Nyiza na sawegü pi ma nondi ketenthu tsüdila cüden, isala ma ma wina khapeghe bvü kesawa nen nten nu meten cüten kesa kizadha.

²³Tsalina ithu na Anyiza na ithu khwe cülo kesa ghena zi nu kekhe sa, nu ma ithu kekhe tsü luneng cüa.

Kekinyijjenwa ghena Aju Khukechi

²⁴Keqhaikedithu kemechan jawi hi Sherebiya, Hashabiya, nu kepa wi meshu tagha kessi shiya.

²⁵Tsaseng wi hi kadimiwa, ma sansichüthu, kekhu wi kedithu, nu Israel nyithu na Kekinyijjen wi senlo khukechi rükatssü, suna, nu ahyikhuthu tsüpi whu nu pi keqhaikedithu cüa.

²⁶⁻²⁷Hi hati pi mathu cüa: rükatssü — metric ton 22 rükatssü hyikhuthu 100— kilogram 70 suna khuzza 20—kilogram 8.4 lleza kemetha khuzza 2, tsüna suna khuzzathu ma men makesü.

²⁸Hi mathu wi khi, “Nthu na Apvüwa nthu bamyithu Nyiza tuwi metha, nu tsüti nthu kenen wi khuchi pi ma kinyi keben suna nu rükatssü ahyikhuthu tsüdila metha.

²⁹Nthu na wa Kekinyijjen npi kecu chu mehaisü tsüthu noncca yalo. Ciwi keqhaikedithu jjenkeshondhi non wina tsüthu whu pi keqhaikedithu nu Levi nyi ccülikesathu, nu Jerusalem wi Israel nyi ccülikesathu cülo.”

³⁰Tsalina keqhaikedithu nu Levi nyithu na suna, rükatssü, nu ahyikhuthu tsü sen nu Jerusalem wi Kekinyijjen wi kewa ghena kiden-keshaya.

Jerusalem wi kheneng kegho

³¹Asha atuwa taghakeni ghanan wi tsü ithu na Ahava Tssülen kehhi tsü teshi theng nu Jerusalem wi wa. Ithu na kijünyi kewa wi ithu Nyiza na ithu ssi nu ithu ghinyithu ssikaghashen nu ghikecwen wi ithu khwe cüa.

³²Ithu na gho Jerusalem cukeya wi ghanan kecheng mnanya.

³³isanu mejü ghanan wi ithu na Kekinyijjen wi wa, suna, rükatssü, nu ahyikhuthu tsü whu pi Uriya tsa Meremoth, keqhaikedithu tsü cüa. Fineha tsa Eleazar nu Levi nyi meshu keni, Jeshua tsa Jezabad nu Bihnui tsa Noahdiya na ma gweghe ben.

³⁴Pala tsüdila whu nu si, nu mehaitsü zhü ketheng saya.

³⁵Kushiyyi wina keghonengthu tsüdi ahhanshatu mecang pi Israel Nyizawa kekinyi sengho. Mathu na Israel nyi tsüdi ghena amesü süpon 12, khaghaneni süpon 96, nu khaghanenizza 77, khuchi; mathu na aneni 12 pi mathu kesami wi satekemetha ghena la khuchi. Asahang hathu tsüdi pi Apvüwa wi ahhanshatu sala mecang.

³⁶Mathu na kadimiwa na alesü pi mathu kecü tsü la khupi Euftrat Niduwa diyyi wi ahngthu nu kedithu cüa, isanu mathu kekiqa pi anyithu nu Anyiza Kekinyijjenwa tsü ghena khuchi.

Ezra 9

Ezra na Judah nyi nu Judah nyi nkenyethu Keyalikeben Chükeya.

¹Hathu ha tsüdila sa cenkeya sengwi Israel nyi ccülikesathu pahan na gho hi wi anyithu, keqhaikedithu, nu Levi nyithu na mathu diyyi ketsaki Ammon, Moab, Ejipt nyelela Kanaan wina keghothu, Hitti, Perez, Jebus, nu Amor nyithu wi mathu kepa sa meya ladha le kiza. Mathu la anyi hathu na nankiqanan kekuli kesathu makesü sa.

²Judah nyithu na asang nzathu ya, isanu Anyiza nyi kemethathu na nmethala. Accülikesa nu kedithu tanji hati sa.

³Hi ha zakeya wi ihathakina wina ithsümeni mezüqhe, ilissen, nu ipangkenye pfü, nu ihathakina wina ayyi wi qanca dua.

⁴Hi ihathana nu ciwi minulen wi ahhansha sapi kekinyi tsü kecu donki, nu anyithu na saghula hi vüya — mathu tsüdila qhethiketen sa kepaghenanye Israel Nyizawa na anyi kushiyyi wina keghonengthu kesamithu tsü khishichi kesalina.

⁵Minulen wi ahhansha kesa tsüwa na kegho wi hi donki nu ihathana keben pen wina shagha, nu khilila hi ithsü kemezüqhe tsü mphi den, hi akhhutsüdu ikwen zanki pi Apvüwa iNyiza wi kekhie sa.

⁶Hi khi, “O Anyiza, hi immi la pieki jüghedha. Ithu kesami na nbonki pi ithu li miwi atssan kemisi ti saben.

⁷Ithu bamyithu wina gho nansü kecu ithu n-nyithu na sami ntsa sadha. Ithu kesami ghena ithu kadimithu nu keqhaikedithu na asang kadimithu kwen wi qanca dua, nu ithu pathia, tengya, nu ssinu atssüzüthu sa bvüa. Ithu na nansü sa keben hati ithu yasatha sa.

⁸Khili matsü keu ghenä, O Apvüwa ithu Nyiza, no ithu nantizen chi nu ithu pahan yala nssümagha kesa wi shuya thsü nu apen kemetha hawi yazishu hangya thsüben. No ithu yala nssümagha kesa wi bvüya thsü nu kahang ketheü pi ithu cüdha.

⁹Ithu na nssümaghathu sa, isala no nssümagha kesa wi ithu teshi nsa. No Persia kadimithu sapi ithu nenyä thsü nu ithu wala hang nu no Kekinyijjen yasa kethengwa tsü saneng, nu hewi Judah nu Jerusalem wi keyazi mua thsü.

¹⁰“Isala O Anyiza, hathu ha tsüdila sadha ghenä ithu na mangwale khiya nu? Ithu kheneng njüh khukechithu nkinala,

¹¹tsüna no nmaghathu atusenjüh- kechüthu wina pi ithu kecü. Mathu na ithu wi nthu na wa benya keten yyiwa tsüna nmeta, kepaghenanye anyi ciwi kahangthu na nankiqanan, kekuli nkemethathu sapi ayyi katen kesü na wa pahanwa kecu pongdha le kiza.

¹²Mathu na ithu wi keujüla ithu na ayyi ciwi hang pi anonkwen nu tsüpi anuphan ghenä ithu shicübvüghathu cü mvu lethu, ithu na khiela ayyi ciwi kahang nyithu ssinu nkeyalila nu khiela mathu kiqa pi mehawi nyelela haicen meya thsü lalo kiza.

¹³Ithu kesazzi nu kesamithu ghenä kemeten tsüdi ithu miwi kegho sengwi lela ithu na no ithu Nyiza ithu na kumu-u wi zengki pi ithu meten nu ithu ya hang thsü benle kesa chüben.

¹⁴Isalethu, ithu khatinu kheneng n-yen khukechithu tsü nkechüghe sa nu ghesighena nyithu ha ssinu keyali nu? Keujüla ithu tsüti sa lethu, no nlebentsu ntsa pi ithu yasatha sa nu ithu thola nhang thsüla keben na.

¹⁵Apvüwa Israel Nyizawa, no tsatanle, isala no ithu ya hang thsüben. Ithu na ithu kesami khishi pi no wi chiben; ithu na ntuwi ghokeya kemeshon mangla nmi.”

Ezra 10

Keyalikesa pi Asakhen Sale Kekiden

¹Ezra na Kekinyijjenwa tuwi kesami hathu khishi pi qai nu kekhie sa keben wi Israel nyithu akhang kesü nza, npvüza, nu ghanyithu gho ma vüya nu qai ntsa sa.

²Tsaseng wi Elam gei wi Jehiel tsa Shekaniya na Ezra wi khi, “Ikhang na asang nzathu keya ghenä Anyiza kenondi tsü pakhhidha, isaliela ciwila Israel ghenä kaghangwa tsü benle.

³Ikhang khili ithu Nyiza tuwi ajühkhukechi kemetha kesü nsathu yishü, ikhang na kinyibvü hathu nu mathu tsangathu kesun pi bvü thsüaden. Ikhang khili no nu kepa wi Anyiza yenkhukechi kinyikü ketenthu na mangwa le khi nu salo khe saaden. Anyiza Yenwa na mangwa le khiben khe ikhang na tsü saaden.

- ⁴Ha kesa tsüna nkhi. Ikhang na nsengwi nganben, wala tsü salo.”
- ⁵Tsalina Ezra na keqhaikedi nu Levi nyi ccülikesathu, nu anyi kepathu sapi mathu na Shekaniya khi kechi tsü sa ben le khila kishen thsü shhu.
- ⁶Tsaseng wi ma Kekinyijjen tu wina Eliashib tsa Jehohanan hang keten jjen wi du ciwi aghaja chuli kushinyithu jühtsentsa nkesa ghenen leben güccü. Ma mangla ndsa nu njü.
- ⁷Ketsijüh kesü pi Judah nu Jerusalem tsüdi wi anyi kushiyyi wina keghonengthu tsüdi gho Jerusalem wi kemetuli tenle kesa kesunchi,
- ⁸tsüna anyi ccülikesathu na ahza khukechi wina. Keujüla anyi kesüle kesü lela ghanan kecheng jü tsü nghola lethu, ma keben tsüdila khuya ben, nu ma azitenti jawi anyi kesü sakeya kemeshon nmila ben.
- ⁹Ghanan kecheng jü, asha tuguwa ngwe ghanan wi Judah nu Benjamin yyi wi kahang nyithu tsüdi Jerusalem wi ghola Kekinyijjen khemi wi saghuya. Tsü ghanan atsangho ntsa sa, atsanen nmehai nu ajjügi kemechan keccünengli keben ghenen anyi tsüdila kedheggü.
- ¹⁰Ezra, keqhaikediwa na shagha nu mathu wi ajühkhi. Ma khi, “Nthu na kenondi nmi nu asang nzathu keya ghenen kesazzi sen nu Israel miwi ghodha,
- ¹¹Isathu, khili nthu kesami khishi pi Apvüwa nthu bamyithu Nyizawa wi chi, nu ma kenenwa tsü salo. Ithu yyi wi hang keben asangthu wina nthu kepa saya nu nthu wubvü asangthu tsü teshilo.”
- ¹²Anyithu na jisha nu luneng, “Ikhang na no mangwa khi khe tsü saaben.”
- ¹³Isala mathu tsümiwi khi, “Anyitenti di ntsa, nu atsangho ntsa saben. Ikhang na akhemi wi hati ngan benya ntendha. Ikhang anyi kejon na kesami hawa sa kesalina hawa ha ghanan kesü keni jü ketan cenkeya ji nye.
- ¹⁴Ikhang kedithu yala Jerusalem wi ben nu ajjügi tsü südheya thsü. Isanu matsü ssan ketheng wi anyi thowa na asang pi ma wubvü sa keben muya khe ma nyunutiwa wi accülikesathu nu pendhethu gweghe gho thsü. Hatinu tsü ghenen Anyiza leben ketsuwa tsü kemili thsülo.”
- ¹⁵Asahel tsa Jonathan nu Tikvah tsa Jahzeiya manyi ketan khe anyi thola sale kesa tsüwa nshun, nu Meshullam nu Levi nyi kesü Shabbethai na manyi kiqa.
- ¹⁶Kushiyyi wina kheneng keghothu na tsüwa tsü yaya, tsalina keqhaikediwa Ezra na anyithu jawi ageithu wi alikesathu kessiya nu mathu nyan zhüya. Asha taghawa atsathang atuwa wi mathu na tsüthu bha shhu,
- ¹⁷nu asha kecheng jü mathu na anyi asang pi ma wubvü sa kebenthu tsüdila bhaya.

Anyi asang pi ma Wubvü Sa kebenthu

¹⁸Hawa hana anyi asang pi ma wubvü sa kebenthu nyan kezhü:

Keqhaikedithu, ageithu kenie wina kezhü:

Joshua nu ma cünyuthu gei, Jehozada tsathu, Maaseiya, Eliezer, Jarib, nu Gedaliya,

¹⁹Mathu na mathu wubvüthu yishale ajüh khuchia, nu khaghaneni asüpon kesü pi mathu kesami ghenä ahhansha sa kinyi.

²⁰Immer gei: Hanani nu Zebadiya

²¹Harim gei: Maaseiya, Elijah, Shemaiya, Jehiel, nu Uzziya

²²Pashhur gei: Elioenai, Maaseiya, Ishmael, Nethanel, Jezabad, nu Elasa

²³Levi nyithu: Jezabad, Shimei, Kelaiya (Kelita lela khiden), Pethahaiya, Judah, nu Eliezer

²⁴Akhwi kechüthu: Eliashib Kekinyijjen ghikehiethu: Shallum, Telem, nu Uri

²⁵Kepathu: Parosh gei: Rami, Izziya, Malkhijah, Mijamin, Eleazar, Malkhijah, nu Nenaiya

²⁶Elam gei: Mattaniya, Zekharia, Jehiel, Abdi, Jeremoth, nu Elijah

²⁷Zattu gei: Elioenai, Eliashib, Mattaniya, Jeremoth, Zabad, nu Aziza

²⁸Bebai gei: Jehehanani, Hananiya, Zadbai, nu Athlai

²⁹Bani gei: Meshullam, Mallukh, Adaiya, Jashub, Sheal, nu Jeremoth

³⁰Pahath Moab gei: Adna, Khelal, Benaiya, Maaseiya, Mattaniya, Bezalel, Bihnu, nu Manasseh

³¹⁻³²Harim gei: Eliezer, Isshija, Malkhijah, Shemaiya, Shimeon, Benjamin, Mallukh, nu Shemariya

³³Hashum gei: Kattenai, Mattatta, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manasseh, nu Shimei

³⁴⁻³⁷Bani gei: Maadai, Amram, Uel, Benaiya, Bedeiya, Kheluhi, Vaniya, Meremoth, Eliashib, Mattaniya, Mattenai, nu Jassu

³⁸⁻⁴²Bihnu gei: Shimei, Shelemiya, Nathan, Adaiya, Makhnadebai, Shashai, Sharai, Azarel, Shelemiya, Shemariya, Shallum, Amariya, nu Josef

⁴³Nebo gei: Jeiel, Mattithiya, Zabad, Zebina, Jaddai, Joel, nu Benaiya

⁴⁴Anyi hathu ha tsüdila asang pi mathu wubvü sa. Mathu na tsüthu yisha nu mathu tsangathu kesun pi bvü thsüa.

Nehemiya

Nehemiya 1

¹Hawa ha Hakaliya tsa Nehemiya na kekuli sacenkeya cüki kezhö.

Nehemiya Na Jerusalem sheikemeshen

Artaxerxes na Persia kadimi kesa ngwewa mapi wi Kislev sha wi hi, Nehemiya na ghazen nyunutiwa Susa wi ben.

²Icünnyuthu kesü Hanani na anyi akhang kesü gweghe Judah wina gho cuya, nu hi Jerusalem nu ithu Judah nyi Babylonia kushiyyi wina kegho nengthu cüki mathu wi keü.

³Mathu na hi wi anyi hang keyathu nu ithu yyi wi kheneng ghoya kesathu na agüccü ntsa saben nu mathu kete wi hang keben asangthu na mathu nkhichi saben le kesa kiza. Mathu na hi wi la Jerusalem khwetithu nu kaghapeng-jenkathu na mecang kesa tsü wina gho nansü kecu lela qanca ben nu nsa nengle kiza.

⁴Hi khathansha wi ha tsüdi zaya khe, hi donkidu nu qai wa. Hi ghanan kecheng mejü inongü nu ndsa njjü. Hi Anyiza wi khie,

⁵“Apvüwa, Tang wi kebenwa Anyiza! No di ntsa nu ithu na messila nganben. No no tizen nu no mangwa khi khe sa ketenthu tuwi jühtsentsa sala no cenketenjuh tsü saden.

⁶Apvüwa, hi ghangchi nu hi kekhie kina cülo, hi ghaja ghanan nmagha Israel nyithu ghen kekhie saben. Hi hi Israel nyithu na samidha le kesami khishiben. Ibamyithu nu hi la samidha.

⁷Ithu na ghesighena ntsa nu no shun nu no mangwa khi khe tsü nsala. No Mosa, nmaghawa wina ayenthu pi ithu kecü tsü ithu na n-niela.

⁸No khili Mosa kekiza tsü meshen chilo. ‘Keujüla no Israel nyithu na hi wi jühtsentsa nsa lethu, hi nthu pi mizzatenti kepathu jawi bvü thsüaben.

⁹Isala tsaseng wi nthu na hi wi kheneng gho nu hi mangwa khi khe sa lethu, hi nthu na ayyi ccügwenyithu wi bvüzighe lela hi nthu ssi neng gho hi kinyile kessikeya pen witsü chiaben.’

¹⁰‘Apvüwa, hathu hana n-nyithu, nu nmaghathu le. No no kekhang nu kezü wina mathu kekashaya.

¹¹Khili hi nu kepa wi nmaghathu no kinyikü mvu ketenthu tsüdi kekhie kina cülo. Nansü haicenkeya pi hi cü nu kadimiwa sapi hi nantizen chi cülo.’ ” Tsü tsüwi hi kadimiwa hyi kepiewa saden.

Nehemiya 2

Nehemiya na Jerusalem wi kewa

- ¹Asha mejü sengwi ghanan kesü wi Kadimi Artaxerxes na anün dsa keben wi hi kisengtssü pie nu ma wi wa. Ma hatu wi kutitanla hi ihathanathi keben npi mu,
- ²tsalina ma hi keü, “Mangkesa na nhathanathi keben muben nu? No naa nbenshe, tsalina nleben güccü benla metsi ben.” Hi messi ntsa saya
- ³nu luneng, “Njenkebenwa, kesie kahangwa salo! Ibamyithu pi vhü ketheng nyunutiwa tsü yasa theng nu ma kaghapeng-jenkathu na anni pi mecang kea wi hi khatinu ihatha n-nala benya nu?”
- ⁴Kadimiwa na keü, “No mangwa sa mvu ben nu?” Hi tang wi kebenwa Anyiza wi kekhie sa
- ⁵nu tsaseng wi kadimi wi khi, “Keujüla Njenkebenwa na hi nen nu hi kekhie sacü mvu lethu, hi ya Judah yyi wi ibamyithu pi vhü ketheng pen wi wa thsülo, isanu hi anyunutiwa tsü sa nengya thsüle kesalina.”
- ⁶Kadimiwa na kadijja gweghe donki keben wi hi kekhie tsü sa cüa. Ma hi matsü khathu ghenwa nu kusi gho neng ben khe keü nu hi ma kiza.
- ⁷Tsaseng wi hi ma wi lesüzhü pi Euftrat Niduwa diyyi wi ahngwa cü nu mathu kecükegwe chi pi hi yala Judah yyi wi waya thsülo kesa pi hi cülo keü.
- ⁸Hi ma zhükechi pi kadimi ji ayinong kehiewa Asaf cü nu ma kecükegwe chi pi Kekinyijjen ghikehiethu kaghapeng-jenkathu, anyunutiwa khwetithu, nu hi hang keten pen ajjen, hathu kesa ghenwa ma achan kahathu pi hi cülo kesa la keü. Anyiza na hi ssiketen ghenwa kadimiwa na hi kekhie tsüdi pi hi cüa.
- ⁹Kadimiwa na süpahi kedithu nu goru kessithu akhang kesü pi hi gweghe kesunchi, nu Euftrat Niduwa wi wa. Ciwi hi kadimiwa na zhükechi tsüpi ahngthu cü.
- ¹⁰Isala Beth Horon nyuti wina kegho Sanballat, nu Ammon diyyi wi kedi kesü Tobiya, manyi na anyi pahan na Israel nyithu ghenwa kemehaiwa kuli le ghodha le kesa zaya, nu manyi na aghepvü ntsa sa.
- ¹¹Hi Jerusalem wi wa, nu ghanan kecheng
- ¹²Anyiza na hi Jerusalem ghenwa salo kechü-kenong kechi tsüpi thola nkiza. Isanu hi aghaja non wi shagha ipvüshangthu pahan ssiya nu amei wi shhu. Ikhang na asahang kesü hi ma miwi donki ketenwa gada tsü ketan ssiya.
- ¹³Tsüna atsanjang keben wi hi niduwa Kaghapeng-jenka Yyiketijü wina anyunutiwa tsü teshi nu acülawa kaghagu Dragon Tssükebvüpen wina sa sen

Bhanieku Kaghapeng-jenka wi cü. Hi wa anyunutiwa khwetithu na qanca keben nu anni pi kaghapeng-jenkathu mecang kesathu tsü hhainan.

¹⁴Tsaseng wi hi anyunuti na nishuwa wa nu sa sen aghawa Kaghapeng-jenka Tssükebvüpen nu Kadimi cücong wi wa. Hi ma miwi benketen gada tsüna ma keshhulen nmula,

¹⁵tsalina hi ayyi wi cadu nu Kidron Yyiketijü wi wa nu akhwetiwa tsü ghang. Tsaseng wi hi keshi kewalen witsü kheneng gho nu Kaghapeng-jenka Yyiketijü wina anyunutiwa wi du neng.

¹⁶Ciwi kedithu kesüla hi khiewa wa nu hi mangwa sa khe nchü. Hi tsü mangla pi inyi Judah nyithu nkiza —keqhaikedithu, accülikasathu, kedithu, nyelela kekuli tsü sa ketenthu kesüla.

¹⁷Isala hi khili mathu wi kiza, “Ghangchilo, ithu na agükeccü khati wi ben khe, kepaghenanye Jerusalem na qancaben nu kaghapeng-jenkathu na yasa dha! Ithu na anyunutiwa khwetithu tsü sa neng nu ithu kejüghe keyawa tsüpi asakhen sa thsüa na.”

¹⁸Nu hi Anyiza na hi ssi keten nu kiqa kecü, nu kadimiwa na mangwa pi hi kiza khe pi mathu kiza. Mathu na khineng, “Ithu na shagha nu tsü sa neng na!” Isanu mathu na kekuli sa wale kesa kidenya.

¹⁹Khathansha wi Sanballat, Tobiya, nu Arab nyi kesü ma nyan Geshen hathu na ithu mangwa sale kiden ben khe zakeya wi mathu na ikhang nankeqhe nu khi, “Nthu na sa keben ha mangwa le meshen ben nu? Nthu na kadimiwa matang shun le ben kwe?”

²⁰Hi luneng, “Tang wi kebenwa Anyiza na haicenkeya pi ikhang cüben. Ikhang na ma maghathu, nu ikhang na kekuli tsü sa wa tendha. Isala nthu tsü Jerusalem wi nthu keben mukeyau kemeshon mangla nmi, kheni wina nthu shei mukeya nmi.”

Nehemiya 3

Jerusalem Khwetiwa Tsü Kesa neng

¹Hatinu anyunutiwa khweti tsü sa neng Keqhaikedi ntsawa Eliashib nu ma pvüshang keqhaikedithu na khaghaneni Kaghapeng-jenka tsü sa neng, tsü satemetha, nu kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chia. Mathu na akhweti tsüna wala Meza Ducükezhü nu Hananel Ducükezhü kecu wi satemetha.

²Jerikho nyithu na tsü shiwa sa. Imri tsa Zakhur na tsü shiwa sa.

³Hassena gei na Anga Kaghapeng-jenka tsü sa. Mathu na akukhithu nu kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chia, nu kaghapeng-jenkawa tsü kekhen ghen akhughonthu pi chia.

- ⁴Hakkok tsa Uriya tsawa Meremoth na tsü shiwa sa. Meshezabel tsa Berekhiya tsawa Meshullam na tsü shiwa sa. Baana tsa Zadok na tsü shiwa sa.
- ⁵Tekoa nyithu na tsü shiwa sa, isala anyuti wi anyi kemechanthu na kekuli kaghangthu na pi mathu dhenchi ketheng akwen pi kekulithu tsü nsa mvula.
- ⁶Paseya tsa Joiada nu Besodeiya tsa Meshullam manyi na Jeshana Kaghapeng-jenka tsü sa neng. Manyi na akukhithu nu kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chia, nu kaghapeng-jenkawa tsü kekhen ghen a khughonthu pi chia.
- ⁷Gibeon wina kegho Kelatiya, Meronoth wina kegho Jadon, nu Gibeon nu Mizpah nyithu na tsü shiwa wala Euftrat Niduwa wi ahng jjen kecu tsü sa.
- ⁸Harhaiya tsa Uzziel, suna kecühwa na tsü shiwa sa. Hananiya, hankedemvu kesawa na tsü shiwa wala Kemeza Wikeshon kecu tsü sa.
- ⁹Hur tsa Refaiya, Jerusalem Elakha pahanwa wi kekhang kesenwa na tsü shiwa sa.
- ¹⁰Harumaf tsa Jedaya na tsü shiwa ma jjen ketsaki witsü sa. Hashabneiya tsa Hattush na tsü shiwa sa.
- ¹¹Harim tsa Malkhijah nu Pahath Moab tsa Hasshub manyi na tsü shiwa nu Annibhon Ducükezhü tsü keni qho sa.
- ¹²Hallohesh tsa Shallum, Jerusalem Elakha pahanwa wi kekhang kesenwa na tsü shiwa sa. (Ma ngathu na kekuli sa qa.)
- ¹³Hanun nu Zanoa nyunuti wi khangthu na Yyiketijü Kaghapeng-jenkawa tsü sa neng. Mathu na kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chi, nu kaghapeng-jenka kekhen ghen a khughonthu pi chia, nu akhweti tsü meter 440 wala Bhanieku Kaghapeng-jenka kecu sapfüya.
- ¹⁴Rekhab tsa Malkhijah, Beth Hakkherem, Elakha wi kekhang kesenwa na Bhanieku Kaghapeng-jenka tsü sa neng. Ma kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chi, nu kaghapeng-jenka kekhen ghen a khughonthu pi chia.
- ¹⁵Kolhoze tsa Shallum, Mizpah Elakha wi kekhang kesenwa na Tssükebvüpen Kaghapeng-jenka tsü sa neng. Ma kedulenwa tsü khen, kaghapeng-jenkathu pi ma pen wi chi, nu akhughonthu pi chia. Shela cüceng witsü ma kadi sanku ketsaki wina akhweti sa sen wa David Nyunutiwa wina kedugho acükhaku kezhü witsü chia.
- ¹⁶Azbuk tsa Nehemiya, Bethzur Elakha pahanwa wi kekhang kesenwa na tsü shiwa sa sen wa David shüjjen, acüceng nu kaghapeng kecu chia.

Levi Nyi Akhwetiwa Kesa Wi Kekulithu

¹⁷Levi nyi hathu na tsü shiwa akhweti apen kecheng mejü sa; Bani tsa Rehum na tsü shiwa sa; Hashabiya, Keila Elakha pahanwa wi kekhang kesenwa na ma elakha mithon wina tsü shiwa sa!

¹⁸Henada tsa Bavvai, Keila Elakha kepawa pahan miwi kekhang kesenwa na tsü shiwa sa!

¹⁹Jeshua tsa Ezer, Mizpah miwi kekhang kesenwa na tsü shiwa aghitsanqai ketheng pen tuwi na wa akhweti kishenpen kecu sa:

²⁰Zabbai tsa Baruk na tsü shiwa wala Keqhaikedi ntsawa Eliashib jjen wi kedulen kecu tsü sa.

²¹Hakkoz tsa Uriya tsawa Meremoth na tsü shiwa wala Eliashib jjen kenten kecu sa.

Keqhaikedithu Na Akhwetiwa Kesa Wi Kekulithu

²²Keqhaikedi hathu na tsü shiwa akhweti apen kecheng mejü sa: Keqhaikedithu Jerusalem ketekevä wi keghothu na tsü shiwa sa;

²³Benjamin nu Hasshub manyi na tsü shiwa manyi jjen tuwi tsü sa; Ananiya tsa Maaseiya tsawa Azariya na tsü shiwa ma jjen tuwi tsü sa;

²⁴Henadad tsa Behnui na tsü shiwa Azariya jjen wina wala akhweti ccügwen kecu sa;

²⁵⁻²⁶Uzai tsa Palal na tsü shiwa akhweti ccügwen nu aghikehie pen ccühha kete meiwa kadijjen ducükezhü wi tsü sa; Parosh tsa Pedaiya na tsü shiwa wala nishuwa Atssü Kaghapeng-jenka kete nu Kekinyijjen ghikehiepen tsü kecu sa. (Hawa ha Kekinyijjen wi kekulithu na hang keten Ofel nyunutiwa tsü kete,)

Tsükesathu Kepa wi

²⁷Tekoa nyithu na tsü shiwa, mathu ghenä keniwa, Kekinyijjen ghikehiepen ducükezhü kedi tsü kejentan na wala Ofel kete akhweti tsü sa.

²⁸Keqhaikedithu akhang kesü na tsü shiwa, Goru Kaghapeng-jenka na aghawa, mathu kesüsü ma jjen tuwi tsü sa.

²⁹Immer tsa Zadok na tsü shiwa ma jjen tuwi sa. Shekaniya tsa Shemaiya, Nishuwa Kaghapeng-jenka kehiewa na tsü shiwa sa.

³⁰Shelemiya tsa Hananiya nu Zalaf tsa tughowa Hanun manyi na tsü shiwa sa, manyi ghenä keniwa. Berekhiya tsa Meshullam na tsü shiwa ma jjen tuwi tsü sa.

³¹Malkhijah, suna kecühwa na tsü shiwa Kekinyijjen wi kekulithu nu asenliketi kesathu na senketen ajjen, tsüna Mifkad Kaghapeng-jenka kete na wala Kekinyijjen wi keshondhi agha nishuwa ccügwen kete kecu akhweti tsü sa.

³²Suna kecühthu nu asenliketi kesathu na asakhenwa, accügwen wi keshondhiwa wina wala khaghaneni Kaghapeng-jenka kecu tsü sa.

Nehemiya 4

Nehemiya na Ma kekuli Kematangthu Miwi khangkeya

¹Khathansha wi Sanballat na hi Judah nyithu na akhwetiwa tsü sa neng shhudha le kesa zaya khe ma lebentsu ntsa sa nu ma ikhang nankeqhe.

²Ma pvüshangthu nu Samaria süpahithu tuwi ma khi, “Kethathau Judah nyithu ha mathu na mangwa saben le meshen ben nu? Mathu na anyunutiwa ha sa nengle kidenben kwe? Mathu na ahanshathu sapi kinyithu ghanan kesü jü ketan na kekuli sacenya benle meshenben kwe? Mathu na alon kemecang qan pi abhon sa ketheng tsüpi alonjjen saya mehai kwe?”

³Tobiya na ciwi ma kete wi ngan nu khi, “Mathu na akhweti khati kesa saya mehai nu? Whewhe kesü lela tsü shunshaya mehai le!”

⁴Hi kekhe sa, “O Anyiza! Mathu na khatila ithu nankeqhe ben khe kina chilo. Mathu nankeqheобенwa tsü ya mathu miwi keghowa salo. Nyu ya mathu keben tsüdi tengya, nu mathu ghan sen asang yyiwi atssüzüthu sa wa kesawa salo.

⁵Mathu na nkemehai kesa nu mathu kesamithu teshi pi ncüla, kepaghenanye mathu na ha sa kebenthu ithu kimenni theng.”

⁶Tsalina ithu na akhwetiwa tsü sa wa nu wan tsü kemisi gishü pahan saya, kepaghenanye anyithu na nong ntsa kuli.

⁷Sanballat, Tobiya, nu Arabia, Ammon, nu Ashdod nyithu na ithu na Jerusalem khwetiwa tsü kesa neng wi mehai kayi nu akhweti kukebithu tsü khenyadha le kesa zakeya wi mathu lebenminu ntsa sa.

⁸Tsalina mathu gweghe ghola Jerusalem ssikaghashen nu tsü khen cüle acho sa,

⁹isala ithu na Anyiza wi kekhe saki nu anyithu pi aghaja ghanan tsü hie thsüa.

¹⁰Judah nyithu na akhwi kesü sa: “Ithu na akhhi kepvü ghena nchaladha; Ciwi alon kepakhhi sha ntsawa khupi nsathu yishü ben. Ithu na khatinu nansü akhwetiwa ha sa nengya nu?”

¹¹Ithu ghinyithu kemeshen na ithu na mathu mu nben nyelela mathu na ithu miwi gho ithu pathi nu ithu kekuli tsüpi asakhen npi kesa thsü chu ithu na mangla chü nben le sa.

¹²Isala matsü tsü wi Judah nyithu ithu ghinyithu jawi hang kebenthu na gho ithu ghinyithu na khati ithu shun le kiden ben khe pi ithu kitsan chichi sa.

13Tsalina hi anyithu ya njünnu, apie, alathu pvü nu agei gei sala khiewa akhwetiwa tsü npi sacen khe tsü sengwi ben thsüa.

14Hi anyithu na ccükwenshü keben mu, tsalina hi mathu nu mathu ccülikesathu nu kedithu wi khi, “Ithu ghinyithu tsü nmessi lalo. Meshenchilo, Apvüwa na khatila di nu qhethiketen kesa khe, ma nthu diyyi nyithu, nthu tsangathu, nthu wubvüthu, nu nthu jjenthu ghenä ssikesali den.”

15Ithu ghinyithu na ithu na mathu acho kiden keben tsü chüyadha le kesa zayadha, nu Anyiza na mathu cho tsü chayadha le kesa mathu na chüyadha. Tsaseng wi ithu tsüdila ithu kekuli wi wa akhwetiwa tsü sa neng wa.

16Tsü nten na inyithu gishü pahan na kulithu gishü pahan na aghighe gwomejuwa pvü, nu apie, atsonhi, nu alathu, sen nu aghihie. Nu ithu ccülikesathu na anyithu kiqa

17nu mathu na akhwetiwa tsü sa neng. Anyi ajjenkesa tsanqai pvü kebenthu lela ma kwen kesü pi kuli nu kepawa pi aghighe khusen,

18nu kuli kebenthu tsüdila njünnu pi alicen wi chi pvü shan. Anyi thowa na kemessi benle kesa tutuwa khouchi ten khe ma hi gweghe ben.

19Hi anyithu nu mathu ccülikesathu nu kedithu wi kiza, “Kekuli ghenä alen kesiesie wi bvüzighe nu ithu khokho temejala akhweti miwi ben.

20Keujüla nthu na tutuwa kekhou hhai zaya lethu, gho hi vüla saghu yalo. Ithu Nyiza na ithu ghenä ssikesali ben.”

21Tsalina ghanan kaghapengla, atsantheghi na wa aghaja wi ghotsithu npi keshhugho chu ithu gishü pahan na akhweti miwi kulithu, gishü pahan na apiethu sen nu ithu ghihie isa.

22Ha tsüwi ha hi anyithu kizala mathu nu mathu kekiqathu tsüdila aghaja Jerusalem wi ben walo, isanu ithu na aghaja wi anyunutiwa hieya nu aghanan wi kekuli la hieya le kesalina.

23Hi, nyelela hi kegweghethu, imaghathu, nyelela ighikehiethu la aghaja wi lela athsümeni nkhusi. Nu ithu tsüdila akwen wi aghighethu khusen.

Nehemiya 5

Ketha-u Kepasha

1Matsü pahan sengwi anyi kejon, nza npvüza tsüdila mathu leben nkaghajüh khipi ma Judah nyithu shun shagha.

2Pahan na khi, “Itheghi na atheghi kedi, dsa nu hang benle kesalina asu nsenthu yishü ben.”

³Kepathu na khi, “Ithu na ithu lli, kemeshentsse lli, nu ajjenthu pi dhabi, tsüna apen tsüwi asu kedsa qo muyale kesalina.”

⁴Nu kepathu la khi, “Ithu na ithu lli nu kemeshentsse llithu ghenana apisa nna pi kadi khajana chia.

⁵Ithu la Judah nyi amizza makesü. Ithu tsangathu la mathu tsangathu ti nmehai kwe? Isala ithu na ithu tsangathu pi nssümaghathu sa thsü tendha. Ithu ngathu pahan pi nssümaghaletu sa jeüdhä. Ithu wi ithu lli nu kemeshentsse llithu sen bvü kesalina ithu na mangla nkenye sadha.”

⁶Hi khathansha wi mathu leben nkaghajüh ha zaya khe ileben minu ntsa saya

⁷nu hati sale südheya. Hi anyi ccülikesathu nu kedithu then nu mathu kiza. “Nthu na nthu cünyuthu pasha ben; ” Hi anyitenti cipi saghuya nu mathu gükeccü ghenana khi wa

⁸nu khi, “Ithu na saya kemehai chu, ithu cünyu Judah nyithu na mathu ketanla mathu pi asangthu wi jeüchi kesathu tsü shü neng senghoaben. Nthu na khili nthu cünyuthu meten pi mathu ketanla mathu pi ma Judah nyithu, nthu wi jeüchi thsü ben le!” Accülikesathu na ceen ben wa nu mathu na mangla khikeya nmila.

⁹Tsaseng wi hi khi, “Nthu na sa keben ha sazzi ben! Nthu na Anyiza messikü nu kemeshonwa kesau. Isalethu, nthu na ithu ghinyi, Anyiza nkechüthu ya ithu nankeqhe keya jjugi mangla pi cü nkesa.

¹⁰Hi apisa nu asu pi anyithu nna thsü nu anyi hi kegweghethu nu ighena kekulithu la tsüti saben. Khili ithu keyau keben tsüdila teshia na.

¹¹Mathu na nthu men kepvü apisa, asu, kisengtssü, nyelela oliv deli tsüdila teshilo. Nu khili mathu lli, kemeshentsse lli, oliv sanku, nu ajjenthu tsüpi mathu cü nenglo!”

¹²Accülikesathu na khineng, “Ikhanga na no kekhi ti saaden. Ikhanga na kebenkeyeng tsüpi cü neng nu amen kepvüthu tsü meyadha.” Hi keqhaikedithu cichi nu accülikesathu ya mathu khishichi ketheng ti nie thsüle kesalina keqhaikedithu tuwi na kishen thsüa.

¹³Tsaseng wi hi igeshi keqhan pvü keten tsü khushi pi ketheng chi. Hi khi, “Nthu thowa na ma khishikechi tsü n-niela khe Anyiza na hati no kethengsha cüben. Anyiza na njjenthu nu keben tsüdi sen bvüa, nu no mangla nmila ben.” Ciwi kebenthu anyi tsüdila khi, “Amen!” nu Apvüwa seng. Nu accülikesathu na mathu khishikechi tsü nie.

Nehemiya Na Apvünkemene

¹⁴Hi amapi taghakeni Judah yyi wi ahng kesa, Artaxerxes na kadimi kesa ngwe mapi na wala changha nu keni kecu chuli, ishilitu nyelela hi lela hi ahng kesa kedsau tsse tsü ndsa.

¹⁵Ituwi ahng kesathu tsüdila akhhi kekiyan pi anyithu cü nu kedsakejü nu kisengtssü ghenan ghanan kesü wi rükatssü jügha khieya. Nu mathu maghathu lela anyithu pasha. Isala hi tsüti nsa, kepaghenanye hi Anyiza messikü kesalina.

¹⁶Hi ipiketsü tsüdila pi akhwetiwa tsü kesa neng wi chi nu hi keben-keyeng mangla meya. Hi gweghe kekulithu la tsüdi gweghe tsü sa neng.

¹⁷Ithu kevü mizzatentithu wina anyithu hi wi kegho miwi hi keshüthangla imiz wi Judah nyithu nu ccülikesathu meza nu deni ghanja cü.

¹⁸Hi atsathangla amesü kesü, khaghaneni kemehai ntsa tugho, nu awegü kejon pathi, nu hi ghanan tagha kaghapenla kisengtssü ketheü pi cü. Isala anyithu na akhhi kekiyan ntsa pvü keben tsü hi chü kesalina hi mathu wi ahngwa na keyau tsü nkhe.

¹⁹O Anyiza, hi no wi khieben, hi anyi hathu ghenan kulikechi tsü tsüdila pi ighena kemehaiwa meshenchi cülo.

Nehemiya 6

Achothu Kiden pi Nehemiya Keshun

¹Sanballat, Tobiya, Geshem, nu ithu ghinyi kepathu na ithu na akhwetiwa tsü sa cendha, nu ciwi akukebi nmiladha kesa zaya (ithu na ajenkhen pi kaghapeng-jenkathu wi npi chiya lela).

²Tsalina Sanballat nu Geshem manyi na ketsijüh kesü kesun pi hi wi chi, hi wa Ono Deshentijü wi anyu kesü wi manyi metulo khi. Hawa ha manyi na hi patena cüle acho kesü sa.

³Hi nyilothu kesun pi manyi wi khi thsü, “Hi kekuli kedi saben nu ciwi cüya nben. Hi ciwi wa nshinyi kemetu ghenan ketan kekuli tsü ngan thsüa nten.”

⁴Manyi na ketsijüh tsü makesü mejü tugho kesun chi, nu hi tsüdi wi la tsü makesü kesun neng chi cüa.

⁵Tsaseng wi Sanballat na ma maghathu kesü kesun pi hi wi ketsijüh mangawa sengho thsü, tsüna zhükechi nkekhen kesü.

⁶Tsüna hati siya: “Geshem na ithu jenphon anyithu jawi ajühjüwa hati khi benle hi kiza, no Judah nyithu na kivvüle kesalina akhwetiwa tsü sa neng ben. Ma kekhi na no ketanla no sapi kadimi sa le saben,

⁷nu no atusenjüh-kechüthu pahan ya Jerusalem wi no Judah kadimiwa le kesa pi thangchi thsüle kiden pi thengdha le. Ma Jenkebenwa na ha jügi zayadha, tsalina ishinyi kemetuli nu ha jügi ghenan keccünengli chilo khiben.”

⁸Hi keluneng kesü kesun pi ma wi chi, “No khi keben witsü atsentsa mangla nmi. Tsü tsüdila no ketanla meshenkeya ketan.”

⁹Mathu na ithu pateqhe nu kekuli ngan thsüa le sa. Hi kekhie sa, “Isala Anyiza khili hi sapi khang cülo!”

¹⁰Ha tsüwi ha hi Mehetabel tsa Delaiya tsawa Shemaiya, ma jjen teshi meyala kebenwa tsü hhainan wa. Ma hi kiza, “Ishinyi wa Kemetha Pen Kekinyijjen wi ajenka khenten pvü nu kuthi wa nsathu yishüben, kepaghenanye mathu na no pathiale ghoden. Aghaja hale ha lela mathu na ghola no pathiabən.”

¹¹Hi luneng, “Hi anyi tubvü wa kuthi wa kesa nyi nye. No hi wala Kekinyijjen wi kuthi nu hi kahangli hangshaya ben le meshen ben kwe? Hi tsüti sa nben.”

¹²Hi tsü meshen nan nan Anyiza na Shemaiya nccüneng kesa chüya, isala Tobiya nu Sanballat manyi na alaa pi ma jupila hi kitsan thsü.

¹³Manyi na ma melli pi hi pateqhe pi sami thsü nu manyi inyankemehai yasa nu hi kimenni cüle kesalina.

¹⁴Hi kekhie sa, “Anyiza, Tobiya nu Sanballat manyi na mangwa sa khe meshenchi nu manyi meten cülo. Tsüti atusenjuh-kechü nzawa Nodiya nu atusenjuh-kechü kepathu hi pateqhe kesathu tsüdila meshenchilo.”

Kekuliwa Tsü Asakhen kesa

¹⁵Ghanan deni nu keni kekuli sengwi Elul sha ngwe nu manga ghanan wi akhweti maben wi kekuli sacenya.

¹⁶Ithu ghinyi ithu kevä mizzatentithu wi kebenthu na ha zakeya wi mathu kejüghyadha kesa chüya, kepaghenanye anyi tsüdila Anyiza kekiqa sen nu kekuli ha sayale kesa chüben.

¹⁷Hati kesa chuli Judah nyi ccülikesathu na Tobiya wi lesü pi kecüli sagho.

¹⁸Ma myiwa Judah nyi Arah tsa Shekaniya ghenä Judah wi anyi kejonla ma wiwa sa. Tsü miwi, ma tsa Jehohanan na Berekhiya tsa Meshullam ngawa yaya.

¹⁹Anyithu na ituwi Tobiya na kekuli kemehai sa kechi cüki tsüdi khi nu hi kekhi tsüdi pi ma kiza. Nu ma lesü kejon zhü pi hi pateqhe le sa.

Nehemiya 7

¹Khilitsü akhwetiwa tsü sa nengya, kaghapeng-jenkathu tsüdi pi ma pen wi chi, nu Kekinyijjen ghikehiethu, kemetha khwi kesathu, nu Levi nyi kepathu mathu kekuli pi dhenchidha.

²Hi meshu keni pi Jerusalem nyunutiwa wi ahng kekuli sa thsü: icünyuwa Hanani nu Hananiya, khweti kehie wi benchüwa. Hananiya na kepa miwi kenondi qo nyi nu Anyiza kemessi nyi.

³Hi manyi wi aghanen aghani mehaitsü npi shhugho keya chu Jerusalem kaghapeng-jenkathu nshala nu aghani npi kedu wi aghikehiethu npi kebvü wina tsü khen nu akhughonthu chiyalo kiza.

Kushiyyi wina kegho nengthu Nyankezhü

(Ezr 2.1-70)

⁴Jerusalem na anyunuti kedi kesü, isala ciwi anyi kejon na nhang nu ajjen la kejon npi saya.

⁵Anyiza na hi kechüchi nu anyithu, mathu ccülikesathu nu kedithu cipi saghu ya nu mathu theghithu cüki zhü kethengthu ghangwa. Zhükethengthu wi hi anyi thothu na atuwa kushiyyi wina gho neng khe mukeya na hawa ha:

⁶Kushinyi kejonla Babilon diyyi teshi nu Jerusalem nu Judah wi mathu papa nyuti wi kheneng gho shan. Mathu theghithu na Kadimi Nebukhadnezzar na mathu ghan sen atssüzü sa bvü kesa nten na Babylonia kushiyyi wi hang wa.

⁷Mathu ccülikesathu na Zerubbabel, Joshua, Nehemiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordekai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum nu Baana.

⁸⁻²⁵Hawa ha Israel geithu kesü wi anyi khaju na kushiyyi wina kheneng gho khe mathu nyan kezhü: Parosh - 2,172 Shefatiya - 372 Arah - 652 Pahath Moab (Jeshua nu Joab shicübvüghathu) - 2,818 Elam - 1,254 Zattu - 845 Zakkai - 760 Bihnui - 648 Bebai - 628 Azgad - 2,322 Adonikam - 655 Ater (Hezekiya le la khiden) - 98 Hashum - 328 Bezai - 324 Harif - 112 Gibeon - 95

²⁶⁻³⁸Anyi mathu bamyithu na anyuti hathu wi kahangthu la kheneng gho: Bethlehem nu Netofa - 188 Anathoth - 128 Beth Azmaveth - 42 Kiriath Jearim, Khelifa, nu Beeroth - 743 Rama nu Geba - 621 Mikhmash - 122 Bethel nu Ai - 123 Nebo kepawa - 52 Elam kepawa - 1,254 Harim - 320 Jerikho - 345 Lod, Hadid, nu Ono - 721 Senaah - 3,930

³⁹⁻⁴²Hawa ha keqhaikedishi gei wi kushiyyi wina kheneng keghothu nyan kezhü: Jedaiya (Jeshua shicübvüghathu) - 973 Immer - 1,052 Pashhur - 1,247 Harim - 1,017

⁴³⁻⁴⁵Levi nyithu gei wi kushinyi wina kheneng keghothu: Jeshua nu Kadmiel (Hodaviya shicübvüghathu) - 74 Kekinyijjen wi khwi kesathu (Asaf shicübvüghathu) - 148 Kekinyijjen ghikehiethu (Shallum, Ater, Talmon, Askkub, Hatita, nu Shobai shicübvüghathu) - 138

⁴⁶⁻⁵⁶Kekinyijjen wi kekuli nyithu gei wi kushiyyi wina kheneng keghothu: Ziha, Hasufa, Tabbaoth, Kero, Siya, Padon, Lebana, Hagaba, Shalmal, Hanan, Giddel, Gahar, Reaiya, Rezin, Nekoda, Gazzam, Uzza, Paseya, Besai, Meunim, Nefushesim, Bakbuk, Hakufa, Harhur, Bazlith, Mehida, Harsha, Barko, Sisera, Tema, Neziya, nu Hatifa.

⁵⁷⁻⁵⁹Solomon maghathu gei wi kushiyyi wina kheneng keghothu: Sotai, Sofereth, Perida, Jaala, Darkon, Giddel, Shefatiya, Hattil, Pekhereth Hazzebaim, nu Amon.

60 Kekinyijjen wi kekuli nyithu nu Solomon maghathu shicübvüghathu na kushiyyi wina kheneng keghothu saghu la 392.

61-62 Ciwi anyi 642 Delaiya, Tobiya, nu Nekoda geithu wi anyuti hathu wina Tel Mela, Tel Harsha, Kherub, Addon, nu Immer kheneng gho; isala mathu na Israel nyi shicübvüghathu le kesa khi meyala.

63-64 Keqhaikedishi agei hathu na mathu bamyishi khi meyala: Hobaia, Hakkoz, nu Barzillai. (Barzillai keqhaikedishi gei baqhaiwa na Gilead wi Barzillai gei wi nza kesü yaya nu ma myiwa gei nyan yaya.) Mathu na mathu bamyithu na thowa khe khi meyala kesalina mathu pi keqhaikedithu nsa thsüla.

65 Judah nyi ahngwa na mathu wi ciwi keqhaikedithu kesü na Urim nu Thummim tsü npi kesen chu mathu na atsse pi Anyiza kekinyi tsü dsaya nben le kiza.

66-69 Anyi kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdi saghu la - 42,360 Mathu maghale nu maghalothu - 7337 Nza, npvüza akhwi kesachüthu - 245 Goruthu - 736 Gada kizzawa - 245 sunsiesathu - 435 Gadathu - 6,720

70-72 Anyi kejon na keben khuchi pi kiqali nu pi Kekinyijjenwa tsü kesa neng kutimen saya:

Ahngwa	8 kg suna
	50 keccünakesa khu
	530 keqhaikedithu gwomejuwa kaghazu
Agei wi alikesathu	168 kg suna
	1250 kg rükatssü
Anyi kepathu	168 kg suna
	140 kg rükatssü
	67 keqhaikedithu gwomejuwa kaghazu

73 Keqhaikedithu, Levi nyithu, Kekinyijjen ghikehiethu, akhwi kesachüthu, anyi jümuthu kejon, Kekinyijjen wi kekuli nyithu— Israel nyithu tsüdi — Judah yyi wi anyunutithu nu anyutithu wi ben wa shan.

Nehemiya 8

Ezra Na Ayenwa Pi Anyithu wi Sikechi

¹Asha tagüwa tsü witsü Israel nyithu tsüdila mathu nyutithu wi benyadha. Asha tsüwa atsathang atuwa wi mathu tsüdila Jerusalem wi Atssü Kaghapeng-jenka non wi saghu. Mathu na Ezra, keqhaikedwiwa nu Apvüwa na Mosa wina Ayenwa pi Israel kecü tsü kechü ntsawa wi Ayenwa lesüshen tsü khuyalo kiza.

²Tsalina Ezra na tsü sen nu anyi npvüza, nza, nu ghanyi chüshiya kemehaithu na saghu keben pen witsü gho.

³Ma ciwi kaghapeng-jenka khemi wi Ayenwa tsü atsantheghi na si wa ghanan lapvü cu, nu mathu tsüdila lebenchi ntsa nu kina.

⁴Ezra na achan pi matsü wi kesen ghena sa ketheng kenganpen miwi tsü nganya. Anyi hathu na ma na ajewa ngan: Mattithiya, Shema, Anaiya, Uriya, Hilkiya, nu Maaseiya; nu hathu na ma na tavüwa nganya: Pedaiya, Mishael, Malkhijah, Hashum, Hashbaddana, Zekhariya, nu Meshullam.

⁵Ezra na ciwi kenganpen anyithu miwi misiki kesa wi tsü ngan, nu mathu tsüdila ma ghangkiben. Ma lesüshenwa tsü shichi meyi mathu tsüdila ngan shagha.

⁶Ezra na khi, "Apvüwa, Anyiza kedi ntsawa senglo!" Anyi tsüdila mathu kwen zanki nu "Amen! Amen!" isa khi. Mathu na akhhutsüdu nkhwenca nu kinyi,

⁷Mathu na shagha mathu pen wi nganya, nu Levi nyi hathu na Ayenwa tsü khimetha pi mathu kiza: Jeshua, Bani, Sherebia, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodia, Maaseiya, Kelita, Azariya, Jozabad, Hanan, nu Peliya.

⁸Mathu na apang pi Anyiza Yenwa tsü khikemili nu anyithu ya chüshiya thsü.

⁹Khathansha wi anyithu na Ayenwa wi mang kesau khe zakeya wi mathu na leben güccü nu qai wa. Tsalina ahngwa Nehemiya, keqhaikedwiwa nu Ayenwa kechü ntsawa Ezra, nu Levi nyithu Ayenwa khimetha kechithu na anyi tsüdi wi kiza, "Nansü ha Apvüwa nthu Nyiza tuwi kemetha tsathang, tsalina nthu na ahathana nu qai nsa lalo.

¹⁰Khili nthu jjen wi wha nu kemishu kesü salo. Nthu na kedsakejju nu kisengtssü pi nkemithu gweghe gishü yalo. Nansü ha Apvüwa tuwi kemetha tsathang, tsalina ahathana nsala. Apvüwa nonkeghe pi nthu kecü nthu sapi zü cüben."

¹¹Levi nyithu na wala anyithu leben satecca nu atsathang kemetha hati kesa wi ahathana nsa lalo mathu kiza.

¹²Tsalina anyithu tsüdila ajjen wi whala anonghe ntsa dsa nu jju nu mathu kebenwa tsüpi nyu kepa wi gishüya, kepaghenanye mathu na si pi mathu kekiza jjuigi tsü chüshiya kesalina.

Kelishu Kho Kesa

¹³Dhitsüwa wi agei wi alikesathu, keqhaikedithu, nu Levi nyithu na gweghe Ezra wi wa nu Ayenwa wi kesansithu tsü si.

¹⁴Mathu na Apvüwa na Mosa wina pi kecü Ayenwa witsü Israel myithu na Kelishu Kho sa keben jüwi apon wi nhangthu yishü kesa muya.

¹⁵Tsalina mathu kecükegwe hathu ha khuchi nu tsüthu kesun pi Jerusalem nu anyunuti nu anyuti kepathu tsüdi wi chi: “Yyishiphon thu wi wala Ayenwa wi zhüketheng kecükegwethu kenie wina asahong, oliv, mirtle, palm, nu achanton kepathu cüna shhü pi aponthu sayalo.”

¹⁶Tsalina anyithu na achanton cünathu shhü pi mathu jjen mili, mathu khemi, Kekinyijjen khemi, nu Atssü Kaghapeng-jenka nu Efraim Kaghapeng-jenkathu tsüdi wi apon saya.

¹⁷Anyi kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdi wa aponthu wi hang. Kheni Nun tsa Joshua tsü wi kesa sengwi hawa ha atuwa saben, nu anyi tsüdila nong nu anonghe ntsa sa.

¹⁸Akho tsathang atuwa wina wa asakhen kecu mathu na atsathangla Anyiza Yenwa tsü pahan si isa. Ayenwa wi keben ti mathu na ghanan tagü akho tsü kemini sa, nu tazen ghanan wi tsü kemini sakhenwa sa.

Nehemiya 9

Anyithu na Mathu Kesamithu Kekhishi

¹⁻²Asha tsüwa ngwe nu mejü ghanan wi Israel nyithu na mathu kesamithu ghenahathakina pi ccüca le kesalina saghu nu gweghe kezi sa. Mathu na asangthu wina mathu kepa sadha. Mathu na ahathakina zensu wina aleshithsü mphi nu ayyi pi mathu li wi chi pvü. Tsaseng wi mathu ngan nu mathu nu mathu bamyithu na kesamithu sa ketheng tsü khishi shhu.

³Mathu wi amighe kekihhe kecheng-u tsü Apvüwa mathu Nyiza Yenwa tsü si, nu tsashiwa amighe kekihhe kecheng-u tsü mathu kesamithu khishi nu Apvüwa mathu Nyiza tsü kinyi.

⁴Ciwi Levi nyithu ghenahanganpen kesü ben, nu tsü miwi Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebaniya, Bunni, Sherebiya, Bani, nu Khenani, hathu na ngan. Mathu na misikhhali Apvüwa mathu Nyiza wi kekhe sa.

⁵Levi nyi hathu na kinyilo cichi: Jeshua, Kadmiel, Bani, Harshabuneiya, Sherebiya, Shebaniya, nu Pethahiya. Mathu na khi: “Shagha nu Apvüwa nthu Nyiza senglo; anuphan nu anuphanla ma senglo! Anyi tsüdi ya ma nyankethang tsü seng thsülo; anyi na seng wa cu meya lela.”

Kesami Kekhishi Kekhe

- ⁶Tsaseng wi Israel nyithu na kekhie ha sa: “No, Apvüwa, no ketan Apvüwa le; no atssanthu nu ghotsithu sachi. No ayyi nu atssükedone nu ciwi kebenthu tsüdi sachi; no kahang pi tsüdi cü. Tang wi kekhangthu na kukedu nu no kinyi.”
- ⁷ No, Apvüwa Anyiza, no Abram kessiya, nu Babilon yyi wi Ur wina ma ssinu shhu; no ma nyan kemili pi Abraham sa cüa.
- ⁸ No ma no wi jühtsentsa kesa muya, nu no ma ssinu cenkethenjüh kesü sa. No Kanaan nyithu yyi pi ma cüle khishichi, Hitti nu Amor nyithu yyi, Jebus, Girgash, Periz nyithu yyi, ma shicübvüghathu hang keten yyi kesü. No jühtsentsa kesa ghen a no khishikechi tsü nieden.
- ⁹ “No ithu bamyithu na khatila Ejipt wi ketizensa khe mu; nu no mathu na Kenmie Tssükedone wi no kekiqa kekhie hhai zaya.”
- ¹⁰ No amankesathu kuli pi kadimiwa shun, ma kekhu wi kedithu nu ma yyi wi anyithu shun, kepaghenanye mathu khatila n-nyithu pasha khe no chüben. No anyankemechan nansü la kebenwa tsü muya.
- ¹¹ Atssükedone wi no n-nyithu len kesü sapi cü, nu mathu ssinu ayyi keqha wina shhua. Mathu jügü ketenthu na atssü kedhu wi meyanthia, atssükedone kekuli wi alon na manon wi kedu ti sa.
- ¹² No aghanan wi akulukeshü kesü pi mathu ssi, nu no aghaja wi anni pi mathu len wegü cü.
- ¹³ No tang wina Sinai Yikha miwi dugho; no n-nyithu ccüneng, nu ayen kemehai nu kesansijüh kemehai pi mathu cü.
- ¹⁴ No mathu na no Sabbath kemethawa tsü nielo kesa pi mathu sansi cü, nu nmaghawa Mosa wina no ayenthu pi mathu cü.
- ¹⁵ “Khathansha wi mathu na ghama khe no tang wina amesa pi mathu cü, nu mathu na dighe keya wi alonshi kesü wi atssü pi mathu jüya thsüa. No mathu na ayyiwa tsü nkayalo kiza, no pi mathu cüle khishichi kethengwa tsü.
- ¹⁶ Isala ithu bamyithu na kapvü nu leben-dhu wa, nu n-yenkhukechithu tsü n-nie mvula.
- ¹⁷ Mathu na tsü n-niela hhaghe; no kulikechi tsüdi malia; mathu na no amankesa kulikechi tsüdi malia; Mathu wikesa wina mathu ccülikeka kesü kessiya, nu mathu ssi neng sen Ejipt wi nssümagha kesa wi wa thsüle kesalina, Isala no kesami teshi pi cü ketenwa Nyiza; no nanketizen nu kaghaliwa, wan aghepvü nten. No nanketizen na di mtsü; no mathu teshi nsa.
- ¹⁸ Mathu na atsikezhü kesü sapi amesü zza süpon kesü ti sa, nu tsüna Ejipt wina mathu ssinu keshhuwa cenpvü le khi! Mathu na khatila no kimenni dha nu, Apvüwa!

- 19** Isala no mathu teshi pi ciwi ayyikeshü wi chi nsa, kepaghenanye no nanketizen na di mtsü. No mathu wina akulukeshüwa nyelela anniwa tsü sen bvü nsa, tsüna aghanan nu aghaja wi mathu len tsütson.
- 20** No kemehai wina no mathu na mangwa nsathu yishü khe pi kiza; no manna pi mathu ghanja nu atssü pi mathu jjü thsü.
- 21** Ayyikeshü wi amapi jügha chuli no mathu nsenthu keyishü tsüdi pi cü; mathu thsümeni na qaewa nsa, nu mathu ccü na naa nu pvü nsa.
- 22** “No mathu ya mizzatentithu nu kadiyyithu miwi khangya thsüa, mathu ggü vükeben yyithu miwi. Mathu na Heshbon yyi Sihon na kekhang sen keben tsü miwi khangya, nu Bashan yyi Og na kadimiwa sa keben tsü miwi la.
- 23** No atsanga na ji pi atssan wi ghotsithu ti pi mathu cü, nu no mathu ya ayyiwa tsü nkaya thsü nu ciwi hang, no pi mathu bamyithu cüle khishichi ketheng witsü.
- 24** Mathu na Kanaan yyi tsü nkaya; no ciwi anyithu miwi khangya, No kekhang pi n-nyithu cü nu mathu ya Kanaan nyithu, nu kadimithu miwi mathu kemeshen saya thsü.
- 25** N-nyithu na khwetivü ketheng nyunutithu nkaya, ayyi kemehai, keben-keyeng pong keben ajjenthu, atssükhang chhü kethengthu, oliv chantonthu, kedsau tonthu, nu kemeshentsse llithu. Mathu tsüdi mathu kedsa mvu dsapi kunonya; mathu na pala kemehai no pi mathu kecü tsüdila pi anonkwenya.
- 26** ‘Isala n-nyithu na no shun nu njüh nkina; mathu na n-Yenwa tsüpi mathu sengwi chia. Mathu na atusenjüh-kechüthu mathu kitsan kechithu, kheneng sen nu no wi gholo mathu kekizathu tsü pathia. Mathu na matsüdi wi no kimenni,’
- 27** tsalina no mathu ghinyithu ya mathu chaya, nu mathu miwi kekhang senya thsüa. Mathu gükeccü wi mathu na no wi kekiqa khie, nu no tang wina mathu kekhe luneng chi cü. No nanketizen kedi wina mathu ccülikesathu kesunchi, tsüthu na mathu ghinyithu kwen wi mathu kekashaya.
- 28** Khathansha wi kecca na gho neng khe, mathu na sami neng wa, nu no kheneng mathu ghinyithu ya mathu miwi khangya thsüa. Isala khathansha wi mathu na leben khapegheya, nu no mathu hangsha yalo khie khe, no matsü tsüdi wi tang wi ben nu zaya nu no nanketizen kedi wina mathu kekashaya.
- 29** No mathu na no kesansi jühthu tsü nielo kitsanchi, isala mathu na kapvü nu n-yenthu tsü hhaghe, n-Yenwa keniewa tsüna kahang lenwa lela. Lebendhu pi khapeghe bvüa, mathu na tsü n-nie mvula.
- 30** No lebensie nu amapi kaghapen mathu kitsanchi, no atusenjüh-kechüthu kechüchi pi khi thsü, isala n-nyithu na akhuna decua, tsalina no mizzatenti kepathu ya mathu miwi khangya thsüa.

³¹Isala no nanketizen na di mtsü ghenä, no mathu teshi nyelela yasa nsa. No nanketizen nu kaghaliwa Nyiza le;

³² 'O Anyiza, ithu Nyiza, no khatila di nu! khatila qhethiketen nu khatila khang nu! No jühtsentsa sala cenkethenjüh khishikechi tsü nieden. Assiriya nyi kadimithu tsü wina ithu pasha gho nansü kecu saben, ithu na khatila ketizen sadha nu! Ithu kadimithu, ccülikesathu, keqhaikedithu, nu atusenjüh kechüthu, ithu bamyithu, nu ithu nyithu tsüdila ketizen sadha. Ithu na khatila ketizen sadha khe meshenchilo!

³³No kesau wina ithu meten cü; no jühtsentsa sa, ithu na sami lela.

³⁴Ithu bamyithu, ccülikesathu, kadimithu, nu atusenjüh-kechüthu na n-Yenwa tsü n-niela. Mathu na no kitsan kechi nu ayenkhukechithu nkinala.

³⁵Kadimithu na no kesawegü sen nu n-nyithu miwi kekhang sen, mathu na khathansha no ayyi keti nu kemehai pi mathu kecü witsü hang khe; isala mathu na kesami wi khapeghe nu no kekuli nsala.

³⁶Ithu na khili no ayyi pi ithu kecü witsü nssümagha saben, ayyi kemehai hawi kedsakejjü kemehai pi ithu cüben.

³⁷Ayyiwa wi mangwa muya khe tsüna kadimithu wi waben, ithu kesami ghenä no pi ithu miwi chi cü kesathu. Mathu na ithu nu ithu sahangthu pi mathu kemeshen sa, nu ithu na ahathana ntsawa saben le! "

Anyithu na Cenkeya wi Anyankezhü

³⁸Hathu ha tsüdila sakeya ghenä ithu Israel nyithu na kemetha cenkethenjüh kesü sa nu ithu ccülikesathu, Levi nyithu, nu keqhaikedithu na mathu kemechan zensu pi tsü miwi jeng.

Nehemiya 10

¹Kemechan zensu kechi atuwa na Hakaliya tsa Nehemiya, ahngwa, nu tsashiwa Zedekiya na sa. Hathu ha la tsüdi sa:

²⁻⁸Keqhaikedithu: Seraiya, Azariya, Jeremiya, Pashhur, Amriya, Malkhijah, Hattush, Shebaniya, Mallukh, Harim, Meremoth, Obadiya, Daniel, Ginnethen, Baruk, Keshullam, Abijah, Mijamin, Maaziya, Bilgai, nu Shemaiya.

⁹⁻¹³Levi nyithu; Azaniya tsa Jeshua, Henadad gei wi Bihnu, Kadmiel, Shebaniya, Hodiya, Kelita, Pelaiya, Hanan, Mika, Rehob, Hashabiya, Zakkur, Sherebiya, Shebaniya, Hodiya, Bani, nu Beninu.

¹⁴⁻²⁷Anyi ccülikesathu: Parosh, Pahath Moab, Elam, Zattu, Bani, Bunni, Azgad, Bebai, Adonijah, Bigvai, Adin, Ater, Hezekiya, Azzur, Hodiya, Hashum, Bezai, Harif, Anathoth, Nebi, Magpiyash, Meshullam, Hezir, Meshezabel, Zadok, Jaddua,

Pelatiya, Hanan, Anaiya, Hoshea, Hananiya, Hasshub, Hallohesh, Pilha, Shobek, Rehum, Hashabna, Maaseiya, Ahiya, Hanan, Anan, Mallukh, Harim, nu Baana.

Cenkeyawa Tsü

28Ithu, Israel nyithu, keqhaikedithu, Levi nyithu, Kekinyijjen ghikehiethu, Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu, Kekinyijjen wi kekuli nyithu, nu Anyiza Yenwa nie nu asang ithu yyi wi hang kebenthu wina mathu kepa saya kesathu tsüdi, ithu wubvüthu, nu ghanyi pala chüshiya kemehaithu, ithu tsüdi gweghe

29nu ithu ccülikesathu gweghela Anyiza na ma maghawa Mosa wina khukechi Anyiza Yenwa tsü nie nu hangden, nu keujüla ithu na tsü pakhi lethu, tsü kutimen wi kishen-keshi pvüben kesa kekishen kesü saben; ithu na Apvüwa, ithu Pvüwa na pi ithu kekiza tsüdi nieden; nu ithu na ma yenthu nu ciwi nsathu keyishü tsüdi sa ben.

30 Ithu na asang ithu yyi wi hang kebenthu ssinu keyali nben.

31 Keujüla asangthu na asu nyelela pala katsüha sen nu Sabbath nyelela atsathang kemetha kepa ghanan wi lela pi ithu wi jeü gho lethu, ithu na mathu wi tsüthu shü nben. Amapi tagüwa kaghapenla ithu na allica nben, nu amenkepvü tsüdila teshiabben.

32 Amapi kaghapenla ithu kesüsü rükatssü gram manga khuchi pi Kekinyijjen wi kededi ghenla pvü kiqali ben.

33Ithu na Kekinyijjen wi kekinyi ghenla hathu khuchiden: kemetha mesa, atsathangla asu pi kekinyi, asahangthu mecang pi atsathangla ahhansathu kesa, Sabbath ghenla kemetha kekinyi, Asha ketheü Kho, nu akho kepathu, kepa wi kemetha kekinyi, Israel kesamithu sen kebvü kekinyi, nu Kekinyijjen ghenla katsüha lela nsenthu keyishü.

34Ithu, anyithu, keqhaikedithu nu Levi nyithu, na amapi kaghapen akezen wwi nu agei khawa na Ayenwa wi kesau ben khe tsü kenie wina ahhansathu sapi Apvüwa ithu Nyiza kecü tsü kemecang chan khuchiben.

35 Ithu na amapi kaghapenla asu wwiya tegüwa nu kedsau tonthu ma bi nyün tegüwa sen wa Kekinyijjen wi kekinyi kesü sa den.

36 Ayenwa wi kesau keben ti ithu tsüdila atsa pvüghaya tegüwa ssinu Kekinyijjen wi keqhaikedithu wi wa nu ma satemetha pi Anyiza wi chiden. Ithu na amesü zza, khaghaneni zza, nyelela aneni zza, ca tegüwa la satemetha chiben.

37 Ithu na amapi kaghapenla asu wwiya tegüwa wi pi kesa amesa, nu kekinyi kesa kepathu kisengtssü, oliv deli, nu kedsau kepathu kesa tsüdila sen nu Kekinyijjen wi keqhaikedithu wi waden. Ithu na allikeca nyithu wi mukeya nu ithu lli wi shigü keshhughothu wi mukeya gishü tagha wi kesü sen nu Levi nyithu wi waden.

³⁸ Gishü tagha wi kesü tsü kesaghu wi Aaron shicübvügha keqhaikedithu na Levi nyithu gweghe benben, nu Kekinyijjen wi kesen ghenä Levi nyithu na gishü tagha wi kesü mathu na saghu keya tsüdi miwi gishü tagha wi kesü sen wa Kekinyijjen kebenketheng jjen wi chiaben.

³⁹ Israel nyithu nu Levi nyithu na asu, kisengtssü, nu oliv deli, khukechithu tsü sen nu kebenketheng jjen ciwi Kekinyijjen ghenä ahyikhuthu pi chi, keqhaikedithu na kekuli sa keben, Kekinyijjen ghikehiethu, nu Kekinyijjen wi akhwi kesathu kebenjjen keben witsü waben. Ithu na ithu Nyiza jjenwa tsü n-ghangchila sa nben.

Nehemiya 11

Anyi Jerusalem wi Kahangthu

¹ Accülikesathu na Jerusalem wi hang wa, nu anyi kepathu na akezen wwi nu atheghi tagha wi atheghi kesüsü kessi pi wala anyunuti kemethawa Jerusalem wi hang thsü, nu kepathu na wala anyunuti nu anyuti kepathu wi hang.

² Anyithu na anyi thowa na ma Jerusalem wi hangle khishhugho khe tsü seng.

³ Anyunuti nu anyuti kepathu wi Israel nyithu, keqhaikedithu, Levi nyithu, Kekinyijjen wi kekuli nyithu, nu Solomon magha shicübvüghathu na mathu nyuti wi mathu keben sen nu hang. Hathu ha Judah diyyi Jerusalem wi kahang anyi kemechanthu nyankezhü:

⁴ Judah mizza wi anyithu: Zekharia tsa Uzziya tsawa Athaliya. Ma bamyithu kepa na Amariya, Shefatiya, nu Mahalalel, Judah tsa Perez shicübvüghathu.

⁵ Kolhoze tsa Baruk tsawa Maaseiya. Ma bamyithu kepa na Hasaiya, Adaiya, Joiarib, nu Zekharia, Judah tsa Shela shicübvüghathu.

⁶ Perez shicübvüghathu wi anyi kemechan Jerusalem wi kahangthu na 468.

⁷ Benjamin mizza wi anyithu: Joed tsa Meshullam tsawa Sallu. Ma bamyithu kepa na Pedaiya, Kolaiya, Maaseiya, Ithiel, nu Jeshaiya.

⁸ Gabbai nu Sallai manyi na Sallu shili ghatsan ntsa. Benjamin nyi tsüdi saghu la 928 na Jerusalem wi hang.

⁹ Zikhri tsa Joel na mathu ccülisa, nu Hassenuya tsa Judah na anyunutiwa wi kedi keniwa sa.

¹⁰ Keqhaikedithu: Joiarib tsa Jedaiya, nu Jakhin.

¹¹ Meshullam tsa Hilkiya tsawa Seraiya. Ma bamyithu kepa na Zadok, Meraioth, nu Keqhaikedi ntsawa Ahitub.

¹²Agei hawi tsüdi saghula anyi 822 na Kekinyijjen wi kekuli sa. Pelaliya tsa Jeroham tsawa Adaiya. Ma bamyithu kepa na Amzi, Zekharia, Pashhur, nu Malkhijah.

¹³Agei hawi atheghi ccülikesathu tsüdi saghula anyi 242. Ahzai tsa Azarel tsawa Amashsai. Ma bamyithu kepa na Meshillemolth nu Immer.

¹⁴Agei hawi süpahithu kemechan anyi 128 ben. Mathu ccülikesawa na atheghi kemechan wi anyi kesü ma nyan Zabdiel.

¹⁵Levi nyithu: Azrikam tsa Hasshub tsawa Shemaiya. Ma bamyithu kepa na Hashabiya nu Bunni.

¹⁶Shabbethai nu Jozabad manyi na Kekinyijjen na ameiwa kekuli Levi nyi kemechan keni.

¹⁷Asaf shicübvügha kesü Zabdi tsa Mika tsawa Mattaiya. Ma Kekinyijjen wi nkesengcha kekhie khwikesa wi aliwa sa. Bakbukiya na Mattaniya kekiqawa. Jeduthun shicübvügha kesü na Galal tsa Shammuya tsawa Abda.

¹⁸Levi nyithu na anyunuti kemethawa Jerusalem wi kahang tsüdi saghu la 284.

¹⁹Kekinyijjen ghikehiethu: Akkub, Talmon, nu manyi shilithu tsüdi saghula 172.

²⁰Israel nyi kepathu, keqhaikedithu, nu Levi nyithu na Judah nyunuti nu anyuti kepathu wi mathu keben sen nu hang.

²¹Kekinyijjen wi kekuli nyithu na Jerusalem nyunuti pahanwa Ofel wi hang nu Ziha nu Gishpa keni chakhu wi kekuli sa.

²²Jerusalem wi kahang Levi nyithu miwi kekulithu kaghangwa na Hashabiya tsa Bani tsawa Uzzi. Ma bamyithu kepa na Mattaniya nu Mika, nu ma Kekinyijjen wi akhwikesa pi dhenchi ketheng gei Asaf gei wina shhugho.

²³Ciwi kadi yenthu wi ageithu na khati nu kedumelila ghanan kaghapen Kekinyijjen wi akhwikesa wi aliwa sa ben khe khitheng.

²⁴Judah mizza wi Zera gei wi Meshezabel tsa Pethahiya na Israel nyi mithon sala Peresia nyi jühkekaghatenpen wi ben.

Anyunuti nu Anyuti Kepathu wi Anyithu

²⁵Anyi kejonla mathu lli kete wi anyunutithu wi hang. Judah mizza nyithu na Kiriath Arba, Dibon, Jakobseel, nu anyunuti hathu kete anyuthu wi hang.

²⁶Mathu na Jeshua, Molada, Bethpelet,

²⁷nu Hazarshual, nyunutithu, nu Beersheba nu tsü kevä anyuthu wi la hang.

²⁸Mathu na Ziklag nyunuti, Mekona nu tsü nyuthu,

²⁹Enrimmon, Zorfa, Jarmuth,

³⁰Adullam, nu anyuti hathu kete anyuthu wi hang. Mathu na Lakhiya nu akete allithu wi, nu Azekah nu tsü nyuthu wi hang. Tsüna Judah nyithu na ayyi Beersheba acülawa nu Hinnom Yyiketijü aghawa jüwi tsü hang.

³¹Benjamin mizza nyithu na aghawa Geba wina wala Mikhmash, Ai, Bethel nu tsü kete anyuthu,

³²Anathoth, Nob, Ananiya,

³³Hazor, Ramah, Gittaim,

³⁴Hadid, Zeboim, Neballat,

³⁵Lod, nu Ono, nu Kepachünyi Yyiketijü hathu wi hang.

³⁶Levi nyithu akhang pahan Judah yyi wi kahangthu tsüna Benjamin nyithu ssinu hanglo dhenchia.

Nehemiya 12

Keqhaikedithu nu Levi nyithu Nyankezhü

¹Keqhaikedi nu Levi nyi hathu ha na Shealtiel tsa Zerubbabel nu Keqhaikedi ntsawa Joshua gweghe kushiyyi wina kheneng gho:

²⁻⁷Keqhaikedithu: Seraiya, Jeremiya, Amariya, Mallukh, Hatush, Shekaniya, Rehum, Meremoth, Iddo, Ginnethoi, Abijah, Mihamin, Maadiya, Bilga, Shemaiya, Joiari, Jedaiya, Sallu, Amok, Hilkiya, nu Jedaiya. Anyi hathu hana Joshua tsüwi mathu keqhaikedithu jawi accülikesathu.

⁸Levi nyithu: Hathu hana nkesengcha kesa khwikesa wi alikesathu: Jeshua, Bihnu, Kadmiel, Sherebiya, Judah, nu Mattaniya.

⁹Hathu ha gweghe nu kedumelila khwikesathu sa: Bakbukiya, Unno, nu mathu Levi nyithu.

Keqhaikedi Ntsawa Joshua Shicübvüghathu

¹⁰Joshua na Joiakim ba; Joiakim na Eliashib ba; Eliashib na Joiada ba;

¹¹Joiada na Jonathan ba; Jonathan na Jaddua ba.

Keqhaikedishi Gei wi Alikesathu

¹²⁻²¹Joiakim na Keqhaikedi ntsawa sa keben wi keqhaikedi hathu na keqhaikedishi gei wi accülithu sa:

Keqhaikedi	Agei
Meraiya	Seraiya
Hananiya	Jeremiya

Meshullam	Ezra
Jehohanan	Amariya
Jonathan	Mallukhi
Josef	Shebaniya
Adna	Harim
Helkai	Meraioth
Zekharia	Iddo
Meshullam	Ginnethon
Zikhri	Abijah
...	Miniamin
Pitai	Moadiya
Shammuya	Bilga
Jehonathan	Shemaiya
Mattenai	Joiarib
Uzzi	Jedaia
Kallai	Sallai
Eber	Amok
Hashabia	Hilkiya
Nethanel	Jedaiya

Keqhaikedishi nu Levi Theghithu Cüki Zhüketheng

²²Keqhaikedishi ntsa hathu kahang tsüwi Levi nyi theghithu nu keqhaikedishi theghithu wi accülikesathu zhüketheng na ha: Eliashib, Joiada, Jonathan, nu Jaddua. Zhüketheng hawa hana Dariya na Persia kadimi kesa tsüwi cen.

²³Isala Levi nyi theghithu cüki zhüketheng tsü wala Eliashib tsawa Jonathan tsü kecu ketan sa.

Kekinyijjen wi Kekulithu pi Dhenkechi.

²⁴Hashabia, Sherebiya, Jeshua, Bihnui, nu Kadmiel, hathu kekhu wina Levi nyithu sapi akhang khang saya. Kuti wi akhang keni na kedumelila Anyiza seng

nu ma nkesengcha sa, tsüna Anyiza nyiwa Kadimi David na kecükegwethu khukechi kenie wina sa.

²⁵Kekinyijjen ghikehie hathu na Kekinyijjen kaghapeng-jenka kete wi kebenketheng jjenthu tsü hie: Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Meshullam, Talmon, nu Akkub.

²⁶Anyi hathu hana Jehozadak tsa Joshua tsawa Joiakim tsüwi, Nehemiya ahngwa tsüwi, nu keqhaikediswa Ezra Ayenwa kechü ntsawa tsüwi hang.

Nehemiya na Anyunutiwa Wikeshon tsü Sametha-kesha

²⁷Khathansha wi Jerusalem khwetiwa tsü sametha-kesha sa khe, Levi nyithu na kahe wi hangden lela ssigho nu mathu la sametha-kesha kemini witsü gweghe nu simbal nu harpthu sen nu nkesengcha khwithu tsü sa thsüle kesalina.

²⁸Levi nyi theghi akhwi kesathu na mathu kahang pen Jerusalem nu anyuti Netofa kevä,

²⁹nu Bethgilgal, Geba, nu Azmaveth wina gho saghu ya.

³⁰Keqhaikedithu nu Levi nyithu na keccüna wi mathu ketanla mathu, anyithu, kaghapeng-jenkathu, nu akhwetiwa tsü sametha-kesha sa.

³¹Hi Judah wi accülikesathu pi akhwetiwa miwi saghuya nu mathu pi anyi akhang kedi keni ssinu anyunutiwa tsü vü nu nkesengcha khipi Anyiza cü. Akhang atuwa na ajewa akhwetiwa miwi na Bhanieku Kaghapeng-jenka kepeghe wiwa wa.

³²Hoshaiya na akhwikesathu shiwa tsashi Judah wi accülikesathu gishü pahan tsüti nu lentsen wa.

³³⁻³⁵Keqhaikedithu hathu na tsashiwa tutuwa khou nu lentsen wa: Azariya, Ezra, Meshullam, Judah, Benjamin Shemaiya, nu Jeremiya. Tsashiwa Shemaiya tsa Jonathan tsawa Zekharia na gho. (Ma bamyithu la Mattaniya, Mikaiya, nu Zakkur, Asaf gei wi.)

³⁶Ma gei wi anyi kepathu na ma sennie— Shemaiya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Nethanel, Judah, nu Hanani— mathu tsüdi Anyiza Kadimi David na khou kesa akhwikesa tsanqaithu tsü pvü. Ezra, kechüntsa na kenonkhi hawa wi atuwa sa.

³⁷Atssükebvüpen Kaghapeng-jenka wi mathu na David Nyunutiwa wi shhu keben acükhathu witsü shhu nu David kadipen pvüdhi nu kheneng anyunutiwa na nishuwa Atssü Kaghapeng-jenka kete khwetiwa wi tsü gho.

³⁸Akhang kepawa nkesengcha kesathu na tavüwa akhweti miwi wa, nu hi anyi gishü pahan ssinu tsü nie wa. Ithu na lentsen sen Annibhon Ducükezhü wi cü nu Kemeza Wikeshonwa wi wa,

³⁹nu ciwi na Efraim Kaghapeng-jenka, Jeshana Kaghapeng-jenka, Anga Kaghapeng-jenka, Hananel Ducükezhü, nu Meza Ducükezhü, wi cü nu khaghaneni Kaghapeng-jenka wi wa. Ithu na Kekinyijjen kete kaghapeng-jenka wi tsü kenonkhi sakhen sa.

⁴⁰Tsalina nkesengcha pi Anyiza cü keben akhang keni qho wa Kekinyijjen kevü cuya. Accülikesathu, hi gweghe ketenthu miwi

⁴¹ikhangwa wi keqhaikedi hathu na tutuwa khouden: Eliakim, Maaseiya, Miniamin, Kikaiya, Elioenai, Zekharia nu Hananiya:

⁴²nu mathu sengwi hathu na den: Maaseiya, Shemaiya, Eleazar, Uzzi, Jehohanan, Malkhijah, Elam, nu Ezer. Jezrahiya na ssiketen akhwi kesathu na mathu hhai misi ntsa nu akhwi sa.

⁴³Tsü ghanan ahshathu ji ntsa sa; nu anyithu na anonghe ntsawa sa kepaghenanye Anyiza na mathu sapi anonghe ntsa sa cü. Nzathu nu ghanyithu la kemini hawi gweghe, nu mathu kenong hhai na alen kesie wila zaya.

Kekinyijjen wi Kekinyi ghena Khukechi

⁴⁴Tsü tsüwi anyithu pi keben- kethen jjenthu wi Kekinyijjen ghena khukichithu, amapi kaghapen asu wwiya nu kedsau nyün tegüthu gishü tagha wi kesü pi chi ketheng tsü hie thsütheng. Ayenwa wi keqhaikedithu nu Levi nyithu ghena khukechiu keben tsü anyi hathu na anyunutithu kepapa kesa kete wi allithu wi tsüthu kesaghu tsüna mathu kuti. Judah nyithu tsüdila keqhaikedithu nu Levi nyithu nen,

⁴⁵kepaghenanye mathu na Anyiza na kekhi ti sametha-kesha kekuli nu keccüna kepathu tsü sachiden. Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu nu Kekinyijjen ghikehiethu la Kadimi David nu ma tsa Solomon na ayenthu sakechi tsü kenie wina mathu kekuli saden.

⁴⁶Matsü kesie wakesa Kadimi David nu akhwi kesachüwa Asaf tsü wina akhwi kesachüthu na Anyiza keseng nu nkesengcha khwithu kesa wi accülisaden.

⁴⁷Zerubbabel tsüwi nu Nehemiya tsüwi la Israel tsüdila atsathangla ajuthu pi Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu nu Kekinyijjen ghikehiethu kekiqa ghena khuchi. Anyithu na kemetha kekinyi khuchi pi Levi nyithu cü, nu Levi nyithu na keqhaikedithu shei khuthi pi cüa.

Nehemiya 13

Asangthu wina Makepakesa

¹ Khathansha wi Mosa Yenwa tsüpi anyithu wi misikhhali sichi khe mathu na, Ammon nyi nyelela Moab nyi kesüla pi Anyiza nyithu ngweghe thsü zhüketheng muya.

² Hawa ha Ammon nyelela Moab nyithu na Israel nyithu na Ejipt wina shhugho keten wi kedsakejjü pi mathu ncüla kesa ghenana. Tsüti kesawa nyela, mathu na apisa pi Balam cü nu kishencü pi Israel miwi chi, isala ithu Nyiza na kishenkecüwa tsüpi kesawegü sa cüa.

³ Israel nyithu na ayenwa ha kesi zakeya wi azitenti jawi asangthu tsüdi khushi pia.

Nehemiya na Kesapfü

⁴ Kekinyijjen keben ketheng-jjen kehiewa, keqhaikediswa Eliashib na matsü kesie Tobiya manyi jüwi kemehai saghodha.

⁵ Ma Tobiya yala keshondhi kedi kesü asu nu hankedemvu pi kekinyithu, Kekinyijjen wi kesenji, keqhaikedithu ghenana kekinyi, asu gishü tagha wi kesü, kisengtssü, nu oliv deli pi Levi nyithu, Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu, nu Kekinyijjen ghikehiethu kecü tsüpi kethengpen sale kesawa tsü sen thsüa.

⁶ Hati sa keben wi tsü hi Jerusalem wi nmi, kepaghenanye Artaxerxes na Babilon kadimi kesa changha nu keni mapi wi hi kheneng wa tsü cüki pi ma kiza. Matsü pahan sengwi hi ma wi khie ya,

⁷ nu Jerusalem wi gho neng. Ciwi hi Eliashib na Tobiya yala Kekinyijjen wi keshondhi kesü sen thsü keben tsü mupi imansa.

⁸ Hi aghepvü ntsa sa nu Tobiya tsanqai tsüdi pi khala.

⁹ Hi keccüna sa nu keshondhithu tsü satemetha pia nu Kekinyijjen ghenana atsanqai, kekinyi ghenana asu, nu hankedemvu tsüpi ciwi chi nenglo ahza khuchia.

¹⁰ Hi Kekinyijjen wi akhwi kesachüthu nu Levi nyi kepathu la Jerusalem teshi theng nu mathu llithu wi wa neng kesa chüya, kepaghenanye anyithu na mathu kedsa qo pi mathu ncüla kesalina.

¹¹ Hi kedithu na Kekinyijjen n-ghangchila kesa ghenana hi mathu kha. Hi Levi nyithu nu akhwi kesachüthu ssi neng sengho Kekinyijjen wi chi nu mathu pi kekuli sa neng wa thsüa.

¹² Tsaseng wi Israel nyithu na kheneng mathu ji asu, kisengtssü, nu oliv deli gishü tagha wi kesü sengho Kekinyijjen keben ketheng jjenthu wi chi shhua.

¹³ Hi anyi hathu pi keben ketheng jjenthu ghang thsüa: keqhaikedisi kesü Shelemiya; Ayenwa kechü ntsa kesü Zadok; nu Levi nyi kesü Petaiya, Mattaniya tsa Zakkur tsawa Hanan, na manyi kekiqawa. Hi anyi hathu na kedsakejjü pi ma nyi kekulithu kegishü wi atsentsa saben kesa chü nu mathu nondi.

¹⁴ INyiza, hi no Kekinyijjen nu kekinyi ghenana hathu tsüdi sa kechi ha meshenchilo.

15 Tsü tsüwi hi Judah wi anyithu na Sabbath ghanan kemeshentsse bi tssü misügü keben muya. Kepathu na asu, kisengtssü, kemeshentsse bi, khhaghavvü, nu pala kepathu pi mathu gadathu khhi sa pvü nu Jerusalem wi wa. Hi Sabbath ghanan wi mangla pi njeü lalo mathu kitsanchia.

16Tur nyunuti wina anyi pahan gho Jerusalem wi hang, nu mathu na Sabbath ghanan wi anga nu atsanqai kepapa kesa sengho ithu nyithu wi jeü.

17Hi Judah ccülikesathu kha nu mathu kiza, “Ghangchilo, nthu na nkemehai sa benle! Nthu na Sabbath tsü nakhi ben.

18Ha ghenä Anyiza na nthu bamyithu meten nu kededi sengho anyuti ha miwi chile. Isalela, nthu na tsü miwi Sabbath nakhi nu Anyiza leben ketsuwa tsü sengho Israel miwi chiki saben.”

19Tsalina hi Sabbath sa wa keten kaghapenla minulen dugho meyi anyunutiwa kaghapeng-jenkathu tsü khenya, nu Sabbath npi kecen chu tsü nsha lalo kesa ahza khuchia. Hi inyithu pahan pi kaghapeng-jenkathu witsü ben thsüa nu Sabbath ghanan wi mangla sen nu anyunutiwa wi ndu thsüle kesalina.

20Kuti nyelela keni tughu asenlikedi kesathu atsanqai kepapa pi jeü ketenthu na Manga ghaja anyunutiwa khwetithu na ameiwa jen wa.

21Hi hati mathu kitsan chi, “Nthu ciwi ben nu ghanenwa kehie jügi mangla nmi. Keujüla nthu na hati sa neng lethu hi nthu kiccü cüben.” Tsü nten na mathu Sabbath ghanan ciwi ngho nengla.

22Hi, Levi nyithu na wa mathu ketanla mathu satemethaya nu Sabbath tsü sen methayalo ahza khuchia. O Anyiza, no kaghali di ntsa kesalina ha ghenä la hi meshenchi nu hi heisha cülo.

23 Tsü tsüwi hi Judah nyi npvüza kejon na nza Ashdod, Ammon, nu Moab wina keghothu yakeben la chüya.

24Mathu tsangathu gishü pahan na Ashdod jühjja nyelela ajühjja kepa wi khi wa nu ithu jühjja nchüla.

25Hi anyithu kha, mathu kishencü, mathu kiccü nu mathu lissen pfü cü. Tsaseng wi hi mathu yala mathu nyelela mathu tsangathu na khiela asangthu ssinu keyali nbendha kesa Anyiza nyan wina kishen thsüa.

26Hi mathu kiza, “asang nzathu na Kadimi Solomon sapi sami thsüle. Ma mizzatenti kepathu kadimi tsüdi miwi diki. Anyiza na ma tizen nu ma pi Israel tsüdi miwi kadimiwa sa thsü isala ma kesami hawi dule.

27Isalethu ithu na nthu tsütsonca tsü nie nu Anyiza jüh nkinala asang nzathu yaya kwe?”

28 Eliashib tsa Joiada na Keqhaikedi ntsawa, isala ma tsa kesü na Beth Horon nyuti wina keghowa Sanballat nga yaya. Tsalina hi Joiada pi Jerusalem wina bvü thsüa.

29 Anyiza, anyi hathu na khatila keqhaikediwa pen nu no keqhaikedithu nu Levi nyithu ssinu cenkethenjüh tsü nakhi ben khe meshenchilo.

30 Hi asangthu wina anyi tsüdila satemetha; hi keqhaikedithu nu Levi nyithu ghen aayenthu cühchi nu mathu tsüdila mathu kekuli chüya thsüle kesalina:

31 hi kekinyithu tsü mecang thsüle kesalina matsü wina achan pvügho thsü, nu anyithu yala mathu asu wwi nu kedsau nyün tegü tsüpi kekinyi ghen a sengho thsüa. O Anyiza, ha tsüdi meshenchi nu ighena kemehaiwa sa cülo.

Esther

Esther 1

Kadijja Vashti na Kadimi Xerxes Nyankekinyen

1-2 Kadimi Xerxes na Persia ghazen nyunutiwa Susa wi ma kadipen wi ben nu India wina wa Sudan kecu diyyi 127 miwi kekhang sen.

3Ma kadikesa mapi kechengwa wi ma kekhu wi kedithu nu ayenkesenthu tsüdi ghena kemishu kesü sa. Persia nu Media süpahizithu wi kedithu, nu diyyithu wi ahngthu, nu anyi keban kemehaithu la ben.

4Ma asha tugho chuli kadi keben-keyeng tsikemehai nu jenkeben tsüdi pi nyu keccüca kesü sa.

5Tsaseng wi kadimiwa na ghazen nyunutiwa Susa wi kahang nyithu keban nu ketha-uthu tsüdi ghena kemishu kesü sa. Tsüna hapta kesü chuli kadijjen sanku wi sa.

6Ciwi kadi ccühhawa witsü linen kemehai nmiepheü pila marble pi kesa kedonbvüthu miwi rükatssü qeithu witsü misüki, nu khakhithsü atsena nu kemiki pi keshondhithsü sapi ma tsisa theng. Suna nu rükatssü pi kedonkipenthu sapi accüha witsü chi, marble kemiki, alon kemiki keben, mejüti wegüthsü kesa, nu alon menkedhu pi acükhaku zhütheng.

7Suna hyithu kenitanla makesü nkesathu wi chi pi nyu jüü thsü, nu kadimiwa na kisengtssü meshumena ntsa khuchia.

8Ciwi kisengtssü zan neng nsa, kepaghenanye kadimiwa na anyi tsüdila ma kejjü mvu chu jüü thsülo kesa ahza pi kadijjen wi amaghatu cütheng.

9Tsü tsüwi Kadijja Vashti na kadijjen non wi kemishu kesü sapi nzathu cüben.

10Kemishu kesa tagü ghanan wi kadimiwa na jüü pi ma yeng ntsa saya, tsalina ma magha kedithu meshu tagü cichi; Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zehthar, nu Karkas.

11Ma mathu na wala Kadijja Vashti yala kadiliwen pvüya thsü nu ma ssigholo ahza khuchia. Kadijja na atsikemehai kesü, nu kadimiwa na ma wubvü tsikemehai tsüpi kedithu nu ma kejjenthu tsüdi ccüca mvu kesalina.

12Isala amaghatu na kadimiwa kekhi tsüpi Kadijja Vashti kekiza wi ma ngho mvula hhaghe. Tsüna kadimiwa sapi aghepvü ntsa sa thsüa.

13Kadimiwa na kemehai keteshü jüügi ghena ma sansichüthu kemeshen kekeü tsüpi ayen saden, tsalina ma ma sansichüthu na mangwa nsathu yishü khe chü kebenthu tsü cichi.

¹⁴Ma keshüthangla wa hathu wi kesansijüh keü den; Karshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Mer, Marsena, nu Memukan; Persia nu Media kedithu meshu tagü hana kadiyyi wi kedi ntsathu.

¹⁵Ma anyi hathu wi khi, “Hi, Kadimi Xerxes, ahza kesü pi imaghathu cü nu kesun pi Kadijja Vashti wi chi, isala ma tsü nkina le: Ithu na ma pi khati nsathu yishü khe ayenwa na mangwa le khiben nu?”

¹⁶Tsaseng wi Memukan na kadimiwa nu ma kedithu wi khi, “Kadijja Vashti na kadimiwa ketan nyela ma kekhu wi kedithu la kimennidha, tsüna kadiyyi wi anyi tsüdi tuwi sadha le!

¹⁷Kadiyyi wi kinyibvüthu na kadijjawa na khati sa khe zaya meyi mathu tsüdila mathu wubathu nkhichila sa tendha. Mathu na khiben, ‘Kadimi Xerxes na Kadijja Vashti na ma wi gholo ahza khuchi, isala ma ngho mvula hghage le.’

¹⁸Persia nu Media kadi wubvüthu na kadijja yencüki tsü zakeya wi mathu nansü nten na tsü cüki khipi mathu wubathu kiza waben. Apen kahe wi tsüdila kinyibvüthu na mathu wubathu nkhichila nu awubathu na mathu wubvüthu miwi aghepvü ben.

¹⁹Keujüla Njenkebenwa kenen lethu, Vashti na kadimiwa tuwi gho neng nbendha kesa kadilesü kesü zhüpi thangchilo. Tsü zhüpi Persia nu Media yenthu wi chiya, isanu tsü nkemili thsüle kesalina. Isanu ma kadijja penwa tsüpi kepa wi nza kemehaiki pahan cülo.

²⁰No thangkechi hapi kadiyyi ha maben wi chü thsü lethu, kinyibvü tegüthu tsüdila mathu wubathu na keban le ketha-u lela ma kinyikü ben.”

²¹Kadimiwa nu ma kedithu na ajjügi ha nen, nu kadimiwa na Menukan kekhi tsüti sa.

²²Ma ketsijüh kesü pi kadiyyi kesüsü wi tsü jühjja nu kezhüyen kenie wina kesunchi nu khi, awuba tsüdila ma jjen wi ma apvüwa sa nu kekhang jüh kekhi sakhenwa sa ben.

Esther 2

Esther na Kadijja Sakeya

¹Ashiseng wi kadimiwa na ma ghekepvü kagha seng wi ma Vashti na khati sa nu lesüzhü pi ma shunla thangchi khe tsü cüki meshenki ben.

²Kadimi sansichüthu pahan ma tetsaki ketenthu na ma wi khi, “Mangkesa na no ghena ghala pvünyimetha atsikemehai kesü nbha nan thsü nu?”

³No kadiyyi kekhu wi diyyi tsüdi wi kedithu yala ghala pvünyimetha atsikemehaithu tsüdi ssinu he ghazen nyunutiwa Susa wi nji nzajjen witsü gho

thsülo. Mathu pi n-nyi nzathu noncca ketenwa kediwa Hegai kekhu wi chi nu mathu ya atsikemehai ghenya kidenya thsü.

⁴Isanu no ghala no kenen ntsawa tsüpi Vashti mithon wi kadijja sayalo.” Kadimiwa na ha kesansi jüh kemehai le meshen, tsalina ma tsü nie.

⁵Ciwi Susa wi Judah nyi kesü Jair tsa ma nyan Mordekai na hangben, ma Benjamin mizza wina kegho nu Kish nu Shimei shicübvügha nyi kesü.

⁶Babilon Kadimi Nebukhadnezzar na Jerusalem wina Judah Kadimi Jehoiakim nu anyi akhang kesü ghansen kushiyyi wi atssüzü sa kewa witsü Mordekai la mathu jawi ben.

⁷Ma ma cünyuwa nga kesü, Esther, Ibri nyan wina Hadassa ikesa ben; ma ghala atsikemehai kesü, nu agwo la mehaisü. Ma bajja keshü seng wi Mordekai na ma nonccaya, nu ma noncca pi ma nga kesü ti saya.

⁸Kadimiwa na thangkechi ketheü kesü khuchi nu ghalathu kejon ssinu Susa wi gho, Esther la mathu jawi ben. Ma la pi kadijjen wi nzajjen kenonccawa Hegai kekhu wi chia.

⁹Hegai na Esther nen, ma wan Hegai kaghali pvüya. Ma wan nu Esther ya atsikesa ghenya kidenya thsü nu kedsakejju kemehai ntsa pi ma cü. Ma nzajjen wi apen kemehai ntsawa pi ma cü nu kadijjen wi ghala meshu tagü kessi pi ma ketsikinathu sa thsüa.

¹⁰Mordekai na sansi cü ketheng ti Esther na ma Judah nyi kesa tsüpi nyu kuthi.

¹¹Mordekai na atsathangla wa nzajjen tuwi tsü ha wa, Esther na khati saben nu ma miwi mangwa saten khe chüyale kesalina.

¹²Nza atsikesa ghenya kenoncca tsüna amapi kesü — asha tugho mirr deli pi ghayeng nu pala asha tugho balsam deli pi ghayeng den. Tsaseng wi ghala kesüsü na ssinu Kadimi Xerxes tuwi wa.

¹³Khathansha wi nzawa na nzajjen wina kadijjen wi wa khe ma thsümeni ma kepvü mvuwa pvüden.

¹⁴Ma minulen wi ciwi waden, nu ghanenwa wi ma ssisen wa nzajjen kepawa wi kadimi meshibvüthu kenonccawa Shashgaz kediwa kekhu wi chiden. Kadimiwa na nzawa tsü nen nu ma nyan ci nkechi tsü ma kadimiwa tuwi wa neng nbendha.

¹⁵Esther na Kadimiwa tuwi kewa tsü na gho. Esther na Mordekai cünyuwa Abihail nga, ma Esther noncca pi ma nga ti saya; anyi Esther kemuthu tsüdila ma nen yaden. Matsü na gho Esther kecu wi ma Hegai kediwa nzajjen kenonccawa na ma athsümeni mangwa pvülo kiza khe ma tsü pvüya.

¹⁶Tsalina Xerxes na kadimi kesa mapi tagüwa wi asha taghawa, Tebeth sha wi Esther ssinu Kadimi Xerxes kadijjen wi gho.

¹⁷Kadimiwa na ghala kepa miwi Esther nen, nu ghala kepathu miwi Esther na ma kenen nu kaghali pvüya. Kadimiwa na kadiliwen pi ma li wen cü nu ma pi Vashti mithon wi kadijja saya.

¹⁸Tsaseng wi kadimiwa na Esther kenyuwakü wina kemishu keti kesü sa, nu ma kekhu wi kedithu nu ayenkesenthu tsüdi cichia. Ma kadiyyi tsüdi wi kemnan pi cü, nu kadimi juthu la pi gishü chi cü.

Mordekai na Kadimiwa Hangshakecü.

¹⁹Tsü tsüwi kadimiwa na Mordekai pi ayenkesen pen wi ben thsü theng.

²⁰Esther na ma khilila ma Judah nyile kesa pi nyu npi chü thsü. Mordekai na ma tsüpi thola nkiza lalo khitheng, nu ma kheni ghanyi tsüwi ma jühkekina ti hawa ha kina.

²¹Mordekai na kadijjenwa wi kekuli kesa tsüwi Bigthana nu Teresh, kadijjen wi kedithu kadimiwa jjenkeshondhithu wi kedulen kehiewa keni na Kadimi Xerxes nanmeghü shagha nu acho sapi ma pathiale sa.

²²Mordekai na tsü chüya nu pi Kadijja Esther kiza, nu ma Mordekai na chükeya tsü khipi kadimiwa kiza.

²³Ciwi kepiliwa nu tsüna ntsakhiwa le kesa chüya, tsalina manyi qho pi aca wi hanthia. Kadimiwa na ha cüki pi kadiyyiwa kadi zhüketheng witsü zhüyalo ahza khuchia.

Esther 3

Haman na Acho sapi Judah nyithu Yasa le kesa.

¹Matsü pahan seng wi Kadimi Xerxes na anyi kesü ma nyan Haman pieki pi atokilanser sa thsüa. Haman na Agag shicübvügha kesü Hammedatha tsa.

²Kadimiwa na ma kekuli sa keben kedithu tsüdila Haman kenyuwakü wina ma tuwi akhhutsüdu nu nkhwendulo kesa ahza khuchia. Mordekai ketan tsü nsa mvu kesa khe mathu tsüdila tsüti sa.

³Kadi kekuli kesa wi kedi kepathu na ma wi ma mangkesa na kadimiwa ahza khukechi tsü nkinanu kesa ma keü;

⁴mathu na atsathangla ma tsükhvu sa, isala ma mathu jüh nkina. Ma khimetha pi mathu kiza, “Hi Judah nyi kesü ghena hi Haman tuwi kikeduya nben.” Tsalina mathu ha khipi Haman kiza, nu ma Mordekai yencüki tsü ghang pvü benyala nye khe sa.

⁵Haman na Mordekai ma tuwi akhhutsüdu nu nkhwendu ntenle kesa zakeya wi ma aghepvü ntsa sa,

⁶nu ma Mordekai na Judah nyi kesüle kesa chükeya wi ma Mordekai ketan meten kecü miwila sale kesa sūdheya. Ma Persia nyi Kadiyyi maben wi Judah nyi tsüdi pathiale acho kidenya.

⁷Kadimi Xerxes na kadikesa tagha keni mapi asha atuwa, Nisan sha wi Haman na asha khawa nu atsathang khawa wi ma acho kiden kebenwa tsü sati sayaben khe akezen (mathu na pi “purim” le khiden) wwi nan nu salo kesa ahza khuchia. Asha tagha keniwa, Adar sha tagha kecheng ghanan wi sale sūdheya.

⁸Tsalina Haman na Kadimiwa kiza, “Ciwi anyi amizza kesü no kadiyyi tsüdi wi bvüzighe ben nu diyyi tsüdi wi muyaben. Mathu na anyi kepathu kesüla sa nketen kekuli yenthu saden. Tsümiwi la mathu na kadiyyi yenthu tsü nie nten, tsalina tsü ghang pvü benyale kesa tsüna no kemeshen nye.

⁹Keujüla ha Njenkebenwa kemeshen lethu, mathu pi shü thsüaben kesa ayen kesü khushi chilo. Keujüla no isa lethu, hi rükatssü kilogram 340,000 miwi pi kadiyyi wi ayenkesen ghen kadi keben wi chi cüaben kesa ijüh khuchiben.”

¹⁰Kadimiwa na ma kwenzza qhan khushi pi tsüthu jeng pi thangchilo kesa pila Judah nyithu ghinyiwa Agag shicübvügha Hammedatha tsawa Haman cüa.

¹¹Kadimiwa na ma kiza, “Anyithu nu mathu pisa tsüna nji; no mathu pi no kemeshen saya mehai.”

¹²Tsalina asha atuwa wi tagha kecheng ghanan wi Haman na kadimi kezhüthu cichi nu thangkechi kesü khi nu zhü pi kadiyyiwa wi senketen jühjja nu kezhüyen tsüdi wi khikemilichi thsüle kesalina pi kekhang kesenthu, ahngthu, nu kedithu tsüdi wi kesunchi. Tsüwa tsüna Kadimi Xerxes kwenzza qhan pi jeng nu ma nyan wina pi kesunshi chia.

¹³Lesükepvüthu na thangkechi tsü sen nu kadiyyiwa wi diyyiwa tsüdi wi wa. Tsüwa tsü non wi kecükegwethu hati kesa na ben, Adar sha tagha kecheng ghanan witsü ghanan kesü jü ketan na Judah nyi, acali nu keqhai, nza nu ghanyithu, tsüdi pathilo. Mathu nanketizen nmitha pathilo, nu mathu kebenthu khuyalo.

¹⁴Thangkechi lesü wi kebenthu tsüpi diyyi tsüdi wi anyi mabenla chüya thsüa, nu anyi tsüdila tsü ghanan kegho wi kidenya thsüle kesalina.

¹⁵Kadimiwa ahza khukechi wina ajühwa tsüpi ghazen nyunutiwa Susa wi anyi tsüdila chü thsüa, nu lesükepvüthu na jühtheü ha pvü nu diyyithu apen tsüdi wi wa thsüa. Anyunutiwa Susa wi chükivvü sa keben tsü witsü Kadimiwa nu Haman manyi na gweghe donki nu jübän.

Esther 4

Mordekai na Esther wi Kekiqa Kekhie

¹Mordekai na hathu ha tsüdi zakeya wi ma hathakina wina ma thsümeni mezüqhe. Tsaseng wi ma aleshithsü mphiya, ajuwen pi ma li wi chiya, nu anyunutiwa tsü pvüdhila kohon nu qai ntsa sa,

²tsüti sa ghola kadijjen kedulen npi kecu chu sa. Ma nduku wi ndu, kepaghenanye aleshithsü mphiketen thola ciwi du thsünten.

³Diyyi tsüdi wi khiewi kadimi na pi thangkechi tsü chüya khe, Judah nyithu jawi anonkegü di ntsa sa. Mathu na zi, qai, kohon, nu mathu kejon na aleshithsü mphinu ajuwen wi kuweng.

⁴Khathansha wi Esther maghalethu nu kedithu na Mordekai na khati saben khe pi ma kekiza wi ma leben güccü ntsa sa wa. Ma Mordekai na aleshithsü mithon wi pvülo kesa athsümeni pahan kesun chicü lela ma tsü meya mvula.

⁵Tsaseng wi ma kadimiwa na kadijjen wi kediwa pi ma magha sa thsü kethengwa Hathak cichi, nu Mordekai wi wala mangwa sa nu khati kesa ghenakhe chüyalo ma kiza.

⁶Hathak na anyunutiwa non wi kadijjen kedulen wi Mordekai wi wa.

⁷Mordekai na ma miwi mangwa sa khe tsüdi nu Haman na keujüla Judah nyi tsüdi pathi lethu, apisa khaju pi kadi keben wi chile khishidha khe tsüdi khipi ma kiza.

⁸Ma Judah nyithu yasalo kesa thangkechi Susa wina kekhusi lesü tsü kesü pi Hathak cüa. Hathak wi Mordekai na ha sen wa Esther cü, khati saben khe khimetha pi ma kiza, nu ma wa kadimiwa wi keshükenen nu ma nyithu nantizen chicülo khielo kiza.

⁹Hathakh na tsüti sa,

¹⁰nu Esther na ketsijüh ha sen wa Mordekai cü nenglo pi ma cüa:

¹¹“Keujüla anyi kesü nza le npvüza lela kadimiwa na ci nkechi tsü accühha nduku wi ma metule wathu, anyi tsüpi shü thsüaben. Hawa ha ayen; diyyi tsüdi wi kadimi sansichüthu na wala anyithu kecu tsüdila tsü chüben. Ayen hawa miwi alen kesütan saya mehai: keujüla kadimiwa na ma suna khhatssü pi anyi kesü wi changchi cü lethu, anyi tsüwa kahangli heisha yaben. Isala kadimiwa na hi cikechi asha kesü wadha.”

¹²Mordekai na Esther ketsijüh tsü mukeya wi,

¹³ma kekitsan ha pi ma wi kesun chia: “No kadijjen wi keben ghenano Judah nyikepa miwi yazishu benle nmeshen lalo.

¹⁴Keujüla no hati kesa tsü wi ha ceen ben wa lethu, tang wi Judah nyithu ghenakekiqa dugho mathu hangsha yaben, isala no shü nu nba theghi ghenasakhen sa ben. Isala matsü hati kesa wi ha ghenano pi kadijja sa thsü thengla nchü le!”

¹⁵Esther na keluneng ha pi Mordekai wi kesun chia:

¹⁶“wala Susa wi Judah nyi tsüdi saghuyalo; kezi kesü sa nu ighena kekhie salo. Aghaja ghanan kecheng mangla ndsa njjüla. Imaghaletu nu hi la tsü makesü sa den. Tsaseng wi ccüna ayenwa kenie wi nye lela hi kadimiwa wi waden. Keujüla hi ha kesa ghen nshüthu yishü lethu hi shüaben.”

¹⁷Tsaseng wi Mordekai na wala Esther na ma salo kekiza tsüdi sa.

Esther 5

Esther na Kadimiwa nu Haman manyi cipi Kemishu

¹Ma kezi kesa kecheng ghanan wi Esther na ma kadi gwomejuwa kaghazu pvüya nu wa kadijjen ndukewa ccühha wi ngan nu kadipen keshondhi wiwa peghe ben. Kadimiwa na nduku wi ma kadipen wi donki nu kedulen wiwa peghe ben.

²Khathansha wi kadimiwa na Kadijja Esther na akhemi wi ngan keben muya khe ma nzawa nenyä, nu ma suna khhatssü tsüpi ma wi chang chi cüa. Isanu nzawa na shhugho tsü pang tsü ghansenya.

³Kadimiwa na keü, “Kadijja Esther, mangwa nu? No mangwa yamvu ben khe hi kizalo, hi tsüpi no cüben — hi kadiyyi gishü pahan sa lela.”

⁴Esther na luneng, “Keujüla ha Njenkebenwa kenen lethu, hi no nu Haman nshinyi ya shita wi hi nshinyi ghenä kiden keben kemishu witsü gho thsü mvu benle.”

⁵Kadimiwa na Haman wan gholo ahza khuchi, nu manyi wa Esther kejjen sale kesalina. Tsalina Kadimiwa nu Haman manyi na Esther na kemishu kiden keben witsü wa.

⁶Kisengtssü jjü keben wi kadimiwa na Esther wi keü, “No mangwa yamvu ben khe pi hi kizalo, no tsü muya ben na. Hi no kekhie tsü sapi no cüaben, keujüla no hi kadiyyi kekishü pahan khie lela.”

⁷Esther na luneng,

⁸“Keujüla Njenkebenwa na tizen nu hi kekhie sa cüben lethu, hi no nu Haman nshinyi dhitsü wi hi nshinyi ghenä kemishu kepa wi la kiden keben witsü gho thsü mvu ben. Hi mangwa yamvu ben khe ciwi ccüna no kizaben.”

Haman na Mordekai Pathiale Achokesa

⁹Haman na ma leben non wi ma nongthi nu anonkeghe sala kemishu pen tsü teshi nu bvüa. Isala ma wa kadijjen kedulen wi Mordekai muya lela Mordekai na ma kenyuwakü zensu mangla sapi ma ncü, nu Haman na ma miwi aghepvü ntsa saya.

¹⁰Isala ma kekhenengya nu ajjen wi wha. Tsaseng wi ma pvüshangthu cipi ma jjen wi chi nu ma wubvü Zeresh la gho mathu gweghe benlo khi.

¹¹Ma mathu wi ma khatila keban saben, ma atsa khaju ben, kadimiwa na ma sapi apen kemisi ntsa wi chicü, nu ma kadimiwa kedi kepathu miwi khatila kemechanwa saben khe khi pi kapvüwa.

¹²Haman na khi, “Ha miwi mangwa ben nu! Kadijja Esther na thola ncila kemishu kesü sapi kadimiwa ishinyi ketan cü, nu dhitsü wi la ishinyi ci neng ben.

¹³Isala ha tsüdi miwi hi Judah nyiwa Mordekai na kadijjen kedulen wi donki keben mu keben chu ighena kemehai nmi.”

¹⁴Tsalina ma wubvü nu ma pvüshangthu na khi, “No mangkesa na kahanthi pen kesü kemisi meter ngwe nu keni sa meya nu? Dhitsü ghanen wi no kadimiwa wi khie nu Mordekai pi ciwi hanthilo, isanu no n-nonghethi kemishuwa witsü waya mehai.” Haman kemeshen na ha acho kemehai kesü, tsalina ma kahanthi penwa tsü saya.

Esther 6

Kadimiwa na Mordekai Kenyuwakü

¹Tsü ghaja kadimiwa na jen meya, tsalina ma kadiyyiwa kadi zhükethengthu tsü sengho ma wi sichi thsü.

²Mathu na sikeben pahan witsü kadijjen wi kadimiwa jjen keshondhithu kehie kedi keni Bigthana nu Teresh manyi na acho sapi kadimiwa pathiale keben wi tsü Mordekai na khatinu kelishi chi cü khe tsü cüki kezhü na ben.

³Kadimiwa na keü, “Ithu na ha ghenaxhati Mordekai nyuwakü nu akutimen sapi cü nu?” Ma maghathu na khineng, “Ma ghenax mangla nsachi.”

⁴Kadimiwa na keü, “Kadijjen wi hi kedi kesüla benla nu?” Haman na khili accühha wi ghoben; ma kadimiwa wi Mordekai pi kehanthipen kiden pi ketheng witsü hanthilo khie gho.

⁵Tsalina amaghathu na luneng, “Haman na hewi no metule hieben.” Kadimiwa na khi, “Ma ya dugho thsülo.”

⁶Tsalina Haman na dugho, nu kadimiwa na ma wi khi, “Ciwi anyi kesü hi kenyuwakü pi ma cü mvu ntsa kesa na ben. Hi anyi hawa ghenax mangwa sachi nu?” Haman na ma ketanla meshen, “Kadimiwa na kenyuwakü pi thowa cü mvu ntsa ben nu? Tsüna hi sabenla metsiben.”

⁷⁻⁸Tsalina ma kadimiwa luneng, “Anyi hawa ghenax kadimi gwomejuwa kaghazu no pvü keten tsü sengho. Kadimi ghetu tsüpi no goru miwi chi.

⁹Tsaseng wi nkekhu wi kedi ntsa anyi kesü ya agwomejuwa kaghazu tsüpi anyi tsüwa pvü thsü, pi goru miwi donki thsü, nu ma zansen anyunutiwa pvüdhü wa

thsü. Manyi wa keten wi kediwa na hati jisha thsülo; ‘Ghangchilo, kadimiwa akutimen sapi anyi kesü nyuwakü kecüwa ha!’ ”

¹⁰Tsaseng wi kadimiwa na Haman wi khi, “Shishi wala agwomejuwa kaghazu tsü khuya nu goru ssiyalo, nu Judah nyiwa Mordekai ghen kenyuwakü hathu kidenkesha cülo. Ma miwi no khi kechithu tsü tsüdi sachi cülo. No ma kadijjen kedulen wi donki keben muyaben na.”

¹¹Tsalina Haman na agwomejuwa kaghazu khuya nu goru ssiya, nu ma agwomejuwa kaghazu tsüpi Mordekai pvü thsü. Mordekai na goru miwi donki nu Haman na ma zan sen nu anyunutiwa pvüdhi wa, manyi wa keten wi ma anyithu wi hati jisha: “Ghangchilo, kadimiwa na akutimen sapi anyi kesü nyuwakü kecüwa ha.”

¹²Tsaseng wi Mordekai na kadijjen kedulen wi whaneng nu Haman na kejüghe wina ma mmi shang pvü nu kaghajila ajjen wi wha.

¹³Ma miwi mangwa khati sa lakhe tsüdila khipi ma wubvü nu ma pvüshangthu kiza. Ma wubvü nu ma pvüshang kemetsathu na ma kiza, “No Mordekai kekhu wi no kekhang nmila wa tendha. Ma Judah nyi kesü, nu no ma miwi khangya nben. Ma no chaya metsi ben.”

Haman Pi shü thsü kesa

¹⁴Mathu na keccünenglitu keben wi kadijjen wi kedithu na Haman ssinu Esther kemishu wi wale kaghaji gho.

Esther 7

¹Tsalina kadimiwa nu Haman manyi na Esther gweghe dsajjü le wa,

²ha keni tughuwa sadha. Kisengtssü jjü keben wi kadimiwa na Esther wi keü neng, “Kadijja Esther, no mangwa yamvu ben nu? Hi kizalo, hi tsüpi no cüaben. Hi kadiyyi gishü pahan lela pi no cüaben.”

³Kadijja Esther na luneng, “Keujüla Njenkebenwa na hi kekhe sapi cü mvu lethu, hi kenmvuwa na hi nu inyithu yala hangya thsülo.

⁴Hi nu inyithu pi pathiale kesa pi jeüdha. Keujüla tsüna pi nssümagha kesa ketan ghen jeüchi lethu, hi ceen ben wa nu gho tsü ghen nlikesaghang sa nkesa le; isala ithu yasa nu nmila thsüale sabendha.”

⁵Kadimi Xerxes na Kadijja Esther keü, “Thowa na pala hati ha sa nmessila ben nu? Anyi tsüwa khiewi ben nu?”

⁶Esther na luneng, “Ithu ghinyiwa, ithu nankemeghüwa tsüna gheshighenawa Haman hale!” Haman na qhethiketen kadimiwa nu kadijjawa manyi ghang wa.

⁷Kadimiwa na aghepvü ntsa shagha ajjen-keshondhiwa tsü teshi nu akhemi wi kadi sanku wi shhua. Haman na kadimiwa na ha ghen ma meten cüten kesa

chüya, tsalina ma asengwi ngan nu Kadijja Esther wi ma kahangli hangsha cülo kesa ghenä keshükene.

⁸Kadimiwa na asanku wina ajjen-keshondhiwa wi kedugho neng witsü, Haman na Esther we wi qancadu nu nanketizen ghenä keshükene ben. Ha mukeya wi kadimiwa na magha nu khi, “Anyi hawa ha hi kadijjen wi itu wina kadijjawa messameshü le ben kwe?” Kadimiwa na ha khichi meyi kedithu na gho athsü pi Haman li mejuya.

⁹Tsaseng wi mathu jawi meshu kesü Harbona na khi, “Haman na ma jjen wi kehantipen kesü kemisi meter ngwe nu keni sapi Njenkebenwa kahangli hangsha kecüwa Mordekai pi hanthi thsüale kesa ghenä sapi theng le!” Kadimiwa na “Haman pi ciwi hanthilo!” ahza khuchia.

¹⁰Tsalina Haman pi ma Mordekai ghenä kehantipen sa ketheng witsü hanthia. Tsaseng wi kadimiwa na ma leben ketsu tsü gha

Esther 8

Judah nyithu na Kaghaninenglo Kekiza

¹Tsü ghanan Kadimi Xerxes na Judah nyi ghinyiwa Haman keben-keyeng tsüdi pi Kadijja Esther cüa. Esther na Mordekai na ma theghile kesa pi kadimiwa kiza, nu tsü nten na Mordekai yala kadimiwa tuwi gho thsü wa.

²Kadimiwa na mechantsi ma miwi keben ma gwenzakeqhanwa “ma Haman wi khunengya kesawa” tsü khushiya nu pi Mordekai cüa. Esther na Mordekai pi Haman keben-keyeng tsü kaghangwa sa thsüa.

³Tsaseng wi Esther na wa kadimiwa ccü wi qancadu magha nu khineng. Nzawa na ma wi Agag shicübvüghawa Haman na Judah nyithu keshun ghenä acho nkemehai kekidenwa tsü khen cülo khie,

⁴Kadimiwa na suna khhatssü tsüpi ma wi changchi cüa, tsalina nzawa na whala ma tuwi ngan nu khi,

⁵“Keujüla ha Njenkebenwa kenen, nu hi na kaghali pvüya nu ntuwi ha meshon pen lethu, thangkechi kesü khushi pi Agag shicübvügha Hammedatha tsa Haman na kadiyyiwa wi Judah nyithu tsüdi yasalo kesa ahza khukechi tsü nsa thsü lalo.

⁶Hi khatinu agükeccüwa hana inyithu miwi kegho wi nu ishilitu kepathi witsü ghang pvü benya mehai nu?”

⁷Kadimi Xerxes na Kadijja Esther nu Judah nyiwa Mordekai manyi wi khi, “Ghangchilo, hi Haman na acho sapi Judah nyithu keshun ghenä ma pi hanthidha, nu ma keben-keyeng tsüpi Esther cüdha.

⁸Isala kadimi mechantsi pi jeng nu ma nyan wina khushi pi thangchi kesawa tsü khunengya nbendha. Isalela, nshinyi na mangwa sa mvu ben khe inyan wina lesüzhü nu kadimi mechantsi tsüpi jengya nu pi Judah nyithu cüya mehai.”

⁹Hawa ha asha kechengwa, Sivan sha ngwe nu kecheng ghanan wi sa. Mordekai na kadimi ghenä kezhüthu cichi nu khi nu zhü pi Judah nyithu wi nu India wina wa Sudan kecu wi diyyithu 127 tsüdi wi ahngthu, ayenkesenthu nu kedithu wi chi. Zhükechithu tsüna diyyi kesüsü jühjja nu kezhüyen wina nu Judah nyi jühjja nu kezhüyen wina zhü.

¹⁰Mordekai na Kadimi Xerxes nyan wina lesüzhü nu kadimi mechantsi pi jengya. Tsüthu tsüpi kadi goruthu miwi na kaghajila pvü wa cü thsüa.

¹¹Zhükechi hathu wi kadimi na anyunuti tsüdi wi Judah nyithu na kaghaninengya kemehai khukechi khimetha theng. Keujüla diyyi kahe wi lela mizatentithu na Judah nyithu, mathu tsangathu, nyelela nzathu, ssikaghashen lethu, Judah nyithu na kaghanineng nu mathu yasa cüya mehai: mathu na tsüthu tsüdila pathi nu mathu keben-keyeng la khuya mehai.

¹²Hawa hana Persia nyi kadiyyi tsüdi wi ghanan kesü jü ketan Judah nyithu kepathi ghenä ssan ketheng asha tagha keniwa Adar sha tagha kecheng ghanan witsü saben.

¹³Tsüpi ayen ti sala thangchia nu diyyi tsüdi wi anyi tsüdila chüya thsüa, isanu tsü tsathang kegho wi Judah nyithu na mathu ghinyithu miwi ajukhikeya kidenya thsüle kesalina.

¹⁴Kadimiwa na ahza khukechi wina lesükepvüthu na goruthu miwi benya nu mbhi ntsa wa. Zhükechiwa tsüpi ghazen nyunutiwa Susa wi anyithu la chü thsüa.

¹⁵Mordekai na kadi gwomejuwa kaghazu atsena nu kemiki linen kemehai ntsa nmiepheü pi kesa agwomejuwa meiwa kesü tsü nu kadi suna liwen tsü pvü nu kadijjenwa teshia. Isanu Susa lentontithu wi anyi nonkeghe ghenä kemagha nu kejisha na pong.

¹⁶Judah nyithu ghenä anonkeghe, lebenkecca, nu khangkeya kesü sa.

¹⁷Diyyi tsüdi nu anyunuti tsüdi wi khiewi kadimi pi thangkechi ha sichi khe Judah nyithu na kenong sala mishu nu anonkeghe sa. Anyi kepathu kejon na Judah nyi saya, kepaghenanye mathu na khilitsü Judah nyithu messi.

Esther 9

Judah nyithu na Mathu ghinyithu Yasakesa

¹Adar sha tagha kecheng ghanan, kadimi pi thangkechi tsü sa keten, aghinyithu na Judah nyithu pi mathu kekhang kekhu wi chiyale ghangkeben tsathang tsüna gho cüya. Isala tsüti kesawa nyela Judah nyithu na mathu miwi khangya.

²Kadiyyi wi Judah nyunuti tsüdi wi Judah nyithu na anyi kesü le kesü lela mathu patena le ghothu tsü ssikaghashen le kidenya. Apen tsüdi wi anyithu na mathu messi, nu thola shagha mathu nshunla.

³Diyyi tsüdi wi kedithu, ahngthu, ayenkesenthu, nu kadimi mithon kesathu na Judah nyithu kiqa, kepaghenanye mathu tsüdila Mordekai messi.

⁴Khili tsüwi ha kadiyyi maben wi Mordekai na kadijjen wi anyi kekhang kesü sadha nu ma khang pfüpfü sa waten kesa mehaitsü chüyadha.

⁵Tsalina Judah nyithu na mathu ghinyithu miwi mangwa sa mvu khe saya mehaidha. Mathu na njünnu sen wa mathu ghinyithu ssa nu mathu pathikhia.

⁶Ghazen nyunutiwa Susa wi ketanla, Judah nyithu na anyi meza manga pathia.

⁷⁻¹⁰Tsüthu jawi tsü Judah nyi ghinyiwa Hammedatha tsa Haman tsathu tagha la ben: Parshandatha, Dalfen, Aspatha, Poratha, Adaliya, Aridatha, Parmashta, Arisai, Aridai, nu Vaizatha, isala ciwi tsanqai shukeya mangla nsa.

¹¹Tsü ghanan na Susa wi anyi khaju pathi khe khipi kadimiwa kiza.

¹²Isanu Kadimiwa na Kadijja Esther wi khi, “Ghazen nyunutiwa Susa wi ketanla, Judah nyithu na Haman tsathu tagha pi wwala anyi meza manga pathidha. Diyyi kepathu witsü mathu na khati sadha khalan! No khili mangwa yamvu ben nu? No tsü muya ben. No mangwa yamvu ben khe hi kizalo, no tsü muya ben na.”

¹³Esther na luneng, “Keujüla ha Njenkebenwa kenen pvüya lethu, Susa wi Judah nyithu yala mathu nansü kesa tsüti dhitsü wila sa neng thsülo. Isanu Haman tsathu tagha kamang tsüpi kehanthipen wi hagi thsülo.”

¹⁴Kadimiwa na tsüti salo ahza khuchia, nu Susa wi thangkechi tsü khushia. Haman tsathu tagha kamangthu tsüpi anyi tsüdi tuwi tügü.

¹⁵Adar sha tagha mejü ghanan wi Judah nyithu na kheneng Susa wi saghu nu anyunutiwa wi anyi meza kecheng pathia. Isala mathu na kheneng atsanqai shukeya mangla nsa.

¹⁶Diyyi kepathu wi la Judah nyithu na kekaghanineng ghen kidenya. Mathu na mathu nanmeghü keten nyithu hazar achentagü nu manga pathi nu mathu ghinyithu wina shhuya. Isala mathu na atsanqai mangla shukeya tsü nsa.

¹⁷Hawa ha Adar sha tagha kecheng ghanan sa. Nu dhitsüwa, tagha mejü ghanan wi nyu kepathi nsala nu mathu anonkeghe sala kemishu tsathang kesü sa.

¹⁸Isala Susa wi Judah nyithu tsü tagha kecheng nu tagha mejü ghanan wi mathu ghinyithu pathi nu tagha manga ghanan wi nyu npathila kemnan ghanan kesü sa.

¹⁹Ha ghenan anyuti kizza wi kahang Judah nyithu na Adar sha tagha mejü ghanan tsüpi anonkeghe ghenan kemnan, mishu nu atsse pi khokho kecüli kesa tsathang kesü saden.

Purim Khowa tsü Kesa

²⁰Mordekai hathu cüki zhüya nu lesükezhü tsü kesun pi Persia nyi Kadiyyi maben wi Judah nyithu kahe wi tsüdi wi chi,

²¹nu mathu wi amapi kaghapenla Adar sha tagha mejü nu tagha manga ghanan tsüpi kemnan tsathang salo kiza.

²²Atsathang ha keni hawi Judah nyithu na mathu ghinyithu wina shhukeya; asha hawa wi ha ahathakina nu anonkegü tsü khapeghe pi anonkeghe nu lebenkecca sakeya tsü kesü. Mathu na atsathang ha keni wi ha azi sa nu mishu, atsse pi khokho kecüli nu pi ketha-u cülo kiza theng.

²³Tsalina Judah nyithu na Mordekai kecükegwe tsü nie nu amapi wi kemini hapi ayen sa wa.

²⁴Agag shicübvüghawa Hammedatha tsa Haman nu Judah nyithu ghinyiwa na Judah nyithu tsü nmi thsülale sa keben ghenan mathu na keyasa tsathang tsü kusi saten khe (mathu na khiketen “purim”) tsü ghenan akezen wwi.

²⁵Isala Esther na kadimiwa wi wa, nu kadimiwa na ahza khushichi pi Haman na Judah nyithu ghenan acho nkemehai kiden ketheng wi tsü ma ketizensa — ma nu ma tsathu pi kehantipen wi hanthia.

²⁶Tsalina kemnan tsüpi “akezen” kewwi ghenan Purim le khia. Mordekai zhükechi tsü ghenan nu mathu miwi kekuli hathu tsüdi ghenan

²⁷Judah nyithu na mathu, mathu shicübvüghathu, nu anyi kesü le kesü lela Judah nyi sa wa kesawa ghenan ayen kesü sa, tsüna Mordekai kecükegwe kenie wina amapi kaghapenla mathu na ghanan keni ha kemini saki benden.

²⁸Ha cenia, ghaketen abvüye tsüdi wi diyyi nu anyunuti tsüdi wi Judah nyi theghi tsüdila Purim tsathang ha meshenben nu ghaketen tsüdi wi ha kemini saden.

²⁹Abihail ngawa Kadijja Esther na Mordekai manyi gweghe lesü kesü zhü, ma kekhang pi Mordekai na hatu wi Purim ghenan kezhü miwi tsü chia.

³⁰Zhükechi tsüpi Persia nyi Kadiyyi wi diyyi 127 tsüdi wi Judah nyithu wi kesunchi cüa. Tsüna Judah nyithu na yazishu lebencca benlo kesa jüh

³¹nu mathu nu mathu shicübvüghathu na mathu kezi nu anonkegü tsü wi kenie ghenan ayenthu sakeya tsüti matsü sati kesa wi Purim tsathang tsü salo kesa ahza khuchi. Hawa ha na Mordekai nu Kadijja Esther manyi na khichi.

³²Esther na khikechi Purim ghenan ayenthu pi kezhüllu kesü miwi zhüya.

Esther 10

Xerxes nu Mordekai manyi Kekhangkedi

¹Kadimi Xerxes na meten pi kekuli thsü tsüpi ma kadiyyi ayyi wi nu tssümangkehi wi kahang nyithu miwi chi.

²Ma pala kedi nu amankesa kekulithu tsüdi, ma khatinu Mordekai pieki pi apen kemisi wi chicü khe tsü cüki mabenla Persia nu Media kadimithu kadi cüki zhüketheng witsü zhütheng.

³Judah nyiwa Mordekai kedi na Kadimi Xerxes shiwa sa. Nyu ma nyuwakü nu ma Judah nyithu na ma nen ntsa sa. Ma ma nyithu ghenah kemehaiwa nu mathu shicübvüghathu tsüdi ghenah apvü-nkesawa tsü sa.

Job

Job 1

Satan na Job kemechu

¹Ciwi anyi kesü ma nyan Job na ben nu Uz yyiwi hangden, ma Anyiza kinyi nu ma tuwi atsentsa saden. Ma anyi kemehai kesü nu nkemehai mangla nsale kesa kiden-kesha keten nyi.

²Ma atsa tagü nu anga kecheng ben,

³nu khaghaneni hazar tagü, sunsiesa hazar kecheng, amesü hazar kesü, nu gada meza manga ben. Ma amaghathu kejon na ben, nu nishuwa wi anyi keban ntsa sa.

⁴Job tsathu na kemishu kesüsü sapi kedali, nu tsüti kesa wi anyi kepathu la gho, nu mathu na keshüthangla mathu tssüggü kecheng tsü cipi mathu gweghe den.

⁵Job na kemishu kesüsü kesa sengwi aghanen tsüdi shagha ahhansha kesa khuchi nu ma tsangathu kesüsü sametha den. Ma tsüti sa, kepaghenanye ma kemeshen na ma tsangathu na nkechü wi Anyiza nkenen sa nu sami thengla benle saden.

⁶ Khathansha tangwi nyithu na Apvüwa tuwi gho khe Satan na ciwi mathu jawi ben.

⁷Apvüwa na ma keü, “No mangwa kuli gho ben nu?” Satan na luneng, “Hi kahe wi cüshu sen nu ayyiwi keqoe kevüli ghoben le.”

⁸Apvüwa na ma keü, “No imaghawa Job cüki chüben ma? Ayyi miwi anyi kesütanla ma ti aleben tsentsa kesa kemehai nmi. Ma hi kinyiden, nu nkemehai mangla nsale kesa kiden-kesha tenle.”

⁹ Satan na khineng, “Job na tsü ghena mangla mu meya lethu ma no kinyi kesala nye nu?”

¹⁰No keshüthangla ma nu ma theghi nu ma keben tsüdi khwe ghoben. No ma kekuli tsüdi wi sawegü cü, nu no amesüsi kejon pi ma cü nu diyyi maben pongya thsü.

¹¹Isala keujüla no ma keben tsüdi khuya lethu, ma no kishen cüaben!”

¹²Apvüwa na Satan wi khi, “Isalethu, ma keben tsüdila pi no kemeshen sa nanlo, isala no Job patena yishü.” Isanu Satan na bvüa.

Job Tsangathu nu Keben-keyeng tsüdi Yasakesa

¹³Ghanan kesü Job tsangathu na atsa tssütsewa jjenwi kemishu kesü sa keben wi,

- ¹⁴nyilo kesü na bvü sen nu Job wi gho. “Ithu na amesüthu ssi sen nu allica nu gadathu na amou kete wi keben.
- ¹⁵Sabea nyithu na gho ssikaghashen nu tsüdi zan sen nu bvüle. Mathu na nmaghathu tsüdi pathia nu hi ketan sadha. Hi ketan bvüya nu gho no kizaben le.”
- ¹⁶Ma tsü npi khishala amagha kepa kesü gho nu khi, “Atsanphagha na khaghanenithu nu tsüthu kehiethu ghunthidha. Nu hi ketan hangya nu gho no kizaben le.”
- ¹⁷Ma tsü npi khishala amagha kepa kesü gho nu khi, “Khaldea nyi kaghanfüzi kecheng na ithu ssikaghashen nu sunsiesa tsüdi ssibvüdha, nu nmaghathu tsüdi pathikhia nu hi ketan sadha. Hi hangya nu gho no kizaben le.”
- ¹⁸Ma tsü npi khishala amagha kepa kesü gho nu khi, “Ntsangathu na ntsa tssütsewa jjen wi kemishu kesü satu keben,
- ¹⁹caghamo kesü ayyi keshü wina gho. Tsüna ajjenwa tsü moshüa nu mathu tsüdila shüdha. Hi ketan hangya nu gho no kizaben le.”
- ²⁰Tsaseng wi Job na ma leben güccüla shagha nu ma thsü mezüqhe, ma li whia, nu ayyi wi nkhwenca dua.
- ²¹Ma khi, “Hi kimissü ijja pvü non wina gho, nu hi kimissü wha neng shaden. Apvüwa na khuchi, nu ma khili tsüdi sen bvüdha. Ma nyan kethangwa sa yalo!”
- ²²Hathu tsüdi hati sa kegho wi lela Job na Anyiza meshensa nu sami nsa.

Job 2

Satan na Job kemechu neng

- ¹Tangnyithu na Apvüwa tuwi kegho neng tsathang wi Satan na mathu jawi ben.
- ²Apvüwa na ma wi keü, “No khiewa wa nu?” Satan na khineng, “Hi kahe wi alentsen nu kegoe kevüli ghole.”
- ³Apvüwa na ma keü, “No imaghawa Job chüben ma? Ayyi wi anyi kesüla ma ti leben tsentsa sa nu kemehai nmi. Ma hi kinyi nu nkemehai nsale kiden-kesha ntsa saden. No ya ajjügi mangla nkemi wi ma ssikaghashen thsülo hi wi keü, isala Job na khili lela leben tsentsa saben.”
- ⁴Satan ma luneng, “Anyi kesü na hangben le kesa ghenala pala tsüdi teshiaben.
- ⁵Isala keujüla khili no ma gwo patena cü lethu, ma no kishen cüaben!”
- ⁶Tsalina Apvüwa na Satan wi khi, “Isalethu ma pi no kemeshen sa nan, isala no ma pathiya nben.”
- ⁷Tsaseng wi Satan na Apvüwa ketenpenwa tsü teshi nu wa khumakhujü sapi Job gwo maben wi shhugho thsüa.

⁸Job na wa bhanieku wi donki nu apfü kegi kesü pi ma kekhuma tsü while khuya.

⁹Ma wubvü na ma wi khi, “No khili kecu hatu wi ti leben tsentsa saben man kwale? Mangkesa na Anyiza kishencü nu shü wa nsa nu?”

¹⁰Job na khineng, “No ajjügi nkemi khiben man! Anyiza na pala kemehai pahan kesunchi lethu ishinyi na tsü yaden, isala ma agükeccü kesunchi lethu ishinyi khati alebenmagha sa nu?” Job na tsüdi wi ketizensa lela mangla khipi Anyiza nmatang.

Job pvüshangthu kegho

¹¹Job pvüshangthu kecheng tsüna Teman nyunuti nyiwa Elifaz, Shua yyi wina kegho Bildad, Naamah yyi wina kegho Zofar. Mathu na ma ketizensa ntsa keben za keya wi wa Job leben satecca le südheya.

¹²Mathu na alen kesie wina Job mu, isala ma chüshi meyala. Mathu na ma chüshi keya wi qai nu leben güccü, nu mathu thsümeni mezüqhe nu mathu leben ketizenkesa wi ayyiwen whapi tangwi cügi nu pi mathu li wi chi.

¹³Nu mathu ciwi ma ssinu ajüh kesüla nkhila ghanan tagü nu ghaja tagü donki, kepaghenanye mathu na ma ketizensa mtsü keben kemu ghena.

Job 3

Job na Anyiza wi Leben-maghakesa

¹ Asakhen ntsawa Job na ceen ben meyala ma kepvügha tsathang tsü kishencü.

Job

²⁻³O Anyiza, hi kepvügha tsathang tsü kishencülo; kishencü pi hi npvükeya ghaja miwi chilo!

⁴Tsü tsathang tsüpi atsankejang salo, Anyiza. Tsü tsathang tsü nmeshen neng lalo; kethang ya tsü miwi nwegü neng thsü lalo.

⁵Tsüpi atukejang nu kejang kedhu salo; akulukeshü pi shanbhon, nu aghani khupilo.

⁶Amapi kesi wi aghaja tsüwa pi nsi ghula, nu khiela tsüpi nsi neng thsü lalo;

⁷tsüpi mangla nkenye, anonkeghe nkemi ghaja sa thsülo.

⁸Demathu, Leviathan khenya ketenthu na atsathang tsüwa tsü kishencülo kizalo.

⁹Ghotsi sükhawa ya nwegü thsüla, tsü ghaja ya atsakethang muben le n-ghang thsü lalo.

¹⁰Hi kepvügha thsü ghaja tsü kishencülo, hi pi agükeccü ahathakina wi shhugho thsüle kesalina.

- 11 Hi ya ijja pvü non wi shü nyelela hi pvüghaya meyi shü thsüthu mehai kesanan.
- 12 Mangkesa ijja na ma phedi miwi hi pie nu? Mangkesa na ma hi ne nu ghanja nu?
- 13 Hi tsü tsüwi shü lethu khili ha cca ben kesanan,
- 14 kadimi nu kekhang kesenthu na kheni kadijjenthü kesapfü tsüti jenben kesa.
- 15 Isalethu hi kaditsathu, suna nu rükatssü pi mathu jjen kepong sa kethengthu ti jenben kesa,
- 16 nyelela keshü pvüghakeya ghanyi kesü ti jen kesa.
- 17 Nkemehaithu na ashüjjen wi mathu nkemehai teshi den, nu nchala kekulithu na asakhen wi ccaya den.
- 18 Atssüzüthu lela magha nu ahza khukechithu nmila anonghe nu ccayaden.
- 19 Anyi kemechan nu ajümuthu, nu nssümaghathu, tsüdila asakhen wi ma kemeshen sa keya na ben.
- 20 Mangkesa anyithu ya agüccü hang thsü ten nu? Mangkesa kewegü pi ahathakinathu cüten nu?
- 21 Mathu na keshü hieden isala tsüna gho nten; mathu na keben-keyeng miwi ashüjjenwa nmvuden.
- 22 Mathu na shü nu pi npi kevhü chu anonghe nten;
- 23 Anyiza na mathu ghenä atucüki pi kuthitheng nu alen tsüdi wi mathu vü ben.
- 24 Hi dsa kesa mithon wi anongü nu hi khiela nkaghadhi sa meya.
- 25 Hi messi pi qhethiketen keben tsüdi sacen den.
- 26 Hi lebenkecca nu keyazi nmi, nu igükeccüthu na khiela asakhen nmi.

Job 4

Keccünengli Atuwa

(4.1—14.22)

Elifaz

- 1-2 Job, hi ajüh khithu no n-nenla ben kwe? Hi ceen benya ntendha.
- 3 No anyi kejon sansi, nu ahacü nkezüthu satezü cüdha.
- 4 Anyithu na accü meshü, nkhang nu ncha-mnan wa kesa wi njühthu na mathu sapi kempvüza sa nu nganya thsü.
- 5 Khilitsü agükeccü tsüwa tsüna ndulu sadha, no tsü chüshiya le kesa dhu mtsüdha.

⁶No Anyiza kinyi gho, no kahang wi kemeshensa nmila gho; tsalina no kenondi nu no kaghang keben-u sa.

⁷Khili tsü meshen neng chi nanlo. Khiewa ketsatan nyi kesüla agükeccü metuya khe kesüla khi nanlo.

⁸Hi anyithu na nkemehai lli ca nu gheshighena pi amacü ti vvü kechi mu; khili mathu na gheshighena nu nkemehai wwiya ben.

⁹Caghamo kesü ti Anyiza na ma leben ketsu wi mathu yasadén.

¹⁰Anyi gheshighenathu na ssensitemithu ti magha nu aghena den, isala Anyiza na mathu khen nu mathu yha pashü den.

¹¹Ssensitemithu na mangla ghan nu dsa nkeya ti mathu na shü, nu mathu tsangathu na bvüzighedha.

¹²Kuti wi ketsijüh nkhenä khi gho, nkhenä ntsa kesalina hi nza lazzi.

¹³ Tsüna ayencenpvü kesü ti hi kejen pakivvüa.

¹⁴Hi kedheggü nu kecügü; messi pi igwo mabenla kedheggü.

¹⁵Ameghü kesü gho immi mochhi, nu hi keqhethi pi issen la mton.

¹⁶Hi pala pahan ciwi ngan keben mu; hi ghang chi isala tsüna mangwa khe khi meya. Tsaseng wi yangyi kesa witsü hi ahhai kesü zaya:

¹⁷“Anyi kesüla Anyiza tuwi tsatanya mehai, ma sahangkechiwa tuwi methaya mehai kwe?”

¹⁸Anyiza na tangwi ma maghathu nondi meya, ma ma nyilothu wi lela kesazzi muden.

¹⁹No tsü ma anisha pi sahangkeya kesü, ayyinikhu pi sa keya tsüpi amasha kesü ti cücha kesawa tsü nondiya benle ben kwe?

²⁰Ithu na aghanen wi hang benlaya mehai, isala npí keminu jüwi nchüla shüden.

²¹Ma ithu keben tsüdi sen bvüa, nu ithu na kemetsa nmila keben wi shüden.”

Job 5

¹Jisha nu ci nanlo, Job. Nu thola nushala nye khe kina nanlo. No khapeghe nu tangnyilo kesü wila waya ben kwe?

²Leben-pegü pi agüccü nu shüle kesa tsüna kejüphon, nu ma jjügi nkemi kesü le.

³Hi kejüphonthu na apvü-nsala keben mu, isala hi wan kishenkecü khie pi mathu jjen wi chicü.

⁴Mathu tsathu na khiela apvü-nkesa muya nben, thola ajühkaghatenpen wi shagha mathu sheipi le sa nten.

⁵Kaghamathu na kejüphon ji yangdsaketenthu asu, aghazü jawi shigü keben lela dsa ben, nu dighe ketenthu na mathu keben-keyeng tsü ghang pi anyon ghopvü ben.

⁶Nkemehai na ayyi miwi shigü nten, nyelela kekivvü na ayyiwi na shigü shhugho nten.

⁷Tsüti sa nten! Ithu ketanla agükeccü sengho ithu miwi chiyaden, annikhala na annikeqhe wina akulu wi ki.

⁸Hi no sale kesa tsü Anyiza wi kheneng wa kaghatenjüh pi ma tuwi khi kesale.

⁹Ithu na ma pala kedi kuli keten tsü chüya nben, nu ma amankesa kekuli tsüna kenten nmi.

¹⁰Ma atsankegho kesun pi ayyiwi chi, nu atssü pi alli zügü chiden.

¹¹Anle, satemeni ketenwa pieki cü, nu anonkeghe pi qai ketenthu tsüdi cü ketenwa tsüna Anyiza le.

¹²⁻¹³ Ma khapeghe-khaja ketenthu cho pakhakuli, nu kemetsathu cho wina mathu die yaden, isanu mathu kekuli mangla haicen meya thsüle kesalina;

¹⁴mathu na ghanan-lapvü wi lela kejang wi ti ketsü den.

¹⁵Isala Anyiza na keshü wina ketha-uthu hangsha cüden; ma kahhatu nyi mathu kepasha wina hangsha cüden.

¹⁶Ma kaghang pi ketha-uthu cü, nu gsheshighenathu ya ceen ben wa thsüden.

¹⁷ Anyiza na ma satemeshon cü ketenthu anonkeghe ntsa! Ma no kha chithu nleben-magha nsala.

¹⁸ Anyiza na ma ayisü pvü thsü kethengthu tsü qhan cüden; ma kwen pi mesa-mena cü, nu ma kwen pi tsü sapi mehai cüden.

¹⁹Ma matsü tsüdi wi no patena ketheng wi hangsha cüden;

²⁰kusi azeng na gho khe ma no ya hangya thsü den, nu aghi wi keshü wina no hangsha cüden.

²¹Anyiza na aghükesa wina no kekasha cüden; kededi kegho wi ma no hangsha cüden.

²²No yasayala nu kaghama nankeqheaden, nu aghangsa nkemehaithu messi nben.

²³No keca llithu witsü alonshi na ben nben; aghangsa nkemehaithu na no ssikaghashen nben.

²⁴Isanu no anithsüjjen wi yazishu ben yaden; no khaghaneni ghang chithu mangla nkesa muyaben.

²⁵amou wi aghangwa kejon keben tsüti no atsangathu kejon ben yaben.

²⁶Alli kewwi tsü kecu awhengsu na nyün ben keten ti, no hangwa no keqhai tsü cuben.

²⁷Job, ithu na matsü kesie wila kekaketsü sa ghang nu ha chüyale. Ha ntsakhiwa le, tsalina khili ha yayalo.

Job 6

Job

¹⁻²Keujüla igükeccü nu ihathakinathu tsüpi kuwhuchan wi whu nan lethu,

³tsüthu tsüna atssükedone wi ahachan miwi la kiyanki kesa le; tsalina ijüh nkemehaithu ya no pateqhe yishü.

⁴Kekhang ntsawa Anyiza na alakusüthu pi hi ga, tsüthu jiwa tsüna igwo yi bvüa. Anyiza na kemessithu tan pi hi shun.

⁵Gada kesü na aghangwa mahadsa keben wi ma leben-kagha saya den, nu amesü kesü na accani mahadsa keben wi ceen benden.

⁶Isala thowa na ma kenyan nu kesheng nkemi tsse dsaten nu? Awegü ghatsü non kemiki wi kenyan mang ben nu?

⁷Hi atsse tsüti kesa wi hi kenen nmi, nu hi kedsa tsüdi wi hi sapi naa thsüden.

⁸Mangkesa Anyiza na hi kekhiwa pi hi ncü nu? Mangkesa na ma hi kekhi luneng ncü nu?

⁹Ma atuwi wa nu hi pathila mehai kesale!

¹⁰Ma tsüti sa keten hi chü lethu, hi kinaa dhu ntsa sa lela, hi inonkeghe ghenakenkeni kesanan. Anyiza na metha le kesa hi chüben; hi khiela ma jühkhukechi tsü npi matang.

¹¹Hi hangbenya kemehai kezü mangwa ben nu? Hi kaghang nkemi sengwi mangsale hangben dha ma?

¹²Alon pi hi sachi kwe? Lezza pi igwo sa kwe?

¹³Hi kahang ha hangshaya le kesa kezü nmidha; hi kekiqa bhayale kesa khiela wakeya nmidha.

¹⁴Hi Anyiza teshi le nteshi lela agükeccü hati kesa tsüwi hi apvüshang tsentsathu nsenthu yishü.

- ¹⁵Isala nthu ipvüshangthu, nthu na akuzathu atsan ngholathu qha keten ti hi mechudha.
- ¹⁶Akuzathu tsüna aghola nu aghayi pi pong pvü benden,
- ¹⁷Isala keyeng tsüwi tsüthu na nmila den, nu akuzathu na ghacang nu qha den.
- ¹⁸Goru ghekhathu na atssü bha wa bhatagha den; mathu na ayyikeshü wi kugoe-deja wa nu shü den.
- ¹⁹Sheba nu Tema wi goru ghekhathu na bha,
- ²⁰isala mathu kaghang na akuza keqha kete wi shü.
- ²¹Nthu na ituwi akuzathu tsüti le, nthu na icüki messila kheneng bvüden.
- ²²Hi nthu ya aju kesü pi hi cü, nyelela ikuti wi alaa pi anyi pahan cü
- ²³nyelela nankemeghü nyelela nkemehai nyi kwen wi hi hangsha cülo khie kwe?
- ²⁴Anle, isathu hi sansi cülo; hi kesazzithu pi hi kizalo, hi ceen nu nthu jüh kina den.
- ²⁵Ajühtsentsathu tsüna leben kidhenya den, isala nthu tsü ajjügi nkemi khiben.
- ²⁶Nthu kemeshen tsü hi ameghü cüki khiben le saden; isathu nthu mangkesa ijüh men nkemi tsü lunengten nu?
- ²⁷Nthu na magha-maghang nssümagha ghen akezen wwi, nu nthu ketsaki pvüshangthu ghen benyala mehai le!
- ²⁸Immi ghangtan chilo, hi milimesa nten.
- ²⁹Nthu na sie mtsü wi bvüdha. Atsentsa nkenye nsala yilo. Hi nmeshensala, hi kemeshon wi benle.
- ³⁰Isala nthu na hi milimesa tenle saben— nthu kemeshen tsü hi kesazzi wi ben nu kemeshon khishüya nbenle saden.

Job 7

- ¹Anyi kahang hana süpahizi meten pi kuli keben ti, kekuli kekhang sa keten kahang ti,
- ²nssümagha kesü na akekwen kekicü nmvu keten ti; kekuli nyi kesü na ma kutimen hie keben ti.
- ³Asha asha wi lela hi mangla sen nu hangkeya nmi; aghaja tsüdi wi lela leben gükeccü sengho hi cü.
- ⁴Hi jenle khali duthu keshagha mehiecha, hi ghaja thangthang kuweng nu atsankethang nmvuden.

⁵Igwo na kesakinaa ghei pi pong, nu kekhuma kü ketan; kekhumathu wi anie na keji.

⁶Itsathangthu na kaghang nmila wakhia, adakede nanketsi miwila mbhi kila.

⁷Meshenchilo, O Anyiza, hi kahang hana hathakeshhu kesütan le; inonkeghe tsüna ma sakhen sadha.

⁸No khili hi muben, isala khiela nmu nengdha. Keujü no hi bha lela hi nmu laben.

⁹⁻¹⁰Akulukeshü kesü na shü-gha bvü keten ti, anyi kesü na shü nu khiela kheneng meya laden; ma chü keghothu tsüdila ma mali den.

¹¹Nyele, hi ceen benya nten! Hi aghepvü nu ileben-naa ben. Hi ajüh khiden.

¹²No mangkesa na hi khen senben nu? No kemeshen tsü hi atssükedone wi ghassübvü kesü le ben kwe?

¹³Hi khalidu nu ccayale sa; hi kinaa ccakeya ghang.

¹⁴Isala no aman pi hi pateqhe; no kemanthi nu ayencenpvüthu kesunchi

¹⁵igwo ketizenkesa pvü nu hang kebenwa nyela hanthishü mvu kesa tsü npi kecu chu.

¹⁶Hi teshia tendha, hi nhangcha ladha. Hi teshiyilo, hi kahang ma jügi nmidha.

¹⁷ Mangkesa na anyi hapi ntuwi kedi saten nu? Mangkesa na ma kekuli wi nlebenchi ten nu?

¹⁸No ghanen kaghapeng ma hhainan den, nu matsü tsüdi wi ma kesinan den.

¹⁹No hi wina kesie wi khapeghe bvü nu hi ya imceng meyichiya thsü nten kwe?

²⁰Hi kesami na no patenadha kwe, atssüzüthu kediwa, mangkesa na hi sen, nu no sakenan kemtsü kesü saten nu? Hi nghena akhhi kekiyan keti sadha kwe?

²¹No khiela hi kesami teshiya nbendha kwe? No hi sazzi ketheng tsü teshiya nbendha kwe? Hi wan ishüjjen wi ben wa tendha, no hi bha kegho wi hi nmilaben.

Job 8

Bildad

¹⁻²No asakhen sala ajüh meghü sho thsü ben kwe?

³Anyiza na atsentsawa papheghe nten; ma khiela kemeshonwa tsü nsala nten.

⁴Ntsangathu na sami pi Anyiza matang thengla metsi, tsalina ma mathu na keya qoju kemeten pi mathu cüdha.

⁵Isala khili kheneng Kekhang ntsawa Anyiza ccüneng yalo;

⁶no atsentsa ntsa sa nu metha ben lethu, Anyiza na gho no kiqa cüben, nu njenku saneng pi nkutimen sa cüben.

⁷No keben-keyeng bhatagha kesathu tsüdila pi Anyiza na haseng wi pi no cü keten tsü ghape meyala ben.

⁸Matsü kesü kheni kemetsawa tsü bha nanlo; ithu bathu na atsentsa chükeya tsü meshen chilo.

⁹Ithu kahang hana milute, ithu na mangla nchütha le; ithu na akekhwen na ayyi pvüdhi wa keten ti le.

¹⁰Isala kheni kemetsathu ya no sansi thsülo; mathu na mangwale khichi khe tsü kinalo:

¹¹“Ahuphonthu na atssü nkemi pen wi shigüya nten; awen nkenye wi khiela tsüthu muya nten.

¹²Atssü na keqha lethu, tsüthu na atuwa sa waweng den, zza mtsü nu wipi npi kesen qo wina.

¹³Anyiza nkechüthu na ahuphon tsüthu ti le; kuti Anyiza mali lethu, mathu kaghang na nmila den.

¹⁴Mathu na saghabvü-zi nondi den.

¹⁵Keujüla mathu na saghabvü-zi kesü miwi keleki lethu, tsüna mathu pvüya mehai kwe? Mathu na tsü maha lethu, tsüna mathu kiqa pi nganya mehai kwe?”

¹⁶Anyi nkemehaithu na ghani geki wi kepagha ti shigü shagha den, kepagha na asanku wi shigü bhon keten ti le.

¹⁷Tsüthu ghazanthu na alonthu kejikevüli, nu alonshi tsüdi kaki khvu yaden.

¹⁸Isala tsaseng wi tsüthu pfü yaden, thola tsüthu na ciwi benketen le kesa chü nben.

¹⁹Anle, anyi nkemehaithu nonkeghe maben na tsü le; khili tsü kepagha na gho mathu pen nkayadha.

²⁰Isala Anyiza na khiela leben tsentsa sa ketenthu yisha nben, nyelela khiela kekiqa pi anyi nkemehaithu cü nben.

²¹Ma no ya keqhe nu jisha nengya thsü den,

²²isala ma kejüghekeya sengho no nanmeghü ketenthu cüden, nu gheshighenathu jjen na nmiladen.

Job 9

Job

- 1-2 Anle, hi hatuwi tsüthu tsüdila zayadha. Isala anyi kesü na khatinu Anyiza tuwi ma kaghatenjüh pi khangya mehai nu?
- 3khatinu anyi kesüla ma ssinu keccücanliya mehai nu? Ma ajjügi hazar hazar pi keüya mehai, tsüna anyi thola luneng nkeyacha jühthu.
- 4Anyiza na metsa nu khang ntsa; thola shagha ma matangya nben.
- 5Ma kitsan nchila ayikhathu pakuli den, nu alebenketsu wina tsüthu yasa den.
- 6Anyiza na ameghükuju kesun chi, nu ayyi zankeju chiden; ma ayyi tsüki keben donbvüthu tsü zankeju chiden.
- 7Ma aghani nshhugho thsüla, nu aghaja wi ghotsithu ya nwegü thsülaya mehai.
- 8Thola Anyiza kiqa pi atsanshigü nyelela atssükedone wi ghassübvü geshi cüden thsü nten.
- 9 Anyiza na ghotsithu pi atssan wi hagi — nu tsüna Bear, Orion nu Pleiad le kesa, nu acülawa ghotsithu tsü.
- 10Ithu na ma pala ketiti kuli ketenthu tsü chüya nben, nu ma amankesa kuli ketenthu tsüna asakhen nmi.
- 11Anyiza na pvüdhi waden, isala hi mu nben.
- 12Ma mangwa yamvu khe yaden, isala thola ma khenya nben; thola kempvüza sa nu “No mangwa saben nu?” isa ma keüya nben.
- 13Anyiza lebenketsu tsüna keshüthangla benden. Ma ma ghinyithu pachaden. Thowa na Rahab, atssü kedone ghassübvüwa tsü kiqaten khe ma tsü shun den.
- 14Tsalina hi khati ajühthu bha pi Anyiza lunengchi nu?
- 15Hi nsazzi lela, hi saya kemehaiwa tsüna ijühkaghaten ketenwa, Anyiza wi hi nanketizen keshükene kesa tsü ketanle.
- 16Isala ma hi ya ajühkhi thsü lethu, ma ijühkina ben le kesa nondiya nben.
- 17Ajjügi mangla nkemi wi hi kihhe, nu pacha le caghamo kesunchi.
- 18Ma hi ya ihathashhu meya thsü mvu; ma aleben-kedaggü pi hi kahang pong cüa.
- 19Hi mataghang sanan kwe? Mataghang Anyiza meten nanla? Hi ma ssinu ajühkekaghatenpen tuwi wala? Isala thowa na ma pi wa thsü nu?
- 20Hi nsami nu jühtsentsa saben, isala ijühthu tsüna kesazzi ti zaden, nu hi kekhi tsüdila hi meshensa keben ti.
- 21-22Hi nsazzi, isala hi tsü nmeshendha. Hi hang pi igüccü wadha. mangla nsale; nsazzi le sazzi lela, Anyiza na ithu yasa ben.

- ²³Khathansha wi nkesazzi nyi kesü na zuli shü khe Anyiza na nankeqhe den.
- ²⁴Anyiza na ayyi pi gheshighenawa cüden. Ma pendhenyi tsüdila sapi anyon nmula thsüa. Nu keujüla Anyiza na tsü nsa lethu, thowa na nu?
- ²⁵Itsathang tsüwa na waben, isala tsü kesüla kemehai nmi.
- ²⁶Hi kahang na ahun kembhi ntsa ti, amumu kesü na amejü ghan le juchi dugho keten ti.
- ²⁷⁻²⁸Keujüla hi inonghe nu hi kinaa tsü maliale sa lela, ketizenkesa na imiwi gho hi pong neng den; Anyiza na hi pi kesazzi nyi saben le kesa hi chüben.
- ²⁹Hi pi kesazzi nyi saben lethu, hi mangsale kivvüben nu?
- ³⁰Sapuno kesüla hi kesamithu samethakeya nmi.
- ³¹Anyiza na hi pi ayyiku kenenkagha wi khala chidha, nu ithsümeni lela ighena jüghe wadha.
- ³²Keujüla Anyiza ha anyi lethu, hi ma lunengya kesa; ma ishinyi ajühkekaghatenpen wi wa nu ishinyi kekitagha südheya kesa.
- ³³Isala thola ma ishinyi jüwi alenkesa nyi nmi— thola Anyiza nu ijühkaghaten keya nmi.
- ³⁴Kemeten pi hi kecü tsü teshi yilo, Anyiza! No kemessiwa tsü sen nu bvü yilo!
- ³⁵Hi messi nben, hi keccünengli den, kepaghenanye hi ketanla ileben chü ben.

Job 10

- ¹Hi hang pi igüccü wadha, hi ileben-nkaghajüh khikebenwa ha kina cülo.
- ²Hi meshensa nsa lalo, Anyiza. Hi kizalo, pi hi meshensa kebenwa tsüna mangwa nu?
- ³No daggü nmehai kesau kwe? No sahangkechi tsü nkichi sale kwe? Nu gheshighenathu kekuli tsü nenten kwe?
- ⁴No la ithu na muketen ti tsü muten kwe?
- ⁵No kahang na ithu kahang ti milu kwe?
- ⁶Isalethu no mangkesa hi kesami tsüdi zansha, nu hi kesazzi keben tsüdi ghang gho ten nu?
- ⁷No hi nsazzile kesa nyu thola nkwen wina hi hangshaya nbenle kesa chüben.
- ⁸Nkwen pi itsizhü nu sachi, nu khili akwenwa tsü hi yasa ben.
- ⁹No anisha pi hi sachile kesa meshenya; palah hi pacha neng pi ayyinikhu sale ben kwe?

- ¹⁰No kezü pi iba cü nu hi npvüya thsü; no hi ya ijja zzaki wi di shaghaya thsü.
- ¹¹No agü nu ahatha pi igwo zhü, nu azü nu ahyu pi igü meju chi.
- ¹²No kahangli nu ghaliki keten pi hi cü, nu no hi kenoncca tsüna hi sapi hangya thsü.
- ¹³Isala khili hi no matsü tsüthu witsü hi yasa le kiden gho le kesa chüyadha.
- ¹⁴No hi kesami teshi pi ncüle kesa ghenä hi samila nye khe kesa hi cwen gho.
- ¹⁵Hi kesami sa meyi no ssinu kivvü wa, isala hi kemeshonwa kesa wi lela hi kenondi qo mu meya. Hi mangla nkenye nyi sa nu kejüghe pi hi pongdha.
- ¹⁶Keujüla hi haicenkeya kesüla saya lethu, no ssensitemi ti hi jügüthia; nu hi patena cüle kesa amankesa lela kuli.
- ¹⁷No keshüthangla chüza pahan pi hi shun; imiwi nleben ketsu na ji pfüpfü; no keshüthangla hi ssisale acho ketheü kiden den.
- ¹⁸Anyiza, no mangkesa hi ya pvüghaya thsü nu? anyi kesüla hi npi kemu jüwi hi shü kesau.
- ¹⁹Azzagi wina meshonqhe ashüjjen wi du kesa tsüna nkahang ti sa kesa.
- ²⁰Hi kahang cen wa ntendha kwe? Hi teshi yilo! Hi ya matsü kebenwa tsü sen nu inongheya thsülo.
- ²¹Hi wan wa tendha, nu khiela kheneng gho ntendha— ayyi kejang nu jangketsü kesa kesü wi,
- ²²kejang ntsa, akekhwen, nu chüshi nkeya yyi kesü wi, kethangwa tsüna kejang sa keten pen witsü.

Job 11

Zofar

- ¹⁻²Thola majjügi nkemi ha tsüdi lunengchi nten kwe? Ajühjaji kesa tsüna no sapi meshonya thsüten kwe?
- ³Job, ithu no lunengya nbenle meshen ten kwe? No accükwenkeshü jüh kekhi tsüghena ithu pang cenbhon pia ben le ben kwe?
- ⁴No khi kebenwa tsüna atsentsa le, nu no Anyiza tuwi methale saden.
- ⁵Hi Anyiza ya no luneng chi thsü mvu benle!
- ⁶Ma kemetsa len kejon benle kesa pi no kiza kesale; ciwi anyi na chü kedhu benden. Anyiza na no kepvü-u miwi zengki pi no meten ben.
- ⁷No Anyiza kedi nu kekhang chüshiya mehai kwe?

- ⁸Anyiza ghenä atssan tsüna kenten nmi, isala tsüna no nkecucha pen wi ben. Anyiza na keshüthu yyi chüben, isala no tsü tsü nchü.
- ⁹Anyiza kediwa tsüna ayyi miwi la meza, atssükedone miwi meza.
- ¹⁰Keujüla Anyiza na no ghan sen nu ajühkekaghatenpen wi gho lethu, thowa na ciwi ben nu ma khenya mehai nu?
- ¹¹Anyiza na anyi thowa na ma men nmi khe chü; ma mathu kekuli nkemehai tsüdi muben.
- ¹²Gadathu na anyi jühya gho lethu, kejüphonthu na metsa shagha ben.
- ¹³Nleben meshonya, Job. Anyiza chüyalo.
- ¹⁴Njjen wi nkemehai nu kesazzithu khulo.
- ¹⁵Tsaseng wi zükeqhe nu kempvüza sala ayyiwa matang nengya.
- ¹⁶Tsaseng wi n-gükeccü tsüdila meshen pvü ben nbendha, tsüthu tsüna atssüketi na lle bvü, nu nmeshenla keten tsüti sa ben.
- ¹⁷No kahang na ghanan-lapvü wi aghani kewegü miwila wegükiaben nu kahang kejang ntsa tsüna aghanen tsantheghi ti wegü yaben.
- ¹⁸No yazishu ben nu hang yaben; Anyiza na no khweya nu no ya mnanya thsüaben.
- ¹⁹No nghinyithu messi nbendha; anyi kejonla no wi kekiqa khie ben.
- ²⁰Isala gheshighenathu tsü haketu sa ghang kevüli, nu bvükeya len nmila ben. Mathu kaghang kesüwa tsüna keshü ghoaben.

Job 12

Job

- ¹⁻²Anle, nthu na anyithu hhaiwa tsüle. Nthu keshü wi kemetsa la nthu gweghe shüaden.
- ³Isala nthu chüshikeya keben ju hi la ben; hi mang len wila nthu miwi nzzaki; anyi tsüdila nthu khi kechithu tsü chüben.
- ⁴Ipvüshangthu lela khili hi nankeqhe ben; hi tsatan nu kemeshensa nmi lela, mathu na hi nankeqhe ben; isala Anyiza na kuti tsü wi hi kekhie luneng cüden.
- ⁵Nthu agükeccü nmi, isala nthu hi nankeqhe den; nthu anyi kesü khuli waketen tsü nankeqhe den.
- ⁶Isala kaghanfü nu Anyiza nkechüthu na mathu kezü tsü ketan pi mathu cenpvü sa lela cca hang yaden.

- ⁷Awathu nu aghangsathu lela nthu sansiya kemehai kejon ben;
- ⁸ayyi nu atssükedone wi sahangkechithu wi mathu kemetsa keü nanlo.
- ⁹Mathu tsüdila Apvüwa kwen na mathu sachile kesa chüben.
- ¹⁰Anyiza na ma sahangkechithu len tsütson den; anyi kesüsü kahangli tsüdila ma kwen wi ben.
- ¹¹Isala nmili pi atsse kemehai pampi keten ti nkhuna pi ajüh kekhi zaya den.
- ¹²⁻¹³Anyi keqhaithu na kemetsa ben, isala Anyiza tsü kemetsa nu kekhang ben. Anyi keqhaithu na chüshikeya ben, isala Anyiza tsü chüshikeya, nu kuliya kemehai kekhang ben.
- ¹⁴Anyiza na pheghethu thowa na sapfüya mehai, nu Anyiza na pi atssüzü sa thsüthu thowa na tsü khushiya mehai nu?
- ¹⁵Khathansha wi Anyiza na atsankegho zan nengya khe kemegi na gho den; ma atssü bhichithu atssü na di gho den.
- ¹⁶Anyiza na zü nu keshüthangla khang ben den; nyu ma mechukeyawa nu nyu mechu ketenwa manyi qho Anyiza kekhang wi ben.
- ¹⁷Ma kekhang kesenthu kemetsa sen bvü, nu accülikesathu ya kejüphonthu ti kuli thsüaben.
- ¹⁸Ma kadimithu pasha nu tsüthu pi atssüzü sa den;
- ¹⁹Ma keqhaikedi nu kekhangthu satemeni cü den.
- ²⁰Ma anyi nyu ma nondi ketenthu pi ceen ben thsü, nu anyi keqhaithu kemetsa sen bvü den.
- ²¹Ma kekhang wi kebenthu pi kimenni thsü, nu kekhang kesenthu kezü pi asakhen sa thsüaden.
- ²²Ma kethang kesun pi apen jang pi keshü ti kesa wi chi cü den.
- ²³Ma mizzatentithu sapi zü cü nu keti sa thsü den, isala tsaseng wi tsüthu pasha nu yasa den.
- ²⁴Ma mathu ccülikesathu pi kejüphon sa, nu mathu na kegoedeja wa dedi thsü den;
- ²⁵mathu na kejang wi ketsü nu adikinathu ti khulukhulu wa den.

Job 13

- ¹⁻²Nthu khi kebenthu tsüdila hi npi wina zadha. Hi tsüthu tsüdila chüben, hi nthu kechü ju chüben. Hi nmiwi nzzaki le.

- ³Isala hi Anyiza ssinu kivvükeben khe nthu nye; hi hi kaghatenjüh pi ma ssinu keccücanli mvu ben.
- ⁴Nthu milimesa pi nthu pala nkechü pabhon den; nthu thola sapi mehaiya nketen dawakechüthu tile.
- ⁵Mangla nkhi lalo, isathu anyi pahan na nthu kemetsa nyile meshenya mehai!
- ⁶Hi hi kaghatenjüh khi keben ha kina chilo.
- ⁷Nthu mangkesa na milimesa ben nu? No kemeshen tsü no milikemesa tsüna Anyiza ghen kekiyi saya benske ten kwe?
- ⁸Nthu ma sheipile kiden ben kwe? Nthu ajühkaghatenpen wi ma kaghatenjüh tsü luneng cüle ben kwe?
- ⁹Anyiza na nthu tsaki nu ghang ghothu, ma nthu wi pala kemehai pahan muya ben kwe? Nthu anyi mechuya keten ti Anyiza la mechuya benle sa ten kwe?
- ¹⁰Nthu nyu kemeshensa pi kuthiben lela Anyiza na nthu kha ben,
- ¹¹nu ma kekhangwa tsüna nthu patemessiaben.
- ¹²Nthu jühbvüthu tsüna ayyinikhu ti nsenla mehai; nthu nyu keluneng jühthu tsüna anisha ti.
- ¹³Ceen ben wa nu ajühkekhi tsü kesü pi hi cülo, nu tsüthu kekuli yisü ya khati khe sa thsülo.
- ¹⁴Hi shü lela makesasa lo saben.
- ¹⁵Hi kaghang tsüdila nmidha, tsalina Anyiza na hi pathi lela tsüna mang saya nu? Hi kaghatenjüh khupi ma tuwi chile ben.
- ¹⁶Hi kempvüza kesa na hi hangsha cülaya mehai, kepaghenanye gheshighena nyi thola leben-jjan nu Anyiza metuya nten.
- ¹⁷Hi majjügi khimetha le keben ha kina chilo.
- ¹⁸Hi hi kaghatenjüh khile kiden ben, kepaghenanye hi kemeshon wi benle kesa chüben.
- ¹⁹No hi metsi-meni le gho benla, Anyiza? No tsüti sale ben lethu, hi ceen nu shüa le kiden ben.
- ²⁰Hi ya pala keni keüya thsülo; nu tsü yacülo, isaletu hi ntuwi kuthile kiden nten.
- ²¹Kemeten pi hi ncüla, nu kemessi pi hi npachala yilo.
- ²²O Anyiza, no atuwa ajühkhilo, nu hi tsü luneng na. nyeletu hi khi nu no lunenglo.

²³Hi kesamithu tsüna mang mang nu? Hi mangwa sazzi theng nu? Mangwa kesazzi pi hi khüpi-khüja ben nu?

²⁴Mangkesa na hi kuthi ben nu? Mangkesa na hi pi ghinyi kesü ti saten nu?

²⁵No hi pateqhe le kiden ben kwe? Hi aghangwa kesü ti khe mangla nkenye na; no amatsi keqha kesü ssikaghashen ben.

²⁶No ajüh kekha sengho hi shun ben, hi ghanyi tsüwi kekuli ghena lela.

²⁷No assüli pi iccü bhen; no icükha kekha tsüdila cwen, nu icükhaku khala khüpi-khüja ten.

²⁸Tsüti kesa ghena hi achan kemme ti qanca, akhali na dsakesa thsü kesü ti.

Job 14

¹Anyi nza gwo wi pvügha kegho tsüdila keshü nyi, kahang keminu nu agükeccü.

²Ithu na athighithu ti wan shigü nu pvüjü wa den; ithu na akekhwen ti nmula den.

³Anyiza, no hi ha lela ghang chi, nyelela hi ghan nan nu ijühkaghaten le ben kwe?

⁴Nmetha pi anyi kesü ti kesa miwi mangla kemetha na shhugho nben.

⁵Ithu khathu hangten khe npi wina südhedha, nu ithu asha khaju hangten khe tsüwa la tsüti. No tsü südhedha, nu tsüna kemiliya nben.

⁶Ithu wina khapeghe pvü nu ithu ketan sa thsülo; ithu sa yaben lethu ithu ya agükeccü kahang wi hangya thsülo.

⁷Shüchikea chanton kesü wi kaghang na ben; tsüna hang nu shigü nengya ben.

⁸Ma ghazanthu na qhayi nu ma chonhi na ayyi wi shü lela,

⁹tsüna atssü pi chi cüthu achan kaghani kesü ti shigü shagha ben.

¹⁰Isala ithu tsü shü lethu tsüna asakhen sa den; ithu shü lethu tsaseng wi khiewi ben nu?

¹¹Aghakuthu wi atssü nlela, nu aghajüthu na qha pvü keten tsüti,

¹²anyithu na shü nu kheneng nshagha laden. Mathu na shagha neng nben, isala atssanthu tsü benden; mathu na jen kedu wi shagha nbendha.

¹³No keshü yyiwi hi pi kuthi; nu nleben ketsu npi kagha chu hi ya kuthi thsüa, tsasengwi hi meshen neng keyawa salo kheshilan!

¹⁴Keujüla anyi kesü shü lethu ma kheneng hangya mehai kwe? Isala hi tsü matsü na mehai kayi kesa hie ben, agükeccü tsüwa ha npi kecen chu hie ben den.

- ¹⁵Tsaseng wi tsü no hi ci, nu hi lesa den, nu no sahangkechi hi ha imiwi no nanya ben.
- ¹⁶Tsaseng wi no icükha kekha tsüdi cwen nben, nu no hi kesamithu zhü pi theng nben.
- ¹⁷No tsüthu teshi nu khupia den; no hi kesazzi sa ketheng tsüdila nyen pia den.
- ¹⁸Ayikhathu na qanca nu alonshithu na ketsen thsü kesa tsü la gho den.
- ¹⁹Atssü na alonshithu ghunsha, nu atsankeshathi na ayyi qhopi bvüaden; tsüti no ithu kahang kaghangwa tsü yasa cüden.
- ²⁰No ithu miwi khangya nu anuphan ghen ithu kesun pi bvü thsü den; keshü wi ithu tsi kemili thsüden.
- ²¹Ithu tsangathu na kenyuwakü muyaden, isala ithu khiela tsü chü nben nyelela mathu na kejügheya lela ithu pi kiza meyadha.
- ²²Ithu ketanla ithu gwo kinaa tsü chüben, nu ithu hathakina ketandha.

Job 15

Keccünengli Keniwa

(15.1—21.34)

Elifaz

- ¹⁻²Ajüh kaghacang le! Ajüh kaghacang le, Job!
- ³Kemetsa nyi kesüla no ti khi nben, nyelela ajjügi nkemi jüh tsüti kesa pi ma shü khi nben.
- ⁴Keujüla no nlen ben le kesa tsü thola Anyiza messi nkesa; thola ma wi khie nkesa le.
- ⁵No gheshighena tsüna njüh kekhi wina mechanshu chüshi yadha; No kemetsen-kemejjü jüh khi nu kuthi le ben.
- ⁶Hi no nmeshensa laya mehai; no njüh kekhi tsüdi wi no meshensadha.
- ⁷No kemeshen tsü no anyi atuwa kepvügha tsüle sa ben kwe? No Anyiza na ayikhathu kezhü tsüwi ben kwe?
- ⁸No Anyiza na ma cho kekiden tsü za kwe? Anyi kemetsa tsüna nji ketan kwe?
- ⁹No ithu nkechü mangla chü nben.
- ¹⁰Ithu na nba tuwi kepvügha nyithu, alikepun nyithu wi kemetsa chükeya.
- ¹¹Anyiza na n-nonkekwe pi no cüden, isathu no mangkesa na khili tsü meya mvu ben nu? Ithu na ma ghen cca nu ajüh khi.
- ¹²Isala no tsü lebentsu pi nmieni ithu shun den.

- 13**No Anyiza ssinu lebentsu nu ma khisa den.
- 14**Ntsakhiwa anyi kesüla methaya mehai kwe? Anyi kesüla Anyiza tuwi meshonya mehai kwe?
- 15**Mangkesa na Anyiza na ma nyilothu la n-nondi, nu mathu lela ma tuwi nmetha;
- 16**nu anyi na nkemehai pi atssü ti sa nu jju; anle, ithu na nankiqanan nu ma men nkemithu le.
- 17**Tsalina Job, hi mangwa chüben khe kina lo.
- 18**Kemetsathu na mathu bamyithu wi atsentsa chükeya tsüpi hi sansi cüle, nu mathu na ajühkedhu mangla pi nkuthi.
- 19**Mathu yyiwi asangthu nmi; ciwi thola mathu ya Anyiza cuzzi bvü kesa nmi.
- 20**Gheshighena nyi, nyu pasha ketenwa na mathu hang keben chu metenmesha den.
- 21**Kemessi hhaithu na ma khuna cübhon gho den, nu mathu apvü-nsadha le meshen keben wi kaghanfüthu na gho mathu ssisa ben.
- 22**Mathu kejang wina bvüale kaghang mangla nmi, kepaghenanye apen pahan wi njünnu kesü na mathu süthiale hieben,
- 23**nu akamang kemcüwa na ma kamang dsale hie ben. Mathu na mathu tuwi kejang na benle kesa chüben;
- 24**ketizenkesa na kadimi kekhang kesü ti mathu ssikesali le hie ben.
- 25**Tsüti kesa tsüna mathu kwen shen pi Anyiza ccüca nu Kekhang ntsawa nkhichi kesa metu ketenwa tsüle.
- 26-27**Tsüwa tsüna kapvü nu matang keten nyi; ma leben-dhu ntsa nu ma tsonhi khukiya, nu Anyiza ssikesali le ben.
- 28**Tsüwa tsüna anyi anyunutithu shu, nu ajjen pvüthu na bvükea jjen ghong keya tsü, isala aghi na anyunuti nu ajjen tsüthu yasa den.
- 29**Mathu matsü kesie keban sa nben; mathu ji sa kebenthu kesüla kesie ben nben. Mathu ghayen lela nmila ben,
- 30**nu mathu kejang wina bvüya nben. Mathu achanton kesü anni na ma cüna mecang, nu ameghü na ma kepvüthu mopi bvükea ti sa ben.
- 31**Keujüla mathu jüphon ntsa nu nkemehai nondithu nkemehai tsüna mathu kutimen sa ben.
- 32**Matsüwa na npï kecen wi mathu jü wa, achan cüna kesü ti shü nu mejjü neng meyala ben,

³³mathu kemeshentsse ton kesü na ma bi kemejjü keben wi keshu keten ti sa ben; oliv ton kesü ma kepvü na qanca keten tsüti.

³⁴Anyiza nkenondithu na ashicü benya nben, nu anni na alaa pi sa ketheng jjen tsü yasa ben.

³⁵Anyi hathu na kivvü cho sa nu nkemehai kuliden; keshüthangla mathu leben wi kemechu na pongben.

Job 16

Job

¹⁻²Hi hatu wi ajüh tsüti kesa zayadha; Nthu leben saketecca jüh pi kecü tsüna kemeten-kemesha ketan.

³Nthu keshüthangla ajühkhi ben ten kwe? Nthu keshüthangla ajüh sakhenwa kekhiu kwe?

⁴Keujüla nthu hi sa nu hi nthu sale keathu, hi nthu khi keben jüh tsüdila khiya kesa. Hi metsashhu nu ili kejen, nu ajühjaji pi nthu leya kesa le.

⁵Hi sansijüh pi nthu satezü nu ajühkhi pi nthu leben satecca ben kesa.

⁶Isala hi kekhi jüh na mangla kiqa meya, nu ceen keben na hi kinaa tsü cca meya.

⁷Anyiza, no hi ponthidha; no itheghi ya shü thsüdha.

⁸No hi ghongten yadha; no ighinyi le. Hi ahyu nu agü ketan sadha, nu anyithu na tsüpi hi kesazzi ghenale sadha.

⁹Anyiza na lebenketsu wina iccükwen zandhi-zighedha; ma hi nanmeghü nu hi ghang ben.

¹⁰Anyithu na hi nankeqhe; mathu na hi vü nu ilatan cen.

¹¹Anyiza na hi pi nkemehai nyithu kwen wi chidha.

¹²Hi cca nu hangketen, isala Anyiza na igiyan tenenya, nu hi kiccü nu pachapia. Anyiza na hi khupi kulikinan kemtsü kesü sa alakusü pi igwo maben ga keväli—

¹³akusüthu na hi ghon nu ayisü sa; isala ma nanketizen pi hi nccüca.

¹⁴Ma imiwi ayisü sa la saneng; ma süpahi kesü na nyu n-nanmvu pi deja keben ti ssikaghashen den.

¹⁵Hi inongü nu leshithsü mphi, nu hi ciwi nyu nchala ayyinikhu wi donki.

¹⁶Hi immi npi kenmie chu, nu inyon na npi pvübhon keya chu qai,

¹⁷isala hi nkemehai kesütan wila nsazzi, nu Anyiza wi kekhi tsü ileben chi.

¹⁸O Anyiza, imiwi kesazzi kesüla pi nkuthi lalo! Hi kemeshon ghenä kekhié tsü nkina chila nsala!

¹⁹Tangwi anyi pahan na shagha nu ishei khile ben.

²⁰Ipvüshangthu na hi nankeqhe, hi Anyiza tuwi ihacüca.

²¹Hi nyu ya ighena Anyiza wi keshükene thsü mvuben, anyi ma pvüshangwa ghenä keshükene kesa ti.

²²Khili imapithu na wa tendha, nu hi kheneng nketen lenwa ton tendha.

Job 17

¹Hi kahang sakhen tetsakidha. Hi ihatha nshhu chaladha. Ighena ashüjjen ketan khe mangla nmidha.

²Hi anyi tsüdila khati hi nankeqhe khe ghang.

³Hi ajüh tsentsa saben, Anyiza, ijüh yacülo. thola hi ajühkhi keben tsü kiqale kesa nmi.

⁴No mathu leben ya chüshi meya thsüle khendha; khilitsü mathu ya imiwi khangya nsa thsü lalo.

⁵Kheni ajühbvü kesü wi anyi kesü na apisa ghenä ma pvüshangthu matsa, nu ma tsangathu na tsü ghenä ketizen sa.

⁶Nu khili anyithu na ajühbvü hapi hi shunben; mathu na gho immi meshuki.

⁷Ilebengükeccü ghenä inyon na pala nmula zzi; iccü nu ikwen na cüh pi akehwen ti sa.

⁸Atsentsa saten le khi ketenthu na amansadha, nu mathu tsüdila hi pi acenpvü nkemi nyi ti nkichi saben.

⁹Kenyuwakü yaqo le khi ketenthu na mathu na meshon le kesa meshen pfüpfü wadha.

¹⁰Isala keujüla mathu tsüdila gho ituwi ngan lela, hi mathu kesüla metsa le kesa muya nkesa.

¹¹Itsathang na wadha, nu hi sa le kesathu sa meyala; hi kaghang nmidha.

¹²Isala ipvüshangthu na aghaja tsüna ghanan kewegü le khi; mathu na kethang tetsakidha le khiben, isala hi tsü hi kejang wi ben le kesa chüben.

¹³Hi kaghangwa tsüna keshü yyi tsü ketandha, ciwi hi kejang wi jen waden.

¹⁴Hi ashüjjen pi iba le chi nu acanie hi dsa ketenthu tsüpi iija nu ittssügüthu le ci den.

¹⁵Khiela hi kaghang kesüla ben kwe? thowa na kesüla mu nu?

¹⁶Khathansha hi keshü yyiwi du khe kaghangwa tsüna hi gweghe wa nben.

Job 18

Bildad

¹⁻²Job, anyi no ti kesa hana ceen benya nten kwe? Keujüla no ajühkina le ngan wa lethu ithu na no ccünengya kesale.

³Mangwa na no sapi ithu na asahangthu ti jüphon le meshen thsü ben nu?

⁴No nleben-minu pi no ketanla no patena ben. No nleben keminu ghen ayyi ha yisha ben kwe? Anyiza ayikha khupi nu nleben-gha thsüaben kwe?

⁵Anyi gheshighenawa kewegü tsüna patenengya mehai; ma keqhewa tsüna khiela shagha neng nbendha.

⁶Ma nithsüjjen wi ahulawa tsüna jang ben.

⁷Ma lenkekha na zükeqhe kesa, isala khilitsü ma ccü meshüten bendha; ma ketanla ma kesansijüh wi khuli ben.

⁸Ma kaghanthsü kesü non wi du nu ma ccü yaya;

⁹abhitsü kesü na ma ccümeccen ceya nu ma zantendha.

¹⁰Ayyi wi aca kesü pi kuthi theng; abhitsü kesü pi ma len wi die theng.

¹¹Tsü kevü tsüdi wi kemessi na ben; tsüna ma lenkekha tsüdi wi ma hie ben.

¹²Ma keban sa keten, isala khilitsü ma ghama wadha; kededi na ngan nu ma hie ben.

¹³Kesakinaa ghei nkemehai na ma gwoben pongdha, nu ma ccükwenstu sapi bighe thsüaben.

¹⁴Ma yazishu anithsüjjen wi hang keten tsü pen wina ma zandhidha, nu keshü Kadimiwa metu le kesa ghen zanshidha.

¹⁵Khili anyi kesüle kesü lela ma nithsüjjen wi hangya mehaidha— sulfer pi tsü mi keghüchi nu satekemetha sengwi!

¹⁶Ma ghazan nu ma cünathu na jü nu qha den.

¹⁷Ma nyankethang na ajjen nu ayela wila nmidha; thola ma nmeshen neng ladha.

¹⁸Kahangthu yyi wina ma jügüshiaben, kethang wina jügü pi kejang wi chiaben.

¹⁹Ma shicüthu thola hangkeya nmi.

²⁰Nishu na wa nidu kecu ma cüki kizathu tsüdi messi pi ketheng nu kedheggüben.

²¹Tsüna nkemehai nyi na metuketen, Anyiza nkekhichithu na metuketenwa tsü.

Job 19

Job

¹⁻²Nthu mangkesa na ajühkhi pi hi meten ben nu?

³Matsü kaghapen wi nthu na hi kimenni, nu nthu hi kethen ghen a kejüghe mangla nmi.

⁴Keujüla hi sazzi lela tsüna khati nthu patena nu?

⁵Nthu imiwi mehaiki le meshen den, nu hi ketizenkesa tsüna hi kesami ghen a le meshen.

⁶Anyiza na ha sakechi nthu mu meya kwe? Ma hi ghanya le kesa ghen aca pi die.

⁷Hi ma ghesighena tsü ssinu kematangli, isala anyi kesüla tsü kina nben; thola hi kemeshon ghen a khie keben tsü nza.

⁸Anyiza na alen khendha, nu hi shhuya ntendha; ma ilen pi kejang wi kuthidha.

⁹Ma hi keben-keyeng tsüdila sen bvüa, nu inyan kemehai yasadha.

¹⁰Ma hi kihhe keculidha. Ma hi kaghangwa tsü pfüdha, nu hi teshi pi jü nu shü thsüale sadha.

¹¹Anyiza na ma lebentsu nu aghepvü pi hi shunben; ma hi pi ma ghinyi nkemehai ntsa ti sadha.

¹²Ma hi ssisalo kesa ma süpahizi kesunchi; mathu na kekuthiku chhü nu inithsüjjen vüya.

¹³Anyiza na icünyuthu ya hi teshi thsüdha; hi kechüthu tuwi hi kijünyi kesü sadha;

¹⁴ishilithu nu ipvüshangthu na bvüdha.

¹⁵Ijjen wi ikejjen sa keghothu na hi malidha; imaghaletu na hi pi kijünyi, nu asang kesü ti sa wadha.

¹⁶Hi imagha kesü ci lela ma hi n-nusha ladha— ma hi kiqa cülo khie lela.

¹⁷Iwubvü na ihathakeshhu nkahancha ladha, nu icünyu ntsathu na hi ntsaki mvu ladha.

¹⁸Ghanyithu na hi mu keya wi hi nkhichi nu hi nankeqhe den.

- ¹⁹Ipvüshang ntsathu na hi nanqanan wadha; hi ghali ntsa ketenthu na kheneng hi shun wadha.
- ²⁰Ihyu na igü wi hagi pi keqo-kina wadha; hi shü zizi hang ben.
- ²¹Nthu na ipvüshangthu! Hi nantizen cülo! Anyiza kwen na hi kihhe sheipidha.
- ²²Nthu mangkesa na Anyiza na sa keten ti hi meten-mesha le ten nu? Nthu na agükeccü pi hi kecü qo cü nsa kwe?
- ²³Hi khatila anyi pahan ya ijühthu meshen, nu lesüshen kesü wi tsüthu pi zhütheng thsü mvu ben nu!
- ²⁴nyelela ijühthu tsüpi alon miwi hoki, nu tsü zhü nu tsüthu ya anuphanla benlo kheshilan!
- ²⁵Isala hi tangwi anyi pahan na asakhen wi gho nu isheipiya benle kesa hi chüben.
- ²⁶Kesakinaa ghei na ihyu dsakhi lela, agwo hawa ha na ben nu hi Anyiza mu den.
- ²⁷Hi hi ketanla inyon pi ma mu den, nu ma ighena kijünyi kesü sa nbendha. Nthu hati kekhi ghen a hi kempvüza sa meyala,
- ²⁸“Ithu na khatinu ma patenaya nu?” Nthu na hi ssisale kesa ghen a nthu jüh pen bha.
- ²⁹Isala khilitsü njünnu messi yalo— Anyiza leben kekha sengho kesami nyi miwi chi keten njünnuwa tsü, isanu nthu ya ciwi nyu jühkaghaten keten nyi kesü benle kesa chüya thsüle kesalina.

Job 20

Zofar

- ¹⁻²Job, no hi pateshüdha. Khili hi lunengchi le kesa mehiecha ladha.
- ³No kekhi jüh tsüna nyu kekimenni kesü, isala hi khati no luneng ben khe chü ben.
- ⁴No chüben, kheni anyi pi ayyi wi chi tegü na gho,
- ⁵anyi nkemehai kesüla kesie anonghe meya.
- ⁶Mathu na shigü pi di nu atssan la cu, tisie ntsa nu ma li na akulu la cuya mehai,
- ⁷isala ayyinikhu ti mathu mopi bvüaden. Mathu kechüthu na mathu na khiewa wadha khe amansa ben.
- ⁸Mathu aman kesü aghaja wi kemanthi kemu ti nmila nu khiela nmu neng laden.
- ⁹Mathu hang keghe pen witsü mathu nmu laden;

- 10** nu mathu tsathu na ketha-uthu ji ghanfükeya tsüpi kemehai kesü sa den.
- 11** Mathu gwo na kepvünyi sa nu khangzü keten, isala tsüna wan ayyinikhu ceng shaben.
- 12-13** Nkemehaiwa tsüna mathu ghen nyankate, nu pahan pi mathu pang wi chi pvü nu ma kedemvu sale ben.
- 14** Isala mathu pvü non wi atsse tsüna khamugho, nu kha pi aji kekha ti sa den.
- 15** Gheshighenawa na mathu ghanfükeya keben-keyeng tsü tuweshi den; Anyiza na mathu pvü non wi lela khunengya ben.
- 16** Nkemehai nyithu na mangwa meyichi khe tsüna aji ti kesa; tsüna amaghang nkemehai ntsa na mcükeya ti mathu pathiaben.
- 17** Mathu hangben nu oliv-deli ghakuthu nyelela akuzathu wi tsenitssü nu anikholi na lle wa keben tsü nmu laben.
- 18** Mathu na kuli ketheng tsüdi teshiaben; mathu keben-keyeng sen nu mathu nonkwekeya tsü muya nben,
- 19** kepaghenanye mathu na ketha-uthu pasha nu n-ghang chi nu anyi pahan na ajjen sa ketheng tsü pegheya kesalina.
- 20** Mathu pvükemenewa tsü khiela anonkwen meya.
- 21** Khathansha mathu dsajjü khe gilli mangla nmi, isala khilitsü mathu mehaikayi keya na asakhendha.
- 22** Mathu haicen ntsakeya wi agükeccü kekiyan tsüdi pi mathu pacha ben.
- 23** Mathu ya kedsa mvu tsüdi dsaya thsü! Anyiza na ma lebenketsu wi mathu meten cüden.
- 24** Mathu na khathansha wi amighe njünnu tubvü le sa khe lezza lamugho na ma ga ben.
- 25** Alakusü kesü na mathu gwo ghunya; ma pangketsu cwencwe. kesa wi ma jjü na jücaben, nu keqhethi kesa na leben wi bendha.
- 26** Mathu mesha ketheng tsüdila yasadha; anyi kwen pi nkecanki anni kesü na mathu nu mathu theghi tsüdi mecang.
- 27** Tangwi na anyi hathu kesami pi ccüca chi, nu ayyi na tsü cüki khi pi mathu shun.
- 28** Mathu keben-keyeng tsüdila Anyiza lebenketsu tssüketi ti kesa wina yasa ben.
- 29** Hawa ha gheshighena nyi na metuketan, Anyiza na tsüna mathu miwi walo pi kidhenchi.

Job 21

Job

- 1-2 Hi khi keben ha kinalo; tsüthu tsüdila hi nthu wi leben sa tecca keya kekhi.
- 3 Hi ajühkhi keya tsü kesü pi cü, nu hi khicen lethu nthu na hi nankeqhe ya mehai.
- 4 Hi ssikitagha keten tsüna shü ketenwa nye; hi mehiecha kesa tsüna ajjügi kemehai ben.
- 5 Hi ghangchilo. Tsüna nthu pateqhe pi ajüh nkhiila ghang ben thsü qo kwe?
- 6 Hi khathansha imiwi mangwa sa khe meshen chithu hi mangla nchüla kedheggü pi messi wa den.
- 7 Mangkesa Anyiza na nkemehaithu ya hang thsü, mathu ya qhaiya thsü nu mehai kayi thsü ten nu?
- 8 Mathu na atsangathu nu atsanga ngathu ben, hangben nu mathu hang keshagha ghang den.
- 9 Anyiza ketizenkesa pi mathu jjenku chi nten; mathu na khiela messi nu hang thsü nten.
- 10 Anle, mathu mesüsithu na azzatsüya, nu kedan-kagha nsala caya den.
- 11 Mathu tsangathu na khaghaneni zzathu ti bvü nu kipunli ben den,
- 12 nu harp nu lalali kekhouthu nie nu nashü den.
- 13 Mathu na lebencca nu hang ccaya nu ketizen nsala ceen nu shü den.
- 14 Gheshighenathu na mathu teshi pi mathu ketan sa thsülo Anyiza kiza den; mathu kahang wi ma kemeshen chüya mvu nten.
- 15 Mathu na Anyiza kekuli nsala mehai nyelela ma wi kekiqa kekhi nsenla mehai le meshen den.
- 16 Mathu na mathu kezü ghenha haicenya le khiden, isala hi mathu kemeshenwa tsü yaya nben.
- 17 Gheshighenawa kewegü tsü patenendha kwe? Mathu kesüla ketizen kesa metudha kwe? Anyiza ma leben ketsu wi gheshighenawa meten,
- 18 mathu pi ameghü wi amatsi mopi bvü kesa ti, nyelela caghamo wi ayyinikhu mo sen bvü kesa ti sa kwe?
- 19 Nthu na Anyiza na aba kesami ghenha atsanga meten cüten le khiben. Nye! Anyiza ya kesamithu ketanla mathu metenya thsülo, ma ya mathu kesami ghenha ma tsü sale kesa pi ccücalo.

- ²⁰Kesamithu ya mathu kemeten pvüya; mathu ya Kekhang ntsawa Anyiza leben kekha tsü chüya thsülo.
- ²¹Khathansha wi ithu kahang na wa khe, ithu tsangathu na anonghe benla nye khe meshen ben ten kwe?
- ²²Anyi kesüla Anyiza kemisi pen wi kebenthu jühkaghaten ketenwa tsü sansiya mehai kwe?
- ²³⁻²⁴Anyi pahan na ma keshü tsathang kecu wi ma gwo süqon ben den; mathu na anonghe nu yazishu mathu gwo ghanja kemehai saben nu shü den.
- ²⁵Kepathu tsü anonkeghe nmitha; mathu na aleben daggüla hangben nu shü wa den.
- ²⁶Isala tsüdila makesü shü nu pi vhüden, amedhenthü na mathu tsüdila pong ben den.
- ²⁷Nthu na khatila nankemeghü tsü meshen pi pong pvü ten khe hi chüben.
- ²⁸Nthu na hati keüden, “Anyi kedi, nkemehai sa keghowa jjen tsüna khili khie wa ben nu?”
- ²⁹Nthu kijünyi thu ssinu keccünengli n-nan kwe? Mathu ajüh sen kegho tsü nthu na nchü kwe?
- ³⁰Anyiza na ma lebentsu nu kemeten tsathang wi keshüthangla gheshighenawa tsü heisha den.
- ³¹Ciwi anyi kesüla gheshighena nyiwa metsi-meni nyelela ma kuli ketheng pi ma cüle kesa nyi nmi.
- ³²Khathansha wi ma pie nu kevhüpen wi, aghihie kemehai sa keben shüjjen witsü wa khe,
- ³³hazar hazar na ma pie nu wa ketenthu gwegheya, nu ayyi lela mehairsü ma miwi du den.
- ³⁴Isathu nthu tsü, majjügi nkemi pi ileben satecca le ben man ha! Nthu na hi luneng kechi tsüdila milikemesa ketan!

Job 22

Keccünengli Kechengwa (22.1—27.23) *Elifaz*

- ¹⁻² Anyi kemetsa ntsawa lela Anyiza na ma nsenthu keyishü thowa ben nu?
- ³No kemeshon kesa ghenä Anyiza kekiyi sa kwe? nyelela no kemehai ghenä ma kekiya ben kwe?

- ⁴Anyiza na no kha nu ghan-nan kebenwa tsüna no ma messi keten ghenä nye.
- ⁵Nye, tsüna no sami mtsükea ghenä, no nkemehai sa keten tsü ghenä.
- ⁶Ncünüyuwa ya nmen kepvü pisa pi no dhi thsüale kesa ghenä no ma thsümeni tsüdi khuya, nu ma kemphi mangla nmila teshia.
- ⁷No atssü pi nchala kebenthu njjü thsü, nu ghama ketenthu n-ghanja cü mvula.
- ⁸No kekhang nu kedi sen nu ayyi maben yayale sa.
- ⁹No denyilethu nkiqala kesa ketan nye, isala magha-maghangthu nkenen sa nu mathu ji la khuyale sa.
- ¹⁰Tsalina khili ayyiku ca na no vüsha khidha, nu zulila kemessi pi no pongdha.
- ¹¹Tsüna jang ntsa gho nu no pala muya nbendha, nu atssüketi na nmiwi pongca ben.
- ¹²Anyiza na atssan kemisi ntsa wi hang nu ghotsithu misi ben lela tsüthu miwi yasha ghang nten kwe?
- ¹³Isala no hati keüden, “Anyiza na man chüben nu? Ma akulukeshü pi ma shanbhon ben lethu, ma khatinu ithu ghanya mehai nu?”
- ¹⁴No ma atssan nu ayyi manyi jüwi alentsen keten ghenä akulukeshü kejang na ma shanbhonya, nu pala mu ntenle meshen den.
- ¹⁵No anyi nkemehaithu na keshüthangla nie keten lenwa tsü tonle meshen ten kwe?
- ¹⁶Mathu tsüwa na npi kegho wi lela, atssüketi na mathu lle pi bvüa.
- ¹⁷Anyi hathu hana Anyiza meya mvu nu ma mathu miwi mangla saya nben le nondiwa kesathu tsü.
- ¹⁸Isala mathu sapi haikayi kecüwa tsüna Anyiza — hi gheshighenathu kemeshen chüshiya nben.
- ¹⁹Anyi kemehaithu nu kesami nkemithu na khathansha wi gheshighenawa meten cü keben muya khe anongheden.
- ²⁰Gheshighenathu keben tsüdila yasa den, nu keben katsüha lela anni na mecang shaden.
- ²¹Tsalina Job, Anyiza ssinu kemehai sayalo, nu ma pi aghinyi kesü ti nsala yilo; no tsüti saletu ma sawegü pi no cüben.
- ²²Ma kesansi khukechi yaya; ma jühthu pi nleben wi chiya.
- ²³Anle, no satemeni sen nu Anyiza wi nghothu yishü, nu njjen wi kekuli nkemehai sa keten tsüdi nsa lalo.

²⁴No suna pi khala; no suna kemehai ntsathu tsüpi akuza keqha ghüsa wi keshushalo.

²⁵Kekhang ntsawa Anyiza ya no suna saya, nu ma ya nrükatssü sa nu kaghashun pi thengya.

²⁶Tsaseng wi no keshüthangla Anyiza nondiya, nu ma n-nonkeghe bvüwa le kesa muya ben.

²⁷Khathansha wi no kekhe sa khe ma no luneng, nu no kishen kethengwa tsü nieya ben.

²⁸No kekuli tsüdi wila haicenya, nu kethang na nlen wegü yaben.

²⁹Anyiza na kekapvüwa zansha pia, nu satemeni ketenwa hangsha cü den.

³⁰Keujüla no nsazzi nu no kuli ketenwa tsüna meshon lethu, ma no kekasha cüben.”

Job 23

Job

¹⁻²Hi khili kecu hhaghe nu lebenmaghala Anyiza matangben; hi kaghadhi zan nengya nden.

³Hi khiewa ma muya ben khe chüya nu khati nu ma ketenpen wi wayaben khe chüyalo kheshilan!

⁴Hi kaghatenjüh pi ma tuwi khi nu isheikepi keccücanlijüh tsüdi pi chiya mvule.

⁵Ma khati le khi kesa nu khati ijüh luneng kesa khe hi chüya mvu ben.

⁶Anyiza na ma kezü tsüdi pi hi matang kesa kwe? Nye, hi ajühkhithu ma kina kesa le.

⁷Hi atsentsa saben; hi Anyiza ssinu khiya mehai; ma kutitan na hi anuphanla nsazzi le khia kesa.

⁸Hi nishu wiwa bha wa, isala Anyiza na ciwi nmi; nu hi nitu wiwa bha wa lela ma nmu.

⁹Anyiza na acüla nu agha wiwa kuli gho, isala hi khilila ma npu mu.

¹⁰Isala Anyiza na ilen kekha tsüdi chü; ma hi ghan-nan lela hi metha ben kesa muya ben.

¹¹Hi leben tsentsa sa nu ma kessikeya lenwa tsü nie nu khiela kahe wi deja wa nten.

¹²Hi keshüthangla Anyiza jühkhukechi tsüna mangwa khe tsü nie den; Hi hi kenmvuwa nyela ma kenenwa nie den.

¹³Ma khiela kemili nten; thola ma matangya nben, nyelela ma sa mvu kebenwa tsü khenya nben.

¹⁴Ma ighena mangwa kiden theng khe tsü sacen shaben; tsüna ma kiden ketheng kejon jawi kesü;

¹⁵Hi ma tuwi messi nu kedheggü den.

¹⁶⁻¹⁷Kekhang ntsawa Anyiza na hi kempvüza yasadha. Kejangwa tsüna hi sapi nmu thsüla lela hi sapi messi thsü kesawa tsüna Anyiza na khe kejangwa na nyele.

Job 24

¹Mangkesa Anyiza na ghankenana tsü kesü ssan pi ntheng nu? Ma kekuli kesathu ghenana ajühtsentsa tsathang.

²Anyithu na ayyi kejon muya le kesa ghenana aggü lon tsü khupheghe den; mathu na khaghaneni ghanfüya nu pi mathu ji jawi saghu yaden.

³Mathu na magha-maghangthu gadathu ghanfüya, nu denyilewa na amenkepvü npi kedhi chu ma mesü süpon pi theng yaden.

⁴Mathu na ketha-uthu kemeshon mukeya len khen, nu nkemithu meten pi bvü wa kuthi ben thsüden.

⁵Tsalina ketha-uthu na aghang gada ti aghang nkemi yyikeshü wi atsse bha; mathu khiela atsanga ghenana atsse mukeya nmi.

⁶Mathu na mathu ji nkenye alli tsü wwi, nu gheshighena ji kemeshentsse bithu saghu den.

⁷Aghaja wi mangla pi mathu wheng nu jen keya nmi, kese wi mangla pi mathu khwe keya nmi.

⁸Ayikhathu miwi atsankegho tsüna mathu ten, nu mathu na alonshi wi kaghatsughula n-nie ben.

⁹Anyi nkemehaithu na aba nkemi tsangathu pi nssümaghatu sa den nu ketha-uwa tsangathu pi mathu men kedhi sala ssiya den.

¹⁰Isala ketha-u tsü mathu thsümeni nmi lela wa nsathu yishü; mathu ghamathi awhengsu wwi nwathu yishü.

¹¹Mathu na oliv pi nyeggü pi adeli sa, nu kemeshentsse bithu pi kisengtssü saden, isala mathu tsü dighethi benden.

¹²Mesa-mena pvü nu shü wa ketenthu na anyunutiwa non wi magha ben, isala Anyiza na mathu kekhe nkina la.

¹³Ciwi kewegüwa tsü nkeya mvu nyithu na ben; mathu na tsü chüshi meya nyelela tsüna khiewa waben khe chü nten.

¹⁴Tsantheghi keshagha wi anyi kepathi nyi na shagha nu wa ketha-uthu pathi den, nu aghaja wi mathu na ghanfü den.

¹⁵Keqhezawa na janjügu tsü kegho hie ben den; thola ma nmu thsüle kesa ghenama ma mmi whengbhon yaden.

¹⁶Aghaja wi kaghanfüthu na ajjenthü paqhe du ghoden, isala aghanan witsü mathu na kuthi nu kethangwa tsü ghü ben den.

¹⁷Mathu na tsakethang tsü messiden, isala kejang witsü mathu ghenakemessi nmi.

[Zofar]

¹⁸Atssüketi na gheshighenathu mejjen pi bvüden, nu ma ji alli tsüna Anyiza kishen-keshi pvü, nu ma kemeshentsse lli witsü kulile nwala den.

¹⁹Aghola na keyeng nu kemegi wi tssüzighe den, tsüti kesamithu la kahang yyiwa wina nmila den.

²⁰Khilitsü mathu jja lela mathu meshen nbendha; Aghei na mathu dsa nu chanton kiccü ti yasa den.

²¹Tsüti sa ben, kepaghenanye mathu denyilethu nkhichila, nu ccatssü pi ashicü nkemi nzawa ncüla kesalina.

²²Anyiza na ma kezü wina kekhangthu yasa den; Anyiza na kulichithu gheshighenawa na shü den.

²³Anyiza na ma ya yazishu hang thsülaya mehai, isala matsü tsüdi wila ma ghangki ben den.

²⁴Matsü keujü wi gheshighena na haikayi ben den, isala tsasengwi ma kepagha kesü ti jü wa, nu asu wwiya kesa magi kesü ti sa den.

²⁵Anyi kesüla tsüna tsüti nyele khiya mehai kwe? Anyi kesüla ijühthu tsüna atsentsa nyele kesa jjügi khiya mehai kwe?

Job 25

Bildad

¹⁻²Anyiza na khang ntsawa; tsüdila ma nmessithu yishü; ma tangwi ma kadiyyi tsü kecca wina noncca ben.

³Anyi kesüla tangnyilo ma kekuli sa ketenthu siya mehai kwe? Ciwi apen kesüla Anyiza kethang nkewegü pen ben kwe?

⁴Kesüla Anyiza tuwi tsatan nyelela methaya mehai kwe?

⁵Ma tuwi tsü asha lela nkiza, nyelela ghotsithu la meladhi nsa.

⁶Isathu anyi, acanie nu aghang ghei tsü khati nu? Anyiza tuwi anyi na ma men mangwa ben nu?

Job 26

Job

¹⁻²No hi kekiqa khatila didha nu — hi kahhatu nu nkezü nyi nan!

³No sansijüh kemehai khuchi, nu no pala kechü pi kejüphon hi ti kesa ha cüdha le!

⁴No thowa na njüh tsüdi kinaben meshen ben nu? Thowa na no ajüh hati khiya kemehai pi no cü nu?

[Bildad]

⁵Keshü ghamuthu na ayyi cakhu wi atssü non wi kedheggü ben den.

⁶Keshüthu yyi na Anyiza tuwi mutha ben; ma tuwi mangla pi shanbhon ntheng.

⁷Anyiza na aghawa atssan zankechu chi, nu ayyi pi kaghacang wi hagi theng.

⁸Atssü pi akulu pongya thsü, nu tsü ya npvüssi thsüle kesalina kekiyan pi tsü nenden ben den.

⁹Ma asha kepong tsüpi akulukeshü sengwi kuthi.

¹⁰Ma fughancü kesa pi atssükedone miwi chi, nu kejang wina kethang gishü chitheng.

¹¹Khathansha wi ma atssan zungki sen keben donbvüthu tsü satekü chi khe, tsüthu na messi pi kuli nu kedheggü waden.

¹²Atssükedone miwi khangya keten tsüna ma kezü; ma ma sapichü wina ghassübvü Rahab yasa.

¹³atssan sapi meladhi sa keten tsüna ma hathakeshhu, nu ma kwen na bvü kesawa ghassübvü pathia.

¹⁴Isala hathu ha ma kekhang keben zensu ketan, sü-u kesa ketan ithu na zakeya. Thowa na Anyiza na ntsakhiwa khacula di khe chüya mehai nu?

Job 27

Job

¹⁻²Hi hang keben Kekhang ntsawa Anyiza wi kishen, kemeshon pi ncü nu hi kahang pi kekha sa thsüa—

³Anyiza na kahang hatha pi hi cükeben chu,

⁴khiela ipang pi pala nkemehai mangla khi nten, khiela imili pi milikemesa kesütanla khi nten.

⁵Hi khiela nthu anyithu na meshonle khi nten; hi nsazzi le kesa khi wa hi keshü tsathang cuden.

⁶Hi hi meshonle khi keten tsü khiela teshiya nten; hi kemeshen na methasi.

⁷Hi matang nu hi shun ketenthu ya gheshighena, nu nketsatanthu ti kemeten kepvüwa salo.

⁸Anyiza nkechüthu na Anyiza na ma kahang khie kegho tsüwi ma kaghang mangwa ben nu?

⁹Ketizenkesa na kegho wi Anyiza na mathu kekhie kina cü ben kwe?

¹⁰Mathu ma anonkeghe kekhuichi tsü nmvu kesau; mathu na ma wi khie keben-ule.

¹¹Hi ya Anyiza kekhang tsüna khacula di, nu Kekhang ntsawa Anyiza na mangwa kidentheng khe khi mechan pi no sansi thsülo.

¹²Isala tsüti nsa, nthu na nthu ketanla mudha; isalethu nthu mangkesa na ajjügi nkemi tsüti khiten nu?

[Zofar]

¹³Hatinu Kekhang ntsawa Anyiza na gheshighena, nu yasayalathu meten den.

¹⁴Mathu na atsa kejon ben, isala aghi wi tsüdi pathiaben; mathu tsangathu na khiela kedsakejjü qo benya nben.

¹⁵Hangkeyathu na kesakinaa wi shüaben, nu mathu wubvüthu lela mathu keshü qaiki nben.

¹⁶Gheshighenawa na rükatssü ji mtsü keben ghen si nkeyakhi. nu athsümeni sen gilli benya mehai;

¹⁷isala anyi kemehai tsü pahan na athsü tsüthu mphi nu anyi tsentsa pahan na rükatssüwa tsü muya den.

¹⁸Gheshighenawa na saghabvüzi kesü ti ajjen nyelela amagha na alli kehiepon ti kesa saden.

¹⁹Asakhen tsü kesü wi mathu na keban saya nben. nu mathu na shagha lethu mathu keben tsüna nmilakea muyaden.

²⁰Keqhethiketen na zuli atssüketi ti mathu miwi gho nu aghaja wi ameghü na mathu mo pi bvüaben;

²¹nishuwa meghü na mathu jjen mo pi bvüaben;

²²mathu na kiden-kesha ntsa nu bvüale keben wi tsüna nanketizen nmila mathu mo ghoaben.

²³Mathu na bvüthu ameghü na mathu moshü, nu keyasa kekhang sen nu mathu pateqhedeng.

Job 28

Kemetsa Keseng

¹Ayyi non wi rükatssü chhüya keten pen na ben. Ciwi suna satemetha keten pen na ben.

²Anyithu na ayyi wina amighe chhüshi yaden. nu alonthu wina lezza leya den.

³Anyithu na kejang ntsa wi wa. Mathu na ayyi kedhuthu wi tsü bha den; Nu kejang witsü alonshithu chhü den.

⁴Kesie wi thola nkahang pen wi nyelela anyi ccü pi npi kenni pen wi anyithu na amihi machuchu tsü chhü den. Ciwi mathu na ayyiku wi ali tsü yi sen caghangca kuli.

⁵Atsse na ayyi wina shigü shagha den. Isala ayyi non wi tsüdi pakhhi-paghe nu pachaden.

⁶Ayyi lonthu wi safir na ben, nu ma nikkhuthu wi suna benden.

⁷Amumu kesüla ma men kedhu kechhü len tsü nmu, nu akamang-kemcüwa kesüla ciwi npi pighe wa.

⁸Ssensitemi nyelela aghangsa ghekina kesüla kecaghang len tsüthu wi npi wa.

⁹Anyithu na alonshi kekhang ntsathu tsü chhü, ayikhathu tsü ma ccü wina chhü pi den.

¹⁰Mathu na alonshi hobhi keshhu wi, mathu na alon men kedhu muya den.

¹¹Mathu na chhü sen nu aghaku tssü kebvü shhugho pen wi wa, ma non wi kebenthu tsü chhüshi chiden.

¹²Isala kemetsa tsü khiewa muya mehai nu? Ithu na khiewa chüshikeya chüya mehai nu?

¹³Kemetsa tsüna anyi jawi muya nben; thola ma men ntsawa tsü nchü.

¹⁴Atssükedonpen nu atssüdonthu na kemetsa tsüna ciwi muya ntenle khi.

¹⁵Tsüna rükatssü nyelela suna pi shüya nten.

¹⁶Suna nu alon menkedhu kemehai ntsathu lela tsü men ncen.

- ¹⁷Tsüna suna miwi la ma men benki, suna khu nyelela ahyi kesü miwi la ma men benki.
- ¹⁸Kemetsa menwa tsüna koral, kristal, nyelela rubi lonthu miwi la dhuki.
- ¹⁹Topaz kemehai ntsa nu suna kemetha ntsa pi kemetsa men ghapeya nben.
- ²⁰Isathu, kemetsa keshhugho pen tsüna khie nu? Ithu na chüshiya le kesalina khie chüya mehai nu?
- ²¹Kahangli keben kesüla, awa kesü pighe ketenwa tsü lela tsü muya nben.
- ²²Keshü nu keyasa lela manyi jühjüwa ketan zaya le khi den.
- ²³Anyiza ketan alenwa tsü chüben, kemetsa tsüna khiewa muya ten khe ma chüben,
- ²⁴kepaghenanye ma ayyi kenten wila muben, atssan kekhu wi pala tsüdila muben.
- ²⁵Anyiza na kekhang pi ameghü kecü, nu atssükedone ketikesie sūdhekeya wi;
- ²⁶Anyiza na khiewa atsangho wa thsü khe sūdhe; nu atsanphagha-kulukeshü lenwa tsü cnya khe;
- ²⁷ciwi ccüna kemetsa mu nu ma men keben chüya— Ma tsüna yaqo le kesa khuchi.
- ²⁸ Anyiza na anyi wi khi, “Metsaya le kesalina nthu na Apvüwa kinyikülo. Chüshiya le kesalina nthu na nkemehaiwa wina shhughoya.”

Job 29

Job na Ma Kaghatenjüh Sakhenwa Kekhi

¹Job na ajühkhi neng shagha.

Job

- ²Hi kahang ha kutitanla kheneng wala Anyiza na hi hie keten tsüwi ti sayathu mehai ten ne!
- ³Anyiza na keshüthangla hi ssi, nu hi kejang wi wa lela kethang pi hi cü.
- ⁴Atsathang tsüthu tsüna hi mehai kayi keten wi, nu Anyiza ssinu apvüshang kesa na ijjen khwe.
- ⁵Tsü tsüwi Kekhang ntsawa Anyiza na hi ssiden, nu itsangathu tsüdila hi vüben keten.
- ⁶Imesü nu inenithu na tsenitssü kejon khuchi, nu hi oliv tonthu na ayyi-lonshi ntsa wi lela shigü.

⁷Khathansha wi anyunutiwa wi keshenpfüthu na kemetuli nu hi mathu jawi donkiya khe,

⁸kepvünyithu na hi muya meyi hi tankhu, nu keqhaithu na hi kenyuwakü ghenashagha.

⁹Anyi ccülikesathu na nkeccünengli la;

¹⁰anyi kemechan ntsathu lela ceen ben wa.

¹¹Anyithu na hi kemu nu ijüh kekhi kiza tsüdila hi kulikechi kemehai cüki khi.

¹²Haketu na pala khie shaghathu hi mathu kiqacü; hi magha-maghangthu na khiela wakeya nkemithu wi kekiqa pi cü.

¹³Anyi mangla nkenyethu lela hi seng, nu denyilethu kiqa pi yazishu saya thsü.

¹⁴Hi keshüthangla kemeshon nu ketsatan kuli.

¹⁵Hi anyon nkemuthu nyon sa, nu accü nkemehaithu ccü sa.

¹⁶Hi kahhatuthu ba kesü ti, nu kijünyi thu gükeccü wi mathu sheipi.

¹⁷Hi kedeggüthu kekhang yasa, nu mathu nkechathu tsü kekasha cü.

¹⁸Hi keshüthang wila kesie hang nu anonkwen, nu ajjen wi cca shü benle ghang den.

¹⁹Hi achanton kesü ma ghazan na keshüthangla atssü ten, nu ma cünathu na akejan pi tenki keben ti sa.

²⁰Anyi tsüdila keshüthangla hi seng, nu kezü na khiela imiwi nmila nsa.

²¹Hi kesansi khuchithu anyithu na ceen ben, nu hi mangwa khi khe mehaitsü kina; hi kekhisha sengwi mathu na mangla nkhi nengla.

²²Ijühthu na atsankegho bi ti mathu miwi du;

²³anyi tsüdila tsüthu na mehaile khi, allikecathu na leghe wi atsankegho yaya keten ti.

²⁴Mathu na kempvüza zeng wathu hi immi kemeza pi mathu mu thsü; inonkeghe mmi na mathu satezü cü.

²⁵Hi aliwa saya nu ajüh südhe; kadimi kesü ma süpahithu ssiketen ti mathu ssi, nu mathu ccükwenkeshü wi leben sa tecca cü.

Job 30

¹Isala khilitsü imiwi kaghanyithu na hi pi keponsa sa ben! Mathu bathu na keshüthangla ma men nkemi sa, hi mathu ya iffüthu kiqa pi khaghanenithu hie thsü nben.

- ²Mathu na anyi nkekhang akhang kesü, kezü nmitha nu ighena kekuli mangla sa meya.
- ³Mathu na hhatu mtsü pi ghamala aghaja agheja wi nyu nkemi pen wi achan ghazan keqha lela meqan.
- ⁴Mathu na ayyikeshü wi aghangthu pfü pi dsa, ma kenyan nkemi aghatangthu ghazan lela!
- ⁵Anyi tsüdila kaghanfüthu wi magha keben ti maghala mathu jügü.
- ⁶Mathu na ayyikuthu wi nu alonshi-qhe kete maku kechhü wi hang.
- ⁷Mathu na agheja wi ahangsathu ti kohon, nu ahangbhon cakhu wi acücü sa ben den.
- ⁸Anyan nkemi nu mang men la nkemi khang kesü! Ayyiwa wina mathu jügüshidha.
- ⁹Khili mathu na gho hi nankeqhe ben; hi mangla nye nu mathu pangbi kesü sadha.
- ¹⁰Mathu na hi nan-nontssü wadha; mathu kemeshen tsü mathu na ighena mehai mtsü le nu ghola immi lela meshuki.
- ¹¹Anyiza na hi sapi nzü nu kekiqa nkemi sakea ghen mathu leben ketsu tsüdi pi hi matang.
- ¹²Anyi khang hawa ha hi ghanthen nu hi ssikaghashen; mathu na hi kesun pi bvü thsü, mathu na asakhenwa hi pathiale kiden.
- ¹³Mathu na hi kebvü len khen nu hi yasale sa; isala thola mathu khenle kesa nmi.
- ¹⁴Mathu na ighapeng kukebi wina keshubhon dugho nu imiwi pacha dugho.
- ¹⁵Kemessi na imiwi bendha; hi kedi kemehaiwa tsüna ameghü na mo pi bvüa, nu hi mehai kayikeya tsüna akulukeshü ti sadha.
- ¹⁶Khilitsü hi shüale bendha; i-gükeccü na ccakeya nmidha.
- ¹⁷Aghaja wi igü tsüdila kiqan; kinaa tsüna hi kekhang pi khiela cca meya.
- ¹⁸Anyiza na isun keqhan wina hi zanya, nu igwomejuwa taghan pi matsi nkenye sa.
- ¹⁹Ma hi khala pi anisha wi cü chia, hi kenenkagha miwi mehaiki nsala.
- ²⁰O Anyiza, hi no cichi, isala no khiela nluneng; nu no wi kekhe kesa wi no nkina chila.
- ²¹No imiwi daggü ntsa sa; no no kekhang tsüdi sen nu hi meten-mesha.
- ²²No ameghü ya hi mo pi bvü thsüa; no caghamo nkemehai wi hi piekevüli cü.

²³No hi ssi wa shü thsüa tendha le kesa hi chüben, anyi tsüdila metuketen ghen a kiden pi ketheng witsü.

²⁴No mangkesa ma kahang yasakea ha pon ben, nanketizen kekhie khe mangla saya nketen nyi ha?

²⁵Hi anyi agüccü kebenthu ssinu qai, nu nkemithu ghen a ihathana nsa kwe?

²⁶Hi anonkeghe nu kethang nmvu ten nan, isala tsü mithon wi agükeccü nu kejang ghodha.

²⁷Hi ilebengükeccü nu kinaa ghen a hi zanthidha; atsathang wila agükeccü ji pfüpfü ghoben.

²⁸Hi aghani kewegü nkemi wi kegoe; hi anyithu tuwi ngan shagha nu kekiqa khie.

²⁹Ihhai na ahathana nu caghangca kesa hhai ti whewhe nyelela awaketiwa kekhou hhai ti sa.

³⁰Ihyu na nimugho; muwhe pi hi mecang ben.

³¹Kuti wi hi anonkeghe hhai zaya keten, khilitsü hi ahathakina, nu kiqai hhai ketan zaya wadha.

Job 31

¹Hi kekishen kedhu kesü sadha, ghala kesü tepagha nu n-ghang le kesalina.

²Kekhang ntsawa Anyiza na ithu wi mangwa kuliten nu? Ma khati anyi kekuli kutimen saten nu?

³Ma wan ketizenkesa nu keyasa kesun pi sazzi ketenthu miwi chi den.

⁴Anyiza na hi kekuli tsüdila chüben; ma ilen kekhha tsüdila muben.

⁵Hi khiela ghesighena kekuli nsa, nu khiela nyu kemechu nkiden le kesa kishen ben.

⁶Anyiza ya hi pi kewhuchan kemeshon ntsa wi whu nanlo, isathu ma hi nsazzi le kesa muya ben.

⁷Keujüla hi alen kemeshonwa wina kheneng nyelela nkemehai wi hi nen bvüa, keujüla ikwen na kesami sapi nmethala,

⁸isaletu hi yangdsaketenthu ya yasa thsülo nyelela kpathu ya hi kedsauthu yang ketheng tsü dsa thsülo.

⁹Keujüla hi ijenphon wubvü nanya, nu ma jenka na ameiwa kuthi nu ma cwen,

¹⁰isaletu iwubvü ya npvüza kepa tsse sa, nu npvüza kepa we wi jen thsülo.

- 11 Gheshighena tsüti kesa tsü ya keshü pi meten cülo.
- 12 Tsüti sale kesathu tsüna keyasa, anni ti hi keben tsüdila mecang kesa.
- 13 Khathansha wi imaghathu na leben-nkaghajüh khipi hi shun khe hi tsü kina nu meshonqhe sapi mathu cüden.
- 14 Hi tsüti nsa lethu hi khati Anyiza metu kesa nu? Anyiza na ijühkaghaten kegho wi hi khatile khiya kesa nu?
- 15 Hi sahangkechiwa Anyiza tsüna imaghathu la sahang chi.
- 16 Hi khiela hhaketuthu nkiqala nsa; hi khiela denyilethu ya atu-nkemi sa nu nhang thsü.
- 17 nyelela hi dsa nu magha-maghangthu ya ghama nben thsü.
- 18 Hi kahang chu mathu noncca gho.
- 19 Khathansha wi hi anyi pahan na keben nmi, athsümeni nshü chala keben mu khe,
- 20 asassen pi kedethsü, ikhaghanenithu wi mukeya tsüpi mathu cü, isathu ma ma leben tsüdi pi hi seng.
- 21 Keujüla hi ajühkaghaten wi khangya mehaile kesa chü nu magha-maghang kesü mechu lethu,
- 22 ihacü keni ya pashü thsülo; tsü keni ya idepfü wina zandhi thsülo.
- 23 Hi Anyiza kemeten tsü messi keten lina, hi khiela tsüti sa nkesa.
- 24 Hi khiela kebenwa tsü nondi wa nsa,
- 25 nyelela hi keben-keyeng ghenä kapvü nsa.
- 26 Hi khiela ghani kewegüwa tsü nkinyi nyelela asha tsikemehaiwa tsü nkinyi.
- 27 Hi mathu nyuwaküle ilen cüzzi sen wa mathu kenyuwakü ghenä ikwen nkimang.
- 28 Kesami tsüti kesa tsüna keshü pi meten ncüthu yishü; tsüna Anyiza Kekhang ntsawa tsü meya mvuben.
- 29 Hi khiela ighinyithu na ketizenkesa wi hi n-nong nyelela mathu na ketizenkesa metukeya wi hi nen nsa;
- 30 Hi khiela mathu ya shülo kesa ghenä khie nu nsami.
- 31 Ighena kekulithu tsüdila hi keshüthangla kijünyu thu ssiya le kesa chüben.
- 32 Hi kijünyu kewathu cipi ijjen wi chi, nu khiela mathu ya alentonti wi njen thsü.
- 33 Anyi kepathu na mathu kesami kuthile kiden, isala hi tsü hi kesami nkuthi.

³⁴Hi khiela nyu mang khile ben khe messi nsa; hi khiela ceen ben nyelela nduku wi ben wa nsa, kepaghenanye hi mathu na aghepvü keten tsü messi.

³⁵Thola hi khi keben ha kina cü nten kwe? ajüh tsüdila atsentsa le kesa kishenben. Kekhang ntsawa Anyiza ya hi luneng thsülo. Keujüla hi kematangthu na hi kethen sengho hi keshun jüh tsüna zhüpi ketheng kesü sa nu hi tsü mu lethu,

³⁶hi tsüpi idepfü wi cügi pvü nu immisa kesa nu tsüthu pi kadiliwen ti pi ili wi chi pvü kesa.

³⁷Hi kulikea tsüdi pi Anyiza kiza, nu ma tuwi ili misikhhali pieki ben kesa.

³⁸Keujüla hi ca keten lli tsü ghanfüya, nu ma pvüthu ji khuya lethu —

³⁹keujüla hi alli ciwi shigü keya tsü dsa, isala tsü ca pi shigü kechithu ya ghama wa thsüa—

⁴⁰isalethu awhengsu nu achentha mithon wi kepagha nu aghazüthu ya shigü thsülo. Job jühthu na cendha.

Job 32

Elihu Jühkekhithu

(32.1—37.24)

¹Job na ma nsamile khvu wa kesalina, meshu kecheng tsüna ma jüh luneng le nkidenla.

²Isala ghang keben meshu kesü ma nyan Elihu kesa tsüna ma leben ketsu kekheneng meyala, kepaghenanye Job na ma khi pi mehai nu Anyiza meshensa wa kesalina. (Elihu tsüna Buz shicübvügha Ram gei wi Barakhel tsa.)

³Ma ma pvüshang meshu kecheng miwila aghepvü. Mathu na mangla Job luneng keya len nmila, nu tsüti kesa wi Anyiza na sazzi keben ti shhughoa.

⁴Elihu na ciwi kebenthu jawi ghanyi ntsawa kesalina tsüdila ajüh kekhidhi tsü hie ben.

⁵Ma khathansha wi meshu kecheng tsüna Job luneng meyala khe aghepvü

⁶nu ajüh khi shagha.

Elihu

Hi ghanyiwa, nu no keqhaiwa, tsalina hi meshen kebenwa pi no kiza messi.

⁷Hi ketanla hi kizala nthu na ajüh kekhiu, imiwi keqhaithu ya nthu kemetsa pi kekizali nsathu yishü le sa.

⁸Isala anyithu miwi gho nu kemetsa pi mathu cü ketenwa tsüna Kekhang ntsawa Anyiza ghamu le.

⁹Anyi pi metsa cü keten tsüna keqhai ghenä nye, nyelela mathu ya kemeshonwa chüya thsü nten.

¹⁰Tsalina hi khili nthu ya ijüh kina thsü mvuben; hi meshen kebenwa pi nthu kiza thsülo.

¹¹Nthu na ajüh kekhi wi hi kekheneng nu kina, nu nthu na kemetsa jüh bhakeben wi hi nthu hie.

¹²Hi kiden-kesha ntsa nu kina nan nthu na südhe nkeya zayadha; nthu na Job kekhi jüh tsüna meshon le nkhilladha.

¹³Nthu khati kemetsa bhashiya le khiya mehai nu? Anyiza na Job jüh luneng nchithu yishü, kepaghenanye nthu na sa meyaladha.

¹⁴Job na nthu wi khe hi wi nkhi, isala hi khiela nthu kekhi ti luneng nten.

¹⁵Job, mathu na ajüh wi khang meyaladha, mathu na njüh keluneng nmidha.

¹⁶Mathu na ceen keben jü hi hieben kwe? Mathu na mangla kekhiu nmila ciwi nganben.

¹⁷Nye, hi hi keluneng jüh pi khiden, nu hi mangwa meshenben khe pi no kiza den.

¹⁸Hi ajüh khile kesa mehiechaladha, hi ajüh zan nengya ntendha.

¹⁹Keujüla hi ajüh kekhi tsü nmu lethu, hi kisengtssü ketheü pi akhüti kesü pong ketheng ti nbvüaben.

²⁰Hi tsü hiebenya nten; hi ajüh khiden.

²¹Hi keccücanli hawa wi nyu chhen nten; hi thola kaghane jüh khi nten.

²²Hi nyu kaghane jüh nkichü, nu hi tsüti sa lethu Anyiza na wan hi meten cüaben.

Job 33

¹Tsalina Job, hi mangwa khile ben khe mehaitsü kina yalo.

²Hi mangwa na ileben wi ben khe khile bendha.

³Ijüh na tsüdila meshon, nu hi atsentsawa tsü khiben.

⁴Anyiza ghamu na hi sahang chi, nu kahang pi hi cü.

⁵No saya mehai lethu hi luneng chilo. No keccücanli jüh kidenya.

⁶No nu hi la Anyiza tuwi makesü, ishinyi qho anisha pi kezü.

⁷Tsalina no hi kemessi jjügi mangla nmi; hi no pasha nben.

- ⁸No hawa ha kekhi hi zaya;
- ⁹“Hi nsazzi; hi mangla kesazzi nsa. hi kesazzi nsa nu kesami nmi.
- ¹⁰Isala Anyiza na hi meshensa, nu ssikaghashen nu hi pi aghinyi kesü ti sa.
- ¹¹ Ma assüli pi iccü bhen; ma hi kekuli tsüdila cwen.”
- ¹²Isala Job, hi no kizaben, no sazzi. Anyiza na anyi tsüdi miwi diki.
- ¹³No mangkesa na Anyiza na anyi leben-nkagha tsü luneng nkechi ghenä ma khimeshü ten nu?
- ¹⁴Anyiza na ajühkhi nu khineng ben lela, anyi na ma khi kebenwa tsü meshenchi nten.
- ¹⁵ Aghaja wi anyithu na jen keben wi, Anyiza na aman nu kemanthi wina ajühkhiden.
- ¹⁶Ma mathu ya ma mangwa khiben khe kina thsüden, nu mathu na ma kitsan kechi wi keqhethiya den.
- ¹⁷Anyiza na mathu ya nsami thsü, nu mathu ya nkapvü thsüle kesalina ajühkhi den.
- ¹⁸Ma mathu ya yasakea sa thsü nben; ma keshü wina mathu hangsha cüden.
- ¹⁹Anyiza na kesakinaa kesun pi anyi cü, kinaa pi ma gwo pong cü nu ma satemeshon den.
- ²⁰Kesakinaa nyiwa na ma pang nyan nten; atsse kemehai ntsa lela ghang pi anonhi waden.
- ²¹Ma gwo yasa pi mangla nkenye sa, nu ma gü tsüdila muya mehai;
- ²²ma keshü yyiwi wa kesau ti saden.
- ²³Tangnyilo kesü na gho ma kikalaya mehai— Anyiza nyilo hazar hazar keben jawi kesü na anyithu kekuli pi mathu kiza neng den.
- ²⁴Nanketizen wina nyilowa na hati khiben, “Ma teshichilo! Ma keshü yyi wi wa nben. Hewi ma khushi cüle ma hangsha kecü na ben.”
- ²⁵Ma gwo na ghanie nu züneng waden;
- ²⁶ma khathansha wi kekhe sa khe, Anyiza na ma luneng cüben; ma anonghe pi Anyiza kinyiben; Anyiza na ma ghenä pala patemeshon chiden.
- ²⁷Ma anyithu tuwi hati khiden, “Hi samidha. Hi kemeshonwa nsala, isala Anyiza na hi heisha cü.
- ²⁸Ma hi keshü yyiwi wa keten wi hi noncca cü, nu hi khili kecu hangben.”

²⁹Anyiza na hawa ha kuli nu kuli neng den;

³⁰ma anyi kesü kahang hangsha cüden, nu kahang nonkeghe pi ma cüden.

³¹Job, khili hi mangwa khiben khe kina lo; ceen ben nu hi ya ajühkhi thsülo.

³²Isala no pala pahan kekhiu na ben lethu, hi ya tsü zaya thsülo; isalethu hi inonghe nu no meshon benle khiaben.

³³Isala nyelethu, ceen ben nu ijüh kina cülo, nu hi khatinu metsa ya ten khe pi no sansi cü na.

Job 34

¹⁻²Nthu anyithu na metsa, nu meghe-metsa mtsü; hi mangwa khiben khe khili kina chilo.

³Nthu atsse pampithu kemehai chüyaden; isala kemetsa jüh za keya witsü tsüti sa nten.

⁴Khawa südhe keyau khe tsüna ithu miwi.

⁵Job na ma nsazzi, nu Anyiza na ajühtsentsa sa pi ma ncülale khiden.

⁶Ma keüchi, “Hi khati nu milimesala hi sazzile khiya ben nu? Hi mesa-mena pi keshü ti sadha, isala hi kesami nmi.”

⁷Nthu na kutitanla anyi Job ha ti kesa mudha kwe? Ma khiela Anyiza kekinyikü pi nccüca.

⁸Ma anyi nkemehai kegweghe ma nenden, nu kesamithu gweghe waden.

⁹Ma Anyiza kemeshen niele kekiden tsüna khiela kemehai saya ntenle khiden.

¹⁰Ijüh kinalo, nthu chüshiya ketenthu! Kekhang ntsawa Anyiza na mangwa nmeshon khe tsü saben kwe?

¹¹Ma anyithu na mangwa sa ten khe tsü kutimen pi cüden; nu mathu na keyaqa pi cüden.

¹²Kekhang ntsawa Anyiza na nkemehai sa nten; ma khiela tho wila atsentsa nkenye sa nten.

¹³Anyiza na anyi pahan wi ma kekhang muya kwe? Anyi pahan na ma pi ayyi kaghangwa sa thsü kwe?

¹⁴Keujüla Anyiza na kahang hathawa tsü khunengya lethu,

¹⁵hangkebenthu tsüdila shü, nu ayyinikhu ceng neng waben.

¹⁶Khili ijüh kinalo, nthu metsaten lethu.

- 17 Nthu na ketsatanwa Nyiza tsü nkhichi ten kwe? Nthu tsü ma ajühtsentsa kesen nanmeghü tenle meshen ten kwe?
- 18 Anyiza na kadimithu, kekhang kesenthu meshensa, khathansha wi mathu na ma men nkemi nu gheshighena sa khe.
- 19 Ma kekhang kesenthu sheikhi nyelela kebanwa nen nu ketha-u shun nten, kepaghenanye ma anyi tsüdi sahang chi.
- 20 Ithu na aghaja wi zuli shüya mehai. Anyiza na ithu whengshi pi nu ithu na dediaben, Ma kekhangthu kekiqa nsenla pathi den.
- 21 Ma anyithu na alen khha kewa tsüdi ghang den.
- 22 Ciwi kejang mangla jang pi Anyiza tuwi kesami nyi kesü kuthikeya nmi.
- 23 Anyiza na anyithu na ma wi wala ajühkaghaten keten matsü tsü ssan pi nthengla mehai.
- 24 Ma accülikesathu khupi nu mathu kuti kesathu pi chile kesa bha kaketsü nsala mehai.
- 25 Kepaghenanye ma mathu na mangwa sa ten khe chüben; ma aghaja wi mathu pi khala nu pacha den.
- 26 Ma anyi tsüdi muya kemehai wi kesamithu meten cüden,
- 27 kepaghenanye mathu na ma n-niela, nu ma jühkhukechithu tsüdi nkhichila.
- 28 Mathu na ketha-uthu ya Anyiza wi khielo khvu sa, nu ma mathu na kekiqa ghen kekhe zaya.
- 29 Keujüla Anyiza na mangla kulile südhe nchitha sa lela thola ma thenya nben. Keujüla ma ma mmi kuthiya lethu, ithu na kekiqa nmila kesa.
- 30 Mizzatentithu lela mangla sa nu Anyiza nkechü, nyu kepashathu ya mathu miwi kekhang nsen thsüle khenya nkesa.
- 31 Job, no no kesami khishi pi Anyiza kiza, nu kesami nsale kesa kishendha ma?
- 32 No Anyiza ya kesami khi pi no kizalo kesa khiedha ma? Nu no nkemehai nsala le kesa cendha ma?
- 33 No Anyiza na mangwa sa ten khe tsü n-nen kesalina no Anyiza ya no nmvu kebenwa sa cü benle ghang ya mehai kwe? Südheya keten tsüna no khe hi nye; no mangwa meshenben khe pi ithu kizalo.
- 34 Mejumejü nyi kesüle kesü lela anle khiben; kemetsa nyi ijüh kiza kesüle kesü lela,
- 35 Job na nchüla khiben, nu ma kekhi kesütanla ajjügi nshhugho le khiaben.

³⁶Job khi keben tsüdi meshenchilo; isalethu nthu na ma nkemehai nyi kesü ti ajühkhi tenle kesa chüyaben.

³⁷Ma kahhaghe pi ma kesamithu wwa ben; ithu tsüdi tuwi na ma Anyiza nankeqhe ben.

Job 35

¹⁻²Job, no Anyiza tuwi no kesami nmile khi keten, tsüna nmeshon,

³nyelela Anyiza keüla, “Khatinu hi kesami ghenä no patena nu? Hi nkesami ghenä mangwa kekiyi muya nu?”

⁴Hi no nu npvüshangthu la luneng chiden.

⁵Tangwi ghangchilo! Akuluthu khatila misi nu!

⁶Keujüla no sami lela tsüna Anyiza patena nsa. No matsü kejon tughula sazzi lethu, tsüna Anyiza sapi kepa sa thsüdha kwe?

⁷No tsatan ntsa kesa ghenä Anyiza kiqa cü kwe? Anyiza na no wi nsenthu keyishü mangla nmi.

⁸No kesami wina npvüshangwa na ketizensa den, nu no kemehai kesa ghenä ma kiqa cü den.

⁹Anyithu na nyu mathu kepasha wi ghadhi den; anyi pahan na mathu hangsha cülo magha den.

¹⁰Isala mathu na Anyiza mathu sahangkechiwa, mathu na kejang ntsa wi kaghang khuchi cü ketenwa wi kheneng wa nten.

¹¹Mathu na Anyiza ithu sapi metsa cü ketenwa, aghangsa nu awa miwi metsaki cü ketenwa wi kheneng wa nten.

¹²Mathu na kekiqa ghenä khieden, isala Anyiza na luneng cü nten, kepaghenanye mathu na kekapvü nu nkemehai nyi.

¹³Mathu na magha nben lela mehāi; Kekhang ntsawa Anyiza na mathu nmu nyelela mathu hhai nza.

¹⁴Job, no Anyiza muya nben; isala kethankehi nu hieben lalo— no kaghatenjüh na ma tuwi ben.

¹⁵No kemeshen tsü Anyiza na nyu meten nten, nu kesami cüki keutan meshenten le saben.

¹⁶No ajüh khikhi ben lela ma men nmi; no mangwa khiben khe nchüle kesa mutha ben.

Job 36

¹⁻²Kethankehi nu keujü hi Anyiza mithon wi ajühkhi keben ha kina chilo.

³Hi palakechü na mezaqo; hi hi kechü khipi Anyiza hi sahangkechiwa tsüna meshon le kesa ccüca chiben.

⁴Hi kekhi wi mangla milikemesa nmi; no kemetsa ntsa nyi kesü ntuwi keben muben.

⁵Anyiza na khatila zü nu! Ma thola nkhichi sa nten; ciwi ma nkechü mangla nmi.

⁶Ma kesamithu ya hangben thsü nten, ma keshüthangla ketha-u tuwi kemeshonwa saden.

⁷Ma ketsatanthu khweyaden; ma mathu ya kadimithu ti kekhang senya thsü, nu mathu ya anuphan kinyikü muya thsü den.

⁸Isala keujüla anyithu na mathu kuli ketheng ghen a assüli pvü nu ketizensa ben lethu,

⁹Anyiza na mathu kesami nu kekapvü pi ccücaden.

¹⁰Ma mathu ya ma kekitsan kina nu nkemehai wina kheneng bvü thsü den.

¹¹Keujüla mathu Anyiza jüh kina nu ma kekuli sa, isathu mathu na kecca nu kemehai wi hangya den.

¹²Isala keujüla tsüti nsa lethu, mathu na nkechü pvü nu shüaben, nu akuza thenkeghe sen nu keshü yyiwi duaben.

¹³Anyiza nkechüthu na aghepvü benden, nu meten cü lela mathu na kekiqa khie nten.

¹⁴Mathu na acali sa keben wina shü, kejüghekeya kahang pi mathu chachha thsüden.

¹⁵Isala Anyiza na ketizenkesa wina anyi sansi, nu agükeccü sen nu mathu nyon küya thsü den.

¹⁶Anyiza na agükeccü wina no ssi shhughodha, nu no ya yazishu n-nongheya thsü; kedsakejjü pi nmiz pong cü.

¹⁷Isala khili no keyaqo pi no meten ben.

¹⁸Alaa ya no nmechu thsüle kesa nyelela keben ya nlen ntsütson zzi thsüle kesa ghen a kiden-keshaya.

¹⁹Kekiqa kekhi tsü ghen a kemehaiwa sa cü nben; khilitsü no kezü tsüdi lela no kiyaya nben.

- ²⁰Aghaja tsüwa kegho tsü nmemvula, mizzatentithu bhatagha keten matsüwa na tsü.
- ²¹Nkemehai wi nwale kesa ghenä kiden-kesha yalo; n-gükeccü kesunkechi tsüna no ciwi na shhuya thsüle kesalina.
- ²²Anyiza kekhangwa tsüna khatila di khe meshen yalo; ma tsüdi miwi kesansi kedi ntsawa.
- ²³Thola mangwa nsathu yishü khe pi Anyiza kizaya nben nyelela nkemehai kekuli ghenä ma khimeshüya nben.
- ²⁴keshüthangla ma kekuli ghenä ma seng ghoben; no la ma nsengthu yishü.
- ²⁵Anyi tsüdila ma mangwa kulichi khe muyadha; isala ithu na kelensie wi ben nu tsü ghang ben.
- ²⁶Ithu na ma kediwa tsü chüshithaya nben, nyelela ma mapi siyakhi nben.
- ²⁷Ayyiwi atssü khuya nu pi atsankegho kejüca ceng chi cü ketenwa tsüna Anyiza.
- ²⁸Ma akulukeshü wina atsankegho yala anyi tsüdi ghenä keghüzighe chi thsü den.
- ²⁹Anyi thola akulu na khati kuli nu Anyiza keben pen wi atsan na khati shigü ten khe nchü.
- ³⁰Ma atsancwe kesun pi atssan tsüdi wi chi, isala atssükedone kedhuthu tsü jang ben den.
- ³¹Hatinu ma anyithu ghanja, nu kedsakejjü pi pongkemeni sa cüden.
- ³²Ma ma kwen pi atsancwe ghantenya, nu tsü ya kemtsü tsü ghonlo khi chiden.
- ³³Atsankeshigü tsüna caghämo sagho keten pi khichiden nu asahangthu na tsüna gho tendha le kesa chüyaden.

Job 37

- ¹Caghämo na ileben sapi dhundhun ntsa sa thsü ben.
- ²Nthu tsüdila Anyiza hhäi, nu ma pang wina atsankeshigü shhugho kebenwa tsü kina chilo.
- ³Ma atsancwe kesun pi atssan thenkeghe sen ayyi ccügwen kesü wina wa kebenwa kecu wegü chiden.
- ⁴Tsaseng wi ma kemagha hhäi, ajenkebenwa tsankeshigü hhäi tsü zaden, nu tsüti kesa tsüdi wi atsancwe chiden.
- ⁵Anyiza jühkhukechi wina qhethiketen kesa, ithu na chüshi nkeya amankesathu saden.

- ⁶Ma aghola ya ayyi miwi qancalo ajühkhuchiden, nu atsankeshathi kesunsha chiden.
- ⁷Ma anyithu kekuli sengho asakhen sa cüden; ma saya kemehai pi mathu ccücaden.
- ⁸Aghangsathu na mathu ku wi waden,
- ⁹caghamo meghü na acülawa na shhugho, nu aghawa na kemejeng mo sen ghoden.
- ¹⁰Anyiza hathakeshhu na atssü patekicü, nu tsüthu pi aghola ceng cüden.
- ¹¹Akulukeshü wina atsancwe sa dugho,
- ¹²tsüthu na Anyiza kenen wina kuliden. Tsüthu na ayyi kahe wi Anyiza jühkhukechi tsüdi saden.
- ¹³Anyiza na atsankegho kesun pi ayyi ten thsü; ma tsü kesun pi ithu meten, nyelela ma kenen pi ithu ccüca laya mehai.
- ¹⁴Job, matsü kesü keu ceen ben nu kinalo; Anyiza kekuli amankesa tsü meshen chilo.
- ¹⁵No Anyiza na khati ajühkhuchi, akulu wina atsancwe sa chi ten khe chüben ma?
- ¹⁶No akulukeshü na khati atssan wi pong den, Anyiza sapichü mankesa kekuli tsü chüben ma?
- ¹⁷Nye, khathansha wi acülawa meghü na ayyi mosha khe tsü keyeng ketanla n-güccüben.
- ¹⁸No Anyiza kiqa pi atssan zankechu thsü, nu tsüpi amighe kekhang ti saya mehai kwe?
- ¹⁹Mang pi Anyiza kekizau khe pi ithu sansi cülo; ithu leben wi kaghacang; ithu na mangla kekhi nmi.
- ²⁰Hi Anyiza ssinu keccünenglilo khi nben; mangsale ma hi yasalo kesa matsü pi ma cü nu?
- ²¹atssan wi kethangwa tsüna kizali ben, ithu na tsü ghang le kesa kiza mtsü; nu ameghü na atssan tsü pfü temethadha.
- ²²Suna kewegü ti kesa kesü aghawa muben, nu Anyiza nyankethang na ithu pong ben.
- ²³Anyiza kekhangwa tsüna di mtsü, nu ithu na ma kete wi waya nben; ma anyi ssinu kekuli wi tsatan nu meshon.

²⁴Tsüdila ma messi kesa tsüna amankesa nye, nu ma mathu na metsa benle sa ketenthu tsü nkhichiladen.

Job 38

Apvüwa na Job lunengkechi

¹Tsaseng wi Apvüwa na caghamo wina Job ccüneng.

Apvüwa

²No thowa le no nkechü nu ajüh kaghacangthu khihi hi kemetsa jügi keüya mehai nu?

³Khili shagha kempvüza nyi kesü ti hi no keü kebenwa ha luneng chilo.

⁴Hi ayyi sa kechi tsüwi no ciwi ben kwe? Keujüla no tsü kecu chüben lethu, tsü cüki pi hi kizalo.

⁵Thowa na ma keti khacu saben khe sūdhechi nu? Thowa na tsü kekitegü sachi nu? No tsü keluneng tsüdi chüben ma?

⁶Mangwa na ayyi kezungki donbvüthu tsü pieki sen ben nu? Thowa na ayyi ccügwen donbvüwa tsü pi sheng nu?

⁷Tsü ghanan tsantheghi wi ghotsithu na gweghe akhwisa, nu tangwi kahangthu na anonghela jisha.

⁸Thowa na ayyi non wina pvükhhi shhugho keten atssükedone khweti-jenka tsü khenya nu?

⁹Akulukeshü pi atssükedone shanbhon, nu kejang wi tsü meju kesawa tsüna hi le.

¹⁰Hi atssükedone ghenagha aggü kesü pi sheng, nu tsüpi kaghapeng-jenka khen ketheng sengwi tsü chia.

¹¹Hi tsü kiza, "Tsü meten ketan khe tsü miwi nwala! No kekuli kekhang tsüna hewi ngan wa nsathu yishü."

¹²Job, no kahang wi atsathang kesüla kiza nu tsantheghi shhugho thsüdha kwe?

¹³No ahza pi tsantheghi cü nu ayyi ghanen thsü nu ghesighenathu na mathu kekuthipen wina kedheggü thsüdha kwe?

¹⁴Aghanan kewegü na yyishiphon, nu yyiketijüthu pi athsü kemesheng ti shagha thsü, anisha miwi mechantsi kejang kesü ti mechanshu ben.

¹⁵Aghanan kewegü na ghesighenawa ghenagha kiza mtsü nu keyasa kekuli wi mathu kekheneng den.

- 16 No atssükedone kebvüpen kedhu wi tsü wa nandha kwe? No atssükedone miwi alentsen nandha kwe?
- 17 Anyi keshüyyi kejangwa ghihiekepen kaghapeng-jenka tsüpi no ccücadha kwe?
- 18 No ayyi ha khacu khe chüben ma? Keujüla no chüben lethu hi luneng chilo.
- 19 No kethang hana khiewa na gho, nyelela kejang keshhughopen tsü chüben ma?
- 20 No tsü keni na khathu wi waya nyelela manyi kesunneng keya pi ccüca mehai ma?
- 21 No sayaben kesa hi chütiben, kepaghenanye no ayyi sa kechi wina ciwi ben, nu qhai ntsa sadha!
- 22 No atsanqai ketheng penthu wi hi aghola, nu aghayi pi chiketheng tsü hhainandha kwe?
- 23 Hi tsüthu pi agükeccü, aghikesa nu aghi tsüwi ghen a kiden theng.
- 24 No ghani shhugho ketenpen wi nyelela nishuwa meghü na keshhughopen wi wadha kwe?
- 25 Thowa na atsankegho kesun chile kesa len chhü, nu atsanphagha len sametha chi nu?
- 26 Thowa na anyi thola nkahangpen wi atsan pi gho thsü ten nu?
- 27 Thowa na atssü pi ayyi keqha nu dighe keben tsü zügü chi nu aghang shigü shhugho thsü nu?
- 28 Atsankegho nyelela akejan tsüna aba ben kwe?
- 29 Thowa na aghola nu ajangcü manyi jja,
- 30 ma atssü pi alon ceng, nu atssükedone sapi mejeng thsü nu?
- 31 No Pleiad ghotsithu tsü bhenghuya nyelela Orion ghotsi bhen ketheng tsü lishaya mehai kwe?
- 32 No matsütsü wi ghotsithu len tsütson, Bear ghotsi keti nu kizza lentsütsonya mehai kwe?
- 33 No atssanthu ghansen ben keten yen tsü chü, nu no tsüthu pi ayyiwi senya mehai kwe?
- 34 No jisha nu ahza pi akulukeshü cü, nu tsüna atsangho pi no ten thsüya mehai kwe?
- 35 Nu keujüla no atsanawe wi cwen chilo kizathu, tsüna no wi gho “Njüh kekina wina” khiya ben kwe?

³⁶Thowa na khathansha wi Nil Ghaku na atssüti ten khe ibiswa kiza, nyelela thowa na awegü ghaon wi atsanhole sa benle kizaten nu?

³⁷Thowa na metsa pi akulukeshü siya, nu tsüthu na atsankegho keshusha thsü,

³⁸atsankegho na ayyinikhu satekhang pi matsen sa thsüten nu?

³⁹No ssensitemithu dsaya thsüle atsse bhaya, nu ma zza ghama kebenthu pvü sa cü,

⁴⁰mathu na alonku nyelela mathu ku wi ben, nu hie keben wi tsüti saten kwe?

⁴¹Khathansha aduwe kizzathu na ghama nu kegoe nu ma zzathu na hi wi atsse khie khe pi ghanja cü ketenwa tsüna thowa nu?

Job 39

¹No ayikha mijü na kusi ca ten khe chüben ma? No ameshü keca ghang nandha kwe?

²No mathu matsü khathu azzatsü pvü ten khe chüben ma? No mathu keca tsü chüben ma?

³No mathu na khathansha akhhutsüdu nu mathu zza ca pi ayyi wi chiten khe chüben ma?

⁴Agheja wi mathu zza na zügü yathu; mathu na bvü nu gho neng nten.

⁵Thowa na agheja gadathu ya mathu kemeshen saya kemehai khuchi nu? Thowa na mathu lisha nu kegoe thsü nu?

⁶Hi ayyikeshü pi mathu jjen salo pi cü, nu mathu ya amcü deshentijü wi hang thsü.

⁷Mathu na ahhaighü kesha nyunuti temeja wi ben, Thola mathu sansi nu meten pi kuliya thsü nben.

⁸Ayikhathu tsüna mathu tsse kiyapen, ciwi mathu na aghang kemejjü katsüha lela bha dsaden.

⁹Hadasi kesü na no ghen kuliya ben kwe? Ma ghaja kesü lela nmesü jjen wi benya ben kwe?

¹⁰No ali pi kesü hupi allica thsüya mehai kwe? nyelela ma ya nlli wi acaqha kesü zan thsüya mehai kwe?

¹¹No ma kezü tsü nondi nu ma no kekuli kekiyan kesa tsü ghayenya mehai kwe?

¹²No ma nlli kewwi tsü pvügho nu n-niegi wi asu kesagho tsü ghacengya mehai kwe?

- ¹³Awaketiwa gisha na khatila kaghajila kebhagha ten nu! Isala awaketiwa kesüla atssüwa ti pigheya nben.
- ¹⁴Awaketiwa na ma ghatsü pi ayyi wi teshi ten ayyi keyeng na tsüthu ghong thsüle kesalina.
- ¹⁵Ma nyu na tsüthu cücha nyelela aghangsa na tsüthu pacha keben tsü khichi nten.
- ¹⁶Ma ghatsüthu tsüpi ma ji nkenye ti saden, nu ma kekuli tsüna yasa lela makesasa saden.
- ¹⁷Hi ma pi kejöphon sa thsüa, nu kemetsa pi ma ncüla.
- ¹⁸Isala ma bvü shagha lethu, ma goru nu kessiwa nankeqhe cüya mehai.
- ¹⁹Job, goruthu sapi zü cü nu mathu sunkenye kesie pi kecüwa tsüna no kwe?
- ²⁰No mathu sapi ashiqathu ti benki thsü nu mathu mitsan hhai pi anyi pateqhe thsü kwe?
- ²¹Ayyiketijü wi mathu kenen sa accü pi ayyi wheng; mathu kezü tsüdi sen nu aghi wi wa.
- ²²Mathu na kemessi jügi nchü, nu njünnu na mathu jügü nengya nben.
- ²³Mathu kessithu na pvü keten aghitsanqaithu tsüna aghani weneng pi phüphü saben.
- ²⁴Goruthu na nong pi kedheggüla atuwi bvü; khathansha wi tutuwa khou chi khe mathu na ceen ben meya laden.
- ²⁵Tutuwa kekhau kaghapen mathu mitsan hhai sa; mathu tetsaki npi kewa wina aghi han zaya mehai, nu mathu na kedithu ahza kejisha hhai zaden.
- ²⁶Cencüggü kesü na ma gisha zanshigü pi acülawa peghe keya wi khati npigethu yishü khe no wi chüyaten kwe?
- ²⁷Amumu kesü na ayikha kemisithu wi ma ghacen ghüle kesa ghenä no wi khi kechi hie ben ten kwe?
- ²⁸Ma alonshi kemisi ntsathu wi ma jjen sa, nu ayikha pang ketsu pi ma khweti saden.
- ²⁹Ma ciwi pala pahan ghan dsale kesalina akete nu kelensie wila ghang ben den.
- ³⁰Amumuthu na akamangthu tsü vü, nu ma zzathu na ajjü jjuden.

Job 40

- ¹⁻²Job, no Kekhang ntsawa Anyiza nniben; no khili teshiala luneng chi nu?

Job

³⁻⁴Apvüwa, hi jüphon ntsawa nu ajühkhidha, Hi mangwa le lunengya mehai nu? Hi mangla khineng le kiden nten.

⁵Hi kekhiu miwi khidha.

⁶Tsaseng wi Apvüwa na kheneng kuti caghamo wina Job ccüneng.

Apvüwa

⁷Khili kempvüza nyi kesü ti shagha, nu hi kekeü ha luneng chilo.

⁸No hi nmeshon le kesa chüshiya le kiden benla— hi pi kesazziwa wi nu no pi kemeshonwa wi chiben la?

⁹No hi kezü ti züben la? Nhhai na ihhai ti misiya mehai la?

¹⁰Isathu, no kenyuwakü nu awikesa wi shaghalo; no ajenkeben nu anyankethang mphiya.

¹¹Kapvü ketenthu tsü ghang chilo; nleben ketsu meyisha pi mathu satemenilo.

¹²Anle, mathu ghang chi nu mathu zansha; gheshighenathu na khiewa ngan ben khe cüchalo.

¹³Mathu tsüdi pi ayyi wi vhülo; keshü yyiwi mathu bhenlo.

¹⁴Isa lethu hi atuwa sa no seng na, nu no ketanla khangyale kesa khiaben.

¹⁵Ghassübvü Behemoth tsü ghang chi; hi ma nu no la sahangchi. Ma amesü kesü ti aghang dsaden,

¹⁶isala ma gwo wi kezü mangwa ben, nu ma zü wi kekhang mangwa ben nu!

¹⁷Ma ghanu na sedar chan kesü ti shagha, nu ma ccü züthu na zükeqhe.

¹⁸Ma güthu na lezza kezü ti, nu ma ccü na amighe ti.

¹⁹Hi sahangkechi tsüdi jawi amankesa ntsa! Ma sahangkechiwa ketan ma pashaya mehai.

²⁰Aghangwa pi ma tsse sale kesa tsüna yyishiphon thu miwi aghangsathu kekponlipen wi shiden.

²¹Ma aghazüton kekhu wi jen, nu awen wi ahuphon jawi kuthiden.

²²Aghazüton nu akuza kete wi willow chan tsüna akekhwén sapi ma jjen sa cü den.

²³Ma aghaku tssüketi tsü nmessi; Jordan na atssüti sen nu ma miwi dugho lela ma ceen benden.

²⁴Thowa na ma nyon pabhon nu ma ghanya mehai nu? nyelela thowa na aca pi ma dieya mehai nu?

Job 41

- 1** No anga kenniji pi Leviathan nniya nyelela ali kesü pi ma mili huya mehai kwe?
- 2** No ali pi ma mitsan ku wi chi nyelela adhasü pi ma hakheng vüya mehai kwe?
- 3** Ma bvü thsülo no wi keshükeneya ben kwe? Ma no wi nanketizen khie ten kwe?
- 4** Ma no ssinu ajühkecen kesü sa, nu anuphan no kekuli sale khishi ben kwe?
- 5** Ma hupi no kenen awa kesü ti saya, nu pala pahan pi nmaghalethu kenen sa keten ti saya ten kwe?
- 6** Anga kaghanthu na ma shüshengya ben kwe? Asenkesathu na ma denthi pi jeü ben kwe?
- 7** No anga kekicunji pi ma li kicun, nu amighe ghazü pi ma li kecun cüya mehai kwe?
- 8** Kuti ma kidhen nanthu no mangla tsüti sale kiden neng nbendha; no ma ssikesali kesa tsü mali nbendha!
- 9** Anyi kesüle kesü lela Leviathan kemuwa ma kempvüza nmila ayyi wi khuliduaben.
- 10** Ma khathansha shagha khe aghe nmehai; thola leben-jjan nu ma tuwi nganya nben.
- 11** Thowa na ma ssa nu mangla nsala benya mehai nu? Ayyi tsüdi wi anyi thola tsüti saya nben.
- 12** Hi ya Leviathan ccüthu cüki, nu ma khatila di nu zü khe khipi no kiza thsülo.
- 13** Thola ma kemeju ameiwa tsü zanghe nyelela magwo mejupvü keten tsü kecun chiya nben.
- 14** Thowa na ma hakheng wi ayha nankemessi pi pong pvü keten tsü sapi ka thsüya mehai nu?
- 15** Ma ghatsü na makü pi alenlen sa kedakili pi alon kekhang ti pvü den.
- 16** Kesü kesü kedakili khvu sa, nu ahathakeshhu lela majü wi duya nben.
- 17** Tsüthu tsüdila kedakili khvu sa, nu khiela tsüthu shizigheya nben.
- 18** Ma ahthe sa kechi wi kewegü na kizali sa, nu ma nyon na ghani keshhugho ti wegü chiden.
- 19** Ma pang wina anniqhe chi, nu kizali ma lenlen sa shhugho den.
- 20** Ma mitsan wi annikekhu na apfü kekhu wi kepagha pi annibhon wi kechi ti shhugho den.

- ²¹Ma hathakeshhu na anniqhe shagha; annikeqhe na ma pang wina shhugho den.
- ²²Ma sun na khang ntsa, nu ma kemetuthu tsüdila qhethi den.
- ²³Ma hyu wi nkekhang pen kesüla nmi; tsüna khang nu amighe ti zü ntsa.
- ²⁴Ma leben kezü na kemessi mangla nmi, kenyeggülon kekhang ti zü ntsa.
- ²⁵Khathansha wi ma shagha khe, kezü ntsa lela pateqhe, mathu na messi pi mangla sa meya laden.
- ²⁶Ciwi njünnu kesüla pi süchiya nben; apie, alakusü, nyelela amighe ketsu kesüla pi ma patenaya nben.
- ²⁷Amighe tsüna ma ghenana amagi kaghaba ti, nu lezza na achan kemme ti kesa.
- ²⁸Alakusü kesüla ma sapi bvü thsüya nben; alonthu pi ma kekicen tsüna amagi be kesü ti.
- ²⁹Ma ghenana tsü pala kewhengji tsüna amagi kesü ti, kusi anyi apie pi ghonchi khe ma nankeqhe den.
- ³⁰Ma pvü wi maküthu tsüna apfü kegi ti kesa; tsüthu na asu kaghacengchan kesü ti anisha pvükhhi shhugho den.
- ³¹Ma atssü kegilli ti atssükedone mphügüshi nu tsüpi apfü kesü wi adeli gilli keben ti saden.
- ³²Ma ma sengwi alen wegüthsü teshichi, nu atssükedone pakethu pi mikidhi chiden.
- ³³Ayyiwi mangla pi ma ghapekeya nmi; ma kemessi mangla nkemi ahangsa kesü.
- ³⁴Ma ahangsa kekapvü ntsawa lela khichi nten; ma ahangsa tsüdi jawi kadimiwa.

Job 42

¹Tsaseng wi Job na Apvüwa lunengchi.

Job

- ²Apvüwa, no tsüdi miwi la kekhang ntsawa; no samvu keben tsüdi saya mehahi kesa hi chüben.
- ³No hi mangla nkechü wi khatila leben-jjan, nu no kemetsa jügiwa tsü keüben nu kesa keü. Hi pala hi chüshi nkeyathu cüki khi, amankesa chüya le kesa ighena di mtsü.
- ⁴No ajühkhi keben wi hi kina, nu keü kechithu tsü luneng nanlo hi kiza.

⁵Kheni tsüwi nyu mangwa hi kiza khe tsü chü, isala khilitsü hi ketanla inyon pi no muyadha.

⁶Tsalina hi ijühkekhi tsüdi ghenä jüghedha, nu ayyinikhu ayyiwen wi kuweng, nu leben khapeghe benle.

Ajühsakhen

⁷Apvüwa na Job wi ajühkekhi cen sengwi ma Elifaz wi khi, “Hi no nu npvüshangwa keni miwi leben tsu ben, kepaghenanye no kecheng na imaghawa Job na kesa ti icüki tsentsawa nkhi.

⁸Khili amesü süpon tagü nu khaghaneni süpon tagü sen nu Job wi wa nu tsüthu pi nthu ketanla nthu hhansha salo. Job na nthu ghenä khie chithu hi ma kekhe luneng cü nu nthu kepvü qo-u wi kejüghe meya thsüla ben. Nthu na ma kekhi ti icüki tsentsawa nkhi.”

⁹Elifaz, Bildad, nu Zofar mathu na Apvüwa kekiza ti sa, nu Apvüwa na Job kekhe luneng cüa.

¹⁰Tsaseng wi Job na ma pvüshang kecheng ghenä kekhe sa kechi wi Apvüwa na ma sapi mehai kayi nengchi nu hatuwi ma keben kishen keni jupi ma cüa.

¹¹Job cünyuthu nu ma tssüggüthu nu ma pvüshang sa keghothu tsüdi ma hhainan gho nu ma jjen wi ma ssinu mishu. Mathu na Apvüwa na agükeccü sengho ma miwi kechi tsüdi ghenä ma ketizen nu leben sa ketecca jüh khichi. Mathu kesüsü tsüdi apisa pahan nu suna kwenzza qhan pi ma cü.

¹²Apvüwa na atuwa sawegü pi ma kecü miwi lela ma kahang sakhen wiwa sawegü ji kayi pi ma cü. Job na khaghaneni hazar taghamejü, sunsiesa hazar tugho, amesüsi hazar keni, nu gada hazar kesü na ben.

¹³Ma atsa tagü nu anga kecheng ba sa.

¹⁴Ma nga keqhaiwa nyan pi Jemima, keniwa pi Kezia, nu abvükhenwa pi Keren Hapukh ciya.

¹⁵Ciwi ayyi maben wila nzathu thola Job ngathu ti atsikemehai nmi. Mathu ba na mathu ya mathu baghathu gweghe nu keben-keyeng muya thsü.

¹⁶Job na haseng wi amapi meza nu jügha hang, kesie hang nu ma tsanga tsangathu nu tsüthu tsa- ngathu la mukeya sa.

¹⁷Isanu ma qhai ntsawa sa nu shü.

Zakeci

Zakeci 1

LESÜSHEN KESÜ
(Zak 1—41)
Atsentsa Nonkeghe

- ¹Nkemehai kesansi len wi alen nketsenthu, kesami nyithu kahang yen nkemehai nkenie, nu Anyiza nkekhichijüh kekhithu pen wi ndonki,
- ²isala APVÜWA yenwa wi mathu nonghe, nu aghaja ghanan tsü meshen, nu si ketenthu na kemihhi ntsa.
- ³ Mathu na aghaku ghüsa wi achanton shigü, nu matsü wina ma bi bün nu mawa la jü wa nketen ti kesa. Mathu kekuli tsüdi wila mehaicen yaden.
- ⁴Isala anyi nkemehaithu tsü tsüti nyela; mathu na ameghü na mosen bvü keten amatsi tile.
- ⁵Kesami nyithu tsü Anyiza na mathu meshensa, Anyiza nyithu jawi na mathu khupi cüden.
- ⁶ APVÜWA na ketsatan nyi lentsütson nu khweden, isala nketsatan nyi lenwa tsüna kededdi nu keshü.

Zakeci 2

Anyiza na Kessikeya Kadimiwa

- ¹ Ayyi nyi kepathu mangkesa na nyu kematang kiden ten nu? Anyi mangkesa na nkemehai cho kiden ten nu?
- ²Kadimi nu kekhangthu saghuya nu APVÜWA matang, nu ma kessi kechi kadimiwa la shun den.
- ³“Mathu kwen wina ithu ketanla ithu lishaya, mathu kekhang khupi khala cü nalo,” mathu na isakhi.
- ⁴Tang kadipen wi keben APVÜWA na mathu kemeshen nkezü nankeqhe.
- ⁵Isanu ma leben ketsu wina mathu kitsan, nu ma leben keminu wina mathu pateqhe.
- ⁶“Zion Yikha kemethawa miwi hi kadimiwa pi benya thsüdha,” ma isakhi.
- ⁷ Kadimiwa na khi, “Hi APVÜWA na khi kechithu tsü pi jisha chiden. Ma hi wi kiza, ‘No itsa sayadha nu nansü nten na hi nba sadha;
- ⁸Khielo, isathu hi mizzatentithu tsüdi pi no cüaden nu anyi maben pi nji sa cüaden.

⁹ No amighe khhatssü kesü pi mathu pakhi; nu mathu pi ayyipfü kesü ti pachazighe thsüaden.’ ”

¹⁰ Kadimithu, kekitsan jüh ha kina yalo; ayyi kekhang kesenthu kesansi jüh ha chhüyalo.

¹¹ APVÜWA messi nu ma kekuli sa tenlo;

¹² kedheggü nu ma ccü wi kukedulo; nyelethu ma wan ma leben tsu, nu no ya shü tsüthu keyishü ghen. Ma pi atsonhi sa keyathu na kemihhi ntsa.

Zakeci 3

Aghanen wi kekiqa kekhe

¹ APVÜWA, ighinyithu na kejon, anyi kejon na hi matang bendha le!

² Mathu na hati icüki khi, “Anyiza na ma kiqa nbenle.”

³ Isala, O APVÜWA, no keshüthangla kemessi wi itsonhiwa sa; na khangkeya pi hi cü, nu ileben satezü neng cüden.

⁴ APVÜWA na hi kiqa cülo khie kechi wi, ma kemetha yyishiphon wina hi lunengchi.

⁵ Hi khhalidu jen wa, nu APVÜWA na ghaja thangthang hi khweden.

⁶ Hi ighinyithu hazar kejon tsü nnessi, mathu na hi vüsen ben lela.

⁷ gholo hi hangsha cülo! APVÜWA iNyiza, kemeten pi ighinyithu cü nu hi pa ntena thsüle kesalina mathu kekhang nmi thsü lalo.

⁸ APVÜWA wi khangkeya na ghoden— ma sawegü pi ma nyithu kecüwa salo.

Zakeci 4

Minulen wi kekiqa kekhe

¹ Hi kekhe sa kechi wi luneng cülo, O Anyiza, ighikehiewa! Ileben gükeccü wi, no hi kiqa cü. Hi nantizenchi nu hi kekhe yacülo.

² Nthu na mang khathu hi kimenni le ben nu? Nthu na mang khathu kaghacangwa ghali, nu milikemesawa senniele ben nu?

³ APVÜWA na ketsathanthu kessi pi ma ji sayadha kesa nthu chüyalo, nu hi kekhe sa kechi wi ma hi kekhe yacü den.

⁴ Nleben tsu lela nsami lalo; isala nwe wi jen keben wi nleben ketsü, nu meshen kaketsü sa chilo.

⁵ Atsentsa hhansha kekinyi sapi APVÜWA wi chilo, nu no kenondi pi ma miwi chilo.

⁶Anyi kejon na khie: “O APVÜWA kesawegü ji kayi pi ithu cülo, no keccaketssü wina ithu ghangchilo!”

⁷Isala no anonkeghe pi ileben pong kecüwa tsüna mathu na kedsakejjü kejon keben ghenä mathu nonghe keben miwi la jiki.

⁸Hi ilebencca nu jencya mehaidha; O APVÜWA, no ketan, hi noncca pi kemessi nkemi pen wi chi cüden.

Zakeci 5

Nkemehai wi Noncca cülo Kekhie

¹Ijühthu ha kina cülo, O APVÜWA, nu hi kaghadhi hhai la kina cülo.

²Hi kekiqa kekhe ha kina cülo, Anyiza nu hi Kadimiwa! Hi no wi khieben, O APVÜWA;

³No aghanen mitu wi ihhai kina; aghani shhugho gweghe hi kekhe sapi no wi chi nu no wina luneng kechiwa tsü nmvu nu hieden.

⁴No nkemehai kesazzi wi n-nongheketen Nyiza nye; nkemehai pi nkete wi ben thsü nten.

⁵Kekapvü nyi na ntuwi nganya nten; no nkemehai kekuli nyi tsüdi nanmeghüden.

⁶No milikemesa nyi tsüdi yasa cüden, no nyu mechu nu meten-mesha ketenthu tsü nan-nontssüden.

⁷Isala no kaghali di ntsa kesalina hi njjen wi ghoden; hi no kemetha Kekinyijjen wi kuku du nyuwakü nu no kinyiya mehai.

⁸APVÜWA, ighinyithu na ji mtsüle! Hi ya no kemeshen saya thsü; hi ya nieya thsüle kesalina nlen sapi yazi cülo.

⁹Hi ighinyithu kekhi jüh nondi meyacha; mathu na keyasa ketan nmvuden. mathu jüh na minnunte, isala shüya kemehai kemechu na pong ben.

¹⁰Mathu meshensa nu kemeten pi cülo, O Anyiza; mathu cho nkemehai yala mathu yasa thsülo. Mathu kesami kejon nu no kematang ghenä ntuwi na mathu jügüshilo.

¹¹Isala no wi kemessi nkemi mukeyathu tsüdila anongheden; mathu na keshüthangla nonkeghe khwi saya mehai. No ghaliketen nyithu khweyalo; no ghenä mathu ntsakhiwa anonghe yaden.

¹²APVÜWA, no sawegü pi njühkina ketenthu cüden; no kaghaliwa tsüna atsonhi ti mathu khwe ben den.

Zakeci 6

Nkemehai Kekivvü tsüwi Anyiza wi kekhie

- ¹ APVÜWA, nlebentsu nu hi nkha lalo! Nleben keminu wi kemeten pi hi ncü lalo!
- ²Hi nantizen cülo, O APVÜWA; hi kekhang nmiladha le! Kezü pi hi cü nenglo; hi keyhadha,
- ³nu hi kahang mabenla agüccü ntsa sadha le. O APVÜWA, no hi kiqale kesa matsü khathu hie ben den nu?
- ⁴ghola hi hangsha cülo, APVÜWA; no nanketizen ghen keshü wi hi hangsha cülo.
- ⁵Kepaghenanye anyi thola keshü yyi wi no meshenya nten; thola ciwi no sengya nben.
- ⁶Ileben ketizenkesa ghen hi kekhang nmiladha; aghaja kaghapengla ihacü ca pi iwe ca ben den; inyontssü lle pi amichen tencha ben den.
- ⁷Ighinyithu na hi sapi kiquai ghen inyon kepvü na pala mu meyacha ladha.
- ⁸Nthu nkemehai kekulithu, hi wina bvülo! Kepaghenanye APVÜWA na hi kiquai kina cüden;
- ⁹hi kiqa cülo kesa kekhie tsü ma kina den, nu hi kekhie tsü luneng cüden.
- ¹⁰Ighinyithu na nyu nchala kejüghekeya tsü chüyaben; zuli kematen keben wi mathu jügü aben.

Zakeci 7

Atsentsawa ghen kekhie

- ¹O APVÜWA, iNyiza, hi khweya le no wi ghoden; hi keka ketenthu tsüdi kwen wina hi hangsha cülo,
- ²nyeletu mathu na ssensitemi ti hi ghan sen nu thola hi hangsha nkeya wi bvü tendha, nu ciwi mathu na hi zandhi-zangheaben.
- ³⁻⁴O APVÜWA, iNyiza, keujüla hi anyi kesü tuwi sazzi apvüshang matsa, nyelela ajjügi nkemi wi ighinyi mesa-mena — keujüla hi hathu ha sa lethu—
- ⁵ighinyithu na hi keka gho nu hi ghanya, nu hi pathi pi kahangli nmila ayyi wi chi thsülo!
- ⁶O APVÜWA, nleben ketsu wi shaghalo! ighinyithu leben keminuwa tsü ssikaghashenlo; shaghayilo, iNyiza, nu atsentsa ahzawa tsü pila khichilo. shagha hi kiqa cülo! No atsentsawa tsü ghang den,
- ⁷tsalina anyi tsüdi ssigho no vüya, nu tang wina mathu miwi kekhang senyalo.

- ⁸ Anyi tsüdi jühkaghaten ketenwa tsüna no le. O APVÜWA, hi kenen wi ijühkaghakhi cülo; hi meshon benle kesa no chüben.
- ⁹ No ketsatan Nyiza nu ithu kemeshen kenmvu ghang ketenwa. Anyi nkemehaithu kekuli khen cü, nu kemehaithu kutimen sapi cülo.
- ¹⁰ Anyiza na hi kekhwewa; ma ma jühkina ketenthu hangsha yaden.
- ¹¹ Ketsatan wi ajühkaghakhi ketenwa tsüna Anyiza le, nu ma keshüthangla nkemehaiwa meshensa den.
- ¹² Keujüla anyi nkemehaithu na mathu lebenkhapeghe meya lethu, Anyiza na ma njünnu yiyha saya ben. Ma alamugho la zanfö pi mitsü yaden;
- ¹³ ma nyu pathiya kemehai ghitsanqaithu khuya, nu ma lakusü la pi mitsü yaden.
- ¹⁴ Ghangchilo, nkemehaithu na khatila nkemehai meshen; mathu na kekivvü kiden nu milikemesa kekuli saden.
- ¹⁵ Isala mathu na aca sapi nyu die ketheng witsü, mathu ketanla mathu yayaden.
- ¹⁶ Tsüti mathu nkemehai ghenä kemeten muya, nu mathu keyasa kekuli ghenä mathu ketanla mathu mesa-mena yaden.
- ¹⁷ APVÜWA na kemeshon ghenä hi ma seng tenle, hi keseng khwithu sapi Kemisintsawa, APVÜWA saki den.

Zakeci 8

Anyiza Nyankethang nu Anyi kahang ma men keben

- ¹ O APVÜWA, ithu PVÜWA, no kedi tsüna ayyi tsüdi wila muden! N-nyankethang tsüna atssan kemisi tsüla cuben;
- ² tsüghena meme nu ghanyithu na no seng ben. Na nghinyithu tsüdi tuwi kemessi nmi nu apvüsa nten; no no matang ketenthu khenden.
- ³ Hi khathansha wi no sa kechi atssan wi asha nu ghotsithu sapi mathu pen wi keben tsü muya khe——
- ⁴ anyi ha mangwa le no ma meshen; no mangsale anyi mele ha noncca ten nu?
- ⁵ Isala no ma sapi keu ketan no nkecen sachi; no anyankethang nu kekü pi ma liwen sa cü.
- ⁶ No ma yala pala tsüdi miwi kediwa sa thsü; no sakechithu tsüdi pi ma ccü cakhu chi:
- ⁷ Khaghaneni, amesüsithu, nu aghangsathu la;
- ⁸ Awa nu anga nu atssükedone wi kahangthu tsüdila.

⁹O APVÜWA, ithu PVÜWA, no kedi tsüna ayyi tsüdi wila mu den!

Zakeci 9

Anyiza atsentsa Ghena Ma keseng

¹Hi ileben tsüdi pi no seng tenle, APVÜWA; na amankesa kuli kechithu tsü hi pi khichi tenle!

²Nghena hi anonghe nu kesengkhwí saden. Hi kesengkhwí sapi no saki den, kekhang ntsawa Anyiza.

³Ighinyithu na ntsi mukeya wi asenkheneng; mathu na khulidu shü den.

⁴No kemeshon nu atsentsa wina ajühkaghaten, nu no isheikepi jühkaghaten cü.

⁵No no nkechüthu meshensa, nu nkemehaithu yasadha; nu thola mathu meshen neng nbendha.

⁶Ithu ghinyithu anuphanla nmi thsüladha; no mathu nyunutiwa la yasa, nu anyi tsüdila mathu malitha sadha.

⁷Isala APVÜWA tsü anuphan kadimiwa; ma ajühkaghaten le kesalina kadipen pieki yadha.

⁸Ma ketsatan wina ayyi kekhang senden; nu kemeshon wina mizzatentithu jühkaghakhi den.

⁹APVÜWA na nyu ma nkhichi ketenthu kemeniepen, ketizenkesa tsüwi kemessi nkemi penwa.

¹⁰APVÜWA, anyi thowa na no chüya lakhe, no nondiya metsi; no bha kegho nyi kesüla teshi nten.

¹¹Kesengkhwí sapi Zion wi kekhang kesenwa APVÜWA sakilo! Ma kekuli cüki khipi mizzatenti tsüdila kizalo!

¹²Ketizensa ketenthu Anyiza na mathu meshenki ben den; ma mathu kiquai hhai la mali nten, nu mathu tuwi sazzi ketenthu ma kemeten pi cüden.

¹³Hi nantizen cülo, O APVÜWA! Ighinyithu na hi ya ketizen sa thsü keben ha ghangchilo! Keshü wi hi hangsha cülo, O APVÜWA,

¹⁴Isanu hi Jerusalem nyithu tuwi ngan, nu hi no seng keben jügi tsüdi pi mathu kizaya thsülo. No hi hangsha kecü ghena hi no wi inonghe tenle.

¹⁵No nkechüthu na mathu ketanla ayyiku chhü ketheng witsü khulidu shandha; mathu ketanla mathu ca wi yayadha.

¹⁶Ma ketsatan jüh kekaghakhi wi APVÜWA na ma ketanla ma pi ccüca chi, nu nkemehaithu na mathu kekuli ketanla mathu die yadha.

¹⁷Nketsatan nyi, Anyiza nkeyamvu nyithu tsüdila keshüwa tsüna mathu ji.

¹⁸Keshüthangla haketuthu malia nben; ketha-uthu kaghangwa tsüna anuphanla dedi thsüa nben.

¹⁹Gholo, APVÜWA! Anyithu yala no nmatang neng thsüla! No nkekhichithu ssighola ntuwi chi nu mathu jühkaghakhi cülo.

²⁰Mathu satemessi chilo, O APVÜWA; mathu yala keshü nyile kesa chüya thsülo.

Zakeci 10

Atsentsa kekuli ghenä kekhi

¹O APVÜWA, mangkesa na no temeja ben nu? Ithu gükeccü wi mangkesa na kuthi ben nu?

²Anyi nketsatan nyi na kapvü, nu ketha-uthu meten-mesha; aca sapi mathu die yaden.

³Nketsatan nyi na nkemehai kenmvu wina kapvüden; apvükemene nyi na nyu kishencü, nu APVÜWA yamvu nten.

⁴Nketsatan nyi na APVÜWA khichi nten; ma kekapvü wina Anyiza meshen pi mangla nkenye saden.

⁵Nketsatan nyi kesü kekuli tsüdi wila mehai yaden. Ma Anyiza na ma jühkaghaten keten tsüla chü nten; ma ma ghinyithu tsü nankegheden.

⁶Ma ketanla ma wi khi, “Hi mangla sa nu qanca meya; agükeccü mu meyacha.”

⁷Ma jühkekhi tsüdila nyu kishenkecü, milikemesa, nu patekemessi pong ben; ma wan nyu nankemeghü jüh, nkemehai khiden.

⁸Ma anyi kesazzi nkemithu tsü pathiale, anyu wi kuthi nu tsüthu tsü hie ben den, ma kekuthi wina kekiqa nkemithu tsü cwen ben den;

⁹ma ssensitemi ti kekuthi pen wi ben nu nyu hie ben den. Ma ketha-u tsü cwen ben den; ma ca kedie wi mathu ghanya, nu zan neng sen bvüden.

¹⁰Kekiqa nkemiwa pacha pidha; gheshighena kekhang na mathu miwi khangyadha.

¹¹Nketsatanwa na ma ketanla khi, “Anyiza na ha chü nben! ma ma nyon kemayadha nu hi mu nben!”

¹²O APVÜWA, kemeten pi nketsatan nyithu cülo! Ketizensa kebenthu meshen chilo!

¹³Khatinu anyi nketsatanwa na Anyiza nküla ma ketanla ma ccüneng nu hati khiya mehai nu? “Ma mangla kemeten pi hi cü nben.”

¹⁴Isala no muben; no keshüthangla agükeccü, nu ketizenkesa chü nu kiqa cüle kiden ben. Kekiqa nkemiwa ma kahang pi nkwen wi dhachi; no keshüthangla kahhatu nyi kiqaten.

¹⁵Nketsatan nu nkemehai nyithu yasa cülo; mathu nkemehai kekulithu tsü nketeshi chu kemeten pi cülo.

¹⁶Anuphan wila APVÜWA na kadimiwa le. Anyiza kepa wi kinyi ketenthu na ma yyi wina nmila ben.

¹⁷O APVÜWA, no anyi ma satemeni ketenthu kekhie kina cüden; no kempvüza pi mathu cüden.

¹⁸No nyu ma nkekhichi nyi nu magha-maghangthu kiqai kina cüden; no mathu sheipi nu ajühkaghakhi, isanu shü wa keten nyithu paketeqhe nsa neng thsüle kesalina.

Zakeci 11

APVÜWA WI KENONDI KEBEN

¹Hi kemessi nkemi wi benya le kesalina APVÜWA nondiden. No khatila kejüphon jüh hi kizala, “Awa ti ayikha wi pighe bvü yilo,

²kepaghenanye anyi nketsatanthu na kejang wina mathu lamugho zanfö pi anyi kemeshonthu gale mitsü yadha.

³Pala katsüha lela qancazighe kesa sengwi tsü anyi kemehaitu na tsü sa nengya nbendha.”

⁴APVÜWA na ma kemetha Kekinyijjen wi ben; ma kadipen tangwi ben. Ma apen tsüdi wi anyi tsüdila ghang ben den, nu mathu na mangwa kuliben khe tsüdila chüben.

⁵Ma kemehai nyile nketsatan nyi lela, ghankenana makesü saden; isala ayen nkenie nyithu tsü ma leben tsüdi pila tsüthu nanmeghüden.

⁶Ma anni mihi kenmie nu sulfer kemecang kesun pi anyi nketsatanthu miwi chi; ameghü nkemehai sho pila mathu kewheng thsüden.

⁷APVÜWA na ketsatan nu kemehaiwa kekulithu tsü nmvuden; tsüthu kuli ketenthu na ma keben pen wi hangyaden.

Zakeci 12

KEKIQA GHENA KEKHIEKESA

¹Ithu kiqa cülo, APVÜWA! Anyi kemehai kesütanla nmidha le; atsentsa kesen nyi kesüla nmu ladha.

²Mathu tsüdila khokho tuwi milimesa; mathu ajühtsentsa nkenye tsüpi khokho kemechuli.

³Ajühtsentsa nkekhi mili tsü ya ceen ben wa thsülo, O APVÜWA! hatinu kekapvü jüh khi keten pang khenlo,

⁴“Ithu jüh ghena ithu mangwa yamvu khe muyaden. Ithu mangwa khi mvu khe khiya mehai, nu anyi thola ithu khen meyacha.”

⁵APVÜWA na khi, “Isala hi ghoden, kepaghenanye haketuthu nkhichi, nu nyu mathu meten-mesha kebenthu na naa ben. Hi mathu nmvu keben keyazi tsüpi mathu cüden.”

⁶APVÜWA jüh khukechithu tsüna nondi qole; kepaghenanye tsüna rükatssü pi anni wi tagü tughu mecang metha ketheng ti.

⁷⁻⁸Nketsatan nyithu na apen tsüdi wila ben, nu anyi tsüdila mangwa nmehai khe tsü seng. APVÜWA, ithu noncca yalo, nu anyi hati kesathu wina ithu pila tsanqai yalo.

Zakeci 13

Kekiqa Ghena kekhe

¹No matsü khathu hi maliale ben nu? O APVÜWA! Anuphan kwe? No matsü khathu hi kuthile ben nu?

²Hi khathu leben gükeccü wi kethankehi ben nu? Mang khathu ghaja-ghanan ahathakina pi hi pong pvü ben nu? Khathu hi nankemeghü na imiwi khang ben den nu?

³Hi ghangchilo, O APVÜWA iNyiza, nu hi kekheya cülo. Hi satezü cü; hi ya nshü thsü lalo.

⁴Ighinyithu ya, “Ithu na ma miwi khangyadha” isa nkhi thsü lalo. Hi keqanca ghena mathu nonghe thsü nsala.

⁵Hi no ghaliki keten miwi ben den; no hi hangshaya metsi, tsalina inonghe ben den.

⁶Hi no saki ben den, O APVÜWA, no ituwi mehai kesalina.

Zakeci 14

Nketsatan Nyithu

¹Kejüphonthu na hati khi, “Anyiza nmi.” Mathu tsüdila hang ntsatan, nkemehai keqhethi kekuli sadha; anyi thola kemeshon kekuli nyi nmiladha.

² APVÜWA na tangwi ben nu ayyi nyi kesütanla metsa, nu ma kinyi benla nye khe tsü ghang.

³ Isala mathu tsüdila kesazzi wi wadha; anyi tsüdila nkemehai makesütan. Anyi kesütanla kemeshonwa kekuli nyi nmi, kesütanla nmidha.

⁴ “Mathu na nchü kwe?” APVÜWA na keü, “Nkemehai kekuli nyi hathu tsüdi nchüla ten kwe? Mathu na inyithu ji ghanfü nu hang, nu mathu na hi wi kekhie sa nten.”

⁵ Isala mathu keqhethiketen ya metsi, kepaghenanye Anyiza ma jühkina ketenthu ssiden.

⁶ Nkemehai kekuli nyithu na ma satemeni keten kemeshen yasaden, isala APVÜWA na ma khwe ketenwa.

⁷ Zion wina khangkeya ya Israel miwi gho thsüle kesalina hi mang khatila kekhie sa nu! APVÜWA mathu sa pi mehai neng kecü wi Israel nyithu khatila anonghe ten nu!

Zakeci 15

Anyiza na Kenmvuwa

¹ APVÜWA, thowa na no Kekinyijjen wi duya mehai nu? thowa na kemetha yyishiphon Zion wi kinyiya mehai nu?

² Alentagha wi Anyiza jühkina nu keshüthangla kemeshonwa sa keten nyi, ma jüh tsüna atsentsa nu ntsakhiwa,

³ Nu nyu keyasa jüh nkekhi nyi, ma pvüshangthu tuwi nsazzi nyelela ma jenphonthu tuwi ajüh qanka nkekhi nyi.

⁴ Ma Anyiza na teshi kesathu nan-nontssü nten, isala APVÜWA jühkina ketenthu küden. Ma keshüthangla ma jüh khukechithu tsü saden; tsüwa tsüna sadhu lela.

⁵ Ma kekiyi mangla meyala pala pi nyu nnathsüden, nu kesazzi nkemithu shun thsüle kesalina alaa pi ma cüya nten. Hathu ha sa ketenthu na keshüthangla yazishu benyaden.

Zakeci 16

Kenondi Keben kekhie

¹ Hi khweyalo, APVÜWA Anyiza! kemessi nkemi wi benyale kesalina hi no nondiden.

² Hi APVÜWA wi kiza, “No IPVÜWA le; hi keben kemehai tsüdila no wina keghole.”

³ Anyi APVÜWA wi ben tsentsa saya ketenthu khatila mehai nu! Mathu ssinu gweghe keyawa tsüna ighena anonkekwen ntsawale.

⁴Anyi thowa na acenpvü kepa keka bvü khe ma ketanla aleben kinaa melliyaden. Hi mathu na ahhanshakesa kekinyi witsü mathu gweghe meyacha; hi mathu cenpvüthu tsü la kinyi nben.

⁵APVÜWA, hi keben tsüdiwa tsüna no le, nu no hi nsenthu keyishü tsüdila pi hi cüden; ighena matsü ghaketenwa tsüla nkwen wi benle.

⁶No aju pi hi kecüthu tsüna khatila amansa; tsüthu tsüna khatila mehai nu!

⁷Hi APVÜWA sengben, kepaghenanye ma ilentsütson den, nu aghaja wi lela hi kemeshenwa tsüna hi kitsan ben den.

⁸Hi keshüthangla APVÜWA na ciwi ben kesa chüben; ma ikete wi ben den nu mangla hi pakuli meyacha.

⁹Tsalina hi inonghe nu ma seng, hi mangla messi meyacha,

¹⁰kepaghenanye no keshü kekhang wi hi khweden. Hi ileben tsentsa sen nu no kekuli saden, nu no hi teshi pila keshü yyi wi chia nben.

¹¹No kahang lenwa tsü pi hi ccüca; no keben pen wi inonkeghe nu anuphan nonkekwen tsü sengho hi cüden.

Zakeci 17

Kesazzi nkemi nyi Kekhie

¹O APVÜWA, kemeshonwa ghenana hi kekhe ha kina cülo; hi kekiqa ghenana kekhe ha kina cülo! Hi atsentsa kekhe kesa kina cülo.

²No kemeshonwa chü keben ghenana, isheikepi jühkaghakhi cüden.

³No ileben chüben. No aghaja hi wi gho; no mehaitsü hi ghan-nan nu imiwi nkemehai kenmvu nkemi tsü muyadha.

⁴Nyu kepathu ti hi nkemehai nkhi; no ayenkhukechithu tsü hi nie, nu nyu keyasa lenwi tsü hi nwa.

⁵Hi keshüthangla nlen tonden, nu khiela tsü cüzzi nten.

⁶Hi no wi khie benle, O Anyiza, no hi kekhe luneng cü keten ghenana; tsalina hi wi kheneng gho ijüh kina cülo.

⁷Amankesa kaghaliwa tsü pi hi ccücachi, nu hi hangsha cülo; nkete wi benthu hi nankemeghüthu kemessi nmi.

⁸⁻⁹N-nyonsu ntsawa ti hi noncca cülo; nketsatanthu na hi kematang wi hi pila ngisha kekhu wi kuthi cülo. Hi pathi ya kemehai ighinyithu na hi vüben;

¹⁰mathu nyu ketizen nmi, nu kapvüshüsha ajühkhi den.

¹¹Hi khiewa wa khe mathu hi vüden, matsü kemehai hie nu hi zansha cüle kesalina.

¹²Mathu na ssensitemi ti hi cwen, hi zandhi-zanghe cüle ben.

¹³Gholo, O APVÜWA, Ighinyithu ssikaghashen nu khangyalo! Nketsatanwa kwen wina njünnu pi hi hangsha cülo;

¹⁴kahang hawa wi mathu kenen tsüdi muya kesathu kwen wina hi hangsha cülo. No mathu ghen ketizenkesa saghu ketheng tsüpi mathu meten-mesha cülo; tsüpi mathu tsangathu yala meshumena sa thsü, nu pahan minni pi mathu tsanga tsangathu la cülo!

¹⁵Isala hi no muden, hi kesazzi nkemi lina; nu hi jencan keshagha wi no hi ssi keten tsüna anonkeghe pi hi pong cü.

Zakeci 18

David khangkeya Khwi

(2 Sam 22.1-51)

¹Hi khatila no nen nu, APVÜWA! No isheikepiwa.

²APVÜWA na hi kekhwewa; ma ikhweti kezüwa. Anyiza na hi khwe ketenwa, nu ma ssithu hi kemessi nmi. Ma atsonhi ti hi khweden; ma isheipi nu hi pi kemessi nkemi wi chicü.

³Hi APVÜWA cichi, nu ma ighinyithu wina hi hangsha cü. APVÜWA seng!

⁴Keshü kemessi na hi vüya, keyasa hatha na hi kejiya.

⁵Keshü kemessi na hi vüya, nu ashüjjen na ma ca pi hi die.

⁶Igükeccü wi hi APVÜWA cichi; Anyiza wi hi kiqa cülo khie. Ma Kekinyijjen wina ihhai kina cü; hi kiqa cülo kekhie tsü ma yacü.

⁷Tsasengwi ayyiwa na messi nu kuli shagha; ayikha kekitegüpenthu pie kesikuju, Anyiza ma lebentsu kesalina.

⁸Ma mitsan wina annikhu shhugho, ma pang wina anni keqhe, nu amihi kisa shhugho.

⁹Ma atssan jzighe nu akulu kenimeghe miwi na dugho.

¹⁰Ma cherubim miwi mbhi ntsa pighe gho; ma ameghü wina gho.

¹¹Ma kejang khupi ma meju pvüya; akulukeshü, atssü na pong keben, ma vüya.

¹²Aghayi nu annicü atsancwe wina ma tuwi gho, nu akulukejang non wina pvükhhi shhugho.

¹³Tsasengwi APVÜWA atssan wina shigüchi; nu kemisi ntsawa hhai zaya.

- 14**Ma alakusü ga pi ma ghinyithu jügüzighe; atsancwe sapi mathu kesun pi bvü thsü.
- 15**Atssükedone pen na kiqha, nu ayyi kitegüpen na methasi sa, APVÜWA, no nleben ketsu wi ghamo, nu nghinyithu kha kechi wi.
- 16**APVÜWA na tang wina dugho hi lapengya; atssü kedhu wina hi zanshiya.
- 17**Ighinyi kekhang nu hi n-nanmvu ketenthu kwen wina ma hi hangsha cü—mathu na ighena khangzü mtsü.
- 18**Hi igüccü keben wi mathu hi ssikaghashen, isala APVÜWA na hi khwe cü.
- 19**Ma kemessi wina hi kiqa cü; ma hi hangsha cü kepaghenanye ma hi nen.
- 20**APVÜWA na ikutimen sa cü kepaghenanye hi kemeshonwa sa; hi kesazzi nkemi ghen ma hi sawegü cü.
- 21**Hi APVÜWA yen nieden; hi Anyiza wina bvü nten.
- 22**Hi ma yen tsüdi nieden; hi ma yenkhukechi n-niela nsa.
- 23**Hi kesazzi nmi nu nkemehai kekuli wi hi kekheneng den kesa ma chüben.
- 24**Tsalina ma hi kemeshonwa kekuli ghen ikutimen sacü, kepaghenanye hi nsazzi kesa ma chüben.
- 25**O APVÜWA, thowa na ntuwi atsentsa sen khe, no la tsüthu tuwi atsentsa sen den; thowa na ntuwi mehαι cencu khe, no tsüthu tuwi mehαι cencu den.
- 26**No kemethathu tuwi metha, isala nketsathanthu nanmeghü den.
- 27**No satemeni ketenthu tsü hangsha cü den, isala kekapvüthu satemeni cü den.
- 28**APVÜWA, no kewegü pi hi cü; no hi wi kejang kesun pi bvü thsü.
- 29**Hi nankemeghüthu matangya kemehαι kezü, nu mathu chaya kemehαι kekhang no pi hi cüle.
- 30**Anyiza hawa ha ma kekulithu na khatila mehαι cencu nu! Ma jühkhukechithu tsüna khatila nondi qo nu! Ma wi n-nieyale bha ketenthu tsüdi ghen ma atsonhi ti kesa.
- 31**APVÜWA ketan Anyiza; Anyiza ketan ithu sheikepiwa.
- 32**Ma hi satezü cü ketenwa Anyiza, ma ilen sapi mehαι cencu cü den.
- 33**Ma iccü sapi ameshü ccü ti sa cü; ayikha wi ma hi noncca cü.
- 34**Ma aghi cho pi hi sansi cü, isanu hi alamugho kezü ntsa senya mehαι.
- 35**O APVÜWA, no hi khwe nu hangsha cü; no hi noncca pi di cü, nu no kekhang hi sapi mehαιya thsü.

- ³⁶Hi ghanya kemehai wi no hi pi noncca cü, nu hi yala nqanca thsü.
- ³⁷Hi ighinyithu keka wa mathu ghanya; nu hi mathu npi keyasa chu nteshi.
- ³⁸Hi mathu kihhesha, nu mathu na shagha meyala; mathu khang meyala ituwi khuli.
- ³⁹Aghi ghenä no kezü pi hi cü, nu hi ighinyithu miwi khangya thsüa.
- ⁴⁰No ighinyithu yala itubvü thsüa; hi ya hi n-nanmvu ketenthu yasa thsüa.
- ⁴¹Mathu na kekiqa ghenä khie, isala thola mathu hangsha ncü; mathu na APVÜWA cichi, isala ma luneng nchi.
- ⁴²Hi mathu pacha pi ayyinikhu ti sa, nu ameghü na mathu mo sen bvüa. Alen wi anisha tsüti hi mathu cüden.
- ⁴³Nyu kematangthu kwen wina hi hangsha cü, nu hi yala mizzatentithu miwi kekhang sen thsü; hi nkechü nyithu na khilitsü ikekhu wi hang wadha.
- ⁴⁴Asangthu na ituwi kukedu; nu mathu na kusi ijüh zaya khe tsü kina.
- ⁴⁵Mathu kempvüza bhatagha, nu mathu khweti wina messila kenen gho.
- ⁴⁶APVÜWA hangben! Isheikepiwa seng! Hi hangsha kecüwa Anyiza kedi pi thangchilo.
- ⁴⁷Ma ighinyithu miwi khangkeya pi hi cü; ma mizzatentithu pi icakhu wi ben thsü,
- ⁴⁸nu ighinyithu wi hi hangsha cü. O APVÜWA, no hi nankemeghüthu miwi khangkeya pi hi cü, nu nyu yasa ketenthu wi hi khwe cü.
- ⁴⁹Tsalina hi mizzatentithu ja wina no seng ben; hi kesengkhwi pi no saki den.
- ⁵⁰Anyiza na khangkeya kedi pi ma kadimiwa cü; anuphanla ma ghaliki kesa tsüpi ma kessi keyawa ccüca, tsüna David nu ma shicübvüghathu.

Zakeci 19

Anyiza na Sakechithu wi Ma Nyanthang ben

- ¹Atssan wi Anyiza nyankethang pi ccücakechi ha mang khatila methamenasi nu! Ma kwen pi sakechi ha mang khatila mechan-metsa pi ccüca ben nu!
- ²Ghanan kaghapenla dhitsüwa ghenä khichi; ghaja kaghapenla tsashiwa ghenä khinengchi.
- ³Ajühkhi nyelela ajühthu la nsen, ahhai mangla nza;
- ⁴isala mathu ketsijüh tsüna ayyi tsüdi wila wa nu tsüna ayyi kenten tsüdila za. Anyiza na atssan wi aghani jjen sachi;

⁵tsü yala shanyiwa nonkeghe ti aghanen shhugho, kesanghang nyi kesü na bvü wa mvu keben ti.

⁶Tsü yala atssan katen kesü wina pvüdhi sen nu pahanwa wa, mangla ma kisa tuwi kuthi meya.

APVÜWA Yen

⁷APVÜWA yenwa tsüna mehai cencu; tsüna kezü ketheü khuchi den. APVÜWA jühkhukechithu tsüna nondi qo, pi kemetsa zeng kebenthu cü den.

⁸APVÜWA yenthu tsüna meshon, nu tsü nie ketenthu na nonghe yaden. APVÜWA jühkhukechithu tsüna atsentsa, nu chüya kemehai kemeshen khuchi den.

⁹APVÜWA nyuwakü keten tsüna mehai; tsüna anuphanla ben den. APVÜWA jühkekaghakhithu tsüna atsentsa; tsüthu na keshüthangla meshon.

¹⁰Suna kemehai ntsathu miwi la tsüthuwa yamvu; tsüthu na anikholi miwi minnun.

¹¹Tsüthu na palakechü pi nmaghawa, hi cüden; hi tsüthu kenie ghen a kutimen mua den.

¹²Anyi thola ma ketanla ma kesazzi mu nten; APVÜWA, hi zanshi cülo, kekuthi kesazzi wina!

¹³Aghandu kesami wi tsü la hi hangsha cülo; tsüthu yala imiwi nkhang thsüla. Isathu hi mehai cencu nu kesami wi bvü yaden.

¹⁴Ijuh nu hi kemeshenthu ya ntuwi keya qo saya thsülo, O APVÜWA, hi keniepenwa, nu hi hangshawa!

Zakeci 20

Khangkeya ghen kekhe

¹No n-güccü keben wi APVÜWA ya no luneng kechiwa sa! Jacob Nyiza yala no kekhwewa sa!

²Ma Kekinyijjen wina no kekiqa kesun kechiwa sa! nu Zion yikha wina no kiqa kecüwa sa!

³Ma ya no khukechi tsüdila yacü, nu no ahhansha sakechithu tsüdila nen keyawa sa.

⁴Ma yala no kenmvu pi no cü, nu no kekuli tsüdila sacen kecüwa sa.

⁵Isanu no khangkeya wi ithu nonghela jisha nu Anyiza seng, nu no khangkeya kekinyi sa den. APVÜWA yala no ma wi keshikene kechi tsüdi ya kecüwa sa.

⁶ APVÜWA na khangkeya pi ma kessikeya kadimiwa cüden kesa hi khili tsü chüyadha; ma tang kemetha pen wi ben nu ma kekhie luneng chi, nu ma kekhang wina khangkeya kedi pi ma cü den.

⁷ Anyi pahan aghikesa gorugarithu tsü nondi, nu anyi pahan mathu kenondi pi goru miwi chiden, isala ithu tsü APVÜWA ithu Nyiza kekhang ketan nondiden.

⁸ Anyi tsüti kesathu na mathu ccü meshü nu khuliaden, isala ithu tsü shagha nu zükeqhe nganya ben.

⁹ Khangkeya pi kadimiwa cülo, O APVÜWA; ithu na no ci kechi wi ithu luneng chilo.

Zakeci 21

Khangkeya ghenä Keseng

¹ Kadimiwa na ma nonghe ben, O APVÜWA, kepaghenanye no kezü pi ma cü; ma ma nonghe ben kepaghenanye no ma sa pi khangya thsü.

² No ma leben kenmvuwa pi ma cüdha; no ma kekhie yacüdha.

³ No kesawegü keti sen nu ma wi gho, nu kadimi suna liwen pi ma li wen cü.

⁴ Ma no wi kahang khie kechi wi, no kesie nu anuphan kahang pi ma cü.

⁵ No ma kiqa kecü ghenä ma nyankethang di ntsa sadha; no anyankemechan nu ajenkeben pi ma cüdha.

⁶ No kesawegü na anuphanla ma ssiden; nu no keten tsüna anonkeghe pi ma pong cü.

⁷ Kadimiwa na kekhang ntsawa APVÜWA nondiden; APVÜWA ghaliki keten ghenä ma keshüthangla yasishu benya den.

⁸ Kadimiwa na ma ghinyithu tsüdila ghanya; ma ma nanmeghü keten nyi tsüdila ghanya den.

⁹ Ma shhugho lethu anni keqhe ti mathu tsüdila yasa cüden. APVÜWA ma lebenketsu wina mathu tsüdila meji yaden, nu anni na mathu tsüdila mecang den.

¹⁰ Mathu shicü thola hangya nben; kadimiwa na mathu tsüdi pathiaben.

¹¹ Mathu na nkemehai kekuli meshen, nu ma matang, isala mathu na mangla sa nu khangya nben.

¹² Ma ma lakusü pi mathu ga, nu mathu ya khapeghe sen nu bvü thsüaben.

¹³ APVÜWA na kezü kedi ghenä, ithu na no seng le! ithu akhwi sa pi no kekhang saki den.”

Zakeci 22

Aleben gükeccü kiqui nu Kesengkhi

- ¹ INyiza, iNyiza, no mangkesa na hi teshidha nu? hi kiqua cülo magha qai, isala kekiqa na ngho.
- ² Hi aghanan wi no cichi, iNyiza, isala no hi nluneng; hi aghaja wila ci, isala mnan meya.
- ³ Isala no kemetha kesü sa nu kadipen wi ben, Israel nyithu na seng ketenwa tsüle.
- ⁴ Ithu bamyithu na mathu kenondi pi nmiwi chi; mathu na no nondi, nu no mathu hangsha cü.
- ⁵ Mathu na no cichi nu kemessi wina shhuya; mathu na no nondi nu accükwenshü nsa.
- ⁶ Isala hi tsü anyi ti la nye dha le; hi acanie kesü ti, anyi tsüdila hi nan nontssü nu nankeqhedha!
- ⁷ Hi kemu nyi tsüdila hi nankeqhe; mathu mili ssi nu mathu li kejen.
- ⁸ Mathu na khi, “No APVÜWA maghakiden. mangkesa na ma no hangsha ncü nu? APVÜWA na no nen lethu, mangkesa na ma no kiqua ncü nu?”
- ⁹ Hi kepvügha wi noncca keghowa tsüna no le, nu hi meme sa keben wi no hi noncca cü.
- ¹⁰ Hi pvüghakeya ghanan nten hi no maghaki gho, nu no keshüthangla iNyizawa sagho.
- ¹¹ Hi ssinu temeja bvü nsala! Agükeccü tetsakidha, nu kekiqa nyi kesüla nmi.
- ¹² Aghinyi kejon na amesü süponthu ti hi vüben; mathu tsüdi hi vü sen ben, mathu na Bashan yyi wi amesü süpon ghekina ti.
- ¹³ Mathu na ssensitemi ti mathu pang ka, ghamo nu hi ghan le saben.
- ¹⁴ Hi kezü na bvüdha, atssü na ayyi wi lle kewa ti sa bvüdha. Igüthu na nkeshunkili ladha; ileben na anie lleghe kesa ti sadha.
- ¹⁵ Igiyan na ayyinikhu ti kiqua, nu imili na ikhala wi daki. Hi ya shü thsüale no hi teshi pi ayyinikhu wi chidha.
- ¹⁶ Anyi nkemehai khang na hi vüya; mathu na affü zi kesü ti hi tetsaki; mathu na ikwen nu iccüthu mekü.
- ¹⁷ Igü tsüdila mu wadha. Ighinyithu na hi ghang nu mathu qhethiketen sa.
- ¹⁸ Mathu na ithsümenithu pi akezen wwi, nu pi mathu jawi gishü ya.

- ¹⁹O APVÜWA, hi ssinu ntemeja lalo! Wan gho hi kiqa cülo!
- ²⁰Njünnu wina hi hangsha cülo; affü hathu wina hi kahang hangsha cülo.
- ²¹Ssensitemi hathu wina hi hangsha yalo; hi amesü süpon hathu tuwi mangla sa meyadha.
- ²²No kulikechi tsüpi inyithu kizaden; hi mathu saghu keben wi tsü no seng den:
- ²³“Ma senglo, nthu APVÜWA maghathu! Ma külo, nthu Jacob shicüthu! Ma kinyilo, nthu Israel nyithu!
- ²⁴Ma ketha-uthu n-ghangchi nyelela mathu gükeccü nchüla sa nten; ma mathu wina khapeghe bvü nten, isala mathu kiqa cülo khie kechi tsü ya cüden.”
- ²⁵No kulikechi ghenanyithu na saghu keben witsü hi no seng den; no kinyi ketenthu ketenpen wi tsü hi ahansha sale khishiketheng tsüpi no cüden.
- ²⁶Ketha-uthu na kedsamvu dsaya den; APVÜWA wi keghothu na ma seng den. Mathu yala anuphan wila mehαι keyawa sa!
- ²⁷Mizzatentithu tsüdila APVÜWA meshen yaden. Ayyi tsüdi wi mathu na ma wi kheneng gho; amizza tsüdila ma kinyi den.
- ²⁸APVÜWA na kadimiwa, nu ma mizzatentithu miwi kekhang sen den.
- ²⁹Kekapvü nyi tsüdila ma tuwi kukedu den; shü keten nyi ha tsüdila ma tuwi kukedu den.
- ³⁰shagha keten shicü tsüdila ma kekuli sa den; anyithu na APVÜWA cüki khipi shagha keten shicü kiza den.
- ³¹Anyi npi kepvüghathu wila kiza: “APVÜWA na ma nyithu hangsha cüle.”

Zakeci 23

APVÜWA na Ithu Kehiewa

- ¹APVÜWA na hi kehiewa; hi mangla hhatu meyacha.
- ²Ma hi ssi wa aghang kemejjü jawi teli thsü, nu hi sisen wala ceen kesa atssü kemetha cücheng wi chicü.
- ³Ma hi satezü neng cü. Ma jüh khishi ketheng ti ma ilen tsütson pi kemeshon wi chi cü den.
- ⁴Keujüla hi kejang kedhu ntsa pvüdhi wa lela hi messi meya, APVÜWA, kepaghenanye no hi ssi den. No anenikehie khhatssü. nu akhhapvü tsüna hi khwe den.
- ⁵Ighinyithu tsüdi kemu wina, no ighena kemishu kesü kiden; no hi pi kenyuwakü kijünyī kesü ti ssiya nu deli pi hi nyen cü nu ihyi zügü pongca cü.

⁶Ntsakhiwa no kemehai nu kaghaliwa tsüna kahang chuli la hi ssi den; nu hi kahang chu njjen pi ijjen sa den.

Zakeci 24

Kadimithu Kadimiwa

¹ Ayyi nu ayyi wi keben tsüdila APVÜWA ji; anyi nu ciwi hang kebenthu tsüdila ma ji.

²Ma atssü kedhu miwi na ayyi sachi, nu atssükedone kedhu wina tsü kitegüchi.

³Thowa na APVÜWA yyishiphon wi tsü keki qo nyi ben nu? Thowa na ma Kekinyijjen wi tsü duya mehai nu?

⁴ Kekuli nu kemeshen kemethathu, atsikezhü kinyi nketenthu nyelela milikemesa jüh khi nketenthu le.

⁵ APVÜWA na mathu sawegü cü nu hangsha cüden; mathu kesazzi nmile kesa Anyiza na khishi chiden.

⁶Hathu hana anyi Anyiza wi gho ketenthu, mathu na Jacob Nyiza ketenpen witsü ghoden.

⁷Ajenkathu mezaqo shachilo, kheni jenkawa tsü shachilo, isanu kadimiwa ya dugho thsülo.

⁸Kadimiwa ha thowa nu? Ma kezü nu kekhang keben APVÜWA, ma aghi wi khangkeya APVÜWA le.

⁹Ajenka tsü mezaqo shachilo, kheni jenkawa tsü shachilo, isanu kadimiwa ya dugho thsülo.

¹⁰Kadimiwa ha thowa nu? Ma khangkeya kebenwa APVÜWA ma kadimithu kadimiwa le.

Zakeci 25

Alen Ketsütson nu Aghikehie ghena kekhie

¹O APVÜWA, hi kekhie sapi no wi chi ben;

²iNyiza, hi no nondi tenle. nyu nkecha kejüghe wi tsü hi hangsha cülo; ighinyithu yala imiwi mathu nonghe nsa thsü lalo.

³Khang nkeya na no nondi ketenthu miwi gho nten, isala wan no shun ketenthu miwi wa thsülo.

⁴Nlenthu tsüpi hi sansi cülo, O APVÜWA; tsü pi hi chü thsülo.

⁵Hi sansi pi no ketsatan nie nu hangya thsülo, kepaghenanye no hi hangsha kecüwa, iNyiza. Hi keshüthangla na nondi den.

⁶Meshenchilo, O APVÜWA, no kheni wina pi ccüca kechi keccaketssü, nu ghaliki ketenwa tsü.

⁷Hi kepvünyi tsüwi kesami, nu kesazzithu tsü teshi pi hi cülo. No ghaliki keten nu kemehai wina hi meshenchilo, APVÜWA!

⁸Kepaghenanye APVÜWA na tsatan nu mehai, ma n-niethu keyishü len pi kesamithu sansi cüden.

⁹Ma satemeni ketenthu ssinu kemeshon len wi wa nu ma leben kemeshen pi mathu sansi cüden.

¹⁰Ma leben tsentsa nu kaghali, sen nu ma cenkethenjüh, nu ma jühkhukechi nie ketenthu tsüdi len tsütson.

¹¹APVÜWA, no khishikechi ti, hi kesami teshi cülo, kepaghenanye tsüthu tsüna ji ntsawa.

¹²APVÜWA nyuwakü ketenthu na mathu n-niethu keyishü lenwa tsü chüya den.

¹³Mathu na keshüthangla mehai kayi, nu mathu tsangathu na ayyiwa tsü yaya den.

¹⁴APVÜWA na ma jühkina ketenthu pvüshangwa, nu ma mathu ssinu cenkethenjüh tsü satezü den.

¹⁵Hi matsü tsüdi wi APVÜWA kekiqa ghang, nu ma kemessi wina hi hangsha cü den.

¹⁶Hi wi khapeghe gholo, APVÜWA, nu hi nantizen cülo, kepaghenanye hi hi ketan nu nkhandle.

¹⁷Ileben gükeccüthu wina hi satecca cülo, nu igükeccüthu tsüdi wina hi hangsha cülo.

¹⁸Ileben gükeccü nu ketizenkesa meshenchi, nu hi kesamithu tsüdi teshi cülo.

¹⁹Ighinyithu khaju ben khe ghangchilo; mathu na khatila hi nanmeghü ben khe ghangchilo.

²⁰Hi khwe cü nu hi hangsha yalo; hi pi nyu nkecha wi nchila. Hi hangshaya le no wi gho ben.

²¹Hi kemehai nu hi ketsatan ghenah hi noncca kecüwa sa, kepaghenanye hi no nondiden.

²²O Anyiza, mathu gükeccü tsüdi wi, n-nyi Israel hangsha cülo!

Zakeci 26

Kemehai nyi kekhiakesa

- ¹Hi kesazzi nmile khi chilo, O APVÜWA, kepaghenanye hi kemeshonwa sa, nu no nondi ntsa sa den.
- ²Hi ketsükepha nanlo, APVÜWA; hi kenmvu nu kemeshen tsü ghan nanlo.
- ³No ghaliki keten tsüna ilen ketsütsonwa; nleben tsentsa tsüna keshüthangla hi ssiden.
- ⁴Hi anyi ma men nkemithu tsü gweghe nten; hi nkenyeghe kesathu tsü ssinu mangla kuli nten.
- ⁵Hi anyi nkemehaithu gweghe mvu nten, nu achughe nkemehaithu tsü ghüden.
- ⁶APVÜWA, hi kesazzi nmile kesa ikwen metsi, nu wala kekinyipen vü nu kinyi.
- ⁷Hi no keseng khwisa nu no amankesa kekulithu tsüdi pi nyu kiza.
- ⁸O APVÜWA, hi no hangketen jjen, nu n-nyankethang keben pen tsü hi nenle.
- ⁹Hi pi kesami nyithu gweghe ndedi thsüla; nyu kepathithu kwen wina hi heisha cülo—
- ¹⁰mathu na matsü tsüdi wila nkemehai kuli, nu keshüthangla alaa tsü yale kiden ben den.
- ¹¹Isala hi tsü mangwa meshon khe tsü saden; hi nantizen nu hi hangsha cülo!
- ¹²Kemessi tsüdi wi hi hangsha ya; ma nyithu saghu keben wi hi Anyiza seng den.

Zakeci 27

Keseng kekhi

- ¹APVÜWA na hi kewegüwa nu hi hangshawa; hi thola messi meyacha. APVÜWA na kemessi tsüdi wi ighihie den; hi messi meyacha.
- ²Anyi nkemehaithu na hi matang, nu hi pathiale kiden lela, mathu ccü meshü nu khuli den.
- ³Süpahi maben na gho hi vüya lela, hi messi meyacha; ighinyithu na hi matang lela, cila hi Anyiza nondi den.
- ⁴Hi APVÜWA wi pala kesü khi; hi pala kesütan yamvu ben: hi kahang chu APVÜWA jjen wi hang, ciwi ma kemehai tsü ghang pi imansa nu ma lenketsütson tsü khie.
- ⁵Agükeccü tsüwi ma ikekhwen sa; ma Kekinyijjen wi tsü hi ya nmessila benya thsü, nu hi ya alonshi kemisi wi yazishu benya thsü den.

- ⁶Isanu ighinyithu na hi vü sen keben miwi khang yaden. Hi inonkeghe wi jisha nu ma Kekinyijjen wi ahhsasha sa chiden; hi akhwi sapi APVÜWA saki den.
- ⁷APVÜWA, hi no ci kechi wi ihhai kina chi cülo! Hi nantizen nu hi lunengchi cülo!
- ⁸No khi, “Gho nu hi kinyilo,” Hi luneng, “Hi ghoden, APVÜWA;
- ⁹No hi nkuthi lalo!” Imiwi nleben ntsu la; nmaghawa kesun pi nbvü thsü lalo. No hi kiqa gho; hi nteshila, hi teshi nsa lalo, O Anyiza, hi hangshawa.
- ¹⁰Ibajja na hi teshi ya mehai, isala APVÜWA na hi noncca yaden.
- ¹¹APVÜWA, hi ya mangwa sa thsü mvu ben khe pi hi sansi cülo, nu hi ssinu kemessi nkemi len witsü walo, kepaghenanye ighinyithu na kejon ben.
- ¹²Hi teshi pi ighinyithu kwen wi chi nsala, milimesa nu patekitsan wi hi matang ketenthu tsü.
- ¹³Hi khili kahang wi ha hangben nu APVÜWA kemehai tsü mu nengya ben kesa hi chüben.
- ¹⁴APVÜWA nondi benlo. Kenondi benya, accükwen nshüla. APVÜWA nondi benlo.

Zakeci 28

Kekiqa ghenä kekhië

- ¹O APVÜWA, isheikepiwa, hi no cichi, hi kiqai hhai kina cülo! No hi luneng nchi lethu, keshü yyi wi wa ketenthu jawi tsü hi la wa tendha.
- ²Hi kekiqa ghenä no wi khie kechi tsü kina cülo, no kemetha Kekinyijjen kepeghewa wi hi ikwen zanki kechi wi tsü.
- ³Hi pi nkemehaithu gweghe meshensa nsala, anyi tsüthu jüh na mehai, isala mathu leben wi nyu nankemeghü na ben.
- ⁴Mathu kekuli nkemehai sa ketheng ghenä kemeten pi mathu cülo, mathu kekuli tsü ghenä; mathu mangwa yaqo khe kemeten pi cülo!
- ⁵Mathu na APVÜWA na mangwa sachi nyelela mangwa kulichi theng khe khichi nten; tsalina ma kemeten pi mathu cü, nu anuphan mathu yasa cüden.
- ⁶Keseng pi APVÜWA cülo; hi kekiqa ghenä qai kechi tsü ma kina cüdha.
- ⁷APVÜWA na hi khwe nu isheipi den; hi ma nondi den. Ma kekiqa pi hi cü nu hi sapi inonghe cü den; hi inonkeghe khwisa pi ma saki den.
- ⁸APVÜWA na ma nyithu khwe den; ma ma kessikeya kadimiwa sheipi, nu hangsha cü den.
- ⁹APVÜWA, n-nyithu hangshaya, nu sawegü pi nji saya kesathu cülo. Mathu kehiewa sa, nu anuphan mathu noncca yalo.

Zakeci 29

Caghamo wi APVÜWA hhai

- ¹ APVÜWA senglo, nthu tang wi kahangthu; ma nyankethang nu kekhang senglo.
- ² APVÜWA nyankethang senglo; Kemethawa ma keshhugho wi ma tuwi kukedulo.
- ³ Atssükedone wi APVÜWA hhai zaya den; anyankethang Nyiza na ghamo chi, nu ma hhai tsüna atssükedone miwi keheki chi.
- ⁴ APVÜWA hhai tsüna khang nu ma jenben ntsawa zaya den.
- ⁵ APVÜWA hhai tsüna sedar chan pvükhhi, Lebanon wi sedar tonthu lela.
- ⁶ Ma Lebanon yikhathu sapi amesü zzathu ti kephenki thsü, nu Hermon Yikha sapi amesü süpon ti ghakha thsü.
- ⁷ APVÜWA hhai tsüna atsancwe sa shhugho thsü.
- ⁸ Ma hhai tsüna ayyikeshü zankeju; ma Kadesh yyikeshü tsü la zankeju.
- ⁹ APVÜWA hhaiwa tsüna ayangtonthu zankeju, nu maton wi ma wathu la zankeju sha, anyi tsüdi ma Kekinyijjen wi, "Anyiza senglo!" jisha keben wi.
- ¹⁰ APVÜWA na atssü kedhu miwi la kekhang sen; ma anuphan kadimiwa ti khang.
- ¹¹ APVÜWA na kezü pi ma nyithu cü, nu kecca pi mathu sawegü cü.

Zakeci 30

Keseng kekhie

- ¹ Hi no sengben, APVÜWA, kepaghenanye no hi hangsha cü, nu ighinyithu yala hi nankeqhe thsü nsa.
- ² Hi kiqa cülo no wi khie, O APVÜWA iNyiza, nu no hi sapi mehai cü.
- ³ No ashüjjen wina hi hangsha cü. Hi pala kedhu ntsa wi du keten, isala no hi kahangli khuneng chi.
- ⁴ Kesengkhwi pi APVÜWA sakilo, leben tsentsa wi ma nyi sa ketenthu tsüdi! nu nkesengcha pi ma nyan kemethawa wi chilo.
- ⁵ Ma leben ketsuwa tsüna matsü keutan, isala ma kemehai tsü kahang chu ben den. Aghaja wi anyontssü lleya mehai, isala ghanenwa wi anonkeghe na ghoden.
- ⁶ Hi meshen pi yazishu nu hi ketanla hi ccüneng, "Hi khiela nyu nchala sa nben."
- ⁷ No ituwi mehai, APVÜWA; no ayikha khweti ti hi khweden. isala no hi kuthi bvü kesa wi hi messi wa.
- ⁸ Hi no cichi, APVÜWA; hi no wi kekiqa keshükene:

⁹“Hi keshü ghenä no mangwa kiyiya ben nu? Hi ashüjjen wi wathu kekiyi mangwa ben nu? Keshü nyithu na no sengya mehai kwe? Mathu na no kemehai tsüpi thangchiya mehai kwe?”

¹⁰Ihhai kina cülo, APVÜWA, nu hi nantizen cülo! Hi kiqa cülo, APVÜWA.”

¹¹No ihathakina sa kemili pi inonghela nashü thsü; no ihathakina sen bvü nu anonkeghe pi hi vüshakhi cü.

¹²Tsalina hi ceen ben meyacha; hi kesengkhwi sapi no wi chiden. APVÜWA, no iNyiza le, hi anuphanla nkesengcha sapi no cüden.

Zakeci 31

APVÜWA wi Kenondi Keben kekhe

¹ APVÜWA, hi khweyale no wi gho; hi ya nyu nchala nsa thsüla. No ketsatan Nyizawa; hi hangsha yalo, hi khieben!

²Ihhai kina cülo! Khili hi hangsha yalo! Hi khweyale itsonhi saya; hi hangshayale isheikepiwa sayalo.

³No isheikepiwa nu ikhwetiwa; no khishi ketheng ti ilentsütson nu hi ssilo.

⁴Aca pi hi die ketheng wina hi hangsha cülo; kemessi wina ikekhwén sayalo.

⁵ Hi ketanla hi pi no nondi chidha. No hi hangsha yaben, APVÜWA; no atsentsa Nyizawa.

⁶No milikemesa cenpvü kinyi ketenthu tsü nanmeghü den, isala hi no nondiden.

⁷No ghaliki keten ghenä hi nen, nu inonghe le. No igükeccü tsü mu; no hi ketizenkesa chüben.

⁸No ighinyithu yala hi ghanya thsü nsa; hi kewa mvu witsü no hi yala hi kesasa wa thsü.

⁹Hi nantizen cülo, APVÜWA, kepaghenanye hi agükeccü wi bendha le; qai ntsa kesa wi inyon naadha; hi nchatha sadha.

¹⁰Ahathakina ghenä hi kekhang nmi, nu kiqai ghenä hi kahangli meludha. Igükeccü tsüdi ghenä hi tsiedha; igüthu la nzü ladha.

¹¹Ighinyithu tsüdi, tsü miwila ijenphonthu hi nkhichi ladha; hi kechüthu na hi messi; mathu alen wi hi mukeya wi itubvü den.

¹²Hi shü kesa ti anyi tsüdila hi malidha; hi pala pi khala keten ti sadha.

¹³Hi aghinyithu na ighüsa keben za; kemessi na hi vüyadha. Mathu hi matangle kidenben, hi pathiale kidenyadha.

¹⁴Isala hi kenondi tsüna nmiwi ben, O Apvüwa; no iNyiza le.

- ¹⁵Hi keshüthang wila nkwen wi ben; ighinyithu wina hi hangsha cülo, hi meten-mesha ketenthu kwen wi tsüna.
- ¹⁶Keccaketssü pi nmaghawa ghangchi; no ghaliki keten wi hi hangsha cülo.
- ¹⁷Hi no ciden, APVÜWA; hi yala kejügheya thsü nsala. Nketsatanthu ya kejügheya thsü; mathu ya ceen nu keshü yyi wi wa thsülo.
- ¹⁸Milikemesathu ya ceen ben thsü— dithang nu kapvü ketenthu tsüdi ketsatan nyithu nkekhichi jühkhi.
- ¹⁹No nyuwakü ketenthu ghenala pala kemehai pi ketheng tsüna khatila amansa nu! No khatila menhai khe anyi tsüdila chüben, no nondi ketenthu tsü no khatila tsüthu khwe ten nu!
- ²⁰No ketenpen kemessi nkemi wi tsü mathu pi kuthi cü, anyi cho nkemehai wina; mathu ghinyithu na mathu nkichiki kesa wi no mathu pi kemessi nkemi wi kuthi den.
- ²¹APVÜWA senglo! Nyu hi vü nu hi matang keben wi mang khatila amankesa wina hi ghali cü nu!
- ²²Hi messi nu ma ketenpen wina hi jügüshidha le kesa meshen. Isala ma hi kiquai hhai kina cü, hi ma wi kekiqa khie kechi wi.
- ²³APVÜWA ghaliyalo, nthu leben tsentsa sala ma nyi sa ketenthu tsüdi. APVÜWA na atsentsa wi ben ketenthu khwe, isala pi kekapvüthu kecü-u wina kemeten pi mathu cüden.
- ²⁴Zükeqhe benya, kempvüza sayalo, nthu APVÜWA wi ghang ketenthu tsüdi.

Zakeci 32

Kesami Kekhishi nu Teshi kecü

- ¹Mathu kesami teshi pi cü nu mathu kesazzi teshi pi cü kesathu na kemihhi ntsa.
- ²APVÜWA na mathu kesazzi ghenala mathu nkemeshensathu, nu nyu kemechu wi nkebenthu kemihhi ntsa.
- ³Hi kesami nkekhishi wi, atsathangla kiquai wi igüccü gho.
- ⁴Ghaja ghanan no hi meten-mesha, APVÜWA; hi kezü tsüdila bvükhia, kiyeng wi atssü na ngen keten tsüti.
- ⁵Tsasengwi hi kesamithu khishi pi no wi chi; hi hi kesazzithu nkuthi. Hi kesami khishi pi no wi chile cencya, nu no hi kesamithu teshi pi hi cüa.
- ⁶Tsalina no ssinu ashusa keten nyi tsüdila nsenthu keyishü tsü wi no wi nkhiethu yishü; agükeccü na atssüketi ti kegho wi tsüna mathu cu meycha.

⁷No hi kekuthi penwa; no agükeccü wina hi hangsha cüden. Hi no hangshakeya tsüpi misikhhali akhwi saden, kepaghenanye no hi khweden.

⁸APVÜWA na khi, “No khiewa nwathu yishü khe hi pi no sansi cüden; hi no kicükegwe nu no kizaden.

⁹Goru nyelela Gada na ajühkina thsüle amighe pi ma pang bhen nu ssi keten tsüti njüphon lalo.”

¹⁰Gheshighenawa na agüccü yaden, isala APVÜWA nondi ketenthu na ghaliki keten pi mathu khweden.

¹¹Nthu ketsatanthu, APVÜWA kuli kechithu ghenan thu nonghe nu nong yalo. Ma jühkina ketenthu nthu nonkeghe ghenajishalo!

Zakeci 33

Kesengkhwi

¹Nthu ketsatanthu tsüdi, APVÜWA kuli kechithu ghenan ononghe nu jishalo; ma senglo, ma jühkina ketenthu tsüdi.

²Harp khou pi APVÜWA senglo, achünongli kebenthu tsü khou pi ma senglo.

³Akhwi ketheü sa pi ma wi chi, harp mehaitsü khou nu anonkeghe sa jishalo.

⁴APVÜWA jüh tsüna atsentsa, nu ma kekulithu tsüna nondi qo le.

⁵APVÜWA na ketsatan nu kemeshonwa tsü ghali den; ma ghaliki keten na ayyi tsüdila pong ben.

⁶APVÜWA ma jühkhukechi wi atssanthu sachi, ma jüh kekhi wina aghani, asha nu ghotsithu sachi.

⁷Ma atssükedone tsüdila pi apen kesü wi saghua; ma atssükedone kedhu tsüpi ma pen wi ben thsüa.

⁸APVÜWA kinyilo, ayyi tsüdila! ma nyuwakülo, ayyi wi anyi tsüdila!

⁹Ma khikechi wi, ayyiwa tsüna zhüya; ma jühkhukechi wi pala tsüdila shhugho.

¹⁰APVÜWA na mizzatentithu kemeshen pateshü; ma mathu kiden keben tsü sa waya thsü nten.

¹¹Isala ma kiden kebenwa tsüna anuphan; ma kemeshenthu tsüna anuphanla ben den.

¹²APVÜWApi mathu Nyiza sakeya nyi na kemihhi ntsa; ma kessi pi ma ji saya kesa nyithu na kemihhi ntsa!

¹³APVÜWA na tangwi ben nu ayyi wi ghangden nu anyi tsüdila muben.

- ¹⁴Ma kekhang kesen pen wina, ayyi wi hang kebenthu tsüdila ghangden.
- ¹⁵Ma mathu kemeshen tsüdila sachi, nu mathu sa keben tsüdila chüben.
- ¹⁶Kadimiwa kesü na ma süpahizi khang ntsa kesa ghen a khangya nten; süpahi kesü ma kezü ghen a khangya nten.
- ¹⁷khangya le kesa ghen a aghi goru nsenla mehai; mathu kezü ghen a hangsha meya.
- ¹⁸APVÜWA na ma jühkina ketenthu hie ben den, ma ghaliki kesa na ma nondi ketenthu hie ben den.
- ¹⁹Ma keshü wina mathu hangshaya; ma azeng tsüwi la mathu noncca pi hangya thsü.
- ²⁰Ithu kaghang pi APVÜWA wi chiden; ma ithu kekhwewa nu kekiqawa.
- ²¹Ma ghen a ithu nonghe; ithu ma nyan kemethawa tsü nondiden.
- ²²No kaghaliki tsüya ithu ssi ben ten thsülo, APVÜWA, ithu na ithu kenondi pi nmiwi keci ghen a.

Zakeci 34

Anyiza Kemehai Keseng

- ¹Hi keshüthangla APVÜWA seng; hi ma nseng la meyacha.
- ²Hi ma kuli kechi tsü ghen a ma seng den; nyu ma nkhichi ketenthu ya kina ya, nu anonghe keyawa sa.
- ³Hi gweghe nu APVÜWA kedi pi thangchi; ithu gweghe ma nyan seng nalo.
- ⁴Hi APVÜWA wi khie, nu ma hi luneng chi; hi kemessi tsüdi wina ma hi lisha cü.
- ⁵Ma shun ketenthu na ma ghang nu anonghe ya; mathu ya khiela accükwenshü thsü nsa.
- ⁶Kekiqa nkemithu na ma cichi, nu ma luneng chi; mathu gükeccü wi ma mathu hangsha cü.
- ⁷Ma nyilo na APVÜWAmessikü ketenthu ghihieden, nu kemessi wina mathu hangsha cüden.
- ⁸APVÜWA na khatila mehai khe no ketanla tsü bhashi yalo. ma wi ken-nie mukeyathu na kemihhi ntsa.
- ⁹APVÜWA nyuwakülo, ma nyithu tsüdila; ma jühkina ketenthu na mathu nsenthu keyishü tsüdi benyadha.

- ¹⁰ Ssensitemithu lela ma tsse nmila kesa ghen a ghama ben den, isala APVÜWA jühkina ketenthu na mangla hhatu nben.
- ¹¹ Ipvüshangthu, gho ijühkina lo, hi APVÜWA nyuwakülo kesa pi nthu sansi cüden.
- ¹² No hang nonkwenya mvuben kwe? no kesie kahang nu anonkeghe ya mvuben kwe?
- ¹³ Isalethu nkemehai kekhi nu milikemesa kekhi kekheneng yalo.
- ¹⁴ Nkemehai wi tsü kheneng nu kemehaiwa saya; nleben tsüdi pi keccawa ghen a aghechen saya.
- ¹⁵ APVÜWA na ketsatanthu hieden, nu mathu kiqai hhai kina den.
- ¹⁶ Isala ma nkemehai kuli ketenthu shunden, isanu mathu na shü lethu wan mathu maliden.
- ¹⁷ Ketsatanthu na APVÜWA ci chithu ma kina cü; mathu gükeccü tsüdi wi ma mathu hangsha cüden.
- ¹⁸ APVÜWA na accükwenshü kebenthu kete wi ben den; mathu kaghang nmila kesathu hangsha cüden.
- ¹⁹ Anyi kemehai nyi na gükeccü kejon wi ketizensa, isala APVÜWA na tsüthu tsüdi wi ma hangsha cüden.
- ²⁰ APVÜWA na mehaitsü ma nonccaya; nu ma gü kesütanla npashü thsü.
- ²¹ Nkemehai na nketsatanwa pathi den; ketsatanwa nanmeghü ketenthu na kemeten muya den.
- ²² APVÜWA na ma nyithu hangsha cü; ma wi n-nieya le bha keghothu hangsha yaden.

Zakeci 35

Kekiqa ghen a kekhi

- ¹ Hi matang ketenthu matang cülo, APVÜWA, nu hi ssikesali ketenthu ssikesali cülo.
- ² Ntsonhi nu nghighethu pvüya, nu gho hi hangsha cülo.
- ³ Npie nu ampvü zanki pi hi keka ketenthu matang cülo. Hi hangsha cüle kesa njüh khishi chilo.
- ⁴ Hi pathiale kiden kebenthu yala khang meyala kejüghe mu keyawa sa! Hi matang ketenthu yala mathu kivvü, nu asen kheneng kesawa sa!
- ⁵ APVÜWA nyilowa na mathu keka kegho wi mathu yala ameghü na amatsi mopi bvü kesa ti sa thsülo.

⁶Mathu len jangketsü nu chence sa keben wi APVÜWA nyilowa na mathu kihhethi kesawa salo!

⁷Ma jjugi mangla nkemi wi mathu aca sa pi hi die nu ayyiku chhü nu hi ghanyale sa.

⁸Isala mathu na tsü npi kechhü wi keyasa na gho mathu ghanya; mathu ketanla mathu ca wi yaya, nu kededi wi qanca den.

⁹Isathu hi APVÜWA ghena anonghe; hi inongheden kepaghenanye ma hi hangsha cü.

¹⁰Ileben tsüdi pi APVÜWA wi hati khiden, “Ciwi no ti kesa thola nmi. No kekhangwa kwen wina nkekhangwa, nu nyu meten-mesha ketenwa kwen wina ketha-uwa khwe cüden.”

¹¹Anyi nkemehaithu na hi nkechü kesazzithu khihi hi ghangsa nu hi shun den.

¹²Hi kemehai kulithu mathu na nkemehai kuli pi imiwi chi, nu hi yala ihathana thsü den.

¹³Isala mathu na naathu, hi ihathakina thsümeni pvü, hi kedsakejjü la zanneng; hi nkhwenca nu kekhe sa,

¹⁴hi ipvüshang nyelela icünyu ghena kekhe kesa ti. Anyi kesü na ma jja ghena kikai ti, hi nkhwenca nu qai.

¹⁵Isala hi tsü khathansha agükeccü wi benla khe, mathu tsü mathu nonghe, nu hi vüya nu hi nankeqhe; nkechünyu la hi kiccü nu hi kihhe ben den.

¹⁶Anyithu na accü nkemehai nyi nankeqhe keten ti, mathu na hi nanmeghüthi hi ghang den.

¹⁷APVÜWA, no matsü khathu hi ghang ben ten nu? Mathu na hi matang keben wi hi hangsha cü; ssensitemi hathu wina hi hangsha yalo!

¹⁸Isathu n-nyithu saghu keben wi hi no seng ben den; mathu tsüdi tuwi na hi no seng den.

¹⁹Milikemesa ighinyithu yala hi khang nkeya nankeqhe nsa thsüla. Ma jjugi nkemi wi hi n-nanmvu ketenthu yala ihathakina ghena mathu nonghe thsü nsa lalo.

²⁰Mathu na ashukesa jühkhi nten; tsüti kesawa nyela mathu na kecca ghali keten nyi miwi milikemesa kepapa tsüdi bhashi cüden.

²¹Mathu na hi nansa, nu jisha, “Ithu na no kekuli tsü mudha!”

²²APVÜWA, isala no ha mudha. Tsalina ceen nben lalo, APVÜWA; kelensie wi nben lalo!

- ²³O APVÜWA, shagha nu isheipi chilo; iNyiza, shagha nu isheikhi chilo.
- ²⁴O APVÜWA, no tsatan le, tsalina hi kesazzi nmile khichilo; ighinyithu yala hi nankeqhe nsa thsüla.
- ²⁵Mathu ketanla mathu ccüneng, “Ithu ma papidha! Tsüna ithu kenmvuwa!” isa nkhi thsü lalo.
- ²⁶Hi ketizenkesa wi hi nankeqhe ketenthu ya nyu nchala mathu kivvü ntsa sa thsü kesawa sa; imiwi mehai le khi ketenthu ya kejügheya, nu hathakina mukeyawa salo.
- ²⁷Hi kesazzi nmidha kesa ghang mvu ketenthu ya nonkeghe wi jisha, nu hati khila khineng kesawa salo, “APVÜWA na khatila di nu! Ma maghawa mehaikeya tsüna ma kenen le.”
- ²⁸Isathu hi no ketsatan pi thangchi, nu hi atsathang wila no seng

Zakeci 36

Anyi na Nkemehai

- ¹ Kesami tsüna nketsatan leben non wi ma ccüneng ben den; ma Anyiza meya mvu nu ma nyuwakü nten.
- ²Ma ketanla ma dithang ben keten ghen, Anyiza na ma kesami mu nu ma meshensa nbenle kesa meshen den.
- ³Ma jüh kekhi tsüna nkemehai, nu milikemesa na pong ben; ma kemetsa nu kemehai kekulithu tsü nsa ladha.
- ⁴Ma ma we wi khali nu nkemehai kekulithu meshen ben den; ma kekuli kesütanla kemehai nmi, nu ma nkemehai kesütanla meya mvu sa nten.

Anyiza Kemehai

- ⁵APVÜWA, no ghaliki keten tsüna atssan la cu bendha; nleben tsentsa tsüna atssanthu la cu bendha.
- ⁶No ketsatanwa tsüna ayikha ti kaghashun bendha; no wi atsentsa tsüna atssükedone kedhu ti kesale. No anyi nu aghangsathu noncca den.
- ⁷O Anyiza, no ghaliki ketenwa tsüna khatila ma men dhu nu! Ithu na ngisha kekhu wi n-nieyaden.
- ⁸No kemeshukemena tsse khukechi tsüpi ithu mishuden; no ithu yala no kemehai ghaku wi tsü jjüya thsü.
- ⁹No kahangli tsüdi bvüwa le, nu no kewegü ghen ithu ya kewegü muya thsü.
- ¹⁰No chü nu hang ketenthu ghaliki tenlo, nu kemehai kuli pi ketsatan miwi chilo.

¹¹Kekapvü nyithu yala hi nmatang thsüla nyelela nketsatan yala hi jügüpi nsa thsüla.

¹²Nkemehai nyithu kekuli pen tsü ghangchilo. Mathu na shagha meyala ciwi khuliben.

Zakeci 37

Nkemehaithu nu Kemehaithu ghenä Asakhen wi muyaketen

¹Nketsatanwa ghenä aleben güccü nsala; kesazzi kekulithu ghang pi anyon nsala.

²Mathu aghang na jü wa kesa ti wan nmila ben; mathu aghang na jü wa keten tsüti shü bvüaben.

³APVÜWA nondi nu kemehaiwa salo; kemessi nmila ayyi wi hanglo.

⁴APVÜWA wi n-nonkeghe bhaya, isathu ma nleben kenmvu pi no cüden.

⁵No ketanla no pi APVÜWA cülo; ma nondiyalo, isathu ma no kiqa cüden.

⁶Ma no ketsatan tsü sapi aghanan lapvü ti wegü thsüaden.

⁷Leben tisie nu APVÜWA na kuli keten hie benlo; anyithu na mehaikayi keben nyelela mathu nkemehai kekiden wi mehaikeya ghenä leben güccü nsala.

⁸leben gükeccü nyelela aghekepvü wi ndula; tsüna agükeccü wi du keten ketan.

⁹APVÜWA nondi ketenthu na ayyiwa tsü yaya den, isala nketsatanthu jügüshiaben.

¹⁰Nketsatanthu na wan nmila den; no mathu bha lela mathu muya nben.

¹¹Satemeni ketenthu na ayyiwa tsü yaya den, kecca nu mehai kayi kesa wi anonkwen den.

¹²Anyi nkemehaiwa na anyi kemehaiwa shun, nu ma nanmeghüthi ghang den.

¹³Isala APVÜWA na nkemehai nyithu nankeqhe, kepaghenanye wan mathu yasa keten tsü ma chüben.

¹⁴Nketsatanwa na ketha-u nu kahhatu nyi pathi cüle ma njünnu hanshiya, nu ma lamugho sateki ya, kemeshon kuli ketenthu pathiale sa.

¹⁵Isala mathu njünnu ketanla mathu süthi cüben, nu mathu lamugho tsü pashüaden.

¹⁶Anyi kemehaiwa keben keu tsüna anyi nketsatanwa keben tsüdi miwi ma men benki.

- ¹⁷ Kepaghenanye APVÜWA na nketsanthu kezü tsü khusen bvü cüden, isala kemehaihu khwe ben den.
- ¹⁸ APVÜWA na ma jühkina ketenthu noncca kemehai sa cüden, nu ayyiwa tsüpi anuphanla mathu ji sa thsüden.
- ¹⁹ Matsü nkemehai wi mathu na ketizensa nben; azeng tsüwi lela mathu kesen qo benya ben.
- ²⁰ Isala nketsatanwa tsü shüaben; APVÜWA ghinyithu na athighithu tsüti nmila; mathu na annikekhu ti bhatagha ben.
- ²¹ Anyi gheshighenawa na nyu ji nnaya, nu khiela pi dhineng nten, isala anyi kemehaiwa na ma kesawegü tsü mohho ntsa senden.
- ²² APVÜWA na sawegü pi kecüthu na ayyiwa tsü nkaya den, isala ma kishencü kesathu tsü jügüshi cüden.
- ²³ APVÜWA na anyi khiewa nwathu yishü khe tsütson chiden, nu ma kenen sa ketenthu khweden.
- ²⁴ Mathu na khuli lela matsü kesie ciwi ben nben, kepaghenanye APVÜWA na mathu pieki cüden.
- ²⁵ Hi kesie hang gho khilitsü qhai wadha; isala anyi kemehai kesütanla APVÜWA na ma teshi kesa nmu nyelela ma tsangathu na kedsakejjü ghena kuwhe keten npi mu.
- ²⁶ Matsü tsüdi wi ma kekila wina pi nyu cü nu nna thsü, nu ma tsangathu tsüna kesawegü kesü le.
- ²⁷ Nkemehai wi khapegheya nu kemehaiwa salo, isathu nshicübvüghathu na anuphanla ayyiwa wi hang yaben.
- ²⁸ Kepaghenanye APVÜWA na kemeshonwa ghali, nu ma nyi tsentsa sa ketenthu teshi nten. Ma anuphanla mathu khweden, isala nketsanthu shicübvüghathu jügüshiaben.
- ²⁹ Ketsanthu na ayyi tsü nkaya nu ciwi anuphan hangden.
- ³⁰ Anyi kemehaiwa jühthu tsüna metsa, nu ma keshüthangla meshon.
- ³¹ Ma ma Nyiza yenwa tsüpi leben wi chiya, nu tsü ssinu temeja nten.
- ³² Anyi nkemehaiwa na kemehaiwa tsü cwen, nu pathi cüle kiden ben den.
- ³³ Isala APVÜWA na ma teshi pi ma ghinyi kekhang wi ci nyelela ajühkekaghaten witsü ma meshensa thsüa nben.
- ³⁴ No kaghang pi APVÜWA miwi chi, nu ma jühkhukechithu tsü kinalo; ma no kenyuwa ghena ayyi pi no cü, nketsanthu jügüshi kesa tsü no ya mu thsüden.

³⁵Hi kuti anyi nkemehai khang ntsa kesa chü; ma Lebanon wi sedarton ti tsüdi miwi kijüki;

³⁶isala hi tsaseng pvüdhi wa nan tsü nbenla; hi tsü bha isala nmula.

³⁷Kemehai nyiwa tsü chüshiya, ketsatan nyiwa tsü ghang yalo; ccatssü keten nyi na shicübvügha ben den,

³⁸isala kesamithu tsü yasatha sadha, nu mathu shicübvüghathu la nmi thsü laden.

³⁹APVÜWA na ketsatanthu hangsha, nu agükeccü tsüwi mathu khweden.

⁴⁰Ma mathu kiqa nu mathu kekasha cüden; ma anyi nkemehaithu wina mathu hangsha cüden, kepaghenanye mathu khweyale ma wi waden.

Zakeci 38

Anyi Ketizensa kebenwa kekhe

¹O APVÜWA, nleben keminu wi hi meten-mesha nsalalo!

²No nlakusü pi hi mesa-menadha; no hi kihheshüdha.

³Nleben ketsu gheni hi naa ntsa saben; hi kesami gheni igwo maben sanaa wadha.

⁴Hi kesami wi meyanthi ben; tsüthu tsüna nkepvücha khhi kekiyan kesü sadha.

⁵Hi kejüphon gheni, hi kinaa yisüthu na bighe pi hansa wadha.

⁶Hi whenghe pi naa wadha; hi ghanan thangthangla anongüthi ben den.

⁷Kemuwhe na hi mecang nu hi keshü tetsaki bendha.

⁸Hi pacha pi ncha ladha; ileben güccü nu hi kinaa wina ghadhi.

⁹O APVÜWA, hi mangwa nmvuben khe no chüle; no hi kaghadhi tsüdila zaben.

¹⁰Ileben na thonthon sa, nu hi kezü nmidha, nu inyon kemizi nmiladha.

¹¹Ipvüshang nu ijenphonthu na hi kekhumathu gheni ikete wi ngho ladha; itheghi la hi ghü wadha.

¹²Hi pathi mvu ketenthu na igheni aca pi lla, nu hi patena mvu ketenthu na hi yasa cüle pateqhe; mathu na nhandhila hi matang.

¹³Hi akhuna kedecu nyi ti nza ladha, nu hi kejeng ti ajüh la khi meya ladha.

¹⁴Hi anyi kesü na ma nkiza gheni nyu lunengya nketen ti sadha.

¹⁵O APVÜWA; isala hi no nondi ten le, O APVÜWA iNyiza, no hi lunengchi metsi.

¹⁶Ighinyithu yala ihathakina nankeqhe nsa thsüla; hi keqanca ghenä mathu nkapvü thsü lalo!

¹⁷Hi kekhuli pang sadha, nu hi kinaa na nhandhi ladha.

¹⁸Hi hi kesamithu khishichi; tsüthu na hi pong pi leben hagidha.

¹⁹Ighinyithu na agwo mehai nu zü; ma jügi nkemi wi hi nankemeghü nyi kejonla ben.

²⁰Nkemehai pi kemehai ton ketenthu na hi kemeshonwa kesa tsü hi shun.

²¹O APVÜWA iNyiza, hi nteshi lalo; temeja wi ben wa nsa lalo!

²²Khili hi kiqa cülo, O APVÜWA hi hangshawa!

Zakeci 39

Ketizensa kebenwa Khishikechi

¹Hi khi, "Hi mangwa kuli khe hi kiden-kesha den, nu imili ya hi sapi sami thsü nten; anyi nkemehaithu na ighatsan wi keben wi hi mangla khi nten."

²Hi ajüh la nkhila ceen ben, kemehai lela nkhi! Isala hi ketizenkesa na nmehai kayi,

³nu leben hagiya. Hi meshen kayithu igüccü kayi; tsalina hi hati nkhila ben meya.

⁴APVÜWA, hi khatu hangten nu? Hi khathansha shü wa ten nu? Hi kahang khathansha wi ma sakhen sa ten khe hi kizalo."

⁵No hi kahang sapi khatila melu nu! Ntuwi hi kahang tsü tsüna mangla nkenye ti. Anle anyi kahang tsüdila ameghü na kuti kuwheng kechi ti,

⁶aghayen ti kesa le. Ma kekuli tsüdila mangla nye; ma keben saghuden, isala thowa tsü yaten khe nchü.

⁷APVÜWA, isathu, hi mangwa ghang benya mehai nu? Hi hi kaghang pi nmiwi chiden.

⁸Hi kesami tsüdi wi hi hangsha cülo, nu kejüphonthu yala hi nankeqhe nsa thsüla.

⁹Hi ajüh nkhila ceen ben den, kepaghenanye hi pi hati ketizensa thsü kebenwa tsüna no le.

¹⁰Hi meten nmesha neng lalo! No hi keshun wina hi shü wa tendha.

¹¹No kekha wina ithu kesami meten cüden, nu no amaqhha ti ithu kenenwa yasa cüden. Anle ithu ha ameghü na kuti kuwheng kechi ti kesa!

¹² APVÜWA hi kekhie kina cülo, nu hi kiqai hhai kina cülo; hi qai keben wi ghola hi kiqa cülo. Ibamyithu tsüdi ti hi matsü keu ketan nkejen sa ben le.

¹³ Hi ya inonkeghe pahan muya thsüle kesa ghenana hi teshi chilo, hi bvü nu nmila kesa tu wina.

Zakeci 40

Kesengkhwi

¹ Hi ilebensie ntsa nu APVÜWA na hi kiqa kecü hie; ma hi kiqai hhai kina cü.

² Ma kemessi yyiku wi shüya kemehai nisha wina hi zanshi cü, ma hi ya alonshi miwi ntaqhe nganya thsü, nu yazishu benya thsü.

³ Ma akhwi ketheü pi hi sansi cü, tsüna ithu Nyiza kesengkhwi. Ha mu keyathu kejon na messi, nu mathu kenondi pi APVÜWA miwi chiyaden.

⁴ APVÜWA nondi ketenthu na kemihhi ntsa, mathu na atsikezhüthu wi nwa nyelela milikemesa cenpvü kekinyithu ngweghe.

⁵ No ithu ghenana pala kejon kuli chidha, O APVÜWA ithu Nyiza; ciwi thola no ti kesa nmi le! No ithu ghenana amankesa acho kejon kiden pi thengdha. Hi tsüthu tsü khi wa cu meyacha— tsüthu na si meyakhi le!

⁶ No ahhansa nu kekinyiju tsü yamvu nten; no aghangsa maben pi kekinyipen wi kemecang nyelela kesamithu tsü sen bvü thsüale kesa ghenana hhanasha khie nten. Tsüwa nyela, nhai zaya thsüle kesalina no akhuna pi hi cü,

⁷ tsalina hi lunengchi, “Hi hewi ben le; no hi kesansi jühthu tsüna Ayenwa lesüshen wi ben.

⁸ No kenen kesa tsüna khatila hi nen nu, iNyiza! Hi no kesansijüh tsüpi ileben wi theng den.”

⁹ APVÜWA, n-nyithu tsüdi saghu keben witsü, no ithu hangshakeya jüh kemehai tsü hi pi khichi. Hi tsüpi nkhila meyacha kesa no chüben.

¹⁰ Hi no hangshakeya jüh tsüpi ileben wi kuthi nsa; hi keshüthangla nleben tsentsa kesa, nu kekiqa tsüpi khiden. N-nyithu tsüdi saghu keben witsü hi njühkeya, nu ghaliki kesa ghenana ceen ben meyacha.

¹¹ APVÜWA, no khiela hi ntizenla sa nben kesa hi chüben. No kaghali nu ajühkeyali tsüna keshüthangla hi noncca ben den.

Kekiqa kekhie

(Zak 70)

¹² Agükeccü si nkeyakhi na hi vüben! Hi kesamithu na hi shanbhon ben, nu hi mangla nmu ladha; tsüthu tsüna ilissen miwi la ji, nu hi kempvüza nmiladha.

¹³Hi hangsha yalo, APVÜWA! Khili hi kiqa cülo!

¹⁴Hi pathiale kiden ketenthu yala nyu nchatha mathu kivvü thsü kesawa sa! Igükeccüthu ghenä mathu nonghe ketenthu yala mathu senkheneng, nu kejügheya keyawa sa!

¹⁵Hi nankeqhe ketenthu na nyu nchala kesalina mathu hathana thsü kesawa sa!

¹⁶No wi keghothu tsüdila nong, nu nonghe keyawa sa. No hangshakeya ghenä no seng ketenthu tsü, atsathang wila, “APVÜWA na khatila di nu” isa khi ketenwa sa!

¹⁷Hi keyha nu hhatudha, O APVÜWA, no hi mali nten. No hi hangshawa nu iNyiza— kaghaji nu hi kiqa cülo!

Zakeci 41

Kesakinaa nyiwa kekhie

¹Ketha-uthu shei meshen ketenthu na kemihhi ntsa; mathu na agüccü keben wi APVÜWA na mathu kiqa cüden.

²APVÜWA na mathu khwe nu mathu kahang noncca cüden; ayyi wi mathu sapi anongheya thsüden; no mathu teshi pi mathu ghinyithu kekhang wi chia nben.

³Mathu kesakinaa wi APVÜWA na mathu kiqa cü, nu mathu ya mehai nengya thsüden.

⁴Hi hati khi, “Hi ntu wi samidha, APVÜWA; hi nantizen cü nu hi sapi mehai cülo.”

⁵Ighinyithu na hi nkemehai khi. Hi shüwa nu nyu hi mali kesa tsüna mathu kenen.

⁶Hi ghang keghothu tsüna jühtsentsa kesathu nye; mathu na icüki nkemehai saghuya, nu wala apen tsüdi wi tsü khi den.

⁷Hi nankemeghüthu tsüdi icüki khi pi kesüsü wi kekizali, nu mathu hi meshen pi nmehai ntsa sa den.

⁸Mathu khi, “Ma keshü naa wadha; ma ma we teshi nengya nbendha.”

⁹Ipvüshang kemehai, hi ma nondi ntsa ketenwa, hi gweghe dsajjü ketenwa lela hi matang wadha.

¹⁰Hi nantizen cülo, APVÜWA, nu igwo sapi mehai neng cülo, isanu hi ighinyithu kutimen pi cü neng den.

¹¹Mathu na imiwi khangya nben, nu no hi nenten kesa hi chüyaden.

¹²No hi kiqa cüaben, hi kemeshonwa sa ketenlina; no ketenpen wi tsü anuphan hi noncca cüaden.

¹³APVÜWA senglo, Israel Nyizawa! Nansü nu anuphanla ma senglo! Amen! Amen!

Zakeci 42

LESÜSHEN KENI (Zak 42—72) Kushinyiwa kekhie

- ¹Ameshü na aghaku tssü kekicü nmvu keten tsüti, hi la no nmvuden, O Anyiza.
- ²Hi no nmvu benle, hangkebenwa Nyiza; hi khathansha wi wala no ketenpen wi kinyiyaten nu?
- ³Ghaja ghanan hi qai, nu inyontssü pi itsse sa; matsü tsüdi wi ighinyithu na hi keü, “N-Nyiza na khie wi ben nu?”
- ⁴Hi kheni cüki meshenkeya wi ileben naa, hi anyitenti gweghe Anyiza jjen wi kewa wi, nu hi anonkeghe tenti la ssinu alentsen, akhwisa nu jisha pi Anyiza seng kesa tsü!
- ⁵Hi mangkesa na ihathana ntsa ben nu? Hi mangkesa na ketizensa ntsa ben nu? Hi kaghang pi Anyiza miwi chi, nu hi kheneng ma seng den, hi hangshawa nu iNyiza.
- ⁶⁻⁷Hi kushiyyi wi ben nu ileben güccü mtsü le, tsalina hi kemeshen khapeghe pi ma wi chi. Ma leben gükeccü hatha kesun pi ighamu miwi chi; kekivvü na atssü keti ti imiwi ghamo pi hi kitsan, Hermon Yikha nu Mizar Yikha wi achacha tssü hhai na Jordan wi dugho keben ti.
- ⁸APVÜWA ya aghanan wi ma ghaliki ketenwa tsüpi ccüca kechiwa sa, isanu hi ya aghaja wi tsüpi akhwisa, hi kahang Nyizawa wi kekhie saya thsüle kesalina.
- ⁹Isheikepiwa, Anyiza wi, hi khi, “No mangkesa na hi malidha nu? mangkesa na ighinyithu lebenketsu wi hi ketizensa ben nu?”
- ¹⁰Mathu na hi nkekhichi jüh kekhi tsüna hi pacha ntsa sadha, “N-Nyiza na khie wi ben nu?” isa mathu hi keü.
- ¹¹Hi mangkesa na ihathana ntsa ben nu? Hi mangkesa na ketizensa ntsa ben nu? Hi kaghang pi Anyiza miwi chi, nu hi kheneng ma seng den, hi hangshawa nu iNyiza!

Zakeci 43

Kushiyyi wi keben Nyiwa kekhie (Zak 42 tsü waben)

- ¹O Anyiza, hi nsazzi le kesa khichilo, nu Anyiza nkechüthu na hi keshun wi isheipi cülo; milikemesa nu anyi nkemehaithu wina hi khushi cülo!
- ²No hi kekhwewa; no mangkesa hi teshidha nu? mangkesa ighinyithu leben ketsu wi hi ketizensa ben nu?

³No kewegü nu atsentsawa kesun chilo; tsüthu ya hi ssi nu kheneng hi ssigho no kemetha yyishiphon Zion nu na hang ketenpen kekinyijjen wi chi kecüwa salo!

⁴Isathu hi no kekinyipen wi tsü waden, O Anyiza; na inonkeghe bvüwa le. Hi harp khou nu kesengkhwi sapi no wi chiden, O Anyiza, iNyiza.

⁵Hi mangkesa na ihathana ntsa ben nu? mangkesa na hi ketizensa ntsa ben nu? Hi kaghang pi Anyiza miwi chiden, nu kheneng hi ma seng den, hi hangshawa nu iNyiza.

Zakeci 44

Kekhwe ghenä kekhi

¹Ithu khuna pi tsü zayadha, O Anyiza, ithu bamyithu na tsü cüki pi ithu kizadha, no mathu tsüwi pala keti kuli kechithu tsü, kheni wa kesa tsü wi.

²khatinu no ketanla no nkechüthu jügüshi, nu n-nyithu yala mathu yyi wi ben wa thsü lakhe; no khati mizzatenti kepathu meten-mesha, nu n-nyithu yala mehaiya thsü khe.

³N-nyithu na mathu njünnu sen nu ayyiwa tsü nka meya; mathu kekhang wina khang meya; isala no kekhang nu no kezü, no keten chüti kesa ghenä, tsüna no mathu tizen tenle kesa pi ccüca kechi.

⁴No hi kadimiwa nu iNyiza le; no khangkeya pi n-nyithu cü,

⁵nu no kekhang wina ithu ya ithu ghinyi miwi khangya thsü.

⁶Hi hangshaya le kesa ghenä hi ilamugho nyelela hi njünnuwa tsü n-nondi;

⁷isala no ithu ghinyithu wina ithu hangsha cü, nu ithu n-nanmvu ketenthu miwi khangya thsü.

⁸Ithu no keshüthangla na seng den, nu anuphanla keseng pi no cü den.

⁹Isala no khilitsü ithu meya mvu, nu nyu ya ithu miwi khangya thsüdhä; no ithu süpahizi ssinu alen ntsen ladha.

¹⁰No ithu yala ithu ghinyithu tubvü thsü; mathu na ithu ji tsüpi mathu ji saya.

¹¹No ithu pi khaghanenithu ti pathi thsüa; ithu yala nyu yyi wi bvüzighe bvü thsüa.

¹²No n-nyithu pi ma men nkemi ti mathu pi lekete jeüa.

¹³No ithu miwi kuli kechithu tsü ithu jenphonthu na muya, nu mathu na ithu nkhichila nankeqhe.

¹⁴No mizzatentithu tuwi ithu yala nyu meya mvula kesa kesü ti sa thsüa; mathu na mathu li kejen, nu ithu nkhichila nankeqhe.

- ¹⁵Hi keshüthangla anyan kekinyen wi ben; kejüghekeya na hi pong,
- ¹⁶Ighinyithu nu hi nankemeghüthu na hi nanwikisa nu kekimenni jüh zakeya wi.
- ¹⁷Pala ha tsüdi ithu miwi gho lela, ithu na no mali nsa nyelela no ssinu cenkethenjühwa tsü bheghe nsa.
- ¹⁸Ithu na njüh meyala nsa; ithu na no ajühkhukechithu tsü nkina la nsa.
- ¹⁹Isala no ithu teshi pi aghangsathu jawi ithu kekiqa nmila thsüa; no kejang kedhu wi ithu teshia.
- ²⁰Keujüla ithu na ithu Nyizawa nkinyila nyu kepa cenpvü wi khie lethu,
- ²¹no tsü bhashiya metsi kepaghenanye no ithu kekuthi kemeshenthu tsüdila chüben.
- ²²Isala matsü tsüdi wi nghena nyu ithu pathiben, nu ithu pi khaghaneni pathiale keben ti sa.
- ²³Shaghalo, APVÜWA! No mangkesa jen ben nu? Shaghalo! Anuphan ithu teshi nsa lalo!
- ²⁴No mangkesa ithu kuthi ben nu? Ithu ketizenkesa nu agükeccü tsü mali nsa lalo!
- ²⁵Ithu na ayyi wi khulidu pachadha; ithu na nyu nchala ayyi wi lla wadha.
- ²⁶Gho ithu kiqa cülo! No ghaliki keten tsü ghena ithu hangsha cülo!

Zakeci 45

Kadimi keshanyi khwi

- ¹Hi kadimiwa ghena akhwi ha cü keben wi, ajüh kemehai kejon na hi kemeshen pongya. Anyi pala zhükemehaiwa kezhüchan tsüti imili na azakeci kiden yadha.
- ²No npvüzathu tsüdi miwi atsikemehai ntsawa; no ajüh khi kemehai ntsawa. Anyiza matsü tsüdi wi sawegü pi no cü.
- ³No njünnu pi khangyalo, kekhang kadimiwa; no anyanthang nu ajenben.
- ⁴Atsentsa nu kemeshon sheikepi ghena anyankethang wina khangkeya ajenkeben miwi kiyalo! No kezüwa tsüna khangkeya kedi kejon sengho no cüden!
- ⁵Nlaksü na dighe ntsawa, tsüna no nankemeghüthu leben mejenqhe cüden; mizzatentithu na nccü wi qancadu.
- ⁶Anyiza na kadiyyi pi no kecüwa tsüna anuphan nu anuphan wila ben den. No kemeshon sen nu n-nyithu miwi kekhang sen;

⁷no kemeshon ghali nu nkemehai nanmeghü den. Tsalina Anyiza, n-Nyiza na no kessiyadha, nu kadimi kepathu miwi anonkeghe ji kayi pi nmiwi keshusha chidha.

⁸Mirr nu Aloe hankedemvuthu tsüna nthüsü wi ben; asayha pi kadijjen sa ketheng witsü akhwi kesathu na akhwi sapi no kina thsü.

⁹Nccühha wi nzathu jawi tsü, kadingathu na ben, nu no kadipen ajewa witsü kadijja na ngan ben, suna jawi kemehai ntsawa pi ma tsisa pvü.

¹⁰Kadimi wubvü, hi mangwa khiben khe kina chilo— n-nyithu nu ntheghithu malilo.

¹¹Ntsikemehai ghenana kadimiwa na no tepagha thsü ben; ma NPVÜWA, tsalina no ma jüh nkinathu yishü.

¹²Tur nyithu na aju sengho no cüden; kebanthu na no kenen sayale kesa kidenden.

¹³Kadimi ngawa na kadipen wi ben— ma khatila atsimehai nu! Ma kemechan gwomejuwa tsüna sunale pi satheng.

¹⁴Kemechan gwomejuwa tsi kepapa kesa pi pvü thsü nu ma ssinu kadimiwa tuwigho, nu shanyili pvüshangthu na ma sennie, nu mathu la ssinu ma tuwigho.

¹⁵Mathu na nong nu nonghe ghola kadimiwa jjen wi duya.

¹⁶No hi kadimiwa, atsa kejon muyaben, nu nbamyithu kuti sa kadimi sa thsü, nu no mathu pi ayyi tsüdi wi kekhang sen thsüden.

¹⁷Ikhwi ha n-nyankethang ya anuphan hang cüden, nu anyi tsüdila ghaketen tsü tsüdi wi no seng den.

Zakeci 46

Anyiza na ithu ssiden

¹Anyiza na ithu kekhwewa nu kezüwa, agükeccü tsüwi nu keshüthangla kiqa cüle kiden ben.

²Tsalina ithu messi meya, keujüla ayyi na kuli, nu ayikhathu na qanca sen nu atssükedone kedhu wi du lela;

³keujüla atssükedonethu ghamo nu kethou shhugho nu yasayala wi ayikhathu zankeju lela.

⁴Ciwi aghaku kesü anonkeghe sengho Anyiza nyunutiwa wi, Kemisintsa kemetha jjen wi tsü chiden.

⁵Anyiza na anyunuti tsüwa wi ben, nu tsü yasa meyacha; ma atsathang meyi tsü kiqa cüle ghoden.

⁶Mizzatentithu na qhethiketen sa, kadiyyithu zankulidha; Anyiza na maghachi nu ayyi na tssüghe.

⁷Kekhang ntsawa APVÜWA na ithu ssiden; Jacob Nyiza tsüna ithu ken-nie penwa.

⁸Gho APVÜWA na mangwa kulitheng khe ghangchilo. Ma ayyi wi amankesa khathi kulitheng khe ghangchilo.

⁹Ma ayyi tsüdi wi aghikesa khen; ma alamugho pashü, apiethu yasa, nu anni pi atsonhithu la mecang.

¹⁰“Aghi nsa layi,” ma isakhi, “Nu hi Anyiza le kesa chü yalo, mizzatentithu miwi kedi ntsawa, ayyi wi kemisi ntsawa.”

¹¹Kekhang ntsawa APVÜWA na ithu ssiden; Jacob Nyiza tsüna ithu ken-nie penwa.

Zakeci 47

Kekhangkesen Kemisintsawa

¹Anonghe nu nthu kwencen yalo, anyithu tsüdila! Akhwi misikhhali sapi Anyiza senglo!

²APVÜWA, Kemisintsa tsü messilo; ma kekhang ntsa kadimiwa, ayyi tsüdi miwi kekhang senden.

³Ma anyithu miwi khangkeya pi ithu cü; ma ithu pila mizzatentithu miwi kekhang sen thsü.

⁴Ma ithu na hang keben ayyiwa ha kessi chi, ma nyi ma ghali ketenthu ghenha kapvü keten yyi hawa ha.

⁵Anyiza na ma kadipen wi kiya. APVÜWA na ciwi kiya meyi anonkeghe kemagha nu tutuwa kekhou hhai zaya.

⁶Akhwi sapi Anyiza sakilo; akhwi sapi ithu kadimiwa sakilo!

⁷Anyiza na ayyi tsüdi miwi kadimiwa; akhwithu sapi ma senglo!

⁸Anyiza na ma kemetha kadipen wi donkiben; ma mizzatentithu miwi kekhang sen.

⁹Mizzatentithu miwi kekhang kesenthu na ghola Abraham Nyiza nyithu ssinu saghuya. Ma süpahizi tsüdi miwi khangki; ma kemisi ntsa wi kekhang sen.

Zakeci 48

Zion, Anyiza Nyunutiwa

- ¹ APVÜWA na di ntsa nu ma seng qo le ithu Nyiza nyunuti, ma kemetha yyishiphon wi tsüna.
- ² Zion, Anyiza yikhawa tsüna misi, nu atsimelai ntsa; kadimi di ntsawa nyunuti tsüna anonkeghe sengho ayyi tsüdi cüden.
- ³Ma ssiketen anyunuti khweti non wi tsü apvükesa nmi kesa Anyiza na pi ccüca chidha.
- ⁴Kadimithu na saghuya nu Zion Yikhawa tsü matang le gho.
- ⁵Isala mathu na tsü mukeya wi mathu mansa; mathu na messi nu kheneng bvüa.
- ⁶Ciwi kemessi nu alebenkina na mathu pongya, nza kesü anga pvügha le kebenwa ti,
- ⁷ahunjjen na caghamo nkemehai wi kulukuli keben ti.
- ⁸Anyiza na mangwa kulichi khe ithu na tsü zayadha, nu khili ithu Nyiza nyunutiwa wi tsü muyadha, APVÜWA kekhang ntsawa; ma anuphan wila anyunutiwa tsü pi kemessi nkemi wi chi cüden.
- ⁹O Anyiza, ithu na no Kekinyijjen non wi tsü no ghaliki keten tsü meshen.
- ¹⁰Apen tsüdi wi anyithu na no seng, nu n-nyankethang tsüna ayyi tsüdi wila wa. No ketsatan wina kekhang sen;
- ¹¹Zion nyithu yala anongheya thsülo! No kemeshon wi ajühkaghakhi cüden; Judah nyunutithu wi anonkeghe yala pongya thsülo!
- ¹²Anyiza nyithu Zion tsü vü nu aducü kezhüthu tsü si;
- ¹³akhweti keshonthu tsü chüya nu akhwetithu tsü ketsükepha nanlo, isanu tsü pi ghaketen shicübvüghathu la kizalo!
- ¹⁴“Ithu Nyiza hawa ha anuphan nu anuphanla Anyiza le; ma ghaketen matsü tsüdi wi ithu len tsütsonden.”

Zakeci 49

Keben nondi keten tsüna Kejüphon

- ¹Ha kina chilo, anyi tsüdila! kinalo, apen tsüdi wi anyithu,
- ²Anyi kedi nu kizza, keban nu ketha-u lela gweghe.
- ³Hi kemeshenthu na metha; hi kemetsa jüh khiden.
- ⁴Hi hi kemeshen khapeghe pi kemetsa jühthu miwi chi nu hi harp kekhou wi ma jjügi khi mechan chiden.
- ⁵Kemessi tsüwi la nu ighinyithu na hi vüya lela hi nmessi,

⁶anyi nkemehaithu mathu keben nondi, nu mathu keben-keyeng ghenä kapvü ketenthu na.

⁷Anyi kesü ma ketanla ma hangsha meyacha; ma kahangli tsü ghenä ma men pi Anyiza cü meya,

⁸kepaghenanye kahangli men tsüna sayacha nben. Ma pi cüya kemehai mangla tsü ncen,

⁹keshü ghüya, nu anuphan hangya thsüle kesalina.

¹⁰Kemetsa nyi la shü keten tsü mua mehai, nu tsüti kejima le kejüphon lela. Mathu na mathu keben tsü teshi pi mathu shicübvüghathu cüaden.

¹¹Mathu shüjjenthu tsüna anuphan mathu jjenwa; ciwi mathu anuphan ben den, kheni mathu yyi ben lela.

¹²Anyi ma kedi kekhang ghenä keshü wi ma hangsha meya; ma la aghangsa ti shüaben.

¹³Mathu ketanla mathu nondi ketenthu, mathu keben-keyeng wi anonkwen ketenthu asakhen wi mangwa metuten khe ghangchilo—

¹⁴mathu khaghaneni ti shüaden, nu keshü na mathu kehiewa sa den. Ketsatan nyi na mathu miwi khangya den, mathu jjen temeja sen nu keshü yyi wi mathu gwo na wan bighea keten tsüti.

¹⁵Isala Anyiza na hi hangsha yaden; ma keshü kekhang wina hi hangsha yaden.

¹⁶Anyi kesü benkeya nu ma keben-keyeng ji kayi keya ghenä nleben güccü nsala;

¹⁷ma keshü ghanan wi ma tsü sen nu bvüya nben; ma keben-keyeng na ma shüjjen wi ma gweghe wa nben.

¹⁸Keujüla anyi kesü kahang hawa wi anonkwenya, nu ma mehaikeya ghenä nyu ma seng ben lela,

¹⁹ma la keshü wi ma bamyithu gweghe ben wa ben, kejang na anuphan ben keten witsü.

²⁰Anyi ma kedi kekhang ghenä keshü wi ma hangsha meya; ma la aghangsa ti shüaben.

Zakeci 50

Atsentsa Kekinyi

¹Kekhang ntsawa Anyiza, APVÜWA na khi; ma nidu nu nishu wi ayyi maben cichi.

²Anyiza ma tsimehai cencu kesa na nyunutiwa Zion wina wegüchi.

- ³Ithu Nyizawa na gho tendha, isala ceen kesa wina nye; annikeqhe kedeggüli na ma tuwi, nu caghamo nkemehai ma vü sen ben.
- ⁴Ma ma nyithu jühkekaghaten tsü mu thsüle kesalina atssan nu ayyi cipi chüzathu sa thsü.
- ⁵Ma khi, “Atsentsa wi inyi sa ketenthu, nu ahhansha kesa wi hi ssinu ajüh cenkethengthu tsü saghu pi hi cülo.”
- ⁶Anyiza na tsatan nu anyi ghan-nan ketenwa le kesa atssanthu na pi thangchi.
- ⁷“Kinalo, inyithu, isathu hi khichi den; hi no kematang khishichi tendha, Israel. Hi Anyiza, nthu Nyizale.
- ⁸No keshüthangla ahhansha nu mecang pi kekinyi pi hi kecüthu tsü ghen a hi no kha nten.
- ⁹Isala hi nsahangthu jawi amesü süpon nyelela anenithu tsü nsenla mehahi;
- ¹⁰Agheja wi aghangsathu nu ayyishiphon hazar wi amesüthu tsüdila iji.
- ¹¹Agheja wi awathu nu alli wi kahangli kebenthu tsüdila iji.
- ¹²‘Hi ghama lela no wi kedsakejjü khie nben, kepaghenanye ayyi nu ciwi kebenthu tsüdila iji.
- ¹³Hi amesü süponthu sa tsü dsa nyelela anenithu jü tsü jü ten kwe?
- ¹⁴Nkesengcha kesa tsüpi ahhansha sapi Anyiza cü, nu njüh khishikechi tsüdi pi kekhang ntsawa cülo.
- ¹⁵Agükeccü kegho wi hi cichilo; hi no hangsha cüten isanu no hi seng den.’
- ¹⁶Isala Anyiza na ghesighenawa wi kizala, ‘Mangsale no hi ayenkhukechi tsü khiben ten nu? mangkesa na hi cenkethenjüh tsü khiben ten nu?’
- ¹⁷Hi no satemeshon kesa tsü no nkina mvu saden; hi ayen khukechithu tsü meya mvu.
- ¹⁸No kaghanfü nyi kemu tsüdi pi npvüshang sa, nu keqhezathu tsü ssi gweghe.
- ¹⁹“No matsü tsüdi wila nkemehai kekhi kiden sen nu ben den; no khiela milikemesa khi kesüdu nten.
- ²⁰No nkemehai pi ncünyuwa metsi-meni le kesalina kiden nu ma kesazzi tsü bhaden.
- ²¹No pala hathu tsüdila kulidha, isala hi mangla nkhi, tsalina no hi la no ti le kesa meshen. Isala hi khili no kha nu ajjügi ha pi no chü thsüben.
- ²²‘Ha kinayalo, nthu hi nkechü ghe sa ketenthu, nyelethu hi nthu yasa cüden, nu ciwi anyi thola nthu hangsha keya nmi.

²³Nkesengcha tsüna hi kekinyikü ahansha kesa, nu hi ntsakhiwa ijühkina ketenthu hangsha yaden.'

Zakeci 51

Kesami Teshikecü kekhe

¹Hi nantizen cülo, O Anyiza, no ghaliki keten tsü ghenä. No nanketizen keti tsüwa tsü ghenä hi kesami nyen pi cülo!

²Hi nkemehai tsüdila bhu metha, nu hi kesami wina hi sametha cülo!

³Hi hi kepazzithu tsü chüben; hi matsü tsüdi wi hi kesamithu tsü meshenki ben.

⁴Hi ntuwi sazzidha —ntuwi ketan sazzi — nu no nmehai le ketenwa tsü kulidha. Tsalina no ijühkekaghaten hawa ha meshon le; no hi kemeshensa hawa wi no kesazzi nmi.

⁵Hi pvüghakeya tsathang nten na hi nmehaile; hi npvükeya tsü nten na kesami nyile.

⁶Apinonketsü nu atsentsa tsüna no yamvu ketenwa tsüle; no kemetsa tsüpi hi pong cülo.

⁷Hi kesami khupi cülo, isathu hi metha yaden; hi kizü metha cülo, isathu hi aghola miwi miki yaden.

⁸Hi ya anonkeghe nu kenong hhai tsü zaya thsülo; nu no hi pacha nu pakhi lela, hi kheneng matsü kesü inonghe yaden.

⁹Hi kesamithu wi n-nyon kemabhon ya, nu hi nkemehaithu tsüdila nyen cülo.

¹⁰Imiwi aleben kemetha sachilo, O Anyiza, nu ajühkeya ghamu pi hi cülo.

¹¹No ketenpen wi hi jügüshi nsala; imiwi no kemetha ghamu sen bvü nsala.

¹²No hangshakeya wi anongheya ketenwa tsü pi hi cü neng chilo, isanu hi ya njühkina mvuthi saya thsülo.

¹³ciwi hi n-yenkhukechi tsüpi kesamithu sansiden, nu mathu kheneng no wi ghoaden.

¹⁴O Anyiza, hi kahang khushichi, nu hi hangsha cülo, nu hi nongthi sala no ketsatan tsüpi thang chiden.

¹⁵Hi kiqa pi ajühkhiya thsülo, APVÜWA, isathu hi no seng ten le.

¹⁶No ahansha kesathu tsü yamvu nten, nyelethu hi tsüthu khuchi kesa; no mecang pi kekinyi tsü la nen nten.

¹⁷O Anyiza, ihanshawa ha satekimeni ghamu le, no satemeni nu leben khapeghe kesa tsü meya mvu sa nben.

¹⁸O Anyiza, Zion tuwi ccatssü nu ma kiqa cülo; Jerusalem khwetithu tsü saneng cülo.

¹⁹Isathu mehairsü nu ahhansha sa kechi, ithu na mecang pi kekinyi sa kechiwa no nen den; nu kekinyipen wi amesü süponthu pi ahhansha saden.

Zakeci 52

Anyiza Jühkekaghaten nu Nanketizen

¹Mangkesa na no nkemehai tsüpi kapvü ten nu, anyi kekhangwa? Anyiza na anuphanla atsentsa wi ben den.

²No nyu yasa cüle kesalina kiden ben den; nmili na alliseng kedighe ti. No keshüthangla milikemesa tsü bhashi ben den.

³No kemehaiwa miwi nkemehaiwa ghali, nu atsentsa miwi milikemesawa ghali den.

⁴Milikemesawa, no njühthu pi nyu patena kesa tsü no nenden!

⁵Tsalina Anyiza na anuphanla no yasa cüden; Ma no ghanya nu njenku wina no zanshi; ma kahang yyi wina no khupiaden.

⁶Gheshighenathu na ha muya nu messiden; ciwi mathu na no nankeqhe nu khiben,

⁷“Ghangchilo, anyi hawa ha keyazi ghena Anyiza wi maghaki nten, isala ma keben-keyeng nondi, nu ghesighena wi keyaziwa tsü ghangden.”

⁸Isala hi tsü Anyiza jjen wi oliv-ton na shigü keben ti kesa; hi anuphan nu anuphan wila ma ghaliki keten tsü nondi.

⁹Hi keshüthangla no kuli kechi tsü ghena no nkesengcha saden, Anyiza; n-nyithu keben pen wi hi no mehaile kesa pi thang chiden.

Zakeci 53

Anyi ghesighena (Zak 14)

¹Kejüphonthu na mathu ketanla mathu wi khiden, “Anyiza nmi.” Mathu tsüdila hang nmeshon, nu keqhetiketen kesa kekulithu sadha; ciwi anyi kesütanla kemeshon kekuli nyi nmidha.

²Anyiza na tangwi ben nu anyi hang kebenthu na kesütanla metsa nu ma kinyitenla nye khe ghang.

³Isala mathu tsüdila khapeghe bvüdha; mathu tsüdila nkemehai makesü. Mathu kesütanla kemeshonwa kekuli nyi nmi, kesütanla nmi.

⁴“Mathu na nchü kwe?” Anyiza na keü. “Nkemehai kekulithu mathu na nchü kwe? Mathu na inyithu ji teng sen nu hang, nu hi wi kekhie la sa nten.”

⁵Isala mathu na kheni tsüti npi kesa ghenä mathu keqhethi kidenya tendha, kepaghenanye Anyiza ma nyi ghinyithu güthu tsü pazigheaden. Anyiza na mathu meya mvu ladha, nu tsüghena Israel yala mathu miwi khangya thsüaden.

⁶Zion wina khangkeya Israel miwi gho thsüle kesalina hi khatila kekhie sa nu! Anyiza na mathu yala mehai neng keya tsüwi Israel nyithu na khatila anonghe ten nu!

Zakeci 54

Aghinyithu wina Kekhwe kekhie

¹No kekhang wina hi hangsha cülo, O Anyiza; No kekhang wina hi lisha cülo!

²Hi kekhie kina cülo, O Anyiza; Ijühthu kina chilo!

³Anyi kekapvüthu na hi matang gho tendha; kedeggü nyi na hi pathiale kiden bendha, anyi Anyiza nkhichi ketenthu.

⁴Isala Anyiza na hi kekiqawa. APVÜWA na ighikehiewa.

⁵Anyiza na ighinyithu nkemehai tsüdi pi mathu meten-mesha kecüwa sa. Ma mathu yasa cüden kepaghenanye ma atsentsa sen keten ghenä.

⁶Hi kenong sala ahansha sapi no cüden, O APVÜWA; hi nkesengcha sapi no cüden kepaghenanye no mehai.

⁷No igükeccü tsüdi wi hi hangsha cü, nu hi ighinyithu na nyu nkecha tsü muyadha.

Zakeci 55

Ma pvüshang na ma matsakesawa kekhie

¹Hi kekhie kina cülo, Anyiza; hi kekhie wina khapeghe bvü nsala!

²Hi kekhie kinachi nu hi luneng chilo; ithakina ghenä hi nchaladha.

³Ighinyithu na hi kepateqhe ghenä hi keqhethiketen sadha, Gheshighenawa kemeten-kemesha ghenä hi pachadha. Mathu na agükeccü sengho imiwi chi; mathu imiwi aghepvü nu hi nanmeghü.

⁴Hi messi ntsa sadha, nu keshü kemessi na hi pacha.

⁵Messi nu kedheggü na hi ghananya; kemessi na imiwi ghodha.

⁶Hi nkhetsü ti igisha benle kesatsü; Hi pighe wa kecca pen bha wa kesa.

⁷Hi kelensie wi pighe bvü nu wala aghansha wi hangwa kesa.

⁸Hi kaghajila ameghü nu caghamo kekhang wina hi ketanla ighena ken-niepen bhaya kesa.

⁹Ighinyithu jüh kekhi ya kematen thsülo, O APVÜWA! Hi anyunuti wi yasayala, nu kekivvüthu tsü mu,

¹⁰ghaja ghanan tsü vüben, ayen kepazzi nu agükeccü na tsü pong ben.

¹¹Keyasa na apen tsüdi wila ben; alen tonti witsü nyu kepasha, nu nyu kemechu na pong ben.

¹²Keujüla ighinyi kesü hi nankeqhe ben lethu, hi kethankehi ya kesa; nu hi ssikaghashen nyi kesü ituwi kapvü lethu, hi ma wi kuthi ya kesa.

¹³Isala tsüwa tsüna no, hi kegweghewa, hi gweghe kekuli sa ketenwa, nu ipvüshang ghatsanwa.

¹⁴Ishinyi lebentsentsa sa nu keccünengli, nu gweghe kekinyijjen wi kinyi.

¹⁵Ighinyithu na mathu tsü npi kecu wina shü thsü kesawa sa; mathu kahang chu keshü yyi wi wa kesawa sa! Nkemehai na mathu jjenku nu leben wi ben.

¹⁶Isala hi kekiqa ghena hi APVÜWA Anyiza cichi, nu ma hi hangsha cüden.

¹⁷Aghanen, aghanan lapvü nu aghaja wila ileben-nkagha kaghadhi na ma wi ki den, nu ma ihhai kina cü den.

¹⁸Ighinyithu kejon ssinu aghi wi kesali keben witsü ma hi hangsha neng senghoaben.

¹⁹Anyiza, anuphan kekhang sen ketenwa, ihhai kina cü nu mathu miwi khangyalo; kepaghenanye mathu yen tsü nkemili mvu, nu mathu na ma nmessi.

²⁰Hi kegweghe kaghawenwa na ma pvüshangthu matang; ma jüh khishikechithu tsü pakhhia.

²¹Ma jühthu tsüna adeli miwila chengche, isala ma leben wi nyu nankemeghü ketan; ma jühthu tsüna adeli na ayisü patekecca ti, isala tsüthu tsüna njünnu kedighe ti ayisü saden.

²²Ngükeccüthu tsüpi APVÜWA dhenchilo, isathu ma nsheipi yaden; ma anyi ketsathanthu yala khiela nyu ncha thsüla sa nben.

²³O Anyiza, isala nyu kepathithu, nu milikemesathu na mathu kahang pahan ketanla npi cenyala ssigho mathu shüjjen wi chicüaden, ighena tsü, hi no nondiden.

Zakeci 56

Anyiza wi Kenondi keben kekhe

- ¹Hi nantizen cülo, O Anyiza, kepaghenanye nyu na hi matang bendha; Ighinyithu na matsü tsüdi wila hi meten-meshaben.
- ²Ghanan thangthang wila hi ssikaghashen ketenthu na hi matang. Hi ssikesali nyi na ji mtsüdha.
- ³O Kekhang ntsawa APVÜWA, hi messi keben wi hi kenondi pi nmiwi chi.
- ⁴Hi Anyiza nondiden nu hi messi meya; Ma jüh khishikechi tsü ghenana hi ma seng. Anyi melewa kesü na imiwi mangwa saya mehai nu?
- ⁵Ighinyithu ghanan thangthang wi hi kekivvü kiden; mathu na keshüthangla khatinu hi patena cünu kesa meshen ben den!
- ⁶Mathu na kekuthi pen wi saghuya, nu hi kekulithu tsüdila cwen, hi pathiya benshe kesa ghang.
- ⁷Mathu meten-mesha cülo, O Anyiza, mathu nkemehai ghenana; Nleben ketsu wina mathu miwi khangya cülo!
- ⁸Hi khati igüccüdha khe no chüben; No ihacükeca tsüpi zhütheng. Tsüthu tsüpi nlesüshen wi zhü ntheng kwe?
- ⁹Hi no cikechi ghanan wi, ighinyithu na khapeghe bvüaden. Hi ha chüben, Anyiza na hi wiwa ben—
- ¹⁰APVÜWA, hi ma jüh khishikechithu nondi ketenwa tsü.
- ¹¹Hi ma nondiden nu hi messi meya. Anyi melewa kesü na imiwi mangwa saya mehai nu?
- ¹²O Anyiza, hi ijüh khishi kethengwa tsü pi no cüden; hi nkesengcha tsüpi no cüden.
- ¹³Kepaghenanye no keshü wina hi hangsha cüdha, nu nyu nkecha wina hi pi tsanqai cüdha. Tsalina hi Anyiza ketepen wi ben den nu hang kebenthu miwi wegü ketenwa kewegü witsü.

Zakeci 57

Kekiqa ghenana kekhie

- ¹Hi nantizen cülo, O Anyiza, nantizen chilo, kepaghenanye hi no hangshakeya wi ghoben le. Caghamo nkemehai npi kecen chu hi ngisha kekhu wi tsü n-nie yaden.
- ²Hi Kemisintsawa, Anyiza cichi, hi nsenthu keyishü tsüdi pi hi cü ketenwa, Anyiza.
- ³Ma tangwi ben nu hi lunengchi nu hi hangsha cü; Ma hi pasha ketenthu miwi khangya den. Anyiza na ma ghaliki keten nu atsentsawa tsüpi hi ccüca chiden.

⁴Ighinyithu na hi vüyadha, mathu na anyi sa dsaketen ssensitemithu ti kesa. Mathu yha na apie nu alakusüthu ti; mathu mili na njünnu yiyha ti kesa.

⁵O Anyiza, atssan wi no kedi nu n-nyankethang tsüpi anyi tsüdila ccüca chilo.

⁶Ighinyithu na hi ghanyale kesalina kaghanthsü pi shighe theng; aleben gükeccü na imiwi khangyadha. Mathu na ilen wi ayyiku chhü, isala mathu ketanla ciwi khuli dua.

⁷Hi nondi ntsa ben, O Anyiza; hi akhwi sapi no seng den!

⁸Shaghalo, Ighamu! Shaghalo, hi harp nu lair! Hi aghani pamechü chiden.

⁹Hi anyithu jawi no seng den, O APVÜWA, hi mizzatentithu jawi no seng den.

¹⁰No ghaliki keten tsüna tang kebenthu la cu; njühtsentsa tsüna atssanthu la kidhenben.

¹¹O Anyiza, atssan wina no kedi, nu n-nyankethang tsüpi ayyi tsüdila ccüca chilo.

Zakeci 58

Anyiza na gheshighenathu meten-mesha cülo kekhe

¹Nthu kekhang kesenthu atsentsa wi sädhekeya tsü khuchi ten kwe? Nthu kemeshon wina anyi jühkaghakhiten kwe?

²Nye! Nthu na nkemehai kuliya kemehai tsü ketan meshen den, nu ayyiwa wi yasayala kesazzithu tsü saden.

³Anyi nkemehaithu na mathu kahang tsüdi wi kesazzi tsü ketan sa sen nu wa den; mathu kepvügha ghanan wina milikemesa tsü khi.

⁴Mathu na amaghangthu ti aji pi pong pvüben; mathu khuna kisha na kobra khuna kedechu,

⁵amaghang kessithu hhai za nketen ti, nyelela chukemehai kedemawa hhai za nketen ti kesa.

⁶Ae, nkemehai ssensitemithu yha tsü pacha cülo, O Anyiza.

⁷Mathu ya atssü lle bvü keten tsüti nmu thsüla; alen wi kepaghathu ti mathu cücha thsü kesawa salo.

⁸Mathu ya accünen na wa sen nu tssüghe pvü keten ti sa thsü; mathu ya meme ma keshü pvügha, nu kewegü nkemu tsüti sa thsü kesawa salo.

⁹Mathu ha npü kechü wina akepaghathu ti mathu pathi pi; mathu hangkeben wina Anyiza na ma lebentsu, nu mathu mo pi khala cüden.

¹⁰Kesamithu meten-mesha kesa mukeya wi, ketsatanthu na mathu nonghe den; mathu alentsen sen nu gheshighenathu jü tsü pvüdhiden.

¹¹Anyithu na khiden, “Ntsakhiwa ketsatanthu na akutimen muyadha; ntsakhiwa Anyiza na ayyi jühkaghakhiden.”

Zakeci 59

Hangshakeya ghena kekhi

¹Ighinyithu wina hi hangsha yalo, iNyiza; hi matang ketenthu wina hi khwe yalo!

²Anyi nkemehaithu wina hi hangsha yalo; nyu kepathithu wina hi hangsha cülo!

³Ghangchilo! mathu na hi pathiale hieben; anyi nkemehaithu na hi matangle saghu bendha. Hawa ha hi kesami nu kesazzi ghena nye,

⁴hi kepazzi ghena la nye, O APVÜWA, tsalina mathu kaghajila mathu pen wi wa.

⁵Shaghalo, APVÜWA, Anyiza Kekhang ntsawa, nu hi kekiqa ghena gholo; No ketanla ghangchilo, Israel Nyiza! Shagha nu no nkechüthu meten-mesha cülo; nyu ghan pi jeü ketenthu ntizenla!

⁶Mathu na minulen wi kheneng gho, mathu na affü ghekina ti anyunutiwa witsü kegoeden.

⁷Mathu nyu nkekhichi nu nyu kepateqhe jühthu tsü kina chilo. Mathu mili tsüna mathu pang wi njünnu ti kesa, isala thola mathu hhai nzale kesa meshen den.

⁸Isala no mathu nankeqheden, APVÜWA; No no nkechüthu tsüdila kimenniden.

⁹No kezü wi tsü hi kenondi ben; No hi ken-niepenwa, O Anyiza.

¹⁰Anyiza na hi ghaliden nu ma hi wi ghoben; ma hi yala ighinyithu nyu nchala kesa tsü mu thsüden.

¹¹Mathu npathi lalo, O Anyiza, inyithu na malithu keyishü ghena. No kezü wina mathu jügüzighe, nu mathu miwi khangya cülo, O APVÜWA, ithu khwe ketenwa.

¹²Kesami na mathu pang wi ben; mathu jüh tsüdila kesami; mathu kekapvü wi mathu ghanya kesawa sa! kepaghenanye mathu nyu kishencü nu milimesa,

¹³nleben ketsu wina mathu yasa cülo; mathu yasatha sa cülo. Isathu anyi tsüdila Anyiza na Israel miwi kekhang senden nu ma kekhang na ayyi tsüdi wila waben kesa chüyaden.

¹⁴Ighinyithu na minulen wi kheneng gho, mathu na affü ghekina ti anyunutiwa wi kegoeden,

¹⁵affü na mathu tsse ghena kegoe nu kedsa qo nmula aghena keten ti kesa.

¹⁶Isala hi no kezü khwi saden; ghanan kaghapeng wila no ghaliki keten khwi misikhhali saden. No ighena ken-niepenwa, igükeccü tsü wi hi kekhwewa.

¹⁷Hi no seng tenle, isheikepiwa. Hi ken-niepenwa tsüna Anyiza, hi tizen ketenwa Anyiza.

Zakeci 60

Khushi cülo kekhe

¹Anyiza, no ithu meya mvula nu ithu miwi khangya; no ithu miwi n-ghepvü wa— isala khilitsü kheneng ithu wi khapeghe gholo.

²No ayyi yala kedheggü thsü nu tsüla nankhia; khili mayisüwa tsü sapi mehai cülo, kepaghenanye tsüwa tsüna qanca zighedha.

³N-nyithu yala ketizensa ntsa thsüdha; ithu na adina pvü keten ti ithu len ketsen kuludha.

⁴Mathu ya keyasa wi shhuya thsüle kesalina, no npi wina ajüh pi no nyuwakü ketenthu chü thsüdha.

⁵No kekhang wina ithu hangsha yalo; ithu kekhe luneng cülo, isathu no ghali keten nyi hangshaya metsi.

⁶Anyiza na ma kekinyijjen wina khichidha, “Khangkeya wina hi Shekhem tsüpi gishü, nu Sukkoth yyiketijü tsüpi inyithu gishüaden.

⁷Gilead tsüna iji, nu Manasseh la; Efraim tsüna iliguwen nu Judah na hi kedi khhatssüwa.

⁸Isala hi Moab pi ikwen kemetsikhu saden, nu hi iccüguwen pi Edom miwi cü chiden, tsüna hi tsü nkaya kesa zensu. Filistinthu na imiwi jisha nu khangya ben le meshenben kwe?”

⁹O Anyiza, thowa na hi ssinu anyunuti khweti non wi duya mehai nu? Thowa na hi ssinu Edom wi wa nu?

¹⁰No ntsakhiwa ithu meya mvu ladha kwe? No ithu süpahizi ssinu alentsen nwadha kwe?

¹¹Aghinyithu matang nu ithu kiqa cülo; anyi kekiqa tsüna ma men nmi.

¹²Anyiza na ithu wi benthu ithu na khangyaden; ma ithu ghinyithu miwi khang yaden.

Zakeci 61

Aghikehie ghenä kekhe

¹Hi kiqai hhai kina cülo, O Anyiza; hi kekhe kina cülo!

²Aleben ketizenkesa nu ajjen kelensie wi hi no cichi ben! Hi ssi wa keyazi pen wi chicülo,

- ³kepaghenanye no hi kekhwewa, ighinyithu tuwi isheikepi kezüwa.
- ⁴Hi kahang tsüdi wi hi yala no kekinyijjen wi hangya thsülo; nu hi yala ngisha kekhu wi n-nieya thsülo.
- ⁵No ijüh khishikechi tsü zayadha, O Anyiza, nu no no kinyikü ketenthu ji tsü pi hi cüdha.
- ⁶Amapi kejon pi kadimiwa kahang wwa neng cülo; ma yala hangbenya thsülo!
- ⁷Ma yala anuphanla no ketenpen wi kekhang sen keyawa sa, O Anyiza; No ghaliki keten nu atsentsawa tsüpi ma khwe tenlo.
- ⁸Isathu hi keshüthangla akhwisa pi no seng den, ijüh khishikechi ti ghanan kaghapen no kinyiden.

Zakeci 62

Anyiza wi aghikehie Kenondikeben

- ¹Hi ileben tisie nu Anyiza hi hangshakeya hie; Hi ma ketan maghaki ben den.
- ²Ma ketan hi khwe nu hangsha cüden; Ma isheikepiwa nu hi khiela nyu nchala sa nben.
- ³Nthu na matsü khathu anyi ma kezü nmila kaghapeng keqanca ti kesa ha matang le ben nu?
- ⁴Nthu na kenyuwakü pen wina ma zansha cü mvu saden; nthu na milikemesa tsü nenden. Nthu na nyu sawegü kecü jüh khiden, isala nthu leben wi ma kishencü den.
- ⁵Hi Anyiza ketan maghaki ben den; hi hi kaghang pi ma miwi chi den.
- ⁶Ma ketan hi khwe nu hangsha cüden; Ma isheikepiwa nu hi khiela nyu nchala meyacha.
- ⁷Hi hangshakeya nu nyuwakekü na Anyiza kemeshen ketan; ma ikhweti kezüwa; ma hi ken-niepenwa.
- ⁸Matsü tsüdi wi Anyiza nondi tenlo, inyithu. Nthu gükeccü tsüdi pi ma kizalo, kepaghenanye ma ithu ken-niepenwa.
- ⁹Anyi ha tsüdila ahatha kekissa ti kesa; kedi le kiza lela ma men nkemi makesü. Mathu pi kewhuchan wi chi nu whu wathu mathu na mangla nye le; mathu na ahatha kekissa miwi mbhiki.
- ¹⁰No kenondi pi yasayala miwi nchila; nyu ji keteng ghena kekiyi muyaben kesa tsü n-nondila; keujüla no keben jikayi shagha lela, tsüthu tsü maghaki nsala.
- ¹¹Kejon tughula hi Anyiza na kekhi zaya, kekhangwa tsüna ma ji,

¹²nu ma kaghaliwa tsüna benki ben den. O APVÜWA, no no ketanla, anyi kesüsü ma kekuli qe wina akutimen pi cüden.

Zakeci 63

Anyiza kenmvu

¹O Anyiza, no iNyiza le, nu hi no nmvu benle. Hi kahang maben no nmvu ben; ayyi kiqha, kezü nmi nu atssü nkemi tsüti, ighamu na nghena dighe benle.

²Hi ya no Kekinyijjen wi tsü no muya thsülo; no khatila khang nu anyanthang khe hi ya tsü muya thsülo.

³No ghaliki ketenwa tsüna kahangli miwi mehai, tsalina hi no seng tenle.

⁴Hi hang keben chu hi no seng den; hi ikwen zanki pi no wi chi nu kekhe sa den.

⁵Ighamu na mishu nu ma nonkwen yaden, nu hi anonkeghe khwithu sapi no seng den.

⁶Iwe wi jen keben wi hi no meshenya; ghaja thangthang hi no meshen,

⁷kepaghenanye no keshüthangla hi kekiqawa. Ngisha kekwen wi hi inonkeghe khwisa.

⁸Hi no khenteggüya nu nkwen na hi noncca pi yazishu ben thsü den.

⁹Hi pathiale kiden kebenthu keshü yyi wi waden.

¹⁰Aghi wi mathu pathiabon, nu mathu kamang la mishülathu na dsa den.

¹¹Anyiza khangkeya pi ma kecü ghena, kadimiwa na ma nonghe den. Anyi thowa na Anyiza nyan wina jüh khishichi khe ma seng den, isala milikemesathu pang tsü khen den.

Zakeci 64

Kekhwe ghena kekhe

¹Hi agükeccü wi ben le, Anyiza, hi kekhe kina cülo! Hi ighinyithu messi ben le, hi hangsha cülo!

²Gheshighenawa cho nkemehai nu anyi nkemehai tenti ja wina hi khwe cülo.

³Mathu na njünnu ti mathu mili yiyha sa nu kedeggü jühthu pi alakusü ti pi mitsüya.

⁴Mathu lebenzza nu nyu ghükesa wina anyi kemehaithu yasa den.

⁵Mathu nkemehai cho kekiden witsü khokho kechü-kenong den; mathu na abhitsüthu pi khiewa lla nu kesa meshen nu kiden benten. "Thola tsüthu tsü mu nben," mathu isa khi.

⁶Mathu kekuli nkemehai kiden nu khiden, “Ithu ayen yasaya kemehai kesü kidenyadha.” Anyi leben nu kemeshen tsüna chüshiya nten.

⁷Isala Anyiza ma lakusü pi mathu ga cü, zuli mathu mesa-mena cüa.

⁸Ajüh tsüthu ghenä ma mathu yasa cüden; anyi mathu kemu tsüdila mathu li ketheng den.

⁹Mathu tsüdila messi den; mathu na Anyiza kuli kechi tsü meshen nu ma kekulithu tsüpi khiden.

¹⁰APVÜWA na kuli kechi ghenä ketsatan nyi tsüdila anonghe den. Mathu ma wi kemessi nkemi muya den; kemehai nyi tsüdila ma seng den.

Zakeci 65

Keseng nu Nkesengchakesa

¹O Anyiza, ithu na Zion wi ben nu no keseng tsü kesau le, nu ithu jüh khishikechi tsüpi no kecü-u le.

²Kepaghenanye no ithu kekhie luneng cü den. Apen tsüdi wi anyithu na

³mathu kesami ghenä no wi ghoden. Ithu kesazzi na ithu pasha den, isala na tsüthu teshi cüden.

⁴No kessiya kesathu nu no ssigho kekinyijjen wi hang thsü kesathu na kemihhi ntsa. No kemetha kekinyijjen wi kesawegüthu, nu njjen wi pala kemehai kebenthu tsüpi ithu nonkwenyaden.

⁵No ithu kekhie keluneng wina khangkeya pi ithu cüle nu ithu hangshayale kesalina amankesathu kulichi. Ayyi wi anyi tsüdila nu atssükedone khhaka wi kebenthu tsüdila na nondi den.

⁶No kezü wina ayikhathu tsüpi mathu pen wi ben thsü, nu no kekhang pi ccüca chi.

⁷No atssükedone kaghamo nu atssükullu hhai; nu anyi kemagha hhai la khasha cüden.

⁸No pala kedi kuli kechithu tsü ghenä ayyi maben keqhethiketen sa. No kekulithu na ayyi katen kesü wina wa pahanwa wi nonkeghe kemagha hhai sen gho.

⁹No atsankegho kesun chi nu ayyiwa noncca keten pi ccüca; no tsü sapi benya nu mehaya thsü. No atssü pila aghakuthu pong cü; no yangdsaketenthu pi ayyi pong cü. No hati kesa kuli chiden:

¹⁰Alli chhü ketheng wi tsü atssüpi meshu-mena sa cü, nu ayyiwa yala atssü tsenya thsü; nu atsangho pila ayyi satecca cü nu aghanglanithu tsü yala shigü thsü.

¹¹No kemehai na khatila apvükeya pi ithu cü nu! No khiewa wa khe ciwi meshu-mena saden.

¹²Aghang kemejjü pen witsü khaghanenithu na pong ben; Ayyishiphon witsü anonkeghe na pong ben.

¹³Alli witsü khaghanenithu na pong ben; ayyiketijü witsü awhengsu na pong ben. Pala tsüdila anonkeghe wina magha nu akhwi saben.

Zakeci 66

Kesengkhwi nu Nkesengcha kesa

¹Anonkeghe wi jisha pi Anyiza senglo, anyi tsüdila!

²Ma nyankethang ghenana akhwi salo; anyankethang keseng pi ma wi chilo!

³Anyiza wi khilo, “No kuli kechithu tsüna khatila amansa nu! No kekhangwa tsüna di ntsa kesalina ighinyithu na mathu messi nu ntuwi nkhwenca dua.

⁴Ayyiwi anyi tsüdila no kinyi; mathu na kesengkhwi sapi no wi chi, mathu na keseng khwithu pi n-nyan saki chi.”

⁵Anyiza na anyithu jawi amankesa mangwa kulichi theng khe gho ghangchilo.

⁶Ma tssükedone tsüpi ayyi kekiqha sa; ithu bamyithu na alentsen sen nu aghaku pvüdhi. Ciwi ithu na ma kuli kechithu tsü ghenana anonghe.

⁷Ma kekhang wina anuphanla kekhang senden, nu ma nyon pi mizzatentithu ghang ben den. Kematang nyithu thola shagha ma nshun thsüla.

⁸Ithu Nyiza senglo, mizzatentithu tsüdi; nthu kesengkhwi tsü yala zaya thsülo.

⁹Ma ithu pi hangya thsü, nu ithu pi khuli thsü nsa.

¹⁰No ithu pi ghankenana wi chidha, Anyiza; anni pi rükatssü mecang pi mehai neng kesa tsüti no ithu ghan-nandha.

¹¹No ithu yala nyu ca wi khuli du thsü, akhhi kekiyanthu pi ithu ghatsü wi chi.

¹²No ithu ghinyithu yala ithu miwi meghe thsü; ithu na anni nu atssüketi tsüdi pvüdhi, isala no khilitsü ithu ssighola apvü-nkesa pen wi chicüdha.

¹³Hi mecang pi kekinyi sen nu njjen wi ghoden; hi ijüh mangwa khishi theng khe tsüpi no kinyiden.

¹⁴Hi ketizensa keben wi hi mangwa pi no cüle khitheng khe tsüpi no cüaden.

¹⁵Kekinyipen wi tsü mecang thsüle kesalina hi khaghaneni sengho den; hi amesü süpon nu anenithu pi ahhsasha sa den, nu ma nikhu tsü yala atssan wi ki thsüden.

¹⁶gho kina chilo, Anyiza nyuwa ketenthu tsüdi, isathu ma ighena mangwa kulichi khe hi pi nthu kizaden.

¹⁷Kekiqa ghenahi ma wi khiechi; hi akhwithu sapi ma seng.

¹⁸Keujüla hi hi kesami pi koghobvü lethu, APVÜWA na ihhai kina nkesa.

¹⁹Isala Anyiza na ntsakhiwa ihhai kina; nu hi kekhie ya cüdha.

²⁰Hi Anyiza seng, kepaghenanye ma hi kekhie meya mvula nsa nyelela ma hi wi ghaliki keten tsü khu nengya nsa.

Zakeci 67

Nkesengcha Khwi

¹Anyiza, ithu nantizen cülo, nu sawegü pi ithu cülo; keccaketssü wina ithu ghangchilo,

²isanu ayyi maben la no kemeshen chükeyawa salo; isanu mizzatentithu tsüdi no hangshakeya tsü chükeyawa sa.

³Anyithu tsüdi yala no sengya thsülo, O Anyiza; anyithu tsüdila no sengya thsülo!

⁴Mizzatentithu yala mathu nonghe, nu kenong khwi saya thsü, kepaghenanye no atsentsa wina anyithu jühkaghaten den, nu mizzatentithu lentsütson den.

⁵Anyithu tsüdila no sengya thsülo, O Anyiza; anyithu tsüdila no sengya thsülo!

⁶Ayyiwa na ma bi kejon wwikeya khuchi; Anyiza, ithu Nyiza, sawegü pi ithu cüdha.

⁷Anyiza na sawegü pi ithu cüdha; apen tsüdi wi anyithu na ma kinyikü ketenwa sa.

Zakeci 68

Mizzatenti na khangkeya Khwi

¹Anyiza ya shagha nu ma ghinyithu jügüzighe. Ma nanmeghü ketenthu na nchala bvüa.

²Annikekhu na mo pi bvü keten tsüti, mathu jügü pi bvü thsü; anie na anni tuwi tssüghe keten ti, gheshighenathu na Anyiza tuwi dedi den.

³Isala ketsatanthu na ma ketenpen wi mathu nonghe nu kenong ghenahi jisha den.

- ⁴Anyiza wi akhwi salo, kesengkhwi sapi ma nyan sakilo; akulukeshü miwi donki nu wa ketenwa tsü ghenal alen kiden-kesha chilo. Ma nyanwa tsüna APVÜWA — ma ketepen witsü nong den!
- ⁵Anyiza, kemetha kekinyijjen wi hangketenwa tsüna, magha-maghang nu denyilethu noncca nu khweden.
- ⁶Ma ajjen pi ma ketan hang ketenthu ya hangya thsüden, nu atssüzü nyithu lisha sengho nonkeghe wi chicüden, isala nyu matang ketenthu tsü kecaghang yyi wi hang thsüden.
- ⁷O Anyiza, na n-nyithu ssinu ayyikeshü pvüdhi kewa wi,
- ⁸ayyi na kuli, akulu wi atsan na keshuchi dugho, kepaghenanye Sinai Nyizawa na gho, Israel Nyizawa na kegho ghenal.
- ⁹No atsan yala keyakishen sa gho thsü, nu ayyi kekiquha yala mehai nengya thsü;
- ¹⁰n-nyithu na ciwi mathu jjen sa; No kemehai wina ketha-uthu ghenal la khuchi.
- ¹¹APVÜWA na ayen khuchi nu nzathu kejon na ajüh tsü ketsichi:
- ¹²“Kadimithu nu mathu süpahizi la bvü tendha!” Ajjen wi nzathu na atsanqai khukeyathu tsüpi gishüyadha:
- ¹³rükatssü pi nkhetsü tsiketonthu meju, mathu gisha na suna kemehai ti cwencwe. (mangkesa na aghikesa ghanan wi nthu na khaghanenithu jawi ben wa nu?)
- ¹⁴Kekhang ntsawa Anyiza na Zalmon Yikha wi kadimithu jügüzighe kesa wi ma aghola ya ciwi ca thsü.
- ¹⁵Bashan tsüna ayikha mangtila di nu, ayikha ketsu kejon keben kesü!
- ¹⁶mangkesa na ayikha kedi wi tsü ben, nu Anyiza na hangle kessiya kesa yikha tsü nkhichila ghang ten nu? APVÜWA na anuphanla ciwi hangden!
- ¹⁷APVÜWA na Sinai wina gorugari hazar kejon ssinu kemetha pen wi gho.
- ¹⁸Ma atssüzü kejon ghan sen ayikha kemisi wi wa; ma nyu matang ketenthu wi aju kejon muya. APVÜWA Anyiza na ciwi hangden.
- ¹⁹APVÜWA senglo, ma atsathangla ithu khhi pvü ketenwa; ma ithu hangshawa Anyiza.
- ²⁰Ithu Nyiza ha hangsha cü ketenwa Nyiza; ma APVÜWA, ithu PVÜWA, keshü wina ithu hangsha cüden.
- ²¹Anyiza na ntsakhiwa ma ghinyithu kesami wi mataghang ketenthu li pakhi cüden.

²²APVÜWA na khi, “Hi Bashan wina nthu ghinyithu ssi neng ghoden; hi atssükedone kedhu wina mathu ssinu kheneng ghoden,

²³isanu no mathu jju miwi alentsenden, nu nthu ffü na mathu jju kemenne mvu chu menne yaben.”

²⁴O Anyiza, no khangkeya wina alentsen kechiwa tsüna anyi tsüdila muyadha, Anyiza, hi kadimiwa na alentsen sen nu ma kekinyipen wi kewa tsü.

²⁵Akhwi kesathu na atuwa, achünong kekhouthu na asengwa, nu apha kiccü ghalathu na ma non wi.

²⁶“Ma nyithu na saghu keben wi tsü Anyiza senglo; APVÜWA senglo, nthu Jacob shicübvüghathu tsüdi!”

²⁷Benjamin shicü na atuwa gho, amizza kizza ntsawa, tsüsengwi Judah wi alikesathu na akhang gweghe, Zebulun nu Naftali wi alikesathu na mathu sennie.

²⁸No kekhang pi ccüca chilo, O Anyiza, no ithu mithon wina kekhang kesenwa tsü

²⁹Jerusalem kekinyijjen wina, kadimithu na aju sen nu no wi gho.

³⁰Ejipt, ahangsa agheja wi hang ketenwa tsü satekü chi; mizzatentithu, amesü na ma zza sisen ketenthu tsü satekü chi, mathu tsüdila ntuwi nkhwenca du, nu rükatssü pi no nkecü chu. aghikesa ghali ketenthu nyi tsü jügüzighe cülo!

³¹Mithonthu na Ejipt wina ghoden; Sudan nyithu na mathu kwen zanki, nu Anyiza wi kekhe sa den.

³²Akhwi sapi Anyiza wi chilo, ayyi wi kadiyyithu, kesengkhwi sapi APVÜWA wi chilo,

³³atssan, alamyi tssanwa miwi donki nu wa ketenwa. Ma wi kina lo, khang ntsa jisha chilo.

³⁴Anyiza kekhang tsüpi thangchilo; Ajenkeben Israel miwi ma kekhang atssan wi ben.

³⁵Israel Nyizawa! Ma kekinyijjen wina gho keten tsü ghang pi khatila messi nu! Ma kekhang nu kezü pi ma nyithu cüden. Anyiza senglo!

Zakeci 69

Kekiqa kekhe Nyunuti kesü

¹Hi hangsha yalo, O Anyiza! Atssü na isun nten sadha;

²Hi anisha kedhu wi du tendha, nu ciwi ayyi tsen nmi; hi atssü kedhu wi benle, nu atssükullu na hi meyanthi tendha.

- ³Kekiqa ghenā kemagha wi hi kekhang la nmi, nu igiyan la naa wadha. No hi kekiqa kaghang ghenā inyon la naa wadha.
- ⁴Ma jjiigi nkemi wi hi nanmeghü ketenthu tsüna ilissen miwi la jiki. ighinyithu na milikemesa khipi hi shun; mathu na zü ntsa nu hi pathi mvu ben. Mathu na hi nkaghanfü tsanqaithu tsü la pi cü neng thsüa.
- ⁵O Anyiza, hi kesamithu tsüna ntuwi kuthi meya; hi mang khatila jeng khe no chüben.
- ⁶Hi yala kejüghekeya sen ghola no nondi ketenthu miwi nchi thsüla, Kekhang kedi ntsawa APVÜWA! No kinyi ketenthu miwi hi yala kejüghekeya sengho chi thsü nsala, O Israel Nyizawa!
- ⁷Tsüwa tsüna nghena nyu hi kimenni, nu kejüghekeya na hi whengbhondha.
- ⁸Icünüyuthu tuwi hi anyi nkechü nyi ti, nu itheghi tuwi hi asang kesü ti sadha.
- ⁹Hi no kekinyijjen wi leben kechi tsüna imiwi anni ti mecang ben; no nkekhichi jühthu tsüdila imiwi qanca dugho.
- ¹⁰Hi kezi wina hi satemeni, nu anyithu na hi kimenni.
- ¹¹Hi anonkegü thsümenithu pvüthu, mathu na hi nankeqhe.
- ¹²Mathu na alentonti wi tsü icüki khi, nu adikinathu na icüki pi akhwi cü.
- ¹³Isala hi tsü no wi khieden, APVÜWA; no ketanla matsü kessiya, nu hi luneng chilo, Anyiza. No kaghali kedi tsü ghenā hi luneng chilo, kepaghenanye no hi hangshaya le ajüh khishikechi tsü nieden.
- ¹⁴Anisha wi du keten witsü hi hangsha yalo; ighinyithu wina hi pi tsanqai cü, atssü kedhu wi tsü hi hangsha cülo.
- ¹⁵Atssüketi tsü yala imiwi ngho thsü lalo; atssü kedhu wi hi yala meyanthi nyelela ashüjjen wi du thsü nsala.
- ¹⁶Hi luneng chilo, APVÜWA, no ghaliki keten kemehai wina; no nanketizen keti tsü ghenā hi wi khapeghe gholo!
- ¹⁷Nmaghawa nkuthi lalo; hi agükeccü keti wi bendha— khili hi luneng chilo!
- ¹⁸Hi wi gho hi hangsha cülo; ighinyithu wina hi hangsha cülo.
- ¹⁹Khati hi kimenni, khatila hi kejügheya ben khe no chü; nu ighinyithu tsüdi muben.
- ²⁰Nkekhichi kekuliwa tsüna ileben pacha, nu hi kaghang nkemi wi bendha. Hi nantizen kecü ghang isala thola nmi; leben satekecca bha isala thola mu meya.
- ²¹Hi ghama keben wi mathu na aji pi hi cü; hi dighe keben wi mathu na kessetsü pi hi jji thsü.

- 22** Mathu tsü yala mathu yasa kesawa sa; mathu ghenä kemetha kemishu wina mathu keqanca mukeyawa sa.
- 23** Mathu ya pala nmu thsü lalo! Mathu geshi sapi nkhang thsüla!
- 24** Nleben ketsu pi mathu miwi keshusha chi; n-ghekepvü yala mathu yaya thsülo.
- 25** Mathu keben penthu tsü yisha kesawa sa, anyithu la mathu nithsüjjen wi nhangla kesawa sa!
- 26** Mathu na no kemeten pi kecüthu tsü meten-mesha; mathu na no mesa-mena cü kesathu ketizenkesa cüki khi.
- 27** Mathu kesamithu tsüdila pi zhü yalo; no hangshakeya wi tsü mathu ji mangla nmi thsüla.
- 28** Kahang lesüshen wi mathu nyan nyen pi kesawa sa; n-nyithu nyan pi saghu ketheng wi tsü mathu pi nchila kesawa salo.
- 29** Isala hi kinaa nu kaghang nkemi wi bendha le, O Anyiza; hi pieki cü nu hi hangsha yalo!
- 30** Hi akhwi sapi Anyiza seng den; hi nkesengcha sapi ma cü nu ma kedi tsü pi thang chiden.
- 31** Hawa ha amesüsi pi APVÜWA kecü miwi ma kenen sayaden, amesü süpon kezügü pi ahhansha kesa miwi.
- 32** Nyu mathu nkichi ketenthu na ha mukeya wina mathu nen ben; Anyiza kinyi ketenthu kechü-kenong yaden.
- 33** APVÜWA na kahhatuthu hhai kina den, nu ma nyi atssüzüjjen wi kebenthu tsü mali nten.
- 34** Anyiza senglo, O atssan nu ayyi, atssükedone nu ciwi kahangthu tsüdila.
- 35** Ma Jerusalem hangsha yaden nu Judah nyunutithu sapfü neng cüaden. Ma nyithu na ciwi hang nu ayyiwa tsü nka yaden.
- 36** Ma magha shicübvüghathu tsü yayaden, nu thowa na ma ghaliten khe tsüthu na ciwi hang yaden.

Zakeci 70

Kekiqa ghenä kekhie

- 1** Hi hangsha yalo, O Anyiza! APVÜWA khili hi kiqa cülo!
- 2** Hi pathiale kiden kebenthu yala nyu nchala, nu kematen thsülo. Hi agükeccü wi keben ghenä anonghe ketenthu mathu kheneng kejügheya kesawa sa.
- 3** Hi nankeqhe ketenthu mathu nyu nchala kesalina kejüghe pvü keyawa sa.

⁴No no wi keghothu tsüdila nen, nu anonghe ntsa keyawa sa. No hangshakeya ghenana no seng ketenthu tsüdi yala keshüthangla, “Anyiza na khati di nu!” isakhi ketenwa sa.

⁵Hi kekhang nmi nu ketha-u sadha; kaghajila hi wi gholo, O Anyiza. No hi hangshawa, nu IPVÜWA, hi kekiqa ghenana kaghajilo!

Zakeci 71

Anyi keqhai Kesü kekhe

¹APVÜWA, hi no wi n-nieyale ghobenle; hi ya khiela nyu nchala nsa thsüla!

²No ketsatan kesa ghenana, hi kiqacü nu hi hangsha cülo.

³No ikekwewa sakhvu yalo, nu ighihieyale kesalina akhweti kezüwa no hi ken-niepen nu isheikepiwa.

⁴INyiza, gheshighena nyi wina hi hangsha yalo, anyi aghe nkemehai nu anyi nkemehaithu kekhang wina.

⁵Kadi ntsawa APVÜWA, hi kaghang pi nmiwi chiden; hi ghanyi keben tsü wina hi no nondi gho.

⁶Hi kahang tsüdi wi no maghaki; hi kepvügha ghanan wina no hi nonccaya. Hi keshüthangla no seng den.

⁷Hi kahang ha anyi kejon tuwi tsütsonca sadha, kepaghenanye no isheikepi kezüwa.

⁸Ghanan thangthang hi no seng, nu n-nyankethang pi thangchi den.

⁹Khili hi qhaiwadha nu hi meya mvula nsala; khili hi kezü nmila lela hi teshi nsala.

¹⁰Ighinyithu na hi pathi mvuben; mathu keccünengli nu acho nkemehai pi hi shun.

¹¹Mathu khi, “Anyiza na ma teshidha; ithu ma sennie wa ma ghanya nalo; ciwi thola ma hangshakeya nyi nmidha.”

¹²Kelensie wi ben wa nsa lalo, O Anyiza; iNyiza, hi kekiqa ghenana kaghajilo!

¹³Hi ssikaghashen ketenthu ya nyu ncha thsüla, nu mathu yasa kecüwa sa. Hi patena le kiden kebenthu yala kejugheya nu nyankenye kesawa sa.

¹⁴Hi keshüthangla hi kaghang pi nmiwi chi den; hi no seng kayi den.

¹⁵Hi no kemehai tsü khi den; ghanan thangthang hi no hangshakeya tsü khi den, tsüwa tsü hi chüya kemehai miwi jiki lela.

- ¹⁶Hi no kekhang tsü sengden, kedi ntsawa APVÜWA; hi no kemehai tsü pi khi den, no kemehai tsü ketan pi thangchi den.
- ¹⁷Hi ghanyi wina no hi sansi cü, nu hi khili lela no amankesa kekuli tsüpi khi den.
- ¹⁸Khilitsü hi qhai nu ilissen la pon wa lela hi teshi nsala, O Anyiza! Hi ha sengwi ghaketen shicü tsüdi wi no kekhang nu kezü pi thangchi keben wi no hi gweghe tenlo.
- ¹⁹Anyiza, no ketsatanwa tsüna atssan cuben. No pala ketithu kuli chidha; thola no ti kesa nmi.
- ²⁰No agükeccü nu ketizenkesa kesun pi imiwi chi, isala no kezü pi hi cü neng metsi; no ashüjjen wina hi pieki neng chi.
- ²¹No kheni miwi hi sapi di neng cü; no ileben satecca neng cüden.
- ²²Ntsakhiwa hi harp sen nu no seng; hi no iNyiza leben tsentsawa tsü seng den, harp wina hi akhwithu sapi no wi chi den; Israel ghen a kemethawa.
- ²³Hi achünong khou nu inonkeghe wina jisha, hi kahang tsüdi pi no seng kepaghenanye no hi hangsha cü.
- ²⁴Ghanan thangthang wila hi no ketsatan pi khi den, kepaghenanye hi patena cüle kiden kebenthu na khang meyala kejüghyadha.

Zakeci 72

Kadimiwa ghen a kekhi

- ¹O Anyiza, kadimiwa sansi pi no ketsatan wi ajühkaghatenya thsülo; no kemeshonwa tsüpi ma la cülo,
- ²isanu ma ya kemeshon wina n-nyithu miwi kekhang senya thsülo nu ketsatan wina nyu ma nkhichi ketenthu miwi kekhang senya thsülo.
- ³Ayyiwa na mehai kayi wa keyawa sa; tsü ya ketsatan wi anonghe keyawa sa.
- ⁴Kadimiwa yala kemeshon wina ketha-u jühkaghaten; ma nkemithu kiqa nu mathu nkhichi ketenthu mi khangkeyawa sa.
- ⁵Aghani na wegü keben chu, asha na kewegü khuchi keben chu, nu amapi ghaketen tsüdi wila n-nyithu na no kekinyiwa sa.
- ⁶Kadimiwa ya alli wi atsankegho ti, atsanghozü pi ayyi ten keben ti sa keyawa sa.
- ⁷Ma hangkeben tsüwi ketsatan ya pongkemeni sa, nu asha na wegü keben chu mehaikayi keyawa salo.

- ⁸ Ma kadiyyi tsüna atssükedone kesü na wa kesü cu, Euftrat wina wala ayyi kenten la cuben.
- ⁹ Ayyikeshü wi anyithu na ma tuwi kukedu; Ma ghinyithu na ayyi wi qanca du den.
- ¹⁰ Spain nu ayyimangkehithu wi kadimithu na ajuthu sengho ma cüden; Sheba nu Seba kadimithu na kekinyithu sengho ma cüden.
- ¹¹ Kadimithu tsüdila ma tuwi kukedu; mizzatentithu tsüdila ma kekuli saden.
- ¹² Ma ketha-u ma ci kechithu hangsha yaden, nu mangla nkemithu nu nyu ma nchüla kesathu.
- ¹³ Ma kekhang nkemi nu ketha-uthu tsü nantizen; kahhatuthu kahang hangsha cüden.
- ¹⁴ Ma anyi na mathu kepasha nu yasayala wina mathu hangsha cüden; mathu kahangli tsüna ma tuwi ma men ben ntsa.
- ¹⁵ Kadimiwa kesi kahangwa sa thsü! Arabia wina suna pi ma kecüwa sa thsü; matsü tsüdi wi ma ghena kekhie kesawa sa. Keshüthangla Anyiza kesawegü ma miwi ben keyawa sa!
- ¹⁶ Ayyiwa wi asu kejon bün keyawa sa; yangdsaketenthu yala Lebanon wi kedsauthu ti yyishiphon pong keyawa sa. Alli wi aghangthu ti anyi yala anyunutithu pong keyawa sa.
- ¹⁷ Kadimiwa nyan ya khiela mali nkeya; aghani keben chu ma nyan thang kebenwa sa. Anyiza na sawegü pi kadimiwa kecü ti mizzatentithu tsüdi ya sawegü pi mathu cülo ma wi kekhiewa sa.
- ¹⁸ APVÜWA, Israel Nyizawa senglo! Ma ketan amankesa hathu ha kuli chile.
- ¹⁹ Anuphan wila ma nyankethangwa tsü senglo! Ma nyankethang ya ayyi maben pong keyawa sa. Amen! Amen!
- ²⁰ Hawa ha Jesse tsawa David kekhie sakhendha.

Zakeci 73

LESÜSHEN KECHENG (Zak 73—89) Anyiza Ketsatan

- ¹ Ntsakhiwa Anyiza na Israel nyithu aleben kemethathu tuwi mehaile.
- ² Isala hi kempvüza bhatagha zzi; hi kenondi nmila zzi
- ³ kepaghenanye hi APVÜWA ghena inyonsa, khathansha gheshighenawa ghena tsüdila mehawi keben hi tsü muya khe.

- ⁴Mathu tsü kinaa ghenaa agüccü nsa; mathu na zü nu agwo mehai.
- ⁵Mathu nyu kepathu ti ketizen nsa; agükeccü nyu miwi keben tsüna mathu miwi nmi.
- ⁶Tsalina mathu kekapvü pi ayan ti meyan, nu yasayala pi athsümeni ti sa.
- ⁷Mathu leben na nkemehai pi keshusha chi, nu mathu kemeshen wi gheshighena cho ghenaa dhamang ben den.
- ⁸Mathu nyu nankeqhe nu ajüh nkemehaithu khi; mathu kapvü nu nyu kepasha tsü kiden ben den.
- ⁹Mathu na tangwi kebenwa Anyiza khisa, nu kekapvü wina ahzathu pi ayyi wi anyi miwi chi,
- ¹⁰isanu Anyiza nyithu lela khapeghe gho mathu na mangle khi khe lebenchi ntsa nu tsü nondi.
- ¹¹Mathu khi, "Anyiza na mangla chü nben; Kemisintsawa mangla tsü bhashiya nben."
- ¹²gheshighenathu na tsüti kesale. Mathu na kejonla ben nu keshüthangla jikayi muyaden.
- ¹³Hi ketanla hi pi metha nu kesami nkesa ha mang men la nye kwe?
- ¹⁴O Anyiza, no ghanan thangthang hi ya ketizen sa thsü; ghanen kaghapen no hi meten-mesha.
- ¹⁵Keujüla hi tsüti khi lethu, hi n-nyithu kesü ti nkuli ladha.
- ¹⁶⁻¹⁷Hi sakeyishüthu meshen keväli chi, isala hi no Kekinyijjen wi npi kedu chu tsüna ighena sa keya ji nye. Ciwi gheshighenawa miwi mangwa saden khe hi chüya.
- ¹⁸No mathu pi kennichen pen wi chiaben, nu mathu ya keyasa wi khulidu thsüaden!
- ¹⁹Wan nu mathu yasa; mathu na kemessi ntsa wi dua.
- ²⁰Mathu na aman kesü ghanenwa wi shaghathu nmila keten tsüti kesale; O APVÜWA, mathu na nmiladen.
- ²¹Hi kemeshen nmehai keben, nu ileben naa keben wi,
- ²²hi aghangsa kesü ti jeng; hi no chüshi meyala.
- ²³Isala hi keshüthangla nkete wi ben, nu no ikwen zanya.
- ²⁴No kesansijüh tsüpi ilentsütson, nu asakhen wi no kenyuwa wina hi ssiyaden.

²⁵No nkenye tsü tangwi ishei mangwa ben nu? Hi no yaya lethu ayyi wi mangwa nmvu bendha nu?

²⁶Hi kemeshen nu igwo nzü laya mehai, isala Anyiza na hi sa ketezüwa; ma hi anuphanla nsenthu keyishüwa tsüle.

²⁷No teshi kesathu na dedi metsiden; ntu wi jühtsentsa nkesathu no mathu yasa cüden.

²⁸Isala hi tsü Anyiza kete wi keben, nu APVÜWA Anyiza wi kekhwe muya, nu ma kuli kechi tsüdi pi thangchi kesa tsüna khatila amankesa nu!

Zakeci 74

Mizzatenti Zanshikecü kekhie

¹No mangkesa na ithu teshi pi hati sadha nu? O Anyiza. No anuphan n-nyithu miwi n-ghepvü benten kwe?

²N-nyithu meshen chilo, no kheni wina mathu kessikeyathu tsü, nyu magha sa keben wi hangshaya, nu ssigho n-nyithu sa keyathu tsü. No matsü kesü wi hang kesa Zion Yikha tsü meshen chilo.

³Yasakhi kesa hathu miwi wa nanlo; ithu ghinyithu na Kekinyijjen wi pala tsüdila yasadha.

⁴Nghinyithu na khangkeya wina no Kekinyijjen wi jisha; khangkeya zensu wina kekhangthsü zanki.

⁵Mathu na achan kejeüthu na ampvü sen nu achantonthu shüchi keten ti kesa.

⁶Mathu ampvü nu kejenjithu pi achan pi kezhütsithu tsü whengcha khia.

⁷Mathu na no Kekinyijjen yasa, nu anni pi mecang; mathu na no kinyi keten penwa tsü nakhia.

⁸Mathu na ithu pachapaghe cü mvu sa; mathu na ayyi wi kemetha pen tsüdi mecang chia.

⁹Ithu kemetha mechantsi tsüdila nmidha; atusenjuh-kechüthu thola nmidha, nu hati kesa matsü ha khathu waten khe thola nchü.

¹⁰O Anyiza, ithu ghinyithu na matsü khathu ithu nankeqhe benten nu? Mathu anuphan n-nyan kenyen benten kwe?

¹¹Mangkesa na ithu nkiqa mvu ladha nu? Mangkesa nkwen pi nsengwa chiyadha nu?

¹²Isala no adechhü wina ithu Kadimiwa sagho, O Anyiza; no matsü kejon wi ithu hangsha cü.

- 13** No kekhangkezü wina atssükedone la gishüzighe, nu atssükedone ghassübvü li whengcha.
- 14** Leviathan li tsü pacha nu ma sa tsü pi ayyikeshü wi aghangsathu dsa thsüa.
- 15** No atssüdhegü kebvüpenthu tsü ya atssü bvüshhugho thsü; na aghaku khutithu tsü ngün thsüa.
- 16** No aghaja nu aghanan sachi; no asha nu aghani pi mathu pen wi ben thsüa;
- 17** no ayyi kentenwa tsü kiden chi; no mazu nu pathsü sachi.
- 18** Isala meshenchilo, O APVÜWA, nghinyithu na no nankeqhe, mathu na no nchü nu no n-nyuwa sa.
- 19** N-nyi kekiqa nkemithu tsü teshi pi mathu ghinyithu kedaggü nkemehai kwen wi chi nsala; meten-mesha keben n-nyithu tsü mali nsala!
- 20** No ithu ssinu cenkethenjüh tsü meshenchilo. Ayyi kejang ccügwen tsüdi wi yasayala na bendha.
- 21** Nyu mathu nkhichi ketenthu tsüpi kejüghe meya thsüla; ketha-u nu kahhatu nyi yala no seng thsü.
- 22** No ketanla shaghaya, Anyiza, nu no ketanla nsheipi yalo! No nkechüthu na ghanan thangthang no nankeqhe keben tsü meshen yalo!
- 23** Nghinyi ghekepvü kejisha tsü nmalila, no nankemeghüthu na nhandhila magha keben tsü.

Zakeci 75

Anyiza na Ajühkekaghatenwa

- 1** Ithu na nkesengcha sapi no cüben, O Anyiza, ithu no nkesengcha saben! Ithu na no khatila dinu kesa pi thangchi nu no amankesa kekulithu tsü pi khi.
- 2** Anyiza na khi, "Ajühkaghakhi le kesa ghena hi matsü ssandha, nu hi kemeshon wina ajühkaghakhiden.
- 3** Kahangli keben tsüdi kedheggü, nu ayyi na kuli lela, hi madonbvü pi zükeqhe shengya thsüaden.
- 4** Hi gheshighenawa na nkapvü lalo kiza.
- 5** Mathu wikesa tsü teshi yilo kiza."
- 6** Ajühkekaghatenwa tsüna nishu nyelela nidu, nu acüla nyelela agha wina gho nten;
- 7** tsüna Anyiza na ajühkekaghatenwa tsüle, anyi pahan meshensa, nu pahan nmeshensa laden.

⁸ APVÜWA na ma kwen wi ahyi kesü senden, nu ma lebenketsu zü kekhang pi tsü pong senden. Ma tsüpi keshusha chi, nu gheshighenathu tsüdila tsü jjüya; mathu na ma khakhen la süjjüa.

⁹Isala hi tsü khiela Jacob Nyiza cüki tsü nkhiila saya nben nyelela kesengkhwisapi ma wi nchila sa meyacha.

¹⁰Ma gheshighena kekhangwa tsü pacha cüden, isala ketsatan kekhangwa tsü sapi jikayi cüaden.

Zakeci 76

Anyiza Na khangkeyawa

¹Judah wi Anyiza tsü chüben; Israel wi ma nyan tsü nyuwaküden.

²Ma Jerusalem wi ma jjen na ben; ma Zion yikha wi hangden.

³Ciwi ma ghinyithu lakusü, mathu tsonhithu nu njünnu, anle, mathu ghighethu tsüdila yasa.

⁴No mangtila anyanthang nu, O Anyiza! No ayikhathu wi no nkenanmvu nyi miwi khangya nu kheneng gho keten tsüna khatila ghang pi ajenben nu!

⁵Mathu kempvüza süpahithu kwen wi keben tsüdila khuyadha, nu mathu khilitsü keshüthu kejen wi tsü jenwadha; mathu kezü nu kesachü tsüdila ma men nmi.

⁶No mathu patemessi kechi wi, O Jacob Nyizawa, goruthu nu tsüthu miwi donki kebenthu na khulidu shüa.

⁷Isala, APVÜWA, tsüdila no messi. No nghepvü keben wi thola nkete wi ngan meya.

⁸No tang wi jühkekaghaten pi kechü tsü wi; ayyiwa na messinu ceen ben wa.

⁹No ajühkekaghaten tsüpi khichile ngan keshagha wi, ayyi wi nyu ma pasha ketenthu tsüdila hangshaya.

¹⁰Anyithu lebenketsuwa tsüna no seng kayiya thsüden; aghi wi hangkeyathu na nkhowa tsü kinyiden.

¹¹No pi ma cüle njüh khishi kethengwa tsü pi APVÜWA Anyiza cülo; no wi keben mizzatentithu tsüdila ajuthu sen nu ma wi gholo. Anyiza na anyithu sapi ma messi thsüden;

¹²Ma kadinga kapvü ketenthu tsü satemeni cüden, nu kadimithu pateqhe cüden.

Zakeci 77

Ahathakina tsü wi aleben satekecca

- ¹Hi misikhhali magha pi Anyiza wi chi; hi misikhhali magha chi, nu ma ihhai zaya.
- ²Agükeccü tsü wi hi APVÜWA wi khie; aghaja thangthang hi ikwen zanki nu kekhie sa, isala ileben sateccakeya mu meya.
- ³Hi Anyiza meshen pi dhu kechi wi, hi ihatha tontiwa shhu; hi meshendhu kechi wi, hi iccükwenshü wa.
- ⁴Ghaja thangthang wila hi ya njen thsü; hi ihathana ntsa sa nu ajüh la khi meyala.
- ⁵Hi wakesa tsathangthu tsü meshen, nu kheni amapi wakesathu tsü meshen.
- ⁶Hi pala meshen pi dhu ntsa nu aghaja tsü ya wa thsüa; meshen nu hi ketanla hi keü.
- ⁷“APVÜWA na keshüthangla ithu meya mvula ten kwe? Ithu ma kenen saneng meyachadha kwe?”
- ⁸Ma ithu nghali ladha kwe? Ma jühkhishi kechi tsü n-nie ladha kwe?
- ⁹Anyiza na ketizenwa tsü malidha kwe? Ma ghekepvüwa tsüna ma nanketizen kuti sayadha kwe?”
- ¹⁰Ciwi hi khi, “Hi patena ntsa ketenwa tsüna ha— Anyiza na ma kekhang nmidha le kesawa tsü.”
- ¹¹Hi no kekuli kedithu tsü meshen ben den, APVÜWA. No wakesa wi amankesa kuli kechithu tsü meshen neng ben den.
- ¹²No kuli kechithu tsü hi meshen ben den. No kekhang kekulithu tsü hi meshendhu chiden.
- ¹³O Anyiza, no kuli kechithu tsüdi methale. Acenpvü kepa wi kesütanla no ti kesa nmi.
- ¹⁴No amankesathu kuli keten Nyizawa. No kekhang pi mizzatentithu ccücachi.
- ¹⁵No kekhang wina n-nyithu hangshaya, Jacob nu Josef shicübvüghathu tsü.
- ¹⁶Atssü na no mukeya wi, O Anyiza, mathu messi wa, nu atssükedone kedhu na kedheggü wa.
- ¹⁷Akulukeshü na atsankegho pi keshushachi; atssan wina atsanshigü nu atsancwe na ayyi ccügwen tsüdi wi wa.
- ¹⁸Atsankeshigü tsüna llusen nu shhugho, nu atsancwe kewegü tsüna ayyi wi wegüchi. Ayyi na kedheggü nu kuli.
- ¹⁹No atssükellu wi alentsen. No atssükedone kedhu tsü pvüdhi, isala ncükhatu nmu.
- ²⁰No anenikehiewa kesü ti n-nyithu ssi, Mosa nu Aaron manyi ya aliwa sa.

Zakeci 78

Anyiza nu Ma Nyithu

- ¹Kinayalo, inyithu; hi kesansijüh ha, nu hi mangwa khi khe nthu leben pi chilo.
- ²Hi kemetsa jühthu tsü sen nu kheni wakesa wi amankesathu tsü khi mechan-metsa chiden,
- ³hathu ha ithu na zaya nu chüyadha, ithu bathu na ithu wi kizadha.
- ⁴Ithu tsangathu wi ithu na ha pi nkhila theng nben; ithu haseng shicüthu wi APVÜWA kekhang, nu ma kekuli kedithu nu ma amankesa kulikechithu tsü pi khiden.
- ⁵Ma ayenthu pi Israel nyithu cü, nu ayenkhukechi pi Jacob shicübvüghathu cü. Ma ithu bamyithu yala ayenthu hapi mathu tsangathu sansilo nu kicükegwe chi,
- ⁶isanu ghaketen shicübvüghathu la tsü chüya nu khineng pi mathu tsangathu la kiza thsüle kesalina.
- ⁷Hati kesa wi ha mathu la mathu kenondi pi Anyiza miwi chi, nu ma kulikechithu tsü nmali, isala keshüthangla ma jühkhukechithu tsü nie.
- ⁸Mathu na mathu bamyithu, kematang, nu ajüh nkeyathu, khiela Anyiza kenondi wi nzü, nu ma wi atsentsa sa nketenthu tsüti nsadha.
- ⁹Efraim nyithu, alamugho nu akusü pi mathu ghe sapvü, aghikesa ghanan wi kheneng bvüa.
- ¹⁰Mathu na Anyiza ssinu cenkethenjüh tsü nkina; mathu na ma yenwa tsü n-nie mvu la.
- ¹¹Mathu na ma kulikechi, ma amankesa sa kechithu kemu tsü malia.
- ¹² Mathu bamyithu na ghangkeben wi, Anyiza na Ejipt yyi Zoan deshentijü wi amankesathu kuli chi.
- ¹³ Ma atssükedone tsü gishüzighe, nu mathu ssinu ciwi shhu; Ma atssü sa pila ajjen-keshon ti ngan thsüa.
- ¹⁴ Aghanan lethu akulukeshü pi mathu len tsütson, nu aghaja lethu anni kewegü pi mathu ssi.
- ¹⁵ Ma ayyikeshü wi alonshi pakhi chi, nu manon wina atssü lle shhugho pi mathu cü.
- ¹⁶Ma alonshi wina aghaku ceng shhugho yathsü, nu atssü yala aghaku ti lle wa thsüa.

- 17 Isala mathu na sami kayi pi Anyiza shun, nu ayyikeshü wi Kemisintsawa tsü matang.
- 18 Mathu aghandu Anyiza ghan-nan le mathu kedsa mvu tsse tsü khie.
- 19 Mathu Anyiza matang nu khi, “Anyiza na ayyikeshü wi atsse pi ithu cüya mehai kwe?”
- 20 Ma alon kihhechi nu atssü lle keshhugho tsüna ntsakhiwa le, isala ma amesa nu asa pi ma nyithu cüya mehai kwe?
- 21 Tsalina mathu wi tsü zakeya wi APVÜWA na ma lebentsu ntsa sa; ma anni pi mathu ssikaghashen, nu ma lebenketsu mathu kematangwa tsüna jikayi shagha,
- 22 kepaghenanye mathu na ma miwi kenondi nmi, nu ma mathu hangshaya benle kesa n-nondi.
- 23 Isala ma tang atssan ya ma jenka sha chilo ajühkhuchi;
- 24 ma tangwi na asu pi mathu cü, mathu yala dsalo manna kesunsha chi.
- 25 Tsalina mathu na tang nyilothu tsse dsa, nu Anyiza na mathu kenmvu tsüdi pi mathu cüa.
- 26 Ma nishuwa meghü tsü ya sho thsü, nu ma kekhang wina ma acülawa meghü tsü la pakethu chi;
- 27 nu ma aghaku ghüsa wi ahachan keji tsüti, awa kesunsha pi ma nyithu cü;
- 28 tsüthu tsüna mathu nithsüjjen kevü tsüdi wi qanca dugho.
- 29 Tsalina anyithu na dsaya nu mathu pvü nmaya; Anyiza na mathu kenmvu tsüpi mathu kecü ghenä.
- 30 Isala mathu pvükemene ghenä dsa lela anonkwen meya nu dsatu ben meshü,
- 31 Anyiza na mathu miwi lebentsuya, nu mathu jawi kezü ntsathu pathia, Israel jawi kepvünyi kemehai ntsathu tsü.
- 32 Hati kesa wi la anyithu na sami; ma amankesa kulichi lela mathu ma n-nondi.
- 33 Tsalina ma mathu tsathang yala ahatha kekissa ti ma sakhen sathsüa nu mathu kahang ya zulila dedi thsüa.
- 34 Khathansha ma mathu jawi pahan pathi lakhe, kepathu na ma wi kheneng gho mathu lebenkhapeghe, nu mathu leben ntsa sa ma wi kekhesa.
- 35 Anyiza na mathu kekhwewa, nu Kekhang ntsawa na mathu kiqa ghole kesa meshenya.
- 36 Isala mathu jühthu tsüdila milikemesa; mathu kekhitu kesütanla atsentsa nye.

- 37 Mathu na ma jüh meya; cenketenjuh wi tsü atsentsa nsen.
- 38 Isala Anyiza na ma nyithu nantizen chi. Ma mathu kesami teshi cü nu mathu yasa nsa. Matsü kejon wi ma aghekepvü kekheneng, nu ma lebenketsu zan neng.
- 39 Mathu na shü wa keten nyile, nu ameghü na sho pvü keten ti kesale meshenya.
- 40 Mathu na ayyikeshü wi khaju tughu ma matang; mang khaju tughu ma sapi ma hathana thsü nu!
- 41 Mathu na Anyiza pi ghankenang wi chila chineng, nu kinaa sengho kemethawa Israel Nyiza miwi chi.
- 42 Mathu na ma kekhang kedi nu ma mathu ghinyithu kwen wina mathu hangsha kecü tsathangwa tsü malia,
- 43 nu Ejipt yyi wi Zoan deshentijü wi kekuli keti, nu amankesa kuli kechithu tsü malia.
- 44 Ma aghaku tssü pi ajjü ceng, nu Ejipt nyithu na atssü jjüle kesa la nmula.
- 45 Ma panzüponathu tsü kesun pi mathu meten-mesha thsü, nu akanqae ya mathu yyi yasa thsüa.
- 46 Ma ashiqathu kesun pi mathu yangdsaketenthu dsa thsüa nu mathu llithu yasa thsüa.
- 47 Ma aghayi pi mathu kemeshentsse tonthu yasa thsüa, nu akejan yala mathu khhaghavü tonthu yasa thsüa.
- 48 Ma aghayi pi mathu mesüsithu kecenthi thsüa, nu atsanphagha ya mathu nenithu yasa thsüa.
- 49 Ma ma lebenketsu nu ma ghekepvü na keshü ketsikinathu ti keshusha kechi wi mathu sapi ketizensa ntsa sa thsüa.
- 50 Ma ma lebenketsu nkekheneng nyelela mathu kahanglithu la nhiesha, isala adhagha pi mathu pathi khia.
- 51 Ma Ejipt wi atheghi tsüdi wi atsa tssütsewa tsüdila pathi khia.
- 52 Isanu ma anenikehiewa ti ma nyithu ssi nu alentsen shhu, nu ayyikeshü wi mathu len tsütson.
- 53 Ma yazishu nu mathu ssi, nu mathu mangla nmessi; isala atssükedone na ma ghinyithu menyanbhon.
- 54 Ma mathu ssinu ma nkakeya yyi kemetha yikhathu wi tsü gho.
- 55 Ma nyithu na atujügüwathu ma ayyi ciwi kahangthu tsüdila jügüa. Ma mathu yyithu tsüpi Israel mizzathu gishü cü, nu mathu jjenthu tsüpi ma nyithu cüa.

- ⁵⁶ Isala mathu na Kekhang ntsawa Anyiza matang, nu ma pi ghankenana wi chi. Mathu na ma jühkhukechithu tsü nkina.
- ⁵⁷ Isala mathu bamyithu ti kematang, nu ajüh nkeya kekuli sa, kenondi qo nkemi alakusü kefü tsüti.
- ⁵⁸ Mathu na Anyiza nkechü kekinyijjenthü tsü sapi ma ya aghepvü thsüa, nu atsikezhüthu tsü ghenana ma sapi lebentsu thsüa.
- ⁵⁹ Anyiza na tsü mu keya wi ma lebentsu, tsüghenana ma ma nyithu teshitha sa.
- ⁶⁰ Ma Shilo wi ma nithsüjjenwa tsü teshia, ma ithu jawi kahang jjenwa tsü.
- ⁶¹ Ma ithu ghinyithu yala cenketenjuh khitson, ma kekhang nu ma nyankethang mechantsi tsü khuya thsüa.
- ⁶² Ma ma nyithu miwi aghepvü, nu mathu ghinyithu yala mathu pathi thsüa.
- ⁶³ Npvüza cahlihu aghi wi pathia, nu nza cahlihu na mathu wuba kesanyi mu meyala.
- ⁶⁴ Keqhaikedithu na yasayala wi shükhia, nu mathu wubvüthu ya mathu nqaiki thsüla.
- ⁶⁵ Asakhen wi APVÜWA na jenkeben wina keshagha ti; ma anyi kezüwa na kisengtssü jju pi ma mmi jeng pvü keben ti sa.
- ⁶⁶ Ma ma ghinyithu pasha pi shagha nkeya sa kejüghayala jügu pi bvü neng thsüa.
- ⁶⁷ Isala ma Josef shicübvüghathu meya mvu; ma Efraim mizza kessi meya la.
- ⁶⁸ Ma Judah mizza nu Zion yikha ma kenen ntsawa tsü kessiya.
- ⁶⁹ Tang wi ma jjen ti kesa ma kekinyijjen saya; ma tsüwa tsü pila ayyi ti zükeqhe matsü tsüdi wi ngan benya thsü.
- ⁷⁰ Ma ma maghawa David kessiya; Ma amou wina ma ssigho,
- ⁷¹ ciwi ma ma nenithu hie, nu ma pi Israel kadimiwa sa thsü, Anyiza nyithu kehiewa.
- ⁷² David na ma ketanla ma shie nmeshenla tsüthu tsü noncca, nu sachü ntsa sanu ma nyi lentsütson.”

Zakeci 79

Mizzatentiwa Khushikecü ghenana Kekhie

- ¹ O Anyiza, no nkechüthu na n-yyiwa tsü yayadha le. Mathu no kekinyijjen kemethawa tsü nakhi, nu Jerusalem tsü la yasadha.

- ²Mathu na n-nyithu kamang tsü teshi pi akamang-kemcüwathu cüdha, nmaghathu kamang tsü pi aghangsathu yala dsa thsüdha.
- ³Mathu na n-nyithu jju tsü yala atssü ti keji thsüa; Jerusalem tsüdi wila lle wa, nu thola mathu pi kevhü nyi nmi.
- ⁴Aketekevü keben mizzatentithu na ithu nkekhichi sa; mathu na ithu nankeqhe nu kimenni.
- ⁵APVÜWA, no anuphan ithu miwi aghepvü ben ten kwe? Nlebenketsu tsü yala n-nganla anni ti mecang ben thsü ten kwe?
- ⁶Nlebenketsu tsü ya khapeghe sen nu mizzatenti no kinyi nketenthu, nu no wi khie nketenthu miwi walo.
- ⁷Kepaghenanye mathu na n-nyithu pathi theng; mathu na no kadiyyi yasadha.
- ⁸Ithu bamyithu kesami ghena ithu nmeten-mesha lalo. Khilitsü ithu nantizen chilo; ithu kaghang tsüdila bhataghadha.
- ⁹Ithu kiqa cülo, O Anyiza, nu ithu hangsha cülo. No ketanla n-nyan kenyuwakü ghena ithu hangsha cü, nu kesamithu teshi pi ithu cülo.
- ¹⁰Mangsale mizzatentithu yala, “Nthu Nyiza na khiewa ben nu?” isa keü thsü nu? Nmaghathu jju kekiji tsü ghena ithu yala no mizzatentithu kemeten-mesha tsü muya thsülo.
- ¹¹Atssüzüthi kaghadhi hhai kina chilo, nu no kekhang kedi wina meshensa pi shü thsüle kebenthu tsü lishachi cülo.
- ¹²APVÜWA, mizzatenti kepathu na no nkhichi kesa ghena tsü miwi tagü tughu sapi mathu cülo.
- ¹³Isalethu ithu n-nyithu, no khaghanenithu na anuphanla no nkesengcha sa den, nu matsü ghaketen tsüdi wi no sengden.

Zakeci 8o

Mizzatentiwa Sappünengkeya ghena Kekhie

- ¹ Ithu kekhe kina chilo, O Israel kehiewa; ithu hhai kina chilo, anenithu kessiwa. Cherubim miwi no kadipen wi donki kebenwa,
- ²Efraim, Benjamin, nu Manasseh mizzathu wi no ketanla no pi ccüca chilo. No kezü pi ithu ccüca chilo; ghola ithu hangsha cülo!
- ³Ithu ssinu kheneng gholo, O Anyiza! No nanketizen pi ithu ccüca chi, isathu ithu hangsha yaden!
- ⁴Matsü khathu, APVÜWA Kekhang ntsawa Anyiza, no n-nyithu kekhe tsüghena nlebentsu ben ten nu?

- ⁵No aleben gükeccü pi ithu ya dsa thsü, anyontssü pi ahyi keti wi chi pi ithu ya jju thsü.
- ⁶No ithu ketekevü kahang mizzatentithu ya ithu yyi wi kesali thsü; ithu ghinyithu na ithu nkekhichi sa.
- ⁷Ithu ssinu kheneng gholo, Kekhang ntsawa Anyiza! No nanketizen pi ithu ccüca chi, isathu ithu hangsha yaden!
- ⁸No Ejipt wina kemeshentsse ton sen shhugho; no mizzatenti kepathu jügüshi nu tsüpi mathu yyi wi yangchi.
- ⁹Tsü ya shigü thsüle kesalina no apen satemetha chi; ma ghazanthu na ayyi kedhu wi duya, nu ayyi maben wi shigü bhonya.
- ¹⁰Tsüwa tsüna ma kekhwen pi yyishiphon wheng bhonya; ma cünathu na sedar ton ketikesie tsü kwenshaya.
- ¹¹Tsüwa tsüna ma cünathu chang sen nu Mediterranean Tssükedone, nu Euftrat Ghaku kecu la wa.
- ¹²No mangkesa na ghapeng-vü ketheng tsü yasa nu? Khili tsü anyi thowa na tsü pvüdhi wa khe ma bithu tsü ghanfü;
- ¹³Asütithu na tsü cücha, nu aghangsathu na tsüpi mathu tsse sa.
- ¹⁴Ithu wi kheneng gholo, Kekhang ntsawa Anyiza! Tang wina ithu ghang chilo; ghola n-nyithu hangsha yalo!
- ¹⁵Ghonu no pi yang kechi kemeshentsse ton tsü hangsha yalo, maton kaghani no ma sapi zükeqhe shigü thsü kesawa ha!
- ¹⁶Ithu ghinyithu na anni pi tsü mecang nu shüchidha; nlebenketsu wina mathu ghangchi nu yasa cülo!
- ¹⁷No kessiya kesa n-nyithu tsüpi noncca nu khwe cülo, no sapi zü kecü mizzatentiwa tsü.
- ¹⁸Ithu na khiela no wina kheneng bvü nbendha; ithu ya hangya thsülo, isathu ithu no sengden.
- ¹⁹Ithu ssinu kheneng gholo, APVÜWA, Kekhang ntsawa Anyiza. No nanketizen pi ithu ccüca chi, isathu ithu hangsha yaden.

Zakeci 81

Akho Khwi

- ¹Ithu sheikepiwa Anyiza wi anonkeghe ghena jishalo; akhwi sapi Jacob Nyizawa sakilo!

- ²Akhwi saya nu apha tsü kihhe yalo; Harp nu Lair pi akhwi kemehai sa chilo.
- ³ Akho tsü ghenä tutuwa khou chilo, asha kaghani nu asha kepong tsüdi wi.
- ⁴Hawa ha Israel ghenä ayenwa, Jacob Nyiza na ahza khukechiwa tsü.
- ⁵Ma Ejipt yyi ssikekaghashen wi hawa ha pi Israel nyithu cü. Hi ahhai nkechü kesü na hati khi keben zaya,
- ⁶“Hi nghatsü wi akhhithu tsü pisha; hi no ya yimecanglon pvü keten khhi tsü pisha thsüa.
- ⁷ No agükeccü wi keben wi, no hi cichi, nu hi no hangsha cü. Hi kekuthipen caghämo wina, hi no luneng chi. Hi Mariba tssükebvüpen wi no ghan-nan.
- ⁸Kinalo, inyithu, hi npi wina nthu kiza keben ha; Israel, nthu ijühkina lethu hi khatila hi nenten nu!
- ⁹ Nthu acenpvü kepa wi kinyi yishü khang.
- ¹⁰Hi APVÜWA nthu Nyiza, Ejipt wina nthu ssi keshhughowa tsü. Nthu pang ka chilo, isathu hi nthu ghanja cüden.
- ¹¹‘Isala inyithu na ijüh nkina; Israel na ijüh nkina.
- ¹²Tsalina hi mathu ya mathu kaghazü len wi tsü wa thsü, mathu kesa mvuthu tsü sa thsüa.
- ¹³Inyithu ya ijüh kina yalo kheshülan; mathu ijüh nieyalo kheshülan!
- ¹⁴Hi wan nu mathu ghinyithu pasha, nu mathu nkenanmvuthu tsüdila yasa cü kesa.
- ¹⁵Hi n-ghangmvu ketenthu na ituwi mathu khutsüdu kesa; mathu kemetenwa tsüna anuphan ben kesa.
- ¹⁶Isanu awhengsu kemehai ntsawa pi nthu ghanja, nu agheja wi anikholi pi nthu nonkwenya thsükesa.’

Zakeci 82

Anyiza Kekhangkesen Kemisi Ntsawa

- ¹Anyiza na tangwi kemehu tsü senben; Acenpvüthu na saghu keben witsü ma ajühsüdhe chiden:
- ²“Nthu atsentsa nkenye wi ajühkaghakhi keten tsü teshi nsathu yishü; Nthu na gheshighena miwi kinan kepapa sa keten tsü teshi nsathu yishü!
- ³Ketha-uthu nu magha-maghangthu kemeshon tsü sheipiya; kahhatu nu kekiqa nkemithu tuwi kemeshonwa saya.

⁴Nkemehai nyi kekhang wina mathu hangshaya.

⁵'Nthu na khatila mangla nchü nu! Mang khatila jüphon nu! Nthu na maghangmeghetha sadha, nu atsentsawa tsü ayyi wi nmi ladha.

⁶ Hi khi, "Nthu na acenpvüthu; nthu tsüdila Kemisintsawa tsathu le."

⁷Isala nthu la anyithu ti shüaden; kadingathu ti nthu kahang la asakhen sa den.'

⁸Gholo, O Anyiza, nu ayyi miwi kekhang senyalo; mizzatentithu tsüdila nji."

Zakeci 83

Israel ghinyi miwi Khangyalo kekhe

¹O Anyiza, ceen nben lalo; nkulila nben lalo, Nhhaighü nsa nben lalo!

²Ghangchilo! Nghinyithu na kivvü bendha, nu no n-ghangmvu ketenthu na no matang bendha.

³Mathu na n-nyithu matangle kekuthi wina acho kiden bendha; no mathu khwe ketenthu matangle kekuthi cho kiden bendha.

⁴Mathu na khi, "Gholo, ithu na mathu mizza ha yasa cü nalo, isanu Israel ha pi anuphanla mali thsüa nalo."

⁵Mathu na kekuli kekiden wi tsü mathu jühkesütan sayadha, nu no shunle ashusaya:

⁶Edom nu Ismael; Moab nu Hagar nyithu;

⁷Gebal, Ammon nu Amalek, nu Filistia nu Tur nyithu.

⁸Assiriya la mathu saghuya, Lot shicüthu Ammon nu Moab nyithu zükeqhe ashu sayadha.

⁹ No Kishon Ghaku wi Sisera, Jabin nu Midia nyithu miwi kuli kechi ti mathu miwi kuli chilo.

¹⁰No Endor wi mathu miwi khangya, nu mathu kamangthu na ayyi wi bighea.

¹¹ Oreb nu Zeeb manyi miwi kuli kechi ti mathu ccülikesathu miwi kuli chilo; Zebah nu Zalmunna miwi kesa ti mathu miwi kekhang kesenthu tsüdi miwi khangya cülo,

¹²Manyi khi, "Ithu Anyiza yyiwa tsü khupi ithu ji sa yaden."

¹³Ayyinikhu ti mathu pazighe cülo, O Anyiza, ameghü na amatsi mo pi bvü keten tsüti.

¹⁴Anni na ayinong mecang, ayyishiphon wi anni na qhe keben ti,

¹⁵Caghamo sho pi mathu jügü, nu ameghü nkemehai sho pi pateqhe cülo.

¹⁶Kejüghekeya pi mathu mmi whengbhon cülo, O APVÜWA, nu mathu yala no kekhang tsü chüya thsülo.

¹⁷Mathu yala anuphan wila nyu ncha, nu messi ntsa sa thsülo; Mathu ya anyankinyen nu shü thsülo.

¹⁸No ketan APVÜWA le kesa mathu la chükeyawa sa, ayyi tsüdi miwi kekhang kesen kedi ntsawa.

Zakeci 84

Anyiza Jjenwa Kenmvu

¹Hi khatila no Kekinyijjenwa tsü nen nu! Kekhang ntsawa APVÜWA!

²Hi khatila ciwi tsü ben mvu nu! Hi APVÜWA Kekinyijjen wi keben tsü nmvuden. Hi kahang maben pi inonghe nu akhwi sapi hang kebenwa Anyiza wi chi.

³Akhühüthu la mathu ghacen sa yaden, nu aghonithu la mathu jjen na ben yaden; mathu zzathu pila no kekinyipen kete wi chi, Kekhang ntsawa APVÜWA, hi kadimiwa nu iNyiza.

⁴No Kekinyijjen wi kahangthu na khatila anonghe, nu keshüthangla akhwi sapi no sakiden.

⁵Zion Yikha wi kijünywa wa mvu ketenthu, nu no wi kezü mua ketenthu na khatila anonghe nu!

⁶Mathu na atssü nkemi Baka yyiketijü tsü pvüdhi kewa wi, tsüwa tsüna atssükebvüpenthu sa; mapeghe wi tsankegho na tsü pong pi acüeng sa.

⁷Mathu na wa keten ti zü kayi; mathu na Zion wi acenpvüthu miwi Anyiza tsü muden.

⁸Hi kekhie kina chilo, APVÜWA, Kekhang ntsawa Anyiza. kina chilo, O Jacob Nyiza!

⁹Ithu kadimiwa sawegü cülo, O Anyiza, No kessiya kesa kadimiwa tsü.

¹⁰Ghanan kesü no Kekinyijjen wi keben tsüna apen kepa miwi hazar kesü tughu mehai le; hi gheshighenawa jjen wi hang kesatsü iNyiza jjen jenka wi ngan kebenwa mehai le.

¹¹APVÜWA na ithu kekhwewa, nu anyankethang kadimiwa, keccaketssü nu kinyikü pi ithu sawegü cülo. No kemeshonwa kuli ketenthu ghenala pala kemehai mangla haghe nten.

¹²Kekhang ntsawa APVÜWA, no nondi ketenthu na khatila anonghe nu!

Zakeci 85

Mizzatentiwa Kemehai Ghena kekhie

- ¹ APVÜWA, no n-yyiwa tsü tizen gho; no Israel sapi mehai nengya thsü.
- ² No n-nyithu kesami nu mathu kesazzithu tsüdi teshi cüdha.
- ³ No mathu miwi aghe-npvüla nu nlebenketsu tsü zan neng ya.
- ⁴ Ithu ssinu kheneng gholo, O Anyiza ithu hangshawa, nu ithu miwi no n-nen keben tsü teshilo!
- ⁵ No anuphan ithu miwi aghepvü ten kwe? N-ghekepvü tsü khiela teshi nten kwe?
- ⁶ Ithu sapi zü neng cülo, isathu ithu, n-nyithu, no sengden.
- ⁷ No ghaliki keten tsü pi ithu ccüca chilo, O APVÜWA, nu no hangshakeya kekiqa pi ithu cülo.
- ⁸ Hi, APVÜWA Anyiza na khi keben tsü kina ben; ma kecca pi ithu ma nyithu cüle khishichi, keujüla ithu na ithu kejüphon len wi tsü nwa nengla lethu.
- ⁹ Ntsakhiwa ma ma nyuwakü ketenthu tsü hangsha cüle kiden ben, nu ma hangsha cü ketenwa tsüna ithu yyi wi ben den.
- ¹⁰ Kaghali nu atsentsawa manyi kemetuli yaden; ketsatan nu keccawa manyi khünketegüli den.
- ¹¹ Anyi jühkeyawa tsüna ayyi wina kiden, nu Anyiza ketsatanwa tsüna tang wina dugho den.
- ¹² APVÜWA na ithu sapi mehai kayi, nu ithu yyi yala aghasukaghawa saya thsüden.
- ¹³ Ketsatanwa tsüna APVÜWA tuwi wa, nu ma ghen a len kiden pi cüden.

Zakeci 86

Kekiqa ghen Kekhie

- ¹ APVÜWA, ihhai kina nu luneng chilo, kepaghenanye hi kekiqa nmi, nu hi nkhangladha.
- ² Keshü wina hi hangsha cülo, kepaghenanye hi njüh yaden; hi hangsha cülo, kepaghenanye hi nmaghawa nu no nondiden.
- ³ No iNyiza, tsalina hi nantizen cülo; hi ghanan thangthang no wi khie.
- ⁴ Nmaghawa sapi nong cülo, O APVÜWA, kepaghenanye hi kekhe na no wi gighoben.
- ⁵ No ithu tuwi mehai nu kesami teshi cüden, no wi khie ketenthu ghen tsü ghaliki keten na pongben.

- ⁶ APVÜWA, hi kekhie ha kina cülo; kekiqa ghenä hi kiqai ha kina chilo.
- ⁷ Agükeccü tsüwi hi no cichi, kepaghenanye no hi kekhie luneng cüden.
- ⁸ No ti kesa Anyiza kepa wi nmi, O APVÜWA, thola no kuli kechi tsüti npi sachi.
- ⁹ No sakechi mizzatentithu tsüdi ntuwi kukedu; mathu na no kedi tsü sengden.
- ¹⁰ No khang ntsa nu amankesathu kuliden; no ketan Anyiza le.
- ¹¹ Hi sansi cülo APVÜWA, hi ya mangwa kuli thsü mvu ben khe, hi atsentsa wina njühkina den; hi ya ileben tsüdi pi no kekuli sa thsü le kesalina hi sansi cülo.
- ¹² Hi ileben tsüdi pi no seng tenle, O APVÜWA iNyiza; hi anuphanla no kedi tsüpi thangchiden.
- ¹³ No ghaliki ketenwa tsüna ighena khatila di nu! No ashüjjen wina hi hangsha cüdha.
- ¹⁴ Anyi kekapvüthu na hi shunle gho tendha, O Anyiza; anyi kedaggü akhang kesü na hi pathia le kiden bendha, anyi tsüthu na aleben pi no cü nten.
- ¹⁵ Isala, O APVÜWA, no nanketizen kaghali Nyiza le, keshüthangla lebensie, ccatssü nu atsentsa saden.
- ¹⁶ Kheneng gho hi nantizen cülo; hi satezü nu hangsha cülo, kepaghenanye ijja na no kekuli kesa ti hi la no kekuli sale.
- ¹⁷ No mehaile kesa pi hi chü thsülo, APVÜWA; hi n-ghangmvu ketenthu na no alebenkecca, nu kekiqa pi hi kecü mukeya wi mathu ya kejügheya thsülo.

Zakeci 87

Jerusalem Keseng

- ¹ APVÜWA na ma nyunutiwa tsüpi kemetha yyishiphon sayadha;
- ² Ma Israel wi apen kepa miwi Jerusalem nyunutiwa ma nen.
- ³ Kina lo, Anyiza nyunutiwa, ma no wi amankesathu khi keben ha:
- ⁴ “Hi mizzatenti ijüh kina ketenthu tsü nyanzhüghu kesa wi Ejipt nu Babylonia manyi la pi saghuden; Filistia, Tur nu Sudan nyithu tsüpi Jerusalem wi kahangthu gweghe siden.”
- ⁵ Zion wi hati khiden, mizzatentithu tsüdila ciwi na kegho nu Kekhang ntsawa na ma sapi zü cüden.
- ⁶ APVÜWA na anyi tsüdi nyanzhüghu, nu mathu tsüdi pi Jerusalem nyithu le saghuden.
- ⁷ Mathu nashü nu akhwisa, “Zion tsüna ithu tsüdi ghenä kesawegü bvüwa tsü le.”

Zakeci 88

Kekiqa Ghena kiqai

- ¹ APVÜWA Anyiza, hi hangshawa, hi ghanan thangthang qai, aghaja wi ntuwi gho.
- ² Hi kekhie kina cülo; kekiqa ghena hi kiqai ha kina cülo!
- ³ Agükeccü kejon na imiwi dughodha, nu hi keshü tetsakidha.
- ⁴ Hi anyi kepathu na shüle keben tsüti; hi kezü tsüdila bvüdha.
- ⁵ Keshüthu jawi hi teshi chidha; hi pathi pi ashüjjen wi chi kesathu ti. No mathu malidha nu no mathu kiquakeya nkemithu tsüti sadha.
- ⁶ No hi pi ashüjjen kedhu wi chi, kejang ntsa nu kedhu ntsa ayyiku wi chidha.
- ⁷ N-ghekepvü tsüna kiyankegü imiwi bendha, nu tsü hatha kekhu wi tsü hi pachadha.
- ⁸ No ipvüshangthu ya hi teshi thsüa; nu no hi pi mathu tuwi nanmeghüthi kesa kesü sa thsüdha. Ma non wi hi shanbhon nu bvü meyadha;
- ⁹ ketizenkesa wina inyon la kekhang nmi ladha. APVÜWA, hi atsathang no ci, nu ikwen zanki pi no wi kekhie sa.
- ¹⁰ Keshüthu ghena no amankesa kuli chiten kwe? Mathu shagha no sengya ben kwe?
- ¹¹ No ghaliki keten tsüpi ashüjjen wi khi nyelela no wi atsentsa tsüpi keyasa pen wi khiya ben kwe?
- ¹² No amankesa kekulithu tsü kejang pen wi nyelela no kemehaiwa tsüna mali kesathu yyi wi muya ben kwe?
- ¹³ APVÜWA, kekiqa ghena hi no ci; ghanan kaghapen hi no wi khie.
- ¹⁴ Mangkesa na hi meya mvu ben nu, APVÜWA? Mangkesa na hi wina kheneng bvüdha nu?
- ¹⁵ Hi ghanyi wina ketizensa gho nu keshü tetsakia; no kemeten khhi kekiyan ghena hi nchaladha.
- ¹⁶ Nleben keminu tsüna hi pacha; no hi kematang tsüna hi yasa.
- ¹⁷ Ghanan thangthang mathu na atssü keti ti hi vü; nu mathu na hi vüthaya.
- ¹⁸ No ipvüshang ghatsan ntsawa tsü la ya hi teshi thsüa, nu kejang ketan hi ssinu gweghe wadha.

Zakeci 89

Mizzatentiwa agüccükeben tsüwi Khwi

- ¹O APVÜWA, no ghalikiketen tsü ghenä hi keshüthangla akhwi sa den; hi anuphanla no atsentsa senketen tsüpi thangchiden.
- ²No kaghali tsüna matsü tsüdi wi benden kesa hi chüben, no wi atsentsawa tsüna atssan na anuphan ben keten ti.
- ³No khichi, “Hi kessi keyawa anyi tsü ssinu ajüh cendha; Hi imaghawa David wi ijüh khishichi.
- ⁴ ‘Nshicü ya keshüthangla kadimiwa sa thsü den; Hi no kadishi tsüpi anuphanla noncca cüben.’ ”
- ⁵No amankesa kekulithu tsü ghenä tang nyithu na akhwisa; kemethathu na no atsentsa kesen tsü ghenä akhwisa, APVÜWA.
- ⁶Tangwi thola no ti kesa nmi, APVÜWA; tangwi kahangthu kesüla no kemece nmi.
- ⁷Kemethathu kemehu wi no messi; nu mathu tsüdi no messila ngan.
- ⁸APVÜWA Kekhang ntsawa Anyiza, thola no ti kekhang nmi; pala tsüdi wi no atsentsa senden, O APVÜWA.
- ⁹No atssükedone kekhang miwi kekhang senden; no atssükellu kekhang tsü ya ceen ben thsüa.
- ¹⁰No ghassübvü Rahab tsü pacha nu pathia; no kekhangkezü wina nghinyithu miwi khangya.
- ¹¹Tangwi tsüna nji, ayyi la nji; no ayyi nu ciwi keben pala tsüdila sachi.
- ¹²No acülawa nu aghawa la sachi; Tabor nu Hermon Yikhathu na anonghe, nu akhwi sapi no wi chi.
- ¹³No khatila khang nu! No kezü tsüna khatila di nu!
- ¹⁴No kadipen tsüna kemeshon nu atsentsa miwi na piekiya; no kekuli tsüdi wi kaghali, nu atsentsa pi ccücaden.
- ¹⁵No keccaketssü kewegü wi hang ketenthu, akhwi sapi no kekinyi tsüna khatila anonghe nu!
- ¹⁶No ghenä ghanan thangthang nonkeghe sa, nu no kemehai ghenä mathu na no seng.
- ¹⁷No khangkeya kedi pi ithu cü; no kaghali wina ithu ya khangya thsü.
- ¹⁸O APVÜWA, no ithu kekhwewa kessi chi; No Israel Nyiza kemethawa, ithu kadimiwa pi ithu cü.

Anyiza na David wi ajühkhishi kechi

¹⁹No kheneng kemanthi wina atsentsa maghawa wi khichi, “Hi kekiqa pi anyankemechan süpahi kesü cüdha; hi kadipenwa tsüpi anyi jawi kessi keyawa tsü cüdha.

²⁰Hi adile kemetha pi ma nyen pi imaghawa David ya kadimi sa thsüa.

²¹Hi kezü na keshüthangla ma ssiben, hi kekhang na ma sapi zü cüden.

²²Ma ghinyithu na khiela ma miwi mehai meyacha; anyi gheshighenawa na ma miwi khangya nben.

²³Hi ma nankemeghüthu pacha, nu ma n-ghangmvu ketenthu tsüdi pathi cüden.

²⁴Hi ma ghali nu ma ijüh yaden; hi keshüthangla ma sapi khangya thsü den.

²⁵Hi ma kadiyyi tsü sapi Mediterranean na wala Euftrat Ghaku kecu wa thsüaden.

²⁶Ma hi wi hati khiden, ‘No iba nu iNyiza; no hi kekhwewa nu hangshawa.’

²⁷Hi ma pila atsa tssütsewa sa thsü den, kadimithu miwi kedi ntsawa.

²⁸Hi keshüthangla ma wi ijüh khishikechi tsü nieden, nu hi ma ssinu cenkethenjühwa tsüna anuphan ben den.

²⁹Ma kadishiwa tsüna atssan ti anuphan ben den; ma shicü yala keshüthang kadimiwa sa thsü den.

³⁰‘Isala keujüla ma shicüthu na iyenwa n-nie, nu ijühkhukechi wi nhangla,

³¹keujüla mathu na hi kicükegwethu tsü nkichi, nu iyenkhukechi tsü n-nie lethu,

³²hi mathu kesami ghena mathu meten-mesha den; mathu kesazzithu ghena hi mathu ya ketizensa thsü den.

³³Isala hi David nghalila nyelela ma wi ijüh khishikechi n-niela sa nben.

³⁴Hi ma ssinu cenkethenjüh pakhi nyelela ma wi ijüh khishikechi kesütanla khunengya nben.

³⁵“Hi inyan kemetha tsü ghena kuti nu anuphan ghena ijüh khishichi. Hi khiela David mali nben.

³⁶Ma keshüthangla ma shicü na ben ben, nu aghani na wegükeben chu hi ma kadiyyi tsü hieden.

³⁷Tsüna atssan wi atsentsa sheikepi ghena asha ti anuphan ben den.”

Kadimiwa miwi Khangyakesa ghena ahathakina

³⁸Isala no kessikeya kadimiwa miwi aghepvü; no ma teshi nu ma meya mvula.

³⁹No nmaghawa ssinu cenketenjuh tsü pakhi, nu ma kadiliwen tsü pi anisha wi cuchia.

⁴⁰No ma nyunuti keshonhu tsü zansha, nu ma khwetithu tsüpi keyasa wi teshia.

⁴¹Tsü pvüdhü sen nu kewa nyi tsüdila ma tsanqai ghanfü; ma jenshüjenphonhu tsüdi ma nankeqhe.

⁴²No khangkeya tsüpi ma ghinyithu cüa; no mathu tsüdi sapi anonghe thsü.

⁴³No ma ghitsanqaithu tsü ya ma men nmi thsüla, nu aghi wi ncha thsüla.

⁴⁴No ma kadimi khhatssü tsü sen bvüa, nu ma kadipen tsü pasha pi ayyi wi chia.

⁴⁵Matsü npi kecu wina no ma sapi qhai wa thsü, nu anyankekinyen pi ma pvü thsüa.

Hangshakecü ghenä Kekhie

⁴⁶APVÜWA, no anuphan kuthi benten kwe? N-ghekepvü tsüna matsü khathu anni ti mecang ben ten nu?

⁴⁷Hi kahang ha khatila milu khe meshen chilo; no ithu tsüdila shüa keten nyi sachile kesa meshen chilo!

⁴⁸Thowa na hang nu nshüla benya mehai nu? Thowa na ashüjjen ghüya mehai nu?

⁴⁹APVÜWA, hatu wi no kaghali chüshiya kemehaiwa tsüna khie nu? No David wi njüh khishikechi tsü khie nu?

⁵⁰Hi, nmaghawa na khati kimenni ben khe, no nkechüthu kishen-keshi tsüdi wi hi khati kethankehi ben ten khe tsü nmali lalo.

⁵¹Nghinyithu na no kessikeya kadimiwa kimenni, O APVÜWA! Ma khiewa wa khe mathu na ma kimenni.

⁵²Anuphanla APVÜWA senglo! Amen! Amen!

Zakeci 90

LESÜSHEN MEJÜ (Zak 90—106) Anyiza ji nu Anyi ji

¹O APVÜWA, no keshüthang ithu jjenwa le.

²No ayyishiphon npi sakechi nyelela ayyi npi sakechi wi, no anuphan Anyiza le, nu anuphanla Anyiza sa den.

³No anyi wi mathu kheni mangwa khe ciwi kheneng walo kiza; no ma kemili pi ayyinikhu sa.

- ⁴ Amapi hazar tsüna ntuwi ghanan kesü ti; tsüthu tsüna ghanie ti wadha, aghaja tsü kemilu ti kesa kesü.
- ⁵ No atssüketi ti ithu pie bvüa; ithu na aman keman tsü miwi sie nben. Ithu na akepagha aghanen shigü keshagha,
- ⁶ shigü shagha pvü nu minulen wi pvüjü nu shü keten tsüti.
- ⁷ N-ghekepvü wina ithu yasadha; Nlebenketsu ghenä ithu keqhethidha.
- ⁸ No ithu kesamithu tsüpi ntuwi chi, ithu kekuthi kesami tsüpi no muya kemehai wi chi.
- ⁹ N-ghekepvü tsüna ithu kahangli sapi milua; tsüna sü-u sachi nu nmila kesa ti.
- ¹⁰ Amapi achentagü ketan ithu ji— keujüla ithu amapi achentazen, kezü benya lela; tsüthu tsüdila agükeccü, nu ahathakina ketan sengho ithu cü; kahangliwa tsüna wan nu cen, nu ithu na bvüaden.
- ¹¹ Thowa na n-ghekepvü kekhang tsüdi chüya nu? Thowa na nlebenketsu mangwa sengho ten khe tsü chüben nu?
- ¹² Ithu kahangli ha khatila milu khe tsüpi ithu sansi cülo, isathu ithu na metsa yaden.
- ¹³ N-ghekepvü tsüna matsü khathu ben ten nu? O APVÜWA, Nmaghathu nantizen cülo!
- ¹⁴ Ghanan kaghapen wila no ghaliki keten tsüpi ithu pong cülo, isanu ithu na akhwisa nu ithu kahang wi nongya thsüle kesalina.
- ¹⁵ Kheni ithu gükeccü tsüwi no ahathakina pi ithu kecü ju tsü khilitsü anonkeghe pi ithu cülo.
- ¹⁶ Ithu nmaghathu yala no kekuli kekhangthu tsü muya thsülo; ithu shicübvüghathu ya n-nyankethang kekhang tsü muya thsülo.
- ¹⁷ APVÜWA ithu Nyiza, no kesawegü tsü ya ithu ssiben ketenwa sa. Ithu kekuli tsüdi wi ithu ya mehaiya thsülo!

Zakeci 91

Anyiza na Ithu Kekhwewa

- ¹ Anyithu thowa na APVÜWA wi keyazi muya le wa, anyi thowa na Kekhang ntsawa kekhu wi khwe benya lakhe,
- ² ma wi hati khiya mehai, “No isheikepiwa nu hi kekhwewa. No iNyiza; hi no nondiden.”

³Ma kekuthi kemessithu tsüdi wina, nu shüya kemehai kesakinaa tsüdi wina no hangsha cüden.

⁴Ma ma gisha pi no whengya den; ma kenoncca witsü no yazishu benya den; ma tsentsawa tsüna no khwe nu nsheipi yaden.

⁵No aghaja wi kemessi kegho nyelela aghanan wi zuli kematang kegho

⁶nyelela kejang wi adhagha kegho nyelela aghanan kewegü wi nkemehai nyu pathi keten kegho tsüthu tsüdi wi nmessila mehai.

⁷Hazar kesü nkete wi khuli nu shüya mehai, hazar tagha no vü benlaya mehai, isala no patenaya nben.

⁸Anyi gheshighenathu tsüpi khati meten-meshaten khe no ghang nu muden.

⁹No APVÜWA pi nsheikepiwa sayadha, Kemisintsawa na no kekhwewa,

¹⁰tsalina keyasa na no kidhenya nben, yasayala na nijen kete wi ghoya nben.

¹¹APVÜWA na ma nyilothu pi no nonccaya thsüaden, no khiewa wa khe no khweya thsüale kesalina.

¹²Alonthu ya nccü npatena thsüle kesalina mathu kwen pi no ghati yaden.

¹³No ssensitemithu nu amaghangthu, ssensitemi ghekinathu nu amaghang yen nkemehaithu tsü cüten den.

¹⁴Anyiza na khi, “Hi ghali ketenthu hi mathu hangsha yaden, nu hi pi APVÜWA le chüya ketenthu tsü khwe yaden.

¹⁵Mathu na hi ci kechi wi hi mathu luneng chiden; mathu na agüccü keben wi hi mathu ssiden. Hi mathu hangsha nu nyuwakü cüden.

¹⁶Hi kesie kahang pi mathu kutimen sa cüden; hi mathu hangsha cüden.”

Zakeci 92

Kesengkhwi

¹Nkesengcha kesa pi no kecü, O APVÜWA, no kenyuwakü wi akhwi kesa, O Kemisintsawa Anyiza, tsüna khatila mehai,

²ghanen kaghapen no ghaliki keten, nu ghaja kaghapen no atsentsa kesen tsüpi thangchi,

³achünongli kebenthu nu harpthu khou pi anonkegü tsüna.

⁴No kekuli kekhangthu tsü ghena, O APVÜWA, hi sapi nong cü; no kulikechithu tsü ghena, hi inonkeghe wina akhwi saden.

⁵No kulikechithu tsüna khatila di nu, APVÜWA! No kemeshenthu tsüna khatila dhu nu!

⁶Hawa ha anyi kejimawa na chü meya; nu kejöphon kesü na meshenshi nkeya ji kesü le:

⁷anyi ghesighenathu na kepagha ti shigü shaghaya mehai, kulizzi ketenthu na mehaya mehai; isala mathu yasatha sa cüden,

⁸kepaghenanye no APVÜWA, anuphanla Kemisintsawa.

⁹Nghinyithu na shüaben, nu ghesighenathu tsüdi chayaben kesa ithu na chüben.

¹⁰No hi sapi agheja mesü süpon kezü ti sa cü; no anonkeghe sawegü pi hi cü.

¹¹Ighinyithu na nchala kesa tsü hi mu, nu anyi ghesighenathu kiquai hhai tsü hi zayadha.

¹²Kemeshon nyithu na palm tonthu ti shigü den; mathu na Lebanon wi sedar tonthu ti shigü den.

¹³Mathu na achanton pi APVÜWA jjen wi yang, nu ithu Nyiza Kekinyijjen wi shigü keben tsüti le,

¹⁴maton keqhai sengwi lela ma bi bün, nu keshüthangla mejjüdhi, nu zükeqhe ben den.

¹⁵Hawa ha APVÜWA na tsatan, ciwi hi kekhwewa miwi mangla kepazzi nmi kesa pi ccücaben.

Zakeci 93

Anyiza na Kadimiwa

¹APVÜWA na kadimiwa. Ma ajenkeben nu kezü pi ma thsümeni sa pvüden. Ayyi tsüpi maben wi zükeqhe ben thsü, nu tsüna paphegheya nben.

²No kadipen tsüna, O APVÜWA, adechhü wina dsadsa ben gho, nu matsü npi kegho wina no ben gho.

³Atssükedone kedhu na mathu hhai sachi, O APVÜWA; mathu na mathu hhai misikhali ghamo chi.

⁴APVÜWA na Kemisintsawa sa nu tang wi kekhang sen ben, atssükedone kaghamo miwi la diki, atssükedone wi atssükullu miwi khangki.

⁵N-yenthu tsüna anuphan ben den, APVÜWA, nu no Kekinyijjen tsüna ntsakhiwa metha le, anuphan nu anuphanla.

Zakeci 94

Anyiza Na Anyi Tsüdi Jühkekaghatenwa

- 1** APVÜWA, no ajukhiya keten Nyiza kesü; ajukhiya keten Nyiza, wegüchilo!
- 2** No ayyi tsüdi jühkaghaten ketenwa; shagha mangwa pi kekapvüthu kecü-u khe pi mathu cülo!
- 3** Matsü khathu anyi gheshighenawa ya nongben thsü ten nu? khathu nu, APVÜWA?
- 4** Khathu ayen kepazzithu ya kapvü, nu mathu ayen kepazzi tsüpi awisa ben thsü ten nu?
- 5** Mathu na n-nyithu pacha, APVÜWA; mathu na n-nyithu tsü pasha.
- 6** Mathu na denyilethu, nu magha-maghangthu tsü pathi, nu kijünyi ithu yyi wi kahangthu tsü la pathiden.
- 7** Mathu na khi, “APVÜWA na ithu nmu; Israel Nyizawa na hathu ha nchü.”
- 8** Inyithu, nthu khatila jüphon ben nu? Nthu na khathansha wi chüya ten nu?
- 9** Anyiza na ithu khuna sachi— ma zaya nben kwe? Ma ithu nyon la sachi— ma muya nben kwe?
- 10** Ma mizzatentithu kha chi— ma mathu meten cüya nben kwe? Ma anyi tsüdi kesansiwa— ma kechü nmi kwe?
- 11** Mathu mangwa meshenben khe APVÜWA no chüben; mathu kemeshen tsüna khatila ma jügi nmi khe ma chüben.
- 12** APVÜWA, no kicükegwe keten nyi na khatila anonghe, nu no n-yen pi ma sansi ketenwa tsü!
- 13** Ayyiku kesü chhü pi gheshighenawa npi yakeya chu no agükeccü tsathangthu wi tsü mnankeya pi ma cülo.
- 14** APVÜWA na ma nyithu teshi nten; ma ma jithu tsü yisha nten.
- 15** Ajühkekaghakhi penthu wi tsü atsentsa tsü mu neng yaden, nu anyi ketsathanthu tsüdila tsü kiqaden.
- 16** Thowa na ighena shagha gheshighenawa matang nu? Thowa na nkemehai kekulithu kematang wi tsü isheipi nu?
- 17** Keujüla APVÜWA na hi kiqa ncü lethu, hi wan nu ceen kesa yyi wi tsü wa kesa.
- 18** Hi khi, “Hi khuli bvü tendha; ” isala no ghaliki ketenwa tsüna hi ghatiya, O APVÜWA.
- 19** Khathansha wi hi ileben güccü ihathana khe, no hi sapi inonkwen nu nongya thsü den.

²⁰No nketsatan pendhethu tsü ssinu mangla kuli nten, nketsatan yenwa cüh ketenthu,

²¹anyi kemehaithu kematang cho kiden, nu ma kesazzi nkemithu meshensa pi shü thsü ketenthu tsü.

²²Isala APVÜWA na isheipi den; iNyiza na hi khwe den.

²³Ma mathu gheshighena ghenen meten cü, nu mathu kesamithu ghenen mathu yasa cüden; APVÜWA ithu Nyiza na mathu yasa cüden.

Zakeci 95

Kesengkhwí

¹Gholo, ithu APVÜWA seng na! Ithu anonkeghe khwi sapi ithu khwe ketenwa Nyiza cü nalo!

²Ithu na nkesengcha sakechi sen nu ma tuwi wha na, nu anonkeghe ntsa kesengkhwíthi sa na.

³Kepaghenanye APVÜWA tsüna kekhang Nyiza kesü, kepa cenpvüthu miwi kekhang kadimi kesü.

⁴Ma ayyi maben miwi, ayyiku kedhu ntsa wina wala ayyishiphon kemisi ntsa kecu wi kekhang sen den.

⁵Ma atssükedone sa kechi nu ma ketanla zhükeya ayyi tsüdi miwi la kekhang sen den.

⁶Gholo, ithu kukedu ma kinyi na; ithu PVÜWA, ithu Sakechiwa tuwi akhhutsüdu nalo.

⁷Ma ithu Nyiza; ithu na ma noncca keten anyithu, nsenthu keyishü pi cü keten ma nenithu. Nonsü ma mangwa khiben khe kinalo:

⁸“Nthu bamyithu na Meriba wi, mathu na Massa yyikeshü wi keten tsathang tsü wi ti nkoghobvü lalo.

⁹Mathu na hi mathu ghenen kulikechi tsü muya lela, ciwi mathu na hi pi ghankenana wi chi nu hi ghan-nan le sa.

¹⁰Amapi jügha hi mathu ssi pi inonhi wa. Hi khi, ‘Mathu khatila ajüh meya, nu ayenkhukechi tsü n-nie mvula nu!’

¹¹Hi aghepvü ntsa sa nu ijüh khishichi: ‘Nthu na khiela hi kecca pi nthu cü keten yyi wi tsü duya nben.’ ”

Zakeci 96

Anyiza na Kemisintsa Kadimiwa

- ¹Akhwi ketheü kesü sapi APVÜWA wi chilo! Akhwi sapi APVÜWA wi chilo, ayyi tsüdi!
- ²Akhwi sapi APVÜWA wi chilo, nu ma senglo! atsathang wila ma ithu hangsha kecü ajüh kemehaithu tsü pi thangchilo.
- ³Ma nyankethang nu ma kekhang kekuli kedithu pi mizzatenti nu anyi tsüdi wi thangchilo.
- ⁴APVÜWA na di ntsa kesalina ma keseng-u le; kepa cenpvüthu miwi ma nyuwa kayi kesa-u le.
- ⁵Mizzatenti kepathu cenpvü tsüna atsikezhü ketan, isala APVÜWA na atssanthu sachi.
- ⁶Anyankethang nu ajenkeben na ma vü; kekhang nu atsikemehai na ma Kekinyijjen pong ben.
- ⁷APVÜWA senglo, ayyi wi anyithu tsüdi; ma nyankethang nu kekhang tsü senglo.
- ⁸APVÜWA nyankethangwa tsü senglo; pala pi ma kecü tsü sen nu ma Kekinyijjen wi gholo.
- ⁹Kemetha tsikemehai wi APVÜWA kinyilo; ma tuwi kedheggülo, ayyi tsüdi.
- ¹⁰Mizzatentithu tsüdi wi kiza, “APVÜWA na kadimiwa le! Ayyi tsüpi ma pen wi dsadsa chidha, nu tsü papheghe meyacha; ma atsentsa wina anyithu jühkaghaten den.”
- ¹¹Anongheyalo, ayyi nu atssanthu! Ghamolo, atssükedone, nu ciwi kahangli kebenthu tsüdi;
- ¹²anongheyalo, allithu, nu ciwi kebenthu tsüdi! Agheja wi achantonthu na anonghe jisha
- ¹³APVÜWA ayyi wi kekhang senle kegho wi. Ma atsentsa nu kemeshon sen nu ayyi wi anyithu tsüdi miwi kekhang senden.

Zakeci 97

Anyiza Kemisintsa na Kekhang kesenwa

- ¹APVÜWA na kadimiwa! Ayyi, kenong sa yalo!
- ²Akulukeshü nu kejang na ma vü sen ben; ma ketsatan nu kemeshon sen nu kekhang sen ben.
- ³Anni na ma tuwi wa nu ma ghinyithu na ma vü keben tsü mecang.
- ⁴Ma tsanchwe tsüna ayyi tsüdi wegüden; ayyi na tsü mu nu kedheggü.

- ⁵Ayyishiphon na APVÜWA tuwi anie ti tssüghe, ayyi tsüdi miwi APVÜWA tuwi.
- ⁶Atssanthu na ma ketsatan pi thangchi, nu mizzatentithu tsüdi ma nyankethang tsü muya.
- ⁷Atsikezhü kinyi ketenthu tsüpi kejüghekeya wi chi; acenpvü kepathu tsüdi APVÜWA tuwi kukedu.
- ⁸Zion nyithu na nong ben, nu Judah nyunutithu na anonghe ben, O APVÜWA, njühkekaghatenthu tsü ghen.
- ⁹Kekhang ntsawa APVÜWA, no ayyi tsüdi miwi kekhang kesenwa; no acenpvü kepa miwi diki ntsa.
- ¹⁰APVÜWA na nkemehai nanmeghü ketenthu tsü ghaliden; ma ma nyithu kahangli khweden; anyi gsheshighenawa kekhang wina ma mathu hangsha yaden.
- ¹¹Kewegü na ketsatanthu miwi wegü ben den, nu anonkeghe na kemehaithu miwi ben den.
- ¹²APVÜWA kulikechithu tsü ghen nthu ketsatanthu tsüdila nong yalo! Kemetha Nyizawa na mangwa kulichi khe tsü meshen nu keseng pi ma cülo.

Zakeci 98

Anyiza na Ayyi miwi Kekhangkesenwa

- ¹Akhwi ketheü sapi APVÜWA wi chilo. Ma amankesathu kuli chidha! Ma kekhang wi nu kemetha kezü wina ma khangyadha.
- ²APVÜWA na ma khangkeya tsü pi khishichi; ma ma hangshakeya kekhang tsüpi mizzatentithu chü thsü.
- ³Ma ajühkeya nu mathu ghaliki keten sen nu Israel nyithu wi ajühkhishi kechi tsü niegho. Apen tsüdi wi anyithu tsüdila Anyiza khangkeya tsü muyadha.
- ⁴Anonkeghe wina akhwi sapi APVÜWA cülo, ayyi tsüdi; akhwithu sapi ma seng, nu anonkeghe wina jishalo!
- ⁵Kesengkhwithu sapi APVÜWA wi chilo! Harpthu pi akhwi salo!
- ⁶Tutuwa nu amesü ghacüthu pi khou chi, nu anonkeghe wina jisha pi APVÜWA ithu kadimiwa wi chilo!
- ⁷Ghamo chilo, atssükedone, nu ciwi hangkebenthu tsüdi; akhwi salo, ayyi, nu ciwi hang kebenthu tsüdi!
- ⁸Nkwen cenlo, aghakuthu; nthu ayyishiphon thu, gweghe anonghe, nu APVÜWA tuwi akhwi salo,

⁹kepaghenanye ma ayyi miwi kekhang senle ghoden. Ma ayyi nyithu miwi atsentsa, nu kemeshon sen nu kekhang sen den.

Zakeci 99

Anyiza na Kemisintsa Kadimiwa

¹ APVÜWA kadimiwa; nu anyithu na kedheggü. Ma cherubim miwi ma kadipen wi donki nu ayyi na kuli.

² APVÜWA na Zion wi khang ben; ma mizzatentithu tsüdi miwi kekhang ntsawa.

³ Anyi tsüdi ma nyan kedi nu ajenkeben nyan kemethawa tsü seng den. Kemethawa tsüna Ma le!

⁴ Kekhang kadimiwa, no mangwa na meshon khe tsü ghaliden; no Israel wi atsentsawa tsü pieki cüdha; no ketsatan nu kemeshon tsü senghodha.

⁵ APVÜWA ithu Nyiza senglo; ma kadipen tuwi ma kinyilo! Kemethawa tsüna Ma le!

⁶ Mosa nu Aaron manyi na ma keqhaikedithu sa, nu Samuel na ma wi khie kesawa tsü; mathu na APVÜWA cichi, nu ma mathu luneng chi cü.

⁷ Ma akulukeshü cü wina mathu ccüneng; mathu na ma ayen nu ajüh khukechithu pi mathu kecü tsü nie.

⁸ O APVÜWA, ithu Nyiza, no n-nyithu luneng chi; no mathu kesami ghena mathu meten cü lela, no kesami teshi cü keten Nyiza le kesa pi mathu ccüca chilo.

⁹ APVÜWA ithu Nyiza senglo, nu ma yyishiphon kemetha wi tsü kinyilo! APVÜWA ithu Nyiza tsüna methale.

Zakeci 100

Kesengkhwi

¹ Akhwi sapi APVÜWA wi chilo, ayyi tsüdi!

² Anonkeghe sala APVÜWA kinyilo; anonkeghe khwithu sa sen nu ma tuwi gholo!

³ APVÜWA tsüna Anyiza le kesa chüyalo. Ma ithu sachi, nu ithu na ma ji; ithu na ma nyithu, ithu na ma nenithu.

⁴ Nkesengcha sa sen nu Kekinyijjen kaghapengjenka witsü dulo, keseng sen nu ma Kekinyijjen ccühha wi dulo. Nkesengcha pi ma cü nu ma senglo.

⁵ APVÜWA na mehai le; ma kaghali tsüna anuphan nu ma leben tsentsa tsüna anuphan asakhen nmi.

Zakeci 101

Kadimiwa Jüh Khishikechi

- ¹Ikhwi tsüna ajühkeya nu atsentsa cüki, nu hi tsü sapi no wi chiben, O APVÜWA.
- ²Iyencüki wi kesazzi nmi. No khathansha hi wi gho ten nu? Hi ijjen wi kemetha kahang wi gho den,
- ³nu hi khiela nkemehai tsü pvüben meya. Anyiza wina kheneng bvü kesathu kekuli tsü hi ghang mvu nten; hi mathu ssinu mangla kuli nten.
- ⁴Hi ntsatan sa nten, nu nkemehaiwa gweghe mangla sa nten.
- ⁵Nyu nkemehai cüki khi ketenwa wina hi bvü shhu yaden; hi anyi kapvü nu kinankeli keten tsü ghang pvü benya nten.
- ⁶Hi Anyiza wi leben tsentsa sa ketenthu tsü chü, nu mathu ya hi kadipen wi hang thsü den. Atsentsawa senti ketenthu tsü yala hi kekuli sa thsü den.
- ⁷Hi kadipen wi milikemesa nyi kesüla hangya nben.
- ⁸Hi atsathangla ithu yyi wi gheshighenawa tsü yasa cüden; APVÜWA nyunutiwa wi tsü hi anyi nkemehaithu tsüdila jügü pi bvü thsüaden.

Zakeci 102

Anyi Kepvünyi Agüccükebenwa kekhie

- ¹Hi kekhie kina cülo, O APVÜWA, kekiqa ghena hi kiqai ha kina chilo!
- ²Hi agükeccü wi keben wi, hi wina kheneng bvü nsala! Hi kekhie kina chi, nu hi no ci kechi wi wan hi luneng chilo!
- ³Hi kahang hana annikekhu ti bhatagha bvü tendha; igwo na anni ti mecang bendha.
- ⁴aghang keshü ti hi kihhe shadha; kedsakejjü la ndsa mvu ladha.
- ⁵Hi misikhhali ghadhi; igwo na agü nu ahyu ketan sadha.
- ⁶Hi ayyi keshü wi awa kesü ti sadha, accüpvü kesü na yasa pi teshi kesa pen wi keben ti sadha.
- ⁷Hi jenshü meya; hi awa kesü ma ketan ajjenmili wi ka keben ti sadha.
- ⁸Ghanan thangthang ighinyithu na hi kimenni; hi nankeqhe ketenthu na inyan sen nu kishencü.
- ⁹⁻¹⁰N-ghekepvü nu nleben ketsu ghena, ayyiwen pi itsse sadha, nu inyontssü lle pi hi kejjü saghu. No hi piekiya nu pi khala.
- ¹¹Hi kahang tsüna minulen wi akehwen tsüti sa; hi aghang keshü ti sadha.
- ¹²Isala, O APVÜWA, no anuphan kadimiwa; ashüsha tsüdi no meshen den.

- ¹³No shagha nu Zion nantizen chiden; ma nantizen chi kesa matsü na ghodha; hana matsü kemehai sadha.
- ¹⁴Ma yasa lela nmaghathu na ma ghaliden; ma yasa nu ma keyasapen wi ben lela, mathu na ma nantizenden.
- ¹⁵Mizzatentithu na APVÜWA messi den; ayyi wi kedithu tsüdila ma kekhangwa tsü messi den.
- ¹⁶APVÜWA na Zion kesaneng wi ma kedi pi ccüca chiden.
- ¹⁷Ma teshi kesa ma nyithu hhai zaya, nu mathu kekhe kina chiden.
- ¹⁸APVÜWA na mangwa sa chidha khe, ghaketen shüsha ghena zhüyalo, isanu anyi npi kepvüghathu la ma sengya thsüle kesalina.
- ¹⁹APVÜWA na ma kemetha pen kemisi wina ghang shachi, ma tang wi ben nu ayyi wi ghangchi.
- ²⁰Ma atssüzüsa kebenthu kaghadhi tsü kina chi, nu shü thsüale meshensa kethengthu tsü lisha chia.
- ²¹Tsalina ma nyan pi Zion wi thangchi den, nu Jerusalem wi ma seng den.
- ²²Mizzatentithu nu kadiyyithu na gho saghu, nu APVÜWA kinyile kegho tsü wi tsü.
- ²³Hi ghanyi keben wina APVÜWA na hi sapi nkhang thsü ladha; ma hi kahangli sapi miludha.
- ²⁴O Anyiza, hi npi keqhai tuwi khili hi khusen bvü nsa lalo. O APVÜWA, no anuphan hang ben den;
- ²⁵No kheni wi ayyi sachi, nu nkwen pi atssanthu la zhüchi.
- ²⁶Tsüthu tsüna nmilaben, isala no ben den; tsüthu tsüdila athsümeni ti mphi qheaben. Athsümeni ti no mathu pi khala den, nu mathu na nmila ben.
- ²⁷Isala no tsü keshüthangla makesü, nu no kahang khiela masakhen sa nten.
- ²⁸Ithu tsangathu na keyazi wi hang den, nu no kekhe cakhu wi tsü mathu shicüthu na yazishu benyaden.

Zakeci 103

Anyiza Kaghali

- ¹APVÜWA senglo, ighamu! Hi kahangli tsüdi, ma nyan kemetha tsü senglo!
- ²APVÜWA senglo, ighamu, nu ma khatila ccatssü khe tsü nmali la.
- ³Ma hi kesamithu tsüdila teshi cü, nu hi kesakinaa tsüdila sapi mehai cü.
- ⁴Ma ashüjjen wina hi hangsha cü, nu kaghali nu nanketizen sawegü pi hi cü.

- ⁵Ma pala kemehaithu pi hi kahang pong cü, isanu hi ya pvünyi nu amumu ti zü benya thsü.
- ⁶Nyu ma pasha ketenthu ghenä APVÜWA na ajühkaghaten, nu mathu kemeshon tsüpi mathu cüden.
- ⁷Ma kemeshenthu tsüpi Mosa ccüca, nu Israel nyithu ya ma kekuli kedithu tsü mua thsü.
- ⁸APVÜWA na nantizen nu ghaliden, ashina nu ma lebentsuten nu ghaliki keten tsüna ma pong ben.
- ⁹Ma nyu satekü kiben nten, ma anuphan aghepvü nten.
- ¹⁰Ithu na nmuthu keyishü qe wina ma ithu meten cü nten nyelela ithu kesami nu kesazzithu kutimen khuneng pi ithu cü nten.
- ¹¹Atssan na ayyi miwi misiki kesa tsüti, ma nyuwakü ketenthu ghenä ma kaghali di ntsa.
- ¹²Nishu na nidu sinu temeja kesa tsüti, ma ithu kesamithu tsü khupi ithu wina temeja cüden.
- ¹³Aba kesü na ma tsanga tuwi ccatssü kesa tsüti, APVÜWA na ma nyuwakü ketenthu tuwi ccatssü den.
- ¹⁴Mangwa pi ithu satheng khe ma chüben; anisha pi ithu satheng le kesa ma meshenben.
- ¹⁵Ithu ghenä tsü ithu kahang hana aghangwa ti kesa. Ithu shigü nu mehai pila agheja thighi ti sa den;
- ¹⁶ciwi ameghü sho pi tsü mo chi, isanu tsüna nmiladen— thola tsü nmu neng laden.
- ¹⁷Isala APVÜWA nyuwakü ketenthu ghenä tsü ma kaghali na anuphanla ben den, nu ma kemehai tsüna ashicü tsüdi wi ben den.
- ¹⁸Ma ssinu ajühcenketheng wi tsü atsentsa sa ketenthu, nu atsentsa wina ma jühkhukechi nie ketenthu.
- ¹⁹APVÜWA na ma kadipen pi tangwi chitheng; ma tsüdi miwi kadimiwa.
- ²⁰APVÜWA senglo, nthu nyilo kezü nu kekhangthu, ma jüh khukechi nie, nu ma mangwa khichi khe kina ketenthu.
- ²¹APVÜWA senglo, nthu tang wi kahangthu tsüdila, nthu ma maghathu, ma kemeshenwa tsü sa ketenthu tsüdila!
- ²²APVÜWA senglo, ma kekhang kesen kekhu wi kahangthu tsüdila. APVÜWA senglo, ighamu!

Zakeci 104

- ¹O APVÜWA, iNyiza, no khatila di nu! No ajenkeben nu anyankethang pi nth sümeni sa pvüden;
- ²no ketanla kewegü pi no mejuya. No atssanthu pi anithsü ti shighe chi,
- ³nu tang atssü miwi njjen saya. No akuluthu pi no gorugari saya, nu ameghü kesho miwi ben nu wa.
- ⁴ No ameghü tsüpi njüh kepvüwa sa thsü, nu atsancwe tsüpi nmaghathu sa thsü.
- ⁵No ayyi ya zükeqhe ma kekidegüpen wi ben thsü, nu tsüna khiela papheghe meyacha.
- ⁶No atssükedone pi tsü miwi athsü ti shichi, nu atssü na ayikhathu danbhon ya.
- ⁷No atssü kha kechi wi mathu na lle bvüa; njüh khukechi kemagha tsü zakeya wi mathu kaghaji nu lle bvüa.
- ⁸Mathu ayikhathu wina lle sen nu yyiketijü wi, nu mathu ghen a pen sapi ketheng wi tsü du.
- ⁹No mathu ya ayyi nwhengbhon thsüle kesalina, pvüdhi nkeyacha ggü kesü sachi.
- ¹⁰No yyiketijü wi atssü sapi bvü shhugho thsü, nu aghakuthu na yyishiphon thu jü wi wa.
- ¹¹Tsüthu tsüna atssü pi aghangsathu cü; ciwi agheja wi gadathu na mathu kedighe saya.
- ¹²Tsü kete achantonthu wi awathu na mathu ghacen ghü nu khou.
- ¹³Atssan wina no atsankegho kesun pi yyishiphon wi chi, nu no kesawegü pi ayyi pong cü.
- ¹⁴Amesüsithu ghen a no aghangthu ya shigü thsü, nu anyi ya achanton sen yathsü, isanu ma ya yangdsaketenthu shigü yathsü,
- ¹⁵nu ma sapi ma nonghe yathsü le kesalina kedsautssü sa shichi, oliv dile ya ma sapi ma mmi meza yathsü, nu amesa pi ma satezü yathsü.
- ¹⁶Lebanon wi Sedar chanthu na atsankegho kejon pvü yaden—APVÜWA chantonthu tsüna ma pi keyangchi.
- ¹⁷Ciwi awathu na mathu ghacen ghü; atssüwa ccükesiewa na asahong ton wi mathu ghacen ghü.
- ¹⁸Amejüthu na ayikha kemisi wi hang, nu amekhiethu na alonshipvü witsü kuthi.
- ¹⁹No asha sapila tsathang siya thsü; aghani na ma kedu tsü tsü chü.

- 20**No aghaja sachi, nu kejang wi tsü aghangsathu tsüdila shhugho.
- 21**Ssensitemithu na ghamo, nu Anyiza na mathu tsse pi mathu kecü tsü bha.
- 22**Khathansha wi aghani na shhugho lakhe, mathu kheneng wa mathu ku wi jen waden.
- 23**Isalethu anyithu na mathu kekuli sale shhu, nu npi keminu chu kekuli sa ben den.
- 24**APVÜWA, no pala kejon sa chidha! No khatila metsa nu tsüthu tsü sachi nu! No sakechi kahanglithu na ayyi pong ben.
- 25**Ciwi atssükedone na di nu meza ben, si nkeyakhi kahangli, kedi nu kizza tsüdila ciwi ben.
- 26** Ahunjjenthu na tsü miwi wa, nu ciwi Leviathan ghassübvü no sa kechi.
- 27**Mathu tsüdila nsenthu yishü keben wi no atsse pi mathu kecü tsü maghaki nu hang den.
- 28**No tsüthu pi mathu cü, nu mathu na tsü dsaya; no atsse pi mathu cü, nu mathu anonkwen yaden.
- 29**Khathansha wi no khapeghe bvü lakhe, mathu na messi waden; khathansha wi no ahathakekissa tsü khuya khe mathu na shüden, nu ayyi pi mathu saketheng wi tsü wa neng thsüden.
- 30**Isala no khathansha wi ahathakekissa pi mathu cü khe mathu hang yaden; no kahang ketheü pi ayyi wi chi.
- 31**APVÜWA nyankethang ya anuphanla ben keyawa sa! Ma sa kechithu miwi tsü APVÜWA ya ma nonghe ketenwa sa!
- 32**Ma ayyi wi ghangchi nu tsüna kedheggü; ma ayikhathu kidhen chi nu tsüthu na ma nikhu shhugho.
- 33**Hi kahang mabenla akhwi sapi APVÜWA cüden; hi hangkeben chu hi kesengkhwi sapi Anyiza cüden.
- 34**Ikhwi yala ma kenen sa keyawa sa, kepaghenanye inonkeghe tsüna ma wina gho.
- 35**Ayyi wina kesamithu tsü yasa kesawa sa; anyi gheshighenathu yala nmi thsüla kesawa sa. APVÜWA senglo, ighamu! APVÜWA senglo!

Zakeci 105

Anyiza nu Ma Nyithu (1 Kc 16.8-22)

- ¹Nkesengcha sapi APVÜWA cülo, ma kedi pi thangchilo; ma kuli kechithu tsüpi mizzatenti tsüdi kizalo.
- ²Kesengkhwí sapi APVÜWA wi chilo; Ma amankesa kulikechithu tsüpi khilo.
- ³Ithu ma ji sakeya ghena nong yalo; ma kinyi ketenthu tsüdila anonghe yalo.
- ⁴Kekiqa ghena APVÜWA wi walo; nu nhandhila ma kinyilo.
- ⁵⁻⁶Nthu Abraham shicüthu, ma maghathu; nthu Jacob shicübvüghathu, ma kessikeya nyi: Anyiza na amankesa sa kechithu, nu ma jühkaghaten khukechi tsü meshen yalo.
- ⁷APVÜWA tsüna ithu Nyiza; ma jühkhukechithu tsüna ayyi tsüdi ghena.
- ⁸Ma anuphanla cenkethenjüh tsü nie den, ma jühkhukechithu na abvüye hazar kesü ghena.
- ⁹Ma Abraham ssinu ajüh cenketheng, nu Isak wi ma jühkhuchiketheng tsü nie den.
- ¹⁰APVÜWA na Jacob ssinu cenkethenjüh saya, tsüna anuphanla ben ketenwa tsü.
- ¹¹Ma khi “Hi Kanaan yyi tsü pi no cüden. Tsüwa tsüna nji saden.”
- ¹²Anyiza nyithu na keu ketan, mathu na Kanaan yyi wi kijünyi sa.
- ¹³Mathu na diyyiwa kesü wina kesü wi wa, kadiyyi kesü wina kesü wi wa.
- ¹⁴Isala Anyiza na thola ya mathu npasha thsü; mathu khwe cüle kesalina ma npi wina kadimithu kitsanchi.
- ¹⁵“Hi kessikeya maghathu tsü npatena la; itusenjüh-kechüthu tsü nkidhenla.”
- ¹⁶APVÜWA na azeng kesun pi mathu yyi wi chi, nu mathu kedsakejjü tsüdila sen bvüa.
- ¹⁷Isala ma mathu tuwi na anyi kesü kesunchi, Josef pi nyu magha ti sa jeü chia.
- ¹⁸Amigheli pi ma ccü bhen nu ma sun hu,
- ¹⁹ma npi wina khi ketheng tsü atsentsa npi kesacen chu. APVÜWA jüh wina ma meshon benle kesa pi chüshiya thsüa.
- ²⁰Isanu Ejipt kadimiwa na ma teshi chia; mizzatentithu kekhang kesenthu na ma teshi chia.
- ²¹Ma pila kidhan kesenwa sa thsü, nu ma ya ayyi tsüdi miwi kekhang sen thsü,
- ²²kadimiwa kekhu wi kedithu miwi kekhang sen thsü, nu ma sansichüthu kicükegwelo nu kekhang pi cü.
- ²³Isanu Jacob na Ejipt wi wa, nu diyyi tsüwa wi hang wa.

- 24 APVÜWA na atsanga kejon pi ma nyithu cü, nu mathu ya mathu ghinyi miwi khang kayi yathsü.
- 25 Ma Ejipt nyithu ya ma nyithu n-ghang mvu, nu ma maghathu mechu thsü.
- 26 Tsasengwi ma maghawa Mosa kesun chi, nu ma kessikeyawa Aaron la.
- 27 Manyi Anyiza kekuli kedi sachi, nu Ejipt wi mankesa kulithu sachi.
- 28 Anyiza na kejang kesun pi diyyiwa wi chi, isala Ejipt nyithu na ma jühkhukechi tsü n-niela.
- 29 Ma mathu ghaku sapi ajjü ceng thsüa, nu mathu nga tsüdila pathia.
- 30 Akanqaethu yala mathu diyyiwa pong, tsüthu na kadipen la pong ya.
- 31 Anyiza na ma jüh khuchi, nu abanzüthu nu abancethu na diyyiwa maben pighe bhon.
- 32 Ma atsankegho mithon wi aghayi, nu atsancwe kesun pi mathu yyi wi chi;
- 33 Ma mathu kemeshentsse ton nu khhaghabvü tonthu yasa, nu achantonthu tsüdi pashüa.
- 34 Ma ajüh khuchi nu ashiqa khalatsi si nkeyakhi na gho.
- 35 Tsüthu tsüna ayyi ciwi aghangthu tsüdila dsakhia; tsüthu na yangdsaketen tsüdila dsa.
- 36 Ma Ejipt nyi theghi tsüdi wi atsa tssütsewa pathia.
- 37 Isanu ma Israel nyithu ssinu shhu; mathu na rükatssü nu suna pvüya, nu mathu tsüdila hhanha nu zü.
- 38 Ejipt nyithu na mathu messi, nu mathu bvü kesa ghenana mathu nonghe.
- 39 Anyiza na akulukeshü pi ma nyithu ssi, nu anni pi aghaja wi mathu wegü cü.
- 40 Mathu na khie nu ma akvukhithu kesun chi; mathu nonkwen yathsüle kesalina tangwi na atsse pi mathu cü.
- 41 Ma alonshi shachi nu atssü na lle shhugho, ayyikeshü wi aghaku ti lle wa.
- 42 Ma ma maghawa Abraham wi ma jühkhishi ketheng kemethawa tsü meshen chi.
- 43 Tsalina ma kessikeya nyithu tsü ssinu shhu, nu mathu akhwisa nu anonkeghe ghenana jisha.
- 44 Ma anyi kepa yyi pi mathu cü, nu mathu ya alli tsü yaya thsüa.
- 45 Isanu ma nyithu na ma yenthu tsü nie, nu ma jühkhukechi tsüdila kina. APVÜWA senglo!

Zakeci 106

APVÜWA na Ma Nyithu tuwi Kemehai

- ¹ APVÜWA senglo! Nkesengcha sapi APVÜWA cülo, kepaghenanye ma mehai; ma kaghali tsüna anuphan.
- ² Thowa na ma amankesa kulikechi tsüdi khiya mehai nu? Thowa na ma seng ntsa saya mehai nu?
- ³ Ma jühkhukechi kina ketenthu, nu keshüthangla kemeshonwa sa ketenthu na kemihhi ntsa.
- ⁴ Hi meshen chilo, APVÜWA, no n-nyithu kiqa kecü wi tsü; no mathu hangsha kecü wi tsü hi la pi saghu cülo.
- ⁵ Hi ya n-nyithu mehai kayi kesa tsü mu yathsü, nu n-mizzatentithu anonkeghe wi tsü ishei la benya thsülo, nji sa keyathu kenong kekapvü wi tsü.
- ⁶ Ithu la ithu bamyithu ti samidha; ithu na gheshighena nu nmehai la ghodha.
- ⁷ Ithu bamyithu na Anyiza na Ejipt wi amankesa kulikechithu tsü nchüla; matsü kejon wi ma kaghali pi mathu ccüca kechi tsü malia, nu Kenmie Tssükedone wi tsü mathu na Kekhang ntsawa tsü ssikaghashen.
- ⁸ Isala ma jühkhishi ketheng ti ma mathu hangsha cü, ma kekhang pi ccüca chile kesalina.
- ⁹ Ma ahza pi Kenmie Tssükedone cüchi, nu tsüna kiqha; ma ayyi keqen wi ma nyithu ssinu shhu.
- ¹⁰ Ma mathu n-ghangmvu ketenthu wina mathu hangshaya; mathu ghinyi wina ma mathu hangsha cü.
- ¹¹ Isala atssü na mathu ghinyithu meyanthia; kesütanla hang meyala.
- ¹² Tsasengwi ma nyithu na ma jühkhukechithu tsü nondiya, nu kesengkhwi sapi ma wi chi.
- ¹³ Isala mathu na wan nu ma kulikechi tsü mali nu ma kesansi tsü n-niela kulia.
- ¹⁴ Ayyikeshü wi tsü mathu kenmvu pi mathu pong pvüya, nu Anyiza pi ghankenana wi chi;
- ¹⁵ tsalina mathu na mangwa khie khe ma pi mathu cü, isala adhagha nkemehai la kesun pi mathu jawi chi.
- ¹⁶ Ciwi ayyikeshü wi mathu na Mosa nu Aaron, APVÜWA kemetha maghathu ghang pi anyonsa.

- 17 Tsasengwi ayyi na qankhhi nu Dathan meji, nu Abiram nu ma theghithu mejubhon;
- 18 anni na mathu senkeniethu miwi dugho, nu anyi gheshighenathu tsü mecang.
- 19 Mathu na Sinai wi suna pi amesü zza süpon kesü cüya, nu atsikezhü tsü kinyi;
- 20 mathu na Anyiza nyankethangwa tsü pi aghangwa dsaketen aghangsa tsikezhü tsü ketonlia.
- 21 Mathu na Anyiza ma kekhang wina Ejipt wi mathu hangsha kecüwa tsü malia.
- 22 Ma ciwi amankesa khatila kuli chi nu! Kenmie Tssükedone wi tsü khatila amansa nu!
- 23 Anyiza na ma nyithu yasa cüle khi kechi wi, ma amagha kessikeyawa Mosa na shagha Anyiza matang, nu ma ghekepvü wina mathu yasa le keben tsü khen.
- 24 Isanu mathu na ayyi kemehaiwa tsü meya mvula, kepaghenanye mathu Anyiza jühkhukechiwa tsü n-nondila.
- 25 Mathu na mathu nitsüjjen non wi ben, nu nbvümugho nu APVÜWA jüh nkina.
- 26 Tsalina ma mathu yala ayyikeshü wi tsü shü thsüa ten le kesa kishen,
- 27 nu mathu shicübvüghathu yala Anyiza nkechüthu yyi wi bvüzighe thsüa, nu mathu ya lensie diyyiwa wi shü thsüa.
- 28 Isanu Peor wi Anyiza nyithu na saghu nu Baal kinyi, nu ahhansha sapi kahangli nkemi cenpvüthu kecü tsü dsa.
- 29 Mathu kekulithu tsü ghena APVÜWA lebenketsu kethouchi, nu adhagha nkemehai ntsa mathu jawi shhughoa.
- 30 Isala Fineha na shagha nu kulizzi ketenthu tsü meten-mesha, nu adhagha tsü khen.
- 31 Ma nyan kemehaiwa tsüna tsü nten na meshen gho, nu ghaketen matsü tsüdi wila.
- 32 Meriba Tssükebvüpen wi anyithu na APVÜWA sapi ma lebentsu thsüa, nu Mosa na mathu ghena agükeccü wi ben.
- 33 Mathu na ma sapi aghepvü ntsa sa thsü kesalina ma meshen n-nanla khia.
- 34 APVÜWA na mathu wi ajühkhukechi tsüti kuli kesawa nyela, mathu na Anyiza nkechüthu tsü npathila.
- 35 Isala mathu na tsüthu ssinu keyali, nu mathu cenpvü nkechü yenthu sen wa.
- 36 Anyiza nyithu na atsikezhü kinyi wa, nu ha ghena mathu kededi sachia.
- 37 Mathu na mathu tsangathu pi ahhansha sapi Kanaan wi atsikezhüthu cü.

- ³⁸Mathu na kesazzi chü nketen ghanyithu pathi, nu tsüthu kepathi ghena ayyiwa tsü nakhia.
- ³⁹Mathu kekuli ghena mathu ketanla mathu sapi nmetha thsüla, nu Anyiza wi leben tsentsa nsenla.
- ⁴⁰Tsalina APVÜWA na ma nyithu miwi lebentsu; Ma mathu nan-nonhi.
- ⁴¹Ma mathu teshi pi Anyiza nkechüthu kekhang wi chia, nu mathu ghinyithu na mathu miwi kekhang senya.
- ⁴²Mathu ghinyithu na mathu pasha, nu mathu na nyu cakhu wi hangtha wa.
- ⁴³Matsü kejon wi APVÜWA na ma nyithu hangsha cü, isala mathu na ma matang le kesa kessiya, nu kesami wi dhu kayi dua.
- ⁴⁴Isala mathu na qai kechi wi APVÜWA na mathu hhai kina cü, nu ma mathu hathakina tsü ghangchi.
- ⁴⁵Mathu ghena ma cenkethenjüh tsü meshen chi, nu ma ma kaghali kedi tsü ghena ma leben zan nengya.
- ⁴⁶Ma mathu pasha ketenthu tsüdi sapi mathu ghena leben-naa thsüa.
- ⁴⁷Ithu hangsha cülo, O APVÜWA ithu Nyiza, nu mizzatentithu jawi na ithu ssinu kheneng gholo, isalethu ithu na no nkesengcha sa, nu n-nyan kemethawa tsü seng den.
- ⁴⁸APVÜWA senglo, Israel Nyizawa; khili nu anuphan ma senglo! Anyi tsüdila ya "Amen!" khi thsü. APVÜWA senglo!

Zakeci 107

LESÜSHEN MANGA (Zak 107—150) Anyiza Kemehai Keseng

- ¹"Nkesengcha sapi APVÜWA cülo, kepaghenanye ma mehai; ma kaghali tsüna anuphan ben den!"
- ²APVÜWA keseng wina ajüh tsüthu tsü khineng chilo, ma nthu hangshaya kesathu tsüdi. Ma nthu ghinyithu wina nthu hangsha cü,
- ³nu lensie diyyiwa wina nthu ssinu gho nengdha, nishu nu nidu wina, acüla nu agha wina.
- ⁴Pahan na alen nkemi yyikeshü wi tsü kugoe bvüa, nu anyunuti wi tsü ghola hangle kesa ghena mathu len mu meyala.
- ⁵Mathu ghama nu dighe, nu kaghang tsüdila nmila.

- ⁶Isanu mathu güccükeya wi mathu na APVÜWA cichi, nu ma mathu hathakina wi mathu hangsha cü.
- ⁷Anyunuti wi hangya thsüle kesalina ma alen kemeshon wi mathu ssi.
- ⁸APVÜWA na mathu ghaliki keten tsüghena mathu na ma keseng-u le, ma mathu ghena amankesathu kulikechi tsü ghena.
- ⁹Ma dighe kebenthu kedighe sa cü, nu pala kemehai pi ghama kebenthu pong cü.
- ¹⁰Pahan na alikedhamang nu kejang wi hang, atssüzü sa kebenthu na amigheli pvü nu agüccü,
- ¹¹kepaghenanye mathu na Kekhang ntsawa Anyiza jühkhukechithu tsü matang, nu ma kicükegwe kechithu tsü meya mvula.
- ¹²Kekuli gükeccü wina mathu ncha la; mathu khuli nu thola mathu kiqa ncü.
- ¹³Isala mathu güccükeya wi mathu APVÜWA cichi, nu ma mathu hathakina wina mathu hangsha cü.
- ¹⁴Ma mathu likedhamang nu kejang wina mathu ssi shhugho, nu amigheli pi mathu bhen ketheng tsü padhipaghe pia.
- ¹⁵APVÜWA na mathu ghaliki keten tsüghena mathu na ma keseng-u le, ma mathu ghena amankesathu kuli kechi tsü ghena.
- ¹⁶Ma lezza pi kesa jenkatu, nu amighe kaghapengthu tsü la pashüpaghe.
- ¹⁷Pahan na kejüphon, mathu kesamithu, nu nkemehai ghena ketizen saben;
- ¹⁸mathu na atsse la ghangki meya la, nu shü keten ti sa.
- ¹⁹Isanu mathu güccükeya wi mathu APVÜWA cichi, nu ma mathu hathakina wi mathu hangsha cü.
- ²⁰Ma ma jühkhukechi pi mathu sapi mehai cü, nu ashüjjen wina mathu hangsha cü.
- ²¹APVÜWA na mathu ghaliki keten tsü ghena mathu na ma keseng-u le, ma mathu ghena amankesathu kuli kechithu tsü ghena.
- ²²Mathu na ahanshathu pi ma keseng-u, nu anonkeghe khwithu sapi ma kulikechithu tsü khipi nyu kekiza-u le.
- ²³Pahan na ahunjen wina atssükedone miwi wa, atssükedonethu wi pi mathu pang wi kechi ghena kuli.
- ²⁴APVÜWA na mangwa kuliya mehai khe mathu na tsü muya, atssükedone wi ma kekuli amankesathu tsü.
- ²⁵Ma ma jüh khuchi nu ameghü kekhang na sho ghola atssükullu pakethu chi.

- ²⁶Ahunjjenthu tsü pieki pi ameghü wi chi, nu pila ma kedhu wi du thsü. Kemessi hati kesa wi anyithu na mathu kempvüza nmila;
- ²⁷mathu na adina pvü ketenthu ti accümeshü nu acükha khalukhalu— mathu sapichü tsüdila ma men nmila.
- ²⁸Isanu mathu gükeccü wi mathu na APVÜWA cichi, nu ma mathu hathakina wi mathu hangsha cü.
- ²⁹Ma caghamo nkemehai tsü khasha, nu atssükulluthu tsüna ceen ben wa.
- ³⁰Ceen sa kesa tsü ghenamathu anonghe, nu ma mathu hangsha senghola mathu na wa mvu keben ahunthu kenganpen wi tsü chicü.
- ³¹APVÜWA na mathu ghaliki keten tsü ghenamathu na ma keseng-u le, ma mathu ghenamankesathu kuli kechithu tsü ghenamathu.
- ³²Anyithu na saghu keben wi tsü ma kedi pi thang kechi-u, nu alikesathu na saghu keben wi tsü ma keseng-u le.
- ³³APVÜWA na aghakuthu sapi kiqha thsüa, nu atssü yala nbvüshi thsüla.
- ³⁴Ayyi ciwi kahangthu gheshighena ghenamathu ayyi kemehai tsüpi kekishen ghansha kesü sa thsüa.
- ³⁵Ma ayyikeshü tsü sapila atssü kencen pen sa thsüa nu ayyi kekiqha pi atssü kebvüshi penthu sa thsüa.
- ³⁶Ma anyi ghama kebenthu yala ciwi hang thsü, nu mathu anyunuti sa nu hang.
- ³⁷Mathu na alli witsü amacü pi vvü, nu kemeshentsse ton pi shengchi, nu pvüya ntsa saya.
- ³⁸Ma ma nyithu sawegü cü, nu mathu atsanga kejon benya; ma mathu mesüsithu ya nzenng neng thsü.
- ³⁹Khathansha wi aghi nkemehai kepasha, nu ketizenkesa pila Anyiza nyithu kimenni nu kihhesha khe,
- ⁴⁰ma mathu pasha ketenthu meshensa kesa pi ccüca chi, nu mathu yala alen nkemi yyikeshü wi kugoe thsüa.
- ⁴¹Isala ma mangla nkemithu tsü mathu gükeccü wina hangsha cü, nu mathu theghithu sapila anenithu ti ji kayi yathsü.
- ⁴²Ketsatanthu na ha mu nu anongheya, isala anyi gheshighenathu tsüdila ceen benwa thsüa.
- ⁴³Anyi kemetsathu yala hathu ha meshen ketenwa sa; mathu na APVÜWA ghaliki keten tsü meshen ketenwa sa.

Zakeci 108

Aghinyi keshun ghena Kekiqa Kekhie

(Zak 57.7-11; 60.5-12)

- ¹Hi nondi ntsa saben, O Anyiza! Hi akhwi sapi no seng den! Shaghalo, ighamu!
- ²Shaghalo, hi harp nu lair! Hi aghani la pamechü chiden.
- ³O APVÜWA, hi mizzatentithu jawi no nkesengcha saden. Hi mizzatentithu jawi no seng den.
- ⁴No ghaliki keten tsüna atssan miwi la misi; njüh tsentsa tsüna akuluthu la cuben.
- ⁵O Anyiza, atssan wina no kedi, nu n-nyankethang tsüpi ayyi tsüdila ccüca chilo.
- ⁶No kekhang wina ithu hangsha cülo; hi kekhe luneng cülo, isanu no ghali keten nyi ya hangshaya le kesalina.
- ⁷Anyiza na ma kekinyijjen wina khichidha, “Khangkeya wina hi Shekhem tsüpi gishü, nu Sukkoth yyiketijü tsüpi inyithu gishüaden.
- ⁸Gilead tsüna iji, tsüti Manasseh la; Efraim tsüna iliguwen, nu Judah na hi kadi khhatssü.
- ⁹Isala hi Moab pi ikwenkemetsikhu sa den, nu hi iccüguwen pi Edom miwi cüchiden, tsüwa tsüna hi tsü nkaya kesa zensu. Hi Filistinthu miwi khangkeya ghena jisha den.”
- ¹⁰O Anyiza, thowa na hi ssinu akhweti vüketheng nyunutiwa wi duya mehai nu? Thowa na hi ssinu Edom wi wa nu?
- ¹¹No ntsakhiwa ithu meya mvu ladha kwe? No ithu süpahizithu ssinu alentsen nwadha kwe?
- ¹²Ithu kiqa pi aghinyithu matangya thsülo; anyi kekiqa tsüna ma men nmi le.
- ¹³Anyiza na ithu wiwa benthu ithu khang yaden; ma ithu ghinyithu miwi khang yaden.

Zakeci 109

Anyi Ketizensakebenwa Leben-nkaghajüh

- ¹Hi no seng ben le, Anyiza; ceen nben lalo!
- ²Gheshighena nu milikemesathu na hi matangben. Mathu na icüki milikemesa khi,
- ³nu mathu ajjügi nkemi wi hi nkemehai khi nu hi matang.

- ⁴Hi mathu ghali nu mathu ghenä kekhië saten lela, mathu na hi matang den.
- ⁵Kemehaiwa mithon wi mathu na nkemehai pi hi cü, nu kaghali mithon wi nankemeghü pi hi cüden.
- ⁶Penthenyi nkemeshon pahan kessi pi ighinyi ghan-nan thsülo, nu ma ghinyithu jawi kesü yala ma kimenni thsülo.
- ⁷Ma ghan-nan nu ma kesazzi keben mukeyawa sa; ma kekhië tsü la pi ayen kepaZZi kesü ti sa thsü kesawa salo!
- ⁸Ma kahang ya wan cen thsü kesawa salo; anyi kepa ya ma kekuli tsü khuya thsü kesawa salo!
- ⁹Ma tsangathu yala magha-maghang sa thsü kesawa sa, nu ma wubvü yala denyi thsü kesawa salo!
- ¹⁰Ma tsangathu ya aJjen nmila kekuwhenyi sa kesawa sa; kededi wi hangkeben wi tsü no mathu jügüshi kesawa salo!
- ¹¹Ma nyu menpvü kebenthu tsü ya ma tsanqai tsüdila khuya kesawa salo, nu kijünyi thu yala ma kulikechithu tsüdila khuya kesawa salo.
- ¹²Anyi thola ya ma tuwi keccaketssü nmila kesawa sa, nyelela ma tsanga magha-maghangthu tsü n-nonccala kesawa salo.
- ¹³Ma shicübvüghathu tsüdila shü thsü kesawa salo, nu ghaketen shüshawa wi tsü ma nyan la mali thsü kesawa salo.
- ¹⁴APVÜWA ya ma bamyithu nkemehai tsü meshen ketenwa salo, nu khiela ma jja kesamithu tsü teshi pi nkecüwa salo.
- ¹⁵APVÜWA ya keshüthangla mathu kesami tsü meshen ketenwa salo, isala mathu ketanla mathu malitha sa kesawa salo!
- ¹⁶Anyi tsüwa tsüna khiela ccatssü le meshen nten; ma haketu, ketha-u, nu kekiqa nkemi nyi tsü meten-mesha nu pathia.
- ¹⁷Ma nyu kishenkecü tsü ghaliden— ma ya kishen-keshi pvü keyawa salo! Ma sawegü pi nyu kecü tsü n-nanmvu— thola sawegü pi ma nkecüwa salo!
- ¹⁸Ma athsümeni kepvü ti nyu kishen cüden; ma kishenkecü tsü ya atssü ti ma gwo non wi ghang du thsülo, nu adile ti ma gü non wi ghang du thsülo!
- ¹⁹Tsüthu tsü ya athsü ti ma whengbhonya thsü, nu keshüthangla ageshi-keqhan qhanpvü keten ti kesawa salo!
- ²⁰APVÜWA, tsüti ighinyithu meten-mesha cülo— Thowa na nkemehai tsüthu khipi hi shunten khe!

- ²¹Isala Kemisintsa IPVÜWA, no njüh khishikechi tsüti hi kiqa cülo, nu no kaghali kemehai tsü ghena hi hangsha cülo.
- ²²Hi ketha-u nu haketu nyi; ileben non ntsa wi hi patena pvüben.
- ²³Minulen wi akehwen ti hi nmila wa tendha; pala ghie kesü ti hi mo pi bvü tendha.
- ²⁴Kekhhwen ghena ikhu na kekhang nmiladha; hi mangla nyedha isala ahyu, nu agü ketan sadha.
- ²⁵Anyithu na hi mukeya wi mathu hi nankeqhe; mathu nyu nkenyuwa sala mathu li kejen.
- ²⁶Hi kiqa cülo, O APVÜWA iNyiza; no ghaliki keten tsü ghena hi hangsha cülo!
- ²⁷Hi hangsha cü ketenwa tsüna no le kesa ighinyithu yala chüya thsülo.
- ²⁸Mathu na hi kishencü metsi, isala no hi sawegü cüden. Hi meten-mesha ketenthu ya nyu nchala nu hi nmaghawa ya anonghe keyawa sa thsülo.
- ²⁹kejüghekeya yala ighinyithu whengbhonya kesawa sa; mathu ya kejüghekeya tsüpi athsümeni kesü ti pvü ketenwa salo.
- ³⁰Hi misikhhali nu nkesengcha khipi APVÜWA cüden; hi anyithu saghu keben witsü ma seng den,
- ³¹kepaghenanye ma ketha-uthu sheipi den, nu ma meshensa pi shü thsüale ketenthu wina ma hangsha yaden.

Zakeci 110

APVÜWA nu Ma Kessikeya Kadimiwa

- ¹ APVÜWA na IPVÜWA wi hati khi, "Ikwen ajewa donki ben lalo hi nghinyithu tsüdi pi nccü cakhu wi npi kechi cü chu."
- ²Zion wina APVÜWA na no kadimi kekhang sapi dikayi cüden. "Nghinyithu miwi kekhang sen yalo," ma isa khi.
- ³No nghinyithu ssinu aghikesa tsathang wi, n-nyithu na mathu ketanla shagha ben. Aghanen mitu akejan keca tsüti n-nyi kepvünyithu na kemetha yyishiphon wina ghoden.
- ⁴ APVÜWA na atsentsa wina ma jüh khuchidha, nu ma tsü khuneng sen bvüa nben: "No Melkhizedek keqhaikedishi wina anuphanla keqhaikedi sa den."
- ⁵ APVÜWA na nkwen ajewa wi ben; ma aghepvü shagha lethu kadimithu miwi khangya cüben.

⁶Ma mizzatentithu jühkaghakhiten, nu keshü kamangthu tsü pi aghikesa pen tsü pong cüden; ma ayyi tsüdi wi kadimithu miwi khang yaden.

⁷Kadimiwa na alen kete wi aghaku tssü tsü jjü nu satezüya, nu ma khang ben den.

Zakeci 111

APVÜWA Keseng

¹APVÜWA senglo! Ma nyithu na saghu keben witsü hi ileben tsüdi pi APVÜWA seng den.

²APVÜWA na kulikechithu tsüna khatila amansa nu! Tsüthu nenthi ketenthu tsüdila tsüthu chüshiya mvuthi saden.

³Ma kekuli tsüdi wila kenyuwakü, nu ajenkeben na pong ben; ma ketsatan tsüna anuphan.

⁴APVÜWA na ithu yala ma kekuli amankesathu tsü mali thsü nten; ma ccatssü nu nantizen ntsa.

⁵Ma kedsakejjü pi ma nyuwakü ketenthu cüden; ma khiela cenkethenjüh tsü mali nten.

⁶Ma asangthu yyi tsüpi ma nyithu cü, nu ma kekhang tsüpi ccüca chidha.

⁷Ma kesakepi tsüdi wi ma aleben tsentsa, nu atsentsa tsü sen den; ma jühkhukechi tsüdila nondi qo le.

⁸Tsüthu tsüna asakhen kecu wa den; atsentsa nu ketsatan wina tsüthu tsü khuchi.

⁹Ma ma nyithu lishachi nu anuphan ghen mathu ssinu ajühcen. Kemetha nu kekhangwa tsüna ma le!

¹⁰APVÜWA kenyuwakü tsüna metsaya keten lenwa; ma kemeshon jühkekaghatenwa tsü khupi ma jühkhukechithu nie ketenthu tsüdila cüden. Anuphanla ma seng keben-u le.

Zakeci 112

Anyi kemehaiwa kesü Nonkeghe

¹APVÜWA senglo! APVÜWA nyuwakü keten nyi na anonkeghe ntsa; ma jühkhukechi tsü nie mvuthi sa keten tsüna.

²Anyi kemehaiwa tsangathu na ayyi wi khang ntsa saden; ma shicüthu na kesawegü pvü yaden.

³Ma theghi na keben-keyeng nu keban sa, nu ma anuphanla mehai kayi yaden.

⁴Kewegü na kejang wi anyi kemehaithu ghena wegü chiden, anyi thowa na nyu nantizen, ccatssü, nu kemeshonwa senten khe.

⁵Kemohho sapi nyu n-na thsü ketenwa, choshüchola nsala ma senli sa ketenwa, anonkeghe ntsa.

⁶Anyi kemehaiwa na khiela qanca meya; keshüthangla nyu ma meshen ben den.

⁷Ma ajüh nkemehai kiza tsü ghena messi nten; ma kenondi tsüna zükeqhe, nu ma APVÜWA nondiden.

⁸Ma alidhamang nyelela messi nten; ma ghinyithu miwi khangya keten tsü mutiben.

⁹Ma mohho ntsa sapi haketu nyi cüden, nu ma keccaketssüwa tsüna khiela nmila nten; ma khang ntsa nu kinyiküden.

¹⁰Gheshighenathu na ha muyanü lebentsu; mathu na nankemeghü nyon sapi ghang nu bvüa; mathu kaghangwa tsüna anuphanla nmiladha.

Zakeci 113

APVÜWA kemehai Keseng

¹APVÜWA senglo! nthu APVÜWA maghathu, ma nyan senglo!

²Ma nyan seng keyawa salo, khili nu anuphan wila.

³Nishu na wa nidu kecu wi APVÜWA nyan senglo!

⁴APVÜWA na mizzatentithu tsüdi miwi kekhang senden; ma nyan kethang tsüna atssan miwi misi.

⁵APVÜWA ithu Nyiza ti kesa kepa wi thola nmi. ma tang kemisi wi hang den,

⁶isala ma kukedugho nu tang kebenthu, nu ayyi tsü ghang chiden.

⁷Ma ayyinikhu wina ketha-uthu zanki chicü; ma haketu nyithu hang kimenni keten wina zanki chicü,

⁸nu mathu pila kadingathu pvüshangthu saya thsü, ma nyithu kadingathu tsü.

⁹Ma atsa nkemi wubvüwa jjenku wina ma nyuwakü; nu atsanga pi ma kecü wina ma nonghe yathsü. APVÜWA senglo!

Zakeci 114

Shukeyakho Khwi

¹Khathansha wi Israel nyithu na Ejipt teshi, nu Jacob shicübvüghathu na lensie diyyiwa teshi nu bvü khe,

- ²Judah na APVÜWA kemetha nyithu saya, Israel tsüna ma ji saya.
- ³ Kenmie Tssükedone na ghangchi nu bvüa; Jordan Ghaku na lle nwala.
- ⁴Ayikhathu na aneni ti ghakha; yyishiphon thu na khaghaneni zza ti kephenki.
- ⁵Mangwa na no sapi bvü thsü nu atssükedone? O Jordan na mangkesa na lle nwala nu?
- ⁶Nthu ayikhathu, nthu mangkesa na anenithu ti ghakha ben nu? yyishiphon thu, nthu mangkesa na khaghaneni zza ti kephenki ben nu?
- ⁷Kedheggülo, ayyi, APVÜWA tuwi tsü, Jacob Nyiza ketenpen wi tsü,
- ⁸ alonshithu sapi acücengthu sa cü, nu ayyi kiqha tsü pi atssükebvüpen sa cü.

Zakeci 115

Atsentsa Nyizawa na Kesütan

- ¹No ghaliki keten nu nleben tsentsa tsü ghena anyankethang tsü pi ithu nyela no ketan, nu no ketan kecü-u le, O APVÜWA.
- ²mangkesa na mizzatentithu na, “Nthu Nyiza na khiewa ben nu” isa ithu keü ten nu?
- ³Ithu Nyiza tsüna tang wi ben le; ma mangwa kuli mvu khe tsü kuli den.
- ⁴ Mathu cenpvüthu tsüna rükatssü, nu suna pi kesa, tsüna anyithu kwen pi kezhü.
- ⁵Tsüthu tsüna mathu pang na ben, isala ajüh khiya nten, anyon la ben, isala mu nten.
- ⁶Mathu akhuna pvüden, isala zaya nten, mathu mitsan la ben, isala pala hansaya nten.
- ⁷Mathu akwen ben, isala pala paya nten, accü ben, isala alentsenya nten; mathu ahhai zaya nten.
- ⁸Tsüthu sa kechithu nu tsüthu nondi ketenthu tsüdila mathu na sa kechi atsikezhü tsüti sa kesawa salo.
- ⁹ APVÜWA nonditenlo, nthu Israel nyithu. Ma nthu kiqa nu nthu khweden.
- ¹⁰ APVÜWA nonditenlo, nthu Anyiza wi keqhaikedithu. Ma nthu kiqa nu nthu khweden.
- ¹¹ APVÜWA nonditenlo, nthu ma kinyi ketenthu tsüdi. Ma nthu kiqa nu nthu khweden.

- ¹² APVÜWA na ithu meshen, nu sawegü pi ithu cüden; ma Israel nyithu nu Anyiza wi keqhaikedithu tsüdi sawegü cüden.
- ¹³ Ma nyuwakü ketenthu tsüdi sawegü cüden, kedi sale kizza sa lela.
- ¹⁴ APVÜWA ya atsangathu pi no kecüwa sa— no nu nshicübvüghathu.
- ¹⁵ APVÜWA ya sawegü pi no kecüwa sa, atssan nu ayyi kesachiwa!
- ¹⁶ Atssan tsüna APVÜWA ji ketan, isala ma ayyi tsüpi anyi cüchi.
- ¹⁷ Keshü nyi nu keshü yyiwa wi wa ketenthu na kesütanla APVÜWA tsü sengya nten.
- ¹⁸ Isala ithu hang kebenthu, khili nu anuphanla nkesengcha sapi ma cüden. APVÜWA senglo!

Zakeci 116

Keshü wi hangshawa na Anyiza keseng.

- ¹ Hi APVÜWA ghaliden, kepaghenanye ma ihai za; nu ma hi kekhie kina den.
- ² Hi ma ci kechi tsüdi wi ma hi kekhie kina cüden.
- ³ Keshü kemessi tsüna hi vüya; kemessi ntsa ashüjjen tsüna hi whengbhonya; kemessi nu aleben gükeccü na hi pong.
- ⁴ Ciwi hi APVÜWA cichi, “Hi no wi keshükene ben le, APVÜWA, hi hangsha cülo!”
- ⁵ APVÜWA na nantizen ntsa nu mehai; ithu Nyiza na nantizen ketenwa.
- ⁶ APVÜWA na kekiqa nkemithu khweden; hi kemessi wi keben wi, ma hi hangsha cü.
- ⁷ Nondiki benyalo, ileben; APVÜWA na ighena mehai keten ghenana.
- ⁸ APVÜWA na keshü wina hi hangsha cü; ma inyontssü khen cü nu hi yala nyu ncha thsüla nsa.
- ⁹ Tsalina hi hangkeben yyi wi APVÜWA ketenpen wi tsü alentsen den.
- ¹⁰ “Hi pachapaghettha sadha,” hi isakhi lela, hi nondiki ben den,
- ¹¹ hi messi keben wi tsü hati khi, “Thola nondi ya nben le.”
- ¹² Ma ituwi kemehai tsüthu tsüdi ghenana hi mangwa pi APVÜWA cüya mehai nu?
- ¹³ Hi kedsautssü khukechi sengho APVÜWA cüden, ma hi hangshakecü ghenana sengle kesa.
- ¹⁴ Hi pi ma cüle ijühkhishi ketheng tsü pi ma nyithu tsüdi saghu keben wi tsü ma cüden.

¹⁵Ma nyithu kesü shü kesa tsüna APVÜWA na khatila ma leben naa ben nu!

¹⁶Hi nmaghawa le, APVÜWA; iija ti hi no kekuli sa den. No keshü wina hi hangsha cü.

¹⁷Hi keseng hhansha kesa khukechi pi no cüden, nu kekhie sapi no wi chiden.

¹⁸⁻¹⁹N-nyithu na saghu keben wi no kekinyijjen kemetha Jerusalem wi hi ijüh mangwa khishi theng khe tsüpi no cüden. APVÜWA senglo!

Zakeci 117

APVÜWA Keseng

¹ APVÜWA senglo, mizzatentithu tsüdi! Ma senglo, anyithu tsüdi!

²Ma ithu kaghali tsüna zükeqhe, nu ma leben tsentsa tsüna anuphan. APVÜWA senglo!

Zakeci 118

khangkeya ghenä Keseng kekhie

¹Keseng pi APVÜWA cülo, kepaghenanye ma mehai, nu ma kaghali tsüna anuphan.

²Israel nyithu yala khi thsülo, “Ma kaghali tsüna anuphan.”

³Anyiza wi keqhaikedithu yala khi thsülo, “Ma kaghali tsüna anuphan.”

⁴Ma kinyi ketenthu tsüdila khi thsülo, “Ma kaghali tsüna anuphan.”

⁵Ihathakina wi hi APVÜWA cichi; ma hi lunengchi nu hi lisha chicü.

⁶ APVÜWA na hi ssiden, hi messi meyacha; Thowa na imiwi mangwa saya mehai nu?

⁷Hi kiqa ketenwa tsüna APVÜWA, nu ighinyithu nyu nchala kesa tsü hi muya den.

⁸Anyi maghaki kesa tsü APVÜWA kenondiwa mehai.

⁹Accülikesathu maghaki kesa tsü APVÜWA kenondiwa mehai.

¹⁰Aghinyithu kejon na hi vüya; isala APVÜWA kekhang wina hi mathu yasa cü!

¹¹Mathu na hi ketekevü tsüdi wi hi vüten ya; isala APVÜWA kekhang wina hi mathu yasa cü!

¹²Mathu na anikhu ti hi vübhon, isala mathu anni na wan aghazüthu mecangkhi kesa ti sa; APVÜWA kekhang wina hi mathu yasa cü.

¹³Mathu na aghepvü ntsa nu hi matang, nu imiwi khangya wa, isala APVÜWA hi kiqa cü.

- 14 APVÜWA na hi sapi khang nu zü cü; ma hi hangsha cüdha.
- 15 Anyiza nyithu na nithsüjjen wi ben, nu khangkeya kenong kejisha tsü kina chilo: “APVÜWA kedi kekhang na ha sachidha!
- 16 Ma kekhang wina khangkeya sengho ithu cüdha— aghi wi ma kekhang kediwa tsü!”
- 17 Hi shü kesawa nyela hi hang yaden, isanu APVÜWA na mangwa kulichi khe tsü pi thang chiden.
- 18 Ma hi meten-mesha ntsa sa, isala ma hi ya shü thsü nsa.
- 19 Ighena kekinyijjen kaghapeng jenkatu tsü sha chilo; hi ciwi du nu nkesengcha sapi APVÜWA cüten le!
- 20 Hawa ha APVÜWA kaghapeng-jenka tsüle; ketsatan nyi ketan duya mehai.
- 21 Hi no seng ben le APVÜWA, no ihhai kina kecü ghen, no khangkeya pi hi kecü ghen.
- 22 Ajjen kesathu na ma men nmile nu meya mvula kesa alonwa tsüna khili tsü tsüdi jawi la nsenthu keyishü ntsawa sadha.
- 23 Hawa ha APVÜWA na kulichi; ha ghang pi khatila amansa nu!
- 24 Hawa ha APVÜWA na khangkeya tsathang; ithu anonghe nalo, ithu tsü ghen kemishu sa nalo!
- 25 Ithu hangsha cülo, APVÜWA, ithu hangsha cülo! Mehaikeya pi ithu cülo, O APVÜWA!
- 26 Anyiza ya sawegü pi APVÜWA nyan wina keghowa tsü kecüwa salo! APVÜWA Kekinyijjen wina ithu sawegü pi no cü.
- 27 APVÜWA na Anyiza le; ma ithu ghen mehai. aghang tsang khuya nu akho kidenya yilo, nu alentsen sen nu kekinyipen tsü vülo.
- 28 No iNyiza, nu hi keseng pi no cüden; hi no kedi tsüpi thang chiden.
- 29 Nkesengcha sapi APVÜWA cülo, kepaghenanye ma mehai, nu ma kaghali na anuphan.

Zakeci 119

APVÜWA na Ayen Khukechithu

- 1 Anyi ma kahang wi kepazzi nkemithu, nu APVÜWA na ayenkhukechithu wi hang ketenthu na kemihhi ntsa.
- 2 Ma jühkhukechithu nie ketenthu, nu leben tsüdi pi tsüthu nie ketenthu na kemihhi ntsa.

- ³Mathu na khiela kulizzi nten; mathu na APVÜWA lenthu tsü tonten.
- ⁴APVÜWA, no ayenkhukechithu tsüpi ithu cü, nu ithu leben tsentsa sa nu tsü nielo ithu kiza chi.
- ⁵Hi khatinu ileben tsentsa sa nu no kicükegwe kechi tsü nieya ben nu kesa tsü ghang!
- ⁶Keujüla hi no ajühkhukechithu kina lethu, hi kejüghekeya tsü mu meya.
- ⁷No ketsatan wi ajühkekaghaten tsü hi chükeya wi, hi aleben kemetha wina no seng den.
- ⁸Hi n-yenkhukechithu tsü nie den; khiela hi nteshi lalo!

APVÜWA Ayen khukechi tsü Kenie

- ⁹Khatinu anyi kepvünyiwa na ma kahang metha benya mehai nu? Njühkhukechithu kenie wina.
- ¹⁰Hi ileben tsüdi sen nu no kekuli sale kesa kiden ben; hi ya njüh khukechithu tsü n-nie nsa thsü lalo.
- ¹¹Hi ntuwi nsamile kesalina, hi njühkhukechithu tsüpi ileben wi chi pvüden.
- ¹²Hi no sengle, O APVÜWA; nlen tsüpi hi sansi cülo.
- ¹³No ayen pi hi kecüthu tsü hi pi misikhali nu khineng-khija chiden.
- ¹⁴Keben-keyeng kejon pi iji sakeya miwi njühkhukechithu keniewa hi nen.
- ¹⁵Hi no kicükegwe kechithu tsü ccügwencüka si; hi no kesansi jühthu tsü ketsükepha chi.
- ¹⁶N-yenthu wi tsü hi kenen muyaden; njühkhukechithu tsü hi mali nben.

APVÜWA Yen Wi Anonkeghe

- ¹⁷Hi nmaghawa, ituwi mehai tenlo, isathu hi hang nu no kesansi jühthu tsü nieya mehai.
- ¹⁸Hi yala n-yen wi atsentsa mankesathu tsü muya thsüle kesalina inyon sha chilo.
- ¹⁹Hi ayyi hawi keben matsü keu ketanle; njühkhukechithu tsüpi hi nkuthi lalo.
- ²⁰N-yen kenmvu ghenaa ileben-naa ben le; matsü tsüdi wi hi njühkekagakhithu tsü chüya mvu.
- ²¹No kekapvüthu tsü satekü den; njühkhukechi nkeniethu na kishen-keshi muyaden.
- ²²Nyu nkekhichi nu nkenyuwathu wina hi lisha cülo, kepaghenanye hi n-yenthu tsü nie den.

²³Kekhangkesenthu na saghu nu hi shun; isala hi no kesansi jühthu tsü ccügwencüka siden.

²⁴No kicükegwe kechi jüh tsüna hi kenenwa le; tsüthu tsüna hi kesansithu.

APVÜWA yen tsü niele Kemeshenkezü

²⁵Hi khang meyala ayyinikhu wi lla wadha; njüh khishi ketheng tsüti hi sapi hang neng cülo.

²⁶Hi kulikechi tsüdila hi khishichi, nu no hi luneng chi; nlenthu tsüpi hi sansi cülo.

²⁷N-yenthu tsü meshenshi yathsüle kesalina hi kiqa cülo, isathu hi no amankesa kesansi jühthu tsü meshendhu chiden.

²⁸Ahathakina imiwi khangya bendha; no njüh khishi ketheng tsüti hi satezü cülo.

²⁹Hi yala kepazzi len wi nwa thsü lalo, nu no kemehai wina n-yen tsüpi hi sansi cülo.

³⁰Hi ajühkeyawa tsü kessiyadha; njühkekaghakhi wi tsü hi ileben chi.

³¹Hi no kicükegwe kechithu tsü nieyadha, APVÜWA; hi pi kejüghekeya wi nchi lalo.

³²Hi ileben chi ntsa nu njühkhukechithu tsü nie den; kepaghenanye no meshenshikeya tsüpi hi cüden.

Meshenshikeya ghenä Kekhie

³³N-yenkhukechithu jügi tsüpi hi sansi cülo, APVÜWA, isathu hi matsü tsüdi wi tsüthu tsü nie den.

³⁴N-yenkhukechi tsü khi mechan-metsa pi hi kizalo, isathu hi tsü nie den; ileben tsüdi sen nu tsü nie den.

³⁵Hi ya njühkhukechithu kenie wi benya thsülo, kepaghenanye tsüthu wi hi inonkeghe muyaden.

³⁶Benyale kesawa nyela n-yenkhukechithu tsü nie mvuthi kesawa tsüpi hi cülo.

³⁷Ma men nkemithu wi tsü ileben kechi zan neng cülo; ituwi mehai tenlo, no njüh khishi ketheng tsüti.

³⁸No nmaghawa tuwi nu njüh nie ketenthu tuwi njüh khishi ketheng tsüti nie chilo.

³⁹Nyu kekimenni kemessi wi tsü hi hangsha cülo; njühkekaghakhithu tsüna khatila amansa nu!

⁴⁰Hi njühkhukechithu tsü nie mvule; kahang ketheü pi hi cülo, no tsatan kesalina.

APVÜWA Yen Kenondi

- ⁴¹No mangkhacu hi ghali khe pi hi ccücalo, APVÜWA, nu njüh khishi ketheng ti hi hangsha cülo.
- ⁴²Isathu hi kimenni ketenthu tsü luneng yaden, kepaghenanye hi njüh nondi den.
- ⁴³Matsü tsüdi wi hi ya atsentsa tsü khiya thsülo, hi kaghang tsüna njühkaghakhithu miwi ben.
- ⁴⁴Hi keshüthangla n-yen tsü nie den, anuphan nu anuphan wila.
- ⁴⁵Hi kekhenkeghe nmitha kesa wi hang den, kepaghenanye hi no kesansi jühthu tsü niele kiden ben.
- ⁴⁶Hi njühkhukechithu tsü pi kadimithu tuwi khi chiden, nu tsüna hi jüghe meya.
- ⁴⁷Njühkhukechithu tsü kenie wi hi kenen muyaden, kepaghenanye hi tsüthu tsü ghali den.
- ⁴⁸Hi njühkhukechithu tsü kinyikü nu ghali den; hi no kicükegwe kechithu tsü meshendhu chiden.

APVÜWA Yen Wi Kenondiaben

- ⁴⁹Nmaghawa, ituwi njüh khishi ketheng tsü meshen tenlo; tsüna kenondi keghang pi hi cüden.
- ⁵⁰Ketizenkesa wi lela nonkwen yaden, kepaghenanye njüh khishi ketheng tsüna kahang pi hi cüden.
- ⁵¹Anyi kekapvüthu na keshüthangla hi n-nyuwatha saden, isala hi n-yen tsü teshi nu bvü nten.
- ⁵²Kheni wi njühkekaghakhithu tsü hi meshenya, nu tsüthu tsüna anonkekwen sengho hi cü, O APVÜWA.
- ⁵³Gheshighena nyi na n-yen tsü pakhi keben mukeya wi, hi ileben tsu chaya.
- ⁵⁴Hi ayyi wi matsü keu kahang jüh wi hi n-yenkhukechi tsü pi akhwithu cü.
- ⁵⁵Aghaja wi hi no meshen, nu n-yen tsü meshen ben den, APVÜWA.
- ⁵⁶Njühkhukechithu kenie wina inonkeghe tsü muyaden.

APVÜWA yen wi Lebenkhuchitha sa kesa

- ⁵⁷No hi nmvu keten tsüdi le, O APVÜWA; hi n-yenthu tsü nie le ijüh khishichi.
- ⁵⁸No njüh khishi ketheng tsüti hi nantizen cülo kesa ileben tsüdi pi no wi khie!
- ⁵⁹Hi iyencükiwa tsü meshen nandha, nu no kicükegwe kechithu tsü nie le kesa hi ijüh khishi chidha.

⁶⁰Nminula hi kaghaji nu njühkhukechithu tsü nie den.

⁶¹Gheshighenathu na aca sapi hi die theng, isala hi n-yen tsü nmali.

⁶²No ketsatan wina ajühkekaghakhithu tsü ghenana hi aghaja non wila shagha nu no seng den.

⁶³Hi no kekuli sa ketenthu nu n-yen nie ketenthu tsüdi pvüshang kesü.

⁶⁴APVÜWA, no ghaliki keten tsüna ayyi kepong sadha; n-yenkhukechithu tsüpi hi sansi cülo.

APVÜWA Yenkhukechi ma men eben

⁶⁵No njüh khishi ketheng nieden, APVÜWA, nu no nmaghawa, ituwi mehai.

⁶⁶Kemetsa nu palakechü pi hi cülo, kepaghenanye hi n-yenkhukechi tsü nondi den.

⁶⁷No kemeten pi hi npi kecü wi hi pazzi bvü den, isala khilitsü hi njühkina den.

⁶⁸No khatila mehai nu khatila ccatssü nu! N-yenkhukechithu tsüpi hi sansi cülo.

⁶⁹Anyi kekapvüthu na imiwi milikemesa khi, isala hi ileben tsüdi sen nu no kicükegwethu tsü nie.

⁷⁰Anyi hathu gwo wi pala meshenshikeya nmi, isala hi n-yen wi tsü hi kenen muyaden.

⁷¹Hi kemeten tsüna ighena mehai le, kepaghenanye tsüna hi sapi n-yen khukechithu tsü chüya thsüden.

⁷²Ayyi wi apisa tsüdi miwi no n-yen pi hi kecü tsüwa ighena ma men benle.

APVÜWA yenwa Kemeshon

⁷³No hi sachi nu hi pi keyazi wi chi cü; hi yala n-yenthu tsü chüya thsüle kesalina meshenshikeya pi hi cü.

⁷⁴No nyuwakü ketenthu na hi mukeya wi mathu nonghe den, kepaghenanye hi njüh khishikechi nondi den.

⁷⁵Njühkekaghatenthu tsüna tsatanle kesa hi chüben, APVÜWA, nu no ajühtsentsa sen keten ghenana hi meten-mesha den.

⁷⁶No ituwi khishichi ketheng tsüti, no ghaliki keten tsü ya nmaghawa, hi satecca cülo.

⁷⁷Hi nantizen cülo, isathu hi hang yaden, kepaghenanye hi n-yen wi tsü inonghe den.

⁷⁸Anyi kekapvüthu ya milikemesa wi hi metsi-meni kesa tsü ghenana kejüghekeya mua thsülo; isala hi tsü no kicükegwethu tsü meshendhu ben den.

⁷⁹No nyuwakü ketenthu ya hi wi gho thsülo— n-yenkhukechithu tsü chü kebenthu tsüdila.

⁸⁰Hi yala njühkhukechithu tsü nie cencu keyawa salo, nu nyu nkecha kejüghekeya tsü pi hi ghü cülo.

Zanshicülo Kekhie

⁸¹Hi hangsha cülo no kehie wi hi ncha ladha, APVÜWA; hi kenondi pi njüh wi chi.

⁸²“No khathansha wi hi kiqa cüten nu?” hi isa keü, nu njüh khishi ketheng tsü hie pi inyon la naa wadha.

⁸³Hi kedsautssü khüti nsenla kemehai tsüti sadha; isala hi njühkhukechithu tsü mali nsa.

⁸⁴Hi cela matsü khathu hie whaten nu? No khathansha wi hi meten-mesha ketenthu tsü kemeten pi cüten nu?

⁸⁵Anyi kekapvü, n-yen nie nketenthu na ayyiku chhü pi hi die den.

⁸⁶Njühkhukechithu tsüdila nondi qole; anyithu na milikemesa pi hi meten-meshaden— hi kiqa cülo!

⁸⁷Mathu keuna hi pathi pi zzi, isala no ajühkhukechi tsü hi n-nanchila sa nten.

⁸⁸No ghaliki keten tsü ghena ituwi mehai tenlo, isanu hi ya n-yenthu tsü nieya thsüle kesalina.

APVÜWA yenkhukechi kenondi

⁸⁹Njüh tsüna, O APVÜWA, anuphanla ben den; tsüna anuphan tang wi ben den.

⁹⁰Nleben tsentsa tsüna amapi tsüdi wila ben den; no ayyi tsüpi maben wi chi, nu tsüna ben den.

⁹¹Njühkhukechi tsü ghena pala tsüdi nansü kecu wila maben wi ben, kepaghenanye mathu tsüdila nmaghathu.

⁹²Keujüla no ayenkhukechi tsüna anonkeghe bvü nyelethu hi ketizenkesathu wi shüa kesadha.

⁹³Hi khiela no kicükegwe kechi tsü n-ghangchila sa nben, tsüthu tsü ghena no hi ya hangya thsü.

⁹⁴Hi nji le —hi hangsha yalo! Hi no ayenkhukechithu tsü nie le kesa ipiketsü sa.

⁹⁵Gheshighenathu na hi pathiale hi hieben, isala hi n-yenthu tsü meshendhu ben den.

⁹⁶Pala tsüdila masakhen ben le kesa hi chüyadha; isala no ayenkhukechithu tsüna mehai cencu.

APVÜWA Yenwa Kaghali

- ⁹⁷Hi khatila n-yen tsü ghali nu! Hi ghanan thangthang la tsü meshen ben den.
- ⁹⁸N-yenkhukechi tsüna matsü tsüdi wi hi ssi ben den, nu hi sapi ighinyithu miwi metsaki thsü den.
- ⁹⁹Hi kesansithu tsüdi miwi hiwa meshenshi yaden, kepaghenanye hi no kicükegwe kechithu tsü meshendhu ben den.
- ¹⁰⁰Hi anyi keqhaithu miwila metsaki, kepaghenanye hi n-yen khukechithu tsü nie den.
- ¹⁰¹Hi nkemehai yencükithu tsüdila teshi khidha, kepaghenanye hi njüh nie mvuden.
- ¹⁰²Hi no kicükegwe kechithu tsü n-nanchila nsa, kepaghenanye no ketan hi kesansiwa.
- ¹⁰³No kicükegwe kechithu tsüna khatila minnun nu—— anikholi miwi la minnunki!
- ¹⁰⁴N-yenthu wi tsü hi kemetsa muya den, tsalina hi nkemehai yencüki tsüdi nanmeghü den.

APVÜWA yen wi Kewegü keben

- ¹⁰⁵Njüh tsüna ilen ketsütson nni kecankiwa, nu ilen kewegüwa.
- ¹⁰⁶Hi no kicükegwe kemeshonthu tsü nie le ijüh kedhu khishi ketheng tsü nie den.
- ¹⁰⁷Ntsakhiwa, hi ketizenkesa tsüna qhethiketenle, APVÜWA; no njüh khishi ketheng tsüti, hi ya hangya thsülo.
- ¹⁰⁸O APVÜWA, hi keseng kekhie ha ya cülo, nu n-yenkhukechithu tsüpi hi sansi cülo.
- ¹⁰⁹Hi keshüthangla hi kahang khuchiale kesa nmessila kiden ben den; hi n-yen tsü mali nten.
- ¹¹⁰Gheshighenathu na aca kesü pi hi die theng, isala hi n-yenkhukechithu tsü n-niela nsa.
- ¹¹¹N-yenkhukechithu tsüna anuphanla iji; tsüthu tsüna ileben wi nonkeghewa.
- ¹¹²Hi keshü tsathang npi kecu chu n-yenthu tsü niele ijüh khuchidha.

APVÜWA yen wi Kemessi nkemi

- ¹¹³Hi njüh meya mvutha sa ketenthu tsü nanmeghüden, isala hi n-yen tsü ghaliden.
- ¹¹⁴No isheikepiwa nu hi kekhwewa; hi kaghang pi njüh khishikechi miwi chiden.

- 115 Hi wina bvülo, nthu kesamithu. Hi iNyiza na ayenkhukechithu tsü nie den.
- 116 No njüh khishi ketheng tsüti kezü pi hi cülo, isathu hi hang yaden; hi kaghang wi tsü iccükwenshü thsü nsala!
- 117 Hi ghatiyalo, isathu hi hangsha yaden, nu hi keshüthangla n-yenkhukechi wi tsü ileben chiden.
- 118 No n-yen nkeniethu tsü kesütanla yamvu nden; mathu nyu kemechu kekiden tsüna ma men nmi.
- 119 No gheshighenathu tsüpi acenya ti saden, tsalina hi no kicükegwe kechithu ghaliden.
- 120 No ghen a hi messiben; njühkekaghakhithu tsü ghen kemessi na hi pongyadha.

APVÜWA yen kenie

- 121 Mangwa na meshon nu mehai khe hi tsü kuliden; hi teshi pi ighinyithu ncüla!
- 122 No nmaghawa kiqa tenle kesa njüh khuchilo; anyi kekapvüthu ya hi npasha thsüla.
- 123 Inyon na no wi hangshakeya kekiqawa tsü n-ghangcha ladha, khushicüle njüh khishi ketheng ghen a.
- 124 No ghaliki keten tsüti hi noncca tenlo, nu n-yenkhukechithu tsüpi hi sansi cülo.
- 125 Hi nmaghawa le; meshenshikeya pi hi cülo, isanu hi ya no kesansi jühthu tsü chüya thsülo.
- 126 APVÜWA, khili ha no kulikechi-u tsü sadha le, kepaghenanye anyithu na n-yen n-nieladha.
- 127 Hi tsü suna nu suna kemehai ntsa miwi la n-yenkhukechithu tsüwa hi nen le.
- 128 Tsalina hi no kicükegwethu tsüdi nie den; hi nkemehai lenthu tsüdi nanmeghü den.

APVÜWA Yen Kenie Mvu

- 129 No kesansi jühthu tsüna amankesa le; hi ileben tsüdi pi tsüthu nie den.
- 130 No kesansi jüh tsü khi mechan-metsa kechi wi kewegü na ghoden, nu kemetsa sengho mangla nkechüthu cüden.
- 131 No ayenkhukechithu tsü hi nmvu nu ipang ka ben.
- 132 No ghali ketenthu miwi kulikechi tsüti khapeghe gho hi nantizen chilo.

133 No njüh khishi ketheng tsüti, hi yala nkhuli thsü lalo; nkemehai ya imiwi khangya thsü nsala.

134 Hi pasha ketenthu wina hi hangsha cülo, isanu hi ya n-yenkhukechithu nieya thsülo.

135 No keben tsüpi hi sawegü cülo, nu n-yenthu pi hi sansi cülo.

136 Inyontssü na aghaku kesü ti lle dugho, kepaghenanye anyithu na n-yen n-nie mvu.

APVÜWA Yen Kemeshon

137 No tsatanle, APVÜWA, nu n-yenthu na meshon.

138 No ayenkhukechithu tsüna atsentsa, nu meshon cencu.

139 Aghekepvü na imiwi anni ti mecang, kepaghenanye ighinyithu na n-yenkhukechithu tsüpi ma men nkemi sa.

140 Njüh khishikechi tsüna khatila atsentsa nu! Hi khatila tsü ghali nu!

141 Nyu hi nchü nu n-yamvu, isala hi no kesansi jühthu tsü n-nanchila sa nten.

142 No ketsatan tsüna anuphanla ben den, nu n-yen tsüna keshüthangla atsentsa.

143 Agükeccü nu ahathakina na hi pongyadha, isala n-yenkhukechithu na anonkeghe sengho hi cüden.

144 No kicükegwethu tsüna keshüthangla meshon; meshenshikeya pi hi cülo, isathu hi hang yaden.

Khushikecü ghenä Kekhie

145 Hi ileben tsüdi pi no cichi; hi luneng chilo, APVÜWA, isathu hi n-yenkhukechithu tsü nie den!

146 Hi no ciben; hi hangsha cülo, isathu hi n-yenthu tsü nie den.

147 Aghani npi keshhugho wi hi kiqa cülo kesa no cichi; hi kaghang pi njüh khishikechi wi tsü chi.

148 No kicükegwethu tsü meshendhu le kesalina, aghaja thangthang hi njenshüla khhali.

149 No ghaliki ketenwa ghenä ihhai kina cülo, O APVÜWA; no nanketizen pi ccüca chi, nu hi kahangli noncca cülo.

150 Anyi nkemehai hi meten-mesha ketenthu na hi tetsaki gho tendha, anyi khiela n-yen nie nketenthu tsü.

151 Isala no ikete wi ben, APVÜWA, nu n-yenkhukechithu tsüdila anuphan ben den.

152 Hi kheni wina no kicükegwethu tsü chüya; no tsüthu yala anuphanla ben thsü.

Kekiqa Ghena kekhie

- 153 Hi ketizenkesa ghangchi nu hi hangsha cülo, kepaghenanye hi n-yen tsü n-nanchila sa nden.
- 154 Isheipiya nu hi lisha chicülo; njüh khishi ketheng tsüti hi hangsha cülo.
- 155 Gheshighena nyi hangshaya nben, kepaghenanye mathu n-yenthu n-nie.
- 156 Isala no nanketizen tsüna, di ntsa wale, APVÜWA; no nanketizen tsüpi ccüca chi nu hi hangshayalo!
- 157 Hi aghinyithu nu pasha ketenthu kejonla ben, isala hi n-yen n-niela sa nten.
- 158 Hi khathansha wi nyu matsa ketenthu tsü muya lakhe hi mathu n-ghangmvu laden, kepaghenanye mathu na n-yenkhukechithu tsü nie nten.
- 159 Hi khatila no kicükegwethu tsü ghaliden khe ghang chilo, APVÜWA. No kaghaliwa tsüna khiela kimili nden, tsalina hi hangsha cülo!
- 160 N-yen tonwa tsüna atsentsa, nu no ketsatan wi ajühkekaghakhithu tsüdila anuphan ben den.

APVÜWA yen wi lebenkechi

- 161 Anyi kekhang kebenthu na nkemeshon wi hi matang, isala hi n-yen tsü kinyiküden.
- 162 Njüh khishi kechithu tsü ghena hi khatila inonghe nu— keben kejon mukeya ghena anonghe keben ti kesa.
- 163 Hi milikemesathu tsü nanmeghü nu ghangmvu nden, isala hi n-yen tsü ghali den.
- 164 No ketsatan jühkekaghaten tsü ghena hi ghanan kesü wi tagü tughu no seng den.
- 165 No ayenkhukechi ghali ketenthu ghena mangla kemessi nmi, ciwi mangla mathu pa pi khuli thsü meyacha.
- 166 Hi hangsha thsüle kesalina hi no hie, APVÜWA, nu no mangwa salo khichitheng khe hi tsü saden.
- 167 Hi no kesansi jühthu tsü nie den; hi ileben tsüdi pi tsü ghali den.
- 168 Hi n-yenkhukechithu nu kicükegwethu tsü nie den. Hi kekuli tsüdila no mukhiben.

Kekiqa Ghena kekhie

- 169 Hi kekiqa ghena kiqai tsü ya no cuya thsülo, APVÜWA! No khishi ketheng tsüti, meshenshikeya pi hi cülo.

- ¹⁷⁰Hi kekhie kina chi, nu no khishikechi ti hi hangsha cülo!
- ¹⁷¹Hi keshüthangla no seng den, kepaghenanye no n-yenthu pi hi sansi den.
- ¹⁷²Hi n-yen ghen a khwi saden, kepaghenanye n-yenkhukechithu na meshon.
- ¹⁷³Keshüthangla hi kiqa cüle kidenben tenlo; kepaghenanye hi n-yenkhukechithu tsü nie den.
- ¹⁷⁴No hangsha kecü kekiqa tsü hi khatila nmvu nu, O APVÜWA! N-yen wi tsü hi inonkeghe muya den.
- ¹⁷⁵Kahang pi hi cülo, isanu hi ya no sengya thsülo; no kicükegwethu tsü ya hi kiqa kecüwa sa.
- ¹⁷⁶Hi khaghaneni bhatagha kesa kesü ti deja ben; tsalina gho nu hi bhayalo, nmaghawa, kepaghenanye hi n-yenthu tsü n-nanchila nsa le.

Zakeci 120

Kekiqa ghen a kekhie

- ¹Hi agükeccü wi keben wi APVÜWA, no cichi: ciwi ma hi luneng chi.
- ²APVÜWA, hi hangsha yalo, milikemesa nu kemechuthu wina.
- ³Milikemesathu, Anyiza na nthu miwi mangwa sachi ten nu? Ma khati nthu meten-mesha ten nu?
- ⁴Süpahiwa lakusü ketsu, anni mihi hhehi kesa tsüle!
- ⁵Nthu jawi kahang tsüna Meshek nyelela Kedar nyithu jawi hang pi nkemehai tsüti le.
- ⁶Hi kecca nanmeghü ketenthu tsü ssinu sie mtsü hangdha!
- ⁷Hi kecca ghen a khithu mathu na aghikesa ghen a khi.

Zakeci 121

APVÜWA na lthu Kekhwewa

- ¹Hi ayikha wi ghang; hi kekiqa khiewa na ghoten nu?
- ²Hi kekiqa APVÜWA wina ghoden, ma atssan nu ayyi sakechiwa.
- ³Ma no ya khuli thsü nben; no kekhwewa tsüna keshüthangla jen nten.
- ⁴Israel kekhwewa na khiela kumu nyelela jen nten.
- ⁵APVÜWA na nghihie yaben; ma no khweya le nu nkete wi ben.
- ⁶Aghanan wi aghani na no thsüh tenaa nben, aghaja wi asha lela nye.

⁷Kemessi tsüdi wi APVÜWA na no khweya ben; ma no pi kemessi nkemi wi chicü den.

⁸Khili nu anuphan no kewa nu kegho wi ma no khweya ben.

Zakeci 122

Jerusalem Keseng

¹Mathu hati hi kekiza wi hi nongya, “Ithu APVÜWA jjen wi wa nalo.”

²Nu khilitsü ithu na hewi bendha, Jerusalem kaghapeng jenkatu non wi ngan bendha!

³Jerusalem nyunutiwa sapfü pi atsimesai ntsa, nu akhhikhumece ben thsüdha.

⁴Hawa ha amizzathu na kegho penwa, Israel mizzathu, APVÜWA na ayenkhukechi kenie wina nkesengcha sapi ma cüle kesalina.

⁵Hawi ha Israel kadimithu na mathu nyithu jühkaghakhi le donki.

⁶Jerusalem kecca gheni khielo: “No ghali ketenthu ya mehai kayi keyawa salo.

⁷Kecca ya nkhweti non wi nu keyazi ya no kadijjenthü wi ben keyawa sa.”

⁸Ishilithu nu ipvüshangthu gheni hi Jerusalem wi kiza, “Kecca ya nthu ssitenlo!”

⁹APVÜWA ithu Nyiza jjen tsü gheni hi nthu mehai kayi keya gheni khie.

Zakeci 123

Nanketizen gheni kekhie

¹APVÜWA, hi yakila no ghang, tangwi no kekhang kesen pen wi tsü.

²Maghalo kesü na ma PVÜWA maghaki kesa ti, maghale kesü na ma PVÜWA maghaki kesa ti, ithu la no ghangki ben den, O APVÜWA ithu Nyiza, no hi npi nantizen kechi chu.

³Ithu nantizen ntsa cülo, APVÜWA, nantizen ntsa salo; ithu nkhichi n-nyuwatha saben.

⁴Matsü sie mtsü kebanthu na ithu kimenni, nu nyu kepasha kekapvüthu na ithu n-nyuwa bendha.

Zakeci 124

Anyiza Na Ma Nyithu Khweketenwa

¹Keujüla APVÜWA na ithu wiwa nmi lethu khati sa kesa nu? Luneng chilo, O Israel!

²“Keujüla ithu ghinyithu na ithu matang kegho wi APVÜWA na ithu wiwa nmi lethu,

³mathu leben ketsu nkemehai wina ithu kahang mejia kesa;

⁴atssüketi na ithu pie bvüa kesa, atssü na ithu mejubhon kesa,

⁵atssü kezü nkemehai na ithu menyanthia kesa.”

⁶Ithu APVÜWA nkesengcha sa nalo, ma ithu ghinyithu ya ithu yasa thsü nsa.

⁷Ithu na awa kesü ti awa die ketenwa ca wina shhuyadha; aca tsü pasadha, isanu ithu lisha yadha!

⁸Ithu kekiqa APVÜWA wina gho, ma atssan nu ayyi sachi.

Zakeci 125

Anyiza nyithu ghenä Keyaziwa

¹APVÜWA nondi ketenthu na Zion yikha ti, khiela zankeju meya, khiela kuli meya.

²Ayikhathu na Jerusalem vü keben ti, APVÜWA la khili nu anuphan wila ma nyithu vü ben den.

³Gheshighenawa na keshüthangla ketsatanthu yyi miwi kekhang sen nben; keujüla isalethu ketsatanthu na mathu ketanla nkemehai kuli kesa.

⁴APVÜWA, kemehaithu, nu n-yenkhukechithu nie ketenthu wi kemehaiwa kulilo.

⁵Isala no gheshighenathu kemeten-kemesha wi nlen teshi kesathu la meten-mesha cülo. Kecca ya Israel ssi ketenwa sa!

Zakeci 126

Khushikecü ghenä kekhië

¹APVÜWA na ithu ssinu Jerusalem wi kheneng kegho tsüna aman kesü ti kesa!

²Ithu na khatila anonghe, nu khatila nongla akhwisa nu! Ciwi mizzatenti kepathu na ithu cüki khi, “APVÜWA na mathu ghenä pala kedi kuli chile.”

³Ntsakhiwa ma ithu ghenä pala kedi kulichi; ithu khatila ithu nonghe nu!

⁴APVÜWA, ithu ya mehai nengya thsülo, atsankegho na atssü senghola ngen kesa ghakuthu wi chi neng cü keten ti.

⁵Qai nu amacü vvü ketenthu yala nonghe, nu wwi senghoya thsülo!

⁶Qai nu amacü pvü nu wa ketenthu nonkeghe khwisa sen nu kheneng gho yaden, mathu na alli wwi sen kegho wi.

Zakeci 127

APVÜWA kemehai Keseng

- ¹Keujüla APVÜWA na ajen tsü nsa lethu, ajen kesathu kekuli tsüna ma men nmi; keujüla APVÜWA na anyunuti tsü nkhwé lethu, aghikehiethu na ngan nu kehie tsüna ma men nmi.
- ²Hangya le kesa ghená aghechen sa mitu na shagha kuli, nu minuten jen wa kesa tsüna ma men nmi. Kepaghenanye APVÜWA na ma ghali ketenthu na jenkeben jüwi na khuchiden.
- ³Atsangathu tsüna APVÜWA wi aju kemihhi khukechi kesü; mathu na atsentsa kesawegü.
- ⁴Anyi acali keben wina atsathu keben tsüna süpahi kwen wi alakusü ti kesa.
- ⁵Anyi alakusü hati kesa kejon kebenwa na kemihhi ntsa. Ma khiela ajühkekaghatenpen wi ma ghinyithu metu keya wi khang meyala sa nben.

Zakeci 128

APVÜWA Jühkenie Kutimen

- ¹APVÜWA jüh nie ketenthu na kemihhi ntsa, ma jühkhukechithu wi hang ketenthu.
- ²No kekuli tsüna nsenthu keyishü pi no cüden; no n-nonghe nu mehai kayi yaden.
- ³Nwubvü na njenku wi kemeshentsse bi kejon bün keben ti saden, nu ntsathu na Oliv ton kaghani ti nmiz vü ben den.
- ⁴Anyi APVÜWA jüh nie ketenwa tsüna ntsakhiwa hati kesawegü pvü yaden.
- ⁵APVÜWA na Zion wina no sawegü kecüwa salo! No kahang tsathang tsüdi wi Jerusalem mehai kayikeya tsü mukeyawa salo!
- ⁶No ya hang nu n-nga ngawathu mu keyawa sa! Kecca ya Israel gweghe ketenwa sa!

Zakeci 129

Israel ghinyithu Keshun wina kekhe

- ¹Israel, nghinyithu na no ghanyi keben wina khatila no meten-mesha khe pi ithu kizalo.
- ²“Hi ghanyi keben wina ighinyithu na hi patena ntsa nu hi meten-mesha, isala mathu na imiwi khang meya.

- ³Mathu na ighatsü wi ayisü kedhu sapi alli chhü ketheng ti sa.
- ⁴Isala APVÜWA, ketsatanwa na nyu magha kesa wi hi lisha chi cüa.”
- ⁵Zion nanmeghü ketenthu ya tsüdila nyu ncha, nu jügü neng pi kesawa sa.
- ⁶Mathu na ajen mili wi aghang shhugho nu npi shigüla jü wa keten ti sa kesawa sa;
- ⁷Thola tsü saghu meya nyelela bhenghu sen nu bvü meya.
- ⁸Ha pvüdhi kewa nyi kesüla hati kekhi nmi, “APVÜWA na sawegü pi no kecüwa salo! Ithu APVÜWA nyan wina sawegü pi no cüben.”

Zakeci 130

Kekiqa ghenä kekhi

- ¹Hi kaghang nkemi kedhu wina no cichi, APVÜWA.
- ²Hi kikai kina chilo, APVÜWA; hi kekiqa ghenä ci kechi kina cülo!
- ³Keujüla no ithu kesamithu tsüpi zhütheng lethu, thowa na kemeshensa witsü shhuya mehai nu?
- ⁴Isala no ithu kesami teshi cü, isanu ithu ya no kemessi wi ngan yathsü.
- ⁵Hi APVÜWA kekiqa tsü nmvuthi sala hie, nu hi ma jüh tsü nondi.
- ⁶Aghikehiewa na atsankethang nmvuthi sala kehie miwi hi APVÜWA hie den—Aghikehiewa na atsankethang kehie miwi.
- ⁷Israel, APVÜWA nondi yalo, kepaghenanye ma kaghali tsüna benki, nu ma keshüthangla hangsha cü mvuthi saden.
- ⁸ Ma mathu kesami tsüdi wina ma nyithu Israel hangsha cüden.

Zakeci 131

Satemeni Kenondi kekhi

- ¹ APVÜWA, hi kekavvü tsü teshi, nu hi kedithang wina khapeghedha.
- ²Tsüti kesawa nyela, hi inonkwen nu ccayadha. Ghanyi kesü na ma jja kwen wi ceen ben keten ti, ileben na inon wi ceen ben.
- ³Israel, khili nu anuphanla APVÜWA nondi yalo!

Zakeci 132

Kekinyijjen Kesaki

- ¹ APVÜWA, David na ma gükeccü tsüdi wi kethansi-kethansa kesa tsü nmali lalo.

² APVÜWA, ma jüh khishikechi, no wi kekishen sa ketheng tsü meshen chilo, Jakob Nyiza Kekhangwa:

³“Hi ijjen wi nyelela iwe wi wa nten;

⁴hi mnan nyelela jen nten,

⁵hi APVÜWA ghen aphen kesü, nu Jakob Nyiza Kekhangwa ghen aphen kesü npi khukechi chu.”

⁶ Bethlehem wi Cenketenjuh Khitson cüki zaya, nu ithu na Jearim lli wi wa tsü mua.

⁷Ithu na khi, “Ithu na APVÜWA jjen wi wa na; ma kadipen tuwi kinyi nalo.”

⁸No kekhang mechantsi, Cenketenjuh Khitsonwa tsü sen nu Kekinyijjen wi gholo, APVÜWA, nu anuphanla hewi ben walo.

⁹No keqhaikedithu ya keshüthangla kemeshonwa kuli ketenwa sa; N-nyithu ya anonkeghe wi jisha keyawa sa!

¹⁰No nmaghawa David wi njüh khishichi; no kessi kechi kadimiwa meya mvula nsala, APVÜWA.

¹¹ No atsentsa jühkhishi pi David tuwi chi—— no khunengya nketen jühkhishi kechiwa tsü: “Hi ntsathu jawi meshu kesü pi kadimiwa sa thsü den, nu ma nsengwi kekhang senden.

¹²Keujüla ntsathu na hi cenketenjuh, nu ijühkhukechi pi mathu kecü wi tsü atsentsa sen lethu, mathu tsathu la matsü tsüdila nsengwi kadimi saaden.”

¹³ APVÜWA na Zion kessiyadha; ma tsüpi ma jjen sa mvuben:

¹⁴“Hawa ha hi anuphan hang keten penwa tsü; hawi ha hi kekhang sen mvuben.

¹⁵Hi ma nsenthu keyishü tsüdi pi Zion cüden. Hi kedsakejju pi ma wi ketha-uthu nonkekwen saya thsüden.

¹⁶Hi ma keqhaikedithu kekuli tsüdi sawegü cüden, nu ma nyithu na anonkeghe sala akhwisa nu jishaden.

¹⁷Hawi ha hi David shicü kesü pi kekhang kadimiwa sa thsü den; hawi ha hi kessikeya kadimiwa kekhang kesen tsü noncca cüden.

¹⁸Hi kejüghekeya pi ma ghinyithu mejubhon cüden, isala ma kadiyyi tsü mehai kayi sen nu shigü thsüden na.”

Zakeci 133

Gweghe kecca wi kahang keseng

¹Anyiza nyithu gweghe ajühjja mece, nu kahang tsüna khatila amansa, nu leben gha nu!

²Tsüna dile men kedhu na Aaron li, nu ma pang kenye wina ma gwomejuwa wi llecü keben ti.

³Tsüna Hermon yikha wina akejan na Zion yyishiphon thu miwi ca dugho keben ti kesa. Tsüti kesa wi ha APVÜWA na ma kesawegü pi cüle khishi ketheng — tsüna kahang ha khiela asakhen sa nten.

Zakeci 134

Anyiza senglo Keci

¹Gholo, APVÜWA senglo, ma maghathu tsüdi, Aghaja wi ma Kekinyijjen wi ma kekuli sa ketenthu tsüdi.

²Kekinyijjen wi kekhe kesa wi nkwen zangki, nu APVÜWA senglo!

³Atssan nu ayyi sakechiwa APVÜWA ya Zion wina sawegü pi no kecüwa sa!

Zakeci 135

Kesengkhwi

¹APVÜWA seng! Ma nyan senglo, nthu APVÜWA maghathu,

²APVÜWA jjen wi, nu ithu Nyiza Kekinyijjen wi ngan kebenthu.

³APVÜWA senglo, kepaghenanye ma mehai; keseng pi ma nyan sakilo, kepaghenanye ma ccatssü.

⁴Ma ketanla ma ghenä Jacob kessiya, Israel nyithu la pi ma ji saya.

⁵Ithu PVÜWA na di nu cenpvüthu kepa tsüdi miwi diki kesa hi chüben.

⁶Ma tang nu ayyi wi mangwa sa mvu ben khe saden, atssükedone nu ma cakhu wila.

⁷Ma ayyi kententhu wina caghamo kulukeshüthu sengho; ma caghamo ghenä atsancwe sachi, nu ma kitsanqaipen non wina ameghü sen shhugho.

⁸Ma Ejipt wi anyi nu aghangsa lela, tssütsewa tsüdi pathia.

⁹Ciwi kadimiwa nu ma kekhu kedithu tsüdi meten-mesha cüle ma mankesakulithu, nu amankesathu sachi.

¹⁰Ma mizzatentithu kejon yasa, nu khang ntsa kesa kadimithu pathia:

¹¹Sihon, Amor nyithu kadimiwa, Og, Bashan kadimiwa, nu Kanaan wi kadimithu tsüdi.

- ¹²Ma mathu yyithu pi ma nyithu cü; ma tsüthu pi Israel cüa.
- ¹³APVÜWA, no keshüthangla Anyiza le kesa pi thangchi den; ashicü tsüdi wi no meshen ben den.
- ¹⁴APVÜWA na ma nyithu sheipi den; ma maghawa nantizen chi den.
- ¹⁵Mizzatentithu cenpvüthu tsüna rükatssü nu suna pi sa theng; tsüthu tsüna anyi kwen pi kezü.
- ¹⁶Mathu apang ben, isala ajüh khiya nten; anyon ben, isala mu nten.
- ¹⁷Mathu akhuna ben, isala za nten; tsüthu tsüna ahatha la kissa ya nten.
- ¹⁸Tsüthu sachi nu nondi ketenthu tsüdila mathu na sakechi atsikezhüthu tsüti sa thsü kesawa salo!
- ¹⁹APVÜWA senglo, Israel nyithu; ma senglo, nthu Anyiza wi keqhaikedithu!
- ²⁰APVÜWA senglo, Levi nyithu; ma senglo, nthu ma kinyi ketenthu tsüdi!
- ²¹Zion wi APVÜWA senglo, ma jjen Jerusalem wi. APVÜWA senglo!

Zakeci 136

Nkesengcha Kesakhwi

- ¹Nkesengcha sapi APVÜWA cülo, kepaghenanye ma mehai; ma kaghali na anuphan ben den.
- ²Nkesengcha sapi cenpvüthu kepa tsüdi miwi kedi ntsawa cülo; ma kaghali na anuphan ben den.
- ³Nkesengcha sapi Pvwüwathu kepa tsüdi miwi kekhang ntsawa cülo; ma kaghali na anuphan ben den.
- ⁴Ma ketan amankesa kedi kuli; ma kaghali na anuphan ben den.
- ⁵Ma kemetsa wina ma atssanthu sachi; ma kaghali na anuphan ben den;
- ⁶Ma atssü kedhu miwi ayyi sachi; ma kaghali na anuphan ben den.
- ⁷Ma aghani nu asha sachi; ma kaghali na anuphan ben den;
- ⁸aghani ya aghanan wi kekhang sen thsü; ma kaghali na anuphan ben den;
- ⁹Asha nu ghotsithu ya aghaja wi kekhang sen thsü; ma kaghali na anuphan ben den.
- ¹⁰Ma Ejipt nyithu tsa tssütsethu pathia; ma kaghali na anuphan ben den.
- ¹¹Ma Israel nyithu ssinu Ejipt wina shhu; ma kaghali na anuphan ben den.
- ¹²Ma kwen kezü, ahacü kekhang wina sen nu; ma kaghali na anuphan ben den.

- 13 Ma Kenmie Tssükedone tsü gishü zighea; ma kaghali na anuphan ben den.
- 14 Ma ciwi na ma nyithu ssi shhu; ma kaghali na anuphan ben den.
- 15 Isala ma Ejipt kadimiwa, nu ma süpahizi ya menyanthi thsüa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 16 Ma ma nyithu ssinu ayyikeshü pvüdhi wa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 17 Ma kekhang kadimithu pathia; ma kaghali na anuphan ben den.
- 18 Ma anyankemechan kadimithu pathia; ma kaghali na anuphan ben den.
- 19 Sihon, Amor nyithu kadimiwa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 20 Nu Og, Bashan kadimiwa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 21 Ma mathu yyi pi ma nyithu cüa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 22 Ma tsüthu pi ma maghawa Israel cüa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 23 Ithu na khang meyala kesa witsü ma ithu mali nsa; ma kaghali na anuphan ben den.
- 24 Ma ithu ghinyithu wina ithu lisha cü; ma kaghali na anuphan ben den.
- 25 Ma kedsakejjü pi hang keben kahangli tsüdi cüden; ma kaghali na anuphan ben den.
- 26 Nkesengcha sapi tang Nyizawa cülo; ma kaghali na anuphan ben den.

Zakeci 137

Israel nyithu na Kushiyyi wi Anonke-ü

- 1 Ithu Babilon ghakuthu kete wi donki; nu ithu Zion meshen keya wi ciwi ithu na qai.
- 2 Ithu harp pi ithu kete willow ton wi hagia.
- 3 Nyu ithu ghanya kesathu na akhwi salo ithu kiza; mathu satenong chilo ithu kiza: "Zion kesaki khwi kesü sapi ithu kina thsülo."
- 4 Khatinu ithu na asang yyi wi APVÜWA kesengkhwi saya mehai nu?
- 5 Jerusalem, hi no mali lethu hi ya khiela harp tsü nkhou nengla kesawa salo!
- 6 Keushala hi no meshen meyala, nu no pi inonkeghe keti ntsawa le kesa nmeshenla lethu, hi yala khiela akhwi tsü nsa nengla kesawa salo!
- 7 APVÜWA, Jerusalem nmakeya ghanan wi Edom nyithu na mangwa kulichi khe meshen yalo. Mathu hati khiki keben tsü meshen yalo, "Tsü mezüqhe pi ayyi wi chilo!"

⁸ Babilon, no yasa tendha. No ithu ghen a kulikechi tsüpi no cü neng keten anyiwa tsüna kemihhi ntsa—

⁹ n-nga memethu ghan sen wa alonshi wi kihhethi kesathu tsü.

Zakeci 138

Nkesengcha Kesakhwi

¹ APVÜWA, hi ileben tsüdi pi no sengle; acenpvü kepathu tuwi hi akhwi sapi no seng.

² Hi no kemetha Kekinyijjen wiwa peghe nu kukedu nu n-nyan seng, no ghaliki keten nu nlebentsentsa ghen a, kepaghenanye n-nyan no njüh khukechithu tsüna kemisi ntsawa le kesa no pi ccüca chidha.

³ Hi no cikechi wi no hi luneng chi; no kezü pi hi satezü cü.

⁴ APVÜWA, ayyi wi kadimithu tsüdi no sengden, kepaghenanye mathu na njüh khishikechithu tsü zayadha.

⁵ Mathu n-nyankethang keti, nu no mangwa sachi khe tsü sakiden.

⁶ No misi ntsawa wi ben lela, ken-nithu noncca den, nu kekapvüthu na no wi kuthi meyacha.

⁷ Agükeccüthu na hi vükeya wi no hi pi keyazi wi chicü. No ighinyithu leben keminu tsü matang, nu no kekhang wina hi hangshaya.

⁸ No njüh khishi ketheng tsüdi kuliden; APVÜWA, no kaghali na anuphan ben den. No sa keshhu kekuli tsü sacen chilo.

Zakeci 139

Anyiza na Chücukesa nu Kenoncca

¹ APVÜWA, no hi ketsükepha nu hi chüyadha.

² No hi kekuli tsüdi chüben; no temeja wina hi kemeshenthu tsüdi chüben.

³ No hi muben, hi kuli nyelela mnanben lela; no hi kekulithu tsüdi chüben.

⁴ Hi npi kekhi wina no hi mangwa khiten khe chüben.

⁵ No hi kevü tsüdi wi ben; no no kekhang pi hi khweya.

⁶ No hi chükeben tsüna dhu mtsü; tsüna hi meshenshi nkeya ji.

⁷ Hi khiewa no kuthi bvüya mehai nu? Hi no ketenpen wina khiewa bvüya mehai nu?

⁸ Hi tangwi ki lela no ciwi benla ben; hi keshü yyi wi du lela, na ciwi benla ben.

- ⁹Keushala hi pighe wa nishu nyelela, lensie ntsa pen nidu wi hang wa lela,
¹⁰no ciwi hi ssi, nu hi kiqa cüle benla metsi.
- ¹¹Kejang na hi pi kuthi nyelela hi kevü wi kewegü na aghaja salo kesa kiza lela,
¹²isala kejang tsü la nghena njang, nu aghaja tsüna aghanan kewegü ti. kejang nu
kewegü tsüna ntu wi makesü.
- ¹³Igwo nyan kepapa kesa tsüdi no sachi; tsüthu pi ijja pvü non wi saghu chi.
- ¹⁴Hi no seng, kepaghenanye no kemessi-u; no kekuli tsüna keqhethiketen nu
amankesa. Hi ileben tsüdi pi tsü chüben.
- ¹⁵Igüthu zhütu keben wi ijja pvü non wina kiden-kesha ntsa sa, nu tsüthu saghu
cü, kekuthi wina hi dikayi keben wi, no hi ciwi ben le kesa chü—
- ¹⁶no hi npi kepvügha wina hi mu. atsathang pi hi cü ketheng tsüdi pi nlesüshen
wi zhüthengdha, tsüthu kesütanla npi sa keshhu wina.
- ¹⁷O Anyiza, hi no kemeshenthu tsü muyale kesa khatila dhu nu; ciwi khaju
khatila benla ben kalan!
- ¹⁸Keushala hi tsüthu tsü si lethu, tsüna ahachan miwi la jikayi benla kesa. Hi
jencan keshagha wi la no gweghe den.
- ¹⁹O APVÜWA, gheshighenathu pathi kecü tsü hi khatila nmvu nu! Keyasa nyithu
na hi teshi pi hi ketan sa thsü kesa tsü khatila nmvu nu!
- ²⁰Mathu na gheshighena cüki khi; mathu na nkemehaithu khipi n-nyan shun.
- ²¹O APVÜWA, hi khatila no nanmeghü ketenthu tsü nanmeghü nu! Hi khatila no
shun ketenthu n-nanmvu ten nu!
- ²²Hi nankemeghü maben pi mathu nanmeghü den; hi mathu pi ighinyithu le
saden.
- ²³O Anyiza, hi ketsükepha nanlo, nu ileben kemeshen chüyalo; hi ghan-nan nu hi
kemeshenthu bhashi yalo.
- ²⁴Bhananlo keushala hi wi nkemehai benla nye khe, nu anuphan len wi tsü ilen
tsütsonlo.

Zakeci 140

Kekhwe ghenä Kekhie

- ¹APVÜWA, anyi nkemehaithu wina hi hangsha cü; keyasa nyithu wina hi pi keyazi
wi chi cülo.
- ²Mathu na keshüthangla nkemehai kiden ben den, keshüthangla kekitaghathu
tsü hassi chi cüden.

- ³ Mathu mili na nyu mcüthi keten amaghangthu ti; mathu jühthu na kobra ji ti kesa.
- ⁴ APVÜWA, anyi gheshighenawa wina hi khweya; keyasa nyi na hi ya khuli thsüale kesa acho kiden ketenthu wina hi hangsha yalo.
- ⁵ Kekapvü nyithu na aca pi hi die; mathu alie pi die nu hi ghanya le alen chuli aca sa.
- ⁶ Hi APVÜWA wi khi, “No iNyiza.” Hi kekiqa ghena kekhie ha kina cülo, APVÜWA!
- ⁷ APVÜWA kekhang ntsawa, isheikepi kezü ntsawa, no aghi wila hi khwe cüdha.
- ⁸ APVÜWA, gheshighenathu keya mvu tsüpi mathu ncüla; mathu cho tsü ya mehai meya thsüla.
- ⁹ Ighinyithu ya imiwi khang meya thsüla; hi pateqhe keten tsü sapi mathu miwi qancadu neng thsülo.
- ¹⁰ Amihi kenmie kisa ya mathu miwi qancadu thsü kesawa sa; mathu pi ayyiku wi khalachi, nu khiela shhugho nkeyawa sa.
- ¹¹ Milikemesa wina nyu metsi-meni ketenthu ya mehai nkeya thsüwa sa; nkemehai yala keyasa nyithu ghanya, nu yasa kesawa sa.
- ¹² APVÜWA, no ketha-u nu kehhatuthu kemeshon sheipiden kesa hi chüben.
- ¹³ Ketsatanthu na ntsakhiwa no seng metsi; mathu na no ketenpen wi hangden.

Zakeci 141

Minulen Wi kekhie

- ¹ Hi no ciben, APVÜWA; khili hi kiqa cülo! Hi no ci kechi wi kina chilo.
- ² Hankedemvu ti hi kekhie ya cü, ikwen zanki kechi tsü pi minulen wi hhanshakesa ti ya cülo.
- ³ APVÜWA, ikhemeggü jenka hie yalo, aghikehie pi ipang wi chi cülo.
- ⁴ Kepazzi kuli mvu nu anyi nkemehaithu gheshighena witsü hi zan neng cülo. Hi ya khiela mathu kemishu wi tsü nsaghu thsüla.
- ⁵ Anyi kemehaiwa na keccaketssü wina hi meten nu sateküya mehai, isala hi khiela anyi nkemehaithu wina kenyuwakü tsü ya meyacha, kepaghenanye hi keshüthangla mathu nkemehai kekulithu tsü keshun ghena kekhie sa ben den.
- ⁶ Mathu miwi kekhang kesenthu pi alonshi kelakhieli wi khala kechi wi, anyithu na ijühthu tsüna atsentsa le kesa khiden.
- ⁷ Achan nankhi nu mezükhighe kesa tsüti, mathu güthu tsüna ashüjjen pang wi vvüghe ben.

⁸Isala hi no nondi kiben, Kekhang ntsa iPvüwa. Hi no wi kekhwe bhaden; hi ya shü thsü nsala!

⁹Mathu na acathu pi hi die ketheng witsü no hi khweyalo, nkemehai kuli ketenthu na ali pi die ketheng wina hi khweyalo.

¹⁰Gheshighenathu yala mathu ca witsü du thsü, isala hi tsü mesa-mena nsala bvü thsülo.

Zakeci 142

Kekiqa ghenä Kekhie

¹Hi kekiqa ghenä APVÜWA cichi; hi ma wi keshükene.

²Hi ileben nkagha tsüdi sen nu ma wi gho. Hi igükeccü tsüdi pi ma kiza.

³Hi teshiale kiden keben wi hi mangwa nsathu yishü khe ma chüben. Hi alentsen keten len witsü, ighinyithu na ighena aca pi kuthitheng.

⁴Hi ikete wi ghang kechi wi thola hi kekiqa nyi nmu, hi khwekeya nyi kesüla nmi.

⁵APVÜWA, hi kekiqa ghenä hi no wi khiechi; APVÜWA, no hi kekhwewa; Hi kahang wi nmvu keten tsüdi tsüna no le.

⁶Hi kekiqa ghenä kekhië kina chilo, kepaghenanye hi kaghang nkemi wi du tendha. ighinyithu wina hi hangsha cülo; mathu na ighena zü mtsü.

⁷Ihathakina wina hi hangsha cülo; isathu no ituwi kemehai ghenä hi n-nyithu saghu keben wi no seng den.

Zakeci 143

Kekiqa ghenä Kekhie

¹APVÜWA, hi kekhië kina cülo! No ketsatan wina hi kekhië kina cülo; nleben tsentsa wina hi luneng chilo!

²Hi nmaghawa, hi pi ghankenän wi nchila; Thola ntuwi kesazzi nkemi nmi.

³Ighinyiwa hi jügü nu imiwi khangyadha. Ma hi pi atssüzüjjen kejang kesü wi chidha, nu hi kheni shü kesathu ti sadha.

⁴Tsalina hi teshiale kidenyadha; hi kaghang nkemi kedhu wi dudha.

⁵Hi atsathang wa kesathu tsü meshen; hi no kulikechithu tsüdila meshen, hi no kekulithu tsüdi meshenshiya.

⁶Hi kekhië kesa wi la ikwen zanki pi no wi chi; ayyi keqha ti ighamu na nghena dighe bendha.

⁷Khili hi luneng chilo, APVÜWA! Hi kaghang tsüdi bhataghadha. No ketanla hi wina nkuthila, nyelethu keshüthu yyi wi wa ketenthu jawi tsü hi la tendha.

⁸No ghaliki keten tsüpi ghanen kaghapen wi la hi kizaki tenlo, kepaghenanye hi kenondi pi no wi chiden. Hi kekhie no wi gigho; hi ya kewa-u alenwa tsü pi hi kizalo.

⁹APVÜWA, kekhwe ghena hi no wi gho; Ighinyithu wina hi hangsha cülo.

¹⁰No iNyiza; hi sansi pi no kenen saya thsülo. Ituwi mehai tenlo, nu keyazi wi ilentsütson tenlo.

¹¹APVÜWA, no njüh khishichi ketheng ti hi hangsha cülo!

¹²No hi kaghali tsü ghena ighinyithu pathi nu hi pasha ketenthu tsüdi yasa cülo, kepaghenanye hi nmaghawa.

Zakeci 144

Kadimi kesü khangkeya ghena Anyiza keseng

¹Hi kekhwewa APVÜWA sengle! Ma aghikesa ghena hi sansi cü nu aghi ghena hi kiden-kesha cüden.

²Ma hi kekhwewa nu isheikepiwa, itsonhiwa nu hangshawa, hangshakeya ghena nondi ketenwa tsü. Ma kekhang wina mizzatentithu nka pi ikekhu wi chi.

³APVÜWA, anyi ha mangwale nu no ma chü, nu anyi melewa tuwi nleben chiten nu?

⁴Ma ameghü kuti kesho ti; ma tsathangthu tsüna aghayen bvü keten tsüti kesa.

⁵O APVÜWA, atssan jjapi nu dugholo; ayikhathu kidhenchi nu tsüthu wina annikekhu shhugho den.

⁶Atsancwe kewegü kesunchi, nu nghinyithu jügüzighe; nlakusüthu pi mathu ga jügülo.

⁷Tang wina dugho atssü kedhu wi hi zanshiya, nu hi hangsha yalo; asangthu kekhang wina hi hangsha yalo,

⁸mathu khiela atsentsawa nkhi nu kekishen kecu wi la milimesa den.

⁹Hi akhwi ketheü pi no saki den, O APVÜWA; hi harp tsü khou nu no saki den.

¹⁰No khangkeya pi kadimithu cüden, nu nmaghawa David hangsha cü.

¹¹Kedaggü nkemehai ighinyithu wina hi hangshaya, asangthu kekhang wina hi hangsha yalo, mathu khiela atsentsawa nkhi nu kekishen kecu wila milimesa den.

¹²Ithu tsathu ya mathu kepvünyi tsüwi aghang na zükeqhe shigü keshagha ti kesawa salo. Ithu ngathu ya zükeqhe keben donbvüthu na kadijjen ccügwenthu sapi atsimesai keten ti kesawa salo.

¹³Asu len kepapa kesa ya ithu sabethu pong kebenwa sa. Ithu llithu wi khaghaneni ya mathu zza hazar tagha ca keyawa sa.

¹⁴Ithu mesüsithu ya ncasa nyelela nbhataghala jikayi shhugho keyawa sa. Ithu lentonti wi ahathakina kiqui nkemiwa sa.

¹⁵Mizzatenti miwi hawa ha atsentsa sakeyawa tsüna kemihhi ntsa; APVÜWA pi mathu Nyiza sakeya nyithu na kemihhi ntsa!

Zakeci 145

Kesengkhwi

¹Hi no kedi pi thangchi den, iNyiza nu kadimiwa; hi anuphan nu anuphanla no nkesengcha saaden.

²Ghanan kaghapen hi no nkesengcha saaden; anuphan nu anuphanla hi no sengden.

³APVÜWA, no di nu misi ntsa, no keseng-u le; no kedi tsüna meshenshiya nben.

⁴No mangwa kulichidha khe tsüna abvüye kesü na wa tsü sengwa kecu no sengden; mathu na no kekhang kekulithu tsüpi thangchiden.

⁵Mathu n-nyankethang nu njenkeben tsü khi, nu hi no amankesa kekulithu tsü meshendhu ben den.

⁶Anyithu na no kekuli kedithu tsü khi, nu hi no kedi tsüpi thangchiden.

⁷Mathu na no kemehai tsü khi, nu no keccaketssü tsü sakiden.

⁸APVÜWA na ghali nu nantizen ntsa, ashina sala ma lebentsu, nu ghaliki keten na ma pong ben.

⁹Ma tsüdi tuwi mehai nu ma sakechithu tsüdi nantizen den.

¹⁰APVÜWA, no sakechithu tsüdi no seng, nu anyithu tsüdi nkesengcha sapi no cüden.

¹¹Mathu na kadimi kekhang nyankethang tsü khi, nu no kezü tsü khiden,

¹²isanu anyi tsüdila no kekuli kedi, nu no kadiyyi jenkeben nyankethang tsü chüyaden.

¹³No kekhang kesen tsüna anuphan, nu no anuphanla kadimiwa. APVÜWA na ma jüh khishi kechi wi tsü atsentsa senden, nu ma kekulithu tsüdi wila nanketizen ketan.

- ¹⁴Ma agükeccü wi kebenthu tsü kiqa cüden; ma thowa na khuli khe tsü zanki cüden.
- ¹⁵Kahangli tsüdila nondithi nu no wi ghang den, nu no mathu nsenthu yishü keben wi kedsakejjü pi mathu cüden.
- ¹⁶No mathu kesen qo pi mathu cü nu nsenthu keyishüthu tsüdi ghen sa cüden.
- ¹⁷APVÜWA na ma kekulithu tsüdi wi tsatan, ma kekuli tsüdi wi ketizen ketan.
- ¹⁸Ma ma cichi ketenthu kete wi ben den, thothu na alebenchi nu ma citen khe.
- ¹⁹Ma ma nyuwakü ketenthu tsü nsenthu keyishü tsüpi cüden; ma mathu kiqai kina nu mathu hangsha cüden.
- ²⁰Ma ma ghali ketenthu tsüdi khweden, isala ma gshighenathu yasa cüden.
- ²¹Hi keshüthang wila APVÜWA senden; ma sakechithu tsüdi anuphanla ma senglo.

Zakeci 146

Anyiza Hangshawa Keseng

- ¹APVÜWA senglo! APVÜWA senglo, ighamu!
- ²Hi hangkeben chu hi ma seng; hi kahang chu hi iNyiza sakiden.
- ³No kenondi pi anyi ccülikesathu miwi nchila; anyi thola no hangshaya nben.
- ⁴Khathansha wi mathu shü khe mathu na ayyinikhu ceng waden, tsü ghanan wi mathu kekiden tsüdila asakhen saaden.
- ⁵Jakob Nyiza pi ma kekiqawa saya, nu APVÜWA ma Nyiza wi maghaki ketenthu na kemihhi ntsa,
- ⁶atssan, ayyi nu atssükedone nu tsüthu wi kebenthu tsüdi Sakechiwa. Ma keshüthangla ma jüh khishi kechi tsü nieden.
- ⁷Ma nyu mathu pasha ketenthu sheikepi wina ajühkaghaten, nu kedsakejjü pi ghama kebenthu cüden. APVÜWA na atssüzü sa kebenthu lisha chi,
- ⁸nu anyon nkemuthu ya muya thsü. Ma khuli kesathu pieki cü; ma ma nyi ketsatanthu ghaliden.
- ⁹Ma asang ithu yyi wi kahangthu tsü khwe; ma denyilethu nu magha-maghangthu kiqa, isala gshighenathu yala dedi thsüaden.
- ¹⁰APVÜWA na anuphanla kadimiwa. O Zion, n-Nyiza na matsü tsüdi wi kekhang senden. APVÜWA senglo!

Zakeci 147

Kekhang ntsawa Anyiza Keseng

- ¹ APVÜWA seng! Kesengkhwi pi ithu Nyiza kesaki tsüna mehai le; ma keseng tsüna mehai nu meshon le.
- ² APVÜWA na Jerusalem tsü sapfüneng; ma jügüshi kesathu tsü kheneng ssigho.
- ³ Ma aleben kinaa sapi cca cü, nu mathu kekhuma tsü qhan cü.
- ⁴ Ghotsithu khaju pi theng ten khe cenyadha, nu kesüsü na ma nyan chiya.
- ⁵ Ithu PVÜWA tsüna di nu khang ntsa; ma kemetsa na kedegü meya.
- ⁶ Ma ma satemeni ketenthu zanki cü, isala gheshighenathu tsü pacha pi ayyi wi chi.
- ⁷ Keseng khwithu sapi APVÜWA wi chilo. Harp pi akhwi khou pi ithu Nyiza wi chilo.
- ⁸ Ma akulu pi atssan wi chi; ma ayyi ghen aatsankegho khuchi, nu aghang pi ayyishiphon thu tsüdi wi shigü thsü.
- ⁹ Ma atsse pi aghangsathu nu aduweng zzathu na khou kechi wi mathu ghanja cüden.
- ¹⁰ Ma nonkeghe tsüna goru kezü nyelela ma kenen tsüna süpahi kempvüzathu miwi nmi;
- ¹¹ isala ma nyuwakü ketenthu miwi tsü ma nonghe den, thothu na ma ghaliki keten tsü nondi ten khe.
- ¹² APVÜWA senglo, O Jerusalem! Anyiza senglo, O Zion!
- ¹³ Ma no kaghapeng jenka yala zükeqhe benya thsü; ma n-nyithu sawegü cü.
- ¹⁴ Ma nggü tsüpi apvü-nkesa wi theng cüden, nu awhengsu kemehai ntsawa tsüpi n-nonkwenya thsüden.
- ¹⁵ Ma ajühkhukechi pi ayyi cü, nu ma wan nu mangwa khi theng khe tsü saden.
- ¹⁶ Ma aghola pi asükhothsü ti shighe, nu akejantssü pi ayyinikhu ti vvüghe chi.
- ¹⁷ Ma alonketizü ti aghayi kesunchi; ma kesunkechi kekicü wi tsü thola kethankehiya nben!
- ¹⁸ Isanu ma ajühkhuchi, nu aghola na tssüghe; ma ameghü kesunchi, nu atssü na lle wa.
- ¹⁹ Ma ajüh pi ma nyithu cü, ma kicükegwe, nu ayenthu pi Israel cü.
- ²⁰ Ma anyi kepathu miwi tsü hati kuli nchi; mathu na ma yenthu tsü nchü. APVÜWA senglo!

Zakeci 148

Atssan Ayyi na Anyiza senglo ci kechi

- ¹ APVÜWA senglo! Tang wina APVÜWA senglo, nthu tang kemisi wi kebenthu.
- ² Ma senglo, ma nyilothu tsüdi, tang wi ma süpahithu tsüdi.
- ³ Ma senglo, aghani nu asha; ma senglo, wegü keben ghotsithu.
- ⁴ Ma senglo, atssan kemisi ntsa wi kebenthu, nu atssan miwi atssü.
- ⁵ Tsüthu tsüdi ya APVÜWA nyan seng thsülo! Ma ajüh khichi nu tsüthu saya;
- ⁶ ma jühkhukechi wina tsüthu na anuphanla mathu pen wi nkulila ben thsüa, nu mathu na ajüh nkina la meyacha.
- ⁷ Ayyi wina APVÜWA senglo, ghassübvü nu atssükedone kedhu wi kebenthu tsüdi;
- ⁸ atsancwe nu aghayi, aghola nu akulukeshü, ameghü kekhang ma jühkina ketenthu.
- ⁹ Ma senglo, yyishiphon nu ayikhathu, kedsauton nu ayinongthu;
- ¹⁰ aghangsathu tsüdi, kicenketen nu agheja ji. ghapvü keten nu awathu la.
- ¹¹ Ma senglo, kadimi nu anyithu tsüdi, kadingathu nu kekhang kesen kepathu tsüdi;
- ¹² ghala, pvüza, keqhai nu ghanyithu la.
- ¹³ Tsüthu tsüdi ya APVÜWA nyan seng thsülo! Ma nyan tsüna kepathu tsüdi miwi diki; ma nyankethang tsüna ayyi nu atssan miwi ben.
- ¹⁴ Ma ma mizzatentiwa sapi zü cü, isanu ma nyithu tsüdi ma seng—— Israel nyithu ma kenen ntsawa. APVÜWA senglo!

Zakeci 149

Kesengkhwi

- ¹ APVÜWA senglo! Akhwi ketheü sapi APVÜWA wi chilo; ma nyi tsentsathu na saghu keben wi ma senglo!
- ² Israel, no Sakechiwa ghenana nongya; Zion nyithu, no kadimiwa ghenana anongheya!
- ³ Ghakha nu ma nyan senglo; apha kihhe nu harp khou pi ma senglo!
- ⁴ APVÜWA na ma nyithu miwi ma kenen ben; ma khangkeya pi satemeni ketenthu nyuwakü cüden.

⁵Anyiza nyithu ya mathu khangkeya wi anongheya thsülo, nu aghaja thangthang anonghela akhwisa thsülo.

⁶Mathu Anyiza keseng wi misikhhali jisha thsülo, mathu kwen wi njünnu kedighe sen nu

⁷mizzatentithu miwi khangya, nu anyithu meten-mesha;

⁸amighe ssüli pi mathu kadimithu, nu mathu ccülikesathu bhen;

⁹Anyiza na ma jüh khikechi ti mizzatentithu meten-mesha le kesalina. Hawa ha Anyiza nyithu ghen a khangkeyawa tsü. APVÜWA senglo!

Zakeci 150

APVÜWA senglo!

¹ APVÜWA senglo! Ma Kekinyijjen wi Anyiza senglo! Tang wi ma kezü senglo!

²Ma kekhang kedi kulikechithu tsü ghen a ma senglo. Kemisintsa kediwa tsü senglo.

³Tutuwa khou pi ma senglo. Harp nu lairithu khou pi ma senglo.

⁴Apha kihhe nu nashü pi ma senglo. Harp nu achünong khou pi ma senglo.

⁵Lezza khuthu kihhe pi ma senglo. Lezza khuthu misikhhali kihhe pi ma senglo.

⁶APVÜWA senglo, kahangli kebenthu tsüdi! APVÜWA senglo!

Kemetsajüh

Kemetsajüh 1

Ma men eben Jühbvüthu

- ¹ David tsa Solomon, Israel Kadimiwa kemetsajüh.
- ² Hawi kemetsajühthu na no kiqa pi kemetsa nu kesansi kemehai chüya, khikechi jühthu jügi kedhu meshenshiya kemehai ben.
- ³ Tsüthu tsüna no sansi pi meghe-metsa nu atsentsa, tsantan, nu hang meshon yathsü mehai.
- ⁴ Tsüthu tsüna nkesananthu sapi metsa yathsü nu kepvünyithu sapi pala kulishi yathsü mehai.
- ⁵ Kemetsajüh hathu hana palakechü pi kemetsathu wvacü nu lenketsütson pi lesükechüthu la chüya mehai,
- ⁶ isanu mathu kemetsajüh jügi kuthi ketheng nu kemetsa nyithu chükivvü nu keü ketenthu tsü chüshiya mehai.

Kepvünyithu Kesansijüh

- ⁷ Palakechü benya le kesalina no atuwa sa Apvüwa kenyuwakü nbenthu yishü. Kejüphon nyithu na kemetsawa tsü kü nu palachüya mvu nten.
- ⁸ Itsa, nba nu njja na mangwa pi no kiza khe tsü nie kaketsü sayalo.
- ⁹ Alikejithsü nyelela ayan kemehai kesü na ntsi sapi mehaikayi cü keten tsüti manyi kesansijüh tsüna n-yencüki sapfü cüden.
- ¹⁰ Itsa, kesamithu na no mechu lela nkinala.
- ¹¹ Keujüla mathu na no wi khi, "Ghalo; ithu nyu bha nu pathina! Anongheya le kesalina, ithu kesazzi nkemithu pahan ponnannalo!"
- ¹² Ithu na mathu mukeya wi mathu mehaisü hang benla ben, isala ithu na mathu miwi kuli cencya lethu mathu na shüaben!
- ¹³ Ithu eben kepapa kesa tsü muya nu nyu ji khukeya tsüpi ithu jjen pongya na.
- ¹⁴ Ghala ithu gweghe yalo, nu ithu mangwa ghanfüya khe pi ithu tsüdi gishüya na."
- ¹⁵ Isala anyi tsüti kesathu tsü gweghe nwala, itsa. Mathu ghüyalo.
- ¹⁶ Mathu na pala nkemehai kekuli nhiecha ben den. Mathu na keshüthang nyu pathile kiden ben den.
- ¹⁷ No ghanya le eben awa tsüna no mu eben wi keghanthsü pi lla kesa tsüna kekiyi mangla nmi,

¹⁸isala anyi tsüti kesathu tsüna mathu ketanla aca pi mathu die ben, mathu na aca ciwi shüaben.

¹⁹Teng kedsa tsüna keshüthangla teng kedsawa kahangli yaden—— anyi thowa na yasayala wi hang ten khe hati saden.

Kemetsa Keci

²⁰ Kinalo! Kemetsawa na alentonti nu asenkesapen wina no ciben,

²¹anyunuti khweti jenka nu khiewa anyithu na saghuben khe ciwi misikhhali ciben:

²²“Anyi kejüphonthu! Nthu khathu jenben mvu ben nu? Nthu khathu palakechü nankeqhe le ben nu? Nthu khiela chüya nten kwe?”

²³Hi no kha kechi wi kina yalo; hi kesansi kemehai pi no cü nu palakechü pi no ssinu gishüya den.

²⁴Hi no ciki ben, gholo no ci, isala no nkina. No ijüh kina kaketsü nsa.

²⁵No hi kesansijüh tsüdila nkichi nu hi ya no satemeshon kesa tsü nsa thsü mvu.

²⁶Tsalina no agükeccü wi du keya wi hi no nankeqhe den. Kemessi kegho wi hi no nankeqhe den——

²⁷khathansha wi tsüna caghamo ti no wi gho, agükeccü meghü nkemehai sengho nu no kinaa nu ketizenkesa wi ben khe.

²⁸Tsüsengwi no kemetsa tsü ciiden, isala hi luneng nben. No apen tsüdi wi hi bhaaden, isala no hi muya nben.

²⁹No khiela palakechü sen nu nkuli nu keshüthangla Apvüwa jüh n-nie mvu.

³⁰No khiela hi kesansijüh tsü meya mvu nyelela hi no satekemeshon wi tsü nleben nchitha.

³¹Tsalina no mangwa kemu-u khe muya tendha, nu no kekuli ketanla no sapi nlidhamang thsüaden.

³²Nkesananthu na shüden kepaghenanye mathu na kemetsa tsü meya mvu. Kejüphonthu na mathu kemeshen kezeng ghenya yasadén.

³³Isala ijühkina ketenwa apvü-nsadha. Ma apvüsa nben, kemessi-u mangla nmi.”

Kemetsajüh 2

Kemetsa Kutimen

¹Itsa, hi no kesansijüh chüyalo nu hi mangwa salo no kiza khe mali nsala.

²Mangwa na metsa khe tsü kinaya nu tsü chüshiya le kesa kiden yalo.

- ³Anle, palakechü ghenä keshükenelo; chüya kemehai khielo.
- ⁴No npiketsü sala rükatsü nyelela kuthiketheng keben bha kesa ti tsü bha tenlo.
- ⁵Keujüla no tsüti sa lethu Apvüwa kemessi tsüna majjügi khati khe chüya nu no Anyiza cüki chükayi yaden.
- ⁶Kemetsa khuchi ketenwa tsüna Apvüwa le; palakechü nu chüshikeya tsüna ma wina ghoden.
- ⁷Ma atsentsa nu ketsatanthu ghenä kekiqa nu kekhwe khuchi den.
- ⁸Ma kemeshon wina nyu nanketenthu tsü khweden, nu ma wi lebenchi ketenthu ghihie den.
- ⁹Keujüla no ijüh kina lethu ketsatan, atsentsa nu kemeshon tsüna mangwa khe chüyaben. No mangwa kesau khe chüyaden.
- ¹⁰No metsa shhughoya den nu palakechü tsüna anonkeyeng pi no cüden.
- ¹¹No kechü nu chüshikeya tsüna no khweya den,
- ¹²nu kepazzi kekuli wina no kekheneng cüden. Mathu jüh kekhi wina agükeccü pfüsichi ketenthu wi no khupi temeja cüden—
- ¹³tsüthu tsüna kesami kejang wi hang le nu ketsatan kahang teshi kesathu,
- ¹⁴kepazzi kekuli wi mathu nonyeng nu ajjügi nkemi nkemehai wi mathu nonghe ketenthu,
- ¹⁵nyu ma nondiya nkeben nyithu.
- ¹⁶Nza nketsatanwa na ma jüh kenyan pi no mechu kegho wi no nganya mehai,
- ¹⁷ma wuba wi lebentsentsa nkesenwa nu kemetha kekishen tsü mali ketenwa tsü.
- ¹⁸Keujüla no ma jjen wi wa lethu no keshü len wi wa tendha. Ciwi kewa tsüna keshü yyi tetsaki wa tendha.
- ¹⁹Ma hhainan wa ketenthu thola kheneng gho nten. Ma khiela kahang len wi kheneng gho nten.
- ²⁰Tsalina no anyi kemehaiwa tsütsonca tsü nie nu ketsatan kahang wi nhangthu yishü.
- ²¹Ketsatan nyithu na ithu yyi hawa wi hang yaden.
- ²²Isala Anyiza na ayyiwa wina anyi gheshighenathu khushi nu ayyiwa wina aghangthu ti kesamithu pfüshiaben.

Kemetsajüh 3

Kevünyithu Kesansijüh

- 1**Hi mangwa pi no sansi cü khe mali nsala, itsa. Hi no ya mangwa salo kiza khe keshüthangla tsü meshenya.
- 2**Hi kesansijüh tsüna kesie kahang nu mehai kayi kesa pi no cüden.
- 3**Ajühkeya nu aleben tsentsa tsü ya khiela bvü thsü nsala. Tsüthu pi nsun kejiya; tsüthu pi nleben wi zhükiya.
- 4**Keujüla no ha saya lethu Anyiza nu anyi la no nenthi saaden.
- 5**Nleben tsüdi pi Apvüwa nondi tenlo. Khiela no chüben le kesa tsü maghaki nsala.
- 6**No kekuli tsüdi wi Apvüwa meshenya, isathu ma kemeshon lenwa tsüpi no ccüca den.
- 7**Khiela no ketanla no metsa le nmeshenla; Apvüwa jüh nie nu kesazzi kekuli tsü hhagheya.
- 8**Keujüla no isathu tsüna dawa kemehai na no kekhumathu sapi mehai nu no kinaa satecca cü keten ti saben.
- 9**Nlli wi mukeya jawi kemehai ntsawa tsüpi Apvüwa cü nu ma kinyikü tenlo.
- 10**Keujüla no isathu asu pi nsabethu pong yaden, nu kedsautssü tsüna ji mtsü pi tsanqai nkeyakhi saaden.
- 11**Itsa, Apvüwa na no satemeshon lethu meshen kaketsü saya nu no kitsanchi ben le kesa chüyalo.
- 12**Apvüwa na ma ghali ketenthu satemeshon den, aba kesü na ma tsa meshen pi mehai ketenwa tsü satemeshon keten ti.
- 13**Metsa keyawa na kemihhi ntsa, ma chüshikeya muyaden.
- 14**Tsüwa tsüna rükatssü miwi kiyi nu suna miwi ma men dhuki.
- 15**Kemetsa tsüna alon menkedhu miwi ma men ben; no keyamvu kesütanla pi tsü ghapeya nben.
- 16**Kemetsa na kesie kahang, keben-keyeng nu kekinyikü la pi no cüden.
- 17**Kemetsa na no kahang sapi anonkwen nu apvü- nsala no ssishhu den.
- 18**Metsa keyathu na anonghe yaden; kemetsa na kahang pi mathu cüden.
- 19**Apvüwa na ma kemetsa wina ayyi sachi; ma palakechü wina ma atssan pi ma pen wi chicü.
- 20**Ma kemetsa na aghakuthu sapi lle wa thsü nu akulukeshü ya atsangho pi ayyi cü thsü den.

- ²¹No no kemetsa nu chüshikeya tsü ghansen yalo, itsa. Tsüthu tsü ya khiela no wina bvü thsü nsala.
- ²²Tsüthu tsüna kahang pi no cüden — anonkekwen nu anonkeghe.
- ²³No apvü-nsala alen wi waya mehai nu khiela nccümeshü nben.
- ²⁴No jenwa lela messi nben, nu no aghaja thangthang cca jen yaben.
- ²⁵Zuli kededi na ghesighenathu miwi caghamo sa gho keten ti kesa tsü nmessila mehai.
- ²⁶Apvüwa na no pi apvü-nkesa wi chi cüden. Ma no ya aca wi du thsü nben.
- ²⁷No saya kemehai kekhang keben wi kahhatu nyi ghen kemehaiwa salo.
- ²⁸Keujüla no khili njenphonwa kiqaya kemehai ben lethu ghanen wi kecu hie ben lalo nkizala.
- ²⁹Njenphonwa patena le nkidenla; ma no nondi nu nkete wi hang den.
- ³⁰Ma jjügi nkemi wi nyu no nkenen sa nkethengthu ssinu nkiccücanlila.
- ³¹Yasayala nyithu miwi anyonsa nyelela mathu ti kuli le nmeshenla,
- ³²Kepaghenanye Apvüwa na nkemehai kuli ketenthu nanmeghü den, isala ketsatanthu tsü meshen pi mehaiya den.
- ³³Apvüwa na kishen-keshi pi ghesighena jjen wi chiden, isala sawegü pi ketsatan jjen wi chiden.
- ³⁴Apvüwa na dithang ketenthu nsenla mehai, isala ma kenen pi satemeni ketenthu ccücaden.
- ³⁵Kemetsa nyi na kenyuwa qo nyankethang tsü muyaden, isala kejüphon nyi tsü anyankinyen pi mathu wwaya keten ketan.

Kemetsajüh 4

Kemetsawa Kekiyi

- ¹Nthu ba na mangwa pi nthu sansi cü khe kina yalo, Kina kekaketsü saya, isathu nthu na meshenshikeya ben yaden.
- ²Hi pi nthu sansi kebenwa hana mehai, tsalina tsüthu tsüdila meshen yalo.
- ³Ibajja tsa hi ketan, hi pvüzanyi sa keben wi,
- ⁴iba na hi sansi. Ma hi kizala, “Hi mangwa pi no kiza khe khiela tsü mali nsala. Hi no kekiza ti salo isathu no hang yaden.
- ⁵Kemetsa nu chüshikeya yayalo! Hi mangwa pi no kiza khe mali nyelela nkhichi nsala.

- ⁶Kemetsa tsü teshi nsala, isathu ma no khwe yaden: ma tizenya, isathu ma no pi apvü-nkesa wi chi cüaden.
- ⁷Kemetsa yakeya tsüna no saya kemehai kemechan ntsawa. No mukeya tsüdi wi chüshikeya la yayalo.
- ⁸Kemetsa tsü tizenya, isathu ma no sapi di cüden. No ma lapengya isathu ma kenyuwakü pi no cüden.
- ⁹Ma ketizen thighi kesü pi no miyan thsüden. Ma n-nyankethang liwenwa saaden.”
- ¹⁰Ijüh kina yalo, itsa. Hi mangwa pi no kizaben khe tsü meshen ntsa sa yalo, isathu no kesie hang yaden.
- ¹¹Hi kemetsa nu ketsatan kahang lenwa pi no sansi cüdha.
- ¹²No metsashhu alentsen lethu mangla nlen khenya nben, nu no kebvü wi nccümeshü nben.
- ¹³Keshüthangla no mangwa chüyadha khe meshen tenlo. No kechü tsüna no kahangli—tsü noncca kemehai saya.
- ¹⁴Anyi nkemehaithu kewapen wi nwala. gheshighena nyi tsütsonca tsü n-niela.
- ¹⁵Tsü nsala! Nkemehai ssi temejaya! Tsü ghü nu nlen wi walo.
- ¹⁶Gheshighena nyithu na pala nkemehai pahan npi kulikeya chu jenya nten. Mathu na anyi kesüla npi patena keya chu jencan ben den.
- ¹⁷Gheshighena nu yasayala tsüna mathu ghen kedsakejü ti kesa.
- ¹⁸Ketsatanthu na wa keten len tsüna aghani keshhugho ti, aghanan npi kesa chu wegü kayi ben den.
- ¹⁹Isala gheshighenathu len tsüna aghaja kejang ti. Mathu khuli, isala mangwa meshükiya khe muya nten.
- ²⁰Hi mangwa pi no kiza khe meshen kaketsü saya, itsa. Ijühthu tsü kinaya.
- ²¹Khiela tsüthu tsü ya no ntemeja thsüla. Tsüthu meshen nu pi nleben wi tsanqaiya.
- ²²Tsüthu tsüna kahang nu kahanha pi tsüthu chükeyathu cüden.
- ²³No khati meshen khe kiden-kesha yalo; no kemeshenthu ti no kahang la tsüti saaden.
- ²⁴Khiela atsentsa nkenye tsü nkhila. Milikemesa nu tsütson zzi jühthu sen nu mangla nsala.

²⁵Atsentsa wi kempvüza sa nu atuwi ghang yalo; jüghe nu nli zan mecüggü nbenla.

²⁶No mangwa kuli khe kiden kemehai saya, isathu no kekuli tsüdila meshon yaden.

²⁷Nkemehaiwa ghüya nu atu wi meshonqhe walo. Acükha kesüla ketsatan len wina nbvüla.

Kemetsajüh 5

Keqheza kitsan kechi

¹Itsa, no meshen kaketsü sa nu hi kemetsa nu chüshikeya ha kina yalo.

²Isathu no khati mehaitsü nhangthu yishü khe chüya, nu njüh wina no palakechü benle kesa pi ccüca yaden.

³Anyi kepawa wubvü jühthu tsüna anikholi ti minnun nu ma kekimang tsüna Oliv dile ti tsatsan benlaya mehai,

⁴isala tsüthu tsüdila cenkeya sengwi, ma kekha nu kinaa khe mangla pi no cü nten.

⁵Ma no ssinu keshü yyiwi waden; ma wa keten len tsüna keshü lenwa tsü le.

⁶Ma kahang wi kewa len tsü ton nten; isala kegoedeja, nu mangwa saben khe chü nten.

⁷Khili ijüh kina yalo, itsathu, nu khiela hi mangwa khiben khe nmalila.

⁸Nza tsüti kesawa wina temeja yalo! Ma jenka la tetsaki nwala!

⁹Keujüla no isathu no kuti kenyuwakekü ben keghowa tsü nyu na khuya den, nu no ghanyi keben wina nanketizen nkemithu kwen wi shüaden.

¹⁰Anle, kijünyu thi na no keben-keyeng tsüdi khuya, nu no kuli kethengthu tsüna nyu ji saaden.

¹¹No keshü we wi dha nu ghadhi den, nzü nu nsa nmila wa keten wi,

¹²no khiden, "Mangkesa na hi chü meyala nu? Mangkesa na thola ya hi satemeshon nthüsü nu?"

¹³Hi kesansithu jüh nkinala. Hi mathu wi ileben nchila.

¹⁴Nu zuli hi anyi jawi hi kejüghe ya keben chüya."

¹⁵Nwubvü wi nleben tsentsa sa nu no kaghali pi ma ketan cülo.

¹⁶Nza kepa wina atsanga mu keya tsü nghena mangla kemehai sachi nben.

¹⁷Nkechünyithu nyela, n-ngathu ya shagha no kiqa ncü thsüthu yishü.

¹⁸Tsalina nwubvü ssinu n-nongheya nu no ssiben ketenwa nzawa wi no kenen saya—

¹⁹ma tsikemehai nu keccaketssü na amishü ti kesa. Ma tsikemehai tsü ya no sapi n-nongheya thsülo; ma kaghali ya no vüya thsü.

²⁰Mangsa le no kaghali pi nza kepathu cüa nu, ita? Mangsa le no anyi kepawa wubvü tsikemehai nmvu ten nu?

²¹Apvüwa na no mangwa kuli khe tsüdila muben. No khiewa wa khe ma no ghang ben.

²²Gheshighena nyiwa kesamithu tsüna aca kesü. Ma ketanla ma kesami wi ma yayaden.

²³Ma kekheneng keya nkemi ghen shüden. Ma jüphon ntsa kesa tsüna ma kesun pi ma shüjjen wi chiden.

Kemetsajüh 6

Kitsankayi kechi

¹No anyi pahan na nyu menkepvü tsü dhi cüle njüh khishichidha kwe, ita?

²No ketanla njühthu wina no ghanya, nu njüh khishi ketheng wi no yaya kwe?

³Isalethu, ita, no anyi tsüwa kekhang kekhu wi bendha, isala hati nu ciwi shhuya mehai: wan ma wi wa nu no teshi chilo kesa ma wi keshükene ya.

⁴No jenwa nyelela nganwa nsala.

⁵Awa kesü na aca kesü wina shhuya nyelela amishü kesü na asakejügüwa tuwi bvü keya ti sa yalo.

⁶Kenontssü nyi ya atsawethu kahang yen wina kesansi chü meya thsüthu yishü.

⁷Mathu na kessiwa, kediwa, nyelela kekhang kesenwa nmi,

⁸isala mathu na mazu wi mathu tsse tsü saghu pi pathsü ghen kiden-kesha yaden.

⁹Anyi kenontssüwa na matsü khathu awe wi khhali ben ten nu? Ma khathansha wi shagha ten nu?

¹⁰“Hi melute janya tan, hi ikwen kemisükiliya nu keu mnanya tan; ” ma isakhiden.

¹¹Isala ma jen keben wi kahhatu na aghitsanqai pvü keten teng kedsawa ti gho ma vüyaden.

¹²Mangla nkenye, gheshighena nyithu na bvü keqoela milikemesa khiden.

¹³Mathu na no mechu le agwokuli nu anyon mazü den,

¹⁴mathu leben nkemeshon wi acho nkemehai meshen, kahe wi lela kekivvü pfüsi chiden.

¹⁵Ha ghenä, kededi na mathu nkitsan chila kihheden, nu mathu patena pi ayisü saaben.

¹⁶⁻¹⁹Apvüwa na nanmeghü nu ghangpvü ben nkeyacha alen tagü ben: Kekapvü, kemechu mili, kesazzi nkemi nyi pathi keten, gheshighena cho meshen keten leben, nkemehai sale kaghaji keten ccü, milikemesa sheikepi, nu anyi apvüshangthu jawi kekivvü pakethu ketenwa.

Keqheza Matangla kitsan kechi

²⁰Itsa, nba na mangwa pi no kiza khe tsü salo, nu khiela njja na no sansi kechi jüh tsü mali nsala.

²¹Manyi jüh tsüpi keshüthangla no ssinu nleben wi chipvü ya.

²²Manyi kesansijüh tsüna no kijünyi kewa wi nlen tsütson, aghaja wi no khwe, nu aghanan wi no sansi cüden.

²³Manyi kicükegwe tsüna kethang kewegü; manyi satekemeshon tsüna no khati nhangthu yishü khe no sansi cüden.

²⁴Tsüna no pi nza nkemehaithu nu nyu wubvüthu kemechu jüh witsü temeja cüden.

²⁵Mathu tsikemehai tsü ya no mechu thsü nsala; mathu keqheza nyon kekü tsü ya no die yathsü nsala.

²⁶Anyi kesü na amesa kesü men pi keqheza menkedsa nza kesü melliya mehai, isala keqheza tsüna ma keben tsüdi yasaben.

²⁷No anni pi ndeshi wi chipvü nu nth sümeni nmecangla ya mehai kwe?

²⁸No anni mihi kisa miwi alentsen nu nccü nmecangla ya mehai kwe?

²⁹Nyu wubvü ssikejen tsüna kemessi tsüti kesa, thowa na hati sa khe ketizen saaden.

³⁰Kaghanfüwa ma kaghama wi atsse kaghanfü tsü anyithu na ma n-nyuwala sa nden;

³¹isala keujüla ma ghanya lethu tsü miwi kishen tagü khuchi nsathu yishü — ma keben tsüdi teshi nsathu yishü.

³²Isala qheza ketenwa tsü mangla nchü. Ma ketanla ma yasaben.

³³Ma n-nyuwaküla kihhe pi nu anuphan ma ya kejüghe yathsü den.

³⁴Awubawa na anonmeyen keben tsü wi aghekepvüki mangla nmi; ma ajukhikeya tsüna asakhen chü nten.

³⁵Amen pi kecü tsü ma ya nben; ajuthu mangla pi ma lebenketsu satecca ya nben.

Kemetsajüh 7

¹Hi mangwale khi khe meshen yalo, itsa, nu khiela hi mangwa salo no kiza khe nmalila.

²Hi mangwale khi khe salo, isathu no hang yaden. No n-nyon khwe keten ti kiden-kesha nu hi kesansi nie yalo.

³Hi kesansi pi matsü tsüdi wi no gwegheya; tsüpi nleben wi zhükiya.

⁴Kemetsa pi ntssüggüwa ti sa, nu chüshikeya tsüpi npvüshang ntsawa ti saya.

⁵Manyi na no pi kepa wubvüthu nu kemechu jühthu sen keten nzathu wina temeja cüden,

Kahang yencüki nkemehai Nzawa

⁶Kuti hi ijjenkubhi wina akhemi wi ghangben,

⁷nu hi nkesanan npvüza pvünyi kejon mu, tsü jawi hi kejüphon kesü mu.

⁸Ma lentsen sen len ccügwen wi nza kesü hang keten pen kete witsü wa. Ma ma jjen kete wi pvüdhi waden,

⁹tsüna minulen kejang sengwi.

¹⁰Nu nzawa na ma metuya; ma keqheza menkedsa ti ma thsümeni sapvü nu acho kidenben.

¹¹Ma keshüthangla aleben-jjan nu kejüghe nmila alentonti wi,

¹²nyelela accügwen wi, matsü pahan witsü asenkesapen wi hhaiden.

¹³Ma ma kwen changpi kepvünyiwa lapengya, ma kimang, ma ghangti nu khi,

¹⁴“Hi nansü kekinyi sa nu ahhanshakesa asa na ben.

¹⁵Tsalina hi akhemi wi no bha shhugho. Hi no mua mvu ten nan no hewi tendha!

¹⁶Hi Ejipt wi matsi keben linenthsü pi iwe dha theng.

¹⁷Hi mirr, aloe, nu sinnamon hankedemvu pi chitheng.

¹⁸Gholo! Aghaja thangthang ishinyi kenenli ben na. Ishinyi khokho miwi anonghethi saana.

¹⁹Iwuba na ajjen wi nmi. Ma kelensie wi kijünyi wadha.

²⁰Ma apisa kejon sen bvüdha nu hapta keni jüwi gho neng nben.”

²¹Isanu nzawa na ma jüh kenyan pi ma mechuya, nu npvüzawa na ma jüh kemehai cho dua.

²²Zuli amesü süpon ssinu pathi wa keten ti, amishü na kephenki sen nu aca wi du keten ti ma nzawa nie bvüa,

²³ciwi alakusü na ma leben kecun pvü ben. Ma awa na keghanthsü non wi du keten ti kesa— ma kahang na kemessi wi ben le kesa tsü ma nchüla.

²⁴Tsalina khili ijüh kina yalo. Hi mangwa khi khe kina kaketsü saya.

²⁵Nza tsüti kesa tsü ya nleben zanya thsü nsala; ma sen niela keqoedeja nwala.

²⁶Ma anyi kejon yasa nu si nkeyakhi pathidha.

²⁷Keujüla no ma jjen wi wa lethu no keshü yyi len wi tendha. Tsüna keshü len kemiluwa.

Kemetsajüh 8

Kemetsa Keseng

¹ Kinalo! Kemetsa na jishaben. Chüshikeya na ma sapi nyu ya zaya thsüben.

²Ma alen kete wi yyishiphon shonithu, nu lonpighe lenthu wi nganben.

³Ma anyunuti kedulen wi kaghapeng jenkatu kete wi ben nu ciben:

⁴“Hi nthu wi khie ben le, anyithu; hi ayyi wi anyi tsüdi ci.

⁵No npi zügüya kwe? Zügü chüyalo. No kejüphon kwe? Meshen chüyalo.

⁶Ijüh kemehai ntsathu ha kina chilo; hi no kekiza tsüdila meshon.

⁷Hi mangwa no kiza khe tsüna atsentsawa; hi milikemesa tsü nanmeghü ntsa saden.

⁸Hi kekhi tsüdi atsentsa; milikemesa nyelela tsütson zzi kesa mangla nmi.

⁹Anyi chüshikeyawa ghenha ha tsüdi methasi; mehaitzü chüya kesathu tuwi tsü ha tsüdila mechanshu.

¹⁰Rükatssü mithon wi hi kicükegwewa tsü kessiya; suna kemehai ntsawa miwi palakechüwa kessi yalo.

¹¹“Hi kemetsa, hi alon menkedhu miwi mehahai; no nmvu keten tsanqai mangla pi hi ghapeya nben.

¹²Hi kemetsa nu hi chüshikeya ben; hi palakechü nu meju-mejü kinan ben.

¹³Apvüwa kinyikü tsüna nkemehaiwa nankemeghü. Hi kekapvü nu kinankele, nkemehai lenthu, nu atsentsa nkenye jühthu tsü nanmeghü den.

- ¹⁴Hi achothu kiden nu tsüthu kulishi den. Hi chüshikeya ben nu hi zü.
- ¹⁵Hi kadimithu kiqa pi kadi sen thsü, nu kekhang kesenthu ya ayen kemehaithu chüya thsüden.
- ¹⁶Ayyi wi kekhang kesenthu tsüdi hi kekiqa sen nu kadi saden, kedithu nu kemehaithu la.
- ¹⁷Hi hi ghali ketenthu ghaliden; thowa hi bhaten khe hi muyaden.
- ¹⁸Hi keben nu kekinyikü, mehai kayikeya nu haicenkeya pi cüden.
- ¹⁹No hi wi mangwa muya khe tsüna suna kemehai ntsawa miwi mehaiki; rükatssü kemetha ntsa miwi la mehaiki.
- ²⁰Hi ketsatan lenwa wi tonden; hi kemeshon len nieden,
- ²¹keben-keyeng pi hi ghali ketenthu cü, keben pi mathu jjen pong cüden.
- ²²“Tsüdi jawi atuwa sa Apvüwa na hi sahang chi, kheni ma kekulithu jawi atuwa.
- ²³Adechhü ntsa wina atuwa sa hi sachi, ayyi npi kesachi wi.
- ²⁴Atssükedonethu tu wina hi pvüghadha, atssükebvüpenthu npi keben wina.
- ²⁵Ayikhathu tu wina hi pvüghadha, yyishiphon thu pi mathu pen wi npi kechi wina,
- ²⁶Anyiza na ayyi nu ma llithu nyelela ayyi akwen kaghan kesüla npi sa keya wi.
- ²⁷Ma atssan sa kechi wi hi ciwi ben, akulu pi atssükedone miwi ghüdhi kechi wi,
- ²⁸ma akulukeshü pi atssan wi chi, ma atssükedone kebvüpen shachi
- ²⁹nu atssükedone ya ma khi kechi tsü miwi nshhugho lalo kesa ahza khukechi wi. Ma ayyi gikedegü kechi wi hi ciwi ben.
- ³⁰Hi akwensen kemehaiwa kesü ti ma gwegheden, hi atsathang wila ma nonkeghe bvüwa sa, keshüthangla ma ketenpen wi anonghe—
- ³¹ayyiwa ssinu anonghe nu anyithu nenden.
- ³²‘Kepvünyithu, khili ijüh kinalo. Hi kekhi ti salo, isathu nthu nonghe yaben.
- ³³Mangwa pi nthu sansi cü khe kina yalo. Metsaya; tsü nkhichi nsala.
- ³⁴Anyi ijüh kina ketenwa anonghe yaden— ma ghanan kaghapen ijenka wi ben, nu ijjen kedulen wi hieden.
- ³⁵Anyi hi bha ketenwa na kahang muyaden, nu Apvüwa na ma miwi ma kenen ben yaden.

³⁶Anyi hi bha nkeyawa na ma ketanla ma patena ben; thowa na hi nanmeghüten khe keshü nenden.'

Kemetsajüh 9

Kemetsa nu Kejüphon

- ¹Kemetsa na ma jjen sayadha nu tsü ghen a donbvü tagü saya.
- ²Ma kemishu ghen asahang pathi chi, hankedemvu pi kedsautssü wi saghu, nu miz kiden-keshaya.
- ³Anyuti kemisi ntsa pen wina jisha thsü le ma maghalethu kesunchi.
- ⁴"Dugholo, melalithu!" Nu ma kejüphonwa wi kiza,
- ⁵"Gholo, itsse tsü nu hi kedsautssü pi kethoughu ketheng tsü jülü.
- ⁶Melalithu ssi ngweghela nu hanglo. Palakechü lenwa tsü nielo."
- ⁷Keujüla no kedithang nyiwa satemeshon lethu no kimennikeya ketan. Keujüla no nkemehai nyi kesü kha lethu no patena keya ketan.
- ⁸Khiela kedithangwa satemeshon le nsala; ma tsü ghen a no nanmeghü den. Isala keujüla no kemetsa nyiwa satemeshon lethu ma no küden.
- ⁹No kemetsa nyiwa wi kekiza jüh tsü ma sapi metsa kayi cüden. No mang pi anyi ketsatanwa kiza khe tsüna ma palakechü wwa neng cüden.
- ¹⁰ Metsaya le kesalina no atuwa sala Apvüwa jüh kenyuwa nbenthu yishü. Keujüla no Kemethawa chü lethu no chüshikeya ben.
- ¹¹Kemetsa na amapi pi no kahang wwa cüden.
- ¹²Keujüla no kemetsa ben lethu kiyi yaden, nu keujüla no tsü meya mvula lethu ketizensa den.
- ¹³Kejüphon tsüna nkemejüghe, melali, maghamighe keten nzawa ti kesa
- ¹⁴Ma ma jenka nyelela anyuti wi apen kemisi ntsa wi donki,
- ¹⁵nu mathu kekuli ghen a dhamang nu pvüdhi wa keten anyithu tsü ci.
- ¹⁶"Dugholo melalithu!" Ma anyi kejüphonwa wi kiza,
- ¹⁷"Ghanfükeya tssü tsüna minnunki nu ghanfükeya mesa tsüwa na nyankate.
- ¹⁸Ma cho dukeathu na thowa na ma jjen wi wa khe shüden kesa nchü, thowa na ma jjen wi du khe keshüthu yyi kedhu wi dudha kesa nchü."

Kemetsajüh 10

Solomon Jühbvüthu

- ¹Hathu hana Solomon jühbvüthu: Atsa kemetsawa na ma ba na ma ghenä kapvü yathsü den; kejüphon kesüwa na aleben kinaa sengho ma jja cüden.
- ²Atsentsa nkenye wi keben-keyeng mukeya tsüna nghena kemehai mangla saya nben, isala atsentsawa tsüna no kahang hangsha cüden.
- ³Apvüwa na anyi kemehaithu ya ghama thsü nben, isala gheshighenathu tuwi mathu yamvu ketenwa tsüpi kuthi cüden.
- ⁴Kenontssü tsüna no sapi ketha-u sa cüden, isala apinonketsü tsü no sapi benya thsüden.
- ⁵Mejumejü nyiwa na yangdsaketenthu na nyün keben wi wwi yaden; allikewwi tsü wi jen keten nyi tsüna anyankekinyen kesü.
- ⁶Anyi kemehaiwa na kesawegüthu muyaden. gheshighenawa jüh tsüna yasayala yencüki tsüpi kuthi den.
- ⁷Kemehai nyi pi kesawegü kesü ti meshen ben den, isala gheshighenathu tsü wan maliaden.
- ⁸Mejumejü keten nyithu na kesansijüh kemehai tsü yayaden. Anyi thothu na kejüphon jühkhiten khe dediaben.
- ⁹Kemeshonhu na apvü-nsa nu ccen ben den, isala nkemeshonhu tsü ghan yaben.
- ¹⁰Atsentsa pi nkhila ketenwa kekivvü pfüsi chiden, isala ghangtan nu kha kechiwa na kecca ghenä kuliden.
- ¹¹Anyi kemehaiwa jüh tsüna kahang tssü kebvüpenwa, isala gheshighena nyiwa jühthu tsü yasayala yencüki pi kuthiden.
- ¹²Nankemeghü tsüna kekivvü pfüsi chiden, isala kaghali tsü kesazzi tsüdi pabhon den.
- ¹³Anyi meghe-metsathu ma jjügi keben khiden, isala kejüphon nyithu tsü meten ncüthu yishü.
- ¹⁴Kemetsathu na palakechü muya kemehai tsüdila muyaden, isala kejüphonhu na khathansha wi ajühkhi khe agükeccü na tetsakidha.
- ¹⁵Keben-keyeng tsüna kebanthu khwe yaden; kahhatu tsüna ketha-uthu yasadén.
- ¹⁶Kemehai kuli keten kutimen tsüna kahang, isala kesami tsü anyi ssi wa sami kayi thsüden.
- ¹⁷Anyi ma satemeshon keten jüh kina ketenthu na hang yaden, isala sazzidha le kesa nkechüthu na kemessi wi bendha.

- ¹⁸Nyu nankemeghü pi kuthi ketenwa na milikemesa nyi. Ajühjügha khi ketenwa na kejüphon.
- ¹⁹No ajüh kejon khithu, no sami kayi metsi. Kejüla no metsa lethu no ccen ben den.
- ²⁰Anyi kemehaiwa jüh na rükatssü kemetha ti; gheshighenawa chothu tsüna ma men nmi.
- ²¹Anyi kemehaiwa jüh tsüna anyi kejon kekiyi sa cüden, isala kejüphon ghena no ketanla no pathiya mehai.
- ²²No sapi keban sacü keten tsüna Apvüwa kesawegü. Apinonketsü sa kekuli tsüna no sapi ben kayi yathsü nben.
- ²³Kesazzi kekuli wi anonkwen keten tsüna kejüphon. Meghemetsa keten nyi na kemetsa wi anonyeng den.
- ²⁴Ketsatanthu na mangwa yamvu khe muyaden, isala gheshighenathu na mathu messi ntsa ketenwa tsü muyaden.
- ²⁵Caghamo gho nu gheshighenathu mo pi bvüden, isala atsentsa nyithu tsü keshüthangla apvü-nsala ben den.
- ²⁶Khiela kenontssü nyi pi no ketsi nkina thsüla; ma kesse tssü pi n-yha wi kechi nyelela annikekhu na kijü ti nlisaghang thsüden.
- ²⁷Apvüwa jüh nielo, isathu no kesie hang yaden. gheshighenathu na mathu tsü npi kecu wi shü waden.
- ²⁸Kemehai nyithu kaghang tsüna ssi wa anonkeghe muya thsüden, isala gheshighena nyithu tsü ma atuwi ghangya kemehai mangla nmi.
- ²⁹Apvüwa na atsentsa nyithu khwe, isala thowa na sazzi ten khe yasa cüden.
- ³⁰Ketsatan nyi na keshüthangla apvü-nkesa muyaden, isala gheshighenathu ayyiwa wi hangya nben.
- ³¹Ketsatanthu na kemetsawa khiden, isala nkemehai khi keten miliwa tsü khen cüden.
- ³²Ketsatan nyithu na keccaketssü jüh khichüden, isala gheshighenathu na keshüthangla nyu paketena jühkhi ben den.

Kemetsajüh 11

- ¹APVÜWA na kewhuchan nkemece sen ketenthu nanmeghüden. Ma kewhu tsentsa tsü ma nenden.
- ²Anyithu thowa na kapvü ten khe wan kejüghe yaden. Maghanen kesawa tsüna metsa kayi.

- ³Keujüla no mehai lethu, atsentsawa tsüna nlen tsütson den. Nondikeya nkemi nyithu na mathu nketsatan ketanla mathu yasa den.
- ⁴Keben tsüna no keshü kemetu ghanan wi nghena kemehai mangla saya nben, isala atsentsa tsüna no kahangli hangshaya mehai.
- ⁵Atsentsa tsüna anyi kemehaiwa kahang sapi yazi kayi cüden, isala gheshighenawa na ma ketanla ma kepasha kuliden.
- ⁶Ketsatanwa tsüna atsentsa nyi hangsha den, isala nondikeya nkemi nyi kesüwa tsü ma ketanla ma pvükemene wi ma yaya den.
- ⁷Gheshighena nyiwa na keshü wi ma kaghangwa tsü la ma gweghe shüden. Kenondi pi eben miwi chi keten tsüna kaghacang saaben.
- ⁸Ketsatanthu agükeccü wina khweya den; isala tsüna gheshighenathu miwi ghoden.
- ⁹Anyiza nkechüthu jüh tsüna no yasaya mehai, isala ketsatanthu kemetsa tsüna no hangshaya mehai.
- ¹⁰Atsentsa nyithu acenpvü mehai keya wi anyunutiwa na anonghe den, nu khathansha wi gheshighenathu na shü lakhe anonkeghe kejisha na ciwi ben den.
- ¹¹Khathansha wi ketsatanthu na sawegü chi khe anyunutiwa nyanthang yaden; isala gheshighenathu jüh ghen a anyunutiwa tsü dedi thsüden.
- ¹²Nyu nkichitha ajüh kekhi tsüna kejüphon. Keujüla no meju-mejü ten lethu no ccen ben den.
- ¹³Ajühjügha khi ketenwa thola kekuthi jüh kesüla pi ma nondiya nben, isala no kenondi pi kenondi qowa miwi chiya mehai.
- ¹⁴Keujüla mizzatenti kesü na ma lenketsütson nmi lethu qanca den. Kesansinyi kejon eben wi apvükesa nmi.
- ¹⁵Keujüla no nkechü nyiwa menkepvü tsü dhiale khishi lethu no nsen meshen nengden. Ciwi nkesaghuwa nghena mehai.
- ¹⁶Nanketizen nzawa nyu ma küden, isala ma kemehai nkemi nzawa tsü kejüghe keya kesü. Kenontssüwa khiela apisa benya nben, isala aghechen sa ketenwa na ben yaden.
- ¹⁷No ccatsü eben wi no kenenwa saden. Keujüla no n-ghe nmehai lethu no ketanla no patena den.
- ¹⁸Gheshighena nyithu na ntsakhiwa mangla kiyiya nten, isala no kemeshon saten lethu nkutimen sacü metsi.
- ¹⁹Anyi thowa na ketsatanwa sale meshen khvuten khe hang yaden, isala anyi thowa na kepazzi kekuli tsü sale khvu saten khe shüden.

- ²⁰Apvüwa na leben nkemehai nyi nanmeghüden, isala kemeshon kuli keten nyi ghaliden.
- ²¹Nkemehai nyi na kemeten muyaten kesa no chüti, isala ketsatanwa tsü tsü ghü bvü yaden.
- ²²Atsikemehai nza kesü na kemehai-keteshi kessi nkeya tsüna suna qei kesü pi avü mitsan wi chi ketheng ti kesa.
- ²³Kemehai nyi kenmvuwa tsüna keshüthangla kemehai shhugho den; khathansha wi gheshighenathu na mathu kenmvu muya khe anyi tsüdila alebentsu den.
- ²⁴Anyi pahan na mohho ntsa pisa sen, isala ben kayi den. Pahan na cügü-cügwe ntsa, isala hhatu kayi den.
- ²⁵Mohholo, isathu no ben kayi yaden. Nyu kiqalo, isathu nyu no kiqa cüben.
- ²⁶Asu pi theng nu ma men jikayi kesa hie ketenwa tsü nyu ma kishencüben, isala tsüpi jeü chi ketenwa nyu ma seng den.
- ²⁷Keujüla no kemehai ghang lethu nyu no küben, isala no kekivvü ghang lethu tsüwa tsü nmiwi ghoden.
- ²⁸Thowa na ma keben-keyeng nondi ten khe pathsü wi aghangwa kekishu ti saaden, isala ketsatanwa mehah kayi pi mazu wi aghang keshigü tsüti saaden.
- ²⁹Anyi agükeccü sengho ma theghi miwi chi ketenwa asakhen wi mangla nmilaben. Kejüphonthu na keshüthangla kemetsathu magha saden.
- ³⁰Ketsatan tsüna kahang khuchi, isala yasayalawa na tsü khusen bvü den.
- ³¹Thowa na mehah khe ayyi hawi akutimen muyaden, tsalina gheshighena nu kesami nyithu meten-meshaten kesa chütiya mehah.

Kemetsajüh 12

- ¹Anyi thowa na palakechü ghali ten khe nyu ma kesazzi khipi ma kekiza tsü nmvuden. Satekemeshon nanmeghü keten tsüna kejüphon.
- ²APVÜWA na kemehai nyithu tsü nenden, isala nkemehai cho kiden ketenthu meshensa den.
- ³Gheshighenawa na apvü-nkesa khuchi nten, isala ketsatanthu zükeqhe ngan yaden.
- ⁴Awubvü kemehaiwa tsüna ma wuba mmi kesa nu nonkeghewa; isala awubvü thowa na kejüghe keya sengho ma wuba cüten khe tsüna agükedsakenaa ti kesa.
- ⁵Atsentsa nyithu na kemeshon wina no nanden; gheshighenawa tsü no mechu mvu keten ketan.

- ⁶Gheshighena nyithu jüh tsüna nyu kepathi, isala ketsathanthu jüh tsü pateqhe kethengthu kekasha cüden.
- ⁷Anyi gheshighenathu na mathu kededi muya nu ashicübvügha nmiladen, isala ketsathanthu theghi tsü hang wa yaben.
- ⁸Keujüla no meghe-metsa lethu nyu no sengden; keujüla no jüphon lethu anyithu no nkhichi laden.
- ⁹Ghama nu kedi kekuli kesü sa keten miwi anyi jümü sala bhalipili dsa ketenwa mehai.
- ¹⁰Anyi kemehaiwa na ma sahangthu nonccaden, isala gheshighena nyithu tsü tsüthu tuwi daggü den.
- ¹¹Aghechen sa allica ketenwa kedsakejjü meshhumena saden, isala ma men nkemi wi matsü tsüdi yasa ketenwa na kejüphon.
- ¹²Gheshighena nyithu kenmvuwa tsü pala nkemehai bhaya nu kuliden, isala ketsathanthu zükeqhe nganya den.
- ¹³Gheshighena nyiwa na ma jüthtu ketanla ma yaya, isala atsentsa nyiwa na ma ketanla agükeccü wina shhu yaden.
- ¹⁴Nkutimen tsüna no mangwa khi nu saten khe tsü qei wi; no mangwa muya qo khe muyaden.
- ¹⁵Kejüphon nyithu na keshüthangla mathu meshon le kesa meshen den. Kemetsa nyithu na nyu ma kesansijüh kinaden.
- ¹⁶Khathansha wi kejüphonwa aghepvüya khe ma kaghaji nu pi nyu chü thsüden. Mejumejü keten nyithu na nyu ma kekimenni tsü khichi nten.
- ¹⁷No atsentsa kekhi wi kemeshonwa tsü kulidha, isala milikemesa tsü ssi wa nkemeshon wi chi cüden.
- ¹⁸Kemeshen nkemi jüh tsüna njünnu ti ayisü kedhu saya mehai, isala metsashhu kekhi jüh tsüna no sapi mehaiya mehai.
- ¹⁹Milikemesa tsüna kahangli kemelu kesü, isala atsentsa tsüna anuphan hang den.
- ²⁰Nkemehai cho kiden ketenthu leben wi nyu kemechu ben, isala thowa na kemehaiwa kuliten khe anonkeghe muya den.
- ²¹Ketsatan nyithu miwi nkemehai mangla sa nten, isala gheshighenawa tsü agükeccü ketan.
- ²²Apvüwa na milikemesathu nanmeghüden, isala ma jüh nie ketenthu nenden.

²³Mejumejü keten nyithu na mathu chü kebenwa ghenä ccen ben den, isala kejuphonwa na ma nkechü pi nyu ccücaden.

²⁴Apiketsü sa kekuli tsüna kekhang pi no cüden; nontssü keten tsüna no sapi nssümagha sa cüden.

²⁵Aleben gükeccü tsüna n-nonkeghe ghanfüya mehai, isala keccaketssü jüh tsüna no sapi n-nonghe cüden.

²⁶Anyi ketsatanwa tsüna ma pvüshangwa len ketsütson kesü, isala gheshighenawa len na mathu ssi wa alen cüzzi den.

²⁷Keujüla no nontssü lethu no khiela bha ketenwa tsü muya nben, isala no apitsü ten lethu no acenpvü kemehai kesü muyaden.

²⁸Ketsatan lenwa tsüna kahang; isala gheshighena lenwa tsü keshü.

Kemetsajüh 13

¹Atsa kemetsawa na ma ba na ma satekemeshon tsü kina kaketsü saden, isala kekapvüwa na khiela ma sazzile sa nten.

²Kemehai nyi na mathu mangwa khi khe mathu kutimen muyaben, isala thowa na nyu mechu ten khe yasayala ghenä ghama ben den.

³No mangwa khi khe kiden-kesha nu no kahang khweya. Nkiden-keshala khi ketenwa na ma ketanla ma yasa yaden.

⁴Anyi kenontssüwa na ma nmvu ntsa ben lela ma khiela tsü muya nben. Aghechen sa ketenwa na ma kenmvu tsüdila muyaden.

⁵Atsentsa nyi na milikemesa nanmeghü den, isala gheshighena nyi jüh tsüna kejughe keya nu anyankekinyen.

⁶Ketsatanwa tsüna kepazzi nkemithu khweden; kesami nyi na qanca ketenwa tsüna gheshighena ghenä.

⁷Anyi pahan na mangla nmi lela keban ghe saden, isala pahan na ben lela ketha-u ghe saden.

⁸Kebanwa na ma pisa pi ma kahangli hangsha yaden, isala thola ketha-u nyi pateqhe nten.

⁹Ketsatanthu na anni wegüchang keben ti; gheshighenathu na ahulanni na nyen wa keten ti.

¹⁰Meshen pi kekapvü tsü mangla nye isala agükeccü ketan. Sansi cülo kekhe tsüwa mehai kayi le.

¹¹Khati lekete nu keben-keyeng muya khe tsüti wan bhatagha ben. Khati agüccü nu benya khe tsüti ben yaden.

- ¹²Khathansha wi kaghang pacha khe aleben la pacha den, isala no kenmvu tsü mu cenkeya tsüna anonkeghe pi no pong cüden.
- ¹³Keujüla no kesansi kemehai tsü hhaghe lethu no kekivvü khie bendha; tsü nie yalo isathu no hang yaden.
- ¹⁴Kemetsawa kesansijühthu tsüna kahang tssükebvüpen; tsüthu tsüna kemessi wi no kiqa pi shhuya thsüden.
- ¹⁵Kemeghe-kemetsa tsüna kekü muyaden, isala nkenondi qothu tsü keyasa len wi ben.
- ¹⁶Mejumejü ketenthu na keshüthangla mathu npi kekuli wi meshen nan den, isala kejüphonthu na mathu nkechü tsüpi nyu ccücaden.
- ¹⁷Nkenondi qo nyithu na kekivvü bha chiden, isala kenondi qo nyi tsü kecca sengho den.
- ¹⁸Anyi thowa na chüya mvu nten khe ma ketha-u sa nu anyankekinyen saya ben. Anyi thowa na satemeshon kechi tsü kina ten khe kekü muya den.
- ¹⁹No kenmvu mukeya tsüna khatila mehai nu! Kejüphonthu na nkemehai wi kheneng kesa tsü hhaghe den.
- ²⁰Kemetsathu gweghe tenlo isathu no la metsa yaden. Keujüla no kejüphonthu tsü ssinu apvüshang sa lethu no dedi yaden.
- ²¹Agükeccü na kahe wi lela kesami nyi nieden, isala ketsatanthu tsü kemehai pi mathu kutimen sa cüden.
- ²²Anyi kemehaiwa na ma tsawa tsangathu theng cüya kemehai keben-keyeng na ben, isala kesamithu keben-keyengwa tsüna ketsatan nyithu wi waaden.
- ²³Alli npi keca tsüna ketha-uthu ghenena kedsakejjü kejon muya kemehai na ben, isala nkemeshon nyi na mathu ya tsü nca thsü mvu saden.
- ²⁴Keujüla no kemeten pi ntsa cü nten lethu no ma ghali nten. No ma ghali ten lethu ma satemeshon chiben.
- ²⁵Ketsatanwa na dsa pi nonkekwen sakeya na ben, isala gsheshighenathu na keshüthangla ghamathi ben den.

Kemetsajüh 14

- ¹Ajjenku tsüna nza kemetsa wina sayaden, isala kejüphon ghenena tsü yasaden.
- ²Atsentsa senlo isathu no Apvüwa nyuwakekü pi ccüca ben; atsentsa nsenla, isalethu no tsü nsale kesa pi ccüca bendha.
- ³Kejüphonwa ma kekapvü na ma sapi ajüh kejon khi thsüden; kemetsa nyiwa jühthu na ma khweyaden.

- ⁴Allikeca mesü süpon nmi lethu nsabe ghacang den, isala tsüthu benthu asu na tsü pong yaden.
- ⁵Kenondi qo chüzawa na keshüthangla atsentsa khiden, isala nkenondi qowa tsüna milikemesa ketan.
- ⁶Dithang keten nyi khiela metsaya nben, isala meghe-metsa keten nyi na lekete chüyaden.
- ⁷Kejüphonthu ssinu temeja ya; mathu pi no sansi kecü mangla nmi.
- ⁸Mangkesa na acho kemehaiwa tsüna metsa nu? Kepaghenanye ma mangwa nsathu yishü khe tsü chüben. Mangkesa na kejüphonwa tsüna jüphon nu? Kepaghenanye ma chü ben le kesa ketan meshen den.
- ⁹Kejüphonthu na sami lela mangla apvüsa nten, isala kemehai nyithu na kesami teshi kecü yamvu den.
- ¹⁰N-nonkeghe tsüna nji ketan; nleben kinaa tsü la nji ketan. Thola tsüthu pi no gweghe gishü meya cha.
- ¹¹Kemehai nyiwa jjen na nkemehai nyiwa jjen keyasa sengwi lela ngan ben den.
- ¹²No kemeshon len le meshen ketenwa tsü no ssi wa keshü wi chicüla nchü.
- ¹³Kekiqhe tsüna ahathakinawa tsü kuthi cüya mehai. Anonkeghe kebvü sengwi leben gükeccü na keshüthangla ben den.
- ¹⁴Nkemehai nyithu na mathu mangwa ya qo khe muyaden. Kemehai nyithu na mathu kekuli ghenana akutimen muyaden.
- ¹⁵Kejüphonwa na pala tsüdi nondiden; mejumejü ketenthu na mathu cükha ghangden.
- ¹⁶Kemetsa nyithu na agükeccü wina shhuya le kidenden, isala kejüphon nyithu na nkiden-kesha nu kaghaji mtsü kuliden.
- ¹⁷Leben ketsu nyi na kejüphon kekuli saden; kemetsa nyi na ceen ben den.
- ¹⁸Nkechü nyi na mathu kejüphon ghenana mangwa muya qo khe muya den, isala acho kemehaithu na palakechü pi mathu kutimen sa cüden.
- ¹⁹Nkemehai nyi na ketsatanwa tuwi kokedu mathu kenen khieden.
- ²⁰Thola ma jenphon lela ketha-uwa tsü nen nten, isala kebanwa na ma pvüshang kejon ben den.
- ²¹Kejüla no anonghe yamvuthu ketha-uthu tuwi ccatssülo; nyu nkhichi kesa tsüna kesami.
- ²²Kejüla no kemehaiwa kuli lethu nyu kenondi kekü melli yaden; kejujüla no nkemehai kuliten lethu no sazzi bendha.

²³Kulilo isathu no kahang ghenä melli yaden; no donki nu ajühchu ben den lethu ketha-u saaden.

²⁴Kemetsa nyithu na keben-keyeng pi mathu kutimen sayaden, isala kejüphonthu tsü mathu kejüphon ghenä mathu chüya den.

²⁵Chüza kesü na atsentsa khi lethu kahanglithu hangsha yaden; ma khathansha wi milimesa khe ma anyithu matsa den.

²⁶Apvüwa kenyuwakekü tsüna kenondi nu apvü-nkesa pi ma nu ma theghi cüden.

²⁷No keshü ghüya mvu ben ma? Apvüwa nyuwakü kesa tsüna kahang tssükebvüpenwa.

²⁸Kadimi kesü na anyi khaju miwi kekhang senben khe tsüna ma nyankethangwa tsü; mathu nkenye tsü ma mangla nye.

²⁹Keujüla no ccen ben lethu no kemetsa nyi, isala no alebentsu lethu no khatila jüphon khe pi ccüca keben ketan.

³⁰Lebenkecca tsüna agwo sapi hhanha cüden, isala anonkepvü tsüna aghei kedsakinaa ti kesa kesü.

³¹Keujüla no ketha-uthu pasha lethu no mathu sa kechiwa Anyiza nkekhihi saben; isala keccaketssü pi ketha-uthu ccüca kechi tsüna kekinyi kekuli kesü.

³²Gheshighena nyithu na mathu kekuli nkemehai wina mathu kepasha sengho den, isala anyi kemehaithu na mathu ketsatan na mathu khwe yaden.

³³Kemetsa tsüna kemeghe-kemetsawa kemeshen tsüdi wi la ben; kejüphonthu tsü kemetsa mangla chü nten.

³⁴Ketsatan tsüna mizzatenti sapi di cüden; kesami tsüna mizzatenti nyankekinyen.

³⁵Kadimithu na kedi kesa qothu tsü nenden, isala thowa na mathu jüh meya khe meten cüden.

Kemetsajüh 15

¹Ccapeyi sala luneng kechi tsüna aghekepvü pasha den, isala jükhajüghawa tsüna tsü pfüsi chiden.

²Khathansha wi kemetsa nyithu na ajühkhi khe mathu palakechü sapi mehaipfü chiden, isala kejüphon nyithu na ma men nkemi jüh khishi chiden.

³Apvüwa na apen kahe wi lela mangwa saben khe ghang ben; ithu na kemehai kuli le nkemehai kuli lela ma ithu ghang ben.

- ⁴Keccaketssü jühthu tsüna kahang sengho den, isala kedaggü jühthu tsüna nghamu la pacha cüden.
- ⁵Nba na no sansi kechi tsü nkhichi kesa tsüna kejüphon; ma satekemeshon yakeya tsüna kemetsa.
- ⁶Ketsatan nyithu na mathu keben-keyeng pi tsanqai den, isala gheshighena nyithu tsü agükeccü tsü kegho wi mathu ji tsü bhatagha den.
- ⁷Kemetsa nyithu na palakechü tsüpi vvüzighe chiden, tsüwa tsü kejüphonthu na nye.
- ⁸Khathansha wi kemehai nyi na kekhie sa khe Apvüwa na tsü nenden, isala gheshighenathu na ahansha kesa sen nu ma wi kegho tsü nanmeghü den.
- ⁹Apvüwa na nkemehai nyi len tsü nanmeghü den, isala mangwa na mehαι khe tsü sa ketenthu ghaliden.
- ¹⁰Keujüla no kesazziwa tsü sa lethu no meten-mesha ntsa saden; keujüla no ketanla no satemeshon meya lethu no shüden.
- ¹¹Keshü yyiwa wi lela mangwa ben khe pi Apvüwa tuwi khuthiya nben; isalethu anyi kesü khatinu ma kemeshen pi Anyiza wi kuthiya mehαι nu?
- ¹²Kedithangthu na mathu satekemeshon tsü nen nten; mathu khiela mathu miwi kemetsakiwa wi kesansijüh khie nten.
- ¹³Khathansha wi anyithu na anonghe ben khe mathu na apangzi den, isala khathansha wi mathu na ahathana khe ammi jangthi ben den.
- ¹⁴Meghemetsa nyithu na chüya mvuden, isala kejüphon nyithu na nkechü tsüpi anonkwen ben den.
- ¹⁵Ketha-uthu kahang tsüna nhandhila agükeccü, isala anonkeghe nyi na keshüthangla kahang wi anonkwen den.
- ¹⁶Ketha-u sa nu Apvüwa kemessi tsüna keban sa nu agüccü keben miwi mehaiki.
- ¹⁷Aghangwen pi no kaghalithu gweghe kedsa tsüna nankemeghüli keben pen wi asa kemehαι ntsa kedsa miwi mehaiki.
- ¹⁸Leben ketsuwa tsüna keccücanli pfüsi chiden, isala lebenkesie na kecca sengho den.
- ¹⁹Keujüla no nontssü lethu no kahe wi lela sa keyishü metu den, isala no atsentsa sen lethu agükeccü mangla ben nben.
- ²⁰Atsa kemetsawa na ma ba sapi ma nonghe cüden. kejüphonwa ketan ma jja nkekhichi saden.

- ²¹Kejüphon nyi na mathu kejüphon witsü mathu nonghe den, isala kemetsathu na kemeshonwa kuliden.
- ²²Sayakemehai chu kesansijüh tsüdi yaya, isathu no haicen yaden; tsü nkenye tsü no mehaya nben.
- ²³Matsü wi ajüh kemeshonwa mukeya tsüna khatila anonghe nu!
- ²⁴Kemetsa nyithu na keshü wi kewa lenwa tsü nyela kahang wi kewa lenwa tsü tonden.
- ²⁵Apvüwa na awikesa nyi jjen tsü yasa cüden, isala ma denyilewa keben khwe yaden.
- ²⁶Apvüwa na nkemehai kemeshenthu tsü nanmeghü den, isala ma ashukesa jühthu tsü nenden.
- ²⁷Keujüla no atsentsa nkenye wi kiyiya le kiden lethu no ntheghi pi agükeccü wi chiden. Alaa meyala isathu no kesie hang yaden.
- ²⁸Anyi kemehaithu na mathu nyu npi keluneng wina meshen nanden. Anyi nkemehaithu na kaghajila luneng den, isala tsüna kekivvü pfüsi chiden.
- ²⁹Khathansha wi kemehai nyithu na kekhie sa khe Apvüwa na tsü kinaden, isala ma nkemehaithu kekhie yacü nten.
- ³⁰Atukemeza tsüna no sapi anonghe cü, nu ajüh kemehaiwa na no sapi mehaya kayi cüden.
- ³¹No satemeshon kechi tsü kina kaketsü sa lethu no kemetsa nyi.
- ³²Keujüla no chüya mvu nten lethu no ketanla no patena ben. Keujüla no satekemeshon tsü yaya lethu no metsa kayi yaden.
- ³³Apvüwa kenyuwakekü tsüna palakechüwa. No kenyuwa npi yakeya wi no satemeni nsathu yishü.

Kemetsajüh 16

- ¹Ithu na achothu kidenya mehaya, isala Anyiza na ajüh sakhenwa ben.
- ²No no kekuli tsüdila meshonle meshen benla mehaya, isala Apvüwa na no kemeshen ghan-nan den.
- ³Apvüwa wi no kekuli kekiden wi tsü sawegü cülo khieya, isathu no tsüthu kuli kewa wi mehaya yaden.
- ⁴Apvüwa na sachi ketheng tsüdila asakhen na ben; nu gheshighenathu ghenaya asakhenwa tsüna kededi.

- ⁵Apvüwa na kekapvü nyi nanmeghüden; ma khiela mathu yala kemeten-kemesha nmula shhuya thsü nben.
- ⁶Ajühkeya nu aleben tsentsa senlo, isathu Anyiza na no kesami teshi cüden. Apvüwa nyuwakülo isathu nkemehai mangla nmiwi kuli nben.
- ⁷Khathansha wi no Apvüwa kenen saya khe no nghinyithu pi npvüshangthu sa yaden.
- ⁸Atsentsa wina keu melli pi benkeya tsüna atsentsa nkenye wi kejon mukeya miwi mehaiki.
- ⁹No nchothu kidenya mehai, isala Anyiza na no kekulithu tsütson senden.
- ¹⁰Kadimiwa na Anyiza kekhang sen nu ajühkhi; ma südhe kechithu tsüna keshüthangla meshon.
- ¹¹Apvüwa na pala kewhu nu kekitegü wi atsentsa nu kejeü tsüdi wi kemeshon tsü nenden.
- ¹²Kadimithu na nkemehai pvü benya nten, kepaghenanye atsentsawa tsüna kidhan kesü sapi zü cüden.
- ¹³Kadimiwa na atsentsawa tsü kina mvuden, nu ma thothu na tsü khiten khe nenden.
- ¹⁴Anyi kemetsawa na kadimiwa sapi ma nonghe thsüle kidenden; keujüla kadimiwa na aghepvü lethu anyi pahan shüya mehai.
- ¹⁵Kadimiwa kenen tsüna leghe wi akulukeshü na atsankegho sengho keten tsüti kahang na ciwi ben.
- ¹⁶Kemetsa nu palakechü benkeya tsüna suna nu rükatssü miwi mehai kayi ntsa.
- ¹⁷Thothu na mehai khe nkemehai teshiya keten len witsü waden; tsalina no khiewa waten khe ghang yalo, tsüna no kahang hangsha cüya mehai.
- ¹⁸Kekapvü nu awikesa tsüna nyu ssi wa keyasa nu kekhuili wi chi cüden.
- ¹⁹Satemeni nu ketha-u sa keben tsüna kekapvü nyi kesü sa nu nyu ji khukeya wi ma shei mukeya miwi mehaiki.
- ²⁰Mangwa pi no sansi cü khe tsü kina kaketsü saya, isathu no haicen yaden; Apvüwa nondi yalo, isathu no anonghe yaden.
- ²¹Kemetsa wi kezügü nyi tsüna ma chüshikeya wina nyu ma chü yaden; ma jüh mehaipfüthu tsüti ma nyu juchüden.
- ²²Kemetsa tsüna kemetsathu kahang tssükebvüpen, isala kejüphon nyi sansile kesa tsüna matsü kededi ketan.

- ²³Kemeghe-kemetsathu na npi kekhi wina meshen nan den; mathu mangwa khi khe tsüna nyu jumehai kayiden.
- ²⁴Keccaketssü jühthu tsüna anikholi ti, tsü kedsa wi minnunte nu ngwo ghenamehai.
- ²⁵No meshonle meshen ben keten tsüna no ssi wa keshü wi chicüya mehai.
- ²⁶Kekuli nyi kesü pangkenyan tsüna ma sapi apitsü kayi kuli thsüden, kepaghenanye kaghama tsüwi ma nonkwenya mvuden.
- ²⁷Anyi nkemehaithu na nyu patena cüle kesa lenthu tsü ghang den; mathu jühthu tsü la nkemehai pi mecang ben den.
- ²⁸Gheshighenathu na ajühjügha khiden; mathu na kekivvü pfüsi chi nu apvüshang yasa cüden.
- ²⁹Yasayala nyithu na mathu pvüshangthu mechu nu mathu ssi wa keyasa wi chi cüden.
- ³⁰Anyonmazü nu no ghang ketenthu ghenam kiden-kesha yalo; mathu pala nkemehai meshen den.
- ³¹Kesie kahang tsüna ketsatan kutimen; alikepun tsüna anyankethang liwen kesü.
- ³²Leben tisie kesa tsüna khang ntsa kesa miwi mehaiki. No ketanla no kekheneng keya tsüna anyunuti maben miwi kekhang sen keya miwi mehaiki.
- ³³Anyithu na Anyiza kemeshen chüya le kesalina akezen wwiden, isala Anyiza na ma ketanla keluneng tsü südhe cüden.

Kemetsajüh 17

- ¹Agükeccü na pong keben jjen witsü mishu kesa tsü alebencca amesa kivü kedsawa mehai kayi.
- ²Amagha kemetsawa na ma pvüwa tsa ma men nkemiwa miwi kekhang senya nu ma ji la pahan ghong yaden.
- ³Anni pi suna nu rükatssü mecang nanden, isala Apvüwa na anyi lebenpi nanden.
- ⁴Anyi nkemehaithu na nkemehai chothu tsü kinaden, nu milikemesathu na milikemesa tsü kinaden.
- ⁵Keujüla no ketha-u nyithu nankeqhe lethu no mathu sa kechiwa Anyiza nkekhihi saben. Keujüla anyi kesü ma cenpvü nkemehai ghenam no n-nonyeng lethu no meten- mesha yaden.

- ⁶Keqhai nyi na mathu tsawa tsangathu ghenä kapvü den, pvüzanyithu na mathu bathu ghenä kapvü keten tsüti.
- ⁷Nyuwakü keya nyi na milimesa nten, nu kejüphonthu na ma men keben mangla khiya nten.
- ⁸Anyi pahan na alaa tsüna kedema ti kuliya mehai le meshen den; mathu na tsüna pala tsüdila kuliya mehai le nondi den.
- ⁹Keujüla anyithu ya no nenyä thsü mvuthu, mathu ntuwi kesazzi tsü teshi pi cülo. Kesazzithu meshen keten tsüna apvüshang yasadén.
- ¹⁰Kemetsa nyi kesü na kuti kekihhe wi chükeya tsü kejüphonwa na meza tughu kekihhe wi chükeya miwi jiki.
- ¹¹Keshü na nyilo kedaggüwa ti keshüthangla kekivvü pfüsi chi keten gheshighenawa miwi ghoden.
- ¹²Kejüphon pahan kejüphon kekuli wi dhamang keben tsü metu kesa tsü aduweng bvü kesü nyu ma zza ghanfüya kesa metu keyawa mehai.
- ¹³Keujüla no nkemehai pi kemehaiwa kutimen sa lethu khiela njjen wina nkemehaiwa nmila meya cha.
- ¹⁴Kiccücanli kidegü keya tsüna atssü ncen ketheng pvüssi tegü ti; tsü npi lle kewa jü wina khen yalo.
- ¹⁵Kesazzi nkemithu kemeshensa nyelela gheshighenathu ya makesasa sa thsü kesa tsü keni qho Apvüwa na nanmeghü den.
- ¹⁶Kejüphon kesü ya lesü chüya thsüle pisa pi kededi tsüna mangla kemehai saya nben, kepaghenanye ma chüya keten leben npvü.
- ¹⁷Apvüshangthu na keshüthangla ketizenli pi ccüca den. Keujüla agükeccü pvü nkiqali lethu cünyunyi kesa ma jügi mangwa nu?
- ¹⁸Anyi ma kemeshen nkemiwa ketan na anyi kepa wi kesü nyu men pvü keben tsü ma khhile khishi chiden.
- ¹⁹Kesami nen keten tsüna agükeccü kulikechi tsü nenden. Keujüla no matsü tsüdi wi kapvüshüsha ajühkhi lethu no agükeccü khie bendha.
- ²⁰Anyi thowa na nkemehai meshen nu khiten khe ma keyasa ketan khe kemehai mangla muya ben kesa n-ghangla mehai.
- ²¹Atsawa na kejüphon kekuli kesa tsüna ma ba ghenä ahathakina nu aleben gükeccü ketan.
- ²²Anonghethi kesa tsüna no ya hhanhashu ben thsüden. Matsü tsüdi wi ammi jangthi kesa tsüna ashina keshü.

²³Gheshighena pendhethu na kekuthi wi alaa tsü yaden, isanu atsentsawa nsaladen.

²⁴Meghe-metsa nyi kesü na kemetsa kekuli tsü mitsü den, isala kejüphonwa alen kejon wi kidegü shhugho den.

²⁵Atsa kejüphonwa na ahathakina sengho ma ba cü nu aseng kemeshen neng kedi sengho ma jja cüden.

²⁶Anyi kesazzi nkemiwa miwi kedhikejü keya tsü nmeshon; khathansha wi anyi kemehaithu meten-mesha khe atsentsawa tsü pi kemilidha.

²⁷Anyi kesü ma ketanla ma chüti kebenwa na matsü tsüdi wi ajüh khiben nten. Anyi thowa na ccen benten khe atsentsa palakechü ben.

²⁸Kejüphonwa lela ma ccen nu ma pang kemabhonya lethu ma metsa nu meghe-metsa le meshenya mehai.

Kemetsajüh 18

¹Anyi thowa na nyu gwegheya nten khe ma ketanla ma cüki ketan meshen den; ma anyi tsüdila meshon le kesa chü kebenwa tsü hhaghe den.

²Kejüphonwa na ma pala meshenshiya benla nye khe mangla hisha nten; ma sa mvu ketenwa tsü ma khatila nyu miwi metsaki nu kesa pi nyu ccücale saden.

³Kesami nu kejüghe keya manyi gweghe waden. No kenyuwakü teshi isathu no tsü kuti wi kimenni keya muyaden.

⁴Anyi kesü jühthu tsüna kemetsa kebvüpen kesü atssükedone kedhu, nu akuza lle wa keten ti saya mehai.

⁵Kesazziwa sheipi nu nkesazziwa ya kemeshon mu keya tsü khen keten tsüna nmeshon le.

⁶Khathansha wi kejüphonthu pahan na kiccücanli shagha khe mathu kihhe kecü khie bendha.

⁷Khathansha wi kejüphonwa na ajühkhi khe ma ketanla ma yasa bendha; ma ketanla ma jüh wina ma dieyaden.

⁸Ajühjügha kekhi tsüna minnun ntsawa, ithu khatila tsü mejichi yamvu nu!

⁹Kenontssü nyiwa tsüna yasa ketenwa nkemehai tsüti kesa.

¹⁰Apvüwa na aducü kezü kesü ti kesa, ketsathanthu na ciwi wala apvü-nsala benya mehai.

¹¹Kebanthu tsü mathu keben-keyeng tsüna misi nu zü ntsa kesa akhweti sapi anyunuti vüketheng tsüti mathu khweya benle kesa meshen den.

- ¹²Anyi kesü ma ketanla ma satemeni nkesa tsü nyu ma nyuwakü nten; awikesathu na kededi len wi tendha.
- ¹³No npi keluneng wina kinalo. Keujüla no tsüti nsaletu no jüphon nu kimenni bendha.
- ¹⁴No hang mvuthi kesa kemeshen tsüna no naa keben wi no satezü cüden, isala keujüla no tsü bhatagha lethu no kaghang sakhenwa tsü la bvüaden.
- ¹⁵Meghe-metsa nyi na keshüthangla chüya mvu nu kiden ben den.
- ¹⁶No anyi nyankemechanwa metu mvu ben kwe? Aju kesü sen wa ma cüthu tsüna lekete saaden.
- ¹⁷Ajühkekaghatenpen wi kematang nyiwa na ma npi kina keshagha wi atuwa sa kekhiwa tsüna keshüthangla meshon ben le meshen den.
- ¹⁸Keujüla ajühkekaghatenpen wi anyi kekhang ntsa keni na kematangli ben lethu akezen kewwi tsüna tsü südheya mehai.
- ¹⁹Ncünüyuwa kiqa cülo, isathu ma anyunuti kezü ti no khwe yaden, isala keujüla no ma ssinu kitagha lethu ma ntuwi ma jenkatu khen yaden.
- ²⁰Njühkhi kechi tsüdi kenie wina no hangden.
- ²¹No mangwa khichi khe tsüna no kahang pi tsanqai cü nyelela yasaya mehai; tsalina no njüh kutimen tsü meyathu yishü.
- ²²Awubvü kesü bha yalo, isathu no pala kemehai bhayadha; tsüwa tsü Apvüwa na nghena mehai le kesa pi no ccüca kechi.
- ²³Khathansha wi ketha-u nyi na ajühkhi khe ma meza-megüshu khiden, isala khathansha wi kebanwa na luneng khe ma jühhajügha saden.
- ²⁴Apvüshangkesa pahan na kesie ben nten, isala apvüshangthu pahan na cünyunyi miwi ajühkeyaliden.

Kemetsajüh 19

- ¹Milikemesa kejüphon kesü sa kesa tsü ketha-u sa lela atsentsa kesawa mehai kayi.
- ²Kechü nmila lebenkechi tsüna nmehai; leben kesie nkemi tsüna no ssi wa agükeccü wi chi cüden.
- ³Anyi pahan na mathu kejüphon kekuli wina mathu ketanla mathu yasa isala pi Apvüwa kaden.
- ⁴Keban na keshüthangla apvüshang ketheü muya ben den, isala ketha-uthu tsü keu keben tsü la pi thengya nten.

- ⁵Keujüla no ajühkekaghatenpen wi milimesa lethu no meten-mesha yaden, ciwi shhukeya nmi.
- ⁶Anyi tsüdila anyi kemechanthu tsü kenen pvüya le kiden ben den; anyi tsüdila nyu kenen kesa khuchi ketenthu tsü pvüshang le khiden.
- ⁷Ketha-uwa na ma cünyuthu tuwi lela ma men nmi; ma ma pvüshang nkemi tsüna amankesa nye. Ma ma ghechhen sa lela kesütanla juya nben.
- ⁸No ketanla no kenen sa nu no chüya kemehai tsüdi chü yalo; isanu no mangwa chüya khe tsü meshenya, isathu no mehahi kayi yaden.
- ⁹Ajühkekaghatenpen wi milikemesa nyi kesütanla kemeten- kemesha witsü shhu meya cha; ma dediden.
- ¹⁰Kejüphonthu na anonkekwen wi hang yishü, nu nssümaghatu na kedithu miwi kekhang sen yishü.
- ¹¹Keujüla no mejumejü ben lethu no nleben ketsu kekheneng yaden. Khathansha wi anyi kesü ntuwi sazzi khe tsüpi makesasa sakea tsüna kemehai keti kesü.
- ¹²Kadimiwa leben ketsu tsüna ssensitemi kesü kaghamo ti, isala ma kenen tsüna aghang miwi akejan ti kesa.
- ¹³Atsa kejüphonwa na ma ba ssi wa kededi wi chi cüden. Awubvü jühkajügha kesawa tsüna atssü jüca ben keten ti kesa.
- ¹⁴Anyi kesü ma bajja jjen nu apisa ghongya mehahi, isala Apvüwa ketan mejumejü keten wubvü tsüpi ma cüya mehahi.
- ¹⁵Nontssü benlo keujüla no isamvu lethu; jen benlo isathu no ghama ben den.
- ¹⁶Anyiza yenthu nie yalo isathu no kesie hang yaden; keujüla no tsüthu nkechü ghe sa lethu no shüden.
- ¹⁷Khathansha wi no pala pi ketha-uthu cü khe tsüna pi Apvüwa nna thsü keben ti kesa, nu Apvüwa na pi no cü neng den.
- ¹⁸Ntsangathu chüya kemehai tsü wina sansikha chilo. Keujüla no tsüti nsa lethu no mathu kiqa pi mathu ketanla mathu yasa thsü ben.
- ¹⁹Keujüla anyi kesü na leben ketsu nmehai lethu ma tsü kutimen tsü muya thsülo. Keujüla no agükeccü wi kuti ma khushi cü lethu no tsü nsa nengthu yishü.
- ²⁰Keujüla no kesansijüh kina nu chüya mvu ben lethu ghanan kesü no metsa yaden.
- ²¹Anyithu na alen kepapa kesa tsüdi kiden benya mehahi, isala Apvüwa na ma kemeshenwa tsü sa chiden.

- ²²Apvükemene tsüna nyankekinyen; ketha-uthu na milikemesathu miwi mehaiki.
- ²³Apvüwa jüh nielo isathu no leben ghashu nu keyasa wi apvü-nsala kesie hang yaden.
- ²⁴Anyi pahan na kedsakejjü pi ma pang wi chile kesa la nontssü ntsa saden.
- ²⁵Kekapvüwa tsü meten-mesha ncüthu yishü, isanu anyi thowa na kemehai mangla chü nten khe chü meya thsüthu yishü. Keujüla no metsa lethu no satemeshon kechi wi no chüyaben.
- ²⁶Nkemejüghe, nyankekinyen nyi ketan na ma ba nkhichi nyelela ma jja jügüshi pi ma jjen wina bvü thsü den.
- ²⁷Itsa, khathansha wi no pala nchü mvula ngan wa khe no chükeyawa tsü la wan pi ghameme saden.
- ²⁸Chüza kesü na nyu patena cüle keben wi tsü atsentsawa nmiladen. Gheshighena nyi na nkemehai pampi kinan tsü nenden.
- ²⁹Kedithang kejüphonwa tsüna kekihhe muya metsi.

Kemetsajüh 20

- ¹Kisengtssü ji mtsü kejjü tsüna no sapi meghangmeghe nu kejüphon sa thsüden. Adikina tsüna kejüphon.
- ²No ssensitemi ghamo kebenwa messi kesa ti aghepvü keben kadimiwa tsü messi yalo; ma sapi leben minu thsü keten tsü no ketanla no pathiben.
- ³Kejüphon kesüle kesü lela kiccücanlijüh khishuya mehai; isala kenyuwa qothu na mathu ghü bvüden.
- ⁴Allikeca thowa na ma llithu chhükepon kesa tsü wi nontssü khe ma mangla wwiya nben.
- ⁵Anyi kemeshenthu tsüna atssükhang kedhu wi atssü ti kesa, isala anyi kesü palakechü kebenwa na tsüthu tsü khushi yaden.
- ⁶Anyi tsüdila ma khatila ajühya nu aleben tsentsa saten khe tsü cüki khiden, isala anyi thowa na ntsakhiwa meshon khe tsüwa tsü bha nanlo!
- ⁷Keujüla atsangathu na ketsatan nu kemeshon kuli keten ba kesü ben lethu mathu na acenpvü kemehai ntsa.
- ⁸Kadimiwa na ajühkekaghatenpen wi donki nu nkemehai muya lethu ma tsü chü yaden.
- ⁹Anyi kesüla ma ntsakhiwa kemeshen metha nu kesami wina shhuyadha kesa khiya mehai kwe?

- ¹⁰Apvüwa na atsentsa nkenye wi kewhu nu kidegü sen keten tsü nanmeghü den.
- ¹¹Ghanyi kesü lela ma kekuli wina ma mangwa khe tsüpi ccücaden; keujüla ma atsentsa nu mehai lethu no khiya mehai.
- ¹²Apvüwa na muya kemehai anyon keni nu zaya kemehai akhuna keni pi ithu cüdha.
- ¹³Keujüla no ntsü dedi pi jen benten lethu no ketha-u saden. Dhamangki bentenlo isathu no kedsakejjü kejon ben yaden.
- ¹⁴Pala shei keten nyi na keshüthangla ma men ji mtsü le kesa aleben nkaghajüh khiden, isala ma kheneng bvü nu ma khishakeya tsü khipi kapvü den.
- ¹⁵Keujüla no mangwa khiben khe no tsü chüben lethu no suna nu alon menkedhu miwi pala menkedhu pahan bendha.
- ¹⁶Anyi kesü na jüphon pi nkechü nyiwa na nyu menkepvü tsü ma pvüya mehai le khishi kechiwa na ma tsanqai la pi dhile kesa khishi nchithu yishü.
- ¹⁷No nketsatan wina mangwa muya khe tsüpi atsse kemehai ntsawa ti n-nonkwenya mehai, isala mitule minu lela tsüna ahachan na apang pongti keben ti saden.
- ¹⁸Kesansi kemehai yaya isathu no mehai yaden; acho mangla nmila aghi tsü keka nwala.
- ¹⁹Ajühjügha kekhi nyi na kekuthi jüh pi thengya nten. Ajüh ji mtsü khi ketenthu ghü yalo.
- ²⁰Keujüla no nba njja kishencü lethu no kahang tsüna kejang wi ahulanni na nyen wa keten kesü ti saden.
- ²¹Khati yazishu no keben-keyeng muya khe tsüti tsüna nghena kemehai zeng den.
- ²²No ketanla nkemehai tsüpi cü nengle nsala. Apvüwa nondiya isathu ma tsü satemeshon cüden.
- ²³Apvüwa na atsentsa nkenye kewhuchan nu kewhu nkemetsa senketen nyithu tsü nanmeghü den.
- ²⁴Apvüwa na ithu len tsü meshenyadha; isathu khatinu anyi kesü ma ketanla ma kahang khiewa waten khe meshenshiya mehai nu?
- ²⁵No kekinyi kesü pi Anyiza cüle npi kekhishi wina meshen kaketsü sachilo. No asakhen wi nseng meshen nengla nchü.
- ²⁶Kadimi kemetsa kesü na thowa na kuli zziben khe bhashi yaben, nu nanketizen nmila ma meten-meshaden.

²⁷Apvüwa na aleben nu kemeshen pi ithu cüdha; ithu ketanla ithu wina kuthiya nben.

²⁸Kadimiwa na kekhang kesen wi atsentsa, ketsatan nu kemeshon sa keben chu kadisaden.

²⁹Ithu tsüdila kepvünyithu kezü tsü nen nu keqhai wi alikepun tsü küden.

³⁰Kuti witsü ithu lenthu tsü kemili le kesa ghena agüccü ntsa kesa tsü la ghoden.

Kemetsajüh 21

¹Apvüwa na lekete nu akuza lle kewa len tsütson keten tsüti ma kadimiwa kemeshen la ghansen ben den.

²No kemeshen tsü no kekuli tsüdila meshon le kesa meshen benla mehai, isala Apvüwa na nleben kemeshen tsüdila ghan nanden kesa meshen yalo.

³Mangwa na tsatan nu meshon khe tsü kulilo; tsüna ahhansha sengho Apvüwa kecü miwi ma kenen saya den.

⁴Kedithang nu kekavpü na gheshighena nyi ghan sen ben den, nu hana kesami ntsa.

⁵Meshen kaketsü salo isathu no meshumena sa ben yaden; keujüla no kaghaji mtsü kuli lethu no khiela keyaqo benya nben.

⁶No atsentsa nkenye wina keben mukeya tsüthu tsüna no ssi wa keshü wi npi kechi wi wan nmila ben.

⁷Gheshighenathu na mathu keyasa kekuli ghena shü yaden; mathu na kemeshon kekuli tsü hhaghe den.

⁸Kesazzi nyithu na alen kekhhakhu tonden; kesazzi nkemithu na mangwa meshon khe tsü saden.

⁹Awubvü jükhajügha kesü ssinu ajjen wi hang kesa tsü ajjenmili wi hang kesawa la mehai.

¹⁰Gheshighena nyi na keshüthangla nkemehaiwa nmvu ben den; mathu na anyi kesüla nanketizen nmi.

¹¹Khathansha wi kedithangwa na kemeten muya khe mangla meshen nketenwa la kesansi chüyaden. Anyi thowa na metsa khe ma sansi kechi wi tsü chüyaden.

¹²Ketsatanwa Anyiza na gheshighenathu jjen wi mangwa saben khe chüben, nu ma gheshighenawa zansha pi keyasa wi chi cüden.

¹³Keujüla no ketha-uthu kiquai hhai tsü nkinala lethu no kekiqa ghena kiquai hhai tsü la nkinala den!

- ¹⁴Keujüla anyi kesü nmiwi ma ghepvü ben lethu kekuthi wina aju pi ma kecü tsüna ma ya ccen ben wa thsüaben.
- ¹⁵Khathansha wi atsentsawa kuliya khe kemehai nyi na anonghe den, isala nkemehai nyi pi ahathakina wi chi cüden.
- ¹⁶Keshü tsüna anyi kesüle kesü lela kemeshen kemehai wina bvü ketenwa tsü hie ben den.
- ¹⁷Kisengtssü nu kedsakejjü kemehai dsajjü kesa wi anonkeyeng tsüna khiela no sapi keben-keyeng saya thsü nben.
- ¹⁸Gheshighenathu na anyi kemehaithu miwi ketizenkesa sa chile kekiden tsü sengho mathu ketanla mathu miwi chi yaden.
- ¹⁹Awubvü jükhajügha, ma leben nkaghajüh khiben ketenwa gweghe hang kesa tsü ayyi keshü kesü wi kahangwa la mehai.
- ²⁰Kemetsa nyithu na keben-keyeng nu anonkekwen wi hang den, isala kejüphon nyithu na kaghajila mathu pisa pi yasa den.
- ²¹Ccatssü nu atsentsa sentenlo isathu no kesie hang yaden; kepathu na no kü nu kemeshon wina no ssinu hang den.
- ²²Süpahi kedi kemetsawa na anyi kezü na anyunuti hie keben tsü yaya, nu mathu maghaki keben wikeshonthu tsü la yasaya mehai.
- ²³Keujüla no agükeccü wina shhuya mvu lethu no mangwa khi khe kiden-kesha yalo.
- ²⁴Anyi kedithangwa pi hi ccücalo isathu hi anyi kesü kinankeli, kapvü nu nyucüki nkemeshenwa pi no ccüca den.
- ²⁵Anyi kenontssü nkuli mvula hhaghe ketenwa na ma ketanla ma pathi keben ketan;
- ²⁶ma kemeshen tsüdila ma mangwa benya mvu ben khe tsü ketan. Isala anyi ketsatanwa tsü pi cü, nu mohhola pi cüya mehai.
- ²⁷Khathansha wi gheshighenathu na ahhansha sapi ma kinyi khe Apvüwa na tsü nanmeghü den, keujüla mathu nkemehai kemeshen wina tsüthu tsü sa lethu.
- ²⁸Milikemesawa jüh tsü nondiya nten, isala anyi kesü ajjügithu meshen nan ketenwa jüh tsü yaya den.
- ²⁹Ketsatan nyithu na mathu ketanla mathu chütiben; gheshighenathu na mathu saya kemehai chu nkenye ghe saden.
- ³⁰Anyi kemetsa, chüshikeya, nu palakechü — tsüna no kiqa meya keujüla Anyiza na no matang ben lethu.

³¹No aghikesa gheha goruthu kidenya mehai, isala khangkeya khuchi ketenwa tsüna Apvüwa le.

Kemetsajüh 22

¹Keujüla no anyankemehai nyelela keben-keyeng manyi kesü kessiten lethu anyankemehaiwa kessiyalo.

²Keban le ketha-u lela hawa ha ben: Apvüwa na manyi qho sachi.

³Mejumejü nyi na agükeccü gho keten tsü mu nu ghü yaden, isala meshennan nketenwa na meshonqhe wa nu nkhe wi ma seng meshen neng den.

⁴Apvüwa jüh nie, satemeniya, isathu no keben, kenyuwakü, nu kesie kahang muya den.

⁵Keujüla no kahang tizen lethu ghesighenathu ghanya keten alen wi acathu tsü ghü yalo.

⁶Ghanyi kesü na khati nhangthu yishü khe pi ma sansi cülo, isathu ma kahang chu wi tsü meshen ben den.

⁷Ketha-u nyithu na kebanthu nssümaghatu. Apisa nna yalo isathu no ma ji nna keyawa tsü nssümagha sadha.

⁸No nketsatan macü vvüchi lethu kededi shigü shagha den, nu no nyu kepasha tsüna asakhen saaden.

⁹Mohho nu no kedsakejjü pi ketha-uthu gweghe gishülo. Tsüghena no kesawegü pvü yaden.

¹⁰Anyi kedithangwa tsü ghü yalo, isathu kiccücanli, kekitagha nyelela kethenli kesa tsüna nmiladen.

¹¹Keujüla no aleben kemetha nu ajüh kecca kekhi nen lethu kadimiwa na npvüshangwa sadha.

¹²Apvüwa na milikemesathu jüh tsü meyala atsentsawa pi mehaitsü ketheng tsü ghangden.

¹³Anyi kenontssüwa na ma jjen wi ben den; ma keujüla akhemi wi shhu lethu ssensitemi na ma ghan ben, isakhiden.

¹⁴Keqheza tsüna aca, Apvüwa mathu miwi aghepvü kebenthu na wa ciwi yayaden.

¹⁵Ghanyithu na mathu yenwa gheha nkiden-keshala, nkejikagha kekulithu tsü saden, isala mehaitsü ma kihhe kechi tsüna ma ya khati nsathu yishü khe chüya thsüden.

¹⁶Keujüla no aju pila kebanthu cü nyelela benyale kesa ghenä ketha-uthu pasha lethu no ketanla ketha-u saaden.

Kemetsajüh kekhi Changha

¹⁷Kinalo, isathu hi kemetsa nyithu na mangwa khi khe pi no sansi cü na. Mathu kesansijüh tsü ccügwencüka si,

¹⁸nu keujüla no tsüthu meshenya nu khiya mehai lethu no n-nonghe yaden.

¹⁹Hi no ya no kenondi pi Apvüwa miwi chi thsü mvuben; tsalina hi khili tsüthu tsüpi no kizaden.

²⁰Hi no ghenä kekhi jüh changha zhütheng. Ciwi tsü palakechü nu kesansijüh kemehaithu na ben,

²¹nu atsentsa tsü mangwa khe pi no sansi cüden. Isanu khathansha wi no tsü bha yalo nu no kesun chi khe no keluneng kemeshonwa tsü sengho den.

- 1 -

²²No saya benle nu ketha-uthu miwi nghena kemehaiwa tsü nbhala; ma kekiqa nmila ajühkekaghatenpen wi ngan kebenthu miwi nghena kekiyi nbhala.

²³Apvüwa na mathu ghenä khi nu mathu patemessi ketenthu kahang patemessiden.

- 2 -

²⁴Anyi ma lebentsu keten nu nkemehaithu tsü ssinu apvüshang nsala.

²⁵No mathu yencüki tsü chüya nu kemili meyala la nchü.

- 3 -

²⁶Anyi kesü nyu menkepvü tsü no pvüya mehai le nkhishi chila.

²⁷Keujüla no pi cü meyala lethu mathu nwe lela khusen bvüaden.

- 4 -

²⁸Khiela aggü kemechan kaghawen nbamyithu na pi sheng ketheng tsü npaphighela.

- 5 -

²⁹Anyi kesü kemehai kekuli sa keten pi hi ccücalo, isathu hi anyi kesü kadimiwa kegweghe qo nu tsüdi miwi mehai kayi kesa pi no ccüca na. -

Kemetsajüh 23

- 6 -

¹Khathansha wi no anyi kemechanwa gweghe dsajjü le donkiya khe ma thowa khe meshen yalo.

²Keujüla no apangnyan ntsa ten lethu no ketanla no kekhenengya.

³Ma atsse kemehai khukechi wi tsü ahhesha nsala. Ma no mechu benla nchü.

- 7 -

⁴Keben muya le kesa ghenä no shonthi ntsa kesa tsü nsale kesalina metsa yalo.

⁵Npisa tsüna cwen kechi kesü wi bvüya mehai, tsüna ma gisha shigüya nu amumu kesü pighe bvü kesa ti saden.

- 8 -

⁶Anyi kecügüwa miz wi tsü ndsajjüla nyelela ma kedsakejju kemehai khukechi wi tsü ahhesha nsala.

⁷"Gholo nu jikayi dsa yalo," ma isakhiden, isala ma tsü ntsakhiwa khi nben. Ma mangwa meshen khe ntsakhiwa ma tsüwa tsü.

⁸No mangwa dsaya khe tsüdila tuweshiaben, nu njüh kenyan yasaden.

- 9 -

⁹Kejüphonwa wi ma men eben jüh tsü nkhi lalo; ma tsüna mehai le sa nben.

- 10 -

¹⁰Khiela aggü kemechan kaghawen tsü npaphighela nyelela magha-maghangthu lli tsü nkaya nsala.

¹¹Apvüwa na mathu sheikepi kekhangwa, nu ma mathu sheipi nu no matang den.

- 11 -

¹²No kesansiwa miwi nleben chi nu no chüya kemehai tsüdi chü yalo.

- 12 -

¹³Ghanyi sansikha kesa tsü nkisütula. Mehaitsü ma kekihhe tsüna ma pathi nben.

¹⁴Ntsakhiwa tsüna ma kahang hangsha yala nchü.

- 13 -

¹⁵Itsa, keujüla no metsa shagha lethu hi inonghe ntsa saden.

¹⁶Hi khathansha wi no kemetsa jühthu khi eben zaya khe hi kapvü ntsa saden.

- 14 -

¹⁷Kesami nyithu miwi anyon nsala; Apvüwa nyuwakekü tsü ya no kahang wi meshen ketenwa tsü sa yalo.

¹⁸Keujüla tsüti sa lethu ghaketen wi ntukemeza na ben.

- 15 -

¹⁹Kinalo, itsa, metsa nu kemeshen kedhu pi no kahang lenwa sayalo.

²⁰Anyi kisengtssü ji mtsü jju ketenthu tsü nyelela ahhekesha tsü ngweghela.

²¹Adikina nu ahhekesathu tsüna ketha-u saden. Keujüla no kedsa nu kejen ketan saden lethu no wan athsüqae mphi waben.

- 16 -

²²Nba jüh kinalo; ma nyelethu no hang nkesa. Khathansha wi njja na qhai wa khe n-nonkeghe pi ma ccücalo.

²³Atsentsa, kemetsa, kechü, nu kemeshen kemehai—hathu hana ma men pi cü qo, isala pi jeü le kesa nghena dhu mtsü.

²⁴Ketsatan nyi bawa ma nonghe keben tsüna ajjügi kemehai ben. No atsa kemetsawa miwi kapvüya mehai.

²⁵Nba nu njja ya nghena ashhüsa thsülo; anonkeghe tsüpi njja cülo.

- 17 -

²⁶Itsa, nleben chiya, nu hi kahang yala no tsütsonca sayalo.

²⁷Keqheza menkedsa nu ketsatan nkemi nzathu tsüna shüya kemehai ca kesü le.

²⁸Mathu na teng kedsathu ti no hie nu anyi kejon sapila ntsatan thsüladen.

- 18 -

²⁹⁻³⁰Anyi kesü na kisengtssü ji mtsü jju nu kheneng ketheü la jju le kiden ketenwa pi hi ccücalo, isathu hi anyi kesü ketizensa nu ma ketanla ma ghena ahathana, keshüthangla kekivvü pfüsi nu ma leben nkaghajüh khi ketenwa pi no ccüca na. Ma nyon na ajjü kenmie ti, nu ma pvüketen yisüthu tsüna ghüya kesa.

³¹Kisengtssü ya no mechu thsü nsala, tsüwa tsüna nmieni nu ahyi nonwi cwencwe., nu mehaitsü du ten lela.

³²Ghanenwa wi no amaghang ji nkemehai ntsa no mcü ketheng ti saaden.

³³N-nyon tuwi chüshi nkeya ghoden, nu no meshenshi nyelela methasi ajüh khishiya nben.

³⁴No atssükedone wi keten ti, ahunjen na khulukhulu wa keten lina kaghaji keben ti saden.

³⁵No khiden, “Hi kihhe theng changla, hi kiccü thengla metsi, isala hi tsü meshen meya. Mangkesa na hi shagha meya nu? Hi pala njjüthu yishüdha.”

Kemetsajüh 24

- 19 -

¹Anyi nkemehaithu miwi anyon nsala, nu mathu ssinu apvüshang sale nkidenla.

²Kekivvü pfüsi cüle kesa tsüna mathu meshen ketenwa tsü; mathu pang ka kechi tsüdi wi anyi pahan patena tendha.

- 20 -

³Ajjenku tsüna kemetsa nu chüshikeya

⁴Khiewa palakechü ben khe ajjen tsüwa keshondhithu tsüna ma men kedhu nu tsikemehai pi ma tsisaden.

- 21 -

⁵Metsa keben tsüna zü keben miwi mehaiki; anle, palakechü tsüna kezü miwi nsenthu yishüki.

⁶Kepaghenanye, no aghi npi kesali wina kiden-kesha nu acho kiden meyathu yishü, nu no khati jikayi kesansi kemehai muya khe tsüti no khang yaden.

- 22 -

⁷Kemetsa jühthu kekhi tsüna kejüphon nyiwa na chüshiya le kesa na dhu mtsü. Nsenthu keyishü jjügithu keccünengli keben wi ma mangla khi keya nmi.

- 23 -

⁸Keujüla no keshüthangla nkemehai meshen benten lethu no agükeccü bhachi ketenwa le kesa tsü melli yaden.

⁹Kejüphon kekuli kekiden katsü ha lela meshen keshhugho tsüna kesami. Anyithu na thowa na mangla nyela nyu nankeqheten khe tsü nanmeghü den.

- 24 -

¹⁰No sakeyishü tsü kesü wi nkhang lethu no ntsakhiwa nkhang.

- 25 -

¹¹Atsentsa nkenye wi anyi kesü pi shü thsü le kebenwa tsü hangsha le kesa nkisütula.

¹²Tsüna no kekuli-u nyele khiya mehai, isala Anyiza na chüben nu no kemeshenthu ghan nan den. Ma no ghangki ben: ma chüben. Nu ma no mangwa kuli khe tsü qe wina nkutimen pi no cüden.

- 26 -

¹³Itsa, anikholi dsalo; tsüna mehai. Nu anikholi tsüna nmili wi minnun kesa ti,

¹⁴no kemetsa tsüna kahangli ghen mehai le kesa chüya mehai. Kemetsa yayalo isathu no atumeza yaben.

- 27 -

¹⁵Gheshighenawa na anyi atsentsawa tengdsa le kekuli kekiden nyelela ma jjen khuya le kesawa tsüti nsala.

¹⁶Anyi atsentsawa na ma khaju tughu khuli khe ma keshüthangla shagha neng den; isala kededi na gsheshighenathu yasa cüden.

- 28 -

¹⁷Nghinyiwa kededi metu keya wi anonghe nyelela ma kekhuli wi anonyeng nsala.

¹⁸Apvüwa na tsü chüben nu keujüla no tsüti sa lethu ma nen nben; nu ma anyi tsüwa nmeten-meshala la nchü.

- 29 -

¹⁹Nkemehai nyithu ya nleben patena thsü nsala; mathu miwi n-nyon nsala.

²⁰Gsheshighenawa na atusen mangla nmi—— mangla ghangya kemehai nmi.

- 30 -

²¹Apvüwa nyuwakekü benlo, itsa, nu kadimiwa kinyikülo. Tsüthu matang ketenthu tsü gweghe nu mangla nkulila:

²²tsüti kesa nyithu tsüna khili yasaya mehai. Anyiza nyelela kadimiwa na kededi khuchiya kemehai tsü no chü neng yaten ma?

Kemetsa Jüh khi wwa neng kechi

²³Kemetsa nyithu na pala hathu la khitheng; Pendhewa na kinan kepapa kesa tsüna kesazzi.

²⁴Keujüla ma kinansa kebenwa tsüna kesazzi nmi le khishi lethu anyi tsüdi ma kishencü nu ghang mvu nben.

²⁵Isala, pendhethu thowa na kinansa kebenwa meten-mesha cü khe mehai kayi nu anyankemehai pvü yaden.

²⁶Atsentsa keluneng tsüna apvüshang tsentsa zensu kesü.

²⁷Nllithu kidenya nu no kahang ghenla melliya mehaidha kesa chüti npi keya chu njjen nsala nyelela atheghi sakewa nkidenla.

²⁸Mehaitsü meshen n-nanla anyi kesü matang nyelela ma miwi ketsütson zzi jüh nkhila.

²⁹“Ma imiwi mangwa sachi khe hi la sachi den! Hi ma la pi wwaya cüden!” isa nkhila.

³⁰Hi, kenontssü, kejüphon nyiwa lli nu kemeshentsse lli tsü pvüdhi wa.

³¹Tsüthu tsüna aghazü tonthu na pong nu kepaghathu na shigü bhon ben. Aghapeng sa pi tsüthu vüketheng tsüna bvücadha.

³²Hi tsü ghangchi, tsü cüki meshen, nu ciwi kesansi kesü chüya:

³³ Kumu nu jenya. Nkwen kemisükili nu keu mnanya,

³⁴ isala no jen keben jü, kahhatu tsüna aghighe sapvü nu tengdsa ketenwa ti no kaghashen ghoden.

Kemetsajüh 25

Solomon Jühbvüthu

¹ Hana Solomon jühbvüthu, Judah kadimiwa Hezekiya nyithu na kadipen wi ghang nu zhüchi.

² Ithu na Anyiza na mangwa pi kuthitheng khe tsü ghenä ma kinyikü den; kadimithu na mangwa khi mechan-metsa chi khe ithu na tsü ghenä mathu kinyikü den.

³ No khiela kadimiwa na mangwa meshen ben khe tsü chü meyacha; ma kemeshen tsüna ithu miwi atssan kemisi nyelela atssükedone kedhu ti kesa.

⁴ Rükatssü wi nkemethathu tsü khushilo isathu tsü kecüwa na pala tsi kemehai kesü sa chiya mehai.

⁵ Nkemehai kesansithu tsüpi kadimiwa temeja isathu ma kidhan tsüna atsentsa kesen ghenä nyu chüya den.

⁶ Khathansha wi no kadimiwa tuwi ngan khe ma kenen sale no anyi nsenthu keyishüwa ghe nsala.

⁷ Apen kemisi wi benyalo kekiza tsüna nben tsü teshi pi anyi kemechanwa cülo kekiza miwi mehaiki.

⁸ No pala pahan mu ketheng tsü ghenä kaghajila ajüh kekaghatenpen wi nwala. Keujüla chüza kepa kesü na no pazzi benle kesa chüshiya lethu ciwi no mangwa saten nu?

⁹ Keujüla no nu njenphonwa nshinyi kemeshen kepapa saben lethu nshinyi jüwi tsü südheya nu kekuthi tsüpi nyu nchü thsüla.

¹⁰ Nyelethu anyi tsüdila no kekuthi pi thengya nten kesa chü yaden, nu no khiela kejüghe tsü pvü nu hangya nben.

¹¹ Acho mehairsü khishi kechi tsüna rükatssü wi suna pi ma tsisa ketheng ti.

¹² Anyi nkesananwa na kekitsan pi anyi kina mvuthi ketenwa kecü tsüna suna kwenzakeqhan nyelela ayan, suna kemehai ntsa pi sa ketheng miwi la mehai.

¹³ Kenondi qo nyilowa tsüna ma kesun kechiwa ghenä mazü ghani kisa wi atssü kekicü kizükeya ti kesa.

¹⁴ Anyithu thowa na mathu jüh khishi chi nu khiela pi cü nten khe tsüna akulukeshü nu ameghü na atsankegho sengho nketen ti kesa.

- ¹⁵Nlebentisie nu kekhi tsüna kekaghanineng kezü ntsawa pacha nu kekhang kesenthu la juya mehai.
- ¹⁶Khiela no anikholi nsenthu keyishü tsü miwi ndsala; ji mtsü tsüna no sapi tuwe thsüaben.
- ¹⁷Njenphonwa jjen wi wa ju nsala; ma no ghang ccükwenshü nu no nanmeghü wala nchü.
- ¹⁸Milikemesa kemetsikemeni tsüna pathiya kemehai njünnu, achanghon nyelela alakusü ketsu ti kesa.
- ¹⁹Sakeyishü tsü wi anyi nkenondi qowa kemaghaki tsüna ayha kekulu pvü nu pala nce keben ti nyelela accü nkemehai lenketsen ti kesa.
- ²⁰Ma ccükwenshü kebenwa wi akhwi sa kechi tsüna kese tsüwi ma thsü khu kesa ti nyelela amcü pi kinaa yisü nyen keben ti kesa.
- ²¹Keujüla nghinyiwa na ghama lethu ma ghanja cülo; keujüla ma digheben lethu ma ya jjüya thsülo.
- ²²No ma sapi kejüghe ghenä ma mecang thsüden, nu Apvüwa na nkutimen sa cüden.
- ²³Ajuhjügha tsüna aghawa meghü na atsankegho sengho metsi keten ti aghekepvü sengho den.
- ²⁴Awubvü jükhajügha kesa kesü ssinu ajjen wi hang kesa tsü ajjen mili wi kahangwa la mehai.
- ²⁵Asakhenwa alen kelensie wina ajüh kemehaiwa zakeya tsüna no qhayi nu dighe keben wi atssü kekicü jjükeya ti kesa.
- ²⁶Kemehai nyiwa na nkemehai nyiwa kekhu wi du keten tsüna no yala atssü kebvüpen pa-nkhwen nyelela aji pi kechi tssükhang tsü meshen neng yathsü den.
- ²⁷Anikholi ji mtsü kesa tsüna nghena nmehai, nu keseng ji mtsü yaya le kesa tsü la tsüti kesa.
- ²⁸Keujüla no nlebenketsu tsü kekheneng meya lethu no kekiqa khweti nkemi anyunutiwa nyu no ssi kesaliya kemehai keben ti kesa.

Kemetsajüh 26

- ¹Kejüphonwa tsü keseng-u nye, tsüwa tsüna mazu wi aghola nyelela mazü wi atsankegho ti kesa.
- ²Kishen-keshi tsüna no patena meyacha keujüla no tsü keya qo nsa lethu. Tsüthu tsüna awa pighe nu khiela ka nketen ti kesa.

- ³No goru kihhe, amighe pi gada pang khün, nu no kejüphonwa kekihhe-u.
- ⁴Keujüla no kejüphon kekeü tsü luneng lethu no la anyi kekeüwa kejüphon ti kesa.
- ⁵Kejüphon keluneng pi kejüphon kekeü tsü cülo, isathu thowa na tsü keüchi khe ma ma meshen keben ti acho npvü le kesa chü yaden.
- ⁶Keujüla no kejüphonwa ya ajühkhi thsü lethu no ketanla nccü tendhila nchü; no agükeccü khie bendha.
- ⁷Anyi ma ccü nkemehaiwa na ma ccü senya keten ti kejüphonwa tsüna kemetsa jüh sen tenlaya mehai.
- ⁸Anyi thowa na jüphon khe tsü keseng tsüna alon pi alila wi bhenki le keben ti kesa.
- ⁹Kejüphonwa na kemetsa- jühkhi keben tsüna no ya adikina nyi kesü ma kwen wi aghazü khhi le keben tsü meshenya thsüden.
- ¹⁰Nyu melli ketenwa na kejüphon kesüle kesü lela kegho wa tsü ssiya keten tsüna anyi tsüdi kemeshen patena bendha
- ¹¹Kejüphon kesü na kejüphon kekuli keni tughu sa keben tsüna affü na ma keduwe dsa neng keten ti kesa.
- ¹²Kejüphon jüphon ntsawa tsüna anyi kesü na nmetsa lela metsa le meshen ketenwa miwi mehai le.
- ¹³Mangkesa na kenontssü nyiwa ajjen wina shhu nten nu? Ma mangwa messiben nu? Ssensitemithu la?
- ¹⁴Ajjenkhen zankevüli keten tsüti kenontssüwa ma we wi kuweng ben den.
- ¹⁵Anyi pahan na anün pi mathu pang wi chile kesa la nontssü den.
- ¹⁶Anyi kenontssüwa na ma meshu tagü mathu kemeshen jjügi mehaitsü khushiya kemehaithu miwi meghe-metsaki le meshen den.
- ¹⁷Ma kutili nkenye wi kiccücanli jüh kekhi tsüna alentonti wi wala affü khuna misi keben ti kesa.
- ¹⁸⁻¹⁹Anyi thowa na anyi kesü mechu theng nu ma keponsa saten le khi khe tsüna anyi kedeja nyi kesü na shüya kemehai tsanqai sen nu kiponlila meghe keben ti kesa.
- ²⁰Achan nmithu anni na nyen den; ajühjügha nmithu kekitagha nmiladen.
- ²¹Amihi tsüna annicü tsü yala qheben thsüden, achan na anni ya qheben thsüden, nu agükeccü khuchi ketenthu tsüna kiccücanli tsü ya benki ben thsüden.

- ²²Ajühjügha kekhi tsüna minnun ntsawa! Ithu khatila tsü mejichi yamvu nu!
- ²³Aleben tsentsa nkenye jüh kekhi wi no ntsakhiwa mangwa meshenben khe pi kuthi keten tsüna rükatssü kemehai pi ayyipfü menkele nonwi chi ketheng ti kesa.
- ²⁴Nkenyeghe kesawa na ma nankemeghü tsüpi ajühkenyan nonwi kuthiden.
- ²⁵Tsüthu tsüna mehaitsü zaya benla metsi, isala ma n-nondila, kepaghenanye ma leben wi nankemeghü na pong ben.
- ²⁶Ma nyu nankemeghü tsü kuthiya mehai, isala anyi tsüdi ma pala nkemehai kuli keten tsü muben.
- ²⁷Anyithu thowa na aca pi nyu die khe mathu ketanla mathu yayaden. Anyithu thowa na ayyi kenen ketegüchi khe ma pacha yaden.
- ²⁸No milikemesa jühthu pi anyi kesü patena cü mvu ketenwa tsü nankemeghü-u. Ajüh tsentsa nkenye tsüna mangla sengho nten isala keyasa.

Kemetsajüh 27

- ¹ Khiela dhitsüwa ghen nkapvüla. Dhitsü wi mangwa saaten khe no nchü.
- ²Anyi kepa ya no seng thsülo — nkechü nyithu lela; khiela no ketanla tsü nsala.
- ³Kejüphon tsüna agükeccü khuchiya kemehai tsüpi ghapechi lethu alon nu hachan kekiyan tsüna mangla nye.
- ⁴Aleben ketsu tsüna aghe nkemehai nu keyasa, isala tsü pi anyonkisa ghapechi lethu mangla nye.
- ⁵Ghangtan nu anyi kesü satemeshon kechiwa tsüna ma ya no ma khichi nten le kemeshen tsü miwi mehai.
- ⁶Apvüshang lethu ma no patena cü lela mehai. Isala khathansha wi nghinyiwa na no lapengya khe kiden-kesha yalo.
- ⁷Khathansha wi npvü nmaben khe no anikholi dsa mvu nten, isala khathansha wi no ghamaya khe atsse kekha lela nyankate dsa yaden.
- ⁸Anyi ma jjen ghü ketenwa tsüna awa na ma ghacen ghü keten ti kesa.
- ⁹Hankedemvu nu dile hankemehai tsüna no sapi n-nonghe kayi cüden, isala agükeccü na nleben kecca yasa cüden.
- ¹⁰Npvüshangthu nyelela nba pvüshangthu tsü nmalila. Keujüla no agükeccü wi ben lethu ncünyuwa wi no kekiqa nkhiela; ajenphon nkete wi kebenwa tsüna ncünyuwa kesü na temeja wi kebenwa miwi no kiyaya mehai.

- 11** Metsa yalo, itsa, isathu hi inonghe den; hi hi then ketenwa ghenana keluneng kesü ben den.
- 12** Mejumejü keten nyi na agükeccü tsü mu nu ghü yaden, isala meshen nan nketenwa na meshonqhe wa nu nkhe wi ma sen meshen neng den.
- 13** Anyi kesü na jüphon pi nkechünyiwa na nyu menpvü keben tsü ma pvüya mehai le khishi kechi ma tsanqai la pi dhiale kesa nkhishithu yishü.
- 14** Keujüla anyi kesü ghanen mitu misikhhali ma pvüshangwa shalom sachi lethu tsüpi kishenkecü ti saden.
- 15** Awubvü jükhajüghawa tsüna atsankegho ghanan wi atssü na jüca keten ti kesa.
- 16** No khati nu ma ya ccen ben wa thsüya mehai nu? No kutila ameghü tsü khen cüle nyelela deli pi nkwen pongti ghan nandhala nye nu?
- 17** Anyithu na khokho wi palachü yaden, amighe pi amighe yiyha saya keten ti.
- 18** Khhaghavü ton tsü mehaitsü noncca yalo, isathu no ma bi la dsa yaden. Amagha thowa na ma pvüwa nyan kemehai sa khe ma nyuwakü yaden.
- 19** Atssü wi no ketanla n-mmi muya keten tsüti no ketanla nleben wi no chü yaden.
- 20** Anyi kenmvuthu tsüna keshü yyi ti kesa, ciwi keshüthangla apen ben.
- 21** Anni tsüpi suna nu rükatssü tsü mecang nanden; anyi nyankemehai tsü la ghan nanya mehai.
- 22** Keujüla no kejüphonwa kihhe pi shütu-hangtu lela, no khiela ma kejüphonwa tsü kihheshiya nben.
- 23** No kiden-keshana ntsa nu no khaghaneni nu amesüthu tsü ghangya kemehai chu tsü ghang yalo,
- 24** kepaghenanye keben-keyeng tsüna anuphan ji nye. Mizzatentithu la anuphan ben nten.
- 25** No accani hhaya nu tsü sengwa shüsha na shigütu keben wi ayyishiphon thu wi aghangthu hhayaden.
- 26** No khaghanenithu ssen tsüpi athsümenithu saya mehai nu n-nenithu pahan jeü kechi pi ayyi shü yaden.
- 27** Aneni kepathu tsenitssü pi no nu ntheghithu nu nmaghaletu la cüden.

Kemetsajüh 28

- ¹Gheshighenathu na thola mathu nkeka lela bvüden, isala nyi atsentsawa tsüna ssensitemi kempvüza ti kesa.
- ²Khathansha wi mizzatenti na kesami sa khe ciwi kekhang kesen kepapa kesa kejon na ben den. Isala khathansha wi meghe-metsa nu mejumejü ketenthu na accülithu saya khe mizzatentiwa tsü zükeqhe nu kesie ben yaden.
- ³Anyi kekhang kesen thowa na ketha-uthu pashaten khe tsüna atsankegho keshathi na yangdsaketenthu yasa keten tsüti kesa.
- ⁴Keujüla no ayenwa kenyuwa nmi lethu no ghesighenathu wiwa sadha; isala no tsü nieya lethu no mathu matang yaben.
- ⁵Nkemehai nyithu na atsentsawa tsü mangwa khe nchü, isala thowa na Apvüwa kinyi ten khe mehaitsü tsü chüben.
- ⁶Ketha-u sa nu meshonkeya tsüna keban sa nu nkemeshon miwi mehaiki.
- ⁷Kepvünyi thowa na ayenwa nie ten khe ma meghe-metsa den. Thowa na kemehai nkemithu ssinu apvüshang sa ten khe tsüna ma ba nyankinyen den.
- ⁸Keujüla no kekiyi khie nu anyithu miwi nghena kemehaiwa bha nu benya lethu no keben-keyeng tsüna meshu kesü ketha-uthu tuwi ccatssü ketenwa miwi wa ben.
- ⁹Keujüla no ayenwa tsü n-nie lethu Anyiza na no kekhiethu tsü kina nontssü ntsa saden.
- ¹⁰Keujüla no nkemehai kekuli pi anyi kemehaiwa mechu lethu no ketanla nca wi khuli du yaden. Kesazzi nkemithu na akutimen mehaitsü muyaden.
- ¹¹Kebanthu na keshüthangla mathu metsa le meshen den, isala ketha-uthu thowa na ayencüki chüten khe mawa chü kayiben.
- ¹²Khathansha wi anyi kemehaithu kekhang sen shagha khe anyi tsüdi anonghe den, isala anyi nkemehaithu na kekhang kesen wi anyithu na kuthi waden.
- ¹³Keujüla no no kesamithu kuthi pvüben lethu no kahang wi khiela mehaya nben. Tsüthu khishi nu teshilo; isathu Anyiza na nanketizen pi no ccüca den.
- ¹⁴Keshüthangla Apvüwa jüh nie isathu no n-nonghe yaden. Keujüla no nleben-dhu lethu no yasa yaden.
- ¹⁵Ketha-uthu na ghesighenawa matangle kesa kekhang nmi; ma ssensitemi aghekina nyelela aduweng na nyu keka keten ti kesa.
- ¹⁶Kemeshen kemehai nkemi kekhang kesenwa tsüna kemessi keben kesü saden. Anyi thowa na nketsatan tsü nanmeghü ten khe ma kesie kekhang sen den.
- ¹⁷Anyi kepathi wi kesazziwa na kaghaji nu ma ketanla ma shüjjen chhü bendha. Ma khenle nsala.

- ¹⁸Ajüh tsentsa sen tenlo isathu no kemessi nmi. Keujüla no ajüh tsentsa nsa lethu no zuli khuliaden.
- ¹⁹Aghechen sa allica ketenwa kedsakejjü meshhumena yaden. Matsü pi yasa keten nyi na keshüthangla ketha-u saden.
- ²⁰Kemeshon nyithu na cenqo nu anonghe hang den. Isala no wanwan nu benya mvu ten lethu no meten-meshaya tendha.
- ²¹Nyu kemeshensa tsüna kesazzi. Isala pendhethu pahan na alaa kizza lela yale kesalina kesazzi kuliden.
- ²²Apvükemenethu na benya le kesa ghenä kaghaji den, isala khathansha wi mangla nkemi tsüna ghoten khe mathu na tsü nchü.
- ²³Anyi kesü satemeshon chi, isathu nkhe wi ma ajüh kenyan miwi anyi tsüwa nen den.
- ²⁴Anyi thowa na ma bajja ji kaghanfü tsü nsazzi le meshen khe ma kaghanfü nyi miwi nmehaiki.
- ²⁵Apvükemene tsüna agükeccü ketan pfüsi chiden. No Apvüwa nondi keyawa nghena mehai ntsa.
- ²⁶No ketanla no kemeshen ketan kenie tsüna kejüphon. Nmiwi kemetsaki kesansijühthu tsü nieya, isathu no apvükesa nmi.
- ²⁷Pi ketha-uthu cülo, isathu no khiela nmila sa nben. Keujüla no ketha-uthu wi n-nyon kemaya lethu anyithu kejonla no kishencü den.
- ²⁸Khathansha wi nkemehai nyithu kekhang sen shagha khe anyithu na kuthi waden. Isala khathansha wi mathu kekhang wina qanca khe ketsatan nyithu kekhang sen neng yaden.

Kemetsajüh 29

- ¹Keujüla no satemeshon kechi kaghapeng leben-dhu lethu ghanan kesü no pachaden nu khiela sapfüneng meyadha.
- ²Ketsatan kekhang kesenwa pi hi ccücalo, isathu hi anonkeghe nyithu pi no ccüca na. Gheshighena kekhang kesenwa pi hi ccücalo, isathu hi hang kemenithi kesa nyi pi no ccüca den.
- ³Keujüla no kemetsa nen lethu nba na nghena kapvü den. Keqheza menkedsa wi npisa pi keyasa tsüna kejüphon kekuli.
- ⁴Khathansha wi kadimiwa na kemeshon kekuli wi lebenchi khe mizzatenti na zü ben den, isala khathansha wi ma apisa ketan meshen khe ma ma diyyiwa tsü yasa den.

- ⁵Keujüla no npvüshangthu wi ajüh kenyan ketan khi lethu no ketanla aca pi no die theng.
- ⁶Anyi nkemehaithu na mathu ketanla mathu kesamithu wi yayaden, isala kemeshon nyi na anonghe nu kekhenkagha nmi.
- ⁷Anyi kemehaiwa na ketha-uthu kemeshon tsü chüben, isala gsheshighenathu tsü tsü chü nten.
- ⁸Nyu nkenyuwathu na anyunuti maben pi kekivvü wi khala chiya mehai. Thothu na metsa khe pala tsüdi pi ccen sa thsüden.
- ⁹Khathansha wi anyi meghe- metsawa na ayen kemeshon sengho kejüphonwa matang khe kejüphonwa na keqhe, magha nu kishencü den.
- ¹⁰Ajjü yamvu ketenthu na anyi thowa na meshon khe tsü nanmeghü den, isala ketsatan nyi na tsüti kesa nyiwa kahang khwe yaden.
- ¹¹Kejüphon nyi na mathu ghekepvü tsüpi nyu chü thsüden, isala meju-mejü ketenthu tsü lebensie nu tsü kekheneng yaden.
- ¹²Keujüla kekhang kesenwa na milikemesa jüh witsü ma lebenchi lethu ma kekhu wi kedithu tsüdila milikemesathu saden.
- ¹³Ketha-u nyiwa nu ma kepashawa manyi kesü, Apvüwa na anyon pi manyi qho cü.
- ¹⁴Keujüla kadimi kesü na ketha-uthu kemeshon sheipi lethu ma matsü kesie kekhang senya den.
- ¹⁵Satemeshon nu sansikha kesa tsüna ghanyithu ghena mehai. Keujüla ghanyiwa ma ketanla ma kemeshen sa lethu ma jja ya ma ghena kejügheya thsüden.
- ¹⁶Khathansha wi nkemehai nyithu na kekhang sen shagha khe ayen kepazzi jikayi den. Isala ketsatanthu na hang nu anyi hati kesathu keqanca muden.
- ¹⁷Ntsawa sansikha yalo, isathu no keshüthangla ma ghena kapvü yaden. Ma khiela no ya kejügheya thsü kesa jjügi khuchi nben.
- ¹⁸Anyiza lenketsütson nkemi wi anyithu na kuli kemaghan mangla nmi. Anyi Anyiza yen nie ketenwa na anonkeghe ntsa.
- ¹⁹No amaghawa ccüneng mele kesa tsüna ma satemeshon meya. Ma tsü chüya mehai, isala ma kaketsü sa tsü nie nben.
- ²⁰Pala nmeshenla ajühkhi ketenwa miwi kejüphonwa kejüphon na ma kaghang jikayi.
- ²¹Keujüla nmaghawa ma ghanyi keben na ma keya mvu tsüdi pi ma cü lethu ghanan kesü ma nji tsüdi senya den.

- ²²Anyi wan ma lebentsu ketenwa na kekitagha nu agükeccü pfüsi chiden.
- ²³Kekapvü tsüna no zanshaden, isala keujüla no no satemeni ten lethu nyu no küden.
- ²⁴Kaghanfü kegweghewa tsüna ma ghinyi nkemehai ntsawa. Ma keujüla ajüh kekaghatenpen witsü ajüh tsentsa khi lethu ma meten-mesha yaden, nu keujüla ma tsüti nsa lethu Anyiza na ma kishencü den.
- ²⁵Kepathu na no mangwa le meshen ten khe tsü meshenki kesa tsüna kemessi ben, isala keujüla no Apvüwa nondi lethu no apvü-nsa.
- ²⁶Anyi tsüdi kekhang kesenwa kenen tsü nmvu den, isala Apvüwa wi ketan no atsentsa tsü mua den.
- ²⁷Ketsatanwa tsüna ghesighenathu tsü nanmeghü den, nu ghesighenathu na ketsatanthu tsü nanmeghü den.

Kemetsajüh 30

Agur Jühthu

- ¹Hathu hana Jakeh tsawa Agur jüh tsentsathu: “Anyiza hi gweghe nten, Anyiza hi gweghe nten, nu hi kekiqa nmi.
- ²Hi anyi nyela aghangsa ti sadha; chüshikeya anyi miwi ben keten tsüna imiwi nmi.
- ³Hi khiela kemetsa mangla chü meya, nu hi Anyiza cüki mangla nchü.
- ⁴Thowa na tang wi palakechü tsü chüyadha nu? Thowa na kusi ma kwen wi ameghü ghan tenya nu? nyelela athsü kesü pi atssü mejuya nu? nyelela ayyi ggüthu pi shengchi nu? Ma thowa nu, no chüben ma? Ma tsa na thowa nu?
- ⁵“Anyiza na ma jühkhishi kechi tsü nieten. Ma wi khwekeya bha ketenthu ghenama atsonhi kesü ti kesa.
- ⁶Keujüla ma nkhi lela khi le khvu lethu ma no kha nu no milikemesa nyi le kesa pi ccüca chiden.”

Jühbvüthu

- ⁷Anyiza, hi ya npi keshü qo wi pala keni benya thsülo khie ben:
- ⁸milikemesa wi hi kekheneng cü, nu hi ya ben ntsa nyelela ketha-u ntsa la nsa thsüla. Isala hi kedsakejjü nsenthu keyishü tsü ketan pi hi cülo.
- ⁹Keujüla hi kejon benya lethu hi no nsenla mehai le khiya mehai. Isala keujüla hi ketha-u sathu, hi ghanfü nu anyankekinen sengho iNyiza cüya mehai.

- ¹⁰Khiela amaghawa theng pi ma pvüwa nkizala. No kishen-keshi mu yaden nu tsü ghenä ketizensa den.
- ¹¹Anyi pahan na mathu ba kishencü nu anonkeghejüh la pi mathu jja ccüca nten.
- ¹²Anyithu na mathu nmethatha lela mathu metha ben le meshen den.
- ¹³Anyithu na mathu ketanla mathu mehai ben le meshen den, — O, mathu na khatila mehaile meshenten nu!
- ¹⁴Ciwi anyithu na aghē nmehaila ketha-u nu nkemithu miwi kekiyi bhaden; tsüti sa nu hangya keten tsüna mathu yen.
- ¹⁵Aghawen kesü tsüna ma nga keni ben, nu manyi nyan qho chi pi, “Pi hi cülo!” sa theng. Ciwi anonkwenya nketen ajjügi mejü na ben;
- ¹⁶keshüthu yyi, atsanga nkemi nzawa, atsankegho nsenthu keyishü ayyi keqha, nu khen nkeya anni keqhe.
- ¹⁷Anyi kesüle kesü lela ma ba nankeqhe nu ma jja keqhai nan-nontssü ketenwa tsü akamang kemcüwathu ya ma dsa thsülo nyelela aduwethu ya ma nyonthu mcü thsülo.
- ¹⁸Ciwi amansa ntsa nu ighena chüshi nkeya jjügi mejü na ben:
- ¹⁹amumu na atssan wi pighe, amaghang na alonshi miwi wa, ahunjen na atssükedone miwi ma len bhaya, nu npvüza-nza kenenli keten.
- ²⁰Hawa ha leben tsentsa nkenye wubvüwa kekulithu: ma keqheza kuli nu atssükizü nu khi, “Isala hi mangla kepazzi nkuli na!”
- ²¹Ciwi pala mejü ayyi ketanla pvü benya nten:
- ²²nssümagha kesü na kadimi saya kesa, kejüphon kesü na ma kedsa mvu tsüdi keben,
- ²³nyu ma nanmeghüthi keten nzawa na n-nuwa kesa, nu maghale kesü ma pvüwa pen nkaya keten.
- ²⁴Ayyi wi aghangsa achopvü ntsa kesa mejü na ben:
- ²⁵Atsawethu: mathu na nzü, isala mazu wi mathu tsse pi saghu yaten.
- ²⁶Amekhiethu: mathu la nzü, isala mathu na alonshi wi mathu ku saten.
- ²⁷Ashiqathu: mathu kessiwa nmi, isala mathu mayen wina kuliten.
- ²⁸Amizzathu: no nkwen wi kesü ghan senya mehai, isala kadijenthü wi tsüthu mu shan den.
- ²⁹Ciwi pala mejü mathu lenketsen ghang mehai ntsa kesa na ben:
- ³⁰Ssensitemi, aghangsa tsüdi jawi kezü ntsawa nu mangla nmessi;

³¹anenithu, awegü ghaonthu kugoe keten, nu kadimithu na ma nyithu tuwi keten.

³²Keujüla no jüphon pi awisa nu nkemehai cho kiden gho lethu ngan nu meshen nanlo!

³³Keujüla no tsenitssü deyeng lethu matsen mu yaden. Keujüla no anyi kesü mitsan shun cü lethu ajjü na keji den. Keujüla no aghekepvü pfüssi chi lethu no kekivvü wi du yaden.

Kemetsajüh 31

Kadimi kesü Kesansi

¹Hathu hana aleben tsentsa jüththu kadimiwa Lemuel jja na pi ma kekiza:

²“No itsa hi kaghaliwa, hi kekhie luneng kechi. Hi mangwa le no kiza nu?”

³No kezü tsüdi pi keqheza wi nu apisa tsüdi pi nzathu ghen meyasala; tsüthu na kadimithu yasadha.

⁴Kinalo, Lemuel. Kadimithu na kisengtssü tsü jju nyelela kisengtssü kekhang tsü nmvu yishü.

⁵Khathansha wi mathu na tsü jjuya khe mathu na ayenthu mali nu anyithu na nsenthu yishü keben kemeshon tsü n-ghang chiladen.

⁶Kisengtssü tsüna anyi shü wa ketenthu ghen nu tsüna aleben ketizensa kebenthu ghen.

⁷Mathu ya jjuya thsü nu mathu hhaketu nu anonkeghe nkemi tsü mali thsülo.

⁸“Anyi mathu ketanla mathu ghen khi nkeyathu ghen khichilo. Kekiqa nkemithu kemeshon tsüdi khweyalo.

⁹Mathu ghen khichi nu pendhenyi ketsatan kesü sa yalo. Ketha-u nu kehhatuthu kemeshon tsü khwe yalo.”

Kuliya kemehai wubvü

¹⁰Awubvü kesa qo kesü muya le kesa tsü khatila dhu nu! Ma alon menkedhu miwi la ma men dhu ntsa le!

¹¹Ma wuba na ma kenondi pi ma miwi chi, nu ma khiela ketha-u sa nben.

¹²Ma hang keben chu ma wuba ghen kemehai kuli nu khiela ma nkenen sa nten.

¹³Ma assenthsü nu linenthsü kede ghen dhamang ben den.

¹⁴Ma asenkesa hunjjen kekuli ti lenkesie wina kedsakejjü sen nu ma jjen wi ghoden,

- 15 Ma atsan npi thangla shagha nu ma theghi ghenä kedsakejjü kiden nu ma maghalethu na mangwa nsathu yishü khe pi kiza den.
- 16 Ma ayyi ghang nu tsü shüya, nu ma apisa mellikeya tsüpi ciwi kemeshentsse lli ca den.
- 17 Ma apinonketsü nyi, zü nu kwencü ntsa.
- 18 Ma ma kekuli men tsüdi chü ben, nu aghaja wi minu lela kuli den.
- 19 Ma ma ketanla ma khhakhe tsü mou nu ma ketanla ma thsümeni de den.
- 20 Ma ketha-u nu kahhatuthu tuwi mohho ntsa sa den.
- 21 Ma aghola ca lela leben güccü nden, kepaghenanye ma ma theghi ghenä keyengthsü ben.
- 22 Ma awe keshithsü tsü de nu linenthsü nmiepheü kemehaithu tsü mphi den.
- 23 Nyu na mehaitsü ma wuba tsü chü, nu ma anyi kemechan jawi kesü.
- 24 Ma athsü de nu agheshi keqhanthu tsü sapi asenkesathu wi jeü den.
- 25 Ma zü nu nyu ma küden nu gha keten ghenä nmessi.
- 26 Ma keccaketssü kemetsa jüh khi den.
- 27 Ma keshüthangla dhamang nu ma theghi ghenä nsenthu keyishü tsü ghang den.
- 28 Ma tsangathu na ma nen nu ma wuba na ma seng den.
- 29 Ma wuba na khi, “Awubvü kemehai kejonla ben, isala no mathu tsüdi miwi kemehai ntsawa.”
- 30 Ammi kemehai tsüna kemechu nu atsikemehai tsüna nmiladen, isala nza Apvüwa kinyikü ketenwa tsü seng qo le.
- 31 Ma kekuli tsüthu ghenä keseng pi ma cülo. Ma anyi tsüdi kekü yaqo.

Sansichhü

Sansichhü 1

Kahang hana kaghacang

- ¹Hathu hana David tsa Kemetsabvüwa, Jerusalem wi kadimiwa jüh.
- ²Kemetsabvüwa na ha kaghacang, kaghacang khi. Kahang hana kaghacang, matsüdila kaghacang le.
- ³Nthu kahang chu kuli nu dhamang, nu tsü ghenä no mangwa pi keccüca-u saya nu?
- ⁴Abvüye abvüye na gho nu waden, isala ayyi tsü makesü sa ben den.
- ⁵Aghani na khili lela shhugho nu duden, nu kaghajila kheneng sen nu ma keshhugho pen wi waden.
- ⁶Ameghü na acülawa sho gho nu sho sen aghawa wa, sho keväli benla nu sho sen ma pen wi wa neng den.
- ⁷Aghaku tsüdila lle sen atssükedone wi duben, isala atssükedone tsü pongya nten. Atssü na kheneng sen aghaku lle keshhugho pen witsü gho, nu lle neng waden.
- ⁸Pala tsüdi wila ahathakina ketan — ahathakina na khishi meyacha. Ithu nyon na khiela mu pi anonkwen meya; ithu khuna na khiela zakhi meya.
- ⁹Hatu wi mangwa sadha khe tsü sa neng ben. Kheni mangwa satheng khe tsü sa neng ben. Ayyi maben wila mangla ketheü nmi.
- ¹⁰Mathu na khiden, “Ghangchilo, hewi pala ketheü ben le!” Isala nye, tsüna kheni ithu npi kepvügha wina tsü mabenla sadha.
- ¹¹Anyi thola kheni kesa tsü meshen meya ladha, nu atsathang ghaketen wila thola khili sa keben nu haseng wi sa keten tsü meshenya nben.

Kemetsabvüwa Sakenan

- ¹²Hi, Kemetsabvüwa na Jerusalem wi Israel miwi kadimiwa sa.
- ¹³Hi ayyi hawi pala kuli ketheng cüki tsüdila bhashiya nu si nan le sa. Anyiza na ithu metuketen agükeccü khhi kesü pi ithu miwi chitheng.
- ¹⁴Hi ayyi hawi pala kekuli tsüdila mudha nu hi nthu kiza ben, ha tsüdila kaghacang. Tsüna ameghü jügü keten ti kesa le.
- ¹⁵Nthu na kekhhakhu tsü sapi meshonya nben; nu ciwi nkemi tsü siya nben.

¹⁶Hi ketanla hi wi kiza, “Hi kedi nyi kesü sadha, ituwi Jerusalem wi kekhang kesenthu miwi metsaki ntsa. Hi kemetsa nu kechükeza jügi tsüna mangwa khe chüben.”

¹⁷Hi kechükeza nu kejüphon, kemetsa nu kedeja jügi tsü chükepapa sale sa. Isala hi ha la ameghü jügi keten ti kesa kesü muya.

¹⁸No metsa kayithu ahathana kayi den; no chü kayithu tsüna no patena kayi den.

Sansichhü 2

¹Hi ketanla inonkwen nu anonkeyeng tsü bhaya le südheya. Isala hi tsü la kaghacang le kesa chüya.

²Hi kekiqhe tsüna kejüphon, anonkekwen tsüna nghena kemehai mangla saya nten kesa chüya.

³Hi kemetsa ya mvula jügi keten wi kisengtssü tsüpi inonkwen nu matsü kemehai saya le südheya. Hi anyithu na ayyi wi matsü keu ketan kahang wi ha alen kemehai ntsawa saya mehai le meshen.

⁴Hi pala keti sacen yadha. Hi ighena ajjenthü saya nu kemeshentsse llithu sayadha.

⁵Hi asanku saya nu ciwi kedsauton len kepapa tsüdi pi sheng;

⁶hi atssülen hhisen wa le kesalina aghajü la chhüya.

⁷Hi amaghathu kejonla shüya, nu ijjenku wi kepvügha amagha kejon na ben. Hi ituwi Jerusalem wi kahangthu tsüdi miwi asahangthu jikiben.

⁸Hi kekhang sen keben yyi witsü kadi keben wi suna nu rükatssü saghu pi thengya. Nza nu npvüzathu na akhwisa pi hi saki, nu hi npvüza kesü na benya mvu keten nza tsüdila benya.

⁹Anle, hi kedi nyi kesü, ituwi Jerusalem wi kahangthu tsüdi miwi diki, nu hi kemetsa na hi nteshi.

¹⁰Hi mangwa yamvu khe tsüdila ben. Hi hi kenen mangla haghhe nsa. Hi hi kekulithu tsüdi ghen kapvü, nu ha tsüdila ikutimen.

¹¹Tsasengwi hi hi kulikeya nu khatila apitsü nu kuli khe tsü cüki tsüdi meshen chi nan tsüna mangla nye kesa hi chüya. Tsüna ameghü jügi keten ti ma men mangla nmi.

¹²Kepaghenanye kadimiwa kesü na kheni kadimithu na mangwa satheng khe tsü ketan saya mehai. Tsalina hi kemetsa, kedeja, nyelela kejüphon jügi tsüna mangwa khe meshen nan wa.

¹³Oh, hi chüben, “Kethang na kejang miwi mehaiki kesa tsüti kemetsa na kejüphon miwi mehaiki.

¹⁴Kemetsa nyi na mathu khiewa waten khe chüben, isala kejüphonthu tsü tsüti nye.” Isala metuketan tsü makesü na ithu tsüdila hie ben kesa la hi chüben.

¹⁵Hi ketanla meshen, “Kejüphonthu miwi mangwa sa khe tsüna imiwi la saghaben. Tsalina hi metsa kesa ghen a kekiyi mangwa muya nu?” Hi luneng, “Mangla nye, kaghacang.”

¹⁶Thola kemetsa nyile kejüphonthu lela meshenya nten. Atsathang gha ketan wi nyu na ithu tsüdila maliaben. Ithu kejüphon le kemetsa lela tsüdila shüaben.

¹⁷Tsalina ighena tsü kahang ha ma jügi mangla nmi, kepaghenanye ciwi tsüdila agükeccü sen kegho ketan. Tsüdila kaghacang; nu hi ameghü jügü ketan ketan.

¹⁸Hi kekuli nu mellikeya tsü ighena mangla nmi, kepaghenanye hi tsü teshi pi ishiwa sa ketenwa theng cüaben kesa hi chü,

¹⁹nu ma kemetsa nyi sa ghabenla kejüphon nyi sa ghaben khe thowa na chüben nu? Isala ma hi kekuli tsüdi, ayyi hawi hi kemetsa wina ighena mellikeya tsüdila yayaben. Ha tsüdila kaghacang.

²⁰Tsalina hi apitsü ntsa kuli kesalina aseng meshenneng wa.

²¹No no kemetsa, kemetsa-kemena, nu sapichü sen nu pala pahan ghen a kuli, nu no tsü teshi pi nyu tsü ghen a nkekulithu theng cüaden. Ha la kaghacang, nu tsüna nmeshon le!

²²No kahang wi agüccü ntsa nu kuli, nu no tsü ghen a pi ccücaya kemehai mangwa ben nu?

²³No hang keben chu no kekuli tsüdi wi ahathakina nu alikedhamang sen kegho ketan. Aghaja wi lela nlebencca benya nten. Ha tsüdila kaghacang.

²⁴Anyi kesü na saya kemehai ntsawa tsüna ma mangwa melliya khe tsü dsaya nu jüya, nu anonkwenkeyawa tsü le. Hi ha lela Anyiza wina kegho le kesa chüya.

²⁵Ma wi nkenye no khatinu dsa nu anonkwenya kemehai benya nu?

²⁶Anyiza na kemetsa, kemetsa-kemena, nu anonkeghe pi ma kenen sa ketenthu cü, nu pi tsüthu cü thsüle kesalina ma kesamithu yala kuli, nu melli pi theng thsüden. Ha tsüdila kaghacang. Hana ameghü jügü ketan ti kesa.

Sansichhü 3

Pala tsüdila Matsü na ben

¹Ayyi hawi pala katsüha sa lela Anyiza na kessi kechi matsü wi saden.

²Ma kepvügha tsü nu keshü tsü ssan chiden, pi kesheng tsü nu kepfü tsü ben,

- ³kepathi tsü nu sapi kemehai tsü ben, kepeghe tsü nu saya kesa tsü ben.
- ⁴Ma ahathakina tsü nu anonkeghe tsü sa chiden, anonkegü tsü nu kinashü tsü ben,
- ⁵ketizenli tsü nu nketizenli tsü ben, kekimangli tsü nu nkekimangli tsü ben.
- ⁶Ma kebha tsü nu kebhatagha tsü ssan chiden, pi thengkeya tsü nu khala kesa tsü ben,
- ⁷kemezüqhe tsü nu kekhhwen tsü ben, ccen kesa tsü nu keccünengli tsü ben.
- ⁸Ma kaghalili tsü nu nankemeghüli tsü ssan chiden, aghikesa tsü nu kecca tsü ben.
- ⁹Ithu kekuli tsüdi wi mangwa kiyiya nu?
- ¹⁰Anyiza na akhhi kekiyan pi ithu miwi chitheng kesa hi chüben.
- ¹¹Ma pala tsüdi ghenä matsü sati kesa wi ssan chitheng. Ma ithu ya gha keten wi cüki chüya mvuthi kesa pi cütheng, isala khiela ma mangwa saben khe chüshithaya kemehai pi ithu ncü.
- ¹²Tsalina hi chükeya na ithu hang keben jüwi ithu saya kemehai chu kemehai ntsawa sa nu anonghethi kesa tsü le.
- ¹³Ithu tsüdila ithu kekuli ghenä mangwa muya khe tsü dsa nu jju nu anonkekwen-u. Hana Anyiza khukechi.
- ¹⁴Anyiza na sakechi tsüdila anuphan benden kesa hi chüben. No mangla pi tsü wwa keya nmi nyelela ciwi mangla khusen bvü keya la nmi. Nu Anyiza na pala kesü kekuli tsüna ithu sapi ma kinyikü thsüle kesalina.
- ¹⁵Mangwa saben nyelela mangwa sa ghoten khe tsüna hatu wi sadha. Anyiza na tsü makesü pi saneng la saneng thsüben.

Ayyi wi nketsatan

- ¹⁶Tsü miwi, nthu na ayyi hawi ketsatan nu kemeshon mithon wi gheshighena muyaben kesa la hi chüyadha.
- ¹⁷Hi ketanla hi kiza, “Anyiza na ketsatanwa nu nkemehaiwa makesü jühkaghaten ben, kepaghenanye pala katsüha lela matsü ssan ketheng tsü wina sa nu kuliden.”
- ¹⁸Anyiza na ithu ghan-nan ben, nu ithu na aghangsathu miwi mehaiki nben kesa pi ithu ccüca ben le kesa hi südheya.
- ¹⁹Kepaghenanye metuketena tsü makesü anyi le aghangsa lela hie ben. Kesüwa la kepawa ti shüaben. Manyi qho sahangkechi makesütan. Anyi kesü na

aghangsa kesü miwi mehaiki nben, kepaghenanye manyi qho ghenä kahangwa ha kaghacang.

²⁰Manyi qho apen kesütan wi wa ayyi ceng waben. Manyi qho ayyi pi saya, nu manyi qho tsü ceng neng wa ben.

²¹Khatinu anyi kesü ghamu na tangwi ki nu aghangsa kesü ghamu na ayyi non du ben le kesa thowa na chüti ben nu?

²²Tsalina hi chü keya na kemehai ntsawa ithu na saya kemehai tsüna ithu kekuli ghenä mangwa muya khe pi anonkwen keya-u. Ithu na kepa wi mangla sa keya nmi. Ithu na ithu keshü sengwi khati saaben khe chükeya len mangla nmi.

Sansichhü 4

¹Hi tsasengwi ayyi hawi nketsatan sa keben tsüdila ghang nengchi. Nyu mathu kepashathu na qaiben, nu thola mathu kiqa ncü. Thola mathu kiqa ncü, kepaghenanye mathu kepashathu na mathu miwi kekhang ben.

²Hi shü wa kesathu nmvuben; mathu na khili hang kebenthu miwi acenpvü bendha.

³Isala tsü keni miwi pvügha nkeghothu nu ayyi hawi nketsatan sa keben nkemuthu ghenawa mehaidha.

⁴Hi anyithu mangkesa na mehaya le apiketsü sa kuliten khe la chüyadha: tsüna mathu na mathu jenphonthu keben tsü nyongho-kepvü ghenä. Isala tsüna kaghacang, tsüna ameghü jügü keten ti kesa.

⁵Mathu na anyi kesü ma kwen kemesüliya nu ma ketanla khhwenthi shü wa keten tsüna kejüphon kesü saben le khiden.

⁶Tsüti sa benlaya mehai, isala matsü tsüdi wi dhamang ntsa sa nu akwen keni qho pi ameghü ghan yale sa keben miwi keu ketan sen nu lebencana kebenwa mehai kayi.

⁷Hi alen kepa wila kahang hana kaghacang kesa muyadha.

⁸Anyi kesü ma ketan hangden. Ma atsa nmi nu acünyu la nmi, isala ma keshüthangla kuli, nu khiela ma keben ghenä ma nonkwenthi sa nten. Ma thowa ghenä apiketsü sa kuli, nu ma ketanla ma kenenwa mangla sa nten nu? Tsü la kaghacang nu ketizen sala kahang kesü.

⁹Meshu keni na kesü miwi mehaiki, kepaghenanye manyi gweghe nu mehai kayi kuliya mehai.

¹⁰Keujüla manyi kesü na khuli lethu, kepawa na ma kiqa pi shagha thsüya mehai. Isala keujüla meshu kesütan nu ma khuli lethu, tsüna nmehai mtsü, kepaghenanye ciwi ma kiqa kecü nyi thola nmi.

11Keujüla se lethu, meshu keni gweghe yengkewhe jencya ben, isala no ketan lethu khati nu yengkewhe benya mehai nu?

12Meshu keni na meshu kesütan lethu nchala kesa tsü kaghanineng nu ssikaghashenya mehai. Ali kecheng pi kedeggüli kethen tsü padhiale kesa na dhu den.

13-14 Anyi kesü ketha-u wina shagha ma diyyi wi kadimiwa saya nyelela atssüzüjjen wina kadipen wi waya mehai, isala keujüla ma keqhai len wi nyu kesansijüh keya tsüpi kejüphon sa lethu, ma kepvünyi kesü ketha-u sa lela kemetsa-kemenawa tsü miwi mehaiki nsa.

15Hi ayyi hawi hang keben anyithu cüki tsüdi meshen chi nan ciwi mathu jawi anyi kepvünyi kesü na kadimiwa mithon sa yaben kesa hi chüya.

16Ciwi kadimiwa kesü na anyi khaju miwi kekhang sen ten khe ma kenten nmi; ma kusi shü khe thola ma mangwa kulichi khe ma ghenana anonkeghe ben nben. Ha la kaghacang, tsüna ameghü jügü keten ti kesa.

Sansichhü 5

Kaghajila ajüh nkhishichila

1Kekinyijjen wi wa keten ghenana kiden-kesha yalo. Anyi kejüphon, kesazzi nu kemeshonwa chüya nketenthu na ahanshathu sapi kecü ti nyela chüya le ciwi kewawa mehai.

2No ajüh npi kekhi tuwi tsü meshen nanlo, nu kaghajila Anyiza tuwi njüh nkhishila. Ma tangwi ben nu no ayyiwi ben, tsalina no kekhi-u miwi nkhihila.

3No khaju ahathana khe no tsüju aman nkemehai man ben, nu no ajüh khaju khi khe no tsüju kejüphon jüh khiya mehai.

4Tsalina no khathansha wi Anyiza tuwi ajüh khishikechi kesü sa khe no saya kemehai chu wan tsü nie yalo. Ma kejüphon tsü nen nten. No mangwa khishidha khe tsü salo.

5No kekishi kesü sa nu tsü saya nkeben tsü nkhishila kesawa ghenana mehai.

6Njühthu ghenana no ssi wa kesami wi nchi thsüla, isanu no wa Anyiza keqhaikedi wi tsüna no kesazzi le nkhihile kesalina. Mangkesa na Anyiza sapi nmiwi aghepvü thsüa nu? Mangkesa na ma yala no kekuli tsü yasa thsüa nu?

7No aman kejon man, kaghacang kekuli kejon sa, nyelela ajüh kejon khi lela no Anyiza kekinyikü nbenthu yishü.

Kahang hana Kaghacang

⁸Khathansha wi kidhan na ketha-u pasha nu mathu kemeshon nu atsentsa pi mathu miwi nchila keben muya khe no aman nsala. Kedi tsüdila ma miwi kebenwa na ma khweben, nu tsü miwi kemisikiwa na manyi qho khweben.

⁹Kadimiwa kesü lela ma alli wwikeya tsü maghaki hang den.

¹⁰Keujüla no apisa tepaghaten lethu, no khiela n-nonkwenya nben; keujüla no benya mvuten lethu, no khiela no keyamvu tsüdi muya nben. Tsüna kaghacang.

¹¹No ben kayithu, tsü kedsa nyi shakayi ben den. No kekiyi mukeya tsüdi tsüna no, keban le chükeya.

¹²Kekuli nyi kesü na kedsa qo benlaya mehai nyelela nmi lela ma aghaja wi cca jenya kemehai muyaden. Isala keban kesü tsü kejon keben ghenya leben güccü pi jen meyala ben den.

¹³Hi ayyi hawi qhethiketen kesa kesü mudha; anyithu na mathu nsenthu keyishü tsüwi senle kesalina mathu pisa mesha den,

¹⁴nu asen nkemehai pahan wi tsü tsüdila dedi nu mangla pi mathu tsangathu theng kecü nmiladen.

¹⁵Ithu na kemissü ayyi hawi kegho ti kemissü tsü teshi nu bvüaden. Ithu kekuli tsüdi ben lela ciwi ithu na mangla sen bvüya nben.

¹⁶Tsü ntsakhiwa le! Ithu na ghokea ti wa ben. Ithu na kuli, ameghü tsü ghan yale sa, nu ithu na mangwa muya nu?

¹⁷Ithu na ithu kahang pi kejang nu agükeccü, ahathakina, aghekepvü, nu kinaa wi hangkeya ketan.

¹⁸Hawa ha hi chüshikeyawa tsü: Kemehai ntsawa kesü le kesü lela saya kemehaiwa tsüna Anyiza na kemilu kahang pi ma kecü tsü wi kekuli ghenya mangwa muya khe tsü dsa, jju, nu anonkwenya; hawa ha anyi na metuketenwa.

¹⁹Keujüla Anyiza na keben-keyeng pi anyi kesü cü, nu ma yala tsüthu pi anonkwenya thsü lethu, ma anonghe nu ma kekuli ghenya mangwa muya khe pi anonkwenya thsülo. Hawa ha Anyiza wina aju kesü.

²⁰Anyiza na ma ya anonghethi sa thsüle kesalina ma kahang kemilu cüki ghenya ma hathana ntsa sa nben.

Sansichhü 6

¹Ayyi hawi atsentsa nkenye kedhu kesü sa keben hi chüyadha.

²Anyiza na keben-keyeng, kekinyikü, nu keben pi anyi pahan cü, anle, ma yamvu keben tsüdi pi cü, isala ma yala tsüthu pi anonkwen meya thsü. Tsüti kesawa

nye, kijünyithu ya tsü sen nonkwenya thsüaben. Hana kaghacang nu tsüna nmeshon.

³Anyi kesü na atsa meza ben nu ma kesie hangya mehai, isala ma kesie hangya lela keujüla ma shei anonkeghewa tsü nu mehaitsü pi kevhü tsü mu meya lethu hi khiben, meme keshü kesü pvügha keyawa la mehai.

⁴Meme tsüwa pvügha nkeghowa la mehai, kepaghenanye tsüna kejang non wi du nu maliden.

⁵Tsüna aghanan kewegü nmu nyelela kahang tsüna khati kesa khe la nchü, isala ma kecca muyadha—

⁶tsüna anyi kesü amapi hazar keni hang lela khiela kahang wi anonkwen nkeyawa miwi. Kepaghenanye manyi qho apen kesütan wi waden.

⁷Anyi kesü na ma kedsa qo muya le kesalina kekuli tsüdi saden, isala ma khiela anonkwenya nten.

⁸Khatinu kemetsa nyi kesü na kejüphonwa miwi mehaiki nu? Ketha-u nyi kesü na kahangyen chükeya tsüna kemehai mangwa saya nu?

⁹Tsüna kaghacang; tsüna ameghü jügü keten ti kesa. No keshüthangla pala pahan benya mvuthi keten tsü miwi no mangwa ben khe tsüpi n-nonkwen keyawa nghena mehai.

¹⁰Pala katsüha tsüdila kheni wina khi ketheng ketan saben, nu anyi na ma miwi kekhang kiwa ssinu keccücanliya nten kesa ithu tsüdila chüben.

¹¹No sie pfü keccücanlithu tsüju ma men nmi, nu no mehai kayi nsa.

¹²Thowa na khatinu anyi kahang kemilu, kahang kaghacang, akekhwen kesü ti bvü keten wi ha ma ghen kemehai ntsawa chüya mehai nu? Thowa na khatinu ma keshü sengwi ayyi wi mangwa saben khe chüya mehai nu?

Sansichhü 7

Kahang jügi kemeshen

¹ Anyan kemehai tsüna hankedemvu menkedhu miwi mehaiki; nu no keshü tsathang tsüna no kepvügha tsathang miwi mehaiki.

²Kemishu sa keben jjen wi kewa miwi anongü keben jjen wi kewawa mehai, kepaghenanye hang kebenthu na keshü tsüna keshüthangla ithu tsüdila hie ben le kesa meshen keben-u.

³Ahathakina na kekiqhe miwi mehaiki; tsüna no sapi anongü thsüya mehai, isala no ya chüshiya thsüben.

- ⁴Anyi pahan keshüthangla anonkeghe cüki meshen keten tsüna kejüphon kesü. Kemetsa nyi kesü na keshü cüki tsü meshen ben den.
- ⁵Kejüphon nyi na no keseng kesaki miwi kemetsa nyi na no kekhawa mehai.
- ⁶Khathansha wi kejüphon kesü na keqhe khe tsüna anni wi aghazüthu na mbvü keben ti kesa. Tsüna mangla saya nben.
- ⁷Khathansha wi kemetsa nyi kesü na anyi pahan mechu khe, ma kejüphon kekuli kesü ti saben. Keujüla no alaa khuya lethu, no n-yencüki yasa ben.
- ⁸Pala pahan asakhenwa tsüna ma dechhü miwi mehai. Leben kesie na awikesa miwi mehai.
- ⁹Nleben keminu kekhenengya; leben keminu tsüna kejüphonthu leben wi ben den.
- ¹⁰No khiela, “Oh, mangkesa na kheni tsüwa mehai nu?” tsüti nkeüla. Tsüna kemetsa-kemena nyi kesü kekeü nye.
- ¹¹Hang kebenthu tsüdila kemetsa-u; tsüna keben-keyeng ghongya kemehai kesü ti kesa,
- ¹²nu apisa ti keyazi pi no cüya mehai. Kemetsawa na keyazi pi no cüden, hana kemetsa-kemena ghen kemehai.
- ¹³Anyiza na mangwa sachidha khe meshen nanlo. Thowa na khatinu Anyiza na sapi khhakhu ketheng tsü sapi meshonya mehai nu?
- ¹⁴Pala nghena mehaisü ben lethu, n-nongheya, nu khathansha wi agükeccü na gho khe ha meshenya: Anyiza na anonkeghe nu agükeccü keni qho kesunchi; tsashiwa tsü mangwa sagho ten khe no khiela nchü
- ¹⁵Hi kahang hana kaghacang sagho, isala hi ciwi na pala tsüdi mudha. Anyi kemehai kesü na shü nu anyi kepawa na nmehai lela hangya mehai.
- ¹⁶Tsalina mehai ntsawa nyelela metsa ntsawa nsala —mangsa le no ketanla no pathi ben nu?
- ¹⁷Isala gheshighena ntsawa nyelela jüphon ntsawa lela nsala — mangsa le no npi keshü tsüwi shüa nu?
- ¹⁸Keni qho pongca mtsü nsala. Keujüla no Anyiza kekinyikü ben lethu, no alentagha wi haicenya metsiben.
- ¹⁹Kekhang kesen meshu tagha na anyunuti kesü ghen sakeya miwi kemetsawa na anyi kesü ghen jikayi saya mehai.
- ²⁰Ayyi wi anyi kesüla matsü tsüdi wi kemeshonwa sa nu khiela nsazzila kesa nmi.

- ²¹Anyithu na kekhi jüh tsüdila nkinala — nmaghawa na no kekimenni jüh zaya ben,
- ²²nu no ketanla no chüben no kejon tughula anyi kepathu kimennidha.
- ²³Hi kemetsa sen nu ha tsüdi ghan nandha. Hi metsale sa, isala tsüna ighena dhu mtsü.
- ²⁴Thowa na khatinu kahang jüügi ha chüya mehai nu? Tsüna ithu ghena dhu mtsü, nu chüshiya le kesa la dhu mtsü.
- ²⁵Isala hi kemetsa-kemena wi lebenchi nu si; hi kemetsa tsü bhaya nu kekeüthu tsü keluneng muya le sa, nu khatila ghesighena nu kejüphon na jüphon khe tsü cüki chüyale sa.
- ²⁶Hi keshü miwi kekhangki nzawa tsü muya. Ma kenen pi no kecü tsüna aca nyelela kaghanthsü kesü ti no ghan yaben; nu ma hacü pi no lapeng keben tsüna amighe ssüli kesü ti no bhen yaben. Anyi thowa na Anyiza kenen saten khe ciwi na bvüya mehai, isala nzawa na kesamiwa tsü ghan yaben.
- ²⁷Kemetsabvüwa na anle, hi keluneng ghang keben wi ashishi sala ha chüyale khi.
- ²⁸Hi keluneng kepa wi ghang lela kesüla mu meya. Hi npvüza hazar jawi meshu kesütan kekü qo muya, isala nza kesüla mu meya.
- ²⁹Hawa ha hi chükeya tsüdi: Anyiza na meshon-menaqhe nu milali ithu sachi, isala ithu ketanla ithu sapi alen kejon wi dhu thsüa.

Sansichhü 8

¹Kemetsa nyi ketan na pala jüügi atsentsawa tsü chüden. Kemetsa na ma sapi anonghe nu ammi kejang nmi thsü laden.

Kadimiwa Jühkeya

- ²Kadimiwa na mangwa khi khe tsü salo nu Anyiza tuwi kaghajila ajüh kekhishi mangla nsala.
- ³Kadimiwa na katsüha lela ma kemeshen saya mehai, tsalina ma tuwi na bvülo; hati kemessi pen wi ha nbenla.
- ⁴Kadimiwa na kekhang sen nu kuliden, nu thola ma kekuliwa tsü nnikeya nmi.
- ⁵No ma jühkhukechithu nie keben chu no keyazi wi ben, nu kemetsa nyi kesü na khati nu kusi tsü nsathu yishü khe chüben.
- ⁶Ciwi pala tsüdila matsü wina nu mayenwa wina kesa tsüna ben, isala ithu na tsü keu ketan chüben le!
- ⁷Ithu thola mangwa saghaten khe chü meya, nu ciwi thola pi ithu kiza ya nben.

⁸Anyi thola ma keshü ghü meyacha nyelela ma keshü tsathangwa tsü khupiya nben. Hawa ha ithu na ghü nkeya aghikesa kesü; ithu na ithu len mechu nu bvüya nben.

Gheshighenawa nu Ketsatanwa

⁹Hi ayyi hawi pala hathu saketen cüki meshen keben wi hi ha tsüdi muya, anyi pahan na kekhang ben nu kepathu na mathu cakhu wi ketizensa keten ayyi kesü.

¹⁰Anle, gheshighena nyithu pi mathu shüjjen wi vhüa, isala ashüjjenpen wi anyithu na mathu anyunuti tsüwi mathu nkemehai kekuli tsü keseng hi mudha. Tsüna kaghacang.

¹¹Mangkesa na anyithu na wan ayen kepakhhi kuliten nu? Kepaghenanye shishi ayen kepakhhiwa tsü meten cü nketen ghena.

¹²Kesami nyi kesü na meza tughu ayen pakhhi nu hang benlaya mehai. Oh anle, mathu na mangwa khiben khe hi chüben: “Keujüla no Anyiza jühya lethu, tsüdila meshon yaben,

¹³isala gheshighenawa ghena tsü mehai nben. Mathu kahang na akekhwen kesü ti nu mathu na pvünyi keben jüwi shüaben, kepaghenanye mathu na Anyiza jüh nkeya ghena.”

¹⁴Isala hawa ha kemeshen nkemi jüh. Ayyi wi mangwa saben khe ghangchilo: kutitsü ketsatan nyi na gheshighenawa kemeten tsü muya, nu gheshighena nyi na ketsatanwa kutimen muyaden. Hi hawa ha kaghacang le khiben.

¹⁵Tsalina hi anyi kesü na ma ketanla ma nonkwen keya-u le khiben, kepaghenanye kahang hawa wi ma kenen saya kebenwa tsüna dsaya, jjüya, nu anonkwanya kesa ketan. Ma Anyiza na ayyi hawi kahang pi ma kecü kekuli wi ha ketanla saya mehai.

¹⁶Khathansha wi hi metsaya nu ayyi wi mangwa saben khe chüya le kesa wi, hi chükeya no ghaja ghanan njenla pen lela,

¹⁷Anyiza na mangwa saben khe khiela chüshiya nben. No apiketsü saben lela no khiela tsü chüshiya nben. Kemetsa nyithu na chüben le khiya mehai, isala mathu la nchü.

Sansichhü 9

¹Hi kesiela ha cüki tsüdi meshen ntsa sa nu Anyiza na kemetsa nu ketsatan nyi kekulithu, mathu ketizen nu nankemeghü lela ghan sen benden kesa muya. Anyi thola ma tuwi mangwa na ben khe mangla nchü.

²Tsüna kepapa nsa.

³Metuketen makesü na anyi tsüdi miwi ghoden, nu hawa ha ayyi wi katsüha kesa wi sazzi keten tsüti le. Anyithu na hang keben chu nkemehai nu kedeja na mathu leben pong ben, nu mathu na zuli shüden.

⁴Isala kesü le kesü lela ayyi wi kahang jawi hang kebenwa na kaghang pahan ben; affü kahang kesü tsüna ssensitemi keshü kesü miwi mehaiki.

⁵Anle, kahangthu na mathu shü waben kesa chüben, isala keshüwa tsü mangla nchü. Mathu na akutimen mangla nben nengdha; mathu malitha sadha.

⁶Mathu ketizen, mathu nankemeghü, mathu nyonkeghopvü, tsüdila mathu gweghe shüdha. Mathu na ayyi hawi kekuli katsüha wi lela mangla saghu nengkeya nmidha.

⁷Wala dsajjüya nu anonkwen yalo; no kisengtssü jü nu anonkeghe saya. Kepaghenanye tsüna Anyiza tuwi meshon.

⁸Keshüthangla lebencca nu anonghethi salo.

⁹Anyiza na kahang kaghacang pi no kecü tsü sen nu ayyi hawi hang keben chu nwubvü no kenenwa tsü ssinu n-nonkwenya. Kaghacang tsathang tsüdi wi n-nonkwenya, kepaghenanye no n-gükeccü ghenya muya ketenwa tsüna tsü ketan.

¹⁰No kekuli katsüha kesa tsüdi wi apiketsü sa, kepaghenanye no wa keten keshü yyi witsü kekuli, kemeshen, metsa-mena, nu kemetsa nmidha.

¹¹Hi pala kepa wi kesü chükeya na ayyi hawi bvü kemehai ntsawa na keshüthangla kebvü wi khangya nten, nu kempvüza ntsawa na keshüthangla aghi wi khangya nten. Kemetsa nyi na keshüthangla kedsakejü muya nten, metsa-mena nyi na keshüthangla benya nten, nu sapichü nyi na keshüthangla apen kemisi wi kiya nten. Isala acenpvü nkemi na tsüdi miwi ghoden.

¹²No khiela ntsüwa na kusi nmiwi ghoten khe nchü. Zuli awa na awa-kedie wi yaya nyelela anga na kaghanthsü wi du kesa ti, ithu na meshen nkeben wi nkemehai matsü pahan wi du yaden.

Kemetsa nu Kejüphonwa kemeshen

¹³Ciwi hi mukeya pahan ben, ayyi hawi kemetsawa kekü tsüna tsütsonca kesü.

¹⁴Anyuti kizza kesü wi anyi kejon na hang nketen na ben. Kadimi kekhang ntsawa kesü na gho tsü ssikaghashen. Ma tsü vüya nu awikeshonthu tsü pakhi dule kidenya.

¹⁵Ketha-u kesü isala acho kepvü nyi ciwi hang kebenwa na anyuti tsü hangshaya. Isala thola ma meshen meya.

¹⁶Hi keshüthangla kemetsa tsüna kezü miwi mehaiki le khiden, isala thola ketha-u kesü tsüpi kemetsa nyi le nsa nyelela ma mangwa khiben khe kina nten.

¹⁷Kekhang kesen kesü na kejüphon jawi kemagha tsü miwi kemetsa nyi kesü na ccen ajühkekhi tsü kekinawa mehaiki.

¹⁸Kemetsa na aghighethu miwi kemehai jiki sa yaden, isala kesami nyi kesü na pala kemehai kejon yasa den.

Sansichhü 10

¹Alipengthu keshü kebighe han na ahikhu kepong saya mehai, nu kejüphon kizza kesü na kemetsa ntsawa yasaya mehai.

²Kemetsa nyi kesü na kemeshon kuli nu kejüphon nyi kesü na kesazzi kuli kesa tsüna mayen.

³Alenca wi kijünyi thu na ma metuya lela ma kejüphon tsü muthatha ben; ma anyi tsüdi ya ma khatila jüphon khe chüya thsüden.

⁴Keujüla nmiwi kekhang kesenwa na aghepvü lethu, n-nyan nkatila; keujüla no ccen ben wa lethu, kesazzi keti lela teshi cüa ben.

⁵Hi ayyi hawi atsentsa nkenye kesü mu nu tsüna kekhang kesenthu na sachi.

⁶Kebanthu tsü teshi nu kekhang kesenpen pi kejüphonthu cüa.

⁷Hi nssümaghathu na goru miwi ben nu kaditsathu na nssümaghathu ti alentsen wa keten mu.

⁸Keujüla no ayyiku chhüthu no ciwi khulidu ben; keujüla no ajjen wikeshon bhi lethu, amaghang kesü no mcü cüben.

⁹Keujüla no alon kahapen wi kuli lethu, no alon miwi mesa-mena yaben. Keujüla no achan haten lethu, no ciwi mesa-mena yaben.

¹⁰Keujüla nji ampvü na ndighe nu no ma yiyha nsa lethu, no tsü khusen nu nghechen sa kuliben; isala kemetsawa na ma kiqa pi haicen yaden.

¹¹Keujüla no atuwa sa amaghang ya no mcü thsü lethu, amaghang kemachü tsüna kekiyi mangla nmi.

¹²Kemetsa nyiwa na mangwa khi khe kenyuwa sengho ma cüden, isala kejüphon kesü tsü ma jüh ghen ma yasa den.

¹³Ma atuwa kejüphon jüh khi, nu kedeja jüh pi asakhen saden.

¹⁴Kejüphon na ajüh jaji ben den. Anyi thola gha keten wi mangwa saaben khe nchü, nu ithu keshü sengwi mangwa saaben khe thola pi ithu kiza ya nben.

¹⁵Jüphon ntsa kesa ketan na ma jjen wi kewha len nchüla kuli wa agüccü yaden.

¹⁶Khathansha wi kadimiwa na kepvünyi kesü sa nu accülikesathu na ghaja thangthang mishu khe diyyiwa tsüna agükeccü wi ben den.

¹⁷Isala diyyi kesü wi kadimiwa na ma ketanla ma jüh sūdheya nu accülikesathu na matsü wina dsaya, nu adina nsala mathu kekhenengya keten keben tsüna acenpvü kemehai kesü.

¹⁸Khathansha wi anyi kesü na ma jjen khhwēn nontssü benten khe tsüna atssü jüchiben ben, nu ajjen na qanca shaben.

¹⁹Kemishu tsüna no sapi anonghe thsü, nu kisengtssü na n-mmiyeng shhugho thsüden, isala no apisa nkemi tsü kesüla saya nben.

²⁰Nleben wi lela kadimiwa nthenla, nu kuthila no kejenpen wi lela keban nthenla. Awa kesü na no mangwa khi khe ajüh tsü pvü wa mathu kiza ya mehai.

Sansichhü 11

Kemetsa nyi kesü na mangwa saden

¹Npisa pi asang senkesa wi chiya, isathu no ghanan kesü wi kekiyi sa yaben.

²No keben pi alen kecheng mejü wi — alen kejon wi lela chiya, kepaghenanye ayyi hawi acenpvü nkemehai mangwa na nmiwi ghoten khe no khiela nchü.

³Achan kesü tsüna khiewa ccü wa khe ciwi khuli ben den. Khathansha wi akulukeshü wi atssü na pong khe atsangho den.

⁴Keujüla no ameghü nu atsannen kemehai hieben lethu, no khiela mangla pi sheng nu mangla wwiya nben.

⁵Anyiza na pala tsüdila sachi, nu no kahangli ketheü kesü na khatinu nza pvü non wina shhugho ben khe tsü kechü miwi Anyiza na mangwa saben khe no chüshi kayiya nben.

⁶No aghanen le minulen wi lela pala pi sheng yalo. No khiela kesü na kepawa miwi mehaiki shigüben nyelela mabenla makesü mehai benla nye khe nchü.

⁷Aghanen kewegü tsüna mehai, nu anyon pi aghani mukeya tsüna anonkwen.

⁸No amapi keshu hangkeya ghenā anonghethi salo. No kesie hang lela no keshüwa na tsü miwi sieki benle kesa meshen yalo. Ciwi mangla nmila kaghacang saaben.

Kepvünyithu kesansi

⁹Anyi kepvünyithu, nthu kepvünyi wi anonkwen yalo. Nthu pvünyi keben jüwi anongheya. Nthu na mangwa nmvu khe saya, nu nthu leben wi nthu kenenwa nieya. Isala nthu na mangwa sa khe Anyiza na tsü ghan nan ben kesa chüyalo.

¹⁰Mangla nthu sapi ahathana nyelela patena nsa thsüla. Nthu matsü kesie pvünyi ben nten.

Sansichhü 12

¹Tsalina nthu pvünyi keben jüwi na nthu Sahangkechiwa meshen yalo, atsathang nu amapi nkemehai na gho nu nthu na “Hi kahang wi anonkwen meya le” tsüti npi kekhi tu wina.

²Tsüna nthu ghen aghani, asha, nu ghotsithu kewegü na jang, nu atsankegho akulukeshü na khiela maghala ben.

³Tsasengwi nthu kwen na nthu khwe cü keten tsüna kedheggü, nu nccü khili zü keben tsüna kelha ben. Nyha pi anün mece le kesa na zeng mtsü, n-nyon na jang mtsü pi mehaitsü mu meyala ben.

⁴Nkhuna decu pi alentonti wi ahhai nzala ben. No ciwi pala kenyeggü nyelela akhwikesa hhai zeng ntsa za waben, isala awa kesü kekhou hhai lela nthu pamechüaben.

⁵Nthu na alentontithu wi messi nu ciwi alentsen messi ben ben. Nthu li na pun; nthu na shhu meya chala zanneng wa, nu nthu kenmvu tsüdila nmila shaben. Ithu na anuphan ithu pen witsü wa tendha, nu ciwi anonkegü na alentontithu wi ben ben.

⁶Rükatssü ssüliwa tsü zanthia, nu suna hulawa tsüna qanca pi pakhhiaben; atssükhang ssüliwa tsü zanthia, nu atssüpfüwa tsü pacha ben.

⁷Ithu gwo na ayyi ceng neng wa, nu kahang hathawa na pi ithu kecüwa Anyiza wi wa neng ben.

⁸Kemetsabvüwa na khi, “Kaghacang, kaghacang. Ha tsüdila kaghacang.”

Khimilute kesa

⁹Isala Kemetsabvüwa na ma kemetsa ghen ma kechü tsüpi anyithu sansi ben den. Ma ajühbvüthu tsü si nu tsüthu tsentsa tsü ghan nan.

¹⁰Kemetsabvüwa na ajüh kemeshonwa tsü bha, nu ma zhükechi jühthu na atsentsa.

¹¹Kemetsa nyithu kekhi jüh na anenikehiethu na sen keten akhhapvü pangketsu ti kesa, nu ajühbvü kesaghuthu tsüna kejetenji pi zükeqhe jeten ketheng ti kesie ben den. Anyiza ithu tsüdi kehiewa na tsüthu khuchi.

¹²Itsa, ha miwi la pala pahan ghen kiden-kesha yalo. Ciwi lesüshenthu wi kezhu na ma sakhen nmi, nu tsüthu si ntsa kesa wi nthu asajjü wi agüccüaben.

¹³Hathu tsüdi sakhen wi hi ajüh kesütan khiben; Anyiza kinyikü nu ma jühkhukechithu tsü nie yalo, ha sa thsüle kesa ghen anyi ha sahang chi le.

¹⁴Anyiza na ithu kekuli tsüdi kemehai nyelela nkemehai, kekuthi wi kekuli lela ghan nan den.

Kesaki Khwi

Kesaki Khwi 1

¹ Solomon na kesa khwi kemehai ntsathu.

Akhwi kesüwa Nzawa

²No npang pi hi kimang ntsa sa; kepaghenanye no hi kenen tsüna kisengtssü miwi mehaiki.

³Ciwi nhankedemvu na ben; n-nyan keci hhai wina tsü chüyaden. Nza thola no n-nenla saya nben.

⁴Hi ssiyalo, nu ishinyi gweghe bvüa na; hi kadimiwa sa, nu hi ssinu no kejenpen wi dulo. Ishinyi gweghe anonghe, jü ntsa sa, nu ishinyi kenenli ntsa sa na. Aman nsale, nza tsüdila no nen ben le!

⁵Jerusalem nzathu, hi ayyimang isala atsimesai ntsawa, ayyimang pi Kedar yyikeshü wi nithsüjjenthu ti, isala atsimesai pi Solomon kadijjen wi keshonthsü ti.

⁶Hi ayyikeman ghenana hi nghangchila nsala, kepaghenanye aghani na hi thsü dekeka theng. Ibaghathu na imiwi aghepvü nu hi ya kemeshentsse lli wi kuli thsüa. Hi itsisa keya tsüla mu meya.

⁷Izi pvüzawa, hi kizalo, Nsahang ssinu khiewa atsse maha wa thsüten nu? Mathu ya ghanan lapvü wi khiewa mnan thsüten nu? Mangsale hi anenikehie kepathu sahangthu jawi no bhaben nu?

Npvüzawa

⁸Atsikemesai ntsa nzawa, no apenwa tsü nchü kwe? Asahangthu tsü nie walo; anenikehiethu nithsüjjen kete witsü n-nenithu ghenana amou bhaya.

⁹No hi kenenwa, hi no pi goru ghala kesü na Farao gorugarithu wi goru süponthu nen keten tsü ghape ben.

¹⁰Nlissen na ndebi miwi jiketsü sasen nsun wi alon menkedhu ti dugho ben.

¹¹Isala ishinyi na suna pi nkhuna thighi sa, rükatssü pi nghethu sa cüden.

Nzawa

¹²Hi kadimiwa na ma we wi khhali ben, nu ideli hankedemvu na tsü pong ben.

¹³Izi pvüzawa na ighena mirr hikhu kesü, ma ideshi miwi nkhwenki keben witsü.

¹⁴Izi pvüzawa na athighe cüpon kesü Engedi wi kemeshentsse lli wi pvü keben ti kesa.

Npvüzawa

¹⁵Izi ghalawa, no khatila atsimelai nu; n-nyon kekü na khatila no jiketsü nu!

Nzawa

¹⁶Izi pvüzawa, no khatila atsimelai nu; no khatila hi nen nu! Aghan kemejjü na ishinyi we saaben;

¹⁷sedar chan pi ishinyi jjen donbvü sa, nu sipress chan pi ishinyi qae saaden.

Kesaki Khwi 2

¹Hi Sharon wi athighI kesü, ayikha ketijü wi ashagha kesü.

Npvüzawa

²Ashagha kesü na aghazü jawi keben ti Izi ghalawa na nzathu jawi ben.

Nzawa

³Alati ton kesü na ayinong wi achantonthu jawi keben ti, Izi pvüzawa pi kepvüza kepathu ghape ben. Hi ma kekhwen cakhu wi donki mvu, nu ma bi tsüna ighena minnun ntsawa.

⁴Ma hi ssinu ma kemishu jjen wi wa, nu imiwi kenen thsü zanki chicü.

⁵Kemeshentsse keqen pi hi satezü neng cü, nu alati pi hi hhanha nengya thsü ten le! Hi kenmvu ghen shüca wa tendha.

⁶Ma kwen tevüwa pi ili kekhu wi chi, nu ma kwen ajewa pi hi lapeng.

⁷Jerusalem nzathu hi wi khishi chilo; nthu na ishinyi kenenli tsü cüsa nbenle kesa aghamu, nu acenpvüthu nyan wina kishenlo.

Akhwi keniwa**Nzawa**

⁸Hi Izi pvüzawa hhai zaya. Ma ayikhathu miwi na bvügho, yyishiphon thu pvüdhi sen hi wi gho.

⁹Izi pvüzawa na amejü süpon kesü ti, ameshü süpon pvünyi kesü ti kesa. Ma ciwi ajjen wikeshon kete wi ngan ben. Ma ajjenkubhi wina ghangchi, nu akukebi wi kuthi ghang ben.

¹⁰Izi pvüzawa na hi ccüneng.

Npvüzawa

Izi ghalawa, gholo; Izi ghalawa, gho hi gweghelo.

¹¹Pathsü na cendha; atsan na ngholadha;

¹²agheja wi athighIthu na pvü bendha. Hawa ha akhwikesa tsüwi sadha; alli wi atavüthu kekhou hhai na zaben.

¹³Khaghavübitu na nün bendha; ameghü wi kemeshentsse kepvü na hansa gho bendha. Gholo, Izi ghalawa; Izi ghalawa, gho hi gweghelo.

¹⁴No adavü kesü na alonshiku wi kuthi keben ti kesa. Hi ya n-mmi tsikemehai tsü muya, nu no kekhou hhai zaya thsülo.

¹⁵Whewhethu tsü ghan yalo, whewhe kizzakikithu tsü, mathu na ithu lli pvü keben tsü npi keyasa wina.

Nzawa

¹⁶Izi pvüzawa tsüna iji, nu hi ma ji. Ma ma sahang pi ashaghathu jawi atsse ya thsü,

¹⁷aghanen kemejeng nu kejang na npi kebvü chu. Izi pvüzawa, amejü süpon kesü ti gho nenglo, Bether Yikhathu miwi ameshü süpon kesü ti kesa.

Kesaki Khwi 3

¹Aghaja kaghapeng iwe wi jen, nu hi kenenwa tsü mangya, hi ma bha wa isala ma mu meya.

²Hi anyunutiwa non wi nu ma lentontithu wi wa. Hi hi kenenwa tsü bha. Hi ma bha wa lela ma mu meya.

³Ghikehiethu na anyunutiwa wi hi mu. Hi mathu wi keü, “Nthu na Izi pvüzawa mula nu?”

⁴Hi mathu teshi nu bvü meyi ma muya. Hi ma ghananya nu ma ssinu ijja jjen wi hi kepvügha pen witsü npi kewha chu ma ya nbvü thsüla.

⁵Jerusalem nzathu, hi wi khishi chilo, nthu na ishinyi kenenli tsü cüsa nbenle kesa aghamu, nu acenpvüthu nyan wina kishenlo.

Akhwi kechengwa Nzawa

⁶Ayyikeshü wi annikekhu kesü ti shhugho, hankedemvu nu mirr, asenkesathu na pi jeü keten han ti kesa ha mangwa nu?

⁷Solomon na ma kadipen miwi ben nu piegho tendha; Israel süpahithu jawi kemehai ntsa achentugho na ma ghihiela ma ssinu.

⁸Mathu tsüdila njünnu kepiechü ntsathu; mathu na aghisa nan kesa nyithu. Mathu tsüdila njünnu pvüden, aghaja wi ssikesali tsü shunle kidenben.

⁹Kadipen miwi Kadimiwa Solomon tsü piden achan kemehai ntsa pi kesa tsü miwi na.

¹⁰Ma donbvüthu na rükatssü pi meju theng; ma miwi athsü tsüna suna pi ayakhu theng. Ma kedonpenthü na athsü nmiepheü pi meju theng, Jerusalem nzathu na ajikeju sala kede.

¹¹Zion nzathu, ghola Kadimiwa Solomon ghangchilo. Ma keshanyi, anonkeghe nu kenong tsathang wi ma jja na pi ma li miwi chi kecü kadiliwenwa tsü pvüden.

Kesaki Khwi 4

Npvüzawa

¹Izi ghalawa, no khatila atsimelai nu! N-mmi keshang kekhu wi n-nyon kü pi jiketsü saben. Nlissen na kethenghe pi anenithu ahang kesü na Gilead yyishiphon thu wina pencü keten ti.

²Nyha na miki pi khaghaneni ssen ceya nu atssükizü pvü shhugho keben ti. Tsüthu kesütanla nqanca; tsüdila haicencula meceqe saben.

³Nkhemüggü na anonwe nmieman kesa ti; ajühkhithu tsüna no jiketsü. Ndhebi na n-mmi keshang kekhu wi wegüthsü ben.

⁴Nsun na David ducü kezhü ti, Ghabenkhali nu chenche, ayan tsüna atsonhi hazar kesü pi hakevüli ketheng ti.

⁵Ntseni na amejü süpon keni ti, ameshü zza keni na ashagha jawi atsse yaketen ti.

⁶Hi mirr yyishiphon miwi ben den, hankedemvu yyishiphon wa witsü, aghanen kemejang nu kejang npi kebvü chu.

⁷Izi ghalawa, no khatila atsimelai nu; no khatila mehai cencu nu!

⁸Iji shanyili, Lebanon Yikhathu wina hi gweghe ghalo; Lebanon wina hi gweghe ghalo. Amana Yikha shoni wina dugholo, Senir Yikha nu Hermon Yikha wi ssensitemi nu shenkitemithu kahang pen wina.

⁹Izi ghalawa nu shanyili, n-nyon nu no meyan keten ayan tsü ghang kechi wi tsüna ileben yasadha.

¹⁰No hi kenenwa tsüna mehai mtsü, Izi ghalawa nu shanyili. No kenenwa tsüna kisengtssü miwi mehaiki; nu nankedemvu tsüna kepa miwi mehaiki.

¹¹Izi ghalawa, nkhemüggü na anikholi ti minnun; nmili na ighena tsenitssü nu anikholi. Lebanon wi hankedemvu tsüdila nthsümeni wi ben.

¹²Izi ghalawa, shanyili na kekhuthi sanku kesü, ghapeng ketheng nu atssü kebvüpen kesü;

¹³ciwi achantonthu na shigü pi mehaiben. Tsüthu na shigü pi ahhibvü tonthu sanku ti ma bi kemelai ntsathu bünben. Ciwi henna nu nard,

¹⁴saffron, kalamus nu sinnamon, nyelela hankedemvu tsüdila nmetseng. Mirr nu aloe na ciwi shigü pi ma han na mehαι ntsa saben.

¹⁵Atssü bvükeben sanku, atssü lle wa keben kuzathu, Lebanon Yikhathu wina lle kedugho kuzathu.

Nzawa

¹⁶Shaghalo, aghawa meghü. Acülawa meghü, sho sen nu isanku wi gholo; ameghü han kemehai pi pong cülo. Izi pvüzawa ya ma sanku wi gho thsü, nu ma bi kemehai ntsa dsaya thsülo.

Kesaki Khwi 5

Npvüzawa

¹Hi isanku wi duyadha, Izi ghalawa, shanyili. Hi hankedemvu nu mirr saghuben; hi anikholi nu anikhotsü dsaben; hi kisengtssü nu tsenitssü jjüben.

Nzathu

Kenansulithu, dsa nu jjü yalo, no kenenwa tsü jjü pi ndi npi kina chu!

Akhwi mejüwa

Nzawa

²Hi jen lela ileben na ka. Hi Izi pvüzawa na gho ajenka kekha keben mangya.

Npvüzawa

Hi ya dugho thsülo, Izi ghalawa, Izi ghalawa, iji adavü. Aghola na ili wi caben, nu ilissen na akejan cakidha.

Nzawa

³Hi athsümeni npvüladha; Mangsale hi athsümeni pvü neng nu? Hi iccü bhudha; Mangsale hi tsü kenenkagha sa neng thsü nu?

⁴Izi pvüzawa na ma kwen pi ajenka wi changchi, nu ma hi tetsakidha le ileben dhendhen saya.

⁵Hi ma ya dugho thsüle kidenya. Mirr pi ikwen pongya, nu hi ajenka sha le ghansen keya wi mirr tssü na ikwenzzathu wi ben.

⁶Hi izi pvüzawa ghenā ajenka sha chi, isala ma bvü benla. Hi khatila ma hhai zaya mvu ben nu! Hi ma ghang lela ma mu meya; Hi ma cichi lela kenusha hhai nza.

⁷Ghihiethangthu na anyunutiwa wi hi muya; mathu na hi kiccü nu kihhecha; anyunutiwa wi ghihie kebenthu na ithsümeni mezüqhea.

⁸Jerusalem nzathu, hi wi khishichilo, keujüla nthu na Izi pvüzawa muya lethu, hi kenmvu ghenā shüca wa tendha le ma kizalo.

Nzathu

⁹Nzathu jawi atsikemehai ntsawa, nzi pvüzawa na kepa miwi makepa kwe? Ma cüki amankesa mangwa na ben, nu ithu na nshinyi wi ajüh khishichiya nu?

Nzawa

¹⁰Izi pvüzawa na atsimehai nu zü; ma hazar tagha jawi kesü.

¹¹Ma mmi na lezza ti nu chenche; ma lissen na shapi lulu, nu aduwe ti nimugho.

¹²Ma nyon na adavü na tsenitssü wi kizü pvü shhugho akuza katen wi ka keben tsikemehai ti.

¹³Ma dhepi na mehai pi asanku kesü wi aghangthu, nu hankedemvu na pong keben ti. Ma khemüggü na mirr tssü pi decah ketheng ashagha ti.

¹⁴Ma hacü na kezhusshü, nu ma rükatssü kwenzza keqhan pi qhanpvü. Ma gwo na asayha chenche kesa wi safir pi chiketheng ti.

¹⁵Ma phedi na alabaster donbvüthu pi suna zenzathu miwi kesheng ti. Ma jenkeben na Lebanon Yikhathu miwi sedar tonthu na misi ntsa keben ti.

¹⁶Ma pang pi kekimang na minnun ntsa; ma gwo mabenla hi nen ntsawa. Jerusalem nzathu, Izi pvüzawa na hati kesa le.

Kesaki Khwi 6

Nzathu

¹Nzathu jawi atsikemehai ntsawa, nzi pvüzawa na khiewa wadha nu? Nzi pvüzawa na alen khiewa wadha khe ithu kizalo, isathu ithu na no kiqa pi ma bhaya thsüben.

Nzawa

²Izi pvüzawa na balsam tonthu na shigü keben ma sanku wi wadha. Ma ma sahang pi asanku wi atsse yathsü, nu ashaghatu tsü saghuben.

³Izi pvüzawa na iji, nu hi ma ji; ma ma sahang pi ashaghatu jawi atsse yathsü ben.

**Akhwi mangawa
*Npvüzawa***

⁴Izi ghalawa, no Tirzah tsikemehai ti, Jerusalem nyunutiwa tsikemehai, anyunuti hathu wi qhethiketen kesa ti.

⁵Hi wiwa na n-nyon zanpheghe yalo; tsüthu na hi zanten yaden. Nlissen na kethenghe pi anenithu akhan kesü na Gilead yyishiphon thu wina pencü keten ti.

⁶Nyha na miki pi khaghaneni ma ssen ceya nu atssü kizü pvü shhugho keben ti. Tsüthu kesütanla nqanca; tsüdila haicencula meceqe saben.

⁷Ndhebi na n-mmi keshang kekhu wi wegüthsü ben.

⁸Kadimiwa ya kadijja achentugho, meshibvüthu achentazen, nu ghala pvünyithu nsila yaya thsülo!

⁹Isala hi tsü kesütan nenben, nu ma adavü tsikemehai ti kesa. Ma jja nga ma ketan, ma jja na kenen ntsawa. Nzathu tsüdi ma ghang nu ma seng; kadijja nu meshibvüthu na ma saki.

¹⁰Ma tsi na tsantheghi ti kesawa ha thowa nu? Ma atsimesai ntsawa nu wegüthsü, aghani nyelela asha kewegü ti kesa.

¹¹Hi mcüshüli tonthu jawi na yyiketijü wi aghang kaghanithu, kemeshentsse mawa kaghani keshigü, nu ahhibvü kepvüthu ghangle dughoben.

¹²No hi sapi kenenli tsü nmvu thsü kesa ghenä, hi gorugari kecula kesü na aghi wi wa keten ti kedheggüben.

Nzathu

¹³Nashülo, Shulam ghala, nashülo. No nashülo, ithu na no ghang ten na.

Nzawa

Hi ghang kebenthu jüwi nashü keben witsü nthu mangkesa na hi ghang mvuben nu?

Kesaki Khwi 7

Npvüzawa

¹No ghala tsikemehai khatila nu! Nccüguwen kepvü na khatila jiketsü nu! Nphedi kaghoben na anyonsukepvü kesü na kekuli ti.

²Npvüli na akhuzza kesü, ciwi khiela kisengtssü na nmila sa nketen ti. Npvü na awhengsu tsang ti kesa, ashaghathu pi vütheng.

³Ntseni na ameshü zza keni, amejü süpon keni ti kesa.

⁴Nsun na asayha pi ducü kezhü kesü ti. N-nyon na Heshbon nyunutiwa wi acücengthu, anyunutiwa kaghapeng jenka kete wi tsüti. Nmetsan na Lebanon ducü kezhü tsikemehai na Damaska gihie keben ti kesa.

⁵Nli na jiketsü sapi Karmel Yikha ti. Nlissen kemishhü na wegü pi mehaitsü; ma tsikemehai na kadimiwa zanya.

⁶No khatila mehai, atsimesai ntsawa; no kenenwa tsüna khatila mehai cencu.

⁷Nkhüton na palm ton kesü ti, nu ntseni na ma bi cüponthu ti.

⁸Hi palm ton wi megheki ma bi layaden. Ntseni na ighena kemeshentsse bi cüpon, nhathakeshu na alati han ti,

⁹nu npang na kisengtssü kemehai ntsa ti.

Nzawa

Isanu kisengtssü ya Izi pvüzawa wi wa, ma khemüggü nu ma yha miwi lle thsülo.

¹⁰Hi Izi pvüzawa ji, nu ma hi yamvuben.

¹¹Izi pvüzawa, ghalo, ishinyi ayela wi shhua na, nu aghaja anyuthu wi ben wa na.

¹²Ishinyi na ghanen mitu na shaghala kemeshentsse bithu na shigü shagha, kepvüthu na sha shhugho, nu ahhivü na pvü wadhala npi khe ghang den. Ciwi hi kaghali pi no cüben.

¹³No ciwi ishinyi jenka kete wi atsughethu nu kedsau kemehai tsüdi han kahanya mehai. Izi pvüzawa, hi nghena tsü kaghawen nu ketheü la pi theng.

Kesaki Khwi 8

¹No ibaghawa salo kheshülan, ijja na ma tseni pi hi nitheng. Isanu hi alentonti wi no metuya lethu, hi no kimang cü lela thola mangla khi nben.

²Hi no ssinu ijja jjen wi wa, no ciwi kaghali pi hi sansi cü kesa. Hi kisengtssü pi no cü nu ahhivü tssü pi no jjüya thsü kesa.

³Nkwen tevüwa pi ili kekhu wi chi, nu nkwen ajewa pi hi lapeng.

⁴Jerusalem nzathu, hi wi khishi chilo, nthu na ishinyi kenenli tsü cüsa nben le kesa.

Akhwi tughowa

Nzathu

⁵Ayyikeshü wina ghoketen ma zipvüzawa lapeng sen keten ha thowa nu?

Nzawa

Alati ton cakhu wi hi no pamechü chi, no kepvügha pen witsü.

⁶No kinansuli leben pi thola ncüla hi ketan cülo; thola nlapengla isala hi ketan. Kaghali hana keshü kekhang ntsa ti; kenmvu na keshü kezü ti kesa. Tsüna annikeqhe kekhang ti pvükhhi shhugho nu mecang ben.

⁷Atssü pi tsü zügü tenenya nben; atssüdan lela tsü meyanthiya nben. Isala keujüla anyi kesü na ma keben-keyeng kaghali tsü shü le sathu, ma kimenni kecü mukeya ketan.

Nzawa baghathu

⁸Ikhang na atssüggü lanyi kesü ben, nu ma tseni na kizzakeu saben. Khathansha wi kepvüza nyi kesü na ma yale gho khe ikhang na ma ghenang mangwa sa nu?

⁹Keujüla ma ajen wikeshon kesü sa lethu, ikhang na ma ghenä rükatssü ducü kesü zhü kesa. Keujüla ma kaghapeng jenka kesü sa lethu, ikhang na sedar chan kessenthu pi ma khweya kesa.

Nzawa

¹⁰Hi ajen wikeshon kesü, nu itseni na tsü ducü kezhüthu. Izi pvüzawa na hi ma kegweghe wi anonkekwen, nu kecca muyaden kesa chüben.

Npvüzawa

¹¹Solomon na apen Baal Hamon kesa wi kemeshentsse lli kesü ben. Ciwi allikecathu na ma wi tsü denga den; kesüsü rükatssü hazar kesü pi cüden.

¹²Solomon na anonkeghe sa rükatssü hazar tsü khuya, nu meza keni na allikecathu shei. Hi iji kemeshentsse lli kesü ben!

¹³Izi ghalawa, hi ya asanku wi nhhai zaya thsülo; ipvüshangthu na njühkekhi zaya le hieben.

Nzawa

¹⁴Izi pvüzawa, amejü süpon kesü ti hi wi gholo, ayikhathu wi aghang han kemehai na shigü keben jawi ameshü süpon kesü ti.

Isaya

Isaya 1

¹ Lesüshen hawa ha Uzziya, Jotham, Ahaz, nu Hezekiya hathu na Judah kadimithu sa keben tsüwi Anyiza na Judah nu Jerusalem cüki pi Amoz tsawa Isa ccücakechi jühthu.

Anyiza na Ma nyithu khakechi

² Apvüwa na khi, “Atssan nu ayyi, hi khi keben ha kinachilo! Hi noncca keshagha atsangathu na hi ssikaghashen bendha.

³ Amesüsi na ma pvüwa chü, nu gada la ma pvüwa na atsse pi ma kecüpen tsü chüden. Isala inyithu Israel tsü tsü nchü. Mathu na nchütha sadha.”

⁴ Kesami mizzatentiwa, maghangmeghe nu nkemehai nyithu, nthu na dedi tendha! Nthu kesami na nthu zanshadha. Nthu na Apvüwa Israel Kemetha Nyizawa meya mvuladha, nu ma wina kheneng bvüdha.

⁵ Nthu mangkesa na kaghashen ben mvu ben nu? Nthu ha miwi la metenya mvu ben kwe? Israel, nli na ayisü ketan sadha, nleben nu no kemeshen na nkhangladha.

⁶ Nli wina cü nccü kecu ngwo wi mangla kemetson nmidha, mesa-mena, khumakhujü, yisüyaghathu na ngwo pongdha; n-mmi wi ayisüthu sa nmetha nu nghan ladha. Adeli mangla pi n-nyen ladha.

⁷ Nthu diyyiwa na yasadha, nu nthu nyunutithu na mecang pi ayyi wi chidha. Nthu na ghang keben wi asangthu na nthu yyi yaya nu pala tsüdila pasadha.

⁸ Kemesentsse lli wi kehiepon nyelela amejl lli wi awajan ti Jerusalem nyunutiwa na ma kekhwe nmila nyu ma vüyadha.

⁹ Kekhang ntsa Apvüwa na anyi pahan mesha pi ntheng cü lethu Jerusalem na Sodom nu Gomorrah ti deditha sa kesa.

¹⁰ Jerusalem, n-nyithu nu kekhang kesenthu na Sodom nu Gomorrah nyithu ti le. Apvüwa na mangwa pi no kizaben khe kina yalo. Ithu Nyiza na mangwa pi ithu sansi ben khe ha kina kemehai sa yalo.

¹¹ Nthu kemeshen tsü nthu na kekinyi sapi hi kecü tsü hi yamvu tenle ben kwe? Nthu na khaghaneni nu asahang kemehai ntsathu kethu mecang pi hi kekinyi tsü nsenla mehaidha. Hi nthu mesü, khaghaneni nu aneni jju ghenahidha.

¹² Thowa na nthu hi kinyi le kegho wi hathu tsüdi sen nu ghola khie nu? Thowa na nthu ya hi Kekinyijjen wi thonthon sa kekuli hathu ha salo kiza nu?

¹³ Nthu na kekinyi khukechithu sengho lela ma men nmidha. Nthu na hankedemvu mecang pi kekinyi tsü kehan pi inonhidha. Hi nthu na Asha Ketheü

Kho, Sabbath yen kenie, nu keccüna ghenä saghu ketenthu ha ghangcha ntendha; tsüthu tsüdila nthu kesami ghenä nmetha ladha.

¹⁴Hi nthu na Asha Ketheü Kho, nu atsathang kemetha kekinyi tsü nantontssüdha. Tsüthu tsüna hi pvü likedhamang khhi kekinyan kesü saben.

¹⁵“Khathansha wi nthu kwen zanki nu kekhe sa khe, hi nthu ghangchi nten. Nthu na khie ntsa saben lela hi kina nten, kepaghenanye nthu kwen wi ajjü na pong ben

¹⁶Nthu ketanla nthu samethalo. Hi nthu na kekuli nkemehai sa keben kemu tsüdila teshi yilo. Ntsakhiwa, nkemehai nsala yilo,

¹⁷nu kemeshonwa kesa yen chüyalo. Kemeshonwa saya — kimenni kebenthu kiqa, magha-maghangthu sheipi, nu denyi-demathu sheikhi cülo.”

¹⁸Apvüwa na khi, “Ithu keccünengli nu südheya na. Kesami na nthu ten pi nmieni sadha, isalela hi nthu bhu pi aghola ti metha cüaden. Nthu ten pi nmieman ben lela sapi asa ssen ti mikidhi sa thsüaden.

¹⁹Nthu na ijüh kina lethu, ayyi wi bün keten kemehaithu tsü dsaben.

²⁰Isala nthu na ijüh nkina mvu lethu, nthu na shü tendha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Kesami Nyunutiwa

²¹Kuti tsüwi kenondi qo nyunuti sa keghowa tsüna keqheza menkedsa nyi ti hang wadha! Kuti tsüwi ketsatanthu na tsü pong ben den, isala khili tsü nyu kepathithu ketan sadha.

²²Jerusalem, kuti tsüwi no rükatssü ti sa, isala khili tsü no ma men nmidha; kuti tsüwi no kisengtssü kemehai ti, isala khili tsü no atssü sadha.

²³Nccülikesathu na nyu kematang nu kaghanfü pvüshangthu; mathu na keshüthangla aju nu alaa yaben den. Mathu na ajühkaghatenpen wi magha-maghangthu sheipi nten, nyelela denyi-demathu na mathu kaghatenjüh sengho chi lela kina cü nten.

²⁴Tsalina Kekhang ntsa Apvüwa, Israel Nyiza kekhang kebenwa na khi keben jüh ha kina chilo, “Ighinyithu, hi nthu miwi ijukhiyaden, isathu nthu na hi nkivvüla ben.

²⁵Hi nthu matang den, amighe mecang temetha keten ti hi nthu sametha cüaden, nu nthu nkemetha tsüdila khupi den.

²⁶Kheni nthu wi kekhang kesen nu sansichüthu na ben kegho tsüti pi nthu cü nengden. Tsaseng wi Jerusalem pi ketsatan nu kenondi qo nyunutiwa le ciaden.”

²⁷Apvüwa tsüna tsatan, tsalina ma Jerusalem nu ciwi leben khaphegheya ketenthu tsüdila hangsha yaden.

²⁸Isala anyi kesü le kesü lela sami nu ma ssikaghashen ketenwa pacha cüden; kesü le kesü lela ma meya mvu ketenwa pathiaben.

²⁹Nthu na achantonthu kinyi keten nu kemetha chan ja kesa ghenanthu leben güccü ben.

³⁰Nthu na atssü pi zügü keten sanku wi ayangton na jühwa keten ti shüaben.

³¹Annikeqhe khala na amatsi mecangkiya keten tsüti kekhangthu la mathu kekuli nkemehai na mathu yasa ben, nu thola kededi tsüwa khen meyala ben.

Isaya 2

Anuphan Kecca

(Mik 4.1-3)

¹Ajüh hana Anyiza na Judah nu Jerusalem manyi ghenapi Amoz tsawa Isa kechü thsü:

²Ghoketen tsathangthu wi Kekinyijjen ma miwi keben yikhawa tsüna tsüdi miwi kemisi ntsawa sa ben, yyishiphon tsüdi miwi misikiaben. Mizzatenti kejonla ciwi bvü dughoben,

³tsüthu na khiben, "Ithu na Apvüwa yyishiphon miwi kina, Israel Nyiza Kekinyijjen witsü. Ma ithu na sa thsü mvu kebenwa tsüpi ithu sansi cüaben; ithu na ma kessikeya lenwa tsü tonden. Kepaghenanye Apvüwa kesansijüh tsüna Jerusalem wina ghoben; ma Zion wina ma nyithu ccüneng den."

⁴Ma mizzatentithu jawi kicennali südhe ben. Mathu na njünnu pi amkhu cü ben, nu mathu pie pila aghang kihhai nnuza saben. Mizzatentithu na aghi wi nwa nengdha, aghi ghenan kiden nengdha.

⁵Tsalina Jakob shicübvüghathu, ithu na khili Apvüwa na pi ithu kecü kewegüwa wi lentsen nalo!

Awikesathu Yasa Shaben

⁶Oh Anyiza, no n-nyi Jakob shicübvüghathu teshidha man! Ayyiwa na nishu nu Filistia kecu tsüdi wila kedema kekuli na pongdha. Anyithu na asang yen nie wadha.

⁷Mathu yyi na rükatssü nu suna na pong ben, tsalina mathu keben na ma kenten nmi. Mathu yyi na gori pi pong ben, tsalina aghikesa gari nmetseng.

⁸Mathu yyi na tsikezhüthu pi pong ben, nu mathu na mathu kwen pi zhükeyathu tsü kinyiden.

⁹Anyi kesüsü tsüdila hang kimenni nu kejügheya ben. Mathu kesami teshi pi ncü lalo, Apvüwa!

- 10** Mathu na yyishiphon lonshi ku wi kuthi nyelela mathu na ayyiku chhü nu Apvüwa leben kekha ghü, nyelela ma kekhang nu ma nyankethang tuwi kuthi le saben!
- 11** Atsathang kesü na ghoden, tsü ghanan wi anyi kekapvü nu awikesa yasa ben. Isanu Apvüwa ketan ma nyankethang saben.
- 12** Tsü ghanan wi Apvüwa na kekhangthu, kapvü nu dithang ketenthu satemeni aben.
- 13** Ma Lebanon wi sedar tsüdi nu Bashan wi ayangchan tsüdila yasa ben.
- 14** Ma ayikha kemisi nu yyishiphon papi meceqe saben,
- 15** aghikeceng pen kemisi tsüdi, akhweti kezü tsüdila.
- 16** Ma ahunjjen keti nu kemehai ntsathu lela pi atssü wi du thsüaben.
- 17-18** Anyi kekapvü nmila thsüa, nu awikesa yasa ben. Atsikezhü nmitha saben, nu Apvüwa ketan tsü tsathang wi ma nyankethang saben.
- 19** Apvüwa na ayyi pakuli kegho wi, mathu na yyishiphon lonshi ku wi kuthi, nyelela mathu na ayyiku chhü nu Apvüwa leben kekha ghü nyelela ma kekhang nu ma nyankethang tuwi kuthi le saben.
- 20** Tsü tsathang kegho wi mathu na suna nu rükatssü pi atsikezhüthu tsüpi khala ben; nu tsüthu teshi pi athape nu aholathu cüaben.
- 21** Apvüwa na ayyi pakuli kegho wi, anyithu na yyishiphon lonshi ku nu ayyiku wi kuthi nu Apvüwa leben kekha ghü nu ma kekhang nu ma nyankethang tuwi kuthi le saben.
- 22** Kenondi pi anyi miwi nchilayi, mathu miwi mangwa kekiyi na ben nu?

Isaya 3

Jerusalem wi Kekivvü

- 1** Kekhang ntsawa Apvüwa na Jerusalem nu Judah wi mathu na nondi nu hang keten tsüdi nu anyi tsüdi ssinu bvüa tendha. Ma mathu kedsakejjü nu atssü,
- 2** aghikekhangthu nu süpahithu, pendhethu, nu atusenjüh-kechüthu, tusen kekhithu nu paghangthu,
- 3** süpahizi nu kepa wi accülikesathu, anyi likesathu nu demachüthu tsüdi ssi bvüaden.
- 4** Apvüwa na pvüzanyithu yala anyithu miwi kekhang sen thsüaben.
- 5** Anyi tsüdila khokho miwi kekiyi bhaben. Ghanyithu na mathu miwi keqhaithu khichi nben, nu mangla nkenyethu na mathu miwi kebenthu nyuwa nben.

⁶Matsü na ghoden, tsü tsüwi agei kesü na mathu jawi meshu kesü kessiya nu tsüwa wi hati khiiben, “No athsümeni kesüla kebenwa, tsalina sakeyishü tsü hawi ikhang ccüliwa salo.”

⁷Isala ma khineng ben, “Hi nyele! Hi nthu kiqaya nben. Hi kedsakejjü nu athsümeni la nmi le. Hi pi nthu ccüliwa nsala!”

⁸Anle, Jerusalem na dedi tendha! Judah na qanca wa tendha! Mathu kekhi nu kekuli tsüdila Apvüwa matangben; mathu na aghandu Anyiza n-nyuwa saaben.

⁹Mathu na nyu meshensa keten tsüpi mathu matangden. Mathu na Sodom nyi ti aghandu samiden. Mathu na dedi tendha, nu mathu ketanla tsü sengho mathu miwi chiyadha.

¹⁰Ketsatan nyi na anonghe yaben nu katsüha wi lela mathu ghen mehaiwa yaben. Mathu na kuli ketheng biwa tsü dsayaben.

¹¹Isala nkemehai nyi tsü dedi tendha; mathu na nyu miwi kulichi kethengwa tsü khili tsü mathu miwi sale bendha.

¹²Pisa pi nyu nna thsü ketenthu na inyithu pashaben, nyu ma men pvü kebenthu na mathu mechuben. Inyithu, nthu ccülikesathu na nthu len tsütsonsa bendha, tsalina nthu na khiewa waten khe nchüladha.

Apvüwa na Ma nyithu jühkekaghaten

¹³Apvüwa na ma kaghatenjüh khile bendha; ma nyithu jühkaghaten le bendha.

¹⁴Apvüwa na ma nyi paghangthu nu ccülikesathu ssinu ajühkaghaten le gho bendha. Ma nyu kemetsi-kemeni jüh ha khiiben: “Nthu na kemeshentsse lli yasadha, nu nthu jjen wi ketha-u tsanqai khukeya pi pong yadha.

¹⁵Nthu na inyithu pacha nu ketha-uthu miwi kekiyi bha dsaya kemehai kemeshon nmi. Hi Kekhang ntsawa Apvüwa, hi khidha.”

Jerusalem Nzathu kekitsan

¹⁶Apvüwa na khi, “Jerusalem nzathu khatila kapvü khe ghangchilo! Mathu na tang peghela alentsen den. Mathu na keshüthangla nkenyeghe saden. Mathu na nkhenalentsen, nu mathu ccünan keqhan na ahhai saden.

¹⁷Isala hi kemeten pi mathu cüden — hi mathu li whipi metha thsüaden.”

¹⁸Atsathang kesü na ghoden, tsü ghanan wi Apvüwa na Jerusalem nzathu na sen nu kapvü keten ghe, mathu ccünan keqhan, likece, nu asun keqhan tsüdi sen bvüaden,

¹⁹tsüna mathu deshi keqhan la. Ma mathu mmi keshang thsü khuyaden,

²⁰nu mathu liwen, depfü nu geshi wi ghang kemehai tsanqai;

²¹mathu kwenzza keqhan nu amtsan kuwen,

²²agwo kemejuwa kaghazu, nu kemechan gwomejuwa, gwokemejuwa keti, nu pisa hikhuthu;

²³mathu thsümeni kebiza, linen kwen kenyen thsü, nu mathu likeshang thsü sen bvüaben.

²⁴Hankedemvu mithon wi mathu na hansa; agheshi keqhan mithon wi mathu na ali ghameme pvü; ali ssen kemehai mithon wi mathu li na methasi sa; athsümeni kemehai mithon wi mathu na athsü qae mphi; mathu tsikemehai tsüna kejüghekeya saaben.

²⁵Anyunutiwa nyithu, nu anyi kezü ntsathu lela aghi wi yathiaben.

²⁶Anyunutiwa khweti jenkathu na leben güccü nu qaiben, nu anyunutiwa na nza kesü na ma thsümeni bhon nu ayyi wi donki keben ti saaben.

Isaya 4

¹Tsü tsüna kegho wi nza meshu tagü na npvüza kesü ghananya nu khiiben: "Ikhang ketanla ikhang kedsakejü nu athsümeni saya mehai, isala ikhang na ghalaqhai le khila kejüghekeya nsale kesalina no ikhang wuba le khi thsülo."

Jerusalem Sanengya ben

²Apvüwa na ayyi tsüwa wi aghanglani nu achan tsüdi shigü pi di nu mehaiya keten matsü na ghoden. Israel nyi hang keyathu tsüdila ayyi tsüwa na yangdsa ketenthu bünshi keya ghen mathu kenen sala kapvü yaben.

³Anyiza na hang yalo nu kessi keya Jerusalem wi kebenthu tsüdila pi kemethathu le ciaden.

⁴Apvüwa na ma kekhang wina mizzatentiwa jühkaghaten nu sametha nu Jerusalem kesazzi nu ciwi ajjü keji ketheng tsü bhu metha ben.

⁵Tsaseng wi Zion Yikha ciwi saghu kebenthu tsüdi miwi Apvüwa na aghanan wi akulukeshü nu aghaja wi anni keqhe kesun chiden. Anyiza kekhang na anyunutiwa tsü ghong nu khweya ben.

⁶Ma ma nyankethangwa tsüna aghani kesa wi anyunutiwa kekwen sapi keyazi pen saya, nu atsankegho nu caghamo kesho wi ken-nie pen sayaden.

Isaya 5

Kemeshentsse Ili Khwiwa

¹ Hi akhwi ha sa keben jüwi kina chilo, ipvüshangwa na ma kemeshentsse Ili kesaki khwi: Ipvüshangwa na kemeshentsse Ili kesü ben ayyi kenyan ntsa yikha miwi.

²Ma ayyi chhü nu alonthu ghaka pia; ma kemeshentsse ton kemehai ntsa pi sheng. Tsü hiele kesalina apen kesü zhü, kemeshen bi kenyeggü pen kesü chhüya. Ma kemeshen bi nyün keya hie, isala mabi tsüdila ssimaqhe bün cü.

³Tsalina ipvüshangwa na khiiben, “Nthu anyithu, Jerusalem nu Judah wi hang kebenthu, hi nu hi kemeshentsse lli ishinyi jühwi khati khe ghannan lo.

⁴Hi alli ghenana kesau nsala kesa pahan ben kwe? Isathu, tsüwa na mangkesa na hi yamvu keben ti nyela mabi ssimaqhe bün cü nu?

⁵Hi hi kemeshentsse lli ghenana hati saaden; hi tsü kaghapeng chan sen nu bvüaden, nu aghapeng tsü phegheaden, nu aghangsathu ya tsü dsa nu tsü cütekeda thsüaden.

⁶Hi kepaghathu ya tsü shigübhon thsüaden. Hi tsü sametha nyelela tsü chhü ntendha, tsüti kesawa nyela ataqae nu aghazüthu ya tsü kejobhon thsüaden. Hi akulu lela atsangho pi tsü miwi nchi thsüla ben.”

⁷Israel na Kekhang ntsawa Apvüwa kemeshentsse lliwa tsü le; Judah nyithu na ma pi sheng kechi kemeshentsse tonwa tsü le. Ma mathu na kemehai kuli benle ghang, isala mathu na nyu pathi. Ma mathu na kemeshonwa saben le ghang, isala mathu nchalakesathu na kemeshonwa tsü nmvula qaiben.

Anyithu kekuli Nkemehai

⁸Nthu na dedi tendha! Nthu na ajjen nu alli shü kayi pi nthu keben tsü wwa neng den. Thola apen khiewi la hang nkeya matsü na ghoden, nu nthu ketan ayyi ciwi hang den.

⁹Kekhang ntsawa Apvüwa na khi keben hi za, “Ajjen keti nu kemehai hathu ha yasa pi nu ghacang ben.

¹⁰Alli hekter tagha yyi wi kemeshentsse kebün tsüna kisengtssü liter tazen ketan misügü yaben. Amacü liter meza nu achentazen pi kechi wi ma bi liter tagha nu tazen ketan layaben.”

¹¹Nthu na dedi tendha! Nthu na kisengtssü jju le kesa ghenana mitu na shagha den, nu jju pi adina pvü nu ghaja thangthang ben waden.

¹²Nthu na kemishu pen wi harp, tamborin nu lalali khou nu kisengtssü la sen den. Isala nthu na Apvüwa na mangsa ben khe chüshiya nten,

¹³tsalina nthu pi atssüzüthu sala ssi bvüaden. Nthu ccülikesathu na khhwenthiaben, nu anyithu na dighethi shüaben.

¹⁴Keshü yyiwa na mathu mehiechala ma pang ka bendha. Jerusalem wi kedithu nu anyi jümü nponmeghe ketenthu na wa ciwi duaden.

¹⁵Tsüdila kejugheya, nu kepvü nyi tsüdila kimenni thsüaden.

- ¹⁶Isala Kekhang ntsawa Apvüwa na kemeshon kekuli sa nu ma kedi pi ccücaden, nu ma ma nyithu jühkekaghaten wina ma kemetha pi ccücaden.
- ¹⁷Anyunutithu yasa kesa pen wi khaghaneni zzathu na atsse yaben, nu aneni zzathu na amou muya den.
- ¹⁸Nthu na dedi tendha! Nthu na nthu kesami wina pvüssi shhu meyaladha.
- ¹⁹Nthu na khiiben, “Apvüwa yala kaghaji nu ma mangwa sale ben khe sa thsülo, ithu ya tsü muya le kesalina. Israel Kemetha Nyizawa ya ma meshen kebenthu sashhu thsülo; ma leben wi mangwa ben khe ithu na ghangchiden.”
- ²⁰Nthu na dedi tendha! Nthu na nkemehai pi kemehaiwa le khi, nu kemehai pi nkemehaiwa le khiden. Nthu na kejang pi kethang sa, nu kethang pi kejang saden.
- ²¹Nthu na dedi tendha! Nthu na metsa nu achopvü ntsawa le meshen den.
- ²²Nthu na dedi tendha! Kisengtssü kejjü pang kekhangthu! Kisengtssü kekhang kethoughu nu kempvüza sa nmessila jjü ketenthu!
- ²³Isala alaa kesü ghenä sazzi kesathu teshi pi bvü thsüa, nu nthu na nkesazzi nyi tuwi kemeshonwa nsachi laden.
- ²⁴Tsalina khili tsü amatsi nu achacha na anni wi llughe nu mecang keten ti, nthu ghazan na bighe nu nthu kepvü na qha nu mo pi bvüaden, kepaghenanye nthu na Kekhang ntsawa Apvüwa, Israel Kemetha Nyizawa na ithu sansi kecü tsü meyaladha.
- ²⁵Apvüwa na ma nyithu miwi alebentsu nu kemeten pi ma nyithu cüle ma kwen zankiyadha. Ayikhathu na kuliden, nu keshü kamangthu pi alentonti wi chiden, isalela Apvüwa leben kekha na ma sakhen sa nben, Tsaseng wi lela kemeten pi cü le ben.
- ²⁶Apvüwa na azensu kesü sapi temeja wi mizzatenti kesü ciben. Ma sü-u sapi ayyi kenten wina gholo mathu ciden. Tsüti mathu na mbhi nu kaghaji ntsa ghodha!
- ²⁷Mathu na thola agwo n-naa; thola accü nmeshü. Mathu na thola nkumu nyelela njen, agheshi keqhan kesüla keqo nsa; accüguwenli kesüla pvüdhi nsa.
- ²⁸Mathu lakusü na dighe zenzen nu mathu lamugho ga le bendha. Mathu goru mezen na awegüsalon kekhang ti, nu mathu gorugari na khutsuekevü ti kevüliben.
- ²⁹Süpahithu na ssensitemithu na ghamo nu aghangsathu ghangya nu thola tsü bighi meyala pie bvü keten ti.

³⁰Tsü tsathang kegho wi mathu na atssükedone hhai ti Israel miwi ghamo ben. Diyyiwa ha ghangchilo! Kejang nu accükwenkeshü le! Kejang na kewegüwa tsü kejbhon yadha.

Isaya 6

Anyiza na Isa ya atusenjüh-kechü salo Ciya

¹ Uzziya Kadimiwa na keshü mapi hi Apvüwa mu. Ma ma kadipen kemisi ntsa miwi donki nu anyankethang nu ma gwokemejuwa kaghazu na Kekinyijjen maben pong.

²Ma kevü wi Cherubim na ngan ben, tsüthu kesüsü na agisha tughogho pvüden. Cherubim tsüdila agisha keni pi ammi shang, keni pi agwo meju, nu keni pi pighe den.

³Tsüthu na kesüsü wi kecili: “Kemetha, Kemetha, Kemetha! Kekhang ntsawa Apvüwa na metha! Ma nyankethang na ayyi pong ben!”

⁴ Tsüthu hhai na Kekinyijjen donbvü la pvükuli, nu Kekinyijjen wi annikekhu na pong ben.

⁵Hi khi, “Hi tsü ajüh nmidha! Hi dedi tendha, kepaghenanye ipang wi keshhugho jüh mabenla kesami, nu hi kesami jüh kekhithu jawi hangden. Isala, hi inyon pi Kekhang ntsawa Apvüwa mudha le!”

⁶Tsaseng wi Cherubim kesü na keceji pi kekinyipen wi anni mihi cekeya kesü sen nu hi wi gho.

⁷Ma anni mihi tsüpi ikhemüggü kidhen nu khi, “Hawa ha nkhemüggü kidhen chidha, nu no kesazzithu tsü nmidha, nu kesamithu tsü teshi cüdha le.”

⁸Tsaseng wi hi Apvüwa na kekhi hhai za, “Hi thowa kesunchi nu? Thowa na ithu nyilowa sa nu?” Hi luneng, “Hi waten le, hi kesunchilo!”

⁹ Tsalina hi walo nu ma ajüh hapi nyu kizalo pi hi cüa: “Nthu na ghang ntsa lela chüshiya nben! Kina ntsa lela mangwa saben khe chüya nben!”

¹⁰Tsaseng wi ma hi kiza, “Anyi hathu leben papi jeng thsü, mathu khuna tecu thsü, nu mathu nyon nmu thsü lalo, isanu mathu ya nmu, za meya nyelela chüshi meya thsülaben. Mathu na kheneng hi wi gho nu mehairyathu keyishü ghen.”

¹¹Hi ma wi keü, “Matsü khathu tsüti saben nu?” Ma luneng, “Anyunutithu yasa pi ghacang thsü — ajjenthu wi anyi na nhangla nu ayyi tsüwa teshi pi npi kiyisha chu.

¹²Hi anyithu kesun pi kelensie wi chi nu ayyi maben teshi thsüaben.

¹³Meshu tagha wi kesü na ayyi ciwi benla lethu, tsü la dediaben; ma ayangton shüchi nu ma chonhi ketan keben ti saaben.” (Ma chonhi lethu Anyiza nyi ketheü na shagha keten zensu.)

Isaya 7

Kadimiwa Ahaz ghen a ketsijüh

¹ Uzziya tsa Jotham tsawa Kadimiwa Ahaz na Judah miwi kekhang sen keben tsüwi aghi na shhugho. Siriya Kadimiwa Rezin, nu Israel Kadimiwa Remalia tsawa Peka manyi na Jerusalem ssikaghashen, isala tsü yameyala.

²Siriya ghinyi na Israel yyi wi bendha le kesa ajüh na gho Judah Kadimiwa cu keya wi, ma nu ma nyithu tsüdila mathu keqhethi pi ameghü na achanton mo kuli keben ti kedheggü wa.

³Apvüwa na Isa wi khi, “Ntsawa Shear Jashub ssiya nu wa Kadimiwa Ahaz metu chilo. Ma aghajü mmiwa wina atssü zan sengho keben atssü len kenten wi athsü de ketenthu len wi ma muya ben na.

⁴Ma ya meghe-metsa, ccen ben, nu nmessila nyelela apvü-nsa lalo kizalo. Kadimiwa Rezin nu ma nyi Siriyathu, nu Kadimiwa Peka manyi ghekepvü na achan cüna keni miwi annikhu keben ti kesa ketan le.

⁵Siriya nu Israel pi manyi kadimi gweghe nu acho satheng.

⁶Mathu na Judah nka nu anyithu patemessi pi manyi wwaya nu Tabeel tsawa pi kadipen wi chia le ben le.”

⁷Isala tsü saya nben kesa hi Apvüwa, hi khiben.

⁸Mangkesa na nu? Kepaghenanye Siriya na ma ghazen nyunutiwa Damaska miwi nkhangki, nu Damaska na Kadimiwa Rezin miwi nkhangki le. Israel lethu amapi achentugho nu manga jüwi pakhhizighe nu mizzatenti nsa qo laden.

⁹“Israel na ma ghazen nyunutiwa miwi nkhangki, nu Samaria na Kadimiwa Peka miwi nkhangki le. “Keujüla no kenondi ben meya lethu no la benya nben.”

Immanuel Zensu

¹⁰Apvüwa na ajüh kepa wi kesun pi Ahaz cü,

¹¹“Apvüwa n-Nyiza ya azensu pi no cülo khielo. Tsüna keshü yyi kedhu wi, nyethu tang wina ghoben.”

¹²Ahaz na khineng, “Hi azensu khie nten, hi Apvüwa mechu le sa nten.”

¹³Isa na tsü luneng, “Kinalo, Kadimi David shicübvüghathu. Nyu na nthu nkaghangcha ketanla mehai lethu, Anyiza la nthu n-ghangchala thsüa le kwe?”

¹⁴Isalethu, Apvüwa na ma ketanla azensu kesü pi no cüaden: Ghala kesü na atsa npvüya nu pvügha yaden, nu ma nyan pi Immanuel ciden.

¹⁵Ma ketanla pala meshenshiya kemehai tsüwa na ghothu, anyithu na tsenitssü jjü nu anikholi dsa den.

¹⁶Tsü tsüna npi kegho wi lela no pateqhe kesa kadimi keni tsü teshiaben.

¹⁷Apvüwa na no, n-nyithu, nu kadimi theghi maben miwi agükeccü, Israel kadimiwa na Judah ssinu kepa kesa sengwi ketizenkesa mu keya miwi ketiki sengho den — tsü lethu ma Assiriya kadimiwa ssinu ghoden.

¹⁸Tsü tsüna kegho wi Apvüwa na sü-u sapi Ejipt nyithu ya lebendi nu Nil kuza kesie ntsa wina gho, nu Assiriyathu ya mathu yyi wina anikho ti gholo azensu sachiaben.

¹⁹Mathu na yyiketijü, ghagu-ghana, ayyiku nu alonshi wi shicha sen nu ghoben, nu mathu na aghazü ja nu amou tsüdila shicha sen nu ghoaben.

²⁰“Tsü tsüna kegho wi, Apvüwa na Euftrat Ghaku khaka wi Assiriya kadimiwa wi alikeca nyi kesü melli sen ghoben! Nu ma nkhenke kenye, nli nu ngwo ssen tsüdi whiaben.”

²¹“Tsü tsüna kegho wi, keujüla allikeca nyi kesü na amesü ghala kesü nu aneni keni ketan meshaya lela,

²²tsüthu tsenitssü kejon misügüya nu ma nsenthu keyishü tsüdi sayaben. Tsüti saaben, ayyi tsüwa wi hang keyathu na tsenitssü jjü nu anikholi dsaben.

²³“Tsü tsüna kegho wi, kemeshentsse lli kemehaithu wi maton hazar kesü, nu kesü na ma men rükatssü hazar kesü kebenthu tsü la aghazü nu ataqae na shigü bhon shaben.

²⁴Anyithu na alamugho sen nu ciwi asajügü ben. Anle, diyyiwa tsüna aghazü nu ataqae na shigü bhon shaben.

²⁵Allica keten yyishiphon tsüdi wi aghazü ketan sa nu thola ciwi wa nbendha. Tsüna amesüsi nu khaghaneni tsse keyapen saaben.”

Isaya 8

Isa tsawa pi Anyithu wi Azensu kesa

¹Apvüwa na hi wi khi, “Pala kezhöji mapha keti kesü khuya nu tsü miwi lesüyen ketiti zhüyalo, ‘Wan shuya, Shishi yasa,’

²Kenondi qo nyi keni — keqhaikediwa Uria nu Jeberekhia tsawa Zekharia manyi kessi pi chüza sa thsülo.”

³Matsü pahan sengwi iwubvü na atsa npvüya. Ishinyi tsa pvügha keya wi Apvüwa na hi wi khi, “Ma nyan pi ‘Wan shuya, Shishi yasa,’ isa cilo.

⁴Atsa tsüwa na ‘Iba, Ijja,’ isa npi keci qo wi Damaska keben-keyeng nu Samaria wi shukeya tsanqai tsüdila Assiriya Kadimiwa na pvü bvüaben.”

Assiriya Kadimiwa na ghoketen

⁵Apvüwa na hi kiza neng.

⁶Ma khi, “Anyi hathu na Shiloa Kuza tssü kemehai tsü meya mvula nu Kadimiwa Rezim nu Kadimiwa Peka manyi tuwi kedheggü wa kesalina,

⁷hi Apvüwa, hi Assiriya Kadimiwa nu ma süpahi tsüdi ssigho Judah vüden. Mathu na Euftrat Ghaku tssü na ma ghüsa tsüdi pong sen nu lle wa keben ti shhughoaden.

⁸Mathu na atssüketi ti asun nten wina pala tsüdi danbhon sen nu Judah yyi wina ghoaben.” “Anyiza na ithu ssiden! Ma na ma gisha zanshigü pi ayyiwa tsü wheng senben”

⁹Nthu na messi nu saghu yalo, mizzatentithu! Ayyi kelensie wi kebenthu, kinalo. Ssikesali le kidenya, isala messi yalo.

¹⁰Nthu acho kidenya! Isala mathu na mehaicenya nben. Nthu na nthu kekhi mvu khiya! Isala tsüdila kaghacang, kepaghenanye Anyiza na ithu ssiden.

Apvüwa na atusenjüh-kechüwa kitsankechi

¹¹Apvüwa na ma kekhang di ntsa sen nu hi ya anyithu na ton keten len nton lalo kitsanchi. Ma khi,

¹²“Anyithu na acho kiden keben witsü nsaghula, nu mathu na messi keten tsü nmessi lalo.

¹³Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi metha le kesa meshen yalo; nthu na nmessithu keyishüwa tsüna hi le.

¹⁴Hi ajenkeben kemethawa ghenah hi anyithu na accümeshü keten lon tsüti le! Hi aca ti Judah nu Israel kadiyyi nyithu, nu Jerusalem nyithu yaya ketenwa tsü le.

¹⁵Kejon na accümeshüden! Mathu na khuli nu kečenja shaben. Mathu na aca wi yayaben.”

Keshüthu Keccüneng ghenah Kekitsan

¹⁶Nthu isenkeniethu, Anyiza na ajüh pi hi kecüthu tsü noncca nu kesen-u le.

¹⁷Apvüwa na ma nyithu wina kuthi bvüdha, isala hi ma nondi nu kaghacang pi ma miwi chiden.

¹⁸ Hi hewi Anyiza na pi hi kecü tsangathu ssinu ben. Apvüwa Kekhang ntsawa, Zion Yikha wi ma kadipen sa kebenwa tsüna Israel nyithu ghen a ikhang pi kahang jüh ti kesun chitheng.

¹⁹ Isala anyithu, nthu yala tusenkekhi nu aghamu keccünengthu, ndama nu nbvümugho ketenthu wi ketsijüh kina yalo nthu kizaben. Mathu na khiben, “Anyithu na kahangthu ghen aghamuthu nu keshüthu wi ketsijüh nkinathu yishü le.”

²⁰ Nthu na hati mathu wi khineng den: “Apvüwa na nthu sansi keben jüh kinachilo! Keshü keccünengthu jüh nkina lalo, mathu na nthu kiza ketenwa tsüna nthu ghen a kemehai kuliya nben le.”

Sakeyishü Tsü Kesü

²¹ Anyithu na accükwenshü nu ghamala ayyi wi kegoeben. Mathu kaghama nu mathu lebenketsu wina mathu kadimiwa nu mathu Nyiza la kishencü ben. Mathu na yaki atssan wi ghang

²² nyelela yasha ayyi wi ghang, isalela mathu jügü pi chiketheng kejang nu agükeccü qhethiketen kesawa tsü ketan khe mangla muya nben.

Isaya 9

¹ Mathu na agükeccü tsü ha wina bvükeya len nmila ben.

Ha sengwi Kadimiwa

Zebulun nu Naftali mizzathu yyi na kuti tsüwi anyankekinen sa, isala ha sengwi tsü kenyuwakü sengho ayegu hawa cüaben, Mediterranean nishuwa na wala Jordan khaka yyi kecu, nu wa asangthu na hang keben Galilee kecu.

² Kejang wi alentsen ketenthu na kewegü keti muyadha. Mathu na ayyi kejang wi hang keten, isala khili tsü kewegüwa na mathu miwi wegü bendha.

³ No anonkeghe keti pi mathu cüdha, Apvüwa; no mathu ya anongheya thsüdha. Mathu na no kulikechi ghen a anongheben, anyithu na alli wwithu anonghe keten ti, nyelela keben-keyeng nkakeya pi kekishü wi anonghe keten tsüti le.

⁴ Kepaghenanye no mathu meten-mesha keten sunkeqhanwa tsü pakhhidha, nu mathu kekikhhe mighe khhatssüwa tsü la. No mizzatentiwa chayadha n-nyithu meten-mesha nu teng dsa keten; matsü kesie wa kesa wi no Media ghinyithu pasha kesa ti sadha.

⁵ Anyi vüyale wa keten süpahizi ccüguwen, nu mathu thsümeni wi ajjü kaki kebenthu tsüdila anni pi mecang cüden.

⁶ Ghanyi kesü pvügha pi ithu cüdha! atsa kesü pi ithu cüdha! nu ma ithu miwi kekhang kesenwa saaden. Ma pi “Amankesa Kesansichüwa,” “Kekhang ntsawa Anyiza,” “Anuphan Bawa.” “Kecca Kaditsawa.” le ciden.

⁷Ma kadi kekhang na khang kayi ben den; ma kadiyyi na keshüthangla yazishu ben den. Ma Kadimi David kuti sa kekhang senden, ma kekhang tsüna kemeshon nu jüh tsentsa sen nu saaden, khili na wala asakhen kecu saaden. Kekhang ntsawa Apvüwa na ha sale meshen yadha.

Apvüwa na Kemeten pi Israel cü keten

⁸Apvüwa na Israel kadiyyi nu Jakob shicübvüghathu tsüdi miwi ketizen kesa pi chile khidha.

⁹Israel nyi Samaria wi kebenthu tsüdila Apvüwa na ha kulidhale kesa chüyaben. Khili mathu na kapvü nu awisa ben. Mathu na khiben,

¹⁰“Yimecanglon pi kesa jjenthu na qancadha, isala ithu alon pi kesa jjen pi tsüthu mithon saaden. Amba chan pi ajjen keghü kesathu widhidha, isala ithu na sedar chan kemehai ntsa pi tsüthu mithon saaden.”

¹¹Apvüwa na mathu ghinyithu kechüchi pi mathu ssikaghashenlo sadha.

¹²Nishuwa Siriya nu niduwa Filistia isala Israel ghandsa le manyi pang kayadha. Isala Apvüwa leben ketsu na nmila nsa; khilila kemeten pi cü le ma kwen chang senben.

¹³Apvüwa Kekhang ntsawa na kemeten pi mathu cü lela Israel nyithu na leben khapeghe meya, mathu na kheneng sen nu ma wi ngho.

¹⁴Ghanan kesü jü ketan Apvüwa na kemeten pi Israel ccülikesathu nu mathu nyi cüaden; ma mathu tsüdila yasatha sa cüden, ma li nu ma ghanu la.

¹⁵Anyi keqhai nu kenyuwa qothu tsüna ma li, nu atusenjuh-kechü na mathu kesansi wi milikemesa jüh khi ketenthu tsüna ma ghanu le!

¹⁶Anyi hathu ssiketenthu na mathu lentsütsonsa nu pakivvü ntsa sadha.

¹⁷Tsalina Apvüwa na acalithu kesütanla bvüya thsü nten, nu ma denyi-dema nu magha-maghangthu nantizen chi nten, kepaghenanye anyi tsüdila Anyiza nkinyila gheshighena ketan nu mathu kekuli tsüdila nmehai le. Tsüti sa lela Apvüwa leben ketsu na ma sakhen sa nben, isala kemeten pi cü le ma kwen chang sen nu ben den.

¹⁸Anyi gheshighena na mecang pi anni na aghazü nu assensü mecang keten tsüti le.

¹⁹Kekhang ntsawa Apvüwa na ma ghepvü keben ghenana ma kemeten khukechiwa tsüna anni ti ayyi tsüdi wila anyi yasa, nu tsüna anyi kesüsü tsüdi ma ketanla ma ghenana tsüti saaben.

²⁰Diiyiwa wi anyi tsüdila kedsawa katsüha lela muya kemehai khupi dsaden, isala mathu kaghama saya nben. Mathu na atsanga lela dsa ben!

²¹Manasseh nu Efraim nyi na khokho ssikaghashen nu manyi gweghe sen wa Judah ssisa. Tsüti sa lela Apvüwa leben ketsu na nmila sa nben; Tsaseng wi lela kemeten pi cü le ma kwen chang sen nu ben den.

Isaya 10

¹Nthu na dedi tendha! Nthu na ayen nkemeshon cü pi inyithu meten-mesha ben.

²Tsüti kesalina nthu na ketha-uthu yala mathu ji kesau nu kemeshonwa tsü mu meya thsüla ben den. Tsütinu nthu na denyi-dema nu magha-maghangthu shei khuyaden.

³Anyiza na kemeten pi nthu kecü wi nthu na khati saaben nu? Ma diyyi kelensie wina kededi sengho nthu miwi kechi wi nthu na khati saaben nu? Nthu na bvü sen nu khiewa kekiqa bha wa nu? Nthu keben-keyeng pi khiewa kuthi nu?

⁴Aghi wi nthu yathi nyethu nthu zan sen nu atssüzü sa waben. Tsüti kesa sengwi lela Apvüwa leben ketsu na nmila sa nben; Tsaseng wi lela kemeten pi cü le ma kwen chang sen nu ben den.

Assiriya Kadimiwa pi Anyiza tsanqai ti kesa

⁵Apvüwa na khi, “Assiriya! Hi Assiriya pi achanghon kesü ti sa nu pi hi mathu miwi lebentsu kebenthu meten cüden.

⁶Hi Assiriya kesun pi Anyiza nkechü mizzatenti, hi ya alebentsu thsü ketenwa tsü ssinu kaghashen thsü. Hi tsüthu kesun pi nyu ji shuya nu ghanfüya nu anyithu pi alen wi kenenkagha ti cüten thsüa.”

⁷Isala Assiriya Kadimiwa na ma ketanla ma leben wi nkemehai cho kiden ben. Ma mizzatenti kejon dedi thsüle meshen den.

⁸Ma kapvü nu khi, “Hi kekhu wi kekhang kesenthu tsüdila kadimi kesüsü le!

⁹Hi Kalno nu Karkhemish nyunuti keni yaya, nu Hamath nu Arpad nyunuti keni la. Hi Samaria nu Damaska manyi la yaya.

¹⁰Hi kemeten pi tsikezhü, Jerusalem nu Samaria wi keben miwi la kejiki ben nu kinyi ketenthu cü le ikwen chang chi.

¹¹Hi Samaria nu tsikezhü tsüdila yasadha, tsüti hi Jerusalem nu ciwi kinyi keten tsikezhüthu miwi la saaden.”

¹²Isala Apvüwa na khi, “Hi Zion Yikha miwi nu Jerusalem wi sa keben ha cen lethu, Assiriya Kadimiwa na ammisa keten nu kekapvü ghen hi kemeten pi ma cüden.”

¹³Assiriya Kadimiwa na awisa nu khi, “Hi ketanla hathu tsüdi sayadha. Hi zü, metsa, nu chüshikeya na ben. Hi mizzatenti tsü keni jüwi aggü pasa nu manyi keben pi saghu ketheng khuya. Amesü süpon ti ciwi kahangthu cüten.

¹⁴Ayyi wi mizzatentithu na awa ghacen kesü ti, hi awa ghatsü jüghu keya ti mathu keben-keyeng saghuya. Agisha kesüla hi kewheng teqha meya. Awa pang kesüla ka pi hi satekü meya.”

¹⁵Isala Apvüwa na khi, “Ampvü na ma sen ketenwa miwi diki le khiya mehahi kwe? Achan kaha-nnu na ma pi achan haketenwa miwi nsenthu yishüki kwe? Achanghon na anyi pieki nten, isala anyi na achanghon pieki den.”

¹⁶Apvüwa Kekhang ntsawa na kesakinaa ghei kesun pi khili anonkwen kebenthu miwi chi le saaben. Mathu gwo wi anni na mecang neng neng ben den.

¹⁷Anyiza Israel kewegüwa tsüna anni ceng shaben. Israel Nyiza Kemethawa tsüna annikeqhe ceng nu ghanan kesütan na pala tsüdi mecang shaben; aghazü nu assensü lela.

¹⁸Ayinong kemehai nu keca lli tsüdila yasa cüben; keshü kinaa na anyi yasa keten tsüti saaben.

¹⁹Achanton na zeng ntsa sa nu ghanyi kesü lela siya kemehai saaben.

Anyi kezeng-u ketan khe neng ghoden

²⁰Israel nyi hang keyathu na mathu dedikhia le kegho mizzatentiwa tsü nondi nu nhangla keten matsü na ghoden. Mathu na mathu kenondi pi mathu Pvüwa Israel Nyiza Kemethawa miwi chi ntsa wa ben.

²¹Israel nyi kezeng-u ketan na mathu Nyiza Kemethawa wi ghoben.

²²Khili Israel nyi na ji pi atssüketi ghüsa wi ahachan ti ben lela, kezeng-u ketan gho nengben. Kededi na anyithu ghena saghuben, nu tsüna pi cü qo ntsa sadha.

²³Anle, diyyiwa tsüdi wi Kadimiwa Kekhang ntsawa Apvüwa na ma saale keben ti kededi sengho den.

Apvüwa na Kemeten pi Assiriya cü keten

²⁴Kadimi Kekhang ntsawa Apvüwa na ma nyithu Zion wi hang kebenthu wi khi, “Assiriya nyi na Ejipt nyi kekuli ti sa lela nmessila.

²⁵Matsü keujü wi nthu kemeten tsü cen thsüaden, nu tsaseng wi mathu dedi aden.

²⁶Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Oreb lonshi wi kekihheji pi Media nyi kekihhe ti mathu kihheden. Hi kemeten pi Ejipt nyi kecü ti pi Assiriya la cüden.

²⁷Tsü tsüna kegho wi, hi Assiriya kekhang wina nthu lisha chicüaden, isanu mathu yen na nthu ghena akhhi kekiyan nsa laben.”

Kenkathu na Kekaghashen

²⁸Hi nankemeghüthu süpahizi na Ai nyunutiwa tsü yayadha. Mathu na Megrom pvüdhi sen nu wadha! Mathu na mathu tsanqai pi Mekmash wi teshidha.

²⁹Mathu na ayyikaghagu jü tsü pvüdhi sen wa Geba wi jen ben! Rama nyuti wi anyithu na messi ntsa sadha, nu Kadimi Saul nyuti Gibea wi anyithu na bvüdha.

³⁰Yishalo, Gallim nyithu! Kinalo, Laisha nyithu! Khi nenglo, Anathoth nyithu!

³¹Madmena nu Gebim nyu wi anyithu na keshü nmessila bvü bendha.

³²Nansü nankemeghüthu na Nob nyuti wi ben nu mathu kwen misügü nu kejen pi Jerusalem nyunuti wi Zion Yikha ccüca ben.

³³Apvüwa Kekhang ntsawa na achan cüna kewi ti mathu zansha pi kecencha den. Mathu jawi kekavvü nu kemisi ntsawa shüchi pi nu kimenni thsüaden.

³⁴Ampvü pi ayinong-nonpha wi achan keshüchi ti, Lebanon wi achan ton kemehai ntsa kiccü ti Apvüwa na mathu shüchi cüden!

Isaya 11

Kecca Kadiyyiwa

¹ David kadishi hana achanton kesü shüchi kesa ti, isala ma chonhi wi ma connie ketheü shhugho keten ti, kadimi ketheü kesü David shicübvüghathu jawi na shaghaden.

²Apvüwa ghamu na kemetsa, pala kechü, nu sapichü pi ma cü nu ma nyi miwi kedi sa thsü le kesalina. Ma Apvüwa kenenwa tsü chü, nu ma kinyiküden,

³nu ma jüh kekina wi ma kenen muyaben. Ma amei wi kaghang nyelela ajüh kelayi sen nu pendhe nben;

⁴ ma methasi nu ketha-u jühkaghaten, nu kekiqa nkemithu kemeshon sheipi den. Ma jühkhukechi wina kemeten pi anyithu cüden, nu nkemehaithu na shü thsüaden.

⁵ Ma ajühtsentsa nu kemeshon sen nu ma nyithu ssiden.

⁶ Adenni nu khaghanenithu gweghe ccen hangben; nu ssensitemi na aneni zza gweghe jenben. Amesü zza nu ssensitemi zza gweghe atsse yaben, nu ghanyi na tsüthu hieben.

⁷ Amesü nu aduwengthu na gweghe atsse dsaben, nu tsüthu zza na ccen jenben. Ssensitemi na amesü ti amatsi dsaben.

⁸ Meme na aji kepvü maghang ssikiponli lela mangla sa nben.

⁹ Anyiza yyishiphon kemetha, Zion miwi mesa-mena nyelela nkemehai na ben nben. Anyiza palakechü na ayyi kepong saaben, atssükedone wi atssü na pong keben ti.

Kushinyithu na Kheneng gho keten

¹⁰ David shicübvügha wi kadimi ketheü kesü na mizzatenti tuwi kemechan kesa tsathang kesü na ghoden. Mathu na kadi nyunutiwa wi saghuya nu kenyuwakü pi ma cüden.

¹¹Tsü tsathang ghothu, Apvüwa na ma kekhang sen nu ma nyi na Assiriya, Ejipt, Pathro, Sudan, Elam, Babylonia, Hamath nu atssü ghüsa wi nu atssükedone mangkehi wi kebenthu ssi neng gho chiaben.

¹²Apvüwa na khangthsü piekiya nu Israel nu Judah nyithu na ayyi ccügwen mejü wi bvüzighe kesathu ssi neng gho saghu bendha le kesa pi mizzatentithu ccüca den.

¹³Israel kadiyyi na Judah ghenanyongho npvü nengdha, nu Judah na Israel nankemeghüwa nsadha.

¹⁴Manyi saghuya nu niduwa na Filistin ssikaghashen gho nishuwa hang ketenthu yasaden. Mathu na Edom nu Moab miwi khang yaden, nu Ammon nyi na mathu jühkina den.

¹⁵Apvüwa na Suez Ghajü ya qha thsüaben, nu ma ameghü kisa sengho Euftrat mo teqha ben, akuza tagü ketan sa nu anyi tsüdila pvüdhiya kemehai sa thsüaden.

¹⁶Assiriya wi alentonti kesü sapi ciwi Israel nyi hang keyathu cüaden, mathu bamyithu na Ejipt wina shhugho keya tsüti saaden.

Isaya 12

Kesengkhwi

¹Anyithu na hati akhwi kesa tsüwa na ghoden, “Hi no sengle, Apvüwa! No imiwi nlebentsu keten, isala khilitsü ileben kagha sacü, nu imiwi nleben ntsu ladha.

²Anyiza na hi hangshawa; hi ma nondi keten khe nmessi nengdha. Apvüwa na kekhang nu kezü pi hi cüden; ma hi hangshawa.

³Kedighe nyi na atssü kemetha jüyathu anonghe keten tsüti, Anyiza na mathu hangshakeya wi mathu nonkeghe saaden.”

⁴Anyithu na hati akhwi kesa tsüwa na ghoden, “Keseng pi Apvüwa cülo! Ma ya nthu kiqa cülo kesa cichilo! Ma kulikechi pi mizzatentithu tsüdi kizalo! Ma khatila di khe pi mathu kizalo!

⁵Ma kekuli kedi sakechi ghenama sakilo. Ayyi maben ya ajüh tsü zaya thsülo.

⁶Zion wi kahangthu tsüdi jisha, nu akhwisa thsülo! Israel Nyiza Kemethawa na di, nu ma ma nyithu jawi hangden,”

Isaya 13

Anyiza na kemeten pi Babilon cüben

- ¹ Hawa ha Babilon ghen a ketsijüh kesü Amoz tsawa Isa na Anyiza wina mukeya.
- ² Yyishiphon methasi kesa shoni wi khangthsüwa piekilo! Yisha pi süpahithu cü nu nthu kwen kejen pi azensu sala mathu ya kekavvü nyunutiwa khweti tsü ssikaghashen thsülo.
- ³ Apvüwa na ma süpahi meshen pi ashhüsa nu kenondi qothu ya keccüna ghisa nu ma mathu miwi alebentsu kebenthu meten cülo ci chidha.
- ⁴ Ayikha wi anyitenti hhai kinachilo, mizzatenti nu kadiyyithu saghu keben hhai tsü. Süpahizithu miwi Apvüwa na aghisale kesalina ma süpahi kidenben.
- ⁵ Tsüthu na kelensie wi diyyithu, ayyi kenten wina ghoden. Apvüwa na ma lebenketsu wina diyyiwa maben dediale ghoden.
- ⁶ Kenea ghen a ghadhilo! Apvüwa tsathang na tetsakidha, Kekhang ntsawa na kededi sengho keten tsathangwa tsü.
- ⁷ Anyi tsüdi kwen na kelaca ben; nu anyi tsüdila kempvüza nmila ben.
- ⁸ Mathu tsüdila keqhethi nu nza na kepvügha wi kinaa ti sa waben. Mathu tsüdila messi pi khokho kaghangli nu kejüghe ghen a mathu mmi nmie ntsa saaben.
- ⁹ Apvüwa tsathang na gho tendha, ma leben ketsu nu kekha nkemehai tsathangwa tsüna. Ayyi ya aghansha sa thsü nu kesami nyi tsüdila dedia den.
- ¹⁰ Ghotsi nu ghotsi lashüwa la nwegü laden; aghani na shhugho lela jang thsüaden, nu asha la nwegü laden.
- ¹¹ Apvüwa na khi, “Hi kededi tsü sen nu ayyi wi gho nu gheshighenathu mathu kesami ghen a kemeten pi mathu cüden. Hi kapvü ketenthu satemeni nu kemeten pi awisa nu daggü ketenthu cüden.
- ¹² Suna miwi la anyi hang keyathuwa metseng shaben.
- ¹³ Hi Kekhang ntsawa Apvüwa, hi ileben ketsu pi keccüca ghanan wi hi atssan ya kedheggü, nu ayyi la maben wina kuli thsüaden.”
- ¹⁴ Babilon wi hang keben asangthu na ameshü na ma jügü ketenthu tubvü nu khaghaneni na mathu kehie nmila keben ti bvüzighe sen nu papa diyyi wi waben.
- ¹⁵ Kesü le kesü lela ghan keyawa pi kecunthiaben.
- ¹⁶ Mathu na hhaketu sa ghang keben wi mathu tsanga memethu kihhethiaben, mathu jjen shu nu mathu wubvü mesa-meshüaben.
- ¹⁷ Apvüwa na khi, “Hi Mede nyithu ya Babilon ssikaghashenlo kechü chiben. Mathu na rükatssü nu suna la ntepagha.
- ¹⁸ Mathu na alamugho nu macü sen nu kepvünyithu gathiaben. Mathu na memethu nu ghanyithu lela nantizen nben.

¹⁹Babylonia na kadimi tsüdi jawi kemehai ntsa; mathu nyi meshen pi kapvü ketenwa tsüna tsü le. Isala hi Apvüwa, hi Sodom nu Gomorrah keyasa ti Babilon la yasa cüden!

²⁰Thola ciwi hang neng nbendha. Arab nyi kegoe keten kesütanla ciwi anithsüjjen sa nben, nu khaghaneni kehie nyi kesüla ciwi ma nenithu ya atsse yathsü nben.

²¹Tsüwa tsüna ayyikeshü wi aghangsa kahang pen saaben nu accüpvüthu na ciwi aghacen saben. Awa ja kedithu na ciwi hang, nu agheja nenithu na keyasa pen witsü ghakha ben.

²²Anyunutiwa wi kehiepen nu kadimiwa jjen tsüdi wila adenni nu meshülathu na magha pi kehiki ben. Babilon tsüwa na ghodha! Ma tsathang na kecenpang sadha.”

Isaya 14

Kushiyyi wina Kheneng kegho

¹Apvüwa na kuti ma nyi Israel nantizen nu mathu kessi pi ma ji sa neng yaden. Mathu na mathu yyi wi hang neng den, nu asangthu na gho ciwi mathu gweghe hang ben.

²Mizzatentithu kejon la Israel nyithu ya Apvüwa na pi mathu cü ketheng yyiwi tsü gho thsüale kiqa ben, nu mizzatentithu na nssümagha sala mathu kekuli saaben. Kuti Israel nkaya kesathu tsü Israel nyithu na mathu nka neng yaben, nu Israel nyithu na hatu wi mathu meten-mesha keghothu miwi kekhang sen yaben.

Babylonia Kadimiwa na Keshü yyi wi Keben

³Apvüwa na Israel nyithu ya kinaa nu agükeccü wi, nu nyu mathu meten pi kekuli kekhang sa thsü kegho wina ccaya thsüaben.

⁴Ma tsü sa kechi wi mathu na Babilon kadimiwa nankeqhe nu khiben: “Kadimi gheshighena nkemehaiwa na qancadha!

⁵Apvüwa na kekhang kesen nkemehaithu ya kekhang nsen thsüladha.

⁶Mathu na alebentsu nu anyithu meten- mesha nu mathu na yayakea mizzatentithu kimenni ben keten.

⁷Asakhen witsü anyi tsüdila keyazi nu kecca sen nu anonghe, nu anonkeghe ghen a khwisa ben tendha.

⁸Lebanon wi sipress nu sedar chan tonthu na qanca kesa kadimiwa ghen a anonghe ben, kepaghenanye khili tsü ma nmila nu thola tsüthu shüchi ntendha!

⁹“Keshü yyiwa na Babylonia kadimiwa ssiya le kiden ben den. Ayyi wi kekhangthu ghamu na kethukehi bendha. Kadimithu ghamu na mathu kadipen wina shagha bendha.

¹⁰Mathu tsüdila ma kiza, ‘Khilitsü no la ikhang ti nkhang ladha man! No la ikhang makesü sadha!

¹¹Harp pi akhwisa nu no nyuwakü keten nan, khilitsü no la he keshü yyi wi bendha man! No amedhentu pi nwekeshi sa nu acanie pi kemphi sa wadha.’ ”

¹²Babylonia kadimiwa, ghotsi sükhawa, no tang wina qanca dugho! Wa kesa tsü wi no mizzatentithu nkayaya gho, isala khilitsü no pi ayyi wi khala chidha.

¹³No tangwi kinu no kadipen pi ghotsi kemisi ntsathu miwi sale meshen. No kadimi kesü ti nu aghawa acenpvüthu na saghuketen yikha miwi donkiyale meshen.

¹⁴No atssan kemisi ntsathu miwi kinu kekhang ntsa ti donki le khi.

¹⁵Isala tsüti sakeyawa nyela no zansha pi ayyi kedhu ntsa keshü yyi wi chidha.

¹⁶Keshüthu na no ghang nu apang ka ben. Mathu na keüben, “Anyi hawa ha ayyi pakuli nu kadiyyithu ya kedheggü thsü kesawa tsü kwe?

¹⁷Anyi hawa ha anyunutithu yasa nu ayyi pi ayyikeshü sa kesawa tsüla? Anyi hawa ha atssüzüthu nlishü mvu nyelela ajjen wi nwha thsü mvu ketenwa tsüla?”

¹⁸Ayyi wi kadimithu tsüdila ashüjjen kemehai non wi ben,

¹⁹Isala no tsü ashüjjen nmi, nu nkamang pi bighe thsüale pi khaladha. Aghi wi yathi kesa süpahithu kamang na tsü kecenbhon, tsüthu saghu pi alonshiku wi khala chi nu cütendha.

²⁰No diyyiwa yasa nu no ketanla n-nyithu pathi kesalina no khupi kadimi kepa ti vhü nten. Ntheghi kemehai kesütanla hangya nben.

²¹Anyithu kesüthiwa ya sa shhuya thsülo! Kadimi hawa tsathu na mathu bamyithu kesami ghen shüden. Tsüthu kesüla ayyi kekhang sen nben, nyelela anyunuti sapi ayyi kepong sa thsü nden.

Anyiza na Babilon dedi thsüaketen

²²Apvüwa Kekhang ntsawa na khi, “Hi Babilon ssikaghashen nu tsü yasaden. Hi mangla teshi nten, ghanyi kesütanla nu thola hangya thsü nten. Hi Apvüwa, hi khidha.

²³Babilon pi awen cheng thsüaden, nu accüpvüthu yala ciwi hangden. Hi pala tsüdila pfüpia keten aghatang kesü pi Babilon jüpi cüden. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

Anyiza na Assiriya nyithu dedi thsüaketen

²⁴ Apvüwa Kekhang ntsawa na kekishen kesü satheng: “Hi kiden kethengwa tsü saaden. Hi saale meshen keyawa tsü sa yaden.

²⁵ Hi iyyi Israel wina Assiriya nyithu dedi thsü nu iyikha miwi na mathu cüten shaden. Hi Assiriya nyithu yen kedhu wina inyithu lisha nu mathu na akhhi kekiyan pvü ketenwa tsü pisha cüden.

²⁶ Hawa ha hi ayyi ghena meshen kebenwa tsü, nu kemeten pi mizzatentithu cü le ikwen changyadha.”

²⁷ Apvüwa Kekhang ntsawa na ha sale meshenyadha; ma kemeten pi cü le ma kwen changyadha, nu thola ma khenya nben.

Anyiza na Filistinthu dedi thsüaketen

²⁸ Ketsijüh hawa ha Kadimiwa Ahaz na keshü mapi wi pi thangchi.

²⁹ Filistinthu, nthu kihhe keten mighewa tsüna pashüdha, isala nthu na anonghe keya jjugi nmi. Amaghang kesü na shüthu, tsü miwi nkemehaiki na ghola tsü pen pong yaden. Amaghang tsüwa ghatsü wina pighe keten maghang khushi yaden.

³⁰ Apvüwa na ma nyi kahhatuthu kehiewa saya nu mathu ya yazishu hangya thsüaben. Isala ma azenk kedhu kesun pi no Filistinthu wi chiaben, tsüwa tsü kegho wi nthu kesüla hangya nben.

³¹ Ghadhi nu qaila kekiqa khielo, nu Filistin nyunutithu tsüdi! Nthu tsüdila messi ntsa yalo! Aghawa na nikhukethong sen nu ghoden, tsüna leben kejjan süpahizithu le.

³² Khatinu Filistia wi nyilo gho ketenthu jüh luneng chiya nu? Ithu na mathu kizala, Apvüwa na Zion pieki cüdha, nu ma nyi agüccü kebenthu ya yazishu benya thsüben.

Isaya 15

Anyiza na Moab dedi thsüa keten

¹ Hana Moab ghena ketsijüh kesü. Ghaja kesü jüwi Ar nu Kir nyunuti keni na dedi tendha, nu Moab yyi na yangyi sadha.

² Dibon nyithu na yyishiphon miwi ki nu kekinyijjen ghena qaiben. Moab na Nibo nu Medeba nyunuti keni ghena leben güccü nu qaiben; mathu leben gükeccü wina mathu li nu apangkenye cadha.

³ Alentonti wi anyithu na aleshithsü mphü; anyuti non nu ajenmili wi anyithu na leben ketizen sa nu qaiben.

⁴ Heshbon nu Eleal nyithu na magha nu qai nu mathu kikai na kelensie wi ahunjen kecu wila zaben. Süpahithu lela kedheggü, nu mathu kempvüza nmidha.

⁵Ileben na Moab ghen a qai shaghadha! Anyithu na Zoar nyuti nu Eglath Shelishiya wi bvüdh a. Pahan na qai sen nu Luhit wi kewalen wi shu; pahan na leben güccü nu maghala Horonsin wi bvü.

⁶Mimrin kuza na qha, tsü ghüsa wi aghang na jü, nu mangla kemejjü nmidha.

⁷Anyithu na Willow Yyiketijü khhaka sen nu mathu tsanqai tsüdi pvü nu bvüale apiketsü saben.

⁸Moab kemeggü tsüdi wi kiquai zaben. Efraim nu Beerelim nyuti wila tsü zaben.

⁹Dibon nyuti wi ajjü na akuza tssü ten pi nmieni sadha, nu Anyiza na ciwi kebenthu ghen a mehai kayi kesa pi theng. Moab wi nshüla kebenthu süthi pi ajjü keji ntsa saaden.

Isaya 16

Moab kekiqa nkemi tsüwa

¹Ayyikeshü wi Sela nyunuti wina Moab nyithu na khaghaneni zza kesü pi ajüca sala kesun pi Jerusalem wi kadi sa kebenwa cü.

²Mathu na Arnon Ghaku ghüsa wi hie nu kemtsü mangla nmila awa na ma ghacen wina jügüshi kechi ti bvü wa nu bvü gho saben.

³Mathu na Judah nyithu kiza, “Ikhang na mangkesau khe kizalo, achanton kesü na ghanan lapvü tsü wi kekicü pi khwen cü keten tsüti ikhang khwen cü, nu ikhang ya nthu kekhwen wi benya thsülo. Ikhang na kushinyi; ikhang pi nyu nkemu ben wi kuthi cülo.

⁴Ikhang ya nthu yyi wi benya thsü. Ikhang yasa cüle kebenthu kwen wina ikhang khwe yalo.” (Kematang nu keyasa na asakhen sa, nu diyyiwa pasa kebenthu na bvüaben.

⁵Tsaseng wi David shicübvügha meshu kesü na kadimiwa saaben, nu ma ajühtsentsa nu kaghali sen nu anyithu miwi kadimiwa saaben. Ma wan nu kemeshonwa tsü sachi, nu ma atsentsawa tsü sakeya ghangden.)

⁶Judah nyithu na khi, “Ikhang na Moab nyi na khati kapvü khe zayadha. Ikhang na mathu na ammisa nu awisa tenle kesa chüdha, isala mathu dithang ketenwa tsüna kaghacang.”

⁷Moab nyithu na mathu güccü ketizensa nu qaiben. Mathu tsüdila Kir Here nyunuti wi kedsakejjü kemehai dsa kegho tsü meshenyathu qai waben. Mathu na accükwen chahha waben.

⁸Heshbon kete wi allithu nu Sibma wi kemeshentsse llithu yasadha -- kemeshentsse llithu na mathu kisengtssü pi mizzatenti kesenthu ya adina thsü keten. Kuti tsüwi kemeshentsse ton tsüth u na chang sen nu kelensie wi Jazer

nyuti kecu, nu nishuwa ayyikeshü, nu nidu wina sasen nu Keshü Tssükedone khhaka kecu waketen.

⁹Hi Jazer ghenä kiquai ti khili Sibma kemeshentsse llithu ghenä la qaiben. Inyontssü na Heshbon nu Eleal ghenä lle ben, kepaghenanye alli wwi pi mathu nongheya kemehai mangla nmidha.

¹⁰Thola ayyi kemehai llikeca ghenä anonghe meya. Thola kemeshentsse lli wi jisha nyelela akhwi nsa. Thola kisengtssü sale kesa ghenä kemeshentsse bi n-nyeggü; anonkeghe kejisha na asakhen sadha.

¹¹Hi Moab ghenä hathana, nu Kir Here ghenä ileben güccü nu ghadhi wadha.

¹²Moab nyi na mathu na wa kekinyi sa keten yikha witsü kekinyijjen wi kekhe nsa chala bendha, isala tsü ghenä mathu kemehai mangla nmi.

¹³Tsüwa tsüna kishi Apvüwa na Moab ghenä ajühkhukechi.

¹⁴Khili Apvüwa na khi, “Amapi kecheng centi kesa wi Moab keben-keyeng kemehai tsü nmila ben, ma nyithu kejon na keben jawi kezeng-u ketan hangya, nu mathu nkhangla ben.”

Isaya 17

Anyiza na Kemeten pi Siriya nu Israel manyi cü keten

¹Apvüwa na khi, “Damaska na anyunuti saya nbendha; tsüna yasa pi ketheng ketan sa tendha.

²Siriya nyunutithu na anuphan dedi tendha. Tsüna khaghaneni nu amesüthu tsse keyapen, amou saaden; nu thola tsüthu kupheghe nben.

³Israel na ma kekhe nkemi sa nu Damaska na kekhang nmilaben. Siriya nyi hang keyathu na Israel nyithu ti kimenni shaben. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

⁴Apvüwa na khi, “Israel kadi na asakhen sa, nu ma keben-keyeng mithon wi kemetseng sa keten tsü kesü na ghoden.

⁵Israel na acheng ti saaben. Refaim Yyiketijü wi acheng ti saaben.

⁶Anyi kezeng-u ketan mehaiya ben, nu Israel nyithu na oliv ton wi ma bi layakhi nu ma shoni wi keni kecheng ketan teshi ketheng ti nyelela ma lapvü ma cüna wi kezeng-u ketan teshi ketheng ti saaben. Hi Apvüwa Israel Nyiza, hi khidha.”

⁷Tsü tsathang na keghe wi anyithu na mathu sahangkechiwa, Israel Nyiza Kemethawa wi kekiqua bha ghoben.

⁸Kekinyi pen mathu kwen pi kesathu tsü n-nondi laben, nyelela mathu kwen pi kekuli Asherah cenpvü tsikezhü nu hankedemvu kemecang ghenä kekinyi penthu tsü n-nondila ben.

⁹Tsü tsathang na kegho wi aghihie kemehai sa keben nyunutithu wi anyi nhangla teshia nu yasa pi Hivi nu Amor nyithu na mathu nyunuti teshi theng nu Israel tubvü kesa tsüti saaben.

¹⁰Israel, no Anyiza na no kikasha kecü, nu alonshi kekhang ti no khwe ketenwa tsü malidha. Tsü mithon wi no asang cenpvü kinyi le kesalina kemetha sankuthu.

¹¹Isala keujüla no sheng kechi ghanen shigü shagha nu pvü wa lela tsü bi laya nben. Ketizenkesa nu mehai nkeya kinaa ketan saaden.

Ghinyi Mizzatentithu Chayaketen

¹²Mizzatenti kekhangthu na atssükedone nu atssüketi hhai ti sa sen nu ghoden.

¹³Mizzatentithu na atssüketi hhai ti ghoden, isala Anyiza na mathu khachi nu mathu ya yyishiphon nikhu mo sen nu bvü keten ti, khutsuekevü na amatsi mo sen kebvü ti khenengdha.

¹⁴Minulen wi mathu na nyu pateqhe chiden, isala ghanenwa wi nmiladen. Ithu yyi pasa ketenthu tsüdila tsüti saaden.

Isaya 18

Anyiza na Kemeten pi Sudan cü keten

¹ Sudan ghakuthu khhakawa ayyi kesü wi agisha kekibhagha hhai zaben.

²Ayyi tsüwa wina mithonthu ahuphon pi kesa hun wina Nil Ghaku wi dugho ben. Ajen wi wha nenglo, nyilo kembhithu! Ketsijüh kesü khu neng sen nu nthu yyi aghaku na gishüzighe keben mizzatenti kezü nu kekhang kebenthu, nthu nyi tisie nu ahyu chengche kesathu, ayyi tsüdi wi nyu na mathu messi ketenthu wi whalo.

³Kinalo, ayyi wi hang kebenthu tsüdila! Ayikhathu shoni wi azensu kesü sala khangthsü pieki keten ghanglo! Tutuwa kekhou hhai kinalo!

⁴Apvüwa na hi wi khi, "Mazü wi aghaja yeng keben wi akejan na keca hhai ti, nu ghanan lapvü wi aghani na kie pi cca keben tsü wi ti hi tang wina ghangchi den.

⁵Kemeshentsse bi npï la keya wi ma kepvü na gha nu ma bi nyün keben wi annuza pi kemeshentsse ton wi ma cüna widhi keten ti ghinyi na lekete Sudan nyi yasa ben.

⁶Mathu na süpahithu kamang pi ameiwi chi nu awa nu aghangsathu cüaben. Mazu wi awa nu pathsü wi aghangsa na tsü dsaben."

⁷Aghakuthu na gishüzighe keben yyi, kezü nu kekhang keben mizzatenti, ahyu chengche kesa anyi ketikesiethu, ayyi tsüdi wi nyu na mathu messi ketenthu na khukechi tsü Apvüwa Kekhang ntsawa na yaketen matsü kesü na ghoden. Mathu na Apvüwa Kekhang ntsawa kinyi ketenpen, Zion Yikha wi ghoden.

Isaya 19

Anyiza na Kemeten pi Ejipt cü keten

¹ Hana Ejipt ghenä ketsijüh kesü. Apvüwa na akulukeshü miwi ben nu mbhi ntsa Ejipt wi ghoden. Ejipt nyi tsikezhüthu na ma tuwi kedheggü ben, nu Ejipt nyithu na mathu kempvüza nmidha.

²Apvüwa na khi, “Hi Ejipt wi anyithu jawi aghi pfüsi chicü nu cünyunyi nu jenphonthu kematangli thsüden. Nankemeghüli keben nyunutithu ya kesali, nu kematangli keben kadimithu ya kekhang kaghazan thsüden.

³Hi Ejipt nyithu na acho kekiden tsü bheghe nu mathu kenong yasaden. Mathu na mathu tsikezhüthu ya mathu kiqalo khieben; mathu na demathu nu keshü ghamuthu wi mathu lenketsütson bhaben.

⁴Hi Ejipt nyithu khupi kedaggü, nu aghe nkemehai kadimi, mathu miwi kekhang sen keten kesü kwen wi chiaben. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

⁵Nil Ghaku wi atssü na qan nu ashishi sa qha bvüaben.

⁶Aghaku tsüwa wi atssü lenthu na hansa nu qha waben. Ahuphon nu achünongthu na shüaben.

⁷Nil Ghaku ghüsa wi asu pi chi kethengthu tsüdila shü nu mo pi bvüaden.

⁸Nil Ghaku wi anga ghenä ma nmeng mellidsa ketenthu tsüdila ghadhi nu qaiben; mathu nga kenniji nu kaghanthsü na ma men nmila ben.

⁹Linen de ketenthu na accükwenshü waben;

¹⁰Athsü kedethu nu sapichüthu na hathana nu nontssü waben.

¹¹Zoan nyunuti wi accülikesathu na kejüphon le! Ejipt wi kemetsa ntsathu na kejüphon jüh pi sansi le! Mathu na khatila kempvüza sa nu kadimiwa wi mathu kheni lesü kechüthu kuti kesathu le kizaya nu?

¹²Ejipt kadimiwa, khapeghe khaja nu nlentsütson ketenthu tsüna khiewa ben nu? Mathu na Apvüwa Kekhang ntsawa na Ejipt ghenä mangwa meshen ben khe no kizaya benshe.

¹³Zoan nu Memfia wi accülikesathu na kejüphon. Mathu na mizzatentiwa lentsütson kesau le, isala mathu na tsü lentsütson sadha.

¹⁴Apvüwa na mathu ya chükivvü kesa kesansi khuchi thsüdha. Tsüti sa kesalina Ejipt na pala tsüdi wila sazzi, nu adikina nyi ti kulukhukhu sala ma keduwe miwi jen keben ti wadha.

¹⁵Ejipt wi keban le ketha-u lela, anyi kemechan le anyi jümu lela kekiqa khuchiya nbendha.

Ejipt na Apvüwa kinyiketen

¹⁶Ejipt na nza ti alebenzza wa keten tsü kesü na ghoden. Mathu na Apvüwa Kekhang ntsawa na kemeten pi Ejipt cüle ma kwen chang keben kemu wi messi nu kedheggü ben.

¹⁷Ejipt nyithu na Apvüwa Kekhang ntsawa na Judah ghen a kiden keben meshenkeya kaghapen wila mathu qhethiketen saben.

¹⁸Tsü tsüna kegho wi, Ejipt nyunuti manga wi Ibri jüh khiben. Ciwi anyi na Apvüwa Kekhang ntsawa nyan wina kekishen saaben. Tsü jawi anyunuti kesü nyan pi “Aghani nyunutiwa” isa ciben.

¹⁹Tsü tsüna kegho wi, Ejipt yyi wi mecang pi kekinyipen kesü Apvüwa ghen a ben ben, nu Ejipt nyithu ggü wi alon kisheng kesü sametha pi Apvüwa cüden.

²⁰Tsüna Ejipt yyi wi Apvüwa Kekhang ntsawa na keben zensu kesü saaben. Ciwi keben nyi na nyu mathu pasha kegho wi Apvüwa wi kekiqa khie lethu, ma nyi pahan kesun pi mathu kikashaya thsüaden.

²¹Apvüwa na ma ketanla ma pi Ejipt nyithu ccücaben, isathu mathu na ma chüya nu kinyi, nu ahansha kesa nu khukechithu sen nu ma wi ghoben. Mathu na ajüh kemechan khishü nu mathu na kekhishü ti saaben.

²²Apvüwa na kemeten pi Ejipt nyithu cüden, isala tsaseng wi mathu sapi mehai cüden. Mathu na ma wi kheneng wa nu ma mathu kekhie kina nu mathu sapi mehai cüden.

²³Tsü tsüna kegho wi, Ejipt nu Assiriya manyi jüwi alentonti kesü na ben ben. Diyyi tsü keni wi anyithu na manyi jüwi cüshu ben den, nu mizzatenti keni tsüna gweghe nu kekinyi saaben.

²⁴Tsü tsüna kegho wi, Israel na Ejipt nu Assiriya manyi ssinu kesü saaben, nu ha kecheng hana ayyi tsüdi ghen a kemihhi kesü saaben.

²⁵Apvüwa Kekhang ntsawa na sawegü pi mathu cü nu khiben, “Hi sawegü pi nthu cüden, Ejipt, inyithu; no, hi sa keya Assiriya; nu Israel, hi no kessikeya nyithu.”

Isaya 20

Atusenjüh-kechü ma Kimessü zensu

- ¹Assiriya wi Kadimiwa Sargon ahza ghenä Assiriya nyi süpahizi benchüwa na wa Ashdod wi Filistin nyunutiwa ssikaghashen.
- ²Amapi kecheng tuwi Apvüwa na Amoz tsawa Isa ya ma ccüguwen nu ma pvü keten leshithsü tsü khushilo ma kiza. Ma tsü kina nu ma kimessü nu ma ccükevü sa wa.
- ³Ashdod yakeya sengwi Apvüwa na khi, “Imaghawa Isa na kimessü nu accükevü pvü nu amapi kecheng kegoe bendha. Tsüna Ejipt nu Sudan manyi miwi mangwa saaten khe tsü zensu kesü.
- ⁴Assiriya kadimiwa na diyyi tsü keni wi ghankeya atssüzüthu tsü mathu kimessü ssinu bvüaben. Ghanyi nu keqhai la accükevü nu kimessü, aghatsü makevü pvü nu alentsen nu kejüghe sengho Ejipt cüben.
- ⁵Kenondi pi Sudan miwi chi nu Ejipt ghenä kapvü ketenthu na mathu kaghang yasa nu palachü kivvü shaben.
- ⁶Tsü tsüna kegho wi, Filistia katen wi hang ketenthu na khiben, ‘Ithu ya Assiriya wina ithu khweya thsüle mathu maghaki ketenthu wi khati sadha khe ghangchilo! Ikhang na khatinu hangya mehai nu?’ ”

Isaya 21

Kemanthi wi Babilon keqanca kemu

- ¹Hawa ha Babilon ghenä ketsijüh kesü. Khutsuevü sen nu ayyikeshü pvüdhi wa keten ti, kemessi yyiwa wina wan kededi na ghoden.
- ²Hi matsü nmehaitha kesa kemanthi kesü mu, tsüna nyu kematsa nu kededi kemanthi. Elam süpahizi, ssikaghashenlo! Media süpahizi, anyunutithu ssikaghashenlo! Babilon na agükeccü pfüsi ketheng tsü Anyiza na pi asakhen sa cüben.
- ³Kemanthi wi kemu nu kiza tsü ghenä hi qhethi nu igwo naa pi nza na kepvügha wi kinaa ti sa.
- ⁴Hi ili naa pi keväli nu messi pi kedheggü wa. Keminu kegho nmvuthi ya, isala kemessi ketan khe mangla sen ngho.
- ⁵Kemanthi wi tsü kemishu kesü kidenben; kedonki phi pi shi nu akejjenthu ya benlo saben. Mathu na dsa nu jju ben. Zulila ahza kesü gho; “Kedithu! Nthu tsonhi kiden yalo!”
- ⁶Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “Wala aghikehie kesü pi benya thsü, nu ma ya mangwa muya khe pi kiza thsülo.

⁷Keujüla ma anyi na goru miwi donki nu meshu kenini sala gho, nu gada nu sunsiesa miwi ben nu gho keten mu lethu ma kekaketsü sa ghang meyathu yishü.”

⁸Aghikehiewa na jishachi, “Kediwa, hi aghikehie pen wi ghaja-ghanan wila hieben le.”

⁹Mathu na zuli goru miwi meshu kenini sala ghodha! aghikehiewa na ajüh ketsichi, “Babilon na qancadha! Mathu na kinyiketen tsikezhü tsüdila ayyi wi kecen chazighedha.”

¹⁰Inyi Israel, nthu pi awhengsu ti nyeggü, isala khilitsü hi Israel Nyiza, Apvüwa Kekhang ntsawa wi ajühkemehai zakeya pi nthu wi thangchidha.

Edom ghena Ketsijüh kesü

¹¹Hawa hana Edom ghena ketsijüh kesü. Pahan na Edom wina hi ci nu khi, “Aghikehiewa, aghajawa tsüna mangjü na wan nmila ten nu? Mangjü na wan nmila ben khe hi kizalo.”

¹²Hi khineng, “Aghanen na gho tendha, isala aghaja na gho neng den. Keujüla no keü neng mvu benthu wan gho neng nu keü chilo.”

Arabia ghena Ketsijüh kesü

¹³Hawa ha Arabia ghena ketsijüh kesü. Dedan nyithu, nthu nyi kegoe ketenthu na Arabia diyyiwa yyikeshü wi mnan ben ben,

¹⁴atssü pi dighe nu nthu wi gho ketenthu cülo. Nthu Tema yyi wi kebenthu, kedsakejjü pi kushinyithu cülo.

¹⁵Anyithu na njünnu pi mathu süthile kiden, nu alakusü pi mathu gathi le kiden, nu aghi wi kemessi tsüdi ghü sen nu bvüaben le.

¹⁶Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “Amapi kesü centhu Kedar mizzathu kemehai na asakhen saaden.

¹⁷Alakusü kepiethu tsüna Kedar nyi kekhang ntsathu, isala kezeng-u ketan hang yaben. Hi Apvüwa Israel Nyiza, hi khidha.”

Isaya 22

Jerusalem ghena Ketsijüh kesü

¹Hawa ha Kemanthi Yyiketijüwa ghena ketsijüh kesü. Mangsa ben nu? Mangkesa na anyunutiwa wi anyi tsüdila ajjenmili wi anongü ben nu?

²Anyunutiwa maben wila magha nu nponmena hhai na pong ben. N-nyithu na aghi wi shü kesa tsüna kesali nu nshü.

³Nthu ccülikesathu tsüdi bvü wa alakusü kesüla npi kega wina mathu ghanya.

⁴Hi ketan teshi pi inyi shü kesathu tsüdi ghenä qai ntsa thsülo. Ileben satecca le nsala.

⁵Hana kemessi, khang nkeya, nu kemanthi yyiketijü wi chüshi nkeya tsü kesü. Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na tsü kesun pi ithu miwi chidha. Ithu nyunuti khweti tsü kihheshadha, nu kekiqa kekhe hhai na yyishiphon thu wi kehiki bendha.

⁶Elam yyi wi süpahithu na alamugho nu macü khusen nu goru miwi na gho. Kir yyi wi süpahithu na mathu tsonhi kidenya.

⁷Judah yyiketijü kemehai tsüna aghi gorugari pi pongya; süpahithu na goru miwi ben nu Jerusalem khweti jenka wi ngan.

⁸Judah kedi tsüdila pakhi zighe. Tsü kesa sengwi, aghitsanqai jjen wi atsanqai sengho.

⁹⁻¹⁰Nthu na Jerusalem khweti wi khiekhe nsapfüthu yishü khe muya. Nthu na Jerusalem wi ajen tsüdi ghang nu alon pi anyunutiwa khweti zhüpfü le kesa ghenä ajen pahan pheghe. Atssü saghu le kesa ghenä

¹¹aghajü kaghawenwa wina lle dugho keben tssü tsü ghenä anyunutiwa non wi atssükhang sa. Isala nthu na matsü kesie keben wina hathu tsüdi kiden nu saya thsü ketenwa Anyiza jüh tsü nkinala.

¹²Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na nthu ya qai nu anongü, nu nthu li whi nu aleshithsü mphilo nthu ci.

¹³Nthu na tsüti kesawa nyela keqhe nu anonkeghe sa. Nthu na khaghaneni nu amesüsi pathi dsa, nu nthu na kisengtssü jü. Nthu na khi, "Ithu na dsa nu jü nalo! Dhitsü wi tsü ithu na shüaben."

¹⁴Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na ma ketanla hi ccüneng nu khi, "Pala nkemehai hawa ha mathu na hang keben chu teshi pi cü nten. Hi Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa, hi khidha."

Shebna kitsankechi

¹⁵Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na kadijjen kehiewa, Shebna wi wa hati khilo hi wi kiza,

¹⁶"No thowa le meshenten nu? No ghenä yyishiphon lonshi wi ashüjjen hoyä kemehai no kemeshon mangwa ben nu?"

¹⁷No kemechan nyi sa benlaja mehai, isala Apvüwa na no kushi pi khala ben.

¹⁸Ma no pi ball kesü ti no khuya nu pi diyyi di ntsa kesa kesü wi cüchiaben. No meshen pi kapvü keten gorugari kete ciwi shüaben. No npvüwa theghi nyankekinyen kesü sadha.

¹⁹Apvüwa na no dhamangpen wina no khupi nu npen kemisi wina no zansha cüben.”

²⁰Apvüwa na Shebna wi khi, “Khathansha wi tsü sa khe, hi imaghawa Eliakim tsa Hilkiya kesun chiaben.

²¹Hi no kadi gwokemejuwa kaghazu nu geshi keqhan pi ma pvü thsü nu no senketen kekhang tsüdila pi ma cüaben. Ma Jerusalem nu Judah nyi ghenä aba kesü ti saaben.

²²Hi David shicübvüghawa Kadimi kekhu wi kekhang pi ma cütha saaden. Ma dhamangpen wi shakhen senden; ma shathu thola khen meya, nu ma khenthu thola shaya nben.

²³Hi cetenji ti kesa pi apen kesü wi ma ceten khvu saaden, nu ma ma theghi ghenä kenyuwakü muya keten nyi saaden.

²⁴“Isala ma shili nu ma maghaki ketenthu na ma ghenä akhhi kekiyan saaben. Mathu na ahyi nu akhuthu pi adhasü wi hagi ketheng ti ma miwi maghaki ben!

²⁵Khathansha wi tsü sa khe, cetenji pi ceten khvu kethengwa tsüna kuli nu qanca ben. Nu tsüwa tsüna tsü miwi hagi kebenthu tsüdi ghenä asakhen saaben.” Apvüwa na khidha.

Isaya 23

Foenikia ghenä Ketsijüh kesü

¹ Hawa hana Tur ghenä ketsijüh kesü. Atssükedone wi ahunjjen keculathu, leben güccü nu qai yalo! Tur wi nthu chüpenwa tsüna yasadha; tsüthu jjen nu tsüthu kemnanpen na yasadha. Nthu hunjjenthu na Sipress wina kegho wi nthu na jühtheü chüya.

²Qaiyalo, Sidon wi asententi kesathu! Nthu na nyu kesun pi

³atssükedone khhakawa Ejipt wi mukeya tsü shei, jeü nu mizzatentithu tsüdi ssinu asenli saden.

⁴Sidon nyunutiwa, no kejügheyadha! Atssüketi nu atssükedone kedhu na no teshi nu khi, “Hi ghanyi kesüla ben ngho. Hi atsangathu noncca nshagha.”

⁵Ejipt nyithu lela Tur na dedidha le kesa chükeya wi amansa nu accükwenshü waben.

⁶Leben ketizensa nu qailo, nthu Foenikia nyithu! Spain wi bvüale kesa kidenyalo!

⁷Matsü kesie wakesa wi sa keten anonghethi keten Tur nyunuti tsü na hawa ha saya mehai kwe? Hawa hana ciwi kahangthu kesun pi atssükedone khhakawa ajenshü kepapa sa nu benlo kesawa tsü kwe?

⁸Kaditsathu asentisa nu ayyi tsüdi wi nyu na mathu nyuwakü ntsa ketenthu na Tur kadi nyunutiwa miwi hathu sengho le kiden kesawa tsüna thothu nu?

⁹Apvüwa Kekhang ntsawa na tsü kiden chi. Ma tsü kiden pi mathu kekuli sakea ghena kapvü ketenthu pasha nu nyu na ma nyuwakü ketenthu satemeni cüle kesa ghena le.

¹⁰Spain wi ajenshü kepapa sala kebenthu, nthu wa alli tsü calo. Ciwi thola nthu khweya kemehai nbendha.

¹¹Apvüwa na ma kwen chang pi atssükedone miwi chi nu kadimithu pi khala le ben. Foenikia nyithu senkesapenthu yasalo kizadha.

¹²Sidon nyunutiwa, n-nonkeghe na kenten sadha, nu n-nyithu nyu na mathu pashadha. Mathu na Sipress wi bvüya lela, mathu na yazishu saya nben.

¹³(Aghangsathu yala Tur miwi bvü kewa thsü tsüna Assiriya nyi nyelela Babilon nyi na le. Aducü zhüpi vü, nu Tur khweti pasha, nu anyunutiwa dedi thsü kesa tsüna Babilon nyi na le.)

¹⁴Leben güccü nu qailo, atssükedonewa wi ahunjen keculathu! Nthu na maghaki keten nyunutiwa tsüna yasadha.

¹⁵Matsü kesü na ghoden, tsü tsüwi amapi achentagü, kadimi kesü kahang tsüthu nyu na Tur maliaden. Amapi tsüthu na cenyathu, Tur na keqheza menkedsa nza kesü akhwi wi keben tsüti saaben:

¹⁶Harp kesü khuya, nu anyuti vüyalo, nyu na no teshi pi mangla nkenye sa kesa keqheza menkedsawa! Nkhwithu tsü sa neng nu anyithu yala kuti gho neng thsülo.

¹⁷Amapi achentagü tsü wathu, Apvüwa na Tur yala kheni asensa kegho pen wi tsü wa neng thsüaden, nu ma ketanla ma melli sen nu kadiyyi tsüdi wi waden.

¹⁸Ma senkesa wi pisa mellikeya tsü sametha pi Apvüwa cüden. Ma tsü saghu nben, isala Apvüwa kinyi ketenthu na ma pisa tsü sen nu kedsakejjü nu athsümenithu nsenthu keyishü shei yaben.

Isaya 24

Apvüwa na Kemeten pi Ayyi cü keten

¹Apvüwa na ayyi yisha nu anyi ya nhang thsüla le bendha. Ma ayyi mi ha kha-nkhwe nu ciwi kahangthu jügüzighe shan ben.

²Anyi tsüdila tsü makesü metuten, keqhaikedithu nu anyithu, amagha nu apvüthu, pala keshei nu kejeüthu, kenna thsüwa nu kennawa, nu kebanwa le ketha-uwa lela.

³Ayyi na gizighe nu yasaben. Apvüwa na khidha nu tsü saaden.

- ⁴Ayyi na keqha nu jü wa; ayyi tsüdila nkhangla; ayyi nu atssan la bighe.
- ⁵Anyithu na Anyiza yenwa tsü bheghe nu ma anuphan ghenä cenkehenjüh sa kechi tsü n-niela kesa ghenä ayyi ya nmetha thsüladha.
- ⁶Tsalina Anyiza na kishen-keshi kesü khipi ayyi miwi chidha. Mathu na sa kechiwa tsü ghenä anyithu na tsü dhiben. Anyi na zeng pfüpfü nu hang wadha.
- ⁷Kemeshentsse tonthu na jübvü nu kisengtssü na metseng gha tendha. Anonghe ketenthu tsüdila khilitsü ahathana bendha,
- ⁸nu mathu na harp nu apha sen nu anonghe keten hhaiwa tsü nzaladha.
- ⁹Kisengtssü ghenä nonkeghe khwisa keten tsü nmidha; thola tsü jü nu anonghe keten tsü nmiladha.
- ¹⁰Anyunutiwa wi pala tsüdila kivvükepe bendha, nu anyithu na yazishu ben le kesalina mathu jjen non wi khenten pvü nu ben wadha.
- ¹¹Kisengtssü nmila kesalina anyithu na alentonti wi magha bendha. Anonkeghe tsüna keshüthangla nbendha; ayyi wina tsü khuyadha.
- ¹²Anyunutiwa tsüna kededi wi bendha, nu tsü khweti- jenkathu na yasadha.
- ¹³Hawa ha mizzatenti tsüdi nu ayyi tsüdi wila saaben. Tsüwa tsüna alli kewwikhi pang wi oliv ton tsüdi wi ma bi kihhesha nu kemeshentsse ton wi ma bi tsüdila laya keten tsüti saaben.
- ¹⁴Hang keyathu na anonkeghe ghenä akhwisaden. Nidu wi kebenthu na Apvüwa tsüna khatila di khe pi nyu kizaden,
- ¹⁵nu nishu wi kebenthu na ma sengden. Atssükedone ghüsa wi kahangthu na Apvüwa Israel Nyiza sengden.
- ¹⁶Ayyi kelensie ntsa wina ithu na Israel, mizzatenti ketsatanwa kesaki khwi zaben. Isala ighena tsü kaghang nmi! Hi nmila wa tendha! Nyu matsa ketenthu na nyu matsa benden, nu mathu na nyu kematsa tsüna nmehai pfü wa ben.
- ¹⁷Ijüh kinalo, anyi tsüdila! Kemessi kedi, ayyiku kebi, nu aca na nthu hieben.
- ¹⁸Anyi kesü le kesü lela kemessi ghüle kebvüwa na ayyiku kebi wi qancaduaben, nu ayyiku kebi ghüle kebvüwa na aca wi ma yayaben. Tang wina atsangho shathi ntsa ghoben, nu ayyi maben wila kuliaben.
- ¹⁹Ayyi na qankhhi nu gzighe pi kepapa saaben.
- ²⁰Ayyi na ma ketanla adikina nyi ti kedheggü nu ajjen kizzathu na caghamo kesa wi kuliketen ti saaben. Ayyiwa na ma kesami na ma hushadha; tsüna bvüca nu shagha neng nbendha.

²¹Matsü kesü na ghoden, tsü tsüwi Apvüwa na kemeten pi tang wi kekhangthu nu ayyi wi kekhang kesenthu cüden.

²²Anyiza na kadimithu ku ghu pi tssüzüthu ti sala pi ayyiku kebi wi chiaben. Mathu na kemeten tsüwa npi kegcho chu mathu pi atssüzüjjen wi khenbhon shaben.

²³Asha na jang nu aghani na nwegüla ben, kepaghenanye Apvüwa Kekhang ntsawa na Kadimiwa saaden. Ma Zion Yikha miwi ben nu Jerusalem wi kekhang senden, nu anyi ccülikesathu na ma nyankethang muden.

Isaya 25

Kesengkhwi kesü

¹Apvüwa, no iNyiza le; hi no kinyikü, nu n-nyan seng tenle. No amankesa kekuli sachidha; No ajühtsentsa sa nu hatu wi kiden kethengthu tsü sayadha.

²No anyunutithu pi dedi thsüdha, nu tsüthu khwetithu yasadha. Kadijjen ithu ghinyi na sa ketheng tsüdila anuphan ghen a dedidha.

³Mizzatenti kekhang nyithu na no seng den; kedaggü mizzatenti nyunutithu na no messi den.

⁴Hhaketu nu kekiqa nkemithu na bvü sen nu no wi ghodha, nu agükeccü tsü wi lela yazishu sadha. Caghamo kesa wi no mathu ken-niepen pi cü, nu keyeng ntsa wi mathu kekhwén sa cü. Kedaggü nyi na pathsü wi caghamo ti ssisa,

⁵kemegi yyi keqha ti kesa. Isala Apvüwa, no ithu ghinyithu ya ccen ben thsüdha; no kedaggü nyithu kemagha khen; akulukeshü na aghani kisa ghanan patekicü thsü kesa ti.

Anyiza na Kemishu kesü kekiden

⁶Hewi Zion Yikha miwi Apvüwa Kekhang ntsawa na ayyi mizzatenti tsüdi ghen a kemishu kesü kiden den — atsse kemehai ntsa nu kisengtssü ntsa pi kemishu.

⁷Ma zulila ahathakina kulukeshü na mizzatentithu tsüdi miwi hagi kebenwa tsü khusha den.

⁸Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na anuphan ghen a keshüwa tsü sen bvüaden! Ma anyi tsüdi nyontssü nyen nu ayyi tsüdi wi ma anyithu ketizensa kesa kejüghekeyawa tsü khuaden. Apvüwa na ma ketanla khichidha!

⁹Tsü sacen kegcho wi anyi tsüdila khiben, “Ma ithu Nyiza le! Ithu na ithu kenondi pi ma miwi chiden, nu ma ithu kikashayadha. Ma Apvüwa tsü le! Ithu kenondi pi ma miwi chiyadha, nu khilitsü ma ithu hangshakeya ghen a ithu nen nu ithu nonkeghe saben.”

Anyiza na Kemetén Pi Moab nyithu cüaben

¹⁰Apvüwa na Zion Yikhawa tsü khweyaden, isala Moab nyi tsü cüten shaden, amatsi pi ayyi wi cütengho keten tsüti.

¹¹Mathu na atssüghe sa wale keben ti mathu kwen chang ben, isala Anyiza na mathu satemeni nu mathu kwen kezü nmila qanca thsüaben.

¹²Ma Moab khwetivü ketheng kemisithu tsü yasa nu zansha pi khuli dugho ayyinikhu sa thsüaden.

Isaya 26

Anyiza na khangkeya pi Ma nyithu cü keten

¹Matsü kesü na kegho wi anyithu na Judah yyi wi akhwi ha saaden: Ithu nyunutiwa na zü le! Anyiza na ma ketanla ma khwetiwa tsü hieden!

²Anyunutiwa khweti sha chi, nu mizzatenti jühtsentsa kesenwa ya dugho thsü, ma nyi na kemeshon sa keten mizzatentiwa.

³Apvüwa, no cencu kesa kecca pi kemeshen khvue kebenthu, nu mathu kenondi pi nmiwi chi ketenthu cülo.

⁴Anuphan wila Apvüwa nondi tenlo! Ma keshüthangla ithu khweya ben na.

⁵Ma kapvü ketenthu satemeni chidha; Ma mathu na hang keten nyunuti kezüwa tsü yasadha, nu tsüthu khweti ya bvüca pi ayyinikhu salo kesun chidha.

⁶Nyu na mathu pasha kesathu na khili tsüthu miwi alentsen bendha, nu mathu ccü mpha kekhu wina tsüthu cüten bendha.

⁷Apvüwa, no anyi kemehaithu ghenen alen sapi chengche sa; nu mathu na kijünyi wa ketenlen tsüna tijü.

⁸Ithu na no kemeshen nie nu ithu kaghang pi nmiwi chiden; no ithu nmvu keten tsüdiwa le.

⁹Aghaja wi ileben tsüdi pi no nmvu den; no ayyi nu ciwi keben nyithu jühkekaghaten wi, mathu tsüdila ajühtsentsa tsüna mangwa khe chüyaben.

¹⁰Ma anyi gheshighena tuwi ccatssüden lela, tsüthu kemeshenwa sale kesa chü meya. Hewi ketsatan nyi yyi wi lela mathu na khilila sazziben; mathu na no kedi nchü mvulaben.

¹¹Nghinyi na no kemeten pi mathu cüle keben tsü nchü. Apvüwa, mathu ya kejügheya, nu ketizensa thsülo; mathu ya no kemeten kiden ketheng witsü ketizensa thsülo. No khacu n-nyithu ghali khe pi mathu ccücalo.

¹²No mehai kayi keya pi ithu cüden, Apvüwa; ithu na saya keten tsüdila no kekuli biwa le.

¹³Apvüwa ithu Nyiza, nyu kepa na ithu miwi kekhang senghodha, isala no ketan ithu Pvüwa le.

¹⁴Khilitsü mathu na shüdha, nu hangya nbendha; tsüthu cenpvü na shagha nbendha, kepaghenanye no kemeten pi mathu cüdha, nu mathu na dedidha. thola mathu nmeshen neng ladha.

¹⁵Apvüwa, no ithu mizzatentiwa ya shigüya thsü, ma katen kahe wi tsüdi sapi di neng chi, nu ciwi na kenyuwakü sengho no cü thsülo.

¹⁶Apvüwa, no kemeten pi n-nyithu cü, nu mathu na ketizenkesa ghenana no wi khie.

¹⁷Apvüwa, no ithu ya qai shagha thsü, nza kesü na kepvügha kinaa pvü nu qai keshagha tsüti.

¹⁸Ithu na ketizensa nu agüccü keten, isala ithu na mangla pvügha meya. Ithu na ithu yyi ghenana mangla khangkeya sa meya; ithu na mangla sacen meya.

¹⁹Ithu nyi shü kesathu tsüna hang neng yaden! Mathu gwo na kahang wi gho neng yaben. Ashüjjen wi jen kebenthu tsüdila shagha nu anonghethi sa akhwisaden. Akejan cwencwe kesa tsüna ayyi ten teghü cü keten tsüti, Apvüwa na kheni wi shü kesathu ya hang nengya thsüaden.

Ajühkekaghaten nu Ssi nengkeya

²⁰Nthu jjen wi walo, inyithu, nu nthu khenten yalo. Anyiza leben ketsu na npi kewakhi chu nthu na matsü keu kuthiben lalo.

²¹Apvüwa na tang wi ma keben pen wina gho nu ayyi nyithu kesami ghenana kemeten pi mathu cüden. Ayyi wi kuthi nu nyu pathi kethengthu khishi chiden, nu ayyiwa na nyu ma pathi kesathu kuthiben nben.

Isaya 27

¹Tsü ghanan wi Apvüwa na nyu süthi keten njünnu kekhangwa tsü sen nu Leviathan, khakhuli, khapheghe-khaja keten kemanthisawa tsü meten cü, nu atssükedone wi ghassübvü tsü süthiaben.

²Tsü ghanan wi Apvüwa na ma nonkeyeng kemeshentsse lli ghenana hati khiben,

³“Hi tsü hie nu atssü pi zügükini sa. Hi thola ya tsü meyasa thsüle kesa ghenana ghaja ghanan tsü hieden.

⁴Hi kemeshentsse lliwa ghenana ileben ntsu ladha. Keujüla aghazü nu ataqæthu npathu yishüben lethu, hi tsü mecangtha saaden.

⁵Isala keujüla inyi ghinyithu na hi mathu khweya thsü mvuben lethu, mathu ya hi ssinu gweghe mehai yalo. Anle, mathu ya hi ssinu gweghe mehai yalo.”

⁶Ghaketen tsathang wi, Jakob shicübvügha Israel nyithu na achan ti ma ghazan cha nu tsüthu na bvüjjen nu pvü yaben. Tsüthu wina bün keya pila ayyi pong yaben.

⁷Israel nyithu na mathu ghinyi na kemeten kedhu mukeya ti, Apvüwa wi tsü npi muya, nyelela mathu na anyi kejon npi bhatagha.

⁸Apvüwa na ma nyi kekushi tsüpi mathu kemeten sa cü. Ma nishuwa wina ameghü kekhang ya mathu mo pi bvü thsüa.

⁹Israel nyithu kesami teshi pi cüle keben tsüna acenpvü kepapa kesa kekinyijjen wi alonthu tsü kihhecha, nu hankedemvu kemecang ben, nyelela acenpvü nzawa Asherah tsikezhüthu tsü nmitha sa ccüla saaden.

¹⁰Akhweti kemehai nyunutiwa tsü yasadha. Tsü teshi pi kiyisha ghansha ti sadha. Tsüna amesüsithu ghen a mou kesü sa nu tsüthu na ciwi mnan nu atsse yawadha.

¹¹Achan cünathu na shü nu qanca lethu nzathu na tsü saghu pi anni saden. Anyithu na mangla chüshi nkeya ghen a, Anyiza mathu sahangkechiwa na mathu nantizen nben nyelela nanketizen mangla pi mathu ccüca nben.

¹²Tsü tsathang wi Euftrat na wala Ejipt ggü kecu, Apvüwa na awhengsu bhani wina ma tha kepa saya keten ti ma nyithu kesüsü na saghu yaben.

¹³Tsü tsathang na kegho wi tutuwa kesü khou chi nu Assiriya nu Ejipt wi Israel kushinyi na kebenthu tsüdila ci neng yaben. Mathu na gho Jerusalem wi yyishiphon kemetha wi Apvüwa kinyiden.

Isaya 28

Kadiyyi aghawa kitsankechi

¹Israel kadiyyi na dedi tendha! Ma nyankethang na ma ccülikesa adikinathu li wi athighi kepvü ti pvüjü wa tendha. Mathu kekapvü li na ghang meh a, isala mathu na adinathila khuliben.

²Apvüwa na anyi kezü nu kekhang pahan kiden sen nu mathu ssikaghashen le saben, tsüthu na aghayikeca, atsan keshathi, nu atssüketi kekhang ti ayyi danbhon ghoden.

³Ccülikesa dikina kekapvüthu tsüpi accü mpha kekhu wi cüten shaben.

⁴Kekapvü ccülikesathu nyankethang na pvüjü kewa tsüna khhaghavvü bi atuwa na nyünthu wan ladsa nu nmila keten tsüti saaben.

⁵Apvüwa Kekhang ntsawa na ma nyi hang kebenthu tsü ghen a kadiliwen anyankethang tsikemehai ti sa keten tsathang kesü na ghoden.

⁶Ma jühtsentsa kuliya kemehai kechü pi pendhethu cü, nu kempvüza pi nyu na anyunuti ssikaghashen kegho wi akhweti hie ketenthu cüden.

Isa nu Judah nyi Adikina tusenjüh-kekhithu

⁷Atusenjüh-kechü nu keqhaikedithu lela adina pi kulukhukhu wadha. Mathu na kisengtssü nu adikinatssü ji mtsü jü kesalina accümeshü nu kivvü wadha. atusenjüh-kechüthu na adina ntsa sa nu Anyiza na kemanthi khukechithu chüshiya le kesa na dhudha, nu keqhaikedithu na adina ntsa sa nu kekaghatenjüh sen nu mathu wi kegho tsü sūdhe le kesa dhudha.

⁸Mathu pen wi mizthu tsüdila keduwe ketan sadha, kemetha pen mangla nmidha.

⁹Mathu na ighena leben maghala ben. Mathu na khi, “Anyi katsü na ma thowa sansi ben le saten nu? Thowa na ma pi sansi keben jüh tsü nsenthu yishü le saben nu? Tsüna memethu na mechan shagha n-niela kesathu ghen a kemehai ketan le!

¹⁰Ma lesüyen kesüsü, alen kesüsü, nu chüthsü kesüsü sala pi ithu sansi le kidenben.”

¹¹Nthu na ijüh nkina lethu, tsaseng wi Anyiza na asangthu, ajüh hhai makepa khi keten nyi ssinu chüthsü kesü pi nthu sansi den.

¹²Ma kecca nu nonkekwen pi nthu tsüdi cü, isala nthu na ma jüh nkina.

¹³Tsalina Anyiza na lesüyen kesüsü, alen kesüsü, nu chüthsü kesüsü na pi nthu sansi le bendha. Isanu nthu na acükhha kekha tsüdila accümeshü ben. Nthu na mesa- mena, acadu, nu nthu ghang sen nu atssüzü sa bvüaden.

Zion ghen a Alondonbvü kesü

¹⁴Khili ammi sala Jerusalem wi anyi hathu miwi kekhang sen kebenthu, Apvüwa na khi keben jüh ha kina yalo.

¹⁵Nthu na keshü ssinu kepongghu saya nu keshü yyiwa ssinu ajüh cencya le nu kapvü den. Nthu na zulila agükeccü gho lela nthu ghü cüben kesa chütiben, nthu na yazishu saya le kesalina milikemesa nu kemechu miwi maghaki ben den.

¹⁶Kemisintsawa Apvüwa na ha khiben, “Hi Zion wi adonbvü kezü nu kekhang kesü pi shengden. Hi alontsen donbvü lon tsüpi sheng nu tsü miwi ajüh hathu pi zhütheng, ‘Kenondi kezüwa tsüna leben tisie den’.

¹⁷Ajühtsentsa pi ma gi kemthsü ketegüji, nu ketsatan pi kemptong ketegüji saaden.” Aghayi-caghamo sa sengho no maghaki keten milikemesa tsüdila mo pi bvüaden, nu atssüdan na gho nthu na yazishu keben tsü yasa den.

¹⁸Nthu na keshü ssinu pongghu ketheng tsü pasa, nu keshü yyiwa ssinu ajüh cenketheng tsü bhegheaden. Zulila agükeccü na dughothu, nthu miwi khang yaden.

¹⁹Tsüna ghanen kaghapen nthu kihhe neng neng saaben. Nthu na ghaja ghanan wila tsü pvüben. Anyiza wi ketsijüh ketheü kegho tsüdila kemessi ketheü sengho ben!

²⁰Nthu na ajühkaghape wi khiketen, anyi kesü na athsü zza mtsü mphu nu ma wheng meyala awe ghaman mtsü kesa miwi jen le kechu taghala keben ti saaben.

²¹Apvüwa na Perazim Yikha nu Gibeon Yyiketijü wi aghikesa tsüti ma sale keben kekuli kepawa tsü saaden. Ma ma kekuli chükedhuwa tsü sacen yaden.

²²Hi kekitsan pi nthu cü ketenwa ha nankeqhe nsala! Nthu na isalethu, tsüna nthu ghena dhu pfü pi ghü nkeya kesü saaden. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa na diyyiwa maben yasa le sūdhe keya tsü zayadha.

Anyiza Kemetsa

²³Hi mangwa khiben khe ha kina chilo, “Hi no kiza kebenwa ha kina kaketsü sa chilo.

²⁴Allikeca nyi thola keshüthangla alli chhü nu amacü kechi ghena ketan sa nten.

²⁵Ma ma lli jju cnya lethu awwenja cü, chhülakhhwe nu ccügüshi cü ti kesa pi chiden. Ma awhengsu nu achenha npi chi, nu alli katen- khuna witsü pala cü kepa pi chiden.

²⁶Ma khatinu ma kekuli nsathu yishü khe tsü chüben, kepaghenanye Anyiza na pi ma sansi cüdha.

²⁷Ma kekihhechan kekiyan pi chhülakhhwe nu ccügüshithu kihhe nten; tsüti kesawa nyela ma achan mbhisi senti kesa sen nu kihheden.

²⁸Ma awhengsu kaghaceng witsü asakhen nsala ghaceng pi yasa thsü nten, ma amesügaru ku sen nu mabi npasala ma miwi na cüten nu saya kemehai cho chüben.

²⁹Kemetsa hathu ha tsüdila Apvüwa Kekhang ntsawa na pi kecü. Anyiza na sa keten cho tsüna metsa nu keshüthangla mehai cenyaden.”

Isaya 29

Jerusalem na Metuketen

¹Anyiza kekinyipenwa Jerusalem tsüna dedi tendha! David na keben nyunutiwa tsüna dedi tendha! Amapi kesü keni akho kemishu tsüwa ya gho nu wa thsü ben lalo,

²Tsaseng wi Anyiza na wan keyasa sengho “Anyiza kekinyipen” isa ci keten nyunutiwa miwi chiaben. Ciwi kiquai nu kiquai na ben den, nu anyunutiwa maben wila ajjü pi pong ketheng kekinyipen tsüti saaben.

- ³Anyiza na anyunutiwa vüdhya nu tsü ssikaghashen den.
- ⁴Jerusalem na acenvü kesü, ayyi non wi ayyinikhu wina ajühkhi shhugho le keben nu maghashi meyala keben ti saaben.
- ⁵Jerusalem, asang na no ssikaghashen ketenthu tsüdila ayyinikhu ti mo pi bvüaden, nu mathu pateqhe keten ghinyithu tsüdila amatsi ti pighe bvüaden. Zuli nu meshen nkeben wi
- ⁶Apvüwa Kekhang ntsawa na atsankeshigü, ameghüküju, nu caghamo kekhang pila no kikasha cüden. Ma caghamo nu anni kekhang kesun chiden;
- ⁷ciwi mizzatenti ghinyithu na Anyiza kekinyipen nyunutiwa ssikaghashen kebenthu tsüdi, nu aghitsanqai tsüdila aman kesü ti, aghaja wi pala kesü kemeshen ti nu bhataghaben.
- ⁸Jerusalem ssikaghashen le saghu keben mizzatentithu tsüdila pica keben nyi kesü na ma man wi dsajjü benla nu ghamathi keshagha ti, nyelela anyi kesü dighethi shü wa keten na ma man wi atssü jju benla nu ma giyan qhayi shagha keya ti saaben.

Nkekhichi kekitsanthu

- ⁹Wa kejüphon sa benlo! Wa anyon nkemu nyi sa benlo! Kisengtssü nsenla adina yalo! Kejüca kesüla njjüla kulukhukhu salo!
- ¹⁰Apvüwa na no yala kumou nu jenchi ntsa wa thsüale sadha. Atusenjüh-kechüthu na anyithu nyon kesau, isala Anyiza na mathu nyon qhan bhondha.
- ¹¹Atusenjüh kemanthi jjuigi tsüdila pi nthu tuwi kuthi cüden; tsüna mechantsi pi jeng kesa kezhüllu ti saaden. Nthu na tsü sen nu kesichüthu pahan ya si pi nthu kizalo sa lela siya nben le, kepaghenanye tsüna mechantsi pi jengdha, isa khiaben.
- ¹²Keujüla nthu na tsü sen wa nkesichü pahan ya si pi nthu kizalo khi lela ma khati khe nchü le kiza ben.
- ¹³ Apvüwa na khi, “Anyi hathu ha hi kinyi tenle khiden, isala mathu na khi keten tsüna ma jjuigi mangla nmi, nu mathu leben na apen kepa wi ten. Mathu keccüna tsüna mangla nye, isala anyi yen nu abamyi wina khi kegho yen mathu chü pvü kebenthu le.
- ¹⁴Tsalina hi meshen nkeben, amankesa nu qhethiketen kesa pi mathu kecü sengwi la cü nengden. Kemetsathu na kejüphon sa waben, nu mathu kemeghe-kemetsa na ma men nmila ben.”

Haseng wi kaghang keben

¹⁵Acho pi Apvüwa kuthi le kebenthu na dedi tendha! Mathu na meshen keben chowa tsüpi kuthile sa nu mathu kemeshen wi thola mathu na sa kebenwa tsü nmu nyelela chü nbenle saden.

¹⁶Mathu na pala tsüdila pi kecügüneng den. Khawa di nu, apfükezhüwa la apfüyyiwa nu? Atsanqai kesü na ma zhükechiwa wi, “No hi zhü nchile isa khiya mehai kwe? Nyelela tsüwa na ma kezüwa wi ‘No mangwa saben khe nchüle khiya mehai kwe?’ ”

¹⁷Pala cüki wi, matsü kesie nwala ayinong-nonpha na kecalli sa, nu kecalli na ayinong sa neng shabenle khiden.

¹⁸Tsü tsathang na kegho wi, akhuna kedecu nyi na misikhhali sala lesü sishü keben zayaben, nu anyon nmula kejang wi hang ketenthu na anyon kü nu pala muyaben.

¹⁹Ketha-u nu hang kimenni ketenthu na kuti Apvüwa, Israel Nyiza Kemethawa na khukechi anonkeghe tsü mu neng yaben.

²⁰Tsüwa tsüna nyu pasha nu Anyiza nkekhichi pi ccüca ketenthu ghenasakhen saaden. Kesami nyi tsüdila dediaben.

²¹Anyiza na nyu khisa nu ayen kepakhithu kemeten pi kecü khen ketenthu, nu milimesa nu ketsatan nyi yala mathu kemeshon mukeya len khen ketenthu dedi aden.

²²Tsalina Apvüwa, Israel Nyiza, agükeccü wi Abraham kikasha kecüwa na khi, “Inyithu, nthu na kejügheya neng nbendha, nu kejüghe ghenasakhen nthu mmi na phalagha sa thsü ntendha.

²³Nthu na hi pi nthu cüle keben tsangathu muya lethu, ciwi nthu na hi Israel Nyiza Kemethawa le kesa chüyaben. Nthu na hi kinyikü nu hi messiben.

²⁴Kejüphonthu na chüshikeya muyaben, nu keshüthangla nyu jüh meya mvu ketenthu na nyu ya ma sansi thsü mvu wa ben.”

Isaya 30

Ejipt ssinu ma men nkemi Keponghukesa

¹Apvüwa na khidha: “Judah miwi kekhang sen ketenthu dedi tendha, kepaghenanye mathu na hi matang den. Mathu na hi sa nketheng acho tsü nieden, kekinyipen nkenye wi keponghu sa nu kesami miwi sami benden.

²Mathu na hi nkeüla Ejipt wi kekiqa bha waden. Mathu na Ejipt ya mathu khweya thsü mvu kesalina Ejipt kadimiwa nondi den.

³Isala kadimiwa na mathu kiqale kesa ma kekhang nmi, nu Ejipt ya mathu khwe sen kebenwa tsüna wan kededi wi ma sakhen saaben.

⁴Mathu mithonthu na Ejipt nyi nyunutithu Zoan nu Han cuya lela,

⁵Judah nyi na mizzatenti tsüwa miwi kekiqa ghangben lela mu meyala kesa wi mizzatenti nkenondi qowa nondi gho kesa ghena mathu na aseng meshen neng waben.”

⁶Hawa ha ayyikeshü acülawa wi aghangsathu ghena Anyiza wi ketsijüh kegho: “Mithonthu na kemessi keben diyyiwa wi ssensitemithu nu amaghang jikepvü nu pighe keten kemanthisathu na hang keten pen wi pvüdhi sen nu waben. Mathu naaju menkedhu pi gada nu sunsiesa khhi sapvü nu kekiqa mangla pi mathu cüya nketen mizzatenti kesü tsü cüle saben.

⁷Ejipt na khuchiketen kekiqa tsüna ma men nmi. Tsalina hi Ejipt nyan kechhenwa cipi ‘Patenaya-nketen Kemanthisa’ isadha.”

Ajühnkekina Nyithu

⁸Anyiza na hi anyi hathu ha khati kesa khe pi lesüshen kesü wi zhüyalo kiza, isanu hi mathu na khatila nmehai khe pi anuphan ghena zhütheng le kesalina.

⁹Mathu na keshüthangla Anyiza matang shun, milimesa, nu Apvüwa kesansijüh nkina mvula saden.

¹⁰Mathu na atusenjüh-kechüthu na ccen benlo khiden. Mathu na khiden “Kemeshon jüh khipi ikhang nccüneng lalo. Ikhang na kina mvu kebenwa pi ikhang kizalo. Ikhang ya milimesa ben thsülo.

¹¹Ikhang len nkhenla nu tankhulo. Ikhang na nthu Israel Nyiza Kemethawa cüki tsü nkina mvule.”

¹²Isala Israel Nyiza Kemethawa na ha khiben, “Nthu na hi pi nthu kekiza jüh nkichila yasayala nu kemechu nondi ben.

¹³Nthu na sazziben. Nthu na ajjen-keshon kemisi wina qankhhi cüla cu keben ti; nthu na zulila qanca ben.

¹⁴Nthu na ayyipfü ti pachatha sa nu ma kegi keula pi anni mihi khwikeya qo nmila nyelela atssü degü wi atssü ssu meyala ben.”

¹⁵Kemisintsawa Apvüwa, Israel Nyiza Kemethawa na anyithu wi khi, “Kheneng gho ccen hi nondi benlo. Isalethu nthu na zü nu yazishu ben yaden.” Isala nthu na tsü nsa mvu.

¹⁶Tsüti kesawa nye nthu na goru kembhi ntsa miwi ben nu nthu ghinyi tubvüale saden. Nu nthu na nyu tubvüale kesa tsüna nthu na kesau ntsa! Nthu na nthu goruthu na mbhi ntsale meshenden, isala nthu jügü ketenthu na tsü miwi mbhiki!

¹⁷Nthu nyi hazar kesü na ghinyi süpahi kesü muchithu bvüaben, nu süpahi manga na nthu tsüdi jügü pi bvü thsüya mehai. Nthu süpahizi tsanqai khangthsü chan tsü makevü ketan teshi pi yyishiphon shoni wi chiaben.

¹⁸Isalela Apvüwa na nthu nantizen chicüle hieben. Ma ketizen pi nthu miwi chleben kepaghenanye ma keshüthangla kemeshonwa tsü kuliden. Mathu kenondi pi Apvüwa miwi chi ketenthu na anonkeghe ntsawale.

Anyiza na Sawegü pi Ma nyithu cüden.

¹⁹Nthu Jerusalem wi kahangthu na qai neng nbendha. Apvüwa na nyu nantizenten, nu nthu na ma wi kekiqa khiechi lethu, ma nthu luneng chicüaben.

²⁰Apvüwa na nthu ya matsü sa keyishü wi hang thsüben, isala ma ketanla nthu sansiben, nu nthu na ma bha nbenla mehai.

²¹Keujüla nthu na alen deja sen nu ajewa nyelela tevüwa wa lela nthu sengwi ahhai hati khi keben zayaben, "Alen hewi benle. Hawa nielo."

²²Nthu na rükatssü pi tsikezhüthu tsisa, suna pi tsüthu meju, nu tsüthu pi kenenkagha ti khala nu khiben, "Ituwi na bvülo!"

²³Nthu na khathansha wi amacü pi chi khe, Apvüwa na tsangho pi tsüthu ya shigü nu abila kejon bünya, nu amesüsi la atsse kejon muya thsüben.

²⁴Amesü süpon nu gadathu nthu llica ketenthu tsüna atsse kemehai ntsa dsaya ben.

²⁵Nthu ghinyithu khweti nkaya nu mathu nyithu pathi kesa sengwi atssü na yyishiphon nu ayikha tsüdi miwi lle shhugho ben.

²⁶Asha na aghani ti wegüben, nu aghani na kheni-ghanie miwi tagü tughu wegüki saaben, ghanan tagü kewegü saghu pi kesütan kewegü ti saaben. Apvüwa na ma nyithu mesa- mena ketheng sapi mehai kecü wi hathu ha tsüdila saaben.

Anyiza na kemeten pi Assiriya cüketen

²⁷Kelensie wina Apvüwa kekhang nu ma nyankethang tsü muben. anni nu annikekhu na ma lebenketsu pi ccücaben. Ma ajühkhi nu ma jüh na anni ti mecangben.

²⁸Ma atssüketi na pala tsüdi mejjen pi bvü keten ti ma tu wina ameghü kesun chiden. Tsüna mizzatentithu jügü sen wa kededu wi chi nu mathu cho nkemehai tsüdi pi asakhen sa thsüaden.

²⁹Isala nthu Anyiza nyithu tsü kemetha kho kesa ghaja wi saketen ti nthu nonghe nu akhwi saden. Nthu na Israel kekhwewa, Apvüwa Kekinyijjen wi wa ketenlen sala lalali khoula akhwisa ketenthu ti anongheben.

³⁰Apvüwa na anyi tsüdila ma ajenkeben hhaiwa tsü za nu ma leben ketsu tsü chü thsüben. Ciwi annikeqhe, atsankeshigü, aghayi, nu atsan na shathi ntsa ghoben.

³¹Assiriya nyithu na Apvüwa hhai zaya nu ma leben ketsu kemeten chükeya wi qhethiketen saaben.

³²Apvüwa na mathu kihhe neng neng keben wi ma nyithu na akhwisa, apha keccü, nu harp khouben. Anyiza na ma ketanla Assiriya nyithu ssikaghashen ben.

³³Matsü kesie wa kesa wi Assiriya kadimiwa mecang le kesalina apen kiden ketheng kesü wi anni sa ntsa pi theng. Tsüna dhu nu meza ntsa, nu achan pi misikhali nbonkitheng. Apvüwa na annikeqhe hathakessashi pi tsü mecang thsüaden.

Isaya 31

Anyiza na Jerusalem khweyaketen

¹Ejipt wi kekiqa bha wa ketenthu na dedi tendha! Mathu na Ejipt süpahi, goru, nu gorugari kezü tsü nondiden. Isala mathu na Israel Nyiza Kemethawa tsü n-nondi nyelela ma wi kekiqa khie nten.

²Ma mangwa kuliben khe tsü chüben! Ma wan nu ketizenkesa kesun chiaben. Ma ma paketeqhewa tsü sengho anyi nkemehaithu nu mathu khwe ketenthu meten cüaden.

³Ejipt nyithu na acenpvüthu nye, mathu na anyi mele. Mathu goruthu na nyu kepa miwi nkhangki. Apvüwa na kuli shaghathu mizzatenti kezüwa na pacha, nu ma kiqa kechi mizzatenti nkekhangwa na qancaden. Manyi qho yasaben.

⁴Apvüwa na hi wi khi, “Aneni kehiethu na magha nu jishaben lela mathu na mangla sa nu ssensitemi na asa ghansen kebenwa tsü pateqhe pi bvü thsüya nben; tsüti Apvüwa Kekhang ntsawa, hi Zion Yikha khwe keben tsü teshi thsüya nben.

⁵Awa kesü na ma zza khwele kesa ghena ma ghacen miwi pighe keväli keben tsüti Apvüwa Kekhang ntsawa na Jerusalem khwe nu hie benden.”

⁶Apvüwa na khi, “Israel nyithu, nthu na sami pi hi matang nu shun. Isala khilitsü hi wi gho nenglo!

⁷Nthu na sami ntsa nu rükatssü nu suna pi cü keya kesami tsikezhüthu pi khala keten matsü kesü na ghoden.

⁸Aghi wi Assiriya nyithu yasadén, isala anyi kekhang ghena nye. Assiriya nyi na aghi wina bvüaben, nu ma nyi pvünyithu pi nssümaghathu saaben.

⁹Mathu kadimiwa na qhethiketen sa bvü, nu kedithu na keqhethi pi mathu ji aghi khangthsü teshiaben.” Apvüwa, nyu na Jerusalem wi ma kinyi nu ma nni na ciwi ahhansa kesathu tsü mecang kebenwa na khidha.

Isaya 32

Haicencu kesa Kadimiwa

- ¹Matsü pahan wi kadimiwa kesü na mehaicu kesa pi kekhang sen, nu mizzatenti ccülikesathu na ajühtsentsa sen nu anyithu nonccaden.
- ²Mathu kesüsü tsüdila ameghü wi kuthi keya nu caghamo wi shengten keya ben ti saaben. Tsüthu tsüna ayyikeshü wi atssü na lle keben, nu aghang nkeshigü yyi wi alon keti kekhwén ti saaben.
- ³Mathu nyon nu akhuna sha pi anyithu na nsenthu keyishü ghená hie benden.
- ⁴Mathu na nyu mehiecha sa nbendha, isala ma jjügi chüti nu kuliben, nu mangwa meshen ben khe tsü khiben.
- ⁵Thola kejüphon nyi kesü pi kenyuwakü le nmeshen, nyelela ketesü kesü pi atsentsa nyi le nkhidha.
- ⁶Kejüphon kesü na kejüphon jüh khi nu nkemehaithu tsü sale meshen shaghaden. Ma mangwa sa nu mangwa khiten khe tsüna Apvüwa kimenniden, nu ma khiela anyi kaghamathu ghanja cü nu pi dighe kebenthu jjü thsü nten.
- ⁷Anyi kejüphon kesü tsüna nmehai nu nkemehai tsü saaden; ma milikemesa cho sapi ketha-u yasa nu mathu yala mathu kemeshon nmu thsüla khenden.
- ⁸Isala kenyuwakekü nyi na atsentsawa kuli nu kemeshonwa ghená zükeqhe ngan benden.

Ajühkekaghaten nu ssinengkeya

- ⁹No nza milali nu leben güccü nsala hang ketenthu, hi mangwale khiben khe kina chilo.
- ¹⁰Nthu na khili anonkwen ben, isala vvüthi hathansha wi nthu na kemeshentsse bi lakeya nkemi ghená accükwenshü ben.
- ¹¹Nthu na milali nu leben güccü nsala hang ghodha; isala khili tsü messi pi kedheggü yalo! Nthu thsümeni khupi nu athsüqae pi ageshi qhan yalo.
- ¹²Nthu leben güccü nu aleben whenglo, kepaghenanye ayyi kemehai nu kemeshentsse lli na yasadha,
- ¹³Aghazü nu ataqaethu na inyi yyi wi shigü bendha. Anyithu na hang pi anonghe keten jjenthu nu ma samvuthi kesa nyunutiwa ghená qai yalo.
- ¹⁴Kadimiwa jjenthu nu ghazen nyunutiwa lela yishatha saaden. Ajjen tsüthu vüketheng khweti la yasa khiaben. Aghang gadathu na ciwi kegoe nu khaghanenithu na mathu tsse yadsa ben.
- ¹⁵Isala Anyiza na kheneng kuti ma ghamu kesun pi ithu miwi chiden. Ayyi nkemehaithu na mehái nengya nu cencü-macü kejon pi yang dsaya ben.
- ¹⁶Ayyi tsüwa wi kahe wi lela ketsatan nu kemeshon kuliyaaden.

¹⁷Kepaghenanye tsüdila kemeshonwa tsü saaben, anuphan wila kecca nu keyazi na ben yaben.

¹⁸Anyiza nyithu na leben ketizensa nben nu mathu jjenku wi lela cca nu yazishu ben yaden.

¹⁹(Isala ayinong wi aghayica nu anyunutiwa lela kecensa piaben.)

²⁰Kahe wi lela atssü kejon ben nu yang dsaya, gada nu amesüsi ghenä amou kemehai ben keya wi anyi tsüdila khatila anonghe ten nu!

Isaya 33

Kekiqa Kekhie

¹Ithu ghinyithu na dedi tendha! Thola mathu ji npeghe nyelela mathu nmatsa lela mathu na nyu ji peghe nu nyu matsadha. Isala mathu na nyu ji peghe nu nyu matsa keten tsüna asakhen sathu, nyu na mathu ji peghe nu mathu matsaden.

²Apvüwa, ithu nantizen cülo. Ithu na ithu kaghang pi nmiwi chidha. Ghanan kaghapen wi la ithu khweya nu ketizenkesa tsü wi ithu hangsha cülo.

³No ithu ghenä aghikesa wi mizzatentithu na aghikesa hhai tubvüden.

⁴Mathu tsanqai miwi benki kegho nu shupvü bvüaden.

⁵Apvüwa na khatila di nu! Ma pala tsüdi miwi kekhang senden. Ma kemeshon nu mehaicu kesa pi Jerusalem pong cü,

⁶nu khangzü kesa pi mizzatentiwa cüaden. Ma keshüthangla ma nyithu khwe, nu kemetsa nu palakechü pi cüden. Mathu keben-keyeng ntsawa na mathu na Apvüwa kinyikü ketenwa tsü.

⁷Kempvüza nyithu na kekiqa khiben. Mithonthu kecca sengho le ketenthu na sashü na qaiben.

⁸Alentonti wi kemessi na ben ntsa sa nu thola ciwi nwaladha. Kepongthuthu pakhi nu cenketenjuh la bheghedha. Thola nyu nyuwakekü nmidha.

⁹Ayyiwa na nchala teshidha. Lebanon yinong na jüwa, Sharon Yyiketijü kemehaiwa tsüna ayyikeshü ti sa, nu Bashan nu Karmel Yikha wi aghangwa na keshu bendha.

Apvüwa na Ma ghinyithu kitsankechi

¹⁰Apvüwa na mizzatentithu wi khi, "Hi kulile bendha. Hi khati khang khe pi nyu ccücaden.

¹¹Nthu na ma men nkemi cho kidenden, nu nthu na kuliketen tsüdila mangla nye. Ighamu na anni ti nthu yasa cüben.

¹²Nthu pacha pi alon kemecang yyiwen kemiki, nu aghazü mecang pi makhala sa keten tsüti saaden.

¹³Akete nu kelensie wi kebenthu lela tsüdila sakechi tsü zaya nu hi kekhang chüya thsü.”

¹⁴Zion wi kesami ntsa nyithu na messi nu kedheggüben. Mathu na khi, “Anyiza jüh kekaghatenwa tsüna anuphanla mecang keten nni tsüti le. Ithu kesüla anni tsüti kesa witsü hangya mehai kwe?”

¹⁵Nthu na kemeshonwa tsü khi nu kuliten lethu hangya mehai. Nthu kahang sen nu ketha-u nmechula nu alaa meyala. Nyu pathi nyelela kekuli nkemehai kepa wi sale kiden kebenthu ssinu nsaghula.

¹⁶Isalethu nthu apvü-nsa; nthu na akhweti kezü non wi keben ti sa yaben. Nthu na kedsakejjü la muyaben.

Ghaketen wi Anyankethang ntsa

¹⁷Kheneng kuti nthu na kadimi kesü na ayyi ccügwen tsüdi wi ketsen wa keben miwi kekhang sen pi mehai ntsa keben muden.

¹⁸Hatu wi nthu na asang khajana kekühüthu nu wahhaithu messi keghowa tsüna meshen keben ketan saaben.

¹⁹Nthu na asangthu awisa nu nthu nkechü jühkhi ketenthu tsü nmulaben.

²⁰Ithu na keccüna kho kemini sa keten Zion nyunutiwa tsü ghangchilo. Jerusalem ghangchilo! Tsüna apvükesa nmila hangya keten pen khati kesadha nu! Tsüna anithsüjjen kejetenji nshhu nyelela kehuli ndela zanghu pi nkulila keben ti saaben.

²¹Apvüwa na ma nyankethang pi ithu ccücaben. Ithu na aghaku keti nu akuza kete wi hangben, isala nankemeghüthu hunjjen na ciwi wa nden.

²²⁻²³Ahunjjen miwi kebhenle tsüdila nsenla kemehai ketan; ahunjjen thsükizankithu tsü zanshigüya nben! Ithu na ghinyi süpahizi keben-keyeng tsüdila khuyaden, nu ji ntsa sa nu accü nkemehai nyi la ma shei muyaben. Apvüwa na ithu kadimiwa saaden; ma ithu miwi kekhang sen nu ithu khweden.

²⁴Ithu yyi wi kahangthu la kesakinaa sale khi nbendha, nu kasami tsüdila teshi pi cüaden.

Isaya 34

Anyiza na Kemeten pi Ma ghinyithu cüketen

¹Ghalo, mizzatenti tsüdi wi anyithu! Ghola vü nu kinayalo. Ayyi maben wi hang kebenthu tsüdila hewi gho nu kinaya thsülo.

- ²Apvüwa na mizzatenti nu mathu süpahizi tsüdi miwi ma ghepvüben. Ma mathu dedi thsüale meshensadha.
- ³Mathu kamang pi vhü nben isala amei wi ben nu bighe pi hansa ben; nu ayikhathu wi ajjü na pong pi nmieni saaben.
- ⁴Aghani, asha, nu ghotsithu na kecencha pi ayyinikhu saaben. atssan na kezhüllu ti llusen nu bvüaben, nu ghotsithu na kemeshentsse ton nyelela khhaghavü ton wi ma wa kekishu ti qancaben.
- ⁵Apvüwa na tang wi ma njünnu kiden pi theng, nu tsüna ma dedi thsüale meshensa kethengwa Edom nyi miwi ghoaden.
- ⁶Ma njünnuwa tsüna khaghaneni zza nu aneni jjü pi kekinyi kesa jjü nu kethu ti mathu jjü nu kethu pi pong yaben. Apvüwa kekinyi hawa ha pi Bozra nyunutiwa cüaden; ma Edom yyi wi anyi pathi ntsa kesa ha sachiben.
- ⁷Anyithu na hadasi nu amesü süpon cahli ti khuliaben, nu ayyiwa na ajjü nu asakethu pi pong ben.
- ⁸Matsü hawa ha Apvüwa na Zion kikasha keya nu ma ghinyi miwi jukhi keyawa tsü.
- ⁹Edom wi aghakuthu tssü na anie ceng, nu ayyi na awegüsalon ceng waben. Diyyiwa mabenla anie ti mecang ben.
- ¹⁰Tsüna ghaja ghanan mecang benden, nu ciwi annikekhu na anuphanla khu benden. Abvüye bvüye wila ayyiwa tsü ncala nu thola ciwi pvüdhi nwala ben.
- ¹¹Accüpvü nu aduwwethu na ayyiwa tsü pong shaben. Ayyi npi sa kechi wi ti Apvüwa na tsü teshi pi ghacang thsüaben.
- ¹²Kadimi kesüla diyyiwa tsü kesen nmila ben, nu accüli kesathu nmila ben.
- ¹³Aghazü nu assensüthu na kadijjen tsüdi nu khwetivü- ketheng nyuti tsüdila shigübhon nu whewhe nu accüpvüthu na ciwi hang waben.
- ¹⁴Aghangsathu na ciwi kegoe nu atsaghangthu na khokho keciliben. Aghaja ghassübvüthu la ciwi keben pen bha ghoben.
- ¹⁵Accüpvüthu na aghacen ghü, ghatsü, ghong, nu ciwi ma zza khushiben. Akamang kemcü mumuthu na ciwi saghu benden.
- ¹⁶Apvüwa lesüshen wi hang keben aghangsathu cüki ma jjügi na mangwa khe bha nu si nanlo. Hathu kesüla nkemu sa nben, nu kesütanla ma kegweghewa nkemi sa nben. Apvüwa na tsüti salo khichidha; ma ketanla tsüthu ssighoben.
- ¹⁷Mathu jawi ayyi gishü pi cü nu tsüdila ashei kesüsü muya thsü ketenwa tsüna Apvüwa le. Mathu na ayyi tsüwa wi abvüye bvüye hang waben, nu tsüna anuphanla mathu ji saaben.

Isaya 35

Kemetha Lenwa

- ¹Ayyikeshü na ma nongheben, nu aghansha wi athighithu na pvüben.
- ²Ayyikeshüwa na akhwisa, nu anonkeghe ghenä jishaben; tsüna Lebanon Yikha tsikemehai ti sa Karmel nu Sharon yyikemehai ti saaben. Anyi tsüdila Apvüwa yen tsikemehai, ma kedi nu kekhang la muden.
- ³ Kezü pi akwen mnankezü kebenthu cü, nu akhu nkhangla kedheggü kebenthu cülo.
- ⁴Messi kebenthu wi ha pi kizalo, “Zü benya, nmessila! Anyiza na nthu kikashaya le, nu kemeten pi nthu ghinyithu cüle ghoden.”
- ⁵ Anyon nkemuthu na muya, nu akhuna kedecu nyi na zayaden.
- ⁶Accü nkemehaithu na kephenki, nu ajühkhi nkeya nyi na anonkeghe ghenä jishaden. Aghaku tsüna ayyikeshü wi lle waden;
- ⁷Ahachan yyi kisa tsüna aghajü sa, nu ayyi keqha wi atssüdhegü bvü pi pong shaben. Whewhethu na hang keten pen wi awen ghang, nu ahuphonthu na shigü shhughoaben.
- ⁸Alentonti na ciwi benben, nu tsüpi “Kemetha Lenwa” isa ciben. Kesami nyi kesüla tsü tonya nben; kejüphonthu na tsü ton ketenthu lentsütson deja nben.
- ⁹Ssensitemi kesüla ciwi ben nben; aghangsa kedaggü kesüla alen ciwi wa nben. Apvüwa na kikashakeyathu ketan alen ciwi cüshu ben den.
- ¹⁰Mathu na anonkeghe sa wa Jerusalem cuya, anonkeghe ghenä akhwisa nu jishaden. Mathu na anuphan wila anongheden, anuphanla ahathakina nu leben gükeccü nmilaben.

Isaya 36

Assiriya nyi na Jerusalem Pateqhekesa

(2 Kad 18.13-27; 2 Kc 32.1-19)

- ¹Hezekiya na Judah Kadimiwa sakeya amapi tagha nu mejü wi Assiriya Kadimiwa Sennakherib na Judah khwetivü ketheng nyunutithu ssikaghashen nu tsüthu yaya,
- ²Tsaseng wi ma ma kekhu wi benchüwa ya süpahizi kezü kejon ssinu Lakhish wina Jerusalem wi shu Kadimiwa Hezekiya ya ma kwen wi dugholo kiza thsü. Kedi tsüwa na aghajü meiwa na atssülen hhisen gho eben, athsü kedethu na kuli keten len wi tsü benya.

³Judah nyi meshu kecheng na ma metu le shhugho; kadijjen kehie kediwa Hilkiya tsa Eliakim; kadipen wi kezhüwa Shebna; nu zhüketheng kenonccathu miwi kediwa Asaf tsa Joah.

⁴Assiriya nyi kediwa na mathu wi Kadimiwa na Hezekiya na mangwa ghenä ma leben-jjan ben khe chüya mvu ben le kiza.

⁵Ma keüchi, “No kemeshen tsü ajüh tsüthu tsüna süpahizi ghikesachü nu kekhang mithon saya mehai le ben kwe? No kemeshen tsü thowa na no kiqa pi Assiriya matangya mehai le ben nu?”

⁶No na Ejipt na no kekiqa ghangben, isala tsüna ahuphon kesü pi akhhatssü sa nu tsü pacha pi nkwen hanya keten ti saaben. Ejipt kadimiwa na anyi kesü le kesü lela ma nondi ketenwa miwi tsüti saden.”

⁷Assiriya nyi kediwa na khineng, “Ala, no Apvüwa n-Nyiza nondi benle hi kiza ten nu? Hezekiya na Judah nu Jerusalem nyithu na kekinyipen kesütan, Apvüwa kekinyipen witsü kinyilo kiza nu kepathu yasa.

⁸Hi kadimiwa nyan wina no ssinu keshüshenli ben. No anyi kejon muyaben lethu hi goru hazar keni pi no cüden.

⁹No Assiriya nyi kedithu jawi kizza ntsawa lela chaya nben, isala no Ejipt nyi yala gorugari nu tsüthu ssiketen süpahithu kesun pi no kecü ghang ben.

¹⁰No kemeshen tsü hi Apvüwa kekiqa nsenla no diyyi ssikaghashen nu tsü yasa le ben kwe? Apvüwa na ma ketanla hi kizala tsü ssikaghashen nu yasalo kizadha.”

¹¹Isanu Eliakim, Shebna, nu Joah, mathu na kadiwa wi khi, “Aramaik jüh wina ikhang kizalo. Ikhang na tsü chüben na. Ibri jüh nkhila; akhweti miwi kebenthu tsüdila kina ben na.”

¹²Ma lunengchi, “Nthu kemeshen tsü kadimiwa na ajüh hathu ha khilo hi kesun kechi ha no kecheng nu kadimiwa ketan she benla? Nye. Hi akhweti mei donki keben anyithu, nthu ti mathu keku dsa nu akejun jü ketenthu la ccüneng ben le.”

¹³Isatheng nu kediwa na Ibri jüh wina jisha nu khi, “Assiriya kadimiwa na nthu kiza keben ha kinachilo.

¹⁴Ma Hezekiya yala nthu nmechu thsü lalo nthu kitsan chiben. Hezekiya na nthu hangshaya nben.

¹⁵Tsalina ma ya nthu ju pi Apvüwa n-nondi thsü lalo. Apvüwa na nthu hangshaya nu Assiriya süpahizi ya nthu nyunuti yameya thsüla ben le nmeshen lalo.

¹⁶Hezekiya jüh nkinala! Assiriya kadimiwa na nthu ya anyunuti wina shhugho nu ma kwen wi dugholo khiben. Nthu tsüdila yala nthu kemeshentsse ton nu

khaghavü ton wi ma bi dsaya thsüben, nu nthu ketanla nthu tssükhang wi atssü jü thsü ben na.

¹⁷Kadimiwa na nthu ssisen wa nthu yyi ti kesa, kemeshentsse lli wi kisengtssü muya, nu asu pi amesa saya keten lli wi npi wa keya chu tsüti saaden.

¹⁸Hezekiya yala Apvüwa na nthu kikasha cü benle meshen keben tsü khi pi nthu nmechu thsü lalo. Mizzatenti kepathu cenpvü kesüla Assiriya kadimiwa kwen wina mathu diyyithu hangsha cü kwe?

¹⁹Hamath nu Arpad cenpvü na khili khiewa ben nu? Sefarvaim cenpvüthu na khiewa ben nu? Kesüla Samaria hangshaya kwe?

²⁰Diyyi hathu cenpvü na khathansha wi Assiriya kadimiwa kwen wina mathu diyyithu hangshaya nu? Isalethu, mangwa na nthu ya Apvüwa na Jerusalem hangshaya benle meshen thsü ben nu?"

²¹Anyithu na Kadimiwa Hezekiya na mathu kekiza ti ccen ben wa; mathu na ajüh kesüla nkhi.

²²Tsaseng wi Eliakim, Shebna, nu Joah, mathu na mathu leben güccü nu athsümeni mezüqhe nu Assiriya nyi kediwa na kekhi jüh tsüpi Kadimiwa kizale wa.

Isaya 37

Kadimiwa na Isa kesansijüh keü

(2 Kad 19.1-7)

¹Kadimiwa Hezekiya na mathu jüh zaya meyi, ma thsümeni mezüqhe nu aleshithsü mphiya, nu Apvüwa Kekinyijjen wi dua.

²Ma kadijjen kehie jawi kediwa Ekiakim; ajüh kekaghatenpen wi kezhüwa Shebna; nu keqhaikedithu keqhaiwa kesun pi atusenjüh-kechüwa Amoz tsa Isa wi chi. Mathu la aleshithsü mphi den.

³Ajüh hawa ha na mathu na pi Isa cülo khuchi: "Nansü ha agükeccü tsathang; ithu na kemedan muya, nu kejüghe yaben. Ithu na nza kesü na pvüghale ben-ni ma kekhang nmila keben ti le.

⁴Assiriya kadimiwa na ma benchü kediwa kesun pi hang kebenwa Anyiza kimenni thsüben. Apvüwa n-Nyiza ya kekimenni jüh ha kina chi nu kemetan pi ajüh ha kekhithu kecüwa salo. Tsalina Anyiza wi ithu hang kebenthu ghen khie chilo."

⁵Isa na Kadimiwa Hezekiya ketsijüh mukeya wi,

⁶ma khineng kechi jüh ha kesunchi, "Assiriya nyithu ya Apvüwa na no hangshaya nbenle kekhi tsüpi no npateqhe thsü lalo kesa no kizaben.

⁷Apvüwa na Assiriya kadimiwa ya ajühjüwa kesü zaya nu ma diyyiwa wi wa neng thsüaden, nu Apvüwa na ciwi nyu ya ma pathi thsüaden.”

Assiriya nyithu na kepateqhe jüh kepa wi kesunkechi

(2 Kad 19.8-19)

⁸Assiriya nyi kediwa na mathu kadimiwa na Lakhish teshi nu wan tsü kete wi Libnah nyunutiwa ssikaghashen bendha le kesa chüya; tsalina ma ciwi ma ssinu keccünengli le wa.

⁹Sudan wi kadimi Tirhaka na Ejipt süpahizi ssinu mathu ssikaghashen gho tenle kesa ketsijüh na Assiriya nyithu cua. Kadimiwa na ajüh ha zakeya wi lesü kesü zhü pi Hezekiya,

¹⁰Judah Kadimiwa kiza thsü, “No nondi keten cenpvüwa na no ikwen wi duya nbenle no kizadha, isala tsü ya no mechu nsa thsüla.

¹¹Assiriya kadimi kesü na diyyi kesü le kesü lela yasale meshenyathu khati saaden khe no zayadha. No bvüya benle meshen ben nu kwe?

¹²Ibamyithu na Gozan, Haran, nu Rezuf nyunutithu yasa nu Telassar wi hang keghowa Betheden nyi pathia, nu mathu cenpvü kesüla mathu hangsha meya.

¹³Hamath, Arpad, Sefarvaim, Hena, nu Iva nyunuti kadimithu na khiewi ben nu?”

¹⁴Kadimiwa Hezekiya na nyilothu wi lesükezhü tsü khupi si. Tsaseng wi ma Kekinyijjen wi wa lesükezhü tsüpi Apvüwa tuwi chi

¹⁵nu khie,

¹⁶“Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza, no kadipen wi Cherubim miwi donki ketenwa, no ketan Anyiza le, ayyi tsüdi wi kadiyyi tsüdila sen ketenwa le. No atssan nu ayyi sachi.

¹⁷Tsalina Apvüwa, ikhang kekhie kina cü nu mangwa na ikhang miwi kuliben khe ghangchilo. Sennakherib na khipi n-nyan kimenni keben tsüdila kinachilo, hang kebenwa Nyiza.

¹⁸Apvüwa, Assiriya kadimithu na mizzatenti kejon yasa, nu mathu yyi pi mangla nkenye ceng thsüle kesa ithu na chüben,

¹⁹nu mathu cenpvü atsentsa nkenyethu tsüpi mecang, isala tsüthu tsüna anyi na achan nu alon pi atsikezhü sakeya ketan.

²⁰Tsalina Apvüwa ithu Nyiza, Assiriya nyithu kwen wina ithu kikasha cülo, isanu ayyi wi mizzatenti tsüdila no ketan Anyiza le kesa chüya thsülo.”

Isa na Ketsijüh pi Kadimiwa kecü

(2 Kad 19.20-37)

²¹Tsaseng wi Isa na ketsijüh kesun pi Kadimiwa Hezekiya wi chi nu ma kizala kadimiwa kekhie kina cünu

22Apvüwa na hati khi benle kiza, “Jerusalem nyunutiwa na no nkhichila no nankeqhe benle, Sennakherib.

23No thowa kimenni nu nkhichila ten nu? No Israel Nyiza Kemethawa, hi ha nkinyiküla ghodha.

24No nmaghathu kesun pi hi wi chi nu ituwi kapvüla no gorugari tsüdi ssinu Lebanon Yinong kemisi ntsa tsüdila nkayale khi. No sedar chan kesie ntsa nu sipress chan kemehai ntsa shüchi, nu ayinong non ntsa wi lela cuyale khi nu kapvü.

25No asang yyi wi atssükhang chhü nu atssü jjü, nu no süpahithu ccü pi Nil Ghaku cüteqhale kesa kapvüden.

26“Hi kheni wina hathu ha kiden ghole kesa no nza kwe? Nu hi khili tsü sa ghoben. No ya khwetivü ketheng nyunutithu yasa nu dedi thsüale kesa ghena hi kekhang pi no cüle.

27Ciwi kahang nyi na kekhang nmi; mathu na messi pi amansa wadha. Mathu na alli wi aghang nyelela ajjen mili wi kepagha shigü keben nishu wiwa ameghü kisa na gho tsü mo kechi ti sadha.

28“Isala hi no mangwa sa nu khiewa ten khe ncüki tsüdila chüben. No khatila nlebenitsu nu hi matang khe hi chüben.

29Hi nlebenketsu nu kekapvü tsü zayadha, tsalina hi khili adhasü pi nmitsan vüya nu apang kebhenji pi npang bhenya nu no zansen nu no kaghalen wi wha neng tendha.”

30Tsaseng wi Isa na Kadimiwa Hezekiya wi khi, “Hawa hana kulile keben zensu. Kisü nu vvüthi wi no aghang bi dsaben, isala vvüthi kawa wi yangdsaketen macü pi chi nu wwiya, nu kemeshentsse ton sheng nu ma bi ladsa yaben.

31Judah yyi wi anyi hang keyathu na achanton ma ghazan na ayyi kedhu wi chandu ma bi bün keya ti hang pi mehai yaden.

32Anyi Jerusalem wi nu Zion Yikha wi kebenthu hang keya nyi na ben ben, kepaghenanye Apvüwa Kekhang ntsawa na hati sa thsüale kiden pi theng.

33“Hawa ha Apvüwa na Assiriya kadimiwa ghena khikechi: ‘Ma anyunuti hawa wi duya nben, nyelela alakusü kesüla pi gaya nben. Süpahi atsonhi kepvü kesüla anyunutiwa tsü tetsaki ghoya nben, nu aghikehiepen mangla zhü pi tsü vü nben.

34Ma anyunuti wi ndughola ma kegholen wi wha neng shaben. Hi Apvüwa, hi khidha.

35Hi anyunuti hawa sheipi nu khweyaden, hi ketanla hi kekinyikü ghena, nu hi imaghawa David wi khishi ketheng tsü ghena.’ ”

³⁶Tang nyilo kesü na Assiriya nyithu kemnanpen wi wa nu süpahi 185,000 pathia. Ghanenwa wi mathu tsüdila shü keben mu!

³⁷Isanan Assiriya kadimiwa Sennakherib na kheneng sen nu Nineve wi wha.

³⁸Ghanan kesü wi ma ma cenpvü Nisrok kekinyijjen wi kinyi keben ma tsa keni, Adrammelek nu Sharezer manyi na njünnu pi ma süthi thengnu Ararat yyi wi kuthi bvüa. Ma tsa kepawa Esarhaddon na ma shiwa sa kadimi saya.

Isaya 38

Kadimi Hezekiya na naa nu Mehaikeya

(2 Kad 20.1-11; 2 Kc 32.24-26)

¹Tsü tsüwi Kadimi Hezekiya na naa pi shüa keten ti sa wa. Amoz tsawa atusenjüh-kechüwa Isa na ma ghangchile wa nu ma wi khi, “Apvüwa na no pala tsüdila zankizanla pi thengyalo no kizaben, kepaghenanye no mehaya nbendha na. Shü wale kesa ghen kiden yalo.”

²Hezekiya na ajjen-keshonwa khapeghe wa nu khie,

³“Apvüwa, hi ajühkeya nu ajühtsentsa wi no kekuli sa, nu hi keshüthangla no hi ya mangwa sa thsü mvuben khe sale kiden le.” Isanu ma qai ntsa sa wa.

⁴Tsaseng wi Apvüwa na ahza pi Isa cü nu

⁵Hezekiya wi wa neng nu ma wi khi thsü, “Hi Apvüwa, nbaqhai David Nyiza na no kekhe zaya nu no kiqui tsü mudha; hi no ya amapi tagha nu manga hang nengya thsüden.

⁶Hi Assiriya kadimiwa kwen wina no nu Jerusalem nyunuti hawa ha kikasha cüaden, nu hi anyunutiwa tsü khweki benden.”

⁷Isa na khi neng, “Apvüwa na ma khishi ketheng tsü nieden kesa chüshiya kemehai zensu kesü pi no cüden.

⁸Kadimi Ahaz na sa ketheng ajjensha tangwa kekilen wi Apvüwa na akekwenwa tsü sapi acükhaku tagha aseng wa neng thsüaden.” Nu aghayenwa tsüna acükhaku tagha aseng wa neng.

⁹Hezekiya na ma kinaa wi mehaya neng keya sengwi keseng khwi ha zhüchi:

¹⁰Hi acalihi jüwi shüa tendhale kesa meshen nu keshü yyi wi wa keten, hang wa meyadhashe sa keben.

¹¹Hi kemeshen tsü kahang yyi hawa wi hi khiela Apvüwa nmu nengdha, nyelela kahang nyi kesüla nmudha le sa keben.

¹²Hi kahang khuya nu kenten sa thsüa, anithsüjjen khusha kesa ti, ada de keben handhi kesa ti, hi kemeshen tsü Anyiza na hi kahang sakhen sa thsüdhale sa keben.

- ¹³Aghaja thangthang hi kinaa pvü nu qai, ssenssitemi na igü nkükhhi keben ti sa, hi kemeshen tsü Anyiza na hi kahang sakhen sa thsüdha le sa keben.
- ¹⁴Ihhai na n-nite nu nkhangla, Nu hi nkhetsü kekhou ti ghadhi wa. Tangwi ghang pi inyon na nküchala. Apvüwa, agükeccü ha tsüdi wi hi kikasha cülo.
- ¹⁵Hi mangwa le khiya mehai nu? Apvüwa na ha sachidha. Ileben güccü mtsü nu hi jenya ntendha.
- ¹⁶Apvüwa, hi nghena nu nghena ketan hangtenle. Hi sapi mehai cü nu hi ya hangya thsülo.
- ¹⁷Ileben güccü kemili pi kecca saaden. no kemessi tsüdi wi hi kahang hangsha cü; no hi kesami tsüdi teshi cüden.
- ¹⁸Anyi thola keshü yyi wi no sengya nben; keshüthu na njühtsentsa kesawa tsü nondiya nben.
- ¹⁹Hang kebenthu na no sengden, hi khili no seng keben ti. Abathu na atsangathu wi no khatila jühtsentsa saten khe pi kizaden.
- ²⁰Apvüwa, no hi sapi mehai cüdha. Ithu na harp khou pi no keseng khwi saaden, ithu na hangkeben chu no Kekinyijjen wi no keseng khwi saaden.
- ²¹Isa na kadimiwa wi khhaghavvü pacha pi avünen miwi tsü dayathu ma mehainengya benle kiza.
- ²²Tsaseng wi Kadimi Hezekiya na keü, “Hi Kekinyijjen wi waya benle kesa azensu mangwa chüya mehai nu?”

Isaya 39

Babylonia wi Nyilothu na kegho

(2 Kad 20.12-19)

- ¹Tsü tsüwi Babilon Kadimiwa, Baladan tsawa Meroda na Kadimiwa Hezekiya na naa benle kesa zaya, tsalina ma lesükezhü nu aju pi kesunchi.
- ²Hezekiya na nyilothu ssiya nu ma keben-keyeng rükatssü, suna, cüdemvu nu hankedemvu, nu ma süpahi tsanqai tsüdila pi mathu ccüca. Ma ma kebenjjen nu ma kadiyyi wi mangla pi mathu nkeccüca nmila.
- ³Tsaseng wi atusenjuh-kechüwa Isa na Kadimi Hezekiya wi wa nu ma keü, “Anyi hathu ha na khiewa na gho nu mangwa le no kiza nu?” Hezekiya na khineng, “Mathu na diyyi lenkesie wi Babylonia wina ghole.”
- ⁴Ma khi, “Mathu na kadijjen wi mangwa mudha nu?” “Mathu na pala tsüdila mudha. Keben-keyeng wi hi mangla pi mathu nkeccüca nmidha.”
- ⁵Tsaseng wi Isa na Kadimiwa kiza, “Apvüwa Kekhang ntsawa na kekhi na

⁶matsü kesü na ghoden, nbaqhaithu wina keben saghu sengho nansü kecu nu no kadijjen keben tsüdila pvü nu Babilon wi wa den. Mangla teshi nben.

⁷Ngwo wina keshhugho nshicübvügha pahan ssi wa Babilon kadimiwa kadijjen wi kedithu sa nu kekuli sa thsüaben.”

⁸Kadimi Hezekiya na chükeya na tsü ma jügi na ma hang keben tsüwi yazishu kesa nu kecca benten le kesa khiben le sa, tsalina ma hati lunengchi, “No na Apvüwa wi ketsijüh pi hi kecü tsüna mehai le.”

Isaya 40

Kaghangkeben Ketsijüh

¹Ithu Nyiza na khiben, “Inyithu leben satecca cülo, Mathu leben satecca cülo!

²Jerusalem wi kahang nyi leben satezö cülo. Mathu na kesiela ketizenkesa qo sagho, nu khili mathu kesami teshi pi cüdha le kizalo. Hi mathu kesami tsüdi ghen kemeten pi cü cendha.”

³Ahhai kesü na jishaben, “Aghansha wi Apvüwa ghen alen kesü kiden yalo! Ithu Nyiza ghen ayyikeshü wi alen sametha chilo!

⁴Ayyiketijü tsüdi sapi misi chi; ayikha tsüdila satemeni chilo. Ayyishiphon thu na deshentijü sa, nu ayyi ghagu-ghana kesa pi chengche saaben.

⁵Tsaseng wi Apvüwa nyankethang pi ccücaden, nu anyi tsüdila tsü muden. Apvüwa na ma ketanla ha khishichidha.”

⁶Ahhai kesü na hati jishaben, “Ketsijüh kesü pi thangchilo!” “Hi mangwa ketsijüh pi thangchi nu?” kesa hi keü. “Thangchilo, anyi kahang tsüdila aghang ti; mathu kahang na aghang thighithu miwi sieki nsa.

⁷Aghang na waweng nu athighi na jü waden, Apvüwa na ameghü kesun pi mathu miwi kechi wi. Anyi na aghang miwi kesie hang nden.

⁸Anle, aghang na waweng nu athighi na jü waden, isala ithu Nyiza jühwa tsü anuphanla ben den.

⁹Jerusalem, ayikha kemisi kesü miwi kilo, nu ajühkemehaiwa pi thangchilo! Ahhai misikhali nu jishachilo, Zion; ajühkemehaiwa pi thangchilo! Nmessi la khishi chilo. Judah nyutithu wi mathu Nyiza na gho tendha le kizalo!

¹⁰Kemisintsawa Apvüwa na kekhang sen nu kadi sale ghoden, ma hangshakeya nyi ssinu ma gweghe ghoden.

¹¹Ma anenikehie kesü ti ma nenithu noncca yaden; ma khaghaneni zzathu ku pi saghuya, nu ma kwen pi tsüthu pie yaden; ma cca nu mathu bvüthu tsü ssiden.”

Pi Israel Nyizawa ghape nkeya

- 12** Anyi kesüla akwen wi atssükedone ketegüya nyelela ma kwen pi atssan ketegüya mehai kwe? Anyi kesüla ayyi maben ya pi ahyi kesü wi chiya, nyelela ayikha nu yyishiphon thu pi kuwhuchan wi whuya mehai kwe?
- 13** Anyi kesüla Apvüwa na mangwa nsathu yishü khe ma kizaya mehai kwe? Thowa na ma sansi nyelela ajüh pi ma kizaya mehai nu?
- 14** Anyiza na chüya, meshenshiya, nu khatinu khati kekuli-u khe chüyale kesa thowa ssinu kecenkinali nu?
- 15** Apvüwa tuwi mizzatentithu na mangla nye, atssü kejöca kesü miwi nji; kelensie wi atssümangkehithu tsüna ayyinikhu ti mbhisi.
- 16** Lebanon yinong wi ahangsa tsüdi lela pi Anyiza kekinyi nsa qo, nu ciwi achan tonthu lela pi annisa le kesa zeng mtsü.
- 17** Mizzatentithu na ma tuwi mangla nyetha.
- 18** Anyiza pi thowa ghape chi nu? No khatinu ma mangwa ti kesa khe khiya mehai nu?
- 19** Ma kekuli nyi na atsikezhü kesü sa, nu amighe kecüthu na suna pi tsü meju, nu rükatssü pi kesa kedonpen miwi don keten tsüti nye.
- 20** Rükatssü nyelela suna nkeshüchathu na mme nketen chan kessi yaden. Ma kecüchü nyi bha pi qanca nkeya tsikezhü tsü cüden.
- 21** Nthu na nchü kwe? Matsü kesie wa kesa wi nthu kiza nsa kwe? Ayyi na khatinu sa shhugho khe nthu na za meya kwe?
- 22** Tsüwa tsüna ma kadipen atssan nu ayyi miwi tsü ben, nu anyithu na atsawethu ketizü ti mu keten pen wi donki kebenwa na sa chile. Ma atssan zankechu pi keshondhithsü ti, nu ma non wi hang keten nithsüjjen ti sachi.
- 23** Ma kedi kekhangthu zansha, nu pasha pi mangla nkenye saaden.
- 24** Mathu na ahanglani kaghani ti shigü shagha ma ghazan cha mele ketan. Apvüwa na ameghü kesunchi lethu, tsüthu na jü wa nu amatsi ti mo pi bvüden.
- 25** Thowa pi Anyiza ghapeya mehai nu? Ciwi ma ti kesa kesüla ben kwe?
- 26** Atssan wi ghangchi nanlo! Thowa na nthu na mukeben ghotsithu tsü sachi nu? Süpahizi kesü ti mathu ssishu ketenwa, ma tsüthu tsüna khaju ben khe chü, nu kesüsü nyan ciden! Ma kekhang na di ntsawa — tsüthu kesütanla bhatagha nden!
- 27** Israel, isalethu nthu mangkesa na Apvüwa na nthu gükeccü nchü, nyelela nthu na ketizen nkesau wi sa lela nthu n-nanchile khiten nu?

²⁸Nthu nchü kwe? Nthu za meya kwe? Apvüwa na anuphanla benketen Nyiza; ma ayyi tsüdila sachi. Ma agüccü nyelela nchala sa wa nten. Thola ma kemeshen chüshiya nben.

²⁹Ma nkekhang nu agüccü kebenthu satezü cüden.

³⁰Acalithu lela nkhangladen; acalithu lela nchala qancaden.

³¹Isala Apvüwa wi kiqa kecü nondi ketenthu na mathu kezü satezü pfüyaben. Mathu na agisha pvü nu amumu ti pighe kiaben; mathu na bvü lela agüccü nben; nu mathu na alentsen lela nkhangla sa nben.

Isaya 41

Anyiza na Israel nyithu ya Chütikeyathsü

¹Anyiza na khi, “Ccen ben nu ijüh kinalo, nthu ayyi temeja wi kebenthu! Kaghatenjüh pi ajüh kaghatenpen wi chile kiden yalo; nthu na ajühkhiya kemehai tsü ben yaben. Ithu na gho saghu nu thowa na meshon khe südheya na.

²Nishu wi khangkeyawa ssigho nu ma khiewi wa khe ma pi khangya thsü ketenwa tsüna thowa nu? Thowa na kadimi nu mizzatentithu miwi khangkeya pi ma cü nu? Ma njünnu na mathu pi ayyinikhu ti ceng waben. Ma lakusü na mathu gazighe pi ameghü tuwi amatsi ti saaben.

³Ma jügü sen nu apvü-nsala wa yaden, mbhi ntsa pi ma ccü na ayyi kidhen nkeben ti!

⁴Hati sa keya thsüwa tsüna thowa nu? Thowa na ayyi kahang cüki kezhü ha kidenchi nu? Hi Apvüwa, adechhü wina den, nu hi Apvüwa Anyiza, asakhen wila ben den.

⁵“Ayyi temeja wi kebenthu na hi mangwa sachi khe mudha; mathu na qhethi nu messila kedheggü. Tsalina mathu tsüdila saghu nu gho.

⁶Kepachünyi na khokho kiqa nu sa ketezüli.

⁷Achan kecüwa na suna kecüwa kiza, ‘Mehaitsü sayadha!’ Tsikezhü chengche cü ketenwa na tsü jetenghu ketenwa sa tezüden. Mathu na khi, ‘Mehaitsü zentyenyadha’ — nu tsü pen wi kejetenji pi tsikezhü jeten den.

⁸‘Isala imaghawa Israel, hi kessikeya nyithu tsü na nthu, ipvüshangwa Abraham shicübvüghathu.

⁹Hi ayyi kenten wina nthu ssigho; hi accügwen kesie ntsa wina nthu ciya, nu nthu wi kiza, “Nthu imagha le.” Hi nthu meya mvula nsa, isala nthu ssi.

¹⁰Nmessi lalo, hi nthu ssiden! Hi nthu Nyiza, mangla nthu npateqhe thsüla! Hi nthu sapi zü cü nu nthu kiqaden; Hi nthu khwe nu nthu hangsha yaden.

11“Nthu miwi aghepvü ketenthu na nyu nchala kejüghekeya tsü chüyaben. Nthu ssikesali ketenthu na shüaben,

12nu ayyi wina nmula ben.

13Hi Apvüwa, nthu Nyiza; Hi nthu satezü nu khiben, ‘Nmessila, hi nthu kiqaden.’ ”

14Apvüwa na khi, “Israel, nthu na zza nu nkhang lela, nmessila, hi nthu kiqaden. Hi Israel Nyiza kemethawa, nthu hangsha cü ketenwa tsü.

15Hi nthu pi kekihhechan kesü ti sa cüden, ma yha ketheü nu dighezen kesa. Nthu na ayikhathu kihhe nu tsüthu yasadén; Ayyishiphon thu pacha pi ayyinikhu saaden.

16Nthu na tsüthu kewheng nu ameghü na tsüthu mo pi bvüaden, nu caghamo na gho tsüthu mo zigheaden. Tsaseng wi hi nthu Nyiza kesalina nthu nonghe yaden; nthu na Israel Nyiza kemethawa hi seng waben.

17‘Inyithu na mathu nsenthu keyishü ghenä atssü bha, dighe pi mathu giyan qhayi sa nu gho lethu, hi Apvüwa, mathu kekhe luneng chiden; hi Israel Nyiza, hi mathu yisha nben.

18Hi yyishiphon shangshang kesa wi aghakutssü lle thsüden, nu ayyiketijü wi atssü bvü thsüden. Hi yyikeshü kemili pi atssü cücheng keben sa thsüa, nu ayyi keqha pi atssü kebvüpen sa thsüaden.

19Hi sedar chan ya ayyikeshü wi shigü, akakia, martle, nu oliv tonthu la. Ayyi shangshang kesa wi ayinong sa thsü, asahong, juniper, nu sipress chan ja sa thsüaden.

20Anyi na tsü mu theng nu hi Apvüwa na tsü sachile kesa chü yaben. Mathu na Israel Nyiza kemethawa na tsü sapi benya thsüle kesa chüshi yaben.’ ”

Apvüwa na Milikemesa cenpvü nnikesa

21Apvüwa, Israel kadimiwa na ha khile saben: “Mizzatentithu cenpvüthu, kaghatenjüh sengho chilo. Nthu kecücanli jüh kemehai ntsa sengholo!

22Gho nu mangwa na saghoben khe khi nanlo, tsü sacen kegho wi ithu na chüyale kesalina. Ajüh kekaghatenpen wi wa kesa cüki khimetha chilo, nu tsüthu jjügi na mangwa khe pi ithu kizalo.

23Atuwi khatiti kesa na ben khe pi ithu kizalo, isalethu ithu na nthu na acenpvü le kesa chü yaben! Pala kemehai pahan nyelela agükeccü sengho nanlo; kemessi nu qhethiketen pi ithu pong nanlo!

24Nthu nu nthu kekuli tsüdila mangla nye; nthu na kinyi ketenthu tsüna nankiqanan le!

²⁵Hi nishuwa hang keten nyi kesü kessi yadha; hi ma yala aghawa na ssikesali gho thsüden. Ma kekhang kesenthu pi anisha ti cüden, nu apfükezhüwa na anisha ponkeben ti sa cüden.

²⁶Nthu thowa na npi wina ha saben le khichi, isanu ithu ya nthu khiti yadha le kesa khiya kemehai saya nu? Nthu thola tsüghena ajüh kesüla nkhi; thola nthu na tsü khile kesa nza!

²⁷Jühtheü tsüpi Zion wi kiza tegüwa tsüna Apvüwa, hi; Hi nyilo kesü kesun pi Jerusalem wi chi nu khi, "N-nyithu na gho tendha! Mathu na ajjen wi gho tendha!"

²⁸Hi acenpvüthu jawi ghang kechi wi mathu thola mangla kekhi nmi; kesütanla hi pi keü kechi jüh tsü luneng meya.

²⁹Acenpvü hathu ha tsüdila mangla nye; mathu mangla saya nben, tsikezhü hathu hana nzü nu nkhang.' "

Isaya 42

Apvüwa Maghawa

¹Apvüwa na khiben, "Hi ma satezü cü keten imaghawa na hewi ben, hi ma kessi keyawa, nu ma miwi hi kenen ben ketenwa tsüle. Hi ighamu pi ma pong cüdha, nu ma ajühtsentsa sen nu mizzatenti tsüdi miwi ghoaben.

²Ma jisha nyelela ma hhai sa nben, nyelela atonti wi ajüh misikhhali khi nben.

³Ma ahuphon kesü ncü kebenwa tsü lela pashüa nben, nyelela ahula khwenkhwe kebenwa tsü la patenen nben. Ma atsentsawa tsü npi khangkeya chu khiben.

⁴Ma ma kaghang nyelela kempvüza nmila sa nben; ma ayyi wi jühtsentsa kulishi chiden. Ayyi temeja wi kebenthu na ma pi nyu kesansijüh tsü yamvu ntsa hieben."

⁵ Anyiza na atssanthu sachi, nu tsüthu zankechuchi; ma ayyiwa nu ciwi hang kebenthu tsüdi tsi sachi; ma kahang nu kahang hathakissa pi ayyi wi anyi tsüdila cü. Apvüwa Anyiza na ma maghawa wi khiben,

⁶ "Hi Apvüwa, hi no ciya nu kekhang pi cüdha, atsentsa saben kesa ghang thsüle kesalina. Nmiwi na hi anyi tsüdi ssinu cenketenjuh kesü saaden; nmiwi na hi kewegü sengho mizzatentithu cüden.

⁷No anyon nkemu nyon sha chiben, nu kejang wi atssüzü sa kebenthu lisha chiaben.

⁸Hi ketan Apvüwa n-Nyiza. Acenpvü kepathu na inyankethang pi gishüya nben; hi atsikezhüthu ya hi keseng pi gishü yathsü nten.

⁹Hi npi wina khi kethengthu tsü atsentsa sacen ghodha. Khili pala ketheü pi no kizaden, tsüthu npi sa keshagha wina.’ ”

Kesengkhwi

¹⁰Akhwi ketheü sapi Apvüwa wi chilo; ma keseng khwisalo, ayyi tsüdila! ma senglo, nthu atssükedone wi wa ketenthu; ma senglo, atssükedone wi kahangli kebenthu tsüdila! Akhwisalo, ayyi temeja wi kebenthu, nu ciwi kahangthu tsüdila!

¹¹Ayyikeshü nu ciwi anyuti tsüdila Anyiza senglo; Kedar nyi ya ma seng thsülo! Sela nyunuti wi hang kebenthu ayikhathu shoni wi ben, nu anonkeghe ghenajishalo!

¹²Ayyi temeja wi hang keben nyithu ya keseng nu anyankethang pi Apvüwa cü thsülo!

¹³Apvüwa na aghikekhang nyi ti shula kesaliden; ma aghi ghenakidenben nu wa mvuben. Ma aghi thangchi, aghi ghenajishachi; ma ma ghinyi shun nu ma kekhang pi ccüca.

Anyiza na Ma nyithu kiqale Khishikechi

¹⁴Anyiza na khi, “Hi matsü kesie ccen ben wa; hi inyithu nluneng chila. Isala khili tsü kekuli tsüwa na ghodha; hi nza kepvügha wi kinaa ti maghachi.

¹⁵Hi yyishiphon nu ayikhathu yasa, nu aghanglani nu achantonthu shü thsüaden. Hi aghaku yyiketijüthu pi ayyikeshü sa, nu acücengthu tsüdila qha thsüaden.

¹⁶Hi inyi anyon nkemuthu ssinu mathu na kijünyi wa keten len wi waden. Hi mathu kejang sapi wegü thsüaden, nu ayyi ghagu-ghana kesa pi mathu ghenachengche sa thsüaden. Hathu hana hi khishikechithu, nu hi tsüthu tsü nteshila saaden.

¹⁷Tsikezhüthu nondi nu tsüthu pi mathu cenpvü le ci ketenthu satemeni, nu kejügheya thsüaden.’

Israel na Chüshi meyalakesa

¹⁸Apvüwa na khi, ‘Kinalo, nthu akhuna kedecuthu! Anyon nkemuthu, tetsaki ghang yalo!

¹⁹Anyi pahan na imaghawa miwi anyon nkemuki, hi kesunkechi nyilowa miwi la akhuna kedecuki ben kwe?

²⁰Israel, no ji mtsü mudha, isala no mangwa chüshiya nu? No zaya keten akhuna pvüden, isala no ntsakhiwa khati zaya nu?’

²¹Apvüwa tsüna nyu hangsha cü mvuthi ketenwa Nyiza, tsalina ma khukechi yenwa, nu kesansijüh tsü sapi misi, nu ma nyithu na tsü nyuwakü thsü mvuden.

²²Isala khilitsü nyu na mathu ji shu pvü bvüdha; mathu pi ayyiku non wi khen, nu atssüzüjjen wi kuthidha. Nyu mathu ji teng nu shupvü bvüdha, nu thola mathu kikasha keya nmila.

²³Nthu kesüla ha kinachi tenla nu? Khili nten nthu na kiden-kesha nu kina tenla nu?

²⁴Thowa na Israel pi nyu tsanqai keshuthu cüdha nu? Tsüna Apvüwa, ithu na ma matang, nu ma tuwi sami kesawa tsüle! Ithu na ma ithu ya hang thsü mvu keben ti sa hang meya nu ma pi nyu kesansijüh pi ithu kecüthu tsü la nie meya.

²⁵Tsalina ma ithu ya ma leben ketsu kekhang chüya, nu aghi kedhu wi ketizensa thsüa. Ma leben ketsu na anni ti Israel yyi tsüdi mecang, isala ithu na mangwa saben khe nchü; ithu na ciwi mangla chü meyatha sa.”

Isaya 43

Anyiza na Ma nyithu kikashayale Khishikechi

¹Israel, nthu sahangkechi Apvüwa na khiben, “Nmessila, hi nthu hangsha yaden. Hi nthu nyan teng nu nthu ciya, nthu na iji.

²Nthu na atssükedhu pvüdhiwa lela hi nthu ssiden; nthu gükeccü tsüna nthu ghongshaya nben. Nthu na anni pvüdhi wa lela nthu mecangya nben; nthu metenkinan kedhu na gho lela tsüna nthu patenaya nben.

³Kepaghenanye hi Apvüwa nthu Nyiza, Israel Nyiza kemethawa, nthu hangshaya ketenwa tsüle. Hi nthu lishachi cüle kesalina Ejipt teshiaben; hi Sudan nu Seba teshiaben.

⁴Hi nthu kahang hangshale kesalina mizzatenti tsüdi teshiaben, kepaghenanye nthu na ituwi ma men dhu, nu hi nthu ghali, nu kenyuwakü pi nthu cüden.

⁵Nmessila, hi nthu ssiden! ‘Nishu len temeja nu nidu len kesie ntsa wina, hi nyithu ssinu ghoaden.

⁶Hi mathu teshichilo aghawa kiza, nu acülawa mathu nkhen lalo kizaden. Inyithu ya alen kesie wina kheneng gho thsülo, ayyi ccügwen tsüdi wina.

⁷Mathu na inyile, nu mathu ya inyankethang sengho hi cülo sachi.’ ”

Israel na Apvüwa Chüzawa

⁸Anyiza na khi, “Inyithu cipi ajüh kaghatenpen wi chilo. Mathu na anyon ben lela nmu; mathu na akhuna ben lela kedecu le!

⁹Mizzatentithu cipi ghankenana wi chilo. Mathu cenpvü khawa na tucüki khiya mehai nu? Tsü jawi khawa na khili sakeben ha khi pi theng nu? Cenpvü hathu ya mathu chüza sengho thsülo, mathu kemeshon chüti, nu mathu jüh na atsentsale khi thsü nanlo.

10 Israel nyithu, nthu na hi chüzathu le; hi nthu pi imagha sa thsüle kessiya, isanu nthu hi chüya nu hi nondiya, nu Anyiza tsüna hi ketanle kesa chüshiya thsüle kesalina. Imiwi acenpvü kepa wi nmi; hatu wi lela ben ngho nu haseng wi lela ben nben.

11 “Hi ketan Apvüwa, hi ketan nthu hangshaya ketenwa tsüle.

12 Hi mangwa saten khe npi wi khipi theng, nu hi nthu kiqale gho. Asang cenpvü thola ha nsachi; nthu na hi chüzathu le.

13 Hi Anyiza nu keshüthangla ben waden. Thola hi kekhang wina ghü bvüya nben; Thola hi sa ketenwa tsü kemiliya nben.”

Babilon wina ghü bvükeya

14 Israel Nyiza kemethawa, Apvüwa nthu hangshaya ketenwa na khiben, “Nthu hangshaya le kesalina hi süpahizi kesun pi Babilon ssikaghashen thsü; hi anyunuti khwetithu pakhi, nu mathu kejisha tsüpi kiqu sa cüden.

15 Hi Apvüwa, nthu Nyiza kemethawa. Hi nthu sahangchile, Israel, nu hi nthu kadimiwa.”

16 Kheni Apvüwa na atssükedone wi, atssükevüli keben non wi alen sa.

17 Ma süpahizi keti ssi wa dedi thsüa, aghigari nu goru kessi süpahizi. Mathu na qanca nu nshagha nengla, mathu na qanca sen nu anni keqhe khala ti bvüa.

18 Isala Apvüwa na khi, “Wakea tsüwa tsü meshen nbenla, nu kheni wakesa miwi ngan nbenla.

19 Hi pala ketheü kulile kebenwa ghangya. Tsüna kuli bendha, nthu na khili muya mehai! Hi aghansha wi alen saaden, nu ciwi aghakutssü na lle pi nthu cüden.

20 Aghangsathu lela hi nyuwaküben; whewhe nu awaketiwa lela hi sengben, hi ayyikeshü wi aghakutssü lle pi hi kessikeya nyi kecü wi.

21 Tsüthu tsüna hi ketanla ighena sakeyathu, nu mathu na hi keseng khwithu saaben!”

Israel Kesami

22 Apvüwa na khiben, “Isala Israel, no ighena nlidhamang wadha; no hi nkinyi la.

23 No khaghaneni mecang pi kinyi keten sengho hi ncü; no kekinyi khukechi pi hi nkinyi. Hi pala khukechi khie pi nkhi nkiyan thsü, nu hankedemvu khie pi nlikedhamang nsa thsü.

24 No ighena ahankedemvu nshei nu nsa kethu pi ileben kagha la sa ncü. Tsüti kesawa nyela no kesami sapi ikhi kekiyan sa; nu kesazzi pi ilikesaghang sa cü.

25 Isala hi Anyiza, no kesami teshi pi cü ketenwa tsü, hi tsüna hi, tsalina hi tsüti saaden. Hi no kesami pi no matang ntendha.

²⁶Ithu na ajüh kekaghatenpen wi wa na; nthu nyu kethengjüh sengholo! Kaghatenjüh sengho nu nthu na meshon benle kesa chüti khichilo!

²⁷Nthu bamyi atu ntsawa na samia; nthu ccülikesathu na sami pi hi matang,

²⁸nu nthu kekhang kesenthu na hi kemethajjen tsü nakhi.' Tsalina hi kededu sengho Israel miwi chia; hi inyithu yala kimenni thsüa."

Isaya 44

Apvüwa ketan Anyiza

¹Apvüwa na khi, "Khili kinalo, imaghawa Israel, hi kessikeya nyi, Jakob shicübvüghathu.

²Hi Apvüwa no sahangkechiwa tsü; hi no kepvügha tsü wina no kiqa chidha. Nmessila, no imaghawa, ghali keten kessi keyawa.

³Hi atssü pi ayyi shangshang kesapen wi chi nu ayyi keqha wi aghakutssü na lle shhugho thsüden. Hi ighamu meyisha pi ntsangathu miwi chicüden, nu hi kemihhi pi nshicüthu miwi chiden.

⁴Mathu na atssüpen wi aghang ti shigü shagha, nu aghakutssü lle keben kete wi willow chanton ti saaben.

⁵"Anyithu kesüsü na khiben, 'Hi Apvüwa ji.' Mathu na gho Israel nyithu gweghe yaben. Anyi kesüsü tsüdila Apvüwa nyan pi ma hacü wi zhüki pvü ben, nu ma ketanla ma pi Apvüwa nyile khiben."

⁶Apvüwa, Israel miwi kekhang sen, nu khweti ketenwa, Apvüwa Kekhang ntsawa na hati khiben, "Hi atuwa, asakhenwa, nu hi ketan Anyiza; acenpvü kepa wi nmi, isala hi ketan.

⁷Anyi kesüla hi kesa ti saya kwe? Thowa na npi wina hathu ha saaben kesa, nu matsü adechhü na wa asakhen kecu khiya nu?

⁸Inyithu, nmessi lalo! Kheni tsü wina gho khili kecu nthu na chüben, sagho keten tsüdila hi matsü npi wina khitheng, nu nthu na hi chüzathu. Acenpvü kepa wi kesüla ben kwe? Hi khiela za nketen acenpvü kekhang pahan ben kwe?"

Atsikezhü kekinyi nankeqhedha

⁹Tsikezhü cüh ketenthu tsüdila ma men nmi, nu mathu meshen pi mehai ntsa keten tsüdila kaghacang. Acenpvü hathu kinyi ketenthu na anyon nmu nu mangla nchü, tsalina mathu kejüghe yaben.

¹⁰Amighe pi atsikezhü cüh nu acenpvü kesü ti tsü kekinyi tsüna kekiyi nmi!

11 Anyi kesü le kesü lela tsü kinyi ketenwa kimenni yaben. Atsikezhü cü ketenthu tsüna anyi khe mangla nye. Mathu ya gho nu khi thsü nanlo, mathu na qhethi nu kejüghe yaben.

12 Amighe kecü na amighe kesü khuya nu pi anni wi mecang nu pi kuliden. Ma hacü kezü tsü ya kejenji pi amighe tsü wheng pi matsi shhughoya thsüden. Ma kuli benla nu ghama, dighe, nu ma nchaladen.

13 Achankecüwa tsüna achan ketegüden. Ma kezhülon pi matsi qheya, kecütsanqai pi tsü hoyu, nu pi ma jjen wi chile kesalina tsü cü pi anyi tsi mehaisü kesü sayaden.

14 Ma pi pala cüle kesalina ayinong wi sedar chan nyelela ayang chan, sipress chan kesü shüchi yaden. nyelela ma sedar chan sheng nu atsangho pi tsü ten pi shigü keya hieden.

15 Anyi na achanton kesü witsü pahan pi mecang nu pahan pi atsikezhü ghen senden. Tsü pahan pi annisa kahan nu amesa gü; ma kephankhhi pahan pi acenpvü tsi cü nu tsü kinyiden.

16 Achan tsü pahan pi annisa nu asa gü pi dsa nu anonkwen den. Ma anni kahan nu khi, “khatila mehai nu yengdha nu! Anni la mangtila mehai nu!”

17 Achan tsü pahan pi atsizhü nu kukedu tsü kinyiden. Ma tsüwa wi khie nu khiden, “No icenpvü, hi hangsha cülo!”

18 Tsüti kesa nyi tsüna mathu na mangwa saben khe chüyale kesa na dhu mtsü. Mathu na atsentsawa wi mathu nyon nu leben pabhon yaden.

19 Atsikezhü cü ketenthu na hati kekhiu la meshenya nten, “Hi achan tsü pahan pi mecangdha. Hi anni mihi miwi amesa gü nu asa gü nu tsü dsadha. Nu kesentu tsüpi atsikezhü cüyale. Nu hi kukedu achan kedhi kesü kinyi ben man!”

20 Tsüna ayyiwen dsa keben makesü. Ma kejüphon kemeshen na ma padejaya nu mangla sakeya nmidha. Ma ma kwen wi sen keben tsikezhüwa tsüna acenpvü kesü nyele kesa meshenya nbendha.

Apvüwa na Sahangkechiwa nu Hangshawa

21 Apvüwa na khiben, “Israel, ha meshen yalo; no imaghale kesa meshen yalo. Hi no pi imagha sathsüle sahangchi, nu hi mangla sa nu no maliya nben.

22 Hi no kesamithu teshi pi akulukeshü ti bvü thsüdha. Hi wi kheneng gholo; hi no hangshaya ketenwa tsüle.

23 N-nonkeghe ghen jishalo, no atssanthu! Jishalo, ayyikedhu wi kebenthu! nonkeghe ghen jishalo, ayikhathu, nu ayinong wi achantonthu tsüdila! Apvüwa na ma nyi Israel hangsha, nu ma kedi pi ccüca chidha.

²⁴Hi Apvüwa, no hangshawa; hi no sahangkechiwa tsüle. Hi Apvüwa, pala tsüdi sahangkechiwa. Hi ketan atssanthu zankechu chi; Hi ayyi sakechi wi thola hi nkiqa.

²⁵Hi atusenkekhithu sapi kejüphon sa thsü, nu ghotsi kesithu na npi wi khi ketheng tsü sacen meya thsüla. Hi kemetsathu jüh khiteshan, nu mathu kemetsa tsüna kejüphon le kesa pi ccücaden.

²⁶Isala imaghawa na npi wina khi, nu hi kemeshen pi ccücale inyilowa kesun chithu hi kemeshen, nu npi wi khi ketheng tsü ya sacen gho thsüden. Hi Jerusalem wi anyi na gho ciwi hang nengden, nu Judah nyunutithu tsü mathu na sapfü benle kizaden. Nyunuti tsüthu na kededi wina shagha neng ben.

²⁷Hi ajüh kesü khichithu atssükedone keti ya keqha thsüaden.

²⁸Hi Sira kiza, "Ighena kekhang sen ketenwa tsüna no; hi no mangwa sa thsü mvuben khe no tsü saden: no Jerusalem sa nenglo ahza khuchi, nu Kekinyijjen donbvü sheng thsüben.' "

Isaya 45

Apvüwa na Sira kessikeya

¹Apvüwa na Sira pi kadimiwa sa thsüle kessiya! Ma ya mizzatentithu yaya thsüle kessi pi chi; Apvüwa na kadimithu kekhang pasha thsüale ma kesunchi; Apvüwa na anyunutithu khweti-jenka sha pi ma cüaben. Apvüwa na Sira wi khi,

²"Hi ketanla nlen kiden cüaden, ayikha nu yyishiphon thu papi tijü thsüaden. Hi lezza khweti jenka tsü pakhi, nu amighe pi ma khonghonthu tsü whengshiaben.

³Hi kejang kekuthi pen wina keben pi no cüaben; isalethu no hi Apvüwa le kesa, nu Israel Nyiza na n-nyan teng nu no ciyale kesa chü yaben.

⁴Hi imagha Israel kiqa cü thsüle no kessichi, hi kessi keya nyithu tsü. Hi kenyuwakü keti pi no cütheng, no hi nchü lela.

⁵Hi Apvüwa, acenpvü kepa wi nmi. No kezü nsenthu keyishü pi no cüden, no hi nchü lela.

⁶Hi ha saaben, isanu ayyi ccügwen kesü wina wa kepawa kecu, Apvüwa nu acenpvü hi khe kepa wi nmile kesa chüya thsüle kesalina.

⁷Hi kethang nu kejang sachi; hi kesawegü nu kededi sengho. Hi Apvüwa, hi hathu tsüdi saaden.

⁸Hi tang wina khangkeya atsankegho ti kesun chiden; nu ayyiwa na tsü tsenya, nu kekhen nkemi nu jühtsentsa sen nu pvü ben. Hi Apvüwa, hi ha sa thsü den.' "

Sahangkechi nu Ayyicüki Pvüwa

⁹ Ayyipfü kesü kepathu ti kesawa tsüna ma kezhüwa ssinu keccücanliya kemehai ben kwe? Anisha na apfükezhüwa wi ma mangwa saben khe keü ten kwe? Apfüwa na ma kezhüwa na nzhü chüle kesa leben-nkaghajüh khiya mehai kwe?

¹⁰ Anyi kesü na ma bajja wi hati khiten kwe? “Nshinyi mangkesa na hi pvügha pi hati sa thsü ben nu?”

¹¹ Apvüwa Israel Nyiza kemethawa, atuwi ghaketen sa kechiwa na khiben; “Nthu na itsangathu ghenah hi keüya kemehai kemeshon nmi. nyelela hi mangwa kesau khe pi hi kizaya nben!

¹² Ayyi sakechiwa tsüna hi, nu ciwi hang thsüle kesa ghenah anyi sahangkechiwa tsüna hi le. Hi kekhang wina atssanthu zankechuchi; hi aghani, asha, nu ghotsithu pi hi kemeshen saden.

¹³ Hi ketanla Sira kechüchi pi kuli thsü, hi sale kebenthu tsü sati yathsü le kesalina. Hi ma waketen len tsüdila satemeshon chiden. Ma inyunutiwa Jerusalem tsü sapfüden, nu inyi atssüzüsa kebenthu tsü lishü chiaben. Thola ma melli nyelela aju pi ma cü nu ha nsa thsü. Apvüwa Kekhang ntsawa na khichidha.

¹⁴ Apvüwa na Israel wi khi, ‘Ejipt nu Sudan keben-keyeng na iji saden, nu Seba nyi kesiethu tsüna nthu nssümagha saaden; amighe ssüli pi mathu hu sen nu nthu nieden. Mathu na nthu tuwi kukedu khishüben, “Anyiza na nthu ssiden, ma ketan Anyiza le.

¹⁵ Israel Nyiza, ma nyi hangshaya ketenwa, ma ketanla ma pi kuthi keten Nyiza kesü.

¹⁶ Atsikezhü cü ketenthu tsüdila kejügheya; nu mathu tsüdila keminni yaden.

¹⁷ Isalela Israel tsü Apvüwa na ma hangshayadha, nu khangkeya pi ma kecü tsüna anuphan ben den; ma nyithu na mangla sa nu kimenniya nben.’ ”

¹⁸ Apvüwa na atssanthu sachi, Anyiza tsü na ma le! Ma ayyi zhü nu tsü sachi, ma tsü sapi zü nu kesie benya kemehai sa. ma tsü sapi kiyisha nu kededi ji nsa, isala pi anyithu kahang pen kesü sachi. Tsüwa na khi, ‘Hi Apvüwa, nu acenpvü kepa wi nmi.

¹⁹ Hi kekuthi wi ajühkhi ntheng, nyelela hi sale kebenwa tsüpi nkuthi. Hi Israel nyi ya kiyisha yyi wi hi bhala nkhi. Hi Apvüwa, nu hi atsentsawa khiden; hi kemeshonwa tsüpi chü thsüden.’ ”

Ayyi miwi Apvüwa nu Babilon wi tsikezhüthu

²⁰ Apvüwa na khiben, “Saghu nu gholo, mizzatenti nyithu, kadipen keqanca wi hang keyathu tsüdi; nthu jüh kaghaten le kesa ghenah gholo! Anyithu na achan pi

tsikezhü kesa sengho saghu, nu mathu hangshaya nketen cenpvüthu wi kekhiesa ketenthu, anyi tsüthu tsüna mangla nchütha!

²¹Gho nu nthu kaghatenjüh pi jüh kaghaten wi chilo; sheikepithu ya khokho keccünengli nan thsülo. Thowa na npi wina sagho keten tsü khichi nu? Tsüna hi, Apvüwa Anyiza, ma nyithu hangsha ketenwa tsü nye kwe? Acenpvü kepa wi nmi.

²²Khili hi wi kheneng gho hangsha yalo, ayyi tsüdi wi anyithu! Anyiza na benle kesa tsüna hi ketan.

²³Hi khishikechi tsüna atsentsa, nu tsüna kemiliya nben. Hi kishen nu khishi theng: Anyi tsüdila ituwi gho nu akhutsüben, nu ijühkina le khi kishenben.

²⁴“Mathu na imiwi ketan khangkeya, nu kezü mua benle khiden; isala hi nanmeghü ketenthu tsüdila kejüghe yaben.

²⁵Hi Apvüwa, Jakob shicü tsüdila kikasha yaden, nu mathu na keseng pi hi cüden.”

Isaya 46

¹“Ha Babilon cenpvüthu ghenasakhendha! Nyu na Bel nu Nebo manyi kinyi gho, isala khili tsü manyi tsikezhü pi gada khhi sadha; aghangsa nkezüthu ghenasakhhi kekiyan sadha.

²Tsikezhüthu na mathu ketanla mathu hangshaya nben; mathu khuya nu pvü bvüdha. Ha Babilon cenpvüthu ghenasakhendha!

³Ijühkinalo, Jakob shicübvüghathu, inyi nbvüla kebenthu tsüdila. Hi nthu kepvügha tsü wina nthu noncca ghodha.

⁴Hi nthu Nyiza nu hi nthu nonccayaden, nthu na qhai nu alikepun tsü kecu wila. Hi nthu sahangchi nu nthu noncca ben den.

⁵Apvüwa na khi, “Nthu na hi pi thowa ghape le ben nu? hi ti kesa pahan ben kwe?

⁶Anyithu na mathu jula lishü, nu suna pi meyisha; mathu na kewhuchan pi rükatssü whuden. Mathu na suna kecüthu melli pi acenpvü kesü cü thsü; isanu mathu na kukedu tsü kinyiden!

⁷Mathu na tsü pieki pi adepfü wi keleya nu bvüden; mathu na tsü pi don nu ngan thsüden, nu kuli meyala maben ben den. Anyi kesü le kesü lela tsüwa wi khie lela luneng cü nten, nyelela kededi wi ma hangsha cü nten.

⁸Ha meshen chilo, nthu kesamithu; hi mangwa sachi khe meshenchi nanlo.

⁹Matsü kesie wakea wi mangwa sa khe meshen nanlo; hi ketan Anyiza le kesa chüya, hi ti kesa kepa wi nmi le.

¹⁰Adechhü wina mangwa saghoten khe hi npi wina khi pi thengdha; matsü kesie wakea wi mangwa saten khe hi khi pi thengdha. Hi kemeshen tsü khiela ncenla sa nben, nu hi samvu keben tsüdila saaben kesa khidha.

¹¹Hi anyi kesü na nishu wina gholo ci chiden; ma amumu ti mbhi ntsa dugho ben, nu hi mangwa meshen khe tsü sacen shaben. Hi khidha, nu tsü sacen shaben.

¹²“Lebenkedhu nyithu, ijühkinalo, khangkeya tsüna kelensie wi tenle meshen ketenthu.

¹³Hi khangkeya tsathang tsü sen nu tetsaki gho tendha, tsüna kelensie wi nyedha. Hi khangkeya tsüna minu nben. Hi Jerusalem hangshayaden, nu Israel kenyuwakü sen nu ciwi ghoden.”

Isaya 47

Babilon miwi Kemeten-kemesha

¹ Apvüwa na khiben, “Babilon, no kadipen wina dugholo, nu ayyinikhu wi donkilo. No kuti wi pvünyimetha, nyunuti kesü nyu na ma nka nkeya ti sa, isala no ccatssü nu biye sa nbendha! No khili tsü nyu nssümagma kesü sadha!

²Kenyeggülon pakevüli chilo! awheng nyeggülo! N-mmi keshangthsü khua! Nthsü tsikemehai tsü khushilo! no kekughong zankiya nu aghaku pvüdhilo.

³Anyithu na no kimessü tsü muden; mathu na no kimenni nu kejügheya keben muden. Hi ajukhiyaden, nu thola hi khenya nben.”

⁴Israel Nyiza kemethawa na ithu lisha chi cüdha, ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa.

⁵Apvüwa na Babilon wi khi, “Kejang wi ccen donki benlo; mathu na no khupi mizzatentithu kadijjawa le ci nbendha!

⁶Hi inyithu miwi aghepvüyadha; hi mathu pi iji nsala kea ti sa: Hi mathu pi no kekhang kekhu wi chi, isanan no nanketizen pi mathu nccücala; keqhaithu tuwi lela jühajügha sa.

⁷No tsü keshüthangla kadijja saaben she meshen, nu pala hathu pi nleben wi nchi, nyelela tsüna khati nmila ben khe nmeshen.

⁸ ‘Ha kinalo, no kenen sa mvu ketenwa, no yazishu nu qan benle meshenden. No Anyiza kadi cu le khiden, nu thola no ti kesa nmidha le saden. No khiela denyi kesü sa nben le, ntsanga nmila ketizenkesa ntsa sa nben le meshen.

⁹Isala matsü kesü nu ghanan kesü jüwi tsü keni tsü saaden. No kedema tsüdi senten lela, no nwuba nu ntsangathu nmiladen.

¹⁰“No no nkemehai witsü apvü-nsala ben den; Thola no mu nben she meshen. No kemetsa nu no palakechü na no ssideja, nu no ketanla no kiza, ‘Hi Anyiza, thola hi ti kesa nmidha.’

¹¹Kededi na nmiwi ghoaben, nu no kedema kesütanla tsü khenya nben. Keyasa na zuli nmiwi ghoa tendha, no nman wila nkeman keyasawa tsü!

¹²No kedema cho kemehai tsüdila sen benlo; no kepvünyi tsü wina sen keghowa tsü. Tsüthu tsüna pala pahan wi no kiyaya benla nchü; no nghinyithu pateqheya benla nye khe.

¹³Nyu na ajüh kejon pi no sansiben lela no nkhangladha. Nthu jawi ghotsi kesithu na gho nthu hangshaya thsülo, Ghotsi cüki si ketenthu, atssan shha kepapa kesa tsiton, nu asha asha wi nmiwi mangwa saaben khe pi no kiza ketenthu.

¹⁴‘Mathu na amatsi ti sa, nu anni na mathu mecang shaben! Mathu ketanla mathu hangshaya nben, annikeqhe na mathu ghenya yeng mtsü shaben, anni mihi kesütanla kahang meyala ben.

¹⁵Mathu na nthu ghenya kemehai sa ketenwa tsüna tsü le, nthu kahang chu ssinu kecenkinali keten tsüna ghotsi kesithu tsü le. Mathu tsüdila nthu teshi nu papa kemeshen sa bvüaben, nu nthu hangshaya keten thola nmila ben.’ ”

Isaya 48

Anyiza na ghaketen wila Apvüwa

¹Israel nyithu, ha kinachilo, Judah wina kedughothu: Nthu Apvüwa nyan wina kishen, nu Israel Nyizawa tsü kinyiten le khiden, isala nthu na khi keben jüh tsü kesüla sale nben.

²Isala nthu na anyunutiwa wi kahang nyi, nu Israel Nyiza, ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa tsü nondi tenle kapvü nu khiden.

³Apvüwa na Israel wi khiben, “Matsü kesie wakea wina mangwa saghoten khe hi tsü khipi thengdha; nu hi zulila tsü sacenya thsüa.

⁴Kepaghenanye nthu na leben-dhu le kesa hi chü, nthu sun na zü pi amighe ti nu nthu tie na khang pi lezza ti le.

⁵Tsalina hi npi wina nthu tucüki khipi kizadha, npi sakegho wina pi thangchidha, nthu na kecü atsikezhüthu na tsü sapi cenia thsüle nkhi thsüle kesalina.

⁶‘Hi npi wina khi ketheng tsüdila khili sacenben; hi khi ketheng tsüna meshon le kesa kekhiu. Khili pala ketheü gho keten pi nthu kiza na, hatu wi hi pi nthu nkechü thsü tsüthu.

⁷Khili ccüna hi tsüthu sacen gho thsüben; hatu wi hati kesa mangla npi sa. Keujüla tsüti sale keathu, nthu na tsüthu tsüdila chüle khia kesa.

⁸Pala pi nthu nondiya nben kesa hi chü, kepaghenanye nthu na nyu kematangthu le khi ghodha; Tsalina nthu na ha cüki mangla nza ladha, ajüh kesüla nthu khuna wi ndu ladha.

⁹“Anyithu ya inyan seng thsüle kesalina hi ilebenketsu kekheneng senben; hi tsü zanneng senben nu nthu yasa nben.

¹⁰Hi ketizenkesa nni wina nthu ghannandha, suna pi anni wi sakemetha ti. Isala nthu na ma men nkemi sa keben muya.

¹¹Hi kuliketen tsüna hi ketanla ighena saben, hi inyan kenyen thsü nben, nu thola inyankethang nu iji ketan sa keten pi gishü thsü nten.”

Apvüwa na Ccülikesa kessikeyawa Sira

¹² Apvüwa na khiben, “Ijühkinalo, hi ciya kesa Israel nyithu! Hi Anyiza, atuwa, asakhenwa, hi ketan Anyiza le!

¹³Ikwen na ayyi zhütegüwa sachi, nu atssan zankechuchi. Hi atssan nu ayyi cichithu manyi na wan ghola ben waden.

¹⁴‘Saghu nu kinayalo, nthu tsüdila! Acenpvüthu kesütanla hi kessiya kesa anyiwa tsüna Babilon ssikaghashenden kesa tucüki khi meya; Hi ma mangwa sa thsü mvu khe tsü saaden.

¹⁵Ajühkhi pi ma cikeyawa tsüna hi; hi ma ssishu mehai cenkeya pi ma cü.

¹⁶“Khili hi tetsaki gho hi mangwa khi khe kinayalo. Hi adechhü wina aghandu khidha, nu keshüthangla ijühwa tsü sacen thsüden.” (Kemisintsa Apvüwa na ma kekhang pi cü, nu hi kesunchi.)

Apvüwa na Ma nyithu ghen kekiden

¹⁷Israel Nyiza kemethawa, nthu hangshaya ketenwa na khiben: “Hi Apvüwa nthu Nyiza, nthu ghen kemehai pi nthu sansi cü, nu nthu nwathu keyishü wi nthu lentsütson cü mvu ketenwa.

¹⁸‘Nthu na ijühkhukechi ketanla kinathu mehai kesa nan! Isathu kesawegü na lle sen nu aghaku qha wa nketen ti nthu wi gho kesale! Khangkeya na nthu wi atssükullu na aghüsa mejjen kewa ti ghoa kesa.

¹⁹“Nthu shicüthu na ji pi ahachan ti, nu mathu na khiela dedi nben le kesa hi pi chü thsüa kesa.”

²⁰ Babilon wina kekhenkeghe nsala nu shhulo! jühtheü tsüpi anonkeghe sa jisha chilo; kahe wi lela chüya thsülo: “Anyiza na ma maghawa Israel hangshayadha!”

²¹Apvüwa na ma nyithu ssinu ayyikeshü keqha, nu keyeng wi keshhu wi mathu na dighe, nyelela ketizen nsa. Ma alonshi wina mathu ghen atssü lle shhugho thsü; ma alonshi zankhhi nu atssü na lle shhugho.

²² Apvüwa na khiben, “Kesamithu ghenä kecca nmi.”

Isaya 49

Israel na Mizzatentithu ghenä Kewegü kesü

¹ Ijühkinalo, temeja wi mizzatentithu, nthu kelensie wi kahangthu! Hi npi kepvügha wina Apvüwa na hi kessiyadha, nu hi pi ma magha sa thsüle ciya.

² Ma ijüh pi njünnu kedighe ti sa cü. Ma ma kwen pi hi khweya. Ma hi pi alakusü ti dighezen nu senya kemehai sapi ketheng ti sa cü.

³ Ma hi wi khi, “Israel, no imaghawa; no ghenä anyi hi sengden.”

⁴ Hi khi, “Hi kuli, isala tsüna ma men nkemi sapi khati sa nu! Hi kezü nmila, isala mangla sacen meya.” Isala Apvüwa ya isheipi thsüle kesalina hi ma nondiya mehai; hi kuli ketenwa ghenä ma ikutimen sa cüben.

⁵ Hi npi kepvügha wina Apvüwa na hi kessiyadha; ma ma nyi ssineng gho nu Israel bvüzighe kesathu ssineng ghoale kesa ghenä hi pi ma maghawa saya. Apvüwa na kenyuwakü pi hi cüden, ma kezü pi hi cü ketenwa.

⁶ Apvüwa na hi wi khi, “Hi no ghenä kekuli ketiki kesü benle, imaghawa. No hang keya Israel nyithu tsü ssighe dikeya thsü ketan sa nben, isala hi no pi mizzatentithu ghenä kewegüwa la sa cüden, isanu ayyi tsüdi hangshaya thsüle kesalina.”

⁷ Israel Nyiza kemethawa nu hangshawa na nyu ma nkichitha sakea, mizzatentithu na ma nanmeghü kesa, nu kekhang kesenthu magha sa kebenwa wi khi, “Kadimithu na no lishü kechi muben, nu mathu na kenyuwakü pi no ccüca le shaghaden; kaditsathu la tsü muben, nu mathu na kukedu no kinyiben.” Apvüwa na ha saaben, kepaghenanye Apvüwa na ma maghawa kessiyadha; Israel Nyiza kemethawa na ma khishi kechi tsü nieden.

Jerusalem Sanengkeya

⁸ Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Nthu hangshakeya tsüna kegho wi hi hi kenen pi nthu ccücaden, nu nthu na kekiqa kekhe tsü luneng cüden. Hi nthu ghihie nu nthu khweya, nu nthu miwi na anyi tsüdi ssinu cenketenjuh saaden. Hi nthu ya kuti khili yasa ketheng wi tsü hang nengya thsüaden.

⁹ Hi atssüzüthu wi khiden, “Kekhenkeghe nsala bvü yilo!” nu kejang wi kebenthu wi “kethang wi shhugholo!” khiden. Mathu na khaghaneni zza na yyishiphon wi atsse yaketen ti saaben,

¹⁰ mathu na khiela ghama nu dighe nben. Aghani nu ayyikeshü wi keyeng na mathu ghong tenaa nben, kepaghenanye mathu ghali ketenwa na mathu ssisenden. Ma mathu ssinu atssü kebvüpen wi waden.

- 11“Hi alen keti sapi ayikhathu pvüdhi, nu alen sapi inyithu ya cüshu thsüden.
- 12Inyithu na alen kesie wina ghoden, Aghawa nu niduwa, acülawa Aswan wina.”
- 13Atssanthu, akhwisalo! Anonkeghe ghena jishalo, ayyiwa! Ayikhathu ya akhwisa shhugholo! Apvüwa na ma nyithu leben satecca cü; ma ma nyi ketizensa kebenthu nantizen chiden.
- 14Isala Jerusalem nyi na khi, “Apvüwa na ithu yishadha! Ma ithu malidha!”
- 15Tsalina Apvüwa na lunengchi, “Ajja kesü na ma nga mali, nu ma pvügha kethengwa tsü ntizenlaya mehai kwe? Ajja kesü na ma nga mali lela hi tsü mangla sa nu nthu maliya nben.
- 16Jerusalem, hi mangla sa nu no maliya nben! Hi n-nyan pi ikwenmeja wi zhükiyadha.
- 17‘No saneng le ketenthu na wan gho tendha, nu no yasa kesathu na no teshiabben.
- 18Mangwa sabben khe ghangkevüli chilo! N-nyithu na ajjen wi gho le saghu bendha! Hi ntsakhiwa hangben keten Nyiza ghena no n-nyithu ghena kapvü ben, shanyili na ma ghe pvü nu kapvü keten ti.
- 19“No diyyiwa na yasa nu yisha, isala khilitsü tsüna anyi na gho ciwi hang le kebenthu ghena zza mtsü shaben. Nu no yasa pi kesathu na no ssinu temeja bvüaben.
- 20Kushiyyi wi kepvügha n-nyithu na ghanan kesü hati no kizaben, ‘Ayyi hana zza mtsü, hang le kesa ghena ithu na ayyi nsenpfüthu yishüdha!’
- 21Isathu no ketanla no wi khiben, “Thowa na atsanga hathu pvügha pi hi cü nu? Hi itsanga bhatagha nu nmu nengla kesa na. Hi kushi pi bvü thsü kesa na, Thowa na atsanga hathu ha ssighodha nu? Hi ketan teshi pi theng kesa na, ghanyi hathu ha khiewa na gho nu?”
- 22Kemisintsa Apvüwa na ma nyithu wi khiben: “Hi azensu sapi mizzatentithu cü, nu mathu na ntsangathu ssinu ajjen wi ghoaben.
- 23Kadimithu na nbathu ti sa; nu kadijjathu na njjathu ti saaben. Mathu na nthu tuwi kukedu nthu kinyiben; mathu na mathu satemeni nthu kü ben le kesa pi nthu ccücaben. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaben; hi wi kekiqa hie ketenthu thola accükwenshü thsüa nben.”
- 24Nthu na süpahi kesü na nyu ji shupvü keten tsü khuya mehai kwe? Nthu na anyi kekhang kesü kwen wi atssüzüthu kikashaya mehai kwe?
- 25Apvüwa na lunengchi, “Tsüti kesa sagho den. Süpahi na atssüzüthu ssi keten tsü sen nu bvüaden, nu anyi kezü na nyu ji shupvü keten peghe yaden. Hi nyu na no matang ketenwa ssikesaliden, nu ntsangathu kikasha cüaden.

²⁶Hi nthu pasha ketenthu ya khokho kepathili thsüaden; mathu na lebentsu nu kepathili pi adina thsüaden. Isathu anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaben, nthu hangsha nu lisha cü ketenwa tsü. Mathu na hi Israel Nyiza Kekhang ntsawa le kesa chüyaben.”

Isaya 50

¹Apvüwa na khiben, “Nthu kemeshen tsü hi inyithu kesun pi anyi kesü na ma wubvü kiyisha ti bvü thsüale ben kwe? Isathu teshi kesa lesü khiewi ben nu? Nthu kemeshen tsü hi nthu jeü pi atssüzü nyi kesü na ma tsanga pi nyu nssümagha sa jeü keten ti saale ben kwe? nye, nthu kesami ghen a atssüzü sa bvü; nthu kesazzi ghen a nthu kesun pi bvü thsü le.

²‘Inyithu na mangkesa na hi mathu hangshaya le kewa wi hi luneng nchila nu? Mang ghen a hi mathu ci kechi wi nluneng nu? Hi mathu hangsha meya chala kwe? Hi ahza kesü khuchi pi atssükedone sapi qha, aghaku sapi ayyikeshü ceng, nu angathu ya atssü nkemi ghen a shü thsüya mehai.

³Hi atssan sapi jang nu keshü qaiki keben ti saaben.’ ”

Apvüwa maghawa na Ajühkekina

⁴Kemisintsawa Apvüwa na hi nkithu keyishü pi hi sansi cü, hi yala nchala kesathu satezüya kemehai saya thsü kesalina. Ghanen kaghapengla ma hi sansi le keben tsü kina mvuthiya kemehai sa cüden.

⁵Apvüwa na chüshiya kemehai pi hi cü, nu hi ma jüh nhaghe nyelela ma wina kheneng bvü nsa.

⁶ Hi ighatsü lishü pi hi kihhe ketenthu cü. Mathu na hi kimenni, ipang kenye pfü, nu immi meshuki lela hi mathu nkhen.

⁷Isala mathu na hi kimenni kesa tsüna hi patenaya nben, kepaghenanye Kemisintsawa Apvüwa na kekiqa pi hi cüden. Hi igwo satezü pi tsüthu pvü ben yaden. Hi iccükwenshüya nben kesa chü,

⁸ Kepaghenanye Anyiza na ikete wi ben, nu ma hi nsami le kesa chüben. Anyi pahan na kempvüza sa nu hi kethenjüh senghoya mehai kwe? Ithu gweghe nu ajüh kaghatenpen wi wa na! Ma ya kemetsi-kemeni jüh sengho thsü nanka!

⁹Kemisintsawa Apvüwa na ma ketanla isheipiden, isaletu thowa na hi sazzi le khiya mehai nu? Hi metsi-meni ketenthu tsüdila bvüaben; mathu tsüdila akhali na dsakea thsü ti nmi laben.

¹⁰Apvüwa kinyikü nu ma magha jüh nie ketenthu tsüdi, nthu na ton keten len tsüna ntsakhiwa jang benlaya mehai, isala Apvüwa nondi nu nthu Nyiza miwi ma maghaki tenlo.

¹¹Nyu pathi le acho kiden ketenthu, nthu cho ghen a nthu na dedi aden. Apvüwa na ma ketanla tsü sagho thsüaben; nthu na ketizensa ntsa saaben.

Isaya 51

Jerusalem Leben saketecca jüh

¹Apvüwa na khiben, "Ijüh kinalo, nthu hangshaya mvu, nu kekiqa yale hi wi gho ketenthu. Nthu na alonshi khawa wina shhugho, nu nthu pakhi keya lon kechhüpenwa tsü meshen chilo.

²Nthu baqhaiwa Abraham nu Sarah, nthu na manyi gwo wina keshhugho keni tsü meshen chilo. Hi Abraham ci keya wi ma atsanga nmi, isala hi sawegü pi ma cü, nu atsanga pi cü; Hi ma shicübvüghathu sapi kejon sa cü.

³'Hi nanketizen pi Jerusalem, nu ma keyasa wi hang kebenthu tsüdi ccücaden. Ma yyi na ayyikeshü lela hi tsüpi asanku kesü, hi Eden wi shengchi kesawa tsüti sa cüden. Anonkeghe nu kenen na ciwi ben den, keseng nu nkesengcha khwisa pi hi cüden.

⁴"Ijüh kinalo, inyithu, hi khi keben tsü kinalo: Hi pi nyu kesansijüh pi mizzatentithu cü; iyenthu na kewegü sengho mathu cüden.

⁵Hi wan gho mathu hangsha yaden; hi khangkeya tsüwa na tetsakidha. Hi hi ketanla mizzatentithu miwi diden. Kelensie wi kebenthu na hi kegho hieben; mathu na hi mathu hangsha yaben kesa nondi nu hieben.

⁶Atssan wi yaki ghangchilo; ayyi wi ghangchilo! Atssanthu na annikekhu ti nmilaben; Ayyi na athsüqae ti qae bvüaben, nu ma nyithu tsüdila alipeng ti shüaden. Isala hi khushikeya sengho ketenwa hana anuphan ji; hi khangkeyawa tsüna keshüthangla ben ben.

⁷'Ijüh kinalo, kemeshonwa chü kebenthu, hi pi nyu sansi keten jüh pi nthu leben wi chi pvü ketenthu. Anyithu na nthu nkichi nu keminni gho lela nmessi lalo;

⁸mathu na akhali kedsathsü ti nmilaben! Isala hi khushikeya sengho ketenwa hana anuphan ji; hi khangkeyawa tsüna matsü tsüdi wila ben wa yaben.'

⁹Apvüwa, shagha ithu kiqa cülo! No kekhang sen nu ithu hangsha cülo; kheni tsüwi ti tsü sen chi cülo. Atssükedone ghassübvü Rahab süthi süzighe kesawa tsüna no.

¹⁰Atssükedone ya qha thsü kesa nu atssü wi alen sakechi tsü la no, isanu no hangsha cü kebenthu ya pvüdhü waya thsü.

¹¹No mathu kikasha kecüthu na anonkeghe ghen a khwisa, nu jishala gho Jerusalem cuyaben. Mathu na anuphan anonghe ben den, leben ketizenkesa nu leben gükeccü nmila anuphan ben den.

¹²Apvüwa na khiben, 'No satezü cü ketenwa tsüna hi. No mangkesa na shü keten nyi messiden, ma ahangwa miwi sieki hang nketen na?

¹³Nthu na Apvüwa nthu sahangkechiwa, atssanthu zanshigü kechiwa, nu ayyi giketegü kechiwa tsü malidha kwe? Mangkesa na nthu pasha ketenthu na lebentsu, nu nthu yasa le kebenthu tsü messi, nu hang benten nu? Mathu lebenketsu tsüna nthu kidhen nengya nbendha.

¹⁴Atssüzü sa kebenthu tsü wan lishia tendha; mathu na kesie hang nu ndsathu keyishü tsüdila muyaben.

¹⁵"Hi Apvüwa nthu Nyiza; Hi atssükedone pakethu chi, nu atssüketi ya ma hhai sa thsüden. Inyan na Apvüwa Kekhang ntsawa!

¹⁶Hi atssanthu zanshigüchi nu ayyi giketegüchi; hi Jerusalem wi khi, 'No inyi le! Hi pi nyu kesansijüh tsüpi no cüdha, nu ikwen pi no khweyaden.' "

Jerusalem gükeccü sakenwa

¹⁷ Jerusalem, shaghalo! shagha nganyalo! Apvüwa na ma lebentsu nu jüyalo pi no kecü kemeten hyiwa tsü no jüyadha; no tsü jüchiya, nu tsüna no sapi kenenkhukhu sa thsüa.

¹⁸Thola nlen ketsütson nyi nmi, n-nyithu jawi thola nkwen zankeya nyi nmi.

¹⁹Agükeccü keshen keni na nmiwi dughodha: aghi wina n-yyi pasa, nu n-nyithu na khwenthidha, Thola nanketizen pi no ccücakeya nmidha.

²⁰Alen keti katen tsüdi wi n-nyithu na nkhangla qancaben; mathu na ameshü ti asakejügüthu ca wi yaben. Mathu na Anyiza lebenketsu kekhawa tsü chüyadha.

²¹Jerusalem nyi ketizensa kebenthu, adikina nyi ti kenenkhukhu kebenthu,

²²Apvüwa nthu Nyiza na nthu sheipi nu khi, "Hi ileben ketsu wi pi no kecü hyiwa tsü sen bvüa tendha. No sapi kenenkhukhu sa thsü keten kisengtssüwa tsü njjü nengdha.

²³Hi tsü khupi no pasha ketenthu, no pi alentonti wi chi nu kenenkagha ti cüten kesathu miwi chiaben."

Isaya 52

Anyiza na Jerusalem kikashayaden

¹ Jerusalem, zü nu di neng shaghalo! Anyiza nyunuti Kemethawa, njenkeben thsü mphi yalo! Anyiza nkechünyi na nkhweti jenka wi gho nengya nbendha.

²Ketheng shaghalo, Jerusalem! Ayyinikhu wina shagha no kadipen wi donki yalo! No bhen ketheng mighe ssüli tsü lisha yalo, Zion nyi atssüzü sa kebenthu!

³Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Nthu na nssümagha kesa wi pisa pi nthu men nsa; tsüti nthu lishüyale kesa ghenä la mangla pi dhi nben.

⁴Nthu na Ejipt wi asang sa nu hang le kewa wi nthu ketanla nthu kemeshen sa; isala Assiriya na mataghang nthu ssi bvü nu mangla pi nthu ncü.

⁵Nu khili Babilon wi la tsüti sadha; nthu na atssüzü sa, isala mangla pi nthu men nsa. Nthu miwi kekhang kesenthu na kapvü nu keshüthangla hi nkhichi saden.

⁶Ghaketen tsüwi nthu na hi Anyiza nu hi nthu ccüneng le kesa chüyaben.”

⁷Nyilo kesü na jühtheü, kecca nu jühkemehaiwa sen nu ayikhathu pvüdhi gho keten tsüna ghang pi khatila amansa nu! Ma khangkeya pi jisha nu Zion wi khiben, “Nthu Nyiza na kadimiwa le!”

⁸Anyunutiwa ghihiä kebenthu na jishaben, anonkeghe ghenä gweghe jishaben! Mathu ketanla mathu nyon pi Apvüwa na Zion wi kheneng gho keten mua mehai.

⁹Nonkeghe sa jishalo, nthu Jerusalem wi keyasathu! Apvüwa na ma nyunutiwa kikashaya, nu ma nyithu leben satecca cüden.

¹⁰Apvüwa na ma kekhang kemethawa tsü sen nu ma nyithu hangsha yaden, nu ayyi tsüdila ma muden.

¹¹Nthu na Babilon teshi metsiben, Kekinyijjen tsanqai pvü ketenthu tsüdila. Keccüna tsanqai mangla nkidhenla nthu samethaya nu bvülo.

¹²Nansüwa tsü nthu kaghajila nbvüla mehai; nthu na ghü bvüale kiden nben. Apvüwa nthu Nyiza na nthu lentsütson, nu kechhenkevü tsüdi wila nthu khweyaden.

Ketizenkesa maghawa

¹³Apvüwa na khiben, “Imaghawa na ma kekuli wi mehai kayi yaden; nyu ma nyuwakü ntsa saaben.

¹⁴Anyi kejon na ma kemu wi qhethiketen sadha; ma anyi tsijjü ti la nsala.

¹⁵Isala nansü tsü mizzatentithu na ma ghang pi amansa ben, nu kadimithu na amansa nu ajühkhi meyala ben. Mathu na khiela nkechü ji pala pahan mu nu chüshi yaben.”

Isaya 53

¹Anyithu na lunengchi, “Thowa na ithu kizajüh nondiya nu? Thowa na hawi Apvüwa kwen tsü mu nu?

²Ma maghawa yala aghang kesü ti ayyi keqha wi ma ghazan cha shagha thsüle kesa tsüna Apvüwa kemeshen sa. Ma ajenkeben nyelela atsikemehai nmi, nu

ithu ma nanya kemehai mangla nmi. Ma miwi nyu nanya kemehai mangla nmi, ithu lepi ma wi chiya kemehai mangla nmi.

³Ithu na ma nkhichi nu ma meya mvula; ma ketizenkesa nu kinaa wi kethankehi. thola ma n-ghangchi, ithu na ma pi mangla nkenye ti sa nu ma meya mvula.

⁴ 'Isala ithu na ketizensa kesa tsü ma saya, nu ithu na naa kesa tsü ma pvüya. Ithu na ma ketizenkesa tsüna Anyiza na kesun kechi kemeten le meshen.

⁵ Isala ithu kesami ghenä ma ayisü pvü, ithu kekuli nkemehai ghenä nyu ma kiccü. Ma kemeten pvü nu ketizensa kechi ghenä ithu sapi mehaidha, nyu ma kekihhe ghenä ithu sapi mehaidha.

⁶ Ithu tsüdila khaghaneni bhataghakea ti kepapa len ton bvüa. Isala Apvüwa na kemeten khhi tsüpi ma miwi chiya, ithu tsüdila kepvü qo kemetenwa tsü.

⁷ "Nyu ma metsi-meni, isala ma kethankehi nu ma satemeni, ma ajüh kesüla nkhi. Khaghaneni zza kesü pathiale ssibvü keten ti, khaghaneni kesü ssen cele keben ti, ma ajüh kesüla nkhi.

⁸Ma ghan pi ma jühkaghakhi nu ma pathi le ssi wa, isala thola ma cüki nmeshen chila. Ithu nyi kesami ghenä ma pi shü thsüa.

⁹ Ma pi nkemehai nyi gweghe ashüjjen wi chi, ma pi keban gweghe vhüa, ma kesütanla nsazzi nu milikemesa kesüla nkhi lela."

¹⁰Apvüwa na khiben, "Ma ketizen sa thsüle kesa tsüna hi kenen; ma keshü tsüna kesami teshi kecü sen kegho ghenä ahhansha kesü sa. Tsalina ma ma shicübvüghathu muyaden; ma kesie hang yaden, nu ma miwi na hi kemeshenwa tsü sacen yaben.

¹¹Ketizenkesa kahang kesü sengwi, ma anonkeghe mu neng yaben; ma kaghacang wi ketizen nsale kesa chü yaben. Hi kenen saki keten, hi ma miwi hi kenen ben keten imaghawa, ma anyi kejon kemetenwa tsü pvü yaben, nu ma ghenä hi mathu kesami teshi pi cüden.

¹² Tsalina hi kenyuwakü pen kesü pi ma cüden, kedi nu kekhang ntsathu jawi apen kesü. Ma aghandu ma kahang khuchi nu nkemehai nyithu kuti sa. Ma kesami nyithu kejon kuti sa, nu mathu kesami teshi pi cü thsüle kesalina kekhi sa."

Isaya 54

Apvüwa na Israel kaghali

¹ Jerusalem, no kinyibvü kesü atsanga nkemi ti saghodha, isala khili tsü no anonkeghe ghenä akhwisa, nu jishaya mehaidha. Khili tsü no kinyibvü na ma wuba na ma teshi nketenwa miwi atsanga jiki muya tendha!

²No ben keten nithsüjjenwa tsü sapi di kayichi; ali sapi siechi nu jetenji zükeqhe sayalo!

³No kechhenkevü tsüdi wila aggüthu tsü ketsen waben; N-nyithu na khili mizzatenti kepathu na nka sen keben yyithu tsü yaneng yaben. Khili nyunuti yisha kethengthu wi anyi na hang pi pong yaben.

⁴Nmessila, no kejügheya neng nbendha; no kimenniya nbendha. No kinyibvü tegü wi nketsatan kesa, nu denyile kesü sa nu no ketan hang pi caghang ntsa keten tsü maliaben.

⁵No sahangkechiwa na nwuba kesü ti saaben; ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa. Israel Nyiza kemethawa na no hangsha yaben, ma ayyi tsüdi wi kekhang kesenwa.

⁶Israel, no kinyibvü tegü ma wuba na ma teshi nu ahathana ntsa sakea kesü ti le. Isala Apvüwa na no ci neng pi ma wi chi nu no wi khiben:

⁷“Matsü keujü hi no teshia; isala kaghali kedhu sen nu hi no ssi neng yaden.

⁸Matsü keujü hi ilebentsu, nu khapeghe bvüa, isala hi kaghali pi anuphan no ccüca wa tendha.” Tsalina no hangshaya ketenwa Apvüwa na khiben.

⁹ “Noah tsüwi hi atssü pi ayyi ndanbhon nengdha le khishitheng. Khili hi nmiwi aghepvü neng nbendha le khishiben; hi no kha nyelela kemeten pi no ncüdha.

¹⁰Ayikhathu nu yyishiphon thu na gizighe lela, hi no kaghali tsüna asakhen sa nben; hi kecca khishi kethengwa tsü anuphanla nieden.” Tsalina no hangshaya ketenwa Apvüwa na khiben.

Ghaketenwa Jerusalem

¹¹ Apvüwa na khiben, “O Jerusalem, no ketizensa nu kekiqa nkemi nyunutiwa, thola nleben satecca kecü nmi; Hi alon menkedhu pi n-giketegü neng cüden.

¹²Hi rubi lon pi nducü zhü, nu alon annikeqhe kewegü ti kesa pi nkhweti jenka sa, nu no kevü khweti tsüdila alon menkedhu pi saaden.

¹³ ‘Hi ketanla n-nyithu sansiyaden, nu mehai kayi kesa nu kecca pi mathu cüden.

¹⁴Ajühtsentsa nu kemeshonwa tsüna no satezü cüden. No kepasha nu kemessi nmila yazishu ben yaden.

¹⁵Keujüla anyi kesü na no ssikaghashen lethu, tsüna ma hi kemeshen nchila saben; nu kesü le kesü lela no matang ketenwa na qanca ben.

¹⁶“Hi amighe kecünyi sahangchi, mathu na annisa nu aghitsanqaihu cüden. Hi aghitsanqai sen nu nyu pathi keten süpahithu la sahangchi.

¹⁷Isala aghitsanqai kesüla no patenaya nben; no no kemetsi-keminithu tsüdi lunengya kemehai benden. Hi imaghathu sheipiya, nu khangkeya pi mathu cüden. Apvüwa na khidha.”

Isaya 55

Anyiza na Nanketizen khukechi

¹ Apvüwa na khiben, “Ghalo, anyi dighe kebenthu kesü le kesü lela hewi atssü na ben le! Ghalo, apisa nkemithu, asu shei pi dsalo! Ghalo! kisengtssü nu tsenitssü sheiya, tsüna nthu ghenana ma men mangla sa nben!

²Mangkesa na apisa pi anonkwenya nketen ghenana dedi ben nu? Mangkesa na njadedi nu ghama benten nu? Ijühkina nu hi mangwa khi khe salo, isathu nthu atsse kemehai ntsa dsa pi anonghe yaden.

³ ‘Inyithu, khili ijühkina nu hi wi ghalo; hi wi ghalo, isathu nthu kahang ben yaben! Hi nthu ssinu anuphanla ben keten cenkethenjüh kesü saaden, nu khishi pi David cü ketheng kemihhi tsüpi nthu cüben na.

⁴Hi ma pi mizzatentithu ccüliwa nu benchüwa kesü sa thsü, nu ma miwi na hi kekhang pi mathu ccüca.

⁵Khili nthu na asang mizzatentithu tsü ci chiden; kuti tsüwi mathu na nthu nchü, isala khili tsü mathu na bvü sen nu nthu wwayale ghoden! Hi Apvüwa nthu Nyiza, Israel Nyiza kemethawa, hi hathu ha tsüdi sagho thsüden. Hi kenyuwakekü nu anyankethang pi nthu cüden.

⁶Apvüwa wi kheneng gho nu ma wi khielo, ma khili nthu tetsaki keben wi ha.

⁷Gheshighenathu ya mathu kahang yen teshi, nu mathu kemeshen kemili thsülo. Mathu ya Apvüwa ithu Nyiza wi kheneng gho thsü; ma nantizen nu wan kesami teshi cüden.

⁸Apvüwa na khiben, “Hi kemeshen na nthu kemeshen ti nye, nu ilen na nthu len ti nye.

⁹Atssan na ayyi miwi misiki kesa tsüti, ilen nu hi kemeshen la nthu miwi misiki.

¹⁰ ‘Ijüh na tang wina aghola nu atsankegho na dugho ayyi tenchi keten tsüti. Tsüna yangdsaketenthu sapi shigü thsüden, nu yang nu dsale kesa ghenana la macü khuchiden.

¹¹Tsüti hi khi ketheng jühwa la hi tsüna mangwa salo kesa ghenana kesun chi khe tsü saaben; tsüna hi salo kesun kechi tsüdila saaben.

¹²“Nthu na anonghethi nu Babilon teshiabena; kecca wi nthu ssinu anyunutiwa wina shhu shaben. Ayikha nu yyishiphon thu na akhwisa shaghaben, nu achantonthu na anonkegho ghenana jishaben.

¹³Assensü keben pen wi sipress-ton na shigü waben; aghazü keben pen wi martle-ton na shhughoben. Azensu hawa ha anuphanla ben den, Hi Apvüwa, hi mangwa sachidha khe tsü meshen neng keya kesü saaben.”

Isaya 56

Mizzatentithu tsüdila pi Anyiza nyithu saghuaben

¹Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Atsentsa nu kemeshon kulilo, kepaghenanye hi wan nthu hangshaya tendha.

²Hi sawegü pi Sabbath yen nie nu tsü nie zzi nketenthu cüden. Hi sawegü pi nkemehai mangla sa nketenthu cüden.”

³Asang kesü na Apvüwa nyithu saghu keyawa wi hati kekhiu nye, “Apvüwa na hi ya ma nyithu gweghe nu kinyi thsü nben.” Npvüza kesü na amcasa nu atsanga mua nketen ghen ma khiela Anyiza nyi saya nbenle nmeshenla.

⁴Apvüwa na anyi tsüti kesathu wi khiben “Keujüla no Sabbath yen kenie wina hi kinyikü nu hi kenenwa tsü sa nu nleben tsentsa wi hi cenketenjuhwa tsü nieten lethu,

⁵hi Kekinyijjen wi nu inyithu jawi no atsa nu angathu keben miwi sieki n-nyan tsü meshen ben den, khiela no mali nben.”

⁶Apvüwa na asangthu na gho ma nyi saya, ma ghali nu ma kekuli sa, Sabbath yen nie nu leben tsentsa wi ma cenketenjuhwa tsü nie ketenthu wi khiben:

⁷“Hi nthu ssigho iyyishiphon kemethawa Zion wi chi, hi kekhe jjen wi anonkeghe pi nthu cü, nu nthu kekinyi pen wi ahhanshathu kesa tsü ya cüden. Hi Kekinyijjen tsüpi mizzatenti nyithu tsüdi ghen kekhe jjen kesü le ciden.”

⁸Kemisintsawa Apvüwa na kushiyyi wina ma nyi Israel ssinu ajjen wi keghowa na ma hewila anyi kepathu ssigho mathu wwacü benle khishitheng.

Israel ccülikesathu Kemeshensa

⁹Apvüwa na asang mizzatentithu na aghangsathu ti ghola ma nyithu ghangdsalo kizadha.

¹⁰Ma khiben, “Accülikesathu, inyithu kitsan kechithu tsüdila anyon nmuladha! Mathu na mangla nchü. Mathu na ajjen kehie ffü khou nketenthu ti, jen nu aman man keten ketan sadha. Mathu na khatila jenben mvu ten nu!

¹¹Mathu na khiela lebenghaya nketen apvükemene ffü tsüti kesa. Accülikesa hathu hana mangla chüshi keya nmi. Mathu tsüdila ma kenen ketan sa nu ma kekiyi bhaden.

¹²Adikinathu na khiben, ‘Ithu kisengtssü pahan bhaya nu jjüya kemehai chu jjü na! Dhitsü wi tsü nansü miwi mehaikiaben!’ ”

Isaya 57

Israel tsikezhü kekinyiwa tsü Kemeshensa

¹Anyi kemehai na shü lela nyu na mathu chüshiya nu meshenya nten. Isala mathu na shüthu keyasawa tsüna mathu patenaya nben.

²Mehaitsü hang ketenthu na keshü wi kecca nu anonkeghe muyaben.

³Kesamithu, nthu jüh kaghaten le kesa ghena hewi gholo! Nthu na demathu, keqhezathu, nu keqheza menkedsathu miwi mehaiki nsa.

⁴Nthu na thowa pi keponsa saten nu? Nthu milikemesathu na thowa nankeqhe ten nu?

⁵Nthu na nthu chanton kemetha cakhu wi keqheza kekuli sapi keben cenpvüthu tsü kinyiden. Nthu na akuza ghüsa kete wi nthu tsanga khupi alonshi ku wi ahanshathu sala kinyiden.

⁶Nthu na ciwi alon chengche kesa khuya nu tsüthu pi acenpvü ti sala kinyiden. Nthu na kisengtssü meyisha pi tsüthu kinyi nu asu pi kekinyi sa sengho tsüthu cüden. Nthu kemeshen tsü hi tsüthu tsü nen benle ben kwe?

⁷Nthu na ayikha kemisi wi ki nu ahanshathu sa nu keqheza kekuli saden.

⁸Nthu jjen ccühha wi nthu ji tsikezhüthu kimessü tsüpi chitheng. Nthu na hi teshia; nu nthu thsümeni bhu pi nu nthu na ssinu jenle ma men sa ketheng kenenthu tsü ssinu awe keti wi duden. Nu ciwi nthu sajjü nonkekwen saden.

⁹Nthu na hankedemvu nu kenyenji pi chiya nu sen wa Molek cenpvü tsü kinyiden. Nthu na acenpvüthu bha nu kinyile kesalina nyilothu kesun pi kelensie wi nu keshü yyi wi lela wa thsüden.

¹⁰Nthu na acenpvü kepathu bha pi nthu likesaghang sa ben den, isala nthu khiela tsü teshi nden. Nthu na nthu ji tsikezhüthu kimessü tsüna kezü pi nthu cü nu nthu na khiela nchala sa ntenle meshenden.

¹¹Apvüwa na khiben, "Acenpvü hathu ha thowalenu nthu satemessi nu nthu ya milimesa pi hi kiza nu hi malitha sa thsüten nu? Hi matsü kesie ccen ben wa kesalina nthu na hi nkinyi ladha la?"

¹²Nthu na nthu sa ketenwa tsüna meshonle meshen ben, isala hi nthu kekuli pi nthu ccücaden, nu nthu tsikezhüthu tsüna nthu kiyaya nben.

¹³Nthu na kekiqa kekhie wi tsikezhü tsüthu ya nthu hangshaya thsülo! Ameghü na kutitan sho kegho wi tsüthu mo pi bvüaben! Isala hi nondi ketenthu na ayyi hawa wi hangya nu hi Kekinyijjen wi kinyi yaben."

Anyiza na sapi mehaikecü nu kekiqa khishikechi

¹⁴Apvüwa na khiben, “Inyithu ya hi wi kheneng gho thsülo. Mathu len wi alenekhen tsüdila khu pilo! Alen sa nu tsü kiden yalo!

¹⁵“Hi kemisi nu kemetha Nyiza anuphanla hangben ketenwa tsüle. Hi kemisi nu kemetha pen wi hangden, isala hi mathu kenondi nu kaghang pi cü nengle kesalina anyi mathu kahang satemeni nu leben khapeghe keyathu la ssinu hangden.

¹⁶Hi kahang pi inyithu cü, nu hi anuphanla mathu kimenni nyelela mathu ssinu lebentsu ben ntendha.

¹⁷Hi mathu kesami nu apvükemene ghena mathu miwi lebentsu nu mathu meten cü nu mathu teshia. Isala mathu na leben-dhu nu mathu kekuliwa tsü nteshi.

¹⁸“Hi mathu na khati kuli khe mudha, isala hi mathu sapi mehai cüaden. Hi mathu lentsütson nu mathu kiqaden, nu hi leben ketizensa ketenthu satecca cüden.

¹⁹Hi kecca pi akete nu kelensie wi kebenthu tsüdila cüden! Hi inyithu sapi mehai cüden.

²⁰Isala anyi nkemehaithu na ngan nketen tssükedone tssükullu nhandhila kuli nu kenenkagha nu anisha lle sengho keten tsüti le.

²¹Ciwi kesamithu ghena kecca nmi,” Apvüwa na khiben.

Isaya 58

Atsentsa Kezi

¹Apvüwa na khiben, “Saya kemehai chu misikhhali jishachilo! Inyi Israel kesami cüki pi mathu kizalo!

²Mathu na keshüthangla hi kinyi, mathu na ilenthu nu iyenthu chü nu nie mvu benle khiden. Mathu na hi ayenthu pi mathu cü thsü mvu nu mathu na hi kekinyi wi mathu nen tenle khiden.”

³Anyithu na keü, “Apvüwa na khiela chü nten lethu ithu na mangsale zi ben nu? Ma meshenchi nten lethu ithu na mangsale kedsakejjü nsenla ben nu?” Apvüwa na mathu wi khiben, “Atsentsawa lethu nthu na kezi kesa tsüwi nthu ketanla nthu kenen sa nu nthu kekuli kesanyi pashaden.

⁴Nthu kezi na nthu sapi yasayala, nu nthu na kitagha nu kesaliden. Nthu kemeshen tsü kezi tsüti kesa wi hi nthu kekhie kina cü benle saben kwe?

⁵Nthu na kezi wi nthu ketanla nthu sapi ketizensa den; nthu na aghangwa ti nthu li kejen cadu nu ma miwi jenle kesa ghena aleshithsü zanshigü pi shi nu ayyiwen miwi kuweng den. Nthu na tsüpi kezi le khiden kwe? Nthu kemeshen tsü hi tsüti kesa tsü nen benle saben kwe?

⁶“Hi yamvu kebenwa kezi tsüna hale: Kepasha mighe ssüli nu jühtsentsa nkesen sun keqhanthu tsü khu pi nu nyu ma pasha ketenthu ya kekhen nmila bvü thsüa.

⁷Nthu kedsakejjü pi kaghamathu gishü dsa nu nthu jjen sha pi ajjen nkemi ketha-uthu cülo. Athsümeni pi kimesü ketenthu mphü thsü, nu nthu shilithu nkiqala nsala.

⁸“Isalethu hi kenen tsüna nthu miwi aghani ti wegüden, nu nthu yisüthu na wan mayaben. Hi keshüthangla nthu hangshaya le nthu ssi ben den; nu hi kekhang na nthu kechhenkevü tsüdi wi nthu khwe yaben.

⁹Nthu na khie lethu hi nthu luneng chiben. Nthu na hi ci kechi wi hi nthu nusha chiben. “Keujüla nthu na nyu kepasha kekuli, nyu nkhichila tsütson kesa, nu ajüh nkemehai tsüdila teshi;

¹⁰nthu na kedsakejjü pi ghama ketenthu cü nu hhaketuthu kenen sa cü lethu, kejang nthu vü kebenwa tsü kemili pi ghanan lapvü kewegü ti saaben.

¹¹Nu hi keshüthangla nthu ssi nu pala kemehai pi nthu nonkwen cüden. Hi nthu pi zükeqhe nu mehaisü benya thsüaben. Nthu na atssü kejon keben, atssükebvüpen khiela qha nketen sanku kesü ti saaben.

¹²N-nyithu na matsü kesiela wakea wi yasa kesathu tsü sapfü nu ma gi kaghawen miwi tsü saneng den. Nthu na akhwetithu kesapfü nu ajjen keyasathu tsü saneng keya nyithu le kesa chüyaben.”

Sabbath yen kenie ghenä kutimen

¹³Apvüwa na khiben, “Keujüla nthu na Sabbath pi kemetha sa nu tsü ghanan wi nthu kenenthu nsa; keujüla nthu na itsathang kemethawa tsüpi ma men keben sa, nu tsü kenyuwakü ghenä tsü ghanan wi kijünyü wa, kuli, ajüh nkejikagha khi nsala lethu,

¹⁴nthu na hi kekuli kesa ghenä anonkeghewa tsü mu yaden. Hi nthu sapi ayyi tsüdi kenyuwakü pvüya thsüden, nu nthu na hi ayyi pi nthu baqhawai Jakob kecü tsü sen nu anonghe yaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Isaya 59

Atusenjüh-kechüwa na Anyithu kesami Thenkesa

¹Apvüwa na nthu hangshaya le kesa kekhang nmi nyelela ma khuna decu pi nthu na ma wi kekhe hhai tsü za nbenle nmeshenla!

²Tsüna nthu kesami ghenä ma nthu kekhe kina nten. Nthu na ma kinyile kewa wi Anyiza wina nthu pi makepa sacü ketenwa tsüna nthu kesami nale.

³Nthu na milikemesa, yasayala, nu anyi kepathi ghenä sazziben.

⁴Nthu na ajüh kaghatenpen wi waden, isala nthu wiwa atsentsawa muya nten. Nthu na milikemesa kaghatenjühwa tsüpi khangya le saden. Nthu na nyu yasale kesa ghenä nthu cho saden.

⁵⁻⁶Nthu na acho nkemehai kekiden tsüna shü thsü keten amaghang jikepvü ghatsü ti kesa. Ma ghatsü kesü pakhhi nanlo, amaghang kesü na shhugho ben! Isala nthu chowa tsüna nthu ghenä kemehai mangla saya nben, tsüthu tsüna ma men nmi pi saghabvü zi pi athsü kesa tile!

⁷Nthu na keshüthangla nkemehai pahan kiden ben den, nu nthu na tsü sale mehiechala ben den. Nthu na kesami nkemithu pathi maghan nten. Nthu na kahe wi wa lela pala pasapala nu yasa theng bvü den,

⁸nu nthu keben wi thola yazishu benya nten. Nthu kekuli tsüdila nmeshon. Nthu na alen kekhhakhu ton, nu tsü len ton keten thola yazishu saya nben.

Anyithu na mathu Kesami Kekhishi

⁹Anyithu na khiben, "Ithu na khili tsü Anyiza na mangkesa na kepashathu wina ithu hangsha meya khe chüben. Ithu na kewegü wi lenketsen ghang, isala ciwi kejang ketan,

¹⁰nu ithu na anyon nkemu ti ketsü. Ithu na ghanan lapvü wi lela aghaja wi ti, keshü yyi kejang wi keten ti accümeshü.

¹¹Ithu na qhethiketen nu agüccü. Ithu na nyu kepasha nu kemeten-kemesha wi Anyiza na ithu hangshakeya nmvu, isala mangla sa nchi.

¹²"Apvüwa, ithu na sazzi pi no matang kesa tsüna ji mtsüdha. Ithu kesami na ithu kimenni. Ithu na tsüthu tsüdila chüya bendha.

¹³Ithu na no matangla shun, no meya mvu, nu no n-nie mvula hhaghedha. Ithu na nyu pasha nu no wina khapeghe bvüle. Ithu kemeshen na hatheneng; ithu jüh na milikemesa.

¹⁴Atsentsawa jügü pi bvü thsüa, nu kemeshonwa na tetsaki gho meyala. Atsentsawa na anyithu jawi accümeshü, nu ciwi jühtsentsa na ma pen nmidha.

¹⁵Ciwi jühtsentsa kesa na zeng mtsü nu thowa na nkemehai nsala khe ma kesazzi kesa ti saaden."

Apvüwa na Ma nyithu kikashayale kekiden

Apvüwa na ha muyadha, nu ciwi jühtsentsa kesa nmila kesalina ma n-nen laben.

¹⁶Ma nyu na pasha kebenthu tsü kekiqa nyi kesüla nkemu ghenä amansa. Tsalina ma ketanla ma kekhang sen nu tsüthu kikashaya nu khangkeya sayaden.

¹⁷Ma ajüh tsentsawa pi aghighe gwomejuwa ti nu hangshakeya kekhang pi aliwen kesü ti pvü yaden. Ma satemeshon chile kesa ghenä apiketsü kesa

thsümeniwa tsü pvüya nu anyithu na ayen nkenye wina agüccü keben jukhiya cü nu kemeten pi cüden.

¹⁸Ma ma ghinyithu, ayyi lenkesie wi hang kebenthu lela mathu kekuli qei wina mathu meten cüden.

¹⁹Nishuwa na wala niduwa kecu wi anyi tsüdila ma kekhang nu ma kediwa tsü messiden. Ma aghaku tssüketi ti nu ameghü kekhang ti ghoben.

²⁰Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Hi nthu shepiya nu nthu kesami wina khapegheya kesathu tsüdi hangshayale kesalina hi Jerusalem wi ghoden.

²¹Nu hi nthu ssinu cenkethenjüh kesü saaden: Hi kekhang nu hi pi nyu kesansijühthu pi anuphanla nthu ji salo kesa pi nthu cüdha, nu nthu na khili nten na ijühkina nu ghaketen wi matsü tsüdi ghenä nthu tsangathu nu nthu shicübvüghathu sansi pi ijühkina thsüden.”

Isaya 60

Ghaketen wi Jerusalem nyankethang

¹Shaghalo, Jerusalem, nu aghani ti wegülo; Apvüwa nyankethang na nmiwi wegüben!

²Kejang na mizzatenti kepathu pabhonya ben, Isala nmiwi tsü Apvüwa kewegü na wegüben; Ma ketenpen kewegü na no ssi benden.

³No kewegü na mizzatentithu zanyaben, nu kadimithu pi ntsathang ketheüwa thangtheghi wi chiyaben.

⁴No kechhenkevü wi mangwa saben khe ghangchilo: N-nyithu na ajjen wi ghole bendha! Ntsathu na kelensie wina ghoben; N-nga ghalathu pi ghanyithu ti pvü ghoaben.

⁵No ha mu pi anonghe ntsa saaben; Anonghe ntsa pi kephenkiben. Mizzatentithu keben-keyeng sen nu no wi ghoaben; Atssükedone khhaka wina mathu keben na ghoaben.

⁶Sunsiesa thou keti kejon na Midia nyi, nu Efa wina ghoben. Mathu na suna nu hankedemvu sen nu Sheba wina ghoben. Anyithu na Apvüwa kuli kechi jühtheü tsüpi nyu kizaben!

⁷Kedar nu Nabaioth wi khaghanenithu tsüdila pi ahanshathu sa sengho no cüben, nu pi kekinyipen miwi Apvüwa kenen sa khuchiben. Apvüwa na ma Kekinyijjen sapi hatu miwi nyankethang sa chiben.

⁸Akulukeshü ti pighe keten ahunjjenthu, nkhetsüthu ti ajjen wi ghoneng keten ha mangwa nu?

⁹Tsüthu tsüna alen kesie wina ghoketen ahunjjenthu, Anyiza nyithu pvü nu ajjen wi ghoden. Mathu na rükatssü nu suna sen nu Apvüwa Israel Nyiza kemethawa nyan tsü kinyiküle ghoden. Ma mizzatentithu sapi ma nyithu nyuwakü thsü kesawa tsüle.

¹⁰Apvüwa na Jerusalem wi khiben, “Asangthu na nkhwetithu zhüpfü yaben, nu mathu kadimithu na no kekuli saaben. Ileben ketsu wi hi no meten cü, isala hi khili tsü hi kenen, nu nanketizen pi no ccücaden.

¹¹ Aghaja nu aghanan tsüdila nkhweti jenka na sha ben den. Isanu mizzatentithu kadimithu na mathu keben-keyeng sen nu no wi gho thsüle kesalina.

¹²Isala no kekuli nkesa mizzatentithu tsü yasatha saaben.

¹³‘Asahong, juniper, sipress chanthu, Lebanon yinong wi achan kemehai ntsathu, sengho no, Jerusalem saneng ben. Hi Kekinyijjen tsü sapi atsimesai ntsa, inyunutiwa sapi anyanthang ntsa sale kesalina.

¹⁴ No pashakesa tsathu na ghoben, nu mathu na kenyuwakü pi keccüca wi akhhutsüdu ben. Kuti tsüwi no nkhichi kesathu tsüdila gho nccü wi no kinyiben. Mathu na no pi “Apvüwa Nyunutiwa” “Zion, Israel Nyiza Kemethawa Nyunutiwa” isa ciben.

¹⁵“No teshi nu nanmeghü pi kiyisha nu nkaghangchi nyunuti saneng thsü nbendha. Hi no sapi di nu atsimesai ntsa pi anuphan nu anuphanla anonkeghe pen kesü sa thsüaden.

¹⁶Mizzatentithu nu kadimithu na no noncca pi ajja kesü na anga noncca keten ti saaben. No hi, Apvüwa no hangshaya kesawa, Israel Nyiza kekhangwa no lisha kecüwa le kesa chüyaben.

¹⁷‘Hi lezza mithon wi suna, amighe nu achan mithon wi rükatssü nu lezza, nu alon mithon wi amighe sengho no cüden. Nmiwi kekhang kesenthu na no pasha nbendha; hi mathu sapi ajühtsentsa nu kecca sen nu kekhang sen thsüden.

¹⁸Yasayala hhai nza nengdha; Keyasa na no diyyi pachazighe neng nbendha. Hi akhweti kesü ti no khwe nu nsheipi yaden; Hi no hangshaya kesalina no hi sengben.

¹⁹ “Aghanan wi aghani na no kewegüwa sa nbendha. nyelela asha na aghaja wi no kewegüwa sa nbendha; Hi Apvüwa, anuphanla no kewegüwa saaben. Inyankethang kewegü na nmiwi wegüben.

²⁰N-gükeccü tsathangthu na asakhen saaben. Hi Apvüwa, anuphanla no kewegüwa saaben, asha nu aghani miwi la sieki ben den.

²¹N-nyithu tsüdila kemeshonwa sa waben, nu anuphan ghen ayyiwa tsü yayaben. Hi mathu pi shengchi, hi mathu sachi, hi kedi tsüpi tsüdi ccücale kesalina.

²²Ntheghi kizza ntsa nu kemeni ntsawa lela, mizzatenti keti kekhang ntsa kesü sayaben. Khathansha wi matsü sati kesa na gho khe, Hi wan ha sagho thsüaben. Hi Apvüwa le!”

Isaya 61

Khushikeya Jühkemehaiwa

¹ Kemisintsawa Apvüwa na ma ghamu pi hi pong cüdha. Ma hi kessiya nu hi kesun pi ajühkemehaiwa sengho ketha-uthu cü thsü, leben gükeccüthu sapi mehai cü, nyu kekhu wi kebenthu kekhen nkemi, nu atssüzüthu lishü kecü jüh pi thangchilo kesalina.

²Ma hi kesun pi Apvüwa na ma nyithu hangshaya keten, nu mathu ghinyithu chaya keten matsüwa tsüna gho tendha le kesa pi thangchi thsüle kesalina. Ma hi kesun pi ahathana kebenthu tsüdi leben satecca cü.

³Accükwenkeshü mithon wi anonkeghe, nu kenong pi Zion wi anongü kebenthu cü thsü, ahathakina mithon wi keseng khwi kesü pi cülo kesalina. Mathu na Apvüwa ma ketanla achanthu pi sheng ketheng tsüti saaben. Mathu tsüdila kemeshonwa saaben, nu Anyiza na sakechithu ghenä nyu na ma sengben.

⁴Mathu na anyunutithu matsü kesie keyasa wi kebenthu tsü sapfü ben.

⁵Inyithu, asangthu na nthu kekuli saaben. Mathu na nthu sahangthu noncca, nu nthu lli ca nu nthu kemeshentsse llithu nonccaben.

⁶Nu nthu pi Apvüwa wi keqhaikedithu, nu ithu Nyiza maghathu le kesa chüben. Nthu na mizzatentithu keben-keyeng tsü sen nu anonghe nu tsüthu pi nthu ji sakeya ghenä ashü saaben.

⁷Nthu kejüghekeya nu kimennikeya tsüna asakhen saaben. Nthu ketanla nthu yyi wi hangden, nu nthu keben-keyeng na kishen keni saaben; Nthu nonkeghe na anuphanla benden.

⁸Apvüwa na khiben, “Hi ajühtsentsa kesa tsü nen, nu nyu kepasha nu kesazzi tsü nanmeghü den. Hi lebentsentsa sa nu akutimen pi inyithu cü nu mathu ssinu anuphanla cenkethenjüh kesü saaden.

⁹Mathu na mizzatentithu jawi nyankemechan saaben. Tsüdila mathu mukeya wi mathu na hi kesawegü kepvü nyithu le chüyaben.”

¹⁰ Apvüwa na mangwa sachidha khe Jerusalem na tsüghena anongheben. Ma shanyili kesü na keshanyi ghe kiden pvü keben ti kesa. Anyiza na hangshakeya nu khangkeya pi ma mphi thsüdha.

¹¹Amacü na shhugho nu shigüya metsi keten ti Kemisintsawa Apvüwa na ma nyithu hangsha yaben, nu mizzatentithu tsüdila ma sengben.

Isaya 62

¹Hi ajühkhi pi Jerusalem satezü cüden, Hi ma npi hangshakeya chu nu ma khangkeya na aghaja wi ahula kesü ti npi wegükeya chu hi ccen ben nten.

²Jerusalem, mizzatentithu na no khang ntsa kesa muden! Mathu kadimithu tsüdila n-nyankethang tsü muden. N-nyan ketheü kesü ciaben, Apvüwa ma ketanla khukechi nyan kesü.

³No Apvüwa ghenä kadiliwen tsikemehai kesü ti saaben.

⁴No pi “kiyisha” isa nci nengdha, nyelela n-yyi pi “Teshikea wubvü” tsüti nsadha. N-nyan ketheü cipi “Anyiza na ma kenenwa” isaden, N-yyi pi “Anonghethi shanyikeya” isa ciden, Kepaghenanye Apvüwa na no nenben. Nu n-yyi ghenä awuba kesü ti saaben.

⁵Pvüza kesü na pvünyimetha ghala kesü pi ma shanyili sale ssi keten ti, Ma no zhükechiwa na no yayaben. Shanyiwa na ma shanyili kenen ti, tsüti Anyiza na no wi ma kenen ben.

⁶Jerusalem, hi nkhwetü miwi aghikehiethu pi chitheng, mathu na aghaja nu aghanan lela ccen ben wa yishü. Nu ma yala khiela tsüthu nmali thsüla.

⁷Ma Jerusalem sanengya nu tsüpi ayyi mabenla seng keten nyunuti kesü npi sakeya chu mathu na ma pi ccen ben thsü yishü.

⁸Apvüwa na ajüh keti khishitheng, nu ma kekhang wina ma tsü saaden: “Nthu su tsüpi nthu ghinyithu ghenä kedsakejjü nsa nengdha. Nu asangthu na nthu kisengtssü tsü njjü nengdha.

⁹Isala nthu amacü pi yang nu wwikeyathu na asu tsü dsa nu Apvüwa sengben. Nthu kemeshentsse bi noncca nu saghukeyathu na hi Kekinyijjen ccühha wi kisengtssü jjüben.”

¹⁰Jerusalem nyithu, anyunuti meiwi shhu nu n-nyithu khenengkegho len kesü chhülo! Alentonti kesü kidenya; alonthu ghaka methalo! Mizzatentithu chüya kemehai sale kesa ghenä azensu kesü zankiya

¹¹Apvüwa na pi ayyi tsüdi wi thangchiben: “Jerusalem nyithu wi kizala Apvüwa na mathu hangshaya le ghoden, ma kikashakeya nyithu ssinu ma gwegheden.”

¹²No pi “Anyiza Kemetha nyi, Apvüwa na hangshayakea nyi,” isa ciden. Jerusalem pi “Anyiza na ghali keten nyunutiwa.” “Anyiza na yisha nkesa nyunutiwa” isa ciden.

Isaya 63

Apvüwa na mizzatentithu miwi khangkeya

¹ “Edom yyi Bozra nyunutiwa wina gho ketenwa ha thowa nu? Athsümeni kenmie pvü nu anyankethang sala kekhang nu kezü sen nu gho ketenwa ha thowa nu?” Tsüwa tsüna Apvüwa, khang ntsa nu hangshaya ketenwa na ma khangkeya pi thangchile ghoden.

² “Mangkesa na ma thsümeni na nmieni anyi kesü na kemeshentsse bi nyeggü pi kisengtssü sale keben thsümeni ti ben nu?”

³ Apvüwa na khineng, “Hi mizzatentithu pi kemeshentsse bi ti nyeggü nu thola hi kiqale ngho. Hi ileben ketsu pvü nu mathu ghaceng nu mathu jjü na ithsümeni tsüdi wi kaki tendha.

⁴ Hi inyithu hangshakeya tsüna ghodha; nu kemeten pi mathu ghinyithu kecü matsü dhale kesa hi südheya.

⁵ Hi ghangchi nan thola hi kiqaya kemehai nmula kesalina imansa. Isala ileben ketsu na hi sapi zü cü, nu hi ketanla khangkeya muya.

⁶ Ileben ketsu wi hi mizzatentithu mabenla ghaceng nu pachazighea. Hi mathu kahang jjü pi ayyi miwi llechi.”

Apvüwa na Israel tuwi Kemehai

⁷ Hi Apvüwa, nyu ghaliki keten cüki tsüpi kizaden; ma ithu tsüdi ghen sakechi tsüghena hi ma sengden. Ma nanketizen nu ghaliki ben keten ghen ma sawegü ntsa pi Israel nyithu cüdha.

⁸ Apvüwa na khi, “Mathu na inyi; mathu na hi mechu nben.” Tsalina ma mathu

⁹ gükeccü tsüdi wi mathu hangshaya. Tsüna tangnyilo kesü na nye, isala Apvüwa ma ketanla mathu hangshaya. Ma ma kaghali nu nanketizen wina mathu kekashaya. Ma wakea wila keshüthangla mathu noncca gho,

¹⁰ isala mathu na ma matangla shun nu ma kemetha ghamu sapi ahathana ntsa sa thsüa. Tsalina Apvüwa na mathu ghinyi sa nu mathu ssikaghashen.

¹¹ Isala mathu na wakea wi Apvüwa maghawa Mosa tsüwi cüki meshenya nu keü, “Apvüwa atssükedone wi ma nyi ccülikesathu hangsha kecüwa tsüna khili khiewa ben nu? Apvüwa ma ghamu pi Mosa kecüwa tsüna khiewa ben nu?”

¹²⁻¹³ Apvüwa ma kekhang wina Mosa miwi pala ketiti kuli, atssükedone gishüzighe nu atssü kedhu wina ma nyithu ssishhu ma ghen anuphan nyankethang sa keyawa tsüna khiewa ben nu?” Apvüwa na mathu lentsütson keten wi mathu na aghang goru ccü kekhang ti nu khiela accü nmeshü.

¹⁴ Amesüsi ssinu ayyiketijü kemehai wi kewa tsüti Apvüwa na kecca pi ma nyithu cü. Ma ma nyithu lentsütson nu ma nyan kenyuwakü sengho.

Nanketizen nu Kekiqa ghen Kekhie

¹⁵Apvüwa, no kemetha nu nyankethang wi hang keten pen tang wina ithu ghangchilo. No ithu cüki meshen ntsa keten tsüna khie nu? No kekhang na khie nu? No kaghali nu nanketizen na khie nu? Ithu n- ghangchila nsa lalo.

¹⁶No ithu ba. Ithu baqhai Abraham nu Jakob manyi na ithu nchü ladha, isala Apvüwa, no ithu ba, keshüthangla ithu kikashaya ketenwa.

¹⁷No mangkesa na ithu ya nlen cüzzi bvü thsüten nu? No mangkesa na ithu sapi leben-dhu nu no wina kheneng bvü thsüten nu? No kekuli sa ketenthu ghenana nu keshüthangla n-nyi sa ketenthu ghenana kheneng gholo.

¹⁸Ithu n-nyi kemethathu ha matsü keujü ghenana ithu ghinyithu na ithu jügüshia; mathu na no kemetha pen cüten

¹⁹No ithu miwi ithu kekhang kesenwa sa nkegho ti nu ithu na n- nyithu sa nkegho ti saben.

Isaya 64

¹Mangkesa na no atssan zanghe nu dugho nsa nu? Ayikhathu na no mu nu messi pi kedheggüa kesa.

²Mathu na kenün pi atssü na anni kesa miwi gilli keben ti sa kesa. Gholo no kekhang pi nghinyithu ccücalo, nu mizzatentithu sapi no ketenpen wi kenün thsülo!

³Matsü kesü wi no gho ithu na meshen nkeben wi qhethiketen kekulithu sa; ayikhathu na no mu nu messi pi kedheggü.

⁴Anyi thola mathu kaghang pi ma miwi chi keten ghenana kuli kechiwa Anyiza no ti kesa npi mu nyelela npi zaya.

⁵No kemeshonwa kekuli wi anonkeghe muya ketenthu nu no khatila mathu ya hangya thsü mvuten khe meshen keyathu tsü ssiyaden. No ithu miwi aghepvü lela ithu na sami kayi; kheni tsüwi na no nlebentsu ntsa sa lela ithu na kesazziwa tsü saki sa.

⁶Ithu tsüdi sami ntsa gho; ithu kekuli kemehai ntsawa lela nmethatha. Ithu kesami ghenana ithu na aghangwa na jü wa nu ameghü na mo pi bvü keten tsüti.

⁷Thola kekhe wina no wi kheneng ngho; thola kekiqa ghenana no wi nwa. Ithu kesami ghenana no ithu teshi nu kuthi bvüa.

⁸Isala Apvüwa, no ithu ba. Ithu na apfüyyi ti, nu no apfükezhüwa ti kesa le. No ithu sahangchi,

⁹tsalina ithu miwi nlebentsu ntsa nyelela anuphan ithu kesami pi ithu meshensa nben lalo. Ithu na n-nyithu; ithu nantizenchi cülo.

- ¹⁰N-nyunutithu na ayyikeshü kesü ti; Jerusalem na yasa pi teshidha,
- ¹¹nu ithu Kekinyijjen, ithu baqhaithu na no seng keten pen kemetha nu atsikemehai tsüna anni pi yasadha. Ithu na nen keten pen tsüdila keyasa wi bendha.
- ¹²Apvüwa, no hathu tsüdi wi lela nleben n-naa kwe? No mangla nkulila ithu sapi ithu nkepvücha wi ketizensa thsüten kwe?

Isaya 65

Anyiza na Kemeten pi Kematangthu kecü

- ¹Apvüwa na khi, “Hi inyithu kekhie kina cüle saben, isala mathu na hi wi nkhe. Mathu ya hi muya thsüle saben, isala mathu na hi nbha. ‘Hi hewi ben; hi nthu kekhie kina cü ben le,’
- ²Hi keshüthangla inyithu aleben-dhula kesazziwa sa nu mathu ketanla mathu kemeshen sa bvü ketenthu tsü ssiyale saben.
- ³Mathu na njüghela ileben sameshü kayi. Mathu na kemetha sanku wi Anyiza nkechhüthu kekinyipen miwi hankedemvu mecang nu ahhanshathu sa.
- ⁴Aghaja wi mathu na alonshi ku nu ashüjjenthu wi keshü ghamuthu ccüneng le waden. Mathu na avüsa dsa nu asa pi Anyiza nkechü hhansha kesathu tssü tsü jjüden.
- ⁵Tsüti sa nu mathu na nyu kepathu wi khiden, ‘Ithu ghü bvülo; ithu na metha mtsü nu nthu na ithu kidhenya nben!’ Hi anyi tsüti kesathu tsü ghangcha nben, mathu miwi ileben ketsu na anni khiela nün nketen ti saben.”
- ⁶Hi kemeten pi mathu cüle sūdheya nu tsü cüki zhüyadha. Hi mathu na kuli kethengwa tsüghena makesasalo saya nben, isala mathu kutimen sapi cüden,
- ⁷tsüna mathu kesami nu mathu baqhaithu kesami ghen la. Mathu na hankedemvu pi Anyiza nkechü yyishiphon kekinyipenthu wi mecang nu hi khimeshü. Tsalina wakea wi mathu kekulithu ghen kemu qo wi hi mathu meten cüden.’
- ⁸Apvüwa na khiben, “Thola kemeshentsse bi kemehai yasa nten; tsüti kesawa nyela mathu na tsüthu pi kisengtssü saden. Tsüti hi la inyithu tsüdi yasa nten, hi hi kinyi ketenthu hangsha yaden.
- ⁹Hi sawegü pi Israel nyi Judah mizza sa kebenthu cü, nu mathu shicübvüghathu na iyyi ayikhathu tsü yayaben. Hi kessikeya nyi hi kekuli sa ketenthu na ciwi hangben.
- ¹⁰Mathu na hi kinyi nu mathu khaghaneni nu amesüsithu ssinu niduwa Sharon Deshentijü wi nu nishuwa Kekivvü Yyiketijü wi atsse yaben.

11“Isala tsüna nthu hi teshi nu iyyishiphon kemethawa Zion nkechü ghe sa, nu kemehai keteshü mu keten cenpvüthu Gad nu Meni kinyi wakeathu ghena tsü makepa saaben.

12Tsüna nthu na atuketeshi sa shü den, kepaghenanye nthu na hi nthu ci kechi wi nluneng nyelela hi nthu ccüneng kechi wi nthu na nkinala. Nthu na ijüh nkinala nkemehaiwa sale kessiya.

13Tsalina hi nthu kiza den hi kinyi nu ijühkina ketenthu na kedsakejü kejon muyaben, isala nthu tsü ghama nu dighethi saaben. Mathu na anonghe, isala nthu na kimenniben.

14Mathu na anonkeghe ghena akhwisa, isala nthu tsü leben güccü nu qaiben.

15Hi kessikeya nyithu na nthu nyan khipi kishen-keshi saaben. Hi Kemisintsawa Apvüwa na nthu pi shü thsüaben. Isala hi anyan ketheü kesü pi ijühkina ketenthu cüaben.

16Anyi kesü le kesü lela ayyi hawa wi kesawegü khie ketenwa na ajühtsentsa sa keten Anyiza na sawegü pi cülo khieben. Thowa na kekishen kesü sa khe ajüh tsentsa sa keten Anyiza nyan wina kishenben. Wakea gükeccüthu tsü mali nu nchüla ben.”

Sahangkechi Ketheü

17 Apvüwa na khiben, “Hi ayyi ketheü kesü nu atssan ketheü saaben. Kheni kekulithu tsüdila nmitha saaben.

18Hi sahangkechi witsü nthu nen nu anonkeghe salo. Hi sa keten Jerusalem ketheüwa witsü anonkeghe na pong, nu ma nyithu na anongheben.

19Hi la Jerusalem nu ma nyithu ghena anonkeghe pi hi pong yaben. Ciwi qai nbendha, kekiqa la khie nbendha.

20Memethu na ghanyi keben wi shü nben, nu anyi tsüdila kahang-u hang yaben. Amapi meza kesü hangkeyathu tsüpi kepvünyi le saaben. Tsü tuwi keshü tsüna hi mathu kishencü kesa zensu kesü saaben.

21-22 Anyithu na ajjen sa nu mathu na ciwi hangben, nyu kepa na tsüthu sen nben. Mathu na kemeshentsse lli ca nu kisengtssü jübün, nyu kepa na tsüthu tsü jübün. Achantonthu ti inyithu na kesie hangben. Mathu na kuli kethengthu tsü sen pi anonghe cenyaben.

23Mathu kekuli kesa wi mehaicenya, nu mathu tsangathu na ketizen kesa metuya nben. Hi ghaketen tsü tsüdi wi sawegü pi mathu nu mathu shicübvüghathu cüben.

24Mathu na hi wi napi kekhiesha wina hi mathu kekhie luneng cüaben.

²⁵ Adenni nu khaghaneni zzathu gweghe atsse yaben; ssensitemithu na amesüsithu ti amatsi dsaben, nu amaghangthu la nyu nmecüla ben. Iyyishiphon kemethawa Zion miwi mangla paketenali nyelela nkemehai nmila ben.”

Isaya 66

Apvüwa na Mizzatentithu jühkekaghaten

¹ Apvüwa na khiben, “Tang tsüna hi kadipen, nu ayyi na iccü kennipen. Isathu nthu na ighena ajjen khati kesa saya mehai nu apen khati kesa pi hi hang thsüya ben nu?

² Hi hi ketanla atssan ayyi maben sachi le! Hi anyi thowa na ma satemeni nu leben khapeghe, hi messi nu ijühkina ten khe tsü miwi hi kenen ben den.

³ “Anyithu na mathu kesamvuwa tsü saden. Mathu ghenä tsü mathu na amesü süpon pathi pi ahansha sa le, anyi pi ahansha sa lela; mathu na khaghaneni zza pi ahansha sa le, affü sun handhi lela; mathu na asu pi kekinyi sa le, avü jju pi chi lela; mathu na hankedemvu pi kekinyi sa le, atsikezhü wi kekhe sa lela; tsüdila makesü. Mathu na nankiqanan kekinyi kesa wi mathu nenden.

⁴ Tsalina hi kededi mathu na messi ketenwa tsü sengho mathu miwi chiaben, kepaghenanye thola hi keci tsü nluneng nyelela ijühkekhi tsü nkina. Mathu na ijüh nkina nu nkemehaiwa sale kessiya.”

⁵ Apvüwa na mangwa le khiben khe kinalo, nthu ma messi nu ma jühkina ketenthu: “Nthu na hi wi lebentsentsa sa keten ghenä nthu nyi pahan na nthu nanmeghü nu nthu ssinu mangla sa nben. Mathu na nthu nankeqhe nu khiben, ‘Ithu na nthu nonkeghe tsü muya thsüle kesalina Apvüwa yala ma kekhang ketiwa tsüpi ccüca nu nthu hangshaya thsülo.’ Isala mathu ketanla mathu kimenni yaben le!

⁶ Kinachilo! Anyunutiwa wi kemagha hhai misikhhali Kekinyijjen wina ahhai sa kebenwa tsüna Apvüwa na kemeten pi ma ghinyithu cü keben hhai le!

⁷ ““Inyunuti kemethawa tsüna kinyibvü kesü na n-naala zuli atsa kesü pvüghaya kesa ti le.

⁸ Anyi kesüla pala tsüti kesa muya nyelela zayadha kwe? Ghanan kesü jüwi mizzatenti kesüla pvüghakeya na ben kwe? Zion na mizzatentiwa npi pvüghakeya tuwi kesie naa nbendha.

⁹ Hi inyithu ssigho kepvügha tsü cu nu mathu ya npvügha thsüla benle nmeshenla.” Apvüwa na khichidha.

¹⁰ Jerusalem ssinu anonghe; ma ghenä kenong salo, nthu anyunuti hawa nen ketenthu tsüdila! Khili ma ssinu anonghelo, nthu ma ghenä anongü ketenthu tsüdila!

11 Ghanyi kesü na ma jja tseni wi ma nonkwenya keten tsüti nthu na ma mehai kayi keya wi anongheyaben.

12 Apvüwa na khiben, “Hi kesie mehai kayi keya sengho nthu cüben; mizzatentithu keben-keyeng na khiela qha nketen aghakutssü ti lle sen nu nthu wi ghoaben. Nthu na ghanyi kesü ma jja na ma kwen wi pie nu ghalithi noncca keshagha tsanga ti saaben.

13 Ajja kesü na ma tsanga lebenkagha sa cü keten ti hi Jerusalem wi nthu lebenkagha sacüaben.

14 Nthu na ha sakeben kemu wi nthu kenong saaben, tsüna nthu sapi zü nu agwo mehai cüaben. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa, hi ijühkina ketenthu kiqa nu ileben ketsu pi ighinyithu ccüca tenle kesa chüyaben.”

15 Apvüwa na anni ssighoden. Ma caghamo gisha miwi ben nu kemeten pi ma mathu miwi alebentsu kebenthu cüle saaben.

16 Ma anni nu njünnu wina kemeten pi ayyi nyi wi kesazzi mu keyathu tsüdi cüaden, nu kejon pi shü thsüaben.

17 Apvüwa na khiben, “Anyiza nkechü kekinyi ghena mathu kahang sametha ketenthu, kesennie sen nu asanku kemetha wi wa, nu avüsa nu amijü nu kepa wi nankiqanan tssethu dsa ketenthu ghena matsü asakhenwa na tetsakidha.

18 Hi mathu kemeshen nu mathu kekulithu chüben. Mizzatenti tsüdi wi anyithu saghu le ghoden. Mathu na gho saghuya lethu hi kekhang na mangwa saya mehai khe mu yaben,

19 nu hi kemeten pi mathu cüle kesa chü yaben. “Isala hi mathu pahan heishaya nu kesun pi mizzatentithu nu kelensie wi keben yyithu inyankethang npi kiza nyelela hi kedi nu kekhang npi kemuthu Spain, Libia, nu Lidia, mathu lakusü kepiechüthu ssisen, nu Tubal nu Gris wi chiaben. Mizzatenti hathu jawi mathu na hi kedi cüki pi thangchi ben.

20 Mathu na mizzatentithu wi nthu diyyi nyithu tsüdi ssineng ghola aju ti sapi hi cüben. Mathu na goru, gada kizzathu, sunsiesa, gorugari, nu atsanqai kepvü garithu miwi na mathu ssinu hi kemetha yyishiphon Jerusalem wi ghoben, nu tsüna Israel nyithu na asu pi kekinyi kiccüna wi sen keten keshathi pfü kemetha wi chi sen nu Kekinyijjen wi kegho ti saaben.

21 Hi mathu pahan pi keqhaikedithu nu Levi nyithu sa thsüaben.

22 “Ayyi ketheü nu atssan ketheüthu na hi kekhang wina benya keten tsüti nshicübvüghathu nu n-nyan la ben yaben.

23 Asha Ketheü Kho nu Sabbath tsathang tsüdi wila mizzatenti tsüdi wi anyithu na he Jerusalem wi ghola hi kinyiben.” Apvüwa na khiben.

24“Mathu na shhu keten wi hi matangla keshunthu keshü kamang muben. Mathu dsa keten gheithu na khiela shü nben, nu mathu mecang keten nni la nün nben. Mathu na anyi tsüdi ghenä nankiqanan saaben.”

Jeremiya

Jeremiya 1

¹Lesüshen hawa hana Benjamin yyi Anathoth nyuti wi keqhaikedithu jawi meshu kesü ma nyan Hilkiya tsawa Jeremiya na khikechi kezhö.

²Judah kadimiwa Josiya, Amon tsawa na kadimi sakeya mapi tagha kecheng wi Apvüwa na Jeremiya wi khi,

³nu Josiya tsawa Jehoiakim na kadimi sa keben wi ma wi khineng. Tsaseng wi Josiya tsawa Zedekiya na kadimi sakeya taghakhenwa mapi kecu wi Apvüwa na kejon tughula ma ccüneng. Tsü mapi asha mangawa wi Jerusalem nyithu ssinu kushinyi sa bvüa.

Jeremiya Cikeya

⁴Apvüwa na hi wi khi,

⁵“Hi kahang pi no npi kecü wina no kessiya, nu no npi kepvügha wina no pi mizzatentithu wi atusenjüh-kechüwa kesü sa thsüle sayadha.”

⁶Hi lunengchi, “Kemisintsa Apvüwa, hi ketsijüh kekhi yen nchü, hi ghanyi mtsü keben na.”

⁷Isala Apvüwa na hi wi khi, “No ghanyi mtsü benle nkhila, isala hi no kesun pi chi keben nyithu wi wa nu hi no ya khilo kekiza tsüdila pi mathu wi kizalo.

⁸Mathu nmessila, kepaghenanye hi no khweyale kesa ghenana no ssiden. Hi Apvüwa, hi khidha!”

⁹Tsaseng wi Apvüwa na ma kwen chang pi ipang kidhen nu hi wi khi, “Kinalo, no nkhitu keyishü ketsijühthu tsü hi pi no cüben le.

¹⁰Nansü hi mizzatentithu nu kadiyyi miwi kekhang pi no cüben, no ya tsü ghazan pfü, nu zansha, yasa nu pasha, nu pi sheng thsüle kesalina.”

Kemanthi Keni

¹¹Apvüwa na hi keü, “Jeremiya, no mangwa muben nu?” Hi luneng, “Mcüshülichan cüna kesü muben le.”

¹²Apvüwa na khi, “No khiti yadha, nu hi ijühthu tsü ntsakhiwa sakeya hieben nu ghangden.”

¹³Tsaseng wi Apvüwa na ajühkhi neng nu hi keü, “No kepa wi mangwa muben nu?” Hi luneng, “Hi aghawa apfü kesü na gilli keben mu, nu tsüna he wiwa ncüchi ben.”

¹⁴Ma hi wi khi, “Keyasa na aghawa na gilli pongca sen nu ayyi hawa wi hang kebenthu tsüdi miwi dugho den,

¹⁵kepaghenanye hi aghawa mizzatenti tsüdila cichiben. Mathu kadimi na Jerusalem jenkathu nu khweti kevä wi kadipen saaben, nu Judah nyunuti kepathu la vüya ben.

¹⁶Inyithu na sami kesa ghenä hi kemeten pi mathu cüden, mathu na hi yisha nu ahhanshathu sapi acenpvü kepathu cü, nu atsikezhüthu sa nu tsüthu kinyi.

¹⁷Jeremiya, kidenya nu wa hi no khilo kekizathu tsüdi pi mathu kizalo. No khili mathu nmessila, isalethu no mathu jawi benkeya sengwi hi no sapi messi kayi thsüden.

¹⁸⁻¹⁹Jeremiya, kinalo! Ayyi hewi keben Judah kadimithu, kedithu, keqhaikedithu, nu anyithu kepapa tsüdila no matang ben. Isala hi nansü no ya mathu kaghaninengya kemehai kezü pi no cüben; nu no khweti vüketheng nyunuti kesü, amighe donbvü kesü, nu lezza jjenkeshon ti saaben. Mathu na no chaya nben, kepaghenanye hi no khweya nu no ssiden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 2

Anyiza na Israel nyithu sheikemeshen

¹Apvüwa na hi kizala,

²ketsijüh hapi Jerusalem nyi tsüdi wi thangchilo. “No kepvünyi tsüwi khati leben tsentsa sa, nu ishinyi meshhu wubanyi sa wa tegü wi no khatila hi ghali khe hi tsü meshenben; no ayyikeshü nu amacü pi chi nketen pen wi lela hi nie.

³Israel, no iji ketan sagho; no itsanqai kemetha sagho. Hi agükeccü nu wan kededi kesun pi no patena ketenthu tsüdi miwi chi. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Israel Baqhaithu kesami

⁴Apvüwa jüh kinalo nthu Jakob shicü, nthu Israel mizzathu.

⁵Apvüwa na khiben: “Nthu baqhaithu na kethenjüh khati kesa sengho hi matang nu? Mangwa na mathu sapi hi wina bvü thsü nu? Mathu na ma men nkemi atsikezhüthu kinyi, nu mathu ketanla mangla nkenye nyi sadha.

⁶Mathu na hi nkhichi, hi Ejipt wina mathu kekasha cü lela, nu aghansha wi mathu len tsütson sen nu wa; ayyikeshü nu ayyiku kebi, keqha nu kemessi yyi, thola hang nketen, nu thola wa nketen pen wi tsü.

⁷Hi mathu ssigho ayyi kemehai wi chi, mathu ya asu kemehaithu nu kemehai kepa wila sen nu anongheya thsüle kesalina. Isa nan mathu na iyyi yasadha; hi diyyi pi mathu kecü tsü nakhidha.

⁸Keqhaikedithu na ‘Apvüwa tsüna khiewa ben nu’ isa keü. Hi keqhaikedithu na hi nchüla. Kekhangkesenthu na hhaghe nu hi matang; atusenjüh-kechüthu na Baal nyan wina khi, nu ma men nkemi atsikezhüthu kinyi.”

Apvüwa Na Ma nyithu ssinu Ajühkekaghakhi

⁹“Tsalina hi Apvüwa, inyithu ssinu ajühkaghakhi neng le saben. Hi mathu shicübvüghathu keshun senghoden.

¹⁰Niduwa Sipra tssümangkehi wi walo, nu anyi pahan kesun pi nishu wiwa Kedar yyi wi chilo. No hatu wi hati sa nkegho chüyaben.

¹¹Mizzatenti kepathu la mathu cenpvü nkemili, tsüthu na atsentsa nye lela. Isala inyithu tsü hi Anyiza, kenyuwakü sengho mathu kecüwa hapi mathu ghen mangla saya nketen cenpvüthu tsü kemili yadha.

¹²Tsalina hi atssan na kemessi sa kuli thsüle kesa kiza chiben, Amansa nu qhethiketen sa thsüle kesalina,

¹³kepaghenanye inyithu na kesami keni sadha: Mathu na hi atssü kemetha kebvüpenwa wina khapeghe bvü, nu mathu na atssükhang kebi atssü na benya nketen tssükhang tsü chhü.”

Israel na Ajühtsentsa nkesen yisü

¹⁴“Israel na nssümagha kesü, ma nssümagha kesa wi npvügha. Isathu mangkesa na ma ghinyithu na ma jügü nu?

¹⁵Mathu na ssensitemi ti ghamo pi ma satekü; tsüthu na ma yyi sapi ayyikeshü sa thsüdha, nu ma nyutithu na dedi pi yasatha sadha.

¹⁶Anle, Memfi nu Tahpanhe nyithu na ma ligü pakhhidha.

¹⁷Israel, no ketanla ha sengho nmiwi chiyadha! No, Apvüwa n-Nyiza hi teshidha, hi alenca wi nlen tsütsontu keben jüwi na.

¹⁸Ejipt wi kewa ghen no mangwa kekiyi muya benle meshen ben nu, Nil Ghaku wi atssü jjüyale kesa ghen kwe? Assiriya wi kewa ghen no mangwa kekiyi muya benle meshen ben nu, Euftrat wi atssü jjüyale kesa ghen kwe?

¹⁹No nkemehai ketanla kemeten pi no cüben, nu no hi wina kheneng bvü kesa tsüna no meshensa den. No, Apvüwa n-Nyiza hi yisha nu hi wi jühtsentsa nsenla kesa tsüna khatila nmehai, nu sazziben khe chüyaden. Hi Kemisintsa Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

Israel na Apvüwa nkinyi mvulakesa

²⁰Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Israel, no matsü kesie wakea wi no hi kekhang meya mvula; no ijüh nkina nu hi nkinyi mvula. Yyishiphon kemisi tsüdi miwi nu achanton kemejjü tsüdi cakhu wi keqheza cenpvüthu kinyi wa.

²¹Macü kemehai ntsawa wi kessishikeya kemeshentsse ton ti hi no pi sheng chi. Isala no mangwa khati sadha nu? No kemeshentsse ton kebighe ma men nkemi ti sadha.

²²No sapuno kekhang ntsa pi kizü lela hi no kesazzi yisü tsü muben.

²³No khatinu no ketanla no n-nakhile, no khiela Baal nkinyile khiya mehai nu? No ayyiketijü wi khati sami, nu no mangwa sadha khe ghangchilo. No sunsiesa ghala na jigü mvu nu bvü kegoe keten ti sa,

²⁴ayyikeshü wi bvü wa. Ma jigü mvu keshagha wi thowa na ma khenya mehai nu? Asüpon ma jigü mvu keben kesüla agükeccü nsala mehai; kejigü tsüwi keshüthangla aghalawa metu yaden.

²⁵Israel, acenpvü kepathu keka nu nccü mnan, nyelela dighe pi n-giyan qhayi nbenla. Isala no khi, 'Nmale! Hi khenengya nben. Hi asang cenpvü ssinu kenenli yadha, tsalina tsüthu sennie waden.' "

Israel na Kemeten muya qo

²⁶Apvüwa na khiben, "Kaghanfü nyi kesü na nyu ma ghanya lethu kejüghe yaya keten tsüti nthu Israel nyithu tsüdila kejüghe yaden — nthu kadimithu nu kedithu, nthu keqhaikedi nu atusenjüh-kechüthu.

²⁷Nthu na achanton kesü tsüpi nthu ba le, nu alontsen kesü pi nthu jja le khi ketenthu tsüdi kejüghe yaben. Tsüti saaben, kepaghenanye nthu na hi wi kheneng kegho mithon wi hi wina khapeghe bvü kesalina. Isala khathansha wi nthu na agüccüya khe hi gho nthu hangsha cülo khieden.

²⁸"Nthu na nthu ghenana sakeya acenpvüthu tsüna khiewa ben nu? Nthu na kusi agüccüya khe tsüthu ya nthu hangshaya thsülo— tsüthu na saya mehai lethu! Judah, no anyunuti kejon keben ti acenpvüthu la kejon na ben.

²⁹No nkenen mangwa ben nu? Mangkesa na hhaghe nu hi matang ten nu?

³⁰Hi kemeten pi no cü, isala tsüna mangla kemehai sa meya. No hi ya no satemeshon nsa thsü mvula. No ssensitemi kedaggü kesü ti atusenjüh-kechüthu pathi.

³¹Israel nyithu, hi mangwa khiben khe kinayalo. Nthu tuwi hi ayyikeshü kesü nu kemessi keben yyi ti sa kwe? Isalethu Mangkesa na nthu kesa mvuwa sa nu hi wi kheneng gho ntenle khiten nu?

³²Nza kepvünyi kesü na ma ghe mali nyelela shanyili na ma keshanyi thsümeni mali ten kwe? Isala inyithu tsü ghanan si nkeyakhi hi malidha.

³³Nthu na khatinu nthu kenenthu sennie ten khe nza nkemehai ntsawa lela nthu wina tsü chüya mehai.

³⁴Nthu thsümeni wi ketha-u nu kesami nkemithu jju pi nyenkidha, tsüna nyu jjen paqhe ketenthu jju nye. "Isala tsüti saben meshü,

³⁵no khiden, 'Hi nsamile, ntsakhiwa Anyiza na hi ssinu leben ntsula dhale.' Isala nthu na nsamile khi keten ghenana hi Apvüwa, hi kemeten pi nthu cü.

³⁶Nthu na mizzatenti cenpvüthu wi kewa ghenä nthu ketanla nthu sapi mangla nkenye sadha. Assiriya ghenä nthu ccükwenshü kesa tsüti Ejipt ghenä la tsüti saaben.

³⁷Nthu na jüghela nkhwenca sen nu Ejipt wina kheneng bvüaden. Hi Apvüwa, hi nthu na nondi ketenthu tsü teshidha; nthu na tsüthu wi mangla kekiyi muya nben.”

Jeremiya 3

Israel Jühtsentsa nkesenwa

¹Apvüwa na khiben, “Keujüla npvüza kesü na ma wubvü yisha, nu tsüwa na ma wuba teshi theng nu npvüza kepa wi wubvü sa wa lethu, ma nzawa tsü ssineng keya jüh nmi. Hati kesa wina ayyiwa tsü nakhi waben. Isala Israel, no no kenen nyi kejon saghodha, nu khili hi wi ghoneng le saben man!

²Yyishiphon shonithu wi ghangchilo. Ciwi no keqheza menkedsa kekuli nkesa pen khiewi ben nu? No Arab nyi kesü na ayyikeshü wi nyu pale hie eben ti alen katen wi no kenenthu hie ben den. No keqheza menkedsa kekuli sapi ayyiwa nakhidha.

³Tsalina atsankegho kheneng pi nu pathsü tsan la ngho ladha. No ghang pi keqheza menkedsa nyi ti sadha; isala no jüghe nben.

⁴“Nu no khili hi wi hati khiben, ‘No iba, nu no hi ghanyi eben wina hi ghaliden.

⁵No keshüthangla aghepvü nben; no imiwi nlebentsu ben nben.’ Israel, no tsüti khi, isala no saya kemehai chu nkemehai tsüdi sa.”

Israel nu Judah na Leben khapeghe meyathu yishü

⁶Josiya na kadimi sa eben wi Apvüwa na hi wi khi, “No nza ajüh tsentsa nkesawa Israel katsü na mangwa sadha khe mudha ma? Ma hi wina bvü wa yyishiphon kemisi tsüdi wi nu achanton kemejjü cakhu tsüdi wi keqheza menkedsa kekuli sadha.

⁷Hi kemeshen tsü ma hathu tsüdi kekuli sengwi hi wi kheneng gho metsi benle sa. Isala ma kheneng ngho, nu jühtsentsa nkesenwa ma pvünonwa Judah na tsüthu tsüdila mu.

⁸Judah na Israel na hi wina kheneng wa keqheza menkedsa sa wa kesalina hi ma yisha nu kesun pi bvü thsü kesa la mu. Isala Judah, Israel jühtsentsa nkesa pvünonwa na nmessi. Ma la keqheza menkedsa kesü sa wa,

⁹nu njüghetha sa. Ma ayyiwa nakhia, nu ma alon nu achantonthu kekinyi wina keqheza kekuli sa.

10Ha tsüdi sengwi Israel jühtsentsa nkesen pvünonwa Judah na hiwi kheneng kegho ghe sa; ma atsentsa wina nsa. Hi Apvüwa, hi khidha.”

11Tsaseng wi Apvüwa na hi kizala, Israel na ma wina kheneng bvü lela, ma Judah jühtsentsa nkesenwa miwi mehaikile kesa chüyadha.

12Ma hi wala Israel wi khilo kiza, “Jühtsentsa nkesenwa Israel, hi wi kheneng gholo. Hi nyu nantizen nu alebentsu nten; hi anuphanla nmiwi lebentsu nben.

13No sazzi nu hhaghe pi Apvüwa n-Nyiza shundhale kesa ketan chüyalo. Achanton kemejjü tsüdi cakhu wi no kenen pi asang cenpvüthu cüdha nu no iyenkhukechithu nkinala le kesa khishilo. Hi Apvüwa, hi khidha.

14“Jühtsentsa nkesen nyithu, ghonenglo; nthu na ijile. Hi anyuti kesüsü wi nthu meshu kesü nu agei kesüsü wi meshu keni khuya, nu hi nthu ssinu Zion Yikha wi ghoneng den.

15Hi ijühkina keten nyi pi nthu miwi kekhang sen thsüaden, nu mathu na kemetsa nu chüshikeya sen nu nthu miwi kekhang sen ben.

16Nthu na ayyi tsüwa wi anyi kejon saya lethu, anyithu na hi Cenketenjuh Khitsonwa cüki nkhi laben. Mathu na tsü cüki nmeshen neng nyelela meshen meyala; mathu na tsü nsenla mehai nyelela mathu na kepa wila sa nben.

17Tsü tsüwa na kegho wi Jerusalem pi ‘Apvüwa Kadipen’ isa ciben, nu mizzatentithu tsüdila gho ciwi saghu nu hi kinyipen. Mathu na mathu leben kedhu nu nkemehai na mathu kekiza tsü nsa laben.

18Israel na Judah saghuya, nu mathu gweghe kushiyyi aghawa wina hi ayyi pi nthu baqhaithu ya pi anuphanla mathu ji salo khukechi diyyiwa wi tsü ghoneng shaben.”

Anyiza nyithu na Atsikezhü kekinyi kekulikesa

19Apvüwa na khiben, “Israel, hi no pi itsa ti sa nu ssiya, nu ccanonkwen yyi kesü, ayyi tsüdi miwi kemehai ntsa pi no cü mvu sale. No ya hi pi iba isa ci nu hi wina khiela bvü neng nsa thsü mvu sa.

20Isala no awubvü jühtsentsa nkesen kesü ti hi wi jühtsentsa nsenla ghodha.

21Yyishiphon miwi kemagha hhai kesü zaben; tsüna Israel nyithu na qai nu nanketizen khie, kepaghenanye mathu na kesami wi hang gho, nu Apvüwa mathu Nyizawa malia.

22Apvüwa wina bvü kesathu tsüdila kheneng gholo; ma nthu sapi mehai cü nu nthu sapi jühtsentsa sa cüden. Nthu na khiben, “Anle, ithu na Apvüwa wi ghoaden, kepaghenanye ma ithu Nyizawa le.

²³Ithu na yyishiphon shoni wi acenpvü kepa wi kekinyi ghena ithu kekiqa mangla mu meya. Israel ghena kekiqawa tsüna Apvüwa ithu Nyiza wi ketan ghoden.

²⁴Isala kejüghekeya cenpvü Baal kekinyi wi ithu na asahang nu amesüsithu, atsangathu, nu ithu bamyithu na kheni wina kuli kegho tsüdila nmiladha.

²⁵Ithu na jüghela nkhwendu nu nyankekinyen yala ithu shangbhonya thsü kesau. Ithu nu ithu bamyithu na keshüthangla sami nu Apvüwa ithu Nyiza shun; ithu na khiela ma jühkhukechithu tsü nkina.”

Jeremiya 4

Lebenkhapegheyalo keci

¹Apvüwa na khiben, “Israel nyithu, nthu na kheneng mvu lethu hi wi kheneng gholo. Nthu na hi nkenanmvu tsikezhüthu tsü khupia, nu hi wi jühtsentsa sen lethu,

²nthu na inyan wina kishenya kemehai na ben. Isathu mizzatenti tsüdila hi ya sawegü pi mathu cülo kesa khieben, nu mathu na hi sengben.”

³ Apvüwa na Judah nu Jerusalem nyithu wi kiza, “Nthu alli npi kechhüthu chhüya; amacü pi aghazü jawi nvvüchila.

⁴Nthu Pvüwa, hi ssinu cenkethenjüh tsü nieya, nu nthu ketanla nthu pi hi cülo, nthu Judah nu Jerusalem nyithu. Keujüla nthu na tsüti nsa lethu, nthu nkemehai sa kethengwa tsü ghena hi aghekepvü na anni ti qhe aben. Tsüna mecangden, nu thola tsü pateneya nben.”

Kenka pi Judah Pateqhekesa

⁵Ayyi tsüdi wi tutuwa khou chilo! Misikhhali nu methasi khou chilo! Judah nu Jerusalem nyithu kiza khweti vüketheng nyunutithu wi bvülo.

⁶Alen tsütson pi Zion wiwa chi! Hangyale kesa ghena bvüyalo! Nminula! Apvüwa na aghawa na kededi nu keyasa keti sen nu ghoden.

⁷Ssensitemi na ma ku wina pen shhugho keten ti, mizzatentithu keyasawa na lentsen chidha. Ma Judah yasale ghoden. Judah nyunutithu na yasa pi teshiabben, nu thola ciwi nhangdha.

⁸Tsalina alishithsü mphu nu qailo nu kohon, kepaghenanye Apvüwa lebenketsu nkemehai na Judah wina kheneng nbvü ladha.

⁹Apvüwa na khi, “Tsü ghanan wi kadimithu nu kedithu na kempvüza nmi laden; keqhaikedithu na qhethi nu atusenjüh-kechüthu na amansa ben.”

¹⁰Tsaseng wi hi khi, “Kemisintsa Apvüwa, no Jerusalem nyithu mechu ntsa sadha! No kekhi na ciwi kecca ben tenle khi, isala njünnu kesü na mathu sun wi bendha.”

¹¹Jerusalem nyithu wi ayyikeshü wi ameghü kisa na sho sen nu mathu wiwa gho tenle kesa mathu kekiza tsüna gho tendha. Tsüna ameghü na nkhen sho nu asugwen mo pi bvü ketenwa tsü nye —

¹²Apvüwa jühkekhi wina gho keten ameghü tsüna tsü miwi khangki ben! Apvüwa na ma ketanla ma nyithu miwi agükeccü khishiben.

Ghinyithu na Judah vüyakesa

¹³Ghangchilo, ghinyithu na akulukeshü ti gho tendha. Ma ghikesa garithu na khutsue kevü ti, nu ma goruthu na amumu miwi mbhiki. Ithu na bhataghadha! Ithu na dedidha!

¹⁴Jerusalem, nleben wi nkemethawa tsü khupilo, isalethu no hangsha yaben. No matsü khathu kesami kekuli meshen benten nu?

¹⁵Dan nyunuti nu Efraim yyishiphon wi nyilothu na jühtheü nkemehaiwa tsüpi thangchi.

¹⁶Mathu na mizzatentithu kitsan nu Jerusalem wi diyyi kelensie wina ghinyithu na gho tenle kesa kizale ghodha. Ghinyi hathu hana jisha pi Judah nyunutithu shun,

¹⁷nu anyithu na alli hie keben ti Jerusalem vüyaden, kepaghenanye ma nyithu na hhaghe nu Apvüwa shunden. Apvüwa na khidha.

¹⁸Judah, no kahang yen nu no kekuli sa kethengthu tsü ghen no ketanla ha sengho nmiwi chiyadha. No kesami na agükeccü ha pfüsi chidha; tsüna nleben kecunbhi dudha.

Jeremiya na ma nyithu ghen hathakina

¹⁹Kenaa le! Hi kinaawa tsü npvüchadha! Ileben le! Ileben na dhendhen mtsüdha! Hi ccen ben meyadha; hi tutuwa kekhou nu aghi kejisha hhai zaben.

²⁰Kededi na kesennie ben; Diyyiwa tsüdila yasa pi teshidha. Zuli ithu nithsüjjen na yasadha; tsüthu keshonthsü na mezüqhedha.

²¹Hi matsü khathu aghi kedhuwa tsü mu, nu tutuwa kekhou hhai zaben ten nu?

²²Apvüwa na khiben. “Inyithu na kejüphon; mathu na hi chü meya. Mathu na ghanyi mangla nkechü ti; mathu na mangla chüshikeya nmi. Mathu na nkemehai tsü sachü ntsawa; isala kemehai tsü saya nten.”

Jeremiya na keyasa gho keten kemu

²³Hi ayyi wi ghangchi nan, tsüna yasa pi methasi sa benla; atssan wi, kewegü nmi.

²⁴Hi ayikhathu ghangchi nan, tsüthu na kuliben, nu yyishiphon thu na wanan ghonan saben.

²⁵Hi ciwi anyi thola nmu; awathu lela pighe bvüdhä.

²⁶Ayyi kenyan na ayyikeshü kesü sadha; tsü nyunutithu na yasa Apvüwa lebenketsu kekhangwa ghenä.

²⁷(Apvüwa na ma ayyi mabenla yasaben, isala ma tsü yasatha sa nben khitheng.)

²⁸Ayyiwa na anongü; atssan na jang waden. Apvüwa na khidha, nu ma kemeshen kemili nben. Ma ma jüh südhedha, nu kheneng nbendha.

²⁹Gorukessithu nu alamugho kepiethu kemagha wina tsüdila bvüaben. Pahan na ayinong wi bvü; kepathu na alonshithu megheben. Anyuti tsüdila teshi pi kaghacang sa, nu thola tsüthu wi nhang neng laben.

³⁰Jerusalem, no dedidha! Mangkesa na no athsü kenmie mphi ten nu? Mangkesa na no alon menkedhu pi nghe sa pvü, nu n-nyon nyen pvü ten nu? No ma men nkemi wi ntsisa pi mehaipfü saben! No kenenthu na no yisha, nu no pathi mvu ben.

³¹Hi nza na kepvügha wi kemagha hhai ti kesa kesü zaya, nza kesü na ma nga atuwa mukeya wi kemagha hhai ti kesa. Tsüna Jerusalem na ahatha nshuchala kesa kemagha hhai, ma kwen changchi nu khi, "Hi dedidha! Mathu na hi pathile gho tendha!"

Jeremiya 5

Jerusalem Kesami

¹Jerusalem nyithu, nthu lentontithu wi bvü walo! ghang kevüli chi! Nthu ketanla nthu ghenä ghang chi! Asenkesapenthu wi bhalo! Nthu na anyi kesütanla kemeshonwa sa, nu Anyiza wi jühtsentsa sale keten muya mehai kwe? Keujüla nthu na muya mehai lethu, Apvüwa na Jerusalem kesami teshi pi cüaben.

²Nthu na Apvüwa kinyile khiten lela, nthu na mangwa khi khe tsüti sa nten.

³Ntsakhiwa Apvüwa na jühtsentsa kesen tsü ghangden. Ma nthu kihhe cü, isala nthu tsü nkichi; ma nthu pacha cü, isala nthu chü meya mvula. Nthu na lebendhu nu nthu kesami wina kheneng meya mvula.

⁴Tsaseng wi hi meshenya, "Hathu ha kethathau mangla nkechü nyi lale. Mathu na kejüphonthu ti saden; nu mathu Nyiza kenenwa, Apvüwa na mathu sa thsü mvu kebenwa tsü la nchü.

⁵Hi kekhang sen keten nyi wi wa, nu mathu ssinu keccünengli den. Mathu na mathu Nyiza kenenwa, Apvüwa na mathu sa thsü mvu kebenwa tsü chübenla metsi.” Isala mathu tsüdila Apvüwa kekhang meya mvu, nu ma jüh nkina mvu laden.

⁶Tsalina ayinong wina ssensitemithu na gho mathu ghan; ayyikeshü wina adennithu na gho mathu zandhi-zanghe, nu shenkitemithu na mathu nyutithu wi kegoeden. Keujüla anyi hathu na akhemi wi shhu lethu, mathu zandhi-zangheaben, kepaghenanye mathu kesami na ji ntsa, nu mathu na matsü kejon wila Anyiza wina bvüa.

⁷Apvüwa na keü, “Hi mangkesa ghenya inyithu kesami teshi pi cü nu? Mathu na hi teshi theng nu atsentsa nkenye cenpvüthu kinyi wadha na. Hi inyithu, mathu pvü npi nmakeya chu ghanja cü, isala mathu na keqheza sa, nu qheza menkedsathu ssinu matsü dedi.

⁸Mathu na goru ghanja kemehai sapi jigü mvu keben tsüti, kesüsü tsüdila ajenphonwa wubvü bhaden.

⁹Hi hathu ghenya kemeten pi mathu ncüla, nu mizzatenti hati kesa miwi ajukhi meyala kesau kwe?

¹⁰Hi ghinyithu kesun chi nu inyithu kemeshentsse yasa thsüaden, isala tsüthu yasatha sa thsü nten. Hi mathu na ma cünathu ketsenlo kizaden, kepaghenanye ma cüna tsüthu tsüna iji nye.

¹¹Israel nu Judah nyithu na hi matsa ntsa sadha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Apvüwa na Israel keteshi

¹²Apvüwa nyithu na ma meya mvula nu hati khi, “Ma ntsakhiwa mangla sa nben; Ithu na matsü sa keteshi mangla mu nben; ithu na aghi nyelela azenng la ben nben.”

¹³⁻¹⁴Mathu kekhi na atusenjüh-kechüthu na ameghü ku ti khe mangla nye nu mathu na Apvüwa wi ketsijüh mangla nmi. Apvüwa Kekhang ntsawa Anyiza na hi wi khi, “Jeremiya, anyithu na tsüti khi keten ghenya hi ijüh pi npang wi anni ti sa cüden. Anyithu pi achan ti sa nu anni na mathu mecang thsüaden.”

¹⁵Israel nyithu, Apvüwa na kelensie wina mizzatenti kesü ssigho nthu ssikaghashen den. Tsüwa tsüna kheni wina kezü mizzatenti sa kegho kesü, nthu na mathu jühjja nkechü mizzatenti kesü.

¹⁶Mathu lamugho kepiethu na süpahi kekhangthu nyu nanketizen nmila pathiden.

¹⁷Mathu na nthu su nu kedsakejjü sa tagha ben; mathu na nthu tsangathu pathiaben. Mathu na nthu nenithu nu amesüsithu süthi, nthu kemeshentsse nu

khaghavü tonthu yasa ben. Mathu süpahizi na nthu nondi keten khwetivüketheng nyunutithu tsü yasaben.

¹⁸Apvüwa na khiben, “Isala hi tsü tsüwi lela inyithu dedikhia nben.

¹⁹Mathu na khathansha wi hi mangkesa na hathu ha sa nu keü lethu, Jeremiya, mathu wi kizala, mathu na mathu yyi wi hi wina khapeghe wa asang cenpvü kekuli sa wa kesalina mathu na mathu yyi nkenye wi kijünyi thu kekuli saaben le kizalo.”

Anyiza na Ma nyithu kitsankechi

²⁰Apvüwa na khiben “Jakob shicübvüghathu nu Judah nyithu wi kizalo:

²¹Kekaketsü salo; nthu kejima nu kejüphon nyithu, anyon pvüten lela mu nkeya, nu akhuna pvü ten lela zaya nketen nyithu.

²²Hi Apvüwa le; nthu na Mangkesa na hi nmessi nu? Nthu na mangkesa na ituwi kenenkhukhu nsa nu? Hi ahachan pi atssükedone na pvüdhiya nketen anuphan ggü kesü sa cü. Atssükedone na kuli lela tsü miwi waya nten; atssükullu na ghamo lela tsü pashaya nten.

²³Isala nthu anyithu tsü! Nthu na leben-dhu nu hhaghe den; nthu na hi teshi nu bvüdha.

²⁴Hi leghe nu mapeghe tsangho chicü nu amapi kaghapengla allikewwi tsü khuchi cüten lela, nthu na khiela hi kinyiküle meshen chi nten.

²⁵Tsüti kesawa nye, nthu kesami na pala kemehai hathu wina nthu ghüdhiben.

²⁶“Anyi nkemehaithu na inyithu jawi hang; anyithu na awathu ghanyale die ketheng ti mathu na kaghanthsü shighe pi hieben, isala mathu na anyi ghanyale aca pi lla theng.

²⁷Awa-kedie nyi kesü na awa pi ajula pong pvü keten ti mathu na nyu tsanqai shupi mathu jjen pong yadha. Tsalina mathu na keban sa nu kekhang ben,

²⁸nu mehaitsü ghanja pi kunon yadha. Ciwi mathu kekuli nkemehai na asakhen nmi. Mathu na magha-maghangthu kemeshon nyelela atsentsa pi nyu mathu pasha ketenthu cü nten.

²⁹“Isala, hi Apvüwa, hi hathu ghen a kemeten pi mathu cüden; hi mizzatenti hawa miwi ajukhi yaden.

³⁰Pala qhethiketen nu amankesa na ayyi hawa wi sadha:

³¹atusenjüh-kechüthu na milikemesa khe mangla nkhi; keqhaikedithu na atusenjüh-kechüthu ti kekhang sen nu ajühkhuchi, nu inyithu na nmale nkhi. Isala khathansha wi tsüdila asakhen sagho khe mathu na mangwa saaben nu?”

Jeremiya 6

Ghinyithu na Jerusalem vüyakesa

¹Benjamin nyithu, hangya le kesa ghen a bvü yalo! Jerusalem wina bvü yalo! Tekoa wi tutuwa khou nu Beth Hakherem wi azensu nni kesü sa chilo. Aghawa na kededi nu keyasa na gho tendha.

²Zion nyunuti na atsimelai ntsa isala tsü yasadén;

³kadimithu na ciwi mathu süpahizithu ssinu mnanden. Mathu na nithsüjjen sapi anyunutiwa tsü vüya, nu meshu kesüsü ma khiewa mnan mvu khe mnanden.

⁴Mathu na khiben, "Jerusalem ssikaghashen le kesa kidenya! Kidenyalo! Ithu na ghanan lapvü wi wa ssikaghashen den!" Isala tsaseng wi mathu na khiben, "Minu mtsüdha, minuwa tendha, nu minu wi kekhwen na kesiesie sa wadha.

⁵Ithu na aghaja wi wa ssikaghashen den; ithu na anyunutiwa khwetivüthu tsü yasadén."

⁶Apvüwa Kekhangwa na kadimi hathu ya Jerusalem vüya thsüale kesa ghen achantonthu shüchi nu aghikehiepen sayalo kesa ahza khuchia. Ma khidha, "Hi kemeten pi anyunuti hawa cüden, kepaghenanye tsüna nyu kepasha kekuli pi pongdha.

⁷Atssükheng na atssü ya dan methaya thsü keten ti Jerusalem na nkemehai sa pfü pfü ben den. Hi anyunutiwa wi yasayala nu keyasa ya; kesakinaa nu mesa-mena tsüdi mu.

⁸Jerusalem nyithu, agükeccü hathu pi nthu kitsan yalo, nyelethu hi nthu yishaden; hi nthu nyunutiwa pi ayyikeshü sa nu thola nkahang pen kesü sa thsüaden."

Israel Nyu jühkahhaghewa

⁹Apvüwa Kekhangwa na hi wi khi, "Israel kihhe metha pi kemeshentsse ton wi mabi layakhi kesa ti saaden. Tsalina matsü keben jüwi na no saya kemehai chu anyi tsüdi kekasha yalo."

¹⁰Hi luneng, "Hi mathu ccüneng nu kitsanchi lela thowa na ijühkina nu? Mathu na leben-dhu nu no ketsijüh nkina mvu; mathu na no hi ya khilo kekiza jüh tsü nankeqheden.

¹¹No mathu ghen a ghekepvü tsüna hi la mecangben, Apvüwa, nu hi tsü kekheneng meya ladha le." Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, "Nleben keminu keshusha pi atonti wi ghanyithu nu acalithu saghu keben miwi chilo. Awuba nu awubvüthu ssinu bvüaben, nu keqhai ntsathu lela heisha nten.

12 Mathu jjenthu, mathu llithu nu mathu wubvüthu pi anyi kepathu cüaden. Hi ayyi hawa wi anyithu meten cüden.

13 Anyi kizzawa le ketiwa lela tsüdi atsentsa nkenye wina apisa muya le saaden; atusenjüh-kechüthu nu keqhaikedithu lela anyithu mechuben.

14 Mathu na inyithu mesa-mena keya tsüpi qheshu keya ketan ti sa nu kuliden. Anyi thola kemehai sa nkeben wi lela, mathu na ‘Tsüdila kemehai sa ben le’ khiden.

15 Mathu na nankiqanan kekuli hathu kesa wi jüghe ten kwe? Nyele, mathu na njüghetha; mathu na kejüghe yen la nchü. Tsalina hi mathu meten kecü wi mathu la nyu kekhuli ti khuliaben; nu tsüna mathu ghena asakhen saaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Israel na Anyiza len meya mvukesa

16 Anyiza na ma nyithu wi khi, “Alen nonpeghe wi ngan nu ghanglo. Kheni lenthu nu alen kemehai ntsathu na khiewi ben khe keülo. Ciwi lentsenlo, isathu nthu na kecca wi hang yaben.” Isala nthu na khi, “Nmale, ithu tsüti sa ntenle!”

17 Isanan Apvüwa na kekitsan tutuwa kekhou hhai kinalo kesa aghikehiethu pi ben thsüa. Isala mathu na khi, “Khang tsü kina nten.”

18 Tsalina Apvüwa na khi, “Kinalo, nthu mizzatentithu, nu inyithu miwi mangwa saaten khe chüyalo.

19 Kinalo, ayyi! Hi mathu cho kekiden tsüdi ghena kemeten pi cülo kesa kededi sen nu anyi hathu miwi ghoden, kepaghenanye mathu na hi pi kesansijüh meya mvu nu ijüh nkina ladha.

20 Mathu na Sheba wi hankedemvu nyelela lenkesie wina cüdemvuthu sengho lela hi tsü khichi ben kwe? Mathu na pala khukechi tsü hi ya nten nyelela mathu na ahhansha kesa tsüpi hi kenen saya nben.

21 Tsalina hi anyi hathu pi accümeshü nu khuli thsüaden. Abathu nu atsathu, nu tsüti apvüshangthu nu ajenphonthu la shüaben.”

Aghawa na Nkakegho

22 Apvüwa na khiben, “Aghawa diyyi kesü wina anyithu na ghoden; aghawa kelensie wi diyyi kesü na aghi ghena kidenben.

23 Mathu na mathu lamugho nu njünnu pieki yadha; mathu na daggü nu nanketizen nmi. Mathu na mathu goru miwi keki na atssükedone kaghamo hhai ti. Mathu na Jerusalem ssinu aghisa le kidenyadha.”

24 “Jerusalem nyithu na khiben, ‘Ithu na jühtheü zayadha, nu ithu kwen na kechusügü sa, nza na kepvügha wi kinaa ti agükeccü nu kinaa na ithu ghanen yadha.

²⁵Ithu na diyyiwa bendi nyelela alentonti wi wa messidha, kepaghenanye ithu ghinyithu na aghighe kiden senben, nu kemessi na ithu vüyadha.’ ”

²⁶Apvüwa na ma nyithu wi kizaben, “Aleshithsü mphí nu ayyinikhu wi kuwenglo. Atsa kesütanwa ghená anongü pi qai keben ti salo, kepaghenanye nthu yasa ketenwa tsüna wan gho nthu ssikaghashen den.

²⁷Jeremiya, no amighe mecang nan keten ti inyithu ghan-nan, nu mathu na khati kesa khe chüyaló.

²⁸Mathu na leben-dhu nu hhaghe pi lezza nu amighe kekhang ti. Mathu tsüdila maghangmeghe nu bvü kegoela nyu ghü saden.

²⁹Annibhon tsüna sa ntsa saben, isala amighekeku tsü tssüghe sen nu llebvü nten. Inyithu sametha lela kekiyi nmi, kepaghenanye anyi nkemehaithu tsü sen bvü nkesalina.

³⁰Mathu pi amighetssü ma men nkemi le ciaden, kepaghenanye hi Apvüwa, hi mathu meya mvu ladha.”

Jeremiya 7

Jeremiya na Kekinyijjen wi nyu kesansi

¹⁻³Apvüwa na hi kesun pi Kekinyijjen jenka wi Judah nyithu na kinyi keten pen wi tsü chi. Ma hi ciwi ngan nu Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na pi mathu wi kizale kebenwa tsüpi thangchilo kiza, “Nthu kahang yen nu nthu kekulithu kemililo, isathu hi nthu ya hewi hangya thsüaben.

⁴Kemechu jühthu hati kesa tsü n-nondila, ‘Ithu na keyazi wi ben! Hana Apvüwa Kekinyijjen, hana Apvüwa Kekinyijjen, hana Apvüwa Kekinyijjen le!’

⁵“Nthu kahang yen nu nthu kekulithu kemililo. Nthu khokho tuwi kemeshonwa saya.

⁶Kijünyi, magha-maghang, nu denyi-demathu miwi kekiyi nbhala yilo. Ayyi hawa wi kesami nkemithu npathila yilo. Acenpvü kepathu nkinyila yilo, kepaghenanye tsüna nthu yasaben.

⁷Keujüla nthu kahang yen kemiliya lethu, hi nthu ya hewi hi ayyi pi nthu bamyithu na anuphanla pi mathu ji salo kecü wi ha hangya thsüben.

⁸“Ae, nthu na nthu kenondi pi kemechu jühthu miwi chiden.

⁹Nthu na ghanfü, nyu pathi, qheza, kekishen wi milimesa, ahshathu sapi Baal cü, nu nthu na hatu wi nkechü cenpvüthu kinyiden.

¹⁰Nthu na hi n-nanmvu keten kekuli hathu sa, nu tsaseng wi hi ketenpen Nithsüjjen wi gho ngan nu hati khiden, ‘Ithu na keyazi wi ben!’

11 Nthu kemeshen tsü hi Kekinyijjen tsüna nyu tengkedsa nyi ghenä kekuthi pen kesü le ben kwe? Hi nthu na mangwa saben khe mudha.

12 Shilo wi walo, ciwi kinyilo kesa hi kessi keya pen atuwa witsü, nu inyi Israel na kesami ghenä hi mangwa sachi khe ghangchilo.

13 Nthu na kesami hathu tsüdi sadha, nu nthu wi kekhi sen khineng lela nthu na nkina mvula. Hi nthu ci lela nthu na n-nusha mvu.

14 Tsalina hi Shilo wi mangwa sachi khe hi nthu na nondi keten Kekinyijjen hawa miwi la sachiaben. Apen hawa hi pi nthu nu nthu bamyithu kecü wi ha hi Shilo wi kesachi ti sachiaben.

15 Hi ituwi na nthu theghi Israel nyithu jügü pi kesa tsüti hi nthu la jügü piaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Anyithu na Ajüh nkeya

16 Apvüwa na khi, “Anyi hathu ghenä kekhi nsala yilo. Mathu kuti wina magha nyelela nkhi lalo; mathu shei nkhi, kepaghenanye hi njüh kina nten.

17 Mathu na Judah nyunutithu nu Jerusalem lentonti wi mangwa saben khe no nmu kwe?

18 Ghanyithu na achan saghu, shenpfüthu na anni sa, nu kinyibvüthu na awheng saghu pi mathu na Tangwi Kadijja le ci keten cenpvü nzawa tsü ghenä amesa güben. Mathu na hi nkenensa la kisengtssü meyisha pi acenpvü kepathu la kinyi.

19 Isala mathu patena kebenwa tsüna ntsakhiwa hi kwe? Nyele, mathu ketanla mathu patena, nu kejughe keya sengho mathu miwi chiyaben.

20 Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, ileben keminu nkemehai tsü meyisha pi Kekinyijjen hawa miwi chiaben. Hi tsü meyisha pi anyithu, asahangthu, nu achantonthu nu yangdsaketenthu tsüdi miwi lela chiaben. Ileben keminu tsüna thola patenanya nketen nni ti saaben.

21 “Inyithu, nthu na ahansha kesa pahan pi kekinyipen miwi mecangtha saaden, nu pahan pi nthu na dsalo khichidha. Isala hi Apvüwa, khi keben na nthu na tsüthu tsüdila dsaya mehai.

22 Hi Ejipt wina nthu bamyithu ssinu keshhugho wi mecang pi kekinyi nyelela ahansha kesa kepa wi mangla nkhuhi.

23 Isala hi mathu Nyiza sa nu mathu ya inyi sa thsüle kesa ghenä mathu ya ijüh kinalo kiza. Hi mathu kizala hi ayenkhukechithu tsü nie nu hanglo isathu pala tsüdi wi mathu ghenä mehai ben na kiza.

24 Isala mathu na nkina nu nmeshen chitha sa. Tsüti kesawa nye, mathu na mathu leben-dhu nu nkemehai na mathu kekiza ti sa, isala mehai kayi kesawa nyela nmehai pfüpfü wa.

²⁵Nthu bamyithu na Ejipt wina keshhugho ghanan wina gho nansü kecu hi imagha atusen- jühkechüthu kesun pi nthu wi chi ghoben.

²⁶Isala thola nkina nu meshen nchi. Tsüti kesawa nye, nthu na nthu bamyithu miwi la leben-dhu nu hhagheben.

²⁷“Tsalina Jeremiya, no ajüh hathu tsüdi pi inyithu kizaben, isala mathu na njüh kinachi nben; no mathu ciben, isala mathu no nusha nben.

²⁸No mathu wi mathu mizzatenti na Apvüwa, mathu Nyizawa ijüh nkina nyelela mathu kemeten wi mangla chü meyale kizaben. Jühtsentsa kesawa tsüna shüdha. Tsü cüki nkeccünengli ladha.”

Hinnom yyiketijü wi Kesami kekulikesa

²⁹Anongülo, Jerusalem nyithu; nthu lissen ca pi khalalo. yyishiphon shoni wi keshü khwi salo, kepaghenanye hi Apvüwa, hi aghepvü nu inyithu meya mvuladha.

³⁰Judah nyithu na nkemehai kekuli sadha. Mathu na hi n-nanmvu keten tsikezhüthu pi hi Kekinyijjen wi chi nu tsü nakhidha.

³¹Mathu na Hinnom Yyiketijü wi Tofeth le kesa kekinyipen kesü satheng, tsüna mathu tsangathu pi anni wi ahansha sale kesalina. Hi mathu na ha salo nkhi, tsüna ileben wi lela ndugho le.

³²Tsalina tsüpi Tofeth nyelela Hinnom Yyiketijü le ncila nu pi Kesüthi Yyiketijü le ci wa keten matsü na ghoden. Mathu na anyithu pi khiewi la vhü meyala kesalina pi ciwi vhüben.

³³Akamangthu tsüna awathu nu aghangsathu na dsaben, nu thola tsüthu jügü pi bvü thsü nben.

³⁴Ayyiwa tsüna keshü saaben. Judah nyunutithu nu Jerusalem lentontithu wi tsü hi mathu nonkeghe nu kenong hhai nu keshanyi kemishu nonkeghe la pi asakhen sa cüden.

Jeremiya 8

¹“Tsü tsüwi kadimithu nu Judah kedithu güthu, nu keqhaikedithu nu atusenjüh-kechüthu, nu anyi kepa Jerusalem wi khangthu gü lela mathu shüjjen wina khushi yaben.

²Saghu pi vhü nsala mathu gü na ayyi miwi kele pi ayyi kemehai ti saaden. Tsüthu pi anyi hathu na ghali nu kekuli sa, mathu ccüneng nu kinyi keghothu aghani, asha, nu ghotsithu tuwi vvüzighe den.

³Nu nkemehai mizzatenti hawa nyi hang kebenthu na hi mathu jügü pi chi ketheng pen wi hang kebenwa nyela keshüwa sa mvu wa ben. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

Kesami nu Kemeten

⁴Apvüwa na anyi hathu wi khilo hi kiza, “Anyi kesü na khuli lela shagha neng nten kwe? Keujüla meshu kesü na alen cüzzi lela ma kheneng gho nten kwe?

⁵Isalethu inyithu, mangkesa na nthu na hi wina bvü nu kheneng ngholadha nu? Nthu na atsikezhüthu tsü nteshi nu hi wi kheneng ngho mvu ladha.

⁶Hi kekaketsü sa kina nan, isala nthu na atsentsa nkhi. Nthu thola ma gheshighena ghenaleben güccü nsa; nthu meshu kesüla hati nkeü, ‘Hi mangwa sazzitheng nu?’ Anyi tsüdila goru na aghi wa keten ti papa lenwa tsü nieden.

⁷Atssüwathu lela kheneng kegho tsüwa tsü chüden; nkhetsü, aghoni, nu atssüwathu na khathansha wi zü wa nsathu yishü khe chüden. Isala inyithu, nthu tsü hi pi nthu noncca keten yenthu tsü nchüla.

⁸Nthu na khatinu nthu na metsa nu iyenthu tsü chüben le khiya mehai nu? Ae, atsentsa nkenye ayenkechüthu na ayenthu tsü kemilidha.

⁹Nthu nyi kemetsathu na kejügheyadha; mathu na chükivvü nu acadudha. Mathu na ijüh meya mvu; mathu na khili kemetsa mangwa mua nu?

¹⁰Tsalina hi mathu lli khupi nyu ji sa thsüa, nu mathu wubvüthu pi npvüza kepathu cüaden. Anyi kizza le kedi lela tsüdi atsentsa nkenye wina apisa mua le bhaden. Atusenjüh-kechüthu nu keqhaikedithu lela anyithu mechuden.

¹¹Mathu na inyithu mesa-mena keya tsüna qheshu keya ketan le sa nu kuliden. Anyi thola kemehai sa nkeben wi lela ‘Tsüdila kemehai saben le’ khiden.

¹²Inyithu, nthu na nankiqanan kekuli hathu sakea ghenale njüghe kwe? Nyele, nthu na njüghetha; nu nthu na kejüghe yen la nchüle! Tsalina hi nthu meten kecü wi nthu na nyu kekhuli ti nthu la khuliaben, nu tsüna nthu ghenale asakhen saaben. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

¹³“Anyi kesü na ma lli wwiya keten ti hi inyithu saghuya mvuthi sa; isala mathu na kemeshentsse ton mabi nkemi, khhaghavvü ton mabi nkemi ti; mawa lela jü wadha. Tsalina anyi kepathu na ayyi tsüwa yayalo sadha.”

¹⁴Anyiza nyithu na keü, “Ithu mangkesa na ccen donkiben nu? Ghalo, ithu khweti ketheng nyunutithu wi bvüdu nu ciwi shüa na. Apvüwa ithu Nyiza na ithu meshensa pi shülo sadha; ma ithu na jjülo aji pi ithu cüdha, ithu na sami pi ma shun kesalina.

¹⁵Ithu na ccayazi nu mehaikeya tsü ghang, isala tsüna ajüsa, nu kemessi na ghodha.

¹⁶Ithu ghinyithu na Dan nyunutiwa wi bendha; ithu na mathu goru kekhou hhai zaben. Mathu goru na khou chithu ayyiwa na mabenla kedheggü den. Ithu ghinyithu na ithu yyi wi keben tsüdi, ithu nyunutiwa nu anyithu tsüdi dediale ghodha.”

¹⁷Apvüwa na khiben, “Meghe- metsa yalo! Hi amaghang jikepvü mmaya nketen kesun pi nthu jawi chiben, nu tsüthu na nthu mcüben.”

Jeremiya na ma nyithu ghenä Leben gükeccü

¹⁸Ileben gükeccü sateccaya nbendha; ileben na naa wadha.

¹⁹Kinalo! Ayyi tsüdi wi inyithu na hati qai keben hi zaben, “Apvüwa na Zion wi nmidha kwe? Zion Kadimiwa na ciwi nmidha kwe?” Apvüwa mathu kadimiwa na luneng, “Nthu mangkesa na nthu tsikezhüthu kinyi, nu asang cenpvü ma men nkemi tuwi kukedu, nu hi ya lebenminu thsüten nu?”

²⁰Anyithu na magha shagha, “Mazu tsüna wadha, mazü tsüna cendha, isala ithu npi hangshaya le.”

²¹Ileben na pachadha kepaghenanye inyithu na pachadha; Hi anongü ben; hi iccükwenshü chadha.

²²Gilead wi dawa nmi kwe? Ciwi dawakechüthu nmi kwe? Isathu, mangkesa na inyithu na mehai meya nu?

Jeremiya 9

¹Hi ili ya atssükhäng kesü sa, nu inyon na anyontssü kebvüpen sa, nu hi inyi pathi kesathu ghenä tsü ghaja ghanan qaiyalo kheshülan.

²Ayyikeshü wi hi keben pen kesü ben, nu inyithu wina bvüthu mehai kesa nan. Mathu tsüdila ajühtsentsa nkesen, nu nyu kematsathu le.

³Mathu na keshüthangla milikemesa khile kidenden; atsentsawa nyela atsentsa nkenye pi ayyiwa senden. Apvüwa na khiben. “Inyithu na nkemehai sa kayiden, nu hi pi mathu Nyiza le sa nten.”

⁴Anyi tsüdila ma pvüshang ghenä meghe-metsa meyathu yishü, nu kesüla ma cünyuwa nondiya nten; kepaghenanye acünyu tsüdila Jakob ti nyu mechuden, nu tsüdila ma pvüshangthu khisaden.

⁵⁻⁶Mathu tsüdila mathu pvüshangthu len tsütson dejaden, nu thola atsentsa khi nten; mathu na mathu mili pi milikemesa khichü, nu mathu kesami kesa zan nengya nben. Mathu na keyasa kekuli saneng den, nu kemechu kekuli sapi wwaneng den. Apvüwa na ma nyithu na ma teshile khiben.

⁷Ha ghenä Apvüwa Kekhangwa na khiben, “Hi inyithu pi amighe ti sametha, nu mathu ghan-nan den. Inyithu na nkemehai sadha— hi mathu ssinu mangwa saya mehai nu?”

⁸Mathu mili na alakusü nyu ghonthi keten ti, mathu keshüthangla milimesaden. Tsüdila meza-megüshu ma jenphon ccüneng den, isala ntsakhiwa aca pi ma dieben.

⁹Hi hathu ghenä mathu meten ncüla kwe? Hi mizzatenti hati kesa kesü miwi ajukhi meyala kwe? Hi Apvüwa, hi khidha.”

¹⁰Hi khi, “Hi ayikhathu ghenä anongü, nu tsüthu ghenä qaiden, kepaghenanye tsüthu na qha wadha, nu thola ciwi nwa ladha. Ciwi asahangthu hhai mangla nza neng; awa nu aghangsathu na bvüdha.”

¹¹Apvüwa na khiben, “Hi Jerusalem pi keyasa mang kesü sa, whewhethu kahang pen kesü sa thsüaden; Judah nyunutithu na ayyikeshü kesü sa, nu thola nkahang pen kesü saaben.”

¹²Hi keü, “Mangkesa ayyiwa yisha nu qha pi ayyikeshü kesü ti sa nu thola ciwi nwa ladha nu? Thowa na metsa nu ha meshenshiya mehai nu? No thowa ya hapi kepa wi kiza thsüle khimetha chi nu?”

¹³Apvüwa na luneng, “Hati sakea ha inyithu na hi kesansijüh pi mathu kecü tsü teshikea ghenä le. Mathu na ijüh n-nie nyelela hi mathu kekiza tsü nsa.

¹⁴Tsüti kesawa nye, mathu na leben-dhu nu mathu bathu na mathu sansi kecü ti Baal tsikezhüthu kinyi ghoben.

¹⁵Tsalina hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na mangwa sale ben khe kinalo: Hi aghang kekha pi inyithu dsa thsü nu aji pi mathu jju thsüaden.

¹⁶Hi mathu jügüzighe pi mizzatentithu mathu nu mathu bamyithu la za nketen yyi wi chiaben, nu hi mathu npi keyasakhi chu süpahizi kesun pi mathu shun thsüden.”

Jerusalem nyithu na Kekiqa kekhe

¹⁷Apvüwa Kekhang ntsawa na khi, “Mangwa saben khe meshenchi nanlo! Keshü qaiki keten nyi cichi, Keshü pi kevhü khwisa keten nzathu cichilo.”

¹⁸Anyithu na khi, “Mathu kiza nu wan ithu ghenä keshü pi kevhü khwisa thsülo, anyontssü pi ithu nyon npi pongkeya chu, nu ithu na qai pi anyontssü npi llekeya chu.”

¹⁹Zion wi kikai hhai kina chilo: “Ithu na dedidha! Ithu na kejügheya ntsa sadha! Ithu na ithu yyi nteshithu yishü; ithu jjenthu pheghetha sadha.”

²⁰Hi khi, “Nthu nzathu, Apvüwa hhai kinalo, nu ma jühthu wi kekaketsü sa chilo. khatinu anongü ten khe pi nthu ngathu, nu khatinu pi kevhü khwisa ten khe pi apvüshangthu sansi cülo,

²¹Keshüwa na ithu jjenkubhi wina dugho, nu ithu kadijjenthu wi dughodha; tsüna alentonti wi atsangathu, nu asenkesapen wi acalithu pathidha.

²²Apen kahe wi keshü kamang na vvüzighe ben, allithu wi ayyi kenyan pi abhon sa ketheng ti, alli kewwithu na wwi pi teshi nu thola tsü saghu nkeya ti. Hawa ha Apvüwa na hi khilo pi hi kiza.”

²³Apvüwa na khiben, “Kemetsathu na mathu kemetsa, nyelela kezüthu na mathu kezü, nu kebanthu na mathu keben ghenä kapvü yishü.

²⁴Keujüla anyi pahan na kapvü mvu lethu, ma hi chü nu mesheshikeya ghenä nkapvüthu yishü, kepaghenanye hi ghaliki kesa ben, nu atsentsa kemeshon tsü saden. Ha kesathu hi nenden, Hi Apvüwa, hi khidha.

²⁵⁻²⁶Apvüwa na khiben, “Hi Ejipt, Judah, Edom, Ammon, nu Moab nyithu nu ayyikeshü wi keben nyi alica pi milute ” sapvü keten nyithu tsü meten cü keten matsüwa na gho tendha. Anyi hathu tsüdila ahyuhandha, isala cenkethenjüh zensuthu tsü nie nten. Anyi hathu nu Israel nyithu kesüla hi cenkethenjüh tsü nie nten.”

Jeremiya 10

Atsikezhü nu Atsentsa kekinyi

¹Israel nyithu, Apvüwa na nthu ghenä ketsijüh khukechi ha kinalo.

²Ma khiben, “Mizzatenti kepathu len tsü n-nie lalo; atssan wi amankesa tsü ghang pi nkivvüla. mizzatenti kepathu na messi lala.

³Anyi hathu keccüna tsüna ma men nmi. Ayinong wi achanton kesü shüchiya, achan kuhothu na atsanqai pi hoyä,

⁴Rükatssü nu suna pi matsi saya. Nqanca thsüle kesalina kejentenji pi jentheng.

⁵Atsikezhü tsüti kesathu tsüna amaji lli wi awakü ti kesa le; tsüthu tsüna ajühkhiya nten; tsüthu tsüna alentsen nketen ghenä piden. Tsüthu tsü nmessi lalo: tsüthu na nthu patenaya nben, nu nthu ghenä kemehai mangla saya nben.”

⁶Apvüwa, ciwi thola no ti kesa nmi le; no khang ntsa, nu n-nyan na di nu khang ntsawa le.

⁷Thowa na no, mizzatenti tsüdi miwi kadimiwa nkinyila saya mehai nu? Nyu no kinyi qo le. Ciwi mizzatenti jawi kemetsa nyi tsüdi nyelela mathu kadimithu jawi lala kesüla no ti kesa nmi.

⁸Mathu tsüdila kejima kejüphon. Mathu na achan pi atsikezhü wi mangwa chüshiya mehai nu?

⁹Mathu tsikezhü tsüna Spain wi rükatssü, nu Ufaz wi suna sengho mejutheng, tsüdila ajikujuthu na kekuli; tsüthu tsüna ada kedechüthu na kede athsü nmiepheü kesa pi mphi thsütheng.

¹⁰Isala Apvüwa, no tsü atsentsa Nyiza le, no hangkeben Nyiza, nu anuphanla kadimiwa le. No nlebentsu shaghathu ayyi na kedheggü den, mizzatentithu na nleben ketsu wi kethanya nben.

¹¹“Nthu anyithu na mathu wi acenpvü atssan nu ayyi nkesachithu tsü yasa benle kesa nkizathu yishü. Mathu na ayyi khiewi la hang waya nben.”

Anyiza Kesengkhwi kesü

¹²Apvüwa na ma kekhang wina ayyi sachi; ma kemetsa wina ma ayyiwa ha sa nu atssanthu zanshigü chi.

¹³Ma jühkhukechi wina akulu miwi atssü na ghamo; ma ayyi kenten wina akulukeshü sengho. Ma atsankegho wi atsancwe sachi, nu ma tsanqaijen wina ameghü kesunshi chi.

¹⁴Ha tuwi anyi na jüphon nu meshenshi meya laden; Atsikezhü sa ketenthu na pala chükivvüden, kepaghenanye mathu na sakeya acenpvüthu tsüna atsentsa nye, nu kahangli nmi.

¹⁵Tsüthu tsüna ma men nmi, tsalina pi mangla nkenye sa nsathu yishü; Apvüwa na tsüthu miwi kuli kegho wi tsüthu na dediaben.

¹⁶Jakob Nyizawa tsüna tsüthu ti nye; ma pala tsüdi sakechiwa tsü, nu ma Israel pi ma nyi ntsa sale kesalina kessiyadha. Ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa tsü.

Kekushi ghoketen

¹⁷Jerusalem nyithu, nyu na nthu vüyadha! Nthu tsanqai saghuya yilo.

¹⁸Apvüwa na ayyi hawa wina nthu pi khala le bendha, nthu kesüla nmila nkesa chu nthu pachaten. Apvüwa na khidha.

¹⁹Jerusalem nyithu na magha shagha, “Ithu khatila mesa-mena ntsa sadha nu! ithu yisüthu na mehaiya nbendha. Isala ithu na hana kethanya kemehai kesü she meshen!

²⁰Ithu nithsüjjen na yasadha; ali pi tsüthu huketheng tsüna dedha. Ithu tsangathu na bvükhidha; ciwi thola nithsüjjen pieki neng kecü nmidha. ciwi thola keshonthsü pi hagi kecü nmidha.

²¹Hi luneng, ‘Ithu ccülikesathu na jüphon; mathu na Apvüwa wi lenketsütson khie nten. Tsalina mathu na sa meya ladha, nu ithu nyithu na bvüzighedha.

²²Kinayalo! Jühtheü na ghodha! aghawa mizzatenti kesü na kivvü ntsa bendha; tsü süpahizi na Judah nyunutithu pi ayyikeshü kesü, whewhethu kahang pen cengdha.'

²³Apvüwa, anyi thola ma kahangwa tsüna ma ji nye kesa hi chüben; thola ma ketanla ma kahang noncca keya nmi.

²⁴N-nyithu satemeshon chilo, Apvüwa, isala ithu ghen khang ntsa nsala, nyelela no nlebentsu keben wi ithu nmetenla isalethu tsüna ithu ghen asakhen saaben.

²⁵Nleben ketsu pi no kinyi nketen mizzatentithu, nu anyi no meya mvu ketenthu miwi wa thsülo. Mathu na n-nyithu pathidha; mathu na ithu yasatha sa, nu ayyiwa tsü yasa pi thengdha."

Jeremiya 11

Jeremiya nu Cenkethenjüwa

¹Apvüwa na hi wi khi,

²"Cenkethenjüh jjügi kina chilo. Pi Judah nu Jerusalem nyithu wi kizala,

³Hi Apvüwa, Israel Nyiza na kishen-keshi kesü pi cenkethenjüh hawa jjügi nkeniethu miwi chitheng.

⁴Hawa ha hi mathu bamyithu ghen ayyi anni keqhe ti kesa, Ejipt wina mathu ssi keshhugho wi mathu ssinu cenkethenjüh sa keyawa tsü. Hi mathu na ijüh kina nu hi khi kechi tsüdi salo kiza. Hi mathu wi mathu na ijühkina lethu mathu na inyi sa nu hi mathu Nyiza saa tenle kiza.

⁵Isathu, khili mathu na sen keben ayyi kecca kemehai hi pi mathu bamyithu cüle khishi ketheng tsü nieden." Hi luneng, "Anlo, Apvüwa."

⁶Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, "Judah nyunutithu nu Jerusalem lentontithu wi walo. Hi ketsijüh tsüpi ciwi thangchi, nu anyithu ya hi cenkethenjüh jjügi kina nu tsüthu nieya thsülo.

⁷Hi Ejipt wina mathu ssinu keshhugho wi mathu na ijühkina metsilo kesa mathu kitsanchi, nu hi nansü kecu ha mathu kitsan ghoben.

⁸Isala mathu na tsü nkina nu n-nie. Tsüti kesawa nyela tsüdila hatu wi ti leben-dhu nu nmehai la ghoben. Hi mathu ya cenkethenjüh tsü nielo ijühkhuchi, isala mathu na hhaghe. Tsalina hi ciwi zhüpi ketheng kemeten tsüdi sengho mathu miwi chi."

⁹Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, "Judah nu Jerusalem nyithu na acho sapi hi shunben.

10 Mathu na mathu bamyithu na hi kekhi nsala keathu kesami wi kheneng wadha; mathu na acenpvü kepathu. Judah nu Israel manyi qho hi mathu bamyithu ssinu cenkethenjüh kesawa tsü pakhhia.

11 Tsalina hi Apvüwa, hi khili kededi sengho mathu miwi chitenle kesa pi mathu kitsan ben, nu mathu na tsü ghüya nben.

12 Tsaseng wi Judah nu Jerusalem nyithu na mathu kinyi keten cenpvüthu wi wa nu tsüthu na mathu gheni kekiqa khieben. Isala acenpvü tsüthu na kededi hawa ha kegho wi mathu hangshaya nben.

13 Judah nyithu na mathu nyunutithu ju atsikezhü la ben, nu Jerusalem wi kahangthu na anyunutiwa wi alentontithu tsüdi wi nankiqanan Baal cenpvü kinyile kesa gheni kekinyipenthu satheng.

14 Jeremiya, no anyi hathu mithon wina hi wi khie nyelela keshükene nsa layi. Mathu na agükeccü wi keben wi hi wi kekiqa khie lela hi mathu hhai kina nten.”

15 Apvüwa na khiben, “Hi mathu ghali ketenthu na nkemehai kuli bendha. Mathu na hi Kekinyijjen wi benya kemehai kemeshon mangwa ben nu? Mathu tsü ajühkhishikechi nu asahangthu pi kekinyi sa kechi wi kededi gho keten tsü khenya benle meshen tenla? Tsüna mathu sapi anongheya mehai kwe?”

16 Hi kuti wi mathu pi oliv ton mawa keshawa, mabi kemehai kejon kebünwa le ci; isala khilitsü atsanphagha hhai ti sa gho nu anni pi mawa mecang nu ma cünathu pashüaden.

17 “Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi no Israel nu Judah pi sheng theng, isala hi khili kededi sengho mathu pateqhe ben. Mathu na sazzu kesa gheni mathu ketanla ha sengho mathu miwi chiyaben; mathu na ahshathu sapi Baal cü nu hi sapi lebentsu thsüa.”

Acho sapi Jeremiya kahang Yasalekesa

18 Apvüwa na ighinyithu na acho sapi hi shun keben hi kiza.

19 Hi pi khaghaneni zza jühkeya ti ssi wa pathiale saben, nu mathu na acho nkemehai sapi hi shun ben lela hi tsü nchü. Mathu na hati khiben, “Ithu na achantonwa tsü ma cüki mehai keben wina shüchia na, ithu na ma pathi nu thola ma nmeshen thsüla na.”

20 Tsaseng wi hi kekhe sa, “Kekhang ntsawa Apvüwa, no pendhenyi kemeshonwa, no anyithu leben nu kemeshen ghan-nan den. Hi icüki hapi nkwen wi chidha, tsalina hi ya no anyi hathu miwi ajukhikeya muya thsülo.”

21 Anathoth nyithu na hi pathi mvu sa, nu mathu na hi kizala keujüla hi Apvüwa ketsijüh hapi thangchi lethu mathu na hi pathi cüben.

²²Tsalina Apvüwa Kekhang ntsawa na khi, “Hi mathu meten cüden! Aghi wi mathu nyi acalithu pathi; ghanyithu na khweni shüaben.

²³Hi wan kededi sengho Anathoth nyithu miwi chile kesa ghenä matsü ssan pi thengdha, nu tsü tsüwa na ghothu mathu kesüla hangya nben.”

Jeremiya 12

Jeremiya na Apvüwa kekeü

¹Apvüwa, hi kaghatenjüh sengho no ssinu keccücanli lethu, no hi meshonle kesa chüshiya ben. Isala hi atsentsawa cüki ghenä no nkeüthu yishüben. Mangkesa na gheshighena nyi na mehai kayi ben nu? Nu atsentsa nkesa nyi na haicenya ten nu?

²No mathu pi shengchi, nu mathu na aghazan chaya; mathu na shigü shagha abi bün yaden. Mathu na keshüthangla no kemehai khiden, isala atsentsa witsü mathu na no khichi nten.

³Isala Apvüwa no hi chüben; no hi mangwa saden, nu khati no ghaliten khe no muben. Anyi nkemehai hathu ha ssinu khaghaneni pathiale keten ti bvülo; mathu süthiale kesa tsüwa npi kecu chu mathu hieya.

⁴Matsü khathu ithu yyiwa na keqha, nu alli tsüdi wi aghang na jü thsü ten nu? Ithu nyi gheshighena ghenä ahangsa, nu awathu na shü bendha, anyi tsüthu na hati khiben, “Anyiza na ithu mangwa saben khe nchü.”

⁵Apvüwa na khi, “Jeremiya, keujüla no anyi ssinu kejütsili kesa wi nchala lethu, no khati goruthu jütsiya ben nu? Keujüla no apen kemetha wi ngan shagha meya lethu, no khati Jordan ghansha wi waya mehai nu?

⁶Ncünnyuthu, ntheghithu lela no matsadha; mathu na nyu gweghe nu no ssikaghashen. Mathu na apvüshang kesa jüh ti khi lela mathu n-nondila.”

Apvüwa na Ma nyithu ghenä Ahathakina

⁷Apvüwa na khiben, “Hi Israel yishadha; hi kessikeya mizzatentiwa teshidha. Hi hi ghali keten nyithu pi mathu ghinyithu kekhang kekhu wi chidha.

⁸Hi kessikeya nyithu na kheneng hi shunben; ayinong wi ssensitemi kesü ti mathu na ghamo pi hi satekü, tsalina hi mathu nanmeghüben.

⁹Hi kessikeya nyithu na awa kesü cencüggü na vüya kesa ti saben. ahangsathu cipi kemishu wi saghu yalo!

¹⁰Asang kekhang kesenthu kejon na hi kemeshentsse Ili yasadha; mathu na illi cütekedadha; mathu na iyyi tsikemehai pi ayyikeshü ceng thsüdha.

¹¹Mathu na tsüpi agheja sa; nu tsüna ituwi kiyisha sadha. Ayyi mabenla ayyikeshü sadha, nu thola tsü ghangchi nben.

¹²Ayyikeshü kemisi tsüdi wi anyithu na yasa ghodha. Hi ayyi tsüdi yasalo aghi kesunchia; thola yazishu hangya nbendha.

¹³Inyithu na awhengsu pi shengchi, isala kepaghathu saghuya; mathu na apiketsü sa kuli, isala tsüghena mangla mu meya. Ilebentsu ntsa kesa ghenamathu lliwwi meya ladha.”

Apvüwa na Israel Jenphonthu wi Khishikechi

¹⁴Apvüwa na khiben, “Hi Israel jenphonthu, hi ayyi pi inyi Israel kecü tsü yasa kesathu ghenajüh pahan nkhithu yishüben. Hi aghang kesü pfüshi kea ti gheshighena nyithu tsü mathu diyyithu wina mathu sen bvüaden, nu mathu wina hi Judah kekasha yaden.

¹⁵Isala hi mathu ssibvü kea sengwi hi mathu nantizen chiden; hi mizzatenti kesüsü ssineng gho mathu yyi nu diyyiwa wi chiaben.

¹⁶Keujüla mathu na mathu leben tsüdi pi inyithu keccüna yaya nu mathu na kuti tsüwi inyithu sansi pi Baal nyan wina ‘Apvüwa na hangkeben ghenamathu’ tsüti kishen thsü kesa ti kishen lethu, mathu la inyithu ti sa nu mehakai yaden.

¹⁷Isala keujüla mizzatentiwa na ijüh nkina lethu, hi tsü pfüshitha pi yasaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 13

Linen Patano kenkhangthu

¹Apvüwa na hi wala linen patano kenkhangwa shei pi pvüya, isala tsüpi atssü wi nchi lalo hi kiza.

²Tsalina hi tsü shei pi pvüya.

³Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khineng,

⁴“Euftrat Ghaku wi wa nu linen patano kenkhangthu tsüpi alonku wi kuthilo.”

⁵Tsalina hi ciwi wa tsü pi Euftrat Ghaku kete wi kuthia.

⁶Matsü pahan sengwi Apvüwa na hi kheneng wa Euftrat Ghaku wi patano kenkhangwa tsü khuyalo kiza.

⁷Tsalina hi waneng nu tsü pi kuthi ketheng pen tsü cukeya wi tsü tsüna qae nu nmehaila kesa muya.

⁸Tsaseng wi Apvüwa na hi kiza neng. Ma khi,

⁹“Hawa hati hi Judah nu Jerusalem na awisa ntsa kesa tsü yasaden.

¹⁰Anyi nkemehai hathu hana ijüh nkina mvu ladha. Mathu na kheni ti leben-dhu nu ghesighena benden, nu acenpvü kepathu kinyi nu tsüthu kekuli sa wadha. Tsalina mathu na patano kenkhangwa ha ti kemehai mangla nmilaben.

¹¹Patano kenkhang hana ageshi phang kesa tsüti hi Israel nu Judah nyithu tsüdila hi ghanthen khouya thsüle sa. Hi tsüti sa nu mathu na inyithu sa, nu inyan keseng kenyuwakü sengho thsüle sa; isala mathu na ijüh nkina mvula.”

¹²Apvüwa Anyiza na hi wi khi, “Jeremiya, Israel nyi tsüdi wi kisengtssü khüti tsüdila kisengtssü pi npongthu yishüle kizalo. Mathu na kisengtssü khüti tsüdila kisengtssü pi npongthu keyishü tsü chüben le kesa luneng ben.

¹³Tsaseng wi mathu wi hi Apvüwa na kisengtssü pi ayyi hawi anyithu adi npi kina thsü chu pi pong cütenle kizalo: tsüna David shicübvügha kadimithu, keqhaikedithu, atusenjüh-kechüthu, nu Jerusalem nyithu tsüdila.

¹⁴Tsaseng wi hi keqhai nu acalithu tsüdila kihhe pi akhütithu ti keshigüchali thsüaden. Ketizen, nankeyishü nyelela nanketizen mangla hi mathu kepathi tsü khenya nben.”

Jeremiya na Awikesa kitsankechi

¹⁵Israel nyithu, Apvüwa na khidha! Satemeni nu ma jüh kinalo.

¹⁶Apvüwa nthu Nyiza kinyiküya, ma kejang sengho nu nthu na ayikhathu wi accümeshü; nu nthu na ghang keten kewegüwa tsüpi kejang kedhu wi npi kechi tuwi na.

¹⁷Keujüla nthu na nkina lethu, hi kekuthi wina nthu awikesa ghen qaiden; hi qai ntsa nu inyontssü lle shhughoben, kepaghenanye Apvüwa nyithu tsü ssinu atssüzü sa bvüdha.

¹⁸Apvüwa na hi wi khi, “Kadimiwa nu ma jja manyi ya kadipen wina dugholo kizalo, kepaghenanye manyi kadiliwen tsikemehaiwa tsüna manyi li wina qancadha.

¹⁹Acülawa Judah nyunutithu tsüna nyu na mathu vüyadha; meshu kesüla tsüthu jawi duya nben. Judah nyi tsüdila ssinu kushinyi sa wadha.”

²⁰Jerusalem, ghangchilo! Nthu ghinyithu na aghawa na dugho tendha! No ya noncca yalo pi no nondi kechi nyithu, kapvü keten n-nyithu tsüna khiewa ben nu?

²¹No npvüshangthu le meshen ketenthu tsü na ghola no yaya nu nmiwi kekhang senya lethu no mangwale khiya ben nu? No nza kesü na atsa kepvügha wi kinaa ti saaben.

²²Keujüla no mangkesa na hathu ha tsüdila nmiwi sa — Mangkesa na nthüsümeni mezüqhe nu no mesa-meshü nu keü lethu, tsüna no sami mtsü kesa ghen le.

²³Kenimugho nyi kesü na ma hyu tsi kemiliya mehai kwe, nyelela shenkitemi kesü na ma keshenqhe tsü khuya mehai kwe? Keujüla mathu na tsüti saya lethu, nthu mangla nye isala nkemehai ketan sa ketenthu kemeshonwa kesa yen chü kesa le.

²⁴Apvüwa na nthu pi ayyikeshü meghü na amatsi mo pi bvü keten ti vvüzighe cüden.

²⁵Ma kekhi na hawa ha nthu ya metuketewa tsü. Hawa ha ma nthu ssinu kuli le südheyadha, kepaghenanye nthu na ma mali nu milikemesa cenpvüthu nondiwa kesalina.

²⁶Apvüwa na ma ketanla nthümeni khupi nu no kejüghekeya pi nyu ccücaden.

²⁷Ma no ma nanmeghü keten kekulithu sa keten mudha. Ma no yyishiphon thu nu allithu wi Anyiza nkechü cenpvüthu nie, anyi kesü na ma jenphonwa wubvü bha nyelela goru süpon kesü na aghalawa jigü keten ti sa keten tsü mudha. Jerusalem nyithu, nthu na dedi tendha! Nthu na khathansha wi methaya ten nu?

Jeremiya 14

Kemegi Qhethiketenkesa

¹Apvüwa na kemegi cüki pi hi kiza,

²“Judah na anonkegü wi ben, ma nyunutithu na shü bendha, ma nyithu ahathakina yyi wi ben, nu Jerusalem na kekiqa khieben.

³Kebanthu na mathu maghathu kesun pi atssü bha; mathu na atssükhang wi wa, isala atssü mu meya; mathu lakhü kaghacang pvü nu gho neng. Accükwenshü chükivvü, nu mathu mmi pi kuthiben.

⁴Ciwi atsan nghola kesalina ayyi na keqha, allikecathu na leben güccü, nu mathu mmi pi kuthiben.

⁵Agheja wi ameshübvü na ma zza teshia, kepaghenanye ciwi aghang nmila.

⁶Agheja gadathu na ayikha wi ngan, nu whewhe ti ahatha nshhu chalaben; mathu nyon na nmula kepaghenanye mathu atsse nmi.

⁷Inyithu na hi wi hati khiben, ‘Ithu kesami na ithu metsi-meni lela. Apvüwa, no khishiketheng ti ithu kiqa cülo. Ithu na matsü kejon tughu la ntuwi kheneng bvüle; ithu na sami pi no shundha.

⁸Israel kahangwa tsüna no ketan le; no kededi wi ithu hangsha cü ketenwa tsü. No mangkesa na ithu yyi wi kijünyi kesü ti, kijünyi wa ketenwa na ghaja kesütan kejen ti saben nu?

⁹Mangkesa na no anyi kesü na qhethiketen sa, nu nyu kiqa nkeya süpahi kesü ti sa nu? Apvüwa, no ntsakhiwa ithu ssiden! Ithu na n-nyithu le; ithu nteshi lalo.’ ”

10Apvüwa na anyi hathu cüki khi, “Mathu na hi wina bvü kesa tsü nenden, nu mathu na mathu kekheneng nben. Tsalina hi mathu miwi hi n-nen. Hi mathu na sazzi kethengthu tsü meshen benden nu mathu kesami ghenä mathu meten cüden.”

11Apvüwa na hi wi khi, “Hi anyi hathu kiqa cülo nkhiela.

12Mathu na ziben lela hi mathu kekhi kina cü nten; nu keujüla mathu na mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi sapi hi cü lela hi mathu miwi hi nenyä nben. Tsüti kesawa nyela hi aghikesa, kekhhwen, nu kesakinaa pi mathu pathiaben.”

13Tsaseng wi hi khi, “Kemisintsa Apvüwa, atusenjüh-kechüthu na anyithu kizala ciwi aghikesa nyelela kekhhwen nmi, kepaghenanye no ithu yyi wi kecca ketan saaben le khishitheng le kesa mathu na khi keben tsü no chüben.”

14Isala Apvüwa na luneng, “Atusenjüh-kechüthu na inyan wina milikemesa khiben; hi mathu kesun nchi, nyelela mathu ajüh kesüla khilo pi mathu ncü. Mathu na kemanthi cüki khi keben tsüna hi wina ngho; mathu na tucüki khi keben tsüna mathu ketanla meshenkeya ma men nkemithu le.

15Hi Apvüwa, hi no kizaben, hi atusenjüh-kechüthu hi mathu kesun nkechi lela inyan wina aghikesa nu kekhhwen na ayyi ha yasa nben le khi ketenthu tsü hi aghikesa nu kekhhwen wi mathu pathiaben.”

16Mathu na ajüh hapi thothu kiza khe tsüthu la tsü makesü pathiaben. Mathu kamangthu pi Jerusalem lentonti wi khala, nu thola mathu pi nvhü laben. Ha mathu tsüdi miwi kuliben — mathu wubvü, nu mathu tsangathu saghu. Hi mathu ya mathu ghesighena kutimen dhi thsüden.’

17Apvüwa na hi anyithu wi ihathakina cüki pi kizalo nu khi; “Inyontssü ya ghaja ghanan kellewa salo; hi nkiqaithiwa salo. inyithu na ayisüsa ntsa, nu mesa-mena ntsa sa kesalina.

18Hi khathansha alli wi wa khe, aghi wi pathikea kamangthu kejon mu; hi khathansha anyutithu wi wa khe, anyithu na khhwenthishü keben mu. Atusenjüh-kechüthu nu keqhaikedithu na kekuli saben, isala mathu na mangwa saben khe nchü.”

Anyithu na Apvüwa wi kekhi

19Apvüwa, no Judah teshitha sadha kwe? Mangkesa na ithu mesa-mena ntsa sacü, nu ithu ya mehái meyala thsüdha nu? Ithu na kecca ghang, isala mang kemehái la nsachi; ithu na sapi mehái keya ghang, isala tsü mithon wi kemessi na ghoa.

20Ithu na sami pi no shun le, Apvüwa; ithu na ithu kesami nu ithu bamyithu kesami khishiben.

²¹No khishikethengthu meshenchi, nu ithu n-nanchi nsala; kejüghekeya sengho Jerusalem miwi nchila, n-nyankethang kadipenwa wi tsü. No ithu ssinu cenkenhenthü kesawa tsü npakhhi lalo.

²²Mizzatenti tsikezhüthu kesüla atsankegho kesunchiya nben, akulu na ma ketanla atsangho dugho thsüya nben; Ithu na ithu kahang pi nmiwi chiben, O Apvüwa, ithu Nyiza, kepaghenanye no pala hathu ha sachi ketenwa tsü le.

Jeremiya 15

Judah Nyithu ghenä Kededi

¹ Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “Kejüla Mosa nu Samuel manyi na hawi ngan nu hi wi khiben lela, hi anyi hathu nantizen chicü nkesale. Mathu ya bvü thsüa. Mathu ya ituwi na bvü thsülo.

² Mathu na khiewa bvü nu kesa no wi keü lethu, hi khidha le mathu kizalo: Pahan na kesakinaa wina shüden— tsüna mathu na waketen pen! Kepa wi pahan na aghikesa wi shüden— tsüna mathu na waketen pen! Pahan na kekhwen wi shüden— tsüna mathu na waketen pen! Kepathu meshensa pi atssüzüthu saaden— tsüna mathu na waketen pen!

³ Hi Apvüwa, hi mathu miwi qhethiketen kesa len mejü saale südheyadha: aghikesa wina mathu pathiaben; mathu keshü kamangthu tsü affüthu na zanpi bvüaben; awathu na tsü dsaben; nu aghangsathu na teshikeathu tsü dsaben.

⁴ Hi ayyi wi anyi tsüdila mathu ghang pi qhethi thsüaben, kepaghenanye Hezekiya tsawa Manasseh na Jerusalem wi Judah Kadimiwa sakeben jüwi kulikechi ghenä.”

⁵ Apvüwa na khiben, “Jerusalem nyithu, thowa na nthu nantizen, nu nthu miwi leben güccü nu? Thowa na kesie ngan nu nthu na khati saben nu keü nu?

⁶ Nthu na hi meya mvu ladha; nthu hi wina khapeghe bvüdha. Tsalina hi ikwen chang pi nthu pashadha, kepaghenanye hi ileben ketsu kekheneng meyaladha.

⁷ Ayyiwa wi anyuti tsüdi wi la hi nthu pi amatsi ti ameghü wi keghüki. Hi nthu inyithu yasa, hi nthu tsangathu pathi, kepaghenanye nthu na nthu kekuli nkemehaithu tsü nteshi.

⁸ Nthu yyi wi denyilethu na atssükedone ghüsa wi ahachan miwi jikidha. Hi nthu nyithu acali sa keben wi pathi, nu mathu jja ya ketizensa thsü. Hi zulila agükeccü nu qhethiketen kesa pi mathu kihhe cü.

⁹ Kenyibvü ma tsanga tagü bhatagha kesawa na shüca wadha. Ma tuwi tsakethang na kejang sadha; ma leben naa nu kejüghe yaben. Hi nthu ghinyithu ya nthu hang kebenthu pathi thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya na Apvüwa wi Leben-nkaghajüh kekhi

¹⁰Hi khatila anyi nonghe nkeya kesü sadha nu! Mangkesa na ijja na hi pvügha pi ayyi wi chi nu? Hi ayyi wi anyi tsüdi ssinu kitagha nu keccücanli den. Hi apisa pi thola n-nna thsü nyelela tho ji la nna meya; isala anyi tsüdila hi kishencü ben.

¹¹Apvüwa, keujüla hi mehaisü no kekuli nsa, nu ighinyithu na agüccü nu ketizensa keben wi hi mathu ghenana no wi nkhiela lethu, mathu kishen-keshithu tsüdila sacen thsü kesawa sa.

¹²(Thola amighe pashüya nten, aghawa na keghe amighe pi lezza kesaghu tsü.)

¹³Apvüwa na hi wi khi, “Hi inyithu na ayyiwa tsüdi wi lela kesami kesa ghenana mathu meten cüle kesalina aghinyithu kesunchi nu inyithu keben-keyeng nu atsanqaithu shupvü bvü thsüaden.

¹⁴Hi mathu pi ayyi nchütha kesa pen wi mathu ghinyithu magha sa thsüaden, kepaghenanye ileben ketsu na anni ti anuphanla mecang den.”

¹⁵Tsaseng wi hi khi, “Apvüwa, no chüben. Hi meshenchi nu hi kiqa cülo. Hi ya hi meten-mesha ketenthu miwi ijukhiya thsülo. Mathu miwi lebensie mtsü pi mathu ya hi pathi nsa thsüla. Hi kimenni keben ha nghena le kesa meshenchilo.

¹⁶No hi kiza, nu hi njüh tsüdila kina. Hi nji le, Apvüwa Kekhang ntsawa, tsalina njüh na anonkeghe nu nenthi kesa pi ileben pong cüden.

¹⁷Hi nyu kepa wi ssinu matsü dedila keqhe nu anonkeghe nsa. No ahza khukechi kenie wina hi hi ketan ben nu leben ketsu pi pong pvü gho.

¹⁸Mangsale hi ketizensa bendha nu? Mangkesa na iyisüthu tsüna ma nkeya sa nu? Mangkesa na tsüthu tsüna mehai meya nu? No hi pi mazu wi lela akuza keqha wa keten ti ccükwenshü thsüale ben kwe?”

¹⁹Apvüwa na tsü lunengchi, “Keujüla no kheneng gho lethu, hi no ssi nengya ben, nu no imagha sa nengya ben. Keujüla ma men nkemi jüh keccünengli kesa mithon wi ketsijüh ma men kebenwa tsüpi thangchi lethu no ighena atusenjüh-kechüwa sa nengya ben. Anyithu na no wi gho neng ben, nu no mathu wi nwala mehai.

²⁰Hi no sapi mathu tuwi lezza khweti kezü ti sa cüden. Mathu na no ssinu kaghashe ben, isala mathu na no pashaya nben. Hi no khwe nu noncca hieya le kesalina no ssiben den.

²¹Hi gheshighena nu yasayala wina no kekasha yaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 16

Jeremiya kahang ha Apvüwa Kemeshen

¹Kheneng Apvüwa na hi ccüneng,

- ²“Apen hati kesa wi ha awubvü ya nyelela atsangathu nbenla.
- ³Tsüti kesa pen wi atsanga pvügha ketenthu nu tsüthu bajjathu na khati saaten khe hi pi no kizaden.
- ⁴Mathu na kesakinaa ghei nkemehai ntsa pvü nu shüben, isanu thola mathu ghenaleben güccü, nyelela mathu kamang pi vhüle sa nben. Mathu kamang na acenya pi nbonki ketheng ti saaden. Aghi wi shü nyelela khwenathi shü, mathu kamang na awathu nu aghangsathu tsese saaben.
- ⁵Nthu na keshü qaiki keben jjen wi tsü ndula. Tho ghenaleben güccü nsala. Hi kecca sawegü pi inyithu cü, nyelela kaghali nu nanketizen pi mathu ccüca ntendha.
- ⁶Keban nu ketha-u lela ayyi hawa wi shüaben, isala thola mathu pi vhü nyelela mathu ghenaleben gükeccü sa nben. Thola ma leben gükeccü zensu wina ayisü sa nyelela ali whia nben.
- ⁷Atheghithu shü lela thola ma leben satecca cüle kesa ghenaleben ma ssinu dsajjü nben. Thola nantizenthi kesa pi ccüca nben, ma bajja nmila kesathu wi lela.
- ⁸“Anyithu na mishu keben jjen wi tsü ndula. Mathu gweghe dsajjü le ndonkila.
- ⁹Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na mangwa khile ben khe kinalo. Hi anonkeghe nu kenen, nu shanyi kewa kemishu nonkeghe hhai tsüdila nmila thsüaden. Hewi keben anyithu na hangben nu ha kesa muyaden.
- ¹⁰“No hathu pi mathu kekiza wi mathu na no wi hi mangkesa na daggü ntsa nu kemeten pi mathu cüle südhedha nu kesa keüben. Mathu na mangwa sazzi nu sami nyelela mangwa kesami sapi Apvüwa mathu Nyiza shun theng nu kesa keüben.
- ¹¹Isalethu Apvüwa na hati khi benle kesa mathu wi kizalo, ‘Nthu bamyithu na hi teshi theng nu wa acenpvü kepathu kinyi nu kekuli sa. Mathu na hi yisha nu hi pi sansi keten jühthu nkinala.
- ¹²Isala nthu na nthu bamyithu miwi la nmehaiki kulidha. Nthu tsüdila leben-dhu nu nmehai, nu nthu na ijüh nkina.
- ¹³Tsalina ayyi hawa wina nthu jügüshi pi nthu nu nthu bamyithu la nkechü yyi kesü wi chiaben. Nu ciwi nthu na ghaja ghanan acenpvü kepathu kekuli saaden, nu hi nanketizen mangla pi nthu ccüca nten.’ ”

Kushiyyi wina Kheneng kegho

- ¹⁴Apvüwa na khi, “Anyithu na hi Ejipt yyi wina Israel nyithu ssi keshhughowa, hangben keten Nyiza, tsüle kesa kekishen nsala keten matsü na ghoden.
- ¹⁵Tsüti kesawa nyela mathu na hi hangben keten Nyiza, mathu jügü pi ayyi aghawa nu diyyi tsüdi wi vvüzighe chikea penthu wina Israel nyithu ssi keghowa

le khi nu kishen waben. Hi mathu ssigho mathu diyyiwa, hi pi mathu bamyithu kecü wi tsü chineng cüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Kemeten ghoketen

¹⁶Apvüwa na khi, “Hi anga kecü nyi kejon na ghola anyi hathu ghanya thsüale kesa ghenä kesun chiben. Tsaseng wi asakejügü nyi kejon na gho ayikha nu yyishiphon tsüdi wi mathu jügüa nu alonku tsüdi wi mathu jügülo kesun chiaben.

¹⁷Hi mathu kekuli tsüdi muben. Mangla ituwi kuthiya nben; mathu kesami tsüna hi ghü bvü meya.

¹⁸Hi mathu ya mathu kesami nu gheshighena ghenä kishen keni dhi thsüden, kepaghenanye mathu na kahangli nkemi akamang ti kesa tsikezhü pi iyyiwa nakhidha, nu mathu na milikemesa cenpvüthu pi tsü pongdha.”

Jeremiya na Apvüwa wi Kenondi eben Kekhiekesa

¹⁹Apvüwa, no kekhwe nu kezü pi hi cü ketenwa tsü le; no agükeccü wi hi kiqa ketenwa le. Mizzatentithu na ayyi kenten wina no wi gho khiben, “Ithu bamyithu na milikemesa cenpvüthu tsü khe kepa wi mangla nmi, ma men nkemi tsikezhüthu tsü khe kepa wi mangla nmi.

²⁰Anyi kesü na ma ketanla ma cenpvüthu tsü zhüya mehai kwe? Nyele, keujüla tsüti sa lethu tsüthu tsüna acenpvü ntsawa nye.”

²¹“Tsalina Apvüwa na khi, ‘Kutitan nu anuphan ghenä hi mizzatentithu ya hi kekhang nu hi kezü chüya thsüaden; mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.’ ”

Jeremiya 17

Judah Kesami nu Kemeten

¹Apvüwa na khiben, “Judah nyithu, kesami tsüna amighe kezhüji pi zhüdha. tsüna diamond ketsu pi nthu leben wi jengki nu kekinyipenthu ccügwen wi hokidha.

²N-nyithu na yyishiphon shoni wi achanton kemejjü ccü tsüdi wi Asherah cenpvü nzawa kekinyipen nu zensu pieki pi ketheng wi tsü

³nu agheja wi ayikha shoni tsüdi wila kinyiden. Nthu na nthu yyi tsüdi wi kesami sa kethengwa tsü ghenä hi nthu ghinyithu ya nthu eben-keyeng nu nthu tsanqai menkebenthu tsü senbvü thsüaden.

⁴Nthu na hi pi nthu kecü yyiwa tsü teshi thsüaben, nu nthu na nthu nchütha kesa yyi wi nthu ghinyithu kekuli sa thsüaden, kepaghenanye ileben ketsu na anni ti anuphanla mecang ben den.”

Kepapakesa Khikechi

⁵Apvüwa na khiben, “Hi anyi hi wina bvü keawa, ma kenondi pi anyi shü keten kezü miwi chi ketenwa tsü meshensa den.

⁶Ma ayyikeshü wi aghangbhon kesü wi ayyi keqha mangla shigü nketen, amcü yyi wi keben ti. Kemehai mangla ma miwi ben nten.

⁷Isala kenondi pi imiwi chi ketenwa sawegü pi cüden.

⁸ Ma achanton na akuza kete wi shigü, nu ma ghazan na atssü wi chachi keben ti kesa. Keyeng tsü na gho lela tsüna messi nten, kepaghenanye mawa na keshüthangla mejjüdhi ben den; tsüna atsan ngho lela leben gükeccü nmi; tsüna mabi bün ben den.

⁹“Thowa na anyi leben chüshiya mehai nu? kepa wi mangla tsüti nyu kemechu nmi; tsüna naa mtsü pi mehaiya nten.

¹⁰ Hi Apvüwa, hi anyi leben ketsü nu kesinan den. Hi anyi kesüsü ma hang keten len kenie, nu ma kekuli qe wina pi ma ghan-nan den.”

¹¹Anyi atsentsa nkenye wina apisa muya ketenwa tsüna awa kesü na ma ghatsü nketheng tsü ghong keten ti kesa. Ma acalihi sa keben wina ma keben nmilaben, nu asakhen wi mangla nkenye kejüphon sa waben.

¹²Ithu Kekinyijjen na anyankethang kadipen ti adechhü wina ayikha kemisi miwi ben.

¹³Apvüwa na Israel kahangwa; no teshi keathu tsüdila kejügheya thsüaben. mathu tsüdila anyan pi ayyinikhu wi zhü ketheng ti nmilaben, kepaghenanye mathu na no Apvüwa, atssü kebvüpenwa tsü mali kesalina.’

Jeremiya na Apvüwa wi Kekiqa kekhe

¹⁴Apvüwa, hi sapi mehai cülo, isathu, hi mehaitha yaben; hi kekasha cülo, isathu hi yazi yaben. Hi seng ketenwa tsüna no le!

¹⁵Anyithu na hi wi khi, “Apvüwa na ithu kitsan keten jühthu tsüna khiewi ben nu? Ma ya khili tsüthu kulishi thsülo.”

¹⁶Isala Apvüwa, hi no ya wan keyasa sengho mathu miwi chilo no kesun khvu nsa; hi mathu miwi ketizenkesa kegho nmvu nben. Apvüwa, no ha chüben; no hi mangwa khidha khe chüben.

¹⁷Ighena kemessi kesü nsa lalo; ketizenkesa tsü kegho wi no hi ken-nie benwa.

¹⁸Kejüghekeya sengho hi kimenni ketenthu miwi chi cülo, isala hi tsü hei cülo, Apvüwa. Kemessi pi mathu pong cü, isala hi pa nteqhela. Wan ketizenkesa sengho mathu miwi chi nu mathu pakhhizighe cülo.

Sabbath yen Kenie

¹⁹Apvüwa na hi wi khi, “Jeremiya, wa hi ketsijüh pi anyithu khweti-jenka, Judah kadimithu na dushhu keten pen witsü thangchilo; nu tsaseng wi Jerusalem khweti-jenka tsüdi wi walo.

²⁰Kadimithu nu Judah nyithu tsüdi nu Jerusalem wi hang nu akhweti hathu wi du ketenthu na hi kekhi jüh kinalo kizalo.

²¹Mathu na mathu kahang ghali ten lethu, Sabbath ghanan wi akhhi mangla npvü lalo kizalo; mathu na Sabbath ghanan wi mangla pvü nu Jerusalem khweti-jenka wi ndula,

²²nyelela mangla pvü nu mathu jjen thenkeghe nbvüla. Mathu na Sabbath ghanan wi kekuli nsala; hi mathu bamyithu wi ijüh khukechi ti mathu na tsüpi atsathang kemetha kesü sala nie ntenthu yishü.

²³Mathu bamyithu na ijüh nkina nyelela mathu leben nchi. Tsüti kesawa nyela mathu na leben-dhu wa; mathu na ijüh nkina mvu nyelela hi wi pala chüya mvuthi nsa.

²⁴“Anyi hathu wi mathu na ijüh khukechi tsüdi nkinathu yishüle kizalo. Mathu na Sabbath ghanan wi akhhi mangla pvü nu anyunuti hawa khweti-jenkathu na ameiwa shhu yishü. Mathu na Sabbath tsüpi kemetha tsathang sala n-niethu yishü nu kekuli mangla nsala.

²⁵Isalethu mathu kadimi nu kaditsathu na Jerusalem khweti-jenkathu wi du nu David na senkegho kadimi kekhang tsüti sen yaben. Judah nu Jerusalem nyithu gweghe gorugari nu goru miwi benya nu Jerusalem wi keshüthangla anyi na pong ben den.

²⁶Judah nyutithu nu Jerusalem kevä wi anyuthu wi anyithu na ghoben; mathu na Benjamin yyi, yyishiphon ccü wi, ayikhathu wi nu Judah cülawa wina ghoben. Mathu na mecang pi kekinyi, ahansha kesa, asu pi kekinyi, nu hankedemvu nu keseng ghenä kekinyithu la sen nu hi Kekinyijjen wi ghoben.

²⁷Isala mathu na ijüh kina nu Sabbath pi atsathang kemetha sala n-niethu yishü. Mathu na tsü ghanan wi akhhi mangla pvü nu Jerusalem khweti-jenka wi shhu yishü, kepaghenanye mathu na tsüti sa lethu hi anni pi Jerusalem khweti-jenka tsü mecang cüben. Anni na Jerusalem kadijgenthu mecang shaben, nu thola tsü patenenya nben.”

Jeremiya 18

Jeremiya na Apfükezhüwa Jjen wi Keben

¹Apvüwa na hi wi khi,

²“Apfükezhüwa jjen wi cülo, ciwi hi ijüh pi no cüben na.”

³Tsalina hi ciwi wa nu apfükezhüwa na ma tsanqai sen nu kuli keben mu.

⁴Khathansha wi apfüyyi tsüna mehaitsü zhü shhugho meya lakhe ma anisha tsüpi apfü kepa wi zhüyaden.

⁵Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi,

⁶“Israel nyithu, apfükezhüwa na anisha pi kuli keten tsüti hi nthu ssinu kuliya kemehai nmi kwe? Apfüyyi na apfükezhüwa kwen wi keben ti nthu na ikwen wi benle.

⁷Keujüla hi matsü katsü ha wi lela mizzatenti nyelela kadiyyi kesü pfüshi, pakhi, nyelela yasa cütenle khi.

⁸isala mizzatenti tsüwa na ma nkemehai wina kheneng gho lethu, hi sale khi kethengwa tsü nsa laben.

⁹Nu keujüla hi mizzatenti kesü nyelela kadiyyi kesü pi ben thsü nyelela pieki cütenle khi,

¹⁰isala mizzatenti tsüwa na ijüh nkina nu nkemehai sa lethu, hi sale khi kethengwa tsü sa nben.

¹¹Tsalina Judah nu Jerusalem nyithu wi hi mathu matangle acho kiden nu mathu meten cüale kidenyadha le kizalo. Mathu ya kesami kahang wi nhangla yilo, mathu kuli keten lenwa tsü kemiliyalo kizalo.

¹²Mathu na hati luneng chiben, ‘Nmale, ithu mangkesa na tsüti sa nu? Ithu na samvu keben ti leben-dhu nu nmehaila ben den.’ ”

Anyithu na Apvüwa meya mvulakesa

¹³Apvüwa na khiben, “Mizzatenti tsüdi wi hatu wi tsüti sala nye khe keü chilo. Israel nyithu na keqhethi kekuli sadha!

¹⁴Lebanon yikha kemisi wi aghola nmila ten kwe? Tsü yikha kekicü wi akuzathu na qha ten kwe?

¹⁵Isala inyithu tsü hi malidha; mathu na hankedemvu mecang pi atsikezhüthu kinyiden. Mathu na mathu nwathu keyishü len wi accümeshü yadha; mathu kheni lenwa tsü n-nie ladha; mathu na alen ntsawa nkenye tonden.

¹⁶Mathu na ayyi ha pi keqhethiketen kesü sa, nu anuphanla nkekhichi sadha. Tsü pvüdhi kewathu tsüdila tsü mu pi qhethiketen sa, nu amansala mathu li pvükejen den.

¹⁷Hi inyithu jügüzighe pi mathu ghinyithu tuwi nishuwa meghü na ayyinikhu mo zighe kechi ti sa thsüaden. Hi mathu wina khapegheden; kededdi kegho wi hi mathu kiqa nten.”

Acho sapi Jeremiya Keshun

¹⁸Tsaseng wi anyithu na khi, “Ithu na Jeremiya ghenā pala pahan kuli na! Keshüthangla ithu kecükegwe thsüle kesa ghenā keqhaikedithu, ithu lentsütson thsüle kesa ghenā kemetsathu, nu Anyiza ketsijüh khi thsüle kesa ghenā atusenjüh-kechüthu na ben. Ithu na ma kemeshensa jüh khi nu ma mangwale khiten khe tsü nkinala na.”

¹⁹Tsalina hi kekhie sa, “Apvüwa, hi khi keben nu ighinyithu na ighena mangwa khiben khe kina chilo.

²⁰Nkemehai tsüna kemehai kutimen kwe? Isala mathu na ayyiku chhü nu hi ya khuli thsüale saben. No nlebentsu nu mathu miwi nkuli thsüle kesalina hi no wi ghola mathu ghenā kekhi tsü meshenchilo.

²¹Isala Apvüwa, khilitsü mathu tsangathu ya khwenchi thsülo; aghi wi mathu pathi thsülo. Nzathu ya mathu wubathu nu atsangathu nmila thsülo; npvüzathu ya kesakinaa ghei pvü nu shü thsü nu acalithu ya aghi wi yathi thsülo.

²²Kitsan nchila anyitenti kesun pi mathu jjenthu shu, nu mathu ya messi nu qai thsülo. Mathu na hi ya khulidu thsüale ayyiku chhü nu aca pi die theng.

²³Isala Apvüwa, mathu na acho sapi hi pathiale sa keben tsüdila no chüben. Mathu nkemehai nu mathu kesami teshi pi ncü lalo. No nlebentsu keben wina mathu miwi kuli nu pasha pi khalalo.”

Jeremiya 19

Ayyipfü Kegiwa

¹Apvüwa na hi wala ayyipfü kesü sheiyalo kiza. Ma kheneng hi anyi keqhaithu pahan nu keqhaikedi kemechanthu pahan ssiya,

² nu Hinnom Yyiketijü wi Apfükegi Khweti- jenka kedulen wi walo kiza. Ciwi ma pi hi cü keten ketsijüh tsüpi khilo sa.

³Apvüwa na hi hati khilo kiza, “Judah kadimithu nu Jerusalem nyithu, hi Apvüwa Kekhangwa, Israel Nyiza na mangwa khile ben khe kina chilo. Hi kededi sengho apen hawa wi chile saben nu anyi tsü cüki zakeyathu tsüdila akhuna mthiben.

⁴Hi ha sale ben, kepaghenanye anyithu na hi yisha nu ahhanshathu sapi acenpvü kepathu kinyi nu apen hawa nakhidha— acenpvü tsüthu tsüna mathu nu mathu bamyithu nyelela Judah kadimithu na tsü cüki nchütha kesathu. Mathu na kesami nkemithu jjü pi apen hawa ha pongdha,

⁵ nu mathu na mathu tsangathu mecang pi ahhanshathu sale kesa ghenā Baal ghenā kekinyipen sa. Hi mathu ya ha salo nkhi, nyelela tsüna hi kemeshen wila ndugho.

⁶Tsalina apen hapi Tofeth nyelela Hinnom Yyiketijü le ncila keten matsü na ghoden. Tsü kuti wi pi Kesüthi Yyiketijü le ciaden.

⁷Hi apen ha wina Judah nyi nu Jerusalem nyithu na achosa kiden tsüdila pi kaghacang ceng thsüaden. Hi mathu ghinyithu ya mathu miwi khangya nu aghi wi mathu yathi thsüaden. Hi mathu keshü kamang pi awathu nu aghangsathu tsse sa thsüaden.

⁸Hi dedi ntsa kesa sengho anyunuti hawa miwi chi nu tsü pvüdhi kewathu tsüdila amansa nu qhethiketen saaben.

⁹Aghinyithu na anyunutiwa vüya nu tsü nyithu pathiale kiden yaben. Tsü vü kegho tsüna kemessi ntsa sa nu anyunutiwa wi kebenthu na khokho sa dsa, nu mathu tsangathu sa la dsaben.”

¹⁰Tsaseng wi Apvüwa na anyi hi gweghe kewawa tuwi na ayyipfü tsü pakhhilo hi kiza,

¹¹nu mathu wi Apvüwa Kekhangwa na hati khiben le kizalo khi, “Hi anyi hathu nu anyunuti hawa yasa den, isathu tsüna ayyipfü pakhi nu kezhühguli nkeya tsüti saaben. Anyithu na Tofeth wi lela mathu keshü kamang pi vhüaben, kepaghenanye apen khiewi la tsüthu pi vhükeya nmila keben ghenana.”

¹²Hi anyunuti hawa nu tsü nyithu pi Tofeth ti saaten kesa khishiben.

¹³Jerusalem jjenthu, Judah kadimithu jjenthu, nu ajjen miwi hankedemvu mecang pi ghotsithu kinyi nu ciwi na kisengtssü meyisha pi acenpvü kepathu kinyi kesa pen tsüdila nmetha pi Tofeth ti saaben.”

¹⁴Tsaseng wi Apvüwa na hi kesun pi ma ketsijüh pi thangchilo kesa pen tsü teshia. Hi ciwi Kekinyijjen ccühha wi du ngan nu anyithu tsüdi kizala,

¹⁵Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na khi, “Hi anyunuti hawa nu tsü kevä wi anyutithu tsüdi miwi kemeten pi cüle khi ketheng tsüdi pi cüaden, kepaghenanye nthu na leben-dhu nu hi kekhi jüh kina nketen ghenana.”

Jeremiya 20

Jeremiya na Keqhaikedwi Pashhur ssinu Kecennalikesa

¹Khathansha wi Immer tsawa Pashhur, keqhaikedwi, Kekinyijjen wi kedi ntsawa na hi hathu pi thangchi keben zaya khe,

²ma hi kiccü nu amighe ssüli pi hi hu pi Kekinyijjen wi Benjamin khweti-jenka kete wi chia.

³Tsü ghanenwa Pashhur na hi kuhu lisha kecü sengwi hi ma wi khi, “Apvüwa na n-nyan pi Pashhur nci. Ma n-nyan ci kecü na ‘Apen tsüdi wi Kemessi’.

⁴Apvüwa na ma ketanla khi, 'Hi no sapi no ketanla ntuwi nu npvüshangthu tuwi la kemessi kesü sa thsüden, nu mathu ghinyithu na njünnu pi mathu tsüdila süthikea muya thsüaden. Hi Judah nyi tsüdi pi Babylonia kadimiwa kekhang kekhu wi chiaben, nu mathu pahan ssisen ma diyyiwa wi atssüzü sa wa nu pahan pathiaben.

⁵Hi pala mathu ghinyithu ya anyunuti hawa keben-keyeng tsüdi shuya, ma ji nu ma tsanqai tsüdi, nu Judah kadimiwa keben lela nu pala tsüdi pvü nu Babylonia wi waden.

⁶Pashhur, nghanawa lethu, no nu ntheghi la ghanya nu ssisen Babylonia wi bvüaben. No ciwi shü nu pi npvüshangthu, no mathu wi milikemesa kejon khipi kekizathu gweghe vhüaben.' "

Jeremiya na Apvüwa wi Leben-nkaghajüh kekhi

⁷Apvüwa, no hi mili nu hi mechudha, No imiwi züki nu imiwi khangyadha. Anyi tsüdi hi nankeqhe; mathu na ghanan thangthang hi nankeqhe.

⁸Hi khathansha wi ajühkhi shagha khe, hi magha nu jishaden, "Yasayala! Keyasa!" Apvüwa, hi no ketsijüh pi kekhi ghena matsü tsüdi wi anyithu na hi nankeqhe nu nkhichi saben le.

⁹Isala hi khathansha wi "Hi Apvüwa malia ten le, nu ma nyan wina nkhidha," isa khi khe njüh na anni ti hi mecang waden. Hi tsü kekheneng le ipiketsü sa, isala tsü pvüben meya laden.

¹⁰Anyi tsüdi cakhusha wina hati khi keben hi zaya, "Kemessi na apen tsüdi wi bendha! Ithu ma cüki pi kekhang kesenthu kiza na!" Ipvüshang ntsathu lela hi keqanca hie. "Ithu na ma mechuyala mechü, isathu ithu na ma ghanya nu ajukhiya na." mathu na isa keccünengli.

¹¹Isala Apvüwa, no khang nu zü sen nu hi wiwa ben, nu hi meten-mesha ketenthu na mehali meya laben. Mathu na anuphanla kejüghe yaben, mathu na haicen meyala keben ghena. Mathu kejüghe keya tsüna mangla maliya nben.

¹²Isala Apvüwa, no Kekhang ntsawa, no ajühtsentsa sen nu ayyi kesinanden; no mathu leben nu kemeshen wi mangwa ben khe tsü chüben. Tsalina hi ya no ighinyithu miwi ajukhikeya muya thsülo, kepaghenanye hi ighena pi no dhenchidha.

¹³Apvüwa sakilo! Apvüwa senglo! Ma nkemehaithu kekhang wina nyu ma pasha ketenthu kekasha cüden.

¹⁴ Hi kepvügha tsathang tsü kishencülo! Ijja na hi kepvügha tsathang tsü malilo!

¹⁵Anyi jühtheü sengho iba wi "Tsüna npvüza le! No atsa kesü muyadha! isanu ma sapi anonghe thsü kesawa tsü kishencülo.

¹⁶Ma ya anyunutithu, Apvüwa na nanketizen nmila yasa kesathu ti sa thsülo. Ma ya ghanen mitu na kinaa wi kemagha hhai za, nu aghanan wi aghikesa hhai kizawa sa.

¹⁷kepaghenanye ma hi npi kepvügha wina hi npathi. Isalethu ijja pvü na ishüjjen saa kesa.

¹⁸Mangkesa na hi ya pvüghaya thsü nu? Tsüna ahathakina nu agükeccü ketan, kejüghekeya pi hi kahang sakhen sale kesa ghen kwe?"

Jeremiya 21

Nyu na Jerusalem Chayaketen kekhi

¹Judah Kadimiwa Zadekiya na Malkhiya tsa Pashhur nu keqhaikediswa Maaseiya tsa Zefaniya manyi kesun pi hi wi chi nu ha khi thsü:

²"No nchala ithu ghen Apvüwa ccüneng chilo, kepaghenanye Babylonia kadimiwa Nebukhadnezzar nu ma süpahizi na anyunutiwa nka ghoden. Apvüwa na ithu ghen amankesa kesü kulichi nu Nebukhadnezzar ya aseng kheneng thsülaya mehai le."

³Tsaseng wi Apvüwa na hi kiza, nu hi pi hi wi kesun kechi meshu keni wi kiza

⁴nu wala Zedekiya wi Apvüwa, Israel Nyizawa na hati khiben le kizalo khi, "Zedekiya, hi no süpahizi na Babylonia kadimiwa nu ma süpahizi ssikaghashen kebenthu tsü pashaden. Hi no süpahizi ghitsanqai pi anyunutiwa non wi saghuaben.

⁵Hi hi kezü, aghekepvü, ilebenketsu, nu ileben keminu tsüdi pi no ssikaghashen den.

⁶Hi anyunuti ha wa wi hang kebenthu tsüdila pathiaben; anyi nu ahangsa la kinaa ghei nkemehai pvü nu shü thsüaden.

⁷Isala no, nkekhu wi kedithu, nu anyi aghi wi hang keyathu, azen wi nu kinaa ghei nkemehai wi nkeshüthu tsü hi Kadimiwa Nebukhadnezzar nu nghinyithu ya nthu ghanya thsüaden, tsüthu tsüna nthu pathi mvu kebenthu. Nebukhadnezzar na nthu pi shü thsüaben. Ma nthu thola heisha nben, nyelela nantizen nu kaghali pi nthu thola ccüca nben. Hi Apvüwa, hi khidha."

⁸Tsaseng wi Apvüwa na hi anyithu wi kizalo hi kiza, "Kinalo! Hi Apvüwa, hi kahang wi kewa len nu keshü wi kewa len kessi kepapa sayalo pi nthu cüben.

⁹Anyi thowa na anyunutiwa wi ben khe aghi wi ma pathi nyelela khhwenthi nyelela kinaa ghei nkemehai pvü nu shüaben. Isala thowa na shhula anyunuti vüsen kebenthu, Babilon nyi kwen wi duya khe tsüwa pathi nben; ma ma kahangli ketanla hangsha yaben.

¹⁰Hi anyunuti ha meheishala yasale sūdheyadha. Tsüpi Babilon Kadimiwa cüaden nu ma tsü mecang pi ayyi wi chiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Judah Kadijjen miwi Agükeccü

¹¹⁻¹²Apvüwa na hi ketsijüh hapi Judah Kadijjen wi David shicüthu cülo kiza, “Hi Apvüwa, hi khi keben jüh ha kinalo. Keshüthangla kemeshonwa tsü saben le kesa ghang yalo. Nyu mechu ketenwa kwen wina nyu ma mechu kebenwa khweyalo. No tsüti nsa lethu no kemehai kuli kebenwa tsüna ileben ketsu cüssi pi pateneya nketen nni ti saaben.

¹³Jerusalem, no alon kesü na deshentijü miwi shhugho keben ti no ayyiketijü miwi donkiben. Isala hi no ssinu kaghashen den. No anyi kesüla no ssikaghashenya nben nyelela nkhweti pvüqhe dughoya nbenle khiden.

¹⁴Isala hi no kuli kethengwa ghen no meten cüaden. Hi anni pi no kadipen wi chi nu anni na tsü kevü pala tsüdi la mecang shaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 22

Jeremiya Ketsijüh pi Judah Kadijjen wi Kechi

¹⁻²Apvüwa na hi David shicübvügha, Judah kadijjen wi wa nu ciwi kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu, nu Jerusalem nyithu wi Apvüwa na kekhi jüh kinalo kizalo kesa hi kiza:

³“Hi Apvüwa, hi nthu na atsentsa nu kemeshonwa salo nthu kiza. Nyu mechu ketenwa kwen wina nyu ma mechu kebenwa khweya. Asangthu, magha-maghangthu, nu denyi-demathu nkchichi nsala, nu kemetha pen hawi kesami nkemithu npathila.

⁴Keujüla nthu na ntsakhiwa hi ajüh pi nthu kecü tsü saben lethu, David shicübvüghathu na kadimi saben yaben. Nu mathu na mathu kekhu wi kedithu, nu mathu nyithu gweghe goru nu gorugarithu miwi na kadipen khweti-jenka wi cüshu ben.

⁵Isala keujüla nthu na ijüh khukechi tsü nkina lethu, kadipen hawa ha yasa benle kesa hi nthu tuwi kishen ben. Hi Apvüwa, hi khidha.

⁶“Ituwi tsü Judah kadijjen tsüna Gilead yyi nu Lebanon yikhathu tsikemehai ti le; isala hi tsüpi kiyisha pen kesü sa nu thola ciwi nhang thsü laden.

⁷Hi tsü yasalo kesa anyi kesun chiben. Mathu tsüdila ampvü sengho sedar donbvü tsikemehai tsü shüchi nu pi anni wi khala chiaben.

⁸“Tsaseng wi asang kejon na ha pvüdhi waden nu hi Apvüwa, mangkesa na anyunuti ketiwa ha miwi hati sa nu kesa khokho wi kekeüliben.

⁹Ciwi mathu na hawa ha nthu na nthu Nyiza, hi ssinu cenkethenjüh sa kethengwa tsü teshi nu acenpvü kepathu kinyi nu tsüthu kekuli sa wa kesa ghenale, isa luneng ben.”

Joahaz ghenale Jeremiya Ketsijüh

¹⁰Judah nyithu, kadimi Josiya ghenale nqai lalo; ma keshü ghenale anongü nsala. Isala ma tsawa Joahaz ghenale qai ntsa salo; mathu na ma ya khielale nghoneng thsüle kesa ssibvü tendha. ma ma kepvügha yyi tsü nmu neng dha.

¹¹Apvüwale na Josiya tsawa Joahaz ghenale khiben, “Ma hewi na bvü nu nghoneng dha.

¹²Ma nyu ma ssinu bvü kesathu yyi wi shüaben, nu ma khielale ayyi hawa mu neng nbendha.”

Jehoiakim ghenale Jeremiya Ketsijüh

¹³Anyi thowale na nketsatan winalale pi ma jjen sa, nu atsentsa nkenye wi pi tsü sapi tipfü, ma diyyi nyithu wi manglale pi ncüla kuli thsü, nu mathu kutimen pi cü nten khe anyi tsüna dedile tendha.

¹⁴Anyi hati khi ketenwale na dedile tendha, “Hi hi ketanlale ajjen keti kesü sa, nu ashhalale tangwale wi keshondhile mezaqo sayaden.” Tsütile ma jjen wi jjenkubhithu sayale nu sedar chan pi matsisale, nu kenmile pi tsü nyenyale.

¹⁵No sedar chan pi nyu kepalale miwile ajjen kemehaithu sa keyale ghenale no sapi kadimi mehailale kayi sayale kwe? Nbalale na ma kahang mehailale cenyalale. Ma keshüthanglale meshon nu methalale, nu ma kekuli tsüdilale mehailale kayiyale.

¹⁶Ma ketha-uthu jüh mehailsü kaghaten cü, nu palale tsüdilale ma ghenale mehailsü sa, Apvüwale chüben le kesa jjugile nalale tsütile kesale le.

¹⁷Isalale no tsü npvü-kemene kenmvu ketan muden; no kesamile nkemile nyi pathi, nu yasayalale wi n-nyithu pashale. Apvüwale na khidhale.

¹⁸Tsalinalale Apvüwale na Josiya tsawale Jehoiakim, Judah kadimiwale ghenale khi: “Tholale ma ghenale anonkegü nsalale nyelele hati nkhillale, ‘Khatilale qhethidhale nu, ipvüshangwale, Khatilale qhethidhale nu!’ Anyi tholale ma ghenale qai nyelele maghalale nu ‘Ipvüwale! hi kadimiwale! nsalale.

¹⁹Gadale kesü pi kevhü wi kenyuwale pi kecü cü malale zan sen walale Jerusalem khwetijenkale nalale ameiwale khallale ben.’ ”

Jerusalem nalale Metuketeng ghenale Jeremiya Ketsijüh

²⁰Jerusalem nyithu, Lebanon wile walale jishalale, Bashan yyi wile walale qailo; Moab yikhathu wile ben nu cichilale, npfüthule tsüdilale pashadhale.

²¹No mehailale kayi keben wile Apvüwale na no kizale, isalale nthu na nkinalale mvulale. No kahang tsüdi wile tsütile sa; no khielale Apvüwale jüh kinalale nsalale.

²²Nccülikesathu tsü ameghü na mo pi bvüaden, npfüthu tsü aghi tssüzü sala zansen bvüaden, nu n-nyunutiwa na kimenni nu kejüghe yaden, no kekuli nkemehai sa ketheng tsüdi ghenä.

²³No Lebanon wi pvükegho sedar chan jawi yazishu ben; isala nza na kepvügha wi kinaa ti kesa na nmiwi kegho wi khatila no tizen dha nu.

Anyiza Kemeten na Jehoiakhin miwi kegho

²⁴Apvüwa na Judah kadimiwa Jehoiakim tsawa Kadimi Jehoiakhin wi khi, “Hi ntsakhiwa hangkeben Anyiza ghenä no ikwen ajewa zanzza keqhan saben lela hi no khushiaben,

²⁵nu no pi no messi keten anyithu no pathi mvu keben nyithu cüaden. Hi no pi Babylonia kadimiwa Nebukhadnezzar nu ma süpahizithu cüaden.

²⁶Hi mataghang no nu njja kesun pi kushiyyi wi chiaben. No no nkepvügha yyi wi wa nu nshinyi qho ciwi shüaben.

²⁷No diyyi hawa ha mu neng mvuthi saaben, isala no kheneng gho nbendha.”

²⁸Hi keü, “Kadimi Jehoiakhin tsüna ayyipfü pacha pi khala nu thola meya mvula kesa tsüti sadha kwe? Tsü ghenä ma nu ma tsangathu ssinu mathu na nchütha kesa yyi wi bvüdha kwe?”

²⁹O ayyi, ayyi, ayyi! Apvüwa na khi keben jüh tsü kina chilo:

³⁰“Anyi hawa ha meshensa pi ma tsangathu dedi, nu khiela haicenya thsü nbendha. Ma Judah wi David sengwi kekhang kesenthu ti kesa ashicüthu nmi laben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 23

Atuwi Kaghang keben

¹Apvüwa jühkekaghaten na kekhang sen nu ma nyithu yasa nu jügüzighe ketenthu miwi gho keten tsüna khatila qhethiketen sa ten nu!

²Hawa ha Apvüwa, Israel Nyizawa na kekhang kesenthu na ma nyithu kenonccau cüki kekhi: “Nthu na inyithu n-noncca ladha; nthu na mathu jügüzighe pi bvü thsüdha. Hi khili nthu na nkemehai kekuli ghenä nthu meten cüle bendha.

³Hi inyi kepathu, hi mathu jügüzighe pi chikea yyithu wina saghu yaden, nu hi mathu ssi wa mathu yyi wi chiaben. Mathu na atsanga kejon benya nu jikayi yaden.

⁴Hi kekhang kesenthu pi chi nu mathu noncca yaden. Inyithu na messi nyelela nyu mathu pateqheya nben, hi mathu nmeten nengdha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁵ Apvüwa na khiben, “Hi David shicü wi ketsatan nyi kesü kessi pi kadimiwa sa keten matsü na ghoden. Kadimiwa tsüna metsa, ketsatan nu kemeshon sen nu ayyi tsüdi wi la kekhang senden.

⁶Ma kadimi sakeya wi Judah nyi na yazishu nu Israel na kecca wi hang yaden. Ma pi ‘Apvüwa Ithu Hangshawa’ isa ciben.

⁷“Apvüwa na khiben, ‘Anyithu na hi hang kebenwa Nyiza, Ejipt yyi wina Israel nyithu ssi keshhughowa le khi inyan wina nkishenla kesa matsüwa na ghoden.

⁸Tsüti kesawa nye, mathu na hi hang kebenwa Nyiza, hi mathu jügüzighe pi ayyi aghawa nu diyyi kepathu wi chikea wina Israel nyithu ssikeghowa le khi inyan wina kishen waben. Tsaseng wi mathu na mathu yyi wi hang waden.’ ”

Atusenjüh-kechüthu ghenä Jeremiya Ketsijüh

⁹Ileben pachadha, nu hi kedheggüben. Apvüwa, nu ma jüh kemethathu ghenä, hi anyi kesü na kisengtssü kejon jjü pvü nu adina keben ti sadha.

¹⁰Ayyiwa na Apvüwa tuwi ajühtsentsa nkesen nyi pi pongdha; mathu na gheshighena sa kahang wi mathu kekhang sen zziben. Apvüwa kishen-keshiwa ghenä ayyiwa na anongü nu amou na jü wadha.

¹¹Apvüwa na khiben, “Atusenjüh-kechüthu nu keqhaikedithu na Anyiza nkechüthu; mathu na Kekinyijjen wi nkemehai kuli keben hi mathu ghanyadha.

¹²Mathu tonketen lenwa tsüna chenche nu jangketsü; hi mathu ya accümeshü nu khuli thsüaden. Hi kededi sengho mathu miwi chiaben; mathu ghenä kemeten tsüwa na gho tendha. Hi Apvüwa, hi khidha.

¹³Hi Samaria atusenjüh-kechüthu kesami mudha; mathu na Baal nyan wina ajühkhi, nu inyithu ssi deja wadha.

¹⁴ Isala hi Jerusalem wi atusenjüh-kechüthu na tsü miwi nkemehai kuli keben mudha: mathu keqheza kuli nu milimesaden; mathu na anyithu kiqa pi sami thsü, tsalina thola nkemehai kekuli nteshi. Ituwi tsü mathu na Sodom nu Gomorrah nyithu nkemehai ti le.

¹⁵“Tsalina hawa ha hi Apvüwa Kekhang ntsawa na Jerusalem wi atusenjüh-kechüthu cüki khiben: Hi aghang kekha pi mathu dsa thsü nu aji pi jjü thsü, kepaghenanye mathu na Anyiza nkechü kekuli pi ayyi tsüdi wi vvüzighe chidha.”

¹⁶Apvüwa Kekhang ntsawa na Jerusalem nyithu wi khi, “Atusenjüh-kechüthu jüh tsü nkinala, mathu na milikemesa kahang pi nthu pong cüben. Mathu na mathu meshenshikeya tsü khe hi kekhi jüh pi nthu kiza nben.

¹⁷Hi kekhi jüh meya mvu ketenthu wi pala tsüdila mathu ghenä mehαι wa benle kesa pi kiza benden. Nu mathu na leben-dhu kebenthu tsüdi wi wa ketizenkesa na khiela mathu kidhenya nbenle khiden.”

18Hi khi, “Atusenjüh-kechü hathu kesüla Apvüwa kemeshen kekulithu tsü chü nghole. Mathu na thola ma jüh za nyelela ma ketsijüh chüshiya nyelela ma kekhi jüh kina nyelela nmeshen chi.

19Ma lebenketsu tsüna caghamo, ameghü nkemehai, anyi gheshighenathu li miwi mo kevüli den,

20nu tsüwa na ma kulile kebenthu tsüdila npi kecen chu ngan nben. Atsathang ghaketen wi ma nyithu na ha jjügi chüshitha yaben.

21Apvüwa na khi, “Hi atusen- jühkechü hathu nkesun chi, isala mathu na wa. Hi ketsijüh mangla pi mathu ncü, isala mathu na inyan wina ajühkhi.

22Keujüla mathu na hi kekuthi kemeshenthu chü lethu mathu na hi ketsijüh pi inyithu kiza nu mathu ya nkemehai wi hang keten nu gheshighena kekuli sa ketenthu teshia kesale.”

23Hi Anyiza, hi apen kesütan wi nyela apen tsüdi wi ben tenle.

24Anyi thola hi ma muya nkeben pen wi kuthiya nben. Nthu na hi tangwi nu ayyi wi lela apen tsüdi wi keben tsü nchü kwe?

25Hi atusenjüh-kechüthu milimesa nu inyan wina khi nu mathu man wi hi ketsijüh pi mathu cüle khi ketenthu tsü chüben.

26Atusenjüh-kechüthu tsüna matsü khathu mathu meshenshikeya milikemesa tsü sen nu inyithu lentsütson zzi ben ten nu?

27Mathu kemeshen tsü mathu na aman khi pi inyithu kiza keten tsüna inyithu sapi mathu bamyithu na hi mali nu Baal wi kheneng bvükea tsüti hi mali nashe saden.

28Atusenjüh-kechü thowa na aman man khe tsüna aman wile nkhithu yishü, isala thowa na hi ketsijüh zaya khe atsentsa tsüpi nkhithu yishü. Amatsi pi awhengsu kaghapeli chithu ma kemehai mangwa ben nu?

29Hi ketsijüh na anni ti, kejenji kesü pi alon whengchazighe keten tsüti kesale.

30Hi atusenjüh-kechüthu na mathu khokho jüh khuya nu pi hi ketsijüh ti khi ketenthu tsü matangben.

31Hi atusenjüh-kechüthu na mathu ketanla mathu jüh khi nu tsüpi ijüh le khi ketenthu la matangben.

32Hi Apvüwa, hi khi keben jüh ha kina chilo! Hi atusenjüh-kechüthu, aman milikemesa ketan khi ketenthu tsü matangben. Mathu na aman hathu ha khi nu mathu milikemesa nu ammikesa pi inyithu lentsütson dejaden. Hi mathu kesun nchi nyelela walo nkhi, nu mathu na inyithu kiquakeya mangla nmi. Hi Apvüwa, hi khidha.’

Apvüwa Khhiwa

³³Apvüwa na hi wi khi, “Jeremiya, kusi inyi kesü nyelela atusenjüh-kechü kesü nyelela keqhaikedi kesü na no wi ‘Apvüwa ketsijüh tsüna khati kesa nu?’ keü khe, no hati ma kizalo, ‘No Apvüwa khhiwa tsüle nu ma no teshiale ben.’

³⁴Keujüla inyi kesü nyelela keqhaikedi kesü nyelela atusenjüh-kechü kesü na ‘Apvüwa khhiwa’ tsü sen ten lethu, hi ma nu ma theghi meten cüaben.

³⁵Tsü mithon wi anyi kesüsü ma pvüshangthu nu ma shilithu wi hati nkeüthu yishü. ‘Apvü na khati le lunengchi nu? Apvüwa na mangwa le khi nu?’

³⁶Tsalina mathu ‘Apvüwa khhiwa’ isa kekhi jüh tsü nsenla yilo. Anyi kesü le kesü lela tsüti khi lethu, hi ntsakhiwa ketsijüh pi ma khhi sa cüaben. Anyithu na mathu Nyiza, kahang Nyiza, Apvüwa Kekhang ntsawa jühthu tsü tonpheghedha.

³⁷Anyithu na Jeremiya wi keü, ‘Apvüwa na mangwa pi no lunengchi nu? Apvüwa na mangwa le khi nu?’

³⁸Nu keujüla anyithu na ijühkhukechi nkinala, Apvüwa khhiwa, isa khi lethu mathu wi kizala,

³⁹hi mathu ghakaya ‘nu hi pi mathu nu mathu bamyithu kecü nyunutiwa tsü la pi kelensie wi khala metsiben le kizalo.

⁴⁰Hi mali nkeyacha anuphanla kejüghekeya nu kekimenni sengho mathu miwi chiaden.’ ”

Jeremiya 24

Ashijü keni wi Khhaghavü bithu

¹Apvüwa na khhaghavü bi ashijü keni pi Kekinyijjen na atuwa wi chi ketheng pi hi ccüca. (Tsüwa tsüna Babilon wi Kadimi Nebukhadnezzar na Jehoiakim tsawa Jehoiakhin, Judah kadimiwa, nu Judah wi ccülikesathu, kecüchüthu, nu sapichüthu ghanghu sen nu Jerusalem wina Babilon wi atssüzü sa kewa sengwi.)

²Ashijü atuwa na khhaghavü bi kemehai nyün tegü ketan; kepawa na mabi nmehaitha pi dsa meya.

³Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “Jeremiya, no mangwa muben nu?” Hi ma luneng, “Khhaghavü le! Kemehaithu na mehahi ntsa, nu nkemehaithu na nmehaitha pi dsa meya.”

⁴Tsalina Apvüwa na hi wi khi,

⁵“Hi Apvüwa, Israel Nyizawa na anyithu ghan sen nu Babilon wi wa kesathu tsüpi khhaghavü bi kemehai ntsathu tsüle kesa meshenden, tsalina hi keccaketssü pi mathu cüaden.

⁶Hi mathu hieden nu mathu ssineng gho mathu yyi hawa wi chiaben. Hi mathu pieki cü nu yasa nben; hi mathu sheng chi nu pfüa nben.

⁷Hi mathu ya hi Apvüwa le kesa chüya mvuthi kesa pi cüaden. Tsaseng wi mathu na inyithu sayaben, nu hi mathu Nyiza saaben, kepaghenanye mathu na aleben tsüdi sen nu hi wi kheneng ghoaben.

⁸“Judah kadimiwa Zedekiya, kaditsa ma vü kebenthu, nu Jerusalem nyi kepathu, ayyi hawa wi kebenthu le apen ketsen sen Ejipt wi bvü keathu ghena lela, hi Apvüwa, hi mathu pi khhaghavvü bi nmehaitha pi dsa nkeyathu tsüti sa thsüaden.

⁹Hi wan kededi sengho mathu miwi chi nu ayyi wi mizzatentithu tsüdila qhethiketen saaben. Anyithu na mathu nankeqheben, mathu pi keponsa saaben, mathu nkchichi sa, nu kahe wi lela hi mathu jügüzighe pi chikea pen wi nyu mathu nyan khipi kishen- keshü ti saaben.

¹⁰Hi aghikesa, kekhhwen, nu kesakinaa ghei sengho mathu miwi chi, nu mathu kesüla hi ayyi pi mathu nu mathu bamyithu kecü wi eben chu tsüti saaden.”

Jeremiya 25

Aghawa Ghinyi kegho

¹ Josiya tsa Jehoiakim na Judah kadimi sa keya mejüwa mapi wi hi Apvüwa wi Judah nyithu tsüdi ghena ketsijüh kesü muya. (Tsüna Nebukhadnezzar na Babylonia kadimi sa keya mapi atuwa wi.)

²Hi Judah nu Jerusalem nyithu tsüdi wi khi,

³“Amon tsawa Josiya na Judah kadimi sa keya tagha nu kechengwa wina gho nansü ha kecu amapi ngwe nu kecheng ha Apvüwa na hi ccüneng gho, nu hi khiela ma hi kekiza jüh pi nthu nkizala nsa. Isala nthu na nmeshenchila.

⁴Apvüwa na ma magha atusenjüh-kechüthu kesunchi kinie ben lela nthu na nkina nyelela nmeshenchi.

⁵Mathu na nthu ya gheshighena kahang nu kekuli nkemehai wi nthu na sa keten wi tsü kheneng yalo, isathu nthu na Apvüwa na pi nthu nu nthu bamyithu na pi anuphanla mathu ji sayalo pi kecü ayyiwa witsü hangya benle kesa nthu kiza.

⁶Mathu na nthu acenpvü kepa wi kinyi nu tsüthu kekuli nsala nu nthu kwen pi sa keya atsikezhüthu tsü kinyi nu Apvüwa lebenketsu ncüssi lalo kiza. Keujüla nthu na Apvüwa jühkina lethu ma nthu meten cü nkesa.

⁷Isala Apvüwa na ma ketanla kekhi na nthu na ma jüh kekhi nkina ladha le. Tsüti kesawa nyela nthu na atsikezhü pi ma leben ketsu cüssi nu nthu ketanla kemeten sengho nthu miwi chiyadha.

- ⁸“Tsalina nthu na ma jüh nkinala kesalina Kekhang ntsawa Apvüwa na khi,
- ⁹‘Hi anyi tsüdi nu imagha ghen aghawa Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar kesunchi tendha. Hi mathu ssigho Judah nu ciwi kahangthu nu ma jenphon mizzatentithu tsüdi shunla ssikaghashen den. Hi mizzatenti hawa ha nu ma jenphonthu yasa nu anuphan dedi pi nyu ya ghang pi qhethiketen kesa kesü sa thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.
- ¹⁰Hi mathu na anonkeghe nu kenong sala kemagha nu keshanyi kemishu wi anonkeghe hhaithu nmi thsü laden. Mathu na mathu hulathu ghen annitssü nmila, nu kedsakejju mangla nmilaben.
- ¹¹Ayyi hawa tsüdila yasa nu teshiaben, nu nyu na ghang pi qhethiketen kesü saaben. Nu ma jenphon mizzatentithu na amapi achentagü Babilon kadimiwa kekuli saaben.
- ¹²Tsaseng wi hi Babylonia nu ma kadimiwa kesami ghen meten cüben. Hi diyyi tsüwa yasa pi anuphan dedi thsüaden.
- ¹³Hi atusenjüh-kechüwa Jeremiya miwi ben nu ajühkhi nu kededi sengho mizzatentithu cüle kitsankechi tsüdi pi Babylonia meten cüaden — kededi pi lesüshen hawa wi zhüketheng tsüdi.
- ¹⁴Hi Babilon nyithu na kuli ketheng tsü sengho mathu cü neng den, nu mizzatenti nu kadimi kedithu kejon na mathu pi nssümagha sa thsüaben.’ ”

Mizzatentithu miwi Anyiza Jühkekaghaten

- ¹⁵Apvüwa, Israel nyithu Nyiza na hi wi khi, “Kisengtssü hyi wi ileben ketsu pi pong ketheng na ben. Tsü khusen nu hi no kesunchi keben mizzatentithu tsüdi wi wa nu pi mathu jüya thsülo.
- ¹⁶Mathu na tsü jü keya wi hi aghi kesun pi mathu matang kebenwa tsü ghen mathu leben nmetsala nu kenenkhukhu waben.”
- ¹⁷Tsalina hi Apvüwa kwen wi ahyiwa tsü khuya nu pi Apvüwa na hi kesun pi chi keben mizzatenti tsüdi cü, nu mathu na tsü jüya thsüa.
- ¹⁸Jerusalem nu Judah nyutithu tsüdi pi mathu kadimithu nu ccülikesathu gweghe tsü jü thsü, nu mathu tsüdi ayyikeshü, ghang pi messi nu qhethiketen sa thsüale kesalina, isanu anyithu khili lela sa keben ti mathu nyan sen nu kishen-keshi kesü sa wa.
- ¹⁹⁻²⁶Hawa ha anyi kepathu ahyiwa tsü jü keyathu nyan tsüdi kezhü: Ejipt kadimiwa nu ma cakhu wi kedithu nu ccülikesathu; Ejipt nyithu tsüdi nu asang Ejipt wi kebenthu tsüdi; Uz yyi wi kadimithu tsüdi; Filistin nyunuti hathu wi kadimithu tsüdi Ashkelon, Gaza, Ekron, nu Ashdod wi hang kebenthu; Edom, Moab, nu Ammon nyithu tsüdi; Tur nu Sidon wi kadimithu tsüdi; Mediterranean yyi tsüdi wi kadimithu tsüdi; Dedan, Tema, nu Buz nyunutithu; Anyi alissen cah

pi milute pvü ketenthu tsüdi; Arabia kadimithu tsüdi; Ayyikeshü wi mizza tsüdi kadimithu; Zimri, Elam, nu Media kadimithu tsüdi; Aghawa kelensie nu akete wi kesüsü kadimithu tsüdi; Ayyi miwi keben mizzatenti tsüdila tsü njüthu yishü. Asakhen ntsawa Babilon kadimiwa na tsü jübén.

²⁷Isanu Apvüwa na hi wi khi, “Anyithu wi kizalo, hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na mathu na tsü jü pi adina nu npi keduwe chu, hi aghi kesun pi mathu matang keben ghen mathu na khulidu nu npi shagha nkeya chu tsü jübén le khiben.

²⁸Nu keujüla mathu na nkwen wi ahyiwa tsü khupi njü mvu lethu, mathu wi Apvüwa Kekhang ntsawa na mathu tsü jübén le kesa khidha le kizalo.

²⁹Hi inyunutiwa wina keyasa kekuliwa tsü sa shhuaden. Mathu tsü kemeten nmula benya benshe meshenten kwe? Nyele, mathu meten cüaben, kepaghenanye hi aghi kesun pi ayyi wi anyi tsüdi miwi chiden. Hi Apvüwa, Kekhang ntsawa na khidha.

³⁰“Jeremiya, no hi kekhi jüh tsüdi pi nthagchithu yishü. No anyi hathu wi hati kizalo, ‘Apvüwa na tang wina nu atssan kemisi ntsa wina ghamo chiden. Ma magha pi ma nyithu matang; ma anyi kesü na kemeshentsse ghaceng keben ti jishaben. Ayyi wi anyi tsüdila ma hhai zaben,

³¹nu ahhaiwa tsüna ayyi kenten wi la kehiki waden. Apvüwa na mizzatentithu kematang kaghatenjüh kesü ben. Ma anyi tsüdi keü ketenpen wi gho nu gshighenathu pi shü thsüaden. Apvüwa na khidha.’ ”

³²Apvüwa Kekhang ntsawa kekhi na kededi na mizzatenti kesüsü tsüdi miwi ghoden, nu caghamo keti na kelensie wi ayyi kenten wina ghoden.

³³Tsü ghanan wi Apvüwa na pathi ketheng kamangthu tsüna ayyi kenten kesü wina wa kepawa kecu vvüzighe benden. Thola mathu ghen anongü, nu mathu pie wa vhü nben. Tsüthu tsüna acenya pi nponki ketheng ti saaben.

³⁴Qaiyalo, accülikesathu, nthu inyithu kehiethu, magha qailo! Ayyinikhu wi kuweng nu anongülo. Nthu süthi keten tsüwa na ghodha, nu nthu pi aneni süpon ti pathia ben.

³⁵Nthu na bvüya le kesa alen mangla nmi laben.

³⁶⁻³⁷Nthu na agükeccü ghen ahathana nu qaiben, kepaghenanye Apvüwa na ma leben ketsu wina nthu mizzatentiwa tsü yasa nu nthu diyyi cca kebenwa tsü yasa pi thengdha.

³⁸Apvüwa na ssensitemi kesü na ma ku teshikea ti ma nyithu teshidha. Aghi kemessi nu Apvüwa leben- ketsu nkemehai na diyyiwa kemili pi ayyikeshü kesü cengdha.

Jeremiya 26

Jeremiya ssinu Ghankenana wi kegho

- ¹ Josiya tsawa Jehoiakim na Judah kadimiwa saya meyi.
- ² Apvüwa na hi wi khi, “Kekinyijjen ccühha wi ngan nu hi pi no kecü tsüdila pi anyi Judah nyunutithu wina kinyile keghothu wi thangchilo. Mangla nteshi lalo.
- ³ Anyithu na tsü zaya nu mathu kekuli nkemehai teshiyala nchü na. Mathu na tsüti saya lethu hi mathu kekuli nkemehai tsüdi ghenana kededu pi cüle kiden keben tsü wina hi kemeshen kemili yaden.”
- ⁴ Apvüwa na hi pi anyithu wi khilo kiza, “Hi Apvüwa, hi kesansijüh pi nthu kecü tsü kenie wina ijühkina nu nsathu yishü le khidha,
- ⁵ nu hi imaghathu kesun pi nthu wi chi keghothu, atusenjüh-kechüthu jüh tsü mehaitsü kinalo. Nthu na mathu khi kechi jüh tsü khiela nkina ladha.
- ⁶ Nthu na ajüh nkeya wi benki ten lethu hi Shilo wi sa kechi ti Kekinyijjen hawa miwi la sa chiden, nu ayyi wi mizzatenti tsüdila anyunuti hawa nyan pi kishen-keshi kesü sa wa ben.”
- ⁷ Keqhaikedithu, atusenjüh-kechüthu, nu anyi tsüdila hi Kekinyijjen wi hathu khi keben za,
- ⁸ nu Apvüwa na hi khilo kekiza tsüdila pi khisha meyi mathu na hi ghanya nu jisha, “Ha ghenana no pathi kesa-u sadha!
- ⁹ No mangkesa na Apvüwa nyan wina ajühkhi nu Kekinyijjen hawa hana Shilo wi ti sa nu anyunuti hawa dedi nu thola ciwi nhangla benle khiten nu?” Isanu anyithu na hi vübhonya.
- ¹⁰ Judah ccülikesathu na mangwa sadha khe zakeya wi, mathu na kadijjenwa wina kaghaji sen nu Kekinyijjen wi gho nu khweti-jenka Ketheüwa wi mathu pen saya.
- ¹¹ Tsaseng wi keqhaikedithu nu atusenjüh-kechüthu na accülikesathu nu anyithu wi hati khi, “Anyi hawa hapi shü thsü kesa-ule, kepaghenanye ma ithu nyunutiwa keshun jüh khidha. Nthu ketanla ma jüh zayadha.”
- ¹² Tsaseng wi hi khi, “Apvüwa na hi kesun pi nthu na zakeya hi khi pi Kekinyijjen hawa nu anyunuti hawa keshun jühthu tsüdila khi thsü.
- ¹³ Nthu na sen nu hang keten yenthu tsü teshi nu kuli kebenthu tsü teshi nsathu yishü, nu nthu Pvüwa Anyiza jüh nkinathu yishü. Keujüla nthu na tsüti saya lethu ma keyasa sengho nthu cüle khi ketheng wina ma kemeshen kemiliaben.
- ¹⁴ Ighena lethu hi nthu kekhang cakhu wi benle! Nthu na hi pi nthu tuwi mangwa na meshon nu mehai khe saya mehai.

¹⁵Isala ha chütiyalo: keujüla nthu na hi pathi lethu nthu nu anyunuti hawa wi kahangthu na kesami nkemi nyi kepathi ghenana sami shaben, kepaghenanye hi kesun pi kekitsan jüh ha kekhi thsüwa tsüna Apvüwa le.”

¹⁶Tsaseng wi accülikesathu nu anyithu na keqhaikedithu nu atusenjüh-kechüthu wi khi, “Anyi hawa na Apvüwa ithu Nyiza nyan wina ithu wi ajühkhi, ma pi shü thsü yishü le.”

¹⁷Tsaseng wi keshenpfüthu pahan na shagha nu anyi saghu kebenthu wi khi,

¹⁸“Hezekiya na Judah kadimi sa keben jüwi Moresbeth wi atusenjüh-kechüwa Mika na anyithu tsüdi wi Apvüwa Kekhang ntsawa na hati khiben le kesa khi, ‘Zion pi alli kesü ti chhüaben, Jerusalem na yasa pi kenbonki kesü saaben, nu Kekinyijjen yyishiphon wa tsüna ayinong kesü saaben.’ ”

¹⁹Kadimi Hezekiya nu Judah nyithu na Mika pi nshü thsü. Tsüti kesawa nye Hezekiya na Apvüwa kinyikü nu ma kenenwa saya le sa. Tsalina Apvüwa na kededi sengho mathu miwi chile khi ketheng tsü ma kemeshen kemilia. Khili ithu na ithu ketanla qhethiketen sengho ithu miwi chiya zzidha.’

²⁰(Ciwi anyi kepa wi kesü Kiriath Jearim wina keghowa Shemaiya tsa Uriya na Apvüwa nyan wina Jeremiya kekhi ti ajüh khi pi anyunuti hawa nu mizzatenti shun.

²¹Kadimi Jehoiakim, ma süpahizi, nu ma kekhu wi kedithu na Uriya jüh kekhi zakeya wi kadimiwa na ma pathiale kiden. Isala Uriya na tsü cüki zaya, tsalina ma messi nu bvü sen Ejipt wi kuthi wa.

²²Kadimi Jehoiakim na ciwi lela Akbor tsawa Elnathan nu anyi kepa pahan kesun pi Ejipt wi wa Uriya ssigholo wa thsü.

²³Mathu na ma ssi neng gho Kadimi Jehoiakim cüa, nu ma ma pathi nu ma kamang pi nyu kevhüpen wi khala.)

²⁴Isala hi tsü Shafan tsawa Ahikam na isheipi keben ghenana hi pi anyithu kwen wi chi nu npathi thsüla.

Jeremiya 27

Jeremiya na Amesü Sunkeqhan kesü kepvü

¹ Josiya tsawa Zedekiya na Judah kadimiwa saya meyi Apvüwa na hi kizala,

²Asayhu nu achanbe pi asunkeqhan kesü saya nu pi isun wi chiyalo kiza.

³Tsaseng wi Apvüwa na hi ya mathu mithonthu wina ketsijüh kesun pi Edom, Moab, Tur, Ammon, nu Sidon hathu kadimithu wi chi nu mathu ya ghola Jerusalem wi Judah kadimiwa Zedekiya ghang thsülo kiza.

⁴Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na hi ahza pi mathu cü nu Apvüwa na hati khiben le pi mathu kadimithu wi kizalo khi thsü:

⁵“Hi kekhang nu kezü keti sen nu ayyi, anyi, nu ayyi miwi hang keben aghangsa tsüdi sahangchi; nu hi tsüpi hi kessi keya nyi kesü le kesü lela cüden.

⁶Mizzatentithu ha tsüdi pi imaghawa Babilon Kadimiwa Nebukhadnezzar kekhu wi chicü kesawa tsüna hi le, nu hi aghangsathu lela pi ma kekuli sa thsüdha.

⁷Mizzatentithu tsüdila ma kekuli saden, nu mathu na ma mizzatentiwa na keqanca tsü npi kecu chu ma tsa nu ma tsatsawa kekuli saaben. Tsaseng wi ma mizzatentiwa na kekhang ntsa mizzatentithu nu kadimithu kekuli saaben.

⁸“Isala mizzatenti nyelela kadinyu kesüla ma kekhang kekhu wi nben lethu, hi aghikesa, kekhhwenhi, nu kesakinaa ghei pi mizzatenti tsüwa meten cü nu Nebukhadnezzar yala tsü deditha sa thsüaden.

⁹Nthu na nthu jawi atusenjüh-kechü, aman nyelela keshü ghamu ci kechi wi nyelela chuchü kesa wi tucüki khiya mehai le khi ketenthu jüh nkina lalo. Tsüthu tsüdila nthu na Babylonia kadimi kekhu wi ndulalo kizaden.

¹⁰Mathu na nthu mechuben, nu nthu diyyiwa wina nthu ssinu lenkesie wi bvü thsüaben. Hi nthu jügüshi pi nu nthu na dedi thsüaden.

¹¹Isala mizzatenti kesü le kesü lela Babylonia kadimi kekhu wi ben nu ma kekuli sa lethu, hi tsüwa ya ma yyi wi benya thsü, ciwi allica nu hangya thsüben.”

¹²Hi tsü makesü pi Judah kadimiwa Zedekiya wi la khi, “Babylonia kadimiwa kekhu wi dulo. Ma nu ma nyithu kekuli salo, isathu nthu na hang yaben.

¹³Mangsale no n-nyithu na aghikesa, kekhhwenhi, nyelela kesakinaa wi shü thsüa nu? Tsüwa na mizzatenti kesü le kesü lela Babylonia kekhu wi nkeduwa miwi saaben le kesa Apvüwa na khipi theng.

¹⁴Atusenjüh-kechüthu na nthu wi ma kekhu wi ndulalo kiza ketenthu jüh tsü nkina lalo. Tsüthu na nthu mechuben.

¹⁵Apvüwa na ma ketanla kekhi na ma tsüthu nkesunchi lela mathu na nthu wi milimesa benle khiben. Tsalina ma nthu jügüshi piaden, nu nthu pathiaben, nthu nu atusenjüh-kechü milikemesa hathu jüh pi nthu kiza ketenthu la.”

¹⁶Tsaseng wi keqhaikedithu nu anyithu wi Apvüwa na hati khiben le kiza, “Atusenjüh-kechüthu na Kekinyijjen tsanqaithu tsüna wan Babylonia wina pvü neng ghoaben le khi ketenthu jüh tsü nkinala. Mathu na nthu mechuben.

¹⁷Mathu jüh nkina lalo. Babylonia kekhu wi dulo, isathu nthu na hangya ben na! Mangsale anyunuti hawa ha yasa pi kenbonki kesü saa nu?

¹⁸Keujüla mathu na ntsakhiwa atusenjüh-kechüthu nu hi ketsijüh ben lethu, mathu ya hi Apvüwa Kekhang ntsawa wi khie nu Kekinyijjen nu kadijjen wi atsanqaihu tsü sen nu Babylonia wi nbvü thsü lalo.”

¹⁹⁻²⁰(Kadimi Nebukhadnezzar na Judah kadimi Jehoiakim tsawa Jehoiakhin, nu Judah nu Jerusalem ccülikesathu ssinu Babylonia wi kewa wi ma adonbvüthu, lezza pi kesa atssütaghagu, amesügarithu, nu Kekinyijjen wi atsanqai pahan teshia.)’

²¹“Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na Kekinyijjen nu Jerusalem wi kadijjen wi atsanqai teshi kethengthu cüki kekhi ha kina chilo:

²²Tsüthu tsü sen nu Babylonia wi wa ben, nu hi tsüthu cüki npi meshen neng kechi chu tsüna ciwi benlaben. Tsaseng wi hi tsüthu tsü sengho nu pi apen hawa wi chi neng cüaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 28

Jeremiya nu Atusenjüh-kechüwa Hananiya

¹ Tsü mapi tsüna Zedekiya na kadimi sa keya mapi mejüwa asha mangawa wi Gebeon nyuti wi atusenjüh-kechü kesü, Azzur tsawa Hananiya na gho Kekinyijjen wi hi ccüneng. Keqhaikedithu nu anyi kepathu tuwi na ma kizala,

²Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na khi, “Hi Babylonia kadimiwa kekhang pakhhidha.

³Amapi keni jüwi hi Babylonia kadimi Nebukhadnezzar na sen nu Babylonia wi bvükea tsanqai tsüdi sengho apen hawa wi chi neng cüaden.

⁴Hi Judah kadimiwa Jehoiakim tsa Jehoiakhin nu Babylonia wi kushinyi sa bvükea Judah nyi tsüdila ssineng ghoaden. Anle, hi Babylonia kadimiwa pathiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁵Tsaseng wi keqhaikedithu nu Kekinyijjen wi ngan keben anyithu tsüdi keben wina hi Hananiya wi khi,

⁶“Amankesa le! Apvüwa na ha sachi ben le kesa hi nondiben! Hi nondi kebenwa lethu ma ntsakhiwa no atusenjüh-kekhi ha sacen cüben nu Babylonia wina Kekinyijjen tsanqaihu nu anyithu ssinu atssüzü sa wa kesathu tsüdi ssi neng ghoaben.

⁷Isala hi no nu anyithu wi khi keben jüh ha kina chilo.

⁸Ishinyi tsü hatu wi kheni atusenjüh-kechüthu kejon na aghikesa, kekhhwenhthi, nu kesakinaa na mizzatenti kejon nu kekhang ntsa kadinyuthu miwi ghoben le kesa tucüki khitheng.

⁹Isala atusenjüh-kechü thowa na tucüki kecca na ghoten le kesa khi nu tsü sacen khe, atusenjüh-kechü tsüwa pi Apvüwa na ntsakhiwa ma kesun chi le saden.”

¹⁰Tsaseng wi Hananiya na isun wi asunkeqhan tsü khushiya nu pi pakhhizighe,

¹¹nu anyi tsüdi tuwi na khi, “Apvüwa na ma hatinu Nebukhadnezzar na asunkeqhan pi mizzatentithu tsüdi miwi chi ketheng tsü pakhiaben, nu ma amapi keni jüwi ha saaben. Isanu hi bvüa.”

¹²Haseng wi matsü pahan wi Apvüwa na hi kizala,

¹³Wa Hananiya wi khi: “Apvüwa na khi, no achan pi asunkeqhan kesawa tsü pakhiya mehai, isala ma amighe sunkeqhan pi tsü mithon saaben.

¹⁴Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na amighe sunkeqhan pi mizzatenti hathu tsüdi miwi chiaben, nu mathu na Babylonia kadimiwa kekuli sathsü benle khidha. Apvüwa ahangsathu lela pi Nebukhadnezzar kekuli sa thsü benle khidha.”

¹⁵Tsaseng wi hi hapi Hananiya kiza nu hati khinengchi, “Kinalo, Hananiya! Apvüwa na no nkesunchi isala no anyi hathu ya no milikemesa tsü nondi thsüben.

¹⁶Tsalina Apvüwa na ma ketanla kekhi na ma no khupia tenle khiben. No anyithu ya Apvüwa matanglo kekiza ghen no amapi hawa npi kecen jüwi shüaben.”

¹⁷Tsüti Hananiya na tsü mapi asha tagüwa wi shüa.

Jeremiya 29

Jeremiya na Lesü pi Babilon wi Judah nyithu kecü

¹ Hi lesü kesü zhüpi keqhaikedithu, atusenjüh-kechüthu, nu accülikesathu, nu Nebukhadnezzar na Jerusalem wina ghan sen nu Babylonia wi atssüzü sa bvü keathu tsüdi cü.

²Hi tsü kezhü tsüna kadimiwa Jehoiakhin, ma jja, kadijjen kehiethu, Judah nu Jerusalem ccülikesathu, kecüchüthu, sapichüthu ssinu atssüzü sa bvükea sengwi sadha.

³Hi lesü kezhü tsüpi Shafan tsawa Elasa nu Hilkiya tsawa Gemariya manyi cü nu Judah Kadimiwa Zedekiya na tsüpi Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar wi kesunchi. Ciwi kezhü tsüna hati khi:

⁴“Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na ma Nebukhadnezzar ya Jerusalem wina ssinu Babylonia wi atssüzü sa bvü thsü kesa anyithu tsüdi wi khiben:

⁵‘Ajjenthu sa nu ciwi hang walo. Asankuthu sa nu pala pi yang dsalo.

⁶Shanyi kewa sa nu atsangathu benya. Nthu tsangathu la ya shanyi yathsü, isanu mathu la atsangathu benya thsülo. Nthu ji kayi waya nu zeng neng wa yishü.

⁷Hi nthu pi atssüzü sa thsü keben nyunutithu ghenai kemehaiwa kulilo. Mathu kuti wina hi wi khielo, kepaghenanye mathu na mehai kayi lethu nthu la mehai kayi yaden.

⁸Hi Apvüwa, Israel Nyiza na nthu jawi atusenjuh-kechüthu nyelela kesü le kesü lela ma tucüki khiten le kesathu tsü ya nthu nmechu thsü lalo. Mathu man tsü n-nondila.

⁹Mathu na inyan wina milimesa pi nthu kizaden. Hi mathu nkesun chi le. Hi Apvüwa, hi khidha.'

¹⁰ "Apvüwa na khiben, 'Babylonia wi amapi achentagü cen lethu, hi nthu cüki meshen keten pi nthu ccüca nu nthu ssinu ajen wi ghoneng le khi ketheng tsü saaden.

¹¹Hi ketan hi nthu ghenai kiden kethengwa tsü chüben, tsüna kededi nyela mehai kayi keya, nthu na ghaketen wi nondi kebenwa tsü sacen kecü senghoaden.

¹²Tsaseng wi nthu gho hi ciben. Nthu na gho hi wi kekhie sa, nu hi nthu kekhie luneng chiben.

¹³Nthu na hi bha nu hi muyaben. Kepaghenanye nthu na leben tsüdi pi hi bhaben.

¹⁴Anle, hi khiben nthu na hi muya ben le, nu hi nthu ssigho nthu yyi wi chi neng cüaben. Hi nthu jügüzighe pi chikea mizzatentithu wina nthu saghu yaden, nu nthu ssi neng gho hi nthu kesunshikea yyiwa wi chiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.'

¹⁵"Nthu na Apvüwa na Babylonia yyi wi atusenjuh-kechüthu pi nthu cüle khiben.

¹⁶Apvüwa na hatu wi David na kekhang sen kegho kadiyyi sen kebenwa nu anyunuti hawa wi kahang nyi nthu shilithu nthu gweghe atssüzü sa nwala kesathu cüki khi keben ha kina chilo.

¹⁷Apvüwa Kekhang ntsawa na khiben, 'Hi aghikesa, kekhhwenhi, nu kesakinaa sengho mathu miwi chiaben. nu hi mathu ya khaghavü bi bighetha sa nu dsaya nketen tsüti sa thsüaden.

¹⁸Hi aghikesa, kekhhwenhi, nu kesakinaa pi mathu jügüden, nu ayyi wi mizzatentithu tsüdila mathu mupi qhethiketen saaden. Hi mathu jügüzighe pi chikea pen kahe wi lela anyithu na mathu miwi kuli kechi tsü mu nu qhethiketen saaben. Anyithu na mathu nankeqhe nu mathu nyan pi kishen-keshi kesü khi waben.

¹⁹Ha mathu miwi saaben, kepaghenanye mathu na hi imagha, nu atusenjüh-kechüthu wina ketsijüh kesun pi mathu wi chi lela tsü nkina la. Mathu na tsü nkina mvula.

²⁰Hi nthu kesun pi Babylonia wi chikeathu tsüdila hi, Apvüwa na khi kebenwa ha kinalo.’ ”

²¹Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na Kolaiya tsawa Ahab nu Maaseiya tsawa Zedekiya manyi na ma nyan wina milikemesa pi nthu kiza keben tsü keni cüki khitheng. Ma kekhi na manyi pi Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar kekhang kwen wi chi nu nthu nyon kemu wina manyi pathiaben.

²²Nu Jerusalem wina ghan sen nu atssüzü sa bvü keathu na kishen-keshi sengho anyi pahan miwi chi mvu lethu mathu na “Apvüwa ya nthu pi Babylonia Kadimiwa na Zedekiya nu Ahab manyi kahang pi mecang kesa ti kesawa salo! isa khiben.

²³Manyi na tsü metuben, kepaghenanye manyi na keqheza kekuli sanu Apvüwa nyan wina milikemesa qhethiketen kesami sadha. Tsüwa tsüna Apvüwa kenen keshun kekuli, ma mathu na mangwa sadha khe chüben, ma chüza kesü sa nu mathu shunden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Shemaiya na Lesüzhükechi

²⁴⁻²⁵Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na Nehelam nyiwa Shemaiya ma ketanla ma nyan wina lesüzhü pi Jerusalem nyi tsüdi nu Maaseiya tsa keqhaikediwa Zefaniya nu keqhaikedi kepa tsüdi kecü tsü ghena ketsijüh kesü pi hi cü. Lesükezhü hawa hana Shemaiya na hati zhü pi Zefaniya cü:

²⁶“Apvüwa na no sapi Jehoiada kuti wi keqhaikedi kesü sa thsüdha, nu no khili Kekinyijjen wi kedi ntsa sadha. No amighe ssüli pi anyi kedeja atusenjüh-kechü ghe sa keten tsü sun hupi thenglo kesa tsüna ndulu sadha.

²⁷No mangkesa tsüti Anathoth nyiwa Jeremiya atusenjüh-kechü kesü ti sala anyithu wi ajühkhi kebenwa miwi kuli nchi nu?

²⁸Ma khen meyathu yishü, kepaghenanye ma Babylonia wi kahangthu wi mathu na ciwi matsü kesie atssüzü sa wa ben na ajjenthu sa nu hang, asanku sa nu mathu na shigü keyathu tsü dsalo kesa mathu kiza.”

²⁹Zefaniya na lesükezhü tsü sipi hi kiza,

³⁰nu tsaseng wi Apvüwa na hi kizala

³¹⁻³²Shemaiya cüki ketsijüh ha kesun pi Babilon wi atssüzüthu tsüdi wi chilo: “Hi Apvüwa, hi kemeten pi Shemaiya nu ma shicübvüghathu tsüdi cüaden. Hi ma kesun nchi, isala ma atusenjüh-kechü ghe sala nthu ccüneng, nu nthu ya milikemesa nondi thsü. Nthu jawi ma shicübvügha kesütanla ben nben. Ma hang

wa hi inyithu ghenana pala kemehai kulile keben tsü muya nben, kepaghenanye ma mathu na hi shunlo kiza. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 30

Apvüwa na Ma nyithu wi Khishikechi

¹Apvüwa, Israel Nyiza na

²hi wi khi, “Hi no kekiza jüh ha tsüdi pi lesüshen kesü wi zhüyallo,

³kepaghenanye hi inyi Israel nu Judah ssi neng ghoa keten matsü na gho tendha. Hi mathu ssi neng gho hi ayyi pi mathu bamyithu kecü witsü chiaben, nu mathu na tsüwa tsüpi mathu ji sa neng yaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁴Apvüwa na Israel nu Judah nyithu wi khiben,

⁵“Hi qhethiketen kesa kiquai hhai, nu kecca nyela kemessi hhai kesü zaben.

⁶Khili ngan nu meshenchi nanlo! Npvüza kesü na atsa pvüghaya mehai kwe? Isathu mangkesa na hi npvüza tsüdila nza kesü na kepvügha naa keben ti ma pvü kevä pi keben muben nu? Mangkesa na anyi tsüdila phalagha saben nu?

⁷Qhethiketen kesa tsathang kesü na ghoden; atsathang kesüla pi tsü ghapeya nben, tsüna inyithu ghenana agükeccü tsü kesü; isala mathu na hangyaben.”

⁸Apvüwa Kekhang ntsawa na khiben, “Atsathang tsüwa na gho lethu, hi asunkeqhan na mathu sun qhanpvü kebenwa tsü padhia nu amighe ssüli tsü la khuaden, nu mathu na asangthu nssümagha nsa neng dha.

⁹Tsüti kesawa nyela mathu na hi Apvüwa, mathu Nyiza na David shicübvügha kesü hi ma pi kadimi sa thsü ketenwa kekuli saaben.”

¹⁰Inyithu, nmessi lalo; Israel nyithu, qhethiketen nsala. Hi ayyi kelensie wi tsü nthu na atssüzü sa keben pen wina nthu kekasha yaden. Nthu na ajjen wi gho neng nu cca hangwa yaben; nthu na yazishu ben yaden, nu thola nthu patemessiya nben.

¹¹Hi nthu wi gho nu nthu hangsha yaben. Hi nthu jügüzighe pi chikea mizzatentithu tsüdila yaden, isala hi nthu tsü yasa nten. Hi nthu meten ncüla bvü thsüa nten; isala hi khathansha wi nthu meten khe hi kemeshon wina saden. Hi Apvüwa, hi khidha.’

¹²Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Nthu yisü na sapi mehai nkeya sadha, nthu mesa-mena yisü na maya nbendha.

¹³Thola nthu noncca keya nmidha, nthu ghenana sapi mehai keya mangla nmidha.

¹⁴Nthu ssinu kinansuli ketenthu tsüdila nthu malidha; mathu na nthu n-ghangchi ladha. Hi ghinyi kesü ti nthu ssikaghashen; nthu kemeten na dhu mtsüa, kepaghenanye nthu kesami na ji mtsü, nu gheshighena na di mtsü le.

¹⁵Nthu mesa-mena ghenä leben-nkaghajüh mangla nkhila yilo; nthu ghenä sapi mehai keya mangla nmidha. Hi tsüti nthu meten cü, kepaghenanye nthu kesami na ji mtsü, nu gheshighena na di mtsüa.

¹⁶Isala khili tsü nyu nthu meji ketenthu tsüdila mejiaden, nu nthu ghinyithu tsüdila ghan sen nu atssüzüthu ti bvüaden. Nthu pasha ketenthu tsüdila pashaden, nu nthu ji shuya ketenthu tsüdi tsanqai shuyaden.

¹⁷Hi nthu sapi mehai neng cüaden, hi nthu yisü sapi mehaiya thsüaden. nthu ghinyithu na hati khiben lela, 'Zion tsüna nyu ma yisha kesawa; thola ma cüki meshen nten.' Hi Apvüwa, hi khidha."

¹⁸Apvüwa na khiben, "Hi inyithu ssi neng gho mathu yyi wi chiaben, nu nanketizen pi atheghi tsüdi miwi chi cüaden; Jerusalem tsü sapfü cüden, nu ma kadijjen tsü sen neng waden.

¹⁹Anyi ciwi kahangthu na kesengkhwi saaden; mathu na anonkeghe ghenä jisha den. Hi kesawegü ghenä mathu anyi shakayi yaben; hi kesawegü na kenyuwakü sengho mathu cüaden.

²⁰Hi kheni mizzatenti kekhang tsü sengho, nu tsü pieki neng pi zü cüaden. Hi mathu pasha ketenthu tsüdi meten cüaden.

²¹⁻²²Mathu kekhang kesenwa na ma ketanla mathu mizzatenti wina shhughoaden, mathu kaditsawa na mathu jawi na shhughoaden. Hi ma ci chithu ma hi tetsaki ghoben; kepaghenanye thowa na nyu ma nkeci wi leben-jjan nu ghoya mehai nu? Mathu na inyithu sa nu hi mathu Nyiza saaben. Hi Apvüwa, hi khidha."

²³⁻²⁴Apvüwa lebenketsu tsüna caghämo nu ameghü nkemehai ti gheshighenathu li miwi waden. Tsüwa tsüna ma saale keben tsü npi sacen keya chu gha nben. Atsathang ghaketen wi ma nyithu na ha methasi chüshi yaben.

Jeremiya 31

Israel na Ajjän wi keghoneng

¹Apvüwa na khi, "Matsü kesü na ghoden, tsü tsüwi hi Israel mizza Nyiza sa, nu mathu na inyithu saaden

²Ayyikeshü wi hi nanketizen pi keshü ghü keyathu ccüca chi. Israel nyithu na khathansha wi keccawa tsü nmvu shagha khe,

³hi kelensie wina mathu ya hi muya thsüaden. Israel nyithu hi keshüthangla nthu ghali ghole, tsüti hi nthu ghaliki ketenwa tsüpi nthu ccüca ben waden.

⁴Hi kheneng kuti nthu sapfü cüden. Kheneng kuti nthu na tamborinthu khou nu anonghethi sala nashü thsüden.

⁵Nthu kheneng kuti Samaria yyishiphon thu miwi kemeshentsse sheng den, nu tsü kishengthu na kemeshentsse lli na mangwa bün cü khe tsü dsaden.

⁶Anle, matsü kesü na ghoden, ciwi ghikehiethu na Efraim yyishiphon thu miwi hati jishaben, 'Ithu na Zion wi ithu Nyiza Apvüwa wi shu na.' "

⁷Apvüwa na khiben, "Mizzatentithu jawi keti ntsawa Israel ghena anonghe nu akhwisalo. Nthu kesengkhiwi tsü salo, Apvüwa na ma nyithu hangsha cüdha; ma teshi kethengthu tsüdila kekashayadha!

⁸Hi aghawa na mathu ssigho, nu ayyi kenten wina mathu saghu yaden. Anyon nkemu nu accü nkemehaithu na mathu gweghe ghoden, nu nza atsa-npvü nu pvüghale kebenthu la. Mathu na mizzatenti keti kesü sale ghoneng den.

⁹Inyithu na hi mathu ssinu gho keten wi qai nu kekhie sala ghoaben. Hi mathu ssinu atssü keben akuzathu wi, alen kemehai wi wha nu mathu na ciwi accümeshü nben. Hi Israel ba kesü ti sa, nu Efraim na itsa tssütsewa."

¹⁰Apvüwa na khiben, "Mizzatentithu, ijüh kinalo, nu ijühthu pi aghüsa kelensie wi thangchilo. Hi inyithu jügüzighea, isala hi mathu saghu neng yaden. nu anenikehiewa na ma nenithu hieya keten ti hi mathu hie yaden.

¹¹Hi Israel nyithu lisha chi cüdha, nu mizzatenti kekhang kesü wina mathu hangsha yadha.

¹²Mathu gho nu anonkeghe ghena Zion Yikha miwi ben nu akhwisa nu ijuthu— asu, kisengtssü nu oliv deli, khaghaneni nu amesüsithu sen nu mathu kenen saaben. Mathu na atssü ten keben sanku kesü ti saaben; mathu nsenthu keyishü tsüdila ben yaben.

¹³Tsaseng wi ghalathu na nashü nu anonghe, nu shenpfü, pvüza nu keqhaithu na anonkeghe saben. Hi mathu lebenkagha sa cü, nu mathu nonke-ü pi anonkeghe sa, nu mathu hathakina pi kenong sa cüaben.

¹⁴Hi kedsakejjü kemehai ntsa pi keqhaikedithu pong cü, nu inyithu na nsenthu keyishü tsüdi pi anonkekwen sayaden. Hi Apvüwa, hi khidha."

Apvüwa Nanketizen Israel miwi keben

¹⁵ Apvüwa na khiben, "Rama wi ahhai kesü zaben, tsüna qaishüca kesa hhai kesü. Rachel na ma tsangathu ghena qaiben; mathu na nmidha, nu ma nyu ma leben saketecca meya mvu.

¹⁶No nqai layi, nu n-nyontssü nyenpilo. No ntsangathu ghena sakechi tsüdi akutimen nkemu sa nben; mathu na ghinyithu yyi wina kheneng ghoaben.

¹⁷Ghaketen wi ghen a no kahang bendha; ntsangathu na ajen wi ghoneng shaben. Hi Apvüwa, hi khidha.

¹⁸Hi Israel nyithu na leben güccü nu kekhie hai za, “Apvüwa, ithu na nkesansi ghangsa kesü ti keten, isala no ithu sansi pi ajühya thsüa. Ithu ssineng gholo; Apvüwa ithu Nyiza, ithu na no wi kheneng ghoale kiden yadha.

¹⁹Ithu na no wina bvüle, isala ithu na wan ghoneng mvu sa. No ithu meten cü kesa sengwi ithu na hathakina wi ali pvü ncüggüwa. Ithu kimenni nu kejügheya kepaghenanye ithu na ghanyi keben wina sami le.”

²⁰“Israel, no hi kaghali ntsawa itsa, hi ghali ntsa keten ghanyiwa. Hi khathansha wi n-nyan tengchi khe hi kaghali pi no meshen yaden. Hi ileben wi no meshenya; hi nantizen ntsa sa cüden.

²¹Zensuthu pieki chi nu alen kemechan saya; no teshikesa lenwa tsü bha nengya ghoneng lo, Israel nyithu, nthu na teshikesa anyutithu jjen wi kheneng gholo.

²²‘Nthu na khathu kesütu ben ten nu, kenondi nkemi nyithu? Hi pala pahan ketheü nu makepa kesa sachidha, nza kesü na npvüza kesü khwe keben makepa kesa tsüti.’

Ghaketen wi Anyiza nyithu Mehai kayiketen

²³Apvüwa Kekhang ntsawa Israel Nyiza na khi, “Hi khathansha wi anyithu ssigho mathu yyi wi chi nengya khe mathu na Judah yyi anyithu nu ma nyutithu na ajüh ha khineng ben,” “Apvüwa na sawegü pi Jerusalem yyishiphon kemethawa ma hangketen kemetha benwa tsü kecüwa salo.

²⁴Anyithu na Judah yyi nu tsü nyutithu tsüdi wi hangden, nu ciwi allikecathu nu anenikehiethu na mathu nenithu ssinu benden.

²⁵Hi nkhangla kebenthu sapi hhanhashu sa, nu kedsakejjü pi ghama nu nkhangla kebenthu tsüdi anonkwenya thsüaden.

²⁶Tsalina anyithu na khiben, ‘Hi jenwa nan hhanhashu shaghaya le.’ ”

²⁷“Hi Apvüwa, hi anyithu nu aghangsathu pi Israel nu Judah yyi pong cü keten matsü na gho tendha kesa khiben.

²⁸Nu hi mathu pfüpia, zansha, pi khala, yasa, nu pheghe cüle hie kesa tsüti hi mathu pi sheng, nu mathu pieki cüle hieden.

²⁹Khathansha wi tsüwa tsüna gho khe anyithu na hati khineng nbendha.” “Abajjathu na kemeshentsse bi kesse dsa, isala atsangathu na ayha nqan.”

³⁰Tsüti kesawa nye, anyi thowa na kemeshentsse bi kesse dsa khe ma ketan ma yha nqan ben; nu anyi kesüsü ma ketanla ma kesami ghen shüben.’

³¹ Apvüwa na khiben, “Matsü na ghoden, ciwi hi Israel nu Judah ssinu cenkethenjüh ketheü kesü saaden.

³² Tsüwa tsüna hi mathu bamyithu kwen zan sen nu Ejipt wina keshhugho wi mathu ssinu cenkethenjüh kesa kaghawenwa tsüti nye. Hi mathu wuba kesü ti sagho lela mathu na cenkethenjüh tsüwa tsü n-niela.

³³ Hi Israel nyithu ssinu cenkethenjüh ketheüwa sa keten tsüna ha: Hi iyen pi mathu non wi chi nu pi mathu leben wi zhüki cüaden. Hi mathu Nyiza sa nu mathu na inyithu saaden.

³⁴ Mathu thola ma pvüshangwa wi Apvüwa chüyalo kesa pi sansi nbendha, kepaghenanye kizza ntsawa na wala kedi ntsawa kecu tsüdila hi chüyaben. Hi mathu kesami teshi cü, nu hi mathu kesazzithu meshen nbendha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

³⁵ Apvüwa na aghani sapi aghanan wi wegü, asha, ghotsithu pi aghaja wi wegü thsü. Ma atssükedone pakethu chi nu tsü ya ghamo thsü; ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa.

³⁶ Ma sahangkechithu na keben chu, Israel na mizzatenti kesü saben ben kesa ma khishi chitheng.

³⁷ Keujüla ghanan kesü atssan kedegüya, nu ayyi giketegüthu bhashiya lethu, ciwi ccüna ma Israel nyithu teshiaben mathu kekuli tsüdi ghen. Hi Apvüwa, hi khidha.

³⁸ Apvüwa na khiben, “Matsü na ghoden, ciwi Jerusalem tsüdi salfü pi inyunuti saaben, tsüna Hananmel Ducükezhü niduwa na wala Accügwen khweti-jenka kecu.

³⁹ Nu aggü na ciwi na sasen wa niduwa Gareb yyishiphon wi nu Goa kecu vüben.

⁴⁰ Keshü pi vhü nu acenya pi khala keten yyiketijü maben, nu Kidron Kuza meiwa alli tsüdi na wa Goru khweti-jenka na wa nishuwa kecu tsüna ituwi metha ben. Anyunutiwa tsüna khiela gishüzighe nyelela dedi nbendha.”

Jeremiya 32

Jeremiya na Alli kesü Keshei

¹ Zedekiya na Judah kadimi sa keya amapi tagha wi Apvüwa na hi kiza, tsüna Nebukhadnezzar la Babilon kadimi sa keya tagha nu tazen mapi.

² Tsü tsüwi Babylonia kadimi süpahizi na Jerusalem ssikaghashen ben, nu hi pi kadijjen ccühha wi khenten theng.

³ Kadimi Zedekiya na hi pi ciwi atssüzü sa thsü nu hi Apvüwa na hati khile kesa ghen hi metsi-meni, “Hi Babylonia kadimiwa ya anyunutiwa ha yaya thsüaden,

⁴nu kadimi Zedekiya na bvüya nben. Ma ghan pi Babylonia kadimi kwen wi chiaben; nu ma ciwi ma ssinu kaghangtanli nu ma ccüneng ben.

⁵Zedekiya ssinu Babilon wi wa ben, nu hi ma wi napi kekuli chu ma ciwi benla ben. Ma Babilon nyithu ssikesali lela haicenya nben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁶Apvüwa na hi kekiza,

⁷Ibiza Shallum tsawa Hanamel na gho hi Benjamin yyi wi Anathoth wi ma lli tsü sheiyalo kesa keshükene, kepaghenanye hi ma theghi ghatsan ntsa kesü, nu tsüpi iji sakeyau na ben.

⁸Tsaseng wi Apvüwa na kekhi ti Hanamel na ciwi accühha wi ghola hi ma lli tsü sheiyalo khi. Tsalina Apvüwa na atsentsa hi kizadha le kesa chüya.

⁹Hi Hanamel wi alli tsü sheiya, nu apisa whu pi ma cüa; ma men na rükatssü tagha nu tagü shhugho.

¹⁰Hi keshei-kejeü lesü wi inyan zhü nu kemechan sachi, chüza sachi, nu kuwhuchan wi apisa whu.

¹¹Nu hi sheikeya lesü keniqho khuya — ma jjügi zhü nu kemechan sakea, nu tsüti pi nyu kecü lesüwa la saya —

¹²nu tsüthu pi Maseiya tsawa Neriya tsa Baruk cüa. Hi Hanamel nu kepa wi chüza sa nu keshei-kejeü lesü wi mathu nyan zhü keyathu nu anyi accühha wi donki kebenthu tuwi na lesü keni tsüpi ma cüa.

¹³Mathu tsüdi tuwi na hi Baruk kiza,

¹⁴“Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na no keshei-kejeü lesü wi kemechan sayakea nu pi nyu kecü lesüwa ha keniqho khuya nu pi ayyipfü kesü wi chiyalo kesa ahza pi no cüben, isanu tsü ya ghaketen mapithu wi ghena noncca pi thengle kesalina.

¹⁵Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na ayyi ha wi ajjen, alli nu kemeshentsse llithu shei neng yaben kesa khitheng.”

Jeremiya na Kekhiekesa

¹⁶Hi keshei-kejeü lesü tsüpi Baruk kecü sengwi kekhe sa,

¹⁷“Kemisintsa Apvüwa, no no kekhang keti nu kezü wi atssan nu ayyi sachi; mangla nghena dhu mtsü kesa nmi.

¹⁸No nantizenki kesa pi anyi hazar hazar ccüca, isala no mathu bajjathu kesami ghena la kemeten pi anyithu cü. No di nu khang ntsa kesa Nyiza kesü le; no Apvüwa Kekhang ntsa tsü le.

¹⁹No acho kemetsa kiden nu pala ketiti kuliden; no anyithu na kuli keten tsüdila mu, nu mathu kekuli qei wina akutimen pi cüden.

20 Matsü kesie wakea wi no Ejipt wi amankesa kekulithu sa, nu nansü kecu Israel wi le mizzatentithu tsüdi wi lela tsüthu saben, tsalina khili apen kahe wi tsüdila no chüben.

21 Amankesa kekulithu na ithu ghinyithu pateqhe kesa tsü wina no kekhang kesü sen nu Ejipt wina no n-nyi Israel ssinu shhugho.

22 No mathu bamyithu tuwi khishi ketheng ti ayyi kemehai kenyan ha pi mathu cü.

23 Isala mathu na ayyi hawa wi gho yaya keya sengwi mathu na no khukechi jüh nkina nyelela no pi nyu kesansijüh nie nu tsüti nhangla; mathu na no mathu salo ahza khukechithu tsü mangla nsa. Tsalina no kededi hathu sengho mathu miwi chidha.

24 “Babilon nyithu na anyunutiwa tsü yasale kesalina ayyi pi aghikehiepenthu zhüki pi tsü vüyadha, nu mathu na kaghashenben. Aghikesa, kekhhweni, nu kesakinaa ghei ghena anyunutiwa pi mathu kwen wi du thsüaden. Nthu na khi kegho jüh tsüdi sadhale kesa nthu na muya mehai.

25 Isala Kemisintsa Apvüwa, Babilon nyithu na anyunuti hawa ha yaya tendha lela no hi chüzathu na keben wi alliwa tsü shei yalo ahza pi hi cü.”

26 Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi,

27 “Hi Apvüwa, anyi tsüdi Nyiza. Mangla ighena dhu mtsü kesa nmi.

28 Hi anyunuti hawa khupi Babylonia kadimi Nebukhadnezzar nu ma süpahizi cüale saben; mathu na tsü yaya

29 nu anni pi mecang shaben. Mathu na tsüpi anyithu na hankedemvu mecang pi Baal kinyi nu kisengtssü meyisha pi acenpvüthu kekinyi kesa wi hi ya lebentsu thsü kesa jjenthu tsü saghu pi mecang shaben.

30 Mathu cüki aghatsan wina kegho tsü Israel nyithu nu Judah nyithu na mathu kekulithu wi hi nkenen sa nu hi ya lebentsu thsü ghodha.

31 Anyunuti hawa wi kahang nyithu na tsü kekuli ghanan nten na hi ya leben minu nu aghepvü thsüdha. Hi tsü dedi thsüale südheyadha.

32 Judah nu Jerusalem nyithu pi mathu kadimithu, accülikesathu, mathu jawi keqhaikedithu nu atusenjuh-kechüthu saghu nu kekuli nkemehai kesa tsüdi ghena.

33 Hi mathu sansiki ben lela mathu na hi wina khapeghe bvüa, nu mathu na kina nu chüyale sa nten.

34 Mathu na atsikezhü nankiqananthu tsü lela pi hi kinyi thsüle Kekinyijjen sa kethengwa witsü kechi ghena tsü nakhidha.

³⁵ Mathu atsangathu pi acenpvü Molek kinyile kesa Hinnom Yyiketijü wi kekinyipen sapi Baal cü. Hi mathu na ha salo nkiza, nu mathu na hati sa nu Judah nyithu sapi sami thsüben kesa ileben wila ndugho.”

Kahang kesü Khishikechi

³⁶ Apvüwa Israel Nyiza na hi kiza, “Jeremiya, anyithu na aghikesa, kekhhwenthi, nu kesakinaa ghei ghena anyunuti hawa ya Babylonia kadimi kwen wi du thsüa benle khiben. Khili hi kepa wi la mangwa khile ben khe kina chilo.

³⁷ Hi ileben ketsu nu keminu wi anyithu jügüzighe pi chikea, diyyithu tsüdi wina mathu saghu yaden, nu hi mathu ssi neng gho apen hawa wi chi nu mathu ya hewi yazishu hangya thsüaden.

³⁸ Isanu mathu na inyithu sa, nu hi mathu Nyiza saaden.

³⁹ Hi kahang ghena ajjügi kesütan pi mathu cüden: tsüna mathu matsü tsüdi wila hi kinyikü, tsüti kesa tsüna mathu ketanla mathu ghena nu mathu shicübvüghathu ghena la kemehai.

⁴⁰ Hi mathu ssinu anuphan ghena cenkethenjüh kesü saaden. Hi khiewi la mathu ghena pala kemehai nkulila sa nben, nu hi mathu ya aleben tsüdi pi hi messi thsü, isanu mathu khiela hi wina nbvü thsüle kesalina.

⁴¹ Hi mathu ghena pala kemehai kekuli wi hi kenen saaben, nu hi ayyi hawi anuphan ghena mathu pieki cüaden.

⁴² “Hi kededi ha sengho anyi hathu miwi kechi tsüti hi pala kemehai khishi ketheng tsüdi pi mathu cüaden.

⁴³ Anyithu na ayyi hawa ha pi ayyikeshü kesü sa nu anyi nyelela aghangsathu la hang nben, nu tsüpi Babilon nyithu kwen wi chiaben le kesa khiben. Isala ayyi hawa wi allithu kheneng kuti shei yaben.

⁴⁴ Anyithu na tsüthu shü nu keshei-kejeü ghena anyan zhüpi kemechan sa, nu chüza la saaben. Hati kesa ha Benjamin yyi wi, Jerusalem kevü wi, anyunutithu wi, nu Judah nyunutithu wi nu yyishiphon diyyiwa nyunutithu wi, yyishiphon thu ccü wi, nu Judah cülawa wi saaben. Hi inyithu ssi neng gho mathu yyi wi chiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 33

Kaghang kepa wila Khishikechi

¹ Hi accühha wi atssüzü sa keben wi Apvüwa ketsijüh na hi wi gho neng.

² Apvüwa, ayyi sakechiwa, tsü zhüshichi nu pi ma pen wi kechiwa na hi ccüneng. Ma nyan Apvüwa tsüna khi,

³“Hi cichilo, isathu hi no nusha chiben na; nu no nchütha kesa pala amankesa nu qhecüshaghe kesa pi no kiza na.

⁴Hi Apvüwa, Israel Nyizawa na khiben, Jerusalem wi ajjenthu nu Judah kadimi jjenwa tsüna nyu na tsüthu vüya nu kaghashen kesa ghenā pheghe zigheaden.

⁵Pahan na Babilon nyithu ssikaghashen, nu mathu na hi ilebenketsu nu keminu wina kihhesha cü keten kamangthu tsüpi ajjenthu pongti saaben. Hi anyunuti hawa nyithu na nkemehai sakeathu tsü ghenā hi tsü teshidha.

⁶Isala hi anyunuti hawa nu ma nyithu sapi mehai cü nu mathu pi agwo süqonya thsüden. Hi kecca nu keyazi ji ntsa pi mathu ccücaden.

⁷Hi Judah nu Israel manyi ya ben kayi ntsa saya thsüaden, nu mathu pieki pi hatu wi sakegho ti sa cüaden.

⁸Hi mathu na kesami sapi hi matang ketheng tsü sametha, nu hi mathu kesamithu nu kamatang tsü teshi cüaden.

⁹Jerusalem na ighena anonkeghe, kenyuwakü, nu ashhükesa bvüwa saaben; nu ayyi wi mizzatenti tsüdila hi Jerusalem nyithu ghenā pala kemehai kuli kechi nu ben kayi keya sengho anyunutiwa kecü cüki za keya wi messi nu kinün waben.”

¹⁰Apvüwa na khi, “Anyithu kekhi na apen hawa ha ayyikeshü kesü ti anyithu nyelela aghangsathu lela ciwi nmi. Nu mathu na tsüti khi qo le; Judah nyutithu nu Jerusalem lentontithu na ghacangdha; anyi nu aghangsathu mangla ciwi nhang. Isala nthu na apen hathu wi za nengden,

¹¹tsüna anonkeghe nu kenong nu keshanyi kemishu hhaithu. Nthu na anyithu na nkesengcha kekinyithu sengho hi Kekinyijjen wi chila akhwisa keben zayaben; mathu na hati khiben, ‘Nkesengcha sapi Apvüwa Kekhang ntsawa cülo, kepaghenanye ma mehai nu ma kaghali na anuphanla benden.’ Hi ayyi hawa pi hatu wi ti mehai kayi sa cüden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

¹²Apvüwa Kekhang ntsawa na khi, “Ayyi hawa ayyikeshü ti kesa anyi nu aghangsathu lela hang nketen pen wi ha kheneng kuti amou sa nu anenikehiethu na mathu khaghanenithu ssinu ciwi waya mehai.

¹³Yyishiphon diyyiwa nyutithu wi, yyishiphon thu ccü wi, nu Judah cülawa wi, Benjamin yyi wi, Jerusalem kevü nyuthu wi nu Judah nyutithu wi anenikehiethu na kheneng kuti mathu khaghanenithu si ben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

¹⁴Apvüwa na khi, “Matsü kesü na ghoden, ciwi hi Israel nu Judah nyithu wi khishi ketheng tsü sacen den.

¹⁵Tsü tsüwi hi David shicübvügha wi ketsatan nyi kesü kessi pi kadimiwa saaden. Kadimi tsüwa na ayyi ciwi ketsatan nu kemeshonwa kuliben.

¹⁶Judah nu Jerusalem nyithu kekashaya nu yazishu hang yaben. Anyunutiwa tsüpi 'Apvüwa Ithu Hangshawa' isa ciaben.

¹⁷Hi Apvüwa, hi David shicübvügha kesü na keshüthangla Israel kadimi saaben le khishiben

¹⁸nu Levi mizza wina keshüthangla keqhaikedithu sa hi kekuli sa nu mecang pi kinyi, asu pi kinyi, nu ahanshathu sa thsüben."

¹⁹Apvüwa na hi wi khi,

²⁰"Hi aghanan nu aghaja ssinu cenkethenjüh kesü satheng, isanu tsü keni yala keshüthangla matsü wina gho thsü, nu cenkethenjühwa tsü khiela pakhi meyacha.

²¹Tsüti hi imaghawa David ssinu cenkethenjüh kesü satheng, tsüna keshüthangla ma shicübvügha kesü na kadimi kesa na ben den, nu hi Levi mizza wi keqhaikedithu ssinu cenkethenjüh kesü satheng, tsüna mathu na keshüthangla hi kekuli sa thsüle kesalina; nu cenkethenjüh tsüthu tsü pakhi meyacha.

²²Hi imaghawa David shicübvüghathu nu Levi mizza wi keqhaikedithu sapi jikayi cüden, nu tsüthu na atssan wi ghotsithu nyelela aghüsa wi ahachan sikhiya nketen ti saaden."

²³Apvüwa na hi wi khi,

²⁴"No anyithu na hi khati hi kessiya kesa atheghi keni Israel nu Judah teshidha le khi keben khe mudha ma? Tsalina mathu na inyithu nkichila ghang, nu mathu pi mizzatenti kesü le nmeshen ladha.

²⁵Isala hi Apvüwa, hi aghanan nu aghaja ssinu cenkethenjüh kesü satheng, hi atssan nu ayyi ghan senle kesa ayenthu satheng.

²⁶Nu ntsakhiwa, hi ha saketheng ti hi Jakob shicübvüghathu nu imaghawa David ssinu cenkethenjüh tsü nieden. Hi David shicübvüghathu kesü kessi pi Abraham, Isak, nu Jakob shicübvüghathu miwi kekhang sen thsüden. Hi inyithu nantizen ntsa sacü nu mathu sapi mehai nengya thsüaden."

Jeremiya 34

Zedekiya ghenä Ketsijüh kesü

¹Babilon kadimi Nebukhadnezzar nu ma süpahizi kekhu wi keben mizzatentithu nu amizzathu tsüdi wi süpahithu na kiqa nu gho Jerusalem nu tsü kevä anyutithu ssikaghashen keben wi Apvüwa na hi ccüneng.

²Apvüwa, Israel Nyiza na hi wala Judah Kadimi Zedekiya kizalo khi, "Hi Apvüwa, hi anyunuti ha pi Babylonia kadimi kwen wi chi nu ma tsü mecang shaben.

³No bvüya nben; no ghanya nu pi ma kwen wi chiaben. No ma ssinu ammi kemuliden, nu no ketanla npvüwa na ma ssinu keccünengli den, tsaseng wi no ssinu Babylonia wi waben.

⁴Zedekiya, hi ncüki mangwa khiben khe kinalo. Aghi wi no pathi nben.

⁵No cca nu shüben, ntuwi nbamyithu pi kevhü wi anyithu na hankedemvu kemecang tsüti mathu na no ghen a hankedemvu mecangben. Mathu na no qaiki nu khiben, 'Ithu Kadimiwa na shüdha.' Hi Apvüwa, hi khidha."

⁶Hi ketsijüh ha pi Jerusalem wi Kadimi Zedekiya cü,

⁷tsüna Babylonia süpahizi na anyunutiwa ssikaghashen keben wi. Süpahiziwa na Judah nyunutiwa khwetivü ketheng keni ketan sakea Lakhish nu Azekah tsü la ssisaben.

Nssümaghathu Kemechu kekuli

⁸Kadimi Zedekiya nu Jerusalem nyithu na ajühkecen kesü sa

⁹nu mathu Ibri nyi npvüza nu nza nssümaghathu teshichi nu thola ma Israel nyithu pi nssümagha nsa thsülale kesalina.

¹⁰Anyi tsüdi nu mathu ccülikesathu na mathu nyi nssümaghathu teshichia nu khiela mathu pi nssümaghathu nsa neng lale cencya. Mathu na tsüthu teshichia,

¹¹isala asakhen wi mathu kemeshen kemili nu tsüthu ssi neng gho, nu mathu meten pi nssümaghathu sa neng thsüa.

¹²Tsaseng wi Apvüwa,

¹³Israel Nyiza na hi anyithu wi khilo kiza, "Hi Ejipt wi nthu bamyithu kekashaya nu nssümagha kesa wi mathu lisha keya wi mathu ssinu cenketenjuh kesü satheng. Hi mathu kizala,

¹⁴amapi tagü kaghapeng wila Ibri nyi kesü le kesü lela amapi tugho mathu nssümagha sakea nyi teshi chilo kiza. Isala nthu bamyithu na hi mathu kekiza juh tsü nkhichi nyelela nkinala.

¹⁵Ghanan pahan wakea wi nthu na kemeshen kemili nu hi kenen sa. Nthu tsüdi nthu pvüshang Israel nyithu teshi chiale kesa ajühcencya, nu nthu na hi kinyi keten Kekinyijjen wi ituwi na cenketenjuh kesü saya.

¹⁶Isala tsü sengwi nthu kemeshen kemili nu hi kinyikü nsala. Nthu na samvu keten ti nthu tsüdila nthu na teshikea nssümaghathu tsü ssi nengya, nu mathu meten pi nssümagha kekuli sa neng thsüa.

¹⁷Tsalina hi Apvüwa, hi nthu na ijüh meya ladha le kesa khiben; nthu na nthu pvüshang Israel nyithu ya mathu kemeshen nsa thsü. Mantsadha, isaletu hi kemeshen saya kemehai pi nthu cü na: kemeshen sa keyawa tsüna aghikesa,

kesakinaa ghei, nu kekhhwenhi wi keshü. Hi ayyi wi mizzatentithu tsüdila sapi hi nthu miwi kulikechi tsü ghenä qhethiketen sa thsüaden.

18-19 Judah nu Jerusalem wi kedithu pila kadijjen wi kedithu, keqhaikedithu, nu accülikesathu tsüdila amesü süpon kesü hakhi keni sa nu tsü jüwi alentsenla hi ssinu cenkenjüh kesü sa. Isala mathu na cenkenjühthu tsü bheghe nu tsü n-niela. Tsalina hi anyi hathu miwi mathu na amesü süpon miwi kuli kechi tsü makesü sa cüden.

20 Hi mathu pi mathu pathiale keben ghinyithu kwen wi chiaben, nu mathu kamangthu tsü awathu nu aghangsathu na dsa ben.

21 Hi Judah Kadimi Zedekiya nu ma kekhu wi kedithu la pi mathu pathi mvu kebenthu kwen wi chiaben. Hi mathu pi nthu ssi nkaghashen lakeathu Babylonia süpahizi kwen wi chiaben.

22 Hi ahza pi mathu cü nu mathu anyunuti hawa wi kheneng ghoaben. Mathu na tsü ssikaghashen, nu tsü yaya nu tsü mecang shaben. Hi Judah nyunutithu pi ayyikeshü wi thola hang nketen tsüti sa thsüaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 35

Jeremiya nu Rekhäb nyithu

1 Josiya tsa Jehoiakim na Judah kadimi sa keben wi Apvüwa na hi wi khi,

2 “Rekhäb nyithu gei wi wa nu mathu ccünenglo. Tsaseng wi ssigho Kekinyijjen keshondhi kesü wi chi nu kisengtssü pahan pi mathu cülo.”

3 Tsalina hi Rekhäb gei maben ssiya — Jaazaniya (Habazziniya tsawa Jeremiya kepawa tsa) nu ma cünyuthu nu mathu tsathu tsüdi —

4 ssigho Kekinyijjen wi chia. Hi mathu ssigho Igdaliya tsa Hanan atusen-jühkechüwa senkeniethu jjenkeshondhi wi chia. Ajen-keshondhi hawa ha Shallum tsa Maaseiya, Kekinyijjen wi kedi kesü jjenkeshondhi meiwa, nu kedi kepathu jjenkeshondhi kete wi.

5 Tsaseng wi ahyi nu akhuzzathu wi kisengtssü pongti keben tsüpi Rekhäb nyithu tuwi chi nu hi mathu wi khi, “Kisengtssü pahan jüyalö.”

6 Isala mathu na luneng, “Ikhäng na kisengtssü jü ntenle. Ikhäng baqhai Rekhäb tsawa Jonadab na ithu kekiza na ithu nyelela ithu shicübvüghathu lela kisengtssü mangla njü lalo khile.

7 Ma ikhäng kekiza na ajjenthu nsala nyelela allithu nchala, nu kemeshentsse lli sheng nyelela tsüthu shei nsa lalo khi. Ma ikhäng na keshüthängla anithsüjjen wi hanglo kesa ahza khuchi, isanu ikhäng ya kijünyithu ti sa nu hang keben yyi hawa wi ben thsüle kesalina.

⁸Ikhang na Jonadab na pi ikhang kecü kecükegwethu tsüdila niegho ben. Ikhang na khiela kisengtssü jju nten, nu ikhang wubvüthu, atsangathu, lela.

⁹⁻¹⁰Ikhang na benle kesa ghen ajjenthu sa nten — ikhang na anithsüjjen wi hangden — nu ikhang na kemeshentsse lli, alli, nyelela asu mangla nmi. Ikhang na ikhang baqhaiwa Jonadab na ahza pi ikhang kecü tsüdi kinaden.

¹¹Isala Kadimi Nebukhadnezzar na diyyiwa nka kegho wi ikhang na Babylonia nu Siriya süpahizithu tubvü sen nu Jerusalem wi ghoale kesa südheya. Tsalina ikhang na Jerusalem wi hang benle.”

¹²⁻¹³Tsaseng wi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na hi wala Judah nu Jerusalem nyithu wi khilo kiza, “Hi Apvüwa, nthu mangkesa na ijüh nkina nu hi kecükegwethu n-nie nu kesa keüben.

¹⁴Jonadab shicübvüghathu na ma mathu kisengtssü njju lalo kekhi tsü niedha. nu nansü kecu mathu thola mangla njju laben. Isala hi nthu kizakeni ben lela nthu na ijüh nkina mvu.

¹⁵Hi imagha atusenjüh-kechüthu tsüdi nhandhila kesun pi nthu wi chi, nu mathu na nthu na kekuli nkemehai tsü teshi nu mangwa meshon khe salo kesa nthu kizadha. Mathu na nthu acenpvü kepa wi kinyi nyelela tsüthu kekuli nsa lalo kitsanchi, isanu nthu na hi ayyi pi nthu nu nthu bamyithu kecü witsü hangyale kesalina. Isala nthu na ijüh nkina nyelela tsü nkichila.

¹⁶Jonadab shicübvüghathu na mathu baqhaiwa na ayen pi mathu kecü tsü nie ghodha, isala nthu na ijüh nkina mvu.

¹⁷Tsalina hi Apvüwa, Israel Nyizawa, hi khili kededi khishi kethengthu tsüdi sengho nthu Judah nu Jerusalem nyithu miwi chi cüaden. Hi ha saaden kepaghenanye nthu na hi nthu ccüneng lela ijüh nkina, nu hi nthu ci lela nthu na n-nusha mvu.”

¹⁸Tsaseng wi Rekhav nyithu gei wi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na kekhi pi mathu kiza, “Nthu na nthu baqhaiwa Jonadab khukechi jüh kina; nthu na ma kecükegwethu tsüdi nie, nu nthu na ma nthu wi khi kechi tsüdi sadha.

¹⁹Tsalina hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na khishi chiben, keshüthangla Rekhav tsa Jonadab shicübvügha npvüza kesü na hi kekuli saaben.”

Jeremiya 36

Baruk na Kekinyijjen wi Kezhüllu kesi

¹ Josiya tsa Jehoiakim na Judah Kadimi saya nu amapi mejüwa wi Apvüwa na hi wi khi,

²“Kezhüllu kesü khuya nu Judah nu Israel, nu mizzatentithu tsüdi cüki pi no kekiza tsüdi pi tsü miwi zhüya. Josiya na kadimi sa keben wina gho khili kecu hi no ccüneng kegho tsüdi zhüya.

³Judah nyithu na hi sen nu mathu miwi ghole keben kededithu cüki tsüdi zaya nu mathu kekuli nkemehai wina kheneng sen nu hi wi gho nashe, isathu hi mathu ghesighena kekuli nu kesamithu teshi cüaden.”

⁴Tsalina hi Neriya tsawa Baruk cichi nu Apvüwa na hi wi khi kechi jüh tsüdila pi ma kiza. Nu Baruk na tsü maben pi kezhüllu kesü wi zhüya.

⁵Tsaseng wi kecükegwe hathu ha pi Baruk cü: “Hi ya Kekinyijjen wi ndu thsü ladha.

⁶Isala hi no ya hasengwa anyithu na kezi sa keben wi ciwi wa thsü mvuben. No kezhüllu tsü misikhhali si chiben, isanu mathu ya Apvüwa na hi wi khi nu hi khi pi no ya zhükeya thsü tsüdila zaya thsüle kesalina. Tsüti sa nu anyi kesüsü tsüdi nu Judah nyithu mathu nyutithu wina gho kebenthu tsüdila mehaitsü zashiya kemehai salo.

⁷Mathu na Apvüwa wi khie nu mathu kekuli nkemehai wina kheneng ghoyala mehai le, kepaghenanye Apvüwa na ma leben ketsu nu keminu pi anyi hathu pateqhe theng.”

⁸Tsalina Baruk na hi ma salo kekiza ti Kekinyijjen wi Apvüwa jüh tsü sichi.

⁹Jehoiakim na Judah kadimi sa keya amapi mangawa asha tuguwa wi anyithu na Apvüwa kenen muya le kesa ghena kezi sa. Jerusalem wi kahangthu nu Judah nyutithu wina keghothu tsüdila kezi tsü sa.

¹⁰Tsaseng wi anyithu tsüdila kina keben wi Baruk na kezhüllu wi hi khi kechi tsüdila sichi. Ma Kekinyijjen wi Shafan tsawa Gemariya ajühkekaghaten wi kezhüwa jjenkeshondhi wina ha si. Ma jjenkeshondhi na ajüh kekaghatenpen tangwa wi Kekinyijjen khweti-jenka Ketheüwa kete witsü.

Kezhülluwa pi Kedithu wi Sikechi

¹¹Shafan tsawa Gemariya tsa Mikaiya na Baruk na kezhülluwa wi Apvüwa na kekhi jüh sikechi tsü zaya.

¹²Tsaseng wi ma kadijjen wi ajüh kekaghaten wi kezhüwa jjenkeshondhi wi kedithu tsüdila keccünengli keben wi du. Elishama, ajüh kekaghaten wi kezhüwa, Shemaiya tsa Delaiya, Akhbor tsa Elnathan, Shafan tsa Gemariya, Hananiya tsa Zedekiya, nu kedi kepathu la ciwi ben.

¹³Baruk na pi anyithu wi sikechi Mikaiya na zakeya tsü tsüdi pi mathu kiza.

¹⁴Tsaseng wi kedithu tsüna Jehudi (Kushi tsawa Shelemiya tsawa Nethaniya tsa) kesun pi wala Baruk na pi anyithu wi sikechi kezhülluwa tsü sen nu gholo kiza thsü. Baruk na kezhüllu tsü sen wa mathu cüa.

¹⁵Mathu khi, “Donki nu kezhülluwa tsü sipi ithu kizalo.” Tsalina Baruk na tsü si.

¹⁶Ma tsü sikechi sengwi mathu messila khokho kaghangli nu Baruk wi khi, “Ithu na ha pi Kadimiwa nkizathu yishü le.”

¹⁷Tsaseng wi mathu na ma wi keü, “No khatinu hathu ha tsüdi zhüya khe pi ithu kiza ma? Jeremiya na khi nu no zhüyala?”

¹⁸Baruk na luneng, “Jeremiya na ajüh tsüthu kesüsü na khi, nu hi tsüpi kezhüllu hawa miwi zhüya le.”

¹⁹Tsaseng wi mathu na ma wi khi, “No nu Jeremiya nshinyi kuthiwa nsathu yishü. Thola nshinyi khiewi ben khe nchü thsüla.”

Kadimiwa na Kezhüllu pi Kemechang

²⁰Kedithu na kezhüllu tsüpi ajüh kekaghaten wi kezhüwa Elishama jjenkeshondhi wi chi nu kadimiwa pen wi du nu mathu na tsüdi khi pi kadimiwa kiza.

²¹Tsaseng wi kadimiwa na kezhülluwa tsü sen gholo kesa Jehudi kesun chia. Ma wa Elishama jjenkeshondhi wi tsü khuya nu pi kadimiwa nu ma vüla ngan keben kedithu tsüdi wi sichi.

²²Tsüna pathsü wi, tsalina kadimiwa na pathsü kadijjen tuwi anni kete wi donkiben.

²³Jehudi na kezhüdhi kecheng mejü sisha meyi kadimiwa na annuza kesü pi tsü handhi pi annibhon wi cüchia. Ma kezhüllu maben pi npi kemechankhi chu tsüti sa.

²⁴Isala kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu ha tsüdi zakeyathu lela thola nmessi nyelela hathakina zensu mangla nsa.

²⁵Elnathan, Delaiya, nu Gemariya hathu na kadimiwa wi kezhüllu tsü nmechang lalo khie lela ma mathu jüh nkina.

²⁶Tsaseng wi ma ahza pi Kaditsa Jerameel cü nu Azriel tsa Seraiya nu Abdeel tsa Shelemiya gweghe nu hi nu kezhüwa Baruk ishinyi ghan yalo sa. Isala Apvüwa na ishinyi pi kuthi cüa.

Jeremiya na Kezhüllu kepa wi kesü Kezhü

²⁷Kadimi Jehoiakim na hi khipi Baruk kiza nu zhükeya kezhüllu tsüpi kemechang sengwi Apvüwa na hi kizala,

²⁸kezhüllu kepa wi khuya nu atuwa miwi zhüketheng tsüdi pi tsü miwi zhüpfü yalo khi.

²⁹Apvüwa na hi kadimiwa wi khilo kiza, “No kezhülluwa tsüpi mecangdha, nu no Jeremiya wi mangkesa na Babylonia kadimiwa na gho ayyi ha yasa nu ma nyithu nu asahangthu pathia benle kesa pi zhütheng nu kesa keü.

³⁰Tsalina hi Apvüwa, hi khili no, Kadimiwa Jehoiakim kizaben, nshicübvügha kesütanla David Kadiyyi miwi kekhang senya nbendha. Nkamang pi khala nu aghanan wi thsü nu aghaja wi akejan caki isaben.

³¹Hi no nu nshicübvüghathu, nu no kekhu wi kedithu meten cüaden. nthu tsüdi kesami kesa ghen. No nyelela Jerusalem nu Judah nyithu na hi nthu kekitsanthu tsü nkhichi, tsalina hi khiteqhe ketheng ti wan kededdi sengho nthu tsüdi miwi chiaben.”

³²Tsaseng wi hi kezhüllu kepa wi khuya nu pi ighena kezhüwa Baruk cü, nu ma hi kekhi tsüdi zhüya. Ma kezhüllu atuwa wi keben nu ketsijüh tsüti kesa hi khipi ma kekiza tsüdila zhüya.

Jeremiya 37

Zedekiya na Jeremiya wi Keshükenekesa

¹Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar na Josiya tsa Zedekiya pi Jehoiakim tsa Jehoiakhin kuti wi Judah kadimiwa sa thsüa.

²Isala Zedekiya nu ma kekhu wi kedithu nyelela anyithu thola Apvüwa na ketsijüh pi hi kecü tsü nkina mvu.

³Kadimi Zedekiya na Shelemiya tsa Jehukal nu Maaseiya tsa Zefaniya keqhaikedwiwa manyi kesunchi pi hi ya ithu mizzatentiwa mithon wina Apvüwa ithu Nyiza wi kekhe salo keü thsü.

⁴Tsüna hi pi atssüzüjjen wi npi chi nu hi anyithu jawi ntaqhe kegoeden.

⁵Babylonia süpahizi na Jerusalem vüsen ben, isala mathu kusi na Ejipt süpahizi na Ejipt ggü pvüdhi ghodha le kesa zaya khe mathu na aseng kheneng.

⁶Tsaseng wi Apvüwa, Israel Nyiza na hi kiza

⁷nu Zedekiya kizalo khi, “Ejipt süpahizi na no kiqale ghoden, isala tsüna ajjen wi whaneng ben.

⁸Tsaseng wi Babylonia nyithu na ghoneng nu anyunutiwa ssikaghashen nu tsü yaya nu mecang shaben.

⁹Hi Apvüwa, no kitsan chiben, Babylonia nyithu na gho neng nbenle meshen nu no ketanla no nmechula, kepaghenanye mathu na gho neng metsiden.

¹⁰Keujüla nthu na Babylonia süpahizi maben chaya nu mesa-mena keyathu ketan teshi pi mathu nithsüjjen wi chi lela anyi tsüthu na shagha nu anyunutiwa ha mechang shaben.”

Jeremiya ghanya nu pi Atssüzükesa

¹¹Ejipt süpahizi na tetsaki gho keten ghenana Babylonia süpahizi na Jerusalem wi waneng.

¹²Tsalina hi Jerusalem teshi nu wa Benjamin yyi wi itheghi keben-keyeng wi ishei khuyale sa.

¹³Isala hi wala Benjamin khweti-jenka cukeya wi süpahizi ghikehiethu miwi kediwa, Hananiya tsawa Shelemiya tsa ma nyan Irija na hi khen nu khi, “No Babilon wiwa bvü tendha man!”

¹⁴Hi ma luneng, “Nyele! Hi Babylonia wiwa bvü nten.” Isala Irija na ijüh nkina. Tsüti kesawa nye ma hi ghanya nu ssi wa kedithu kwen wi chia.

¹⁵Mathu na imiwi lebentsu ntsa nu hi kiccü, nu pi ajüh kekaghaten wi kediwa Jonathan jjen pi atssüzüjjen sa ketheng witsü khenten.

¹⁶Hi pi ayyi non atssüzüjjen kesü wi chi nu ciwi matsü kesie hi khen.

¹⁷Tsaseng wi Kadimi Zedekiya na nyu kesun pi hi cichi nu ciwi kadijjen wi kuthila keü, “Apvüwa wi ketsijüh mangla benla nu?” Hi ma luneng nu khi, “Anle, no ghan pi Babylonia kadimiwa kwen wi chiaben.”

¹⁸Tsaseng wi hi ma keü, “Hi mangwa sazzi pi no, nkekhu wi kedithu nyelela anyithu hathu shun le nthu na hi ghan pi atssüzü sa thsü ben nu?”

¹⁹Nthu tusenjüh-kechüthu na Babylonia nyithu na nthu nyelela diyyiwa ha ssisa nbenle nthu kekizathu tsü khati sadha nu?

²⁰Tsalina njenkeben Kadimiwa, khili ijüh kina nu hi no wi khie kebenwa ha salo. No nchala hi kesun neng pi Jonathan jjen wi atssüzü nsa lalo. No tsüti sa lethu hi ciwi shü metsiben na.”

²¹Tsalina Kadimi Zedekiya na hi pi kadijjen ccühha wi khentenlo kesa ahza khuchia. Hi ciwi ben nu anyunutiwa wi amesa tsüdila nmila npi kesa chu amesa kegüpen wi ghanan kaghapeng amesa be kesüsü pi hi cü.

Jeremiya 38

Jeremiya na Atssükheng keqha wi Keben

¹Mattan tsa Shafatiya, Pashhur tsa Kedaliya, Shelemiya tsa Jehukal, nu Milkhiya tsa Pashhur, hathu na hi anyithu wi

²Apvüwa na kekhi jüh pi kiza keben zaya, “Anyi kesü le kesü lela anyunuti hawa wi ben wa kesawa na aghikesa, kekhhwenthi nyelela kesakinaa ghei wi shüaben.

Isala thowa na shu nu Babilon nyithu kwen wi du khe shü nben, nu ma kahang hangsha yaben.”

³Hi mathu wi Apvüwa na kekhi jüh la pi kizaben, “Hi anyunutiwa ha pi Babilon süpahizi cüale saben, nu mathu na tsü yayaben.”

⁴Tsaseng wi kedithu na kadimiwa wi wa nu khi, “Anyi hawa ha pi shü thsü nsathu yishü. Ma hati kekhi wina anyunutiwa wi süpahithu na lebenzza ben, nu ma hati kesa pi anyunutiwa wi kebenthu tsüdi kizaben. Ma anyithu kiqale sa nben; ma mathu patenale sa keben ketan le.”

⁵Kadimi Zedekiya na luneng, “Mantsadha, isathu nthu na ma pi mangwa nsathu yishü khe saya yilo, hi nthu khenya nten na.”

⁶Tsalina mathu na hi ssiya nu ali pi hi hu pi kadijjen khemi wi Kaditsa Malkhiya tssükhang wi chia. Atssükhang tsüwa wi atssü nmila anisha ketan, nu hi anisha non wi dua.

⁷Isala Sudan nyiwa Ebedmelek, kadijjen wi kuli keten kedi kesü na mathu na hi pi atssükhang wi chidhale kesa zaya. Tsü tsüwi kadimiwa na Benjamin Khwetijenka wi ajühkaghaten ben.

⁸Tsalina Ebedmelek na ciwi wala kadimiwa kiza,

⁹“Njenkebenwa, anyi hathu na sa ketheng ha sazzi benle. Mathu na Jeremiya pi atssükhang wi chidha, nu ma ciwi khhwenthi metsi, kepaghenanye anyunutiwa wi kedsakejju nmiladha.”

¹⁰Tsaseng wi kadimiwa na Ebedmelek na meshu kecheng pi ma wwaya nu hi npi keshü wi atssükhang wina hi zanshi yalo ahza khuchia.

¹¹Tsalina Ebedmelek na mathu ssiya nu wan kadijjen tsanqai ketheng pen wi athsüqae pahan khusengho ali pi mesüten nu pi hi wi changchi cü.

¹²Ma ali ya hi han ntena thsüle kesalina tsüpi ihhagu keshi yalo kiza. Tsalina hi tsüti saya.

¹³Isanu mathu na atssükhang wina hi zanshiya. Tsaseng wi hi pi kadijjen ccühha wi theng.

Zedekiya na Jeremiya wi Kesansijüh kekeü

¹⁴Matsü kepa wi kesü Kadimi Zedekiya na hi ssinu Kekinyijjen kedulen kechengwa wi ma wi gho thsü nu ma khi, “Hi pala kesü pi no keü mvuben.”

¹⁵Hi ma luneng, “Keujüla hi atsentsawa pi no kiza lethu no hi pi shü thsüaben, nu hi no sansichi lela no mangla sa nu tsü kina nben.”

¹⁶Tsalina Kadimi Zedekiya na kuthila hi wi khishi chi, “Hi hangkebenwa Anyiza, kahang pi ithu cü ketenwa Anyiza nyan wina hi no pi shü thsü nben nyelela pi no pathi mvu kebenthu kwen wi chi nbenle kesa kishenben.”

¹⁷Tsaseng wi hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyizawa na kekhi pi Zedekiya kiza, “No Babylonia kedithu kwen wi du lethu no kahang heisha yaben, nu anyunutiwa ha la mecang nben. No nu ntheghi na hang yaben.

¹⁸Isala no mathu kwen wi ndu lethu anyunuti hawa pi Babilon nyithu cü nu mathu na tsü mecang thsüaben, nu no mathu tubvüya nben.”

¹⁹Isala kadimiwa na luneng, “Hi ithu nyithu na Babilon nyithu wiwa sa wa kesathu messiben, hi pi mathu kwen wi chi nu hi metenmesha thsüya mehai.”

²⁰Hi khi, “No pi mathu kwen wi chia nben. Hi no Apvüwa ketsijüh kinalo khieben, isathu nghena tsüdila mehai yaben, nu no kahang heisha yaben.

²¹Isala no mathu kwen wi ndu mvu lethu khati saaben khe Apvüwa na kemanthi kesü pi hi ccücadha.

²²Ciwi hi Judah kadijjen wi teshi ketheng nzathu tsüdila ssi sen nu Babilon nyi kedithu wi wa keten mule. Mathu na wa keten len wi mangwale khi khe kinalo: ‘Kadimiwa pvüshang kemehai ntsathu na ma len tsütson sadha, mathu na ma miwi kekhang senyadha. Nu khili ma ccü na anisha wi dudha, ma pvüshangthu na ma teshidha.’ ”

²³Tsaseng wi hi khineng, “N-nyi nza nu ghanyithu tsüdi ssinu Babilon nyithu wi wa, nu no lela mathu tubvüya nben. Babylonia kadimiwa na no ghan pi atssüzü saya, nu anyunuti hawa mecang shaben.”

²⁴Zedekiya na khineng, “Thola keccünengli cüki hawa ha nchü thsü lalo, isathu no kahang wi kemessi mangla nmi.

²⁵Keujüla kedithu na hi no ccüneng le kesa za lethu, mathu na gho no wi ishinyi na mangwa khi khe keüben. No pala tsüdi pi mathu kiza lethu mathu na no pi shü thsü nbenle kesa khiben.

²⁶Hi no kesun pi atssüzüjjen wi chi neng nu ciwi nshü thsü lalo kesa khiele mathu wi kizalo.”

²⁷Tsaseng wi kedithu tsüdi gho hi wi keü, nu hi kadimiwa na hi khilo kekiza tsüti pi mathu kiza. Mathu na tsü miwi mangla sa meyala, kepaghenanye thola keccünengli hhai tsü nza.

²⁸Nu Jerusalem tsü nka keya tsathang npi kecu chu hi pi kadijjen wi ben thsüa.

Jeremiya 39

Jerusalem keqanca

- ¹Zedekiya na Judah Kadimi sa keya amapi tuguwa asha taghawa wi Babilon Kadimi Nebukhadnezzar na ma süpahizi ssigho Jerusalem ssikaghashen.
- ²Zedekiya na kadimi saya nu amapi taghakhen asha mejüwa tugu ghanan wi anyunutiwa khweti na pakhhizighea.
- ³(Jerusalem nkaya, Babilon kadimiwa kekhu wi kedithu tsüdila ghola Anonwa Khweti-jenka pi Nergal Sarezar, Samgar Nebo, Sarsekhim, nu Nergal Sarezar kepawa saghula yapi mathu pen saya.)
- ⁴Kadimi Zedekiya nu ma süpahizi tsüdila mangwa saben khe mukeya wi mathu na aghaja wi anyunutiwa tsü teshiale kiden. Mathu na kadi sanku teshi nu ajjenkeshon keni zanghu ketheng khweti-jenka wi wa nu Jordan Yyiketijü kepeghe wiwa bvüya.
- ⁵Isala Babilon süpahizi na mathu jügü sen wa Jerikho deshentijü kete wi Zedekiya ghanya. Nu mathu na ma ssinu Kadimi Nebukhadnezzar na Hamath yyi wi Ribla nyunuti wi keben wi wa, nu Nebukhadnezzar na ma miwi ajühkaghaten.
- ⁶Ribla wi Zedekiya na ghang keben wi ma Zedekiya tsathu pathia, nu Judah kedithu la pathia.
- ⁷Tsaseng wi ma Zedekiya nyon kuhoshia nu ssinu Babilon wi wale kesa ghenamighe ssüli pi huya.
- ⁸Tsüti sa keben tsüwi Babilon nyithu na kadijjen nu anyithu jjen mecang nu Jerusalem khwetithu pakhhia.
- ⁹Asakhenwa wi Nebuzaradan, benchüwa na anyunutiwa wi teshi kesa anyithu pi ma wiwa sa kesathu saghu sisen Babilon wi atssüzüthu sa wa.
- ¹⁰Ma anyithu jawi mangla nkemi hhaketu ntsa pahan pi Judah yyi wi teshia nu ma kemeshentsse lli nu allithu pi mathu cüa.

Jeremiya Teshikechi

- ¹¹Isala Kadimi Nebukhadnezzar na benchüwa Nebuzaradan ya ahza hathu pi cülo khichi:
- ¹²“Wala Jeremiya bhaya nu ma noncca kemehai sayalo. Ma pa ntenaala isala ma kenenwa sapi cülo.”
- ¹³Tsalina Nebuzaradan pi kedi kemisithu Nebushazban nu Nergal Sarezar nu Babilon kadimiwa kedi kepathu tsüdila gweghe
- ¹⁴hi ssinu kadijjen ccühha wi gho. Mathu na hi pi Shafan tsawa Ahikam tsa Gedaliya kekhu wi hi noncca thsüa, ma hi kemehai sa wala ajjen cukeya tsü ghang thsü. Tsalina hi ciwi anyithu jawi ben wa.

Ebedmelek ghenamighe kaghangkeben

¹⁵Hi kadijjen ccühha wi atssüzü sa keben wi Apvüwa na hi kizala

¹⁶Sudan nyiwa Ebedmelek wi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na kekhi tsüpi kizalo khi, “Hi sale khi ketheng ti, hi kededi nu mehai neng nkeya sengho anyunuti hawa miwi chiaben. Nu khathansha wi hathu sa khe no ciwi ben nu tsü muden.

¹⁷Isala hi Apvüwa na no khweyaben, nu no pi no messi keben anyithu kwen wi chia nben.

¹⁸Hi no nonccaya nu no pi shü thsü nben. No kenondi pi imiwi kechi ghenahi no kahang heisha nu bvü yaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 40

Jeremiya na Gedaliya gweghe keben

¹Benchüwa Nebuzaradan na Rama wi hi teshichi kesa sengwi Apvüwa na hi wi kiza. Amighe ssüli pi hi hu sen nu Jerusalem nu Judah wi ssisen atssüzü sa wa keten anyithu tsüdi gweghe Babylonia wi wa.

²Benchüwa na hi cidhi sen wa nu khi, “Apvüwa n-Nyiza na keyasa pi ayyi hawa khiteqhe,

³nu ma khili ma mangwa sale khi khe sacendha. Hathu ha tsüdila saaben, kepaghenanye nthu nyithu na sami pi Apvüwa shun nu ma jüh nkinala.

⁴Khili hi amighe ssüli pi nkwen hu ketheng ha khu nu no lisha chiaben. Keujüla no hi gweghe Babylonia wi wa mvu lethu waya mehai, nu hi no noncca yaben. Isala no nwa mvu lela mangla nsa. No diyyiwa maben wila no kenen pen kessiya mehai, nu no khiewa wa mvu khe waya mehai.”

⁵Hi luneng nchila nan Nebuzaradan na khi, “Shafan tsawa Ahikam tsa Gedaliya, Babylonia kadimiwa na ma pi Judah nyutithu miwi ahng sa thsü kethengwa wi wa nenglo. No ma gweghe ben nu anyithu jawi hangya mehai, nyelela no kahe wi lela no nwathu keyishü pen wi waya mehai le.” Tsaseng wi ma aju kesü pi hi cü, nu kedsakejjü pahan khuya thsü nu hi yala bvü thsüa.

⁶Hi Mizpah wi Gedaliya gweghe ben le wa nu ayyi tsüwa wi teshi pi ketheng anyithu jawi hang wa.

Judah Anhgwa Gedaliya

(2 Kad 25.22-24)

⁷Judah süpahithu nu kedithu pahan na nyu kwen wi ndu. Mathu na Babylonia kadimiwa na Gedaliya pi ayyi hawa wi anyi kahhatu ntsathu ssinu Babilon wi nwala kesathu tsüdi miwi ahng sa thsüdha kesa zaya.

⁸Tsalina Nathaniya tsa Ishmael, Kareya tsa Johanan, Tanhumeth tsa Seraiya, Netofa wi Efai tsathu nu Maaka wina keghowa Jezaniya na mathu nyithu ssinu Mizpah wi Gedaliya wi wa.

⁹Gedaliya na mathu wi khi, “Hi ijüh pi nthu cüben, nthu na Babilon nyithu kwen wi duale kesa nmessi lalo. Ayyi ha wi ben nu Babylonia kadimiwa kekuli sa, isathu nthu ghenä tsüdila mehai yaben.

¹⁰Hi Mizpah wi benden, nu Babilon nyithu na hewi kegho wi hi nthu mithon saaben. Isala nthu na kisengtssü, kedsau, nu oliv deli hathu saghu pi thengya nu nthu nyuthu wi hang yalo.”

¹¹Tsüti sakeben wi Israel nyithu na Moab, Ammon, Edom, nu diyyi kepathu wi kebenthu tsüdi Babylonia kadimiwa na Israel nyithu pahan pi Judah wi hang walo sadha nu Gedaliya pi mathu ahng sa thsüdha le kesa zaya.

¹²Tsalina mathu na mathu jügüzighe pi chikea penthu tsü teshi nu Judah wi gho neng. Mathu na Mizpah wi Gedaliya wi gho nu ciwi mathu na kisengtssü nu kedsau kejonla saghuya.

Gedaliya Pathikea

(2 Kad 25.25-26)

¹³Haseng wi Johanan nu süpahithu ccülikesathu nyu kwen wi nkeduthu na Mizpah wi Gedaliya wi gho

¹⁴nu ma wi khi, “Ammon Kadimiwa Baali na no pathiale Ismael kesun kechi tsü no nchü kwe? Isala Gedaliya na tsü n-nondi.

¹⁵Tsaseng wi Johanan na kuthila ma kiza, ‘Hi ya wala Ishmael pathi thsülo, isathu thola thowa na tsüti sa khe chü nben. Mangkesa na ma ya no pathi thsüa nu? Tsüti sa lethu Judah nyi saghu nu no vü kebenthu na bvüzighe, nu kededi sengho Judah wi teshikea anyi tsü miwi chiaben.’ ”

¹⁶Isala Gedaliya na luneng, “Tsüti nsala! No Ishmael cüki khi keben tsüna atsentsawa nyele!”

Jeremiya 41

¹Tsü mapi asha tagüwa wi Elishama tsawa Nathaniya tsa Ishmael, kaditheghi wi meshu kesü nu kadimi kedi ntsawa na meshu tagha ssinu Mizpah wi Ahng Gedaliya ghangchi le wa. Mathu tsüdi gweghe kedsakejjü sen keben wi

²Ishmael nu meshu tagha ma gweghe ketenthu na njünnu hanshi pi Gedaliya süthia.

³Ishmael na Mizpah wi Gedaliya gweghe keben Israel nyithu tsüdila nu Babylonia süpahithu ciwi kebenthu la pathia.

- ⁴Ghanenwa wi thola Gedaliya kepathi cüki npi chükeya wi
- ⁵anyi acentazen na Shekhem, Shilo, nu Samaria wina gho. Mathu na akhenkhen kenye whia, mathu thsümeni mezüqhe, nu mathu ketanla agwo handhi. Mathu na asu nu hankedemvu pi Kekinyijjen wi kinyile senden.
- ⁶Tsalina Ishmael na Mizpah wi mathu metule shu, ma qaila wa. Ma mathu wi gho nu khi, “Dugho nu Gedaliya ghangchilo.”
- ⁷Mathu na anyunutiwa non wi dughoya meyi Ishmael nu ma nyithu na tsüthu pathia nu akamangthu pi atssükhang kesü non wi khala chia.
- ⁸Isala tsü jawi meshu tagha na Ishmael wi khi, “Tizenthü ikhang npathi lalo! Ikhang na awhengsu, acentha, oliv deli, nu anikholi pi alli wi kuthi theng le!” Tsalina ma mathu heisha cüa.
- ⁹Ishmael na anyithu pathi nu akamangthu pi khala chikea atssükhang tsüna di ntsa; Kadimi Asa na Israel Kadimi Basha na ma ssikaghashen kegho tsüwi chhü kesa. Ishmael na akamangthu pi atssükhang tsü pong.
- ¹⁰Tsaseng wi kadingathu nu Mizpah wi kebenthu anyithu tsüdila benchüwa Nebuzaradan na pi Gedaliya ya nonccalo dhenchi kethengthu tsüpi atssüzü sa thsüa. Ishmael na tsüthu pi atssüzü sala ssinu Ammon yyi kejentanwa wa.
- ¹¹Johanan nu ma gweghe keten süpahizi ccülikesathu tsüdila Ishmael na sazzikea kekuli cüki tsü zaya.
- ¹²Tsalina mathu na mathu nyi ssinu ma sen piwa Gibeon wi aghajü keti kete wi ma tudhiya.
- ¹³Khathansha wi Ishmael tssüzüthu na Johanan nu ma süpahizi ccülikesathu muya khe mathu nongheya,
- ¹⁴nu khapeghe mathu wiwa bvügho.
- ¹⁵Isala Ishmael nu ma nyi meshu tazen na Johanan wina bvü sen Ammon yyi wi wa.
- ¹⁶Tsaseng wi Johanan nu ma gweghe keten süpahizi ccülikesathu na Ishmael na Gedaliya süthi nu Mizpah wi keben anyithu ssinu atssüzüthu sa wa keten süpahithu, nzathu, ghanyithu, nu ajjenkehie kedithu miwi benya.
- ¹⁷⁻¹⁸Mathu na Babilon nyithu messi kepaghenanye Ishmael na Babilon Kadimiwa na pi ayyi tsüwa wi ahng sa thsü kethengwa Gedaliya pathi kesalina. Tsalina mathu na Babilon nyithu tubvü sen nu Ejipt wi wale lentsen chia. Mathu na alenca wi Bethlehem kete Khimham wi ngan wa.

Jeremiya 42

Anyithu na Jeremiya na Mathu ghenä Khielo kekhe

¹Tsaseng wi süpahizi ccülikesathu tsüdi pi Kareya tsa Johanan, nu Hoshaiya tsa Azariya saghu pi anyi kepapa kesa tsüdi ssigho

²nu hi wi khi, “No nchala ikhang na no wi mangwa khie khe sa cülo. Apvüwa ithu Nyiza wi ikhang ghenä khie cülo. Ikhang hang keyathu tsüdi ghenä khie cülo. Kuti tsüwi ikhang na anyi kejon keben, isala khilitsü no mu keben ti ikhang na anyi kezeng-u ketan sadha.

³Apvüwa ithu Nyiza na ikhang walo kesa len nu nsathu keyishü pi ikhang ccüca thsüle kesalina ikhang ghenä khie cülo.”

⁴Hi luneng, “Isathu mantsadha. Nthu na kekhi ti hi Apvüwa ithu Nyiza wi khie na, nu ma mangwa khi khe hi pi nthu kiza na. Hi mangla pi nthu kuthi nben.”

⁵Tsaseng wi mathu na hi wi khi, “Apvüwa ithu Nyiza na ikhang ghenä ajüh khuchi pi no kecü tsüdi nkinala lethu, Apvüwa yala atsentsa nu jühtsentsa kesa chüza sala ikhang kematangwa salo.

⁶Ikhang na tsü nenle n-nen lela, ikhang na no ma wi ikhang ghenä khielo khi kebenwa Apvüwa ithu Nyiza jüh kinaden.”

Apvüwa na Jeremiya Kekhie luneng kechi

⁷Ghanan tagha sengwi Apvüwa na hi ccüneng;

⁸tsalina hi Johanan, ma gweghe keten süpahizi ccülikesathu, nu anyi kepathu tsüdi cighuchi.

⁹Hi mathu wi khi, “Apvüwa Israel Nyiza, nthu na hi nthu ghenä kekhi salo kesun pi ma wi kechiwa na khi,

¹⁰‘Keujüla nthu na ayyi hawa wi hang ben mvu lethu, hi nthu pasha kesawa nyela nthu pieki cüden; hi nthu pfüpi kesawa nyela pi sheng cüaden. Hi keyasa sengho nthu miwi kechi ghenä ihathana mtsüdha.

¹¹Babylonia Kadimiwa nmessila yilo. Hi nthu ssiden, nu ma kekhang wina nthu kekasha cüaben.

¹²Kepaghenanye hi nyu nantizen ntsa saden, hi ma sapi nthu nantizen thsü nu nthu ya ajjen wi wha neng thsüaben. Hi Apvüwa, hi khidha.’

¹³⁻¹⁵“Isala nthu Judah wi teshi ketheng anyithu nthu na Apvüwa nthu Nyiza jüh nkinala nu ayyi hi wi nhang mvu sa yishü. Nthu na hati khi yishü, ‘Nyele, ithu na Ejipt wi wa hangden, ciwi ithu na aghikesa nmetudha, nyelela aghikesa hhai za nu nghamadha.’ Keujüla nthu na hati khi lethu, Apvüwa Kekhang ntsawa Israel Nyiza na khiben, ‘Keujüla nthu na wala Ejipt wi hangle meshen lethu,

¹⁶nthu na messi keten aghikesawa tsüna nthu ghanya, nu kaghama nthu na messi keten tsüna nthu nieben, nu nthu na ciwi Ejipt wi shüaben.

¹⁷Ejipt wi wala hangle kesa meshen keten anyithu tsüdila aghikesa, kekhhwenhi, nyelela kesakinaa ghei wi shüben. Mathu thola hangya nben, kesüla hi kededi sengho mathu miwi chile keben witsü bvüya nben.'

¹⁸"Apvüwa Israel Nyizawa na khiben, 'Ileben ketsu keminu meyisha pi Jerusalem nyithu miwi kechi tsüti nthu na Ejipt wi wa lethu, ileben keminu meyisha pi nthu miwi chiben. Nthu ghang pi qhethiketen kesa kesü saaben; anyithu na nthu nkichi nu nthu nyan pi kishen- keshi kesü sa senben. Nthu na khiela apen ha mu neng nbendha.'"

¹⁹Tsaseng wi hi pala khi, "Apvüwa na nthu Judah wi teshi ketheng anyithu na Ejipt wi nwa lalo kizadha. Tsalina hi khili nthu kitsanben,

²⁰nthu na keshü qo kesazzi kesü saaben. Nthu na hi Apvüwa ithu Nyiza wi nthu ghena khielo, nu nthu na ma ajüh khukechi tsüdila saaben le khishitheng.

²¹Nu hi khili nthu kizadha, isala nthu na Apvüwa ithu Nyiza na hi kesun pi nthu kekiza jüh tsüdila n-nie mvulaben.

²²Tsalina ha meshenyalo: nthu na wa hang mvu keben yyi witsü nthu na aghikesa, kekhhwenhi, nyelela kesakinaa ghei wi shüaben."

Jeremiya 43

Jeremiya ssinu Ejipt wi kewa

¹Hi Apvüwa mathu Nyiza na pi mathu kizalo hi kesun kechi tsüdila pi anyithu kizakhia.

²Tsaseng wi Hoshaiya tsa Azariya, Kareya tsa Johanan nu kepa wi ammikesa nyi tsüdi hi wi khi, "No milimesaben, Apvüwa ithu Nyiza na ithu wala Ejipt wi nhang lalo kesa no nkesun chile.

³Neriya tsawa Baruk na no kechü pi ithu matang thsüle, isanu Babilon nyithu ya ithu miwi khangya nu ithu pathi nyelela ssinu Babylonia wi wa thsüale kesalina."

⁴Tsalina Johanan, süpahizi kedithu kesüla nyelela anyithu thola Apvüwa jühkhukechi kina nu Judah yyi wi nbenla.

⁵Tsaseng wi Johanan nu süpahizi kedithu tsüdila Judah wi teshi kethengthu nu jügüzighe pi nu mizzatentithu wina kheneng kegho anyithu tsüdi gweghe ssinu Ejipt wi wa:

⁶tsüthu na npvüza, nza, ghanyithu nu kadingathu. Mathu na benchüwa Nebuzaradan na pi Gedaliya na nonccalo pi dhenchi kethengthu tsüdi pi Baruk nu hi wwala ssiya.

⁷Mathu na Apvüwa jühkhukechi nkinala Ejipt yyi wi Tahpanhe kecu wi wa.

⁸Ciwi Apvüwa na hi kiza,

⁹“Alon keti pahan khuya nu pi anyunuti hawa wi kidhan jjen kedulen tuwa akhemikedha cakhu wi chhüvhülo, isanu Israel nyithu pahan ya no tsüti sa keben tsü muya thsülo.

¹⁰Tsaseng wi mathu wi hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na imaghawa Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar ssigho apen ha wi chiaben, nu ma ma kadipen pi no alon pi chhüvhü kethengthu miwi sa nu ma kadi nithsüjjen pi ma miwi shigheden kizalo.

¹¹Nebukhadnezzar na gho Ejipt chayaden. Anyi kesakinaa wi shülo sakeathu na kesakinaa wi shü, ssinu atssüzü sa walo sakeathu ssinu atssüzü sa wa, nu aghikesa wi pathilo sakeathu na aghikesa wi pathiaben.

¹²Hi anni pi Ejipt cenpvü kekinyijjen mecangchi, nu Babylonia kadimi na mathu cenpvüthu mecangchia nyelethu pvü bvüaben. Anenikehiewa na ma thsü wi ayyi sametha keten tsüti Babylonia kadimiwa la Ejipt yyi satemetha nu anyanhang ntsa sen nu bvüaden.

¹³Ma Ejipt yyi wi Heliopoli wi kemetha lonkeshengthu tsü yasa nu Ejipt nyi cenpvüthu kekinyijjen mecang chiaben.”

Jeremiya 44

Apvüwa Ketsijüh pi Ejipt wi Israel nyithu kecü

¹Apvüwa na Israel nyithu Ejipt yyi wi anyunuti Migdol, Tahpanhe, nu Memfi, nu diyyi ssanwa wi hang kebenthu ghenha hi ccüneng.

²Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na khi, “Nthu na hi keyasa sengho Jerusalem nu Judah nyunuti kepathu tsüdi miwi chikea mudha. Khili wi lela tsüthu na keyasa wi ben, nu thola ciwi hang nben,

³kepaghenanye mathu nyi na nkemehai kuli nu hi sapi aghepvü thsüle. Mathu na ahanshathu sapi acenpvü kepathu cü nu mathu nyelela nthu baqhaithu na kinyi nkegho cenpvüthu kekuli sa.

⁴Hi imagha atusenjüh-kechüthu kesun pi nthu wi chi nu mathu na hi nanmeghü keten kekuli qhethiketen kesa ha nsa lalo nthu kiza.

⁵Isala nthu na tsü nkina nu nmeshen chidha. Nthu na ahansha sapi acenpvü kepathu kecü kekuli nkemehai tsü nteshi mvu.

⁶Tsalina hi ileben ketsu nu keminu meyisha pi Judah nyutithu nu Jerusalem lentontithu miwi chi, nu anni pi tsüthu mechan chia. Tsüthu yasa pia nu ghang kemessi kesü sa nu tsüthu na nansü la ben.

⁷“Tsalina hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na khili nthu wi mangkesa na nkemehai tsüti kesa na nthu miwi kuli ben nu kesa keüben. Nthu na keyasa

sengho nza, npvüza, ghanyithu nu memethu miwi chi nu nthu nyi kesütanla nben thsüla le saben kwe?

⁸Mangkesa na nthu hewi Ejipt wi hangle gha keben wi ha atsikezhüthu kinyi nu ahhansha sapi acenpvü kepathu cü nu ileben sameshü ben nu? Nthu ketanla nthu yasale sa, isanu ayyi wi mizzatenti tsüdila nthu nankeqhe nu nthu nyan pi kishen-keshi kesü sa thsüle kesa ghenä kuli ben kwe?

⁹Nthu na Judah nyuti nu Jerusalem lentontithu wi nthu baqhaithu, Judah kadimithu nu mathu wubvüthu, nthu nu nthu wubvüthu, na ghesighena kekuli kesa tsü malidha kwe?

¹⁰Isala nansü kecu la nthu na nthu satemeni meya. Nthu na hi kinyikü nten nyelela hi ayenthu pi nthu nu nthu baqhaithu kecü tsüdila nie nu hang meya ladha.

¹¹“Tsalina hi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na kheneng nthu matang nu Judah tsüdi yasa den.

¹²Judah nyi teshi kethengthu nu wala Ejipt wi hangle meshen kebenthu ghenä lethu hi mathu tsüdi yasa cüden. Mathu kedi le kizza lela tsüdi Ejipt wi aghikesa nyethu kekhhwenhi wi shüaben. Mathu na ghang kemessi kesü saaben, anyithu na mathu nankeqhe nu mathu nyan pi kishen-keshi kesü saben.

¹³Hi aghikesa, kekhhwenhi, nu kesakinaa ghei pi Jerusalem meten kecü tsüti Ejipt wi kahangthu meten cüden.

¹⁴Judah nyi teshi kethengthu nu Ejipt wi hangle gho keathu thola bvüya nyelela hangya nben. Nthu thola kuti hang mvu keben Judah wi kheneng ghoya nben. Kushinyi kezeng-u ketan khe thola kheneng ghoya nben.”

¹⁵Tsaseng wi npvüzathu mathu wubvüthu na ahhanshathu sapi acenpvü kepathu cüle kesa kechüthu tsüdi nu nza ciwi ngan kebenthu tsüdi pi Israel nyi Ejipt cülawa kahangthu saghula anyitenti keti kesü sa nu hi wi khi,

¹⁶“Ithu na no Apvüwa nyan wina ithu kekiza tsü kina nten.

¹⁷Ithu na sale kekhi tsüdila saaden. Ithu na ahhansha sapi ithu cenpvü Tangwi Kadijja cüden. nu ithu bamyithu, ithu kadimithu nu ccülikesathu na Judah nyutithu nu Jerusalem lentontithu wi sa kegho ti ithu na kisengtssü meyisha pi kekinyi sapi ma cüden. Tsü tsüwi ithu na kedsakejjü minyan, ithu na mehai kayi nu agükeccü mangla nmi.

¹⁸Isala ithu na ahhansha sapi Tangwi Kadijja ncüla nu kisengtssü pi kekinyi sapi ma ncüla kesa nten na ithu na mangla nmila, nu ithu nyithu na aghikesa nu kekhhwenhi wi shü ghodha.”

¹⁹Nu nzathu na khineng, “Ithu na Tangwi Kadijja tsi ti amesa gü, ahhanshathu sapi ma cü, nu kisengtssü meyisha pi kekinyi sapi ma cü kesa wi ithu wubathu na ithu kuli keben tsü nen.”

²⁰Tsaseng wi hi npvüza nu nzathu na hati hi luneng kechithu wi khi,

²¹“Nthu nu nthu bamyithu, nthu kadimithu nu ccülikesathu, nu ayyiwa wi anyithu na Judah nyutithu nu Jerusalem lentontithu wi kekinyi tsüna nthu kemeshentsü Apvüwa na tsüthu cüki nchü nyelela ma tsüthu malidha le ben kwe?

²²Nansü tsathang ha ma nthu yyi yasa pi theng nu thola ciwi nhang. Tsüna ghang kemessi sadha, nu anyithu na tsü nyan pi kishen-keshi kesü sa kepaghenanye Apvüwa na nthu gheshighena nu nkemehai kekulithu n-ghangchala.

²³Khili kededi ha nthu miwi ghodha kepaghenanye nthu na ahhansha sapi acenpvü kepathu cü nu Apvüwa jühkhukechithu tsüdi n-niela sami pi ma matang.”

²⁴⁻²⁵Hi anyithu tsüdi nu tsü miwila nzathu wi Apvüwa Kekhang ntsawa, Israel Nyiza na Judah nyi Ejipt wi hang kebenthu wi mangwale khiben khe pi kiza, “Nthu nu nthu wubvüthu la ajüh kemechan pi Tangwi Kadijja wi khishidha. Nthu na ahhansha sapi ma cü nu kisengtssü meyisha pi kekinyi sapi ma cü, nu nthu khishi kechithu tsü nieden. Isathu mantsadha! Nthu khishi kechithu nielo! Nthu kekishenthu tsü salo!

²⁶Isala khili hi Apvüwa inyan kekhang wina nthu Israel nyi Ejipt wi hang kebenthu tsüdi wi kekishen sa ketheng ha kina chilo: Hi khiela nthu kesüla ya inyan sen nu hati kekishen kesüla sa thsü nten, ‘Hi hang kebenwa Apvüwa Kemisintsa nyan wina kishenben!’

²⁷Isathu hi nthu ya mehai kayi wa thsü nben, isala yasa cüben. Nthu tsüdi shüaben, nthu meshu kesüla keben chu aghikesa nyelela kesakinaa ghei wi shü thsüaben.

²⁸Isala nthu kezeng-u ketan keshü ghüya nu Ejipt wina kheneng Judah wi gho yaben.

²⁹Hi Apvüwa, hi apen ha wina nthu meten cüden nu keyasa sengho nthu miwi chiaben kekhishi tsü atsentsa sacen ben kesa chüza pi nthu cüden.

³⁰Hi Judah Kadimiwa Zedekiya pi Babylonia kadimiwa Nebukhadnezzar, ma ghinyi ma pathi mvu kebenwa kwen wi chikea tsüti Ejipt kadimiwa Hofra pi ma ghinyi ma pathi mvu kebenwa kwen wi chiaben.”

Jeremiya 45

Anyiza na Baruk wi Khishikechi

- ¹ Josiya tsa Jehoiakim na Judah kadimi sa keya mapi mejüwa wi Baruk na hi khi pi ma kekiza jüh tsü zhüya. Tsaseng wi hi ma kiza,
- ² Apvüwa Israel Nyiza na khi, “Baruk,
- ³ no khiben, ‘Hi teshidha! Apvüwa na ahathakina pi igükeccü wwa cüdha. Hi nchala nu ghadhiben, nu hi kecca mangla mu ntendha.’
- ⁴ “Isala hi Apvüwa, hi sa ketheng tsü zanghe ben nu hi sheng ketheng tsü pfüshi ben. Hi ayyi maben wila ha saaben.
- ⁵ No ketanla no ghen a kemehai sakeya ghangben kwe? Tsüti nsala. Hi kededi sengho anyi tsüdi miwi chiden, isala no khiewa wa khe no kahang bvü yaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 46

Karkhemish wi Ejipt chayakesa

- ¹ Apvüwa na mizzatentithu cüki pi hi ccüneng,
- ² Ejipt pi atuwa sa. Hawa ha ma Jehoiakim na Judah kadimi saya nu mejüwa mapi wi Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na Euftrat Ghaku kete wi Ejipt Kadimi Neko süpahizi chayakesa cüki kekhi:
- ³ “Ejipt nyi kadimithu na jisha, ‘Nthu tsonhithu kidenya nu aghi wi dulo!
- ⁴ Nthu goruthu huya nu tsüthu miwi kiya! amighe liwen pvü nu kesennieya! Nthu pie yiyha saya! Nthu ghighe pvüyalo!’
- ⁵ Isala Apvüwa na keü, ‘Isala hi mangwa muya nu? Mathu na messi ntsa nu kheneng ghoben. Mathu süpahithu jügü neng bendha; mathu na bvüya kemehai chu bvü, nu aseng wi n-ghangchi.
- ⁶ Kembhi ntsathu la bvü meya; süpahithu la bvü meya. aghawa wi Euftrat wi mathu na accümeshü nu khuliben.
- ⁷ Nil Ghaku ti shagha aghaku kesü na aghüsa mejjen wa keben ti hana thowa nu?
- ⁸ Tsüna Ejipt, Nil Ghaku ti shagha aghaku kesü na aghüsa mejjen wa kebenwa tsü. Ejipt na khi, “Hi shagha ayyi pong cüden; hi anyunutithu nu anyi ciwi hang kebenthu yasa cüden.
- ⁹ Goruthu nu gorugarithu ya mbhi ntsa wa thsü! Süpahithu kesunshi chilo; Sudan nu Libia nyi atsonhi kepvüthu, nu Lidia wi alamugho kepiethu!’ ”
- ¹⁰ Hana Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa tsathang: ma nansü ajukhi yaden; ma nansü ma ghinyithu meten cüden. Ma njünnu na mathu dsa pi napi pongkeya chu dsaben, nu mathu jü jü pi aleben gha nkeya chu jüden. Nansü Kekhang ntsawa na ma nkechathu pi aghawa Euftrat wi ahhansa saben.

11Ejipt nyithu, Gilead wi dawa bhayalo! Nthu dawa tsüna nsenla kemehai chüyadha; mangla nthu sapi mehaiya nben.

12Mizzatentithu na nthu kejüghe keya zayadha, nu mathu tsüdila nthu kiqai zayadha. Süpahi kesü na nyu ccümeshüya nu manyi qho ayyi wi khuliduben.

Nebukhadnezzar na kegho

13Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na Ejipt ssikaghashen kegho wi Apvüwa na hi ccüneng. Ma khi,

14“Ha pi Ejipt nyutithu Migdol, Memfi, nu Tahpanhe wi thangchilo; “Nthu ketanla nthu khweyale kesa ghen kiden yalo! Nthu keben tsüdila aghi wi yasaben!

15Mangkesa na nthu cenpvü kekhangwa Apis na qanca nu? Apvüwa na ma kihhesha pidha le!”

16Nthu süpahithu na accümeshü nu khulidha; mathu khokho wi khi, “Wanlo! Ithu aijen wi ithu nyithu wi wha nu ghinyithu njünnu ghüya na!”

17“Anyan ketheü kesü pi Ejipt kadimi cülo— ‘Nponmeghe pi ammisa nu matsü cuzzi kesawa.’

18Hi Apvüwa, Kekhang ntsawa, hi Kadimiwa. Hi hangkeben Nyizawa. Tabar Yikha na ayikhathu miwi misiki Karmel Yikha na atssükedone miwi la misiki ntsa kesa ti, no ssikaghashen ketenwa kezü la tsüti saaben.

19Nthu Ejipt nyithu, atssüzü sa wale kesa ghen kiden yalo! Memfi sapi ayyikeshü kesü ceng shaben, yasa pi thola nkahang pen kesü saaben.

20Ejipt na ameshü ghala kemehai kesü ti, isala aghawa na mti keten nikho kesü gho ma ssisa.

21Melli senketen süpahithu lela amesü zzathu ti kiqa meya. Mathu na ngan nu nyu kaghashen meya; mathu tsüdila khapeghe bvüdha. Mathu keshü tsathangwa na gho cudha, nu tsüna mathu kededti tsüwa.

22Ejipt na amaghang kesü hhai ti sa bvü, ghinyi süpahi na tetsaki kegho wi. Mathu na ampvüthu pi ma ssisa, anyi na achantonthu shüchi keben ti,

23nu ayinong yasa keben ti. Mathu nyithu na ji mtsü nu sikhi meya; mathu süpahi na ashiqathu miwi jiki.

24Ejipt nyithu pi kejügheya thsüdha; aghawa anyithu na mathu nkayadha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

25Apvüwa Kekhang ntsawa Israel Nyiza na khi, “Hi Amon cenpvü Thebe pi Ejipt nu ma cenpvüthu nu kadimithu saghula meten cüden. Hi Ejipt kadimi nu kenondi pi ma miwi chi ketenthu tsüdi khuya

²⁶nu pi mathu pathiale kebenthu Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar nu ma süpahizi kwen wi chiale saben. Isala asakhen wi hathu tsüwi ti anyi na Ejipt wi hang neng den. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Apvüwa na Ma nyithu Hangsha yaden

²⁷“Inyithu, nmessi lalo, Israel nyithu, qhethiketen nsala. Hi ayyi kelensie wina nthu kekasha yaden, nthu na atssüzü sa keben yyi wi tsüna. Nthu na ajjen wi gho neng nu cca hang yaben; nthu na yazishu benya, nu thola nthu satemessi nbendha.

²⁸Hi nthu wi gho nu nthu hangsha yaden. Hi nthu jügüzighe pi chiketheng wi mizzatentithu tsüdi yasaden, isala hi nthu tsü yasa nten. Hi nthu nmetenla bvü thsüaben; isala hi nthu meten cü lethu, kemeshon wi saaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 47

Apvüwa na Filistia ghenä Ketsijüh khukechi

¹ Ejipt kadimiwa na Gaza npi ssikaghashen wi Apvüwa na Filistia ghenä hi ccüneng.

²Ma khi, “Ghangchilo! aghawa atssü na dugho tendha, nu aghaku kesü ti di pi atssüdan saben. Tsüthu na ayyi nu ma miwi keben tsüdi mejjenphon shaben, anyunutithu nu ciwi kahang anyithu la. Anyithu na kekiqa khie shagha; ayyi wi anyi tsüdila qaishüca saaben.

³Mathu na goru lenketsen, gorugari kekichenli, gorugari ccü kenyeggü hhai la zaben. Abathu na atsangathu ghenä kheneng nben; mathu kwen na mnankezü nu pieki meya laben.

⁴Filistia yasa keten tsüwa na ghodha, Tur nu Sidon wi kekiqa kebenthu tsüdi khenpia le kesalina. Hi Apvüwa, hi Filistia nyi yasa cüden, Kreta ghüsa wina keghothu tsüdi.

⁵Ahathakina keti na Gaza nyithu miwi ghodha, nu Ashkelon nyithu na ccen sadha. Filistia na hela khathu anongü ten nu?

⁶Nthu na hati khi, ‘Apvüwa njünnu le! No matsü khathu kagha ben ten nu? No kethengpen wi du neng lo, ciwi ccen benwalo!’

⁷Isala tsüna hi kekuli salo pi ma kecü wi khati nganben wa nu? Hi tsü ya Ashkelon nu anyi aghüsa wi kahangthu ssikaghashenlo ahza khuchia.”

Jeremiya 48

Moab Keyasa

- ¹ Hawa ha Apvüwa Kekhang ntsawa na Moab cüki kekhi: “Nebo nyithu tizendhale— mathu nyunutithu yasadha! Kiriathaim nkayadha, ma khwetikevü na qancadha, nu ma nyithu na kejügheyadha;
- ² Moab kemehai na nmidha. ghinyithu na Heshbon nkaya, nu Moab mizzatenti yasale acho kidenben. Madmen nyunutiwa na ccen saaben; süpahizithu na lentsen sen nu tsü matangden.
- ³ Horonaim nyithu na qaiben, Yasayala! Keded!i
- ⁴ Moab yasadha; Ghanyithu na qai keben tsü kina chilo.
- ⁵ Mathu na Luhit len wi keshu chuli mathu kekishi hhai tsü, Horonaim wi kecü len ahathanala qai keben tsü kinachi.
- ⁶ Mathu na khiben, “Wanlo, nthu hangyale kesalina bvü yalo! Ayyikeshü wi aghang gada ti bvü yalo!”
- ⁷ “Moab, no no kezü nu keben-keyeng nondiben, isala khili no lela nkaya tendha; ncenpvü Khemosh na ma kaditsathu, nu keqhaikedithu gweghe kushinyi sa wa tendha.
- ⁸ Anyuti kesütanla kedediwa tsü ghüya nben; yyiketijü nu deshentijü manyi qho yasaben. Hi Apvüwa, hi khidha.
- ⁹ Moab ghenashüjjen lon kesü piekiya; tsüna wan yasa tendha. Tsü nyutithu na yasa pi teshiaben, nu thola ciwi hang neng nbendha.”
- ¹⁰ (Anyi ma leben tsüdi pi Apvüwa kekuli nkesawa kishen cülo. Anyi njünnu pi kagha nu nyu nkesüdhithu kishen cülo.)

Moab nyunutithu Yasadha

- ¹¹ Apvüwa na khi, “Moab na keshüthangla yazishu hang nu khiela ssinu kushiyyi wi nwa. Maob na kisengtssü pa nkethu nu pi akhüti kesü wina pi kepawa wi meyisha nketen tsüti le. Ma hankedemvu na npi bhatagha, nu ma kenyan na keshüthangla makesü.
- ¹² “Tsalina khili hi anyi kesun pi Moab pi kisengtssü ti keshusha keten matsü na gho tendha. Mathu na ma kisengtssü khüti pi ghacang thsü nu tsü pacha zigheaben.
- ¹³ Tsaseng wi Moab nyithu la Israel nyithu na nondi kegho Bethel cenpvü ghenajüghekeya ti mathu cenpvü Khemosh ghenakejüghe yaben.
- ¹⁴ “Moab nyithu, nthu na mangkesa na aghi sanankea nyi, süpahi kempvüzathu le khiten nu?
- ¹⁵ Moab nu ma nyunutithu na yasadha; ma nyi kepvüza kemehai ntsathu süthidha. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa. Hi kadimiwa, hi khidha.

- ¹⁶Moab kededdi na wan gho tendha, ma kepara na wan gho tendha.
- ¹⁷Mizzatenti katsüwa ghenä qailo, nthu tsü katen wi kahangthu, nthu tsü nyankethang chü kebenthu tsüdi. “Khang ntsawa sa keben tsüna pakhhidha; ma nyankethang nu ma kekhang nmidha le! isa khilo.
- ¹⁸Nthu Dibon wi hang kebenthu, nthu kekinyikü pen wina dugholo, nu ayyinikhu miwi donkilo; Moab keyasawa na hewi tendha, nu ma khweti yasa pi thengdha.
- ¹⁹Nthu Aroer wi kahangthu, alen wi ngan nu hielö; bvü ketenthu wi keüchi, mathu wi mangwa sadha khe chüyalo.
- ²⁰Mathu na luneng ben, ‘Moab na qancadha, tsü ghenä qailo, tsü kimennidha. Arnon Ghaku niela thangchilo, Moab tsüna yasadha le!’
- ²¹“Yikha shoniketijü nyunutithu miwi ajüh kekaghaten na ghodha: Holon, jaza, Mefath,
- ²²Dibon, Nebo, Beth Diblathaim,
- ²³Kiriathaim, Bethgamul, Bethmean,
- ²⁴Kerioth, nu Bozra. Ajüh kekaghaten na Moab nyunutithu kelensie nu akete tsüdi miwi ghodha.
- ²⁵Moab kezü pachadha; ma kekhang pachadha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Maob Satemeni cüaden

- ²⁶Apvüwa na khi, “Moab sapi adina thsülo, kepaghenanye ma hhaghe nu hi matangden. Moab na ma ketanla ma keduwe wi kuweng den, nu anyithu na ma nankegheden.
- ²⁷Moab, no khati Israel nkichila nankeqhe khe meshen neng nanlo. No kaghanfü khang kesü na mathu ghanyakea ti mathu miwi kulitheng.
- ²⁸“Nthu Moab wi kahangthu, nthu nyunuti teshilo! Wala alonshi miwi hanglo! Nkhetsü na alonshiku wi ma ghacen sa ketenwa tsüti salo.
- ²⁹Maob na kapvü mtsü! Anyithu na khatila kapvü, awisa nu dithang nu mathu ketanla mathu ghenä meshen benten khe hi ziyadha.
- ³⁰Hi Apvüwa, mathu awikesa tsü hi chüben. Mathu kedithang na mangla saya nben, nu mathu na kuli keten tsüna kesie benya nben.
- ³¹Tsalina hi Moab wi anyi tsüdi nu Kir Here nyithu ghenä qaiden.
- ³²Hi Jazer nyithu ghenä qai kesa miwi lela Sibma nyithu ghenä qaiden. Sibma nyunutiwa, no kemeshentsse ton na ma cüna chang sen Keshü Tssükedone thenkeghe sen wa Jazer cu keben ti kesa. Isala khilitsü no kemazu kedsau nu kemeshentsse bithu na yasadha.

³³Moab yyi kenyanwa wina anonkeghe nu kenen sen bvüdha. Hi kisengtssü kemisügüpen wi kisengtssü lle keshhugho khendha; thola kisengtssü sa nu anonkeghe ghenä jisha keten nmidha.

³⁴“Heshbon nu Eleale wi anyithu na magha shagha, nu mathu kemagha na Jahaz kecu wila zaya mehai; tsüna Zoar wi anyithu la zaya mehai, nu tsüna Horonaim nu Eglath Shelishiya kecu wila zaya. Nimrim Kuza lela keqha,

³⁵Hi Moab nyithu ya mathu kekinyipenthu wi mecang pi kekinyi nu ahhansha sapi mathu cenpvüthu kecü khen shaden. Hi Apvüwa, hi khidha.

³⁶“Tsalina ileben wi Moab nu Kir Here nyithu ghenä anonkegü na anyi pahan na mathu keben tsüdi nmila kesa ghenä lalali khou pi keshü khwi sa keben ti saaben.

³⁷Mathu tsüdila ali nu apangkenye whidha. Mathu tsüdila mathu kwen wi ayisü sa, nu tsüdila aleshithsü mphiben.

³⁸Moab jjenmili tsüdi nu anyi kesaghupen tsüdi wi anonkegü ketan sadha, kepaghenanye hi Moab pi akhüti kesü ti pakhi nu thola nkeya mvu sadha.

³⁹Moab pachazighedha! Maghala qailo! Moab na kejüghayadha! Tsü yasadha, nu tsü kevä wi mizzatenti tsüdila ma nankeqheben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Moab na Bvükeya mangla nmi

⁴⁰Apvüwa na khishidha, mizzatenti kesü na amumu ma gisha zanshigü sen nu kedugho ti Moab miwi dughoden,

⁴¹nu anyuti nu akhwetithu nkayaden. Tsü ghanan wi Moab süpahithu pateqhe pi nza kesü atsa kepvügha wi ketizensa keten ti saaben.

⁴²Moab yasa nu mizzatenti kesü nsa nengdha, kepaghenanye ma hhaghe nu hi matang kesalina.

⁴³Kemessi, acakechhü, nu aca na Moab nyithu hieben. Apvüwa na khidha.

⁴⁴Thowa na kemessi tubvüle kiden khe ayyiku wi khuli duaben, nu thowa na ayyiku wina shuale kiden khe aca wi yayaben, kepaghenanye Apvüwa na Moab ghenä kededi tsüwa ssan pi thengdha.

⁴⁵Kushinyi kekiqa nkemithu na kuti tsüwi Kadimi Sihon na kekhang kesen nyunutiwa Heshbon witsü khweyale sa isala tsüna khili anni na qheben. Anni na aggü wi nu ayikha kemisi wi Moab nyi aghikenenthu mecangdha.

⁴⁶Moab nyithu tizen dha man! Khemosh kinyi ketenthu yasadha, nu mathu tsangathu na atssüzü sa bvüdha.

⁴⁷Isala atsathang ghaketen wi Apvüwa na Moab sapi mehai nengya thsüben. Apvüwa na khi ketheng hathu tsüdi Moab miwi saaben.

Jeremiya 49

Apvüwa Jühkekaghaten na Ammon miwi keben

¹ Hawa ha Apvüwa na Ammon cüki kekhi: “Israel nyithu na khiewi ben nu? Meshu kesütanla ma yyi khwekeya nmi kwe? Mangkesa na mathu na Molek cenpvü kinyi ketenthu ya Gad mizza yegu yaya nu ciwi nhang nu?”

²Isala matsü kesü na ghoden, ciwi hi ghazen nyunutiwa Rabbah wi anyithu ya aghikesa hhai zaya thsüden, nu tsü yasa nu ma nyuthu mecang chiaben. Tsaseng wi Israel na ma yyi khuya kesathu wi tsü khu nengyaden.

³Heshbon nyithu, magha shaghalo! Ai na yasadha! Rabbah wi nzathu, anongü wa yilo! Aleshithsü mphi nu anongülo. Chükivvü nu bvülo. Ncenpvü Molek pi ma keqhaikedithu nu kaditsathu ssinu gweghe kushiyyi wi bvüaden.

⁴Nthu lebentsentsa nkesathu, Mangkesa na ashhüsa ten nu? Nthu kezü nmila bendha. Mangkesa na nthu ketanla nthu kekhang nondi nu thola nthu ssikaghashenya nbenle saten nu?

⁵Hi nthu kechhenkevü tsüdi wina kemessi sengho nthu miwi chiaben, nthu na tsüdila bvüaden. Kesüsü tsüdila ma kahang ghenya bvüaden, nu meshu kesüla nthu süpahithu ssigho nthu cü neng nben.

⁶“Isala hi asakhen wi Ammon sapi mehai kayi thsüaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Apvüwa Jühkekaghaten na Edom miwi keben

⁷ Hawa ha Apvüwa Kekhang ntsawa na Edom cüki kekhi: Edom nyithu na mathu kemetsa bhataghadha kwe? Mathu lenketsütsonthu na mathu nsenthu keyishü pi mathu kiza meyala kwe? Mathu kemetsa tsüdila bvüdha kwe?

⁸Dedan nyithu, khapeghe nu bvülo! Kuthi yalo! Hi Esau shicübvüghathu yasale saben, kepaghenanye hi mathu meten cü keten matsü na ghodha.

⁹Nyu na kemeshentsse bithu la lela mathu na maton wi pahan teshiaben, kaghanfüthu na aghaja wi gho nu mathu keya mvu ketan khuyaben.

¹⁰Isala hi Esau shicübvüghathu kushitha pi nu mathu kekuthi penthu tsü kelishi, isanu mathu ya nkuthi thsülale kesalina. Edom nyithu tsüdila yasadha, mathu kesüla nmidha.

¹¹Nthu maghamaghangthu teshi pi hi dhenchilo, hi mathu nonccayaden. Nthu denyithu na hi maghaki benya mehai.

¹²“Kemeten nkemu gothu lela kemeten hyiwa tsü jjüden, nthu kemeshen tsü nthu nmetenla benya benshe saten kwe? Nyele! Nthu na ahyiwa tsü njjüthu yishü!”

¹³Bozra nyunutiwa tsü ghang kemessi nu ayyikeshü kesü saaben kesa hi kishendha, nu anyithu na tsü nankeqhe nu tsü nyan pi kishen-keshi kesü saaben. Ketekevü wi anyuthu tsüdila yasa ben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

¹⁴Hi khi, “Edom, hi Apvüwa wi ketsijüh kesü muyadha. Ma nyilo kesü kesun pi mizzatentithu tsüdi mathu süpahi saghuya nu no ssikaghashen le kiden yalo kiza wa thsüdha.

¹⁵Apvüwa na no sapi nkhang thsüla, nu anyi kesüla no nkinyi thsüla tendha.

¹⁶Nwikesa na no mechudha. No ketanla no kemeshen ti thola no nmessile. No alonshi miwi ayikha wi hangden, no amumu kesü ti kemisi ntsa wi hangben lela Apvüwa na no zansha cüden. Apvüwa na khidha.”

¹⁷Apvüwa na khi, “Keyasa Edom miwi gho keten tsüna qhethiketen ntsa sa nu anyi tsü pvüdhi kewa tsüdila amansa nu qhethiaben.

¹⁸Sodom nu Gomarras manyi nu manyi ketekevü anyutithu yasa kesa ti Edom miwi la saaben. Thola ciwi hang neng nbendha. Hi Apvüwa, hi khidha.

¹⁹Ssensitemi kesü ayinong wina shhugho Jordan Ghaku khaghe sen amou kemejjü pen wi kedugho ti hi gho Edom nyithu pi mathu diyyiwa wina zuli bvü thsüaden. Thowa pi hi ghapeya mehai nu? Thowa na leben-jjan nu hi nniya mehai nu? Thowa kekhang kesen na hi matangya mehai nu?

²⁰Tsalina hi Edom nyithu matangla kiden kethengwa, nu hi Teman nyunuti wi anyithu miwi kulile saben khe kinachilo. Mathu tsangathu lela zanshi piaden, nu anyi tsüdila keqhethiaben.

²¹Edom keqanca hhai na ayyi mabenla pakuli, nu kemessi wi kiqai hhai na kelensie wi Aqaba Yyitssüvü wi lela zayaben.

²²Ghinyi na amumu na ma gisha zanshigü sen nu judugho keten ti Bozra ssikaghashen den. Tsü ghanan wi süpahithu na nza kesü kepvügha kinaa wi qhethiketen kesa ti saaben.”

Apvüwa Jühkekaghaten na Damaska miwi leben

²³ Hawa ha Apvüwa na Damaska cüki kekhi: “Hamath nu Arpad nyunuti keni wi anyithu na jühtheü nkemehai zakeya ghen leben güccü nu ketizesaben. Leben ketizensa pi luhiluza kesa na atssükedone kesü ti mathu miwi ben nu mathu na ccen benya nben.

²⁴Damaska nyithu na nkhangla nu kemessi wina bvüdha. Mathu na naa nu atunkemi sapi nza kesü na atsa kepvügha wi kinaa ti sadha.

²⁵Anyankethang nyunuti anonkeghe sa ketenwa tsü teshitha sadha.

²⁶Tsü tsathang wi anyunutiwa lentontithu wi ma nyi kepvünyithu, nu süpahithu tsüdila pathiaben.

²⁷Hi anni pi Damaska khweti miwi chi nu Kadimi Benhadad kadijjenthu mecang thsüaben. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha.”

Kedar Mizza nu Hazor nyunutiwa miwi Ajühkekaghaten

²⁸Hawa ha Apvüwa na Kedar mizza nu Hazor kekhu wi elakha Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na nkaya kesa tsü cüki kekhi: “Kedar nyithu ssisa nu nishuwa nyi mizza tsü yasalo.!

²⁹Mathu nithsüjjen nu asahangthu, mathu nithsüjjen keshonthu nu ciwi keben tsüdila khuyalo. Mathu sunsiesathu khuya nu anyithu wi, ‘Kemessi na nthu tsüdi vüyadha le’ kizalo.

³⁰“Hazor nyithu, hi Apvüwa, nthu na kelensie wi bvü wa kuthiwalo nthu kitsanben. Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na nthu matangle acho kidenyadha, nu ma hati khiben,

³¹‘Ghalo! Ithu anyi yazishu nu apvü-nsala kebenthu ssikaghashen na! Mathu nyunuti na khweti-jenka nyelela khen ntheng nu kekhwé mangla nmi le!’

³²“Mathu sunsiesathu nu asahangthu tsüdi zan yalo! Hi anyi alica pi milute sapvü ketenthu tsü jügüzighe pi alen tsüdi wi wa thsü, nu hi apen tsüdi wi kededí sengho mathu miwi chiaben.

³³Hazor pi anuphan ayyikeshü kesü nu whewhethu kahang pen kesü sa thsüaden. Thola ciwi hang neng nbendha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Elam miwi Apvüwa Jühkekaghaten na keben

³⁴Zedekiya na Judah kadimi saya meyi Apvüwa Kekhang ntsawa na Elam diyyiwa cüki pi hi kiza.

³⁵Ma khi, “Hi alamugho kepiethu na Elam sapi khang ntsa kesa thsüthu tsüdi pathiaben.

³⁶Hi ameghü shopi alen tsüdi wi Elam mo thsü, nu hi ma nyithu na kushinyi sa sen nu diyyi tsüdi wila npi wa keya chu ma nyithu jügüzigheaden.

³⁷Hi Elam nyithu sapi mathu ghinyithu mathu pathi mvu kebenthu tsü messi thsüden. Hi ileben ketsu wina Elam nyithu yasa nu hi mathu npi keyasakhi chu ghinyi süpahizithu kesun pi mathu shunden.

³⁸Hi kadimithu nu accülikesathu yasa nu hi kadipen pi ciwi piekiden.

³⁹Isala hi asakhen wi Elam nyithu sapi mehái nengya thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Jeremiya 50

Babilon Nkakeya

¹ Hawa ha Apvüwa na Babilon nyunutiwa nu ma nyithu cüki ghenä ketsijüh pi kecü:

²“Jühtheü pi mizzatentithu kizalo! Pi thangchilo! Kemechan sa nu jühtheü pi thangchilo! Tsüpi nkuthila! Babilon na qancadha! Ma cenpvü Marduk pachadha! Babilon tsikezhüthu pi kejügheya thsüdha; ma tsikezhü nankiqananthu tsüpi pachadha!

³Aghawa mizzatenti kesü na Babylonia ssikaghashen le ghodha nu tsü sapi ayyikeshü kesü sa thsüaden. Anyi nu asahangthu tsüdila bvü nu thola ciwi hang nbendha.’

Israel Kheneng kegho

⁴Apvüwa na khiben, “Matsü na kegho wi Israel nu Judah nyithu na qai nu mathu Nyiza hi bha ghoben.

⁵Mathu na Zion wi kewa len keü nu tsü kejentan wi waben. Mathu na hi ssinu anuphan ghenä cenkethenjüh sa nu khiela tsü pakhi nbendha.

⁶“Nyithu na anenikehiewa na ma khaghanenithu teshi pi ayikhathu wi bhatagha thsü kesa ti le. Mathu na khaghanenithu na ayikha kesü wina kepawa wi kegoedeja bvü nu mathu jjen mali kesa ti le.

⁷Mathu kemuthu tsüdi mathu ssikaghashen. Mathu ghinyithu na khiben, ‘Mathu na sami pi Apvüwa shun, tsalina ithu na kuli kesa ha nsazzi le. Mathu bamyithu na Apvüwa nondi, nu mathu lela ma wi ajühtsentsa sa keben-ule.’

⁸ “Israel nyithu, Babylonia wina bvülo! Diyyiwa tsü teshilo! Atuwa sala bvüya!

⁹Hi aghawa mizzatentithu kechü sengho Babylonia ssikaghashen le saben. Mathu na kesennie sengho diyyiwa ssinu aghisa nu tsü nkayaden. Mathu na asakejügü chü ntsa nu alakusü pi kega wi mangla gazzi nketenthu.

¹⁰Babylonia tsanqaithu shuya, nu tsüthu shukeyathu na mathu keya mvu tsüdi khuyaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Babilon keqanca

¹¹Apvüwa na khiben, “Babilon nyithu, nthu na imizzatenti tsanqai shu. Nthu na anonkeghe nu kenong sala amesü kesü na asu ghaceng nyelela goru kesü na jigü wa keten ti,

¹²isala nthu nyunuti ketiwa tsüna keminni nu kejügheyaden. Babylonia na mizzatenti tsüdi jawi anyankethang kezeng ntsa sa, tsüna ayyi keqha nu atssü nkemi yyikeshü kesü saaben.

¹³Ileben ketsu ghenä anyi kesüla Babilon wi nhangla; tsü yasa pi teshi nu ciwi pvüdhi kewa tsüdila keqhethi nu amansaben.

14“Alamugho kepiethu, Babilon shunla aghisale kesalina kesennie nu tsü vüyalo. Nthu lakusü tsüdi pi Babilon galo, kepaghenanye tsüna sami pi hi, Apvüwa shundha.

15Aghikhwi sa sen nu anyunuti tsüdi vüyalo! Babilon na khilitsü nyu kwen wi dudha. Ma khwetithu pakhi nu qancazighedha. Hi Babilon nyithu miwi ajukhiyaben. Tsalina mathu miwi nthu jukhiyalo, nu mathu na nyu kepa miwi kuli kechi ti mathu miwi kuli chilo.

16Amacü pi diyyi tsüwa wi nvvü thsüla nyelela allikewwithu ya nwwi thsü lalo. asang ciwi hang kebenthu tsüdila süpahizi na ssikaghashen gho keten messi nu ajjen wi wha neng shaben.”

Israel na Kheneng kegho

17Apvüwa na khiben, “Israel nyi na khaghanenithu, ssensitemithu na jügüzighe pi bvü thsü kesa tsüti le. Atuwa Assiriya kadimi na mathu ssikaghashen, tsaseng wi Babylonia Kadimi Nebukhadnezzar na mathu gü pacha.

18Ha gheni hi Apvüwa Kekhang ntsawa Israel Nyizawa, hi Assiriya kadimiwa meten kecü ti Kadimi Nebukhadnezzar nu ma diyyiwa la meten cüden.

19Hi Israel nyithu ssighe mathu yyi wi chi neng cüaben. Mathu na Karmel Yikha miwi nu Bashan yegu wi shigü keya kedsakejjü tsü dsaden, nu mathu na Efraim nu Gilead yyithu wi shigü keyathu tsü mathu kedsa mvu tsüdi dsaben.

20Tsü matsü na kegho wi Israel wi kesami kesüla mu nben, nu Judah wi gheshighena na ben nben, kepaghenanye hi kahangli heisha kecüthu tsüdi kesami teshi pi cüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Babylonia miwi Anyiza Jühkekaghaten na keben

21Apvüwa na khiben, “Merathaim nu Pekod nyithu ssisalo! Mathu pathi nu yasalo. Hi nthu wi ahza khukechi tsüdi salo. Hi Apvüwa, hi khidha.

22Ayyiwa wi aghikesa hhai zaben, nu ciwi keyasa keti na bendha.

23Babylonia na ayyiwa maben whengcha zighedha, nu khili kewhengji tsü pachadha le! Mizzatenti tsüdila diyyi tsüwa miwi sakea tsü mu pi qhethidha.

24Babilon nyithu, nthu na hi ssinu kesali, nu nthu na hi aca pi nthu die ketheng tsü nchüla ciwi yayadha.

25Hi ighitsanqai ketheng pen tsü shadha, nu ileben keminu wi hi tsüthu khushiyadha, kepaghenanye hi Kemisi ntsa Apvüwa Kekhangwa na Babylonia wi hi kekuli na ben.

26Ma kevü tsüdi ssikesali nu asu pi tsanqai ketheng penthu tsü paqhelo! Shukeya tsanqaithu pi asu ti nbonki yalo! Diyyiwa tsü yasa nu mangla nheila!

27 Mathu süpahithu tsüdi pathilo! Mathu süthilo! Babilon nyithu na dedidha! Mathu metenya keten tsüwa na ghodha.”

28 (Kushinyithu na Babylonia wina Jerusalem wi gho, nu mathu na Apvüwa ithu Nyiza na Babilon nyithu na ma Kekinyijjen miwi mangwa sachi khe tsü ghenajukhi keya cüki khi pi kiza.)

29 “Alamugho kepiethu Babilon ssisalo kiza. Alamugho pie nu alakusü gachü kebenthu tsüdi kesunshi chilo. Anyunutiwa tsü vüya nu thola nbvü thsü lalo. Ma sakechi kekulithu tsüdi sapi cü nenglo, nu ma nyu kepa miwi kuli kechi tsüti ma miwi kulichi, kepaghenanye ma kapvü nu hi, Israel Kemethawa ha shunden.

30 Tsalina ma nyi kepvünyithu pi anyunuti lentontiwa wi süthi nu tsü ghanan wi ma süpahithu yasa ben. Hi Apvüwa, hi khidha.

31 “Babilon, no awikesa pi no pong pvüben, tsalina hi Kemisintsa Apvüwa Kekhang ntsawa na no shunben le! Hi no meten cü keten tsüwa na ghodha.

32 No kekapvü mizzatentiwa na accümeshü nu khuliaben, nu thola no pieki cü nben. Hi anni pi anyunutithu mecang nu tsü kevü wi keben pala tsüdi yasa cüden.”

33 Apvüwa Kekhang ntsawa na khiben, “Nyu na Israel nu Judah nyithu matang. Mathu ghanya kesathu tsüdila mathu ghihipen nu pi bvü thsü nben.

34 Isala mathu kekasha keyawa tsüna khang ntsa, ma nyan na Apvüwa Kekhang ntsawa. Ma ma ketanla mathu cüki meshenya nu kecca sen nu ayyi wi ghoben, isala Babylonia nyithu miwi tsü agükeccü benden.”

35 Apvüwa na khiben, “Babilon wi keshü na gholo! Keshü na ma nyithu, ma kekhang kesenthu, ma nyi kemetsathu miwi gholo!

36 Keshü ya milikemesa atusenjuh-kechüthu miwi gholo — mathu na khatila jüphon nu! Keshü ya süpahithu miwi gholo — mathu na khatila qhethidha nu!

37 Ma goruthu nu gorugarithu yasalo! Keshü ya mellisen keten süpahithu miwi gholo — mathu na khatila nzüladha nu! Ma kebenthu tsü yasalo; yasa nu shu yalo.

38 Kimegi sengho ma yyi miwi chi, nu ma ghakuthu qha thsülo. Babilon qhethiketen tsikezhüthu yyi tsüna anyi sapi jüphon thsüdha.

39 “Tsalina atsaghangthu nu nkemehai ghamuthu, nu awa nkemethathu na Babilon pong shaben. Khiela anyithu na ciwi hang neng nbendha, ghaketen tsü tsüdi wi lela.

40 Hi Sodom nu Gomorrah manyi nu akete wi anyunutithu kededdi sakechi tsüti Babilon miwi la saaben. Thola ciwi hang neng nbendha. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁴¹“Aghawa diyyi kesü wi, kelensie mizzatenti kekhang kesü wi anyithu na ghoden, kadimi kejon na aghi ghenä kidenben.

⁴²Mathu na alamugho nu njünnuthu khuyadha; mathu na daggü nu nanketizen nmi. Mathu na goruthu miwi kewa hhai na atssükedone kaghämo hhai ti. Mathu na Babilon ssisale aghi kidenyadha.

⁴³Babylonia kadimi na jühtheü tsü zaya, nu ma kwen zanki meyala. Nza kesü na kepvügha wi kinaa ti kesa leben gükeccü na gho ma ghantenya.

⁴⁴“Ssensitemi kesü ayinong wina shhugho Jordan khaghe sen amou kemejjü wi kewa ti, hi Apvüwa na zuli gho Babilon nyithu sapi mathu nyunuti wina bvü thsüaden. Tsaseng wi hi ma kessi keya ccülikesawa na mizzatenti tsü senden. Thowa pi hi ghapeya mehai; thowa na leben-jjan nu hi nniya mehai nu? Mangwa kekhang kesen na hi matangya mehai nu?”

⁴⁵Tsalina hi Babilon nyunutiwa shunle acho kiden ketheng nu ma nyithu miwi mangwa sale ben khe kina chilo. Mathu tsangathu lela zanshi, nu anyi tsüdila qhethiketen saaben.

⁴⁶Khathansha wi Babilon na qanca khe ahhai sa ntsa nu ayyi mabenla pakuliaben, nu kemessi kiquai hhai na mizzatenti kepathu la zaben.”

Jeremiya 51

Kheneng Agükeccü na Babylonia miwi keben

¹Apvüwa na khiben, “Hi keyasa meghü sengho Babilon nu ma nyithu miwi chiden.

²Hi asangthu kesun pi ameghü na amatsi mo pi bvü keten ti Babylonia yasa thsüaden. Keyasa tsathang tsüwa na kegho wi mathu na alen tsüdi wina gho ayyiwa tsü ssikaghashen nu mangla nmila thsüaden.

³Ma süpahithu tsü alakusü pi ga nu aghighe kepvü matsü pi ncüla. Anyi kepvünyithu tsü nheila! Süpahizi maben yasalo!

⁴Mathu na mathu nyunuti lentontithu wi mesa-mena nu shüaben.

⁵Hi Apvüwa Anyiza Kekhang ntsawa, Israel nu Judah manyi na sami pi hi Israel Nyiza Kemethawa shun lela manyi nteshi.

⁶Babylonia wina bvü yalo! Nthu kahang ghenä bvü yalo! Babylonia kesami ghenä nthu pathi thsü nsala! Hi khili ijukhi yaben nu ma kepvü qo wi ma meten cüben.

⁷Babylonia na ikwen wi keben suna hyi ayyi maben na jjüpi adina thsü kesawa tsüti le. Mizzatentithu na ma kisengtssü jjüya nu mathu leben nmetsala.

⁸Babylonia na zuli qancadu nu yasadha! Tsü ghenä anongülo! Ma yisü ghenä dawa yayalo, isathu mehaiyala nchü.

⁹ Asang ciwi kahangthu na khi, 'Ithu na Babylonia kiqale kiden, isala tsüna minu mtsü le. Ithu na teshi nu ajjen wi wha neng na. Anyiza na ma kekhang tsüdi pi Babylonia meten nu tsü yasadha.' "

¹⁰ Apvüwa na khiben, "Ithu na jisha, 'Apvüwa na ithu na sati sayaben le kesa pi ccüca chidha. Ithu na Jerusalem wi wa nu anyithu wi Apvüwa ithu Nyiza na mangwa sachidha khe pi kiza na!'

¹¹ Apvüwa na Babylonia yasa le kesalina ma Media kadimithu kechü chidha. Tsütinu ma ma Kekinyijjenwa tsü keyasa ghen ajukehi yaben. Ssikaghashen keben kedithu na ahza khuchi, "Nthu lakusüthu dhizeng yalo! Nthu tsonhithu kiden yalo!

¹² Zensu sachi nu Babilon khweti vüya thsülo! Aghikehiethu satezüchi! Anyithu pi aghiceng benya thsülo!" Apvüwa na Babylonia miwi mangwa saaben le khitheng khe ma tsü sadha.

¹³ Diyyiwa tsü aghakuthu nu keben kemehai kejon na keben, isala tsü tsüwa na cendha, nu ma kahangli dedidha.

¹⁴ Apvüwa Kekhang ntsawa na ma ketanla kishentheng, ma anyi ashiqa tenti ti kesa kesü ssigho Babilon ssikaghashen, nu mathu na khangkeya wi jishaben.

Anyiza Kesengkhwi kesü

¹⁵ Apvüwa na ma kekhang wina ayyi sachi; ma kemetsa wi ayyi maben sahangchi atssanthu zankechuchi.

¹⁶ Ma jühkhukechi wi akulu miwi atssü na ghamo; ma ayyi kenten wi akulukeshü sengho. Ma atsankegho non wi atsancwe sachi, nu ma keben kethengpen wina ameghü kesunshi chiden.

¹⁷ Ha tuwi anyi na jüphon pi mangla nkechü ti saden; atsikezhü sa ketenthu na chükivvüa, kepaghenanye mathu sa keten cenpvüthu tsüna atsentsa nye, nu kahangli nmi.

¹⁸ Tsüthu tsüna ma men nmi tsalina pi mangla nkenye sadha; Apvüwa na tsüthu ghen ajuhkhaghaten kegho wi yasa cüben.

¹⁹ Jakob Nyizawa tsüna tsüthu ti nye; ma pala tsüdila sakechiwa, nu ma Israel kessi pi ma ji ntsawa saya. Apvüwa Kekhang ntsawa tsüna ma nyan.

Apvüwa ji Kejenji

²⁰ Apvüwa na khiben, Babylonia, no iji kejenji, nu ighighe. Hi no sen nu mizzatentithu nu kadiyyithu pacha,

²¹ Goru nu tsüthu miwi kebenthu pacha, gorugarithu nu tsüthu kessithu pacha,

²² npvüza nu nzathu pathi, keqhai nu kenpvünyithu süthi, pvüza nu ghalathu pathi,

²³Anenikehiethu nu mathu nenithu süthi, allikeca nu mathu llikeca mesüthu süthi, kekhang kesenthu nu kedi kemehaithu pacha le.’

Babylonia Kemeten

²⁴Apvüwa na khiben, “Nthu na hi Babylonia nu ma nyithu na Jerusalem miwi nkemehai kulikechi tsüdi pi mathu kecü neng muyaben.

²⁵Babylonia, no ayyi maben yasa keten ayikha kesü tsüti kesale, isala hi Apvüwa, hi nghinyi. Hi no ghan pi ayyi wi dha nu pi ayyiwen wi teshiaben.

²⁶No keyasa wi tsü alonthu kesüla pi ajjensa neng nbendha. No anuphanla ayyikeshü kesü ti sa ben den. Hi Apvüwa, hi khidha.

²⁷“Zensu khuchi nu kaghashen thsülo! Tutuwa khouchi nu mizzatentithu ya zaya thsülo! Mizzatentithu kiden pi Babylonia ssinu aghisa thsülo! Ararat, Minni, Ashkenaz kadiyyithu kiza nu kaghashen thsü. Kedi nyi kesü kessi pi kaghashen keten ssi thsü. Goruthu ashiqua tenti ti kesa ssi ghola.

²⁸Mizzatentithu kiden pi Babylonia ssinu aghisa thsülo! Media kadimithu, mathu ccülikesathu nu kedithu, nu mathu kekhu wi keben diyyithu wi süpahizithu cichi thsülo.

²⁹Ayyi na kuli nu kedheggü, kepaghenanye Apvüwa na ma Babylonia pi ayyikeshü kesü thola nkahang pen sa thsüale keben tsü ghen a kuli shhugho bendha.

³⁰Babylonia süpahithu na nkesalila mathu khweti wi ngan wadha. Mathu kempvüza nmila nu nza ti sadha. Anyunutiwa khweti-jenka na kalacadha, nu ajjenthu mecang chidha.

³¹Nyilothu na kesenniela bvü wa Babylonia nyunutiwa wi apen tsüdila pvüghedu bendha le kesa pi kadimiwa kizale saben.

³²Aghinyi na aghakughu tsü nkaya nu anni pi akhwetikevü tsü mecang chidha. Babilon süpahithu na messidha.

³³Aghinyi na wan mathu pathi nu pi aniegi wi asu kaghaceng ti cüten shaben. Hi Apvüwa Kekhang ntsa Israel Nyizawa na khidha.”

³⁴Babylonia kadimiwa na Jerusalem pathi pi dsa. Ma anyunutiwa tsü ghacang pi akhüti kesü ti sa; ma ghassübvü kesü ti tsü meya. Ma ma keya mvuthu tsü khuya nu kepathu pi khala.

³⁵Zion nyithu ya hati khi thsülo, “Babylonia ya ithu miwi yasayala kekuli khhi tsü kepvüwa salo!” Jerusalem nyithu ya hati khi thsülo, “Babylonia ya ithu ketizenkesa khi tsü kepvüwa salo.”

Apvüwa na Israel kiqacüketen

³⁶Tsalina Apvüwa na Jerusalem nyithu wi khi, “Hi nthu sheipiya nu nthu ghinyithu ya mathu na nthu miwi sakechi tsü dhineng thsüaden. Hi Babylonia tssükebvüpen nu aghakuthu sapi qha thsüaden.

³⁷Diiyi tsüwa na yasa pi nbonki ketheng kesü sa nu aghangsathu kahang pen saaben. Tsüna ghang kemessi kesü saaden; thola ciwi nhangla nu tsü kemuthu tsüdi qhethiaben.

³⁸Babilon nyithu tsüdila ssensitemithu ti ghamo nu ma zzathu ti ghapvü ben.

³⁹Mathu na apvümene benla? Hi mathu ghena kemishu kesü kiden chi nu mathu adina nu anonkeghe sa thsüaden. Mathu na jen wa nu khiela shagha neng nbendha.

⁴⁰Hi mathu pi khaghaneni zzathu, anenithu, nu aneni süponthu ti süthiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Babilon na Metukeya

⁴¹Apvüwa na Babilon cüki khiben, “Anyunutiwa ayyi mabenla ma seng ketenwa tsü nkayadha! Babilon na mizzatentithu tuwi khatila ghang kemessi sadha nu!

⁴²Atssükedone na Babilon miwi llepongca nu ma kaghamo kellu na pongdha.

⁴³Anyutithu na ghang kemessi sa nu atssü nkemi yyikeshü kesü sapi ciwi thola nhang nyelela kijünyi nkewa pen sa.

⁴⁴Hi Babylonia cenpvü Bel meten cü nu ma sapi ghanfükeya tsanqaithu teshi thsüa, nu mizzatentithu na ma nkinyi nengla ben.” Babilon khweti na qancadha.

⁴⁵Israel nyithu, ciwi na bvüyilo! Ileben ketsu wi nthu kahang ghena bvü yalo!

⁴⁶Nthu na nyu jühjüwa zakeya ghena nthu lebenzza nyelela nmessi lalo. Amapi keshu ayyi hewi yasayala kekuli nu kadimi kesü na kepawa ssikesali cüki jühjüwa kepapa zayaden.

⁴⁷Tsalina hi Babylonia tsikezhüthu ssinu kuli keten tsüwa na gho tendha. Diiyiwa mabenla kejügheya nu ma nyithu tsüdi pathiaben.

⁴⁸Babylonia na aghawa wina ma yasale kedugho nyithu tuwi qanca lethu ayyi miwi nu atssan wi pala tsüdila anonkeghe ghena jishaben.

⁴⁹Babylonia na ayyi tsüdi wi keshü pfüsichi, nu khilitsü Babylonia na Israel nyithu kejon pi shü thsü kesa ghena khulia tendha. Hi Apvüwa, hi khidha.

Anyiza Ketsijüh pi Babylonia wi Keben Israel nyithu kecü

⁵⁰Apvüwa na ma nyi Babylonia wi kebenthu wi khiben, “Nthu na keshü ghüyadha! Khili n-nganla bvü yilo! Nthu ajjen ssinu temeja wi ben lela hi nthu Pvüwa nu Jerusalem tsü meshen chilo.

⁵¹Nthu na hati khiben, 'Ithu na kimenni nu kejüghenyadha; asangthu na Kekinyijjen wi kemetha penthu khuya kesalina ithu na kekiqa nmitha sadha le.'

⁵²Tsalina hi khiben, hi Babylonia tsikezhüthu ssinu kekuli tsüwa tsüna gho tendha. nu diyyiwa maben wi mesa-mena keyathu na ghadhiben.

⁵³Keujüla Babilon na atssan miwi ki ciwi akhweti kezü kesü saben lela hi anyi kesun pi tsü yasa thsüa kesa le. Hi Apvüwa, hi khidha."

Babilon Yasaneng keten

⁵⁴Apvüwa na khiben, "Babilon yyi wi keyasa ghenana anonkegü kemagha hhai tsü kinachilo.

⁵⁵Hi Babilon yasa bendha tsüna ccen sa thsüaden. Süpahizithu na atssükedone kellu hhai ti ahhai sa ntsanu kaghashen.

⁵⁶Mathu na Babilon yasale ghodha; ma süpahithu ghanyadha, nu mathu lamughothu pashüdha. Hi nkemehai tsü meten cü ketenwa Nyiza, nu hi Babilon na keyaqa qe pi cüden.

⁵⁷Hi ma kekhang kesen kemetsa nyithu, accülikesathu, nu süpahithu pi adina thsüaden. Mathu na jen wa nu khiela shagha neng nbendha. Hi kadimiwa, hi khidha; Hi Apvüwa Kekhang ntsawa.

⁵⁸Babilon khweti kekhangthu tsüpi ayyi wi khalachia, nu ma khweti-jenka kemisithu tsü mecangchia. Mizzatentithu kekuli tsüdila mangla nyedha; mathu kekuli tsüna mecangdha. Hi Apvüwa Kekhang ntsawa, hi khidha."

Jeremiya Ketsijüh pi Babylonia wi Kesunkechi

⁵⁹Kadimi Zedekiya ketsikinawa na Maseiya tsawa Neriya tsa Seraiya. Zedekiya na Judah kadimi sakeya mejüwa mapi wi Saraiya na ma nie sen Babilon wi waden, nu hi kecükegwe pahan pi ma cü.

⁶⁰Hi lesüshen kesü wi keyasa na Babylonia miwi gho keten tsüdi nu Babylonia cüki kepathu tsüdi pi zhütheng.

⁶¹Hi Seraiya wi kiza, kiden no wa Babilon cuya lethu hawi zhü ketheng tsüdi pi anyithu wi misikhhali sichi metsilo.

⁶²Tsaseng wi hati kekhe salo, 'Apvüwa, no apen hawa ha yasa, nu ciwi anyi le aghangsa lela kahangli kesütanla ben thsü nben, nu tsüpi anuphanla ayyikeshü kesü saaben khitheng.'

⁶³Seraiya, no lesüshen hawa sipi anyithu kiza cen lethu tsüpi alon kesü wi bhenkiya nu pi Euftrat Ghaku wi cüchia,

⁶⁴nu hati khi, 'Hatinu Babilon miwi kuliben — tsüna manon wi du nu khiela shagha neng nbendha, kepaghenanye Apvüwa na keyasa sengho tsü miwi chia tendha.' " Jeremiya jühthu na ha asakhen sadha.

Jeremiya 52

Jerusalem keqanca

(2 Kad 24.18—25.7)

¹Zedekiya na Judah kadimi sakeya tsüna ma amapi nkwe nu kesü sadha, nu ma Jerusalem wi amapi taghaken kekhangsen. Ma jja nyan na Hamutal, Libnah nyunutiwa wi hang keghowa Jeremiya nga.

²Kadimi Zedekiya na Kadimi Jehoiakim kekuli ti Apvüwa tuwi sami.

³Apvüwa na Jerusalem nu Judah nyithu miwi ma lebentsu ntsa sa nu ma tuwi na mathu jügü pi bvü thsüa. Zedekiya na Babilon Kadimi Nebukhadnezzar jüh hhaghe nu ma matang,

⁴tsalina Nebukhadnezzar na Zedekiya kekhang senkeya amapi tuguwa asha taghawa tagha ghanan wi ma süpahizi tsüdi ssigho Jerusalem ssikaghashen. Mathu na anyunutiwa na meiwa kemnanpen sa, nkayale akhweti zhü pi tsü vüya,

⁵nu tsü vü sen wa Zedekiya na kekhangsen keya amapi taghakenwa cu.

⁶Tsü mapi asha mejüwa tugu ghanan wi azeng sa ntsa nu anyithu na mangla dsa keya nmila kesa wi

⁷anyunutiwa khweti pakhi dughu, Babilon nyithu na anyunutiwa vüben lela süpahithu tsüdila aghaja wina bvüa. Mathu na kadimi sanku len wiwa na shu akhweti keni zanghu ketheng jenka wina Jordan Yyiketijü kepeghe wiwa bvüa.

⁸Isala Babilon süpahizi na Kadimi Zedekiya jügü wa Jerikho kete deshentijü wi ma ghanya, nu ma süpahi tsüdila ma teshia.

⁹Zedekiya ssinu Kadimi Nebukhadnezzar na Hamath yyi wi Ribla nyunutiwa wi keben pi ma cüa, nu ciwi Nebukhadnezzar na kemeten pi ma miwi chi cüa.

¹⁰Ribla wi Zedekiya na ghang keben wi matsathu pathi nu Judah kedithu pi shü thsüa.

¹¹Tsaseng wi ma Zedekiya nyon keni kuhoshia nu amighe ssüli pi hu sen nu Babylonia wi wa. Zedekiya na Babylonia wi atssüzüjjen wi ben wa ma keshü cu.

Kekinyijjenwa Keyasa

(2 Kad 25.8-17)

¹²Kadimi Nebukhadnezzar na Babilon wi kekhang senkeya amapi tagha nu tuguwa asha mangawa tagha ghanan wi Nebuzaradan, kadimi lenketsütsonwa nu ma süpahi benchüwa na Jerusalem wi duya.

¹³Ma Kekinyijjen, kadijjen, nu Jerusalem wi anyi kemechan jjenthu tsüdi mecangchia;

¹⁴nu ma süpahithu na anyunutiwa khwetithu pheghe.

¹⁵Tsaseng wi Nebuzaradan na anyunutiwa wi teshi ketheng anyithu, ciwi keben sapichüthu, nu Babilon nyithu wiwa sakeathu tsüdi ssinu Babylonia wi wa.

¹⁶Isala ma anyi kahhatu ntsathu, mangla nkemithu pahan teshi pi Judah wi kemeshentsse llithu ca wa thsüa.

¹⁷Babilon nyithu na Kekinyijjen wi lezza donbvüthu nu garithu tsüpi taghagu ketiwa tsü wwala whengchazighe nu mathu na lezza tsüdi pvü nu Babylonia wi wa.

¹⁸Mathu na kekhwe khu, kekinyipen wi kemecangkhalala kechiji, ahulathu satekemetha ji, ahhansha kesa wi ajjü kechi khuthu, hankedemvu kemecang wi senketen khu, nu Kekinyijjen wi kesen tsanqai lezza pi kesa tsüdi khusen bvüa.

¹⁹Mathu na suna nu rükatssü pi kesa tsanqai tsüdi khuya: akhuzzathu, annimihi kechiji, ahhansha kesa wi ajjü kechi khu, apfüthu, ahula kedonpenthu, hankedemvu kechiji nu kisengtssü pi kekinyi wi kesen khuthu tsüdila khusen bvüa.

²⁰Lezza tsanqai Kadimi Solomon na Kekinyijjen ghenä kecü — donbvü keni, garithu, taghagu ketiwa, nu amesü süpon tsikezhü taghakeni na tsü tsüki kebenthu — tsüna whunan le kesa ghenä kiyan mtsüa.

²¹⁻²²Adonbvü keni tsüna mechanshu: kesüsü kemisi na meter 8 nu ma keti na meter 5.3. Tsü keni na apanpang kepvü, nu tsü mighe kisha na milimeter 75. Adonbvü shoni wi kesüsü ma kisha na meter 2.2 na ben, tsü kevä tsüdi wi ahhibvü zhüpi ma tsisa, tsüthu tsüdila lezza pi cütheng.

²³Adonbvü kesü wi ahhibvü maben saghu meza kesü na ben, nu ayyi wi ben nu achentugu nu tugho tsü muben.

Judah nyithu Ssinu Babylonia wi kewa

²⁴Tsü miwila benchüwa Nebuzaradan na keqhaikediya Seraiya, tsü shi keqhaikedi sa kebenwa Zefaniya, nu kepa la Kekinyijjen wi kedi kemechan meshu kecheng ghan sen atssüzü sa wa.

²⁵Anyunuti wi süpahi khang kepapa miwi benchü kesawa, kadi lenketsütson meshu tagü anyunutiwa wi kebenthu, benchü kekiqawa, süpahi cüki kezhü kesenwa, nu anyi kemechan achentugho ssiya.

²⁶Nebuzaradan na tsüthu ssinu Babylonia Kadimiwa na

²⁷Hamath yyi wi Ribla nyunutiwa wi keben wi wa. Ciwi kadimi na mathu kiccü nu pathi thsüa. Tsüti Judah nyithu tsü mathu yyi wina ssinu kushiyyi wi bvü thsüa.

²⁸Hawa hana Nebukhadnezzar na anyithu ssinu atssüzüthu sa bvükea cüki kezhü: ma kadimiwa sakeya amapi tagüwa wi meshu 3,023;

²⁹tagha nu tazen mapi wi meshu 832, hathu ha Jerusalem wina;

³⁰nu ma kadikesa nkwe nu kechengwa mapi wi 745 — Nebuzaradan na ghansen bvüa. Tsüdi saghu meshu 46,000 ssinu bvüa.

³¹Evilmerodakh na Babilon kadimi sakeya mapi wi ma atssüzüjjen wina Judah Kadimi Jehoiakim lisha chi nu nanketizen pi ma ccüca chia. Tsüna Jehoiakim na atssüzü sa kewa amapi changha nu tagüwa asha taghakeni wi nkwe nu manga ghanan.

³²Evilmerodakh na cca nu ma ssinu kuli, nu ma gweghe Babylonia yyi wi kushinyi sa kewa kadimi kepathu miwi la kenyuwakü pen pi ma cü.

³³Tsütinu Jehoiakim yala atssüzüthu thsümeni kemiliya thsü nu ma hangkeben chu kadimi miz wi dsajjü wa thsüa.

³⁴Ma hangkeben chu ghanan kaghapengla ma nsenthu keyishü tsüdi pi ma cü.

Nonkegü

Nonkegü 1

Jerusalem Kecaghang

¹Jerusalem na khatila caghangca ben, kuti tsüwi anyi na pong ben keten! Kuti tsüwi ayyi na tsü nyuwakü keten, ma khili tsü denyile kesü ti sadha; Anyunutithu wi kedikemehaithu na nyu nssümagha sa wadha.

²Ma ghaja thangthang qai; ma nyontssü na ma depi miwi lle dugho. Ma pvüshang kaghawenthu tsüdi jawi thola ma leben satecca kecü nmidha. Ma ssinu ashusa ketenthu na ma matsa, nu khili tsüdila ma shunben.

³Judah nyithu na mangla sameyala nssümaghathu sa, ajjen wina mathu jügüshi pia. Mathu na nyu yyi wi hang, nu pi mathu jile khikeya ben nmi— Ghinyithu na vüshakhi nu bvükeya len mangla nmi.

⁴Khili tsü thola kemetha tsathangthu wi Kekinyijjen wi kinyile ngholadha. Ghala ciwi akhwisa ketenthu na ketizensa, nu keqhaikedithu na kaghadhi ketan sadha. Anyunutiwa khwetithu na ghacang, nu Zion na agüccü wadha.

⁵Ma ghinyithu na haicanya; mathu kekhang wi ma ghanden. Apvüwa na ma kesami kejon ghen ma pi agüccü thsüdha; Ma tsangathu ghanya nu ssi bvüdha.

⁶Jerusalem tsikemehai na wakea tsanqai kesü sadha. Ma ccülikesathu na ameshü na ghama pi keyha kesa ti sadha, Jügü ketenthu tukebvü ghen ma kezü nmila wa tendha.

⁷Jerusalem na khili tsü yasa pi kecaghang pen kesü saben, ma kheni tsikemehai tsü meshenben. Ma ghinyithu kwen wi du kesa wi thola ma kiqa kecü nmi; Ma miwi khangkeyathu na ma keqanca tsü nankeqhe.

⁸Ma kenyuwakü na bvüdha; ma kemissü sapi kejüghekeya wi ben. Ma ghadhi nu kejüghe wina ma mmi pi kuthi wadha. Jerusalem na kesami qhethiketen sapi ma ketanla ma nakhidha.

⁹Ma nkemethawa tsüna lekete mushiya, isala ma metuketen tsü nmeshenchi. Ma keqanca tsüna qhethiketen; thola ma leben sateccaya nben. Ma ghinyithu na khangyadha, nu ma maghala Apvüwa wi nanketizen khie.

¹⁰Ghinyithu na ma nu ma keben-keyeng tsüdi tengyadha. Ma mathu na Kekinyijjen wi duketen mu, Ciwi Apvüwa na Anyiza nkechüthu ya du thsü nten.

¹¹Ma nyithu na pala pahan dsale bha nu ghadhiben; Mathu na hangben yale kesalina mathu keben-keyeng pi kedsakejjü kemiliya. Anyunutiwa na maghaben, “Apvüwa, hi ghangchilo, igükeccü wi hi ghangchilo.”

¹²Ma pvüdhiwa ketenthu tsüdi wi khi, “Hi ghangchilo! Anyi thola hi kinaa ti npa sa, Apvüwa na ma lebentsu keben wi kina sengho imiwi kechi tsü.

13' Ma tang wina anni kesun kechiwa tsüna igwo non wi hi mecang. Ma aca kesü pi die nu hi zansha pi ayyi wi cü chia. Tsasengwi ma hi yisha nu teshi pi agüccüki ben wa thsüa.

14' Ma hi kesami tsüdila chüya, nu tsüthu tsüdi bhenghudha; Ma tsüthu pi isun wi hugi cü, nu hi tsü kekiyan pvü nu nchala. Apvüwa na hi pi nankemeghüthu cü, nu hi mathu matangkeya nmila.

15' Apvüwa na isüpahi kekhang ntsathu tsü nankeqhe; Ma süpahizi kesü kesunchi pi inyi kepvünyithu yasa thsüa. Ma inyi pacha pi kisengtssü kenyeggüpen wi kemeshentsse bithu ti sa.

16' Tsalina inyontssü na llepongca ben le. thola ileben satecca kecü nmi; thola hi satezü kecü nmidha. Ghinyithu na imiwi khangya; inyithu na mangla nmidha.

17' Hi ikwen changben isala thola hi kiqa cü nten. Apvüwa na apen tsüdi wi ghinyithu cichi pi hi shunben; Mathu na hi pi kenenkagha ti saben.

18' Isala Apvüwa na meshon, kepaghenanye hi ma jüh nkinala. Kahe wi anyi tsüdila ijüh kinalo; hi agükeccü wi keben ha ghangchilo. Inyi pvünyi npvüza nu nza tsüdila ssi nu atssüzü sa bvüdha.

19' Hi ishusa ketenthu cichi, isala mathu na hi nkiqa mvula. Keqhaikedithu nu accülikesathu na anyunutiwa alentonti wi shüdha, Mathu na hangyale kesa ghena kedsakejjü bha kewa wi.

20' O Apvüwa, ihathakina ha ghangchi, ighamu ketizenkesa ha! Hi kesami ghena leben ketizensa pi ileben qankhhidha. Alentontithu wi nyu kepathithu na ben; ajjen non wila keshü na bendha.

21' Hi kaghadhi ha kina cülo; Ciwi thola ileben satecca kecü nmi. No kededu sengho imiwi kechi ghena ighinyithu na kenong saben. No khishi ketheng tsathangwa tsü sengho; ighinyithu la hi ti ketizen sa thsülo.

22' Mathu gheshighena tsüdi ghena meshensa; No hi kesami ghena meten kecü ti mathu la meten cülo. Hi ketizenkesa wi ghadhiben— hi kaghang tsüdi bhataghadha.

Nonkegü 2

Apvüwa na Kemeten pi Jerusalem kecü

1' Apvüwa na ma lebenketsu wina kejang pi Zion whengbhondha. Ma tang tsikemehai tsü kemili pi keyasa sadha. Ma lebenketsu tsathang wi ma Kekinyijjen lela teshia.

2' Apvüwa na nanketizen nmila Judah wi anyu tsüdila yasa. Nu akhwetithu na ayyiwa khwesen keben tsü pashadha. Ma kekimenni sengho kadinyuwa, nu ma kekhang kesenthu miwi chidha.

- ³Ma lebenketsu wi Israel kezü tsü pachazighe; Ghinyi na kegho wi ma ithu nkiqa mvula. Ma lebenkeminu na anni ti ithu shun, pala tsüdi yasa.
- ⁴Ma ma lakusüthu pi aghinyi kesü ti ithu mitsü; Ma ithu nonkeghe nu nen ketenthu tsüdila pathia. He Jerusalem wi ithu na ma lebenketsu wi mecangben.
- ⁵Aghinyi kesü ti Apvüwa na Israel yasa; Ma akhwetithu nu kadijgenthu yasa pi theng. Ma ahathakina kenten nkemi sengho Judah nyithu miwi chidha.
- ⁶Ma ithu na ma kinyiketen pen Kekinyijjenwa tsü whengcha zighedha; Ma Sabbath nu kemetha tsathangthu pi asakhen sadha. Kadimiwa nu keqhaikedithu makesü ma lebenketsu kekhang tsü pvüya.
- ⁷Apvüwa na ma kekinyipen meya mvu, nu ma Kekinyijjen kemethawa tsü yisha. Ma ghinyi yala ma wikeshonthu tsü whengsha thsüa. Ithu na kuti tsüwi anonkeghe wina kinyi keten pen witsü mathu na khangkeya wina jisha.
- ⁸Apvüwa na Zion khwetithu qanca thsüale kesa meshenya; Ma tsüthu yasa thsükhia le kesa ghen a kitegüyadha. Adücükezhü nu awikeshonthu na khili gweghe yasa pi theng.
- ⁹Kaghapeng-jenkathu na kenenkagha jawi dudha, ma kekenthü na pashü zighedha. Kadimiwa nu kaditsathu na khili tsü kushiyyi wi ben wadha. Ayenwa pi nsansila, nu atusenjüh-kechüthu na Apvüwa wi kemanthithu nmuladha.
- ¹⁰Jerusalem wi keqhaithu na ayyi wi ccen donkiben, Aleshithsü mphi nu ayyinikhu pi mathu li wi chipvü. Ghala tegüthu na mathu mmi nkhwenca sa.
- ¹¹Hi qai pi inyon nküchala; ighamu na ketizenkesa wi ben. Inyithu keyasa ghen a lebengüccü pi hi nchaladha. Ghanyi nu memethu na anyunutiwa lentonti wi shücaben.
- ¹²Ghama nu dighela mathu jjathu wi qaiben; Mathu na mesa-mena kesa ti alentonti wi khuliben, Mathu jjathu kwen wi ashina shü waden.
- ¹³O Jerusalem, ketizenwa Jerusalem, hi mangwa le khiya nu? Hi khati nleben satecca cü nu? Thola hati ketizen npi sa. No ketizenkesawa tsüna atssükedone kenten nkemi ti sa; ciwi saya kemehai kaghang nmidha.
- ¹⁴Nthu tusenjüh-kechüthu na milikemesa khe mangla pi nthu kiza keya nmi; Mathu kesansi na khiela nthu kesami nkhüshila nthu mechu. Mathu na nthu sapi nthu leben nkhapeghela mehaile meshen thsüden.
- ¹⁵Anyi anyunutiwa pvüdhi kewathu na nankeqhe nu nthu ghangben. Mathu li pvükejen nu Jerusalem keyasa tsü nankeqhela: “Ha anyunuti tsikemehaiwa tsü kwe? Ha ghen ayyi ammissa ketenwa tsü kwe?”

¹⁶Nghinyithu tsüdila no nankeqhe, nu nanmeghüthi no ghangben. Mathu na mathu milissi nu nankeqhela, “Ithu na ha yasa cüdha! Ithu na atsathang hawa ha hie keben!

¹⁷Apvüwa na ma mangwa sale pateqhetheng khe ma asakhen wi tsü sadha: Ma kheni ithu kitsan kechi ti nanketizen nmila ithu yasadha. Ma khangkeya pi ithu ghinyithu cü, ithu keqanca ghena anonkeghe pi mathu cüdha.

¹⁸O Jerusalem, nwikeshon ya qai nu Apvüwa wi khie thsülo! N-nyontssü ya ghaja ghanan aghakutssü ti lle thsülo; No ketanla qai nu hathana pi pong yalo!

¹⁹Aghaja thangthang shaghala shagha neng, nu Apvüwa wi khielo; Nlebenchi nu ma wi ntsangathu ghena nanketizen khielo— Ghanyithu na alentonti ccükwen tsüdi wi khhwenthiben!

²⁰O Apvüwa, ghangchilo! No pi ketizen sa thsü kesathu tsü! Kinyibvüthu na mathu ghali keten tsangathu sa dsabendha! Keqhaikedithu nu atusenjüh-kechüthu pi Kekinyijjen wi pathi bendha!

²¹Ghanyi nu keqhaithu makesü alentonti wi shü pi khuli zigheben, Aghinyi njünnuthu na npvüza, nu nza cah lithu süthidha. No nlebenketsu tsathang wi nanketizen nmila mathu süthidha

²²No ighinyithu ci pi qhethiketen kemishu kesü sapi hi vü thsü, Nu thola nlebenketsu tsathang witsü bvüya nben. Mathu na itsanga hi noncca keshagha hi kaghalithu tsü pathia.

Nonkegü 3

Kemeten, Leben khapeghekeya, nu Kaghang

¹Anyiza na kemeten pi cü keten tsüna mangwa khe hi chüben.

²Ma hi jügü pi kejang wi dhu pfü pfü chia,

³Nu ma nanketizen nkemi kwenshen pi hi shunla shun neng cü.

⁴Ma isajjü sapi nmi thsüla nu igüthu pashüdha.

⁵Ma hi pi ketizen kesa nu hathakina tssüzüjjen wi khentendha.

⁶Ma hi meten pi keshü kahansa kejang pen wi hang thsü.

⁷Ma assüli pi hi huya; hi shhukeya kaghang nkemi tssüzü kesü saben.

⁸Hi maghala qai nu kekiqa khie, isala Anyiza na nkina mvula.

⁹Hi kenenkhukhu alentsen; nu kahe wi peghe lela alon khweti na ilen khenya.

¹⁰Ma aduweng kesü ti hi cwen; ma ssensitemi kesü ti imiwi penkegho.

¹¹Ma alen wina hi jügüshi, hi zandhi-zanghe nu teshia.

- 12Ma ma lamugho satekiya nu ma lakusü pi hi mitsüya.
- 13Ma ma lakusü pi igwo non wi dhu ntsa gachi cü.
- 14Anyithu na ghanan thangthang hi nankeqhe; hi mathu tsüdi pangbi kesü sa.
- 15Ma ketizenkesa kekha pi kecüwa tsüna hi kedsa nu kejjü sa.
- 16Ma immi pi ayyi wi kizza cü, nu iyha pi alonshi miwi pashü thsüdha.
- 17Hi agwo kesüqon, kecca, nu anonkeghe tsüna mangwa khe malidha.
- 18Hi kesie hang ntendha; Apvüwa wi hi kaghang tsüna bvüdha.
- 19Hi kinaa, ijjen nkemi kemeshen ha aji kekha.
- 20Hi tsü meshenki ben, nu ighamu na accükwenshü wadha.
- 21Isala hi pala kesü ha meshen yathu kaghangwa na ghoneng den:
- 22Apvüwa kaghali nmila sa nketen, nu ma nanketizen na khiela asakhen sa nten,
- 23Aghanen kemehai ti, nu aghani na shhugho metsi keten ti.
- 24Apvüwa na hi keben tsüdi, tsalina hi kaghang pi ma miwi chiden.
- 25Apvüwa na ma nondi ketenthu tsüdi ghena mehαι.
- 26Tsalina ithu ghena kemehai ntsawa na kethankehi nu ma ithu hangshakeya kehie tsü le.
- 27Nu ithu kepvünyi tsü wina kethankehi kesa chükeya hana kemehai ntsa.
- 28Ithu na ketizensa lethu, kethankehi kesa wi ithu ketan ccen donki nbenthu yishü.
- 29Ithu ajühkeya wina satemeni meyathu yishü, kepaghenanye ciwi la kaghang benlaya mehαι.
- 30Kiccü nu kimenni lela, ithu na tsü tsüdi ya meyathu yishü.
- 31Apvüwa na nantizen ntsa, nu ma anuphan ithu meya mvu sa nben.
- 32Ma hathakina sengho ithu cüya mehαι, isala ma ithu kaghaliwa tsüna chüti nu zükeqhe ben.
- 33Ma ithu ya leben güccü, nu naa thsü kesa tsü ma kenen nye.
- 34Apvüwa na khathansha wi ithu ghamu na atssüzüjjen wi ketizen sa khe chüben;
- 35Khathansha wi ma kemeshon pi ithu kecü tsü nyu na khen khe ma chüben.
- 36Khathansha wi ajüh kekaghatenpen wi atsentsawa tsü kemili khe ma chüben.

- 37 Keshüthangla Apvüwa kemeshenwa tsü ketan na kuli shhugho yaden.
- 38 Kemehai nu nkemehai lela ma jühkhukechi wina saden.
- 39 Mangsale ithu kesami ghenä kemeten muya lethu, leben maghala saben nu?
- 40 Ithu len ghang kaketsü sa nu Apvüwa wi kheneng gho na lo.
- 41 Ithu leben sha pi tang wi kebenwa Anyiza cü nu kekhie sa nalo,
- 42 "Ithu na sami nu no shunle, O Apvüwa, nu no kesami teshi pi ithu npi cü.
- 43 'No ithu jügü ghola ithu pathia; no nanketizen na nleben ketsu non wi kuthiwa,
- 44 Lebenketsu kulukeshü na jang mtsü, nu ithu kekhie na tsü pvüdhi meyala.
- 45 No ithu sapi ayyi wi kenenkagha bhon kesü sa thsüdha.
- 46 "Ithu ghinyithu tsüdila ithu kimenni nu ithu nankeqhe.
- 47 Ithu na kededi nu keyasa wi bengho; ithu na sa keyishü nu kemessi wi hang.
- 48 Inyithu kededi ghenä inyontssü na aghakutssü ti lle ben.
- 49 'Inyontssü na aghaku qen nketen tssü ti lle,
- 50 Apvüwa na tang wina ithu npi mukeya chu ghangchi.
- 51 Khathansha wi hi anyunutiwa wi nzathu miwi mangwa khati sa khe mu keya wi ileben güccü.
- 52 "Ghinyithu na hi nanmeghü keya jjugi nkemi wi awa kesü ti hi die yadha.
- 53 Mathu na hi kahang pi ayyiku wi khalachi, nu alon kesü pi shanbhon.
- 54 Atssü na hi llebhon shagha, nu hi keshü pang sadha le meshenya.
- 55 'O Apvüwa, hi ayyiku shuku wina magha nu no ci shagha,
- 56 Nu no hi kiqai hhai kina cülo kekhie wi no kina cü.
- 57 No hi lunengchi nu hi nmessi lalo kiza.
- 58 "Apvüwa, no gho hi kekashaya, nu hi kahangli hangsha cülo.
- 59 Isheipi nu ijühkaghaten cülo; nyu na imiwi kesazzi kesa tsü no chüben.
- 60 Ighinyithu na khatila hi nanmeghü, nu mathu na khati acho sapi hi shun khe no chüben.
- 61 'O Apvüwa, no mathu na hi kimenni keben zayadha; no mathu tsüdi chüben.
- 62 Mathu na ghanan thangthang icüki khi nu achothu kidenben.
- 63 Aghanen na wala shitawa kecu mathu na hi nankeqhe ben.

⁶⁴O Apvüwa, mathu na mangwa satheng khe tsü ghenä mathu meten cülo;

⁶⁵Mathu kishencü, nu hathakina pi mathu pong cülo!

⁶⁶Mathu jügüsha nu ayyi wina mathu khupi cülo!”

Nonkegü 4

Jerusalem Keqanca sengwi

¹Ithu suna kewegü na jangdha; Kekinyijjen wi alonthu na alentonti wi khuli zighedha.

²Zion wi kepvünyithu na ithu ghenä suna menkedhu ti kesa nan, isala khili pi ayyipfü jümuthu ti sadha.

³Adenni bvü lela ma zzathu ghanjaden, isala inyithu na awaketiwa ti mathu tsangathu tuwi daggüden.

⁴Mathu na memethu ya ghama nu dighethi shü thsüden; ghanyithu na thola pi mathu cü nketen tsse tsü khieben.

⁵Anyithu kuti tsüwi atsse kinyan ntsa dsa ketenthu na alentonti wi khhwenthiben; meshumenna ntsa hang keshaghathu na bhanieku jü nu atsse bha wadha.

⁶Inyithu na Sodom wi kahangthu zulila Anyiza kwen wi keqanca metukeyathu miwi la kemeten muyadha.

⁷Ithu kaditsathu na meyasa nu metha pi aghola ti khang nu zü, agwo mehai pi wegüchang kesa.

⁸Khilitsü alentonti wi nyu nchüla khuliben, mathu mmi na mankade shüben; mathu hyu na qha pi achan ti cügho pi mathu gü mejudha.

⁹Aghi wi keshüthu tsüna hasenkhen wi keshüthu miwi mehaiki, mathu na khhwenthi nu ashina shü, atsse na mathu sapi hang meyala.

¹⁰ Ketizenkesa na qhethiketen kesa sengho inyithu miwi chi; ajjathu na mathu ghali keten tsangathu pi wen pi atsse mithon sa dsa.

¹¹Apvüwa na ma lebenketsu maben lishachi; ma Zion wi anni canki nu tsü mecang pi ayyi wi chia.

¹²Khiewila anyi kesüla, asang mizzatenti kekhang kesenthu lela nmi, nkaketenthu na Jerusalem kaghapeng-jenka wi duyaben kesa n-nondisha.

¹³Isala ma tusenjüh-kechüthu na sami, nu ma keqhaikedithu na nkesazzithu pi shü thsü kesalina hati sa.

- ¹⁴Ma ccülikesathu na anyon nkemu nyithu ti alentonti wi kegoe deja, isanu ajjü pi nyen pvü nu thola mathu kidhen nben.
- ¹⁵“Anyithu na jisha. Bvülo! Nthu nakhidha! Hi nkidhenla!” Tsalina mathu na kegoe sennu mizzatenti kesü wina kepa wi wa lela thola mathu ssi meya.
- ¹⁶Apvüwa na mathu ghen a kemeshen mangla nmidha; ma mathu jügü zighedha. Ma ithu keqhaikedithu nu accülikesathu cüki kemeshen pi nccüca.
- ¹⁷Ithu na kekiqa khiewila gho nketen tsü nkaghangcha chu ghangden. Ithu na mizzatenti kesü mangla khuchiya nkesawa wi kekiqa tsü hie gho.
- ¹⁸Ghinyiwa na ithu cwen ben; ithu na lentonti wi lela lentsen meyala. Ithu tsathangthu na cendha; asakhen na ghodha.
- ¹⁹Amumuthu na tangwi na ju dugho keten miwi mbhiki, mathu na ithu jügü dugho. Mathu na yyishiphon thu wi ithu zanshaya; ithu meshen nkeben wi mathu na ayyikeshü wi ithu ghanya.
- ²⁰Mathu na ithu kahang bvüwa, Apvüwa na kessikeya kadimiwa, nkakeghothu tsüdi wi ithu khweya benle kesa ithu na nondi ketenwa tsü ghanya.
- ²¹Edom nu Uz nyithu, keqhelo; nthu na saya kemehai keben wi nongya. Nthu ghen ketizenkesa la gho tendha; nthu la kejüghekeya wi kemissü kulukhukhu saben.
- ²²Zion na ma kesami ghen a muyadha; Apvüwa na ithu pi kushiyyi wi pen neng thsü nbendha. Isala Edom, Apvüwa na no meten cüaben.

Nonkegü 5

Nanketizen ghen a Kekhie

- ¹O Apvüwa, ithu miwi mangwa sadha khe meshen chilo. Ithu kejügheya keben wi ha ithu ghangchilo.
- ²Ithu keben na kijünyi thu kwen wi bendha; asangthu na ithu yen wi hangben.
- ³Ghinyi na ithu bathu pathidha, nu ithu jjathu na denyilethu saben.
- ⁴Ithu na atssü kejjü men pi nchithu yishü; nu ithu na kecan chan nsheithu yishüben.
- ⁵Sunsiesa nyelela gadathu ti jügüthi pi ithu nchala lela mnan meya thsü.
- ⁶Hang benya kemehai kedsakejjü muyale kesalina ithu na kuwhe sennu Ejipt nu Assiriya wi wa.
- ⁷Ithu bamyithu na samia, isala mathu na khili nmiladha. nu ithu na mathu kesamithu ghen a ketizen saben.

- ⁸Nssümaghathu miwi mehaiki nkesathu na ithu miwi kekhang senben, nu thola mathu kekhang wina ithu hangsha meya.
- ⁹Nyu kepathithu na ketekevü wi kegoe; ithu na ithu kahang khuchi nu kedsakejjü bha waden.
- ¹⁰Kaghama na ithu mecang pi muwhe thsü, ithu hyu na sa pi annibhon ti npi kesa chu.
- ¹¹Nyu na Zion Yikha miwi ithu wubvüthu messameshü; Judea nyu tsüdi wi ithu ngathu ghan pi mathu kenen sa.
- ¹²Ithu ccülikesathu ssi wa hanthia; ithu keqhaithu kenyuwakü pi ncü.
- ¹³Ithu kepvünyithu meten pi nssümaghathu ti asu nyeggü thsü; pvüzathu na achan kedhi kekiyan pvü nu kulukhukhu sa.
- ¹⁴Keqhaithu na anyunutiwa kaghapeng-jenka wi donki meya ladha, nu pvüzathu na akhwi nsa ladha.
- ¹⁵Ithu kahang wi anonkeghe na bvüdha; ithu na kenashü mithon wi ahathana wadha.
- ¹⁶Ithu na kapvükeya mangla nmidha. Ithu na sami nu khili dedia tendha.
- ¹⁷Ithu na leben naa ntsa nu anyontssü ghenala palamuzzi wadha.
- ¹⁸Kepaghenanye Zion Yikha tsü yisha pi caghangca ben, nu whewhethu na ma keyasa wi tsü kegoeben.
- ¹⁹Isala O Apvüwa, no anuphan kadimiwa, nu kekhang sen wa asakhen cuden.
- ²⁰No mangkesa na matsü kesie ithu teshi nu? No ithu meshen nengchi ntendha kwe?
- ²¹Apvüwa, ithu ssinu no wi gho nenglo! Ithu ssi neng gholo! Kheni ithu nyankethang tsü sa neng cülo.
- ²²Ala, no anuphanla ithu teshidha nu? Nleben ketsu ma sakhen nmi kwe?

Ezekiel

Ezekiel 1

EZEKIEL NA KEMANTHI WI ANYIZA KEMU ATUWA (1.1-7.27)

Anyiza Kadipen

- ¹ Amapi changhawa asha mejü wi manga ghanan, hi Ezekiel, keqhaikedi sa kebenwa, Buzi tsawa na Babilon yyi Khebar Ghaku kete wi Judah kushinyithu gweghe hangden. Atssan na shachi, nu hi kemanthi wina Anyiza mu.
- ² (Tsüna kadimi Jehoiakhin ssinu kushiyyi wi kewa amapi mangawa wi.)
- ³ Ciwi Babilon yyi Khebar Ghaku katen wi hi Apvüwa jüh kekhi zaya nu hi ma kekhang kidhenya.
- ⁴ Hi yaki ghangchi nan caghamo aghawa na gho keten mu. Akulukeshü keti kesü wi atsancwe sachi, nu tsü kevä wi atsan na wegüben. Atsancwe sa kechi wi pala pahan na lezza ti wegüben.
- ⁵ Caghamo non witsü hi kahangli keben mejü anyi tsi ti kesa mu,
- ⁶ Isala tsüthu tsüdila ammi mejüjü nu agisha mejüjü pvüden.
- ⁷ Mathu ccüthu na meshonqhe, nu mathu ccümezen na amesü süpon ccü ti. Tsüthu na wegü pi lezza misi kethenG ti.
- ⁸ Mathu mmi nu agisha mejüjü kesa miwi lela, mathu meshu kesüsü na anyi kwen mejüjü ben, nu kesü pi agisha kesüsü kekhu wi chi pvüden.
- ⁹ Aghangsa kesüsü na agisha kenini zanshigü pi mathu gisha pang ketsükili kechi wi accügwen mejü saya. Mathu na khashi keshu wi agwo taghan pila akhang kesü sa nu waden.
- ¹⁰ Kahangli keben aghangsa kesüsü na ammi kepapa kesa mejüben: atu-uwa na anyi mmi, ajewa na ssensitemi mmi, tavüwa na amesü süpon mmi, nu asengwa na amumu mmi.
- ¹¹ Aghangsa kesü na agisha kenini zanshigü pi ma kete wi kebenwa Aghangsa gishathu pang ketsükili, nu mathu gisha keni zansha pi mathu gwo meju pvüden.
- ¹² Aghangsa kesüsü na apen mejü wi jentanben, Isa nu ma khang na ntaghan phighela khiewa wa mvu khe waden.
- ¹³ Aghangsathu jawi annithegü ti kesa kesü na kuli keben anni na wegü kechi wi atsancwe na shhugho.
- ¹⁴ Aghangsathu na atsancwe kembhi tsü gweghe lulu nu kuliden.
- ¹⁵ Hi Aghangsathu mejü tsü ghang keben wi pala accüqe mejü na mathu kesüsü kizanli dugho ayyi kidhen keben mu.

- ¹⁶Ma ccüqe mejü tsüdila makesü; kesüsü tsüdila alon menkedhu ti wegü, nu tsüthu tsüdila accüqe kepawa ma non non wi kehugili ben,
- ¹⁷nu accüqe mejüthu tsüna kejentan mejü wi khiewa wa mvu khe waden.
- ¹⁸Ma ccüqethu pen kevü tsüdila anyon pi pong pvüden.
- ¹⁹Aghangsathu na kuli kechi wi accüqethu na mathu gweghe kevüliden, nu Aghangsathu na ayyi wina tang wi ki lethu, accüqethu la tsüti sa.
- ²⁰Aghangsathu na khiewa wa mvu khe wa, nu accüqethu na Aghangsathu ti sa, kepaghenanye Aghangsathu na tsüthu ghan senden.
- ²¹Tsalina Aghangsathu kuli nyelela ngan nyelela ameghü wi ki lethu accüqethu la tsü makesü sa.
- ²² Aghangsathu li miwi akhwetssü kemela pi tsankevü ti kesa na ben.
- ²³Ciwi tsankevü kekhu wi Aghangsathu na ngan nu agisha kenini pi ma shiwa kebenwa ketsüli nu agisha kenini pi mathu gwo wheng pvüben.
- ²⁴Hi mathu gishathu pi kepighe hhai za; tsüna atssükedone hhai, süpahizi tenti hhai, kekhang ntsa Anyiza hhai ti. Mathu na npighe lathu mathu gisha zansha yaden,
- ²⁵isala tsankevü mi mathu li wina ahhai kesü na ghoben.
- ²⁶Tsankevü miwi safir pi sa ketheng kadipen kesü mu, nu kadipen miwi donki kebenwa na anyi kesü ti muben.
- ²⁷Nu atsi tsüwa tsüna lezza pi anni non wi chi ketheng kewegü ti. Tsüna ma gwoben wegü pi
- ²⁸ccünieqho tsi kepapa mabenla ben. Kewegü tsüna Apvüwa keben pen tsütson kechiwa.

Ezekiel 2

Anyiza na Ezekiel ya Atusenjüh-kechüwa salo Cikeya

- ¹Hi tsü kemu wi, ayyi wi khulidu nkhwén wa. Tsaseng wi hi ahhai kesü khi keben za, “Keshü nyiwa, shaghalo. Hi no ccüneng mvu ben le.”
- ²Ahhaiwa na khi keben wi, Anyiza ghamu na hi wi dugho nu hi pieki chi, nu hi ahhaiwa na khi keben za,
- ³“Keshü nyiwa, hi no kesun pi Israel nyithu wi chiben. Mathu na ijüh hhaghe nu kheneng hi matang, nu khili kecu mathu bamyithu kesa ti hhaghe ben.
- ⁴Mathu na leben-dhu nu hi nyuwakü nsa, tsalina hi no kesun pi Kemisintsa Apvüwa, hi mathu wi kiza keben jüh hapi mathu kiza thsüle saben.

⁵Hhaghe ketenthu na njüh kinale nkina lela atusenjüh-kechü kesü na mathu jawi bendha le kesa mathu na chüyaben.

⁶“Isala keshü nyiwa, no mathu nyelela mathu na katsüha khi lela nmessi lalo. Mathu na no matang nu nkichi saaden; tsüna ajüssithu jawi kahang ti saaben. Isalela hhaghe ketenthu nu mathu na katsüha khi lela nmessila.

⁷Mathu na kinale nkina lela, hi no ya khilo pi no kekizathu pi mathu kiza lo. Mathu na khatila hhaghe khe meshen chilo.

⁸“Keshü nyiwa, hi mangwale no kiza khe kinalo. Mathu ti nhhaghe lalo. Npang ka nu hi mangwa pi no cüle ben khe tsü dsalo.”

⁹Hi akwen kesü na chang sen nu hi wi gho keben mu, nu tsüna kezhüllu kesü senben.

¹⁰Akwenwa tsüna kezhülluwa tsü llushachi, nu tsüna ghapili qho zhüketheng hi mu —— tsüna leben gükeccü kiqai, nu kinaa nu kaghadhithu pi zhütheng.

Ezekiel 3

¹ “Keshü nyiwa, kezhüllu ha dsalo; tsaseng wi wa nu Israel nyithu wi khilo.”

²Tsalina hi ipang kachi nu ma kezhüwa tsü dsalo pi hi cü.

³Ma khi, “Keshü nyiwa, hi pi no kecü kezhülluwa tsü dsalo; tsüpi npvü nma yalo.” Hi tsü dsaya nan tsüna anikholi keminnun ti.

⁴Tsaseng wi Anyiza na khi, “Keshü nyiwa, Israel nyithu wi wa nu hi no mangwa khilo khi khe tsüpi mathu kiza lo.

⁵Hi no kesun pi asang mizzatenti kesü ajüh kedhu khi ketenthu wi nyela Israel nyithu wi chiben.

⁶Keujüla hi no kesun pi ajüh kedhu no nkechü khi keten mizzatentithu wi chi lethu, mathu na njüh kina kesa.

⁷Isala Israel nyithu kesütanla kina mvu nben; mathu na ijüh lela kina nben. Mathu tsüdila leben-dhu nu njüh matangden.

⁸Hi no pi mathu lebenkedhu nu kekhang ti sa thsüden.

⁹Hi no pi alonshi kezü ti, nu diamond kekhang ti saaden; hhaghe ketenthu tsü nmessi lalo.”

¹⁰Anyiza na khineng, “Keshü nyiwa, tetsaki gho nu hi pi no kiza keben tsüdi meshen yalo.

¹¹Tsaseng wi no diyyi nyithu kushinyi sa kebenthu wi wa nu Kemisintsa Apvüwa, hi pi mathu kiza keben ha kinale nkina lela pi mathu kiza lo.”

¹²Tsaseng wi Anyiza ghamu na hi pieki chi, nu hi isengwa ahhai misi ntsa nu khi keben za, “Tang wi keben Apvüwa nyankethangwa tsü senglo!”

¹³Hi kahangli kebenthu na gweghe ameghü wi mathu gisha kebhagha keben, nu accüqethu hhai, ameghükujü hhai kemessi kesü ti za.

¹⁴Apvüwa kekhangwa na zü ntsa nu imiwi gho, nu ma ghamu na hi pvü nu bvü keten wi, hi ileben teggü nu ighepvüya.

¹⁵Tsalina hi Khebar Ghaku kete Tel Abib wi kushinyithu na hang keten pen witsü gho, nu hi kemu nu kizathu tsü ghenä hi keqhethi pi imansala ciwi ghanan tagü ngan wa.

Apvüwa na Ezekiel Kessi pi Aghikehiewa Kesa thsü

¹⁶Ghanan tsü kewa sengwi Apvüwa na hi ccüneng,

¹⁷“Keshü nyiwa, hi no pi Israel nyithu ghenä ghikehie kesü sale ben. Hi kekitsan jühthu pi no kecü tsü no ketsi pi mathu kiza den.

¹⁸Keujüla hi anyi nkemehai kesü na shü tendha le khi, isala no ma ya nkemehai lenwi kemili nu ma kahang hangshaya kemehai ma kitsan nchilathu ma kesami nyi kesü sala shüaben, isathu hi ma keshü khhiwa tsüpi no pvü thsüden.

¹⁹Keujüla no anyi nkemehai kesü kitsan chi nu ma ma kesami nteshi lethu, ma kesami nyi kesü sala shüaben, isala no kahang heiyaden.

²⁰“Keujüla anyi kemehai kesü na nkemehai kuli wa nu hi ma pi kemessi sakeyishü kesü sa thsüa, nu no ma kitsan nchi lethu ma shüaben. Ma ma kesamithu ghenä shüaben. — Ma kekuli kemehai sa kethengthu tsü hi meshen nben — nu hi ma keshü khhi pi no pvü thsüaben.

²¹Keujüla no anyi kemehai kesü kesami nsa lalo kitsan chi nu ma njüh kina nu nsamila lethu, ma hang yaden, nu no kahang la hangsha yaben.”

Ezekiel na Ajühkhi Meyalaben

²²Hi Apvüwa na keten kekhang kidhenya, nu ma hi wi kekhi zaya, “Shagha nu ayyiketijü witsü cülo. Hi ciwi no ccüneng ten na.”

²³Tsalina hi ayyiketijü witsü cü, nu hi ciwi Apvüwa nyankethang, Khebar Ghaku kete wi kemu tsüti kesa mu. Hi ayyi wi qancadu nkhwän wa,

²⁴isala Anyiza ghamu na imiwi gho nu hi pieki pi nganya thsüa. Apvüwa na hi wi khi, “Ajjen wi wha nu no ketanla ajjen non wi no khenten yalo.

²⁵Keshü nyiwa, no ciwi ali pi no bhen pvü nu nyu jawi wa meya laben.

²⁶Hi nmili ya shü thsü nu no ya kahaghe nyithu ha kitsan meyala thsüaden.

²⁷Tsaseng wi hi no ccüneng nengchi nu ajühkhiya kemehai kekhang pi no ccüneng lethu, no Kemisintsa Apvüwa, hi mangwa khiben khe pi mathu kiza ya

mehai. Mathu pahan na kinaben, isala pahan na no khichi nben, kepaghenanye mathu na kahhaghe mizzatenti kesü le.”

Ezekiel 4

Ezekiel na Jerusalem vükeya wina Kuli keshagha

¹Anyiza na khi, “Keshü nyiwa, kemecanglon kesü khuya, nu pi ntuwi chi, nu tsü miwi alenlen sa qhai pi Jerusalem nyunutiwa mithon saya.

²Tsaseng wi nkakeya zensu sala kekuthiku, ayyi kechhü, kemnanpenthü nu ketonshaji zhü pi tsü vüya.

³Amighe khu kesü khupi no nu anyunutiwa nshinyi jüwi akhweti kesü ti saya. Anyunutiwa jentanya, anyunutiwa vüyadha, nu vükebenwa tsüna no. Hawa ha Israel mizzatenti ghenazensu kesü saaden.

⁴⁻⁵“Nu tavüwa jencya, nu hi Israel mizzatenti kesazzi pi nmiwi chiden. Ghanan 390 no ciwi benden nu mathu kesami ghenaketizen saaden. Hi no ya ghanan kesü pi amapi kesü sa nu mathu kemeten cen thsüale sadha.

⁶No tsü cencya lethu, ajewa khapeghe nu Judah kesami ghenaghanan jüghaketizen saaden — ghanan kesü pi amapi kesü sala mathu kemeten saaden.

⁷“N-nyon pi Jerusalem vüsen kebenwa tsü ghangkiya. Nkwen shen pi anyunutiwa tsü shun nu atusenjuh-khi pi tsü matanglo.

⁸Hi no bhenden nu vüsen kebenwa tsü npi kecen chu no khapeghe-khajaya nben.

⁹“Awhengsu, acentha, akaha, ahati, ashentha, pahan khuya. Tsüdi saghu nu pi amesa güya. Tsüwa tsüna no ghanan 390 tavüwa jen keben jüwi dsaden.

¹⁰Ghanan kesü wi gram 230 tsüpi no cüden, nu dhitsüwa kecu dsaben.

¹¹No atssü la kezeng-u ketan jjüden, ghanan kesü wi ahyi keni.

¹²No anyi keku keqha pi anni sa, nu amihi miwi amesa gü, nu anyi tsüdila no muya kemehai pen wi ben nu tsü dsaben.”

¹³Apvüwa na khi, “Hana Israel nyithu na hi mathu jügüzighe pi asang diyyithu wi kechi wi mathu na ayenwa na khen ketheng kedsakejju tsü dsa keten zensu.”

¹⁴Isa nu hi lunengchi, “Nmale, Kemisintsa Apvüwa! Hi hi ketanla hi npi nakhi le. Hi ghanyi wina aghangsathu ma ketanla keshü le, ameseng lela npi dsa le. Hi nmethale khi keten tsse mangla npi dsa na.”

¹⁵Tsalina Anyiza na khi, “Mantsadha! Tsü mithon wi no ya amesü keku sen thsü na, nu no tsü miwi amesa güya mehai.”

¹⁶Ma khineng, “Keshü nyiwa, hi Jerusalem kedsakejjü len khen cüden. Ciwi anyithu na mathu tsse whu nu atssü kede pi dsajjü keshagha wi mathu ccükwenshü nu leben güccü waben.

¹⁷Mathu na amesa nu atssü sen khiaben; mathu na atu nkemi sa, nu mathu kesami ghenä nkhäng nzülaben.”

Ezekiel 5

Ezekiel ma likeca

¹Apvüwa na khi, “Keshü nyiwa, njünnu keti kesü khuya nu pi npäng kenye nu nssen tsüdila whilo. Nu nssen tsüpi kewhuchan wi whu nu gishü pi kecheng saya.

²Anyunutiwa vü cenkeya sengwi assen gishü kecheng wi kesü tsüpi ciwi mecang. Nu gishü kechengwa kepa wi la khuya nu no anyunuti na ameiwa vükeben wi no njünnu pi tsü kitsen pilo. Nu gishü kesü keben tsüpi ameghü wi cügi chilo, sathu hi hi njünnu pie nu tsü jügüden.

³Assen keu pi nthü katen wi den pi thenglo.

⁴Tsaseng witsü keu khushi nengya nu tsü pi anni wi cüchi nu tsü ya mecang thsülo. Tsüthu wina anni na kesen kayi sen nu Israel mizzatenti maben wi waben.”

⁵Kemisintsa Apvüwa na khi, “Jerusalem wi ghangchilo. Hi ma pi ayyi mnon wi chi nu diyyi kepathu pi ma vü chile.

⁶Isala Jerusalem na ijüh khukechithu tsü matangla shun, nu mizzatenti kepathu miwi gheshighena, nu mizzatenti kepathu ma vü kebenthu miwi la ajüh meyale kesa pi ccücadha. Jerusalem na ijüh khukechithu meya mvu nu iyenthu hhaghedha.

⁷Tsalina Jerusalem, hi Kemisintsa Apvüwa, hi mangwa khiben khe kinalo. Iyen nkenie nyelela ijüh khukechi nkeya mvu wina no mizzatentithu no vü kebenthu miwi lela kekivvü passi chidha. No mizzatenti kepathu na sa keten yenthu nie wadha.

⁸Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, hi nghinyile kesa no kiza ben. Hi agükeccü pi nmiwi gho thsü nu mizzatentithu tsüdila tsü muya kemehai sa thsüden.

⁹No hi nanmeghü keten kekuli kesa tsüdi ghenä hi hatu wi khiela npi kekuli nyelela haseng wi khiela sa nketen kemeten pi Jerusalem cüaden.

¹⁰Tsüwa ghenä Jerusalem wi abajjathu na mathu tsangathu ghan dsa, nu atsangathu na abajjathu ghan dsaden. Nu nshüla kebenthu jügüzighe pi alen tsüdi wi chiaben.

¹¹“Tsalina hi hangkeben Nyiza sa keten ti — hawa ha Kemisintsa Apvüwa jüh le — kepaghenanye nthu na kekuli nkemehai ghenana nu nankiqanan kekuli sa kethengthu tsüdi sapi hi Kekinyijjen nakhi kesalina, hi nanketizen nmila no shüchi cüden.

¹²N-nyithu gishü kecheng wi kesü na kesakinaa nu azen wina anyunutiwa wi shüaden; gishü kecheng wi kesü na anyunuti na ameiwa njünnu pi süthiaben; nu hi gishü kecheng sakhenwa tsüpi ameghü wi vvüzighe chi nu njünnu pi mathu sü jügüden.

¹³“Hi ileben npi ghakeya chu nthu na ileben keminu nu ighekepvü kekhang tsüdi chüben. Hathu tsüdi sa kegho wi hi Apvüwa, no ajühtsentsa nkesa ghenana hi ilebentsu ntsa sale kesa chüya den.

¹⁴No kevä wi mizzatentithu na no pvüdhi kewa tsüdila no nankeqhe nu ghüben.”

¹⁵Hi nmiwi ilebentsu ntsa nu kemeten pi no kecü wi, no kevä mizzatentithu tsüdila qhethiketen saaben. Mathu na no nan-nontssü nu nankeqheden.

¹⁶Hi no kedsakejü kegho len khen nu no yala khhwenhi thsüaden.

¹⁷Hi azen kesun chi nu Aghangsathu ya ntsangathu ghan thsüaden, nu kesakinaa, yasayala, nu aghi kesun pi nthu pathi thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.’

Ezekiel 6

Apvüwa na Atsikezhü Kekinyi Kemeshensa

¹Apvüwa na hi ccüneng,

²“Keshü nyiwa, Israel yikhathu wi ghang nu hi ketsijüh pi mathu cülo.

³Israel yikhathu ya Kemisintsa Apvüwa jüh kinalo kiza lo — hi Kemisintsa Apvüwa na mangwa pi ayikhathu, yyishiphon thu, kaghakuthu, nu ayyiketijüthu kiza ben khe ha kinalo kiza lo. Hi njünnu kesü kesun pi anyithu na khiewi atsikezhüthu kinyiten khe yasa cüden.

⁴Kekinyipenthu pheghe nu hankedemvu kemecang kekinyipenthu tsüdila pakhhiaben. Ciwi anyithu tsüdi pi mathu tsikezhüthu tuwi na pathiaben.

⁵Hi Israel nyithu kamang pi vvüzighe cüden; hi mathu gü tsüpi mecang pi kekinyipenthu kevä tsüdi vvüzighe chi cüden.

⁶Israel nyunutithu tsüdila yasaden, isa nu mathu kemecang kekinyi nu atsikezhüthu tsüdi whengkhhi zigheaden, mathu hankedemvu kemecang kekinyipenthu pakhhi, nu mathu kekuli tsüdila nmiladen.

⁷Kahe lela anyithu tsüdi pathi, nu hangkeyathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

- ⁸“Hi anyi pahan ya kepathi ghüya nu mizzatentithu jawi bvüzighe wa
- ⁹ciwi kushinyithu sa nu hang thsüden. Ciwi mathu na hi meshenya nu mathu leben wi kenondi nkemi ghenä hi yisha nu atsikezhüthu pi imiwi mehaiki le sa kesa ghenä hi kemeten pi mathu cü nu kimenni cüle kesa chüyaben. Nu mathu na mathu kekuli nkemehai nu nsala kemehai sa kethengthu ghenä mathu ketanla mathu nan-nontssüaben.
- ¹⁰Mathu na hi Apvüwa, nu hi nyu kekitsan nu pateqhe jühthu tsüna kaghacang nyele kesa chüyaben.”
- ¹¹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Nkwen misügüya! Nccü pi ayyi cüya! Israel nyithu na kekuli nkemehaithu nu nankenontssü kekuli sa kesathu tsüdi ghenä hathana nu qailo. Mathu na aghi, nyelela kepica, nyelela kesakinaa ghei wina shüden.
- ¹²Kelensie wi kebenthu na naa nu shüden; teghatsan wi kebenthu na aghi wi shüaden; nshüla kebenthu na picathiaben. Mathu na ileben keminu kekhang tsüdi chüyaben.
- ¹³Akamangthu na atsikezhüthu nu kekinyipenthu kevä tsüdi wi khulizighe, nu ayyishiphon kemisi nu ayikha tsüdi miwi, nu achanton kemejjü, ayangton ketitithu ccü tsüdi wi, nu mathu na ahhansha kesa mecang pi mathu tsikezhüthu kekinyipen tsüdi wi khulizighe den. Ciwi ccüna anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüya den.
- ¹⁴Anle, hi ikwen chang chi nu mathu diyyiwa yasa den. Hi Israel nyithu kahang pen kesüla nheila acülawä ayyikeshü wina shu aghawa Ribla nyunuti kecu pi kededi yyi sa cüden. Tsaseng wi anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Ezekiel 7

Asakhenwa na Israel Tetsakidha

- ¹Apvüwa na hi wi khi,
- ²“Keshü nyiwa, hawa ha hi Kemisintsa Apvüwa na pi Israel yyi wi kiza ben: Hawa ha ayyiwa maben ghenä sakhendha le!
- ³“Israel, asakhenwa na ghodha. No ileben keminu chüyaden, kepaghenanye no mangwa satheng khe hi tsü ghenä njüh kaghaten den. Hi no nankenontssü kahang yencüki tsüdi dhineng cüaden.
- ⁴Hi no heisha nyelela nanketizen mangla pi no ccüca nten. No nankenontssü kekulithu sa ketheng ghenä hi kemeten pi no cüle ben, isanu no hi Apvüwa le kesa chüyaden.”
- ⁵Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Wan ketizenkesa na ketsüli sen nmiwi gho tendha.

⁶Ha tsüdila cendha. Hawa ha asakhenwa. No nmidha.

⁷Asakhenwa na n-yyiwa wi hang kebenthu miwi ghoden. Ayikhathu miwi kekinyipenthu wi kemini sa keten nmila keten tsüwa na gho tendha, kivvükepe ketan saaden.

⁸“Khili wan no ileben keminu kekhang tsüdi chüya tendha. Hi no mangwa satheng khe tsüghena njüh kaghaten le saben, hi no nankenontssü kahang yencüki tsüdi dhineng cüden.

⁹Hi no heisha nyelela nanketizen mangla pi no ccüca nten. No nankenontssü kekulithu sa ketheng ghenah hi kemeten pi no cüle ben, isanu no hi Apvüwa nu hi kemeten pi no cü ketenwa tsüle kesa chüyaben.”

¹⁰Ketizenkesa tsathang na gho tendha. Keyasakeyala na mahhi sabendha, kekapvüwa na misi ntsa sadha.

¹¹Keyasakeyala na gheshighena jipfü kuli chiden. Mathu ji mangla benya nben, mathu keben, mathu kemehai, nyelela anyankethang mangla benya nben.

¹²Matsü na ghoden. Asenlikesa ma men nmila keten tsathang na ghoden, kepaghenanye Anyiza kemetenwa tsüna anyi tsüdi miwi ghoden.

¹³Asententi kesathu la kesie hangben nu kededi tsü mu nengya nbendha, kepaghenanye Anyiza leben ketsuwa na anyi tsüdi miwi bendha. Nmehai ketenthu na hangya ntendha.

¹⁴Tutuwa khouchi, nu anyi tsüdila kidenya. isala thola aghi wi nwa, kepaghenanye Anyiza leben ketsuwa na anyi tsüdi miwi benden.

Israel Kesami ghenah Kemeten

¹⁵Alentontithu wi kepaliben, nu ajjenthu wi kesakinaa nu kaghama na ben. Thowa na diyyiwa na ameiwa wi shu khe kepali nu shüaben, nu anyunutiwa wi anyi kesü le kesü lela kesakinaa nu kaghama wi hang meya laben.

¹⁶Ayyiketijüthu wi nkhetsü pateqhe kechi ti pahan na bvü sen nu ayikhathu wi bvüaden. Mathu tsüdila mathu kesami ghenah anongü den.

¹⁷Anyi tsüdi kwen na keyha, nu mathu khu na kedheggü waben.

¹⁸Mathu na aleshithsü mphu nu kenenkhukhu waben. Mathu li whi, nu mathu tsüdila kejüghe yaden.

¹⁹Mathu na suna nu rükatssü pi keyisha tsanqai ti pi alentontithu wi khala ben, kepaghenanye Apvüwa na ma leben keminu meyisha kechi wi rükatssü nu suna tsüna mathu hangshaya nben. Mathu na tsüthu sen nu mathu sa mvu kebenwa tsü sapi alebenqan saya nben, nyelela mathu pvü kenma saya nben. Suna nu rükatssü tsüna mathu ssi nu kesami wi dua.

²⁰Kutitsü wi mathu na alon menkedhu ghenamisa den, isala mathu na tsüthu sen nu nankenontssü tsikezhüthu sa. Tsalina Apvüwa na tsüthu pi mathu likedhamang sa cüdha.

²¹“Apvüwa na khi, hi asangthu ya mathu keben ghanfüya thsüaden, nu ayen nkeniethu ya mathu keben-keyeng tsüdi sen bvü nu tsü nakhi thsüaben.

²²Mathu na Kekinyijjen wi atsanqaithu pi kenyünkenyün sa nu nakhi lela hi mathu tang nten.

²³“Pala tsüdila kivvükepe bendha — anyi kepathithu na ayyi pongdha, nu anyunutiwa wi keyasakeyala na sha ntsa sadha.

²⁴Hi mizzatenti nkemehai ntsathu ssi nu hewi gho mathu ya nthu jjenthu nkaya thsüaden. Nthu jawi kezü ntsathu na hi mizzatentithu yala nthu kekinyipenthu yasa kegho wi mathu kempvüza nmila thsüaden.

²⁵Atu nkemi tsüwa na ghoden. Nthu na leben kecca bha lela muya nben.

²⁶Ketizenkesa na kesennie sen gho, nu jühtheü nkemehai na shapfü sen nu ghoaben. Nthu na atusenjüh-kechüthu na mangwa chüya khe khichilo kesa keshükene ben. Keqhaikedithu na mangla pi anyithu kesansi nmiladen, nu accülikesathu na mangla khipi nyu sansi-sangwe meya laden.

²⁷Kadimi na ma leben güccü, kaditsawa na kaghang teshia nu anyithu na messi pi kenen waben. Hi no kuli kethengthu tsüdi ghenamisa den, nu no agükeccü pi nyu kecü ti pi no cüaden. Hawa ha hi Apvüwa le kesa pi no ccücaden.”

Ezekiel 8

EZEKIEL NA KEMANTHI WI ANYIZA KEMU KENIWA (8.1—10.22) Jerusalem wi Atsikezhü Kekinyi

¹Ithu na kushiyyi wi kewa amapi tughowa asha tughu wi manga ghanan, ciwi Judah nyithu kadimi ccülikesathu na ijjen wi hi ssi nu donkiben. Zuli Kemisintsa Apvüwa kekhang na imiwi gho.

²Hi yaki ghangchi nan anyi tsi tsüna anni ti kesa mu. Nu ma geshi nten na ssanwa na ghang pi anni ti, nu tsüna meiwa na lezza misi pi wegüthsü keben ti.

³Ma akwen kesü chang chi nu ilissen mahhaya. Nu kemanthi hawa wi Anyiza ghamu na hi pieki pi tang ameghü wi chi nu hi ssisen Jerusalem wi wa. Ma hi ssisen kekinyijjen kaghapeng- jenka na aghawa kedulen non wi wa, ciwi Anyiza leben ketsu cüssi kecüwa tsikezhü tsüna ben.

⁴ Ciwi Israel Nyiza na benketen wegüthsü kesa, hi Khebar Ghaku ghüsa wi keben wi kemu tsüti kesa mu.

⁵Anyiza na hi wi khi, “Keshü nyiwa, aghawa ghangchilo.” Hi ghangchi nan kaghapeng-jenka kedulen kekinyipen kete wi Anyiza leben ketsu kecüssiwa tsikezhü tsü muya.

⁶Anyiza na hi wi khi, “Keshü nyiwa, mangwa saben khe no muben ma? Israel nyithu na hewi nankenontssü kekuli sa nu hi jügü nu hi kekinyipen kemethawa wina temeja pfüpfü keben ha ghangchi nanlo. No ha miwi lela kejüghekeya kekuli muyaden.”

⁷Ma hi ssi nu ameiwa ccühha wi kedulen witsü shhu nu ajjen-keshon wi akukebi kesü pi hi ccüca.

⁸Ma khi, “Keshü nyiwa, ajjen-keshon ha pakhhi du nanlo.” Hi tsü pakhhi du nan ajenka kesü mu.

⁹Ma hi wi khi, “Du nu nkemehaiwa tsü ghangchilo, ciwi mathu na nankenontssü kekuli saben.”

¹⁰Tsalina hi du nu ghangchi nan. Ajjen-keshonhu miwi amaghang nu aghangsa nkemetha nu Israel nyithu na kinyi keten kpathu tsithu don pi pong theng.

¹¹Israel nyi ccülikesathu achentagü pi Shafan tsawa Jaazaniya wwala ciwi ben. Kesüsü hankedemvu kemecangji kesüsü senden, nu annikekhu na hankedemvuwa wina shhugho ben.

¹²Anyiza na hi keü, “Keshü nyiwa, Israel nyi ccülikesathu na kekuthi wi mangwa saben khe no muben ma? Mathu tsüdila atsikezhü pi kepong sa ketheng ajjen-keshondhi non wi kinyipen. Mathu kemeshon khi ketenwa na: ‘Apvüwa na ithu mu nten le! Ma diyyiwa yishadha.’ ”

¹³Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “No mathu na tsü miwi lela nankenontssü sa keten muya- ben.”

¹⁴Ma hi ssi nu Kekinyijjen kaghapeng-jenka na aghawa shu nu nzathu na acenpvü Tammuz keshü qaiki keben pi hi ccüca.

¹⁵Ma hi keü, “Keshü nyiwa, no tsü muben ma? No tsü miwi lela nankenontssüthu muya den.”

¹⁶Nu ma hi ssisen Kekinyijjen ccühha anonwa wi du. Ciwi kemetha pen wi kedulen kete wi kekinyipen nu accühha manyi jüwi, npvüza nkwe nu manga-u na ben. Mathu na mathu ghatsü pi kemetha pen wiwa sa nu nishu wiwa kukedu aghani keshhugho tsü kinyiben.

¹⁷Apvüwa na hi wi khi, “Keshü nyiwa, no tsü muben ma? Judah nyi hathu hana no hewi kemu nankenontssü kekuli tsüdi sa mele kesa nu yasayala kekuli pi diyyiwa tsüdi wi bvüzighe kechi tsüpi mathu leben kagha sa meya laben. Nyele, mathu na Kekinyijjen wi gho tsüthu kuli nu hi ya ilebentsu kayi nsathu yishü le. Mathu na hi nkenen saya kemehai chu sapi hi kimenni keben ha ghangchilo!

¹⁸Mathu na ileben keminu kekhang tsüdi chüyaden. Hi mathu heisha nyelela nanketizen mangla pi mathu ccüca nten. Mathu na misiya kemehai chu magha nu hi wi khieden, isala hi mathu kekhe kina cü nten.”

Ezekiel 9

Jerusalem Kemetem

¹Tsaseng wi Anyiza na jisha kechi hi zaya, “Hewi gholo, nthu kemetem pi anyunutiwa cüale kebenthu. Nthu ghighe sen gholo.”

²Tsümeysi, Kekinyijjen kaghapeng-jenka na aghawa wi ameiwa wina meshu tugho, kesüsü na aghighe kesüsü sen nu shhugho. Anyi kesü na linen thsümeni pvü nu pala kezhöji pahan sen keten na mathu gweghe den. Mathu tsüdila gho lezza pi kesa kekinyipen kete wi nganya.

³Tsaseng wi Israel Nyiza keten wegüthsü kesa tsüna ma ben keten Cherubim jawi na shagha nu Kekinyijjen wi kedulen wi wha. Apvüwa na anyi linenthsü mphi ketenwa tsü cichi,

⁴“Jerusalem nyunutiwa maben wi wa nu kemechan kesü pi anyunutiwa wi nankenontssü kesa kekuli sa ketheng ghenagha agüccü nu ketizensa keben nyi kesüsü tie wi jengyalo.”

⁵Nu hi Anyiza na anyi kepathu wi khi keben zaya, “Ma nie sen anyunutiwa chuli wa nu nyu pathilo. Kesüla nheishala, thola nantizen nsala.

⁶Keqhaithu, acalithu, nza cah lithu, ajjathu, nu ghanyithu pathilo. Isala kemechan pi atie wi chipvü ketenthu thola nkidhenla. Hewi hi Kekinyijjen wina sa shhulo.” Tsalina mathu na Kekinyijjen kete wi ngan keben accülikesathu wina pathi shhu.

⁷Anyiza na mathu wi khi, “Kekinyijjenwa nakhilo. Akamang pi tsü ccühha tsüdi pong cülo. Kuli wayilo!” Tsalina mathu na anyunutiwa wi anyithu pathi shhua.

⁸Anyithu pathi keben wi, ciwi hi ketan sa. Hi ayyi wi nkhwendu nu magha, “Kemisintsa Apvüwa, no Jerusalem miwi nleben-minu ntsa sa nu Israel wi anyi kesüla keben chu pathi khiale bendha kwe?”

⁹Anyiza na lunengchi, “Israel nu Judah nyithu na kesami keqhethiketenthu kesa wi sazzidha le. Mathu na ayyiwa tsüdi wi kepathi kekuli sa, nu kesazzi pi Jerusalem pongdha. Hi Apvüwa, mathu diyyiwa tsü yisha nu hi mathu mu nben le kesa mathu na khiben.

¹⁰Isala hi nanketizen pi mathu miwi chicü nten; mathu na nyu miwi mangwa sachi khe hi mathu miwi tsü sa chiaben.”

¹¹Tsaseng wi anyi linenthsü mphi ketenwa na kheneng gho nu kuliçüki pi Apvüwa wi khi, “Hi no ahza khukechithu tsü sacendha.”

Ezekiel 10

Apvüwa Nyankethang na Kekinyijjen Keteshi

- ¹ Hi tsankevü na Cherubim miwi keben tsü ghangchi nan tsüthu miwi pala kesü safir pi kadipen kesa kesü ti mu.
- ² Anyiza na linenthsü mphiketenwa wi khi, “Cherubim cakhu wi accüqethu jüwi tsü wa nu anni mihi pi nkwen pongyalo. Isa nu anni mihi tsüpi anyunutiwa miwi vvüzighe chilo.” Hi ma wa keten ghangben.
- ³ Ma kedu wi Cherubim tsüna Kekinyijjen acülawa nu akulukeshü na anonwa ccühha tsü pongya.
- ⁴ Apvüwa keten wegüthsü kesawa tsüna cherubim wina shagha nu kitsen sen Kekinyijjen kedulen wi wha. Tsaseng wi akulukeshü na Kekinyijjen pong, nu accühha na wegüthsü sa.
- ⁵ Cherubim gisha kebhagha hhai na ameiwa ccühha wi lela zaya. Tsüna Apvüwa Kekhang ntsawa hhai ti sachi.
- ⁶ Apvüwa na anyi linenthsü mphiketenwa ya Cherubim cakhu wi kebenthu ccüqethu jüwi anni pahan khuyalo kekiza wi, anyiwa tsüna ciwi du nu accüqe kesü kete wi nganya.
- ⁷ Cherubim kesü na ma kwen pi mathu jüwi keben anni non witsü chang chi nu anni mihi pahan khushiya, nu pi linenthsü mphiketen anyiwa tsü kwen wi chicü. Anyiwa na anni mihi khuya nu bvüa.
- ⁸ Hi Cherubim kesüsü agisha kekhu wi anyi kwen ti kesa pvü keten mu.
- ⁹⁻¹⁰ Hi accüqe mejü keben mu, tsüdi makesü, kesüsü na Cherubim kesüsü kete wi ben. Accüqethu na alon menkedhu ti wegüben, nu kesüsü tsüdila accüqe kepawa manon wi kahagiliben.
- ¹¹ Cherubim na kuli keshagha wi khapeghe-khaja nsala kejentan tsüdi wi waya. Mathu tsüdila khiewa wa mvu khe nkhapeghela gweghe waya den.
- ¹² Mathu gwo, mathu ghatsü, mathu kwen, mathu gisha, nu mathu ccüqethu na anyon pi pong pvüden.
- ¹³ Accüqe hathu hana hi kemanthi atuwa wi kemuthu tsüti kesa.
- ¹⁴ Cherubim tsüdila ammi mejü na ben. Atuwa na amesü süpon mmi, keniwa na anyi mmi, kechengwa na ssensitemi mmi, nu mejüwa na amaghang mmi.
- ¹⁵ (Tsüthu tsüna hi Khebar Ghaku kete wi kemuthu tsü makesü.) Cherubim na tang ameghü wi ki,

¹⁶nu kulithu accüqethu na mathu gweghe wa. Mathu na pighe le agisha zanshigü chithu, accüqethu na ciwi la mathu gwegheden.

¹⁷Cherubim na ngan wathu, accüqethu la ngan wa; nu Cherubim na pighe wa lethu, accüqethu na mathu nie wa, kepaghenanye Cherubim na tsüthu senden.

¹⁸Tsaseng wi Apvüwa keten wegüthsü kesawa tsüna Kekinyijjen kedulenwa tsü teshi nu ketsen sen Cherubim miwi kia.

¹⁹Hi ghang keben wi mathu na mathu gisha zanshigüya nu ayyi wina pigheki, nu accüqethu na mathu gweghe bvüa. Mathu na Kekinyijjen nishuwa kaghapeng-jenka wi ngan, nu wegüthsü kesa tsüna mathu miwi ben.

²⁰Tsüthu tsüna Khebar Ghaku wi kemu Israel Nyiza kekhu wi keben Cherubim tsi le kesa chüya.

²¹Mathu kesüsü tsüdi ammi mejüjü, agisha mejüjü, nu anyi kwen kesü ti kesa na agisha kesüsü kekhu wi ben.

²²Mathu mmi na hi Khebar Ghaku wi kemu mmithu cheng ntsawa. Cherubim kesüsü na meshonqhe wa.

Ezekiel 11

Jerusalem Kemeshensa

¹Anyiza ghamu na hi piekiya nu ssi wa Kekinyijjen kaghapeng-jenka na nishuwa chi. Ciwi kaghapeng-jenka wi Azzur tsa Jaazaniya, nu Benaiya tsa Pelatiya, nu mizzatentiwa ccülikea meshu keni pi wwala npvüza meshu nkwe nu manga keben hi mu.

²Anyiza na hi wi khi, “Keshü nyiwa, anyi hathu hana acho nkemehai kiden nu sansi-sangwe nkemehai pi anyunutiwa cüden.

³Mathu na khiden, ‘Ithu na wan ajjenthu saneng yaben. Anyunutiwa na awwenpfü kesü ti, nu ithu na tsü non wi asa ti kesa, isala tsüna anni wi ketanla ithu khwe cüden.’

⁴Tsalina khili mathu khimeshü cülo, keshü nyiwa.”

⁵Apvüwa ghamu na hi ssi senya, nu Apvüwa na ajüh hapi anyithu cülo kiza: “Israel nyithu, nthu na mangwa khi nu mangwa kidenben khe hi chüben.

⁶Nthu na he anyunutiwa wi anyi ji ntsa pathi nu alentontithu wi akamangthu na kepong sadha.

⁷“Tsalina Kemisintsa Apvüwa, hi hawa hapi nthu kiza ben. Anyunuti hawa ha ntsakhiwa awwenpfü kesüle, isala asawa tsüna mangwa nu?”

⁸Nthu na pathi kesa akamangthu tsü le! Nthu na hewi ben nten, hi anyunutiwa wina nthu pi khala ben le. Nthu na njünnu messi benla? Hi anyi njünnu kepiethu ssigho nthu kaghasheden.

⁹Hi anyunutiwa wina nthu khushi nu pi asangthu cüaden. Hi nthu pi shü thsüale cenyadha.

¹⁰Nu nthu na nthu diyyiwa wi aghi wina nthu pathiabən. Tsaseng wi anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaden.

¹¹Anyunuti hawa ha awwenpfü kesü na manon wi asa keben khwekeya ti nthu khweya nben. Nthu na Israel yyi kahe wi ten lela hi kemeten pi nthu cüaden.

¹²Nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden, nu nthu na nthu jenphon mizzatentithu yen nie keten wi nthu na iyen bheghe nu ijüh khukechithu nkina le kesa chüyaden.”

¹³Hi atusenjüh-khi keben wi, Pelatiya na qancadu shüa. Hi ayyi wi nkhwendu jisha nu, “Nyele, Kemisintsa Apvüwa! No Israel wi anyi tsüdi pathiale ben kwe?”

Anyiza Na Kushinyithu Wi Khishikechi

¹⁴Apvüwa na hi kiza.

¹⁵“Keshü nyiwa, Jerusalem wi hangkeben anyithu na no nu kushiyyi wi keben npvüshangthu cüki keccünengli ben le. Mathu na khiden, ‘Kushinyithu na Apvüwa kinyi le kesa temeja mtsü le. Ma ithu ya ayyiwa ghongya thsüdha.

¹⁶“Tsalina npvüshang kushinyithu wi hi khi keben hapi kiza lo. Mathu kesun pi mizzatenti kelensie wi chi nu mathu jügüzighe pi diyyithu kepa wi wa thsü kesawa tsüna hi le. Isala khilila, matsü keu jüwi hi mathu na wakea yyithu witsü mathu gweghe benladen.

¹⁷“Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, hi mangwa khiben khe pi mathu kiza lo. Hi mathu jügüzighe pi chi ketheng diyyithu wina saghuya, nu Israel yyi pi mathu cü neng shaden.

¹⁸Mathu na kheneng kegho wi, nkemetha, nankeontssü tsikezhü mathu na mua ketenthu tsü teshi nsathu yishü.

¹⁹Hi aleben ketheü nu kemeshen ketheü pi mathu cüden. Hi mathu lebenkedhu lonwa tsü khupi nu ajühkeya leben pi mathu cüaden.

²⁰Tsaseng wi mathu na mathu leben tsentsa sa nu iyenthu nie, nu ijüh khukechi tsüdila nieyaden. Mathu na inyi sa, nu hi mathu Nyiza saaden.

²¹Isala hi anyi thowa na nkemetha nu nankeontssü tsikezhüthu kinyi mvuten khe tsüthu pathiabən. Mathu na kuli kethengwa ghen a hi kemeten pi mathu cüaden. Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Anyiza Nyankethang na Jerusalem Teshikesa

²² Cherubim na pighe shagha, nu accüqethu na mathu gweghe bvüa. Israel Nyiza keten wegüthsü kesawa tsüna mathu miwi ben.

²³Tsaseng wi wegüthsü kesawa tsüna anyunutiwa teshi nu kitsen sen nishuwa ayikha wi wa.

²⁴Kemanthi tsüwa wina Anyiza ghamu na hi piekiya nu hi ssi neng gho Babylonia wi kushinyithu wi chi cü. Tsaseng wi kemanthi tsüna cen,

²⁵nu hi Apvüwa na pi hi ccüca kechi tsüdi pi kushinyithu kiza.

Ezekiel 12

Atusenjüh-kechüwa na Kushinyi kesü Kesa

¹Apvüwa na hi ccüneng.

²“Keshü nyiwa, no kaghaghetu jawi hangben. Mathu nyon na ben, isala tsüthu pi mangla mu nten; mathu khuna na ben, isala tsüthu pi mangla zaya nten; kepaghenanye mathu na kaghaghe nyithu.

³“Tsalina keshü nyiwa, kushinyi kesü ti ntsanqai bhenya, nu aghaja tsü npi kegho wi alentsen chilo. Nu anyi tsüdila no apen kepa wi bvü tendha le kesa muya thsülo. Kaghaghe nyi tsüthu na no chüshiya mehaile.

⁴Atsathang keben jüwi kushinyi sala ntsanqai bhenya, nu mathu na no muya kemehai salo, nu minulen wi no kushinyi sa sen nu bvü keten ti mathu ya no ghang thsülo.

⁵Mathu ghang keben wi, njenkeshon pabhi nu ciwi na nkhi tsü khushi yalo.

⁶Mathu ya no akhi pi ndepfü wi kelepü nu n-nyon shanbhon pvü nu khiewa waten khe nmula kejang wi du keten muya thsülo. No sa kechiwa tsüna Israel nyithu ghenä kekitsan kesü saaden.”

⁷Hi Apvüwa na hi salo kekhi tsü sa. Tsü ghanan wi hi kushinyi kesü ti ikhi bhenya, nu hi minulen wi atsanjang wa keten wi ikwen pi ijjenkeshon pabhi nu ciwi na shuya. Anyi tsüdi ghang keben wi hi akhi tsüpi idepfü wi chipi nu bvüa.

⁸Ghanenwa wi Apvüwa na hi kiza.

⁹“Keshü nyiwa, khili Israel nyi kaghaghetu na no mangwa sabendha nu kesa keübendha.”

¹⁰Hi Kemisintsa Apvüwa na mangwa pi mathu kiza ben khe hapi mathu kiza lo. Ketsijüh hawa hana Jerusalem wi kaditsawa nu ciwi hang keben anyithu tsüdi ghenä la le.

¹¹No sa kechiwa tsüna mathu miwi sagho keten zensu kesü, nu mathu na kushinyithu nu atssüzü sa ben le kiza lo.

¹²Mathu miwi kekhang sen keben kaditsawa na ma khhi pi ma depfü wi chipi nu atsankejang wi mathu na ma ghen ajen-keshon wi aku pabhi ketheng wi tsüna shagha bvüaden. Ma ma nyon qanbhonya nu khiewa waten khe mu nben.

¹³Isala hi kaghanthsü zanshigü pi ma ghong yaden. Tsaseng wi hi ma ssi Babilon nyunutiwa wi wa nu ciwi ma apen tsü nmula shüaben.

¹⁴Hi ma kadijjen wi kebenthu, ma kesansithu, nu ma ghikehiethu tsüdi jügüzighe pi alen tsüdi wi chi, nu anyithu na mathu pathiale bhaben.

¹⁵“Hi mathu jügüzighe pi mizzatentithu kepa wi nu asang diyyithu wi kechi wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

¹⁶Hi mathu jawi anyi kezeng-u ketan aghi, azeng, nu kesakinaa wi hang yathsü, isanu ciwi mizzatentithu jawi na mathu khatila nanckenontssü kekulithu sadhanu kesa meshenshiya nu hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Atusenjüh-kechüwa Na Kenenkhukhukesa Zensu

¹⁷Apvüwa na hi kiza.

¹⁸“Keshü nyiwa, no dsathu kenekhukhu salo, nu no jüthu messi pi kedheggülo.

¹⁹Mizzatentiwa tsüdi wi hawa hana Kemisintsa Apvüwa na ketsijüh pi Jerusalem nyithu khilila mathu yyi wi hang kebenthu kecüle kiza lo: Mathu na kedsa wi kenekhukhu saaben, nu kejjü wi messi nu kedheggüten. Mathu yyi na kaghacang sa thsüaden, kepaghenanye ciwi hang ketenthu tsüdila ayen nkenie nyithu.

²⁰Anyunutithu khili anyi na pong kebenthu tsü yasaben, nu diyyiwa pi aghansha kesü saaden. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Nyu Kenen Jühbvü nu Nyu Nkenen Ketsijüh

²¹Apvüwa na hi kiza,

²²“Keshü nyiwa, mangkesa na Israel nyithu na jühbvü hawa ha khineng neng benten nu? ‘Matsü na waden, isala matsü khipi kethengthu tsüna mangla nkenye saden.’

²³Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa na tsü jügi tsüna mangwa khile ben khe khili pi mathu kiza lo. Hi jühbvü tsüwa ya asakhen sa thsüaden. Israel nyi jawi tsü khineng nbendha. Tsü mithon wi mathu wi kiza lo: “Matsüwa na ghodha, nu matsü khipi kethengthu tsüna atsentsa gho tendha le!

²⁴“Israel nyithu jawi kemanthi milikemesa nyelela atusenjüh atsentsa nkenye kekhithu na ben ntendha.

²⁵Hi Apvüwa, mathu ccüneng, nu hi mangwa khi khe tsü saaden. Minu nbendha, nthu kahhaghetu, nthu kahang tsüwi hi sale nthu kitsan kekhithu tsü hi saaden. Hi khidha.” Kemisintsa Apvüwa na khiben.

²⁶Apvüwa na hi wi khi,

²⁷“Keshü nyiwa, Israel nyithu na no kemanthithu nu atusenjüh-kekhithu tsüna haseng wi gho keten kesie wi cüki le meshenden.

²⁸Tsalina Kemisintsa Apvüwa hi khiben le kesa pi mathu kiza lo: Minu ntendha. Hi mangwa khidha khe saaden. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha!”

Ezekiel 13

Atusenjüh-khi pi Npvüza milikemesa Atusenjüh-kechüthu Keshun

¹Apvüwa na hi kiza,

²“Keshü nyiwa, Israel nyithu wi atusenjüh-kechüthu mathu ketanla meshen nu atusenjüh-khi ketenthu tsü khimeshü cülo. Mathu ya Apvüwa jühkinalo kiza lo.”

³Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khi, “Atusenjüh-kechü kejuhonthu na dedi tendha le! Mathu na mathu ketanla meshenshiya nu pi mathu kemanthi le khiden.

⁴Israel nyithu nthu tusenjüh-kechüthu na ma men nmi pi whewhethu na anyunuti keyasa kesü wi hang keten tile.

⁵Mathu na akhweti kebvücapenthu tsü hie nten, nyelela akhweti jüpfü nten, tsalina Apvüwa tsathang wi aghi na kegho wi Israel khweya ntendha.

⁶Mathu kemanthithu tsüna milikemesa, nu mathu matsü ssan pi kethengthu tsüna milikemesa le. Mathu na hi ketsijüh khiten le khiden, isala hi mathu kesun nchi. isala mathu na mathu jühthu tsü sacen kegho ghangten le!

⁷Hi mathu wi kizaden: Nthu na muketen kemanthithu tsüna atsentsa nye, nu nthu na ssan ketheng tsüwa la milikemesa. Nthu na tsüthu tsüna ijüh le khiden, isala hi nthu nkiza le!”

⁸Tsalina Kemisintsa Apvüwa na mathu wi kiza ben, “Nthu jühthu na atsentsa nkenye, nu nthu kemanthithu na milikemesa. Hi nthu shunden.

⁹Nthu atusenjüh-kechüthu na atsentsa nkenye kemanthi sen, ssan pi ketheng pi nyu len tsütsonsa ketenthu, hi kemeten pi nthu cüale bendha. Inyithu na ajjügi südhele saghu keya wi nthu na ciwi ben nten; nthu nyan pi Israel nyithu nyan kezhu wi saghu nten; nthu na khiela nthu yyi wi kheneng ghoya nben. Tsaseng wi nthu na hi Kemisintsa Apvüwa le kesa chüyaben.

¹⁰ “Atusenjüh-kechüthu na pala tsüdila mehaiben le isakhi nu inyithu len tsütsonsa den. Pala tsüdila ntsakhiwa nmehai le! Inyithu na alon kenkuwa pi akhweti jü nu atusenjüh-kechüthu na kemiki pi nyen dha.

11Atusenjüh-kechüthu wi mathu khweti na qanca wa tendha le kiza lo. Hi atsan shathi kesun chiden. Aghayi na tsü miwi dugho den, nu ameghü kekhang na gho tsü moben.

12Akhweti na qancaden, nu anyi tsüdila nthu wi keü, kemiki pi kenyen tsüna mangwa kemehai sayanu isa khiden.”

13Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Ileben keminu wina hi ameghü kekhang, atsan keshathi, nu aghayi kesun pi akhweti yasa thsüaden.

14Hi aghandu akhweti, mathu na kemiki pi nyen ketheng tsü pakhi, nu tsü pachazighe, nu alentontithu katen wi ben thsüaden. Tsüna bvüca pi nthu tsüdila kecenthiaben. Ciwi ccüna anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

15“Akhweti nu kemiki pi tsü kenyenthu ya ileben keminu kekhang chüyaden. Tsaseng wi hi nthu wi akhweti nu kemiki pi tsü kenyenthu na nmidha le kiza den

16tsüthu tsüna atusenjüh- kechüthu na Jerusalem tsüdi mehai nkeben wi lela tsüdila mehai ben le khi ketenthu le.” Kemisi ntsa Apvüwa na khidha.

Atusenjüh-khi pi Nza Milikemesa Atusenjüh-kechüthu Keshun

17Apvüwa na khi, “Tsalina keshü nyiwa, nthu jawi nzathu npi wina khi kethengthu tsü ghangchilo. Mathu khimeshülo,

18nu Kemisintsa Apvüwa na mathu wi kiza keben jüh hapi mathu kiza lo:” “No nzathu dedi tendha! Nthu na anyi tsüdi ghen chuchüthu kwenkeqhan tegü, nu chuchüthu likeshonthsü sa, isanu mathu ya nyu kepa miwi kekhang benya le saden. Nthu na inyithu miwi kahang nu keshü kekhang benya nu tsü sennu nthu kekiyi sale saden.

19Nthu na achenha kewha kesü nu amesa keu yale kesalina inyithu tuwi hi nyuwakü nsaladha. Nthu na anyi nkesü qo nyi pathi, nu nkahang qothu ya hangya thsüden. Tsüti nthu na milimesa nu inyithu na nthu nondiden.”

20Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Hi nthu na akwenkeqhan pvü nu anyi kahang nu keshü kekhang senya le ketenwa tsü hi nanmeghüden. Hi nthu kwen wina tsüthu khupi nu nthu na mathu miwi kekhang sen ketenthu tsü bvü thsüaden.

21Hi nthu likeshonthsüthu khupi nu inyithu ya nthu kekhang wina kutitan na anuphan ghen shagha bvü thsüaden. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

22“Nthu milikemesa wina hi patena mvu nketenthu anyi kemehaithu pathidha. Nthu na anyi nkemehaithu ya mathu nkemehai teshi nu mathu kahang hangshaya kemehai len khenden.

²³Tsalina khili nthu atsentsa nkenye kemanthi nu nyu len tsütsonsa keten khipi ketheng tsüna nmidha. Hi nthu kekhang wina anyithu kekashaden, nthu ya hi Apvüwa le kesa chüya thsüale kesalina.’ ”

Ezekiel 14

Anyiza na Atsikezhü Kekinyi Kemeshensa

¹Israel nyi ccülikesathu pahan na gho hi wi Apvüwa kemeshen keü.

²Isala Apvüwa na hi kiza,

³“Keshü nyiwa, anyi hathu na mathu leben pi atsikezhüthu cü nu atsikezhüthu ya mathu len tsütson pi kesami wi chiden. Mathu na hi mathu jüh luneng chi benle meshenten kwe?”

⁴“Khili mathu ccüneng nu Kemisintsa Apvüwa, hi mangwa pi mathu kiza ben khe pi mathu kiza lo: Anyiza na Israel nyi tsüdila ma leben pi atsikezhüthu cü nu tsüthu ya mathu len tsütson pi sami thsü nu gho atusenjuh-kechü kesü wi kecenkinali ketenwa tsüna hi wi keluneng kesü muyaden — keluneng tsüna mathu ji atsikezhüthu na keya qowa tsü.

⁵Atsikezhüthu tsüdi Israel nyithu yala hi wina kheneng bvü thsüdha, isala hi luneng kechiwa tsüna mathu jüh keyawa tsü mu nengya benle ghangben.

⁶“Tsalina khili Kemisintsa Apvüwa, hi khi keben hapi mathu kiza lo: Kheneng gho nu nthu atsikezhü nankenontssüthu tsü teshilo.”

⁷Khathansha wi Israel nyi kesü nyelela asangthu Israel nyithu jawi kahang kesü na hi wina kheneng wa nu atsikezhüthu kinyi, nu wa atusenjuh-kechü kesü wi kecenkinali wa khe, hi Apvüwa, ma keluneng khu chiden le!

⁸Hi ma matangden. Hi ma pi tsütsonca kesü sa cüden. Hi anyithu jawi na ma khuaden, isanu nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

⁹“Keujüla atusenjuh-kechü meshu kesü mechu pi atsentsa nkenye keluneng khuchi thsü lethu, tsüna hi Apvüwa ma mechu kesalina. Hi Israel nyithu jawi na ma khuaden.

¹⁰Atusenjuh-kechüwa nu anyi ma ssinu kecenkinali kesawa manyi qho kemeten makesü muyaden.

¹¹Hi hati kesa wina Israel nyithu hi teshi wa keten wina mathu kesamithu pi mathu nakhiya kemehai wina mathu cüsha yaden. Mathu na inyithu saaben, nu hi mathu Nyiza sayaden.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Noah, Daniel, nu Job

¹²Apvüwa na hi kiza,

¹³“Keshü nyiwa, keujüla diyyi kesü na kesami sa nu ituwi ajüh tsentsa nsala lethu, hi ikwen chang chi nu ma kedsakejü kegho len khen cüden. Hi azeng kesü kesun chi nu anyi nu asahangthu la shü thsüaden.

¹⁴Keujüla Noah, Daniel, nu Job ma kecheng na ciwi hang keben sa lela, mathu kemehai na mathu kahang ketan hangshaya kesale.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

¹⁵“Nyelela hi aghangsathu kesun chi nu anyithu ghan, nu ayyiwa ya messi ntsa sa thsü nu thola tsü pvüdhi sen kijünyi nwa thsüla

¹⁶nu keujüla meshu kecheng tsüna ciwi hangben lela, Kemisintsa Apvüwa, hi hangben keten Nyiza tsentsa kesalina mathu na mathu tsangathu lela hangshaya nkesa, mathu ketanla mathu kahangli hangshaya, nu ayyiwa na aghansha ceng kesa.

¹⁷“Nyelela hi aghi ssigho diyyi tsüwa miwi chi, nu kededi aghi tsanqaithu sengho anyi nu aghangsathu lela pathi khi thsü,

¹⁸nu keujüla meshu kecheng tsüna hang keben sa lela hi Kemisintsa Apvüwa, hangben keten Nyiza tsentsa kesalina mathu na mathu tsangathu lela hangshaya nkesa, isala mathu ketanla mathu kahang ketan hangshaya kesa.

¹⁹“Keujüla hi adhagha kesun pi diyyi tsüwa miwi chi, nu ileben keminu wina kahangli kejon khuya nu anyi nu aghangsathu kejon na shü,

²⁰nu keujüla Noah, Daniel, nu Job hathu na ciwi hang keben sa lela, hi Kemisintsa Apvüwa, hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, mathu na mathu tsangathu lela hangshaya nkesa. Mathu kemehaiwa na mathu kahangli ketan hangshaya kesa le.”

²¹ Kemisintsa Apvüwa na ha khiben: “Hi kemeten keteshü ntsa mejü — aghi, kepica, aghangsathu, nu kesakinaa ghei hathu ha kesun pi Jerusalem miwi chi nu anyi nu aghangsathu la dedi thsüaden.

²²Keujüla anyi kesü na hangya nu ma tsangathu hangshaya lethu mathu na no wi kegho wi mathu ghang chinanlo. Mathu na khatila nmehai khe ghangchi, nu hi kemeten sengho Jerusalem miwi chi kebenwa tsüna meshon le kesa chüti yaden;

²³Tsasengwi no hi kekuli tsüdi wi majjügi kemehai benle kesa chüyaden.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 15

Kemeshentsseton Kesü pi Ajühkaghape

¹Apvüwa na hi kiza.

²“Keshü nyiwa, kemeshentsseton kesü pi khati achanton kesü ghape yaten nu? Kemeshentsseton cüna kesü pi ayinong wi achanton kesü kaghape tsüna ma kemehai mangwa ben nu?”

³No tsüpi katsüha saya mehai kwe? No tsüpi kahagipen kesü lela saya ben kwe?

⁴Tsüna anni kesa ghen ketan mehai le. Nu ma katen keni mecang nu ma lapvü wi mecang dekeka lethu, no tsü khupi pala pahan kuliya mehai kwe?

⁵Tsüna npi kemecang wi lela nsenla kemehai kesü. Khilitsü anni na mecang nu gü kekadha. Tsüna pala mangla nkenye sadha.”

⁶Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa na khiben: “Ayinong wi kemeshentsseton kesü khuya nu pi mecangkea ti, hi Jerusalem wi hang keten anyithu khuya,

⁷nu kemeten pi mathu cüaden. Mathu na anni kesü ghüyadha, isala khilitsü anni na mathu mecangkha tendha. Hi kemeten pi mathu kecü wi no hi Apvüwa le chüyaden.

⁸Mathu na hi wi ajühtsentsa nsen, tsalina hi diyyiwa pi aghansha saaden.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 16

Jerusalem na Ajühtsentsa nkesen

¹Apvüwa na hi kiza neng,

²“Keshü nyiwa, Jerusalem na nan-kenontssü kekuli khatila sa khe tsütson pi ma kizalo.

³Jerusalem wi Kemisintsa Apvüwa na ma wi khi keben pi kizalo: “Kanaan yyi wi na no pvüghaya. Nba na Amor nyi, nu njja na Hitti nyi kesü.

⁴No kepvügha wi thola npvüli nhan nyelela no sa nmetha, nyelela amcü pi no n-nyen, nyelela athsü pi no nmeju.

⁵Thola no nantizen ntsa nu hathu ha mangla sale nsa. No kepvügha wi thola no nantizen nsa. No pie pi akhemi wi khala.

⁶“Tsaseng wi hi pvüdhi wa keten wi no njjü wi kuweng keben mu. No ajjü pi ngwoben pong pvü benla, isala hi no ya shü nsa thsü mvula.

⁷Hi no ya aghanglani cüki kemehai kesü ti shagha thsü. No sie nu zü shaghala ghala kemehai kesü saya, ntseni shhugho ya, nu nlisten na shigüya, isala no kemessü le.

⁸“Hi pvüdhi wa neng nan, no nyu ssinu kinansuliwa kesa tsü cu kebenla hi muya. Hi agwomejuwa ameiwa pi no kemessü tsü whengbhonya nu no ssinu kenenli le

khishichi. Anle, hi no ssinu keshanyi jüh cenza, nu no iji saya.” Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khi.

⁹“Isanu hi atssü pi ngwo wi ajjü tsü bhu pia. Hi oliv deli pi no nyen cüa.

¹⁰Hi ayakekhu gwokemejuwa kaghazu pi no pvü thsü nu asahyu kemehai ntsa pi accüguwen kesa, linentsü likeshang, nu akemezithsü pi no cü.

¹¹Hi alon menkedhu akhwe nu ayanthu pi no pvü thsü.

¹²Hi amitsan nu akhuna thighi pi no cü, nu kadiliwen kemehai ntsa kesü pi no pvü thsü.

¹³No suna nu rükatssü pi ntsi sa pvü nu keshüthangla linen nu akemezi pi ayakekhu thsüthu mph. No awhengsu kemehai ntsa pi kegü mesa dsa, nu anikholi nu oliv delithu dsa. Ntsikemehai na wegüchang sa, nu no kadijja kesü sa.

¹⁴No ntsimehaicen kesa ghen a mizzatenti tsüdi wi n-nyanhang ntsa sa, kepaghenanye ntsi sapi mehahi ntsa kecüwa tsüna hi.” Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben.

¹⁵“Isala no ntsikemehai nu inyankethang pvü nu anyi no wi keghothu tsüdi ssijen wa.

¹⁶No nthsümeni pahan pi no kekinyipenthu keji sa, nu keqheza menkedsa kesü ti ngwo pi anyi tsüdila cüa.

¹⁷No hi suna nu rükatssü pi no kecü khupi npvüza tsithu zhü, nu tsüthu ssinu keqheza kekuli sa.

¹⁸No ayakekhu thsüthu hi pi no kecü tsüpi atsikezhüthu miwi chi, nu oliv deli nu hankedemvuthu hi pi no kecü tsüpi atsikezhüthu tsü cü.

¹⁹Hi atsse, awhengsu kemehai, oliv deli, nu anikholi pi no cü, isala no tsüthu tsüpi atsikezhüthu kenen sale kesa ghen a pi ahhansha kekinyi sa.” Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben.

²⁰“Tsaseng wi no pvügha pi hi kecü tsathu nu angathu tsü khupi ahhansha sapi atsikezhüthu cüa. No ituwi ajühtsentsa nkesen tsü ketanla nmehai mtsü kesa miwi,

²¹no itsangathu khupi ahhansha sapi atsikezhüthu cüdha kwe?

²²No keqheza menkedsa kesü sala nan-kenontssü kahang tsüwi kutitanla no ghanyi wi kemessü nu no ketanla njjü wi kuweng keben tsü khiela meshenchi nan.”

Jerusalem na Keqheza menkedsa sa nu Kahang

²³Kemisintsa Apvüwa na khiben, “No dedidha le! Dedidha le! No nkemehai tsüthu tsüdi sa, nu pala

²⁴alen katen tsüdi wi atsikezhüthu kekinyipen sa nu keqheza menkedsa kekuli sa.

²⁵No ntsikemehai pvüdu anisha wi chia. No ketanla no pi no wi keghothu tsüdi cü, nu no atsathang wila keqheza menkedsa kesü miwi lela pongca.

²⁶No nmvu keten, njenphon Ejipt nyithu ya no ssinu awe wi du, nu no no keqheza menkedsa tsü sa nu hi ya ilebenminu thsüa.

²⁷“Khilitsü hi kemeten pi no cü nu hi kesawegü nshei tsü khuya le ikwen changyadha. Hi no khupi Filistinthu, no nanmeghü nu no nketsatan kekuli nan-nontssü ketenthu kwen wi chidha.

²⁸“Kepaghenanye no bvü sen jügü kewa Assiriya nyithu wi nleben kagha mu meya. No mathu ghen keqheza menkedsa sa gho, isala tsüthu lela nleben kagha sa meya.

²⁹No Babilon nyithu asenlikesa mizzatenti ghen la keqheza menkedsa sa, isala mathu la nleben kagha sa ncü.”

³⁰Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben: “No nkemejüghe keqheza menkedsa kesü ti kekuli hathu ha sadha.

³¹Alentonti tsüdi wi no atsikezhüthu kekinyipen sa nu keqheza menkedsa kekuli sa. Isala no keqheza menkedsa kepathu ti apisa ghen nwa.

³²Isala no nza kesü ma wuba kenen kesa mithon wi anyi kepathu ssinu shenpfü-nyibvü keqheza kesa nyi ti le.

³³Keqheza menkedsa kesü na nyu ma kutimen pi cüden, isala no tsü alaa pi no kenenthu cü, nu kahe wi tsüdila melli sengho no ssijen thsüden.

³⁴No keqheza menkedsa miwi ma kepa kesa kesü le. Thola no meten pi tsüti salo nkhi. No akutimen meya; no pi mathu cü le! Anle, no ma kiqa le.”

Jerusalem miwi Anyiza na Jühkekaghaten Khukechi

³⁵Tsalina Jerusalem keqhezawa! Apvüwa na mangwa khiben khe kinalo.

³⁶Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “No keqheza menkedsa ti nthsümeni bhu nu ngwo pi no kenenthu, nu nan-kenontssü tsikezhüthu tsüdila cü, nu no ntsangathu pathi pi ahhansha sapi atsikezhüthu cü.

³⁷Hawa ha ghen hi hatu wi no ssinu kinansuli ketenthu, no mathu nen ketenthu nu mathu n-nanmvu ketenthu tsüdi gweghe ssighoaden. Hi mathu gweghe ssigho no vüya, nu tsaseng wi hi nthsümeni bhu nu mathu ya no kemessü tsü mu thsüaden.

³⁸Hi no keqheza nu anyi kepathi ghena no meshensa den, nu ileben-keminu nu lebenketsu wina keshü pi no meten cüaden.

³⁹Hi no pi mathu kekhang kekhu wi chi, nu mathu na no apen khiewi pi keqheza menkedsa nu atsikezhü kekinyipenthu satheng khe zansha piaden. Mathu na nthsümenithu nu alon menkedhu tsanqaithu khuya nu no kemessütha teshiaben.

⁴⁰“Mathu na anyi khang kesü kechü chi nu alon pi no kecen thsüden; nu mathu na mathu njünnu pi no südhesügheaben.

⁴¹Mathu na njjenthu mecang nu kinyibvü tentithu ya no kemeten muya thsüden. Hi no ya keqheza menkedsa nsala nu no ya aju pi kenenthu ncü thsü laden.

⁴²Tsaseng wi ileben keminu cen yaben, nu hi ceen saaben.

⁴³No acali tsüwi hi khati nmiwi kuli khe malia, nu no kekuli tsüdi sapi hi ya ilebenminu thsüa. Tsalina hi no ya tsüthu tsüdi dhi thsüden. No mangkesa na nketsatan sapi nan-kenontssü kekulithu wwaten nu? Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ajja cheng, Anga cheng

⁴⁴Apvüwa na khi, “Jerusalem, anyithu na ajühbvü hawa ha pi no ghena khiben; ‘Ajja cheng, anga cheng,’

⁴⁵No ntsakhiwa njja nga. Ma ma wuba nu ma tsangathu nanmeghü. No npvünonthu, mathu wubathu nu mathu tsangathu n-nanmvu kesathu tsüti sadha le! No nu npvünon nyunutithu na Hitti nyi ajja kesü nu Amor nyi aba kesü ben.

⁴⁶“Nbi nu ma nyuthu tsüna Samaria, ma aghawa wi ben.

⁴⁷No mathu cükha nie nu mathu nan-kenontssü kekulithu tsü sa mvu ben kwe? Nyele, matsü keusha jü ketan na no kekuli tsüdi wila mathu miwi nmehaila le.

⁴⁸Kemisintsa Apvüwa na khi, ‘Hi hang keben Nyiza tsentsa, npvünonwa Sodom nu ma nyuthu na no nu n-nyuthu ti kekuli nkemehai khiela nsa.’

⁴⁹Ma nu ma ngathu na kedsakejjü meshumena, kecca nu ceen kesa wi hang keya ghena kapvü, isala mathu na ketha-uthu nu kemeshon khi nkeyathu shei meshen nchi.

⁵⁰Mathu na kapvü nu aleben-dhu nu hi n-nanmvu ketenthu tsü sa, tsalina hi mathu yasa le kesa no chüthaben.

⁵¹Samaria na no kesami kesa pahan ketanla nsa. No ma miwi lela nan-kenontssü kekuli sa. No nketsatan nkemejüghe pi ghapechi lethu npvünonwa tsü ghang pi nkesami ti le!

⁵²Tsalina no kejüghekeya ha npvüthu yishü. No kesamithu na npvünonthu miwi la nmehai ntsa kesalina nkete wi mathu ghang pi kesami nyi ti nsa le! Tsalina n-mmi nkhwenca nu kejüghe pvüyalö, kepaghenanye no ghenä npvünonwa tsü ghang pi metha ben.”

Sodom nu Samaria manyi Mehäi neng yaben

⁵³Apvüwa na Jerusalem wi khi, “Hi Sodom nu ma nyuthu, Samaria nu ma nyuthu, sapi mehäi neng ya thsüaden. Anle, hi no la mehäi neng ya thsüaden.

⁵⁴No no ketanla nghena kejüghe yaben, nu no kejüghekeya tsüna npvünonthu na khatila mehäi kayinu kesa pi ccücaden.

⁵⁵Mathu na mehäi neng yaden, no nu n-nyuthu la mehäi neng yaden.

⁵⁶No kapvü keten jüwi Sodom nankeqhe

⁵⁷nu nkemehäi npi khushi kechi wi tsüti sa kwe? Khilitsü no ma ti — Edom nyithu, Filistin nyithu, nu no nanmeghü keten njenphon kepathu na no nankeqhe wadha.

⁵⁸No no nketsatan nu nan-kenontssü kekuli kesathu ghenä agükeccü nsathu yishü.” Apvüwa na khidha.

Anuphanla benketen Cenkethenjüh kesü

⁵⁹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi no kepvü qo pi nmiwi kuli chiaben, kepaghenanye no no khishi kechi tsü tsü nchüla nu cenkethenjühwa tsü bheghedha.

⁶⁰Isala hi tsü no ghanyi keben wi no ssinu cenkethenjüh sa ketheng tsü nyuwaküden, nu hi no ssinu anuphanla benketen cenkethenjüh kesü saaden.

⁶¹No nbi nu npvünonwa manyi mu nengkeya wi no khati kuli khe meshenya nu jügheden. Hi manyi ya n-ngathu ti sa thsüaden, hana hi no ssinu cenkethenjüh kesa wi nmi lela.

⁶²Hi no ssinu cenkethenjüh kesa tsü sapfüaden, nu no hi Apvüwa le kesa chüyaden.

⁶³No sazzi kesathu tsüdila teshi pi no cüaden, isala no tsüthu tsü meshenya nu npang kale kesa jüghe mtsü shaben.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 17

Amumu nu Kemesentsse pi Ajüh kaghape

¹Apvüwa na hi kiza,

²“Keshü nyiwa, ajühkaghape kesü pi Israel nyithu kiza

³nu mathu ya Kemisintsa Apvüwa, hi mangwa khiben khe chüya thsülo: Ciwi amumu keti kesü na ma gisha kenyen mehai ntsa kesa tsü zanshigü ben. Tsüna pighe sen Lebanon yikhathu wi wa sedar chanton shoni kesü kashüa,

⁴nu ma tsü sen asenlikesa yyi kesü wi wa tsüpi asenlikesathu nyunuti kesü wi chia.

⁵Tsaseng wi ma Israel yyi wi aghang kaghani kesü khuya nu tsüpi ayyi kecca keshüthangla atssü na tsü ten pi shigüya kemehai wi sheng chia.

⁶Aghang tsüna shigü shagha kemeshentsse ton sala mnete chang zighe wa. Ma cünathu na shigü sennu amumu tsüwa kejentan wi ki, nu ma ghazanhu dhukeyü cha dua. Kemeshentsse ton tsüna ma cünathu nu mawathu na pongya.

⁷Amumu keti kepa wi kesü ma gisha keti nu ma kenyen sha ntsa ben. Kemeshentsse tonwa tsüna khili tsü asanku wi shigü keben pen miwi lela atssü jiki pi ma cü benshe kesa kaghang wina ma ghazan nu mawathu chang sennu amumu wiwa ki.

⁸Isala Kemeshentsse tonwa tsüna pi ayyi kemehai, atssü keten pen wi sheng chi kesalina mawa shigü nu ma bi bün pi kemeshentsse ton kemehai keti kesü sa wa.

⁹“Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa na keü chi,” Kemeshentsse tonwa ha hang nu shigüya ben kwe? Amumu atuwa tsüna tsü ghanzan pfü, ma bi mahansha, nu ma cünathu pashü sen bvü nu tsüthu tsü yala jü wa thsüa nben kwe? Tsüna mizzatenti kekhang nyelela kezü sa nu tsü pfü nben.

¹⁰Anle, tsüna pi sheng theng, isala tsüna hang nu shigüya mehai kwe? Nishuwa meghü na gho tsü mo chithu jü wa nben kwe? Tsüna ma shigü keben pen wi shü wa nben kwe?”

Ajühkaghape jügi khi kechi

¹¹Apvüwa na hi wi kiza.

¹²Anyi kahhaghethu wi ajühkaghape ha jügi mangwa khe chübenla nye khe keü nanlo. Mathu wi Babilon kadimiwa na Jerusalem wi gho nu Kadimi nu ma kekhu wi kedithu ssinu Babylonia wi wa neng ben le kizalo.

¹³Ma Kadimi theghi meshu kesü ssiya nu ajüh kecen kesü sa, nu ma ya ajühkeyawa salo kesa ghena kekishen kesü sa thsü. Ma anyi kemechanthu ssi bvüa,

¹⁴mizzatentiwa ya nshagha neng thsüle kesa nu keponghu tsü nie thsüle kesalina.

¹⁵Isala Judah Kadimiwa na hhaghe nu ketsikinathu kesun pi Ejipt wi goru nu süpahithu khie wa thsü. Ma haicenya ben kwe? Ma tsü sennu bvüya mehai kwe? Ma keponghu tsü bheghe nu kemeten mu meyala bvüya nbenle!

¹⁶Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hangben keten Nyiza tsentsa kesalina kadimi hawa na Babilon wi shüaben, kepaghenanye ma ma kekishen nu ma khu pi kadipen wi chi kecüwa Babilon kadimiwa ssinu keponghu tsü bheghe kesalina.

¹⁷Ejipt süpahizi kekhang lela Babilon nyithu na ayyi chhüki nu kekuthi ku chhü nu anyi kejon pathiale keshagha wi mathu kiqa pi ssikesaliya nbendha.

¹⁸Ma ma kekishen nu ma nyu ssinu keponghu tsü bheghedha. Ma hathu tsüdi sadha, nu ma khili bvüya ntendha.”

¹⁹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, ma keponghu niele nu inyan wina kishen ketheng bheghe kesalina hi kemeten pi ma cüaden.

²⁰Hi asa kaghanthsü zanshigü pi ma ghong yaden. Hi ma ssinu Babilon wi wa nu ciwi kemeten pi ma cüaden, kepaghenanye ma itu wi jühtsentsa nsenla.

²¹Ma süpahi kemehai ntsathu ya aghi wi shü thsü nu hang kebenthu jügüzighe pi apen tsüdi wi chiaben. Tsaseng wi no hi Apvüwa na khidha le kesa chüya den.”

Anyiza kaghang eben Kekhishi

²²Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben: “Hi sedarton kesüsü mili paya, nu ma connie keshigü kesü pashiya; nu tsüpi ayikha kemisi kesü wi sheng den,

²³Israel yikha kemisi ntsa miwi. Tsüna ma cünathu shigü nu ma bi bün, nu Sedarton keti kemehai kesü sayaden. Awa lenkepapa tsüdi ciwi hang, nu mawathu chakhu wi n-nieden.

²⁴Ayyi wi achantonthu tsü la hi Apvüwa le kesa chüyaden. Hi achanton kesiethu shüchi nu kemeluthu ya sieya thsüaden. Hi achanton kemejjüthu ya jü wa thsüa, nu jü kewathu ya mejjüya thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha. Hi sale khi kesawa tsü saaden.”

Ezekiel 18

Kepapa khhi kepvü

¹Apvüwa na hi kiza,

²nu khi, “Israel yyi wi anyithu na khineng neng keten jühbvü ha mangwa nu? ‘Abajjathu na kemeshentsse kesse dsa, isala atsangathu na mathu yha nqan.’

³Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, Israel yyi wi nthu na jühbvü ha khineng nbendha.

⁴Anyi kahangli tsüdila iji. Abajja nu atsangathu lela. Anyi thowa na sami ten khe ma shüaben.

⁵“Keujüla ciwi atsentsa kemehai nyi, ketsatan nu kemeshon nyi kesü na ben.

⁶Ma Israel nyithu atsikezhüthu tsü kinyi nten, nyelela ahhansha sapi kechi yikha wi keccüna ji dsa nten. Ma nyu wubvü zan nten, nyelela nza kesü na asha kaghapeng nzayen kesa tsü wi ssijen nten.

⁷Ma thola mechu nyelela tengdsa nten. Ma nyu ma wi pala nnathu khiteshan pi ma kwen wi chi ketheng tsü khuneng pi cüden; ma ghama ketenthu ghanja, nu athsümeni pi kemissü ketenthu cüden.

⁸Ma kekiyi ghena apisa pi nyu nna thsü nten, Ma kicennali katsüha wi lela nkemehai sa nten. isala jühtsentsa wina südhe den.

⁹Anyi tsüti kesa nyi ijühkhukechi kina nu kiden-keshala iyen nieden. Ma ketsatan nyi nu ma hang yaden.” Kemisintsa Apvüwa na khi.”

¹⁰Tsaseng wi keujüla anyi hawa na atsa kesü ben nu ma nyu tengdsa nu pathi den, ma hati hathu katsüha lela saden

¹¹nu ma ma ba na sa nkegho kekuli saden. Ma ahhansha sapi khhen keten ayikha wi keccünathu pen wi tsü dsa nu nyu wubvü zanden.

¹²Ma ketha-uthu mechu, nyu tengdsa, nu nyu ma ji kennathu na khiteshan pi ma kwen wi chi ketheng tsü pi thengya den. Ma Anyiza nkechüthu kekinyipenthu wi wa nankenontssü atsikezhüthu tsü kinyi,

¹³nu kekiyi yale kesa ghena apisa pi nyu nna thsü den. Ma hangya ben kwe? Nye, ma hangya nben. Ma nan-kenontssü kekuli hathu tsüdi sadha, tsalina ma shüaben. Ma keshü tsü ghena ma ketanla kemeshensa khhi pvüden.

¹⁴“Keujüla khili anyi keniwa ha atsa kesü ben. Ma ma ba na kuli keten kesamithu ha tsüdi mu, isala ma ma ba tsütsonca tsü n-nie.

¹⁵Ma Israel nyithu na tsikezhüthu tsü nkinyi nyelela ahhansha sapi ayikha wi keccüna penthu wi kechi tsü ndsa. Ma nyu wubvü zan nten,

¹⁶nyelela thola npasha nyelela tho jila ntengdsa. Ma ma ji kennathu khiteshan pi ma kwen wi ketheng tsü khuneng pi cüden. Ma kaghmathu ghanja nu athsümeni pi kemissü ketenthu cüden.

¹⁷Ma nkemehai nsa mvu nu kekiyi ghena apisa pi nyu nna thsü nten. Ma iyenthu nie nu ijühkhukechithu kina den. Ma ma kesami ghena shü nben, isala ma hangya metsiben.

¹⁸Ma ba na hatheneng wi nyu mechu, tengdsa nu keshüthangla anyi tsüdi tuwi nkemehai kuli. Tsalina ma ketanla ma kesami ghena shü den.

19 Isala no keü, ‘Mangkesa na ma tsawa na ma ba kesami ghenä agükeccü-u nye nu?’ Tsü luneng kechi lethu atsawa na mangwa na meshon nu mehāi khe tsü sa. Ma iyen nie nu kiden-keshala tsüthu sa. Tsalina ma hangya metsiben.

20 Thowa na sami khe ma shüaben. Atsa kesü na ma ba kesami ghenä ketizen sa nben, nyelela aba kesü na atsawa kesazzi ghenä ketizen sa nben. Anyi kemehāi kesü na kemehāi kekuli kutimen mu ben, nu anyi nkemehāi kesü na ma nkemehāi kekuli ghenä ketizen saben.

21 Keujüla anyi nkemehāi kesü na kesami nsala nu iyenthu nie wa, nu kemeshon nu kemehāi kuli wa lethu, ma shü nben, isala hangya metsi ben.

22 Ma kesami tsüdila teshi pi cüaden, kepaghenanye ma kemeshonwa kesalina.

23 No kemeshen tsü hi anyi nkemehāi kesü keshü tsü mu pi inonghe tenle ben kwe? Kemisintsa Apvüwa na keü. Nyele, hi ma ya aleben khapegheya nu hangkeyawa hi nen le.

24 “Isala ketsatan nyi kesü na kemehāi nsenla nu nkemehāi tsüdi, nkemehāi nyi na sa keten nan-kennotssü kekulithu sa wa lethu, ma hangben ya mehāi kwe? Nyele! Ma kekuli kemehāi tsü kesüla meshen nbendha. Ma ma jühtsentsa nkesen nu ma kesamithu ghenä shüaben.

25 “Isala nthu na khi, ‘Apvüwa na kuli ketenwa tsüna nmeshon le.’ Ijüh kinalo, nthu Israel nyithu. Nthu na hi kuli ketenthu tsüna nmeshon le saten kwe? Nkemeshonwa tsüna nthu kekulithu tsüle.

26 Ketsatan nyi kesü na kekuli kemehāi nsala nkemehāi kuli wa, nu ma shü lethu, ma ma kekuli nkemehāi kesa tsü ghenä shüaden.

27 Anyi nkemehāi kesü na nkemehāi teshi nu kemehāi nu kemeshon sa wa lethu, ma ma kahangli hangsha yaden.

28 Ma mangwa saben khe chüya nu nsamila, tsalina ma mangla shü nben, isala hang benden.

29 “Isala nthu Israel nyithu na khiden, ‘Kemisintsa Apvüwa na kuli ketenwa tsüna nmeshon le.’ Nthu na ilenwa tsüna nmeshon le meshen ten kwale? Nkemeshonwa tsüna nthu len tsü le!

30 “Tsalina Kemisintsa Apvüwa, hi nthu Israel nyithu kiza kebenwa lethu, hi nthu kesüsü na mangwa satheng khe tsüti ma jühkaghaten den. Nthu nkemehāi sa keten kekuli tsüdi wina kheneng bvü nu nthu kesami ya nthu ndedi thsü lalo.

31 Nthu na nkemehāi sa keghothu tsüdi teshilo, nu kemeshen ketheü nu aleben ketheü yayalo. Mangkesa na nthu Israel nyithu na shü mvu ben nu?

32 Hi thola pi shü thsü mvu ntenle. Nthu kesami wina kheneng nu hangyalo. “Kemisintsa Apvüwa na khiben.

Ezekiel 19

Ahathakina Khwi kesü

- ¹Apvüwa no hi ya Israel kaditsa keni ghen aleben gükeccü khwi ha salo kiza;
- ²Nshinyi jja na ssensitemi bvü, khati kesa kesü sadha nu! Ma ssensitemi npvüzawa aghe-nkemehaithu jawi ma zzathu noncca.
- ³Ma ma zza noncca pi asa kejügü pi sansi, ma anyi keghan dsa yen chüya.
- ⁴Mizzatentithu na ma cüki zaya, nu ayyi ku kesü wi ma dieya. Mathu na adhasü pi ma vüya, nu ssisen Ejipt wi bvüa.
- ⁵Ma ma kaghang bhataghatha npi kesa chu hie. Tsaseng wi ma azza kepa wi ssi neng, nu ma ssensitemi kedaggü kesü sa shagha.
- ⁶Ma zügükeya seng wi, ma ssensitemi kepathu ssinu kekicenli, nu ma la asa ghan chüya, nu anyi keghan dsawa saya.
- ⁷Ma akhwetithu pasa, anyutithu yasa, Ayyi wi anyithu na ma magha kechi wi tsüdila qhethiketen sa.
- ⁸Mizzatentithu na saghu sennu ma ssisale sa, kahe wi tsüdila anyithu na gho. Mathu na mathu sa kaghanthsü zanshigüya, nu mathu ca wi ma ghongya.
- ⁹Mathu na ma khupi amighe khang kesü wi chi sennu Babilon kadimiwa wi wa. Mathu na ma hieya, ma kaghamo hhai na Israel yyishiphon thu wi nza nengla
- ¹⁰Nshinyi jja na kemeshentsse ton kesü pi akuza kesü kete wi sheng ketheng ti kesa. Kepaghenanye ciwi atssü na meshumena ben, nu kemeshentsse tonwa tsüna ma wa nu ma bi na kepong saben.
- ¹¹Ma cünathu na zü nu shigü shagha nu pi kadi-khhatsüthu sa. Kemeshentsse tonwa tsüna sie pi akulu lela cu; tsüdila ma wa popo nu ma kesie tsü mu.
- ¹²Isala alenben ketsuthu kwen na ma ghazan wina pfü pia nu pi ayyi wi khala chia. Nishuwa meghü na ma bi mo teqha, ma cünathu pashüa; tsüthu na qha nu pi mecang!
- ¹³Khilitsü tsüpi ayyi keshü wi shengdha, qhayi atssü nkemi ben kesü wi;
- ¹⁴anni na kemeshentsse ton wi mecangkiya; anni na ma cünathu nu ma bi mecang. Ma cünathu mangla sa nu zü neng nbendha. Hawa ha aleben gükeccü khwi kesü; ha saneng-saja sa.

Ezekiel 20

Apvüwa Kemeshen nu Anyi mmi-nkaghang

¹Tsüna ithu na kushiyyi wi kewa mapi tagü asha mangawa tagha ghanan. Israel nyi zिति ccülikesathu pahan na gho hi wi Apvüwa kemeshen keü le ituwi donkiya.

²Tsaseng wi Apvüwa na hi kiza.

³Keshü nyiwa, anyi hathu ccüneng nu Kemisintsa Apvüwa na khi keben jüh hapi mathu kizalo: Nthu na hi kemeshen keü gho benla? Hi hangben keten Nyiza tsentsa kesalina hi nthu ya hi wi mangla keü thsü nten. Hi kemisintsa Apvüwa na khidha.

⁴“No mathu miwi kemeten khishi chile kiden bendha ma, keshü nyiwa? Isathu tsüti salo. Mathu bamyithu na nan-kenontssü kekuli kesa tsüpi mathu kiza neng chilo.

⁵Hi khi kebenwa hapi mathu kizalo. Hi Israel kessikeya wi hi mathu wi ajüh khishichi. Hi Ejipt wi hi pi mathu ccüca nu mathu kiza: Hi Apvüwa nthu Nyiza le.

⁶Tsaseng wi tsü hi Ejipt wina mathu ssishhu nu mathu ssisen wa hi mathu ghena ayyi kesü kessikeya, ayyi kemehai kenyan, ayyi tsüdi wi kemehai ntsawa wi tsü chi cüle khishichi.

⁷Hi mathu ya mathu na nen keten nan-kenontssü tsikezhüthu tsüpi khala nu Ejipt cenpvü milikemesathu tsüpi mathu kenenkagha nsa lalo kiza, kepaghenanye hi Apvüwa mathu Nyiza.

⁸Isala mathu na ijüh hhaghe nu nkina mvula. Mathu na nan-kenontssü tsikezhüthu tsüpi nkhalala nyelela Ejipt cenpvüthu tsü nteshila. Hi Ejipt wi tsü mathu pi ileben keminu kekhang tsüdi chü thsüle kidenya.

⁹Isala hi tsü nsala, tsüti sathu inyan kenyan keben ghena, kepaghenanye mathu gweghe hang keten nyithu jawi na hi Israel nyithu wi hi mathu ssinu Ejipt wina shhua tendha le jisha chitheng.

¹⁰“Tsüti hi Ejipt wina mathu ssi shhugho ayyikeshü wi chia.

¹¹Hi anyi thowa na nieya khe kahang muya keten ijühkhukechi pi mathu cü nu iyenthu pi mathu sansi.

¹²Hi Apvüwa, mathu sametha cü ketenwa le kesa pi mathu ya chü nengya thsüle kesalina Sabbath yen kenie pi ithu jüwi ajüh kecen zensu kesü saya.

¹³Isala ayyi keshü wi keben wi lela mathu na ijüh meya mvu. Mathu na thowa na nieya khe kahang muya keten iyenthu bheghe, nu ijühkhukechi meya mvu. Mathu na Sabbath nakhi ntsa sa. Hi ciwi ayyikeshü wina mathu ya ileben keminu maben chüya thsü nu mathu dedia le kidenya.

¹⁴Isala hi tsüti nsa, kepaghenanye tsüti sa lethu hi Ejipt yyi wina Israel ssi keshhugho kemu mizzatentithu jawi inyankenyan ben.

15 Tsalina hi mathu ssinu hi ayyi pi mathu kecü ayyi kenyan nu kemehai, ayyi tsüdi jawi kemehai ntsa wi tsü nwale kesa ayyikeshü wina kishen.

16 Hi kishen kepaghenanye mathu na ijühkhukechi tsü meya mvu nu iyenthu bheghe, nu Sabbath nakhi mathu ji atsikezhüthu tsü kinyi mvu wa.

17 “Isala hi mathu nantizenya. Hi ciwi ayyikeshü wina mathu npathi le südheya.

18 Tsü mithon wi hi mathu jawi anyi kepvünyithu kitsan chi: Nthu baqhaithu yenthu tsü n-niela; mathu sa keten yenthu n-niela; nyelela mathu na nan-kenontssü tsikezhüthu tsüpi nthu nakhi nsala.

19 Hi Apvüwa nthu Nyiza, iyen nu ijühkhukechithu nielo.

20 Sabbath pi atsathang kemetha kesü saya, isa lethu tsüna ithu na sa ketheng cenkethenjüh zensu kesü, nu hi Apvüwa nthu Nyiza le kesa meshenya benle kiza.

21 “Isala ashüsha tsüwa la ijüh nkinala. Mathu na iyen nu ijühkhukechithu nie keyawa kahang muya keten tsü bheghe nu n-niela. Mathu na Sabbath nakhia. Hi ayyikeshü wi mathu ya ileben keminu tsüdi chü thsü nu mathu tsüdi pathia le kidenya.

22 Isala hi tsüti nsa, kepaghenanye tsüti sa lethu, hi Ejipt wina Israel ssi keshhugho kemu mizzatentithu jawi inyankeyen eben ghenä.

23 Tsalina hi ayyikeshü wi kekishen kepa wi kesü sa. Hi mathu gishü zighe pi ayyi tsüdi wi chia le kishen

24 Hi tsü sa, kepaghenanye mathu na ijühkhukechi tsü meya mvu, iyenthu bheghe, Sabbath yen nakhi nu mathu bamyithu na kinyi kegho atsikezhüthu tsü kinyi.

25 “Tsaseng wi hi nkemehai yenthu nu kahang sengho nketen jühkhukechi pi mathu cüa.

26 Hi mathu ketanla mathu pala khukechi pi mathu nakhi thsü, nu hi mathu ya mathu tsa tssütsewa pi ahhansha sa thsü. Hawa lethu kemeten pi mathu cü nu mathu ya hi Apvüwa le kesa chüya thsüle kesalina.

27 “Tsalina keshü nyiwa, khili Israel nyithu wi hi Kemisintsa Apvüwa na mangwa pi mathu kiza ben khe pi kizalo. Hawa ha mathu bamyithu na hi wi ajühtsentsa nkesa ghenä hi kekimenni len kesü.

28 Hi mathu ssi shhugho hi ayyi pi mathu cüle khishi ketheng wi tsü chi cü. Mathu na ayyishiphon kemisi nu achanton kemejjüthu kemu wi mathu na tsüthu cakhu wi ahhansha sa. Mathu na ahhansha kesathu kemecang wi nu kisengtssü sengho kekinyi wina hi ya ilebenminu thsüa.

29 Hi mathu keü: Nthu na wa keten apen kemisithu tsüna mangwa nu? Tsalina hi tsü nten na tsüthu tsüpi ‘Apen kemisithu’ isa ci wa.

30Tsalina Israel nyithu wi Kemisintsa Apvüwa na khi keben jüh ha pi mathu kizalo: Nthu na mangsa le nthu bamyithu kesami tsüti sa, mathu tsikezhüthu tsü kinyile ben nu?

31Nansü lela nthu na aju tsüti kesathu pi kinyi nu nthu tsangathu pi anni wi ahhansha kesa wina atsikezhüthu pi nthu nakhi den. Isathu nthu Israel nyithu na khili la gho hi wi hi kemeshen keü tenle! Hi Kemisintsa Apvüwa, hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, hi nthu ya hi wi mangla keü thsü nten.

32Nthu na nthu leben wi mizzatenti kepathu ti sa, diyyithu kepa wi hang nu achanton nu alonthu kinyi ketenthu ti sale meshen den. Isala khili la tsüti saya nben.

Anyiza na meten cü nu Kesami teshi cü

33“Hi Kemisintsa Apvüwa, hi hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, hi ileben keminu wi hi kizü nu kekhang tsüdi sennu nthu miwi kekhang sen tenle kesa nthu kitsan ben.

34Hi nthu na bvüzighe sennu diyyithu tsüdi wi ben wakea wina nthu ssighu sen kegho wi hi kekhang nu ileben keminu pi nthu ccüca den.

35Hi nthu ssigho mizzatentithu yyikeshü wi chiaben, nu ciwi tsü hi nthu mmi ghangtanla nthu meshensa den.

36Hi Sinai yyikeshü wi nthu bamyithu meshensa kesa tsüti khili nthu la meshensa den.” Kemisintsa Apvüwa na khiben.

37“Hi zükeqhe nu nthu ghan senya nu nthu ya hi cenkethenjüh tsü nie thsüden.

38Hi nthu jawi hthaghe keten nu sami ntsa ketenthu khusen bvüaden. Mathu na khili hang keben yyithu wi tsüna mathu khushiya den, isala hi mathu ya Israel yyiwi ghoneng thsü nten. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüya ben.”

39Kemisintsa Apvüwa na khi, “Khilitsü Israel nyithu, nthu tsüdila nthu kenen saya yilo! Nthu na atsikezhüthu tsü kinyi benlo! Isala haseng witsü nthu na ijühkina nu ajuthu pi atsikezhüthu kinyi nu inyan kemetha kinakhiwa tsü nsa lalo kesa nthu kitsan ben.

40Ciwi ayyiwa wi iyikha kemetha Israel yikha kemisiwa witsü nthu Israel nyithu tsüdila hi kinyiden. Hi nthu miwi hi nen nu nthu ya ahhansha kesathu, nthu pala khukechi kemehai ntsathu nu kemetha juthu sen nu hi kegho tsü ghang benden.

41Nthu diyyithu wina bvüzighe sen nu keben wi hi nthu ssigho saghukeya seng wi hi njthu na ahhansha kesathu kemecang tsü yacüaden, nu mizzatentithu na hi metha le kesa muya den.

42Hi nthu ssineng gho hi ayyi pi nthu bamyithu cüle khishi ketheng Israel yyi witsü nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

⁴³Tsasengwi nthu na kejüghe kekulithu kesa tsüdi nu nthu ketanla nthu nakhi kesa meshen yaden. Nthu kekuli nkemehai kesa tsüthu tsüdi ghenä nthu ketanla nthu sa nontssü aden.

⁴⁴Hi hi kenyuwakü tsü khweyale kuli keshagha wi nthu Israel nyithu na hi Apvüwa le kesa chüyaben, kepaghenanye hi nthu ketesüketehu nu gheshighena kekulithu ghenä kemu qo pi nthu miwi nkuli.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Acülawa Anni

⁴⁵Apvüwa na hi kiza:

⁴⁶Ma khi, “Keshü nyiwa, acülawa na anni chilo. Ajühkhi pi acülawa matang, nu atusenjüh khi pi acülawa ayinong shun chilo.

⁴⁷Acülawa ayinong wi Kemisintsa Apvüwa na mangwa khiben khe kinalo kizalo: Ghangchilo! Hi anni pi chi bendha, nu tsüna no wi achan tsüdi kahang le keshü lela mecang shaben. Mangla tsü pateneya nben. Tsüna acülawa na bvüzighe sennu aghawa shun ben, nu anyi tsüdila annikeqhe kisawa tsü ghong yaben.

⁴⁸Mathu tsüdila hi Apvüwa, anni pi tsü mecang chi nu thola tsü pateneya nben kesa muyaben.”

⁴⁹Isala hi luneng, “Kemisintsa Apvüwa, hi ya tsü nsa thsü lalo! Anyi tsüdila hi keshüthang ajjügi kedhu khi mvu tenle sala lebenmagha bendha.”

Ezekiel 21

Apvüwa Njünnu

¹Apvüwa na hi kiza,

²“Keshü nyiwa, Jerusalem khimeshü chilo. Anyithu na kinyi keten penthu tsü khimeshü chilo. Israel yyi kitsan chilo,

³hi Apvüwa, hi khiben: Hi nthu ghinyiwa. Hi hi njünnu hanshi pi nthu nyi kemehai le nkemehai lela tsüdi süthiaben

⁴Hi hi njünnu sennu aghawa na cü acülawa kecu anyu tsüdi kaghanie den.

⁵Anyi kesüsü tsüdila hi Apvüwa, hi njünnu hanshi yadha nu pi theng neng ntenle kesa chüben.

⁶“Keshü nyiwa, no ntuketeshi nu nleben qangkhi wa keten ti ghadhilo. Anyi tsüdila no mua kemehai pen wi ben nu nleben güccüla ghadhilo.

⁷Mathu na no wi mangkesa na ghadhi bennu kesa keü lethu, mathu wi jühtheü gho ketenwa tsü ghenä le kizalo. Tsüna ghothu kemessi na mathu leben pong shaden, mathu kwen na keyha waden, mathu na kempvüza nmila, nu mathu khu

na khukhu waben. Matsü na ghodha, tsüna hewi bendha.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

⁸Apvüwa na hi wi khi,

⁹“Keshü nyiwa, atusenjuh-khilo. Anyithu wi hi Apvüwa na khi keben hapi kizalo: Annu kesü, njünnu yiyha saya nu misiyadha.

¹⁰Tsüpi süthi le kesa ghenä ma yiyha sayadha, misi pi atsancwe ti phüphü sadha. Ciwi anonghethi kesa na ben ntendha, kepaghenanye inyithu na ketsatan nu kemeten tsüdi nmeshen chiladha.

¹¹Njünnu misi bendha, senle kesa ghenä kiden theng. Tsüna ma yiyha sa nu misidha, pi nyu kepathi kwen wi chile kesalina.

¹²Leben ketizensa nu ghadhilo, keshü nyiwa; njünnu hawa ha inyithu ghenä, nu Israel ccülikesathu tsüdi ghenä la le. Mathu pi inyithu kepa wi wwala pathiabän. nu atu-nkemi sa aleben whenglo!

¹³Hi inyithu kemehai keteshi ghang ben, nu keujüla mathu na leben khapeghe meya mvu lethu, hathu ha tsüdila mathu miwi sa ghoaben.

¹⁴Keshü nyiwa, khili atusenjuh-khichilo, nkwencen, isalethu njünnuwa na süju süju saden. Tsüna nyu süthi keten njünnu kesü, pateqhe nu süthi keten njünnu kesü.

¹⁵Tsüna inyithu sapi ccükwenshü nu accümeshü den. Hi njünnu atsancwe ti cwencwe kesa kesü pi mathu nyunutiwa pateqhe nu süthi le kesa kidenyadha.

¹⁶Ajewa nu tavüwa sü walo, njünnu ketiwa! No khiewa peghe wa khe sülo.

¹⁷Hi la ikwencen, nu ileben keminuwa tsüna cen ben. Hi Apvüwa hi khidha.”

Babilon Kadimiwa Njünnu

¹⁸Apvüwa na hi kiza.

¹⁹Keshü nyiwa, Babilon kadimiwa na ma njünnu ghoya kemehai alen keni mechan chilo. Tsü keni qho diyyi kesü wina ketegü shhugho ben. Alen lonpighe wi ketsütson zensu kesü pi chi.

²⁰Kesü lethu Ammon nyunuti Rabbah wi kewa len pi kadimiwa ccüca den, kepawa lethu Judah nyunuti khweti ketheng Jerusalem wi kewa len.

²¹Babilon kadimiwa na alen lonpighe wi ketsütson zensu pi chi ketheng kete wi ngan den. Ma alen khiewa kewa-u khe chüyale kesalina ma ma lakusü pi kejen nan; ma atsikezhüthu wi kecenkinali; ma asahang pi ahshakesa michen tsü ghang nan.

²²Khili ma kwen ajewa pi alakusü ‘Jerusalem’ zensu sa kethengwa tsü ghan senyadha! Tsüna ma ya wa nu akhweti ketonji sa, aghi jisha, akhweti ketonji

tsüpi kaghapeng-jenkathu wi chi, ayyi chhü pi akhweti zhü nu kekuthipen chhülo kiza ben.

²³Jerusalem nyithu na ha nondiya nben, mathu na ponghu kethengwa tsü ghenä. Isala tucüki khi kethengwa ha mathu kesamithu tsü meshenya thsü, nu mathu ghanya benle kesa mathu kitsan kechi.

²⁴Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, hi ha khiben; No kesamithu tsü kilishi tendha. Anyi tsüdila no khati sazzi khe chüyaden. No no kekuli tsüdi wi no kesami pi ccücaden. No kemeshensa wi bendha, tsalina hi no pi nghinyithu kwen wi chiaben.

²⁵“No gheshighena, Israel kekhang kesen nkemehaiwa, ntsathang na no kemeten sakhen sa gho tendha.

²⁶Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha. No kadiliwen nu alikemeju khupi yilo. Mangla makesü saneng ntendha. Ketha-u pieki pi kekhang sen thsülo! Kekhang sen kebenthu zanshalo!

²⁷Yasalo, yasa! Anle, hi anyunutiwa pi keyasa kesü sa thsüaden. Isala hi kemeten pi anyunuti hawa ha cü thsüle kessi kethengwa tsü npi kegho chu ha sa nben. Tsaseng wi hi tsüpi ma cüaben.

Njünnu kesü nu Ammon nyithu

²⁸ “Keshü nyiwa, atusenjuh-khilo, Hi Kemisintsa Apvüwa na khi benle kesa hapi Ammon nyi Israel kimenni kebenthu tsü kizalo: Mathu wi khilo: Njünnu kesü pi yasa cüle kidenyadha; tsüpi nyu pathi; Atsancwe ti phüphü misiyadha.

²⁹No kemanthi kemuthu tsüna atsentsa nye, nu no tucüki kekithu tsüna milikemesa le. No gheshighena nu nmehai, nu ntsathang na gho tendha, tsüwa tsüna no kemeten sakhenwa. Njünnuwa tsüna nsun wi qanca dughoa le bendha.

³⁰“Njünnu pi chiyalo! Hi khiewa no sahang chi, nu no ayyi khiewa pvüghaya khe ciwi njüh kaghaten den.

³¹Hi ileben keminu na annikeqhe ti teshi pi nmiwi kechi wi no tsü chüyaden. Hi no pi anyi pala keyasa chü ntsa, nu kedaggü kwen wi chiaben.

³²Anni pi no yasa den. Njjü na no diyyiwa wi kejidén, nu thola no nmeshen neng laden.” Apvüwa na khidha.

Ezekiel 22

Jerusalem Kesamithu

¹Apvüwa na hi kiza.

²“Keshü nyiwa, no anyi kepathi nyi pi pong keben nyunutiwa tsü jühkaghaten le kiden ben ma? Ma nan-kenontssü kekulithu tsüdi khimetha pi ma kizalo.

³Anyunutiwa wi hi Kemisintsa Apvüwa na ha khi benle kizalo; Kepaghenanye no n-nyithu ji ntsa pathi nu atsikezhüthu kekinyi wina no nakhidha, nu ntsüwa na gho tendha.

⁴No anyi kepathithu nu no atsikezhü kesathu tsüpi no kinakhi wina sazziben, tsalina atsathang na gho tendha; ntsüwa na cendha! Tsalina hi mizzatenti ya no nankeqhe nu diyyi tsüdila no nkhichi sa thsüdha.

⁵Diyyi kete wi nu kelensie wi kebenthu na no ayen nkenie ghena no nankeqhe.

⁶Israel ccülikesathu tsüdila mathu kezü nondi nu anyi pathi.

⁷Anyunutiwa wi thola ma bajja nyuwakü nsa. No asangthu mechu nu denyilethu nu magha-maghangthu mechu dsaden.

⁸No apen kemethathu kenyuwa nmi, nu no Sabbath yen nie nten.

⁹N-nyithu pahan na nyu pathi le kesa ghena kepathu cüki milikemesa khiden. Mathu pahan na ahansha sapi atsikezhüthu kecü tsü dsaden. Pahan na keshüthangla mathu sajjü kenen sa nu anonkwen benden.

¹⁰Mathu pahan na mathu bathu wubvü ssimehai den. Pahan na nzathu na asha kaghapeng nzayen sa keben wi lela mathu ssimehai den.

¹¹Pahan na shenpfü-nyibvü keqheza kekuli sa, nu mathu cünyithu nyelela mathu tsüggüthu tsü zanden.

¹²N-nyithu pahan na anyi kepathi ghena athün yaden. Anyi pahan na pisa pi mathu pvüshang Israel nyithu kenna thsü wi kekiyi ya, nu tsüti kesa ghena ben yaden. Mathu na hi malidha.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

¹³“Hi ikwenshen sennu no ketengdsa nu nyu kepathi miwi dugho den.

¹⁴No kemeshentsü hi no papia le kegho wi no kempvüza sa nyelela nhacü zankiya mehai benle saten kwe?

¹⁵Hi n-nyithu jügü zighe pi diyyi nu mizzatentithu tsüdi wi chi, nu no nkemehai kekulithu pi asakhen sa thsüaden.

¹⁶Tsüti sa nu mizzatentithu kepa na no nyuwakü nben, isala no tsü hi Apvüwa le kesa chüyaben.

Anyiza nni Mecangkemetha

¹⁷Apvüwa na hi wi khi,

¹⁸“Keshü nyiwa, Israel nyithu na ituwi nsenla kemehai sadha. Mathu na rükatssü pi anni wi mecang metha nu khushikeya sengwi amighe keku, khwisa mighe, tin, amighe, nu shisha ti le.

¹⁹Tsalina khili hi Kemisintsa Apvüwa na mathu wi kiza kebenwa lethu mathu na tsüti nsenla kemehai le. Hi mathu tsüdi ssi gho Jerusalem wi saghu yaden,

²⁰tsüti rükatssü tsen, khwesa mighe, amighe, shisha, nu tin pi anni wi mecang metha keten tsü makesü saaden. Ileben keminu nu ighekepvü na amighe tsen pi anni wi llecha keten tsüti mathu ghangcha piaden.

²¹Anle, hi mathu pi Jerusalem wi saghu nu ma cakhu wi anni sachi nu ileben minu pi mathu pacha cüden.

²²Rükatssü pi anni kisa miwi llecha keten tsüti Jerusalem wi mathu pacha cüden, tsasengwi mathu na mathu Apvüwa leben keminu pvüya benle kesa chüyaben.”

Israel ccülikesathu Kesami

²³Apvüwa na hi wi kiza neng,

²⁴“Ma khi,” Keshü nyiwa, Israel nyithu wi mathu yyi na nmidha; tsalina ileben keminu wina kemeten pi mathu cü benle kizalo.

²⁵Accülikesathu na ssensitemithu na aghangsathu ghan pi ketheng miwi ghamo keben tsüti. Mathu na anyi pathi nu pisa nu keben tsüdi khuya kemehai chu khuya, nu mathu anyi kepathi ghenana anyi kejon pi denyilethu sa thsüdha.

²⁶Keqhaikedithu na ayen bheghe nu mangwa na metha khe tsü nyuwakü kesa nmidha. Mathu na kemetha nu nkemetha chü kepapa nsaladha. Mathu na kemetha nu nkemetha kepapa kesa pi nyu nsansiladha, nu mathu na Sabbath yen nkichiladha. Tsüti kesalina Israel nyithu na hi nyuwakü nsaladha.

²⁷Kidhan wi kedithu na adennithu na mathu ghan ketheng aghangsathu mezüthi zighe keten ti le. Mathu na benyale kesa ghenana nyu kepathi kekuli saden.

²⁸Atusenjüh-kechüthu na kesami hathu kuthi pila anyithu na kemiki pi ajjen-keshon nyenphon ketheng ti sadha. Mathu na kemanthi tsentsa nkenye mu nu atsentsa nkenye tucüki khi. Mathu na Kemisintsa Apvüwa jüh khi tenle saden, isala hi Apvüwa na mathu nkiza.

²⁹Kebanthu na nyu mechu nu nyu teng den. Mathu na ketha-uthu nkenen sa nu asangthu mechu dsaden.

³⁰Hi anyi kesü ya akhweti sa thsü nu bvüca keben penthu wi ngan nu hi ileben keminu pi ayyiwa yasa le kegho wi tsü khweya thsüale kesa bha, isala kesüla nmu.

³¹Tsalina hi ileben keminu meyisha pi mathu miwi chiaben, nu mathu kuli kethengwa tsü ghenana anni ti mathu mecang shaben.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 23

Kesamiwa Pvünan nyi

- ¹Apvüwa na hi kiza,
- ²“Keshü nyiwa, kuti tsü wi pvünan nyi na ben.
- ³Manyi ghanyi Ejipt wi hang keten wi manyi pvünyimetha wi hang meyala keqheza menkedsa sa wa.
- ⁴Keqhaiwa nyan na Oholah (ma pi Samaria mithon sa), nu ghanyiwa nyan na Oholibah (ma pi Jerusalem mithon sa) isa ci. Hi manyi qho yaya, nu manyi na atsangathu pvügha pi hi cü.
- ⁵Oholah na iwubvü sa lela keqheza menkedsa kesü saben nu Assiriya wi ma ssinu kinansuli ketenthu ghena asajjü kenen pi ma pong pvü.
- ⁶Tsüthu tsüna nmiepheü kesa tsikesüthsü kepvü süpahithu, keben kemehaithu, nu kedi kemisithu; mathu tsüdila pvüza atsikemehai nu goru süpahi kedithu ketan.
- ⁷Ma Assiriya kedithu tsüdi ghena qhezabvüwa tsü, nu ma sajjü kenen kesawa tsüna ma ssi wa Assiriya tsikezhüthu kekinyi pi ma nakhia.
- ⁸Ma Ejipt wi ma pvünyimetha bhataghakea tsü wi keqheza menkedsa sa keshagha kekuli tsü nteshi. Ma kaghala tsü wi nyu ma ssimehai nu ma pi keqheza menkedsa ti sa.
- ⁹Tsalina hi ma khupi ma ssinu kinansuli keten Assiriya nyi, ma nmvu ntsa ketenthu kwen wi chia.
- ¹⁰Mathu ma kemissü sa thsü nu ma tsathu nu ma ngathu ghanya, nu njünnu pi ma süthia. Kahe wi lela nzathu na ma cüki khi.
- ¹¹“Ma pvünanwa Oholibah na ha mu lela ma nmehai pfü nu Oholah kekuli miwi lela keqheza menkedsa kekuli sa.
- ¹²Ma la Assiriya keben kedi nu kemehaithu ghena ma sajjü kenen sa ntsa — süpahi tsikesüthsü kewegü kepvüthu, goru süpahi kedithu, nu kepvüza — atsikemehaithu tsüdi.
- ¹³Hi ma ntsatantha sakea nu pvünan keniwa na atuwa ti nmehai kesa mu.
- ¹⁴⁻¹⁵“Ma ma nketsatan wi dhu pfüpfü dua. Ma Babilon kedi kemisithu tsizhü pi ajjen-keshon miwi hoki nu nmiepheü kesa pi nyenya, agheshi keqhanthsü pi agheshi qhan nu alikeqhanthsü pi qhan pvü kesa tsüthu ghang pi ma nen ntsa sa.
- ¹⁶Ma tsüthu muchi meyi asajjü nmvu ntsa sa nu nyilothu kesun pi Babilon wi tsüthu wi chia.
- ¹⁷Babilon nyithu na ma ssimehai le gho. Mathu na ma ssimehai. Mathu na ssimehai nu ma nakhi ntsa sa nu ma mathu nan-nontssü ntsa sa.

¹⁸Ma nyu nkuthila nu anyi tsüdila ma keqheza nyi kesü le kesa chüya. Hi ma pvünanwa nan-nontssü kesa ti ma la nan-nontssü wa.

¹⁹Ma kaghala tsü Ejipt wi keqheza menkedsa kesü kesa tsüti keqheza menkedsa sa kayi wa.

²⁰Ma npvüzathu asajjü kenen pi pong pvü nu gada nyelela goru kejjü ji ti kesa tsü nmvu pongca wa.”

²¹(Oholibah, no kaghala kesü sa nu Ejipt wi sazzi keten tsü wi npvüzathu na ntseni meghe nu no pvünyimetha bhataghakea tsüti no nketsatan kekuli sa neng mvu ben.)

Pvünan ghanyiwa miwi Anyiza Jühkekaghaten

²²“Tsalina Oholibah, hawa ha hi Kemisintsa Apvüwa na no wi kiza ben. No no kinansuli ketenthu miwi nlidhamangdha, isala hi mathu ya nmiwi aleben minu thsü nu mathu ssigho no vü thsüden.

²³Hi Babilon nyithu nu Khaldia nyithu tsüdi, Pekod, Shoa, nu Koa wi anyithu nu Assiriya nyithu tsüdila ssigho den. Hi kepvüza tsikemehai, keben kemehaithu nu kedithu, kedi kemechan nu goru süpahi kedithu tsüdi ssigho den.

²⁴Mathu na aghawa süpahizi goru gari nu atsanqai kepvü garithu ssigho no ssikaghashen den. Mathu na atsonhithu nu aliwenthu pvüya nu no vüden. Hi no pi mathu kwen wi chiaben, nu mathu yen wina njüh kaghaten den.

²⁵Hi nmiwi leben minu keben ghena, hi mathu yala leben minu nu nmiwi kuli thsüaden. Mathu na nmitsan nu nkuna handhi nu ntsangathu pathi thsüaden. Anle, mathu na na wina atsathu nu angathu zanya nu mathu kahang na pi mecang shaden.

²⁶Mathu na nth sümeni zanghe nu nghe alon menkedhu ccenya den.

²⁷Hi no Ejipt wi ben keten wina kuli kegho asajjü kenen nu nkemehai kekuli tsüdi pi asakhen saaden. No atsikezhüthu tsü ghang neng nyelela Ejipt cüki nmeshen neng laden.”

²⁸Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben: “Hi no pi no nanmeghü keten nu no mathu nan-nontssü ketenthu kwen wi chiaben.

²⁹Mathu na no nanmeghü kesalina mathu na no kuli ketheng tsüdi khusen bvü nu no kemissü teshi pi keqheza menkedsa kesü ti theng shaden. Nsajjü kenen nu no keqheza menkedsa kekuli

³⁰ha sengho nmiwi chidha. No mizzatentithu ghena keqheza menkedsawa sa, nu mathu tsikezhüthu pi no nakhidha.

³¹No npvünanwa cükha nne, tsalina hi hi kemeten hyi makesü kesa pi no jjü thsüaden.”

³²Kemisintsa Apvüwa na khi: “No npvünanwa hyi wi jüden, tsüna di nu dhukegü. Anyi tsüdi no nkchihila nankeqhe den; ahyi tsüna pong ben.

³³Tsüna no sapi adina ketizensa thsüden, kemessi nu keyasa hyi, tsüna npvünonwa Samaria hyi.

³⁴No tsü jü nu qha thsüaden, nu tsü kepakhhi qan pi nleben pvüqhe ben. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.”

³⁵Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben; “No hi mali nu hi wina khapeghe bvü kesalina, nsajü kenen nu no keqheza menkedsa kekuli ghena agüccüben.”

Pvünan nyi keni miwi Anyiza jühkekaghaten

³⁶Apvüwa na hi wi khi, “Keshü nyiwa, no Oholah nu Oholibah manyi jühkaghaten le kiden ben ma? Manyi na nan-kenontssü kekulithu kesa tsüpi manyi kimenni cülo.

³⁷Manyi na shenpfü-nyibvü qheza kuli nu anyi pathi — shenpfü-nyibvü keqheza lethu atsikezhüthu ssinu nkemetha kesa, nu manyi pvügha pi hi kecü tsathu tsü kepathi. Manyi na itsathu pi ahhansha sapi atsikezhüthu cü.

³⁸Isala manyi kekuli na tsü ketan nye. Manyi hi kekinyijjen nakhi nu hi sa kechi Sabbath yen bheghe.

³⁹Manyi na itsangathu pathi pi ahhansha sapi atsikezhüthu kecü ghanan wi manyi na hi kekinyijjen wi gho nu tsü nakhia!

⁴⁰“Manyi na nyilothu kesun neng neng pi kelensie wi anyithu na gholo ci thsü, nu anyithu na gho. Ma pvünan na atssü kizü nu anyon kényenji pi nyen, nu aghe men kedhu pvüya.

⁴¹Manyi na awe kemehai kesü miwi donki, nu manyi tuwi miz kesü pi ton nu pala kemehaithu, hi pi manyi kecü hankedemvu nu oliv deli wwala pi pong theng.

⁴²Kemeshen sala hang keten nyitenti kesü hhai zaya, ayyikeshü wina anyi khang kesü ssigho. Mathu na akhwesathu sengho ma pvünan kwen qhan nu kadiliwen kemehai pi manyi li wen cü.

⁴³Nu hi ketanla hi ccünengla mathu na nza kesü shenpfü-nyibvü keqheza kesa wi anonhi kesa kinyibvü pi keqheza menkedsa kesü ti ssi benden.

⁴⁴Mathu na keqheza menkedsa ha keni wi wa neng neng saden. Mathu na Oholah nu Oholibah nketsatan nza ha keni wi wa neng.

⁴⁵Methameshon ketenthu na manyi shenpfü-nyibvü keqheza kesa nu anyi kepathi ghena manyi meshensa den, kepaghenanye manyi na shenpfü-nyibvü keqheza kuli nu ajü pi manyi kwen metsidha.”

⁴⁶Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Anyi khang kesü ssigho manyi patemessi nu manyi tsanqai shuyalo.

⁴⁷Anyitentiwa tsü ya alon pi manyi kicen nu njünnu pi manyi ssikaghashen; manyi tsangathu pathi, nu manyi jjen mecang thsülo.

⁴⁸Hi ayyiwa maben wi nketsatan khen nu nza thola manyi kesa ti shenpfü-nyibvü keqheza tsü nsa lalo kesa kitsan chiden.

⁴⁹Nu no pvünan keni hi nshinyi nketsatan, atsikezhü kekinyi kesamithu tsü ghen kemeten pi nshinyi cüden. Tsaseng wi nshinyi na hi Kemisintsa Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ezekiel 24

Apfü kekika

¹Ithu na kushinyi sa kewa mapi tugu asha tagha ghanan tagha wi Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, nansü tsathang ha zhüya, kepaghenanye nansü tsathang hana Babilon kadimiwa na Jerusalem nka le kiden shagha ben.

³Inyi nyu matang ketenthu wi hi Kemisintsa Apvüwa, mathu ghen ajuhkhagape kebenwa ha pi kizalo: Awwenpfüwa tsüpi anni miwi qhan nu atssü pi tsü pongya.

⁴Asa kemehai ntsathu — ma hah nu ma ccüthu, nu ma gü kemehaithu kessishi pi tsü pongya.

⁵Khaghaneni kemehai ntsa sa pi chi; achan pi awwenpfü chakhu wi nbonkiya. Atssü ya gilli thsü; ma gü nu ma züthu wwen thsü.”

⁶Hawa ha hi Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Anyi kepathithu nyunutiwa na dedidha! Tsüna apfü kekika khiela methaya nketen tsüti. Asakü kesüsü na khushiya nu kesütanla teshi nten.

⁷Anyunutiwa wi anyi kepathithu na ben, isala ajjü pi ayyinikhu miwi keji chi nu kejüphonya kemehai pen wi nchila alon kemetha miwi keji chilo.

⁸Hi kuthi nkeya pen wi ajjü pi ciwi teshidha, tsüna aleben keminu nu ajukhiya keten pen wi.”

⁹Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben; “Anyi kepathithu nyunutiwa na dedidha! Hi ketanla kican chan saghuya den.

¹⁰Achan pvü neng gholo! Anni kewheng chilo! Asa shvuya. Shvu teqha pia. Ma güthu kika thsülo!

11 Nu lezza pfü kaghacangwa tsüpi anni mihi miwi qhan nu nmieya thsü. Tsaseng wi apfüwa tsü mugho ccüla methayaben.

12 Ma kekika maben pi anni wi mecangkhi meyala lela.

13 Jerusalem, no nketsatan kekulithu tsüna no nakhidha. Hi no sametha le kiden lela no kinakhi pvü nu ben. No ileben keminu tsüdi npi pvükeya tsü metha nengya nbendha.

14 Hi Apvüwa, hi khidha. Hi kuli keten tsüwa na wadha. Hi no kesamithu nkechü ghe sa nyelela no nantizen nyelela ghaliya ntendha. No kuli kethengwa tsü ghen a kemeten pvüden.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Atusenjüh-kechüwa Wubvü keshü

15 Apvüwa na hi ccüneng.

16 Ma khi, “Keshü nyiwa, hi kutitan shon kechi wi anyi no kaghali ntsawa tsü sen bvüaden. No nleben magha nsala, nqaila nyelela n-nyontssü nlela.

17 No kekishi hhai nza thsüla. No nleben gükeccü zensu wi nli kivü pvü nyelela nccü kivü alen ntsenla. Ammi nshangla nyelela keshü nüntsse ndsala.”

18 Tsü ghanan wi mitu hi anyithu ssi keccünengli ben. Tsü minulen wi iwubvü na shü, nu tsü dhitsüwa wi Apvüwa na hi kekiza ti sa.

19 Anyithu na hi keü, “No mangkesa na tsüti saben nu?”

20 Hi mathu wi khi, “Apvüwa na hi ccüneng nu hi kizala

21 ketsijüh hapi Israel nyithu cülo khi. Nthu na Kekinyijjen kizüwa tsü ghen ammissa ben. Nthu na tsü ghang nu hhainan mvuben, isala Apvüwa na tsü nakhia le bendha. Nu nthu theghi ghanyiwa shüshathu pi Jerusalem wi kethengthu aghi wi pathiaben.

22 Tsaseng wi nthu na hi kesa ti saaben. Nthu na nthu mmi shang nben nyelela keshü nüntsse dsa nben.

23 Nthu na nthu li kivü pvü nthu ccü kivü, ahathana nyelela qai nben. Nthu na nthu kesami ghen dediden, nu nthu na khokho tuwi ghadhiben.

24 Tsaseng wi hi nthu wi azensu kesü saaden, nu nthu na hi kesa tsüdila saaden. Apvüwa kekhi na ha sa kegho wi nthu na ma Kemisintsa Apvüwa le kesa chüyaben le khiben.”

25 Apvüwa na khi, “Keshü nyiwa, khili hi mathu wina mathu ammissa nu anonghe keten nu mathu na ghang nu hhainan mvu keten Kekijjenwa tsü sen bvüaden. Nu hi mathu tsathu nu mathu ngathu ssi bvüaden.

26 Hi ha kesa ghanan wi kededdi ghü keyathu pahan na gho nu tsü cüki pi nthu kizaben.

²⁷Tsü ghanan wi tsü bhataghakea ajüh kekhi kekhangwa tsü mu neng yaden, nu nthu na ma ssinu keccünengli den. Tsüti nu ma anyithu tuwi azensu kesü saaden, nu mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ezekiel 25

Atusenjüh-khi pi Ammon Keshun

¹ Apvüwa na hi ccüneng.

²“Keshü nyiwa, Ammon diyyiwa khimeshü chilo.

³Mathu ya Kemisintsa Apvüwa hi khi keben ha kinalo kizalo: Nthu hi Kekinyijjen nakhi, Israel yyi keyasa nu Judah nyithu kushinyi sa kewa ghang pi nthu nen.

⁴Nthu na nthu nonghe kesalina, hi nishuwa yyikeshü wi mizzatentithu ya nthu yaya thsüaden. Mathu na nthu diyyiwa wi mathu kemnanpenthu sa nu ciwi hang den. Mathu na nthu ji kesau kedsau dsa nu tsenitssü jju waden.

⁵Hi Rabbah nyunutiwa kemili pi sunsiesa kenoncca pen sa, nu Ammon diyyiwa maben pi khaghaneni kekicen pen kesü sa nu nthu ya hi Apvüwa le kesa chüya thsüaden.

⁶Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben: Nthu na nthu kwencen nu anonghe nu kephenki. Nthu na Israel yyi nkhichi sa.

⁷Nthu na tsüti kesa wina hi nthu khupi mizzatenti kepathu na nthu ji peghe nu shupvü bvüa ketenthu kwen wi chiaben. Hi nthu yasatha pi nu nthu ya mizzatenti kesü sa neng meya thsüla nyelela nthu ji diyyiwa ben meya thsü laden. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Atusenjüh-khi pi Moab Keshun

⁸ Kemisintsa Apvüwa na khi, Moab na Judah tsüna mizzatenti kepathu ti makesü le kekhi ghen.

⁹Hi Moab ggü vü keben nyunutithu pi anyunuti kemehai ntsa Beth Jeshimoth, Baal Meon, nu Keriathaim hathu ha nyu ya gho mathu ssikaghashen thsü den.

¹⁰Hi nishuwa yyikeshü wi mizzatentithu ya Moab pi Ammon wwala yaya thsüaden. Nu Moab ya mizzatenti kesü nsa thsü laden.

¹¹Hi kemeten pi Moab cüaden, nu mathu na hi Apvüwa le chüyaben.”

Atusenjüh-khi pi Edom Keshon

¹² Kemisintsa Apvüwa na khi, “Edom nyithu na Judah miwi aghe nmehai jukhiya, nu ajukhi keya tsüwa tsüna bhatagha nkeya kesazzi sengho Edom miwi chidha.

¹³Hi khili pi thangchi kebenwa lethu hi kemeten pi Edom cü, nu anyi tsüdi nu aghangsathu tsüdila pathiaben. Hi Teman nyunutiwa na wa Dedan nyunuti kecu tsüpi keyasa yyi kesü saaden, nu aghi wi anyithu yathiaben.

¹⁴Inyi Israel na ighena Edom miwi ajukhi yaden, nu mathu na Edom ya ileben keminu kedhuwa tsü kidhenya thsüden. Edom na ileben keminu kemtsüwa tsüna mangwa khe chüyaben.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Atusenjüh-khi pi Filistia Keshun

¹⁵ Kemisintsa Apvüwa na khi, “Filistia nyithu na mathu kahang chu ghinyi sa keghothu miwi aghi nkemehai jukhiya nu mathu nyu nankemeghü wina tsüthu yasadha.

¹⁶Tsalina hi Filisti nyithu ssikaghashen nu mathu jjüpia le kesa pi thang chiben. Hi Filistia yyiketijü wi teshi kethengthu tsüdila yasadhen.

¹⁷Hi kemeten pi mathu cü ntsa sa nu mathu miwi ajukhi maben yaben. Mathu na ileben keminu kidhenyaden. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Ezekiel 26

Atusenjüh-khi pi Tur Keshun

¹ Ithu na kushinyi sa kewa taghakhen mapi asha tsüwa ghanan atuwa wi Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Tur nyunuti wi anyithu na hati khipi anonghe ben. Mathu jisha ben: ‘Jerusalem tsü pacha zighedha le! Ma senlikesa kezüwa tsüna bvüdha! Ma ithu kematang sa nengya ntendha.’

³“Tsalina Kemisintsa Apvüwa hi ha khi theng: Hi nghinyi le, Tur nyunutiwa. Hi mizzatenti kejon ssigho nthu ssi kaghashen le bendha, nu mathu na atssü kedone kullu ti ghoaben.

⁴Mathu na anyunutiwa khweti yasa nu ma ducü kezhüthu phegheaben. Tsaseng wi hi ayyinikhu tsüdi jjü nu alonshi ketan teshiaben.

⁵Ma ciwi atssükedone non wi ben nu anga kicüthu na mathu nga kaghanthsü pi tsü miwi thsüden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha. Mizzatentithu na Tur shu yaden,

⁶nu mathu na njünnu pi mathu yyi tonwa wi anyutithu wi hang kebenthu süthiaben. Tsaseng wi Tur na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

⁷Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi tsüdi jawi Kadimi kadi ntsa Babilon Kadimiwa Nebukhadnezzar ssigho Tur ssikaghashen den. Ma aghawa na süpahizi tenti kesü pi goruthu nu goru süpahithu gweghe ssigho den.

⁸Mathu diyyi tonwa nyunutithu wi hang kebenthu na aghikesa witsü mathu pathiabən. Aghinyithu na kekuthi penthu chhü, aghi kehie penthu sa nu akhweti kesha zhüpi atsonhi sala no ssi kaghashen ben.

⁹Mathu na akhweti kedonji pi akhweti donsha nu amighe choghon pi aducüthu pasha ben.

¹⁰Mathu goru nikhu kekithong na no kejbhon yaben. Mathu goruthu na atsanqai kepvü garithu nu goruthu zan sennu anyunuti keyasa khweti-jenka wi pvüdhı kewa hhai na nkhweti pvükuli ben.

¹¹Mathu kessithu na alentonti wi caghamo ssila mathu njünnu pi n-nyithu pathi sennu wadha. Nthu lonkesheng ketithu tsüpi ayyi wi khala chiaben.

¹²Nthu ghinyithu nu nthu keben-keyeng nu nthu senlikesa tsanqaithu pi mathu ji saya den. Mathu na nthu khwetithu zansha nu nthu jjen keti kemehaithu tsü pacha zigheaben. Mathu na alon nu achanthu nu ma qanthu tsüdila khuya nu pi atssükedone wi cüchiaben.

¹³Hi nthu khwi tsüdi khen nu hi nthu harp kekhou tsüdi yangyi sa thsüaden.

¹⁴Hi alonshi ketan teshi pi anga kicüthu ya mathu nga kaghanthsü kethsü pen sa thsüaden. Anyunutiwa tsüna khiela sanengya nbendha. Kemisintsa Apvüwa hi khidha.”

¹⁵Kemisintsa Apvüwa na hati Tur nyunuti kekizau na ben, “Nyu no nka keben wi tssükedone kemeggü wi kahangthu na anyi kesüthi kemagha hhai zapi keqhethiabən.

¹⁶Atssükedone kete wi mizzatenti Kadimithu nu mathu kadipen wina dughoaben. Mathu na agwomejuwa kaghazu nu mathu yakekhuthsüthu khushi nu ayyi wi donkila kedheggü wa ben. Mathu na nthu miwi kuli kechi tsü mu pi qhethi pia nu mathu na kedheggü kekheneng meya laben.

¹⁷Mathu na nthu ghenä keshü khwi ha saaben: Anyankethang nyunutiwa na dedidha! Ma hunjjenthu tsü atssükedonethu na llepi bvüdha. Anyunuti hawa ha nyithu na atssükedone miwi kekhang sen. Tssükedone kemeggü wi kahangthu tsüdi pateqhe gho.

¹⁸Khilitsü tsüna khuli kesa ghanan wi atssümangkehithu na kedheggü ben. Nu ma nyithu na kededi tsüti kesa tsü ghang pi mathu mansadha.”

¹⁹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi no pi anyunutithu keyasa keyisha wi thola hang nketen penthu ti saaden. Hi atssükedone keti kedhu tssü pi no mejenbhon shaden.

²⁰Hi no kesun pi keshü yyi wi chi nu kheni kahangthu gweghe thsüaden. Hi no ya ayyi cakhu yyi wi anuphan kededi jawi ben thsü nu keshüthu gweghe ben

neng wa thsüaden. Tsüti nyu ya khiela nmiwi hang thsü nten nu kahang yyi wi npen nben thsü laden.

²¹Hi no pi qhethiketen tsütsonca kesü saaden, nu no kahang sakhen saaben. Anyithu na no bha ben, isala khiela no muya nben.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 27

Tur pi Kevhü khwi

¹Apvüwa na hi wi khi,

²“Keshü nyiwa, Tur ghenä keshü khwi kesü salo.

³Anyunuti kesü atssükedone katen wi ngan nu atssükedone kemeggü wi hang ketenthu tsü ssinu asensa ketenwa tsü le. Apvüwa Kekhang na khi keben hapi ma kizalo: Tur, no atsimelai ntsa kesa ghenä kapvü.

⁴Njjen na atssükedone. No kicüthu na no pi ahunjjen tsikemelai kesü ti sa cü.

⁵Mathu na Hermon Yikha wi asahong chan ti kesa pi kaha chan sa; Lebanon wi sedar chan kesü pi adonbvü sa.

⁶Bashan wi ayang chanthu pi ahunjjen kezung chan sa; Mathu na Sipra wi asahong chan pi no kekhu kedha sa cü, Nu asaketiwa yha pi ma non wi dha.

⁷Nhunjen mo sen kewa ghenä athsüthu tsüna linen pi sa, Ejipt wina yakekhu linen thsü, kelensie wina wan nu chüshiya kemelai sa. No keshonthsü na linen kemelai ntsa, Sipra yitssükevüthu wina nmiepheü kesa sen kewa thsü pi sa.

⁸Nhun kessithu na Sidon nu Arvad nyunuti wina gho. N-nyi sapichüthu na ahunjjen wi wa ketenthu tsü.

⁹Ahunjjen kicüthu na Biblo wi shüka kethengthu. Atssükedone wi wa keten ahunjjen tsüdi wi kekulithu na nsen kesathu wi asensa.

¹⁰“Persia, Lidia, nu Libia wi süpahithu na no süpahizi wi kekuli sa. Mathu na mathu tsonhithu, liwenthu pi süpahi jjen wi hagi. Tsüthu tsüna anyankethang melli pi no cü ketenthu.

¹¹Arvad wi süpahithu na nkhweti ghihie; mathu na atsonhithu pi nkhweti wi hagi. Tsüthu tsüna no sapi ntsimelai ketenthu.

¹²No Spain wi asensa nu no kekuli kemelai kejon kutimen sala rükatssü, amighe, tin nu shisha khuya.

¹³No Gris, Tubal, nu Meshak wi asensa nu ntsanqai kemelaithu pi nssümaghathu nu lezza tsanqaithu ketonli.

- 14**No atsanqaihu pi Beth Togarma wi atsanqai kepvü gari, aghi kesa goru, nu gadathu shei.
- 15**Rhode nyithu na no ssinu asensa; atssükedone kemeggü kejon wi anyithu na asaketiwa yha, nu achankhüthu pi ntsanqai tsü ketonli.
- 16**Siriya nyi na ntsanqaihu nu no sashükeya kejon sheiya. Mathu na emerald, athsü nmiepheü, ayakekhu thsü, linen kemehai, asagü lon, nu rubithu pi ntsanqaihu ketonli.
- 17**Judah nu Israel manyi na awhengsu anikholi, oliv deli, nu cüdemvuthu pi ntsanqai shei.
- 18-19**Damaska nyithu na Hebron wi kisengtssü nu Sahar wi asassen pi nsenkesa tsanqai nu no sashükeyathu shei. Amighe kicü nu cüdemvuthu pi ntsanqai shei.
- 20**Dedan nyithu na goru miwi kedonkithsü pi ntsanqaihu kemili.
- 21**Arabia nyithu Kedar yyi wi kekhang kesenthu na khaghaneni zzathu, khaghanenithu, nu aneni süponthu pi nsenkesa tsanqaihu shei.
- 22**Sheba nu Rama wi asenkesathu na alon menkedhu, suna, nu cüdemvu kemehai ntsathu pi ntsanqaihu tong.
- 23**Haran, Kanne nu Eden nyunutithu, Sheba wi asenkesathu, Asshur nu Khilmad nyunutithu, mathu tsüdila no ssinu asenli sa.
- 24**Mathu na keben-keyeng thsü, nmiepheü, nu ayakekhu thsü, ajenkedha thsü, nu ali mehaitsü kemela ssülithu pi no wi jeü.
- 25**Atsanqai kepvü hunjjenzi keti ntsathu wi ntsanqaihu pvü nu wa. “No atssükedone wi ahunjjen kesü ti atsanqai kekiyan pi akhhi sa pvüden.
- 26**No kessithu na no ssinu atssükedone wi kedu wi, Nishu wi ameghü na gho atssükedone non wina no yasa pia.
- 27**Nsenlikesa keben-keyeng tsüdi; Nhunjjen wi wa ketenthu, nhunjjen kicüthu nu nsenlikesathu, nhunjjen wi süpahithu tsüdi — Tsüdila atssükedone wi bhatagha le; nhunjjen keyasa tsü wi.
- 28**Nhunjjen wi kebenthu meyanthi wa keten kemagha hhai na atssükedone katen wila kehiki.
- 29**“Ahunjjen tsüdila teshia, nu ahunjjen wi wa ketenthu tsüdila aghüsa wi shüdha.
- 30**Mathu tsüdila nghena leben güccü, ayyinikhu pi mathu li wi chi pvü nu kuweng ben.
- 31**Mathu na nthu ghenali whia, nu alishithsü mphi, mathu na leben güccü nu qai.

³²Mathu na no pi kevhü khwisa; ‘Thowa pi Tur ghapeya mehai, khili atssükedone non wi ceen kebenwa Tur tsü ghapeya nu?’

³³Nsenkesa tsanqaithu atssükedone khhaka kewa wi no mizzatenti tsüdi nsenthu keyishü pong cü. No keben tsanqaithu pi kadimithu sapi benya thsü.

³⁴Khilitsü no atssükedone wi yasadha; No atssükedone keti kedhu wi dudha. Ntsanqai nu nghena kuli kethengthu tsüdila, no gweghe atssükedone wi bhataghadha.”

³⁵“Atssükedone katen wi hang ketenthu tsüdila ncüki chüya nu qhethidha. Mathu kadimithu lela messidha, nu mathu mmi wi kemessi mu wadha.

³⁶No nmidha, anuphanla nmidha, nu ayyi tsüdi wi asenkesathu na nmidha, mathu la no gweghe ketizen kesa ti saya nashe messi bendha.”

Ezekiel 28

Atusenjüh-khi pi Tur Kadimiwa Keshun

¹Apvüwa na hi wi khi,

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Tur wi kekhang kesenwa wi hi Kemisintsa Apvüwa na ma wi kiza keben jüh hapi kizalo: No kapvüla awisa nu no acenpvü kesü le khi. No acenpvü kesü ti atssükedonethu vü keben kadipen kesü miwi donki benle khi. No acenpvü kesü ghe saya mehai, isala nye, no keshü nyi khe Anyiza nye.

³No kemeshentsü no Daniel miwi metsaki nu kekuthi mangla ntuwi benya nben le khiden.

⁴No kemetsa nu sapichü na no sapi suna nu rükatssü keben pi no keben saya thsüdha.

⁵No metsa-mena pi asenli sa nu kiyi gho ben. No no keben-keyeng ghen a khatila kapvü ten nu!

⁶Tsalina khili hi Kemisintsa Apvüwa na ha khiben: No no meshen pi acenpvü kesü kemetsa tile sa keten ghen a,

⁷hi nyu nantizen nketen ghinyithu kesun pi no ssikaghashen thsüden. Mathu na no sapichü nu kemetsa wi mukeya tsikemehai tsüdi yasa den.

⁸Mathu na no pathi nu no kesun pi ashüjjen keca kesü wi chiaben.

⁹Mathu na no pathia le kegho wi no ciwi la no acenpvü kesü tile khiben tenla? No no kepathithu ssinu kemetuli keya wi no keshü nyi ti saben khe acenpvü kesü ti saya nben.

¹⁰No asang Anyiza nkechüthu kwen wi affü kesü ti shüaben. Hi Kemisintsa Apvüwa na ajüh ha khichidha.

Tur Kadimiwa Keqanca

11 Apvüwa na hi wi khineng.

12 Ma khi, “Keshü nyiwa, Tur Kadimi na metuketen hie keben tsü ghenä leben güccüyalo, hi Kemisintsa Apvüwa na khi kebenwa hapi ma kizalo. No kuti witsü no cencu kesa tsütsonca kesü sa. No khatila metsa nu akhüton mehai kesa nu?”

13 No Anyiza sanku Eden wi hang, nu alon menkedhu tsüdila pvü; Tsüthu tsüna diamond, topaz, beril, karnelian nu jasper, safir, emerald nu garnet. No suna ghe keben. Tsüthu tsüna no sahang kechi tsathang wi no ghenä sa theng.

14 Hi nyilo qhethiketen kesü pi no hie thsü. No iyikha kemetha miwi hang nu alon menkedhu kizali kesa jawi lentsen.

15 No sahang kechi ghanan wi no wa no kekuli nkemehai npi sa keshagha kecu chu n-yencüki na cencu.

16 No asenlikesa kedhamangwa tsüna no ssisen wa yasayala nu kesami wi chia. Tsalina hi no matang nu no ya iyikha kemetha teshilo sa, nu no hie keten nyilowa tsüna alon menkedhu kizali kesathu wina no jügüshi pia.

17 No akhüton kemehai ghenä awisa nu n-nyankethang na no sa pi kejüphon ti kuli thsüa. Hawa ha ghenä hi no jügü pi ayyi wi chia, nu no teshi pi kadimi kepathu kekitsan sa.

18 No pala keshei nu kejeü wi kekuli nkemehai tsüti sa nu no kekinyipenthu nmethala. Tsalina hi anni pi anyunutiwa miwi chi nu tsü mecang pi ayyi wi chia. No ghang ketenthu tsüdi khilitsü no kemecang annikhala ceng kesa mudha.

19 No nmiladha, anuphanla nmiladha, nu mizzatentithu na no chuya le kewathu na qhethiketen nu mathu la no ti sayathu keyishü ghenä messi bendha.”

Atusenjüh-khi pi Sidon Keshun

20 Apvüwa na hi wi khi,

21 “Keshü nyiwa, Sidon nyithu then chilo.

22 Ciwi anyithu wi Kemisintsa Apvüwa, hi mathu cüki khi keben hapi mathu kizalo: Hi nthu ghinyile, Sidon; hi nthu miwi mangwa sa khe anyithu na hi seng den. Hi metha le kesa kemeten pi no wi kahangthu keccüca wi anyithu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

23 Hi kesakinaa ghei kesun pi nmiwi chi nu ajjü ya nlentontithu wi lle wa thsüden. No kevü wi tsüdi no ssikaghashen den, nu n-nyithu pathiaben. Tsaseng wi no hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Israel Kesawegü Pvüya keten

²⁴Apvüwa na khi, “Mizzatenti Israel nankeqhe ketenthu kesüla aghazü nu ateqaethu ti Israel patena nbendha. Nu mathu na hi Kemisintsa Apvüwa le kesa chüyaben.”

²⁵Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi Israel nyithu jügüzighe pi mizzatentithu wi chi ketheng penthu wina mathu ssineng ghoaben, nu mizzatentithu tsüdila hi metha le kesa chüyaben. Israel nyithu na hi ayyi pi imaghawa Jakob kecü mathu yyi wi tsü hang yaben.

²⁶Mathu na ciwi yazishu hang yaben. Mathu na ajjenthu sa nu kemeshentsse lithu caden. Hi kemeten pi mathu jenphon mathu nankeqhe ketenthu tsüdi cüa, nu Israel na yazishu sayaden. Tsaseng wi na hi Apvüwa mathu Nyiza.

Ezekiel 29

Atusenjüh-khi pi Ejipt Keshun

¹Ithu na kushiyyi wi kewa amapi tagha wi asha taghawa ghanan taghakeni wi Apvüwa na hi wi khi,

²“Keshü nyiwa, Ejipt kadimiwa then chilo. Ma nu Ejipt yyi tsüdi khati kemeten saben khe pi ma kizalo.

³Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na pi Ejipt kadimiwa kiza benle khilo. Hi nghinyi le, no aghangha ketiwa, aghaku wi jen ketenwa tsüle. No Nil ghaku tsüna nji nu no tsü sachile khiden.

⁴Hi amighe dhasü kesü pi no hakheng vüya nu nghaku wi angathu ya no hagi khvu ya thsüaden. Tsaseng wi hi Nil ghaku wi anga no wi kaki kebenthu tsüdi saghu zanshi yaden.

⁵Hi no nu anga tsüthu tsüdi pi ayyikeshü wi cüchiaben. Nkamang pi nvhüla teshiaben. Hi tsüpi awathu nu aghangsathu tsse sa thsüaden.

⁶Tsaseng wi Ejipt wi anyithu tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaben.” Apvüwa na khi, “Israel nyithu na no, Ejipt nyithu kekiqa nondi, isala nthu na akhhatssü nkezü kesü miwi mehaiki nsa.

⁷Khathansha wi mathu na nthu wi keleki khe nthu na qanca nu mathu hhaku kecun, nu mathu geshi paphegheaben.

⁸Tsalina khili Kemisintsa Apvüwa, hi no kiza keben lethu, hi anyi njünnu kepithu ssigho no ssikaghashen den, nu tsüthu na n-nyithu nu nsahangthu pathiaben.

⁹Ejipt na dedi pi kaghacang kesü saaden. Tsaseng wi no hi Apvüwa le kesa chüyaben. “No Nil ghaku tsüna nji nu no tsü sa chile kekhi ghena,

10hi nghinyi nu nji Nil ghinyi le. Hi Ejipt na aghawa Migdol nyunuti wina wa acülawa Aswan nyunuti kecu, wala Sudan ggü kecu tsüdi yasa pi kaghacang saaden.

11Anyi nyelela asahang kesüla ciwi pvüdhi waya nben. Amapi jügha mangla ciwi hang nben.

12Hi Ejipt pi ayyi yishatha kesa diyyi kesü sa thsüaden. Amapi jügha Ejipt wi anyunutithu na dedi pi anyunuti kepathu miwi dediki thsüaden. Hi Ejipt nyithu ya kushinyithu sa thsüaden, Mathu na diyyi wi bvü wa nu anyi kepathu jawi hang wa thsüaden.”

13Kemisintsa Apvüwa na khi, “Amapi jügha seng wi hi Ejipt nyithu jügü pi chi ketheng mizzatentithu wina ssi neng ghoaben.

14nu hi mathu ya mathu yyi tsentsawa Ejipt cülawa wi hang thsüaden. Ciwi mathu na kadiyyi nkekhang kesü saaben,

15tsüdi jawi kadimi nkekhangwa sa, nu mathu na khiela mizzatenti kepathu miwi kekhang sen neng nbendha. Hi mathu khupi anyan nkethang ntsa kesü sa thsü nu mathu ya mizzatenti kesüla pi mathu kemeshen sa meya thsüladen.

16Israel na khiela mathu kekiqa n-nondidha. Ejipt cüki meshen keya wi Israel na ma mathu nondi kegho tsüna khatila sazzinu kesa chüyaben. Tsaseng wi Israel na hi Kemisintsa Apvüwa le kesa chüyaben.”

Kadimi Nebukhadnezzar na Ejipt Nkayaden

17Ithu na kushiyyi wi kewa amapi nkwe nu tagü asha atuwa wi ghanan atuwa wi Apvüwa na hi ccüneng.

18Ma khi, “Keshü nyiwa, Babilon Kadimi Nebukhadnezzar na Tur ssikaghashen le kesa lentsen chidha. Ma ma süpahithu ya akhhi kekiyan pvü pi mathu lissen kizza pi metha, nu mathu depfü censhu khia, isala kadimi nyelela ma süpahizi lela mathu ketizenkesa ghen mangla mu meya.

19Tsalina khili hi Kemisintsa Apvüwa na ha khiben: Hi Ejipt yyi pi Kadimi Nebukhadnezzar cüaden. Ma tsü peghe nu shuya nu Ejipt keben-keyeng tsüdi pvü nu pi ma süpahithu thün sala bvüaden.

20Hi Ejipt pi ma kekuli thün sala cüaden, kepaghenanye ma süpahizi na ighena kuli. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

21“Tsüti kesa wi hi Israel nyithu sapi khang cü nu anyi tsüdi ya hi Apvüwa le kesa chüya thsüle kesalina, nu no, Ezekiel ya anyi tsüdi njüh zaya kemehai pen wina ajüh ha khi thsüden.”

Ezekiel 30

Apvüwa na Kemetan pi Ejipt cüden

- ¹Apvüwa na hi wi khineng,
- ²“Keshü nyiwa, hi Kemisintsa Apvüwa na khi keben hapi atusenjuh-khi nu then chilo. No ajüh ha pi jisha chiden: Keqhethiketen tsathang kesü na gho tendha!
- ³Atsathangwa tsüna tetsakidha, Apvüwa na kuli keten tsathangwa tsü, Mizzatentithu ghen kulukeshü nu ketizenkesa tsathang kesü.
- ⁴Ciwi Ejipt wi aghi na benden, nu Sudan wi ketizenkesa keti na benden. Ejipt wi kejon pathiaben; diyyiwa tsüna shupvü bvü nu yasa pi theng ben.”
- ⁵“Aghi tsüwa tsüna Sudan, Lidia, Libia, Arabia, Kush wi Süpahi melli sen keghothu nu inyithu jawi lela pathiaben.”
- ⁶Apvüwa na khi, “Aghawa Migdol na wala acülawa Aswan kecu, Ejipt shei kepithu tsüdila aghi wi pathiaben. Ejipt süpahizi kekapvüthu yasa den. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.
- ⁷Ayikha tsüna ayyi wi yishatha kesa kesü saaden, nu anyunutithu yasatha pi teshiaben.
- ⁸Hi anni pi Ejipt mecang nu ma shei kepithu tsüdi pathi kesa wi, mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.
- ⁹“Atsathang tsüwa na gho nu Ejipt yasa kesa wi hi ahunjjenhu wina nyilothu kesun pi meshensa nkeben Sudan nyithu pamechü chiden, nu mathu na qhethiketen saaden! Tsü tsathang na gho tendha.”
- ¹⁰Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi Babilon kadimi Nebukhadnezzar sennu Ejipt keben-keyeng tsüdi pi asakhen sa thsüaden.
- ¹¹Ma nu nanketizen nkemi ma süpahithu na gho Ejipt yasatha saaden. Nu njünnu sennu Ejipt ssikaghashen den, nu akamang na ayyiwa tsü pong shaben.
- ¹²Hi Nil ghaku ya keqha thsüa nu Ejipt pi anyi nkemehaithu kekhang kekhu wi chiaben, Asangthu na diyyiwa tsü maben yasatha saaden. Hi Apvüwa na khidha.”
- ¹³Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi Memphi wi atsikezhüthu atsentsa nkenye cenpvüthu tsü yasadén. Thola Ejipt wi kekhang kesen nmila nu hi anyi tsüdi pi keqhethi sa thsüaden.
- ¹⁴Hi Ejipt cülawa tsü yisha nu anni pi aghawa Zoan nyunuti mecang chiaben. Hi kemeten pi Thebe ghazen nyunutiwa cüaden.
- ¹⁵Hi Ejipt khweti kezüwa Pelusium nyunuti ya ileben keminu chü thsüden. Hi Thebe keben-keyeng tsü yasadén.
- ¹⁶Hi anni pi Ejipt mecang chi, isathu Pelusium na aleben ketizenkesa wi benden. Thebe khwetithu na bvüca, nu anyunutiwa wi atssüdan sabén.

¹⁷Heliopoli nu Babasti nyunuti wi npvüza cah lithu na aghi wi shüaben, nu anyi kepathu ssinu atssüzüsa bvüaden.

¹⁸Hi Ejipt kekhan pakhia nu mathu na ammisa keten kezüthu tsüpi asakhen sa kesa wi kejang na Tahpanhe miwi ghoaben. Akulukeshü na Ejipt shangbhon nu ma nyunutithu tsüdi wi anyithu ghan sennu atssüzüsa waben.

¹⁹Hi hatinu kemeten pi Ejipt kecü wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ejipt Kadimi Kekhang kepakhhi

²⁰Ithu na kushiyyi wi kewa mapi taghakhen asha atuwa tagü ghanan wi Apvüwa na hi ccüneng.

²¹Ma khi, “Keshü nyiwa, Hi Ejipt kadimiwa hacü pashüdha. Thola tsü nghan cü nyelela hugi pi mehaya nu njünnu ghan tenya kemehai nsa thsü.

²²Tsalina hawa ha hi Kemisintsa Apvüwa na khiben, hi Ejipt kadimiwa ghinyi le! Hi ma hacü keni qho pashüa le saben — mehai kebenwa nu pashü kethengwa tsü la — nu njünnu ya ma kwen wina qanca thsüaden.

²³Hi Ejipt nyithu jügüzighe pi ayyi tsüdi wi chia le saben.

²⁴Tsaseng wi hi Babilon kadimiwa hacü satezü cü nu hi njünnu pi ma kwen wi chi cüden. Isala hi Ejipt kadimiwa hacü keni pashüaden, ma ma ghinyiwa tuwi ghadhi nu shü waden.

²⁵Anle, hi no ya nkhang thsüla nu Babilon kadimiwa satezü cüaden. Hi hi njünnu pi ma cü nu ma tsüpi Ejipt kejentan wi tsütson kechi wi anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaden.

²⁶Hi Ejipt nyithu jügüzighe pi ayyi tsüdi wi chiaben. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Ezekiel 31

Ejipt pi Sedar chanton Kaghape

¹Ithu na kushiyyi wi kewa mapi taghakhen asha kecheng ghanan atuwa wi Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Ejipt nu ma nyithu tsüdi wi kizalo; No khatila khang nu? Hi mangwa pi no ghapeya mehai nu?

³No Lebanon wi Sedar chan kesü ti, ncünathu na atsimemhai nu akekhwen ben; Achanton kesü na sie pi akulukeshü cu keben ti.

⁴Ciwi atssü na tsü ten pi shigü thsü, nu ayyi non wi ghaku na tsü tenki ben. Tsüthu na achanton shigü keben pen tsü tecca ben. Nu akuzathu ya ayinong wi achantonthu tsüdi wi wa thsü.

⁵Tsüna atssü mehaiitsu tenya kesalina, tsü shigü pi achanton tsüdi miwi sieya. Ma cünathu na shigü pi tisieya.

⁶Awa lentagha na ma cünathu wi aghacen sa; Aghangsathu na ma cünathu kekhwen wi mathu zza caya; Ayyi wi mizzatentithu na ma kekhwen wi mnanya.

⁷Achanton tsüna khatila atsimelai kesa nu sie ntsa kesalina ma cünathu tsüdila sie. Ma ghazanthu na cha du atssü lle wa keben kuzathu cu.

⁸Anyiza sanku wi sedar chan kesüla pi tsü ghape meya. Asahong chanton ti kesa kesüla ma cüna tsüti kesa nmi.

⁹Hi ma cünathu sapi don zighe pi tsüti atsimelai sa thsü. Tsüna Anyiza sanku Eden wi achanton tsüdila ghang pi anonkeyengwa tsü.

¹⁰“Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa khili achantonthu akulukeshü npi kecu chu shigü kesawa tsüna khati saben khe no kizaben. Ma sie pfü shigü chu ammissa kayi,

¹¹tsalina hi tsü meya ladha, nu asang kekhang kesenwa kesü ya tsü yaya thsüaden. Ma achanton tsüwa ma ghesighena ghen mangwa muya qo khe pi cüaden.

¹²Nanketizen nkemi asangthu na tsü shüchi nu teshiaben. Ma cüna nu kaghabi ccü kesathu tsüna qanca sennu diyyiwa wi ayikha nu yyiketijü tsüdi miwi duaben. Ma kekhwen wi hang keben mizzatentithu tsüdila bvüaben.

¹³Awathu na gho ccü kesawa chan miwi ka, nu aghangsathu na ma cüna kiccüthu tsü meghe den.

¹⁴Tsalina khili nten na atssü na ten kemelai saben le khi lela achanton kesüla sie pi tsüthu ti sa neng nyelela ma mili na ki akulukeshü cu nu tsü kemisithu cya nben. Mathu tsüdila keshü nyithu ti shülo sadha, keshü yyi wi wa kesathu gweghe walo sadha.”

¹⁵Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Khathansha wi achantonwa tsüna keshü yyi wi wa khe tsü ghanan wi hi hathakina zensu ayyi non wi atssü ya ma llebbon thsüaden. Achantonwa tsü shü kesalina hi kejang ssigho Lebanon yikhathu miwi chi, nu ayinong tsüwa wi achantonthu tsüdila jü wa thsüaden.

¹⁶Hi khathansha wi tsü kesun pi keshü yyi wi chi khe ma kiccü hhai na mizzatentithu pvü kedheggü den. Eden wi achanton tsüdi nu kemelai ntsathu, Lebanon wi atssü na ten kemelai kesathu ayyi cakhu wi du kesathu tsüdila ma kiccü ghen mathu nen ben.

¹⁷Mathu na tsüwa gweghe keshü yyi wi bvü kesathu saghu wa ben. Nu ma kekhwen wi hang keten mizzatentithu jawi bvüzighe wa ben.

¹⁸“Achantonwa tsüna Ejipt kadimi nu ma nyithu tsüdi, Eden wi achantonthu lela tsüthu ti sie nu melai nsa. Isala khilitsü Eden wi achantonthu ti tsüna keshü yyi

wi du nu Anyiza nkechü nu aghi wi pathi kesathu saghu wa tendha. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Ezekiel 32

Ejipt Kadimi pi Aghangha kaghape

¹Ithu na kushiyyi wi kewa mapi taghakeni asha taghakeni ghanan atuwa wi Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, kekitsan keti kesü pi Ejipt kadimiwa cülo. Hi wi ketsijüh hapi ma cülo: No mizzatentithu jawi ssensitemi kesü. Hi kuliden, isala no aghangha ti sala aghaku kesü niela atssü ketheng zighe tenle. No nccü pi atssü pa nkhwen nu aghakuthu papi nmetha thsüladen.

³Khathansha wi mizzatentithu kejon saghuya khe hi hi kaghanthsü wina no ghanya nu mathu ya no zanshi pi aghüsa wi chiaben.

⁴Hi no pi ayyi wi khala nu ayyi wi awathu nu aghangsathu tsüdi ssigho no pi mathu pvü saya thsüaden.

⁵Hi nkamang kebighe pi ayikhathu nu ayyi ketijüthu tsüdi pong den.

⁶Hi njjü keji pi ayikhathu wi keghüki nu akuzathu npi pongkeya chu tsüti saaden.

⁷Hi khathansha wi no yasa khe, hi atssan pabhon nu ghotsithu na jang aghani na akulu seng wi kuthi waden, nu asha na nwegü laden.

⁸Hi tang wi kewegü tsüdi patenen nu n-yyi pi kejang wi khala chiaben. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

⁹“Hi no keyasa jühtheü pi no za nketen diyyithu wi thang zighe kechi wi mizzatenti kejon na leben ketizen saben.

¹⁰Hi no wi sa kechi tsü mizzatenti kejon na qhethiaben. Hi hi njünnu pi sü kechi wi kadimithu na messi pi kedheggü ntsa saaben. No kekhuli ghanan wi mathu tsüdi keshü messi nu kedheggü ben.

¹¹Kemisintsa Apvüwa na Ejipt wi kadimiwa wi kiza, “No Babilon kadimiwa njünnu tsü metuden.

¹²Hi mizzatenti kedaggüthu wi süpahi ya mathu njünnu hhanshiya nu n-nyithu tsüdi süthi thsüaden. N-nyithu tsüdi nu no n-mmisa keten tsanqaithu tsüdi yasa thsüaden.

¹³Hi atssükebvüpen tsüdi wi nmesüsithu süthiaben. Ciwi amesüsi kesüla atssü pa nkhwen neng kesa nmiladen.

¹⁴Hi atssü ya ceen nu methasi sa nu n-ghakuthu ya mehaitsü lle wa thsüaden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

15Hi Ejipt pi keyisha yyi kesü sa nu ciwi kahangthu yasa kesa wi, mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

16Kekitsan keti hawa ha keshü kesaki khwi kesü sa waden. Mizzatenti wi kinyibvüthu na Ejipt nu ma nyithu tsüdi ghenä anonkegü khwi saaden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Keshü yyi

17Ithu na kushiyyi wi kewa mapi taghakeni asha atuwa taghamanga ghanan wi Apvüwa na hi ccüneng.

18Ma khi, “Keshü nyiwa, Ejipt nyithu kejon keben ha maben ghenä lebengüccü yalo. Mathu pi kepa wi mizzatenti kekhangthu gweghe kesun pi keshü yyi wi chilo.

19Mathu wi khilo: “Nthu kemeshentsü nthu na anyi tsüdi miwi atsimesai le ben kwe? Nthu na keshü yyi wi du, ciwi Anyiza nkechüthu jawi jen waben.

20“Ejipt nyithu na aghi wi pathi kesa nyithu gweghe khuli ben. Njünnu kesü na mathu pathia le kiden ben.

21Aghi wi kekhang ntsathu nu Ejipt nyi wiwa bennu kesali kesathu na Ejipt nyithu nu keshü yyiwa wi ghaya mehai le ciben. Mathu na jisha ben, Anyiza nkechüthu aghi wi pathi kesathu na he wi dugho, mathu na hewi jenben!

22“Assiriya na ciwi ma süpahithu shüjjen pi ma vü sen ben. Mathu tsüdila aghi wi shüa,

23nu mathu shüjjen pi no keshü yyi kedhu ntsa wi ben. No süpahithu tsüdila aghi wi khulia, nu mathu shüjjen thu na ma shüjjen vüben. Isala mathu na kuti hang kebenthu yyi pateqhe chi.

24“Elam na ciwi ma süpahithu shüjjen pi ma vüben. Mathu tsüdila aghi wi shü, nu mathu na ayhu nhanla keshü yyi wi dua. Hang keben wi mathu na kemessi pi vvü zighe, isala khilitsü mathu na shü nu kejugheya bendha.

25Elam na ma süpahi aghi wi pathi kesathu jawi jen wadha. Nu ma süpahi shüjjen thu tsüdi ma vüben. Mathu tsüdila ahyu nhanla aghi wi pathi kesa nyithu. Hang keben wi tsü mathu na kemessi pi vvü zighe, isala khilitsü mathu na shü nu kejughe yala aghi wi keshüthu gweghe ben wadha.

26“Meshak nu Tubal manyi na ciwi manyi süpahithu shüjjen pi manyi vü keculi senben. Mathu tsüdila ayhu nkehanthu nu aghi wi tsüdi pathia.

27Mathu na kheni aghi kekhangthu, aghi tsanqai kecenkeli pvü, mathu njünnu pi mathu li kekhu wi, nu mathu tsonhithu pi mathu gwo miwi chi nu keshü yyi wi kewathu ti mathu nyuwakü nu pi vhü. Aghi kekhang hathu ha kuti wi khan ntsa nu kahangthu pateqhe.

²⁸Tsüti nu Ejipt nyithu na ahyu nkahanthu aghi wi pathi kesathu jawi mathu pacha.

²⁹“Elam na ciwi ma kadimithu nu ma kekhang kesenthu gweghe ben. Mathu na süpahi kizüthu, isala mathu na khilitsü keshü yyi wi ayhu nkehanthu aghi wi pathi kesathu gweghe jen wadha.

³⁰“Aghawa kaditsathu tsüdi ciwi ben, nu Sidom nyithu la tsüdi ben. Mathu kekhang na kuti witsü kemessi pi vvü zighe, isala khilitsü kejüghe yala du ayhu nkahan aghi wi pathi nu ngan wa kesathu gweghe ben. Mathu na keshü yyi wi du kesathu gweghe kejügheya bendha.

³¹“Aghi wi shü kesa hathu tsüdi kemu ghena Ejipt kadimi nu ma süpahithu na lebenkagha sayaben.” Kemisintsa Apvüwa na khiben.

³²“Hi Ejipt kadimiwa ya kahangthu pateqhe thsü, isala ma nu ma süpahithu tsüdi pathia nu pi ayhu nkahanthu aghi wi pathi kesathu gweghe jen wa thsüaden.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 33

Anyiza na Ezekiel pi Aghikehiewa sa thsü

¹Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, hi aghi ssigho ayyi kesü wi chithu khati saaben khe pi nyithu kizalo. Diyyi tsüwa nyithu na ma nyithu kesü kessi pi aghikehiewa sa thsüben.

³Ma aghi na tetsaki gho keten mu chithu ma kiden yalo kesa kekitsan hhai sapi ayyi tsüdi cüaben.

⁴Keujüla anyi pahan na tsü zaya lela mangla kiden meyala nu aghi na gho ma pathi lethu ma keshü tsüpi ma meshensa den.

⁵Ma keshü tsüna ma kesazzi, kepaghenanye ma kekitsanwa tsü nmeshen chila; keujüla ma meshenchi lethu ma bvüya kesa.

⁶Isala keujüla aghikehiewa na aghi gho keten mu lela kemessi hhai nsa chila, nu aghi na gho kesami nyithu pathi lethu hi tsüthu keshü ghena akhhi pi aghikehiewa tsü pvü thsüaden.

⁷Tsalina keshü nyiwa, hi Israel mizzatentiwa ghena no pi aghikehie kesü sa thsüben. No hi pi no kecü kekitsanthu tsüpi mathu nkizathu yishü.

⁸Keujüla hi anyi nkemehai kesü na shü tendha le pi thangchi, isala no ma ya kekuli nkemehai wina khapeghe nu ma hangsha yalo kitsan nchila, isanu ma kesami nyi kesü sa nu shü lethu, hi ma keshü khhi pi no pvü thsüaben.

⁹Keujüla no anyi nkemehai kesü kitsan chi lela ma kesami nteshila kesami nyi kesü sa nu shü lela no kahangwa tsü hangsha yaben.

Papa ketanla Papa khhi pvüben

¹⁰Apvüwa na hi ccüneng. Ma khi, “Keshü nyiwa, Israel nyithu na mangwa khiben khe pi mathu kiza neng chilo. ‘Ithu na ithu kesamithu nu kesazzi sa kethengthu tsüpi ithu khhi sadha. Ithu yasa bendha, Ithu na khati hangya mehai nu?’

¹¹Hi Kemisintsa Apvüwa hangben keten Nyiza tsentsawa ghenana kesami nyi kesü keshü ghang pi hi nen ntenle kesa kizalo. Hi ma kesami nsala nu hangkeyawa hi nenle. Israel, no kekuli nkemehai sa kebenwa tsü teshilo. Mangkesa na no shü mvu ben nu?

¹²“Tsalina, Keshü nyiwa, pi Israel nyithu kizalo, khathansha wi anyi kemehai nyi kesü na kesami sa wa khe ma sa ketheng kekuli kemehai tsüna ma hangshaya nben. Keujüla anyi kesü na sami wa lethu ma kahangwa tsü benya nben.

¹³Hi kahang khishü pi anyi kemehai kesü kizaya mehai, isala ma wa kesa tsüwi ma kekuli kemehai tsü mehaidhale meshen nu sami wa lethu hi ma kekuli kemehai sa ketheng kesütanla meshen nben. Ma ma kesamithu ghenana shüden.

¹⁴Hi anyi nkemehai kesü shü tendha le kitsan chiya mehai, isala keujüla ma kesami nsala nu kemeshon kemehai sa wa—

¹⁵tsütsonca kesü lethu, keujüla ma nyu ma ji kenna mithon ya ketheng tsüpi cü neng, nyelela ma mangwa ghanfüya khe pi cü neng — keujüla ma kesami nsala nu kahang khuchi keten yenthu niwa lethu, ma shü nben, isala hang yaben.

¹⁶Hi ma kesami sa kethengthu tsü teshi cü, nu ma hang yaben kepaghenanye ma mangwa na meshon nu mehai khe saya kesa ghenana.

¹⁷“Nu n-nyithu hi sa keten tsüna nmeshon le”! Nyele, nkemeshonwa tsüna mathu kahang yenwa tsüle!

¹⁸Khathansha wi ketsatan nyi kesü na kemehai teshi nu nkemehai sa bvü khe ma tsü ghenana shüben.

¹⁹Khathansha wi nkemehai nyi kesü na kesami nsala nu mangwa mehai nu meshon khe sa wa lethu ma kahang hangsha yadha.

²⁰Isala Israel, no hi sa keten tsüna nmeshon le khiden. Hi no kekuli kenie wi njühkaghaten den.”

Jerusalem Keqanca ghenana Jühtheü

²¹ Ithu na kushinyi sa kewa mapi taghakeni asha taghawa ghanan taghamanga wi Jerusalem wina bvükeya anyi kesü na gho nu anyunutiwa na qancadha le hi kiza.

²²Ma gho keten tu minulen wi hi Apvüwa keten kekhang keti chüya. Anyi tsüwa na tsü ghanenwa gho cukeya wi Apvüwa na jüh kekhi kekhang pi hi cü neng.

Anyithu kesami

²³Apvüwa na hi ccüneng.

²⁴Ma khi, “Keshü nyiwa, Israel yyi nyunutithu kededi wi hang kebenthu na hati khiben. ‘Abraham na meshu kesütan, isala ayyi ha maben pi ma cüle. Isala ithu tsü anyi kejon na ben tsalina ayyi hawa ha ithu ji sadhale!’

²⁵“Mathu wi Kemisintsa Apvüwa na khi keben hapi kizalo, nthu na ajjü na asa wi keben tsü dsaben. Nthu na atsikezhüthu kinyiden. Nthu na anyi kepathi kekuli saden. Isalethu mangwa na nthu sapi ayyiwa ha nthu jile meshen thsü ten nu?

²⁶Nthu na nthu njünnu maghaki. Nthu kekulithu na nan-kennontssü. Tsüdila keqheza kekuli saden. Isalethu mangwa na nthu sapi ayyi hawa ha na nthu jile meshen thsü ten nu?

²⁷“Mathu wi hi Kemisintsa Apvüwa, hi hangben keten Nyiza tsentsawa kesalina kededi nyunutithu wi hang kebenthu pathia benle kesa khipi mathu kitsan chilo. Diyyiwa wi hang kebenthu aghangsa na mathu ghan dsaben. Ayikha wi nu ayyiku wi kuthi kebenthu sanaa nu shüaben.

²⁸Hi diyyiwa pi keyasa yyi keyisha kesü saaden, nu mathu na ammissa ntsa keten kekhang tsüpi ma sakhen sa thsüaden. Israel yikhathu tsü yishatha sa nu thola ciwi pvüdhi nwa laben.

²⁹Hi khathansha wi anyithu kesami ghen kemeten pi cü nu diyyiwa pi keyasa kesü sa khe mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.”

Atusenjüh-kechüwa Ketsijüh Kekulisen

³⁰Apvüwa na khi, “Keshü nyiwa, n-nyithu na anyunutiwa khwetithu nyelela mathu jenkathu wi kemetuli yathu ncüki khiben. Mathu na khokho wi khiben, ‘Ithu na wa nu khili Apvüwa jüh mangwa na ghoben khe keü nan na.’

³¹Tsalina inyithu na azitenti saghuya nu no mangwa khi khe kinale saben, isala mathu na no mathu salo kekiza tsü sa nten. Mathu pang ketan pi lebenkechi jüh khiden, isala mathu na apvükemene len wi tsü benden.

³²Mathu tu wi no mangla nye, isala kenenli khwisa, nu harp khou pi nyu ssiya ketenwa ti kesa kesü le. Mathu na njüh tsüdi kinaten, isala tsüthu kesüla nie nten.

³³Isala khathansha wi njühthu tsüdi atsentsa sagho — nu tsüthu na atsentsa sagho den — tsaseng wi ccüna mathu na atusenjüh-kechü kesü mathu jawi ghole kesa chüyaben.”

Ezekiel 34

Israel Kehiewa

¹Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Israel kekhang kesenthu khimeshü chilo. Mathu wi atusenjüh-khi chi nu hi Kemisintsa Apvüwa na mangwa khiben khe pi mathu kizalo. Nthu na dedi tendha le, nthu Israel kehiethu! Nthu na nthu ketanla nthu noncca den, isala khaghanenithu tsü ghanja nten.

³Nthu na tsenitssü jju, nu asassen pi kedethsü mphi. nu khaghaneni kemehai ntsathu pathi dsaden. Isala nthu na khiela khaghaneni ghanja nten.

⁴Nthu na khaghaneni nkekhangthu noncca nten, naa kebenthu sapi mehai ncü, ayisü kepvüthu qhan ncü, deja bvü kesathu ssineng ngho, nyelela bhatagha kesathu bha nten. Tsüti kesawa nye nthu na mathu tu wi daggü den.

⁵Khaghanenithu na mathu kehiewa nmila kesalina bvüzighe nu aghangsathu na tsüthu ghan dsaden.

⁶Tsalina iji khaghanenithu na yyishiphon kemisithu nu yikhathu wi kegoe deja bvüa. Mathu na ayyi mi tsüdi wi bvüzighe, isala thola tsüthu nbha nyelela muya le nsa.

⁷Tsalina khaghaneni kehiethu, hi Apvüwa, nthu wi kiza keben ha kinayalo.

⁸Hi hangben keten Nyiza tsentsa ghen nthu na ijüh kinathu mehai kesa. Iji khaghanenithu na mathu kehiewa nkemi ghen aghangsathu na mathu keka nu mathu ghan dsaden. Iji khaghaneni kehiethu na tsüthu bhayale nkiden. Mathu ketanla mathu ghen khe khaghanenithu noncca nten.

⁹Tsalina ijühkinalo, nthu khaghaneni kehiethu.

¹⁰Hi Kemisintsa Apvüwa, hi nthu ghinyile kesa khishü ben. Hi iji khaghanenithu ssi bvüa nu nthu ya mathu kehiethu nsa neng thsü laden, hi khiela nthu pi mathu n-noncca neng thsüla nthu ketanla nthu noncca thsüden. Hi nthu kwen wina iji khaghanenithu kekashaya nu nthu ya mathu sa ndsa thsü laden.

Anenikehie Kemehaiwa

¹¹“Hi Kemisintsa Apvüwa, hi nthu kiza kebenwa lethu, hi ketanla iji khaghaneni ghang nu noncca yaden.

¹²Khaghaneni kehie kesü na ma khaghaneni bvüzighe kesa noncca nu saghu ssineng gho keten tsüti. Hi mathu na kededi tsathang kejang tsüwa wi mathu na bvüzighe wakesa penthu tsüdi wina mathu ssineng ghoaden.

13 Hi asang diyyithu wina mathu ssishi pi saghuya nu ssineng gho mathu yyi wi chiaben. Hi mathu ssineng gho Israel yikha akuzathu wi chi nu ccanonkwen kesa wi mathu tsse saaden.

14 Hi mathu yala yazishu Israel yyi wi ayikha ccanieja, ayyiketijü, nu amou kemejjü tsüdi wi atsse ya thsüden.

15 Hi ketanla hi khaghaneni kehiewa saaden, nu hi mathu ghena kemnanpen kesü bha pi cüden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

16 “Hi bhatagha kesathu bhaden, dejabvü kesathu ssineng gho, mesa-mena pvü kebenthu qhan cü, nu naa kebenthu sapi mehais cüden, isala hi kekunon nu zü kebenthu yasaden, kepaghenanye hi kemeshonwa sa keten aneni kehie kesüle.

17 “Tsalina iji khaghanenithu, hi Kemisintsa Apvüwa na nthu kiza kebenwa lethu hi nthu kesüsü jühkaghaten nu kemehai nu nkemehai, khaghaneni nu aneni kepapa ghüdhiaben.

18 Nthu pahan na aghang kemehai ntsa kedsa wi anonkwen meya; nthu na nthu nkedsathu lela cüden den! Nthu na atssü kemetha jü nu nthu nkejjü tsü pa nkhwen den!

19 Iji khaghaneni kpathu na nthu cüden kethengthu tsü dsa nu nthu na atssü pa nkhwen ketheng tsü jü thsüden.

20 “Tsalina khili hi Kemisintsa Apvüwa na nthu kiza kebenwa lethu hi nthu khaghaneni kezüthu nu khaghaneni nkezüthu jüwi ajühkaghaten den.

21 Nthu na khaghaneni jawi nkezüthu shon pheghe pi bvü thsüden.

22 Isala iji khaghanenithu kekashaya nu nyu ya mathu nkenen nsa thsü laden. Hi iji khaghanenithu kesüsü jühkaghaten nu kemehai nu nkemehai ghüdhi kepapa saaden.

23 Hi kadimiwa kesü imagha David ti kesa pi mathu cü nu pi mathu kehiewa sa thsü, nu ma mathu noncca yaden.

24 Hi Apvüwa, hi mathu Nyiza sa waden, nu kadimi kesü maghawa David ti kesa nu mathu kekhang kesenwa saaden. Hi khidha.

25 Hi mathu ssinu cenkethenjüh kesü sa nu tsüna mathu khwe yaden. Hi ayyiwa wi aghangsa ghe nkemehaithu tsüdila kushi nu ikhaghanenithu ya yazishu agheja wi hang nu ayinong wi jenya thsüden.

26 “Hi sawegü pi mathu cü nu mathu ya iyyishiphon kemethawa vüla hang thsüden. Ciwi hi mathu nsenthu keyishü tsü wi atsankegho mihhi pi mathu cüden.

²⁷Achantonthu na abi bün, allithu wi yangdsaketen muya nu anyi tsüdi ma yyi wi yazishu hang yaden. Hi khathansha wi inyithu pi atssüzü sa ketenthu ssüli wina mathu lisha nu khushi cü khe mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

²⁸Anyiza nkechü mizzatentithu na mathu keben shupvü wa nbendha. Mathu na yazishu hang nu thola mathu pateqhe nbendha.

²⁹Hi ayyi kinyan pi mathu cü nu ayyiwa wi kaghama nmila thsüaden.

³⁰Anyi tsüdila hi Israel khweya nu mathu na inyi sadha le kesa chüyaden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

³¹“Nthu iji khaghaneni, hi mathu ghanja ketenthu, nthu na inyithu, nu hi nthu Nyiza.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Ezekiel 35

Anyiza na Kemeten pi Edom kecü

¹ Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Edom diyyiwa khimeshü chilo.

³Anyithu wi Kemisintsa Apvüwa na mangwa khiben khe pi kizalo. Hi nthu ghinyiwa le; Edom yikhathu! Hi nthu khupi yasa pi keyasa yyi kesü sa thsüaden.

⁴Hi nthu nyunutithu yasa pi teshiaben; Nu nthu yyi yasa den. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

⁵“Nthu na keshüthangla Israel ghinyithu saben wa nu ma kesami ghen a kemeten sakhenwa tsü wi ma nyithu ya shü thsüle.

⁶Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, hangben keten Nyiza tsentsawa kesa ghen a keshü tsüna nthu na metuketewa tsüle, nu nthu na tsü chhenya nbendha. Nthu na anyi kepathi wi sazzidha, tsalina kepathi na nthu hieben.

⁷Hi Edom diyyi yyishiphon wa tsüpi keyasa kesü sa nu ciwi hhawa ketenthu tsüdila pathiaben.

⁸Hi akamangthu pi ayikhathu pong cüden, nu aghi wi pathikea kamangthu tsüna yyishiphon nu ketijüthu tsüdi pong shaden.

⁹Hi nthu pi anuphanla keyisha kesü sa cüden, nu nthu nyunutithu wi hang neng nbendha. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.

¹⁰“Nthu na hi Judah nu Israel mizzatenti keni ha Pvüwa, nu Anyiza saben lela tsü keni nu manyi yyi tsüna nthu ji nu nthu manyi yaya tenle khi.

¹¹Tsalina hi Kemisintsa Apvüwa, hangben keten Nyiza tsentsa kesalina, hi nthu na inyithu miwi nleben kemenu, n-nyonkesa nu nankemeghü tsüpi nthu

dhineng cüden. Nthu na mathu wi sa kechi ghen a hi kemeten pi nthu cüben le kesa mathu na chüyaben.

¹²Tsaseng wi nthu Israel yikhathu tsü yishadha nu nthu na tsü yaya mehidha le meshen nu mathu nkhichi la khi kechi tsü hi Apvüwa na tsü zaya le kesa nthu na chüyaben.

¹³Hi nthu na aghe nmehaila kapvü nu hi shonla keccünengli kesa tsü la zayadha.”

¹⁴Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Hi nthu pi yishatha sa nu ayyi maben nthu keqanca ghen a anonkeghe saaben,

¹⁵tsüna nthu na iji Israel tsü kededi ghen a nthu nonkeghe kesa ti. Seir yikhathu, anle, Edom yyi tsüdi yisha cüden. Tsaseng wi anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ezekiel 36

Anyiza kemihhi na Israel miwi keben

¹Apvüwa na khi, “Keshü nyiwa, Israel yikhathu wi mathu ya hi ketsijüh kinalo kizalo.

²Kemisintsa Apvüwa na mathu ghen a pi kethengwa ha: Israel nyithu na kapvü nu khi, ‘Kheni yyishiphon thu tsüna ithu ji sadhale!’

³“Atusenjüh-khi nu Kemisintsa Apvüwa, hi khi keben hapi thang chilo. Khathansha wi mizzatenti ha keni jenphon mizzatentithu na Israel yikhathu nkaya nu pegheya khe anyi tsüdila Israel nankeqheden.

⁴Tsalina khili hi Kemisintsa Apvüwa, hi nthu yikhathu, yyishiphon thu, akuzathu, nu ayyiketijüthu yasa pi teshikea penthu, nu nyu na nthu keben shupvü bvü, mizzatenti vü kebenthu tsüdi nthu nankeqhekea, teshikea nyunutithu, ha kinalo.

⁵“Kemisintsa Apvüwa, ileben keminu kisa pvü nu ha khi pi kevä mizzatentithu nu tsü miwi Edom shunben. Mathu na anonkeghe sa nu nkhichi sala iyyi nu ciwi amouthu yaya.

⁶“Tsalina Israel yyi wi atusenjüh khilo; ayikhathu, yyishiphon thu, akuzathu, nu ayyiketijüthu wi hi Kemisintsa Apvüwa na mizzatentithu na mathu kimenni nu nkhichila keten ghen a inyonsa nu ileben minula khi keben hapi mathu kizalo.

⁷Hi Kemisintsa Apvüwa na ha keni jenphon mizzatentithu kimenni cü tenle kesa aghepvü ntsa sa nu khishiben.

⁸Isala Israel yikhathu witsü achantonthu mawa shigü neng nu abi bün pi nthu cütenle, nyi Israel. Nthu na wan aijen wi ghoa tendha.

⁹Hi nthu wiwa ben, nu hi nthu yyi ya kuti ca neng nu amacü chiya thsü metsiden.

10Hi nthu nyi ya hang kayiya thsüaden. Hi nthu ya anyunuti wi hang nu ciwi pala yasakeathu tsüdila sapfüya thsüaden.

11Hi anyithu nu amesüsithu ya hang kayi nu mezasaya thsüaden. Nthu nyi na hatu miwi jikayi yaden, nu nthu tsangathu kejon benya den, Hi nthu na hang kegho tsüti ciwi hangya thsüden, nu hi nthu ya hatu miwi la hang kayi thsüaden. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaden.

12Inyi Israel, hi nthu ssineng gho ayyi hawa wi hang thsüaden. Tsüna nthu yyi sa, nu nthu tsangathu ya khiela khhwen neng thsü nbendha.”

13Hi Kemisintsa Apvüwa na khiben. Nyu na ayyi hawa wi ha anyi ghan kedsa yyi le khi keten tsüna ntsakhiwa, nu mathu kekhi na tsüna ma mizzatentiwa wi ma tsangathu ghanfü tenle khiden.

14Isala khili nten na tsüna anyi ghan kedsa, nthu tsangathu keghanfüwa tsü sa neng nbendha. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.

15Ayyi hawa na mizzatentithu na ma nankeqhe keten nsadha nyelela anyithu na ma nkhichi keten nmu nengdha. Ayyi hawa na ma tsangathu ghanfü neng nbendha, hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.

Israel Kahang Ketheü

16Apvüwa na hi ccüneng.

17Ma khi, “Keshü nyiwa, Israel nyithu na mathu yyi wi hang keten tsü wi mathu na mathu yen nu kekulithu pi tsü nakhia. Hi mathu cüki meshen pi nza kesü asha kaghapeng nzayen kesa tsü wi nmethala kesa tsüti sadha le.

18Mathu na ayyi hawa wi anyi kepathi kekuli sa, nu atsikezhüthu pi tsü nakhi kesa ghen a hi mathu ya ileben keminu kekhang tsüdi chüya thsüle.

19Hi mathu kahang nu mathu kekuli yenthu ghen a mathu meshensa nu mathu jügü zighe pi asang mizzatentithu wi chia.

20Mathu na khiewa wa khe inyan kemethawa tsü kekinyen sengho, kepaghenanye anyithu na hati khi, ‘Hathu ha Apvüwa nyithu le, isala mathu na ma yyi tsü teshiaben.’

21Tsüwa ghen a hi inyan kemethawa meshenya, kepaghenanye Israel nyithu na khiewa wa khe kejüghekeya sengho imiwi chi.

22“Tsalina khili, Kemisintsa Apvüwa, hi Israel nyithu ghen a ketsijüh khi keben hapi mathu cülo. Hi kuli wale kebenwa tsüna nthu Israel nyithu ghen a nye, isala inyan kemethawa, nthu na kewa pen diyyi tsüdi wila kekinyen sakeawa tsü ghen a le!

²³Hi inyan kemethawa keti nthu na mathu jawi na kekinyen sakeawa tsüpi mathu ccüca kechi wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha. Hi metha le kesa nthu sapi mizzatentithu ccücaden.

²⁴Hi mizzatenti nu diyyi tsüdi wina nthu khushi nu ssineng gho nthu yyi wi chiaben.

²⁵Hi atssü kemetha pi nthu miwi keghü chi nu atsikezhüthu nakhi kesa kekuli tsüdi wina nthu satemetha cüden.

²⁶Hi aleben ketheü nu kemeshen ketheü pi nthu cüden. Hi nthu leben kedhu lonwa tsü khupi nu ajühkeya leben pi nthu cüaden.

²⁷Hi aghamu pi nthu miwi chi nu nthu ya iyenthu nie nu hi pi nthu kecü ajühkhukechithu tsüdi saya thsüaden.

²⁸Tsaseng wi nthu na hi ayyi pi nthu bamyithu kecü witsü hang waaden. Nthu na inyithu sa, nu hi nthu Nyiza sa waaden.

²⁹Hi pala nthu nakhi ketheng tsüdi wina nthu hangsha yaden. Hi nthu ya asu kejon benya thsü nu nthu wi azeng nben neng thsü laden.

³⁰Hi nthu kedsau tonthu nu nthu llithu ya abi kejon bünya thsü nu azeng nsa neng thsüla mizzatentithu jawi nthu kejughe meya thsüdha.

³¹Nthu na nthu yencüki nkemehai nu sazzi kethengthu tsü meshen nengya nu nthu ketanla nthu kesamithu nu kesazzi sa kethengthu ghenan nthu nonhi waaben.

³²Israel, hi tsüti kulile keben ha nghena nyele kesa no ya chü thsü mvu benle. Hi no ya no kuli keben tsü ghenan anyan kekinyen nu kejughekeya tsü chüya thsüle ben. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.”

³³“Kemisintsa Apvüwa na khi, hi no pi n-nyunutiwa wi hang neng thsüaden, nu no ya yasakeathu tsü sanengya thsüaden.

³⁴Nthu lli wi alentsen wa ketenthu tsüdila tsüna aghang shigübhon nu agheja sakea mudha, isala hi nthu ya tsü ca nengya thsüaden.

³⁵Anyi tsüdila ayyi hawa ha kuti tsüwi agheja sakea na khatinu Eden sanku ti saneng nu anyunuti yasakeathu shupvü bvü nu yasa pi teshi keathu tsüna khilitsü anyithu hang neng nu akhweti sayadhanu, isa khiden.

³⁶Tsaseng wi ha kevä wi mizzatentithu hangkeyathu na hi Apvüwa, hi anyunutithu yasa ketheng sapfü, nsenlakea yyithu wi achan tonthu sheng neng chile kesa chüyaden. Hi Apvüwa, hi ha satenle kesa khishi kechi tsü sacen den.”

³⁷Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi kuti Israel nyithu ya hi wi kekiqa khie thsü, nu mathu ya khaghaneni khang tsüti mezasaya thsüden.

³⁸Anyunuti khili keyasa wi kebenthu na kheni kuti tsü wi anyithu na Jerusalem kepong sa nu khaghanenithu na kepong sa nu akho tsüwi ahhansha kesa ghena khuchikeya ti sayaden. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ezekiel 37

Agü keqhathu na eben Yyiketijüwa

¹Hi Apvüwa kekhang kidhenya, nu ma ghamu na hi ssi wa ayyiketijü kesü wi agüthu na pong eben pen wi tsü chia.

²Ma hi ssinu ayyiketijü tsüdi vü, nu hi ciwi agü ji ntsa eben mu, nu tsüthu tsüna qha ntsa sadha.

³Ma hi keü, “Keshü nyiwa, agüthu hana hangnengya mehai kwe?” Hi luneng, “Kemisintsa Apvüwa, no ketan tsü lunengya mehai!”

⁴Ma khi, “Agüthu wi atusenjüh khi chilo. Agü keqha hathu ya Apvüwa jüh kinalo kiza.

⁵Mathu wi hi Kemisintsa Apvüwa na khi benle kizalo. Hi kahang hhatha kissa pi nthu non wi chi nu nthu ya hangnengya thsüaden.

⁶Hi ahhatha nu azü pi nthu cü nu ayhu pi nthu meju cüden. Hi kahang hhatha kissa pi nthu non wi chi nu nthu pi hangnengya thsüaden. Tsaseng wi nthu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

⁷Tsalina hi kekiza ti hi atusenjüh khi. Hi ajüh khitu eben wi ahhai kesü ‘ghe’ isa kechi za, nu agüthu na kezhügholiya shan.

⁸Hi tsü ghang eben wi ahhatha, azü nu tsaseng wi ayhu na gho agüthu mejuya. Isala akamangthu wi ahhatha kekissa mangla nmi.

⁹Anyiza na hi wi khi, “Keshü nyiwa, ameghü wi atusenjüh khi chilo. Ameghüwa wi Kemisintsa Apvüwa na ma ya apen tsüdi wina gho nu ahhatha kissa pi keshü kamangthu miwi chi, nu mathu pi hangnengya thsülo khi benle kizalo.”

¹⁰Tsalina hi kekiza ti hi atusenjüh khi. Ahhatha kekissa tsüna akamangthu wi duya, nu tsüthu na hangya nu shagha. Ciwi mathu na süpahizi kesü saya kemehai na ben.

¹¹Anyiza na hi kiza, “Keshü nyiwa, Israel nyithu na agüthu tsüti kesa. Mathu na kaghang nu atuwu kemeshen mangla nmila keqhadha le khiben.

¹²Tsalina inyi Israel wi atusenjüh khi nu mathu wi hi Kemisintsa Apvüwa, mathu shüjjen lishüa le benle kizalo. Hi mathu pieshiya nu ssigho Israel yyi wi chiaben.

¹³Hi inyithu pi vhü ketheng shüjjen thu lishi nu mathu ssi keshhugho wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.

14 Hi ahhatha kekissa pi mathu wi chi, nu mathu pi hangnengya thsü nu mathu ya mathu yyi wi hangya thsüaden. Tsaseng wi mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaden. Hi ha sale khishidha nu hi saaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

Judah nu Israel manyi na Kadiyyi kesütan wi keben

15 Apvüwa na hi kiza neng.

16 Ma khi, “Keshü nyiwa, achan khhatssü kesü khuya nu tsü miwi ajüh hathu pi zhüyalu. ‘Judah Kadiyyiwa.’ Tsaseng wi akhhatssü kepa wi kesü khuya nu ajüh hathu pi tsü miwi zhüyalu. ‘Israel Kadiyyiwa.’

17 Nu nkwen pi akhhatssü keni pang ghanghuya nu manyi ghang pi akhhatssü kesütan ti saya thsüle kesalina.

18 Khathansha wi n-nyithu na tsü jjügi mangwa nu keü lethu,

19 mathu wi hi Kemisintsa Apvüwa, hi akhhatssü pi Israel mithon sa kebenwa tsü khuya nu pi Judah mithon sa kebenwa tsü gweghe yaden. Keni tsüna akhhatssü kesütan saya nu pi ikwen wi senya tenle kizalo.

20 “Nkwen wi akhhatssü keni qho ghananya nu anyithu ya tsü muya thsülo.

21 Nu mathu wi hi Kemisintsa Apvüwa, inyithu na bvü wala ben wale kesa mizzatentithu wi inyithu tsüdi saghuya nu ssineng gho nu mathu yyi wi chi neng ben.

22 Hi mathu pi Israel yikhathu yyiwa wi mizzatenti kesü sa thsüaden. Mathu miwi kekhang kesen kadimi kesü benden, nu mathu gishü pi mizzatenti keni nyelela pvükhhi pi kadiyyi keni sa neng nbendha.

23 Mathu na atsikezhüthu pi mathu nakhi nyelela kesami pi mathu yasa nbendha. Hi mathu na sami nu hi matsa ketheng kekulithu wina mathu lisha cüaden. Hi mathu sametha, mathu na inyithu sa nu hi mathu Nyiza saaden.

24 Kadimi kesü imaghawa David ti kesa na mathu kadimi saaden. Mathu tsüdi kekhang kesen kesü kekhu wi saghu nu leben tsentsa sa iyenthu nieden.

25 Mathu na hi ayyi pi imaghawa Jakob kecü, mathu bamyithu na hang kegho pen wi tsü hangden. Mathu na ciwi anuphan hangden, nu mathu tsanga nu tsüthu shicübvüghathu la tsüti saaden. Kadimi kesü maghawa David ti kesa anuphanla mathu miwi kekhang sen benden.

26 Hi mathu ssinu cenkethenjüh kesü sa nu tsüna anuphanla mathu khweya thsüaden. Hi mathu pieki nu mathu nyi sapi shapfüya thsüaden, nu hi Kekinyijjen kesü pi mathu yyi wi chi, ciwi anuphanla benden.

27 Hi ciwi mathu ssinu hangden, hi mathu Nyiza nu mathu na inyithu saaden.

²⁸Khathansha wi hi Kekinyijjen pi anuphanla mathu jawi ben thsüle pi chi khe mizzatentithu na hi Apvüwa, Israel kessi pi inyithu sayale kesa chüyaben.”

Ezekiel 38

Anyiza na Cog sennu Kekuli

¹Apvüwa na hi ccüneng.

²Ma khi, “Keshü nyiwa, Magog yyi wi Meshak nu Tubal manyi mizzatenti miwi kekhang kesenwa Gog khimeshü chilo. Ma then

³nu ma miwi hi Kemisintsa Apvüwa, hi ma ghinyi le kizalo.

⁴Hi ma pakevüli chi, amighe dhasü pi ma hakheng wi chi nu ma nu ma süpahithu tsüdi vüshi yaden. Ma süpahizi pi ma goruthu nu goru kessithu nu tsikezhüthsü kepvü ji ntsa nu tsüdila atsonhi nu njünnu kesüsü pvüden.

⁵Persia, Sudan, nu Libia hathu nyithu na mathu gweghe den, nu tsüdi atsonhithu nu amighe liwen pvüden.

⁶Aghawa Gomer nu Beth Togarma yyithu wi aghikesa nyithu na ma ssiden nu tsüti mizzatentithu kepathu la anyi kejon.

⁷Ma ya kidenya nu ma ahza khukechi wina ma süpahithu tsüdi kidenyalo kiza.

⁸Amapi kejon seng wi hi ma ya mizzatentithu kejon wina inyithu ssineng gho chi nu aghi nmessila hang kebenwa diyyi tsü nkaya thsüaden. Ma Israel yikhathu tsü matsü kesie teshia, isala khilitsü anyi tsüdi lebencca hang keben tsü nkagho den.

⁹Ma nu ma süpahithu nu mizzatenti kejon na gweghe nu caghamo kesü ti ssikaghashen nu akulukeshü kesü ti ayyiwa shübhon yaden.”

¹⁰Hawa ha Kemisintsa Apvüwa na pi Gog wi khiben: Khathansha wi tsü tsüwa na gho khe no acho nkemehai meshen shaghaben.

¹¹Diyyi na kekiqa nkemi kesü ma nyithu na akhweti nkesa nyutithu ma kekhw nkemi wi ceen nu yazishu hang kebenwa tsü nka wale no südheyaben.

¹²No anyunuti kuti jüwi yasa kesathu wi hang ketenthu tsanqai yasa nu shupvü bvüaben. Tsüna mizzatentithu wina ssigho saghu theng, mathu na khili asahangthu ben, nu ayyiwa lonpighe wi hangben.

¹³Sheba nu Dedan wi anyithu nu Spain nyunuti wi asententi kesathu na no keü ben, “No nsüpahithu saghu nu peghe nu shupvü bvüa le kesa ghen a ssikaghashen kwe? No rükatssü, suna nu asahangthu khuya nu atsanqai pakeya tsüdi pvü bvüa le kiden kwe?”

¹⁴Tsalina Kemisintsa Apvüwa na ma khi keben jüh pi Gog kizalo hi kesunchi; “Khili inyi Israel na yazishu hang keben wi nthu alentsen chiden,

¹⁵tsüna aghawa kelensie wi npen wina mizzatentithu kejon wina süpahizi kekhang kejon ssinu goruthu miwi na ghoden.

¹⁶No caghamo kesü na ayyi pfü kegho ti inyi Israel ssikaghashen dugho ben. Khathansha wi matsüwa na gho khe mizzatentithu ya hi thowa khe chü thsü, nu hi no ssinu kekuli wina hi kemetha pi cüle kesa ghen a hi no kesun pi iyyi nka thsüben.

¹⁷Hi kheni imaghathu, Israel wi atusenjüh-kechüthu miwi ben nu asakhen tsathang wi hi anyi pahan kesun chi nu Israel ssikaghashen thsü tenle khi ketheng tsüna no le.” Kemisintsa Apvüwa na khidha.

Anyiza na kemeten pi Gog kecü

¹⁸Kemisintsa Apvüwa na khi, “Gog na Israel nka kegho tsathang wi hi ilebenminu ntsa saaden.

¹⁹Hi ilebentsu ntsa nu khishi kebenwa lethu, tsü tsathang wi Israel yyi wi ameghükujü ntsa saaden.

²⁰Anga nu awa tsüdi, aghangsa keti nu kizza tsüdi, nu ayyi miwi anyi tsüdi hi kemessi ghen a kedeggüben. Ayikhathu na bvüca, alonshithu na kicenza, nu akhwetithu tsüdila bvücaben.

²¹Hi kededi tsüdi pi Gog pateqheden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha. Ma nyithu na mathu njünnu pi kesüsü kesüdhiliden.

²²Hi kesakinaa nu ajjü kekiji pi mathu meten cüden. Hi atsan keshathi nu aghayi pi anni nu annilon saghu pi ma nu ma süpahithu, nu ma wiwa kesa mizzatentithu kejon miwi keshusha chiden.

²³Hati kesa wina hi di ntsa nu metha le kesa pi mizzatentithu tsüdi ccücaden. Tsaseng wi ccüna mathu na hi Apvüwa le kesa chüyaben.”

Ezekiel 39

Gog Chakeya

¹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Keshü nyiwa, Meshak nu Tubal manyi mizzatentithu miwi kekhang kesen kediwa Cog khimeshü chi nu hi ma ghinyi le kizalo.

²Ma Israel yikhathu miwi npi kekugho chu hi ma ssinu alen kepawa wina vüneng den, nu aghawa len kesie wina ma ssighoaden.

³Tsaseng wi hi ma kwen tavüwa alamugho nu ma kwen ajewa alakusü tsü kekhasha den.

⁴Gog nu ma süpahithu nu ma sheikepithu na Israel yikhathu miwi qancadu shü thsüaden, nu hi mathu kamangthu pi awathu nu aghangsathu tsse sa thsüaden.

⁵Mathu ya agheja wi ghameme shü thsüaden, hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

⁶Hi Megog yyi wi nu atssükedone katen wi anyithu na kivvükepe nmila hang kebenthu tsüdi wila anni chiaben nu anyi tsüdila hi Apvüwa le kesa chüyaben.

⁷Hi Israel inyithu ya inyan kemethawa tsü chüya thsü metsiden, nu hi inyan kenyen neng thsü ntendha. Tsaseng wi mizzatentithu na hi Apvüwa, Israel Nyiza Kemethawa le kesa chüyaden.”

⁸Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hi atsathang ssan ketheng tsüna gho metsiden.

⁹Israel nyunutithu wi hang kebenthu na amei wi shhu aghitsanqai teshi kesathu tsü saghu pi kecan chan saaden. Mathu na atsonhi, alamugho, alakusü, apie nu achanghonthu pi anni sa nu mathu na amapi tagha tsü senden.

¹⁰Mathu na agheja wi kecan chan wa nyelela ayinong wi achan npala mehai, kepaghenanye mathu aghitsanqai keyishathu tsüpi kecan ghenaben. Mathu na nyu mathu ji peghe nu shupvü bvü kesathu ji peghe nu shuyaden. Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Gog pi kevhü

¹¹Apvüwa na khi, “Khathansha wi ha maben sakhi khe hi Israel wi Keshü Tssükedone na nishuwa kijünyi kewathu yyiketijü wi ashüjjen pen kesü pi Gog cüden. Gog nu ma süpahithu tsüdi pi ciwi vhüden, nu ayyiketijü tsüwa pi ‘Gog süpahizi yyiketijü’ isa ciden.

¹²Israel nyithu na akamangthu tsüdi pi vhü nu ayyi tsüwa sametha nengle kesa ghenasha kesü yaben.

¹³Ayyi tsüwa wi meshu kesüsü tsüdi tsüthu pi vhüa le kesa ghenakiqaliben, nu mathu khangkeya tsathang wi hawa ha ghenanyuwakü yaden. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.

¹⁴Asha tagü tsü kecen seng wi anyithu kessi pi ayyiwa tsüdi wi wala akamangthu amei wi kebenthu bha pi vhü nu ayyiwa tsü sametha le saaben.

¹⁵Mathu na diyyiwa wi cüshu kewa wi matsü tsüdi anyi kesü gü la muthu tsü kete wi kemechan sapi theng cü nu ashüjjen kechüthu na gho tsüpi Gog süpahizi yyiketijü wi vhü thsüden.

¹⁶(Tsü kete wi süpahi nyan keci anyuti kesü na benden.) Tsalina ayyiwa tsü sametha neng piaden.”

¹⁷Kemisintsa Apvüwa na hi wi khi, “Keshü nyiwa, apen tsüdi wi aghangsa nu awathu cichi nu hi mathu ghenahansha kesa kiden kebenwa ha dsa thsülo.

Tsüna Israel yikha miwi kemishu keti kesü sa. Ciwi mathu na asa dsa nu ajjü jjüden.

¹⁸Mathu na süpahithu kamang dsa nu ayyi wi kekhang kesenthu jüü jjüden, tsüthu tsüdila pi khaghaneni süpon, khaghaneni zza, aneni nu amesü süpon kekunonthu ti pathiaben.

¹⁹Hi anyi hathu pi ahhansha kesa ti pathi kesa wi awathu nu aghangsathu na dsa chiya kemehai chu ma kethu dsa nu adina nkesa chu ajjü jjüden.

²⁰Imiz miwi mathu na goruthu nu tsüthu kessithu, süpahithu nu aghikesa nyithu tsüdi sa dsaya kemehai chu dsaben. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Israel Sanengkeya

²¹Apvüwa na khi, “Hi mizzatentithu ya inyankethang muya thsüden, nu hi khati hi kekhang sennu südhekeya tsü sacenya khe hi kemeshon wina le kesa pi mathu ccüca den.

²²Israel nyithu na tsü nten na hi Apvüwa mathu Nyiza le kesa chüyaden.

²³Nu mizzatentithu na Israel nyithu na sami pi hi shunkea kesamithu ghenena kushinyi sa bvü le kesa tsü chüyaden. Hi mathu wina kheneng bvü nu mathu ghinyithu ya mathu pasha nu aghi wi mathu pathi thsüle.

²⁴Hi mathu nkemetha nu ghesighena ghenena kepvü qo tsüpi mathu cüle, nu hi mathu wina kheneng bvüa.”

²⁵Kemisintsa Apvüwa na khi, “Isala khilitsü hi Jakob shicü Israel nyithu tizen ntsa chi nu mathu ya mehai kayi nengya thsüaden. Hi inyan kemethawa khweyaden.

²⁶Khathansha wi mathu na kemessi nmila mathu yyi wi hangya nu thola mathu pateqhe nsala benya khe mathu na hi matsa kesa ghenena anyan kekinyen mukeya tsü maliaben.

²⁷Hi metha le kesa pi mizzatentithu kejon ccüca le kesalina hi diyyithu, mathu ghinyithu kahang pen tsüdi wi inyithu ssineng ghoaben.

²⁸Tsaseng wi inyithu na hi Apvüwa mathu Nyiza le kesa chüyaben. Mathu na ha chüyaben, kepaghenanye hi mathu kesun pi atssüzü sa wa thsüa, nu khili mathu kesüla nteshila saghu ssigho mathu yyi wi chi cüdha.

²⁹Hi ighamu meyisha pi Israel nyithu miwi chicü nu khiela mathu miwi na kheneng bvü nbendha. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Ezekiel 40

KEMANTHI WINA HASENG WI KEKINYIJJENWA TSÜ KEMU (40.1 — 48.35) Ezekiel ssinu Jerusalem wi kewa

¹Tsüwa tsüna ithu ssinu kushinyi sa kewa ngwe nu manga mapi nu Jerusalem nkakeya taghamejü mapi, amapi ketheüwa wi tagha ghanan. Tsü ghanan wi Apvüwa keten kekhang na imiwi kegho chüya nu ma hi ssinu bvüa.

²Kemanthi kesü witsü Anyiza na hi ssinu Israel yyi wi wa nu hi pi ayikha kemisi kesü wi chia. Hi itu wi ajjenthu akhang kesü tsüna anyunuti kesü ti mu.

³Ma hi ssinu tetsaki wha nu hi anyi kesü na wegü pi lezza ti kesa mu. Ma linen pi kitegüji kesa nu amighe pi kitegüji kesa tsüti sennu akhweti len kesü kete wi nganben.

⁴Ma hi wi khi, Ghangchilo, Keshü nyiwa: Hi pi no ccüca keben ha kiden-kesha nu kina nu mehairsü ghangyalo, kepaghenanye ha ghenana no ssinu hewi ghoben. No no kemu tsüdi pi Israel nyithu kizaaben.”

Nishuwa Khweti-jenka

⁵Hi kemu tsüna Kekinyijjenwa, nu tsü ghapeng vütheng. Anyiwa tsüna amighe pi kitegüji kesa tsü khuya nu pi ajjen-keshon kesie meter kecheng kitegüya. Tsüna meter kecheng misi, nu ma kesha na meter kecheng.

⁶Tsaseng wi ma akhweti-jenka nishuwa kepeghe wiwa wa. Ma acükhathu megheki nu tangwa na kedulen tsü kitegüya; ma kedhu meter kecheng.

⁷Tsüna kawa alen kesü na ben, nu tsü ghapili wi aghikehiepen kecheng cheng na ben. Keshondhi mabenla meceqe, ghapili qho meter kecheng cheng, nu tsüthu jü keshondhi kesha tsüna meter keni nu gishü pahan. Aghikehiepenthu na kawa alen kesü kesie meter kecheng sasen keshondhi wi kedulen tsüna Kekinyijjen wiwa peghe ben.

⁸⁻⁹Ma keshondhi tsüwa tsü kitegü nu tsüna meter mejü dhu benla. Tsüna akhweti-jenka len kenten Kekinyijjen ketsaki ntsawa tsü saben, nu kawa kenten wi ajjen keshonthu tsüna kesha meter kesü.

¹⁰(Alen ghapili aghikehiepenthu tsüna tsüdila ketikesie meceqe, nu keshonthu la tsüdi kesha na meceqe.)

¹¹Tsaseng wi anyiwa tsüna akhweti-jenka len wi kedulenwa tsü kemeza kitegüya. Tsüdi saghu meter tugho nu gishü pahan, khweti-jenkathu jü kemeza na meter manga.

¹²Aghikehiepen kesüsü tuwi keshon sentimeter deni nu kesha na sentimeter deni. (Keshondhithu tsüna meter kecheng ketikesie meceqe.)

¹³Tsaseng wi keshondhi kesü sengwa keshon na wa alen khhaka keshon sengwa keshon kecu kitegü; tsüna meter taghakeni nu gishü pahan.

¹⁴Keshondhi kenten ntsawa tsüna sasen nu akhemi kevüdhü kesü wina shhuben. Ma keshondhi tsüwa tsü kitegü nan kemeza na meter tagha sa benla.

¹⁵Ajjen-keshon ameiwa akhweti wi kedulen na wa kawa keshondhi sakhenwa kecu na meter ngwe nu manga.

¹⁶Ajjen-keshon ameiwa keshon tsüdila, nu keshondhi jü wi anonwa la maku kizzakiki bhi shan theng. Alen jentan keben ajjen-keshon miwi tsü palm tonthu ton pi chitheng.

Akhemi ameiwa Keshondhi

¹⁷Anyiwa tsüna hi ssinu khweti-jenka len wina akhemiwa keshondhi wi du. Ciwi ajjen keshondhi ccühha sapi ameiwa keshon tsü shonki theng, nu ajjen tsüthu tuwi alon pi dha ketheng apen kesü na ben,

¹⁸nu tsüna tsüti sasen nu akhemi keshondhi tsü vüben. Akhemi keshondhi meiwa tsüna anonwa keshondhi miwi meniki.

¹⁹Akhweti-jenka len misi kayi kesa kesü na akhemi keshondhi anonwa wi dhuben. Anyi tsüna khweti-jenka len kesie jü tsü kitegü nan meter deni benla.

Akhweti-jenka Aghawa

²⁰Anyiwa tsüna akhweti-jenka len aghawa akhemi keshondhi ameiwa wi du kebenwa tsü kitegüya.

²¹Alen ghapili wi ajjen keshondhi kecheng cheng tsüthu jüwi keshonthu nu ajjen keshondhi ketiwa ha tsüdi nishuwa akhweti-jenka lenwa tsüti ma ketikesie meceqe. Akhweti-jenka kedulen ketikesie tsüdi na meter ngwe nu manga, nu ma kemeza na meter taghakeni nu gishü pahan.

²²Kedulen jenka keshondhi, jjenkubhithu, nu palm tonthu tsiketon tsüdila nishuwa akhweti-jenka wi sapi ketheng tsü makesü. Hewi acükha tagü sasen nu akhweti-jenka wi kiben, nu ajjen keshondhi ketiwa tsüna ma katen wi nu tsüna akhemi keshondhi tsü jentan ben.

²³Akhweti-jenka aghawa kejentan wi nishuwa ti akhemi keshondhi non wi kedu khweti-jenka kesü ben. Anyiwa tsüna akhweti-jenka len ha keni jü kesie kitegüya nu tsüna meter deni.

Akhweti-jenka Acülawa

²⁴Tsaseng wi anyiwa tsüna hi ssinu acülawa wa, nu ciwi ishinyi na akhweti-jenka kepa wi kesü mu. Ma tsü nonwa nu kedulen jjen keshondhi tsü kitegüya, nu tsüthu la kepathu makesü.

²⁵Akhweti-jenka hawa ha keshondhi la kepathu ti jjenkubhithu na ben. Akhweti-jenka hawa kesie na meter ngwe nu manga, nu ma kemeza na meter taghakeni nu gishü pahan.

²⁶Acükha tagü sasen nu ciwi kiben, nu ciwi jjenkeshonhu ketiwa la ma kenten wi akhemi keshondhiwa tsü jentan ben. Kedulen kejentan wi ndukuwa ma keshondhi miwi palm tonthu ti ton theng.

²⁷Hewi la akhweti-jenka len kesü na akhemi kevüdhü na acülawa akhweti-jenka keni jü tsü kitegüya, tsüna meter deni.

Acülawa Akhemi Kevüdhü Ndukuwa

²⁸Anyiwa tsüna hi ssisen akhweti-jenka acülawa na akhemi kevüdhü ndukuwa wi du. Nu ma akhweti-jenka lenwa tsü kitegüya, nu tsüwa tsü la akhemi kevüdhü ameiwa wi akhweti-jenka len tsü meceqe.

²⁹⁻³⁰Ciwi aghikehiepenhu, keshondhi ketiwa nu ndukuwa keshondhithu ketikesie na akhweti-jenka kepathu meceqe. Akhweti-jenka hawa ha la keshonhu wi jjenkubhithu na ben. Ma kesie na meter ngwe nu manga nu ma kemeza na meter taghakeni nu gishü pahan.

³¹Ajjen-keshondhi ketiwa tsüna akhemi keshondhi kepawa jentan ben, nu alen chuli ma keshon miwi palm tonthu tsiton pi chitheng. Acükha tazen sasen nu akhweti-jenka hawa wi duben.

Nishuwa Akhemi Kevüdhü Ndukuwa

³²Anyiwa na hi ssinu nishu khweti-jenkawa wina akhemi kevüdhü ndukuwa wi du. Ma akhweti-jenka kedulen tsü kitegü, nu tsü ketikesie na kepathu makesü.

³³Ciwi aghikehiepenhu, jjen keshondhi ketiwa nu ndukuwa keshondhithu tsüna akhweti-jenka len kepathu meceqe kitegüya. Ciwi jjenkubhi na tsüdila vüben, nu jjen keshondhi ketiwa wi la ben. Ma kesie na meter ngwe nu manga, nu ma kemeza na meter taghakeni nu gishü pahan.

³⁴Nu jjen keshondhi ketiwa ha akhemi keshondhi ameiwa jentan ben. Kedulen chuli ma keshon miwi palm tonthu tsiton theng. Acükha tazen sasen nu akhweti-jenka hawa wi kiben.

Aghawa Akhemi Kevüdhü Ndukuwa

³⁵Tsaseng wi anyiwa tsüna hi ssinu aghawa khweti-jenka len wi du. Ma tsü kitegü nu tsü ketikesie na kepathu meceqe.

³⁶Tsüthu ti tsü la aghikehiepenhu, ndukuwa keshon tsi kesa, jjen keshondhi ketiwa kesü, nu jjenkubhi pi kevüli theng. Ma kesie na meter ngwe nu manga, nu ma kemeza na meter taghakeni nu gishü pahan.

³⁷Kedulen jjen keshondhi ketiwa tsüna akhemi kevüdhü ameiwa jentan ben. Alen chuli ma keshon miwi palm tonthu tsiton pi chitheng. Acükha tazen sasen nu akhweti-jenka hawa wi kiben.

Akhweti-jenka Aghawa kete Ajjenthu

³⁸Akhemi kevüdhü ameiwa wi ajjen kesü sapi akhweti-jenka len ndukuwa aghawa tsü meshiki theng. Tsüwa tsüna sha sennu keshondhi ketiwa akhemi kevüdhü jentan kebenwa wi tsü duben, nu ciwi mathu na aghangsathu mabenben pi ahhansha sapi mecang ketenthu tsü bhuden.

³⁹Jjen keshondhi ketiwa hawi miz mejü na ben, ghapili qho kenini ben. Mizthu ha miwi asahangthu ahhansha kesa, maben pi kemecang ghenale, kesami hahansha kesa le nyelela kedhineng kekinyi ghenalela pi pathiden.

⁴⁰Ajjen keshondhi hana ameiwa miz tsütiti kesa mejü, aghawa khweti-jenka wi kedulen ghapili wi kesüsü na ben.

⁴¹Asahangthu pi ahhansha kesa pi pathi keten miz saghula tazen na ben: mejü na keshondhi non wi nu mejü na akhemi kevüdhü wi ben.

⁴²Ajjen sapi meshi ketheng non wi alon pi kesa miz na ben, nu tsüthu miwi asahang mabenben mecang pi kekinyi ghenale kiden-kesha den. Tsüthu kemisi na sentimeter deni, nu tsüthu kedha na sentimeter acentagü nu manga ketikesie meceqe. Asahangthu pi ahhansha kesa ghenale pathi keten tsanqaithu tsüdila pi mizthu miwi chiden.

⁴³Mizthu katen kevü kekhwede na milimeter acentagü nu manga na ben. Ahhansha sale kesa asa tsüdila pi miz hathu miwi keleden.

⁴⁴Tsaseng wi ma hi ssigho akhemi kevüdhü ndukuwa wi chi, ciwi ajjen keshondhi sha ketheng keni na ben; kesü na akhweti-jenka aghawa kete wi ben nu acülawa peghe ben, nu kepawa na khweti-jenka acülawa kete wi ben nu aghawa peghe ben.

⁴⁵Anyi tsüwa na ajjen keshondhi acülawa peghe kebenwa tsüna Kekinyijjen wi kuli keten keqhaikedithu ghenale hi kiza,

⁴⁶nu ajjen-keshondhi aghawa peghe kebenwa tsüna mecang pi kekinyipen wi kekuli kesa keqhaikedithu ghenale khi. Keqhaikedithu tsüdila Zadok shicübvüghathu; tsüthu tsüna Levi mizza jawi na wala Apvüwa ketenpen wi kekuli salo kesathu ketan.

Akhemi Kevüdhü Ndukuwa nu Kekinyijjenwa

⁴⁷Anyiwa tsüna akhemi kevüdhü ndukuwa tsü kitegüya, tsüna meter deni ketikesie meceqe. Kekinyijjenwa tsüna niduwa nu tsü tuwi mecang pi kekinyipen kesü na ben.

⁴⁸Tsaseng wi ma hi ssinu Kekinyijjen wi kedulen jjen keshondhi wi du. Ma kedulen tsü kitegü, ma kedhu na meter keni nu gishü pahan, nu ma kemeza na meter tagü nu ma keshon kesha ghapili meter kesü nu gishü pahan.

⁴⁹Acükha sasen nu kedulen jjen keshondhi wi du kebenwa tsüna ma kemeza meter tagha nu ma kedhu meter tugho. Ciwi ma keton keni na kedulen ghapili kesüsü wi ben.

Ezekiel 41

¹Tsaseng wi anyiwa tsüna hi ssinu keshondhi ma mnonwa Kemetha Pen wi tsü du. Ma ciwi du keben lenwa tsü kitegü, nu ma kedhu na meter kecheng,

²nu kemeza na meter manga. Alen katen ghapili keshon na ma kesha na meter keni nu gishü pahan. Ma keshondhi tsüwa la kitegü, kesie na meter ngwe nu kemeza na meter tagha.

³Tsaseng wi ma ajjen keshondhi tsü nduku ntsawa wi du. Ma alen ciwi du keben tsü kitegü: kedhu na meter kesü, nu kemeza na meter kecheng, ma katen ghapili keshon kesha na meter kecheng nu gishü pahan.

⁴Ma keshon tsü kitegü, ma ketikesie na meter tagha meceqe. Ajjen keshondhi hawa ma mnon wi keshondhiwa tsüna kawa. Tsaseng wi ma hi kiza, “Hawa ha na Kemetha ntsa Benwa tsüle.”

Ajjen keshondhi sapi Kekinyijjen keshon keshonki

⁵Anyiwa tsüna Kekinyijjen keshon ndukuwa kesha kitegü, tsüna meter kecheng. Kekinyijjen kevü tsüdi wi ajjen keshondhi kizza ma kemeza na meter kenini sapi ma keshon shonki shan theng.

⁶Ajjen na asha kecheng, nu asha kesü wi keshondhi changha na Kekinyijjen sha tangwa wi ameiwa keshon tsüdi akekhuwa miwi ghabaki, isanu ajjen keshondhithu tsü yala ma keshon miwi bennu ma nonwa ndu thsüle kesalina.

⁷Tsalina Kekinyijjen keshondhithu tsüna ameiwa bennu ghang chithu ki ma shoni kecu ma kesha na makesü kesa ti muben. Ajjen keshondhithu khemiwa, Kekinyijjen keshon ameiwa tetsaki la tangwa keki len mezaqo keni sa theng, isanu ajjensha ssanwa wina anonwa pvüdhi sennu tangwa wi kiben.

⁸⁻¹¹Ajjen keshondhithu hana akhemiwa na ma kesha meter keni nu gishü pahan, nu ciwi ajenka kesü sasen nu Kekinyijjen na ajjen keshondhi aghawa ajjen keshondhi wi duben; nu alen kesü na acülawa wi duben. Hi ciwi ayyiku kesü ma kemeza na meter keni nu gishü pahan Kekinyijjenwa tsü maben vü keben mu; tsüna ayyi miwi meter kecheng misiki, nu tsüna Kekinyijjen keshon kete wi ajjen keshondhithu gikezhü tsü meceqe. Ayyikuwa nu keqhaikedithu na ben keten jjenthu jüwi Kekinyijjen jonqhe apen kesü ma kemeza meter tagha na ben.

Niduwa Ajjen

¹²Apen kaghacang katen kawa nidu wi Kekinyijjen kete wi ajjen kesü ma kesie meter jügha nu manga, ma kemeza na meter changha nu manga na ben; ma keshon kesha na meter keni nu gishü pahan tsüdi vü keculiben.

Kekinyijjen ketikesie maben Kitegüya

¹³Anyiwa tsüna Kekinyijjen ameiwa kitegüya, nu ma kesie na meter deni. Nu Kekinyijjen sengwa na wa apen kaghacang na kawa Kekinyijjen na nduwa kecu la meter deni.

¹⁴Kekinyijjen khemi pi apen kaghacang ghapili tsü wwala meter deni.

¹⁵Ma Kekinyijjen kesie tsü kitegü sennu niduwa wa kaghang pen ghapili qho pi wwala kitegüya, nu tsü la meter deni.

Kekinyijjenwa kecenkekiye

Kekinyijjen wi kedulen keshondhi, Kemetha Pen nu Kemetha ntsa Pen

¹⁶tsüdi ma kedha na ki jjenkubhi kecu achan pi kemeshili shanthenng. Jjenkubhi hathu ha khenya mehai

¹⁷Kekinyijjen anonwa wikeshon wina kila ajenkathu mili kecu wi atsiton pi chitheng,

¹⁸tsüthu tsüna palm nu cherubim tsi. Palm tonthu pi cherubim keshathilila ajjen keshondhiwa tsü vütheng. Cherubim kesü na ammi kenini

¹⁹pahanwa anyi mmi na palm kesüwa peghe, kepawa ssensitemi mmi na achanton kesü wi peghe ben. Tsüti pi ajjen-keshon tsüdi vütheng,

²⁰tsüna ajjen kedha na ki ajenkathu shoni kecu.

²¹Kemetha Penwa jenka donbvü tsüdila ketikesie meceqe.

Achan pi Kekinyipen kesa

Kemetha ntsa Pen wi kedulen wi pala kesü ghang pi

²²achan pi kekinyipen kesa ti muben. Tsüna meter kesü nu gishü pahan misi nu ma kemeza na meter kesü. Ma ccügwendonbvü, ma ghanbvü nu ma wikeshonthu tsüdi achan pi kesa. Anyiwa na hi kiza, "Miz hawa ha Apvüwa ketenpen tuwi ngan ketenwa tsüle."

Ajenkathu

²³Kemetha Pen wi kedulen kenten wi ajenka kesü nu Kemetha ntsa Pen wi kedulen kenten wila kesü na ben.

²⁴Ajenka keni tsüna ma mnon wi sha keculi ben.

²⁵Ajjen wikeshonthu miwi zhü ketheng ti, Kemetha Pen jenkatu miwi la palm tonthu nu cherubim tsithu tontheng. Ajjen keshondhi wi kedulen jenka na ameiwa tangwa wi achan pikemeju kesü na ben.

²⁶Ajjen keshondhi hawa miwi ghapili jjenkubhithu na ben, nu ma wikeshonthu tsüna achan pi ma tsi satheng.

Ezekiel 42

Kekinyijjen kete wi Ajjen keni keben

¹Tsaseng wi anyiwa tsüna hi ssinu akhemi kevüdhü ameiwa wi du nu hi ssisen Kekinyijjen na aghawa ajjen kesü wi du, tsüna Kekinyijjen na niduwa ajjenwa tsü ssinu temeja khang nsa.

²Ajjen hawa ha ma kesie na meter deni nu ma kemeza na meter ngwe nu manga.

³Tsü pahanwa apen kaghacang ma kemeza na meter changha sala Kekinyijjen chhen kebenwa tsü jentan, nu pahanwa na akhemi kevüdhü ameiwa kedha tsü jentan ben. Tsüna asha kecheng satheng, nu kesüsü pi ma kekhuwa tsü sengwi kessaphelila satheng.

⁴Ajjen hana aghawa alen kesü ma kemeza na meter manga, nu kesie na meter deni isanu ma chuli waben, ma katen wi kedulenthü ben shanben.

⁵Asha tangwa wi keshondhithu tsüna anonwa nu ssanwa wi keshondhi miwi zzaki, kepaghenanye tsüthu tsüna kessaphelila satheng.

⁶Ajjen sha kecheng wi keshondhithu tsüna tsüdila ma kuthu miwi ngan, nu akhemi kevüdhüwa wi ajjentü na ma kedonthu pi chi ketheng ti nsa.

⁷⁻⁸Asha ssanwa wi ma keshon ameiwa tsüna ajjen tsüwa kesie gishü pahan meter ngwe nu manga tsüna ma kemetson; nu ajjen keshondhithu kepa na meter ngwe nu manga na ben. Asha tangwa wi ajjen ma chuli shondhi theng.

⁹⁻¹⁰Ajjen keshondhi ha keni kekhu wi ajjen katen wi nishuwa akhemi kevüdhü zhü keshhughu keben wi tsü, alen kesü na akhemi kevüdhü sa shhu keben wi ameiwa kedulen na ben. Kekinyijjen na acülawa nidu wi ma kenten wi ajjenwa tsü ssinu temeja khang nkesa wi ajjen makesü kesa kesü na ben.

¹¹Ajjen keshondhithu tuwi alen kesü aghawa keben tsüti kesa na ben, tsüna ma ketikesie meceqe; matsi makesü nu kedulen makesü.

¹²Ajjen tsüwa acülawa kejentan nishu kenten wi ajjen keshon kitegü keshhughu pen wi tsü keshondhithu kekhu wi ajjenka kesü na ben.

¹³Anyiwa tsüna hi wi khi, "Ajjen ha keni qho metha, keqhaikedithu na ajjen tsü keni wi Apvüwa ketenpen wi du nu khukechi kemehai ntsathu tsü dsaben. Ajjen keshondhithu na metha kesalina keqhaikedithu na khukechi kemetha tsüpi ciwi

theng den; tsüthu tsüna asu pi kekinyi nu kesami ghena ahansha kesa nyelela kedhineng ghena kekinyi.

¹⁴Khathansha wi keqhaikedithu na Kekinyijjen wi benla nu kevüdhü na ameiwa wi shhu mvu khe mathu na Apvüwa kekuli sa keben jüwi kepvü kemetha thsümenithu tsüpi ajjen keshondhi hathu wi teshi nsathu yishü. Mathu na anyithu saghu ketenpen wi npü keshhu wi athsümenithu kepa pvüya nsathu yishü.”

Kekinyijjen kevü wi Kekitegü

¹⁵Anyiwa tsüna Kekinyijjen non wi kitegü cenkeya seng wi ma hi ssinu nishu khweti-jenka wina shhu nu ameiwa la kitegü.

¹⁶Ma kekitegüjiwa tsü khuya nu nishu wiwa kitegü tsüna meter 250.

¹⁷⁻¹⁹Tsaseng wi aghawa, acülawa nu niduwa kitegü; ma kevü kesie tsüdila makesü, tsüna meter 250 meceqe pi vüben,

²⁰tsalina ajjen wikeshonwa tsüna meter 250 meceqe, Ajjen wikeshon tsüna kemetha nu nkemetha ghüdhi kepapa saben.

Ezekiel 43

Apvüwa na Kekinyijjen wi Kheneng kegho

¹Anyiwa tsüna hi ssinu nishu wi peghe keben khweti-jenkawa wi wha,

² nu hi ciwi Israel Nyiza keten kewegü kizali kesawa tsüna nishu wina gho keten mu. Anyiza hhai na atssükedone hhai ti sachi, nu ayyi wina wegü pi kizali sa.

³Kemanthi hawa hana Anyiza na Jerusalem yasa le kegho wi hi kemu, nu hi khebar ghaku ghüsa wi kemu tsüti kesa. Ciwi hi ayyi wi qancadu nkhwen wa.

⁴Kewegü kekizawa tsüna nishu khweti-jenka pvüdhi sennu Kekinyijjen non wi dua.

⁵Apvüwa ghamu na hi pieki sennu akhemi kevüdhü ndukuwa wi du, ciwi Kekinyijjenwa tsüna Apvüwa nyankethang pi pongkea hi mu.

⁶Anyiwa tsüna ikete wi nganben, nu Apvüwa na Kekinyijjen wina hi ccüneng keben zaya:

⁷Keshü nyiwa, hi kadipen hewi ben. Hi hewi Israel jawi hang nu anuphanla mathu miwi kekhang senden. Israel nyithu le mathu kadimithu lela acenpvü kepathu kinyi nyelela mathu kadimithu kamangthu pi apen kemetha hawa wi vhü nu inyan kemetha tsü tsü nakhiya nbendha.

⁸Kadimithu na mathu kadijjenthü jenka cükha pen nu ajenka kedonthu sapi hi kekinyijjen jenka cükha pen nu ajenka kendonthu kheghe, isanu ithu jüwi

keshondhi kesütan sa. Mathu na nankenontssü kekulithu sapi inyan kemethawa kenyen, tsalina hi ileben ketsu pvünu mathu yasa.

⁹Tsalina mathu acenvü kepathu kekinyi teshi nu mathu kadimi kamangthu khupheghe nsathu yishü. Mathu na tsüti sa lethu hi anuphanla mathu jawi hang benden.”

¹⁰Apvüwa na khineng, “Keshü nyiwa, Israel nyithu wi Kekinyijjen cüki pi kizalo, nu mathu ya tsü cho tsü meshenya thsülo. Mathu ya mathu kesami kekulithu ghenä jügheya thsü.

¹¹Tsaseng wi keujüla mathu na mathu kulikea ghenä mathu jügheya lethu, Kekinyijjen kesa cho tsü khi mechan pi mathu kizalo; ma kesa yen, kedu nu keshhu len, ma tsiyen, kezanki-zanla yen tsüdi, ma yen nu kenie yen tsüdi. Mathu ghenä hathu tsüdi zhüya, mathu ya khatinu tsüdi zankizanlaya khe mu nu ayen tsüdi nie shhu thsüle kesalina.

¹²Hawa ha Kekinyijjen yenwa; ayikhawa witsü vü keben pen tsüdi ketsatan nu kemetha.”

Kekinyipenwa

¹³ Hathu ha sennu Kekinyijjen kekitegü tsü makesü pi kekinyipen kitegüya. Ma ccü wi tsülen ma kedhu sentimeter deni nu kemeza sentimeter deni na vü keculiben, nu ameiwa maben kevü ma kemisi sentimeter ngwe nu manga ben.

¹⁴Kekinyipen ssanwa tsü ma ccü na ki ma shoni kecu kemisi na meter kesü. Tsü meiwä lethu ma katen kevü sentimeter deni, nu kemisi na meter keni. Tsü meiwä la ma katen kevü tsü sentimeter deni.

¹⁵Meiwä ntsawa ha miwi ahhansha kesathu pi mecang keten penwa ha la meter keni misi. Ma ccügwen mejü wi ma ghacüthu tsüna kepathu miwi misiki.

¹⁶Kekinyipen meiwä ntsa ha ma ketikesie na meter tugho meceqe.

¹⁷Anonwa tsü la ma ketikesie na meter tagü meceqe, nu maben kevü na sentimeter ngwe nu manga misi. (Atssülen tsüna sentimeter deni meza.) Kekinyipen wi kekipenthu na nishuwa ben.

Kekinyipen Sakemetha

¹⁸ Kemisintsa Apvüwa na hi wi khi, “Keshü nyiwa, hi mangwa pi no kiza ben khe ha kinayalo, kekinyipen tsü sacenya lethu no ahhansha kesathu pi tsü miwi mecang nu ahhansha kesathu jü pi tsüthu keghü nu tsü sakemetha kesha saaben.

¹⁹Levi mizza wi keqhaikedithu, Zadok shicübvüghathu ketan na hi ketenpen wi du hi kekuli saaben. Hi Kemisintsa Apvüwa na ajüh ha khuchiben. No amesü zza süpon kesü pi mathu cü nu kesami ghenä ahhansha kesü saaben.

²⁰No tsü jü pahan khuya nu pi kekinyipen meiwa ntsawa wi ma ccügwen mejü wi ma ghacüthu, nu anonwa ccügwenüthu, nu maben kevü tsüdi wi chiben. Hati kesa wi no kekinyipen tsü sakemetha kesha saaben.

²¹No amesü pi kesami ghenahansha kesa khukechiwa tsü khuya nu pi Kekinyijjen kevü na ameiwa apen mechanshu kesa kesü wi mecang den.

²²Tsü dhitsüwa wi no aneni süpon nyu ghojünkeya mangla nkemi khuya nu pi kesami ghenahansha kesa kinyiben. No amesü süpon pi kesa tsüti tsü jü khupi kekinyipen tsü sametha ben.

²³Khathansha wi no tsü sacenya khe, amesü zza süpon kesü, nu khaghaneni süpon kesü manyi qho nyu ghojünkeya mangla nkemi khuya

²⁴nu tsü sennu hi wi gholo. Keqhaikedithu na amcü pi tsü keni miwi keghüki nu mecang pi hi kecü kesü saaben.

²⁵Ghanan tagü ghenaghanan kesü wi no aneni kesü, amesü süpon kesü, nu khaghaneni süpon kesü, tsüti pi kesami hshansha sapi hi cüben. Tsüthu tsüdila nyu ghojünkeya mangla nkemi nsathu yishü.

²⁶Ghanan tagü ghenakeqhaikedithu na kekinyipen tsü sametha nu sen keten ghenakidenyaben.

²⁷Ghanan tagü tsü cen lethu keqhaikedithu na anyithu na mecang pi kekinyi nu gweghe kemehai ghenakekinyi tsüpi kekinyipen miwi chi shhuben. Tsaseng wi hi nthu tsüdi miwi ilebenkagha saaben. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.”

Ezekiel 44

Nishuwa Khweti-jenka Kesen

¹Anyi tsüwa na hi ssinu Kekinyijjen kevü nishuwa akhweti-jenka meiwa wi shhu, akhweti-jenkawa tsüna khen thengla,

²nu Apvüwa na hi wi khi, “Akhweti-jenka hawa ha khen thengden, nu khiela shanben. Anyi thola tsü sen thsü nten, kepaghenanye hi Apvüwa Israel Nyizawa ciwi na du. Tsü khen thengden.

³Isala kekhang sen keben kaditsawa na ciwi du hi ketenpen wi kemetha tsesdaya mehai. Ma du nu anonwa katen wi kedulen jjen keshondhiwa wina akhweti-jenkawa wina bvüaben.”

Kekinyijjen wi Dukeya yenthu

⁴Tsaseng wi anyiwa na hi ssinu akhweti-jenka aghawa wina Kekinyijjen tuwa wi wa. Hi ghangchi nan Apvüwa Kekinyijjen tsüna ma keten kewegü kekiza tsüpi pong benla. Hi hi ketanla immi pvü ncüggü sen ayyi wi nkhwen dua,

⁵isa nan Apvüwa na hi wi khi, “Keshü nyiwa, no kemu nu kiza tsüdi ghenä kekaketsü sayalo. Hi Kekinyijjen ghenä ayen nu kenie yen tsüdi pi no kiza le saben. Anyi thothu na Kekinyijjen wi dushhuya kemehai sa thsü nu thothu na nye khe chü kaketsü saya.

⁶“Matang keten Israel nyithu tsü kizala, Kemisintsa Apvüwa, hi mathu na nankenontssü kekuli sa kegho tsü ghangcha ntendha le kizalo.

⁷Mathu na ayhu nkahan asang, ijüh kina nketenthu ya asa kethu nu ajjü pi kekinyi sapi hi cü keben jüwi Kekinyijjen wi kedu thsü ghenä hi Kekinyijjen sapi nmetha thsü ladha. Tsalina inyithu na nankenontssü kekuli tsüdi kesa wina hi cenketenjuh bheghedha.

⁸Mathu na hi Kekinyijjen wi kemetha keccüna kekulithu ghang meyala asangthu ya tsü kaghangwa sa thsüa.

⁹“Kemisintsa Apvüwa na khishiben, asang ayhu nkahan ijüh kina nketenthu kesüla hi Kekinyijjen wi dukeya nmi; asang Israel nyithu jawi hang ketenthu kesütanla dukeya nmi.”

Levi nyithu pi Keqhaikedithu kekuli wi Nsaghu thsüla

¹⁰Apvüwa na hi wi khi, “Hi Levi nyithu na Israel nyithu wwa sennu hi teshi nu atsikezhüthu kinyi wa keathu kemeten pi cüben.

¹¹Mathu na akhweti-jenkathu hie nu Kekinyijjen wi kekuli sa nu hi kekuli saya mehai. Mathu na anyithu na mecang pi kekinyi ahansha kesathu ghenä asahangthu khukechi tsü pathiya mehai, nu mathu na anyithu kekuli sa nu kuli keben-u.

¹²Isala mathu na Israel nyithu ghenä atsikezhüthu kekinyi kekuli kesa, nu hati kesa wina anyithu ssi wa sami thsü kesalina, hi Kemisintsa Apvüwa na kemeten pi mathu ncüthu yishü le kesa hi kekishen kedhu ntsa saben.

¹³Mathu na keqhaikedi ti hi kekuli sa nyelela katsüha lela ituwi kemetha kete wi wa nben, nyelela Kemetha ntsa Pen wi du nben. Hawa ha mathu na nankenontssü kekulithu kesa ghenä kemetenwa tsü.

¹⁴Hi Kekinyijjen wi kekuli-jügha sa nchithu keyishü pi mathu cüben.”

Keqhaikedithu

¹⁵Kemisintsawa Apvüwa na khi, “Levi gei wi keqhaikedithu, Zadok shicübvüghathu na Israel nyithu kepa na hi wina khapeghe bvü lela mathu leben tsentsa sa nu Kekinyijjen wi hi kekuli sagho. Tsalina mathu na hi kekuli sa nu hi ketenpen wi gho, asa kethu nu ajjü pi ahansha sapi hi cüben.

¹⁶Mathu ketan hi Kekinyijjen wi du, imiz wi kekuli sa, nu Kekinyijjen wi kekinyi kekuli saaben.

- 17 Mathu na Kekinyijjen kevüdhü ndukuwa wi khweti-jenka kedulen wi kedu wi mathu na linen thsümeni pvüya ben. Mathu na kevüdhü ndukuwa nyelela Kekinyijjen non wi keben wi assentsü mangla pvü nben.
- 18 Mathu na nshhüshü kesalina linen likeshonthsü nu linen patano pvüben, isala ageshi keqhan pvü nben.
- 19 Mathu na anyithu na ben ketenpen kevüdhü na ameiwa npi keshhu wi mathu na Kekinyijjen wi kekuli sa keben tsü wi kepvü thsümeni khushi nu pi kemetha jjen keshondhithu wi theng nsathu yishü. Mathu na athsümeni kemetha tsüpi anyithu patena nsale kesalina athsümeni kepawa pvüya nsathu yishü.
- 20 Keqhaikedithu na mathu li whi nyelela mathu lissen na kesiesie sa thsü yishü. Mathu na tsü maghanen wi npvüthu yishü.
- 21 Keqhaikedithu na kevüdhü ndukuwa wi npi kedu wi kisengtssü katsüha lela kejjü-u nye.
- 22 Keqhaikedi kesüla yisha kesa nza ya yishü; ma Israel pvünyimetha nyelela keqhaikedi kepa na shü kesa wubvü yaya mehai.
- 23 “Keqhaikedithu na kemetha nu nkemetha kepapa südhe pi anyithu sansi ben, nu mangwa na keccüna yen wi metha nu nmetha khe tsü la pi sansi ben.
- 24 Ayen kesü ghena kicennali shagha lethu keqhaikedithu na iyenthu kicennali kebenwa tsü pendheben. Mathu na iyenthu kenie wina keccüna kho yenthu tsü nieben, nu mathu na Sabbath tsü sen methaben.
- 25 Keqhaikedi kesü na ma bajja, nu ma tsanga nyelela ma cünyu kesü, nyelela ma tsüggü n-nuwa kesa kesü nkenyetsü keshü kamang kesüla kidhen nu keccüna yen wina nmethala kesa-u nye.
- 26 Ma metha nengya lethu ghanan tagü hie nbenthu yishü,
- 27 nu tsaseng wi ccüna Kekinyijjen kevüdhü ndukuwa wi du nu ma sakemetha ghena ahhansha saaben, ma Kekinyijjen wi kekuli sa nengya le kesalina. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.
- 28 “Keqhaikedithu na hi Israel nyithu ya abvüye kesüwi layi pi kepawa cü keten keqhaikedi kekuli mathu shei tsüna ben. Mathu na Israel jawi mathu keben-keyeng ben nben, nu hi mathu nsenthu keyishü tsüdiwa tsü.
- 29 Asu pi kekinyi, kesami ghena kekinyi nu kedhineng kekinyithu tsüna keqhaikedithu kedsakejjü, nu mathu na Israel wi katsüha khuthi pi hi kecüthu tsü yaya mehai.
- 30 Keqhaikedithu na Matheükedhi atuwa wi mukeya kemehai ntsa tsüdi nu katsüha pi hi kecü tsüdi tsüna mathu ji. Anyithu na amesa kegü kaghapen wi

amesa be atuwa tsüpi keqhaikedithu kecü-u, isathu hi kemihhi na mathu jjen wi ben waben.

³¹Keqhaikedithu na awa le asa lela ma ketanla keshü nyelela amesengthu tsü dsa nben.”

Ezekiel 45

Diyyiwa wi Apvüwa Shei

¹Ayyiwa tsü gishü nu ashei kesüsü pi mizza kesüsü kecü wi gishü kesü khuthi pi Apvüwa wi chiaben. Tsü na ma kesie kilometer taghakeni nu gishü pahan, nu ma kemeza kilometer tagha saaben. Tsü kevü maben wila metha ben.

²Tsü non wi tsü ayyi kesü Kekinyijjen ghena ketikesie meter 250 meceqe sa nu ma kevü tsüdi wi apen kaghacang meter ngwe nu manga na vü keculiben.

³Apen ha gishü pahan wi apen kesü ma ketikesie kilometer taghakeni nu gishü pahan nu kilometer manga tsüti kitegü shiya ben, tsü non wi Kekinyijjen nu tsüdi wila kemetha ntsawa pen saaben.

⁴Tsüna diyyiwa wi kemetha pen, Apvüwa Kekinyijjen wi kekuli keqhaikedithu ghena khuthi pi ketheng kesü saaben. Ciwi mathu jjen nu Kekinyijjen ghena pi theng.

⁵Apen hawa ha gishü pahan pi Levi nyithu Kekinyijjen wi kekuli kesathu shei saaben. Ciwi mathu na hang thsüle kesa ghena anyutithu benden.

⁶Kemetha pen shiwa tsüna apen kesie kilometer taghakeni nu gishü pahan nu kemeza kilometer keni nu gishü pahan tsüti khuthi pi anyunuti kesü sa nu Israel nyi kesü le kesü lela hang thsüben.

Kaditsawa ghena Ajjen

⁷Kekhang sen keben kaditsawa ghena la apen kesü ghüdhi ben. Kemetha pen na niduwa ggü na sasen wa Mediterranean Tssükedone nidu cu, nu nishuwa ggü na sasen wa diyyiwa nishu ggü cuben, isanu ayyi kesie na pi Israel mizza kesüsü kecü kesie makesü saaben.

⁸Apen hawa ha kekhang sen keben kaditsawa na Israel yyi pi ma shei sa ketenwa tsü, isanu ma anyithu pasha neng nbendha, isala diyyi kepathu tsüna Israel mizzathu ji saaden.

Kaditsawa ghena Ayenthu

⁹Apvüwa Kekhangwa na khi, “Nthu na sie mtsü sami ghodha le, Israel Kekhang kesenthu! Nthu yasayala nu kepasha kekuli tsü teshilo. Mangwa na meshon nu atsentsa khe tsü salo. Nthu na khiela inyithu yyi wina mathu jügüshi neng nbendha. Hi kemisintsa Apvüwa, hapi nthu kizaben.

- 10 “Anyi tsüdila atsentsa wina pala kitegü nu nwhuthu yishü.
- 11 “Pala keqha kekideji efa nu matssü kekideji bath manyi meceqe saaben. Pi kekideji lethu homer, kede kewa wi hati shhugho ben: *Homer 1 = efa 10 = bath 10*;
- 12 “Nthu pala kewhu wi hati saaben. *gera 20 = 1 shekel 60 shekel = 1 mina*
- 13-15 “Nthu na hati nu khukechi saben: Alli wwikeya wi Awhengsu: 60 wi gishü kesü Achentha: 60 wi gishü kesü Oliv dile: 100 wi gishü kesü (Bath pi tsü kede: 10 *bath = 1 homer = kor 1*) Khaghaneni: Israel amou tsüdi wi 200 wi kesü. “Nthu na asu pi kekinyi, asahangthu ma benben pi kemecang ghenä, nu gweghe kemehai ghenä kekinyi ghenä asahangthu sengho ben. Tsüna nthu kesamithu teshiyale kesalina. Hi Kemisintsa Apvüwa na ajüh ha khuchi ben.
- 16 “Ayyiwa wi anyithu tsüdila hathu khuchithu sennu Israel kekhang sen keben kaditsawa wi ghoben.
- 17 Asahangthu ma benben pi kemecang, asu pi kekinyi, nu kisengtssü pi Israel mizzatentiwa maben ghenä asha ketheü kho, Sabbath nu akho kepathu wi khukechi tsüna ma dulu. Ma Israel nyithu kesami khupia le kesa ghenä kesami ghenä kekinyi, asu pi kekinyi, ma benben pi kemecang kekinyi, nu gweghe kemehai kekinyi hathu ha khuchiben.”

Akhotu

(Bvü 12.1-20; Lev 23.33-43)

- 18 Kemisintsa Apvüwa na khi, “Asha atuwa wi atsathang atuwa wi nthu na amesü süpon ma cüki kemehai kesü pi ahhansha sa nu Kekinyijjen sametha ben.
- 19 Keqhaikedwiwa na kesami ghenä kekinyi hawa jju pahan khuya nu pi Kekinyijjen jenka donbvüthu ccügwen mejü, nu kevüdhü ndukuwa kedulen wi khweti-jenka donbvüthu miwi chiben.
- 20 Asha tsüwa tagü ghanan wi nthu na tsüti sapi anyi kesü le kesü lela aghandu nkenye nyelela nchüla sami kethengthu ghenä saaben. Hati kesa wi nthu na Kekinyijjenwa tsü sametha benden.
- 21 “Asha atuwa taghamejü ghanan nthu na Shukeya kho mini shhuben. Ghanan tagü chuli tsüdila azimi nkechi mesa dsaben.
- 22 Akho tsathang atuwa ghanan wi kekhang sen keben kaditsawa na amesü süpon kesü pi ma kesami nu anyithu tsüdi ghenä ahhansha sa khuchiben.
- 23 Akho ghanan tagü tsüdi wi ma amesü süpon tagü nu khaghaneni süpon tagü, acüki kemehai pi ma benben mecang pi Apvüwa wi chiben. Ma ghanan tsüthu tsüdi wi aneni süpon kesüsü la pi kesami ghenä ahhansha sa khuchi ben.
- 24 Amesü süpon tagü nu khaghaneni süpon tagü pi kekinyi kaghapen wila awhengsu liter tagha nu tagü nu gishü pahan, nu oliv deli liter kecheng khuchi ben.

²⁵“Kelishu kho lethu, asha tagüwa tagha nu manga ghanan wi mini shhuben, kaditsawa na ghanan tagü kaghapen kesami ghena ahansha kesa tsü makesü ma benben kemecang wi kekinyi makesü, awhengsu nu oliv deli kekinyi makesü khuchi ben.”

Ezekiel 46

Kaditsawa nu Akhothu

¹Kemisintsa Apvüwa na khi, “Nishu wi khweti-jenka akhemi kevüdü ndukuwa wi kedulen wi tsü kekuli tsathang tugho jüwi tsü khen nthengthu yishü, isala tsüna Sabbath nu Asha Ketheü kho tsathang wi tsü sha ben.

²Kekhang sen eben kaditsawa na keqhaikedithu na ma benben pi mecang pi ahansha sa nu gweghe kemehai kekinyi sa eben jüwi akhemi kevüdü ameiwa wina akhweti-jenka kete wi kedulen jenka keshondhi ketiwa wi du nu khweti-jenka donbvüthu kete wi ngan benden. Ma ciwi akhweti-jenka wi kinyi nu shhu neng nsathu yishü. Npi keminu chu akhweti-jenka tsü khen yishü.

³Sabbath tsüdi nu Asha Ketheü kho tsüdi wi anyithu tsüdila akhweti-jenka tuwi kukedu Apvüwa kinyi ben.”

⁴Sabbath tsathang wi kekhang sen eben kaditsawa na ma benben mecang pi ahansha kesa ghena khaghaneni zza tugho, khaghaneni süpon kesü tsüdila ma cüki kemehai sennu Apvüwa tu wi ghoben.

⁵Khaghaneni süpon kesü pi awhengsu liter tagha nu tagü nu gishü pahan wwaya, nu khaghaneni zza kesüsü wi ma mangwa pi chi mvu ben khe pi wwa nu sengho ben. Asu pi kekinyi tsüdi wi oliv deli liter kecheng cheng sengho ben.

⁶Asha Ketheü kho wi ma amesü zza süpon kesü, nu khaghaneni zza tugho nu khaghaneni zza süpon kesü tsüdila ma cüki kemehai khuchi ben.

⁷Amesü süpon kesüsü nu khaghaneni süpon kesüsü tsüdi wi awhengsu liter tagha nu tagü nu gishü pahan, nu khaghaneni zza kesüsü wi kaditsawa na mangwa khuchi mvu khe pi wwa sengho ben. Oliv deli liter kecheng pi awhengsu pi kekinyi tsüdi saghu yaben.

⁸Kaditsawa na khweti-jenka kedulen keshondhi ketiwa tsü teshi nu ma kedulen witsü shhu neng nsathu yishü.

⁹Anyithu na akho katsüha wi lela Apvüwa kinyi le ghothu, thothu na akhweti-jenka aghawa na du khe kinyikeya seng wi tsüthu na akhweti-jenka acülawa wina shhu, nu thothu na khweti-jenka acülawa wina du khe tsüthu na aghawa khweti-jenka wina shhu aben. Thola ma kedulen wina shhu neng nben, isala ma kejentanwa wina shhu aben.

¹⁰Kaditsawa na anyithu na duthu ma la du nu anyithu na shhuthu la shhu, isaben.

¹¹Kemishu tsathang nyelela akho tsathang wi amesü süpon kesüsü nyelela khaghaneni süpon kesüsü wi asu pi kekinyi liter tagha nu tagü nu gishü pahan pi wwaben, nu kinyi kebenwa na khaghaneni zza kesüsü nu ma mangwa pi chi mvu khe wwaben. Oliv deli liter kecheng pi asu pi kekinyi tsüti kesa tsüdi gweghe ben.

¹²“Kekhang sen keben kaditsawa na pala pi Apvüwa kecü wi ma benben mecang pi kekinyi le gweghe kemehai kekinyi lela sathu akhemi kevüdhü ndukuwa kedulen khweti-jenka nishuwa tsü sha pi ma cüben. Ma Sabbath tsathang wi sa keten ti kekinyi saaben, nu ma keshhu seng wi akhweti-jenka tsü khen aben.”

Atsathang wila Kekinyi

¹³Apvüwa na khi, “Ghanen kaghapen wila khaghaneni zza mapi kesü ji nyu ghojünkeya mangla nkemi pi ma benben mecang pi Apvüwa kecü saaben. Kekinyi hawa ha ghanan kaghapen wila nsathu yishü.

¹⁴Ghanan kaghapeng wi awhengsu kilogram kenini pi oliv deli liter kesüsü pi kuwenghu le kesalina saghu pi kekinyi saaben. Kekinyi pi Apvüwa kecü hawa ha anuphanla satezü ben.

¹⁵Khaghaneni zza, awhengsu, nu oliv deli ha anuphanla ghanen kaghapen pi Apvüwa cüben.”

Kaditsawa nu Ayyiwa

¹⁶Kemisintsa Apvüwa na ajüh khuchi, “Keujüla kekhang sen kebenwa na ma yyi kahe wi lela pi aju sapi ma tsa kesü cü lethu, tsüna atsa tsüwa ji sa nu pi atheghi keben saaben.

¹⁷Isala kekhang sen kebenwa kaditsawa na ma yyi kahe wi lela pi ma kekuli sa kebenthu kesü le kesü lela cü lethu tsüna Pi Kecüneng Mapi kegho wi kaditsawa ji sa neng shaben. Tsüna ma ji nu ma nu ma tsathu ketan tsüpi anuphan mathu ji saya mehai.

¹⁸Kekhang sen kebenwa kaditsawa na anyithu keben mangla khuya yishü. Ayyi kahe pi ma tsathu cü lela tsüna pi ma cü ketheng yyi wi pi nsathu yishü, isanu ma inyithu keben khuya nu mathu npasha le kesalina.”

Kekinyijjen wi Atssekesapen

¹⁹Tsaseng wi anyi tsüwa tsüna hi ssinu akhemi kevüdhü ndukuwa acülawa akhweti-jenka kete wi kedulen jjen keshondhithu na aghawa peghe keben wi tsü du. Hathu hana niduwa apen kesü keqhaikedithu ghen aajjen keshondhi kemethathu. Ma aajjen keshondhithu tsütson pi hi ccüca,

²⁰nu ma khi, “Apen hawa ha keqhaikedithu na kesami ghen aahansha kesa ghen kekinyi sa tsüpi shvu, nyelela kedhineng, nu awhengsu pi kekinyi mesa

kegü pen, pala kemetha mangla sennu akhemi kevüdhü amei wi shhu nu anyithu patena nsale kesalina.”

²¹⁻²²Tsaseng wi ma hi ssinu akhemi kevüdhü na ameiwa shhu nu ciwi ma ccügwen mejü qho keshondhi zzapfü kesa, ma kesie meter ngwe, nu ma kemeza meter tagha manga keben pi hi ccüca.

²³Kesüsü tsüdila alon pi wikeshon zhüpi tsü vü, annibhon zhü pi ma keshon shonki theng.

²⁴Anyiwa tsüna hi kiza, “Hathu ha nu Kekinyijjen wi amaghathu na anyithu khukechi ahhansha kesa pi shvu keten atssekesapen le.”

Ezekiel 47

Kekinyijjen wina shhugho keben Akuza

¹Anyiwa tsüna hi ssi neng sen Kekinyijjen kedulen wi tsü wha. Atssü na kedulen kekhu wi lle shhugho Kekinyijjen nishuwa wa ben. Atssü tsüna Kekinyijjen cülawa na llesen kekinyipen acülawa dugho ben.

²Anyiwa tsüna akhweti-jenka agha len wina kekinyipen wi hi ssisen shhu, nu hi ssisen nishuwa peghe keben khweti-jenka wi tsü vü wa. Atssü keben akuza kesü na khweti-jenka acülawa na lle shhugho ben.

³Anyiwa tsüna ma kekitegüji tsüpi nishuwa lle cü keben akuza tsü meter meza manga kitegüya, nu hi ya akuza tsü pvüdhü whalo kiza. Atssü tsüna iccünan nten ketan.

⁴Tsaseng wi ma meter meza manga kitegü nengya, nu atssü tsüna ikhu wi tan keghoa. Kepala meter meza manga cü neng nan atssü na igeshi nten tankiya.

⁵Ma meter meza manga kitegü neng nu ciwi atssü na dhu mtsü nu hi tsü pvüdhü meyala. Tsüna dhu mtsü pi atssüghe nkesa tsü pvüdhü meyala.

⁶Ma hi wi khi, “Keshü nyiwa, ha tsüdila chü kemehai sayalo.” Tsaseng wi anyiwa tsüna hi ssi neng sen aghüsa wi shhu,

⁷hi ciwi keshhu wi achantonthu ji ntsa na aghüsa ghapili wi keben mu.

⁸Ma hi wi khi, “Atssü hawa ha ayyiwa wi llesen nishuwa wa, nu Jordan yyiketijü nu Keshü Tssükedone wi duben. Tsüna llesen nu Keshü Tssükedone wi duthu atssü kisheng tsü sapi atssü metha thsüden.

⁹Akuzawa tsüna khiewa llewa khe atssü wi keben pala ghei nu anga tsüdila hang yaden. Akuza tsüna Keshü Tssükedone tssü tsü sapi metha thsüden, nu khiewa lle wa khe kahang sengho den.

¹⁰Engedi Tssü-kebvüpenthu wina sa sennu Eneglain Tssü-kebvüpenthu kecu tsüdila angakecüthu na atssükedone ghüsa wi ben, nu mathu na mathu nga

kaghanthsü pi ciwi thsüden. Ciwi angathu alen kepapa kesa na ji pi Mediterranean Tssükedone wi keben tsüti sa benden.

¹¹Isala aghüsa wi awen nu acücengthu wi tsü atssü tsü samethaya nben. Tsüthu tsüna ciwi ben nu atssü kisheng kebvüpen saaben.

¹²Akuza ghüsa ghapili wi achan tonthu len kepapa kesa shigü nu atsse khuchi den. Tsüthu wa na jüwa nben, nu tsüthu na abi bündhi nben. Tsüthu tsü asha kaghapen abi ketheü bünden, kepaghenanye tsüthu tsüna Kekinyijjen wi akuza wina atssü lle keshhughowa tsü ten benden. Achan tonthu tsüna atsse bünchi nu tsüthu wa pi anyithu kesakinaa sapi mehaiden.”

Ayyiwa Ggüthu

¹³Kemisintsa Apvüwa na khi, “Hathu ha ayyi pi amizza taghakeni jawi kegishü nu Josef mizza na ashei keni muya keten ggüwa tsü le.

¹⁴Hi nthu bamyithu wi kekaketsü sa nu ijüh khuchila ayyi hapi mathu cüle kesa khitheng; tsalina khili tsüpi nthu jawi meceqe gishüyalo.

¹⁵“Aghawa ggü na Mediterranean Tssükedone wina nishuwa wa Hethlon nyunuti, Hamath Pass na wa Zedad nyunuti kecu.

¹⁶Berotha nu Sibraim nyunutithu (tsüthu tsüna Damaska kadiyyi yegu nu Hamath kadiyyi manyi jüwi ben), nu Tikon nyunuti (Hauran elakha kemeggü wi keben tsü) kecu.

¹⁷Tsalina aghawa ggü na Mediterranean nishuwa na sasen nu Enon nyunuti wi wa Damaska nu Hamath yegu ggü ton sennu tsüna aghawa shuben.

¹⁸“Nishuwa ggü na Damaska nu Hamath yyi manyi jü wina acülawa ton cü nu Israel yyi pi niduwa nu Gilead pi nishuwa sala Jordan ghaku pi manyi jüwi aggü sa sen wa Keshü Tssükedone ghüsa Tamar cuben.”

¹⁹Acülawa ggü na aghawa nidu meiwa Tamar wina sasen Kadesh Meriba wen wi wa; kepala aghawa nidu miwi Ejipt ggü ton sen wa Mediterranean Tssükedone kecu.

²⁰“Niduwa ggü na Mediterranean pi aggü sasen aghawa shula nishuwa Hamath Pass kecu.

²¹“Ayyi hapi nthu mizza jawi gishüya,

²²Tsüna keshüthangla nthu ji saaben. Asang nthu jawi hang nu hewi atsangathu pvüghakeya la nthu na ayyi kegishü wi mathu shei muya ben. Mathu pi Israel ahvu nyi ti saaben, nu mathu shei ayyi muya le kesa ghenä Israel mizzathu gweghe akezen wwiben.

²³Asang hewi hang kebenthu tsüdi ma hang keben mizzawa jawi ma shei muyaben. Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.”

Ezekiel 48

Ayyi pi Amizzathu jawi Kegishü

1-7 Aghawa yyi ggü na nishuwa Mediterranean Tssükedone wina sasen nu Hetlon nyunuti Hamath Pass, Enon nyunuti wi wa Damaska nu Hamath kadiyyi manyi jüwi aggü tsü kecu. Amizza kesüsü tsüdila ayyi nishuwa aggü wi tsüna sasen nu nidu kepeghewa Mediterranean Tssükedone kecu. Aghawa na acülawa kecu hatinu ayyi gishü kesüsü muyaben: Dan Asher Naftali Manasseh Efraim Reuben Judah

Ayyi mnon wi Ayyi kegishü makepa kesa

8 Ayyi kegishü tsü shiwa lethu kekuli makepa kesa ghen ghdhi yaben. Tsüwa tsüna aghawa na cü acülawa kecu kilometer taghakeni nu gishü pahan, nu niduwa na wa nishu kecu la ma kesie makesü pi amizzathu kecü ti saaben. Kekinyijjen na ayyi kegishü hawa non wi benden.

9 Ayyi kegishü hawa non wi kegishü makepa kesa ma ketikesie kilometer taghakeni nu gishü pahan, nu kilometer tagha khuthi kepa sapi Apvüwa wi chiaben.

10 Keqhaikedithu na apen kemetha hawa wi ashei kesüsü ben ben. Nishuwa na wa niduwa kecu mathu shei na kilometer taghakeni nu gishü pahan, nu aghawa na cü acülawa kecu kilometer manga kitegü yaben. Apvüwa Kekinyijjen na apen hawa mnon wi benden.

11 Apen kemetha hawa ha Zadok shicübvügha wi keqhaikedithu ji saaben. Mathu na leben tsentsa sa nu hi kekuli sa, nu Levi mizza wi anyi kepathu na kesa ti kesazzi kekuli wi Israel nyithu ngweghe.

12 Tsalina mathu na Levi nyithu sheiwa ayyi makepa kesa muya ben. Nu tsüna tsüdi miwi kemetha ntsawa saaben.

13 Levi nyithu la keqhaikedithu yyi na acülawa ayyi kegishü makepa kesa tsü muyaben. Tsüwa tsü la nishu na wa nidu kecu kesie kilometer taghakeni nu gishü pahan, aghawa na cü acülawa kecu kilometer manga saaben.

14 Ayyi khuthi pi Apvüwa kecü apen tsüna ayyi tsüdi jawi kemetha ntsa; nu tsü pen kesüla pi jeü nyelela kemili, nyelela kemili pi thola cü nben. Tsüna metha nu Apvüwa ji.

15 Ayyi makepa kesa gilliwa ma kesie kilometer taghakeni nu gishü pahan pi ma kemeza kilometer keni nu gishü pahanwa tsüna kemetha nye, isala tsüna ghuzaghuti tsüdi kesen ghen. Anyunutiwa tsüna tsü mnon wi saaben,

16 ma ketikesie meceqe nu ghapili meter 2250.

17 Nu anyunutiwa kevü tsüdila ayyi meter 125 benden.

18Anyunuti tsü shiwa yyi lethu kemetha pen na acülawa ketsaki ntsa wi nishuwa na kilometer manga, nu kilometer keni nu gishü pahan, nu niduwa na kilometer manga, nu kilometer keni nu gishü pahan pi anyi anyunutiwa wi kahangthu ya alli keca ghen sen ben.

19Kesü le kesü lela anyunutiwa wi kahangthu nu amizza katsüha wina ghole khi lela ayyi tsü caya mehai.

20Isanu ayyi kegishü tsüwa mnon wi khuthi pi kethengwa tsü ya ghapili ma ketikesie kilometer taghakeni nu gishü pahan kekitegü meceqe saaben, nu tsüna anyunutiwa keben pen tsüdi saghu.

21-22 Ayyi nishuwa na wa niduwa kecu wi keqhaikedithu ji, Levi nyithu yyi, anyunutiwa nu kepa wi kebenwa tsüna kekhang sen keben kaditsawa ji. Tsüna sasen nu nishuwa wi nishu ggüwa kecu, nu niduwa Mediterranean Tssükedone kecu, nu aghawa lethu Judah yyi, nu acülawa lethu Benjamin yyi pi vüben.

Amizza kepathu Yyi

23-27 Ayyi makepa kesa hana acülawa lethu amizza keben kepathu kesüsü tsüdila nishuwa ggü wina sasen nu nidu meiwa wa Mediterranean Tssükedone kecu aghawa na cü acüla kecu hati nu ashei kesüsü muyaben: Benjamin Simeon Issakhar Zebulun Gad

28Pi Gad mizza cü ketheng yyi kegishü acülawa lethu aggü na niduwa cülawa Tamar wina sasen nu Gadesh Tssükebvüpen kecu, nu aghawa nishuwa na Ejipt ggü ghüsen nu Mediterranean Tssükedone wi duben.

29Kemisintsa Apvüwa na khi, “Tsütinu ayyi tsüpi gishü pi Israel mizzathu sen thsüben.”

Jerusalem Khweti-jenkathu

30-34 Jerusalem nyunuti wi kedulenthu taghakeni na ben. Ma wikeshon mejü qho wi meter 2250 ben, nu ciwi akhweti-jenka kecheng cheng na ben, nu kesü miwi amizza kesüsü nyan na ben. Ma wikeshon aghawa khweti-jenkathu lethu Reuben, Judah nu Levi hathu nyan pi chitheng; nishuwa wikeshon wi lethu Josef, Benjamin nu Dan hathu nyan pi chitheng; acülawa wikeshon wi lethu Simeon, Issakhar nu Zebulun hathu nyan pi chitheng; nu niduwa wikeshon wi lethu Gad, Asher nu Naftali hathu nyan pi chitheng.

35Anyunutiwa wikeshon mejü tsüdi kesie saghu meter hazar tugu. Khili nten na anyunutiwa ha nyan pi “Apvüwa Na Hewi Ben” isa cia tendha!

Daniel

Daniel 1

DANIEL NU MA PVÜSHANGTHU CÜKI (1.1—6.28) Nebukhadnezzar Kadijjen wi Kepvüzathu

- ¹ Jehoiakim na Judah kadimiwa sakeya amapi kechengwa wi Babylonia Kadimiwa Nebukhadnezzar na Jerusalem ssikaghashen nu anyunutiwa tsü vüya.
- ² Apvüwa na ma ya Kadimi Jehoiakim ghanya nu Kekinyijjen wi keben pahan shuya thsüa. Ma atssüzüthu pahan ssinu Babilon wi ma cenpvü kekinyijjen wi wa, nu atsanqaithu khukeya tsüpi kekinyijjen keben ketheng-jjen wi chia.
- ³ Kadimiwa na ma kekhu wi kedi ntsawa Ashpenaz ya Israel kushinyithu jawi kedi theghi nu atheghi kemehaithu wina kepvüza nyi pahan kessiyalo ahza khuchi.
- ⁴ Mathu na atsimesai, meghe-metsa, sansi-mesai ketheng, wanwan chüya keten, nu akhüton kemehaithu saaben, isanu mathu na kadijjen wi kekuli kesa qothu sa thsü le kesalina. Ashpenaz na tsüthu sansi pi Babilon nyi jühjja si nu zhü chüya thsü.
- ⁵ Kadimiwa na atsathang wila kadijjen wi kebenthu kedsakejjü nu kisengtssü tsü makesü pi mathu la cülo kesa ahza khuchia. Kesansi tsü hawa ha amapi kecheng kecen seng wi mathu na kadimiwa tuwi ghoben.
- ⁶ Kessikeyathu jawi Daniel, Hananiya, Mishael, nu Azariya hathu tsüdila Judah mizza wina kegho nyi.
- ⁷ Kedi ntsawa na mathu nyan ketheü cicüa: Belteshazzar, Shadrak, Meshak, nu Abednego.
- ⁸ Daniel na kadijjen wi kedsakejjü tsü dsa nu kisengtssü jjü pi keccüna wi ma nakhi thsüa ntenle meshenya, tsalina ma Ashpenaz wi ma kiqa cülo keü,
- ⁹ nu Anyiza na Ashpenaz sapi Daniel nantizenchi thsüa.
- ¹⁰ Isala Ashpenaz na kadimiwa messi, tsalina ma Daniel wi khi, “Kadimiwa na no mangwa dsa nu jjüben khe südhe cüdha; nu keujüla nthu ghang pi pvüza kepathu ti nkesa qo sa lethu, ma hi pathiabben.”
- ¹¹ Tsalina Daniel na Ashpenaz na kessi pi ma nu ma pvüshang kecheng kehiewa sa thsü kethengwa wi wa.
- ¹² Ma khi, “Aghang wwenja pi ikhang dsa thsü, nu atssü pi ikhang jjü thsülo, nu ghanan tagha jüwi ikhang ghang nanlo.
- ¹³ Tsaseng wi ikhang pi kadijjen wi kedsakejjü dsa kegho kepvüzathu tsü ghape nanlo, nu ciwi khati ikhang muya khe no südhe yalo.”

- ¹⁴Ma mathu ya ghanan tagha tsüti sa nan thsüle cencya.
- ¹⁵Khathansha wi matsü na cen khe, mathu ghang pi kadijjen wi kedsakejjü dsa keghothu tsüdi miwi süqon nu zükayi muya.
- ¹⁶Tsalina tsü nten na mathu kehiewa na mathu ya kadimiwa na khukechi mithon wi aghang wwenja dsa wa thsüa.
- ¹⁷Anyiza na palakechü wi kemetsa-kemena nu sapichü nu metsabvü pi kepvünyi ha mejü cüa. Tsümiwi ma kemanthi nu amanthu khikemiliya kemehai pi Daniel cüa.
- ¹⁸Kadimiwa na ssan pi ketheng amapi kecheng kecen wi Ashpenaz na pvüzathu tsüdila ssinu Nebukhadnezzar wi wa.
- ¹⁹Kadimiwa na mathu tsüdila ccüneng, nu anyi kepathu tsüdi miwi Daniel, Hananiya, Mishael, nu Azariya hathuha ma nencya. Tsalina mathu na kadijjen wi keben nyi saya.
- ²⁰Kadimiwa na katsüha keü nyelela ajüh kedhu khi lela ha ma mejü na ma kadinyu maben wi tusencüki kekhi nyelela kedemathu miwi kishen tagha chüben.
- ²¹Daniel na kadijjen wi ben wa Persia Kadimiwa Sira na Babylonia nakeya tsü cu.

Daniel 2

Nebukhadnezzar Man

- ¹Nebukhadnezzar na kadimiwa sakeya amapi keniwa wi ma aman kesü mu. Tsü man pi ma pakivvü mtsü nu ma jen meya la,
- ²tsalina ma tusencüki kekhitu, kedemathu, avü kesenthu, nu atsanen kechüthu ya amanwa tsü khimetha pi ma kizalo cichi. Mathu na gho kadimiwa tuwi ngan keya wi
- ³ma mathu wi khi, “Hi aman kesü man pi hi pakivvü yadha. Tsüna ma jügi mangwa khe hi chüya mvuben.”
- ⁴Mathu na Aramaik jüh wina kadimiwa lunengchi, “Njenkeben Kadimiwa ya anuphan kahangwa sa! Nman tsüpi ikhang kizalo, isathu ikhang na tsü khimetha pi no kiza na.”
- ⁵Kadimiwa na mathu wi khi, “Hi nthu ya iman pi hi kiza nu tsüna mangwa khiben khe pi hi nkizathu yishü le kesa meshen yadha. Nthu na tsü khi meya lethu, hi nthu ccükwen zandhi-zanghe nu nthu jjenthu yasa pi abhon saacü den.

⁶Isala nthu na iman nu ma jügi la pi hi kiza lethu, aju nu kenyuwakü keti pi nthu kutimen sa cüden. Tsalina khili imanwa tsüna mangwa nu tsü jügi mangwa khe pi hi kizalo.”

⁷Mathu na kadimiwa luneng chi, “Njenkeben Kadimiwa na aman tsü pi ikhang kiza lethu, ikhang na tsü khimetha cüben.”

⁸Ciwi kadimiwa na khi, “Hi meshen keben ti sadha! Nthu na matsü ssan pi siele saben, kepaghenanye nthu na hi ileben wi meshen kebenwa tsü mudha,

⁹tsüna nthu na amanwa khe tsü jügi pi hi nkiza lethu, hi kemeten makesü kesa pi nthu tsüdi cüden. Nthu na pala kemiliaben le kenondi ghena milikemesa khipi hi kizale kesa nthu jawi ajüh cenyadha. Iman tsüpi hi kizalo, isalethu nthu na ma jügi la pi hi kizaben le kesa hi chüyaben.”

¹⁰Sansichüthu na luneng, “Ayyi miwi meshu kesüla Njenkeben Kadimiwa na mangwa chüya mvuben khe pi kizaya nben. Kadimi kesüla, nu ayyi wi kedi ntsa nu kekhang ntsawa lela ma tusencüki kekithu, kedemathu, nu atsanen kechüthu wi ma ghena hati npi khie.

¹¹Njenkeben Kadimiwa na keü kebenwa tsüna dhu mtsü, acenpvüthu nkenye tsü thola tsü saya nben, isala mathu na anyi jawi hang nten.”

¹²Tsü tsüwi kadimiwa na aghepvü ntsa saya nu Babilon wi kadijjen wi sansichüthu tsüdila pathilo kesa ahza khuchia.

¹³Tsalina mathu tsüdi pi Daniel nu ma pvüshangthu saghula pathilo ahza khuchia.

Anyiza na Aman Tsüwa Jügi pi Daniel Keccüca

¹⁴Tsaseng wi Daniel na kadimiwa ghikehiethu miwi kediwa Ariok, anyi kepathi ghena salo ahza pi cü kethengwa wi tsü wa. Kidenkishala ma jüh kessiya,

¹⁵ma Ariok wi mangkesa na kadimiwa na ahza nkemehai tsüti kesa zhüshi chi nu kesa keü. Tsalina Ariok na mangwa khati sadha khe pi Daniel kiza.

¹⁶Daniel na aman jügiwa tsüpi kadimiwa kiza le kesa ghena wan wala kadimiwa wi matsü pahan khie nengya.

¹⁷Tsaseng wi Daniel na ajjen wi wha nu ma pvüshang Hananiya, Mishael, nu Azariya wi mangwa sadha khe pi mathu kiza.

¹⁸Ma mathu wi mathu pi Babilon wi kadimi sansichü kepathu gweghe npathi thsüle kesa ghena tangwi kebenwa Anyiza wi nanketizen nu kekuthi jügi khimetha pi mathu kizalo kesa khielo pi mathu kiza.

¹⁹Tsü ghaja kekuthi jügi tsüpi kemanthi wina pi Daniel ccüca, nu ma tangwi kebenwa Anyiza seng:

²⁰“Anyiza na metsa nu khang ntsawa le! Anuphan nu anuphanla ma seng.

²¹Ma matsü nu kese keyeng tsü ghan sen benden; ma kadimithu pi sa thsü nu nsa thsü laden; ma kemetsa nu chüshikeya khuchi ketenwa.

²²Ma ajjügi kedhu nu kekuthi pi ccücaden; ma kejang wi kuthi ketheng tsü chüben, nu kewegü na ma vüshakhiben.

²³Hi no seng nu no kinyikü benle, ibamyithu Nyiza. No kemetsa nu kezü pi hi cüdha; no hi kekhe yacü nu mangwa pi kadimiwa kizaten khe pi ikhang ccücadha.”

Daniel na Aman Jjügi pi Kadimiwa Kekiza

²⁴Tsalina Daniel na kadimiwa na kadi sansichüthu pi pathilo ahza pi cü kethengwa Ariok wi wa. Daniel na ma wi khi, “Mathu pi nshü thsü lalo. Hi ssisen kadimiwa wi walo, isathu hi ma man jjügi tsüna mangwa khe khi pi ma kizaden.”

²⁵Ariok na shishi Daniel ssinu Kadimiwa Nebukhadnezzar tuwi wa nu kadimiwa kiza, “Hi Judah kushinyi kesü, Njenkeben Kadimiwa man jjügi khi pi no kizaya kemehai muyadha.”

²⁶Kadimiwa na Daniel (Belteshazzar lela khi ketenwa) wi khi, “No hi mangwa man nu tsü jjügi na mangwa khe pi hi kizaya mehai la?”

²⁷Daniel na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, kedema, tusencüki kechü, nyelela atsanen kechü kesüla tsüpi no kiza keya nmi.

²⁸Isala tangwi kekuthi pi ccüca keten Anyiza kesü na benle. Ma ghaketen wi mangwa saben khe pi Njenkeben Kadimiwa kizadha. Hi khili no jenkeben wi kemanthi kemu amanwa tsü khi pi no kizaden.

²⁹“Njenkeben Kadimiwa na jenkeben wi no ghaketen wi cüki manya; nu Anyiza, kekuthi jjügi pi ccüca ketenwa tsüna mangwa saaten khe pi no ccücadha.

³⁰Kekuthi hawa pi hi keccüca ha hi anyi kepa miwi metsaki kesa ghen nye, isala Njenkeben Kadimiwa na nman jjügi tsü chü nu no wi kegho kemeshenwa tsü chüshiya thsüle kesalina.”

³¹Njenkeben Kadimiwa, no kemanthi witsü atsiketon küca kesü, kizali nu wegü keben, nu ghang pi qhethiketen kesa ntuwi ngan keben muya.

³²Ma li na suna kemehai ntsa; ma deshi nu ma hacüthu na rükatssü; ma geshi nu ma qanku na lezza;

³³ma ccü na amighe nu ma ccümpha na pahan amighe nu pahan apfüyyi pi satheng.

³⁴No tsü ghang keben wi alonshi shoni wi alon keti kesü na thola tsü npa lela qanca dugho atsiketonwa ccü amighe nu apfüyyi tsü kecen nu tsüthu pacha zighea.

³⁵Isanu kutitan na amighe, apfüyyi, lezza, rükatssü, suna tsüna pacha zighe nu mazu wi aniegi kesü wi asugwen ti sa. Ameghü na mangla pi nthengla mo pi bvüa. Isala alonwa tsüna dikayi pi ayikha sa nu ayyi maben whengbhon.

³⁶“Hawa ha amanwa tsü. Nu hi khili tsüna ma jügi mangwa khe khipi Njenkeben Kadimiwa kiza den.

³⁷Njenkeben Kadimiwa, no kadimi tsüdi miwi kedi ntsawa. Tangwi kebenwa Anyiza na no sapi kadimiwa sa thsü, nu kekhang, kezü nu kenyuwakü pi no cüdha.

³⁸Ma no sapi ayyi miwi hangkeben anyi, aghangsa, nu awathu tsüdi miwi kekhang kesenwa sa thsü. No atsiketon li wi suna pi sa kethen tsüle.

³⁹Nseng wi kadimiwa kepa wi kesü no kedi cu nkesa na benden, nu tsaseng wi kechengwa, lezza ti kesa kadimi kesü ben nu ayyi maben wila kekhang senben.

⁴⁰Nu tsaseng wi kadimi mejüwa, amighe kekhang ti kesa kesü ben nu pala tsüdi pakhi nu pachazigheaden. Nu amighe pi pala tsüdi pacha keten ti tsüna ntuwi kadimithu tsüdi pakhi nu pachazigheaben.

⁴¹No accümpha nu ma zanzzathu pahan na amighe nu pahan na apfüyyi tsüti kesa la mu. Tsü ma jügi na kadinyu gishüzighe kesa. Tsüna amighe kezü ti kesa pahan benden, kepaghenanye ciwi amighe nu apfüyyi pi saghutheng.

⁴²Accü zanzzathu pahan na amighe nu pahan na apfüyyi, tsüna ma jügi kadinyu pahanwa na zü nu tsü pahan na zü nten.

⁴³No amighe pi apfüyyi saghu ketheng la mu. Tsü ma jügi kadinyu tsüwa wi kekhang kesenthu na keyali kesa wina mathu theghithu saghule kidenden, isala mathu na amighe pi apfüyyi kuwenghu nkeya tsü miwi mangla saya nben.

⁴⁴Kekhang kesen tsüthu tsüwi tangwi kebenwa Anyiza na kadinyu asakhen sa nketen kesü sayaben. Tsüwa tsüna nyu khiela nkaya nben, isala kadinyu kepathu tsüdila yasatha sa nu tsüwa tsüna anuphanla benden.

⁴⁵No alon kesü anyi thola tsü npa lela alonshi wina qanca dugho khati amighe, lezza, apfüyyi, rükatssü nu suna pi kesa atsiketonwa tsü kečenja khe tsü mu. Kekhang ntsawa Anyiza na haseng wi mangwa saaben khe pi Njenkeben Kadimiwa kizaben. Hi no mangwa manya khe tsü khiti pi no kiza, nu tsü ma jügi pi no cüdha.”

Kadimiwa na Akutimen pi Daniel Kecü

⁴⁶Isanan Kadimiwa Nebukhadnezzar na ayyi wi nkhwendu nu ahhansha nu kekinyithu sapi Daniel cülo ahza khuchia.

⁴⁷Kadimiwa na khi, “N-Nyiza hana acenpvü tsüdi miwi kedi ntsawa, kadimithu miwi Apvüwa, nu kekuthithu pi ccüca ketenwa tsü le. Hi ha chüben, kepaghenanye no kekuthi jjügi ha khimetha chi cüdha.”

⁴⁸Tsaseng wi ma kenyuwakü pen kesü pi Daniel cüa, aju kemehai kejon pi ma cü, ma pi Babilon yyi kehiewa sa, nu ma pi kadimi sansichü tsüdi miwi aliwa sa thsüa.

⁴⁹Daniel kekhe gheha kadimiwa na Shadrak, Meshak, nu Abednego hathu pi Babilon kadinyu kenoncca wi kedithu sa thsüa; isala Daniel tsü kadijjen wi ben wa.

Daniel 3

Tsüdila Atsikezhü tsü Kinyilo Ahza Khukechi

¹Kadimi Nebukhadnezzar na suna pi atsikezhü kesü saya, ma kemisi na meter nkwe nu tagü nu ma kemeza na meter kecheng ncenkhang, nu ma tsüpi Babilon yyi Dura deshentijü wi piekichi.

²Isanu kadimiwa na ma kekhu wi kedithu kaditsathu, ahngthu, ahng kizzathu, ayenkesenthu, kebenkesenthu, pendhethu, ayenkechüthu, nu ayyi ciwi kedithu tsüdila cigu chilo ahza khuchia. Mathu na Kadimi Nebukhadnezzar na atsikezhü pieki kethengwa tsü kesha kesa wi benlo sa.

³Kedi hathu ha tsüdila atsikezhüwa tsü kesha gheha gho saghu nu tsü tuwi ngankeya wi,

⁴anyi kesü na ahhai misikhhali thangchi, “Mizzatenti, anyi, nu ajühjja kepapa kesa nyithu!

⁵Nthu na tutuwa, tsü seng wi oboe, layer, zither, nu harp hathu; nu tsü seng wi achünong kepathu tsüdila tsü gweghe kekhou hhai zayaben. Akhwisa shagha meyi nthu na Kadimi Nebukhadnezzar na suna pi atsikezhü sapi pieki kethengwa tsü tuwi kukedula kinyiben.

⁶Anyi thowa na kukedu tsü nkinyi khe wan pi annikeqhe kisa kesü wi khala-chiaben.”

⁷Tsalina mizzatenti, anyi, nu ajühjja kepapa kesa nyi tsüdila achünongthu kekhou hhai tsü zaya meyi kukedula Kadimi Nebukhadnezzar na suna pi atsikezhü sapi pieki kethengwa tsü kinyi.

Daniel pvüshangthu Kecheng na Ajüh-nkeya Gheha Kekimenni

⁸Hawa ha Babilon nyithu pahan na matsü kemehaiwa tsü sennu Judah nyithu kimenni.

⁹Mathu na Kadimi Nebukhadnezzar wi khi, “Njenkeben Kadimiwa ya anuphan kahangwa salo!

¹⁰Njenkeben Kadimiwa na ahza kesü khukechi na akhwisa shagha meyi anyi tsüdila kukedula suna pi kesa tsikezhüwa tsü kinyilo,

¹¹nu anyi thowa na kukedula tsü nkinyi khe pi annikeqhe kisa kesü wi khalachiaben, isa khitheng.

¹²Ciwi no Judah nyithu pahan pi Babilon kadinyu kenoncca wi kedithu sa thsü ketheng Shadrak, Meshak, nu Abednego hathu na Njenkeben Kadimiwa ahza khukechi tsü nkinalaben. Mathu na ncenpvü nkinyi nyelela no pieki ketheng atsikezhüwa tsü tuwi nkukedu le.”

¹³Tsü tsüwi kadimiwa na ma lebentsu ntsa saya nu meshu kecheng tsü ssinu ma tuwi gholo ahza khuchia.

¹⁴Ma mathu wi khi, “Shadrak, Meshak, nu Abednego, nthu na icenpvüwa tsü nkinyi nu hi suna pi atsikezhü sapi pieki kethengwa tuwi nkukedu mvule kesa tsüna ntsakhiwa kwe?

¹⁵Tsalina nthu na khilitsü tutuwa, oboe, layer, zither, nu harp hathu nu achünong kepathu kekhou tsüdi zaya meyi kukedula atsikezhü tsü kinyilo. Keujüla nthu na tsüti nsamvu lethu, wan nthu pi annikeqhe kisa kesü wi khalachiaben. Nthu tsü acenpvü pahan na nthu hangshaya benle meshenten kwe?”

¹⁶Shadrak, Meshak, nu Abednego, mathu na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, ikhang na ikhang sheikhi le sa nben.

¹⁷Keujüla ikhang na ma kekuli sa ketenwa Anyiza na annikeqhe kisawa wi nu no kekhang wi ikhang hangshaya mehai, ma tsüti saaben.

¹⁸Isala keujüla ma tsüti nsa lela, ikhang na ncenpvüwa tsü kinyi nten, nu no suna pi kesa atsikezhü pieki kethengwa tuwi la kukedu nten kesa Njenkeben Kadimiwa na chüti yalo.”

Daniel pvüshangthu Kecheng pi shü thsülokesa

¹⁹Tsaseng wi Nebukhadnezzar na ma lebentsu ntsa saya, nu Shadrak, Meshak, nu Abednego hathu miwi aghepvü pi ma mmi nmieni sa. Tsalina ma ma nyithu na anni sapi hatu miwi tagü tughu sakayi thsülo ahza khuchia.

²⁰Nu ma süpahizi jawi kezü ntsathu ya anyi ha kecheng bhen pi annikeqhe kisa wi khalachilo kiza.

²¹Tsalina mathu na ma kecheng tsü agwomejuwa, agwomejuwa kaghazu, aliwen tsüdi pvü keten wi mathu bhenya nu pi annikeqhe kisa wi khala chia.

²²Kadimiwa na ahza khang ntsa khuchi nu anni sapi sa ntsawa satheng, tsalina annikeqhe tsüna anyithu pie wa kechi aghikehiethu tsü mecangthia.

²³Isanu Shadrak, Meshak, nu Abednego, hathu na kebhen tsü pvü nu annikeqhe kisa witsü khuli dua.

²⁴Nebukhadnezzar na ma keqhethiketen sa nu penshagha. Ma ma kekhu wi kedithu wi keü, "Ithu na meshu kecheng bhen pi annikeqhe kisa wi khalachi nsa kwe?" Mathu na luneng, "Anle, ithu na tsüti sale, Njenkeben Kadimiwa."

²⁵Tsaseng wi ma keü, "Isathu, mangkesa na hi meshu mejü anni non wi kegoe keten muben nu? Mathu kebhen tsü nmidha, nu mathu mecangtena kesa mangla nmi, nu meshu mejüwa tsüna tangnyilo kesü ti mu ben le."

Meshu Kecheng tsü Khushi pi Dikayi Kecü

²⁶Tsalina Nebukhadnezzar na annikeqhe keti kisa jenka witsü wha nu jishachi, "Shadrak, Meshak, nu Abednego! Kemisintsawa Anyiza maghathu! Shhugholo!" Isanu mathu na wan shhughoa.

²⁷Kaditsathu, ahngthu, ahng kizzathu, nu kadimi kekhu wi kedithu tsüdila saghu nu anni na mecang nkeyathu meshu kecheng ha ghangben. Mathu lissen nu mathu thsümeni la nmecang, nu mathu miwi annikhu han la nmi.

²⁸Kadimiwa na khi, "Shadrak, Meshak, nu Abednego, hathu Nyiza sengle! Ma ma nyilo kesun pi ma nondi nu ma kinyi keten hathu ha kekasha cüle. Mathu na hi ahza khukechi tsü nkinala mathu Nyiza ketan khe acenpvü kepa tuwi kukedu nkinyile kesa ghen mathu kahang khuchi.

²⁹"Nu hi khili ijühkhuchi kebenwa na mizzatenti, anyi nu ajühjja kepapa khi keten jawi anyi kesü le kesü lela Shadrak, Meshak, nu Abednego, hathu Nyiza nkinyikü lethu, ma ccükwen zandhi-zanghe, nu ma jjen yasa pi abhon sa cüben. Ciwi acenpvü kesüla hati kekashaya kemehai nmi."

³⁰Tsütinu kadimiwa na Shadrak, Meshak, nu Abednego, hathu sapi Babilon yyi wi dikayi cüa.

Daniel 4

Nebukhadnezzar Man Keniwa

¹Kadimi Nebukhadnezzar na ketsijüh ha kesun pi ayyi wi mizzatentithu, anyi nu ajühjja kepapa kesathu wi chi: "Shalom!"

²Kemisintsa Anyiza na amankesa nu qhecüshaghe kesa pi hi keccüca cüki kezhü ha kina chilo.

³“Anyiza na amankesa pi ithu ccüca kechithu tsüna khatila di nu! Ma qhecüshaghe kesa kekuli tsüna khatila khang nu! Anyiza na anuphan kadimiwa; ma matsü tsüdi wila kekhang senden.

⁴“Hi kadijjen wi cca hang, mehai kayi kesa wi inonkwen eben.

⁵Isala aman kesü na hi pateqhe nu hi jenkeben wi qhethiketen kemanthi mu.

⁶Hi Babilon wi kadimi sansichüthu tsüdi ssinu hi wi gho nu mathu na iman tsü jjugi mangwa khe pi hi kiza thsüle kesa ahza khuchi.

⁷Tsaseng wi atusencüki kekhithu, demathu, avü kesenthu, nu atsanen kechüthu ssinu gho, nu hi iman tsüpi mathu kiza, isala mathu na tsü khimetha pi hi kiza meyala.

⁸Tsaseng wi Daniel na gho. (Ma pi icenpvüwa nyan Belteshazzar lela ciden.) Acenpvüthu kemetha ghamu na ma miwi ben, tsalina hi mankeya tsüpi ma kiza. Hi ma wi khi:

⁹Belteshazzar, atusencüki kekhithu kediwa, acenpvüthu kemetha ghamu nmiwi ben, nu no kekuthithu tsüdila chüshiyaten kesa hi chüben. Hawa ha iman. Tsü ma jjugi na mangwa khe pi hi kizalo.

¹⁰“Hi jenkeben wi kemanthi wina ayyi mnon wi achanton ketikesie kesü mu.

¹¹Tsüna shigü wa atssan npi kecu chu tisiekayi nu ayyi wi anyi tsüdila tsü muya kemehai sa.

¹²Ma wathu na atsimemhai ntsawa, nu ma bi na husha pila ayyi mabenla kedsa qo sa. aghangsathu na ma kekhwon wi mnan, awathu na ma cünathu wi aghacen sa, nu kahangli eben tsüdi ma bi tsü dsa.

¹³“Hi kemanthi tsü cüki meshen eben wi tangwi nyilo kesü na meghe-metsa nu kekaketsü sa dugho keten mu.

¹⁴Ma ahhai misi ntsa sa jisha chi, ‘Achanton tsü shüchi nu ma cünathu kitsenlo; ma wathu mahang nu ma bi pi vvüzighelo. Ma cakhu aghangsathu nu ma cünathu wi awathu tsü jügü pilo.

¹⁵Isala ma chonhi tsü amighe nu lezza pi keji pi ayyi wi thenglo. Tsüpi ciwi aghangthu jawi teshilo. “ ‘Khili akejan ya anyi hawa miwi ca dugho thsü, nu ma ya aghangsathu gweghe aghangthu jawi hang wa thsülo.

¹⁶Kepaghenanye ma amapi tagü anyi leben npvüla aghangsa leben pvü wa ben.

¹⁷Hawa hana meghe-metsa nu kekaketsü kesa nyilowa na südhekechi. Isanu kahe wi anyi tsüdila Kekhang ntsawa Anyiza na anyi kadinyuthu miwi kekhang ben nu ma tsüthu khupi ma kessikeya anyithu jawi nyu ma chükhang nketenthu kesü le kesü lela cüya kemehai benle kesa chüya thsüle kesalina.’

¹⁸Kadimi Nebukhadnezzar na khi, “Hawa ha iman le. Tsalina Belteshazzar, tsü ma jügi mangwa khe pi hi kizalo. Kadimi sansichüthu kesüla pi hi kiza meya ladha, isala no tsü khiya mehai, kepaghenanye acenpvüthu kemetha ghamu na nmiwi ben.”

Daniel na Amanwa tsü khimetha Kechi

¹⁹Ha tsüwi Daniel pi Belteshazzar lela ciketenwa na messi pi mangla khi meya. Kadimiwa na ma wi khi, “Belteshazzar, aman nu tsü ketsijüh ya no patemessi thsü nsala.” Belteshazzar na luneng, “Njenkeben Kadimiwa, nman nu ma jügi tsüna nghinyithu ghenena sa thsüthu khe ghenena nsa thsü lalo kheshülan.

²⁰Achanton tsüna sie ntsawa gila atssan cu nu ayyi wi anyi tsüdila tsü muya mehai.

²¹Ma wathu na atsimemhai ntsawa, nu ma bi na ayyi mabenla kedsa qo na ben. Aghangsathu na ma cakhu wi mnan, nu awathu ma cünathu wi mathu ghacen sa.

²²“Njenkeben Kadimiwa, no achanton kesie nu kezüwa tsü le. No di ntsa wala atssan la cu, nu no kekhang na wala ayyi mabenla cuben.

²³Njenkeben Kadimiwa na ghang keben wi tangwi nyilo kesü na dugho nu khi, ‘Achanton tsü shüchi nu tsü yasalo, isala ma chonhiwa tsü teshi pi ayyi wi chilo. amighe nu lezza pi tsü kejiya, nu tsüpi ciwi aghangthu jawi teshilo. Akejan ya anyi hawa miwi ca dugho thsülo, nu ma ya aghangsathu gweghe amapi tagü hang wa thsülo.’

²⁴“Njenkeben Kadimiwa, hawa ha ma jügi tsüle, nu hawa ha Kemisintsa Anyiza na nmiwi kuliten le khishikechiwa tsü.

²⁵Anyithu zilashü wina no jügüshi pi wala aghangsathu gweghe hangwa thsüaben. No amesü süpon kesü ti amapi tagü aghang maha dsa nu agheja wi jen nu ciwi akejan na nmiwi cakiden. Tsaseng wi no Kekhang ntsawa Anyiza na anyi kadinyuthu miwi kekhang sen, nu ma tsüthu pi ma thowa kessiya khe cüya mehai le kesa chüya den.

²⁶Nyilowa na ma chonhi tsüpi ayyi wi teshilo ahza khuchi. Ha jügi no Anyiza na ayyi tsüdi wi kekhang sen tenle kesa chükeya wi no kadimiwa sa neng yaben.

²⁷Tsalina Njenkeben Kadimiwa, hi kekhi ha nieyalo. Kesami nsalayi, mangwa meshon khe tsü saya, nu ketha-uthu nantizenya. Isathu no mehaikayi neng yaden.”

²⁸Hathu ha tsüdila Kadimi Nebukhadnezzar miwi sa.

²⁹Asha tagha keni ketan sa keben wi ma Babilon wi ma kadijjen miwi kegoe keten wi

³⁰ma khi, “Babilon na khacula di khe ghangchilo! Hi tsü sapi hi ghazen nyunutiwa sa nu hi kekhang nu kezü, inyankethang nu iyenkeben pi ccücale kesa ghena sale.”

³¹Ajühthu na ma pang wina npi shhughola, tang wina ahhai kesü na khi, “Kadimi Nebukhadnezzar, hi khi kebenwa ha kinalo! Khili no wina no kadi kekhangwa tsü sen bvüdha.

³²Anyithu zilashü wina no jügüshiaben, aghangsathu gweghe hang, nu amapi tagü amesü süpon kesü ti aghangthu maha dsa ben. Tsaseng wi no Kemisintsa Anyiza na anyi kadinyuthu miwi kekhang senben, nu ma tsüthu pi ma thowa kessiya khe cüya kemehai benle kesa chüyaben.”

³³Ajühthu tsüna wan sacen ghoa. Anyithu zilashü wina Nebukhadnezzar jügüshi pi amesü süpon kesü ti aghang maha dsa wa thsüa. Akejan na ma gwo miwi caki nu ma ssen na shigü pi amumuthu kenye ti sie nu ma mezzen na awa mezzen ti sa.

Nebukhadnezzar na Anyiza Keseng

³⁴Kadimiwa na khi, “Amapi tagü na wa kesa seng wi hi tang wi yaki ghangchi nan, hi pala jjügi chüshiya. Hi Kemisintsa Anyiza seng nu kekinyikü nu anyankethang pi anuphan hang ketenwa cü. ‘Ma anuphan kekhang senden, nu ma kadinyu na matsü tsüdila benden.

³⁵Ma ayyi wi anyithu ha ghang pi mangla nkenye ti sa, tang wi nyilothu nu ayyi wi anyithu na ma kekhang kekhu wi ben. Thola ma kenenwa tsü matang nyelela ma mangwa saten khe keüya nben.

³⁶“Hi pala jjügi chüshi keya seng wi hi kenyuwakü, ijenkebenwa, nu hi kadinyu nyankethangwa tsüpi hi cü neng. Ikekhu wi kedithu nu anyi kemechanthu na anonkeghe sala hi ssiya, nu hi kadi kekhang hatu miwi la kenyuwakü pi hi cü neng.

³⁷“Nu khilitsü, hi Nebukhadnezzar na tang wi Kadimiwa seng, kinyikü, nu ma nyanthang benle. Ma kuliketen tsüdila tsatan nu meshon, nu ma anyi thowa na kapvüshüsha kuliten khe zansha cüya mehai.”

Daniel 5

Belshazzar Kemishu

¹Ghaja kesü Kadimi Belshazzar na kemishu keti kesü sa nu anyi kedithu hazar kesü cichi, nu mathu gweghe kisengtssü jjüpi adina.

²Mathu na jjü keben wi Belshazzar na ma ba Nebukhadnezzar na Jerusalem wi Kekinyijjen wina pvü kegho suna nu rükatssü hyithu nu akhuzzathu tsü sengholo ahza khuchi. Kadimiwa na tsüthu sengholo kesun chi, ma nu ma

kedithu, ma wubvüthu, nu ma wubvü meshibvüthu na tsüthu pi chi jjüle kesalina.

³Wan suna hyi nu akhuzzathu tsü senghoa, nu mathu tsüdila tsüthu wina kisengtssü jjü

⁴nu suna, rükatssü, lezza, amighe, achan, nu alon pi kezhü acenpvüthu tsü seng.

⁵Zulila anyi kwen kesü na shhugho nu kadijjen keshon miwi ahulathu kewegü na kiza ntsa sa keben witsü pala zhü shagha. Nu Kadimiwa na akwen tsüna pala zhükeben mu.

⁶Ma qhethiketen nu phalagha sa nu ma khhu keni la kedheggü wa.

⁷Ma magha nu anyi pahan ya demathu, avü kesenthu, atsanen kechüthu ssigholo khi. Mathu na kegho wi kadimiwa na mathu wi khi, “Anyi thowa na kezhü ha siya nu ma jjügi khihi hi kizaya khe ma kadimi gwomejuwa kaghazu nmiepheü kesa tsü pvü, kenyuwakü suna tsanzüli tsü meyan, nu kadinyu wi kekhang kesen kechengwa saaden.”

⁸Kadimi sansichüthu na shhugho, isala mathu thola kezhü tsüwa si nyelela ma jjügi mangwa khe khihi kadimiwa kiza meyala.

⁹Kadimi Belshazzar na ma ccükwenshü kesalina phalagha sapfü, nu ma kekhu wi kedithu na mangwa kesa-u khe acho nmila.

¹⁰Kadijja na kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na magha keben tsü zaya nu mishu kebenpen wi du. Nzawa na khi, “Njenkeben Kadimiwa ya kesie kahangwa salo! Nlikedhamang sa no phalagha nben lalo.

¹¹No kadinyu wi anyi kesü acenpvüthu kemetha ghamu na ma miwi keben nyi ben. Nba na kadimi sa keben wi anyi hawa hana chüshiya kemehai, kemeghe-kemetsa, nu acenpvüthu kemetsa ti kesa kemetsa pi ccüca chile. Nu nba Kadimi Nebukhadnezzar na anyi tsüwa pi atusencüki kekhitu, demathu, atsanen kechüthu, nu avü kesenthu, miwi kediwa sa thsü theng.

¹²Ma saya kemehai ma kepatha nu metsa nu aman jjügi mechan-metsa kekchichü, chükivvü kesa khiya, nu ajjügi kedhu khimetha keya nyi kesü; tsalina anyi Daniel, kadimiwa na ma nyan pi Belteshazzar keciwa ha ssigholo kesun chilo, isaletu ma hathu jjügi tsüdi pi no kiza ben.”

Daniel na Kezhü Jjügi Khimethakechi

¹³Daniel ssinu wan kadimiwa tuwi ghoa, nu kadimiwa na ma wi khi, “No Daniel, Judah kushinyiwa, iba kadimiwa na Judah wina ssinu hewi keghowa tsü kwe?”

¹⁴Acenpvüthu kemetha ghamu na nmiwi ben nu no sapichü ntsa nu kemeghe-kemetsa nu kemetsa benle kesa hi zaya.

15Sansichüthu nu demathu ssigho zhüketheng ha si nu ma jügi mangwa khe khipi hi kizalo sa, isala mathu na ma jügi chüshi meyala.

16Khili hi no kekuthi jügi bhashiya nu ajügi kedhu khimethaya mehaile kesa zayadha. Kejüla no kezhu hawa ha siya, nu tsüna mangwale khiben khe pi hi kizaya mehai lethu, no kadimi gwomejuwa kaghazu nmiepheü kesa tsüpi no pvü thsü, kenyuwakü suna tsanzüli pi no meyan thsü, nu no pi kadinyu wi kekhang kesen kechengwa sa thsüaben.”

17Daniel na luneng, “Njuthu tsüpi nghena thengya nyelela pi anyi pahan cülo. Hi Njenkeben Kadimiwa ghen mangwa zhütheng khe sichi nu ma jügi mangwa khe pi no kizaden.

18“Kemisintsawa Anyiza na nba Nebukhadnezzar sapi kadimiwa kesü sa nu kediqo nu ajenkeben pi ma cü.

19Ma di ntsa kesalina mizzatentithu, anyithu nu ajühjja kepathu wi anyithu tsüdila ma messi nu kedheggü. Kejüla ma anyi pahan pathi mvu lethu, ma tsüti sa; nu ma anyi pahan pi hang thsü mvu lethu, ma tsüti sa. Ma anyi thowa nyuwakü cü nyelela kimenni cü mvu khe tsü sa.

20Isala ma kapvü, leben-dhu, nu daggü shagha kesalina ma kadipen wina ma khupi nu ma kenyuwakü benwa tsü bhatagha.

21Anyithu zilashü wina ma jügüshia, nu ma leben na ahangsa kesü ti sa. Ma ahang gadathu ssinu hang, nu amesü süpon kesü ti ahang maha dsa, nu mangla pi akehwen nsala agheja wi akejan cakila jen. Asakhen wi ma Kemisintsawa Anyiza na anyi kadinyuthu tsüdi miwi kekhang senten nu ma tsüthu pi ma thowa kessiya khe cüya mehaile kesa chüya.

22“Isala no ma tsa, no ha tsüdila chüben lela no ketanla no satemeni meya.

23No tangwi kebenwa Apvüwa nu ma Kekinyijjen wi ahyithu nu akhuzzathu khusengho ma kematang kulidha. No, nkekhu wi kedithu, nwubvüthu, nwubvü meshibvüthu na tsüthu pi kisengtssü chi jü nu suna, rükatsü, lezza, achan. nu alon pi kesa cenpvüthu mangla muya, zaya, nu chüya, nketenthu tsü seng wa. Isala no hangya nyelela shüya kemehai nu no kekuli tsüdila ghan sen ketenwa Anyiza tsü kinyikü nsala.

24Tsüwa tsü ghen Anyiza na akwenwa tsü kesun pi ajüh hathu ha zhü thsü.

25“Zhüketheng tsüna hawa ha: ‘Siya, siya, whu, gishüzighe.’

26Nu hawa ha ma jügi: Anyiza na no kadinyu tsathangwa tsü siya nu sengho asakhenwa sadha;

27whu, no pi kuwhuchan wi whu nan nu mbhi mtsü muyadha;

28gishüzighe, no kadinyuwa tsü gishüzighe pi Mede nu Persia nyithu cüdha.”

²⁹Belshazzar na kaghajila ma maghathu wi kadi gwomejuwa kaghazu nmiepheü kesa tsüpi Daniel pvü thsü, nu kenyuwakü suna tsanzüli tsüpi ma meyan thsülo kesa ahza khuchia. Nu ma Daniel pi kadinyu wi kekhang kesen kechengwa sa thsüa.

³⁰Tsü ghaja na Babilon Kadimiwa Belshazzar pathia;

³¹nu Mede nyi Dariya na tsü tsüwi amapi achentugho nu keni sa keen wi kadi kekhangwa tsü pegheya.

Daniel 6

Daniel na Ssensitemi Ku wi Keen

¹Dariya na ma kadinyu tsüdi wi kekhang sen thsüle kesalina ahngthu meza nu nkwe kessiyale kesa südheya.

²Tsümiwi, ma Daniel nu kepa wi meshu keni kessi pi ahngthu kekuli lentsütson nu kadimiwa kenen tsü ghang thsü.

³Daniel na kepa wi kekuli kaghangthu nyelela ahngthu miwi wan ma kekuli kemehai pi ccüca chia. Ma kemehai makepa kesalina kadimiwa na ma pi kadiyyi maben miwi kenonccawa sa thsüle kesa cenea.

⁴Tsaseng wi kepa wi kekuli kaghangthu nu ahngthu na Daniel na kadiyyi wi ayenkesen wi ma kesazzi bha, isala mathu na mu meya, kepaghenanye Daniel nondi qo nu ma mangla kesazzi nu atsentsa nkenye kekuli nsa.

⁵Mathu na khokho wi khi, "Ithu na ma keccüna len wi nkenye tsü mangla sa nu Daniel kimenni keya len mua ntendha."

⁶Tsalina mathu na wa kadimiwa metu nu khi, "Kadimi Dariya, Njenkeben Kadimiwa ya kesie kahangwa salo!

⁷Ithu no kadiyyi wi ayensen keten kaghangthu, ahngthu, ahng kizzathu, nu kedi kepathu tsüdila cenkeya lethu, Njenkeben Kadimiwa na ahza kesü khushichi nu tsü satezü chilo saben. Ghanan changha jüwi anyi kesüla Njenkeben Kadimiwa wi nkenye tsü acenpvü kepa wi nyelela anyi kesü wi lela mangla khieya nbenle kesa ahza khuchilo. Anyi kesü le kesü lela ahza ha bheghe kesawa pi ssensitemithu na pong keen ku wi khala chiaben.

⁸Tsalina Njenkeben Kadimiwa na ahza ha khuchi nu n-nyan zhüchi, isalethu tsüpi Mede nu Persia nyithu ayen kesü sala satezü nu kemili nkeya saaden."

⁹Tsalina Kadimi Dariya na ahza tsü miwi ma nyan zhükia.

¹⁰Khathansha wi Daniel na ahza tsü miwi kadimiwa nyan zhükidha le kesa zaya khe ma ajjen wi wha. Ma jjensha tangwa keshondhi kesü wi jjenkubhi na

Jerusalem wiwa jatan ben. Ciwi ma keshüthangla sa keten ti jjenkubhi tsü sha nu akhhutsüla ghanan kesü wi kecheng tughu Anyiza wi kekhie sa.

11Daniel ghinyithu na ma Anyiza wi khie keben kemu wi

12mathu tsüdila Daniel kimenni cüle kadimiwa wi wa. Mathu na khi, “Njenkeben Kadimiwa, no ghanan changha jüwi ha anyi kesü le kesü lela no wi nkenye tsü acenpvü kepa wi nyelela anyi kesü wila kekhie sa kebenwa pi ssensitemithu na pong keben ku wi khalachiaben kesa ahza kesü wi tsü n-nyan zhütheng.” Kadimiwa na luneng, “Anle, tsüna Mede nu Persia nyithu yen kekhang kesü nu kemili nkeya kesü saben.”

13Tsaseng wi mathu na kadimiwa wi khi, “Daniel, Judah wina kushinyi sa keghowa tsüna Njenkeben Kadimiwa nyuwakü nyelela no ahza khukechiwa tsü n-nieladha. Ma ghanan kesü wi kecheng tughu kekhie saki benten le.”

14Khathansha wi kadimiwa na ha zaya khe ma leben güccü nu ma piketsü sala Daniel kekasha kecü len pahan bha. Ma aghani npi kedu chu tsü kiden.

15Tsaseng wi anyithu na kadimiwa wi kheneng gho nu ma wi khi, “Njenkeben Kadimiwa na chüben, Mede nu Persia nyithu yen kenie wina kadimiwa na khushikea ahza kesütanla kemiliya nben.”

16Tsalina Daniel ghan pi ssensitemithu na pong keben ayyiku kesü witsü chilo kesa ahza khushia. Ma Daniel wi khi, “No nleben tsentsa sennu ma kekuli sa ketenwa n-Nyiza ya no kekasha kecüwa salo.”

17Anyi thola Daniel kekasha meya thsüle kesalina alon kesü pi ayyiku pang wi khen nu kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu ji kemechan pi ma miwi jen.

18Tsaseng wi kadimiwa na kadijjen wi kheneng gho nu kedsakejjü nyelela katsüha mangla nsenla ghaja thangthang jenshü meyala sa.

19Tsantheghi keben wina kadimiwa na shagha nu ayyiku wi wa.

20Ma wala cukeya wi ma leben güccü ntsa nu jishala, “Daniel, hangkeben Nyiza maghawa! No nleben tsentsa sennu ma kekuli sa ketenwa Anyiza tsüna ssensitemithu pang wina no hangsha cü ma?”

21Daniel na luneng, “Njenkeben Kadimiwa ya anuphan kahangwa salo!

22Mathu na hi patena nsa thsüle kesalina Anyiza na ma nyilo kesunchi pi ssensitemithu pang khen cü le. Ma tsüti sale, kepaghenanye hi kesami nmi nu ntuwi nsazzi le kesa ma chüben, Njenkeben Kadimiwa.”

23Kadimiwa na ma nonghe ntsa saya nu ayyiku wina Daniel zanshi yalo kesa ahza khuchi. Tsalina mathu na ma zanshiya, nu ma miwi yisüyigha mangla nmi, kepaghenanye ma Anyiza nondiden.

²⁴Tsaseng wi kadimiwa na Daniel kekimennithu tsüdila ghanyalo ahza khuchi, nu ma mathu pi mathu wubvüthu nu mathu tsangathu gweghe pi ssensitemithu na pon keben ayyiku witsü khalachi thsüa. Mathu na dula ayyi npi kecu wina ssensitemithu na benkegho mathu cen nu mathu gü tsüdila pacha.

²⁵Tsaseng wi Kadimi Dariya na lesü zhü pi ayyi wi mizzatentithu, anyithu nu ajühjja kepapa nyithu tsüdi wi cüchi: “Shalom!

²⁶Hi kadiyyi kekhu wi kebenthu tsüdila Daniel Nyizawa ha messi nu nkinyiküthu yishü kesa ahza khuchiben.” “Ma hangkebenwa Anyiza kesü, nu ma anuphanla kekhang senben. Ma kadinyu na khiela yasaya nben, nu ma kekhang na khiela asakhen sa nben.

²⁷Ma nyu hangsha nu kekasha yaden; ma tang wi nu ayyi wila amankesa nu qhecüshaghe kesa kuliden. Ma ssensitemithu na Daniel n-ghan thsüla ma hangshaya.”

²⁸Daniel na Dariya kadikesa nu Persia nyi Sira kadikesa tsü wi mehai kayi ntsa sa.

Daniel 7

DANIEL NA MA KEMANTHI CÜKI KEKHI (7.1—12.13) Daniel na ahangsa Mejü Kemu

¹Belshazzar na Babilon kadimiwa sakeya mapi atuwa wi hi aghaja wi aman kesü nu kemanthi kesü mu. Hi aman tsü zhüya nu hana

²hi aghaja wi kemu zhüketheng tsü: Ameghü na apen tsüdi wila sho gho nu atssükedone miwi khang ntsa mo ben.

³ ahangsa keti mejü na atssükedone ketiwa wina shhugho, mathu tsüdila atsi kepapa sa.

⁴Atuwa na ssensitemi kesü ti, isala amumu gisha ti kesa pvü den. Hi ghang keben wi agishathu tsüna dea. Ahangsawa tsü pieki pi anyi ti nganya thsü. Nu tsaseng wi anyi leben pi tsü cüa.

⁵Ahangsa keniwa na ghang pi aduweng na ngan keben ti. Tsüna amenni gü kecheng pi ma yha jüwi mekü pieden, nu aghai kesü na tsüwa wi khi, “No wala asa dsaya kemehai chu dsaben lo!”

⁶Hi ghang keben wi ahangsa kepa wi kesü shhugho. Tsüna ghang pi shenkitemi kesü ti, isala ma ghatsü miwi awa gisha ti kesa mejü na ben, nu ma li mejü na ben. Kekhang pi ma cü ketheng ti mu.

⁷ Hi ghang keben wi ahangsa mejüwa na shhugho. Tsüna khang ntsa, amankesa, nu qhethiketen ntsa. Ma amighe yha tsüpi ma tsse nküchha, nu

tsaseng wi tsüna tsüthu cüten. aghangsa kepathu ti nyela tsüna ma ghacü tagha pvüden.

⁸ Hi ma ghacüthu tsü ghang keben wi aghacü kepa wi kizza kesü na tsüthu jawi shhugho keten hi mu. Tsüwa tsüna aghacü ciwi keben kecheng pashüa. Aghacü hawa ha anyi nyon nu apang pvü nu kapvü wisa ntsa saden.

Kemanthi wi Meshu Kesü Anuphan Hangkebenwa Kemu

⁹ Hi ghang keben wi kadipenthu piaben pen satheng. Anuphan hangkebenwa tsüna kadipen kesü miwi donkiya. Ma thsümeni na miki pi aghola ti, nu ma lissen na asassen ti metha. Ma kadipen na accüqe nniqethu miwi keben tsüna anniqhe pi kizaben,

¹⁰ nu anni ghaku kesü na ciwi na lle shhughoben. Anyi hazar kejon na ma kekuli saale ciwi ben, nu anyi khalatsi khalatsi na ma tuwi nganben. Ajühkekaghaten kekuli sa shhu, nu lesüshenthu shi pi theng.

¹¹ Hi ghang keben wi hi khili lela aghacü kizzawa tsüna awisa nu kapvü keben zaya. Hi ghang keben wi aghangsa mejüwa tsü pathia, nu ma kamang pi anni wi khalachi nu yasa.

¹² Aghangsa kepathu mathu kekhang tsüna sen bvüdha, isala mathu ya matsü keu hang waya kemehai pi cütheng.

¹³ Aghaja wi kemanthi hawa tsü wi hi anyi ti kesa kesü mu. Ma akulukeshü pi ma vü pvü nu hi tetsaki gho, nu anuphan hang kebenwa witsü wala ma tuwi benya.

¹⁴ Kekhang, kenyuwakü, nu kadi kekhang pi ma cüa, isanu mizzatentithu, anyi nu ajühja kepapa kesa nyithu tsüdila ma kekuli sa thsüle kesalina. Ma kekhang na anuphanla benden, nu ma kadinyu na asakhen sa nben.

Kemanthi Jjügi Khikemetha

¹⁵ Hi kemanthi ha kemu wi kivvü nu messi ntsa sa.

¹⁶ Hi ciwi ngan kebenthu kesü wi wa nu ma ajjügi tsüdila khimetha pi hi kizalo keü. Tsalina ma tsü jjügi pi hi kiza.

¹⁷ Ma khi, "Aghangsa keti mejü hathu hana kadinyu mejü na ayyi miwi shagha ketenthu le.

¹⁸ Nu Kekhang ntsawa Anyiza nyithu na kadi kekhang muya nu pi anuphanla theng den."

¹⁹ Tsaseng wi hi aghangsa mejüwa kepathu ti nyela qhethiketenkesa, ma lezza ccümezenthu pi ma tsse tsü ghan, ma mighe yhathu pi nkücha, nu tsaseng wi tsüthu miwi cüten kebenwa cüki tsü chüya mvu sa.

²⁰Nu tsüwa li miwi aghacü tagha na ben nu aghacü kesü asakhen wi shhugho aghacü kecheng pashü. Tsüna anyonthu nu apang ben nu kapvü wisa den. Tsüna kepathu miwi qhethiketen kesawa cüki tsü chüya mvu sa.

²¹Hi ghang keen wi aghacü tsüwa tsüna Anyiza nyithu ssinu aghisa nu mathu miwi khangya.

²²Tsaseng wi anuphan hang keenwa na gho ajühkaghaten nu Kekhang ntsawa Anyiza nyithu kenenwa wi khichia. Anyiza nyithu na kadi kekhang mukeya tsüna ghodha.

²³Ma jügi khimetha pi hi kekizawa tsüna ha: “Aghangsa mejüwa tsüna ayyi wi kadinyu mejüwa nu kadinyu kepathu ti sa nketenwa tsüle. Tsü ayyi maben pacha pi nu tsü cüten shaben.

²⁴Aghacü tagha tsüna kadimithu tagha kadinyu wi kekhang sen ketenthu. Tsaseng wi kadimi kepa wi kesü shagha den; ma hatu kadimithu miwi makepa sa nu kadimi kecheng pashaden.

²⁵Ma Kekhang ntsawa Anyiza kidhenjüh khi nu Anyiza nyithu pashaben. Ma mathu keccüna yenthu nu akhothu kemiliale kiden, nu Anyiza nyithu na amapi kecheng nu gishü pahan ma kekhang kekhu wi benden.

²⁶Tsaseng wi tang wi ajüh kaghaten, nu ma kekhang sen bvüa, nu ma yasatha saaben.

²⁷Ayyi wi kadinyuthu tsüdi kekhang nu keti pi Kekhang ntsawa Anyiza nyithu cüaden. Mathu kadi kekhang na asakhen sa nben, nu ayyi wi kekhang kesenthu tsüdila mathu kekuli sa nu mathu jühkina den.”

²⁸Hawa ha pala cüki kezhü sakhen. Hi qhethiketen nu phalagha sa, nu hi ketanla pala tsüdi meshen ben wa.

Daniel 8

Daniel na Kemanthi wi Aneni nu Khaghaneni Süpon Kemu

¹Belshazzar na kadimiwa sakeya kecheng mapi wi hi kemanthi keniwa tsü mu.

²Kemanthi tsüwa wi tsü zulila hi ketanla hi Elam yyi wi Susa nyunutiwa khweti kezhü non wi keen mu. Hi Ulai Ghaku ghüsa wi ngan keen,

³nu ciwi aghaku kete wi khaghaneni süpon kesü ma aghacü kesiesie keni pvü nu kesü na kepawa miwi sie nu theü kesa mu.

⁴Hi khaghaneni süponwa tsüna ma ghacü pi niduwa, aghawa, nu acülawa nyeggü keen tsü ghangben. Aghangsa kesüla ma khen meya, nyelela ma kekhang tubvü meya. Ma ma kemeshen sa nu awisa pfüpfü wa.

⁵Hi hana ma jügi mangwa nu sa imansa keben wi niduwa na aneni kesü na mbhi ntsa nu ma ccü pi ayyi la nkidhenla bvügho. Ma ma nyon keni jüwi ma ghacü kemechan kesü pvüden.

⁶Ma khaghaneni süpon kesü na aghaku ghüsa wi ngan keben hi kemuwa kepeghe wiwa tsü gho, nu ma kezü tsüdi sennu tsüwa wi bvü wa.

⁷Hi ma khaghaneni süponwa tsü kaghaccenli kesa tsü ghangben. Ma lebentsu ntsa sa nu khaghaneni süponwa shon nu ma ghacü keni pashüa. Khaghaneni süponwa na kaghanineng kesa kezü nmila. Ma shon pi ayyi wi khala chi nu cüten, ciwi thola ma hangshaya kemehai nmila.

⁸Aneni tsüwa na awisa pfüpfü shagha, isala ma khang ntsa keben wi ma ghacüwa tsü pashüa. Tsü pen wi aghacü kemechan mejü na shhugho, nu kesüsü tsüdila alen kepapa wi jatanben.

⁹Aghacü mejü hathu jawi aghacü kizza kesü shhugho, tsü kekhang na ketssen sennu acülawa nu nishuwa nu Khishi ketheng Yyi wiwa peghe wa.

¹⁰Tsüwa tsüna zü pfüpfü pi tang süpahizi, ghotsithu, ssisaya kemehai sa, nu tsüthu pahan pi ayyi wi khala chi, nu tsüthu cüten.

¹¹Tsüna tang süpahizi benchüwa lela nkichi, atsathangla ahanshathu sapi ma cü keten tsü khen, nu Kekinyijjenwa tsü yasa.

¹²Anyithu na atsathangla ahansha mehaisü sapi kecü mithon wi kesami sa, nu keccüna tsentsawa tsüpi ayyi wi khala chia. aghacüwa tsüna ma kekuli tsüdi wi mehai kayiya.

¹³Tsaseng wi hi tangnyilo kesü na kepawa wi keü keben zaya, “Kemanthi wi kemu tsüthu tsüna matsü khathu waben nu? Kesami pongcawa tsüna khathu atsathangla hshansa kesathu tsü mithon saaben nu? Matsü khathu tang süpahizi nu Kekinyijjenwa tsü cüten benten nu?”

¹⁴Tangnyilo kepawa na keluneng hi zaya, “Tsüna 2,300 shitawa nu aghanen kecu saaben, nu tsü tsüwi ahanshathu la sa nben. Tsaseng wi Kekinyijjenwa tsü saneng yaben.”

Tangnyilo Gabriel na Kemanthiwa Tsü Khikemetha

¹⁵Hi kemanthiwa tsü ma jügi mangwa khe chüshiya le sa keben wi anyi kesü zulila gho ituwi nganya.

¹⁶Hi ahhai kesü na Ulai Ghaku ghüsa keni jüwi khi keben zaya, “Gabriel, ma kemu jügiwa tsü khimetha pi ma kizalo.”

¹⁷Gabriel na gho ikete wi nganya, nu hi qhethiketen pi ayyi wi qanca dua. Ma hi wi khi, “Keshü nyiwa, ma jügi chüshi yalo. Kemanthiwa hana ayyi sakhen wi saa keten tsü le.”

¹⁸Ma ajühkhitu keben wi hi mangla nchüla ayyi wi qanca dua. Isala ma hi ghananya nu hi pieki pi ngan thsüa,

¹⁹nu khi, “Anyiza lebenketsu kekuli na khati saben khe hi pi no ccücaben. Kemanthiwa tsüna asakhen wi cüki khiben.

²⁰“No kemu khaghaneni süponwa ma ghacü keni kepvü tsüna pi Media nu Persia kadinyuthu ghape kechi.

²¹Aneniwa tsüna pi Gris kadinyu kaghape, nu ma nyon keni jüwi ma ghacü kemechanwa tsüna kadimi atuwa.

²²Ma ghacü atuwa kepashü seng wi aghacü mejü keshhughothu tsüna mizzatenti tsüwa na gishü pi kadinyu mejü sa nu kadinyu atuwa kekhang ti sa meyala keben ghape kechi.

²³“Kadinyuthu sakhen na tetsaki lethu mathu na gheshighena nmehai ntsa sa shagha nu mathu meten ncüthu yishü kegho wi leben kedhu, yencüki nkemehai, nu milikemesa kadimi kesü shhughoben.

²⁴Ma khang shagha ben, isala tsüna ma ketanla ma kekhang wina nye. Ma pala yasa pi kemessi sa nu ma kekuli tsüdi wi mehai kayi yaden. Ma keyasa sengho anyi kekhang ntsa nu Anyiza nyithu miwi chiden.

²⁵Ma khapeghe- khaja kesalina ma milikemesa len wi mehai kayi yaden. Ma ketanla ma ghen kapvü nu kitsan nchila anyi kejon yasa ben. Ma tsüdi jawi Kadimiwa lela thenben, isala anyi kekhang nsenla ma yasa cüden.

²⁶Aghanen nu minulen wi hhansha kesa kemanthi cüki khimetha pi no kekiza tsüna gho metsiben. Isala khili tsüpi kuthi thengla, kepaghenanye matsü kesie seng wi ccüna tsü sacen metsiben.”

²⁷Hi shüca wa nu ghanan keujü naa wa. Tsaseng wi hi shagha nu kadimiwa na kekuli pi hi nondi kechiwa tsü sa wa, isala hi kemanthiwa tsü chükivvü nu tsü chüshi meya.

Daniel 9

Daniel na Ma nyithu ghen Kekhie

¹Xerxes tsawa Dariya, Mede nyiwa na Babylonia yyi kadinyu miwi kekhang sen keben tsüwi.

²Ma kekhang kesen mapi atuwa wi hi lesüshen kemethathu si nu Apvüwa na pi atusenjüh-kechüwa Jeremiya wi Jerusalem na amapi achantagü kededi wi benben le kesa kekiza cüki tsü meshenben.

³Nu hi atsentsa sa Apvüwa Anyiza wi khie nu ma wi keshükenela zi, nu aleshithsü mphu nu ayyinikhu wi donkiben.

⁴Hi Apvüwa iNyiza wi khie nu inyithu kesamithu khishü. Hi khi, “Apvüwa Anyiza, no di ntsa nu ithu na no kinyiküden. No leben tsentsa sa cenkethenjüh nie nu no ghaliki keten pi no ghali nu njühkekhi sa ketenthu ccücaden.

⁵“Ithu na samidha, ithu na nmehaila gho nu ithu na sazzidha. Ithu na no ithu ya salo khikechi tsü hbaghe nu no kemeshon pi ithu keccüca witsü na kheneng bvüle.

⁶Ithu na nmagha atusenjüh-kechüthu na n-nyan wina khipi ithu kadimithu, ithu miwi kekhang kesenthu, ithu baqhaithu, nu ithu mizzatentiwa maben wi kekiza tsü nkinaladha.

⁷Apvüwa, no keshüthangla kemeshonwa tsü saden, isala ithu na keshüthangla anyankekinyen sengho ithu miwi chiyaden. Tsüna ithu Judea wi nu Jerusalem wi nu Israel nyi no mathu jügüzighe pi diyyithu akete nu kelensie wi chi kesathu tsüdila tsüti le, kepaghenanye mathu na ntuwi leben tsentsa nsala.

⁸Ithu kadimithu, ithu kekhang kesenthu, nu ithu baqhaithu na kejüghekeya kekuli sa nu sami pi no nkenen sadha, Apvüwa.

⁹No nyu nantizen nu kesami teshi cüten le, ithu na no matang nu shun lela.

¹⁰O Apvüwa ithu Nyiza, no ithu na n-yenthu tsü nie nu hanglo kesa pi nmagha atusenjüh-kechüthu wina pi ithu kecü tsü ithu na nkina lale.

¹¹Israel nyithu tsüdila n-yenwa tsü bheghe nu no mangwale khi khe tsü nkina mvula le. Ithu na sami pi no nkenen sadha, tsalina no nmaghawa Mosa Yenwa wi zhüketheng kishen-keshithu tsü sengho ithu miwi chidha.

¹²No ithu nu ithu kekhang kesenthu miwi mangwa sale khi khe sadha. No ayyi wi anyunuti tsüdi miwi lela Jerusalemwa meten ntsa sadha,

¹³Mosa Yenwa wi kemeten cüki zhüketheng tsüti tsüdi ithu miwi ghodha. Isala khili lela, O Apvüwa ithu Nyiza, ithu na kesami wina kheneng nyelela no wi atsentsawa tsü nie nu no kenenwa sale nsaladha.

¹⁴O Apvüwa ithu Nyiza, no ithu meten cüle kiden nu tsü sadha, kepaghenanye no keshüthangla kemeshonwa tsü saden, isala ithu na njüh nkinala.

¹⁵“O Apvüwa ithu Nyiza, no Ejipt wina n-nyithu ssi keshhugho wi no kekhang pi ccüca, nu no kekhangwa tsüna khili kecu meshen benden. Ithu na samidha; ithu na sazzidha.

¹⁶No wakea tsüwi ithu khwe gho, tsalina no Jerusalem ghenana leben ntsula yilo. Tsüna n-nyunutiwa, no kemetha yyishiphon wa le. Ithu na kesamithu sa nu ithu baqhaithu na nkemehai kekuli ghenana ketekevü diyyithu wi keben nyithu tsüdila Jerusalem nu n-nyithu nkichiladha.

¹⁷O Anyiza, hi kekhie nu keshükene kesa ha kinachilo. No Kekinyijjen yasakea tsü saneng cülo; anyi tsüdila no Anyiza le kesa chüya thsüale kesalina tsü saneng cülo.

¹⁸Ithu kekhie kina cülo, O Anyiza; ithu na agükeccü wi ben nu n-nyan senketen nyunutiwa na ketizensa keben ha ghangchilo. Ithu na kemeshon kesa ghenya nye, isala no nyu nantizen keten ghenya ithu na no wi nanketizen khieben.

¹⁹Apvüwa, ithu kekhie kina cülo. Apvüwa, ithu kesami teshi cülo. Apvüwa, ithu hhai kina, nu kulichilo! Anyi tsüdila no Anyiza le kesa chüya thsüale kesalina nminu lalo! Anyunuti hawa nu anyithu hana nji.”

Gabriel Na Atusenjüh kekhi Jjügi Khikemetha

²⁰Hi kekhie sakiben, hi kesamithu nu inyi Israel kesamithu khishü nu Apvüwa Anyiza na ma Kekinyijjen kemethawa tsü saneng cülo keshükene ben.

²¹Hi kekhie sa keben wi hi kemanthi atuwa wi mukeyawa Gabriel tsüna pighe sen hi keben pen wi dugho. Tsüna minulen ahansha sapi kekinyi tsüwi.

²²Ma khimetha chi, “Daniel, hi no kiqa pi atusenjüh-kekhi jjügi tsü chüshiya thsüale hewi ghoben.

²³No khathansha Anyiza wi keshükene shagha khe ma no luneng chidha. Ma no ghaliden, tsalina hi luneng kechi pi no kizale ghodha. Tsalina hi kemanthiwa tsü jjügi khimetha keben wi kina kaketsü sayalo.

²⁴“Anyiza na kesami nu nkemehai wi n-nyithu nu n-nyunuti kemethawa tsü teshichi keten matsü ssan pi ketheng na amapi achentagügü kesa tagü. Kesami teshi pi cü nu anuphan ketsatan pieki chiden, isanu kemanthiwa nu atusenjüh-kekhi tsü sacen nu Kekinyijjen kemethawa tsü sametha nengya thsüale kesalina.

²⁵Ha meshen nu chüyalo: Jerusalem saneng yalo ajüh khukechi tsüna wa Anyiza na kessikeya ccülikesawa kegho kecu amapi tagügü kesa tagü tughu saaben. Jerusalem lentonti pi akhweti kezüthu wwala saneng den, nu amapi achentugho nu keni kesa tagü tughu benden, isala tsüna agükeccü tsü kesü saaden.

²⁶Nu tsü tsü sakhen wi Anyiza na kessikeya ccülikesawa tsüpi atsentsa nkenye wi pathiaben. Anyunutiwa nu Kekinyijjenwa tsüna kekhang ntsa kekhang kesenwa süpahizi na gho yasa ben. Asakhenwa tsüna atssüketi ti Anyiza na kiden ketheng aghikesa nu keyasa sengho ben.

²⁷Kekhang kesenwa tsüna amapi tagü anyi kejon ssinu ajühcenkeya zükeqhe kesü saaben, nu matsü tsüwa gishü pahan kewa seng wi ma ahansha kesathu nu kekinyithu tsüpi asakhen sa cüaben. Qhethiketen Mankesawa tsüpi Kekinyijjen shoni Kemisintsa wi chiaben, nu tsüpi ciwi kechiwa na Anyiza na ma ghenya kiden pi ketheng asakhenwa tsü npi kemetu chu ciwi benden.”

Daniel 10

Daniel na Tigri Ghaku Kete wi Kemanthi Kemu

¹Sira na Persia kadimiwa sakeya kechengwa mapi wi ketsijüh kesü pi Daniel, Belteshazzar lela ci ketenwa ccüca chi. Ketsijüh tsüna atsentsa, isala chüshiya le kesa na dhu mtsü. Kemanthi kesü wi tsü khimetha pi ma kiza.

²Tsü tsüwi hi hapta kecheng anongü ben.

³Hapta kecheng tsü npi kecen chu hi kedsakejjü kenyan nyelela asa mangla ndsa, kisengtssü mangla njjü, nyelela ili la nhhe.

⁴Amapi tsüwa asha atuwa ghanan nkwe nu mejü wi hi aghaku ketiwa Tigri ghüsa wi ngan ben.

⁵Hi yaki ghangchi nan meshu kesü na linen thsümeni mphi nu suna kemehai geshikeqhan pvü keten mu.

⁶Ma gwo na wegü pi alon menkedhu kesü ti. Ma mmi na atsancwe kekiza ti, nu ma nyon na anni kekiza ti. Ma kwen nu ma ccü na wegü pi lezza mesi ketheng ti. Nu ma hhai na anyitenti kesü hhai ti saben.

⁷Hi ketan kemanthiwa tsü mu. Hi gweghe ketenthu na mangla nmu, isala mathu qhethiketen nu bvü wala kuthi.

⁸Ciwi hi ketan sa nu kemanthi mankesawa ha ghangben. Hi kezü nmitha sa, nu immi na kemili pi thola hi chüshi nkeya sa.

⁹Hi ma hhai zakeya wi hi mangla nchüla ayyi wi khuli du nu ciwi nkhwen wa.

¹⁰Tsaseng wi akwen kesü na gho hi ghananya nu hi pieki pi shaghaya thsüa, isala hi ciwila kedheggüben.

¹¹Tangnyilowa na hi wi khi, “Daniel, Anyiza na no ghaliben, shagha nu hi mangwa khi le ben khe mehaitsü kina yalo. Hi kesun pi no wi chitheng le.” Ma ha kekhi seng wi hi kedheggüla shagha.

¹²Tsaseng wi ma khi, “Daniel, nmessi lalo. No chüshikeya muyale kesalina no satemeni le sūdhekeya ghanan atuwa nten na Anyiza na no kekhe yacüdha. No kekhe yakecü wina hi ghoben.

¹³Persia kadinyu kaditsa nyilowa na ghanan nkwe nu kesü hi matang wale. Tsaseng wi nyilothu jawi kediwa Mikhael na gho hi kiqa, kepaghenanye hi ketan teshi pi ciwi Persia wi chitheng.

¹⁴Hi haseng wi n-nyithu miwi mangwa kulile ben khe pi no chü thsüle ghoben. Hawa hana haseng wi ghena kemanthi kesü.”

¹⁵Khathansha wi ma ha khi khe hi ayyi wi ghang nu ajüh nkhi.

¹⁶Tsaseng wi nyilo anyi ti kesawa tsüna ma kwen chang pi ikhemeggü kidhenchi. Hi ma wi khi, “Kediwa, kemanthi hawa ha ghenä hi nzütha sa nu hi kekinen kekheneng meya ladha.

¹⁷Hi amagha kesü na ma pvüwa tuwi ngan keben ti sadha. Hi khäti no ccünengya ben nu? Hi kezü nu ihatha nmiladha.”

¹⁸Kuti ma hi ghati nengya nu hi züpfüya.

¹⁹Ma khi, “Anyiza na no ghaliben, tsalina mangla no sapi leben ketizensa nyelela no pateqhe thsü nsa lalo.” Ma ha khi kechi wi hi zünengya nu khi, “Kediwa, no mangwa khile ben khe hi kizalo, no hi sapi mehai nengya thsüdhä.”

²⁰⁻²¹Ma khi, “Hi mangwa ghenä no wi gho khe chüben ma? Tsüna Atsentsa Lesüshen wi mangwa zhütheng khe pi no ccüca chile kesalina. Hi khili wa neng nu Persia kehie nyilowa ssinu kesali nsathu yishü ben. Tsaseng wi Gris kehie nyilowa na shhugho ben. Israel kehie nyilowa Mikhael ketan khe ciwi thola hi kekiqa nmi.”

Daniel 11

¹Ma hi kiqa nu hi kekhwe tsüna ma dulu.

²Nu hi khili pi no kizale kebenwa tsüna atsentsa.’

Ejipt nu Siriya Kadinyu keni

Tangnyilowa na khi, “Hewi la kadimi kecheng na Persia miwi kekhang sen den nu tsaseng wi mejüwa na ghoben, ma kepathu tsüdi miwi ben kayi yaben. Ma kekhang nu keben-keyeng qe wina Gris kadinyu tsü nniben.

³“Tsaseng wi kadimi kempvüza kesü na shagha ben. Ma kadinyu keti kesü miwi kekhang sen nu katsüha lela ma mangwa sa mvu khe saaben.

⁴Isanu ma khang ntsa keben tsüwi ma kadipenwa tsü pakhi pi gishü mejü saaben. Ma shicübvügha nkenye wi kadimithu na ma mithon wi kadisa den, isala mathu na ma sen kesa cu kekhang tsü ben nben.

⁵“Ejipt kadimiwa na zü shaghaben. Isalela ma kekhu wi süpahi kedi kesü na zükayi nu kadinyu dikayi kesa miwi kekhang sen den.

⁶Amapi pahan seng wi Ejipt kadimiwa na Siriya kadimiwa ssinu ashusa sayaben nu ma nga pi ma wi n-nuwa thsüaben. Isala ashukesa tsüna kesie wa nben, ma, ma wuba, ma tsanga, nu amagha ma nie kewathu tsüdila pathiaben.

⁷Tsaseng wi wan ma shilithu jawi pahan na kadimi sayaden. Ma Siriya kadimi süpahizi ssikesali, nu ma khwetikevü non wi du nu mathu pashaden.

⁸Ma mathu cenpvü tsikezhüthu nu suna nu rükatssü khuthi pi acenpvü tsüthu kecü tsanqaihu pvü nu Ejipt wi wa neng shaben. Kecca tsü mapi keu seng wi

- ⁹Siriya kadimiwa na Ejipt nkale ghoben, isala ma jügü neng pi bvü thsüaben.
- ¹⁰“Siriya kadimi tsüthu na aghi ghen kiden nu süpahizi kejon saghu yaben. Mathu jawi meshu kesü na atssüketi kesü ti mejjenghu nu ghinyi khweti tsü ssikesaliden.
- ¹¹Ejipt kadimiwa na ma lebenketsu wina wa Siriya kadimiwa matang nu ma süpahizi kejon yayaden.
- ¹²Ma khangkeya mukeya nu süpahi kejon pathikea ghen awisaden, isala ma keshüthangla khangya nben.
- ¹³“Siriya kadimiwa na wa neng nu süpahizi khenighani keben miwi la jiki saghu yaben. Matsü sati kesa kegho wi ma süpahizi mehaitsü kecenkeli sennu wa neng ben.
- ¹⁴Tsaseng wi anyi kejon na Ejipt kadimiwa matang nu shunben. Nu Daniel, n-mizzatenti wi anyi yasayala kesa pahan na mathu kemanthi mukesawa tsüghena male khvu saaben, isala mathu na nyu nchala ben.
- ¹⁵Tsalina Siriya kadimiwa na khwetikevü nyunutiwa tsü vü nu tsü yayaden. Ejipt süpahithu na nyu ssikesali nsala, mathu jawi kemehai ntsawa lela zü ntsa nsaladen.
- ¹⁶Siriya nyi nyu nka keghowa na kematang nmila mathu pi ma kemeshen saaden. Ma Khishiketheng Yyi wi tsü ngan nu tsüpi ma kekhang kekhu wi chitha yaden.
- ¹⁷“Siriya kadimiwa na süpahizi maben ssinu aghikesa cho kesü kidenben. Tsaseng wi ma ma ghinyiwa kadinyu yasale kesalina ma ssinu ashusa nu ma nga pi ma wi n-nuwa thsüaben; isala ma chowa tsüna haicenya nben.
- ¹⁸Tsaseng wi ma atssükedone kete wi mizzatentithu ssikesali nu tsüthu kejon nkayaben. Isala asang nyu ccülikesa kesü na ma pasha nu ma wikesa tsü khen cüben; ntsakhiwa ma Siriya kadimiwa wikesawa tsü khapeghe pi ma miwi chicüaden.
- ¹⁹Kadimiwa na ma yyi khweti kezhüthu wi kheneng waben, isala nyu ma pasha nu tsüna ma kahang sakhen saaben.
- ²⁰“Ma seng wi kadimi kesü na ghoben, ma ma kadinyu keben-keyeng ji kayi yale kesalina kedi kesü kesun pi khajana khü nu anyithu metenben. Isala matsü keu jüwi kadimi tsüwa pathiaben, isala tsüna anyi nyon kemu nyelela aghi wi nye.”

Siriya Kadimi Nkemehaiwa

- ²¹Tangnyilowa na khimetha wa: “Siriya kadimi tsü shiwa lethu anyi nkemehai, kadikesa-u ma kemeshon nkemi nyi na saaden, isala ma nyu meshen nkeben wi gho nu acho sala kekhang peghe yaden.

- 22** Anyi kesü le kesü lela ma kematangwa na Anyiza jjen wi keqhaikediswa lela khu aben.
- 23** Ma nyu ssinu keponghu kesa wina mizzatentithu mechuben, nu ma mizzatenti kizza kesü miwi kekhang senben lela khang nu khang kayi waden.
- 24** Ma kitsan nchila keben-keyeng yyi kesü jügü nu ma bamyithu kesüla sa nkegho ji saaben. Tsaseng wi ma aghi wi keben nu atsanqaithu shukeya tsüpi ma senkeniethu jawi gishü yaden. Ma akhweti kezhüthu ssikesalile acho kidenben, isala ma ghenä matsüwa na wan nmila den.
- 25** “Ma kempvüza ntsa sa nu süpahizi keti pieki nu Ejipt kadimiwa ssinu kesaliden, nu tsüwa la ma süpahizi keti nu kekhang ssinu ma kaghanineng den. Isala Ejipt kadimiwa mechu pi mehaicen meya thsüla den.
- 26** Ma tetsaki ntsa sa keten lenketsütsonthu na ma yasaden. Ma süpahithu kejonla pathia, nu ma süpahiziwa tsü dedi piaden.
- 27** Tsaseng wi kadimi keni na miz kesü wi donki nu gweghe dsaben, isala manyi kemeshen na mehái nben, nu manyi na kemechuliben. Manyi na mangwa nmvu khe muya nben, kepaghenanye tsü tsüwa na npi gho.
- 28** Siriya kadimiwa na Anyiza nyithu keccüna yasale kesalina atsanqai shukeya tsüdi pvü nu ajjen wi wa neng shaben. Ma ma kesa mvu sabenla nu ma yyi wi wha neng shaben.
- 29** “Tsaseng wi ma Ejipt tsü nka neng ben, isala tsü tsüwi pala makepa sa shhughoben.
- 30** Rom nyithu na ahunjjen wina gho nu ma matangben, nu ma qhethiketen saben. “Nu ma aghepvüla kheneng gho Anyiza nyithu keccüna tsü yasale saaben. Ma keccüna tsüwa teshi kesathu jühkina den.
- 31** Ma süpahithu pahan na Kekinyijjenwa tsü nakhi ben. Mathu na atsathangla ahhansha kesa tsü khen nu Mankesa Qhethiketenwa tsü pieki chiaben.
- 32** Kadimiwa na milikemesa sennu anyi ma keccüna teshi kesathu mechu pi ma kiqaben, isala Anyiza sen nieketenthu na tsü kaghanineng den.
- 33** Anyithu ccülikesa kemetsathu na mathu kemetsa pi anyi kepa wi kejonla gishü yaben. Isala matsü pahan jüwi aghi wi mathu pahan pathi nyelela mecangthiaben, nu pahan tengya nu pi atssüzüthu sa thsüaben.
- 34** Anyi pathi keben wi Anyiza nyi na kekiqa pahan muyaben, anyi kejon na mathu wwaya lela apvükemenewa tsü saaben.
- 35** Accülikesa kemetsathu pahan pathiaben, isala ha ghenä anyithu sametha yaden. Hati sa wa Anyiza na matsü ssan ketheng asakhen tsüwa kegho cuden.

³⁶ “Siriya kadimiwa na ma kenen saaden, ma acenpvü tsüdi miwila diki, Kekhang ntsawa Anyiza miwi la diki le khi nu awisa den. Anyiza na ma kemeten tsüwa npi kecu chu ma hati sayaben. Anyiza na mangwa kidentheng khe tsüti saaben.

³⁷ Kadimiwa na ma bamyithu na kinyi kegho cenpvü nu nzathu na nenketen cenpvü lela nkhichila saaden. Ntsakhiwa ma acenpvü tsüdi nkhichi saaden, kepaghenanye ma acenpvü tsüthu tsüdi miwi lela dikile meshenden.

³⁸ Nu ma akhwetithu khwe ketenwa cenpvü kinyiküden. Ma suna, rükatssü, alon menkedhu, nu aju kepa kemehai sapi ma bamyithu na khiela kinyi nkegho cenpvü kesüwa tsü cüden.

³⁹ Ma ma khweti khwele kesalina asang cenpvü kinyi ketenthu senden. Ma nyu ma pi kekhang kesen nyi ti sa nu ssiya ketenthu nyuwakü, mathu pi kedi kemehai sa thsü, nu ayyi pi mathu kutimen sapi cüden.

⁴⁰ “Siriya kadimi matsü sakhenwa na ghoa le keben wi Ejipt kadimiwa na gho ma ponben, nu Siriya kadimiwa na ma gorugari, goruthu, nu ahunjen kejon sennu ma kekhang tsüdi pi ssikesali neng ben. Ma atssüketi kullu ti diyyi kejon nkaben.

⁴¹ Ma Khishiketheng Yyiwa lela nka nu mathu hazar hazar pathiaben, isala Edom, Moab, nu Ammon diyyi wi teshi kethenghu tsü bvü yaben.

⁴² Ma diyyi tsüthu tsüdi nka kegho wi Ejipt lela heisha nben.

⁴³ Ma Ejipt wi kekuthi keben suna, rükatssü, nu kepa wi pala men kedhuthu tsü sen bvüaben. Ma Libia nu Sudan manyi nkayaden.

⁴⁴ Tsaseng wi nishuwa nu aghawa wi jühtheü tsüna ma pateqhe nu ma aghepvü ntsa pi kesali nu anyi kejon pathiaben.

⁴⁵ Ma ma kadi nithsüjjen pi tssükedone nu Kekinyijjen keben yikha manyi jüwi lela saaden. Isala ma ciwi ma kekiqa nyi kesüla nmula shüaben.”

Daniel 12

Asakhen Tsüwa

¹ Tangnyilo linentsü mphi ketenwa na khi, “Tsü tsüwi nyilo kediwa Mikhael, nnyithu gihie ketenwa na shhughoden. Tsaseng wi matsü nkemehai ntsa, mizzatentithu na ben keshagha seng wi npi kegho kesü na ghoden. Tsü tsüwa na ghothu, mizzatentiwa wi anyan pi Anyiza lesüshen wi zhü kethengthu tsüdila hangsha yaden.

² Shükea nyi kejonla hangneng-shagha den; pahan na anuphan kahang wi anonghe den, nu pahan na anuphan kejüghekeya wi ketizen sa waben.

³Ccülikesa kemetsathu na tang wi kewegü tsüti sa nu wegü benden. Nu anyi kejon sansi pi kemeshonwa sa keyathu na anuphan ghotsithu ti wegü benden.”

⁴Ma hi wi khi, “Nu Daniel, no lesüshenwa ha llubhon nu kemechan jen pi ayyi sakhen kecu thenglo. Tsü tsüwi anyi kejonla matsü kejon dedi nu mangwa saben khe chüshiyale kidenben.”

⁵Tsaseng wi hi meshu keni na aghaku katen ghapeli wi kesüsü ngan keben mu.

⁶Manyi kesü na tsü kewha wi akuza meiwa ngan kebenwa tsü keüchi, “Amankesa tsü hawa hana khathu bennu asakhen sa ben nu?”

⁷Nyilowa na ma kwen keni zanki pi atssan wi chi nu anuphanla benketen Anyiza nyan wina kekishen keti kesü sa. Ma hati khi keben hi zaya, “Tsüna amapi kecheng nu pahan saaden. Anyiza nyithu kemeten-kemesha tsüwa na centhu, pala hathu tsüdi sacen ben.”

⁸Hi ma kekhi zaya, isala hi tsü chüshi meya. Tsalina hi keü, “Isala kediwa, ha tsüdi khatinu asakhen saaten nu?”

⁹Ma lunengchi, “Daniel, no khili bvü yilo, kepaghenanye asakhenwa npi kegho chu ajüh hathu ha kuthi pi tsanqai theng na.

¹⁰Anyi kejon sametha yaden. Gheshighenathu na chüshiya nben, isala gheshighena kekuli tsü saben den; metsa ketenthu ketan na chüshi yaben.”

¹¹“Atsathangla hhanshakesa khenkea tsü wina gho Mankesa Qhethiketen tsü kecu aghanan 1290 sacen shaben.

¹²Aghanan 1335 kecu ajühtsentsa saben keyathu na kemihhi ntsa!

¹³“Nu Daniel, no leben tsentsa sa sen wa asakhen cuyalo. Tsaseng wi no shüaben, isala no asakhen wi hangshaya nu nkutimen muyaben.”

Hoseya

Hoseya 1

¹ Apvüwa na ketsijüh hawa ha Uzziya, Jotham, Ahaz, nu Hezekiya na Judah kadimithu sa, nu Johoash tsa Jeroboam na Israel kadimiwa sa keben tsüwi pi Beeru tsa Hoseya kecü.

Hoseya Wubvü nu Atsangathu

² Apvüwa na Hoseya miwi na Israel ccüneng tegü wi ma Hoseya wi khi, “No wala awubvü yayalo; nwubvü na leben tsentsa sa nben, nu ntsangathu na ma ti saaben. Tsüti inyithu na hi teshi nu leben- tsentsa nsaladha.”

³ Tsalina Hoseya na wa nza kesü Diblaim nga ma nyan Gomer kesa tsü yaya. Manyi tsa atuwa npvüza pvüghakeya seng wi

⁴ Apvüwa na Hoseya wi khi, “Ma nyan pi ‘Jezreel’ ciya, kepaghenanye ma baqhai Jehu na Jezreel wi anyi kepathithu tsüghena hi matsü kesie nsala Israel kadimiwa meten cü tendha. Hi Jehu kadishi

⁵ nu hi tsü tsüwi Jezreel Yyiketijü wi Israel süpahizi kekhang tsü yasa cüden.”

⁶ Gomer na anga keniwa nza kesü muya. Apvüwa na Hoseya wi khi, “Ma nyan pi ‘Nkaghali’ ciya, kepaghenanye hi kaghali pi Israel ccüca nyelela mathu kesami teshi pi cü ntendha.

⁷ Isala Judah nyithu wi tsü hi kaghali pi ccücaden. Hi Apvüwa mathu Nyiza, hi mathu hangsha yaden, isala tsüna hi njünnu, nyelela alamugho nu alakusü nyelela goruthu nu goru kessithu pi aghisa nu tsü sa nten.”

⁸ Gomer na ma nga noncca pi zükeya sengwi ma atsa npvüya nu atsa kesü pvüghaya.

⁹ Apvüwa na Hoseya wi kiza, “Ma nyan pi ‘Inyi nye’ ci yalo, kepaghenanye Israel nyithu na inyi nye nu hi mathu Nyiza nye.”

Israel Ssinengya keten

¹⁰ Israel nyi na ji pi atssükedone wi ahachan ti sa nu si nkeyakhi nyelela ketegü nkeyakhi saaden. Khili Anyiza na mathu wi khiben, “Nthu na inyi nye,” isala atsathang kesü na ghothu ma hati mathu wi khiden, “Nthu na hangkebenwa Nyiza tsangathu le!”

¹¹ Judah nyithu nu Israel nyithu na kheneng ajühjja keyali yaben. Mathu ketanla mathu ghen kemehai accülikesawa kesü kessiya, nu mathu na kheneng mathu yyi wi mehai neng yaden. Anle, Jezreel tsathangwa tsüna atsathang keti kesü saaden!

Hoseya 2

¹Tsalina no Israel nyithu pi “Anyiza nyithu” nu “Apvüwa na kaghalithu” isa cilo.

Gomer Lebentsentsa nkesa — Israel Lebentsentsa nkesa

²Itsangathu, nthu jja na iwubvü nsa nu hi ma wuba nsala lela ma wi keshükene tenlo. Ma shenpfü-nyibvü qheza nu keqheza menkedsa kekuli nsala yilo kesa ma wi keshükenelo.

³Keujüla ma nkina lethu hi ma thsümeni ccen pi nu ma ya ma kepvügha ghanan wi kemissü tsüti sa thsüaden. Hi ma sapi ayyikeshü keqha kesü ti sa thsüa, nu ma kedighe wina shü thsüaden.

⁴⁻⁵Hi nanketizen pi ma tsangathu ccüca nten; mathu na keqheza menkedsa nkemejühewa tsü tsangathu. Ma ma ketanla khi, “Hi kaghalithu, kedsakejjü nu atssü, asassen nu linen, oliv deli nu kisengtssü pi hi cü ketenthu wi waden.”

⁶Tsalina hi aghazüthu pi gha nu akhweti zhü pi ma len khen cüden.

⁷Ma ma zipvüzathu jügü waden, isala mathu ghangya nben. Ma mathu bhaben, isala mathu muya nben. Tsaseng wi ma hati khiben, “Hi iwuba atuwa wi kheneng whaden — hi kheni tsü khili miwi mehai nan.”

⁸Ma khiela hi asu, kisengtssü, oliv deli, nu ma pi Baal kekinyi wi kesen ghena rükatssü nu suna tsüdi pi ma cüten le kesa chü nten.

⁹Tsalina hi mazü tsüwi aju pi kecü asu nu kisengtssü tsü khunengya, nu pi ma thsümeni salo hi khukechi asassen nu linen tsü sen bvüaden.

¹⁰Hi ma zipvüzathu tuwi na ma thsümeni ccen, nu thola hi kekhang wina ma hangsha meyala ben.

¹¹Hi ma amapi nu asha kaghapeng sa keten nu Sabbath kemini sa keten kothu nu keccüna ghena saghu keccünengli ketenthu tsüdila pi asakhen saa cüden.

¹²Ma kekhi ma zipvüzathu na pi mathu kekuli salo pi ma cüle kesa ma ji kemeshentsse nu khhaghabvü tonthu tsü hi yasa cüden. Hi ma kemeshentsse lli nu kedsaujathu tsüpi agheja ceng thsüaden, nu aghangsathu na tsüthu yasa ben.

¹³Ma hi mali nu hankedemvu mecang pi Baal cü nu alon menkedhu pvü nu ma zipvüza jügübvü kesa tsüwa tsüghena hi ma meten cüden. Apvüwa na khidha.

Apvüwa na Ma nyithu Kaghali

¹⁴Tsalina hi ma ssinu ayyikeshü wi du nengden; ciwi hi kaghali jüh pi ma juyaden.

¹⁵Hi ma kheni keben kemeshentsse lli tsüpi ma cü neng nu Kekivvü Yyiketijü tsü sapi kaghangkeben-jenka kesü sa cüaden. Ma Egipt wina keshhugho ma kepvünyi tsüwi ti ma hi luneng ben.

¹⁶Tsaseng wi ma kheneng kuti hi pi ma wuba le ci waben, ma khiela hi pi Baal le ci nbendha.

¹⁷Hi khiela ma ya Baal nyan teng thsü nbendha.

¹⁸Tsü tsüwi hi aghangsathu nu awathu tsüdi ssinu cenkethenjüh kesü saaden, isanu mathu na inyithu nkenen sa thsü nben. Hi ayyiwa wi aghighe tsüdila, njünnu nu alamughothu tsüdi khupi, nu inyithu yala cca nu yazishu hangya thsüaden.

¹⁹Israel, hi no pi iwubvü saaden; Hi ajühtsentsa nu leben tsentsa saaden; Hi ghaliki keten nu nanketizen pi no ccüca nu no pi anuphan iji saaden.

²⁰Hi khishikechi jüh nie nu no pi iji saaden, nu no hi Apvüwa le kesa chüyaben.

²¹⁻²²Tsü tsüwi hi inyithu Israel kekhie luneng cüden, Hi atsangho pi ayyi miwi chicü, nu ayyiwa na asu, kemeshentsse, nu olivthu bünya thsüaben.

²³ Hi inyithu pi ayyiwa wi benya thsü, nu mathu sapi mehaikayiya thsüaden. Hi “Nkaghali” le ci ketenthu wi hi kaghali pi ccücaden, nu “Inyi nye” le khi ketenthu wi hi “Nthu na inyi” le isa khi waden, nu mathu na “No ithu Nyiza” le isa luneng den.

Hoseya 3

Hoseya nu Nza Leben tsentsa nkesawa

¹Apvüwa na hi wi khi, “Kheneng wa no kaghali pi kinyibvü kesü ma zipvüzawa ssinu keqheza sa kebenwa tsü ccücalo. Israel nyithu na acenpvü kepathu wi wa nu kemeshentsse keqen pi atsikezhüthu cü mvuten lela hi khili kecu mathu ghali keten ti no la ma nghalithu yishü.”

²Tsalina hi rükatssü tagha manga, nu achentha kilogram 150 pi ma shei yale pi cüa.

³Hi ma wi matsü kesie keqheza menkedsa nyelela shenpfü-nyibvü keqheza kekuli tsü nsala hi hie kebenla-ule kiza; nu hi tsü tsüwi ma hie benla kesa.

⁴Hati sa nu Israel nyithu na matsü kesiela kadimithu nyelela accülikesathu nsen, ahanshakesa nyelela alon kemetha kesheng nsa, kedema ghena atsikezhü nyelela atsiketonthu nsenla hang benden.

⁵Isala Israel nyithu na Apvüwa mathu Nyiza nu David shicübvügha kesü mathu kadimiwa wi kheneng gho keten matsü kesü na ghoden. Isanu mathu na Apvüwa messi nu ma ju khukechi kemehaithu tsü yayaden.

Hoseya 4

Apvüwa na Israel Kemetsi-meni

¹Apvüwa na metsi-meni kesa sengho anyi ayyi hawi hang kebenthu matang den. Israel, ma mangwa khiben khe kinalo: “Ciwi leben tsentsa kesa nu kaghali na ayyi ha wi nmi, nu anyithu na hi Anyiza le kesa nchüladha.

²Mathu na ajüh kekhishüthu sa nu tsüthu bhegheden; mathu na milimesa, anyi pathi, ghanfü, nu keqheza kekuli saden. Kesazzi na jikayi, nu ciwi nyu pathi nu pathi neng neng kesa na ben.

³Tsalina ayyiwa na keqha bvüdha, nu ciwi hangketen pala tsüdila shüaden. Aghangsathu, awathu, nu angathu lela shüaden.”

Apvüwa na Keqhaikedithu Kemetsi-meni

⁴Apvüwa na khi, “Thola ya anyithu metsi-meni nyelela mathu nkha thsüla — ilebenketsu na no keqhaikedithu matang benle.

⁵Nthu na ghaja ghanan nyu ji yasa, nu atusenjüh-kechüthu la nthu miwi mehaiki nsa. Hi nthu jja Israel yasa tendha.

⁶Inyithu na dedi tendha kepaghenanye mathu na hi nchü. Nthu keqhaikedithu na hi chüya mvu nsala nu hi pi kesansijüh tsü hhaghea, tsalina hi nthu meya mvula nu nthu tsathu la pi keqhaikedithu nsa thsü laden.

⁷“Nthu keqhaikedithu na jikayithu sami pi hi matang kayiden, tsalina hi nthu kenyuwakü tsüpi kejüghekeya ceng cüden.

⁸Nthu na inyithu kesami miwi na benyaden, tsalina nthu na mathu sami kayi kesa tsü nenden.

⁹Nthu na anyithu ti kemeten witsü ketizen saaden! Hi nthu meten cü nu nthu ya nthu kekuli nkemehai kutimen tsü dhi thsüden.

¹⁰Nthu na ahhansha kesa wi nthu shei tsü dsaben, isala ghama benden. Nthu na ashicü cenpvü kinyi, isala atsanga benya nben, kepaghenanye nthu na hi wina kheneng sennu acenpvü kepathu kinyile wa kesalina.”

Apvüwa na Acenpvü Kepa wi Kekinyi tsü Kethen

¹¹Apvüwa na khi, “Kisengtssü, kaghawen nu ketheü lela inyithu wi mathu chüshikeya tsü ghanfü bendha!

¹²Mathu na achan kesü wi ccücakechi tsü keüben! Akhhatssü kesü na mathu chüya mvu kebenwa tsüpi mathu kizaden! Mathu na hi teshidha. Kinyibvü kesü na keqheza menkedsa kesü sa wa kesa ti mathu na mathu pi acenpvü kepathu cüdha.

¹³Mathu na ayikha shoni kemetha pen wi ahhanshathu sapi kinyiden, yyishiphon thu miwi achanton kesie nu ma cüna cü zighe keben cakhu wi hankedemvu mecangden, kepaghenanye tsüthu kekhwen na ccanonkwen!

“Tsüti kesa ghenan thu ngathu na keqheza menkedsa kekuli sa, nu nthu cünyithu na shenpfü-nyibvü keqheza sa.

¹⁴Isala ha ghenan hi mathu meten nten, kepaghenanye nthu ketanla kekinyijjen wi keqheza menkedsathu wi wa, nu mathu gweghe Anyiza nkechü hhansha kesathu tsü saden. Ajühbvü wi kekhi ti, ‘Anyi pala chüshiya nketenthu na yasa den.’

¹⁵“No Israel nyithu na hi wi jühtsentsa nsa lela, Judah nyithu tsü tsü makesü nkesawa salo. Gilgal nyelela Bethaven wi nkinyila, nyelela hangkebenwa Apvüwa nyan wina ciwi kekishen nsala.

¹⁶Israel nyithu na gada kizzathu ti leben-dhu. Hi khatinu mathu pi khaghaneni zzathu ti accani jawi mathu ghanja nu?

¹⁷Israel nyithu na atsikezhüthu wi ben wadha. Mathu ketanla mathu kesasa sa thsülo.

¹⁸Kisengtssü kejon jjukeya sengwi mathu na kenyuwakü miwi nyankekinyen sala keqheza menkedsa kekuli kesawa mathu nonghe den.

¹⁹Ameghü wina mathu mopi bvü kesa ti mathu na Anyiza nkechü hhansha kesathu.

Hoseya 5

¹Ha kinayalo, nthu keqhaikedithu! Kina kaketsü sayalo, Israel nyithu! Kinayalo kadi theghithu! Nthu na atsentsawa sennu ajüh kekaghaten-u — tsalina agükeccü na nthu miwi ghoden! Nthu na Mizpah wi aca kesü, Tabor Yikha miwi kaghanthsü zanshigü pi kethen kesü,

²Akacia Nyunuti wi ayyiku kedhu kesü sadha, nu hi nthu tsüdi meten cüden.

³Hi Israel na khati kesa khe chüben, ma hi kuthiya nben. Ma leben tsentsa nsala gho, nu ma nyithu na hi nkinyi qo ladha.

Hoseya na Atsikezhü Kekinyi ghenan Kekitsan

⁴Anyithu nkemehai kekuliwa tsüna mathu na mathu Nyiza wi kheneng kegho khenben. Atsikezhü kekinyi kekhangwa tsüna mathu ghananya, nu mathu na Apvüwa nchüladha.

⁵Israel nyithu wikesawa tsüna magha pi mathu matangben. Mathu kesamithu na mathu sapi accümeshü nu khuli thsü, nu Judah nyithu la mathu gweghe khuli.

⁶Mathu na mathu khaghaneni nu mesüsithu khupi ahhansha sapi Apvüwa cüle saden, isala tsüna mathu ghenan kemehai mangla saya nten. Mathu na ma muya nben. Kepaghenanye ma mathu teshidha.

⁷Mathu na Apvüwa wi mathu leben tsentsa nsala gho, mathu tsangathu na mathu ji nye. Tsalina khili mathu nu mathu yyithu na wan yasa tendha.

Judah Nu Israel Jüwi aghikesa

⁸Gibeas wi aghi tutuwa khou chilo! Rama wi kemessi hhai sa chilo! Bethaven wi aghikesa hhai magha chilo! Aghikesa pen wi dulo, Benjamin nyithu!

⁹Kemeten tsathang na gho tendha, nu Israel na dedi tendha. Israel nyithu, ha sacen metsiben!

¹⁰Apvüwa na khiben, “Hi aghepvü ben, kepaghenanye Judah ccülikesathu na Israel nkaya nu mathu yyi ghanfüya. Tsalina hi kemeten atssüketi kellu ti pi mathu miwi keshusha chiden.

¹¹Israel na nyu ma kepasha wi ketizen saaben; ma ma ji kesa-u ntsa kesa yyi tsü bhataghadha, kepaghenanye ma mangla pi ma cüya nketenthu wi kekiqa bhale khvu wa kesalina.

¹²Hi keyasa sengho Israel miwi chi, nu kededi sengho Judah nyithu miwi chiaben.

¹³“Khathansha wi Israel na ma kinaa muya nu Judah na ma yisüthu muya khe, Israel na Assiriya wi kadimiwa wi kekiqa khie, isala ma mathu kinaa nyelela ayisü tsü sapi mehai ncü.

¹⁴Hi ssensitemi kesü ti Israel nu Judah nyithu ssisaden. Hi hi ketanla mathu zandhi-zanghe nu mathu teshiaben. Hi khathansha wi mathu zanshiya khe thola mathu hangshaya nben.

¹⁵“Inyithu na mathu kesami ghena agükeccü qo sa nu hi npi bha kegho chu hi mathu teshiaben. Mathu na ketizenkesa wi hi bhagho benshe.”

Hoseya 6

Anyithu na Atsentsa wi Leben khapeghe nkeya

¹Anyithu na khiben, “Ithu Apvüwa wi kheneng wa na! Ma ithu patenadha, isala ithu sapi mehai neng cü metsi; ma ithu mesa-menadha, isala ma ithu yisüthu qhan cü metsi, ma isa nben kwe?”

²Ghanan keni nu kecheng jüwi ma ithu sapi hang neng cüaben, nu ithu na ma ketenpen wi hang yaden.

³Ithu Apvüwa chüyale sa nalo! Tsantheghi shagha metsi nu pathsü tsangho pi ayyi tencü metsi keten ti ma ithu wi ghoaben.”

⁴Isala Apvüwa na khiben, “Israel nu Judah, hi nshinyi ssinu mangwa sale ben nu? Nshinyi hi kaghali na aghanen ajangcü ti wan nmiladen; tsüna akejan ti aghanan sa shagha meyi nmiladen.

⁵Tsalina hi atusenjuh-kechüthu kesun chi nu ketizenkesa nu keyasa ketsijüh sennu nshinyi wi gho thsü. Hi nshinyi wi yamvu kebenwa na methasi nu mechanshu.

⁶Hi nthu na asahang pi ahansha kesathu nyela nthu na ghaliki kesawa tsü yamvu ben. Inyithu na mecang pi hi kekinyi miwi la mathu ya hi chüya thsü mvuben.

⁷“Isala mathu na ayyiwa wi tsü duya meyi Adam ti hi mathu ssinu cenkethenjuhwa tsü pakhhia.

⁸Gilead na anyi nkemehai nu nyu kepathi nyi na pong keben nyunuti kesü.

⁹Keqhaikedithu na kaghanfü zi kesü na anyi kesü ghen aghiceng keben ti kesa. Kemetha penwa Shekhem wi kewalen wi lela mathu na nyu kepathi kekuli saden. Nu mathu na aghandu nkemehai ha tsüdi saten le!

¹⁰Hi Israel wi qhethiketenkesa kesü muyadha: inyithu na atsikezhüthu kekinyi wina mathu nakhidha.

¹¹‘Nu Judah nyithu, nthu na kuli kebenwa ghen la hi kemeten pi nthu cüle matsü kesü ssan pi thengdha.’

Hoseya 7

¹“Hi khathansha wi inyi Israel sapi mehai cü nu mathu sapi ben kayi nengya thsü mvu keshagha wi hi tsüdila mathu gheshighena nu mathu nkemehai kekuli ketan muden. Mathu na khokho kemechuli; mathu na ajjenthü pasa nu ghanfü; mathu na alentonti wi anyithu tengya.

²Hi nkemehai ha tsüdila meshen benle kesa tsüna mathu hashhu wi la du meya; isala mathu kesami na mathu vüshakhi ben, nu hi mathu nmula le sa meya.”

Kadijjen wi Achokesa

³Apvüwa na khiben, “Anyithu na mathu cho nkemehai pi kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu mechuden.

⁴Mathu tsüdila aghe-nmehai nu ayen-nkeca ketan. Mathu nankemeghü tsüna annibhon kesü wi amesa kegüwa na awheng pi amesa güle npi kidenkeya chu anni moteqhe nchila khu keben ti kesa.

⁵Kadimiwa kemishu kesa ghanan wi mathu na kisengtssü pi kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu ya jjüpi adina nu kejüphon sa thsüa.

⁶Anle, mathu na mathu cho kiden pi annibhon kesü ti mecang ben. Ghaja thangthang mathu lebenketsu na khubenla nu ghanenwa wi qhe shaghaden.

⁷“Mathu na mathu lebenketsu wina mathu kekhang kesenthu pathi. Mathu na kadimithu kesüsü tsüdila pathidha, isala thola hi wi kekiqa nkhe.”

Israel nu Mizzatentithu

- ⁸Apvüwa na khiben, “Israel nyithu na amesa be kesü gütu ketheng tile. Mathu na mathu kevä wi mizzatentithu maghaki,
- ⁹nu mathu na asangthu kemaghaki tsüna mathu kezü tsü ghanfü yadha kesa nchü. Mathu tsathang siyadha, isala mathu na tsü lela nchü.
- ¹⁰Israel nyithu wikesa na magha pi mathu matangben. Pala tsüdila tsüti saben lela mathu na mathu Pvüwa Anyiza, hi wi kheneng ngho.
- ¹¹Israel na tuktur kesü ti jeng nu yazishu mechu yaden; ma nyithu na atuwa Egipt wi kekiqa khie, tsaseng wi mathu na Assiriya wi bvü wa!
- ¹²Isala mathu na wa keten wi hi kaghanthsü kesü zanshigü pi awathu ti mathu ghanyaden. Mathu na nkemehai kuliketheng ghenä hi mathu meten cüaden.
- ¹³“Mathu na saya tendha! Mathu na hi teshi nu hi matang ben. Mathu yasa ben. Hi mathu hangshaya mvu sa, isala mathu hi kekinyi tsüna atsentsa nye.
- ¹⁴Mathu na leben tsentsa sa nu hi wi nkhe, tsü mithon wi mathu na qancadu qai nu Anyiza nkechüthu kesa ti sa. Khathansha wi mathu na asu nu kisengtssü khie khe Anyiza nkechüthu ti mathu gwo handhi-hanghe saden. Mathu na khatila hi matang nu shun ben nu!
- ¹⁵Hi mathu ghanja shagha nu mathu sapi zü kecüwa lela mathu na acho sapi hi matang.
- ¹⁶Mathu na hi wina kheneng sennu kekhang nkemi acenpvü kesü wi wa wa saden. Mathu na nondi nkeya alamugho kefü kesü ti kesa. Kepaghenanye mathu ccülikesathu na awisathi keccünengli den, njünnu pi mathu süthiaben, nu Ejipt nyithu na mathu nankeqhe den.”

Hoseya 8

Apvüwa na Israel Atsikezhü Kekinyi ghenä Kemeshensa

- ¹Apvüwa na khiben, “Kemessi hhai sa chilo! Aghinyithu na amumu ti iyyi wi juchi dugho tendha! Inyithu na hi mathu ssinu cenkethenjüh tsü pakhi nu hi kesansijüh tsü shunla hhagheben.
- ²Mathu na hi pi mathu Nyiza le ci nu mathu na inyithu le khi, nu hi chübenle khi lela,
- ³mathu na kemehaiwa tsü meya mvula. Ha ghenä mathu ghinyithu na mathu jügüden.
- ⁴“Inyithu na mathu kemeshen wina mathu kadimithu kessiya. Mathu na hi kemeshen nchila accülikesathu kessiya. Mathu ketanla mathu keyasa ghenä mathu rükatssü nu suna khupi atsikezhüthu saya.

⁵Hi Samaria nyunuti nyithu na suna pi amesü süpon kesa kekinyi tsü nanmenghü ben. Hi mathu miwi lebenminu. Mathu na atsikezhü kekinyi tsü npi keteshi chu ha khathu saaten nu?

⁶Israel nyi kesü na atsikezhü kesü tsü sa, nu tsüna khiela acenpvü nye! Samaria wi suna pi kesa amesü süpon kinyi ketenwa tsüpi kecenchazigheaben!

⁷Mathu na ameghü pi sheng chithu, caghamo kesa wwi yaben. Alli kesü wi asu nyün nketenwa tsüna khiela amesa mangla saya nten. Isala keujüla tsüti saya lela, asangthu na tsü dsa ben.

⁸Israel na mizzatenti kepathu ti sadha, nu tsü apfü kepakhhi ti mangla nkenye sadha.

⁹aghang gadathu kejeng ti Israel nyithu na mathu kemeshen sa bvüdhä. Mathu na Assiriya wi mathu kekiqa bha wa nu mizzatenti kepathu wi mathu khwe thsüle ma men pi cüa.

¹⁰Isala hi khili mathu saghuya nu mathu meten cü tendha. Wan nu Assiriya kadimiwa na mathu pasha gothu mathu na kinaa tsü pvüyaden.

¹¹“Israel nyithu na kesami khupiale kesalina kekinyipen jipfü sathu mathu na kesami kesa penthu jikayi benden!

¹²Hi anyithu ghenä kesansijüh khi mekeyakhi zhütheng, isala mathu na tsüpi kijünyu nu asang ti meya mvu.

¹³Mathu na ahshathu sapi hi cü nu asathu tsü dsa. Isala hi Apvüwa, hi mathu n-nen, nu hi khili mathu kesami tsü meshenya nu tsü ghenä mathu meten cüden; hi mathu kesun neng pi Ejipt wi chiaben!

¹⁴“Israel nyithu na kadijenthü satheng, isala mathu na mathu Sakechiwa tsü malidha. Judah nyithu na anyunutithu khwetivütheng. Isala hi anni kesun chipi mathu kadijenthü nu anyunutithu mecang thsüaden.”

Hoseya 9

Hoseya na Israel ghenä Kemeten pi Kekhichi

¹Israel nyithu, nthu na Anyiza nkechüthu ti akho kemishu sa ketenthü tsü teshilo. Nthu na nthu Nyiza wina bvüa nu ma wi leben tsentsa nsala ghodha. Ayyi tsüdi wi nthu ketanla nthu pi keqheza menkedsathu ti pi Baal cenpvü wi jeü nu ma asu pi nthu cü ketenwa le ma nmvu wa!

²Isala nthu na wan asu nu oliv deli kesen qo nmiladen, nu ciwi kisengtssü la nmiladen.

³Israel nyithu na Apvüwa yyi wi nbenla ben, isala Ejipt wi wa neng nu Assiriya wi dsa keccüna tsse tsü dsaben.

⁴Asang yyi tsüthu witsü mathu na kisengtssü pi kekinyi sapi Apvüwa cü nyelela ahhanshathu sapi ma cüya nben. Mathu tsse na anyi tsü kedsathu tsüdi nakhi pi keshü tsse kedsa ti saaben. Tsüna mathu kaghama wi anonkwen keya ketan; tsü kesütanla sen wa Apvüwa Kekinyijjen wi kekinyi ti saya nben.

⁵Nu khathansha wi Apvüwa kekinyikü ghenä akho ssan kethengwa tsü gho khe, mathu na khati saaben nu?

⁶Khathansha wi ketizenkesa tsüna gho nu anyithu na bvüzighe khe, Ejipt nyithu na pi Memfi wi vühale kesa ghenä tsüthu saghu yaden! Mathu rükatssü keben nu kuti wi mathu jjen keben penthu witsü kepagha nu aghazüthu na shigübhon ben.

⁷Meten cü keten matsüwa na ghodha, anyithu na mathu keya qo muya keten tsüwa na ghodha. Khathansha wi tsü sa gho khe, Israel na tsü chüyaden! Nthu na khiben, “Atusenjüh-kechü hawa ha kejüphon kesü. Kechü-kenong keten nyiwa ha kedeja.” Nthu kesami ji mtsü kesalina nthu na hi nanmeghü ntsa saden.

⁸Anyiza na hi kesun pi atusenjüh-kechü kesü sala ma nyi Israel kitsan chi thsü. Isala hi khiewa wa khe nthu na awa kesü ti hi dieyale saden. Anyiza yyi wi anyithu na atusenjüh-kechüwa ghinyithu sa.

⁹Mathu na Gibeä wi keben tsüwi ti mathu kekuli na nmehai ntsa sa. Anyiza na mathu kesami meshenya nu tsüghena mathu meten cüden.

Israel Kesami nu tsü Kutimenthu

¹⁰Apvüwa na khiben, “Hi hatu wi Israel muya tegü wi tsüna ayyikeshü wi kemeshentsse na shigü keben mukeya ti kesa. Hi nthu bamyithu muya tegü wi tsüna khhaghavvü nyün tegü ti kesa. Isala khathansha wi mathu na Peor Yikha wi ghoya khe mathu na Baal kinyi wa nu mathu na wan mathu nen keten cenpvüthu ti nankiqanan sa.

¹¹Israel nyankethang tsüna awa kesü ti pighe bvüaben, nu ciwi mathu na atsanga npvügha, nza kesüla atsa nmepvü, atsanga npvü neng meya laben.

¹²Isala keujüla mathu na atsanga muya lela hi tsüthu senbvü nu kahang kesüla teshi nben. Hi anyi hathu ha yishathu pala qhethiketen kesa na mathu miwi ghoaben.”

¹³Apvüwa, hi nyu na mathu tsangathu jügü

¹⁴Hi no anyi hathu miwi mangwa sa cülo khie nu? Mathu kinyibvüthu sapi atsanga nmi thsü lalo! Mathu sapi mathu tsangathu noncca meya thsü lalo!

Apvüwa na Ketizenkesa pi Israel miwi Kechi

¹⁵Apvüwa na khiben, “Mathu kekuli nkemehai tsüdila Gilgal wina sa shhugho. Hi ciwi na mathu nanmeghü shhugho. Nu mathu kekuli nkemehai sa kesa tsüwa

ghena hi iyyi wina mathu jügüshiaben. Hi mathu nantizen neng ntendha; mathu ccülikesathu tsüdila hi matang.

¹⁶Israel nyithu na achan kesü ma ghazanthu na qha nu ma bi bün meyala kesa ti. Mathu na atsanga benya nben, isala keujüla mathu na benya lela hi mathu nen keten tsangathu tsü pathiaben.”

Atusenjüh-kechüwa na Israel cüki Kekhi

¹⁷Hi ma kekuli sa ketenwa Anyiza tsüna ma nyithu yishaden, kepaghenanye mathu na ma jüh nkina mvu. Mathu na mizzatentithu jawi kegoedeja ketenthu sa waden.

Hoseya 10

¹Israel nyithu na kemeshentsse ton kesü ma bi na bün bhon keten ti sa keten. Mathu na mehai kayithu, kekinyipenthu jipfü sa. Mathu yyi na mehai kayithu, mathu na kinyi keten lonkeshengthu tsü sapi atsimehai pfü sa.

²Anyi thothu na nyu kemechu leben pvü ten khe khili mathu kesami ghena ketizen nsathu yishü. Anyiza na mathu kekinyipen pasha nu mathu lonkesheng kemethathu tsü yasa cüden.

³Anyi hathu hana wan hati khiben, “Ithu kadimiwa nmiladha kepaghenanye ithu na Apvüwa nmessila. Isala kadimiwa kesü na ithu ghena mangwa saya mehai nu?”

⁴Mathu na ajüh kaghacang khishi nu khishikechi milikemesathu nu nsenla kemehai kenpongthuthu saden. Atsentsawa tsüpi atsentsawa nkenye sa, keca lli kesü wi kepagha nkemehaithu na shigü shagha keben ti.

⁵Anyi Samaria nyunuti wi hang kebenthu na messiben nu Bethel wi suna pi kesa amesü süponwa tsü kededü ghena anongü ben. Mathu nu atsikezhüwa kekuli sa keten keqhaikedithu na tsü qaikiben. Khathansha wi suna tsikemehaiwa tsü khusha pi khe mathu na qaiben.

⁶Atsikezhüwa tsü pvü nu keküju kesü sala Assiriya kadimiwa wi waten. Israel na nie kegho kesansijühwa tsüghena kimenni nu kejügheya yaben.

⁷Ma kadimiwa ssinu atssü na achan lle pie bvü keten ti saaben.

⁸Aven yyishiphon shoni wi Israel nyithu na atsikezhü kinyi keten penthu tsü yasa ben. Mathu kekinyipenthu miwi aghazü nu kepaghathu na shigü shagha ben. Anyithu na ayikhathu wi “Ithu pi khuthi yalo!” nu yyishiphon thu wi “Ithu shanbhon yalo!” isa khiben.

Apvüwa na Ketizenkesa khipi Israel miwi Kechi

⁹Apvüwa na khiben, “Israel nyithu na Gibeä wi mathu kesami tsü nten na sami pi hi matang kesa npi handhi. Tsalina Gibeä wina mathu ssinu aghisa shaghaden.

¹⁰Hi kesami ntsa nyithu ha ssa nu mathu meten cüden. Mizzatentithu saghuya nu mathu matangden, nu mathu kesami kejon tsü ghen a kemeten muyaden.

¹¹“Israel na kuti tsüwi sansi kemehai sa ketheng mesü kesü na asu ghaceng mvu keben ti kesa. Isala hi asun keqhan kesü pi ma sun tsikemehai miwi chi nu kekuli kekhang sa thsüle südheya. Hi Judah ya ayyi chhü nu Israel ya ayyi cü pacha thsü.

¹²Hi khi, ‘Nshinyi ketanla nshinyi ghen ayyi ketheü chhü, ketsatanwa tsüpi shengchi, nu nshinyi na hi kekinyi ghen ayyi kethen kemihhiwa tsü wwiya. Hana nshinyi na kheneng sennu hi, nshinyi Pvüwa wi gho nu hi gho kesawegü meyisha pi nshinyi miwi chi kecü matsüwa tsüle.’

¹³Isala tsü mithon wi nshinyi na nkemehai pi shengchi nu tsü bi wwi yadha. Nshinyi na milikemesa wina bünkeya bithu tsü dsadha.” Kepaghenanye nshinyi na nshinyi goru garithu nu süpahithu kejon keben tsü nondi,

¹⁴aghi na nshinyi nyithu wi gho, nu nshinyi khwetithu tsüdila yasa ben. Tsüwa tsüna Kadimi Shalman na aghi wi Betharbel yasa nu ajjathu nu mathu tsangathu pacha pi shü thsü kesa ghanan tsüti saaben.

¹⁵Nthu miwi saa kethen tsüna tsüti le, Bethel nyithu, kepaghenanye nthu na nkemehai qhethiketen kesa tsü sa kesalina. aghisa shagha meyi Israel kadimiwa na shüaben.’

Hoseya 11

Anyiza na Ma nyi nyu Kematangthu Kaghali

¹Apvüwa na khiben, “Israel na ghanyi kesü sa keben wi hi ma ghali, nu Ejipt wina ma cishi pi itsa saya.

²Isala hi ma keci shathu, ma hi wina bvü kayi. Inyithu na ahansha sapi Baal cü, mathu na hankedemvu mecang pi atsikezhüthu cü.

³Isala Israel sansi pi alentsenya kethsüwa tsüna hi. Hi ikwen wina inyithu pieya, isala mathu na hi mathu noncca kecüwa le kesa nchüla.

⁴Hi nanketizen nu kaghali pi mathu juya. Hi mathu pieki pi idhebi miwi keli; hi nkhwencadu nu mathu ghanja cü.

⁵“Mathu na hi wi kheneng ngho mvu, tsalina mathu na Ejipt wi kheneng wa nu Assiriya na mathu miwi kekhang senben.

⁶Aghi na mathu nyunuthu thsübhon nu mathu nyunuti khwetithu pashaben. Tsüna inyithu yasaben, kepaghenanye mathu na mathu tuwi mangwa mehai khe tsü sa waden.

⁷Mathu na hi wina bvüale khvu saden. Mathu na asunkeqhan mathu miwi kebenwa tsü ghen ayyi, isala thola mathu miwi tsü khushiya nben.

⁸ “Israel, hi khati no teshiya mehai nu? Hi khati no yishaya mehai nu? Hi Admah miwi kesa ti no yasa nyelela hi no pi Zeboiim miwi kesa ti sa kwe? Ileben na hi ya tsüti sa thsü nben! Hi no kaghaliwa tsüna khang mtsü.

⁹Hi ileben ketsu wi no meten nben; hi Israel yasa neng ntendha. Kepaghenanye hi Anyiza khe anyi nye. Hi Kemethawa, hi no ssiden. Hi ileben ketsu sennu no wi gho nben.

¹⁰Inyithu na hi khathansha wi mathu ghinyithu wi ssensitemi ti magha khe mathu na hi nieben. Mathu na nishu wiwa na kaghajila hi wi ghoaben.

¹¹Mathu na Ejipt wina awathu ti nu Assiriya wina nkhetsüthu ti mbhi ntsa ghoaben. Hi mathu ssineng ghola mathu jjen wi chiaben. Hi Apvüwa, hi khidha.

Israel nu Judah Kemeshensa

¹²Apvüwa na khiben, “Israel nyithu na milikemesa nu kemechu pi hi vü, nu Judah nyithu na khili kecu hi atsentsa nu kemetha Nyizawa matang ben.”

Hoseya 12

¹Israel nyithu na aghanen na wala aghaja kecu kuli keten tsüdila ma men nmi nu keyasa ketan. Achoghe nkemehai nu yasayala kekuli na mathu jawi jikayiben. Mathu na Assiriya ssinu keponghu sa nu Ejipt ssinu asenli kekuli sa.’

²Apvüwa na metsi-meni kesü sengho Judah nyithu matang; ma Israel la ma nyithu kekuli ghena meten cüden. Ma mathu na mangwa satheng khe tsüpi dhineng den.

³ Mathu baqhaiwa Jakob na ma gweghetsa cünyuwa Esau manyi gweghe manyi jja pvünon wi keben wi ma ssikesali; Jakob na qhai keshagha wi ma Anyiza ssikaghanfü —

⁴ ma tangnyilo kesü ssikesali nu khangya. Ma qai nu kesawegü kesü khie. Nu Bethel wi Anyiza na ithu baqhaiwa Jakob wi gho nu ma ccüneng.

⁵Hawa hana Apvüwa Anyiza Kekhang ntsawa — Apvüwa nyan tsüna nyu ma nkinyithu keyishüwa tsüle.

⁶Tsalina khili Jakob shicübvüghathu, nthu Nyiza nondiya nu ma wi kheneng gholo. Ajühya nu meshon yalo, nu lebensie nu nthu Nyiza na kuli ketenwa tsü hiel.

Kekaghatenjüh Khineng Kechi

⁷Apvüwa na khiben, “Israel nyithu na Kanaan nyithu ti jüh tsentsa nsen; mathu na atsentsa nkenye kewhu pi mathu ssinu asenlikesathu mechu kesa tsü mathu nenden.

⁸Mathu na khiben, 'Ithu na keban. Ithu na acenpvü kebenthu. Nu thola ithu na atsentsa nkenye wi keben mukeya tsü khipi ithu kimenni keya nmi.'

⁹Isala hi Apvüwa, nthu Nyiza, Ejipt wina nthu ssi keshhughowa, hi ayyikeshü wi nthu wi kegho wi nthu na sa kebenla tsüti hi nthu sapi anithsüjjen wi hang neng wa thsüaden.

¹⁰"Hi atusenjüh-kechüthu ccüneng nu kemanthi kejon pi mathu cü, nu hi atusenjüh-kechüthu miwi na kekitsan pi inyithu cü.

¹¹Isala Gilead wi atsikezhüthu kinyiben, nu tsüthu kinyi ketenthu na shüaben. Gilgal wi anyithu na amesü süponthu pi ahansha saaben, nu ciwi kekinyipenthu tsüna agheja wi alonthu pi kaghakhwen kethengthu saaben."

¹²Ithu baqhaiwa Jakob na Mesopotamia wi bvü wa, ciwi awubvü yale kesa ghenanya kepa kesü kekuli sa nu ma khaghanenithu noncca.

¹³Apvüwa na atusenjüh-kechü kesü kesun pi Ejipt wi nssümagha sa keben Israel nyithu kekashaya nu mathu noncca thsü.

¹⁴Israel nyithu na Apvüwa sapi ma lebentsu ntsa sa thsüa; mathu kesazzi ghenanya keshü muya qo. Apvüwa na mathu na kejüghekeya sengho ma miwi kechi ghenanya ma mathu meten cüden.

Hoseya 13

Israel miwi Jühkekaghaten Sakhen

¹Kheni tsüwi Efraim mizza na ajühkhithu Israel mizza kepathu na messi; mathu na yakila Efraim ghang. Isala anyithu na Baal kekinyi wina samia, nu tsü ghenanya mathu na shüaben.

²Mathu na khili kecu amighe, rükatssü pi atsikezhü sa, anyi leben pi matsi meshen nu anyi kwen pi cü keyathu tsü kekinyi wina samiden. Tsaseng wi mathu na khiben, "Ahhanshathu sapi tsüthu cülo!" Anyi na khatinu atsikezhü amesü süponthu tsi ti kesa tsü kimangya mehai nu!

³Tsalina anyi hathu na aghanen ajangcü ti nmiladen, akejan na ghanen mitu na nmila keten ti saaben. Mathu na aniegi wi ameghü na gho asugwen mopi bvü, nu anikhu ku wi annikekhu ti saaben.

⁴Apvüwa na khiben, "Hi Apvüwa, nthu Nyiza, Ejipt wina nthu ssi keshhughowa tsü. Nthu na hi khe Anyiza kepa wi nmi. Hi ketan nthu hangshawa.

⁵Hi ayyi keqha nu keshü wi nthu nonccaya.

⁶Isala nthu na ayyi kemehaiwa wi dukeya wi nthu pvü nma nu anonkwenya, tsaseng wi nthu na kapvü shagha nu hi malia.

⁷Tsalina hi ssensitemi kesü ti nthu ssikaghashen den. Hi shenkitemi kesü ti nthu len wi nthu ceng benden.

⁸Hi aduweng bvü kesü ma zza bhatagha kesawa ti nthu ssikaghashen, nu nthu zandhi-zanghe cüden. Hi ssensitemi kesü ti nthu ghan nu mapen na nthu pi aghangsa kesü ti mezüdhizighe cüden.

⁹“Israel nyithu, hi nthu yasa cüden! Isalethu, thowa na nthu kiqaya mehai nu?

¹⁰Nthu na kadimi kesü nu ccülikesathu khie, isala mathu na khatinu mizzatentiwa tsü hangshaya mehai nu?

¹¹Hi aghekepvü wi kadimithu pi nthu cü, nu ileben ketsu wi mathu sen bvüdhä.

¹²“Israel kesami nu kesazzithu tsü zhütheng, nu zhü kethengthu tsüpi mehaitsü tsanqaiteng.

¹³Israel na hangya kemehai matsü kesü ben, isala pvüghaya le kebenwa meme tsüna apvü non wina nshhugho mvula keben ti, jüphon mtsü pi tsü ya meya.

¹⁴Hi keshü yyi wina anyi hathu ha hangshaya nyelela keshü kekhang wina mathu kekashaya nten. Keshü, no adhagha sen gholo! Keshü yyiwa, no keyasa sen gholo! Hi anyi hathu tizen chi ntendha.

¹⁵Israel nyithu na kepagha ti mehai ben lela, hi ayyikeshü wina nishu meghü kisa kesun chiden, nu mathu tssükebvüpen nu atssükhang na keqha thsüaden. Tsüna ma men keben tsüdi sen bvüaden.

¹⁶Samaria na hi kematang ghenä meten ncüthu yishü. Ma nyithu na aghi wi shüaben; memethu na ayyi wi pacha, nu nza atsa-npvü ketenthu pvü hanbhi cüden.”

Hoseya 14

Hoseya na Israel wi Kekhie

¹Apvüwa nthu Nyiza wi kheneng gholo, Israel nyithu. Nthu kesami na nthu sapi accümeshü nu khuli thsüdha.

²Apvüwa wi kheneng gholo nu kekhe ha pi ma wi nthu kekinyi sa thsülo: “Ithu kesami tsüdila teshi cü nu ithu kekhe kina cülo, isalethu ithu na khishiketheng ti no sengden.

³Assiriya na khiela ithu hangshaya nu aghi goruthu na ithu khweya nben. Ithu na khiela ithu tsikezhüthu wi mathu na ithu Nyiza le nkhi nengdha. O Apvüwa, no nanketizen pi tho wila nkewathu tsü ccücalo.”

Apvüwa na Israel ghenä Kahang Ketheü Khishikechi

⁴Apvüwa na khiben, “Hi inyithu ssinu hi wi ghoneng den, Hi ileben tsüdi pi mathu ghaliden; hi mathu miwi aghepvü nbendha.

⁵Hi Israel nyithu tuwi ayyi keqha kesü wi atsankegho ti saaden. Mathu na athighithu ti pvüben; mathu na Lebanon wi achanthu ti aghazan cha pi zükeqhe benden.

⁶Mathu na ketheü shigü sennu hang, nu oliv tonthu ti atsimehaitsü saaden. Mathu na ahandemvu pi Lebanon wi sedar chan ti saaden.

⁷Kheneng kuti mathu na hi kekhwe cakhu wi hangden. Mathu na asu shigü nu kemeshentsse lli kesü ti abi bünya ben. Mathu na Lebanon kisengtssü ti anyankemechan saya ben.

⁸Israel nyithu na atsikezhüthu sennu mangla kesa nmiladen; hi mathu kekhie yacü nu mathu noncca yaden. Jü wa nketen chanton kesü ti hi mathu kekhwen saya den; Hi mathu ghenä kemihhi tsüdi bvüwa.”

Asakhen

⁹Kemetsathu ya hawi mangwa zhütheng khe chüshi keyawa sa, nu mathu ya tsüpi aleben wi chi keyawa salo. Apvüwa lenthu na meshon, nu ketsathanthu na tsüthu kenie wina hangyaden, isala kesamithu tsü tsüthu nkhichi kesalina accümeshü nu khuliaden.

Joel

Joel 1

¹Hawa ha Apvüwa na ketsijüh pi Pethuel tsawa Joel kecü.

Anyithu na Asu Keyasa ghenä Anonke-ü

²Kina kaketsü saya, nthu anyi keqhaithu; Judah yyi wi anyi tsüdi, kinalo. Kekuli hati kesa kesüla nthu tsüwi, nyelela nthu bathu tsüwi sadha kwe?

³Tsü cüki pi nthu tsangathu kizalo; mathu na pi mathu tsangathu kizaben, nu tsüthu na pi tsü shiwa bvüye wi kizaben.

⁴Ashiqathu athuthu sala gho asu miwi kaya; athu kesü na mangwa teshi theng khe athu kepawa na tsü dsa.

⁵Nthu adikinathu, shagha nu qailo; nthu kisengtssü jü ketenthu, qailo; kemeshentsse bi pi kisengtssü ketheü sa kententhu tsü yasadha.

⁶Ashiqa zíteni kesü na ithu yyi pongdha; tsüthu na khang ntsa nu ji pi si meyakhi; mathu yha na ssensitemi yha kedighe ti.

⁷Mathu na ithu kemeshentsse tonthu yasa, nu ithu khhaghabvü tonthu dsakhidha; achan cünathu na npi kemiki chu tsüthu na ma yhu shi dsakhidha.

⁸Nthu anyithu, ghala kesü na ma n-nuwale keben pvüzawa keshü qaiki keben ti qailo.

⁹Ciwi asu nyelela kisengtssü mangla pi Kekinyijjen wi kinyikeya nmidha; keqhaikedithu na mangla pi Apvüwa kinyikeya nkemi ghenä ahathana nu qaiben.

¹⁰Allithu na ghacangdha; kepaghenanye asu na yasa, kemeshentsse bi na qen, nu oliv tonthu na jü wa kesa ghenä ayyiwa na anongüben.

¹¹Ahathanalo, nthu allikecathu; nthu kemeshentsse noncca ketenthu qailo, kepaghenanye awhengsu, achenä, nu asu tsüdila yasadha.

¹²Kemeshentsse Ili nu khhaghabvü tonthu na jü wadha; kedsau tonthu tsüdila ma ghei na dsa nu shüdha. Anyithu na anonkeghe nmidha.

¹³Aleshithsü mphi nu qailo, nthu keqhaikedithu, kekinyipen wi kekuli sa ketenthu, Kekinyijjen wi wa nu ghaja thangthang anongülo! Ciwi asu nyelela kisengtssü mangla pi nthu Nyiza kekinyi nmidha.

¹⁴Kezi kesü saale kesa ahza khuchi; anyithu cipi saghu yalo! Judah wi accülikesathu nu anyithu tsüdi cigu pi Apvüwa nthu Nyiza Kekinyijjen wi chi nu ma wi khielo!

- ¹⁵ Apvüwa tsathangwa tsüna tetsakidha, Kekhang ntsawa na keyasa sengho keten tsathangwa tsü. Tsü tsathang tsüna qhethiketen khatila sengho ten nu!
- ¹⁶ Ithu su yasa keben wi ithu na hhaketu sa ghang ben. Ciwi ithu Nyiza Kekinyijjen wi anonkeghe nmidha.
- ¹⁷ Cencü-macü na ayyi keqha wi shü. Ciwi asu pi thengkeya na nmi, tsalina asabe kaghacangthu na yasa bendha.
- ¹⁸ Amesüsithu na ketizen sa nu khou wadha, kepaghenanye ciwi mathu ghenamou nmidha; khaghanenithu la ketizen saben.
- ¹⁹ Hi qai nu no wi khieben le, Apvüwa, kepaghenanye amou nu achantonthu na jü wadha, anni na tsüthu mecang kesa ti sadha.
- ²⁰ Aghangsathu lela no wi magha bendha, kepaghenanye akuzathu na qendha.

Joel 2

Ashiqathu tsüna Apvüwa Tsathang ghenamou Kitsan Kechi

- ¹ Kemessi le kesa tutuwa khouchi; Anyiza yyishiphon kemethawa Zion miwi kemessi hhai sa chilo. Kedheggülo, Judah nyithu! Apvüwa tsathangwa tsüna ghotentha.
- ² Tsüna kejang nu keshaman tsathang saaden, jang nu akulukeshü tsathang kesü saaden. Ashiqa zitenti keti na kejang na ayikhathu kejbhon keben ti ghoden. Ciwi khiela tsüti mangla npi sa, nu khiela sa neng nbendha.
- ³ Mathu na anni ti aghangthu dsa. Mathu tuwi ayyiwa tsüna Eden sanku ti, isala mathu sengwi tsüna ayyikeshü mangla nkemi sa. mangla mathu tubvü meya.
- ⁴ Mathu na goruthu ti mu; mathu na aghi goruthu ti bvüden.
- ⁵ Mathu na ayikha shoni wi pen kewa wi gorugarithu kebvü hhai ti sa; anni na aghang keshü mecang keben hhai ti saden. Mathu na tan pi süpahizi keti na aghi wi wale keten keben ti sa.
- ⁶ Mathu na tetsaki kegho wi tsüdila qhethiketen sa; tsüdila ammi phalagha sa.
- ⁷ Mathu na aghi kekhang nyi ti nyu ssisa; mathu na süpahithu ti ajjen-keshon wi ghapvüki. Mathu tsüdila meshonqhe alentsen, nu wa keten lenwa tsü kemili nsa,
- ⁸ nyelela thola tho len wi nwa. Mathu na chhüdi sennu aghi kehiepen wi wa, nu mangla mathu khen meya.
- ⁹ Mathu na bvü sen wa anyunutiwa tsü shun; mathu na akhwetithu miwi la bvüki; mathu na ajjen miwi megheki nu kaghanfüthu ti jjenkubhi wina du.
- ¹⁰ Mathu na kewa wi ayyi kuli; atssan na kedheggü. Aghani nu asha na jang wa nu ghotsithu na nwegüla.

11 Apvüwa na jisha pi ma süpahizi wi ahza khuchi. süpahi ma jühkekinathu na ji pi khang ntsa. Apvüwa tsathangwa tsüna khatila qhethiketen saaben nu! Thowa na hangya mehai nu?

Leben khapeghe yalo Keci

12Apvüwa na khiben, “Isala khili lela atsentsa wi leben khapegheya nu zi, qai, nu anongü sennu hi wi kheneng gholo.

13Nthu hathanaben le kesa lebengüccü pi ccücalo; nthu thsümeni mezüqhe kesa tsü ketan ncen le.” Apvüwa nthu Nyiza wi ghoneng lo. Ma wi ccatssü nu nanketizen na pongben; ma lebensie nu ma khishi kechithu tsü saaden; ma keshüthangla meten kecüwa nyela kesami teshi pi cüle saden.

14Apvüwa nthu Nyiza na ma kemeshen kemili, nu asu kejon sawegü pi nthu cüla mechü. Isathu nthu na asu nu kisengtssü pi ma kinyiya mehai.

15Zion Yikha miwi tutuwa khou chilo; anyithu cigu chi nu kezi ghenahza khuchilo!

16Anyithu cipi saghu chi; mathu ghenahza kemetha keccünengli kesü kidenya; anyi keqhaithu ssigho, ghanyithu nu memethu la saghuya. Nshu wubanyithu lela mathu jjen teshi nu nghothu yishü.

17Kekinyijjen kedulen nu kekinyipen jüwi Apvüwa kekuli sa keten keqhaikedithu na hati qai nu kekhie nsathu yishü: “Apvüwa, n-nyithu nantizen chi cülo. Mizzatenti kepathu ya ‘Nthu Nyiza na khiewi ben nu?’ khinu ithu nkchichi nu nankeqhe nsa thsüla.”

Anyiza na Ayyiwa wi Pvükeya sa neng Kecü

18Tsaseng wi Anyiza na ma yyiwa cüki kemeshen pi ccücachi; ma ma nyithu nantizen chicü.

19Ma mathu luneng cü: “Hi khili asu, kisengtssü, nu oliv deli pi nthu cüle bendha, nu nthu na anonkwen yaden. mizzatenti kepathu na nthu nkchichi sa nbendha.

20Hi ashiqa ziententi aghawa na kedugho tsü khua, nu mathu pahan jügü pi atssükedone wi chiaben. Mathu jawi kemechan ntsathu jügü pi Keshü Tssükedone non wi chia, nu tsü shiwathu pi Mediterranean non wi chiaben. Mathu keshü kamang na bigheaben. Mathu na nthu miwi sa kechi tsüdi ghenahza hi mathu yasa cüden.

21Allithu, nmessila, isala Apvüwa na nthu ghenahza sakechi tsüdi ghenahza anonghe nu nongyalo.

22Aghangsathu, nmessila, amouthu na mejjüdhi ben; achantonthu na ma bi bünben, nu ciwi khhaghavvü, nu kemeshentsse na kejon ben.

²³Zion nyithu, kenong sa yalo, Apvüwa nthu Nyiza na nthu ghenangwa sa chi cü khe tsüghena anonghe yalo. Ma vvüthimeyi tsankegho sati pi nthu cüdha; ma bathsü tsankegho la meyisha pi nthu cü, nu leghe tsankegho la hatu wi ti sa cüdha.

²⁴Aniegithu wi asu na kepong saaben; kenyeggüpen katen kebithu wi kisengtssü, nu oliv deli na lle pongcaben.

²⁵Ashiqa zitenti na kegho mapithu wi nthu lli dsa, nu nthu na mangwa dedi khe hi pi nthu cü neng SHaben. Hi ashiqa zitenti kesun pi nthu keshunwa tsü le.

²⁶Khili tsü nthu na kedsa ghenangwa kejon ben, nu anonkwen yaben. Nthu na Apvüwa nthu Nyiza sengben, ma nthu ghenangwa amankesathu kulichi. Inyithu na nyu mathu nkhichi nsa neng dha.

²⁷Israel, tsaseng wi tsü nthu na hi nthu jawi ben le kesa chüyaben, nu hi ketan Apvüwa nthu Nyiza khe kepa wi thola nmi. Inyithu na nyu mathu nkhichi nsa neng dha.”

Apvüwa tsathangwa

²⁸ “Haseng wi hi ighamu meyisha pi anyi tsüdi miwi chi cüden: nthu tsathu nu nthu ngathu na hi ketsijüh pi thang chiben; nthu anyi keqhaithu na amanthu chü, nu nthu pvünyithu na kemanthithu muben.

²⁹Tsü tsüwi hi ighamu meyisha pi imaghathu nza le npvüza miwi lela chiben.

³⁰“Tsü tsathang wi hi tang wi nu ayyi miwi kekitsanthu khuchiben; ciwi ajjükeji, anni, nu annikekhu kulukeshü benden.

³¹ Apvüwa tsathang keti nu qhethiketen kesawa tsü npi kegho tuwi aghani na jang, nu asha na kemili pi ajjü ti nmieni saaben.

³² Isala Apvüwa wi kekiqa khie ketenthu tsüdila hangsha yaben. Apvüwa na khi ketheng ti, “Jerusalem wi pahan na bvü yaben; hi kessiya kesathu na hang yaben.’”

Joel 3

Anyiza na Mizzatentithu Jühkaghaten ben

¹Apvüwa na khiben, “Tsü tsüwi hi Judah nu Jerusalem sa neng pi mehai kayi neng ya thsüaden.

²Hi mizzatenti tsüdi saghuya, nu mathu ssihgo Ajühkekaghaten Yyiketijü wi chiaben. Ciwi hi mathu na inyithu miwi sakechi tsüdi ghenangwa mathu jühkaghatenden. Mathu na Israel nyithu jügüzighe pi asang diyyi wi chi nu iyyi Israel tsü gishü zighe.

³Mathu na akezen wwi nu thowa na atssüzüthu tsü keya-u khe südhe. Mathu na pvüza nu ghalathu pi nssümaghatu sala jeü pi keqheza menkedsa nu kisengtssü men dhi.

⁴“Nthu na imiwi mangwa saale ben nu, Tur, Sidon, nu Filistia? Nthu na pala pahan ghen pi hi dhineng le saben kwe? Keujüla nthu na tsüti saben lethu hi wan pi nthu cü neng shaben!

⁵Nthu na iji rükatssü nu suna khuya nu hi keben-keyeng pvü wa nthu kekinyijjen wi chia.

⁶Nthu na Judah nu Jerusalem nyithu tsü mathu diyyi wina ssisen kelensie wi wa nu mathu pi Grik nyithu wi jeüya.

⁷Khili hi nthu na mathu pi jeüchi kesa pen wina mathu ssi ghoaden. Hi nthu na mathu miwi mangwa satheng khe pi nthu miwi sa chiden.

⁸Hi nthu tsathu nu nthu ngathu pi Judah nyithu wi jeüchi thsüaden; mathu na tsüthu pi kelensie Sabea nyithu wi jeüchi thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁹“Kechüthsüjüh hapi mizzatentithu jawi khichilo: ‘Aghikesa ghen kidenya; nthu ghikekhangthu cichi; nthu süpahithu tsüdi saghuya, nu alentsen walo!

¹⁰ Nthu mkhuthu pi njünnuthu cü, nu annuzathu pi apiethu cü yalo. Nkekhang ntsawa lela nyu ssikesali nsathu yishü.

¹¹Kaghaji nu gholo, ketekevü wi mizzatentithu tsüdila, nu ayyiketijü wi saghu yalo.’” O Apvüwa, tsüthu ssikesali thsüle kesalina nsüpahizi kesunsha chilo!

¹²“Mizzatentithu kiden meyathu yishü, nu Ajühkekaghaten Yyiketijü wi nghothu yishü. Hi Apvüwa, ciwi donki nu ketekevü wi mizzatentithu tsüdi jühkaghaten den.

¹³ Mathu na gheshighena ntsa; allikewwi tsüwi asu ti mathu wwiya; kisengtssü kemisügü pen wi kemeshentsse bithu nyeggücha pi kisengtssü na npi llepongca kewa chu nyeggü keten tsüti mathu nyeggücha cülo.”

¹⁴Anyi hazar hazar na Ajühkekaghaten Yyiketijü wi ben. Apvüwa tsathangwa tsüna wan ciwi ghoaben.

¹⁵Aghani nu asha na jang, nu ghotsithu na nwegüla.

Anyiza na Sawegü pi Ma nyithu Cüben

¹⁶ Apvüwa na Zion Yikha wina ghamo; ma hhai na Jerusalem wina shhugho ben; atssan nu ayyi na kedheggü. Isala ma ma nyithu khwe yaden.

¹⁷“Tsaseng wi Israel, no hi Apvüwa n-Nyiza le kesa chüyaben. Hi iyikha Zion kemetha miwi hangden. Jerusalem na anyunuti kemetha kesü saaden; asangthu na khiela tsü nka nengya nbendha.

18 Tsü tsüwi ayikhathu miwi kemeshentsse lli na pong benden, nu yyishiphon tsüdi wi amesüsi muben; ciwi Judah tsüdi ghena atssü sha ntsa benden. Akuza kesü Apvüwa Kekinyijjen wina lle shhughoaben, nu tsüna Akakia Yyiketijü ten benden.

19 Egipt na ayyikeshü kesü ceng ben, nu Edom na yasa ketheng sa, kepaghenanye manyi na Judah yyi ssikesali, nu manyi kesami nkemithu pathia.

20-21 Hi nyu mathu pathi kesathu jukhi yaden; hi kesazzithu tsü heisha nten. Isala Judah nu Jerusalem wi tsü anuphan anyi na hangden, nu hi Apvüwa, Zion Yikha miwi hangden.' ”

Amos

Amos 1

¹ Hathu hana Amos, Tekoa nyuti wi anenikehiewa jühthu. Ameghükuju npi kesa tuwi amapi keni wi Uzziya na Judah kadimiwa sa, nu Jehoash tsa Jeroboam na Israel kadimiwa sa keben wi Anyiza na Israel nyithu ghenala pala hathu tsüdi pi Amos ccüca.

² Amos na khi, “Apvüwa na Zion Yikha wina ghamo; Jerusalem wina ma hhai sa chiben. Amouthu na jü wadha, nu Karmel Yikha wi aghang na wengwengdha.”

Anyiza na Israel jenphonthu Jühkekaghaten Siriya

³ Apvüwa na khiben,, “Damaska nyithu na samila sami neng sa, nu ha ghenala hi mathu meten cü metsiden. Mathu na ayen nkechü kedaggü pi Gilead nyithu miwi chi.

⁴Tsalina hi anni kesun pi Kadimi Hazael na kadijjen sa ketheng miwi chi nu hi Kadimi Benhadad khweti kezhüthu tsü mecang shaden.

⁵Hi Damaska nyunutiwa khweti jenkatu kihhesha pi nu Aven yyiketijü wi kahangthu nu Betheten wi kekhang kesenwa khuaden. Siriya nyithu pi atssüzüthu ti ssisen nu Kir yyi wi bvüaden.”

Filistia

⁶ Apvüwa na khiben, “Gaza nyithu na samila sami neng sa, nu ha ghenala hi mathu meten cü metsiden. Mathu na mizzatenti kesü maben pi atssüzüthu ti pi Edom nyithu wi jeü chia.

⁷Tsalina hi anni kesun pi Gaza nyunutiwa khweti miwi chi nu ma khweti kezhüthu tsü mecang thsüaden.

⁸Hi Ashdod nu Ashkelon nyunuti keni wi kekhang kesenthu khuaden. Hi Ekron nyunutiwa tsü meten cü, nu Filistin nyi kebenthu tsüdi shü thsüaden.”

Tur

⁹ Apvüwa na khiben, “Tur nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha ghenala mathu meten cüden. Mathu na mizzatenti kesü maben ssi sennu Edom yyi wi kushinyi sa bvüa, nu mathu na apvüshang kesa keponghu cenkeya tsü n-niela.

¹⁰Tsalina hi anni kesun pi Tur nyunutiwa khwetithu nu ma khweti kezhüthu tsü mecang thsüaden.”

Edom

¹¹ Apvüwa na khiben, “Edom nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha ghenala mathu meten cü metsiden. Mathu na mathu cünyuwa Israel nyithu kekajügü, nu

mathu nantizen nchila. Mathu lebenketsu na asakhen nmi, nu mathu na tsü ya gha wa thsü nsa.

¹²Tsalina hi anni kesun pi Teman nyunutiwa miwi chi nu Bozra khweti kezhüthu tsü mecang thsüaden.”

Ammon

¹³ Apvüwa na khiben “Ammon nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha gheha mathu meten cü metsiden. Mathu na mathu yyi dikayi yale aghikesa wi Gilead wi nza atsa-npvü ketenthu pvü hanqhe.

¹⁴Tsalina hi anni kesun pi Rabbah nyunutiwa khwetithu miwi chi nu ma khweti kezhüthu tsü mecang thsüaden. Tsaseng wi aghikesa ghanan jishaden, nu kesalikesa tsüna caghamo nkemehai ti saaben.

¹⁵Mathu kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu na kushinyithu sa bvüaden.”

Amos 2

Moab

¹ Apvüwa na khiben, “Moab nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha gheha mathu meten cü metsiden. Mathu na Edom kadimiwa güthu tsü nyuwakü nsala mecang pi ayyinikhu ceng thsüa.

²Hi anni kesun pi Moab yyi miwi chi nu Kerioth khweti kezhüthu tsü mecang thsüaden. Süpahithu na jisha nu tutuwa khou eben wi aghikesa hhai gheha Moab nyithu na shüaben.

³Hi Moab wi kekhang kesenwa nu ayyiwa wi ccülikesathu tsüdila pathiaben.”

Judah

⁴Apvüwa na khiben, “Judah nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha gheha mathu meten cü metsiden. Mathu na hi pi kesansijüh nkhichi nu ijühkhukechi tsü n-nie. Mathu na mathu baqhaithu na kinyi keghe atsentsa nkenye cenpvüthu ya mathu ssi deja bvü thsüa.

⁵Tsalina hi anni kesun pi Judah miwi chi nu Jerusalem khweti-kezhüthu tsü mecang thsüaden.”

Anyiza Jühkekaghaten na Israel miwi Keben

⁶Apvüwa na khiben, “Israel nyithu na samila sami neng sa, tsalina hi ha gheha mathu meten cü metsiden. Mathu na anyi kemeshon nyu menkepvü nkedhichathu, ketha-uthu mathu ccüguwen men lela nkedhichathu tsüpi nssümagha sa jeüden.

⁷Mathu na anyi nkehang nu kekiqa nkemithu cüten nu alen wina ketha-uthu tsü khushi pi den. Anyi kesü ma batsa saghula nssümaghale ghala kesü ssinu nkemetha sa, isanu inyan kemethawa kekinyen sa.

⁸Kekinyipen tsüdi wi anyithu na ketha-uthu na pi mathu men kepvü khiteshan ketheng thsümeni khukeya miwi tsü jenden. Mathu Nyiza kekinyijjen wi mathu na apisa pi mathu kecü-u sa kebenthu wi khukeya kisengtssü tsü jjüden.

⁹“Isala inyithu, hi nthu ghenä Amor nyithu mathu na sie pi sedar chanton ti nu zü pi ayang chanton ti kesathu tsü yasatha sale.

¹⁰Hi Ejipt wina nthu ssi shhugho nu amapi jügha nthu ssinu ayyikeshü pvüdhi, nu Amor nyithu yyi pi nthu ji sa yalo pi nthu cüa.

¹¹Hi nthu tsathu pahan kessi pi atusenjüh-kechüthu sa, nu nthu jawi kepvüzathu pahan kessi pi Nazirit nyi sa thsü. Tsüna ntsakhiwa nye kwe, Israel nyithu? Hi Apvüwa, hi khidha.

¹²Isala nthu na Nazirit nyi pi kisengtssü jjü thsü, nu atusenjüh-kechüthu na hi ketsijüh nkhi lalo ahza pi cüa.

¹³Hi khili nthu pacha pi ayyi wi chiaben, nu nthu na gari kesü na shenthavü pi ma khhi sapvü keten ti ghadhiben.

¹⁴Mbhi ntsa kebvüthu lela bvüya nben; kezüthu na mathu kezü nmilaben, nu süpahithu lela mathu ketanla mathu kahang hangshaya nben.

¹⁵Anyi alamugho kepiethu na ngan meyala ben, mbhi ntsa kebvüthu na bvüya nben, nu anyi goru miwi kebenthu la mathu kahang hangshaya nben.

¹⁶Tsü tsathang wi süpahi kempvüza ntsathu lela mathu ghitsanqai teshi nu bvüaben.” Apvüwa na khidha.

Amos 3

¹Israel nyithu, Apvüwa na Ejipt wina ssi keshhugho mizzatentiwa mabenla ma nthu ghenä ketsijüh khikechi ha kina yalo:

²“Ayyi wi mizzatentithu tsüdi jawi hi nthu ketan chü nu noncca ghole. Tsüwa tsüna nthu na sami pi qhethiketen sa, nu tsüwa ghenä hi nthu meten ncüthu yishüdha.”

Atusenjüh-kechüwa Kekuli

³Anyi meshu keni na npü wi nkemetulila gweghe kijünyü waya ten kwe?

⁴Ssensitemi kesü na ma pala ghan meya lela ayinong wi ghamo ten kwe? Ssensitemi zza kesü na pala pahan ghan meya lela ma ku wi magha benten kwe?

⁵Abhitsü wi ma ghei pi nchila ciwi awa kesü yaya ten kwe? Abhitsü kesü na pala kesü tsü pakhen nchila pakhen ten kwe?

⁶Anyunuti kesü wi aghi tutuwa khouchi lethu anyithu na nmessila benya ten kwe? Apvüwa na kesun nkechi ketizenkesa na anyunuti kesü wi gho ten kwe?

⁷Kemisintsa Apvüwa na khiela ma kemeshen pi ma maghathu, atusenjuh-kechüthu nccücala mangla sa nten.

⁸Ssensitemi kesü na ghamochi lethu thowa na nmessila benya mehai nu? Khathansha wi Kemisintsa Apvüwa na ajühkhi khe thowa na ma ketsijüh pi nthagchi laya mehai nu?

Samaria Tuketeshi

⁹Pila Ejipt nu Ashdod kadijjenhu wi kahangthu wi kizalo: “Samaria vükeben yyishiphon thu wi saghuya nu ciwi kivvükepe nu kesazzi kekulithu sa keben tsü ghangchilo.”

¹⁰Apvüwa na khiben, “Anyi hathu na kesazzi nu yasayala wina khukeya pi mathu kadijjenhu pong yaden. Mathu na khatinu atsentsa saten khe tsü lela nchü.

¹¹Tsalina ghinyi kesü na gho mathu yyi vüya, mathu khweti yasa, nu mathu keben pen kemehaithu pasha piaben.”

¹²Apvüwa na khiben, “Anenikehie kesü na ssensitemi kesü ghankea khaghaneniwa tsü ccü kenitan nyelela ma khuna kesütan mukeya tsüti, Samaria nyithu khili awe men kedhu kemehai miwi jen ketenthu tsü kezeng-u ketan na hang yaben.

¹³Kemisi ntsa Apvüwa, Kekhang ntsawa na khiben, ‘Khili kinaya, nu Jakob shicübvüghathu kitsan chilo.

¹⁴Hi Israel nyithu mathu kesami ghen mathu meten kecü ghanan wi hi Bethel wi kekinyipenthu yasa cüden. Kekinyipen ccügwen tsüdi pashü pi nu ayyi wi qanca ben.

¹⁵Hi pathsü jjen nu mazu jjenhu tsüdila yasa cüden. Ajjen asayha pi matsi sa kethengthu na ccü pi yasa; ajjen ketithu tsüdila yasa ben.’ ”

Amos 4

¹Ha kinalo, nthu Samaria nzathu kunon pi Bashan wi amesübvü kekunon ti, nkezüthu nkenen sa, ketha-uthu pasha, nu nthu wubathu na adikinatsüsü pi nthu cülo khie ketenthu!

²Kemisintsa Apvüwa na metha kesa ti ma khishidha, “Mathu na adhasü pi nthu vüya keten tsathangthu na gho tendha; nthu tsüdila anga kesü na kenniji pi vüsen keben ti saaben.

³ Nthu vüsen nu ajjen wikeshon kebi tetsaki wi wa nu pi ciwi khala ben

Israel na Chü meyala

⁴ Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Israel nyithu, nthu na nsathu yishü lethu Bethel wi kemetha pen wi wa nu kesami salo! Gilgal wi wa nu nthu kekhang tsüdi pi kesami salo! Wa nu ghanen kaghapen ahhansha sale kesa ghen ahangthuh sengho, nu ghanan kecheng kaghapen gishü tagha wi kesü tsü sengholo.

⁵ Wa nu nthu mesa pi Anyiza nkesengcha kekinyi sachi, nu nthu na khukechi gilli sengho keya ghen ammissa lo! Nthu na pala hawa ha sa mvuden.

⁶ “Azeng sengho nthu nyunutithu tsüdi wi kechiwa tsüna hi, isala nthu na hi wi kheneng ngho.

⁷ Nthu lli na atsankegho nsenthu yishü ntsa keben wi hi tsü khunengya. Hi atsankegho kesun pi anyunuti kesü miwi chi, isala kepawa miwi tsü nchi. Atsan na alli kesü miwi gho thsü, isala kepawa na keqha thsüa.

⁸ Dighe pi nzüla, anyunuti keni-kecheng wi anyithu na atssü muya benshe sala anyunuti kesü wi wa, isala ciwi kejjü qo nmi. Ciwi lela nthu na hi wi kheneng ngho.

⁹ Hi ameghü kisa kesun pi nthu lli mo teqha thsüa. Ashiqathu na nthu sanku nu kemeshentsse llithu, nthu khaghavü nu oliv tonthu dsa. Tsaseng wi lela nthu na hi wi kheneng ngho.

¹⁰ “Hi adhagha kesü kesun pi Ejipt miwi kechi tsüti kesun pi nthu miwi la chicü. Hi aghi wi n-nyi kepvüzathu pathia nu nthu goruthu ssi bvüa. Hi nthu kemnanpen wi akamangthuh kebighe han pi nthu metsan pong cü. Tsaseng wi lela nthu na hi wi kheneng ngho.

¹¹ “Hi Sodom nu Gomorrah keyasa ti nthu pahan yasa cü. Nthu hang keyathu na anni wina khushikeya annishiki ti le. Isalela nthu na hi wi kheneng ngho,” Apvüwa na khiben.

¹² “Tsalina Israel nyithu, hi nthu meten cü tendha. Nu hi tsü sa wa keten ghen, hi ajühkaghaten ketenwa tsü metule kesa kidenyalo!”

¹³ Anyiza na ayikhathu nu ameghü sa kechiwa tsü. Ma ma kemeshenthu pi anyithu chüya thsüden; ma aghanan kemili pi aghaja saaden. Ma ayyi kemisithu miwi alentsenden. Anyiza Kemisintsa Apvüwa, hawa hana ma nyan!

Amos 5

Leben khapegheyalo Keci

¹ Israel nyithu, hi keshühwi pi nthu saki keben ha kinalo:

- ²Israel pvünyimethawa na khulidha, khiela nshagha nengdha! Ma teshi pi ayyi wi chidha, nu thola ma npieki.
- ³Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Israel wi anyunuti kesü na süpahi hazar kesü kesun shichi; isala meza kesütan na kheneng gho; anyunuti kepa wi kesü na meza kesü kesun shichi, isala tagha ketan ghoneng.”
- ⁴Apvüwa na Israel nyithu wi khiben, “Hi wi ghalo, isathu nthu na hang yaben.
- ⁵Bersheba wi kinyile nwala. Bethel wi hi bha nwala, Bethel na mangla nkenye saaben. Gilgal wi nwala, ma nyithu na kushiyyi wi wa thsüa le sadha.”
- ⁶Apvüwa wi walo, isathu nthu na hang yaben. Keujüla nthu na tsüti nsa lethu, ma Israel nyithu miwi anni ti mecang dughoaden. anni na Bethel nyithu mecang ben, nu thola tsü pateneya nben.
- ⁷Nthu meshensadha, nthu na ketsatanwa tsü tonpheghe nu anyi mathu kemeshon kebenthu tsü mechu yaden!
- ⁸ Apvüwa na ghotsithu sachi, Plead nu Orion ghotsithu. Ma kejang sapi ghanan kewegü sa thsüden, nu aghanan pi aghaja sa thsüden. Ma atssükedone wi atssü cichi, nu tsüthu pi ayyi miwi keshusha chiden. Ma nyan na Apvüwa.
- ⁹Ma keyasa sengho mathu khweti kezhüthu kekhang miwi chiden.
- ¹⁰Nthu na anyi thowa na nkemeshonwa tsü nni nu ajüh- kekaghatenpen wi atsentsawa khi khe tsü nanmeghüden.
- ¹¹Nthu na ketha-uthu pasha nu mathu su teng yaden. Tsalina nthu na alonjjen kemehai sa kethengthu witsü hang nben nyelela nthu na sheng ketheng kemeshentsse lli kemehai ntsathu witsü kisengtssü jju nben.
- ¹²Hi nthu na qhethiketen kesamithu tsü nu nthu kesazzi khaju satheng khe chüben. Nthu na anyi kemehaithu meten-mesha, alaa khuya, nu ajühkekaghatenpen wi ketha-uthu kemeshon mukeya tsü khenden.
- ¹³Tsalina matsü nkemehai hati kesa wi ceen keben tsüna kemetsa kekuli le!
- ¹⁴Nkemehaiwa nyela kemeshonwa kekuli tsüpi nthu kemtsü sa yalo, isathu nthu na hang yaben. Isalethu Apvüwa Anyiza Kekhang ntsawa, nthu na ma tsüti kesale khi keten ti ntsakhiwa ma nthu ssiden.
- ¹⁵Nkemehaiwa tsü nanmeghü, nu kemeshonwa tsü ghaliya, nu ajüh kekaghatenpen wi atsentsawa ya ben thsülo. Apvüwa na mizzatenti hawa nyithu khili kecu hang kebenthu nantizenchila mechü le.
- ¹⁶Tsalina Apvüwa Anyiza Kekhang ntsawa na khiben, “Ciwi ahathakina kiqai nu kekohon na anyunutiwa lentonti wi ben den. Allikecathu lela ciya nu melli pi anongü thsü kebenthu gweghe keshü ghena anongü ben.

- ¹⁷Kemeshentsse lli tsüdi wi kiquai na benden. Hathu ha tsüdila saaden kepaghenanye hi nthu meten cüle ghoden.” Apvüwa na khidha.
- ¹⁸Nthu Apvüwa tsathangwa tsü nmvu ketenthu ghenä khatila qhethiketen saaben nu! Tsü tsathangwa tsüna nthu ghenä kemehai mangwa saya ben nu? Nthu ghenä atsathangwa tsüna kewegü nyela kejang saaben.
- ¹⁹Tsüna anyi kesü na ssensitemi kesü tubvü wala aduweng kesü metukeya ti saaben. Nyelela anyi kesü na ajjen wi gho ma kwen pi ajjen-keshon miwi chang chi nu amaghang mcü keya ti le!
- ²⁰Apvüwa tsathangwa tsüna kejang khe kewegü sengho nben; tsüna kewegü mangla nmila jangketsü kesa tsathang kesü saaben.
- ²¹Apvüwa na khiben, “Hi nthu keccüna kothu tsü nanmvu nben; hi tsüthu ghang benya nden!
- ²²Nthu na khathansha wi mecang pi kekinyi nu asu pi kekinyi sennu hi wi gho khe hi tsüthu ya nben; hi nthu na asahang kekunonthu sengho hi kekinyi tsü ya nben.
- ²³Nthu kemagha khwithu tsü nsala yilo; hi nthu harp kekhou tsü nkina mvu.
- ²⁴Tsüti kesawa nye, ajühtsentsa ya akuzatssü ti nu ketsatan na aghakutssü na khiela qha nketen ti lle wa thsülo.
- ²⁵ “Israel nyithu, hi amapi jügha ayyikeshü wi nthu ssishu keten jüwi hi nthu wi ahhanshakesa nu kekinyi khukechithu tsü nkhe.
- ²⁶Isala nthu na khili nthu kadimiwa cenpvü Sakkuth, nu nthu ghotsi cenpvü Kaiwan tsikezhüthu tsü kinyi keten ghenä nthu na atsikezhüthu tsü pvüden,
- ²⁷hi nthu ssinu Damaska na kawa ayyi kesü wi kushinyi sa kewa witsü,” Apvüwa na khiben, ma nyan na Anyiza Kekhang ntsawa.

Amos 6

Israel Keyasa

- ¹Nthu ghenä khatila qhethiketen saaten nu, nthu Zion wi lekete hang nu Samaria wi yazishu benle meshen ketenthu, nthu mizzatenti keti Israel hawa wi anyi kedithu, anyithu na nthu wi kekiqa bha wa ketenthu!
- ²Wala Kalne nyunuti wi ghangchilo. Tsaseng wi Hamath nyunuti ketiwa wi wa nu Filistin nyunuti Gath wi cülo. Tsü manyi na Judah nu Israel kadinyu keni miwi mehaiki kwe?
- ³Nthu na wan ketizensa keten tsathang kesü gho tendha kesa tsü n-nondi mvu, isala nthu kekuli na tsü tsathang ssinu tetsaki gho tendha.

⁴Tsüna nthu na awe kemehai kecca miwi kechusügü jen nu amesü nu khaghaneni zza pi mishu ketenthu ghenä khatila qhethiketen saaten nu!

⁵Nthu na David na kesa ti akhwithu cü nu tsüthu pi harp wi khou mvuden.

⁶Nthu na kisengtssü ahyi kepong jü nu hankedemvu kemehai ntsa sen, isala nthu na Israel kededi ghenä tsü anongü nten.

⁷Tsalina kushiyyi wi wa keten tsü nthu na atuwa saaben. Nthu kho nu kemishuthu tsüna asakhen saaden.

⁸Anyiza Kemisintsa Apvüwa na ajühkedhu kekitsan ha khu chiben: “Hi Israel nyithu wikesa tsü nanmvu nten; hi mathu nonkekwen jjenthu tsü khichi nten. Hi mathu ghazen nyunutiwa nu ciwi keben tsüdila pi ghinyiwa cüaden.”

⁹Keujüla atheghi kesü wi meshu tagha na ben lethu, mathu na shüaben.

¹⁰Keshü shiliwa akamang pi kevhü tsüna ma kuti, anyi tsüwa na ajjen wi akamangwa tsü pieshi yaben. Ashiliwa na anyi kesü le kesü lela ajjen wi kebenwa wi hati khiben, “Ciwila anyi pahan no gweghe ben kwe?” Anyi tsüwa na “Nyele” lunengben! Ashiliwa na “Ceen benlo” khiben! Ithu na kiden-kesha nu Apvüwa nyan lela khichi yishü.

¹¹Khathansha wi Apvüwa na ajühkhuchi khe ajjen keti le kizza lela pacha zigheaben.

¹²Goruthu na alonshi miwi bvüten kwe? Anyi na amesü süpon ssinu atssükedone chhüten kwe? Isala nthu na ajühtsentsa pi aji ceng, nu kemeshon pi kesazzi sadha

¹³Nthu na Lodebar nyuti yakeya ghenä ashhüsa. Nthu na “Ithu na khang ntsa nu Karnaim yaya le,” kapvüden.’

¹⁴Anyiza Kemisintsa Apvüwa na ma ketanla khiben, “Israel nyithu, hi asang süpahizi kesun pi nthu diyyiwa nkaya thsüaden. Tsüna aghawa Hamath Pass wina cüla acülawä Araba Ghaku kecu wi nthu pashaden.”

Amos 7

Kemanthi wi Ashiqathu Kemu

¹Kemisintsa Apvüwa wi hi kemanthi kesü mu. Ciwi tsü kadimiwa shei accani hanya nu aghang shigü neng shagha keten wi ma ashiqua tenti kesü sa kechi hi mu.

²Hi kemanthi witsü ashiqua na ayyiwa wi aghang kemejjü tsüdila dsakhi kesa hi mu, nu hi tsaseng wi khi, “Kemisintsa Apvüwa, n-nyithu kesami teshi pi cülo! Mathu na khati hangya mehai nu? Mathu na kezeng-u nu nzütha le!”

³Apvüwa na ma leben kemili nu khi, “No kemuwa tsü sa nbendha.”

Kemanthi wi anni Kemu

⁴Kemisintsa Apvüwa wi hi kemanthi kepa wi kesü mu. Ciwi tsü ma anni pi ma nyithu meten le kiden keben hi mu. Anniwa tsüna ayyi cakhu wi atssükedone keti tsü mecang nu ayyiwa la mecang shagha.

⁵Tsaseng wi hi khi, “O Kemisintsa Apvüwa, tsü khenlo! N-nyithu na khati hangya mehai nu? Mathu na kezeng-u nu nzütha le!”

⁶Apvüwa na ma leben kemili wi khi, “Hawa ha lela sa nbendha.”

Kemanthi wi Kemece ketegüji Kemu

⁷Apvüwa wi hi kemanthi kepa wi kesü mu. Ciwi ma kemece ketegüji sennu sa ketheng ajjen-keshon kete wi ngan, nu ma kwen wi kemece ketegüji sen keben hi mu.

⁸Ma hi wi keü, “Amos, no mangwa muben nu?” Hi luneng, “Kemece ketegüji kesü le.” Tsaseng wi ma khi, “Hi tsü sennu inyithu na ajjen-keshon nkemece kesü ti le kesa pi ccücale saben. Hi mathu meten cüale keben ghen a hi kemeshen kemili neng ntendha.

⁹Isak shicübvüghathu na kekinyi penthu tsü yasa ben. Israel wi kemetha penthu tsü dedi pi teshiabən. Hi Kadimi Jeroboam kadishi pi asakhen saacüden.”

Amos nu Amaziya

¹⁰Bethel wi keqhaikedüwa Amaziya na kheneng chüthsüjüh kesü kesun pi Israel Kadimi Jeroboam wi chi: “Amos na anyithu jawi acho sapi no shun benle. Ma jühthu na mizzatentiwa yasa ben.

¹¹Ma khi kebenwa na ha: ‘Jeroboam na aghi wi shüaben, nu Israel nyithu tsü mathu yyi wina ssinu kushiyyi wi wa ben.’ ”

¹²Tsaseng wi Amaziya na Amos wi khi, “Atusenjüh-kechüwa, tsüna mehidha! Judah wi kheneng wa ciwi atusenjüh-khilo. Mathu ya tsüghena akutimen pi no cü thsülo.

¹³Hewi Bethel wi atusenjüh nkhila yilo. Hawa hana kadimiwa kekinyipen, mizzatenti na kinyi keten kekinyijjen le.”

¹⁴Amos na luneng, “Hi akutimen mule kesa ghen a atusenjüh- khi keten atusenjüh-kechüwa nyele. Hi anenikehie nyi kesü, nu hi khhaghavü tonthu nonccaden.

¹⁵Isala Apvüwa na hi anenikehie nyi kesü kekuli sa keten wi hi ssiya nu hi wala ma nyi Israel wi atusenjüh-khilo ahza khuchi.

¹⁶Tsalina khili Apvüwa na mangwa khiben khe kina yalo. No na hi atusenjüh nkhila nu Israel nyithu keshunjüh nkhila yilo kiza.

¹⁷Tsalina Amaziya, Apvüwa na no wi khiben, 'Nwubvü na anyunutiwa wi keqheza menkedsa kesü sa, nu aghi wi ntsangathu pathiabén. N-yyi tsü gishü pi anyi kepathu cüaben, nu no lethu Anyiza nkechü yyi kesü wi shüaben. Nu Israel nyithu na mathu yyi wina ssinu kushiyyi wi wa metsiben.'"

Amos 8

Kemanthi wi Kedsau Shijü kesü mu

¹Kemisintsa Apvüwa wi hi kemanthi kepa wi kesü mu. Ciwi hi kedsau shijü kesü mu.

²Apvüwa na keü, "Amos, no mangwa mu ben nu?" Hi luneng, "Kedsau shijü kesü le." Apvüwa na hi wi khi, "Inyi Israel ghená asakhenwa na ghodha. Hi mathu meten cü keten ghená ileben kemili ntendha.

³Tsü tsathang wi kadijjen wi akhwithu tsüna anonkegü kemagha saaben. Apen tsüdi wi keshü kamang na pongben. Ceen nu mathu khushi piaben."

Israel Tuketeshi

⁴Ha kinalo, nthu kahhatuthu cüten nu diyyiwa wi ketha-uthu yasale sa ketenthu.

⁵Nthu ketanla hati khiben, "Ithu na kemetha tsathang cen nu ithu su pi jeükeya mehiechala bendha. Mangjü na Sabbath cennu ithu na tsüpi jeü neng shhuya mehai nu? Isanu ithu na ma gilli khuya, kewhu nmetsala sa, nu ithu ji kesheithu mechule kesa ghená kewhuchan pakivvü cüben.

⁶Ithu na awhengsu mangla nkenye tsüpi ma men kemehai wi jeüya. Ithu na ketha-u kesü na nyu men kepvü dhi meya, ma ccüguwen ghapili lela nkeshüchawa bhaya, nu ithu na ma pi nssümagha kesü sala sheiya na."

⁷Apvüwa, Israel Nyizawa na kishendha. "Hi khiela mathu nkemehai kekuli tsü maliya nben.

⁸Tsalina ameghüküju, nu ayyi wi anyi tsüdila agüccü ntsa saaben. Diyyiwa mabenla kuli; tsüna kuli shagha nu qancadu Nil Ghaku ti saaben.

⁹Hi ghanan- lapvü wi aghani pi du thsü nu aghanan tsü wina ayyi na jang thsü kesa matsü kesü na ghoden. Hi Kemisintsa Apvüwa na khidha.

¹⁰Hi nthu kothu tsü sapi anonkegü sa, nu nthu kenong khwithu tsü kemili pi ahathakina kemagha sa thsüaden. Hi nthu ya ali whi nu aleshithsü mphithsüden, nu nthu na abajja na atsa kesütanwa ghená anongü keben ti sa thsüaden. Tsü tsathang tsüna asakhen kecu nmehai ntsa saaden.

¹¹"Hi azenk kesun pi ayyiwa miwi chi keten matsü kesü na gho tendha. Anyithu na ghamaben, isala kedsakejjü ghená nye; mathu na digheben, isala atssü ghená

nye. Mathu na Apvüwa wi ketsijüh ghenä ghama nu digheben. Hi Kemisintsa Apvüwa, hi khidha.

¹²Anyithu na Keshü Tssükedone wina wa Mediterranean kecu nu aghawa na wa nishu kecu kegoedeja ben. Mathu na kahe wi tsüdi cüshu nu Apvüwa ketsijüh tsü bhaben, isala mathu na tsü muya nben.

¹³Tsü ghanan wi pvüza nu ghala kesüqonthu lela kedighe wina shüca waben.

¹⁴Anyi Samaria tsikezhüthu nyan wina hati 'Dan cenpvü wina' nyelela 'Beersheba cenpvü wina' khila kishen ketenthu na qanca nu shagha neng nbendha."

Amos 9

Apvüwa Jühkekaghaten

¹Hi Apvüwa na kekinyipen wi ngan keben mu. Ma ajühkhuchi: "Kekinyijjen kedon shonithu tsü daghan whengchi nu ma giketegü tsüdi kuliaben. Tsüthu whengkhhi chi nu tsüthu ya anyithu li miwi qanca thsülo. Hi aghi wi anyi kepathu tsü pathiaben. Thola bvüya nben; kesütanla shhuya nben.

²Mathu na mathu len chhü sennu keshü yyi wi du lela, hi mathu ghan yaden. Mathu na tangwi ki lela, hi mathu zansha yaden.

³Keujüla mathu na Karmel Yikha shoni miwi kuthi wa lela, hi mathu bhanu mathu ghan yaden. Keujüla mathu na atssükedone cakhu wi hi kuthi wa lela, hi atssükedone wi ghassübvü kiza nu mathu nküya thsüaden.

⁴Keujüla mathu ghinyithu na mathu ssinu atssüzüthu sa bvü lela, hi mathu pi shü thsülo ahza khuchiaben. Hi mathu nkiqala mathu yasa cüle kidenyadha."

⁵Kemisintsa Apvüwa Kekhangwa na ayyiwa tsü kidhenchi, nu ameghükuju; ciwi hang kebenthu tsüdi anongü. Ayyi mabenla Nil Ghaku ti shagha nu qancaden.

⁶Apvüwa na atssan wi ma jjen sa, nu ma ayyi miwi atssan pi vüchi. Ma atssükedone wi atssü ci chi, nu tsü keshusha pi ayyi miwi chi. Ma nyan na Apvüwa!

⁷Apvüwa na khiben, "Israel nyithu, hi nthu kemeshen ju Sudan nyithu meshen den. Hi Ejipt wina nthu ssinu keshhugho ti Kreta wina Filistin nyithu ssinu shhugho, nu Kir wina Siriya nyithu ssinu shhugho.

⁸Hi kemisi ntsawa Apvüwa, hi Israel kadiyyi kesamiwa ha hieben, nu hi ayyi miwi tsü yasa den. Isala hi Jakob shicübvüghathu maben yasa nben.

⁹"Hi ajühkhuchi nu asu pi awhenie wi kekisie ti Israel nyithu zankeju cüden. Hi mizzatentithu jawi mathu zankeju nu ma men nkemithu tsüdila khupiaden.

¹⁰Hi inyithu jawi kesami nyithu na ‘Anyiza na paketena mangla pi ithu tetsaki gho thsü nben le,’ khi ketenthu tsüdila aghi wi pathi thsüaden.”

Ghaketan wi Israel Sanengkeya

¹¹Apvüwa na khiben, “Hi David kadiyyiwa, ajjen kesü na qanca pi yasa kesawa ti kesa tsü sanengya keten tsathang kesü na gho tendha. Hi ma wikeshonthu sapfü nu tsü saneng yaden. Hi tsü saneng pi kheni ti saaden.

¹²Tsalina Israel nyithu na Edom yyi wi mangwa teshi theng nu mizzatentithu kuti tsüwi iji kesathu tsüdila nkayaden.” Ha saya thsü ketenwa Apvüwa na khiben.

¹³Apvüwa na khiben, “Atsathangthu na gho tendha, asu na wwiya kemehai miwi mbhiki shigüben, nu kemeshentsse bi na kisengtssü saya kemehai miwi mbhiki shigüben. Ayikhathu miwi kisengtssü keminnun na jücaben, nu yyishiphon thu wi tsüna lle waben.

¹⁴Hi inyithu ssi neng gho mathu yyiwa wi chiaben. Mathu na mathu nyunuti keyasathu tsü sapfü nu ciwi hangden. Mathu kemeshentsse lli cah nu kisengtssü jüden. Mathu na asankuthu sa nu mangwa pi yangchi nu shigü shagha khe tsü dsaben.

¹⁵Hi inyithu pi hi ayyi pi mathu kecü wi tsü sheng chi nu mathu pfüshi neng nbendha. Apvüwa nthu Nyiza na khidha.”

Obadiya

Obadiya 1

¹ Hawa ha Obadiya na atusenjüh-kekhi - Kemisintsa Apvüwa na Edom mizzatenti cüki kekhi. Apvüwa na ma nyilo kesun pi mizzatentithu wi chidha, nu ithu na ma ketsijüh zayadha: “Kidenyalo! Ithu na aghi wi wa Edom ssisa na!”

Apvüwa na Edom Meten cüden

²Apvüwa na Edom wi khiben, “Hi no sapi nkhang thsüladen; anyi tsüdila no nkichi saaben.

³Nwikesa na no mechudha. No ghazen nyunutiwa na alon pi khweti vütheng; njjen na ayikhathu kemisi miwi ben, tsalina no ketanla no wi khi, “Thowa na hi zanshaya mehai nu?”

⁴No njjen pi amumu ghacen kemisi kesü ti satheng, tsalina tsüna ghotsithu ti ben lela hi no zansha cüden.

⁵Khathansha wi kaghanfüthu na aghaja wi gho khe, mathu na yamvu keben ketan khuyaden. Khathansha wi anyithu na kemeshentsse bi la khe, mathu na keshüthangla keu teshiden. Isala nghinyithu na no yasatha pidha.

⁶Esau shicübvüghathu, nthu keben tsü shupvü bvüdha.

⁷Nthu pfüwathu na nthu mechudha; mathu na nthu diyyiwa wina nthu jügüshidha. Anyithu nthu ssinu kecca wi ben ketenthu na khili nthu nkayadha. Apvüshangthu nthu gweghe dsajjü ketenthu na aca kesü pi nthu die theng; mathu na hati nthu cüki khiben, “Ma acho kemehai keben tsüdi khiewi bvüdha nu?”

⁸“Hi Edom kemeten ghanan wi, hi mathu acho kemehai nyi yasa, nu mathu kemetsa tsüdi jjü piaden.

⁹Teman ghi kesanyi na qhethiketen piaden, nu Edom wi süpahi tsüdi pathikhiaben.”

Edom Kemeten Jjügi

¹⁰“No Jakob shicübvügha ncünyuthu ji peghe nu pathi kesalina, no yasa nu anuphan nyuwakü nsaladen.

¹¹Ghinyithu na mathu khweti pakhi kedugho ghanan wi no ceen ngan wa. No nkemehai na kijünyi thu Jerusalem keben-keyeng pvü bvüa nu pi mathu jawi gishüya kesathu ti.

¹²No Judah wi nthu cünyuthu cenpvü nkemehai tsü nankeqhe kesa-u nye. Mathu keyasa ghanan wi no anonkeyen-u nye. Mathu na agüccü keben wi no mathu nankeqhe kesau nye.

13No inyi nyunutiwa wi du nu mathu na ketizen kesa ghanan wi mathu gükeccü nankeqhe, nu mathu keben tsü pegheya kesa-u nye.

14No lonpighethu wi ngan nu bvüyale sa kebenthu tsü kaghang-u nye. No mathu gükeccü ghanan wi mathu pi ghinyithu kwen wi chi kesa-u nye.”

Anyiza na Mizzatentithu Jühkaghaten Keten

15“Hi Apvüwa, mizzatentithu tsüdi jühkaghaten keten tsathangwa tsüna tetsakidha. Edom, no mangwa sadha khe pi nmiwi sa chiden. No mangwa pi nyu cü khe no tsü mu neng yaden.

16Inyithu na iyyishiphon kemethawa miwi kemeten hyi kekhawa tsü jjudha. Isala kechhenkevü wi mizzatentithu na kemeten hyi kekhakiwa tsü jjuben; mathu na tsü tsüdi jju nu nmilaben.”

Israel na Khangkeyawa

17“Isala Zion yikha miwi pahan na bvüyaden, nu tsüna apen kemetha kesü saaden. Jakob nyithu na ayyi pi mathu ji kesauwa tsü benyaden.

18Jakob nu Josef nyithu na anni ti saaben; mathu na anni pi amatsi kemecang ti Esau nyithu yasa ben. Esau shicübvügha kesüla hangya nben. Hi Apvüwa, hi khidha.

19Judah acülawa nyithu na Edom wi benyaben; niduwa yyishiphon ccü wi ketenthu na Filistia nkayaben. Israel nyithu na Efraim nu Samaria yyi wi benyaben; Benjamin nyithu na Gilead yayaben.

20Israel aghawa wina kushinyi sa kewathu süpahizi na ghoneng, nu Fonikia na wa aghawa Zarefath kecu yayaben. Jerusalem wina kushinyi sa wa Sardi wi kebenthu na Judah acülawa nyutithu nkayaben.

21Jerusalem nyi khang ntsa ketenthu na Edom ssa nu tsü miwi kekhang senben. Nu Apvüwa na ma ketan kadimiwa saaben.’

Jona

Jona 1

Jonah na Apvüwa Jüh-nkekina

- ¹ Ghanan kesü wi Apvüwa na Amittai tsawa Jonah ccüneng.
- ² Ma khi, “Anyunuti ketiwa Nineve wi katsü walo, nu ajühkhi pi tsü matanglo; ma nyithu na khatila ghesighena khe hi chüben.”
- ³ Isala Jonah na Apvüwa tuwi na bvüale kesalina ma alen hatheneng wiwa wa. Ma Joppa wi wa, ma ciwi ahunjjen kesü na Spain wi wale keben muya. Ma ma kepvü men pi cü nu Apvüwa wina bvüsen Spain wi wale kesa ghenahunjjen wi kebenthu gweghe duya.
- ⁴ Isala Apvüwa na ameghü kekhang kesun pi atssükedone miwi chi, nu caghamo na khang ntsa kesalina ahunjjenwa tsüna pasaya kemehai kemessi wi ben.
- ⁵ Ciwi wa ketenthu tsüdila qhethiketen nu kesüsü tsüdila maghala ma cenpvü wi kekiqa khie wa. Tsaseng wi kemessi sapi zengle kesalina mathu na atsanqaithu pi ameiwi thenshi. Tsüti sa keben wi Jonah na ahunjjen nduku wi cüla accügwen wi jenchi ntsa saben.
- ⁶ Ahunjjen wi kediwa na ma ciwi keben muya nu ma wi khi, “No mangkesa na jen ben nu? Shagha nu ncenpvü wi kekiqa khielo. Ma ithu nantizen nu ithu kahang heisha cüla mechü na.”
- ⁷ Ahunjjen wi wa ketenthu na khokho wi khi, “Ithu na akezenwe nu ithu na kemessi wi ben kesa ha pi thowa kemeshensa-u khe chüya na.” Mathu na tsüti sa nu Jonah nyan zanya.
- ⁸ Tsalina mathu na ma wi keü, “Isathu khili pi ithu kizalo! Ha pi thowa kemeshensa-u nu? No hewi mangwa saben nu? No mang diyyi wina gho nu? No mang nyi nu?”
- ⁹ Jonah na luneng, “Hi Ibri nyi kesü. Hi Apvüwa, tangwi kebenwa Anyiza, ayyi nu atssükedone sakechiwa tsü kinyiden.”
- ¹⁰ Jonah na tsü miwi ma Apvüwa tuwi na bvü wa keten cüki khipi mathu kiza. Ahunjjen wi wa ketenthu na qhethiketen nu ma wi khi, “Tsüna kuli kemessi ntsa kesüle!”
- ¹¹ Caghamo na nmehai pfüpfü shagha, tsalina mathu na ma wi keü, “Caghamo ha khenle kesalina ithu na nmiwi mangwa nsathu yishü nu?”
- ¹² Jonah na luneng, “Hi pi atssükedone wi khala chilo, isalethu tsüna ceen sa shaben. Nthu na caghamo kemessi wi ben kesa hana hi kesazzi le kesa hi chüben.”

¹³Tsüti kesawa nyela ahunjjen wi wa ketenthu na ahunjjenwa tsü zung pi aghüsa wi chiale kesa mathu na aghechen ntsa sa. Isala caghamo na khang pfüpfü saya nu mathu na khiela wakeya nmila.

¹⁴Tsalina mathu na Apvüwa wi khie, “O Apvüwa, anyi hawa kahangli khukeya ghen keshü pi ithu nmeten lalo! O Apvüwa, ha tsüdila nmiwi, ha no kekuli”

¹⁵Tsaseng wi mathu na Jonah ghangya nu pi atssükedone non wi khala chia, nu tsü meyi ceen sa.

¹⁶Hawa ha ahunjjen wi wa ketenthu sapi Apvüwa messi ntsa sa thsü nu mathu na ahhansha sapi ma cü nu ma kekuli sale kesa khishi chia.

¹⁷ Apvüwa jühkhukechi wina anga keti kesü shhugho Jonah meyiya, nu ma anga tsü pvü non wi ghanan kecheng nu ghaja kecheng ben wa.

Jona 2

Jonah Kekhiekesa

¹Jonah na anga pvünon kedhu ntsa wina Apvüwa ma Nyiza wi kekhe sa:

²“O Apvüwa, hi agükeccü wina no ci chiben, no hi luneng cülo. Keshü yyi kedhu wina hi no wi hi kekia khie, nu no hi kekhe zaya.

³No hi pi kedhu ntsa wi khala chia, atssükedone shuku wi khala chia, ciwi atssü na hi vüshakhi, nu ntssüketi kullu tsüdila imiwi ben.

⁴Hi kemeshen no ketenpen wina hi khupidha nu hi khiela no Kekinyijjen kemethawa tsü mu neng nben le sa.

⁵Atssü na imiwi ghonu hi miyan; atssükedone na hi mejuthaya, nu atssü kepagha na ili kejbhonya.

⁶Hi ayikhathu ccü wi wa, ayyi khweti-jenka na anuphanla khen keten witsü du. O Apvüwa iNyiza, isala no kedhu wina hi kahang sen neng shhugho.

⁷Hi kahang na bvü keten chükeya wi O Apvüwa, hi no wi khie, nu no Kekinyijjen kemethawa wina ihhai zaya.

⁸Atsikezhü ma men nkemi kinyi ketenthu na no wi ajühkeya tsü teshidha.

⁹Isala hi tsü no kesengkhwi saaden; hi ahhansha kesü sapi no cü, nu hi khishiketheng tsü saaden. Hangshakeya tsüna Apvüwa wina gho le!”

¹⁰Tsaseng wi Apvüwa na ahza pi anga tsü cü nu Jonah meshusha pi aghüsa wi chi thsü, nu tsüna tsüti sa.

Jona 3

Jonah na Apvüwa Jühkekina

- ¹Apvüwa na kheneng kuti Jonah ccüneng.
- ²Ma khi, “Anyunuti ketiwa Nineve witsü walo, nu hi pi no kecü ketsijüh tsüpi anyithu wi kizalo.”
- ³Tsalina Jonah na Apvüwa jühkina nu Nineve witsü wa, anyunuti tsüna di ntsa kesa ghenan ghanan kecheng alentsen nu tsü pvüdhi.
- ⁴Jonah na anyunuti non wi pvüdhi wa, nu ghanan thangthang alenketsen seng wi ma thangchi, “Ghanan jügha jüwi Nineve ha yasa tendha!”
- ⁵Nineve nyithu na Anyiza ketsijühwa tsü nondiya. Tsalina mathu tsüdila kezi sa, nu anyi tsüdi kedi ntsawa na wa kizza ntsawa kecu tsüdila leben khapeghe yadha le kesa aleshithsü mphi pi ccüca le kesa sūdheya.
- ⁶Khathansha wi Nineve wi kadimiwa na tsü cüki zaya khe, ma kadipen wina shagha ma gwomejuwa kaghazu tsü khushi nu aleshithsü pvüya nu ayyinikhu miwi donki.
- ⁷Ma thangkechijüh kesü kesun pi Nineve nyithu wi chi, “Hawa ha kadimiwa nu ma kekhu wi kedithu wina ahza kesü: Thola mangla dsajjü nben; anyi, amesüsi, nu khaghaneni tsüdila dsajjü thsü nben.
- ⁸Anyithu nu asahangthu tsüdila aleshithsü npvüthu yishü. Anyi tsüdila ma gheshighena yencüki nu kekuli nkemehaithu tsü teshi nu leben tsentsa sala Anyiza wi kekhe nsathu yishü.
- ⁹Anyiza na ma kemeshen kemili nu ma leben ntsula; nu ithu pi nshü thsülala mechü le!”
- ¹⁰Anyiza na mathu kekuli tsü muya; mathu na mathu gheshighena yencüki teshi kesa ma muya. Tsalina ma ma kemeshen kemili nu ma mathu meten cüten le khi ketheng tsü nsala.

Jona 4

Jonah Lebenketsu nu Anyiza Nanketizen

- ¹Jonah na ha cüki ghenan anonghe meya nu aghepvü wa.
- ²Tsalina ma kekhe sa, “Apvüwa, hi ajjen npi keteshi wina no hati saaben le kesa nkhi kwe? Tsalina hi apiketsü sa nu Spain wi bvü wale sa! No kaghali nu nanketizen Nyiza, keshüthangla lebensie, ccatssü, nu keshüthangla no kemeshen kemili nu nyu meten ncü laten kesa hi chüben.
- ³Tsalina Apvüwa, hi ya khili shü thsülo. Hi hang keben miwi shü kesawa mehaidha.”
- ⁴Apvüwa na luneng, “No aghepvüya kemehai kemeshon mangwa ben nu?”

⁵Jonah na anyunuti nishuwa shhula donki wa. Ma ketanla ma ghen akekhwen kesü sa nu tsü kekhwen wi donki nu Nineve miwi mangwa saaten khe ghang le hieben.

⁶Tsaseng wi Apvüwa Anyiza na aghang kesü sapi Jonah miwi shigü gho thsü nu ma kekhwen pahan sa cü, isanu ma nonkwen pfüya thsüle kesalina. Jonah na aghang tsüwa ghen ma nen ntsa sa.

⁷Isala dhitsüwa tsantheghi wi Anyiza jühkhukechi wina pala ghei kesü na aghang tsü dsa nu tsüna shü.

⁸Aghani keshhugho seng wi Anyiza na nishuwa ameghü kisa kesun chi, nu Jonah na aghani kisa na ma li thsü kechi wi ma shüca le wa. Tsalina ma shü kesawa nen wa nu ma khi, “Hi hang keben miwi shü kesawa mehaidha.”

⁹Isala Anyiza na ma wi khi, “No aghang tsüwa ghen lebentsuya kemehai kemeshon mangwa ben nu?” Jonah na luneng, “Hi ilebentsuya kemehai jügi na ben, lebentsu pi shüya kemehai na ben le!”

¹⁰Apvüwa na ma wi khi, “Aghang hawa ha ghaja kesü jü shigü shagha nu dhitsüwa wi nmiladha; no tsü ghen mangla sa nchi nu no tsü sapi shigü nthsü, isala no tsü ghen athana ben le!”

¹¹Isalethu hi anyunuti ketiwa Nineve ghen khacu nantizen chi nu! Tsüdi miwila, ciwi ghanyithu mangla nkechü anyi 120,000 nu asahangthu kejon la keben na!”

Mika

Mika 1

¹ Jotham, Ahaz, nu Hezekiya hathu na Judah kadimiwa sa keben tsüwi Apvüwa na ketsijüh hapi Moresheth nyuti wina keghowa Mikah cü. Apvüwa na Samaria nu Jerusalem manyi ghenä pala hathu tsüdi pi Mikah ccüca chi.

Samaria nu Jerusalem kiquiki

² Ha kinalo, nthu mizzatentithu tsüdila; ha kinalo, nthu ayyi wi hang kebenthu tsüdila! Apvüwa Kekhang ntsawa na khipi nthu matang ben. kinayalo! Ma atssan wi ma kekinyijjen wina khiben.

³ Apvüwa na ma kemetha pen wina dugho den; ma dugho nu ayikhathu shoni miwi alentsen den.

⁴ Tsaseng wi ayikhathu na ma kekhu wi anie na anni miwi tssüghe keten ti saaben; yyishiphon wina atssü pi keshusha keben ti tsüthu na ayyiketijü miwi keshusha dugho ben.

⁵ Ha tsüdila saaden, kepaghenanye Israel nyithu na sami nu Anyiza matangla shun kesalina. Thowa na Israel kahhaghe khhi ha kepvü-u saben nu? Samaria, ghazen nyunutiwa tsüla! Thowa na Judah na atsikezhü kekinyi khhi tsü pvü nu? Jerusalem ketanlala!

⁶ Tsalina Apvüwa na khiben, “Hi Samaria sapi ayela kemetha wi dedi pi nbonki keben kesü sa, kemeshentsse tonthu pi kisheng pen kesü sa thsüaden. Hi anyunutiwa wi alon qanthu pi ayyiketijü wi keshushachi, nu anyunutiwa giketegü tsüpi amei wi keliaden.

⁷ Nu ciwi atsikezhüthu tsüdila pacha zigheaben, katsüha lela pi kekinyijjen wi keqheza menkedsathu kecü tsüdi anni pi yasa, nu atsiketon tsüdi yasa pi abhonbhon saaden. Samaria na ma ben kayi kewa kekuli ghenä hathu saya, nu khili ma ghinyithu na tsüthu pvü nu khiewa khe kekinyijjen wi keqheza menkedsa sa wa tendha.”

⁸ Tsaseng wi Mikah na khi, “Ha ghenä hi anongü nu qaiben. Hi ahathakina pi ccüca le kesalina hi iccükevü nu hi kemissü alentsen den. Hi whewhe ti magha nu awaketiwa kekhou ti saden.

⁹ Samaria yisüthu na maya nben, nu Judah na tsü makesü ketizensa tendha; keyasa na gho inyithu na hang keben Jerusalem khweti-jenka tsü cudha.”

Ghinyiwa na Jerusalem Tetsakigho

¹⁰ Ithu na nyu nkecha cüki pi Gath wi ithu ghinyithu nkizala; mathu ya nthu kiquai nmu thsüla. Beth Leafra nyithu, nthu hathakina ghenä ayyinikhu wi kuweng pi ccüca lo!

¹¹Nthu Shafir nyithu, kemissü nu kejügheyala kushiyyi wi walo. Zanaan wi kahangthu na mathu nyunuti wina shhugho le kesa kempvüza nmi. Khathansha wi nthu na Bethazel nyithu na anongü keben zaya khe, nthu na ciwi khwekeya nmidha le kesa chüyaben.

¹²Maroth nyithu na ccakeya mehiechala ben, kepaghenanye Apvüwa na kededi sengho Jerusalem tetsakidha.

¹³Nthu Lakhish wi kahangthu, goruthu jügü sen wa gorugarithu wi hugilo. Nthu na Israel kesami tsü kenie ghena Jerusalem sapi sami thsüa.

¹⁴Tsalina nthu Judah nyithu, bvü tendha le Moresheth Gath nyutiwa wi kizalo. Israel kadimithu na Akhzip nyutiwa wi kekiqa mangla mu nben.

¹⁵Maresha nyithu, Apvüwa na nthu pi nthu ghinyi nthu nyutiwa nkaya ketenwa kwen wi chia tendha. Israel ccülikesathu na bvü wa Adullam lonshiku wi kuthi ben.

¹⁶Judah nyithu, nthu na ghali keten tsangathu ghena anonkegü wi nthu li whilo. Akamang kemcüwathu ti nthu li methasi sa thsülo, kepaghenanye nthu wina nthu tsangathu ssisen kushiyyi wi wa tendha.

Mika 2

Ketha-u Pashaketenthu na Metuketan

¹Njenla acho nkemehai kiden ketenthu ghena khatila qhethiketen saten nu! Khathansha wi aghanen na gho khe mathu na matsü kemehai muya meyi wan nu mathu na nkemehai kiden kethengwa tsü saden.

²Khathansha wi mathu na alli yamvu khe tsü pegheya; khathansha wi mathu na ajjen yamvu khe tsü khuyaden. Anyi kesü theghi nyelela keben lela yazishu sa meyala.

³Tsalina Apvüwa na khiben, “Hi kededi sengho nthu miwi chile kiden bendha, nu nthu na mangla sa nu ciwi na bvüya nben. Nthu na agükeccü wi keben nthu ketanla nthu muyaben, nu tsaseng wi nthu na awisala alentsenya nben.

⁴Tsü tsüna gothu anyithu na nthu cüki tsü sennu kededi tsütsonca kesü saaben, nu mathu na nthu sanan kesa anonkegü khwi ha saaben: Ithu na yasatha sadha le! Apvüwa na ithu yyi sen bvüdha. Nu tsüpi ithu ghan pi atssüzü sa thsü kesathu cüdha.

⁵Tsalina khathansha wi ayyiwa tsüpi Apvüwa nyithu cü neng kesa tsüna gho khe, ciwi nthu kesü shei la ben nben.

⁶Anyithu na hi sansi nu hi wi khiben, “Ithu nsansi lalo; tsüthu cüki khipi ithu nkizala. Anyiza na ithu ya kimenni thsüa nben.

⁷Nthu tsü Israel nyithu na kishen-keshi kekhu wi bendha le meshen ben kwe? Apvüwa na kethankehi meya ladha kwe? Ma ntsakhiwa hathu ha saben kwe? Ma kemeshonwa kuli ketenthu wi ccatssü nu ajühkhi nten kwe?”

⁸Apvüwa na luneng, “Nthu na ghinyithu ti inyithu ssikaghashen. Anyithu na ajjen wi mangla nsashe meshen nu aghi wina kheneng ghoden, isala ciwi nthu na mathu hiebenla nu mathu sengwa na mathu gwomejuwa khuyaden.

⁹Nthu na inyithu jawi nzathu tsü mathu jjen kemehai wina mathu jügüshiden, nu nthu na mathu tsangathu, anuphanla hi kemihhithu tsü zanyadha.

¹⁰Shagha nu bvülo; hewi yazishu kesa nmiladha. Nthu kesamithu na apen ha sapi keyasa sadha.

¹¹“Anyi hathu na atusenjüh- kechüwa milikemesa pi pong pvü nu nyu mechula hati khi kegoe keten tsü nenden, ‘Nthu ghen kisingtssü nu adikinatssü na lle shhugho benle kesa hi atusenjüh khiben.’

¹²“Isala hi nthu Israel nyi hang kebenthu tsüdi saghu yaden. Hi khaghanenithu na ma khang jawi ghoneng keten ti nthu saghu yaden. Amou kesü wi khaghaneni na pong keben ti kheneng kuti nthu yyi wi anyi kejon na benben.”

¹³Anyiza na mathu len shachi nu kushiyyi wina mathu ssinu shhu yaben. Mathu na anyunuti khweti-jenka pvüghe shhu mathu kenen sa bvüaben. Mathu kadimiwa, Apvüwa na ma ketanla mathu ssi shhu yaden.

Mika 3

Mikah na Israel Ccülikesathu Kethen

¹Kinalo, nthu Israel ccülikesathu! Nthu na ajüh tsentsa kesen-u,

²isala nthu na kemehaiwa nanmeghü nu nkemehaiwa tsü nenden. Nthu na inyithu kahang na ahyushi nu mathu gü wi azü mezü.

³Nthu na inyithu ghan dsaden. Nthu na mathu hyushi, mathu gü pashü, nu tsüthu pi asa pi awwenpfü wi shvu le keten ti handhi.

⁴Nthu na qai nu Apvüwa wi khie keten tsüwa na gho tendha, isala ma nthu lunengchi nben. Ma nthu kekhe kina nben, kepaghenanye nthu na nkemehaiwa sadha.

⁵Atusenjüh-kechüthu na nyu mathu thün sapi kecüthu wi kecca khishi den, isala mathu thün nkesathu wi aghi pi khiteqhe isanu inyithu mechu den. Apvüwa na atusenjüh- kechü hathu wi khiben,

⁶“Atusenjüh-kechüthu, nthu tsathangwa na wa khia tendha; aghani na nthu miwi dua tendha. Nthu na inyithu len tsütsonzzi kesalina nthu na atusenjüh-kechü kemanthi nmudha, nu nthu na atucüki mangla khiya nbendha.”

⁷Atucüki kekhithu na mathu kekhi tsü sacen nkeya ghen a kejüghe yaden. Mathu na kimenni yaden kepaghenanye Anyiza na mathu lunengchi nben.

⁸Isala ighena tsü Apvüwa na ma ghamu nu kekhang pi hi pong cü, nu ajüh tsentsa kesen nu kempvüza pi hi cü nu Israel nyithu mathu kesami pi kiza thsüle sa thsü.

⁹Ijüh kinalo, nthu Israel miwi kekhang kesenthu, nthu na ajüh tsentsa kesen nanmeghü nu kemeshon pi nkemeshon sa ketenthu.

¹⁰Nthu na Anyiza nyunutiwa Jerusalem pi nyu kepathi nu ajüh tsentsa nkesen giketegü miwi saben.

¹¹Anyunutiwa wi kekhang kesenthu na alaa ghen a kekhangsen, keqhaikedithu na athün ghen a Ayenwa tsü khimetha, nu atusenjüh-kechüthu na apisa ghen a mathu ccücakechi mukeya khuchi; nu mathu tsüdila Apvüwa na mathu ssiten le nkaden. Mathu na khiben, "Apvüwa na ithu ssi keten ghen a ithu miwi nkemehai mangla gho nben."

¹² Tsalina nthu ghen a Zion pon pi alli kesü ti sa, Jerusalem na yasa pi nbonki ketheng kesü sa, nu Kekinyijjen yyishiphon wa tsüna ayinong kesü saaben.

Mika 4

Apvüwa na Ayyi Tsüdi wi Kecca Kekhang Senden

(Isa 2.2-4)

¹Atsathang ghaketenthu witsü Kekinyijjen na keben yikhawa tsüna tsüdi miwi kemisi ntsawa saaden, yyishiphon tsüdi miwi kijüki aden. Mizzatenti kejon na ciwi tsü dugho,

²nu mathu nyithu na khiben, "Ithu Apvüwa yyishiphon wi Israel Nyiza Kekinyijjenwa witsü shu na. Kepaghenanye ma ithu na mangwa sa thsü mvuben khe pi ithu sansi cüben; ithu na ma kessiya kesa lenthu tsü ton den. Kepaghenanye Apvüwa kesansi jühwa tsüna Jerusalem wina ghoden; ma Zion wina ma nyithu ccüneng den."

³ Ma mizzatentithu jawi, kekhang kedi akete nu kelensie wi kebenthu jawi kekivvü südhe cüden. Mathu na mathu njünnu pi amkhu cü, mathu pie pi annuzathu cü yaben. Mizzatentithu na khiela aghi wi wa nbendha, khiela aghi ghen a kiden neng nbendha.

⁴ Tsüdila ma kemeshentsse llithu nu khhaghavvü tonthu jawi thola ma npateqhela cca nu hang waben. Kemisintsa Apvüwa na ha khishi chidha.

⁵Mizzatenti kesüsü tsüdi ma cenpvü kinyi nu jühkinaden, isala ithu tsü anuphanla Apvüwa ithu Nyiza jühkina nu ma kinyiden.

Israel na Kushiyyi wina Kheneng ghoaden

⁶Apvüwa na khiben, “Hi anyithu meten cü nu mathu pi kushiyyi wi ketizen sa kebenthu tsü saghuya keten matsüwa na gho tendha.

⁷Mathu na accü nmehai nu kelensie wi ben, isala hi teshi kethengthu tsü ssinu ketheü kesü ketegükeya sa, nu mathu na mizzatenti kedi kesü sayaden. Hi tsü nten na anuphanla Zion Yikha miwi na mathu miwi kekhang senden.”

⁸Nu Jerusalem, Anyiza na no wi ben nu anenikehie kesü ti ma nyithu hie keghowa na kheneng kuti nji sa kegho kadiyyiwa tsüpi ghazen nyunutiwa sayaben.

⁹No mangkesa na misi ntsa magha ben nu? No mangkesa na nza kesü na kepvügha wi kinaa ti ketizensa ben nu? Tsüna no kadimiwa nmi, nu nlen ketsütsonthu na shü kesa ghen a kwe?

¹⁰Jerusalem nyithu, nza kesü na anga pvügha keben ti kuweng nu ghadhilo kepaghenanye nthu na khili anyunutiwa tsü teshi nu agheja wi hang wa tendha. Nthu na Babilon wi waden, isala ciwi Apvüwa na nthu ghinyithu kwen wina nthu hangsha yaben.

¹¹Mizzatenti kejon na nthu ssisale saghuyadha. Mathu na khiben, “Jerusalem tsü yasa nsathu yishü le! Ithu na anyunuti hawa ha keyasa muben!”

¹²Isala mizzatenti hathu na Apvüwa leben wi mangwa ben khe nchü. Asu pi nyeggü le saghu ketheng ti mathu saghutheng nu meten cü le keben tsü mathu na chüshi meya.

¹³Apvüwa na khiben, “Jerusalem nyithu, wala nthu ghinyithu meten cü lo! Hi nthu sapi amesü süpon kesü na amighe pi ma ghacü sa nu lezza pi ma mezzen sapvü keten kezü ti sa cüden. Nthu na mizzatenti kejon cücha, nu mathu na yasayala wina mukeya keben-keyeng tsü nthu na pi ayyi maben Pvüwa, hi kinyi ben.”

Mika 5

¹Jerusalem nyithu, nthu süpahithu saghu yalo! Nyu na ithu vüyadha! Mathu na Israel ccülikesawa ssisa bendha.

Bethlehem wina Kekhang kesenwa ghoketen Khishikechi

²Apvüwa na khiben, “Bethlehem Efratha, no Judah yyi wi anyuti kizza ntsa kesü, isala hi no wina ma theghishi na kheni tsü wina kegho Israel ghen a kekhang kesen kesü shhugho thsüden.”

³Tsalina Apvüwa na atsa pvüghaya ketenwa tsü npi mukeya chu ma nyithu teshi pi mathu ghinyithu kwen wi chiaben. Tsaseng wi ma pvüshang kushiyyi wi kebenthu na mathu ketanla mathu nyithu ssinu ajühkeyali yaben.

⁴Khathansha wi ma gho khe, ma Apvüwa wina kegho kezü nu Apvüwa Anyiza jenkebenwa tsü sennu ma nyithu miwi kekhang senben. Ma nyithu na yazishu hangden, kepaghenanye ayyi tsüdi wi anyithu na ma kedi kekhang chüya,

⁵nu ma kecca sengho cüaben.

Khushikeya nu Kemeten

Khathansha wi Assiriya nyithu na ithu diyyiwa nka nu ithu khweti pakhi dugho khe, ithu na ithu ccülikeza kezü ntsathu kesun pi mathu ssisa thsüben.

⁶Mathu na aghitsanqai kekhang wina Assiriya, Nimrod yyiwa tsü nkaya, nu Assiriya nyithu na ithu yyi nka kegho wi mathu na ithu hangsha yaben.

⁷Israel nyi hangkeyathu na mizzatenti kejon ghena Apvüwa wina kesun kechi akejan ti, nu aghangthu miwi atsankeghozü ti saaben. Mathu na anyi nyela Anyiza nondi ben.

⁸Mizzatentithu jawi teshi kesathu na ssensitemi kesü na ayinong nyelela amou wi ma tsse jügü keten ti saaben: ma khaghanenithu jawi dula mathu miwi benki nu mathu zandhi-zanghe, nu ciwi kekashakeya nmilaben.

⁹Israel na ma ghinyithu miwi khangya nu mathu tsüdi yasa cüben.

¹⁰Apvüwa na khiben, “Tsü tsüwi hi nthu goruthu ssibvü nu nthu gorugarithu tsüdi yasa cüben.

¹¹Hi nthu yyi wi anyunutithu yasa nu nthu khwetithu tsüdi pasha cüben.

¹²Hi nthu na sen keten avüh tsüdi yasa nu nthu wi atucüki kekhitu nmila thsüaben.

¹³Hi nthu tsikezhüthu nu alonkisheng kemethathu tsüdi yasaben; nthu na nthu ketanla sa keyathu tsü mangla kinyi nbendha.

¹⁴Hi nthu yyi wi acenpvü nzawa Asherah tsikezhü tsüdi zansha nu nthu nyunutithu yasa cüben.

¹⁵Nu hi ilebentsu ntsa kesa wina ijüh meyala kesa mizzatentithu tsüdi miwi ajukhi yaben.”

Mika 6

Apvüwa na Israel Ssinu Ajühkekaghaten

¹Apvüwa na Israel ssinu ajühkekaghaten kina chilo. O Apvüwa, shagha nu no kaghatenjüh pi chilo; ayikhathu nu yyishiphon thu ya no mangwa khiben khe zaya thsülo.

²Nthu ayikhathu, nthu anuphanla ayyi giketegü sa ketenthu, Apvüwa kaghatenjüh ha kinalo! Apvüwa na kaghatenjüh kesü pi ma nyithu kematang na ben. Ma kemetsi-kemeni kesü sengho Israel shunden.

³Apvüwa na khiben, “Inyithu, hi nthu miwi mangwa sa chidha nu? Hi luneng chilo.

⁴Hi Ejipt wina nthu ssi shhugho; hi nssümagha sa keben wi nthu kekashaya; hi Mosa, Aaron, nu Miriam kesunchi pi nthu lentsütson thsü.

⁵Inyithu, Moab Kadimiwa Balak na nthu miwi mangwa sale kiden nu Beor tsawa Balaam na khati ma lunengchi khe tsü meshen yalo. Akakia wina Gilgal wi wa keten kemnanpen wi mangwa sa khe tsüthu meshenya. Hathu ha meshenchithu hi nthu hangshayale kesa ghen mangwa sachi khe nthu na chüyaben.”

Apvüwa Na Yamvukeben

⁶Hi Apvüwa tangwi kebenwa Anyiza kinyi le kegho wi mangwa sengho ma cü nu? Hi amesü zza kemehai ntsa sengho mecang pi kekinyi sapi ma cüla?

⁷Keujüla hi khaghaneni hazar hazar, nyelela oliv deli aghakutssü ti llekhen nketen sengho ma cüthu Apvüwa na ma nenben kwe? Hi hi kesami kutimen dhiale kesa ghen itsa tssütsewa pi ma kinyia la?

⁸Nyele, Apvüwa na mangwa mehai khe pi ithu kizadha. Ma ithu wi yamvu kebenwa na ha: mangwa meshon khe tsü kesa, ghaliki kesa pi keccüca, nu satemeni nu ithu Nyiza ssinu kahang.

⁹Apvüwa messi kesa tsüna kemetsa. Ma hati anyunutiwa ciben, “Nthu anyunutiwa wi saghu kebenthu kinalo!

¹⁰Anyi nkemehaithu jjen wi mathu na atsentsa nkenye wina mukeya kebenkeyeng na ben. Mathu na hi nanmeghü keten kewhu nkemece tsü senden.

¹¹Khatinu hi anyi kewhuchan nkemetsa nu kewhu nkemece sen ketenthu kesami teshi pi cüya nu?

¹²Nthu kebanthu na ketha-uthu pasha, nu nthu tsüdila milikemesathu.

¹³Tsalina hi nthu kesami ghen nthu kededi nu keyasa kiden shhudha.

¹⁴Nthu na dsaben lela anonkwenya nben, ciwi lela nthu na ghamathi sa benben. Nthu na atsanqaithu pvü nu bvüben, isala nthu na tsüthu pi thenya nben; nthu na katsüha pi theng lela hi aghi wi tsüthu tsü yasa cüben.

¹⁵Nthu na amacü pi chi lela asu wwiya nben. Nthu na oliv deli misügü ben, isala khiela tsü senya nben. Nthu na kisengtssü saaben, isala khiela tsü jjüya nben.

¹⁶Hawa ha saaben, kepaghenanye nthu na Kadimiwa Omri nu ma tsawa Kadimi Ahab manyi kekuli nkemehai kesa tsü nie wa kesalina. Nthu na manyi chothu tsü

sagho ben, tsalina hi nthu ssigho dedi thsüa, nu anyi tsüdila nthu nankeqhe thsüaden. Anyi kahe wi tsüdila nthu nkhichila saaben.”

Mika 7

Israel Kahangyen Nkemehai

¹Ajü nmidha! Hi kaghama nyi kesü na kedsauton nyelela kemeshentsse tonthu wi ma bi mu nkeya ti sadha. Kemeshentsse bi nu khhaghavü dsa kemehaithu tsüdila nyu na layadha.

²Ayyiwa wi kemeshon nyi kesüla nmi, Anyiza jühkeya nyi kesüla nmi. Anyi tsüdila nyu pathile matsü kegho hieben. Anyi tsüdila ma diyyi nyithu jügüden.

³Mathu tsüdila nkemehai sapichüthu ketan. Keditu nu pendhethu na alaa khieden. Anyi kekhangthu na ma mangwa yamvu ben khe mathu kiza, nu mathu gweghe acho kiden den.

⁴Mathu jawi kemehai ntsa nu ajüh tsentsa kesenwa lela kepathu ti ma men nmi. Anyiza na mathu kehiethu, atusenjüh-kechüthu wina mathu kitsankechi ti anyithu meten cü keten tsathangwa tsüna gho tendha. Mathu na khili chükivvü ben.

⁵Njenphonwa nu npvüshangwa n-nondila. No nwubvü wi lela mangwa khi khe kiden-keshaya.

⁶Khili tsüwi ha atsathu na mathu bathu pi kejüphonthu ti sa, angathu na mathu jjathu matang, nu kinyibvü tegüthu na mathu nyiethu ssikitagha; anyi kesü ghinyithu tsüna ma ketanla ma theghi ja wina.

⁷Isala hi Apvüwa hie benden; hi Anyiza nondithi hieben, ma hi hangsha yaben. Anyiza na ihhai kina cüben.

Apvüwa na Hangshakeya Senghoden

⁸Ithu ghinyithu na ithu nankeqhe keya jjugi nmi. Ithu na khulidha, isala ithu na shagha neng shaben. Ithu na khili kejang wi ben, isala Apvüwa na kewegü pi ithu cüben.

⁹Ithu na sami pi Apvüwa shundha, tsalina khili matsü keujü wi ithu na ma lebenketsu wi kethankehi meyathu yishü. Isala asakhen wi ma ithu sheipiya nu nyu na ithu miwi sazzi kethengthu tsü sapi meshon cüaben. Ma ithu ssi shhugho kethang wi chicü; ithu na hangben nu ma ithu hangsha keya muyaben.

¹⁰Tsaseng wi ithu ghinyithu na ha muya nu kejüghe yaben, ithu nankeqhe nu hati keü kegho ghinyithu, “Apvüwa nthu Nyiza na khiewa ben nu?” Mathu na khang meyala nu pi alentontithu wi anisha ti cüten kesa ithu na muden.

¹¹Jerusalem nyithu, anyunutiwa khwetithu tsü salfü keten matsüwa na gho tendha. Tsü tsüwi nthu yyi na mizakayi yaden.

¹²Nthu nyithu na kahe nishuwa Assiriya, acülawa Ejipt, Euftrat Ghaku yegu, temeja tssükedone nu kelensie ayikhathu wina nthu wi ghoneng ben.

¹³Isala tsü miwi hang kebenthu ghesighena ghen ayyiwa na ayyikeshü kesü saaben.

Apvüwa Nanketizen pi Israel miwi Kechi.

¹⁴Apvüwa, n-nyithu no kessiya kesathu tsü kehiewa kesü salo. Mathu na aghansha kesü wi hang wa lela ciwi ayyi kemehai na mathu vüben. Mathu ya wa Bashan nu Gilead amou kemehai wi mathu na kheni sa kegho ti dsaya thsülo.

¹⁵Apvüwa, no Ejipt wina ithu ssi keshhugho tsüwi kesa ti ithu ghen a mankesathu kuli chilo.

¹⁶Mizzatentithu na ha mu theng nu mathu kezü ben lela accükwenshü waben. Athakina wina mathu na apang nu akhuna pabhon yaben.

¹⁷Mathu na amaghang ti ayyi wi ghapvü; mathu na mathu khweti kezhüthu wina gho kedheggü nu messi ben.

¹⁸O Apvüwa, ciwi no ti kesa acenpvü kesüla nmi; no n-nyi hangkeyathu kesamithu tsü teshi pi cü. No anuphanla nlebentsu ben nten, isala no ghaliki kesa pi ithu keccüca tsü nenden.

¹⁹No ithu nantizen neng chi cüaben. No ithu kesamithu cüten nu tsüthu kesun pi atssükedone shuku wi chiaben!

²⁰No kheni ithu bamyithu wi khishi ketheng ti no nleben tsentsa kesa nu ghaliki keten pi n-nyi Abraham nu Jakob shicübvüghathu ccüca ben.

Nahum

Nahum 1

¹ Hawa ha Elkosh wina keghowa Nahum na Nineve ghenani kemanthi wina kemu cüki kezhü ketsijüh kesü.

Apvüwa Lebenketsu na Nineve Kematang

² Apvüwa Anyiza na thola ma matang thsü nten; ma ma shun ketenthu meten cüden. Ma lebenketsu wina mathu kuti dhineng den.

³ Apvüwa na wan ma lebentsu shagha nten, isala ma khang ntsa nu khiela kesazzithu tsü meten ncüla ben thsü nten. Apvüwa na khiewa lentsen khe ciwi caghamo na shhugho den; akulukeshü tsüna ma lenketsen wi ayyinikhu na keshhugho le!

⁴ Ma ajühkhuchi pi atssükedone cü, nu tsüna keqha den! Ma aghaku sapi qha wa thsüden. Bashan wi allithu na wengweng, Karmel Yikha na jü wa, nu Lebanon wi athighlithu na qanca.

⁵ Apvüwa ketenpen wi ayikhathu na kuliden; yyishiphon thu na ma tuwi tssü waden. Apvüwa na shhughothu ameghüküju den; ayyiwa nu ma nyithu tsüdila kenün den.

⁶ Ma ma lebentsuthu thowa na hangya mehai nu? Thowa na ma lebenketsu wi hangya mehai nu? Ma annikeqhe ti lebentsu shaden; alonshithu na ma tuwi pachazighe pi anikhu saaden.

⁷ Apvüwa na mehai; ma agükeccü wi ma nyithu khwe yaden; ma ma wi kheneng keghothu noncca yaden.

⁸ Ma atssüketi kekhang ti ma ghinyithu yasatha saaden; ma ma matang ketenthu kesun pi shü wa thsüden.

⁹ No mangwa cho sapi Apvüwa shunben nu? Ma no yasa cüben. Thola kuti miwi ma shunya nben.

¹⁰ No pi aghazüthu kemisüli keben nu amatsi ti mecang cüben!

¹¹ Nineve, no wina anyi kesü gheshighena cho pi pong pvü keten nu acho sapi Apvüwa shun keten na shagha.

¹² Hawa ha Apvüwa na pi ma nyi Israel wi khiben: “Assiriya nyithu na zü nu kejon saben lela mathu yasa nu nmila ben. Inyithu, hi nthu pi ketizen sa thsüa, isala hi tsüti saneng nbendha.

¹³ Hi khili Assiriya kekhang na nthu miwi keben tsüpi asakhen sa nu nthu bhen ketheng mighe ssülithu tsü pathiaben.”

¹⁴Hawa ha Apvüwa na Assiriya nyithu ghen ajuh khuchidha: “Mathu na mathu nyan ketsi waya kemehai ashicübvüghathu nmila ben. Hi mathu cenpvüthu kekinyijjen wi atsikezhüthu tsü yasadén. Hi Assiriya nyithu ghen ashüjjen kesü kiden ben, mathu na nhang qo ladha!”

¹⁵Ghangchilo! nyilo kesü na ajühkemehaiwa sennu ayikha miwi na ghoten le! Ma khangkeya pi thangchi le ghoden! Judah nyithu, nthu khothu tsü salo, nu nthu na Anyiza wi kekishen kedhu khishi ketheng tsüpi ma cülo. gheshighenawa na khiela nthu yyi nkagho neng nbendha. Mathu yasatha sadha le!

Nahum 2

Nineve Keqanca

¹Nineve, nyu no vüyadha! No pachale keben kekhangwa na ghodha. Akhweti hieya! Alen hieya! Aghi ghen kidenya!

²(Apvüwa na aghinyithu na Israel npi shukeya tuwi ma nyankethangwa tsü saneng chile bendha.)

³Ghinyi süpahithu na atsonhi kenmie pvü, nu makesüthsümeni kenmie pvüyadha. Mathu na kesalile kidenben! mathu gorugarithu na anni ti cwen sa chiben! mathu goruthu na kephenki ben!

⁴Gorugarithu na alentonti wi ghameme bvü waden, anyunutiwa non wi whanan-ghonan sabén. Mathu na annitsegü ti wegü, nu atsancwe ti bvü ben.

⁵Keditu ciben; nu mathu na accü kemeshülila bvü shhugho ben. Nyu ssikesali ketenthu na akhweti wi bvü wa mathu tsonhi pvü nu kedonli le kesa ghen pi hagi.

⁶Aghaku kete wi khweti-jenkathu na shadha; kadijjen wi qhethiketen na pongdha.

⁷Kadijjawa ghan pi atssüzü sa; ma maghathu na nkhetsü ti anongü, nu ahathakina wi mathu leben whengben.

⁸Atssü na acüceng pvüssi wa keben ti anyithu na Nineve wina shhugho ben! Mathu na “Nganlo! Nganlo!” maghabén, isala thola aseng nkheneng.

⁹Rükatssü shuya! Suna shuya! Anyunutiwa tsüna keben pi pongdha!

¹⁰Nineve na yasadha, yisha, nu teshidha! Kemessi ghen leben pachadha, akhu kenün, nu kezü nmidha; ammi phalagha sadha.

¹¹Anyunutiwa wi kuti ssensitemi kuti sa, ciwi ssensitemi zzathu ghanja, ssensitemi bvüthu nu mathu zzathu na ciwi yazishu benya kesawa tsüna khili khiewa ben nu?

¹²Ssensitemi na ma tsse ghan nu mezüdhi pi nzawa nu ma zza cüden; ma asa tsü mezüdhi pi ma ku pong den.

¹³Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Hi nghinyiwa! Hi ngorugarithu mecang cüaden. Aghi wi nsüpahithu yathi, nu hi no nyu kepa wi khu keyathu tsüdi sennu bvüaden. N-nyilothu na kekhie hhai tsü khiela nza nengdha.”

Nahum 3

¹Milimesa keten, nyu kepathi nyunutiwa, shuya nu yasa thsüale keben-keyeng pi pong pvü kebenwa dedi tendha.

²Kinalo! Kekihheji pi kekihhe, ccüqe kekhuli, goruthu kephenki, nu gorugarithu kekisiki hhaithu!

³Gorukessithu na kitsan jügü, njünnu phüphü, nu apiethu cwencwe sa! Akamangthu pi misikhhali nbonki, keshü kamangthu si meya khi, anyithu na tsüthu miwi meshüden!

⁴Nineve keqhezawa na metenya bendha. Nyu na nen nu keshü vü na pong ben, ma mizzatentithu nniya nu pi nssümaghathu sa thsüden.

⁵Apvüwa Kekhang ntsawa na khiben, “Nineve, hi no meten cüden! Hi nth sümeni bhu pi nu no kemissü sa, nu mizzatentithu ya no mu thsü, no kejüghekeya tsüdi muyaben.

⁶Hi no nkichila sa nu kenenkagha pi no pong cüden. Anyithu na qhethiketen nu no ghangben.

⁷No kemuthu tsüdila qhethiketen saaben. Mathu na khiben, ‘Nineve na keyasa wi bendha! Thowa na ma nantizen ben nu? Thowa na ma leben satecca cü mvu ben nu?’ ”

⁸Nineve, no Egipt ghazen nyunutiwa Thebe miwi mehai ben kwe? Ma la akhweti ti ma khweya kemehai ma kekhwewa aghaku kesü Nil na ben.

⁹Ma Sudan nu Egipt miwi kekhang sen, ma kekhang na ma sakhen nmi; Libia na ma pfüwa.

¹⁰Isala Thebe nyithu ssinu kushiyyi wi wa. Alen katenkevü tsüdi wila mathu tsangathu kiccüthi shan. Amighe ssüle pi mathu nyi ccülikesathu husen wa mathu ghan keyathu jawi gishüya.

¹¹Nineve, no la adina waben! No la nghinyithu tubvü le kiden ben!

¹²Nkhweti tsüdila khhaghabvü tonthu wi ma bi na nyün keben ti saaben: ma ton zankeju chilo isathu ma bi na npang wi qanca dughoaben!

13Nsüpahithu na nzathu ti, nu diyyiwa na nghinyithu tuwi kekhwe nmila ngan ben. Anni na nkhweti khonghonthu yasa tendha.

14Vüya le kesa ghenä atssü de pi kidenya, nu nkhweti satezüya! Yimecanglonthu saale kesa ghenä aniesha ponya, nu mecanglon saale kidenya!

15No na katsüha saben lela no mecangthi nyelela aghi wi pathiabän. No yasa pi ashiqathu na alli kedsa ti saaben. No na ashiqathu ti jipfüdha!

16No na asententi sapi atssan wi ghotsithu miwi jidha! Isala khili tsü tsüthu na ashiqathu na agisha zanshigü nu pighe bvü kesa ti nmiladha.

17No kedithu na kese ghanan kesü wi ashiqathu na ajjen-keshon wi ka keben ti saaben. Isala khathansha wi aghani na shhugho khe mathu na pighe bvü nu thola mathu na khiewa bvüdha khe nchü!

18Assiriya Kadimiwa, no ahngthu na shüdha, nu no kedithu na anuphanla jen wadha! N-nyithu na ayikhathu miwi bvüzighedha, nu ciwi thola mathu ssinu ajjen wi keghoneng nmidha.

19Ciwi no yisüthu na makeya nmi, nu mesa-menathu na mehאיkeya nmi. No keyasa jühtheüwa tsü zakeyathu tsüdila anonkeghe ghenä akwen cenben. Anyi kesüla no kedaggü sakhen nkemi wi tsüna bvüya kwe?

Habakkuk

Habakkuk 1

¹¹Hawa ha Apvüwa na ketsijüh pi atusenjüh-kechüwa Habakkuk keccüca.

Atsentsa nkesa ghenä Habakkuk na Leben-nkagha

²O Apvüwa, hi matsü khathu no hi npi kiqa kechi, nu yasayala wi ithu npi hangsha kecü jüwi no ci benten nu?

³No mangkasa na hi sapi ketizen kesathu hati muya thsü ben nu? No khati kesazzi tsüti kesa tsü ghang benya ten nu? Keyasa nu yasayala na hi vüshakhi yadha, nu ciwi kesali nu kekitagha na apen tsüdi wi ben.

⁴Ayenwa na kezü nmi nu mangla nyedha, nu khiela atsentsawa tsü nsa. Nkemehaithu na ketsanthu miwi mehaiya bendha, tsalina atsentsawa tsü kemilidha.

Apvüwa na Keluneng

⁵Tsaseng wi Apvüwa na ma nyithu wi kiza, “Nthu ketekevü wi mizzatentithu tsü ghang benlo, isathu nthu na mangwa muya khe tsü ghenä amansa ben. Nthu na tsü cüki zaya lela nondi nkeben kekuli pahan sa chiden.

⁶Hi Babilon aghe-nkemehai nu ceen benya nketen nyithu tsü ssigho kekhang sen thsüden. Mathu na ayyi kepathu wi la nkayale ayyi pvüdhi waden.

⁷Mathu na nyu pateqhe nu patemessi, nu mathu kekapvü wina mathu ketanla ayenwa tsüna mathu le saden.

⁸“Mathu goruthu na shenkitemi miwi la mbhi, adenni kaghama miwi la aghe-nmehai. Mathu goru kessithu na ayyi kelensie wina goru miwi bengho; mathu goruthu na ayyi qanan. Mathu na amumuthu na atsse ghan kedugho ti juchi gho.

⁹“Mathu süpahizithu na yasayala nu nka gho, nu mathu na tetsaki keghe wi anyi tsüdila qhethiketen. Mathu tssüzüthu na ji pi ahachan yyi ti.

¹⁰Mathu na kadimithu nkhichi nu kedi ntsathu nankeqhe. Akhweti-kezhü na mathu khenya nben, mathu na ayyi chhüki pi tsü matang nu tsü nkayaden.

¹¹Tsaseng wi mathu na ameghü ti kewheng nu pfüden, anyi hathu kekhang tsüna mathu cenpvü.”

Habakkuk Na Apvüwa Wi Leben-nkagha Khineng

¹²Apvüwa, adechhü wina no Anyiza le. No iNyiza, metha nu anuphan benden. Apvüwa, iNyiza nu hi kekhwewa, no Babilon nyithu kessiya nu ithu meten cü thsüle kesalina mathu sapi züchi.

¹³Isala no khati anyi aghe-nkemehai hathu ha ghang benya nu? N-nyon na metha mtsü nu nkemehai ghangcha nben, nu no anyi kesazzi kuli kebenwa tsü ghang

benya nben. Isalethu no mangkesa na mathu na mathu miwi ketsatan nyithu yasa keben wi ccen benben nu?

¹⁴No khatinu anyithu pi angathu nyelela pala ghei tenti kesü mathu miwi kekhang sennu lenketsütson nkemithu ti saya mehai nu?

¹⁵Babilon nyithu na anyithu pi anga ti kenniji pi ghan yaden. Mathu na kaghanthsü wina mathu ghanya nu mathu ghankeya ghena anonghe nu jisha ben!

¹⁶Mathu na kaghanthsüthu lela kinyi nu ahansha sapi tsüthu cüben, kepaghenanye mathu kaghanthsü na pala kemehai ntsa tsüdi pi mathu cüden.

¹⁷Mathu na anuphanla mathu njünnu tsü sennu nanketizen nmila mizzatentithu yasa benten kwe?

Habakkuk 2

Apvüwa na Habakkuk Keluneng

¹Hi ighikehie ducükezhü meghe nu Apvüwa na hi mangwa khilo kiza nu ma mangwa pi ileben-nkagha jüh kekhi tsü luneng ten khe hieden.

²Apvüwa na keluneng hapi hi cü: “Hi mangwa pi no ccüca khe tsüpi pala-pha miwi mechanshu zhükiya, isanu tsüna kutitan na siya kemehai sa thsülo.

³Tsüpi zhüya, kepaghenanye tsü sacen gho keten tsü npi cu. Isala matsüwa na wan gho tendha, nu hi mangwa pi no ccüca khe tsü sacen metsiden. Tsüna ashina kegho ti saben, isala tsü hiebenlo; tsüna sacen metsiden, tsüna minu nben.

⁴Nu ketsijühwa tsüna ha: ‘Anyi nkemehaithu na hangya nben, isala ketsatanthu na mathu Anyiza wi jühtsentsa kesalina hang yaben.’ ”

Nketsatanthu miwi Ketizenkesa

⁵Keben-keyeng na kemechu. Anyi apvükemenethu na kapvü nu ceen benya nten, keshü ti mathu na khiela anonkwenya nten. Tsalina mathu na mathu ghena mizzatentithu nkayaya sa benden.

⁶Anyi nyu mathu nkaya keathu na mathu nkakeyathu miwi aghepvü nu n-ghang mvu saden. Mathu na khiden, “Nthu na nthu ji nkenyethu khuya, isala nthu na dedi tendha! Nthu na khathula nthu men kepvüthu meten pi dhi thsü nu keben mua ben ten nu?”

⁷Isala nthu npi na tsü chüben, nthu nyu nkakeyathu na nthu men pvü nu meten pi kekiyi pi dhi thsüden. Ghinyithu na gho nthu sapi kedheggü thsüben. Mathu na nthu ji shuyaben!

⁸Nthu na mizzatenti nyithu ji kejon shuyadha, isala khili tsü hang keyathu na nthu ji shuya den kepaghenanye nthu na nyu kepathi kekuli sa, nu nthu na yasayala sala ayyi nyithu nu mathu nyunutithu shun kesalina.

⁹Nthu dedi tendha! Nthu na yasayala wina khukeya pi ntheghi keben saya, nu nthu jjenku sapi keyasa nu kemessi wi yazishu benya le sale!

¹⁰Isala nthu kiden kebenwa tsüna kejüghekeya sengho ntheghi miwi chidha; nthu na mizzatenti kejon keyasa wina keyasa sengho nthu ketanla nthu miwi chikeya ketan.

¹¹Ajjen wikeshon lonthu lela nthu matangla magha, nu ajjen milithu wi kemagha tsüna kehiki.

¹²Nthu na dedi tendha! Nthu na kesazzi wina anyunuti kesü sachi nu nyu kepathi wina tsü saya.

¹³Nthu nkakeya mizzatentithu na ma men nkemi kekuli wi mathu sathidha, nu mathu kekuli tsüdila anni wi mecangdha. Kemisintsa Apvüwa na ha sachidha.

¹⁴Isala ayyiwa tsü atssü na atssükedone pong keben tsüti Apvüwa nyankethang palakechü pi pong yaben.

¹⁵Nthu na dedi tendha! Nthu na aghekepvü wina nthu jenphonthu kimenni nu kejügheya cü; nthu na mathu sapi adina keben ti kulu-khukhu sa thsüa.

¹⁶Tsüti nthu na kenyuwakü nyela kejüghekeya pi pongya tendha. Nthu ketanla jju pi kulu-khukhu saaden. Apvüwa na nthu sapi nthu ketanla nthu kemeten hyiwa tsü jju thsü tendha, nu nthu kenyuwakü tsü sapi kejüghekeya sa thsüaden.

¹⁷Nthu na Lebanon yinong tsü shhüggü; khili nthu shüchia tendha. Nthu na ma ghangsathu pathi; khili aghangsathu na nthu pateqhe den. Nthu na nyu kepathi kekuli sa nu yasayala sala ayyi nyithu nu mathu nyunutithu shun kesalina hawa ha saaben.

¹⁸Atsikezhü kesü tsü nsenthu keyishü mangwa ben nu? Tsüna anyi kesü na sakechi ketan, nu tsüna milikemesa khe mangla pi nthu kizaya nben. Acenpvü kesü nyu ccünengya nketenwa tsüna mang kemehai sapi ma sa kechiwa ya ma nondiya thsüten nu!

¹⁹Nthu na dedi tendha! Nthu na achan be kesü wi, “Shaghalo!” nyelela alon tsen kesü wi, “Shaghalo!” isa khiden. Atsikezhü kesü na pala pahan pi nthu ccücaya mehai kwe? Tsüna rükatssü nu suna pi mejutheng laya mehai, isala ciwi kahangli nmi.

²⁰Apvüwa na ma Kekinyijjen kemetha wi ben; ayyi wi anyi tsüdila ma tuwi ceen ben thsülo.

Habakkuk 3

Habakkuk na Kekhie kesa

- ¹Hawa ha atusenjüh-kechüwa Habakkuk na kekhie kesa kesü:
- ²O Apvüwa, hi no kekuli cüki zaya, nu hi imansa ntsa saben. Khili ithu tsüwi la no kekuli keti saketenthu tsü saneng chilo. No nlebentsu keben wi lela nantizenchi cülo.
- ³Anyiza na Edom wina kheneng ghoden; kemetha Nyiza na Paran yyishiphon thu wina kheneng ghoden. Ma tsikemehai na atssanthu pong, nu ma keseng na ayyi pongben.
- ⁴Ma atsancwe kekiza ssinu gho; kethang na ma kwen wina wegü shhugho, ciwi ma kekhang pi kuthitheng.
- ⁵Ma ketizenkesa kesun pi ma tuwi wa thsü, nu keshü na ma nielo kizaden.
- ⁶Ma ngan wathu ayyi na kedheggü; ma mukeya wi mizzatenti na kenünden. Anuphan yikhathu na pakhi zighe; ma kheni tsüwi kewapen anuphanla benketen yyishiphon thu tsüna qandu.
- ⁷Hi Kushan nyithu na messi, nu Midia nyithu na kenün keben mu.
- ⁸Apvüwa, aghakuthu na no sapi lebentsu thsü kwe? Atssükedone na no sapi aghepvü thsü kwe? No akulukeshü miwi lentsen; caghamo kulukeshü tsüna ngorugari, no khangkeya senghola n-nyithu kecü wi.
- ⁹No nlamugho senle kidenya, nlakusüthu pi gale kidenya. Ntsancwe na ayyi ghonkhhi gishü.
- ¹⁰Ayikhathu na no kemu wi kedheggü; atssan wina atssü keshusha dugho. Ayyi cakhu wi atssü na ghamo, nu mathu misikhali lle shhugho.
- ¹¹Nlakusüthu na cwencwe mbhi kewa wi, nu npie kewegü phüphü kewa wi aghani nu asha na ngan wa.
- ¹²No nlebenketsu wina ayyi pvüdhi wa; nleben keminu wina mizzatentithu cüten.
- ¹³No n-nyithu hangshaya le kesa ghen shu, no kessikeya kadimiwa hangsha le kesa ghen. No gshighena ccülikesawa kihhecha, nu ma senkeniethu yasatha sa.
- ¹⁴Nlakusüthu na ma süpahizi benchüwa ghonthia, tsüna caghamo kesü ti ithu jügüzighele kegho wi, kuthila ketha-uthu pasha keten ti kapvüshüsha gho.
- ¹⁵No ngoruthu ssinu atssükedone cüten, nu atssüketi na melu shagha.

16 Hi hathu tsüdila za nu hi kenün; hi messi pi ikhemeggü kechen. Igwo na chha wa nu iccümeshüshü sa. Hi ceen nu matsüwa tsü kegho hieden, Anyiza na hi ssikesali ketenthu tsü meten cüaben.

17 Khhaghavü tonthu na ma bi nmila lela, nu kemeshentsse tonthu wi ma bi nmila, oliv tonthu na nbünla lela, nu allithu wi asu nmula, khaghanenithu tsüdi shü lela, nu amesüsi jjenthu na ghacang,

18 tsüti sa lela hi anonghe nu nong benden, kepaghenanye Apvüwa Anyiza na hi hangshawa.

19 Apvüwa Kekhang ntsawa na kezü pi hi cü. Ma hi sapi amejü kesü ccü ti sa, nu hi ayikhathu miwi yazishu benya thsüden.

Zefaniya

Zefaniya 1

¹Hawa ha Apvüwa na Amon tsawa Josiya Judah Kadimiwa tsü wi ketsijüh pi Zefaniya kecü. (Zefaniya na Kushi, Gedaliya, Amariya, nu Kadimiwa Hezekiya shicübvügha wina kegho nyi kesü.)

Apvüwa na Jühkekaghaten Tsathangwa

²Apvüwa na khi, “Hi ayyi miwi pala tsüdila yasa tendha,

³anyi nu asahangthu, awa nu anga tsüdi. Hi gheshighenawa zansha cüden. Hi anyi kahang tsüdi yasaden, nu ciwi kahangthu nmila thsüaden. Hi Apvüwa, hi khidha.”

⁴Hi Jerusalem nu Judah nyithu tsüdi meten cüden. Hi ciwi Baal kekinyipen asakhenwa tsü yasa pia, nu thola Anyiza nkechünyi ma kekuli sa keten keqhaikedithu tsü lela meshenya nben.

⁵Hi anyi kesü le kesü lela ajjenmili wi kila aghani, asha, nu ghotsithu kinyi ketenwa yasa den. Hi anyi hi kinyi nu ijühya le kishen, isala acenpvü Molek nyan wina kishen ketenthu la yasa cüden.

⁶Hi hi wina khapeghe bvü nu hi n-niela kesathu, hi wi ngho nyelela hi wi mathu lenketsütson nkekhiethu yasa cüden.’

⁷Apvüwa na ajühkekaghaten pen wi donki keten tsathang na tetsaki bendha; tsalina ma tuwi ceen benyalo. Apvüwa na ma nyithu pi ahhansha sale kiden ben, nu aghinyithu ya Judah yasalo cichidha.

⁸Apvüwa na khiben, “Kepathi tsathang witsü, hi kedithu, kaditsathu, nu asang kahangyen sa ketenthu tsüdi meten cüaden.

⁹Anyiza nkechüthu ti kinyi ketenthu nu atsanqaithu shupi mathu pvüwa jjen pongya le kesalina ghanfü nu pathi ketenthu hi tsüthu tsüdi meten cüaden.”

¹⁰Apvüwa na khiben, “Tsü ghanan wi nthu na Jerusalem wi Anga Kaghapeng-jenkawa witsü anyi kemagha hhai za yaben. Nthu na anyunuti ketheüwa wi anyi kekohon hhai nu yyishiphon thu wi pala kenyeggücha hhai keti kesü za yaben.

¹¹Khathansha wi nthu na anyunuti ssanwa wi hang ketenthu na ha zaya khe kohon nu qaiben, kepaghenanye asenliketi kesathu tsüdila shü ben le!

¹²“Tsü tsüwi hi ahula nni kesü khuya nu Jerusalem tsü bhaben. Hi anyithu na mathu ketanla hati ‘Apvüwa na khiela pala kemehai nyelela nkemehai lela sa nten le’ khipi mathu nonkwen nu meshen pi mehaiben ketenthu meten cüaden.

¹³Mathu keben-keyeng shuya nu mathu yenthu yasa cüden. Mathu na khiela mathu na sa keben ajjenthu witsü hang nu mathu na kemeshentsse lli ca keben wi mukeya kisengtssü tsü jjüya nben.”

¹⁴Apvüwa tsathang ketiwa tsüna tetsaki bendha — tetsaki ntsa sadha nu wan gho tendha. Atsathangwa tsüna kekha saaben, kepaghenanye süpahizi aghi kekhang ntsathu lela hhaketu sala qaiben le!

¹⁵Tsüna aghekepvü tsathang kesü, agükeccü nu ahathakina tsathang kesü, keyasa nu kededi tsathang kesü, kejang nu mmikejang tsathang kesü, kenimegho nu akulukeshü tsathang kesü,

¹⁶Aghi tutuwa kekhou hhai nu süpahithu na khweti vüketheng nyunutithu nu aducü kemisi zhükethengthu ssikesali kemagha hhai na kepong tsathang kesü saaden.

¹⁷Apvüwa na khiben, “Hi ketizenkesa hati kesa sengho anyi miwi chi nu tsüdila anyon nkemu nyi kesü ti keqoe thsüben. Mathu na sami pi hi shundha, nu khili mathu jjü na atssü ti keji thsü nu mathu kamangthu na ayyi miwi bighe benden.”

¹⁸Apvüwa na aghekepvü pi ccüca kechi tsathang wi mathu rükatssü nu suna tsüdi lela pi mathu hangshaya nben. Ma lebenketsu nni na ayyi mabenla yasaben. Ma zuli nu asakhen kesa pi ayyi miwi hang keben tsüdi miwi chiaben.

Zefaniya 2

Lebenkhapeghelo Kekhie

¹Nkemejüghe mizzatentiwa;

²ameghü na nthu pi asugwen ti npi mo pi kebvü tuwi, Apvüwa lebenketsu mecang kebenwa tsüna nthu miwi npi kegho wi, ma ghekepvü pi npi keccüca tsathang wina, pala meshen yalo.

³Nthu ayyiwa wi satemeni ketenthu, ma yenkhukechithu nie ketenthu tsüdi, Apvüwa wiwa khapeghe ghalo. Kemeshonwa tsü saya, nu Apvüwa tuwi nthu ketanla nthu satemeni yalo. Isathu, nthu na Apvüwa ma ghekepvü pi ccücakechi tsathang wi kemeten witsü bvüyala mechü.

Israel Kevü wi Mizzatentithu Kededi

⁴ Gaza nyunuti wi anyi kesüla nmila ben. Ashkelon tsü yishaben. Ghanan pahan jüwi Ashdod nyithu jügüshi pia, nu Ekron nyithu mathu nyunutithu wina jügüshi piaben.

⁵Nthu Filistinthu na dedi tendha, nthu yyitssükevü wi kahang nyithu. Apvüwa na nthu meshensadha. Ma nthu kesütanla nheila yasa den.

⁶Nthu yyi tssükedone kete wi tsüna ayela sapi anenikehiethu jjen nu khaghanenithu tsse keyapen saaben.

⁷Judah nyi hang keyathu na nthu yyi nkayaben. Mathu na mathu sahangthu pi ciwi atsse yathsü nu Ashkelon jjenthu witsü jenben. Apvüwa mathu Nyiza na mathu ssinu mathu sapi mehai kayi yathsüaben.

⁸ Kekhangntsa Apvüwa na khiben, “Hi Moab nu Ammon nyithu na inyithu kimenni nu nankeqhe keben nu mathu na inyithu yyi pigheya ben le khi kapvü keben tsü zadha.

⁹ Hi Apvüwa, ntsakhiwa hangkeben Israel Nyizawa, hi Moab nu Ammon pi Sodom nu Gomorrah ti sala yasa tenle kesa kishenben. Mathu na amcü kechhüpen kesü sa nu anuphanla yasa pi aghang na shigübhon shaben. Inyi hang keyathu na mathu pasha nu mathu yyi khuyaben.”

¹⁰ Hatinu Moab nu Ammon nyithu na mathu wikesa nu kinankeli kesa nu Kekhangntsa Apvüwa nyithu kekimenni ghen mathu meten cüaben.

¹¹ Apvüwa na mathu pateqhe ntsa saaben. Ma ayyi wi acenpvüthu pi mangla nkenye saacü, nu tsüseng wi mizzatenti tsüdila papa yyi wi ma kinyi thsüaben.

¹² Apvüwa na Sudan nyithu la pi shü thsüaben.

¹³ Apvüwa na ma kekhang sennu Assiriya nyithu yasa ben. Ma Nineve nyunutiwa tsü yisha, atssü nkemi yyikeshü kesü sa thsüaben.

¹⁴ Tsüna mesüsithu, anenithu, nu asahang kepapa tsüdila kejenpen kesü saaben. Accüpvüthu na keyasa jawi tsü hang nu jjenkubhithu wina khou ben. Aduwengthu na ajenka lenthu wi bennu khou ben. Ajjen sa ketheng sedar chan na mme wa ben.

¹⁵ Anyunutiwa ma kekhang ghen kapvü ntsa sa nu apvü-nsale meshen ketenwa miwi tsü hati saaben. Ma nyithu na mathu nyunutiwa na ayyi wi keti ntsawa le meshenden. Khatila keyishapen kesü, asahangthu na kejenpen kesü saaben nu! Tsü pvüdhi kewa nyi tsüdila qhethiketen nu waishe saaben.

Zefaniya 3

Jerusalem Kesami nu Hangshanengkeya

¹ Jerusalem, maghangmeghe, kekivvü nyunuti, ma nyithu pasha ketenwa na dedi tendha.

² Tsüna Apvüwa jüh nkina nyelela ma sansikha tsü meyala. Kenondi pi Apvüwa miwi nchi nyelela ma kekiqa nkhiela kesa ghen.

³Ma kedithu na ghamo keben ssensitemithu ti; ma pendhethu na adenni ghama kebenthu ti, apvümene ntsa sala ghanenwa npi kecu chu asakü kesüla nteshila benden.

⁴Atusenjüh-kechüthu na hang nmetha nu n-nondi qo; keqhaikedithu na kemetha tsü nakhi, nu Anyiza yen tsü kemili pi mathu ghen a kekiyiwa sa.

⁵Isala Apvüwa na khili kecu anyunutiwa witsü ben; ma khiela nsazzila kemeshonwa tsü saden. Ghanen kaghapengla kemeshonwa sengho ma nyithu nkecü sa nten. Isala nketsatan nyithu na ciwi la kesazziwa tsü saki nu jüghe nten.

⁶Apvüwa na khiben, “Hi mizzatenti mabenla yasadha; hi mathu nyunutithu yasa pia nu mathu khwetithu nu ducükezhüthu dedi ben thsüdh a. Anyunutithu yasadha; alentontithu na ghacang nu anyi kesüla nmiladha.

⁷Tsaseng wi hi kemeshen na inyithu na hi kinyikü nu hi sansikha tsü yaya, nu hi chüthsü pi mathu kesansi tsü mali nbenle sa. Isala mathu na wan nu kheni ti nkemehai sa wa.

⁸Apvüwa na khiben, “Nibenla. Hi shagha mizzatentithu kimenni keten tsathangwa tsü hieben lalo. Hi mizzatentithu nu kadiyyithu saghuya nu mathu ya ileben ketsuwa tsü chüya thsü le meshenyadha. Hi aghekepvü nni pi ayyi mabenla yasa den.

⁹Tsaseng wi hi mizzatenti nyithu sapi kemili, nu mathu na hi wi ketan khe acenpvü kepathu wi kekhie sa nbendha. Mathu tsüdila ijüh kinaben.

¹⁰Alen kesie Sudan wi lela inyi bvüzighe kebenthu na kekinyi khukechi sengho hi cüben.

¹¹Tsü tsüwi nthu inyithu, nthu na hi shun ghole kesa tsü ghen a njüghedha. Hi kapvü nu kinankeli ketenthu tsüdi khupi nu nthu na khiela iyyishiphon kemetha miwi hi matang nu nshundha.

¹²Hi anyi satemeni nu ccatssü ketenthu pi ciwi chi nu mathu na hi wi kekiqa bha ghoben.

¹³Israel nyi hang keyathu na tho tu la sazzi, milikemesa khi, nyelela nyu mechu nben. Mathu na mehai kayi, yazishu, nu thola messi nbendha.”

Anonkeghe Khwi Kesü

¹⁴Israel nyithu, anonkeghe ghen a jisha nu akhwi salo! Jerusalem, nleben tsüdi sennu anonkeghe salo!

¹⁵Apvüwa na no kemetenwa tsü khendha; ma nghinyithu tsüdila khupidha. Apvüwa, Israel kadimiwa na no ssiden; ciwi kemessi jügi mangla nmidha.

¹⁶Mathu na Jerusalem wi hati kekhi tsüwa na gho tendha, “Zion nyunutiwa nmessi lalo! Nkwen ya nchala nsa thsüla!

17Apvüwa n-Nyiza na no ssiden; ma kekhang na khangkeya pi no cüaden. Apvüwa na no nenben; nu ma kaghali wina kahang ketheü pi no cüaben. Ma nmiwi akhwisa nu anongheben,

18anyithu na akho wi anonghe keben ti.” Apvüwa na khiben, “Hi no dedi thsüale pateqhe keben tsüpi asakhen sa thsüa, nu no kekimenni tsü khusen bvüdha.

19Matsüwa na gho tendha! Hi no pasha ketenthu meten cüden; hi accü nkemehaithu tsüdi kekashaya, nu kushinyithu ssinu ajjen wi ghoaden. Hi mathu kejüghewa tsü sapi keküwa saacü, nu ayyi nyi tsüdila mathu sengben.

20Matsüwa na gho tendha! Hi nthu bvüzighe keben nyithu ssinu ajjen wi ghoaden; hi nthu sapi ayyi tsüdi wi anyan kemechan sacü, nu kheneng nthu sapi mehai kayi yathsüaden.” Apvüwa na khidha.

Haggai

Haggai 1

Kekinyijjenwa Kesaneng ghenä Apvüwa Yenkhukechi

¹ Dariya na Persia wi kadimiwa sa keya keniwa mapi, asha tughowa, atsathang atuwa wi Apvüwa na atusenjuh-kechüwa Haggai wina khi. Ketsijüh tsüna Judah wi ahng, Shealtiel tsa Zerubbabel, nu Keqhaikedi ntsawa, Jehozadak tsa Joshua manyi ghenä.

² Kemisintsa Apvüwa na Haggai wi khi, “Anyi hathu na khili Kekinyijjenwa ha kesaneng ghenä matsü kemehai nyele khiben.”

³ Tsaseng wi Apvüwa na atusenjuh-kechüwa Haggai wina ketsijüh hapi anyithu cü:

⁴ “Inyithu, mangkesa na hi Kekinyijjenwa yasa pi theng nu nthu na ajjen kemehai wi hangben nu?”

⁵ Nthu miwi mangwa saben khe nmu kwe?

⁶ Nthu na kemeshentsse lli keti ca lela mabi keu ketan wwiya. Nthu na kedsakejju ben isala nthu na dsajju pi anonkwen meya. Nthu na kisengtssü ben isala nthu na jju pi anonkwen meya le! Nthu na athsümeni ben isala nthu na mphi pi yeng meya. Nu kekuli nyi na ma kedsa qo melli meya.

⁷ Mangkesa na hati saben khe nthu na nchü kwe?

⁸ Khili yyishiphon thu wi wa achanthu sengho Kekinyijjenwa tsü sanenglo; isathu hi nenben nu hi kekinyi-u wi hi kinyi yaben.

⁹ “Nthu na alli kejon wwikeya ghang, isala tsüna kezeng-u ketan sa. Nu nthu na alli wwi pvü nu ajjen wi ghothu, hi tsü yasa cüa.

¹⁰ Tsalina ciwi atsankegho nmila nu mangla shigüya nben.

¹¹ Hi kemegi sengho ayyi miwi — yyishiphon thu, allithu, kemeshentsse llithu, oliv jathu — yangdsaketen tsüdi, anyi nu asahangthu, nu nthu kekuli tsüdi miwi chidha.”

Anyithu na Apvüwa Yenkhukechi Kenie

¹² Tsaseng wi Zerubbabel nu Joshua nu Babylonia kushiyyi wina kheneng keghothu tsüdila Apvüwa mathu Nyiza na mathu mangwa salo kiza khe tsü sa. Mathu na Apvüwa nyilowa Haggai atusenjuh-kechüwa tsü messi nu ma juhkina.

¹³ Isanu Haggai na Apvüwa ketsijüh tsüpi anyithu cü: “Hi nthu ssibenden, tsüna ijüh khishikechi.”

¹⁴ Apvüwa na anyi tsüdi kechü-kenong pi Kekinyijjenwa ghenä kekuli sa thsü: Judah wi ahng Zerubbabel; Keqhaikediwa Joshua, nu kushiyyi wina kheneng

keghothu tsüdi. Mathu na Kemisintsa Apvüwa mathu Nyiza Kekinyijjenwa ghenan kekuli tsü sashhu,

¹⁵tsüna Dariya na kadimiwa sa keya keniwa mapi, asha tughowa, nkwe nu mejü ghanan wi.

Haggai 2

Kekinyijjen Ketheüwa Tsikemehai

¹Tsü mapi asha tagüwa, nkwe nu kesü ghanan wi Apvüwa na kheneng atusenjüh-kechüwa Haggai wina khi.

²Ma Haggai na wa Judah wi ahngwa Zerubbabel, Keqhaikedi ntsawa Joshua, nu anyithu wi khilo kiza,

³“Nthu jawi anyi kesüla kheni Kekinyijjenwa tsü khatila mehai khe meshen ben ma? Nthu na khili tsü khati muben nu? Tsüna ghang pi mangla nkenye ti sadha.

⁴Isala nthu kesüla accükwen nshü lalo. Kepaghenanye hi nthu ssi benten na kekuli salo.

⁵Khathansha nthu na Egipt wina shhugho khe hi keshüthangla nthu ssiten le kesa nthu wi khishitheng. Hi khili lela nthu ssitenna nthu nmessi lalo.

⁶“Matsü kesie nsala hi atssan, ayyi, atssükedone, nu ayyi keqha zankeju chi cüden.

⁷Hi mizzatenti tsüdi yasa nu mathu keben-keyeng tsüdi sengho hewi Kekinyijjenwa ha kepong saaben.

⁸Ayyi wi rükatssü nu suna mabenla iji.

⁹Kekinyijjen ketheüwa tsüna Kemisintsa miwi mehaikiaben, nu hi ciwi mehai kayi kesa nu kecca pi inyithu cüaben.” Apvüwa Kekhang ntsawa na khidha.

Atusenjüh-kechüwa na Keqhaikedithu wi Kecenkinalikesa

¹⁰Dariya na kadimi sa keya keniwa mapi, asha tuguwa, nkwe nu mejü ghanan wi Kemisintsa Apvüwa na atusenjüh-kechüwa Haggai ccüneng.

¹¹Ma khi, “Kekeü ha südhe chilo kesa pi keqhaikedithu wi keülo:

¹²Keujüla anyi kesü na ahansha kesa wi methale sakea sakü kesü pi ma thsü keqhansha wi chi pvü den; nu ma tsü yala amesa, atsse sa ketheng, kisengtssü, oliv deli, nyelela atsse katsüha lela kidhen thsü lethu, tsüna atsse tsü la sapi metha thsüaben kwe?” Kekeü tsüpi keü kechi wi keqhaikedithu na “Nyele” lunengchia.

13 Tsaseng wi Haggai na keü, “Keujüla anyi kesü na keshü kamang pa nu ma nakhia; nu ma wala atsse hathu ha pa lethu, tsüna atsse tsüthu la nakhia ben kwe?” Keqhaikedithu na “Anle” lunengchia.

14 Tsaseng wi Haggai na khi, “Apvüwa na mizzatenti hawa wi anyithu nu mathu kekuli tsüdi miwi tsü makesü saaben le khiben; tsalina mathu na pi kekinyipen miwi kekinyi tsüdila nakhidha.”

Apvüwa na Ma Kesawegü Kekhishi

15 Apvüwa na khiben, “Nthu na nthu miwi mangwa saben khe mu nben kwe? Nthu na Kekinyijjenwa tsü npi saneng keshagha tuwi,

16 nthu na asu kilogram meza keni saghuya benle nondi nu waden, isala tagha ketan muya. Nthu na alekhwen wi kisengtssü liter meza ssuya benle waden, isala ciwi jügha ketan muya.

17 Hi ameghü kisa nu aghayi kesun pi nthu kekuli tsüdi miwi chi nu yasa thsüa, isala nthu na khili la leben khapeghe meya.

18 Nansü ha Kekinyijjenwa giketegü cenkeya tsathang asha tuguwa, nkwe nu mejü ghanan. Khili nten na khati sa waten khe ghang nanlo.

19 Ciwi asu na nmidha, nu kemeshentsse tonthu, khhaghavü tonthu, ahhivvü tonthu, nu oliv tonthu na npi bün, isala hi khili nten na sawegü pi nthu cüaden.”

Apvüwa na Zerubbabel wi Kekhishi

20 Tsü sha nkwe nu mejü ghanan wi Apvüwa na keni tuguwa ketsijüh pi Haggai cü,

21 tsüna Judah wi ahngwa Zerubbabel ghen: “Hi atssan nu ayyi zankeju chi tendha,

22 nu hi kadiyyithu yasa pi nu mathu kekhang pi asakhen sa thsüaden. Hi gorugarithu nu ma keculathu pakhakuli; goruthu na shü, nu ma kessithu na khokho kepathili thsüaden.

23 Imaghawa Zerubbabel, tsü ghanan wi hi no khuya, nu hi no pi inyan wina kekhang sen thsüaden. Hi kessiya kesawa tsüna no.” Kekhangntsa Apvüwa na khidha.

Zekharia

Zekharia 1

Apvüwa na Ma nyithu Ma wi Ghonenglo Keci

¹ Dariya na Persia wi Kadimi saya nu keniwa mapi asha tazenwa wi Apvüwa na ketsijüh hapi Iddo tsawa Berekhiya tsa atusenjüh-kechüwa Zekharia cü.

² Kemisintsa Apvüwa na Zekharia kiza nu anyithu wi khi thsü, “Hi Apvüwa, nthu bamyithu miwi lebentsu ntsa sa,

³ isala hi khili nthu wi khiben, ‘Hi wi gho nenglo. isathu hi nthu wi gho nengben.

⁴ Nthu bamyithu ti nsala. Kheni atusenjüh-kechüthu na hi ketsijüh pi mathu cü, nkemehai nu kesami wi nhangla yilo mathu kiza. Isala mathu na ihhai nkina nu ijüh n-nie.

⁵ Nthu bamyithu nu atusen- jühkechüthu tsüna khili nhang ladha.

⁶ Hi imagha atusenjüh-kechüthu wina ayenkhukechithu nu kekitsanthu pi nthu bamyithu cü, isala mathu na tsüthu nkichila nu tsü ghen ketizen saya. Tsaseng wi mathu na leben khapegheya nu hi Kemisintsa Apvüwa na sale kidenketheng nu mathu na kemuqo wi mathu meten cüdha le kesa chüya.’ ”

Atusenjüh-kechüwa na Kemanthi wi Goruthu Kemu

⁷ Dariya na Kadimi kesa keniwa mapi asha taghakenwa (Shebat sha) nkwe nu mejü ghanan Apvüwa na aghaja wi kemanthi wina ketsijüh kesü pi hi cü.

⁸ Hi Apvüwa nyilo kesü na goru kenmie kesü miwi wa keten muya. Ma wala ayyiketijü kesü wi mirtle chanton jawi ngan wa, nu ma sengwi goru kepathu kenmie, keshenki, nu kemiki na ben.

⁹ Hi ma wi keü, “Kediwa, goru hathu ha ma jjügi mangwa nu?” Ma luneng, “Hi tsüthu jjügi mangwa khe pi no ccücaden.

¹⁰ Apvüwa na mathu kesun pi ayyi hhainan wa thsütheng.”

¹¹ Mathu na gho khipi tangnyilowa kiza: “Ithu na ayyi maben miwi wa nandha nu ayyi mabenla kekiqa nmila eben mudha.”

¹² Tsaseng wi tangnyilowa na khi, “Kemisintsa Apvüwa, no Jerusalem nu Judah nyunutithu miwi nleben ketsu na khili ha amapi achentagü sadha. No nanketizen pi mathu npi ccüca kechi tuwi tsüna khathu saten nu?”

¹³ Apvüwa na leben sa ketecca jüh khipi tangnyilowa lunengchi,

¹⁴ nu tangnyilowa na hi wi Kemisintsa Apvüwa na kekhi tsüpi thangchilo kiza: “Hi inyunuti kemethawa Jerusalem cüki kemeshen nu ketizen keti na ben,

¹⁵nu hi mizzatenti ceen nu kecca wi anonkwen kebenthu miwi lebentsu ntsa saben. Kepaghenanye hi inyithu miwi leben ketsu zan neng keben wi mizzatenti tsüthu na inyithu sapi ketizen sa kayi ntsa sa thsüa.

¹⁶Tsalina hi nanketizen pi anyunutiwa ccücale Jerusalem wi gho nengdha. Hi Kekinyijjenwa tsü khu nengya, nu anyunutiwa tsü saneng yaden.”

¹⁷Tangnyilowa na ha la pi thangchilo hi kiza: “Kemisintsa Apvüwa na khiben, ma nyunutithu na mehai neng yaben nu ma kheneng Jerusalem kiqa nu anyunutiwa tsü nkapi ma ji sayaben.”

Kemanthi wi Aghacüthu Kemu

¹⁸Hi kemanthi kepawa wi amesü ghacü mejü mu.

¹⁹Hi tangnyilo hi ccüneng kebenwa wi keü, “Aghacü hathu ha ma jjugi mangwa nu?” Ma luneng, “Tsüthu tsüna Judah, Israel, nu Jerusalem nyithu pazighe kesa ayyi kekhangthu tsüle.”

²⁰Tsaseng wi Apvüwa na kekuli nyi mejü na kejenjithu senketen pi hi ccüca.

²¹Hi keü, “Anyi hathu ha mangwa sale ghoben nu?” Ma luneng, “Mathu na Judah yyi pachapi nu ma nyithu pazighe kesa mizzatentithu tsü pateqhe nu pashapia le kesa ghenaghodha.”

Zekharia 2

Kemanthi wi Kekitegüji Kemu

¹Hi kemanthi kepawa wi anyi kesü na ma kwen wi kekitegüji kesü sen keten mu.

²Hi keü, “No khiewa waten nu?” Ma luneng, “Wala Jerusalem kitegü, nu ma kemeza nu kesie khathu saben khe ghang chiden.”

³Tsaseng wi hi kemu na tangnyilo hi ccüneng kebenwa tsüna atuwu shhugho, nu tangnyilo kepa wi kesü na gho ma metu.

⁴Atuwa tsüna kepawa wi khi, “Bvü wa anyi pvünyi kekitegüji sen ketenwa wi Jerusalem wi anyi nu asangthu na ji ntsa sa nu aghapeng sale kesa ghenaghodi mtsüshaben le kizalo.

⁵Apvüwa na ma ketanla anyunutiwa tsü khwele kesalina anni khweti kesü sala tsü vüyaben nu ma nyankethang sala ma ciwi hangben le kesa khishidha.”

Kushinyithu na Ajjen wi ghonenglo Keci

⁶⁻⁷Apvüwa na ma nyithu wi khi, “Hi nthu jügüzighe pi apen tsüdi wi chia. Isala khili, nthu kushinyithu, Babylonia wina bvüya nu Jerusalem wi khenenggholo.

⁸Anyi kesü le kesü lela nthu kihhethu tsüna ituwi ma men keben ntsawa kihhe ben." Tsalina Kemisintsa Apvüwa na ma nyithu yasa kesa mizzatentithu ghenetsijüh hapi hi cü nu kesunchi:

⁹"Apvüwa na ma ketanla nthu ssisaden, nu matsü kesü wi nthu magha kesa anyithu tsüna nthu yasadén." Khathansha wi ha sa khe anyi tsüdila Kemisintsa Apvüwa na hi kesun chile kesa chüyaben.

¹⁰Apvüwa na khi, "Anonkeghe khwi salo, Jerusalem nyithu! Hi nthu jawi hangle gho tendha le!"

¹¹Tsü tsüwi mizzatenti kejon na Apvüwa wi gho nu ma nyithu sayaben. Ma nthu jawi hang, nu ma hi kesun pi nthu wi chile kesa nthu na chüyaben.

¹²Apvüwa na kheneng kuti ma yyi kemetha wi Judah pi ma ji ntsa saya, nu Jerusalem na anyunuti tsüdi jawi ma kenen ntsawa tsü saaben.

¹³Anyi tsüdila Apvüwa tuwi ceen benlo, kepaghenanye ma ma kahang pen kemetha wina gho tendha.

Zekharia 3

Atusenjüh-kechüwa na kemanthi wi Keqhaikedi Kemu

¹ Kemanthi kepa wi Apvüwa na keqhaikediwa Joshua na Apvüwa nyilo tuwi ngan keben pi hi ccüca. Nu Joshua kete wi Satan na kekimenni sengho ma shunle nganben.

² Apvüwa nyilowa na Satan wi khi, "Apvüwa na no meshensa kesawa salo, Satan! Apvüwa, Jerusalem kenenwa na no kemeshensawa sa. Anyi hawa ha annibhon wina khushiya kesa chan kesü ti kesa."

³ Joshua na athsüqae mphi nu ciwi nganben.

⁴ Tangnyilowa na ma tangketsikinathu wi khi, "Anyi hawa gwo wi athsüqae mphi keten tsü khu pilo." Tsüseng wi ma Joshua wi khi, "Hi no kesami tsü khusen bvüdha nu athsümeni ketheü pi no mphi thsüaden."

⁵ Ma ketsikinathu ya alikejithsü kemetha pi Joshua li wi chicülo kiza. Tangnyilowa na ciwi ngan keben wi mathu na tsüti sa, nu athsümeni ketheü pi ma mphi thsüa.

⁶ Tsaseng wi tangnyilowa na Joshua wi kizala

⁷ Kemisintsa Apvüwa na khidha: "Keujüla no iyenthu tsü nie nu hi no salo pi dhen kechithu tsü sa lethu, no hi Kekinyijjen nu ma ccühha kaghangwa saki benya ben, nu hi itu wi ben keten tangnyilothu kekhie kina keten ti no kekhie la kina cüben.

⁸Kinayalo, Joshua, no keqhaikedi ntsawa; nu nthu ma gweghe keqhaikedi sa ketenthu, kinayalo, nthu na ghaketen wi kemehai ghen azen suwa tsü: hi imagha pi ma Cünawa le khi keten tsüpi ccüca chiten le!

⁹Hi alon kesütan matsi tagü kesa tsüpi Joshua tuwi chiben. Hi tsü miwi kezhö pi hoki, nu ghanan kesü jü ketan na hi ayyi hawa kesami sen bvüaden.

¹⁰Tsü tsathangwa tsü kegho wi nthu kesüsü tsüdila ma jenphonwa wi ghola kecca nu keyazi, nthu kemeshentsse lli nu khhaghavvü tonthu na vükeben witsü anongheyalo ciben.”

Zekharia 4

Kemanthi wi Ahulakedonpen Kemu

¹Tangnyilo hi ccüneng keghowa tsüna kheneng gho nu hi jenkeben ti sala hi pamechü,

²nu keü, “No mangwa muben nu?” Hi lunengchi, “Suna pi kesa ahulakedonpen kesü. Ma shoni wi adeli pi kechi ghen a khuzza kesü ben. Ahula-kedonpenwa miwi ahula tagü na ben, ahula kesüsü miwi ahyikhu kechipen tagü na ben.

³Ciwi oliv ton keni na ahulakedonpen ghapili wi ben.”

⁴Tsaseng wi hi tangnyilowa keü, “Kediwa, hathu ha jügi mangwa ghen nu?”

⁵Ma hi keü, “No tsü jügi chüben ma?” Hi luneng, “Kediwa, hi tsü nchüle.”

⁶Tangnyilowa na Apvüwa wi ketsijüh hapi Zerubbabel cülo hi wi kiza: “No süpahizi kekhang nyelela no kezü wina nye, isala ighamu ghen no khang yaden.

⁷Ntuwi alen kekhenstu na ayikhathu keti ti sa keben tsüna nmila ben. No Kekinyijenwa tsü saneng ben, nu no alon sakhenwa pi maben wi chi keben wi anyithu na jisha nu, ‘Mehai ntsawa, mehai ntsawa le! khiben.”

⁸Apvüwa wina ketsijüh kepa wila kesü hi wi gho,

⁹Ma khi, “Zerubbabel na Kekinyijenwa tsü gikidegü chidha, nu ma tsü sacen shaben. Hawa ha sacen lethu, inyithu na hi no kesun pi mathu wi chile kesa chüyaben.

¹⁰Mathu na keu ketan sacen keya ghen ahathana ben. Isala mathu na Zerubbabel na Kekinyijenwa tsü sakeben muyathu mathu nonghe yaben.” Tangnyilowa na hi wi khi, “Ahula tagü tsüna Apvüwa nyon tagü, ayyi tsüdi wi mu kebenwa tsüle.”

¹¹ Tsaseng wi hi ma keü, “Ahula kedonpen ghapili wi oliv ton keni keben tsü jügi mangwa nu?”

¹²Nu suna hikhu keni wi oliv deli pi meyisha keben kete wi oliv cüna keni keben tsüna mangwa jügi nu?”

¹³Ma hi keü. “No tsü jügi chüben ma?”. Hi luneng, “Kediwa, hi tsü nchüle.”

¹⁴Tsaseng wi ma khi, “Ayyi maben miwi Apvüwa Anyiza na anyi ha keni kessiya nu adeli pi nyen pi ma kekuli sa thsüdha.”

Zekharia 5

Kemanthi wina Kezhüllu Pighe keten Kemu

¹Hi kheneng ghangchi, nu ha tsüwi hi kezhüllu kesü na atssan wi pighe keten mu.

²Tangnyilowa na hi mangwa mu nu keü. Hi luneng, “Kezhüllu kesü na atssan wi pighe den; tsüna ma kesie meter tugu nu kemeza meter mejü nu gishü pahan.”

³Tsaseng wi ma hi wi khi, “Tsü miwi ayyi maben wi wa ketenwa kishen-keshiwa tsüpi zhükitheng. Kezhüllu pahanwa miwi tsü ayyiwa wi kaghanfü nyi tsüdila khupia; nu kepawa miwi tsü milikemesa khi nu kishen ketenthu la tsüdi khu pia den kesa khiben.

⁴Kemisintsa Apvüwa na ma kishen-keshi chi nu tsüna kaghanfü nyi nu milikemesa khi nu kishen ketenthu tsüdi jjen wi du thsüaben le khiben. Tsüna mathu jjen wi ben nu mathu yasa ben.”

kemanthi wi Nzawa na Ashijü wi Keben Kemu

⁵Tangnyilowa na kheneng ituwi gho nu khi, “Ghangchilo, hewi la pala pahan ghoten le!”

⁶Hi keü, “Tsüna mangwa nu?” Ma luneng, “Tsüna ashijü kesü, nu tsüna ayyi maben kesami ghen.”

⁷Ashijü keshan tsüna akhwe-mighe pi satheng. Hi ghang keben wi ashijü keshan tsüna lishü shhugho nu nza kesü na ciwi donkiben!

⁸Tangnyilowa na khi, “Nzawa ha ma jügi na gheshighena.” Tsaseng wi ma nzawa tsü deshen pi ashijü non wi donki thsüa nu ma keshan pi shan neng.

⁹Hi tangwi ghangchi nan nza keni na atssüwa gisha kekhang ti kesa pvü nu hi wiwa pighe gho keten mu, manyi na gho ashijü tsü mcüya nu pighe bvüa.

¹⁰Hi tangnyilowa wi keü, “Manyi na tsü pie nu khiewa waten nu?”

¹¹Ma luneng, “Babylonia wi waden, ciwi mathu na tsü ghen kekinyijjen kesü saaden. Kekinyijjenwa tsü sacen lethu, ashijüwa tsüpi ciwi chi nu kinyiden.”

Zekharia 6

Kemanthi wi Gorugari Mejü Kemu

¹Hi kemanthi kepa wi kesü mu. Ha tsüwi hi gorugari mejü na lezza yikha keni jüwi na shhugho keten mu.

²Gorugari atuwa tsüna goru kenmie na zan, keniwa tsüna goru kenimegho na zan,

³kechengwa tsüna goru kemiki na zan, nu mejüwa tsüna goru keyaqa na zan den.

⁴Tsaseng wi hi tangnyilowa keü, “Kediwa, gorugari hathu jügi ha mangwa nu?”

⁵Ma luneng, “Hathu ha ameghü mejü; mathu na ayyi maben wi Apvüwa tuwi na ghoben.”

⁶Gorugari zanketen goru kenimeghothu tsüna aghawa Babylonia wi, goru kemikithu na nidu wiwa, nu goru keyaqathu na diyyi cüla wiwa waden.

⁷Goru keyaqathu na keshhugho wi mathu na ayyi hhainan wale kesa mehiechala ben. Tangnyilowa na khi, “Wala ayyiwa tsü hhainan lo!” Isanu mathu na tsüti sa.

⁸Tsaseng wi tangnyilowa na hi wi maghachi, “Goru aghawa Babylonia wi kewathu tsüna Apvüwa leben ketsuwa sapi ceen sa thsüdhä.”

Kadiliwen Pi Joshua Pvü thsülo Kekhi

⁹Apvüwa na ketsijüh hapi hi cü.

¹⁰Ma khi, “Kushinyithu Heldai, Tobijah, nu Jedaiya naaju khukechithu tsü khuya nu wan sennu Zefaniya tsa Josiya jjen wi walo. Anyi hathu tsüdila Babylonia kushiyyi wina kheneng ghodha.

¹¹Mathu na khukechi rükatssü nu suna tsüpi kadiliwen kesü saya, nu pi Jehozadak tsa Joshua Keqhaikedi ntsawa pvü thsülo.

¹²Kemisintsa Apvüwa na hati khiben le ma kizalo, ‘Anyi kesü pi ma cünawa le khi keten tsüna ma khiewa ben khe mehai kayi waben nu Apvüwa Kekinyijjenwa tsü sapfü ben.

¹³Ma tsü sa nu kadimi kesü na kemu-u kekinyiküwa tsü muya, nu ma ma nyithu miwi kekhang senben. Keqhaikedi kesü na ma kadipen kete wi ngan, nu manyi gweghe nu kecca nu kemehaiwa ghenä kuliben.

¹⁴Kadiliwenwa tsüna Apvüwa Kekinyijjen wi Heldai, Tobijah, Jedaiya nu Josiya mathu meshenki keben kesü saaben.’ ”

¹⁵Anyi alenkesie wi khangthu na gho nu Apvüwa Kekinyijjenwa tsü kesa neng wi kiqali ben. Nu khathansha wi tsü sanengya khe Kemisintsa Apvüwa na hi kesun pi no wi chi le kesa no chüyaben. Keujüla no Apvüwa N-nyiza yenkhukechithu niethaya lethu ha tsüdila saaben.

Zekharia 7

Apvüwa na Kezi tsentsa nkesa Khikemeshü

¹Dariya na kadimi sa keya mejü mapi asha tuguwa (Kislev sha) mejü ghanan wi Apvüwa na ketsijüh kesü pi hi cü.

²Bethel nyithu na Sharezer nu Regemmelek nu mathu nyithu kesun pi wala Kemisintsa Apvüwa Kekinyijjen wi Apvüwa kesawegü khie,

³nu keqhaikedithu nu atusenjüh-kechüthu wi kekeü ha keü thsü: “Kekinyijjenwa tsü yasa kesa ghena ithu na amapi kejon wila asha mangawa wi zi nu anongü gho kesa ti sabenla khati nu?”

⁴Apvüwa ketsijüh hawa ha hi wi gho.

⁵Ma khi, “Ayyi wi anyithu nu keqhaikedithu wi mathu na amapi achentagü jüwi asha mangawa nu tagüwa tsüwi kezi nu anonkegü tsüna hi kekinyikü wina nyele kizalo.

⁶Nu mathu na kedsa nu kejjü wi tsüna mathu nonkekwenwa ghena ketan sa.”

⁷Jerusalem na mehai kayi nu anyi na sha ntsa keben nu anyunutiwa kevä anyunutithu wi ketan nyela acülawa yegu nu niduwa yyishiphon ccüthu wi anyi sha ntsa hang keben tsüwi hawa ha Apvüwa na kheni atusenjüh-kechüthu wina kekhi.

Ajüh-nkeya ghena Kushinyi Sa kewa

⁸Apvüwa na ketsijüh hapi Zekharia cü:

⁹Hi kheni yenkhukechi hathu pi inyithu cü: “Nthu na atsentsawa tsü nsathu yishü, nu keccaketssü nu nanketizenli pi khokho nkeccücalithu yishü.

¹⁰Denyilethu, maghamaghangthu, nu asang nthu jawi kahangthu, nyelela kahhatunyi kesü le kesü lela npashala. Nu khokho paketena len nkidenla.”

¹¹“Isala inyithu na leben-dhu nu nkina mvula hhaghe. Mathu na mathu kemeshen khenya

¹²nu mathu leben sapi alon kekhang ti sa. Kepaghenanye mathu na hi kheni atusenjüh-kechüthu wina kesansijüh tsü nkina mvula kesalina hi ilebentsu ntsa sa.

¹³Kepaghenanye mathu na hi kekhi tsü nkekina ghena mathu kekhi kesa wi hi mathu nluneng.

¹⁴Caghamo kesü ti hi mathu mo zighe pi asang diyyithu wi hang wa thsüa. Ayyi kemehaiwa ha yisha nu anyi kesüla ciwi nhang thsüla le.”

Zekharia 8

Apvüwa na Jerusalem Yaneng yatenle Khishikechi

- ¹Kemisintsa Apvüwa na ketsijüh hapi Zekharia cü:
- ²“Hi Jerusalem nyithu ghali ntsa kesalina hi tsü kiqa mvu sagho, kaghaliwa tsüna hi sapi ma ghinyithu miwi lebentsu thsüa.
- ³Hi inyunuti kemethawa wi ghoneng nu ciwi hangden. Tsüna jühtsentsa kesen nyunutiwa, nu Kemisintsa Apvüwa yyishiphon tsüpi kemetha yyishiphon wa le ciaben.
- ⁴Kheneng kuti npvüza nu nza keqhaithu na qhai ntsa pi akhhatssü sennu alentsen ketenthu na ghola anyunutiwa lentontithu wi donkiben.
- ⁵Nu kheneng pvüzanyi nu lanyithu na ghola alenthu pongla kiponli ben.
- ⁶“Ha khili teshi kesa mizzatentithu tuwi saya nkeben ti kesa, isala tsüna ighena tsü sayaben.
- ⁷Hi inyithu ssinu bvü kesa yyiwi mathu kekasha yaben,
- ⁸nu niduwa nu nishuwa na mathu ssi neng ghola Jerusalem wi hangben. Mathu na inyithu sa, nu hi mathu Nyiza sa, ketsatan nu jühtsentsa sennu mathu miwi kekhang senden.
- ⁹Lebenzüyalo! No kheni hi Kekinyijjen ha saneng le kesa giketegü tsü wi atusenjüh-kechüthu na kekhi jüh tsü makesü za yaben.
- ¹⁰Tsü npi tuwi anyi kesüla anyithu nyelela aghangsathu milliya kemehai nsa, nu thola ma ghinyithu tuwi yazishu nsa. Hi anyithu pi khokho keshunli thsü.
- ¹¹Isala hi khilitsü mizzatenti hawi hang kebenthu kenoncca makepa saaben.
- ¹²Mathu na cca nu allica yaben. Ciwi atsan na kejon gho nu mathu kemeshentsse bi kejon bünya nu alli kejon wwi yaben. Hi kesawegü hathu tsüdi pi mizzatenti wi anyi hang kebenthu cüaben.
- ¹³Judah nu Israel wi anyithu! Kheni tsüwi asangthu na hati khi nu khokho kishencü den, “Judah nu Israel miwi kegho ketizenkesa tsüti nthu miwi la keghowa salo.” Isala hi nthu hangshayaden, nu asangthu tsüna khokho wi khiben, “Judah nu Israel miwi kegho kesawegüthu tsü ya nthu miwi la keghowa salo!” Tsalina lebenzüya, nu nmessi lalo.’
- ¹⁴Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Nthu bamyithu na hi sapi lebentsu thsü kesa wi hi ketizenkesa pi mathu miwi chi le kidenya, nu hi kemeshen nkemilila tsüthu tsü sa.

- ¹⁵Isala hi khilitsü sawegü pi Jerusalem nu Judah nyithu cüaden. Tsalina nmessi lalo.
- ¹⁶Nthu na hathu ha saaben: khokho tuwi atsentsawa khi. Ajüh kekaghatenpen wi atsentsawa khuchi nu kecca sengho den.
- ¹⁷Kesükesü paketenali le alen nkidenla. Milikemesa khi nu nkishenla. Hi milikemesa, atsentsa nkenye, nu yasayala tsü nanmeghüden.”
- ¹⁸Kemisintsa Apvüwa na ketsijüh hapi Zekharia cü:
- ¹⁹“Asha mejüwa, mangawa, tagüwa, nu taghawa wi kezi saaketen tsüpi Judah nyithu ghenla anonkeghe nu kenong kothu sa wa tendha. Nthu na atsentsawa nu kecca nghalithu yishü.”
- ²⁰Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Anyunuti kejon wina anyithu na Jerusalem wi gho keten matsüwa na gho tendha.
- ²¹Anyunuti kesü wina gho ketenthu na anyunuti kepawa wi gho ketenthu wi khiben, ‘Ithu na Kemisintsa Apvüwa kinyi nu ma wi kesawegü khie waden. Ithu gweghe ghalo!’
- ²²Anyi kejon nu kekhang ntsa mizzatentithu na Jerusalem wi ghola Kemisintsa Apvüwa kinyi nu ma wi kesawegü khieben.
- ²³Tsü tsüwi asangthu meshu tagha na Judah nyi kesü wi gho hati khiben, ‘Ikhanga la no gweghe wa mvuben, kepaghenanye Anyiza na no gweghe tenle kesa ikhang na zayadha.’”

Zekharia 9

Jujü Mizzatentithu miwi Jühkekaghaten

- ¹ Hawa hana Apvüwa ketsijüh: Ma Hadrak yyiwa nu Damaska nyunutiwa ghenla kemeten jüh khichidha. Israel mizzathu ghenla ketan nyela Siriya ghazen nyunutiwa la Apvüwa ji.
- ²Hadrak kemeggü Hamath tsü la ma ji, nu tsüti Tur nu Sidon nyunutithu pi mathu sapichüthu tsüdila.
- ³Tur na ma ketanla ma ghenla khwetivüya nu rükatssü nu suna kejon saghuyadha, tsüna kenenkaghatu ti kesa le!
- ⁴Isala Apvüwa na ma keben tsüdi sen bvüaden. Ma Tur keben-keyeng pi atssükedone wi khala chia, nu anyunutiwa tsü mecang pi ayyi wi chiaben.
- ⁵Ashkelon nyunutiwa na ha muya nu messi yaben. Nu Gaza nyunutiwa na ha muya nu ketizensa ntsa saaben. Tsü makesü Ekron na ma kaghangwa tsü nmila bhatagha ben. Gaza na ma kadimiwa bhatagha nu Ashkelon tsü yisha ben.

⁶Anyi amizza kesaghuthu na gho Ashtod wi hangben. Apvüwa na khiben, “Hi Filistinthu kekavü ha tsüdi satemeni thsüaden.

⁷Mathu na ajjü asa wi keben, nyelela kekhen tsse kepathu tsü ndsadha. Hang kebenthu tsüdila inyithu sa nu Judah wi amizza kesü ti saaben. Ekron na Jebus nyithu ti inyithu sayaben.

⁸Hi iyyiwa tsü hieya nu süpahizithu ya tsü pvüdhi wa thsü nben. Hi kekhangkesen kedaggüthu ya inyithu npasha neng thsüdha. Hi inyithu na khatila ketizensadha khe mudha.”

Kadimiwa Shaghaketen

⁹ Zion nyithu! Anongheyalo, anongheyalo! Jerusalem nyithu, anonkeghe ghenajishalo! Ghangchilo, nthu kadimiwa na nthu wi gho tendha! Ma khang ntsa nu nyankethang sala ghoden, isala ma satemeni nu gada kesü miwi donki ben—— gada zza kesü miwi ben.

¹⁰ Apvüwa na khiben, “Hi Israel wi aghi gorugarithu tsü khupia, nu Jerusalem wi goruthu sen bvüaden; aghi wi kesen alakusüthu tsü yasa den. Nthu kadimiwa na mizzatentithu jawi keccawa sa cüden; ma atssükedone kesü na wa kesü kecu, Euftrat Ghaku na wa ayyi kenten kecu kekhang senden.”

Anyiza Nyithu tsü Ssineng yakesa

¹¹ Apvüwa na khiben, “Hi nthu ssinu cenkethenjüh sa, tsüna ahhanshakesa jjü pi sa ketheng ghenahi kushiyyi atssü nkemi ku wina n-nyithu lisha chicüaden.”

¹² Kheneng gholo, no kushi nyithu khili nthu kaghang bendha; nthu ben yazishu kesa witsü kheneng gholo. Hi khili nthu kizaben, nthu na ketizenkesa tsüdi miwi hi tsüju keni tughu sawegü pi nthu cüaden.

¹³ Hi Judah pi süpahi lamugho kesü ti sen, nu Israel pi alakusüthu ti senden. Hi Zion nyithu pi njünnu kesü ti sen, nu Gris nyithu ssisaden.’

¹⁴ Apvüwa na ma nyithu miwi ghoaben; ma ma lakusü pi atsancwe ti ga chiden. Kemisintsa Apvüwa na tutuwa khou chiben; ma acülawa caghamo wina alentsen shhugho ben.

¹⁵ Kemisintsa Apvüwa na ma nyithu khweya; nu mathu na mathu ghinyithu yasa ben. Mathu na aghi wi anyi dkinathu ti magha, nu mathu ghinyithu jjü keji thsüaben; tsüna ahhansha jjü pi akhuzza kesü wina kekinyipen miwi keshusha kechi ti lle waben.

¹⁶ Tsü tsathang kegho wi Apvüwa na ma nyithu hangsha yaben, anenikehie kesü na kemessi wi ma nenithu hangshakeya ti. Mathu na ma yyi wi kadiliwen kesü miwi alon menkedhu ti wegü benden.

¹⁷ Ayyiwa tsüna khatila mehai, nu atsimesai ben nu! Anyi cahlihu na asu nu kisengtssü ghenazüben yaden.

Zekharia 10

Apvüwa na Khushikeya Kekhishhi

- ¹Leghe tsüwi Apvüwa wi atsankegho khielo. Apvüwa na atsankegho kulukeshü nu atsankeghozü kesun pi anyi tsüdi ghenä alli ya mejjü yathsü ketenwa tsü.
- ²Anyithu na atsikezhü nu atusencüki kekhithu wi kecenkinali den, isala mathu na milikemesa nu ma men nkemi keluneng tsü muyaden. Pahan na aman khikemili isala tsüwa tsüna nthu ssi deja keten ketan; mathu na leben kecca jüh khukechiwa tsüna ma men nmi. Tsalina anyithu na khaghaneni ti deja benden. Accülikesawa nkemi ghenä mathu na agükeccü wi benden.
- ³Apvüwa na khiben, “Hi asang inyithu miwi kekhang sen ketenthu miwi ilebentsu ben, nu hi mathu meten cüden. Judah nyithu tsüna iji, nu hi, Kemisintsa Apvüwa na mathu noncca yaden. Mathu na iji goru kekhang ntsathu saaben.
- ⁴Mathu ja wina kekhang kesenthu, accülikesathu nu benchüthu na shhugho inyithu noncca ben.
- ⁵Judah nyithu na süpahithu na mathu ghinyithu pi alentonti wi anisha wi cüten kesa ti sa nu khang yaden. Apvüwa na mathu ssiketen ghenä mathu nyu ssisaben, nu mathu na ghinyithu goru nyithu lela chayaben.
- ⁶“Hi Judah nyithu sapi zü cüaben; hi Israel nyithu kekasha yaben. Hi mathu nantizen nu mathu tsüdi ssinu ajjen wi kheneng ghoaben. Mathu na hi khiela mathu meya mvula nkesa ti saben. Hi Apvüwa mathu Nyiza, hi mathu kekhe tsü luneng cüben.
- ⁷Israel nyithu na süpahithu ti züben, anyithu na kisengtssü jju pvü keten ti anongheben. Mathu shicübvüghathu na khangkeya ha meshenya, nu Apvüwa na mangwa sachi khe tsü ghenä anonghe ben.
- ⁸“Hi inyithu cipi saghuyaben. Hi mathu kekashaya nu mathu sapi kheni ti ji ntsa sa thsüaben.
- ⁹Hi mathu pi mizzatentithu jawi bvüzighe wa thsü lela, alenkesie wi lela mathu na hi meshen benden. Mathu nu mathu tsangathu na hang yaben, nu mathu gweghe ajjen wi ghoaben.
- ¹⁰Egipt nu Assiriya wina hi mathu ssinu ajjen wi gho, nu mathu ya mathu diyyi witsü ben wa thsüaden. Hi mathu pi Gilead nu Lebanon wi la ben wa thsüaden; anyithu na ayyi mabenla pong shaben.
- ¹¹Mathu na khathansha wi atssükedone kedhu tsü pvüdhi wa khe, hi, Apvüwa na atssükedone kethukehi chithu Nil Ghaku kedhu tsüna keqha waben. Assiriya kekapvü tsü satemenia, nu Egipt kekhang ntsawa na ma kekhang bhataghaben.
- ¹²Hi inyithu sapi zü cü, mathu na hi kinyi nu ijühkina ben.’ Apvüwa na khidha.

Zekharia 11

Anyi Kedaggüthu keqanca

- ¹Lebanon, ajenka sha chilo, isanu anni ya nji sedar tonthu tsü mecang thsülo!
- ²Qai nu kohonlo, sipress tonthu, sedarthu na qancadha; anyankethang chantonthu tsü yasadha! Qai nu kohonlo, Bashan yangtonthu, ayinong kejang tsü shüchi khidha!
- ³Kekhang kesenthu na ahathakina wina magha; mathu nyankethang tsüna nmidha! Ssensitemithu kemagha hhai tsü kina chilo; Jordan kechhen wi mathu jjen ayinong tsü yasadha!

Anenikehie Keni

- ⁴Apvüwa iNyiza na hi wi khi, "Anenithu pi pathi wa keten tsü khang kehiewa kekuli salo.
- ⁵Apvüthu na anenithu pathi lela nyu mathu nmeten. Mathu na asa pi jeü nu khiben, 'Apvüwa sengle! Ithu na keban sadha!' Mathu kehiethu lela mathu nanketizen nmila."
- ⁶(Apvüwa na khi, "Hi ayyi wi anyi thola nantizen nten. Hi anyi tsüdi pi mathu kekhang kesenthu kekhu wi chiaben. Kekhang kesen hathu na ayyiwa tsü yasa, nu hi mathu kekhang wina tsü hangshaya nten.")
- ⁷Khaghanenithu pi jeü nu shei ketenthu na hi dengaya, nu hi khaghaneni pi pathi wa ketenthu tsü kehiewa saya. Hi akhhatssü keni khuya: hi tsü kesü pi "Kenen" nu kepawa pi "Jühkesü" ciya. Nu hi akhang tsüwa nonccaya.
- ⁸Hi kepa wi anenikehiethu kecheng hi nanmeghü keten tsü n-ghang chala nu hi asha kesü jü na mathu tsüdi yasa pia.
- ⁹Tsaseng wi hi aneni khang wi khi, "Hi nthu kehiewa nsadha. Shei ketenthu ya shei thsülo, nu yasa-ketenthu yasa thsülo. Hang keyathu mathu khokho keyasaliaben."
- ¹⁰Tsaseng wi hi akhhatssü "Kenen" le khi ketenwa tsü khuya nu pashüa, tsüna Apvüwa na mizzatentithu tsüdi ssinu cenketenjuhwa tsü pakhiale kesalina.
- ¹¹Tsalina tsü ghanan na cenketenjuhwa tsü pakhia, khaghanenithu sheiya nu pi jeü kesathu na hi ghangben. Nu mathu na hi kekuli wina Apvüwa na mangwa khiben khe tsü chüben.
- ¹²Hi mathu wi khi, "Keujüla nthu kenen lethu ikutimen pi hi cülo, nyelethu tsüthu pi theng yalo." Tsalina mathu na rükatssü changha pi ikutimen sacüa.

¹³Apvüwa na hi wi khi, “Tsüthu pi Kekinyijjen keben kethengpen wi chilo.” Tsalina hi rükatssü changha mathu na ikutimen kemehai sa cüdha le kemeshenwa tsü khuya nu pi Kekinyijjen keben kethengpen wi chia.

¹⁴Tsaseng wi hi akhhatssü keniwa “Jühkesü” tsü pashüya, nu Israel nu Judah jüwi jühkemece tsü yasa.

¹⁵Tsaseng wi Apvüwa na hi wi khi, “Kheneng kuti anenikehie ma men nkemi kesü ti salo.

¹⁶Hi anenikehie kesü pi ijithu hie thsü, isala keyasa na khaghanenithu pateqhe keben wi tsü ma mathu nkiqa; nyelela bhakitaghathu tsü nbha, mesa-mena kebenthu n-noncca, nu hang kebenthu ghanja ncü. Tsüti kesawa nye ma khaghaneni kekunon ntsathu pathi dsa nu tsüthu ccümezen la shia.

¹⁷Anenikehie ma men nkemiwa tsü yasa tendha le! Ma ma khaghanenithu tsü teshia, aghi na gho ma kekhang yasatha saaden. Ma hacü na shü nu ma nyon ajewa na pala nmulaben.”

Zekharia 12

Ghaketen wi Jerusalem Khushiya Keten

¹Hawa ha Apvüwa wina Israel cüki ketsijüh kesü, atssan zanshigü chi, ayyi sachi, nu kahangli pi anyi kecüwa tsüna Apvüwa. Ma khiben,

²“Hi Jerusalem pi kisengtssü hyi kesü ti saaden; ma kevü wi mizzatentithu na tsü jüü nu adikinathu ti kulukhukhu saaben. Nu mathu na khathansha wi Jerusalem vüya khe, Judah nyunuti kepathu la vü yaden.

³Isala tsü tsathang kegho wi hi Jerusalem sapi alon kekiyan kesü ti sa nu mizzatenti kesüle kesü lela tsü pieki le wa ma mesa-mena yaben. Ayyi wi mizzatenti tsüdi saghuya nu ma ssa le saaben.

⁴Tsü tsathang wi mathu goruthu tsüdi qhethi thsüa nu tsüthu kessithu sapi deja wa thsüaden. Hi Judah nyithu hieya, isala mathu ghinyi goruthu tsü sapi anyon nmu thsü laben.

⁵Tsaseng wi Judah wi ageithu na mathu ketanla mathu wi khiben, ‘Kekhang ntsawa Apvüwa na kezü pi ma nyi Jerusalem wi kahangthu cü.’

⁶“Tsü tsathang wi hi Judah wi ageithu sapi ayinong kesü wi nyelela kemeshentsse lli kesü nyün kebenwa ghenana anni kesü ti sa cüden, nu mathu na jujü mizzatentithu tsüdi yasa cüben. Isala Jerusalem wi anyithu na yazishu anyunuti wi benben.

⁷“Hi, Apvüwa atuwa sa khangkeya pi Judah süpahizithu cü, isanu David shicübvüghathu nu Jerusalem nyithu muya keten kekinyiküwa tsüna Judah nyi kepathu miwi diki nben.

⁸Tsü tsüwi Apvüwa na Jerusalem wi hang kebenthu khweya, nu mathu jawi nkezü ntsawa lela David kezü ti saaben. David shicübvüghathu na Apvüwa nyilo ti, Anyiza ti mathu lentsütson ben.

⁹Tsü tsüwi mizzatenti kesü le kesü lela Jerusalem ssisale kesawa hi tsü yasa cüden.

¹⁰ “Hi nanketizen ghamu nu kekhie ghamu pi David shicübvüghathu nu Jerusalem wi anyi kepathu la pong cüden. Mathu na apie pi kecunthi kesawa tsü ghang den, nu mathu na atsa kesütanwa ghenan anongegü ti ma ghenan anongü den. Mathu na mathu tsa tssütsewa shü kesathu ti qai ntsa saaden.

¹¹Tsü tsüwi Jerusalem wi anonkegü na di ntsa sapi Megiddo deshentijü wi Hadad Rimmon ghenan anongegü cu saaden.

¹²⁻¹⁴Ayyiwa wi atheghi kesüsü tsüdila mathu ketanla mathu ghenan anongü den; David shicübvügha theghi, Nathan shicübvügha theghi, Levi shicübvügha theghi, Shimei shicübvügha theghi, nu atheghi kepathu tsüdila. Atheghi kesü mathu ketanla mathu ghenan anongü, nu atheghi kesüsü wi npvüzathu na nzathu wina mathu kepa sa anongü ben.”

Zekharia 13

¹Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Tsü tsüna kegho wi atssükebvüpen kesü pfüsi chi pi David shicübvügha nu Jerusalem wi anyithu mathu kesami nu keqheza wina satemetha den.

²Tsü tsüwi hi ayyiwa wi atsikezhüthu nyan tsü khupi nu anyi thola tsü meshen neng thsü nbendha. Hi anyi kesü le kesü lela ma atusenjüh-kechüwa le khi ketenwa khupia nu atsikezhüthu kinyi mvu keten tsü khusen bvüaden.

³Tsaseng wi lela anyi pahan na atusenjüh-khi lethu, ma bajja na ma wi ma Apvüwa jüh khi tenle khi isala milikemesa ghenan ma pi shü thsü nsathu yishü le kizaben. Khathansha wi ma atusenjüh-khi khe ma bajja na apie pi ma kecunthiaben.

⁴Tsü tsüwa na kegho wi atusenjüh-kechü kesüla ma kemanthi ghenan kapvüya nben, nyelela atusenjüh-kechü kesü ti kuliya nyelela anyithu mechu le kesa na atusenjüh-kechü thsümeni pvüya nben.

⁵Tsüti kesawa nye ma hati khiben, ‘Hi atusenjüh-kechü kesü nye. Hi alli kecanyi kesü — Hi kahang- chuli allica ghoben.’

⁶Tsaseng wi keujüla anyi pahan na ma keü, ‘Ndeshi wi ayisüthu tsüna mang saya nu?’ Ma luneng ben, ‘Hi ipvüshang jjen wi ayisü ha pvüya le.’ ”

Anyiza Nenikehiewa Pathilo Ajühkhukechi

⁷ Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Njünnu, shaghalo, nu ighena kuliketen anenikehiewa tsü ssisalo! Ma pathilo, nu khaghanenithu na bvüzigheaben. Hi inyithu ssisaden,

⁸nu ayyi maben wi anyithu gishü kecheng wi keni na shüaben.

⁹Hi hang keyathu gishü kechengwa tsü ghan nan nu anni pi rükatssü mecang kemetha ti mathu satemetha ben. Hi suna pi mecang nan keten ti mathu ghan nanden. Tsaseng wi mathu na hi wi khie ben, nu hi mathu luneng cüden. Mathu na inyithu le kesa hi mathu kizaben, nu mathu na hi mathu Nyiza le khishiben.”

Zekharia 14

Jerusalem nu Mizzatentithu

¹Apvüwa na ajüh kekaghaten tsathangwa tsüna tetsakidha. Tsü tsüwi nyu na Jerusalem shuya, nu nthu tuwi na shukeya tsanqaithu tsüpi gishüya ben.

²Apvüwa na mizzatentithu tsüdi ssighu sengho Jerusalem wi aghi saben. Anyunutiwa tsü yaya, ajjenthu shuya, nu nzathu messameshü saben. Anyithu gishü pahan na kushinyi sa wa, isala kepathu tsü ssinu anyunutiwa wina bvü nben.

³Tsaseng wi Apvüwa na shula ma kheni kesa ti mizzatentithu tsü ssisa ben.

⁴Ma tsü tsüwi Jerusalem na nishuwa Oliv Yikha miwi ngan ben. Isanu nishu wina wa nidu kecu Oliv Yikha tsü gishü pi keni sa nu manyi jüwi ketijü kedi kesü saaben. Ayikha tsü gishü pahan na aghawa nu pahan na acülawa saben.

⁵Nthu na yyiketijü hawa na ayikha pvüdhi sen nu pahanwa wa keben wi tsüna bvüaben, nthu bamyithu na Judah Kadimi Uzziya tsüwi ameghükujü wi kebvü ti nthu la bvüben. Apvüwa iNyiza na tangnyilothu tsüdi ssinu ma gweghe ghoden.

⁶Tsü tsüwa na kegho wi kese nyelela akejan,

⁷nyelela kejang na nbendha. Ciwi keshüthangla ghaja tsüwi lela ghanan kewegü na benden. Khathansha wi hati ha saaben khe Apvüwa ketan chüben.

⁸Tsüwa tsathang na kegho wi Jerusalem wina atssü kemetha na lle shhugho nu gishü pahan na llesen Keshü Tssükedone wi wa nu kepawa na llesen Mediterranean wi duaben. Tsüna amapi chuli pathsü nu mazu wi lela lle waben.

⁹Isanu Apvüwa na ayyi tsüdi miwi Kadimi saaben; anyi tsüdila ma pi Anyiza sa nu ma kinyi nu ma nyan tsü chüben.

¹⁰Aghawa Geba wina wa acülawa Rimmon kecu ayeku maben pi ketijü saaben. Isala Jerusalem tsü maben ben nu ayyi tsü kevä miwi misiki saaben; anyunutiwa na Benjamin Kaghapeng-jenka wina wa kheni kaghapeng-jenka kesü keben pen

Accügwen Kaghapeng-jenka kecu, nu Hananel Ducükezhü wina wa kadimi kisengtssü kemisügüpen kecu saaben.

11 Anyithu na ciwi yazishu hang, keyasa na mathu kepateqhe ben nbendha.

12 Apvüwa na khuma-khujü qhethiketen kesa kesü sengho mizzatenti tsüdi miwi chi nu Jerusalem ssinu aghisaben. Mathu na hangkeben wi mathu sa na bighe wa; mathu nyon nu mathu milithu na bighe waben.

13 Tsü tsüwi Apvüwa na mathu sapi kivvü nu messi thsü nu anyi tsüdila ma kekheghewa kwen ghanya nu tsü ssisaben.

14 Judah nyithu Jerusalem wi aghisaben. Mathu mizzatentithu keben-keyeng tsüdi — suna, rükatssü, nu athsümeni sha ntsawa shu yaben.

15 Khumakhujü qhethiketen kesa kesü na ghinyithu kemnanpen wi asahangthu tsüdi — goru, gada kizzawa, sunsiesa, nu gadathu miwi la ghoaben.

16 Tsaseng wi Jerusalem ssikesa mizzatentithu tsüdi wi hang kebenthu na amapi kaghapengla ciwi wa kadimiwa Kemisintsa Apvüwa kinyi nu Kelishu Kho kemini tsü saaden.

17 Keujüla mizzatenti kesü le kesü lela wa Kemisintsa Apvüwa tsüpi kadimiwa sala nkinyi mvu lethu, mathu yyiwi atsangho chicü nben.

18 Keujüla Ejipt nyithu na Kelishu Kho nsamvu lethu, Apvüwa na kesun pi mizzatenti kesü le kesü lela nwa mvula kesathu miwi kechi khumakhujü tsüpi mathu miwi gho thsüaben.

19 Keujüla Ejipt nu mizzatenti kepathu tsüdi Kelishu Kho kemini tsü nsa lethu, kemeten ha mathu miwi ghoaben.

20 Tsü tsüwi goruthu sun wi kehuki amighe wi lela hati zhükiben: “Satemetha pi Apvüwa cüdha.” Kekinyijjen wi apfüthu na kekinyipen tuwi akhuzzathu ti metha ben.

21 Jerusalem nu Judah tsüdi wi Kemisintsa Apvüwa kekinyi wi kesen ghena apfü tsüdi khuthi pi makepa sa ben. Anyi ahhansha sapi kekinyithu na tsüthu pi ahhanshathu sa tsü shvu ben. Tsü tsüwa na kegho wi Kemisintsa Apvüwa Kekinyijjen wi asenkesa kesüla nmila ben.

Malakhi

Malakhi 1

¹Hawa ha Apvüwa na ketsijüh pi Malakhi cü nu pi Israel nyithu wi kiza thsü.

Apvüwa na Israel Nanketizen

² Apvüwa na ma nyithu wi khiben, “Hi keshüthangla nthu ghali ghoben.” Isala mathu na khineng, “No khati kaghali pi ithu ccüca nu?” Apvüwa na luneng, “Esau nu Jakob ma cünyu, isala hi Jakob nu ma shicübvüghathu tizen,

³nu Esau nu ma shicübvüghathu nanmeghü le. Hi Esau yyishiphon diyyi tsü yasa nu ayyiwa tsü yisha pi aghangsathu cüa.”

⁴Keujüla Esau shicübvügha Edom nyithu na “Ithu nyutithu na yasadha, isala ithu na tsü sa nengya tenle” khi lethu, Apvüwa na luneng ben, “Mathu ya tsü sa neng thsülo— hi kheneng tsü pheghe cüden. Anyithu na tsüthu pi ‘Nkemehai diyyiwa’ nu ‘Apvüwa na anuphanla ma miwi aghepvü keben mizzatentiwa’ tsüti ciaden.”

⁵Israel nyithu na mathu ketanla mathu nyon pi ha muden, nu mathu na khiben, “Apvüwa na Israel yyi na ameiwa lela khang ntsawa le!”

Apvüwa na Keqhaikedithu Kha kechi

⁶Kemisintsa Apvüwa na keqhaikedithu wi khiben, “Atsa kesü na ma ba kinyikü den, nu amagha kesü na ma pvüwa kinyikü den. Hi nthu ba — nthu mangkesa na hi nkinyikü nu? Hi nthu Pvüwa — nthu mangkesa na hi nkü nu? Nthu na hi nkichichi sa, isala nthu na keüden, ‘Ithu na khatinu no nkichichi sa nu?’

⁷Hati saben — atsse nkemetha pi hi kekinyipen miwi kekinyi wina. Isanu nthu na keüben, ‘Ithu na khatinu no nküla sa nu?’ Hi nthu kizaden — hi kekinyipen tsüpi ma men nkemi kesa wina.

⁸Khathansha wi nthu na ahhansha sapi hi cüle asahang kesü ma nyon nkemu, kinaa, nyelela accü nkemehai sengho khe, nthu na tsüti kesa wi mangla kesazzi nmile meshenben kwe? Asahang tsüti kesa kesü pi ahng cü nanlo! Tsüti kesa wi ma nthu nen nyelela nthu kenmvu katsüha lela sacü ben kwe?”

⁹Tsalina khili, no keqhaikedithu, Anyiza na ithu ghen kemehaiwa salo keü nanlo. Ma nthu kekchie luneng cü nben, nu tsüna nthu kesazzi.

¹⁰Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Hi nthu meshu kesü na wa kekinyijjen jenka tsü khen isanu hi kekinyipen wi anni ma men nkemi tsü ncanki thsüle nthu khen mvuben. Hi nthu nen nbendha; nthu na kekinyithu sennu hi wi kegho tsü hi ya nben.

¹¹Ayyi ccügwen kesü na wa pahanwa kecu wi anyithu na hi kinyi ben. Apen tsüdi wi mathu na hankedemvu mecang pi hi kinyi nu keya qo ahhanshathu khuchi ben. Mathu tsüdila hi kinyikü ben le!

¹²Isala nthu na hi kekinyipenwa tsüna ma men nmile khi nu nthu nkeya mvu atsse pi tsü miwi kekinyi kesa wi nthu na hi kinyikü nben.

¹³Nthu na khiben, 'Hathu tsüdi ghenä ithu na khatila alidhamangdha nu!' Nu nthu na hi nanwisa benden. Nthu na hi kinyile asahang ghanfükeya nyelela accü nkemehai nyelela kinaa kesü sengho hi cüben. Hi nthu wi tsü yaben le meshenben kwe?

¹⁴Ma sahang jawi kemehaiwa pi hi cüle khishia nu asahang ma men nkemiwa pi ahhansha sapi hi cüla mechu ketenwa miwi kishen-keshi ben ben le! Kepaghenanye hi kadimi kedi kesü, nu mizzatentithu wi anyi tsüdila hi messi den."

Malakhi 2

¹Kemisintsa Apvüwa na keqhaikedithu wi khiben, "Ayenkhukechi hawa ha nthu ghenä:

²Nthu kekuli wi hi nkinyiküthu yishü. Keujüla nthu na hi mangwa khi khe nkina mvu lethu, hi kishen-keshi kesü sengho nthu miwi chicüaden. Hi kishen-keshi kesü pi nthu kesawegü mukeyathu miwi chicüaden. Hi kishen-keshi pi tsüthu miwi chidha, kepaghenanye nthu na meshen pi dhu nu iyenkhukechiwa tsü nkeya ghenä.

³Hi nthu tsangathu meten cüden nu nthu na asahang pi ahhansha kesathu keku tsüpi nthu mmi nyen cü, nu nthu khusen wa akeku jawi chiaben.

⁴Tsaseng wi nthu na hi ayenkhukechi ha pi nthu cüle kesa chüyaben, isanu hi Levi shicübvügha keqhaikedithu sinu cenkethenjüh sa kethengwa tsü pakhihi nben.

⁵"Hi cenkethenjüh witsü hi mathu wi kahang nu hang kemehai khishi theng, nu hi ha pi mathu cüdha, isanu mathu ya hi kinyikü thsüle kesalina. Kheni tsüwi mathu na hi kinyikü nu messi gho.

⁶Mathu na kesazziwa nyela kemeshonwa pi sansi. Mathu na hi ssinu ajühkeyali nu hang; mathu na kemeshonwa kesa ketan nyela nyu kepa wila kejon kiqa pi nkemehai nsa thsüla.

⁷Anyiza cüki atsentsawa tsüpi kesansi tsüna keqhaikedithu kekuli. Anyithu na mathu wi wa hi kemeshen tsü chükeya-u, kepaghenanye mathu na Kemisintsa Apvüwa nyilothu.

⁸"Isala no keqhaikedithu na khili alen kemeshonwa wina bvüdha. Nthu kesansijüh na anyi kejon sapi sazzi thsüdha. Nthu na hi nthu ssinu cenkethenjüh tsü pakhhidha.

⁹Tsalina hi tsü kuti wi Israel nyithu sapi nthu nkchichi thsüladen, kepaghenanye nthu na hi kemeshen tsü n-nie, nu nthu na inyithu kesansi wi anyi tsüdi pi makesü nkesa ghenä.”

Anyithu na Anyiza wi Lebentsentsa nkesa

¹⁰Ithu tsüdila aba kesütan nye kwe? Anyiza makesü na ithu nsachi kwe? Isalethu mangkesa na ithu khokho wi khishikechithu tsü bheghe, nu Anyiza na ithu bamyithu ssinu cenkethenjüh tsü nkchichi saben nu?

¹¹Judah nyithu na Anyiza wi mathu jühkhishi kechi tsü pakhhi nu Jerusalem nu diyyiwa tsüdi wi nankiqanan kekuli kesü sadha. Mathu na Apvüwa na nenketen Kekinyijenwa tsü nakhidha. Npvüzathu na nza asang cenpvüthu kinyi ketenthu tsü yayadha.

¹²Apvüwa yala Israel zilashü jawi na anyi hati kesawa tsü khupi kesawa sa, nu ma ya khiela ithu mizzatenti na sengho Kemisintsa Apvüwa kekinyi witsü nsaghu neng thsü lalo.

¹³Nthu na kepa wi hati la saden. Nthu na kekinyithu sengho Apvüwa kecü tsü ma meyala kesa ghenä nthu na kohon nu qai pi nthu nyontssü pi ma kekinyipen tsü zügü.

¹⁴Nthu na ma mangkesa na tsü meyala khe keü. Tsüna nthu na kepvüza tsü wi nthu wubvü keya wi kekhishijüh tsü pakhhi kesa ghenä le kesa ma chüben. Nzawa na no kegweghewa, no Anyiza tuwi ma wi ajüh tsentsa sa benle khishi theng lela no tsü pakhhidha.

¹⁵Anyiza na nshinyi pi agwo kesü nu aghamu kesütan sa thsü ntheng kwe?

¹⁶Apvüwa Israel Nyizawa na khiben, “Hi keyishali kesa tsü nanmeghüden. Khathansha wi nthu meshu kesü na ma wubvü miwi kedaggü hati sa khe hi tsü nanmeghüden. Nthu wubvü miwi ajühtsentsa sale khishiketheng tsü npakhhila metsilo.”

Ajühkekaghaten tsathangwa na Tetsakidha

¹⁷Nthu na ajühkhi pi Apvüwa likesaghang sa wadha. Isala nthu na keüden, “Ithu na khatinu ma sapi alisaghang thsü ben nu?” Hati kekhi wina le, “Kemisintsa Apvüwa na nkemehai kekulithu tsüdila pi mehaile meshenden; ntsakhiwa ma tsüthu nenden.” Nyelela hati keüden, “Atsentsawa Anyiza sa ketenwa tsüna khiewa ben nu?”

Malakhi 3

¹ Kemisintsa Apvüwa na luneng, “Hi hi nyilo kesun pi ighena alenwa tsü kidenkeshaya thsüaden. Isalethu, nthu na ghang ketenwa Apvüwa na zulila ma

Kekinyijjen witsü ghoben. Nthu na muya mvu keben nyilowa na gho nu hi cenketenjuh pi thangchiaben.

² Isala thowa na ma kegho tsathang witsü ngan benya mehai nu? Thowa na ma gho lethu, hang benya mehai nu? Ma sapuno kekhang ti, amighe sametha keten anni kesü ti kesa.

³Ma satemetha nu rükatssü satemetha keten kesü ti ajühkaghaten ghoden. Amighe kecü nyi kesü na rükatssü nu suna mecang temetha keten ti Apvüwa nyilowa na keqhaikedithu tsü satemetha den, isanu mathu na kekinyithu kemeshon sennu Apvüwa wi gho thsü le kesalina.

⁴Isalethu, Judah nu Jerusalem nyithu na mathu kheni sa kegho ti kekinyithu sennu Apvüwa wi kegho tsü ma nenben.

⁵Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Hi nthu jawi ghola ajühkaghaten den: nu hi wan kedema sa ketenthu, keqhezathu, milikemesa cüki kekithu, mellidsa ketenthu kutimen mechu ketenthu, denyilethu, magha-maghangthu, nu asangthu miwi mathu gheni kekisiwa saya ketenthu, nu hi kinyikü nketenthu tsüdi shunla khishiaben.

Gishü Tagha wi Kesü pi Kecü

⁶“Hi Apvüwa, nu khiela kemili nten. Tsalina no Jakob shicübvüghathu, nthu yasatha npi sa.

⁷Nthu na nthu tuwi nthu bamyithu ti iyenthu teshi nu tsüthu n-nieladha. khapeghe sennu hi wi ghola, isathu hi la nthu wi khapeghe ghoben. Isala nthu na keüden, ‘Ithu na no wi khapeghe ghola kesa mangwa nsathu yishü nu?’

⁸Hi nthu keü kebenwa na, anyi kesü na Anyiza kemechu tsüna meshon ben kwe? Nyele, isala nthu na hi mechuben. Nthu na keüben, ‘Khati kesa wina nu?’ Gishü tagha wi kesü nu kekinyi khukechi jügi wina.

⁹Nthu tsüdi miwi kishen-keshi na bendha. Kepaghenanye mizzatenti mabenla hi mechu ben.

¹⁰ Nthu na gishü tagha wi kesü tsü maben sennu Kekinyijjen wi ghola, isanu ciwi kedsakejü kejon benya thsü le kesalina. Hi ghan nanlo, isathu nthu na hi tangwi jjenkubhi sha chi nu kedsakejü alen kepapa tsüdi meyisha pi nthu miwi pong kimenni sacü keben tsü nthu na muyaben.

¹¹Hi pala gheithu ya nthu lli yasa thsü nben, nu nthu kemeshentsse llithu ya ma bi kejon bünya thsüben.

¹²Isalethu nthu yyi na kahang pen kemehai kesü saya keten gheni mizzatenti tsüdila nthu pi kemihhi ntsale ci waben.”

Anyiza na Nanketizen Kekhishi

¹³Apvüwa na khiben, “Nthu na icüki qhethiketen kesa khi. Isala nthu na keüben, ‘Ithu na ncüki mangwa khi nu?’

¹⁴Nthu na khidha, ‘Anyiza kekuli kesa tsüna mangla nye. Ma khi kebenthu tsü kesa nyelela ithu na mangwa sadha khe tsü ghen aathakina pi Apvüwa Kemisintsawa ccüca le kesa tsüna kemehai mangwa ben nu?’

¹⁵Ithu na mukeben ti, anyi kekapvüthu na anonghethi saden. Anyi nkemehaithu na mehai kayi kesa ketan nyela mathu kekuli nkemehaithu sennu Anyiza lebenkesie tsü ghan nan nu pala makesü sa bvü neng den.’ ”

¹⁶Tsaseng wi anyi Apvüwa messi ketenthu na khokho keccünengli, nu Apvüwa na mathu na mangwa khi khe kina nu tsü zaya. Ma kete wi lesüshen kesü wi anyi thothu na Apvüwa messi nu kinyiküthen khe tsü cüki zhüketheng na ben.

¹⁷Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Mathu na inyithu saaben. Hi kuli keshagha tsathang wi mathu na iji ntsa saaben. Aba kesü na atsa ma kekuli sa ketenwa nantizen keten ti hi mathu nantizen cüaden.

¹⁸Inyithu na kheneng kuti anyi ketsatanwa nu gheshighenawa, anyi hi kekuli kesawa nu nkesawa jüwi kepara mangwa khati saben khe muyaben.”

Malakhi 4

Apvüwa Tsathangwa tsüna Gho tendha

¹Kemisintsa Apvüwa na khiben, “Anyi kekapvü nu nkemehaithu tsüdi pi amatsi ti mecang cü keten tsathangwa tsüna gho tendha. Tsü tsathang wi mathu pi mecang, nu mathu ji mangla nmila ben.

²Isala nthu ijühkina ketenthu tsü hi hangshakeya kekhang na aghani ti nthu miwi shhugho nu aghani kewegü ti sapi mehai kecü sen ghoben. Nthu na amesü zzathu ma jjen wina lisha kechi ti anonghe pi kephenki ben.

³Hi kuli keshagha tsathang wi nthu na gheshighenathu miwi khang yaben, nu mathu na nthu ccü kekhu wi ayyinikhu ti saaben.

⁴“Imaghawa Mosa na pi kesansithu tsü meshen yalo, tsüna hi Israel nyithu tsüdila nieyalo kesa ghen Sinai Yikha miwi ayenthu nu ayenkhukechithu pi ma cü.

⁵“Isala qhethiketen kesa nu Apvüwa tsathang keti tsü npi kegho tuwi hi atusenjüh-kechüwa Elijah kesun pi nthu wi chi cüden.

⁶Ma abajjathu nu atsangathu leben kechüli nengya thsüaden; nyelethu hi gho nu nthu diyyi tsü yasa ben.”

Naga, Northern Rengma - Bible - New Testament

Mathi

Mathi 1

Jisu Khrista Bamyithu

(Luk 3.25-38)

¹Hawa ha Abraham shicübvüghawa David shicü kesü, Jisu Khrista bamyithu nyan kezhü:

^{2-6a}Abraham na wala Kadimi David kecu bamyithu na ha: Abraham, Isak, Jakob, Judah nu ma cünyuthu; Perez nu Zera (manyi jja na Tamar), Hezron, Ram, Amminadab, Nashon, Salmon, Boaz (ma jja na Rahab), Obed (ma jja na Ruth), Jesse nu Kadimi David.

^{6b-11} David tsü wina wala Israel nyithu ghan pi Babilon wi kushinyi sa wa kesa kecu bamyithu na ha: David, Solomon (ma jja na Uriya wubvü kesawa tsü), Rehoboam, Abijah, Asa, Jehoshafat, Jehoram, Uzziya, Jotham, Ahaz, Hezekiya, Manasseh, Amon, Josiya, nu Jehoiakhin nu ma cünyuthu.

¹²⁻¹⁶Babilon wi kushinyi kesa seng wina wala Jisu kepvügha kecu bamyithu na ha: Jehoiakhin, Shealtiel, Zerubbabel, Abiud, Eliakim, Azor, Zadok, Akhim, Eliud, Eleazar, Mathan, Jakob, nu Josef, ma Jisu pi Messiya le kekhiwa jja Maria tsü ya.

¹⁷Tsalina Abraham na wala David kecu abvüye taghamejü ben, David na wala Babilon wi kushinyi kesa kecu abvüye taghamejü ben, nu wala Khrista kepvügha kecu abvüye taghamejü na ben.

Jisu Khrista Kevvügha

(Luk 2.1-7)

¹⁸Hatinu Jisu Khrista pvüghaya. Ma jja Maria tsüna Josef na ma yale keü ketheng, isala manyi wubanyi npi sakewa wi Maria na Kemetha Ghamu wina atsa-npvü ya.

¹⁹Josef na ketsatan nyi kesü, nu ma Maria yala kejughe meya thsü mvu kesalina kuthila ajühcen ketheng tsü pakhiale sa.

²⁰Isala ma tsüti meshen keben wi Apvüwa nyilo kesü na aman wina ma wi gho khi, "Josef, David shicübvüghawa, no Maria pi nwubvü sale kesa ghen nmessi lalo, kepaghenanye ma Kemetha Ghamu wina atsa-npvü tenle!"

²¹Ma atsa kesü pvüghaya ben, no ma nyan pi Jisu ciyalo — kepaghenanye ma kesami wina ma nyithu hangsha yaben."

²²Ha tsüdila Apvüwa na atusenjuh-kechüwa wina khi ketheng tsü atsentsa cencya thsüle kesalina sa,

²³“Ghala pvünyimetha kesü na atsa-npvü nu atsa kesü pvügha yaben, nu ma nyan pi Immanuel (ma jjügi ‘Anyiza na ithu ssiden’) ciben.”

²⁴Tsalina Josef na shagha nu Apvüwa nyilowa na ma kekiza ti ma Maria yaya.

²⁵Isala Maria na atsa npi pvüghakeya chu ma Maria gweghe mehai nsa. Nu Josef na atsawa nyan pi Jisu ciya.

Mathi 2

Nishuwa na Hhainan Keghothu

¹Herod na kadimi sa keben tsü wi Judea wi Bethlehem nyuti wi Jisu pvüghaya. Tsü tsüwi anyi pahan ghotsi cüki kesithu na nishuwa na Jerusalem wi gho,

²nu keü, “Judah nyithu kadimi sa keten pvügha keben atsawa tsüna khiewa ben nu? Ikhang na nishuwa ma ghotsi tsü muya nu hewi ma kinyile ghoben le!”

³Kadimi Herod nu Jerusalem wi anyi tsüdila ha cüki zakeya wi amansa.

⁴Herod na keqhaikedithu nu Ayenkesansithu tsüdila cighu chi nu mathu wi, “Messiya tsü khiewa pvügha ben nu?” tsüti keü.

⁵Mathu na ma wi, “Judea wi Bethlehem nyutiwa wi tsüle” kiza. “Kepaghenanye atusenjuh-kechüwa na hati zhütheng:

⁶“Judah yyi wi Bethlehem, no mang jjügi wi la Judah nyutithu jawi kizza ntsawa nyedha; kepaghenanye no wina accüli sa, nu inyi Israel lenketsütsonwa na shhugho den.”

⁷Tsalina Herod na nishuwa hhainan keghothu tsü cichi pi kuthila keccünengli nu mathu wi ghotsiwa tsüna kusi shhugho khe mehaitsü chüya.

⁸Tsaseng wi ma kecükegwe ha pi mathu kiza nu kesun pi Bethlehem wi wa thsüa: “Nthu wala mehaitsü ghanyiwa tsü bha nanlo, nu nthu na ma muya lethu pi hi la chü thsülo, isanu hi la wa ma kinyi na.”

⁹⁻¹⁰Isanu mathu na wa nan alenca wi kishi nishuwa kemu ghotsi tsü mu nengya. Mathu na tsü mukeya wi mathu nonghe ntsa saya. Tsüna wala ghanyiwa kejentan wi npi kengan chu mathu tu sala wa.

¹¹Mathu na wa ajjen wi du, ma jja Maria na ma tsa pie keben kemu wi mathu na akhhutsüdu ma kinyi. Mathu na aju suna, frankinsen nu mirr sengho ma cü.

¹²Tsaseng wi mathu na alen kepawa na mathu diyyi wi wha neng, kepaghenanye Anyiza na mathu Herod wi nwha neng lalo kesa aman wina mathu kitsanchidha.

Ejipt wi Bvü wa

¹³Mathu kebvü seng wi Apvüwa na nyilo kesü kesun pi aman wina Josef wi gho nu ma kiza thsü, “Herod na atsawa pathiale kesalina ma bha ghoben. Tsalina shagha atsawa nu ma jja manyi ssiya nu Ejipt wi bvülo, nu hi no npí kekiza chu ciwi benlalo.”

¹⁴Josef na shagha atsawa nu ma jja manyi ssiya nu aghaja na Ejipt wi bvüa,

¹⁵nu Herod npí keshü chu ma ciwi ben wa. Hawa ha Apvüwa na atusenjüh-kechüwa wi, “Hi Ejipt wina itsawa cishi yaben” khi ketheng tsü atsentsa sacenya thsüle kesalina sa.

Ghanyithu Kepathi

¹⁶Herod na nishuwa ghotsi kesithu na ma mechudha kesa chükeya wi ma lebenminu ntsa sa. Bethlehem nu tsü kevü wi ghanyithu amapi keni nu tsü cakhu wi tsüdila pathilo kesa ma ahza khuchia — hawa ha ma ghotsi kesithu wi chükeya kusi ghotsiwa tsü muya khe tsü kenie wina sa.

¹⁷Hatinu ntsakhiwa atusenjüh-kechüwa Jeremiya na kekhi tsü sacenya thsüa:

¹⁸“Rama wi ahhai kesü zaya, tsüna qai ntsa kesa hhai. Rachel na ma tsangathu ghen aqaben; nyu ma leben saketecca tsü meya mvu, kepaghenanye mathu na shüdha.”

Ejipt wina Keghoneng

¹⁹Herod keshü seng wi Apvüwa nyilo kesü Ejipt wi aman wina Josef wi gho

²⁰nu khi, “Shagha atsawa nu ma jja manyi ssiya nu Israel yyi wi wha nenglo, kepaghenanye atsawa pathiale kesathu na shüdha.”

²¹Tsalina Josef na shagha atsawa nu ma jja manyi ssiya nu Israel yyi wi wha neng.

²²Isala Josef na Arkhelau na ma ba shiwa sa Judah wi kadimi sabenle kesa zakeya wi ma ciwi wha messiya. Kheneng aman wina ma kecükegwe chi kesalina ma Galilee yyi wi wa,

²³nu anyuti kesü Nazareth witsü hang wa. Tsalina atusenjüh-kechüthu na khi ketheng “Ma pi Nazareth nyile ciden” kesa tsü ntsakhiwa sacenya.

Mathi 3

Johan Baptizwa na Kesansi

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Jhn 1.19-28)

¹Tsü tsüwi Johan Baptizwa na Judea wi ayyikeshü wi gho nu nyu sansi wa.

²Ma khi, “Nthu kesami wina leben khapeghe yalo, kepaghenanye tang Kadiyyi tsüna tetsakidha.”

³Johan ha Isa atusenjüh-kechüwa na hati ma cüki khi kethengwa tsü, “Anyi kesü ayyikeshü wina jisha, ‘Apvüwa len ghenä kidenyalo; ma ghenä alen satemeshon yalo!’”

⁴Johan thsümeni na gada ssen pi kesa, ma asayhu pi ma geshi qhanpvü, nu ma tsse na ashiqua nu anikholi.

⁵Anyithu na Jerusalem, Judea yyi maben, nu Jordan Ghaku kete diyyi maben wina ma wi gho.

⁶Mathu na kesami khishi, nu ma mathu pi Jordan ghaku wi baptaiz sa cü.

⁷Johan na Farisithu nu Sadukithu kejon na baptaiz sale ma wi gho keten kemu wi ma mathu wi khi, “Nthu amaghangthu, thowa na nthu Anyiza kemeten kesunchile keben wi tsü na bvüya mehaile nthu kiza nu?”

⁸Nthu na kesami wi leben khapeghe yadhale kesa pi nyu ccücale kesalina pala hathu ha salo.

⁹Nu Abraham tsüna nthu baqhai le kekhi wina nthu kemeten tsü ghüya benle nmeshen lalo. Hi nthu kizaden, Anyiza na alon hathu ha pi Abraham tsangathu sa cüya mehai le!

¹⁰Ampvü na achantonthu ccü wi ben; achanton ma bi nkemehai kebünwa tsü shüchi pi anni wi cüchiaben.

¹¹Nthu na leben khapeghe yadhale kesa pi nyu ccücale kesalina hi atssü pi nthu baptaiz saben, isala anyi kesü iseng wi gho ketenwa tsüna Kemetha Ghamu nu anni pi nthu baptaiz saben. Ma imiwi khangki nu hi ma ccüguwen lela nsen qole!

¹²Ma amagha na ma kwen wi ben nu pi asu maben kewhen piaden. Ma asu non pi ma sabe wi chiyaden; isala magwe pi nyen nketen nni wi mecang shaden.”

Jisu Baptaiz Kesa

(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³Tsü tsüwi Jisu na Galilee wina ghonu Jordan wi Johan kwen wi baptaiz sale gho.

¹⁴Isala Johan na ma kemeshen sa pi kemili cüle sa. “Hi nkwen wi baptaiz kesaule, isala no hi wi ghodhala!” Johan na isakhi.

¹⁵Isala Jisu na ma luneng, “Khili ghenä tsüti sa thsülo. Kepaghenanye ishinyi na hatinu Anyiza kenenwa tsüdi sayaben.” Tsalina Johan la anlo sa.

¹⁶Jisu na baptaiz saya meyi atssü wina shhugho. Tsaseng wi tang wi shachi nu ma Anyiza Ghamu na nkhetsü kesü ti sa dugho ma miwi ben wa kesa muya.

¹⁷Isanu tang wi ahhai kesü na khi, “Hawa ha hi ghali keten itsawa, hi ma ghali ntsa saden.”

Mathi 4

Jisu Kemechu

(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

- ¹ Atsaghang yala Jisu mechu thsüle kesalina Aghamu na ma sisen ayyikeshü wi wa.
- ² Jisu na ghanan jügha nu ghaja jügha kezi seng wi ma ghamaya.
- ³ Tsaseng wi Atsaghang na ghonu ma wi khi, “No Anyiza Tsa lethu alon hathu ha kiza nu amesa ceng thsülo.”
- ⁴ Isala Jisu na khineng, “Ntsawajüh na khiben, ‘Anyi na amesa gheneta ketan hangya nten, isala Anyiza na kekhi jüh tsüdila nsenhu yishü.’ ”
- ⁵ Tsaseng wi Atsaghang na Jisu ssinu Kemetha Nyunutiwa Jerusalem wi wa nu ma pi Kekinyijjen mili kemisi ntsa wi ben thsü,
- ⁶ nu ma wi khi, “Keujüla no Anyiza Tsa lethu, no ketanla ha wina penca cülo, kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, ‘Anyiza na ma nyilothu kiza nu no nonccaya thsüaben; isanu nccü pi alonthu nkihheki thsüle kesalina mathu kwen pi no pie yaben.’ ”
- ⁷ Jisu na khineng, “Isala Ntsawajüh na hati la khiben, ‘Apvüwa n-Nyiza nmechu lalo.’ ”
- ⁸ Tsaseng wi Atsaghang na Jisu ssinu ayikha kemisi ntsa kesü miwi ki nu ayyi wi kadiyyithu nu mathu kemehai tsüdi pi ma ccüca,
- ⁹ nu ma wi khi, “Keujüla no nkhotsüdula hi kinyi lethu hi ha tsüdi pi no cüaben le!”
- ¹⁰ Tsaseng wi Jisu na khineng, “Satan, bvülo! Ntsawajüh na khiben, ‘Apvüwa n-Nyiza kinyi nu ma kekuli ketan salo.’ ”
- ¹¹ Tsaseng wi Atsaghang na Jisu teshia; nu tangnyilothu na gho ma nonccaya.

Jisu na Galilee wi Kekuli Kesashhu

(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

- ¹² Jisu na nyu Johan ghan pi atssüzüjjen wi chidha le kesa zakeya seng wi ma Galilee wi wa.
- ¹³ Ma Nazareth wi nbenla wa Zebulun nu Naftali yyi wi Galilee Ghajü kete anyuti kesü Kapernaum wi hang wa.
- ¹⁴ Hawa ha Isa atusenjüh-kechüwa na khi ketheng tsü ntsakhiwa sacenya thsüle kesalina sa:
- ¹⁵ “Zebulun nu Naftali yyi, atssükedone wi kewalen miwi, Jordan na khhakawa, Galilee, Judah nyi nkenyethu yyi!”

¹⁶Anyi kejang wi kahangthu na kewegü keti kesü muyaden. Kewegü tsüna anyi kejang keshü yyi wi kahangthu wegü cüden.”

¹⁷ Tsü nten na Jisu na jühkemehaiwa khi pi nyu sansishu: “Nthu kesami wina leben khapeghe yalo, kepaghenanye tang Kadiyyi na tetsakidha le!”

Jisu na Angakaghanthu Mejü Cikeya

(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸Jisu na Galilee Ghajü ghüsa wi kegoe keten wi ma angakaghan cünyunyi keni Simon (Pitor le ci ketenwa) nu ma cünyuwa Andria manyi na kaghanthsü sen nu aghajü wi anga ghan keten muya.

¹⁹Jisu na manyi wi kiza, “Hi nie ghalo, hi nshinyi sansi pi anyi kaghan sa thsüden.”

²⁰Tsümeysi manyi na kaghanthsü tsü teshi theng nu ma nie wa.

²¹Ma tsümiwi wha nan cünyunyi kepa wi Zebedee tsa James nu Johan manyi muya. Manyi na manyi ba Zebedee gweghe ahun wi ben nu mathu kaghanthsü tsü noncca ben. Jisu na manyi cichi nan,

²²manyi na wan manyi ba nu ahun tsü teshi theng nu ma nie wa.

Jisu na Nyu Sansi nu sa pi Mehaikecü

(Luk 6.17-19)

²³ Jisu na Galilee tsüdi wi wa sinagogthu wi nyu zhüsansi, Kadiyyi cüki Ajühkemehaiwa pi khisansi, nu anyi khuma-khujü kepapa pvü keten nu kesakinaathu tsüdi sa pi mehai cü.

²⁴Ma cüki tsüna Siriya diyyi tsüdi wi la pong kesalina anyithu na kesakinaathu, khuma-khujü kepapa pvünu ketizen sa kebenthu tsüdi; anyi atsaghang ssi keten, nu kezumathu, nu kecügüshü ssinu ma wi gho, Jisu na tsüdila sa pi mehai cü.

²⁵Anyitenti keti na Galilee nu Anyunuti Tagha, Jerusalem, Judea, nu ayyi Jordan khhakawa wina ma nieden.

Mathi 5

Ayikha miwi Kesansi

¹Jisu na anyitenti muya nu ma ayikha kesü miwi ki donkiya. Ma sansikeyathu na gho ma vüya,

²nu ma mathu zhüsansi shhu:

Atsentsa Nonkeghe

(Luk 6.20-23)

- 3 "Aghamulen wi ketha-u le kesa kechüthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye tang Kadiyyi na mathu ji saden!
- 4 'Anongü ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye Anyiza na mathu leben satecca cüden!
- 5 "Ccatsü ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye mathu Anyiza na khishiketheng tsü muyaden!
- 6 'Ketsatan ghen a ghama nu dighe ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye Anyiza na mathu ya anonkwenya thsüden!
- 7 "Nyu nantizen ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye Anyiza na mathu nantizen cüden!
- 8 "Aleben kemethathu na kemihhi ntsa, kepaghenanye mathu Anyiza muyaden!
- 9 "Gweghe kemehaiwa ghen a kuli ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye Anyiza na mathu pi ma tsangathu le isa ciden!
- 10 "Ketsatanwa kekuli ghen a nyu mathu metenmesha ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye tang Kadiyyi na mathu ji saden!
- 11 "Nthu na isenkeniethu kesa ghen a nyu na nthu kiminni, metenmesha, nu nkemehai tsüdi khi pi nthu shun lethu nthu na kemihhi ntsa.
- 12 Anonghe nu nongyalo, kepaghenanye nthu thün kemehaiwa tsüna tang wi ben. Kheni anyithu na hatinu nthu tuwi atusenjuh-kechüthu la metenmesha.

Amcü Nu Kewegü

(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

- 13 "Nthu na ayyi nyi tsüdi ghen a amcü ti kesa. Isala amcü na ma kisheng nmila lethu mang la sanu tsü yala sheng neng thsüya nten. Tsüna mangla nyedha, tsalina pi khala nu anyithu na accü pi tsü cütenden.
- 14 "Nthu na ayyi maben ghen a kewegüwa ti kesa. Ayikha kesü miwi anyunuti sa ketheng tsüna kuthiya nten.
- 15 Anyi thola anni chunki pi pala khang cakhu wi chi nten, isala pi ma ketonpen wi ton nu ajjen ciwi anyi tsüdi wegüya thsüden.
- 16 Tsü makesü anyithu yala nthu kekuli kemehai mu nu nthu Ba tang wi kebenwa sengya thsüle kesalina nthu kewegü ya anyithu tuwi nwegüthu yishü.

Ayenwa Cüki Pi Kesansi

- 17 "Hi Mosa Yenwa nu atusenjuh- kechüthu na pi kesansijüh tsü yasale ghole nmeshen lalo. Hi tsüthu yasale kesawa nyela sacenya thsüle kesalina gho le!
- 18 Chüyalo, atssan nu ayyi na keben chu nu pala tsüdila asakhenwa npi kesa tsü Ayenwa wi ajjügi kizza ntsawa nu keshenki kesü lela nmila saya nben.

¹⁹Tsalina anyi thowa na ayenkhukechithu jawi kizza ntsawa lela n-niela nyu kepa wi zhüsansi pi tsüti sa thsü khe ma tang Kadiyyi wi kizza ntsawa saben. Isala anyi thowa na Ayenwa tsü nie nu nyu kepa wi zhüsansi pi tsüti sa thsü khe ma tang Kadiyyi wi kedi ntsawa saben.

²⁰Hi nthu kizaden, nthu ketsatan na Ayenkesansithu nu Farisithu miwi mehaiya ccüla nthu na tang Kadiyyi wi duya ben.

Lebenkeminu Cüki pi Kesansi

²¹“Kheni tsüwi hati anyithu wi kekhi tsü nthu na zayadha, ‘Anyi npathi la; thowa na nyu pathi khe ma jühkaghaten ben.’

²²Isala hi khili nthu kizaden, anyi thowa na ma cünyuwa miwi lebenminukhe ma jühkaghaten ben, thowa na ma cünyuwa cila ‘No kethathau’ khi khe ma ajühkekaghaten tuwi gho metsi ben, nu thowa na ma cünyuwa wi no kejüphon mangla nkenye isa khi khe ma annighajü wi tsü wa keten ghen kemessi ben.

²³Tsalina keujüla nthu na aju pi kekinyipen wi Anyiza cüle kesa wi nthu cünyuwa na pala pahan ghen nthu miwi leben-nkagha keben meshenya lethu,

²⁴aju tsü pi kekinyipen tuwi teshi theng nu wala atuwa sa ncünyuwa ssinu gweghe mehai yalo, isanu tsaseng wina gho aju tsü pi Anyiza cülo.

²⁵“Keujüla anyi pahan na nthu ssinu ajühkaghaten nu nthu ssinu ajühkekaghatenpen wi wa lethu, ajühkekaghatenpen wi npi kedu wi matsü keben na ma ssinu kicennali tsü südhe yalo. Nthu na ciwi wa lethu, ma nthu pi pendhewa kwen wi chi, nu ma nthu pi ayenkesenwa kwen wi chiaben, nu nthu pi atssüzü sa thsüaben.

²⁶Hi nthu kizaden, ciwi nthu na asakhenwa apisa kesü tsü la pi npi kedhikhi chu nthu na shhughoya nben.

Keqheza Cüki pi Kesansi

²⁷ “Kheni ‘Keqheza nsa la’ kekhi tsü nthu na zayadha.

²⁸Isala hi khili nthu kizaden: anyi thowa na nza kesü ghang pi ma ssiya mvuthi sa khe ma leben wina ma nzawa tsü ssinu keqheza saben.

²⁹ Tsalina keujüla nthu nyon ajewa na nthu sa pi sami thsü lethu tsü khushi pi khalalo! Nthu gwo tsüdi pvünu annighajü wi wa kesa tsü nthu gwo wi alen kesü nmila kesawa nthu ghen mehai.

³⁰ Keujüla nthu kwen ajewa na nthu sa pi sami thsü lethu tsü denthi pi khalalo! Nthu gwo tsüdi pvünu annighajü wi wa kesa tsü nthu kwen kesü nmila kesawa nthu ghen mehai.

Awubvü Keyisha Cüki pi Kesansi

(Mat 19.9; Mrk 10.11,12; Luk 16.18)

31“Hati la khitheng, Anyi thowa na ma wubvü yisha khe keyisha cüki kezhü pi ma ncüthu yishü.”

32 Isala hi khili nthu kizaden: keujüla anyi kesü ma wubvü na nkemetha nsa lela teshi, nu nzawa na kheneng n-nuwa lethu ma nzawa tsü sa pi sami thsüben, nu anyi thowa na nzawa tsü ya khe ma la keqheza saben.

Kekishen Cüki pi Kesansi

33 “Kheni tsüwi hati pi anyithu wi kiza keten tsü la nthu na zayadha, ‘Nthu jüh khishi kethengwa tsü npakhhi la, isala Apvüwa wina nthu sale kishen kethengwa tsü salo.’

34 Isala hi khili nthu kizaden, nthu ajüh khishi kechi wi khiela nkishen lalo. Atssan khi pi nkishen la, kepaghenanye tsüna Anyiza kadipen;

35 nyelela ayyi khi pi nkishen la, kepaghenanye tsüna ma ccü pi kennipen; nyelela Jerusalem khi pi nkishen la, kepaghenanye tsüna Kadimi ntsawa nyunutiwa.

36 Nu nthu lissen lela khi pi nkishen la, kepaghenanye nthu na alissen kesü la sa pi miki nyelela nimugho keya nmi.

37 ‘Anle’ nyelela ‘nye’ ketan khilo, nthu na tsü miwi kekhi tsüna Atsaghang wina kegho.

Ajukhikeya Cüki pi Kesansi

(Luk 6.29-30)

38 “Nthu na hati kekhi la zayadha, ‘Anyon kesü mithon anyon kesü, nu ayha kesü mithon ayha kesü’.

39 Isala hi khili nthu kizaden: nyu na nthu tuwi sazzi lela ajukhi meya lalo. Keujüla nyu na nthu dhibe ajewa cen cü lethu, ma yala nthu dhibe tavüwa la cen thsülo.

40 Keujüla nyu na nthu gwomejuwa khuya mvu nu nthu ssinu ajühkaghaten lethu, ma yala nthu thsü la khuya thsülo.

41 Nu keujüla anyi kesü na nthu meten pi ma gweghe kilometer kesü walo sa lethu ma ssinu kilometer keni walo.

42 Nyu na nthu wi pala pahan khie lethu pi ma cülo; nyu na nthu wi pala nnaya mvu ben lethu pi ma nkenna thsü nsa lalo.

Ghinyithu Ketizen

(Luk 6.27-28,32-36)

43 “Nthu na ‘Nthu pvüshangthu tizenya nu nthu ghinyithu nanmeghülo’ kekhi tsü la zayadha.

⁴⁴Isala hi khili nthu kizaden: nthu ghinyithu tizenya nu nthu metenmesha ketenthu ghenä khielo,

⁴⁵isanu nthu na nthu Ba tang wi kebenwa tsangathu sayale kesalina. Kepaghenanye ma aghani pi anyi kemehaithu nu nkemehaithu tsüdi miwi wegü nu atsangho pi anyi kemehai nu nkemehai kekulithu tsüdi miwi chiden.

⁴⁶Keujüla nthu na anyi nthu tizen ketenthu ketan tizen lethu Anyiza na mangwa ghenä sawegü pi nthu cü nu? Khajana kekhüthu lela tsü makesü sa keten na!

⁴⁷Nu keujüla nthu na nthu pvüshangthu ketan ccüneng ten lethu nthu na anyi jümuthu miwi kemehai mangwa sa theng nu? Anyiza nkechüthu la tsü makesü sa nten kwe?

⁴⁸Nthu Ba tang wi kebenwa na mehāi cencu kesa tsüti nthu la mehāi cencu nsathu yishü.

Mathi 6

Nanketizen Cüki pi Kesansi

¹ “Anyithu yala nthu na mangwa saben khe chüya thsüle kesalina mathu tuwi ketan nthu keccüna kekulithu tsü nsa la metsilo. Keujüla nthu na anyithu tuwi ketan hathu ha saten lethu nthu na nthu Ba tang wi kebenwa tuwi akutimen mangla muya nben.

² “Tsalina nthu tsü nkenyeghe kesathu na kekinyijjen nu alentontithu wi sa keten ti nthu na pala pi kehhatu nyi kecü wi ammi nsa lalo. Anyithu ya mathu seng thsüle kesalina mathu na tsüti saden. Hi nthu kizaden, mathu na mathu kutimen tsüdi muyadha.

³ Isala nthu na kehhatu nyi kiqa lethu pi nthu pvüshang ntsawa lela nchü thsüla sa tenlo.

⁴ Isanu kekuli tsüna kekuthi wina salo. Isathu nthu Ba na nthu kekuthi wina kuli keben tsü muya nu nthu kutimen sa cüben.

Kekhie Cüki pi Kesansi

(Luk 11.2-4)

⁵ “Nthu na kekhie kesa wi nkenyeghe kesathu ti nsa lalo! Nyu tsüdi ya mathu muya thsüle kesalina mathu na kekinyijjen nu alentontithu wi shagha nu kekhie kesa tsü mathu nenden. Hi nthu kizaden, mathu na akutimen tsüdi muyadha.

⁶ Isala nthu tsü kekhie kesa wi ajjen khenten pvü nu nkemu wi kebenwa nthu Ba wi kekhie salo. Isathu nthu Ba na nthu kekuthi wina tsüti sa keben tsü mu nu nthu kutimen sa cüben.

⁷ “Nthu na kekhie kesa wi Anyiza nkechüthu na kekhie kesie kesalina Anyiza na mathu kekhie kina cübenle meshen keten tsüti ajjügi nkemi jüh kejon nkhi lalo.

⁸Mathu ti nsa la. Nthu Ba na nthu ma wi npi kekhe wina ma nthu nsenthu keyishü tsüdila chüben.

⁹Tsalina nthu na hati kekhe kesa-u le: 'Ithu Ba tang wi kebenwa: N-nyan ya kemethawa sayalo.

¹⁰No kadiyyi ya keghowa salo; Tang wi ti ayyi ha miwi no kesasa sayalo.

¹¹Nansü ghenana nsenthu keyishü kedsakejju pi ithu cülo.

¹²Ithu na nyu kesami teshi pi kecü tsüti, ithu kesami teshi pi ithu cülo.

¹³Ithu pi kemechu wi ndu thsü la, Isala Nkemehaiwa wina ithu noncca yalo.'

¹⁴ "Keujüla nthu na nyu kesami teshi pi cü lethu, nthu Ba tang wi kebenwa la nthu kesami teshi pi nthu cüben.

¹⁵Isala keujüla nthu na nyu kesami teshi pi ncü lethu, nthu Ba la nthu kesami teshi pi nthu cü nben.

Kezi Cüki pi Kesansi

¹⁶"Nthu na kezi wi nkenyeghe kesathu na sa keten ti ahathanathi nsa lalo. Nyu yala mathu zi benle kesa chüya thsüle kesalina mathu na atsi nsala benden. Hi nthu kizaden, mathu na akutimen tsüdi muyadha.

¹⁷Nthu na zi wa lethu, nthu mmi miya nu nthu li la hheyalo,

¹⁸isathu nthu Ba nkemu wi kebenwa ketan chükeben khe thola nthu na zi benle kesa chüya nben. Isathu nthu Ba na nthu kekuthi wina tsüti sa keben tsü mu nu nthu kutimen sa cüben.

Tang wi Keben

(Luk 12.33-34)

¹⁹ "He ayyi wi amaqhha na pvü, avüjju na dsa, nu kaghanfüthu na yasa nu ghanfüya kesa pen wi ha nthu keben saghu nben lalo.

²⁰Tsüti kesawa nye, tang wi amaqhha na pvü, avüjju na dsa, nu kaghanfüthu na yasa nu ghanfüya nkeben pen wi tsü nthu keben saghu pi tsanqai yalo.

²¹Kepaghenanye nthu leben na keshüthangla nthu keben wi tsü benden.

Agwo wi Kewegüwa

(Luk 11.34-36)

²²"Anyon tsüna agwo wi ahula kecanki kesü ti kesa, keujüla nthu nyon na mehain ben lethu nthu gwo maben la wegü ben;

²³isala keujüla nthu nyon na nmehai la lethu nthu gwo maben la kejang sa shaben. Tsalina keujüla nthu wi kewegüwa tsüna kejang sa lethu, khatila jang shaben nu!

Anyiza nu Keben-keyeng

(Luk 16.13; 12.22-31)

24“Anyi thola apvüwa keni nssümagha saya nben; ma kesü nanmeghü nu kepawa tizenben; ma kesü jühya nu kepawa nkhichi saben. Nthu na khiela Anyiza nu keben manyi qho kekuli saya nben.

25“Tsalina hi nthu kizaden, nthu kahang ghenana mangwa dsa nu jju, nyelela nthu gwo ghenana athsümeni mangwa mpi nu kesa leben ketizen nsa lalo. Tsüdi miwi la kahangli na kedsakejju miwi ma men benki nu agwo na athsümeni miwi ma men benki nsa kwe?

26Awathu tsü ghang chilo: mathu na mangla pi yang nten, nu saghu pi asabe wi chi nten; isala nthu Ba tang wi kebenwa na mathu noncca ben ten le! Nthu na awathu miwi ma men nbenki kwe?

27Nthu kesü la tsü meshen pi leben ketizen kesa ghenana sie kayi hangya mehai kwe?

28“Mangkesa na athsümeni ghenana leben ketizen saten nu? Ashagha thighithu tsü khati shigü ten khe ghang chilo; tsüthu na kuli nu mathu ghenana athsümeni sa nten.

29Isala hi nthu kizaden, Kadimi Solomon lela ma keben tsüdi wi athighi hathu ti athsümeni tsikemehai mpvü le!

30Anyiza na agheja wi aghangthu nansü benla nu dhitsü wi pi annibhon wi mecang ketenthu tsi tsü sa cü. Ma tsüthu miwi nthu tsi sa cü nben kwe? Nthu kenondi khatila zeng nu!

31“Tsalina ‘Mangwa dsa nu mangwa jju, nyelela mang mpi nu?’ kesa leben ketizen nsa lalo.

32(Anyi Anyiza nkechüthu na keshüthangla hathu ha meshen benden.) Nthu Ba tang wi kebenwa na nthu ha tsüdila nsenthu keyishü tsü chüben.

33Isala atuwa sa Anyiza kadiyyi nu ma ketsatanwa tsü bha yalo, isathu pala hathu ha tsüdi pi nthu cüaben.

34Tsalina dhitsü ghenana leben ketizen nsa la; kepaghenanye dhitsü wi tsü ghanan ghenana leben ketizen saben. Ghanan kesü wi tsü ghanan ghenana ketan leben ketizen saya.

Mathi 7

Nyu Kesami Kebha

(Luk 6.37-38,41-42)

1“Nthu nyu kesami nbha la, isathu Anyiza la nthu kesami bha nben,

² kepaghenanye nthu na nyu kesami kebha tsüti Anyiza la nthu kesami bha ben, nu nthu na kede pi nyu kecü tsüti ma tsü kede pi nthu cüaben.

³ Mangkesa na n-nyon wi kenenkuwa keti eben tsü nmeshenla ncünyuwa nyon wi kenenkuwa kizzakeu tsü ghangten nu?

⁴ N-nyon wi kenenkuwa keti na ben lethu no khatinu ncünyuwa kizala, 'Hi n-nyon wi kenenkuwa kizzakeu tsü khüshi cü na,' isa khiya mehai nu?

⁵ Nthu nkenyeghe kesathu, atuwa sa nthu nyon wi kenenkuwa keti tsü khüshilo, isathu tsaseng wi ncünyuwa nyon wi kenenkuwa kizzakeu tsü mehaitsü muya mehai.

⁶ "Pala kemetha pi affü ncü lalo, tsüthu na kheneng nthu ssisale sa eben ketan. Nthu mejüti pi avü tuwi nchi la, tsüthu na tsü cüten eben ketan.

Khie, Bha nu Kekhalo

(Luk 11.9-13)

⁷ "Khielo, pi nthu cüben na; bhalo, nthu muya ben na; nu ajenka kekhalo, sha pi nthu cüben na.

⁸ Kepaghenanye pi khie ketenthu tsüdila cüben; bha ketenthu tsüdila muyaben; nu sha pi kekha ketenthu tsüdila cüben.

⁹ Nthu nyu ba kesathu kesü la nthu tsa na amesa khiethu alon pi cüten kwe?

¹⁰ Nyelela ma anga khiethu amaghang pi cüten kwe?

¹¹ Nthu nkemehaithu ccünkhala pala kemehai pi nthu tsangathu kecü yen chüben. Tsü miwi tang wi ebenwa nthu Ba tsü pala kemehai khaju khatila pi ma wi khie ketenthu cüten nu!

¹² "Nyu yala nthu kenenwa sa thsü mvu eben tsüti nthu nyu kenenwa tsü sa tenlo: hawa ha Mosa Yenwa nu atusenjuh-kechüthu na pi kesansijüh jjugiwa tsüle.

Ajenka Kemanghanwa

(Luk 13.24)

¹³ "Ajenka kemanghanwa wi tsü dulo, kepaghenanye annighajü wi kewa jenkawa tsüna mezaqo nu ciwi kewa len tsüna lekete, nu anyi kejon na ciwi waden.

¹⁴ Isala kahang wi kewa len jenka tsüna manghanka nu ciwi kewa len tsüna dhu ntsa, nu ciwi anyi kezeng-u ketan tsü muyaben.

Achanton Kesü nu Mabi

(Luk 6.43-44)

¹⁵“Milikemesa atusenjüh-kechüthu ghenan nthu kiden-kesha yalo; mathu na amei wi tsü khaghanenithu ti nthu jawi ghoden, isala mathu non wi tsü ntsakhiwa adennithu ti le!

¹⁶Nthu na mathu kekuli wina mathu na khati kesa khe chüyaben. Aghazüton wi kemeshentsse bi bün nten, nyelela ataqaeton wi khhaghabvü bün nten.

¹⁷Achanton kemehai na ma bi kemehai bünden, nu achanton nkemehai na ma bi nkemehai bünden.

¹⁸Achanton kemehai na ma bi nkemehai bün meyacha; nu achanton nkemehai na ma bi kemehai bün meyacha.

¹⁹Achanton ma bi kemehai nkebünwa shüchi pi anni wi khala chiaden.

²⁰Tsalina nthu na mathu kekuli wina milikemesa atusenjüh-kechüthu tsü chüyaben.

Hi khiela Nthu Nchü

(Luk 13.25-27)

²¹“ ‘Apvüwa, Apvüwa’ isa hi ci ketenthu tsüdila tang Kadiyyi wi duyakhi nben, isala tang wi kebenwa iBa kenenwa sa ketenthu ketan na duyaben.

²²Ajühkaghaten tsathang na kegho wi anyi kejon na hi wi, ‘Apvüwa, Apvüwa, isaben! Ithu na n-nyan wina Anyiza ketsijüh khi, n-nyan wina ithu atsaghangthu kejon jügüshi, nu amankesa kejon kuli le!’

²³Isala hi mathu wi, ‘Hi khiela nthu nchü. Nthu gheshighena nyithu hi wina bvülo’ isa khiaben!

Ajjen Keni Kesathu

(Luk 6.47-49)

²⁴“Tsalina anyi kesü le kesü lela ijühthu zaya nu tsüthu nie ketenwa na anyi kemetsa kesü na ma jjen pi alon miwi sakeya tsüti le.

²⁵Atsan shathi ntsa gho, aghakuthu pongmeni, nu ameghü na khang ntsa sho pi ajjen tsü shun. Isala ajjen tsüna nqanca, kepaghenanye tsü pi alon miwi sa theng.

²⁶“Isala anyi kesü le kesü lela ijühthu zaya nu tsüthu nkeniewa tsüna anyi kejüphon kesü na ma jjen pi ahachan miwi sa ketheng tsüti.

²⁷Atsan shathi ntsa gho, aghakuthu na pongmeni nu ameghü na khang ntsa sho pi ajjen tsü shun, nu tsüna qanca. Nu tsüna khatila qhethiketen sa qancadha nu!”

Jisu kekhangkeben

²⁸ Jisu na ajüh hathu ha kekhi seng wi anyitenti na ma khati nyu zhüsansi khe amansa.

²⁹Ma Ayenkesansithu ti kesawa nyela kekhang sen nu nyu zhüsansi.

Mathi 8

Jisu na Anyi Kesü sa pi Mehaikecü

(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

- ¹Jisu na ayikha wina kedugho wi anyitenti na ma nieden.
- ²Ciwi agükedsakenaa nyi kesü na ma tuwi ghola akhhutsüdu nu ma wi khie, “Apvüwa, no kenen lethu, no hi sa pi mehai cülo.”
- ³Jisu na ma kwen chang pi ma kidhen chi nu khi, “Hi saya mehai, mehai yalo!” Tsümeysi anyi tsüwa na ma kesakinaa wina mehaiya.
- ⁴Tsaseng wi Jisu na ma wi khi, “Kinalo! Pi thola nkiza lalo, isala meshonqhe keqhaikedwa wi wa nu ma ya no ghang thsülo; isanu tsüdila no mehaiyadha le kesa chüya thsüle kesalina Mosa na khi kechi ti ahshanshawa tsü sachilo.”

Jisu Na Rom Kediwa Nssümagha sa pi Mehaikecü

(Luk 7.1-10)

- ⁵Jisu na Kapernaum wi kewa wi Rom nyi kedi kesü na gho ma metu nu ma wi kekiqa khie,
- ⁶nu ma wi khi, “Apvüwa, imaghawa na naa nu ajjen wi ben, cügüshü nu ketizen sa ntsa saben.”
- ⁷Jisu na khi, “Hi wala ma sa pi mehai cüaden.”
- ⁸Kediwa na khineng, “Apvüwa, nyele; hi no yala ijjen wi ngho thsü qole! Isala ajüh ketan khichi nu imaghawa ya mehaiya thsülo.
- ⁹Hi la imiwi kedi kekhang cakhu wi keben nyi kesü nu ikekhu wi süpahithu na ben. Hi meshu kesü wi kizala, ‘walo’ thu ma waden; kepawa kizala, ‘gholo’ thu ma ghoden; nu imaghawa kizala ha ‘salo’ thu ma saden.”
- ¹⁰Jisu na ajüh ha zakeya wi ma mansa nu anyi ma nie ketenthu wi kiza, “Hi nthu kizaden, hi Israel nyithu jawi lela kenondi hacu npi mu.
- ¹¹Hi nthu kizaben, anyi kejon na nishuwa nu niduwa na ghola tang Kadiyyi kemishu wi Abraham, Isak, nu Jakob gweghe donkiben.
- ¹²Isala anyi Kadiyyi wi keben-u tsüthu tsü pi kejang wi khalachi nu ciwi mathu na qai nu ayha kemeküli benden.”
- ¹³Tsaseng wi Jisu na kediwa wi kiza, “Njjen wi whalo, no kenondiwa tsü sa pi no cüben na.” Isanu tsü tsüwi kediwa maghawa tsüna mehaiya.

Jisu na Anyi Kejon sa pi Mehaikecü

(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

- ¹⁴Jisu na Pitor jjen wi wa nan ciwi Pitor nyie na muwhe nu awe wi keben muya.

¹⁵Ma wala nzawa kwen pa chi nan ma nmuwhe la, nu ma shagha kugü pi ma cü.

¹⁶Minulen wi anyithu na anyi atsaghang ssiketen kejon ssinu Jisu wi gho. Jisu na ajüh kesü khi pi nkemehai ghamuthu jügüshi nu kesakinaathu tsüdi sa pi mehai cü.

¹⁷Ma ha sa kechi tsüna Isa atusenjüh-kechüwa na kekhi tsü ntsakhiwa sacenya thsüle kesalina, “Ma ketanla ithu kesakinaa tsü pvüya nu ithu khuma-khujü tsü sen bvüdha.”

Jisu Senkeniethu Kesa-u

(Luk 9.57-62)

¹⁸Jisu na anyitenti ma vüsen keben kemu wi ma sansikeyathu wi aghajü khhakawa wale kiza.

¹⁹Ayen pi kesansi nyi kesü na ma wi gho nu khi, “Kesansiwa, hi no khiewa waten khe no gweghe waten.”

²⁰Jisu na ma luneng, “Whewhethu na mathu ku ben, nu awathu la mathu ghacen na ben, isala Anyi Tsawa tsü ma li pi kelikeya pen la nmi.”

²¹Sansikeyanyi kepa wi kesü na khi, “Apvüwa, hi ya wala atuwa sa iba pi vhüya thsülo.”

²²Jisu na luneng, “Hi nie ghalo, nu keshüthu ya mathu ketanla mathu pi vhüya thsülo.”

Jisu Na Caghamo Khashakesa

(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³Jisu na ahun kesü wi duya nu ma sansikeyathu na ma gweghe wa.

²⁴Zuli aghajü wi caghamo na khang ntsa sa shagha nu ahun na atssü non wi duaketen ti kemessi wi ben, isala Jisu na jen ben.

²⁵Sansikeyathu na wa Jisu pamechü nu hati khi, “Apvüwa, ithu hangsha yalo, ithu shüa tendhale.”

²⁶Jisu na luneng, “Nthu mangkesa na messi ben nu? Nthu kenondi khatila zeng nu?” Tsaseng wi ma shagha nu ameghü nu atssüketi khachi nan ciwi ccen sa.

²⁷Anyi tsüdila amansa nu khi, “Anyi hawa ha khati kesa nu? Ameghü nu atssüketi lela ma jühya keten ha!”

Jisu Na Meshu Keni Atsaghang Ssiketen sa pi Mehaikecü

(Mrk 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸Jisu na aghajü khhakawa Gadara yyi wi kegho wi meshu keni ashüjjen jawi na gho ma metu. Anyi ha keni na atsaghangthu ssiden nu nmehai ntsa kesalina anyi thola alen ciwi wa meya.

²⁹Manyi magha ntsa nu khi, “Anyiza Tsawa, no ishinyi pi mangwa sa mvu ben nu? No matsü npi kecu wina ishinyi meten cüle ghoben kwe?”

³⁰Avü khang keti kesü na tsü kete wi atsse chü dsaben.

³¹Tsalina atsaghangthu na Jisu wi khie, “Keujüla no ikhang jügüshiaten lethu, ikhang kesun pi avü khang wi katsü du thsülo.”

³²Jisu na mathu wi “walo” kiza, tsalina mathu na shhugho nu wala avü khang jawi dua. Avü khang tsü maben la kejügüli sen nu alonshi pang wi whala aghajü wi du meyanthi shan.

³³Anyi avü kehiethu na bvü sen nu anyuti wi wa tsü cüki nu anyi atsaghang ssiketenthu tsü khati sa khe maben khi pi nyu kiza.

³⁴Tsalina anyuti wi anyi tsüdila Jisu metule wa, nu mathu na ma mukeya wi ma mathu yyi teshi nu bvülo khie.

Mathi 9

Jisu na Kecügüshü Kesü sa pi Mehaikecü

(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹Jisu na ahun wi duya nu kheneng aghajü pvüdhi sen ma nyutiwa wi tsü wa.

²Ciwi anyi pahan na kecügüshü nyi kesü pi awe wi chi pienu ma wi gho. Jisu na mathu kenondi keben tsü muya theng nu kecügüshüwa wi khi, “Lebenzü yalo, itsawa! No kesami teshi pi no cüdha.”

³Ayenkesansithu pahan na mathu jawi khi, “Anyi hawa ha Anyiza kethenjüh khiben le!”

⁴Jisu na mathu kemeshen tsü chüya kesalina hati khi, “Mangkesa na nthu pala nkemehai hati meshen benten nu?”

⁵‘No kesami teshi pi no cüd hale,’ nyelela ‘Shagha nu alentsen walo’ manyi khawa kekhiwa le nu?

⁶Isalethu hi Anyi Tsawa na ayyi wi kesami teshi pi cüya kemehai kekhang benle kesa pi nthu chüya thsüden.” Tsalina ma kecügüshüwa wi kiza, “Shagha nwekeshipi pieya nu njjen wi whalo!”

⁷Isanan anyiwa tsüna shagha nu ma jjen wi wha.

⁸Anyithu na tsü kemu wi mathu messi nu Anyiza seng, kepaghenanye ma kekhang hati pi anyi cü theng.

Jisu na Mathi Cikeya

(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹Jisu na apen tsü teshi theng nu kegoe wa nan khajana kekhü nyi kesü ma nyan Mathi kesa na ma kekuli jjen wi donki keben muya. Jisu na ma wi, “Hi nie ghalo” kiza. Mathi na shagha nu ma nie wa.

¹⁰Jisu na wala Mathi jjen wi dsajjü keben wi khajana kekhüthu nu kesamithu kejonla gho Jisu nu ma sansikeyathu gweghe dsajjü ben.

¹¹Farisithu pahan na ha muya theng nu ma sansikeyathu wi keü, “Mangkesa na nthu kesansiwa na khajana kekhüthu nu kesamithu gweghe dsajjü ben nu?”

¹²Jisu na mathu jüh tsü zaya nu luneng chi, “Anyi mehaitsü kebenthu na dawakechüwa nsenla mehai, isala tsüna kesakinaathu ghenä.

¹³Wala Ntsawajüh na hati khi keben ha jjügi chüyalo, ‘Hi nanketizenwa nen khe asahang pi ahansha kesawa tsü nye.’ Hi ketsanthu nyela kesamithu ciya le ghole.”

Kezi Cüki Kekeü

(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴Johan Baptizwa sansikeyathu na Jisu wi ghonu ma keü, “Ikhäng nu Farisithu na keshüthangla ziden, isala mangkesa na no sansikeyathu tsü zi nten nu?”

¹⁵Jisu na luneng, “Nthu keshanyi kemishu wi kijünyi thu na shanyiwa mathu gweghe keben chu ahathanathi ben thsüya mehai kwe? Tsüti saya nben! Isala mathu jawi na shanyiwa ssibvü kesa tsathang na ghoden, ciwi ccüna mathu na ziben.

¹⁶“Anyi thola athsü ketheü kesü pi kaghawen khhwen nten, kepaghenanye ketheüwa tsüna tsü mezüqhe sen pvü nu ma ku la sa pi dipfü thsüaben.

¹⁷Nyelela thola kisengtssü ketheü pi akhüti kaghawen wi chi nten, kepaghenanye tsüti sa lethu akhüti na pvükhhi nu kisengtssü khatsü, nu akhüti la yasaben. Tsüti kesawa nye kisengtssü ketheü tsü pi akhüti ketheü wi chithu manyi qho mehaitsü benden.”

Kediwa Nga nu Nza Kesü na Jisu Thsü Kedhenkechi

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸Jisu a ajüh khitu keben wi Judah nyi kedi kesü na gho ma tuwi akhhutsüdu nu khi, “Inga na shüdha, isala gho nkwen chang pi ma miwi chithu ma hang yaben”

¹⁹Jisu na shagha nu ma nie wa, nu ma sansikeyathu la ma gweghe wa.

²⁰Nza kesü ma gwo wi amapi taghakeni ajjü keji keten nyi kesü na gho asengwa na Jisu thsü katen kidhenchi.

²¹Nzawa na ma ketanla khi, “Keujüla hi ma thsü ketanla kidhenya lethu, hi mehai yaben.”

²²Jisu na khapeghe wa ma muya nu khi, “Inga, lebenzü yalo! No kenondi na no sa pi mehai cüdha.”

²³Tsaseng wi Jisu na kediwa jjen wi wa. Ma wa keshü khwi sa keben nu anyithu na qai keben kemu wi

²⁴ma khi, “Anyi tsüdila akhemi wi shhulo! Lanyiwa ha nshü isala ma jen benle!” Mathu na ma nankeqhe.

²⁵Isala anyithu na bvü meyi Jisu na lanywa kejenpen wi du nu ma kwen zankichi, nu ma shagha.

²⁶Ha cüki ha diyyi tsü kevä tsüdila khiwa.

Jisu Na Anyon Nkemu meshu Keni sa pi Mehaikecü

²⁷Jisu na apen tsü teshi thengnu kegoe wa nan anyon nkemu meshu keni na ma niela magha nu khi, “David Tsawa, ishinyi nantizen chicülo!”

²⁸Jisu na ajjen non wi du nan anyon nkemu keni tsüna ma wi gho, nu ma manyi wi keü, “Nshinyi na hi nshinyi sa pi mehai cü benle kesa nondi ben ma?” Manyi na “Anle, Apvüwa” khineng.

²⁹Tsaseng wi Jisu na manyi nyon pa nu khichi, “Nshinyi kenondi tsüti sayalo!”

—

³⁰isanu manyi pala mu nengya. Jisu na manyi wi, “Ha pi thola nkiza lalo!” kesa kiza ntsa sachi.

³¹Isala manyi wala Jisu cüki khi pi diyyi ciwi tsüdila kepong sa chia.

Jisu na Ajühkhi nkeya nyi kesü sa pi Mehaikecü

³²Anyithu na bvü keten wi anyi pahan na anyi kesü atsaghang ssi keten ghenajüh khiya nketen ssinu Jisu wi gho.

³³Isala atsaghang tsü jügüshi meyi anyi tsüwa na ajühkhi shagha nu anyi tsüdila amansa nu khi, “Ithu Israel wi khiela hati kesa mangla npi mu le!”

³⁴Isala Farisithu na khi, “Hawa ha atsaghangthu jawi kediwa na kekhang pi ma cü nu ma atsaghangthu jügüshiya thsü benle!”

Jisu na Anyithu Nanketizen

³⁵Jisu na anyuti nu anyu tsüdila hhainan wa. Ma sinagogthu wi Kadiyyi cüki Ajühkemehaiwa pi nyu sansi, nu anyithu na kesakinaa nu khuma-khujü kepapa pvü ketenthu tsüdi sa pi mehai cü.

³⁶Ma anyitenti kemu wi ma leben güccüya, kepaghenanye mathu na ahathana nu kekiqa nmi, anenithu na kehiewa nkemi ti saben.

³⁷Tsalina ma ma sansikeyathu wi kiza, “Alli kewwiqo na keti la ben, isala ciwi kekuli nyi na kezeng-u ketan.

³⁸Tsalina alli pvüwa wi kekhe sanu ma yala kekuli nyi kejon kesun pi ma lli wwi thsülo.”

Mathi 10

Apostelthu Taghakeni

(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹Jisu na ma sansikeyathu Taghakeni cighu chi nu nkemehai ghamuthu jügüshiya, khuma-khujü nu kesakinaa kepapa kesa tsüdi sa pi mehैया kemehai kekhang pi mathu cü.

²Hathu hana Apostelthu Taghakeni nyan: Simon (Pitor le ci ketenwa) nu ma cünyuwa Andria; Zebedee tsa James nu ma cünyuwa Johan;

³Filip nu Bartholoma; Thoma nu khajana kekhuwa Mathi; Alfia tsa James nu Thadaya;

⁴Simon, Kanaan nyiwa, nu Jisu matsa kesawa Judah Iskariot.

Taghakeni Kekuli

(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵Jisu na kecükegwe hathu pi anyi Taghakeni hathu cü nu kesun pi wa thsü: “Anyiza nkechü nyithu yyi nu Samaria nyi nyutithu wi nwa lalo.

⁶Tsüti kesawa nye, nthu na Israel nyi khaghaneni bhatagha kesathu wi walo.

⁷Wala “Tang Kadiyyiwa tsüna tetsakidha le’ kesa pi sansi chilo!

⁸Kesakinaa sa pi mehैया cü, keshü sa pi hangya thsü, agükedsakenaa sa pi mehैया cü, nu atsaghangthu jügüshi cülo. Nthu na kekila wi mukeya tsüti kekila wi pi nyu cülo.

⁹Nthu na suna, rükatssü, nyelela apisa mangla npvüla;

¹⁰kijünyi kewa ghenajula, agwomejuwa nu accüguwen gilli nyelela akhhatssü lela npvüla. Kekuli nyi kesü na ma nsenthu keyishü tsü mu keya-u le.

¹¹“Nthu na wa anyuti nyelela anyu kesü cuyathu nyu na nthu ssiya mvu keben tsü ghanglo, nu nthu na apen tsü npi keteshi chu ma gweghe benlo.

¹²Nthu na wa ajjen kesü wi duya lethu, ‘Kecca ya nthu ssiben keyawa salo’ khilo.

¹³Keujüla ajjen tsüwa wi keben anyithu na anonkeghe sa nthu ssiya lethu, nthu shalom kesawa tsü ya ciwi benya; isala mathu na anonkeghe sala nthu ssi meya lethu, nthu shalom kesawa tsü khuneng yalo.

14 Ajjen nyelela anyuti pahan wi nthu ssi meya mvu nyelela nthu jüh nkina mvu lethu, nthu na apen tsü teshi wa keten wi nthu ccü wi ayyinikhu kekhashalo.

15 Hi nthu kizaden, Ajühkekaghaten tsathang wi Anyiza na anyuti ciwi kahangthu miwi Sodom nu Gommorah nyithu nantizen chiaben!

Kemeten-kemesha gho keten

(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 “Kinalo! Hi nthu pi khaghaneni ti sala kesun pi atennithu jawi chiben. Nthu na amaghang ti meghe-metsa nu nkhetsü ti ayencüki mehai nsathu yishü.

17 Kiden-keshayalo, kepaghenanye anyithu na nthu ghan sen nu ajühkaghaten ben, nu Sinagog wina nthu kiccü ben.

18 Ighena nyu na nthu ghan sen nu ahngthu nu kadimithu tuwi gho ajühkaghaten ben, Ajühkemehaiwa pi mathu nu Anyiza nkechüthu kiza thsüle kesalina.

19 Mathu na nthu ssinu ajühkaghaten kewa wi nthu na khati nu mangwale khiten nu kesa leben ketizen nsa la, kepaghenanye matsü na kegho wi nthu na mangwa nkithu yishü khe pi nthu cüben.

20 Nthu na ajühkhi ketenthu tsüna nthu jüh nye, isala tsüna nthu Bawa Ghamu na nthu wi ben nu khiben.

21 “Anyithu na mathu cünyuthu ghan pi shü thsüaben, nu abathu na atsangathu tuwi tsü makesü saben; atsangathu na abajjathu shun nu mathu ghan pi shü thsüaben.

22 Ighena anyi tsüdila nthu nanmeghü ben. Isala thowa na kekheneng sen wa asakhen cuya khe ma hangsha yaben.

23 Mathu na anyuti kesü wi nthu metenmesha lethu, kepawa bvülo. Hi nthu kizaden, Anyi Tsawa na npi kegho tuwi nthu na Israel nyuti tsüdi wi nthu kekuli sacen nben.

24 Asenkeniewa kesü tsüna ma kesansiwa miwi ndiki; nyelela amaghawa tsüna ma pvüwa miwi ndiki.

25 Tsalina asenkeniewa na ma kesansiwa ti saya nu amaghawa na ma pvüwa ti saya lethu tsüna mehaidha. Keujüla ajjen wi aliwa pi Beelzebul le cithu, ajjen tsüwa wi atheghi kepathu nyan pi tsü miwi nkemehaiki ciden!

Thowa Kemessi-u

(Luk 12.2-7)

26 “Tsalina anyithu nmessi lalo. Khili nmula kebenthu tsüdila sa pi muya thsüaben, nu kuthi kebenthu tsüdi pi chüya thsüaben.

27 Hi kejang wi mangwa pi nthu kiza khe nthu na kewegü wi tsü nkhi nengthu yishü, nu nthu na kekuthi wi mangwa zaya khe ajjenmili wi kinu tsü nkhi chithu yishü.

28 Kahangli ketan khe aghamu pathiya nkebenthu tsü nmessi lalo, isala kahangli nu aghamu la pi annighajü wi yasa kebenwa Anyiza tsü messiyalo.

29 Apisa kesü pi akhükhü keni shüya mehai, isala akhükhü kesütan la nthu Bawa kemeshen nkenye tsü ayyi wi qancadu nten.

30 Isala nthu ghenä tsü nthu lissen tsüdila si senben.

31 Tsalina nmessi lalo; nthu na akhükhü kejon miwi ma men dhu.

Khrista Kekhishü nu Meyamvukesa

(Luk 12.8-9)

32 “Keujüla anyi kesü na anyithu tuwi ma ijile kesa khishü lethu, hi la tang wi iBa tuwi ma ghenä tsüti khiben.

33 Isala anyi thowa na anyithu tuwi hi meya mvula sa khe hi la tang wi iBa tuwi ma meya mvula shaben.

Keccawa nye, Isala Njünnu Kesü

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 “Hi keccawa sen nu ayyi wi ghole nmeshen lalo. Nyele, hi keccawa nyela njünnu kesü sen nu ghole.

35 Atsathu na abathu shun, angathu na ajjathu shun, nu accünyietu na anyietu shun thsüle kesalina hi ghodha;

36 nu anyi kesü nankemeghü ntsawa na ma jjenku wina shhugho ben.

37 “Anyi thowa na hi ketizen miwi ma ba nyelela ma jja tizen kayi khe isenkenie nsa qo; nu anyi thowa na hi ketizen miwi ma tsanga tizen kayi khe ma isenkenie nsa qo.

38 Anyi thowa na ma kross pvünu iseng nie meya khe ma iseng kenie nsa qo.

39 Anyi thowa na ma kahangli hangsha yale sa khe dedi shaben, isala thowa na ighena ma kahang khuchi khe mu nengya shaben.

Akutimen

(Mrk 9.41)

40 “Anyi thowa na nthu ssiya khe hi la ssiyaden; nu thowa na hi ssiya khe hi kesun kechiwa la ssiyaden.

41 Anyi thowa na Anyiza nyilo ssiya khe ma Anyiza nyilo ghenä akutimenwa tsü pi gishü yaben; nu anyi thowa na ketsatan nyi ssiya khe ma ketsatan nyi ghenä akutimen tsü pi gishü yaben.

⁴²Hi nthu kizaden, anyi thowa na atssü kicü hyi kesü la pi hi sansikeya hathu jawi kizza ntsawa kesü jü thsü khe ma hi sansikeya nyi ghena, akutimen muya metsiben.”

Mathi 11

Johan Baptizwa wina Nyilothu Kegho

(Luk 7.18-35)

¹Jisu na kecükegwe hathu pi ma sansikeyathu Taghakeni kecü seng wi ma apen tsü teshi theng nu wala anyutithu tsü kevü wi nyu khisansi nu zhüsansi wa.

²Johan Baptizwa na atssüzüjjen wina Khrista cüki tsü zaya nu ma sansikeyathu pahan kesun pi ma wi chi

³nu keü, “No ghotenle kesawa tsüla, ithu na kepa wi hie benla nu?”

⁴Jisu na luneng, “Wala, nthu na mangwa muya nu zaya khe pi Johan kizalo:

⁵anyon nkemuthu na muya, accü nkemehaithu na lentsenya, agükedsakenaathu sa pi mehahi cü, akhuna ketecuthu na zaya, keshüthu sa pi hang neng cü, nu Ajühkemehaiwa pi ketha-uthu kiza bendha.

⁶Imiwi kesütu nkesathu na kemihhi ntsa.”

⁷Johan sansikeyathu na bvü keten wi Jisu na ma cüki khi pi anyitenti kiza, “Nthu aghansha witsü Johan wi mangwa muya benle meshen nu ciwi wa nu? Ameghü na aghangwa mo kuli keben tsü kwe?”

⁸Nthu na mangwa ghang wa nu? Anyi kesü na athsümeni mehahitsü keten pvü keten tsü kwe? Anyi kadijjen wi kahangthu ti athsümeni kemehai pvü keten tsü kwe?

⁹Hi kizalo, nthu na mangwa ghang wa nu? Atusenjüh-kechü kesü kwe? Anle ntsakhiwa, isala nthu na atusenjüh-kechü kesü miwi kediki muyadha.

¹⁰Kepaghenanye tsüna Johan, Ntsawajüh na ma ghena khiben: ‘Anyiza na khi, hi ntuwi na hi nyilo kesun pi nghena alen sa thsüden.’

¹¹Hi nthu kizaden, anyi hang keghe kesü la Johan Baptizwa miwi kediki nmi, isala tang Kadiyyi wi kizza ntsawa na Johan miwi diki.

¹²Johan na ma ketsijüh pi nyu sansi keghe tsüwi na gho nansü kecu ha yasayalathu na tang Kadiyyi shun ghoben, nu anyi yasayalathu na tsü nkayale sa.

¹³Johan tsüwa tsü kecu chu atusenjüh-kechüthu tsüdi nu Mosa Yenwa na Kadiyyi cüki tsü khi;

¹⁴nu keujüla nthu na mathu jüh tsü nondi mvu lethu, Johan tsüna Elijah, gho benle khi kethengwa tsüle.

¹⁵Nthu na akhuna ben lethu kina yalo!

¹⁶“Hi mangwa pi nansü nyithu ha ghapeya mehai nu? Mathu na ghanyithu asenkesapen wi donki kebenthu tile. Mathu na khokho wi jishaben,

¹⁷‘Ikhang na nthu ghen a keshanyi khwi sa lela nthu na n-nashü! Ikhang na nthu ghen a keshü khwi sa lela nthu na nqai!’

¹⁸Johan na gho zi nu kisengtssü la njjü nan tsüdila khi, ‘Ma atsaghang ssi tenle!’

¹⁹Anyi Tsawa na gho dsa nu jjü nan anyi tsüdila khi, ‘Anyi hawa ha ghang chilo! Ma ahhaisha nu kisengtssü kejjü nyi, khajana kekhüthu nu kesamithu pvüshang kesüle!’ Kemetsa tsüna ma kekuli wina chütha yaden.”

Nkenondi Nyutithu

(Luk 10.13-15)

²⁰Jisu na amankesa kejon kekuli nyutithu wi kahangthu na mathu kesami wi leben khapeghe meyala, tsalina Jisu na anyutithu tsü kiminni.

²¹“Nghena kemessi khacu khatila saten nu, Khorazin! Nghena la kemessi khacu khatila saten nu, Bethsaida! Keujüla nshinyi wi amankesa sa kechithu tsü pi Tur nu Sidon wi sachi lethu, ciwi anyithu na kheni na kesami wina mathu leben khapeghe yadhale kesa wina alishithsü mphi nu amihi pi mathu li wi chipvü kesa nan!

²²Hi nthu kizaden, Ajühkaghaten tsathang wi Anyiza na nthu miwi Tur nu Sidon nyithu nantizen kayi cüaben!

²³Nu Kapernaum, no la! No ketanla no sa pi tang wi chi mvu sa kwe? No pi annighajü wi khalachi cüden! Keujüla no wi amankesa sa kechi tsü pi Sodom wi sachi lethu tsüna nansü la benla kesa nan!

²⁴Hi no kizaden, Ajühkaghaten tsathang wi Anyiza na nmiwi Sodom nantizen kayi cüaben!”

Hi wi Gha nu Ccayalo

(Luk 10.21-22)

²⁵Tsü tsüwi Jisu na khi, “iBa, atssan nu ayyi Pvüwa! Hi no sengle, kepaghenanye no pi kemetsa nu kechüthu tuwi kuthi ketheng tsü pi nkechüthu ccücachi kesalina.

²⁶Anle, iBa, hati kesa ha no kemeshen ghen a.

²⁷“iBa na pala tsüdi pi hi cüdha. Anyi kesütanla Abawa nkenye tsü Atsawa chü meya, nu thola Atsawa nkenye tsü Abawa chü meya, nu Atsawa na kessiya kesawa wi ma pi ccüca chiden.

²⁸“Hi wi ghalo, nthu agüccü nu akhhi kekiyan pvü ketenthu tsüdila, hi kecca pi nthu cüden.

²⁹ Nthu ikhhi tsü pvüya, nu hi wina chüyalo, kepaghenanye hi ayencüki mehai nu ccats sü; nu nthu na kecca muyaben.

³⁰ Kepaghenanye hi akhhi pi nthu cü ketenwa tsüna lekete, nu akhhi pi nthu pvü thsü ketenwa tsüna mbhesi.”

Mathi 12

Sabbath Jjügi Kekeü

(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sabbath ghanan wi Jisu na allithu pahan pvüdhi sen nu wa. Ma sansikeyathu na ghamaya kesalina asubi mahang pi dsaben.

² Farisithu na ha muya theng nu Jisu kiza, “Ghangchilo, no sansikeyathu na Sabbath ghanan wi hati kesa ha ithu Yenwa tsü shun benle!”

³ Jisu na khineng, “David na ghamaya kesa seng wi ma nu ma pvüshangthu na khati sa khe nthu na tsü si meya kwe?”

⁴ Ma Anyiza jjen wi dunu ma nu ma pvüshangthu na keqhaikedithu ketan khe mathu dsakeya Ayen nkemi mesa pi Anyiza kecüwa tsü dsa.

⁵ Nyelela nthu na Mosa Yenwa wi Sabbath ghanan kaghapenla keqhaikedithu na Kekinyijjen wi Sabbath tsathang yen pakhhi lela mathu na nsamile kesa tsü si meya kwe?”

⁶ Hi nthu kizaden, pala pahan Kekinyijjen miwi kediki na he wi benle.

⁷ Ntsawajüh na khiben, ‘Hi nanketizenwa nen khe asahang pi ahhansha kesawa tsü nye.’ Keujüla nthu na ha ma jjügi chü lethu, nthu na anyi kesami nkemithu tsü meshensa nkesale.

⁸ Kepaghenanye Anyi Tsawa hana Sabbath Pvüwa lale.”

Anyi Kesü Ma kwen kecügüshü

(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Jisu na apen tsü teshi theng nu sinagog wi wa nan

¹⁰ ciwi anyi kesü ma kwen kecügüshü na ben. Anyi pahan na ciwi ben nu Jisu kesazzi muthu ma kiminni cüle saben, tsalina mathu Jisu wi keü, “Sabbath ghanan wi nyu sa pi mehai kecü Ayen benla nmi nu?”

¹¹ Jisu na luneng, “Keujüla nthu meshu kesü na khaghaneni kesü ben nu Sabbath ghanan wi ayyiku wi khulidu lethu khati saten nu? Ma wala tsü zanshia nben kwe?”

¹² Anyi na khaghaneni miwi ma men dhuki le! Tsalina Sabbath ghanan wi anyi pahan kiqa kecü Ayen na benle!”

13Tsaseng wi ma anyi ma kwen kecügüshüwa wi kiza, “Nkwen chang chilo.” Ma ma kwen chang chinan tsüna pahanwa ti mehai nengya.

14Tsaseng wi Farisithu na apen tsü teshi nu wala Jisu pathiale acho kidenya.

Anyiza na Kessikeya Maghawa

15Jisu na nyu ma pathiale kiden eben chükeya seng wi apen ciwi na bvüa; nu anyitenti na ma nieden. Ma kesakinaathu tsüdi sa pi mehai cü,

16nu ma cüki pi nyu kepa wi nkiza lalo kesa mathu wi kiza.

17Anyiza na Isa atusenjüh-kechüwa wi khichi ketheng tsü ntsakhiwa sacenya thsüle kesalina ma ha sachi:

18 “Hawa ha imagha, hi ma kessikeyawa, hi ma ghali, nu ma hi kenen ntsawa. Hi ighamu kesun pi ma miwi chiden, nu ma hi ajühkaghaten ketenwa tsü pi nyu kizaden.

19Ma magha nu nyu ssinu kecücanli nben, nyelela alentonti wi jisha nu ajühkhi nben.

20Ma ahuphon kesü ncü ebenwa tsü pashi nben, nyelela ahula khwenkhwe ebenwa tsü la patenya nben.

21Ma atsentsawa tsü npi khangkeya chu khiben, nu anyi tsüdila kenondi pi ma miwi chiben.”

Jisu nu Beelzebul

(Mrk 3.20-30; Luk 11.14-23)

22Tsaseng wi anyi pahan na anyi kesü atsaghang ma miwi eben ghenya anyon nmu nu ajühkhi meya kesawa tsü ssinu Jisu wi gho. Jisu na anyi tsüwa sa pi mehai cü, nu ma ajühkhiya nu pala muya.

23Anyitenti tsüdi Jisu kekuli tsü mu pi amansa nu khi, “Ma David Tsawa tsü nye kwe?”

24 Farisithu na ha zaya nu khineng, “Beelzebul atsaghangthu kediwa na kekhang pi ma kecü ghenya ma atsaghangthu jügüshiya benle.”

25Jisu na mathu kemeshen tsü chüya nu ma mathu wi kiza, “Kadiyyi kesüsü tsüdila gishüzighe pi khokho ssinu aghisa ben lethu dediden. Nu anyuti nyelela atheghi kesüsü tsüdila gishüzighe pi khokho ssinu aghisa ben lethu qancaden.

26Tsalina keujüla Satan kadiyyi tsü gishüzighe pi khokho ssinu aghisa ben lethu ma kadiyyi tsüna khati nu ngan benya mehai nu?

27Nthu na Beelzebul na kekhang pi hi cü nu hi atsaghangthu jügüshiya benle khiben. Isathu, thowa na kekhang pi nthu nyithu cü nu tsüthu jügüshiya thsü nu? Tsalina nthu kekuli ketanla nthu na sazzi benle kesa chüyaben!

28 Nyele, Beelzebul na nye, isala Anyiza Ghamu kekhang pi hi cü nu hi atsaghangthu jügüshiyaben, tsüna Anyiza Kadiyyi na nthu miwi ghodha kesa chütiyaben.

29 “Anyi thola atuwa sa anyi kezüwa tsü bhen nkesa tsü ma anyi kezüwa jjen wi dula ma tsanqaithu tsü khuya nben; Tsaseng wi ccüna ma jjenwa tsü yasaya mehai.

30 “Anyi thowa na hi wiwa nye khe ma hi shunden; thowa na hi gweghe pala saghu nten khe ma ntsakhiwa pazighe ben.

31 Hi ha jjugi ghen nthu kizaden: anyithu kesami nu mathu nkemehai kekhi tsüdila kesami teshi pi cüya mehai, isala thowa na Kemetha Ghamu kethenjüh khi khe kesami teshi pi cü keya nmi.

32 Anyi kesü le kesü lela Anyi Tsawa kethenjüh khi lela kesami teshi pi cüya mehai, isala thowa na Kemetha Ghamu kethenjüh khi khe khili le anuphan wi lela kesami teshi pi cü keya nmi.

Achanton kesü nu Mabi

(Luk 6.43-45)

33 “Achan mabi kemehai muyale kesalina nthu maton kemehai ben meyathu yishü, keujüla nthu na maton nkemehai ben lethu mabi la nkemehai muyaden. Kepaghenanye achanton tsüna khati kesa khe mabi wina chüyaden.

34 Amaghangthu, nthu na nmehai lethu khati nu pala kemehai khiya mehai nu? Kepaghenanye aleben wi mangwa na pong ben khe apang wi tsü khishü shhugho den.

35 Anyi kemehaiwa na ma pala kemehai keben wina kemehai sen shhugho den; nkemehaiwa na ma pala nkemehai keben wina nkemehai sen shhugho den.

36 “Hi nthu kizaden, Ajühkekaghaten tsathang wi anyi tsüdila ma ajüh nkemehai kekhi cüki tsüdila khuchiden.

37 Kepaghenanye nthu jüh kenie wina nthu ghan nan, nu nthu mehaiya nyelela meshensa ben.

Amankesa Kekhie

(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

38 Tsaseng wi Ayenkesansithu nu Farisithu pahan na ma wi khi, “Ikhang na no amankesa kulikechi ghangchi mvu benle.”

39 Jisu na mathu wi khineng, “Nansü anyithu ha khatila nmehai nu Anyiza nchüdha nu! Nthu na hi wi amankesa kesü khie ben la? Nyele! Jonah atusenjüh-kechüwa na amankesa sa kechi ketan khe kepa wi pi nthu ncüdha.

40 Jonah na ghanan kecheng ghaja kecheng anga keti pvü non wi keben tsüti Anyi Tsawa la ghanan kecheng nu ghaja kecheng ayyi kedhu non wi benden.

⁴¹ Ajühkaghaten tsathang wi Nineve nyithu na shagha nthu kiminni ben, kepaghenanye mathu na Jonah jüh kekhi zakeya wi mathu na kesami wina khapegheya; hi nthu kizaben, hewi pala pahan Jonah miwi kediki na benle!

⁴² Ajühkaghaten tsathang wi Sheba wi Kadijja na shagha nthu kiminni ben, kepaghenanye ma diyyi kelensie wina gho Kadimi Solomon kemetsa kesansijüh tsü kinaya; hi nthu kizaben, hewi pala pahan Solomon miwi kediki na benle!

Nkemehai Ghamuwa na Keghoneng

(Luk 11.24-26)

⁴³ “Nkemehai ghamu kesü na anyi kesü wina bvü lethu, ma ayyi tsüdi wi wa ma keben pen bhaden. Keujüla tsü nmula lethu,

⁴⁴ ma ketanla hati khiben, ‘Hi kheni ijjen teshi kesawa wi tsü wha neng den!’ Tsalina ma wha neng nan ajjen tsüna kaghacang, satemetha nu kiden pi mehaitsü kethengla muya.

⁴⁵ Tsaseng wi ma wala ma miwi nkemehaiki ghamuthu tagü ssigho ciwi hang wa. Tsalina tsüti sa keya wi anyi tsüwa cüki na kheni miwi nmehaiki la. Nansü tsüwi anyi nkemehaithu miwi hati saben.”

Jisu Jja nu Ma Cünyuthu

(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Jisu na ma jja nu ma cünyuthu na gho lela ma anyithu wi ajühkhi ben. Mathu na akhemi wi ngan nu ma ccünengle hieben.

⁴⁷ Tsalina ciwi anyi kesü na ma wi kiza, “Ghangchilo, njja nu ncünyuthu na akhemi wi nganben, nu mathu no ccüneng mvu benle.”

⁴⁸ Jisu na luneng, “Anyi thowa na ijja nu icünyuthu nu?”

⁴⁹ Tsaseng wi ma sansikeyathu tsütson nu khi, “Ghangchilo, hathu ha ijja nu icünyuthu le!

⁵⁰ Anyi thowa na iBa tang wi kebenwa na ma ya sa thsü mvu keben tsü saten khe tsüna icünyuwa, itssüggüwa, nu ijja le.”

Mathi 13

Amacükivvüwa pi Ajühkaghape

(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Tsü ghanan wi Jisu na ajjen tsü teshi nu wa aghajü kete wi donki nu nyu khisansi.

² Anyitenti ma vüsen keben tsüna di ntsa sa kesalina ma ahun kesü wi duya nu anyitenti na aghüsa wi ngan.

³ Ma ajühkaghape wina pala kejon khi pi mathu kiza. “Anyi amacü kivvüwa na amacü pi vvü wa.

⁴Ma amacü pi ma lli wi kivvüchi wi amacü pahan na alen wi qancadu nu awathu na gho mcüa.

⁵Pahan na ayyi kemehai keu ketan eben alon miwi qancadu. Ciwi ayyi kemehai kejon nkemi ghenä amacü na wan shhugho.

⁶Isala aghani na shhugho tsüthu thsü kechi wi tsüthu ghazan na mehaisü cha nkeya ghenä tsüthu na wan jü wa.

⁷Pahan na aghazü jawi qancadu nu shigü keshagha wi aghazü na mathu khwensha.

⁸Isala pahan na ayyi kemehai wi qancadu shigü keshagha wi mabi bünya; pahan na meza, pahan na achentugho, nu pahan na changha tsüti bünya.”

⁹Jisu na khi, “Keujüla nthu na akhuna ben lethu kinayalo.”

Ajühkaghape Jjügi

(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰Tsaseng wi sansikeyathu na Jisu wi ghonu ma keü, “Mangkesa na anyithu na no keccüneng wi no ajühkaghape khiten nu?”

¹¹Jisu luneng, “Kekuthi wina tang Kadiyyi cüki chüya keten pi nthu cüdha, isala mathu ghenä tsü tsüti nyele!

¹²Kepaghenanye anyi thowa na pala pahan ben khe pi wwa neng cüden, isanu ma ji ntsa benya thsüden; isala anyi thowa na mangla nmi khe ma keu ketan eben tsü lela sen bvüaben.

¹³Hi ajühkaghapethu wi na mathu keccüneng tsüna ma jjügi hale: mathu na ghang lela muya nben, mathu na kina lela za nu chüshiya nben.

¹⁴Tsalina Isa na atusenjüh-kekhi tsüna mathu ghenä saaben: ‘Anyi hathu ha kina nu kina lela chüshiya nben; mathu na ghang nu ghang lela muya nben,

¹⁵kepaghenanye mathu leben na jengdha, mathu akhuna tecu nu mathu nyon na jangdha. nyelethu, mathu nyon na mu, mathu khuna na za, nu mathu leben na chüshiya kesa; isanu mathu na hi wi gho nu hi mathu sa pi mehaisü cüa kesale, Anyiza na khi.’

¹⁶“Isala nthu na acenpvü eben ntsale! Nthu nyon na muben, nu nthu khuna na zaben.

¹⁷Hi nthu kizaden, atusenjüh-kechüthu nu ketsathanthu kejon la nthu na mu eben ha muya mvuthi sa lela mu meya, nu nthu na za eben ha zaya mvuthi sa lela za meya.

Jisu Na Amacü kivvüwa Jjügi Khimethakechi

(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸“Tsalina amacü kivvüwa pi ajühkaghape ha ma jjügi mangwa khe chüyalo.

¹⁹Anyi na Kadiyyi cüki tsü zaya lela ma jügi nkechüthu tsüna amacü na alen wi keqancathu ti kesa. Atsaghang na gho nu pi mathu leben wi yangchi ketheng tsü sen bvüa.

²⁰Amacü alon miwi keqancathu tsüna anyi na ajüh tsü zakeya wi anonghe ntsa nu tsü yakeyathu.

²¹Isala mathu ghazan cha meya nu matsü kesie ben meya. Tsalina ajüh tsüwa ghen ketizenkesa nu kemeten-kemesha na kegho wi mathu na wan tsü teshia.

²²Amacü aghazü jawi keqancathu tsüna anyi na ajüh tsü za keyathu, isala mathu kahang wi ahathakina nu keben kenmvu na ajüh tsü khwensha nu mathu bi bün meya la.

²³Amacü ayyi kemehai wi keqancathu tsüna anyi na ajüh tsü zaya nu chüya kesathu: mathu pahan na abi meza, pahan na abi ahentugho, nu pahan na abi changha tsüti bünya.”

Adeghesu Pi Ajühkaghape

²⁴Jisu na ajühkaghape kepa wi la pi mathu kiza: “Tang Kadiyyi na hati kesa. Anyi kesü na amacü kemehai pvü wa ma lli wi vvüchi.

²⁵Ghaja wi anyithu tsüdila jen watha kesa seng wi aghinyi kesü na adeghesu sen wa asu jawi vvüchi nu bvüa.

²⁶Asu na shigü shagha nu bün keya wi adeghesu muya.

²⁷Anyi tsüwa maghathu na gho ma wi khi, ‘Kediwa, no amacü kemehai pi nlli wi nvvüchi kwe?’

²⁸Ma luneng, ‘Aghinyi pahan na tsüti sa theng.’ Mathu na ma wi keü, ‘No ikhang ya wala adeghesuthu tsü pfü thsü mvu ben kwe?’

²⁹Isala ma khineng, ‘Nyele, kepaghenanye nthu na adeghesuthu saghu kewa wi asuthu la pfüghu shaben.

³⁰Makesasa manyi gweghe allikewwi tsü npi kecu chu shigü benla thsülo. Nu allikewwi tsüwi hi kewwithu kizala, atuwa sa adeghesuthu tsü saghu pi bhenya nu pi annibhon wi khala chilo. Isala asu tsü saghu pi isabe wi chilo kizaden.’ ”

Hanuwencü Pi Ajühkaghape

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹Jisu na ajühkaghape kepa wi khi pi mathu kiza: “Tang Kadiyyi tsüna hati kesa. Anyi kesü na hanuwencü pi ma lli wi yangchi.

³²Tsüna pala cüghe jawi kizza ntsawa, isala shigü keshagha wi aghang tsüdi jawi keti ntsawa saden. Tsüna maton sa shaghathu awathu na gho ma cünathu cakhu wi mathu ghacen saden.”

Azimi Pi Ajühkaghape

(Luk 13.20-21)

³³Jisu na tsü miwi la ajühkaghape pi mathu kiza: “Tang Kadiyyi tsüna hati kesa. Nza kesü na azimi khuya nu pi ashijü kecheng wi awheng saghu nu maben la azimi npi ceng keshhugho chu pi ketheng tsüti le.”

Jisu na Ajühkaghapethu Kesen

(Mrk 4.33-34)

³⁴Jisu na ajühkaghapethu sen nu hathu ha tsüdi pi anyitenti kiza; ma ajühkaghape nsenla pala kesü la pi mathu nkiza.

³⁵Atusenjüh-kechü na kekhi tsü ntsakhiwa sacenya thsüle kesalina ma hati sa, “Hi mathu keccüneng wi ajühkaghapethu senden; Hi kheni ayyi sahangkechi wina npi kechü jithu pi mathu kizaden.”

Jisu na Adeghesuthu pi Ajühkaghape Jjügi Kekhi

³⁶Jisu na anyitenti teshi nu ajjen non wi kedu wi ma sansikeyathu na gho ma wi keü, “Alli wi adeghesuthu pi ajühkaghape tsü ma jjügi mangwa khe pi ikhang kizalo.”

³⁷Jisu na luneng, “Anyi amacü kemehai pi vvükechiwa tsüna Anyi Tsawa;

³⁸alli tsüna ayyi; amacü kemehai tsüna anyi Kadiyyi ji saya kesathu; adeghesuthu tsüna anyi atsaghang ji sa kesathu;

³⁹nu adeghesuthu pi vvükechiwa tsüna atsaghang. Allikewwi tsüna kahang sakhen, nu kewwithu na tangnyilothu.

⁴⁰Adeghesuthu saghuya nu pi annibhon wi mecang kesa tsüti kahang sakhen wi la tsü makesü saben:

⁴¹Anyi Tsawa na ma nyilothu kesun pi ma Kadiyyi wi anyithu nyu sa pi sami thsü nu anyi nkemehai sa ketenthu tsüdi saghuya thsüaben,

⁴²nu mathu na anyi tsüthu pi anni kisa ntsa wi khala chi nu ciwi mathu na qai nu ayha kemeküli ben.

⁴³Tsaseng wi anyi ketsatanthu na aghani ti mathu Ba Kadiyyi wi wegü ben den. Keujüla nthu na akhuna ben lethu kinayalo!

Kekuthi Keben-keyeng Pi Ajühkaghape

⁴⁴“Tang Kadiyyi tsüna hati kesa. Anyi kesü na alli wi kekuthi keben tsü muya. Ma tsü shanbhon neng, nu ma nonghe ntsa wala ma keben tsüdi pi jeü, isanu wala alli tsü sheiya.

Mejüti pi Ajühkaghape

⁴⁵“Tang Kadiyyi tsüna hati la kesale. Anyi kesü na mejüti kemehai tsü bhaden,

⁴⁶nu ma wa tsüna mehai ntsa kesa mukeya wi, wala ma keben tsüdi pi jeü, nu mejüti tsü sheiya.

Kaghanthsü Pi Ajühkaghape

⁴⁷“Tang Kadiyyi tsüna hati la kesale. Anga kaghanthu pahan na mathu kaghanthsü pi aghajü wi cüchi nu anga alen kepapa kesa tsüdila ghanya.

⁴⁸Mathu kaghanthsü pong keya wi tsü zanshi pi aghüsa wi chi nu donki nu tsü ghaka; kemehaithu pi mathu ngakhang wi chiya nu nkemehaithu pi khala.

⁴⁹Kahang sakhen wi hati saben: tangnyilothu na wala anyi kemehaithu jawi nkemehaithu saghuya,

⁵⁰nu mathu pi anni kisa ntsa wi cüchi nu ciwi mathu na qai nu ayha kemeküli benden.

Ketheü Tsentsawa nu Kaghawen

⁵¹“Nthu na hathu ha chübenla nu?” Jisu na tsüti mathu keü. Mathu na “Chübenle” khineng.

⁵²Tsalina ma khineng, “Hawa ha ma jjugi, Ayenkesansithu tsüdila tang Kadiyyi nyi sayakea tsüna aijen pvüwa na ma keben ketheng jjen wi pala ketheü nu kaghawen khushikeya tsütile.”

Nazareth wi Jisu Meya Mvula kesa

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³Jisu na ajühkaghape hathu ha kekhi seng wi apen tsü teshi theng nu

⁵⁴ma nyutiwa wi tsü wa neng. Ma sinagog wi nyu sansi nu ma jüh za keyathu tsüdila amansa nu keü, “Anyi hawa ha ma khie wi kemetsa nu amankesa kekulithu kekhang ha muya nu?”

⁵⁵Ma achankecüwa tsa tsü nye kwe? Ma jja na Maria nu James, Josef, Simon, nu Judah hathu na ma cünyuthu nye kwe?

⁵⁶Ma tssüggüthu tsüdila hewi hang nben kwe? Ma khie wi hathu ha muya nu?”

⁵⁷Tsalina mathu na ma meya mvula. Jisu na mathu wi khi, “Atusenjüh- kechüwa tsüna ma nyuti nu ma jjen wi ketan khe kahe wi tsüdila ma kinyikü den.”

⁵⁸Mathu kenondi nkemi ghena ma ciwi amankesa kejon nkulichi.

Mathi 14

Johan Baptizwa Keshü

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹Tsü tsüwi Galilee wi kekhang kesenwa Herod na Jisu cüki tsü zaya.

- ²Ma ma maghawa wi kiza, “Hawa ha ntsakhiwa Johan Baptizwa, ma keshü wina hang shaghadha. Tsalina ma amankesa kuliya kemehai kekhang hathu benle.”
- ³Kepaghenanye Herod na kheni Johan ghanya nu ma bhen pi atssüzüjjen wi chia. Ma hati kesa hana ma cünyuwa Filip wubvü Herodia ghenä.
- ⁴Kepaghenanye Johan Baptizwa na Herod wi kiza, “No Herodia tsü keya ayen nmi.”
- ⁵Herod na Johan pathiale sa lela ma Judah nyithu messi, kepaghenanye mathu na Johan pi atusenjüh-kechü kesü saden.
- ⁶Herod kepvügha tsathang wi Herodia nga kesü na ghola anyithu maben tuwi nashü. Herod na ma nen ntsa saya
- ⁷nu ma anga tsüwa wi khishichia, “Hi kishen nu khiben, no hi wi mangwa khie khe pi no cüaben.”
- ⁸Ma jja na khikechi kenie wina nzawa na gho ma wi khie, “Khili Johan Baptizwa li wie pi akhu ha wi chicülo.”
- ⁹Kadimiwa na ma hathana wa, isala ma ma kejjenthu tsüdi tuwi na ma jühkhuchi kesalina nzawa kenen tsü sa pi cülo khichia.
- ¹⁰Tsalina ma atssüzüjjen wina Johan li wieya thsüa.
- ¹¹Ali tsü pi akhu kesü wi chi pie gho nzawa cüa nu ma tsü pienu ma jja wi wha.
- ¹²Johan sansikeyathu na gho ma kamang pie wa vhüa; tsaseng wi mathu na wa tsü pi Jisu kiza.

Jisu na Anyi Hazar Manga Ghanja Kecü

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Jhn 6.1-14)

- ¹³Jisu na Johan cüki tsü zakeya wi ma ahun kesü wi duya nu apen tsü teshi nu ma ketan kecaghang pen kesü wi wa. Anyithu na tsü zakeya wi mathu nyutiwa teshi nu alentsen sen nu ma nie wa.
- ¹⁴Jisu na ahun wina shhugho anyitenti muya nu mathu ghenä ma leben güccüya, nu mathu kesakinaa sa pi mehāi cü.
- ¹⁵Minulen wi sansikeyathu na ma wi gho nu khi, “Khili minu wadha, nu hawa ha thola nkemi pen wi. Anyithu kesun pi bvü thsü nu mathu ya wala ha kevü anyu wi mathu ghenä kedsakejjü sheiya thsülo.
- ¹⁶Jisu na khineng, “Mathu ya nbvü thsü la mehāi. Nthu na pala pahan pi mathu dsa thsülo.”
- ¹⁷Mathu na luneng, “Ikhang na amesa be manga nu anga keni ketan benle.”
- ¹⁸Jisu na khi, “Isathu tsüthu tsü sen nu hi wi gholo.”

¹⁹Tsaseng wi ma anyithu yala aghang miwi donkiya thsülo khichi. Ma amesa be manga nu anga keni tsü khuya nu tang wi ghang nu Anyiza wi kesawegü khiechi. Ma amesa tsü pakhiya nu pi sansikeyathu cü nu pi anyithu wi gishü thsü.

²⁰Anyi tsüdila dsa pi anonkwen ntsa saya. Tsaseng wi sansikeyathu na kedsatu ashijü taghakeni saghuya.

²¹Anyi ciwi kedsathu na hazar manga-u, tsüna nzathu nu ghanyithu nsichi.

Jisu na Atssü Miwi Lenketsen

(Mrk 6.45-52; Jhn 6.15-21)

²²Jisu na sansikeyathu yala ahun wi du nu ma tu wina aghajü khhakawa wa thsü, nu ma anyitenti tsü kesun pi bvü thsüa.

²³Tsaseng wi ma ketan ayikha kesü miwi kila kekhie sa wa. Minulen wi Jisu ma ketan ciwi benla:

²⁴nu tsü tsüwi atssüketi na ahun pienu aghajü non wi kelensie wi du benla, kepaghenanye ameghü na sho ntsa kesalina.

²⁵Aghanen amighe kekihhe kecheng nu tugho jüwi tsü Jisu na atssü miwi na alentsen sen nu sansikeyathu wi gho.

²⁶Mathu na ma atssü miwi alentsen keten kemu wi mathu qhethiketen nu messi pi magha nu khi, “Ha acenpvü kesü le!”

²⁷Isala tsümeysi Jisu na mathu wi kiza, “Lebenzü yalo! Ha hi le, nmessi lalo!”

²⁸Tsaseng wi Pitor na ma wi khi, “Apvüwa, tsüna ntsakhiwa no lethu, hi kiza nu atssü miwi na no wi gho thsülo.”

²⁹Jisu na “Gholo” khinengchi. Tsalina Pitor na ahun wina shhugho atssü miwi na Jisu wi wa.

³⁰Isala ma ameghü kekhang kemu wi ma messiya nu atssü non wi duale wa. Tsalina magha nu khi, “Apvüwa, hi hangsha cülo.”

³¹Tsümeysi Jisu na ma kwen chang pi ma ghantanya nu khi, “No kenondi khatila zeng nu! Mangkesa na kesütu ten nu?”

³²Manyi gweghe ahun wi duya nu ciwi ameghü na nshola.

³³Ahun wi keben sansikeyathu na Jisu kinyi nu khi, “Ntsakhiwa no Anyiza Tsawa le!”

Jisu na Gannesaret wi kesakinaa sa pi Mehaikecü

(Mrk 6.53-56)

³⁴Mathu na aghajü pvüdhi sen nu Gannesaret yyi wi ghoya,

³⁵ciwi anyithu na Jisu chüya. Tsalina mathu na nyu kesun pi ayyi tsü kevä wi kesakinaathu tsüdi cichi thsü nu mathu ssinu Jisu wi gho.

³⁶Mathu na Jisu wi kesakinaathu yala ma thsü katen ketanla kidhenya thsülo khie; nu tsü kidhenkeyathu tsüdila sa pi mehaya.

Mathi 15

Abamyithu Kesansijüh

(Mrk 7.1-13)

¹Farisithu nu Ayenkesansithu pahan na Jerusalem wina gho Jisu keü,

²“Mangkesa na no sansikeyathu na abamyithu kesansijüh tsü nie nten nu? Mathu na akwen mehaitsü nmetsila dsajjü ten le!”

³Jisu na khineng, “Isathu nthu mangkesa na Anyiza yenwa tsü n-niela nthu bamyithu na kesansijühwa tsü nieten nu?”

⁴Kepaghenanye Anyiza kekhi na, ‘Nthu ba nu nthu jja kinyiyalo.’ nu ‘Thowa na ma ba nu ma jja kishencü khe ma yala shü thsülo.’

⁵Isala nthu na keujüla anyi kesü na pala pahan pi ma ba nu ma jja kiqaya kemehai ben lela ‘Hawa ha Anyiza jile,’

⁶ma ma ba nkinyiküla mehai le isa khiden. Hatinu nthu na nthu kesansijühwa tsü niele sala Anyiza yenkhukechiwa tsü nkhichi laden.

⁷Nthu nkenyeghe kesathu! Isa atusenjüh-kechüwa na nthu ghena kekhi tsüna atsentsale!

⁸‘Anyiza na khiben, anyi hathu na mathu pang wi hi kinyiküden, Isala mathu leben tsü hi ssinu temejuden.

⁹Mathu na hi kekinyi tsüna kaghacang, kepaghenanye mathu na anyi sa kechi ayenthu tsü pi iyenthu ti nyu sansiden.’”

Pala Anyi sa pi Nmetha Thsüla Ketenthu

(Mrk 7.14-23)

¹⁰Tsaseng wi Jisu na anyitenti ci pi ma wi chi nu khi, “Kina nu chüyalalo!”

¹¹Ciwi pala mangla amei wina anyi non wi du nu ma sa pi nmetha thsüla kesa na nmi, isala pala anyi non wina keshhughowa tsüna ma sa pi nmetha thsüla ten le!”

¹²Tsaseng wi sansikeyathu na ma wi ghonu ma keü, “No hati kekhi wi Farisithu kemeshen yasa kesa tsü no chüben ma?”

¹³Jisu na khineng, “Achanton kesü le kesü lela iBa tang wi kebenwa na pi nkishen chiwa tsü pfüpi shaben.

¹⁴ Mathu ghenen leben ketizen nsa lalo! Mathu na anyon nkemuthu nu anyon nkemu ccülikesathu; nu anyon nkemu nyi kesü na kepawa lentsütsonthu manyi qho ayyiku wi khuliduaben.”

¹⁵ Pitor na khi, “Ajühkaghape ha jjugi khimetha pi ikhang kizalo.”

¹⁶ Jisu na mathu wi khi, “Nthu la khilila tsü nchü kwe?”

¹⁷ Pala mangwa na anyi pang wina apvü wi du khe amei wi shhu keten tsü nthu na nchü kwe?

¹⁸ Isala mangwa na apang wi shhugho khe tsüna aleben wina shhugho ben, nu tsüthu tsüna anyi sa pi nmetha thsüla tenle!

¹⁹ Kepaghenanye ma leben wi pala nkemehai kemeshenwa tsüna ma ssi wa nyu pathi, keqheza sa, pala kepa wi nkemehaithu sa, ghanfü, milimesa, nyu nanmeghü isa thsüden.

²⁰ Hathu ha anyi sa pi nmetha thsüladen. Isala mathu na nthu salo kekhi nthu kwen nmetsila kedsa hana anyi sa pi nmethala thsüya nbenle.”

Nza Kesü Kenondi

(Mrk 7.24-30)

²¹ Jisu na apen tsü teshi nu Tur nu Sidon nyunutithu ketsaki ayyi wi tsü wa.

²² Kanaan nyi nza kesü na ayyi ciwi hang keten na gho ma metu nu khi, “Apvüwa David Tsawa; hi nantizen chicülo! Atsaghang kesü na inga miwi ben, nu ma güccü ntsa saben.

²³ Isala Jisu na ma wi ajüh kesü la nkhi. Ma sansikeyathu na ma wi khi, “Ma kesun pi bvü thsülo! Ma ikhang nienu hati magha ben le!”

²⁴ Tsaseng wi Jisu na khineng, “Hi kesun pi Israel nyithu khaghaneni ti bhatagha kesathu wi ketan chi theng.”

²⁵ Isala nzawa tsüna ghola ma tuwi akhhutsüdu nu khi, “Apvüwa, hi kiqa cülo.”

²⁶ Jisu na khineng, “Ghanyithu nün tsü khupi affüthu cü kesa tsüna nmeshon.”

²⁷ Nzawa na khineng, “Anle, Apvüwa, isala affüthu la mathu pvüwa miz wi qancan-qanlathu tsü dsaden.”

²⁸ Tsalina Jisu na ma wi khineng, “No nza kenondi keben ntsa. No kenmvuwa tsü sa pi no cüben.” Isanu tsü tsüwi na ma nga na mehaiya.

Jisu na Nyu Kejon sa pi Mehajü kecü

²⁹ Jisu na apen tsü teshi nu ma ketan Galilee Ghajü wi wa. Ma ayikha kesü miwi ki donkiben.

³⁰Anyitenti keti na ma wi gho, mathu na anyi accü nkemehai, akwen nkemehai, anyon nkemu, ajühkhi nkeya, nu kesakinaathu kejon ssigho Jisu ccü wi chi, nu ma mathu tsüdi sa pi mehai cüa.

³¹Anyi ajühkhi nkeyathu na ajühkhiya, accü nkemehaithu na alentsenya, anyon nkemuthu na pala muya kesa tsü mu pi mathu mansa nu mathu na Israel Nyizawa tsü seng.

Jisu Na Anyi Hazar Mejü Ghanja kecü

(Mrk 8.1-10)

³²Jisu na ma sansikeyathu ci pi ma wi chi nu khi, “Hi anyi hathu ghenen leben güccü benle, kepaghenanye mathu na ghanan kechen hi gweghe ben wadha nu khili mangla kedsa nmiladha. Hi mathu ya ndsa njjüla kesun pi bvü thsü mvu nbenle; kepaghenanye isalethu mathu na wa alenca wi picathiaben.”

³³Sansikeyathu na ma wi keü, “Ikheng hewi ayyikeshü wi ha kedsakejjü khiewa pi anyitenti ha ghanjaya nu?”

³⁴Jisu na keü, “Nthu na amesa khaju ben nu?” Mathu na “Amesa be tagü nu anga kizzakiki keu benle!” khinengchi.

³⁵Tsalina Jisu anyitenti ya ayyi wi donkiya thsülo khichi.

³⁶Tsaseng wi ma amesa be tagü nu anga khuya nu Anyiza wi kesawegü khiechi, nu tsüthu pakhi pi sansikeyathu cü nu pi anyithu gishüya thsü.

³⁷Mathu tsüdila dsa pi anonkwen ntsa saya. Sansikeyathu na kedsatu ashijü tagü saghuya.

³⁸Anyi tsü kedsathu na hazar mejü, tsüna nzathu nu ghanyithu nsichi.

³⁹Tsaseng wi Jisu na anyithu kesun pi bvü thsüa, nu ma ahun kesü wi duya nu Magadan yyi wi wa.

Mathi 16

Amankesa Kekuli Kekhie

(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹Farisithu nu Sadukithu na Jisu ghan-nan le gho, nu ma tang wi amankesa kekuli kesü sa pi mathu ccücalo kesa khie.

²Isala Jisu na khineng, “Aghani na du keten wi nthu na hati khiden, ‘Akulu na nmieni keben ghenen atsanen mehai benle.’

³Nu nthu na aghanen wi hati khiden, ‘Akulu nmie pi jang keben ghenen atsangho benle.’ Nthu na akulu ghang nu atsanen kemehai keteshü khiya mehai, isala nthu na amankesa hathu matsü tsü khiya nbenle!

⁴ Khija-ghashenen nyi ha khatila nmehai nu Anyiza nchüladha nu! Nthu na hi wi amankesa kekuli khieben la? Nyele! Jonah na amankesa sa kechi miwi amankesa kepa wi pi nthu cü nbendha.” Tsaseng wi ma mathu teshi nu bvüa.

Farisithu nu Sadukithu Zimi

(Mrk 8.14-21)

⁵ Sansikeyathu na aghajü pvüdhi sen nu khhakawa wi wa nan mathu amesa pvüya mali benla.

⁶ Jisu na mathu wi kiza, “Farisithu nu Sadukithu zimi ghenan thu meghe-metsa nu kiden-kesha yalo.”

⁷ Mathu jawi hati keccünengli wa, “Ikhanga amesa pvüya mali kesa ghenan ma hati khiben le.”

⁸ Jisu na mathu hati khi keben tsü chüya nu mathu wi keü, “Mangkesa na nthu jawi amesa pvüya mali kesa cüki tsü khiben nu? Nthu kenondi khatila zeng nu!”

⁹ Nthu na khili la npi chüya kwe? Nthu hi amesa be manga pi anyi hazar manga gishü dsa thsü kesa tsü nchü kwe? Nthu na kedsatu ashijü khaju saghuya nu?

¹⁰ Nu amesa be tagü pi anyi hazar mejü gishü dsa thsü kesa tsü khati nu? Nthu na kedsatu ashijü khaju saghuya nu?

¹¹ Hi nthu wi amesa ghenan khi nben, nthu na chüzzi keben han khati nu? Nthu na Farisithu nu Sadukithu zimi ghenan kiden-kesha yalo!”

¹² Tsaseng wi sansikeyathu na ma azimi pi amesa wi chiketen tsüghena nyela Farisithu nu Sadukithu kesansijüh ghenan kiden-kesha yalo nu mathu kizabenle kesa tsü chüya.

Pitor Na Jisu Cüki Kekhishi

(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Jisu na anyuti Kaesarea Filippi yyi kete wi wa nu ma sansikeyathu wi keü, “Anyithu na Anyi Tsawa tsü pi thowa le khiten nu?”

¹⁴ Mathu na khineng, “Pahan na Johan Baptizwa le khiden; kepathu na Elijah le khi, nu kepa na Jeremiya nyelela atusenjüh-kechü kesü le khiden.”

¹⁵ Ma mathu wi keü, “Isathu nthu tsü hi pi thowa le saten nu?”

¹⁶ Simon Pitor na khineng, “No Messiya, hangkeben Anyiza Tsawa le.”

¹⁷ Jisu na luneng, “Johan tsawa Simon, no kemihhi ntsawa le! Kepaghenanye atsentsa hawa ha anyi sajjü wina pi no ncü, isala tang wi kebenwa iBa pi no chü thsüle.

¹⁸ Tsalina Pitor, hi no kizaden: no alon kesü, nu hi alon hawa miwi hi kekinyijjen saden, nu keshü lela khiela tsü miwi khangya nben.

¹⁹ Hi tang wi Kadiyyi shakhen pi no cüden; no ayyi wi mangwa khen khe tang wi la khen shaben, nu no ayyi wi mangwa nkhen la khe tang wi la nkhen laben.”

²⁰ Tsaseng wi Jisu na ma Messiya le kesa ma sansikeyathu na pi anyi thola nkiza lalo kiza ntsa sachi.

Jisu Na Ma Ketizenkesa nu Keshü Cüki Kekhi

(Mrk 8.31—9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Tsü nten na Jisu na ma sansikeyathu wi khi, “Hi Jerusalem wi wa nu keshenpfüthu, keqhaikedi ntsathu, nu Ayenkesansithu kwen wi ketizen nsathu yishü. Mathu na hi pi shü thsüaben, isala hi ghanan kecheng seng wi hangneng shagha ben.”

²² Pitor na ma ssi wa ma kha nu khi, “Apvüwa, Anyiza na tsüti sa nbenle! Khiela nmiwi tsüti sa yishü!”

²³ Jisu na khapeghe wa Pitor ghang nu khi, “Hi wina bvülo, Satan! No ilen khenben, kepaghenanye no kemeshen ha na Anyiza wi nyela anyi wina keghole.”

²⁴ Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Anyi kesü le kesü lela hi nie gha mvu lethu, ma ketanla ma mali nu ma kross pieya nu hi nie n-ghathu yishü.

²⁵ Kepaghenanye anyi thowa na ma kahangli tepagha khe dediaben, isala thowa na ighena ma kahangli khuchi khe tsü mu neng yaben.

²⁶ Keujüla anyi kesü na ayyi wi keben tsüdi pi ma ji saya lela ma kahangli dedi lethu ma mangwa kekiyi ben nu? Mangla nmi, nyelela anyi kesü na mangwa pi ma kahangli mithon saya mehai nu?

²⁷ Kepaghenanye Anyi Tsawa na ma Ba nyankethang wi ma nyilothu ssinu gho tendha, nu ma anyi tsüdi papa kekuli kenie wina akutimen pi cüden.

²⁸ Hi nthu kizaden, hewi ngan kebenthu pahan na Anyi Tsawa na Kadimi sa kegho npi kemu chu shü nben.”

Mathi 17

Jisu Tsi makepa Sakesa

(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ghanan tugho seng wi Jisu na Pitor, nu ma cünyu James nu Johan ssiya nu mathu gweghe ayikha wi wa.

² Mathu na ghang keben wi Jisu tsi na makepa sa: ma mmi na wegü pila aghani ti nu ma thsümeni na miki pi cwencwe sa.

³ Ciwi sansikeyathu na Mosa nu Elijah manyi na Jisu ccüneng keben mu.

⁴Tsalina Pitor na ajühkhi pi Jisu kiza, “Apvüwa, ikhang hewi keben ha mehai ntsawa le! Keujüla no kenen lethu, hi hewi anithsüjjen kecheng sa na, tsüna kesü nghena, kesü Mosa ghenana, nu kesü Elijah ghenana.”

⁵Ma ha khitu keben wi akulukeshü kemiki na mathu miwi gho nu ciwi ahhai kesü kekhi na, “Hawa ha hi kaghaliwa itsa, hi kenen ntsawa, ma jühkinalo.”

⁶Sansikeyathu na ahhai tsü zakeya wi mathu messi ntsa saya nu mathu mmi zan nccüggüwa.

⁷Jisu na gho mathu pa nu khi, “Shaghalo, nmessi lalo.”

⁸Tsalina mathu yaki shagha ghang chi nan ciwi thola nmila Jisu ketan benla.

⁹Mathu ayikha wina kedugho wi Jisu na mathu wi kiza, “Nthu na kemanthi kemu cüki ha pi Anyi Tsawa na keshü wina npi hangneng-keshagha chu anyi thola nkiza lalo.”

¹⁰Tsaseng wi sansikeyathu na Jisu keü, “Mangkesa na ayenkesansithu na Elijah atuwa sa gho benle khiben nu?”

¹¹Jisu na luneng, “Ntsakhiwa, Elijah na atuwa sa ghoben, nu ma pala tsüdila kiden yaben.

¹²Isala hi nthu kizaden, Elijah na ghodhale nu anyithu na ma chü meyala, isala mathu na ma miwi mathu kenenwa tsü sale. Tsü makesü mathu na Anyi Tsawa miwi la mathu kenenwa saben.”

¹³Tsaseng wi sansikeyathu na ma mathu wi Johan Baptizwa cüki khibenle kesa chüya.

Jisu Na Pvüzanyi kesü Atsaghang Ssiketen sa pi Mehaikecü

(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43)

¹⁴Mathu na anyitenti wi ghoneng nan ciwi anyi kesü na gho Jisu tuwi akhhutsü

¹⁵nu khi, “Apvüwa, itsa nantizen chicülo! Ma zumaden nu ketizen sa ntsa saden. Ma matsü kejonla anni nu atssü wi khulidu tenle.

¹⁶Hi ma ssinu no sansikeyathu wi gho lela mathu na ma sa pi mehai meya.”

¹⁷Jisu na luneng, “Nthu na khatila nkenondi nu kesazzi nyithu nu! Hi matsü khathu nthu ssiben ten nu? Matsü khathu nthu ghenana hi kekheneng ben nu? Pvüzanyiwa tsü ssinu hi wi gholo.”

¹⁸Jisu na atsaghang satekü chi, nu tsüna pvüzanyiwa wina shhugho, nu tsü meyi ma mehaiya.

¹⁹Tsaseng wi sansikeyathu na Jisu wi gho nu kuthila ma keü, “Mangkesa ghenana ikhang atsaghang tsü jügüshi meyala nu?”

²⁰ Jisu na luneng, “Nthu na kenondi kejon nkemi ghenä. Hi nthu kizaden, keujüla nthu kenondi na hanuwencü kesü cu lela ben lethu nthu na ayikha ha wi, ‘Ha wina bvülo!’ isathu tsüna bvüaben. Nthu na katsü ha lela saya mehai.

²¹ Isala hati kesa ha kekhe nu kezi wina ketan khe mangla sa nu jüğükeya nmi.”

Jisu na Ma Keshü Jjügi Kekhineng

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43-45)

²² Sansikeyathu tsüdila gho Galilee wi saghukeya wi Jisu na mathu wi kiza, “Anyi Tsawa ha ghan pi anyithu kwen wi chia tendha,

²³ nu mathu na ma pathia ben; isala ma ghanan kecheng seng wi hangneng-shagha ben.” Sansikeyathu na sashüna ahathana wa.

Kekinyijjen Ghena Khajana Pi Kecü

²⁴ Jisu nu ma sansikeyathu na Kapernaum wi gho nan Kekinyijjen khajana kekhüthu na Pitor wi gho ma keü, “No kesansiwa na Kekinyijjen khajana pi chitenla nu?”

²⁵ Pitor na “Anle,” khinengchi. Pitor na ajjen wi wha nan Jisu na atuwa sa ma wi, “Simon, no kemeshen tsü khati nu? Thowa na alen nyelela ayyi khajana pi ayyi ha wi kadimithu cüten nu? Ayyi ciwi ahvu la asangthu na pi cüten nu?”

²⁶ Pitor na “Asangthu le,” khineng. Jisu na luneng, “Isalethu, tsü ma jjügi ayyi ciwi ahvuthu na pi cü nten.

²⁷ Isala ikhang na anyi hathu nkenen nsa mvu. Tsalina aghajü wi wa nu anga kenne-ji kesü pi cüchilo. Anga atuwa tsü zanshiya lethu ma pang wi ishinyi ghenä Kekinyijjen khajana pi kechi qo apisa muyaben. Tsü khuya nu sen wa ishinyi ghenä khajana pi mathu cülo.”

Mathi 18

Thowa na Kedi Ntsawa nu?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Tsütsü wi sansikeyathu na Jisu wi gho nu ma keü, “Tang Kadiyyi wi kedi ntsawa na thowa nu?”

² Jisu na ghanyi kesü ci pi mathu tuwi ngan thsü

³ nu khi, “Hi nthu kizaden, nthu kahang kemili pi ghanyithu ti sa nkeya tsü nthu na khiela tang Kadiyyi wi duya nben.

⁴ Anyi thowa na ma ketanla ma satemeni nu ghanyi hati saya khe ma tang Kadiyyi wi kedi ntsawa saben.

⁵ Anyi thowa na inyan wina ghanyi hati kesa ha ssiya khe hi la ssiyaden.

Mechu Pi Sami Thsüa

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶“Anyi thowa na hi kenondithu jawi kizza ntsawa lela kesü sa pi sami thsü khe alon keti kesü pi ma sun wi hugiya nu pi atssükedone wi khalachi kesawa la ma ghenai mehai.

⁷Ciwi pala pahan na anyithu mechu pi sami thsü keten ayyi na khatila nmehai saten nu! Hathu ha keshüthangla saben — Isala anyi tsüthu ya sa thsü ketenwa ghenai tsü khatila nmehaila saten nu!

⁸ “Keujüla nkwen nyelela nccü na no sa pi sami thsü lethu tsü denthi pi khalalo! Nkwen keni nu nccü keni pvünu anuphanla anni nyen nketen pen wi wa kesa tsü nkwen kesütan nu nccü kesütan pvünu kahang wi keduwa la nghenai mehai.

⁹ Nu keujüla n-nyon kesü na no sa pi sami thsü lethu tsü kohoshi pi khalalo! N-nyon keni pvünu annighajü wi wa kesa tsü n-nyon kesütan pvünu kahang wi keduwa la nghenai mehai.

Khaghaneni Kebhatagha Pi Ajühkaghape

(Luk 15.3-7)

¹⁰“Ghangchilo, nthu na ghanyi kizakikithu ha nkichi nsa lalo. Hi nthu kizaden, mathu nyilothu na keshüthangla tang wi iBa tuwi benden.

¹¹ Kepaghenanye Anyi Tsawa na bhakitaghathu tsü bha ghole.

¹²“Keujüla anyi kesü na khaghaneni meza keben jawi tsüthu kesü na bhatagha lethu, nthu tsü khatile meshen ben nu? Ma khaghaneni achentugu nu tugu tsü teshi pi ayikha wi atsse yathsü theng nu khaghaneni kebhataghawa tsü npi kemu chu bha waben.

¹³Hi nthu kizaden, ma khathansha wi tsü muya khe khaghaneni nkebhataghathu achentugu nu tugu miwi hawa ha ghenai ma nonghe ntsa saben.

¹⁴Tsü makesü nthu Ba tang wi kebenwa la ghanyi kizakikithu ha kesütan la pi bhatagha thsü kesa tsü ma kemeshen nyele!

Acünyu Kesü Kesami

¹⁵ “Keujüla ncünyuwa na ntu wi sami lethu wala ma kesami khi pi ma kizalo. Isala tsüna kuthila nshinyi jüwi ketan salo. Keujüla ma njüh kina lethu no ma miwi mehaiyadha

¹⁶Isala keujüla ma njüh nkina mvu lethu, nyu kepa wi meshu kesü keni ssinu no gweghe wa nu Ntsawajüh na kekhi ti ‘kimennijüh tsüdi wi la meshu keni kecheng yala chüza saya thsü’ isale kesalina.

¹⁷Isala keujüla ma mathu jüh la nkina mvu lethu, tsaseng wi tsü maben la khi pi kemehu nyithu kizalo. Asakhenwa, keujüla ma kemehu nyithu jüh la nkina

mvula lethu, ma pi Anyiza nkechünyi kesü nyele la khajana kekhü kesü ti sa thsülo.

Kekhen Nu Nkekhen

18 “Tsalina hi nthu tsüdi kizaden: nthu na ayyi wi mangwa khen khe tang wi la khen shaben, nu nthu na ayyi wi mangwa nkhenla khe tang wi la nkhen la shaben.

19 “Hi kheneng nthu kizaden, ayyi wi nthu meshu keni na kusi leben kesü sanu mangwa khie khe tang wi kebenwa iBa na tsü sa pi manyi cüben.

20 Kepaghenanye khiewi meshu keni kecheng inyan wi saghuben khe hi ciwi mathu gwegheben.”

Kesami Teshi Nkecü Maghawa Pi Ajühkaghape

21 Tsaseng wi Pitor na Jisu wi gho nu ma keü, “Apvüwa, keujüla icünyuwa na ituwi kejon tughu sami wa lethu, hi khaju tughu ma kesami teshi pi cü nu? Tagü tughu la?”

22 Jisu na khineng, “Nyele, tagü tughu nye; isala achentagü tughu tagü.

23 Kepaghenanye tang Kadiyyi na hati le. Ciwi kadimi kesü na ma maghathu wi ma men kepvü tsü ghangle kesa südheya.

24 Ma tsüti sa wa nan mathu meshu kesü ma men apisatsen hazar tagha pvü kebenwa tsüna gho.

25 Amaghawa na ma men kepvü tsü dhi meyala, tsalina kadimiwa na ma wubvü, ma tsangathu pi ma gweghe nssümagha sala jeü nu ma keben tsüdi jeü pi ma men kepvü tsü dhilo khichia.

26 Amaghawa na wala kadimiwa tuwi akhhutsü nu khie, ‘Kediwa, hi hie benlalo, hi tsüdila pi no dhineng shaben na!’

27 Kadimiwa na ma nantizen chicü, tsalina ma men kepvü tsü teshi pi cü nu ma ya bvü thsüa.

28 “Anyi tsüwa na wa nu ma pvüshang amagha kesü ma men pisatsen meza pvü kebenwa tsü metuya. Ma anyi tsüwa ghan pi ma giyan tsüten nu khi, ‘Imen kepvü tsü pi hi cü nenglo!’

29 Ma pvüshangwa na ma tuwi akhhutsü nu khie, ‘Hi hie ben lalo, hi tsüdila pi no dhineng shaben na!’

30 Isala ma tsü nkinala anyi tsüwa na ma men kepvü npi dhikeya chu ma ghan pi atssüzü sa thsüa.

31 Amagha kepathu na tsü mukeya wi mathu hathana ntsa saya nu wala tsü maben la khi pi kadimiwa kiza.

³²Tsalina ma amagha tsüwa cichi nu khi, 'No ma men nkemi nssümaghawa. No hi wi kekhie ghenana no imen kepvü tsüdila teshi pi no cüle.

³³Hi no nantizen kechi tsüti no la npvüshang amaghawa tsü nantizen kechi-u le!

³⁴Kadimiwa na ma ghepvü ntsa saya nu amaghawa tsü pi atssüzüjjen wi chi nu ma men kepvü tsü maben npi dhikeya chu ma meten cü."

³⁵Jisu na khi, "Tsü makesü nthu kesüsü tsüdila nthu leben wi nthu cünyuwa kesami teshi pi ncü lethu tang wi kebenwa iBa la nthu miwi tsüti saben."

Mathi 19

Jisu na Awubvü Keyisha Cüki Pi Kesansi

(Mrk 10.1-12)

¹Jisu na ajüh hathu ha khicen kesa seng wi Galilee teshi theng nu Judea yyi wi Jordan Ghaku khhakawa wi wa.

²Anyitenti keti na ma nie wa nu ma ciwi mathu tsüdila sa pi mehai cü.

³Farisithu pahan na gho ma wi hati keü nu ma ghan-nan le sa, "Anyi kesü ajjügi katsüha wina lela ma wubvü teshi mvu lethu ma tsü teshi kesa ayen benla nmi nu?"

⁴Jisu na khineng, "Nthu na Ntsawajüh wi Anyiza na adechhü wina anyi nza nu npvüza sahang chile khi keben tsü si meya kwe?"

⁵Anyiza na khi, 'Ha jügi ghenana npvüza na ma bajja teshi nu wala ma wubvü manyi ben waben, nu manyi na asajjü kesütan saben.'

⁶Tsalina manyi na keni nyedha isala kesütan sadha. Anyiza na zanghu kethengwa tsü anyi na tsü sa pi kepapa sa yishü."

⁷Farisithu na ma wi keü, "Isathu, Mosa na mangkesa npvüza kesü na keyisha lesü pi ma wubvü cü nu yisha thsülo kesa ayen khuchi nu?"

⁸Jisu na luneng, "Nthu na sansidhu ntsa kesa ghenana Mosa na nthu yala nthu wubvüthu teshi thsüle, isala adechhü sahang kechi wi tsü tsüti nsale.

⁹Hi nthu kizaden, keujüla anyi kesü ma wubvü na nketsatan nsa lela yisha nu nza kepa wi yaya lethu ma keqheza sadha."

¹⁰Ma sansikeyathu na ma wi khi, "Keujüla wubanyi jüwi tsüti lethu tsüna keshanyi nkesawa mehai."

¹¹Jisu na luneng, "Kesansijüh hawa ha anyi tsüdi ghenana nye, isala Anyiza na pi cü kethengthu ghenana ketan le.

¹²Kepaghenanye anyi keshanyi nkesa ma jjugi kepapa kesa na ben: pahan na, mathu tsüti kesa len wi pvügha theng; kepathu na anyithu na mathu sa pi tsüti sa thsü theng; nu kepathu na mathu tang Kadiyyi ghen a keshanyi nsa. Thowa na kesansijüh ha yaya mehai khe ma ya tsüti saya thsülo.”

Jisu na Sawegü Pi Ghanyithu Kecü

(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³Anyi pahan na ghanyithu ssinu Jisu wi gho nu ma ya ma kwen chang pi mathu miwi chi nu mathu ghen a khie thsüle sa, isala sansikeyathu na anyithu ssikitagha.

¹⁴Jisu na khi, “Ghanyithu tsü nkhenla nu hi wi gho thsülo, kepaghenanye tang Kadiyyi na hathu hati kesathu ji saben.”

¹⁵Ma ma kwen chang pi mathu miwi sawegü chi, nu tsaseng wi bvüa.

Keban Pvünyiwa

(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶Kuti anyi kesü Jisu wi gho nu hati keü, “Kesansiwa, hi anuphan kahang muyale kesalina kemehai mangwa nsathu yishü nu?”

¹⁷Jisu luneng, “No mangkesa na kemehaiwa cüki hi keüben nu? Ciwi Kemehaiwa kesütan benle. No anuphan kahang muya mvu lethu ayenkhukechithu tsü nieyalo.”

¹⁸Ma keü neng, “Mangwa yenkhukechithu nu?” Jisu luneng, “Nyu npathi la; nqheza la; n-ghanfü la; milikemesa wi nyu ssi nkitagha la;

¹⁹nbajja kinyiküya; nu no ketanla no ketizen ti njenshüjenphon tizenyalo.”

²⁰Kepvünyiwa tsüna khineng, “Hi ayenkhukechi ha tsüdi nie yadha. Hi he la mangwa nsathu yishüben nu?”

²¹Jisu ma wi khi, “Keujüla no haicenya mvu lethu wala no keben tsüdi jeü nu apisa pi ketha-u cülo, isathu no tang wi ben ntsa sayaben; tsaseng wi gho hi nie ghalo.”

²²Kepvünyiwa tsüna ha zakeya seng wi ma hathanathi bvüa, kepaghenanye ma keban ntsa kesü.

²³Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Hi nthu kizaden, keban kesü tang Kadiyyi wi dule kesa na dhu mtsü.

²⁴Hi khineng ben, keban kesü na Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na sunsiesa kesü na aghaceng ku wi keshhuwa la le.”

²⁵Sansikeyathu na ha zakeya wi mathu mansa ntsa nu keü, “Isathu, thowa hangshakeya muya mehai nu?”

²⁶Jisu na mathu ghang nu luneng, “Hawa ha anyi ghenana saya nben, isala Anyiza ghenana tsü pala tsüdila saya mehai.”

²⁷Tsaseng wi Pitor na khi, “Ghangchilo, ikhang na pala tsüdila teshi nu no nie tenle. Ikhang na mangwa muya ben nu?”

²⁸Jisu na mathu wi kiza, “Hi nthu kizaden, kahang ketheüwa wi Anyi Tsawa na ma nyankethang kadipen wi donkiya lethu nthu hi nie ketenthu Taghakeni la kadipen wi donki nu Israel mizza taghakeni miwi kekhang sen ben.

²⁹Anyi thowa na ighena ajjenthu, acünyuthu, atssüggüthu, abajja, atsangathu, nu allithu teshi khe ma tsü miwi kishen meza mu nengya ben, nu anuphan kahang pi cüben.

³⁰Isala khili atu sa kebenthu kejon na asakhen saben, nu khili asakhen sa kebenthu kejon na atu saben.

Mathi 20

Kemeshentsse Lli wi Kekulithu

¹“Tang Kadiyyi na hati kesale. Ciwi anyi kesü na ghanen mitu na anyi pahan ssinu ma kemeshentsse lli wi wale bhawa.

²Ma ghanan kesü kutimen pi mathu cüle cen nu mathu kesun pi ma lli wi kuli wa thsüa.

³Ma amighe kekihhe tugu wi asenkesapen wi wa nan ciwi anyi pahan mangla nkulila ngan keben muya,

⁴tsalina ma mathu wi kiza, ‘Nthu la wala illi wi kulilo, hi akutimen centi pi nthu cüben na.’

⁵Tsalina mathu la wa. Tsaseng wi ma kheneng amighe kekihhe tagha keni nu tsaseng wi kecheng kekihhe wi la tsü makesü sa.

⁶Amighe manga kihhe keten pang wi la ma kheneng asenkesapen wi wa nan ciwi anyi pahan ngan keben muya nu ma mathu wi keü, ‘Mangkesa na nthu na ghanan thangthang mangla nkulila hewi ngan ben nu?’

⁷Mathu na luneng, “Anyi thola ithu ya melli ghalo ncile.” Ma mathu wi kiza, “Isalethu, nthu la wa illi wi kulilo.”

⁸ “Minulen wi alli pvüwa na ma keben kenonccawa cichi nu khi, ‘Kekulithu tsü cichi nu mathu kutimen pi gishü cülo, tsü pi asakhen kewathu wi atuwa sala gishü sen wa atuwa kewathu cülo.’

⁹Anyi amighe manga kekihhe wi ccüna kuli kewathu tsüdila ghanan kesü kutimen kesüsü pi cü.

10Tsalina gishü ghola anyi atuwa kewathu kecu wi mathu na kejon muya benle meshen; isala mathu la ghanan kesü kutimen kesüsü ketan pi cü.

11Mathu apisa tsü khuya nu wa ma pvüwa wi kicennali shhu

12nu khi, 'Anyi amighe manga kekiihe wina kaghathu hana amighe kekiihe kesü jü ketan kuli, isala ikhang tsü ghanan thangthang ghani kisa wi kuli nan no ithu kutimen makesü sa cüben.'

13Isala alli pvüwa na mathu kesü wi khineng, 'Ipvüshangwa, kinalo! Hi nthu nmechule, kepaghenanye nthu na ghanan kesü kutimen tsü yale cen nu kuli wale.

14Khili nkutimen khuya nu ajjen wi whalo. Hi pi nthu kecü ju pi anyi asakhen wi kaghawa ha la cü mvu benle.

15Hi ipisa pi hi kemeshen kesau nye kwe? Nyelela hi anon-nkhula pi nyu kecü ghena nthu anonpvü ben kwe?" "

16 Nu Jisu na khi, "Tsalina asakhen sa kebenthu na atu saben, nu atu sa kebenthu na asakhen saben."

Jisu na kecheng tughuwa Ma Keshü Cüki Kekhi

(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

17Jisu na Jerusalem wi wa keten alenca wi ma sansikeyathu Taghakeni ssi wa makepa sa nu mathu wi kiza,

18"Kinalo, ikhang na Jerusalem wi wa tendha, ciwi nyu na Anyi Tsawa ghan pi keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu kwen wi chiaben. Mathu na ma meshensa pi shü thsülo sa,

19nu ma pi Anyiza nkechüthu kwen wi chiaben. Mathu na ma nankeqhe, ma kihhe, nu ma pi kross miwi jen shaben; isala ma ghanan kecheng seng wi hangneng shaghaben."

Ajja Kesü Keshikenen

(Mrk 10.35-45)

20Tsaseng wi Zebedee wubvü na ma tsa keni ssigho Jisu tuwi akhhutsü nu ma kenenwa tsü sa cülo khie.

21Jisu na ma wi keü, "Hi nghena mangwa sa thsü mvu ben nu?" Nzawa na khineng, "Itsa keni yala no Kadimi sa kegho wi kesü ya nkwen ajewa nu kesü ya tavüwa benya thsü benle khishi chilo."

22Jisu na atsa keni wi khineng, "Nshinyi na mangwa khie ben khe ma jügi nchü. Nshinyi na hi ketizenkesa hyi jü ketenwa tsü jüya mehai ma?" Manyi na "Ishinyi tsü jüya mehaile" khineng chi.

²³Jisu na manyi kiza, “Nshinyi na hi kejjü hyi tsü jjüya mehai, isala hi ikwen ajewa nu tavüwa benya thsüle kesa kekissiu nmi. Tsüthu tsüna iBa na thothu ghen kiden theng khe tsüthu jile.”

²⁴Sansikeyathu ma tagha na ha zakeya wi ma cünyu miwi mathu leben minuya.

²⁵Tsalina Jisu na mathu tsüdi cighuchi nu khi, “Anyi Anyiza nkechüthu miwi kekhang kesenthu na mathu miwi apvüwa sa, nu accülikesathu na mathu miwi kekhang keben tsü nthu na chüben.

²⁶Isala nthu jawi tsü tsüti sa nben. Nthu jawi thowa na kediwa sa mvu khe ma nthu tsüdi maghawa nsathu yishü;

²⁷nu nthu jawi thowa na atuwa sa mvu khe ma nthu tsüdi nssümaghawa nsathu yishü.

²⁸Anyi Tsawa na nyu ma kekuli sa thsüle kesawa nyela ma nyu kekuli sa, nu ma kahang khuchi pi anyi kejon hangshayale kesa ghen kegho tsüti.”

Jisu na Anyon Nkemu Keni sa pi Mehaikecü

(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹Jisu nu ma sansikeyathu na Jerikho teshi nu wa keten wi anyitenti keti na mathu nieden.

³⁰Anyon nkemu meshu keni na alen wi donki nu Jisu na ciwi wa keten hhai zakeya wi manyi na magha nu khi, “David tsawa! Apvüwa, ishinyi nantizen chi cülo!”

³¹Anyitenti na manyi satekü nu manyi ccen ben walo kiza. Isala manyi na tsü miwi misikhhali magha nu khi, “David tsawa! Apvüwa, ishinyi nantizen chi cülo!”

³²Jisu na ngan nu manyi cichi. Ma manyi wi keü, “Hi nshinyi ghen mangwa sachi thsü mvu ben nu?”

³³Manyi khineng, “Apvüwa, no ya ishinyi nyon sa pi pala muya thsü mvu benle!”

³⁴Jisu na manyi nantizenya nu manyi nyon pachi; tsümeysi manyi nyon na pala muya, nu manyi na ma nie wa.

Mathi 21

Khang ntsawa Sala Jerusalem wi Kedu

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Jhn 12.12-19)

¹Jisu nu ma sansikeyathu na Jerusalem tetsaki ghoya, mathu na Oliv Yikha wi Bethfage wi ghoya. Ciwi Jisu na ma sansikeyathu meshu keni kesun pi atu wi wa thsü,

- ²nu khi, “Nshinyi tuwi anyu wi tsü walo, nu nshinyi ciwi nyu na gada kesü nu ma zza pi ma kete wi hugi ketheng muyaben. Tsü lisha sen nu hi wi gholo.
- ³Keujüla nyu nshinyi keü lethu hati ma wi kizalo, ‘Apvüwa na ha keni nsenthu yishüben;’ isathu ma wan tsü keni teshi pi wa thsüaben.”
- ⁴Hawa ha atusenjüh-kechüwa na kekhi tsü ntsakhiwa cencya thsüle kesalina sa:
- ⁵ “Zion nyunutiwa wi kizalo, ghangchilo, nthu kadimiwa na nthu wi gho tendha! Ma satemeni nu gada kesü miwi donki, nu gada zza aghala kesü miwi ben.”
- ⁶Tsalina sansikeya keni tsüna wala Jisu na manyi salo kekiza ti sa.
- ⁷Manyi na gada nu ma zza tsü ssi gho athsü pi tsü miwi shi nu Jisu pi ma miwi donki thsü.
- ⁸Anyitenti na mathu thsü pi alen wi shi, nu pahan na achanton wi ma cünathu shhü sen gho alen wi dha.
- ⁹Anyitenti na Jisu tuwi wa nu aseng wi ketenthu na jisha nu khi, “Hosanna, David Tsawa! Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wina gho ketenwa kecüwa salo! Hosanna, Kemisintsa!”
- ¹⁰Jisu na Jerusalem wi kedu wi anyunuti wi anyi maben la qhethiketen sa nu mathu na keü, “Hawa ha thowa nu?”
- ¹¹Anyitenti na khineng, “Hawa ha atusenjüh-kechü Galilee wi Nazareth wina keghowa Jisu tsüle!”

Jisu na Kekinyijjen wi kewa

(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Jhn 2.13-22)

- ¹²Jisu na Kekinyijjen wi wa nu ciwi anyi pala pi jeü nu shei kebenthu tsüdi jügu pi bvü thsüa. Ma wala apisa kemiyili nu tuktur pi jeü kebenthu miz tsü pakhakuli,
- ¹³ nu mathu wi khi, “Ntsawajüh wi Anyiza na kekhi hati zhü theng, ‘Ijjen pi kekhe jjen le ciden.’ Isala nthu na tsü pi kaghanfüthu kekuthipen saben le!”
- ¹⁴Anyon nkemuthu nu accü nkemehaithu na Kekinyijjen wi ma wi gho nu ma mathu sa pi mehai cü.
- ¹⁵Keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na Jisu na amankesathu kuli nu ghanyithu na Kekinyijjen wi “Hosanna, David Tsawa,” isala jisha keben kemu wi mathu leben-minu ntsa saya.
- ¹⁶ Tsalina mathu Jisu wi keü, “No mathu na mangwa khiben khe zaben ma?” Jisu na luneng, “Anle, zaben le! Nthu na Ntsawajüh wi hati si meya kwe? No ghanyithu nu memethu sansi pi seng cencuya thsüdha.”
- ¹⁷Jisu na mathu teshi nu anyunutiwa wina Bethani wi wa aghaja ciwi ben wa.

Jisu Na Khhaghavü ton Kishenkecü

(Mrk 11.12-14,20-24)

¹⁸Jisu na dhitsü ghanenwa wi mitu na anyunutiwa wi wha neng keten ma ghamaya.

¹⁹Ma alen kete wi khhaghavü ton kesü muya nu ciwi wa nan mawa ketan khe ciwi mangla nmu. Tsalina ma achantonwa wi kiza, “No khiela nbi nbün nengdha!” Tsümeysi khhaghavü ton tsüna jüwa.

²⁰Sansikeyathu na ha mukeya wi mathu mansa nu keü, “Khatinu khhaghavü ton ha wan jüwadha nu?”

²¹Jisu na luneng, “Hi nthu kizaden, keujüla nthu na nkesütula nondi lethu, hi khhaghavü ton ha miwi sa kechi tsüti nthu la saya mehai. Nu tsüti sakeya ketan nyela nthu na ayikha ha wi lela hati khiya mehai, ‘Ketsen sen wa atssükedone wi dulo,’ isa lethu tsüna tsüti sa shaben.

²²Keujüla nthu na nondi lethu nthu kekhie wi mangwa khie khe muyaben.”

Jisu Kekhang Jjügi Kekeü

(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³Jisu na Kekinyijjen wi gho neng; ma nyu sansi keben wi keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu na ma wi gho nu keü, “No mangwa kekhang wina hathu ha saben nu? Thowa na kekhang ha pi no cü nu?”

²⁴Jisu na mathu luneng, “Hi nthu wi pala kesü keü ten na hi kizalo, isathu hi la mangwa kekhang wina hathu ha saben khe pi nthu kiza na.

²⁵Johan baptism tsüna Anyiza wina la anyi wina gho nu?” Mathu ketanla mathu jawi kecücanliwa; “Ikhang na khatile khi nu? Keujüla ikhang na ‘Anyiza wina le’ khithu, ma hati khiben, ‘Isathu nthu mangkesa na Johan n-nondi nu?’

²⁶Isala keujüla ikhang na ‘Anyi wina le’ khithu, ikhang na anyithu messi, kepaghenanye mathu tsüdila Johan tsüna atusenjüh-kechü kesü le kesa nondiden.”

²⁷Tsalina mathu na Jisu wi, “Ikhang na nchüle” isa luneng. Ma mathu wi, “Isathu hi la mangwa kekhang wina hathu ha saten khe pi nthu kizaya nben,” isa khia.

Atsa Keni Pi Ajühkaghape

²⁸“Khili nthu kemeshen tsü khati nu? Ciwi anyi kesü ma tsa keni ben. Ma wala keqhaiwa wi kiza, ‘Itsa nansü wala alli wi kulilo.’

²⁹Ma luneng, ‘Hi wa ntenle,’ isala nkhe wi ma seng meshen nengya nu ma wa.

³⁰Abawa na tsaseng wi atsa kepawa wi wa nu tsü makesü khi. Ma khineng, ‘Iba anlo, hi waben,’ isala ma nwala.

³¹Manyi thowa na ma ba kenenwa tsü sa nu?" Mathu khineng, "Atsa keqhaiwa tsüle." Tsalina Jisu na mathu wi kiza, "Hi nthu kizaden, khajana kekhüthu nu keqheza men kedsathu na nthu tuwi na Anyiza Kadiyyi wi wa tendha.

³²Kepaghenanye Johan Baptizwa na gho alen kemeshonwa tsü pi nthu ccüca lela nthu na ma n-nondi; isala khajana kekhüthu nu keqheza men kedsathu na ma nondiya. Nthu na ha mu lela nthu leben khapeghe nu ma nondi meyala.

Alli Kedengathu Pi Ajühkaghape

(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³Jisu na khi, "Ajühkaghape kepa wi ha kina chilo: Ciwi alli pvüwa kesü na kemeshentsse ton pi sheng, aghapeng sa pi tsü vü, kisengtssü kemisügüpen ghen ayyiku kesü chhü, nu acatu kesü sa theng. Tsaseng wi ma alli tsü pi kedengathu kwen wi denga chi theng nu kijünyi wa.

³⁴Kemeshentsse bi kewwi tsüwi ma nssümaghathu kesun pi kedengathu wi ma shei kemeshentsse bi khie wa thsü.

³⁵Kedengathu na ma nssümaghathu tsü ghanya nu kesü kiccü, kesü pathia, nu alon pi kesü kecenthia.

³⁶Anyi tsüwa na kheneng kishi miwi jiki nssümaghathu kesun chi nan kedengathu na tsüthu miwi la tsü makesü sa.

³⁷Asakhenwa ma hati khi nu ma tsawa kesun pi mathu wi chi, 'Mathu na itsawa nyuwakü metsiben.'

³⁸Isala kedengathu na atsawa mukeya wi mathu khokho wi khi, 'Hawa ha alli pvüwa tsawale. Ghalo, ikhang wa ma pathi nu ma keben tsü khuya na!'

³⁹Tsalina mathu na ma ghan sen wa athsütsa wi ma pathia.

⁴⁰Jisu na keü, "Alli tsü pvüwa na gho kedengathu tuwi khati saben nu?"

⁴¹Mathu na luneng, "Ma ghola anyi nkemehaithu tsü pathi metsiben, nu alli tsü pi matsü wi kemeshentsse bi ma shei pi ma cüya kesa kepathu cüaben."

⁴²Jisu na mathu wi khi, "Ntsawajüh na mangwa khiben khe si meya kwe? 'Ajjen kesathu na pi ma men nkemi sala meya mvula kesawa alon tsüna tsüdi miwi donbvü ghangpvüwa sa shaghadha. Hawa ha Apvüwa na sachi; khatila amankesa kesü sadha nu!'

⁴³Jisu na khi, "Tsalina hi nthu kizaden, nthu wina Anyiza Kadiyyi tsü khuya nu pi anyi matsü wi abi mehaitsü bünya ketenthu cüaben."

⁴⁴Anyi thowa na alon ha miwi qanca khe kecencha zigheaben, nu keujüla alon tsüwa na kesü miwi qanca lethu, tsü pakhi pi ayyinikhu sa ben.

⁴⁵Keqhaikedi ntsathu nu Farisithu na Jisu jühkaghapethu tsü zaya nu tsüna ma mathu cüki khibenle kesa chüya.

⁴⁶Tsalina mathu na ma ghanyale sa. Isala mathu anyitenti na Jisu pi atusenjüh-kechüwa kesü sa keten ghenä tsü messia.

Mathi 22

Keshanyi pi Ajühkaghape

(Luk 14.15-24)

¹Jisu na anyithu keccüneng wi kheneng ajühkaghapethu khi.

²“Tang Kadiyyi hana hati kesale. Ciwi kadimi kesü na ma tsawa keshanyi ghenä kemishu kesü kidenya.

³Ma ma maghathu kesun pi akejjenäthu na kemishu wi ghälo qhewa thsü lela mathu na ngho mvu.

⁴Tsalina ma akejjenäthu ghenä ajüh hati khi nu amagha kepathu wi kesun nengchi: ‘Khili kemishu ghenä kidenyadha; imesü süpon nu amesü zza kekunonäthu pathi pi pala tsüdila kidenyadha. Keshanyi kemishu wi tsü ghälo!’

⁵Isala qhe kechi akejjenäthu na tsü nkinäla mathu papa kekuli sa washan: kesü na ma lli wi wa, kepa na ma kekuli sa wa,

⁶kepathu na amaghatu tsü ghan pi kiccü nu mathu pathia.

⁷Kadimiwa na ma leben-minu ntsa sa nu ma süpahithu kesun chi pi anyi tsüthu pathia nu mathu nyunutiwa mecangchi thsüa.

⁸Tsaseng wi ma amaghatu cichi nu khi, ‘Hi keshanyi kemishu tsü kidenyadha, isala hi anyi qhe kechithu na tsü nsen qo ladha.

⁹Khili alentonti wi wa nu nthu na mukeya anyi tsüdi ci sen kemishu wi ghölo.’

¹⁰Tsalina amaghatu na alentonti wi wa mathu mukeya anyi kemehai nu nkemehai tsüdila saghu ssi ghö nu anyi na kemishu jjenwa tsü pongya.

¹¹“Kadimiwa na akejjenäthu ghang wa nan ciwi anyi kesü na keshanyi thsümeni pvü nketen muya.

¹²Kadimiwa na ma wi keü, ‘No khatinu keshanyi thsümeni npvüla hewi dughoya nu?’ Isala anyi tsüwa na mangla nkhila.

¹³ Tsaseng wi kadimiwa na amaghatu wi kiza, ‘Ma ccü ma kwen bhena nu pi akhemi kejang wi khala chilo.’ ”

¹⁴Nu Jisu na khi, “Anyi kejonla cichi, isala keu ketan kessiya.”

Khajana pi Kechi Cüki Kekeü

(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵Farisithu na bvüa nu pala pi Jisu keü nu ma ghanyale kesa acho kesü kidenya.

¹⁶Mathu na mathu sansikeyathu pahan nu Herod nyi pahan kesun pi Jisu wi chi nu khi, “Kesansiwa, ikhang na no atsentsawa khiten le kesa chüben. No anyi nankepapa nsala Anyiza len tsentsawa tsü pi nyu sansi den, kepaghenanye no anyi kizza kedi hesha nten.

¹⁷No kemeshen tsü khati khe pi ikhang kizalo. Khajana pi Rom Kadimi kecü-u ayen benla nmi nu?”

¹⁸Isala Jisu na mathu nkemehai kemeshen tsü chüya nu mathu wi kiza, “Nthu nkenyeghekesathu! Nthu mangkesa na acho sa pi hi ghanle saten nu?”

¹⁹Khajana pi kecü ghenä rükatssü kesü sengho hi ghang thsülo!” Mathu na apisatsen kesü sengho ma cü,

²⁰nu ma mathu wi keü, “Ha miwi thowa tsi nu thowa nyan zhütheng nu?”

²¹Mathu na “Rom Kadimiwa le” khineng chi. Tsalina Jisu na mathu wi kiza, “Isalethu, mangwa na Kadimiwa ji khe pi Kadimiwa cülo, nu mangwa na Anyiza ji khe pi Anyiza cülo.”

²²Mathu na ha zakeya wi mathu mansa nu ma teshi nu bvüa.

Keshü wi Hangneng-keshagha Cüki Kekeü

(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³Tsü ghanan Sadukithu pahan na Jisu wi gho nu anyi keshü wina hangneng-shagha nbenle khi, nu mathu na ma wi keü,

²⁴“Kesansiwa, Mosa kekhi na keujüla anyi kesü ma atsanga nmila shü lethu, keshüwa shicü benya thsüle kesalina ma cünyuwa yala denyilewa tsü yaya thsü nsathu yishü.

²⁵Kheni kuti wi cünyu nyi tagü na ben. Keqhaiwa na ma wubvü yaya nu atsanga nmila shü, tsalina denyilewa tsü teshi pi ma cünyuwa cüa.

²⁶Ma cünyu keniwa, kechengwa, nu wa tagüwa kecu tsüdi tsü makesü sale.

²⁷Asakhenwa wi nzawa la shü.

²⁸Hangneng-keshagha tsathang wi nzawa tsüna thowa wubvü saben nu? Kepaghenanye ma tagü tsüdila nzawa tsü ssiben kesalina.”

²⁹Jisu na mathu luneng, “Nthu na khatila sazzi ben nu! Tsüna nthu na Ntsawajüh nyelela Anyiza kekhang tsü nkechü ghenä le.

³⁰Kepaghenanye anyithu na keshü wina hangneng-keshagha seng wi mathu na tangnyilothu ti sa nu keshanyi sa nbendha.

³¹Keshü wina hangneng-shaghaben kesa: Anyiza na nthu kekiza tsü nthu na si meya kwe? Ma kekhi na,

32 'Hi Abraham Nyiza, Isak Nyiza, nu Jakob Nyiza.' Ma kahang khe keshü Nyiza nye le!"

33 Anyitenti na ha zakeya wi ma kesansijüh ghenamathu amansa.

Ayengkukechi Ketiwa

(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Jisu na Sadukithu sa pi ccen sa thsü kesa Farisithu na tsü zakeya wi mathu ghola saghuya,

35 nu mathu jawi kesü, Ayenkesansiwa na ma ghanyale kesalina acho sa nu pala pi ma keü.

36 "Kesansiwa, ayengkukechi jawi khawa na aghuti ntsawa nu?"

37 Jisu na luneng, "Nleben tsüdi, no kahang tsüdi, nu no kemeshen tsüdi pi Apvüwa n-Nyiza tizenyalo.'

38 Hawa ha ayengkukechi keti ntsawa nu aghutiwa.

39 Ayengkukechi aghuti keniwa na hati kesa, 'No ketanla no ketizen ti njenphon tizenya.'

40 Mosa Yenwa nu atusenjüh-kechüthu kesansijüh tsüdila ayengkukechi ha keni miwi ben."

Messiya Cüki Kekeü

(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Farisithu pahan na saghu keben wi Jisu na mathu wi keü,

42 "Nthu na Messiya cüki tsü khatile meshen ben nu? Ma thowa shicü nu?" Mathu na luneng, "Ma David shicü."

43 Jisu na keü, "Isathu, mangkesa na Aghamu na David kiza nu ma pi 'Apvüwa' tsüti ci thsü nu? David kekhi,

44 'Apvüwa na iPvüwa wi khi: Hi nghinyithu pi nccü cakhu wi npi kechi chu ikwen ajewa donki benlalo.'

45 Keujüla David na ma pi 'Apvüwa' isa ci lethu, khati nu Messiya na David shicü saya mehai nu?"

46 Anyi thola Jisu jüh tsü luneng meyala, nu tsü ghanan nten na thola ma wi pala keü messia.

Mathi 23

Jisu na Farisithu nu Ayenkesansithu Kitsan kechi

(Mrk 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46)

1 Tsaseng wi Jisu na anyitenti nu ma sansikeyathu wi kiza,

- ²“Ayenkesansithu nu Farisithu na Mosa Yenwa tsü khikemili chü ntsa kesathu.
- ³Tsalina mathu na nthu salo kekiza tsüdi nie nu sa ntenthu yishü, isala mathu kekuli tsüti nsala. Kepaghenanye mathu na mathu kekhi tsüti sa nten.
- ⁴Mathu na akhhi kekiyan pvü nkeyacha bhen pi anyithu ghatsü wi chiden, isala mathu na mathu kwenzza lela pi khü nan nu mathu kiqa chi mvu nten.
- ⁵Mathu kekuli tsüdi wi anyithu ya mathu muya thsüle saden. Ghangchilo, mathu na Ntsawajüh zhüghu pi mathu tie nu ahacü wi chipvü, nu tsüna di ntsawa muben! Mathu thsümeni miwi athsü kizzakeu tsü la khatila sie nu!
- ⁶Mathu na akhothu wi kenyuwakü pen wi ben nu sinagogthu wi apen kemehai ntsawa wi keben tsü nenden;
- ⁷mathu na nyu asenkesapen wi mathu shalom sa nu mathu cila ‘Kesansiwa’ kesa tsü nenden.
- ⁸Nyu nthu cila ‘Kesansiwa’ nsa thsü la, kepaghenanye nthu tsüdila cünyunyi nu nthu Kesansiwa kesütan ben.
- ⁹Nthu na ayyi wi anyi kesütanla pi ‘Aba’ tsüti nci la, kepaghenanye nthu na tang wi Aba kesütan ben.
- ¹⁰Nyu nthu cila ‘Kediwa’ nsa thsüla, kepaghenanye nthu na kediwa kesütan tsüna Messiya ben.
- ¹¹Nthu jawi kediwa ntsawa na nthu maghawa nsathu yishü.
- ¹²Anyi thowa na ma ketanla ma sa pi di ten khe sa pi zza cüben, nu thowa na ma ketanla ma sa pi zza ten khe sa pi di cüben.

Jisu na Mathu Nkenyeghe kesa Kemeshensa

(Mrk 12.40; Luk 11.39-42,44,52; 20.47)

- ¹³“Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghen a khatila qhethiketen saten nu! Nthu na anyithu tuwi tang Kadiyyi jenka tsü khenden, isala nthu na ciwi ndu nu anyithu na ciwi dule kesathu la du thsü nten.
- ¹⁴Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghen a khatila qhethiketen saten nu! Nthu nkenyeghekesathu! Nthu na denyilethu keben tengdsa nu ammi sala kekhe kesie sa ketenthu. Ha ghen a nthu kemeten ji kayi muyaden.
- ¹⁵Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghen a khatila qhethiketen saten nu! Nthu na atssükedone nu diyyi maben pvüdhi wala anyi kesü leben khapegheya thsüle sa; nu nthu na tsüti saya lethu, nthu na ma sa pi nthu miwi kishen keni annighajü wi kewa qo nyi sa thsüden!
- ¹⁶“Nthu anyon nkemu lenketsütsonthu, nthu ghen a khatila qhethiketen saten nu! Nthu na hati nyu sansiden, ‘Keujüla anyi kesü na Kekinyijjen khi pi kishen

lethu, tsüna mangla nye; isala ma Kekinyijjen wi suna tsü khi pi kishen lethu, ma kekishen tsüna ma men ben.'

¹⁷Anyon nkemu kejüphonthu! Suna tsüla Kekinyijjenwa manyi khawa aghutiwa, khawa na suna sa pi metha cü nu?

¹⁸Nthu na hati la pi nyu sansiden, 'Keujüla anyi kesü na kekinyipen khi pi kishen lethu, tsüna mangla nye; isala ma kekinyipen wi aju tsü khi pi kishen lethu, ma kekishen tsüna ma men ben.'

¹⁹Nthu na anyon nmu pi khatila nu! Kekinyipen tsüla ajuwa manyi khawa aghutiwa, khawa na aju tsü sa pi metha cü nu?

²⁰Tsalina anyi kesü na kekinyipen tsü khi pi kishen lethu, ma tsüwa nu ciwi ajuthu tsüdila khi pi kishen ben;

²¹nu ma Kekinyijjen khi pi kishen lethu, ma tsüwa nu ciwi hang kebenwa Anyiza la khi pi kishen ben;

²²nu anyi kesü na tang wi khi pi kishen lethu, ma Anyiza kadipen nu ciwi donki kebenwa tsü khi pi kishen ben.

²³ "Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghenä khatila qhethiketen saten nu! Nthu na aghang wwenja hathu, ccügüshi, aghantsa, chülakhwen lela gishü tagha wi kesü pi Anyiza cüden, isala nthu na Ayenwa wi kesansijüh aghutiwa, kemeshon, nanketizen, nu atsentsa hathu teshiden. Nthu na hathu ha nu kepa wi la nteshila kesau.

²⁴Anyon nkemu nyi nyu lenketsütsonthu! Nthu na ahyi wi alipeng kesü tsü jügü pi bvü thsüden, isala sunsiesa tsü meyi chiten le!

²⁵"Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghenä khatila qhethiketen saten nu! Nthu na ahyi nu akhu ma mei wi tsü qhu pi mehaisü saden, isala ma non wi tsü nthu choghe nkemehai nu apvükemene na pong ben.

²⁶Anyon nkemu Farisithu! Atuwa sa ahyi non wi tsü qhulo, isathu ma mei wi la methasi saaben le!

²⁷ "Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghenä khatila qhethiketen saten nu! Nthu na ashüjjen satemetha ketheng, ma mei wi mehaisü ghang mehaila lela ma non wi keshü kamang kebighe nu agüthu na pong keben ti kesa.

²⁸Tsü makesü, nthu na amei wi tsü anyi tsüdi tuwi ghang mehaila, isala nthu non wi tsü nkenyeghekesa nu kesamithu na pong ben."

Jisu Na Mathu Kemeten Ghena Kekhi

(Luk 11.47-51)

29“Nthu nkenyeghekesathu! Ayenkesansithu nu Farisithu, nthu ghenä khatila qhethiketen saten nu! Nthu na atusenjüh-kechüthu shüjjenthu tsü mehaitsü sa nu kahang kemehai wi kahangthu kemeshenlonthu tsisaben;

30nu nthu na nthu bamyithu kahang tsü wi hang lethu, nthu na mathu kesa ti atusenjüh-kechüthu pathi nkesale khiden.

31Tsalina nthu ketanla nthu na atusenjüh-kechüthu pathi kesathu shicüthule khibenle!

32Isathu, nthu bamyithu na ketegü ketheng tsü sacenlo!

33Nthu na amaghangthu nu amaghang shicüthu! Nthu na khatinu annighajü wi kemeshensa wina bvükeya ghangya mehai nu?

34Tsalina hi nthu kizaden, hi nthu wi atusenjüh-kechüthu, kemetsa nyithu, nu kesansithu kesun chi cüden; nthu na mathu pahan pathi, pahan pi kross miwi jen, nu sinagogthu wina pahan kihhe nu mathu jügü sen anyuti kesü wina kepawa wi waben.

35Isanu anyi kesami nkemithu kepathi kemeten tsüna nthu miwi ghoben, tsüna Abel kepathi na wala nthu na Kekinyijjen nu kekinyipen manyi jüwi pathi kesawa Zekharia tsa Berekhiya kepathi kecu.

36Hi atsentsa nthu kizaden, anyi hathu ha tsüdi kepathi kemeten tsüna nansü nyithu miwi ghoten le!”

Jisu Na Jerusalem Ketizen

(Luk 13.34-35)

37“Jerusalem, Jerusalem! No atusenjüh-kechüthu pathi nu Anyiza na nyilothu kesun pi no wi kechithu tsü pathi le! Hi khaju tughu awegü bvü na ma gisha pi ma zzathu ghong keten ti ikwen pi n-nyithu tsüdi ghatiya mvu lela nthu na hi ya tsüti nsa thsüla nu!

38Tsalina nthu Kekinyijjenwa tsü yisha pi kaghacang saben.

39Hi nthu kizaden, khili nten na, ‘Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wi gho ketenwa kecüwa salo,’ nthu na tsüti npi kekhi chu hi nmu nengdha.”

Mathi 24

Jisu na Kekinyijjen Yasaketen Kekhi

(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)

1Jisu na Kekinyijjen teshi nu bvü keten wi sansikeyathu na gho Kekinyijjen kesa tsü tsütson pi ma kiza.

2Ma khi, “Anle, nthu na hathu tsüdila muben. Hi ha pi nthu kizaden, hewi alon kesütanla ma pen wi nbenla nu tsüdila pasha benle.”

Agükeccüthu nu Kemeten-kemeshathu

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³Jisu na wala Oliv Yikha wi donki keben sansikeyathu na gho ma wi keü, “Hathu ha kusi saben khe pi ikhang kizalo. No gho keten wi nu kahang sakhen gho keten wi zensu khati saben khe pi ccücalo.”

⁴Jisu khineng, “Kiden-kesha nu anyi kesütanla nthu nmechu thsü lalo.

⁵Kepaghenanye anyi kejon na inyan wina hati khi ghoben, ‘Hi Messiya le! Isanu mathu na anyi kejonla mechu sen bvüaben.

⁶Nthu na teghatsan wi aghikesa hhai nu kelensie wi aghikesa jühtheü zaben, isala nmessi lalo. Kepaghenanye hathu ha nsathu yishü, isala asakhenwa tsü npi ghole.

⁷Mizzatenti kesü na kepawa ssinu aghi saben; kadiyyi kesü na kepawa shun ben; nu apen tsüdi wi azeng sa nu ameghükujü isa ben.

⁸Hathu ha tsüdila nza kepvügha wi atuwa kinaa ti kesa.

⁹Tsaseng wi nyu na nthu ghan pi metenmesha nu pi shü thsüaben. Anyi tsüdila ighena nthu nanmeghü ben.

¹⁰Tsü tsüwi anyi kejon na mathu kenondi teshia; mathu khokho kematsali nu khokho nankemeghüli isa ben.

¹¹Tsaseng wi milikemesa atusenjüh-kechü kejon na shhugho anyi kejon mechuben.

¹²Hatinu nkemehai na pongthu anyithu nanketizenli na kicü waben.

¹³Isala thowa na kekheneng sen wa asakhen cuya khe ma hangsha yaben.

¹⁴Nu Kadiyyi cüki Jühtheü Kemehaiwa ha pi ayyi tsüdi nu anyi tsüdi tuwi chüza sala thangchi lethu ciwi ccüna asakhenwa tsüna ghoben.

Qhethiketen Kesawa

(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵“Nthu na ‘Qhethiketen kesawa’ Daniel atusenjüh-kechüwa na kekhi tsü muben. Tsüna kemetha pen wi ngan ben.” (Tsü kesiwa na: ha mangwa jjügi khe chüshiyalo.)

¹⁶Tsaseng wi Judea wi kebenthu tsüdila ayikhathu wi bvü wa nsathu yishü.

¹⁷Anyi kesü ajjen mili wi kebenwa na kheneng du ma jjen wi ma tsanqaithu khuyale sayishü.

¹⁸Anyi kesü alli wi kebenwa na kheneng whala ma thsü khuyale sayishü.

¹⁹Isathu tsü tsüwi nza atsa-npvü nu atsa ssi ketenthu ghenä khatila qhethiketen saten nu!

²⁰Nthu na pathsü wi nyelela Sabbath tsathang wi bvü nwale kesalina Anyiza wi kekhie saben tenlo!

²¹Kepaghenanye tsü tsathang wi ketizenkesa na kheni ayyi kesachi wina gho khili kahang kecu wi tsüti npi sa nu ghaketen wi la tsüti sa nben.

²²Isala Anyiza na tsü tsathang sa pi zeng cüdha; ma tsüti nsa lethu thola hangya nkesa. Isala Anyiza na ma kessikeya nyithu ghenatsathangthu tsü sa pi zeng cüaben.

²³“Keujüla anyi kesü na nthu wi, ‘Ghangchilo, Messiya na hewi benle!’ nyelela ‘Ma ka wi benle!’ — isa lela ma n-nondi lalo.

²⁴Kepaghenanye milikemesa Messiyathu nu milikemesa atusenjuh- kekhithu na ghoben; mathu na saya kemehai chu Anyiza na kessiya kesathu lela mechu sen bvüale kesalina zensu nu amankesathu saben.

²⁵Kinayalo! Hi matsü npi wina ha pi nthu kizadha.

²⁶“Nyelela keujüla anyithu na nthu kizala, ‘Ghangchilo, ma aghansha wi benle!’ khi lela — ciwi nwa la; nyelela mathu na khi, ‘Ghangchilo, ma hewi kuthi benle!’ khi lela — tsü n-nondi lalo.

²⁷Kepaghenanye Anyi Tsawa kegho tsüna nishuwa atsancwe chithu niduwa mu keten tsüti saben.

²⁸“Keshü kamang na khiewa ben khe akamang kemcüwathu na ciwi saghu benden.

Anyi Tsawa na Ghoketen

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹“Ketizenkesa hathu ha cencya meyi aghani na jang, asha na nwegüla, ghotsithu na tang wina qanca dugho, nu atssan wi kekhang tsüdila pakuli shaben.

³⁰Tsaseng wi akulu wi Anyi Tsawa zensu muben; nu ayyi wi anyithu tsüdila Anyi Tsawa na tang wi akulukeshü miwi kekhang nu anyankethang ntsa sala gho keten kemu wi qaiben.

³¹Tsaseng wi achünong khu chithu ma ma nyilothu kesun pi ayyi ccügwen mejü wi chi nu ayyi maben wi mathu na ma kessikeya nyithu tsü saghu yaben.

Khhaghabvüton wina Chükeya

(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³²“Nthu khhaghabvü ton wina chüyalo. Khathansha wi ma cünathu wi mawa kaghani bighi shigü shagha khe mazu wa ndhale kesa nthu na chüyaden.

³³Tsü makesü, nthu na pala hathu tsüdi kuli keben kemu wi matsü na tetsakidha, nu ma ghole kidenyadha kesa chüyaben.

³⁴Hi atsentsa nthu kizaden, hathu ha tsüdi npi kesa chu anyi nansü hang kebenthu na shü nben.

³⁵Atssan nu ayyi na nmilaben, isala ijühthu tsü khiela nmila sa nben.

Thola Matsüwa Tsü Nchü
(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶“Isala anyi thola tsü tsathangwa nu matsüwa tsüna khathansha wi ghoben khe nchü. Abawa ketan khe tangnyilothu nu Atsawa lela nchü.

³⁷Anyi Tsawa kegho tsathang tsüna Noah tsüwi khati sa khe tsüti saben.

³⁸Tsü tsathang wi atssüdan npi sa kegho chu anyithu na dsa nu jüü, keshanyi sa, tsüti sa wa Noah na ahun wi kedu tsathang cu,

³⁹isala atssüdan na ghola mathu npi kemeyanphon chu mathu na mangwa saben khe chü meyala. Tsü makesü Anyi Tsawa kegho wi la tsüti saben.

⁴⁰Tsü tsüwi anyi meshu keni na alli wi kuliben lela kesü ssiya nu kepawa teshiaben.

⁴¹Nza meshu keni na asusüben lela kesü ssiya nu kepawa teshiaben.

⁴²Tsalina nthu kiden-kesha nu hie benlo, kepaghenanye nthu na nthu Pväwa na atsathang kusi gho ten khe nchü.

⁴³Keujüla ajjen pvüwa kesü na kaghanfü na khathansha wi gho ten khe chü lethu, ma njenla ma jjen tsü hieya nu kaghanfü yala tsü pasa duya thsü nben kesa nthu na chüti ben.

⁴⁴Tsalina nthu na keshüthangla kiden-kesha nu hie nbenthu yishü, kepaghenanye Anyi Tsawa na nthu meshen nkeben amighe kekihhe kesü jüwi ghoaben.

Amagha Jühtsentsa Kesawa nu Nkesawa
(Luk 12.41-48)

⁴⁵“Anyi thowa na amagha jühtsentsa kesenwa nu kemetsawa nu? Tsüwa tsüna ma pvüwa ma pi ajjen tsüdi miwi kediwa sa thsü, nu matsü wina kedsakejü pi amagha kepathu cü thsü kesawa tsüle.

⁴⁶Amagha hati sa keben ma pvüwa na kheneng gho mukeyawa na kemihhi ntsawa le!

⁴⁷Hi atsentsa nthu kizaden, ajjen pvüwa na amagha tsüwa pi ma tsanqaitu tsüdi kenonccawa sa thsüaben.

⁴⁸Isala keujüla ma amagha nkemehai lethu, ma ketanla ma wi ma pvüwa na shishi gho nbenle khi,

⁴⁹nu amagha kepathu kiccü wa, nu dsa nu jüü pi adina.

⁵⁰Amagha tsüwa pvüwa na ghanan kesü amaghawa na nmeshen nu nchüla keben wi kheneng gho den.

⁵¹Ajjen pvüwa na ma pi akhemi wi khalachi nu pi nkenyeghekesathu gweghe meten cüben, nu ma ciwi qai nu ma yha kemeküli saben.

Mathi 25

Ghala Tagha pi Ajühkaghape

¹Tsü tsüwi tang Kadiyyi na hati saben. Ciwi ghala meshu tagha na mathu nnikecanki sen nu shanyiwa ssiyale wa.

²Mathu meshu manga na kejüphon nu meshu manga na kemetsa.

³Kejüphonthu na mathu nnikecanki khuya, isala annitssü gilli khu meyala.

⁴Isala kemetsathu na mathu nnikecanki ghena annitssü pi ahikhu pongti chiya.

⁵Shanyiwa na gho minuten wa, tsalina ghalathu na kumu nu jen wa.

⁶“Isala ghaja non wi jisha nu ‘Ae, shanyiwa na gho tendha le! Ghala ma ssiyalo!’

⁷Ghalathu ma tagha na shagha nu mathu nnikecanki cankiya.

⁸Tsaseng wi kejüphonthu na kemetsathu wi khi, ‘Nthu nnitssü pahan pi ikhang cülo, kepaghenanye ikhang nnikecanki na nyen wa tendha.’

⁹Kemetsathu na luneng, ‘Nyele, ciwi ikhang ghena nu nthu ghena la sen qo nbenle. Wala kejeü pen wi nthu ghena pahan sheiyalo.’

¹⁰Tsalina kejüphon ghalathu na annitssü sheiyale wa, nu mathu na wa kesa jü wi shanyiwa na ghoa. Ghala manga kiden sen nu kebenthu na ma gweghe keshanyi kemishu wi wa nu ajenka khenya.”

¹¹“Tsaseng wi ghala kepathu na gho nu khi, ‘Apvüwa, Apvüwa! shachi pi ikhang la cülo!’

¹²Isala shanyiwa na luneng, ‘Hi atsentsa nthu kizaden, hi nthu nchüle!’ ”

¹³Jisu na khi, “Tsalina nthu kiden-kesha nu hie benlo, kepaghenanye nthu na atsathang nu matsüwa tsü nkechü ghena.”

Amagha kecheng pi Ajühkaghape

(Luk 19.11-27)

¹⁴ “Tsü tsüwi tang Kadiyyi na hati saben. Ciwi anyi kesü na ma jjen teshi nu kijünyi wa keten wi ma maghathu cichi nu ma keben pi mathu dhenchi.

¹⁵Ma mathu na saya kemehai qei wi pi mathu kesüsü gishü cü: ma pisaten manga pi kesü cü, pisaten keni pi kepawa cü, nu pisaten kesü pi kepawa la cü; isanu ma kijünyi wa.

16 Amagha pisaten manga mukeyawa na wan tsü sen wa asensa nu pisaten manga kiyiya.

17 Tsü makesü amagha pisaten keni mukeyawa la sen wa keni kiyiya.

18 Isala amagha pisaten kesü mukeyawa na tsü sen wa ayyiku kesü wi chhüvhü, nu ma pvüwa pisa tsü pi kuthia.

19 “Matsü kesie seng wi amaghathu pvüwa tsüna gho neng nu mathu na khati kiyiya khe ghangwa.

20 Amagha pisaten manga mukeyawa na pisaten manga kiyi sen gho nu khi, ‘Apvüwa, no pisaten manga pi hi cüle. Ghangchilo, hi he wi manga kiyi yadha.’

21 Ma pvüwa na khi, ‘Mehaidha, no jühtsentsa kesen nu amagha kemehaiwa. No jühtsentsa sa nu pala kezeng-u wi noncca pi mehai kecü ghena hi no pi pala kejon noncca thsüden. Ghala hi gweghe anonghe yalo!’

22 Tsaseng wi amagha pisaten keni mukeyawa na gho nu khi, ‘Apvüwa, no pisaten keni pi hi cüle. Ghangchilo, hi he wi keni kiyi yadha.’

23 Ma pvüwa na khi, ‘Mehaidha, no jühtsentsa kesen nu amagha kemehaiwa. No jühtsentsa sa nu pala kezeng-u wi noncca pi mehai kecü ghena hi no pi pala kejon noncca thsüden. Ghala hi gweghe anonghe yalo!’

24 Tsaseng wi amagha pisaten kesü mukeyawa na gho nu khi, ‘Apvüwa, hi no kecügü nyi; no pi nkeyangchi wi lela wwiden, nu no pi nkivvüchi wi lela saghuden kesa hi chüben.

25 Hi messi, tsalina npisa tsü sen wa ayyiku wi kuthile. Ghangchilo, npisa na he wi benle.’

26 Ma pvüwa na khi, ‘No nkemehai nu kenontssü maghawa! No hi pi nkeyangchi wi lela wwiden, nu hi pi nkivvüchi wi lela saghuden kesa chüben kwale?’

27 Isathu, no ipisa pi apisajjen wi chitheng nu hi kegho neng wi ma midhon pi kekiyi saghu mukeya thsü-u.

28 Khili ma wi apisa tsü khuya nu pi pisaten tagha kebenwa tsü wwa cülo.

29 Kepaghenanye anyi thowa na pala pahan ben khe pi wwaneng cüden, nu ma ji ntsa benya thsüden. Isala anyi thowa na mangla nmi khe ma wi keu keben tsü lela sen bvüaben.

30 Nu amagha mangla nkenyewa ha pi akhemi kejang wi khala chilo; ma ciwi qai nu ma yha kemeküli benden.’

Ajühkaghaten Sakhenwa

31 “Anyi Tsawa na Kadimi sa kegho wi tangnyilothu tsüdi ma gweghe gho nu ma kadipen wi donki,

³²nu ayyi wi mizzatentithu tsüdi ghola ma tuwi saghuben. Tsaseng wi ma anenikehie kesü na anenithu jawi khaghaneni kessishiya kesa ti tsüthu gishü pi akhang keni saben.

³³Ma anyi ketsatanthu pi ma kwen ajewa chiya nu kepathu pi tavüwa chiyaben.

³⁴Tsaseng wi Kadimiwa na anyi ma kwen ajewa kebenthu wi khiben, 'Nthu iBa kesawegü kepvüthu! Ghala ayyi npi kesachi wina nthu ghenä kiden ketheng kadiyyiwa ha ghong yalo!

³⁵Hi ghama keben wi nthu na hi ghanja cü; hi dighe keben wi nthu na pi hi jüya thsü; hi kijünyi sa keben wi nthu na hi ssi pi nthu jjen wi chiya,

³⁶nu kemessü keten wi nthu na athsümeni pi hi mphi thsü; hi sanaa keben wi nthu na hi noncca, nu atssüzü sa keben wi nthu na hi ghangchi cü.'

³⁷Tsaseng wi ketsatanthu na ma luneng ben, 'Apvüwa, ikhang kusi no ghama keben wi pi no ghanja cü, nu dighe keben wi pi no jüya thsü nu?

³⁸Ikhang kusi no kijünyi sa keben muya nu no ssi pi ikhang jjen wi chiya, nu kemessü keben wi athsümeni pi no mphi thsü nu?

³⁹Ikhang kusi no sanaa nyelela atssüzü sa keben wi no ghangchi cü nu?'

⁴⁰Kadimiwa na luneng ben, 'Hi atsentsa nthu kizaden, nthu na kusi inyi hathu jawi kizza ntsawa kesü miwi ha sachi khe tsüna ighena sachile.'

⁴¹"Tsaseng wi ma anyi ma kwen tavüwa kebenthu wi khiben, 'Nthu Anyiza kishen-keshi kepvüthu, hi wina bvülo! Atsaghang nu ma nyilothu ghenä kiden ketheng anuphan annighajü wi tsü bvülo!

⁴²Hi ghama keben wi nthu na hi ghanja ncü, nu dighe keben wi nthu na pi hi njjü thsü.

⁴³Hi kijünyi sa keben wi nthu na nthu jjen wi hi ssi meya, kemessü keben wi nthu athsü pi hi mphi nthsü; hi sanaa keben nu atssüzü sa keben wi nthu hi noncca ncü.'

⁴⁴"Tsaseng wi mathu na hati ma luneng ben, 'Apvüwa, ikhang na kusi no ghama, dighe, kijünyi sa, kemessü, sanaa nyelela atssüzü sa keben mu nu ikhang na no kiqa ncüla nu?'

⁴⁵Kadimiwa na khineng ben, 'Hi atsentsa nthu kizaden, nthu na kusi inyi hathu jawi kizza ntsawa kesü nkiqa cü mvu la khe tsüna hi nkiqa cü mvu lale!'

⁴⁶ Tsaseng wi hathu ha kesun pi anuphan kemeten wi chiaben, isala ketsatanthu na anuphan kahang wi waben."

Mathi 26

Acho sa pi Jisu Keshun

(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Jhn 11.45-53)

- ¹Jisu na pala hathu ha tsüdi khi pi nyu kesansi seng wi ma sansikeyathu wi khi,
²“Nthu na chükeben ti ghanan keni seng wi Shhukeya Kho tsü sa wa tendha, nu ciwi Anyi Tsawa tsü pi kross miwi jenlo kesalina ghan pi nyu kwen chiaben.
³Tsaseng wi keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu na Keqhaikedi Kemisiwa Kaifa jjen wi kemetuli,
⁴nu kuthila Jisu ghanya nu ma pi shü thsüale sa.
⁵Mathu khi, “Anyithu jawi kivvü nshagha thsüle kesalina ikhang na akho sa keben tsü wi ha sa yishüle.”

Bethani wi Adeli pi Jisu Kenyen

(Mrk 14.3-9; Jhn 12.1-8)

- ⁶Jisu na Bethani wi anyi kesü agükedsanaa kebenwa Simon jjen wi wa ben.
⁷Jisu na dsajjütu keben wi nza kesü na adeli hankedemvu ma men kedhu pi alabaster hikhu pongti chi sen gho ma li wi meyisha chi.
⁸Sansikeyathu na ha mukeya wi mathu leben minu nu khi, “Mangkesa na adeli ha tsüdi dedi ben nu?
⁹Adeli ha pi apisa wi jeü ya nu pi ketha-u ncüla!”
¹⁰Jisu na mathu na mangwa khiben khe chüya nu mathu wi khi, “Nthu mangkesa na nzawa ha kivvü ben nu? Ma ighena pala tsikemehai nu kesau sachidha.
¹¹Kepaghenanye nthu na keshüthangla ketha-uthu gweghe benden, isala nthu na keshüthangla hi gweghe ben nben.
¹²Ma npi wina hi pi vhüa keten ghena kidenya thsüle adeli hankedemvu pi igwo nyen cüdha.
¹³Hi atsentsa nthu kizaden, ayyi maben wi ajüh kemehaiwa ha pi kekhi wi ma kekuli cüki ha khiben.”

Judah na Jisu Matsa cüle Cenkeya

(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

- ¹⁴Tsaseng wi sansikeyathu Taghakeni jawi kesü ma nyan Iskariot Judah tsüna keqhaikedi ntsathu wi wa,
¹⁵nu khi, “Hi Jisu ghan pi nthu cüthu nthu na mangwa pi hi cüben nu?” Mathu na rükatssü changha si pi ma cüa.
¹⁶Tsü nten na Judah na Jisu ghan pi mathu kwen wi chiale kesa matsü kemehai ghangwa.

Jisu na Sansikeyathu Ssinu Shhukeya Kho Tsse Kedsa

(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; Jhn 13.21-30)

¹⁷Azimi nkechi mesa pi kemishu kho tsathang atuwa wi sansikeyathu na Jisu wi gho nu ma keü, “No ikhang yala khiewa wala nghena Shhukeya Kho tsse kedsa ghen kidenya thsü mvu ben nu?”

¹⁸Jisu na hati khi nu mathu kesun pi wa thsü, “Anyunutiwa wi anyi kesü wi tsü walo, nu hati ma wi kizalo, ‘Kesansiwa na khiben, itsüwa tsüna ghodha, hi nu hi sansikeyathu na njen wi Shhukeya Kho tsü saden.’”

¹⁹Sansikeyathu na wala Jisu na mathu kekiza ti Shhukeya Kho tsse tsü kidenya.

²⁰Minulen wi Jisu nu ma sansikeyathu Taghakeni na gho donki nu tsü dsa.

²¹Mathu na dsajjü keben wi Jisu na khi, “Hi atsentsa nthu kizaden, nthu meshu kesü na hi matsa shaben.”

²²Sansikeyathu na mathu hathana ntsa sa nu mathu kesüsü na ma wi keü, “Apvüwa, no ntsakhiwa hi khi nbenshe?”

²³ Jisu na luneng, “Meshu kesü hi gweghe akhu kesü wi amesa dsa kebenwa tsüna hi matsa shaben.

²⁴Ntsawajüh kekhi ti Anyi Tsawa na shüaben, isala anyi Anyi Tsawa matsa kesawa ghen tsü khatila qhethiketen saten nu! Anyi tsüwa ghen tsü ma pvügha nkeghowa ma ghen mehaidha le!”

²⁵Judah nyu kematsawa na ma wi keü, “Apvüwa, no ntsakhiwa hi khi nbenshe?” Jisu luneng, “No tsüti khidha.”

Apvüwa Ssinu Kemishu

(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²⁶Mathu na dsajjü keben wi Jisu na amesa be kesü khuya nu kesawegü khiechi, pakhhiya, nu pi ma sansikeyathu cü nu khi, “Ha khupi dsayalo, hawa ha igwo.”

²⁷Tsaseng wi ma ahyi kesü pieya nu kesawegü khiechi nu pi mathu cü nu khi, “Nthu tsüdila ha pi jjüyalo,

²⁸ hawa ha ijü, anyi kejon kesami teshi pi cüle kesa ghen keji kechi Anyiza wi cenketenjuhwa tsü.

²⁹Hi atsentsa nthu kizaden, hi iBawa Kadiyyi wi nthu gweghe kisengtssü ketheüwa kejjü tsathang npi kecu chu hi kisengtssü ha khiela njjü nengdha.”

³⁰Tsaseng wi mathu akhwi kesü sa nu Oliv Yikha wi wa.

Pitor na Nkhilaketen Jisu na npi wi Kekhi

(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-33; Jhn 13.36-38)

³¹ Tsaseng wi Jisu na mathu wi kiza, “Shita wi nthu tsüdila hi teshi nu bvüaben, kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, ‘Hi anenikehiewa pathi, nu khaghanenithu tsüna bvüzigheaben.’

³² Isala hi hangneng-keshagha seng wi nthu tuwi na Galilee wi wa benla ben.”

³³ Pitor na Jisu wi khi, “Mathu tsüdi no teshi lela hi tsü khiela no teshi nbenle.”

³⁴ Jisu na Pitor kiza, “Hi atsentsa no kizaden, shita wi awegü npi kekhou tuwi no kecheng tughu hi nchüle khiaben.”

³⁵ Pitor na luneng, “Hi khiela tsüti khi nben, hi no gweghe lela shüaben le!” Nu sansikeyathu kepa wi la tsüdi tsü makesü khia.

Jisu na Gethsemane wi Kekhie

(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu ssinu apen kesü Gethsemane kesa wi tsü wa nu ciwi ma mathu wi kiza, “Hi ka wi wa kekhe sa keben jü hewi donki benlalo.”

³⁷ Ma Pitor nu Zebedee tsa keni ssiya nu ma gweghe wa. Lebengükeccü nu ahathakina na ma miwi gho,

³⁸ nu ma mathu wi kiza, “Ileben güccü mtsü nu shü keten ti sadha. Hewi ben nu hi hieben lalo.”

³⁹ Ma tsü miwi keu wha nu ayyi wi nkhwendu nu kekhe sa, “Iba, keujüla saya mehail lethu, hi wi ketizenkesa hyiwa ha khuya cülo! Isala hi kenen ti nye, no kenen ti sayalo.”

⁴⁰ Tsaseng wi ma sansikeyathu ma kecheng wi gho neng nan mathu jen keben muya; nu ma Pitor wi kiza, “No kecheng khati nu amighe kekhe kesü jü ketanla hi hie meya nu?”

⁴¹ Nthu na kemechu wi ndule kesalina hieben nu kekhe saki benlo. Aghamu wi anonghe ntsa saben, isala asajjü wi tsü nchaladha.”

⁴² Jisu na kheneng wa kuti kekhe sa, “Iba, keujüla hi ketizenkesa hyi ha nkejju tsü sen bvüya nben lethu, no kemeshen ti sayalo.”

⁴³ Ma kheneng gho nan ma sansikeyathu jen keben muya; mathu nyon nküchala benla.

⁴⁴ Kheneng Jisu na mathu teshi nu wa kecheng tughuwa kishi kekhe jüh makesü khi pi kekhe sa.

⁴⁵ Tsaseng wi ma kheneng sansikeyathu wi gho nu khi, “Nthu na khili la cca jenben kwe? Ghangchilo, Anyi Tsawa tsü ghan pi kesami nyithu kwen wi chia keten matsüwa tsüna ghodha.

⁴⁶ Shaghalo, ikhang wha na. Ghangchilo, anyi hi matsale ketenwa tsüna hewi tendha le!”

Jisu Ghankeya

(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Jhn 18.3-12)

⁴⁷Jisu na ajühkhitu keben wi sansikeyathu Taghakeni jawi kesü Judah tsüna anyitenti ssinu gho. Mathu na keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu wina kesun kechi, njünnu nu achanghonthu sen nu gho.

⁴⁸Judah na azensu kesü pi mathu cü theng; “Hi wala anyi kesü kimang chi lethu tsüna nthu ma ghanyale kebenwa tsüna ma ghanyalo.”

⁴⁹Judah na meshonqhe Jisu wi wha nu khi, “Kesansiwa, kecca ya no ssi ketenwa salo,” isanu ma kimangchi.

⁵⁰Jisu na luneng, “Ipvüshangwa, no mangwa sale ghoben khe wan sayalo!” Tsaseng wi mathu ghola Jisu ghan pi bhenya.

⁵¹Jisu gweghe ketenthu meshu kesü na njünnu hanshi pi Keqhaikedi ntsawa magha khuna handhia.

⁵²Jisu na ma wi khi, “Annu pi nlicen wi chiyalo. Njünnu sen ketenthu tsüdila njünnu wi shüaben.

⁵³Hi iBa wi kekiqa khiechi lethu, ma wan tangnyilo süpahizithu taghakeni miwi kesunchi cüa keben tsü no nchü kwe?

⁵⁴Isala tsüti sa lethu khati nu Ntsawajüh na tsüti sabenle khi keben tsü sacenya mehai nu?”

⁵⁵ Tsaseng wi Jisu na anyitenti wi khi, “Nthu na hi pi ayen kepakhhi nyi kesü ti sa nu njünnu nu achanghonthu sen nu hi ghanyale ghoben kwe? Hi atsathangla Kekinyijjen wi donki nu nyu sansi lela nthu na hi ghan meya.

⁵⁶Isala atusenjüh-kechüthu na Ntsawajüh wi zhü ketheng tsü sacenya thsüale kesalina ha tsüdila saben.” Tsaseng wi sansikeyathu tsüdila ma teshi nu bvüa.

Jisu na Ajühkekaghaten tuwi kewa

(Mrk 14.53-56; Luk 22.54-55,63-71; Jhn 18.13-14,19-24)

⁵⁷Jisu ghan keyathu na ma ssinu Keqhaikedi Kemisiwa Kaifa jjen wi wa, ciwi Ayenkesansithu nu Keshenpfüthu tsüdila saghuben.

⁵⁸Pitor na demija wi Keqhaikedi Kemisiwa jjen ccühha kecu wi ma nie wa. Ma ciwi dula aghikehiethu gweghe donki nu khati saten khe ghang ben.

⁵⁹Keqhaikedi ntsathu nu ciwi kemehu maben la Jisu pi shü thsüale kesalina ma kesami bhaben;

⁶⁰isanu anyi kejon na shagha milikemesa cüki khi lela mathu thola ma kesami mu meya. Asakhenwa meshu keni shagha

⁶¹ nu khi, “Anyi hawa ha kekhi na, ‘Hi Anyiza Kekinyijjenwa ha yasa nu ghanan kecheng jü wi tsü saneng cüya mehai le!’ ”

⁶²Keqhaikedi Kemisiwa na shagha nu Jisu wi khi, “Mathu na no kekimenni jüh hati khi keben ha no mathu luneng nten kwe?”

⁶³Isala Jisu na ccen benwa. Keqhaikedi Kemisiwa na kheneng ma wi khi, “Hi khili hang kebenwa Anyiza nyan wina no pi kishen thsüben: no Anyiza Tsawa Messiya tsü la, pi ithu kizalo.”

⁶⁴Jisu na ma luneng, “No tsüti khidha. Isala hi nthu tsüdi kizaden, khili nten na nthu na Anyi Tsawa na kekhang ntsawa kwen ajewa donki nu tang wi akulukeshü miwi gho keten mu ben le!”

⁶⁵Keqhaikedi Kemisiwa na ma thsü mezüqhe nu khi, “Ma Anyiza kethenjüh khiben! Ithu na ha miwi chüza kepa wi nsen la mehaidha! Nthu na khili ma Anyiza kethenjüh kekhi zayadha!”

⁶⁶Nthu khatile khiten nu?” Mathu luneng, “Ma sazzidha nu pi nshü thsüthu yishü.”

⁶⁷Tsaseng wi mathu na ma mmi meshuki nu ma kiccü; nu ma cen kecüthu na

⁶⁸khi, “Messiya, thowa na no kihhe ben khe khi nanlo! pi ikhang kizalo.”

Pitor na Jisu Nchüle Kekhi

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Jhn 18.15-18,25-27)

⁶⁹Pitor na accühha na ameiwa donki keben wi Keqhaikedi Kemisiwa maghale kesü na ma wi gho nu khi, “No la Galilee nyiwa Jisu tsü gweghe den.”

⁷⁰Isala ma mathu tsüdi tuwi na, “Hi no mangwa cüki khiben khe nchüle,” luneng chia;

⁷¹nu ma accühha kedulen wi tsü shhua. Maghale kepawa na ma muya nu anyi ciwi kebenthu wi khi, “Ma la Nazareth nyiwa Jisu tsü gweghe tenle!”

⁷²Pitor na kheneng ma nchüle khi nu luneng, “Hi kishen nu khiben hi anyi katsü nchü le!”

⁷³Matsü keu seng wi anyi ciwi ngan kebenthu na Pitor wi gho nu khi, “No la mathu jawi kesü sa metsi. Kepaghena nye njüh kekhi wina no ghan yaben.”

⁷⁴Tsaseng wi Pitor na khi, “Hi kishen nu atsentsa nthu wi kiza ben le! Keujüla hi atsentsa nkhi lethu Anyiza na hi meten kecüwa salo! Hi anyi katsü nchü le!” Tsü meyi awegü na khou shagha,

⁷⁵nu Pitor na Jisu ma kekiza jüh tsü meshenya: “Awegü npi kekhou tuwi no kecheng tughu hi nchüle khiaben.” Ma akhemi wi shhula qai shüca wa.

Mathi 27

Jisu Ssinu Pilat tuwi kewa

(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Jhn 18.28-32)

¹Ghanen mitu na keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu tsüdila Jisu pi shü thsüale acho kidenya.

²Mathu na ma ghan pi bhenya nu ma ssi wa Rom nyi ahng sa kebenwa Pilat kwen wi chia.

Judah Keshü

(Kek 1.18-19)

³Judah nyu kematsawa na Jisu tsü meshensadha le kesa zakeya wi ma leben khapegheya nu rükatssü changha tsü sen nu keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu wi wa nu khi,

⁴“Hi anyi kesami nkemi kesü matsa pi shü thsü kesalina samidha le!” Mathu na khineng, “Ikhang tsü ghen mangwa saya nu? Tsüna no ketanla nghena le!”

⁵Judah na apisa tsü pi Kekinyijjen wi cüchi nu bvüa; nu wa ma ketanla ma hanthia.

⁶Keqhaikedi ntsathu na apisa tsü khuya nu khi, “Hawa ha ajjü men apisa nu ha pi kekinyijjen keben wi kechi ayen nmi.”

⁷Mathu keccünengli cenkeya seng wi apisa tsü pi apfükezhüwa lli shei pi asangthu shüjjenpen sa.

⁸Tsalina alli tsü pi nansü kecu “Ajjü Lli” isa ciden.

⁹Isanu atusenjuh-kechüwa Jeremiya kekhi tsü ntsakhiwa sacen yadha: “Mathu na Israel nyithu na pi ma cüle cen ketheng rükatssü changha tsü khuya,

¹⁰nu Apvüwa na hi kekiza ti mathu na apisa tsü pi apfükezhüwa lli sheiya.”

Pilat na Jisu Kekeü

(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Jhn 18.33-38)

¹¹Jisu na Rom nyi ahng sa kebenwa tuwi ngan nu ma wi keü thsüben. Ma keü, “No Judah nyithu kadimiwa kwe?” Jisu luneng, “No tsüti khidha.”

¹²Isala ma mangla khi pi keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu ma kekimenni juh tsü nluneng.

¹³Tsalina Pilat na ma wi khi, “No mathu na pala hathu khi pi no kimenni keben ha za nben kwe?”

¹⁴Isala Jisu na ajüh kesüla khi pi nluneng, tsalina ahng na ma mansa ntsa sa.

Jisu pi Shü Thsülo Kekhi

(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Jhn 18.39—19.16)

¹⁵Shhukeya Kho wi Rom nyi ahng na anyitenti ma wi kekhe wi atssüzüthu kesü khushi kecü tsü pi ayen saden.

¹⁶Tsü tsüwi anyi kemechan kesü Jisu Barabba na atssüzü saben.

¹⁷Anyitenti na gho saghukeya wi Pilat na mathu wi keü, “Hi nthu ghen a thowa khushi thsü mvuben nu? Jisu Barabba la Jisu pi Messiya le khi ketenwa tsü nu?”

¹⁸Ma Judah nyi kekhang kesenthu na anyonghopvü ghen a Jisu ghan pi ma kwen wi chitheng kesa tsü chütha ben.

¹⁹Pilat na ajühkekaghatenpen wi donki keben wi ma wubvü na ketsijüh kesü kesun pi ma wi chi: “Anyi kesami nkemiwa katsü miwi mangla nsa lalo, kepaghenanye hi khija iman wi ma ghen a ketizen sa ntsa sale!”

²⁰Keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu na anyitenti kechüchi pi Pilat wi Barabba khushi nu Jisu pi shü thsülo khi thsü.

²¹Isala Pilat na anyitenti wi keü, “Hi nthu ghen a ha manyi thowa khushi thsü mvuben nu?” Mathu na “Barabba le!” isa khineng.

²²Pilat na mathu keü neng, “Isathu, hi Jisu pi Messiya le khi ketenwa tsü pi khati sa nu?” Mathu tsüdila, “Ma pi kross miwi jenlo!” isa khi.

²³Isala Pilat na “Ma kesami mangwa sazzi theng nu?” isa keü. Tsaseng wi mathu na misi ntsawa magha nu: “Ma pi kross miwi jenlo!” isa khi.

²⁴ Pilat na mangla saya nbendha, isala kivvü shaghaya mehai kesa kemu wi ma wala atssü pahan pi anyitenti tuwi na ma kwen metsi nu khi, “Anyi hawa keshü ghen a ikhhi mangla nmi le! Hawa ha nthu ketanla kekuli le!”

²⁵Anyitenti maben la luneng, “Ma keshü khhi tsü yala ithu nu ithu tsangathu miwi gho thsülo.”

²⁶Tsaseng wi Pilat na mathu ghen a Barabba khushia nu ma Jisu kihhe cü nu ma pi kross miwi jenlo pi mathu cüa.

Süpahithu na Jisu Nankeqhekesa

(Mrk 15.16-20; Jhn 19.2-3)

²⁷Pilat süpahithu na Jisu ssinu ahng kadipen wi du nu ciwi anyi tsüdila ma vüsen ben.

²⁸Mathu na ma thsümeni bh u nu agwomejuwa kaghazu kenmie pi ma pvü thsü.

²⁹Mathu na aghazü cünathu pi aliwen sa pi ma li wi chi, nu akhhatssü kesü pi ma kwen ajewa sen thsü; tsaseng wi mathu na ma tuwi akhhutsüdu ma nankeqhe nu khi, “Judah nyithu Kadimiwa kesie kahangwa salo.”

³⁰Mathu na ma meshuki, nu akhhatssü tsü khuya nu pi ma li wi kihhe.

³¹Mathu na ma nankeqhe tsü sacen nu ma gwo wi athsü tsü khusha nu ma thsümeni pi ma pvü nengya thsü. Tsaseng wi mathu na ma pi kross miwi jenle ssi bvüa.

Jisu pi Kross miwi Kejen

(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Jhn 19.17-27)

³²Mathu wa keten wi Kuren wina kegho nyi kesü ma nyan Simon kesa metuya, nu süpahithu na ma meten pi Jisu kross tsü pvü thsü.

³³Mathu wa apen kesü Golgatha ma jügi “Aligü Pen” kesa cuya.

³⁴Ciwi mathu na kisengtssü pi kessetssü saghu pi Jisu jü thsü; isala ma pampin nan nu tsü jü meyala.

³⁵ Mathu ma pi kross miwi jen nu tsaseng wi ma thsümeni pi akezen sa nu pi mathu jawi gishüya.

³⁶Tsaseng wi mathu ciwi donki nu ma hieben.

³⁷Mathu na ma kekimenni jüh hati zhüpi ma li wi chi: “Hawa ha Judah nyithu Kadimiwa.”

³⁸Mathu ciwi kaghanfü nyi keni pi Jisu gweghe kesü pi ajewa nu kesü pi tavüwa jen.

³⁹ Anyi ciwi kewathu na mathu li kejen pi hoholo Jisu kimenni nu khi,

⁴⁰ “Aha! No Kekinyijjenwa tsü yasa nu ghanan kecheng jüwi tsü saneng tendha man! No Anyiza Tsawa lethu no ketanla no hangsha yalo! Kross miwi na dugholo!”

⁴¹Tsü makesü keqhaikedi ntsathu, Ayenkesansithu, nu keshenpfüthu la gho ma nankeqhe nu khi:

⁴²“Ma nyu kepa wi hangsha yaben, isala ma ketanla ma hangshaya nben le! Ma Israel nyithu kadimiwa nye kwe? Keujüla ma khili kross miwi na dugho lethu, ithu na ma nondi ben le!

⁴³Ma Anyiza nondi nu Anyiza Tsawa le khiden. Isalethu, Anyiza na khili ma hangshaya tenla nye khe ithu ghangchi nan na!”

⁴⁴Pi ma gweghe jen ketheng kaghanfü keni lela tsü makesü khi pi ma kimenni.

Jisu Keshü

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Jhn 19.28-30)

⁴⁵Ghanan lapvü wi amighe kekihhe kecheng jü-u tsü diyyiwa maben la jang.

⁴⁶Amighe kecheng kekihhe wi Jisu na ahai misi ntsawa jisha nu, “Eli, Eli, lema sabachthani?” ma jügi, “INyiza, iNyiza, no mangkesa na hi teshidha nu?” isa khi.

⁴⁷Anyi ciwi ngan kebenthu pahan na tsü zaya nu khi, “Ma Elijah ciben le!”

⁴⁸Mathu meshu kesü na kaghajila bvüwa akhishu ti kesa pi kessetssü ten sengho nu pi Jisu jü thsüle sa.

⁴⁹Isala kepathu na khi, “Hieben lalo, Elijah na gho ma hangshaya tenla nye khe ghangchi nan na!”

50 Jisu na kheneng ahhai misi ntsa maghachi nu shü.

51 Tsaseng wi Kekinyijjen wi ajenka keshonthsü tsü ma li na cü ma ccü kecu mezüqhe pi keni sa. Ameghükuju, alonthu qankhhi,

52 nu ashüjjenthu shachi, nu Anyiza nyi shü kesathu kejon la hangneng-shagha.

53 Mathu na shagha ashüjjenthu teshi nu Jisu na keshü wina hangneng-keshagha seng wi mathu gweghe Kemetha Nyunutiwa wi wa, nu ciwi anyi kejon na mathu mu.

54 Meza miwi kediwa nu süpahithu ma gweghe Jisu hie kebenthu na ameghükuju nu hathu kekuli tsüdi mukeya wi mathu qhethiketen sa nu khi, "Ntsakhiwa ma Anyiza Tsawa le!"

55 Ciwi kinyibvü kejon na alen kesie wi ben nu ghangben, mathu na Galilee wina Jisu niegho nu ma kiqa.

56 Mathu jawi Magdalen Maria, James nu Josef manyi jja, nu Zebedee wubvü na ben.

Jisu pi Kevhü

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Jhn 19.38-42)

57 Minulen wi keban kesü Arimatheya wina kegho, ma nyan Josef nu ma la Jisu sansikeya nyi kesü.

58 Ma Pilat tuwi wha nu Jisu kamang tsü khie. Pilat na akamang tsü pi Josef cülo ahza khuchia.

59 Tsalina Josef na tsü pieshaya nu linen ketheü kesü pi mejuya,

60 nu tsü pi ma khilili alonshi wi ho ketheng ashüjjen ketheü wi tsü chia. Tsaseng wi ma alon keti kesü kulupheghe pi ashüjjen pang tsü khen nu bvüa.

61 Magdalen Maria nu Maria kepawa manyi na ashüjjen kejentanwa tsü donkiben.

Ashüjjen nu Aghikehiethu

62 Dhitsüwa tsüna Sabbath ghen a keqhaikedi ntsathu nu Farisithu na wa Pilat metu,

63 nu khi, "Kediwa, milikemesawa katsü na ma hang keben wi hati kekhi tsü ikhang na meshen- yadha, 'Hi ghanan kecheng seng wi hangneng-shagha shaben.'

64 Tsalina ghanan kechengwa npi kecen chu ma shüjjen tsü hie kemehai sayalo kesa ahza khuchilo, isanu ma sansikeyathu na wala akamang tsü ghanfüya nu anyithu wi ma hangneng-shaghadha le nkhi thsüle kesalina. Milikemesa hawa hana atuwa miwi nmehai laben."

⁶⁵Pilat na mathu kiza, “Aghikehiethu ssiya nu wala nthu saya kemehai chu ashüjjenwa tsü hie kemehai sayalo.”

⁶⁶Tsalina mathu wala ashüjjen lon miwi tsü mechantsi pi jen nu aghikehiethu pi hie thsüa.

Mathi 28

Hangneng-keshagha

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Jhn 20.1-10)

¹Sabbath tsathang cen nu dhitsüwa Apvüwa tsathang wi ghanen mitu Magdalen Maria nu Maria kepawa manyi na ashüjjenwa tsü ghangchi nanle wa.

²Ciwi zulila ameghükujü ntsa sa, Apvüwa nyilo kesü tang wina dugho ashüjjen lon tsü kulupheghe nu ciwi donkiya.

³Ma tsi na atsancwe ti nu ma thsümeni na aghola ti mekidhi kesa.

⁴Aghikehiethu na messi pi kedheggü nu keshü kamang ti sa.

⁵Tangnyilowa na nza keni wi kiza, “Nshinyi nmessila. Nshinyi na Jisu nyu ma pi kross miwi jen kesawa bha keten tsü hi chüben.

⁶Ma he wi nmile; ma kekhi tsüti ma hangneng-shaghadha. Gholo he wi ma pi kechi pen wi ghangchi nanlo.

⁷Wan wa nu ma sansikeyathu wi, ‘Ma keshü wina hangneng- shaghadha, nu ma khili nthu tuwi na Galilee wi wa tendha; nthu na ciwi ma muya ben le!’ tsüti kizalo. Hi nthu kekiza tsü meshenyalo.”

⁸Tsalina manyi na kaghajila ashüjjen tsü teshi, messi isala anonghe ntsa sa, nu sansikeyathu wi kizale bvüa.

⁹Zulila Jisu na gho manyi metu nu khi, “Kecca na nshinyi ssiben keyawa salo.” Manyi shagha ma ccü ghansen nu kinyi.

¹⁰Jisu na manyi wi kiza, “Nmessi lalo, wala icünyuthu wi mathu Galilee wi walo ciwi hi muya ben na kizalo.”

Aghikehiethu na Kekhi

¹¹Nzathu na kebvü seng wi süpahi ashüjjen ghikehiethu pahan na anyunutiwa wi whala khati sa khe tsüdi khi pi keqhaikedi ntsathu kiza.

¹²Keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu na mathu cho kidenya; mathu na apisa kejon pi süpahithu cü

¹³nu khi, “Nthu na ma sansikeyathu na aghaja wi nthu jen keben wi gholo ma kamang ghanfüya le khilo.

¹⁴Nu keujüla Ahng na ajüh ha zaya lethu, ikhang na nthu kesami nmile kesa ma juyaben, nu nthu na tsü ghenang mangla lebengüccü nben.

¹⁵Aghikehiethu na apisa tsü khuya nu wala mathu salo kekiza tsüti sa. Tsalina ha cüki ha nansü kecu Judah nyithu jawi tsüti khiden.

Jisu na Ma Sansikeyathu ya Ma Mukeya Thsü

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Jhn 20.19-23; Kek 1.6-8)

¹⁶ Sansikeyathu Taghakhen na Jisu mathu kekiza ti Galilee wi ayikha wi wa.

¹⁷Ciwi mathu na ma metuya nu ma kinyi, isala mathu pahan na kesütu.

¹⁸Jisu na tetsaki gho nu mathu wi khi, “Tang wi nu ayyi wi la kekhang tsüdi pi hi cüdha.

¹⁹Tsalina ayyi nyi tsüdi wi wa mathu pi hi sansikeyathu saya thsülo; Abawa, Atsawa, nu Kemetha Ghamu nyan wina mathu pi baptaiz sa cülo,

²⁰nu hi pi nthu kekiza tsüdi pi mathu sansi nu nieya thsülo. Hi keshüthangla wa kahang sakhen kecu wi lela nthu ssi benden.”

Mark

Mark 1

Johan Baptizwa Kesansijüh

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jhn 1.19-28)

- ¹Hawa ha Anyiza Tsawa Jisu Khrista cüki Ajühkemehaiwa.
- ²Ha atusenjüh-kechüwa Isa lesüshen wi zhüketheng tsüti: “Anyiza khi, ‘Hi ntuwi na inyilowa kesun chiden, nu nghena alen kidenya thsüden.’
- ³ Anyi kesü na aghansha wi jishaben, ‘Apvüwa lenwa tsü ghenya kidenyalo; ma lenwa tsü satemeshon yalo.’ ”
- ⁴Tsüti Johan na aghansha wina gho nyu baptaiz sa nu nyu sansi. Ma anyithu wi kiza, “Nthu kesami wina leben khapegheya nu baptaiz sayalo, isathu Anyiza na nthu kesami teshi pi cüben.”
- ⁵Judea yyi nu Jerusalem nyunutiwa wi anyi kejon na wala Johan jüh zaya. Mathu kesamithu khishi, nu ma Jordan Ghaku wi mathu pi baptaiz sa cü.
- ⁶ Johan na sunsiesa ssen pi kesa thsü mphu, asahyu geshikeqhan pvü, nu ma tsse na ashiqathu nu anikholi.
- ⁷Ma anyithu wi khi, “Anyi iseng wi gho ketenwa tsüna imiwi di ki. Hi kukedu ma ccüguwenli lela nlisha qo.
- ⁸Hi atssü wi nthu pi baptaiz saben, isala ma Kemetha Ghamu wi nthu baptaiz sa cüben.”

Jisu Baptaiz Kesa nu Kemechu

(Mat 3.13—4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

- ⁹Tsü tsüwi Jisu na Galilee yyi wi Nazareth wina ghola Jordan wi Johan kwen wi baptaiz saya.
- ¹⁰Jisu na atssü wina shhugho meyi, tang wi shachi nu Aghamu na nkhetsü ti ma miwi dugho keten ma muya.
- ¹¹Tang wi ahhai kesü na gho: “No hi kaghaliwa iTsa. No hi kenen ntsawa,” isakhi.
- ¹²Tsümeysi Aghamu na ma sa pi ayyikeshü wi bvü thsüa,
- ¹³ci wi ma ghanan jügha ben, nu Satan na ma mechu. aghangsathu la ma gweghe ben, nu tangnyilo na gho ma kiqa cü.

Jisu na Angakecüthu Meshu Mejü Cikeya

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

- ¹⁴Johan ghan pi atssüzüjjen wi kechi seng wi Jisu na Galilee wi wa nu Anyiza wina kegho Jühtheü Kemehaiwa pi nyu sansi.

¹⁵Ma khi, “Sati kesa matsüwa tsüna ghodha, nu Anyiza Kadiyyi na tetsakidha! Nthu kesami wina leben khapegheya nu Jühtheü Kemehaiwa nondiyalo!”

¹⁶Jisu na Galilee Ghajü ghüsa ton wa keten anga kaghan nyi meshu keni Simon nu ma cünyuwa Andria manyi na kaghanthsü pi atssü wi anga cü keben mu.

¹⁷Jisu na manyi wi kiza, “Iseng nie ghalo, hi nshinyi sansi pi anyi kaghan nyi sa thsü ten na.”

¹⁸Tsümeysi manyi na kaghanthsü tsü teshi nu ma nie wa.

¹⁹Ma tsü miwi keu wha nan Zebedee tsa James nu ma cünyuwa Johan manyi na ahun wi manyi kaghanthsü khhwen keben muya.

²⁰Jisu na manyi muya meyi manyi la ciya; manyi na manyi ba Zebedee teshi pi ahun wi mellisen ketenthu gweghe ben thsü nu manyi Jisu nie wa.

Anyi kesü Nkemehai Ghamu ssiketen

(Luk 4.31-37)

²¹Jisu nu ma sansikeyathu na Kapernaum nyuti wi wa nu Sabbath tsathang wi Jisu na Sinagog wi dula nyu zhüsansi shhu.

²²Ma Ayenkesansithu ti nyela kekhang sen nu nyu zhüsansi kesalina anyithu na ma kesansijüh kina pi amansa.

²³Ciwi anyi kesü nkemehai ghamu ssi keten na Sinagog wi dula magha nu,

²⁴“Nazareth nyiwa Jisu, no ikhang pi mangwa sa mvu ben nu? No ikhang yasa cüle ghoben kwe? Hi no thowa khe chüben — no Anyiza nyilo kemethawa!”

²⁵Jisu na ma satekü nu khi, “Ccen benlo, nu anyiwa wina shhugholo.”

²⁶Nkemehai ghamu na anyi tsüwa zankeju ntsa sa, misi ntsa magha sen nu ma wina shhugho.

²⁷Anyithu tsüdi amansa nu khokho wi khi, “Hawa ha mangwa sabendha nu? Kesansijüh ketheü le! Ma ahza pi nkemehai ghamuthu cü nu mathu ma jühkina keten kekhang keben hana!”

²⁸Tsalina Galilee yyi tsüdi wi la Jisu cüki khi wa.

Jisu na Anyi Kejon sa pi Mehaikecü

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹Jisu nu ma sansikeyathu, James nu Johan manyi, mathu gweghe Sinagog teshi nu meshonqhe Simon nu Andria manyi jjen wi wa.

³⁰Simon nyiewa na muwhe nu awe wi keben ghen mathu na ma cüki khi pi Jisu kiza.

³¹Ma wala nzawa kwen zanki pi shagha thsüa. Isa nan kemuwhe tsüna ma teshia nu shagha kugü pi mathu cü.

³²Aghani kedu seng wi anyithu na kesakinaathu nu nkemehai ghamu ssi ketenthu tsüdi ssinu Jisu wi gho.

³³Nu anyuti tsüwa wi anyi tsüdila ghola ajjen tsüwa tuwi saghuya.

³⁴Ma kesakinaa lenkepapa kesathu sa pi mehai cü nu atsaghangthu kejon la jügüshia. Ma atsaghangthu ya ajüh nkhi thsü, kepaghenanye mathu na ma thowa khe chüben.

Jisu na Galilee wi Nyu Kesansi

(Luk 4.42-44)

³⁵Dhitsüwa wi ghanen mitu atsajang keben na Jisu na shagha nu akhemi wi shhua. Ma anyuti wina kecaghang pen kesü wi wa kekhe sa.

³⁶Isala Simon nu ma pvüshangthu na Jisu bha wa,

³⁷nu mathu na ma mukeya wi khi, “Anyi tsüdila no bha tenle.”

³⁸Isala Jisu na luneng, “Ikhang anyuti ha kevä wi nwathu yishüben. Hi mathu la nsansithu yishü, kepaghenanye hi ha ghena gho le!”

³⁹Tsalina ma Galilee yyi tsüdi wi wa nu Sinagogthu wi nyu khisansi nu atsaghangthu jügüshi.

Jisu na Anyi Kesü sa pi Mehaikecü

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰Agükedsakenaa nyi kesü na Jisu wi gho ma wi keshikene. Ma kukedu Jisu wi khi, “No kenen lethu, no hi sa pi mehai cülo.”

⁴¹Jisu na ma nantizenya nu ma kwen chang pi anyi tsüwa pa nu khi, “Hi kenen le, mehaiyalo.”

⁴²Tsümeysi kesakinaa tsüna anyi tsüwa teshi nu ma mehaiya.

⁴³Isanu Jisu na ajüh kekhang khi pi ma kiza nu ma kesun pi bvü thsüa,

⁴⁴nu ma wi, “Kinalo, no ha pi thola nkiza lalo. Isala wala ngwo pi keqhaikediwa ccüca nu nyu yala no mehaiyadha le kesa chüya thsüle kesalina Mosa na kekhi ti ahansha sa chilo,” isakhi.

⁴⁵Isala anyi tsüwa na wala Jisu cüki khi pi apen tsüdila kepong sa kesalina Jisu na nyu kemu anyuti kesü wi la du meyala. Isala ma kecaghang pen wi ben wa nu anyithu na apen tsüdi wina ma wi gho.

Mark 2

Jisu Na kecügüshü Kesü sa pi Mehaikecü

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹Ghanan keu seng wi Jisu na Kapernaum wi wa neng, nu ma ajjen wi benle kesa nyu na khi wa.

²Tsalina ciwi anyi ji ntsa na gho saghuya nu ajenka wi lela apen nmila. Jisu na ajühkemehaiwa pi mathu khisansi.

³Ciwi meshu mejü na kecügüshü kesü pienu Jisu wi gho.

⁴Isala anyitenti ghen mathu anyi tsüwa pienu Jisu wi du meyala. Tsalina mathu ajjenmili wi ki Jisu kejentan wi aku bhiya nu mathu kecügüshüwa tsü pi ma we miwi na ciwi du thsü.

⁵Jisu na mathu kenondi tsü mukeya wi ma kecügüshüwa wi, “Itsawa, no kesami teshi cüdha,” isakhi.

⁶Ayenkesansithu pahan na ciwi donki keben mathu leben wi hati meshen,

⁷“Anyi hawa ha mangkesa na hati khiben nu? Ma Anyiza kethenjüh khiben. Anyiza ketan khe thowa na nyu kesami teshi pi cüya mehai nu?”

⁸Jisu na mathu leben wi meshen keben tsü chüya nu mathu wi, “Mangkesa na nthu leben wi pala hati kesa meshen ten nu? khi.

⁹Anyi kecügüshüwa wi, ‘No kesami teshi pi cüd hale,’ kekhi wala ‘Shaghala nwekeshipi pieya nu alentsen walo,’ manyi khawa le nu?

¹⁰Isathu, hi Anyi Tsawa na ayyi wi kesami teshi pi cüya kemehai kekhang benle kesa nthu ya chüya thsüden.” Tsalina ma anyi kecügüshüwa wi kiza,

¹¹“Hi no kizaben, shagha nwekeshipi pieya nu ajjen wi whalo!”

¹²Tsümeysi mathu tsüdi tuwi na anyi tsüwa na shagha ma wekeshipi pieya nu bvüa. Tsalina mathu tsüdi amansa ntsa nu hati khi nu Anyiza seng: “Ithu na khie wi la pala hati kesa npi mule!”

Jisu na Levi Cikeya

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³Jisu na kheneng Galilee Ghajü ghüsa wi wa. Anyitenti kesü na gho ma vüla saghuya nu ma mathu zhüsansi.

¹⁴Ma wa keten wi khajana kekhüwa Alfia tsa Levi na ma kekuli jjen wi donki keben muya. Jisu na ma wi khi, “Hi nie ghalo.” Levi na shagha ma nie wa.

¹⁵Jisu na wala Levi jjen wi dsajjü keben wi khajana kekhüthu nu kesami nyithu kejon la ma nu ma sansikeyathu gweghe donkiben, kepaghenanye anyi kejon la ma nie keten ghen.

¹⁶Ayenkesansithu pahan, tsüthu na Farisithu, Jisu na wala kesami nyithu nu khajana kekhüthu gweghe dsajjü keben muya nu ma sansikeyathu wi keü, “Mangkesa na ma anyi hati kesathu gweghe dsajjü ben nu?”

¹⁷Jisu na mathu jüh tsü zaya nu luneng, “Anyi kesakinaathu khe mehai kebenthu na dawa kechüwa nsen la mehai. Hi anyi kesamithu khe ketsathanthu ciyale nghole.”

Kezi Cüki Kekeü

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸Matsü kesü wi Johan Baptizwa sansikeyathu nu Farisithu na ziben. Anyi pahan na Jisu wi gho nu ma wi keü, “Johan Baptizwa sansikeyathu nu Farisi sansikeyathu na zi lela mangkesa na no sansikeyathu na zi nten nu?”

¹⁹Jisu na mathu wi khineng, “Keshanyi kemishu wi akejjenthu na shanyiwa mathu gweghe keben wi ndsajjüla ben thsüya mehai kwe? Shanyiwa na mathu gweghe keben chu mathu ziya nben.

²⁰Matsü na ghoben le, mathu jawi na shanyiwa ssi bvü lethu tsü ghanan wi ccüna mathu ziben.

²¹“Thola athsü ketheü kesü pi athsü kaghawen miwi khhwenki nten. Keujüla ma tsüti sa lethu, athsü ketheüwa tsüna zanghu nu kaghawenwa pahan mezüqhe sen bvü nu kheni miwi ma ku di kayi shaben.

²²Nyelela thola kisengtssü ketheü pi akhüti kaghawen wi chi nten. Keujüla tsüti sa lethu, kisengtssü tsüna akhüti bvükhhiaben, nu kisengtssü nu akhüti la yasa shaben. Tsüti kesawa nye, kisengtssü ketheü tsü pi akhüti ketheü wi nchithu yishü.”

Sabbath Cüki Kekeü

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Sabbath tsathang kesü wi Jisu na awhengsu lli pahan pvüdhi wa. Sansikeyathu na ma gweghe kewalen sala mathu asu bi dsale mahang.

²⁴Tsalina Farisithu na Jisu wi khi, “Ghangchilo, no sansikeyathu na Sabbath tsathang yenwa tsü pakhhi ben le!”

²⁵Jisu na luneng, “David nu ma nyithu na ghama keya wi nu pala pahan ndsathu keyishü tsü wi ma khati sa khe nthu na khiela si meya kwe?”

²⁶Ma Anyiza jjen wi du nu amesa pi Anyiza kekinyiwa tsü khu pi dsa. Hawa ha Abiathar na Keqhaikedi Kemisiwa sa keben tsüwi sa. Ithu Yenwa kenie wina keqhaikedithu ketan amesa tsü dsaden — isala David na tsü dsa nu tsü pi ma nyithu la cü.”

²⁷Nu Jisu na khi, “Anyi ghen Sabbath tsathang sachi khe Sabbath tsathang ghen anyi nsachi.

²⁸Tsalina Anyi Tsawa tsüna Sabbath Pväwa la le.”

Mark 3

Akwen kecügüshü Nyi Kesü

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

- ¹Tsaseng wi Jisu na kheneng Sinagog wi du nan ciwi akwen kecügüshü nyi kesü ben.
- ²Anyi pahan na ciwi Jisu na Sabbath tsathang wi nyu sa pi mehai cüthu ma kimenni cüle kesalina hieben.
- ³Jisu na kecügüshüwa wi, “Shagha nu he atuwi gholo,” kizachi.
- ⁴Tsaseng wi ma anyithu wi keü, “Sabbath tsathang wi pala kemehai kulila nkemehai kuli nu? kahangli kesü hangshayala pathi kesa ayen ben nu?” Isala mathu na mangla nkhila.
- ⁵Jisu na ma leben minu nu mathu ghang keväli, isala ma mathu ghenä hathana, kepaghenanye mathu na leben-dhu nu sazziben. Tsaseng wi ma anyi tsüwa wi khi, “Nkwen changchilo.” Anyi tsüwa na ma kwen changchi nan tsüna mehai nengya.
- ⁶Farisithu na Sinagog teshi nu bvüa nu wala Herod nyithu pahan ssinu mathu Jisu pathiale kesa acho sa.

Aghajü Ghüsa wi Anyitenti Kesü

- ⁷Jisu nu ma sansikeyathu na Galilee Ghajü ghüsa wi wa nu anyitenti keti na ma nieden. Mathu na Galilee, Judea,
- ⁸Jerusalem, Idumia yyi, nu Jordan yyi khhakawa, Tur nu Sidon nyunutithu kevä wina gho. Anyi hathu tsüdila Jisu kekuli cüki zaya nu ma wi gho.
- ⁹Anyitenti na di ntsa sa nu nyu na ma cütenthu keyishü ghenä Jisu ma sansikeyathu wi ma ghenä ahun kesü kiden cülo kiza.
- ¹⁰Ma anyi kejon sa pi mehai kecü ghenä kesakinaathu tsüdila ma kidhenyale ma wiwa kekheli waben.
- ¹¹Nu anyi nkemehai ghamu ssi ketenthu na ma mukeya wi mathu ma tuwi khulidu magha nu, “No Anyiza Tsawa le!” khi.
- ¹²Jisu na nkemehai ghamuthu satekü nu ma cüki khi pi thola nkiza lalo kesa kiza.

Jisu na Apostelthu Taghakeni Kessikeya

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

- ¹³Tsaseng wi Jisu na ayikha kesü miwi kiya nu anyi ma nie ketenthu ci pi ma wi chiya. Mathu na ma wi gho,
- ¹⁴nu ma meshu Taghakeni kessiya nu mathu nyan pi Apostel ciya. Ma mathu wi kiza, “Hi nthu pi hi gweghe ben thsü, nu kesun pi ajühkemehaiwa la khi wa thsü,

¹⁵nu nthu na atsaghangthu jügüya kemehai kekhang benya thsüle kesalina hi nthu kessiyadha.”

¹⁶Hathu na ma kessikeya Taghakeni: Simon (Jisu na ma pi Pitor le ci kesawa);

¹⁷Zebedee tsa keni James nu Johan (Jisu na manyi nyan pi Boanerges ma jügi “Atsankeshigü Nyithu”) ci;

¹⁸Andria, Filip, Bartholoma, Mathi, Thoma, Alfia tsa James, Thaddaya, Kanaan nyiwa Simon,

¹⁹nu Jisu kematsawa Iskariot Judah.

Jisu nu Beelzebul

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰Tsaseng wi Jisu na ajjen wi wha neng. Kheneng anyitenti keti kesü na saghuya kesalina mathu na kedsajjü tsü nmu.

²¹Anyithu na, “Ma deja wadha le,” kekhi ghenana ma theghithu na tsü za keya wi ma nonccayale wa.

²²Jerusalem wina kegho Ayenkesansithu pahan na hati khiben, “Beelzebul ma wi benle! Atsaghang kediwa na kekhang pi ma cü nu ma tsüghena mathu jügüshiya ben.”

²³Tsalina Jisu na mathu ci pi ma wi chi nu ajühkaghape khi pi mathu kiza, “Khati nu Satan na Satan jügüshiya mehai nu?”

²⁴Keujüla diyyi kesü na gishü zighe pi aghisa ben lethu, diyyi tsüwa tsüna nganya nben.

²⁵Keujüla atheghi kesü na gishü zighe pi aghisa lethu, atheghi tsüwa tsüna qancaaben.

²⁶Tsalina keujüla Satan diyyiwa tsüna gishü zighe lethu, tsüna nganya nben isala qanca, nu asakhen saaben.

²⁷“Thola anyi kezü kesü jjen wi dula ma tsanqaithu khusen bvüya nben, isala ma atuwa sa anyi kezüwa tsü bhenya lethu ma wa ma jjen tsü yasaya mehai.

²⁸“Hi atsentsa nthu kizaden, anyithu kesamithu nu mathu na nkemehai kekhitu tsüdila teshi pi cüya mehai.

²⁹Isala thowa na nkemehai khi pi Kemetha Ghamu shun khe khiela kesami teshi pi cüya nben, kepaghenanye ma anuphan kesami tsü sadha.”

³⁰(Jisu na ha kekhi ha anyi pahan na “Ma nkemehai ghamu kesü ssiten le” kekhi ghenana.)

Jisu Jja Nu Ma cünyuthu

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹Tsaseng wi Jisu jja nu ma cünyuthu na gho akhemi wi ngan nu wa ma cichilo kesa nyu kesunchi.

³²Anyitenti na Jisu vüla donkiben, nu mathu na ma wi, “Ghangchilo, njja, ncünyu nu ntssüggüthu na akhemi wi ben, mathu na no ciben.”

³³Jisu na luneng, “Thowa na ijja, nu icünyuthu nu?”

³⁴Ma anyi ma vüla donki kebenthu ghang nu khi, “Ghangchilo, hathu hana ijja nu icünyuthu le!

³⁵Anyi thowa na Anyiza na ma ya sa thsü mvu keben tsü saten khe tsüna icünyu, itssüggü, nu ijja le!”

Mark 4

Amacü Kivvüwa Pi Ajühkaghape

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹Jisu na kheneng wa Galilee Ghajü ghüsa wi nyu zhüsansi. Anyitenti kesü ghola ma vüya kesalina ma atssü wi du ahun kesü wi donkiya. Anyitenti na aghüsa wi atssü kete wi donben.

²Ma ajühkaghape wina pala kejon pi mathu zhüsansi nu mathu wi hati kiza:

³“Kinalo, kuti ciwi anyi kesü na amacü vvüwa.

⁴Ma amacü pi ma lli wi kivvüchi wi pahan na alen wi qancadua nu awathu na gho mcüa.

⁵Pahan na ayyi keu ketan keben alon miwi qancadua. Ciwi ayyi nkemi ghena amacü na wan shigü shagha.

⁶Aghani na shhugho tsü thsü kechi wi ma ghazan na dhugü chadu nkeya ghena tsüna wan jü wa.

⁷Pahan na aghazüthu jawi qancadu nu shigü keshagha wi mathu khwenshaya nu ma bi bün meyala.

⁸Isala pahan na ayyi kemehai wi qancadu nu shigü shagha ma bi changha, achentugho, nu meza bünya.”

⁹Jisu na khi, “Nthu akhuna pvü ketenthu kinayalo!”

Ajühkaghape Ma Jjügi

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰Jisu na ma ketan keben wi ma jüh tsü za keyathu pi sansikeyathu taghakeni gweghe ghola ajühkaghape tsü khimetha chilo keü.

¹¹Jisu na luneng, “Anyiza Kadiyyi cüki kekuthi tsü pi nthu cüdha. Isala kepa wi amei wi kebenthu na ajühkaghape wina pala tsüdi za yaben,

¹² isanu 'Mathu na ghang nu ghang lela muya nben; mathu na kina nu kina lela chüshiya nben. Kepaghenanye keujüla mathu na tsüti sa lethu, mathu na Anyiza wi khenen gho lethu ma mathu kesami teshi cüaben.' "

Jisu na Amacü Kivvüwa pi Ajühkaghape Khimetha kechi

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Tsaseng wi Jisu na mathu wi keü, "Nthu na ajühkaghape ha ma jüügi nchü kwe? Isathu, nthu na khati nu ajühkaghape kepathu jüügi chüya nu?"

¹⁴ Amacü kivvüwa na Anyiza jüh pi vvüchi.

¹⁵ Anyi pahan na amacü alen wi keqancathu ti kesa; mathu na ajüh tsü zaya meyi Satan na gho mathu leben wi tsü sen bvüa.

¹⁶ Anyi kepathu na amacü alon miwi keqancathu ti kesa. Mathu na tsü zaya meyi anonghe ntsa nu yaya.

¹⁷ Isala mathu ghazan dhugü chadu nkeya ghena matsü kesie ben meya. Tsalina ajüh tsüwa ghena ketizenkesa nu kemeten-kemesha kegho wi mathu na wan tsü teshiden.

¹⁸ Anyi kepathu na amacü aghazüthu jawi keqancathu ti kesa. Mathu na ajühwa tsü zayadha;

¹⁹ isala ayyiwa kenen, keben-keyeng ketepagha, nu pala kepa wi tsüdi kenmvu na ajüh tsü khhwensha nu ma bi bün meyala.

²⁰ Isala kepathu na amacü ayyi kemehai wi keqancathu ti kesa. Mathu na ajüh tsü zaya nu yaya, nu ma bi bünya; pahan na changha, pahan na achentugho, nu pahan na meza tsüti bünya."

Palakhang Cakhu wi Ahula Kesü

(Luk 8.16-18)

²¹ Jisu mathu wi kiza, "Anyi kesü la ahula pi ma kedonpen wi ndonla pi palakhang cakhu nyelela awe cakhu wi donten kwe?"

²² Kepaghenanye mangwa na kuthiben khe tsüdila pi nyu chüya thsüaben, nu pala shanbhon kethengthu tsü sen nu kewegü wi ghoaben.

²³ Nthu akhuna pvüten lethu, kinaya!"

²⁴ Ma mathu wi kiza, "Nthu na zakeya tsü ghena kiden-kesha yalo! Kepaghenanye nthu na kede pi nyu kecü tsüti kede pi nthu cü neng den, nu tsü miwi kejiki pi nthu cüden.

²⁵ Anyi thowa na pala pahan ben khe pi wwa neng cüden, isala mangla nkemiwa ma kwen wi keu keben tsü lela sen bvüaben."

Palacü Keshigü Pi Ajühkaghape

²⁶Jisu khineng wa, “Anyiza Kadiyyi hana anyi kesü amacü pi ma lli wi kivvüchi tsüti kesa.

²⁷Ma aghaja wi jen wa nu atsankethang wi shagha, nu tsü jüwi amacü na pvükhhi nu shigü shagha lela ma nchü.

²⁸Ayyi na ma ketanla tsü sa pi shigü shagha nu ma bi bünya thsü; tsüna atuwa maton, tsaseng wi mawa, nu asakhenwa maji wina mabi kejon bünya thsüden.

²⁹Asubi na nyünya lethu ma akecükhhagha sen nu alli tsü wwiden, kepaghenanye alli kewwi tsüna ghodha.

Hanuwencü pi Ajühkaghape

(Mat 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰Jisu na keü, “Ithu na Anyiza Kadiyyi ha khati kesale khiya mehai, nyelela ajühkaghape mangwa pi tsü jügi khiya mehai nu?”

³¹Hana anyi kesü na ayyi wi palacüghe jawi kizza ntsawa hanuwencü kesü pi ayyi wi keyangchi ti kesa.

³²Tsü pi yangchi lethu shigü shagha aghangthu jawi keti ntsawa saden, nu ma cünathu ketiti shigü shagha nu awathu na gho ma cakhu wi mathu ghacen saden.”

³³Anyithu ya chüya kemehai chu Jisu na ajühkaghape hathu ti kesa kejon sen nu mathu khisansi.

³⁴Ma ajühkaghape kesü la nsenla mathu nsansi, isala ma ma sansikeyathu ketan gweghe eben wi tsüthu jügi tsüdi khimetha pi mathu kizaden.

Jisu na Caghamo Kekhasha

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵Tsü ghanan minulen wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Ikhang aghajü khhaka kawa kina ghalo.”

³⁶Tsalina mathu na anyitenti tsü teshi nu sansikeyathu na Jisu donki eben ahun wi tsü duya nu mathu gweghe wa. Ciwi ahun kepathu la ben.

³⁷Zulila caghamo khang ntsa sa shagha nu atssü na ahun pong dugho kesalina tsü na atssü non wi dua keten ti sa wa.

³⁸Isala Jisu na ahun ccügwen wi amchen miwi jenben. Sansikeyathu na wa Jisu pamechü nu hati khi, “Kesansiwa, no ikhang shü tendha ha nchü kwe?”

³⁹Jisu na shagha ameghü satekü nu atssüketi wi khi, “Nsho la nu ccen ben walo.” Ciwi ameghü na nsho la nu ccen sa.

⁴⁰Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu wi khi, “Nthu mangkesa na qhethiketen sa nu? Nthu khili la kenondi nmi kwe?”

⁴¹Isala mathu na messi ntsa sa nu khokho wi hati khiwa, “Anyi ha thowa nu? Ameghü nu atssüketi lela ma jühkina keten hana!”

Mark 5

Jisu na Anyi Nkemehai Ghamu Ssiketen sa pi mehaikecü

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹Jisu nu ma sansikeyathu na Galilee Ghajü khhakawa Gerasa yyi wi ghoya.

²Jisu na ahun wina shhughoya meyi ciwi anyi kesü nkemehai ghamu ssi keten na ashüjjen jawi na gho ma metu.

³Ma ashüjjen jawi hangden nu thola amighe ssüli lela pi ma bhenya nten.

⁴Kepaghenanye matsü kejon wi lela amighe ssüli pi ma ccü ma kwen bhen lela ma assüli tsü pvüdhi nu ma ccü pi amighe cügheden. Ma zü ntsawa nu thola ma ghantenya nten.

⁵Aghaja nu aghanan lela ma ashüjjen ja nu ayikhathu wi kegoe, nu keshüthangla magha nu ma ketanla alon pi ma kechen benden.

⁶Ma alen kesie wina Jisu muya nu bvü gho kukeđu ma kinyi.

⁷Ma misikhhali magha nu khi, “Kemisintsa Anyiza Tsawa Jisu! No hi pi mangwa sa mvu ben nu? Hi nmeten lalo, hi Anyiza nyan wina no wi khieben.”

⁸(Ma hati khi, kepaghenanye ha Jisu na “Nkemehai ghamu anyi ha miwi na shhugholo,” khi.)

⁹Tsalina Jisu ma wi keü, “N-nyan thowa nu?” Anyi tsüwa na khineng, “Inyan na ‘Atenti’ --- kepaghenanye ikhang na kejon la!”

¹⁰Ma Jisu wi ayyi tsüwa wina mathu kesun pi nbvü thsü lalo keshikene.

¹¹Ciwi avü khang keti kesü na ayikha wi atsse yaden.

¹²Tsalina nkemehai ghamuthu na Jisu wi khie, “Ikhang kesun pi avü jawi wa thsülo, isathu, ikhang wala avü gwo wi dua na.”

¹³Jisu na mathu ya tsüti sa thsüa, nu nkemehai ghamuthu na anyi tsüwa wina shhugho nu wa avüthu gwo wi dua. Akhang tsüwa wi avü hazar keni-u tsüdila kejügüli sen nu alonshi pang wi wha nu aghajü wi du meyanthi shan.

¹⁴Anyi avü kehiethu na bvü sen wa anyuti nu alli tsüdi wi ajüh ha pi thangchia. Anyithu na mangwa saben nu kesa ghangle gho,

¹⁵nu mathu na Jisu wi kegho wi anyi kheni atsaghang tenti ssi ketenwa tsü muya. Ma ciwi athsü mphi nu ma leben metsashhu donkiben, nu mathu na sashü na messiya.

¹⁶Ha mukeyathu na wala anyi atsaghangthu ssi ketenwa nu avüthu miwi mangwa khati sa khe khi pi anyithu kiza.

¹⁷Tsalina mathu na Jisu ya mathu yyi wina bvülo khie.

¹⁸Jisu na ahun wi du keten wi anyi kheni atsaghang ssi ketenwa tsüna ma wi “Hi la no gweghe wa thsülo” khie.

¹⁹Isala Jisu na ma ya tsüti nsa thsü nu ma wi kiza, “Njjen wi ntheghithu wi wha nenglo, nu Apvüwa na nghena mangwa sachi cü, nu ma khatila no nantizen chicü khe pi mathu kizalo.”

²⁰Tsalina anyi tsüwa na Anyuti Tagha tsüdi wi wala Jisu na ma ghen mangwa sa chicü khe khi pi nyu kiza. Nu tsü cüki zakeyathu tsüdila amansa.

Jaira nga nu Nza Jisu Thsü Kedhen kechiwa

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹Jisu na aghajü pvüdhi sen khhakawa wi ki neng. Ciwi aghajü ghüsa wi anyitenti na ma vüben.

²²Jaira, Sinagog wi kedi kesü na gho Jisu mukeya wi ma nkhwendu,

²³nu Jisu wi keshikene nu khi, “Inga ghanyi tsüna keshü pang sa wadha. No ncha la, gholakwen chang pi ma miwi chinu ma ya mehaiya nu hangya thsülo.”

²⁴Jisu na anyi tsüwa gweghe waden. Anyitenti keti na ma niewa keten ghen nyu na ma khebhon sen nu waden.

²⁵Ciwi nza kesü ma gwo wi amapi taghakeni ajjü keji nu ketizen sa ntsa sa,

²⁶nu ma keben tsüdi dedi pi dawakechüthu yala ma noncca thsü lela mehai keyawa nye nmehai pfüpfüla wa kesa nyi na ben.

²⁷Ma Jisu cüki zaya nu anyitenti jawi asengwa na shhugho Jisu thsü katen kidhenchi,

²⁸nu ma ketanla khi, “Keujüla hi ma thsü ketan lela kidhenya lethu, hi mehaiyaben.”

²⁹Ma wala Jisu thsü kidhenya meyi ma gwo wi ajjü kekiji khen; nu ma ketanla ma gwo wi ma kinaa tsü mehaiyadha kesa chüya.

³⁰Tsümeyi Jisu na ma gwo wi kekhang shhudha kesa chüya kesalina ma khapeghe wa anyitenti wi keü, “Thowa na hi kidhenchi nu?”

³¹Ma sansikeyathu na luneng, “Ghangchilo, anyitenti na no vü nu no khephon ben lethu, no khati nu, “Thowa na hi kidhenchi nu?” isa keü ten nu?”

³²Isala Jisu na thowa na tsüti sa khe chüyale ghang kevüli wa.

³³Nzawa na ma mehaikeya chüya nu gho ma messila kedheggü sen nu Jisu ccü wi nkhwendu nu ma wi atsentsa tsüdi pi kiza.

³⁴Jisu na nzawa wi khi, “Inga, no kenondi na no sa pi mehai cüdha na; nlebencca whalo, nu no kinaa wi mehai cencuyalo.”

³⁵Jisu na ha khitu keben wi Jaira jjen wina nyilothu pahan na gho ma wi kiza, “N-nga shüd hale. Mangkesa na Kesansiwa likesaghang saben nu?”

³⁶Jisu na mathu jühkekhi tsü nkinala Jaira wi khi, “Nmessi lalo, nondi benyalo.”

³⁷Isanu ma anyi thola ma gweghe nwa thsüla Pitor, James nu ma cünyuwa Johan ma kecheng ketan ssinu wa.

³⁸Mathu na wala Jaira jjen cukeya wi Jisu na anyithu na ahathana nu magha ntsa qai keben mua.

³⁹Ma nduku wi du nu mathu kiza, “Nthu mangkesa na ahathana nu maghala qaiben nu? Ghanyiwa ha nshü, isala ma jen ben le!”

⁴⁰Mathu na ma nankeqhe wa, tsalina ma mathu tsüdi pi akhemi wi shhu thsüa, nu ma ghanyiwa bajja nu ma sansikeyathu kecheng tsü ketan ssiya nu ghanyiwa pi jen thsü ketheng pen wi du.

⁴¹Jisu na lanyiwa kwen tsü zan nu ma wi khi, “Talitha koum,” ma jügi “Tizüle, hi no kizaben, shaghalo.”

⁴²Tsümeysi ma shagha nu alentsenwa. (Kepaghenanye ma amapi taghakeni sadha.) Hati kesa wi mathu na amansa ntsa sa.

⁴³Isala Jisu na ha pi thola nkiza lalo kesa mathu kiza ntsa sachi, nu “Pala pahan pi ma dsa thsülo” khi.

Mark 6

Nazareth Wi Jisu Meya Mvulakesa

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹Jisu na apen tsü teshi nu ma sansikeyathu ssisen ma hang keshagha nyuti wi tsü wa.

²Ma Sabbath tsathang wi Sinagog wi wa nyu sansi. Ciwi anyi kejonla ben, nu mathu na ma jüh zakeya wi mathu mansa nu keü, “Anyi ha ma khiewi hathu ha tsüdi mua nu? Kemetsa khatila pi ma cütheng nu? Ma khati nu amankesa ha sa yaben nu?”

³Ma achankecüwa nu Maria manyi tsa, ma cünyuthu na James, Josef, Judah, nu Simon nye kwe? Nu ma tssüggüthu la he wi ithu gweghe hang nben kwe?” Tsalina mathu na ma meya mvula.

⁴ Jisu na mathu wi kiza, “Atusenjüh-kechü kesü tsüna ma kahang nyuti wi ma shilithu nu ma theghithu jawi ketan khe kahe wi tsüdila ma nyuwakü den.”

⁵ Ma ciwi ma kwen chang pi kesakinaathu kezeng-u miwi chi nu mehaikeya tsü ketan khe amankesa kejon kuli meya.

⁶ Anyithu na kenondi nkemi ghenana ma amansa.

Jisu na Sansikeyathu Taghakeni Kesunshikechi

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Tsaseng wi Jisu na tsü kevü anyuthu wi wa nu nyu sansi.

⁷ Jisu na sansikeyathu taghakeni cigu chi nu mathu meshu kenini kesunshichi. Ma nkemehai ghamuthu jügüshiya kemehai kekhang pi mathu cü,

⁸ nu mathu kiza, “Nthu kijünyi kewa ghenana akhhatssü kesü ketan khe mangla npvü la — kedsakejjü, ajula, nu nthu gwo wi apisa mangla npvü la.

⁹ Accüguwen pvülo isala agwomejuwa gilli npvüla.”

¹⁰ Ma mathu wi ha la pi mathu kiza, “khiewi nthu ssiya khe nthu na apen tsü npi keteshi chu ajjen tsüwa wi benlo.

¹¹ Nu khiewi anyithu na nthu ssi meya nu nthu jüh nkina mvula sa khe mathu na kemessi ben le kesa zensu wina nthu na anyu tsü teshi wa keten wi nthu ccü wi ayyinikhu tsü kekhashalo.”

¹² Tsalina mathu na wala anyithu ya mathu kesami wina khapegheyalo kesa pi sansi.

¹³ Mathu na atsaghangthu kejon jügüshi, nu oliv deli pi kesakinaathu nyen nu mathu kejon sa pi mehai cü.

Johan Baptizwa Keshü

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Herod Kadimi na ha tsüdi zaya, kepaghenanye Jisu nyankethang na apen tsüdi wila chüwadha. Anyi pahan na Johan Baptizwa na hangneng-shaghadha le! Tsalina ma amankesathu kuliya kemehai kekhang ben.”

¹⁵ Isala kepathu na ‘ma Elijah le’ khi. Kepathu na khi, “Ma atusenjüh-kechü kesü, kheni atusenjüh-kechüthu kesü ti kesa le!”

¹⁶ Herod na ha zakeya wi ma khi, “Ma Johan Baptizwa hi ma li wieya kesawa tsü isala ma hangneng-shaghadha le!”

¹⁷ Herod na ahza khuchi pi Johan ghanya thsü, nu ma bhen pi atssüzüjjen wi chia. Herod hati kesa ha na ma ma cünyuwa Filip wubvü yaya kesawa Herodia tsü ghenana.

¹⁸ Johan Baptizwa na Herod kizala, “No ncünyuwa wubvü keya ayen nmi le.”

¹⁹Tsalina Herodia na Johan nanmeghü nu ma pathiale sa, isala ma Herod ghenä tsüti sa meyala.

²⁰Herod na Johan messi kepaghenanye ma Johan tsüna anyi mehai nu kemetha nyi ghenä ma pi mehaitsü noncca theng. Ma Johan jüh zakeya kaghapeng ma kivvü ntsa sa waten lela ma Johan jüh kina mvuthi saten.

²¹Asakhen wi Herodia na matsü kemehai muya. Tsüna Herod kebvügha tsathang kesa wi kidhan wi kedithu, süpahi kedithu nu Galilee nyi kedithu tsüdi cichi nu kemishu keti sa.

²²Herodia nga na ghola nashü, nu Herod nu ma kejjenthu tsüdila tsü nen ntsa sa. Tsalina Kadimiwa na ghalawa wi kiza, “No mangwa yamvu ben khe khielo, hi tsü pi no cüaben na.”

²³Ma kishen nu nzawa wi khi, “No hi wi mangwa khie khe tsü pi no cüden, hi kadiyyi gishü pahan lela pi no cüaben.”

²⁴Tsalina ghalawa akhemi wi shhu ma jja wi keü, “Hi mangwa khie nu?” Ma jja na luneng, “Johan Baptizwa li tsü khielo.”

²⁵Ghalawa na kaghaji bvüsen Kadimiwa wi gho nu khie, “Hi no yala Johan Baptizwa li pi akhu ha wi chi pi hi cü thsü mvu ben le!”

²⁶Kadimiwa na ma hathana ntsa sa isala ma tsü bheghe meyala, kepaghenanye ma ma kejjenthu tsüdi tuwi na kishendha.

²⁷Tsalina Kadimiwa na aghikehiethu kesü kesunchi nu wala Johan li dhi pie ghola ahza khuchia. Aghikehiewa na wala atssüzüjjen wi Johan li dhiya,

²⁸nu pi akhu wi chi sen gho ghalawa cü, nu ma tsü pie wa ma jja cüa.

²⁹Johan sansikeyathu na ha cüki zakeya wi ghola ma kamang pie wa vhuä.

Jisu na Anyi Hazar Manga Ghanjakecü

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jhn 6.1-14)

³⁰Apostelthu na gho neng nu mathu kekuli nu nyu kesansi cüki tsüdi khi pi Jisu kiza.

³¹Ciwi anyi kejon na gho nu bvü keben ghenä mathu na mnan nu dsajjükeya tsü la nmula saben. Tsalina Jisu na mathu wi kiza, “Ghalo, ikhang ketan nyu nkemi pen kesü wi wa nu ciwi nthu ya mnanya thsü na.”

³²Tsalina mathu ahun wina nyu nkemi pen kesü wi wa.

³³Isala anyi kejon na mathu wa keten tsü mu nu mathu chüben; tsalina mathu anyuti tsüdi wina bvü wa Jisu nu ma sansikeyathu tuwi na apen tsü cüa.

³⁴Jisu na ahun wina shhugho anyitenti muya nan mathu cüki meshen pi ma leben güccüya, kepaghenanye mathu na khaghaneni ma kehiewa nkemi ti kesa. Tsalina ma pala kejon pi mathu sansi shhu.

³⁵Minulen wi sansikeyathu na ma wi gho nu khi, “Minu ntsa wadha, nu ikhang ketan he wi ben.

³⁶Anyithu kesun pi bvü thsü nu mathu yala wa ha kevä allı nu anyuthu wi mathu ketanla kedsakejü sheiya thsülo.”

³⁷Jisu na luneng, “Nthu na pala pahan pi mathu dsaya thsülo.” Mathu na keü, “No ikhang wala apisa akutimen meza keni pi amesa shü sengho mathu dsa thsü mvuben kwe?”

³⁸Tsalina Jisu na mathu keü, “Nthu na amesa khaju ben nu? Wala ghangchi nanlo.” Mathu wa mukeya seng wi gho ma wi kiza, “Amea be manga nu anga ben keni ben le!”

³⁹Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu wi anyithu gishü zighe pi akhang sala tsüdila aghang kemejü miwi donkiya thsülo kiza.

⁴⁰Tsalina anyithu na mezaza nu denini khang sala donkiya.

⁴¹Tsaseng wi Jisu na amesa be manga nu anga ben keni tsü khuya nu tang wi ghang nu Anyiza wi kesawegü khiechi. Ma amesa tsü pakhi nu pi sansikeyathu cü nu pi anyithu gishüya thsü. Ma anga ben keni tsü la pi mathu gishüya thsü.

⁴²Mathu tsüdila dsa pi anonkwen ntsa saya.

⁴³Tsaseng wi sansikeyathu na amesa nu anga kedsatu tsü ashijü taghakeni saghuya.

⁴⁴Anyi tsü kedsathu na hazar manga.

Jisu na Atssü Miwi Lenketsen

(Mat 14.22-33; Jhn 6.15-21)

⁴⁵Tsümeysi Jisu na ma sansikeyathu ya ahun wi duya thsü nu ma tuwi na aghajü khakawa Bethsaida wi wa thsü.

⁴⁶Ma anyithu teshi theng nu ayikha kesü wi kekhi sa wa.

⁴⁷Minulen wi ahun na aghajü non wi ben nu Jisu na ma ketan aghüsa wi ben.

⁴⁸Jisu na ma sansikeyathu na ketizensa keben tsü mu, kepaghenanye ameghü na sho ntsawa pi mathu moben. Ma aghanen amighe kekhihe kecheng nu tugho jüwi tsü atssü miwi na lentsen sen nu mathu wi gho. Ma mathu thenkeghe wale saben,

⁴⁹Isala mathu na ma atssü miwi lentsen keten muya. Mathu kemeshen “Ha acenpvü kesü le!” khinu magha.

⁵⁰Mathu na ma mukeya wi tsüdila qhethiketen sa. Tsümeysi Jisu na mathu wi khi, “Lebenzüyalo! Hi le, nmessi lalo!”

⁵¹Tsaseng wi ma ahun wi dula mathu gweghe benya nan ameghü na nsho la. Sansikeyathu na amansa ntsa sa,

⁵²kepaghenanye mathu na amesa pi anyi hazar manga ghanja kecü jjügi tsü chüshi meya; mathu leben na dhu.

Jisu Na Gennesaret wi kesakinaa sa pi Mehaikecü

(Mat 14.34-36)

⁵³Mathu na aghajü khhaka sen nu Gennesaret yyi wi ghoya nu mathu hun pi aghüsa wi hugia.

⁵⁴Mathu ahun wina shhugho meyi anyithu na Jisu chüya.

⁵⁵Mathu na ayyi maben wi la bvü wa; mathu na ma khiewa ben le kesa chüya khe kesakinaathu pi mathu we keshiphi miwi chi pie nu ma wi gho.

⁵⁶Jisu na apen kahe wi anyu, anyuti, nu allithu wi kewa wi anyithu na kesakinaathu pie nu asenkesapenthu wi gho, nu kesakinaawa yala ma thsü katen lela kidhenya thsülo ma wi khie. Nu tsü kidhen keyathu tsüdila sa pi mehaiya.

Mark 7

Abamyithu Kesansijüh

(Mat 15.1-9)

¹Farisithu nu Ayenkesansithu pahan na Jerusalem wina dugho Jisu vüla saghuya.

²Mathu na ma sansikeyathu pahan na mathu kwen nkemetha pi dsajjü keben mu — tsüna mathu na akwen nkemetsi.

³(Kepaghenanye Farisithu nu Judah nyi tsüdila mathu bamyithu kesansijüh tsü nieden: mathu na akwen mehaisü nkemetsi tsü dsajjü nten,

⁴nu mathu na ayela wi senkegho katsüha lela atuwa npi satekemetha tsü dsa nten. Kepa wi lela mathu bamyithu kesansijüh kejon nieden; tsüna ahyi, apfü, lezzapfü, keqho nu awethu kebhu yenthu.)

⁵Tsalina Farisithu nu Ayenkesansithu na Jisu wi keü, “Mangkesa na no sansikeyathu na abamyithu kesansijüh tsü n-niela mathu kwen nkemetha pi dsajjüten nu?”

⁶Jisu na mathu wi khineng, “Isa na nthu ghena atusenjüh-kekhi tsüna khatila meshon nu! Nthu nkenyeghe- kesathu, ma hati zhütheng: ‘Anyi hathu hana mathu pang wi hi nyuwakü, isala mathu leben wi hi ssi temejaden.

7

Mathu hi kekinyi tsüna kaghacang, kepaghenanye mathu na anyi ayen sa kechi tsü pi Anyiza yen ti pi nyu sansiden.'

⁸"Nthu na Anyiza yenkhukechi tsü teshi nu anyi kesansijüh tsü nie waden."

⁹Jisu na khi, "Nthu na Anyiza yenkhukechi tsü teshi nu nthu kesansijüh tsü niele kesalina acho mehaiben.

¹⁰Kepaghenanye Mosa kekhi na, 'Nba nu njja kinyikü yalo', nu 'Thowa na ma ba ma jja kishencü khe pi shü thsülo.'

¹¹Isala nthu na anyi kesü pala pahan pi ma ba nyelela ma jja kiqaya kesa tsü pi 'Hawa ha Korban le' (ma jjugi ha Anyiza ji sadha) khiden,

¹²isanu ma yala ma ba nyelela ma jja ghen mangla nkulichi thsü laden.

¹³Tsüti nu nthu kesansijüh tsüna nyu sa pi Anyiza jühwa tsü ghü bvü thsüden. Nu kepa wi la hati kesa kejonla saden."

Pala Anyi sa pi Nmetha Thsü la Ketenthu

(Mat 15.10-20)

¹⁴Jisu na kheneng anyithu ci pi ma wi chi nu khi, "Nthu tsüdila ijüh kina nu chüyalo.

¹⁵Ciwi pala mangla amei wina anyi non wi dula ma sa pi nmetha thsü la kesa nmi; isala anyi non wina keshhugho tsüna ma sa pi nmetha thsü saden."

¹⁶(Nthu akhuna pvüten lethu, kinayalo.)

¹⁷Ma anyitenti teshi nu ajjen wi kedu seng wi ma sansikeyathu na gho ajühkaghape tsü ma jjugi khi pi mathu kizalo ma wi keü.

¹⁸Jisu na mathu wi, "Nthu la tsü chüshi meya kwe? Pala mangla amei wina anyi non wi dula ma sa pi nmetha thsüla nten,

¹⁹kepaghenanye tsüna ma leben wi nyela ma pvü wi du nu kheneng amei wi shhuden." (Jisu hati kekhi wina atsse tsüdila methale khi.)

²⁰Ma kekhi na, "Pala anyi non wina keshhugho tsüna ma sa pi nmetha thsü laden,

²¹kepaghenanye anyi non wina nu aleben wina keshhugho tsüna nkemehai kemeshen na ma ssi wa shepfü-nyibvü keqheza, kaghanfü, nyu kepathi,

²²keqheza, apvükemene, pala nkemehai, kemechu, nkemehai wi kahang, anyonghokepvü, milikemesa, kekapvü, nu kejüphon—

²³hathu ha tsüdi anyi non wina shhugho ma sa pi nmetha thsü laden."

Nza kesü Kenondi

(Mat 15.21-28)

²⁴Tsaseng wi Jisu na apen tsü teshi theng nu ayyi Tur nyunuti ketsaki wi tsü wa. Ma ajjen kesü wi du nu nyu ya ma ciwi keben nchü thsü mvu sa, isala ma kuthi meyala.

²⁵Kenyibvü kesü ma nga na nkemehai ghamu ssi keten Jisu cüki zaya nu ghola ma ccü wi kukedu.

²⁶Kenyibvü tsüna Siriya wi Foenikia yyi wi kepvügha Grik nyi kesü. Ma Jisu wi keshikenen nu ma nga miwi atsaghang tsü jügüshi cülo khie.

²⁷Jisu ma wi khineng, “Ghanyithu ya atuwa sa dsajjüya thsüa na, kepaghenanye ghanyithu nün tsü khuya nu pi affüthu tuwi cüchi cü kesa tsüna nmeshon.”

²⁸Isala nzawa na ma wi khineng, “Anle, Apvüwa, isala affüthu lela ghanyithu na pi miz cakhu wi keqancathu tsü dsaten le!”

²⁹Tsalina Jisu na ma wi kiza, “No tsüti kekhi ghena ajjen wi whalo, atsaghang na n-nga teshi nu bvü kesa muya ben na.”

³⁰Tsalina ma ajjen wi wha nan ma nga na jen benla, nu ntsakhiwa atsaghang na ma teshi nu bvü benla.

Jisu na Akhuna Ketecu Ajühkhi Nkeya sa pi Mehai cü

³¹Jisu na Tur ketekevü tsü teshi nu Sidon len wiwa na Anyuti Tagha yyi tsü pvüdhi sen nu Galilee Ghajü wi wa.

³²Anyi pahan na anyi akhuna ketecu nu ajüh mehaitsü khi nkeya ssinu Jisu wi gho nu mathu ma ya akwen chang pi anyi tsüwa miwi chilo kesa ma wi khie.

³³Tsalina Jisu na anyithu jawi na anyi tsüwa ssi wa makepa saya nu ma kwenzza pi anyi tsüwa khuna wi chi, ma meceng meshhusha chi, nu ma mili pachi.

³⁴Tsaseng wi Jisu na tang wi ghang, nu misikhali ghadhi nu anyi tsüwa wi khi, “Effatha,” ma jjügi “Sha yalo!”

³⁵Tsümeysi anyi tsüwa khuna na pala zaya, ma mili mehaya nu lekete ajühkhiya.

³⁶Tsaseng wi Jisu na anyithu wi ha pi thola nkiza lalo kiza ntsa sachi; isala ma khaju tughu tsüti nsa lalo kiza khe mathu na anonghe ntsa nu khi pi nyu kiza pfüpfü wa.

³⁷Tsü zakeyathu tsüdila amansa nu khi, “Ma pala tsüdila kuli pi mehahi cüdha! Ma akhuna ketecu lela sa pi zaya thsü, nu ajühkhi nkeya lela sa pi ajühkhiya thsüdha!”

Mark 8

Jisu na Anyi Hazar Mejü Ghanjakecü

(Mat 15.32-39)

- ¹Tsaseng wi anyitenti kesü na gho saghuya. Anyithu na kedsakejjü nmila kesa wi Jisu na ma sansikeyathu cichi nu mathu kiza,
- ²“Hi anyi hathu ghenen leben güccüben, kepaghenanye mathu ghanan kecheng hi gweghe bendha nu mathu khili kedsakejjü mangla nmiladha.
- ³Keujüla hi mathu ya ndsa njjüla kesun pi ajjen wi wha thsü lethu mathu na alenca wi picathi shüaben, kepaghenanye mathu pahan na alen kesie wina ghoben.”
- ⁴Ma sansikeyathu na ma wi khineng, “He wi ayyikeshü wi thowa na anyi hathu tsüdi ghanjaya kemehai kedsakejjü muyaben nu?”
- ⁵Jisu na mathu wi keü, “Nthu amesa be khaju ben nu?” Mathu na “Abe tagü ben le,” khineng.
- ⁶Ma anyithu na ayyi wi donkiyalo khichi. Tsaseng wi ma amesa be tagü tsü khuya, Anyiza wi kesawegü khie nu pakhhiya, nu pi anyithu gishü cülo kesa pi ma sansikeyathu cü. Sansikeyathu na tsü pi anyitenti tsü gishü cüa.
- ⁷Mathu na anga kizzakiki la keu ben. Jisu na tsü ghenen kesawegü khiechi nu sansikeyathu na tsü la pi anyithu gishü cülo kiza.
- ⁸⁻⁹Anyi tsüdila dsa pi anonkwen ntsa saya— ciwi anyi hazar mejü-u na ben. Tsaseng wi sansikeyathu na kedsatu ashijü tagü saghuya. Jisu na anyithu kesun pi bvü thsü,
- ¹⁰meysi ma sansikeyathu gweghe ahun kesü wi duya nu Dalmanutha yyi wi wa.

Farisithu na Amankesa Kekhie

(Mat 16.1-4)

- ¹¹ Farisithu pahan na gho Jisu ssinu ajüh keccücanli. Mathu na ma ghan nan le kesalina tang wi amankesa kesü sachilo khie.
- ¹² Isala Jisu na misikhhali ghadhi chi nu khi, “Mangkesa na khija-ghashenen nyi ha amankesa ketan ghang ten nu? Hi atsentsa nthu kizaden, amankesa pi khija-ghashenen nyi ha ccüca nben le!”
- ¹³Ma mathu teshi nu ahun kesü wi du neng nu aghajü khhakawa wi wa.

Farisithu nu Herod Zimi

(Mat 16.5-12)

- ¹⁴Sansikeyathu na amesa kedsa qo pvüya mali nu mathu na ahun non wi amesa be kesütan ben.
- ¹⁵ Jisu na mathu kitsanchi, “Meghe-metsa yalo, Farisithu nu Herod zimi ghenen kiden-kesha yalo!”

¹⁶Sansikeyathu na mathu jawi hati keccünengli wa, “Ikhang amesa nkemi ghenama hati khiben le!”

¹⁷Jisu na mathu mangwa khiben khe tsü chüya nu mathu wi keü, “Nthu mangkesa na amesa nkemi jüügi tsü khiben nu? Nthu khilila chü meya nyelela meshen meya kwe? Nthu leben na jeng ntsa sadha kwe?”

¹⁸Nthu anyon pvü tenthu nmu kwe? Nthu akhuna pvü tenthu nza kwe? Nu nthu meshenshi meya kwe,

¹⁹hi anyi hazar manga ghenama amesa be manga pakhi pi gishü kecü tsü? Nthu na kedsatu ashijü khaju saghuya nu? Mathu na “Ashijü taghakeni le,” khinengchi.

²⁰Jisu na keü, “Nu hi anyi hazar mejü ghenama amesa be tagü pakhi pi gishü kecü tsü, nthu na kedsatu ashijü khaju saghuya nu?” Mathu na “Ashijü tagü le,” khinengchi.

²¹Ma mathu wi keü, “Nthu na khilila tsü chüshi meya kwe?”

Jisu na Bethsaida wi Anyon Nkemu sa pi Mehaikecü

²²Mathu na Bethsaida wi ghoya, ciwi anyi pahan na anyon nkemu kesü ssinu Jisu wi gho nu ma anyi tsüwa kidhenchi cülo kesa khie.

²³Jisu na anyon nkemuwa kwen zanya nu ssinu anyu na ameiwa shhu. Jisu na ma meceng meshhusha pi anyi tsüwa nyon wi chi nu ma kwen chang pi ma miwi chi nu keü, “No mangla mula nmu nu?”

²⁴Anyi tsüwa na yaki ghang nu khi, “Anle, hi anyithu na kegoe keten muben, isala mathu mu pi achanton na alentsen keten ti le!”

²⁵Jisu na kheneng ma kwen chang pi anyi tsüwa miwi chi. Khilitsü anyi tsüna mehaitsü ghangchi nan ma nyon na mehai nengya nu mehaitsü mushiya.

²⁶Tsaseng wi Jisu na anyi tsüwa wi “Anyu tsüwa wi nwha neng lalo,” khi nu kesun pi kepathu gweghe ajjen wi wha thsüa.

Pitor Na Jisu Cüki Kekhishi

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷Tsaseng wi Jisu nu ma sansikeyathu na Kaesarea Filippi kete anyuthu wi wa. Ma alenca wi mathu wi keü, “Anyithu na hi pi thowa le khiten khe hi kizalo.”

²⁸ Mathu na luneng, “Pahan na no Johan Baptizwa le khi; kepa na no Elijah le khi; nu kepathu na no atusenjuh-kechüthu kesü le khiden.”

²⁹ Ma mathu wi keü, “Isathu, nthu tsü hi pi thowa le saten nu?” Pitor na luneng, “No Messiya le!”

³⁰Tsaseng wi Jisu na mathu wi “Icüki pi thola nkiza lalo,” kiza ntsa sachi.

Jisu na Ma Ketizenkesa nu Keshü Cüki Kekhi

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu sansi nu khi: “Anyi Tsawa na ketizen sa ntsa nu keshenpfüthu, keqhaikedi ntsathu, nu Ayenkesansithu na ma meya mvula saben. Ma pi shü thsüaben, isala ma ghanan kecheng seng wi hangneng-shagha ben.”

32Ma ha mehairsü khi pi mathu kiza. Tsalina Pitor na ma ssi wa ma kha.

33Isala Jisu na kheneng wa ma sansikeyathu ghangchi, ma Pitor satekü nu khi, “He wina bvülo, Satan, kepaghenanye no kemeshen tsüna Anyiza wina nyela anyi wina kegho le!”

34 Tsaseng wi Jisu na anyitenti nu ma sansikeyathu ci pi ma wi chi nu mathu kiza, “Keujüla anyi kesü le kesü lela hi gweghe gha mvu lethu ma ketanla ma mali nu atsathangla ma kross pvüya nu hi nie n-ghathu yishü.

35 Anyi thowa na ma kahang tepagha ten khe dediaben, isala thowa na ighena nu ajühkemehaiwa ghenana ma kahangli khuchi ten khe tsü mu neng yaben.

36Kepaghenanye anyi kesü na ayyi keben tsüdi pi ma ji saya lela ma kahangli dedi lethu ma mangwa kekiyi muya ben nu? Mangla kekiyi nmi le!

37Ciwi mangla pi anyi kesü kahangli mithon saya nben.

38Keujüla anyi kesü le kesü lela ighena nu ajühkemehaiwa ghenana keqheza nu kesami nyithu shüsha tuwi jüghe lethu Anyi Tsawa na tangnyilo kemethathu ssinu Abawa nyankethang sa kegho wi anyi tsüwa cüki la pi khi jüghe waben.”

Mark 9

1Ma mathu wi khi, “Hi atsentsa nthu kizaden, anyi he wi kebenthu pahan na Anyiza Kadiyyi kekhang sa kegho npi kemu chu shü nben le!”

Jisu Ma Tsikepa Sa kesa

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Ghanan tugho seng wi Jisu na Pitor, James, nu Johan ma kecheng ssinu mathu gweghe ayikha kemisi kesü wi wa nu mathu ghang keben wi Jisu na ma tsi kepa sa.

3Ma thsümeni na miki pi cwencwe sa nu ayyi wi anyi thola ghasü pi tsüti miki nkeya ji sa.

4Ciwi sansikeyathu na Elijah nu Mosa manyi na gho Jisu ssinu ccüneng keben mu.

5Pitor na Jisu wi khi, “Kesansiwa, ikhang he wi keben hana mehai ntsawa le! Ikhang na nithsüjjen kecheng: kesü nghena, kesü Mosa ghenana, nu kesü Elijah ghenana tsüti sa na.”

⁶Ma nu kepathu na messi ntsa sa kesalina ma mangwa kekhiu khe nchü la.

⁷Tsaseng wi akulukeshü na gho mathu kejobhonya nu ahhai kesü na, “Hawa ha hi kaghaliwa itsa — ma jühkinalo!”

⁸Tsümeysi mathu na ghang kevüli chi nan Jisu ketan khe thola mathu gweghe keben mu meya.

⁹Isanu mathu na ayikha wina dugho nu Jisu na mathu kiza ntsa sachi, “Nthu na mangwa muyadha khe Anyi Tsawa na keshü wina npi hangneng-keshagha chu tsü pi thola nkiza lalo.”

¹⁰Mathu na ma jüh tsü kinaya, isala mathu jawi “ ‘Keshü wina hangneng-keshagha’ ha ma jüügi mangwa nu?” isa khi pi keccünengli wa.

¹¹Nu mathu na Jisu keü, “Mangkesa na Ayenkesansithu na Elijah na atuwa gho ben le khiten nu?”

¹²Ma luneng kechi na, “Pala tsüdila kidenya thsüle kesalina ntsakhiwa Elijah na atuwa ghoden. Isala mangkesa na Ntsawajüh na Anyi Tsawa na ketizen sa ntsa nu nyu na ma meya mvula benle khiben nu?”

¹³Isala hi nthu kizaden, Ntsawajüh na ma cüki kekhi tsüti Elijah na ghodha, nu anyithu na ma miwi mathu kenenwa tsü sale.”

Jisu Pvüzanyi Nkemehai Ghamu Ssiketen sa pi Mehai cü

(Mat 17.14-21; Luk 9.27-43)

¹⁴Mathu na wa sansikeya kepathu gweghe keya wi anyitenti na gho mathu vüya nu Ayenkesansithu na mathu ssinu keccücanli ben.

¹⁵Anyithu na Jisu mukeya wi mathu tsüdi amansa nu bvü wa ma shalom sa.

¹⁶Jisu na ma sansikeyathu wi keü, “Nthu na mangwa ghenya mathu ssinu keccücanli ben nu?”

¹⁷Anyitenti jawi meshu kesü kekhi na, “Kesansiwa, hi itsa na nkemehai ghamu ssiketen ghenya ajühkhi nkeyawa tsü ssinu no wi ghoben.

¹⁸Nkemehai ghamu tsüna ma ghantenya lethu ma pashü pi ayyi wi cüchiden. Ma ciwi ma meceng n-nugha nu ma yha tsüden nu nzonkhhali saden. Hi no sansikeyathu wi nkemehai ghamu tsü jügüshi cülo khie lela mathu na tsü sa meya le!”

¹⁹Jisu na mathu wi khi, “Nthu n-nondi pi khatila nu! Hi khathu nthu gweghe nbenthu yishü nu? Hi khathu nthu gweghe benten nu? Ma ssinu he wi gholo.”

²⁰Mathu na ma ssinu Jisu wi gho. Atsaghang na Jisu muya meyi ghanyiwa tsü pashü pi ayyi wi cüchi nu kuwengwa thsüa, nu ma meceng n-nugha shhugho wa.

²¹Jisu na ma ba wi “Ma matsü khathu hati sawadha nu?” tsüti keü. Ma luneng, “Ma ghanyi tsü wina dha le.

²²Matsü kejon wi la nkemehai ghamu na ma pi shü thsüale kesalina ma pashü pi anni nu atssü wi cüchiden. No saya mehai lethu, ikhang nantizen nu ikhang kiqa chicülo.”

²³Jisu na ma luneng, “Anle, nghena saya mehai. Anyi kenondi kebenwa ma ghenala pala tsüdila saya mehai le!”

²⁴Tsümeysi ma ba na magha nu khi, “Hi la kenondi ben lela zeng mtsü le! Hi kiqa pi ji kayi benya thsülo!”

²⁵Jisu na anyitenti mathu tsaki gho keten muya nu ma nkemehai ghamu satekü nu khi, “Ajühkhi nkeya nu akhuna ketecu ghamu, hi no wi kizaben; ghanyiwa gwo wina shhugho nu khiela ma wi ndu neng lalo!”

²⁶Atsaghang na magha chi nu ghanyiwa pashü pi ayyi wi cüchi nu ma wina shhugho. Ghanyiwa tsüna keshü kamang ti sa kesalina mathu tsüdila “Ma shüdha le!” khi.

²⁷Isala Jisu na ghanyiwa kwen zanya nu ma ya shagha thsüle sa, nu ma shaghaya.

²⁸Jisu na ajjen non wi kedu seng wi ma sansikeyathu na gho ma wi “Mangkesa na ikhang na atsaghang tsü jügüshi meya nu? isa keü.

²⁹Jisu na luneng, “Hati kesa ha kekhie wina ketan khe mangla sanu jügüya nben.”

Jisu Na Ma Keshü Cüki Kekhi neng

(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰Jisu nu ma sansikeyathu na apen tsü teshi nu Galilee pvüdhi wa. Jisu na anyi thola ma khiewa ben khe nchü thsü mvu,

³¹kepaghenanye ma hati khi pi ma sansikeyathu sansiben: “Anyi Tsawa tsü ghan pi nyu kwen wi chi nu ma pathi thsüaben, isala ma ghanan kecheng seng wi hangneng-shagha ben.”

³²Isala mathu na tsü jjügi chüshi meyala nu ma wi tsü keü messi.

Thowa Na Kedi Ntsawa Nu?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³Mathu na Kapernaum wi gho ajjen kesü wi dukeya seng wi Jisu na ma sansikeyathu wi keü, “Nthu na alenca wi mangwa khi pi keccücanli ten nu?”

³⁴ Isala mathu na ma jüh nluneng, kepaghenanye mathu na alenca wi mathu jawi thowa na kedi ntsawa saten nu kesa khi pi mathu keccücanli.

35 Jisu na donkiya nu ma Taghakeni tsü ci pi ma wi chi nu khi, “Anyi thowa na atuwa sa mvu khe ma asakhenwa nu tsüdi maghawa nsathu yishü.”

36 Tsaseng wi ma ghanyi kesü ssiya nu pi mathu tuwi ngan thsü. Ma kwen chang pi ghanyiwa tsü lapengya nu mathu wi khi,

37 “Anyi thowa na inyan wina ghanyi hati kesathu ssiya khe hi la ssiyaden; nu thowa na hi ssiya khe hi ketan nyela hi kesun kechiwa la ssiyaden.”

Thowa Na Ithu Shun Nten Khe Ma Ithu Ghena

(Luk 9.49-50)

38 Johan na Jisu wi khi, “Kesansiwa, ikhang na anyi kesü n-nyan wina atsaghangthu jügüshi keben mu nu ma khenle, kepaghenanye ma ithu gweghe nten.

39 Isala Jisu na mathu kiza, “Ma khenle nsa lalo, kepaghenanye anyi thola inyan wina amankesa kuli benla nu wan hi kethenjüh khiwa nben le.

40 Kepaghenanye thowa na ithu shun nten khe ma ithu ghena.

41 Hi atsentsa nthu kizaden, anyi thowa na nthu na Khrista nyan sen keten ghena atssü hyi kesü la pi nthu jju thsü khe ma kutimen mua metsiden.”

Mechu pi Sami thsü keten

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

42 “Anyi thowa na kenondi kezengthu ha kesü la sa pi hi nondi ketenwa ya sami thsü khe kenenggulon keti kesü pi ma sun wi hugi nu pi atssükedone non wi khalachi kesawa la ma ghena mehai.

43 Tsalina keujüla nkwen kesü na no sa pi sami thsü lethu, tsü dendhilo! Nkwen keni pvünu anni nyen nketen nnighajü wi wa kesa tsü nkwen kesütan pvünu kahang wi keduwa nghena mehai.

44 (Ciwi ‘aghei mathu dsa ketenthu tsüna shü nten, nu anni mathu mecang keten tsüna nyen nten’.)

45 Keujüla nccü kesü na no sa pi sami thsü lethu, tsü dendhilo. Nccü keni pvünu annighajü wi wa kesa tsü nccü kesütan pvünu kahang wi keduwa la nghena mehai.

46 (Ciwi ‘aghei mathu dsa ketenthu tsüna shü nten, nu anni mathu mecang keten tsüna nyen nten’.)

47 Nu keujüla n-nyon kesü na no sa pi sami thsü lethu, tsü kuhoshi pilo. N-nyon keni pvünu annighajü wi wa kesa tsü n-nyon kesütan pvünu Anyiza Kadiyyi wi keduwa nghena mehai.

48 Ciwi ‘aghei mathu dsa ketenthu tsüna shü nten, nu anni mathu mecang keten tsüna nyen nten.’

⁴⁹“Amcū pi ahhansha kesa satemetha keten tsüti anni pi tsüdila satemetha shaben.

⁵⁰ Amcū na mehai, isala keujüla tsüna kesheng nmila lethu, khati sanu tsü ya sheng neng thsüya mehai nu? “Nthu jawi ashukesa mcü benyalo, nu khokho tuwi ccatssü hang tenlo.”

Mark 10

Jisu Na Keyisha Cüki Pi Kesansi

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

¹Tsaseng wi Jisu na apen tsü teshi nu Jordan Ghaku pvüdhi sen nu Judea yyi wi wa. Anyitenti na kheneng gho ma vüya nu ma keshüthangla sa keten ti mathu sansi.

²Farisithu na gho ma ghan-nanle kesalina ma wi keü, “Anyi kesü na ma wubvü yisha kesa ayen benla nmi nu?”

³Jisu na mathu wi keü neng, “Mosa na ayen khati kesa pi nthu cü nu?”

⁴ Mathu luneng kechi na, “Mosa na anyi kesü ya keyisha lesü zhü pi ma wubvü cü nu kesun pi bvü thsü tenle.”

⁵Jisu na mathu wi kiza, “Nthu leben kedhu ghenana Mosa na ayen ha zhü pi nthu cüle.

⁶ Isala adechhü sahangkechi wina Ntsawajüh khi keten ti ‘Anyiza na nza nu npvüza sachi.

⁷ Ha jügi ghenana npvüza kesü na ma bajja teshi nu wala ma wubvü manyi kesütan sa waben,

⁸nu keni tsüna kesütan saben.’ Tsalina manyi tsüna keni nyedha isala kesütan sadha.

⁹Tsüghena Anyiza na zanghu kethengwa tsü anyi na zanzighe yishü.”

¹⁰Mathu ajjen wi kedu seng wi sansikeyathu na gho Jisu wi ha jügi keü.

¹¹Ma mathu wi khi, “Npvüza thowa na ma wubvü yisha nu nza kepawa yaya khe ma keqheza sa pi ma wubvü shundha.

¹²Tsü makesü, nza thowa na ma wuba yisha nu npvüza kepawa ssiben wa khe ma keqheza sadha.”

Jisu Na Sawegü Pi Ghanyithu Kecü

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³Anyi pahan na ghanyithu ssinu Jisu wi gho nu ma ya ma kwen chang pi ghanyithu miwi chi thsüle sa, isala sansikeyathu na mathu satekü.

¹⁴Jisu na tsü mukeya wi ma leben minuya nu ma sansikeyathu wi kiza, “Ghanyithu tsü nkhalä, mathu yala hi wi gho thsülo, kepaghenanye Anyiza Kadiyyi na hathu hati kesa jile.

¹⁵Hi atsentsa nthu kizaden, anyi kesü le kesü lela ghanyi kesü ti sa nu Anyiza Kadiyyi ya nkeya tsü ciwi duya nben.”

¹⁶Tsaseng wi ma kwen chang pi ghanyi kesüsü miwi chi nu sawegü pi mathu cü.

Anyi Kebanwa

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷Jisu na kheneng kijünyi wa keten wi anyi kesü na bvü gho ma tuwi akhhutsüdu nu keü, “Kesansi kemehaiwa, hi anuphan kahang muyale kesalina hi mangwa nsathu yishü nu?”

¹⁸Jisu ma wi kiza, “No mangkesa na kemehaiwa hi citen nu? Anyiza ketan khe thola nmehai le.”

¹⁹No ayenkhukechithu tsü chüben: ‘Nyu npathi la; keqheza nsa la; n-ghanfü la; milikemesa wi nyu nkimenni la; nyu nmechu la; nba njja kinyikü tenlo.’ ”

²⁰Anyi tsüwa na khineng, “Kesansiwa, hi ghanyi tsüwi na ayenkhukechi hathu ha tsüdi nieyadha le.”

²¹Jisu na ma ghang pi tizenya nu ma wi kiza, “No pala kesü nsathu yishü ben. Wala no keben tsüdi jeü nu apisa pi ketha-u cülo; isathu tang wi no keben benyaben, tsaseng wi gho hi nie ghalo.”

²²Anyi tsüwa na ajüh ha zaya theng nu ma hathanala bvüa, kepaghenanye ma keban ntsa kesü.

²³Jisu na ghang kevüli chi nu ma sansikeyathu wi kiza, “Keban kesü na Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na khatila dhu nu!”

²⁴Sansikeyathu na ajüh tsü kina pi mathu mansa, isala Jisu na mathu wi khi, “Ghanyithu, Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na khatila dhu nu!”

²⁵Keban kesü na Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na sunsiesa kesü na aghaceng ku wi keshhuwa la le!”

²⁶Sansikeyathu na amansa ntsa nu khokho wi keü, “Isathu thowa na hangshaya mehai nu?”

²⁷Jisu na mathu ghangti nu khi, “Hawa ha anyi ghenä saya nben, isala Anyiza ghenä tsü saya mehai, kepaghenanye Anyiza na pala tsüdila kuliya mehai.”

²⁸Tsaseng wi Pitor kekhi na, “Ghangchilo, ikhang na pala tsüdila teshi nu no nieten le!”

²⁹Jisu na khineng, “Hi atsentsa nthu kizaden, anyi thowa na ighena nu ajühkemehaiwa ghen ajen, acünyuthu, atssüggüthu, aba, ajja, atsangathu, nu allithu teshi khe,

³⁰ma nansü kahang ha wi jiki ntsa muyaden. Ma tsü miwi meza-meza muya keten na ajjenthu, acünyuthu, atssüggüthu, ajjathu, atsangathu, nu allithu, —nu kemeten-kemesha la muyaden; isala kahang gha keten wi ma anuphan kahang muyaden.

³¹Khili atu sa keben kejon na asakhen saben, nu khili asakhen sa keben kejon na atu saben.”

Jisu Na kecheng tughuwa Ma Keshü Cüki Kekhi

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³²Jisu nu ma sansikeyathu na khili Jerusalem wi shu tendha. Jisu na sansikeyathu tuwi waden, nu mathu na amansa; nu anyi mathu nie ketenthu na messiben. Jisu na kheneng kuti ma sansikeyathu Taghakeni ssi wa nyu na ma miwi kulichi keten cüki khi pi mathu kiza.

³³Ma mathu wi “Kinalo, ikhang na Jerusalem wi shu tendha, ciwi nyu na Anyi Tsawa ghan pi keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu kwen wi chiaben. Mathu na ma meshensa pi shü thsülo pi Judah nyi nkenyethu kwen wi chiaben.

³⁴Mathu na ma nankeqhe, ma meshuki, ma kihhe, nu ma pathiaben; isala ghanan kecheng seng wi ma hangneng-shagha shaben.”

James Nu Johan Manyi Kekhie

(Mat 20.20-28)

³⁵Tsaseng wi Zebedee tsa James nu Johan manyi Jisu wi gho nu khi, “Kesansiwa, no yala ishinyi ghenala pala pahan kuli thsü mvuben le!”

³⁶Jisu na manyi wi keü, “Hi nshinyi ghenala mangwa sachi thsü mvuben nu?”

³⁷Manyi luneng, “No kadipen wi donki nu n-nyankethang sa kegho wi ishinyi yala kesü nkwen ajewa nu kesü tavüwa donkiya thsü mvuben le!”

³⁸Jisu na manyi wi kiza, “Nshinyi na mangwa khieben khe nshinyi na nchü. Nshinyi na hi jju keten ketizen kesa hyiwa tsü jjuya mehai kwe? Nyelela hi baptaiz sa kentenwa tsü saya mehai kwe?”

³⁹Manyi “Sayamehai le” khineng. Jisu na manyi wi khi, “Nshinyi hi jju keten hyiwa tsü jjuya mehai nu hi baptaiz sa kentenwa tsü saya mehai,

⁴⁰isala ikwen ajewa nu tavüwa donkiya kemehai tsüna hi kessiya kemehai kemeshon nmi. Tsüwa tsüna Anyiza na thothu ghenala apen tsü keten theng khe tsüthu ji le!”

⁴¹Sansikeya kepathu ma tagha na tsü cüki zakeya wi mathu James nu Johan manyi miwi leben minu.

⁴² Tsalina Jisu na mathu tsüdi cighu pi ma wi chi nu khi, “Nthu na anyi Anyiza nkechüthu miwi kekhang kesenthu na mathu miwi apvüwa saten nu accülikesathu na mathu miwi kekhang tsüdi senten kesa tsü chüben.

⁴³ Isala nthu jawi tsü tsüti sa nben. Keujüla nthu thowa na kediwa sa mvu khe ma nthu tsüdi maghawa nsathu yishü;

⁴⁴ nu nthu jawi thowa na atu sa mvu khe ma tsüdi nssümaghawa saben.

⁴⁵ Kepaghenanye Anyi Tsawa lela nyu ya ma kekuli sa thsüle ngho, isala ma nyu kekuli sa nu ma kahangli khuchi pi anyi kejon hangshayale kesa ghen a ghole.”

Jisu Na Anyon Nkemuwa Bartima sa pi Mehahi Kecü

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Mathu na Jerikho wi ghoya, nu Jisu nu ma sansikeyathu na anyitenti keti kesü ssinu wa keten wi anyon nkemu kekuwhe nyi kesü ma nyan Bartima kesa Tima tsa tsüna alen wi donkiben.

⁴⁷ Ma tsüwa tsüna Nazareth nyiwa Jisu le kesa zakeya wi jisha nu khi, “David tsawa Jisu! Hi nantizen chicülo!”

⁴⁸ Anyi kejon na ma satekü nu ma ccen ben walo ma kiza. Isala ma tsümiwi misiki magha nu khi, “David tsawa, hi nantizen chicülo!”

⁴⁹ Jisu na ngan nu “Ma cichilo” khi. Tsalina mathu na ma wi “N-nongheya nu shaghalo, ma no ciben le!” khi.

⁵⁰ Tsalina ma ma thsü pi khala nu kephenki sen nu Jisu wi gho.

⁵¹ Jisu na ma wi keü, “Hi nghena mangwa sachi thsü mvuben nu?” Anyon nkemuwa na luneng, “Kesansiwa, hi yala pala mu nengya thsülo.”

⁵² Jisu na ma kiza, “Whalo, no kenondi na no sa pi mehahi cüdha.” Tsümeysi ma nyon na pala muya nu ma alen wi Jisu nie wa.

Mark 11

Khang Ntsa Sasen nu Jerusalem wi Kedu

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jhn 12.12-19)

¹ Mathu na Jerusalem tsaki kegho wi Bethfage nu Bethani nyuti keni kete Oliv Yikha wi ghoya. Jisu na hati sansikeya keni kecükegwe

² pi atu wi wa thsü, “Nshinyi tuwi anyu wi tsü walo. Nshinyi ciwi du lethu gada zza kesü nyu ma miwi npi kendonki hu pi ketheng muya ben na tsü, lisha sen nu he wi gholo.

³ Keujüla nyu nshinyi keüla mangkesa na nshinyi tsü lisha ben nu? isa lethu. Apvüwa na ha nsenthu yishü ben, nu wan kesun pi he wi gho neng thsüaben le, isa khilo.”

⁴Tsalina manyi wa nan gada zza kesü pi alen kete ajenka wi hugi ketheng muya. Manyi wala tsü lisha ben nan,

⁵anyi ciwi ngan kebenthu na manyi wi keü, “Nshinyi mangkesa na tsü lisha ben nu?”

⁶Manyi na Jisu manyi kekiza ti mathu lunengchi nu mathu na manyi teshi chicü.

⁷Manyi na gada tsü ssinu Jisu wi gho, nu mathu thsü pi gada miwi shi nu Jisu ya ma miwi donki thsü.

⁸Anyi kejonla mathu thsü pi alen wi shi, nu pahan na alli wi aghang shhü sengho alen wi chi.

⁹Anyi atu wi kewathu nu aseng wi nie ketenthu na jisha nu “Hosanna! Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wina gho ketenwa kecüwa salo.

¹⁰Anyiza na sawegü pi ithu ba Kadimi David kadiyyi gho ketenwa kecüwa salo! Hosanna! Kemisintsa senglo!”

¹¹Jisu na Jerusalem wi du nu Kekinyijjen wi wala ciwi pala tsüdi ghang kevüli chi. Isala minuwa kesalina ma sansikeyathu Taghakeni ssinu Bethani wi wa.

Jisu Na Khhaghavvüton Kishenkecü

(Mat 21.18-19)

¹²Pitsüwa wi mathu na Bethani wina ghoneng keten wi Jisu na ghamaya.

¹³Ma alen kesie wina khhaghavvü ton kesü mawa ketan pogho keben muya, nu ma ciwi khhaghavvü bi muyala nyekala sala ghang wa. Isala ma tsü kete wi gho nan mawa ketan muya, kepaghenanye tsüna khhaghavvü ma bi kebün tsü wi nye.

¹⁴Jisu na khhaghavvü ton wi khi, “Anyi thola nmiwi nbi ndsa neng thsüdha!” Nu ma sansikeyathu na ma tsüti kekhi tsü zaya.

Jisu Na Kekinyijjen wi kewa

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jhn 2.13-22)

¹⁵Mathu na Jerusalem wi ghoya, nu Jisu na Kekinyijjen wi wa anyi ciwi pala shei nu jeü kebenthu tsüdi jügüshia. Ma wala apisa kemili nu tuktur jeü kebenthu miz tsü pakhakuli,

¹⁶nu ma anyi thola Kekinyijjen ccühha wina mangla pvünu nshhu thsü.

¹⁷Ma nyithu sansi: “Ntsawajüh wi Anyiza na kekhi hati zhütheng, ‘Hi Kekinyijjen pi anyi mizzatenti tsüdi ghen kekhe jjen kesü le ciden, isala nthu na tsü pi kaghanfüthu keben pen kesü sadha.”

¹⁸Keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na ha zaya nu mathu na Jisu pathiale kesa alen bha wa. Isala mathu na ma messi, kepaghenanye anyitenti maben la ma kesansi kina nu amansadha.

¹⁹Minulen wi Jisu nu ma sansikeyathu na anyunutiwa tsü teshia.

Khhaghabvü ton wina Chükeya

(Mat 21.20-22)

²⁰Ghanenwa mitu mathu na alen wi kegoe wa nan khhaghabvü ton tsüna shü dula ma ghazan cu kebenla muya.

²¹Pitor na khati sa khe tsü meshenya nu ma Jisu wi khi, “Kesansiwa, ghangchilo. no khhaghabvü ton kishencü kesa tsüna shüdha le!”

²²Jisu na mathu luneng, “Nthu Anyiza wi kenondi benyalo.

²³Hi atsentsa nthu kizaden, anyi kesü le kesü lela ayikha hawi kizala shagha nu wa atssükedone wi dulo khi nu ma leben wi ma kekhi tsüti nkesütula nondi ben lethu ma ghen tsüti sa cüben.

²⁴Hi ha jjugi ghen nthu kizaden: Nthu na kekhe kesa wi mangwa khie khe tsü muyadha kesa nondilo, isathu nthu na mangwa khie khe tsü muya ben na.

²⁵Nu khathansha wi nthu na shagha kekhe sa khe nthu na meshu kesütanla kemeshensa ben lethu kesami teshi pi cülo, isathu nthu Ba tang wi kebenwa la nthu kesami teshi pi cüben.”

²⁶(Keujüla nthu na nyu kesami teshi pi ncü lethu, nthu Ba tang wi kebenwa la nthu kesami teshi cü nben.)

Jisu Kekhang keben Cüki Kekeü

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷Mathu na kheneng Jerusalem wi gho. Jisu na wa Kekinyijjen wi kegoe keten wi keqhaikedi ntsathu, keshenpfüthu, nu Ayenkesansithu na gho

²⁸ma wi keü, “No mangwa kekhang wina hathu ha saben nu? Thowa na kekhang ha pi no cü nu?”

²⁹Jisu na mathu wi khineng, “Hi nthu wi pala kesü keü ten na hi kizalo, isathu hi la mangwa kekhang wina hathu ha saben khe pi nthu kizaben.

³⁰Johan baptism tsüna Anyiza wina la anyi wina gho nu?”

³¹Mathu ketanla mathu jawi keccücanliwa: “Ikhang na khati le khi nu? Keujüla ikhang na ‘Anyiza wina le’ khithu ma isathu ‘Mangkesa na nthu ma n-nondi nu?’ isa khiben.

³²Isala keujüla ikhang na ‘Anyi wina le khithu,...’ ” (Mathu na anyithu messi, kepaghenanye anyi tsüdila Johan tsüna atusenjüh-kechü kesü le kesa nondi den.)

³³Tsalina mathu na Jisu wi “Ikhang na nchü le” khineng chia. Jisu na mathu wi “Isathu, hi la hi mangwa kekhang wina hathu ha saten khe pi nthu kizaya nben.”

Mark 12

Kemeshentsse Lli Kedengathu Pi Ajühkaghape

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape ha pi anyithu kiza: “Ciwi anyi kesü na kemeshentsse ton pi sheng nu aghapeng sa pi vü, ma tssü kemisügü ghena ayyiku kesü chhüya, nu acatu kesü gheya. Tsaseng wi ma kemeshentsse lli tsü pi denga theng nu kijünyi wa.

²Kemeshentsse bi kewwi tsüwi ma nssümagha kesü kesun pi kedengathu wi ma shei tsü pvü gholo wa thsü.

³Kedengathu na nssümaghawa tsü ghan pi kiccü, nu mangla pi ncüla kesun pi gho neng thsü.

⁴Tsaseng wi ma nssümagha kepawa kesun chi; kedengathu na tsü la kiccü pi ma li wi ayisü sa nu ma kejügheya ntsa sa thsü.

⁵Tsaseng wi ma nssümagha kepa la kesun chi nan mathu na tsü pathia; tsüti mathu na kepathu kejon la pahan kiccü nu pahan pathia.

⁶He wi ma kesunchi kesawa na ma tsa ma kaghaliwa tsü ketan sadha. Asakhen ntsawa ma tsa tsü kesun pi kedengathu wi chi nu khi, ‘Mathu na itsawa ha kinyiküben kesa hi chütiben.’

⁷Isala kedengathu na khokho wi khi, ‘Hawa ha alli pvüwa tsawa le, ikhang na ma pathi nu ma keben tsü pi ikhang ji saya na.’

⁸Tsalina mathu na atsawa tsü ghanya nu pathia, nu ma kamang pi athsütsa wi khala.

⁹Jisu na keü, “Isalethu, alli pvüwa na khati saben nu? Ma gholo kedengathu tsü pathi nu alli tsü pi kedenga kepathu cüaben.

¹⁰Nthu na Ntsawajüh wi hati si meya kwe? ‘Ajjen kesathu na pi ma men nkemi sala meya mvula kesa lonwa tsüna tsüdi jawi adonbvü ghangpvüwa sa shaghadha.

¹¹Ha Apvüwa na sachi; khatila amankesa kesü dhanu!’ ”

¹²Judah nyi ccülikesathu na Jisu ghanyale sa, kepaghenanye mathu na ma ajühkaghape ha khi pi mathu shun kesa tsü chüben. Isala mathu na anyitentiwa tsü messi kesalina ma teshi nu bvüa.

Khajana Pi Kecü Jjügi Kekeü

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³Farisithu pahan nu Herod nyithu pahan kesun pi Jisu wi pala keü nu ma ghan-nan thsüle sa.

¹⁴Mathu na ma wi gho nu keü, “Kesansiwa, ikhang na no atsentsenwa khiden, nu anyi nankepapa sa nten kesa chüben, kepaghenanye no anyi kizzakedi nsala Anyiza len tsentsawa pi nyu sansiden. Khajana pi Rom Kadimiwa kecü ayen benla nmi nu? Ikhang na pi mathu cüla ncüla nu?”

¹⁵Isala Jisu na mathu cho tsü chüya nu mathu luneng, “Nthu mangkesa na hi ghan-nan le saten nu? Rükatssü kesü sengho hi ya ghangchi thsülo.”

¹⁶Mathu rükatssü kesü sengho ma cü, ma mathu wi keü, “Hawa ha thowa tsi nu thowa nyan zhüki theng nu?” Mathu na “Kadimiwa le!” khineng.

¹⁷Tsalina Jisu na khi, “Kadimiwa jithu pi Kadimiwa cülo, nu Anyiza jithu pi Anyiza cülo.” Nu mathu na Jisu ghang pi amansa.

Hangneng-keshagha Cüki Kekeü

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸Sadukithu anyi keshü wina hangneng-shagha nbenle khi ketenthu pahan na Jisu wi gho nu ma wi keü,

¹⁹“Kesansiwa, Mosa na ithu ghenawa ayenwa ha zhüchi: ‘Keujüla anyi kesü na atsanga nmila ma wubvü teshi nu shü lethu keshüwa shicü ben thsüle kesalina ma cünyuwa yala denyilewa tsü yaya thsü nsathu yishü.’

²⁰Kheni kuti tsü wi cünyunyi tagü na ben, keqhaiwa na ma wubvü yanu atsanga nmila shü.

²¹Ma cünyu keniwa na denyilewa tsü yaya nu ma la atsanga nmila shü. Tsü makesü cünyunyi kechengwa miwi la,

²²nu tsüdi miwi la tsüti sa; cünyunyi tagü tsüdila nzawa tsü ssiben nu atsanga nmila shü. Asakhen wi nzawa la shü wa.

²³Keshüthu tsüdila hangneng-keshagha tsathang wi nzawa tsüna thowa wubvü saben nu? Kepaghenanye ma tagü tsüdila nza tsüwa ssibendha.”

²⁴Jisu na mathu wi kiza, “Nthu na khatila sazzi ben nu! Tsüna nthu na Ntsawajüh nyelela Anyiza kekhang lela nkechü ghenawa le!

²⁵Kepaghenanye anyithu na keshü wina hangneng-keshagha seng wi mathu na tang wi nyilothu ti sa nu keshanyi sa nbendha.

²⁶Keshü wina hangneng-shagha keben cüki: nthu na Mosa lesüshen wi aghangbhon kemecang cüki tsü si meya kwe? Ciwi Anyiza na hati Mosa wi kizale kesa zhütheng, ‘Hi Abraham Nyiza, Isak Nyiza, nu Jakob Nyiza.’

²⁷Ma hangkeben Nyiza khe keshü Nyiza nye. Nthu na sazzi ntsa saben.”

Ayengkhechi Ketiwa

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸Ayenkesansithu kesü na mathu keccücanli keben tsü zaya, nu Jisu na mehaisü Sadukithu jüh lunengchi kesa tsü chüya nu ma wi keü, “Ayenkhukechi jawi khawa aghuti ntsawa nu?”

²⁹Jisu na tsü lunengchi, “Aghutiwa na hale: ‘Kinalo! O Israel! Apvüwa, ithu Nyiza tsü ketan na Apvüwa le!’

³⁰Nleben tsüdi, no kahang tsüdi, no kemeshen tsüdi, nu no kezü tsüdi pi Apvüwa n-Nyiza tizenya.’

³¹Aghuti keniwa na ha: ‘No ketanla no ketizen ti njenphon tizenya.’ Ciwi ayenkhukechi ha keni miwi ketiki nmi.”

³²Ayenkesansiwa na Jisu wi khineng, “No khiti chidhale, kesansiwa! Ntsakhiwa no kekhi tsüti, Apvüwa Anyiza tsüna ma ketan khe kepa wi nmi.

³³Nu anyi kesü ma leben tsüdi, ma kemeshen tsüdi, nu ma kezü tsüdi pi Anyiza ntizenthu yishü, nu ma ketanla ma ketizen ti ma jenphon ntizenthu yishü. Asahang pi kekinyipen miwi ahhansha sa pi Anyiza kecü tsü mi wi la ayenkhukechi ha keni keniewa aghuti saben.”

³⁴Jisu na anyi tsüwa na metsashhu luneng kechi mukeya wi ma anyi tsüwa wi kiza, “No Anyiza Kadiyyi ssinu temeja nben.” Haseng wi anyi thola ma wi pala keü kü wa.

Messiya Cüki Kekeü

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵Jisu na Kekinyijjen wi nyu sansi nu keü, “Khati nu Ayenkesansithu na Messiya ha David tsa le khiya mehai nu?”

³⁶Kemetha Ghamu na David miwi ben nu kekhi na: ‘Apvüwa na iPvüwa wi khi: Hi nghinyithu pi nccü kekhu wi npi kechi chu ikwen ajewa donkiyalo.’

³⁷David na ma cila ‘Apvüwa’ isalethu, khati nu Messiya tsüna David tsa saya mehai nu?”

Jisu na Ayenkesansithu Kitsankechi

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

Anyitenti keti na anonghe ntsa Jisu jüh kinaben.

³⁸Ma mathu sansi nu khi, “Ayenkesansithu ghena kiden-kesha yalo, mathu na agwomejuwa kaghazu pvünu kegoe nu asenkesapen wi nyu na mathu shalom sa,

³⁹nu Sinagogthu wi apen kemehai ntsa wi ben, nu kemishu wi kekinyikü pen wi ben mvuden.

⁴⁰Mathu na denyilethu miwi mathu ghen a kemehaiwa saya nu mathu keben tengya, nu kekhe kesie sa pi ammi saden. Mathu kemeten na tsüdi miwi nkemehaiwa saden.”

Denyile na Khukechi

(Luk 21.1-4)

⁴¹Jisu na kekinyijjen keben kechipen kete wi ben nu anyithu na mathu pisa pi kechi tsü ghang ben. Keban kejon na apisa kejon sengho cü chiben;

⁴²ciwi ketha-u denyile kesü na pisa kenmiewa keni, tsüna pisa kesü-u tsü sengho cü chi.

⁴³Jisu na ma sansikeyathu cigu chi nu mathu wi khi, “Hi atsentsa nthu kizaden, denyile ketha-uwa hana tsüdi miwi jiki pi chidha.

⁴⁴Kepaghenanye kepathu na mathu keben qei wina pi chi; isala nzawa, ma ketha-u ma keben sen nu hang keten tsü maben pi chidha.”

Mark 13

Jisu na Kekinyijjen Yasa Keten Kekhi

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹Jisu na Kekinyijjen teshi nu bvü keten wi ma sansikeyathu kesü na ma wi khi, “Kesansiwa, ghangchilo! Ajjen nu alonthu ha khatila amankesa nu!”

²Jisu na luneng, “No ajjen ha muben ma? Alon kesütanla ma pen wi nbenla, nu tsüdila pasha ben le!”

Agükeccü nu Kemeten-kemesha

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³Jisu na Kekinyijjen kejentan Oliv Yikha wi donki keben wi Pitor, James, Johan, nu Andria, hathu na gho kuthila ma wi keü,

⁴“Kusi hathu ha saben khe pi ikhang kizalo. Nu hathu ha tsüdi sacen keten wi zensu khati saben nu?”

⁵Jisu na mathu kiza, “Nyu ya nthu nmechu thsüle kesalina kiden-kesha yalo.

⁶Anyi kejonla inyan wina hati khi ghoben, ‘Hi Khrista le’ isanu mathu anyi kejon mechuben.

⁷Nthu na akete wi nu kelensie wi aghikesa nu kekivvü jüh zaya lela leben güccü nsala. Hathu ha atuwa nsathu yishü isala asakhenwa tsüna npi gho.

⁸Diyiyithu na khokho ssi kesali; nu kadiyyithu na khokho ssi kaghashen ben. Apen tsüdi wi ameghükuju nu azeng saben. Hathu hana atsakepvügha wi kinaa atuwa ti kesa.

⁹“Isala nthu kiden-kesha yalo, kepaghenanye nyu na nthu ghan sen nu ajühkekaghaten pen wi waben. Sinagogthu wina nthu kiccü; nthu na kekhang kesenthu nu kadimithu tuwi ngan nu ighena Jühtheü Kemehaiwa pi mathu kizaben.

¹⁰Isala asakhenwa tsü npi kegho wina Ajühkemehaiwa ha pi anyi tsüdi wi khichi nsathu yishü.

¹¹Nyu na nthu ghan sen nu ajühkekaghaten pen wi wa lethu, nthu na npi wina mangwa le khitennu kesa leben güccü nsala; isala matsü wina mangwa pi nthu cü khe tsü khilo. Kepaghenanye nthu na khi ketenwa ajüh tsüna nthu jüh nye isala Kemetha Ghamu wina ghoben.

¹²Anyithu na mathu cünyuthu ghan pi nyu kwen wi chi nu shü thsüaben, nu abathu la mathu tsangathu wi tsüti saben. Atsangathu na mathu bajjathu ssi kaghashen nu mathu pi shü thsüaben.

¹³Ighena nyu tsüdila nthu nanmeghü ben. Isala thowa na kekheneng sen wa asakhen cuya khe ma hangsha yaben.

Qhethiketen Kesawa

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴“Nthu na ‘Qhethiketen Kesawa’ tsüna ma pen nkenye wi ngan keben muben.” (Kesithu na: ha mangwa jügi khe chüshi yalo!) “Tsaseng wi Judea wi kebenthu tsüdila ayikha wi bvü wa nsathu yishü.

¹⁵Anyi ajjen mili wi kebenwa na matsü dedi sen du ajjen wi atsanqai khuya le nsala.

¹⁶Anyi alli wi kebenwa na kheneng ajjen wi whala ma thsü khuyale nsala.

¹⁷Tsü tsüwi kinyibvü atsa-npvü, nu atsa ssi ketenthu ghen a khatila qhethiketen saten nu!

¹⁸Hathu ha pathsü wi nsa thsüle kesalina Anyiza wi kekhie sabenlo.

¹⁹Kepaghenanye tsü tsüwi ketizenkesa na adechhü Anyiza na ayyi kesachi wina ghola khili kahang kecu wi tsüti npi sa, nu ghaketen wi la tsüti sa neng nben.

²⁰Isala Apvüwa na atsathang tsü sa pi zeng cüdha, keujüla ma tsüti nsa lethu anyi thola hangya nkesa. Ma nyi ma kessiya kesathu ghen a atsathang tsü sa pi zeng cüdha.”

²¹“Keujüla anyi kesü na nthu wi ‘Ghangchilo, Messiya na he wi benle,’ nyelela ‘Ghangchilo, ma kawi benle,’ khi lela ma n-nondi lalo.

²²Kepaghenanye milikemesa Messiyathu nu milikemesa atusenjuh-kechüthu na ghoben. Mathu na saya kemehai chu Anyiza na kessi keyathu lela mechu sen bvüale kesalina amankesa nu azensuthu saben.

²³Nthu kiden-kesha yalo! Hi matsü npi wina pala tsüdi pi nthu kizadha.”

Anyi Tsawa na Ghoketen

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴“Ketizenkesa tsathangthu seng wi aghani na jang, asha na nwegüla,

²⁵ghotsithu na tang wina qanca dugho, nu atssan wi kekhangthu pakuliaben.

²⁶Tsaseng wi Anyi Tsawa na akulu- keshü miwi na khang ntsawa nu anyankethang sa ghoben.

²⁷Ma tangnyilothu kesun pi ayyi ccügwen mejü wi kesü na wa pahanwa kecu chi nu Anyiza na kessikeya nyithu saghu yaben.

Khhaghabvü ton wi Chüya

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸“Nthu khhaghabvü ton wina chüyalo. Khathansha wi ma cüna wi mawa kaghani na bighi shigü shagha khe mazu wa tendhale kesa nthu na chüyaden.

²⁹Tsü makesü, nthu na pala hathu kuli keben kemu wi matsü na tetsakidha nu ghole kidenyadha kesa chüyalo.

³⁰Anyi nansü hang kebenthu ha tsüdi npi keshü tuwi hathu ha tsüdi saben kesa meshenyalo,

³¹Atssan nu ayyi na nmilaben, isala ijüh tsü nmila sa nben.

Thola Atsathang nu Matsüwa Tsü Nchü

(Mat 24.36-44)

³² “Anyi thola tsü tsathang nu matsüwa tsüna khathansha wi ghoben khe nchü. Abawa ketan khe tangnyilothu nu Atsawa lela nchü.

³³Kiden-kesha, meghe-metsa nu hie benlo, kepaghenanye nthu na matsüwa tsüna khathansha wi ghoten khe nchü.

³⁴Tsüna anyi kesü na ma jjen wi kekuli pi ma maghathu dhenchi, kesüsü ma kekuli salo pi cüchi nu ajjen kehiewa wi hieben lalo kiza nu kijünyi wa kesa tsüti saben.

³⁵Kiden-kesha nu hie benlo, kepaghenanye nthu na ajjen pvüwa na kusi ghoten khe nchü. Tsüna minulen, aghaja non, atsantheghi keben nyelela aghani shhugho meyi wi saya mehai.

³⁶Keujüla ma zuli gho lethu, ma nthu na jen keben mu meya thsüla.

³⁷Hi nthu wi kiza keben ha tsüdi wi kiza benle. Hie benlo.”

Mark 14

Acho sa pi Jisu Keshun

(Mat 26.1-5; Luk 22.1,2; Jhn 11.45-53)

1 Shukeya kho nu Azimi nkechi mesa pi kemishu kho tsüna gho keten ghanan keni keben wi keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na kuthila Jisu ghanya nu pi shü thsüale kesalina alen bha.

2 Mathu na khi, “Anyithu na nkivvü thsüle kesalina akho sa keben jüwi ithu na hati sayishü.”

Bethani wi Adeli pi Jisu Kenyen

(Mat 26.6-13; Jhn 12.1-8)

3 Jisu na Bethani wi agükedsa-kinaawa Simon jjen wi ben. Jisu na dsajjü keben wi nza kesü na nard deli ma men kedhu ntsa pi alabaster hikhu pongti chisen dughola pakhi nu meyisha pi ma li wi chicü.

4 Anyi ciwi kebenthu na mathu leben minuya nu khokho wi khi, “Mangkesa na adeli pi hati dedi ben nu?”

5 Adeli ha pi akutimen meza kecheng miwi jeü ya nu apisa tsü pi ketha-u cüya mehai le!” Isanu mathu na nzawa tsü ssi kitagha.

6 Isala Jisu na khi, “Ma ya tsüti sa thsülo! Nthu mangkesa na ma kivvüben nu? Ma ighena pala kemehai jiketsü sachidha.

7 Nthu na keshüthang la ketha-u gweghe benden, nu nthu na khathansha wi mathu kiqachi mvu khe saya mehai. Isala nthu na keshüthangla hi gweghe ben nben.

8 Ma saya kemehai qei wina sachidha, ma npa wina hi pi kevhü ghen kidenya thsüle adeli pi igwo nyen cüdha.

9 Hi khili atsentsa nthu kizaden, ayyi khiewi Ajühkemehaiwa ha pi khiwa khe ma ighena kulikechi cüki ha pi khiben.”

Judah na Jisu Matsa Cüle Cenkeya

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Tsaseng wi Iskariot Judah sansikeyathu Taghakeni jawi kesü tsüna Jisu ghan pi keqhaikedi ntsathu cüale bvüa.

11 Mathu na Judah jüh kekhi tsü za pi anongheya nu apisa pi ma cüle khishichia. Tsalina Judah na Jisu ghan pi mathu cüale kesa matsü kemehai tsü ghang.

Jisu Ma Sansikeyathu gweghe Shukeya Kho Tsse dsa

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Jhn 13.21-30)

12 Azimi nkechi mesa pi kemishu Kho tsathang atuwa wi Shukeya kho tsse ghen khaghaneni zza kepathi ghanan wi sansikeyathu na Jisu wi gho ma keü,

“No ikhang yala khiewa wa nghena Shhukeya kho tsse tsü kidenya thsü mvuben nu?”

¹³Tsaseng wi Jisu na hati khi nu ma sansikeyathu meshu keni kesun pi wa thsü, “Nshinyi anyunutiwa wi tsü walo, ciwi anyi kesü atssü lakhü pvü keten nshinyi metuya ben na. Ma nie wa

¹⁴ma ajjen khiewa du khe wala ajjen pvüwa wi keüla, ‘Kesansiwa na khiben, hi sansikeyathu gweghe Shhukeya kho tsse dsa keten benwa tsüna khiewa nu?’

¹⁵Isathu, ma ajjensha tangwa wi keshondhi keti kemehai kesü tsütson pi nshinyi ccüca ben na ciwi ikhang ghenena kiden-kesha yalo.”

¹⁶Sansikeya keni na anyunutiwa wi tsü wa nan Jisu na manyi kiza ketheng tsüti tsüdila mua, nu manyi Shhukeya kho tsse tsü kidenya.

¹⁷Minulen wi Jisu na sansikeyathu Taghakeni ssinu gho.

¹⁸Mathu na miz miwi dsajjü keben wi Jisu na khi, “Hi atsentsa nthu kizaden, nthu meshu kesü na hi matsa cüben — hi gweghe dsa kebenwa.”

¹⁹Sansikeyathu na ahathana nu meshu kesüsü na ma wi keü, “No ntsakhiwa hi khi nben she?”

²⁰Jisu na luneng, “Tsüna no Taghakeni jawi kesü hi gweghe akhu kesü wi amesa dsa kebenwa tsü.

²¹Anyi Tsawa tsüna Ntsawajüh wi ma ghenena khi ketheng ti shüaben, isala Anyi Tsawa matsa cü ketenwa tsü khatila qhethiketen saten nu! Anyi tsüwa ghenena tsü pvügha nkeghowa la mehai kesa le!”

Apvüwa Ssinu Kemishu

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

²²Mathu na dsajjü keben wi Jisu na amesa be kesü khuya nu keseng kekhie sachi, tsü pakhiya, nu tsü pi ma sansikeyathu cü. Ma khi, “Ha pi dsayalo, hawa ha igwo.”

²³Tsaseng wi ma ahyi kesü la khuya, Anyiza wi keseng kekhie sachi, nu tsü pi mathu cü; nu mathu tsüdila tsü jjüya.

²⁴Jisu na khi, “Hawa ha ijju, anyi kejon ghenena keji kechiwa tsü, ijju wi Anyiza cenketenjuh sa keyawa tsü.

²⁵Hi atsentsa nthu kizaden, hi Anyiza Kadiyyi wi kisengtssü ketheüwa ha kejjü tsathang npi kecu chu hi kisengtssü ha jju neng nbendha.”

²⁶Tsaseng wi mathu akhwi kesü satheng nu Oliv Yikha wi wa.

Pitor na Jisu Nchüle Khiaketen Kekhi

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jhn 13.36-38)

²⁷ Jisu na mathu wi khi, “Nthu tsüdila hi teshi nu bvüaben, kepaghenanye Ntsawajüh kekhi na, ‘Hi anenikehiewa pathi nu khaghaneni tsüdila bvüzigheaben.’

²⁸ Isala hi hangneng-keshagha seng wi nthu tuwi na Galilee wi waben.”

²⁹ Pitor na ma wi khi, “Mathu tsüdi no teshi lela hi tsü no teshi nben le.”

³⁰ Jisu na Pitor wi kiza neng, “Hi atsentsa no kizaden, shita awegü keni tughu npi kekhou wi no kecheng tughu hi nchüle khiaben.”

³¹ Pitor na mataghang khineng, “Hi khiela tsüti khi nben, hi no gweghe lela shüaben.” Sansikeyathu kepa la tsüdi tsü makesü khia.

Jisu na Gethsemane Wi Kekhie

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Mathu na apen kesü Gethsemane wi tsü ghoya, nu Jisu na ma sansikeyathu wi khi, “Hi wa kekhe sa keben jü he wi donki ben lalo.”

³³ Ma Pitor, James, nu Johan ma kecheng ssinu ma gweghe wa. Leben ketizen kesa nu agüccü ntsa kesa na ma miwi ghoa,

³⁴ nu ma mathu wi khi, “Ileben gükeccü di ntsawa sa pi hi shüa keten ti sawadha. He wi ben nu hi hie ben lalo.”

³⁵ Ma tsü miwi keu whala ayyi wi qancadu nu saya mehaithu ketizen kesa tsüwa tsü pi ma ghü thsülo kesa kekhe sa.

³⁶ Ma khie, “Aba! IBa, no saya mehai lethu hi wi ketizen kesa hyiwa ha khuya cülo, isala hi kenen nye le, no kenen ti sayalo.”

³⁷ Ma kheneng gho nan sansikeyathu ma kecheng na jen keben muya. Ma Pitor Simon wi kiza, “Simon, no jenben kwe? No amighe kekhe kesü jü ketanla hi hie meya kwe?”

³⁸ Nu ma mathu wi khi, “Nthu kemechu wi ndule kesalina kiden-kesha nu kekhe saki benlo. Aghamu wi sa mvuthi ben, isala asajjü wi tsü nchaladha.”

³⁹ Ma kheneng whala kishi kekhi ti khi nu kekhe sa.

⁴⁰ Tsaseng wi ma kheneng gho nan sansikeyathu na jen keben muya; mathu na anyon nküchala benla. Nu mathu na mangla khi pi ma keluneng yen nchüla.

⁴¹ Ma kecheng tughuwa kheneng kegho wi ma mathu wi kiza, “Nthu khili kecu cca jenben kwe? Cendha! Matsü na ghodha le! Ghangchilo, Anyi Tsawa tsü khili ghan pi kesami nyithu kwen wi chia tendha.

⁴² Shaghalo, ikhang wha na. Ghangchilo, anyi hi matsa cü ketenwa tsüna he wi tendha!”

Jisu Ghankeya

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jhn 18.3-12)

⁴³Jisu na ajühkhitu keben wi sansikeyathu Taghakeni jawi kesü Judah tsüna gho. Ma anyitenti kesü na njünnu nu achanghonthu sen keten keqhaikedi ntsa, Ayenkesansi, nu keshenpfüthu wina kesun kechi ssinu gho.

⁴⁴Judah na azensu kesü sa pi mathu cü nu khitheng; “Hi wa anyi kesü kimang chithu tsüna nthu ghanya mvu kebenwa tsüna, ma ghan sen nu bvülo.”

⁴⁵Judah na ghola cuya meyi ma Jisu wi wha nu khi, “Kesansiwa,” isanu ma kimangchi.

⁴⁶Tsalina mathu na Jisu ghan pi bhenya.

⁴⁷Isala ciwi ngan kebenthu meshu kesü na njünnu hanshi pi Keqhaikedi Kemisi maghawa khuna handhia.

⁴⁸Isanu Jisu na mathu wi khi, “Nthu na hi pi kaghanfü nyi kesü ti sa nu njünnu nu achanghonthu sen nu hi ghanyale ghoben kwe?”

⁴⁹Hi atsathangla Kekinyijjen wi nthu sansi lela nthu na hi ghan meya. Isala Ntsawajüh tsüna sacen metsi le.”

⁵⁰Tsaseng wi sansikeyathu tsüdila ma teshi nu bvüa.

⁵¹Kepvüza nyi kesü linentsü ketan mphi ketenwa tsüna Jisu nieden. Mathu na ma ghanyale sa,

⁵²isala ma ma thsü teshi theng nu kemessü bvüa.

Jisu na Ajühkekaghaten Tuwi kewa

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Jhn 18.13-14,19-24)

⁵³Tsaseng wi Jisu ssinu Keqhaikedi Kemisiwa jjen wi keqhaikedi ntsathu, Ayenkesansithu, nu keshenpfüthu na saghu keben wi tsü wa.

⁵⁴Pitor na temeja wina ma nie sen Keqhaikedi Kemisiwa jjen ccühha wi du. Ciwi ma aghikehiethu gweghe donki nu anni kihang ben.

⁵⁵Keqhaikedi ntsathu nu ciwi kemehu mabenla Jisu pi shü thsüale kesalina mathu na ma kesami bha lela kesü la mu meya.

⁵⁶Anyi kejonla milikemesa khi pi Jisu shun lela mathu jüh makesü sa meyala.

⁵⁷Pahan na shagha hati milikemesa khi pi Jisu shun,

⁵⁸“Ma hati kekhi ikhang zale, ‘Hi anyi na kesa Kekinyijjenwa ha yasa pi nu ghanan kecheng jü wi anyi na nkesawa tsü sacü benle.’”

⁵⁹Mathu na tsüti khi lela mathu jüh makesü sa meya.

⁶⁰Keqhaikedi Kemisiwa na mathu tsüdi tuwi na shagha nu Jisu keü, “Mathu na no kekimenni jüh hati pi no shun keben ha no luneng nten kwe?”

⁶¹Isala Jisu na ccen ben wa nu ajüh kesüla nkhi. Keqhaikedi Kemisiwa na kheneng ma wi keü, “No Messiya, Kemisi ntsa Anyiza Tsawa tsü kwe?”

⁶²Jisu na luneng, “Hi tsüle; nu nthu tsüdila Anyi Tsawa na kekhang ntsawa kwen ajewa donki nu tang wi akulukeshü miwi na gho keten muyaben!”

⁶³Keqhaikedi kemisiwa na ma thsü mezüqhe nu khi, “Ithu na ha miwi chüza nsenla mehaidha!

⁶⁴Nthu na ma Anyiza kethenjüh kekhi zayadha. Nthu kemeshen tsü khati nu?” Mathu tsüdila ma meshensa, nu ma pi keshü thsü-ule sa.

⁶⁵Mathu pahan na Jisu meshuki, ma nyon qhanbhon nu ma kihhe nu “Thowa na no kihhe ben khe khi nanlo,” isa khi. Nu aghikehiethu na ma cen cü nu ma ssiya.

Pitor na Jisu Nchüle Kekhi

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jhn 18.15-18,25-27)

⁶⁶Pitor na accühha non wi keben wi Keqhaikedi Kemisiwa maghale ghala kesü na gho.

⁶⁷Ma Pitor na anni kihang keben mukeya wi ma ghangti nu khi, “No la Nazareth nyiwa Jisu tsü gweghe keten nyi le.”

⁶⁸Isala ma nyele khi nu luneng, “Hi nchü... no mangwa khiben khe hi nchü.” Isanu ma akhemi wi shhua, tsümeysi awegü na khou shagha.

⁶⁹Ghala maghalewa na ma muya nu ciwi ngan kebenthu wi “Ma la mathu jawi meshu kesü,” isa khi.

⁷⁰Isala Pitor na ma nchüle khineng. Matsü keu seng wi ciwi ngan kebenthu na kheneng Pitor wi khineng, “No la Galilee nyi ghen no mathu jawi meshu kesü sabenla metsi le!”

⁷¹Isala Pitor na khi, “Hi kishen nu atsentsa khiben, nyelethu Anyiza na hi meten cüben le! Hi nthu na khi kebenwa anyi ha nchü le!”

⁷²Tsümeysi awegü na keni tughu khou shagha, nu Pitor na Jisu khati le ma kiza khe tsü meshenya, “Awegü keni tughu npi kekhou wi no kecheng tughu hi nchüle khiaben.” Ma ayyi wi qancadu magha nu qai wa.

Mark 15

Jisu na Pilat Tuwi kewa

(Mat 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Jhn 18.28-38)

¹Ghanenwa mitu na keqhaikedi ntsathu na kaghajila keshenpfüthu, Ayenkesansithu, nu keshenpfü kemehu maben ssinu keccünengli. Mathu na Jisu bhenya nu ssi wa Pilat kwen wi chicüa.

²Pilat na ma wi keü. “No Judah nyi Kadimiwa tsü kwe?” Jisu na luneng, “No khichidha.”

³Keqhaikedi ntsathu na pala kejon khi pi Jisu kimenni ben,

⁴tsalina Pilat kheneng ma wi keü, “No mathu lunengchi nten kwe? Mathu no kimenni keben jühthu tsü kina chilo!”

⁵Isala Jisu na ajüh kesütanla nkhila, tsalina Pilat na amansa.

Jisu Pi shü Thsülo Kekhi

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jhn 18.39—19.16)

⁶Shhukeya Kho tsüwi Pilat na anyithu na ma wi kekhiewa atssüzü kesü lisha chicü keten tsü pi ayen saden.

⁷Tsü tsüwi Barabba na nyu pathi kesalina atssüzüjjen wi anyi nkemehaithu gweghe ben.

⁸Anyitenti na saghuya nu Pilat na kheni sa kegho ti mathu kenenwa tsü sa cülo khie.

⁹Ma mathu wi keü, “Hi nthu ghenä Judah nyi Kadimiwa tsü lishachi thsü mvuben ma?”

¹⁰Kepaghenanye ma keqhaikedi ntsathu na anyonkisa wina Jisu ghan pi ma kwen wi chitheng kesa chütha ben.

¹¹Isala keqhaikedi ntsathu na anyithu kechüchi pi Pilat ya mathu ghenä Barabba lisha chicülo kesa khie thsü.

¹²Pilat na anyitenti wi keü neng, “Isathu hi anyi kesü nthu na pi Judah nyi Kadimiwa le ci ketenwa tsü pi khati sa thsü mvuben nu?”

¹³Mathu na jisha nu “Ma pi kross miwi jenlo,” isa khi.

¹⁴Pilat na “Isala ma mangwa sazzi theng nu? isa keü. Mathu na tsü miwi misiki magha nu “Ma pi kross miwi jenlo,” khi.

¹⁵Pilat na anyitenti kenenwa sa mvu kesalina mathu ghenä Barabba lisha chicüa. Tsaseng wi ma Jisu kihhe cü nu ma pi kross miwi jenlo kesa khuchia.

Süpahithu na Jisu Nankeqhe

(Mat 27.27-31; Jhn 19.2-3)

¹⁶Süpahithu na Jisu ssinu ahng jjen ccühha wi du nu süpahi khang kepathu tsüdi cighu chi.

¹⁷Mathu na athsü kenmie pi Jisu pvü thsü nu aghazüthu pi aliwen sa pi ma li wen cü.

¹⁸Tsaseng wi mathu na ma shalom sa nu “Judah nyi Kadimiwa kesie kahangwa salo,” isa khi.

¹⁹Mathu akhhatssü pi ma li wi kihhe, ma meshuki, nu ma tuwi akhhutsüdu.

²⁰Mathu na ma kekimenni tsü sacen theng nu ma gwo wi athsü kenmie tsü khusha nu ma thsü pi ma pvü neng thsüa. Isanu mathu na ma ssinu kross miwi jenle bvüa.

Jisu pi Kross Miwi Kejen

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jhn 19.17-27)

²¹ Mathu na alenca wi anyi kesü diyyi kepa wina anyunutiwa wi gho keten ma nyan Simon tsü metuya, nu süpahithu na ma meten pi Jisu kross pvü thsü. (Simon na Kuren wina kegho ma Alexander nu Rufu manyi ba.)

²²Mathu na Jisu ssinu apen kesü Golgatha, ma jjugi “Aligü pen,” kesa wi tsü wa.

²³Mathu ciwi kisengtssü mirr pi kesaghu pi ma jju thsüle sa, isala Jisu na tsü jju meyala.

²⁴ Tsaseng wi mathu na ma pi kross miwi jen nu ma thsü pi thothu ji saten khe mathu jawi akezen sa nu pi gishüya.

²⁵Aghanen amighe tugu kekihhe jüwi tsü mathu na ma pi kross miwi jen.

²⁶Ma kekimenni jüh na hati: “Judah nyi Kadimiwa.”

²⁷Mathu na kaghanfü nyi meshu keni pi Jisu gweghe kesü pi ajewa nu kepawa pi tavüwa jen.

²⁸Hatinu ntsawajüh na khi kebenwa tsü sacenya, “Ma pi kesami nyithu gweghe ketizen sa thsüdha.”

²⁹ Anyi ciwi wa ketenthu na mathu li kejen pi hoholo Jisu nankeqhe nu khi, “Aha! No Kekinyijjenwa tsü yasa nu ghanan kecheng jü tsü sa neng tendha man!”

³⁰Khili no ketanla no hangshaya nu kross miwi na dugholo.”

³¹Tsü makesü keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu la Jisu nankeqhe nu khokho wi khi, “Ma nyu kepa wi hangsha yaben, isala ma ketanla ma hangsha meya le!”

³²Ikhang na khili Messiya, Israel kadimiwa na kross miwi na kedugho ghangchi na, isathu ikhang na ma nondi yaben.” Nu pila Jisu gweghe kross miwi jen ketheng keni la ma kimenni.

Jisu Keshü

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jhn 19.28-30)

³³Amighe taghakeni na wa kecheng kekihhe kecu diyyiwa tsü mabenla jang.

³⁴ Amighe kecheng kekihhe wi Jisu na misi ntsa maghachi, “Eloi. Eloi, lema sabachthani?” ma jjugi, “INyiza, iNyiza, no mangkesa hi teshidha nu?”

³⁵Ciwi ngan kebenthu anyi pahan na tsü zaya nu khi, “Kinachilo, ma Elijah ciben le!”

³⁶Mathu meshu kesü na bvü wa akhishu ti kesa pi kisengtssü wi ten sengho achan kesü wi bhenki pi Jisu jü thsü nu khi, “Hie ben lalo! Elijah na gho kross miwi ma pieshaya tenla nye khe ithu na ghangchi na!”

³⁷Jisu na ahhai misi ntsa maghachi nu shü wa.

³⁸Kekinyijjen wi ajenka keshonthsü tsü ma li na cü ma ccü kecu mezüqhe pi keni sa.

³⁹Süpahi meza miwi kediwa na ciwi ngan nu ghang keben wi ma Jisu na khati shü khe tsü mua theng nu khi, “Ntsakhiwa anyi hawa ha Anyiza Tsawa le!”

⁴⁰Nzathu pahan na temeja wi ben nu ghang ben. Mathu jawi Magdalen Maria, James ghanyiwa nu Josef manyi jja Maria, nu Salome hathu na ben.

⁴¹Mathu Jisu na Galilee wi keben wi ma nie wa nu ma kiqa cü. Nu nza Jerusalem wina ma nie keshhughothu kejonla ciwi ben.

Jisu Pi Kevhü

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jhn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³Minulen wi Josef Arimatheya nyi tsüna gho. Ma keshenpfü kemehu wi nyu ma nyuwakü keten nyi kesü, ma Anyiza Kadiyyi kegho tsü hie ben. Tsüna Kekiden tsathang (tsüna Sabbath tsathang tuwi,) tsalina Josef na kempvüza sala Pilat tuwi wala Jisu kamang tsü khie.

⁴⁴Pilat na Jisu shüdha le kesa zakeya wi amansa. Ma süpahi kediwa cichi nu Jisu keshü matsü kesie sadhala khatinu keü.

⁴⁵Ma süpahi kediwa wi Jisu na shüdha le kesa zakeya wi Josef yala akamang tsü pieshaya thsüa.

⁴⁶Josef na linenthsü kesü sengho akamang tsü piesha pi mejuya nu pie wa ma alonshi wi ho ketheng ashüjjen kesü non wi tsü chia. Tsaseng wi ma alon keti kesü kulu pi ashüjjen jenka tsü khen.

⁴⁷Magdalen Maria, nu Josef jja Maria manyi na ghang ben nu Jisu kamang pi khiewa vühtheng khe tsü mu.

Mark 16

Jisu Hangneng-keshagha

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jhn 20.1-10)

¹Sabbath tsathang kecen seng wi Magdalen Maria, James jja Maria, nu Salome hathu na handemvu sen wa Jisu kamang nyen cüle sa.

²Apvüwa tsathang wi aghani shhugho meyi mathu na ashüjjen wi wa.

³⁻⁴Alenca wi mathu na khokho wi khi, “Thowa na ikhang ghenashüjjen wi alon tsü kulupheghe thsüa nu?” (Tsüna alon keti kesü.) Isanu mathu na wa ghangchi nan alon tsü kulupheghe kethengla muya.

⁵Tsalina mathu na ashüjjen wi wha nan anyi pvünyi kesü na athsümeni kemiki pvünu ajewa donki keben muya nu mathu na amansa.

⁶Ma mathu wi khi, “Nmessi lalo, hi nthu na Nazareth nyiwa Jisu pi kross miwi jen kesawa tsü bhaden kesa chüben. Ma he wi nmi, ma hangneng-shaghadha le! Ghala he wi mathu na ma pi kechi pen wi ghangchi nanlo!

⁷Wala ketsijüh ha pi sansikeyathu nu Pitor la kizalo: ‘Ma nthu wi kekiza ti nthu tuwi na Galilee wi waden, nthu ciwi ma muyaben.’ ”

⁸Mathu ashüjjen wina bvü wa mathu messi nu qhethiketen sa. Mathu messi ntsa sa kesalina tsü khi pi thola nkiza.

JÜHKEMEHAIWA KAGHAWEN SAKHEN KESÜ

Jisu na Magdalen Maria tuwi kegho

(Mat 28.9-10; Jhn 20.11-18)

⁹Apvüwa tsathang wi ghanen mitu Jisu na hangneng-keshagha seng wi ma kheni ma gwo wi atsaghangthu tagü jügüshi kesawa Magdalen Maria yala ma muya thsü.

¹⁰Ma wala Jisu pvüshangthu na ahathana nu qai kebenthu tsü kiza.

¹¹Isala mathu na Maria na Jisu hang benle nu ma Jisu muya le kekhi tsü n-nondi.

Sansikeyathu Keni Yala Jisu Mukeya Thsü

(Luk 24.13-35)

¹²Haseng wi Jisu na matsi makepa sala meshu keni diyyiwa wi wa keten alenca wi ma muya thsü.

¹³Manyi na kheneng gho kepathu wi kiza, Isala mathu na tsü la n-nondi.

Jisu na Taghakhen tuwi kegho

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jhn 20.19-23; Kek 1.6-8)

¹⁴Asakhenwa, Jisu na sansikeyathu Taghakhen yala mathu dsajjü keben wi ma muya thsü. Ma mathu kha kepaghenanye mathu na ma hangneng-keshagha seng wi ma mukeyathu jüh tsü n-nondi nu leben-dhu.

¹⁵Ma mathu wi khi, “Ayyi maben wi wa nu ajühkemehaiwa pi ayyi nyi tsüdila sansilo.

¹⁶Thowa na nondi nu baptaiz saya khe ma hangsha yaben, thowa na n-nondi khe pi shü thsüaben.

¹⁷Kenondithu amankesa kuliya kemehai kekhang pi cüden: mathu na inyan wina atsaghangthu jügüshi; mathu na ajüh ketheü khi;

18keujüla mathu na amaghangthu zankiya nyelela aji jüya lela mangla sa nben; mathu kwen chang pi kesakinaathu miwi chithu tsüthu na mehai yaben.”

Tang wi Jisu Ssiki kesa

(Luk 24.50-53; Kek 1.9-11)

19 Apvüwa Jisu na mathu ssinu keccüneng seng wi tang wi ma ssiki nu Anyiza kwen ajewa donkiwa.

20Sansikeyathu na apen tsüdi wi wa nyu sansi, nu Apvüwa na mathu ssinu kuli nu mathu jüh tsüna atsentsa le kesa amankesathu kuli.]

KAGHAWEN SAKHEN KEPA KESÜ

[**9**Nzathu na Pitor nu ma pvüshangthu wi wa nu pi mathu kekiza cüki tsüdi khi pi mathu kiza.

10Haseng wi Jisu na kemetha nu anuphan hangben keten hangshakeya ketsijüh ghenä ma sansikeyathu kesunshi pi nishu na wa nidu tsüdi wi chia.]

Luk

Luk 1

Ajühtuwa

¹Kediwa Theofilo: Anyi kejonla mathu piketsü sala ithu jawi mangwa sa khe tsüthu cüki zhü nu kulichidha.

²Mathu na aghatsan wi anyon pi mu nu ketsijüh pi kekhithu na pi ithu kekiza ti zhüchi.

³Tsalina Njenkebenwa, hi tsüthu tsü aghatsan wina mehaitsü sinan kesalina hi nghena tsü aghatsan-ghanu sala zhü chithu mehai benle meshen.

⁴Isanu pi no sansi cü kesathu cüki tsüdi wi no ya atsentsawa tsü maben chüya thsüle kesalina hi hati saben.

Johan Baptizwa pvügha keten Kekhi

⁵ Herod na Judea wi kadimi sa keben tsüwi Abijah keqhaikedishi wi keqhaikedi kesü Zekhariya na ben. Ma wubvü Elizabeth la Aaron keqhaikedi shicübvügha nyi kesü.

⁶Manyi qho Anyiza tuwi hang tsatan nu Apvüwa na ayenkhukechithu tsüdila nie cencu den.

⁷Isala Elizabeth na nkepvügha ghenya manyi tsanga nmi, nu manyi qho qhai wadha.

⁸Ghanan kesü Zekhariya na atsathangla kekuli ma dulu wi tsü wala Kekinyijjen wi keqhaikedi kekuli tsü saben.

⁹Keqhaikedi yen kenie wina akezen wwinu Zekhariya na wala kekinyipen wi hankedemvu kemecang-u sa. Tsalina ma Apvüwa Kekinyijjen wi du,

¹⁰nu anyitenti na akhemi wi ben nu hankedemvu mecang keben jü wi tsü kekhie saben.

¹¹Ciwi Apvüwa nyilo kesü na gho ma tuwi hankedemvu mecang pi kekinyipen na ajewa nganya.

¹²Zekhariya na ma mukeya wi qhethiketen nu messiya.

¹³Isala nyilowa na ma kiza, “Nmessi lalo, Zekhariya! Anyiza na no kekhie tsü zayadha, nu nwubvü Elizabeth na atsa kesü pvüghaya ben na. No ma nyan pi Johan cilo.

¹⁴Ma kepvügha wi n-nonkeghe muyaden nu nyu kejonla anonkeghe saben.

¹⁵ Kepaghenanye ma Apvüwa tu wi kedi nyi kesü saben, isanu ma kisengtssü kekhang jju nben; isala ma pvüghaya meyi na Kemetha Ghamu pi ma pong pvüben.

¹⁶ Nu ma Israel nyi kejonla sa pi Apvüwa mathu Nyiza wi gho nengya thsüaben.

¹⁷ Ma atusenjuh-kechüwa Elijah kezü nu kekhang ti Apvüwa tu wi waben. Ma abathu nu atsangathu sa pi ajühkeyali thsü, anyi nyu juh nkeyathu ssi sengho ketsatan kemeshon len wi chi, nu Apvüwa nyithu sa pi ma ghenya kidenya thsüaben.”

¹⁸ Zekharia na nyilowa wi keü, “Keujüla tsüti saben lethu, hi khati nu tsü chüya mehai nu? Hi qhai wadha, nu iwubvü la qhai wadha.”

¹⁹ Nyilowa na luneng, “Hi Gabriel le! Hi Anyiza tu wi ngan benden, hi ajühkemehaiwa ha pi no kizalo hi kesun chi.

²⁰ Isala no hi matsü wina sacen ketenthu juh kekhi tsü nkenondi ghenya pala hathu ha npi kesacen chu no ajühkhiya nben.”

²¹ Tsü tsüwi anyithu na akhemi wi Zekharia hieben, ma matsü kesielä Kekinyijjen non wi ben wa kesalina mathu amansa.

²² Ma shhughola ajühkhi pi mathu ccüneng meyala, tsalina mathu na ma Kekinyijjen non wi kemanthi kesü muyale kesa chüya. Ma ajühkhi meyala kesalina akwen sa pi mathu ccüneng.

²³ Zekharia na Kekinyijjen wi ma kekuli sacen nu ma jjen wi wha neng.

²⁴ Tsaseng wi ma wubvü Elizabeth na atsa-npvüya nu ma asha manga nyu kuthi. Ma hati khi,

²⁵ “Hawa ha Apvüwa na ighena sachi cüdha. Ma hi tizen nu imiwi nyu pangbiwa tsü sen bvüdha.”

Jisu pvüghaketen Kekhi

²⁶ Elizabeth na atsa-npvükeya asha tughowa wi Anyiza na nyilowa Gabriel kesun pi Galilee wi anyu kesü Nazareth kesa witsü chi.

²⁷ Ma yala ketsijüh kesü pi ghala pvünyi-metha kesü na Kadimi David shicübvügha nyi kesü ma nyan Josef kesa wi tsü n-nuwale ajühcen kethengwa tsü kiza thsüle kesalina. Ghala tsüwa nyan na Maria.

²⁸ Nyilowa na wala nzawa wi kiza, “Ae, kaghali kepvüwa! Apvüwa na no ssiden nu sawegü pi no cü ntsa sadha!”

²⁹ Isala Maria na nyilowa juh ha mangwa le khiben nu kesa meshen pi ma qhethiketen nu amansa.

³⁰ Nyilowa na ma kiza, “Nmessi lalo! Maria, no Anyiza kaghali pvüyadha na.

- 31** No atsa-npvüya nu atsa kesü pvüghaya ben na ma nyan pi Jisu cilo.
- 32** Ma kedi saden, ma pi Kemisintsa Anyiza Tsawa isa ciden. Apvüwa Anyiza na ma pi ma baqhai David ti kadimi kesü sa thsüden,
- 33** nu ma Jakob shicübvüghathu miwi anuphan kadimi saden; ma kadiyyi na ma sakhen sa nben!”
- 34** Isala Maria na nyilowa wi keü, “Hi pvünyimetha kesü na khati nu tsüti saya mehai nu?”
- 35** Nyilowa na luneng, “Kemetha Ghamu na nmiwi ghoben nu Anyiza kekhang na no ghong cüben. Tsalina ntsa tsü pvüghaya lethu, ma pi Kemethawa Anyiza Tsawa le ciden.
- 36** Ha meshenyalo, nshiliwa Elizabeth atsanga nmile khi ketenwa tsüna ma keqhai seng wi atsa-npvüyadha, nu ma tsüti kesa na nansü asha tughowa sadha.
- 37** Kepaghenanye ciwi Anyiza ghen mangla sa nkeya nmi.”
- 38** Maria na khi, “Hi Apvüwa maghalewa, no kekhi tsüti imiwi sa keyawa salo.” Isanu nyilowa na ma teshi nu bvüa.

Maria na Elizabeth Hhainan kewa

- 39** Tsaseng wi Maria na kidenya nu kaghajila Judea diyyiwa wi ayikha wi anyuti kesü wi tsü wa.
- 40** Ma wa Zekharia jjen wi du nu Elizabeth shalom sachi.
- 41** Elizabeth na Maria ma shalom kesa zaya meyi ma pvü non wi memewa tsüna kuli shagha. Kemetha Ghamu na gho Elizabeth pongya,
- 42** ma jisha nu khi, “No nza jawi kemihhi ntsawa, npvü wi kebenwa memewa tsü yala mehai keyawa salo!
- 43** Hi thowa lenu Apvüwa jja na hi hhainan ghoben nu?
- 44** Kepaghenanye hi no shalom kesa zaya meyi ipvü non wi memewa na ma nonkeghe wina kephenki shagha le!
- 45** Apvüwa jüh kekhi tsüna no wi sacen benle kesa nondikeya ghen no nza kemihhi ntsawa le!”

Maria na Kesengkhwi sa

- 46** Maria na khi: “Hi kahang tsüdi pi Apvüwa seng ben;
- 47** nu ighamu na hi Hangshawa Anyiza wi ma nonghe bendha,
- 48** kepaghenanye ma hi ma amagha kizza ntsawa ha lela meshenben! Khili nten na anyi tsüdila hi pi kemihhi ntsawa le ci tendha,

⁴⁹kepaghenanye kekhang ntsawa Anyiza na ighena pala keti kuli chicüdha. Ma nyan na kemethawa;

⁵⁰ma nanketizen pi abvüye tsüdi wi ma kinyikü ketenthu ccüca chidha.

⁵¹Ma ma kwen kekhangwa changchi pi kekavü nu mathu kemeshen tsüdi sa pi bvüzighedha.

⁵² Ma mathu kadipen wina kadimi kekhangthu zansha, nu kizzathu pieki cü.

⁵³Ma pala kemehai pi ghama kebenthu ghanja cü, nu kebanthu kesun pi kemessü bvü thsüdha.

⁵⁴Ma ithu bamyithu wi khishi ketheng ti ghola ma magha Israel kiqa cüdha.

⁵⁵ Ma anuphan la Abraham nu ma shicübvüghathu tsüdi nanketizen tsü meshen benden.!"

⁵⁶Maria na asha kecheng cen Elizabeth gweghe benla nu aijen wi wha neng.

Johan Baptizwa Kevügha

⁵⁷Elizabeth na kepvügha tsü cuya nu ma atsa kesü pvüghaya.

⁵⁸Ma jenphonthu nu ma shilithu na Apvüwa na ma nantizenchi kecü tsü zaya nu mathu tsüdi gweghe anonghe ntsa sa.

⁵⁹ Tazen ghanan wi mathu na atsawa hyuhan le gho nu mathu na ma nyan pi ma ba Zekhariya nyan tsü ci mvu sa.

⁶⁰Isala ma jja na khi, "Nyele, ma nyan pi Johan ciden."

⁶¹Mathu na ma wi kiza, "Isala nshili kesütanla pi tsü nyan nci le."

⁶²Tsaseng wi mathu na akwen sa pi ma ba ccüneng nu atsawa nyan pi thowa ci mvuben khe keü chi.

⁶³Zekhariya na kezhüji kesü khieya nu tsü miwi "Ma nyan na Johan" tsüti zhüchi. Mathu tsüdila amansa.

⁶⁴Tsümeysi Zekhariya na ajühkhi nengya nu ma Anyiza seng shagha.

⁶⁵Ajenphonthu tsüdila messi nu hathu cüki ha Judea diyyiwa yikha tsüdi wi la khi wa.

⁶⁶Ha za keyathu tsüdila mathu leben wi "Atsa hawa ha khati sa shagha ten nu?" isa. Kepaghenanye Apvüwa kekhang na ma ssi tsentsa saden.

Zekhariya Na Atusenjüh-kekhi

⁶⁷Johan ba Zekhariya na Kemetha Ghamu pi ma pong pvünu atusenjüh- khi kechi:

⁶⁸“Israel Nyiza Apvüwa senglo! Kepaghenanye ma gho ma nyithu kiqa nu lishachi cüdha.

⁶⁹Ma ma maghawa David shicübvügha wina ithu ghenanghangshawa kesü pieki cüdha.

⁷⁰Ma kheni atusenjuh-kechü kemethathu wina

⁷¹ma ithu ghinyithu nu nankemeghüthu kwen wina ithu hangshaya benle khishi chitheng.

⁷²Ma ithu bamyithu nantizenchi, nu ma kemetha Cenkethenjüha tsü meshen benden khi.

⁷³⁻⁷⁴Ma ithu baqhai Abraham wi kishen, ma ithu ghinyithu kwen wina ithu kekashaya, nu ithu yala kemessi nmila ma kekuli sa thsüben kesa khishi chitheng,

⁷⁵isanu ithu kahang chula ma tu wi metha nu tsatan benya thsüle kesalina.”

⁷⁶“No, itsa, no pi Kemisintsa Anyiza wi atusenjuh-kechüwa ciden. Kepaghenanye no Apvüwa tuwi na wala ma ghenangalen saden,

⁷⁷ma nyithu kiza nu mathu yala hangshakeya nu kesami teshi kecü muya thsüle kesalina.

⁷⁸Ithu Nyiza na nantizenden, Ma hangshakeya kewegü ya ithu miwi na shhugho thsü,

⁷⁹nu tang wina keshü kejang wi hang ketenthu tsüdi miwi wegü, nu ithu lentsütson pi kecca len wi chi cüben.”

⁸⁰Atsawa tsüna qhai shagha nu asajjü nu aghamu len wi zü kayi. Ma Israel nyithu tu wi kekuli sa keshhugho tsathang npi kecu chu ayyikeshü wi hang.

Luk 2

Jisu Kevvügha

(Mat 1.18-25)

¹Tsü tsüwi Kadimi Augusta na Rom kadiyyi maben wi nyanzhüghu yalo kesa ahza khuchia.

²Quirinia na Siriya yyi wi ahng sa keben ha nyanzhüghu atuwa sa.

³Tsalina anyi tsüdila anyan zhüyale papa kepvügha nyu wi washan.

⁴Josef la Galilee yyi wi Nazareth wina Judea wi David nyutiwa Bethlehem wi wa, kepaghenanye ma David shicübvügha nyi kesü.

⁵Ma wa anyan zhüyale kesalina ma ssiben le ajühcen kethengwa Maria ssinu wa. Maria na atsa-npvüden,

⁶manyi na ciwi keben wi Maria na atsa kepvügha matsü na gho cua.

⁷Nu ma atsa tssütsewa pvüghaya, nu athsü pi ma meju pi amesü khu kesü wi jen thsü theng, kepaghenanye ciwi kijünyi jjen wi manyi keben pen nmila.

Anenikehiethu nu Tangnyilothu

⁸Diyyi ciwi anenikehiethu na aghaja alli wi ben nu mathu khaghanenithu hieden.

⁹Apvüwa nyilo kesü na gho mathu kete wi nganya nu Apvüwa nyankethang na mathu wegüya. Mathu na messi ntsa saya,

¹⁰isala nyilowa na mathu wi kiza, “Nmessi lalo! Kepaghenanye hi nthu ghen a Jühkemehaiwa senghoben, nu tsüna ayyi nyi tsüdila anongheya thsüden.

¹¹Nansü nthu Hangshawa, Apvüwa Khrista tsüna David Nyunutiwa wi pvüghayadha!

¹²Ha nthu ghen azensu kesü saden, nthu na atsawa tsü meju pi amesü khu kesü wi jen thsü ketheng muyaben.”

¹³Tsümeysi tangnyilo süpahizi akhang keti kesü na nyilowa tsü gweghe hati nu Anyiza seng shagha:

¹⁴“Tang kemisi ntsa wi kebenwa Anyiza nyanthangkeyawa salo! nu kecca ya ayyi wi anyi ma nen ketenthu miwi kebenwa salo!”

¹⁵Tangnyilothu na mathu teshi nu tang wi kewa seng wi anenikehiethu na hati khokho wi khi, “Ikhang Bethlehem wi wa nu Apvüwa na pi ikhang kekiza hathu ha kesa tsü ghangchi na!”

¹⁶Tsalina mathu na kaghaji wala Josef nu Maria manyi nu atsawa pi amesü khu wi jen thsü ketheng tsü muya.

¹⁷Anenikehiethu na wa ma muya, nu tangnyilowa na atsawa cüki pi mathu kiza ketheng tsü khi pi mathu kiza.

¹⁸Anenikehiethu na kekhi tsü za keyathu tsüdila amansa.

¹⁹Maria na tsüthu tsüdi pi ma leben wi chipvü nu meshendhu ntsa sa wa.

²⁰Anenikehiethu na tangnyilowa na mathu kekiza ti tsüdila zaya nu mutiya kesalina akhwi sa pi Anyiza seng sen nu wha neng.

Jisu Nyan Keci

²¹ Tazen ghanan wi atsawa hyukahan matsü na gho, nu ma nyan pi Jisu ciya; anyan tsüna tangnyilowa na ma npi npvükeya wina keci.

Jisu pi Kekinyijjen wi Satekemetha

²²Mosa Yenwa kenie wina satekemetha matsüwa tsüna gho Josef nu Maria manyi cuya. Tsalina manyi na atsawa tsü pi Apvüwa tuwi chile ssinu Jerusalem wi shu.

²³Apvüwa yen wi hati zhü pi theng: “Atsa tssütsewa pvüghakeya tsüdila satemetha pi Apvüwa wi chiden.”

²⁴Mathu na Apvüwa yen nienu ahhansha sale kesalina nkhetsü nyelela tuktur keni sen nu shu.

²⁵Tsü tsüwi anyi kesü ma nyan Simon kesa tsüna Jerusalem wi hangben. Ma tsatan nu Apvüwa messikü keten nyi. Ma Israel hangshaya keten tsüwa tsü hieben, nu Kemetha Ghamu na ma ssiden,

²⁶nu ma Apvüwa na khishi ketheng Messiya tsü npi kemu chu shü nbenle kesa Kemetha Ghamu na ma kiza theng.

²⁷Aghamu na Simon ssinu Kekinyijjen wi wha, nu atsawa bajja la Jisu pi Ayenwa kenie wina sachile ssinu Kekinyijjen wi gho.

²⁸Simon na atsawa tsü pieya nu hati Anyiza seng:

²⁹“Apvüwa, no khishikechi tsü sacen chidha, nu no nmaghawa yala cca bvü thsü yilo.

³⁰Kepaghenanye hi inyon pi no hangshakeya tsü muyadha,

³¹tsüna no anyi tsüdi tuwi na kiden ketheng:

³²Kewegü kesü na no kenenwa tsü pi Judah nyi nkenyethu ccüca chi, nu anyankethang sen nu n-nyi Israel miwi gho.”

³³Atsawa bajja na Simon na ma cüki kekhi tsü kina pi amansa.

³⁴Simon na sawegü pi mathu miwi chi nu hati ma jja Maria kiza, “Anyiza na atsawa ha kessi pi Israel nyi kejonla qanca nu shaghaya thsüben. Ma Anyiza wina kegho zensu kesü nyu na meya mvula kesa kesü saben,

³⁵nu mathu kekuthi kemeshen sa pi nyu ccücaaben. Nu ahathakina na njünnu nleben kecun keben ti saben.”

³⁶⁻³⁷Ciwi Asher mizza nyi Fanuel nga denyile keqhai kesü ma nyan Anna atusenjuh-kechü na ben. Ma n-nuwa nu ma wuba manyi amapi tagü ketan hang, nu khili ma kahang mapi achentazen nu mejü sa wadha. Ma ghaja ghanan lela Kekinyijjen nteshila Anyiza kekuli sala zi nu kekhe sa benden.

³⁸Tsü tsüwi ma ghola Anyiza seng nu atsawa cüki khi pila Anyiza na Jerusalem hangshaya keten hie kebenthu tsüdila kiza.

Nazareth wi Kughoneng

³⁹ Josef nu Maria manyi Apvüwa Yenwa kenie wina kekuli tsüdi sacenya nu Galilee wi mathu nyuti Nazareth wi ghoneng.

⁴⁰Atsawa na qhai shagha züya nu Anyiza wi kemetsa nu nanketizen pi ma pong pvüya.

Jisu Pvüzanyi Kekinyijjen wi Keben

⁴¹ Jisu bajja na amapi kaghapenla Shhukeya Kho tsü ghenä Jerusalem wi shuden.

⁴²Jisu kahang mapi taghakeni wi pi mathu yen sa keten ti akho ghenä Jerusalem wi shu.

⁴³Mathu na akho kesacen seng wi ajjen wi kheneng gho, isala pvüzanyiwa Jisu na Jerusalem wi ben wa. Ma bajja na tsü nchü;

⁴⁴manyi kemeshen ma mathu jawi tenle sala ghanan thangthang lenketsen wi kewa seng wi mathu shilithu nu pvüshangthu jawi ma bha wa.

⁴⁵Manyi ma mu meyala kesalina Jerusalem wi ma bha neng wa.

⁴⁶Kecheng ghanan wi manyi na ma Kekinyijjen wi Judah nyi kesansithu jawi donki nu mathu jühkina nu mathu wi pala keü keben muya.

⁴⁷Ma jühkina kebenthu tsüdila ma pala kechü nu keluneng tsü za pi amansa.

⁴⁸Ma bajja na ma mukeya wi amansa nu ma jja na ma kiza, "Itsawa, no mangkesa na hati sa pi ishinyi cüben nu? Nba ishinyi na qhethiketen nu leben güccüla no bhaden."

⁴⁹Ma manyi luneng, "Nshinyi mangkesa na hi bhaten nu? Nshinyi hi iBa jjen wi benden kesa tsü nchü kwe?"

⁵⁰Isala manyi na ma keluneng tsü jügi chüshi meyala.

⁵¹Isanu mathu gweghe sen nu Nazareth wi wha neng nu ciwi ma manyi jühkina nu hang. Ma jja na hathu tsüdi pi ma leben wi chipvü nu ben wa.

⁵² Jisu na qhai shagha metsa kayi, Anyiza nu anyi kaghali pvüya.

Luk 3

Johan Baptizwa na Nyu Kesansi

(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Jhn 1.19-28)

¹Kadimi Tiberia na kadikesa mapi tagha mangawa wi Pontia Pilat na Judea wi ahng sa, Herod na Galilee wi kekhang sen, nu ma cünyuwa Filip na Ituria nu Trakhonit yyi wi kekhang sen; Lusania na Abilen yyi wi kekhang sen,

²nu Anna nu Kaifa manyi na keqhaikedi ntsathu sa. Tsü tsüwi Zekharia tsa Johan na ayyikeshü wi keten wi Anyiza jüh na ma wi gho.

³Tsalina Johan na Jordan Ghaku kevä ayyi maben wi wa nu nyu sansi, “Nthu kesami wi leben khapegheya nu baptaiz sayalo, isathu Anyiza na nthu kesami teshi cüben.”

⁴Hana atusenjüh- kechüwa Isa lesüshen wi zhü ketheng tsüti: “Anyi hhai kesü ayyikeshü wi jishaben: ‘Apvüwa len ghenä kidenyalo; nu ma len satemeshon yalo.

⁵Ayyiketijü tsüdi sa pi misi, nu ayikha tsüdi sa pi menni thsüaben. Alen kekhhakhuthu sa pi meshon, nu ghagu-ghana sa pi tijü thsüaben.

⁶Anyi tsüdila Anyiza hangshakeya tsü muyaden.’ ”

⁷Anyitenti na Johan wi baptaiz sayale shhugho. Ma mathu wi kiza, “Nthu amaghangthu! Thowa na Anyiza leben kekha gho keten wi tsü bvüshhu yalo nthu kiza nu?

⁸Nthu na kesami wi leben khapegheyadha le kesa kekulithu sa pi nyu ccücalo. Nu nthu jawi Abraham tsüna nthu baqhai le nkhi lalo. Hi nthu kizaden, Anyiza na alon hathu pi Abraham tsangathu sacüya mehai le!

⁹Ampvü na achanton ccü wi ben, achanton ma bi nkemehai kebünwa shüchi pi anni wi khala chiaden.”

¹⁰Anyithu na ma wi keü, “Isathu, ikhang khati sa nu?”

¹¹Ma luneng, “Anyi thowa na agwomejuwa keni ben khe kesü pi nkemiwa cü, nu anün kebenwa lela tsüti sayalo.”

¹²Khajana kekthüthu pahan na ma wi baptaiz sayale gho nu ma wi keü, “Kesansiwa, ikhang khati sa nu?”

¹³Ma mathu kiza, “Yalo sa ketheng miwi meyala.”

¹⁴Süpahithu pahan la ma wi keü, “Ikhang tsü khati sa nu?” Ma mathu wi khi, “Anyi kesü la meten nu apisa meyala nyelela milikemesa wi thola nkimennila. Nthu thün pi leben ghashu sen tenlo.”

¹⁵Anyithu na nkehiecha sa keben ghenä mathu tsüdi aleben wi Johan ha Messiya la nyenu isa meshen.

¹⁶Tsalina Johan na mathu tsüdi wi kiza, “Hi atssü pi nthu baptaiz saben, isala anyi iseng wi gho ketenwa tsüna imiwi diki. Hi ma ccüguwen lela nlisha qo le! Ma Kemetha Ghamu nu anni wi nthu baptaiz sa cüben.

¹⁷Ma amagha kesü ma kwen wi ben, nu tsü pi asu kewhen pi nu ma non pi ma sabe wi chiya, isala ma gwen pi nyen nketen nni wi mecang shaben.”

¹⁸Alen kejon wi la Johan na Ajühkemehaiwa pi anyithu sansi nu mathu kahang kemili yalo khi khvu sa.

¹⁹Isala Johan na Herod kha, kepaghenanye ma ma cünyuwa wubvü Herodia tsü yaya, nu pala nkemehai kejonla kuli.

²⁰Tsü miwi nkemehai kekuli tsüna Herod na Johan ghan pi atssüzüjjen wi chia.

Jisu Baptaiz Kesa

(Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11)

²¹Anyi tsüdi baptaiz sa keya seng wi Jisu la baptaiz saya. Ma kekhie sa keben wi tang wi shachi,

²²nu Kemetha Ghamu na nkhetsü kesü ti ceng sen ma miwi dugho. Nu tang wi ahhai kesü na gho, “No hi kaghaliwa itsa. No hi kenen ntsawa.”

Jisu Bamyithu

(Mat 1.1-17)

²³Jisu na ma kahang mapi changha jüwi ma kekuli sa shagha. Nyu na ma Josef tsa le meshen, Josef na Heli tsa,

²⁴ma Matthat tsa, ma Levi tsa, ma Melkhi tsa, ma Janai tsa, ma Josef tsa,

²⁵ma Mattathia tsa, ma Amos tsa, ma Nahum tsa, ma Esli tsa, ma Naggai tsa,

²⁶ma Maath tsa, ma Mattathia tsa, ma Semein tsa, ma Josef tsa, ma Judah tsa,

²⁷ma Joanan tsa, ma Rhesa tsa, ma Zerubbabel tsa, ma Shealtiel tsa, ma Neri tsa,

²⁸ma Melkhi tsa, ma Addi tsa, ma Kosam tsa, ma Elmadam tsa, ma Er tsa,

²⁹ma Joshua tsa, ma Eliezer tsa, ma Jorim tsa, ma Matthat tsa, ma Levi tsa,

³⁰ma Simeon tsa, ma Judah tsa, ma Josef tsa, ma Jonam tsa, ma Eliakim tsa,

³¹ma Melea tsa, ma Menna tsa, ma Mattatha tsa, ma Nathan tsa, ma David tsa,

³²ma Jesse tsa, ma Obed tsa, ma Boaz tsa, ma Salmon tsa, ma Nashon tsa,

³³ma Amminadab tsa, ma Admin tsa, ma Arni tsa, ma Hezron tsa, ma Perez tsa, ma Judah tsa,

³⁴ma Jakob tsa, ma Isak tsa, ma Abraham tsa, ma Tera tsa, ma Nahor tsa,

³⁵ma Serug tsa, ma Reu tsa, ma Peleg tsa, ma Eber tsa, ma Shela tsa,

³⁶ma Kainan tsa, ma Arfaxad tsa, ma Shem tsa, ma Noah tsa, ma Lamek tsa,

³⁷ma Methusela tsa, ma Enok tsa, ma Jared tsa, ma Mahalaleel tsa, ma Kenan tsa,

³⁸ma Enosh tsa, ma Seth tsa, ma Adam tsa, ma Anyiza tsa.

Luk 4

Jisu Kemechu

(Mat 4.1-11; Mrk 1.9-11)

- ¹Jisu na Kemetha Ghamu pi ma pong pvü Jordan Ghaku wina kegho wi Aghamu na ma ssinu ayyikeshü wi wa,
- ²ciwi atsaghang na ghanan jügha nu ghaja jügha ma mechu. Ma tsü tsüwi mangla ndsa la kesalina ma tsü cenkeya wi ghamaya.
- ³Atsaghang na ma wi khi, “Keujüla no Anyiza Tsawa lethu, alon hathu kiza nu amesa ceng thsülo.”
- ⁴ Isala Jisu na luneng, “Ntsawajüh na khiben, ‘Anyi na amesa ketan sen nu hangya nten.’ ”
- ⁵Tsaseng wi atsaghang na ma ssinu apen kemisi wi ki nu ayyi wi kadiyyi tsüdi pi ma ccüca,
- ⁶nu ma wi khi, “Hi hathu miwi kekhang senya kemehai nu tsüthu nyankethang la pi no cüaben, kepaghenanye ha tsüdi pi hi cüdha, nu hi tsü pi hi kenenwa cüya mehai.
- ⁷Tsalina keujüla no kukedu hi kinyi lethu ha tsüdila nji saben.”
- ⁸ Jisu na luneng, “Ntsawajüh na khiben, ‘Apvüwa n-Nyiza kinyilo nu ma kekuli ketan salo!’ ”
- ⁹Tsaseng wi atsaghang na ma ssinu Jerusalem wi wa nu Kekinyijjen mili wi ki nu ma kiza, “Keujüla no Anyiza Tsawa lethu, no ketanla he wina qanca dulo.
- ¹⁰Kepaghenanye Ntsawajüh wi khiben, ‘Anyiza na ma nyilothu kesun pi no nonccaya thsüaben.’
- ¹¹Hati la khiben, ‘Nccü pi alon miwi ncütenaa thsüle kesalina mathu kwen pi no pieyaben.’ ”
- ¹² Isala Jisu na khineng, “Ntsawajüh na khiben, ‘No Apvüwa n-Nyiza nmechu lalo.’ ”
- ¹³Atsaghang na alentagha wi Jisu kemechu cencya theng nu matsü keujü ma teshi nu bvüa.

Jisu na Galilee wi Ma Kekuli Kesashhu

(Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15)

- ¹⁴Tsaseng wi Jisu na Galilee wi gho neng, nu Kemetha Ghamu na ma ssiden. Ma cüki khi wa ayyi tsüdi kepong sa.
- ¹⁵Ma Sinagogthu wi nyu sansi nu tsüdila ma seng.

Nazareth wi Jisu Meya Mvula

(Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6)

¹⁶Tsaseng wi Jisu na ma hang keshagha nyu Nazareth wi wa khenighani ti Sabbath tsathang wi Sinagog wi wa nu shagha Ntsawajüh si.

¹⁷Isa atusenjüh-kechüwa lesüshen pi ma cü nu ma tsü shiwa nan hati zhü ketheng muya:

¹⁸“Apvüwa Ghamu na imiwi ben, kepaghenanye ma hi ya ajühkemehaiwa pi ketha-u sansilo hi kessiya. Ma hi kesun pi atssüzüthu teshi chicü, anyon nkemuthu muya thsü, Ketizen kesathu lisha chicüden kesa pi thangchilo,

¹⁹nu Apvüwa na gho ma nyithu hangshaya keten mapi la pi thangchilo kesalina.”

²⁰Jisu na lesüshen tsü shanbhon pi anyi ciwi kebenthu cü nu donki wa. Anyi Sinagog wi kebenthu tsüdila ma ghang,

²¹nu ma mathu wi khi, “Nansü nthu na za keben Ntsawajüh hana ntsakhiwa sacen bendha.”

²²Ma ajüh tsikemehai kekhi ghen mathu tsüdila ma seng nu amansa. Mathu na khi, “Ma Josef tsawa tsü nye kwe?”

²³Ma mathu wi khi, “Hi chütiben, nthu na ajühbvü kekhi ti ha pi hi kiza metsi, ‘Dawa kechüwa no ketanla no sa pi mehai yalo.’ Nthu na hi Kapernaum wi kulikechi cüki zakeya tsüti he wi inyu nyutiwa wi la sachilo hi kizaben.

²⁴Jisu na khi, “Hi nthu kizaden, atusenjüh-kechü kesü tsüna khiela ma hang keshagha nyuti wi ma ssiya nten.

²⁵Ijüh kinachilo: ntsakhiwa kheni Elijah tsüwi amapi kecheng nu gishü pahan atsan ngho la kesalina ayyi maben wi azeng sa, nu Israel nyithu jawi denyile kejonla ben;

²⁶isala Elijah kesun pi Israel kesü jjen wi la nchila pi Sidon yyi wi Zarefath wi hang keten denyile kesü jjen wi chi cü.

²⁷Nu atusenjüh-kechüwa Elisha tsüwi agükedsakenaa nyi kejonla Israel wi hangben; isala mathu kesütanla mehai meya isani Siriya nyiwa Namaan ketan mehaiya.”

²⁸Anyi Sinagog wi kebenthu na ha zaya nu mathu lebenminu.

²⁹Mathu na shagha anyuti wina Jisu zanshia, nu mathu na ma ssinu ayikha shoni wi anyuti sa ketheng wi tsü ki. Mathu na ma pi alonshi pang wi khala chiale sa,

³⁰isala ma shagha anyitenti jawi na ndaqhe bvüa.

Anyi kesü Nkemehai Ghamu Ssiketen

(Mrk 1.21-28)

³¹Tsaseng wi Jisu na Galilee wi Kapernaum nyuti wi wa nu Sabbath tsathang wi ma anyithu sansi.

³²Mathu tsüdila ma nyu kesansi tsü kina pi amansa, kepaghenanye ma kekhang sen nu ajühkhi.

³³Sinagog wi anyi kesü nkemehai ghamu ma miwi kebenwa na maghala jisha nu khi,

³⁴“Ah! Nazareth nyiwa Jisu, no ikhang miwi mangwa sa mvu ben nu? No he wi ikhang yasale ghoben kwe? Hi no thowa khe chüben, no Anyiza nyilo kemethawa!”

³⁵Jisu ma satekü nu khi, “Ccen benlo, ma wina shhugholo!” Isanan atsaghang tsüna mathu tuwi na anyi tsüwa pvükhakuli pi ayyi wi cüchi nu ma miwi mangla nsala shhugho.

³⁶Anyithu na amansa nu khokho wi khi, “Ma jühthu ha khati ladha nu! Anyi hawa ha ajüh kekhang keben nu kekhang pi nkemehai ghamuthu kiza nan mathu na ma jühkina nu shhughodha le!”

³⁷Isanu Jisu cüki tsüna ayyi tsüwa wi apen tsüdi wi kepong sa.

Jisu na Anyi Kejon sa pi Mehaiecü

(Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34)

³⁸Jisu na Sinagog teshi nu Simon jjen wi wa. Ciwi Simon nyie na sashü na muwheben, nu mathu na ma cüki khi pi ma kizachi.

³⁹Ma wala ma we katen wi nganya nu kemuwheba tsü ma teshilo khichi. Ma nmuwheba nu wan shagha kugü pi mathu cü.

⁴⁰Aghani du keten wi apvüshang kebenthu tsüdila kesakinaa kepapa kepvüthu ssinu Jisu wi gho; ma ma kwen chang pi mathu tsüdi miwi chi nu mathu sa pi mehai cü.

⁴¹Atsaghangthu la anyi kejon wina maghala “No Anyiza Tsawa le!” khi nu shhughoa. Atsaghangthu na ma Messiya le kesa chü keben ghen a Jisu na mathu satekü nu mathu ya ajüh nkhi thsüla.

Jisu na Sinagog wi Nyu Kesansi

(Mrk 1.35-39)

⁴²Atsathang shagha meyi Jisu na anyuti teshi nu kecaghang pen kesü wi wa. Anyithu na ma bha wa ma mukeya wi mathu na ma nbvü thsüle sa.

⁴³Isala ma mathu wi kiza, “Hi Anyiza Kadiyyi Jühtheü Kemehaiwa ha pi anyuti kepathu la nkizathu yishüben, kepaghenanye tsü salo kesa ghen a Anyiza na hi kesunchi.”

⁴⁴Tsalina ma diyyiwa maben wi wala Sinagogthu wi nyu sansi.

Luk 5

Jisu na Sansikeyathu Cikeya

(Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20)

- ¹ Ghanan kesü Jisu na Gennesaret Ghajü ghüsa wi ngan nu anyitenti na ma vüsen nu Anyiza jüh kinaben.
- ² Ma ahun keni na aghajü katen wi keben mu; tsüna angakaghanthu na teshi nu mathu kaghanthsü bhu wa kesa jü.
- ³ Jisu na ahun kesü, Simon ji wi tsü donkiya nu ma tsü deshen pi keu wha thsülo kiza. Jisu na ahun wi donkiya nu anyithu sansi.
- ⁴ Jisu na ajüh kekhi cen seng wi Simon wi kiza, “Ahun deshen pi atssü kedhu wi du thsü nu nthu anga ghanle kesalina kaghanthsü pi cüchilo.”
- ⁵ Simon na luneng, “Kesansiwa, ikhang na khija ghaja thangthang cü lela mangla ghan meya. Isala no tsüti khi lethu hi kaghanthsü pi cüchi nanben.”
- ⁶ Isanu mathu na kaghanthsü pi kecüchi wi anga kejon ghanya kesalina mathu kaghanthsü na paqhea keten ti sa wa.
- ⁷ Tsalina mathu kwen sa pi apvüshang ahun kepawa wi ketenthu cichi nu ghola mathu kiqa thsü. Mathu gho nu ahun keni qho anga pi pongti sa kesalina ahun na tssü wi dua keten ti sa wa.
- ⁸ Simon Pitor na tsü mukeya wi Jisu tuwi akhhutsü nu khi, “Apvüwa, hi wina bvülo; kepaghenanye hi kesami nyi le!”
- ⁹ Pitor nu ma gweghe ketenthu na anga kejon ghanya kesalina tsüdila amansa.
- ¹⁰ Tsüti Simon gweghe keten Zebedee tsa keni James nu Johan manyi la amansa. Jisu na Simon wi kiza, “Nmessi lalo, nthu na khili nten na anyi kaghanthu sa wa tendha.”
- ¹¹ Mathu na ahun zanshi pi aghüsa wi chitheng nu pala tsüdi teshi nu ma nie wa.

Jisu na Anyi Kesü sa pi Mehaikecü

(Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45)

- ¹² Kuti wi Jisu na anyuti kesü wi keben ciwi agükedsakenaa nyi kesü na ben. Ma Jisu muya meyi ma mmi zan nccüggü nu khi, “Apvüwa, no saya mehai lethu hi sa pi mehai cülo!”
- ¹³ Jisu na ma kwen chang pi ma miwi chi nu khi, “Hi saya mehai, mehai yalo!” Tsümeysi agükedsakenaa tsüna anyi tsü teshia.
- ¹⁴ Jisu na ma wi kiza, “No ha pi thola nkiza lalo, isala wa ngwo pi keqhaikediswa ccüca nu no mehai yadhale kesa tsüdila chüya thsüle kesalina Mosa na kekhi ti ahhansha sachilo.”

¹⁵Isala ma wa Jisu cüki khi pi kepong sa kechi wi anyitenti na ma jüh kina nu mathu kesakinaa sa pi mehai yale kesalina gho.

¹⁶Isala Jisu na kecaghang pen kesü wi wala kekhe sa wa.

Jisu na kecügüshü Nyi Kesü sa pi Mehai cü

(Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷Ghanan kesü Jisu na nyu sansi keben wi Farisithu nu Ayenkesansithu na Galilee nu Judea wi anyuti tsüdi wi nu Jerusalem wina gho ciwi donkiben. Nu Apvüwa kekhang na Jisu yala kesakinaa sa pi mehai cüle ma ssiden.

¹⁸Anyi pahan na kecügüshü nyi kesü pi awe wi chi piegho nduku wi du nu pila Jisu tuwi chicüle sa.

¹⁹Isala anyi na ji mtsü kesalina mathu na ma pienu nduku wi kedulen mu meyala. Tsalina mathu na ma pienu ajjen mili wi ki aku bhiya nu ma pi awe miwi na anyithu jawi Jisu tuwi dugho thsü.

²⁰Jisu na mathu kenondi mukeya wi ma anyi tsüwa wi kiza, "Ipvüshangwa, no kesami teshi pi no cüdha le!"

²¹Farisithu nu Ayenkesansithu na mathu jawi kekeüli, "Anyi hawa ha khati kesa na Anyiza kethenjüh khiben nu? Anyiza ketan khe thowa na nyu kesami teshi pi cüya mehai nu?"

²²Jisu na mathu kemeshen tsü chüya nu mathu wi khi, "Mangkesa na nthu leben wi tsüti meshenben nu?"

²³'No kesami teshi pi cüdha,' nyelela 'Shaghanu alentsen walo,' manyi khawa kekhiwa le nu?

²⁴Hi Anyi Tsawa na ayyi wi kesami teshi pi cüya kemehai kekhang benle kesa pi nthu ccücaden." Tsalina ma anyi kecügüshüwa wi khi, "Hi no kizaden, shaghala nwe keshiphi pieya nu njen wi whalo!"

²⁵Tsümeysi mathu tuwi na ma shagha kheni ma jen keten we keshiphi tsü khuya nu Anyiza seng sen nu ma njen wi wha.

²⁶Mathu tsüdila amansa ntsa sa. Mathu na messi nu Anyiza seng nu khi, "Ikhang na nansü pala amankesa ntsa muyadha!"

Jisu na Levi Cikeya

(Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17)

²⁷Tsaseng wi Jisu na wa khajana kekhe nyi ma nyan Levi tsüna ma pen wi donki keben muya. Jisu na ma wi kiza, "Hi nie ghalo."

²⁸Levi na shagha pala tsüdila teshi nu ma nie wa.

²⁹Levi na Jisu gheni ma njen wi kemishu kesü kiden, nu akejjenthu jawi khajana kekheüthu nu anyi kepathu la kejon gweghe donkiben.

30 Farisithu nu Ayenkesansithu pahan na Jisu sansikeyathu ssinu keccücanli nu khi, “Nthu mangkesa na khajana kekhüthu nu kesami nyithu gweghe dsajjüten nu?”

31 Jisu na mathu luneng, “Anyi sanaa kebenthu ketan khe mehai kebenthu na dawa kechüwa nsenla mehai.

32 Hi anyi ketsatanthu ciyale ngho, isala kesami nyithu leben khapegheya thsüle kesalina ghole!”

Kezi Cüki Kekeü

(Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22)

33 Anyi pahan na Jisu wi kiza, “Johan sansikeyathu na matsü kejon wi la zi nu kekhie saten nu Farisithu la tsüti saden. Isala no sansikeyathu tsü dsajjü benden.”

34 Jisu na mathu wi kiza, “Nthu na keshanyi kemishu wi akejgenthu na shanyiwa mathu gweghe keben chu ndsajjüla ben thsüya mehai kwe? Tsüti saya nben le!

35 Isala mathu jawi na shanyiwa ssibvüa keten matsü na ghoden, ciwi ccüna mathu na ziben.”

36 Jisu na ajühkaghape ha la pi mathu kiza, “Thola athsü ketheü mezüqhe pi kaghawen khhwen nten. Kejüla ma tsüti sa lethu, athsü ketheüwa tsü mezüqhe nu ketheüwa kemezüqhe tsü la kaghawenwa ghenya satiya nben.

37 Nyelela thola kisengtssü ketheü pi akhüti kaghawen wi chi nten. Kejüla ma tsüti sa lethu, kisengtssü ketheü tsüna akhüti tsü pvükhhi, nu kisengtssü na khatsü nu akhüti la yasaben.

38 Tsüti kesawa nye, kisengtssü ketheü tsü pi akhüti ketheü wi nchithu yishü.

39 Thola kisengtssü kaghawen kejjü seng wi ketheüwa tsü jü mvu nten, kepaghenanye ‘ma kaghawenwa mehai le khiden.’ ”

Luk 6

Sabbath Jjügi Kekeü

(Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28)

1 Sabbath tsathang kesü wi Jisu na allithu pvüdhi wa. Ma sansikeyathu na asubi mahan pi mathu kwen wi menu nu dsaben.

2 Farisithu pahan na keü, “Nthu mangkesa na Sabbath tsathang yen tsü pakhhi ben nu?”

3 Jisu na mathu luneng, “David nu ma nyithu na ghamaya kesa wi khati sa khe nthu na si meya kwe?”

⁴Ma Anyiza jjen wi du nu keqhaikedithu ketan khe kepa wi kedsa ayen nkemi mesawa tsü khuya nu dsa nu pi ma nyithu la cü.”

⁵Nu Jisu na khi, “Anyi Tsawa ha Sabbath Pvüwa la le.”

Anyi Ma kwen kecügüshüwa

(Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶Sabbath tsathang kepa wi Jisu na Sinagog wi wa nyu sansiben. Ciwi anyi kesü ma kwen ajewa kecügüshü na ben.

⁷Ayengesansithu nu Farisithu na Jisu Sabbath tsathang wi nyu sa pi mehaicü tenlanu ghang ben, kepaghenanye mathu na ma kesazzi muyathu ma kimenni cüle saben.

⁸Isala Jisu na mathu kemeshen tsü chüya nu kecügüshüwa wi kiza, “Shagha nu he atuwi gholo.” isanan ma shagha ciwi nganya.

⁹Tsaseng wi Jisu na mathu wi kiza, “Hi nthu keüben: Sabbath tsathang wi pala kemehai kulila nkemehai kuli nu? Kahangli kesü hangshayala yasa pi kesa ayen ben nu?”

¹⁰Ma mathu tsüdi ghang kevüli chi nu anyi tsüwa wi kiza, “Nkwen chang chilo.” Anyi tsüwa na tsüti sachi nan ma kwen na mehai nengya.

¹¹Isala mathu na alebenminu nu mathu jawi Jisu pi khati sanu kesa keccünengli wa.

Jisu na Apostelthu Taghakeni Kessikeya

(Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19)

¹²Tsü tsüwi Jisu na kekhie sale ayikha kesü miwi ki nu ghaja thangthang Anyiza wi kekhie sa.

¹³Atsathang keshagha wi ma sansikeyathu ci pi ma wi chi nu mathu jawi meshu taghakeni kessiya nu tsü nyan pi Apostel ciya:

¹⁴Simon (pi Pitor le khi ketenwa) nu ma cünyuwa Andria; James nu Johan; Filip nu Bartholoma,

¹⁵Mathi, Thoma, Alfia tsa James, nu Simon (pi Leben kezüwa ciden),

¹⁶James tsawa Judah, nu Iskariot Judah nyu kematsawa.

Jisu na Nyu Kesansi nu sa pi Mehaikecü

(Mat 4.23-25)

¹⁷Jisu na ayikha wina apostelthu ssi dugho ketijü wi ngan nu ciwi ma sansikeyathu kejon na ben. Ciwi anyi kejon na Judea, Jerusalem, nu Tur nu Sidon tssüghüsa nyunutithu wina gho,

¹⁸mathu na ma jühkina nu mathu kesakinaa sa pi mehaiyale ghoben. Nkemehai ghamuthu na pondeja ketenthu la gho nu sa pi mehai cü.

¹⁹Anyi tsüdila ma payale sa, kepaghenanye ma wina kekhang shhugho nu mathu tsüdi sa pi mehai cüben.

Anonkeghe nu Ahathakina

(Mat 5.1-12)

²⁰“Nthu ketha-uthu kemihhi ntsa; kepaghenanye Anyiza Kadiyyi tsüna nthu ji saden!”

²¹“Nthu khili ghama kebenthu na kemihhi ntsa; kepaghenanye nthu na ben yaden!” “Nthu khili qai kebenthu na kemihhi ntsa; kepaghenanye nthu na anonghe yaden!”

²²“Anyi Tsawa ghenya nyu na nthu nanmeghü, nthu meya mvu, nthu kimenni, nu nthu nkemehai khi lethu, nthu na kemihhi ntsa!”

²³Tsü ghanan nthu anonghe nu nashü benlo, kepaghenanye nthu kutimen tsüna tang wi ben. Kepaghenanye mathu bamyithu la atusenjüh-kechüthu miwi tsü makesü sale.

²⁴“Isala nthu khili kebenthu ghenya qhethiketen saben; nthu na hang pi ccayadha!”

²⁵“Nthu khili kejonla kebenthu qhethiketen saben; nthu na ghama ben!” “Nthu khili anonghe kebenthu qhethiketen saben; nthu anongü nu qai ben!”

²⁶“Nyu na nthu seng kebenthu qhethiketen saben; kepaghenanye mathu bamyithu la milikemesa tusenjüh-kechüthu cüki tsü makesü khi.

Ghinyithu Ketizen

(Mat 5.38-48; 7.12)

²⁷“Isala ijüh za kebenthu, hi nthu kizaden: Nthu ghinyithu tizenyalo, nthu nanmeghü ketenthu ghenya kemehaiwa sa,

²⁸sawegü pi nthu kishencü ketenthu cü, nu nthu nkhichila ketenthu ghenya kekhie salo.

²⁹Keujüla nyu ndephi kesü cen cü lethu, ma ya pahanwa la cen thsülo; keujüla nyu nthsü khuya lethu, ma ya ngwomejuwa la khuya thsülo.

³⁰Nyu na nthu wi pala kekhie tsüdila pi cülo, nu nyu nthu ji khuya lela tsü nkhe neng lalo.

³¹Nyu ya nthu kenenwa sa thsü mvu keben tsüti nthu la nyu kenenwa satenlo.

³²“Keujüla nthu na nthu tizen ketenthu ketan tizen lethu, nthu mangkesa na kemihhi ghang ten nu? Kesami nyithu lela nyu mathu tizen ketenthu tizenten le!”

33 Nu keujüla nyu nthu ghenä kemehai kuli ketenthu ghenä ketan nthu la mathu ghenä kemehaiwa kuli lethu, nthu mangkesa na kemihhi ghang ten nu? Kesami nyithu lela tsü makesü saten le!

34 Nu keujüla mu nengya kemehaithu wi ketan nthu ji pi nna thsü lethu, nthu mangkesa na kemihhi ghang ten nu? Kesami nyithu la mathu ji pi kesami nyithu nna thsü nu kejon mu nengyale sa tenle!

35 Isala nthu nankemeghüthu tizen, nu mathu ghenä kemehaiwa salo; pala pi nyu nna thsü nu mu nengyale nsa la. Isathu nthu kutimen muyaben, nu nthu na Kemisintsa Anyiza tsangathu sayaben. Kepaghenanye ma nkemehaithu nu gheshighenathu tuwi lela mehaiden.

36 Nthu Ba na nyu nantizen keten ti nthu la nyu nantizen tenlo.

Nyu Kesami Kebha

(Mat 7.1-5)

37 “Nyu kesami nbha la, isathu Anyiza la nthu kesami bha nben; nyu n-nyuwa nsa la, isathu Anyiza la nthu n-nyuwa sa nben; nyu kesami teshi pi cülo, isathu Anyiza la nthu kesami teshi pi cüben.

38 Pala pi nyu cülo, isathu Anyiza la pi nthu cüben; tsüna kede kemehai sala deshenchi, kecügüchi, nu zügüpongca pi nthu thsü wi keshuchi cüben. Kepaghenanye nthu na kede pi nyu kecü tsüti Anyiza la kede pi nthu ccü neng shaben.

39 Nu Jisu na ajühkaghape ha pi mathu wi kiza, “Anyon nkemu nyi kesü na kepawa lentsütsonya nben; keujüla ma tsüti sa lethu manyi qho ayyiku wi khuliduaben.

40 Shüka kebenwa tsüna ma kesansiwa miwi ndiki; isala shüka kebenwa tsü lela shüka cencya lethu ma la ma kesansiwa tsüti sayaben.

41 “Mangkesa na n-nyon wi kenenkuwa keti keben tsü nchüla ncünyuwa nyon wi kenenkuwa kizzakeu keben tsü ghang ten nu?

42 No khati nu n-nyon wi kenenkuwa keti keben tsü nmula ncünyuwa wi ‘Icünyuwa, hi n-nyon wi kenenkuwa kizzakeu keben tsü khüshi cü na,’ isa khiya mehai nu? Nthu nkenyeghekesathu! Atuwa sa nthu nyon wi kenenkuwa keti keben tsü khüshilo, isathu ncünyuwa nyon wi kenenkuwa kizzakeu keben tsü mehaisü mushiya mehai le.”

Achanton Kesü nu Mabi

(Mat 7.16-20; 12.33-35)

43 “Achanton kemehai na ma bi nkemehai bün nten; nyelela ma ton nkemehai na ma bi kemehai bün nten.

⁴⁴Achanton tsüdila ma bi wina chüyaden; nthu na aghazüton wi khhaghavü bi laya nten, nyelela ataqeton wi kemeshentsse bi laya nten.

⁴⁵Anyi kemehai nyi na ma leben wi pala kemehai keben tsü sen shhugho den; nu anyi nkemehai nyi na ma leben wi pala nkemehai keben tsü sen shhugho den. Kepaghenanye anyi kesü ma leben wi mangwa ben khe ma pang pi tsü khishi chiden.

Ajjen Keni Kesathu

(Mat 7.24-27)

⁴⁶“Nthu mangkesa na, ‘Apvüwa, Apvüwa,’ hi ci nu hi salo pi nthu kekiza tsü sa nten nu?”

⁴⁷Anyi thowa na hi wi gho ijühthu zaya nu tsü saten khe ma khati kesa khe hi pi nthu ccücaden.

⁴⁸Anyi tsüwa tsüna ma jjen pi alonshi hoh pi dhugü sa nu ma miwi kedegüki pi sa ketheng ti le! Aghaku na pong menni pi atssüdan sagho ajjen tsü shun lela qanca nben, kepaghenanye tsü na mehaitsü satheng.

⁴⁹Isala thowa na ijühthu zaya nu tsü sa nten khe tsüna anyi kesü na ma jjen pi ayyi nchhüla magi kedegüki pi sa ketheng ti le! Atssüdan sagho ajjen tsü shun nu tsüna qanca, nu tsü keyasa na qhethiketen sa!”

Luk 7

Jisu na Rom Kedinyi maghawa sa pi Mehaikecü

(Mat 8.5-13)

¹Jisu na hathu ha tsüdi khi pi anyithu kiza cenkeya seng wi Kapernaum wi wa.

²Rom kedinyi kesü na amagha kesü ma ghali ntsa sa ketenwa tsüna naa pi shü keten ti saben.

³Kediwa na Jisu cüki zakeya wi ma Judah nyi keshenpfüthu pahan kesunchi pi Jisu ya ghola ma maghawa tsü sa pi mehai cülo cichi thsü.

⁴Mathu na Jisu wi gho keshikene nu khi, “Anyi hawa ha no ma ghen a kulichi jiketsü.

⁵Ma ithu nyithu tizenten nu ma ithu ghen a Sinagog kesü sacü le.”

⁶Tsalina Jisu na mathu gweghe wa. Ma wala ajjen tsü cu keten pang wi kediwa na ma pvüshangthu kesunchi pi Jisu wi kiza thsü, “Kediwa, no ketizen nsala, kepaghenanye hi no ya ijjen kekhwen wi la ndugho thsü qo,

⁷nyelela hi ntuwi lela ngho qo le! No ajüh ketan khichilo isanu imaghawa yala mehaiya thsülo.

⁸Hi la kedi kekhu wi keben nyi kesü nu ikekhu wi süpahithu la ben. Hi kesü kizala, 'walo!' isathu ma waden; kepawa kizala, 'gholo!' isathu ma ghoden; nu hi imaghawa kizala, 'Ha salo!' isathu ma tsü satenle!"

⁹Jisu na ha zakeya wi ma mansa; ma khapeghe wa anyitenti ma nie ketenthu wi khi, "Hi nthu kizaden, hi Israel nyithu jawi lela khiela kenondi hati npi muyale!"

¹⁰Nyilothu na kediwa jjen wi wha neng nan ma maghawa na mehaya kebenla muya.

Jisu na Denyilewa Tsa sa pi Hangneng kecü

¹¹Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu nu anyitenti keti kesü gweghe sen nu anyuti kesü Nain wi wa.

¹²Ma anyuti khweti tetsaki wa keten wi nyu na anyi keshü kesü pienu vhü waden. Keshüwa tsüna denyile kesü tsa ma ketan, nu anyuti wi anyitenti na ma gweghe waden.

¹³Jisu na ma mukeya wi ma ghena leben güccüya nu ma nzawa wi khi, "Nqai lalo."

¹⁴Isanu ma atuwi whala kamang-nku tsü pachi nan anyi tsü pie ketenthu na ngan wa. Jisu na khi, "Pvüzawa! Hi no kizaben, shaghalo!"

¹⁵Tsümeysi keshüwa na shagha donki nu ajühkhi shagha, nu Jisu na ma pi ma jja ccü neng.

¹⁶Mathu tsüdila messi nu Anyiza seng, nu hati khi, "Atusenjuh-kechü keti kesü na ithu jawi ghodha. Anyiza na ma nyithu hangshayale ghodha."

¹⁷Jisu cüki ha Judea nu ayyi tsü kevä tsüdi wi la khi wa.

Johan Baptizwa wina Nyilothu Kegho

(Mat 11.2-19)

¹⁸Johan sansikeyathu na pala hathu cüki tsüdi pi ma kekiza wi ma sansikeyathu meshu keni cichi,

¹⁹nu kesun pi Apvüwa wi hati keü thsü, "No, Johan na gho tenle kekhiwa tsüla ithu na kepa wi hie benla nu?"

²⁰Manyi na Jisu wi kegho wi hati khi, "Johan Baptizwa na ishinyi kesun pi no gho tenle kekhiwa tsüla ithu na kepa wi hie benlanu kesa keü thsüben?"

²¹Tsü tsüwi Jisu na kesakinaathu, khuma-khujü kepvüthu, nu nkemehai ghamu kessithu sa pi mehai cü, nu anyon nkemuthu ya muya thsüben.

²²Ma Johan nyilo keni wi kiza, "Whala nshinyi na mangwa muya nu zaya khe pi Johan kizalo: anyon nkemuthu na muya, accü nkemehaithu na lentsenya,

agükedsakenaathu sa pi mehai cü, akhuna ketecuthu na zaya, keshüthu sa pi hangneng cü, nu Ajühkemehaiwa pi ketha-uthu sansi cü.

²³Anyi imiwi nkesütula kesathu na khatila mihhidha nu!”

²⁴Johan nyilothu na kebvü seng wi Jisu na Johan cüki khi pi anyitenti wi kiza: “Nthu na ayyikeshü wi Johan wi mangwa muya benle meshen nu wa nu? Ameghü na aghang mo kuli keben tsü kwe?”

²⁵Nthu na mangwa muya nu? Athsümeni mehaitsü kiden pvü ketenthu tsü kwe? Anyi athsümeni tsüti kiden pvü nu keyakeshen sa hang ketenthu tsüna kadijjenthü wi muyaden!

²⁶Hi kizalo, nthu na mangwa ghang wa nu? Atusenjüh- kechü kesü kwe? Anle, ntsakhiwa, isala nthu atusenjüh-kechü kesü miwi kediki muyadha.

²⁷Kepaghenanye Johan ha ghena Ntsawajüh na khiben: ‘Anyiza na khi, hi ntuwi na hi nyilo kesun pi nlen sa thsüden.’

²⁸Jisu na khi, ‘Hi nthu kizaden, nza gwo wina hang keshagha jawi thola Johan miwi kediki nmi, isala Anyiza Kadiyyi wi kizza ntsawa na Johan miwi dikiben.’”

²⁹ Anyi tsüdila ma jüh zaya; mathu nu khajana kekhüthu na Anyiza ketsatan jüh nieya nu Johan wi baptaiz saya.

³⁰Isala Farisithu nu Ayenkesansithu na Anyiza wi mathu ghena kebenwa tsü meya mvula nu Johan wi baptaiz nsa mvula.

³¹Jisu na khineng, “Hi nansü ayyi nyithu ha pi mangwa ghapeya mehai nu? Mathu na khati kesa nu?”

³²Mathu na ghanyithu asenkesapen wi donki kebenthu ti le. Mathu na khokho wi khi, ‘Ikhang na nthu ghena keshanyi khwi sa lela nthu na n-nashü! Ikhang na nthu ghena keshü khwi sa lela nthu na nqai!’

³³Johan Baptizwa na gho zi nu kisengtssü njjü, nthu na ‘Ma atsaghang ssiten le!’ khi.

³⁴Anyi Tsawa na gho dsa nu jjü nan, nthu na ‘Anyi ha ghangchilo! Ma ahaisha nu kisengtssü jjüden, khajana kekhüthu nu kesami nyithu pvüshangwa le!’ isa khi.

³⁵Isala Anyiza kemetsawa tsü yakeyathu tsüdila atsentsa pi ccücaden.

Jisu na Simon Farisiwa Jjen wi Keben

³⁶Farisi kesü na Jisu ghola ma gweghe shitawa nün dsalo cichi, nu Jisu na ma jjen wi wa dsajjü le donkiben.

³⁷Anyuti ciwi nza kesami nyi kesü na hangben. Nza tsüwa tsüna Jisu na Farisiwa jjen wi dsajjü benle kesa zaya nu ma hankedemvu deli pi alabaster hikhu pongti chi sen nu gho,

³⁸Jisu sengwa ngan, nu ma ccü wi qai nu ma nyontssü lle pi Jisu ccü zügüben. Isanu ma lissen pi Jisu ccü nyen nu kimang, nu hankedemvu deli tsü pi ma ccü nyen.

³⁹Farisi Jisu ci kechiwa tsüna ha muya nu ma ketanla hati khi, “Keujüla anyi hawa ha ntsakhiwa atusenjuh-kechü kesü lethu, nza ma pa kebenwa ha thowa khe kechü-u; ma nza hawa ha khati kesami wi hangten khe kechü-u nale!”

⁴⁰Jisu na ma wi kiza, “Simon, hi pala kesü pi no kizaden.” Simon na khi, “Anlo, kesansiwa, pi hi kizalo.”

⁴¹Jisu na khi, “Ciwi meshu keni na apisa pi nyu nna thsü ketenwa menpvü ben; meshu kesü na akutimen meza manga nu kepawa na deni tsüti ma menpvü ben.

⁴²Manyi qho ma menkepvü tsü dhi meyala, tsalina ma menkepvü tsü teshi pi manyi qho cüa. Isathu, ma manyi thowa tizen kayi cü nu?”

⁴³Simon na luneng, “Hi kemeshen tsü amenkepvü kejiwa teshi pi kecüwa tsü le!” Jisu na khi, “No khiti yadha.”

⁴⁴Tsaseng wi ma nzawa wi khapegheya nu Simon wi kiza, “No nzawa ha muben ma? Hi njjen wi dugho lela no tsü atssü la pi iccü nbhu thsü, isala ma ma nyontssü pi iccü zügü nu ma lissen pi nyen cüdha.

⁴⁵No hi kimang nu ssi meya, isala ma tsü hi njjen wi dugho meyi iccü kekimang npi teshi.

⁴⁶No oliv deli pi ili nyen ncü, isala ma deli hankedemvu pi iccü nyen cüdha.

⁴⁷Hi no kizaden, ma ketizen keti pi ccüca kechi tsüna ma kesami kejon teshi pi cüdha. Isala thowa na kesami keu teshi pi cü khe ketizen keu ketan pi ccücaben.”

⁴⁸Tsaseng wi Jisu na nzawa wi kiza, “No kesamithu teshi pi cüdha.”

⁴⁹Ma gweghe miz wi donki kebenthu na mathu ketanla khi, “Nyu kesamithu lela teshi pi cü kebenwa ha thowa nu?”

⁵⁰Isala Jisu na nzawa wi khi, “No kenondi na no hangsha yadha, nleben cca whalo.”

Luk 8

Nza Jisu nie ketenthu

¹Matsü pahan seng wi Jisu na Anyiza Kadiyyi Jühkemehaiwa sen nu anyu nu anyutithu wi wala nyu sansi. Sansikeyathu Taghakeni na ma gweghe wa,

²nu nza pahan kheni nkemehai ghamu ssi keten nu kesakinaa wi sa pi mehai kecüthu la wa: Maria (Magdalen le ci ketenwa), ma miwi atsaghang tagü jügüshi kesawa;

³Herod kadipen wi kedi kesü Khuza wubvü Joanna; nu Susanna, nu nza kepa wi kejon, mathu ketanla mukeya keben sen nu Jisu nu ma sansikeyathu kiqa.

Amacükivvüwa pi Ajühkaghape

(Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴Anyithu na anyuti tsüdi wi Jisu wi gho; nu anyitenti na saghu keben wi Jisu na ajühkaghape ha khi:

⁵“Kuti tsüwi anyi kesü na amacü vvü wa. Ma amacü pi ma lli wi vvükechi wi pahan na alen wi qancadu nu nyu na cüten, nu awathu na gho mcüa.

⁶Pahan na alon miwi qancadu, nu shigü shagha jüwa, kepaghenanye ciwi ayyitsen na nmi.

⁷Pahan na aghazüthu jawi qancadu nu shigü keshagha wi aghazüthu na tsüthu khwensha.

⁸Nu pahan na ayyi kemehai wi qancadu shigü shagha ma bi mezaza bünya.” Jisu na khi, “Keujüla nthu akhuna ben lethu, ha kinayalo!”

Ajühkaghape Jjügi

(Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹Ma sansikeyathu na Jisu wi ha ma jjügi mangwa khe keü,

¹⁰nu ma luneng, “Kekuthi wina Anyiza Kadiyyi cüki chüya kemehai pi nthu cüdha, isala kepathu wi ajühkaghape pi khiben, isanu mathu na ghang lela muya nben, kina lela chüshiya nben.

Jisu Na Amacükivvü Pi Ajühkaghape Khimethakechi

(Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹“Ajühkaghape jjügi tsüna hati le: amacü tsüna Anyiza jüh.

¹²Amacü alen wi qancadu kesathu tsüna anyi Anyiza jüh zaya kesathu; isala mathu na nondi nu hangsha meya thsüle kesalina atsaghang na gholamathu leben wi ajühwa tsü sen bvüa.

¹³Amacü alon miwi keqancathu tsüna anyi Anyiza jüh tsü zakeya wi anonkeghe sala ya keyathu; isala tsüna mathu wi dhugü du meya; mathu na keujü ketan nondi benla nu kemechu na kegho wi khuli wa.

¹⁴Amacü aghazüthu jawi keqancathu tsüna anyi Anyiza jüh tsü za keyathu; isala mathu kahang wi ahathakina, keben, nu ayyi nonkeghe na mathu khwensha nu mathu bi bün meyala.

¹⁵Amacü ayyi kemehai wi keqancathu tsüna anyi Anyiza jüh tsü zaya nu pi mathu leben wi chiya nu noncca sen wa ma bi bünya nu wwiyaale.

Ahula pi Palakhang Cakhu wi Kechi

(Mrk 4.21-25)

¹⁶“Thola ahula canki nu palakhang pi shanbhon, nyelela pi awe cakhu wi chi nten. Isala anyi ciwi kedughothu yala kewegü muya thsüle kesalina ma tsü pi ahula kedonpen wi chiden.

¹⁷“Kepaghenanye kuthi ketheng tsüdila pi nyu chüya thsüaben, nu shanbhon kethengthu pi nyu muya thsü nu sen nu kewegü wi ghoaben.

¹⁸“Tsalina nthu na zakeya tsüti kiden-kesha yalo; kepaghenanye thowa na pala ben khe pi wwa neng cüden, isala thowa na mangla nmi khe ma keu benle meshen kebenwa tsü lela sen bvüaden.”

Jisu Jja Nu Ma cünyuthu

(Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹Jisu jja nu ma cünyuthu na ma wi gho, isala anyitenti ghenamathu na ma wi du meyala.

²⁰Nyu na Jisu wi kiza, “Njja nu ncünyuthu na no ccüneng chi mvu nu akhemi wi ngan benle.”

²¹Jisu na mathu tsüdi wi kiza, “Anyiza jüh kina nu tsü nie ketenthu tsüna ijja nu icünyuthu le!”

Jisu na Caghamo Khasha kesa

(Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41)

²²Ghanan kesü Jisu na ma sansikeyathu ssinu ahun kesü wi duya nu mathu wi khi, “Ikhang na aghajü khhakawa pvüdhi ki na.” Tsalina mathu na wa.

²³Mathu na wa keten wi Jisu na jen wa. Aghajü wi tsü zuli ameghü na khang ntsa sho, nu atssü na ahun pongkeya wi mathu na kemessi wi ben.

²⁴Sansikeyathu na wala Jisu pamechü nu khi, “Kesansiwa, kesansiwa, ikhang shüa tendha le!” Jisu na shagha nu ameghü nu atssüketi kha chinan, caghamo nsala nu ciwi ccen sa.

²⁵Tsaseng wi ma sansikeyathu wi kiza, “Nthu kenondi khie nu?” Isala mathu na amansa nu messi, nu khokho wi khi, “Anyi ha thowa nu? Ma ahza pi ameghü nu atssüketi la cüthu tsüthu na ma jühkina keten hana!”

Jisu na Anyi Kesü Atsaghang Ssiketen sa pi Mehaikecü

(Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20)

26Jisu nu ma sansikeyathu na Galilee Ghajü pvüdhi sen nu khhakawa Gerasa wi wa.

27Jisu na wala aghüsa cukeya wi anyi kesü atsaghang ssi keten anyuti wina gho ma metu. Anyi tsüna matsü kesiela athsümeni npvü ladha; ma ajjen wi nbenla matsü tsüdila ashüjjen jawi benden.

28Ma Jisu muya meyi maghachi nu ma ccü wi khulidu hati jisha, “Jisu Kemisintsa Anyiza Tsawa! No hi pi mangwa sa mvu ben nu? Hi no wi keshikene ben hi nmetenmesha lalo!”

29Jisu na nkemehai ghamu wi ma wina shhugholo kekhi ghen ma hati khi. Matsü kejon wi la atsaghang tsüna ma ghanen yathu amighe ssüli pi ma bhen nu pi atssüzüjjen wi chi lela ma kebhen tsü pvüdhi nu atsaghang na ma sisen nu ayyikeshü wi waden.

30Jisu na ma wi keü, “N-nyan thowa nu? Ma luneng, “Inyan na ‘Atenti’ ” — kepaghenanye atsaghang kejonla ma gwo wi dudha.

31Atsaghangthu na Jisu mathu kesun pi ayyiku kedhu abiss wi tsü nchi lalo khie.

32Ciwi avü akhang keti kesü na tsü kete ayikha wi atsse yaden. Tsalina atsaghangthu na Jisu wi mathu ya avüthu gwo wi du thsülo khie nu ma mathu ya tsüti sa thsüa.

33Atsaghangthu na anyi tsüwa wina bvü shhugho wala avüthu gwo wi dua. Avü mabenla kejügüli bvü wa alonshi pang wina aghajü wi dula meyanthi shan.

34Avükehiethu na tsü muya nu bvü wa anyuti nu alli tsüdi wi ajüh tsü pi anyithu kizachia.

35Anyithu na mangwa saben nu kesa ghandle gho. Mathu na Jisu wi gho nu anyi ma wina atsaghang bvü kesawa tsüna athsü mphu nu ma leben metsashhu Jisu ccü wi donki keben muya nu mathu tsüdi messi.

36Ha mu keyathu na khati nu anyi atsaghang ssi ketenwa tsü sa pi mehaicü khe khi pi anyithu wi kiza.

37Tsaseng wi anyi Gerasa yyi kevü wina keghothu tsüdila Jisu na mathu wina bvülo khi, kepaghenanye mathu na messi ntsa sa. Tsalina Jisu na ahun kesü wi duya nu apen tsü teshia.

38Tsaseng wi anyi ma gwo wina atsaghang bvü kesawa tsüna Jisu wi khie, “Hi la no gweghe wa thsülo,” isala Jisu na hati khi nu ma kesun pi bvü thsüa,

39“Njjen wi whala Anyiza na nghena mangwa kuli chicü khe pi nyu kizalo.” Anyi tsüwa na anyuti pvüdhi sen wa Jisu na ma ghen mangwa sa chicü khe tsü cüki khi pi nyu kiza wa.

Jaira nga nu Nza Kesü Jisu Thsü Pakechi

(Mat 9.18-26; Mrk 5.21-43)

⁴⁰Jisu na aghajü khhakawa kegho anyitenti na anonkeghe sa nu ma ssiya, kepaghenanye mathu na ma hie keben ghenena.

⁴¹Tsaseng wi Sinagog wi kedi kesü ma nyan Jaira tsü la gho. Ma Jisu ccü wi nkhwendu nu ma jjen wi gholo khie.

⁴²Kepaghenanye ma nga kesütan kesawa ma kahang mapi taghakeni tsüna naa pi keshü pang saben. Jisu na ciwi wa keten wi anyitenti na ma khecha ntsa sa.

⁴³Ciwi nza kesü amapi taghakeni ma gwo wi ajjü keji nu ma keben tsüdi dedi pi dawakechüthu yala ma noncca thsü lela thola ma sa pi mehai meya kesa na ben.

⁴⁴Ma anyitenti jawi asengwa na gho Jisu thsü katen kidhen chinan wan ma jjü kekiji tsü khen.

⁴⁵Jisu na keü, "Thowa na hi kidhen chi nu?" Tsüdila ma nyele khi, nu Pitor na khi, "Kesansiwa, anyithu na tsüdila no vü nu no khephon benle."

⁴⁶Isala Jisu na khineng, "Thowa khe hi kidhen chile, kepaghenanye hi wina kekhang shhu kesa hi chüben."

⁴⁷Nzawa na ma kuthi meyala kesa tsü chüya nu gho kedheggü sen nu Jisu ccü wi nkhwendu. Ciwi anyi tsüdi tuwi na ma mangkesa na Jisu thsü kidhen chi nu khati nu wan mehaiya khe khi pi ma kiza.

⁴⁸Jisu na ma wi kiza, "Ingawa, no kenondi na no sa pi mehaiyadha. Nleben cca whalo."

⁴⁹Jisu na ajüh ha khitu keben wi nyilo kesü na kediwa jjen wina gho Jaira kiza, "N-nga na shüdhale, no kesansiwa likesaghang nsa layilo."

⁵⁰Isala Jisu na tsü zaya nu Jaira wi kiza, "Nmessila, nondi benlo, ma sa pi mehaiya ben na."

⁵¹Jisu na whala ajjen cukeya wi thola ma nie ndu thsü, isala Pitor, Johan, nu James nu ghanyiwa bajjathu ketan ssinu du.

⁵²Anyi tsüdila ghanyiwa tsü ghenena ahathana nu qaiben. Jisu na khi, "Nqai lalo, ma nshü, isala jenben le!"

⁵³Mathu tsüdila ma nankeqhe, kepaghenanye mathu na ma shüdhana kesa chüben.

⁵⁴Isala Jisu na wa nzawa kwen zanya nu khi, "Anga, shaghalo!"

⁵⁵Isa nan ma ghamu na gho neng nu ma wan shaghaya, nu Jisu na pala pahan pi ma dsa thsülo mathu kiza.

⁵⁶Ma bajja na amansa, isala Jisu na mathu ha pi thola nkiza lalo kesa kiza ntsa sachi.

Luk 9

Jisu Na Sansikeyathu Taghakeni Kesunshikechi

(Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13)

- ¹Jisu na sansikeyathu Taghakeni cighu chi nu atsaghangthu jügüshiya nu kesakinaathu tsüdi sa pi mehaiya kemehai kekhang pi mathu cü.
- ²Tsaseng wi ma mathu ya Anyiza Kadiyyi cüki khi pi nyu sansi nu kesakinaathu sa pi mehai cülo kesa kesunshi chi.
- ³Ma hati mathu wi kiza, “Nthu kijünyi kewa ghenang mangla npvüla; akhhatssü, ajula, kedsakejjü, apisa, nu agwomejuwa gilli lela npvü la.
- ⁴Thowa na nthu ssiya khe anyu tsü npi keteshi chu ajjen ciwi benlo;
- ⁵khie wi anyithu na nthu ssi meyala khe mathu na kemessi benle kesa zensu wina nthu na anyu tsü teshi wa keten wi nthu ccü wi ayyinikhu tsü kekhashalo.”
- ⁶Sansikeyathu na anyu tsüdi wi wala Ajühkemehaiwa pi nyu sansi nu anyithu kesakinaa sa pi mehai cü.

Herod Na Chükivvü kesa

(Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29)

- ⁷Galilee wi kekhang kesenwa Herod na pala hathu cüki tsüdi zakeya wi ma chükivvü wa, kepaghenanye anyi pahan na Johan Baptizwa na hangneng-shaghadha le khiben.
- ⁸Kepathu na Elijah na ghodha, nu kepathu na kheni atusenjuh-kechüthu kesü na hangneng-shaghadha le khiben.
- ⁹Herod na khi, “Hi Johan li wieya; isala hi hathu zaya keben ha anyi thowa sabenla ben nu?” Isanu ma Jisu metuya le sa wa.

Jisu na Anyi Hazar Manga Ghanja kecü

(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Jhn 6.1-14)

- ¹⁰Apostelthu na gho neng nu mathu kekuli cüki tsüdi khi pi Jisu kiza. Ma mathu ssiya nu mathu gweghe anyuti kesü Bethsaida wi wa.
- ¹¹Anyitenti na tsü zaya nu ma nie wa. Ma mathu ssiya nu Anyiza Kadiyyi cüki khi pi mathu kiza, nu kesakinaa sa pi mehai ncüthu yishü kebenthu sa pi mehai cü.
- ¹²Aghani na du keten pang wi sansikeyathu Taghakeni na ma wi gho nu khi, “Anyithu kesun pi bvü thsü nu mathu yala wa ha kevü anyu nu allithu wi mathu kedsakejjü nu kejenpen bhaya thsülo, kepaghenanye he wi ha thola nkemi pen kesü.”

¹³Isala Jisu na mathu wi kiza, “Nthu pala pahan pi mathu dsa thsülo.” Mathu na luneng, “Ikhang na amesa be manga nu anga ben keni ketan ben le. No ikhang ya wala anyi hathu maben ghenala pala pahan sheiya thsü mvuben kwe?”

¹⁴(Ciwi anyi na hazar manga-u na ben.) Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Anyithu sa pi denini khang sala donki thsülo.”

¹⁵Sansikeyathu na pi tsüti kesa thsü seng wi

¹⁶Jisu na amesa manga nu anga keni tsü khuya nu tang wi ghang nu Anyiza wi keseng kekhie sachi, nu tsüthu pakhiya, nu pi sansikeyathu cü nu pi anyithu wi gishüya thsü.

¹⁷Mathu tsüdila dsa pi anonkwenya, nu sansikeyathu na kedsatu ashijü taghakeni saghuya.

Pitor na Jisu Cüki Kekhishi

(Mat 16.13-19; Mrk 8.27-29)

¹⁸Ghanan kesü Jisu na ma ketan kekhie saben nan sansikeyathu na ma wi gho, nu ma mathu wi keü, “Anyithu na hi pi thowa le khiten nu?”

¹⁹Mathu luneng, “Pahan na no Johan Baptizwa le khiden. Kepathu na no Elijah le khi, nu pahan na no kheni atusenjuh-kechüthu kesü na hangneng-shaghadha le khiden.

²⁰Ma mathu wi keü, “Isathu nthu tsü hi pi thowa le khiten nu?” Pitor na khineng, “No Anyiza Tsawa Messiya.”

Jisu na Ma Ketizenkesa nu Keshü Cüki Kekhi

(Mat 16.20-28; Mrk 8.30—9.1)

²¹Jisu na mathu ajüh ha pi thola nkiza lalo kesa mathu kiza ntsa sachi,

²²nu hati la khineng, “Anyi Tsawa na ketizen sa ntsa sa, nu keshenpfüthu, keqhaikedi ntsathu, nu Ayenkesansithu na ma meya mvula saben. Ma pi shü thsüaben, isala ghanan kecheng seng wi ma hangneng-shagha ben.”

²³Ma mathu tsüdi wi kiza, “Anyi thowa na hi nie gha mvu khe ma ketanla ma mali nu atsathangla ma kross pienu hi nie n-ghathu yishü.

²⁴Kepaghenanye anyi thowa na ma kahangli hangshaya mvu khe dediaben, isala thowa na ighena ma kahangli khuchi khe tsü mu nengya shaben.

²⁵Keujüla anyi kesü na ayyi keben maben pi ma ji saya lela ma pvüwa bhatagha nyelela dedi lethu mangwa kekiyi ben nu? Mangla nmi!

²⁶Keujüla anyi kesü na ighena nu hi kesansijüh ghenala nyu tujüghe lethu, Anyi Tsawa na ma nyankethang nu Abawa nu tangnyilo kemethathu nyankethang sa kegho wi anyi tsüwa cüki khi jügheaben.

²⁷Hi atsentsa nthu kizaden, anyi he wi kebenthu pahan na Anyiza Kadiyyi npi kemu chu shü nben.”

Jisu Ma Tsikepa Sa kesa

(Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8)

²⁸Jisu na hathu ha khi nu ghanan tazen seng wi ma Pitor, Johan nu James ssisen ayikha kesü wi kekhe sale wa.

²⁹Ma kekhe sa keben wi ma tsikepa sa nu ma thsümeni na cwencwe mikithi sa.

³⁰Ciwi meshu keni na wan gho ma ccüneng ben. Tsüna Mosa nu Elijah manyi,

³¹tang kewegü wina gholu Jisu na ma Jerusalem wi wan Anyiza kekuli sacen nu bvüa keten cüki khi pi ma ccüneng.

³²Pitor nu ma pvüshangthu na jenben, isala mathu na shagha nan Jisu kewegü nu meshu keni na ma gweghe ngan keben muya.

³³Mosa nu Elijah manyi na Jisu teshi nu kebvü seng wi Pitor na Jisu wi kiza, “Kesansiwa, ikhang na he wi keben ha khatila mehai nu! Ikhang na anithsüjjen kecheng sa na; kesü nghena, kesü Mosa ghena, nu kesü Elijah ghena.” (Ma ajjügi mangwa khiben khe nchüla khi.)

³⁴Ma ajühkhitu keben wi akulukeshü na gholu mathu kejiya; sansikeyathu na akulukeshü na mathu miwi gho kesalina messi wa.

³⁵Akulukeshü wi ahhai kesü na khi, “Hawa ha itsa, hi ma kessiyadha — ma jühkinalo!”

³⁶Ahhai nzala kesa seng wi Jisu na ma ketan benla. Sansikeyathu na ccen ben wa nu tsü tsüwi mathu na mu keyathu cüki mangla pi thola nkizala.

Jisu Na Pvüzanyi kesü Nkemehai Ghamu Ssiketen sa pi Mehaikecü

(Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27)

³⁷Dhitsuwa wi Jisu nu sansikeyathu kecheng na ayikha wina cü nu anyitenti kesü na gho Jisu metu.

³⁸Anyitenti jawi anyi kesü na magha nu jisha, “Kesansiwa, hi no wi khieben, itsa ma ketanwa ha ghangchi cülo!

³⁹Nkemehai ghamu kesü na ma ghanthyathu ma pashü pi ayyi wi khulidu kedheggü nu ma meceng n-nugha saben waden; isanu ma metenmesha ntsa sacüla ma bvü thsüden.

⁴⁰Hi no sansikeyathu na tsü jügü pi bvü thsülo mathu wi khie lela mathu na sa meyale.”

⁴¹Jisu na luneng, “Nthu khatila nkenondi nu kesazzi nyithu nu! Hi matsü khathu nthu gweghe nbenthu yishü nu? Hi khathu nthu gweghe ben nu?” Tsaseng wi ma anyi tsüwa wi khi, “Ntsawa tsü ssinu he wi gholo.”

⁴²Isanu pvüzanyiwa tsüna gho keten wi atsaghang na ma whengshi pi ayyi wi chi nu ma kedheggü wa. Jisu na ajüh kekhang khi pi nkemehai ghamu satekü, nu pvüzanyiwa sa pi mehai cü nu pi ma ba cü neng.

⁴³Anyi tsüdila Anyiza kekhang ghenana amansa.

Jisu Na Kheneng Ma Keshü Cüki Kekhi

(Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32)

Anyi tsüdila ma kekuli tsü ghenana amansa keben wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza,

⁴⁴“Hi mangwa pi nthu kizale ben khe ha nmali lalo! Anyi Tsawa tsü ghan pi anyithu kekhang kekhu wi chia tendha.”

⁴⁵Isala sansikeyathu na ha jügi nchüla. Tsü pi mathu tuwi kuthi kesalina mathu na tsü jügi chüshi meyala, nu mathu na ma wi tsü jügi keü messi.

Thowa na Kedi Ntsawa Nu?

(Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37)

⁴⁶Sansikeyathu jawi thowa na kedi ntsawa saten nu kesa ajüh keccücanli shagha.

⁴⁷Jisu na mathu kemeshen tsü chüya kesalina ma ghanyi kesü pi ma kete wi ngan thsü,

⁴⁸nu mathu wi khi, “Thowa na inyan wina ghanyi ha ssiya khe hi la ssiyaden; nu thowa na hi ssiya khe hi kesun kechiwa la ssiyaden. Kepaghenanye nthu tsüdi jawi kizza ntsawa tsüna kedi ntsawa saben.

Thowa Nthu Shun Nten Khe Tsüna Nthu Ghena

(Mrk 9.38-40)

⁴⁹Johan na khi, “Kesansiwa, ikhang anyi kesü n-nyan wina atsaghangthu jügüshi keben mule, nu ikhang na ma khenle, kepaghenanye ma ithu gweghe nten.”

⁵⁰Jisu na ma nu sansikeya kepathu wi kiza, “Ma nkhen lalo, kepaghenanye thowa na nthu shun nten khe tsüna nthu ghenale.”

Samaria Nyu Kesü Na Jisu Ssi Meya Mvulakesa

⁵¹Jisu zanki pi tang wi chiya keten pang wi ma Jerusalem wi wale meshen nu waden.

⁵²Ma nyilothu kesun pi ma tuwi na wala Samaria nyu kesü wi ma ghenana kidenya thsüa.

⁵³Isala ciwi anyithu na Jisu ssi meya mvu, kepaghenanye ma Jerusalem wi waden.

⁵⁴ Sansikeya Johan nu James manyi na ha mukeya wi manyi na khi, “Apvüwa, no ishinyi yala tang wi anni khie chi nu dugho mathu yasa thsü mvu benla nu?”

⁵⁵ Jisu na khapeghe wa manyi kha.

⁵⁶ Tsaseng wi Jisu nu ma sansikeyathu na anyu kepa wi wa.

Jisu Keniethu Sa keten

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Mathu na alen wi wa keten wi anyi kesü na Jisu wi khi, “No khiewa waten khe hi no nie gha tenle.”

⁵⁸ Jisu na ma wi khi, “Whewhethu na mathu ku ben, nu awathu la mathu ghacen ben, isala Anyi Tsawa tsü ma li pi keli nu mnankeya ben la nmi.”

⁵⁹ Ma anyi kepawa wi kiza, “Hi nie ghalo.” Isala anyi tsüwa na khi, “Kesansiwa, hi yala atuwa wala iba pi chhüvhüya thsülo.”

⁶⁰ Jisu na luneng, “Keshüthu ya mathu ketanla mathu chhüvhüya thsülo. No wala Anyiza Kadiyyi jüh pi nyu kizalo.”

⁶¹ Anyi kepawa na khi, “Kesansiwa, hi no nie ghaten; isala hi ya atuwa wala kemehai sabenlo itheghi kizaya thsülo.”

⁶² Jisu na ma wi khi, “Anyi kesü le kesü lela alli ca wa kesa seng wi asengwa ghang ben lethu ma Anyiza Kadiyyi nyi nsa qole.”

Luk 10

Jisu Na Achentagü Nu Keni Kesunshikechi

¹ Haseng wi Apvüwa na anyi achentagü nu keni kessiya nu meshu kenini kesun pi ma tuwi na ma wale keben anyutithu nu apen tsüdi wi chi.

² Ma mathu wi khi, “Ciwi alli kewwi-u na keti la ben, isala kekuli nyi na kezengu ketan. Tsalina alli pvüwa wi kekhie sa nu ma ya kekuli nyi ji kayi kesun pi ma lli wwi thsülo.

³ Walo! Hi nthu pi khaghaneni zzathu na adennithu jawi keten ti kesun chiben.

⁴ Apisa hikhu, ajula, accüguwenthu mangla npvüla; nu alenca wi thola ccüneng deja nben lalo.

⁵ Nthu na wa ajjen khiewa du khe hati khilo, ‘Kecca ya ajjen ha wi ben keyawa salo.’

⁶ Keujüla ciwi kecca kenen nyi na ben lethu, nthu kecca khukechiwa tsüna ma miwi ben wa ben, nyelethu nthu kecca shalom tsü khuneng yalo.

⁷ Ajjen tsüwa wi ben nu mathu na mangwa pi nthu cü khe dsa nu jjülo, kepaghenanye kekuliwa na ma kutimen mua qole. Nthu na ajjen kahe wi kegoe nben la.

⁸ Nthu na anyuti kesü wi wa nu nyu na nthu ssiya lethu, mangwa pi nthu cü khe dsalo,

⁹ anyuti ciwi kesakinaa sa pi mehai cü, nu anyithu wi hati kizalo, 'Anyiza Kadiyyi na nthu tetsaki ghodhale.'

¹⁰ Isala anyuti kesü wi wa nu nyu na nthu ssi meya mvu lethu, alentonti wi shhu nu hati khilo,

¹¹ 'Nthu nyutiwa wi ayyinikhu na ikhang ccü wi kekaki lela kekhasha pi nthu shun ben. Isala Anyiza Kadiyyi na nthu tetsaki ghodhale kesa chüyalo!'

¹² Hi nthu kizaden, Ajühkekaghaten tsathang wi Anyiza na anyuti hawa miwi Sodom nantizenchi cüaben!

Nkenondi Nyutithu

(Mat 11.20-24)

¹³ "Khorazin, nghena khatila qhethiketen saten nu! Bethsaida, nghena la khatila qhethiketen saten nu! Keujüla nshinyi miwi amankesa kulikechi tsü pi Tur nu Sidon miwi kulichi lethu, ciwi anyithu na kheni na mathu kesami wi khapeghe yadhale kesa alishithsü mphi nu donki nu amihi pi mathu miwi chipvü kesa nan!

¹⁴ Ajühkekaghaten tsathang wi Anyiza na nshinyi miwi Tur nu Sidon nyi keniwa nantizenchi cüaben.

¹⁵ No, Kapernaum! No ketanla no pieki pi tang wi chiya mvuben kwe? No zansha pi annighajü wi cüchi cüben!"

¹⁶ Jisu na ma sansikeyathu wi khi, "Thowa na nthu jühkina ten khe ijüh la kinaden; thowa na nthu meya mvula khe hi la meya mvula saden; nu thowa na hi meya mvu la sa khe hi kesun kechiwa la meya mvula saden."

Achentagü Nu Keni Na Kheneng kegho

¹⁷ Anyi achentagü nu keni na anonkeghe sala gho neng nu hati khi, "Apvüwa, ikhang na n-nyan wina khichi nan atsaghangthu lela ikhang jühkina le!"

¹⁸ Jisu na mathu luneng, "Hi Satan na tang wina atsancwe ti qancadu keten mule.

¹⁹ Kinayalo! Hi kekhang pi nthu cüdha, tsalina nthu na amaghang nu ajjüssithu miwi kegoeya nu ghinyiwa kekhang miwi khang yaden, nu mangla nthu patenaya nben.

²⁰ Isala nkemehai ghamuthu na nthu jüh kekina ghen nthu nonghe nben la; isala nthu nyan pi tang wi zhüya kesa ghen anonghe yalo."

Jisu Nonkeghe

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

21 Tsü tsüwi Jisu na Kemetha Ghamu wi anonkeghe pi ma pong pvüya nu khi, “IBa, atssan nu ayyi wi Apvüwa, hi no sengle; kepaghenanye no pala hathu pi kemetsa nu kechüthu tuwi kuthi theng nu pi nkechüthu ccücachi kesalina. Anle, iBa, hawa ha no kenen ghen a sachi le!

22 “IBa na pala tsüdi pi hi cüdha. Anyi kesütan la Abawa nkenye tsü Atsawa tsüna thowa khe chüya nten, nu anyi kesütan la Atsawa nkenye nu Atsawa na pi ma ccüca nkechi tsü Abawa tsüna thowa khe chüya nten.”

23 Tsaseng wi Jisu na khapeghe wa ma sansikeyathu ketan kiza, “Nthu na mu kebenthu ha kemuthu na khatila mihhidha nu!

24 Hi nthu kizaden, atusenjuh-kechüthu nu kadimithu kejon na nthu mu keben ha muya mvu sa lela mu meya, nu nthu za keben ha zaya mvu sa lela za meya le!”

Samaria Nyi Kemehaiwa Pi Ajühkaghape

25 Tsaseng wi Ayenkesansi kesü na Jisu ghan-nan le gho nu khi, “Kesansiwa, hi anuphan kahang muyale kesalina khati nsathu yishü nu?”

26 Jisu na ma luneng, “Ntsawajüh na khatile khiben nu? No tsüthu pi khatile khimethaten nu?”

27 Ma khineng, “ ‘No nleben tsüdi, no kahang tsüdi, no kezü tsüdi, nu no kemeshen tsüdi sen nu Apvüwa n-Nyiza ntizenthu yishü; nu ‘No ketanla no ketizen ti njenphon tizenyalo.’

28 Jisu na khineng, “No khiti yadha, no wala tsüti satenlo, isathu no hangyaben.”

29 Isala Ayenkesansiwa na ma ketanla ma pi meshon benle sa mvu kesalina ma Jisu wi keü, “Thowa na ijenphonwa nu?”

30 Jisu na khineng, “Ciwi anyi kesü Jerusalem wina Jerikho wi cü keten nyu ji tengdsa ketenthu na gho ma ghanthenya nu ma tsanqaithu khuya nu ma kiccü pi shütu-hangtu teshi nu bvüa.

31 Tsü tsü wi keqhaikedi kesü na alen ciwi wa, isala ma anyi tsü muya nan alen kepawa wina tsü ghü sen nu bvüa.

32 Tsüti Levi nyi kesü la alen ciwi gho nu wa anyi tsüwa ghang chinan theng nu kepawa wina ghü sen nu bvüa.

33 Isala Samaria nyi kesü na ciwi kijünyu wa keten gho anyi tsü muya, nu ma anyi tsü mu pi ma lebengüccü.

³⁴Ma anyi tsüwa wi whala adeli nu kisengtssü pi ma yisü wi chicü nu athsü pi qhan cü. Isanu ma anyi tsü pi ma gada miwi chipvü wala kijünyi jjen kesü wi ma noncca cü.

³⁵Dhitsüwa wi ma rükatssü akutimen keni khushi pi ajjen tsü kehiewa cü nu ma kiza, 'Ma noncca benlalo, nu no ma ghen mangwa khaju dedi khe hi kegho neng wi pi no ccü neng shaben na.' "

³⁶Jisu na keü, "No kemeshen tsü, ha ma kecheng jawi thowa na anyi nyu ji ketengdsathu na kiccü kecüwa tsü jenphon ti kuli chicü nu?"

³⁷Ayenkesansiwa na luneng, "Anyi ma nantizenchi kecüwa tsü le!" Jisu na luneng, "Isathu no la whanu tsüti satenlo."

Jisu Na Martha Nu Maria Manyi Hhainankewa

³⁸ Jisu nu ma sansikeyathu na kijünyi wa keten anyu kesü wi ghoya nu ciwi nza kesü ma nyan Martha tsüna mathu ssiya.

³⁹Ma pvünonwa ma nyan Maria kesa na ben, ma Apvüwa ccü wi donki nu ma kesansijüh kinaben.

⁴⁰Martha na kekuli tsüdi sa pi ma lidhamang ben, tsalina ma gho nu khi, "Apvüwa, ipvünonwa na kekuli maben dhasha pi hi ketan kuli thsü keben ha no meshenchi nben kwe?"

⁴¹Apvüwa na ma luneng, "Martha, Martha! No pala kejon ghen ketizen sa nu lebengüccü ben,

⁴²isala kesütan nsenthu yishü. Maria na kemeshonwa kessiyadha, nu ma wina tsü khusen bvüya nbendha."

Luk 11

Jisu na Kekhie pi Kesansi

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹Ghanan kesü wi Jisu na apen kesü wi kekhe saben. Ma kekhe kesa cen seng wi ma sansikeyathu meshu kesü na ma wi gho nu khi, "Apvüwa, Johan na ma sansikeyathu sansi kecü ti no la ikhang sansi pi kekhe sa thsülo."

²Jisu na mathu wi kiza, "Nthu kekhe kesa wi hati khilo: 'Ithu Ba: N-nyan ya kemethawa sayalo; no Kadiyyi keghowa sayalo.

³Atsathangla nsenthu keyishü kedsakejjü pi ithu cülo.

⁴Ithu kesami teshi cülo, kepaghenanye ithu la nyu ithu tuwi kesazzi tsüdi teshi pi cüden. Ithu pi kemechu wi ndu thsüla.' "

⁵Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Keujüla nthu meshu kesü na aghaja non wi npvüshang kesü jjen wi wa nu ma kiza, ‘Ipvüshangwa, amesa be kecheng pi hi nna thsü benlalo.

⁶Ipvüshang kesü na kijünyi wa keten ijjen wi ghoben, nu hi kedsakejju mangla pi ma kecü nmi le!’

⁷Nu keujüla npvüshangwa na nduku wi ben nu no luneng, ‘Ilikesaghang nsa la yilo! Ajjen khendha, itsangathu nu hi la awe wi dudha. Hi shaghala mangla pi no cüya nbendha le!’

⁸Isathu khati saben nu? Hi nthu kizaden, no ma pvüshang ghenä ma shagha nu amesa pi no cüle nben lela no njüghela khieki kesa ghenä ma shagha nu no nsenthu yishü keben tsüdila pi no cüaben.

⁹Tsalina hi nthu kizaben: khielo, pi nthu cüben; bhalo, nthu muyaben; ajenka kekhalo, sha pi nthu cüben.

¹⁰Kepaghenanye khie keten nyi tsüdila pi cüben; bha keten nyi na muyaben, nu sha pi ajenka kekha keten nyi tsüdila cüben.

¹¹Nthu nyu ba kesathu thowa na ma tsawa na anga khiethu amaghang pi cüten nu?

¹²Nyelela, ma awegüghatsü khiethu ajjüssi pi cüten kwe?

¹³Nthu nkemehaithu lela pala kemehai pi nthu tsangathu kecü yen chü lethu, tang wi kebenwa Abawa tsü khaju khatila Kemetha Ghamu pi ma wi khie ketenthu cüben nu!”

Jisu nu Beelzebul

(Mat 12.22-30; Mrk 3.20-27)

¹⁴Jisu na ajühkhi meyalä kebenwa wi atsaghang jügüshi; nu atsaghang na kebvü seng wi anyi tsüna ajühkhi shagha, nu anyitenti na amansa.

¹⁵Isala anyithu pahan na khi, “Hawa ha Beelzebul atsaghangthu kediwa na kekhang pi ma cü nu ma atsaghangthu jügüshiya thsü ben le!”

¹⁶Kepathu na Jisu ghan-nan mvu kesalina ma Anyiza wina amankesa kulichilo khie.

¹⁷Isala Jisu na mathu kemeshen tsü chüya nu mathu wi kiza, “Diyyi kesü le kesü lela gishü zighe pi aghisaben lethu, kesie ben nten, nu atheghi kesü le kesü lela gishü zighe lethu, qancaden.

¹⁸Tsalina keujüla Satan kadiyyi tsüna gishü zighe pi aghisaben lethu, tsü khatinu nganya nu? Kepaghenanye nthu na Beelzebul na kekhang pi hi cü nu hi atsaghangthu jügüya benle khiben.

¹⁹Keujüla hi Beelzebul kekhang sen nu atsaghangthu jügü lethu, thowa na kekhang pi nthu nyithu cü nu tsüthu jügüshiya thsü nu? Tsalina nthu nyithu wina nthu na sazzi benle kesa chüshiya ben le!

²⁰Isala keujüla hi Anyiza kekhang sen nu atsaghangthu jügüshiya ben lethu, tsüna Anyiza Kadiyyi na nthu miwi ghodha.

²¹Anyi kezü kesü na aghitsanqai mehaitsü kiden pvü nu ma jjen hieben lethu, ma tsanqaithu tsüdila mehaitsü benden.

²²Isala anyi ma miwi kezüki kesü na gho ma chaya nu ma nondi keten aghitsanqaithu nu keben nyu wi ghanfü keyathu tsüdi gishü sen bvüden.

²³ “Anyi thowa na hi wiwa nye khe hi shunben, nu thowa na hi gweghe saghu nten khe ma tsü sa pi bvü zighe thsüaben.

Nkemehai Ghamuwa Na Keghoneng

(Mat 12.43-45)

²⁴“Khathansha wi anyi kesü gwo wi nkemehai ghamu tsü jügüshi chi khe ma wala ayyikeshü tsüdi wi kemnanpen bhaden. Keujüla ma pen tsü nmula lethu, ma ketanla ma wi khiden. ‘Hi kheni ijjen wi tsü wha nengden.’

²⁵Isanu ma wha neng nan ajjen tsü sametha nu kiden pi mehaitsü ketheng muya.

²⁶Tsaseng wi ma wala ma miwi nkemehaiki ghamu kepathu tagü ssi ghola ciwi hang wa. Tsüti kesa seng wi anyi tsüwa kahang na kheni miwi nmehaikila.”

Atsentsa Kemihhi

²⁷Jisu na ajüh ha kekhi seng wi anyitenti jawi nza kesü na magha nu ma wi khi, “Nza, no pvügha nu noncca keshaghawa tsüna khatila mihhidha nu!”

²⁸Isala Jisu na tsü luneng, “Tsü miwi la Anyiza jüh zaya nu nie ketenthu na khatila mihhidha nu!”

Amankesa Kekhie

(Mat 12.38-42)

²⁹ Anyitenti na Jisu vüsen keben wi ma khi, “Nansü nyithu ha khatila nmehaidha nu! Mathu na amankesa khie tenle, isala Jonah amankesa sa kechi miwi kepa pi mathu nccücadha.

³⁰ Kheni Jonah pi Nineve nyi ghena azensu kesü kesa tsüti Anyi Tsawa ha pi nansü nyithu ghena azensu kesü saden.

³¹ Ajühkekaghaten tsathang wi Sheba wi Kadijja na shagha nansü nyithu ha kimenniben, kepaghenanye ma diyyi wina Kadimi Solomon kemetsa kesansijüh tsü kinale bha gho. Ghangchilo! Hi nthu kizaden, he wi Solomon miwi kediki na ben le!

32 Ajühkekaghaten tsathang wi Nineve nyithu na shagha nthu kimenniben, kepaghenanye mathu na Jonah kesansi jüh zakeya wi mathu kesamithu wina leben khapegheya. Ghangchilo! Hi nthu kizaden, he wi Jonah miwi kediki na ben le!

Agwo wi Kewegüwa

(Mat 5.15; 6.22-23)

33 “Anyi thola ahula kesü canki pi kuthi nyelela pi palakhang cakhu wi chi nten. Isala anyi ciwi kedughothu ya kewegü muya thsüle kesalina ma tsü pi ahula kedonpen wi chiden.

34 N-nyon keni tsüna ngwo nnikecanki ti kesa. N-nyon keni tsüna mehaitzü ben lethu, ngwo maben la wegüben, isala n-nyon keni tsüna nmehaila lethu, ngwo la kejang ketan saden.

35 Tsalina no wi kewegüwa tsü yala kejang nsa thsüle kesalina kiden-keshayalo.

36 Keujüla ngwo maben wi kejang nmila kewegü na pong ben lethu, ahula kesü na kewegü pi no wegü cü keten ti tsü maben la wegüchang benden.”

Jisu na Farisithu nu Ayenkesansithu Kekimenni

(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

37 Jisu na ajüh kekhisha seng wi Farisi kesü na gho ma gweghe dsajjülo kesa ma cichi; tsalina ma wala dsajjüle donkiben.

38 Farisiwa na Jisu na akwen nmetsila dsajjü keben tsü mu pi ma mansa.

39 Tsalina Apvüwa na ma wi khi, “Nthu Farisithu na ahyi nu akhu ma mei wi qhu pi methasi saden, isala nthu non wi tsü achoghe nu nkemehai pi pong pvüden.

40 Kejüphonthu! Anyiza amei wi kesachiwa tsüna anon wi la nsachi kwe?

41 Isala nthu hyikhu wi keben tsü pi ketha-u cülo, isathu nthu ghenala pala tsüdila metha ben.

42 “Farisithu, nthu ghenala khatila qhethiketen saten nu! Nthu na aghang wwenja, ccügüshi, aghantsa, nu kepathu lela gishü tagha wi kesü pi Anyiza cüden, isala nthu na hang kemeshon nu Anyiza ketizenwa tsü teshiden. Nthu na hathu ha nu kepathu la nteshila nsathu yishü.”

43 “Farisithu, nthu ghenala khatila qhethiketen saten nu! Nthu na Sinagogthu wi apen kemehai ntsa pen wi ben nu asenkesapenthu wi nyu nthu nyuwaküla shalom kesa tsü nenden.

44 Nthu ghenala khatila qhethiketen saten nu! Nthu na ashüjgenthu anyithu na nchüla ma mei wi kegoe keten tsüti kesa.”

45 Ayenkesansithu kesü na ma wi khi, “Kesansiwa, no hati kekhi ha ikhang la kimenni ben le!”

⁴⁶Jisu na luneng, “Ayenkesansithu, nthu ghenana khatila qhethiketen saten nu! Nthu na akhhi kiyan ntsa pvüya nkesa tsü pi anyithu ghatsü wi chiden, isala nthu tsü akwenzza kesü la chang pi mathu khhi pvü keten tsü kiqa cü nten.

⁴⁷Nthu ghenana khatila qhethiketen saten nu! Nthu na nthu bamyithu na pathi kesa atusenjüh-kechüthu shüjjen tsisaden.

⁴⁸Nthu na nthu bamyithu na kekuli tsü mehaile saden, kepaghenanye nthu na mathu atusenjüh-kechüthu kepathi shüjjenthu tsisaden.

⁴⁹Ha jügi ghenana Anyiza Kemetsa na khi, ‘Hi atusenjüh-kechüthu nu nyilothu kesun pi mathu wi chiden; mathu na pahan pathi nu pahan meten-meshaben.’

⁵⁰Tsalina adechhü ayyi sahangkechi wina atusenjüh-kechüthu tsüdi kepathi ghenana nansü nyithu ha meten cüben,

⁵¹tsüna Abel kepathi na wala kekinyipen nu Kemetha pen manyi jüwi pathi kesawa Zekharia kecu ajukhi tsüna nansü nyithu miwi yaden. Anle, hi nthu kizaden, tsüthu jukhi tsü nansü nyithu miwi yaden!”

⁵²“Ayenkesansithu, nthu ghenana khatila qhethiketen saten nu! Nthu na palakechü shakhen tsü pi thengya; nthu na ciwi ndu, nu nyu na ciwi du mvu kebenthu lela khenden.”

⁵³Jisu na apen keteshi seng wi Farisithu nu Ayenkesansithu na sashüna ma then nu ma wi pala kejon pi keü,

⁵⁴tsü pi ma tie nu ma kekhizzi tsü ghanyale kesalina.

Luk 12

Nkenyeghe kesawa Kekitsan

¹ Tsü tsüwi anyi kejonla gho saghuya nu mathu khokho ccü kenniliben. Jisu na atuwa ma sansikeyathu wi kiza, “Farisithu zimi ghenana kiden-kesha yalo, tsüna mathu nkenyeghe kesawa tsü.

² Pala pi shanbhon kethengthu tsüdila pi nyu ccücaaben.

³ Kepaghenanye nthu na kejang wi mangwa khichi khe kewegü wi zayaben, nu ajjen non wi nkhenana mangwa le khichi khe ajjen mili ben nu jishachiaben.

Thowa Messi Nu?

(Mat 10.28-31)

⁴“Ipvüshangthu, hi nthu kizaden, kahangwa ha pathi lela tsaseng wi mangla saya nkebenthu tsü nmessi lalo.

⁵Thowa nmessithu yishü khe hi pi nthu kizaden, pathi kesa seng wi pi annighajü wi khala chia keten kekhangобенwa Anyiza tsü messiyalo. Anle, hi nthu kizaben, Ma messiyalo.

⁶“Akhükhü manga pi apisa keni wi jeü nten kwe? Isala Anyiza na tsüthu kesütan la mali nten.

⁷Tsüketan nyela nthu lissen lela tsüdi si senben. Tsalina nmessi lalo; nthu na akhükhüthu kejon miwi ma men jiki ben na!

Nyu Tuwi Khrista Kekhishi

(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸“Hi nthu kizaden, thowa na anyithu tuwi ma inyi le khishi khe Anyi Tsawa la Anyiza nyilothu tuwi tsü makesü khishiden.

⁹Isala thowa na anyithu tuwi ma inyi le nkishi la khe Anyi Tsawa la Anyiza nyilothu tuwi tsü makesü nkishi la shaben.

¹⁰ “Anyi kesü le kesü lela Anyi Tsawa keshunjüh khi lela kesami teshi pi cüben, isala thowa na nkemehaithu khi pi Kemetha Ghamu shun khe kesami teshi pi cüya nben.

¹¹“Anyithu na nthu ghan sen nu Sinagogthu, ahngthu, nyelela kekhang kesenthu tuwi ajühkaghaten wa lela nthu na khatile khi pi nthu sheikhi nu kesa lebenketizen nsa lalo.

¹²Kepaghenanye tsü tsüwi Kemetha Ghamu na nthu mangwa nkithu yishü khe pi nthu sansi cüben.

Keban Kejüphonwa Pi Ajühkaghape

¹³Anyitenti jawi meshu kesü na Jisu wi khi, “Kesansiwa, icünyuwa ya iba keben pi ishinyi theng kecü tsü gishü pi hi cülo kizalo.”

¹⁴Jisu na ma luneng, “Ipvüshangwa, thowa na hi pi nshinyi jü wi pendhewa nyelela keben kekishüwa sa thsü nu?”

¹⁵Nu ma mathu tsüdi wi khi, “Kiden-kesha yalo, nthu alentagha wi la pala ketepagha kekheneng yalo, kepaghenanye anyi kesü kahang men ha na ma pala kejon keben miwi nye, ma ben ntsawa saben lela tsü nye!”

¹⁶Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape ha khi pi mathu kiza, “Kuti jüwi keban kesü na ma lli wi pala kejon muyaden.

¹⁷Ma ketanla hati ma ccüneng wa, ‘Hi asu mukeyathu tsüdi pi ketheng pen nmidha. Hi khati sayadhanu ha?’

¹⁸Ma ketanla hati khi, ‘Hi hati saden, hi isabe tsü pheghe nu sa pi di kayi yaden, nu asu nu pala mukeyathu tsüdi pi ciwi tsanqai yaden.

¹⁹Tsaseng wi hi ketanla hi wi hati khiden, acenpvü kebenwa! No amapi kejon ghen nsenthu keyishü pala kemehai pi tsanqai yadha. Cca dsajjü, nu anonghethi hang yalo!’

²⁰Isala Anyiza na ma wi kiza, ‘Kejüphonwa! Shita no kahangli ha khuya lethu, thowa na no pala pi nghena tsanqai kethengthu ha tsüdi khuyaben nu?’ ”

²¹Jisu khi, “Anyithu Anyiza wi keben nyela mathu ketanla mathu ghenana saghu ketenthu na hati saben.”

Anyiza wi Kenondi Pen yalo

(Mat 6.25-34)

²²Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, “Hi nthu kizaden, nthu ketanla nthu gwosajjü ghenana mangwa dsajjü nu athsümeni mangwa mphimeni nu kesa meshen pi leben ketizen nsala.

²³Kepaghenanye kahang ha kedsakejjü miwi diki nu agwosajjü ha athsümeni miwi dikiben.

²⁴Aduwethu cüki tsü meshen nanlo: mathu amacü pi yang nu wwi nten; mathu pala pi ketheng pen nyelela asabe nmi; isala Anyiza na mathu ghanja benden. Nthu na awathu miwi ma men benki ntsale.

²⁵Nthu thowa na tsü meshen pi leben gükeccü ghenana ma kahangli sa pi si nengya mehai nu?

²⁶Keujüla nthu na pala kizzakeu lela noncca meya lethu mangkesa na kepawa cüki meshen pi leben güccü benten nu?

²⁷Ashaghathu keshigü cüki tsü meshen chi nanlo: mathu kuli nyelela mathu ghenana athsümeni sa nten. Isala hi nthu kizaden, Kadimi Solomon lela ma keben tsüdi sen nu athighi hathu ti athsümeni tsikemehai nsen le!

²⁸Anyiza na hati ahangwa nansü alli wi benla nu dhitsü wi pi annibhon wi mecang ketenwa tsisa cü lethu, ma tsü miwi nthu thsümeni sa pi ncüten kwe? Nthu kenondi na khatila zeng nu!

²⁹“Tsalina nthu na keshüthangla mangwa dsa nyelela mangwa jjü nu kesa meshen pi leben ketizen nsa lalo.

³⁰(Kepaghenanye ayyi wi Anyiza nkechüthu na pala hathu ha tsüdi meshenki benden.) Nthu Ba na nthu hathu ha nsenthu keyishü chüben.

³¹Isala ma Kadiyyi bha tegüya lethu ma pala hathu tsüdi pi nthu cüben.

Tang Wi Keben

(Mat 6.19-21)

³²“Akhang kizzawa, nmessi lalo, kepaghenanye Abawa na Kadiyyi pi nthu kecü tsüna ma kenenle.

³³Nthu keben tsüdi jeü nu apisa pi ketha-u cülo. Mme wa nkesa ji apisa hikhu tsü pi nthu ji saya nu nthu keben pi tang wi khiela zeng neng wa nkeben pen wi

tsanqai yalo, kepaghenanye ciwi kaghanfü na ghanfüya nben nu akimi la pvüya nben.

³⁴Kepaghenanye nthu keben na khiewa ben khe nthu leben la keshüthangla ciwi benden.

Amaghathu na Hie keben

³⁵“Athsü pi nthu geshi qhanya nu anni cankiya nu kiden-kesha benyalo.

³⁶Tsüna amaghathu na mathu pvüwa na keshanyi kemishu wina gho neng keten hie keben tsüti kesa. Ma khathansha wi gho ajenka kekha chi khe mathu wan wa sha pi ma cüden.

³⁷Amaghathu kiden sen nu hie keben wi mathu pvüwa na gho mu keyathu na kemihhi ntsa. Hi nthu kizaden, ma gholä ma geshi qhanya nu mathu yala donkiya thsü nu kedsakejjü pi mathu cüben.

³⁸Ma ghaja non wi nyelela atsathang keten pang wi gho lela kiden sen nu hie keben mu keyathu na kemihhi ntsa.

³⁹Ha meshen yalo; keujüla ajjen pvüwa na kaghanfü gho keten tsü chü lethu ma hieya nu kaghanfü yala ma jjen yasa thsü nkesa le.

⁴⁰Nthu na kiden sen nu hie nbenthu yishü, kepaghenanye Anyi Tsawa na nthu meshen nkeben jüwi ghoaben.

Amagha Kemehaiwa nyelela Nkemehaiwa

(Mat 24.45-51)

⁴¹Pitor na khi, “Apvüwa, no ajühkaghape ha ikhang ghenä ketanla anyi tsüdi ghenä khiben nu?”

⁴²Apvüwa na luneng, “Thowa na amagha kemehaiwa nu kemetsawa nu? Tsüwa tsüna ma pvüwa na ma yala ajjen tsüdi miwi kediwa sa thsü, nu matsü wina kedsakejjü pi amagha kepathu cü thsü kesawa tsüle!

⁴³Amagha hati sa keben wi ma pvüwa na gho mu keyawa na kemihhi ntsa le!

⁴⁴Ntsakhiwa, hi nthu kizaden, ma amagha tsüwa pi ma keben tsüdi miwi kediwa sa thsüaben.

⁴⁵Isala keujüla amagha tsüwa tsüna ma ketanla, ipvüwa na matsü kesie seng wi ccüna gho nengben isa khi nu amagha kepathu nza npvüza la kiccü, dsa nu jju pi adina ben lethu,

⁴⁶ma pvüwa na ma meshen nu chü nkeben tsü wi ghanan kesü gho neng shaben. Apvüwa na gho ma ketsendhipi nu pi ajüh nkeyathu jawi khala chiaben.

⁴⁷“Amagha kesü ma pvüwa na ma sa thsü mvu keben chü nu ma tsüthu tsü sale kesa kiden-kesaya nu nsa lethu kejon tughu ma kihhe ntsa saben.

48 Isala amagha thowa na ma pvüwa na ma sa thsü mvu keben nchüla pala pahan sa nu kekihhe-u sa khe kezeng-u ketan ma kihheben. Kejon pi cü kethengwa wi kejon yaden; tsü miwi ji kayi pi cü kethengwa wi ji kayi yaden.

Jisu Na Gishü zighe Kecüwa

(Mat 10.34-36)

49 “Hi anni pi ayyi wi chile gho, nu tsüna qhe shagha lethu khatila inonghe ten nu!

50 Hi baptiz kesü nsathu yishüben, nu hi tsü npi kecen chu khatila leben güccü ten nu!

51 Nthu na hi kecca sengho ayyiwa cüle meshen ben kwe? Hi nthu kizaden, kecca nyele, isani gishü zighe kesawa tsü.

52 Khili nten na meshu manga theghi na gishü zigheaben, meshu kecheng na keni shun nu meshu keni na kecheng shun isaben.

53 Abathu na mathu tsathu shun, nu atsathu na mathu bathu shun; ajjathu na mathu ngathu shun, nu angathu na mathu jjathu shun; anyiethu na mathu cünyiethu shun, nu acünyiethu na mathu nyiethu shun isaben.”

Matsüwa Tsü Chüyalo

(Mat 16.2-3)

54 Jisu na anyithu wi kiza, “Nthu na akulukeshü na nishuwa gho keten muya lethu, atsangho le bendhale khiden, nu ntsakhiwa tsüti saden.

55 Nu nthu na acülawa meghü na sho gho lethu, yeng wa tendhale khiden, nu ntsakhiwa tsüti saden.

56 Nkenyeghe kesathu! Nthu na ayyi nu akulu ghang nu atsannen khiyaden; isathu nthu mangkesa na nansü kahang tsüwa ha chü meya nu?

No Nankemeghüwa Ssinu Mehaiyalo

(Mat 5.25-26)

57 “Mangkesa na no ketanla nghena kemeshonwa saya nten nu?

58 Keujüla anyi pahan na nthu ssinu ajühkaghaten nu ajühkekaghaten pen wi wa lethu, nthu piketsü sa nu alenca wina ma ssinu kicennali tsü südheyalo. Keujüla nthu na tsüti nsa lethu, ma nthu ssinu pendhewa wi wa nu nthu pi ayenkesenwa kwen wi chiaben, nu nthu pi atssüzü sa thsüaben.

59 Hi nthu kizaden, nthu na asakhenwa apisa kesü la pi npi kedhikhi chu nthu na shhughoya nben.”

Luk 13

Kesami wi khapegheya nyethu Keshü

¹Tsü tsüwi anyi pahan na Pilat na Anyiza nkechü nyi Galilee nyithu na ahhansha sa pi Anyiza kinyi keben pathi kesa cüki pi Jisu kiza.

²Jisu na mathu wi khineng, “Galilee nyithu tsüti pathi kesalina nthu na mathu Galilee nyi kepathu miwi samiki le meshen ben kwe?”

³Nyele! Hi nthu kizaben, nthu na kesami wi khapeghe meya lethu, nthu la mathu ti shüaben.

⁴Siloam wi anyi meshu tagha nu tazen aducü kezhü na qanca dugho mathu kecenthi kesathu tsü khati nu? Nthu tsü mathu na Jerusalem wi kahang kepathu tsüdi miwi nmehaiki le meshen ben kwe?”

⁵Nyele! Hi nthu kizaden, nthu na kesami wi khapeghe meya lethu, nthu la mathu ti shüaben.”

Achanton mabi Nkebünwa pi Ajühkaghape

⁶Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape ha pi mathu kiza: “Anyi kesü ma lli wi khhaghavüton kesü na ben. Ma mabi laya le bha wa, isala kesütanla mu meya.

⁷Tsalina ma alli kehiewa wi kiza, ‘Ghangchilo, hi amapi ha kecheng khhaghavüton ha wi mabi laya le ghang gho lela kesütanla mu meya. Ha shüchilo! Mangkesa na ha pi hati ayyi khenla ben thsü nu?’

⁸Isala alli kehiewa na khineng, ‘Kediwa, amapi hawa ghenla makesasalo. Hi ma ccü chhükevüli nu ayyi kemehai pi chiaden.

⁹Isanu vvüthi wi mabi bün lethu mehaidha, isala keujüla mabi nbünla lethu tsü shüchilo.’ ”

Jisu Na Sabbath tsathang wi Nza Kesü sa pi Mehaikecü

¹⁰Sabbath tsathang kesü wi Jisu na Sinagog wi nyu sansiben.

¹¹Nza kesü nkemehai ghamu na amapi tagha nu tazen ma miwi ben kesalina ma sanaa nu meshonqhe shagha meya kukela lenketsen nyi kesü ciwi ben.

¹²Jisu na ma mukeya wi ma cichi nu khi, “Nzawa, no kesakinaa wina mehahi yaden!”

¹³Jisu na ma kwen chang pi nzawa miwi chi, nu ma wan meshonqhe shaghaya nu Anyiza seng.

¹⁴ Isala Sinagog wi kediwa na Jisu na Sabbath tsathang wi nyu sa pi mehahi kecü ghenla ma lebenminu nu anyithu wi khi, “Ciwi ithu kekuli kesa ghenla ghanan tugho na ben, tsalina tsü ghanan jüwi gho nu nthu sa pi mehahi yathu khe Sabbath tsathang wi ngho lalo.”

¹⁵Apvüwa na ma wi khineng, “Nthu nkenyeghe kesathu! Nthu tsüdila Sabbath tsathang wi nthu mesü nyelela gada ma jjen wina lisha sen wa atssü pi jju thsü nten kwe?”

¹⁶Khili he wi Abraham shicübvügha nza kesü Satan na amapi tagha nu tazen ma bhen pi theng; Sabbath tsathang wi ma nkelisha chi cü-u kwe?”

¹⁷Ma luneng kechi tsüna ma ghinyithu tsüdi sa pi jüghe thsüa, isala anyithu tsüdila ma amankesa sa kechi ghenana ononghe.

Hanuwencü pi Ajühkaghape

(Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸Jisu na keü, “Anyiza Kadiyyi hana khati kesa nu? Hi ha pi mangwa ghapeya mehai nu?”

¹⁹Tsüna hati kesa: Anyi kesü na hanuwencü khuya nu sen wa ma lli wi vvüchi. Tsüna shigü shagha ma ton kesü saya, nu awathu na gho ma cünathu wi mathu ghacen sayaden.”

Azimi pi Ajühkaghape

(Mat 13.33)

²⁰Jisu na kheneng keü, “Hi Anyiza Kadiyyi ha pi mangwa ghapeya nu?”

²¹Tsüna hati kesa: Nza kesü na azimi pahan khuya nu pi ashijü kecheng wi awheng maben kuwenghu pi azü npi keceng chu theng.”

Ajenka Kemanghanwa

(Mat 7.13-14,21-23)

²²Jisu na Jerusalem wi kewalen sala anyuti nu anyu kejon pvüdhi wa nu nyu sansi.

²³Anyi pahan na ma wi keü, “Kesansiwa, anyi kezeng-u ketan hangsha yaben kwe?” Jisu na mathu luneng,

²⁴“Ajenka kemanghanwa wi dule nthu piketsü salo; kepaghenanye anyi kejon na ciwi dule saben isani duya nben.

²⁵Ajjen pvüwa shagha ajenka khenyaben; tsaseng wi nthu na akhemi wi ngan nu hati khila ajenka kekha ben, ‘Kediwa, ikhang ghenana ajenka shachi cülo!’ Ma khineng, ‘Nthu na khiewa na gho khe hi nthu nchü le!’

²⁶Tsaseng wi nthu na khineng ben, ‘Ikhang na no gweghe dsa nu jju, no alen wi ikhang sansi le!’

²⁷Isala ma khineng ben, ‘Nthu na khiewa na gho khe hi nthu nchü. Nthu gheshighena nyithu, hi wina bvülo!’

²⁸ Nthu na Abraham, Isak, Jakob, nu atusenjüh-kechüthu tsüdi na Anyiza Kadiyyi wi ben, isala nthu pi akhemi wi chi ketheng kemu wi nthu na qai nu ayha kemeküliben.

²⁹ Anyithu na ayyi niduwa, nishuwa, nu acülawä, aghawa wina ghola Anyiza Kadiyyi kemishu wi donkipen.

³⁰ Isanu khili asakhen sa kebenthu na atu sa, nu khili atu sa kebenthu na asakhen saben.

Jisu Na Jerusalem Nanketizen

(Mat 23.37-39)

³¹ Tsü tsüwi Farisithu pahan na Jisu wi gho nu ma wi kiza, “No apen ha wina bvü nsathu yishü, kepaghenanye Herod na no pathi mvuben.”

³² Jisu na mathu luneng, “Wala whewhe kizala, ‘Hi nansü dhitsü ha atsaghangthu jügüshi nu kesakinaathu sa pi mehaiaben, nu kecheng ghanan wi hi kekuli sacen yaben.’

³³ Isala hi nansü, dhitsü, nu pitsü ha ilen wi ntenthu yishüben; kepaghenanye atusenjüh-kechü kesü tsüna Jerusalem wi ketan khe khiewi la ma pathi nben.

³⁴ “O, Jerusalem, Jerusalem! No atusenjüh-kechüthu pathi, nu Anyiza nyilothu kesun pi no wi kechi tsü alon pi kecenthi le! Hi khaju tughu awegübvü na ma gisha pi ma zzathu ghong keten ti ikwen chang pi n-nyithu tsüdi ghatisen ben mvu, isala nthu na hi ya tsüti nsa thsü mvu le!

³⁵ Ghangchilo, nthu Kekinyijjen teshiaden. Hi nthu kizaden, matsü na gho nu nthu na ‘Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wina gho ketenwa kecüwa salo,’ npi kekhi chu nthu na hi mu nbendha.”

Luk 14

Jisu Na Kesakinaa Nyi Kesü sa pi Mehaikecü

¹ Sabbath tsathang kesü wi Jisu na Farisithu jawi kedi kesü jjen wi dsajjüle wa, nu anyithu na Jisu ghang ben.

² Ciwi anyi kesü atssü tsakenpvü na Jisu wi gho,

³ Jisu na Farisithu nu Ayenkesansithu wi keü, “Sabbath tsathang wi nyu sa pi mehai kecü ayen benla nmi nu?”

⁴ Isala mathu na mangla nkhi la. Jisu na anyi tsüwa sa pi mehai cü nu kesun pi bvü thsüa.

⁵ Tsaseng wi Jisu na mathu wi khi, “Keujüla nthu meshu kesü na atsa nyelela amesü süpon kesü ben nu Sabbath tsathang wi atssükhang wi khulidu lethu, Sabbath tsathang wi nthu na wan wala tsü zanshiya nben kwe?”

⁶Isala mathu na ha ghenang mangla khi pi ma luneng meyala.

Mezamegüshu Nu Kijünyi ssikeya

⁷Jisu na kijünyi thu na apen kemehai ntsa kessi keben kemu wi ma ajühkaghape ha pi mathu tsüdila kiza;

⁸“Nyu na keshanyi kemishu wi no qhechi lethu, wala apen kemehai ntsa witsü ndonki lalo. Kepaghenanye ma nmiwi kedikiwa la qhechi thengla ben.

⁹Isathu apvüwa nshinyi qho qhekechiwa na gho no wi ‘Ma yala apen ha wi donki thsülo,’ khithu, ciwi no apen kemehaiwa wina ssanwa wi cüle kesa jügheben.

¹⁰Tsalina nyu no qhechi lethu, wala apen ssanwa ntsawa wi donkiyallo, isathu npvüwa na ghola no wi ‘Ipvüshangwa, shhughola apen kemehai ntsawa wi benyalo,’ isa khiben. Isathu no akejjenthu tsüdi tuwi keseng pvüyaben.

¹¹Kepaghenanye anyi kesü le kesü lela ma ketanla ma sa pi dithang ketenwa zansha cüben, nu thowa na ma ketanla ma satemeni ten khe zanki cüben.”

¹²Tsaseng wi Jisu na ajjen pvüwa wi kiza, “No aghanen nyelela shitawa nün kedsa wi nyu qhechi lethu, npvüshangthu, nshilithu, njenphon kebanthu, nqhechi lalo, kepaghenanye mathu la no qhechi nu nji tsü dhineng cüben.

¹³No kemishu kesü sa lethu, ketha-u, akwen nu accü nkemehaithu, nu anyon nkemuthu qhechilo,

¹⁴isathu no kemihhi muyaben, kepaghenanye mathu na no dhinengya nben. Anyiza na anyi kemehaithu keshü wi hangneng-keshagha ghanan wi no dhineng cüben.”

Kemishu Keti Kesü Pi Ajühkaghape

(Mat 22.1-10)

¹⁵Ciwi meshu kesü na miz kete wi donki keben ajüh ha zaya nu Jisu wi khi, “Anyiza Kadiyyi kemishu wi donkiya ketenthu na khatila mihhi nu!”

¹⁶Jisu na ma wi khi, “Ciwi anyi kesü na kemishu keti sa nu anyi kejonla qhechi.

¹⁷Kemishu tsü kecu wi ma ma maghawa kesun pi akejjenthu wi kiza thsü, ‘Ghalo, pala tsüdila kiden yadha le!’

¹⁸Isala mathu tsüdila ketizen khie wa. Anyi atuwa na amaghawa wi kiza, ‘Hi alli kesü shei theng, tsalina tsü ghang nwathu yishü benle, hi tizen chicülo.’

¹⁹Kesüwa la khi, ‘Hi amesü süpon tagha shei theng nu tsüthu ghang waden, hi tizen chicülo.’

²⁰Kepawa na khi, ‘Hi hajü iwubvü yatheng, tsalina hi ghaya nten.’

²¹Amaghawa na kheneng whala ha tsüdi khi pi ma pvüwa kiza. Apvüwa na ma lebenminu ntsa saya nu ma maghawa wi kiza, ‘Wan wala alentonti nu anyuti wi ketha-u, anyon nkemu, nu akwen nu accü nkemehaithu tsüdi ssinu gho nenglo.’

²²Tsaseng wi amaghawa na khi, ‘Kediwa, no kekhi tsüti sadhale, nu he la apen na ben le!’

²³Tsalina apvüwa na amaghawa wi khi, ‘Wala alentonti wi nu anyuti wi anyithu ci sengho ijjen pongya thsülo.

²⁴Kepaghenanye hi nthu kizaden, anyi hi kishi qhechi kethengthu kesütanla itsse tsü dsa nben!’ ”

Sansikeyawa Na Kesa-u

(Mat 10.37-38)

²⁵Kuti anyitenti keti kesü na Jisu gweghe wa keten wi ma khapeghe wa mathu wi kiza,

²⁶“Anyi kesü le kesü lela ma hi wi ghala ma ba nu ma jja, ma wubvü nu ma tsangathu, ma cünyu nu ma tssüggüthu, nu ma ketanla ma ketizen miwi hi tizen nkeya tsü ma hi sansikeya nyi nsa qo.

²⁷Thowa na ma ketanla ma kross pvünu isen nie n-gha khe ma hi sansikeya nyi saya nben.

²⁸Keujüla nthu meshu kesü na aducü zhü mvu ben lethu, ma atuwa sa donki nu khaju pi tsü saben khe hesha nanlo. Ma apisa tsü sacenkeya benla nmi khe n-ghang chithu yishü.

²⁹Keujüla ma tsüti nsa lethu, ma aducü giketegü seng wi tsü sacen meyala lethu tsü kemuthu tsüdila ma nankeqhe,

³⁰nu hati khiben, ‘Anyi hawa ha kekuli sa shagha, isala sacen meyaladha.’

³¹Keujüla kadimi kesü na anyi hazar tagha ssi wa kadimi kepawa anyi hazar ngwe ssi gho ketenwa tsü ssi sa lethu, ma atuwa sa donki nu ma kadimi kepawa tsü chaya benla nye khe sūdhe meyathu yishü.

³²Keujüla ma tsüti nsa lethu, kadimi kepawa na alen kesie wi keten na ma nyilothu kesun chi nu manyi jüwi gweghe kemehai sale keü thsüben.”

³³Jisu na khi, “Tsü makesü nthu thola nthu keben-keyeng tsüdi teshi nkesa tsü hi sansikeya nyi saya nben.

Amcü Ma men Nkemi

(Mat 5.13; Mrk 9.50)

³⁴“Amcü na mehai, isala keujüla ma kesheng bhatagha lethu, mangwa sa nu tsü sheng thsüya mehai nu?

³⁵Tsüna ayyi nu kepa ghenala mangla nmehai; tsü pi khalaben. Kinayalo, keujüla nthu na akhuna pvüten lethu!”

Luk 15

Khaghaneni Bhakitagha

(Mat 18.12-14)

- ¹Ghanan kesü khajana kekhüthu nu kesami nyithu kejonla Jisu jüh kinale gho,
- ²Farisithu nu Ayenkesansithu na kicennali nu khi, “Anyi hawa ha kesami nyithu ssiya nu mathu gweghe dsajjü ben le!”
- ³Tsalina Jisu na ajühkaghape ha pi mathu kiza:
- ⁴“Keujüla nthu meshu kesü na khaghaneni meza ben nu tsüthu jawi kesü bhatagha lethu, ma khati saben nu? Ma khaghaneni achentugu nu tugu tsü pi amou wi teshi theng nu kesü kebhataghawa tsü npi mukeya chu bhawa ben.
- ⁵Ma tsü mukeya seng wi ma nonghe ntsa sanu pila ma depfü wi chi pie
- ⁶nu ma jjen wi wha ma pvüshangthu nu ma jenphonthu cigu chi nu mathu wi khi, ‘Hi gweghe anonghelo, kepaghenanye hi ikhaghaneni bhatagha kesawa tsü mu neng yadha!’
- ⁷Hi nthu kizaden, tsü makesü, ketsatan nyi achentugu nu tugu leben nkhapeghela mehai kesathu miwi kesami nyi kesü leben khapeghekeya ghenat tang wi anonghe ntsa saben.

Apisatsen Bhakitagha

- ⁸“Keujüla kinyibvü kesü na apisatsen tagha keben wi kesü bhatagha lethu, ma khati saben nu? Ma ahula canki sen nu ma jjen jju nu tsü npi mukeya chu bhaben.
- ⁹Ma tsü mukeya seng wi ma pvüshangthu nu ma jenphonthu cigu chi nu mathu wi khi, ‘Hi gweghe anonghelo, kepaghenanye hi ipisatsen bhatagha kesawa tsü mu neng yadha!’
- ¹⁰Hi nthu kizaden, tsü makesü, Anyiza nyilothu na kesami nyi kesü leben khapeghekeya ghenanonghe ntsa saben.”

Atsawa Bhakitagha

- ¹¹Jisu na khi, “Ciwi anyi kesü na atsa keni ben.
- ¹²Ghanyiwa na ma ba wi khi, ‘Iba, keben tsü ishei pi hi cülo.’ Tsalina ma ba na keben tsü pi ma tsa keni gishü cüa.
- ¹³Ghanan keu seng wi atsa ghanyiwa na ma keben tsüdi pi jeüya nu apisa sen nu ma jjen teshi bvüa. Ma diyyi kelensie wi wa ma kenen wi hang nu ma pisa tsüdi pi dedi khia.

- 14**Ma keben tsüdi dedikhi kesa seng wi azeng na diyyi tsüwa tsüdi wi gho nu ma mangla nmila.
- 15**Tsalina ma ayyi ciwi kahang nyi kesü jjen wi kulile kewa wi anyi tsüwa na ma kesun pi ma lli wi avüthu noncca thsü.
- 16**Ma avüthu tsse tsü la dsa mvuthi sa, isala thola mangla pi ma ncü.
- 17**Asakhen wi ma ketanla ma chüya nu hati khi, 'Iba jjen wi kedenga kekulithu tsüdila mathu nkedsakhi saben lethu hi he wi ghamathi shüa tendha le!
- 18**Hi shagha nu iba jjen wi whaden, nu hi hati ma wi khiden, "Iba, hi ntuwi nu Anyiza tuwi la samidhale.
- 19**Hi pi ntsa le nci qo ladha; hi pi no kedenga kekulithu kesü ti sa thsülo."
- 20**"Tsalina ma shagha nu ma ba jjen wi wha. "Ma ajjen na kelensie wi keten wina ma ba na ma muya; ma leben güccü, nu bvüwa ma tsawa khüntaggü nu ma kimang.
- 21**Atsawa na khi, 'Iba, hi ntuwi nu Anyiza tuwi la samidha le! Hi pi ntsa le nci qo ladha!'
- 22**Isala ma ba na amaghathu cichi nu khi, 'Wanwan wala athsümeni kemehai ntsawa sengho ma pvü thsülo. Akwenzza keqhan nu accüguwen pi ma pvü thsülo.
- 23**Tsaseng wi wala amesü zza kekunonwa tsü sengho pathilo, isanu ithu anonkeghe sala mishu na!
- 24**Kepaghenanye itsawa hana shü nan ma hangneng yadha, ma bhatagha nan ma mu neng yadha.' Isanu mathu na kemishu saben.
- 25**"Tsü tsüwi atsa keqhaiwa na alli wi ben; nu ma ajjen tetsaki kegho wi akhwikesa nu kenashü hhai zaya.
- 26**Tsalina ma amagha kesü cichi nu keü, 'Mangwa saben nu?'
- 27**Amaghawa na ma wi kiza, 'Ncünüyuwa na ajjen wi gho nengdha; nu ma kemehai sala gho neng kesa ghen nba na amesü zza kekunonwa pathi pi mishuben.'
- 28**Acünyu keqhaiwa na ma lebenminu ntsa sa nu ajjen non wi ndulaben, tsalina ma ba na shhugho ma la nduku wi dugholo khie.
- 29**Isala ma ma ba wi khi, 'Meshen nanlo, hi amapi haju ha nssümagha kesü ti no kekuli sa, nu hi khiela njüh kekhi nkinala nsa. No mangwa pi hi cü nu? Aneni zza lela pi hi cü nu ipvüshangthu ssinu nmishu thsü le!
- 30**Isala atsa hawa tsü no keben tsüdi sen wa keqheza menkedsathu wi dedikhia nu gho neng nan no ma ghen amesü kekunonwa pathi ben le!'

³¹Abawa na luneng, 'Itsawa, no keshüthangla hi gweghe benden, hi keben tsüdila nji.

³²Isala ithu anonghe nu kemishu-ule, kepaghenanye ncünyuwa ha shü nan ma hangneng yadha, nu ma bhatagha nan mu neng yadha.' "

Luk 16

Kenonccawa Achoghe nkemehai

¹Jisu na ma sansikeyathu wi khi, "Ciwi keban kesü ma keben kenonccawa amagha kesü ben. Nyu na kebanwa wi ma maghawa na ma pisa pi yasa benle kiza.

²Tsalina ma maghawa cichi nu khi, 'Hi ncüki zaya keben ha khati saben nu? No hi keben kenoncca cüki kezhü tsüdila sengholo, kepaghenanye no pi itsanqai kenonccawa sa thsü ntendha.'

³Amaghawa na ma ketanla ma ccüneng, 'Ipvüwa na hi pi kenonccawa nsa thsüdhale khiben. Hi khati sa nu? Hi ayyi chhü lela kezü nmi, nu kuwhe wa nan nyu tujüghe.

⁴Khili hi khati saten khe chüyadha! Ipvüwa na hi pi kenonccawa nsa thsü la lethu, ipvüshangthu yala mathu jjen wi hi ssiya thsüden.'

⁵Tsalina ma anyi ma pvüwa menpvü kebenthu tsüdila cighu chi. Ma atuwa wi keü, 'No ipvüwa men khaju pvüben nu?'

⁶Ma khineng, 'Adeli apfü meza pvü benle.' Kenonccawa na ma wi kiza, 'Nmen kepvü cüki kezhü na he wi ben na, wan gho donki nu deni zhü chilo.'

⁷Tsaseng wi ma kepawa keü, 'No khaju pvüben nu?' Ma luneng, 'Asu akhhide hazar kesü pvü benle.' Kenonccawa na ma wi kiza, 'Nmen kepvü cüki kezhü na he wi ben na, wan gho donki nu meza tazen zhü chilo.'

⁸Achoghe nkemehai kenonccawa hawa pvüwa na ma hati kekuli ghena ma seng; kepaghenanye ayyi ha wi anyithu na anyi kewegü wi kebenthu miwi mathu choghe nmehaila atsanqai kenoncca cho chü kayiben."

⁹Nu Jisu na khi, "Tsalina hi nthu kizaden: ayyi keben ha sen nu nthu pvüshangthu bhayalo, isanu nthu keben nmila lethu, mathu na nthu ssi pi anuphan jjen wi chiya ben na.

¹⁰Anyi kesü le kesü lela pala kezeng-u wi noncca pi mehai meya lethu, kejon wi la noncca pi mehaiya nben.

¹¹Isathu keujüla nthu na ayyi wi keben ha kenoncca wi jühtsentsa sa meya lethu, khatinu atsentsawa kenoncca tsü pi nthu nondi chiya mehai nu?

¹²Nu keujüla nthu na nyu ji kenoncca wi jühtsentsa sa meya lethu, thowa na nthu ji tsü pi nthu cüya mehai nu?"

¹³ "Amagha kesü na apvüwa keni nssümagha saya nben; ma kesü nanmeghü nu kepawa ghali; ma kesü jühya nu kepawa nkhichi saben. Nthu na Anyiza nu apisa keni qho kekuli saya nben."

Jisu na Kekhi jüh Pahan

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)

¹⁴Farisithu tsüdila ma jüh ha zakeya wi Jisu nankeqhe, kepaghenanye mathu na apisa tepaghaden.

¹⁵Jisu na mathu wi kiza, "Nthu ketanla nthu sa pi anyithu tuwi meshonle saden, isala Anyiza na nthu leben chüben. Kepaghenanye anyi na mangwa meshen pi ketikesie saten khe tsüna Anyiza tuwi mang men la nmi.

¹⁶ Johan Baptizwa tsü kecu Mosa Yenwa nu atusenjüh-kechüthu na kezhüchi tsüna ben gho; tsü nten na Anyiza Kadiyyi cüki Ajühkemehaiwa pi anyithu sansi kechi wi tsüdila ciwi dule apiketsü sa.

¹⁷ Ayenwa wi keshenki kesüla yasale kesa na atssan nu ayyi bhatagha kesawa la lekete.

¹⁸ "Npvüza kesü na ma wubvü teshi nu nza kepawa yaya lethu, ma keqheza saben; nu anyi thowa na keyishawa kinyibvü tsü yaya khe keqheza saben.

Kebanwa nu Lazar

¹⁹"Ciwi keban kesü na athsümeni ma men kedhu ketan sen nu atsathangla ma nonkwenzhi hang.

²⁰Ciwi ketha-u nyi la kesü ma nyan Lazar kesa na ma gwoben khuma-khujü pvü ketenwa tsüna nyu na ma pie nu kebanwa jenka wi ghoden,

²¹ma kebanwa miz wi anün keqanca tsü dsaya benle meshenden. Affüthu na gho ma kekhuma tsü menniden.

²²Ketha-uwa na shü wa nu tangnyilothu na ma ssi wa tang kemishu wi Abraham kete wi donki thsü. Kebanwa la shü nu pi vhüa,

²³ma keshü yyi (Hades) wi ben nu ketizen sa ntsa nu ghangchi nan kelensie wi Lazar na Abraham kete wi keben muya.

²⁴Tsalina ma jisha, 'Iba, Abraham! Hi tizenthu Lazar kesun pi ma kwenzza pi atssü tsütson sengho imili zügü decca cülo, kepaghenanye hi he anni wi ketizen sa ntsa ben le!'

²⁵Isala Abraham na khi, 'Itsawa, meshenchilo, no kahang tsüwi pala kemehai tsüdi pi no cüdha, isala Lazar tsü nkemehai tsüdi muya. Isala ma khili tsü ma he wi ccawadha, nu no ketizen saben.

²⁶Tsümiwi la ithu jüwi ayyiku kedhu kesü ben, tsalina he wina nthu wi kimvu kebenthu lela tsü pvüdhiya nben, nu thola nthu wina ikhang wi keghoya nbenle.'

²⁷Kebanwa na khi, 'Isa lethu iba Abraham, hi no wi khieben, Lazar kesun pi iba jjen wi wha thsülo,

²⁸ciwi icünyuthu ma manga ben. Mathu la ketizen kesa pen wi ha n-gha thsüle kesalina ma ya whala mathu kitsanchi thsülo.'

²⁹Abraham na khi, 'Mosa nu atusenjüh-kechüthu na mathu kitsanben, ncünyuthu na mathu kekhi jüh tsü kina keya-ule.'

³⁰Kebanwa na khineng, 'Tsü ketan na cen nbenle, iba Abraham! Isala keujüla anyi pahan keshü wina hangshagha mathu wi wha lethu, mathu na mathu kesami wina khapegheya benle.'

³¹Isala Abraham na khi, 'Keujüla mathu na Mosa nu atusenjüh-kechüthu jüh nkina lethu, anyi pahan na keshü wina hangshagha wha lela mathu juya nben.'
”

Luk 17

Kesami

(Mat 18.6-7,21-22; Mrk 9.42)

¹Jisu na ma sansikeyathu wi kiza, "Pala anyithu sa pi kesami wi khulidu thsüa kebenthu tsüna sa metsi ben, isala anyi thowa na tsüthu sa pi sa thsü khe ma ghen qhethiketen saden!

²Hathu jawi kizza ntsawa sa pi khuliwa thsü kesawa na alon keti kesü pi ma sun wi hugiya nu atssükedone wi qanca du kesawa la ma ghen mehai le!

³Tsalina nthu na mangwa kuli khe kiden-kesha yalo! "Keujüla ncünyuwa na sami lethu, ma khachi, nu ma leben khapegheya lethu, ma kesami teshi cülo.

⁴Keujüla ma ghanan kesü wi ntuwi tagü tughu sami nu tagü tughu ntuwi ghola, 'Hi leben khapeghe yadha,' isa khi lethu, no ma kesami teshi pi ncüthu yishü."

Kenondi

⁵Apostelthu na Apvüwa wi khi, "Ikhang kenondi sa pi ji kayi cülo."

⁶Apvüwa na luneng, "Keujüla nthu na kenondi hanuwencü kesü cu la ben lethu, nthu na khamegüton kesü wi 'No ketanla shhugho nu wala atssükedone wi hang walo,' khi lela tsüna nthu jühkina ben.

Amagha Kesü Kekuli

⁷"Keujüla nthu na amagha kesü pi allica thsü nyelela khaghaneni noncca thsü theng. Ma alli wina gho lethu, nthu na kaghaji ghola dsajjü yalo ma kizaten kwe?"

⁸Tsüti kesawa nye, nthu na ma wi khiben, 'Hi kedsakejjü kiden cülo, nu hi dsajjü keben jü kugü pi hi cü nu tsaseng wi ccüna no dsajjü yalo.'

⁹Amaghawa na ajüh kekina ghenana ma keseng npvü qo kwe?

¹⁰Tsü makesü nthu la nthu na salo kekiza tsüdila kesa seng wi hati khiben, 'Ikhanga na amagha melethu; ikhang na ikhang kekuli sa chidha.' "

Jisu na meshu Tagha sa pi Mehaikecü

¹¹Jisu na Jerusalem wi wa keten len sala Samaria nu Galilee manyi jüwi ghoya.

¹²Ma anyu wi wa keten wi agükedsakenaa nyi meshu tagha na gho ma metuya. Mathu na temeja wi ngan nu magha,

¹³"Kesansiwa, Jisu, ikhang nantizen chicülo," isa khi.

¹⁴Jisu na mathu muya nu mathu wi khi, "Wala keqhaikedithu yala nthu ghang thsülo." Isanu mathu alenca wi wa keten sa pi mehaiya.

¹⁵Mathu jawi meshu kesü na ma sa pi mehaiya kesa muya nu kheneng gho jisha nu Anyiza seng.

¹⁶Ma ghola Jisu ccü wi nkhwendu nu ma seng. Anyi tsüwa na Samaria nyi kesü.

¹⁷Jisu na khi, "Meshu tagha sa pi mehai cü theng; kepathu meshu tugu khie nu?"

¹⁸Mangkesa na asang kesü ha ketan kheneng gho Anyiza seng ben nu?"

¹⁹Jisu na ma wi kiza, "Shagha nu whalo, no kenondi na no sa pi mehai cüdha."

Anyiza Kadiyyi Ghoketen

(Mat 24.23-28,37-41)

²⁰Farisithu pahan na Anyiza Kadiyyi na kusi gho ben nu kesa Jisu wi keü. Ma keluneng na "Anyiza Kadiyyi na hati mukeben gho nben.

²¹Anyi thola 'Ghangchilo, he wi ben le!' Nyelela 'Ka wi ben le!' khiya nben, kepaghenanye Anyiza Kadiyyi na nthu jawi ben."

²²Tsaseng wi ma sansikeyathu wi khi, "Nthu na Anyi Tsawa tsathang tsü muya mvuthi kesa matsü na ghoben, isala nthu na tsü muya nben.

²³Ciwi anyi pahan na nthu wi kizaben, 'Ghangchilo, he wi benle!' nyelela 'Ghangchilo, ka wi benle! Isala tsü ghang nwa lalo.

²⁴Kepaghenanye ayyi ccügwen kesü wi atsancwe chithu pahanwa la muya keten tsüti Anyi Tsawa kegho tsathang la makesü saben.

²⁵Isala ma atuwa sala nansü nyithu kwen wi ketizen sa ntsa nu nyu na ma meya mvula nsathu yishü.

²⁶Noah tsü wi kesa tsüti Anyi Tsawa tsü wi la saben.

- ²⁷ Noah na ahun wi duya nu atssüketi na gho anyi tsüdi meyanthi kesa ghanan kecu anyi tsüdila dsa nu jju, keshanyi sa.
- ²⁸ Tsüna Lot tsü wi tsüti saben. Anyi tsüdila dsa nu jju, pala shei nu pi jeü, pi yang nu ajjen saben.
- ²⁹ Lot na Sodom keteshi ghanan wi tang wi anni nu annilon tsangho pi mathu mecangthi khia.
- ³⁰ Tsü makesü Anyi Tsawa na nyu ya ma kemu thsü ghanan wi tsüti saben.
- ³¹ “Tsü ghanan wi keujüla anyi kesü ajjen mili wi ben lela kheneng ajjen non wi dula ma tsanqaithu khuyale nsala; tsüti alli wi kebenwa la ajjen wi nwaha neng lalo.
- ³² Lot wubvü cüki tsü meshen yalo.
- ³³ Anyi thowa na ma kahangli hangsha yale sa khe dediaben; nu thowa na ma kahangli dedichi khe hangsha yaben.
- ³⁴ Hi nthu kizaden, tsü ghaja wi meshu keni gweghe awe kesü wi jenben lela kesü ssiya nu kepawa teshiaben.
- ³⁵ Nza meshu keni gweghe asu süben lela kesü ssiya nu kepawa teshiaben.
- ³⁶ Anyi meshu keni na gweghe allica ben lela kesü ssiya nu kepawa teshiaben.
- ³⁷ Sansikeyathu na ma wi keü, “Apvüwa, khiewa nu?” Jisu na luneng, “Khiewa keshü kamang na ben khe ciwi akamang kemcüwathu na saghu benden.”

Luk 18

Denyile Nu Pendhewa Pi Ajühkaghape

- ¹ Jisu na ajühkaghape kesü pi mathu kiza nu mathu na keshüthangla khieben nu accükwen-nshü lalo kesa mathu sansi.
- ² Ma khi, “Anyuti kesü wi Anyiza nmessi nyelela anyithu nyuwakü nketen pendhenyi kesü ben.
- ³ Anyuti tsüwa wi denyile kesü na gho ma kemeshon shei khi cülo kesa ma wi ‘Hi nankemeghüwa tuwi ishei khi cülo,’ khie khie saden.
- ⁴ Matsü kesie pendhewa na male khi, isani asakhen wi ma ketanla ma wi khi, ‘Hi Anyiza nmessi nu anyithu n-nyuwakü lela
- ⁵ denyile hawa ha hi pondeja wadha nu hi ma jühkaghaten pi cüaden, nyelethu ma ghoneng-ghoja nu hi ilidhamang waben.’ ”
- ⁶ Apvüwa na khi, “Nketsatan pendhewa na kekhi tsü kina yalo.

⁷Anyiza na ma nyithu aghanan le aghaja lela ma wi khie ketenthu shei khi cü nben kwe?

⁸Hi nthu kizaden, ma wan nu mathu shei khi cüben. Isala Anyi Tsawa na kegho wi ma ayyi wi kenondi muyaben ma?"

Farisi nu Ayenkesansiwa pi Ajühkaghape

⁹Jisu na ajühkaghape ha pi anyi mathu na tsatanle nu kepathu meshensa ketenthu wi kiza.

¹⁰"Kuti tsüwi meshu keni gweghe Kekinyijjen wi kekhie sa wa: kesü na Farisi nu kepawa na khajana kekhü.

¹¹Farisiwa na ma kepa ngan nu khie: 'Anyiza, hi no sengle, kepaghenanye hi anyi kepathu ti pala tepagha, ntsatan, nyelela keqheza nyi nye. Hi no seng, kepaghenanye hi khajana kekhüwa katsü ti nye.

¹²Hi hapta kesü jüwi keni tughu ziden, nu hi mukeya tsüdi wi gishü tagha wi kesü pi no cüden.'

¹³Isala khajana kekhüwa tsü temeja wi ngan nu ma mmi la pieki pi tang wi n-ghang, isala ma leben wheng nu khi, 'Anyiza, hi kesami nyi kesü ha nantizen chicülo!'

¹⁴Jisu na khi, 'Hi nthu kizaden, Farisiwa tsü nyela khajana kekhüwa tsüna Anyiza ssinu meshonya nu ma jjen wi whadha. Kepaghenanye anyi kesü le kesü lela ma pi dithang ketenwa satemeni cüden, nu ma satemeni ketenwa sa pi di cüden.' "

Jisu Na Sawegü pi Ghanyithu Kecü

(Mat 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵Anyi pahan na Jisu yala ma kwen chang pi mathu tsangathu miwi chi thsüle kesalina ssinu gho. Sansikeyathu na tsü muya nu mathu ssi kitagha.

¹⁶Isala Jisu na ghanyithu cichi nu khi, "Ghanyithu yala hi wi gho thsülo, mathu nkhenla, kepaghenanye Anyiza Kadiyyi na hathu hati kesa ji.

¹⁷Ha meshenyalo! Anyi kesü le kesü lela ghanyi kesü ti Anyiza Kadiyyi tsü ya nkeya tsü khiela ciwi duya nben."

Kebanwa

(Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸Judah nyi ccülikesa kesü na Jisu keü, "Kesansi kemehaiwa, hi anuphan kahang muya le kesa ghenla khati nsathu yishü nu?"

¹⁹Jisu na ma keü, "No mangkesa na hi pi kemehaiwa le citen nu? Anyiza ketan khe anyi thola kemehai nmi.

²⁰No ayenkhukechithu tsü chüben: ‘Keqheza nsala; nyu npathila; n-ghanfüla; milikemesa wi thola nkimennila; nba njja kinyikü yalo.’ ”

²¹Anyi tsüwa na luneng, “Hi ghanyi keben tsü wina ayenkhukechi hathu tsüdi nie yadha.”

²²Jisu na ha zakeya wi ma wi khi, “Ciwi la no pala kesü nkulithu yishüben. No keben tsüdi pi jeü nu apisa pi ketha-u cülo, isathu tang wi no keben benya ben; Tsaseng wi ghala hi nie yalo.”

²³Isala anyi tsüwa na ajüh ha zaya theng nu ma hathana wa, kepaghenanye ma keban ntsa kesü.

²⁴Jisu na anyi tsüwa hathana keben tsü muya nu khi, “Keban na Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na khatila dhu nu!

²⁵Keban kesü Anyiza Kadiyyi wi dule kesa na sunsiesa kesü na aghaceng ku wi keshhuwa la lekete.”

²⁶Anyi ma jüh ha kizathu na keü, “Isathu thowa hangshaya mehai nu?”

²⁷Jisu na khineng, “Anyi na sa nkeyawa tsü Anyiza na saya mehai.”

²⁸Tsaseng wi Pitor na khi, “Ghangchilo, ikhang na ikhang jjenthu teshi nu no nieden.”

²⁹Jisu na mathu wi khi, “Anle, hi nthu kizaden, anyi thowa na Anyiza Kadiyyi ghena aijen, awubvü, acünyuthu, abajjathu, nyelela atsangathu teshi khe

³⁰ma khili kahang wi tsü miwi mu nengya nu kahang gho keten wi anuphan kahang muyaben.”

Jisu na kecheng tughuwa Ma Keshü Cüki Kekhi

(Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34)

³¹Jisu na sansikeyathu Taghakeni ssi wa mathu kiza, “Kinalo! Ikhang na Jerusalem wi shu tendha, nu ciwi atusenjüh-kechüthu na Anyi Tsawa ghena zhü ketheng tsüdila sacen yaben.

³²Ma ghan pila Judah nyi nkenyethu kwen wi chiaben, mathu na ma nankeqhe, ma metsimeni, nu ma meshuki saben.

³³Mathu na ma kihhe nu ma pathiaben, isala ghanan kecheng seng wi ma hangneng shagha ben.”

³⁴Isala sansikeyathu na hathu ha mangla nchü; ajüh jjügi tsüna mathu tuwi kuthi kesalina mathu na Jisu khi kebenwa tsü nchü la.

Jisu na Anyon Nkemu Kekuwhe Kesü sa pi Mehaikecü

(Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52)

- ³⁵Jisu na Jerikho tetsaki gho keten alen wi anyon nkemu nyi kesü na donki nu kuwhe ben.
- ³⁶Ma anyitenti na wa keten hhai zakeya wi “Mangwa saben nu?” keü.
- ³⁷Mathu na luneng, “Nazareth nyiwa Jisu na waden le!”
- ³⁸Ma maghala, “Jisu, David tsawa! Hi nantizen chicülo!” isa khi.
- ³⁹Anyi ma tuwi ketenthu na ma ssi kitagha nu ma ccen benlo khi. Isala ma tsü miwi misiki jisha, “David tsawa, hi nantizen chicülo!”
- ⁴⁰Tsalina Jisu ngan wa nu anyi anyon nkemuwa tsü ssinu ma wi gholo khi. Ma tetsaki kegho wi Jisu na ma wi keü,
- ⁴¹“Hi nghena mangwa sachi thsü mvuben nu?” Ma luneng, “Kesansiwa, hi ya pala mu nengya mvuben.”
- ⁴²Jisu na ma wi khi, “Ghangchilo, no kenondi na no sa pi mehai cüdha.”
- ⁴³Tsümeysi ma nyon na pala muya, nu Anyiza seng nu Jisu nie wa. Anyitenti na tsü kemu wi mathu tsüdila Anyiza seng.

Luk 19

Jisu nu Zakhia Manyi

- ¹Jisu na Jerikho wi du nu pvüdhi waden.
- ²Ciwi khajana kekhü kedi ntsa kesü ma nyan Zakhia na ben, ma keban kesü.
- ³Ma Jisu tsü ghangchi mvu sa, isala ma kizza-kemelu nyi kesü nu anyitenti ghen ma Jisu mu meya.
- ⁴Tsalina ma anyitenti tu wina bvü wa Jisu na wa keten len wi ambaton kesü wi ki nu ghang ben.
- ⁵Jisu na ciwi ghola yaki Zakhia ghang chi nu khi, “Zakhia, wan dugholo! Hi nansü njjen wi nbenthu yishüben.”
- ⁶Zakhia na kaghaji dugho ma nonghe ntsa sa nu ma ssiya.
- ⁷Anyi tsü kemuthu tsüdila nbvümugho wa, “Anyi hawa ha kesami nyi kesü kejjjen sala ma jjen wi ben wadha!”
- ⁸Zakhia na shagha nu Apvüwa wi kiza, “Kinachilo, Apvüwa! Hi keben gishü pahan pi ketha-u cüaden, nu keujüla hi anyi pahan mechu nu nyu ji khuya theng lethu, hi tsümiwi keshen mejü pi ma cüaten le!”
- ⁹Jisu na ma wi kiza, “Nansü hangshakeya na ajen ha wi ghodha, kepaghenanye anyi ha la Abraham shicü kesü.

10Anyi Tsawa tsüna anyi bhatagha kesathu bha nu hangsha yale gho.”

Rükatssü pi Ajühkaghape

(Mat 25.14-30)

11Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape kepa wi la khi pi ma jühkina kebenthu kiza. Ma Jerusalem tetsaki wa tendha, nu mathu na Anyiza Kadiyyi tsüna wan gho tendhale sa.

12Tsalina ma khi, “Kedi nyi kesü diyyi kelensie wi kadimi saya nu kheneng ajjen wi ghole sa.

13Ma npi kewa wi ma maghathu tagha cichi nu rükatssü kesüsü pi mathu gishü cü nu khi, ‘Hi npi kegho neng chu ha pi asensa benlalo.’

14Isala ma nyithu na ma nanmeghü nu ma seng wi nyilothu kesun pi hati khi thsü, ‘Ikhang na anyi hawa pi ikhang kadimiwa sa thsü mvu nben.’

15“Anyi tsüwa na kadimi saya nu ghoneng. Ma apisa pi cü ketheng ma maghathu na khajuju kiyiya khe chüyale kesalina ma tuwi gholo kesa ahza khuchi.

16Atuwa na gho nu khi, ‘Kediwa, no rükatssü kesü pi hi kecü tsü pi tagha kiyidha.’

17Ma pvüwa na ma wi kiza, ‘Mehaidha, no amagha kemehaiwa. No pala kizzakeu wi jühtsentsa kesalina hi no pi anyunutithu tagha kenonccawa sa thsüden.’

18Amagha keniwa na gho nu khi, ‘Kediwa, no rükatssü kesü pi hi kecü tsü pi manga kiyiyadha.’

19Ma pvüwa na ma wi la khi, ‘No anyunutithu manga kenonccawa saben.’

20Amagha kepawa na gho nu khi, ‘Kediwa, nrükatssü tsüna he wi ben, hi athsü pi meju pi theng le!

21No kecügü nyi ghen a hi no messi, kepaghenanye no nji nkenye lela yaden, nu no pi nkeyangchi wi lela wwiden.’

22Kediwa na ma wi khi, ‘No amagha nkemehaiwa! Hi njüh tsü sen nu no meshensa den. No hi kecügü nyi nu iji nkenye lela yaten nu hi pi nkeyangchi wi lela wwiden kesa chüben.

23Isathu, mangkesa na ipisa tsü pi apisajjen wi chi nsa nu? Isalethu hi kegho neng wi ma kekiyi muya kesa le!’

24Tsaseng wi ma anyi ciwi ngan kebenthu wi kiza, ‘Ma wi rükatssü tsü khuya nu pila amagha ma kwen wi tagha kebenwa tsü wwa cülo.’

25Isala mathu na ma wi khi, ‘Ma rükatssü tagha bendha le!’

26 Ma khineng, ‘Hi nthu kizaden, anyi kesü le kesü lela pala pahan kebenwa pi wwa neng cüben, isala thowa na mangla nmi khe ma keu kebenwa tsü lela sen bvüaben.

27 Khili hi nankemeghüthu, hi mathu miwi kadimi nkesa thsü mvuthu tsü ssi gho ituwi na mathu pathilo.’ ”

Khang Ntsanu Jerusalem wi Kedu

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Jhn 12.12-19)

28 Jisu na hati khi nu mathu tuwi na Jerusalem wi wa.

29 Ma Oliv Yikha wi Bethfage nu Bethani manyi kete wi kegho wi ma sansikeyathu meshu keni kesun pi ma tuwi wa thsü,

30 nu hati khi, “Nshinyi tuwi anyu wi tsü walo, nshinyi ciwi du lethu gada zza kesü nyu ma miwi npi keben pi hugi ketheng muya benna tsü lisha sen nu he wi gholo.

31 Keujüla nyu na nshinyi wi mangkesa na nshinyi tsü lisha ben nu keü lethu, nshinyi na Apvüwa na ha nsenthu yishü benle ma kizalo.”

32 Tsalina manyi na wa nan Jisu na manyi kekiza ti muya.

33 Manyi wala gada zza tsü lisha keben wi ma pvüwa na manyi wi keü, “Nshinyi mangkesa na tsü lishaben nu?”

34 Manyi na luneng, “Apvüwa na ha nsenthu yishüben.”

35 Isanu manyi na tsü ssinu Jisu wi gho. Tsaseng wi mathu na athsü pi gada zza miwi shi nu Jisu yala ma miwi donki thsü.

36 Ma tsü miwi na wa keten wi anyithu na mathu thsü pi alen wi shi.

37 Ma wa Oliv Yikha wina kedugho len Jerusalem kete wi wa keten wi ma sansikeyathu anyitenti na jisha sen nu Anyiza seng nu mathu na amankesa keti mukeya ghen ma seng.

38 Mathu na hati khi: “Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wina gho ketenwa Kadimi kecüwa salo! Tang wi kecca na ben nu Anyiza nyanthang keyawa salo.”

39 Farisithu pahan na anyitenti jawi na Jisu kiza, “Kesansiwa, no sansikeyathu ya ccen benlo kizalo!”

40 Jisu na luneng, “Hi nthu kizaden, keujüla mathu na ccen ben wa lela alon hathu ketanla magha shagha ben.”

Jisu na Jerusalem Ghena Kiqai

41 Ma anyunutiwa tsü tetsaki gho nu mukeya wi tsü ghen qai,

⁴²nu khi, “Keujüla no nansü mangwa na kecca ghen nsenthu yishü khe tsü chüshiyathu mehai kesanan! Isala no khili tsü nmudha!

⁴³Kepaghenanye nghena matsü na ghoden, ciwi nghinyithu na akhweti sa pi no vüya nu alen tsüdi wi no khenyaben.

⁴⁴Mathu na anyi nkhweti non wi kebenthu nu no la yasatha saben; nu alon kesütanla ma pen wi nben laben, kepaghenanye no Anyiza na no hangshayale kegho tsüwa tsü nchüla.”

Jisu na Kekinyijjen wi kewa
(Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; Jhn 2.13-22)

⁴⁵Tsaseng wi Jisu na Kekinyijjen wi dula asenkesathu jügüshi,

⁴⁶nu mathu wi khi, “Ntsawajüh wi Anyiza na kekhi hati khi theng, ‘Hi Kekinyijjen pi kekhe jjen kesü saden,’ isala nthu na tsü pi kaghanfüthu keben pen saben le!”

⁴⁷Jisu na atsathangla Kekinyijjen wi nyu sansi. Keqhaikedi ntsathu, Ayenkesansithu, nu anyi ccülikesathu na ma pathi mvu sa,

⁴⁸isala mathu na tsüti kesa len mu meya, kepaghenanye anyithu tsüdila ma jühkekhi tsü kesütanla nteshi mvula kinaben.

Luk 20

Jisu kekhangkeben Cüki Kekeü
(Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33)

¹Ghanan kesü Jisu na Kekinyijjen wi anyithu sansi nu Ajühkemehaiwa pi khi keben wi keqhaikedi ntsathu, nu Ayenkesansithu pi keshenpfüthu gweghe gho

²nu ma wi khi, “Ikhang kizalo, no mangwa kekhang wina hathu ha saten nu? Thowa na no hathu saya kemehai kekhang pi no cü nu?”

³Jisu na mathu luneng, “Khili hi la nthu wi pala kesü keü ten na hi kizalo.

⁴Johan baptism tsüna Anyiza wina la anyi wina gho nu?”

⁵Mathu na mathu jawi keccücanli wa, “Ikhang na khatile khi nu? Keujüla ikhang na ‘Anyiza wina le’ khithu, ma isathu ‘Mangkesa na nthu Johan n-nondi nu?’ khiben.

⁶Isala ithu na ‘Anyi wina le’ khithu, anyitenti ha maben la alon pi ikhang kecenthiaben, kepaghenanye mathu na Johan tsüna atusenjüh-kechü kesü le nondiden.”

⁷Tsalina mathu na “Ma khiewa na gho khe ikhang nchü le,” khineng.

⁸Jisu la mathu wi khi, “Isathu hi la mangwa kekhang wina hathu ha saten khe pi nthu kizaya nben.”

Kemeshentsse Ili Kedengathu pi Ajühkaghape

(Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12)

⁹ Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape ha pi anyithu kiza: “Anyi kesü na kemeshentsse pi yang nu pi alli tsü kedengathu kwen wi denga chi nu matsü kesie kijünyi wa.

¹⁰ Kemeshentsse bi kewwi tsüna kegho wi ma amagha kesü kesun pi kedengathu wi ma shei khie wa thsü. Isala kedengathu na amaghawa tsü kiccü cü nu mangla pi ma ncüla kesun pi ghoneng thsü.

¹¹ Tsalina ma amagha kepawa kesunchi; isala kedengathu na tsü la kiccü pi kejügheya ntsa sa thsü, nu mangla pi ma ncüla kesun pi ghoneng thsü.

¹² Tsaseng wi ma amagha kechengwa la kesunchi; kedengathu na ma la mesa-mena cüa, nu ma jügüshia.

¹³ Tsaseng wi alli pvüwa na khi, ‘Hi khati sadha nu? Hi itsa hi kaghaliwa tsü kesun chiden; mathu na ma nyuwakü metsi!’

¹⁴ Isala kedengathu na ma muya meyi khokho wi khi, ‘Hawa ha alli pvüwa tsa le! Ikhang na ma pathi nu ma keben pi ikhang ji saya na!’

¹⁵ Tsalina mathu na ma zansen shhula athsütsa wi ma pathia. “Isalethu, alli pvüwa na kedengathu miwi khati saben nu?” Jisu na keü.

¹⁶ “Ma ghola anyi tsüthu tsü pathi nu alli tsü pi kedenga kepathu cüaben,” Anyithu na tsü zakeya wi “Ntsakhiwa tsüti saben le!” khi.

¹⁷ Jisu na mathu ghang nu keü, “Isalethu, Ntsawajüh ha jügi ha mangwa nu? ‘Alon, ajen kesathu na pi ma men nkemi ti meya mvula kesawa tsüna tsüdi miwi aghutiwa sa shaghadha.’

¹⁸ Kesü le kesü lela alon tsü miwi keqancawa kecencha zigheaben, nu keujüla alon tsüwa na kesü miwi qanca lethu, tsü pacha pi ma nikhu saben.”

Khajana pi Kechi Cüki Kekeü

(Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17)

¹⁹ Keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na apen ciwi na Jisu ghanyale sa, kepaghenanye ma ajühkaghape ha khi pi mathu shun keben chüya; isala mathu na anyithu messia.

²⁰ Tsalina mathu na matsü kemehai hie, mathu nyu melli pi atsentsa ghe sala wa Jisu jüh kekhi zzi chüya nu ma ghan pi Rom ahng kekhang kekhu wi chiale sa.

²¹ Wahhaithu na Jisu wi khi, “Kesansiwa, ikhang na no kekhi nu kesansijüh tsüna meshon. No nyu nankepapa nsa isala anyi ghen a atsentsa Anyiza lenwa tsü pi nyu sansiden kesa chüben.

²² Ithu khajana pi Rom Kadimiwa kecü ayen benla nmi khe ikhang kizalo.”

²³Isala Jisu na mathu cho tsü chüya nu mathu wi khi,

²⁴“Rükatssü kesü pi hi ccücalo. Tsü miwi thowa mmi nu ma nyan zhüki theng nu?” Mathu na “Rom Kadimiwa le” khinengchi.

²⁵Tsalina Jisu khi, “Isathu mangwa na Kadimiwa ji khe pi Kadimiwa cülo; nu mangwa na Anyiza ji khe pi Anyiza cülo.”

²⁶Ciwi mathu anyithu tuwi na ma ghan meyala, tsalina mathu ccen ben nu ma jüh kina pi amansa.

Hangneng-keshagha Cüki Kekeü

(Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27)

²⁷Sadukithu na anyi keshü wina hangneng-shagha nbenle khiden. Mathu pahan Jisu wi gho nu keü,

²⁸“Kesansiwa, Mosa na ithu ghen ayaen ha zhüchi: ‘Keujüla npvüza kesü na atsanga nmila ma wubvü teshi nu shü wa lethu, keshüwa shicü benya thsüle kesalina ma cünyu yala denyilewa tsü yaya thsü nsathu yishü.’

²⁹Kheni kuti tsüwi cünyu nyi tagü na ben. Keqhaiwa na ma wubvü yaya nu atsanga nmila shü.

³⁰Tsaseng wi ma cünyu keniwa na denyilewa tsü yaya,

³¹nu kechengwa la tsüti sa. Ma tagü qho denyilewa tsü yaya nu atsanga nmila shü.

³²Asakhenwa denyilewa la shü.

³³Keshü wi hangneng-keshagha tsathang wi nzawa tsüna thowa wubvü saben nu? Ma tagü tsüdila ma ssiben kesalina.”

³⁴Jisu na mathu wi khineng, “Anyithu na kahang hawa wi keshanyi saden,

³⁵isala anyithu keshü wina hangneng-keshagha qothu nu kahang ghaketen wi hang ketenthu na keshanyi sa nben.

³⁶Mathu na tangnyilothu ti sa nu shü nben. Mathu na Anyiza tsangathu sadha, kepaghenanye mathu na keshü wina hangneng-shaghadha.

³⁷Mosa la keshüthu na hangneng-shaghaben kesa mechanshu khi. Aghangbhon kemecang cüki wi ma Apvüwa tsü pi ‘Abraham Nyiza, Isak Nyiza, nu Jakob Nyiza’ khi.

³⁸Ma hangkeben Nyiza khe keshü Nyiza nye, kepaghenanye tsüdila ma wina hangben.

³⁹Ayenkesansithu pahan na khi, “Kesansiwa, mehaitsü luneng chidha!”

⁴⁰Kepaghenanye mathu na pala pi ma keü kü wa.

Messiya Cüki Kekeü
(Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37)

- ⁴¹Jisu na mathu keü, “Khati nu Messiya tsüna David shicüle khiya mehai nu?
⁴²Kepaghenanye David na ma ketanla Zakeci lesüshen wi khi, ‘Apvüwa na iPvüwa wi khi: Ikwen ajewa donkiyalu;
⁴³hi nghinyithu pi nccü kenni pen npi kesa thsü chu.’
⁴⁴David na ma pi ‘Apvüwa’ ci lethu, khati nu Messiya tsüna David shicü saya mehai nu?”

Jisu na Ayenkesansithu Ghena Kitsankechi
(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

- ⁴⁵Anyi tsüdi ma jühkina keben wi Jisu na ma sansikeyathu wi kiza,
⁴⁶“Nthu na Ayenkesansithu ghena kiden-keshayalo; mathu na agwo- mejuwa kaghazuthu pvünu kegoe nu asenkesapen wi nyu mathu nyuwaküla shalom kesa nen; Sinagogthu nu apen kemehai ntsawa nu kemishu wi kinyikü pen wi ben mvu ketenthu;
⁴⁷denyilethu miwi na mathu ghena kemehaiwa saya nu mathu jjen shuya, nu ammi sala kekhie kesie sa ketenthu le! Mathu kemeten tsüna tsüdi miwi nmehai ntsawa saten le!”

Luk 21

Denyilewa Na Keben Khukechi
(Mrk 12.41-44)

- ¹Jisu na ghangkevüli chi nan kebanthu na mathu keben pi Kekinyijjen keben kechipen wi cüchi keben muya,
²nu ma denyile ketha-u kesü la pisa kenmiewa keni pi cüchi keben muya.
³Ma khi, “Denyile ketha-uwa hana kepa tsüdi miwi kejiki pi chidha.
⁴Kepaghenanye kepathu na mathu keben kejon qei wina pi chi, isala denyile hawa tsü ma sen nu hang keten keben tsüdi pi chidha.”

Jisu na Kekinyijjen Keyasa Cüki Kekhi
(Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2)

- ⁵Sansikeyathu pahan na keben pi Anyiza kecü nu alon kemehai pi Kekinyijjen tsikemehai sa ketheng cüki keccünengli ben. Jisu na khi,
⁶“Nthu na mu keben ha tsüdi matsü na gho lethu, alon kesütanla ma pen wi nbenla benle; tsüdila pasha ben le!”

Agükeccü nu Kemeten-kemesha
(Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷Mathu na keü, “Kesansiwa, hathu ha kusi saben nu? Nu hathu ha sa keten wi zensu khati saben nu?”

⁸Jisu khi, “Nyu nthu nmechu thsüle kesalina kiden-kesha yalo, kepaghenanye anyi kejon na inyan wina hati khi ghoben, ‘Hi Khrista le’ nu ‘Matsü na ghodha.’ Isala mathu nie nwala.

⁹Nthu na aghikesa nu kekivvü jüh zakeya wi lela nmessila. Kepaghenanye hathu ha atuwa nsathu yishü, isala asakhenwa tsüna npi tetsaki le!”

¹⁰Ma mathu wi khi, “Diyyi kesü na diyyi kepawa ssinu aghisa ben, nu kadiyyi kesü na kesü ssi kesali ben.

¹¹Ciwi ameghükujü ntsa saben; apen tsüdi wi azeng nu adhagha saben; nu tang wi qhethiketen nu amankesa saben.

¹²Isala hathu tsüdi npi kesa tuwi nyu nthu ghan pi metenmesha; nthu ssi wa Sinagogthu wi ajühkaghaten nu nthu pi atssüzüjjen wi chiaben; inyan ghena nyu nthu ssinu kadimithu nu kekhang kesenthu tuwi waben.

¹³Hana nthu ghena Ajühkemehaiwa pi kekhi tsü kemehai kesü saben.

¹⁴Matsü npi wina khatile khi pi nthu ketanla nthu sheikhiya nu kesa lebengüccü nben lalo,

¹⁵kepaghenanye hi nthu ghinyithu thola nthu matang nu shunya nkesa ajühthu nu kemetsa pi nthu cüben.

¹⁶Nthu bajjathu, nthu cünyuthu, nthu shilithu, nu nthu pvüshangthu na nthu ghan pi nyu kwen wi chi nu mathu na nthu pahan pathiaben.

¹⁷Anyi tsüdila inyan ghena nthu nanmeghü ben.

¹⁸Isala nthu li wi assen kesütanla bhataghaya nben.

¹⁹Zükeqhe nganyalo, nu nthu ketanla nthu hangsha yaben na.

Jisu na Jerusalem Keyasa Kekhi

(Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰“Nthu na khathansha wi süpahizithu na Jerusalem vüsen keben muya khe tsüna wan yasa tendhale kesa chüyaben.

²¹Tsaseng wi Judea wi kebenthu na ayikhathu wi bvü wa nsathu yishü; anyunutiwa non wi kebenthu na bvüshu; nu ayela wi ketenthu na anyunutiwa wi ndu lalo.

²²Kepaghenanye hathu ha tsüdi Ntsawajüh na kekhi tsü sacenya thsüle kesalina ‘Kemeten-kemesha tsathang’ saben.

²³Tsü tsathang wi nza atsa-npvü ketenthu nu kinyibvü atsa ssi ketenthu ghenaxatila qhethiketen saten nu! Ayyi ha miwi qhethiketen hathakina na ghoben, nu Anyiza wi kemeten na anyithu miwi ghoben.

²⁴Njünnu pi pahan süthi nu kepathu ssinu diyyi tsüdi wi atssüzü sa waben; nu Judah nyi nkenyethu na mathu tsü npi kecu chu Jerusalem cüten ben.

Anyi Tsawa na Ghoketen

(Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵“Aghani, asha, nu ghotsithu wi amankesa saben. Ayyi miwi diyyi tsüdila ketizen sa nu atssükedone kaghamo ghenax messi ben.

²⁶Anyithu na ayyi ha wi gho ketenwa ghenax messi pi shüca waben, kepaghenanye tang wi kekhangthu tsüdi pakuliaben.

²⁷Anyi Tsawa na kekhang sen nu anyankethang sala akulukeshü miwi ghoden.

²⁸Khathansha wi hathu sa shagha khe nthu na shagha yaki ghangchilo, kepaghenanye nthu hangshakeya na tetsakidha.

Khaghavvüton wina Chükeya

(Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹Tsaseng wi Jisu na ajühkaghape ha pi mathu kiza: “Khaghavvüton nu achanton kepathu tsüdi meshenchilo.

³⁰Khathansha wi tsüthu wa kaghani shigü shagha keten muya khe mazu wa tendha kesa nthu na chüyaden.

³¹Tsü makesü, nthu na hathu ha sa keben kemu wi Anyiza Kadiyyi na gho tendha kesa nthu na chüyaben.

³²“Anyi khili hang kebenthu tsüdi npi keshü tuwi hathu ha tsüdila sacen ben kesa meshenyalo.

³³Atssan nu ayyi na nmilaben, isala ijüh tsü khiela nmila sa nben.

Hie Nbenthu Keyishü

³⁴“Nthu na dsajjü deja nu nansü kahang ha ghenax meshen pi leben-güccü nu atsathang tsüwa yala wan ghola aca ti nthu yaya thsü nsale kesalina meghe-metsashhu benlo.

³⁵Kepaghenanye tsüwa tsüna ayyi wi anyi tsüdi miwi ghoden.

³⁶Nthu na sa ketenthu ha tsüdi wi la mehairsü benyax kemehai kezü muya nu Anyi Tsawa tuwi nganyale kesalina keshüthangla hie nu kekhe sa benlo.”

³⁷Jisu na atsathangla aghanan lethu Kekinyijjen wi nyu sansi nu minu lethu ma wa aghaja Oliv Yikha wi ben wa isa.

³⁸Ghanen kaghapenla anyithu na mitu na wa Kekinyijjen wi ma jühkina den.

Luk 22

Jisu Ghanyale Achokesa

(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Jhn 11.45-53)

- ¹ Shhukeya Kho azimi nkechi mesa pi Kemishu Kho tsüwa na tetsakia.
² Keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na anyithu messi kesalina mathu alen bha nu kuthila Jisu pi shü thsüale sa.

Judah na Jisu Matsa Cüale Kecen

(Mat 26.14-16; Mrk 14.10-11)

- ³ Tsaseng wi Satan na Judah Iskariot, sansikeyathu Taghakeni jawi kesü tsü leben wi dua.
⁴ Tsalina Judah na shhula ma khati nu Jisu matsa pi mathu kwen wi chiya nu kesa keqhaikedi ntsathu nu Kekinyijjen ghikehie kedithu ssinu keccünengli.
⁵ Mathu na anongheya nu apisa pi ma cü.
⁶ Judah la tsü anlo sa nu anyithu nchü thsüla Jisu ghan pi mathu kwen wi chiale kesa matsü kemehai ghang wa.

Jisu na Shhukeya Kho tsse dsale Kekiden

(Mat 26.17-25; Mrk 14.12-21; Jhn 13.21-30)

- ⁷ Shhukeya Kho ghenazimi pi nkechi mesa pi Kemishu Kho wi khaghaneni zza kepathi tsathang na gho cua.
⁸ Jisu na hati khi nu Johan nu Pitor manyi kesun pi wa thsü, "Ithu gweghe Shhukeya Kho tsse dsale kesalina wala kidenyalo."
⁹ Manyi na ma keü, "No ishinyi ya wa khiewa kidenya thsü mvuben nu?"
¹⁰ Ma luneng, "Nshinyi na anyunutiwa wi du lethu, anyi kesü na atssü khüti pvü keten metu yaben. Ma niesen nu ma ajjen khiewa wa khe ciwi dulo,
¹¹ nu ajjen tsü pvüwa wi khilo, 'Kesansiwa na no keü ben, hi sansikeyathu ssinu Shhukeya Kho tsse dsa keten tsüna ajjen-keshondhi khie wi nu?'
¹² Isalethu ma ajjenshha tangwa keshondhi keti kesü pi nshinyi ccüca benna ciwi pala tsüdi kidenyalo."
¹³ Manyi wa nan Jisu na manyi kekiza tsüdila muya, nu manyi Shhukeya Kho tsse tsü kidenya.

Apvüwa Ssinu Kemishu

(Mat 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1 Kor 11.23-25)

- ¹⁴ Matsü na kegho wi Jisu na apostelthu ssinu miz wi donkiya.
¹⁵ Ma mathu wi khi, "Hi ketizen npi kesa wi nthu ssinu Shhukeya Kho tsse ha dsa mvu ntsa sale!"

¹⁶Kepaghenanye hi nthu kizaden, Anyiza Kadiyyi wi ha ma jügi npi kesacen chu hi khiela ha dsa nbendha.”

¹⁷Tsaseng wi Jisu na ahyi pieya nu Anyiza keseng kekhie sachi nu khi, “Ha pieya nu pi nthu jawi gishü yalo.

¹⁸Hi nthu kizaden, Anyiza Kadiyyi na npi kegho chu hi khili nten na kisengtssü ha njjudha.”

¹⁹Tsaseng wi amesa be kesü khuya nu Anyiza keseng kekhie sachi nu pakhiya nu pi mathu cü nu khi, “Hawa ha igwo, nthu ghena khukechiwa tsü. Hi meshen benle kesalina hawa ha satenlo.”

²⁰Tsüti dsakeya seng wi ma ahyi pi mathu cü nu khi, “Ahyi hawa ha Anyiza na ijü wina cenketenjuh ketheüwa sa kechi nthu ghena keji kechiwa tsü.”

²¹“Isala, ghangchilo! Hi matsa ketenwa tsüna he wi miz wi hi gweghe ben le!

²²Anyiza na khi ketheng ti Anyi Tsawa na shüaben, isala anyi ma matsa ketenwa ghena tsü khatila qhethiketen saten nu!”

²³Tsaseng wi mathu na mathu jawi thowa na hawa ha sa ten nu kekeüli wa.

Kediwa sa keten ghena Keccücanli

²⁴ Sansikeyathu jawi thowa na kedi ntsawa sa ten nu kesa keccücanli shagha.

²⁵Jisu na mathu wi khi, “Ayyi ha wi kadimithu na mathu nyithu miwi kekhang ben, nu kekhang kesenthu pi ‘Anyi pvüshangthu’ ciden.

²⁶Isala nthu ghena tsü hati nyele, isani nthu jawi kedi ntsawa na ghanyi ntsawa ti, nu aliwa na amaghawa nsathu yishü.

²⁷Donki nu dsajjü kebenwa la kugü pi ma cü kebenwa, manyi thowa di nu? Donki kebenwa le. Isala hi kugü pi cü kebenwa tsüti sa nu nthu jawi ben.

²⁸“Nthu na hi ketizen kesa tsüdi wi hi gweghe ben;

²⁹nu iBa na kekhang senya kemehai pi hi kecü tsüti hi la pi nthu cüden.

³⁰Nthu na hi Kadiyyi wi hi gweghe dsa nu jüben, nu nthu na kadipen wi donki nu Israel mizza Taghakeni miwi kekhang senben.

Jisu na Pitor Ma Nchüle Khiaketen Kekhi

(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Jhn 13.36-38)

³¹“Simon, Simon! Kinalo! Satan na allikeca kesü na asu kemeshhü ti, kemehai nu nkemehai pi kepapa sale kesalina nthu tsüdi ghan nanle khieyadha.

³²Isala Simon, no kenondi nmi lathu keyishü ghena hi nghena khie. Nu no hi wi kheneng gho lethu, no npvüshangthu leben satezü cülo.”

³³Pitor na luneng, “Apvüwa, hi no gweghe atssüzü sa wa nu no gweghe shüya mehai le!”

³⁴Jisu na khi, “Pitor, hi no kizaden, no shita wi kecheng tughu no hi nchüle npi kekhi chu awegü na khou nben.”

Apisa Hikhu, Ajula, nu Njünnu

³⁵ Tsaseng wi Jisu na ma sansikeyathu keü, “Hi nthu na apisa hikhu, ajula, nyelela accüguwen nsenla kesunshi kechi wi nthu na pala pahan zeng kwe? Mathu na khineng, “Nyele, mangla nsale.”

³⁶Jisu khi, “Isala khilitsü thowa na apisa hikhu nyelela ajula ben khe khuyalo, nu thowa na njünnu nmi khe ma gwomejuwa jeü pi kesü sheiya nsathu yishü.

³⁷Hi nthu kizaden, Ntsawajüh wi hati ighena khi ketheng tsü sacen nsathu yishü, ‘Ma pi kesami nyithu jawi sichi ghudha,’ kepaghenanye ighena zhü kethengwa tsü sacen nsathu yishü.”

³⁸Sansikeyathu na khi, “Apvüwa, ghangchilo! He wi njünnu keni ben le!” Ma khineng, “Tsüna mehaidha.”

Jisu na Oliv Yikha wi Kekhie

(Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42)

³⁹Jisu na khenighani sa keten ti anyunutiwa tsü teshi nu Oliv Yikha wi wa; nu sansikeyathu la ma gweghe wa.

⁴⁰Nu ma wala apen cukeya seng wi mathu wi kiza, “Nthu na kemechu wi ndule kesalina kekhe saki benlo.”

⁴¹Tsaseng wi ma mathu teshi nu alon pi kethenchi-u wi wa ma khutsüdu nu kekhe sa.

⁴²Ma hati khi, “Iba, keujüla no kenen lethu hi wina ahyi ha khuyalo, isala hi kenen nyela no kenen ti sayalo.”

⁴³Tangnyilo kesü tang wina gho ma satezü cü.

⁴⁴Ma ketizen sa ntsa kekhe sa, nu tsü miwi la sa neng, nu ma keshijü na ajjü ti llesen nu ayyi wi qanca wa.

⁴⁵Ma kekhe seng wi shagha nu sansikeyathu wi wha nan mathu na ahathanathi jen keben muya.

⁴⁶Ma mathu wi kiza, “Nthu mangkesa na jenben nu? Nthu na kemechu wi ndule kesalina kekhe saki benlo.”

Jisu Ghankeya

(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Jhn 18.3-11)

⁴⁷Jisu na ajühkhitu keben wi Judah, sansikeyathu Taghakeni jawi kesü tsüna aliwa sala anyitenti ssinu goha. Ma Jisu kete wi wha nu ma kimang chi.

⁴⁸Isala Jisu na khi, "Judah, no Anyi Tsawa kimang nu ma matsa cüaten kwe?"

⁴⁹Sansikeyathu Jisu gweghe ketenthu na khati saben khe mukeya wi mathu keü, "Apvüwa, njünnu pi mathu süla khati nu?"

⁵⁰Isanu mathu meshu kesü na njünnu pi Keqhaikedi Kemisiwa maghawa khuna ajewa handhia.

⁵¹Isala Jisu na khineng, "Teshi yilo, mehaidha!" Ma anyi tsüwa khuna pachi nu sa pi mehai cüa.

⁵²Tsaseng wi Jisu na ajühkhi pi ma ghanle keghothu keqhaikedi ntsathu, Kekinyijjen ghikehie kedithu, nu keshenpfüthu wi kiza, "Nthu na hi pi kaghanfü nyi kesü ti sa nu njünnu nu achanghonthu sen nu hi ghanle ghoben kwe?"

⁵³Hi atsathangla nthu gweghe Kekinyijjen wi ben lela nthu na hi ghan meya. Isala matsü hawa ha nthu ji nu kejang kekhangwa tsü sadha."

Pitor na Jisu Nchüle Kekhi

(Mat 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Jhn 18.12-18,25-27)

⁵⁴Mathu na Jisu ghanya nu ma ssi nu Keqhaikedi Kemisiwa jjen wi wa; nu Pitor na temeja wi ma nieden.

⁵⁵Accühha non wi anni satheng nu Pitor la wa ciwi donki kebenthu gwegheya.

⁵⁶Maghale kesü na ma anni kete wi donki keben muya nu gho ma ghangti nu khi, "Anyi ha la Jisu nieten le!"

⁵⁷Isala Pitor na nyele nu khi, "Nzawa, hi ma thowa khe nchüle!"

⁵⁸Matsü keu seng wi anyi kesü Pitor muya nu khi, "No la mathu jawi meshu kesü le!" Isala Pitor na luneng, "Hi nyele!"

⁵⁹Nu amighe kekihhe kesü-u seng wi anyi kepa wi kesü la gho hati khi khvu sa, "Anyi hawa ha la ma nieten kesa chütiben, kepaghenanye ma la Galilee nyi kesü le!"

⁶⁰Isala Pitor na luneng, "No mangwa le khiben khe hi nchü le!" Ma tsü khiben meshü awegü na wan khou shagha.

⁶¹Apvüwa na khapeghe ghala Pitor ghangchi, nu Pitor na Apvüwa na mangwale ma kiza khe tsü meshenya, tsüna: "No shita awegü npi kekhou tuwi kecheng tughu no hi nchüle khiaben."

⁶²Pitor na akhemi wi shhula qai ntsa wa.

Jisu Nankeqhe nu Kekiccü

(Mat 26.67-68; Mrk 14.65)

⁶³Anyi Jisu gihie kebenthu na ma nankeqhe nu ma kiccüwa.

⁶⁴Mathu na ma nyon qhanbhon nu ma wi keü, “Thowa na no shunben khe khi nanlo!”

⁶⁵Mathu na kepa wi la pala kejon khi pi ma metsimeni.

Jisu na Ajühkaghaten Tuwi kewa

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Jhn 18.19-24)

⁶⁶Atsathang keshagha wi keshenpfüthu, keqhaikedi ntsathu, nu Ayenkesansithu na kemetuli, nu Jisu ssinu mathu tuwi gho.

⁶⁷Mathu na ma wi keü, “Ikhang kizalo; no Messiya kwe?” Ma luneng, “Keujüla hi nthu kiza lethu, nthu na hi nondi nben,

⁶⁸nu keujüla hi nthu wi pala kesü keü lethu, nthu na khiya nben.

⁶⁹Isala khili nten na Anyi Tsawa na Kemisintsa Anyiza kwen ajewa wi donkiwa tendha.”

⁷⁰Mathu tsüdila keü, “No Anyiza Tsawa kwe?” Ma luneng, “Nthu na hi tsüle khi.”

⁷¹Mathu na khi, “Ikhang ha miwi chüza nsenla mehaidha le! Ikhang ketanla ma mangwale khi khe zayadha!”

Luk 23

Jisu Na Pilat Tuwi kewa

(Mat 27.1-2; Mrk 15.1-5; Jhn 18.28-38)

¹Anyi ciwi kebenthu mabenla shagha Jisu ssinu Pilat tuwi wa,

²nu mathu na hati khi pi ma metsimeni, “Ikhang na anyi hawa ha ithu nyi mechu nu mathu na khajana pi Rom Kadimiwa wi nchi lalo kiza, nu ma ketanla ma pi Messiya, kadimiwa tsüle khi keten ghanya le!”

³Pilat na ma wi keü, “No Judah nyi Kadimiwa kwe?” Jisu luneng, “Nthu na hi tsüle khi.”

⁴Pilat na keqhaikedi ntsathu nu anyitenti wi khi, “Hi anyi hawa kemeshensa jügi mangla mu meya.”

⁵Isala mathu na tsü miwi khi khvu sa. “Ma kesansijüh pi Judea wi anyithu jawi pakivvü shhugho Galilee wina khili he wi ghodha.”

Jisu na Herod Tuwi kewa

⁶Pilat na ha zakeya wi “Anyi ha Galilee nyi kwe?” keü.

⁷Ma Jisu na Herod kedi sa keben yyi wina ghole kesa chükeya wi ma kesun pi Herod wi chia; tsü tsüwi Herod la Jerusalem wi ben.

⁸Herod na Jisu mukeya wi ma nonghe ntsa sa, kepaghenanye ma Jisu cüki zaya nu matsü kesiela ma ghangchi mvuthi saben. Ma Jisu na amankesa kekuli pahan muya benle saben.

⁹Tsalina Herod na Jisu wi pala kejon keü, isala Jisu na ajüh kesüla nkhi la.

¹⁰Keqhaikedi ntsathu nu Ayenkesansithu na ghola ngan nu kekimenni jüh khi pi Jisu shun ntsa sa.

¹¹Herod nu ma süpahithu na Jisu nankeqhe nu ma nkhichila sa; tsaseng wi mathu na athsümeni kemehai pi ma pvü thsü nu kesun pi Pilat wi chi neng.

¹²Tsü ghanan nten na Pilat nu Herod manyi apvüshang saya; ha tuwi manyi nankemeghüli keten.

Jisu pi Shü thsülo Kekhi

(Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; Jhn 18.39—19.16)

¹³Pilat na keqhaikedi ntsathu, keshenpfüthu, nu anyithu cighu chi

¹⁴nu mathu wi khi, “Nthu na anyi hawa hana anyithu ssideja tenle nu ssinu hi wi gho. Hi khili nthu tuwi na ma ghan nandha, nu hi nthu na ma kesami kekimenni jüh kekhi wi tsü ma kesazzi kesü la mu meya.

¹⁵Herod lela ma kesami mu meya, kepaghenanye ma anyi ha kesun pi ikhang wi chi neng cüa. Anyi ha ma keshü qo kekuli kesüla sa nthengle!

¹⁶Tsalina hi ma kihhe cü nu ma teshi chiaden.”

¹⁷Shhukeya Kho kesa tsüdi wi Pilat na mathu ghena atssüzü kesü lisha chi cüden.

¹⁸Isala anyi tsüdila jisha nu “Anyi ha pathilo! Nu ikhang ghena Barabba lisha chi cülo!” isa khi.

¹⁹(Barabba na anyunutiwa wi anyi kepathi ghena kivvü nu ghan pi atssüzü sa theng.)

²⁰Pilat na Jisu teshichi mvu kesalina ma anyitentiwa wi khineng.

²¹Isala mathu na jisha nu “Ma pi kross miwi jenlo! Ma pi kross miwi jenlo!” isa khi.

²²Pilat na kecheng tughuwa mathu wi kiza, “Ma mangwa sazzi theng nu? Hi ma keshü qo kesami mangla mu meya. Tsalina hi ma kihhe cü nu ma teshi chiaden.”

²³Isala mathu na mathu hhai misi ntsa jisha nu Jisu pi kross miwi jenlo khi, nu asakhen wi mathu hhaiwa tsüna khangya.

²⁴Tsalina Pilat na mathu khie keben ti Jisu pi shü thsülo sa.

25Ma mathu na anyi yamvu keben nyu kepathi ghena kivvü nu pi atssüzü sa thsü kethengwa tsü teshichia, nu Jisu pi mathu kemeshen sayalo pi mathu cüa.

Jisu pi Kross Miwi Kejen

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Jhn 19.17-27)

26Süpahithu na Jisu ssinu bvüa, nu mathu na wa keten wi Kuren nyi kesü ma nyan Simon, diyyiwa wina anyunutiwa wi gho keten metuya. Mathu na ma ghanya nu kross pi ma pvü thsü nu Jisu sennie thsü.

27Anyitenti keti na ma nieden, tsü jawi nzathu pahan na ma ghena ahathana nu qaiben.

28Jisu na khapeghe wa mathu wi kiza, “Jerusalem nzathu! Ighena nqai lalo, isala nthu ghena nu nthu tsangathu ghena qailo.

29Kepaghenanye anyithu na hati kekhi matsü na ghoden, ‘Nza atsanga nkemithu, atsanga nkepvüghathu, atsanga nkessithu na kemihhi ntsa le!’

30Tsüna anyithu na ayikhathu wi hati kekhi matsü sadha, ‘Ithu miwi qanca dugholo!’ nu yyishiphon thu wi ‘Ithu shanbhon yalo!’

31Kepaghenanye keujüla anyithu na achanton mejjü kebenwa miwi hathu ha sa lethu, jüwa kesawa miwi khati saben nu?”

32Kesami nyi kepa wi meshu keni la pi Jisu gweghe shü thsüale ssi wa.

33Mathu na gho “Aligü pen” kesa cukeya wi mathu na Jisu pi kross miwi jen, kesami nyi keni kesü pi ma na ajewa nu kepawa pi tavüwa jen.

34Jisu na khi, “Iba, mathu kesami teshi pi cülo, kepaghenanye mathu na mangwa saben khe mathu nchü.” Mathu na akezen wwi nu ma thsümeni tsü pi mathu jawi gishüya.

35Anyithu na ciwi ngan nu ghangben nu Judah nyi ccülikesathu na hati khi nu ma nankeqhe, “Ma nyu kepa wi hangshaya benna ma ketanla ma hangshaya thsülo, keujüla ma Anyiza na kessikeyawa Messiya tsü lethu!”

36 Süpahithu la ma nankeqhe, mathu ma wi gho kessetssü pi ma jjü thsü,

37nu khi, “Keujüla no Judah nyi Kadimiwa lethu, no ketanla no hangsha yalo!”

38Ajüh hati pi ma li wi zhütheng: “Hawa hana Judah nyithu Kadimiwa.”

39Kross miwi jen ketheng kesami nyi kesü na ma kimenni nu khi, “No Messiya nye kwe? No ketanla no hangshaya nu ishinyi la hangsha cülo!”

40Isala kepawa na ma kha nu khi, “No Anyiza nmessi kwe, no la kemeshensa wi benthu?”

41Ishinyi tsü hati kesau wi saben, kepaghenanye ishinyi kekuli kutimen wina muyaben, isala ma tsü kesazzi mangla nmi.”

⁴²Isanu ma Jisu wi khi, “Jisu, no Kadimi sa kegho wi icüki la meshen chicülo.”

⁴³Jisu na ma wi khi, “Hi atsentsa no kizaden, no nansü nten na Paradis wi hi gweghe ben wa tendha.”

Jisu Keshü

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Jhn 19.28-30)

⁴⁴Amighe taghakeni na wala kecheng kekihhe kecu jüwi aghani na nwegü la nu diyyiwa mabenla jang;

⁴⁵nu Kekinyijjen wi athsü pi ajenka shon ketheng tsü mezüqhe pi keni sa.

⁴⁶Jisu na ahhai misikhhali maghachi, “IBa, hi ighamu pi nkwen wi chidha!” Ma ha khichi nu shü wa.

⁴⁷Süpahi meza miwi kediwa na pala tsüthu tsüdi kekuli mukeya wi Anyiza seng nu khi, “Ntsakhiwa ma anyi kemehai kesü le!”

⁴⁸Anyitenti ciwi ngan nu ghang kebenthu tsüdila tsüthu muya nu ahathanala mathu leben cen nu ajjen wi whashan.

⁴⁹Anyi Jisu chü kebenthu tsüdi nu Galilee wina ma nie keten nzathu na temeja wi ben nu ghang.

Jisu pi Kevhü

(Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Jhn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Ciwi anyi kesü Judea nyuti kesü Arimatheya wina kegho ma nyan Josef na ben. Ma anyi kemehai nu ketsatan nyi kesü, ma Anyiza Kadiyyi gho keten tsü hieben. Ma la keshenpfüthu kemehu wi anyi kesü lela mathu ajühcen ketheng wi tsü ma jüh nkhuchi.

⁵²Ma Pilat tuwi wa nu Jisu kamang tsü khie.

⁵³Ma wa akamang tsü pieshaya nu linen pi mejuya nu pie wa alonshi wi ho ketheng kheni thola pi napi kechi wi tsü chia.

⁵⁴Hawa hana manga ghanan nu Sabbath tsathang sa wa tendha.

⁵⁵Nza Galilee wina Jisu nie keghothu na Josef gweghe wa nu ashüjjen nu Jisu kamang pi khati ciwi chi khe mu.

⁵⁶Tsaseng wi mathu na ajjen wi kheneng gho, nu sen wa akamang tsü nyenle kesa ghen hankedemvu kidenya. Ayenwa wi keben ti mathu na Sabbath tsathang wi mnanya.

Luk 24

Hangneng-keshagha

(Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; Jhn 20.1-10)

- ¹Apvüwa tsathang wi ghanen mitu nzathu na mathu kiden ketheng hankedemvu tsü khuya nu ashüjjen wi wha.
- ²Mathu na ashüjjen jenka wi alon tsü khupheghe kethengla muya,
- ³tsalina mathu ciwi du, isala Apvüwa Jisu kamangwa tsü nmu.
- ⁴Mathu na ciwi ngan nu tsü jügi meshen pi amansa keben wi meshu keni athsümeni cwencwe kesa mphi nu wan gho mathu kete wi nganya.
- ⁵Nzathu na messi ntsa nu ayyi wi nkhwendu, tsü keni na mathu wi khi, “Nthu mangkesa na keshü jawi hang kebenwa tsü bhaten nu?”
- ⁶Ma he wi nmi, ma hangneng-shaghadha. Ma Galilee wi keben mangwa le nthu kiza khe tsü meshenyalo.
- ⁷‘Anyi Tsawa tsü ghan pi kesami nyithu kwen wi chi nsathu yishü, ma pi kross miwi jenben, nu ma ghanan kecheng seng wi hangneng-shaghaben.’ ”
- ⁸Tsaseng wi nzathu na ma jüh tsü meshenya,
- ⁹nu ashüjjen wina kheneng gho hathu tsüdi khi pi sansikeyathu taghakhen nu kepathu tsüdi kiza.
- ¹⁰Nzathu tsüna Magdalen Maria, Joanna, James jja Maria; mathu nu nza kepa wi mathu gweghe ketenthu na hathu ha khi pi apostelthu kiza.
- ¹¹Isala apostelthu na nzathu kekhi jüh tsüna nyu jühjüwa le sala mathu n-nondi.
- ¹²Isala Pitor na shagha bvü sen nu ashüjjen wi wa; ma kukedula ashüjjen wi ghangchi nan athsü ketan khe mangla nmu. Isanu ma ha mangwa sadha nu sala amansa nu ajjen wi kheneng ghoa.

Emma Nyu wi waketen

(Mrk 16.12-13)

- ¹³Tsü ghanan mathu meshu keni na anyu kesü Emma wi waden, tsüna Jerusalem manyi jü kilometer taghakhen-u saben.
- ¹⁴Manyi ciwi pala tsüthu kekuli cüki tsüdi khi pi keccünengli waden.
- ¹⁵Manyi keccünengli wa keten wi Jisu na ma ketanla manyi tetsaki gho nu mathu gweghe wa.
- ¹⁶Manyi ma mu lela ma chüshi meya.
- ¹⁷Jisu na manyi wi keü, “Nshinyi na mangwa jügi keccünengli wa ten nu?” Manyi na ngan nu ahathanathi ghang wa.
- ¹⁸Manyi kesü nyan na Kleopa kesawa tsüna khineng, “Jerusalem wina kegho jawi hajü mangwa sa khe tsü cüki nkechüwa tsü no ketan man ha!”

¹⁹Ma manyi wi keü, “Mangwa cüki nu?” Manyi ma wi khineng, “Nazareth nyiwa Jisu, atusenjüh-kechü nyi kesü, Anyiza nu anyi tsüdi tuwi ma jüh nu kekuli kekhang kebenwa tsü miwi kuli kechi cüki le!

²⁰Ithu keqhaikedi ntsathu nu kekhang kesenthu na ma pi shü thsülo kesa ghenaghan pi nyu kwen wi chia, nu ma pi kross miwi jen.

²¹Isala ithu na ma Israel nyi hangshaya ketenwa tsüle kesa nondi ben. Hathu hati kesa na nansü ghanan kecheng sadha.

²²Ikhang jawi nzathu pahan ghenaghan ikhang mansa; mathu na ghenen mitu ashüjjen wi wha,

²³isala ma kamang tsü nmu. Mathu kheneng gho ikhang wi mathu tangnyilothu muya nu tangnyilothu na mathu wi ma hangneng-shaghadha kesa kizale khi.

²⁴Ikhang jawi la pahan ashüjjen wi wha nu nzathu kekhi tsüti muya, isala mathu na ma nmu.”

²⁵Tsaseng wi Jisu na manyi kiza, “Nshinyi kejüphon, nshinyi khatila atusenjüh-kechüthu na kekhitu tsü nondi dhu ben nu!

²⁶Messiya na hathu ha wi ketizen sa nu ma nyankethang mu nkeya-u kwe?”

²⁷Jisu na Ntsawajüh wi Mosa lesüshen na wala atusenjüh-kechüthu tsüdi wi ma cüki zhü ketheng tsü khimetha pi manyi kiza.

²⁸Mathu na gho anyu manyi wale kebenwa tsü tetsakiya, Jisu na ma tsü miwi wa keten ghe sa;

²⁹isala manyi ma cüten nu khi, “Ishinyi gweghe ben walo, minu wadha nu atsajang wa tendha le!” Tsalina ma mathu gweghe ben wa.

³⁰Ma mathu gweghe dsajjüle miz wi donki, amesa khuya nu kemihhi khiechi; tsaseng wi ma tsü pakhhiya nu pi manyi cü.

³¹Tsaseng wi manyi nyon shachi nu manyi na ma chüya, isala ma manyi tuwi na nmu la.

³²Manyi khokho wi khi, “Ma alenca wi ishinyi ccüneng nu Ntsawajüh khimetha pi ishinyi kekiza wi anni na ishinyi leben kemecang ti nsa kwe?”

³³Manyi wan shagha nu Jerusalem wi wha neng, ciwi manyi na sansikeyathu taghakhen na kepathu gweghe keben muya

³⁴nu khi, “Ntsakhiwa Apvüwa na hangneng- shaghadha! Ma Simon yala ma muya thsüdha!”

³⁵Tsaseng wi manyi na alenca wi khati sa nu Apvüwa na amesa pakhhi kechi wi manyi khati nu ma chüya khe khimetha pi mathu kiza.

Jisu Sansikeyathu Yala Ma Mukeya thsü

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Jhn 20.19-23; Kek 1.6-8)

³⁶Manyi ha khitu keben wi Jisu na wan gho mathu jawi nganya nu mathu wi kiza, “Kecca ya nthu ssiben keyawa salo.”

³⁷Mathu na qhethiketen sa nu acenpvü kesü mu bendhale meshen wa.

³⁸Isala ma mathu wi kiza, “Mangkesa na nthu leben ketizen sa nu nthu leben wi hathu ha n-nondila benten nu?”

³⁹Ikwen nu iccüthu ghangchilo, nu ha hi le kesa chüya. Hi panan nu chüya, kepaghenanye acenpvü na asa nu agü nmi, isala nthu na mukeben ti hi tsü tsüthu benle.”

⁴⁰Ma tsüti khi nu ma kwen nu ma ccüthu pi mathu ccüca.

⁴¹Mathu na khili la n-nondi, mathu na anonghe ntsa nu amansa; tsalina ma mathu wi keü, “Nthu na he wi kedsawa mangla benla nmi nu?”

⁴²Mathu anga keshvu kesü pi ma cü,

⁴³nu ma tsü khuya nu mathu tuwi na dsa.

⁴⁴Tsaseng wi ma mathu wi khi, “Hi hathu cüki tsüdila kheni nthu gweghe keben wina khi pi nthu kizadha, Mosa Yenwa, atusenjuh-kechüthu na kezhü, nu Zakeci wi ighena zhü kethengthu tsüdila sacen shaben.”

⁴⁵Tsaseng wi ma mathu leben sha pi Ntsawajüh chüshiya thsü,

⁴⁶nu mathu wi khi, “Hati zhütheng, Khrista na ketizen sa ntsa saben nu ghanan kecheng seng wi keshü wina hangneng-shagha ben;

⁴⁷nu ma nyan wina leben khapeghekeya nu kesami teshi kecü ketsijüh tsü pi Jerusalem wi atuwa sala mizzatenti tsüdi wi nkizathu yishü.

⁴⁸Nthu na pala hathu ha ghena chüzathu.

⁴⁹Nu hi iBa na khishi ketheng tsü pi nthu miwi kesunchi cüben. Isala nthu na tang wi kekhang na nthu miwi npi kedugho chu hie nbenlathu yishü.”

Tang wi Jisu Ssikikesa

(Mrk 16.19-20; Kek 1.9-11)

⁵⁰ Tsaseng wi ma anyunutiwa wina mathu ssi shhula Bethani kecu wi wa nu ciwi ma kwen zanki pi mathu miwi chi nu sawegü pi mathu cü.

⁵¹Ma sawegü pi mathu cü keben wi ma mathu teshi nu ma ssinu tang wi kia.

⁵²Mathu ma kinyi nu mathu nonghe ntsa sala Jerusalem wi wha neng,

⁵³nu matsü tsüdi wi mathu na Kekinyijjen wi ben nu Anyiza seng.

Johan

Johan 1

Kahang jühwa

- ¹Adechhü wina ajühwa tsüna benden, ajühwa tsüna Anyiza gwegheden, nu ajühwa tsüna Anyiza.
- ²Adechhü wina ajühwa tsüna Anyiza gwegheden.
- ³Pala tsüdila ma wina sachi, nu sachi kethengthu tsü ma wina nkenye kesü la nmi.
- ⁴Ajühwa tsüna kahang bvüwa, nu kahang tsüna anyi tsüdi kewegüwa.
- ⁵Kewegüwa tsüna kejang wi wegüden, nu kejangwa tsüna ma miwi khang meyacha.
- ⁶ Anyi kesü Anyiza wina kesun kechi ma nyan Johan kesa na ben.
- ⁷Ma kewegüwa tsü cüki pi anyithu kizale gho nu tsüdila ma wina nondiya thsüle kesalina.
- ⁸Ma kewegüwa tsü nye, isala ma kewegüwa tsü cüki pi nyu kizale gho.
- ⁹Hawa ha atsentsa kewegüwa — kewegüwa tsüna ayyi wi gho nu anyi tsüdi wegüben.
- ¹⁰Ma ayyi wi hang nu ma wina ayyiwa tsü sachi, isala ayyi nyi na ma nchü la.
- ¹¹Ma ma nyithu wi gho, isala ma nyithu na ma ssi meya mvu la.
- ¹²Isala ma ssiya nu ma nyan nondi keyathu tsüdila Anyiza tsangathu saya kemehai kekhang pi tsüthu cüdha.
- ¹³Mathu na asajjü kenen nyelela anyi kenen wina nyela Anyiza kenen wina pvügha yadha.
- ¹⁴Ajühwa tsüna asajjü ceng shagha nu nanketizen nu atsentsawa pi pong pvünu ithu jawi hang. Ithu na ma nyankethang muyadha, nyankethangwa tsüna Atsawa ketan Abawa wina mukeya.
- ¹⁵Johan na jisha nu ma cüki khi, “Hawa ha hi kheni ma cüki khila, ‘Ma iseng wi ghoden, isala ma imiwi diki, kepaghenanye ma itu wina bendha,’ kesawa tsüle.”
- ¹⁶Ma nanketizen pong kimenni kesa wina ithu tsüdila nanketizen mu la mu nengya saben.
- ¹⁷Kepaghenanye Mosa wina ayenwa tsü khuchi, isala nanketizen nu atsentsawa tsüna Jisu Khrista wina gho.

¹⁸Anyi kesütanla Anyiza npi muya, Atsawa, Abawa kete wi kebenwa tsü ketan na ma sa pi chüya thsüdha.

Johan Baptizwa Ketsijüh
(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹Hana Johan sheikepi kekhi: Jerusalem wi Judah nyithu na keqhaikedithu nu Levi nyithu pahan kesun pi Johan wi “No thowa nu?” isa keü thsü.

²⁰Ma nkuthila luneng. “Hi Khrista tsü nyele!”

²¹ Mathu na ma wi keü, “Isathu no thowa nu? No Elijah kwe?” Johan na luneng, “Hi ma la nyele!” Mathu na kheneng ma wi keü, “No atusenjüh-kechüwa kwe?” Ma “nye” khineng.

²²Tsaseng wi mathu na ma wi khi, “No thowa khe pi ikhang kizalo. Isathu ikhang na pi ikhang kesun kechithu kiza na. No ketanla no pi thowale khiten nu?”

²³ Johan kekhi na, “Hi ‘meshu kesü agheja wi jishanu, Apvüwa ghenal en satemeshon yalo,’ kesa Isa atusenjüh-kechüwa na kekhi tsüle!”

²⁴Ciwi Farisithu na kesun kechi nyilothu na ben.

²⁵Mathu na Johan wi keü, “Keujüla no Khrista tsü nye, Elijah nu atusenjüh-kechü la nye lethu, no mangkesa na nyu baptaiz saten nu?”

²⁶Johan na mathu kiza, “Hi atssü pi nyu baptaiz saben, isala meshu kesü na nthu jawi ngan keben tsü nthu na nchü.

²⁷Anyi iseng wi gho ketenwa tsü hi ma ccüguwenli la nlisha qo le!”

²⁸Hathu ha tsüdila Jordan Ghaku nishuwa Johan na nyu baptaiz sa keben wi sa.

Anyiza khaghanenizza

²⁹Dhitsuwa wi Johan na Jisu ma tetsaki gho keten muya nu khi, “Ae, Anyiza khaghanenizza ayyi kesami sen nu bvüa ketenwa tsüna ka kale!”

³⁰Hawa ha hi kheni ma ghenal kekhi, ‘Anyi kesü iseng wi ghoden, isala ma imiwi diki, kepaghenanye ma itu wina bendha,’ kesawa tsü.

³¹Hi ma nchü, isala Israel nyi yala ma chüya thsüle kesalina hi atssü pi nyu baptaiz sagho le!”

³²Nu Johan kekhi na, “Hi tang wi aghamu na nkhetsü ti kesa dugho ma miwi ben wa kea muya.

³³Hi ma nchü, isala atssü pi nyu baptaiz salo kesun kechiwa Anyiza na hi kiza, ‘Aghamu na dugho ma miwi ben wa kesa no kemuwa hana ma Kemetha Ghamu pi nyu baptaiz sa ketenwa tsü le.’

³⁴Johan khi, 'Hi tsü muyadha, nu ma Anyiza Tsawa tsüle kesa hi nthu kizaben.'
”

Jisu Sansikeyathu Atuwa

³⁵Dhitsüwa wi kheneng Johan na ma sansikeyathu meshu keni ssinu nganben.

³⁶Ma alentsen nu Jisu ghang nu khi, “Ae, Anyiza khaghanenizzawa ka kale!”

³⁷Sansikeyathu meshu keni na ma tsüti kekhi zaya nu Jisu nie wa.

³⁸Jisu na kheneng manyi na ma nie keten muya nu hati keü, “Nshinyi na mangwa ghang ten nu?” Manyi na ma wi, “Rabbi, (ma jjügi Kesansiwa,) no khiewa hang ten nu?” tsüti keü.

³⁹Ma manyi luneng, “Ghala ghangchilo.” (Tsüna minulen wi amighe mejü kekikke wi sadha.) Tsalina manyi na ma gweghe wa ma kahang ben muya, nu tsü ghanan ma gweghe ben wa.

⁴⁰Meshu keni Johan jüh kekhi zaya nu ma nie wa kesa tsü kesü na Simon Pitor cünyuwa Andria.

⁴¹Ma atuwa wala ma cünyuwa Simon muya nu ma kizala, “Ishinyi na Messiya (ma jjügi Khrista) tsü muyadha le!”

⁴²Isanu ma Simon ssinu Jisu wi gho. Jisu na ma ghang nu kiza, “No Johan tsa Simon, no pi Kefa (ma jjügi Pitor) isa ciden.”

Jisu na Filip nu Nathanael Manyi Cikeya

⁴³Dhitsüwa wi Jisu na Galilee wi wale keben wi Filip muya nu ma kiza, “Hi nie ghalo!”

⁴⁴(Filip la Andria nu Pitor manyi nyu Bethsaida wi kahang nyi kesü.)

⁴⁵Filip na Nathanael muya nu ma wi kiza, “Ikhang na Mosa yenwa wi nu atusenjuh-kechüthu la ma cüki zhü ketheng Josef tsawa Nazareth nyi Jisu tsü muyadha le!”

⁴⁶Nathanael na ma keüla, “Nazareth nyu wi la pala kemehai shhughoya mehai kwe?” Filip na ma wi kiza, “Ghala ghangchilo.”

⁴⁷Jisu na Nathanael ma wi gho keten muya nu ma ketanla ma cüki khi pi ma kiza, “Ae, Israel nyi ntsawa kesami nkemiwa na he wi ben le!”

⁴⁸Nathanael na ma wi keü, “No khati nu hi chüya nu?” Jisu na luneng, “Filip na no npi cikechi wi no khhaghavü ton ccü wi keben hi no mu le!”

⁴⁹Nathanael na luneng, “Kesansiwa, no Anyiza Tsawa nu Israel Kadimiwa le!”

⁵⁰Jisu na ma wi khi, “No khhaghavü ton ccü wi keben hi no mule kekhi ghena no nondiben ma? No ha miwi pala kedi kejon muyaben.”

⁵¹ Nu ma manyi wi kiza, “Hi atsentsawa nshinyi kizaden: nshinyi na atssan na sha nu Anyiza nyilothu na Anyi Tsawa miwi ki nu dugho keben muya ben.”

Johan 2

Kana wi Keshanyikesa

¹ Ghanan keni seng Galilee yyi wi Kana nyuti wi keshanyi kesü sa, nu Jisu jja la ciwi ben.

² Jisu la ma sansikeyathu ssinu keshanyi kemishu witsü gholo qhechi.

³ Kisengtssü zeng kesa seng wi Jisu jja na ma wi, “Mathu kisengtssü nmidha le,” kiza.

⁴ Jisu na ma luneng, “Nzawa, hi no gweghe mangwa saya nu? Itsüwa na npi gho le!”

⁵ Jisu jja na ketsikinathu wi kiza, “Ma mangwa le nthu kiza khe tsü salo.”

⁶ Judah nyi satekemetha yen sa keten kenie wina ciwi alakhü tugho na ben, kesü wi liter meza-u chiya mehai.

⁷ Jisu na mathu wi kiza, “Atssü de pi alakhüthu tsü pongti chilo.” Tsalina mathu atssü de pi alakhüthu tsü pongti chia.

⁸ Tsaseng wi ma mathu wi kiza, “Khili tsü pahan ssuya nu pie wala kemishu wi kediwa cülo.” Tsalina mathu tsü pahan ssu pienu ma wi wa.

⁹ Kemishu wi kediwa na atssü tsü jju kewa wi tsüna kisengtssü ceng benla, nu ma kisengtssü tsüna khie wina gho khe nchü, (isala atssü tsü ssukeya ketsikinathu na tsü chüben.) Tsalina kemishu wi kediwa na shanyiwa cichi,

¹⁰ nu ma wi khi, “Anyi tsüdila atuwa sa kisengtssü kemehai pi nyu jju thsüden, nu mathu na jju khiya lethu, tsaseng wi ccüna kessaneng pi jju thsüten le, isala no tsü kisengtssü kemehai ntsawa tsü pi theng nu khili kecu ben man!”

¹¹ Jisu na Galilee yyi Kana nyuti wi amankesa kulikechi hawa ha atuwa nu ma ciwi ma nyankethang pi ccücachi nu ma sansikeyathu na ma nondiya.

¹² Ha seng wi Jisu na ma jja, ma cünyuthu, nu ma sansikeyathu gweghe Kapernaum wi wa nu ciwi ghanan keu ben wa.

Jisu na Kekinyijjen wi kewa

(Mat 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Tsüna Shhukeya Kho kesa tsü cu wa tendha, tsalina Jisu na Jerusalem wi wa.

¹⁴ Ma Kekinyijjen wi amesü, khaghaneni, nu dukturthu pi jeü nu apisa kemilithu na apisa kemili keben la muya.

¹⁵Tsalina ma pala kekihheji kesü saya nu sen wa Kekinyijjen wina khaghaneni, amesü, nu mathu tsüdila jügüshia, nu ma apisa kemilithu pisa kejjü zighe nu mathu miz pakhakulia.

¹⁶Nu ma duktur jeü kebenthu wi kiza, “Pala hathu ha sen nu bvülo! Nthu iBajjen pi asenkesajjen nsa lalo!”

¹⁷Ma sansikeyathu na ntsawajüh wi hati khi keten tsü meshenya, “O Anyiza, hi njjen wi lebenkechi tsüna anni ti hi mecang ben.”

¹⁸Tsaseng wi Judah nyithu na ma wi keü, “No hati saya kemehai kemeshon keben ghenazensu mangwa pi ithu ccücaten nu?”

¹⁹Jisu na mathu wi kiza, “Kekinyijjenwa ha yasalo, hi ghanan kecheng jü ketan na sa neng cüa na.”

²⁰Mathu ma wi keü neng, “Amapi jügha nu tugho Kekinyijjen ha sa thengthu, no ghanan kecheng jü ketan saacü ben ne?”

²¹Isala Jisu na Kekinyijjenwa tsüna ma gwo cüki khiben.

²²Tsalina ma keshü wina keshagha seng wi sansikeyathu na ha meshenya, nu mathu na ntsawajüh nu Jisu kekhi jüh tsü nondiya.

Jisu na Anyi Cüki Kechü

²³Jisu na Jerusalem wi Shhukeya Kho tsü wi azensuthu kulikechi ghenanyi kejonla tsü muya nu ma nondiya.

²⁴Isala Jisu na mathu meshen pi nmehai, kepaghenanye ma mathu cüki tsüdi chüben.

²⁵Anyi thola mathu cüki khi pi ma nkiza la mehahi, kepaghenanye ma ketanla mangwa na mathu leben wi ben khe chüben.

Johan 3

Jisu nu Nikodema Manyi

¹Ciwi Farisi kesü Judah nyi yen pi nyu sansi keten ma nyan Nikodema kesa na ben.

²Ma aghaja wi Jisu wi gho nu ma kiza, “Kesansiwa, no Anyiza wina kegho kesansi le kesa ikhang na chüben. Kepaghenanye anyi thola Anyiza na ma ssi nketen tsü no kuliketen azensuthu ha saya nben.”

³Jisu na ma wi kiza, “Hi atsentsawa no kizaden: anyi kesütanla pvügha neng nkesa tsü ma Anyiza Kadiyyi mu meyacha.”

⁴Nikodema na ma wi keü neng, Anyi kesü keqhai seng wi khati sanu pvügha nengya mehai nu? Ma ma jja pvünon wi du nu keni tughuwa pvüghaya mehai kwe?”

⁵Jisu na luneng, “Hi atsentsawa no kizaden; anyi kesütanla atssü nu Aghamu wina pvügha nkeya tsü Anyiza Kadiyyi wi du meyacha.

⁶Asajjü wi kepvüghawa tsüna asajjü wi nu Aghamu wina kepvüghawa tsüna aghamu wile!

⁷Hi no kiza kebenwa ha meshen ndeja lalo, ‘No pvügha neng nsathu yishü.’

⁸Ameghü tsüna ma ketanla sho tenle; nu no tsü hhai zayaden, isala no tsüna khiewa na gho nu khiewa wa ten khe chüya nten. Tsüti aghamu wi pvüghakeya la makesü le.”

⁹Nikodema na ma wi keü neng, “Khati nu tsüti saya mehai nu?”

¹⁰Jisu na ma luneng, “No Israel nyi kesansi kemechan kesü, isalethu no khilila ha nchü kwe?”

¹¹Hi atsentsawa no kizaden: ikhang na ikhang kechüwa tsü khiden, nu ikhang kemuwa tsü sheipiden; isala nthu na ikhang jüh nkinale!

¹²Hi ayyi hawi jüh pi nthu kiza lela nthu na tsü n-nondi, isalethu keujüla hi tang wi jüh pi nthu kiza lethu khati nu tsü nondiya ben nu?

¹³Anyi thola tang wi napi ki, isala tang wina kedugho Anyi Tsawa tsü ketan le!”

¹⁴Mosa na kheni agheja wi amaghang zanki kechi tsüti Anyi Tsawa lela zanki nsathu yishü,

¹⁵isanu anyi thowa na ma nondi ten khe anuphan kahang muyaben.

¹⁶Kepaghenanye Anyiza na ayyi nyi tizenghali ntsa kesalina ma Tsa ntsawa kesütan tsü lela khuchi, nu anyi thowa na ma nondiya khe dedi kesawa nyela anuphan kahang bendha.

¹⁷Kepaghenanye Anyiza na ma Tsawa kesun pi ayyi jühkekaghatenwa sa thsüle kesawa nye, isala ayyi Hangshawa sa thsü.

¹⁸Anyi thowa na ma nondi ten khe kemeshensa nmidha, isala thowa na ma n-nondi khe tsüthu meshensadha. Kepaghenanye ma Anyiza Tsa ntsawa tsü nkenondi ghen.

¹⁹Hawa hati nu ajühkekaghaten tsü saben: kewegüwa tsüna ayyi wi ghodha, isala anyithu na kewegüwa miwi kejangwa tizenki wa, kepaghenanye mathu kekuli na nmehai.

²⁰Anyi thowa na ma kekuli nmehai khe kewegüwa tsü nanmeghüden, nu ma kekuli chüyathu kemessi ghen kewegüwa wi gho nten.

²¹Isala thowa na atsentsawa kuli ten khe kewegüwa wi ghoden, ma kekuli tsüna Anyiza jühkeya wina kulile kesa pi ccücale kesalina.

Jisu nu Johan Manyi

²²Ha seng wi Jisu nu ma sansikeyathu na Judea yyi wi wa, ciwi ma mathu gweghe matsü pahan ben nu baptaiz sa.

²³Johan la Salim tetsaki Aenon wi nyu baptaiz saben, kepaghenanye apen ciwi atssü kejonla ben. Anyithu na ma wi wa nu ma mathu pi baptaiz sa.

²⁴(Hawa ha nyu Johan ghan pi atssüzüjjen wi npi kechi tuwi sa.)

²⁵Johan sansikeyathu pahan nu Judah nyi kesü mathu na agwo satekemetha cüki khi pi keccücanli ben.

²⁶Tsalina mathu Johan wi gholä ma kiza, “Kesansiwa, kheni Jordan Ghaku nishuwa no gweghe keten no ma cüki kekhiwa anyi tsü meshenben ma? Ma khili tsü nyu baptaiz sabendha, nu anyi tsüdila ma wi wa bendha le!”

²⁷Johan na luneng, “Anyiza wina pi anyi nkecü tsü ma mangla mukeya nmi.

²⁸Hi hatu wi, “Hi Khrista tsü nyele, isala ma tuwina hi kesun chile,” isa kekhi tsü nthu na hi chüzathu saben.

²⁹Shanyili tsüna shanyiwa ji; isala shanyiwa pvüshang na ngan nu kinaden, nu ma khathansha wi shanyiwa hhai zaya khe ma nongheden. Tsü makesü inonkeghe na sacen yadha.

³⁰Ma di kayi nwathu yishü, isala hi zza kayi waden.

Ma Tang wi na Keghowa

³¹Tang wina kedughowa tsüna tsüdi miwi diki. Ayyi wina keghowa tsüna ayyi ji nu ayyi cüki khiden, isala tang wina keghowa ma tsüdi miwi diki.

³²Ma ma kemu nu kiza tsü sheipiden, isala thola ma sheikepi tsü ya nten.

³³Isala thowa na ma jüh tsü nondiya khe Anyiza tsüna atsentsawa le kesa chüyaden.

³⁴Anyiza na kesun kechiwa na Anyiza jüh khiden, kepaghenanye Anyiza na nkedela Aghamu pi ma cüden.

³⁵Abawa na Atsawa tizenghali nu pala tsüdi pi ma kwen wi chicüdha.

³⁶Anyi thowa na Atsawa nondi ten khe anuphan kahang bendha; Thowa na Atsawa jüh nkina khe kahang nmi, isala Anyiza leben kekha kekhu wi benden.

Johan 4

Jisu nu Samaria Nza Kemehaiwa

- ¹Jisu na Johan miwi nyu baptaiz sa kayi nu sansikeyathu ji kayi bendhale kesa Farisithu na zaya.
- ²(Ntsakhiwa, Jisu na thola pi baptaiz nsa, isala ma sansikeyathu ketan nyu baptaiz sa.)
- ³Tsalina Jisu na nyu tsüti khi keben tsü zakeya wi ma Judea teshi nu Galilee wi wa neng.
- ⁴Ma Samaria yyi pvüdhi sen nu nwathu yishüben.
- ⁵ Tsalina ma alentsen sen wala Samaria nyuti kesü Sukhar kesa kheni Jakob na alli pi ma tsawa Josef kecü tsü tetsaki wi ghoya.
- ⁶Apen ciwi Jakob tssükhang na ben, nu Jisu na alentsen pi ma güccüya kesalina wa atssükhang tsü kete wi donkiben. Tsüna ghanan lapvü wi sadha.
- ⁷Ciwi Samaria nza kesü na atssü dele gho, nu Jisu na ma wi khi, “Atssü pi hi jjüya thsülo.”
- ⁸(Tsü tsüwi ma sansikeyathu na kedsakejjü sheiyale anyuti wi wadha.)
- ⁹ Samaria nzawa na luneng, “No Judah nyi kesü nu hi Samaria nza — isathu, no khati kesa hi wi atssü khieben nu? (Kepaghenanye Judah nyi na Samaria nyi ssinu mangla ahyikhu kesü sa nten.)
- ¹⁰Jisu na luneng, “Keujüla no Anyiza ju khukechi nu no wi atssü pi hi jjü thsülo khie kebenwa tsüna thowa khe chü lethu, no ma wi khie nu ma kahangtssü pi no cü kesale.”
- ¹¹Nzawa na khi, “Kediwa, no mangla pi atssü ssukeya nmi, nu atssükhang la dhuben. No khiewa kahangtssü muyaben nu?”
- ¹²Ithu baqhai Jakob na atssükhang ha pi ithu cü, ma nu ma tsathu, nu ma mesüsithu tsüdila atssükhang hawi jjü gho. No Jakob miwi dikiben kwe?”
- ¹³Jisu na luneng, “Anyi thowa na atssü ha jjüya khe dighe neng shaben,
- ¹⁴isala thowa na hi atssü pi ma cü ketenwa tsü jjüya khe dighe neng meyacha. Kepaghenanye hi atssü pi ma cü ketenwa tsüna ma wi bvü keshhugho tssükhang kesü sa nu kahangtssü nu anuphan kahang pi ma cüden.”
- ¹⁵Nzawa na khi, “Kediwa, no atssü tsü pi hi cülo! Isanu hi yala khiela ndighe neng thsü la, nyelela gho he wi atssü nde thsü lalo.”
- ¹⁶Jisu na ma wi kiza, “No wala nwuba ci sen nu hewi gho nenglo.”
- ¹⁷Nzawa na luneng, “Hi iwuba kesüla nmi.” Jisu na luneng, “No hi wi nwuba kesüla nmile kesa tsüna khiti.

18No npvüza manga wi n-nuwadha, nu no khili npvüza ssiben ketenwa tsüna ntsakhiwa nwuba nye. No ntsakhiwa hi kizadha.”

19Nzawa na khi, “Kediwa, no atusenjuh-kechü kesü le kesa hi chüdha.

20Ithu Samaria bamyithu na ayikha ha miwi Anyiza kinyi ghoben; isala no Judah nyithu na ithu wala Jerusalem wi Anyiza kekinyi-u le khiden.”

21Jisu na nzawa wi khi, “Nzawa, hi nondilo, anyithu na ayikha ha miwi nyelela Jerusalem wi ketan nyela Abawa kinyi keten matsü na ghoden.

22No Samaria nyithu na nthu thowa kinyi ten khe tsü nchü; isala hi Judah nyithu na ithu thowa kinyi ten khe chüben, kepaghenanye hangshakeya na Judah nyithu wina gho.

23Isala matsü na ghoden nu tsüna khili hadha, atsentsawa wi kinyi ketenthu na Anyiza ghamu kekhang nu atsentsa wi Abawa kinyiden, kepaghenanye Abawa na hathu ti ma kinyilo kesa bhaden.

24Anyiza na Aghamu tsalina ma kinyi ketenthu Aghamu kekhang wi ketan ma kekinyi-u wi kinyiyaben.”

25Nzawa na ma wi khi, “Messiya (Khrista le kekhiwa) tsüna ghoben, nu ma gho lethu, pala tsüdi khi pi ithu kizaben kesa hi chüben.”

26Jisu luneng, “Hi, ma, no ssinu keccünengli kebenwa tsü le!”

27Tsü tsüwi Jisu sansikeyathu na gho neng nu ma nza kesü ccüneng keben kemu ghen mathu amansa ntsa sa. Isala mathu thola nzawa wi, “No mangwa yamvu ben nu?” tsüti nkhi, nyelela Jisu wi, “No mangkesa na ma ccüneng ben nu?” tsüti nkeü.

28Tsaseng wi nzawa na ma lakhü teshi theng nu anyutiwa wi wala anyithu wi kiza,

29“Nthu ghala anyi kesü ghangchilo, ma hi kekuli cüki tsüdi khi pi hi kizadha le! Hawa ha Messiya nye kwe?”

30Tsalina mathu anyuti tsü teshi nu Jisu wi wa.

31Tsü tsüwi sansikeyathu na Jisu wi khie, “Kesansiwa, pala pahan dsayalo!”

32Isala ma mathu luneng, “Hi nthu na nkechü kedsakejju ben le!”

33Tsalina sansikeyathu na mathu jawi khokho keü, “Nyu kedsakejju sengho ma cü kwe?”

34Jisu na mathu wi khi, “Hi kedsakejju tsüna hi kesun kechiwa kenen nu ma kekuli sacen chile kesawa tsü.

35Nthu kekhi na, 'Asha mejü benla nu alli tsü wwiden.' Isala hi nthu kizaden, nthu yaki shagha alli tsü ghangchilo; asu na nyün pi wwi qodha le!

36Alli kewwiwa na akutimen muyaden, nu anuphan kahang ghenä asu saghu pi theng yaden; isanu anyi pi vvü kechiwa le kewwiwa lela gweghe anonghe yaden.

37Kepaghenanye hati kekhi ha ntsakhiwa, 'kesü na amacü pi vvüchi nu kepawa na wwi yaden.'

38Hi nthu ya wala nthu kuli nketheng lli wi wwiyallo kesa kesunchi; anyi kepa na ciwi kulitheng, nu nthu ya mathu kekuli wina kiyiyadha."

39Nzawa sheikepi jüh: "Ma hi kekuli cüki tsüdila khi pi hi kizadha le," kekhi tsü ghenä anyuti tsüwa wi Samaria nyi kejonla Jisu nondiya.

40Tsalina Samaria nyithu na ma wi gho nu ma mathu gweghe benlallo kesa khie, nu Jisu na ciwi ghanan keni ben wa.

41¹ Tsü miwi ma jüh ghenä anyi kejonla nondiya,

42nu mathu nzawa kiza, "Khili ikhang na no kekhi jüh ghenä nye, isala ikhang ketanla ma jüh zaya, nu ikhang na ma ntsakhiwa ayyi Hangshawa le kesa chükeya ghenä nondiben."

Jisu na Kedi Tsa Kesü sa pi Mehaikecü

43Ghanan keni ciwi keben seng wi Jisu na Galilee wi wa.

44 Kepaghenanye Jisu na ma ketanla hati khitheng, "Atusenjüh-kechüwa na ma yyi wi ma kinyikü nten."

45 Ma Galilee wi kegho wi anyithu na anonkeghe sanu ma ssiya, kepaghenanye mathu na Jerusalem wi Shhukeya Kho kesa wi tsü wa nu ma akho tsüwi kekulithu tsüdila muyadha.

46 Jisu na kheneng ma atssü pi kisengtssü ceng kecü pen Galilee wi Kana nyuti witsü wa. Ciwi Kapernaum wi kedi nyi kesü ma tsa na naa ben.

47Ma Jisu na Judea wina Galilee wi ghodha le kesa zaya, nu ma Jisu wi wa nu Kapernaum wi wala ma tsawa shü keten ti naa kebenwa tsü sa pi mehai cülo kesa khie.

48Jisu na ma wi khi, "Nthu thola azensu nu amankesathu npi kemu chu nondi nten."

49Kediwa tsüna khineng, "Kediwa, itsawa npi keshü tuwi hi gweghe gholo."

50Jisu na ma wi khi, "No whalo, ntsawa hangya ben na!" Anyi tsüwa na Jisu jüh tsü nondi nu bvüa.

⁵¹Isanu ma alenca wi wha keten wi amagha kesü na jühtheü sengho ma metu nu khi, “Ntsawa na hangyadha!”

⁵²Tsalina ma mathu wi ma tsawa tsüna khathansha wi mehai nengya nu keü. Mathu na ma wi, “Ghani minulen wi amighe kesü kekihhe wi ma nmuwhe lale,” kiza.

⁵³Tsaseng wi abawa na tsü thansha wi Jisu na ma wi, “Ntsawa hangya ben na” kekiza tsü meshenya. Tsalina ma nu ma theghi tsüdila nondiya.

⁵⁴Hawa ha Jisu na Judea wina Galilee wi gho azensu kulikechi keniwa.

Johan 5

Acüceng kete wi kesakinaa sa pi Mehaikecü

¹Tsaseng wi Judah nyithu na akho kesü keben ghen a Jisu la Jerusalem wi wa.

²Jerusalem wi khaghaneni Khweti-jenka kete wi acüceng kesü kete wi acatu manga keben tsü pi Ibri jüh wina Bethzatha le khiden.

³Acatu tsüthu wi kesakinaa, anyon nkemu, accü nkemehai, nu kecügüshü nyi kejon na pong ben. Mathu atssü na kulikeshhugho tsü hieden,

⁴kepaghenanye matsütsü wi Apvüwa nyilo na aghajü witsü dughola atssü pakethu chiden. Kesakinaa nyi atuwa sala atssü pakethu keben wi du keyawa na ma kesakinaa katsüha lela sa pi mehaiyaden.

⁵Ciwi amapi changha nu tazen kinaa nyi kesü na ben.

⁶Ma ciwi jen keben Jisu na ma muya nu ma matsü kesiela naa wadhale kesa chüya. Tsalina Jisu na ma wi keü, “No mehaiya mvuben ma?”

⁷Kesakinaawa na luneng, “Kediwa, hi thola ikete wi ben nu atssü na pakethu shhughothu hi pi aghajü wi cüchi kecü nyi nmi. Hi ketanla dule keben wi nyu na ituwina duten le!”

⁸Jisu na ma wi khi, “Shagha nwekeshipi pieya nu alentsen walo.”

⁹Tsümeysi anyi tsüna mehaiya nu shagha ma wekeshipi pieya nu alentsen wa. Hati kesa hana Sabbath tsathang wi,

¹⁰tsalina Judah nyi kekhang kesenthu na anyi mehai keyawa wi kiza, “Hawa ha Sabbath tsathang ghen a nwekeshipi pienu keten ayen nmile.”

¹¹Ma luneng, “Anyi hi sa pi mehai kecüwa na hi iwekeshipi pieya nu alentsen walo kizale!”

¹²Mathu na ma wi keü, “Nwekeshipi pieya nu alentsen walo kekhiwa tsüna thowa nu?”

¹³Isala mehai keyawa na ma Jisu tsüna thowa khe nchü la, kepaghenanye apen ciwi anyitenti na ben, nu Jisu na nyu jawi chhen bvüdhä.

¹⁴Tsaseng wi Jisu na Kekinyijjen wi ma muya nu ma wi kiza, “Kinalo, no mehai yadha; tsalina nkemehai nmiwi ngho neng thsüle kesalina no nsami neng lalo.”

¹⁵Tsaseng wi anyi tsüwa na wala Judah nyi kekhang kesenthu wi ma sa pi mehai kecüwa tsüna Jisu le kiza.

¹⁶Tsalina mathu na Jisu metenmesha le shagha, kepaghenanye ma Sabbath tsathang wi nyu sa pi mehai kecü ha kulichi.

¹⁷Jisu na mathu wi kiza, “IBa na khili la kuliben, nu hi la kuli nbenthu yishü.”

¹⁸Ha kekhi ghenä Judah nyi kekhang kesenthu na ma pathiale bha, kepaghenanye Jisu na Sabbath tsathang yen kepakhhi ketan nye, isala ma Anyiza pi ma Ba le khinu ma ketanla ma pi Anyiza meceqe satenle khi.

Atsawa kekhang keben

¹⁹Tsalina Jisu mathu wi khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: Atsawa na ma kemeshen wina mangla kuli nten, isala ma Abawa kekuli kemu wi ketan kuliden. Kepaghenanye ma mangwa kuli khe Atsawa la tsüti kuliden.

²⁰Kepaghenanye Abawa na Atsawa tizenghali den, nu ma kuli keben tsüdila pi ma ccücaden. Ma hathu miwi la kekuli ketiki pi ma ccücaben, nu nthu tsüdila amansa ben.

²¹Abawa na keshüthu sa pi shagha thsü nu kahang pi mathu kecü tsü makesü Atsawa la kahang pi ma pi cü mvu kebenthu cüden.

²²Abawa na anyi kesütanla ghan-nan nten, isala ghanya kemehai kemeshon tsüdi pi Atsawa cüdha.

²³Tsalina tsüdila Abawa kinyikü keten tsüti Atsawa la kinyiküden. Thowa na Atsawa kinyiküten khe ma kesun kechiwa Abawa la kinyiküden.

²⁴“Hi atsentsawa nthu kizaden: thowa na ijüh kina nu hi kesun kechiwa nondiya khe anuphan kahang bendha. Ma ghan-nan nbendha, isala keshü wina kahang wi shhugho yadha.

²⁵Hi atsentsawa nthu kizaden: matsü na ghoden, nu khili ha ghodha— keshüthu na Anyiza Tsawa hhai zayaben, nu tsü zakeyathu na kahang wi ghoyaben.

²⁶Kepaghenanye Abawa na ma ketanla ma kahang bvüwa tsü makesü ma ma Tsawa la sa pi kahang bvüwa tsü sa thsüdha.

²⁷Nu ma ghanya kemehai kemeshon pi Atsawa cüdha, kepaghenanye ma Anyi Tsawa ghenä.

28Ha ghenan thu amansa nben lalo; matsü na ghoden keshüthu tsüdila ma hhai zaya,

29nu mathu shüjjen wina shagha den: kekuli kemehai sa kethengthu na hangneng-shagha hangyaben, nu kekuli nkemehai sa kethengthu na hangneng-shagha dediaben.

Jisu Chüzathu

30“Hi ketanla hi kekhang wina mangla sa nten, Anyiza na hi kekiza wi ketan hi nyu ghan-nan den. Tsalina hi ghankenana tsüna meshon, kepaghenanye hi hi kenenwa tsü sa nten, isala hi kesun kechiwa kenen tsü saden.”

31“Keujüla hi ketanla isheipi lethu isheikepi tsüna atsentsawa nye.

32Isala nyu na imithon wina isheipiden, nu ma isheikepi jüh kekhi tsüna atsentsawa kesa hi chüben.

33Nthu na nyilothu kesun pi Johan wi chi nu ma atsentsawa wina isheipi chidha.

34Hi anyi sheikepi jüh nsenthu yishü kesa nmi, isala nthu ya hangshaya thsüle kesalina hi ha khile.

35Johan na ahula wegü keben kesü ti kesa, nu nthu na kutijü ma kewegü witsü ben mvu sale.

36Isala hi asheikepi kesü ben, tsüna Johan sheikepi miwi diki; kepaghenanye Abawa na kekuli salo pi hi kecüthu hi tsü kekuli wina Abawa na hi kesun chile kesa isheipiben.

37Nu Abawa hi kesun kechiwa la isheipiben. Nthu na khiela ma hhai za meya nu ma tsi la mu meya,

38nu nthu na ma jüh pi nthu leben wi chi meya, kepaghenanye nthu na ma hi kesunchi le kesa nondi nten.

39Nthu na Ntsawajüh tsü siden, kepaghenanye nthu tsüthu wi anuphan kahang tsü mua benle meshenden. Ntsawajüh tsüdila isheipiben.

40Isala nthu na hi wi anuphan kahang tsü benya mvu nten.”

41“Hi anyithu wi anyankethang pvü mvu nben.

42Isala hi nthu na anyi khati kesa khe chüben, nu nthu leben wi Anyiza ketizen tsü nmi kesa la chüben.

43Hi iBa nyan wina gho lela nthu na hi ssi meya, keujüla anyi kepa wina ma ketanla ma nyan wina gho lethu nthu na ma ssi yaben.

⁴⁴Nthu na khokho wi nyankethang tsü ya mvu, isala nthu na Anyiza wina kegho nyankethangwa tsü bha mvu nten, isathu nthu na khati nu hi nondiya mehai nu?

⁴⁵Hi Abawa wi nthu kekimenni jüh khibenle kesa nmeshen lalo. Mosa, nthu na ma nondi keghowa tsüna nthu kimenniben.

⁴⁶Keujüla nthu na ntsakhiwa Mosa nondi lethu nthu na hi nondi kesa, kepaghenanye ma icüki zhü chitheng.

⁴⁷Isala keujüla nthu na ma zhü kechithu tsü n-nondi lethu, nthu na khati nu ijühthu tsü nondiya mehai nu?"

Johan 6

Jisu na Anyi Hazar Manga Ghanja kecü

(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹Tsaseng wi Jisu na Galilee Ghajü (nyelela Tiberia Ghajü) tsü pvüdhü wa.

²Anyitenti keti na ma nie wa, kepaghenanye mathu na ma kesakinaathu sa pi mehai kecü azensu tsü muyadha.

³Jisu na ayikha kesü wi kila ma sansikeyathu gweghe donki wa.

⁴Tsüna Shhukeya Kho kesa tsü cu wadha.

⁵Jisu na ghangkevüli chi nan anyitenti keti kesü ma wi gho keten muya nu ma Filip wi keü, "Ikhang na khiewa amesa shei pi anyi hathu ha ghanjaya ben nu?"

⁶(Ma mangwa saten khe chüben lela ma Filip ghan-nan le kesalina ha khichi.)

⁷Filip na luneng, "Akutimen meza keni miwi pi amesa shei lela mathu meshu kesüsü wi kezengzeng ketan gishü yaben."

⁸Ma sansikeyathu meshu kesü Simon Pitor cünyuwa Andria na ma wi kiza,

⁹"Hewi pvüzanyi kesü na achentha mesa be manga nu anga aben keni benle! Isala anyi hajuju jawi ha ketan ha pi khati saya nu?"

¹⁰Jisu na mathu wi kiza, "Anyithu yala donki wa thsülo." (Apen ciwi aghang kejon na ben.) Tsalina anyi hazar manga-u tsüdila ciwi donkiya.

¹¹Tsaseng wi Jisu na amesa khuya nu Anyiza keseng kekhie sachi, nu tsü pi anyi ciwi donki kebenthu wi gishü chi. Ma anga la sen nu tsü makesü sachi, nu mathu tsüdila kedsa mvu chu dsaya.

¹²Mathu tsüdila anonkwen keya seng wi ma ma sansikeyathu wi khi, "Kesütanla meyasa thsüle kesalina kedsatuthu tsü saghuyalo."

¹³Tsalina mathu na tsüdila saghuya, anyithu na achentha mesa be manga tsü kedsatu na ashijü taghakeni saghuya.

¹⁴Anyithu na Jisu amankesa kulikechithu tsü muya nu khi, “Ntsakhiwa, hawa ha atusenjuh-kechüwa ayyi wi ghoten le kesawa tsü le!”

¹⁵Jisu na mathu mataghang ma ghan pila Kadimi sa thsüle keben tsü chüya, tsalina ma kheneng ma ketanla ayikha wi wa.

Jisu na Atssü miwi Alenketsen

(Mat 14.22-23; Mrk 6.45-52)

¹⁶Minu kagha wi Jisu sansikeyathu na aghajü wi cü,

¹⁷nu ahun kesü non wi duya nu aghajü pvüdhi sen nu Kapernaum kejentan wi wa. Atsajang wadha, isala Jisu na mathu wi npí gho.

¹⁸Tsü tsüwi ameghü sho ntsa kesalina atssü mo kuli shagha.

¹⁹Sansikeyathu na ahun wina kilometer manga tugho wa kesa wi Jisu na atssü miwi alentsen sen nu mathu hun tetsaki gho keten muya nu mathu qhethiketen sa.

²⁰Isala Jisu na mathu wi khi, “Hi le, nmessi lalo!”

²¹Tsaseng wi mathu na Jisu ya mathu hun wi dugho thsü mvu sa, isameyi ahun na wala mathu na wale keben penwa tsü cuya.

Anyithu na Jisu Kebha

²²Dhitsuwa wi anyitenti aghajü na khakawa ben wa kesathu na ciwi ahun kesütan keben muya. Mathu Jisu na ma sansikeyathu gweghe ahun wi ndu, isala ma sansikeyathu ketan wa kesa chüya.

²³Tiberia wi ahun kepathu na Apvüwa na Anyiza keseng kekhie sachi nu amesa pi anyitenti gishü kedsa pen tsü tetsaki wi gho.

²⁴Anyitenti na Jisu nu ma sansikeyathu la ciwi nkebenla mukeya wi mathu na ahun tsüthu wi duya nu ma bha wa.

Jisu na Kahang Mesawa

²⁵Anyithu na aghajü khakawa Jisu muya nu mathu na ma wi keü, “Kesansiwa, no kusi hewi ghodha nu?”

²⁶Jisu luneng, “Hi atsentsawa nthu kizaden: nthu na hi azensuthu sa kechi tsü jjügi chükeya ghenya nyela amesa dsa pi nthu pvü nmakeya ghenya hi bhaden.

²⁷Dedia keten tsse ha bha pi ketizen nsa lalo, isala anuphan kahang ben keten tssewa ghenya kuli yalo. Atsse hawa ha Anyi Tsawa na pi nthu cüden, kepaghenanye Abawa Anyiza na ma kessikeya pi ma miwi jenkidha.”

²⁸Tsalina mathu na ma wi keü, “Ikhang Anyiza kekuliwa tsü sale kesa ghenya mangwa nsathu yishü nu?”

29Jisu na luneng, “Anyiza na nthu ya sa thsü mvu kebenwa tsüna nthu ya ma kesun kechiwa tsü nondi yalo kesa.”

30Mathu na luneng, “Ikhang na muya nu no nondiyale kesalina no azensu mangwa sachiten nu? No khati kuliten nu?”

31Ithu bamyithu na kheni ayyikeshü wi manna dsale kesa Ntsawajüh wi zhü ketheng na ‘Ma tangwina amesa pi mathu dsa thsü.’ ”

32Jisu na mathu wi khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: Mosa na amesa pi nthu kecü tsüna tang wi mesa nye; hawa ha iBa na tang wi mesa tsentsawa pi nthu cüle.

33Kepaghenanye Anyiza na khukechi amesa tsüna tang wina kedughowa ha kahang pi ayyi nyithu cüden.”

34Mathu na ma wi khie, “Kediwa, keshüthangla amesa ha pi ikhang cülo.”

35Jisu na mathu wi kiza, “Hi kahang mesawa tsü, thowa na hi wi gho khe ma khiela ghama meyacha; nu thowa na hi nonditen khe ma khiela dighe meyacha.

36Hi khili nthu kizadha, nthu na hi muyadha isala hi nondiya nten.

37iBa pi hi kecüthu tsüdila hi wi ghoden. Nu thowa na hi wi gho khe hi khiela ma teshi meyacha,

38kepaghenanye hi tang wina dugho hi kenenwa sale kesa nyela hi kesun kechiwa kenen sale kesa ghen a gho.

39Nu hi kesun kechiwa kenen tsüna hi ya ma pi hi kecüthu tsü kesü la pi nbhatagha thsüla wa asakhen ghanan wi tsüthu tsüdila zanki pi kahang wi chicülo kesalina.

40Kepaghenanye hawa ha iBa kenenwa: Atsawa muya nu ma nondi keyathu tsüdila anuphan kahang benyaden, nu hi asakhen tsathang wi mathu zanki pi kahang wi chiyaden.”

41Kepaghenanye ma “Hi tang wina kedugho amesawa le” kekhi ghen anyithu na nbvümugho wa.

42Tsalina mathu kekhi na, “Ha Josef tsawa ithu na ma ba nu ma jja lela chü kebenwa tsü nye kwe? Isathu ma khili khati nu ‘Hi tang wina kedugho amesawa tsü le’ khiya mehai nu?”

43Jisu na luneng, “Nthu jawi nbvümugho nsa lalo.

44Anyi kesütan la hi kesun kechiwa Abawa na ma ssi nkegho tsü hi wi ghoya nben, nu hi asakhen tsathang wi ma zanki pi kahang wi chi cüaben.

45Atusenjüh-kechüthu na zhütheng, ‘Anyiza na mathu tsüdi sansi cüben.’ Abawa jüh kina nu ma wi chükeyathu tsüdila hi wi ghoben.

⁴⁶Anyiza wina keghowa ma ketan khe thola Abawa tsü npi mu, isala ma ketan Abawa tsü muyadha.

⁴⁷Hi atsentsawa nthu kizaden: kesü le kesü lela nondi ketenwa na anuphan kahang bendha.

⁴⁸Hi kahang mesawa.

⁴⁹Kheni nthu bamyithu na ayyikeshü wi manna dsa, isala shüdha.

⁵⁰Isala amesa hawa ha tang wina kedugho anyi na dsa nu shü nketenwa tsü.

⁵¹Hi tang wina kedugho mesawa tsü. Anyi thowa na amesa ha dsaya khe ma anuphan hang benden. Ayyi nyi yala kahang benya thsüle kesa ghenha hi khuchi ketenwa tsüna isa.”

⁵²Ha ghenha Judah nyithu jawi aghepvü nu keccücanli shagha. Mathu khi, “Anyi hawa ha khati nu ma sa pi ithu dsa thsüya mehai nu?”

⁵³Jisu na mathu wi khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: keujüla nthu na Anyi Tsawa sa dsa nu ma jü jü nkesa tsü nthu miwi kahang nmi.

⁵⁴Anyi thowa na isa dsa nu ijü jünten khe anuphan kahang bendha, nu hi asakhen tsathang wi ma zanki pi kahang wi chi cüaben.

⁵⁵Kepaghenanye isa na kedsa tsse ntsawa nu ijü na kejjü tssü ntsawa.

⁵⁶Thowa na isa dsa nu ijü jünten khe ma hi wi hangben nu hi ma wi hangben.

⁵⁷Hangkeben Abawa na hi kesunchi, nu hi la ma ghenha hangben. Tsü makesü anyi thowa na isa dsa ten khe ma la ighena hang yaben.

⁵⁸Tsalina amesa hawa ha tang wina kedugho, kheni nthu bamyithu na dsa nu shü kesawa tsüti nye. Thowa na amesa ha dsaya khe anuphan hang benben.”

⁵⁹Jisu na Kapernaum wi Sinagog wi nyu sansi keben wi ha khichi.

Anuphan kahang Jühthu

⁶⁰Ma senkeniethu kejonla ha za nu khi, “Kesansi jüh hawa ha dhu mtsü. Thowa na ha kinaya mehai nu?”

⁶¹Isala Jisu na ma ketanla ma senkeniethu na ajüh hawa ghenha kicennali keben chüya nu ma mathu wi keü, “Ajüh hawa ha nthu leben sameshü kwe?

⁶²Isathu, keujüla nthu na Anyi Tsawa na ma kheni pen wi ki neng keten muya lethu khati saben nu?

⁶³Kahang khuchi ketenwa tsüna Aghamu; asajjü hana mangla sa keya nmi. Hi nthu wi kekhi jüh tsüna Anyiza kahang khuchi keten Ghamu.

⁶⁴Isala nthu pahan na n-nondi.” (Jisu na aghatsan wina thowa na ma nondi nben nu ma matsa kebenwa tsü chüben.)

⁶⁵Nu ma hati khi, “Ha jügi ghenä hi nthu kizadha, meshu kesütanla Abawa na kekhang pi ma nkecü tsü hi wi ghoya nben.”

⁶⁶Ha ghenä ma senkeniethu kejonla kheneng bvü nu ma n-niela.

⁶⁷Tsalina ma sansikeyathu taghakeni wi keü, “Nthu la hi teshi bvü mvuben kwe?”

⁶⁸Simon Pitor na ma luneng, “Apvüwa, ikhang no teshi nu thowa wi wa nu? No anuphan kahang jühthu tsü ben.

⁶⁹No Anyiza wina kegho Kemethawa tsü kesa ikhang na nondi nu chütiben.”

⁷⁰Jisu na luneng, “Hi nthu Taghakeni ha kessi meya kwe? Isala nthu jawi meshu kesü na atsaghang le!”

⁷¹Tsüna ma Simon Iskariot tsawa Judah cüki tsü khiben. Kepaghenanye Judah na Taghakeni jawi meshu kesü lela ma Jisu matsa.

Johan 7

Jisu nu Ma Cünyuthu

¹Tsaseng wi Jisu na Galilee yyi wi wa; ma Judea wi nwa mvu, kepaghenanye Judah nyi kekhang kesenthu na ma pathiale bhaden.

²Kelishu Kho kesa tsü na cu wadha,

³tsalina Jisu cünyuthu na ma wi khi, “No keniethu la no kuli kebenthu muya thsüle kesalina no apen ha teshi nu Judea wi walo.

⁴Kepaghenanye anyi kesütanla nyu ya ma chüya thsüle sathu nyu kuthi nu kuli nten. No hathu kuli keben ghenä ayyi nyithu yala no chüya thsülo!”

⁵(Ma cünyuthu lela ma nondi nten.)

⁶Jisu na mathu wi khi, “Itsüwa na npi cu, isala nthu tsüwa tsü keshüthangla ben.

⁷Ayyi nyithu na nthu nanmeghü meyacha, isala hi nanmeghü ben, kepaghenanye hi mathu kekulithu tsüna nmehai le pi kiza keten ghenä.

⁸Nthu na akho witsü shulo. Hi akho hawa ha wi shuya nten, kepaghenanye itsüwa na npi cu.”

⁹Ma hati khi nu Galilee wi ben wa.

Jisu nu Kelishu Kho Wi kewa

¹⁰Ma cünyuthu na akho wi keshu seng wi Jisu la nyu nchü thsüla kuthi akho wi wa.

- 11 Judah nyi kekhang kesenthu na akho witsü Jisu bha nu “Ma khiewa ben nu?” tsüti keü.
- 12 Ciwi anyitenti jawi kicennali nu pahan na “Ma anyi kemehai kesü le,” nu kepa na “Nyele, ma anyi ssideja tenle,” isa khi.
- 13 Isala mathu na Judah nyi kekhang kesenthu kemessi ghenä thola ma cüki tsü khishi nwa.
- 14 Akho tsü sa mnon keben wi Jisu na wa Kekinyijjen wi nyu sansi shhu.
- 15 Judah nyi kekhang kesenthu na ma kesansi jüh ghenä amansa nu khi, “Anyi hawa ha khiela lesüjjen wi nwa lethu, ma khati nu pala hajuju chüben nu?”
- 16 Tsalina Jisu na mathu wi khi, “Hi pi nthu kesansi jüh hana ijüh nye, isala hi kesun kechiwa jüh le!”
- 17 Keujüla anyi kesü le kesü lela Anyiza kenenwa tsü sa mvu ten lethu, ma hi kesansi jühwa hana Anyiza wina ghola hi ketanla hi kekhang wina khiben khe chüya ben.
- 18 Anyi thowa na ma ketanla ma kekhang wina khiten khe tsüna ma ketanla ma nyankethang tsü bhaden, isala thowa na ma kesun kechiwa nyankethang bhaten khe tsüna atsentsa, nu ma wi milikemesa mangla nmi.
- 19 Mosa ayenwa tsü pi nthu ncü kwe? Isala nthu na tsü nie nten. isathu nthu mangkesa na hi pathiale bhaten nu?”
- 20 Anyitenti tsüna khi, “No wi atsaghang kesü ben man ha! Thowa na no pathiale bhaten nu?”
- 21 Jisu na luneng, “Hi azensu kulichi nan nthu tsüdila amansa.
- 22 Mosa na nthu tsathu hyuhan lo kiza (tsüna Mosa na nye isala nthu bamyithu na sa shagha), nu nthu na Sabbath tsathang wi atsa hyuhan den.
- 23 Mosa Yenwa tsü npasa le kesa ghenä Sabbath tsathang wi atsa hyuhan den, isalethu, mangkesa na hi Sabbath tsathang wi anyi kesü sa pi mehái cencu kecü ghenä nthu na imiwi aghepvü ten nu?”
- 24 Amei wi kemu ketan wi kemehai-keteshi chüyale nsa la, isala atsentsa wina kessi nu chüyalo.”

Ma Messiya kwe?

- 25 Jerusalem wi anyi pahan na hati khi, “Anyi hawa ha kekhang kesenthu na ma pathiale bha ketenwa tsü nye kwe?”
- 26 Ghangchilo! Ma anyitenti jawi ajühkhiben, nu thola ma wi mangla nkhi le! Mathu na hawa ha ntsakhiwa Messiya le kesa chüya nben kwe?”

²⁷Anyi hawa ha khie wina gho khe ithu tsüdila chüben, isala Messiya tsü kusi khie wina gho ten khe anyi thola nchü.

²⁸Jisu na Kekinyijjen wi nyu kesansi wi jisha nu khi, “Nthu na ntsakhiwa hi nu hi khiewa na gho khe chüben kwe? Hi ketanla hi kekhang wina ngho, hi kesun kechiwa tsüna atsentsawa, isala nthu na ma nchü.

²⁹Hi ma chüben, kepaghenanye hi ma wina gho, nu ma hi kesunchi.”

³⁰Mathu na ma ghanyale kiden, isala anyi kesütanla ma nkidhen, kepaghenanye ma tsüwa na gho npi cu.

³¹Isala anyitenti jawi kejon na ma nondiya nu khi, “Mesiya tsüna gho lethu, ma anyi hawa miwi azensuthu ji kayi kulichi ben kwe?”

Aghikehiethu Kesun pi Jisu Ghan wa Kethsü

³²Farisithu na anyitenti jawi Jisu cüki hathu khi keben zaya, tsalina mathu nu keqhaikedithu na aghikehiethu pahan kesun pi Jisu ghan wa thsü.

³³Jisu na khi, “Hi matsü keu nthu gweghe benla nu tsaseng wi hi kesun kechiwa wi waben.

³⁴Nthu na hi bhaben, isala nthu na hi muya nben, kepaghenanye nthu na hi khiewa wa ten khe ciwi ghaya nben.”

³⁵Judah nyi kekhang kesenthu na mathu jawi khi, “Anyi ha ma khiewa wale keben ghen a ithu ma muya nben nu? Ma ithu nyi na wa hang keben Grik nyunuthu wi wala Grik nyithu sansi wa ben la?

³⁶Ma mangwa jügi na hati khiben nu? ‘Nthu na hi bhaben, isala nthu na hi muya nben, kepaghenanye nthu na hi khiewa wa ten khe ciwi ghaya nben.’ ”

Kahangtssü Ghaku

³⁷ Akho ghanan asakhenwa wi tsüna atsathang kemechan ntsawa, ciwi Jisu na shagha jisha nu khi, “Anyi kesü le kesü lela dighe ben lethu ma yala hi wi gha nu jüya thsülo.

³⁸Ntsawajüh khi keben ti, ‘Anyi thowa na hi nondi ten khe ma leben wi kahang khuchi keten ghaku tssü lle shhugho ben.’ ”

³⁹Jisu na ha ma nondi keyathu na aghamu muya keten cüki khichi. Tsü tsüwi aghamu tsü npi khuchicü, kepaghenanye Jisu na ma nyankethang npi sachi.

Anyi Gishü kepapa Kesa

⁴⁰Anyitenti jawi pahan na ma ha kekhi zaya nu khi, “Anyi hawa ha ntsakhiwa atusenjüh-kechüwa tsü le!”

⁴¹Kepathu na khi, “Ma Mesiya le!” Isala kepathu na khi, “Mesiya tsüna Galilee wina ghoben kwe?”

⁴² Messiya tsüna Kadimi David shicü kesü sa nu David kahang pen Bethlehem nyuti witsü pvüghaya benle kesa Ntsawajüh na khiben.”

⁴³ Tsalina ciwi anyitenti jawi Jisu ghen a gishü kepapa sa.

⁴⁴ Pahan na ma ghanya mvu sa kiden, isala thola ma kidhen meya la.

Judah Nyi kekhang Kesenthu na Nkenondi

⁴⁵ Aghikehiethu na kheneng keqhaikedithu nu Farisithu wi gho nan hati mathu wi keü, “Nthu mangkesa na ma ghan sen ngho nu?”

⁴⁶ Aghikehiethu na luneng, “Anyi thola ma ti ajühkhi meya le!”

⁴⁷ Farisithu na mathu wi keü, “Ma nthu la juyadha kwe?”

⁴⁸ Kekhang kesenthu nyelela Farisithu kesü la ma nondikeya nthu na chüyale nu?

⁴⁹ Anyitenti hawa ha Mosa Yenwa tsü nkechü ghen a mathu Anyiza kishen-keshi pvüyadha le!”

⁵⁰ Ciwi Farisi kesü Nikodema, hatu wi Jisu wi keghowa tsüna kepathu wi khi,

⁵¹ “Ithu Yenwa kenie wina anyi kesü ma mangwa kulitheng khe npi zakeya nu chükeya tuwi ithu ma meshensaya nben.”

⁵² Mathu na luneng, “Mehaiben, no la Galilee wina gho la? Ntsawajüh tsü si nanlo, atusenjüh-kechü kesü la Galilee wina gho nben kesa no chüyaben.”

Johan 8

Nza Keqheza Kesü ghankeya

[¹ Isanu mathu tsüdila papa jjen wi wha, isala Jisu na Oliv Yikha wi wa.

² Ma ghanenwa wi mitu na Kekinyijjen wi gho neng. Anyi tsüdila ma vüla donkiya nu ma shagha mathu sansi shhu.

³ Ayenkesansithu nu Farisithu na nza kesü qheza keben ghan sengho ma pi mathu tsüdi tuwi ngan thsüa.

⁴ Mathu na Jisu wi khi, “Kesansiwa, nza hawa ha keqheza sa keben ghanya le.

⁵ Ithu na Mosa Yenwa kenie wina alon pi nza hati kesawa ha kecenthi nsathu yishü. No khili khatile khiten nu?”

⁶ Mathu na Jisu kimenni cüle kesalina hati khi pi ma mechu. Isala Jisu na kukedu ma kwenzza pi ayyi wi pala zhü wa.

⁷ Mathu na ma wi keü khvu sa wa kesalina ma shagha nu mathu wi khi, “Nthu jawi thowa na kesami nsa khe ma yala atuwa sa alon pi nzawa kecen tegü thsülo.”

⁸Ma kheneng kukedu ma kwenzza pi ayyi wi pala zhü wa.

⁹Mathu na ajüh ha zaya meyi keqhaiwa na wa ghanyiwa kecu meshu kesüsü na tsüdila apen tsü teshi nu bvüa. Nu Jisu ma ketan sa, nu nzawa na ciwi ngan ben.

¹⁰Jisu na shagha ma ghang nu khi, “Nzawa, mathu khiewa bvüshandha nu? Thola no nmeshensa ladha kwe?”

¹¹Nzawa na luneng, “Apvüwa, thola tsüti nsale!” Jisu na khi, “Mehaidha, hi la no nmeshensadha. Wa nu nsami nengla yilo.”]

Jisu na Ayyi Kewegüwa

¹²Jisu na Farisithu wi khineng, “Hi ayyi kewegüwa. Anyi thowa na hi nie ten khe ma kahang kewegüwa wi tsü bendha, nu khiela kejang wi lentsen meyacha.”

¹³ Farisithu na ma wi kiza, “No khili no ketanla nshei khi bendha, nu nsheikepi jüh tsüna atsentsawa nye.”

¹⁴Jisu na luneng, “Nyele, hi ketanla isheipi lela isheikepi jüh hana atsentsa, kepaghenanye hi khiewa na gho nu khiewa wa ten khe chüben, isala nthu tsü hi khiewa na gho nu khiewa wa ten khe nchü.

¹⁵Nthu na asajjü wina nyu ghan-nan den, hi thola ghan-nan nten.

¹⁶Isala keujüla hi nyu ghan-nan lethu hi ghan-nan ketenwa tsüna atsentsa, kepaghenanye hi ketan nyela iBa hi kesun kechiwa na hi ssiden.

¹⁷Nthu Yenwa wi hati zhütheng: meshu keni sheikepi jüh tsüna makesü sa lethu, ciwi atsentsa ben.

¹⁸Hi ketanla isheipi nu hi kesun kechiwa iBa la isheipi den.”

¹⁹Mathu na ma wi keü, “NBa na khiewa ben nu?” Jisu na luneng, “Nthu na hi nu iBa nchü. keujüla nthu na hi chü lethu, iBa la chü kesa.”

²⁰Jisu na Kekinyijjen wi keben kechipen wi nyu sansi nu ha tsüdi khichi. Isala thola ma ghan meya, kepaghenanye ma tsüwa tsüna npi cu.

Nthu na Hi wa keten pen wi Waya Nben

²¹Jisu na mathu wi khineng, “Hi bvüaben; nthu na hi bhaben, isala nthu na nthu kesami wi shüaben. Nthu na hi wa keten pen wi waya nben.”

²²Tsalina Judah nyi kekhang kesenthu na khi, “Ma ikhang na ma wa keten pen wi waya nbenle khiben. Ha mangwa jjügi nu, ma ketanla ma pathia ten la?”

²³Jisu na mathu luneng, “Nthu na ayyi hawa ji, isala hi tang wina ghole! Nthu na ayyi ha wina gho, isala hi ayyi ha wina ngho.

²⁴Tsalina hi nthu na nthu kesami wi shüabenle kiza. Nu keujüla nthu na ‘Hi tsüna Hi’ kesa tsü nondi meya lethu, nthu na nthu kesami wi shüaben.”

²⁵Mathu na ma wi “No thowa nu?” tsüti keü. Jisu na luneng, “Hi aghatsan wina mangwa le nthu kizadha nu?”

²⁶Hi nthu cüki kekhi-u nu nthu kemeshensa-u kejon na ben, isala hi kesun kechiwa tsüna atsentsa saden nu hi ma wi zakeya ketan pi ayyi nyi kizaden.”

²⁷Mathu Jisu na Abawa cüki khi pi mathu kiza keben tsü nchü.

²⁸Tsalina Jisu mathu wi kiza, “Nthu na Anyi Tsawa tsü zankichi lethu, nthu na ‘Hi tsüna Hi’ kesa tsü chüyaben; tsaseng wi nthu na hi ketanla hi kekhang wina mangla nsala Abawa na hi kekiza ketan khile kesa chüyaben.

²⁹Nu hi kesun kechiwa na hi teshi nsala hi ssi benden, kepaghenanye hi keshüthangla ma kenenwa tsü ketan saden.”

³⁰Anyi kejonla Jisu na hathu kekhi zaya nu ma nondiya.

Anyi Ahvuthu nu Amaghathu

³¹Tsalina Jisu ma nondi ketenthu wi kiza, “Keujüla nthu na hi kesansi jüh kinaten lethu, nthu na ntsakhiwa hi sansikeyathu.

³²Nthu na atsentsawa chüyaben, nu atsentsawa na nthu lisha chi cüaben.”

³³ Mathu na luneng, “Ikhang na Abraham shicübvüghathu, nu ikhang na khiewi la nyu maghathu sa nten. Isathu no khati nu ‘Nthu lisha chi cüaben’ khiya mehai nu?”

³⁴Jisu na mathu kiza, “Hi atsentsawa nthu kizaden: anyi kesü le kesü lela kesami kesawa ma kesami magha saben.

³⁵Amagha kesü tsüna anuphanla atheghi jjen wi ben nten, isala atsawa tsüna anuphanla atheghi ji sa benden.

³⁶Keujüla Atsawa na nthu lisha chi cü lethu, nthu na ntsakhiwa lishakeya nyi sayaden.

³⁷Nthu na Abraham shicübvüghathu le kesa hi chüben. Isala nthu na hi pathiale bhaden, kepaghenanye nthu na hi kesansi jüh tsü ya nben.

³⁸Hi iBa pi hi keccücathu tsü khiden, isala nthu na nthu ba na pi nthu kekiza tsü khiden.

³⁹Mathu na ma luneng, “Abraham na ikhang ba.” Jisu na khineng, “Keujüla nthu na ntsakhiwa Abraham shicübvüghathu lethu, nthu na ma kekuli tsüti kuli kesa.

⁴⁰Hi Anyiza wi zakeya atsentsawa tsüdi pi nthu kiza le sa, isala nthu na hi pathiale bhaden. Abraham na hati nsa le!

⁴¹Nthu na nthu ba kekuli ti saben.” Mathu na luneng, “Ikhang na Aba kesütan Anyiza ketan ben, nu ikhang na ma tsa ntsathu.”

⁴²Jisu na mathu kiza, “Keujüla ntsakhiwa Anyiza na nthu ba lethu nthu na hi tizen kesa, kepaghenanye hi Anyiza wina gho khili hewi ben. Hi hi kekhang wina ngho, isala ma hi kesun chi le!

⁴³Nthu mangkesa na hi kekhi jüh tsü chüshi meya nu? Tsüna nthu hi ketsijüh tsü nkina mvutha kesa ghen.

⁴⁴Nthu na nthu ba atsaghang tsangathu, nu nthu na nthu ba kenenwa tsü sa mvuden. Ma adechhü wina nyu kepathi nyi nu ma khiela atsentsawa tsü sa nten, kepaghenanye atsentsawa tsüna ma miwi nmi. Ma milimesa lethu tsüna ma yen kenie wi ghen khiben, kepaghenanye ma milikemesawa nu milikemesa tsüdi bawa.

⁴⁵Hi atsentsawa pi nthu kekiza ghen nthu na hi n-nondi.

⁴⁶Nthu thowa na hi sami benle kesa chüben nu? Keujüla hi atsentsawa khi pi nthu kiza lethu, nthu mangkesa na hi n-nondi nu?

⁴⁷Anyiza wina keghowa na Anyiza jüh kinaden. Isala nthu Anyiza wina nkegho ghen nthu na tsü kina nten.”

Jisu nu Abraham

⁴⁸Judah nyithu na Jisu keü, “Ikhang na no Samaria nyi nu atsaghang kesü no wi benle kekhi tsüna sazzidha kwe?”

⁴⁹Jisu na luneng, “Atsaghang na imiwi nmi, hi iBa kinyiküden, isala nthu na hi kinyikü nten.

⁵⁰Hi ketanla inyankethang bha nten. Isala ciwi anyi kesü na tsü bhaden, nu ma isheikhi nu nyu ghan-nan den.

⁵¹Hi atsentsawa nthu kizaden: thowa na ijüh kina ten khe ma khiela shü meyacha.”

⁵²Mathu na ma wi khi, “Ikhang na khili atsaghang kesü no wi ben kesa chüti yadha! Abraham nu atusenjüh-kechüthu la shüdha, isala no anyi thowa na no kesansi jüh kina ten khe khiela shüya nbenle khiben.

⁵³No ithu ba Abraham shü kesawa miwi diki ben kwe? Atusenjüh-kechüthu la shüdha. No thowa le meshen ben nu?”

⁵⁴Jisu na luneng, “Keujüla hi ketanla inyanthang lethu, tsüna mangla nye. isala inyanthang chi ketenwa tsüna Anyiza, nthu na pi nthu ba le khi ketenwa tsüle!

⁵⁵Nthu na khiela ma npi chü, isala hi ma chüben. Keujüla hi ma nchüle khithu hi la nthu ti milikemesa nyi saben, isala hi ma chüben nu ma jüh kinaden.

⁵⁶Nthu ba Abraham na hi gho keten tsüwa ha muya keten ghen anonghe, nu ma tsü muya nu anonghe le!”

⁵⁷Mathu na ma wi khi, “No kahang mapi deni la npi centhu no Abraham mudhane?”

⁵⁸Jisu na luneng, “Hi atsentsawa nthu kizaden: ‘Hi’ Abraham npi kepvügha wina ben ghodha.”

⁵⁹Tsaseng wi mathu na alon khuya nu pi ma kecenthiale sa, isala Jisu na Kekinyijjen wina bvüa.

Johan 9

Jisu na Anyon nkemu pvüghakeyawa sa pi Mehaikecü

¹Jisu na kegoe wala anyon nkemu nyi pvüghakeya nyi kesü metuya.

²Ciwi ma sansikeyathu na ma wi keü, “Kesansiwa, anyi hawa ha thowa kesami ghena ma nyon nkemu pvüghaya nu? Ma kesami la ma bajja kesami ghena nu?”

³Jisu na luneng, “Ma nyon nkemu ha ma nu ma bajja kesami ghena la nye, isala ma wina Anyiza kekhang na kuli keben pi muya thsüle kesalina.

⁴Aghanan sa keben jüwi ithu na hi kesun kechiwa kekuli tsü nsathu yishü; thola mangla kuli nkeya tsü aghaja tsüna ghoa tendha.

⁵Hi ayyi ha wi keben chu, ‘Hi ayyi kewegüwa.’ ”

⁶Jisu na ajüh ha kekhi seng wi ayyi wi meshhusha chi nu amieceng pi anisha pahan saghuya; nu ma tsü pi anyi tsüwa nyon nyenchi,

⁷nu ma wi khi, “No wala Siloam (ma jügi Kesunkechi) cüceng wi n-mmi miyalo.” Tsalina anyi tsüwa na wa ma mmi miya meyi pala muya nu kheneng gho.

⁸Isanan ma jenphonthu nu kheni anyi ma kuwhe keten kemuthu na keü, “Anyi hawa ha kheni donki nu kuwhe ketenwa tsü nye kwe?”

⁹Pahan na “Hawa ha tsüle,” isala kepathu na “Nyele, hawa ha ma ti kesa le,” tsüti khi. Tsalina anyi tsüwa na ma ketanla “Hi anyi tsüwa tsüle,” khi.

¹⁰Mathu na ma wi keü, “Isathu, no khati nu pala mu nengya nu?”

¹¹Ma luneng, “Anyi kesü Jisu kesawa tsüna anisha saya nu pi inyon nyenchi cü nu hi wala Siloam wi immi miyalo kizale. Tsalina hi wa immi miya meyi pala muya le!”

¹²Mathu na ma wi “Ma khiewa ben nu?” keü. Ma luneng, “Hi nchüle.”

Farisithu na Mehaikeya Jjügi kepili

¹³Tsaseng wi mathu na kheni anyi ma nyon nmula ketenwa tsü ssinu Farisithu wi gho.

14Jisu na anisha saya nu pi ma nyon nkemu sa pi mehai kecü tsüna Sabbath tsathang wi sa.

15Farisithu na kheneng ma khati nu pala muya khe keü. Ma mathu wi kiza, “Ma anisha pahan pi inyon nyenchi cü; hi wala immi miya nan khili pala muyadha.”

16Farisithu pahan na khi, “Anyi ha sa pi mehai kecüwa hana Anyiza wina kegho sa nben, kepaghenanye ma Sabbath tsathang yenwa tsü nie nten.” Isala kepathu na khi, “Khati nu kesami nyi kesü amankesa hathu ha saya mehai nu?” Tsalina mathu jawi ajüh kepapa sa.

17Tsalina Farisithu na kheneng kuti anyi tsüwa wi keü, “No ma n-nyon nkemu sa pi mehai cüle khiben — isalethu, no ma pi thowa le khiten nu?” Anyi tsüna luneng, “Ma atusenjüh-kechü kesü le!”

18Isala Judah nyi kekhang kesenthu na anyi tsüwa bajja npi cisen kegho chu ma ma nyon nmula keten muyale kesa tsü n-nondi mvu,

19nu manyi wi keü, “Ha nshinyi tsa ma nyon nmula pvüghakeyawa tsü kwe? Isathu, ma khili khati nu pala muya nu?”

20Anyi tsüwa bajja na luneng, “Ma ishinyi tsa ma nyon nkemu pvüghaya kesa tsü ishinyi na chüben.

21Isala ma khili khati nu pala muya khe ishinyi na nchü nyelela thowa na ma nyon nkemu sa pi mehai cü khe ishinyi na nchü. Ma keü nanlo, ma anyi keqhai sadha ma ketanla ma cüki khiya mehai le!”

22Anyi tsüwa bajja na Judah nyi kekhang kesenthu kemessi ghenajüh hati khi, kepaghenanye Judah nyithu na anyi thowa na Jisu pi Khrista le khiten khe Sinagog wina jügüshiaben kesa centheng.

23Tsalina ma bajja na “Ma anyi keqhai sadha, ma keü nanlo,” tsüti khia.

24Keni tughuwa la mathu na anyi ma nyon nkemu pvüghakeyawa tsü cichi nu ma wi khi, “Anyiza tuwi no atsentsawa khiben kesa kishenlo! Anyi no sa pi mehai kecüwa tsüna kesami nyi kesü kesa ikhang na chüben”

25Anyi tsüwa na luneng, “Ma kesami nyi kesü la nye khe hi nchü. Isala hi pala kesü chüben, hi inyon nmula keten nan hi khili pala muyadha.”

26Mathu na ma wi keü, “Ma nghena mangwa sachi cü nu? Ma khati nu n-nyon nkemu tsü sa pi mehai cü nu?”

27Ma luneng, “Hi nthu kizadha, isala nthu na nkina. Nthu mangkesa na tsü kina neng mvuben nu? Nthu la ma sansikeyathu saya mvu benla? ”

28Mathu na ma kimenni nu khi, “No anyi tsüwa sansikeya nyi, isala ikhang tsü Mosa sansikeyathu.

²⁹Anyiza na Mosa ccünengle kesa ikhang na chüben; isala anyi hawa tsü khie wina gho khe ikhang na nchüle!”

³⁰Anyi tsüwa na luneng, “Ha amankesadha man! Nthu na ma khie wina gho khe nchü, isala ma inyon nkemu sa pi mehais cüdha le!”

³¹Anyiza na kesami nyi hhai kina nten; isala thothu na Anyiza kinyikü nu ma kenenwa tsü saten khe Anyiza na anyi tsüthu hhai kinaten kesa ithu na chüben;

³²Hang tegü wina anyi kesü la anyon nkemu kepvügha nyi sa pi pala muya thsüle kesa khie wi la npi zaya.

³³Keujüla anyi hawa ha Anyiza wina kegho nye lethu ma hati saya nkesa le!”

³⁴Mathu na luneng, “No kesami wina pvüghaya nu shagha benthu, no ikhang sansile ben kwe?” Isanu mathu na Sinagog wi ma jügüshia.

Aghamulen wi Anyon Nkemu

³⁵Jisu na mathu anyi tsüwa jügüshidha le kesa zaya; ma wa anyi tsüwa muya nu keü, “No Anyi Tsawa tsü nondiben ma?”

³⁶Anyi tsüwa na luneng, “Kediwa, ma thowa khe pi hi kiza nu hi la ma nondiya thsülo!”

³⁷Jisu na ma wi khi, “No ma muyadha, tsüna no khili ma ssinu keccünengli kebenwa tsü le!”

³⁸Anyi tsüwa na khi, “Apvüwa, hi nondiben,” isanu ma Jisu tuwi kukedua.

³⁹Jisu na khi, “Hi anyi kemehai keteshü ghan-nan le ayyi ha wi gho, isanu anyon nkemuthu yala muya thsü, nu mu kebenthu ya nmu thsü lale kesalina.”

⁴⁰Farisithu ciwi kebenthu pahan na ma ha kekhi zaya nu ma wi keü, “No ikhang la pi anyon nkemu nyi sa nben she?”

⁴¹Jisu na mathu luneng, “Keujüla nthu na anyon nmu lethu, nthu na sami nkesa; isala nthu na pala mu benle kekhi ghen nthu na khili la samiben.”

Johan 10

Anenikehiewa pi Ajühkaghape

¹Jisu na khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: anyi thowa na ajenka wi nyela alen kepa wina khaghaneni jawi dugho khe tsüna kaghanfü nu nyu tengkedsa nyi.

²Isala thowa na ajenka wina dugho khe ma khaghaneni kehiewa ji.

³Ajenka kehiewa na sha pi ma cüben, ma ma jithu nyan teng nu cichithu khaghanenithu na ma hhai zayaden., nu ma mathu ssinu dushhu den.

⁴Ma ma jithu ssinu shhugho yathu ma atuwa sa nu khaghanenithu na ma nie den, kepaghenanye mathu na ma hhai tsü chüben.

⁵Mathu na anyi kepa wi nie wa nben, isala tsüwa wina bvüaben, kepaghenanye mathu na ma hhai nchü.”

⁶Jisu na ajüh ha pi mathu ghape nu kiza, isala mathu na ma mangwa khiben khe nchü.

Jisu na Anenikehie Kemehaiwa

⁷Tsalina Jisu na kheneng mathu wi khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: hi khaghaneni jenkawa tsü.

⁸Itu wi keghothu tsüdila kaghanfüthu nu nyu tengkedsa nyithu, isala khaghanenithu na mathu hhai nkina.

⁹Hi ajenkawa tsü, keujüla anyi kesü le kesü lela hi wina duthu ma hangsha yaben, ma dushhuya nu amou muyaben.

¹⁰Kaghanfü nyi na ghanfü, nyu pathi nu yasale kesalina ghoden. Isala hi tsü mathu ya kahang benya thsü nu ben ntsa saya thsüle kesalina gho.

¹¹“Hi anenikehie kemehaiwa. Kehie kemehaiwa na khaghaneni ghenana ma kahangli khuchi mvu saden.

¹²Kehiewa nkenye nu khaghaneni ma ji nkenye mille kewawa na meshüla gho keten mu lethu ma khaghanenithu teshi nu bvüden. Nu meshüla na khaghanenithu tsü ghan nu mathu jügü zigheden.

¹³Kepaghenanye ma mille kewa nyi nu mille wa keben ketan ghenana ma khaghaneni cüki nmeshenla bvüden.

¹⁴⁻¹⁵Hi anenikehie kemehaiwa. IBa na hi chü keben ti hi la iBa chüben, tsü makesü hi ikhaghanenithu chüben nu mathu la hi chüben. Hi ikhaghaneni ghenana ma kahangli khuchi mvu saden.

¹⁶Nu ciwi ikhaghanenithu akhang hawa wi nkemi kepa wi la ben. Hi tsüthu la ssinu nghothu yishüben, mathu la ijüh kinaden. Isanu ciwi mathu akhang kesütan nu kehiewa la kesütan saben.

¹⁷“Abawa na hi tizenghali keten tsüna hi hi kahangli khuchi mvu nu tsü mu nengya le kesalina.

¹⁸Thola hi wina tsü khusen bvüya nben, isala hi kemeshen wina tsü khuchiden. Hi tsü khuchi nu khunengya kemehai kekhang ben. Hawa ha iBa na hi salo pi hi kekiza.”

¹⁹Kheneng anyithu jawi ajüh hathu ghenana ajühkepapa sa.

20 Anyi kejon na khi, “Atsaghang kesü ma miwi benle! Ma deja wadha le! Isathu nthu mangkesa na ma jüh kinaten nu?”

21 Isala kepathu na khiben, “Anyi kesü atsaghang na ma miwi keben ajüh hati khiya nben. Khati nu atsaghang na anyon nkemu nyi sa pi muya thsü mehai nu?”

Jisu tsü Meya Mvulakesa

22 Tsüna pathsü wi, nu Jerusalem wi Kekinyijjenwa tsü Keshakekhie Kho tsü sa keben.

23 Jisu na Kekinyijjen wi Solomon Ccühha wi tsü kegoe keten wi

24 anyithu na gho ma vüya nu ma wi keü, “No matsü khathu ikhang yala chükivvü ben thsü ten nu? Keujüla no ntsakhiwa Khrista lethu nkuthila ikhang kizalo.”

25 Jisu na luneng, “Hi nthu kizadha, isala nthu na hi n-nondi. Hi iBa kekhang wina kuli kechithu tsüna isheipi ben,

26 isala nthu hi nondi nben, kepaghenanye nthu na ikhaghanenithu nye.

27 Ikhaghanenithu na ijüh kinaden; hi mathu chüben, nu mathu na hi nieden.

28 Hi anuphan kahang pi mathu cüden, nu mathu na khiela shü meyacha. Thola ikwen wina mathu khusen bvüya nben.

29 IBa pi hi kecüthu tsüna tsüdi miwi diki, nu thola Abawa kwen wina mathu khusen bvüya nben.

30 Hi nu Abawa ishinyi kesütan.”

31 Tsaseng wi Judah nyithu alon khuya nu pi ma kecenthiale sa.

32 Jisu na mathu wi khi, “Hi, Abawa na pi hi kecü pi nthu jawi kekuli kemehai kejon sachidha; hathu ha khawa ghenan nthu na alon pi hi kecenthiale sabenu?”

33 Mathu na luneng, “No kekuli kemehai ghenan ikhang na alon pi no kecenthiale sa nben, isala no kethenjüh kekhi ghenan le! No anyi mele kesü, isala no ketanlan no sa pi Anyiza saden.”

34 Jisu na luneng, “Nthu Yenwa wi Anyiza hati kekhi zhütheng: ‘Nthu na acenpvüthu.’

35 Ntsawajüh khi keben ha anuphanlan atsentsa le kesa ithu na chüben; Anyiza na anyi tsüthu pi acenpvüthu le ci, nu mathu ghenan ma ketsijüh tsü khuchi.

36 Ighenan tsü, Abawa na hi satemetha nu hi kesun pi ayyi wi chi. Isathu, hi Anyiza Tsawa le kekhi ghenan nthu na khati nu hi kethenjüh khiben le khiya mehai nu?

37 Isalethu, keujüla hi iBawa kekuli tsü sa nben lethu, nthu na hi n-nondi lalo.

³⁸Isala keujüla hi tsüthu sa lethu, anuphan ghenä Abawa na hi wi ben nu hi Abawa wi ben kesa chüyale kesalina nthu na hi n-nondi lela hi kekulithu ketanla nondi keya-u le.”

³⁹Mathu kheneng ma ghanyale wa, isala ma mathu chhen bvüa.

⁴⁰Tsaseng wi Jisu na kheneng Jordan Ghaku pvüdhi sen nu Johan na kheni nyu baptaiz kesa pen wi tsü wa nu ciwi ben wa.

⁴¹Ciwi anyi kejon na ma wi gho nu khi, “Johan na azensuthu nkuli, isala ma anyi hawa cüki mangwale khi khe tsüdila atsentsa.”

⁴²Nu ciwi anyi kejon na ma nondiya.

Johan 11

Lazar Keshü Cüki

¹Bethani wi kahang nyi kesü ma nyan Lazar na naa ben. Bethani tsüna Maria nu ma pvünonwa Martha manyi nyu.

²(Maria hana adeli pi Apvüwa ccü miwi keshushachi nu ma lissen pi nyen pi kesawa tsü, ma baghawa Lazar na naa ben.)

³Tsalina ma pvünon na nyu kesun pi Jisu wi kiza thsü, “Apvüwa, npvüshangwa no ma tizen ketenwa tsüna naa ben.”

⁴Jisu na ajüh tsü zakeya wi ma hati khi, “Hawa ha Lazar keshü kinaa nye, isala ha wina Anyiza nyanthangya thsüle kesalina. Isanu ha ghenä Anyiza Tsawa nyankethang sayaben.”

⁵Jisu na Martha nu ma pvünonwa nu Lazar tizenghali den.

⁶Isala ma Lazar na naa benle kesa zakeya seng wi ciwi ghanan keni ben neng wa.

⁷Tsaseng wi ma sansikeyathu wi khi, “Ikhang Judea wi wa na ghalo.”

⁸Sansikeyathu na luneng, “Kesansiwa, Judah nyithu khili siekhang nkesa wi alon pi no kecenthiale bha tenthu no ciwi wa nengle ben kwe?”

⁹Jisu na khi, “Ghanan kesü wi amighe kekihhe taghakeni nye kwe? Tsalina thowa na aghanan wi alentsenten khe ma ccümeshü nten, kepaghenanye ma ayyi wi kewegüwa tsü muben.

¹⁰Isala keujüla ma aghaja wi alentsen lethu, ma ccümeshü den, kepaghenanye ma kewegüwa tsü nmi.”

¹¹Jisu na ajüh hati khi nu mathu wi kiza, “Ikhang pvüshangwa Lazar na jen wadha, isala hi wala ma pamechü aden.”

¹²Sansikeyathu na luneng, “Apvüwa, keujüla ma jenben lethu, ma mehai neng yaben.”

¹³Jisu na Lazar shü kesa cüki khiben, isala mathu kemeshen ma ntsakhiwa kejen cüki khibenle sa.

¹⁴Tsalina Jisu na nkuthila mathu wi khi, “Lazar na shüdhä.

¹⁵Isala nthu ya nondiya thsüle kesalina hi ma gweghe nbenla kesa ghenä inonghe ben. Isala khili ikhang ma wi wa na ghalo.”

¹⁶Thoma (pi Deduma le ci ketenwa) na ma pvüshang sansikeyathu wi khi, “Ikhang la Kesansiwa gweghe wa nu shüana ghalo.”

Jisu na hangneng-keshaghawa nu kahangwa

¹⁷Jisu na gho cukeya wi Lazar pi kevhü ghanan mejü sa kesa muya.

¹⁸Bethani nu Jerusalem manyi jü na kilometer kecheng ncen.

¹⁹Judah nyi kejon na Martha nu Maria manyi baghawa keshü ghenä manyi leben satecca cüle ghoben.

²⁰Martha na Jisu gho tenle kesa zakeya wi ma wa Jisu metule shhu, isala Maria na ajjen wi ben.

²¹Martha na Jisu wi khi, “Apvüwa, keujüla no he wi benle keathu, ibaghawa na shü nkesa le!

²²Isala khili lela no Anyiza wi mangwa khie khe ma pi no cüben kesa hi chüben.”

²³Jisu na ma kiza, “Nbaghawa na hangneng-shagha ben.”

²⁴Martha na luneng, “Ma hangneng-keshagha tsathang asakhen wi hang shagha neng shaben kesa hi chüben.”

²⁵Jisu na ma wi kiza, “Hi hangneng-keshaghawa nu kahangwa. Anyi thowa na hi nondi ten khe ma shü lela hang yaben,

²⁶nu thowa na hi nondi nu hang ten khe ma khiela shü meyacha. No ha nondi ben ma?”

²⁷Martha na luneng, “Anle, Apvüwa! No Anyiza Tsawa, Khrista ayyi wi ghoten kesawa tsüle kesa hi nondiben.”

Jisu Qai

²⁸Martha na ha khitheng nu kheneng wa ma pvünonwa Maria ci, “Kesansiwa na he wi ben nu no keü benle,” isa khi.

²⁹Maria na ajüh tsü zaya meyi kaghaji sen nu ma metule wa.

³⁰(Jisu na gho anyu npi cu, isala khili la Martha na ma kemetu pen wi tsü ben.)

³¹Anyi ajjen wi Maria leben satecca kebenthu na Maria na shagha kaghaji bvü keten tsü muya nu ma nie wa. Mathu na ma ashüjjen wi qai wa tenle sa.

³²Maria na Jisu keben pen wi gho ma muya nu ma ccü wi akhhutsüdu hati khi, “Apvüwa, keujüla no he wi benle keathu, ibaghawa na shü nkesa le!”

³³Jisu na Maria nu anyi ma nie keghothu la qai keben mu, tsalina ma leben güccü nu ma nongü ntsa saya.

³⁴Ma mathu wi keü, “Nthu ma pi khiewa vhütheng nu?” Mathu luneng, “Apvüwa, ghala he wi ghangchilo.”

³⁵Jisu qai.

³⁶Anyithu na khi, “Ghangchilo, ma khatila Lazar tizen nu!”

³⁷Isala mathu pahan na khi, “Ma anyon nkemu nyi sa pi muya thsüthu, ma Lazar pi nshü thsü la saya nben kwe?”

Lazar sa pi Hangneng kecü

³⁸Tsaseng wi Jisu na ma leben güccü ntsa nu ashüjjen wi wa, tsüna alonku kesü alon keti pi kedulen tsü khentheng.

³⁹Jisu na “Alon tsü khupilo!” khi. Keshüwa tssüggüwa Martha na khi, “Apvüwa, pi kevhü na ghanan mejü sakea ghena khili hansa benladha le!”

⁴⁰Jisu na ma wi khi, “No nondiya lethu, Anyiza nyankethang muyaben na kesa hi no nkiza kwe?”

⁴¹Tsalina mathu na alon tsü khupia, nu Jisu na yaki ghang nu khi, “IBa, hi no sengle, no hi kekhie kina keten ghena.

⁴²No keshüthangla hi kekhie kina ten kesa hi chüben, isala anyi he wi kebenthu ghena, no hi kesunchile kesa mathu ya nondiya thsüle kesalina hi ha khiben.”

⁴³Ma ha kekhi seng wi ma hhai misi ntsa jisha nu cichi, “Lazar, shaghalo!”

⁴⁴Keshüwa na shagha, ashüjjen thsümeni na ma ccükwen meju nu ma mmi shang pvüben. Jisu na mathu kiza, “Ma lisha nu ma yala bvü thsülo.”

Acho sa pi Jisu Keshun

(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵Anyi kejon Maria hhainan keghothu na Jisu kekulithu tsü muya nu ma nondiya.

⁴⁶Isala mathu kheneng wa Jisu na kuli kechithu cüki khi pi Farisithu kiza.

⁴⁷Tsalina keqhaikedi ntsathu nu Farisithu na keccünengli nu khi, “Ikhang khati sa nu? Anyi hawa ha azensuthu ha tsüdi sabendha le!”

- ⁴⁸Keujüla ikhang na ma ya hati sa thsü lethu, anyi kejon na ma nondi wa ben, isa lethu, Rom nyi kekhang kesenthu na ghola ithu Kekinyijjen nu ithu diyyi yasa cüben le!”
- ⁴⁹Mathu jawi meshu kesü tsü mapi keqhaikedi sa kebenwa na khi, “Nthu na mangla nchü!”
- ⁵⁰Diyyi maben yasa kesa tsü anyithu ghen meshu kesü pi shü thsü kesawa nthu ghen mehaile kesa meshenshi meya kwe?”
- ⁵¹Ajüh ha ma ketanla ma kemeshen wina nkhi, isala ma tsü mapi keqhaikediwa sa keben ghen Jisu na Judah nyithu ghen shü keten atusenjüh-khi,
- ⁵²nu mathu ghen ketan nyela Anyiza nyithu bvü zighe kebenthu tsüdila saghu pi agwo kesütan sayaben
- ⁵³Tsü nten na Judah nyi kekhang kesenthu na Jisu pathiale acho kiden wa.
- ⁵⁴Tsalina Jisu na yazishu Judea wi wa meyala, isala ma ciwi na wa apen kesü ayyikeshü tetsaki Efraim nyuti wi ma sansikeyathu gweghe ben wa.
- ⁵⁵Shhukeya Kho tsü kesa tsü na cu wa, nu akho tsü npi tuwi anyi kejon na diyyiwa wina Jerusalem wi shula keccüna wi mathu satekemetha yen tsü sa.
- ⁵⁶Mathu na Jisu kegho ghangben, nu mathu na Kekinyijjen wi saghu nu khokho wi keü, “No tsü khati meshen ben nu, ma akho wi ha gho nben kwe?”
- ⁵⁷Keqhaikedi ntsathu nu Farisithu na anyi kesü le kesü lela Jisu keben pen chüya lethu mathu kizalo kesa ahza khuchi, isanu mathu na ma ghanyale kesalina.

Johan 12

Bethani Wi Adeli Pi Jisu Kenyen

(Mat 26.6-13; Mrk 14.3-9)

- ¹Shhukeya Kho npi ghanan tugho tuwi Jisu na ma Lazar sa pi hangneng kecü Bethani nyu witsü wa.
- ²Ciwi mathu ma ghen kedsakejjü kiden, nu Martha na kugü; Lazar na nyu kepa wi gweghe miz wi donkiben.
- ³Maria na adeli menkedhu ntsa nard pi kesa pahan sengho Jisu ccü miwi zügüchi nu ma lissen pi nyen, isanu adeli han na ajjen maben kepong sa.
- ⁴Isala sansikeyathu jawi meshu kesü Jisu matsa ketenwa Iskariot kekhi na,
- ⁵“Mangkesa na adeli ha pi akutimen meza kecheng jeü ya nu apisa tsü pi ketha-u cü nsa nu?”

⁶(Ma ketha-u cüki kemeshen ghenä ajüh ha nkhi, isala ma kaghanfü nyi kesü ghenä. Ma apisa hikhu tsü pvü nu ciwi ma ghenä apisa tsü khuyaya saden.)

⁷Isala Jisu na khi, “Ma kesasa sa thsülo! Ma mangwa ben khe pi hi kevhü tsathang ghenä thengya thsülo.

⁸Nthu na keshüthangla ketha-u ssi benden, isala nthu na keshüthangla hi gweghe ben nben.”

Acho sa pi Lazar Keshun

⁹Anyi kejon na Jisu na Bethani wi benle kesa zaya, tsalina mathu Jisu ghenä ketan nyela ma keshü wina sa pi hangneng kecüwa Lazar la ghangchile kesalina ciwi wa.

¹⁰Tsalina keqhaikedi ntsathu na Lazar la pathiale kesa acho kiden,

¹¹kepaghenanye ma ghenä Judah nyi kejon na mathu teshi nu Jisu nondi wa bendha.

Khang ntsa nu Jerusalem wi Kedu

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹²Dhitsuwa wi anyitenti keti na Jisu na Jerusalem wi Shhukeya Kho kesa witsü gho tenle kesa zaya.

¹³Tsalina mathu na palm chan cüna shhüya nu wa ma metu nu jisha, “Hosanna! Anyiza na sawegü pi Apvüwa nyan wi gho keten Israel Kadimiwa kecüwa salo!”

¹⁴Ntsawajüh wi khi keben ti, Jisu na gada zza kesü muya nu tsü miwi donkiya,

¹⁵ “Zion nyunutiwa, nmessi lalo! No Kadimiwa na Gada zza miwi donki nu gho tendha.”

¹⁶Ma sansikeyathu na aghatsan wi ha chüshi meya, isala Jisu nyankethang saya ccüla, mathu Ntsawajüh na ma cüki kekhi nu nyu ma miwi kulikechi ha meshenya.

¹⁷Jisu na ashüjjen wi Lazar cichi nu keshü wi ma sa pi hangneng kecü wi anyitenti ma gweghe kebenthu na ma sheipichi.

¹⁸Tsalina anyitenti na ma azensuthu ha sachile kesa zakeya wi ma metule wa.

¹⁹Tsaseng wi Farisithu na khokho wi khi, “Ghangchilo! Ikhang na mangla saya nbendha! Ayyi nyi maben la ma nie wa tendha le!”

Grik Nyithu Pahan na Jisu Kebha

²⁰Jerusalem wi akho tsü wi kinyi kewathu jawi Grik nyi pahan na ben.

²¹Mathu Filip (Galilee yyi Bethsaida wina keghowa) wi gho nu ma kiza, “Kediwa, ikhang na Jisu ghangchi mvu ben le!”

²²Filip na wala Andria kiza, nu manyi gweghe wa Jisu kiza.

²³Jisu na manyi wi khineng, “Anyi Tsawa nyanthang yale kesalina matsü na ghodha.

²⁴Hi atsentsawa nshinyi kizaden: asu bi kesü tsüna qancadu ayyi wi npi keshüchi chu tsüna kesütan saben. Isala keujüla tsüna shüchi lethu ma bi kejon bün yaden.

²⁵Anyi thowa na ma kahang tepagha ten khe bhataghaben, isala thowa na ayyi ha wi ma kahang tepagha nten khe noncca pi anuphan kahang wi chiaben.

²⁶Anyi thowa na hi kekuli sa mvu ten khe hi n-niethu yishü, isathu hi kekuli kesa nyi na hi gweghe benyaden. Thowa na hi kekuli saten khe Abawa la ma nyuwaküden.

Jisu na Ma Keshü Cüki Kekhi

²⁷“Khilitsü hi ileben ketizen sa wadha, nu hi khatile khi nu? ‘IBa, matsüwa ha pi imiwi ngho thsü lalo,’ isa khi kwe? Isala hi matsü hawa ghena ghole — tsalina hi ketizenkesa tsüwa wi ha saaden.

²⁸IBa, n-nyankethang sa keyawa salo!” Tsaseng wi tang wina ahhai kesü gho, “Hi anyankethang sa chidha, nu hi tsü sa neng chiden.”

²⁹Anyitenti ciwi ngan kebenthu na tsü zaya nu pahan na tsüna atsankeshigü le khi, nu kepathu na “Tangnyilo kesü ma ccüneng benle!” khi.

³⁰Isala Jisu na mathu wi khi, “Ahhai tsüna ighena nyela nthu ghena ghole.

³¹Khili ha ayyi nyi jühkaghaten den; khili ha ayyi hawi kekhang kesenthu jügüa tendha.

³²Ayyi wi hi zankiya lethu, hi anyi tsüdi zan pi hi wi chiya ben.”

³³(Ha kekhi ha ma keshü khati kesa wi shü ten khe pi ccüca kechi.)

³⁴ Anyitenti na luneng, “Khrista tsüna anuphanla hang benle kesa Ayenwa na ithu kizaben. Isathu, no khati nu Anyi Tsawa tsü zankiya nsathu yishü le khiya mehai nu? Anyi Tsawa tsüna thowa nu?”

³⁵Jisu na luneng, “Kewegüwa na matsü keu nthu jawi benden. Kejangwa na nthu wi ngho thsüle kesalina kewegüwa keben jü ciwi alentsen tenlo; kepaghenanye kejang wi alentsen ketenwa na ma khiewa wa ten khe chü nten.

³⁶Kewegüwa na nthu jawi keben jü tsü nondiyalo, isathu nthu na kewegü tsangathu sayaben.”

Anyithu na Nkenondi

Jisu na ha khichi nu mathu kuthi bvüa.

- ³⁷Ma mathu jawi azensuthu ha tsüdi sachi lela mathu na ma nondi meya,
- ³⁸tsalina kheni Isa atusenjüh- kechüwa na kekhi tsü sacen: “Apvüwa, thowa na ithu ketsijüh ha nondiya nu? Apvüwa na ma kekhang pi thowa ccücachi nu?”
- ³⁹Tsalina mathu na nondi meyala, kepaghenanye Isa na hati la khi:
- ⁴⁰ “Anyiza na mathu nyon pabhon nu mathu leben shanbhondha; isanu mathu nyon pi mu nu mathu leben pi chüshiya, nu hi wi kheneng ghothu hi mathu sa pi mehai cüthu keyishü ghenä.”
- ⁴¹Isa na Jisu nyankethang nu ma cüki khi ketheng ghenä ma ha khichi.
- ⁴²Tsüti sa lela Judah nyi kekhang kesenthu kejon na Jisu nondiya; isala Farisithu na Sinagog wi mathu jügüshithu kemessi ghenä mangla nkhi la.
- ⁴³Kepaghenanye mathu na Anyiza miwi anyi kesengwa tsü nen kesalina.

Jisu Jüh wina Ghankenän

- ⁴⁴Jisu na jisha nu khi, “Anyi thowa na hi nondi ten khe hi kesun kechiwa la nondiden.
- ⁴⁵Nu thowa na hi mu ten khe hi kesun kechiwa la muden.
- ⁴⁶Hi kewegüwa sa nu ayyi wi gho, isanu thowa na hi nondi ten khe kejang wi ben meyacha.
- ⁴⁷Keujüla kesü le kesü lela ijüh zaya nu tsü n-nondi lethu, hi ma ghan-nan nten. Kepaghenanye hi ayyi nyi meshensale kesawa nyela tsü hangshayale kesa ghenä gho.
- ⁴⁸Thowa na hi meya mvu nu ijüh kina nten khe ma ghan-nan ketenwa kesü na ben. Hi kekhi jühthu tsüna atsathang sakhen wi ma kaghanwa saben.
- ⁴⁹Tsüna ntsakhiwa, kepaghenanye hi ketanla hi kekhang wina nkhi, isala Abawa hi kesun kechiwa na hi nkhitu keyishü pi hi kiza.
- ⁵⁰Nu ma khikechi tsüna anuphan kahang senghoden kesa hi chüben. Tsalina hi mangwa khi khe tsüna Abawa na hi khilo kekiza le!”

Johan 13

Jisu na Ma Sansikeyathu ccü Kebhu

- ¹Shhukeya Kho tsathang npi tuwi Jisu na ma ayyi ha teshi nu Abawa wi wa keten matsü na gho cudha kesa chüya. Ma ayyi ha wi ma jithu tizenghali ntsa sa, nu ma mathu tizenghali wa asakhen cu.
- ²Jisu nu ma sansikeyathu gweghe aghaja nün dsa keben wi atsaghang na Jisu matsale kemeshen pi Simon Iskariot tsawa Judah leben wi chia.

³Jisu na Abawa na pala tsüdila pi ma kwen wi chidha kesa chüben, ma Anyiza wina gho nu Anyiza wi wa neng den kesa la chüben.

⁴Tsalina Jisu na anün dsa keben wi shagha ma thsü pi theng nu atssükizü thsü pi ma geshi qhanya.

⁵Tsaseng wi ma atssü pi atssükhu wi chiya nu sen wa sansikeyathu ccü bhu, nu atssükizü thsü ma geshi qhanpvü keten tsü pi mathu ccü nyen.

⁶Ma ghola Simon Pitor cuya, nu Pitor na ma keü, “Apvüwa, no iccü la bhule ben kwe?”

⁷Jisu na ma luneng, “No khili hi mangwa saben khe nchü, isala haseng wi ccüna chüyaben.”

⁸Pitor na khi, “No khiela iccü bhuya nben le!” Jisu na luneng, “Keujüla hi nccü nbhu thsü lethu, no hi wi nshei nmidha.”

⁹Simon Pitor na luneng, “Apvüwa, isalethu iccü ketan nyela ikwen metsi nu ili la za cülo!”

¹⁰Jisu khi, “Atssükizü kesawa na ma ccü ketan khe ma gwo kepa wi tsüdila methatha sadha; meshu kesütan khe nthu tsüdila methadha.”

¹¹(Jisu na thowa na ma matsaten khe chüben, tsalina ma “meshu kesütan khe nthu tsüdila methadha,” isa khi.)

¹²Jisu na mathu ccü kebhu seng wi athsü mphiya nu kheneng ma pen wi benya nu mathu wi keü, “Hi khili nthu miwi mangwa sachi khe nthu na chüben ma?”

¹³Nthu na hi pi Kesansiwa nu Apvüwa le citen nu nthu na tsüti sa jiketsü, kepaghenanye hi tsüti kesa.

¹⁴Hi nthu Kesansiwa nu Apvüwa na nthu ccü bhu cüdha, tsüti nthu la khokho ccü kebhu-u.

¹⁵Hi nthu ghen tsütsonca kesü sachidha, tsalina hi nthu miwi sa kechi tsüti nthu la satenlo.

¹⁶Hi atsentsawa nthu kizaden: amagha kesüla ma pvüwa miwi ndiki, nu nyilowa na ma kesun kechiwa miwi ndiki.

¹⁷Khili nthu na atsentsawa ha chüyaben, nu nthu na tsü saten lethu nthu na kemihhi ntsa le!

¹⁸“Hi nthu tsüdi cüki khi nben, hi hi kessiya kesathu chüben. Isala Ntsawajüh na khi keben tsü nsacenthu yishü, ‘Anyi hi gweghe amesa kedsawa na hi shunben.’”

¹⁹Ha npi kesa tuwi na hi khili nthu kizaben, isanu kusi tsü sa shagha khe nthu na ‘Hi tsüna Hi’ kesa tsü nondiyaben.

²⁰ Hi atsentsawa nthu kizaden: thowa na hi kesun kechiwa tsü ssiya ten khe hi la ssiyaden, nu thowa na hi ssiya ten khe hi kesun kechiwa la ssiya den. ”

Jisu na Ma Matsaketen Cüki Kekhi

(Mat 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Jisu na ha kekhi seng wi ma leben güccü ntsa saya nu nkuthila khi, “Hi atsentsawa nthu kizaden: nthu meshu kesü na hi matsa tendha.”

²² Sansikeyathu na ma thowa cüki khi ben nu kesa amansa nu khokho ghangkevüli wa.

²³ Sansikeyathu meshu kesü Jisu na ma tizenghali ketenwa na Jisu kete wi donkiben.

²⁴ Tsalina Simon Pitor na akwen ghaya pi ma cü nu khi, “Ma thowa cüki khiben khe keü nanlo.”

²⁵ Tsalina sansikeyawa na Jisu tetsaki wha nu ma wi keü, “Apvüwa, tsüna thowa nu?”

²⁶ Jisu na luneng, “Hi amesa pi akhu wi tenchi nu pi ma cüden, ma anyi tsüwa tsü.” Tsalina ma amesa be kesü pi akhu wi tenchi nu tsü pi Simon Iskariot tsawa Judah cüa.

²⁷ Judah na amesa tsü khuya meyi Satan na ma leben wi dua. Jisu na ma kiza, “No mangwa nsathu yishüben khe wan sachilo!”

²⁸ Ciwi dsajjü kebenthu thola Jisu na mangkesa na ha khi pi ma kizaben khe nchü.

²⁹ Judah na apisa hikhu kenonccawa ghenä, sansikeyathu pahan kemeshen na Jisu na ma kiza nu wala kemishu ghenä mathu nsenthu keyishü shei sen gholo, nyelela pala pahan pi ketha-u cülo kesa ghenä le sa.

³⁰ Judah na amesa tsü khuya nu wan akhemi wi shhua; tsüna aghaja sadha.

Ayengkukechi ketheüwa

³¹ Judah na teshi nu kebvü seng wi Jisu na khi, “Khili Anyi Tsawa nyanthangya tendha; nu ma wina Anyiza nyanthangya tendha.

³² Keujüla ma wina Anyiza nyanthangya lethu, Anyiza ma ketanla Anyi Tsawa nyanthang chiben, nu ma wan tsü sachiaben.

³³ Ghanyithu, hi matsü kesie nthu ssiben ntendha. Nthu na hi bhaben; isala khili hi Judah nyi kekhang kesenthu kekiza ti nthu kizaben, ‘Nthu na hi wa keten pen wi waya nben.’

³⁴ Hi ayengkukechi ketheü kesü pi nthu cüben, nthu khokho tizenghali liyalo. Hi nthu tizenghali kesa ti nthu la khokho tizenghali li meyathu yishü.

³⁵Keujüla nthu khokho tizenghali liya lethu, ciwi na anyi tsüdila nthu na hi sansikeyathu le kesa chüyaben.”

Jisu na Pitor Ma Cüki Nkhi la Keten Kekhi

(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶Simon Pitor na ma wi keü, “Apvüwa, no khiewa waten nu?” Jisu na luneng, “Hi khiewa waten khe no khili hi nie ghaya nben, isala no haseng wi ccüna hi nie ghaya ben le!”

³⁷Pitor na ma keü, “Apvüwa, mangkesa na khili hi no nie ghaya nben nu? Hi nghena hi kahang la khuchiaben.”

³⁸Jisu na luneng, “Ntsakhiwa no ighena no kahang khuchiya ben ne? Hi atsentsawa no kizaden: awegü npi kekhu wi no kecheng tughu hi nchüle khiaben.

Johan 14

Jisu na Abawa wi Kewalen

¹Jisu na mathu kiza, “Nthu leben ketizen nsala. Anyiza nondiben, nu hi la nondiben yalo.

²IBa jjen wi apen kejonla ben; keujüla tsüti nyelethu, hi wa nthu ghenana apen kiden tenle nthu kiza kesa kwe?

³Hi wala nthu pen kidenya lethu hi kheneng gho nthu ssiyaben, isanu nthu la hi keben pen wi benyaben.

⁴Nthu na hi wa keten pen lenwa tsü chüben.”

⁵Thoma na ma wi keü, “Apvüwa, ikhang na no khiewa waten khe nchü, tsalina ikhang khatinu tsü chüyaben nu?”

⁶Jisu na ma luneng, “Hi alenwa, atsentsawa, nu kahangwa; anyi thola hi wina nkenye tsü Abawa wi waya nben.

⁷Keujüla nthu na hi chü lethu, iBa la chüben; nu khili nten nthu na ma chüben, nu ma muyadha.”

⁸Filip na ma wi khi, “Apvüwa, Abawa tsü pi ikhang ccücalo, tsüna ikhang kenenwa le!”

⁹Jisu na luneng, “Hi matsü kesie nthu ssiben wadha; isala Filip, no hi nchü kwe? Thowa na hi muya khe Abawa la muyadha. Isathu, no khatinu “Abawa pi ikhang ccücalo khiten nu?”

¹⁰Filip, no hi Abawa wi ben, nu Abawa na hi wi ben kesa tsü n-nondi kwe? Hi ajüh pi nthu kekiza tsüna hi kekhang wina nkhi, isala Abawa na hiwi ben nu ma kekuli saben.

¹¹Hi Abawa wi ben nu Abawa na hi wi ben kesa tsü nondi yalo, nyelela hi amankesa kekulithu wina nondi yalo.

¹²Hi atsentsawa nthu kizaden, thowa na hi nodiya khe hi sa ketenwa tsü ma la sayaden — anle, ma hathu miwi la kediki sayaden, kepaghenanye hi Abawa wi wa tendha.

¹³Nthu na inyan wina pala katsüha lela khiethu hi sa cüben, isanu Atsawa miwi na Abawa nyankethang pi ccücaben.

¹⁴Keujüla nthu na inyan wina pala katsüha hi wi khie lethu, hi tsü sa cüben.

Kemetha Ghamu Khuchile Khishikechi

¹⁵“Keujüla nthu na hi tizenghali lethu, nthu na iyenkhuchithu nie ben.

¹⁶Hi Abawa wi khiethu, ma anuphan nthu ssiben keten Kekiqa kepawa pi nthu cüben.

¹⁷Ma Aghamu, atsentsa Abawa cüki pi ccücaden. Ayyi nyi na ma yaya nben, kepaghenanye tsü na ma nmu nyelela nchü. Isala nthu tsü ma chüben, kepaghenanye ma nthu wi ben nu nthu wi hangben.

¹⁸“Hi nthu teshi pi nthu ketan ben thsü nben; hi nthu wi ghoneng ben.

¹⁹Matsü keujü ayyi nyi na hi nmu laben, isala nthu na hi muben; nu hi hangkeben ghen nthu la hangyaben.

²⁰Tsü ghanan gho lethu, nthu na hi iBa wi ben nu hi nthu wi keben tsüti nthu na hi wi ben kesa chüyaben.

²¹“Thowa na iyenkhukechithu ha yaya nu tsü nieten khe ma hi tizenghali ketenwa tsü. Iba na thowa hi tizenghali ten khe tsü tizenghali den. Hi la ma tizenghali nu hi pi ma ccüca den.”

²²Judah (Judah Iskariot nye) na keü, “Apvüwa, no khati nu no ketanla no pi ayyi nyi nccücala pi ikhang ccücaya mehai nu?”

²³Jisu na ma luneng, “Thowa na hi tizenghali ten khe hi kesansijüh nie ben. Iba na ma tizenghali ben, nu iBa ishinyi na ma wi gho ma ssinu hangben.

²⁴Thowa na hi tizenghali nten khe hi kesansijüh la nie nten. Nthu na zakeya kesansijüh tsüna ijüh nye, isala Abawa hi kesun kechiwa jüh.

²⁵“Hi nthu ssi keben jü wina ha pi nthu kizadha.

²⁶Kekiqawa, Kemetha Ghamu, Abawa na inyan wina kesunchi ketenwa tsüna pala tsüdi pi nthu sansi cüben nu nthu yala hi pi nthu kekiza tsüdila meshen nengya thsüaben.”

²⁷“Hi kecca pi nthu cüben; tsüna iji kecca hi pi nthu cüben. Ayyi nyi na pi kecü ti hi tsü pi nthu cü nben. Nthu leben ketizen sa hathana nu nmessi lalo.

²⁸Hi nthu wi kekiza tsü nthu na zayadha, ‘Hi bvüaden, isala hi nthu wi gho neng den.’ Keujüla nthu na hi tizenghali lethu, hi Abawa wi wa keten ghen a nthu nonghe kesa, kepaghenanye ma imiwi diki.

²⁹Hathu ha tsüdi npi sa kegho wina hi nthu kizadha, isanu tsü sa kegho wi nthu nondiya thsüle kesalina.

³⁰Hi matsü kesie nthu ccüneng benya ntendha, kepaghenanye ayyi ha wi kekhang kesenwa na gho tendha. Ma imiwi kekhang nmi,

³¹isala ayyi nyi na hi Abawa tizenghaliden kesa chü meyathu yishü, tsalina hi ma kekhi tsüdila saden. “Ghalo, ikhang he wina bvüa na.

Johan 15

Jisu na Kemeshtsse ton Ntsawa

¹“Hi kemeshtsse ton ntsawa, nu iBa na alli kenonccawa.

²Ma hi wi acüna kesü le kesü lela abi nkebünwa tsü shüchiaben, nu ma acüna abi bün kebenwa tsü satemetha, isanu tsü ya metha nu abi kejon bünya thsüle kesalina.

³Hi kesansijüh pi nthu kecü tsü ghen a nthu na satemetha yadha.

⁴Hi wi benyalo, isathu hi la nthu wi benyaden. Acüna kesü na maton wi nkeben tsü ma ketanla abi bün nkeya tsüti nthu la hi wi nkeben tsü nthu bi bünya nben.

⁵“Hi kemeshtsse tonwa nu nthu na acünathu. Thowa na hi wi ben nu hi ma wi ben khe abi kejon bün yaben, kepaghenanye nthu na hi nsenla mangla saya nben.

⁶Anyi thowa na hi wi nben khe tsüna acüna kesü pi khala nu shü thsü keten tsüti; hati kesa cünathu saghu pi annibhon wi khalachi nu mecang thsüaben.

⁷Keujüla nthu na hi wi ben nu ijühthu na nthu wi ben lethu, nthu na mangwa nen khe khielo, isathu pi nthu cüben.

⁸Nthu bi kejon bünkeya wina iBa nyankethangwa tsü pi ccüca chiben; hati nu nthu na hi sansikeyathu sayaben.

⁹Iba na hi tizenghali keten tsüti hi la nthu tizenghali den, hi tizenghali wi ben yalo.

¹⁰Hi iBa yenkhukechithu nieya nu ma tizenghali wi ben keten tsüti keujüla nthu na iyenkhukechithu tsü nieten lethu, hi tizenghali wi benya ben.

11“Inonkeghe na nthu wi benya nu nthu nonkeghe ya cencuya thsüle kesalina hi ha pi nthu kizadha.

12 Hawa ha iyenkhukechi: hi nthu tizenghali kesa tsüti nthu la khokho tizenghali liyalo.

13Anyi meshu kesü ma pvüshangthu ghenä tizenghali di ntsawa benya kemehai tsüna mathu ghenä ma kahangli khukechi.

14Keujüla hi nthu kekizathu tsü saten lethu, nthu na ipvüshangthu.

15Hi nthu pi amaghathu le ncidha, kepaghenanye amaghawa na ma pvüwa na mangwa saten khe chü nten. Hi nthu pi ipvüshangthu isa ciden, kepaghenanye hi iBa wi zakeya tsüdi pi nthu kizadha.

16Nthu na hi kessi meya, isala hi nthu ya wa nu nthu bi anuphan benya keten tsü kejon bünyalo kesalina hi nthu kessiya nu nthu pi kekuli sa thsü. Isathu nthu inyan wina Abawa wi mangwa khie khe ma tsü pi nthu cüden.

17Hawa ha iyenkhuchi pi nthu kecü: nthu khokho tizenghali liyalo.

Ayyi Nyi na Nankemeghü

18“Keujüla ayyi nyi na nthu nanmeghü lethu, tsüna hi nanmeghü tegüdha le kesa meshen yalo.

19Keujüla nthu na ayyi nyi lethu, ayyi nyi na ma ji ti nthu tizenghali kesa. Isala hi ayyi hawa wina nthu kessiya kesalina nthu na ayyi nyi nye; tsalina ayyi nyi na nthu nanmeghüden.

20Hi pi nthu kekiza tsü meshen yalo, ‘Amagha kesü tsüna ma pvüwa miwi ndiki.’ Keujüla mathu na hi metenmesha lethu, nthu la meten- mesha ben; nu hi kesansijüh kina lethu, nthu jüh la kina ben.

21Isala nthu na iji ghenä mathu na ha tsüdi nthu miwi sachi ben; kepaghenanye mathu na hi kesun kechiwa tsü nchü.

22Keujüla hi ghola mathu nkiza lethu, mathu na kesami ben nkesa; isala khili mathu kesami ghenä teshi kecü nmidha.

23Thowa na hi nanmeghü ten khe iBa la nanmeghü den.

24Keujüla hi mathu jawi thola saya nketen kekulithu nsachi lethu, mathu na kesami ben nkesa; isala mathu khili hi kekuli tsü muya nu iBa ishinyi qho nanmeghü wadha.

25 Isala mathu yenwa wi hati zhüketheng tsü cencya thsüle kesalina, ‘Mathu na ajjügi nkemi wina hi nanmeghü.’

26“Khathansha wi hi Abawa wina kesun pi nthu wi chi keten Kekiqawa, Abawa wina keshhugho atsentsa Ghamu tsüna gho khe ma isheipi ben.

²⁷Nu nthu la isheipi ben, kepaghenanye nthu aghatsan wina hi gweghe den.

Johan 16

¹“Nthu kenondi nteshi thsüle kesalina hi ha pi nthu kizadha.

²Sinagogthu wina nthu jügüshiaben, ntsakhiwa, thowa na nthu pathi khe ma tsüti kesa wina Anyiza kekuli sa benle kemeshen matsü na gho tendha.

³Anyithu na nthu miwi hathu ha saben, kepaghenanye mathu na Abawa nyelela hi la nchü.

⁴Isala hi ha pi nthu kizadha, isanu khathansha wi mathu ghenahathu ha sale kesa matsü na gho khe, nthu na hi nthu kekiza tsü meshen yaben.

Kemetha Ghamu Kekuli

“Hi nthu ssiben keten ghenahathu hi aghatsan wi hathu pi nthu nkiza.

⁵Isala hi khili hi kesun kechiwa wi wa tendha, isani nthu kesüla hi khiewa wa ten khe nkeü.

⁶Hi khili hathu pi nthu kekizahathakina na nthu leben pongdha.

⁷Isala hi atsentsawa nthu kizaden: hi bvü kesawa nthu ghenahathu mehai, kepaghenanye keujüla hi nbvü lethu, Kekiqawa tsüna nthu miwi gho nben. Isala keujüla hi bvü lethu hi ma kesun pi nthu wi chi cüben.

⁸Nu ma gho lethu, ma ayyi nyithu kesami cüki, ketsatan cüki, nu Anyiza jüh kekaghaten cüki sazzi keben tsü khiti pi kizaden.

⁹Mathu na kesami cüki wi sazzi ben, kepaghenanye mathu na hi n-nondi;

¹⁰mathu na ketsatan cüki wi sazzi ben, kepaghenanye hi iBa wi wa tendha nu nthu na hi mu nbendha,

¹¹nu mathu na ajühkekaghaten cüki wi sazzi ben, kepaghenanye ayyi hawi kekhang kesenwa jühkaghaten tendha.

¹²“Hi pala kejon pi nthu kizale ben, isala nthu na khili tsü chüya nben.

¹³Khathansha wi Aghamu tsüna gho khe ma Anyiza cüki atsentsa pi ccücaben, ma nthu ssi wa atsentsawa wi chi cüben. Kepaghenanye ma ma kekhang wina khi nben, isala ma za keyathu tsü khi nu haseng wi gho keten cüki pi nthu kizaben.

¹⁴Ma inyanthang chi cüben, kepaghenanye ma ijüh khuya nu pi nthu kizaben.

¹⁵Abawa keben tsüdila iji; tsalina hi hati khi, ‘Aghamu na iji khuya nu pi nthu kizaben.’ ”

Hathakina nu Anonkeghe

16“Matsü keujü nthu na hi nmula ben, nu matsü keu seng wi nthu na kheneng hi mu yaben.”

17Ma sansikeyathu pahan na mathu jawi khokho wi keü, “Ma hati ikhang kekiza ha ma jügi mangwa nu? ‘Matsü keujü nthu na hi nmula ben, nu matsü keu seng wi nthu na kheneng hi muya ben.’ nu ma hati la khi, ‘Tsüna hi Abawa wi wa keten ghen.’”

18Mathu kekhi na ‘matsü keujü’ tsüna mang jügi nu? Ikhang na ma mangwa khiben khe nchü le!”

19Jisu na mathu ma wi keü mvu keben tsü chüya, tsalina ma mathu wi khi, “Hi ‘matsü keujü nthu na hi nmula ben, nu matsü keu seng wi nthu na kheneng hi muya ben,’ kekhi tsüna ajügi mangwa nu kesa nthu jawi khokho wi keüben kwe?”

20Hi atsentsawa nthu kizaden: nthu na qai nu ahathana ben, isala ayyi nyi na anonghe ben; nthu na ahathana ntsa saben, isala nthu hathakina tsü khapeghe pi nonkeghe saben.

21Nza kesü na pvüghale keben wi ma güccü benden, kepaghenanye ma ketizenkesa tsüwa na ghodha; isala ma atsanga pvüghaya lethu, ma ketizen kesawa tsü maliden, kepaghenanye ma atsanga kesü pvügha pi ayyi wi chiya kesa ghen ma nongheden.

22Tsü makesü nthu na khili ahathana ben; isala hi nthu wi gho neng ben, nu nthu leben wi nonkeghe benya ben, thola nthu nonkeghe tsü khusen bvü meyacha.

23“Tsü tsathang kegho wi nthu na hi wi mangla khie nben. Hi atsentsawa nthu kizaden: keujüla nthu na inyan wina Abawa wi katsüha lela khie lethu ma tsü pi nthu cüben.

24Khili kecu nthu na inyan wina mangla npi khie, khielo nthu na muya ben, isathu nthu nonkeghewa tsü cencu yaben.

Ayyi miwi Khangkeya

25“Hi ajühkaghapethu sen nu hathu pi nthu kiza. Isala matsüwa na ghothu hi ajühkaghape hathu nsendha, isani nkuthila Abawa cüki pi nthu wi khiben.

26Tsü tsathang na gho lethu, nthu na inyan wina ma wi khieden, nu hi nthu mithon wina Abawa wi khie tenle nkhidha.

27Kepaghenanye nthu na hi tizenghali nu hi Abawa wina ghole kesa nondiya kesalina Abawa na ma ketanla nthu tizenghaliden.

28Hi Abawa wina ayyi wi gho, nu khili ayyi teshi nu Abawa wi wa tendha.”

²⁹Tsaseng wi ma sansikeyathu na ma wi khi, “No khili ajühkaghape nsenla khitha bendha.

³⁰Ikhang na khilitsü no pala tsüdi chübenle kesa chüyadha; nu thola no wi pala nkeü thsü la mehidha. Ha ghena ikhang na no Anyiza wina ghole kesa nondiya thsüben.”

³¹Jisu na mathu luneng, “Nthu khilitsü nondi bendha ma?

³²Matsü na ghoden, nu tsüna khili ghodha, nthu tsüdila bvüzighe nu papa jjen wi wa, nu hi ketan saaben. Isala hi ketan nye, kepaghenanye Abawa na hi ssi benden.

³³Nthu hi wi keben ghena kecca benya thsüle kesalina hi ha pi nthu kizadha. Nthu na ayyi hawi ketizen saben. Isala nthu kempvüza sayalo! Hi ayyi ha miwi khangyadha.

Johan 17

Jisu na Ma Sansikeyathu ghena Kekhie

¹Jisu na ajüh ha kekhi cen seng wi ma tang wi ghang nu khi, “iBa, matsü na ghodha. Atsawa ya n-nyanthangya thsüle kesalina anyankethang pi Atsawa cülo.

²Kepaghenanye ma anuphan kahang pi no pi ma kecüthu tsüdi cü thsüle kesalina no anyi tsüdi miwi kekhang pi ma cüdha.

³Nu anuphan kahang ma jügi no atsentsawa Nyiza, nu no kesun kechiwa Jisu Khrista tsü chüya thsüle kesalina.

⁴No hi ya salo kesa pi hi kecü tsü sacen kechi wina hi n-nyankethang pi ayyi nyi ccüca chidha.

⁵O, iBa, kheni ayyi npi sakechi wi hi no gweghe keben wi nyankethang tsü makesü khili no inyanthang chi cülo.

⁶“Hi n-nyan pi no ayyi wi anyithu pi hi kecüthu wi chüya thsüdha. Mathu na nji, nu no mathu pi hi cü. Mathu na njüh kinayadha,

⁷nu mathu no pala pi hi kecü tsüdila no wina ghole kesa chüyadha.

⁸No ketsijüh pi hi kecüthu hi tsü pi mathu cü nu mathu tsü yayadha; mathu na hi ntsakhiwa no wina ghole kesa chüyadha, nu no hi kesun chile kesa nondiyadha.

⁹“Hi mathu ghena khieben. Hi ayyi nyithu ghena nyela no pi hi kecüthu ghena khieben, kepaghenanye mathu na nji.

10Hi keben tsüdila nji, nu no keben tsüdila iji; nu hi mathu wina inyankethang sa chidha.

11Hi khili no wi gha tendha; hi khilitsü ayyi ha wi nbendha, isala mathu tsü ha wi benden. O, Kemetha Bawa! No pi hi kecüthu tsü n-nyan kekhang wina mathu noncca ben tenlo, isanu mathu la ishinyi ti kesütan saben thsülo.

12No pi hi kecüthu tsü hi mathu ssi keten chu n-nyan kekhang wina hi mathu noncca ghole. Hi mathu hie gho nu kesütanla nbhatagha thsü, isani Ntsawajüh wi zhüketheng tsü cenyale kesalina meshu kesü kheni na ma cüki khi ketheng tsüti bhatagha.

13Nu hi khili no wi gha tendha, inonkeghe ya mathu miwi ben cencuya thsüle kesalina hi ayyi wi keben jü hathu ha khiben.

14Hi njüh pi mathu cüchidha, nu ayyi nyi na mathu nanmeghü ben, kepaghenanye hi ayyi ji nkenye tsüti mathu la ayyi ji nye.

15Hi no ayyi wi mathu ssiyalo khie nben, isala atsaghang nkemehaiwa kwen wina mathu noncca yalo khieben.

16Hi ayyi ji nkenye tsüti mathu la ayyi ji nye.

17Atsentsawa pi mathu satemetha pi no wi chiyalo; njüh na atsentsawa.

18No hi kesun pi ayyi wi kechi tsüti hi la mathu kesun pi ayyi wi chidha.

19Nu mathu la atsentsa wina satemetha pi no wi chiya thsüle kesalina mathu gheni hi ketanla hi satemetha pi no wi chiben.

20“Hi khili mathu gheni ketan khie nbendha, isala anyi mathu jüh wina hi nondi kebenthu gheni la khieben.

21Mathu tsüdila kesütan saya thsülo khieben. O, iBa, no hi kesun chile kesa ayyi nyi ya nondiya thsüle kesalina no hi wi ben nu hi la no wi ben keten tsüti mathu la ishinyi wi benya thsülo.

22Mathu la ishinyi ti kesütan saya thsüle kesalina no anyankethang pi hi kecü tsü hi la pi mathu cüdha.

23Ayyi nyi yala no hi kesunchi nu hi tizenghali keten tsüti mathu la tizenghali tenle kesa chüya thsüle kesalina hi no wi ben, nu no hi wi ben, isanu mathu ya kesütan saya thsülo.

24“O, iBa, no mathu pi hi cüdha, mathu ya no pi hi kecü inyankethang tsü muya thsüle kesalina hi mathu pi hi gweghe ben thsü mvu ben, kepaghenanye no ayyi npi sakechi wina hi tizenghali den.

25O, Ketsatan Bawa! Ayyi nyi na no nchü, isala hi tsü no chü, nu hathu ha no hi kesun chile kesa chüben.

²⁶No ighena tizenghali kebenwa tsü mathu wi la benya nu hi la mathu wi benya thsüle kesalina hi n-nyan pi mathu chüya thsüdha, nu tsüti sa benden.”

Johan 18

Jisu Ghankeya

(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹Jisu na kekhie kesa seng wi ma sansikeyathu ssinu Kidron Ghaku khhaka wi wa. Ciwi asanku kesü na ben, Jisu nu ma sansikeyathu la ma non wi du.

²Judah, ma matsa ketenwa la apen tsü chüben, kepaghenanye Jisu ciwi kejon tughu la ma sansikeyathu metudha.

³Tsalina Judah na keqhaikedi ntsathu nu Farisithu wina kesun kechi Rom süpahithu nu Kekinyijjen ghikehiethu ssiya nu ciwi wa; mathu na annithegü, ahula, nu aghitsanqaithu pvüden.

⁴Jisu na pala hathu ha ma miwi kulile keben tsü chüben, tsalina ma atuwi shhugho nu mathu wi keü, “Nthu na thowa bhaten nu?”

⁵Mathu na luneng, “Nazareth nyiwa Jisu.” Jisu na mathu wi “Tsüna hi le,” kiza. Judah ma matsa ketenwa la mathu gweghe nganben.

⁶Jisu na mathu wi “Tsüna hi le” kiza meyi mathu na aseng kheneng wa ayyi wi khulidua.

⁷Jisu na kheneng mathu wi keü, “Nthu na thowa bhaten le?” Mathu kekhi na, “Nazareth nyiwa Jisu le!”

⁸Jisu na khi, “Tsüna hi le kesa nthu wi kizadha, tsalina keujüla nthu na hi bhaten lethu, anyi hathu ha bvü thsülo.”

⁹(Hawa ha ma ajüh hati khi ketheng tsü cenyale kesalina khi, “Abawa, no pi hi kecüthu tsü hi kesütanla pi nbhatagha thsüle.”)

¹⁰Tsaseng wi Simon Pitor na ma njünnu hanshi pi Keqhaikedi Kemisi ntsa maghawa khuna ajewa hanthi pia. Amaghawa nyan na Malkha.

¹¹Jisu na Pitor wi kiza, “No njünnu pi nlicen wi chiyalo! No kemeshen, iBa na ketizenkesa hyi pi hi kecüwa tsü hi njjüla benle ben kwe?”

Jisu na Anna Tuwi kewa

¹²Tsaseng wi Rom süpahithu na mathu benchüwa gweghe nu Judah nyi aghikehiethu na Jisu ghanya nu ma bhenya,

¹³nu atuwa sa ma ssinu Anna wi wa. Ma Kaifa myiwa tsü mapi wi Keqhaikedi Kemisintsa saben.

¹⁴Judah nyi kekhang kesenthu wi meshu kesü pi anyi tsüdi ghenä shü thsü kesawa mehaile kekhiwa tsüna Kaifa.

Pitor na Jisu Nchüle Kekhi

(Mat 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵Simon Pitor nu sansikeya kepawa manyi na Jisu nie den. Sansikeya hawa ha Keqhaikedi Kemisintsa na mehaitsü ma chü keben ghenä ma Keqhaikedi Kemisintsa jjen ccühha wi Jisu nie du.

¹⁶Isala Pitor na akhemi wi nganben. Tsaseng wi sansikeya kepawa na kheneng shhula ajenka hie keben nzawa kiza nu Pitor ssinu du.

¹⁷Nza ajenka hie kebenwa na Pitor wi kiza, “No la anyi hawa sansikeya nyi kesü nye kwe?” Pitor na luneng, “Hi nye le!”

¹⁸Tsü tsüwi se kesalina amaghathu nu aghikehiethu na amihi pi anni sa nu mathu na tsü vüla anni kehang ben. Tsalina Pitor la wala mathu gweghe anni kihang ben.

Keqhaikedi Kemisintsa na Pala Jisu Kekeü

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹Keqhaikedi Kemisintsa na Jisu wi ma sansikeyathu nu ma kesansijüh cüki keü.

²⁰Jisu na luneng, “Hi keshüthangla anyithu jawi tsüdi sansiden; nu anyithu na gho Sinagogthu nu Kekinyijjen wi saghuya lethu, hi mathu sansile. Hi khiela kekuthi wina mathu wi mangla nkhi.

²¹Isathu, no mangkesa na hi keü ben nu? Anyi ijüh kekhi za keyathu wi hi mangwa le mathu sansi khe mathu chü benna, mathu keü nanlo.”

²²Jisu na ha khi kechi wi aghikehiethu kesü na ma cen cü nu khi, “No khati nu nmessila tsüti Keqhaikedi Kemisintsa ccüneng ben nu!”

²³Jisu na ma luneng, “Keujüla hi ajühkhi zzi lethu, hi kekhi zzi tsü pi kizalo. Isala hi khimeshonchi lethu, no mangkesa na hi kiccü ben nu?”

²⁴Tsaseng wi Anna na ma bhen sen nu Keqhaikedi Kemisintsa Kaifa wi walo kesun chia.

Pitor na Jisu Nchüle Kekhineng

(Mat 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵Pitor na khili kecu ciwi ngan nu anni kihang ben. Tsalina anyi kepathu na ma keü, “No la anyi hawa sansikeya nyi nye kwe?” Isala Pitor na “Nye, hi nyele” khia.

²⁶Keqhaikedi ntsa maghawa Pitor na ma khuna hanthi kesa shiliwa kekhi na “No asanku wi ma gweghe keten hi no nmu kwe?”

²⁷Pitor na kheneng khi, “Nyele.” — isa khi meyi awegü na khou shagha.

Jisu na Pilat Tuwi kewa

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸Ghanen mitu na Kaifa jjen wina Jisu ssinu ahng jjen wi wa. Judah nyi kekhang kesenthu na ahng jjen non wi ndu, kepaghenanye mathu n-nakhila metha benla nu wala Shhukeya Kho tsse tsü dsayale ben.

²⁹Tsalina Pilat na akhemi wi shhugho mathu metu nu khi, “Nthu anyi hawa miwi kemeshensa mangwa khile ghoben nu?”

³⁰Mathu na luneng, “Keujüla anyi hawa ha kesazzi kesa nyi nye lethu, ikhang ma ssinu no wi gho nkesa le!”

³¹Pilat na mathu wi kiza, “Nthu ma ssi wa nthu ketanla nthu yen kenie wina ma ghan-nanlo.” Mathu na luneng, “Ikhang na meshu kesütan la pi shü thsü kesa ayen nmi le!”

³² (Hawa ha Jisu na khati kesa wi shüten khe ma khichi ketheng tsü cenyale kesalina.)

³³Pilat na kheneng ma kadipen wi duya nu Jisu cichi pi ma wi keü, “No Judah nyithu Kadimiwa kwe?”

³⁴Jisu luneng, “Ha no kemeshen wina la nyu icüki khi pi no kiza nu khiben nu?”

³⁵Pilat na khineng, “Hi Judah nyi kwe? N-nyu nu keqhaikedi ntsathu na no ghan pi ikwen wi chi cüdha. No mangwa satheng nu?”

³⁶Jisu na khi, “Hi kadiyyi na ayyi hawa ji nye; keujüla hi kadiyyi na ayyi hawa ji lethu, isenkeniethu na mathu ssi kaghashen nu hi ghan pi Judah nyithu kwen wi chi nkesa. Isala hi kadiyyi na ayyi hawa ji nye.”

³⁷Tsalina Pilat na ma keü, “Isathu, no kadimiwa kwe?” Jisu na luneng, “No hi kadimiwa le khi. Hi atsentsawa sheipi le kesa jjugi ghen ayyi hawi gho. Thowa na atsentsawa wi benten khe ijüh kina den.”

³⁸Pilat na keü, “Atsentsawa tsüna mangwa nu?”

Jisu pi shü Thsülo Kekhi

(Mat 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)

Tsaseng wi Pilat na akhemi anyithu wi shhu nu mathu wi khi, “Hi ma kemeshensa jjugi mangla mu meya.

³⁹Isala ha pi nthu yen saden, hi keshüthangla Shhukeya Kho tsüwi nthu ghen a tsüsüzü nyi kesü khushi cüden. Nthu ghen hi Judah nyithu Kadimiwa tsü khushi thsü mvu ben ma?”

⁴⁰Mathu na magha nu ma wi khi, “Nye, anyi ha nyele! Ikhang Barabba ya mvu ben.” (Barabba na kaghanfü nyi kesü.)

Johan 19

¹Tsaseng wi Pilat na Jisu zanya nu ma kihhe.

²Süpahithu na aghazü pi aliwen sa pi ma pvü thsü. Mathu athsü kenmie pi ma mphithsü,

³nu wa ma kiza, “Judah nyithu Kadimiwa, kesie kahangwa salo!” Mathu na ma cen cü.

⁴Pilat na kheneng akhemi wi shhu nu anyitenti wi khi, “Ghangchilo, hi ma kemeshensa jügi mangla mu meyale kesa nthu ya chü thsüle kesalina hi ma ssinu nthu tuwi ghoben.”

⁵Tsalina Jisu na aghazü liwen pvünu athsü kenmie mphithsü nu akhemi wi shhu. Pilat na mathu kiza, “Ghangchilo, anyi tsüna ha le!”

⁶Keqhaikedi ntsathu nu Kekinyijjen ghikehiethu na ma mukeya wi magha nu khi, “Ma pi kross miwi jenlo! Ma pi kross miwi jenlo!” Pilat na mathu wi khi, “Nthu ketanla ma ssi wa kross miwi jenlo, kepaghenanye hi ma kemeshensa jügi mangla mu meya.”

⁷Mathu na ma luneng, “Ikhang na ayen kesü ben, nu tsü kenie wina ma keshü-u sadha, kepaghenanye ma ketanla ma pi Anyiza Tsawa le saden.”

⁸Pilat na ajüh hathu zakeya seng wi ma messi kayiya.

⁹Ma kheneng kadipen wi duya nu Jisu keü, “No khiewi na gho nu?” Isala Jisu na ajüh nkhhila.

¹⁰Tsalina Pilat na ma wi khi, “No hi ccüneng nten kwe? Hi no teshichi nyelela pi kross miwi janya kemehai kekhang keben tsü no nchü kwe?”

¹¹Jisu na luneng, “Anyiza na pi no nkecü tsü no imiwi kekhang nmi. Tsalina hi ghan pi nkwen wi kechiwa kesami diki le!”

¹²Pilat na ha zakeya wi ma Jisu khushiale alen bha. Isala anyitenti na magha nu “Keujüla no anyi hawa khushi lethu, no Rom Kadimiwa pvüshang nyele! Thowa na ma ketanla ma pi Kadimiwa saten khe ma Rom Kadimiwa keshun jüh khiben le!”

¹³Pilat na ajüh zakeya seng wi Jisu ssinu akhemi wi shhu nu ma pi ghankenann pen “Alon pi Kezhü” (Ibri jüh wina “Gabatha”) kesa wi tsü donki thsü.

¹⁴Tsüna Shhukeya Kho kesa ghena kekiden ghanan lapvü jüwi sadha. Pilat na anyithu wi khi, “Ae, nthu Kadimiwa tsüna ha le!”

¹⁵Mathu na magha nu khi, “Ma pathilo! Ma pathilo! Ma pi kross miwi jenlo!” Pilat na mathu keü, “Hi ya nthu kadimiwa ha pi kross miwi jen thsü mvu ben

kwe?” Keqhaikedi ntsathu na luneng, “Ikhang na kadimi kepa wi nmi, isani Rom Kadimiwa ketan le!”

¹⁶Tsaseng wi Pilat na Jisu pi kross miwi jenlo kesa pi mathu kwen wi chia.

Jisu pi Kross miwi Kejen

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-33)

Tsalina süpahithu na Jisu ssinu akhemi wi shhua.

¹⁷Jisu na ma kross pvüya nu apen kesü “Aligü pen” (Ibri jüh wina “Golgotha”) kesa wi tsü wa.

¹⁸Ciwi mathu na meshu keni pi ma gweghe jen, manyi pi ghapeli nu Jisu pi anonwa sala jen.

¹⁹Pilat na pala hati zhü pi kross miwi chi, “Nazareth nyiwa Jisu, Judah nyithu Kadimiwa.”

²⁰Jisu pi kejen pen tsüna anyunutiwa tetsaki wi ghen anyi kejonla tsü siya. Tsüna Ibri, Latin, nu Grik wina zhütheng.

²¹Keqhaikedi ntsathu na Pilat wi khi, “Judah nyithu Kadimiwa tsüti nzhü lalo, isala anyi ha ma ketanla ‘Hi Judah nyithu Kadimiwale khile’ tsüti zhülo.”

²²Pilat na luneng, “Hi mangwa zhüdha khe tsü zhüdha le!”

²³Süpahithu na Jisu pi kejen seng wi ma thsümeni khuya nu gishü mejü sa pi süpahi kesüsü ji sa. Mathu na ma gwomejuwa ali na cü accü kecu kedegü yisü nkemiwa tsü la khuya.

²⁴Süpahithu na khokho wi khi, “Ikhang ha nzanqhe lana; isala pi akezen sa nu thowa ji saten khe ghang nan na!” Hawa ha Ntsawajüh wi hati zhü pi ketheng tsü cenyale kesalina: “Mathu na ithsümeni pi mathu jawi gishüya, nu igwomejuwa pi akezen saben.” Tsalina süpahithu na tsüti sa.

²⁵Jisu kross kete wi ngan kebenthu na ma jja, ma jja pvünonwa, Maria Klopa wubvü, nu Magdalen Maria.

²⁶Jisu na ma jja nu ma tizenghali keten sansikeyawa manyi na ma kete wi ngan keben muya; tsalina ma ma jja wi khi, “Ae, ma ntsa le!”

²⁷Tsaseng wi ma sansikeyawa wi, “Ae, ma njja le!” Tsü nten na sansikeyawa na ma ssi wa ma jjen wi hang wa.

Jisu Keshü Cüki

(Mat 27.45-53; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Jisu na khili ha pala tsüdila cenyadha kesa chüya; isanu Ntsawajüh tsü ceny thsüle kesalina ma khi, “Hi dighe yadha.”

²⁹Akhu zza kesü wi kisengtssü kesse pi pongti chitheng; tsalina amissü pi kisengtssü witsü tenya, pi shonpheghe chan kesü wi bhenkiya nu pieki pi ma pang wi chicü.

³⁰Jisu na kisengtssü tsü jjüya nu khi, “Ha cendha le!” Tsaseng wi ma li kejenca dugho nu shüa.

Apie pi Jisu Menni Kekicun

³¹Tsaseng wi Judah nyi kekhang kesenthu na Pilat wi mathu ya wala anyi pi kross miwi jen kethengthu ccü pashü thsüa, nu kross miwi mathu kamang pieshayale khie. Hawa ha manga ghanan ghenan mathu wa ha khie, kepaghenanye mathu Sabbath tsathang wi akamang pi kross miwi ntheng thsü mvu sa. Kepaghenanye Sabbath tsathang tsüwa tsüna kemetha kemechan tsathang kesü saben.

³²Tsalina süpahithu na wala Jisu gweghe pi kross miwi jen ketheng atuwa nu kepawa ccü la pashüa.

³³Isala mathu na Jisu kete wi kegho wi ma shü kebenla mukeya ghenan ma ccü npashüla.

³⁴Isala süpahithu meshu kesü na apie pi Jisu menni kicun chi nu tsü meyi ajjü nu atssü na lle shhugho.

³⁵(Tsü kemuwa na tsü sheipichi, nu ma sheikepi jüh tsüna atsentsa, ma atsentsawa khile kesa ma chüben; isanu nthu la nondiya thsüle kesalina.)

³⁶Hawa ha Ntsawajüh wi zhü ketheng tsü sacenya, “Ma gü kesütanla pashü nben.”

³⁷Ntsawajüh na apen kepa wi la khiben, “Anyithu na mathu pie pi kekicun tsü ghang den.”

Jisu pi Kevhü

(Mat 27.57-61; Mrk 15.33-41; Luk 23.50-56)

³⁸Tsaseng wi Josef, Arimatheya nyuti wina keghowa na wa Pilat wi ma ya Jisu kamang tsü pieya thsülo khie. (Josef na Judah nyi kekhang kesenthu kemessi ghenan kuthi nu Jisu senkenie nyi kesü.) Pilat na akamang tsü pieya mehaile kiza, tsalina Josef na wa tsü pieshaya.

³⁹Nikodema, kheni aghaja wi Jisu metule keghowa tsüna mirr nu aloe saghu pi hankedemvu kesa kilogram changha-u sen nu Josef gweghe wa.

⁴⁰Manyi na Jisu kamang pieshaya nu linen thsü pi hankedemvu saghu pi tsü mejuya, tsüna Judah nyithu akamang pi kevhü yen kenie wina kidenya.

⁴¹Jisu pi kejen pen wi asanku kesü na ben, nu asanku tsü non wi ashüjjen ketheü kesü anyi kesüla pi npi kevhü na ben.

⁴²Tsü ghanan tsüna Sabbath tsathang tuwa nu ashüjjen na aghatsan wi keben ghenamathu na Jisu kamang pi ciwi chia.

Johan 20

Ashüjjen Kaghacang

(Mat 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹Apvüwa tsathang wi ghanen mitu atsajang keben wi Magdalen Maria na ashüjjen wi wha nan ashüjjen lon khakuli ketheng muya.

²Tsalina ma bvü sen wa Simon Pitor nu Jisu tizenghali keten sansikeyawa keni wi kiza, “Mathu ashüjjen wina Apvüwa kamang pie bvüdhale, nu ikhang na mathu ma pie wa khie wi chitheng khe nchü.”

³Tsaseng wi Pitor na shagha sansikeya kepawa ssiya nu manyi gweghe ashüjjen wi wa.

⁴Manyi qho bvü sen nu wa, isala sansikeya kepawa na Pitor tughe sen wa ashüjjen cuya.

⁵Ma kukedu ghangchi nan ciwi linen thsü ketan keben mu, isala ma ciwi ndu.

⁶Tsaseng wi Simon Pitor na gho nu ashüjjen non wi du. Ma linen thsü ciwi keben mu,

⁷nu Jisu li kekijithsü la ciwi ben. Tsüna linen thsü manyi nsaghu, isani ma kepa sa apen kepawa meshenghu ben.

⁸Tsaseng wi wa ashüjjen cu tegü keya sansikeya kepawa la ashüjjen wi du tsü muya nu nondiya.

⁹(Kepaghenanye manyi khili kecu Ntsawajüh wi ma keshü wina hangnengshagha ben kesa zhüketheng tsü npi chüshiya.)

¹⁰Tsaseng wi sansikeya keni na kheneng manyi jjen wi wha.

Jisu na Magdalen Maria Tuwi Kegho

(Mat 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹Isala Maria na ashüjjen kete wi ngan nu qaiben. Ma qaiben meshi kukedu ashüjjen wi ghangchi nan

¹²ciwi tangnyilo meshu keni athsü kemiki mphi nu Jisu kamang pi kechi pen wi kesü na aliwa nu kepawa na accüwa wi donki keben muya.

¹³Manyi ma wi keü, “Nzawa, no mangkesa na qaiben nu?” Nzawa na luneng, “Mathu na iPvüwa pie bvüdhale, nu mathu na ma pi khie wi chitheng khe hi nchü le!”

¹⁴Tsaseng wi ma ghangkevüli chi nan Jisu na ciwi ngan keben muya; isala ma tsüna Jisu le kesa chüshi meya.

¹⁵Jisu na ma keü, “Nzawa, no mangkesa na qaiben nu? No thowa bhaten nu?” Nzawa na tsüwa tsüna asanku kenonccawa she meshen nu ma wi khi, “Kediwa, no ma pieya lethu, ma pi khiewi chitheng khe hi kizalo, hi wa ma pieya tenle!”

¹⁶Jisu na ma wi khi, “Maria!” Nzawa na ma wiwa khapeghe nu Ibri jüh wina, “Rabboni” (ma jügi “Kesansiwa”) isa khi.

¹⁷Jisu na ma wi kiza, “No hi ghamen nben lalo, kepaghenanye hi Abawa wi npi wa. Isala wala icünyuthu wi hi iBa nu nthu Ba, iNyiza nu nthu Nyiza wi wa nengdha le kizalo.”

¹⁸Tsalina Magdalen Maria na wala ma Apvüwa mudhale nu ma pala hathu pi ma kizale kesa pi sansikeyathu kizachia.

Jisu na Ma Sansikeyathu Tuwi Kegho

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹Apvüwa tsathang minulen wi sansikeyathu na Judah nyi messila ajjen khenten pvünu keben wi Jisu na ghola mathu jawi nganya nu mathu wi kiza, “Kecca nthu ssiben keyawa salo.”

²⁰Ma tsüti khi nu ma kwen nu ma menni pi mathu ccüca. Sansikeyathu na Apvüwa muya meyi mathu nonghe ntsa saya.

²¹Jisu na kheneng mathu wi khi, “Kecca ya nthu ssiben keyawa salo. Iba na hi kesun kechi tsüti hi la nthu kesun chiben.”

²²Tsaseng wi ma hathakissa pi mathu miwi chi nu khi, “Nthu Kemetha Ghamu yayalo.

²³Keujüla nthu na nyu kesami teshi pi cü lethu, teshi pi mathu cüdha; keujüla nthu na teshi pi mathu ncü lethu, teshi pi mathu ncü.”

Jisu nu Thoma Manyi

²⁴Jisu keghe wi Thoma (Deduma le kesawa tsü) na sansikeyathu taghakeni jawi kesü tsüna mathu gweghe nmi.

²⁵Tsalina sansikeyathu kepa na ma wi kiza, “Ikhang na Apvüwa mudha le!” Thoma na mathu kiza, “Hi tsü ma kwen wi kejen yisü mu nu ikwenzza pi ayisü nu ma menni npi pakeya chu nondiya nben.”

²⁶Ghanan tagü seng wi sansikeyathu na kheneng ajjen khenten pvüben, nu Thoma la mathu gweghe ben. Ajenkathu khen theng, isala Jisu na dugho mathu jawi nganya nu khi, “Kecca ya nthu ssiben keyawa salo.”

²⁷Tsaseng wi ma Thoma wi kiza, “Nkwenzza pi panan nu ikwen ghangchilo, nu nkwen chang pi imenni pananlo. Nkesütu layi, isala nondiki benyalo!”

²⁸Thoma na ma luneng, “IPvüwa, nu iNyiza!”

²⁹Jisu na ma wi khi, “No hi kemu ghenanondiben ma? Hi nmula nondi kebenthu tsü khatila mihhidha nu!”

Lesüshen Hawa Jjügi

³⁰Jisu na sansikeyathu tuwi na amankesa kejon sa kechi pi lesüshen hawi zhü ntheng.

³¹Isala nthu yala Jisu tsüna Khrista nu Anyiza Tsawa le kesa nondi nu tsü kenondi ghenanondiben ma nyan wina kahang muya thsüle kesalina hathu ha zhü chitheng.

Johan 21

Jisu na Sansikeyathu Tagü Tuwi Kegho

¹Tsaseng wi Jisu na kheneng Tiberia Ghajü kete wi ma sansikeyathu tuwi gho. Ma hati nu ma ketanla ma pi ccücachi.

²Ciwi Simon Pitor, Thoma (Deduma le kekhiwa), Nathanael (Galilee yyi Kana wina keghowa), Zebedee tsathu, nu kepa wi ma sansikeya meshu keni tsüdi gweghe ben.

³Simon Pitor na kepathu wi khi, “Hi anga cü waten le!” Mathu na ma wi kiza, “Ikhanga la no gweghe waden.” Tsalina mathu ahun wi duya nu wa, isala mathu tsü ghaja mangla ghan meya.

⁴Ghanenwa aghani na keshhugho seng wi Jisu aghüsa wi nganben, isala sansikeyathu na tsüna Jisu le kesa nchü.

⁵Jisu na mathu wi keü, “Ipvüshangthu, nthu na anga ghanyale nu?” Mathu na luneng, “Ikhanga mangla ghan meya le!”

⁶Ma mathu wi kiza, “Nthu kaghanthsü pi ahun na ajewa cüchilo, isathu nthu na pahan ghanya benna.” Tsalina mathu na kaghanthsü pi cüchi nu ciwi kejon cüya kesalina mathu kaghanthsü zanki meyala.

⁷Jisu ma tizenghali keten sansikeyawa na Pitor wi kiza, “Hawa ha Apvüwa le!” Pitor na tsüna Apvüwa le kesa zakeya wi (ma thsü khushi pi ketheng ghenanondiben) athsü pi ma kejiya nu atssü non wi pendua.

⁸Sansikeyathu kepa na ahun wina gho anga na kaghanthsü pongti keben tsü zanshiya. Mathu na aghüsa temeja wi nye, isani majü na meter meza-u wi ketan.

⁹Mathu na shhugho aghüsa cukeya wi amihi pi anni sa nu anga pi tsü miwi chi ketheng nu amesa la muya.

¹⁰Tsaseng wi Jisu na mathu wi kiza, “Nthu na khili anga ghankeya tsü pahan sen nu gholo.”

¹¹Simon Pitor na aghüsa wi whala kaghanthsü wi anga ketiti meza nu deni nu kecheng keben tsü zanshi pi aghüsa wi chiya; ciwi anga kejon na ben lela kaghanthsü tsü npaqhela zanshiya.

¹²Jisu na mathu wi kiza, “Nthu ghola leben-nacü yalo.” Khilitsü sansikeyathu thola “No thowa nu?” ma keü nmessi ladha, kepaghenanye mathu na ma Apvüwa le kesa chüyadha.

¹³Tsalina Jisu na ghola amesa nu anga khuya nu pi mathu cü.

¹⁴Ha khili kecheng tughuwa Jisu na ma keshü wina hangneng-keshagha seng wi sansikeyathu tuwi gho bendha.

Jisu nu Pitor Manyi

¹⁵Mathu dsajjúkeya seng wi Jisu na Simon Pitor wi keü, “Simon, Johan tsawa, no hathu nu kepa miwi la hi tizenghali ben ma?” Simon na luneng, “Anle, Apvüwa, hi no tizenghaliden kesa no chüben.” Jisu ma wi kiza, “Ikhaghaneni zzathu nonccayalo.”

¹⁶Jisu na keni tughuwa la ma wi keü, “Simon, Johan tsawa, no hi tizenghaliben ma?” Simon na luneng, “Anle, Apvüwa, hi no tizenghaliden kesa no chüben.” Jisu na ma wi khi, “Ikhaghaneni nonccayalo.”

¹⁷Jisu na kecheng tughuwa ma wi keü, “Simon Johan tsawa, no hi tizenghaliben ma?” Jisu na kecheng tughu ma wi “No hi tizenghaliben ma?” kekeü ghena Simon na ma hathana wa, tsalina ma khi, “Apvüwa, no pala tsüdila chüben; hi no tizenghaliben kesa no chüben le!” Jisu na ma wi khi, “Ikhaghaneni nonccayalo.

¹⁸Hi atsentsawa no kizaden: no kepvünyi tsüwi no ketanla ngeshi qhanya nu no kewa mvu wi waaben; isala no qhai wa lethu, nkwen zanki nu nyu na ngeshi qhan nu no ssinu no nkewa mvu pen wi waaben.”

¹⁹(Ha Jisu na Pitor khati kesa wi shü nu Anyiza nyankethang sengho ben khe tsü khi kechi.) Tsaseng wi Jisu na ma wi khi, “Hi nie ghalo!”

Jisu nu Sansikeya Kepawa

²⁰Pitor na khapeghe wa Jisu ma tizenghali keten sansikeyawa hatu wi dsajjú keben wi Jisu tetsaki wha nu “Apvüwa, thowa na no matsa ben nu?” tsüti kekeüwa tsüna ma seng wi keben muya.

²¹Pitor na ma muya nu Jisu wi keü, “Apvüwa, anyi hawa tsü khati saben nu?”

²²Jisu na ma luneng, “Keujüla hi kenen lethu, hi npi keghe chu ma hangya thsüben, tsüna nghena mangwa ben nu? Hi nie ghalo!”

²³Tsalina sansikeya hawa ha shü nbenle kekhi tsüna Jisu senkeniethu jawi khi wa. Isala Jisu na ma shü nbenle nkhi, isani “Keujüla hi kenen lethu, hi npi kegho chu ma hangya thsüben, tsüna nghena mangwa ben nu?” isa khi.

²⁴Hawa ha sansikeya nyi ma hathu khi nu tsüthu la zhüchi, nu ithu na ma sheikepi tsüna atsentsa le kesa chüben.

Ajühsakhen

²⁵Jisu na kulikechi kepa wi la kejon na ben. Keujüla tsüthu tsü kesüsü na zhü wa lethu, hi kemeshen tsü ayyi ha maben wi lela lesüshenthu tsü kechi pen nmi laben.

Kekuli

Kekuli 1

- ¹ Kinyiküwa Theofilo: Hi ilesüshen atuwa wi Jisu kekuli nu ma nyu kesansi cüki tsüdi zhütheng,
- ² tsüna aghatsan na wala Anyiza na ma zanki pi tang wi chiya kesa tsü npi kecu chu cüki. Ma tang wi npi kewa wi Kemetha Ghamu kekhang wina kecükegwe pi ma anyi kessi pi apostel saya kesathu cü.
- ³ Ma keshü seng wi ghanan jügha jü wi ma hangben le kesa kejon tughula mathu tuwi gho, nu ajjügi kejonla pi mathu ccüca. Mathu na ma mu, nu ma Anyiza Kadiyyi cüki khi pi mathu ccüneng.
- ⁴ Ma mathu gweghe dsajjü keben wi ma hati mathu wi kiza, “Jerusalem nteshila, isala iBa na aju khishi ketheng, hi pi nthu kekiza ajuwa tsü hie ben lalo.
- ⁵ Johan na atssü pi nyu baptaiz sa, isala ghanan keu seng wi Kemetha Ghamu pi nthu baptaiz sa cüaben.

Jisu Zanki pi Tang wi Chiyakesa

- ⁶ Apostelthu na gho saghu keya wi mathu na Jisu wi keü, “Apvüwa, no khili tsü ha Kadiyyi tsü pi Israel nyi cü neng tendha la?”
- ⁷ Jisu mathu wi khi, “Matsü nu ma tsathang tsüna iBa na ma ketanla ma kekhang wina ssan theng, nu khathansha wi saben khe nthu na kechü-u nye.
- ⁸ Isala Kemetha Ghamu na nthu miwi gho lethu kekhang pi nthu pong cüben, nu nthu na Jerusalem, Judea, nu Samaria tsüdi wi nu ayyi ccügwen wi lela ighena chüzathu saben.”
- ⁹ Ma ha kekhi seng wi mathu na ma ghang keben na tang wi ma zankiya nu mathu tuwi na akulukeshü na gho ma shanbhonya.
- ¹⁰ Ma wa kesa seng wi mathu na tang wi ghangki ben nan meshu keni athsü kemiki mphi nu wan gho mathu kete wi nganya.
- ¹¹ Manyi na mathu wi, “Nthu Galilee nyithu mangkesa na ciwi ngan nu tang wi ghang ben nu? Nthu wina ssi sen nu tang wi wa kesawa Jisu hana nthu ma tang wi wa keten kemu tsü makesü gho neng ben le!”

Judah Kuti Kesawa Kessikeya

- ¹² Tsaseng wi apostelthu na Oliv Yikha wina kheneng sen nu Jerusalem wi gho, tsüna anyunuti manyi jü kilometer kesü-u na ben.
- ¹³ Mathu na Jerusalem wi dula mathu na ben keten ajjenshha tangwa wi ben. Tsüthu na Pitor, Johan, James nu Andria, Filip nu Thoma, Bartholoma nu Mathi, Alfa tsawa Jakob, Simon kempvüzawa, nu Jakob tsawa Judah.

¹⁴Mathu tsüdi nu nzathu pahan, Jisu jja Maria nu ma cünyuthu tsüdi gweghe nu kekhie saki ben wa.

¹⁵Ghanan keu seng wi kenondithu anyi meza nu nkwe ghola mehu keben wi Pitor na shagha ajühkhi.

¹⁶Ma kekhi na, “Icünyuthu, kheni na Kemetha Ghamu na David pang wina Judah na nyu ssi wa Jisu ghanya thsüa ketenwa cüki khi ketheng Ntsawajüh tsü nsacenthu yishü.

¹⁷Judah na ikhang jawi anyi kesü, kepaghenanye ma kessi pi ikhang gweghe kekuli sa thsü kesalina.”

¹⁸ (Judah na ma nkemehai kekuli kutimen apisa tsü pi alli kesü sheiya. Ma ciwi shü nu ma pvü nbvü pi ma non wi nkemetha tsüdila amei wi shhughoa.

¹⁹Jerusalem wi kahangthu tsüdila tsü cüki zaya nu mathu jüh wina alli tsü pi “Akeldema” ma jjügi “Ajjü lli” isa cia.)

²⁰ “Kepaghenanye Zakeci lesüshen wi hati zhütheng, ‘Ma jjen yala kaghacang sa thsülo; nu thola ciwi nhang thsü lalo.’ Nu hati la zhütheng, ‘Nyu kepa wi ma kuti sala kekuli sa thsülo.’

²¹⁻²²Tsalina anyi kesü ikhang gweghe nu Apvüwa Jisu hangneng- keshagha tsü chüza nsa thsüthu yishü ben. Ma Jisu na ikhang ssinu cüshu keten wi, aghatsan Johan na ma baptaiz kesa cüki pi nyu kesansi tsü wina ghola ikhang jawi na Jisu zanki pi tang wi chiya kesa kecu matsü tsüdi wi ikhang gweghe keten nyi kesü nsathu yishü.

²³Tsalina mathu na meshu keni nyan khi: Josef pi Barsabba le khi ketenwa (Justa lela khiden), nu Mathia manyi.

²⁴Tsaseng wi mathu kekhie sa, “O Apvüwa, no anyi tsüdi leben kechüwa, tsalina pi ikhang ccücalo, no ha manyi khawa kessi pi

²⁵Judah na teshi theng nu ma pen wi wa kesawa tsü mithon wina apostel kesü kekuli sa thsüten khe.”

²⁶Tsaseng wi mathu na manyi ghen akezen sa nu kessi, nu Mathia kessiya, ma pi apostelthu taghakhen tsü wwaya.

Kekuli 2

Kemetha Ghamu Na Kegho

¹ Pentekost tsathang cukeya wi kenondithu tsüdila ghola apen kesü wi saghu ben.

²Zuli atssan wi ameghü kekhang kesho hhai ti gho mathu keben jjen tsü pongya.

³Nu anni mili ti kesa gho gishü zighe sen nu mathu kesüsü miwi ben wa kesa mathu na mua.

⁴Mathu tsüdila Kemetha Ghamu pi pongya nu Aghamu kekhang pi mathu kecü ti mathu na ajüh kepathu khi shagha shan.

⁵Ciwi Judah nyithu nu ayyi wi diyyi tsüdi wi ketsanthu na gho Jerusalem wi hangben.

⁶Mathu na ahhai ha zakeya wi anyi kejon na gho saghuya. Mathu tsüdila amansa ntsa sa, kepaghenanye mathu tsüdila kenondithu na mathu papa jüh khi keben zaya.

⁷Mathu amansa nu qhethiketen nu khi, “Ajühkhi kebenthu ha tsüdila Galilee nyi nye kwe?”

⁸Isathu, khatinu mathu na ikhang jühkhi keben zaya ben nu?

⁹Ikhang na Parthia, Media, nu Elam wina; Mesopotamia, Judea, nu Kappadosia wina; Ponta nu Asia,

¹⁰Frugia nu Panfilia, Egipt nu Libia yyi Ciren kete wina ghoben. Ikhang pahan na Rom,

¹¹Judah nyi nu Judah nyi nkenyethu la, Kreta nu Arabia wina ghoben; isathu, khatinu mathu na ikhang jüh wina Anyiza amankesa kekuli cüki kekhi zaya ben nu?”

¹²Mathu tsüdila amansa nu qhethiketen sala khokho wi keü, “Ha ma jügi mangwa saben nu?”

¹³Isala anyi pahan na kenondithu nankeqhe nu khi, “Anyi hathu ha adina pvü ben le!”

Pitor Jühkekhi

¹⁴Pitor na apostelthu taghakhen gweghe ngan shagha nu ma hhai misi ntsawa nu anyitenti wi khi, “Ipvüshang Judah nyithu nu Jerusalem wi kahangthu tsüdila hi khile kebenwa ha kinachi nu hi ya ha jügi pi nthu kiza thsülo:

¹⁵Nthu na meshen keben ti anyi hathu na adina nben; kepaghenanye khili aghanen amighe tugu ketan kihhe ben.

¹⁶Isala hawa ha atusenjüh-kechüwa Joel na khi ketheng tsü: ”

¹⁷ ‘Hi asakhen ghanan wi hati saben, Anyiza na khiben: Hi ighamu meyisha pi anyi tsüdi miwi chiden. Nthu tsangathu na atusenjüh-khiben; anyi pvünyithu na kemanthi muben, nu anyi keqhaithu na aman chüben.

¹⁸Tsü ghanan wi hi ighamu meyisha pi imaghathu nza npvüza cüben, nu mathu na atusenjüh-khi ben.

- 19**Hi atssan wi azensuthu nu ayyi miwi amankesathu kuli chiden. Ciwi ajjü, anni, nu annikekhu kejon saben;
- 20**aghani na jang, nu asha na ajjü ti nmie shaben, tsüna Apvüwa tsathang keti nu anyankethang npi sa kegho tu wi.
- 21**Nu Tsaseng wi thowa na Apvüwa wi kekiqa khiechi khe hangsha yaben.'
- 22**"Hi Israel nyithu, ijüh kinachilo! Anyiza wina kegho Nazareth nyiwa Jisu tsüna Anyiza kekhang sen nu nthu jawi amankesa nu azensuthu kekuli tsü nthu na chüben.
- 23**Anyiza na ma kenen nu kemeshen wina Jisu pi nthu kwen wi chicü, nu nthu na ma pi kesami nyithu cü nu pi kross miwi jen thsüa.
- 24**Isala Anyiza na ma sa pi keshü wina hangneng-shagha thsüa nu keshü kekhang wi ma lisha chi cüa, kepaghenanye keshü na ma ghaltenya nben.
- 25**Kepaghenanye David na ma cüki hati khitheng: 'Hi matsü tsüdila Apvüwa na itu wi keben mu. Ma ikete wi keben ghen a hi khiela khuli meyacha.
- 26**Tsalina ileben cca nu ijüh la anonkeghe ketan. Nu hi keshü nyi lela hi chüti nondiki benden,
- 27**kepaghenanye no hi teshi pi keshü yyi wi chia nben; no nmagha kemethawa ya ashüjjen wi bighe thsüa nben.
- 28**No hi yala kahang len tsü chüya thsüdha, nu no ikete wi keben ghen a anonkeghe pi hi pong cüdha.'
- 29**"Icünüyuthu, hi kapvüshüsha nu ithu baqhaiwa David cüki khi pi nthu kizaben. Ma shü nu nyu ma pi vhü, nu ma shüjjen na nansü lela ithu jawi ben.
- 30**Ma atusenjüh-kechü nyi kesü nu Anyiza na ajüh khishi pi ma kekiza tsü ma chüben; Anyiza na David shicübvügha kesü pi David ti kadimi sa thsüden.
- 31**David na Anyiza na sale kebenwa tsü mu, tsalina ma Khrista na hangneng-shagha keten cüki hati khi, 'Ma teshi pi keshü yyi wi ben thsüa nben; ma gwosajjü pi ashüjjen wi bighe thsüa nben.'
- 32**Anyiza na Jisu ha sa pi keshü wina shagha nengya thsüa nu ikhang na ha chüzathu.
- 33**Ma zanki pi ma Ba Anyiza kwen ajewa wi chiya, nu Abawa na ajühkhichi ketheng ti ma Kemetha Ghamu muya. Nu nthu khili mu nu za keben hana ma ju meyisha pi ithu miwi chi kecü.
- 34**Kepaghenanye David na ma tang wi nwa, isala ma hati khi, 'Apvüwa na iPvüwa wi kiza: Ikwen ajewa donki yalo,
- 35**hi nghinyithu pi nccü kekhu wi chi nu nccü kennipen npi kesa thsü chu.'

³⁶“Tsalina Israel nyithu tsüdila nthu na ghan pi kross miwi jen kesawa Jisu ha Anyiza na ma sa pi Apvüwa nu Messiya sa thsüle kesa chüyalo!”

³⁷Anyithu na ha zakeya wi leben ketizen sa nu Pitor nu apostelthu wi khi, “Acünyuthu, ikhang na khati sa nu?”

³⁸Pitor na mathu wi kiza, “Nthu tsüdila kesami wi leben khapeghe nu Jisu Khrista nyan wina baptaiz sa meyathu yishü, isanu nthu kesami keteshi muyale kesalina; isa lethu, nthu na Anyiza juwa Kemetha Ghamu tsü muya ben.

³⁹Kepaghenanye Anyiza jühkhukechiwa tsüna nthu, nthu tsangathu, nu kelensie wi kebenthu lela Apvüwa ithu Nyiza na ci pi ma wi chiya ketenthu tsüdi ghena.”

⁴⁰Pitor na ajüh kepa wila kejon khi pi mathu kiza nu khi, “Kemeten-kemesha na ashicü nkemehai hawa miwi gho ketenwa wina nthu hangsha yalo.”

⁴¹Mathu kejonla ma jüh kekhi tsü nondiya nu baptaiz saya, nu tsü ghanan anyi hazar kecheng-u pi mathu wwaya.

⁴²Mathu na matsü tsüdi pi apostelthu kesansijüh kina, isanu gweghe ashusala kekhe la saben wa.

Kenondithu jawi Kahang

⁴³Apostelthu na azensuthu nu amankesathu kejon kuli kechi ghena tsüdila messi shan.

⁴⁴Kenondithu tsüdila gweghe ashusa nu mathu keben tsüdila saghu pi kesü sa.

⁴⁵Mathu ajjen, alli nu keben tsüdila jeü sengho mathu jawi thowa na khaju nsenthu yishü ben khe pi gishü.

⁴⁶Atsathangla mathu na Kekinyijjen wi kemetuli, aleben tsentsa wi anonkeghe sala mathu jjen wi gweghe dsajjü,

⁴⁷mathu na Anyiza seng, nu anyi tsüdila mathu nen ntsa sa. Atsathangla Apvüwa na hangshaya kebenthu pi mathu wwayaya sa.

Kekuli 3

Accü Nkemehai Nyi Kesü sa pi Mehaikeya

¹Ghanan kesü Pitor nu Johan manyi minulen amighe kecheng kekhihhe kekhe kesa tsü wi Kekinyijjen wi wa.

²Ciwi anyi kesü ma kahang chu accü nkemehai na ben. Mathu na atsathangla ma pie gho Khweti-jenka Tsikemehaiwa wi tsü chi nu ma yala nyu Kekinyijjen wi kewathu wi kuwhe thsüden.

³Anyi tsüna Pitor nu Johan manyi na Kekinyijjen wi du keten muya nu manyi wi pala khie.

⁴Manyi anyi tsü ghang nu Pitor na khi, “Ishinyi ghanglo.”

⁵Tsalina ma manyi wi pala pahan muya ben she meshen nu manyi ghangchi.

⁶Pitor na ma wi kiza, “Hi suna rükatssü mangla nmi, isala hi mangwa ben khe pi no cüden; Nazareth nyiwa Jisu Khrista nyan wina shagha nu alentsen walo!”

⁷Isanu ma anyi tsüwa kwen ajewa zan nu ma zankichi. Tsü meyi anyi tsüwa ma ccü nu ma kwen na zü shagha;

⁸ma penshagha nganya nu alentsenwa. Tsaseng wi ma manyi gweghe Kekinyijjen wi wa nu penshagha alentsen nu kephenki nu Anyiza seng.

⁹Anyi tsüdila ma alentsen keten muya nu Anyiza seng,

¹⁰nu mathu na anyi tsüwa tsüna Khweti-jenka Tsikemehaiwa wi donki nu kuwhe ketenwa tsüle kesa chüya, mathu tsüdila ma miwi khati sa khe tsüghena amansa ntsa sa.

Pitor Na Kekinyijjen Wi Ketsijüh Kekhi

¹¹Anyi tsüna Solomon Ccühha wi Pitor nu Johan manyi gweghe keben ghena anyi tsüdila amansa nu bvü sen nu mathu wi wa.

¹²Pitor na anyithu mu keya wi ma mathu wi khi, “Hi Israel nyithu, nthu mangkesa ha ghena amansa nu ikhang ghangben nu? Nthu kemeshen tsü ha ishinyi kekhang kemehai wina anyi ha sa pi alentsenya thsüle ben kwe?”

¹³Abraham, Isak, nu Jakob Nyiza, nu ithu baqhaithu Nyiza na ma maghawa Jisu nyankethang sa kechi. Nthu na ma ghan pi kekhang kesenthu kwen wi chia, nu Pilat na ma teshi chiale sa lela nthu na Pilat tuwi na ma meya mvula.

¹⁴Ma metha nu tsatan, isala nthu na ma meya mvula, nu nthu na Pilat wi nthu kenenwa anyi kepathi nyi tsü lisha chi cüa.

¹⁵Nthu na ma wina kahang keghowa tsü pathia; isala Anyiza na keshü wina ma sa pi hangnengya thsüa— nu ikhang na ha ghena chüzathu.

¹⁶Hawa ha Jisu nyan kekhang wina kezü pi anyi accü nkemehaiwa ha kecü. Nthu na mu nu chü kebenwa hana ma nyan kenondi wina saya; Ha Jisu kenondi wina nthu tsüdi tuwi hati ma sa pi mehai cüdha.

¹⁷“Icünyuthu, nthu nu nthu ccülikesathu na Jisu miwi kuli kechi tsüna nkechü ghena le kesa hi chüben.

¹⁸Anyiza na kheni wi atusenjüh- kechüthu wina Khrista na ketizen saben kesa khi ketheng tsü hati nu cenia thsüdha.

¹⁹Tsalina leben khapegheya nu Anyiza wi gholo, isathu ma nthu kesami teshi pi cüben na.

²⁰Isanu Apvüwa wina aghamulen wi sa ketezü matsü na ghoben, nu ma nthu ghena kessikeyawa Jisu, pi Messiya le ci ketenwa tsü kesun chi cüben.

²¹Anyiza na kheni ma atusenjüh-kechü kemethathu wina khi ketheng pala tsüdila sa pi ketheü sa keten matsü na npí kegho chu ma tang wi nbenthu yishü.

²²Kepaghenanye Mosa na khitheng: ‘Apvüwa nthu Nyiza na atusenjüh-kechü kesü kesun pi nthu wi chi cüben; ma hi kesun kechi ti, ma nthu nyi kesü saben. Ma pala pi nthu kekiza tsüdila nsathu yishü.

²³Anyi thowa na atusenjüh-kechüwa tsü jüh nkina khe Anyiza nyithu jawi na ma kepa sa nu pi yasaben.’

²⁴Atusenjüh-kechüthu, Samuel nu ma seng wi keghothu tsüdila ketsijüh-khi nu shita-ghanen mangwa saben khe tsü cüki la khi.

²⁵Atusenjüh-kechüthu wina Anyiza jühkhukechi tsüna nthu ghena, nu Anyiza na nthu bamyithu ssinu cenketenjuh wi tsü nthu shei la ben. Ma Abraham wi kekhi ti, ‘Nthu shicübvüghathu wina hi sawegü pi ayyi nyi tsüdi cüben.’

²⁶Anyiza na nthu tsüdila nkemehai len wina kheneng gho nu kesawegü pvüyalo kesalina ma ma maghawa kessiya nu atuwa kesun pi nthu wi chicüle.”

Kekuli 4

Pitor Nu Johan Manyi Hoho Tuwi kewa

¹Pitor nu Johan manyi na ajühkhi pi anyithu kiza keben wi Keqhaikedi ntsathu, Kekinyijjen ghikehiethu, nu Sadukithu pahan na ghoa.

²Mathu na lebenminu ntsa sa, kepaghenanye apostel keni na Jisu na keshü wi hangshagha kesa tsüti anyi la keshü wina kahang wi shaghaneng shaben le pi anyithu sansi kesa ghena.

³Tsalina mathu na manyi ghanya nu pi atssüzüjjen wi chi nu dhitsüwa cu, tsüna minu wa kesalina.

⁴Isala ketsijüh tsü za keyathu anyi kejon na nondiya, nu anyi hazar manga-u pi mathu wwaya.

⁵Dhitsüwa wi Judah nyi accülikesathu, keshenpfüthu, nu Ayenkesansithu na Jerusalem wi saghuya.

⁶Mathu na Keqhaikedi ntsa Anna, Kaifa, Johan, Alexander, nu kepa wi Keqhaikedi ntsa theghithu la ssinu kemetuli.

⁷Mathu na apostel keni pi mathu tuwi ngan thsü nu manyi wi keü, “Nshinyi na mangwa kekhang nyelela thowa nyan sen nu hati ha saya nu?”

⁸Pitor na Kemetha Ghamu pi ma pong pvünu mathu luneng, “Anyi ccülikesathu nu keshenpfüthu:

⁹Keujüla nansü accü nkemehaiwa ha miwi kemehai kulikechi nu khati nu ma sa pi mehaya khe ishinyi keü lethu,

¹⁰nthu nu Israel nyi tsüdila chüyalö; anyi hawa ha Nazareth nyiwa Jisu Khrista, nthu na ma pi kross miwi jen, nu Anyiza na keshü wina ma sa pi hangneng kecüwa nyan kekhang wina ma sa pi mehaitha yadha, nu anyi ha nthu tuwi ngan ben.

¹¹Jisu ha Ntsawajüh na ma cüki hati khitheng: ‘Alon, nthu ajjen kesathu na meya mvula kesawa tsüna tsüdi miwi ma donbvü kemechanwa sa shagha dha.’

¹²Ma wi ketan hangshakeya muya ben, kepaghenanye ithu hangsha meyathu keyishü Anyiza na atssan kekhu wi anyan kepa wi pi anyithu ncü.”

¹³Mathu na Pitor nu Johan manyi na anyi jümü pala nkechü nyi lela kempvüza kesa tsü mu pi mathu mansa. Isanu mathu na manyi kheni na Jisu nie keten nyile kesa chüya.

¹⁴Isala mathu na mangla khi meyala, kepaghenanye mathu na anyi sa pi mehaya keyawa tsüna Pitor nu Johan gweghe ngan keben mudha.

¹⁵Tsalina mathu na manyi ajühkekaghakhi jjen teshi nu bvülo kiza, nu mathu jawi keccünengli wa.

¹⁶Mathu khi, “Ikhang anyi ha keni pi khati sa nu? Jerusalem wi kahangthu tsüdila manyi azensuthu kulikechi chüben, nu ikhang la nyele khiya ntendha.

¹⁷Isala ajjügi ha pi anyithu jawi khi nwa thsüla le kesalina ikhang na manyi wi Jisu nyan ha khi pi anyi thola nkiza la yilo kesa kitsan ntsa sachi na.”

¹⁸Tsalina mathu na manyi ci neng chi nu manyi wi khiela Jisu nyan khi pi nyu nkizala nu nyu nsansila yilo kesa manyi khen.

¹⁹Isala Pitor nu Johan manyi na luneng, “Nthu ketanla Anyiza tuwi khawa meshon khe meshen nanlo— nthu jüh kekina-u la Anyiza jüh kekina-u khe.

²⁰Kepaghenanye ishinyi na mangwa mu nu zaya khe tsü pi nkhila saya nben.”

²¹Tsalina Hoho na tsü miwi manyi kitsan neng chi nu manyi lisha chi cüa. Mathu na manyi meten-mesha cü le kesa mangla sa meyala, kepaghenanye anyi tsüdila mangwa kulichi khe tsü ghenana Anyiza seng ben.

²²Ma miwi azensu sa kechi anyi hana ma kahang mapi jügha miwi sadha.

Kenondithu Na Kempvüza Ghena Kekhie

²³Pitor nu Johan manyi lisha chicü meyi manyi na ghola keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu na manyi wi mangwa le kiza khe khi pi manyi pvüshangthu kiza.

²⁴Kenondithu na tsü zakeya wi mathu tsüdila gweghe nu Anyiza wi kekhie sa: “Apvüwa, atssan, ayyi, atssükedone nu tsüthu wi kebenthu tsüdila sa kechiwa!

²⁵No Kemetha Ghamu wina nmaghawa ithu baqhai David wi kiza, ‘Mangkesa na Judah nyi nkenyethu na alebentsu; mangkesa na anyithu na acho kaghacang tsü kiden ben nu?’

²⁶Ayyi wi kadimithu nu kekhang kesenthu na kemetuli, nu Apvüwa ma Messiya tsü shun le kiden bendha.’

²⁷Kepaghenanye ntsakhiwa Herod nu Pontia Pilat manyi na anyunuti ha wi Judah nyi nkenyethu nu Israel nyithu ssinu kemetuli nu nmagha kemethawa no ma pi Messiya sa thsü kesawa Jisu tsü shun.

²⁸Mathu kemetuli nu no kekhang nu kemeshen wina sale südhe ketheng tsü tsüdila sa.

²⁹Apvüwa, khili mathu cho kekiden ha ghangchi nu ikhang nmaghathu yala kempvüza sa nu ketsijüh ha khi thsülo.

³⁰Nkwen changchi nu sa pi mehai cü, nu nmagha kemethawa Jisu nyan wina azensuthu nu amankesathu saya thsülo.”

³¹Mathu na kekhie kesa cen seng wi mathu keben pen tsüna kuli shagha. Mathu tsüdila Kemetha Ghamu pongya nu kempvüza sala Anyiza ketsijüh tsü khi wa.

Kenondithu Na Mathu Keben Pi gishüsen

³²Kenondithu khangwa tsüna kemeshen nu aleben kesütan sa. Meshu kesütanla ma keben tsü pi ma ji le nkhi, isala mathu tsüdila ma keben tsü pi mathu gishü sen.

³³Apostelthu na kekhang sen nu Apvüwa Jisu hangneng- keshagha cüki tsü khi, Anyiza na ma kemihhi meyisha pi mathu tsüdi miwi chicü.

³⁴Akhang tsüwa wi meshu kesütanla nhhatu. Ajjen alli kebenthu na tsü pi jeü nu apisa sengho

³⁵apostelthu kwen wi chia; nu apisa tsü pi meshu kesüsü nsenthu keyishü qei wi gishü cü.

³⁶Tsüti Josef, Levi nyi kesü Cipra wi kepvüghawa, apostelthu na pi Barnaba (ma jjugi nyu kechü-kenongwa) le ci ketenwa la

³⁷ma lli kesü pi jeü nu apisa sengho apostelthu kwen wi chia.

Kekuli 5

Ananiya Nu Safira Manyi

- ¹Isala ciwi anyi kesü ma nyan Ananiya nu ma wubvü Safira manyi na keben pahan pi jeü ya.
- ²Isala ma wubvü manyi kemeshen kesü sa nu apisa pahan pi manyi ghen a thengya nu pahan ketan sengho apostelthu kwen wi chia.
- ³Pitor na ma wi khi, “Ananiya, no mangkesa na Satan yala nmiwi khang thsü nu Kemetha Ghamu tuwi milimesa nu no keben pi jeü keya pisa pahan pi thengya nu?”
- ⁴Keben tsü pi npi kejeü wi tsüna nji, nu pi kejeü seng wi lela apisa tsüna nji nye kwe? Isathu, mangkesa na no nleben wi hati meshen ten nu? No anyi tuwi nyela Anyiza tuwi milimesadha!”
- ⁵Ananiya na tsü zaya meyi khulidu shü wa; nu tsü cüki za keyathu tsüdila qhethiketen sa.
- ⁶Anyi pvünyithu na gho ma kamang mejuya nu pie wa vhüa.
- ⁷Amighe kekihhe kecheng seng wi ma wubvü na tsüti sa kesa tsü nchüla ciwi gho.
- ⁸Pitor na ma wi keü, “Hi kizalo, no wubanyi na keben pi kejeü men ha maben haju kwe?” Safira na luneng, “Anle, tsüna maben le!”
- ⁹Tsalina Pitor na ma wi kiza, “Mangkesa na no wubanyi na Kemetha Ghamu mechu le cen ten nu? Nwuba pie wa vhü kesathu na khili ajenka wi ngan ben, nu mathu na no la pie bvüaden!”
- ¹⁰Zuli ma Pitor tuwi khulidu shü wa. Anyi pvünyithu na gho ma shükea muya nu ma la pie wa ma wuba shüjjen kete wi vhüa.
- ¹¹Kemehu maben nu kepathu ha cüki za keyathu tsüdila qhethiketen sa.

Azensu Nu Amankesathu

- ¹²Apostelthu na anyithu jawi azensu nu amankesathu kejonla saben. Kenondithu tsüdila gho Solomon Ccühha wi kemetuli.
- ¹³Anyithu na mathu kemehai cüki khi lela kepa wi thola ghola mathu gweghe messiya.
- ¹⁴Isala Apvüwa kenondithu nza nu npvüza anyitenti na ghola ji pfüpfü mathu wwaya.
- ¹⁵Apostelthu na tsüti kuli kechi ghen a nyu na kesakinaathu pie wa alen wi awe nu awekeshipi miwi chi nu Pitor na ciwi kewa wi ma ghayen yala mathu miwi gho thsüle sa.

¹⁶Anyi anyutithu nu Jerusalem kete wi kahangthu na kesakinaathu nu nkemehai ghamu mathu miwi kebenthu ssinu gho, nu mathu tsüdila sa pi mehai cüa.

Apostelthu Kemeten-kemesha

¹⁷Tsaseng Keqhaikedi ntsa nu ma pvüshangthu, nu Sadukithu pahan na apostelthu miwi anyonsa ntsa sa kesalina mathu miwi ajühkaghaten le cnya.

¹⁸Mathu na apostelthu ghanya nu pi atssüzüjjen wi chia.

¹⁹Isala tsü ghaja Apvüwa nyilo kesü na ghola atssüzüjjen jenkatu sha nu apostelthu ssi shhula akhemi wi mathu kiza,

²⁰“Nthu Kekinyijjen wi wa nu shagha la kahang ketheü ha cüki tsüdi pi anyithu kizalo.”

²¹Apostelthu na tsü kina nu thangtheghi keshagha wi wala Kekinyijjen wi nyu sansi shhu. Keqhaikedi ntsa nu ma pvüshangthu na Judah nyi ccülikesathu cighu chi pi hoho keccünengli ben, nu mathu na nyu kesun chi pi wa atssüzüjjen wi apostelthu ssigho mathu tuwi ngan thsüle sa.

²²Isala kedithu na atssüzüjjen wi gho nan apostelthu mu meya, tsalina mathu kheneng wa hoho wi kiza chia.

²³“Ikhang na wa atssüzüjjen mehaitsü khen ketheng nu aghikehiethu la ajenkathu hie keben mu, isala ikhang na ajjen shadu nan thola nduku wi keben nmu le!”

²⁴Keqhaikedi ntsathu nu Kekinyijjen ghikehiethu na ha zakeya wi apostelthu miwi khati sadha nu meshen pi mathu mansa.

²⁵Tsaseng wi anyi kesü ghola mathu wi kiza, “Kinalo! Nthu anyi pi atssüzü sa thsü kesathu tsüna wala Kekinyijjen wi nyu sansi bendha le!”

²⁶Tsalina Kediwa na ma nyithu ssi wala apostelthu nbhenla ssinu gho neng, kepaghenanye mathu na nyu alon pi mathu kecenthi kesa messi.

²⁷Mathu na apostelthu ssi ghola hoho tuwi ngan thsü, nu Keqhaikedi ntsawa na pala pi mathu keü.

²⁸Ma khi, “Ikhang na nthu anyi hawa nyan pi nyu nsansi lalo kesa kiza ntsa sadha, isala nthu na kesansijüh tsü pi Jerusalem pongdha, nu nthu na anyi hawa keshü tsü pi ikhang miwi chi mvu ben.”

²⁹Pitor nu apostel kepathu na luneng, “Ikhang na anyi miwi Anyiza jühwa nkinathu yishü ben.

³⁰Ithu bamyithu Nyiza na nthu na ghan pi kross miwi jen kesawa Jisu tsü keshü wina sa pi hang cüdha.

³¹Israel nyithu yala leben khapeghe nu kesami keteshi muya thsüle kesalina Anyiza na Jisu zanki pi ma kwen ajewa chiya nu ma pi Kadimiwa nu Hangshawa sa thsüda.

³²Nu ikhang na hathu chüzathu— tsüna ikhang nu Anyiza na ma ju khuchi pi ma jühkina ketenthu kecü Kemetha Ghamuwa tsü.”

³³Mathu na ajüh ha zakeya wi mathu lebentsu ntsa nu apostelthu pi shü thsüale cencya.

³⁴Isala mathu jawi Farisi kesü ma nyan Gamaliel, ayenkesansiwa nu anyi tsüdila ma kinyikü ketenwa na hoho wi ngan shagha nu matsü keujü apostelthu ssinu akhemi wi shhuben lalo khi,

³⁵nu ma mathu wi khi, “Hi Israel nyithu, nthu na anyi hathu miwi mangwa sale ben khe kiden-kesha yalo.

³⁶Kheni kuti tsüwi Theuda na ma ketanla ma pi kedi nyi sa nu anyi meza mejü na ma wwaya. Isala ma pathi nu ma senkeniethu tsüdila bvü zighe, nu ma kekuliwa tsü la nmila.

³⁷Tsaseng wi nyanzhüghu tsüwi Judah Galilee nyiwa na gho nu anyi kejon na ma nie wa, isala ma la pathi nu ma senkeniethu tsüdila bvü zighe shan.

³⁸Tsalina hi khili ha jügi ghen nthu kizaben, anyi hathu miwi mangla nsa lalo. Mathu teshi chilo! Kepaghenanye keujüla mathu na meshen nu kuli kebenwa hana anyi kekuli lethu nmila ben;

³⁹isala Anyiza wina kegho lethu, mathu cha nben. Nu nthu ketanla nthu na Anyiza shun keben muya ben.” Mathu na Gamaliel kesansijüh tsü kinaya.

⁴⁰Mathu na apostelthu cichi nu mathu kihhe nu mathu na Jisu nyan khi pi nyu nsansi nengla yilo kesa kizachi. Isanu mathu na apostelthu teshi chia.

⁴¹Apostelthu na Anyiza mathu la pi Jisu nyan wina ketizenkesa qo nyi kesa tsü ghen anonghe ntsa sa nu hoho tsü teshia.

⁴²Mathu atsathang wila nhandhila Kekinyijjen wi nu nyu jjen wi Jisu, Messiya cüki Jühtheü Kemehaiwa tsü pi nyu sansi.

Kekuli 6

Kekiqathu Meshu Tagü

¹Matsü pahan seng wi sansikeyathu ji kayi shagha, Grik jüh kekhi Judah nyithu nu Judah nyi ahvuthu jawi kicennali shagha. Grik jüh kekhi Judah nyithu na atsathangla pala keghishü tsü pi mehaisü mathu denyilethu nan nben le khi.

²Tsalina apostel taghakeni na kenondithu maben cigu chi nu khi, “Ikhang na keben kesen ghen Anyiza jüh kekhi wi leben nchila kesa-u nye.

³Tsalina cünyuthu, nthu jawi Kemetha Ghamu nu kemetsa pi pong pvüden kesa chü kebenthu meshu tagü kessi yalo; ikhang na mathu pi kekuli ha sa thsü na.

⁴Isanu ikhang na matsü tsüdi pi kekhe sa nu nyu sansi isa na.”

⁵Anyi tsüdila apostelthu jüh tsü nen. Tsalina mathu na kenondi nu Kemetha Ghamu pi pong pvü keten Stefan, nu Filip, Prokhora, Nikanor, Timon, Parmena, nu Judah yen nie wa kesa nyi Antiok wina keghowa Nikola, hathu ha kessiya.

⁶Mathu na anyi tsüthu ssinu apostelthu tuwi wa nu apostelthu na akwen chang pi mathu miwi chi nu kekhe sa thsü.

⁷Tsalina Anyiza jüh tsüna vvü zighe wa. Jerusalem wi sansikeyathu na ji pfüpfü wa, nu keqhaikedi ntsathu kejonla kenondi jühwa tsü yaya.

Stefan Ghankeya

⁸Stefan na Anyiza kesawegü pvü ntsa nu kekhang pi ma pong pvü nu anyithu jawi azensu nu amankesathu kulichi.

⁹Isala anyi pahan Kekhen-nkeminyi le (khi ketenthu tsüna) Sinagog nyithu Ciren nu Alexandria wina keghothu na ma matang. Mathu nu Judah nyi Cilisia nu Asia wi keghothu na Stefan ssinu ajüh keccücanli shagha.

¹⁰Isala Aghamu na kemetsa pi Stefan cü nu ma ajüh kekhi wi mathu na ma nchala.

¹¹Tsalina mathu anyi pahan melli pi hati khi thsüa, “Ikhang na ma Mosa nu Anyiza keshun jüh khi keben zaya le!”

¹²Tsüti nu mathu na anyithu, keshenpfüthu, Ayenkesansithu kethukehi chia. Mathu na gho Stefan ghanya nu ma ssinu hoho tuwi gho.

¹³Tsaseng wi mathu anyi pahan ya ma cüki milikemesa khi thsüle ssigho nu khi, “Anyi hawa na keshüthang wila ikhang Kekinyijjen kemethawa nu Mosa Yenwa tsü keshun jüh khiden.

¹⁴Kepaghenanye ikhang na ma Nazareth nyiwa Jisu hana Kekinyijjenwa tsü yasa nu Mosa na Ayenwa pi ithu kecüwa tsü kemiliaben le kekhi zaya le!”

¹⁵Hoho wi donki kebenthu tsüdila Stefan ghang keben wi ma mmi na tangnyilo mmi ti kesa muya.

Kekuli 7

Stefan Jühkekhi

¹Keqhaikedi ntsawa na Stefan keü, “Ha ntsakhiwa kwe?”

²Stefan na luneng, “Acünyuthu nu abathu, ijüh kina chilo! Ithu baqhai Abraham na wa Haran wi npi kahang Mesopotamia wi keben Anyiza nyankethang na ma wi gho,

³nu khi, ‘Ntheghi nu no diyyiwa tsü teshi nu hi ayyi pi no ccüca keten wi tsü walo.’

⁴Tsalina ma ma diyyiwa tsü teshi nu wa Haran wi hang wa. Abraham na ma ba keshü seng wi Anyiza na ma kesun pi nthu khili hang keben yyi ha wi chia.

⁵Tsü tsüwi Anyiza na Abraham ya ayyi meter kesütanla pi ma ji sayalo pi ncü. Isala tsü pi ma ji nu ma tsangathu ji saya thsüden kesa khishi chia. Abraham na atsa nkemi tsü wi ajüh ha khichi.

⁶Hawa ha Anyiza na ma wi kekiza, ‘Nshicübvüghathu na wala amapi meza mejü asang diyyi wi nyu nssümaghathu sala hang nu nyu na mathu meten-mesha ntsa saben.

⁷Isala hi kemeten-kemesha pi anyithu mathu pi nssümaghathu sa thsü kebenthu cüden, isanu tsaseng wi mathu na ayyi ciwi na shhuya lethu, apen he wi hi kinyiben.’

⁸Tsaseng wi Anyiza na cenkethenjüh zensu wina ahyukahan yen pi Abraham cüa. Tsalina Abraham na Isak pvügha nu tazen ghanan wi ma hyuhan; Isak na Jakob hyuhan, nu Jakob na abamyi kemechanthu taghakeni hyuhan.”

⁹“Ithu bamyithu na Josef ghang pi anyonsa nu ma ghan pi Ejipt wi nyu nssümagha sala jeü chia, isala Anyiza tsü ma ssiden,

¹⁰nu agükeccü tsüdi wi lela ma hangshaya. Josef na Ejipt Kadimiwa tuwi kewa wi Anyiza na ayencüki kemehai nu kemetsa pi ma cü nu ma Kadimiwa kaghali pvüya, nu Kadimiwa na Josef pi Ejipt yyi nu kadipen tsüdi miwi ahng sa thsüa.

¹¹Tsaseng wi Ejipt nu Kanaan yyi tsüdi wila azeng sa gho, nu anyithu na ketizen sa ntsa sa. Tsalina ithu bamyithu na kedsakejü mangla nmula.

¹²Jakob na Ejipt yyi wi asu benle kesa zakeya wi ma tsathu, ithu bamyithu tsü atuwa sa kesun pi hhainan wa thsü.

¹³Keni tughuwa wi Josef na ma cünyuthu yala ma chüya thsüa, nu Ejipt Kadimiwa la Josef theghi cüki chüya.

¹⁴Josef na ma ba Jakob nu ma theghithu acentagü nu manga tsüdi ssinu Ejipt wi dugholo kesun chia.

¹⁵Tsalina Jakob na Ejipt wi cü nu ma nu ithu bamyithu la ciwi shü.

¹⁶Mathu kamang pvü wa Shekhem wi Abraham na apisa pi Hamor tsanga wi ashüjjen shei ketheng wi tsü vhüa.”

- 17 “Anyiza jüh khi pi Abraham kiza kethengwa tsü cenyale kesa matsü kecu pang wi Ejipt wi ithu nyi la ji kayi ntsa sa.
- 18 Asakhen wi Josef nkechü nyi kesü na Ejipt yyi wi Kadimiwa saya.
- 19 Ma ithu nyi n-nanmvu ntsa sa nu ithu bamyithu meten-mesha, nu mathu meten nu mathu tsangathu pi shü thsüale kesalina pi khala thsüa.
- 20 Tsü tsüwi Mosa, ghanyi atsikemehai kesü tsü pvüghaya nu asha kecheng ma pi ajen wi noncca.
- 21 Mosa pila amei wi khala kesa wi Ejipt Kadimiwa nga na Mosa noncca pi ma tsa ti saya.
- 22 Mosa na Ejipt palakechü pi ma pongya nu ma kekuli nu ma jüh wina anyi kesü sa shagha.
- 23 “Mosa na ma kahang mapi jügha wi ma Israel nyithu hhainan wale meshenya.
- 24 Ciwi ma Ejipt nyi kesü na ma nyi meten-mesha eben muya nu tsüwa sheipi wala Ejipt nyiwa tsü pathia.
- 25 (Ma kemeshen ma nyithu na Anyiza na ma ssinu mathu lisha chicü keten tsü chüya benshe sa; isala mathu na tsüwa tsü chü meyala.)
- 26 Dhitsüwa wi la ma Israel nyi meshu keni na kitagha eben muya nu ma manyi yala kemehaiwa sa thsüle nu khi, ‘Kinachilo! Nshinyi qho Israel nyi, mangkesa na hati nshinyi kitaghaben nu?’
- 27 Isala anyi ma pvüshangwa kiccü ebenwa na Mosa deshen pi bvü thsü nu khi, ‘Thowa na no pi ishinyi pendhewa nu kaghanwa sa thsü nu?’
- 28 No ghanie Ejipt nyi pathi kesa tsüti hi la pathi mvuben kwe?’
- 29 Mosa na ajüh ha zakeya wi ma Ejipt wina bvüsen wa Midia yyi wi hang wa. Ma ciwi atsa keni muya.
- 30 “Amapi jügha seng wi tangnyilo kesü na Sinai Yikha kete ayyikeshü wi aghangbhon kesü kemecang wi Mosa tuwi gho.
- 31 Mosa na tsü mu pi ma mansaya nu ma tsü ghangchi nanle tetsaki wha, isala ma Apvüwa hhai zaya:
- 32 ‘Hi nbamyithu Abraham, Isak, nu Jakob Nyiza.’ Mosa na messi pi kedheggü nu tsü ghang messia.
- 33 Apvüwa na ma wi khi, ‘Nccüguwen khushilo, kepaghenanye no ngan eben yyi tsüna kemetha.

34 Hi inyithu na Ejipt wi ketizen sa keben tsü muyadha. Hi mathu kiqai hhai zaya nu mathu hangshaya le ghoben. Khili ghalo; hi no kesun pi Ejipt wi chi neng tenle!

35 “Israel nyithu no meya mvula kesawa tsüna Mosa. Mathu ma wi keü, ‘Thowa na no pi ishinyi pendhewa nu kaghanwa sa thsü nu?’ Anyiza na Mosa kesun pi ma nyithu miwi kekhang kesenwa nu aghangbhon kemecang wi ma tuwi keghowa tangnyilowa tsü kekiqa sen nu mathu lisha chicüle sa thsü.

36 Ma Ejipt wina anyithu ssinu shhu, ma Ejipt nu Kenmie Tssükedone, nu ayyikeshü wi amapi jügha azensuthu nu amankesathu kuli.

37 Mosa na Israel nyithu wi khi, ‘Anyiza na hi kesun kechi ti atusenjüh-kechü kesü kesun pi nthu wi chi cüben, nu ma nthu nyi kesü saben.’

38 Israel nyithu na ayyikeshü wi keten wi ma la ciwi mathu gweghe den; ma ciwi ithu bamyithu nu tangnyilo Sinai Yikha wi ma keccünengwa gweghe den, nu ma Anyiza ketsijüh kahangwa tsü muya nu pi ithu cü.

39 “Isala ithu bamyithu na ma jüh nkina mvula; mathu na ma teshi theng nu Ejipt wi wa neng mvu sa.

40 Tsalina mathu na Aaron wi khi, ‘Acenpvüthu zhü pi ithu ssi wa thsülo, anyi Ejipt wina ithu ssi keshhughowa Mosa tsüna khati sadha khe ithu na nchüladha.’

41 Isanu mathu na atsikezhü kesü amesü süpon tsi ti kesa saya, nu ahhansha sa pi tsü cü, nu mathu atsikezhü sakeya tsü kekinyi wi kemishu sa.

42 Tsalina Anyiza na mathu teshi nu mathu yala tang wi ghotsithu kinyi wa thsü, tsüna atusenjüh- kechüthu lesüshen wi zhü ketheng ti: ‘Israel nyithu! Nthu na amapi jügha ayyikeshü wi keten wi, nthu na aghangsathu pathi pi ahhansha sa pi hi ncü.

43 Tsüna nthu na Molek cenpvü nithsüjjen, nu nthu ghotsi cenpvü Refan tsikezhü tsü pvü; tsüna nthu na kinyile kesa atsikezhüthu tsü. Tsalina hi nthu kesun pi Babilon kushinyi sa bvü thsüa.’

44 “Ithu bamyithu na ayyikeshü wi cenkethenjüh Nithsüjjenwa tsü pvüden. Tsüna Anyiza na Mosa ya sayalo kiza nu matsi pi Mosa keccüca tsüti nie nu sa theng.

45 Tsashi seng wi ithu bamyithu na mathu bathu wi nithsüjjen tsü muya nu tsü pvü wa Joshua gweghe mathu na atujüğüwa lethu Anyiza na amizza kepathu jüğüshi kesa wi ayyi tsü nkaya. Nu tsüna David tsü kecu chu ciwi ben.

46 Ma Anyiza kaghali pvüya nu Anyiza na Jakob Nyiza keben pen pi ma cülo khie.

47 Isala tsüna Solomon na Anyiza ghena ajjen sachi.

48“Isala Kemisintsa Nyiza na anyi kwen pi kesa jjen wi tsü ben nten; atusenjüh-kechüwa na kekhi ti,

49 ‘Apvüwa na khi, tang wi tsüna hi kadipen, nu ayyi tsüna iccü kenni pen. Nthu na ajjen khati kesa sa pi hi cü mvu ben nu? Ighena kemnanpen tsüna khiewa nu?’

50Hi pala ha tsüdi nsachi kwe?’

51 Stefan na mathu wi khi, “Nthu na khatila leben dhu nu! Nthu leben na Anyiza nkechüthu leben ti, nu nthu khuna tecu pi Anyiza ketsijüh tsü kina meya! Nthu na nthu bamyithu ti, nthu la Kemetha Ghamu tsü ssi kaghashenden!

52Nthu bamyithu na atusenjüh- kechüthu kesüla nkemeten-kemesha ben kwe? Mathu na kheni na Anyiza nyilothu na ketsatan maghawa gho keten cüki kekhithu tsü pathia. Nu nthu na khili ma kematsa nu kepathithu sadha.

53Nthu na tangnyilothu wina Anyiza yenwa tsü muya, isala nthu na tsü nkina le!”

Alon pi Stefan Kekicenthi

54Hoho wi anyithu na Stefan jüh tsü kina pi aghepvü ntsa sa, alebenminu nu ma ghang nu mathu yha kemeküli.

55Isala Stefan na Kemetha Ghamu pi pong pvü nu tang wi ghangchi nan Anyiza nyankethang nu Jisu na Anyiza kwen ajewa ngan keben muya.

56Ma khi, “Ghangchilo! Tang wi sha nu Anyi Tsawa na Anyiza kwen ajewa wi ngan keben hi mu ben le!”

57Anyithu na magha ntsa sa nu mathu kwenzza pi mathu khuna duwen bhonya. Isanu mathu na ma wi bvü wha,

58mathu na anyunutiwa wina ma zanshi nu alon pi ma kicenthia. Chüzathu na mathu thsümeni teshi pi kepvünyi kesü Saul ccü wi chia.

59Mathu na alon pi Stefan kecen keben wi ma Apvüwa cichi nu khi, “Apvüwa Jisu, ighamu ssiyalo!”

60Ma khutsüdu misikhhali jisha nu, “Apvüwa! Kesami ha pi mathu miwi nchi lalo!” Ma ha khichi nu shü wa.

Kekuli 8

¹Saul na kesau wina Stefan tsü pathile sa.

Saul na Kemehu Kemeten-kemesha

Tsü ghanan nten na Jerusalem wi kemehu na kemeten-kemesha wi ketizen sa ntsa shagha. Nu apostelthu ketan khe kenondithu tsüdila Judea nu Samaria yyi tsüdi wi bvü zighe bvüa.

²Kenondithu pahan na Stefan pie wa vhü nu ma ghen a qai.

³Isala Saul na kemehu yasa cüle keten. Ma ajen tsüdi wi wa kenondithu npvüza le nza lela zanshiya nu mathu pi atssüzüjjen wi chia.

Jühtheü Kemehaiwa pi Samaria wi Kesansi

⁴Kenondithu na bvü zighe sen wa apen tsüdi wi kesansijüh tsü pi khi wa.

⁵Filip na Samaria ghazen nyunutiwa wi wa nu Khrista cüki pi anyithu sansi.

⁶Anyitenti na Filip na mangwa khi khe kina ntsa sa, anyi tsüdila ma jühkina nu ma azensuthu kekuli tsü mu.

⁷Nkemehai ghamuthu na anyi kejon wina magha sen nu shhugho; kecügüshü nu accü nkemehaithu kejon la sa pi mehai cü.

⁸Tsalina anyunuti tsüwa wi anyithu na anonghe ntsa sa.

⁹Ciwi anyi kesü ma nyan Simon na ben, ma matsü pahan wi kedema pi Samaria nyithu madeja pi amansa. Ma ketanla ma pi kedi nyi saden,

¹⁰isanu anyi anyunuti ciwi kahangthu tsüdila ma jüh kinaden. Mathu khi, "Anyi hawa ha Anyiza kekhangwa 'Kekhang Ketiwa' tsü le khiden."

¹¹Matsü kesiela ma kedema pi mathu madeja thsü kesalina mathu na ma mangwale khi khe tsü kinaden.

¹²Isala mathu na Filip na Anyiza Kadiyyi Jühtheüwa nu Jisu Khrista cüki kekhi tsü nondiya, nu mathu npvüza le nzathu lela baptaiz saya.

¹³Simon la nondiya nu baptaiz sakeya seng wi ma Filip gweghe ben wa. Ma Filip na amankesa nu azensuthu kuli keben tsü mu pi amansa.

¹⁴Jerusalem wi apostelthu na Samaria nyithu la Anyiza jüh yaya bendha le kesa zaya, tsalina mathu na Pitor nu Johan manyi kesun pi mathu wi chia.

¹⁵Manyi na wa cu keya wi kenondithu yala Kemetha Ghamu muya thsüle kesalina mathu ghen a kekhe sa.

¹⁶Kepaghenanye Kemetha Ghamu na mathu miwi npi gho; mathu na Apvüwa Jisu nyan wi ketan baptaiz sa pvüben.

¹⁷Tsaseng wi Pitor nu Johan manyi na akwen chang pi mathu miwi chi, nu mathu na Kemetha Ghamu muya.

¹⁸Simon na apostelthu akwen chang pi kenondithu miwi kechi wi mathu na Aghamu mukeya tsü mu. Tsalina ma apisa pi Pitor nu Johan manyi cü,

¹⁹nu khi, “Kekhang ha pi hi la cülo, isanu hi ikwen chang pi thowa miwi chi khe ma yala Kemetha Ghamu muya thsülo.”

²⁰Isala Pitor na ma wi khi, “No npisa tsü sen nu annighajü wi wa kesawa salo, kepaghenanye no Anyiza ju khukechiwa tsü apisa pi sheiya benle meshenben!

²¹Kekuli ha wi nkuti nyelela nshei mangla nmi, kepaghenanye Anyiza tuwi nleben nmeshon.

²²Nkemehai kemeshen ha wina nleben khapegheya nu Apvüwa wi khielo, isathu ma no hati kemeshen wi no kesami teshi cüben.

²³Kepaghenanye no nkemehai anyonghokepvü pi no pong pvü nu kesami tssüzü sa keben hi muben.”

²⁴Simon na Pitor nu Johan manyi wi khi, “Nshinyi kekhi hathu ha kesütanla imiwi ngho thsüle kesalina ighena kekhe sa cülo.”

²⁵Pitor nu Johan manyi na manyi sheikepijüh nu Apvüwa ketsijüh pi kekhi seng wi Jerusalem wi wha neng. Manyi wha keten alenca wi Jühtheü Kemehaiwa pi Samaria nyu kejon wila nyu sansi.

Filip nu Ethiopia nyi Kedi

²⁶Apvüwa nyilo kesü na Filip wi kiza, “Shagha kidenya nu Jerusalem wina Gaza wi kewa len acülawa wi tsü walo.” (tsüna alenman sadha.)

²⁷Tsalina Filip na kidenya nu wa. Ciwi Ethiopia nyi kedi kesü Ethiopia kadijja keben kenoncca wi kemechan nyi kesü na Jerusalem wi Anyiza kinyi wa nu ajjen wi whaden.

²⁸Ma gorugari miwi na wha keten wi Isa atusenjüh-kechüwa lesüshen tsü siben.

²⁹Kemetha Ghamu na Filip wi kiza, “Gorugari katsüwa tetsaki whalo.”

³⁰Filip na tsü tetsaki wha nan anyi tsüna Isa atusenjüh-kechüwa lesüshen tsü si keben zaya. Tsalina Filip na ma wi keü, “No no si keben tsü chüben ma?”

³¹Kedi tsüwa na luneng, “Nyu ha khimetha pi hi nkiza lethu, hi khati nu tsü chüya nu?” Isanu ma Filip ci pi ma gweghe gorugari miwi donkiya thsüa.

³²Ma Ntsawajüh si keben tsüna ha: “Ma pathiale ssi wa keten khaghaneniwa tsüti kesa, ma khaghaneni ma kenyen ce lela nmaghala kebenwa tsüti. Ma ajüh kesüla nkhi.

³³Ma kimenni nu ma miwi kemeshonwa tsü nsala. Anyi thola ma shicüthu cüki khiya nben, kepaghenanye ayyi wi ma kahang sakhen sadha.”

³⁴Kediwa na Filip wi keü, “Atusenjüh-kechüwa na ha thowa cüki khiben khe pi hi kizalo. Ha ma ketanla ma cüki la nyu kepa wi cüki nu?”

³⁵Tsaseng wi Filip na khi; ma Ntsawajüh ha wina khiwa Jisu cüki Jühtheü Kemehaiwa pi ma kiza.

³⁶Manyi gweghe wala atssü keben apen kesü wi ghoya nan kediwa na khi, “Ghangchilo, he wi atssü pahan ben le! Mangwa na hi baptaiz sale kesa khen ben nu?”

³⁷Filip na ma wi khi, “Keujüla no nleben tsüdi pi nondi ben lethu, no baptaiz saya mehai.” Ma luneng, “Anle, hi nondi ben! Jisu Khrista hana Anyiza Tsawa le kesa hi nondi ben.”

³⁸Kediwa na ma gorugari khen pi ngan thsü nu Filip nu kediwa manyi gweghe atssü wi dula Filip na ma pi baptaiz saya thsü.

³⁹Manyi atssü wina shhugho meyi Apvüwa Ghamu na Filip ssi bvüa nu kediwa na ma nmula, isala ma anonghe ntsa nu wa.

⁴⁰Filip na Azota wi ghoya, nu ma Kaesarea wi wa, ma alenca wi Jühtheü Kemehaiwa pi anyuti tsüdi wi nyu sansi.

Kekuli 9

Saul Kahang Kemilikeya

(Kek 22.6-16; 26.12-18)

¹Tsü tsüwi Saul na Apvüwa senkeniethu pathi nu pateqhe ben. Ma Keqhaikedi ntsawa wi wa,

²lesü zhü pi Damaska wi Sinagogthu wi chi cülo khie, isanu ma wala nza le npvüza lela Apvüwa Lenwa tsü nie ketenthu muya lethu, mathu bhen sen nu Jerusalem wi gho nengle kesalina.

³Saul na Damaska nyunutiwa tetsaki wa keten wi tang wi kewegü kesü na gho ma ghongya.

⁴Ma ayyi wi khulidu nu ahhai kesü hati kekhi zaya, “Saul, Saul! No mangkesa na hi meten-mesha benden nu?”

⁵Ma keü, “Apvüwa, no thowa nu?” Ahhai tsüwa na luneng, “Hi Jisu, no ma meten-mesha ketenwa tsü.

⁶Isala no shagha nu anyunutiwa wi tsü walo, ciwi no mangwa nsathu yishü khe pi no kizaben.”

⁷Anyi Saul gweghe ketenthu na ajüh kesüla nkhila ngan wa; mathu na ahhai tsü zaben, isala thola nmu.

⁸Saul na ayyi wina shagha nu ma nyon kü pi ghangchi lela mangla nmu. Tsalina ma gweghe ketenthu na ma kwen zanya nu ma ssisen Damaska wi wa.

⁹Ma ghanan kecheng mangla nmu nu tsüjü wi mangla ndsajjü.

¹⁰Ciwi Damaska wi Khristanyi kesü ma nyan Ananiya na ben. Ma kemanthi kesü mu, ciwi Apvüwa na ma cichi, “Ananiya!” Ma luneng, “Hi he wi benle, Apvüwa.”

¹¹Apvüwa na ma wi khi, “Shagha kidenya nu Alen Kemeshonwa wi tsü walo, nu Judah jjen wi anyi kesü Tarsa wina kegho ma nyan Saul tsü keülo. Ma kekhe saben.

¹²nu ma kemanthi wina anyi kesü ma nyan Ananiya na ghola akwen chang pi ma miwi chi nu ma pala mu nengya kesa mudha.”

¹³Ananiya na luneng, “Apvüwa, anyi kejonla anyi hawa cüki nu ma Jerusalem wi n-nyithu miwi qhethiketen kesa kekuli cüki tsüdi khi pi hi kizadha.

¹⁴Nu ma keqhaikedi ntsathu wi kekhang khieya nu he Damaska wi no kinyi ketenthu ghan yale kesalina ghoben.”

¹⁵Apvüwa na ma wi khi, “Walo, kepaghenanye hi ma yala hi kekuli sa nu inyan pi Judah nyi nkenyethu, kadimithu, nu Israel nyithu chüya thsüle kesalina hi ma kessi yadha.

¹⁶Nu ma ighena ketizen nsathu keyishü tsüdi pi ma ccücaden.”

¹⁷Tsalina Ananiya na Saul keben jjen wi tsü wala ma kwen chang pi ma miwi chi nu khi, “Icünüyuwa Saul, no he wi gha keten alenca wi ma kemuwa Apvüwa Jisu tsüna hi kesun chiben. No ya pala mu nengya thsü nu Kemetha Ghamu pi pongya thsüle kesalina ma hi kesun chiben.”

¹⁸Tsümeysi angakü ti kesa Saul nyon wina qanca, nu ma pala mu nengya. Ma shagha nu baptaiz saya,

¹⁹nu ma dsajjü keya seng wi zü nengya.

Saul na Damaska wi Nyu Kesansi

Saul na Damaska wi kenondithu gweghe ghanan keu ben.

²⁰Ma meshonqhe Sinagogthu wi wa nu Jisu tsüna Anyiza Tsawa le kesa pi nyu sansi.

²¹Ma jüh kekhi tsü za keyathu tsüdila amansa nu keü, “Anyi hawa ha Jerusalem wi anyi Jisu kinyi ketenthu pathi ketenwa tsü nye kwe? Nu ma he wi tsü jjugi ghena anyithu tsü ghan sen nu keqhaikedi ntsathu wi wale kesa ghena gho nben kwe?”

²²Isala Saul kesansijüh na khang pfüpfü sa nu Jisu tsüna Messiya le chütiya kesalina Damaska wi kahang Judah nyithu na ma luneng meyala.

²³ Ghanan kejon seng wi Judah nyithu na saghuya nu Saul pathiale kesa kiden,

²⁴isala nyu na mathu cho tsü pi ma kiza. Mathu na aghaja ghanan anyunutiwa khweti jenka wi ma hie.

²⁵Isala ghaja kesü wi Saul senkeniethu na ma pi ashijü kesü wi chiya nu pi akhweti ku kebhi wina shhu thsüa.

Saul na Jerusalem wi Keben

²⁶Saul na Jerusalem wi kewa wi ma sansikeyathu gweghe le sa, isala mathu tsüdi ma messi, kepaghenanye mathu na ma la sansikeya nyi kesü sayadha le kesa n-nondi.

²⁷Tsaseng wi Barnaba na gho Saul ssinu apostelthi wi wala ma khati nu alenca wi Apvüwa metuya nu Apvüwa na ma keccüneng cüki tsü khimetha pi mathu kiza. Nu Saul na khati nu Damaska wi kempvüza sala Jisu nyan khi pi nyu sansi khe tsü cüki la khi pi mathu kiza.

²⁸Tsalina Saul na mathu gweghe ben wa, nu Jerusalem tsüdi wi wa kempvüza sala Apvüwa nyan khi pi nyu sansi.

²⁹Ma Judah nyi Grik jüh kekhithu la ssinu keccücanli, nu mathu na ma pathiale kiden.

³⁰Kenondithu na ha chükeya wi mathu na Saul ssinu Kaesarea wi wa nu ma kesun pi Tarsa wi bvü thsüa.

³¹Tsalina ha Judea, Galilee, nu Samaria tsüdi wi kemehu na kecca tsü kesü sa. Kemetha Ghamu kekiqa wina kemehu satezü nu ji pfüpfü sa, nu Apvüwa kinyikü nu hang.

Pitor na Luda Nu Joppa wi Keben

³²Pitor na kahe tsüdi wi wa, matsü kesü wi ma Luda wi Anyiza nyithu hhainan wa.

³³Ma ciwi anyi kesü ma nyan Aena tsüna cügüshü nu amapi tazen awe dha keben muya.

³⁴Pitor na ma wi kiza, “Aena, Jisu Khrista na no sa pi mehai cüben, shagha nu nwe pie yalo.” Isa nan Aena na wan shagha.

³⁵Luda nu Sharon yyi wi kahangthu tsüdila ma muya theng nu Apvüwa wi kheneng gho.

³⁶Joppa wi kenondi nyi nza kesü ma nyan Tabitha (Grik jüh wina ma nyan Dorka, ma jügi “ameshü”) na ben. Ma matsü tsüdi wi kemehai kuli nu ketha-uthu kiqaden.

³⁷Tsü tsüwi ma naa nu shü. Mathu na ma kamang tsü bhu nu pi ajjenshha tangwa wi chitheng.

³⁸Joppa nu Luda manyi jü na kesie nye. Joppa wi kenondithu na Pitor na Luda wi benle kesa chükeya wi mathu na meshu keni wi hati khila kesun pi ma ci wa thsü, “Tizen lethu, wan ikhang wi gholo.”

³⁹Tsalina Pitor na shagha kidenya nu mathu gweghe wa. Ma wala cu keya wi mathu na ma ssinu ajjenshha tangwa wi ki. Denyilethu tsüdila qai gho ma vü nu Dorka na hang keben wi athsümeni sa kethengthu tsü pi ma ccüca.

⁴⁰Pitor na mathu tsüdi kesun pi akhemi wi shhu thsü nu ma akhhutsüdu kekhie sa; tsaseng wi ma khapeghe wa akamang tsü ghang nu khi, “Tabitha, shagha lo!” Nzawa na ma nyon kü shagha Pitor muya nu shagha donki wa.

⁴¹Pitor na ma kwen pi ma ghati pi shagha thsüa. Tsaseng wi ma kenondithu nu denyilethu cichi nu nzawa tsü pi mathu cüa.

⁴²Ha cüki ha Joppa yyi tsüdi wi khi wa nu anyi kejonla Apvüwa nondiya.

⁴³Pitor na ghanan kejonla Joppa wi asayhu kedegüwa Simon gweghe ben.

Kekuli 10

Pitor nu Kornelia Manyi

¹Kaesarea wi anyi kesü ma nyan Kornelia kesa “Itali Süpahi” le khi keten Rom süpahi meza miwi kedi nyi na ben.

²Ma nu ma theghi tsüdila Anyiza messi nu kinyi den. Ma Judah nyi ketha-uthu kejonla kiqa nu Anyiza wi khieki benden.

³Minulen wi amighe kecheng kekihhe-u wi tsü ma kemanthi kesü mu, ciwi Anyiza nyilo kesü ma wi gho nu ma cichi, “Kornelia!”

⁴Ma messi ntsa tangnyilowa ghang nu khi, “Kediwa, ha mangwa jjügi saben nu?” Tangnyilowa na ma wi kiza, “Anyiza na no kekhie nu nyu nanketizen kekuli tsü muyadha, nu ma no kekhie luneng cüle ben.

⁵Khili anyi pahan kesun pi Joppa wi anyi kesü ma nyan Simon Pitor tsü ci wa thsülo.

⁶Ma asayhu kedegüwa ma nyan Simon kesa atssükedone katen wi hang ketenwa jjen wi ben na.”

⁷Tangnyilowa na kebvü seng wi Kornelia na ma magha meshu keni nu süpahi ketsatan nyi kesü ma ketsikina ketenwa tsü cichi.

⁸Nu tsü cüki mehairsü khi pi mathu kiza nu kesun pi Joppa wi wa thsüa.

⁹Dhitsüwa wi ghanan lapvü wi mathu na Joppa tetsaki wa keten tsü wi Pitor na ajjenshha tangwa wi kekhie sale ki.

¹⁰Ma ghama nu dsajjü mvu wa, nu mathu na kedsakejjü kiden tu keben wi ma kemanthi kesü mu.

¹¹Tang wi sha chi nu pala khang ti kesa kesü ma ccügwen mejü keben na ayyi wi kedugho mu.

- 12**Tsü non wi aghangsathu, ayyi wi ghapvüketenthu, nu awathu tsüdila ben.
- 13**Ahhai kesü ma wi khi, “Pitor, shagha hathu ha pathi nu dsalo.”
- 14**Isala Pitor na khi, “Nmale, nmale! Apvüwa, hi khiela kenenkagha nu nkemetha tsü npi dsa.”
- 15**Ahhaiwa tsüna ma wi khineng, “Katsüha lela Anyiza na satemetha kesa tsü pi nmetha le nmeshen lalo.”
- 16**Hana kecheng tughu sa, nu tsaseng wi tang wi tsü khuki nengya.
- 17**Pitor na ma kemanthi kemu jügi ha meshen pi amansa keben wi Kornelia wina kesun kechi nyilothu tsüna Simon jjen chüya nu gho khweti jenka wi ngan ben.
- 18**Mathu na nyu cichi nu keü, “He wi kijünyi kesü ma nyan Simon Pitor kesa na ben kwe?”
- 19**Pitor na khili kecu kemanthi jügi tsü chüyale keben wi Aghamu na ma wi kiza, “Kinalo! Meshu kecheng na no bhaden.
- 20**Tsalina no shagha kidenya nu ayyi wi cülo, nu mathu gweghe wa nkesütu lalo, kepaghenanye hi mathu kesun chi.”
- 21**Tsalina Pitor na cü nu mathu wi kiza, “Nthu na anyi bha ketenwa tsü hi le! Nthu na mangwa sa gho ben nu?”
- 22**Mathu na luneng, “Kornelia, süpahi meza miwi kediwa na ikhang kesun chi le! Ma kemehai nyi kesü, Anyiza kinyi nu Judah nyithu tsüdila ma kinyiküden. Anyiza nyilo kesü na ma ya no ci pi ma jjen wi chilo kiza, isanu ma mangwa khi khe kina yalo khi.”
- 23**Pitor na mathu ci pi ciwi ben thsü. Dhitsüwa wi ma kidenya nu mathu gweghe wa, nu Joppa wi keben kenondithu la pahan ma gweghe wa.
- 24**Ma pitsüwa wi wala Kaesarea cuya, ciwi Kornelia, ciwi ma kechi theghithu nu apvüshangthu gweghe nu hie ben.
- 25**Pitor na ciwi du keten wi Kornelia na gho ma metu nu ma tuwi kukedu ma kinyi.
- 26**Isala Pitor na ma zanki nu ma wi kiza, “Shagha lo, hi lela anyi le!”
- 27**Pitor nu Kornelia manyi keccünengli sen nu ajjen wi du ciwi anyi kejonla saghu keben mu.
- 28**Ma mathu wi khi, “Nthu na chüben, Judah nyi kesü na Judah nyi nkenye jjen wi wa, nyelela gweghe nten. Isala Anyiza na hi anyi kesütanla pi nmetha nyelela kenenkagha le nsa lalo kesa pi hi ccüca chidha.

²⁹Tsalina nthu na hi ci sen gholo kesun kechi wi hi nhhaghela ghodha. Hi nthu keüben, nthu mangkesa na hi ci sen gholo kesa kesunchi nu?”

³⁰Kornelia na khi, “Ghanan kecheng wadha, ha tsü wi ha hi minulen wi amighe kecheng kekihhe wi kekhie saben. Zuli anyi athsümeni kemiki mphu nu gho wan ituwi nganya,

³¹nu khi, ‘Kornelia! Anyiza na no kekhie za yadhale, nu no nyu nantizen kechi kekuli tsü la chüben.

³²Anyi pahan kesun pi Joppa wi meshu kesü ma nyan Simon Pitor kesa tsü ci wa thsülo. Ma asahyu kedegüwa Simon, atssükedone katen wi hang kebenwa jjen wi kijünyi saben na.’

³³Tsalina hi no cichilo kesun chile, nu no nantizen nu ghodha. Ikhang na khili tsüdila Anyiza tuwi ben nu Apvüwa na no mangwa khilo kiza khe tsü kinale hie ben.”

Pitor Jühkekhi

³⁴ Pitor na mathu wi hati khi shagha, “Anyiza na anyi tsüdila ketizen makesü le kesa hi khili tsü ntsakhiwa chüti yadha.

³⁵Amizza katsüha wi anyi kesü le kesü lela thowa na Anyiza messi nu kemeshonwa tsü saten khe ma tsü ssiyaben.

³⁶Ma tsüdi miwi Apvüwa, Jisu Khrista wina kecca Jühtheü Kemehaiwa kesun pi Israel nyithu kecü tsü nthu na chüben.

³⁷Johan Baptizwa na ma ketsijüh pi kekhi seng wi Galilee yyi wina wa Israel yyi maben wi mangwa khati sachi khe nthu na chüben.

³⁸Anyiza na khati Kemetha Ghamu nu kekhang pi Nazareth nyiwa Jisu miwi chicü khe nthu na chüben. Anyiza na ma ssi keten ghen ayyi tsüdi wila wa nu kekuli kemehai sa nu nkemehai ghamu kekhang kekhu wi kebenthu tsüdila sa pi mehai cü.

³⁹Ikhang na ma Judea yyi nu Jerusalem wi kuli kechithu chüzathu. Mathu na ma pi kross miwi jeng nu shü thsüa.

⁴⁰Anyiza na kecheng ghanan wi ma sa pi hangneng cü nu ikhang ya ma muya thsü.

⁴¹Anyi tsüdi ma nmu, isala Anyiza na ajüh ha khilo nu kessikeyathu ikhang ketan na ma mu. Anyiza na keshü wina ma sa pi hangneng kecü seng wi ikhang na ma gweghe dsajjü.

⁴²Ma ikhang yala Jühtheü Kemehaiwa nu Anyiza na ma kessi pi kahang nu keshü pendhewa sa thsüdha le kesa pi anyithu kizalo kesa ahza pi ikhang cü.

⁴³Atusenjüh-kechüthu tsüdila ma cüki khi, anyithu kesü le kesü lela ma nondiyathu ma nyan kekhang wina kesami keteshi mu yaben kesa khichi.”

Judah Nyi Nkenyethu Na Kemetha Ghamu Mukeya

⁴⁴Pitor na ajüh khitu keben wi Kemetha Ghamu na ajüh kina kebenthu tsüdi miwi ghoa.

⁴⁵Joppa wina Pitor nie kegho Judah nyi kenondithu na Anyiza na Kemetha Ghamu meyisha pi Judah nyi nkenyethu miwi la chi kecü ghenamathu amansa.

⁴⁶Kepaghenanye mathu na anyithu na ajüh ketheü khi nu Anyiza kedi seng keben zaya. Pitor na ajühkhi shagha:

⁴⁷“Anyi hathu hana ikhang Kemetha Ghamu mukeya ti mathu la muyadha. Isathu, anyi pahan na mathu pi atssü wi baptaiz sale kesa khenya mehai kwe?”

⁴⁸Tsalina ma mathu yala Jisu Khrista nyan wina baptaiz sayalo nu ahza khuchia. Tsaseng wi mathu na Pitor wi ghanan keu mathu gweghe benlo khie.

Kekuli 11

Pitor na Jerusalem Kemehu wi tsü Cüki Kekhi

¹Judea wi apostelthu nu kenondithu tsüdila Judah nyi nkenyethu la Anyiza jüh yayadha le kesa zaya.

²Pitor na Jerusalem wi kewa wi Judah nyi nkenyethu na ahyuhanlo khi ketenthu na ma ssinu kicennali.

³Mathu kekhi na, “No ahyu nkahan Judah nyi nkenyethu jjen wi kijünyi wa nu mathu gweghe la dsajjü le khiben man!”

⁴Tsalina khati sa khe Pitor na aghatsan na mehaitsü maben khi pi mathu kiza:

⁵“Hi Joppa nyunutiwa wi kekhe sa keben wi kemanthi kesü mu. Hi tang wi na palakhang ti kesa keti kesü accügwen mejü keben pi ayyi wi dugho thsü, nu tsüna gho ikete wi ben wa.

⁶Hi wala tsü tetsaki nu ma non wi ghangchi nan asahangthu nu aghangsathu, ayyi wi ghapvü ketenthu, nu awathu tsüdi keben muya.

⁷Tsaseng wi ahhai kesü hati hi kiza, ‘Pitor, shagha hathu ha pathi nu dsalo!’

⁸Isala hi khi, ‘Nmale, Apvüwa! Hi atsse kenenkagha nu nkemetha tsü pi ipang wi npi chi.’

⁹Tsaseng wi tang wi na ahhai tsüna hi luneng, ‘Katsüha lela Anyiza na satemetha kesa tsü nmetha le nmeshen lalo.’

¹⁰Hana kecheng tughu hati sa, nu asakhen wi tsüna tang wi zanki nengya.

11Tsü tsüwi Kaesarea wina kesun kechi meshu kecheng na gho hi keben jjen tsü cuya.

12Aghamu na hi mathu gweghe wa nkesütu lalo hi kiza. Joppa wi kenondithu ma tugho ha la hi gweghe Kaesarea wi wa, nu ikhang tsüdila Kornelia jjen wi wa.

13Ciwi ma tangnyilo kesü na gho ma jjen wi ngan nu hati ma kizale kesa khi pi ikhang wi kiza: 'Anyi pahan kesun pi Joppa wi meshu kesü ma nyan Simon Pitor kesa tsü ci wa thsülo.

14Ma ajühkhi pi no nu ntheghithu kizathu, ciwi nthu na hangsha yaben.'

15Isanu hi ajühkhi keshagha wi Kemetha Ghamu na kheni ithu miwi kegho ti mathu miwi la gho le.

16Tsaseng wi hi Apvüwa na hati khi ketheng tsü meshenya: 'Johan na atssü pi nyu baptaiz sa, isala Kemetha Ghamu pi nthu baptaiz sa cüben.'

17Hawa ha Anyiza na ithu Apvüwa Jisu Khrista nondi keya wi Kemetha Ghamu pi ithu kecü ti pi Judah nyi nkenyethu la cüdha kesa muti yadha; hi thowa le nu Anyiza khenle saya mehai nu!"

18Mathu na ha zakeya seng wi kicennali nsala nu Anyiza seng nu khi, "Anyiza na Judah nyi nkenyethu la leben khapeghe nu hangya thsüle kesalina matsü kemehai pi cüdha."

Antiok wi Kemehu

19 Kemeten-kemesha wi Stefan kepathi tsü ghena kenondithu pahan na bvü zighe sen wa Fonisia, Cipra, nu Antiok kecu wi ketsijüh pi Judah nyithu ketan kiza.

20Isala kenondithu pahan na Cipra nu Ciren wina gho Antiok wi wa ketsijüh pi Judah nyi nkenyethu kiza nu Apvüwa Jisu cüki Jühtheü Kemehaiwa la pi mathu sansi.

21Apvüwa kekhang na mathu ssiden, nu anyi kejonla nondiya nu Apvüwa wi kheneng gho.

22Mathu cüki na wala Jerusalem wi kemehu cua, tsalina mathu na Barnaba kesun pi Antiok wi chi.

23Ma wa cukeya wi Anyiza na khatila sawegü pi anyithu cü khe muya, ma anonghe ntsa sa nu mathu leben tsüdi pi Apvüwa wi bentenlo kesa mathu kechü-kenong chicü.

24Barnaba na anyi kemehai kesü, Kemetha Ghamu nu kenondi pi ma pong pvüden, nu anyi kejon ssinu Apvüwa wi ghoya.

²⁵Tsaseng wi Barnaba na Tarsa wi Saul bha wa.

²⁶Ma wa Saul metuya nu ma ssi sen Antiok wi gho. Amapi kesü chuli manyi gweghe kemehu nyithu metu nu anyi kejonla sansi. Hana Antiok wi sansikeyathu pi atuwa sa Khristanyi le ciya.

²⁷Tsü tsüwi Jerusalem wi atusenjüh-kechüthu pahan na Antiok wi wa.

²⁸Mathu jawi meshu kesü ma nyan Agaba kesa na shagha Aghamu kekhang wina azengekemehai na ayyi maben wi gho tenle khi. (Hana Klaudia na kadimi sa keben tsü wi gho.)

²⁹Sansikeyathu na mathu meshu kesüsü saya kemehai chu kekiqa kesun pi Judea wi mathu pvüshang kenondithu cü tenle kesa südheya.

³⁰Mathu na hati sa nu apisa kesun pi Barnaba nu Saul manyi wina kemehu keshenpfüthu cü.

Kekuli 12

Kemeten-kemesha Ji kayi kesa

¹Ha tsüwi ha Herod Kadimiwa na kemehu nyithu pahan meten-mesha shagha.

²Ma njünnu pi Johan cünyuwa Jakob süthi thsüa.

³Ma tsüna Judah nyithu kenen le kesa mukeya wi ma wala Pitor la ghanya. (Hawa ha Azimi nkechi Mesa Kemishu Kho tsüwi sa.)

⁴Ma Pitor ghanya nu pi akhang mejü na meshu mejüjü sala aghihie keben tssüzüjjen wi chia. Herod na Shhukeya Kho kesa seng wi Pitor ssigho anyithu tuwi ajühkaghaten le sa.

⁵Tsalina Pitor pi atssüzüjjen wi chitheng, nu kemehu nyithu na ma ghena Anyiza wi khie ntsa saben.

Atssüzüjjen wina Pitor Teshichi kesa

⁶Herod na ma ssinu anyithu tuwi npi keghe ghaja wi Pitor na amighe ssüli keni pi ma bhen pvünu aghikehie keni jüwi jenben, nu aghikehiethu na atssüzüjjen jenka hie ben.

⁷Zuli tangnyilo kesü na wan gho ciwi nganya nu kewegü kesü na ajjen keshondhi tsü wegüya. Nu tangnyilowa na Pitor zankejula ma pamechü nu khi, "Wan, shagha lo!" Amighe ssüli pi Pitor kwen kebhen tsü ma ketanla qanca.

⁸Tsaseng wi tangnyilowa na khi, "Ngeshi qhanya nu nccüguwen pvüyalalo." Pitor na tsüti saya nu tangnyilowa na khi, "Nthsü mphiya nu hi nie ghalo."

⁹Pitor na atssüzüjjen wina ma nie sen shhu, isala ma tangnyilowa na kuli keben tsüna atsentsa wila nye khe nchü, ma kemanthi muben le meshen.

10Manyi ajenka atuwa wi shhuya, nu tsaseng wi keniwa wi shhuya, nu asakhenwa wi amighe jenka anyunuti wi keshhuwa wi tsü ghoya. Ajenka tsüna ma ketanla sha. Manyi wa alen tonti cukeya wi tang- nyilowa na wan Pitor teshi nu bvüa.

11Tsaseng wi Pitor na ma miwi khati sa khe chüya nu khi, “Hawa ha atsentsa wi le kesa hi khili chüyadha! Apvüwa na ma nyilo kesun pi Herod kekhang nu Judah nyithu na meshen nu kiden kebenthu tsüdi wina hi khushiyadha.”

12Ma kekuli hathu chükeya wi anyi kejon na saghu nu kekhe sa keben Johan Mark jja Maria jjen wi tsü wa.

13Pitor na akhemi wi wala ajenka kekha chi nan maghale kesü ma nyan Rhoda kesa tsüna ajenka sha chile shhugho.

14Ma Pitor hhai chüya nu ma nonghe ntsa sa ajenka la nsha chila bvü neng du Pitor na akhemi wi benle kesa mathu kiza.

15Mathu na “No deja benle” khi. Isala ma ntsakhiwa le kesa khi khvu sa. Tsalina mathu luneng, “Tsüna ma ghamu saben.”

16Tsü meyi Pitor na ajenka kekha neng chi. Asakhen wi mathu wala ajenka sha chi nan ma muya nu mathu mansa.

17Ma kwen kejen pi mathu ccen benlo kesa kiza, nu ma Apvüwa na khati nu atssüzüjjen wina ma ssigho khe khimetha pi mathu kiza. Ma khi, “Ha pi James nu kenondithu kizalo; ” isanu ma apen tsü teshi nu kepa wi bvüa.

18Ghanenwa wi Pitor na khati sadha nu kesa aghikehiethu jawi kivvü ntsa sa.

19Herod na Pitor bha nanlo kesa ahza khuchia, isala mathu na ma mu meya. Tsalina ma aghikehiethu jühkaghaten nu mathu pi shü thsülo khichia. Ha seng wi Herod na Judea teshi nu wa Kaesarea wi matsü keu ben.

Herod Keshü

20Herod na Tur nu Sidon nyithu miwi aghepvü ntsa sa, tsalina mathu na akhang sa wala ma metu. Mathu atuwa sala kadipen wi kedi kesü Blasta tsü zan pi mathu wiwa saya. Tsaseng wi mathu na Herod ssinu keccawa sale wa, kepaghenanye mathu yyi tsüna kadimiwa diyyi wina kedsakejjü tsüdi muyaden.

21Atsathang ssan ketheng ghanan wi Herod na ma kadimi thsümeni pvüya nu ma kadipen wi donki nu ajühkhi pi anyithu kiza.

22Anyithu na magha nu khi, “Hawa ha acenpvü kesü na ajühkhi keben khe anyi nye le!”

23Tsü meyi Apvüwa nyilowa na Herod whengshia, kepaghenanye ma Anyiza nkinyiküla. Acaniethu na ma ghothi nu shü.

²⁴Tsü tsüwi Anyiza jüh na ji kayi nu shigü kayi wa.

²⁵Barnaba nu Saul manyi na jühketsinyi kekuli sacen nu Johan Mark ssinu mathu gweghe Jerusalem wi gho neng.

Kekuli 13

Barnaba nu Saul Manyi Kessi pi Kesunshikechi

¹Antiok wi kemehu wi atusenjüh-kechüthu nu kesansithu Barnaba, Simeon (kenimeghowa), Lusias (Ciren wina keghowa), Menaen (Ahng Herod na noncca keghowa), nu Saul hathu na ben.

²Mathu na zi nu Apvüwa kinyi keben wi Kemetha Ghamu na mathu kiza, "Barnaba nu Saul manyi na ighena nu hi manyi ci keya kekuli tsü sa thsüle kesalina manyi kesunshi chilo."

³Mathu na zi nu kekhie sa, nu mathu kwen chang pi manyi miwi chi nu kesunshi chia.

Cipra wi Kewa

⁴Kemetha Ghamu na kesunshi kechi ti Barnaba nu Saul manyi na Selusia wi wa nu ciwi na ayyi mangkehi Cipra wi wa.

⁵Manyi wala Salami cu keya wi Judah nyi Sinagog wi wa Anyiza jüh khi pi nyu sansi. Manyi Johan Mark yala kekuli wi manyi kiqa thsüle ssiya.

⁶Mathu na ayyi mangkehi maben pvüdhi sen wa Pafa cuya, nu ciwi kedema kesü ma nyan Bar-Jisu, ma ketanla ma pi atusenjüh-kechüwa sa keten Judah nyi kesü metuya.

⁷Anyi tsüna ayyi mangkehi tsüwa wi ahng Sergia Paulo pvüshangwa, ma kemetsa nyi kesü. Ahng na Anyiza jüh kina mvu kesalina Barnaba nu Saul manyi ci pi ma tuwi chi.

⁸Isala kedema nyi kesü (Grik jüh wina ma nyan) Eluma tsüna manyi shun nu kenondi wina ahngwa ssi bvüale sa.

⁹Isala Saul pi Paul lela khi ketenwa na Kemetha Ghamu pi ma pong pvünu kedemawa ghangchi nu khi,

¹⁰"No atsaghang tsawa! No acho nkemehai tsüdi pi no pong pvüden. No pala kemehai tsüdi ghinyiwa, nu keshüthangla Apvüwa cüki atsentsawa tsü pi milikemesa sale saden!

¹¹Apvüwa kekhang na khili nmiwi dugho nu n-nyon nmula, nu matsü kesü wi aghani kewegü mu nben." Tsümeyi anikhu kejang ti kesa na gho Eluma nyon shan bhonya, nu ma nyu yala ma zan sen nu alentsen thsüle kesa bha kevüli shagha.

¹²Ahng na kekuli tsü muya nu ma nondiya; ma Apvüwa cüki kesansijüh tsü ghenana amansa ntsa sa.

Pisidia Yyi Antiok wi Keben

¹³Paul nu ma pvüshangthu na Pafa wina sa sen nu Pamfilia yyi Perga wi ghoya, isala Johan Mark na ciwi manyi teshi theng nu Jerusalem wi wha neng.

¹⁴Manyi Perga wina sa sen nu Pisidia yyi Antiok wi ghoya. Manyi Sabbath tsathang wi Sinagog wi du nu donki ben.

¹⁵Mosa Yenwa nu atusenjüh-kechüthu kezhü tsü kesi seng wi Sinagog wi kedithu na manyi wi ketsijüh kesunchi nu khi, “Acünyuthu, nshinyi na anyithu ghenana kechü-kenong jüh ben lethu, ikhang na nshinyi yala tsü khi pi mathu kiza thsü mvu ben le!”

¹⁶Paul na shagha ma kwen zanki nu ajüh khi: “Hi Israel nyithu nu Judah nyi nkenyethu he wi ben nu Anyiza kinyi kebenthu, ijüh kina chilo!”

¹⁷Israel nyithu Nyiza na ithu bamyithu kessiya, nu mathu na Ejipt yyi wi kijünyithu sa nu hang keben jüwi mathu ya amizza kejiwa sa thsü. Anyiza na ma kekhang wina mathu ssinu shhugho.

¹⁸Nu amapi jügha ayyikeshü wi ma kekheneng nu mathu noncca.

¹⁹Ma Kanaan yyi wi mizzatenti tagü yasa pi nu Israel nyithu pi ayyi tsü nkaya thsüa.

²⁰Hathu ha tsüdi amapi meza mejü nu deni-u jü wi sa.” “Ha seng wi Samuel atusenjüh-kechüwa tsü npi kecu chu ma pendhethu pi mathu cü gho.

²¹Mathu na kadimi kesü kekhe wi Anyiza na Benjamin mizza wi Kish tsawa Saul pi amapi jügha mathu kadimiwa sa thsü.

²²Ma khukea seng wi Anyiza na David pi mathu kadimiwa sa thsü. Hawa ha Anyiza na ma cüki kekhi: ‘Hi anyi kemehai kesü ileben kaghawa Jesse tsa David muyadha, ma hi ma yala sa thsü mvu kebenthu tsüdi saden.’

²³Anyiza na ma jüh khi kechi ti David shicübvügha wi meshu kesü Jisu pi Israel nyi Hangshawa sa thsü.

²⁴Jisu npi kegho tuwi Johan na Israel nyi tsüdila kesami wi leben khapeghe yalo kesa pi sansi gho.

²⁵Johan na ma kekuli sacen keten pang wi ma anyithu wi kiza, ‘Nthu na hi thowa le meshen ben nu? Hi nthu na hie kebenwa tsü nye. Isala kinalo! Ma iseng wi ghoden, nu hi ma ccüguwen la nlisha qo le!’

²⁶“Hi Israel nyithu, Abraham shicübvüghathu, nu Judah nyi nkenyethu he wi Anyiza kinyi kebenthu: ithu ghenana hangshakeya ketsijüh ha kesun chi le!”

27 Jerusalem wi kahangthu nu accülikesathu na ma Hangshawa kesa nchü, nyelela mathu na Sabbath tsathang kaghapenla si keten atusenjüh-kechüthu jüh tsü chüshi meyala. Isala mathu na Jisu meshensa nu atusenjüh-kechü jühthu tsü sacenya thsüa.

28 Mathu na ma pi keshü tsü-u jjügi mangla mu meya lela Pilat kesun pi ma pi shü thsüa.

29 Mathu na Ntsawajüh wi ma cüki khi ketheng tsüdi sacen kesa seng wi kross miwi ma piesha pi ashüjjen wi vhüa.

30 Isala Anyiza na keshü wi ma sa pi hangya thsüa,

31 nu ghanan kejon wi la kheni ma gweghe Jerusalem wina Galilee wi kewathu tuwi gho. Mathu na khili Israel nyithu tuwi ma ghenä chüzathu saben.

32-33 Nu ikhang na he wi Jühtheü Kemehaiwa sengho nthu cüben: Anyiza na ithu bamyithu wi ma mangwa sale khishichi khe tsüdila khili Jisu sa pi hangneng kecü wina mathu shicübvügha ithu ha ghenä sa cendha. Tsüna Zakeci keniwa wi zhü ketheng ti, 'No iTsa; hi nansü nten nBa sadha.'

34 Hawa ha Anyiza na ma pi ashüjjen wi bighe nwa thsüle kesalina ma zankiya keten cüki khi ketheng tsü: 'Hi David wi khishi ketheng kemetha nu muya metsi keten kemihhi tsü pi no cüden.'

35 "Ntsakhiwa ma kepa wila khi pi theng: 'No nmagha kemethawa pi ashüjjen wi bighe thsüa nben.'

36 David na ma kahang wi Anyiza kemeshenwa tsü sa nu shü, nu ma pi ma bamyithu kete wi vhüa. Ma kamang na ashüjjen wi bighe.

37 Isala Anyiza na ma sa pi hangneng kecüwa ha tsü tsüti nsa.

38 Tsalina icünyuthu, ikhang na nthu ya chüya thsü mvu kebenwa na Jisu wina kesami teshi kecü kesansijüh pi nthu sansi;

39 nu kesü le kesü lela ma nondi keyawa na Mosa Yenwa nthu lisha nkeyawa wina nthu kesami tsüdi teshi cü nu lishayadha kesa chütiyalo.

40 Tsalina atusenjüh-kechüthu na kekhi jüh tsü nthu miwi nsacen thsüle kesalina kiden-kesha yalo:

41 'Ghangchilo, nthu nyu nankeqhe ketenthu! Amansa nu shülo! Kepaghenanye hi nansü kuli kebenwa ha nthu na nondi nben, nyu na khimetha pi nthu kiza lela!'

42 Paul nu Barnaba manyi na Sinagog teshi nu bvü keten wi anyithu na gha ketenwa Sabbath tsathang wi la ghola pala tsüthu khipfü pi mathu kizalo manyi ci.

⁴³Anyithu na zighe bvü kesa seng wi Judah nyi nu Judah nyi nkenye na Judah keccüna senwa kesathu kejonla Paul nu Barnaba manyi nie den. Apostel keni na mathu na Anyiza nanketizen wi hang ben tenlo kesa ajüh pi mathu kechü-kenong ntsa sachi.

⁴⁴Tsashiwa Sabbath tsathang wi anyunuti ciwi kebenthu tsüdila Anyiza jüh kina le gho saghuben.

⁴⁵Judah nyithu na anyitenti tsü muya theng nu anyonsa ya, mathu na Paul ssinu kicennali nu ma kimenni.

⁴⁶Isala Paul nu Barnaba manyi na tsü miwi kempvüza sa nu ajühkhi: “Anyiza jüh ha atuwa sa pi nthu nkizathu keyishü ghenä. Isala nthu na tsü meya mvula nu nthu ketanla anuphan kahang tsü meya qo le sa kesalina ishinyi na nthu teshi nu Judah nyi nkenyethu wi wa tendha.

⁴⁷Kepaghenanye Apvüwa na ayenkhukechi ha pi ishinyi cütheng: ‘Hi no pi Judah nyi nkenyethu kewegüwa sa thsüdha, isanu ayyi nyi tsüdila hangshaya thsüle kesalina.’ ”

⁴⁸Judah nyi nkenyethu na ajüh tsü za keya wi mathu nonghe ntsa sa nu Apvüwa jüh tsü seng; nu anuphan kahang ghenä kessiya kesathu na kenondithu saya.

⁴⁹Apvüwa jüh na ayyi tsü kevü tsüdi wila vvü zighe bvüa.

⁵⁰Isala Judah nyithu na anyunuti tsüwa wi accülikesathu nu Judah nyi nkenye atheghi kemehai wi nza Anyiza kinyi ketenthu kethukechi chia. Mathu na Paul nu Barnaba manyi meten-mesha shagha nu ayyi tsüwa wina manyi jügü shia.

⁵¹Apostel keni na mathu keshun zensu wi manyi ccü wi ayyinikhu kekhasha chi nu Ikonium wi wa.

⁵²Antiok wi kenondithu anonghe ntsa sa nu Kemetha Ghamu pi pong pvüya.

Kekuli 14

Ikonium wi Keben

¹Ikonium wi la tsü makesü sa. Paul nu Barnaba manyi Judah nyi Sinagog wi du ajüh khi ntsa nu Judah nyi nu Judah nyi nkenyethu la kejonla kenondi nyi saya.

²Isala Judah nyi nkenondithu na Judah nyi nkenyethu leben sameshü pi kenondithu nanmeghü thsüa.

³Apostel keni na ciwi matsü kesie-u ben nu manyi kempvüza sala Apvüwa jüh khi. Manyi na Apvüwa nanketizen cüki kekhi tsüna atsentsa le kesa ma amankesa nu azensuthu kuliya kemehai kekhang pi manyi cü nu kuli thsü.

⁴Anyunuti tsüwa wi anyithu gishü pi keni sa; pahan na Judah nyithu wiwa, nu pahan na apostelthu wiwa sa.

⁵Isanu Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu saghuya nu mathu ccülikesathu ssighola apostel keni meten-mesha nu alon pi manyi kecenthiale keben chüya.

⁶Apostel keni na tsü cüki za keya wi manyi bvü sen nu Lukaonia yyi wi anyunutithu Lustra nu Derbe, nu ayyi tsü kevü wi wa.

⁷Manyi na ciwi Jühtheü Kemehaiwa pi nyu sansi.

Lustra nu Derbe wi Keben

⁸Ciwi Lustra wi meshu kesü ma kepvügha wina accü nkemehai nu ma khiela alen npi tsenya kesa na ben.

⁹Ma ciwi donki nu Paul jüh kina. Paul na ma nondiben nu ma sa pi mehai yaben kesa muya, tsalina ma anyi tsü ghang,

¹⁰nu ahhai misikhhali khi, “Shagha nu mehairsü ngan yalo!” Tsümeysi ma ngan shagha alentsenya.

¹¹Anyitenti na Paul kekuli tsü muya meyi mathu Lukaonia jüh wina, “Acenpvü na anyithu ceng sen nu ithu jawi ghodha le!” isa khi.

¹²Mathu na Barnaba nyan pi Zea, nu Paul nyan pi Herma ci, kepaghenanye ma ajüh kekhi khang.

¹³Anyuti tsüna ameiwa Zea kekinyijjen na ben, ciwi keqhaikedwiwa na amesü süpon nu athighithu sen nu ajenka wi gho, kepaghenanye ma nu anyitenti na apostelthu kinyi mvu sa.

¹⁴Isala Paul nu Barnaba manyi mathu tsüti sale keben tsü zaya meyi manyi thsümeni zanghe nu anyitenti jawi bvüdu nu jisha,

¹⁵“Ae, anyithu, nthu mangkesa na hati saben nu? Ishinyi la nthu ti anyi le! Ishinyi na nthu yala ma men nkemi hathu wina khapeghe sen nu Anyiza atssan, ayyi, atssükedone, nu ciwi kebenthu tsüdi sakechiwa wi tsü ghoya thsüle kesalina Jühtheü Kemehaiwa khi pi nthu wi thangchile ghoben.

¹⁶Ma hatu wi anyi tsüdila ya mathu kenen wi hang thsü.

¹⁷Isala ma keshüthangla ma hang benle kesa chüya thsüle kesalina pala kemehai kuliden: ma tang wi na atsangho pi nthu cü nu matsü wina pala bi bünya thsüden; ma kedsakejjü khuchi nu anonkeghe pi nthu leben pong cüden.”

¹⁸Apostelthu na ajüh tsüthu pi anyitenti na manyi nkinyi thsüle kesa khen dhu ntsa nu khenya.

¹⁹Judah nyi pahan na Pisidia yyi Antiok nu Ikonium wina gho; mathu na anyitenti zan pi mathu wiwa saya, nu alon pi Paul kecen nu ma shüdhale sala zan sen wa anyuti khesha wi khala.

²⁰Isala kenondithu ma vüsen keben wi shagha anyutiwa wi du neng. Ma dhitsüwa wi Barnaba ssinu Derbe wi wa.

Siriya Yyi Antiok wi Kegho neng

²¹Paul nu Barnaba manyi na Jühtheü Kemehaiwa pi Derbe wi nyu sansi nu anyi kejonla sansikeyathu saya. Tsaseng wi manyi ciwi na Lustra, Ikonium, nu Pisidia yyi Antiok wi wha neng.

²²Manyi ciwi wa kenondithu na kenondi tsentsa wi benya thsüle kesalina mathu satezü nu kechü-kenong nu khi, “Ithu na Anyiza Kadiyyi wi dule kesalina agükeccü kejon saben.”

²³Manyi na kemehu tsüdi wi accülikesathu kessi pi cü, manyi zi nu kekhie sa nu mathu pi mathu na nondi ketenwa Apvüwa kwen wi chia.

²⁴Manyi Pisidia yyi tsüdi wi kewa cen seng wi Pamfilia wi gho.

²⁵Manyi Perga wi ketsijüh pi nyu sansi nu tsaseng wi Attalia wi wa,

²⁶nu ciwi atssü wina Antiok wi gho neng, apen ciwi na manyi Anyiza nanketizen sen nu kekuli salo kesunshi kechi tsü manyi na khili sacendha.

²⁷Manyi na Antiok wi ghoya meyi kemehu nyithu cighu chi nu Anyiza na manyi ssinu kekuli sa keyathu nu Judah nyi nkenyethu ya nondiya thsüle kesa ghena alen shachi kecü cüki tsüdi khi pi mathu kiza.

²⁸Isanu manyi ciwi kenondithu ssinu matsü kesiela ben.

Kekuli 15

Jerusalem wi Keccünengli

¹ Anyi pahan Judea wina gho Antiok wi kenondithu sansi nu khi, “Mosa Yenwa kenie wina nthu na ahyu nkahan tsü hangshakeya muya nben.”

²Paul nu Barnaba manyi na mathu ssinu ha jjügi ghena kicennali ntsa sa. Tsalina Paul nu Barnaba nu Antiok wi kahangthu pahan na Jerusalem wi wala ha ghena apostelthu nu keshenpfüthu metu wale cencya.

³Isanu kemehu na mathu kesun pi wa thsüa; nu mathu na Fonisia nu Samaria pvüdhi kewa wi Judah nyi nkenyethu na khati nu Anyiza wi ghoben khe tsü cüki pi nyu kiza; ajüh ha ghena kenondithu na anonghe ntsa sa.

⁴Mathu wala Jerusalem cukeya wi kemehu, apostelthu, nu keshenpfüthu na anonkeghe sa nu mathu ssiya, nu mathu wi Anyiza na mathu ssinu kekuli cüki tsüdi khi pi mathu kiza.

⁵Isala kenondithu pahan Farisithu zi wiwa sa nu shaghala khi, “Judah nyi nkenyethu la ahyuhan nu Mosa Yenwa tsü n-niethu yishü,” isa khi.

⁶Tsaseng wi apostelthu nu keshenpfüthu na saghu nu ha jügi ghena keccünengli.

⁷Matsü kesie kicennali seng wi Pitor na shagha nu khi, "Ipvüshangthu, nthu na chüben, Judah nyi nkenyethu na ipang wina Jühtheü Kemehaiwa chüya nu nondiya thsüle kesalina Anyiza na kheni na nthu jawi na hi kessiyadha.

⁸Anyiza, anyi leben chü kebenwa na Judah nyi nkenyethu la nantizen tenle kesa Kemetha Ghamu pi ithu kecü tsüti pi mathu la cüa.

⁹Anyiza na ikhang nu mathu nankepapa nsa, ma mathu kesami teshi pi cü, kepaghenanye mathu na nondiya.

¹⁰Isalethu, nthu mangkesa na ikhang nu ithu bamyithu la nkepvücha akhhi tsü pi kenondithu miwi chi nu Anyiza ghan-nan le saten nu?

¹¹Nyele! Ikhang la mathu ti Apvüwa Jisu nanketizen wi nondi nu hangsha yadha."

¹²Mathu tsüdila ccen ben nu Paul nu Barnaba manyi wi Anyiza na manyi ssinu Judah nyi nkenyethu jawi azensu nu amankesathu kuli kechi cüki kekhi jüh tsü kina.

¹³Manyi ajüh kekhithi seng wi James na shagha nu khi, "Icünyuthu, ijüh kinachilo!

¹⁴Anyiza na Judah nyi nkenyethu nantizen nu mathu jawi anyi mizza kesü pi ma nyithu sayale cikeya cüki khili Simon na khimetha chidha.

¹⁵Ntsawajüh na khi keben ti, atusenjüh-kechüthu jüh la tsü makesü:

¹⁶'Apvüwa na khiben, hi ha seng wi gho neng den, nu David kadiyyiwa tsü sa neng den. Hi yasa kebenwa tsü sa neng nu sa pi zü nengya thsüaden.

¹⁷Isanu anyi kepa wila tsüdi hi wi ghoben, hi Judah nyi nkenyethu tsüdi pi inyithu le ciyadha.

¹⁸Kheni na ha pi chü thsü kesawa Apvüwa na tsüti khiben.'

¹⁹"Tsalina hi kemeshen tsü ikhang na Judah nyi nkenyethu na Anyiza wi kheneng kegho tsü nkivvüla mehai.

²⁰Isala mathu na atsse nkemethathu tsü ndsa lalo, kepaghenanye tsü pi atsi-kezhüthu kinyidha; qheza-inamu kekuli nsala; nu asahang kehanthi nu ajjü ndsa lalo kesa zhü pi mathu cü na.

²¹Kepaghenanye Mosa Yenwa tsüna kheni wina Sabbath tsathang kaghapenla pi Sinagogthu wi si ghodha, nu ajühwa tsü pi anyuti tsüdi wi khichidha."

Zhüpi Judah nyi Nkenye Kenondithu Kecü

²²Apostelthu, keshenpfüthu, nu kemehu nyi mabenla saghu nu anyi pahan kessi pi Paul nu Barnaba gweghe Antiok wi kesunchile cenia. Mathu na kenondithu na kinyikü ntsa sa keten nyi meshu keni Judah Barsabba nu Sila manyi kessiya,

²³nu mathu na lesü hati zhü pi mathu wi kesunchi: "Ikhang, apostelthu nu keshenpfüthu, nthu cünyuthu na shalom pi Judah nyi nkenye Antiok, Siriya, nu Silisia wi keben kenondithu tsüdi cüben.

²⁴Ikhang jawi anyi pahan na ikhang jüh nchila wa nyu yasa nu pakivvü benle kesa chüya.

²⁵Tsalina ikhang kemetuli nu ajühkesü sala ikhang jawi nyilothu pahan kessiya nu mathu kesun pi nthu wi chiben. Mathu na ithu pvüshangthu Barnaba nu Paul,

²⁶ithu Pvüwa Jisu Khrista kekuli ghenä ma nyi kahang khuchi keten keni gweghe waden.

²⁷Ikhang na Judah nu Sila manyi kesun chiben, nu mathu na ikhang zhükechi hati khi pi nthu kizaben.

²⁸Kepaghenanye Kemetha Ghamu nu ikhang lela ayen hathu miwi kepa pi nthu npvü thsüle kesa cenia.

²⁹Atsikezhüthu kekinyi tsse, ajjü, asahang kehanthithu tsü ndsala, nthu qheza-inamu kekuli nsala. Keujüla nthu na hathu ha ghüya lethu nthu ghenä kemehaiwa sayaben. Kemehaiwa sabenlo."

³⁰Nyilothu kesun kechi ti wala Antiok cüya nu kenondithu maben cighu chi nu lesükezhü tsü pi mathu cüa.

³¹Anyithu na lesükezhü tsü si wa nu tsüna mathu sa ketezü jüh tsü ghenä anonghe ntsa sa.

³²Judah nu Sila manyi na atusenjüh-kechüthu jüh kejon khi pi mathu satezü nu kechü-kenong chi cü.

³³Ghanan keu ciwi keben seng wi kenondithu na manyi kesun pi manyi kesun kechithu wi chi neng.

³⁴Isala Sila na ciwi benla le südheya.

³⁵Paul nu Barnaba manyi na matsü pahan Antiok wi ben, nu kepathu kejon gweghe Apvüwa jüh pi nyu sansi nu khi.

Paul nu Barnaba Manyi Kezighe

³⁶Matsü pahan seng wi Paul na Barnaba wi khi, "Ghalo, ishinyi wala kheni Apvüwa jüh pi sansi kethengthu anyuti tsüdi wi wa nu acünyuthu na khati saben khe ghangchi nan na!"

³⁷Barnaba na Johan Mark ssinu mathu gweghe wa mvu sa;

³⁸isala Paul na Johan Mark na manyi ssinu kekuli nsa cenla Pamfilia wi manyi teshi nu kheneng wha kesa ghenana ma ssi neng wale nmeshenla.

³⁹Ha jjuigi ghenana manyi kicennali ntsa sa nu ma nyi keteshilia. Barnaba na Mark ssiya nu atssü wina Cipra wi wa,

⁴⁰Isala Paul na Sila kessiya nu wa, nu kenondithu na manyi pi Apvüwa nanketizen kekhu wi chi cüa.

⁴¹Ma Siriya, nu Silisia pvüdhi wa kemehuthu satezü cüa.

Kekuli 16

Timothi na Paul nu Sila Manyi gweghe Kewa

¹Paul na Derbe nu Lustra wi wala ciwi Khristanyi kesü ma nyan Timothi muya. Ma jja na Judah nyi Khristanyi kesü, nu ma ba na Grik nyi.

²Lustra nu Ikonium wi kahang kenondithu na Timothi cüki khi pi mehaiden.

³Paul na Timothi ssi wa mvu ntsa kesalina ma Timothi hyuhan, kepaghenanye apen ciwi keben Judah nyithu tsüdila Timothi ba na Grik nyi le kesa chüben.

⁴Mathu na anyunuti kejon wi wala kenondithu ghenana Jerusalem wi apostelthu nu keshenpfüthu na cenkeya jüh tsü pi mathu kiza nu tsü nie tenlo kiza.

⁵Tsalina kemehuthu na kenondi wi zü kayi nu atsathangla anyi la ji kayi sa.

Troa wi Paul na Kemanthi kemu

⁶Kemetha Ghamu na mathu yala Asia yyi wi ketsijüh nkhi thsü mvula kesalina mathu na Frugia nu Galatia pvüdhi wa.

⁷Mathu na wa Musia ggü cu keya wi mathu na Bithunia yyi wi wale kiden, isala Jisu Ghamu na mathu ya tsüti nsa thsü mvu.

⁸Tsalina mathu na Musia yyi pvüdhi sen nu Troa wi wa.

⁹Tsü ghaja Paul na kemanthi kesü mu, ciwi Macedonia nyi kesü na gho ma tuwi ngan nu ma wi khie, "Macedonia wi ghala ikhang kiqa cülo!"

¹⁰Paul na kemanthi tsü chüya meyi ikhang na Macedonia wi wale kidenya, kepaghenanye Anyiza na Jühtheü Kemehaiwa pi ciwi anyithu kizalo kesa ghenana ikhang ci benle kesa südheya.

Filippi wi Lydia na Kahang kemilikeya

¹¹Tsalina ikhang na Troa teshi nu ahunjen wina wa Samothra cuya, nu dhitsüwa wi Neapoli wi wa.

¹²Nu ciwi na wa Rom nyi na Macedonia yyi wi anyunuti sa keben Filippi wi tsü waya, isanu ikhang na ghanan keu ciwi ben.

¹³Sabbath tsathang wi ikhang na anyunuti na ameiwa aghaku ghüsa wi Judah nyithu na kekhie kesa pen benle meshen nu wa, ciwi nzathu na saghu keben wi ikhang na wa mathu ssinu keccünengli.

¹⁴Ciwi nza kesü Thiatira wina kegho athsümeni menkedhu pi jeü keten ma nyan Lydia na ben. Ma Anyiza kinyi nu hang keten nyi kesü, Apvüwa na ma leben sha chicü nu ma Paul jüh kekhi tsü zaya.

¹⁵Lydia nu ma theghithu na baptaiz sakeya seng wi ma ghola ikhang ci, “Nthu na hi pi Apvüwa kenondi tsentsa nyi kesü sa lethu, ghola ijjen wi benlo.” Isanu ma ikhang ci khvu sa.

Filippi wi Atssüzüjjen wi keben

¹⁶Ghanan kesü ikhang na kekhie kesa pen wi wa keten maghale kesü na atsaghang ssinu dema keten metuya. Ma kedema ghenana ma pvüwa na sashü na kekiyi muyaden.

¹⁷Nza tsüwa na Paul nu ikhang niela jisha, “Anyi hathu hana Kemisintsa Anyiza maghathu le! Mathu na nthu khati nu hangsha yaben khe tsü khi pi nthu kizaben!”

¹⁸Ma ghanan kejonla hati sa wa kesalina Paul na ma lebentsu nu ma ghang nu aghamuwa wi khi, “Hi Jisu Khrista nyan wina no ma gwo wina shhugholo kizaben.” Tsümeiyi kivvü keten ghamu tsüna ma gwo wina shhughoa.

¹⁹Nzawa pvüwa na ma kekiyi nmila kesa chüya meyi Paul nu Sila manyi ghan sen nu anyitenti pen wi kekhang kesenthu tuwi wa.

²⁰Mathu na manyi ssinu Rom kedithu tuwi wa nu khi, “Anyi ha keni na Judah nyi, nu manyi na ikhang nyunutiwa wi ha kekivvü pfüsi chiben.

²¹Manyi na ithu yenwa nkenye pi nyu sansiden, hi Rom nyithu na tsü nie nu saya nben.”

²²Nu anyitenti la mathu gweghe nu Paul nu Sila manyi shun. Tsaseng wi kedithu na Paul nu Sila manyi thsümeni mezüqhe nu manyi kiccülo kesa ahza khuchia.

²³Mathu na manyi kiccü ntsa sa nu pi atssüzüjjen wi khala chia, nu manyi pi khentenlo kesa atssüzüjjen wi kediwa kiza.

²⁴Atssüzüjjen wi kediwa na tsü zaya meyi manyi ssi wa ajjen non ntsawa wi manyi ccü pi achan wi bhenki pi theng.

²⁵Ghaja non wi Paul nu Sila manyi na kekhie sa nu akhwisa pi Anyiza seng ben, nu atssüzüthu na manyi hhai tsü kina ben.

²⁶Zuli ciwi ameghükujü ntsa sa, nu atssüzüjjen zankeju ntsa sa. Tsümeysi ajenkathu tsüdila sha, nu atssüzüthu tsüdi ccükwen kebhen kenengca shan.

²⁷Isanan atssüzüjjen wi kediwa na shagha, ma ajenkathu na sha ketheng mu keya wi atssüzüthu tsüdila bvüdhale meshen; tsalina ma ketanla ma njünnu hanshi pi ma süthiale kiden.

²⁸Isala Paul na misikhhali magha nu khi, “No ketanla no npathi lalo, ikhang tsüdila he wi ben le!”

²⁹Atssüzüjjen wi kediwa na anni kecanki khieya nu bvü dugho, nu kedheggü nu Paul nu Sila manyi ccü wi nkhwendu.

³⁰Tsaseng wi ma manyi ssi shhula manyi wi keü, “Kediwa keni, hi hangshaya le kesa ghen mangwa nsathu yishü nu?”

³¹Manyi na ma wi khi, “No Apvüwa Jisu nondiya, isa lethu no nu ntheghithu la hangsha yaben”

³²Tsaseng wi manyi na Apvüwa jüh khi pi ma nu ajjen wi kebenthu tsüdi kiza.

³³Tsü ghaja na atssüzüjjen wi kediwa na manyi ssi wa kekihhe yisü tsü bhu cüa, ma nu ma theghithu tsüdila baptaiz saya.

³⁴Tsaseng wi ma manyi ssi wa ma jjen wi kedsakejjü pi cü. Ma nu ma theghithu na anonghe ntsa sa, kepaghenanye mathu na khilitsü Anyiza nondiyadha.

³⁵Ghanenwa wi atsathangya meyi Rom kedithu na kedithu wi “Anyi tsü keni ya bvü thsülo” khi.

³⁶Tsalina atssüzüjjen wi kediwa na wala Paul kiza, “Kedithu na no nu Sila nshinyi teshichilo kesa ahza kesun chidha, tsalina nshinyi shhu nu lebencca whalo.”

³⁷Isala Paul na kediwa wi khi, “Ishinyi na Rom nyi, mathu na ishinyi kesami mangla mu meya lela nyu jawi na ishinyi kihhe nu pi atssüzüjjen wi chi theng nu khili nyu kuthila ishinyi teshi chiale ben kwe? Tsüti sa keya nmi, Rom kedithu ketanla ghola ishinyi khushi thsülo.”

³⁸Kedithu na ajüh hapi Rom kedithu wi kiza chia; nu mathu na Paul nu Sila manyi na Rom nyi le kesa zakeya wi mathu messi ntsa sa.

³⁹Tsalina mathu ghola manyi wi kesami keteshi khie nu atssüzüjjen wina manyi ssi shhula anyunuti tsüwa wina bvülo khie.

⁴⁰Paul nu Sila manyi na atssüzüjjen wina shhu nu Lydia jjen wi wa. Ciwi manyi na kenondithu metuya, nu mathu saketezü jüh khitheng nu bvüa.

Kekuli 17

Thessalonika wi Keben

- ¹Paul nu Sila manyi na Amfipoli nu Apollonia pvüdhi sen Thessalonika wi ghoya, nu ciwi Sinagog kesü ben.
- ²Paul na pi ma yen sa keten ti Sinagog wi wa. Nu Sabbath tsathang kecheng-u jüwi ma anyithu ssinu keccünengli,
- ³nu Ntsawajüh wina Khrista tsüna ketizen sa nu keshü wina hang shagha ben kesa khimetha pi mathu kiza. Paul na khi, “Hi Jisu cüki khi pi nthu kiza kebenwa hana Messiya le!”
- ⁴Mathu pahan na nondiya nu Paul nu Sila manyi nie wa, tsüti nza alikesathu nu Grik nyi akhang keti na Anyiza nondiya.
- ⁵Isala Judah nyithu na anyonsa nu ayela wi anyi ketesüthu kejon saghu pi anyunuti tsüwa wi anyi pakivvü shagha. Mathu wala Jason jjen vü nu Paul nu Sila manyi ghan sen nu anyitenti tuwi wale sa.
- ⁶Isala mathu na manyi mu meyala kesa wi Jason nu kenondithu pahan zan sengho anyunutiwa wi kekhang kesenthu tuwi jisha, “Anyi hathu hana apen tsüdi wi nyu pakivvü den! Mathu na ithu nyunuti wi la ghodha,
- ⁷nu Jason na mathu ssiya le. Mathu tsüdila kadimi kepa wi ma nyan Jisu kesa tsü benle khi nu Rom kadimiwa yen tsü pakhhi den.”
- ⁸Mathu na ajüh hathu ha sen nu anyitenti nu anyunuti wi kekhang kesenthu wi kekivvü pfüsichi.
- ⁹Kekhang kesenthu na Jason nu kepathu yala apisa pi dhi nu bvü thsüa.

Berea wi Keben

- ¹⁰Aghaja sa meyi kenondithu na Paul nu Sila manyi kesun pi Berea wi wa thsüa. Manyi na wa cu keya wi Sinagog wi du.
- ¹¹Anyi hathu na Thessalonika nyithu miwi meshonki. Mathu na lebenchi ntsa nu ketsijüh tsü kina, nu Paul kekhi tsüna ntsakhiwala nye khe chüyale kesalina keshüthangla Ntsawajüh tsü si.
- ¹²Mathu kejonla nondiya; atheghi kemehai wi keshhugho Grik nzathu nu npvüzathu la kejon na nondiya.
- ¹³Isala Thessalonika wi Judah nyithu na Paul na wa Berea wi la Anyiza jüh khi pi nyu sansi benle kesa chüya meyi mathu na wa ciwi anyithu kethukehi nu kekivvü pfüsi.
- ¹⁴Tsalina kenondithu na Paul kesun pi atssükaten yyi wi wa thsüa, isala Sila nu Timothi manyi na Berea wi ben wa.

¹⁵Paul ssinu kewathu na ma ssi wa Athen kecu chi cüa. Tsaseng wi mathu na Paul wina Sila nu Timothi manyi ya wan gho ma gweghe yalo kesa kecükegwe sen nu Berea wi gho neng.

Athen wi Keben

¹⁶Paul na Athen wi Sila nu Timothi manyi hie keben jü ma anyunuti wi atsikezhüthu pong keben mu pi ma leben güccü ntsa sa.

¹⁷Tsalina ma atsathangla Sinagog wi Judah nyithu nu Judah nyi nkenye Anyiza kinyi ketenthu nu asenkesapen wi anyi metu keyathu tsüdi ssinu keccünengli.

¹⁸Ciwi Epikuri nyi nu Stoik kesansithu la gho ma ssinu keccücanli. Mathu pahan na “Hawa ha kejüphon jüh mangwa khiben nu?” isa keü. Kepathu na luneng, “Ma asang cenpvü cüki khiben.” Paul na Jisu nu ma hangneng-keshagha cüki pi kesansi ghen mathu hati khi.

¹⁹Tsalina mathu na ma ssinu anyunuti hoho Areopaga tuwi wa nu keü, “No ajüh ketheü khi pi nyu sansi keben ha mangwa jügi khe ikhang la chüya mvu ben le!

²⁰Ikhang na no ajüh kekhi wi ajüh ketheü pahan zayale, tsalina ikhang tsü jügi chüya mvuben.”

²¹(Kepaghenanye Athen nyithu nu asang ciwi hang kebenthu tsüdila matsü dedi pi ajüh ketheü cüki tsü khi nu kina mvu kesalina.)

²²Paul na anyunuti hoho Areopaga tuwi ngan nu khi, “Ae, Athen nyithu, hi nthu na keccüna sen tsatan ketenthu kesa muben.

²³Kepaghenanye hi kegoe sen nu nthu nyunuti ghang kewa wi nthu kekinyipen wi ‘Pi nkechü Nyiza kesü kecü’ tsüti zhü ketheng muya. Tsalina nthu na nchüla kinyi ketenwa tsü hi khi pi nthu kizaden.

²⁴Anyiza ayyi nu tsü miwi hang kebenthu tsüdila kesachiwa, ma atssan nu ayyi miwi Apvüwa ghen anyi kwen pi kesa kekinyijjen wi ha hang nten.

²⁵Nu ma kahhatu nyi ti anyi kwen pi ma ghen kekuli tsü nsenla mehai, kepaghenanye ma kahang, ahathakishhu, nu pala tsüdi pi anyi tsüdila cüden.

²⁶Ma anyi kesü wina anyi mizza tsüdila sachi nu mathu yala ayyi tsüdi wi hangya thsüdha. Ma npi wina mathu ghen matsü nu kahang pen sa pi theng cüdha.

²⁷Ma hathu sakechi ha mathu ya ma kenondi wina ma meshen nu bhaya thsüle kesalina. Anyiza na nthu thola ssinu temeja nbenle;

²⁸pahan na kekhi ti, ‘Ithu na ma wi hang, kuli, nu kahangli benden;’ Ha na nthu zakecithu pahan na kekhi ti, ‘Ithu na ma tsangathu.’

²⁹Tsalina ithu na Anyiza tsangathu lethu, Anyiza tsüna anyi acho kemehai nu palakechü wina suna rükatssü nyelela alon menkedhu pi atsikezhü tsüti she kesa meshen yishü.

³⁰Anyiza na anyi nkechü tsüwi tsü mula nkemu ti teshi cüdha; isala khilitsü anyi kahe wi keten tsüdila mathu nkemehai wina khapeghe yalo kesa ahza khuchidha le!

³¹Kepaghenanye ma anyi kesü kessiya kesawa wina ketsatan sen nu ayyi maben jühkaghaten keten tsathang kesü ssan pi thengdha le!"

³²Mathu na Paul na keshü wi hangneng-keshagha cüki kekhi zakeya wi pahan na ma nankeqhe, isala kepathu na khi, "Ikhang na nshinyi wi ha cüki kina neng mvuben."

³³Isanu Paul na mathu jawi na bvüa.

³⁴Isala anyi pahan na ma nie wa nondiya, tsü jawi hoho wi anyi kesü Dionusia; nu nza kesü Damari kesa nu kepathu la ben.

Kekuli 18

Korinth wi Keben

¹Tsaseng wi Paul na Athen wina Korinth wi ghoya.

²Ciwi ma Judah nyi kesü ma nyan Aquila kesa Pontu wi kahang nyi muya, Klaudia Kadimiwa na Judah nyi tsüdila Rom wina bvülo kesa ahza khuchi kesalina anyi tsüwa na ma wubvü Priskilla ssinu tsütu wi Itali wina gho keben Paul na ma wubanyi jjen wi wa,

³mathu gweghe ben nu kekuli sa, kepaghenanye Paul la manyi ti anithsüjjen kesa ghenan amen mellidsa keten nyi kesü.

⁴Ciwi ma Sabbath tsathang kaghapenla Sinagog wi wa Judah nyi nu Grik nyi la zanyale kesalina mathu ssinu ajüh keccücanli sa.

⁵Sila nu Timothi manyi na Macedonia wina gho kecu seng wi Paul na apitsü ntsa sa nu matsü tsüdi wila Judah nyithu wi Jisu tsüna Messiya le kesa pi sansi.

⁶Mathu na ma shun nu ma nkemehai kekhi wi Paul na ma thsümeni ketheng nu mathu wi khi, "Keujüla nthu na dedi lethu, nthu ketanla nthu meshensa lo! Ikuti mangla nmidha, hi khili nten na Judah nyi nkenyethu wi wa tendha!"

⁷Isanu ma mathu jawi na Judah nyi nkenye Anyiza kinyi ketenwa Tita Justa kesa jjen wi bvüa, ma jjen na Sinagog kete.

⁸Sinagog wi alikesa nyi kesü Krispa na ma theghi tsüdi ssinu Anyiza nondiya; nu Korinth wi anyi kepa wi kejonla Paul na ketsijüh kekhi tsü zaya nu nondiya, nu baptaiz saya.

⁹Ghaja kesü wi Paul na kemanthi kesü mu nu ciwi Apvüwa na ma wi kiza, “No nmessi lalo, nteshila nu ketsijüh khi benlo,

¹⁰kepaghenanye hi no ssiden. thola no patenaya nben, kepaghenanye anyunuti ha wi inyithu kejonla ben.”

¹¹Tsalina Paul na amapi kesü nu asha tugho ciwi ben nu Anyiza jüh khi pi anyithu sansi.

¹²Isala Gallio na Akhaya yyi wi Rom ahng saya meyi Judah nyithu na saghu wa Paul ghanya nu ma ssinu ajüh kekaghatenpen wi wa.

¹³Mathu na khi, “Anyi hawa ha ithu yen nkenye wina anyithu sansi pi Anyiza kinyi thsüle saden.”

¹⁴Paul na ajüh khile keben wi Gallio na Judah nyithu wi kiza, “Keujüla nkemehai kesazzi nyelela anyi kepathi jügi lethu, hi lebensie nu no Judah nyithu jüh kina kesa le!

¹⁵Isala ajüh, anyan, nu nthu yenwa ghena keccücanli ghena nthu ketanla nthu jawi südhe yalo. Hi hathu ha kaghakhi nben le!”

¹⁶Isanu ma ajüh kekaghatenpen wina mathu jügüshia.

¹⁷Mathu na tsüdila wala Sinagog wi kediwa Sosthenge ghanya nu ajüh kekaghatenpen tuwi na ma kiccü. Isala Gallio na tsü ghena mangla nkhi.

Antiok wi Kegho neng

¹⁸ Paul na ghanan kejonla Korinth wi kenondithu gweghe ben nu kheneng ciwi Priskilla nu Aquila manyi ssinu atssü wina Siriya wi wha neng. Nu ma kishen ketheng ghena Kenkrea wi ma li ca.

¹⁹Mathu na Efesa wi ghoya meyi Paul na manyi teshi theng nu Sinagog wi dula Judah nyithu ssinu ajüh keccünengli.

²⁰Ciwi Paul na mathu gweghe matsü kesie-u benlo khie, isala ma tsüti nsa mvula.

²¹Isala Paul na mathu teshi keten wi hati khi, “Anyiza kemeshen lethu, hi kheneng nthu wi ghoben.” Isanu ahunjjen wi duya nu Efesa wina bvüa.

²²Paul na wa Kaesarea cuya, ma Jerusalem wi wala shalom pi kemehu cü, nu tsaseng wi Antiok wi wa.

²³Ma ghanan keu ciwi ben theng nu tsaseng wi Galatia nu Frugia yyi pvüdhi wala kenondithu tsüdi satezü.

Apollo na Efesa nu Korinth wi Keben

²⁴Judah nyi kesü Alexandria wi kahang meshu kesü ma nyan Apollo kesa na Efesa wi gho. Ma ajühkhi kemehai nyi kesü nu Ntsawajüh tsü mehahitsü chüben.

²⁵Apvüwa Len wiwa na mehaitsü ma sansi theng. Nu ma apitsü ntsa sa nu Jisu cüki khiti pi nyu sansiden. Isala ma Johan baptism ketan chüben.

²⁶Ma Sinagog wi kempvüza ntsa sa nu nyu sansiden, isala Priskilla nu Aquila manyi na ma jüh zaya nu ma ssi wa Anyiza jüh khiti pi ma kiza.

²⁷Apollo na Akhaya yyi wi wa mvu kesalina Efesa wi kenondithu na ma kechü-kenong nu Akhaya wi sansikeyathu na ma ssiyalo kesa lesüzüh pi cüchi.

²⁸Kepaghenanye Jisu tsüna Messiya le kesa Ntsawajüh wina ma jüh khang ntsawa sa nu khiti pi nyu jawi Judah nyithu jüh chaya.

Kekuli 19

Paul na Efesa wi Keben

¹Apollo na Korinth wi keben wi Paul na aghawa na sa sen nu Efesa wi gho. Ciwi ma sansikeyathu pahan muya.

²Isanu ma mathu wi, “Nthu na kenondi nyi sa keya wi Kemetha Ghamu muyala nu?” Mathu luneng, “Ikheng ciwi Kemetha Ghamu ben le kesa la za meya!”

³Paul na mathu wi keü, “Isathu, nthu na mangwa baptism saya nu?” Mathu luneng, “Johan baptism le!”

⁴Paul na mathu wi khi, “Johan baptism tsüna mathu kesami wina leben khapeghe yalo; nu ma Israel nyi meshu kesü ma seng wi gho ketenwa Jisu tsü nondi yalo kesa pi kizalo kesa ghenä.”

⁵Mathu na tsü zaya nu Apvüwa Jisu nyan wina baptaiz saya.

⁶Isanu Paul na ma kwen chang pi mathu miwi chi, nu Kemetha Ghamu na mathu miwi gho; mathu na ajüh ketheü khi, nu Anyiza ketsijüh la khi.

⁷Mathu na meshu taghakeni.

⁸Paul na Sinagog wi wa nu asha kecheng-u kempvüza ntsa sa nu Anyiza Kadiyyi cüki khi pi anyithu zanyale kesalina mathu ssinu ajüh keccücanli.

⁹Isala mathu pahan na leben-dhu nu n-nondila anyi tsüdi tuwi Apvüwa Lenwa tsü khisa. Tsalina Paul na mathu teshi nu sansikeyathu ssi wa Turannu kesansipen wina atsathangla mathu sansi nu ajüh keccünengli.

¹⁰Amapi keni-u tsüti sa wa kesalina Asia yyi wi kahang Judah nyithu nu Grik nyithu la tsüdi Apvüwa jüh zaya.

Skeva Tsathu

¹¹Anyiza na Paul wina kheni mu nketen azensuthu saya thsüben.

¹²Anyithu na ma kwen kenyehtsü nu asun kekijithsü lela sen wa kesakinaathu, khuma-khujü kepvüthu sa pi mehahi nu nkemehai ghamuthu la jügüshiya.

¹³Judah nyi pahan kijünyi wa ketenthu na Apvüwa Jisu nyan sen nu nkemehai ghamu na anyithu miwi kebenthu wi hati khi nu jügü, “Hi Paul na pi nyu sansi ketenwa Jisu nyan wina ahza pi no cüben.”

¹⁴Judah nyi Keqhaikedi ntsawa Skeva tsathu cünyunyi tagü na hati saben.

¹⁵Isala nkemehai ghamuthu na mathu wi khi, “Hi Jisu chüben, Paul cüki la chüben, isala nthu na thowa nu?”

¹⁶Anyi nkemehai ghamu na ma miwi kebenwa tsüna shagha khang ntsa sa nu mathu miwi khangya. Mathu tsüdila mesa-mena ntsa sa, nu ma jjen ciwi na mathu thsümeni la mezüqhe theng nu bvüa.

¹⁷Efesa wi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu la tsü cüki zaya nu mathu tsüdi messi ntsa sa nu Apvüwa Jisu nyan tsü kinyikü ntsa sa.

¹⁸Kenondithu kejonla ghola mathu kekuli nkemehai nu kesami khishi.

¹⁹Kedemathu kejonla mathu lesüshenthu saghu sengho anyi tsüdi tuwi na mecang. Mathu lesüshenthu tsü men si wa nan rükatssü hazar deni-u sabenla.

²⁰Tsüti nu Apvüwa jüh na khang pfüpfü nu vvü zighe bvüa.

Efesa wi Kekivvü

²¹Pala tsüthu kuli cenkeya seng wi Paul na ma leben wi ma Macedonia nu Akhaya yyi pvüdhi sen nu Jerusalem wi wale meshenya nu khi, “Hi ciwi kewa seng wi wala Rom wi nwahtu yishüben.”

²²Tsalina ma ma kiqa keten meshu keni Timothy nu Erasta manyi kesun pi Macedonia wi chi nu ma ghanan keu Asia yyi wi ben wa.

²³Tsü tsüwi Apvüwa Lenwa gheni Efesa wi kivvü ntsa sa shagha.

²⁴Anyi kesü ma nyan Demetria kesa rükatssü kicü nyi tsüna acenpvü nzawa Artemi kekinyijjen sa nu ma kekuli kesathu kejonla kiyi ntsa sayaden.

²⁵Ma ma pvüshangthu nu kepa wila mathu kekuli ti sa keten nyi cigu chi nu khi, “Ae, anyithu, nthu la chüben, ikhang kekuli ha gheni benyaden.

²⁶Nu nthu la chü nu muben, Efesa wi ketan nyela Asia yyi tsüdi wi Paul na anyi kwen pi kezhü cenpvüthu hana acenpvü nyele kesa khi pi anyi kejon ssi deja sen nu bvüdha.

²⁷Nyu yala ikhang kwen pi kezhüthu ha khisa thsüle kesa ketan nyela Asia nu ayyi tsüdi wi kinyi keten cenpvü nzawa Artemi kediwa nyan bhatagha thsü nu ma kekinyijjen la pi mangla nkenye sa thsüya kemehai kemessi na bendha le!”

²⁸Anyithu na ajüh tsü zaya meyi mathu lebentsu ntsa sa nu jisha, “Efesa wi Artemi ha kediwa le!”

²⁹Anyunutiwa maben la kivvü ntsa sa shagha, nu anyithu na wala Macedonia nyi meshu keni na Paul nie keten Gaya nu Aristarka manyi zan sen nu ajjen wi wa.

³⁰Paul ma la anyithu jawi wa mvu, isala kenondithu na ma khen.

³¹Asia wi kedithu ma pvüshangthu na anyi pahan kesun pi ma wi chi nu ma ciwi nwa lalo kiza thsü.

³²Anyithu na ciwi nponna ntsa sa nu pahan na ajüh kesü khi, nu kepathu na kepa wi khi nu jishaben, anyi kejiwa na mathu mangwa jügi ghen a ciwi saghu ben khe nchü.

³³Anyi pahan na Alexander na akhhi ha pvü benle khi, kepaghenanye Judah nyithu na ma pi anyithu tuwi shagha thsü. Alexander na shagha ma kwen kejen pi mathu ccen benlo khi, nu ma asheikepi jüh khile sa.

³⁴Isala mathu na ma la Judah nyi le kesa chükeya wi mathu tsüdila jisha nu amighe kekikhhe kecheng-u tsü, “Efesa wi Artemi hana kediwa le!” isa khi.

³⁵Asakhen wi anyunutiwa wi kedi nyi kesü hati khi nu anyithu tsü khashaya, “Ae, Efesa nyithu, anyi thowa na Efesa nyunutiwa hana Artemi kediwa kekinyijjen, nu alon kemetha tang wi na kedughowa tsü kenonccawa le kesa nkechü nyi ben nu?”

³⁶Thola hathu ha nyele khiya nben. Tsalina nthu thola kethukehi nsala nu ccen benlo.

³⁷Ha manyi na ikhang kekinyijjen tsü npasa nyelela ikhang cenpvü tsü nkhisalela nthu na manyi ssigho theng.

³⁸Tsalina keujüla Demetria nu ma kekuli kesathu na anyi pahan miwi kekivvü ben lethu, ithu na ajüh kekaghakhipen nu ajüh kekaghakhithu la ben, mathu yala ciwi kaghakhiya thsülo.

³⁹Isala keujüla nthu na pala pahan khi mvuben lethu, tsüna anyunuti ha wi kahangthu keccünengli wina cnya ben.

⁴⁰Kepaghenanye ikhang hati kekivvü hana kemessi benle, nu ikhang na ha ghen a khi kemehai mangla khikeya nmi.”

⁴¹Ma ajüh tsü kekhi seng wi anyithu yala bvü thsüa.

Kekuli 20

Macedonia nu Akhaya wi Kewa

¹Kekivvü tsü kecen seng wi Paul na kenondithu cighu nu saketezü jüh khi pi kiza nu mathu kemehai sa benlo kiza nu Macedonia wi wa.

²Ma ayyi tsüthu pvüdhi wa ketsijüh khi pi anyithu satezü, nu ma Akhaya wi ghoya.

³Ma asha kecheng ciwi ben. Nu ma Siriya wi wale kiden keben wi Judah nyithu na ma miwi acho sa keben chüya nu ma Macedonia yyi pvüdhi sen nu wha nengle südheya.

⁴Berea wina kegho Sopater tsa Purhu, Thessalonika wina kegho Aristarka nu Sekunda manyi, Derbe wina kegho Gaya, Asia yyi wina kegho Tukhika nu Trofima manyi, nu Timothi hathu na ma ssi wa.

⁵Mathu na atu wina wala Troa wi ikhang hie ben.

⁶Azimi nkechi Mesa pi Kemishu Kho seng wi ikhang na Filippi wina ahunjjen wi wa ghanan manga seng wi Troa wi mathu cuya nu ikhang na ciwi ghanan tagü ben.

Paul na Asakhenwa Troa Kehhainan

⁷Tugho ghanan aghaja wi ikhang na gweghe dsajjü le saghuya. Paul na ma dhitsüwa wi bvüa keten ghena ma ajüh khi pi anyithu kiza wala ghaja cancüla wi cu.

⁸Ikhang na keccünengli keben pen ajjenshha tangwa wi ahula kejon na qheben.

⁹Ciwi kepvünyi kesü ma nyan Eutuka kesa na ajjenkubhi kete wi donkiben, Paul na ajüh kesie khi wa kesalina ma jen mvu pfüpfü wa nu jenchi ntsa keben wi ajjenshha kechengwa wina ayyi wi qanca dua. Mathu na wa ma pieki wa nan shü benla.

¹⁰Isala Paul na cüla ma khün pieya nu khi, “Nthu hatha n-nala, ma khilila hangben.”

¹¹Tsaseng wi ma ajjenshha tangwa wi kila amesa pakhhi dsaya, nu mathu wi ajüh khineng wala ghanenwa aghani keshhugho cu, nu bvüa.

¹²Mathu na pvüzawa tsü kahang ssi whala ajjen wi leben cca ben wa.

Troa wina Mileta wi kewa

¹³Ikhang na atuwa sala wa Asso wi Paul ssinu ahunjjen wina wale sa. Ma ikhang na tsüti salo kiza, kepaghenanye ma ayyi wi alentsen sen nu ciwi waden.

¹⁴Ma Asso wi ikhang metuya nu ikhang ma ssinu ahunjjen wina Mitulen wi wa.

¹⁵Ciwi na dhitsüwa ikhang ahunjjen wina Khio wi ghoya. Dhitsüwa wi Samo cuya, nu kecheng ghanan wi ikhang wala Mileta cuya.

16Paul na Efesa pvüdhí wale südheya kesalina Asia wi matsü ndedi mvula sa, kepaghenanye ma saya kemehai chu Pentekost tsathang wi Jerusalem wi benle kesalina kaghaji ntsa saben.

Paul na Efesa Keshenpfüthu wi Ajüh Sakhen Kekhi

17Paul na Mileta wina Efesa wi keshenpfüthu na ghola ma metulo kesa ketsijüh kesunchi.

18Mathu na gho cukeya wi Paul na mathu kiza, “Hi ghola Asia yyi cuya tegü wina gho nansü kecu khati nu nthu ssiben khe nthu na chüben.

19Judah nyithu cho ghená matsü nkemehai hi wi kegho wi lela hi Apvüwa magha nyi sala kimenni nu ihacücala hi kekuli sale!

20Hi nthu ghená kemehaiwa tsü mangla nkekhenengla pi anyithu jawi nu ajjen wi la nthu sansi.

21Hi leben khapegheya nu Anyiza wi ghola Jisu Khrista nondiyalo kesa pi Judah nyithu nu Grik nyithu la kizadha.

22Hi khili Kemetha Ghamu jühkina nu Jerusalem wi wale bendha, isala hi ciwi khati saben khe nchü.

23Anyunuti tsüdi wi lela Kemetha Ghamu na atssüzü kesa nu ketizen kesa na hi hie benle kesa kitsan chiden.

24Isala hi Anyiza nanketizen wina Jühtheü Kemehaiwa ha pi khilo nu Apvüwa kekuli salo pi hi kecü tsü sacenle kesalina hi hi kahang ha pi mangla nkenye saden.

25“Ae, hi nthu tsüdi jawi wa nu Anyiza Kadiyyi cüki pi nthu sansi cüdha. Nu khili nten na nthu hi nmu nengdha kesa chüben.

26Tsalina hi nansü ha pi nthu kiza ntsa chiben: keujüla nthu pahan na bhatagha lela ikuti nmidha.

27Kepaghenanye hi mangla nkekhenengla Anyiza kemeshen tsüdi pi nthu kiza chidha.

28Tsalina nthu ketanla nthu ghená nu Kemetha Ghamu na nthu pi hie thsü ketheng nenithu tsü nonccayalo. Anyiza kemehu, ma ma Tsawa pi ahhansha kesa wina sa kethengwa tsü hie kemehai saya.

29Kepaghenanye hi kebvü seng wi adenni ma yen nkemehai ntsa na nthu jawi gho nu akhang hawa ha yasa cüben kesa hi chüben.

30Nu nthu jawi anyi pahan shagha milikemesa khi pi kenondithu mechu sen nu mathu nie wa thsüaben kesa hi chüben.

³¹Tsalina hi amapi kecheng ghaja ghanan n-nganla ihacüca nu nthu sansi kesa tsü meshenyalo.

³²“Nu hi khili nthu pila Anyiza kwen wi nu ma nanketizen wi tsü chidha, tsüna nthu sa pi züya thsü mehai nu kemihhi pi ma nyithu ghenä ketheng tsü pi nthu cüben.

³³Hi tho ji la rükatssü, suna, athsümeni tsüthu ntepagha.

³⁴Nthu na chüben, hi ikwen pi kuli nu pi hi keniethu nu hi la nsenthu keyishü tsüdila saya.

³⁵Hi nthu ya kekuli tsüdi wi apiketsü sa nu mangla nkenyethu kiqaya thsüle nu Apvüwa Jisu na kekhi jüh, ‘Nyu wi mukeyawa nyela pi nyu kecüwa na kemihhi ntsa,’ kesa ha meshenyalo kesalina ha pi nthu ccücaben.”

³⁶Paul na ajüh tsü khidhi meyi mathu ssinu akhhutsüdu mathu tsüdi ghenä kekhi sa.

³⁷Isanu mathu tsüdi wa ma khüntagüya nu ma kimang nu qai.

³⁸Mathu tsüdila ma mathu wi ma nmu nendha le kekhi ghenä ahathana ntsa sa. Isanu mathu na Paul ssisen wala ahunjen wi du thsüa.

Kekuli 21

Paul na Jerusalem wi kewa

¹Ikhāng na mathu ssinu keteshili meyi ahunjen wina meshonqhe wa Kos cuya, nu dhitsüwa wi Rhoda cuya, nu ciwi na Patara wi wa.

²Ciwi ikhāng na Fonisia wi kewa ahunjen kesü muya nu ahunjen tsüwa wina alentsen chia.

³Ikhāng na Cipra kaghape wi waya nu ciwi na sasen Siriya wi wa, ciwi na Tur wi ghoya, kepaghenanye ahunjen na pala pvü keten tsü pi ciwi chiale ben.

⁴Anyu tsüwa wi kenondithu pahan muya nu ikhāng ciwi ghanan tagü ben. Mathu na Aghamu wina Paul Jerusalem wi nwa lalo khi.

⁵Isala ikhāng na matsü cenkeya seng wi mathu teshi nu alentsen wa, nu mathu tsüdi mathu wubvü, tsangathu ssinu ikhāng ssi wa anyu khensha wi aghüsa wi chicü. Ciwi ikhāng tsüdila akhhutsüdu gweghe kekhi sa nu keteshili wa.

⁶Isanu ikhāng na ahunjen wi du, nu mathu na ajjen wi wha neng.

⁷Ikhāng na ahunjen wina sa sen Tur wina wa Ptolemai cuya, ciwi ikhāng na kenondithu ssinu shalom sa nu ghanan kesü mathu gweghe ben.

⁸Dhitsüwa wi ikhāng na Kaesarea wi gho keya wi Jerusalem wi kekiqathu meshu tagü kessikeyathu jawi ma nyan Filip, Jühketsinyiwa jjen wi tsü ben.

⁹Anyi tsüwa nga ghala mejü na Anyiza jüh khiden.

¹⁰Ikhang na ciwi ghanan keu eben jü atusenjüh-kechü nyi Agaba na Judea wina gho cuya.

¹¹Ma ikhang wi ghola Paul geshi keqhan tsü khu pi ma ccükwen bhenya nu khi, “Hawa ha Kemetha Ghamu na khiben: Jerusalem wi Judah nyithu na hati nu agheshi keqhan ha pvüwa bhenya nu pi Judah nyi nkenyethu kwen wi chiaben.”

¹²Ikhang na ajüh ha za keya wi ikhang nu kepathu la Paul na Jerusalem wi nwa lalo khie.

¹³Isala ma luneng, “Nthu mangkesa na hati qai pi ileben sameshü ben nu? Hi Apvüwa Jisu ghenana Jerusalem wi nyu hi kebhen thsü ketan nyela keshü la shüya mehai.”

¹⁴Ikhang na ma khen meyala nu “Apvüwa kemeshen sa keyawa salo” khi nu ccen ben wa.

¹⁵Ikhang na ghanan keu ciwi eben seng wi kidenya nu Jerusalem wi wa.

¹⁶Kaesarea wina kegho kenondithu pahan la ikhang gweghe wa nu ikhang ssi wa Cipra wina keghowa kheni na nondi keten nyi kesü Mnason jjen wi ben thsü.

Paul na James Hhainan kewa

¹⁷Ikhang na wa Jerusalem cuya meyi kenondithu na anonghe ntsa nu ikhang ssiya.

¹⁸Dhitsuwa wi Paul na ikhang ssinu James jjen wi wa nan kemehu shenpfüthu tsüdi ciwi benla.

¹⁹Paul na mathu shalom sachi, nu Anyiza na khati ma ssinu Judah nyi nkenyethu jawi kuli khe tsü cüki mabenla khi pi mathu kiza chia.

²⁰Mathu na ajüh tsü za keya seng wi Anyiza seng ntsawa sa. Tsaseng wi mathu Paul kiza, “Acünyuwa Paul, Judah nyi hazar kejon na kenondi nyi sayadha, nu mathu na Mosa Yenwa wi leben chi ntsa kesa no muyaben.

²¹Nyu na no Judah nyithu na Judah nyi nkenye diyyiwa wi hang ketenthu tsüdi wi Mosa Yenwa tsü n-nie lalo kesa pi sansi; mathu tsathu hyu nhanla, nyelela Judah nyi yenthu tsü n-nie lalo pi mathu kiza tenle kesa ncüki khi pi mathu kizadha.

²²Mathu na no gho cudha le kesa zaya benla metsidha. Isathu, khati sa nu?

²³Tsalina ikhang na no kizaten na tsüti salo. Meshu mejü pala pahan ghenana kishen kethengthu na he wi ben.

²⁴No mathu gweghe wa satekemetha yen tsü saya nu mathu kededu tsü sa pi cü; isalethu, mathu na alicaya mehai. Isalethu tsüdila no Mosa Yenwa tsü nie tenle nu hatu wi ncüki khi keten tsüna ntsakhiwa nyele kesa chüyaben.

²⁵Isala Judah nyi nkenye nondiya kesathu ghen a ikhang na mathu wi atsikezhü kekinyi tsse, ajjü, asahang kehanthithu tsü ndsala, nu qheza-inamu kekuli nsa lalo kesa zhü pi kiza chidha.”

²⁶Tsalina Paul na anyi tsüthu ssiya nu dhitsüwa wi wala mathu gweghe satekemetha yen tsü saya. Tsaseng wi ma Kekinyijjen wi du nu satekemetha yen tsü ghanan khaju wi sacen ben, nu kusi mathu kesüsü ghen a ahhansha saben khe pi nyu chü thsüa.

Kekinyijjen wina Paul Ghanya

²⁷Ghanan tagü cen keten wi Asia yyi wina kegho Judah nyithu pahan na Paul Kekinyijjen wi keben muya. Mathu na anyi tsüdi kethukehi chi nu wa Paul ghanya nu jisha pi

²⁸“Ae, Israel nyithu ghola kiquililo! Anyi hawa ha kahe wi wala anyi tsüdi sansi pi Israel nyithu, Mosa Yenwa, nu Kekinyijjen ha shun thsüden. Nu ma khili Grik nyithu la ssighe kemetha penwa Kekinyijjen ha nakhi ben le!

²⁹(Kepaghenanye mathu hatu Efesa wina keghowa Trofima na anyunutiwa wi Paul gweghe keten mu, nu mathu Paul na ma ssinu Kekinyijjen wi wa she kemeshen ghen a hati khi.)

³⁰Anyunuti mabenla kivvü ntsa sa shagha, nu anyi tsüdila bvü wa Paul ghanya nu Kekinyijjen wina ma zanshiya. Nu Kekinyijjen jenka tsüdi khen.

³¹Anyithu na Paul pathiale saben, nu Jerusalem mabenla kivvü ben le kesa ajüh pi Rom süpahi benchüwa wi kesun chia.

³²Benchüwa na wan kedithu nu süpahithu pahan ssinu anyitenti jawi du. Anyithu na benchüwa nu ma süpahithu muya meyi Paul nkiccü la.

³³Benchüwa na Paul ghanya nu amighe ssüli keni pi ma bhen yalo kesa ahza khuchia. Isanu ma “Anyi ha thowa nu ma mangwa sa theng nu?” kesa keü.

³⁴Anyitenti jawi pahan na kesü khi, nu kepa na ajüh kepa wi khi nu jisha. Tsalina benchüwa na ajjügi mangla chüti meyala; tsalina ma ma süpahithu na Paul ssi wala aghikehiepen wi chilo kiza.

³⁵Mathu na acükhaku miwi keki kecu wi Paul nie shhugho nu nmehaitha sa gha kesalina süpahithu na wala ma kaghassi pie nu bvüa.

³⁶Anyithu na mathu seng wi magha nu jisha, “Ma pathilo!”

Paul na Ma Ketanla Ma sheikekhi

³⁷Mathu na Paul ssinu aghikehiepen non wi du keten pang wi Paul na benchüwa wi khi: “Hi no wi pala pahan kizaya mehai ma?” Benchüwa na ma wi keü, “No Grik jüh khiya mehai kwa le?”

³⁸No Ejipt nyi khilili kivvü nu nyu kepathi nyi hazar mejü ssinu ayyikeshü wi bvü kesawa tsü nye kwe?”

³⁹Paul na luneng, “Hi Judah nyi kesü, Silisia yyi wi Tarsa wi kepvügha nyi, nu anyunuti kemechan wi kahang nyi kesü. Tizenthu, hi yala anyithu wi ajühkhi thsülo.”

⁴⁰Benchüwa na ma ajühkhiya kemehai khuchia, tsalina Paul na shagha acükhaku miwi ngan nu ma kwen zanki pi anyithu na ccen benlo khi. Mathu na ccen kesa seng wi Paul na Ibri jüh wina anyithu wi khi:

Kekuli 22

¹“Acünyu nu abathu, hi khili nthu tuwi ishei kepijüh ha kina chilo!”

²Mathu na Paul Ibri jüh wina mathu ccüneng keben za keya wi mathu na tsü miwi ccen ben wa, nu Paul na mathu wi khi:

³ “Hi Silisia yyi wi Tarsa nyu wi kepvügha Judah nyi kesü, isala hi Jerusalem he wi Gamaliel pi hi kesansiwa sa nu hang shagha. Hi ithu bamyithu yenwa tsü khang ntsa nie gho, nu khili nthu tsüdi kahang ti hi kahang pi Anyiza cü ghole.

⁴ Hi Alen hawa nie ketenthu meten-mesha pi shü thsüa. Hi wa npvüza nu nzathu ghanya nu mathu pi atssüzüjjen wi chia.

⁵Keqhaikedi ntsa nu hoho mabenla hi atsentsawa khiben le kesa chüben. Hi mathu na lesüzhü pi Damaska wi Judah nyithu kecü tsü muya, isanu hi wala ciwi anyithu ghan sengho Jerusalem wi mathu meten-mesha le sa.

Paul na Ma Kahang kemilikesa Kekhi

(Kek 9.1-9; 26.12-18)

⁶“Hi ghanan lapvü Damaska tetsaki wa keten wi tang wi kewegü kesü na gho hi wegüya.

⁷Hi ayyi wi khulidua, nu ahhai kesü na hati hi wi kekhi zaya, ‘Saul, Saul, no mangkesa na hi meten-mesha ten nu?’

⁸Ciwi hi ‘Apvüwa, no thowa nu?’ keü. Ma hi wi ‘Hi Nazareth nyiwa Jisu, no ma meten-mesha ketenwa tsü.’ isa khi.

⁹Anyi hi gweghe ketenthu na kewegüwa tsü mu, isala hi zakeben ahhaiwa tsü nza.

10Hi ma wi 'Apvüwa, hi khati sa nu?' keü. Apvüwa na hi kiza, 'Shagha nu Damaska wi walo, ciwi no mangwa nsathu yishü khe kiden ketheng tsüdi pi no kizaben.'

11Kewegü tsüwa ghenä inyon pala nmula, tsalina hi gweghe ketenthu na ikwen zan sen nu Damaska wi wa."

12"Anyunuti ciwi anyi kesü ma nyan Ananiya kesa keccüna sen kemehai nyi ma Ayenwa tsü nie den, nu Judah nyi Damaska wi kahangthu tsüdila ma kinyikü ntsa saden.

13Ma ghola ikete wi ngan nu hi kiza, 'Icünüyuwa Saul, no pala mu neng yalo!' Tsümeysi hi pala mu nengya nu ma ghangchi.

14Ma khi, 'Ithu bamyithu Nyiza na no yala ma kemeshen chüya, ma ketsatan maghawa muya, nu ma hhai zaya thsüle kesalina no kessi yadha.

15Kepaghenanye no mangwa mu nu zayadha khe tsü pi anyi tsüdi kiza nu ma chüza saden.

16No mangkesa na ngan ben nu? Shagha nu baptaiz saya nu no kesami samethaya, nu ma nyan ci chilo.'

Paul ci pi Judah nyi Nkenyethu Kesansi

17"Hi Jerusalem wi wa neng nu Kekinyijjen wi kekhie sa keben wi kemanthi kesü mu.

18Hi ciwi Apvüwa mu nu ma hi kiza, 'Wan shagha Jerusalem teshi nu bvülo, kepaghenanye he wi anyithu na no isheikepi jüh tsü ya nten.'

19Hi luneng, 'Apvüwa, hi Sinagog tsüdi wi wala no kenondithu ghan pi atssüzü sa thsü nu kiccü tenle kesa mathu na chüti ben.

20Nu nsheikepiwa Stefan kepathi wi tsü hi la ciwi ben, ma kepathi tsü kesa-u sadha le sa nu hi ma kepathithu thsümeni tsü noncca.'

21Apvüwa na hi wi khi, 'Walo, hi no kesun pi kelensie wi Judah nyi nkenyethu wi chiben.'"

22Anyithu na Paul ajühkhi keben chu ma jüh kina; isala tsü seng wi mathu hhai misi ntsa magha nu jisha, "Ma ssi bvülo! Ma pathilo! Ma pi kahang thsü-u nyele!"

23Mathu na magha nu athsü ketheng nu ayyi wha pi tang wi cüki.

24Rom süpahi benchüwa na ma süpahithu yala Paul ssi wa aghikehiepen wi chi, nu ma kiccü nu mangkesa na Judah nyithu na hati magha nu ma shunben khe chüyalo kesa ahza khuchia.

²⁵Isala mathu na ma bhenya nu kiccü le sa keben wi Paul na ciwi ngan keben kediwa wi khi, “Nthu na Rom nyi kesü ma kemshensa nkemi ghan pi kiccü kesa ayen ben kwe?”

²⁶Kediwa na ajüh ha zaya nu ma benchüwa wi wala keü, “No khati saben nu? Anyi hawa ha Rom nyi kesü le!”

²⁷Tsalina benchüwa na Paul wi wa ma keü, “Hi kizalo, no Rom nyi kesü kwe?” Paul luneng, “Anle!”

²⁸Benchüwa na khi, “Hi Rom nyi kesü sale kesa gheha apisa kejon pi cü.” Paul na luneng, “Isala hi tsü hi kepvügha wina Rom nyi kesü.”

²⁹Tsümeysi anyithu Paul jühkaghatenle gho kebenthu na asenkheneng; nu benchüwa na messi, kepaghenanye ma Paul na Rom nyi kesü lela ghan pi bhen kesalina.

Paul na Hoho Tuwi Kewa

³⁰Benchüwa na mangkesa na Judah nyithu na Paul kimenni ben khe chüyale sa; tsalina ma dhitsüwa Paul kebhen tsü lisha, nu keqhaikedi ntsathu nu hoho maben cighu chilo ahza khuchia. Tsaseng wi ma Paul ssi wa mathu tuwi ngan thsü.

Kekuli 23

¹Paul na hoho ghang nu khi, “Hi Israel nyithu, hi Anyiza tuwi kahang cüki ha ileben wi mangla kesütu kesa nmila methasi ben.”

²Keqhaikedi ntsa Ananiya na anyi pahan Paul kete wi ngan kebenthu na ma pang cen cülo khi.

³Ciwi Paul na ma kiza, “No kemiki pi agacü nyen kethengwa! No ayenwa kenie wina ijühkaghakhi le ciwi donki ben, isala no mathu na ipang cen cülo kekhi wina ayenwa tsü pakhi ben.”

⁴Anyi pahan Paul kete wi kebenthu na ma wi kiza, “No Anyiza wi Keqhaikedi ntsawa kimenni ben le!”

⁵Paul na luneng, “Hi Israel nyithu, hi ma Keqhaikedi ntsawa kesa nchü le! Ntsawajüh na ‘Nthu na nthu nyithu miwi kekhang kesenthu wi ajüh nkemehai nkhi lalo,’ khiben.”

⁶Paul na anyi tsü khang jawi pahan na Sadukithu nu pahan na Farisithu kesa mukeya wi ma hoho wi magha nu khi, “Hi Israel nyithu, hi Farisi tsa nu hi la Farisi kesü. Hi anyi ha keshü wina hangneng-shagha ben kesa kenondi gheha he wi ijühkaghakhi ben le!”

⁷Ma ajüh ha khichi meyi Farisithu nu Sadukithu jawi kitagha shagha nu mathu ajüh kepapa sa.

⁸(Kepaghenanye Sadukithu na anyi ha keshü wina hangneng-shagha nben nu ciwi tangnyilothu nu aghamuthu la nmi; isala Farisithu na tsü kecheng qho nondiden.)

⁹Anyithu kejisha tsüna misi pfüpfü shagha, nu Farisithu jawi Ayenkesansithu pahan na shagha khang ntsa nu khi, “Ikhang na anyi hawa ha kesazzi mangla mu meya le! Ha aghamu nyelela tangnyilo kesü na ma kiza benla metsiben!”

¹⁰Ajüh keccücanliwa tsüna kivvü ntsa shagha kesalina benchüwa na mathu Paul zandhi-zanghe nashe kesa messiya. Tsalina ma süpahithu ya anyitenti jawi wa Paul zan sen wa aghikehiepen wi chilo khi.

¹¹Tsü ghaja Apvüwa na gho Paul kete wi ngan nu ma wi khi, “Nmessi lalo! No he Jerusalem wi icüki pi khichidha, nu no wa Rom wila tsüti nsathu yishüben.”

Acho sa pi Paul Kahang Yale kesa

¹²Ghanenwa wi Judah nyithu na saghu nu acho kesü kidenya. Mathu na Paul npi pathikeya chu dsajjü ntenle kesa kishen.

¹³Ciwi meshu jügha gilli na acho ha kidenya.

¹⁴Tsaseng wi mathu na keqhaikedi ntsathu nu keshenpfüthu wi wa nu khi, “Ikhang na Paul npi pathikeya chu dsajjü ntenle khila kishendha.

¹⁵Tsalina no nu hoho na Paul cüki chütiyale kesa ghe sala ma ssinu he wi gholo kesa ajüh pi Rom benchüwa kizalo. Isanu ma he wi npi kegho tuwi na ikhang ma pathiaben.”

¹⁶Isala Paul tssüggüwa tsa na acho ha chüya nu wala aghikehiepen wi du nu khi pi Paul kiza.

¹⁷Tsaseng wi Paul na kedi kesü cichi nu khi pi ma kiza, “Pvüza hawa ha ajüh pahan pi Rom benchüwa kekiza ben na ma ssi wa ma wi chicülo.”

¹⁸Kediwa na anyi tsü ssinu Rom benchüwa wi wa nu khi, “Atssüzüwa Paul na hi cichi nu pvüza hawa ha no wi ajüh pahan pi kekiza ben na ssinu no wi walo kiza.”

¹⁹Rom benchüwa na anyi tsü kwen zan sen wa ma kepa sa nu ma wi keü, “No mangwa pi hi kiza le ben nu?”

²⁰Ma khi, “Judah nyi kekhang kesenthu na dhitsü wi Paul cüki chütiyale kesa ghe sala ma ssinu hoho tuwi gholo kesa no wi khie tenle centheng.

²¹Isala mathu jüh nkina lalo, kepaghenanye anyi jügha gilli na kuthi nu ma hieben. Mathu tsüdila Paul npi pathikeya chu mangla dsajjü ntenle khila kishendha. Mathu khili tsüti sale njüh khukechi hie ben.”

²²Benchüwa na khi, “No ajüh hapi hi kizadha le kesa pi thola nkiza lalo.” Isanu ma pvüzawa tsü kesun pi bvü thsüa.

Paul Kesun pi Ahng Felix wi Kechi

²³Tsaseng wi benchüwa na ma kekhu wi kedi keni cichi nu kiza, “Süpahi meza keni, gorukessithu achentagü, nu apie kesenthu meza keni gweghe shita amighe tugu wi Kaesarea wi wale kesa ghenen kiden yalo.

²⁴Goru pahan pi Paul ghenen khuchi nu ma yala yazishu wala Ahng Felix cuya thsülo.”

²⁵Tsaseng wi benchüwa na lesü hati zhüpi cüchi:

²⁶“Klaudia Lusian na zhü pi ajenkebenwa ahng Felix cüben: Shalom saben.

²⁷Judah nyithu na anyi ha ghanya nu ma pathiale saben. Hi chükeya ma Rom nyi kesü kesalina hi süpahithu ssi wa ma khushiya.

²⁸Hi mathu mangkesa na ma kimenni ben khe chüyale kesalina ma ssinu mathu hoho wi wa.

²⁹Ciwi hi ma keshü-u nyelela pi atssüzü kesa-u sazzi ketheng mangla mu meya, mathu na ma kimenni kebenwa na mathu Yenwa tsü ghenen.

³⁰Hi Judah nyithu na ma pathiale acho kiden benle kesa chükeya wi ma kesun pi no wi chiale kesa südheya. Nu ma nanmeghü kebenthu na ntuwi wala ma kekimenni jüh khilo kesa kizadha.”

³¹Tsalina süpahithu na ajüh tsü kekina wina mathu aghaja na Paul ssi wa Antipatri cuya.

³²Dhitsüwa süpahi alenketsenthu na kheneng sen nu aghikehiepen wi ghoa, nu gorukessithu na ma ssi wa thsüa.

³³Mathu na ma ssinu Kaesarea wi wa, nu lesü kezhü tsü nu Paul pi ahngwa kwen wi chi cüa.

³⁴Ahng na lesü kezhü tsü si nu ma Paul na ayyi khiewa kahang nyi nu kesa keü. Ma Paul na Silisia wina ghole kesa chükeya wi

³⁵ma khi, “Hi no nankemeghüthu na gho ccüla njüh kinaden.” Tsaseng wi ma Paul ssi wa ahng jjen aghikehiepen wi chilo kesa ahza khuchia.

Kekuli 24

Judah nyithu na Paul Keshun

- ¹Ghanan manga seng wi Keqhaikedi ntsawa Ananiya na keshenpfüthu pahan nu ayen kechüwa Tertullu ssinu Kaesarea wi wa. Mathu na Ahng Felix tuwi wa Paul keshun jüh khi.
- ²Paul cichi nu Tertullu na Paul keshun jüh hati khi: “Njenkebenwa Felix, no kemetsa wi accülikeasa ghenä matsü kesie kecca sengho ithu cüben, nu ithu diyyiwa ghenä nsathu keyishü kejonla saphü chidha.
- ³Ithu na matsü tsüdi wi nu apen tsüdi wila anonkeghe sa nu tsü yaya, nu no nkesengcha saben.
- ⁴Hi no yala matsü kejon ndedi thsü mvu, isala no wi khi kebenwa na tizenthü ikhang kekhi jüh ha keu kina chi cülo.
- ⁵Ikhang na anyi hawa hana kemessi keben nyi kesü, ayyi tsüdi wi Judah nyithu jawi kekivvü pfüsi kechiwa, nu Nazareth nyi khang jawi aliwa kesa nyile muyadha.
- ⁶Ma ithu Kekinyijjen tsü la nakhi nu ikhang ma ghanya le. Ikhang na ithu yenwa kenie wina ma ghan nanle sa,
- ⁷isala benchüwa Lusä na mataghang dughola ikhang jawi na ma zanya.
- ⁸Tsaseng wi Lusä na ma nankemeghüthu na ntuwi walo kesa ahza khuchia. Keujüla no anyi ha keü nan lethu, no ketanla ikhang na mangkesa na ma kimenni ben khe ma wi tsüthu tsüdila chüyaben.”
- ⁹Judah nyithu la mathu gwegheya nu kekimenni jüh ha tsüdila ntsakhiwa le khi.

Paul na Felix Tuwi Ma sheikepi jüh Kekhi

- ¹⁰Ahng na ma kwen ghajja pi Paul na ajüh khilo kiza nu Paul kekhi na: “Hi no amapi kejonla mizzatenti hawa miwi ajühkaghaten ghodha kesa chüben, tsalina inonghe nu ntuwi hi ketanla isheipi ben.
- ¹¹No ketanla chüyaben, hi Jerusalem wi kinyi wale keshu ghanan tagha keni miwi npi wale.
- ¹²Judah nyithu na hi anyi kesütanla ssinu Kekinyijjen wi ajüh keccücanli keben, nyelela Sinagogthu, anyunutiwa wi lela nyu pakivvü keben nmu.
- ¹³nyelela mathu khili ntuwi hi kekimenni jüh khi keben tsüna ntsakhiwa nyele!
- ¹⁴Isala hi no wi ha ntsakhiwa le khiya mehai: Hi mathu na pi milikemesa Lenwa le khi ketenwa tsü nie nu ithu bamyithu Nyiza kinyi tenle. Nu hi la Mosa Yenwa nu atusenjuh-kechüthu lesüshen wi zhü kethengthu tsüdila nondi tenle.
- ¹⁵Hi la hathu na Anyiza nondi keten tsü makesü ben, tsüna anyi tsüdi kemehai le nkemehai lela keshü wina hangneng-shagha ben kesa kenondiwa tsü.

¹⁶Tsalina hi keshüthangla Anyiza nu anyi tuwi la kemeshen meshon yale kesa apiketsü saten le!

¹⁷ “Hi amapi keni kecheng Jerusalem wina kebvü seng wi apisa pi inyithu cü nu kekinyi sale ciwi wa neng.

¹⁸Hi Kekinyijjen wi hati kuli keben mathu na gho hi muya, tsüna hi satekemetha yen sacen kesa seng wi. Ciwi anyi kejon na ikete wi nkemi ghenä kekivvü la mangla nmi.

¹⁹Isala Judah nyi pahan Asia yyi wina keghothu ciwi ben; keujüla mathu na hi keshun jüh ben lethu, he wi ntuwi ghola kekhi-u,

²⁰nyelela anyi hathu yala hi hoho tuwi mathu hi kesazzi mangwa muya khe khi thsülo,

²¹ tsüna hi mathu tuwi ngan keben wi hati khi, ‘Nthu na nansü ijühkaghakhi keben ha hi anyi na keshü wina hangneng-shagha ben kesa kenondi ghenä le.’ ”

²²Tsaseng wi Alenwa cüki tsü mehaitsü pi kiza kethengwa Felix na tsü asakhen sa thsüa. Ma mathu wi kiza, “Benchüwa Lusia na gho ccüla hi nthu jüh ha kaghakhi cüden.”

²³Felix na kediwa wi kizala Paul pi aghikehiepen wi chilo, isala ma lisha chicü nu ma pvüshangthu na ma nsenthu keyishü pi ma kecü tsü nkhen lalo khi.

Paul na Felix nu Drusilla Wubanyi Tuwi kewa

²⁴Ghanan pahan seng wi Felix na ma wubvü Drusilla Judah nyiwa tsü ssinu gho. Ma Paul cichi nu Jisu Khrista kenondi cüki kekhi tsü kina.

²⁵Isala Paul na ketsatan, kekhenengkeya, ghoketen Jühkekaghaten tsathang cüki tsü khi kewa wi Felix na messiya nu khi, “No bvüyilo! Hi matsü muya lethu no ci neng chiben.”

²⁶Ma Paul na apisa pahan pi ma cübenle kesa meshen, tsalina ma matsü kejon tughula Paul cichi nu ma ccüneng.

²⁷Amapi keni seng wi Porsia Festa na Felix kuti sala ahng saya. Felix na Judah nyithu kenen pvüya mvu kesalina Paul pi atssüzüjjen wi chi theng.

Kekuli 25

Paul na Rom Kadimiwa wi Kekhie

¹Festa na ghola ma yyi kecu ghanan kecheng seng wi Kaesarea wina Jerusalem wi wa,

²ciwi keqhaikedi ntsathu nu Judah nyithu na Paul keshun jüh sen nu ma tuwi gho. Mathu na Festa wi

³mathu kenenwa sa nu Paul pi Jerusalem wi gho neng thsülo khie, kepaghenanye mathu alenca wi Paul pathiale sa.

⁴Festa na luneng, “Paul pi Kaesarea wi atssüzü sa theng, nu hi la wan ciwi wa nengden.

⁵Tsalina nthu ccülikesathu ya hi gweghe Kaesarea wi wa nu ma sazzi theng lethu ma kimenni thsülo.”

⁶Festa na ghanan tazen nyelela tagha mathu gweghe ben theng nu tsaseng wi Kaesarea wi wa. Dhitsüwa wi ma ajüh kaghakhipen wi donkiya nu Paul ssinu gholo khichi.

⁷Paul na kegho seng wi Judah nyi Jerusalem wina keghothu na gho ma vüya nu ajüh nkemehai kejon khi pi ma kimenni, isala tsüthu tsüna ntsakhiwa le sa meya.

⁸Isala Paul na ma ketanla ma sheipi nu khi, “Hi Judah nyithu Yenwa, Kekinyijjenwa, nyelela Rom Kadimiwa keshun kekuli mangla sazzi ntheng.”

⁹Isala Festa na Judah nyi kenen pvüya mvu kesalina ma Paul wi keü, “No Jerusalem wi wala hi njüh hathu ha kaghaten thsü mvu ben kwe?”

¹⁰Paul na khi, “Hi Rom Kadimiwa jüh kekaghatenpen tu wi ngan ben, isathu khiewa wa ijüh kaghaten nu? Hi Judah nyithu tuwi mangla sazzi ntheng kesa no mehaitsü chüben.

¹¹Keujüla hi ayen pahan pakhhi theng nu hi keshü qo kekuli sa theng lethu, hi nshüle kesa ghen alen bha nkesa. Isala keujüla mathu hi keshun jüh kekhi witsü atsentsa nmi lethu, thola hi pi mathu kwen wi chikeya nmi. Hi pi Rom Kadimiwa tuwi wa thsülo khieben.”

¹²Tsaseng wi Festa na ma kesansithu ccüneng nu luneng, “No Rom Kadimiwa tuwi wale kekhe ti no Rom Kadimiwa tuwi wayaben.”

Paul na Agrippa nu Bernis Manyi Tuwi Kewa

¹³Ghanan pahan seng wi Kadimi Agrippa nu Bernis manyi na Kaesarea wi anonkeghe sala Festa hhainan gho.

¹⁴Manyi ciwi ghanan keni kecheng keben seng wi Festa na Paul cüki khi pi Kadimiwa kiza, “He wi anyi kesü Felix na pi atssüzü sa theng,

¹⁵nu hi Jerusalem wi kewa wi Judah nyi keqhaikedithu nu keshenpfüthu na gho ma keshun jüh khi nu ma pi shü thsülo khie.

¹⁶Isala hi mathu wi kiza, Rom yen wina anyi kesütanla nyu ma shun kebenwa na ma nankemeghüthu metu nu ma ketanla ma sheikepi kekhi matsü pi npi kecü chu teshi chicü nten.

¹⁷Mathu tsüdi he wi saghuya nu hi matsü ndedila dhitsüwa ajüh kekaghatenpen wi donkiya nu anyi tsüwa tsü ssi gholo khi chia.

¹⁸Ma keshunthu na shaghala hi mathu nondi keben ti ma nkemehai cüki mangla khi meyala.

¹⁹Mathu na ma ssinu ajüh keccücanli kesa tsüdila mathu keccüna nu meshu kesü Jisu shü kesawa tsü, isala Paul na ma hangben le khi keten tsü cüki.

²⁰Hi hathu ghenana mathu jühkaghakhi meyala, tsalina hi Paul wi ma Jerusalem wi wala hathu ghenana ma jühkaghakhi mvu benlenu keü.

²¹Isala Paul na kekhi na, ma pi aghikehiepen wi chi theng lanu Rom Kadimiwa yala ma jühkaghakhi thsülo khie. Tsalina hi ma kesun pi Rom Kadimiwa wi npi kechi chu ma pi aghikehiepen wi chi theng lalo kesa ahza khi chia.”

²²Agrippa na Festa wi khi, “Hi la anyi hawa jüh kinachi mvu ben le!” Festa na luneng, “No dhitsü wi ma jüh zayaben.”

²³Dhitsüwa wi Agrippa nu Bernis manyi na ammi sala süpahi kedithu nu anyunuti tsüwa wi accülikesathu ssinu ajüh kekaghakhipen wi du. Festa na Paul ssi gholo kesa ahza khuchi.

²⁴Festa na khi, “Kadimiwa Agrippa nu he wi ithu gweghe kebenthu tsüdi: Judah nyithu he wi kebenthu nu Jerusalem wi kebenthu tsüdila anyi hawa keshun jüh khi sengho hi cuden. Mathu jisha nu ma pi kahang thsü-u nyele khi.

²⁵Isala hi ma keshü qo sazzi ketheng mangla mu meya. Nu ma ketanla ma Rom Kadimiwa tuwi wale kekhe ghenana hi ma kesun pi ciwi chile kesa südheya.

²⁶Isala hi ma cüki mangla chüti kesa zhü pi Rom Kadimiwa cükeya nmi. Tsalina hi ma ssinu nthu tuwi nu Kadimiwa Agrippa tuwi gho ben le! — isanu ma ghankenana seng wi hi ma cüki pahan zhüyale kesalina.

²⁷Kepaghenanye ituwi tsü atssüzü kesa ma keshun cüki mehairsü zhütha nchila kesun kechi jjügi mangla nmi.”

Kekuli 26

Paul na Ma Ketanla Agrippa Tuwi Ma Sheikepi

¹Agrippa na Paul kiza, “No ketanla no ghenana khiya kemehai khuchidha.” Paul na ma kwen zanki nu hati ma ketanla ma ghenana khi:

²“Kadimiwa Agrippa! Hi kemeshen hi nansü icenpvü mehai ntsawa nu ghola ntuwi Judah nyithu na hi keshun jüh tsüna atsentsa nye le kesa hi ketanla isheikhi le ghoben.

³Kepaghenanye no Judah nyithu yen tsüdila chü keben ghenana no kethankehi sen nu ijüh kina cülo khie ben.

⁴“Judah nyi tsüdila hi kepvüza tsü wi kahang cüki tsü chüben. Mathu na hi aghatsan na inyithu jawi nu Jerusalem wi hang ghole kesa chüben.

⁵ Hi keccüna sen pi khang ntsa kesa khang jawi Farisi kesü sa hang ghole kesa la mathu aghatsan na chüben, nu mathu na khi mvu lethu khiya mehai.

⁶Nu hi khili Anyiza na ajühkhuchi pi ithu bamyithu kecü tsü kenondi ghenana he wi ngan nu ijüh kaghakhi ben,

⁷ajüh khukechiwa tsüna ithu nyi amizza tagha keni tsüdila muya ben le nondi nu mathu aghanan le aghaja lela Anyiza kinyile. Njenkebenwa, Kadimi! Hi ha kenondi ghenana Judah nyithu na hi kimenni ben le!

⁸Mangkesa na nthu Judah nyithu Anyiza na keshü sa pi hangnengya thsüa benle kesa nondi meyala ben nu?

⁹“Hi kheni hi kekuli tsüdila Nazareth nyiwa Jisu nyan keshunwa tsü sale meshen.

¹⁰Hi Jerusalem wi tsüti sale. Hi keqhaikedi ntsathu wi kekhang khieya nu wa Anyiza nyi kejon pi atssüzü kesa thsü ketan nyela mathu pi shü thsüa le kesa wi lela hi la hi kenen le isa khichi.

¹¹Matsü kejon wila hi wa Sinagogthu tsüdi wi mathu meten- mesha nu mathu kenondiwa tsü nkhi thsüle sa. Hi leben minu ntsanu mathu keshun ghenana wa anyunuti kepa wi lela mathu meten-mesha.

Paul na Ma Kahang Kemilikesa Cüki Kekhi

(Kek 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Ha jügi ghenana hi keqhaikedi ntsathu wi kekhang khieya nu Damaska wi wa.

¹³Njenkebenwa, Kadimi! Alenca wi wa keten ghanan lapvü wi hi tang wi kewegü kesü aghani mi wila wegüki kesa mu, tsüna gho hi gweghe wa ketenthu wegü keväliya.

¹⁴Ciwi ikhang tsüdila ayyi wi khulidua, nu hi ahhai kesü Ibri jüh wina hati kekhi zaya, ‘Saul, Saul, no mangkesa na hi meten-mesha ten nu? Amesü süpon na ma pvüwa khhatssü tekaki keya ti no akusü tekaki nu no ketanla no mesa-mena ben.’

¹⁵Hi keü, ‘Apvüwa, no thowa nu?’ Apvüwa na hi kiza, ‘Hi Jisu, no ma meten-mesha ketenwa tsü le!’

¹⁶Isala no shagha nu ngan yalo. No imaghawa saya thsüle kesalina hi no wi gho. Nu no nansü he wi mangwa muya nu hi ashiseng wi mangwa pi no ccücaten khe no tsü khi pi nyu kepa wi kizaden.

¹⁷Hi Israel nyithu nu Judah nyi nkenyethu kwen wina no hangsha yaden, nu no kesun pi mathu wi chiden.

¹⁸No mathu nyon sha chiden nu mathu kejang wina kewegü wi ghoya, nu satan kekhang kekhu wina Anyiza wi gho yaden, isanu mathu na kesami keteshi tsü muya nu Anyiza na kessikeyathu jawi mathu pen muya den.'

Paul na Ma Kekuli Cüki Kekhi

¹⁹"Tsalina Kadimiwa Agrippa, hi tang wi kemanthi kemu tsü nkinala nsale.

²⁰Isala hi atuwa sa Damaska nu Jerusalem nu Israel diyyi maben nu Judah nyi nkenyethu jawi wa, nu mathu kesami wina leben khapegheya nu Anyiza wi gho, nu mathu leben khapeghe keya kekuli pi nyu ccücalo kesa pi sansi.

²¹Ha jjügi ghena Judah nyithu na Kekinyijjen wi hi ghanya nu hi pathiale sa.

²²Isala nansü kecu Anyiza na hi kiqa nu hi he wi ngan nu kizzawa le kediwa tuwi lela tsüdi wi atsentsawa pi khiben. Hi khi kebenwa ha atusenjüh-kechüthu nu Mosa na khi ketheng tsü makesü,

²³tsüna Khrista na ketizen nsathu yishü nu ma keshü wina hangneng-keshagha atuwa sa nu hangshakeya kewegüwa pi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu tsüdi wi kiza."

²⁴Paul na hati nu ma ketanla ma sheipi keben wi Festa na jisha nu ma wi khi, "Paul, no deja ben! No palakechü tsüna no sa pi deja thsüdha le!"

²⁵Paul na luneng, "Njenkebenwa Festa, hi deja nben le, isala hi metsashhu nu atsentsa jüh khiben le!"

²⁶Kadimi Agrippa, no hathu ha chü keben ghena hi kempvüza sa nu no wi ajüh ha khiben. No tsüthu tsüdila mudha le kesa hi chütiben, kepaghenanye tsüna kekuthi nu ccügwen-ccüna wi nsale.

²⁷Kadimi Agrippa, no atusenjüh- chüthu jüh tsü nondi ben ma? No tsü nondi ben kesa hi chüben.

²⁸Agrippa na Paul wi kiza, "No matsü keujü wina hi ya Khristanyi sa thsüale meshen ben kwe?"

²⁹Paul na luneng, "Matsü kesie kemelu lela hi Anyiza wi kekhiwa na no ketan nyela nansü he wi ijüh kina kebenthu tsüdila hi ti saya thsülo, isala nthu yala hi ti atssüzü nsa thsü mvu le."

³⁰Tsaseng wi Kadimi, ahng, Bernis, nu kepathu tsüdila ngan shagha,

³¹nu keteshili seng wi mathu na khokho wi khi, “Anyi hawa ha pi keshüthsü-u nyelela pi atssüzü kesa thsü-u mangla kuli ntheng.”

³²Nu Agrippa na Festa wi kiza, “Anyi hawa ha ma Rom Kadimiwa tuwi wale nkhi lethu, ma teshi cüa kesa le.”

Kekuli 27

Paul na Rom wi Kewa

¹Ikhang na Itali wi wale südhekeya wi mathu na Paul pi atssüzü kepathu gweghe pi Rom süpahizi “Kadimiwa Süpahizi” miwi kedi kesü Julia kwen wi chia.

²Ikhang na Adramuttium wina ahunjen kesü na Asia yyi atssükedone wi tsü wale keben pang wala ciwi duya nu wa. Macedonia nyi kesü Thessalonika wina keghowa Aristarka la ikhang gweghe wa.

³Dhitsüwa wi ikhang na wa Sidon cuya. Julia na Paul tizen, nu ma yala ma pvüshangthu hhainan wa thsü nu ma nsenhu keyishü muya thsüden.

⁴Ikhang na ciwi na wa, isala ameghü sho ntsa kesalina ikhang na Cipra yimangkehi keshenten wina wa.

⁵Ikhang na Silisia nu Pamfilia tssükedone tsü pvüdhi sen nu Lusian yyi Mura wi ghoya.

⁶Ciwi kediwa na ahunjen kesü Alexandria wina Itali wi wa keten muya nu ma ikhang pila ciwi duya thsüa.

⁷Ikhang na ghanan keni kecheng tsü ashina wa nu agüccü ntsa wala Cnida nyuti tsü cuya. Ameghü na sho ntsa kesalina ikhang na alen ciwi wa meyala, tsalina Kreta yyi keshenten wina wala Salmone tsü pvüdhi wa.

⁸Ikhang na agüccü ntsa nu ayyi tetsaki wa keten wi apen kesü Ahunjen Penkemehai wi tsü ghoya, tsüna Lasea nyuti kete wi.

⁹Ikhang ciwi matsü kesie ben wa kesalina khilitsü ahunjen wi kewa kemessi bendha, kepaghenanye khili Ahhansha kesa Kho tsathangwa tsü la wadha. Tsalina Paul na ajüh ha pi mathu kiza,

¹⁰“Ipvüshangthu, khili nten na ikhang atssü wi kewa kemessi bendha le, ciwi atsanqaihu nu ahunjen la yasa ben, nu anyi la kahangli dediaben kesa hi chüben.”

¹¹Isala kediwa na Paul jüh kekhi miwi la ahunjen wi kediwa nu ahunjen pvüwa manyi jüh kina wa.

¹²Apen tsüna pathsü wi ahunjen kemnanpen ghenan mehahai, tsalina anyi kejiwa na atssükedone ciwi na saya mehaithu wa Foenix cuya nu pathsü ciwi benle

kesa tsü nen wa. Foenix tsüna Kreta yyi acüla niduwa nu agha niduwa kepeghe wiwa ahunjjen kemnanpen kesü.”

Atssükedone wi Caghamo kesa

¹³Acülawa ameghü sho shagha nu anyithu na mathu meshen keben tsü saya nbendha le sa, tsalina mathu ahunjjen dajen tsü piekiya nu Kreta yyi katen tsü tetsaki sen nu wa.

¹⁴Isala “Agha nishu meghü” tsüna khang ntsa ayyi wina sho dugho.

¹⁵Tsüna gho ahunjjen mo kuliya nu ikhang na wa meyala kesalina ameghü na ikhang mo pie nu bvüa.

¹⁶Ikhang wala ayyi-mangkehi kizzakeu Kauda cukeya wi agüccü ntsa nu ahunjjen wi ahun tsü khushiya.

¹⁷Mathu na tsüthu zanshi pi ayyi wi chi nu ali pi ahunjjen bhen kevüliya. Mathu na Libia yyi wi ahachan miwi tsü wathu kemessi ghenashina sa nu ameghü yala ahunjjen tsü mo pie nu wa thsü.

¹⁸Caghamo sa ntsa kesalina dhitsüwa wi ahunjjen wi atsanqaithu pahan khushi pi khala,

¹⁹nu pitsüwa wila mathu na ahunjjen wi atsanqai pahan khushia.

²⁰Ghanan kejonla ikhang na aghani nu ghotsithu mangla nmula caghamo na ikhang mo pie wa kesalina asakhen witsü ikhang na hangya benle kesa n-nondila.

²¹Anyithu na ghanan kejonla ndsajjüla kesa wi Paul na shagha hati khi, “Ipvüshangthu nthu na ijüh kina nu Kreta wi ben wa lethu, pala hathu ha yasa nu dedi nkesa le!

²²Isala khili nthu leben züyalo nthu kizaben! Ahunjjen ketan yasa keben khe nthu thola shü nbenle!

²³Kepaghenanye khija iPvüwa nu hi ma kinyi ketenwa Anyiza nyilo kesü hi wi gho,

²⁴nu khi, ‘Paul, nmessi lalo! No wala Rom Kadimiwa tuwi n-nganthu yishü, nu Anyiza na ma kemehai wina no gweghe wa ketenthu tsüdi kahangli hangsha cüben.’

²⁵Tsalina ipvüshangthu, leben züyalo! Kepaghenanye hi kekiza tsüti kuliben kesa hi Anyiza wi kenondi ben.

²⁶Isala ikhang pvü wa ayyi-mangkehi pahan wi chiaben.”

27Tsüna caghamo na ikhang mo pie nu Mediterranean wi keten ghaja tagha mejü sadha. Aghaja non wi ahunjjen keculathu na ikhang ayyi tetsaki wa tendha le meshen.

28Tsalina mathu na pala kesü pi atssü kedhu kedegü nan tsüna meter jügha-u sabenla, nu keu wha nu kedegü nan meter changha-u sabenla.

29Tsalina ikhang hunjjen na alon miwi wa nashe kesa kemessi ghena ahunjjen dajen kemisü lisha pi du thsüa nu wan atsathang walo kheshülan sa.

30Tsaseng wi ahunjjen keculathu na bvüale kiden; mathu na ahun khushi pi atssü wi chiya nu wala atuwa ahunjjen dajen lisha pi du thsü keten ghe sa.

31Isala Paul na süpahizi kediwa nu süpahithu wi khi, “Keculathu na ahunjjen wi nbenla lethu, nthu hangya nben le!”

32Tsalina süpahithu na ali pi ahun hu ketheng tsü padhi pi atssü wi chia.

33Atsathang wa keten pang wi Paul na mathu tsüdila pala pahan dsayalo kiza: “Ikhang nansü ha ghanan tagha mejü hie wadha, nu tsüthu mangla npi dsajjü.

34Tsalina nthu züyale kesalina dsajjü yalo. Nthu lissen kesüla dedi nben le.”

35Paul na ha kekhi seng wi mathu tsüdi tuwi na amesa khu pi pakhi nu Anyiza seng, nu dsa wa.

36Mathu tsüdila leben ccaya nu dsajjüya.

37Ciwi ikhang tsüdi saghula anyi meza keni nu achentagü nu tugho na ahunjjen wi tsü ben.

38Tsüdila dsajjü pi anonkwenkeya seng wi mathu na ahunjjen sate mbhi thsüle kesalina awhengsu tsü tsüdi pi atssü wi khala chia.

Ahunjjen Keyasa

39Atsathang keshagha seng wi keculathu na ayyi nmu, isala mathu aghüsa wi kenganpen kesü muya nu ahunjjen sen wa ciwi ngan thsüale sa.

40Tsalina mathu ahunjjen dajen tsü lisha pi atssü non wi du thsüa, tsü gweghe ali pi ahunjjen dajen bhen ketheng tsü la lisha chia. Tsaseng wi mathu atu wi athsü tsü zankichi nu ameghü yala mo pie wa aghüsa wi ngan thsüale sa.

41Isala ahunjjen na wala atssü non wi ahachan pvükha sa keben witsü shonten wa, ahunjjen atuwa shonten nu kuli meyala, nu asengwa na atssü kekhang na gho yasa.

42Süpahithu na atssüzüthu tsüdila pathi nu thola atssüghe sa sen nu nshhu thsüle kesa kiden.

⁴³Isala süpahi kediwa na Paul hangshaya mvu kesalina ma mathu ya tsüti nsa thsüla. Ma anyi thothu na atssüghe saya mehai khe penca wa atssüghe sa sen nu shhulo,

⁴⁴nu kepathu na ahunjen kepakhhithu tsü ghansen nu mathu nie shhulo kesa ahza khu chia. Hati nu ikhang tsüdila aghüsa wi shhuya.

Kekuli 28

Malta wi Keben

¹Ikhang na aghüsa cukeya wi ayyi-mangkehi tsüna Malta le kesa chüya.

²Anyi ciwi kahangthu na ikhang ghenä sashü na mehai. atsangho pi mejen kesalina mathu na anni sa pi anonkeghe sala ikhang ssiya.

³Paul na achan bhen pie gho annibhon wi khalachi nu jeng keshagha wi amaghang kesü na shhugho ma kwen kejiya.

⁴Anyithu na amaghang na Paul kwen kejiyen keben kemu wi khokho wi khi, “Anyi ha nyu kepathi nyi sabenla metsiben. Ma atssükedone wina shhugho yadha, isala ma kekuli tsü ghenä ma hangya thsü nben.”

⁵Isala Paul na mangla nsala amaghang tsü kethengsha pi annibhon wi khala chia.

⁶Mathu Paul na wan ma gwo pvü shagha nu khulidu shüaben le sa. Isala matsü kesie hie lela mangla nkesa ghenä mathu kemeshen kemili nu khi, “Ma acenpvü kesü le!”

⁷Ayyi-mangkehi tsüwa wi kekhangwa Publia lli pahan na lensie khang nkesa wi ben. Ma nonkeghe sa ikhang ssiya nu ikhang na ghanan kecheng ma kejen sa.

⁸Publia ba na muwhe nu ajjü ku nu awe wi ben. Paul na ma kejenpen wi du ma kwen chang pi ma miwi chi nu kekhe sachi nu sa pi mehai cüa.

⁹Tsüti sa keya wi ayyi-mangkehi ciwi kesakinaathu tsüdi gho nu mathu sa pi mehai cüa.

¹⁰Mathu aju kejon pi ikhang cü, nu ikhang na wa keten wi alenca wi nsenthu keyishü pi ikhang cü.

Malta wina Rom wi kewa

¹¹Asha kecheng seng wi ikhang na ahunjen Alexandria wina kegho pathsü ayyi-mangkehi tsüwa wi ben wa kesa ma nyan “Acenpvü gweghe tsa” tsü wina wa.

¹²Ikhang wala Surakuse cuya nu ciwi ghanan kecheng ben.

¹³Ikhang ciwi na keväli sen wa Rhegium nyunuti cuya. Dhitsüwa acülawa na ameghü sho ntsa sa nu ikhang keni ghanan wi ccüna wa Puteoli cuya.

¹⁴Ciwi ikhang na kenondithu pahan muya, nu mathu na ikhang mathu gweghe ghanan tagü ben lalo khie. Tsaseng wi ikhang na wa Rom cuya.

¹⁵Rom wi kenondithu na ikhang cüki zaya nu ghala Appia Senkesapen nyuti nu Kijünyikewa Jjen Kecheng le ci keten wi ikhang metu. Paul na mathu mu keya wi Anyiza seng, nu satezü ntsa sachi.

Rom wi Keben

¹⁶Ikhang na gho Rom cukeya wi Paul yala ma ketan ben nu süpahi pi ma ghihie thsü.

¹⁷Ghanan kecheng seng wi Paul na Judah nyi ccülikesathu ci pi keccünengli. Mathu na gho saghukeya wi ma mathu wi khi, “Hi Israel nyithu, hi mangla anyithu nyelela ithu bamyithu Yenwa tsü keshun kekuli nsa lela hi ghan pi Jerusalem wi atssüzü sa thsü nu pi Rom nyithu kwen wi chile.

¹⁸Mathu na hi ghan-nan nu hi teshichi mvu sa, kepaghenanye hi keshü qo kekuli mangla sazzi ketheng mu meya.

¹⁹Isala Judah nyithu na ha shun kesa wi hi inyithu keshun jüh mangla nmi lela Rom Kadimiwa tuwi wa tenle khieya.

²⁰Tsalina hi ha jügi ghen nthu metu chi nu ajüh pi kizale kesa khie, kepaghenanye hi Israel nyithu na nondi ketenwa tsü ghen hi amighe ssüli pvü le!”

²¹Mathu na ma kiza, “Ikhang na Judea wi ncüki lesükezhü kesüla mu meya, nu kenondithu la gho ikhang nkiza nyelela ncüki nkemehai kekhi la za meya.

²²Isala ikhang na no wi kinaya mvu benle, kepaghenanye kahe wi anyi tsüdila nthu keccüna zi wa ha keshun jüh khiden kesa ikhang na chüben.”

²³Tsalina mathu na Paul gweghe atsathang kesü ssan pi theng, nu tsü ghanan wi anyi ji ntsawa na Paul keben pen wi gho. Ma ma khi ketenwa Anyiza Kadiyyi cüki tsü aghanen na wa shitawa kecu khi pi mathu kiza. Ma Jisu cüki khi pi mathu zanyale kesalina Mosa Yenwa nu atusenjüh-kechüthu na zhüketheng wi la khi.

²⁴Ma jüh ghen mathu pahan zanya, isala pahan na n-nondi.

²⁵Tsalina mathu na Paul ajüh ha kekhi seng wi mathu ajüh kepapa sa nu bvü zighe: “Kemetha Ghamu na Isa atusenjüh-kechüwa wina nthu bamyithu wi mehaisü kizachidha le!”

²⁶Ma hati khi: ‘Wala anyi hathu wi kizalo: Nthu na kina nu kinaben lela chüshiya nben; nthu na ghang nu ghangben lela mushiya nben,

²⁷kepaghenanye anyi hathu leben na kejüphon sa, mathu khuna decu, nu mathu nyon nmuladha. nyelethu, mathu nyon pi mu, mathu khuna pi za, nu mathu

leben pi chüshiya, isanu hi wi kheneng ghothu hi mathu sa pi mehai cüa kesa, Anyiza na khiben.’ ”

²⁸Tsaseng wi Paul na khi, “Nthu na ha chü meyathu yishü, Anyiza na hangshakeya ketsijüh ha kesun pi Judah nyi nkenyethu wi chicüdha. Mathu na tsü yayaben.”

²⁹Paul na ha kekhi seng wi Judah nyithu na mathu jawi kicennali ntsa sa nu bvüa.

³⁰Paul na amapi keni ciwi ma ketanla ma ghen aajen denga nu hang, nu nyu na ma hhainan keghothu tsüdila anonkeghe sala ssiya.

³¹Ma nkuthila kempvüza sa nu Anyiza Kadiyyi cüki pi khi nu Apvüwa Jisu Khrista cüki pi nyu sansi.

Romnyi

Romnyi 1

¹Anyiza na ma Jühtheü Kemehaiwa pi nyu sansilo kesa ghen a ciya nu kessi pi apostel kesü saya kesawa, Jisu Khrista maghawa Paul wina sa kechi.

²Jühtheü Kemehaiwa hana kheni Anyiza na ma tusenjüh-kechüthu wi khishi ketheng nu Ntsawajüh wi zhü ketheng tsü.

³Hana ithu Pvüwa Jisu Khrista, ma Tsawa cüki tsü; asajjü wi ma David shicü wina pvüghaya,

⁴isala ma kemetha wi Anyiza Tsawa le kesa keshü wi sa pi hangneng kecü kekhang keti pi ccüca chidha.

⁵Anyiza na mizzatenti tsüdila ssi wa nondiya nu nieya thsüle kesalina ma wina hi pi Khrista ghen a apostel kesü saya thsü.

⁶Hana nthu Rom wi kebenthu Anyiza na ci pi Jisu Khrista ji saya kesathu la saghuben.

⁷Tsalina hi ha zhü pi nthu Rom wi kebenthu Anyiza na tizen nu ci pi ma ji saya kesathu tsüdi cüben. Ithu Bawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista yala nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Keseng Kekhie

⁸Atuwa sa hi nthu ghen a Jisu Khrista wina Anyiza seng ben, kepaghenanye ayyi mabenla nthu kenondi cüki zaya bendha.

⁹Hi kahang tsüdi pi ma Tsawa cüki Jühtheü Kemehaiwa kekhi ghen a kuli ketenwa Anyiza na hi atsentsawa khiben kesa chüben.

¹⁰Hi matsü tsüdi wi nthu meshen benden nu nthu ghen a khie ben kesa Anyiza na chüben. Hi Anyiza wi khie nu ma kenen wina asakhen wi alen sa cü nu hi khili nthu wi gho tendha.

¹¹Kepaghenanye aghamulen wi kemihhi pi nthu cü nu nthu satezü cüle kesalina hi nthu ghang chi mvu ntsa sa.

¹²Tsü jjügi na nthu hi kenondi wi kekiyi muya nu hi la nthu wi kekiyi muya le kesalina.

¹³Icünyuthu, nthu ha chüyalo; hi matsü kejon wi la nthu hhainan chi nu hi Judah nyi nkenyethu jawi kekuli mehai keya tsüti nthu jawi la saya le sa, isala keshüthangla pala pahan na hi khen yaden.

¹⁴Kepaghenanye hi anyi tsüdi wi Grik nyi nu Grik nyi nkenyethu, pala kechüthu nu mangla nkechüthu tuwi la kekuli-u na ben.

15 Tsalina hi Jühtheü Kemehaiwa pi nthu Rom wi kahangthu la sansi mvuben.

Jühtheü Kemehaiwa kekhang

16 Hi Jühtheü Kemehaiwa ghenä jüghe meyacha. Kepaghenanye tsü nondi ketenthu tsüdila hangshaya kemehaiwa tsüna Anyiza kekhang, tsüna atuwa Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu ghenä la.

17 Kepaghenanye Jühtheü Kemehaiwa na Anyiza khati nu anyi pi ma tuwi meshonya ten khe pi ccüca chiden, tsüna aghatsan na wa asakhen kecu kenondi wina. Ntsawajüh na khi keben ti, "Kenondi wina Anyiza tuwi meshon keyawa na hang yaben."

Anyi Nkemehai

18 Anyiza leben kekha na tang wi na anyi kesamithu nu nkemehaithu tsüdila mathu nkemehai na atsentsawa chükeya len khen tenle kesa pi ccüca chidha.

19 Anyiza na kemeten pi mathu cüden, kepaghenanye anyi na Anyiza chüya keten tsü pi mathu ccüca chidha, Anyiza na ma ketanla ma pi mathu ccüca chidha.

20 Anyiza na ayyi sakechi wina ma kemehai anyon pi muya nketen, ma anuphan kahang kekhang, nu ma yencüki tsü mehaisü muben; Anyiza yencüki tsüthu tsüna ma sachi kethengthu miwi na methasi chüshi yaden. Tsalina mathu khiela kemeshon khi keya nmidha.

21 Mathu na Anyiza chüben, isala ma ji ma kekinyikü-u tsü pi ma ncüla, nyelela ma nsengla. Tsüti kesawa nye, mathu kemeshen na ma men nkemi nu mathu leben kaghacang tsüna kejang pi pongdha.

22 Mathu na mathu metsa ben le khiden, isala mathu na kejüphonthu;

23 mathu na anuphanla shü nketen Nyiza tsü kekinyiwa nyela mathu na shü keten anyi, awathu, aghangsathu, nyelela ghapvü ketenthu tsi ti zhü nu kinyiden.

24 Tsalina Anyiza na mathu yala mathu leben wi kenenkagha kesa mvuwa tsü sa thsü, nu mathu khokho tuwi nkemejüghe kekuli saden.

25 Mathu na Anyiza cüki atsentsawa tsü pi milikemesawa tsü kemiliden. Mathu na anuphan wi la keseng kepvü qowa, Sahangkechiwa, Anyiza, tsü kekinyiwa nyela ma sa kechithu tsü kinyi nu tsüthu kekuli sa tenle! Amen

26 Anyi na tsüti kekuli ghenä Anyiza na mathu yala nkemejüghe kesa mvuwa tsü sa wa thsüa. Nzathu khala npvüza ssinu kegweghewa nyela mathu jüwi gweghe nkemehai kekuli saden.

²⁷Tsüti npvüzathu la nza ssinu kegweghewa tsü teshi nu mathu khokho kenmvuli wa thsüa. Npvüzathu khokho ssinu nkemejüghe kekuli sa nu mathu nkemehai kekuli kutimen wina kemeten tsü muyaden.

²⁸Mathu na Anyiza jüh atsentsawa tsü pi mathu leben wi ntheng mvu kesalina Anyiza na mathu teshidha. Tsalina mathu leben wi nkemetha meshen nu mathu na nkesau nkemehaithu tsü sa wadha.

²⁹Mathu na nkemehai tsüdi gheshighena, nkemehai, nyu ji ketepagha, nu nyu nankemeghü pi pong pvüden; mathu na anyonghokepvü, nyu kepathi, kekitagha, nyu kemechu, nu milikemesa pi pong pvüden. Mathu nyu ghükesa,

³⁰khokho kethenli; mathu na Anyiza nanmeghü, nyu kimenni, dithang, nu kapvü; mathu na nkemehai sa mvu pfüpfü; mathu bajjathu jüh nkina;

³¹mathu kemeshen nmi; mathu jüh kekhi tsü nie nten, nu mathu nyu tuwi kemehai nyelela nyu nanketizen nmi.

³²Mathu na Anyiza yen wi anyi tsüti kesathu wi hang ketenthu na shü qo kesa tsü chüben. Isala mathu na kekuli hathu saki keten ketan nyela nyu kepa wi kekuli tsüthu sa ketenthu tsü jikiden.

Romnyi 2

Anyiza na Ghankenana

¹Ipvüshangwa, no nyu ghan-nan ten kwe? Isathu, no anyi katsüha saben lela no kemeshon khikeya nmi. Kepaghenanye no nyu ghan-nan lethu mathu la no ghan-nan ben, tsüti kesa wina no ketanla no meshensah ben.

²Nu Anyiza na tsüthu ghan-nan lela tsüna saji le kesa ithu na chüben.

³Isathu ipvüshangwa, no kekuli tsüthu ghenya nyu ghan-nan ketenwa no la tsüthu kuliden! No kemeshen tsü no Anyiza na nyu ghankenana tsü ghüya benle ben kwe?

⁴Nyelela no ma keccaketssü, kethankehi, lebenkesie tsü nkhichi laten kwe? No Anyiza na no ssi wa leben khapeghekeya wi chicü le keben ghenya ma ccatssü le kesa no chüben.

⁵Isala no nleben-dhu sen nu ben, tsalina no ketanla Anyiza leben kekha nu kemeshon wina ghan-nan keten tsathangwa ghenya no kemeten sa pi di kayi thsüle saben.

⁶Kepaghenanye Anyiza na tsü tsathang wi meshu kesüsü kekuli kutimen pi cüden.

⁷Anyi pahan na kemehai kuli, nu anyankethang, kenyuwakü, nu anuphan kahang bha keten tsüti Anyiza na anuphan kahang pi mathu cüben.

⁸Anyi kepathu na achoghe nmehai nu kemehaiwa tsü meya mvula nkemehaiwa tsü nieden; Anyiza na mathu miwi ma leben kekha nu keminu pi chiben.

⁹Ciwi nkemehai kesa nyi tsüdila agüccü nu ketizen saben, tsüna Judah nyi atuwa nu Judah nyi nkenyethu ghenala.

¹⁰Isala Anyiza na anyankethang, kenyuwakü, nu kecca pi kemehai sa ketenthu tsüdi cüben, tsüna Judah nyi atuwa nu Judah nyi nkenyethu ghenala.

¹¹Kepaghenanye Anyiza na ayen makesü pi anyi tsüdila ghan-nan den.

¹²Judah nyi nkenyethu na Mosa Yenwa tsü nmi; mathu sami nu Ayenwa nkemi wina bhatagha ben. Judah nyithu na Ayenwa tsü ben; mathu sami nu Ayenwa wina mathu ghangnan ben.

¹³Kepaghenanye Ayenwa tsü kekina ghenala anyi pi Anyiza tuwi meshonya nten, isala Ayenwa tsüna salo kekhi tsü kekuli wina.

¹⁴Judah nyi nkenyethu na Ayenwa nkemi ghenala mathu kahang wi Ayenwa wina katsüha kuli lela tsüna mathu yen, kepaghenanye mathu na Ayenwa tsü nmi.

¹⁵Mathu yencüki wina Ayenwa na khi keben tsü pi mathu leben wi zhütheng kesa pi ccücaben. Mathu kemeshenwala tsüna atsentsale kesa pi ccücaben, kepaghenanye mathu kemeshenwala tsüna kuti tsü mathu kimenni nu kuti tsü mathu sheipiden.

¹⁶Tsalina hi Jühtheü Kemehaiwa pi kesansi kenie wi Anyiza na Jisu Khrista wina anyi tsüdi kekuthi kemeshenthu ghan-nan keten tsathang wi hati saben.

Judah Nyithu Nu Ayenwa

¹⁷No ketanla no pi Judah nyile khiden. No Ayenwa tsü nondiden, nu no Anyiza nyile kesa meshen pi kapvüden.

¹⁸No Anyiza na no ya mangwa sa thsü mvu ben khe chüben, nu no Ayenwa wina kemehai keteshü kessikeya yen chüyadha.

¹⁹No anyon nkemuthu len ketsütsonwa, kejang wi kebenthu kewegüwa,

²⁰kejüphonthu nu ghanyithu kesansiwala le kesa no nondiben. Kepaghenanye no Ayenwa wi tsü palakechü nu atsentsawacüki tsüdila benle kesa chütiben.

²¹No nyu sansiden, isathu mangkesa na no ketanla no sansi meya nu? No “Nghanfü lalo” nyu sansiden, isala no ghanfüten kwe?

²²No “Nqheza lalo” khiden, isala no qhezaten kwe? No atsikezhüthu nanqananden — isala no tsü kekinyijjen wi pala ghanfüten kwe?

²³No Anyiza Yenwa tsü keben ghenala kapvüden, isala no Ayenwa tsü kepakhhi ghenala kejüghekeya sengho Anyiza miwi chiten kwe?

²⁴Ntsawajüh wi khiben, “No Judah nyithu ghenä Judah nyi nkenyethu na Anyiza nyan khimeshü den.”

²⁵Keujüla no Ayenwa tsü nie lethu, no ahyukahan tsüna ma men ben, isala Keujüla no Ayenwa tsü n-nie lethu, no ahyu nkahanwa la mehai.

²⁶Keujüla Judah nyi nkenye ahyu nkahan nyi kesü na Ayenwa kekhi tsü nieten lethu, Anyiza na ma pi ahyukahan nyi ti sa nben kwe?

²⁷Tsalina Judah nyi nkenyethu na Judah nyi pi ma men nkemi saben, kepaghenanye no Ayenwa tsü ben nu ahyuhan lela no Ayenwa tsü pakhi, isani mathu tsü ahyu nhan lela Ayenwa tsü nieden.

²⁸Kepaghenanye Judah nyi atsentsawa tsüna amei kemu nu asajjü wi ahyukahan tsü nyele!

²⁹Isala Judah nyi atsentsawa tsüna anon wi ma leben wi ahyukahanwa tsü, tsüna Anyiza Ghamu kekuli khe zhüketheng Yenwa ghenä nye. Anyi tsüwa tsüna Anyiza wina khe anyi wi keseng pvüya nten.

Romnyi 3

¹Isathu Judah nyithu na Judah nyi nkenyethu miwi kekhi ben kwe? Nyelela ahyukahan ghenä ma men ben kwe?

²Anle, alen kejon wi la kekhi ben. Atuwa, Anyiza na ma ketsijüh pi Judah nyithu nondi chi.

³Isala keujüla mathu pahan na ajühtsentsa nsala lethu, tsüna Anyiza la ajühtsentsa nsalaya mehai kwe?

⁴Nyele, tsüti saya nben! Anyi tsüdi milimesa lela Anyiza tsü ajühtsentsa senden. Ntsawajüh na khiben, “Njüh kekhi wi nyu yala njüh wina atsentsa chüya thsü, nu no ajühkaghakhi wi khang meyathu yishü.”

⁵Isala keujüla ithu nketsatan tsüna Anyiza ketsatan tsü tsütson metha chi lethu, ithu na khatile khi nu? Anyiza na ithu meten cüthu, ithu na ma sazzi benle khiya mehai kwe? (Hati kekeü-u na ben.)

⁶Khiela tsüti saya nben! Keujüla Anyiza na ntsatan lethu, ma khati nu anyi jühkaghakhiya mehai nu?

⁷Isala keujüla hi nketsatanwa tsüna Anyiza nyankethang nu ma ketsatanwa tsü sa pi ji kayi chiben lethu, mangkesa na hi pi khili la kesami nyi kesü ti meshensa ben nu?

⁸Isathu, mangkesa na “Ithu nkemehai kuli nu kemehaiwa ya gho thsü nalo” isa nkhi nu? Ntsakhiwa anyi pahan na hi ha kekhi ghenä khi pi hi metsimeni le! Mathu nmeshensathu keyishü wina meshensah ben.

Ketsatan Kesüla Nmi

⁹Isathu, ikhang Judah nyithu na Judah nyi nkenyethu miwi mehaiki ben kwe? Tsüti nsa le! Hi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu tsüdila makesü nu kesami kekhu wi benle kesa pi ccüca chidha.

¹⁰Ntsawajüh wi kekhi ti, “Ciwi anyi kesüla ketsatan nyi nmi,

¹¹ciwi kemetsa nyi kesüla nmi, nyelela Anyiza kekinyi nyi kesüla nmi.

¹²Anyi tsüdila Anyiza wina kheneng bvüdha; mathu tsüdila sazzidha, nu thola kemeshonwa nsa ladha, kesüla nmi.

¹³Mathu pang na ashüjjen nkejüphonla ketheng tsüti; mathu mili pi milikemesa tsü khiden, nu keshü jüh mathu pang wina keshhugho tsüna amaghang ji nkemehai tsüti shhughoden;

¹⁴mathu pang na nyu kishenkecü kekha jüh pi pongben.

¹⁵Mathu na wan nyu patena nu pathiden;

¹⁶mathu len wi ketizen kesa nu keyasa ketan.

¹⁷Mathu na leben kecca lenwa tsü nchü,

¹⁸ nyelela mathu na Anyiza kemessikü yen nchü.”

¹⁹Khilitsü Ayenwa tsüna anyi Ayenwa kekhu wi kebenthu ghen khiben le kesa ithu na chüben. Isanu anyi mabenla kemeshon khikeya nmila ayyi nyi tsüdila Anyiza jühkaghakhi keten wi tsü gho thsüle kesalina.

²⁰Kepaghenanye anyi kesütanla Ayenwa tsü nie nu kekuli wina Anyiza tuwi meshon yadha le khikeya nmi. Ayenwa kekuli tsüna anyi na samidha le kesa chüya thsü ketenwa tsü.

Anyiza Na Ithu Pi Ma Tuwi Meshonkeya thsü

²¹Isala Anyiza na khilitsü ma khati nu anyi pi ma tuwi meshonya thsüten khe pi ccüca chidha. Mosa Yenwa nu atusenjüh-kechüthu na tsü shei khiben lela tsüna Ayenwa wina mangla sa keya nmi.

²²Anyiza na anyithu ya Jisu Khrista kenondi ghen pi ma tuwi meshonya thsüden. Anyiza na Khrista kenondithu tsüdi wila hati saden, kepaghenanye ciwi kepapa kesa mangla nmi:

²³Anyi tsüdila samidha nu Anyiza kekhang na hangshaya keten tsü temeja bvüdha.

²⁴Isala Anyiza nanketizen kekila wina khukechi Jisu Khrista mathu lisha kecüwa ghen mathu pi ma tuwi meshon yadha.

²⁵Anyiza na ma khuchi cü, nu ma ahhansha sa keshü wina anyithu na ma kenondi ghen mathu kesami teshi pi kecüwa saya thsüa. Anyiza na Khrista

khukechi tsüna ma khati nu anyi pi ma tuwi meshonya thsüten khe pi ccüca kechi. Anyiza na kheni anyi kesami ghena lebensie nu mula nkemu ti saghodha.

²⁶Isala khili tsü wi tsü Anyiza na anyi pi ma kitsantan tsü chüya thsüle kesalina ma anyi kesami ghena kuli bendha. Anyiza na hati nu ma ketsatan nu anyi Jisu Khrista kenondiwa pi ma tuwi meshon yaden kesa pi ccüca chiden.

²⁷Isathu, ithu mangwa ghena kapvü nu? Mangla nmi! Isathu ma jjügi mangwa ghena nu? Anyi kesü Ayenwa niekeya ghena kwe? Nye le, isala ma kenondi ghena le!

²⁸Tsalina anyi Anyiza tuwi meshonkeya tsüna kenondi ghena ketan khe Ayenwa kekhi tsü kenie wina nye le kesa ithu na chütiben.

²⁹Nyelela Anyiza tsüna Judah nyi Nyiza ketan kwe? Ma Judah nyi nkenyethu Nyiza la nye kwe? Anle, ma Judah nyi nkenyethu Nyiza la le!

³⁰Anyiza na kesütan, nu ma Judah nyithu tsü mathu kenondi miwi pi ma tuwi meshon yaden, nu Judah nyi nkenyethu tsü mathu kenondi wina pi meshon yaden.

³¹Ha ma jjügi ithu kenondi ghena Ayenwa tsü yasa ben kwe? Nye le! Ithu na Ayenwa tsü satezü benden.

Romnyi 4

Abraham Tsütsonca

¹Isathu, ithu na ithu baqhaiwa Abraham ghena khatile khi nu? Ma mangwa khati mua nu?

²Keujüla ma pala pahan kekuli wina Anyiza tuwi meshonya lethu, ma tsü ghena kapvü kesa — isala ma Anyiza tuwi kapvü meya.

³Ntsawajüh na khiben, “Abraham na Anyiza nondi, nu ma kenondi ghena Anyiza na ma pi ketsatan nyi kesü saya.”

⁴Anyi kesü na kulithu ma kutimen pi cüden, tsüthu tsüna aju ti kesa nye, isala ma mellikeya.

⁵Isala anyi kesü na ma kekuli wi nyela Anyiza nondi nu ma kenondi ghena nkemehai pi mehaya thsü lethu, tsüna ma kenondi ghena Anyiza na ma pi ma tuwi meshonya thsüdha.

⁶Ha David na anyi kesü kekuli wi nyela Anyiza na ma pi ketsatan nyi sa keyawa nonkeghe cüki khi kechi:

⁷ “Anyi nyu ma kesazzi nu kesami teshi pi cü kesawa na khatila anonghe nu!

⁸Anyi, Apvüwa na ma kesami nsila kesawa na khatila anonghe nu!”

⁹Anonkeghe cüki ha David na ahyu kahanthu ghen a ketan khi kwe? Nye le, hawa ha ahyu nkahanthu ghen a la le! Kepaghenanye ithu na Ntsawajüh wi na khiben, “Abraham na Anyiza nondi, nu ma kenondi ghen a Anyiza na ma pi ketsatan nyi saya.”

¹⁰Hati kesa hana khathansha wi sa nu? Abraham na ma hyukahan seng wi la npi kahan wi nu? Ma ahyu npi kahan tuwi khe kahan seng wi nye.

¹¹Ma tsü seng wi na ahyuhan, nu ma ahyu npi kahan tuwi na Anyiza na ma kenondi ghen a ma pi ketsatan nyi kesü saya kesa zensu kesü wina ma hyuhan. Tsalina Abraham na ahyu nkahanthu lela Anyiza nondi nu pi ketsatan nyi saya kesathu tsüdi ghen a aghamulen wi abawa sadha.

¹²Ma ahyu nkahanthu ba la sadha, tsüna mathu ahyukahan ghen a nye, isala Abraham na ma hyu npi kahan wi kenondi wina hang kegho ti mathu la tsüti hang thsüle kesalina.

Kenondi Wina Anyiza Jühkekhishi Tsü Mukeya

¹³Anyiza na Abraham nu ma shicübvüghathu wi ayyi tsüdi pi ma ji sa thsüaden khishichi, ma tsüti sa, tsüna ma Ayenwa kenie ghen a nye, isala ma kenondi ghen a Anyiza na ma pi ketsatan nyi saya.

¹⁴Keujüla Anyiza jühkhukechi hana Ayenwa kenie ghen a lethu, anyi kenondi ha mangla nye nu Anyiza jühkhukechi tsü ma men nmidha.

¹⁵Ayenwa tsüna Anyiza leben kekha sengho den, isala ayenwa tsü nkemi wi ayenwa tsü kepakhhi nmi.

¹⁶Ajühkhukechi tsüna kenondi ghen a, isathu ajühkhukechi tsüna Anyiza na kekila wina aju pi Abraham shicübvüghathu tsüdi cüle kesa khiti chidha, tsüna ayenwa nie ketenthu ketan nyela Abraham kenondi tsüti sa nu ketenthu tsüdi ghen a la. Kepaghenanye Abraham na aghamulen wi ithu tsüdi bawa;

¹⁷Ntsawajüh na khiben, “Hi ma pi mizzatenti kejon bawa sa thsüdha.” Tsalina ajühkhukechi tsüna Abraham na nondi ketenwa Anyiza, keshü sa pi hang kecüwa nu ma jühkhukechi wina kheni hang nketen lela nansü sa pi hang cü kesawa tuwi mehai.

¹⁸Abraham na nhiela kemehai seng wi lela nondi nu hie, tsalina ma “mizzatenti kejon bawa” saya. Ntsawajüh na kekhi ti, “Nshicübvüghathu na ghotsithu ti sha yaben.”

¹⁹Ma kahang na amapi meza cen wa kesalina ma gwo na keshüwa la mehaidha, nu ma wubvü Sarah la atsa nmi, isala ma kenondi nzan neng.

²⁰Ma Anyiza jühkhukechi tsü n-nondila nsa, isala ma kenondi na kekhang pi ma pong cü nu ma keseng pi Anyiza cü.

- ²¹Kepaghenanye ma Anyiza na khishi kethengwa tsü sa cenben kesa chüti sa.
- ²²Tsalina Abraham kenondi ghenä “Anyiza na ma pi ketsatan nyi saya.”
- ²³“Ma pi ketsatan nyi saya,” kesa zhüketheng jühthu tsüna ma ghenä ketan nye.
- ²⁴Isala tsüthu tsüna Anyiza na keshü wi ithu Pvüwa Jisu sa pi hang kecüwa kenondithu pi ketsatan nyi saya ketenthu tsüdi ghenä la zhütheng.
- ²⁵Jisu pi ithu kesami ghenä shü thsüa, nu ithu pi Anyiza tuwi meshonya thsüle kesalina ma sa pi hangya thsüa.

Romnyi 5

Anyiza gweghe Meshonkeya

- ¹Khilitsü ithu na kenondi ghenä Anyiza gweghe meshon yadha, nu ithu Pvüwa Jisu Khrista wina Anyiza wi kecca benyadha.
- ²Ma kenondi wina ithu ssigho ithu khili ngan keben Anyiza nanketizen wi ha chi cüdha. Ithu na Anyiza nyankethang wi benden kesa nondi nu kapvüben.
- ³Ithu na ketizen kesa wi la kapvüden, kepaghenanye ithu ketizen kesa ghenä kethankehi yaden,
- ⁴kethankehi tsüna Anyiza na ithu yaya kemehai sengho den, nu ma ithu yakeya tsüna kenondi sengho den.
- ⁵Kenondi hana ithu pateshüya nben, kepaghenanye Anyiza na ma ju pi ithu kecü Kemetha Ghamu wina nanketizen pi ithu leben wi meyisha chi cüdha.
- ⁶Ithu na kekiqa nmila keben wi Anyiza na matsü sati kesa kessi ketheng wi Khrista na ithu nkemehai ghenä shü.
- ⁷Anyi kesü na kitsantan nyi ghenä shüle kesa na dhu, lela anyi kesü kemehai nyi ghenä shüle kesa tsü nmessi laya mehai.
- ⁸Isala Anyiza na ma nanketizen pi ithu ccüca chidha, tsüna ithu na kesami sa keben wi Khrista na ithu ghenä shü.
- ⁹Ma keshü ghenä ithu na khili Anyiza gweghe meshon yadha, nu ma ghenä ithu Anyiza leben kekha wi hangsha yaben kesa chüti ben.
- ¹⁰Ithu na Anyiza ghinyithu sa gho, isala ma Tsawa keshü wina ithu pi ma pvüshangthu sayadha. Ithu na khili Anyiza pvüshangthu sayadha, nu tsü miwi Khrista kahang wi ithu hangshaya metsiben.
- ¹¹Isala tsü ketan nye; Anyiza na ithu Pvüwa Jisu Khrista wina ithu pi khili Anyiza pvüshangthu saya thsü kesa ghenä anongheben.

Adam Nu Khrista

¹²Anyi kesü wina kesami na ayyi wi gho, nu ma kesami ghenä keshü la ghoa. Tsü ghenä keshü na ayyi nyi maben miwi wa, kepaghenanye anyi tsüdila samidha.

¹³Ayenwa npi khukechi wina kesami na ayyi wi ghodha, isala ciwi ayenwa nkemi ghenä kesamiwa tsü nsila gho.

¹⁴Isala Adam tsü wina gho Mosa tsü kecu wi Adam na Anyiza yenkhukechi nkinala kesa kesami tsüti nsa lela keshü na anyi tsüdi miwi khang ghoa. Adam na gho tenle kesawa tsü ghape kechi.

¹⁵Isala tsü keni tsüna makesü nye, kepaghenanye Anyiza na kekila wina aju khukechiwa tsüna Adam kesami tsüti nye. Anyi kejon meshu kesü kesami ghenä shü kesa tsüna ntsakhiwa. Isala Anyiza nanketizen na tsü miwi diki, nu tsüna ma kekila wina aju khukechi tsü pi anyi kesü, Jisu Khrista nanketizen wina anyi kejon miwi gho thsüdhä.

¹⁶Anyiza ju khukechiwa nu anyi kesü kesami manyi jühwi kepapa kesa na ben. Kepaghenanye kesami kesü kesa seng wi ajühkaghakhi nu pi “Kemeshensa” wi chia, isala anyi kejon kesami seng wi nanketizen khukechiwa tsüna gho nu pi “Nsazzi le kesa” wi chia.

¹⁷Anyi kesü kesami ghenä keshü tsüna kekhang sen ghole kesa tsüna ntsakhiwa, anyi tsüwa kesami ghenä. Isala anyi kesüwa Jisu Khrista na kekuli sa kechi hana khatila tsü miwi diki nu! Anyiza na nanketizen pongkemeni kesa khukechi tsü yaya nu kekila wina ma gweghe meshonya kesathu na kahang wi Khrista wina kekhang senden.

¹⁸Tsalina meshu kesü kesami ghenä anyi tsüdi meshensa kesa tsü makesü meshu kesü ketsatan kekuli ghenä anyi tsüdi lishachi cü nu kahang pi mathu cüden.

¹⁹Nu meshu kesü ajüh nkekina ghenä anyi kejon pi kesami nyi sa thsüa, tsü makesü anyi meshu kesü ajühkeya ghenä anyi kejon pi Anyiza gweghe meshonya thsüaben.

²⁰Kesazzi ji kayi thsüle kesalina Ayenwa tsü pi chi, isala kesami ji kayi kesa wi Anyiza nanketizen na tsü miwi ji kayi shagha.

²¹Tsalina keshü ghenä kesami khang kegho tsüti ketsatan ghenä Anyiza nanketizen na kekhang senben, nu Apvüwa Jisu Khrista wina ithu ssi wa anuphan kahang wi chi cüden.

Romnyi 6

Kesami wi Keshü isala Khrista wi gweghe Kahang

¹Isathu, ithu khatile khi nu? Anyiza nanketizen ya ji kayiya thsüle kesalina ithu kesami wi hang ben kwe?

²Nyele, tsüti saya nben! Ithu na kesami wiwa keshü sa dhathu khati nu ciwi hang nu kesami saya mehai nu?

³Kepaghenanye nthu na ha chübenla metsi, ithu na Jisu Khrista gweghe baptaiz kesa wi ma keshü wi la gweghe baptaiz sadha.

⁴Abawa nyankethang kekhang na keshü wina Khrista sa pi hang kecü tsüti ithu la kahang ketheü wi hangyale kesalina baptaiz kesa wi ma gweghe shü nu ma gweghe pi vhüdha.

⁵Kepaghenanye ithu na ma keshü wi ma gweghe kesü saya lethu, tsü makesü ma sa pi hang kecü wi la ma gweghe ya metsiben.

⁶Ithu na ha chüben, kesami gwowa tsü yasa pi nu ithu kesami magha nsa nengle kesalina ithu gwo kaghawenwa tsü pi Khrista gweghe kross miwi jendha.

⁷Kepaghenanye anyi kesü ma shü meyi kesami kekhang wina ma lisha chi cüdha.

⁸Ithu na Khrista gweghe shü kesalina ithu na ma gweghe la hang yaben kesa nondiben.

⁹Kepaghenanye ithu na chüben, keshü wina Khrista sa pi hangya thsüdha nu ma khiela shü neng meyacha — keshü na ma miwi kekhang nmidha.

¹⁰Tsalina ma shü kesalina keshü na ma miwi kekhang nmidha; nu ma khili kahang wi Anyiza gweghe hang wadha.

¹¹Tsü makesü kesami ghen tsü, nthu na kesami wiwa keshü ti sadhale meshenya, isala kahang wiwa lethu Jisu Khrista wina Anyiza gweghe hang wadha.

¹²Nthu sajjü wi kenmvuwa tsü nsala le kesalina kesami ya nthu keshü gwo tsü miwi kekhang sen thsü yishü.

¹³Nyelela nthu gwo pi kesami cü nu pi ghesighena ghen kuli thsü yishü, isala pi ketsatan ghen kuli thsüle kesalina keshü wina sa pi hangya thsü kesathu tsüti nthu gwo mabenla pi Anyiza cülo.

¹⁴Kesami pi nthu pvüwa sayishü; kepaghenanye nthu na ayenwa kekhu wi nyela Anyiza nanketizen kekhu wi hang wadha.

Ketsatanwa Nssümaghathu

¹⁵Isathu, khati sa nu? Ithu na kesami kekhu wi nyela Anyiza nanketizen kekhu wi hangwa kesalina ithu na kesami saben kwe? Khiela tsüti saya nben!

¹⁶Nthu na ha chübenla metsi: keujüla nthu na nssümagha kesü ti nyu jühkina lethu, nthu na ma jühkina ketenwa tsü nssümagha sadha —keshü sengho ketenwa kesami, nyelethu Anyiza tuwi meshonya ketenwa ajühkeya.

¹⁷Isala Anyiza sengle! Kepaghenanye matsü kesü wi nthu na kesami nssümagha sagho, isala khilitsü nthu leben tsüdi pi nthu kesansijüh mukeya wi atsentsawa tsü kinaden.

¹⁸Kesami wina nthu lisha chi cüdha, nu nthu na khili ketsatanwa nssümagha sayadha.

¹⁹(Nthu nkekhang chükeben ghena hi ajüh lekete kesa khiben.) Matsü kesü wi nthu ketanla nthu pi gheshighena kekuli ghena nkemetha nu nkemehai nssümagha sagho. Tsü makesü khili nthu ketanla nthu pi kemetha kekuli ghena ketsatan nssümagha nsathu yishü.

²⁰Nthu na kesami nssümagha sa keben wi ketsatan wi nthu kekhenkeghe nmi.

²¹Nthu khili jüghe kebenwa ha kekuli wi nthu ghena kekiyi mangwa mua nu? Tsüthu kekuli tsüna keshü sengho le!

²²Isala khili kesami wina nthu lisha chi cüdha, nu nthu na Anyiza nssümaghathu sayadha. Nthu ghena kekiyiwa tsüna nthu kahang maben satemetha pi ma wi chi nu anuphan kahang mukeyawa tsü.

²³Kepaghenanye kesami kutimen tsüna keshü, isala Anyiza na Apvüwa Jisu Khrista wina kekila khukechi ajuwa tsüna anuphan kahang.

Romnyi 7

Keshanyi Cüki Pi Kaghape

¹Icünyuthu, nthu na hi mangwa khile saben khe tsü chüshi yaben, kepaghenanye nthu tsüdila ayenwa cüki tsü chüben. Anyithu na hang keben chu ayenwa tsüna mathu miwi ben.

²Tsütsonca kesü, kinyibvü kesü na ma wuba hang keben chu ayenwa na ma bhenben; isala keujüla ma wuba na shü lethu, ayenwa ma bhen kebenwa wina ma lisha chi cüdha.

³Tsalina keujüla ma wuba hang keben wi ma npvüza kepa wi ssi nu hang wa lethu, ma pi keqheza nyi kesü le ciaben; isala keujüla ma wuba na shü lethu, ayenwa wina ma lishadha nu ma npvüza kepa wi ssi nu hang wa lela ma keqheza nyi nye.

⁴Icünyuthu, nthu la tsü makesü le! Ayenwa ghena tsü, nthu na ayenwa wiwa keshü sadha, kepaghenanye nthu na Khrista gwo wi pahan sadha; ithu ya Anyiza kekuli wi nsenthu keyishü saya thsüle kesalina nthu khilitsü keshü wi sa pi hang kecüwa ji sadha.

⁵Kepaghenanye ithu na ithu sajjü kenmvu wi hang, ayenwa na kechü-kenong kechi kesami kesa mvuwa tsüna ithu gwo wi kuli thsü, nu ithu na keshü kekuli wi tsü nsenthu keyishü sagho thsü.

⁶Isala ithu na khilitsü kheni ithu pi atssüzü sa thsü keten wiwa shüdha ghenä Ayenwa wina lisha chicüdha. Tsalina ithu na kheni zhüketheng yen kaghawenwa kekuli nsala Aghamu wi ketheüwa tsü sa wadha.

Ayenwa nu Kesami

⁷Isathu, ithu khatile khi nu? Ayenwa tsüna kesami kwe? Tsüti nyele! Isala Ayenwa tsüna hi sa pi kesami tsüna mangwa khe chüya thsü. Keujüla Ayenwa tsüna “No nyu ji ntepaghala” nkhi lethu, hi nyu ji ketepagha tsüna mangwa khe chü nkesa.

⁸Ayengkukechi tsüwa wina kesami na matsü kemehai muya nu hi wi nyu ji ketepagha tsüdi kuli thsüle kesa kechü chiden. Kepaghenanye ayenwa wi nkenye tsü kesami na kekhang nmi.

⁹Hi la matsü kesü wi ayenwa nchüla hang gho, isala ayengkukechi tsü kegho seng wi kesami la hang shagha,

¹⁰nu hi shü. Ayengkukechi ya kahang sengho thsüle kesawa tsüna ighena keshü senghoa.

¹¹Ayengkukechi tsüwa wina kesami na matsü kemehai muya nu hi mechu nu hi pathia.

¹²Tsalina Ayenwa tsüna metha, nu ayengkukechi tsü la metha, meshon, nu mehai.

¹³Isala tsü ma jjügi kemehaiwa tsüna hi sa pi keshü sa kwe? Tsüti nsale! Kesami na tsü sa; kesami na ntsakhiwa kesami yencüki tsü pi ccücale kesa ghenä kemehaiwa sen nu keshü sengho hi cüa. Tsalina ayengkukechiwa tsü ghenä kesami tsüna tsü miwi la sami kayi kesa pi ccücadha.

Anyi Non wi Kekivvü

¹⁴Ayenwa tsüna aghamulen wi ghenä kesa ithu na chüben; isala hi keshü nyi kesü ha pi kesami nssümagha sala jeü chidha.

¹⁵Hi ketanla hi sa keten ha chüshi meya; kepaghenanye hi sa mvu kebenwa tsü nyela hi sa mvu nkebenwa tsü sa yaden.

¹⁶Hi sa mvu kebenwa nyela sa mvu nkebenwa tsü sakeya wi hi Ayenwa tsüna meshon le kesa chüyaden.

¹⁷Tsalina ha sa ketenwa hana ntsakhiwa hi nye, isala hi wi hang kebenwa kesami na tsü saben.

¹⁸Kemehai saya kemehai tsüna hi — tsüna isajjü wi ha nmile kesa hi chüben. Kepaghenanye kemehaiwa sa mvu keten tsüna hi wi ben lela hi tsü saya nten.

¹⁹Hi sa mvu keben kemehaiwa tsü saya nten; isala hi sa mvu nkeben nkemehaiwa tsü sa yaden.

²⁰Keujüla hi sa mvu nkebenwa tsü saya lethu, tsüna hi nye; isala hi wi kebenwa kesami tsüna tsü kuliben.

²¹Tsalina ayenwa ha kekuli saben kesa hi muyaben; hi kemehaiwa tsü sa mvu lela nkemehaiwa tsüna hi teshi nten.

²²Ileben non wi tsü Anyiza yenwa wi inonghethi benden.

²³Isala igwo wi ayen kepa kesü kuliben — ayen tsüna ileben wi ayenwa tsü ssi nu aghi saben kesa hi muben. Ha hi sa pi igwo non wi kuli keben kesami yenwa tssüzü sa thsüden.

²⁴Hi ha anyi anonkeghe nkemi ntsa sadha man! Thowa na keshü gwo hawa wina hi khushi yaten nu?

²⁵Apvüwa Jisu Khrista wina ha kuli kechiwa Anyiza sengle! Tsalina isalethu, hi hati saden: hi isajjü wi kesami yenwa tsü nssümagha saben lela hi hi kemeshen pi Anyiza yenwa tsü kekuli saden.

Romnyi 8

Aghamu wi Kahang

¹Khilitsü Jisu Khrista wi hang kebenthu kemeshensa nmidha.

²Kepaghenanye Aghamu yenwa na Jisu Khrista wina kahang sengho ithu kecüwa tsüna kesami nu keshü yenwa wina ithu lisha chi cüdha.

³Anyi sajjü ha nkekhang ghenana Ayenwa na sa nkeyawa tsü Anyiza na sa cüdha. Kesami meshensa thsüale kesalina Anyiza na ma Tsawa kesun pi ayyi nyi kesami sajjü ti gho thsü, ma gho ayyi nyi kesami sajjü ti sa nu kesami ghenana ahansha sa.

⁴Ayyi nyi sajjü kenen wi nyela Aghamu kenen wi hang ketenthu miwi nsathu keyishü ketsatan Yenwa tsü sa cnya thsüle kesalina Anyiza na ha sachi.

⁵Kepaghenanye ayyi sajjü kenen wi hang ketenthu na mathu leben wi ayyi sajjü kenenwa tsü meshenden, isala Aghamu kenen wi hang ketenthu na mathu leben wi Aghamu kenenwa tsü meshenden.

⁶Ayyi sajjü kenen kemeshen tsüna keshü, isala Aghamu kenen kemeshen tsüna kahang nu kecca.

⁷Tsalina ayyi sajjü kenen kemeshen wi hang keten nyi tsüna Anyiza ghinyi kesü; kepaghenanye ma Anyiza yenwa tsü nie nten, nu ma ntsakhiwa tsü nieya nben.

⁸Ayyi sajjü kenen wi hang ketenthu na Anyiza kenen saya nben.

⁹Isala keujüla ntsakhiwa Anyiza Ghamu na nthu wi hangden lethu, nthu na ayyi sajjü kenen wi nyela Aghamu kenen wi hangden. Anyi kesü le kesü lela Khrista Ghamu nkemiwa na ma ji nye.

¹⁰Isala keujüla Khrista na nthu wi hangden lethu, kesami ghena nthu sajjü kahang ha wi shü lela Aghamu na nthu wi hangben, kepaghenanye nthu na Anyiza tuwi meshonya kesalina hang yaben.

¹¹Keujüla keshü wina Jisu sa pi hang kecü Anyiza Ghamu tsüna nthu wi hangben lethu, keshü wina Khrista sa pi hang kecü ma Ghamu nthu wi hang kebenwa tsüna kahang pi nthu shü keten gwowa tsü la cüben.

¹²Tsalina icünyuthu, Anyiza Ghamu na ithu kiza keben ti ithu ayyi sajjü kenen wi hang yishü.

¹³Kepaghenanye keujüla nthu na ayyi sajjü kenen wi hangben lethu, nthu na shüaben; isala Aghamu wina nthu kesa mvu kekuliwa tsü pathi lethu, nthu na hang yaben.

¹⁴Anyiza Ghamu lenketsütson wi hang ketenthu tsüdila Anyiza tsangathu.

¹⁵Kepaghenanye Anyiza na Aghamu pi nthu kecü tsüna nthu sa pi nssümaghathu sa nu nthu ya messi thsüa nben; isala Aghamu tsüna nthu pi Anyiza tsangathu sa, nu ithu na Aghamu kekhang wina Anyiza wi "Aba, iBa!" isa ci thsüden.

¹⁶Anyiza Ghamu na ma ketanla ithu ghamu gweghe nu ithu na Anyiza tsangathu le khishi thsüden.

¹⁷Ithu na ma tsangathu saya kesalina ithu na ma kemihhi pi ma nyithu ghena kiden ketheng tsü ghong yaden, nu ithu Anyiza na pi Khrista ghena kethengwa tsü la ma gweghe ghong yaden; kepaghenanye ithu na Khrista gweghe ketizen kesa ghena ma nyankethang wi la ma gweghe yaben.

Ghaketen wi Anyankethang

¹⁸Hi ithu na nansü ayyi ha wi ketizen kesa ha pi anyankethang pi ithu ccüca ketenwa tsü ghapeya nbenle kesa chütiben.

¹⁹Ayyi ha wi sahangkechithu mabenla Anyiza na ma tsangathu pi ccücachi keten tsü nmvuthi hieben.

²⁰Kepaghenanye sahangkechithu tsü meshensa pi ma jjügi nkemi sa, tsüna ma ketanla nyela Anyiza kemeshen wina tsüti sa. Isala ciwi kenondi na ben,

²¹sahangkechithu tsü ghanan kesü bighea keten tssüzü sa keben wina lishachi nu Anyiza tsangathu nyankethang kekhenkeghe nkemi wi tsü gweghe yaben.

²²Kepaghenanye nansü kecu ayyi wi sahangkechithu tsüdila nza kepvügha wi kinaa ti ghadhi nu hieben.

²³Isala tsüna sahangkechithu ketan ghadhi nben; isala ithu Anyiza ju atuwa Aghamu kebenthu la ithu non wi ghadhi nu Anyiza na ithu pi ma tsangathu saya nu ithu kahang mabenla lisha chicü keten tsü hieben.

²⁴Kepaghenanye kenondi ghenä ithu hangshaya; isala keujüla ithu na nondi kebenwa tsü muten lethu, tsüna kenondi ntsakhiwa nye. Kepaghenanye thowa na ma mu kebenwa tsü nonditen nu?

²⁵Isala keujüla ithu na mu nkebenwa tsü nonditen lethu, ithu na kethankehi nu hie yaben.

²⁶Tsüti ithu na nkhangla keben wi Aghamu na ghola ithu kiqa cüden. Kepaghenanye ithu na khatile khieten khe nchüla keben wi Aghamu na ma ketanla gho ithu kuti wi kaghadhi jüh khishiya nkesa pi ithu ghenä Anyiza wi khieden.

²⁷Nu Anyiza na ithu leben muben, Aghamu kemeshen tsü mangwa khe chüben; kepaghenanye Aghamu na ma kenen wina nu ma nyithu kuti wina Anyiza wi khieden.

²⁸Anyiza na pala tsüdi wi la ma tizen ketenthu nu ma kenen wina cikeyathu ssinu kemehaiwa ghenä kuliten kesa ithu na chüben.

²⁹Anyiza na kessiya nu pi ma Tsawa ti saya thsüle kesathu pi ma kepa theng, isanu Atsawa yala acünyuthu kejon jawi atssütsewa saya thsüle kesalina.

³⁰Tsalina Anyiza na ci keyathu pi ma kepa sa thsüdha; nu ma ci keyathu pi ma tuwi meshonya thsüa, nu pi ma nyankethang wi gweghe ya thsüdha.

Jisu Khrista wina Anyiza Nanketizen

³¹Ha tsüdi miwi ithu khatile khi nu? Keujüla Anyiza tsüna ithu wiwa lethu, thowa na ithu matangya mehai nu?

³²Anyiza na ma Tsa ntsawa tsü ccüla ntepaghala pi ithu tsüdi ghenä khuchidha le! Ma ma Tsawa ccüla khuchi lethu, ma pala tsüdila ithu ghenä kekila wi khuchi cü nben kwe?

³³Thowa na Anyiza na kessiya kesa nyithu kimenniya mehai nu? Anyiza na ma ketanla mathu pi nsazzile khidha le!

³⁴Isathu, thowa na mathu meshensaya mehai nu? Tsüna Jisu Khrista shü kesa ketan nyela hangneng wa Anyiza kwen ajewa ben nu Anyiza wi ithu ghenä khie kebenwa la nye le!

³⁵Isalethu, thowa na Khrista nanketizen wina ithu khuthiya mehai nu? Agükeccü, ketizen kesa, kemeten- kemesha, kaghama, kahhatu, kemessi, nyelela keshü na tsüti saya mehai kwe?

³⁶Ntsawajüh na khi keben ti, “Nthu ghena ikhang na matsü tsüdi wila shüya kemehai kemessi wi ben; ikhang pi khaghaneni ssinu pathi wa ketenthu ti saden.”

³⁷Nyele, ithu na ithu nantizen kecüwa wina hathu ha tsüdi miwi khang yadha le!

³⁸Kepaghenanye mangla ma nanketizen wina ithu khuthiya nben kesa hi chütiben: tsüna keshü le kahang lela, tangnyilothu le tang wi kekhang kesenthu nyelela kekhangthu lela, nansü kebenwa le ghaketenwa lela,

³⁹ayyi miwi keben le ayyi cakhu wi keben lela, nu ciwi sahangkechithu tsüdi wi lela mangla ithu Pvüwa Jisu Khrista wina pi ithu ccüca kechi Anyiza nanketizen wina ithu khuthiya nben.

Romnyi 9

Anyiza Nu Ma Nyithu

¹Hi atsentsa khiben; hi Khrista ji nu hi milimesa nben. Kemetha Ghamu la hi kemeshen sen nu hi milimesa nben kesa chüti ben,

²hi ihathakina na di mtsü, nu ileben gükeccü na asakhen nmile kekhi wi

³tsüna isa nu ijü, inyithu ghena le! Mathu ghena hi Anyiza kishen-keshi pvüya nu Khrista wina hi khupilo kheshülan.

⁴Mathu na Anyiza nyi; ma mathu pi ma tsangathu saya nu ma nyankethang pi mathu ccüca; ma mathu ssi nu cenkethenjüh saya nu Ayenwa pi mathu cüa; mathu na atsentsa kekinyi ben; mathu na Anyiza khishikechithu muya;

⁵mathu na Ibri bamyi kemechan shicübvüghathu; nu Khrista na asajjü wi tsü mathu mizza wina gho. Anuphanla tsüdi miwi kekhang sen ketenwa Anyiza kesengwa salo! Amen.

⁶Hi Anyiza na khishikechi tsü ncnladhale khi nben; kepaghenanye Israel nyithu tsüdila Anyiza na kessiya kesa nyithu nye.

⁷Nyelela Abraham shicübvüghathu tsüdila Anyiza tsangathu nye. Anyiza na Abraham wi khi, “Isak wina hi no wi khishiketheng shicübvüghathu muyaden.”

⁸Ha ma jjügi asajjü wi tsangathu tsü pi Anyiza tsangathu le khi nten, isala Anyiza na khishiketheng kenie wina pvügha keyathu tsü pi atsentsa tsangathu le khiden.

⁹ Kepaghenanye Anyiza na khishikechi tsüna ajüh hathu wina: “Hi matsü ssan ketheng tsü wi gho neng den nu Sarah na atsa kesü muyaden.”

¹⁰ Nu hawa ha tsüdila nye. Kepaghenanye Rebeka na aba kesütan ithu baqhaiwa Isak wina atsa keni muya.

¹¹⁻¹² Isala kessikeya atsawa tsü yala Anyiza kemeshenwa tsü saya thsüle kesalina Anyiza na Rebeka wi khi, “Atsa keqhaiwa na ghanyiwa kekuli saben.” Atsa keni tsü npi kepvügha nu manyi na kemehai keteshü mangla npi kesa tuwi na Anyiza na ajüh ha khichi; tsalina Anyiza na kessikeya tsüna ma cikeya wina khe manyi kekuli miwi na nye.

¹³ Ntsawajüh na khiben, “Hi Jakob tizen, isala Esau nanmeghü.”

¹⁴ Isathu, ithu ma pi nkemeshon Nyiza le khi kwe? Tsüti nye le!

¹⁵ Kepaghenanye ma Mosa wi khi, “Hi thowa nantizen chi mvu khe nantizenden; nu thowa tizen chi mvu khe tizenden.”

¹⁶ Tsalina pala tsüdila Anyiza nanketizen wina khe anyi keya mvu nu kekuli miwi na nye.

¹⁷ Kepaghenanye Ntsawajüh na Ejipt Kadimiwa wi kiza, “Hi kekhang pi ccüca nu inyan kemechan pi ayyi maben wi wa thsüle kesalina hi no pi kadimiwa sa thsü theng.”

¹⁸ Tsalina Anyiza na ma thowa nantizen chi mvu khe nantizenden, nu thowa leben sa pi dhu mvu khe dhuden.

Anyiza Lebenketsu Nu Nanketizen

¹⁹ Nthu meshu kesü hi wi hati khiben, “Keujüla tsüti lethu, Anyiza na khati nu anyi kesazzi bhaya mehai nu? Thowa na Anyiza kemeshen khenya mehai nu?”

²⁰ Isala ipvüshangwa, no thowa lenu Anyiza ssi nu keccücanliya mehai nu? Ayyipfü na khiela anyi ma kezhüwa wi “No mangkesa na hati hi zhüchi nu?” khiya nten.

²¹ Ayyipfü kezhüwa na anisha tsü pi ma kemeshen saya kemehai kemeshon ben, nu ma anisha makesü pi ayyipfü keni zhü nu kesü pi keshathi tsathang wi kesen ji nu kepawa pi ajümu wi kesen ji saya mehai.

²² Tsü makesü Anyiza la tsüti sa theng. Ma ma leben ketsu nu ma kekhang sa pi ccüca mvu sa. Isala ma ma leben ketsu pvüya nu dedi ketenthu tuwi ma lebensie nu kethankehi ntsa sagho.

²³ Nu ma ma nanketizen pi ithu miwi meyishachi kecüthu, ithu ma nyankethang muya thsüle kiden kethengthu miwi la ma nyankethang pongkemeni pi ccüca mvu sa.

²⁴Kepaghenanye ithu na ma Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu jawi na cikeya nyithu.

²⁵Ma Hoseya lesüshen wi hawa hati khiben: “Hi kheni inyi nkenyethu wi ‘Inyithu’ isa ciden. Hi kheni tizen nketen mizzatenti wi ‘Hi ketizenwa’ isa ciden.

²⁶Nu apen tsüdi wila mathu wi ‘Nthu na inyithu nye’ le kiza, isala ciwi mathu pi hangkebenwa Anyiza tsangathu le ciden.”

²⁷Nu Isa na Israel cüki khi: “Israel nyithu na atssükedone katen wi ahachan ti jiben lela mathu keu ketan hangsha yaben;

²⁸kepaghenanye Apvüwa na wan nu ayyi wi ma kekuli tsü sacen shaben.”

²⁹Tsüna Isa npi wina khitheng, “Keujüla kekhang ntsawa Apvüwa na ashicübvüghathu pahan pi ithu ntheng cüle keathu, ithu na Sodom ti sa, nu pi Gommorah ti sa thsüa kesa.”

Israel Nu Jühtheü Kemehaiwa

³⁰Tsalina ithu na khiben, Anyiza tuwi meshonyale bha nketen Judah nyi nkenyethu tsüna kenondi wina ma tuwi meshonyadha.

³¹Isala Anyiza nyithu, ayenwa kesü na mathu ssi wa Anyiza tuwi meshonya thsü benle bha ketenthu na tsü mu meyala.

³²Mangkesa na nu? Kepaghenanye mathu kenondi wi nyela kekuli miwi na le saden. Tsalina mathu “accü kemeshü lon” miwi accü meshü yadha,

³³Ntsawajüh na khi keben ti, “Ghangchilo, hi alon kesü pi Zion miwi chi nu anyithu ccümeshü thsüden, alon tsüna mathu sa pi khuli thsüaben. Isala thowa na ma nondiya khe kejügheya thsüa nben.”

Romnyi 10

¹Ipvüshangthu, hi ileben tsüdi pi inyithu yala hangshaya thsü mvu nu Anyiza wi mathu ghenale kekhe sale!

²Mathu na Anyiza wi lebenchi ntsa saden; isala mathu lebenkechi tsüna palakechü atsentsawa miwi nyele kesa hi nthu wi khiya mehai.

³Kepaghenanye mathu na Anyiza na anyi pi ma tuwi meshonya keten lenwa tsü nchü, nu mathu ketanla mathu kemeshen wina saden; tsalina mathu na mathu pi Anyiza na anyi pi ma tuwi meshonya keten lenwa wi tsü chi nten.

⁴Kepaghenanye Khrista na Ayenwa tsü sa pi asakhen sadha, isanu anyi thowa na nondiya khe Anyiza tuwi meshonya thsüle kesalina.

Hangshakeya Tsüna Tsüdi Ghena

⁵ Ha Mosa na Ayenwa tsü kenie wina Anyiza tuwi meshon yaben kesa cüki zhü kechi: “Anyi thowa na Ayenwa na khi kechithu tsü nieten khe hang yaben.”

⁶ Isala Ntsawajüh na kenondi wina Anyiza tuwi meshonkeya cüki khi kebenwa tsüna ha; “No ketanla, ‘thowa na tang wi ki ben nu?’ tsüti nkeüla.” (tsüna Khrista ssi dugho le kesa).

⁷ “Nyelela, ‘thowa na ayyi cakhu wi du ben nu?’ isa nkeüla.” (tsüna keshü wina Khrista ssi keshhugho).

⁸ Tsüna hati khiben, “Anyiza ketsijüh tsüna no tetsaki ben, npang wi nu nleben wi ben” —tsüna kenondi jüh ithu pi kekhi tsü.

⁹ Keujüla no npang pi Jisu tsüna Apvüwa le khishi nu nleben wi Anyiza na keshü wi ma sa pi hang cüle kesa nondiya lethu, no hangsha yaben.

¹⁰ Kepaghenanye ithu na aleben pi nondi nu Anyiza tuwi meshon yaden, nu apang pi khishü nu hangsha yaden.

¹¹ Ntsawajüh na khiben, “Anyi kesü le kesü lela ma nondi ketenwa kejügheya thsü nben.”

¹² Hawa wi ha anyi tsüdila saghuben, kepaghenanye ciwi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu kepapa kesa mangla nmi. Anyiza na tsüdi miwi Apvüwa, nu ma keben kemihhi pi ma wi khie ketenthu tsüdi cü ntsa saden.

¹³ Ntsawajüh wi khi keben ti, “Anyi kesü le kesü lela Apvüwa wi kekiqa khie ketenwa hangsha yaben.”

¹⁴ Isala keujüla mathu na n-nondi lethu, khati nu ma wi kekiqa khieya mehai nu? Nu keujüla mathu na ketsijühwa tsü za meya lethu, mathu na khati nu nondiya mehai nu? Nu keujüla ketsijüh tsü pi nkichi lethu, mathu na khati nu tsü zaya mehai nu?

¹⁵ Nu keujüla nyilothu kesunshi nchi lethu, khati nu ketsijüh pi khichiya mehai nu? Ntsawajüh na khi keben ti, “Jühtheü Kemehaiwa sen kegho nyilothu ccü na khatila atsimehai nu!”

¹⁶ Isala tsüdila Jühtheü Kemehaiwa tsü ya meya. Isa na ma ketanla khitheng, “Apvüwa, thowa na ithu ketsijüh ha nondiya nu?”

¹⁷ Tsalina ketsijüh kekina wina kenondi ghoden, nu Khrista jüh pi kesansi wina ketsijüh ghoden.

¹⁸ Isala hi keüben: ntsakhiwa mathu na ketsijüh tsü za meya kwe? Mathu na tsü zayadha— kepaghenanye Ntsawajüh na khiben; “Mathu khwejü hhaiwa tsüna ayyi tsüdi wi wadha; mathu jühthu na ayyi ccügwenthu cudha.”

¹⁹ Kheneng hi keüben: Israel nyithu na chüshi meyala kwe? Mosa na ma ketanla atuwa sa tsü luneng; “Hi imizzatenti ntsawa nkenye kesü tsü senya nu inyithu

sa pi anyonghopvü thsüaden; nu hi kejüphon mizzatenti kesü ghenä inyithu sa pi aghepvü thsüaden.”

20 Nu Isa na tsü miwi kapvüshüsha nu khi, “Anyi hi bha nketenthu na hi muya, hi anyi hi keü nketenthu tuwi gho.”

21 Isala ma Israel ghenä khichi, “Ghanan thangthang hi ikwen chang pi ajüh nkeya nu nyu shun keten nyithu ssiyale sa.”

Romnyi 11

Anyiza na Israel Nanketizen

1 Tsalina hi keüben: Anyiza na ma nyithu meya mvula kwe? Tsüti nye le! Hi la Israel nyi kesü, Abraham shicü wi Benjamin mizza nyi kesü.

2 Anyiza na aghatsan wina kessikeya ma nyithu tsü meya mvula nsa. Nthu na Ntsawajüh wi Elijah na Anyiza wi Israel keshun jüh kekhi tsü khatile khiben khe chüben:

3 “Apvüwa, mathu na no wina kegho atusenjüh-kechüthu pathi nu no kekinyipenthu yasadha; hi ketan sadha nu mathu na hi la pathiale bhaden.”

4 Anyiza na mangwale ma lunengchi nu? “Hi Baal cenpvü nkekinyithu anyi hazar tagü pi ighena theng.”

5 Tsü makesü khili la: ciwi Anyiza na ma nanketizen wina kessikeya anyi keu ketan na ben.

6 Ma kessikeya tsüna ma nanketizen wina khe mathu kekuli miwi na nye. Kepaghenanye keujüla Anyiza na kessikeya tsüna anyithu kekuli miwi na lethu, ma nanketizen tsüna ntsakhiwa nanketizen nye.

7 Isathu, khati nu? Israel nyithu na mathu bha ketenwa tsü mu meyala. Isala Anyiza na kessikeya anyi akhang kizzakeu na tsü muya; nu kpathu na Anyiza keci wi tsü akhuna tecu wa.

8 Ntsawajüh na kekhi ti, “Anyiza na mathu leben nu kemeshen sa pi jeng thsüa; nansü kecu mathu na mu nu za meya.”

9 David na kekhi ti, “Mathu kemishu na aca ti mathu ghan keyawa sa; mathu ya khuli wa, mathu meten keyawa salo!

10 Mathu nyon ya jang nu pala nkemuwa sa; nu mathu na agükeccü wi matsü tsüdi wi ketizen sa thsülo.”

11 Isathu, hi keüben: Judah nyithu na accümeshü nu khuli wa yasa kwe? Tsüti nsa le! Mathu na kesami sa kesa ghenä hangshakeya na Judah nyi nkenyethu wi ghodha, nu Judah nyithu na mathu ghenä anyonsa thsüle kesalina.

¹²Judah nyithu kesami ghenä keben kemihhi sengho ayyi nyi cü, nu mathu aghamulen wi kahhatu ghenä keben kemihhi sengho Judah nyi nkenyethu cüa. Isalethu, Judah nyithu mabenla pi saghuya lethu, kemihhi khajula ji kayi ben nu!

Judah nyi nkenyethu Hangshakeya

¹³Hi khili nthu Judah nyi nkenyethu wi khiben: Hi Judah nyi nkenyethu ghenä apostel sa keben chu hi kekuli wi kapvüshüsha saden.

¹⁴Hi inyithu sa pi anyonghopvü thsüaden, isanu mathu pahan hangshayale kesalina.

¹⁵Kepaghenanye mathu meya mvula kesa wi ayyi nyi Anyiza ghinyithu tsü kemili pi ma pvüshangthu sayadha. Isalethu, mathu yaya lethu, khati saben nu? Tsüna keshü ghenä kahang saben.

¹⁶Keujüla amesa be atuwa tsü pi Anyiza cü lethu, amesa tsü mabenla ma ji sadha; nu keujüla achanton ma ghazan pi Anyiza cü lethu, ma cünathu la ma ji sadha.

¹⁷Noncca keten oliv ton cüna pahan pashüdhä, nu agheja ji oliv cüna sengho ciwi bhenki theng. Nthu Judah nyi nkenyethu na agheja ji oliv tsüti kesa, nu nthu na khili aghamulen wi kezü kahang wi Judah nyithu gweghe yaben.

¹⁸Tsalina nthu na kepashü cünathu ti kesathu tsü nkchichi sa yishü. Nthu na khati nu kapvüya mehai nu? Nthu na acüna kesü; nthu na aghazanthu kiqa nben; isala aghazanthu na nthu kiqaben.

¹⁹Isala nthu na ha khiben, “Anle, acünathu pashükea tsüna hi pi ciwi bhenki le kesalina.”

²⁰Tsüna ntsakhiwa. Mathu na nkenondi ghenä pashüa, nu nthu na kenondi ghenä ciwi ben. Isala tsü ghenä nkapvüla nu messi yalo.

²¹Anyiza na Judah nyithu, acüna tsentsathu ti kesa tsü lela nheila; nthu kemeshen ma nthu hei cübenle ben kwe?

²²Ha wi ithu na Anyiza na khatila ccapeyi nu mayen khang khe muyaben. Ma khuli wa kesathu tuwi mayen khang, isala nthu tuwi tsü ccapeyi — keujüla nthu na ma keccaketssü wi benkiya lethu. Isala keujüla nthu na tsüti nsa lethu, nthu la pashü piaben.

²³Nu keujüla Judah nyithu na mathu nkenondi tsü teshi lethu, mathu pi kheni mathu pen wi tsü chi neng shaben; kepaghenanye Anyiza na tsüti saya mehai.

²⁴Nthu Judah nyi nkenyethu, agheja oliv cünathu ti kesa tsü pashü sengho nthu ton nkenye noncca keten oliv ton wi bhenki theng. Judah nyithu na noncca

keten oliv ton tsüti, nu Anyiza ghenä acüna pashü kesathu tsü pi mathu ton wi chi nengle kesa na lekete.

Anyiza Nanketizen Na Tsüdi Miwi Keben

²⁵Icünnyuthu, ciwi atsentsa kekuthi kesü na ben, nu hi nthu yala tsü chüya thsü mvuben; nthu na tsü chüya lethu, nthu na metsa ntsawa le nmeshenla ben. Israel nyi lebenkedhu tsüna anuphan ben nben; isala tsüna Judah nyi nkenyethu tsüdila Anyiza wi npi keghe chu benben.

²⁶Nu hati nu Israel nyi tsüdila hangsha yaben. Ntsawajüh na khiben, “Hangshawa na Zion wina ghoden, nu Jakob shicübvüghathu miwi gheshighena tsüdi khupiaben.

²⁷Hi mathu kesamithu khupi kesa seng wi mathu ssinu cenkethenjüh kesü saben.”

²⁸Mathu na Jühtheü Kemehaiwa meya mvula kesalina nthu Judah nyi nkenyethu ghenä Judah nyithu na Anyiza ghinyithu saben. Isala Anyiza na kessikeya ghenä lethu mathu na mathu bamyithu ghenä Anyiza pvüshangthu.

²⁹Kepaghenanye Anyiza na ma thowa kessiya nu sawegü pi cüten khe tsü cüki ghenä ma kemeshen kemili nten.

³⁰Nthu Judah nyi nkenyethu ghenä tsü, nthu na kheni Anyiza jüh nkinala gho, isala khilitsü Judah nyithu na ajüh nkeya ghenä nthu na Anyiza nanketizen muyadha.

³¹Tsü makesü, nthu na nanketizen mukeya ghenä Judah nyithu na khili Anyiza nanketizen muyale kesalina mathu la khili Anyiza jüh nkinala ben.

³²Kepaghenanye Anyiza na anyi tsüdi pi ajüh nkeya tssüzüthu sa thsü theng, isanu ma nanketizen pi mathu tsüdila ccücale kesalina.

Keseng Pi Anyiza Kecü

³³Anyiza keban keben na khatila di nu! Ma kemetsa nu palakechü na khatila dhu nu! Thowa na ma kemeshenthu tsü khimethaya mehai nu? Thowa na ma lenthu tsü chüshiya mehai nu?

³⁴Ntsawajüh na kekhi ti, “Thowa na Apvüwa kemeshen tsü chüben nu? Thowa na ma sansiya mehai nu?”

³⁵Thowa na ma wi pala mu nengyale kesa ghenä pi ma cüten nu?”

³⁶Kepaghenanye ma pala tsüdila sachi, nu pala tsüdila ma wina nu ma ghenä hangben. Anuphanla Anyiza nyanthang keyawa salo! Amen.

Romnyi 12

Anyiza Kekulikesa wi Kahang

- ¹Tsalina icünyuthu, Anyiza nanketizen na di ntsa kesalina hi nthu wi khieben: Nthu ketanla nthu pi kahang hhansha sa pi Anyiza cülo, ma kekuli ghena satemethachi, nu ma kenenwa satenlo. Hawa ha atsentsa kekinyi nthu na nsathu yishü.
- ²Nthu ayyi ha wi kahangyen ti nsala, isala nthu kemeshen ketheü kesa wina Anyiza yala nthu kahang sa pi kemilitha sa thsülo. Isathu nthu na Anyiza kemeshenwa, mangwa na mehai nu ma kenenwa nu mehai cencu khe tsü chüyaben
- ³Nu Anyiza nanketizen pi hi kecü ghena hi nthu tsüdi wi khiben: Nthu ketanla nthu meshen pi misi ntsa nsa lalo. Isala Anyiza na kenondi pi nthu meshu kesüsü cü ketheng qei wina sati nmeshenthu yishü.
- ⁴Ithu gwo kesü wi alen kepapa kesa kejonla ben, nu alen hathu tsüdila kepapa kekuli na ben.
- ⁵Tsü makesü, ithu na kejon lela Khrista wi tsü ithu na agwo kesütan, nu agwo kesü wi alen kepapa keben tsüti ithu tsüdila khokho kizanghuli pvüben.
- ⁶Tsalina Anyiza na nanketizen pi ithu kecü tsü kenie wina ithu aju kepapa tsü senten na. Keujüla ithu ju tsüna Anyiza ketsijüh kekhi lethu, ithu kenondi qei wina tsü kesa-u;
- ⁷keujüla tsüna nyu kekuli kesa lethu, ithu na nyu kekuli kesa-u; keujüla tsüna nyu kesansi lethu, ithu na nyu kesansi-u;
- ⁸keujüla tsüna nyu kechü-kenong kesa lethu, ithu na tsüti kesa-u. Thowa na pala pi nyu cüten khe mohho ntsa pi kecü-u; thowa na kekhang senben khe apiketsü sa kekuli-u; thowa na nyu tuwi ccatssüten khe anonghethi kesa-u.
- ⁹Nanketizen tsüna leben tsentsa nsathu yishü. Nkemehaiwa nanmeghü nu kemehaiwa tsü ghansenya.
- ¹⁰Khristanyi yen wina khokho ketizenliya, nu khokho nyuwakeküli tenlo.
- ¹¹N-nontssüla nu apiketsü sa kuli. Nleben tsüdi pi Apvüwa kekuli sa tenlo.
- ¹²Kenondi wi anonghethi sa, agükeccü wi kethankehiya, nu matsü tsüdi wi kekhe sa tenlo.
- ¹³Nthu keben pi Khristanyi kahhatuthu gishü sen, nu nthu jjen wi kijünyu thu ssiyalo.
- ¹⁴Anyiza wi sawegü pi nthu meten-mesha ketenthu cülo khie - anle, nkishencüla nu sawegü pi cülo.
- ¹⁵Anonghe ketenthu gweghe anonghe, nu qai ketenthu gweghe qailo.

¹⁶ Nthu jawi ajühjja meceqe hanglo. Nkapvüla, isala anyi ma satemeni ketenthu ssinu apvüshang sa. Nthu ketanla nthu metsa benle nmeshenla.

¹⁷ Keujüla nyu nthu tuwi nkemehai sa lethu, ma wi nkemehai nsa nengla. Anyi tsüdila mehaile kesawa tsü sa tenlo.

¹⁸ Nthu saya kemehai chu anyi tsüdi ssinu kecca wi hanglo.

¹⁹ Ipvüshangthu, khiela ajukhi meyala, isala Anyiza lebenkekha ya tsü sa thsülo. Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben. “Apvüwa na khiben, hi ajukhi yaden, nu akutimen pi cüden.”

²⁰ Ntsawajüh na hati khineng ben, “Keujüla nghinyi na ghama ben lethu, ma ghanja cü; nu ma dighe ben lethu, ma ya jüya thsülo. kepaghenanye no tsüti kesa wina ma sa pi jühewa thsüaben.”

²¹ Nkemehai yala nmiwi nkhang thsüla; isala kemehai sen nu nkemehai miwi khang yalo.

Romnyi 13

Kidhan Kekhang kesenthu Tuwi Kekuli

¹ Anyi tsüdila kidhan wi kekhang kesenthu jüh nkinathu yishü. Kepaghenanye Anyiza nkenye tsü thola kedi saya nben, nu kedikesa tsüna Anyiza na khuchi.

² Tsalina anyi thowa na kedisa kebenwa shunten khe Anyiza na khukechi ahza tsü shunben; nu thowa na tsüti saten khe ma ketanla kemeten-kemesha sen nu ma miwi gho yaben.

³ Kepaghenanye anyi kemehai kuli ketenthu nyela nkemehai kuli ketenthu na kekhang sen kebenthu tsü messiden. Nthu na anyi kekhang kesenwa tsü nmessila mvu ben kwe? Isalethu, kemehaiwa kulilo, ma nthu seng ben na,

⁴ kepaghenanye ma Anyiza maghawa nu nthu ghena kemehaiwa kuliben. Isala keujüla nthu na nkemehai kuli lethu, ma messiyalo, kepaghenanye ma nthu meten cü keten kekhang tsüna ntsakhiwa. Ma Anyiza maghawa nu Anyiza wi kemeten-kemesha tsü sengho nkemehai kuli ketenthu miwi chiden.

⁵ Anyiza wi kemeten-kemesha ghena ketan nye, isala kemeshen kemetha ghena la, nthu na ha jügi ghena kekhang kesenthu jüh nkinathu yishü.

⁶ Ha jügi ghena nthu khajana la pi cüben, kepaghenanye kekhang kesenthu na mathu kekuli tsü sacenchi lethu, mathu na Anyiza kekuli tsü saben.

⁷ Tsalina nthu pi kecü-u wi pi cülo; nthu ghena nu nthu keben ghena la khajana pi cü, nu nyuwakekü pi mathu tsüdila ccücalo.

Kesü Kesü Tuwi Kekuli-u

⁸Anyi kesü men la npvüla, isala khokho ketizenli tenlo; kepaghenanye thowa na nyu tizenten khe ma Ayenwa tsü nieben.

⁹Ayengkukechithu wi “Nqhezala; nyu npathila; n-ghanfüla; nyu ji ntepaghala” —hathu ha tsüdi, nu kepathu la pi ayengkukechi kesü wi saghuben, “No ketanla no ketizen ti njenshüjenphon tizenyalo.”

¹⁰Keujüla nthu nyu tizenten lethu, nthu na khiela ma tuwi sazzi nben; tsalina ketizen tsüna Ayenwa mabenla nie keten tsü.

¹¹Nthu na ha nsathu yishü, kepaghenanye nthu jencan keshagha matsü na nthu wi ghodha kesa nthu na chüben. Kepadhenanye ithu hangshaya keten matsüwa hana kheni ithu nondi tegü miwi khiliwa tetsaki bendha.

¹²Aghaja cen wa tendha, nu aghanan tetsaki bendha. Ithu kejang kekuli sa keten tsü teshi nu kewegü wi ssi kesalile aghitsanqai pvüya nalo.

¹³Aghanan kewegü wi hang ketenthu ti ithu yencüki mehaitü saya nalo — pongca-pongqhe nyelela adina nsala, kahang nkemetha nyelela ayen nkemehai nsala; kitagha nyelela anyonghopvü nsala.

¹⁴Isala Apvüwa Jisu Khrista wi aghitsanqaithu khuya, nthu kesami yencüki nu asajjü kesa mvuwa tsü teshi yilo.

Romnyi 14

Nyu Kesami Nbhala

¹Anonkeghe sa kenondi wi nkekhang nyi tsü ssiya, isala ma kemeshenwa tsü ssinu nkeccücanlila.

²Anyi kesü ma kenondi ghenala tsüdi dsaden, isala ma kenondi nkezüwa na aghang-wenjja ketan dsaden.

³Anyi pala tsüdila dsa ketenwa na anyi aghang-wenjja ketan dsa ketenwa nkchichi nsala, nu aghang-wenjja ketan dsa ketenwa la pala tsüdi dsa ketenwa nmeshensala, kepaghenanye Anyiza na ma yayadha.

⁴Nthu na thowa lenu nyu kepa wi maghawa kesami bhaten nu? Tsüna ma mehaiya le ncenla lela ma Pvüwa ketanla sädhe ben. Nu ma mehai yaben, kepaghenanye Apvüwa na ma sa pi mehai thsüya mehai.

⁵Anyi kesü na ghanan kesü pi ghanan kepa miwi mechanki le meshenden, nu anyi kepa na ghanan tsüdila makesü le meshenden. Anyi kesüsü ma ketanla ma kemeshen tsü ghansen khvu benyalo.

⁶Thowa ghanan kesü meshen pi mehai ntsa saten khe ma Apvüwa kinyikü wina tsüti satenlo; thowa na pala tsüdila dsaten khe ma Apvüwa kinyikü wina tsüti satenlo, kepaghenanye ma kedsakejjü ghenala keseng pi Anyiza cüden. Thowa

pala pahan ndsa mvuten khe ma Apvüwa kinyikü wina tsüti saden, nu ma keseng pi Anyiza cütenlo.

⁷Kepaghenanye ithu thola ma ketanla ma ghenä ketan hang nten, nu thola ma ketanla ma ghenä shü nten.

⁸Keujüla ithu na hang lela tsüna Apvüwa ghenä hangben, nu shü lela tsüna Apvüwa ghenä shüaben. Tsalina ithu na shü le hang lela Apvüwa ji sadha.

⁹Kepaghenanye Khrista na keshü nu kahang wi lela Apvüwa sale kesalina ma shü nu hangneng-shagha.

¹⁰Tsalina nthu aghang-wenjja ketan dsa ketenthu — mangkesa ncünyuwa meshensaten nu? Nu nthu pala tsüdila dsa ketenthu — mangkesa na ncünyuwa nkchichi saten nu? Ithu tsüdila Anyiza jühkekaghakhi tuwi ngan benle.

¹¹Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Apvüwa na khi, hi hang keben tsüti tsüdila ituwi akhhutsüben, nu tsüdila hi Anyiza le khishiben.”

¹²Tsalina ithu tsüdila Anyiza tuwi papa kekuli cüki tsü khiben.

Ncünyuwa sa pi Nkhuli Thsüla

¹³Isalethu, ithu khokho nkemeshensali la nalo. Isala no khiela pala katsüha lela kuli pi ncünyuwa ccümeshü nyelela kesami wi khulidu thsü yishü.

¹⁴Hi Apvüwa Jisu wi keben ghenä hi kemeshen tsü kedsakejjü ha mangla nkemetha nmi kesa chütiben, isala keujüla anyi kesü na kedsakejjü pahan na nmetha le meshen lethu, tsüna ma ghenä nmetha.

¹⁵Keujüla no pala pahan kedsakejjü ghenä ncünyuwa ccümeshü lethu, no nanketizen wi nkuli ladha. No kedsakejjü pahan tsü kedsajjü ghenä Khrista na ma ghenä shü ketheng ncünyuwa tsü meyasä lalo.

¹⁶No metha le kesawa tsü nyu yala nkhisä thsü lalo.

¹⁷Kepaghenanye Anyiza Kadiyyi tsüna kedsa nu kejjü ghenä nye, isala ketsatan, kecca, nu anonkeghe Kemetha Ghamu na khuchi keten tsü.

¹⁸Thowa na hati nu Khrista kekuli saten khe ma Anyiza kaghali pvüya nu anyi kenen la sayaden.

¹⁹Tsalina ithu na keshüthangla kecca sengho nu khokho satezüya kesa kekulithu tsü nmitsüthu yishü.

²⁰Kedsakejjü ghenä Anyiza kekuliwa tsü meyasala. Kedsakejjü tsüdila dsajjüya mehai, isala katsüha lela kedsajjü ghenä nyu sa pi kesami wi khulidu thsü lethu, tsüna kesazzi.

²¹Kemeshon ntsawa na asa ndsala, kisengtssü njjüla, nu ncünyu sa pi khuli thsüa kesa kekuli tsü nsala.

²²No ha jjuigi ghenana kenondiwa tsü pi Anyiza nshinyi jüwi thengya. Anyi thowa na ma kekuli wi meshon le meshen nu ma ketanla ma nmeshensala saya khe kemihhi ntsawa!

²³Isala keujüla ma kesütu nu dsa lethu, Anyiza na ma meshensa den, kepaghenanye ma kekuliwa tsüna kenondi miwi na nye. Nu katsüha lela kenondi miwi nkenye tsü tsüna kesami.

Romnyi 15

No Ketanla No nyela Nyu Kenenwa sa

¹Ithu kenondi wi kezüthu na nkezüthu khhi pvüqa kecü-u. Ithu ketanla ithu kenen nsala.

²Tsüti kesawa nye ithu tsüdila ithu cünyuthu kenondi satezü cüle kesalina mathu kenen sa nu mathu ghenana kemehaiwa kesa-u.

³Kepaghenanye Khrista na ma ketanla ma kenenwa nsa, isala Ntsawajüh na khiben, "Nyu no kekimenni jüh tsüna imiwi ghodha."

⁴Ntsawajüh wi zhüketheng tsüdila ithu kesansi ghenana zhütheng, tsüna Ntsawajüh na pi kecü lebenkesie nu kechü-kenong tsü wina ithu kenondi benya thsüle kesalina.

⁵Anyiza, lebenkesie nu kechü-kenong bvüwa na Jisu Khrista tsütsonca tsü kenie wina nthu kiqa pi nthu jawi tsü makesü ben keyawa salo,

⁶isanu nthu tsüdila ahhai kesütan sala ithu Pvüwa Jisu Khrista Bawa nu Anyiza sengya thsüle kesalina.

Jühtheü Kemehaiwa Judah nyi Nkenyethu wi kewa

⁷Khrista na nthu ssiya kesa tsüti Anyiza nyankethang ghenana nthu la khokho ssiyalo.

⁸Kepaghenanye hi nthu kizaben, Khrista kahang wi Judah nyithu mithon wina kekuli tsüna Anyiza na jühtsentsa sala kheni mathu bamyithu wi khishi kethengthu tsü sacendha kesa pi ccüca,

⁹nu Judah nyi nkenyethu lela kiqa pi Anyiza nanketizen tsü seng thsüle kesalina. Ntsawajüh na kekhi ti, "Tsalina hi Judah nyi nkenyethu jawi no seng den; hi n-nyan keseng khwi saden."

¹⁰Tsüna kheneng hati khiben, "Judah nyi nkenyethu, Anyiza nyithu gweghe anonghe yalo!"

¹¹Kheneng khi, "Judah nyi nkenyethu, tsüdila Anyiza senglo; anyithu tsüdila, ma senglo!"

¹² Kheneng Isa na khiben, “Jesse shicübvügha kesü na shhughoben; ma ghola Judah nyi nkenyethu miwi kekhang senben, nu mathu na mathu kenondi pi ma miwi chiben.”

¹³ Anyiza, kenondi bvüwa na nthu ma kenondi ghenana anonkeghe nu kecca pi nthu tsüdi pong kecüwa salo, isanu Kemetha Ghamu kekhang wina nthu kenondi yala shigü kayi waya thsüle kesalina.

Paul Na Kapvüshüsha nu Kezhü Jjügi

¹⁴ Icünyuthu, hi nthu na kemehai pi pong pvü, nthu na palakechü ben, nu nthu khokho kesansiliya mehaile kesa chütiben.

¹⁵ Isala hi ha zhükechi wi ajjügi pahan wi kapvüshüsha sa nu pi nthu kiza neng chi theng. Hi kapvüshüsha kesawa ha Anyiza na pi hi kecü,

¹⁶ tsüna hi ya Jisu Khrista magha kesü sala Judah nyi nkenyethu ghenana kuli thsüben. Hi keqhaikedi kesü ti kuli nu Anyiza wi Jühtheü Kemehaiwa pi sansi, isanu Judah nyi nkenyethu ya kekinyi kesü ti sa nu Kemetha Ghamu wina satemetha pi Anyiza wi chi nu yaya kemehai saya thsüle kesalina.

¹⁷ Isathu, hi Jisu Khrista wina hi Anyiza kekuli ghenana kapvüya mehai.

¹⁸ Khrista na hi wina kuli kechi Judah nyi nkenyethu ssi wa Anyiza jüh kinaya thsü kesa cüki tsü ketan pi hi kapvüshüsha nu khiya mehai. Ma ajüh nu kekulithu wina,

¹⁹ azensu nu amankesathu kekhang wina nu Anyiza Ghamu kekhang wina ha sachidha. Tsalina hi Jerusalem wina Ilurikum wi wa keten chuli Khrista cüki Jühtheü Kemehaiwa tsü pi nyu sansi.

²⁰ Hi kaghangwa na nyu magi kedegü ketheng miwi tsü nsale kesalina hi keshüthangla Khrista cüki npi zakeya pen wi tsü Jühtheü Kemehaiwa pi thangchile saden.

²¹ Ntsawajüh na kekhi ti, “Ma cüki pi npi kekizathu na muyaben, nu npi zakeyathu na chüshi yaben.”

Paul na Rom Hhainan Walekesa

²² Ha jjügi ghenana hi matsü kejon tughula nthu wi ghole kesa kijü ghodha.

²³ Hi ayyi he wi hi kekuli sacendha nu hi amapi kejon wila gho nthu ghangchi mvuthi sagho ben,

²⁴ hi tsüti saya benle nondiben. Hi Spain wi kewalen sala nthu hhainan chiden, nu matsü keu nthu gweghe keben seng wi ciwi wale kesalina nthu ya hi kiqachi thsü mvuben.

²⁵ Isala hi khili Jerusalem wi Anyiza nyithu kekuli ghenana ciwi waden.

²⁶Kepaghenanye Macedonia nu Akhaya wi kemehuthu na anonghethi nu keben khuchi pi Jerusalem wi Anyiza nyi kahhatuthu kiqaben.

²⁷Mathu ketanla hati sale kesa sūdheya, isala ntsakhiwa mathu na kehhatuthu kekiqa-ule. Kepaghenanye Judah nyithu na aghamulen wi kemihhi pi Judah nyi nkenyethu gweghe gishü keya ghena Judah nyi nkenyethu la ayyi wi kemihhi mukeya tsü pi Judah nyithu gweghe gishü keya-ule.

²⁸Tsalina hi kekuli ha sacen nu mathu ghena apisa saghukechi ha pi mathu kecü seng wi hi Spain wi kewalen sala nthu hhainan chiben.

²⁹Hi nthu wi gho lethu, Khrista wi kemihhi pongkemeni sa sen nu nthu wi ghoten kesa hi chüben.

³⁰Icünnyuthu, hi ithu Pväwa Jisu Khrista nu Aghamu na khuchi keten nanketizen wina nthu wi khieben; hi gweghe nu Anyiza wi ighena kekhie sa ntsa sa cülo.

³¹Judea wi nkenondithu kwen wi hi hangshaya nu Jerusalem wi Anyiza nyithu yala hi kekuli ha yaya thsüle kesalina kekhie salo.

³²Tsalina hi inonghe ntsa nu nthu wi ghoden, Anyiza kemeshen lethu, hi nthu hhainan kechi wi hanha neng yaben.

³³Anyiza, ithu ghena kecca bvüwa yala nthu tsüdi ssiben keyawa salo. Amen.

Romnyi 16

Shalom Pi Nyu Kecü

¹Hi ithu tssüggüwa Foebe Kenkrea wi kemehu kekuli sa ketenwa ha anyi kemehai le kesa pi nthu wi kizaben.

²Anyiza nyithu na kesa-u tsüti Apväwa nyan wina ma ssiya nu ma nthu wi nsenthu keyishü tsüdi pi ma cülo, kepaghenanye ma anyi kejon pvüshang kemehai kesü nu ighena la mehai.

³Hi shalom pi hi gweghe Jisu Khrista kekuli kesa nyi Priskilla nu Aquila manyi cüben.

⁴Manyi ighena keshü la nmessila kuli. Hi ketan nyela Judah nyi nkenye kemehuthu tsüdila keseng pi manyi cüben.

⁵Shalom pi manyi jjen wi kemetuli keten kemehu la cüben. Shalom pi Asia yyi wi anyi Khrista nondi tegü keyawa ipvüshangwa Epaeneta cüben.

⁶Shalom pi nthu ghena apiketsü sa kekuliwa Maria cüben.

⁷Shalom pi hi Judah nyi hi gweghe atssüzü kesa keni Andronika nu Junia cüben; apostelthu jawi mehairsü manyi cüki chüben, manyi na itu wi Khristanyi saya.

⁸Hi shalom pi Apväwa wi ipvüshangwa Ampliata cüben;

- ⁹Shalom pi ithu gweghe Khrista kekuli kesawa Urbana, nu ipvüshangwa Stakhi manyi cüben;
- ¹⁰Shalom pi Khrista tizen ntsa keghowa Apelle cüben; Shalom pi Aristobula theghi tsüdila cüben.
- ¹¹Shalom pi hi Judah nyi kesü Heridion, nu Narkissa theghi wi Khristanyi cünyuwa cüben.
- ¹²Hi shalom pi Apvüwa kekuli sa keten keni Trifaena nu Trifosa manyi nu Apvüwa kekuli sa ntsa kechiwa ipvüshangwa Persi cüben.
- ¹³Hi shalom pi Apvüwa kekuli kesa wi kemechan ntsawa Rufu nu ma jja keshüthangla hi pi ma tsa ti sa ketenwa manyi cüben.
- ¹⁴Hi shalom pi Asunkrita, Flegon, Herme, Patroba, Herma, nu mathu gweghe keben Khristanyi cünyuthu tsüdila cüben.
- ¹⁵Shalom pi Filologa nu Julia, Nerea nu ma tssüggüwa, nu Olimpa nu mathu gweghe keben Anyiza nyithu tsüdila cüben.
- ¹⁶Kemetha kekimangli wina shalom pi khokho cütenlo. Khrista kemehuthu tsüdila shalom pi nthu cüben.

Kecükegwethu Sakhen

- ¹⁷Icünyuthu, hi nthu kizaben: anyi nyu pvükhhi-pvüsa nu nyu kenondi yasa, nu nthu na yayakesa kesansijüh tsü shun ketenthu ghen kiden-kesha yalo. Mathu ngweghe lalo.
- ¹⁸Kepaghenanye anyi tsüti sa ketenthu tsüna ithu Pvüwa Khrista kekuli nyela mathu kesa mvu tsü saden. Mathu ajüh tsikemehai nu ajühkhi kemehai wina anyi mangla nkechüthu mechuden.
- ¹⁹Anyi tsüdila nthu na Jühtheü Kemehai kaghali cüki zayadha, nu hi ha ghen inonghe ben. Isala hi nthu yala kemehaiwa wi metsashhu nu nkemehaiwa wi mangla nkechü ti saben thsü mvuben.
- ²⁰Nu Anyiza, ithu kecca bvüwa na wan nthu ccü wi Satan cücha cüben. Ithu Pvüwa Jisu nanketizen yala nthu ssiben keyawa salo.
- ²¹Hi gweghe kekuli sa ketenwa Timothy; nu ithu Judah nyithu Lusía, Jason, nu Sosipater hathu na shalom pi nthu cüben.
- ²²Hi, Tertia, ha zhükechiwa na Khristanyi shalom pi nthu cüben.
- ²³Ijjen pvüwa Gaya, ma jjen wi kemehu kemetuli ketenwa na shalom pi nthu cüben; Anyunuti wi keben kesenwa Erasta, nu ithu cünyuwa Quarta manyi na nthu shalom saben.

²⁴Ithu Pväwa Jisu Khrista nanketizen yala nthu tsüdila ssiben keyawa salo. Amen.

Asakhenwa Keseng Kekhie

²⁵Ithu anyankethang pi Anyiza cü nalo! Hi Jisu Khrista cüki Jühtheü Kemehaiwa pi nthu kesansi, nu kheni tsüwi pi kesiela kuthi kegho pi ccücakechi atsentsawa tsü kenie wina Anyiza na nthu sa pi nthu kenondi wi zükeqhe ngan thsüya mehai.

²⁶Isala khilitsü, atusenjuh- kechüthu na zhükethengthu nu anuphan Nyiza na khi kechi wina atsentsawa tsü sen shhugho mizzatentithu tsüdi chüya thsüdha, isanu tsüdila nondi nu nieya thsüle kesalina.

²⁷Tsüdi miwi la kemetsawa Anyiza ketan, Jisu Khrista wina anuphan nyanthangkeyawa salo! Amen.

1 Korinthnyi

1 Korinthnyi 1

¹Jisu Khrista ghen a postel kesü salo Anyiza na ci keyawa Paul nu ithu cünyuwa Sosthenge wina kesun pi

²Kor rinth wi Anyiza kemehu wi, ci pi Anyiza kemetha nyi saya kesathu tsüdi, Jisu Khrista wina ma ji saya kesathu, kahe wi anyi tsüdila gweghe nu mathu nu ithu Pväwa, Apväwa Jisu Khrista kinyi ketenthu wi kechi:

³Ithu Ba Anyiza nu Apväwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Khrista wi Kemihhithu

⁴Anyiza na Jisu Khrista wina nanketizen pi nthu kecü ghen hi keshüthangla keseng pi ma cü benden.

⁵Kepaghenanye nthu na Khrista gweghe keya wina pala tsüdi wi keban sayadha, tsüna nthu jühkekhi nu palakechü tsüdila saghuben.

⁶Khrista cüki ketsijüh tsüna nthu wi zükeqhe benya kesalina

⁷nthu na ithu Pväwa Jisu Khrista kegho hie keben wi nthu kemihhi kesüla mu meyala nsa.

⁸Ma nthu noncca sen wa asakhen tsathang cu cüben tsüna ithu Pväwa Jisu Khrista tsathang wi nthu kesami nben thsüle kesalina.

⁹Kenondi qowa Anyiza na nthu ci pi ma Tsawa Jisu Khrista ithu Pväwa wi chiyadha.

Kemehu wi Gishü Kepapakesa

¹⁰Icünyuthu, hi ithu Pväwa Jisu Khrista nyan wina nthu wi khieben: nthu tsüdila ajühjja keyali nu nthu jawi gishü kepapa nsa lalo; isala nthu saghula kemeshen kesütan nu aleben kesütan sabenlo.

¹¹Kepaghenanye icünyuthu, nthu jawi sashü na kitagha benle kesa Khloe theghi wi anyi pahan na hi kiza.

¹²Hi khi kebenwa na nthu jawi khokho kepapa khiben: Kesü na “Hi Paul nieden” khi; kepawa na “Hi Apollo nieden” khi; kepawa na “Hi Pitor nieden” khi; nu kepa na “Hi Khrista nieden” khiben.

¹³Khrista tsü gishü pi akhang kepapa saben man! Paul na nthu ghen a kross miwi shü kwe? Nthu na Paul nyan wina baptaiz saya kwe?

¹⁴Hi Krispa nu Gaiya manyi ketan khe nthu thola pi baptaiz nkesa ghen a Anyiza seng ben.

¹⁵Tsalina nthu thola inyan wina baptaiz sayale khiya nben.

¹⁶(Anle, hi Stefana theghi la pi baptaiz sacüle, isala nthu thola pi baptaiz sala nye khe nchüladha.)

¹⁷Kepaghenanye Khrista na hi nyu baptaiz salo kesa ghenana kesun nchi. Khrista na kross miwi keshü kekhang tsü meyasa thsüle kesalina hi anyi kemetsa jüh tsü nsenla Jühtheü Kemehaiwa tsü pi nyu kizalo kesa ghenana hi kesunchi.

Khrista na Anyiza wi kekhangwa nu Kemetsawa

¹⁸Kepaghenanye Khrista na kross miwi keshü cüki ketsijüh hana dedi kebenthu tuwi kejüphon jüh, isala ithu hangshaya kebenthu tuwi tsü hana Anyiza kekhang.

¹⁹Ntsawajüh na khiben, “Hi kemetsathu kemetsa tsü yasa cüden, nu palakechüthu chüshikeya tsü pi ma men nkemi sa cüden.”

²⁰Isathu, kemetsawa tsü khie nu? Palakechüwa tsü khie nu? Ayyi he wi ajühkhi kemehaiwa khie nu? Anyiza na ayyi he wi kemetsa tsüna kejüphon le kesa pi ccücadha!

²¹Kepaghenanye Anyiza na ma kemetsa wina ayyi nyithu na mathu kemetsa sen nu ma chüya nben sadha. Tsüti kesawa nyela, ikhang na pi sansi keten ketsijüh pi “kejüphon jüh” le khi ketenwa ha kenondithu na hangsha yaben kesa Anyiza na südhedha.

²²Judah nyithu na chüyale kesa ghenana azensuthu tsü bha, nu Grik nyithu na kemetsa tsü ghang.

²³Isala ikhang na Khrista kross miwi keshü cüki ketsijüh Judah nyithu ccükemeshüwa nu Grik nyithu ghenana kejüphon jüh tsü pi thangchiden;

²⁴isala Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu la Anyiza na ciya kesathu ghenana tsü ketsijüh hana Khrista, Anyiza kekhang nu Anyiza kemetsa tsü le!

²⁵Kepaghenanye Anyiza wi kejüphon tsüna ayyi nyi kemetsa miwi metsaki, nu Anyiza wi nkekhang tsüna ayyi nyi kezü miwi züki.

²⁶Icünnyuthu, Anyiza na khati kesa wi nthu ciya khe meshen chilo. Ayyi nyi kahang kenie wi tsü nthu keu ketan na kemetsa nyi, kekhang nyi, nu atheghi kemehai nyi.

²⁷Anyiza na ayyi wi kemetsathu kejügheya thsüle kesalina kejüphonthu kessiya, nu ayyi wi kekhangthu kejügheya thsüle kesalina nkekhangthu kessiya.

²⁸Ma ayyi nyi na pi kemechan ntsa meshen keten tsü yasa cüle kesalina ayyi nyi na nkichi nu n-nyuwa nu pi ma men nkemi sa ketenthu kessiya.

²⁹Ha ma jügi anyi kesütanla Anyiza tuwi kapvüya nben.

³⁰Isala Anyiza na nthu sa pi Jisu Khrista wi benya thsü, nu Anyiza na Khrista sa pi ithu ghenana kemetsawa, ketsatanwa, satekemethawa, nu khushikeyawa sa thsüda.

³¹Tsalina Ntsawajüh na kekhi ti, “Anyi thowa na kapvüten khe Apvüwa ghenana kapvü thsülo.”

1 Korinthnyi 2

Jisu pi Kross miwi Kejen Ketsijüh

¹Icünüyuthu, hi kemetsa nu ajühkhi kemehai sen nu Anyiza cüki kekuthi tsentsawa tsü khile kesa ghenana nthu wi nghole!

²Kepaghenanye hi nthu jawi keben wi Jisu Khrista nu ma pi kross miwi kejen cüki ketan khe kepa wi mangla chüyale nsa.

³Tsalina hi kekhang nmila messi pi kedheggü sen nu nthu jawi gho,

⁴nu hi kesansijüh nu ketsijühthu tsüna anyi kemetsa jüh wina nye, isala Anyiza Ghamu kekhang keben chüti kesa pi ccüca chi.

⁵Tsalina nthu kenondi na anyi kemetsa miwi nyela Anyiza kekhang miwi ben.

Anyiza Kemetsa

⁶Isala hi aghamulen wi kezügüthu wi ketan kemetsa jüh khiden. Kemetsa jüh hana ayyi nyi kemetsa nyelela ayyi ha wi kekhang kesenthu kekhang — mathu kekhang bhatagha ketan kekhangwa tsü nye.

⁷Hi kemetsa jüh pi kekhi tsüna Anyiza wi kekuthi kemetsa pi anyi tuwi kuthi ketheng, isala ayyi npi kesachi wina Anyiza na ithu nyankethang ghenana kiden ketheng tsüle.

⁸Ayyi ha wi kekhang kesenthu kesütanla kemetsa hawa ha nchü. Keujüla mathu ha chü lethu mathu na Apvüwa nyankethangwa tsü pi kross miwi jen nkesa.

⁹Isala Ntsawajüh na kekhi tsüti, “Anyi thola mu nu za nketen, nu anyi thola aleben pi meshenya nketen, ha Anyiza na ma tizen ketenthu ghenana kiden ketheng tsü.”

¹⁰Isala Anyiza na ma Ghamu wina kekuthi tsü sa pi ithu ya chüya thsü. Kepaghenanye Aghamu tsüna pala tsüdila, Anyiza kemeshen kedhu tsü lela bhashiyaden.

¹¹Anyi kesü ghamu ma non wi kebenwa tsü ketan ma cüki tsüdi chüben; tsü makesü Anyiza Ghamu ketan Anyiza cüki tsüdi chüben.

¹²Ithu na ayyi hawa wi ghamu mu meya, isala Anyiza na pi ithu kecü tsüdila chüya thsüle kesalina Anyiza na kesun kechi Aghamu tsü muyadha.

¹³Tsalina ikhang na ajüh ha anyi kemetsa pi kesansijüh wina khi nben, isala Aghamu na pi kesansijüh wina khiben, ikhang na aghamulen wi atsentsawa tsü khi pi Aghamu kepvüthu kizaden.

¹⁴Anyi thowa na Aghamu npvü khe Anyiza Ghamu ju khukechithu tsü yaya nten. Anyi tsüti kesawa na ntsakhiwa tsüthu chüshiya nben; tsüthu na ma ghena kejüphon jüh, kepaghenanye tsüthu men keben tsüna aghamulen wi ketan ghan-nanya mehai.

¹⁵Isala anyi thowa na Aghamu pvüten khe pala tsüdi men keben tsü ghanya mehai, isala anyi thola ma ghanya nben.

¹⁶Ntsawajüh na kekhi ti, “Thowa na Apvüwa kemeshen chüben nu? Thowa na ma sansiya mehai nu?” Isala ithu na Khrista kemeshenwa tsü ben.

1 Korinthnyi 3

Anyiza maghathu

¹Isala icünyuthu, hi nthu pi aghamu kepvü nyithu ti sa nu nthu ccüneng meyale, isala nthu pi asajjü nyi ti nu Khrista wi meme ti sa nu nthu ccünengden.

²Hi atsse kekhang nyela atsenitssü pi nthu ghanja, kepaghenanye nthu na atsse kekhang tsü npi dsaya. Nu nthu na khilila tsü npi dsa qo,

³kepaghenanye nthu na khilila ayyi ha wi nyi ti hangben. Nthu jawi anyonghokepvü ben nu nthu na khokho ssi kitaghali lethu, tsüna nthu asajjü wi nu ayyi ha wi kahangyen ti sa nben kwe?

⁴Nthu meshu kesü na “Hi Paul nieden,” nu kepawa na “Hi Apollo nieden,” isa khithu, tsüna nthu ayyi ha wi nyithu ti sa nben kwe?

⁵Isathu, Apollo na thowa nu? Nu Paul na thowa nu? Ishinyi na Anyiza maghathu, nthu ssi wa nondiya thsü ketenthu. Ishinyi qho Apvüwa na kekuli pi ishinyi dhen kechi tsü saden:

⁶Hi macü pi vvüchi, nu Apollo na atssü pi zügüchi, isala maton sa pi shigü thsü ketenwa tsüna Anyiza.

⁷Tsalina anyi amacü pi vvü kechiwa le atssü pi zügü kechiwa lela mangla nye, isala Anyiza na maton sa pi shigü keshaghawa tsü le!

⁸Anyi amacü pi vvü kechiwa nu atssü pi zügü kechiwa manyi kepapa kesa nmi, manyi qho Anyiza wi ma kekuli qei wina akutimen mua ben.

⁹Kepaghenanye ishinyi na gweghe nu Anyiza kekuli kesa nyi, nu nthu na Anyiza lli tsü. Nthu na Anyiza jjen tsü la,

¹⁰Anyiza na nanketizen pi hi kecü wina hi anyonsu kepvüwa ti kuli nu magi kedegü chidha, nu anyi kepa na tsü miwi sakiben. Isala kesü le kesü lela ajen kesa wi nkiden-keshathu yishü.

¹¹Kepaghenanye Anyiza na Jisu Khrista pi magi kedegü ketheng ketanwa tsü sa thsüdha, nu thola magi kepa wi kedegü keya nmi.

¹²Pahan na suna, rükatssü, nyelela alon menkedhu sen nu magi kedegü ketheng miwi ajen sa; kepathu na achan, alishü nyelela amatsi sen nu saben.

¹³Isanu Khrista tsathang kegho wi anyi kesüsü kekuli khati kesa khe muya ben. Kepaghenanye tsü tsathang wi anni na anyi tsüdi kekuli pi ccücaben; anni na tsü mecang nu kemehai-keteshi tsentsawa pi ccücaaben.

¹⁴Keujüla magi kedegü ketheng miwi ajen kesawa tsü nmecang lethu, tsü kesawa na akutimen muya ben.

¹⁵Isala keujüla anyi thowa kekuli tsü mecang khe, ma kekuli tsü dediaben; isala ma pvüwa tsü ma anni wina shhukeya ti hangsha yaben.

¹⁶Nthu na Anyiza kekinyijjen nu Anyiza Ghamu na nthu wi hangben kesa nthu na chübenla metsi le!

¹⁷Tsalina keujüla anyi kesü le kesü lela Anyiza kekinyijjen tsü yasa lethu, Anyiza na ma yasa cüben. Kepaghenanye Anyiza kekinyijjen tsüna metha, nu nthu na ma kekinyijjen tsü.

¹⁸Anyi thola ma ketanla ma nmechula. Keujüla nthu jawi anyi meshu kesü na ma ayyi ha wi metsa benle meshen ben lethu, ma atsentsa kemetsa nyi saya thsüle kesalina ma kejüphon kesü sa thsülo.

¹⁹Kepaghenanye ayyi ha wi kemetsa le sa keten tsüna Anyiza tuwi kejüphon. Ntsawajüh na kekhi ti, "Anyiza na kemetsathu cho kemehai wina mathu ghanya ben";

²⁰nu Ntsawajüh hati la khiben, "Kemetsawa kemeshenthu tsüna ma men nmi kesa Apvüwa na chüben."

²¹Tsalina thola anyi saya ketenthu ghena nkapvü lalo. Kepaghenanye pala tsüdila nthu ji:

²²Paul, Apollo, nu Pitor, ayyi ha, kahang nu keshü, khili nu ashiseng la hathu ha tsüdila nthu ji,

²³nu nthu na Khrista ji, nu Khrista na Anyiza ji.

1 Korinthnyi 4

Khrista ghena Apostelthu

- ¹Nthu na ikhang pi Khrista maghathu, Anyiza ji kekuthi tsentsathu tsü pi nondichi kethengthu tsüle kemeshen-u.
- ²Amaghawa wi hati nsathu keyishü tsüna ma pvüwa wi jühtsentsa kesa.
- ³Khili nthu nyelela anyi yen wina hi ghan-nan keben tsü ituwi pala keti nye; hi ketanla hi ghan-nan nten.
- ⁴Hi kemeshen meshonben, isala tsüna hi ntsakhiwa kesami nmile kesa chü meya. Hi ghan-nan ketenwa tsüna Apvüwa.
- ⁵Tsalina matsü npi kegho tuwi nthu thola ghan-nanle nsa lalo. Ghan-nan keten sakhenwa tsüna Apvüwa kegho hie nbenthu yishü; ma kejang wi kekuthithu sengho kewegü wi chicüden nu anyi leben wi kekuthi kemeshen tsü sa pi chüya thsüaben. Isanu anyi tsüdila Anyiza wi ma keseng kemu-u wina muyaden.
- ⁶Icünyuthu, nthu ghena hi pala hathu tsüdi pi Apollo ishinyi miwi chi nu ishinyi pi tsütsonca sa nu nthu ya khi keben jügi ha chüya thsüle kesalina, “Zhü ketheng miwi nwala.” Nthu thola anyi kesü ghena kapvü nu kepawa nkhichi nsala.
- ⁷Thowa na nthu sa pi kepa miwi mehaiki cü nu? Anyiza na nthu keben tsüdi pi nthu ncü kwe? Isathu, mangkesa na nthu na aju mukeya ti nsala kapvüten nu?
- ⁸Nthu na nthu nsenthu keyishü tsüdi benyadha kwe? Nthu na keban sayadha kwe? Ikhang nchila nthu na kadimithu sayadha kwe? Hi nthu yala kadimithu saya thsü mvuben, isanu ikhang la nthu gweghe kadimithu saya mvuben.
- ⁹Hi kemeshen tsü Anyiza na ikhang apostelthi ha pi keshü nyi ti asakhen ntsawa wi chi cüle saben, kepaghenanye ikhang hana ayyi nyi nu tangnyilothu maben na ghang keben wi meshensa pi pathiale keben ti sadha.
- ¹⁰Khrista ghena ikhang na kejüphonthu; isala nthu na Khrista wi kemetsathu le! Ikhang na nkhang, isala nthu na khangben! Nyu na ikhang nkhichi, isala nyu na nthu kinyikü ben.
- ¹¹Ghola khili kecu ikhang na ghama nu digheben; ikhang na athsü kiquae mphi; nyu na ikhang kiccü; nu ikhang na ajjenlli nmila kegoe den;
- ¹²ikhang na agüccü ntsa lela apiketsü sala kuliden. Nyu na ikhang kishencüthu, ikhang na sawegü pi cüden; nyu na ikhang meten-meshathu, ikhang na kethankehi yaden;
- ¹³nyu na ikhang keminni cüthu, ikhang na ccapeyi luneng den. Ikhang na ayyi nyi tuwi kenenkagha ti sa; ghola nansü kecu ikhang na ayyi wi kenenkagha ti saben!
- ¹⁴Hi nthu yala kejügheya thsüle kesa ghena ha zhü pi nthu cü nben, isala nthu pi itsangathu ti sa nu nthu kecükegwe cüle kesalina.

¹⁵Kepaghenanye nthu na Khristanyi kahang wi nthu kehiethu hazar na ben lela nthu ba kesütan ben. Kepaghenanye nthu na Khrista wi kahang wi hi Jühtheü Kemehaiwa sengho nthu kecü ghenä hi nthu ba sayadha.

¹⁶Hi nthu wi khieben; hi ti sayalo.

¹⁷Ha jügi ghenä hi Khristanyi kahang wi itsa hi kaghaliwa Timothy kesun pi nthu wi chiben. Ma hi Jisu Khrista wi kahang ketheü yenthu nie keten nu hi apen tsüdi wi kemehujjen wi nyu sansi keten tsü pi nthu kizaben.

¹⁸Nthu pahan na hi nthu wi ghoneng nbendha le kemeshen ghenä kapvüben.

¹⁹Isala Apvüwa kemeshen ti lethu, hi wan nthu wi ghoneng den, isanu hi ketanla hi anyi kapvü kebenthu na kekhi ketan nyela mathu kekhang keben tsü chüyaden.

²⁰Kepaghenanye Anyiza kadiyyi tsüna ajüh wi nyela kekhang keben ji.

²¹Nthu na khawa ya mvu ben nu? Hi kekihhechan sen nu nthu wi ghola, aghamu ketizen nu keccaketssü sengho nu?

1 Korinthnyi 5

Kemehu wi Kahang Nkemetha

¹Ntsakhiwa hi nthu jawi qheza-qhena qhethiketen kesa cüki kekhi zayaben, nu tsüna Anyiza nkechüthu jawi la hati sa nten. Anyi kesü na ma jja ketheüwa gweghe jen tenle kesa khiben!

²Isathu, nthu khati nu kapvüya mehai nu? Tsüti kesawa nye, nthu na ahathakina-u, nu anyi hati kesawa tsü nthu ashukesa jawi na ma jügüshi pilo.

³Hi asajjü wi nthu jawi nmi lela aghamu wi nthu gweghe ben; hi nthu jawi keben ti sa nu

⁴ithu Pvüwa Jisu nyan wina anyi hati qhethiketen kekuliwa tsü meshensadha. Nthu na gho saghukeya wi nu Apvüwa Jisu kekhang na ithu gweghe keben ghenä hi aghamu wi nthu metukeya wi

⁵nthu na anyi ha pi ma sajjü yasa thsüale kesalina pi Satan kwen wi chilo, isanu Apvüwa tsathang wi ma ghamu hangshaya thsülo.

⁶Nthu na kekapvü-u nyele! Nthu na hati khi keten tsü chüben, "Azimi keu na amesa maben sa pi pvü shhugho thsüden."

⁷Nthu jawi kesami zimi kaghawen tsü khushi pi nu nthu mabenla methasi nbenthu yishü; isathu nthu na ntsakhiwa metha pi amesa ketheü azimi nkechi tsüti sayaben. Kepaghenanye ithu Shhukeya Kho wa tsü kidenyadha, khili Khrista na ithu ghenä Shhukeya Kho khaghaneni zzawa tsü pi ahhansha sadha.

⁸Tsalina ithu kesami nu gheshighena zimi kaghawen pi saghu ketheng mesa tsü nyela azimi nkemi mesa kemetha nu atsentsawa tsü sen nu ithu Shhukeya Kho wa ha sa nalo.

⁹Hi lesüzhü pi nthu kecü wi nthu na qheza-qhena kesa nyithu ngweghe lalo khi.

¹⁰Hi khi kebenwa nthu ya Anyiza nkechüthu na qheza-qhena kesathu, achoghe nkemehaithu, kaghanfüthu, nyelela atsikezhü kekinyithu tsü ngweghe lalo khi nben. Kepaghenanye nthu na tsüthu ngweghetha lale kesa nthu na ayyi ha wi nbenla nsathu yishü.

¹¹Isala hi nthu na anyi kesü ma ketanla ma pi kenondi nyile khi, isala qheza-qhena sa, achoghe nmehai, atsikezhü kinyi, milimesa, adina, nyelela ghanfü ketenwa tsü ngweghe lalo khiben. Anyi hati kesawa gweghe la donki nu kedsakejjü nsala.

¹²⁻¹³ Hi anyi amei wi kebenthu jühkekaghakhi-u nye. Anyiza na mathu jühkekaghakhiben. Isala nthu ketanla nthu shukesa nyithu jühkekaghakhiya nben kwe? Ntsawajüh na kekhi ti, “Nthu jawi anyi nkemehaiwa tsü khushilo.”

1 Korinthnyi 6

Khristanyithu ssinu Ajühkekaghakhi

¹Keujüla nthu meshu kesü na ma Khristanyi cünyuwa ssinu ajühkekaghakhi ben lethu, ma Anyiza nyithu tuwi cen meyala khati wala Anyiza nkechüthu tuwi ma jühkekaghakhi ten nu?

²Nthu Anyiza nyithu na ayyi nyi jühkekaghakhi benle kesa tsü nchü kwe? Isathu, nthu na ayyi nyi jühkekaghakhi-u na ben lethu, nthu na pala kizzakeu jjügi ghen tsü kaghakhi meya kwe?

³Ithu na tangnyilothu jühkekaghakhi benle kesa tsü nthu na nchü kwe? Isalethu, tsü miwi kahang hawa wi kebenthu ghen tsü khacu khatila kesa-u nu!

⁴Tsalina keujüla hati kesa na shhugho lethu, nthu na tsüthu sen nu anyi kemehu wi nkebenthu tuwi waten kwe?

⁵Nthu na hati kesa ha jüghe le! Nthu ashukesa jawi kemetsa nyi kesütanla kenondithu jühkekaghakhiya kemehai nmila khati nu,

⁶kenondi nyi kesü na kepawa ssi wa ajühkaghakhipen wi nkenondithu yala nthu jühkekaghakhi thsüten nu?

⁷Nthu khokho ssinu ajühkekaghakhi kesa tsüna nthu na ncentha le kesa zensu kesü saben. Tsüti kesawa nye, mangkesa na nthu sazzidha le sa nsa nu? Mangkesa na nyu nthu tengya thsü nsa nu?

⁸Isala nthu ketanla nthu cünyu nyithu wi lela khokho tuwi sazzi nu ketengli benten le!

⁹Anyi gheshighenathu na Anyiza kadiyyi muya nben kesa tsü nthu na chübenla metsi. Nthu ketanla nthu nmechu lalo; anyi kahang nkemetha, atsikezhü kekinyithu, qheza-qhenathu, npvüza qhezamen kedsathu, nza npvüza yen nkenyekesa,

¹⁰kaghanfüthu, achoghe nkemehaithu, adikinathu, nyu kemechuthu, nyelela nyu teng kedsathu— hathu ha kesüla Anyiza kadiyyi muya nben.

¹¹Kheni nthu pahan na tsüti kesa wi hang. Isala khili tsü kesami wi nthu samethayadha; nthu satemetha pi Anyiza wi chidha; Apvüwa Jisu Khrista nu Anyiza Ghamu wina nthu pi Anyiza tuwi meshonyadha.

Nthu Gwo pi Anyiza Nyankethang Saya

¹² Pahan na hati khiben, “Hi pala tsüdila kuliya mehai.” Anle, isala pala tsüdila nthu ghenamemhai. Hi pala tsüdi kuliya mehai le tsüti khiya mehai, isala hi pala mangla pi hi yala tsü nssümagha sa thsü nten.

¹³Pahan na hati khi metsi, “Atsse tsüna apvü ghenam, nu apvü tsüna atsse ghenam.” Anle, isala Anyiza na tsü keni qho yasa cüben. Anyi gwo ha pi nkemetha wi kesen-u nye, isala pi Apvüwa kekuli kesa-u; nu Apvüwa na agwo ghenam kiden chi cüden.

¹⁴Anyiza na keshü wi Apvüwa sa pi hang cü, nu ma kekhang wina ithu la sa pi hang cüben.

¹⁵Nthu gwo na Khrista gwo wi alen kesü sadha le kesa nthu na chüben. Hi Khrista gwo wi alen kesü sen wa qheza menkedsa gwo saya mehai kwe? Tsüti saya nben.

¹⁶Npvüza thowa na qheza menkedsa nzawa manyi gweghe khe manyi asajjü kesütan sadha kesa tsü nthu na nchü kwe? Kepaghenanye Ntsawajüh na hati methasi khiben, “Meshu keni tsüna asajjü kesütan saben.”

¹⁷Isala anyi thowa na Apvüwa gweghe ya khe ma aghamulen wi ma gweghe kesütan sayadha.

¹⁸Kahang nkemetha nsala. Anyi kesü kesami kepa wi kesa tsüna ma gwo yasa nten; isala anyi thowa na kahang nkemetha kesazzi sa khe ma gwo pi kesami sadha.

¹⁹Nthu gwo tsüna Anyiza na pi nthu kecü Kemetha Ghamu nthu wi hang ebenwa tsü kekinyijjen le kesa nthu na nchü kwe? Nthu na nthu ji nye isala Anyiza ji;

²⁰ma nthu shüyadha. Tsalina nthu gwo sen nu Anyiza nyankethang salo.

1 Korinthnyi 7

Keshanyi jjuigi Kekeü

- ¹Khili nthu na zhükechi jjuigi khi waden. Npvüza kesü awubvü nkeyawa mehai.
- ²Isala ciwi kahang nkemetha sha ntsa kesalina npvüza tsüdila ma wubvü ben, nu nza tsüdila ma wuba nbenthu yishü.
- ³Npvüza kesü na awuba kesa-u tsü sa, nu nza kesü na awubvü kesa-u tsü sa, tsüti nu khokho kenenwa tsü sacenlo.
- ⁴Kepaghenanye awubvüwa gwo tsüna ma kemeshen nye, isala awubawa na tsü miwi kekhang ben; tsü makesü awubawa gwo tsüna ma kemeshen nye, isala awubvüwa na tsü miwi kekhang ben.
- ⁵Nshinyi na matsü keujü kekhe sale kesa ghen cen pi nketheng tsü nshinyi khokho nhaghela; isala tsaseng wi nshinyi jüwi keshanyi yenwa tsü sa neng walo. Hati nu nthu na kekhen neng meyala Satan kemechu wi duya kemehai khen yaben.
- ⁶Hi ha ahza pi nthu ncüla nthu ghen kemehaiwa khiben.
- ⁷Nthu tsüdila hi ti saya thsü mvuben; isala anyi tsüdila Anyiza wi papa kesawegü ben, kesü kesawegü na ha, nu kepawa kesawegü na katsü.
- ⁸Khili hi ajüh ha pi npi keshanyithu nu denyithu kizaben: Nthu la hi ti nshanyila kebenwa nthu ghen mehai ben le!
- ⁹Isala keujüla nthu kenmvuwa tsü kekhenengya nben lethu, nthu shanyi walo - kekheneng pi agüccü ntsa saben kesa tsü shanyi wa kesawa mehai.
- ¹⁰Shanyi wa kesathu ghen hi ijüh nyela Apvüwa na ayenkhukechi ben: awubvü kesü na ma wuba teshi yishü;
- ¹¹isala keujüla ma tsüti sa lethu, ma ketan hang nbenthu yishü nyelethu ma wuba manyi ajühkeyali nengya; nu awuba kesü na ma wubvü nteshila.
- ¹²Hi ajüh pi kepathu la kizaben (Ha hi na khe Apvüwa na nye): Keujüla Khristanyi npvüza kesü na ma wubvü nkenondi nyi ben, isala ma manyi gweghe hang mvu ben lethu, ma wubvü tsü teshi yishü.
- ¹³Nu keujüla Khristanyi nza kesü na nkenondi nyi npvüza kesü wi n-nuwa, nu ma manyi gweghe hang mvu ben lethu, ma wuba tsü teshi yishü.
- ¹⁴Kepaghenanye awuba nkenondiwa tsüna ma wubvü manyi gweghe keben wina Anyiza na ma keyaqo nyi sayaben, nu awubvü nkenondiwa tsü la ma wuba Khristanyi manyi gweghe keben wina Anyiza na ma keyaqo nyi sayaben. Keujüla tsüti nsa lethu, manyi tsangathu na Anyiza nkechü tsangathu saben; isala tsüti saya lethu, Anyiza na mathu keyaqo nyi sayaben.

¹⁵Isala keujüla nkenondiwa na ma kegweghe wa Khristanyi tsü teshi mvu ben lethu, tsüti sa thsülo. Hati kesa wi Khristanyi awubawa sa le awubvüwa sa lela ma kemeshen saya mehai; kepaghenanye Anyiza na kecca wi hang thsüle nthu ciya.

¹⁶Khristanyi awubvüwa, no khatinu nwuba hangshaya nben kesa chüti ben nu? Nyelela Khristanyi awubawa, no khatinu nwubvü hangshaya nben kesa chüben nu?

Anyiza na Nthu Cikeya Ti Hanglo

¹⁷Anyi kesü le kesü lela Apvüwa na aju pi ma kecü nu ma khati kesa wi Anyiza na ma ciya khe tsü kenie wi hang tenlo. Hawa ha hi pi kemehu tsüdi wi nyu sansi keten yenwa tsü.

¹⁸Anyi kesü ma hyukahan seng wi Anyiza na ma ciya kwe? Ma ahyukahan yisü tsü khupiale nsala. Anyi kesü ma ahyu npi kahan wi Anyiza na ma ciya kwe? Ma ahyuhan le nsala.

¹⁹Kepaghenanye anyi kesü ahyu han le nhan lela ma jjugi nmi, isani Anyiza jühkhukechithu tsü kenie wi ma men ben.

²⁰Anyi kesü le kesü lela ma khati keben wi Anyiza na ma ciya khe ma ciwi benlo.

²¹No nssümagha kesü sa keben wi Anyiza na no ciya kwe? Mangla nsa, leben ketizen nsala; isala keujüla no kekhenkeghe nkemi nyi saya kemehai na ben lethu, tsüti saya.

²²Kepaghenanye Apvüwa na nssümagha kesü cikeya tsüna Apvüwa wi kekhenkeghe nkemi nyi; tsü makesü Khrista na kekhenkeghe nkemi nyi kesü cikeya wi ma Khrista magha sadha.

²³Anyiza na nthu shüyadha; tsalina anyithu nssümagha nsala.

²⁴Icünyuthu, anyi tsüdila ma khati keben wi Anyiza na ma ciya khe ma ciwi Anyiza ssinu ashusa bentenlo.

Keshanyi Nkesa nu Denyithu Cüki Kekeü

²⁵Khili keshanyi nkesa nu denyithu cüki khi waden: hi Apvüwa yenkhukechi nmi, isala hi kemeshen pi Apvüwa nanketizen wina kenondi qo sa nu khiben.

²⁶Nansü agükeccü cüki ha meshenchilo, hi kemeshen tsü anyi kesü ma ketan kebenwa mehaiben.

²⁷No awubvü kesü ben kwe? Isathu, no ma teshiale nsala. No awubvü npi ya kwe? Isathu, no awubvü yale nsala.

²⁸Isala keujüla no awubvü yaya lela no kesami nsa; nu keujüla nza kesü na n-nuwa lela ma kesami nsa. Isala hi nthu yala keshanyi sa kewathu na ayyi wi kahang wi gükeccü kebenwa tsü nsa thsü mvu.

²⁹Icünnyuthu, hi khi kebenwa na: matsü ssan kethengwa tsüna kesie nyedha, khili nten na anyi shanyi wa kesathu na nkeshanyi ti hang wa;

³⁰qai kebenthu na mathu ahatha nkinaa ti sa; anonghe kebenthu na mathu anonghe nkeben ti sa; pala shei kebenthu na mathu mangla shei nkeya ti sa;

³¹ayyi tsanqai sensa kebenthu na mathu na tsüthu ghena dhamang nkeben ti salo. Kepaghenanye ayyi hawa ha khili ti saben le kesa matsü na kesie nyedha.

³²Hi nthu yala ahathana nsa thsü mvu. Awubvü nkeya nyi na Apvüwa kekuliwa tsü meshen benden, kepaghenanye ma Apvüwa kenen tsü sa benden.

³³Isala awubvü keya nyi na ayyi wi kekuliwa tsü sa benden, kepaghenanye ma ma wubvü kenen tsü sa benden;

³⁴tsalina ma alen keni meshen benden. Npi n-nukewa nyelela ghala pvünyimetha kesü na Apvüwa kekuliwa tsü meshen benden, kepaghenanye ma agwo nu aghamu wila satemethaya mvu benden; isala kinyibvü na ayyi wi kekuliwa tsü meshen nu sa benden, kepaghenanye ma ma wuba kenen tsü sa benden.

³⁵Hi nthu kiqa cü mvu kesalina ha khiben. Hi kekhenkeghe pi nthu tuwi chi nben; isala hi nthu ya kemeshonwa nu kesa-u tsü sa, nu nthu kahang tsüdi pi nmishala Apvüwa kekuli saya thsü mvu ben.

³⁶Gweghe benle ajühcen theng nu madhale kesathu: Keujüla npvüzawa na ma nzawa tuwi nkesa-u saben le meshen nu keujüla ma kenmvuwa tsüna khang ntsa nu manyi keben-ule sa lethu, ma nmvu keben tsüti manyi ben wa nsathu yishü. Tsüti kesa wi kesami nmi.

³⁷Isala keujüla npvüza kesü ma leben wi awubvü ya meten kesa meshen ntsa ben, nu keujüla ma kekhenengya mehai nu ma leben wi khati saten khe sühedhadha lethu, ma awubvü nkeyawa mehai le!

³⁸Tsalina npvüza awubvü keyawa mehai, isala awubvü nkeyawa na mehai kayi.

³⁹Kenyibvü kesü na ma wuba hang keben chu ma khen senben; isala ma wuba na shü lethu, ma thowa wi n-nuwa mvu ben khe ma kekhenkeghe nmidha, isala tsüna Khristanyi wi ketan saben.

⁴⁰Isala keujüla nzawa na ma ketan ben lethu, tsüwa ma nonghe kayi ben. Ha hi kemeshen nu Apvüwa Ghamu la hi wi ben kesa nondiben.

1 Korinthnyi 8

Atsse pi Atsikezhü kekinyi Cüki Kekeü

¹Khili nthu na atsse pi atsikezhüthu kekinyi cüki zhükechi tsü khi waden. Mathu na kekhi ti, ntsakhiwa, "Ithu tsüdila kechükeza kekhang na ben." Isala

kechükeza kekhang hati kesawa na anyi sa pi kapvü thsüden, isala nanketizen na sa pi mehaiya thsüden.

²Keujüla anyi kesü ma pala pahan chübenle meshen lethu, ma ntsakhiwa ma kechü-u npi chüya.

³Isala anyi thowa na Anyiza tizenten khe Anyiza na ma chüben.

⁴Tsalina atsse pi atsikezhüthu kekinyi tsü kedsa cüki: atsikezhü tsüna ayyi wi kahangli nmi, nu ciwi Anyiza kesütan benle kesa tsü ithu na chüben.

⁵Kepaghenanye atssan nu ayyi wi acenpvü le ci keten na ben, ntsakhiwa ciwi acenpvü nu apvüwa kejon na ben lela,

⁶ithu ghena tsü Anyiza kesütan, pala tsüdila Sahangkechiwa, nu ithu ma wina hang kebenwa Abawa tsüna ben; nu ciwi Apvüwa kesütan, ma wina pala tsüdila sa kechiwa, nu ithu ma wina hang kebenwa Jisu Khrista tsüna ben.

⁷Isala anyi tsüdila atsentsa hawa ha nchü. Anyi pahan na nansü kecu atsikezhüthu tsü sen nu tsüthu kekinyi tsse kedsa wi atsse tsüna atsikezhüthu ji le meshenden; mathu kechükeza nkekhang ghena atsse tsüna mathu nakhidha le saden.

⁸Isala atsse ghena ithu nu Anyiza jüwi mangla mehaiya nben; keujüla ithu na tsü ndsa lela kededi mangla nmi, nu tsü dsa lela kekiyi la mangla nmi.

⁹Isala kiden-kesha yalo, nthu kekuli wi mangla kekhenkeghe nkemi ghena kenondi wi nkezüthu sa pi kesami wi khulidu thsüthu yishü.

¹⁰Keujüla kechükeza nkekhang nyi kesü na nthu kechükeza benle khi ketenthu na atsikezhü kekinyijjen wi dsajjü keben muya lethu, tsüna atsse pi atsikezhüthu kekinyi tsü dsalo kesa ma kechü-kenong nben kwe?

¹¹Tsalina anyi kechükeza nkekhangwa, Khrista na ma ghena la shü ketheng ncünyuwa tsüna no “kechükeza” ghena ma dediaben le!

¹²Hati nu nthu na nthu cünyuthu tuwi sami nu mathu kechükeza nkekhang tsü yasa kesa wina nthu na Khrista tuwi sami ben.

¹³Tsalina keujüla atsse ghena icünyuwa sa pi sami thsüben lethu, hi khiela asa tsü ndsa nengdha, isanu icünyuwa sa pi kesami wi nkulidu thsüle kesalina.

1 Korinthnyi 9

Apostel Kesü Kemeshon nu Kekuli Keben

¹Hi mangla kekhenkeghe nkemi nyi kesü nye kwe? Hi apostel kesü nye kwe? Hi ithu Pvüwa Jisu nmu kwe? Hi Apvüwa kekuli kesa ghena nthu hati sa meya kwe?

²Keujüla anyi kepathu na hi pi apostel kesü le nsala lela nthu na hi pi apostel kesü le kesa-u le! Kepaghenanye nthu kahang Apvüwa wi benkeya tsü ma jügi na hi apostel kesü le kesa chüti keya.

³Anyithu na hi kethen wi hi hati nu hi ketanla isheipiden:

⁴Hi kekuli ghena kedsakejjü pi hi kecü-u nye kwe?

⁵Apostel kepathu, Apvüwa cünyuthu nu Pitor, mathu na sa kiden ti hi la awubvü gweghe kijünyi kewa-u nye kwe?

⁶Nyelela Barnaba ishinyi ketan apvü-nmen ghena kuli nu kedsa-u kwe?

⁷Süpahi thowa na ma ketanla ma thün sa nu kekuli saten nu? Allikeca thowa na kemeshentsse ton pi sheng nu mabi la dsa nten nu? Anenikehie thowa na khaghaneni kicen nu ma tsenitssü sen nten nu?

⁸Hi keshüthangla sa ketenthu tsütsonca ketan khi nbenla mehai, kepaghenanye Ayenwa la makesü khiben.

⁹Ithu na Mosa Yenwa wi si yaben, "Nthu amesü süpon ssinu asu ghaceng keben wi tsü ma pang bhen nsala." Ha Anyiza na amesü cüki khiben kwe?

¹⁰Ma ithu ghena khi nben kwe? Anle, ha ithu ghena zhütheng. Kepaghenanye allikecathu na mathu shei asu muya benle nondi nu mathu kekuli tsü saden.

¹¹Ikhang na aghamulen wi amacü pi nthu jawi vvüchidha. Keujüla ikhang na nthu wi asajjü wi kekiyi muya lethu, tsüna ji mtsü kwe?

¹²Keujüla kepathu na nthu wi tsüthu kaghang-u na ben lethu, ikhang na tsü miwi ji kayi kaghang-u nye kwe? Isala ikhang na keya-u hawa ha meya. Tsüti kesawa nye, ikhang na Khrista cüki Jühtheü Kemehaiwa tsü len nkhenle kesalina alentagha wi kekheneng benden.

¹³Kekinyijjen wi kekulithu na Kekinyijjen wi mathu kedsakejjü muyaten nu kekinyipen wi ahansha sa ketenthu na ahansha kesa wi mathu shei muyaden kesa nthu na chübenla metsi.

¹⁴Tsü makesü, Apvüwa na Ajühkemehaiwa pi khi ketenthu ciwi mathu kedsakejjü mu keya-u le kesa ahza khuchi theng.

¹⁵Isala hi keya-u hathu ha kesüla meya, nyelela hi khili tsüthu tsü yale kesa ghena ha zhüchi nben. Anyi kesüla hi keya-u meyala kesa kekapvüwa ha pi ma men nkemi sa kesa tsü hi atuwa sa shü kesawa la mehai le!

¹⁶Hi ajühkemehaiwa pi kekhi ghena ketan kekapvü-u nmi. Kepaghenanye hi tsüti nsathu yishü kesa ahza na ben. Isala keujüla hi Ajühkemehaiwa tsü pi nkhila lethu, ighena khatila kemessi ben nu!

¹⁷Keujüla hi kemeshen wina kekuli ha sa lethu, hi akutimen muya kesa, isala hi ha kesa-u wina saben, kepaghenanye Anyiza na kekuli ha pi hi dhen chitheng.

¹⁸Isathu, hi akutimen khati kemu-u nu? Tsüna ma men nsala Jühtheü Kemehaiwa pi nyu kesansi nu Ajühkemehaiwa ghenä kekuli wi hi keya-u nkemekawa tsü le!

¹⁹Hi mangla kekhenkeghe nkemi nyi kesü, tho nssümagha la nsa; isala hi saya kemehai chu anyi kejon zanyale kesalina hi ketanla hi pi anyi tsüdi nssümaghawa saden.

²⁰Hi Judah nyithu gweghe kekuli wi mathu zanyale kesalina hi Judah nyi kesü ti hangden; nu hi Mosa Yenwa kekhu wi nben lela hi tsü kekhu wi kebenthu gweghe kekuli wi mathu zanyale kesalina hi Ayenwa kekhu wi keben ti hangden.

²¹Tsü makesü, Judah nyi nkenyethu gweghe kekuli wi hi Judah nyi nkenyethu zanyale kesalina hi Judah nyi Yenwa na ameiwa keben Judah nyi nkenye kesü ti hangden. Tsü ma jjugi hi Anyiza Yenwa tsü nie nten kesa nye; hi ntsakhiwa Khrista yenwa kekhu wi benden.

²²Hi kenondi nkekhangthu jawi mathu zanyale kesalina hi mathu nkekhang meshu kesü ti saden. Tsalina hi saya kemehai chu alentagha wina anyi pahan hangshayale kesalina hi pala tsüdi wi anyi tsüdi ti saden.

²³Hi hathu tsüdi kesa hana Ajühkemehaiwa nu ciwi kemihhi keben tsü muya thsüle kesa ghenä.

²⁴Kebvü kejjütseli wi anyi kejon na bvüden, isala meshu kesütan khangkeya kutimen muyaten kesa nthu na chübenla metsi. Isathu, nthu la tsüti bvü nu khangkeya kutimen muyalo.

²⁵Keponli tsüdi wi ma yenwa tsü mehaitsü nieden; mathu na dedia keten ji tsü muyale tsüti saden, isala ithu na anuphan ben keten ji ghenä kuliden.

²⁶Tsalina hi kemtsü nmila bvü nten; nyelela ikwen pi ameghü tsü kaghacang shon nten.

²⁷Hi nyu kesansi wi nyu hi nkeya mvuwa tsü nsa thsüle kesalina hi ketanla igwo shon pi satezü nu kekhenengden.

1 Korinthnyi 10

Atsikezhüthu ghenä Kekitsan

¹Icünyuthu, hi nthu yala ithu bamyithu na Mosa nie kewa wi khati sa khe tsü chüya thsü mvu ben. Mathu tsüdila akulukeshü kekhwän wina mehaitsü Kenmie Tssükedone tsü pvüdhü waya.

- ²Mathu tsüdila akulukeshü nu atssükedone wina Mosa senkeniethu sala baptaiz saya.
- ³Mathu tsüdila aghamulen wi amesa makesü dsa,
- ⁴nu aghamulen wi makesü jju. Mathu na aghamulen wi alon mathu gweghe kewawa wi tsü jju; nu alon tsüwa tsüna Khrista.
- ⁵Isala Anyiza na mathu kejon n-nenla kesalina mathu keshü kamang kejon pi ayyikeshü wi khala.
- ⁶Khili hathu ha tsüdila ithu ghena tsütsonca saben, mathu ti nkemehaithu tsü nmemvu thsü,
- ⁷nyelesa mathu pahan ti atsikezhüthu nkinyi thsüle kesalina. Ntsawajüh na kekhi ti, "Anyithu na donki nu dsa nu jju, nu shagha nashü."
- ⁸Ithu na mathu pahan kahang nkemetha sa nu ghanan kesütan na anyi hazar nkwe nu kecheng shü kesa tsüti sazzi yishü.
- ⁹Ithu na mathu pahan Apvüwa ghan-nan le sa nu amaghang na mathu mcüthi kesa tsüti sa yishü.
- ¹⁰Ithu na mathu pahan leben nkaghajüh khi nu Keshü Nyilowa na mathu yasa kesa tsüti sa yishü.
- ¹¹Nyu kepa wi chüya thsüle kesalina mathu miwi pala hathu ha tsüdi sa, nu ithu ghena kekitsan tsütsonca ha zhüchi theng. Kepaghenanye ithu na matsü sakhenwa pang wi hangben.
- ¹²Anyi thowa na ma zükeqhe ngan yadha le meshen ten khe ma nkhulile kesalina kiden-kesha meyathu yishü.
- ¹³Ghanken nthu tuwi gho keten ha tsüdi anyithu tuwi gho keten ji. Isala Anyiza na ma jüh khishikechi tsü nieden, nu ma mangla nthu na pvüya nkesa ghanken tsü pi nthu miwi gho thsü nben; isala nthu na ghanken wi keben wi ma nthu ya kekhenengya thsüle kesa kekhang pi nthu cü, nu shhuya kemehai len pi nthu cüben.
- ¹⁴Tsalina ketizen ipvüshangthu, atsikezhüthu kekinyi tsü ghüyallo.
- ¹⁵Hi nthu pi kemetsa nyi sa nu nthu kizaben; nthu ketanla hi mangwa khiben khe tsü meshen nanlo.
- ¹⁶Ithu na Apvüwa kemeshentsse kesen wi ahyi pie nu tsü ghena keseng pi Anyiza cü ketenwa tsü kejjü wi ithu na Khrista jju tsü jjußen. Nu ithu na amesa pakhi nu tsü kedsa wi ithu na Khrista sa tsü dsaben.
- ¹⁷Kepaghenanye ithu tsüdi ghena ciwi amesa kesütan, ithu na kejon lela agwo kesütan, ithu tsüdi amesa kesütan pi gishü dsa keten ghena.

- 18 Israel nyithu cüki tsü meshen chilo; mathu na ahhansha sa pi Anyiza kekuli kesa kekinyipen wi kechi tsü kedsathu.
- 19 Hi ma jjugi mangwa khiben nu? Atsikezhü kesü nyelela atsse pi tsü kekinyi tsü ma men ben kwe?
- 20 Nyele! Hi khi kebenwa na pala pi Anyiza nkechü kekinyipenthu wi ahhansha kesa tsüna pi Anyiza ncüla atsaghangthu cüben. Hi nthu yala atsaghangthu gweghe thsü mvu nben.
- 21 Nthu na Apvüwa hyi wi tsü jju nu atsaghangthu hyi wi la jju isaya nben; nthu na Apvüwa khu wi tsü dsa nu atsaghangthu khu wi la dsa isaya nben.
- 22 Nyelela ithu na Apvüwa ya anonmeyen thsü mvuben kwe? Ithu na ma miwi khangki le meshen ben kwe?
- 23 Tsalina mathu khiben, “Ithu na pala tsüdila kuliya mehai.” Anle, tsüna ntsakhiwa, isala pala tsüdila kemehai ghenya nye. “Ithu na pala tsüdila kuliya mehai” — isala pala tsüdila nsenthu keyishü ghenya nye.
- 24 Anyi thola ma ketanla ma ghenya kemehaiwa ketan nbha lalo, isala nyu kepa ghenya kemehaiwa la sa tenlo.
- 25 Nthu kechükeza ghenya mangla nkeüla nu asa kejeü pen wi pala tsüdila ya dsaya mehai.
- 26 Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Ayyi nu ciwi kebenthu pala tsüdila Apvüwa ji.”
- 27 Keujüla nkenondi nyi kesü na gho dsajjülo nthu ci, nu nthu na wale südheya lethu, nthu kechükeza ghenya mangla nkeüla nu mangwa pi nthu tuwi chicü khe tsü dsayalo.
- 28 Isala keujüla anyi kesü na nthu wi “Ha atsikezhüthu kekinyi tsse le” kiza lethu, anyi nthu kekizawa ghenya nu kechükeza ghenya tsü ndsa lalo—
- 29 tsüwa tsüna nthu kechükeza tsü nye, isala anyi kepathu kechükeza. Pahan na keüben, “Isathu, mangkesa na anyi kepa wi kechükeza ghenya hi kekhenkeghe nkemiwa tsü sa meyala ben nu?”
- 30 Keujüla hi kedsakejju ghenya Anyiza seng lethu, mangkesa na nyu kepa na hi keseng pi cü keten kedsakejju tsü then ben nu?”
- 31 Tsalina nthu katsüha sa lela, nthu dsa le jju lela, tsüdi wi la Anyiza nyankethang ghenya salo.
- 32 Judah nyithu, Judah nyi nkenyethu, nyelela Anyiza kemehu len kekhenwa tsü nsala hanglo.

³³Hi kekuli hati salo; hi kekuli tsüdi wila anyi tsüdi kenenwa tsü sa, mathu hangsha yale kesalina ighena kemehaiwa nmeshenla tsüdi ghenla kemehaiwa tsü sa.

1 Korinthnyi 11

¹ Hi Khrista ti sa keten tsü makesü nthu la hi ti sa yalo.

Kekinyi wi Alishan Kevü

²Hi nthu seng ben, kepaghenanye nthu na keshüthangla hi meshen nu hi pi nthu kesansijüh tsü nie benden.

³Isala hi nthu yala Khrista na anyi tsüdi miwi aliwa, awuba na awubvü miwi aliwa, nu Anyiza na Khrista miwi aliwa le kesa chüya thsü mvu ben.

⁴Tsalina npvüza kesü na ma lishan pvü nu kekhie sa nyelela nyu jawi Anyiza jüh khi lethu, ma Khrista nkülaben.

⁵Nu nza kesü le kesü lela ma li nshanla kekhie sa nyelela nyu jawi Anyiza jüh khi lethu, ma ma liwa tsü nkülaben; tsüna ma lica kesa makesü sadha.

⁶Keujüla nza na ma lishan npvü lethu, tsüna ma lica kesawala mehai; isala nza kesü na alica kesa tsüna kejughe kesü ghenla ma ma li shan pvü kesa-u.

⁷Npvüza na ali nshan pvüla mehai, kepaghenanye ma Anyiza tsi nu ma nyankethang tsü pi mu thsüben. Isala nza na npvüza nyankethang tsü pi mu thsüben;

⁸kepaghenanye nza wina npvüza nsachi, isala npvüza wina nza sachi.

⁹Nyelela nza ghenla npvüza nsachi, isala npvüza ghenla nza sachi.

¹⁰Tsalina tangnyilothu ghenla nza kesü ma wuba kekhang kekhu wi keben zensu ali shan npvüthu yishü.

¹¹Isala ithu Apvüwa wi kahang wi tsü, nza na npvüza nsen nyelela npvüza na nza nsen saya nben.

¹²Kepaghenanye npvüza wina nza sachi ketheng tsüti nza wina npvüza pvüghayaden; nu Anyiza na pala tsüdila pi hangya thsüden.

¹³Nthu ketanla ghan-nanlo, nza kesü ma li nshan pvüla nyu jawi Anyiza wi kekhie-u la nye khe.

¹⁴Kahang yenwa ketanla npvüza kesü alissen kesie kepvü tsüna ma nyankenye benle kesa pi nthu sansiben.

¹⁵Isala keujüla nza kesü na alissen kesie pvü lethu tsüna ma tsikemehai. Alissen kesie pi ma cü ketheng tsüna tsü shan pvü thsüle kesalina.

16Isala keujüla anyi pahan ha ghenana keccücanli mvu ben lethu, hi khi kebenwa na ithu nyelela Anyiza kemehuthu wi lela kekinyi wi ayen kepa sa ntenle.

Apvüwa Kemishukesa

(Mat 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.14-20)

17Isala hi kecükegwe hathu wi nthu seng nben, kepaghenanye nthu saghu nu kekinyi wi kemehaiwa nyela nkemehaiwa saden.

18Atuwa wi, nthu ghola saghukeya wi akhang kepapa saben kesa nyu na hi kizadha; nu hi kenondi tsü pahan ntsakhiwa.

19((Nthu jawi akhang kepapa sabenla metsi, isanu kemeshon wi kebenthu tsü mechanshu mushiyadha.)

20Nthu na ghola saghu keya wi Apvüwa kemeshentsse tsü dsale gho nten.

21Kepaghenanye nthu na tsü kedsa wi nthu tsüdila anün kedsa ti dsaden, isanu pahan na ghamathu, kpathu na adina den.

22Nthu na kedsakejjü pen nthu jjen nmi kwe? Nyelela nthu na Anyiza kemehuwa tsü nkchichi nu mangla nkemithu kejügheya thsüle saten kwe? Hi ha cüki ghenana nthu wi mangwa kekiza ghang ben nu? Hi nthu seng kwe? Nyele, hi nthu sengya nben.

23Kepaghenanye hi Apvüwa wi kesansi mukeya tsü pi nthu cüdha: Apvüwa Jisu na nyu ma matsa keten ghaja wi amesa be kesü tsü khuya,

24keseng pi Anyiza cü, pakhhiya, nu khi, "Hawa ha igwo, nthu ghenana khukechi. Hi kemeshen zensu wina ha satenlo."

25Tsü makesü, anün dsakeya seng wi ma ahyi pieya nu khi, "Ahyi hawa ha Anyiza na ijü wi cenkethenjüh ketheü kesawa tsü. Nthu na tsü kejjü kaghapeng wi hi kemeshen zensu ha satenlo."

26Kepaghenanye Apvüwa npi kegho chu nthu na amesa ha dsa nu ahyi ha kejjü wi ma keshü cüki tsü khiben.

27Anyi thowa na nküla Apvüwa mesa ha dsa nu ma hyi ha jü khe ma Apvüwa gwo nu ma jü shunla kesami saben.

28Tsalina anyi tsüdila atuwa sala ma ketanla ma cüki meshen kaketsü ntsa chi nu ciwi ccüna amesa ha dsa nu ahyi ha jülo.

29Kepaghenanye anyi thowa na ma jügi nchüla Apvüwa gwo amesa tsü dsa nu ahyi tsü jü khe ma tsü dsa nu jü keben wi ma ketanla ajühkekaghakhiwa tsü sen nu ma miwi ghoben.

30Tsalina nthu kejon na naa nu nzüla ben, nu pahan na shüdha.

³¹Keujüla ithu na atuwa sa ithu ghan-nan lethu, ithu na Anyiza jühkekaghakhi wi tsü gho nkesa.

³²Isala ithu yala ayyi nyithu gweghe nmeshensa thsüle kesalina Apvüwa na ithu jühkekaghakhi nu ithu metenben.

³³Tsalina icünyuthu, nthu na Apvüwa kemeshentsse dsale saghu keya wi khokho kehieli nu dsalo.

³⁴Nthu na Anyiza jühkekaghakhi wi tsü nghole kesalina nthu saghu keya wi keujüla anyi kesü na ghama ben lethu, ma yala ajjen wi dsaya thsülo. Ajjügi kepathu ghenha hi gho ccüla khi pi kiza ben.

1 Korinthnyi 12

Kemetha Ghamu wi Ajuthu

¹Khili nthu na zhükechi ti Kemetha Ghamu wi ajuthu cüki khi waden. Icünyuthu, hi nthu yala tsüthu cüki atsentsawa tsü chüya thsü mvuben.

²Nthu na Anyiza npi kechü tuwi alen kejon wi nthu ssi deja sen wa kahangli nkemi atsikezhüthu tsü kinyi thsüle kesa nthu na chüben.

³Tsalina hi nthu yala chüya thsü mvuben, anyi kesüla Anyiza Ghamu wina “Kishen-keshi na Jisu miwi benlo!” khi nben, nu thola Kemetha Ghamu wina nkenye tsü “Jisu na Apvüwa,” le khi nben.

⁴Aghamulen wi aju kepapa na ben, isala Aghamu kesütan na tsüthu khuchiden.

⁵Ciwi kekuli alen kepapa na ben, isala Apvüwa makesü kekuli saben.

⁶Ciwi kekuli kepapa saya kemehai na ben, isala Anyiza makesü na papa kekuli saya kemehai pi tsüdila cüden.

⁷Meshu kesüsü wi Aghamu pi ccüca kechi tsüna tsüdi ghenha kemehaiwa.

⁸Aghamu wi kemetsa pi meshu kesü cüden, nu Aghamu makesü wi palakechü pi anyi kepawa cüden.

⁹Aghamu makesü wi kenondi pi meshu kesü cüden, nu kesakinaa sa pi mehaikeya kekhang pi anyi kepawa cüden.

¹⁰Aghamu na amankesa kekuli kekhang pi meshu kesü cü; Anyiza ketsijüh kekhi pi kepawa cü; nu Aghamu chü kepapa saya kemehai pi kepawa cüden. Ajüh kepapa khiya kemehai kekhang pi meshu kesü cü; nu tsü jjügi khiya kemehai kekhang pi anyi kepa wi kesü cüden.

¹¹Isala hathu ha tsüdila Aghamu kesütan nu makesü wina saben; ma kenen kemeshen wina aju kepapa kesa pi meshu kesüsü cüben.

Agwo kesü wi Alen Kepapakesa

- 12** Khrista na agwo kesütan ti kesa, ciwi alen kepapa kejonla ben; alen kepapa saben lela agwo kesütan.
- 13** Kepaghenanye ithu tsüdila, Judah nyithu le Grik nyithu lela nssümaghathu le ahvuthu lela Aghamu kesü ithu tsüdi baptiz sapi agwo kesütan sa thsü nu tsüdi pi Aghamu kesü jjü thsüdha.
- 14** Kepaghenanye agwo tsüna alen kesütan nye, isala alen kepapa kesa kejonla saghu pi sa theng.
- 15** Keujüla accü na “Hi akwen kesü nkenye ghenha hi agwo wi nye” tsüti khi lela tsüna tsü sa pi agwo wi alen kesü nkenye saya nben.
- 16** Nu keujüla akhuna na “Hi anyon kesü nkenye ghenha hi agwo wi nye” tsüti khi lela tsüna tsü sa pi agwo wi alen kesü nkenye saya nben.
- 17** Keujüla agwo tsüdila anyon sa lethu, khati nu pala zaya nu? Nu keujüla agwo tsüdila akhuna sa lethu, khati nu pala hansaya nu?
- 18** Isala hati nu Anyiza na ma kemeshen sa nu alen kepapa kesa pi agwo wi chi theng.
- 19** Keujüla tsüdila alen kesütan sa lethu, khati nu agwo sa kesa nu?
- 20** Hati nu ciwi alen kepapa kesa kejon na ben, isala agwo kesütan.
- 21** Tsalina anyon na akwen wi “Hi no nsenla mehai,” tsüti khiya nben. Nyelela ali na accü wi “Hi no nsenla mehai,” tsüti khiya nben.
- 22** Tsüti kesawa nye, ithu na agwo wi alen kepapa kesa kesü ma kezü nkemiwa tsü la pi nkechi tsü mangla saya nben;
- 23** nu ithu na agwo wi nsenthu yishükhang kesa nmile meshen keten tsüthu ghenha ithu na aghuti sala noncca den; nu ithu na ma nyan khi yishü kesathu tsü mehaisü noncca ntsa saden;
- 24** nu aghutiwa sa ketenthu tsü nonccakhang sa nten. Anyiza na ma ketanla hati nu agwo sachi nu agwo wi aghutiwa nkenyethu yala kekü keti mua thsüden.
- 25** Tsalina agwo wi gishü kepapa kesa nmi, isala alen kepapa kesa tsüdila khokho ghenha meshenden.
- 26** Keujüla agwo wi alen kesü na ketizen sa ben lethu, alen kepapa kesa tsüdila tsü gweghe ketizen saden, keujüla alen kesü na keseng pvüya lethu, alen kepapa tsüdila tsü gweghe anongheden.
- 27** Khili nthu tsüdila Khrista gwo sadha, nu nthu kesüsü ciwi alen kesü saben.
- 28** Anyiza na anyi tsüdi pi kemehu wi alen kesüsü sa thsü theng: atuwa apostelthu, keniwa atusenjuh — kechüthu, nu kechengwa kesansithu; tsaseng

wi amankesa kekulithu, tsashiwa kesakinaa sa pi mehai keya kekhang pi cü kethengthu, nyu kekiqathu, nyu len ketsütsonthu, nu ajüh kepa wi kekhithu.

²⁹Mathu tsüdila apostelthu nyelela atusenjüh-kechüthu nyelela kesansithu nye. Tsüdila amankesa kuliya,

³⁰nyelela kesakinaa sa pi mehaiya nyelela ajüh kepapa khiya nyelela tsü jjügi khiya kemehai kekhang nmi.

³¹Isala tsü miwi kemihhi ketikithu tsü muyale meshen khvu satenlo. Hi khili tsüdi miwi kemehai ntsawa pi nthu ccücaden.

1 Korinthnyi 13

Nanketizen

¹Hi anyithu nu tangnyilothu jüh khiya ben lela keujüla hi nanketizen tsü nmi lethu, hi amighe kekihhe hhai tsüti saben.

²Hi atusenjüh-kechü kekhang ben; hi palakechü tsüdi ben nu kekuthi jjügi tsüdi chüshiya; hi kenondi tsüdi ben nu ayikhathu kesun pi bvü thsüya — isala keujüla hi nanketizen nmi lethu, hi mangla nye.

³Hi eben tsüdila pi nyu cü nu igwo lela pi mecang thsü — isala keujüla hi nanketizen nmi lethu, ha ighena kemehai mangla nmi.

⁴Nanketizen na lebenkesie nu keccaketssü; tsüna anyongho nkepvü, nkedithang, nkekapvü;

⁵nanketizen na ayencüki nkemehai, apvükemene, nu lebenketsu nye; nanketizen na nyu kesazzi cüki pi theng nten;

⁶nanketizen na nkemehai wi anonghe nten, isala atsentsawa wi anonghe den.

⁷Nanketizen na khiela teshi nten; nu kenondi, kaghang, nu kethankehikeya khiela nmila sa nten.

⁸Nanketizen na anuphan benden. Atusenjüh-kekhithu na nmi laben; ajüh ketheü kekhithu na nkhi laben; nu palakechü na asakhen saben.

⁹Kepaghenanye ithu palakechü nu atusenjüh-kekhi hana anuphan ji nye;

¹⁰isala anuphan jiwa tsüna gho lethu, anuphan ji nkenyewa ha nmi laben.

¹¹Hi ghanyi kesü sa eben tsüwi ijüh kekhi, ileben, nu kemeshen tsüdi wi hi ghanyi kesü ti sa; hi khili anyi keqhai kesü sadha, hi ghanyi yenthu tsü teshidha.

¹²Ithu khili mu eben hana ayena kesü wi aghayen mu eben ti kesa; isala tsashi wi ithu mehaisü kemuliya den. Hi khili chükeben hana pahan ketan; isala tsashi wi Anyiza na icüki chücen eben ti tsü cenyaben.

¹³Ha kecheng na anuphan benden: kenondi, kaghang, nu nanketizen; nu hathu jawi keti ntsawa na nanketizen.

1 Korinthnyi 14

Aghamu Juthu Cüki

¹Tsalina nthu nanketizen tsü meshenki bentenlo. Aghamulen wi ajuthu tsü nmvuthi sa nu tsüdi miwi la Anyiza ketsijüh kekhi tsü ya mvuthi salo.

²Anyi kesü ajüh ketheü khi kebenwa tsüna anyi wi nyela Anyiza ccüneng ben, kepaghenanye anyi thola ma jüh tsü nchü. Ma Aghamu kekhang wina kekuthi tsentsawa tsü khiben.

³Isala anyi kesü Anyiza ketsijüh khi kebenwa tsüna anyithu wi khiben, nu tsüna mathu kiqa, kechü-kenong, nu leben satecca cüben.

⁴Anyi ajüh ketheü khi kebenwa tsüna ma ketanla ma kiqaben, isala Anyiza ketsijüh khi kebenwa tsüna kemehu tsüdi kiqaben.

⁵Hi nthu tsüdi yala ajüh ketheü khi thsü mvuben, isala tsü miwi nthu tsüdila Anyiza ketsijüh khithu tsüwa hi nenben. Kepaghenanye anyi kesü ciwi ben nu ajüh ketheü khi keben jjügi tsü khimetha pi kemehu tsüdi kiza nu kekiyi mu meya thsü lethu, anyi Anyiza ketsijüh khi kebenwa tsüna ajüh ketheü khi kebenwa miwi ma men ben.

⁶Tsalina icünyuthu, hi nthu wi kegho wi Anyiza wina ccücakechi, nyelela palakechü, nyelela ketsijüh, nyelela kesansijüh sen nu nghola nthu wi ajüh ketheü khi lethu, hi nthu ghen a kekikiyi mangwa ben nu?

⁷Keujüla kahangli nkemi akhwi kesa ji achünong nyelela harp, tsüthu khou keben wi ma hhai methasi sashi nchi lethu, thowa na tsü chüya mehai nu?

⁸Nu keujüla anyi tutuwa khou kebenwa na mehaitsü khoushi nchi lethu, thowa na aghi ghen a kidenya mehai nu?

⁹Tsü makesü, keujüla nthu na ajüh ketheü kekhi wi ketsijüh tsü methasi nsa lethu, thowa na tsü jjügi chüya mehai nu? Nthu jüh tsüna ma men nkemi saben.

¹⁰Ayyi wi ajühjja kepapa kesa kejonla ben, isala tsüthu kesütanla ajjügi nkemi nmi.

¹¹Isala keujüla hi ajühkhi keben tsü nchü lethu, anyi ajühkhi kebenwa na ituwi asang kesü sa, nu hi la ma tuwi asang kesü saben.

¹²Nthu na tsüdi miwi la Aghamu juthu tsü ya mvu keten ghen a nthu na pala kepa miwi la tsüthu sen kayi pi kemehuwa tsü kiqa cülo.

¹³Tsalina ajüh ketheü khi kebenwa na ma khi keben jjügi khimethaya kemehai kekhang khie meyathu yishü.

¹⁴Kepaghenanye keujüla hi ajüh ketheü wina kekhie sa lethu, ighamu na ntsakhiwa kekhie saben, isala hi kemeshen tsü ciwi nmi.

¹⁵Isathu, hi khati sa nu? Hi ighamu wi akhwi saten nu hi kemeshen wi la kekhie saden; hi ighamu wi nu hi kemeshen wi la akhwi saden.

¹⁶Nthu na aghamu wi ketan keseng pi Anyiza cü lethu, khati nu anyi jümu kesü nthu jawi kebenwa tsü na nthu keseng kekhie kesa wi gweghe “Amen” khiya mehai nu? Ma nthu na mangwa khiben khe chükeya len nmi.

¹⁷Nthu na Anyiza wi kekhie tsü mehai ntsa sa lela anyi kepathu ghen tsü kekiyi mangla nmiladha.

¹⁸Hi nthu tsüdi miwi la jiki ajüh ketheü khi keten ghen Anyiza seng ben.

¹⁹Isala hi kemehujjen wi kekinyi kesa wi nyu sansile kesalina ajüh ketheü hazar tagha kekhiwa nyela kechü jüh manga ketan khiben.

²⁰Icünyuthu, nthu kemeshen wi ghanyithu ti nsa lalo; nkemehai wi ghanyithu ti sa, isala nthu kemeshen wi tsü anyi kezügü ti sayalo.

²¹Ntsawajüh wi hati zhü theng, “Apvüwa na khiben, hi anyithu pang wina ajüh ketheü khi pi inyithu ccüneng den, hi asangthu pang wina khiben, isalela inyithu na ijüh kina nben.”

²²Tsalina ajüh ketheü kekhi hana nkenondithu ghen azensu kesü khe kenondithu ghen nye; isala Anyiza ketsijüh kekhi tsüna kenondithu ghen khe nkenondithu ghen nye.

²³Tsalina keujüla kemehu nyi tsüdi gho saghuya nu kesüsü tsüdila ajüh ketheü khi wa, nu keujüla anyi jümu nyelela nkenondithu pahan na dugho lethu, mathu na nthu tsüdila deja benle khi nben kwe?

²⁴Isala keujüla tsüdila Anyiza ketsijüh khi keben wi nkenondi nyelela anyi jümu na dugho lethu, ma tsü zakeya wi ma kesami chüshi yaben. Ma za keyathu tsüdi pi ma ghan-nan ben,

²⁵ma kekuthi kemeshen tsüdila khishiaben, nu ma akhhutsüdu Anyiza kinyi nu khishiben, “Ntsakhiwa, Anyiza na he wi nthu jawi ben le!”

Kemehujjen wi Kekinyi yen

²⁶Icünyuthu, hi khi keben jügi na ha. Nthu na kinyile gho saghu keya wi meshu kesü na akhwi ben, kesü na kesansijüh ben, kesü na Anyiza wina pi ccücakechi ben, kesü na ajüh ketheü kekhi ben, nu kepa na tsü khimethakeya ben. Tsüdi wila kemehu ghen kemehaiwa nsathu yishü.

²⁷Keujüla anyi pahan na ajüh ketheü khiben lethu, matsü kesü wi meshu keni nu kecheng ketan kesenniela khi thsü, nu anyi kesü yala tsü jügi nkhi thsüthu yishü.

²⁸Isala keujüla ciwi anyi kesüla tsü jügi khikeya nmi lethu, ajüh ketheü khi kebenwa la ccen ben nu ma ketanla ma nu Anyiza ccüneng wa thsü nsathu yishü.

²⁹Meshu keni nu kecheng na Anyiza ketsijüh khi, nu nyu kepathu na mathu jühkekhi tsü ghan-nan thsü.

³⁰Isala keujüla ciwi donki keben pahan na Anyiza wi ketsijüh muya lethu, ajühkhi kebenwa la ngan wa.

³¹Kepaghenanye nthu tsüdila kesüsü na Anyiza ketsijüh khi nu anyi tsüdila zaya nu chüya thsüle kesalina.

³²Anyiza ketsijüh kekhi juwa tsüna ajühkhi kebenwa kekhu wi nbenthu yishü,

³³kepaghenanye Anyiza na kekivvü Nyiza nye isala keccawa tsü. Anyiza kemehu nyithu tsüdi wi sa keben tsüti,

³⁴nzathu na kemehujjen wi ccen keben-u. Mathu na ajüh njaji thsüla; isala Judah Yenwa wi khi keben ti mathu na nyu kekhu wi benlo.

³⁵Keujüla mathu na pala pahan chüya mvu ben lethu, ajen wi mathu wubathu wi keüyalo. Nza kesü na kemehujjen wi ajüh kejaji tsüna kejüghe kesüle.

³⁶Nyelela nthu wina Anyiza jüh tsüna shhugho kwe? Nyelela tsüna nthu ghen ketan gho kwe?

³⁷Keujüla meshu kesü ma Anyiza nyilo le nyelela aghamulen wi ajuthu pvüten le sa lethu, ma hi zhü pi nthu wi chi keben hana Apvüwa yenkhukechi le kesa nchüthu yishü.

³⁸Isala keujüla ma ha nkina mvu lethu, ma jüh nkina lalo.

³⁹Isalethu, icünyuthu, nthu leben wi Anyiza ketsijüh tsü khile meshenki salo, isala ajüh ketheü kekhi tsü nkhenla.

⁴⁰Pala tsüdi wila sa jiketsü nu mayenwa wina nsathu yishü.

1 Korinthnyi 15

Khrista Hangneng-keshagha

¹Icünyuthu, hi khili Jühtheü Kemehaiwa hi pi nthu sansi nu nthu na tsü yaya nu tsü miwi na nthu kenondi zükeqhe kebenwa tsü pi nthu kiza neng chi mvu ben.

²Tsüwa tsüna hi Ajühkemehaiwa ketsijüh pi nthu kesansiwa tsü. Keujüla nthu na zükeqhe tsü ghansen nu nthu kenondi tsü pi ma men nkemi nsa lethu, nthu hangsha yaben.

³Hi mukeya ti pi nthu wi kiza, nu tsüna aghuti ntsawa: Ntsawajüh wi zhü ketheng ti Khrista na ithu kesami ghen shü;

⁴ Ntsawajüh wi zhü ketheng ti ma pi vhüa nu kecheng ghanan seng wi ma sa pi hang shagha thsüa;

⁵ ma Pitor tu wi gho nu tsaseng wi apostelthu taghakeni tsüdi tu wi gho.

⁶ Tsaseng wi ma kutitan na ma senkeniethu meza manga gilli tu wi gho, mathu pahan na shüdha, isala kejiwa na khili la hangben.

⁷ Tsaseng wi ma James tu wi gho, nu tsaseng wi apostelthu tsüdi tu wi gho.

⁸ Asakhenwa ma hi atsathang ncenla pvüghakeya ti kesawa ha tuwi la gho.

⁹ Kepaghenanye hi apostelthu tsüdi jawi kizza ntsawa, hi pi apostel kesü lela nci qo, kepaghenanye hi Anyiza kemehu metenmesha.

¹⁰ Isala Anyiza nanketizen wina hi hati saben, nu ma nanketizen pi hi kecü tsüna ma men nkemi nye. Tsü miwi la hi apostel kepathu miwi apiketsü sa kuli, tsüna ntsakhiwa hi kulikeya nye, isala Anyiza nanketizen na hi gweghe kuliben.

¹¹ Tsalina tsüwa tsüna hi wina ghole mathu wina lela ithu tsüdila tsü pi sansiden, nu nthu na hawa ha nondiden.

Ithu Hangneng-keshagha

¹² Khili ithu ketsijüh na keshü wina Khrista sa pi hang shagha thsüdha kesa pi sansiben, isathu khati nu nthu pahan na keshü wina hang shagha nbenle khiya mehai nu?

¹³ Keujüla keshü wina hangneng-shagha nben lethu, tsü ma jügi keshü wina Khrista sa pi hang nshagha thsü;

¹⁴ nu keujüla keshü wina Khrista sa pi hang nshagha thsü lethu, ikhang na pi nyu sansi keten ha mang men la nmi, nu nthu kenondi tsü la mang men la nmi.

¹⁵ Tsü miwi la ikhang na Anyiza na keshü wina Khrista sa pi hang cüle kekhi ghenya nyu na ikhang Anyiza cüki milikemesa khibenle khia kesa; isala keujüla keshüthu na hang shagha nbenle kesa tsüna ntsakhiwa lethu, Anyiza na Khrista sa pi hangneng ncü.

¹⁶ Kepaghenanye keshüthu na hang shagha nben lethu, Khrista la sa pi hang shagha thsü nkesa.

¹⁷ Keujüla Khrista sa pi hang nshagha thsü lethu, nthu kenondi na kaghacang kesü nu nthu na khilila kejang wi benla kesa.

¹⁸ Isaletu, Khrista wi shü kesathu la dedia kesa.

¹⁹ Keujüla ithu Khrista kenondi hana kepa wi nmila kahang hawa ghenya ketan kemehai lethu, ithu na ayyi nyi tsüdi miwi la ketizen kesawa sa kesa.

20 Isala atsentsawa tsüna keshü wi jen kebenthu bi atuwa sala keshü wina Khrista sa pi hangya thsüdha.

21 Kepaghenanye anyi kesü ghenä keshü na gho kesa tsü makesü anyi kesü ghenä keshü wi hang keshagha la ghodha.

22 Kepaghenanye anyi tsüdila Adam wina shü kesa tsü makesü Khrista wina sa pi kahang wi shaghaya thsüaben.

23 Isala tsüdila mehaitsü kesenniela shaghaben: Khrista na tsüdi wila atuwa; tsaseng wi Khrista kegho wi ma wi kebenthu.

24 Tsaseng wi asakhenwa na ghoben; Khrista na kekhang kesenthu, kekhang kebenthu, nu kekhangthu tsüdi miwi khang yaben, nu Kadiyyi pi Abawa Anyiza cüaben.

25 Kepaghenanye Anyiza na aghinyithu tsüdila chaya nu pi ma ccü kekhu wi npi kechi chu Khrista na kedi nsathu yishü.

26 Ghinyi asakhenwa yasa keten tsüna keshü.

27 Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Anyiza na pala tsüdi pi Khrista ccü kekhu wi chidha.” Isala “pala tsüdi” kekhi tsüna pala tsüdi pi Khrista ccü kekhu wi kechiwa Anyiza ma pi ciwi saghu nben kesa chütiben.

28 Isala pala tsüdi pi Khrista ccü kekhu wi chi lethu, tsaseng wi Atsawa ma la ma ketanla ma pi pala tsüdi pi ma ccü kekhu wi kechiwa Anyiza kekhu wi chiaben; isanu Anyiza na tsüdi miwi kedi saben.

29 Anyithu na keshü mithon wi baptaiz sa kebenthu tsü khati saben nu? Mathu na kaghang mangwa sacen yale saben nu? Keujüla pahan na kekhi ti keshüthu na hang shagha nben lethu, mangkesa na anyi tsüthu na keshü mithon wi baptaiz saben nu?

30 Mangkesa na ikhang ketanla matsü tsüdi wi ikhang pi kemessi wi chiben ten nu?

31 Icünyuthu, hi keshüthangla keshü metu benle! Hi nthu miwi kapvü ben, ithu kahang Apvüwa Jisu Khrista wi keben ghenä hi ha khishiben.

32 Keujüla hi asajjü wi kaghang ketan ghenä Efesa wi “aghangsa nkemehaithu” ssikaghashen lethu, hi kekiyi mangwa ben nu? Isala keujüla keshüthu na hang shagha nben lethu, hati khi keben ti, “Ithu dhitsü wi shü wa keben ghenä dsa nu jjü nalo.”

33 Nyu ya nthu nmechu thsüla, “Kegweghethu nkemehai na ayencüki kemehai yasaden.”

34 Nthu leben metsashhu sa nengya nu nsamila yilo. Kepaghenanye nthu pahan na Anyiza npi chüyale, hi ha khi pi nthu kejugheya thsüben.

Hangneng-keshagha Gwowa

35Pahan na keüben, “Khati keshü na hang shagha ben nu? Mathu agwo khati kesa pvüben nu?”

36Nthu kejöphon! Nthu na palacü pi ayyi wi yang kechi wi tsüna shü nkesa tsü hang shagha nten.

37Nu nthu pi yang kechiwa tsüna asu nyelela pala kepa wi cü kesü sabenla metsi khe nthu na maton pi sheng nchi.

38Anyiza na ma kemeshen wina palacü tsü pi maton sa cüden; nu ma palacü kesüsü kenie wina maton sa cüden.

39Nu kahangli kebenthu sajjü tsüdila makesü nye; anyi sajjü kepa, ahangsathu sajjü kepa, awathu sajjü kepa, nu anga sajjü kepa.

40Nu ciwi tang wi gwothu nu ayyi wi gwothu ben; tang wi gwothu tsikemehai nu ayyi wi gwothu tsikemehai kepapa.

41Aghani tsikemehai kepa, asha tsikemehai kepa, nu ghotsithu tsikemehai kepa; nu ghotsithu jawi lela tsikemehai kepapa na ben.

42Keshüthu na hangneng-keshagha wi hati saben. Agwo pi vhü kesawa tsüna shüden; hang shagha lethu, tsüna shü nben.

43Pi vhü kesa wi tsüna atsi nmehai nu nzü; hang shagha lethu, tsüna atsimehai nu zü yaben.

44Pi vhü kesawa tsüna agwo sajjü; hang shagha lethu, tsüna aghamulen wi gwo saben. Keujüla agwo sajjü ben lethu, ciwi aghamulen wi gwo benben.

45Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Anyi atuwa, Adam tsüna kahangli keben kesü sahangchi”; isala Adam sakhenwa na kahang khukechiwa Aghamu.

46Aghamulen wi atuwa nye, isala agwo sajjü, nu tsaseng aghamulen wi.

47Adam atuwa tsüna ayyi pi zhü, nu ayyi wina shhugho; Adam keniwa tsüna tang wi na gho.

48Anyi thothu na ayyiwa ji sa khe ayyi pi zhü kechiwa tsüti kesa; thothu na tang wi ji sa khe tang wi na keghowa tsüti kesa.

49Ithu na anyi ayyi pi kezhüwa tsi ti kesa pvü keten tsüti anyi tang wi na keghowa tsi ti la pvü yaben.

501cünyuthu, hi khi kebenwa na asa nu ajjü hana Anyiza Kadiyyi ghongya nben, nu shü ketenwa tsüna shü nketenwa tsü pvüya nben.

51-52 Kekuthi tsentsawa ha kinachilo: ithu tsüdila shü nben, isala khathansha wi tutuwa sakhen tsü khou chi khe ithu tsüdila wan anyon kekama kesü jüwi

kemiliaben. Kepaghenanye khathansha wi tutuwa sakhen tsü khou chi khe keshü na hang shagha nu khiela shü neng nben, nu ithu tsüdila kemiliaben.

⁵³Kepaghenanye dedi ketenwa ha kemili pi dedi nketenwa sa, nu shü ketenwa ha kemili pi shü nketenwa sa nsathu yishü.

⁵⁴Tsalina khathansha wi hati sa, nu shü ketenwa ha kemili pi shü nketenwa saya khe Ntsawajüh kekhi tsü cenyaben:

⁵⁵“O keshü, no khangkeya khie nu? O keshü, no nyu patena ya kemehai kekhang tsü khie wi ben nu?”

⁵⁶Keshü na kesami wi kekhang muya den, nu kesami na Ayenwa wi kekhang muya den.

⁵⁷Isala ithu Pväwa Jisu Khrista wina kekhang pi ithu kecüwa Anyiza seng ben.

⁵⁸Tsalina hi ketizen icünyuthu, kiden-kesha nu zükeqhe ngan benlo. keshüthangla nthu Apväwa kekuli kesa wi dhamang benlo, kepaghenanye nthu na Apväwa kekuli kesa wi ma men nmi nsa kesa nthu na chüben.

1 Korinthnyi 16

Kenondithu ghenä Keben Khukechi

¹ Khili nthu na Judea wi Anyiza nyithu ghenä apisa khukechi cüki zhükechi tsü khi waden. Nthu na hi Galatia kemehuthu wi kekiza tsü nsathu yishü.

²Nthu tsüdila Apväwa tsathang kaghapenla nthu apisa mukeya qei wina pahan pi theng lalo, isathu hi kegho wi nthu apisa nsaghula mehai.

³Hi gho lethu nthu na kessi ketheng anyithu tsü ghenä lesü zhüchi nu mathu kesun pi nthu na keben khukechi tsü sen nu Jerusalem wi wa thsüben.

⁴Keujüla hi la kewa-u sa lethu, hi mathu gweghe waben.

Paul Kemeshen

⁵ Hi Macedonia hhainan wa keculi ccüla nthu wi ghoden, kepaghenanye hi Macedonia hhainan nwathu yishüben.

⁶Hi matsü pahan, saya mehaithu pathsü chuli nthu gweghe benla mechü, isanu tsaseng wi hi kijünyi khiewa waten khe nthu yala hi kiqa thsüden.

⁷Hi kewalen sala nthu hhainan mele ketan sa mvu nben; Apväwa kemeshen ti lethu, hi matsü kesie nthu gweghe benden.

⁸ Hi Pentekost tsathang npi kecu chu he Efesa wi benden.

⁹ Kepaghenanye he wi hi keshun nyi na kejon ben lela kekuli keti nu kemehai sa keya matsü na ben.

¹⁰ Keujüla Timothi na nthu wi gho lethu, nthu nonkeghe sala ma ssiyalo, kepaghenanye ma la hi ti Apvüwa kekuli saden.

¹¹Thola ma n-nansala, isala ma kiqa pi ma yala mehaitsü hi wi gho thsülo; kepaghenanye ma acünyuthu pahan ssi nu hi wi ghoben kesa nondiben.

¹²Hi ithu cünyuwa Apollo na acünyuthu pahan ssi wa nthu hhainan chilo ma kechü-kenong benden, isala ma hajü wale kesa tsü ma kemeshen nsa laben. Isala matsü kemehai muya lethu, ma ghaben.

Ajüh sakhenthu

¹³Meghe-metsa ben, kenondi wi zükeqhe nganya, kempvüza sa nu zükeqhe benya.

¹⁴Nthu kekuli tsüdi wi nanketizen wina salo.

¹⁵ Nthu na Stefana nu ma theghi cüki chüben; mathu na Akhaya yyi wi Khristanyi sakeya atuwa nu mathu tsü tsüdi pi Anyiza nyithu ghen a kuli ketenthu. Icünyuthu, hi nthu wi khieben,

¹⁶anyi hathu ccülikesa kekhu wi ben, nu mathu gweghe kekuli sa ketenthu jüh kinalo.

¹⁷Hi Stefana, Fortunata, nu Akhaika mathu kegho ghen a inonghe ben; kepaghenanye mathu na nthu nkemiwa tsü sacü,

¹⁸nu nthu sa pi anonghe kecü ti hi sa pi anonghe cüdha. Tsalina anyi hathu ha kechü-u le!

¹⁹ Asia yyi wi kemehuthu na nthu shalom saben; Aquila nu Piskilla nu manyi jjen wi kemehu nyithu na Apvüwa nyan wina nthu shalom saben.

²⁰He wi acünyuthu tsüdila nthu shalom saben. Kemetha kekimangli wina khokho shalom satenlo.

²¹Hi Paul ikwen pi ha zhü pi nthu shalom saben.

²²Thowa na Apvüwa tizen nten khe kishen-keshi ma miwi benlo! *Marana tha* — Ithu Pvüwa, gholo!

²³Apvüwa Jisu nanketizen ya nthu ssiben ketenwa salo.

²⁴Jisu Khrista wi hi ketizen yala nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

2 Korinthnyi

2 Korinthnyi 1

¹ Paul, Anyiza kemeshen wina Jisu Khrista apostel nu ithu cünyuwa Timothi wina pi Korinth wi kemehu nu Akhaya yyi tsüdi wi Anyiza nyithu tsüdi kecü:

²Ithu Ba Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Paul Na Keseng Pi Anyiza Kecü

³Ithu keseng pi Anyiza ithu Pvüwa Jisu Khrista Ba, nu nanketizen Bawa, ma wina kekiqa tsüdila gho ketenwa Anyiza cü nalo!

⁴Anyiza na ithu ketizen kesa tsüdi wi kiqa keten ghen ithu la ma wi mukeya kekiqa tsü sen nu nyu kepa wi ketizen sa kebenthu kiqaya mehai.

⁵Ithu na Khrista ketizen kesa kejon wi gwegheya kesa tsüti Khrista wina Anyiza wi kekiqa keti muyaden.

⁶Keujüla ikhang na ketizen sa lethu, tsüna nthu ghen kekiqa nu hangshakeya tsü; keujüla ikhang na kekiqa muya lethu, tsüna nthu la kiqa yaden nu ikhang na ketizen kesa wi kethankehi keya ti nthu la lebensie nu kethankehi ya kemehai kezü pi cüden.

⁷Tsalina ikhang na nthu wi kaghangwa tsü khiela pakuli meya; kepaghenanye nthu na ikhang gweghe ketizen kesa ti nthu na ikhang gweghe la kekiqa mu yaben kesa ikhang na chüben.

⁸Icünyuthu, nthu yala ikhang na Asia yyi wi ketizen kesa cüki tsü chüya thsü mvuben. Ikhang na agüccü ntsa nu ketizen sa ntsa kesalina ikhang hangya eben n-nondi lale!

⁹Ikhang na keshü ithu miwi ghodha le meshen. Isala tsüti sa nu ikhang ketanla ikhang kenondiwa nyela keshü sa pi hang kecüwa Anyiza miwi ketan nondiya thsü kesalina.

¹⁰Ma keshü kemessi hati kesa wina ikhang hangsha cü, nu ikhang hangsha cüben; nu ma ikhang hangsha neng cüben kesa ma miwi ikhang kaghang ben,

¹¹nthu na kekhie wina ikhang kekiqa ghen. Tsalina anyi kejon kekhie keluneng wina Anyiza na sawegü pi ikhang cü; nu anyi kejon na ikhang ghen Anyiza seng ben.

Paul Ma Kemeshen Kemilikesa

¹²Ikhang kapvü ebenwa na ikhang kechükeza methasi nu ikhang kizaben, ikhang ayyi ha wi kahang wi nthu gweghe keya hana anyi kemetsa wi nyela Anyiza nanketizen kekhang wina khukechi lebensha kechi nu jühtsentsa wina.

13-14 Ikhang na nthu si nu chüya kemehai ketan zhü pi nthu cüben. Isala nthu na khili ikhang jüh tsü pahan ketan chüshi yaben, Apvüwa Jisu tsathang wi ikhang na nthu ghenä kapvüya keten ti nthu na ikhang ghenä kapvüya thsüle kesalina nthu na ikhang cüki chüshitha yaben kesa hi ghangben.

15 Hi tsüdi wi chütiben, nthu ya keni tughu kemihhi muya thsüle kesalina hi atuwa sa nthu wi ghole sa.

16 Hi Macedonia wi kewalen sa nthu hhainan chi nu kegho neng wi lela nthu yala hi Judea wi kewa wi hi kiqachi thsüle kesalina hi nthu wi gho mvuben.

17 Hi hati kesa wi hi kemeshen kemili-kemija keten nyi ti saben kwe? Hi ketanla ighena kemehaiwa sa nu kemeshen hati kesa wi wan “Anle,” nu “Nyele.” khi chiten kwe?

18 Anyiza na jühtsentsa khi keten tsüti hi nthu wi “Anle,” nu “Nyele,” npi khichi.

19 Kepaghenanye Sila, Timothy, nu hi, ikhang na pi nthu sansi kechi Anyiza Tsawa, Jisu Khrista tsüna “Anle,” nu “Nyele,” kesawa tsü nye, isala Anyiza ma “Anle,” kesawa tsü.

20 Kepaghenanye Anyiza jüh khishikechi tsüdila ma wi “Anle,” kesa tsü muya den. Tsalina Jisu Khrista wina ithu “Amen” khi pi Anyiza nyanthang den.

21 Anyiza na ma ketanla ikhang sa pi nthu gweghe thsü, tsüna ikhang na Khrista wi hang keben ti; Anyiza na ma ketanla ikhang khudhi pi ma kepa sa,

22 nu ma ji le kesa mechantsi pi ithu miwi chi, nu ma kiden pi ketheng tsüdila ithu ji le kesa ma Kemetha Ghamu pi ithu leben wi ithu nkhenhadha.

23 Hi Anyiza pi hi chüza saben — ma ileben chüben! Tsüna nthu yala mehaya thsüle kesa ghenä hi Korinth wi ngho lale!

24 Ikhang na nthu kenondi miwi apvüwa sale kesa ghenä nye; nthu na kenondi wi zükeqhe ben kesa ikhang na chüben. Tsüti kesawa nyela, ikhang na nthu gweghe nu nthu nonkeghewa ghenä kuliden.

2 Korinthnyi 2

1 Tsalina hi kheneng nthu wi gho nu nthu sa pi ahathana thsü ntenle meshenyadha.

2 Kepaghenanye keujüla hi nthu sa pi ahathana thsü lethu, thowa na hi sa pi anonghe thsüya ben nu? Tsüna hi anyi sa pi ahathana thsü kesathu tsü.

3 Tsalina hi lesü tsü zhü pi nthu cü. Hi nthu wi gho nu anyi hi sa pi anonghe thsü ketenthu tsü sa pi ahathana wa thsü nsa mvu, kepaghenanye hi inonghe ben lethu, nthu tsüdila anonghe ben kesa hi chütiben.

⁴Hi nthu sa pi ahathana thsü kesawa nyela hi khatila nthu tsüdi tizenten khe chüya thsüle kesalina hi agüccü ntsa nu leben ketizen sa nu ihacüca nu lesü tsü zhü pi nthu cü.

Kesazziwa Kesami Teshipi Kecü

⁵Keujüla anyi kesü na nyu sa pi ahathana thsü lethu, ma hi nyela alen pahan wi nthu tsüdi sa pi ahathana thsüdha. (Hi ma tuwi khang mtsü nsale kesalina hi ha khiben.)

⁶Nthu kejon anyi hati kesawa meten kecü tsüna mehaidha.

⁷Isala nthu khili ma ahathana ntsa sa nwa thsüle kesalina ma kesami teshi pi cü nu ma kechü-kenonglo.

⁸Tsalina nthu na ntsakhiwa ma tizen benle kesa ma ya chüya thsülo khieben.

⁹Hi nthu ghan-nan nu nthu na ijüh kekhi tsüdila kina benla nye khe chüyale kesalina hi lesü tsü zhü pi nthu cü.

¹⁰Nthu na anyi kesü kesami teshi pi cü lethu, hi la teshi pi ma cüden. Kepaghenanye hi teshi pi cü lethu, alentagha wila nthu ghena Khrista wina teshi pi cüdha,

¹¹tsüna satan yala ithu miwi mehais meya thsüle kesalina; kepaghenanye ithu na ma kemeshen tsü chüben.

Paul na Troa wi kewa mvu

¹²Hi Khrista cüki Jühtheü Kemehaiwa pi nyu sansile gho Troa cukeya wi Apvüwa na hi ciwi kuliya kemehais ghenais ajenka sha ketheng muya.

¹³Isala hi ciwi ithu cünyuwa Tita nkemu ghena leben ketizen sa. Tsalina hi anyithu teshi theng Macedonia wi wa.

Khrista wina Khangkeya

¹⁴Isala Anyizais sengle! Kepaghenanye Anyizais na keshüthangla Khrista wina ikhang ssi wa khangkeya wi chi cüden. Anyizais na ikhang sen nu Khrista cüki palakechüwa tsü pi hankedemvu ti kahe wi lela thonghe thsüden.

¹⁵Kepaghenanye Khrista na ikhang pila hankedemvu ti sala Anyizais cüden, tsüna hangshaya kebenthu nu dedi kebenthu jawi lela thonghe ben.

¹⁶Kepaghenanye dedi kebenthu ghena hawais ha kahan pvünu shü ketenwa tsü, isala hangshaya kebenthu ghena tsü hawais ha kahang sengho ketenwa hankedemvu tsü. Thowais na kekuli hati kesis ha sayais mehais nu?

¹⁷Ikhang na anyi kejon Anyizais ketsijüh tsü pi lekete asenkais jis ti sa ketenthu tsütis nye; isala Anyizais na ikhang kesunchi kesis ghenais lebenchis ntsais nu Anyizais tuwis na Khrista maghais salais tsü khiden.

2 Korinthnyi 3

Cenkethenjüh Ketheüwa Maghathu

- ¹Ha ikhang ketanla ikhang khi pi kapvü keben ti saben kwe? Nyu kepathu na sa keten ti ikhang na asheikepi lesü zhü pi nthu cü nyelela nthu wi tsü khu meyathu yishü ben kwe?
- ²Nthu na ikhang sheikepi lesükezhü, ithu leben wi zhü ketheng anyi tsüdila si nu chüya ketenwa tsü.
- ³Khrista na ma ketanla tsü zhü pi ikhang wina kesunchi. Tsüna kezhütssü nyela hang kebenwa Anyiza Ghamu pi zhüki theng, nu alonpha miwi nyela anyi leben wi zhüki theng.
- ⁴Ikhang na Khrista ghenana Anyiza wi kempvüza keben ghenana ha khiben.
- ⁵Kekuli ha ikhang kekhang wina sayale kesa khiya kemehai mangla nmi. Ikhang na saya kemehai kekhang kebenwa tsüna Anyiza wina kegho,
- ⁶ma ikhang sa pi cenkethenjüh ketheüwa tsü kekuli kesa qothu saya thsü, tsüna zhüketheng ayenwa tsü nyela Aghamu. Zhüketheng ayenwa tsüna keshü sengho den, isala Aghamu na kahang khuchiden.
- ⁷Ayenwa tsü pi kezhüyen wina alonpha miwi zhüki theng, nu tsü khukechi wi Anyiza nyankethang na gho. Mosa mmi kekiza nmila kesawa tsü lela Israel nyithu ghenana khang ntsa sa kesalina mathu na ma ghangti meyala. Keujüla keshü sen keghowa Ayenwa tsüna kegho wi anyankethang hati sa lethu,
- ⁸Aghamu kekuli ghenana anyankethang tsüna ha miwi khatila diki ben nu!
- ⁹Kemeshensa sengho kesawa ghenana anyankethang sa lethu, hangshakeya sengho kesawa ghenana tsü anyankethang khacu khatila diki ben nu!
- ¹⁰Khili nyankethang hana kizaki kesalina kheni nyankethang kekizawa tsüna nmiladhale kesa ithu na khiya mehai.
- ¹¹Kepaghenanye matsü keu ketan ben kesawa wi lela anyanthang gho lethu, anuphan ben kesawa wi tsü anyankethang khacu khatila saben nu!
- ¹²Ikhang kaghang ha keben ghenana ikhang kempvüza ntsa saben.
- ¹³Ikhang na Israel nyithu yala kekiza nmila ketenwa tsü nmu thsüle kesalina Mosa na athsü pi ma mmi shanya kesawa tsüti nye.
- ¹⁴Ntsakhiwa mathu leben na dhua; nu nansü lela mathu na cenkethenjüh kaghawenwa tsü kesi wi ammi keshanthsü tsü makesü na gho mathu leben shan bhonyaden.
- ¹⁵Anyi Khrista wi benya kesa ketan na ammi keshanthsü tsü khupiyan mehai.

¹⁶ Isala tsü khupiya mehai, Ntsawajüh na Mosa cüki kekhi ti: “Ma khathansha wi Apvüwa wi khapeghe wa khe ma mmi keshanthsü tsü khupia.”

¹⁷ Khili ha wi “Apvüwa” hana Aghamu; nu khie wi Apvüwa Ghamu ben khe ciwi mangla kekhenkeghe nmi.

¹⁸ Ithu tsüdila ammi keshan npvüla Apvüwa nyankethang tsü muyaben; nu anyankethang Apvüwa wi keghowa tsüna Aghamu, ithu sa pi ma tsi ti nu anuphan nyanthang kayi cüden.

2 Korinthnyi 4

Aghamulen wi Keben na Ayyipfü non wi keben

¹ Anyiza na nanketizen wina kekuli ha salo pi ikhang kecü ghena ikhang accükwenshü nten.

² Ikhang na kekuthi nu nkemejüghe kekulithu tsüdi teshidha; ikhang na nyu kemechu nyelela Anyiza jüh tsü pi milikemesa sa nten. Atsentsawa kewegü wina ikhang Anyiza tuwi hang nu ikhang ketanla ikhang pi anyi tsüdi tuwi kemeshen kemehaiwa tsü saden.

³ Kepaghenanye keujüla ikhang ajühkemehaiwa pi kekhi ha kuthiben lethu, tsüna dedi kebenthu tuwi ketan kuthiben.

⁴ Mathu na n-nondi, kepaghenanye ayyi ha wi nkemehai cenpvü na mathu leben pi kejang wi chidha. Ma mathu sa pi Jühtheü Kemehaiwa wina kegho wegü kebenwa Khrista nyankethang cüki Anyiza tsi ti kesawa tsü nmu thsüladen.

⁵ Kepaghenanye ikhang na Jisu ghena nthu maghathu ti sa nu ikhang jüh nyela Jisu Khrista tsüna Apvüwa le kesa pi nyu sansiden.

⁶ Anyiza na “Kewegüwa na kejang wina wegü shhugho ben!” kekhiwa tsü makesü Nyiza na ma kewegü pi ithu leben wi wegü cü, ithu ssigho Anyiza nyankethang Khrista miwi wegü keben palakechü wi tsü chi cüben.

⁷ Isala kekhang ntsawa tsüna Anyiza wina khe ikhang wina nyele kesa pi ccücale kesalina ikhang na aghamulen wi keben na ayyipfü wi keben tsüti kesa.

⁸ Ikhang na kejon tughula agüccü, isala pacha nsa; kuti wi chükivvü, isala khiela accükwenshü nsa;

⁹ ciwi aghinyithu kejon na ben, isala ikhang khiela apvüshang kesüla nmila nsa; nu kejon tughula patena ntsa sa, isala ikhang meyasa.

¹⁰ Ikhang gwo wi Jisu kahangwa tsü muya thsüle kesalina matsü tsüdi wila ikhang keshü gwo wi Jisu keshü tsü pvüden.

¹¹ Ikhang keshü gwo wi ha Jisu kahang tsü muya thsüle kesalina ikhang na Jisu ghena ikhang kahang chu wi keshü kemessi na ben.

¹²Ha ma jügi keshü na ikhang wi kuliben, isala kahang na nthu wi kuliben.

¹³Ntsawajüh na khiben, “Hi nondi keben ghenä khi.” Tsü makesü ikhang la kenondi ghenä khiben.

¹⁴Anyiza, Apvüwa Jisu sa pi hang kecüwa na ikhang la sa pi Jisu gweghe hangya thsü nu ikhang pi nthu gweghe ssi nu ma tuwi waben kesa ikhang na chüben.

¹⁵Ha tsüdila nthu ghenä; nu Anyiza nanketizen na wa anyi ji pfüpfü cuyathu, mathu na keseng kekhie ji pfüpfü sa pi Anyiza nyankethang saben.

Kenondi wi Kahang

¹⁶Ha ghenä ikhang na khiela accükwenshü nten. Ikhang gwo sajjü wi nkhang pfüpfü sa wa lela aghamulen wi tsü atsathangla khang pfüpfü saden.

¹⁷Kepaghenanye matsü keu ketan wi ketizen kesa keu hana ikhang ghenä anuphan nyankethang mangla pi ghape nkeyawa tsü ghenä kiden ben.

¹⁸Kepaghenanye ikhang na pala mu nkebenthu tsü khe mu kebenthu tsü ghang nten. Khili mu kebenthu tsüna matsü keu ketan, isala mu nkebenthu tsüna anuphan ji.

2 Korinthnyi 5

¹Kepaghenanye ikhang na ayyi wi hang keben anithsüjjen ikhang gwo ha yasa lethu, Anyiza wi ikhang ghenä ajjen kesü akwen pi nkesa anuphan ben keten tang wi benle kesa ikhang na chüben.

²He wi ikhang na khili ahathana ben, isala tang wi jjen tsü ya ikhang miwi dugholo kesa nmvu ntsaben;

³ikhang na tsü mphi keya wi kemessü sa nbendha.

⁴Ikhang na anithsüjjen ha wi hang keben jüwi agüccü nu ghadhiben; ikhang na ayyi gwowa ha teshi mvu nben, isala tang jjen tsü mphiya nu kahang yala keshü gwo ha sa pi kemili thsü mvuben.

⁵Anyiza na ikhang kemili kten ha ghenä kiden theng, nu ma pala tsüdila pi ikhang ghenä tsanqai theng kesa ma Ghamu pi ikhang nkshenshadha.

⁶Tsalina ikhang na keshüthangla kempvüza sa benden. Ikhang na agwo sajjü ha wi keben chu Apvüwa ssinu temeja wi ben kesa ikhang na chüben.

⁷Kepaghenanye ikhang kahang hana kenondi khe mu kebenwa tsü nye.

⁸Ikhang na kempvüza sala agwo sajjü jjenwa ha teshi nu wala Apvüwa gweghe ajjen wi ben wa mvuben.

⁹Isala ikhang na pala tsüdi miwi la ajjen he wi benle ciwi wa lela ma kenenwa tsü sa mvuben.

¹⁰ Kepaghenanye ithu tsüdila Khrista na ajühkaghaten keten tuwi tsü whaden. Isanu meshu kesüsü ma gwo sajjü wi kekuli kenie wina ma kutimen kemehai-keteshi tsü muyaden.

Khrista wina Anyiza ssinu Ashukesa

¹¹ Ikhang na Apvüwa kemessi jjügi tsü chüben, tsalina ikhang nyu kepa wila kizaden. Anyiza na ikhang cüki chütha ben, nu hi kemeshen tsü nthu la nthu leben wi hi chübenshe saben.

¹² Ikhang na ikhang cüki kemehai pi nthu kizale sa nben; isani ikhang ghenä kapvüya kemehai jjügi pi nthu cüle sa, isanu nthu yala anyi ma yencüki nyela ma tsi ghenä kapvü ketenthu lunengya thsüle kesalina.

¹³ Keujüla ikhang na deja ben lethu, tsüna Anyiza ghenä; nu keujüla ikhang na metsa ben lethu, tsüna nthu ghenä.

¹⁴ Khrista nanketizen na ikhang ghanen senben, ikhang na khili anyi kesü na anyi tsüdi ghenä shü le kesa chüyadha, tsü jjügi anyi tsüdila ma keshü wi tsü saghudha.

¹⁵ Ma anyi tsüdi ghenä shü, isanu hang kebenthu na mathu ketanla mathu ghenä nhang thsüla, isala mathu ghenä shü nu sa pi hang shagha thsü kesawa ghenä hang thsüle kesalina.

¹⁶ Ikhang na khili nten ayyi yen kenie wina thola ghan-nan ntendha. Ikhang na kuti tsüwi ayyi yen kenie wina Khrista ghan-nan lela ikhang na tsüti nsadha.

¹⁷ Tsalina keujüla anyi kesü le kesü lela Khrista wi benya lethu, ma anyi ketheü sadha; kaghawenwa na bvüdha, nu ketheüwa na ghodha.

¹⁸ Ha tsüdila Anyiza na Khrista wina sachi, ikhang ma ghinyithu ha kemili pi ma pvüshangthu sa thsüa, nu anyi kepathu la pi ma pvüshangthu saya thsülo kesa kekuli pi ikhang then chidha.

¹⁹ Ikhang ketsijüh na Anyiza na Khrista wina anyi tsüdila pi ma pvüshangthu sayaden. Anyiza na mathu kesami cüki tsü pi theng nten, nu ma khati nu mathu pi ma pvüshangthu sayaten khe pi kizalo kesa ketsijüh pi ikhang cüdha.

²⁰ Ikhang na Khrista mithonthu, kepaghenanye Anyiza na ikhang wina khiben; ikhang na Khrista mithon wina nthu wi khiben, Anyiza yala nthu ma ghinyithu kemili pi ma pvüshangthu saya thsülo.

²¹ Ithu ya ma gweghe nu Anyiza ketsatan tsü yaya thsüle kesalina Khrista na kesami nmi lela Anyiza na ma sa pi ithu kesami pvüya thsüa.

2 Korinthnyi 6

¹Ikhang Anyiza gweghe kekuli kesa wina nthu wi khieben, nthu Anyiza nanketizen mu keyawa tsü yala meyasa thsü lalo.

²Anyiza khi keben ha kinayalo, “Matsü kemehai kegho wi hi nthu jüh kina chicü; nu hangshakeya tsathang kegho wi hi nthu hangsha cü.” Ghangchilo! Khili ha matsü kemehai ntsawa, nu nansü ha hangshakeya tsathang le!

³Ikhang na thola ikhang kekuli wi kesazzi nmu thsü mvu, tsalina ikhang tho len la khen nten.

⁴Tsüti kesawa nye, ikhang na alentagha kekuli wi ikhang na Anyiza maghathu le kesa pi ccücale kesalina agükeccü, ketizenkesa, nu ahathakina tsüdi wila kethankehi ntsa nu kekheneng benden.

⁵Nyu na ikhang kiccü, atssüzü sa, nu kimenni; ikhang na njenla khhwen nu kuli ntsa sa.

⁶Ikhang kemetha, palakechü, kethankehi, nu keccaketssü wina ikhang na Anyiza maghathu le kesa pi ccüca chidha— Kemetha Ghamu, ikhang ketizen atsentsa wina,

⁷ikhang atsentsa ketsijüh wina, nu Anyiza kekhang wina. Ikhang na ketsatanwa tsü pi aghighe saya nu nyu ssikaghashen nu ikhang khweya kemehai na ben.

⁸Ikhang nyuwakü nu nkhichinyuwa; ikhang kimenni nu seng. Ikhang pi milikemesathu ti sa, isala ikhang na atsentsa khi;

⁹nyu nkechüthu sa thsüa, isala tsüdila ikhang chü; ikhang pi keshü ti sa thsüa, isala nthu na mu keben ti ikhang na hangben. Meten-mesha lela ikhang npathi;

¹⁰sa pi ahathana thsüa, isala ikhang na keshüthangla anongheden; ikhang na ketha-u ti, isala ikhang na anyi kejon sa pi keban sa thsüa; ikhang na mangla nkemi ti, isala ikhang na ntsakhiwa pala tsüdila ben.

¹¹Korinth wi icünyuthu! Ikhang na aleben shatha sa nu nkuthila khi pi nthu kizadha.

¹²Ikhang na aleben shapi nthu ncü nsa, isala nthu na aleben shapi ikhang ncü.

¹³Hi khili nthu pi itsangathu ti sa nu khiben: ikhang na nthu cüki kemeshen ti pi ikhang ccücalo. Nthu leben sha pi ikhang cülo.

Anyiza Nkechüthu ghenä Kitsankechi

¹⁴Nkenondithu tsü gweghe kulile nsa lalo, kepaghenanye tsüti mangla saya nben. Khati nu ketsatan nu nketsatan gweghe ya mehai nu? Khati nu kewegü nu kejang gweghe hangya mehai nu?

¹⁵Khati nu Khrista nu atsaghang manyi jühkeyaliya mehai nu? Kenondi nyi kesü na nkenondi nyi ssinu mangwa wi saghuben nu?

¹⁶ Khati nu Anyiza kekinyijjen na Anyiza nkechü tsikezhüthu makesü saya mehai nu? Kepaghenanye ithu na Anyiza hangkebenwa kekinyijjen! Anyiza na ma ketanla hati khiben, “Hi inyithu pi ijjen sa nu mathu jawi hangden; hi mathu Nyiza saden, nu mathu na inyithu saben.”

¹⁷ Tsalina Apvüwa na khiben, “Nthu na mathu teshi nu shhugho lo nu mathu wina nthu kepa sayalo. Nkemetha tsü ssinu mangla nsala, isathu hi nthu ssiyaben.

¹⁸ Hi nthu Ba saden, nu nthu na itsangathu saben, Apvüwa kekhang ntsawa na khiben.”

2 Korinthnyi 7

¹ Hi ketizen icünyuthu, khishikechi hathu ha tsüdila ithu ghenä sa. Tsalina ithu gwo nu ithu kahang sa pi nmetha thsüla ketenthu tsüdi wi ithu ketanla ithu samethaya, nu Anyiza kemessikü wi metha cencu nu hang nalo.

Paul Nonkeghe

² Nthu leben sha pi ikhang cülo. Ikhang na anyi kesü tuwi la nsazzi; thola meyasa, nu anyi kesü miwi la ikhang ghenä kemehaiwa sale nsa.

³ Hi ha khi pi nthu meshensa le kesa ghenä nye, kepaghenanye hi hatu wi nthu kekiza ti nthu na ikhang kaghali ntsawa ghenä shü le hang lela keshüthangla ithu gweghe den.

⁴ Hi nthu miwi kenondi ben ntsa saben; nu nthu miwi hi kekapvü la ben le! Ikhang na agükeccü tsüdi wi hi kempvüza ben; nu inonghe ntsa saben.

⁵ Ikhang na wala Macedonia cukeya wi lela mnan meya. Apen tsüdi wi agükeccü, nyu ssinu kekitagha, nu aleben wi kemessi na ben.

⁶ Isala leben ketizen kesathu kechü-kenong cü ketenwa Anyiza na Tita ssigho ikhang kechü-kenong cü.

⁷ Ma ikhang wi kegho ketan nyela nthu na khati ma kechü-kenong cü khe tsü khi pi ikhang nongheya thsü. Ma nthu na hi metuya mvu keben, nthu hathakina, nu nthu na ighena khie mvu keben cüki khi pi ikhang kiza kesalina hi khili inonghe ntsayadha.

⁸ Hi lesü zhü pi nthu leben patena lela hi tsü ghenä ileben güccü nben. Matsü keujü ketan lela lesü tsüna nthu leben patena kesalina hi ithakina-u.

⁹ Isala hi khili inonghe ben, kepaghenanye tsüna hi nthu leben patena kesawa tsü nye, isala nthu hathakina tsüna nthu sa pi kemili cüdha. Anyiza na athakina tsü senya kesalina ikhang na nthu patena nsa.

¹⁰Kepaghenanye Anyiza ahathakina senya kesawa tsüna leben khapeghe kecü sengho nu ssi wa hangshakeya wi chi cüden, nu ciwi asenkemeshen nmi. Isala ayyi nyi hathakina tsüna keshü sengho cüden.

¹¹Ghangchilo, Anyiza na nthu hathakina tsü pi khati sa cü khe: tsüna khatila nthu pi atsentsa sa cü, nu khatila nthu nkechü tsü pi chü thsüdha nu! Tsüna leben ketsu, kemessi, kenmvu, leben kechi, kesazzi ghenana kemeten pi cüle kekiden! Hathu ha tsüdi wi nthu ketanla nthu na nsazzi le sa keten.

¹²Tsalina hi lesü tsü zhü pi nthu cü lela tsüna meshu kesü kesazziwa tsü ghenana nye nyelela nyu ma miwi sazzi kesawa tsü ghenana la nye. Isala tsüna nthu na ikhang ghenana leben kechi tsü Anyiza tuwi na pi nthu ccüca le kesalina.

¹³Tsü ghenana ikhang kechü-kenong ntsa chile! Ikhang kechü-kenong kechi ketan nye; nthu tsüdila Tita leben satecca kecü ghenana ma nonkeghe tsüna ikhang sa pi anonghe ntsa sa cüle!

¹⁴Hi nthu ghenana kapvü pi ma wi kiza, nu nthu na hi pi kejügheya thsü nsa. Ikhang na keshüthangla atsentsa pi nthu kiza, nu tsü makesü ikhang na Tita tuwi kekapvü tsüna atsentsa chüyadha.

¹⁵Tsalina ma nthu tsüdila khatila ma jüh kina nu messi pi kedheggüla ma ssiya khe tsü meshen keya wi ma leben tsüdi pi nthu tizen kayi yaden.

¹⁶Hi nthu nondi cencuya kemehai ben kesa ghenana hi inonghe ntsayadha le!

2 Korinthnyi 8

Khristanyi na Keben Khukechi

¹Ithu cünyuthu, ikhang na nthu yala Anyiza nanketizen na Macedonia wi kemehuthu wi khati sacen cü khe chüya thsü mvu ben.

²Mathu na ghankenana kedhu wi ketizen sa lela mathu nonkeghe na di ntsa sa nu mathu na keben nmitha lela anon-nkhula khuchi.

³Hi nthu kizaya mehai, mathu na khuchiya kemehai chu khuchi nu tsü miwi la khuchi. Mathu kenen kemeshen wina

⁴mathu la keben pi Judea wi Anyiza nyithu kiqale kesalina ikhang wi khie ntsa sa.

⁵Tsüna ikhang na ghang keben miwi le! Atuwa sa mathu ketanla mathu pi Apvüwa cüa; tsaseng wi Anyiza kemeshen wina mathu pi ikhang la cü.

⁶Tsalina ikhang na kekuli ha sa shhu kesawa Tita na tsü sa walo nu nthu kiqua pi nanketizen kekuli ha sa cen chilo kiza.

⁷Nthu na pala tsüdi wi ben pi mehai ben: tsüna kenondi, ajühkekhi, nu palakechü, nthu na nyu kiqa mvu kesa nu nthu na ikhang ketizen wi. Tsalina ikhang na nthu yala nanketizen kekuli ha wi la mohho ntsa sa thsü mvuben.

⁸Hi ayenwa ti sa nu ha khi nben, isala nyu kepathu na khatila nyu kiqa mvu ten khe pi ccüca nu hi nthu na nyu nanketizen tsü atsentsa le kesa muyale kesalina.

⁹Nthu na ithu Pväwa Jisu Khrista nanketizen tsü chüben; ma keban ntsawa lela nthu ghenä ketha-u sa, tsüna ma nkemi wina nthu sa pi benya thsüle kesalina.

¹⁰Hi kemeshen tsü nthu na khalawa kuli keshhuwa tsü khili kuli cenla mehaidha. Nthu na kekuli wi ketan nyela kuli mvu kesa wila atuwa saden.

¹¹Tsalina kekuli tsü sacen yilo! Nthu na tsü sa mvu kesa tsüti khili kekuli tsü sacen yalo.

¹²Keujüla nthu na khuchi mvu ben lethu, Anyiza na nthu mangwa khukechi-u ben khe tsü yaden, isala nthu na nkemiwa tsü nye.

¹³⁻¹⁴Hi nyu kepa yala ccaya thsüle kesalina akhhi pi nthu miwi chi nben; isala nthu na hajü kejon keben ghenä pi nkemithu kiqachi cüthu mehai ben, isathu nthu na nkemi wi mathu na kejon ben lethu, pi nthu kiqa cüben. Hati nu khokho tuwi makesü saben.

¹⁵Ntsawajüh na kekhi ti, "Pala kejon saghu kethengwa na ben ntsa nsa, nu keu ketan saghu kethengwa la zeng ntsa nsa."

Tita nu Ma pvüshangthu

¹⁶Anyiza sengle, ma Tita pi ikhang na nthu kiqa mvu keben tsüti saya thsüdha!

¹⁷Ma ikhang kekhi ya kecü ketan nyela ma nyu kiqa mvu kesalina ma ketanla ma kenen kemeshen wina nthu wi wale südhe yadha.

¹⁸Ikhang na acünyu Ajühkemehaiwa pi nyu kesansi kekuli ghenä kemehu tsüdi wila ma kinyikü ntsa ketenwa pi ma gweghe nthu wi kesun chiben.

¹⁹Tsü ketan nye, kemehuthu na ma kessi pi ikhang gweghe wa nanketizen kekuli Apväwa nyankethang sa, nu ikhang nyu kiqa mvu keten pi ccücalo kesalina.

²⁰Anyi thola ikhang na mohhola khukechi cüki ha nthen thsüle kesalina ikhang na kiden-kesha ntsa saden.

²¹Ikhang kaghangwa na Apväwa tuwi ketan nyela anyithu tuwi lela kemeshonwa tsü sale kesalina.

²²Tsalina ikhang na ikhang cünyuwa pi ma gweghe kesunchi ben; ikhang na kejon tughula ma ghankenän wi ma nyu kiqa mvu keben tsü muya. Ma khili tsü

kheni miwi nyu kiqa mvu kesa na ben, nu ma nthu miwi kenondi ben ntsa saben.

²³Tita na hi kegweghewa nu nthu kekuli kesa wi ma hi kiqaden; nu kepa wi ma gweghe wa keten acünyuthu tsüna Khrista nyankethang sen kegho kemehu nyilothu.

²⁴Kemehuthu tsüdila nthu nanketizen tsü chütiya nu ikhang na nthu ghenä kapvü keten tsü chüya thsüle kesalina anyi hathu ha tizenchi cülo.

2 Korinthnyi 9

Kenondithu nsenthu keyishü pi kekiqa

¹Ntsakhiwa hi nthu na keben khuchi pi Judea wi Anyiza nyithu kekiqa cüki ha zhü pi nthu ncüla mehai.

²Nthu na nyu kiqa mvu keben tsü hi chüben; nu hi Macedonia wi anyithu tuwi nthu ghenä kapvüdha. Hi khi, “Akhaya wi acünyuthu na khalawa na nyu kiqale kesa kidenyadha.” Nthu kesa mvuwa tsüna mathu kejonla kechü-kenong chidha.

³Ha jügi wi ikhang na nthu ghenä kapvü kesa tsü ma men nkemi nsa thsüle kesalina ikhang na khili acünyuthu kesun chiben. Isanu nthu yala hi kekhi tsüti kiden sen benla thsüle kesalina.

⁴Keujüla Macedonia nyi pahan na hi gweghe ghala nthu na kiden nkethengla muya lethu, khatila kejugheya ben nu— nthu nondi ntsa sa keben ghenä mang lela nkhila ben le!

⁵Tsalina hi acünyuthu ha ituwi na kesun pi nthu wi chi nu nthu ha ghenä khuchile khishi ketheng tsüti kidenya thsüle kesa meshenya. Isanu hi kegho wi nthu tsü keten thengla, nu tsüna nthu kekhuchi mvu wina khuchi khe kekhuchi-u wina khuchi le nsa thsüle kesalina.

⁶Ha meshenyalo, anyi thowa na amacü keu ketan pi vvüchi khe ma asu keu ketan wwiyaaben; nu thowa na amacü kejon pi vvüchi khe kejon wwiyaaben.

⁷Anyi kesüsü ma kemeshen wina khaju nkhuchithu yishü khe anon-nkhula nyelela kesa-u ketan ghenä nsala; kepaghenanye Anyiza na anonghethi nu kekhuchithu tsü tizenden.

⁸Anyiza na nthu nsenthu keyishü kesawegü ji ntsa pi nthu cüya mehai; isanu nthu na keshüthangla nthu nsenthu keyishü tsü muya, nu kekuli kemehai kesa ghenä nkesenkhi muyaben.

⁹Ntsawajüh na kekhi ti, “Ma mohho ntsa pi ketha-u cüden; nu ma keccaketssü na anuphanla benden.”

¹⁰ Anyiza, palacü pi yang ketenthu cü, nu atsse pi dsa ketenthu cü ketenwa na nthu nsenthu keyishü palacü tsüdi pi nthu cü nu tsü sa pi shigü shagha thsü nu nthu yala ketsatan kekuliwa tsü kejon wwiya thsüben.

¹¹Ma keshüthangla nthu sa pi benya thsü nu nthu ya mohho ntsa sa thsüben; isanu ikhang wina nthu na khukechi tsü mu keyathu kejon na Anyiza sengben.

¹²Nthu na kekuli ha sa pi Anyiza nyithu na nsenthu keyishü sa kecü ketan sa nben; isala pongkemeni sala keseng pi Anyiza kecü la sa chiben.

¹³Nthu kekuli ha wi sen kegho chüti keya ghena, anyi kejon na nthu Khrista jühkemehaiwa jühkeya wina khishü keten ghena, nu nthu na mohho ntsa pi mathu nu anyi tsüdila cü keten ghena anyi kejonla Anyiza nyankethang saben.

¹⁴Isathu mathu na Anyiza nanketizen pongkemeni pi nthu cü kesalina nthu nen nu nthu ghena kekhie saben.

¹⁵Ma ju khukechi khi meyakhi kesa ghena ithu Anyiza seng nalo!

2 Korinthnyi 10

Paul na ma Kekuli Sheikekhi

¹Hi Paul, Khrista yencüki kemehai nu keccaketssü wina nthu wi khieben— hi nthu gweghe eben wi iyencüki mehai nu ccatssü, isala nthu gweghe nbenla lethu, nthu tuwi ijüh khang waden.

²Hi nthu wi khie ebenwa na hi khathansha nthu tuwi gho khe hi ya ijüh nkhang thsü lalo; kepaghenanye hi anyi ikhang na ayyi sajjü kenie wina kuli tenle khi ketenthu tuwi ijüh khangya mehai.

³Kepaghenanye ikhang na ayyi wi hangben lela ikhang na ayyi sajjü wi aghisa nten.

⁴Ikhang ghitsanqaithu tsüna ayyi ghitsanqaithu nye, isala Anyiza kekhang ghitsanqaithu sen nu ghinyithu khweti tsü yasadén. Ikhang na milikemesa jüh keccücanlithu tsü yasa;

⁵ikhang na kekapvü na Anyiza wi palakechü khen eben tsüdi zanshaden; ikhang na kemeshen wi atssüzü sa eben tsü senghola Khrista jühkeya wi chiden.

⁶Nu nthu na ajühkeya tsü chüti keya seng wi ikhang na ajüh nkeya kekuli tsü kemeten pi cüle kidenyadha.

⁷Nthu na pala amei wi ketan ghangten kwe? Keujüla anyi kesü na ma ketanla ma pi Khrista jile saten lethu, ma yala ma cüki meshenchi thsülo; kepaghenanye ma Khrista ji kesa ti ikhang la tsüti.

⁸Kepaghenanye nthu yasa cüle kesawa nyela nthu pieki cülo kesalina Apvüwa na kekhang pi hi kecü tsü ghenana hi kapvü pongca lela hi kejüghe nmi.

⁹Hi lesü ha zhü pi nthu pateqhe keben ti nsa thsü mvu.

¹⁰Anyi pahan na khiben, “Paul lesü zhükechithu na kiyan nu khang ntsawa; isala ma ikhang jawi keben tsü nzü nu ma jühthu na mangla nye le!

¹¹Anyi hati kesathu yala ikhang na nthu gweghe nkemi wi mangwa le khila lesü zhüchi nu ikhang na nthu gweghe keben wi mangwa kuliten khe kepapa nmile kesa chüya thsülo.

¹²Ikhang ketanla ikhang pi makepa sa nyelela pi anyi pahan na mathu ketanla mathu pi misikhali sa ketenthu tsü ghape nben. Mathu na khatila jeng nu! Mathu ketanla mathu kedegü nu mathu ketanla mathu kaghapeli benten le!

¹³Isala ikhang ghenana tsü, ikhang kekapvüwa tsüna ma kenten ben; tsüna Anyiza na kulilo kesa pi ikhang kecü nten ketan, nu tsüna nthu la ciwi saghu ben.

¹⁴Nu nthu na tsü kenten nten wi keben ghenana ikhang na Khrista cüki Jühtheü Kemehaiwa sen nu nthu wi kegho wi tsü miwi wa meya.

¹⁵Tsalina Anyiza na ikhang ghenana kenten sa ketheng nyu kepathu na tsü miwi kuli kechi cüki ghenana nkapvü lalo. Tsüti kesawa nye, nthu kenondi ji kayiya nu Anyiza na kenten sa ketheng ciwi na ikhang na keshüthangla nthu jawi kekuli tisie kayi wayaben kesa ghangben.

¹⁶Isanu ikhang na nthu thenkeghe sen wa diyyi kepathu wi la Jühtheü Kemehaiwa pi nyu sansiya mehai nu nyu kepa lli wi kekuli kesa cüki ghenana nkapvü thsüle kesalina.

¹⁷Isala Ntsawajüh na kekhi ti, “Anyi thowa na kapvü mvuten khe Apvüwa kuli kechi cüki ghenana kapvü thsülo.”

¹⁸Kepaghenanye Apvüwa na anyi kesü khi pi mehai lethu, ma ntsakhiwa mehaiben khe anyi ma ketanla ma khi pi mehai ketenwa tsüna mangla nye.

2 Korinthnyi 11

Paul nu milikemesa Apostelthu

¹Hi keu kejüphon ti sa lela nthu yala kekhenengya thsü mvuben. Nchala tsüti salo!

²Hi Anyiza ti nthu wi anonmeyen ben; kepaghenanye hi nthu pi shanyili kemetha kesü ti sala awuba kesü, Khrista wi tsü n-nuwa thsüle ajühkhishi chidha.

³Amaghang cho nkemehaiwa na Eve mechu kesa tsüti nthu kahang yasa nu nthu na Khrista wi leben kechi nu kemetha tsü teshi nashe kesa hi messiben.

⁴Kepaghenanye nthu na yazishu nu ikhang pi nthu kesansi tsü nyela thowa na Jisu kepa wi sengho nthu sansi khe tsü yaya; nu Aghamu nu ajühkemehaiwa ikhang wi mu keyawa tsü nyela kepa wiwa yayaten le!

⁵Hi kemeshen tsü hi khie wi la nthu pi “apostel” kemisithu le khi ketenthu tsü miwi nzzaki le!

⁶Hi ajüh nkchichü lela palakechü wi tsü tsüti nye; ikhang na alentagha wi nu pala tsüdi wila nthu wi tsü methasi sa cüdha.

⁷Hi nthu wi mangla meyala Anyiza Jühtheü Kemehaiwa pi nthu sansi; hi nthu pi kemechan saya thsüle kesalina hi ketanla hi satemeni sa. Tsüna hi sazzi kwe?

⁸Hi nthu jawi kekuli kesa wi kemehu kepathu na ikutimen sa. Hi nthu kiqale kesalina mathu ji kaghanfü ti sa.

⁹Hi nthu gweghe keben wi hi nsenthu keyishü wi lela nthu likesaghang nsa; kepaghenanye Macedonia wina kegho acünyuthu na hi nsenthu keyishü tsüdi sengho hi cüa. Tsalina hatu wi ti hi ghaketen wi lela khiela nthu likesaghang sa nben le!

¹⁰Khrista tsentsawa na hi wi keben tsüti hi kekapvü ha Akhaya yyi tsüdi wila ccen ben nben.

¹¹Hi nthu nketizen ghenana ha khiben kwe? Hi nthu tizenben kesa Anyiza na chüben.

¹²Hi khili mangwa saben khe tsü nteshila sa benden, tsüna “apostel” kepathu yala mathu la ikhang kekuli makesü kuli tenle khi nu nkapvü thsüle kesalina.

¹³Anyi hati kesathu tsüna atsentsa apostelthu nye, mathu na milikemesa kekulithu nu mathu tsisa kemili pi ntsakhiwa Khrista apostelthu ghe saden.

¹⁴Aman nsala! Satan lela ma tsisa kemili pi tangnyilo kewegü kesü ti saya mehai le!

¹⁵Tsalina ma nyilothu na mathu tsisa kemili pi ketsatanwa nyilothu ti sa lela tsüna pala kedi nye le! Mathu asakhen wi mathu kekulithu tsü kenie wina muyaben.

Paul na Apostel kesü ghenana Ketizenkesa

¹⁶Hi khineng ben, thola hi pi kejüphon le nmeshen lalo. Isala keujüla nthu na tsüti sa lela hi pi kejüphon kesü ti sa nu hi ssiyalo, isanu hi keu kapvüya thsülo.

¹⁷Hi khili khi kebenwa ha Apvüwa na hi kekiza jüh nye; kekapvü cüki khi keben ha ntsakhiwa hi kejüphon kesü ti khiben.

¹⁸Isala ciwi anyi kejon na ayyi sajjü wi kapvü keten ghenana hi la tsü makesü saben.

- ¹⁹Nthu na metsa ntsa kesa ghenana anonghe nu kejüphon tuwi kekheneng yaden.
- ²⁰Anyi na nthu pi nssümaghathu sa thsü, nthu miwi mathu ghenana kemehaiwa saya, nthu mechu, nthu nkhichi, nyelela nthu mmi cen cü lela nthu na kekheneng yaden.
- ²¹Hi jüghe la ha khiben, ikhang na hathu sa keya kekhang nmila le! Isala keujüla anyi kesü na pala pahan ghenana kapvü lethu, hi kejüphon kesü ti khiben— hi la kapvü ben.
- ²²Mathu Ibri nyi kwe? Hi la na. Mathu Israel nyi kwe? Hi la na. Mathu Abraham shicübvüghathu kwe? Hi la na.
- ²³Mathu Khrista maghathu kwe? Hi kejüphon kesü ti khiben, isala hi mathu miwi kemehaiki amagha kesü le! Hi apiketsü sa kuli, hi kejon tughula atssüzü sa, kejon tughula nyu na hi kihhe, nu hi kejon tughula shü zzi.
- ²⁴Manga tughu Judah nyithu na akhhatssü changha nu tugu tughu pi hi kihhe;
- ²⁵kecheng tughu Rom nyithu na amighe khhatssü pi hi kihhe, nu kuti alon pi hi kicen. Kecheng tughu hi ahunjjen wi wa keten yasa, nu kuti aghaja ghanan kesü atssü non wi ben wa.
- ²⁶Hi matsü kejon tughu kijünyi kewa wi atssüketi wi nu kaghanfüthu jawi, Judah nyithu nu Anyiza nkechüthu jawi kemessi wi ben; ciwi anyunuti nu agheja wi, atssükedone nu milikemesa pvüshangthu jawi kemessi wi ben.
- ²⁷Hi agüccü ntsa nu kuli; ghaja kejon wila jen meya; ghama nu dighe; matsü kejon wila kedsakejjü, kejenpen, nu athsümeni nmila sa.
- ²⁸Nu pala kepathu nkhihla hi atsathangla kemehuthu tsüdi cüki kemeshen leben gükeccü na imiwi ben.
- ²⁹Anyi kesü nzüla ben lethu, hi la nzüla benden; anyi kesü na kesami wi ben lethu, hi ihathana benden.
- ³⁰Keujüla hi nkapvüthu yishü lethu, hi kekapvü tsüna pala hi kekhang nkemi len pi ccücaya keten tsü.
- ³¹Apvüwa Jisu Nyiza nu Abawa na hi milimesa nben kesa chüben, anuphanla ma nyanthang keyawa salo!
- ³²Hi Damaska wi keben wi Kadimi Aresta kekhu wi ahng na hi ghangyale kesalina anyunuti khweti wi hieben.
- ³³Isala hi pi ashijü kesü wina akhweti kukebi wi shhu thsü nu ma tuwi na bvüya.

2 Korinthnyi 12

Paul na Kemanthi nu Ccücakechi mukeya

¹Kekiya mangla nmi lela hi kapvüden. Isala hi khili Apvüwa na kemanthi nu ccücakechi pi hi kecü cüki tsü khi waden.

²Amapi taghamejü wa kesa wi Khristanyi kesü zanki pi atssan shha kechengwa wi chiya kesa hi chüben (Ha ntsakhiwa wina la ma kemanthi wina sa khe hi nchü, Anyiza ketan chüben).

³⁻⁴Hi khineng ben, anyi hawa zanki pi Paradis wi chiya kesa tsü hi chüben (kheneng, ha ntsakhiwa wina la kemanthi wina khe hi nchü, Anyiza ketan chüben), nu ma ciwi ahhai pi ajüh wi chi nkeya zaya, tsüna anyi pang pi khiya nben.

⁵Tsalina hi anyi hawa ghenä kapvüden, isala hi ketanla ighena kapvü nten, hi nkekhang pi ccücale nkesa tsü.

⁶Keujüla hi kapvü mvu lela hi kejüphon nyi kesü nye, kepaghenanye hi atsentsawa tsü khiden. Isala hi anyi thola ma hi kekuli mu keya nu hi kekhi za keya miwi hi meshen pi mehaisü mvu nkeben ghenä hi kapvü nten.

⁷Isala hi amankesa kejon mukeya tsü ghenä hi ketanla hi meshen pi nkapvü thsüle kesa ghenä asajjü wi kinaa keti kesü pi imiwi chicü theng, tsüna satan nyilo ti sa nu hi kekapvü wi hi pashaden.

⁸Hi wi ha khu pi cülo kesa ghenä hi kecheng tughu Apvüwa wi kekhi sa.

⁹Isala ma hi wi kiza, "Hi nanketizen tsüna nghena pongkemeni saben, kepaghenanye hi kekhangwa tsüna no nkekhang tsü wi sa pi cencu yaden." Khrista kekhang na imiwi benle kesa meshenya thsüle kesalina hi nkekhang ghenä kapvüden, isathu hi anonkeghe ntsawa.

¹⁰Hi Khrista ghenä nkekhang, kekimenni, agüccü ntsa kesa, kemeten-kemesha, nu ketizenkesa hathu ha hi nenden. Kepaghenanye khathansha wi hi nkhangla sa khe ciwi hi züyaden.

Paul na Korinthnyithu Sheikemeshen

¹¹Hi kejüphon kesü ti kuliben, tsüna nthu hi sa pi tsüti sa thsü. Nthu na icüki kemehai pi keccüca-u; kepaghenanye keujüla hi mangla nye lela hi khie wila apostel kemisithu hathu miwi nzzaki.

¹²Hi atsentsa apostel le kesa kekheneng ntsa sa nu nthu jawi azensuthu, amankesathu kejon kuli chidha.

¹³Hi apisa ghenä ketan nthu likesaghang nkesa tsü khe kemehu kepathu miwi nthu wi mangwa nthu n-ghangchi sa nu? Hi tsüti nsala kesa ghenä hi kesami teshi cülo!

¹⁴Hi ha khili kecheng tughuwa nthu hhainan ghole kiden yadha, nu hi nthu wi mangla khie nben. Hi nthu yamvu keben khe nthu pisa yamvu nben.

Kepaghenanye abajjathu na pi atsangathu cü keten khe atsangathu na pi abajjathu cü nten.

¹⁵Hi nthu kiqa cüle kesa ghenana hi keben tsüdi nu hi kahang lela khuchi mvuben. Hi nthu tizen ntsa kesa ghenana nthu na keu ketan hi tizenten kwe?

¹⁶Hi nthu likesaghang nsale kesa tsü nthu la anle khiya mehai. Isala anyi pahan na hi achopvü ntsa nu milimesa pi nthu mechuyale khiben.

¹⁷Khatinu? Hi nyilothu kesun kechi wi nthu miwi ighena kemehaiwa saya kwe?

¹⁸Hi Tita wi ma walo khi nu kepa wi acünyu kesü pi ma gweghe wa thsü. Tita na nthu miwi ma ghenana kemehaiwa saya kwe? Ma ishinyi kemeshen makesü sa nu nkuli kwe?

¹⁹Ikhanga na nthu tuwi ikhanga ketanla ikhanga ghenana khibenle kesa nthu na tsüti meshen ben she. Nyele! Ketizen pvüshangthu, ikhanga na Khrista wina Anyiza tuwi khiben, nu ikhanga kekuli tsüdila nthu kiqa cüle kesa ghenana sa.

²⁰Hi messiben, kepaghenanye hi gho nthu na hi nmvu keben ti nkesa muya, nu nthu na hi nthu nmvu keben ti nkesa muya benla nchü. Hi messiben, hi nthu jawi kekitagha, anyon ghokepvü, alebenketsu, apvükemene, kekimenni nu nyu ghükesa, kekapvü nu ajüh nkeyali kesa muyaben.

²¹Hi messiben, hi kheneng nthu wi gho lethu, Anyiza na nthu tuwi na hi satemeni chi, nu kheni kesami sa nu hang nkemetha — nkemehai nu qheza-qhena kahang kesami wi mathu leben khapeghe nkeyathu kejon ghenana leben güccü nu qaiben.

2 Korinthnyi 13

Kitsankechi Sakhen nu Shalom kesa

¹Hi ha khili kecheng tughuwa nthu hhainan gho tendha. Ntsawajüh kekhi ti, “Kaghatenjüh tsüdi wila meshu keni nyelela kecheng na chüza nsathu yishü.”

²Hi nthu kheni sami kesathu nu kepathu la tsüdi kiza mvuben; hi keni tughuwa nthu wi kegho tsüwi kekhi ti khili hi nthu jawi nmi lela ha khineng ben, isanu hi kegho wi thola kemetenwa wi tsü bvüya nben.

³Nthu na Khrista na hi wina khi keben chüya mvu keben tsüdi muyaben. Ma nthu ssi nu kekuli wi nkhangla kesawa nyela ma kekhang pi nthu jawi ccücaden.

⁴Ma nkekhang wina ma pi kross miwi jen lela Anyiza kekhang na ma sa pi hang cüa. Ikhanga la ma kegweghe wi nkhang; isala ikhanga na nthu kegweghe wi ithu gweghe Anyiza kekhang wi ma kahang muyaben.

⁵Nthu na kenondi wi hang benla nye khe nthu ketanla nthu ketsükepha nu nthu ghan-nanlo. Nthu na khang meyala nkesa tsü, Jisu Khrista na nthu wi hangben kesa nthu na chü meya kwe?

⁶Ithu na khang nkeyathu nye kesa nthu na chüyaben kesa hi nondiben.

⁷Nthu na nsazzi thsüle kesalina ikhang na Anyiza wi khieden, ikhang na khang yadhale kesa pi keccücawa nyela nthu ya kemeshonwa saya thsüle kesalina ikhang na khangya nketen ti saden.

⁸Kepaghenanye ikhang na mangla sa pi atsentsawa tsü shunya nben; isala atsentsawa tsü saden.

⁹Ikhang na nkhang lela nthu na khang keben ghen a ikhang na anonghe ben. Nu nthu na mehai cencu yalo kesa ghen a ikhang na kekhe saben.

¹⁰Hi nthu wi gho lethu, nthu yasa kesawa nyela nthu pieki cülo kesa Apvüwa na kekhang pi hi kecü tsü sen nu nthu tuwi ajüh nkhang thsüle kesalina hi khili nthu jawi nkemi wina ha zhü chiben.

¹¹Icünyuthu, kemehai sa benlo! Mehaicencu yale kesa ghen a apiketsü salo; hi kekhi ha kinaya; khokho jühkeyali nu kecca wi hanglo. Anyiza nanketizen nu kecca ya nthu ssiben keyawa salo.

¹²Kemetha kekimangli pi khokho shalom satenlo. Anyiza nyithu tsüdila nthu shalom saben.

¹³Apvüwa Jisu Khrista nanketizen, Anyiza kaghali, nu Kemetha Ghamu wi gweghe kemehai yala nthu tsüdi ssiben keyawa salo.

Galatianyi

Galatianyi 1

Ajühtuwa

¹Paul, anyi wina kesun kechi nyelela anyi kekhi wina sa keya ghenala nye, isala Jisu Khrista nu keshü wina ma sa pi hang kecü Abawa Anyiza wina apostel sa keyawa wina kesun kechi.

²Hewi acünyuthu tsüdila hi gweghe shalom kesun pi Galatia wi kemehuthu cüben.

³Anyiza ithu Bawa nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

⁴Khili kahang nkemehai wina ithu hangsha yale kesalina Khrista na Anyiza ithu Bawa jühkeya wina ithu kesami ghenala ma gwo khuchia.

⁵Anuphan nu anuphanla Anyiza nyanthang keyawa salo! Amen.

Jühtheü Kemehaiwa Kesütan

⁶Hi nthu ghenala amansa ben le! Nthu na wan Khrista nanketizen wina nthu ci keyawa tsü teshi nu ajühkemehai kepawa yayadha.

⁷Ciwi ajühkemehai kepa wi nmi, isala hi ha khi keben hana ciwi anyi pahan na nthu pakivvü nu Khrista jühkemehaiwa tsü pi kemili cü mvu sa keben ghenala.

⁸Isala keujüla ikhang nyelela tangnyilo kesü na dughola ikhang na Ajühkemehaiwa pi nthu kesansi tsü nkenye kepa wi pi nthu sansi lethu, ma kishencü pi annighajü wi chi kesawa salo!

⁹Ikhang na kheni la ha khidha nu hi khili la ha khi neng ben: keujüla anyi kesü na nthu yaya kesawa Ajühkemehaiwa tsü nkenye kepa wi pi nthu sansi lethu, ma meshensa pi annighajü wi chi kesawa salo!

¹⁰Ha hi anyi tu wi keseng pvüyale bha keben ti saben kwe? Nye le! Hi Anyiza kenenwa tsü saten le! Hi anyithu tu wi anyan kemehaiwa sayale ben kwe? Keujüla hi tsüti saben lethu, hi Khrista maghawa sa nkesa.

Paul na Khati nu Apostel kesü Saya

¹¹Icünyuthu, hi nthu kizaden, hi Ajühkemehaiwa pi nthu kesansi hana anyi wina keshhugho nye le!

¹²Kepaghenanye hi anyi wina tsü mu meya nyelela thola tsü pi hi nsansi. Tsüna Jisu Khrista na ma ketanla pi hi ccüca kechi.

¹³Nthu na hi kheni Judah nyi keccüna wi hang keten tsüwi hi khati nu Anyiza kemehu tsü meten-mesha nu tsü yasa le ipiketsü sa khe tsü cüki nthu na yayadha.

- ¹⁴ Hi inyithu ishüsha jawi Judah nyi keccüna kekuli wi hi kemehaiwa sa gho, nu ibamyithu kahangyen wi tsü hi ilebenchi ntsa sa.
- ¹⁵ Isala Anyiza na ma nanketizen wina hi npi kepvügha wina hi kessiya nu hi ci pi ma kekuli sa thsüa.
- ¹⁶ Hi Jisu cüki Jühtheü Kemehaiwa pi Judah nyi nkenyethu sansi thsüle kesalina ma Tsawa pi hi ccücale südhe keya wi hi anyi tho wila hi kesansi bha nwa,
- ¹⁷ nyelela hi Jerusalem wi itu wi na apostel kesathu wi la nwa. Tsüti kesawa nye, hi Arabia wi wa, nu tsaseng wi Damaska wi gho neng.
- ¹⁸ Amapi kecheng seng wi hi Jerusalem wi Pitor hhainan wa nu ciwi ghanan tagha manga ma gweghe ben.
- ¹⁹ Hi ciwi Apvüwa cünyuwa James ketan khe apostelthu thola nmu.
- ²⁰ Hi zhü pi nthu cü keben ha atsentsa. Hi milimesa nben kesa Anyiza na chüben.
- ²¹ Tsaseng wi hi Siriya nu Silisia wi wa.
- ²² Tsü tsüwi Judea wi kemehu nyithu na hi npi chüya.
- ²³ Mathu na nyu hati kekhi ketan chüben: “Anyi kheni ithu meten-mesha ketenwa tsüna khili tsü ma kutijü wi yasale sa keten kenondi tsü pi nyu sansi wadha le!”
- ²⁴ Tsalina mathu na ighena Anyiza seng.

Galatianyi 2

Paul nu Apostel Kpathu

- ¹ Amapi tagha mejü seng wi hi Tita ssisen Barnaba gweghe Jerusalem wi wa.
- ² Hi ciwi nwathu keyishü Anyiza na pi hi keccüca ghenä wa. Hi ketan wala accülikesathu kemetu wi hi ajühkemehaiwa pi Judah nyi nkenyethu kesansi cüki khi pi mathu kiza. Hi kheni nyelela nansü kekuli tsü pi ma men nkemi nsa thsü mvu.
- ³ Hi gweghewa Tita na Grik nyi saben lela ma meten pi ahyuhan thsü nsa,
- ⁴ anyi pahan na ma pi tsüti sa thsü mvu sa. Kenondi ghe kesathu na wahhaithu sala ikhang jawi dugho ikhang na Jisu Khrista wi mangla kekhenkeghe nkemi cüki tsü chüyale sa. Mathu na ikhang pi amagha sa thsü mvu sa,
- ⁵ isala nthu ghenä ajühkemehai tsentsawa tsü noncca yale kesalina ikhang na matsü keu ketanla pi mathu ncü.
- ⁶ Isala accülikesathu na itu wi tsü makepa mangla nkesa ghenä hi ha khiben; Anyiza na anyi nankepapa sa nten, accülikesathu na mangla ketheü pi hi nkiza.

⁷Tsüti kesawa nye, mathu na Anyiza na ajühkemehaiwa pi Judah nyithu sansilo kesa kekuli pi Pitor dhenchi kesa tsüti ajühkemehaiwa pi Judah nyi nkenyethu sansilo kesa kekuli pi hi dhenchi kesa tsü mu.

⁸Kepaghenanye Anyiza kekhang na Pitor sa pi Judah nyithu ghen a apostel kesü kesa thsü tsüti hi sa pi Judah nyi nkenyethu ghen a apostel kesü sa thsü theng.

⁹Accülikesathu, James, Pitor, nu Johan, hathu na Anyiza na kekuli ha pi hi cü ketheng mu; tsalina ithu gweghe kesü kesa zensu wina mathu kwen ajewa pi Barnaba ishinyi kwen zankethe. Barnaba ishinyi na Judah nyi nkenyethu jawi kuli nu mathu na Judah nyithu jawi kulile kesa cnya.

¹⁰Mathu kekhi na ikhang na mathu jawi kahhatuthu tsü meshen ben tenlo khi, tsüwa tsüna hi sa mvu ntsa keghowa tsü.

Paul na Antiok wi Pitor Kekha

¹¹Isala Pitor na Antiok wi kegho wi hi nyu tu wi na ghangtan ma kha, kepaghenanye ma sazzi ben.

¹²James na anyi pahan kesun kechithu na gho npi cu keya wi Pitor na Judah nyi nkenye cünyuthu gweghe dsajjü ben. Isala anyi hathu na gho cu keya wi ma asenkheneng nu Judah nyi nkenyethu gweghe ndsajjüla, kepaghenanye ma Judah nyithu messi.

¹³Judah nyi kepathu la Pitor kekuli ti sa shagha; nu ashukukeneng kekuliwa ha Barnaba lela ssi bvüa.

¹⁴Mathu na meshonqhe ajühkemehai tsentsawa tsü nie nketen mukeya wi hi mathu tsüdi tu wi na Pitor wi, “No Judah nyi kesü, isala no Judah nyi kesü ti nhangla Judah nyi nkenye kesü ti hangden. Isalethu, no khati nu Judah nyi nkenyethu meten pi Judah nyithu ti hang thsüya mehai nu?”

Judah nyi nu Judah nyi Nkenyethu na Kenondi wina Hangshakeya

¹⁵Ntsakhiwa, ikhang na aghatsan wina Judah nyithu khe mathu na ci keten ti “Judah nyi nkenye kesamithu” nye.

¹⁶Isala anyi kesü na Jisu Khrista kenondi wina ketan Anyiza tu wi meshonya keten khe khiela Ayenwa nie nu kekuli wina nye kesa ikhang na chüben. Ikhang na Ayenwa nie nu kekuli wi nyela Khrista kenondi wina Anyiza tu wi meshon yaden kesa Jisu Khrista wi kenondi ben. Kepaghenanye anyi thola Ayenwa nie nu kekuli wi Anyiza tu wi meshon meya.

¹⁷Isalethu, keujüla ikhang na Khrista wina Anyiza tu wi meshon yale sathu, ikhang na Judah nyi nkenyethu ti kesamithu le kesa muyaden — ha ma jügi Khrista na kesami kesa thsü kekuli saben kwe? Khiela tsüti sa nben!

¹⁸Keujüla hi Ayenwa yasa kesa tsü hi sa neng ben lethu, tsüna hi ketanla hi Ayenwa tsü kepakhiwa kesa pi ccücaben.

¹⁹Isala Ayenwa tsü kenie wina hi keshü sadha, tsüna hi Anyiza ghenang hang benya thsüle kesalina Ayenwa na hi pathia. Hi pi Khrista gweghe ma kross miwi shü thsüdhä.

²⁰Tsalina khili hang kebenwa tsüna hi nyedha, isala hi wi hang kebenwa tsüna Khrista. Hi khili hang kebenwa kahang ha na hi tizen nu ighena ma kahangli khuchi kesawa Anyiza Tsawa kenondi wina hang ben.

²¹Hi Anyiza nanketizenwa tsü meya mvu sa nten. Isala keujüla anyi kesü Ayenwa ghenang Anyiza tu wi meshon yaten lethu, tsüna Khrista keshü jügi na mangla nyedha.

Galatiani 3

Ayenwa nyelela Kenondi

¹No kejuphon Galatia nyithu! Thowa na nthu madeja nu? Nthu nyon wi Jisu Khrista na kross miwi keshü jügi tsü muthatha keben na!

²Ajügi kesü ha pi hi kizalo: Nthu na Ayenwa nie nu kekuli ghenala ajühkemehaiwa zaya nu kenondi ghenang Anyiza Ghamu mua nu?

³Nthu na hati juphon ben kwe? Nthu na Anyiza Ghamu wina kuli shhu; nthu khili nthu kekhang wina sacen yale ben kwe?

⁴Nthu na sakenanthu tsü tsüdila ma men nkemi sa kwe? Tsüna pala pahan sabenla metsina!

⁵Nthu na Ayenwa nie nu kekuli ghenang la ajühkemehaiwa zaya nu kenondi ghenang Anyiza na Aghamu pi nthu cü, nu nthu jawi amankesa kuli nu?

⁶ Abraham na sakenan cüki tsü meshenchilo; Ntsawajüh na kekhi ti, "Ma Anyiza nondi, nu ma kenondi ghenang Anyiza na ma pi ketsatan nyi saya."

⁷ Tsalina nthu na chü meyathu yishü, atsentsa Abraham tsangathu tsüna anyi kenondi kebenthu.

⁸ Ntsawajüh wi Anyiza na Judah nyi nkenyethu kenondi ghenang pi ma tu wi meshonya ben kesa khitheng. Tsalina Jühtheü Kemehaiwa na Abraham wi kiza, "No wina Anyiza na sawegü pi anyi tsüdila cüben."

⁹ Abraham na nondi nu kesawegü mukeya tsüti nondi ketenthu tsüdila ma ti kesawegü muyaben.

¹⁰ Ayenwa kekuli tsü nondi nu hang ketenthu tsüdila kishen-keshi kekhu wi ben. Kepaghenanye Ntsawajüh kekhi na, "Thowa na keshüthangla Ayenwa lesüshen wi zhü kethengthu tsüdila nie nu sa nten khe Anyiza kishen-keshi kekhu wi ben."

11 Khili anyi thola Ayenwa ghenana Anyiza tu wi meshonya nten kesa chütha yadha; kepaghenanye Ntsawajüh kekhi na, “Anyiza nondi nu meshonya ketenwa ketan hang yaden.”

12 Isala Ayenwa tsüna kenondi ssinu mangla kesa nmi. Tsüti kesawa nye, Ntsawajüh na kekhi ti, “Thowa na Ayenwa tsüdila nie nu kuliten khe hang yaben.”

13 Isala Khrista na ithu ghenana kishen-keshi pvü nu Ayenwa kishen-keshi senkegho wi tsüna ithu hangsha yadha; kepaghenanye Ntsawajüh na khi, “Anyi kesü le kesü lela pi achan miwi kedegüwa tsüna Anyiza kishen-keshi kekhu wi ben.”

14 Jisu Khrista wina Anyiza na sawegü pi Abraham kecü tsü yala Judah nyi nkenyethu miwi ghoya thsü, nu ithu yala kenondi wina Anyiza na Aghamu jühkhukechi tsü muya thsüle kesalina Khrista na ha kulichidha.

Ayenwa nu Ajühkhukechi

15 Icünnyuthu, hi anyi keshüthangla sen keten pi tsütsonca kesü khiden: Anyi meshu keni na ajjügi kesü ghenana ajüh centheng lethu, thola tsü pakhi nyelela mangla pi tsü wwaya nben.

16 Anyiza na ajühkhuchithu sa pi Abraham nu ma shicübvügha cüdha. Ntsawajüh na “shicübvüghathu” kejon majjügi anyi kejon khi nben, isala “shicübvügha” kesütan majjügi anyi kesütan tsüna Khrista khiben.

17 Hi khi kebenwa na Anyiza na Abraham ssinu cenketenjuh sa nu tsü nieben kesa khishichi. Ayenwa tsüna amapi meza mejü nu changha seng wi na khuchi, nu tsüna cenketenjuh tsü pakhi nu Anyiza jühkhukechi tsü yasaya nben.

18 Kepaghenanye keujüla Anyiza juwa tsüna Ayenwa miwi ben lethu, tsüna ma jühkhukechi miwi nmidha. Isala tsüna ma jühkhukechi ghenana Anyiza na ajuwa tsü pi Abraham cü.

19 Isalethu, Ayenwa tsüna mangwa ghenana nu? Tsüwa tsüna kesazzi kekuliwa tsüna mangwa khe pi ccüca, nu tsüna Abraham shicübvügha ma ghenana ajühkhukechiwa tsü npi kegho chu ben thsüle kesa ghenana pi wvatheng. Ayenwa tsüna tangnyilothu na anyi kesü pi alenkesawa ti sa nu khuchicü.

20 Isala anyi kesütan wi tsü alenkesawa nsenla mehai; nu Anyiza na kesütan.

Ayenwa tsü Jjügi

21 Ha ajjügi Ayenwa tsüna Anyiza jühkhukechithu tsü shun ben kwe? Nye, tsüti nsatha! Kepaghenanye keujüla ayenwa na kahang sengho anyi cüya mehai lethu, anyi tsüdila tsü kenie wina Anyiza tu wi meshonya kesa.

²²Isala Ntsawajüh wina ayyi mabenla kesami kekhang kekhu wi ben khiben; tsalina Jisu Khrista kenondi wina khishi ketheng ajuwa tsü pi nondi ketenthu cüdha.

²³Isala kenondi tsü na npi kegho wi Ayenwa na ithu tsüdi pi gho keten kenondi ha pi npi ccüca kechi chu atssüzü sa thsü.

²⁴Tsalina Khrista na npi kegho chu Ayenwa na ithu miwi kekhang ben, isanu kenondi wina ithu yala Anyiza tu wi meshonya thsüle kesalina.

²⁵Khili kenondi tsü na ghodha, Ayenwa na ithu miwi kekhang nmidha.

²⁶Kenondi ghen nthu tsüdila Jisu Khrista wina Anyiza tsangathu sayadha.

²⁷Kepaghenanye nthu na Khrista wi baptaiz sayadha, nu nthu na khili Khrista wi benyadha.

²⁸Tsalina ciwi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu, amaghathu nu ahvuthu, npvüza nu nzathu kepapa kesa nmidha; kepaghenanye nthu tsüdila Jisu Khrista wi kesütan sadha.

²⁹Keujüla nthu na Khrista ji saya lethu, nthu na Abraham shicübvüghathu sayadha nu Anyiza jühkhukechi tsü muyaben.

Galatiani 4

¹Isala hi khi kebenwa na ha: Atsa kesü ma ba keben ghongya ketenwa tsüna ma ntsakhiwa pala tsüdi pvüwa saben lela ma ghanyi keben chu pi amagha kesü ti saden.

²Ma ghanyi keben wi ma ba na matsü ssan pi ketheng chu ciwi anyithu na ma noncca nu ma kekuli kesa tsü ghang benden.

³Tsü makesü, ithu la aghamulen wi npi zügü keya chu ayyi wi kekhang kesen ghamuthu magha sagho.

⁴Isala khathansha wi matsü cenhaya khe Anyiza na ma Tsawa kesunchi. Ma nza kesü gwo wina pvüghaya nu Judah nyi Yenwa kekhu wi hang,

⁵nu Ayenwa kekhu wi kebenthu hangshaya, isanu ithu yala Anyiza tsangathu saya thsüle kesalina.

⁶Nthu na ma tsangathu le kesa pi ccücale kesalina Anyiza na ma Tsawa Ghamu kesun pi ithu leben wi chicü, nu Aghamu na, "Aba, iBa." isa ci shagha den.

⁷Tsalina nthu na amagha kesü nyedha, isala atsa kesü sadha. Nu nthu na ma tsa sa keya ghen Anyiza na ma tsathu ghen keben tsü tsüdila pi nthu cüben.

Paul na Galatia Nyithu Sheikemeshen

⁸Kheni nthu na Anyiza nchü, tsalina nthu na acenpvü nkenyethu tsü magha sa.

⁹Isala nthu na khili tsü Anyiza chüyadha, nyelela Anyiza na khili nthu chüyadha, nthu na khati nu kheneng nkezü nu ma men nkemi ghamuthu wi tsü wa mvuben nu? Nthu na mangkesa na tsüthu maghathu sa neng wa mvuben nu?

¹⁰Nthu na atsathang, asha, atsü kepapa, nu amapi pahan ketan pi aghutiwa saden.

¹¹Hi nthu ghenen leben güccü ben le! Hi nthu ghenen kekuli tsü tsüdila ma men nkemi saya mehai kwe?

¹²Icünnyuthu, hi nthu wi khieben, hi ti sayalo, kepaghenanye hi la nthu ti le. Nthu na itu wi mangla sazzi ntheng.

¹³Nthu na hi asajjü nkekhang wi atuwa ajühkemehaiwa pi nthu sansi kecü tsü chüben.

¹⁴Isajjü ghenen nthu tu wi leben kepi keti kesü sa lela nthu na hi pi ma men nkemi nsa nyelela hi meya mvu nsa. Tsüti kesawa nye, nthu na hi pi Anyiza nyilo kesü ti sa, nu hi pi Jisu Khrista ti sa nu hi ssiya.

¹⁵Nthu na anonghe ntsa sa keben na! Mangwa khati sadha nu? Hi ketanla khiya mehai, keujüla nthu na saya mehai lethu, nthu nyon kuhoshi pi hi cüa kesa.

¹⁶Hi atsentsawa pi nthu kekiza ghenen hi khili nthu ghinyi sadha kwe?

¹⁷Anyi kepathu na nthu miwi lebenchi ntsa kesa pi ccücaden, isala mathu kemeshen tsüna nmehai. Mathu kenmvuwa na hi wina nthu ssisen bvüa, isanu mathu na nthu wi lebenchi kesa tsüti nthu la mathu wi tsüti sa thsüle kesalina.

¹⁸Keshüthangla ajjügi kemehai ghenen leben kechili ntsa kesa tsüna mehai, tsüna hi nthu gweghe keben wi ketan nye.

¹⁹Itsangathu! Khrista yencüki tsüna nthu wi npi benkeya chu hi kheneng nthu ghenen nza kesü na agüsakenaa tsüti saben.

²⁰Hi khili nthu gweghe ben mvu ntsa saben, isanu hi nthu tu wi iyencüki makepa sayale kesalina. Hi nthu ghenen leben güccü ntsa saben le!

Hagar nu Sarah Manyi pi Tsütsonca

²¹Hi ya nthu Ayenwa kekhu wi ben mvu ketenthu wi keü thsülo: Nthu na Ayenwa na khati khiben khe za meya kwe?

²²Hati khiben, Abraham na atsa keni ben, kesü na maghalewa wina muya, nu kepawa na awubvü tsentsawa wina muya.

²³Maghalewa tsa tsüna asajjü wina pvüghaya, isala awubvü tsentsawa tsa tsüna Anyiza jühkhukechi keni wina pvüghaya.

²⁴Hawa ha khi pi kaghapeli kesa: kinyibvü keni tsüna cenkethenjüh keni. Nssümagha tsangathu kepvüghawa tsüna Hagar, nu ma Sinai Yikha wi cenkethenjüh sa keyawa tsü.

²⁵Hagar, tsüna Arabia wi Sinai Yikha, hana khili pi Jerusalem na ma nyi tsüdi ssinu nssümagha sa kebenthu tsü ghape ben.

²⁶Isala tangwi Jerusalem tsüna mangla kekhenkeghe nmi, nu ma ithu jja.

²⁷Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “O kinyibvü atsa nkemiwa, n-nongheyalo! Agüsakenaa nkemi kinyibvüwa, anonkeghe wina magha nu jishayalo! Kepaghenanye yisha kesa kinyibvüwa tsüna ma wuba ma teshi nketen kinyibvüwa miwi ji kayi atsanga muyaden.”

²⁸Icünyuthu, khili nthu na ajühkhukechi ghenä Isak ti Anyiza tsangathu sayadha.

²⁹Tsü tsüwi atsa asajjü wina pvügha keyawa tsüna Anyiza Ghamu ghenä pvügha keyawa tsa tsü meten-mesha; khili tsü makesü saben.

³⁰Isala Ntsawajüh na khatile khiben nu? Hati khiben, “Maghalewa nu ma tsa manyi kesun pi bvü thsülo; kepaghenanye maghalewa tsa tsüna ahvuwa tsa manyi gweghe abawa keben tsü ghongya nben.”

³¹Tsalina icünyuthu, ithu na ahvuwa tsangathu khe maghalewa tsangathu nye.

Galatiani 5

Nthu Kekhenkeghe nkemi Kiden-keshaya

¹Ithu na kekhenkeghe mangla nmi, kepaghenanye Khrista na ithu lisha chicüdha le! Tsalina kekhenkeghe nkemi nyi ti zükeqhe nganya, nu wala amagha tsü nsa neng layi.

²Kinalo! Hi Paul na nthu kizaben, keujüla nthu na ahyuhan lethu, Khrista tsüna nthu ghenä ma men mangla nmidha.

³Hi kheneng anyi tsüdi kizaben, thowa na ahyuhan khe ma Ayenwa mabenla kenie-u na bendha.

⁴Nthu Ayenwa kenie wina Anyiza tu wi meshon yale sa ketenthu, nthu ketanla Khrista wina nthu dendhi sen bvüden. Nthu na Anyiza nanketizen wi tsü nmi.

⁵Ikhang kaghangwa na Anyiza na ikhang pi ma tu wi meshon yaben; nu hawa ha ikhang na ikhang kenondi wi Anyiza Ghamu kekhang na kuli keben tsü hieben.

⁶Kepaghenanye Khrista wi tsü ahyu kahan nu ahyu nkahan kepapa kesa mangla nmi; isala nanketizen wina kenondi kekuliwa tsü.

⁷Nthu na mehaitsü sa keben na! Thowa na nthu atsentsawa nie keten tsü khen cü nu? Ma khatile nthu kiza nu?

⁸Tsüwa tsüna nthu ci keyawa Anyiza kekuli nye.

⁹Mathu na kekhi ti “Azimi keu ketanla pi awheng maben sa pi pvü shhughoya thsüden.”

¹⁰Isala hi khili kecu nthu nondiben. Ithu Apvüwa wi kahang wina hi nthu na mangla nthu kemeshen kepa sa nben kesa nondiben, nu anyi thowa na nthu pakivvü ten khe kesü sa le kesü sa lela Anyiza na ma meten cüben.

¹¹Isala icünyuthu, ighena tsü, keujüla hi ahyu nhanthu yishüle kesa pi sansi ben lethu, mangkesa na khilila hi meten-mesha ben nu? Keujüla tsüna ntsakhiwa lethu, hi Khrista kross cüki pi nyu kesansi tsüna mangla agükeccü pfüsichi nkesa.

¹²Hi anyi nthu pakivvü ketenthu tsü yala bvü thsü nu mathu ya mathu ketanla agheghü sa thsü mvuben le!

¹³Icünyuthu, nthu ghen tsü, nthu ci pi kekhenkeghe nkemithu sayadha. Isala kekhenkeghe nkemi ha yala nthu miwi asajjü kenmvuwa tsü nsa thsüla. Tsüti kesawa nye, ketizen ya nthu sa pi khokho kekuli sa thsülo.

¹⁴Kepaghenanye Ayenwa mabenla saghu pi ayenkhukechi kesü wi khitheng: “No ketanla no ketizen ti njenphon tizenyalo.”

¹⁵Isala keujüla nthu na khokho kemeküli nu kaghandsali ben lethu, nthu kidenkesha yalo, nyelethu nthu keyasalitha saben.

Aghamu nu Anyi Sajjü

¹⁶Hi khi kebenwa na ha: Aghamu yala nthu kahang senya thsü, nu nthu sajjü kenen wi anonkwen nbenla.

¹⁷Kepaghenanye asajjü kenenwa tsüna Aghamu kenenwa shunden, nu Aghamu kenenwa tsüna asajjü kenenwa shunden. Ha keni na nankemeghüli den, nu tsü ma jjügi nthu na nthu kenenwa tsü saya nben.

¹⁸Keujüla Aghamu na nthu ssiten lethu, nthu na Ayenwa kekhu wi nbenladha.

¹⁹Asajjü kenenwa kekuli tsüna mechanshu ben: tsüthu na qheza-qhena kesa, nkemetha, nu kekuli nkemethathu;

²⁰tsikezhüthu kekinyi, kedema. Anyithu na nankemeghüli nu kitagha; mathu na anyonsa, lebentsu, nu apvümene shagha. Mathu na gishü zighe pi akhang nu azi kepapa sa;

²¹mathu na anyon ghopvü, adina, ponca-pongqhe sa, nu kepa wi hati kesathu saden. Hi kheni kesa ti nansü la nthu kitsan chiben: anyi hathu ha sa ketenthu na Anyiza Kadiyyi ghongya nben.

²²Isala Aghamu biwa tsüna nanketizen, anonkeghe, kecca, lebenkesie, lebenkecca, ayenkemehai, jühtsentsa kesa,

²³keccaketssü, nu kekheneng keya. Hathu miwi ayen kepa wi nmi.

²⁴Nu anyi Jisu Khrista ji sa kesathu na mathu sajjü kenmvuthu nu kesa mvuthu tsüdi pi shü thsüdha.

²⁵Aghamu na kahang pi ithu cüdha; tsalina ma ithu kahang la senya thsü nsathu yishü.

²⁶Ithu na khokho tu wi awisa, nkekhichili nyelela anyonsa yishü.

Galatiani 6

Kesü kesü Kekiqali

¹Icünyuthu, keujüla anyi kesü na katsüha wi lela sazzi ben lethu, nthu aghamulen nyithu na ccapeyi nu ma sa meshon chicü. Nu nthu la mechu sen nbvü thsüle kesalina kiden-kesha yalo.

²Kesü kesü khhi pvü kiqali den, isathu nthu na Khristanyi yenwa tsü nie yaben.

³Keujüla anyi kesü na ma ntsakhiwa mangla nye lela ma meshen pi mehαι lethu, ma ketanla ma mechubən.

⁴Tsüdila papa kekuli ghan-nanlo. Keujüla tsüna mehαι lethu, pi nyu kepa wi kuli ketheng tsü n-ghapela nu ma ketanla ma kekuli tsü ghenā kapvüya mehαι.

⁵Kepaghenanye kesüsü tsüdila papa khhi tsü pvüden.

⁶Anyi nyu na Anyiza ketsijüh pi ma sansi cü kebenwa na pala kemehai keben tsüdi pi ma kesansiwa manyi gweghe kesen-u.

⁷Nthu ketanla nthu nmechu la, anyi thola Anyiza mechuya nben; kepaghenanye anyi kesü ma mangwa pi yangchi khe tsü wwi yaden.

⁸Keujüla ma asajjü kenen pi alli wi yangchi lethu, ma ciwi keshüwa tsü wwi yaden; keujüla ma Aghamu kenen pi alli wi yangchi lethu, ma Aghamu wina anuphan kahangwa tsü wwi yaden.

⁹Tsalina ithu kemehai kekuli wi accükwenshü nsala na; kepaghenanye ithu na nteshila sabən lethu, ithu na tsü wwi keya tsüwa na ghoben.

¹⁰Tsalina ithu na matsü kemehai kemu tsüdi wi la anyi tsüdi ghenā kemehaiwa sa na, tsüdi miwi la kenondi wi ithu theghi sa kebenthu miwi tsüti sa na.

Kekitsan Sakhen nu Shalom kesa

- 11**Ghangchilo, hi ikwen pi kezhüyen keti zhü pi nthu cüben le!
- 12**Anyi nthu meten pi ahyuhan thsüle sa ketenthu tsüna asajjü wi kapvü nu ammi saden. Mathu na tsüti sa nu Khrista kross jüh ghenä kemeten-kemesha nsale saden.
- 13**Anyi ahyu kahanthu lela Ayenwa tsü nie meya; mathu na nthu ya ahyuhan thsü mvuben, isanu mathu na nthu sajjü cüki miwi na kapvü yale saden.
- 14**Isala ighena tsü, hi ithu Pväwa Jisu Khrista kross cüki tsü ghenä ketan kapvü den; kepaghenanye ma kross tsü ghenä ayyiwa na itu wi keshü sadha, nu hi ayyiwa tu wi keshü sadha.
- 15**Kepaghenanye ahyuhan le nhan lela ma men mangla nmi; isala anyi kesü kahang ketheü sa keyawa tsü le!
- 16**Mathu kahang wi ayen ha nie ketenthu kecca nu nanketizen ya mathu ssiketenwa sayalo — mathu nu Anyiza nyithu tsüdi ssiketenwa sayalo.
- 17**Asakhenwa: thola agükeccü pi hi ncüla yilo, kepaghenanye hi igwo wi ayisüthu pvü keten tsüna hi Jisu nssümagha le kesa pi ccücaben.
- 18**Icünyuthu, Apväwa Jisu Khrista nanketizen ya nthu tsüdi ssiben keyawa sayalo. Amen.

Efesanyi

Efesanyi 1

¹ Hi Paul, Anyiza kemeshen wina Jisu Khrista apostel kesü sa keyawa na pi Efesa wi kemethathu, Jisu Khrista wi mathu kahang wi jühtsentsa sa ketenthu kecü.

² Anyiza ithu Bawa nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa sayalo.

Khrista wina Aghamulen wi Kesawegüthu

³ Ithu keseng pi Anyiza nu ithu Pvüwa Jisu Khrista Ba cü nalo! Kepaghenanye ithu Khrista wi benkeya ghenä ma tang wi aghamulen wi kesawegü pi ithu cüdha.

⁴ Ayyi npi kesachi tu wi na Anyiza na Khrista wina ithu pi ma ji sale kessi yadha, isanu ithu ya ma tu wi metha nu nsazzi thsüle kesalina. Ma ketizen ghenä

⁵ Anyiza na Jisu Khrista wina ithu pi ma tsangathu sale südhe yadha —hawa ha ma kenen nu kemeshen wina.

⁶ Ithu Anyiza nyankethang nanketizen ghenä, ma kaghali ma Tsawa wina aju kekila pi ithu kecü ghenä ma seng nalo!

⁷ Kepaghenanye Khrista na ahhansha sa keshü ghenä ithu lisha chicü, tsüna ithu kesami teshi cüdha. Anyiza nanketizen na khacula di nu,

⁸ tsüna ma ji ntsawa pi ithu cüdha le! Ma kemetsa nu kechü tsüdi wina

⁹ Anyiza na sale keben, nu ma Khrista wina sacen yale südhe ketheng kekuthi kemeshenwa tsü pi ithu chüya thsüdha.

¹⁰ Matsü centhakeya wi Anyiza na kekiden ha sacenle kesa wi atssan nu ayyi wi pala sahangkechi tsüdi saghuya nu Khrista pi aliwa saben.

¹¹ Pala tsüdila Anyiza kemeshen nu kenen wina sacenya, nu Anyiza na ma kemeshen ghenä aghatsan wina khi ketheng ti Khrista wina ithu kessi pi ma nyithu saya thsüdha.

¹² Isathu, ithu Khrista wi kaghang keben atuwa sa keyathu Anyiza nyankethangwa tsü seng nalo!

¹³ Nthu la ketsijüh tsentsa, Jühtheü Kemehaiwa nthu hangshakeya sengho kecü tsü za keya wi Anyiza nyithu sayadha. Nthu na Khrista nondi, nu Anyiza na khishi ketheng ti nthu na ma ji sa keya mechantsi pi jen nu Kemetha Ghamu pi nthu nkhenhadha.

¹⁴Aghamu hana Anyiza na ma nyithu wi khishi ketheng tsü ithu na muyaben, nu ha Anyiza na kekhenkeghe mangla nkemi pi ma ji ithu cüben kesa chüti kebenwa tsü. Ithu ma nyankethang tsü seng nalo!

Paul Kekhie sa

¹⁵Ha jjugi ghena, hi nthu na Apvüwa Jisu kenondi nu nthu na Anyiza nyithu tsüdila ketizen cüki za keya nten na,

¹⁶hi nthu ghena keseng pi Anyiza kecü npi handhi. Hi kekxie kesa wi nthu meshen benden,

¹⁷nu ithu Pvüwa Jisu Khrista Nyiza, anyankethang Bawa wi Aghamu pi nthu cü, ma nthu sa pi metsaya nu Anyiza pi nthu ccüca, isanu nthu na ma chüya thsüle kesalina kekxie saben.

¹⁸Hi nthu leben shachi pi ma kewegüwa tsü muyalo khieben, isanu ma kaghang mangwa wina nthu ciya, nu ma ma nyithu wi khishi kethengthu tsüna amankesa kemihhi khatila ben khe chüya thsüle kesalina,

¹⁹nu ithu nondi ketenthu miwi kuli keben ma kekhang tsüna khatila di nu! Kekhang ithu miwi kuli kebenwa hana

²⁰ma keshü wina Khrista sa pi hangya thsüa nu pi tang wi ma kwen ajewa benya thsü kesa kekhang tsü makesü.

²¹Khrista na ciwi tang wi kekhang kesenthu, kedithu, kekhangthu, nu apvüthu miwi kadi saben; nu ma nyan na ayyi hawi ketan nyela gha ketenwa wi lela kekhangthu nyan tsüdi miwi diki ben.

²²Anyiza na pala tsüdi pi Khrista ccü kekhu wi chi nu ma pi kemehu ghena pala tsüdi miwi Apvüwa sa thsüdha.

²³Kemehu tsüna Khrista gwo, ma kesacen tsüna ma ketanla apen tsüdi wi pala tsüdila sacenden.

Efesanyi 2

Keshü wina Kahang wi Keshhu

¹ Kheni tsüwi nthu na nthu kesami nu ajüh nkeya ghena aghamulen wi keshü sagho.

²Tsü tsüwi nthu na ayyi wi nkemehai len tsü nie, nthu na atssan wi kekhang kedi jüh tsü kina, aghamu tsüwa tsüna khili anyi Anyiza jüh nkekinathu jawi kuliben.

³Ithu tsüdila kutijü wi mathu ti ithu sajjü kenen wi hang nu ithu gwo nu aleben wi kesamvu tsü kuli. Ithu kahang yen kenie wina ithu la nyu kepathu ti Anyiza leben kekha kekhu wi ketizen kesa-u sa.

- ⁴Isala Anyiza nanketizen na ji ntsa, nu ma ithu ketizen na di ntsa,
- ⁵nu ithu na ajüh nkekina ghena aghamulen wi shü keben wi ma ithu ssigho Khrista wi hangya thsüdha. Anyiza nanketizen wina nthu hangsha yadha.
- ⁶Ma Jisu Khrista wina ithu sa pi hang cü nu ithu ma gweghe tang wi kadisa thsüden.
- ⁷Ma ha sa kechi na gho keten matsü tsüdi wi ma nanketizen kedegü nkeya tsü Jisu Khrista wina ketizen tsü pi ithu ccücachi.
- ⁸Kepaghenanye kenondi ghena Anyiza nanketizen wi nthu hangsha yadha. Hawa ha nthu ketanla sa keya nye, isala Anyiza na aju khukechi.
- ⁹Ha kekuli ghena nye, tsalina thola tsü ghena kapvüya nben.
- ¹⁰Anyiza na ithu hati kesa ha sachi, nu ma Jisu Khrista wina ithu kahang wi kekuli kemehaithu sa thsüle sachi, tsüna ma ithu ya sa thsüle npi wina kiden pi thengdha.

Khrista wi Kesütan

- ¹¹Nthu Judah nyi nkenyethu, Judah nyithu na mathu ketanla mathu pi ahyu kahanthu le (tsüna anyi akwen pi mathu sajjü miwi kekuli) khi nu nthu pi “ahyu nkahanthu” le ciden, kheni nthu kahang cüki tsü meshenchilo.
- ¹²Tsü tsüwi nthu na Khrista wiwa nye. Nthu na asang sa nu Anyiza na kessikeya nyi nsa. Anyiza na pi ma nyithu cüle kesa ghena khishi ketheng cenkethenjüh wi tsü nthu ji nmi, nu nthu na ayyi ha wi kaghang nmi nu Anyiza nchüla hang.
- ¹³Isala khili tsü, Jisu Khrista wina nthu kuti kelensie wi keten wi Khrista ahhansha sa keshü ghena ssinu tetsaki ghoyadha.
- ¹⁴Kepaghenanye Khrista na Judah nyi nu Judah nyi nkenyethu sa pi kesütan sa kecü wina gweghe kemehai sengho ithu cüdha. Ma gwo pi mathu jüwi nankemeghü keshondhiwa tsü yasa pidha.
- ¹⁵Ma ketanla ma wina amizza keni tsü pi kesütan sale kesalina ma Judah nyi Yenwa wi yenkhukechi nu ahzathu tsü yasa, tsüti nu gweghe kemehai tsü sachi.
- ¹⁶Khrista na kross miwi keshü ghena mathu nankemeghüli tsü yasa; kross ghena ma amizza keni tsü saghu pi kesütan sa nu ssinu Anyiza wi gho nengdha.
- ¹⁷Tsalina Khrista na gho Jühtheü Kemehaiwa tsü pi nthu Anyiza temeja wi keben Judah nyi nkenyethu, nu ma tetsaki keben Judah nyithu tsüdila sansi.
- ¹⁸Khrista wina ithu Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu tsüdila Aghamu kesütan wina Abawa tu wi ghoya mehaidha.

¹⁹Tsalina nthu Judah nyi nkenyethu na asang nu ajjenlli nmila ketenthu nyedha; nthu na khili Anyiza nyithu nu Anyiza theghithu gweghe kemetha nyithu sayadha.

²⁰Nthu la apostelthu nu atusenjuh-kechüthu na alon donbvüwa Jisu Khrista miwi kedegü ketheng wi tsü sayadha.

²¹Ma ajjen tsüdi zanghu nu tsü yala shigü wa kemetha kekinyijjen kesü sala sametha pi Apvüwa wi chiden.

²²Ma wina nthu la nyu kepa wi gweghe Anyiza na Aghamu wina hang keten pen kesü saya bendha.

Efesanyi 3

Paul na Judah Nyi Nkenyethu ghenana kekuli

¹Ha jjugi ghenana hi Paul, no Judah nyi nkenyethu ghenana atssüzü saben, Anyiza wi khie den.

²Anyiza na ma nanketizen wina nthu ghenana kemehaiwa salo kesa kekuli ha pi hi dhen chidha kesa nthu na zaya benla metsi.

³Anyiza na ma kemeshen kekuthi tsü pi hi ccüca chidha. (Hi tsü cüki melute zhüchi,

⁴ nu keujüla nthu na hi zhükechi tsü siya lethu, nthu na hi Khrista cüki kekuthi chüshi keya tsü chüyaben.)

⁵Kheni tsüwi kekuthi hawa ha pi anyithu nchü thsü, isala Anyiza na khili tsü Aghamu wina pi ma apostel kemethathu nu atusenjuh-kechüthu ccüca chidha.

⁶Kekuthi hana Judah nyi nkenyethu na ajühkemehaiwa ghenana Anyiza kesawegü wi Judah nyithu gwegheya kesawa tsü; mathu gweghe agwo kesütan nu Jisu Khrista wina Anyiza jüh khishikechi tsü muya ben.

⁷Anyiza nanketizen ju kemehai khukechi wina hi pi ajühkemehaiwa magha kesü saya thsü, tsüna ma kekhang kuli keben wina pi hi kecü.

⁸Hi Anyiza nyithu kizza jawi kizza ntsawa; isala Khrista wi keben khi mekeya khi cüki Jühtheü Kemehaiwa ha pi Judah nyi nkenyethu sansilo kesa Anyiza na pi hi cü,

⁹nu anyi tsüdila ya Anyiza kemeshen kekuthiwa tsüna khati kuli ben khe muya thsüle kesa ghenana. Anyiza, pala tsüdila sahangkechiwa na ma kemeshen tsü pi kheni abvüye tsüdi tu wi kuthi gho,

¹⁰isanu khili tsüwi kemehu wina tangnyilo kekhang kesenthu nu tang wi kekhangthu ya ma kemetsa kepapa kesa tsüdila chüya thsüle kesalina.

¹¹Anyiza na anuphan ma kemeshen tsü kenie wina ha sachi, tsüna ma ithu Pväwa Jisu Khrista wina sayadha.

¹²Ithu na Khrista wi nu ithu ma kenondi wina ithu kempvüza sala Anyiza tu wi waya mehidha.

¹³Tsalina hi nthu wi khieben, hi nthu ghenä kemehaiwa ghenä ketizen sa benna accükwen nshü lalo.

Khrista Ketizen

¹⁴Hi ha jügi ghenä Abawa tu wi akhhutsüden.

¹⁵Ma wina tang wi nu ayyi wi lela atheghi tsüdila anyan tsentsawa tsü muyaden.

¹⁶Hi Anyiza nyankethang eben ntsawa na ma Ghamu kekhang pi nthu cü nu nthu kahang wi zübenya thsülo khieden,

¹⁷nu kenondi ghenä Khrista ya nthu leben wi benya thsüle hi kekhe saden. Nthu yala nanketizen wi nthu aghazan cha nu agi kedegü ya,

¹⁸isanu nthu ya Anyiza nyithu tsüdi gweghe nu Khrista nanketizen tsü khatila miza nu sie, misi nu dhu khe chüshiya thsüle kesalina hi kekhe saden.

¹⁹Nthu ma nanketizen tsü chü keyawa salo— Khiela tsü maben chüya nben lela, isanu Anyiza yencükiwa tsü pi nthu pong pvüyalo.

²⁰Ma ithu miwi kuli ebenwa kekhang wina ithu kekhe nu kemeshen miwi ji kayi ntsa kuli cüya mehai;

²¹matsü tsüdi wila kemehu wi nu Khrista wina anuphan nu anuphanla Anyiza nyanthang keyawa salo. Amen.

Efesanyi 4

Agwo wi Jühkemece

¹Hi Apväwa kekuli ghenä atssüzü nyi kesü nthu wi kizaben: Anyiza na nthu ci keya wi kahang yen sa ketheng wi tsü hanglo.

²Keshüthangla satemeni, ccatssü, nu lebensielo. Kesü kesü tu wi kekheneng keya wi nthu ketizenli pi ccücalo.

³Aghamu na khukechi kecca nthu bhenghu eben ajühkemece wi tsü benyale kesa apiketsü salo.

⁴Anyiza na nthu ci pi kaghang kesü wi chikeya tsüti ciwi agwo kesü nu Aghamu kesü na ben.

⁵Ciwi Apväwa kesü, kenondi kesü, nu baptism kesütan;

⁶ciwi anyi tsüdi Ba Anyiza kesütan ben, ma tsüdi Pvüwa, pala maben wi kuli nu tsüdi wi ben.

⁷Khrista ju khukechi qei wina ithu kesüsü nanketizen tsü muyaden.

⁸Ntsawajüh na khiben, “Ma atssan wi keki wi atssüzüthu kejon ssinu ma gweghe wa; ma juthu pi anyithu cüa.”

⁹“Ma atssan wi ki” kesa tsü jjügi mangwa nu? Tsü jjügi ma atuwa ayyi kedhu wi dugho.

¹⁰Tsalina anyi dugho kesawa tsüna atssan maben kemisi miwi ki kesawa tsü, isanu ma atssan ayyi maben pongyale kesalina.

¹¹Ma “kesawegü juthu pi anyithu cü”; ma anyi pahan pi apostelthu, kepathu pi atusenjüh-kechüthu, kepathu pi jühketsinyithu, kepathu pi pastorthu nu kesansithu sa thsü theng.

¹²Ma Anyiza nyithu yala Khristanyi kekuli sa, nu Khrista gwowa tsü sa pi mehainya thsüle kesalina ma ha sachi.

¹³Isanu ithu tsüdila ithu kenondi nu ithu Anyiza Tsawa cüki kechü kesü kesa wi gweghe ghoya thsüle kesalina; ithu na anyi kezügü saya, nu wa Khrista yencüki kemisi tsü cu yaden.

¹⁴Tsaseng wi ithu na ghanyithu, anyi nyu kemechuthu na mathu cho wina saya nu nyu mechu sen wa kesazzi wi chiketen kesansijüh ghena atssüketi na lle pi, nu ameghü na mo pi bvü keten ti nsadha.

¹⁵Tsüti kesawa nye, nanketizen wi ajühtsentsa khi, nu ithu na Khrista aliwa wina alentagha wila shigü nwathu yishü.

¹⁶Ma kekhang wina agwo wi alen kepapa kesa tsüdila zanghu theng, nu agwo tsü mabenla ahatha tsüdi tsü zanghu pvüben. Tsalina khathansha wi alen kesüsü tsü mehairsü kuli khe agwo mabenla shigü shagha nu nanketizen wi satezü waden.

Khrista wi Kahang Ketheü

¹⁷Hi Apvüwa nyan wina nthu kitsan chiben: anyi Anyiza nkechüthu tsüti hang nbenla yilo, mathu kemeshen tsüna ma men nmi,

¹⁸nu mathu leben na kejang wi ben. Anyiza na khukechi kahang wi tsü mathu shei nmi, kepaghenanye mathu na nchütha nu leben-dhu kesalina.

¹⁹Mathu na kejughe nmitha, mathu ketanla mathu pi nketsatan wi chi nu kekheneng mangla nmila nkemetha tsüdi saden.

²⁰Nthu na Khrista cüki chü keyawa tsüna tsüti nye le!

²¹Nthu na ma cüki zaya nu ma senkeniethu sa keya ghenä atsentsawa Jisu wi keben tsü pi nthu sansi cübenla metsidha.

²²Tsalina nthu kahang kaghawenwa wi kahang yen nthu sa pi tsüti hang thsü ketenwa tsü teshi yilo — kahang kaghawenwa tsüna kemechu kesa mvu pi yasaben.

²³Nthu leben nu kemeshenthu tsüdila ketheütha nsathu yishü,

²⁴nu kahang yen ketheüwa tsü pvü meyathu yishü, tsüna Anyiza tsi ti sakechi nu atsentsa kahang wi tsüna kemeshon nu kemetha wi pi ccüca chiben.

²⁵ Tsalina mili-nmesa layi! Anyi tsüdila ajenshüjenphon wi ajühtsentsa nkhitu yishü, kepaghenanye ithu tsüdila gweghe Khrista wi agwo kesü saben.

²⁶Keujüla nthu na alebentsu lela nsamila, nu nlebentsu sen wa aghani ya du thsü nsala.

²⁷Atsaghang ya kuliya kemehai matsü pi ncüla.

²⁸Anyi ghanfü ketenwa n-ghanfüla nu ma ketanla ma nmen milledsa nu ketha-u kiyayale kesalina kuliwa nsathu yishü.

²⁹Nthu pang pi ajüh nkemehai nyela nyu kiyaya kesa ajüh kemehai nsenthu keyishü nyu sa pi mehaya kesathu khilo, isanu nthu kekhi tsü za keyathu ghenä kemehaiwa saya thsüle kesalina.

³⁰Nu Anyiza Kemetha Ghamu tsü sa pi ahathana thsü nsala; kepaghenanye Aghamu tsüna nthu Anyiza jile kesa nkenshadha, atsathang gho ketenwa wi Anyiza na nthu hangshaya ben kesa chütiben.

³¹Nthu ajüh kikhakisa, kishen-keshi, leben ketsu kekhi tsüdi teshilo. Ketegüli nu kimennili nsa layi, nankemeghüli nsa layi.

³²Tsüti kesawa nye, khokho tu wi ccatssü, leben kesüsa, nu Anyiza na Khrista wina nthu kesami teshi kecü tsüti nthu khokho kesami keteshili tenlo.

Efesanyi 5

Kewegü wi Kahang

¹Nthu na Anyiza tsangathu sa kesalina nthu la ma ti sa meyathu yishü.

²Khrista na ithu tizen nu ithu ghenä ma kahangli khuchi pi hankedemvu nu ahhansha sala Anyiza kenen sa kesa tsüti nthu kahang na nanketizen wi nbenthu yishü.

³Nthu na Anyiza tsangathu sa kesalina nthu jawi qheza-qhena wi nkemetha, hang nkemetha, nu apvükemene cükithu la kekhi-u nye.

- ⁴Nyelela nthu na nkemejüghe, kejüphon, nkemetha jüh nkhila. Tsüti kesawa nye, nthu na keseng pi Anyiza cülo.
- ⁵Nthu na ha chütiben, qheza-qhena wi nkemetha, hang nkemetha, apvükemene (kepaghenanye apvükemene tsüna atsikezhü kekinyi) kesathu ha kesüla Khrista nu Anyiza Kadiyyiwa tsü ghong meyacha.
- ⁶Anyi thola kejüphon jüh sen nu nthu nmechu thsüla; hathu ha ghenana Anyiza leben kekha na ma jüh nkekinathu miwi ghoden.
- ⁷Tsalina anyi hati kesathu gweghe mangla nsa lalo.
- ⁸Nthu na kejang wi hang keten, isala nthu na Apvüwa nyithu saya kesalina kewegü wi bendha. Tsalina nthu anyi kewegü wi kebenthu ti nhangthu yishü,
- ⁹kepaghenanye kewegüwa tsüna tsüdi wila keben kemehaiwa, ketsatanwa, nu atsentsawa tsü sengho cüden.
- ¹⁰Apvüwa kenenwa tsü sa chüyalo.
- ¹¹Anyithu na sa keten kejang kekuli pala ma men nkemithu tsü gweghe mangla nsala, isala tsüthu tsü pi nyu chüya thsülo.
- ¹²(Ntsakhiwa mathu na kekuthi wi kuli keten cüki tsü kekhi la khi jüghe.)
- ¹³Pala tsüdi pi kewegü wi shhugho thsü lethu, mathu yenwa tsü mehaitsü pi ccüca chiaben;
- ¹⁴kepaghenanye kewegü tsüna pala tsüdi pi methasi ccüca chiaben. Tsalina hati khiben, “O jen kebenwa shagha yilo, nu keshü wina shaghalo; Khrista na nthu wegü cüben.”
- ¹⁵Tsalina nthu khati hang ten khe kiden-kesha yalo. Anyi kejüphon ti nyela kemetsa nyi ti sa nu hanglo.
- ¹⁶Atsathang hathu hana nmehai, tsalina nthu matsü kemehai keben tsüdila sen kemehai sayalo.
- ¹⁷Tsalina kejüphon sa nbenla, isala Apvüwa na nthu ya sa thsü mvu kebenwa tsü chüyalo.
- ¹⁸Nthu yasa keten kisengtssü tsü jüü pi adina nbenla, isala Aghamu pi nthu pong pvü benyalo.
- ¹⁹Kesü kesü wi keseng khwi, kemetha khwi, nu aghamulen khwi sa tenlo; nthu leben wi akhwijüh kemehai sala keseng khwi sa pi Apvüwa wi chilo.
- ²⁰Ithu Pvüwa Jisu Khrista nyan wina pala tsüdi ghenana keshüthangla keseng pi Abawa Anyiza cü tenlo.

Awuba nu Awubvü

- ²¹Khrista kekinyikü wina nthu khokho kekhu wi hanglo.
- ²² Awubvüthu, nthu na Apvüwa wi sa keben ti nthu wubathu kekhu wi hanglo.
- ²³Kepaghenanye Khrista na kemehu miwi kekhang keben tsüti awuba kesü na ma wubvü miwi kekhang ben; nu Khrista na ma ketanla ma gwo kemehuwa tsü Hangshawa.
- ²⁴Tsalina kemehu na Khrista kekhu wi keben tsüti awubvüthu na mathu wubathu kekhu wi bentha nsathu yishü.
- ²⁵ Awubathu, Khrista na kemehuwa tizen nu tsü ghenana ma kahang khuchi kesa tsüti nthu wubvüthu tizenyalo.
- ²⁶Ma ajüh nu atssü wina kemehu tsü satemetha pi Anyiza cüle ha sachi,
- ²⁷isanu kemehu tsüna metha nu nkemehai nmi, shenqhe-shenghe nyelela kinaqhe nyelela akhhikhu nkemece nmila atsikemehai tsüdi pi ma wi chiyale kesalina.
- ²⁸Awubathu na mathu gwo tizen keten tsüti mathu wubvüthu ketizen-u. Anyi kesü ma wubvü tizen ketenwa ma ketanla ma tizenden.
- ²⁹(Anyi thola ma ketanla ma gwo nanmeghü nten, isala Khrista na kemehu wi sa keten tsüti ma tsü ghanja nu noncca benden;
- ³⁰kepaghenanye ithu na ma gwo wi alen kesüsü saben.)
- ³¹Ntsawajüh na khiben, “Ha jjugi ghenana npvüza kesü na ma ba ma jja teshi nu wala ma wubvü gweghe hang waben, nu keni tsüna asajjü kesütan saben.”
- ³²Ntsawajüh ha wi atsentsa kekuthi kedhu pi ccüca chiben, tsüna hi Khrista nu kemehu cüki chüshi keyawa tsü.
- ³³Isala ha nthu ghenana la: awuba kesüsü ma ketanla ma ketizen tsüti ma wubvü tizen, nu awubvü kesüsü tsüdila ma wuba ntizenthü yishü.

Efesanyi 6

Atsanga nu Abajjathu

- ¹ Ghanyithu, Apvüwa wina nthu bajjathu jühkina yalo, kepaghenanye nthu na hati kesa-u.
- ²“Nthu ba nu nthu jja nyuwakü” ha ayenkhukechi atuwa nu khishi kechi pi saghu ben.
- ³“Isathu pala tsüdila nthu ghenana mehaitsü nu nthu ayyi ha wi kesie hangya thsüle kesalina.”

⁴ Abajjathu, nthu tsangathu leben sameshü pi aghepvü thsü nsala. Isala Khristanyi yencüki nu Apvüwa kecükegwe pi mathu nonccaya.

Nssümaghathu nu Apvüthu

⁵ Nssümaghathu, nthu na Khrista kekuli sa keben ti nthu leben tsentsa sen nu messi nu kinyikü nu ayyi wi nthu pvüthu jühkinalo.

⁶ Nthu na mathu kenen pvüyale kesa ghenä mathu ghang keben wi ketan ha nsala; isala Khrista nssümagha ti nthu leben tsüdi sen nu Anyiza kenenwa tsü salo.

⁷ Nssümaghathu ti anonghethi nthu kekuli salo, anyi kekuli ketan nyela Apvüwa kekuli saben le salo.

⁸ Nssümagha le ahvu sa lela ma kemehai kekuli ghenä Apvüwa na akutimen pi tsüdi cüben kesa meshen yalo.

⁹ Apvüthu, nthu nssümaghathu wi tsü makesü sa nu mathu npateqhela yilo. Nankepapa nsala tsüdi jühkaghaten ketenwa tang wi nthu nu nthu nssümaghathu Pvüwa kesü na benle kesa meshen yalo.

Anyiza wi Aghighe Maben

¹⁰ Asakhenwa, Apvüwa kezü nu ma kekhang wina zükeqhe ngan benlo.

¹¹ Anyiza na aghighe pi nthu kecü tsüdi pvü yalo, isanu nthu na atsaghang nkemehai cho tsü ssi kaghashen yale kesalina.

¹² Kepaghenanye ithu na anyithu ssi kaghashen nben, isala atssan wi nkemehai ghamu kekhangthu, kekhang kesenthu, kedithu, nu ayyi kejang ha wi kekhangthu ssi kesali ben.

¹³ Tsalina khili Anyiza ghighe pvü yalo! Isathu nkemehai tsathang kegho wi nthu na aghinyi tsü ssi kaghashenya mehai nu ghikesa cen seng wi lela nthu na ngan benya mehai.

¹⁴ Tsalina atsentsawa pi ageshi keqhan ti nthu geshi qhanya nu ketsatan pi adeshi keqhan ti nthu deshi qhanya,

¹⁵ nu nthu ccüguwen kepvü ti kecca Jühtheü Kemehaiwa pi khi wale kesa ghenä kiden benyalo.

¹⁶ Matsü tsüdi wi kenondi pi nthu tsonhi ti sa pvüya; kepaghenanye nthu na tsü pvü nu nkemehaiwa lamughocü nnikeqhe tsüdila patenanya mehai.

¹⁷ Hangshakeya pi aliwen ti nu Aghamu na pi nthu kecü Anyiza jüh njünnu ti kesa tsü khuya.

¹⁸Kekhie wina ha tsüdila sa, nu Anyiza wi kekiqa khielo. Matsü tsüdila Aghamu lenketsütson wina kekhe salo. Ha jügi ghena keshüthangla meghe-metsa nu nteshila Anyiza nyithu ghena kekhe salo.

¹⁹Hi ajühkhi le keben wi Anyiza yala ketsijüh pi hi cü thsüle kesalina ighena la kekhe salo; isanu hi kempvüza sa khi nu ajühkemehaiwa kekuthi tsü pi chüya thsüle kesalina.

²⁰Kepaghenanye ajühkemehaiwa ha ghena hi khili atssüzü saben lela hi mithonyi kesü. Hi kekhi-u tsüti hi kempvüza sala ajühkemehaiwa cüki khiya thsüle kesa ghena kekhe salo.

Shalom Sakhen

²¹Ithu cünyuwa nu Apvüwa kekuli wi atsentsa maghawa Tukhika na icüki tsüdi pi nthu kizaben, isanu nthu na hi khati saben khe chüyaben.

²²Tsalina hi ma kesun pi nthu wi chiben, isanu ikhang tsüdila khati saben khe pi nthu kiza nu nthu kechü-kenong thsüle kesalina.

²³Abawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista ya kecca nu kenondi wi ketizen pi Khristanyi cünyuthu tsüdila kecüwa salo.

²⁴Anyiza nanketizen yala tizenki kesa sen nu ithu Pvüwa Jisu Khrista tizen ketenthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

Filippinyi

Filippinyi 1

Ajühtuwa

¹Jisu Khrista maghawa Paul nu Timothi manyi na pila Filippi wi Jisu Khrista wi Anyiza nyithu tsüdi, kemehu wi gweghe accülikesa nu kekiqathu kecü:

²Ithu Bawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Paul na Ma Lesü Kesithu ghenä Kekhie

³Hi nthu meshenkeya tsüdi wi nthu ghenä Anyiza seng den;

⁴nu hi keshüthangla nthu tsüdi ghenä kekhi wi anonghe nu khi den.

⁵Kepaghenanye nthu na aghatsan wina gho nansü kecu ajühkemehaiwa ghenä kekuli wi hi kiqa ben.

⁶Tsalina Anyiza nthu wi kekuli kemehai sa wa kesawa na sa sen wa Jisu Khrista tsathang npi kecu chu sacen cüben kesa hi chütiben.

⁷Nthu na keshüthangla ileben wi benten le! Tsalina hi nthu ghenä meshen keten tsüti hi hati kesa-u. Kepaghenanye nthu tsüdila Anyiza pi hi kecü nanketizen wi ha hi gweghe ben, tsüna hi khili atssüzü sa keben wi le kekhen mangla nmila ajühkemehaiwa khi nu tsü satezü keben wi lela.

⁸Hi Jisu Khrista leben wina keshhugho tsüdi sen nu nthu cüki meshen ntsa benle kekhi tsüna hi atsentsawa khiben kesa Anyiza na hi chüza saben.

⁹Hi nthu ghenä kekhi saben, tsüna nthu ketizen ya atsentsa palakechü nu mehai cencu kesa chüshi keya gweghe shigü pfüpfü wa,

¹⁰nu nthu ya kemehai ntsawa tsü kessiya thsüle kesalina. Isathu, nthu tsüdila Khrista tsathang wi tsü nkemetha nu kemeshensa ben nben.

¹¹Anyiza nyankethang nu keseng ghenä Jisu Khrista ketan sengho cü keten atsentsa kemehaiwa tsü pi nthu kahang pongya ben.

Khrista ghenä Kahang

¹²Icünüyuthu, hi nthu ya pala imiwi kuli kechithu tsüna ntsakhiwa ajühkemehaiwa kiqa pi mehai waya thsüle kesa chüya thsü mvuben.

¹³Tsü jügi ghenä kadipen maben wila aghihie nu he wi kebenthu tsüdila hi Khrista magha kesü ghenä atssüzü sa benle kesa chüben.

¹⁴Nu hi atssüzü kesa ghenä acünüy kejon sa pi Apvüwa wi kempvüza saya thsüdha, isanu mathu matsü tsüdi wi hi kempvüza sa kayi nu nmessila ketsijüh khi.

15Ntsakhiwa, mathu pahan anyonghopvü nu kekitagha ghenä Khrista jüh pi khi, isala kepathu tsü atsentsa kemehai wina saden.

16Mathu ketizen wina saden, kepaghenanye Anyiza na ajühkemehaiwa ghenä kekhi kekuli pi hi kecü tsü mathu na chüben.

17Kepathu na leben tsentsa nsala Khrista jüh pi khiden, isala mathu pvükemene wina tsüti saden; mathu na hi atssüzü sa keben wi agüccü kayi thsüle meshen den.

18Tsü ghenä mangla nsale! Nkemehai kemeshen wi le kemehai wi lela Khrista jüh pi khiya keben chu tsü ghenä hi inongheben. Nu hi inongheki benden,

19kepaghenanye nthu kekhi nu Jisu Khrista Ghamu wi kekiqa kegho ghenä hi lisha chicüaben kesa hi chüben.

20Hi nmvu ntsa nu ghang kebenwa na hi khie wila hi kekuli tsü nsala sa nten, isala matsü tsüdi wi nu khili hi kempvüza ntsa sala hi shü le hang lela hi kahang maben pi Khrista nyankethangwa tsü sayalo kheshilan! isaben.

21Kepaghenanye itu wi tsü kahang tsüna Khrista ghenä nu keshü tsüna ighenä kekiyiwa.

22Isala hi hangben lethu hi kekuli kejon saya ben, isani hi khawa kessiya ten khe chüti meya.

23Hi tsü keni jüwi kessi meya laben. Hi kahang hawa ha teshi nu wala ha miwi kemehaiki wi Khrista gweghe ben wa mvu ben;

24isala nthu ghenä tsü hi hang nbenthu yishü ntsa saben.

25Hi ha chüti ben, tsalina hi hang benden. Hi nthu tsüdi gweghe ben nu nthu kiqa pi mehai kayi wa thsü nu kenondi wi nthu nongheya thsüben.

26Isanu hi kheneng nthu gweghe keben wi nthu na Jisu Khrista wina ighenä kapvü keya jügi kejon benya thsüle kesalina.

27Khili aghuti ntsawa na nthu kahang yala Khrista jühkemehaiwa ghenä kahang qo sayalo, isanu hi gho nthu muyale mu meya lela nthu na ajügi kesütan ghenä zükeqhe ngan ben nu ajühkemehaiwa kenondi ghenä nthu gweghe kesütan sa ssikesali benle kesa hi zayaben.

28Nthu ghinyithu nmessila keshüthangla kempvüza saben, nu hana mathu tu wi nthu na khang yaben nu mathu na nchalaben kesa chütiben, kepaghenanye Anyiza na khangkeya pi nthu chüden.

29Kepaghenanye Khrista ghenä kuliya kemehai tsü pi nthu cüdha, isala ma ghenä la ketizen sa.

³⁰Nthu na khili hi gweghe aghisaya mehaidha. Hawa ha nthu na hi kheni kesalikeben mukeya nu zakeya ghikesawa tsü makesü, hi khili la tsü ssisa ben.

Filippinyi 2

Khrista Satekemeni nu Kedi

¹Nthu Khrista wi kahang tsüna nthu satezü, nu ma ketizen na nthu noncca cüben. Nthu na Aghamu ssinu ashusa nu nthu khokho tu wi kecca- ketssü nu ketizenli benyadha.

²Tsalina hi nthu wi khieben, hi la sa pi kemeshen kesü, ketizen kesü, nu aleben kesü sa nu inonghe cencuya thsülo.

³Apvükemene nyelela kapvü-kashü wina mangla nsa lalo, isala khokho tu wi satemeni nu keshüthangla nyu kpathu na nthu miwi mehai le salo.

⁴Nthu kesüsü kenenwa tsü sa, nthu kenen ketan nsa lalo.

⁵Nthu na Jisu Khrista yencüki kemehaiwa tsü pvü yalo:

⁶Ma keshüthangla Anyiza tsiyen ben, isala ma khiela ma pi Anyiza meceqe sale nmeshen.

⁷Tsüti kesawa nye, ma ketanla ma kenen wina ma keben tsüdi teshia, nu amagha yencükiwa tsü pvüya. Ma anyi tsi ti sa nu hang gho.

⁸Ma ketanla ma satemeni nu alentagha wi ajühkeya sa sen wa ma keshü cu — ma kross miwi keshü.

⁹Ha jügi ghen Anyiza na ma sa pi hang cü nu pi apen kemisi ntsawa wi chicü, nu tsüdi miwi anyan kemisi ntsawa pi ma cüdha.

¹⁰Tsalina Jisu nyan kinyikü wina tang wi, ayyi wi, nu ayyi kekhu wi tsüdila akhhutsüdu ma kinyiden.

¹¹Nu tsüdila Abawa Anyiza nyankethang wina Jisu Khrista na Apvüwa le kesa khishü ben.

Kewegü ti Ayyi wi wegüben

¹²Tsalina ipvüshangthu, hi nthu gweghe keben wi nthu na keshüthangla ijühkina keten tsüti hi nthu gweghe nbenla kesa wi nthu na tsü miwi ijüh nkinathu yishü. Messi nu kedheggüla kuli sen wa nthu hangshakeya cen yalo.

¹³Kepaghenanye Anyiza na keshüthangla nthu wi kuliben nu nthu sa pi ma kemeshenwa tsü nieya thsü mvuthi saden.

¹⁴Mangla kicennali nyelela leben nkaghajüh nkhila katsüha lela salo,

¹⁵ isanu nthu na metha nu mehai cencu kesa Anyiza tsangathu sa nu kesami nyi nu nkemehai yyi wi hangya thsüle kesalina. Nthu na tang wi ghotsithu ti mathu jawi nwegüthu yishü,

¹⁶tsüna nthu ketsijüh pi mathu kekiza wi tsü. Keujüla nthu na tsüti sa lethu, hi Khrista tsathang wi nthu ghenä kapvü keya jügi na benben, kepaghenanye tsüna hi kekuli tsüdila ndedile kesa pi ccücaben.

¹⁷Nthu kenondi pi Anyiza cü thsüle kesalina hi kahang pi ahhansha kesa jüti ti keji thsüla nchü. Keujüla tsüti lethu, hi nen nu nthu tsüdi ssinu anonghe ben.

¹⁸Tsü makesü, nthu la nong nu hi ssinu anonghe nsathu yishü.

Timothi nu Epafrodita Manyi

¹⁹Hi nthu cüki chü pi inonghe yale kesalina Apvüwa kemeshen ti lethu, hi wan Timothi kesun pi nthu wi chile saben.

²⁰Ma ketan hi kemeshen chü nu ma ntsakhiwa nthu cüki meshen benden.

²¹Kepathu kesüsü tsüdila ma ketanla ma shei meshen nu Jisu Khrista ghenä kuli nten.

²²Nthu na ma kekuli khati kesa, ishinyi na batsanyi ti sala khatila ajühkemehaiwa ghenä gweghe kuli khe nthu na chüben.

²³Tsalina hi pala ighenä khati saben khe chüya meyi ma kesun pi nthu wi chiben kesa nondi ben.

²⁴Hi la matsü kesie nsala nthu wi gho yaben kesa hi Apvüwa nondi ben.

²⁵Hi gweghe kuli nu aghisa, nu nthu nyilo sala hi kekiqawa ithu cünyuwa Epafrodita tsü kesun pi nthu wi nchithu yishü le kesa la meshen.

²⁶Ma nthu tsüdi muya mvu ntsa saben, nu nthu na ma naa le kesa zaya kesalina ma leben güccüben.

²⁷Ntsakhiwa ma naa pi shü keten ti sale. Isala Anyiza na ma ketan nyela hi la tizen chicü nu hi ya ahathakina keti nmetu thsüla.

²⁸Hi ma kesun pi nthu wi chi mvu ntsa saben, isanu nthu na ma mu keya wi anongheya nu ihathakina tsü nmi thsülale kesalina.

²⁹Ma pi Apvüwa wi acünyu kesü ti sa nu anonghethi ma ssiyalo. Anyi ma ti kesathu tsüdila kinyiküden,

³⁰kepaghenanye ma nthu na saya nkesa wi hi kiqale kesalina Khrista kekuli ghenä ma kahang khuchi nu shü zzi le.

Filippinyi 3

Atsentsawa Ketsatan

¹Ajüh sakhen, icünyuthu, Apvüwa wi anonghethi sabenlo. Hi hatu wi zhükechi tsüti zhü neng lela ali- ndhamang, nu tsüna nthu ghen a kemehaiwa.

²Anyi pahan nkemehai kuli ketenthu, affüthu tsü, nu agwosa handhilo khi ketenthu tsü ghen a kiden-kesha yalo.

³Atsentsa ahyukahan saya kesathu tsüna ikhang khe mathu nye, kepaghenanye ikhang na Anyiza Ghamu wina ma kinyi nu ikhang Khrista wi kahang ghen a anonghe den. Ikhang na kenondi pi asajjü kekuli miwi chi nten.

⁴Hi kenondi pi pala hathu miwi chikeya jjügi na ben. Keujüla anyi kesü ma kenondi pi hathu miwi chiya ben le meshen lethu, hi tsü miwi jiki ma jjügi ben.

⁵Hi ghanan tazen seng wi ihyuhan. Hi Israel nyi, Benjamin mizza, Ibri jjü wina kepvügha nyi kesü. Ayenwa tsü kenie wi lethu, hi Farisi kesü,

⁶nu lebenchi ntsa sa nu kemehu tsü meten-mesha. Anyi kesü Ayenwa tsü kenie wina tsatanya kemehai chu hi nsazzila gho.

⁷Isala hi pala tsüthu tsüdi kekiyi ben le sa keten tsü khili Khrista ghen a tsüthu pi ma men nkemi sadha.

⁸Pala tsüthu ketan nye; Apvüwa Jisu Khrista cüki tsüdi miwi ma men kebenwa tsü ghen a hi pala tsüdi pi ma men nkemi saden. Hi ma ghen a tsüdila teshidha; hi Khrista wi kekiyi muya le kesalina tsüthu pi acenya ti sa,

⁹nu ma gweghe bentha yaden. Hi Ayenwa kenie wi kiyi keya tsü ghen a hi wi ketsatan mangla nmi. Hi khilitsü Khrista kenondi wi ketsatan pi kecüwa tsü ben, ketsatan tsüna kenondi ghen a Anyiza wina kegho.

¹⁰Hi kenmvu maben lethu Khrista chüya nu ma hangneng-keshagha kekhang wi tsü sanan, ma ketizen kesa wi gwegheya, nu ma keshü wi tsü ma ti saya,

¹¹nu keshü wina hi la sa pi hangya thsüaben kesa kaghang ben keyawa tsü.

Bvüsen Atu wi Jügükewa

¹²Hi hi kemtsüwa tsü muyadha nyelela haicen yadha le khi nben; isala Jisu Khrista na hi pi ma ji saya kesa ghen a hi tsü pi iji saya le jügü waden.

¹³Icünyuthu, hi khiela tsü muyadha le meshen nten, isala hi pala kesü kuliden, tsüna hi asengwa tsü mali nu atu wi kebenwa tsü muyale jügü waden.

¹⁴Tsalina hi meshonqhe bvüsen kemtsüwa, Anyiza na Jisu Khrista wina ci keben tang wi kahangwa, tsü muyale jügü waden.

¹⁵Ithu aghamulen wi zügüya kesathu tsüdila ha makesü nmeshenthu yishü. Isala keujüla nthu pahan na ma kepa meshenben lethu, Anyiza na methasi pi nthu ccücaben.

¹⁶Isalela, ikhang na nie ghola khili ha cu keben yenthu tsü makesü nie sen nu atu wi jügü wa nalo.

¹⁷Icünyuthu, hi ti sayalo. Ikhang na nthu ghenä tsütsonca kemeshon sa kechi tsü nie ketenthu jühkinalo.

¹⁸Hi kheni ha kejon tughula pi nthu kizadha, nu khili ihacücala khi neng ben: ciwi anyi kejon mathu kahang yen na mathu sa pi Khrista na kross miwi keshü tsü ghinyithu saben.

¹⁹Mathu na annighajü wi dediden, kepaghenanye mathu cenpvü tsüna mathu sajjü kenenwa tsü. Mathu na kejüghe-u wi tsü kapvü den, nu mathu na ayyi ha wi ji ketan meshen benden.

²⁰Isala ithu tsü tang nyithu sayadha, nu ithu na nmvuthi nu ithu Hangshawa Apvüwa Jisu Khrista tang wina gho keten tsü hieben.

²¹Ma pala tsüdi pi ma kadikesa kekhu wi chiya keten kekhangwa tsü sen nu ithu gwo nkekhangthu ha kemili pi ma nyankethang gwowa tsüti sa cüaben.

Filippinyi 4

Kecükegwethu

¹Tsalina icünyuthu, nthu na khatila hi tizen nu hi nthu nmvu ben nu! Nthu na khatila hi sa pi anongheya thsü, nu hi nthu ghenä kapvüya thsü nu! Hi ketizenthu, tsalina nthu kahang wi Apvüwa wi zükeqhe ngan benyalo.

²Euodia nu Sintikhe, Apvüwa wi pvünon nyi ti sa nu ajüh keyalilo kesa hi nshinyi wi khieben.

³Hi gweghe kekuliwa, hi no la nza hathu kiqachi thsü mvuben; kepaghenanye mathu na hi, Clement, nu kepa wi hi gweghe kekulithu, Anyiza kahang lesüshen wi mathu nyan pi zhü kethengthu tsüdi gweghe ajühkemehaiwa ghenä apiketsü sa kuli.

⁴Nthu keshüthangla Apvüwa wi anonghethi salo. Hi ha khi neng ben: anonghethi salo!

⁵Kesüsü tsüdi tu wi ccatssülo. Apvüwa na wan gho tendha.

⁶Mang ghenä la ahathana nsala, isala nthu na Anyiza wi kekhe tsüdi nthu nsenthu keyishü ghenä khie, keshüthangla aleben wi keseng sen nu ma wi khielo.

⁷Anyiza kecca anyi na chüshiya nketenwa tsüna Jisu Khrista wina nthu leben nu kahang wi ben keyawa salo.

⁸Ajühsakhen icünyuthu, pala kemehai nu keseng kepvüqothu ha pi nthu kahang pong yalo: tsüthu tsüna atsentsa, ketsatan, kemeshon, kemetha, nenthikesa, nu kinyikükesa.

⁹Nthu na kekuli wi le ajüh wi lela hi wi mukeya nu chükeyathu tsü sa tenlo. Isathu, kecca pi ithu cü ketenwa Anyiza na nthu ssi benden.

Aju ghenä Nkesengcha

¹⁰Matsü kesie seng wi nthu na icüki meshen keten pi ccücaya kemehai matsü kesü keben ghenä hi Apvüwa wi inonghe ntsa saben. Hi nthu na icüki nmeshen ladha le khi nben, isala nthu na hi kiqaya kemehai matsü mu meya.

¹¹Nyu hi n-nanchila kesa ghenä hi ha khi nben, kepaghenanye hi mangwa ben khe sen nu inonkwenthi kesa yen chüyadha.

¹²Hi keu ketan kesen yen nu kejon keben kesen yen la chüben. Hi kekuthi hawa ha chüyadha, tsalina hi kahe wi katsüha sa lela hi ipvü nma le ghama lela, hi kejon ben le keu ben lela hi anonkwenthi benden.

¹³Khrista na kekhang pi hi kecü wina hi katsüha tsüdila saya kemehai kekhang ben.

¹⁴Isala nthu na hi agüccü keben wi hi kiqa kecü tsüna mehai ntsawa.

¹⁵Nthu Filippinyithu na hi Macedonia teshi nu Jühtheü Kemehaiwa khi wa tegü wi nthu kemehu ketan hi kiqa; nthu na khukechi nu mukeya wi hi gweghe le kesa nthu na chüben.

¹⁶Hi Thessalonika wi hhatu keben wi nthu na kejon tughu kekiqa kesun pi hi cü.

¹⁷Tsüna hi ajuthu tsü yamvu kesa ghenä nye, isala kekiyi pi nthu ji wwakeya tsü ghangchi mvu kesalina.

¹⁸Nthu na ighenä khukechi tsüdila muyadha, nu tsüna ighenä ji ntsa sadha le! Epafrodita na nthu ajuthu khukechi sengho hi cü nu hi khili nsenthu keyishü tsüdi benyadha. Tsüthu tsüna keyaqo hhansha sa pi Anyiza kenen kesa hankedemvu tsüti.

¹⁹Anyiza na ma keben pong keminni kesa tsü pi Khrista Jisu wina nthu nsenthu keyishü tsüdila sa cüben.

²⁰Anuphan nu anuphanla ithu Bawa Anyiza nyanthangkeyawa salo. Amen.

Shalom sakhen

²¹Shalom pi Khrista Jisu ji sa kesa Anyiza nyithu kesüsü tsüdila cüben. Hi gweghe keben acünyuthu na nthu wi shalom kesun chiben.

²²He wi Anyiza nyithu tsüdi, tsü miwi kadijjen wi Kadimiwa theghithu na nthu shalom saben.

²³Apvüwa Jisu Khrista nanketizen ya nthu tsüdi ssiben keyawa salo.

Kolossinyi

Kolossinyi 1

Ajühtuwa

- ¹Anyiza kemeshen wina Jisu Khrista ghen a apostelwa Paul nu ithu cünyuwa Timothi wina pila —
- ²Kor losi wi keben kemethathu nu Khrista wi atsentsa ithu cünyuthu kecü: Ithu Ba Anyiza yala nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Keseng Kekhie

- ³Ikhang na nthu ghen a kekhe kesa wi keshüthangla ithu Pväwa Jisu Khrista Ba Anyiza seng benden.
- ⁴Kepaghenanye ikhang na nthu Jisu Khrista wi kenondi keben nu nthu na Anyiza nyithu tsüdi tizen keten cüki zayadha.
- ⁵Nthu na Jühtheü Kemehaiwa atsentsa ketsijüh tsü zakeya wi nthu na ciwi kaghang keben cüki tsü zayadha. Tsalina nthu kenondi nu ketizen na tang wi nthu ghen a pi tsanqai ketheng kaghangwa wi tsü ben.
- ⁶Ajühkemehaiwa na kesawegüthu sengho nu ayyi tsüdi wi bvü zighe waben, tsüna nthu na Anyiza nanketizen cüki zaya nu tsüna ntsakhiwa le kesa chükeya nten na nthu jawi kuli keben tsü makesü.
- ⁷Nthu na ikhang kuti wina atsentsa Khrista kekuli sa nu gweghe amagha sa keten ketizenwa Epafra wi Anyiza nanketizen cüki tsü zayadha.
- ⁸Ma Aghamu na ketizen pi nthu kecü cüki khi pi ikhang kiza.
- ⁹Ha jügi ghen a ikhang na nthu cüki zakeya nten na keshüthangla nthu ghen a kekhe saden. Anyiza na ma kenen wi kechükeza, nu ma Ghamu na khukechi kemetsa nu chüshikeya tsüdi pi nthu pong cülo kesa ma wi khieden.
- ¹⁰Isathu nthu na Apväwa kenmvu nu kenen wi hang nu keshüthangla ma kenenwa tsü sayaben. Nthu kahang wi kekuli kemehai tsüdi saya nu Anyiza cüki kechü wi shigü wayaben.
- ¹¹⁻¹²Nthu yala pala tsüdi wi la kethankehiya thsüle kesalina ma kekhang nyankethang wina kegho kezü tsüdi ya nthu satezü kecüwa salo. Nu anonghela keseng pi Abawa, nthu sa pi Anyiza na kewegü kadiyyi wi ma nyithu ghen a kiden ketheng wi tsü gwegheya kemehai sa kecüwa tsü cülo.
- ¹³Ma kejang kekhang wina ithu khushiya nu ithu ssigho ma ketizen Tsawa kadiyyi wi chicüdha,
- ¹⁴nu ma ghen a kesami wi ithu lisha chicü, ithu kesami teshi pi cüdha.

Khrista nu Ma Kekuli

¹⁵Khrista na nkemuwa Anyiza tsi ti mu kebenwa tsü. Ma Atsa tssütsewa, sahangkechi tsüdi miwi kediwa.

¹⁶Kepaghenanye Anyiza na ma wina atssan nu ayyi wi pala tsüdi, mu keben nu mu nkebenthu, pi aghamulen wi kekhangthu, apvüwathu, kekhang kesenthu nu kekhangthu tsüdila saghu sachi. Anyiza na ma wina nu ma ghena atssan, ayyi maben sachi.

¹⁷Khrista na pala tsüdi tu wi na ben ghodha, nu ma wina pala tsüdila mehaitsü ma pen wi ben.

¹⁸Ma ma gwo, kemehu wi tsü aliwa; ma agwo wi tsü kahang bvüwa. Ma Atsa tssütsewa, ma pi pala tsüdi wila atuwa pen wi benya thsüle kesalina Anyiza na keshü wi ma sa pi hang neng cüa.

¹⁹Kepaghenanye Anyiza kenen wina Atsawa mi wi Anyiza yenwa tsü ben cencuben.

²⁰Tsalina Anyiza na Atsawa miwi na atssan, ayyi maben sen nu ma wi gho neng le südhedha. Anyiza na ma Tsawa pi kross miwi ahansha sa keshü ghena kecca sachi, nu tang wi nu ayyi wi la pala tsüdi sen nu ma wi gho nengdha.

²¹Matsü kutijü wi nthu na nkemehai kuli nu meshen kesa ghena Anyiza ssinu temeja nu ma ghinyithu sagho.

²²Isala khilitsü ma Tsawa keshü ghena Anyiza na nthu pi ma pvüshangthu sayadha, isanu nthu yala metha, tsatan, nu kemeshensa nmila ma tu wi ghoya thsüle kesalina.

²³Nthu na ajühkemehaiwa zakeya wi kekiyi mukeya kaghangwa tsüna apen nketsen thsüla zükeqhe nondiki, nu ghansen khvu nbenthu yishü. Ajühkemehaiwa ha ghena hi, Paul na amagha kesü saben, nu ajühkemehaiwa ha pi ayyi wi anyi tsüdi sansi chidha.

Paul na Kemehu Maghawa Sa nu Kekuli

²⁴Nu hi khili nthu ghenaketizen kesa ghena inongheben, kepaghenanye hi asajjü wi ketizen kesa ghena Khrista na ma gwo, kemehu kuti wi ketizen kesa npi kesacenwa tsü kiqa pi sacen cüben.

²⁵Anyiza na hi pi kemehu maghawa sa thsüdha, nthu ghena kemehaiwa salo kesa ghena kekuli ha pi hi dhen chicüdha. Kekuli hawa ha ma ketsijüh pi thangchilo kesawa tsü,

²⁶tsüna ma pi kheni abvüye wakeathu tu wi kuthi gho isala khili pi ma nyithu ccücachidha.

²⁷Anyiza kemeshen na ma wi kekuthi tsü pi ma nyithu chüya thsü, keben nu anyankethang kekuthiwa ha ma wi anyi tsüdi ghena ben. Kekuthiwa tsüna

Khrista na nthu wi ben, tsü jjügi nthu na Anyiza nyankethang wi tsü gweghe yaben.

²⁸Tsalina ikhang na Khrista jüh pi anyi tsüdi wi kizaden. Anyi kesüsü Khrista wi kezügi nyi sa nu Anyiza tu wi ghoya thsüle kesalina ikhang na saya kemehai chu kemetsa tsüdi sen nu mathu kitsan nu sansi benden.

²⁹Ha sacen yale kesalina Khrista na kekhang pi kecü nu hi wi kuli kebenwa tsü sen nu apiketsü sa kuliben.

Kolossinyi 2

¹Hi ya nthu ghena nu anyi Laodikea wi kebenthu ghena nu kepathu hi nkechüthu tsüdi ghena khatila apiketsü sa kuli khe pi nthu kiza thsülo.

²Mathu ya kempvüza pi pongya nu ketizen wi saghuya, nu keben ntsawa tsü chütiya nu atsentsa chüshikeya benya thsüle kesalina hi ha saben. Hati nu mathu na Anyiza wi kekuthi Khrista cükiwa tsü chüyaben.

³Ma Anyiza wi kemetsa nu palakechü keben kekuthi tsüdi pi kechü thsüwa tsü.

⁴Hi nthu kizaden, anyi thola milikemesa jühkhi kemehai sen nu nthu nmechu thsü lalo, mathu na mehai ntsawa saben lela.

⁵Kepaghenanye hi asajjü wi nthu gweghe nben lela aghamu wi nthu gweghe ben, nu hi nthu na Khrista kenondi wi gweghe zükeqhe ngan benle cen kesa tsü mu pi inonghe ben.

Khrista wi Kahang Cencukesa

⁶Nthu na Jisu Khrista pi Apvüwa saya kesa tsüti ma wi hangki ben tenlo.

⁷Pi nthu sansi kecü tsüti ma wi nthu ghazan chaya, ma wi hang, nu nthu kenondi zü pfü yalo. Nu keseng khukechi pi nthu pongya.

⁸Isanu anyi kesüla Khrista wina kegho nkenye kesansijüh, anyithu nu atssan ghamuthu wina kegho anyi kemeshen ma men nkemi nu kemechu kemetsa tsü pi nthu sa pi amagha nsa thsüla.

⁹Kepaghenanye Khrista na asajjü wi hang keben wi Anyiza yencüki na ma miwi ben,

¹⁰nu ma wina kahang cencu keya tsü pi nthu cüdha. Ma aghamulen wi kekhang kesen nu kekhang tsüdi miwi kediwa.

¹¹Khrista wina nthu na ahyuhandha, nthu hyukahan tsüna anyi na nyela Khrista na nthu hyuhandha, tsüna kesami kekhang wina nthu lishayadha.

¹² Kepaghenanye nthu na baptaiz kesa wi pi Khrista gweghe vhüdha, nu nthu na baptaiz kesa wi nthu kenondi ghenä Anyiza kekhang na keshü wi ma sa pi hang kecüwa Khrista gweghe la shaghadha.

¹³ Nthu na kutijü wi nthu kesami ghenä nu Judah nyi nkenye sa nu Ayenwa nkemi ghenä aghamulen wi keshü sa. Isala Anyiza na khilitsü nthu ssigho Khrista gweghe kahang wi chicüdha. Anyiza na ithu kesamithu tsüdi teshi cü;

¹⁴ ayenthu kenie wina ithu cüki nkemehai zhü ketheng tsü ma nyen pidha, nu kross miwi kejen wi tsü yasatha sadha.

¹⁵ Nu Khrista na ma ketanla kross miwi na aghamulen wi kekhang kesenthu nu kekhangthu kekhang wina ma ketanla ma lishayadha; ma khangkeya kenonkhi wi mathu pi atssüzü sala ssinu anyithu ya mathu kaghang sa thsüdha.

¹⁶ Tsalina anyi thola nthu na kedsakejjü, atsathang kemechan, Asha Ketheü Kho, nyelela Sabbath tsathang cükithu ghenä nthu nmeshensa thsüla.

¹⁷ Hathu ha tsüdila ashiseng wi gho keten ghayen ketan; atsentsa tsüna Khrista.

¹⁸ Anyi thola ma kemanthi mukeya, milikemesa wi satemeni, nu tangnyilothu kekinyi hathu ghenä nyu miwi mehaiki le sala nthu miwi nkhang thsüla. Kepaghenanye anyi hati kesa tsüna asajjü wi kemeshen ghenä kaghacang nu ajjügi mangla nmi,

¹⁹ nu agwo wi aliwa Khrista wi tsü nben laden. Khrista kekhang wina agwo mabenla ahatha nu ma yenthu na kizanghuli pvü nu shigü ben, nu tsüna Anyiza kenen wi shigü waben.

Agüccü nu Khrista gweghe Kahang

²⁰ Nthu na Khrista gweghe shüdha, nu atssan ayyi ghamuthu kekhang wi nthu lishachidha. Isalethu, mangkesa nthu na ayyi hawa nyithu ti hangten nu? Nthu mangkesa na ayen hati ha

²¹ “Ha npala,” “Katsü ndsala,” “Kepa la npala,” kesa tsü nieten nu?

²² Hathu ha tsüdila kheni sengho lela nansü tsü kaghacang sadha; tsüthu tsü anyi na kesa yenthu nu kesansijühthu.

²³ Ayen hathu hana kemetsa wina keshhugho ti nyu meten pi tangnyilothu kinyi, milikemesa satekemeni, nu asajjü meten-mesha thsüden; isala mathu asajjü kenmvu kekheneng tsü ma men mangla nmi.

Kolossinyi 3

¹ Nthu pi Khrista gweghe kahang wi shagha thsüdha, tsalina nthu leben pi tang wi tsanqaithu ciwi Khrista na ma kadipen wi Anyiza kwen ajewa keben tsü meshen yalo.

²Nthu leben pi pala tang wi kebenthu tsü meshenyathu khe ayyi ha wi kebenthu tsü nmeshenla.

³Kepaghenanye nthu na shüdhä, nu nthu kahang pi Khrista gweghe Anyiza wi kuthiben.

⁴Nthu kahangwa tsüna Khrista, nu ma khathansha wi gho khe ciwi nthu la ma gweghe ma nyankethang wi benya ben le!

Kahang Kaghawen nu Ketheü

⁵Isathu nthu wi kuli keben ayyi ha wi kenmvuthu qheza-qhena kesa, hang nkemetha, nkemehai kesamvu, nu apvükemene (apvükemene tsüna atsikezhü kekinyi) tsü pi shü thsü nsathu yishü.

⁶Pala hathu ha ghenä Anyiza lebenkekha na ma jühkina nketenthu miwi ghoben.

⁷Nthu la kutijü wi hathu kenmvu wi hang, tsüthu na nthu kahang miwi khang.

⁸Isala nthu na khilitsü aleben keminu, asajjü kesamvu, nankemeghüli kesathu ha tsüdi teshi nsathu yishü. Nthu pang pi nyu kekimenni nyelela nyu keshun jüh nkhila.

⁹Nthu khokho tu wi mili nmesala, kepaghenanye nthu na kahang kaghawenwa nu ayencüki tsü teshi

¹⁰ nu kahang ketheüwa tsü pvüyadha. Hawa ha kahang ketheüwa tsü, ma tsi ti kesachiwa Anyiza na nthu ssigho ma cüki chü ntsaya thsüle kesalina ma keshüthangla tsü sa pi ketheü sa neng benden.

¹¹Tsalina ciwi Judah nyithu nu Judah nyi nkenyethu, ahyu kahanthu nu ahyu nkahanthu, amizza kepapa nyithu, azendi nyithu, nssümaghathu, nu ahvuthu kepapa kesa nmi, isala Khrista na tsüdi, nu ma tsüdi wi ben.

¹² Nthu na Anyiza nyithu; ma nthu tizen nu nthu kessi pi ma nyithu sayadha. Tsalina nthu ketizen, keccaketssü, nkekapvü, satekemeni, nu kethankehi pvü meyathu yishü.

¹³ Kesü kesü tu wi kekheneng nu keujüla khokho tu wi leben nkagha ben lethu kesami teshi pi kecüli yalo. Apvüwa na nthu kesami teshi kecü ti nthu khokho kesami nketeshilithu yishü.

¹⁴Hathu ha tsüdi miwi nanketizen pi wwayalo, tsüna pala tsüdi wi ajühjja-kemece tsü zanghu cencuben.

¹⁵Khrista na khukechi kecca tsüna nthu na ajüh kesüdhe wi nthu lentsütson den; kepaghenanye kecca ha wi Anyiza na nthu cigu pi agwo kesütan sayadha. Ma nkesengcha sa benlo.

¹⁶Khrista ketsijüh wi kebenwa tsüna nthu leben wi nhangthu yishü. Kemetsa tsüdi sen nu nthu khokho sansi nu kechü-kenong tenlo. Keseng khwi, ntsawa khwi, nu kemetha khwithu salo; nthu leben wi Anyiza keseng khwi salo.

¹⁷Isanu nthu na ma wina keseng pi Abawa Anyiza cü keten tsüti nthu na katsüha kekuli nu ajüh kekhi tsüdi wi la Apvüwa Jisu nyan wina salo.

Kahang Ketheü wi Kekulithu

¹⁸Awubvüthu, nthu wubathu kekhu wi hanglo, kepaghenanye Apvüwa wina tsüti kesa-u.

¹⁹Awubathu, nthu wubvüthu tizen nu mathu tu wi jjuqha-jjügha nsala.

²⁰Ghanyithu, keshüthangla alentagha wi nbajjathu jühkinalo, kepaghenanye tsüna Apvüwa kenen.

²¹Abajjathu, nthu tsangathu leben sameshü nsala, isalethu mathu na accükwenshü wa ben.

²²Nssümaghathu, alentagha wi la ayyi wi nthu pvüthu jühkinalo, nthu na mathu kenen pvüyale kesa ghen mathu na nthu ghang keben wi ketan nsala; isala Apvüwa kemessi wina nthu leben tsentsa nu satenlo.

²³Nthu leben tsentsa sa nu kekuli katsüha sa lela anyi ghen le nsala Apvüwa kekuli saben le salo.

²⁴Apvüwa na pi ma nyithu ghen ketheng tsü pi nthu kutimen sa cüben kesa meshen yalo. Kepaghenanye nthu na ntsakhiwa Apvüwa Khrista kekuli saben.

²⁵Sazzi keten tsüdila ma kesazzi kutimen muyaben, kepaghenanye Anyiza na ayen makesü wina anyi tsüdi jühkaghakhi den.

Kolossinyi 4

¹Apvüthu, nthu la tang wi nthu Pvüwa kesü benle kesa tsü chü nu nthu nssümaghathu tu wi ketsatan nu kemeshon sa tenlo.

Kecükegwethu

²Nhandhila kekhe saki benlo, nu nthu kekhe kesa wi meghe-metsaya, keseng pi Anyiza cülo.

³Ikhang ghen la kekhe sa benlo, isanu Anyiza yala matsü kemehai pi ikhang cü thsü nu Khrista cüki kekuthiwa tsü pi khiya thsüle kesalina. Kepaghenanye tsü ghen hi khili atssüzü saben.

⁴Hi kekhi-u tsüti methasi khiya thsüle kesalina kekhe sa benlo.

⁵Nkenondithu tu wi nthu yencüki ghen metsashhu sayalo, nthu matsü kemehai keben tsüdila sen kemehai saya.

⁶Nthu jühkekhi wi keshüthangla kina mehai nu jiketsü nsathu yishü, nu nthu na khati nu metsashhu nyu luneng ten khe chüben.

Shalom Sakhenthu

⁷ Ithu cünyuwa Tukhika, atsentsa kekuli nu Apvüwa kekuli wi hi gweghe amagha sa ketenwa na icüki tsüdi pi nthu kizaben.

⁸Tsalina hi ma kesun pi nthu wi chiben, isanu ikhang tsüdila khati saben khe pi nthu kiza nu nthu kechü-kenongya thsüle kesalina.

⁹ Nu ma nthu nyi meshu kesü atsentsa nu ketizen cünyuwa Onesima gweghe ghoden. Manyi na he wi tsüdila khati saben khe khi pi nthu kizaben.

¹⁰ Hi gweghe atssüzü sa kebenwa Aristarka na nthu shalom saben, nu tsüti Barnaba cünyuwa Mark la nthu shalom saben. (Mark na nthu wi gho lethu, anonkeghe sa ma ssiyalo kesa kecükegwe kechi tsü nthu na muyadha.)

¹¹Joshua pi Justa le ci ketenwa la nthu shalom saben. Judah nyi leben khapeghekeya ha ma kecheng ketan hi gweghe Anyiza Kadiyyi ghena kuliden, nu mathu na hi kiqa ntsa saden.

¹² Nthu nyi kepa kesü Jisu Khrista maghawa Epafra la nthu shalom saben. Nthu ya Anyiza jühkekina wi zükeqhe ngan nu Khristanyi kezügü saya thsüle kesalina ma keshüthangla nthu ghena Anyiza wi kekhe sa ntsa benden.

¹³Ma nthu ghena nu anyi Laodikea nu Hirapoli wi kebenthu ghena apiketsü sa kuli keten hi khiya mehai.

¹⁴ Ithu ketizenwa Luk, dawakechüwa nu Dema manyi na nthu shalom saben.

¹⁵Ikhang shalom pi Laodikea wi keben acünyuthu nu Numfa nu ma jjen wi kemetuli keten kemehu cülo.

¹⁶Nthu na lesü ha kesi seng wi pila Laodikea wi la sichi metsilo. Tsü makesü nthu na Laodikea wi acünyuthu na kesun chicü keben lesü tsü silo.

¹⁷ Nu Arkhippa wi kiza, “Apvüwa kekuli pi no cü ketheng tsü sacen metsilo.”

¹⁸Hi, Paul, ikwen pi ha zhü pi nthu shalom saben. Hi amighe ssüli pvü keben ha nmalila. Anyiza nanketizen ya nthu ssiben keyawa salo.

1 Thessalonikanyi

1 Thessalonikanyi 1

Ajühtuwa

¹ Paul, Sila, Timothi wina pi Thessalonika wi Abawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista kemehu nyithu kecü: Anyiza nanketizen nu kecca ya nthu ssiben keyawa salo.

Thessalonikanyi Kenondi nu Kahang

² Ikhang keshüthangla nthu tsüdi ghenana keseng pi Anyiza cü nu nthu ghenana kekhie sa benden.

³ Kepaghenanye ikhang na Abawa Anyiza tu wi nthu kenondi wi kekuli, nthu ketizen wi kekuli apiketsü, nu nthu Apvüwa Jisu Khrista kenondi wi zükeqhe leben cüki tsü meshen ben.

⁴ Icünyuthu, Anyiza na nthu tizen nu nthu kessi pi ma ji sayadha le kesa ikhang na chüben.

⁵ Kepaghenanye ikhang na Jühtheü Kemehaiwa sen nu nthu wi kegho tsüna ajüh ketan nye, isala kekhang nu Aghamu Kemethawa, nu atsentsawa leben chüti nu sengho. Ikhang na nthu gweghe leben wi khati hang khe nthu na chüben, tsüna nthu ghenana kemehaiwa sa.

⁶ Nthu na ikhang nu Apvüwa ti sa yalo; kepaghenanye nthu na ketizen sa ntsa sa lela nthu na Kemetha Ghamu wina kegho ketsijüh nonkeghewa tsü muya.

⁷ Tsalina nthu na Macedonia nu Asia wi kenondithu tsüdi tsütsonca sayadha.

⁸ Kepaghenanye nthu wina Apvüwa jüh tsüna Macedonia nu Akhaya tsüdi wi wa kesa ketan nyela nthu Anyiza kenondi cüki tsü la ayyi tsüdi wi khi wadha. Tsalina ikhang nkhitu keyishü mangla nmidha.

⁹ Mathu tsüdila ikhang na nthu hhainan kegho wi nthu na khati ikhang ssiya nu nthu na khati atsikezhüthu wina khapeghe sen nu Anyiza wi gho nu atsentsa nu hangkeben Nyiza kekuli saben khe tsü cüki khiben,

¹⁰ nu ma Tsawa Jisu, ma keshü wi sa pi hangneng kecüwa nu Anyiza leben kekha gho keten wi ithu khushi kecüwa tsü tang wi na gho keten tsü hieben.

1 Thessalonikanyi 2

Paul na Thessalonika wi Kekuli

¹ Icünyuthu, ikhang na nthu hhainan kegho tsü ma men nmi nsale kesa nthu na chüben.

²Ikhang na Thessalonika wi nthu wi npi kegho jü Filippi wi ikhang na khatila kejügheya nu kimenni khe nthu na chüben. Ciwi kematang na kejon ben lela Anyiza na kempvüza pi ikhang cü nu ikhang na ma wina kegho Jühtheü Kemehaiwa tsü pi nthu kiza.

³Ikhang na nthu wi kekhie tsüna kesazzi nu nkemetha wina nye, nyelela ikhang na anyi kesüla mechu nten.

⁴Tsüti kesawa nye, ikhang na keshüthangla Anyiza na ikhang ya khi thsü mvu kebenwa tsü khiden, kepaghenanye ma ikhang ghan-nan nu Jühtheü Kemehaiwa tsü pi ikhang dhen kechi qo sadha. Ikhang na anyi kenen kesawa nyela Anyiza ithu leben ghan-nan ketenwa tsü kenen saden.

⁵Ikhang na nyu keseng jüh khi, nyelela ajüh khi pi apvükemene tsü pabhon le kesa ghen nthu wi ngho kesa nthu na mehaitzü chüben — Anyiza na ithu chüza saben!

⁶Ikhang na nthu wi nyelela anyi kepa wi lela keseng tsü muya le sa nten,

⁷ikhang na Khrista apostelthu nthu wi khie keya-u sa lela. Isala ikhang na nthu gweghe keben wi ccapeyi nu ajja kesü na ma tsanga kenoncca ti sa.

⁸Ikhang na nthu tizen ntsa kesalina Anyiza wina kegho Jühtheü Kemehaiwa pi nthu kiza le kesa ketan nyela ikhang kahang lela pi nthu cüale sa; kepaghenanye nthu na ikhang kaghali ntsawa!

⁹Ikhang cünyuthu, nthu na ikhang khatila agüccü nu kuli khe chübenla metsi. Ikhang na Anyiza wina kegho Jühtheü Kemehaiwa pi nthu kesansi wi nthu likesaghang nsale kesalina ikhang na aghaja ghanan kuli.

¹⁰Ikhang na nthu kenondithu tu wi ayencüki metha, tsatan, nu nsazzi le kesa nthu nu Anyiza na ikhang chüza saben.

¹¹Aba kesü na ma tsanga kenoncca ti ikhang na nthu kesüsü noncca le kesa nthu na chüben.

¹²Ikhang na nthu kechü-kenong, nthu leben satecca, nu nthu ci pi ma Kadiyyi nu anyankethang wi chi keyawa Anyiza kenen kahang wi hanglo kesa nthu kiza ntsa sa.

¹³Ciwi ajjügi kepa wi la kesü ghen ikhang na keshüthangla keseng pi Anyiza cüden. Ikhang na Anyiza ketsijüh sen nu nthu wi kegho wi nthu na tsü pi anyi jüh ti nsala ntsakhiwa pi Anyiza ketsijüh sa nu yaya. Kepaghenanye Anyiza na nthu kenondi miwi kuliben.

¹⁴Ikhang cünyuthu, Judea wi Anyiza kemehuthu wi Jisu Khrista nyithu miwi sa kechi tsü makesü nthu miwi la sa chidha. Mathu na Judah nyithu kwen wi ketizen kesa ti nthu la nthu nyithu kwen wi ketizen sa ntsa sadha.

¹⁵Mathu na Apvüwa Jisu nu atusenjüh-kechüthu pathi nu ikhang meten-mesha. Mathu na khatila Anyiza nkenen sa nu! Mathu na khatila anyi tsüdi nanmeghü ben nu!

¹⁶Mathu na ikhang ketsijüh pi Judah nyi nkenyethu wi mathu hangshaya keten ghen kekhi tsü la khen. Mathu na hati nu keshüthangla kesamithu tsü sa cencu sa. Nu khili Anyiza leben kekha tsüna asakhen sa mathu miwi ghodha.

Paul na Mathu Hhainan wa neng mvusa

¹⁷Acünyuthu, ikhang na matsü keujü aleben wi nyela asajjü wi nthu teshi kesalina ikhang na nthu nmvu ntsa sa nu ikhang na nthu mu nengyale kiden ntsa sale!

¹⁸Ikhang na nthu wi gho neng mvu sa. Hi, Paul kejon tughula nthu wi ghole sa, isala Satan na ikhang khen.

¹⁹Nthu ketan khe nyu kepathu nye le! Nthu na ikhang kaghangwa, ikhang nonkeghewa, nu ithu Pvüwa Jisu na gho keten wi ikhang khangkeya ghen kekavü liwen tsü le!

²⁰Ntsakhiwa nthu na ikhang nyankethang nu anonkeghewa tsü le!

1 Thessalonikanyi 3

¹ Asakhenwa, ikhang na nthu nmvu kesa tsü pvüben meyala. Tsalina ikhang na Athen wi ben wa

²nu ikhang cünyuwa Timothy, ikhang gweghe Khrista cüki Jühtheü Kemehai kekhi wi Anyiza kekuli sa ketenwa kesunchi le kesa sūdheya. Ikhang ma kesun pi nthu satezü nu nthu kenondi kiqa cü,

³isanu nthu kesüla kemeten-kemesha tsü ghen aseng nkheneng thsüle kesalina. Ithu ghen kemeten-kemesha ha Anyiza kemeshen le kesa nthu na chüben.

⁴Kepaghenanye ikhang na nthu gweghe keben wi npi wina nyu na ithu meten-mesha ben kesa nthu kizadha, nu nthu na mehaitzü chükeben ti tsü sa bendha.

⁵Tsalina hi Timothy kesunchi ben. Hi pvüben meyala kesalina ma kesun pi nthu kenondi cüki chüya thsüle sa. Atsaghang na nthu mechu nu ikhang kekuli tsüdi pi ma men nkemi sa meyacha le!

⁶ Khili Timothy na gho nengdha, nu ma nthu kenondi nu ketizen cüki jühtheü sengho ikhang cü. Ma nthu na keshüthangla ikhang meshenden nu ikhang na nthu nmvuthi keben ti nthu la ikhang nmvuthi ben le kesa kiza.

⁷Tsalina acünyuthu, ikhang na agükeccü nu ketizen kesa tsüdi wi nthu kenondi cüki ghen ikhang kechü-kenong benden.

⁸Nthu na khili ntsakhiwa Apvüwa wi kahang wi zükeqhe ngan keben ghen a ikhang na hangben.

⁹Ikhang na khili nthu ghen keseng pi Anyiza cüya mehai, kepaghenanye nthu ghen a ikhang nonkeghe tsüdila Anyiza tu wi ben.

¹⁰Ikhang na aghaja ghanan tsüdila ikhang leben tsüdi pi ma wi ikhang yala nthu muya thsü nu nthu kenondi wi nsenthu keyishü sa pi cüya thsülo khieden.

¹¹Ithu Nyiza Abawa ma ketanla nu ithu Pvüwa Jisu yala ikhang len kiden chi nu nthu wi gho keyawa sa nalo!

¹²Apvüwa yala nthu ketizenwa tsü sa pi khokho nu anyi tsüdi tizen kayi pi ikhang na nthu ketizen cu saya thsülo.

¹³Hati nu ma nthu satezü, nu nthu na ithu Pvüwa Jisu na ma nyilothu tsüdi ssinu kegho wi Abawa nu ithu Nyiza tu wi cencu nu methaya thsüben.

1 Thessalonikanyi 4

Anyiza Kenen wi Kahang

¹Asakhenwa, icünyuthu, nthu na ikhang wina khati hang nu Anyiza ken en nsathu yishü khe chüyadha. Ntsakhiwa, nthu na hati kahang-u. Nu ikhang na khili Apvüwa Jisu nyan wina nthu na ha miwi la tsüti sabenlo khie nu kiza ntsa saben.

²Kepaghenanye ikhang na Apvüwa Jisu kekhang wina kecükegwe pi nthu kecü tsü nthu na chüben.

³Anyiza na nthu ya metha nu qheza-qhena nkemetha tsü teshitha sa thsü mvuben.

⁴Nthu npvüza kesüsü tsüdila khati nu ma wubvü ssinu kemetha nu kinyikü wi kahang-u khe tsü chü,

⁵Anyiza nkechüthu ti asajjü kesa mvu tsü nsala.

⁶Ha jjügi wi anyi kesütanla ma cünyuwa tu wi sazzi nyelela ma miwi ma ghen a kemehaiwa nsa thsüla. Ikhang na nthu kizadha, nu Apvüwa na hati kesathu meten cüben kesa nthu kitsan ntsa saben.

⁷Kepaghenanye Anyiza na hang nkemetha wi nyela kemetha wi hanglo kesa ithu ciya.

⁸Tsalina anyi thowa na kesansijüh ha meya mvuten khe ma anyi nyela Anyiza ma Kemetha Ghamu khukechiwa tsü meya mvu saben.

⁹Kenondithu ketizenli cüki tsü zhü pi nthu ncüla mehaidha, kepaghenanye khati nu nthu khokho nketizenlithu yishü khe Anyiza na nthu sansi cüdha.

¹⁰Nu ntsakhiwa, nthu na Macedonia tsüdi wi acünyuthu tu wi hati saden. Tsalina ikhang cünyuthu, nthu na ha miwi la tsüti sa tenlo khieben.

¹¹Hatu wi ikhang na nthu kekiza ti nthu kahang ccen kesa wi hang, nthu ketanla nthu kekuliwa tsü chü, nu nthu ketanla nthu nmen mellidsa le kesa mitsüyalo.

¹²Hati nu nthu na nkenondithu wi kinyikü muya ben, nu nthu nsenthu keyishü tsü ghenanya thola maghaki nben.

Apvüwa na Ghoden

¹³Icünyuthu, nthu na anyi kaghang nkemithu ti ahathana thsü nsale kesalina ikhang na anyi shü kesathu cüki tsentsa tsü pi nthu chüya thsü mvuben.

¹⁴Jisu na shü nu hangneng-shagha le kesa ikhang na nondiben, tsalina Anyiza na ma nondi nu shü kesathu tsü pi Jisu gweghe ssi neng yaben kesa ikhang na nondi ben.

¹⁵Ikhang khili pi nthu sansi kebenwa ha Apvüwa kesansijüh: Apvüwa kegho tsathang wi ithu hang kebenthu na shü kesathu tu wi wa nben.

¹⁶Kepaghenanye Apvüwa na ma ketanla ahhai misi ntsa jisha, tangnyilo kediwa hhai, nu Anyiza tutuwa kekhou hhai ssisen nu tang wi na dugho ben. Khrista nondi nu shü kesathu na atuwa hang shagha ben;

¹⁷Tsaseng wi ithu tsü tsüwi hang kebenthu saghu senki akulukeshü wi mathu gwegheya nu atssan wi Apvüwa metu ben; isanu ithu anuphanla Apvüwa gweghe ben wa ben.

¹⁸Tsalina ajüh hapi khokho kechü-kenongli tenlo.

1 Thessalonikanyi 5

Apvüwa Kegho ghenanya Kidenya

¹Acünyuthu, khathansha wi hathu ha saben khe matsü nu atsathang zhü pi nthu ncüla mehai.

²Kepaghenanye Apvüwa tsathang tsüna kaghanfü na aghaja wi kegho ti ghoaben kesa nthu na mehaitsü chüben.

³Anyithu na aghaja wi “Pala tsüdila ccen nu yazishu ben le” khi keben wi keyasa na zuli mathu miwi gho ten le! Tsüna kepvügha kinaa na zuli nza kesü miwi gho keten tsüti gho lethu anyithu na bvüya nben.

⁴Acünyuthu, isala nthu na kejang wi ben nten, nu nthu na amansa keben wi atsathang tsü yala kaghanfü kesü ti gho thsü yishü.

⁵Nthu tsüdila kewegü nu aghanan tsangathu saben; ithu na aghaja nu kejang ji nye.

⁶Tsalina ithu na nyu kepathu ti jenben yishü; ithu na kiden-kesha nu meghe-metsa ben nalo.

⁷Anyithu na aghaja wi jen, nu jju pi adina benden.

⁸Isala ithu tsü aghanan nyi ghena ithu na meghe-metsa keben-u. Ithu na kenondi nu ketizen pi adeshi-keqhan ti, ithu hangshakeya kaghang tsü pi aliwen ti pvü meyathu yishü.

⁹Anyiza na ithu pi ma leben kekha wi ketizen sa thsüle kesawa nyela Apvüwa Jisu Khrista wi hangshakeya tsü muya thsüle kesalina ithu kessiya.

¹⁰Ma kegho wi ithu na hang benle shü lela ma gweghe hangya thsüle kesalina ma ithu ghena shüdhä.

¹¹Tsalina nthu na khili sa keben ti khokho kechü-kenongli nu kiqali bentenlo.

Kecükegwethu nu Shalom Sakhen

¹²Icünyuthu, nthu jawi kuli nu Apvüwa wi nthu lentsütson nu kecükegwe ketenthu tsü kinyikülo kesa ikhang na nthu wi khieben.

¹³Mathu kekuli tsü ghena mathu kinyikü nu tizen ntsa satenlo. Nthu jawi kecca ben keyawa salo.

¹⁴Icünyuthu, kenontssüwa kitsanchi, leben gükeccüwa kechü-kenongchi, nkekhangwa kiqachi, nu tsüdi tu wi kekheneng yalo kesa ikhang na nthu kiza ntsa saben.

¹⁵Ghangchilo, nthu thola nkemehaiwa ghena nkemehai nsala, isala nthu keshüthangla khokho tu wi nu anyi tsüdi tu wi kemehaiwa sale kesa mitsüyalo.

¹⁶Keshüthangla anonghethi sa,

¹⁷kekhe saki benden,

¹⁸katsüha sa lela matsü tsüdi wi nkesengcha saben tenlo. Kepaghenanye hawa ha Anyiza na nthu ya Khrista Jisu wina tsüti sa thsü mvuben.

¹⁹Kemetha Ghamu tsü patenyen nsala;

²⁰atusenjüh-kekhi tsü pi ma men nkemi nsala;

²¹isala tsüdi wi kemehai-keteshi ghan-nan; kemehaiwa tsü ghan senya,

²²nu nkemehai tsüdila ghüyalo.

²³Anyiza kecca pi ithu cü ketenwa ya alentagha wi nthu sametha nu nthu kahang maben — aghamu, kahangli, nu agwo —sa pi ithu Pvüwa Jisu Khrista gho keten wi kemeshensa nkemiwa salo.

²⁴Nthu ci keyawa na tsü sa cüben, kepaghenanye ma ajüh tsentsa senden.

²⁵Icünyuthu, ikhang ghená la kekhie sabenlo.

²⁶Kenondithu tsüdi wi kemetha kimangli wi shalom saben.

²⁷Lesükezhü hapi kenondithu tsüdi wi la sichilo kesa hi Apvüwa kekhang wina nthu kizaben.

²⁸Ithu Pvüwa Jisu Khrista nanketizen ya nthu ssiben ketenwa salo.

2 Thessalonikanyi

2 Thessalonikanyi 1

Ajühtuwa

¹ Paul, Sila, nu Timothi wina pi Thessalonika wi ithu Bawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista kemehu nyithu kecü:

²Ithu Bawa Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi nthu kecüwa salo.

Khrista Gho neng Keten wi Ajühkekaghaten

³Icünüyuthu, ikhang na matsü tsüdi wi la nthu ghenä Anyiza nsengthu yishü ben. Ikhang na tsüti kesa-u, kepaghenanye nthu kenondi na shigü kayi ntsa saben nu nthu khokho ketizenli tsüna di kayi ben.

⁴Tsalina ikhang na nthu ghenä Anyiza kemehuthu wi kapvü den. Nthu na khili metu keben ti kemeten-kemesha nu ketizen kesa tsüdi wi kethankehi nu nondiki ben keten ghenä ikhang na kapvü den.

⁵Ha tsüdi wi Anyiza jühkekaghaten tsüna meshon kesa chüya nu tsüna nthu sa pi nthu na tsü ghenä ketizen sa keben Kadiyyi wi tsü kewa qo saya thsüben.

⁶Anyiza na kemeshonwa tsü saben; ma ketizen kesa sengho nthu ya ketizen sa thsü kebenthu cüben,

⁷nu ma kecca pi nthu ketizen sa kebenthu nu ikhang la cüben. Apvüwa Jisu na ma nyilo kekhangthu ssinu tang wi na kegho wi ma ha saben,

⁸annikeqhe sen nu ithu Pvüwa Jisu cüki Jühtheü Kemehaiwa tsü nkina nu Anyiza meya mvula kesathu meten cüden.

⁹Mathu na anuphan keyasa kemeten-kemesha wi ketizen sa, Apvüwa tu wi nu ma nyankethang kekhang wina mathu khu pi,

¹⁰ma nyithu nu nondi ketenthu tsüdi wi anyankethang nu kinyikü muyale gho keten tsathang wi nthu la mathu jawi benden, kepaghenanye nthu na ikhang ketsijüh pi nthu kekiza tsü nondiyadha.

¹¹Tsalina ikhang na keshüthangla nthu ghenä khie benden. Ma nthu ci pi hanglo kesa kahang qo saya thsüle kesalina ikhang na Anyiza wi khie. Ma kekhang pi pong cü nu nthu kemehaiwa kesa mvu nu nthu kenondi kekuli tsüdi sacen keyawa salo.

¹²Hati nu ithu Nyiza nu Apvüwa Jisu Khrista nanketizen ghenä nthu ma wina nu nthu wina ithu Pvüwa Jisu Khrista nyankethang muyaben.

2 Thessalonikanyi 2

Gheshighenawa

- 1** Ithu Pväwa Jisu Khrista na gho keten nu ithu gweghe saghu nu ma gweghe wa keten cüki: Icünyuthu, hi nthu wi khie ben,
- 2** Apväwa tsathangwa tsüna ghodha le kekhi ghena wan nthu leben dhendhe sa nu chükivvü nbenla. Tsüna ikhang atusenjüh-kekhi, nyu kesansi, nyelela lesüzhü kechi wi khishe meshen.
- 3** Anyi thola alen kesütan wi lela nthu nmechu thsüla. Kepaghenanye annighajü wi dedi ketenwa Gheshighenawa tsüna shagha nu asakhenwa kekivvü tsü npi kugho chu Atsathangwa tsüna gho nben.
- 4** Ma acenpvü le khi keten nyelela kinyi keten pvüwa tsüdi shun nu ma pi tsüthu tsüdi miwi kemisiwa sa, nu ma Anyiza Kekinyijjen wi lela dula donki nu ma pi Anyiza le khiben.
- 5** Nthu meshen meya kwe? Hi nthu gweghe keben wi ha tsüdi pi nthu kizadha.
- 6** Isala tsü sale kesa khili pala pahan na khen keben tsü nthu na chüben. Tsalina matsü wina gheshighenawa tsüna shagha ben.
- 7** Amankesa gheshighenawa tsüna kuli bendha, isala mangwa sale ben khe tsü khen kebenwa tsü npi ssikeya chu tsü sa nben.
- 8** Tsaseng wi Gheshighenawa tsü pi ccücaben, isala Apväwa Jisu na gho nu ma pang wi ahathakissa nu ma keten kewegü pi ma pathi nu yasa ben.
- 9** Gheshighenawa na Satan kekhang sengho amankesa nu azensu milikemesa kepapa tsüdi sa,
- 10** nu dedi ketenthu miwi gheshighena kemechu kepapa tsüdi saben. Mathu na dediaben, kepaghenanye mathu na ketizen nu atsentsa tsü yaya nu hangsha meya mvula.
- 11** Tsalina Anyiza na kesazzi kekhang tsü kesun pi mathu miwi kuli thsü kesalina mathu milikemesa tsü nondiden.
- 12** Tsalina atsentsawa n-nondila kesami wi kenen sa ketenthu tsüdi meshensa ben.

Nthu Kessi pi Hangshakeya ghena Sayadha

- 13** Icünyuthu, ikhang na matsü tsüdi wila nthu ghena Anyiza nsengthu yishü ben, nthu na Apväwa kaghali kepvüthu. Kepaghenanye Anyiza na nthu kessi pi atuwa nthu atsentsawa kenondi ghena Aghamu kekhang wina nthu hangsha pi ma nyi kemethathu saya.
- 14** Ikhang na Jühtheü Kemehaiwa pi nthu kesansi wi Anyiza na nthu ciya; ma nthu ci pi ithu Pväwa Jisu Khrista nyankethang wi tsü nthu shei muya thsü.

¹⁵Tsalina icünyuthu, zükeqhe ngan nu ikhang pang nu kezhü wi pi nthu kesansi atsentsawa tsü ghansen khvu yalo.

¹⁶Ithu Pvüwa Jisu Khrista ma ketanla nu ithu Bawa Anyiza, ithu tizen nu nanketizen wi anuphan kempvüza nu kaghang kemehai pi ithu kecüwa ya

¹⁷nthu kechü-kenong nu nthu satezü pi keshüthangla kemehaiwa kuli nu khi ketenwa salo.

2 Thessalonikanyi 3

Ikhang ghenä khieo

¹Asakhenwa, icünyuthu, ikhang ghenä khieo, isanu nthu jawi kesa ti Apvüwa jüh tsü wan vvüzighe wa kinyikü nu yaya thsüle kesalina.

²Anyiza yala anyi ghesighena nu nkemehaithu wi ithu khushiya thsüle kesalina ikhang ghenä la kekhië saben, kepaghenanye tsüdila ketsijühwa tsü nondi nten.

³Isala Apvüwa na jühtsentsa saden, nu ma nthu satezü nu Nkemehaiwa kwen wi nthu noncca cüben.

⁴Nthu wina Apvüwa na kempvüza pi ikhang cü, nu ikhang na nthu kekiza tsü nthu na saben nu saki waben kesa nondiben.

⁵Apvüwa na nthu ssi wa Anyiza ketizen nu Khrista na kekheneng keya khukechi cüki tsü chü kayi keyawa salo.

Kekuli-u Keben

⁶Icünyuthu, ikhang na ithu Pvüwa Jisu Khrista nyan wina acünyu nontssü nu hang ketenthu nu ikhang kecükegwe pi mathu cü lela tsü n-niela ketenthu ngweghe lalo kesa nthu kizaben.

⁷Nthu ketanla ikhang na khati sa khe tsüti nsathu yishü ben kesa mehaitsü chüben. Ikhang na nthu gweghe keben wi n-nontssü.

⁸Ikhang na ma men pi nkecü tsü tho nüntsse la ndsa. Isala ikhang na agüccü nu kuli; ikhang na nthu kesü likesaghang la nsale kesalina aghaja ghanan kuli.

⁹Ikhang na nthu wi kekiqa kekhië-u ben lela hati nsa, isala ikhang na nthu ya nieya thsüle tsütsonca kesü sachi.

¹⁰Ikhang na nthu gweghe keben wi hati pi nthu kizaden, “Anyi thowa na nkuli mvuten khe ma ya ndsa thsü lalo.”

¹¹Ikhang na nthu jawi anyi pahan na kuli nontssü nu hang, nu nyu kepa wi kekuli pakivvü tenle kesa zakeya ghenä ha khiben.

¹²Apvüwa Jisu Khrista nyan wina ikhang na ahza pi anyi hati kesathu na kuli nu mathu ketanla mathu nmen mellidsalo kesa kitsan chiben.

¹³Isala icünyuthu, nthu tsü kemehaiwa kekuli wi accükwenshü yishü.

¹⁴Keujüla ciwi anyi pahan na ikhang zhükechi ha wi kekhi tsü nkina mvu lethu ma ghangya nu ma gweghe mangla nsa lalo, isanu ma kejugheya thsüle kesalina.

¹⁵Isala ma pi aghinyi ti nsala, ma pi acünyu kesü ti sa nu ma kitsan chilo.

Ajühsakhen

¹⁶Apvüwa kecca khuchi ketenwa na ma ketanla matsü tsüdi wi alentagha wi la kecca pi nthu kecüwa salo. Apvüwa ya nthu tsüdila ssiben tenlo.

¹⁷Hi, Paul, hi ketanla ikwen pi ha zhü pi nthu shalom saben. Hi lesükezhü tsüdi wi hati inyan zhüden, nu hati zhü chiden.

¹⁸Ithu Pvüwa Jisu Khrista nanketizen ya nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

1 Timothi

1 Timothi 1

¹Anyiza ithu Hangshawa nu Khrista Jisu ithu kaghangwa jühkhukechi kenie wi Khrista Jisu apostelwa wina pi —

²Kenondi wi itsa ntsawa Timothi kecü: Abawa Anyiza nu Khrista Jisu ithu Pväwa ya nanketizen, ketizen, nu kecca pi no kecüwa salo.

Milikemesa kesansi ghena kekitsan

³Hi Macedonia wi wa keten len no wi kiza ntsa kechi ti no pi Efesa wi ben thsü mvuben. Ciwi anyi pahan na milikemesa kesansijüh tsü pi sansiben, no wa mathu khen nsathu yishü.

⁴Mathu khalacüki nu abamyi nyankezhü kesiethu ghena ajüh- keccücanliya ketenthu tsü teshilo kizalo; tsüthu na kenondi wina Anyiza kemeshen chüya keten tsü saya nten.

⁵Isala ahza khukechi ha kemtsüwa na aleben kemetha, kemeshen kemetha, nu kenondi tsentsa wina keshhugho nanketizenwa tsü shhughoya thsüle kesa ghena.

⁶Anyi pahan na hathu wina bvü nu ma men nkemi keccünengli wi ben wa mathu len deja wa.

⁷Mathu na Anyiza yen tsü pi kesansithu sa mvu, isala mathu ketanla mathu jühthu nyelela mathu kempvüza sa nu khi keben jjügi tsü chüshi meya.

⁸Ayenwa tsü kesen-u wi sen lethu tsüna mehai kesa ithu na chüben.

⁹Ha meshen nbenthu yishü, ayenwa tsüna anyi kemehaithu ghena nyela ayen kepakhithu nu nyu jüh nkeyathu, Anyiza nkechüthu nu kesamithu, keccüna nkemithu nyelela aghamulen wi nkenyethu, abajja kepathithu, nyu kepathithu,

¹⁰kahang nkemethathu, qheza-qhenathu, nyu ghan pi kejeüthu, milimesa nu milikemesa sheipi ketenthu nyelela katsüha lela kesansijüh tsentsawa tsü shunla kuli ketenthu ghena sachi.

¹¹Kesansijüh ha wi ajühkemehaiwa, Anyiza nyankethang nu kemihhi wina keshhugho Jühtheü Kemehaiwa tsü pi khilo kesa pi hi dhen chidha.

Anyiza Nanketizen ghena Nkesengcha

¹²Hi keseng pi ithu Pväwa Jisu Khrista cüben, kepaghenanye hi kekuli ha saya kemehai ma kekhang pi hi cü. Ma hi ghan-nan nu hi pi ma kekuli ha kesa qo nyi sakeya thsü ghena hi ma sengben,

¹³ hi kheni ma kethenjüh khi, ma meten-mesha, nu ma kimenni lela. Isala Anyiza na hi nantizenchi, kepaghenanye hi kenondi npi benkeya gheni hi mangwa saben khe nchü.

¹⁴ Nu ithu Pväwa na ma nanketizen ji ntsa pi imiwi meyisha chicü, nu Khrista Jisu wi ithu ji kenondi nu ketizen tsü pi hi cü.

¹⁵ Hati kekhi jüh ha na ntsakhiwa yathaya nu nondi keya-u: Jisu Khrista na kesami nyithu hangshaya le ayyi wi gho. Hi mathu jawi nkemehai ntsawa.

¹⁶ Isala hi kesami ntsawa ha lela Anyiza na hi nantizen ntsa chicü nu Khrista Jisu na hi ssinu kekuli wi ma kekheneng keya pi hi ccücakechi wina ashiseng wi ma nondi nu anuphan kahang mua ketenthu tsüdi gheni tsütsonca kesü saya thsü.

¹⁷ Anuphan Kadimiwa, shü nketen nu mu nketenwa, ma ketan Anyiza, anuphan nu anuphanla kinyikü nu anyankethangwa salo! Amen.

¹⁸ Itsawa Timothi, kheni atusenjüh-kekhi wi ncüki kekhi jüh kenie wina hi ahza ha pi no dhen chiben. Aghisa kemehai sale kesalina ajüh tsüthu pi aghighethu ti salo,

¹⁹ nu kechükeza metha nu no kenondi tsü ghansanya. Anyi pahan na mathu kechükezawa tsü nkinala mathu kenondi tsü yasadha.

²⁰ Tsüthu na Humena nu Alexander, hi manyi pi Satan kekhang wi chi nu manyi meten cü; ha manyi sansi pi kethenjüh nkhi thsüla ben.

1 Timothi 2

Kemehujjen wi Kekinyi

¹ Isaletu, tsüdi tu wi la atuwa sala Anyiza wi kekhi, nyu gheni kekhi, nanketizen kekhi, nu anyi tsüdi gheni keseng kekhi salo kesa hi khiben;

² kadimithu nu kekhang kesenthu tsüdi gheni la, isanu ithu na yazishu nu kecca kahang wi Anyiza messikü nu mehaitsü hangya le kesalina.

³ Hawa ha mehai nu ithu Hangshawa Anyiza kenen saben,

⁴ ma anyi tsüdila hangshaya nu atsentsawa tsü chüya thsü mvuben.

⁵ Kepaghenanye ciwi Anyiza kesütan na ben, nu anyi kesü Khrista Jisu, Anyiza nu anyi jüwi jühkepiwa na ben,

⁶ ma ketanla anyi tsüdi hangsha yale ma kahang khuchia. Ha Anyiza na matsü wina anyi tsüdila hangshaya mvuben kesa chüti keya.

⁷ Tsalina hi ya kenondi nu atsentsawa ketsijüh tsü pi thangchilo kesalina hi pi Judah nyi nkenyethu gheni apostel kesü nu kesansiwa sala kesunchi. Hi milimesa nben; hi atsentsawa khiben.

⁸Hi kemehu kekinyi tsüdi wi la npvüzathu, mathu kahang pi Anyiza cü kesathu na aleben minu nyelela nkeccücanlila mathu kwen zanki pi kekhe sa thsü mvuben.

⁹Hi nzathu la mathu thsümeni kesen wi mehaitsü nu mayenwa wi pvü thsü mvuben; tsüna alissen pi kesalu kesa, suna, mejüti, nyelela aghe menkedhu kepvü tsü nye,

¹⁰isala kekuli kemehai, nza Anyiza messikü ketenthu na tsüti kesa-u.

¹¹Nzathu yala ccen nu nyu jühkeya wina pala chüya thsülo.

¹²Hi mathu yala nyu sansi nu npvüza miwi kekhang sen thsü nten; mathu ccen nbenthu yishü.

¹³Kepaghenanye atuwa Adam sachi nu tsaseng wi Eve sachi.

¹⁴Mechuya kesawa tsüna Adam nye, isala tsüna Eve nu ma Anyiza yenwa tsü pakhhia.

¹⁵Isala keujüla nza kesü na ma kenondi wi ketizen nu kemetha, nu ayencüki mehahi noncca sen ten lethu atsanga kepvügha wina hangshakeya muyaben.

1 Timothy 3

Kemehu wi Accülikesathu

¹Hati kekhi ha ntsakhiwa: Keujüla anyi kesü na kemehu wi accüli sa mvu lethu, ma kekuli kemehai ntsawa tsü nmvu den.

²Kemehu wi accüli kesawa na nyu ma ghü nkesa nyi pi nsathu yishü; ma awubvü kesütan kesa nyi kiden-kesha nyi, kekheneng keya nyi, nu nyu ma meshen pi mehahi keten nyi; ma kijünyi ssiya mvu keten nyi, nu nyu sansiya kemehai nyi nsathu yishü;

³ma adikina nyi nu kedaggü nyi sayishü, isala ccapeyi nu nyu ssi nkitagha nyi; ma apisa ketepagha nyi sayishü;

⁴ma ma theghi tsü mehaitsü nonccaya nu ma tsangathu lepi alentagha wi ma kinyikü nu ma jühkeya nyi nsathu yishü.

⁵Kepaghenanye keujüla anyi kesü na ma ketanla ma theghi kenoncca yen nchü lethu ma khati nu Anyiza kemehu nonccaya mehahi nu?

⁶Ma kenondi wi kezügü nyi nsathu yishü, isanu ma atsaghang ti dithang sen wa kemeshensa wi nkhuli du thsüle kesalina.

⁷Ayela nyithu na ma kinyikü keten nyi pi nsathu yishü, isanu ma anyankekinen nu atsaghang ca wi nkhuli du thsüle kesalina.

Kemehu wi Kekiqathu

⁸Tsüti kemehu kekiqathu la ayencüki mehai nu leben tsentsa kesa nyi pi nsathu yishü; mathu adikina nyi nu apisa ghen a pvükemene nyi sayishü;

⁹mathu kemeshen kemetha wi kenondi tsentsawa pi ccüca kechi tsü ghansen nbenthu yishü.

¹⁰Atuwa sa mathu ghan-nan nu mathu kemeshensa nmi lethu, mathu ya kekuli sa thsü.

¹¹Mathu wubvüthu la ayencüki mehai, isala nyu ghükesa nyi sayishü; mathu kiden-kesha nu alentagha wi atsentsa nsathu yishü.

¹²Kemehu kekiqa nyi kesü na awubvü kesütan kesa nyi nu ma tsangathu nu ma jjenku nonccaya kemehai nyi nsathu yishü.

¹³Kepaghenanye kemehu kekiqathu na mathu kekuli kesa wi mathu ghen a kemehaiwa melliya nu Khrista Jisu wi mathu kenondi keben cüki tsü kempvüza sa khiya mehai.

Kekuthi Ketiwa

¹⁴Hi lesü ha zhü pi no cü keben ti wan gho no muyaben kesa nondiben.

¹⁵Isala keujüla hi gho minuten lethu, lesükezhü ha wi Anyiza jjen, tsüna hangkeben Nyiza kemehujjen, adonbvüwa nu atsentsa gikedegüwa, wi tsü ithu na ayencüki khati nsathu yishü khe no chüyaben.

¹⁶Thola ithu keccüna ha wi kekuthi di ntsa keben tsü nmile khiya nben: Ma anyi tsi ceng sen nu gho kesa tsü Aghamu na atsentsa pi ccüca nu tangnyilothu ya muya thsü. Ma cüki pi mizzatenti jawi sansi, ayyi nyi maben wi la nondiya, nu ssi sen nu tangwi kia.

1 Timothy 4

Milikemesa Kesansithu

¹Asakhen tsüwi anyi pahan na kenondi teshiaben le kesa Aghamu na khimechan chiben; mathu na kemechu ghamuthu jühkina nu atsaghangthu kesansijüh tsü nie waben.

²Kesansijüh tsüti kesa tsüna milikemesa nu nyu mechu ketenthu khiben, mathu kemeshen na amighe kisa pi mecangkea ti keshü sadha.

³Anyi hati kesathu na keshanyi kesa-u nye nu atsse pahan kedsa tsüna sazziben kesa pi nyu sansiben. Isala kenondithu nu atsentsawa chüya kesathu na keseng kekhie kesa seng wi atsse hathu ha dsalo nu Anyiza na sa chidha.

⁴Kepaghenanye Anyiza na sa kechi tsüdila mehai; nu mangla meyala kesa-u nye, isala pala tsüdila keseng kekhie sa nu keya-u,

⁵kepaghenanye Anyiza jüh nu kekhie na tsü sa pi Anyiza tu wi keya qo sacüden.

Khrista Jisu Magha Kemehai

⁶Keujüla no kecükegwe hathu ha pi acünyuthu kiza lethu, no kenondi jüh nu no nieya kesa atsentsawa kesansijüh pi no ketanla no ghanja keten tsüti no Khrista Jisu magha kemehai kesü sayaben.

⁷Isala Anyiza nkechü, khalacüki ma men nkemithu tsü nkhila. No ketanla nghena Anyiza messikü kahang wi kiden-kesha yalo.

⁸Asajjü wi kethansi-kethansa kesa tsüna ma men ben, isala aghamulen wi kethansi-kethansa kesa tsüna alentagha wi ma men ben, kepaghenanye tsüna nansü nu gha keten wi ghenala kahang khishichi cüden.

⁹Hati kekhi ha ntsakhiwa yathaya nu nondi keya-u.

¹⁰Ikhang na agüccü ntsa nu kuli, kepaghenanye ikhang kaghangwa tsü pi hangkebenwa Anyiza, anyi tsüdi nu tsü miwi nondi kebenthu Hangshawa miwi chiden.

¹¹Kecükegwe nu kesansijüh hathu pi mathu cülo.

¹²No kepvünyi ghenala thola no nmeshensa thsüla, isala njüh kekhi, n-yencüki, no nanketizen, kenondi, nu kemetha wi kenondithu tsütsonca kesü salo.

¹³Hi npi kegho chu ntsü tsüdi pi Ntsawajüh si nu nyu sansi tenlo.

¹⁴Atusenjüh-kechüthu na khi nu keshenpfüthu na akwen chang pi nmiwi kechi wi mukeya aghamulen wi kesawegü nmiwi keben tsü pi ma men nkemi nsala.

¹⁵Tsüdila no mehai kayi kewa tsü muya thsüle kesalina hathu ha kuli nu ntsü tsüdi pi tsüthu wi chilo.

¹⁶No ketanla nghena nu no kesansi wi tsü kiden-kesha yalo. Hathu ha kuli bentenlo, kepaghenanye no tsüthu saten lethu, no ketanla no nu njüh kizathu hangsha yaben.

1 Timothi 5

Kenondithu tu wi Kekuli

¹Npvüza keqhai tsü sa nteküla, isala ma pi nba ti sa nu ma wi keshikenenlo. Npvüza kepvünyithu pi ncünyuthu ti,

²nza keqhaithu pi ajjathu ti, nu nza kepvünyithu pi atssüggüthu ti, tsüdila kemetha wina tsüti salo.

³Denyile ntsakhiwa mathu ketan ben ketenthu tsü kinyikülo.

⁴Isala keujüla denyile kesü na ma tsangathu nyelela ma tsangawa tsangathu ben lethu, mathu atuwa sala mathu theghi tu wi keccüna kekuli kesa-u keben

tsü chüya thsü, hati nu mathu bajja kutimen tsü dhi nengya thsü; kepaghenanye tsüna Anyiza kenen sayaden.

⁵Denyile kesü thola ma kenoncca nyi nmila ma ketan ben ketenwa na ma kaghang tsüdi pi Anyiza miwi chi nu aghaja ghanan ma wi kekiqa tsü khieki benden.

⁶Isala denyile thowa na ma sajjü kenen wi hangten khe ma hangben lela shüdha.

⁷Thola mathu ghü nsa thsüle kesalina kecükegwe hathu pi mathu cülo.

⁸Isala keujüla anyi kesü ma shilithu, tsü miwi la ma theghithu tsü noncca meyala lethu, tsüna ma kenondi tsü meya mvu nu nkenondi nyi kesü miwi nmehai.

⁹Denyile kesü ma kahang mapi achentugho miwi nkesa tsü ma pi denyilethu nyan gweghe nzhüla. Tsümiwi, ma kutitan n-nuwa

¹⁰nu nyu ma kekuli kemehai khi; ma tsanga mehait्सü nonccakeya kinyibvü kesü, ma jjen wi kijünyi thu ssiya mvu keten, Khristanyithu ghena kekuli kemehai sa, agükeccü wi anyithu kiqa, nu kemehai kekuli wi lebenkechi nyi nsathu yishü.

¹¹Isala denyile cahlithu nyan pi gweghe nzhüla; kepaghenanye mathu n-nuwa mvu lethu, mathu Khrista wina bvü,

¹²nu mathu kheni ma wi ajüh khishi ketheng tsü kepakhhi ghena sazziden.

¹³Mathu na matsü dedi pi ajjen ajjen kegoe wa; isala tsümiwi nkemehai, mathu nyu ghüsa nu nyu pakivvü, mathu nkekhi-u kekhi yen la chüyaden.

¹⁴Tsalina hi denyile cahlithu ya n-nuwa thsü, atsangathu muya, mathu jjenku nonccaya thsü mvuben; isanu ithu ghinyithu yala ithu nkemehai kekhi matsü nmu thsüle kesalina.

¹⁵Kepaghenanye denyilethu pahan na khapeghe bvü nu Satan nie wadha.

¹⁶Isala keujüla Khristanyi nza kesü na ma theghi wi denyilethu ben lethu, ma tsüthu nonccaya nu pi kemehu likesaghang nsa thsüla, isanu kemehu ya denyile ma ketan ben ketenthu tsü ghangya thsüle kesalina.

¹⁷Keshenpfüthu accüli sala kekuli kemehai sa ketenthu, tsüdi miwi apiketsü sala nyu sansi nu ajühkhi ketenthu na kinyikü keni tughu muya qo.

¹⁸Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Nthu amesü süpon ssinu asu ghaceng keben wi ma pang nbhenla,” nu “Kekuliwa na ma kutimen muya qo.”

¹⁹Meshu keni nyelela kecheng na chüza sen nkegho tsü keshenpfüwa kekimenni jüh kekhi tsü nkinala.

²⁰Anyi kepathu ya messiya thsüle kesalina nyu tu wi na kesami sa ketenthu tsüdi satekü chilo.

²¹Anyiza, Khrista Jisu nu tangnyilo kemethathu tu wi na hi no kecükegwe hathu ha nie nu kekuli katsüha kesa tsüdi wi la no kenen nyi sa nyelela nankepapa nsa lalo kizaben.

²²Kaghajila nkwen chang pi nyu miwi chi nu Apvüwa kekuli ghena ma satemetha le nsala. No nyu kepa kesami wi tsü nsaghula, no methasi benya.

²³Atssü ketan njjüla, isala no kesakinaa ghena nu npvü mehaiya thsüle kesalina kisengtssü kezeng zeng senlo.

²⁴Anyi pahan kesami na muthatha ben, nu mathu kesamithu na mathu tu wi na ajühkekaghaten wi waden; isala anyi pahan kesami tsü nkhe wina muyaden.

²⁵Tsü makesü kekuli kemehaithu na muthatha ben; nu tsüti muthatha nkebenthu lela kuthiya nben.

1 Timothi 6

¹Nssümaghathu na alentagha wi la mathu pvüthu kinyikü nsathu yishü, isanu thola Anyiza nyan nu ikhang kesansijüh tsü nkemehai nkhi thsüle kesalina.

²Nssümaghathu, mathu pvüthu na Khristanyi sa kebenthu tsü nkinyikü sa yishü, kepaghenanye mathu na acünyuthu. Tsüti kesawa nye, mathu na tsü miwi mehaiki mathu kekuli salo, kepaghenanye mathu kekuli miwi kekiyi muya ketenthu tsüna mathu tizen keten kenondithu.

Milikemesa Kesansi nu Atsentsa Keben

No hathu ha pi khi nu nyu nsansithu yishü.

³Anyi thowa na ma kesansijüh kepa sa nu ithu Pvüwa Jisu Khrista jüh atsentsathu nu ithu keccüna kesansi tsü makesü nsa khe

⁴tsüna dithang nu mangla nchü. Ma ajühthu ghena kicennali nu kekitagha kenmvu nkemehai ben, nu tsüna anyonghokepvü, ajühkepapa kesa, nyu kimenni, nyu kemeshensa,

⁵nu anyi mathu kahang wi pala meshenshi meya nu atsentsawa nkemithu tsü ssinu keshüthangla keccücanli kesa sengho den. Mathu na keccüna hana keban sakeya len le meshen den.

⁶Keujüla anyi kesü na ma kebenwa tsü pi ma leben ghashu saya lethu, keccüna ha ma sa pi ben ntsa saya thsü nten.

⁷Kepaghenanye ithu na mangla sen nu ayyi ha wi ngho, tsalina ithu na ayyi ha wina mangla sen nu bvüya nben.

⁸Tsalina keujüla ithu na kedsakejjü nu athsümeni ben lethu, tsüna ithu ghena mehaidha.

⁹Isala anyi keban sa mvu ketenthu na kemechu wi khuli du, nu kejüphon nu nkemehai kenmvu ca na mathu ghanya nu ssi wa kededi nu keyasa wi chiden.

¹⁰Kepaghenanye apisa ketepagha tsüna pala tsüdi nkemehai bvüwa. Anyi pahan na apisa tsü benya mvu ntsa kesalina mathu na kenondi wina deja wa leben gükeccü ghena ahathakina kejon muyaden.

Timothi Kecükegwethu

¹¹Isala Anyiza nyiwa, no hathu ha tsüdila ghü yalo. Ketsatan, Anyiza kemessi, kenondi, ketizen, kethan-kehikeya, nu keccaketssü hathu ha ghang tenlo.

¹²Kenondi ghena aghikemehai sala aghi salo; anuphan kahang tsü khuya, kepaghenanye no chüzathu kejon tu wi na no kenondi khishi kechi wi Anyiza na kahang ha ghena no ciya.

¹³Kahang pi tsüdila cü ketenwa Anyiza, nu Pontia Pilat tu wi ma kenondi zükeqhe khishi kechiwa Khrista Jisu tu wi na hi no kizaben,

¹⁴ithu Pväwa Jisu Khrista kegho tsathang npi kegho chu ajühkhukechiwa tsü nie nu ajühtsentsa sabenlo.

¹⁵Kemehai nu kekhangwa ma ketan, kadimithu miwi Kadimiwa, apvüthu miwi Apväwa, Anyiza na matsü wina ma pi gho thsüaben.

¹⁶Ma ketan shü nketenwa; ma anyi thola ma tetsakiya nketen kewegü wi tsü hangben. Anyi thola ma npi mu; nu thola ma muya nben. Ma ya kinyikü nu anuphanla kekhangwa salo! Amen.

¹⁷Ajüh ha pi kahang hawi kebanthu wi nkapvüla, nu mathu kaghang pi nmila keten kebenthu miwi nchila; isala pi pala tsüdila mohho ntsa pi ithu nonkeghe sa cü ketenwa Anyiza miwi chiyalo kizalo.

¹⁸Mathu wi kemehaiwa kuli, kekuli kemehai wi keban sa, mohho ntsa sa nu pala pi nyu gishü senlo kizalo.

¹⁹Mathu hati nu haseng wi mathu ghena eben tsü mehaisü kiden pi theng yaben. Isanu mathu kahang wi atsentsawa kahang tsü muyaben.

²⁰Timothi, mangwa pi no dhenchi theng khe tsü noncca kemehai sayalo. Anyankekinyen nu kejüphon keccücanli jüh pahan na pi "Palakechü" le khi ketenthu tsü ghü yalo.

²¹Kepaghenanye anyi pahan na mathu ha benle khi, nu tsü ghena kenondi lenwa tsü cüzidha. Anyiza nanketizen ya nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

2 Timothi

2 Timothi 1

¹Anyiza kemeshen wina Khrista Jisu apostel sa keyawa Paul na kesun pi ithu na Khrista Jisu wi khishü ketheng kahang mukeya tsü khi thsü ketenwa —

²itsa hi kaghaliwa Timothi kecü: Anyiza nu ithu Pväwa Khrista Jisu ya nanketizen, ketizen, nu kecca pi no kecüwa salo.

Nkesengcha nu Kechü-kenong

³Hi ibamyithu ti kemeshen metha sen nu kekuli sa keten ghenä hi Anyiza seng ben. Hi aghaja ghanan keshüthangla keseng pi ma kecü wi no meshen benden.

⁴Hi n-nyontssü keqanca tsü meshenben, nu hi inonghe yale kesalina no muya mvuthi benden.

⁵Hi no njjaqhai Loi nu njja Eunice manyi ti no kenondi tsentsa keben tsü meshenben. No wi tsü ben kesa hi chütiben.

⁶Hi ha ghenä no kiza neng ben, hi ikwen chang pi nmiwi kechi wi Anyiza na kesawegü pi no kecü tsü ya qheben thsülo.

⁷Kepaghenanye Anyiza na kemessi Ghamu pi ithu ncü; isala ma Ghamu tsüna kekhang, ketizen, nu kekheneng keya pi ithu cüden.

⁸Tsalina Apväwa ghenä chüza sa jüghe nsala; nyelela hi Khrista ghenä atssüzü sa kebenwa ghenä la jüghe nsala. Isala Anyiza na kekhang pi no kecü wi Jühtheü Kemehaiwa ghenä nshei ketizen kesa tsü khuyalo.

⁹Ithu kekuli ghenä nye, isala ma kemeshen nu nanketizen wina ithu hangshaya nu ithu ci pi ma nyithu sayadha. Ma nanketizen hawa ha ayyi npi sa kechi wina Khrista Jisu ghenä pi ithu cüdha,

¹⁰isala khilitsü ithu Hangshawa, Khrista Jisu kegho wina pi ithu ccücachi cüdha. Ma keshü kekhangwa tsü pi asakhen sa nu ajühkemehaiwa wina shü nketenwa kahang tsü pi ithu ccüca chidha.

¹¹ Anyiza na hi Jühtheü Kemehaiwa pi thangchilo kesa ghenä hi pi apostel nu kesansiwa sa thsüdha,

¹²nu ha jügi ghenä hi hathu wi ketizen saben. Isala hi njühela kempvüza ben, kepaghenanye hi hi nondi kebenwa tsü chü keben ghenä, nu atsathang tsüwa npi kegho chu hi pi ma dhenchi kethengwa tsü ma nonccaya mehai kesa hi chütiben.

¹³Hi atsentsa jüh pi no sansi kechithu tsü ghansen khvu sa nu tsütsonca kesü sala nielo, nu Khrista Jisu wi ithu ji kenondi nu ketizen wi tsü benlo.

¹⁴Ithu wi hang keben Kemetha Ghamu kekhang wina keben kemehai pi no dhenchi ketheng tsü noncca yalo.

¹⁵Asia yyi wi keben Figela nu Hermogena manyi nu kepathu la tsüdi hi teshidha kesa no chüben.

¹⁶Apvüwa ya nanketizen pi Onesifora theghi kecüwa salo, kepaghenanye ma matsü kejon wi la hi sa pi anongheya thsü. Hi atssüzü saben lela ma njüghe,

¹⁷isala ma ghola Rom cuya meyi, ma hi npi mukeya chu hi bha.

¹⁸Apvüwa ya tsü tsathang wi ma nantizen kecüwa salo! Nu ma Efesa wi ighena khaju kulichi khe no chüben.

2 Timothi 2

Khrista Jisu Süpahi Kemehai

¹Tsalina itsawa, Khrista Jisu wi nanketizen ithu ji wi tsü no züben yalo.

²Hi chüzathu kejon tu wi na pi kesansijüh no za keyathu tsü khuya, nu tsüthu pi anyi kepathu la sansiya kemehaithu tsü dhen chilo.

³Khrista Jisu ghenä süpahi kemehai kesü sa nu ketizen kesa wi nshei khuya.

⁴Süpahi kesü na ma kekuli wi ma kediwa kenen sa mvu kesalina ma anyi kepathu kahang kekuli pi ma pakivvü nten.

⁵Kebvünyi kesü na kejjütseli wi mayen nienu nkebvü chu akutimen kemehai muya nten.

⁶Allikecawa na kekuli piketsü ghenä allikewwi wi ma shei atuwa tsü muyaden.

⁷Hi mangwa khiben khe ma jügi meshen chilo, kepaghenanye Apvüwa na no kiqa pi tsüdi chü thsüya mehai.

⁸Hi Jühtheü Kemehaiwa pi kesansi ti David shicübvügha kesü keshü wi sa pi hangneng kecüwa Jisu Khrista tsü meshen yalo.

⁹Hi Jühtheü Kemehaiwa pi kesansi ghenä ketizen sa nu hi nyu kepathi nyi kesü ti amighe ssüli la pvü. Isala Anyiza jüh tsü amighe ssüli pi bhen ntheng.

¹⁰Tsalina hi Anyiza na kessiya kesa nyithu ghenä pala tsüdi wi kethankehi nu mathu la Khrista Jisu wina kegho hangshakeya tsü muya nu anuphan nyankethang sengho thsüle kesalina.

¹¹Hati kekhi ha ntsakhiwa: “Keujüla ithu na ma gweghe shü lethu, ithu na ma gweghe la hangyaben.

¹²Keujüla ithu na kethankehiya lethu, ithu na ma gweghe la kadi saben. Keujüla ithu na ma meya mvula lethu, ma la ithu meya mvula ben.

¹³Keujüla ithu na jühtsentsa nsala lela, ma jühtsentsa sa benden, kepaghenanye ma milimesa ya nten.

Atsentsa Kekuliwa

¹⁴Ha pi n-nyithu kiza nengchi nu mathu ajühthu ghenä kicennali nsa lalo kesa Anyiza tu wi na mathu kitsanchi. Tsüna mangla kemehai saya nten, isala anyi tsü kina ketenthu yasa den.

¹⁵Kekuli nyi kesü na ma kekuli ghenä njühghela Anyiza jüh tsentsawa tsü khiti pi nyu sansi keten tsüti npiketsü sa nu no ketanla no pi Anyiza tu wi mehaile sayalo.

¹⁶Anyiza wina anyi jügü pi sie pfüpfü bvü thsü keten anyan kekinyen nu kejüphon keccücanli jühthu tsü ghü yalo.

¹⁷Kesansijüh hati kesa ha kekhumä kesü asajjü dsakhi keten tsüti kesa. Nu tsü pi sansi keten jawi meshu keni na Humena nu Fileta.

¹⁸Manyi na atsentsa lenwa tsü teshidha nu ithu hangneng-keshagha matsü na wadha le khi pi kenondithu pahan kenondi yasa benden.

¹⁹Isala Anyiza na zükeqhe magi kedegü kethengwa tsü pakuliya nben; nu tsü miwi ajüh hathu pi zhütheng: "Apvüwa na ma jithu tsü chüben," nu "Anyi thowa na ma Apvüwa ji le khiten khe nkemehai tsü teshi nsathu yishü."

²⁰Ajjen keti kesü wi ahyikhu kepapa kejon ben: pahan suna nu rükatssü pi kesa, kepathu na achan nu anisha pi satheng; pahan na keshathi wi sen nu kepathu na ajümu wi senden.

²¹Keujüla anyi kesü na pala nkemetha hathu wi ma ketanla ma samethaya lethu, ma keshathi wi kesen ji tsü sa yaben, kepaghenanye ma ma satemethaya nu ma Apvüwa na kekuli kemehai tsüdi wi senya kemehai sadha.

²²Kepvünyi tsü wi kenmvuthu tsü ghüya, nu aleben kemetha wina Apvüwa wi kekiqa khie ketenthu gweghe nu ketsatan, kenondi, ketizen, nu kecca tsü ghanglo.

²³Isala kejüphon nu kejima jüh keccücanli tsü ghüya, tsüthu tsü asakhen wi kekitagha senghoten kesa no chüben.

²⁴Apvüwa magha na nyu ssikitagha yishü. Ma tsüdi tu wi ccatssü, mehai, nu kethan-kehi keya kesansi,

²⁵ccapeyi nu ma keshunwa satemeshon nchithu yishü, kepaghenanye Anyiza na mathu leben khapegheya kemehai matsü pi cü nu ghola atsentsawa tsü chüya thsüaben.

²⁶Tsaseng wi mathu na chüya lethu, atsaghang na mathu ghan pi ma jühkina thsü keten ca wi tsüna bvüaben.

2 Timothy 3

Asakhen Tsathang

- ¹Meshenyalo asakhen tsathang wi agükeccü tsü na ghoben.
- ²Anyithu na papa shei meshen, apisa tepagha, kapvü, nu dithang; mathu na nyu kimenni, mathu bajjathu jüh nkina, nyuwakü nmi, hang nmetha;
- ³mathu na daggü, nanketizen nmi, nyu ghüsa, yasa-yala nu daggü nmehai saben; mathu na kemehaiwa nanmeghü ben;
- ⁴mathu na nyu mechu, nkiden-kesha, nu awikesa saben; mathu na Anyiza ketizenwa nyela asajjü kenenwa saben;
- ⁵mathu na ithu keccüna ha amei wi ketan sen nu ma kekhangwa tsü meya mvula saben. Anyi hathu ha ghü yalo.
- ⁶Mathu pahan na nyu jjen wi wa nu nza nkekhang kheni mathu kesami khhi pvü kebenthu tsü miwi khangya nu sa pi pala tsüdi kenmvu wi chiciü,
- ⁷nza tsüthu na keshüthangla chüyale bhaten lela mathu khiela gho atsentsawa tsü chüya nketenthu.
- ⁸Janne nu Jambre manyi na Mosa keshun tsüti anyi hathu na atsentsawa tsü shun ben, —anyi hathu leben na meshenshi meya nu kenondi wi khang meya ladha.
- ⁹Isala mathu kesie wa nben, kepaghenanye anyi tsüdila mathu kejüphon tsü muyaben. Janne nu Jambre manyi na tsü makesü sa.

Kecükegwe Sakhen

- ¹⁰Isala no tsü hi kesansi, iyencüki, nu hi kahang yen tsü nieya; no hi kenondi, hi kethankehi, hi ketizen, nu hi kekhenengkeya,
- ¹¹hi kemeten-kemesha, nu hi ketizenkesa mudha. Antiok, Ikonium, nu Lustra wi imiwi khati sa nu hi kemeten-kemesha nkemehai ntsa wi kethankehikeya tsüdi no chüben. Isala Apvüwa na tsüthu tsüdi wi hi khushi cü.
- ¹²Anyi kesü le kesü lela Khrista Jisu wina kahang kemehai wi hang mvu ketenwa meten-mesha yaben.
- ¹³Anyi nkemehaithu nu nyu kemechuthu na nmehai pfüpfü, nyu mechu nu mathu ketanla mathu mechu isaben.
- ¹⁴Isala nghena tsü, pi no sansi cü nu zükeqhe nondiya kesa wi atsentsa sabenlo. No no kesansithu chüben

¹⁵nu no ghanyi keben tsü wina no Kemetha Ntsawajüh tsü chüyadha, tsüna kemetsa pi no cü nu ssi wa kenondi ghena Khrista Jisu wi hangshakeya wi chicü ya mehai kesa meshen yalo.

¹⁶Ntsawajüh tsüdi wi la Anyiza na ma hathakissa pi chi nu tsü sen nu atsentsawa ghena kesansi, kesazzi satekü, satemeshon, nu ketsatan kahang ghena kecükegwe kechi wi la nsenthu yishü,

¹⁷isanu anyi Anyiza kekuli kesawa yala cencu nu kekuli kemehai tsüdi kesa ghena kiden-keshaya thsüle kesalina.

2 Timothi 4

¹Hi Anyiza nu Khrista Jisu, keshü nu kahang jühkaghaten ketenwa tu wi na nu ma Kadimi sala kekhang sengho keten ghena hi no kiza ntsa saben,

²ketsijüh pi nyu sansilo, tsü pi thangchi (matsü mehaile nmehai lela), no tsüdi wi kethankehi nu nyu sansi keten tsüti nyu zanya, nyu khachi, nu nyu kechü-kenonglo.

³Kepaghenanye anyithu na kesansijüh kemehai tsü nkina mvula kesa matsü na ghoden, isala mathu na mathu kenmvuthu tsü nie nu mathu ghena kesansithu kejon saghuya nu tsüthu na akhuna kemthi jüh pi mathu kizaben.

⁴Mathu na atsentsawa tsü nkinala wa mathu leben pi khala cükithu wi chiben.

⁵Isala no matsü tsüdi wi no kekheneng meyathu yishü; ketizenkesa wi kethankehiya, jühketsinyi kekuli sa, nu no Anyiza magha kekuli tsü maben satenlo.

⁶Ighena tsü hi aghansha kesa matsü na ghodha; hi kahang ha nteshithu keyishü matsü na ghodha.

⁷Hi aghikemehai sala aghisadha, hi bvü cendha, hi kenondi benyadha.

⁸Nu khili ciwi ighena ketsatan liwen tsü bendha, Apvüwa, ketsatan jühkekaghatenwa na atsathang tsüwa wi pi hi cüden, — hi ketan nyela ma kegho nmvu nu hie kebenthu tsüdila cüden.

Pi Timothi Kekiza Jüh

⁹Wan hi wi ghole npiketsü salo.

¹⁰Dema na ayyiwa ha nenwa kesalina hi teshi nu Thessalonika wi wadha. Kresken na Galatia wi wa, nu Tita na Dalmatia wi wadha.

¹¹Luk ketan hi gweghe ben. Mark ssiya nu nshinyi gweghe gholo, kepaghenanye ma kekuli wi hi kiqa cüya mehai.

¹²Hi Tukhika kesun pi Efesa wi chidha.

13 No kegho wi hi igwomejuwa pi Troa wi Karpa jjen wi teshi ketheng tsü sengholo; lesüshenthü tsü la, tsümiwi lesüten kizzakeu tsü sengholo.

14 Alexander amighe kicüwa na hi patena ntsa cüle; Apvüwa na ma kekuli kutimen sa pi ma cüben.

15 No ma tu wi kiden-kesha yalo, kepaghenanye ma sashüna ikhang ketsijüh tsü shunden.

16 Hi ketanla isheikekhi atuwa tsü wi thola hi gweghe nbenla hi teshi nu bvüshan. Anyiza na tsü pi mathu nkemeshensawa salo!

17 Isala Apvüwa na hi gweghe ben nu hi satezü cü, isanu hi Judah nyi nkenyethu tsüdila zaya thsüle kesa ghen ketsijüh tsü maben pi thangchiya; nu ssensitemi pang wina hi khushiya.

18 Apvüwa na nkemehai tsüdi wi hi khushiya nu hi hangsha sen wa tang wi ma Kadiyyi wi chicü den. Anuphan nu anuphanla ma nyanthang keyawa salo! Amen.

Shalom Sakhen

19 Hi shalom pi Priskilla nu Aquila manyi nu Onesifora theghi cüben.

20 Erasta na Korinth wi ben wa, nu Trofima na naa wa kesalina hi Mileta wi ma teshia.

21 Pathsü npi wina hi wi ghole npiketsü salo. Eubula, Pudén, Lina, nu Klaudia, nu acünyu kepathu la tsüdi mathu shalom kesun chiben.

22 Apvüwa na nthu ghamu ssiben den. Anyiza nanketizen ya nthu tsüdi ssiben tenlo.

Tita

Tita 1

¹Anyiza maghawa nu Jisu Khrista apostelwa Paul na zhükechi. Anyiza na kessikeya nyithu kenondi satezü nu ithu keccüna pi kesansi wi mathu ssinu atsentsawa wi walo kesalina hi kessiya nu kesunchi,

²tsüna anuphan kahang ghenaghang miwi eben. Milimesa nketenwa Anyiza na aghatsan wina kahang ha pi ithu cüle khichidha,

³nu matsü sati kesa wi ma ketsijüh wina pi ccücachi. Hawa ha pi dhenchidha nu hi ithu Hangshawa Anyiza jühkhukechi wi tsü pi thangchi.

⁴Hi ha zhü pi kenondi wi saghu eben itsa ntsawa Tita cüben. Abawa Anyiza nu ithu Hangshawa Khrista Jisu ya nanketizen nu kecca pi no kecüwa salo.

Kreta wi Tita Kekuli

⁵No yala pala npi kekuli centhu tsü sa pi mehaiya nu anyuti tsüdi wi kemehu wi keshenpfüthu kessiya thsüle kesalina hi no teshi pi Kreta wi chitheng. Hi kecükegwethu tsü meshen yalo:

⁶keshenpfü kesü tsüna nyu ma nkemeshensa nyi, awubvü kesütan kesa nyi, ma tsangathu na kenondithu, nu nyu mathu yen nkemehai nu nyu jüh nkeya cüki nkekhi nyithu nsathu yishü.

⁷Kepaghenanye kemehu wi accülikesawa tsüna Anyiza kekuli kenonccawa ghenaghang nyu ma nkemeshensa nyi pi nsathu yishü. Ma kekapvü nyi, wan aleben keminu nyi, adikina nyi, yasa-yala nyi, nyelela apisa ghenaghang apvükemene nyi pi sayishü.

⁸Ma kijünyy ssiya mvu keten nyi nu kemehaiwa kenen nyi, kekheneng keya nyi, ketsatan nyi, kemetha nyi, nu ayencashu keten nyi pi nsathu yishü.

⁹Ma ketsijüh kenondi qowa nu kesansijüh tsü zükeqhe ghansen nbenthu yishü. Hati nu ma kesansi tsentsa tsü sen nu nyu kepa wi kechü-kenong nu tsü shun ketenthu kesazzi pi ccücaya mehai.

¹⁰Kepaghenanye ciwi nyu kematang nyi nu mathu jüh kaghacang khisen nyu kemechu nyi kejon na ben, nu tsüna ahyukahan nyithu jawi tanji.

¹¹Mathu jüh kekhi tsü khen nsathu yishü, kepaghenanye mathu apisa muyale kesa ghenaghang nkemejüghe kesazzi pi nyu sansi nu atheghi maben leben yasaben.

¹²⁻¹³Kreta nyithu na mathu jawi atusenjüh-kechü kesü na hati kekhi tsü ntsakhiwa; "Kreta nyithu na keshüthangla milikemesathu, gheshighena kekapvüthu, nu kenontssü ahhai-keshathu." Ha jügi ghenaghang no mathu khachi, isanu mathu kenondi kemehai benya thsü,

¹⁴nu Judah nyi khala-cükithu nu anyi atsentsawa meya mvula kesathu wina kegho anyi jühkhukechi tsü nsen thsülale kesalina.

¹⁵Kemethathu ghenä tsü pala tsüdila metha; isani nkemethathu nu nkenondithu ghenä tsü pala mangla nmetha, kepaghenanye mathu leben nu kemeshen lela nmethaladha.

¹⁶Mathu na Anyiza chüben le khiden, isala mathu kekuli wi ma meya mvula saden. Mathu na nyu nanmeghü nu ajühmeya, kemehai mangla kesa qo nyi nye.

Tita 2

Sansimeshon

¹Isala no tsü kesansijüh kemehaiwa tsü nie nu pi nyu nsansithu yishü.

²Keshenpfü keqhaithu ya meghe-metsa, kemeshen kiyan, kekhenengya, kenondi wi mehai, nyu tizen, nu kethan-kehi yalo kiza.

³Tsü makesü kinyibvü keqhaithu wi ayencüki kemehai kahang kemetha wi hanglo kiza. Mathu na nyu ghükesa nyi nyelela kisengtssü tssüzü kesathu sa yishü. Mathu kemehaiwa pi nyu nsansithu yishü,

⁴nu kinyibvü ccülithu sansi pi mathu wubathu nu mathu tsangathu tizenghaliya,

⁵kekheneng nu methaya, ajjenku wi zanki-zanlaya, ccatssüya, nu mathu wubathu jühya thsüle kesalina; isathu thola Anyiza wina kegho ketsijühwa tsü khimeshü meyacha.

⁶Tsüti anyi kepvünyithu la mathu kekheneng yalo kiza ntsa chilo.

⁷No pala tsüdi wi n-yencüki kemehai tsütsonca nsathu yishü. No nyu kesansi wi lebenchi nu meshen pi kiyan benlo.

⁸Nghinyithu yala ithu miwi nkemehai mangla nkhi thsüla kejügheya thsüale kesalina nyu then nkeyacha jüh kemehai khilo.

⁹Nssümaghathu ya pala tsüdi wi la mathu pvüthu jühkina nu mathu kenen salo. Mathu na mathu jüh nlunengla,

¹⁰nyelesa mathu wi pala n-ghanfüla. Isala mathu na keshüthangla kemehai nu ajühtsentsa kesa pi nyu nccücaithu yishü, isanu mathu kekuli tsüdi wi ithu Hangshawa Anyiza cüki pi kesansi wi kemehai cüki khiya thsüle kesalina.

¹¹Kepaghenanye Anyiza na ma nanketizen wi anyi tsüdi ghenä hangshakeya tsü pi ccüca chidha.

¹²Nanketizen tsüna ithu sansi pi ayyi ha wi kahang nkemehai nu ayyi kenenwa tsü teshi thsü, nu kekheneng keya, ketsatan, nu kahang kemehai wi hangya thsü,

¹³isanu ithu na atsathang kemehaiwa, ithu Nyiza kedi nu Hangshawa Jisu Khrista nyankethang sa gho keten tsü hie nu ghangben thsüben.

¹⁴Ma ithu ghenä ma gwo khuchi, gheshighena tsüdi wina ithu khushiya nu ithu pi ma nyi kemetha saya nu kemehai kesa mvu nyi sa thsüle kesalina.

¹⁵Hathu ha pi sansi nu no saya kemehai tsüdi sen nu njüh kizathu kechü-kenong nu kha chilo. Anyi thola ya no nkhichi nsa thsüla.

Tita 3

Khristanyi Yencüki

¹N-nyithu ya kekhang kesenthu nu kekhangthu kekhu wi ben nu mathu jühkina nu kekuli kemehai tsüdi sale kiden benlo kizalo.

²Mathu anyi kesü ghüla nsala, isala ccapeyi sa nu nkitaghala, nu tsüdi tu wi meza- megüshu salo kiza.

³Kepaghenanye ithu la kuti tsü wi kejüphon sa, nyu jüh nkina, sazzi, kesa mvu nu kenen kepapa kesathu tssüzü sagho. Ithu na nyu nankemeghü nu anyonkisa, ithu na nyu n-nanmvu nu nyu na ithu n-nanmvu kesa wi hang ghodha.

⁴Isala ithu Hangshawa Anyiza na keccaketssü nu nanketizen pi ccüca kechi wi

⁵ma ithu hangshaya. Hawa ha ithu kekuli kemehai ghenä nye, isala ma nanketizen ghenä ithu hangshaya, Kemetha Ghamu wina ithu satemetha pi pvügha ketheü nu kahang ketheü saya thsüdha.

⁶Kepaghenanye Anyiza na ithu Hangshawa Jisu Khrista wina Kemetha Ghamu meyisha pi ithu miwi pongkemeni sachi cüdha.

⁷Tsalina ma nanketizen wina ithu Anyiza tu wi meshonya nu ithu yala ghang keten anuphan kahang tsü mukeya qo saya thsüdha.

⁸Hati kekhi ha ntsakhiwa. Anyiza nondi ketenthu yala mathu leben tsüdi pi kekuli kemehai kesa wi chiya thsüle kesalina hi ya pala hathu ha khi ntsa sa thsü mvu ben, tsüna anyi tsüdi ghenä mehái nu nsenthu yishü.

⁹Isala kicennali, abamyi cüki kezhü kesie, kekitagha, nu Ayenwa ghenä kitagha kesathu tsü ghü yalo. Tsüthu tsüna kaghacang nu ma men nmi.

¹⁰Anyi nyu pvükhhi-pvüsa ketenthu tsü zeng ntsa lela keni tughu kitsanchi, tsaseng tsü ma ssinu mangla nsala.

11Anyi tsüti kesa tsüna atsentsawa ghü bvüdha kesa no chüben, nu ma kesami ketanla ma sazziben kesa chütiben.

1 Kecükegwe Sakhen

12Hi Artema nyelela Tuhika kesun pi no wi chi lethu, no Nikopoli wi gho hi metule npiketsü salo, kepaghenanye hi pathsü ciwi benle südheyadha.

13Npiketsü sala ayenkechüwa Zena nu Apollo manyi kijünyi wa keten tsü kiqa chi cülo, nu manyi yala mangla nhhatu thsüla.

14Ithu nyi yala kahhatuthu kiqaya thsüle kesalina mathu kekuli kemehai kesa yen chüya thsülo, mathu na ma men nkemi sa hang yishü.

15Hi gweghe kebenthu tsüdila no shalom saben. Kenondi wina ithu pvüshangthu shalom saben. Anyiza nanketizen ya nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

Filemon

Filemon 1

¹Khrista Jisu gheña atssüzü sa kebenwa Paul nu ithu cünyuwa Timothi ishinyi wina pi ithu pvüshangwa nu gweghe kekuliwa Filemon,

²nu njjen wi kemetuli keten kemehu, ithu tssüggüwa Affia, nu ithu gweghe süpahi sa ketenwa Arkhippa kecü:

³Ithu Ba Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista ya nanketizen nu kecca pi no kecüwa salo.

Filemon Ketizen Nu Kenondi

⁴Icünyuwa Filemon, hi keshüthangla kekhe kesa wi ncüki meshen nu Anyiza seng benten.

⁵Kepaghenanye hi no Anyiza nyithu tsüdi ketizen nu no Apvüwa Jisu wi kenondi keben cüki zaya.

⁶Ikhang na nthu kenondithu gweghe ashukesa wina ithu Khrista wi kahang kesawegü tsüdi chüshi kayi wa yalo kesa hi kekhe saben.

⁷Hi ketizen icünyuwa, no nyu ketizen cüki gheña inonghe nu kechü-kenong ntsa saben le! No Anyiza nyithu tsüdi leben satecca cüben.

Onesima Gheña Kekhe

⁸Ha jügi gheña hi Khrista wi ncünyuwa ti sala kecapvü sa nu kesa-u tsü salo kesa ahza pi no cüya mehai.

⁹Isala hi no ketizen gheña tsüti kesawa nye hi no wi khieben. Hi Paul, Khrista Jisu mithonwa, nu khili la ma gheña atssüzü saben.

¹⁰Tsalina hi Khrista wi itsa saya kesawa Onesima kuti wina no wi khieben; kepaghenanye hi atssüzüjjen wina aghamulen wi ma ba sayadha.

¹¹Ma kheni nghena kekiyi mangla nmila sa, isala khili tsü ma ishinyi gheña nsenthu keyishü nyi sadha.

¹²Hi ilebenchi ntsa sa nu khili ma kesun pi no wi chi neng ben.

¹³Hi ajühkemehaiwa gheña atssüzü sa keben wi ma hi gweghe ben nu nkuti sala hi kiqa thsü mvuben.

¹⁴Isala hi no meten pi hi kiqa thsü mvu nben; tsüti kesawa nye, hi no kenen wi na sa thsü mvuben. Tsalina no njüh khu nkechi tsü hi mangla sa nten.

¹⁵Onesima na matsü keujü no teshi bvü kesa tsüna no anuphan gheña ma ssi nengya thsüle kesa gheña lashe.

¹⁶Ma khili nssümagha kesü mele ketan nyedha; isala Khrista wi acünyu kesü sadha. Ma ighena khati ma men ben dha nu! Nu nghena tsü ma nssümagha kesü nu Apvüwa wi acünyu kesü sala khati ma men ben dha nu!

¹⁷Tsalina keujüla no hi pi no kegweghewa sa lethu, no hi ssiya keten ti anonkeghe sala ma ssi neng yalo.

¹⁸Keujüla ma ntu wi sazzi theng nyelela nmen pvü ben lethu, tsü pi imiwi chilo.

¹⁹Hi Paul, hi ikwen pi ha zhü chiben: hi no dhi neng cüben. (Hi no nkiza neng lela no no kahang pi hi kecü-u na ben.)

²⁰Tsalina icünyuwa, no nchala Apvüwa ghenha hi kenenwa ha sa cülo; Khrista wi acünyu kesü ghenha hi satenong cülo!

²¹Hi no wi kekhie miwi lela no saben kesa hi chüti nu ha zhü pi no cüben.

²²Ighena apen kesü kiden theng cülo, kepaghenanye Anyiza na nthu tsüdi kekhie kina cü nu hi pi nthu wi gho nengya thsüben kesa nondiben.

1 Shalom Sakhen

²³Khrista Jisu ghenha hi gweghe atssüzü sa kebenwa Epafra na shalom pi no cüben,

²⁴tsüti hi gweghe kekulithu Mark, Aristarka, Dema, nu Luk la no shalom saben.

²⁵Apvüwa Jisu Khrista nanketizen ya nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

Ibrinyi

Ibrinyi 1

Anyiza Tsawa wina Ma Jühthu

¹Kheni tsü wi Anyiza na alen kejon wi kejon tughula atusenjüh-kechüthu wina ithu bamyithu ccüneng,

²isala asakhen tsathang hathu wi tsü ma Tsawa wina ithu ccüneng chidha. Anyiza na ma wina atssan ayyi sachi, nu ma yala asakhen wi pala tsüdi ghong keyawa saya thsüle Anyiza na ma kessiyadha.

³Ma Anyiza nyankethang kekizah tsü wegü neng chicü nu Anyiza tsiyen tsü pvü nu ma jüh kekhang sen nu atssan ayyi ghansen benden. Ma anyithu kesami keteshi tsü sacen keya seng wi wala tang wi Kemisi kekhang ntsawa Anyiza kwen ajewa ben wadha.

Anyiza Tsawa Kedi

⁴Anyiza na Atsawa tsü sa pi tangnyilothu miwi diki, nu ma nyan lela mathu miwi kemehaiki pi ma cü,

⁵kepaghenanye Anyiza na khiela ma nyilothu wi hati nkhi, “No iTsa; hi nansü nten na nBa sadha.” nyelela Anyiza na tangnyilo kesü cüki la hati nkhi, “Hi ma Ba saden, nu ma itsa saben.”

⁶Isala Anyiza na ma Tsa tssütsewa kesun pi ayyi wi chicü keten wi ma hati khi, “Anyiza nyilothu tsüdila ma nkinyithu yishü.”

⁷Isala Anyiza na tangnyilothu ghenä khi, “Anyiza na tangnyilothu pi ameghü sa, nu ma ketsikinathu pi annikeqhe sachi.”

⁸Isala Anyiza na Atsawa cüki khi: “O Anyiza, no kadiyyi na anuphan nu anuphanla benden! No ketsatan sen nu n-nyithu miwi kadisa den.

⁹No kemeshon tsü nen nu kesazzi tsü nanmeghü. Tsalina Anyiza n-Nyiza na no kessiyadha, nu npvüshangthu miwi anonkeghe kekü di ntsa pi no cüdha.”

¹⁰Ma hati la khi: “Apvüwa, no, adechhü wina ayyi sachi, nu nkwen pi atssanthu sachi.

¹¹Tsüthu na nmilaben, isala no tsü benden; tsüthu tsüdila athsümeni ti ghawen waben.

¹²No tsüthu pi athsü ti llu yaben, nu tsüthu na athsü ti kemiliaben, Isala no anuphanla makesü, nu no kahang khiela asakhen sa nten.”

¹³Anyiza na ma nyilothu kesü wi la hati nkhi: “Hi nghinyithu pi nccü cakhu wi npi kechi chu hewi ikwen ajewa donki benyalo.”

¹⁴Isalethu, tangnyilothu na khati kesa nu? Mathu na Anyiza ketsikina keten ghamuthu, nu mathu kesun pi wala hangshakeya yaya ketenthu kiqa thsüden.

Ibrinyi 2

Hangshakeya Keti

¹Tsalina ithu cüzzi nwale kesalina ithu atsentsawa zaya kesawa tsü ghansen khvu meyathu yishü.

²Kepaghenanye tangnyilothu na ketsijüh pi ithu bamyithu kecü tsüna atsentsa, nu thowa na tsü n-nie nyelela nkina khe ma kemeten kemu-u wina muya.

³Keujüla ithu na hangshakeya cüki keti hacucu ha pi ma men nkemi sa lethu, ithu khati nu tsü ghü ya mehai nu? Apvüwa na ma ketanla atuwa sa hangshakeya ha pi khichi, nu tsü za keyathu na tsü atsentsa le kesa pi ithu chü thsüdha.

⁴Anyiza la ma sheikepi sa pi tsüthu wwa kechi na azensuthu, amankesa lenkepapa, nu ma kenen wina Kemetha Ghamu juthu pi gishü cü.

Ithu Ssi wa Hangshakeya wi chicü Ketenwa

⁵Anyiza na tangnyilothu pi ithu na khi ketenwa ayyi ketheü gho keten wi tsü kekhang kesenthu nsa thsü.

⁶Tsüti kesawa nye, ntsawajüh pahan wi hati khitheng: “O Anyiza, anyi ha khati kesa lenu no ma meshenki benten nu; anyi melewa ha, no ma nonccaki benten nu?”

⁷No matsü keujü ma sa pi tangnyilothu mi meniki cü; no anyankethang liwen pi ma pvü thsü,

⁸nu ma sa pi tsüdi miwi kekhang kesenwa sa thsüdha.” Anyiza na anyi sa pi “pala tsüdi miwi kekhang kesenwa sa thsü ” hati kekhi ha pala tsüdi pi saghuben kesa mutiben; isala ithu na khili anyi na pala tsüdi miwi kekhang kesen tsü npi muya.

⁹Isala matsü keujü Jisu sa pi tangnyilothu mi meniki, isanu ma Anyiza nanketizen wina anyi tsüdi ghen shü thsü; nu ma keshü wi ketizen kesa ghen khili anyankethang nu kekü liwen pvüben kesa ithu na muben.

¹⁰Anyiza pala tsüdi sahangkechi nu kenonccawa na anyi tsüdi ssi gho ma nyankethang wi benya thsüle kesalina ma Jisu sa pi ketizen kesa wina mehai cencuya thsükea tsü ketan na meshon ya. Kepaghenanye Jisu tsüna mathu ssinu hangshakeya wi wa ketenwa.

¹¹Ma anyithu kesami tsü satemetha cüden, nu ma nu anyi satemethaya kesathu saghu Aba kesütan ben. Tsalina Jisu na mathu pi ma cünyuthu le ci njüghedha.

¹²Ma Anyiza wi khiben, “No mangwa sachi theng khe hi tsü pi icünyuthu kizaden; nu hi mathu jawi no seng den.”

¹³Ma hati la khiben, “Hi Anyiza nondiden.” Ma kheneng khi, “Hi he wi Anyiza na atsangathu pi hi kecü tsü ssinu benden.”

¹⁴Ma atsangathu, kekhi tsüna anyi asajjü kepvüthu ghenä Jisu la mathu ti sa nu anyi yen sen nu hang. Ma hati sa nu keshü wina Atsaghang keshü kekhang kebenwa tsü yasa cü,

¹⁵nu mathu kahang tsüdi wi mathu keshü kemessi ghenä nssümagha sa ketenthu tsüdi lisha cüle kesalina.

¹⁶Kepaghenanye ha ma tangnyilothu nkiqa kesa mutiben. Tsüti kesawa nye, ntsawajüh na khiben, “Ma Abraham shicübvüghathu kiqachi.”

¹⁷Tsalina ma alentagha wi ma cünyuthu ti sa, nu Anyiza kekuli kesa wi mathu ghenä ajühtsentsa nu nanketizen Keqhaikedi Kemisintsa sa, isanu anyithu ya kesami keteshi muya thsüle kesalina.

¹⁸Kepaghenanye ma pi mechu nu ketizen sa thsü nan kesalina ma khili kemechu wi kebenthu kiqa cüya mehai.

Ibrinyi 3

Jisu na Mosa miwi Dikiben

¹Hi Khristanyi cünyuthu, Anyiza na ciya kesathu! Anyiza na kesunchi pi ithu kenondi wi khishi keten Keqhaikedi Kemisintsa kesa thsüwa Jisu cüki tsü meshen chilo.

²Mosa na Anyiza jjen wi kekuli wi atsentsa kesa tsüti Jisu la ma kessi pi kekuli ha kesa thsüwa Anyiza tu wi atsentsa sa.

³Anyi ajjen kesawa na ajjen tsüwa miwi kinyikü ji kayi muyaden. Tsü makesü Jisu na Mosa miwi kinyikü ji kayi muya qo.

⁴Ntsakhiwa ajjen tsüdila anyi pahan na sa theng, isala pala tsüdi sa kechiwa na Anyiza.

⁵Mosa na Anyiza jjen wi amagha ti sa nu ajühtsentsa sa, nu ma Anyiza na gha keten wi khi ketenthu tsü khi.

⁶Isala Khrista na Atsawa sala Anyiza jjen wi atsentsawa sa. Keujüla ithu na kempvüza sala ithu kenondi tsü ghansen khvu ben lethu, ithu na ma jjenwa tsü.

Anyiza nyithu ghenä Kecca

⁷Tsalina Kemetha Ghamu na kekhi ti, “Keujüla nthu na nansü Anyiza hhai zaya lethu,

⁸kheni nthu bamyithu na ayyikeshü wi Anyiza ghan-nan, nu ma matang kesa tsüti nthu leben dhu nbenla.

⁹Ciwi mathu na amapi jügha tsü hi kekuli mu lela, mathu na hi ghan-nan wale, Anyiza na khiben.

¹⁰Tsalina hi abvüye tsüwa miwi leben minuya nu khi, 'Mathu na keshüthangla deja pvü nu ilenthu tsü nchüladen.'

¹¹Hi ileben minu nu kishendha: 'Mathu na khiela hi kecca yyi pi mathu cü ketheng wi tsü du meyacha!' "

¹²Ipvüshang kenondithu, nthu jawi anyi thola nkemehai nu nkenondi leben pvü nu hangkeben Nyiza wina ma ssi bvü thsü nsale kesalina kiden-kesha yalo.

¹³Tsüti kesawa nye, isala ntsawajüh wi ajüh "Nansü" tsüna ithu gheni khi keben chu, kesami ya nthu thola mechu nu leben dhu thsü nsale kesalina keshüthangla nthu khokho kekiqali tenlo.

¹⁴Kepaghenanye keujüla ithu na aghatsan wina ithu kenondi tsü zükeqhe ghansen wala asakhen cuya lethu, ithu tsüdila Khrista kegweghe nyi sayaden.

¹⁵Ntsawajüh na hati khiben, "Keujüla nthu na nansü Anyiza hhai zaya lethu, kheni nthu bamyithu na Anyiza matang kesa tsüti nthu leben dhu nbenla."

¹⁶ Anyi thothu na Anyiza hhai zaya lela ma matang wa nu? Mosa na ssi nu Ejipt teshi nu shhu kesathu tsüdila.

¹⁷Anyiza na anyi thothu miwi amapi jügha ma leben minu nu? Anyi sami nu ayyikeshü wi shü kesathu tsüdila.

¹⁸Anyiza na kishen nu "Mathu na khiela hi kecca yyi pi mathu cü ketheng wi tsü du meyacha," kekhi tsü anyi thothu gheni nu? Anyi ma matang kesathu gheni.

¹⁹Mathu na nkenondi gheni ayyi ciwi du meyala le kesa ithu na muyaben.

Ibrinyi 4

¹Anyiza na ithu yala ma khi ketheng kecca tsü muya thsüle kesalina khili ajühkekhihi tsü pi ithu cüben. Tsalina ithu kiden-kesaya nu nthu kesütanla kecca tsü ya meyala nsa thsüle kesalina.

²Kepaghenanye ithu la mathu ti Jühtheü Kemehaiwa tsü zayadha. Mathu na ketsijüh tsü zakeya wi nondi nu ya nkeya gheni tsüna mathu gheni kemehai mangla sa meya.

³ Isathu, ithu kenondithu na Anyiza khishi ketheng kecca tsü muyaden. Tsüna ma khi ketheng ti, "Hi ileben minu nu kishendha: 'Mathu na khiela hi kecca yyi

pi mathu cü ketheng wi tsü du meyacha.' " Ma ayyi sahangkechi tsü wina ma kekuliwa tsü sacendha lela ma ha khichi.

⁴Kepaghenanye ntsawajüh na apen pahan wi tagüwa tsathang ghenati khitheng: "Anyiza na ma kekuli tsüdi sacen nu tagüwa tsathang wi mnan wa."

⁵Tsü jjugi makesü ma kheneng ha khi: "Mathu na khiela hi kecca yyi pi mathu cü ketheng wi tsü du meyacha."

⁶Atuwa sa Jühtheü Kemehaiwa ha za keyathu na mathu n-nondila kesa ghenati kecca tsü mu meyala. Tsalina ciwi kepathu na tsü yaya kemehai ben.

⁷Anyiza na atsathang kesü khuchi theng, nu tsüna "Nansü." Ma amapi kejon seng wi David wina ntsawajüh wi khi ketheng tsü khi: "Keujüla nthu na Anyiza hhai zaya lethu, nthu leben dhu nbenla."

⁸Keujüla Joshua na Anyiza na khishi ketheng kecca tsü pi anyithu cü lethu, Anyiza na tsaseng wi atsathang kepawa cüki tsü khi nkesa.

⁹Isala ciwi khili lela Anyiza na tagüwa tsathang wi kemnan tsüti Anyiza nyithu ghenati kecca ben.

¹⁰Kepaghenanye thowa na Anyiza khi kechi keccawa tsü yaya khe Anyiza na mnankeya tsüti ma la ma kekuli wi ccayaden.

¹¹Tsalina ithu thola mathu na kenondi kezeng ghenati kecca tsü mu meyala kesa tsüti nsale kesalina apiketsü sa nalo!

¹²Kepaghenanye Anyiza jüh tsüna hangben nu kuliden, tsüna njünnu yiyha ghapeli keben miwi digheki ben. Tsüna kahangli nu aghamu jüwi, mayen nu ahachan non wi lela dula gishü pi kepapa sa cüden; tsüna anyi leben kemeshen nu kenmvu tsü ghan-nan den.

¹³Ciwi mangla Anyiza tu wi kuthiya nben; ma nyon tu wi sahangkechithu tsüdila shaben nu muthatha ben. Ma tu wi ithu tsüdila ithu cüki nkhithu yishü.

Jisu na Keqhaikedi Kemisi Ntsawa

¹⁴Kepaghenanye ithu Keqhaikedi Kemisintsa Jisu, Anyiza Tsawa na wa Anyiza tu wi ben wa kesalina ithu kenondi khishi keten tsü zükeqhe ghansenya nalo!

¹⁵Ithu Keqhaikedi Kemisintsa tsüna ithu nkekhang tsü nanchi meyala kesawa tsü nye. Isala ithu na Keqhaikedi Kemisintsa kesü ben tsüna ithu tu wi kesa ti alentagha pi ma mechu lela nkesamiwa tsü.

¹⁶Tsalina ithu na kempvüza sa nu Anyiza kadipen nanketizen benwa tsü tetsaki wa nalo! Ciwi ithu na nanketizen yaya nu ithu kekiqa nsenthu keyishü wi nanketizen tsü muyaben.

Ibrinyi 5

- ¹Keqhaikedi ntsawa tsüdila mathu nyithu jawi kessi pi mathu kuti sala Anyiza kekuli sa, mathu kesami ghenahanshathu sa, nu kekinyi sa thsüden.
- ²Ma la alen kejon wi nkekhang ghenama ccapeyi nu nkechü nu sazzi ketenthu kiqaya mehai.
- ³Nu ma lela nkekhang ghenama anyithu kesami ghenaketan nyela ma ketanla ma kesamithu ghenala ahanshathu nsathu yishü.
- ⁴Anyi thola ma ketanla ma kessi pi kekinyikü keqhaikedi ntsawa tsü saya nten. Aaron na kesa ti Anyiza na cikeya wi ketan anyi kesü tsü pi keqhaikedi ntsawa sa thsüden.
- ⁵Tsü makesü Khrista la ma ketanla ma pi kekinyikü keqhaikedi ntsawa tsü sa meya, isala Anyiza na ma wi khi, “No iTsa, hi nansü nten na nBa sayadha.”
- ⁶Ma apen kepa wi la hati khi, “No Melkhizedek keqhaikediyen wina anuphanla keqhaikedi kesü saben.
- ⁷Jisu na ayyi wi kahang tsü wi ma misikhhali qai nu ma nyontssü lle sen nu kekhie sa kechi wi Anyiza na keshü wina ma hangshaya. Kepaghenanye ma satemeni nu lebenchi ntsa kesa wi Anyiza na ma kekhie kina cü.
- ⁸Isala ma Anyiza Tsawa sa lela ma ketizenkesa wina ayenkeca jjugi chüya.
- ⁹Ma sa pi haicencu kecü wi ma ma jühkina ketenthu tsüdi ghenaanuphan hangshakeya bvüwa tsü saya,
- ¹⁰nu Anyiza na ma pi Melkhizedek keqhaikediyen wina keqhaikedi ntsawa sa thsüa.

Kenondi Teshikea ghenakekitsan

- ¹¹Ciwi ikhang na ha cüki kekhi-u kejonla ben, isala nthu na pala chüshiyale kesa dhu ntsa sa keten ghenatsü khimetha pi nthu kizale kesa dhuben.
- ¹²Kepaghenanye khili tsü wi ha nthu na nyu kesansithu kesa-u sadha, isala nthu na khilila nyu ya Anyiza ketsijüh atuwa tsü pi nthu kesansi thsü-u saben. Nthu na khili kecu atsse kekhang nyela tsenitssü kejjü-u saben.
- ¹³Anyi thowa na ma atsenitssü ketan jju nu hangten khe ma khilila ghanyi kesü saben, nu ma kemehai keteshi jjugi tsü mangla npi sanan.
- ¹⁴Isala atsse kekhang tsüna anyi keqhai, mathu kuli kenan wina kemehai nu nkemehai chü kepa saya ketenthu ghenama.

Ibrinyi 6

¹Tsalina ithu Khristanyi kesansijüh atuwathu tsü teshi theng nu atu wi kezügu kesansijüh tsü jügu wa nalo! Ithu kheneng wa ma men nkemi kekuli wi khapeghe bvü kesa giketegü nu Anyiza nondi yishü;

²kesansijüh tsüthu tsüna baptaiz kesa nu akwen chang pi nyu miwi kechi; keshü wi hangneng-keshagha nu anuphan jühkekaghaten.

³Ithu atu wi jügu wa na, nu Anyiza kemeshen ti lethu hati sa nalo!

⁴Kepaghenanye khati nu kenondi teshi kesathu ssi neng gho leben khapeghe thsüya mehai nu? Mathu na kuti Anyiza kewegü wi ben; mathu na tang wi ajuthu tsü pampi nandha, nu Kemetha Ghamu wi mathu shei muyadha;

⁵mathu na sanan nu Anyiza jüh tsüna atsentsa kesa chüyadha, nu mathu na kahang gha ketenwa kekhang tsü pampi nandha.

⁶Isanu mathu na mathu kenondi tsü teshidha le! Mathu na Anyiza Tsawa pi kross miwi jen neng nu ma pi anyithu tu wi kejüghaya thsü keben ghen mangla sa nu mathu ssi neng gho leben khapeghe nengya thsü nben.

⁷Anyiza na sawegü pi ayyi miwi chi nu atsanghoju kechi tsü pvüya nu aghangwenjja shigü pi alli tsü kecahtu ghen kemehaiwa sa cüden.

⁸Isala ciwi aghazü nu kepaghathu na shigü shagha lethu, tsüna ma men nmidha; tsüna Anyiza kishen-keshi pvüya nu anni pi yasa keten kemessi bendha.

⁹Isala ketizen ipvüshangthu, ikhang na hati khi lela ikhang na nthu cüki meshenben. Nthu hangshakeya wi nthu na kesawegü kemehaiki ben kesa ikhang na chüben.

¹⁰Anyiza na nkemeshon sa nten. Nthu na kemethathu wi ma ghen kuli nu kiqa cü nu ketizen pi ccücachi kesa tsü nu khilila sa keben tsüti Anyiza na malia nben.

¹¹Ikhang kenmvu ketiwa na nthu pala ghang kebenthu tsü ntsakhiwa ghoya thsüle kesalina nthu meshu kesüsü alebenchi sen wa asakhen cuyalo.

¹²Ikhang na nthu ya nontssü nben thsü mvu, isala nondi nu kethankehiya ketenthu ti sa nu Anyiza na khishiketheng tsü muyalo.

Anyiza na Khishikechi Tsentsa

¹³Anyiza na Abraham wi ma mangwa sale ben khe ajühkhukechi nu kishen. Thola ma miwi kediki nkemi ghen ma ketanla ma nyan sen nu kishen.

¹⁴Ma khi, "Hi sawegü pi no cüden, nu ashicübvügha ji ntsa pi no cüden."

¹⁵Abraham na kethankehi ntsa sa nu Anyiza jühkhukechi tsü yaya.

¹⁶Anyi kesü na kishen lethu, ma miwi kedikiwa nyan tsü senden, isanu kekishen tsüna kicennali tsüdila südheden.

¹⁷Ajühkhukechi tsü muya ketenthu wi Anyiza na ma kemeshen tsü kemili nten kesa pi methasi chü thsü mvu kesalina ma kekishen kesü pi tsü wwa neng.

¹⁸Isanu pala kemiliya nketen ha keni wina Anyiza na milimesa meyacha. Tsalina ithu ma wi keyazi muya kesathu kechü-kenong ntsa nu kaghang pi ithu tu wi chi kethengwa tsü zükeqhe ghansenya thsüden.

¹⁹Ithu na ithu kahang ghenha ha adajen kesü ti sayadha. Tsüna yazishu nu chütiben, nu tang kekinyijjen jenka keshonthsü pvüdhi sen nu kekinyipen non ntsa wi duyaben.

²⁰Jisu na ithu mithon sa ithu tu wi na ciwi dudha, nu ma Melkhizedek keqhaikediyen wina anuphan keqhaikedi ntsawa tsü sayadha.

Ibrinyi 7

Keqhaikediwa Melkhizedek

¹Melkhizedek hana Salem wi kadimiwa nu Kemisintsa Anyiza wi keqhaikedi kesü. Abraham na aghi wi wa kadimi mejü miwi khangya nu gho neng keten wi Melkhizedek na wala ma metu nu sawegü pi ma cü,

²nu Abraham na ma nyu wi mu keyathu tsüdi wi gishütagha sa nu kesü pi ma cü. (Melkhizedek nyan jügi atuwa na “Ketsatanwa Kadimi,” nu ma Salem wi Kadimiwa ghenha ma nyan jügi na “Keccawa Kadimi” la.)

³Ciwi Melkhizedek ma ba, ma jja, nu ma bamyithu cüki kezhü mangla nmi; ma kepvügha nu keshü cüki kezhü la nmi. Ma Anyiza Tsawa ti kesa kesü; ma anuphanla keqhaikediwa kesü saben.

⁴Ma khacula di khe ghangchilo! Ithu baqhai Abraham na ma aghi wi mu keyathu tsüdi gishütagha sa nu kesü pi ma cü.

⁵Ayenwa na Levi shicübvügha wi keqhaikedithu ya Israel nyithu, tsüna mathu nyi, mathu nyi tsüna Abraham shicübvüghathu lela gishütagha wi kesü tsü saghu yalo khichi.

⁶Melkhizedek na Levi shicübvügha nyi nye, isala ma sawegü pi Anyiza jühkhukechi mu keyawa Abraham cü nu ma wi gishütagha wi kesü tsü muya.

⁷Kediwa na sawegü pi kizzawa cüten kesa tsü chütiben.

⁸Keqhaikedithu ghenha anyi shü ketenthu na gishütagha wi kesü tsü saghuden, isala Melkhizedek ghenha tsü ntsawajüh na kekhi ti hangben ketenwa na gishütagha wi kesü tsü saghu.

⁹Hati khiya mehai, Abraham na gishütagha wi kesü pi kecü tsüna Levi (ma shicübvüghathu na gishütagha wi kesü tsü saghu ketenwa) lela pi cü.

¹⁰Kepaghenanye Melkhizedek na Abraham kemetu tsüwi Levi npi pvügha, isala hati khiya mehai, ma ma baqhaiwa Abraham gwo wi ben.

¹¹Levi nyithu keqhaikedikesa tsü wina Ayenwa tsü pi Israel nyithu cü. Keujüla Levi nyi keqhaikedithu kekuli tsüna haicencu lethu, Aaron wina nyela Melkhizedek keqhaikediyen wina keqhaikedi kepa wi nshagha thsüla mehai kesa.

¹²Kepaghenanye keqhaikedishi tsü kemili lethu, ciwi ayenwa wi la nkemilithu yishü.

¹³Nu ithu Pväüwa ma ghena pala hathu khi kethengwa tsüna ma amizza kepa wi nyi, nu ma mizza wi anyi kesüla keqhaikediwa npi sa.

¹⁴Apväüwa na ma Judah mizza wina gho kesa chüti ben, nu Mosa na keqhaikedithu cüki kekhi wi amizza tsüwa ghena mangla nkhi.

Melkhizedek ti Kesa Keqhaikedi Kepawa

¹⁵Keqhaikedi Melkhizedek ti kesa kepawa keshagha wi ha jjugi mehaitsü chütiya.

¹⁶Anyi sajjü nu ayenwa kenie wina nyela kahang asakhen sa nketen kekhang wina ma pi keqhaikediwa sa thsüa.

¹⁷Kepaghenanye ntsawajüh na khiben, “No Melkhizedek keqhaikediyen wina anuphanla keqhaikedi kesü saben.”

¹⁸Ayen kaghawenwa tsü nkhang nu kesenwa nkenye ghena pi thengdha.

¹⁹Kepaghenanye Mosa Yenwa tsüna mangla sa pi haicencu meyala. Nu khili kaghang tsü miwi kemehaiki ithu na ciwi na Anyiza tetsaki waya kesawa tsü khuchidha.

²⁰Tsü miwi, Anyiza kekishen la ciwi ben. Anyi kepa pi keqhaikedithu kesa thsü wi kekishen hati kesa nmi.

²¹Isala kekishen kesü ghena Jisu na keqhaikedi kesü sa keya wi Anyiza na ma wi khi, “Apväüwa na kekishen kesü sadha nu tsü khunengya nben: ‘No anuphanla keqhaikedi kesü saben.’”

²²Tsalina makepa kesa hawa ha Jisu sa pi Cenkethenjüh kemehaiki tsü sa keya thsüwa.

²³Ciwi la makepa kesa kesü ben: ciwi keqhaikedithu kejonla ben, kepaghenanye mathu na shü nu kekuli tsü sa meyala.

²⁴Isala Jisu tsü anuphan hangben, nu ma keqhaikedi kekuli kesa tsüna ketsi sen nu anyi kepa miwi wa nten.

²⁵Tsalina ma khili nu keshüthangla anyithu na ma wina Anyiza wi keghothu tsü hangshaya mehai, kepaghenanye ma hangben nu anuphanla mathu ghen Anyiza wi khie benden.

²⁶Jisu na Keqhaikedi Kemisintsa ithu nsenthu keyishüthu sa cü ketenwa tsü. Ma metha; ma wi kesazzi nu kesami mangla nmi. Kesamithu jawi ma pi makepa sa nu ma zanki pi tang miwi chiyadha.

²⁷Ma keqhaikedi kepathu ti nye; ma ghanan kaghapenla ma ketanla ma kesami ghen atuwa sa nu tsaseng wi ccüna anyithu kesami ghen ahhanshathu sa pi nkinyila mehai. Ma ketanla ma pi kutitan nu anuphan ghen ahhansha sadha.

²⁸Mosa Yenwa tsüna anyi nkecencuthu lela pi keqhaikedithu sa thsü; isala Ayenwa seng wi na kegho kekishen sen nu sa keya Anyiza jühkhukechi tsüna Atsawa sa pi anuphanla kecencuwa sa thsüa.

Ibrinyi 8

Jisu na Ithu Keqhaikedi Kemisintsa

¹ Ithu khi keben jügi maben na ha: ithu na Keqhaikedi Kemisintsa kesü na tang wi kadipen wi Anyiza jenkebenwa na ajewa donki kebenwa tsü bendha.

²Ma anyi na kesa nyela Apvüwa na kesa ntsakhiwa nithsüjjen wi Kemetha ntsawa Pen wi tsü keqhaikedi kemisiwa saben.

³Keqhaikedi tsüdila kekinyi juthu nu asahang pi ahhanshathu sa pi Anyiza cü thsüle pi saden, tsalina ithu Keqhaikedi Kemisintsa la aju pahan pi kechi na ben.

⁴Keujüla ma ayyi wi ben lethu, ma keqhaikedi kesü sa nkesa, kepaghenanye ciwi Ayenwa kenie wina ajuthu khuchi keten keqhaikedithu na ben.

⁵Mathu na keqhaikedi kekuli sa keben tsüna tang wi sa keben tsü ghang nu sa keya nu tsü ghayen ketan. Mosa na kesa ti ha makesü, ma Cenkethenjüh Nithsüjjen tsü sale keben wi Anyiza na ma kiza, "Pala tsüdila ayikha wi pi no keccüca tsü tsiti nie nu saya metsilo."

⁶Isala khili tsü, Jisu na Anyiza nu ma nyithu jüwi Cenkethenjüh kemehaikiwa sa kechi tsüti mathu miwi kemehaiki keqhaikedi kekuli tsü pi ma cüdha, kepaghenanye tsüna pala kemehaiki jühkhukechi miwi ben.

⁷Keujüla Cenkethenjüh atuwa wi tsü kesazzi mangla nmi lethu, keniwa tsü nsenla mehai kesa.

⁸ Isala Anyiza na hati kekhi wi ma nyithu kesazzi muya: “Apvüwa na khiben, hi Israel nyithu nu Judah nyithu zan pi Cenkethenjüh ketheüwa wi chiya keten tsathang na gho tendha.

⁹ Tsüna hi mathu bamyithu kwen zan sen nu Ejipt wina keshhu tsü wi mathu ssinu kesawa Cenkethenjüh tsüti nye. Mathu na hi mathu ssinu Cenkethenjüh kesa wi tsü jühtsentsa nsala, tsalina hi la mathu n-ghang chila.

¹⁰ Khili Apvüwa na khiben, atsathang gho keten wi hi Israel nyithu ssinu Cenkethenjüh sa ketenwa tsüna ha: Hi iyenthu tsü pi mathu kemeshen wi chicü nu pi mathu leben wi zhüki cüden. Hi mathu Nyiza sa, nu mathu na inyithu saden.

¹¹ Mathu thola ma pvüshang nyelela ma nyi wi ‘Apvüwa chüyalo’ isa nkesansi lidha, kepaghenanye mathu kizza ntsawa na wala ketiwa ntsa kecu tsüdila hi chüya ben.

¹² Hi mathu kesami teshi cüa, nu mathu kesazzithu meshen nbendha.”

¹³ Anyiza na Cenkethenjüh ketheüwa cüki kekhi wi atuwa tsü sa pi ghawen thsüdha, nu pala tsüdila ghawen nu qae kesa tsüna wan nmiladen.

Ibrinyi 9

Ayyi wi nu Tang wi Kekinyi

¹ Cenkethenjüh atuwa wi tsü kekinyi ghen ayyenthu nu anyi na kesa kekinyipen la ben.

² Anithsüjjen kesü sa, nu akhemiwa tsü pi Kemetha pen le khi, ciwi ahula kedonpen, miz, nu amesa pi Anyiza kekinyi na ben.

³ Nithsüjjen jenka keshon keniwa seng wi tsü Kemetha ntsa Pen tsü ben.

⁴ Tsü non wi hankedemvu kemecang ghen suna pi kesa kekinyipen, Cenkethenjüh Khitson suna pi meju nu suna hikhu wi manna keben, Aaron khhatssü mawa shigü shhugho keawa tsü, nu alonpha keni miwi ayenkhukechithu pi zhüki ketheng tsüthu na ben,

⁵ akhitson tsü miwi nyankethang cherubim na ma gisha pi nanketizenpen tsü whengbhon sen ben. Isala khili tsü cüki maben khiya nben.

⁶ Pala tsüthu tsü hati nu kiden chitheng. Keqhaikedithu na atsathangla nithsüjjen ameiwa tsü du nu mathu kekuli tsü saden,

⁷ isala keqhaikedi Kemisintsa ketan amapi kesü wi kutitan nithsüjjen ndukuwa wi tsü duden. Ma ajjü sen dula ma ketanla ma mithon wi nu anyithu na nchüla sami kesathu mithon sa pi Anyiza kinyiden.

⁸Hati kidenkechi tsüdi wi nithsüjjen akhemiwa tsü keben chu Kemetha ntsawa Pen wi kedulen tsü npi shale kesa Kemetha Ghamu na methasi pi sansi ben.

⁹Hawa ha khili tsü ghenazensu kesü tsütson kechi. Ha jügi ha kekinyiju nu asahang pi ahanshathu sa pi Anyiza kecü tsüna kinyi kebenthu leben sa pi haicen cuya nben,

¹⁰kepaghenanye mathu kedsa kejjü nu satekemetha keccüna kepapa kesathu ketan saden. Hathu ha tsüdila Anyiza na ketheüwa tsü npi kesachi chu sa keten amei wi yenthu.

¹¹Isala Khrista na pala kemehai hewi ben kesathu miwi Keqhaikedi Kemisintsa sa ghodha. Ma kekuli sa keben nithsüjjenwa tsüna di kayi nu cencu kayi; tsüna anyi kwen pi kesa nithsüjjen nyelela sahangkechi yyi ha wi ji nye.

¹²Khrista na kutitan anuphan ghenazensu nithsüjjen wi wala Kemetha ntsa pen wi kedu wi aneni nu amesü jü sen nu ahansha sa nwa isala ma ketanla ma jü sendu ithu ghenazensu anuphan kahang tsü khuyadha.

¹³Kepaghenanye aneni nu amesü jü nu amesü zza kemecang qae tsü pi anyi keccüna wi nkemethathu miwi keghü chiden, nu satekemetha hana mathu keccüna wi nkemethathu tsü sen bvüden.

¹⁴Hawa ha ntsakhiwa, isalethu Khrista jü pi sacen kechiwa tsü khati ma men benki nu! Ma ketanla ma pi anuphan Ghamu wina kecencu hshansha kesü sa pi Anyiza cüdha. Ma jü na keccüna ma men nkemi wi ithu kemeshen satemetha cüben, isanu ithu yala hang kebenwa Nyiza kekuli saya thsüben.

¹⁵Ha jügi ghenazensu Khrista na cenkethenjüh ketheüwa tsü sa kecüwa, isanu Anyiza na ciya kesathu yala Anyiza jühkhukechi anuphan kesawegüthu tsü muya thsüle kesalina. Hawa ha saya mehai kepaghenanye ma keshü ghenazensu anyithu na cenkethenjüh atuwa kekhu wi ben nu kesazzithu wi tsüna mathu lisha chicüdha.

¹⁶Cenkethenjüh kesü kesa wi anyi tsü sa kechiwa na shüdha kesa chü meyathu yishü,

¹⁷kepaghenanye cenkethenjüh tsüna anyi tsü kesawa hang keben mangla nye, isala ma keshü seng wi ccüna tsüna ma kekhang benden.

¹⁸Tsalina cenkethenjüh atuwa lela ajü sen ccüla ma men benden.

¹⁹Atuwa sa Mosa na Ayenwa wi ayenkhukechithu tsüdi pi anyithu wi kizachi. Tsaseng wi ma amesü süpon nu aneni jü pi atssü saghuya, nu tsü pi ssenthsü kenmie nu shonpheghe chan cüna kesü wina pi Ayenwa lesüshen nu anyithu tsüdi miwi keghü,

²⁰nu khiden, "Hawa ha ajü pi Cenkethenjüh sa keya Anyiza na nthu nieyalo khichi ketheng tsü."

²¹ Tsü makesü Mosa na ajjü pi Cenketenjuh Nithsüjjen nu ciwi kekinyi wi kesen tsanqai tsüdi keghü.

²² Ntsakhiwa Ayenwa kenie wina pala tsüdila ajjü pi satemetha, nu ajjü keji nkechi tsü khiela kesami teshi kecü nmi.

Khrista Hhansha kesa ghenä Kesami Teshi cükea

²³ Tang wi yen ghang nu sa keyathu ha hatinu satemetha. Isala tang wi tsanqaithu na tsü miwi kemehaiki ahhanshatu nsathu yishü.

²⁴ Kepaghenanye Khrista na atsentsawa ghang nu sa keya anyi na kesa Kemetha Pen wi tsü ndu, isala ma tang wi tsü wa ciwi khili ithu mithon sala Anyiza tu wi ben.

²⁵ Judah nyi Keqhaikedi Kemisintsa na amapi kaghapengla asahang jju sen nu Kemetha ntsa pen wi tsü duden. Isala Khrista na ciwi du ma ketanla ma pi ahhansha saneng-saja sa nten,

²⁶ Kepaghenanye isalethu, aghatsan ayyi sahangkechi wina ma ketizen saneng-saja sa kesa. Tsüti kesawa nye, ma kahang sakhen sa wa keten wi ghola kesami khupiale kesalina ma ketanla ma pi kutitan anuphan ghenä ahhansha sadha.

²⁷ Anyi tsüdila kutitan shüben, nu tsaseng wi Anyiza jühkekaghaten wi ghoben.

²⁸ Tsü makesü Khrista la anyi kejon kesami sen bvüale kesalina kutitan na ma pi ahhansha sa chidha. Ma keni tughuwa gho keten tsüna kesami pvüyale kesa ghenä nye, isala ma hie kebenthu tsü hangshayale kesa ghenä ghoden.

Ibrinyi 10

¹ Judah nyi Yenwa wi tsü pala kemehai gho keten ghayenwa ketan na ben, tsüna atsentsa tsi ntsakhiwa nye. Ahhansha kesathu tsü amapi kaghapenla makesü saneng-saja benden. Isathu, khati nu Ayenwa nie nu ahhansha kesathu tsüna anyi Anyiza wi keghothu sa pi cencu thsüya mehai nu?

² Keujüla anyithu na Anyiza kinyi keben wi tsü ntsakhiwa mathu kesami satemetha lethu, mathu kesami tsü nmeshen nengla, nu ahhansha kesathu tsüdila nsala kesa.

³ Isala amapi kaghapen ahhansha kesathu tsüna anyithu ya mathu kesami meshenya thsüden.

⁴ Kepaghenanye amesü süpon nu aneni jju na khiela kesamithu tsü sen bvüya nben.

⁵ Ha jjuigi ghenä Khrista na ayyi wi gho keten wi ma Anyiza wi khi, “No ahhansha kesathu nu kekinyi juthu tsü meya mvu, isala no ighenä agwo kesü kiden pi thengdha.

⁶No asahang maben pi kekinyipen miwi kemecang, nyelela kesamithu sen bvüale ahhansha kesathu tsü n-nen.

⁷Tsaseng wi hi khi, 'O Anyiza, Ayenwa lesüshen wi ighena zhü ketheng tsüti hi he wi no kenenwa tsü sale ben.' "

⁸Ma atuwa khi, "No ahhansha kesathu nu kekinyi juthu tsü meya mvu, nyelela asahang maben pi kekinyipen miwi kemecang nu kesamithu sen bvüale ahhansha kesathu tsü n-nen." Ahhansha kesathu ha tsüdila Ayenwa kenie wina sachi lela ma hati khi.

⁹Ma tsaseng wi khi, "O Anyiza, hi he wi no kenenwa tsü sale ben." Tsalina Anyiza na ahhansha kesa kaghawenthu tsüdila yasa nu Khrista hhansha kesa pi tsüthu kuti sa.

¹⁰Kepaghenanye Jisu Khrista na Anyiza ma ya sa thsü mvu keben tsü sa, ma ma gwo pi kutitan anuphan ghen ahhansha sa kechi wi kesami wina ithu tsüdi satemetha cüdha.

¹¹Judah nyi keqhaikedi tsüdila ghanan kaghapen ma kekuli tsü sa nu ahhansha kesathu tsü saneng-saja benden, isala ahhansha kesathu ha khiela kesamithu tsü sen bvüya nten.

¹²Isala Khrista na anuphan ghen kesami hhansha kesütan sachi nu wala Anyiza kwen ajewa ben wadha.

¹³Ma khili ciwi Anyiza na ma ghinyithu pi ma ccü kennipen sacü keten tsü hie ben.

¹⁴Ma ahhansha kesütan sa kechi wina anuphanla kesami wi kebenthu tsü satemetha cencu cüdha.

¹⁵Nu Kemetha Ghamu la ithu wi ma chüza saben. Ma khi tegüwa na,

¹⁶"Apvüwa na khiben, hi atsathang gho keten wi mathu ssinu Cenketenjuh sa ketenwa tsüna ha: Hi iyenthu tsü pi mathu kemeshen wi chicü nu pi mathu leben wi zhüki cüden."

¹⁷Tsaseng wi ma khi, "Hi mathu kesamithu nu nkemehai kekulithu tsü nmeshen nengdha."

¹⁸Tsalina hathu ha teshi pi kecü seng wi kesami keteshi kekinyiju tsü nsala mehidha.

Ithu Anyiza Tetsaki gho nalo

¹⁹Tsalina icünyuthu, Jisu keshü ghen ithu na Kemetha ntsawa Pen wi duya mehidha.

- 20**Ma ajjen keshonthsü, tsüna ma gwo wina alen ketheü, kahang ketheü len kesü shachi pi ithu cüdha.
- 21**Ithu na Anyiza jjen kehiewa keqhaikedi kesü ben.
- 22**Tsalina leben tsentsa nu kenondi tsentsa, kemeshen nkemehai satemetha nu atssü kemetha pi agwo sametha kesa leben pvü nu Anyiza tetsaki wa nalo.
- 23**Ithu kaghang khishi ketenwa tsü zükeqhe ghansenya nalo, kepaghenanye ajühkhukechiwa Anyiza na jühtsentsa senden.
- 24**Ithu khokho cüki kemeshenli nu kekiqali pi ketizenli, nu kekuli kemehaiwa saten nalo.
- 25**Pahan na sa keten ti ithu na saghu kemetuli keten yen tsü nteshila nalo. Tsüti kesawa nye, Apvüwa tsathangwa tsüna tetsaki gho keten ghen a ithu ha miwi la khokho kechü-kenong benten nalo.
- 26**Kepaghenanye atsentsawa pi ithu chü thsü kesa seng wi keujüla ithu na aghandu sami wa lethu, ciwi kesamithu sen bvüale kesa ghen ahhansha kesa mangla nmidha.
- 27**Tsüti kesawa nye, Ajühkekaghaten kemessi nu anni kekhang na Anyiza shun ketenthu mecang keten tsü hie keben ketan le!
- 28**Anyi thowa na Mosa Yenwa tsü yasa khe meshu keni kecheng na kesazzi chüza sa kechi seng wi nanketizen nmila pi shü thsüden.
- 29**Isalethu, anyi Anyiza Tsawa pi ma men nkemi sa, ajjü pi Anyiza Cenkethenjüh sa nu kesami wi ma satemetha ketheng tsü pi lekete sa, nu Aghamu nanketizen then ketenwa tsü khati saben nu? Meshenchilo, ma kemeten-kemesha nkemehai khacu muya qo nu!
- 30**Kepaghenanye ithu na hati kekhiwa tsü chüben, “Hi ajukhi yaden, hi tsü pi cü neng den”; nu ma ha la khi, “Apvüwa na ma nyithu ghan-nan ben.”
- 31**Hangkebenwa Anyiza kwen wi khulidu kesa tsüna qhethiketen kesü saben le!
- 32**Nthu na kheni khati sa khe tsü meshen yalo. Tsü tsüwi Anyiza kewegü na nthu miwi kegho seng wi nthu na ketizen kejon sa lela tsüna nthu miwi khang meya.
- 33**Tsü tsüwi anyithu tu wi na nyu nthu kimenni nu meten-mesha, nu kuti wi tsü nthu na nyu mathu miwi hati sa kebenthu tsü gweghe le sa.
- 34**Nthu na atssüzüthu gweghe ketizen sa, nu nyu na nthu tsanqaithu pigheya lela anonkeghe sa nu kekhenengya, kepaghenanye nthu na pala tsü miwi kemehaiki anuphan ben keten ji benyadha kesa chüben.
- 35**Tsalina nthu kempvüza tsü nteshi lalo, kepaghenanye tsüna akutimen keti sengho cüden.

³⁶Nthu na Anyiza kemeshenwa tsü saya nu ma jühkhuchi ketheng tsü muya le kesalina kethankehi meyathu yishü.

³⁷Kepaghenanye ntsawajüh na khiben, “Matsü keu ketan benla nu ghole kebenwa tsüna ghoa tendha; ma minuten nben.

³⁸Inyi ketsanthu na nondi nu hang yaben; isala keujüla mathu thowa na asenkheneng khe hi ma miwi anonghe nben.”

³⁹Ithu na anyi asenkhenengwa nu bhatagha kesathu nye, isala ithu na kenondi ben nu hangshaya kesathu.

Ibrinyi 11

Kenondi

¹Kenondi ha ithu na khili nmu lela muyaben kesa kaghang chüti kebenwa tsü.

²Kepaghenanye kheni anyithu na mathu kenondi ghena Anyiza leben kaghawa saya.

³ Kenondi ghena atssan ayyi ha Anyiza jüh wina sachi, isanu pala mu kebenthu tsüna mu nkebenthu wina sachi le kesa ithu na chüshiya.

⁴ Kenondi ghena Abel na Kain miwi kemehaiki ahansha sa pi Anyiza cü. Ma kenondi ghena ketsatan nyi kesü ti Anyiza leben kaghawa saya, kepaghenanye Anyiza na ma juthu tsü yaya. Abel na shüdha, isala ma kenondi ghena ma khilila ajüh khiben.

⁵ Kenondi ghena Enok na nshü, isala ma zanki pi Anyiza wi chiya nu thola ma mu meya, kepaghenanye Anyiza na ma zankiya. Ntsawajüh na Enok npi zanki keya wi ma Anyiza kenen sa yale khiben.

⁶Anyi thola kenondi nsenla Anyiza kenen saya nben, kepaghenanye thowa na Anyiza wi gho khe ma Anyiza na hangben nu ma bhagho ketenthu kutimen pi cüten kesa kenondi nbenthu yishü.

⁷ Kenondi ghena Noah na Anyiza wi ma nkemu gha keten cüki kekitsan tsü zaya. Ma Anyiza jühkina nu ahun kesü cüya nu ciwi na ma nu ma theghithu hangshaya. Tsü ghena ayyiwa tsü yasa nu Noah na Anyiza wina kegho kenondi ghena ketsatan tsü muya.

⁸ Kenondi ghena Abraham na Anyiza na diyyi pi ma cüle khichi ketheng wi tsü walo ma ci kechi wi ma Anyiza jühkina. Ma khiewa waten khe nchüla ma diyyiwa teshi nu bvüa.

⁹ Kenondi ghena asang kesü sa nu Anyiza na diyyi pi ma kecü wi tsü hang. Ma nithsüjjen wi hang, nu Anyiza wi ajühkhukechi mukeya keni Isak nu Jakob manyi la tsüti sa.

- 10** Kepaghenanye Abraham na anyunuti Anyiza na kahang chu ghenana magi kedegü, matsi zhü, nu sa ketheng nyunutiwa tsü hie gho.
- 11** Kenondi ghenana Abraham na qhai ntsa sa nu Sarah la atsanga muya kemehai nsala lela ma aba kesü saya. Ma Anyiza na jühtsentsa saben kesa nondi.
- 12** Abraham na keshü ti sa lela, anyi kesü ha wina ashicübvüghathu na tang wi ghotsithu ti ji nu atssükedone ghüsa wi ahhachan si mekeyakhi ti sa shhughoa.
- 13** Hathu ha tsüdila kenondi sen nu shüdha. Mathu na Anyiza jühkhukechithu tsü mu meyala, isala mathu na alen kesie wina tsü muya nu anonkeghe sa, nu mathu na ayyi ha wi asangthu nu kijünyi thu saben le kesa tsü chü.
- 14** Anyi tsüti kekhithu na mathu na mathu diyyi kesü tsü ghangben kesa methasi muben.
- 15** Mathu na mathu diyyi teshi kesawa cüki tsü nmeshenla; keujüla mathu na tsü meshenchi lethu, mathu ciwi wa nengya kesa.
- 16** Isala mathu na diyyi tsü miwi kemehaikiwa tang wi diyyi tsü nmvu. Tsalina mathu ghenana Anyiza tsü pi mathu Nyiza le ci njüghe, kepaghenanye ma mathu ghenana anyunuti kesü kiden theng.
- 17** Kenondi ghenana Anyiza na Abraham ghankenana wi Abraham na ma tsa Isak pi ahhanasha sa pi Anyiza cüale sa. Abraham na Anyiza jühkhukechi tsü mukeyawa, isala ma ma tsa kesütan tsü pi ahhanasha sale kidenya.
- 18** Anyiza na ma wi kiza, “No Isak wina ashicübvüghathu muyaben kesa hi khishiben.”
- 19** Anyiza na keshü wi lela anyi sa pi hangya mehai kesa tsü Abraham na chüben, nu tsü khi keben tsüna ma keshü wina Isak muya.
- 20** Kenondi ghenana Isak na ashiseng ghenana kesawegü pi Jakob nu Esau manyi cü.
- 21** Kenondi ghenana Jakob na shü keten pang wi sawegü pi Josef tsathu kesüsü cü. Ma ma khhatssü miwi maghaki nu Anyiza kinyi.
- 22** Kenondi ghenana Josef na shü keten pang wi Israel nyithu na Ejipt teshi nu bvüa keten cüki khi, nu ma keshü kamang pi khathi nsathu yishü khe kecükegwe pi theng cüa.
- 23** Kenondi ghenana Mosa bajja na ma pvügha keya wi asha kecheng pi kuthi. Manyi atsa tsüna atsimehai ntsa kesa mu keya wi kadimiwa ahza tsü nmessila bheghe.
- 24** Kenondi ghenana Mosa na qhai keshagha wi ma pi kadimi ngawa tsa le nci mvula.

- 25**Ma matsü keu lela kesami wi ma kenen sa kebenwa nyela Anyiza nyithu gweghe ketizen kesa tsüwa ma kenen sa.
- 26**Ma Khrista ghenä ketizen kesa tsüna Ejipt wi keben tsüdi miwi ma men ben kesa tsü chü, kepaghenanye ma ashiseng kutimen tsü ghang.
- 27** Kenondi ghenä Mosa na kadimiwa leben ketsu tsü nmessila Ejipt wina shhua. Ma nkemu Nyiza tsü mukeya ti sala asen nkhenengla.
- 28** Kenondi ghenä ma Shhukeya Kho tsü sachi nu Keshü Nyilowa yala Israel tsa tssütsethu npathi thsüle kesalina ajjü pi ajenkathu keghüki yalo kesa ahza khuchi.
- 29** Kenondi ghenä Israel nyithu na Kenmie Tssükedone pi ayyi keqha ti sala pvüdhiya; Ejipt nyithu na tsüti sale kewa wi atssü na mathu meyanthia.
- 30** Kenondi ghenä Israel nyithu na ghanan tagü Jerikho khweti tsü vü kechi wi tsüna bvüca.
- 31** Kenondi ghenä qhezamen kedsawa Rahab pi Anyiza jüh nkekinathu gweghe npathi, kepaghenanye ma anonkeghe sala Israel nyi wahhaithu ssiya.
- 32** Hi ha miwi mangwa le khi nu? Hi Gideon, Barak, Samson, Jeftha, David, Samuel, nu atusenjüh-kechüthu cüki tsüdi khile kesa matsü na nmi.
- 33** Kenondi ghenä mathu diyyi kepathu ssinu aghisa nu khangya. Mathu na kemeshonwa tsü sa nu Anyiza jühkhukechi muya. Mathu na ssensitemithu pang khen,
- 34** annikeqhe kekhang patenen nu njünnu tu wi bvüya. Mathu na nkekhang lela tsü sa pi züya; mathu na aghimehai ntsa sa nu asang süpahi zithu miwi khangya.
- 35** Kenondi wina nzathu na mathu shilithu keshü sa pi hang neng keya tsü muya. Kepathu na kahang kemehaikiwa wi tsü hang neng yale kesalina nyu mathu meten-mesha lela lisha kecüwa tsü meya mvula shü.
- 36** Pahan na nyu mathu nankeqhe nu kihhe, nu kepathu na amighe ssüli pi bhen sen nu atssüzüjjen wi wa.
- 37** Alon pi mathu kecenthi, mathu hakhhi pi keni sa, njünnu pi mathu süthi. Mathu na aneni nu khaghanenithu hyu mphi, hhatu, nyu mathu meten-mesha, nu mathu nanmeghü.
- 38** Ayyiwa na mathu ghenä nmehai le! Mathu na ajjenlli nkemithu ti ayyikeshü nu yyishiphon thu wi kegoe deja, nu ayyikuthu wi hang.
- 39** Mathu kenondi ghenä khangkeya cüki kezhü hathu ha tsüdila khati kesa dha nu! Isala mathu na Anyiza khishi ketheng tsü mu meyala,

⁴⁰kepaghenanye Anyiza na ithu ghenä tsü miwi kemehaiki kiden theng. Ma kemeshenwa tsüna ithu pi saghu keya wi ketan na mathu sa pi cencuya ben.

Ibrinyi 12

Anyiza Ithu Ba

¹Ithu ghenä chüzathu ji ntsa ithu vüben. Tsalina alentagha wi ithu len khen nu kesami wi ithu zanten sen keben wi tsüna bvüya nalo, nu lebenzü ntsa sen nu ithu tu wi keben kebvü wi tsü bvü nalo.

²Ithu nyon pi Jisu ithu kenondi kedegü nu sa cencu kecüwa tsü ghangki ya nalo. Ma anonkeghe na ma hie kebenwa tsü ghenä kross miwi kejüghe keyawa tsü pi ma men nkemi sa, nu ma khili Anyiza kadipen ajewa wi ben wadha.

³Ma kesami nyithu tu wi khatila kimenni khe tsü meshenchilo! Tsalina nthu accükwenshü nu atuketeshi nsala.

⁴Kepaghenanye nthu na kesami ssi nu keshunli wi tsü nthu kepathi kecu npi ssi kaghashen ya.

⁵Anyiza na nthu pi ma tsathu ti sa nu nthu kechü-kenong kechi jüh tsü malidha kwe? "Itsawa, Apvüwa na no sansikha kesa tsü pi lekete nsa lalo, nu ma no kha lela accükwenshü nsala.

⁶Kepaghenanye Apvüwa na ma tizen ketenthu tsüdi sansikhaden, nu ma tsa saya kesa tsüdi meten cüden."

⁷Nthu kesansikha wi tsü kethankehi yalo; Anyiza na nthu pi ma tsangathu ti saben. Ciwi ma bajja na nkesansikha tsanga ben ten kwe?

⁸Keujüla nthu na ma tsangathu sayadha le nu nsansikha lethu, nthu na atsanga ntsawa nye isala nyu ma tsangathu saben.

⁹Asajjü wi abathu na ithu sansikha ten nu ithu na mathu kinyiküden. Isalethu, ithu na tsü miwi khacu ithu ghamulen wi Abawa tsü jühkina nu kahang-u nu!

¹⁰Asajjü wi abathu na mathu tu wi kemeshonwa sala matsü keu ketan ithu sansikha den; isala Anyiza tsü ithu ya ma kemetha wi gwegheya thsüle kesalina ithu ghenä kemehaiwa saden.

¹¹Ithu sansikha keben tsü wi tsüna ithu ghenä agükeccü khe anonkeghe nye. Isala nkhe wi meten nu sansikhaya kesathu na kecca kutimen ketsantan kahang tsü wwiyaden.

Kecükegwethu Nu Kekitsan

¹² Tsalina nthu kwen nu nthu khhu mnankizü keben tsü zanki nu satezü yalo!

- 13** Accü nkemehai yala nmehaila nben thsüla mehaiya thsüle kesalina nthu alen kemeshon wi lentsenlo.
- 14** Anyi tsüdi ssi nu gweghe kemehaiwa sa nu kahang kemetha wi hang le kesa apiketsü salo, kepaghenanye thola ha nsenla Apvüwa muya nben.
- 15** Anyiza nanketizen ncüzzi le kesa ghen kiden-kesha yalo. Thola ya kekha chan kesü ti shigü shagha nu anyi kejon sa pi agüccü thsü nsala.
- 16** Thola ya Esau ti kahang nkemetha nyelela keccüna nkemi wi hang, ma anün khu kesü ghen ma tssütsewa shei pi jeü kesawa tsüti nsa thsüla.
- 17** Tsaseng wi ma hacüca sen nu ma ba kesawegü tsü ya mvu nu bha lela ma mu meyala, kepaghenanye ma kuli kethengwa tsü kemilikiya len nmula le kesa nthu na chüben.
- 18** Nthu na Israel nyithu kegho ti ngho; nthu na ciwi Sinai Yikha wi anniqhe keshhugho, kejang nu keman, caghamo kesa,
- 19** tutuwa kekhou hhai, nu ahhai kemisi mu nu za meya. Anyithu na ahhai tsü zakeya wi mathu ajüh kepa wi nkina mvula,
- 20** kepaghenanye mathu na ahza hati kekhi tsü nkina chala, “Keujüla asahang kesü lela wa ayikha tsü kekidhenwa alon pi kecenthi nsathu yishü.”
- 21** Ghang kemessi sa kesalina Mosa na khi, “Hi messi pi kedheggü ben le!”
- 22** Tsüti kesawa nye, nthu na tangnyilothu si mekeya khi ssinu Zion Yikha nu hangkeben Nyiza nyunutiwa, tang Jerusalem wi ghoyadha.
- 23** Nthu na Anyiza tsanga tssütsethu, mathu nyan pi tang wi zhüya kesathu na anonkeghe sa saghu keben wi ghoyadha. Nthu na anyi tsüdi jühkaghaten ketenwa Anyiza wi ghoyadha, nu anyi kemehai ghamuthu sa pi cencu cü keathu wi ghodha.
- 24** Nthu na cenkethenjüh ketheüwa sa kechiwa, nu Abel jü miwi kemehaiki jühkhukechi jü pi keghü kechiwa Jisu wi ghoyadha.
- 25** Tsalina kiden-keshaya, nu khi kebenwa jüh tsü nkina mvu nsala. Ayyi wi Anyiza ketsijüh kekhiwa jüh tsü nkina mvula kesathu na bvü meyala. Isalethu, keujüla ithu na tang wina khi kebenwa jüh tsü nkina mvula lethu, khati nu bvüya ben nu!
- 26** Tsü tsüwi ma hhai na ayyi pakuli, isala khilitsü ma ajühkhuchidha, “Hi kheneng kuti ayyi ketan nyela atssan la pakuli chiden.”
- 27** Ajüh “kheneng kuti” kesa tsüna pala pakuli nkeyathu ya benya thsüle kesalina sahangkechithu tsüdila pakuli nu paphegheaben kesa pi ccücaben.

²⁸Ithu na pakuli mekeyacha kadiyyi kesü tsü muya kesa ghenä leben ghashu saben nalo. Ithu na anonyengthi nu Anyiza kinyi, kinyikü nu messila ma kenenwa tsü sa nalo;

²⁹kepaghenanye ithu Nyiza na ntsakhiwa yasa keten nni kesü.

Ibrinyi 13

Khati nu Anyiza Kenen sayaben

¹Khristanyi cünyuthu ti ketizenli tenlo.

²Anonkeghe sala kijünyu thu ssi pi njjen wi kechi accükwenshü nsala, kepaghenanye kheni anyi pahan tsüti kesa wi nchüla tangnyilothu ssiya.

³Nthu la atssüzü sa kebenthu gweghe keben ti mathu cüki meshen tenlo. Ketizen sa kebenthu ghenä nthu la ketizen sa keben ti mathu cüki meshen tenlo.

⁴Anyi tsüdila keshanyi yen tsü kinyikü kesa-u; nu wubanyi khokho tu wi jühtsentsa salo. Anyiza na kahang nmetha nu qheza-qhena ketenthu jühkaghaten ben.

⁵Nthu kahang wi apisa ntepaghala, nu nthu kebenwa tsü pi nthu leben-ghashu saben tenlo. Kepaghenanye Anyiza na khiben, “Hi khiela nthu malia nu teshia nben.”

⁶Tsalina ithu kempvüza sa nu khi nalo, “Apvüwa na hi kekiqawa, hi messi meyacha. Thowa na imiwi mangwa saya mehai nu?”

⁷Kheni nthu ccülikesathu Anyiza ketsijüh khi pi nthu kekizathu tsü meshenchilo. Mathu na khati hang nu shüdha khe meshenchi nu mathu kenondi ti sayalo.

⁸Jisu Khrista na ghanie, nansü, nu anuphan la makesü.

⁹Kesansijüh len kepa kesa kejon pi nthu ssideja nben thsüla. Kedsakejjü yen kenie wi nyela Anyiza nanketizen wina anon wi kekhang mu keyawa mehai; kepaghenanye kedsa kejjü yen nie ketenthu na ciwi mathu kekiji mangla mu meya.

¹⁰Keqhaikedi anithsüjjen wi kekuli sa ketenthu na ithu kekinyipen wi ahhansha kesa tsü kedsa ayen nmi.

¹¹Keqhaikedi Kemisintsa na asa jju tsü sengho Kemetha ntsawa Pen wi kesamithu ghenä ahhansha sa, isala asa kamangthu tsü pi kemnanpen na ameiwa mecang den.

¹²Ha jju gi ghenä Jisu la ma jju pi anyi kesami wi kebenthu satemetha le kesalina ma anyunuti na ameiwa shü.

¹³Tsalina ithu la kemnanpen na ameiwa wa nu ciwi ma gweghe kejughe keya tsü sa nalo.

¹⁴Kepaghenanye ayyi he wi ithu ghenahang chu nyunuti tsü nmi; isala ithu na anyunuti gho ketenwa tsü ghang ben.

¹⁵Isa lethu, ithu na keshüthangla Jisu wina keseng pi ahhansha ti sa pi Anyiza cü nalo, tsüna ithu pang pi ma Apvüwa le khishü pi kekinyiju kesa.

¹⁶Kesü kesü ghenahang kemehaiwa sa nu kiqali nmalila, kepaghenanye hathu ha ahhansha kesathu Anyiza kenen sayaden.

¹⁷Nthu ccülikesathu jühkina nu mathu ahza khukechithu tsü nielo. Mathu kekuli cüki pi Anyiza wi chi keten ghenahang mathu n-nganla nthu kahang tsü hieki benden. Keujüla nthu na mathu jühkina lethu, mathu na anonghethi mathu kekuli saben; nyelethu mathu na ahathanathi sathu nthu ghenahang kekisi mangla nmilaben.

¹⁸Ikhang ghenahang kekhi saki ben tenlo. Ikhang na matsü tsüdi wi la kemeshonwa sa mvu kesalina ikhang kemeshen methasi ben kesa ikhang na chütiben.

¹⁹Tsü miwi la hi nthu wi khie ntsa kebenwa na Anyiza yala wan hi kesun pi nthu wi chicülo kesa kekhi sabenlo.

Kekhi Sakhen

²⁰⁻²¹Anyiza na keshü wina ithu Pvüwa Jisu sa pi hang neng cü, ma ahhansha sa keshü wi anuphan Cenketenjuh tsü sa keya ghenahang ma Anenikehie Ketiwa tsü saben. Kecca Nyiza yala nthu ma kenenwa tsü saya thsüle kesalina nthu nsenthu keyishü pala kemehai tsüdi pi nthu kecüwa sa, nu Jisu Khrista wina ithu wi kuli keben tsü ma kenenwa sayalo. Nu anuphan nu anuphanla Jisu Khrista nyanthang keyawa salo! Amen.

Ajuh Sakhen

²²Icünüyuthu, hi nthu na kethankehi nu kechü-kenong ketsijüh hawa ha kinachilo khiben; kepaghenanye hi zhümelute sa pi nthu cüben.

²³Hi nthu ya ithu cünüyuwa Timothy na atssüzüjjen wina shhugho kesa tsü chüya thsü mvuben. Keujüla ma wan gho lethu, hi ma ssinu nthu wi ghoben.

²⁴Shalom pi nthu ccülikesathu nu Anyiza nyithu tsüdi cüben. Itali wina kegho apvüshangthu na nthu shalom saben.

²⁵Anyiza nanketizen ya nthu tsüdi ssiben ketenwa salo.

James

James 1

¹ Anyiza nu Apvüwa Jisu Khrista maghawa James wina pi ayyi maben wi bvüzighe keben Anyiza nyithu tsüdi shalom saben.

Kenondi Nu Kemetsa

² Icünyuthu, nthu na pala katsüha wi ketizen sa lela anonghethi salo.

³ Kepaghenanye nthu kenondi tsü ghankenana wi kethankehi keya tsü benyaden kesa nthu na chüben.

⁴ Nthu mehai cencu nu mang wi la nkecen nsale kesalina nthu kethansi-kethansa ntsa benyalo.

⁵ Keujüla nthu anyi pahan na kemetsa wi hhatu ben lethu, ma ya Anyiza wi tsü khieya thsülo, kepaghenanye Anyiza na mohho ntsa nu anon-nkhula pi tsüdila cüden.

⁶ Isala nthu kekhie wi tsü nondi nu nkesütula nsathu yishü. kepaghenanye anyi kesütu ketenwa tsüna ameghü na atssükedone tssü mo kuli keben ti kesa.

⁷⁻⁸ Anyi tsüti kesawa tsüna ma kemeshen nsachü nu mangla südheya nten, ma Apvüwa wi pala mangla muya benle nmeshenla mehai.

Kahhatu Nu Keben

⁹ Anyiza na mangla nkenye Khristanyi kesü pieki cüthu, ma tsü ghenana anonghe kesa-u,

¹⁰ nu Anyiza na keban Khristanyi kesü zansha cü lela, ma tsü ghenana anonghe kesa-u. Kepaghenanye keben tsüna aghang thighi kepvü ti nmila ben.

¹¹ Aghani na sa ntsa keshagha wi aghang tsü thsü teshiden; ma thighi tsü jüwa nu ma tsikemehai nmiladen. Tsü makesü kebanwa la ma piketsü sa bha keben tsü yasa ben.

Ghankenana Nu Mechukesa

¹² Ghankenana wi khangkeya nyi na kemihhi ntsa, kepaghenanye ma hati ghankenana wi zükeqhe nganya lethu, Anyiza na kahang liwen pi ma tizen ketenthu cüle khichi ketheng tsü pi ma kutimen kesa muyaben.

¹³ Keujüla ghankenana wi anyi kesü mechubena lethu, ma hati nkhila, "Kemechu hawa ha Anyiza wina ghole." Kepaghenanye nkemehai pi Anyiza mechuyana nben, nu ma anyi thola mechu nten.

¹⁴ Isala anyi kesü ma ketanla ma nkemehai kenmvuwa tsü sa lethu, tsüna ma ssisen wa kemechu wi chiden.

¹⁵Isanu ma nkemehai kenmvuwa npvüya nu kesami tsü pvügha yaden; nu kesami tsü zügüya lethu, keshü sengho cüden.

¹⁶Hi ketizen icünyuthu, nyu yala nthu nmechu thsü lalo.

¹⁷Aju kemehai nu cencu khukechi tsüdila tang wi kewegüthu Sakechiwa, tang wi kemili nketenwa nyelela kheneng bvü nu akekwen sa nketenwa Anyiza wina kedugho.

¹⁸Ithu yala ma sakechithu jawi abi atuwa saya thsüle kesalina ma ketanla ma kemeshen pi atsentsawa jüh wina ithu pvüghaya thsü.

Kina Nu Kekuli

¹⁹Hi ketizen icünyuthu, ha meshen yalo! Anyi tsüdila wan nu kinaya, isala ashina nu khi, nu wan aleben nminula.

²⁰Kepaghenanye anyi leben keminu tsüna Anyiza ketsatan tsü gweghe kuliya nten.

²¹Tsalina ayencüki nkemetha nu ghesighenathu tsüdi teshilo. Anyiza tu wi whanu ma ajüh pi nthu leben wi yangchi ketheng, nthu hangshaya kemehaiwa tsü yayalo.

²²Ajüh kekina nyi ketan sa nu nthu ketanla nthu nmechula, isala ajüh tsüwa ghen kekuli nyi salo.

²³Anyi thowa na ajüh tsü ghen kekuli nyi nsala kekina nyi ketan saten khe ma anyi kesü ayena wi ma ketanla ma mu keben ti kesa

²⁴Ma mehaitsü ma ketanla ma ghang chitheng nu bvü meyi ma khati kesa khe ma maliden.

²⁵Isala thowa na anyi lisha chicü keten yen kecencuwa tsü ghang nu ma za keyathu tsü nmalila keshüthangla saten khe ma katsüha sa kewa tsüdi wi Anyiza na kemihhi pi ma cüben.

²⁶Anyi kesü na ma keccüna sen kemehai nyile meshen nu ma mili kekheneng meya lethu, ma ketanla ma mechubun, nu ma keccüna tsüna mang men la nmi.

²⁷Abawa Anyiza tu wi atsentsa nu kemetha keccüna tsüna ha: Magha-maghangthu nu denyi-demathu na ketizen sa keben wi mathu nantizenchi, nu ayyi nkemehaiwa wi methasi benkeya.

James 2

Nankemeghü Ghena Kekitsan

¹Icünyuthu, nthu na ithu Pväwa Jisu Khrista, Apväwa nyankethangwa tsü kenondithu sa nu khiela anyi tsi ghang nu nankepapa sa yishü.

²Keujüla anyi kesü na suna kwenzza qhan pvü nu athsümeni kemehai mphi, nu ketha-u kesü la athsümeni keqei mphi nu nthu ajühkeccünengli keben wi gho.

³Keujüla nthu na athsümeni kemehai pvü ketenwa wi “Apen kemehaiwa wi ha donkilo,” isala ketha-uwa wi “Ciwi ngan benla, nyelela gho he ayyi wi donkilo,” khi lethu,

⁴nthu ketanla nthu jawi anyi nankepapa sa nu nkemehai kemeshen wina nyu ghan-nan ben.

⁵Hi ketizenthü, ha kinachilo! Anyiza na ayyi ha wi kahhatu nyi kessi pi kenondi wi keban saya thsü nu pi ma tizen ketenthü cüle khishichi ketheng kadiyyiwa tsü ghongya thsü.

⁶Isala nthu na ketha-u nyi n-nyuwa ten le! Kebanthu na nthu meten-mesha nu nthu ssi nu pendhethu tu wi wa nten kwe?

⁷Mathu na anyan kemehai pi nthu cü kethengwa tsü khisaden.

⁸ Nthu na ntsawajüh wi Kadiyyi yenwa tsü kenie wina “Nthu ketanla nthu tizen keten tsüti nthu jenphonthu tizen yalo.” kesa tsü niecen ben lethu, nthu na kemeshonwa sayaben.

⁹Isala keujüla nthu na anyi tsi kenie wina nankepapa saten lethu, nthu na sami ben, nu nthu ayenwa keyasa nyi ghenä Ayenwa na nthu meshensa ben.

¹⁰Anyi thowa na ayenkhukechi kesü yasa khe ma tsüthu tsüdi keyasa nyi sadha.

¹¹Keupaghenanye “Keqheza nsala,” kekhiwa tsüna “Nyu npathi lalo,” kesa la khi. Keujüla nthu na keqheza nsa, isala nyu pathi lethu, nthu na ayenwa tsü kepakhhi nyi sadha.

¹²Ithu lisha chicü keten yenwa tsü pi ghan-nan keten nyithu tsüti ajühkhi nu kulilo.

¹³Keupaghenanye ajühkekaghaten wi Anyiza na nyu nantizen nketen nyithu nantizen nben; isala nanketizenwa tsüna ajühkekaghaten miwi khang yaden.

Kenondi Nu Kekuli

¹⁴Icünyuthu, anyi kesü ma kenondi benle khi lela ma kekuli nmi lethu, mangwa kekiyi ben nu? Kenondi tsüna ma hangshaya mehai kwe?

¹⁵Keujüla ciwi acünyuthu nyelela atssüggüthu na athsümeni nsenthü yishü nu kedsakejjü mangla nmila ben.

¹⁶Nthu na mathu wi “Anyiza sawegü pi nthu cülo! Yengkewhe nu dsajjü nonkwen benlo!” isakhi nu mathu nsenthü keyishü mangla pi mathu ncüla lethu, ciwi mangwa kemehai ben nu?

¹⁷Tsalina kenondi ha kekuli pi nkesaghu tsü keshü.

¹⁸Isala pahan na “Anyi kesü na kenondi ben nu kepawa na kekuli ben,” isa khiya mehai. Hi khi kebenwa na “Nthu khati nu kekuli nmila kenondi benya mehai khe pi hi ccücalo. Hi kekuli wina kenondi pi nthu ccüca na.”

¹⁹Nthu na ciwi Anyiza kesütan benle kesa nondi ben ma? Mehai ben le! Atsaghangthu la tsü nondi nu messi pi kedheggü benden.

²⁰Nthu kejuphonthu! Nthu kekuli nkemi kenondi tsüna keshü kesa pi ccüca thsü mvuben kwe?

²¹Ithu baqhai Abraham na khati nu Anyiza tu wi meshonya nu? Tsüna ma kekuli wi ma ma tsawa Isak pi kekinyipen wi khukechi wina ma Anyiza tu wi meshonya.

²²Nthu na ma kenondi pi kekuli saghu keben tsü nmu kwe? Ma kekuli ghenana ma kenondiwa tsü sa cencu cü.

²³Nu ntsawajüh na kekhi tsü sa cencya, “Abraham na Anyiza nondi, nu ma kenondi ghenana Anyiza na ma pi ketsatan nyi saya.” Tsalina Abraham pi Anyiza pvüshangwa cia.

²⁴Tsalina nthu anyi kesü ma kenondi ketan nyela ma kekuli wina Anyiza tu wi meshon yaben kesa chüyaben.

²⁵Keqhezamen kedsawa Rahab la tsü makesü sa. Ma kekuli wina Anyiza tu wi meshonya; ma Israel nyi wahhaithu ssiya nu mathu kiqa pi alen kepawa wina bvü thsüa.

²⁶Tsalina aghamu nkemi agwo na keshü tsüti kenondi la kekuli nkemi tsü keshü.

James 3

Amili Cüki

¹Icünüyuthu, nthu kejon nyu kesansithu nsa lalo. Kepaghenanye nyu miwi la ithu nyu kesansithu ji ghan-nan ten kesa nthu na chüben.

²Ithu tsüdila matsü kejon wi la sazziden. Isala keujüla anyi kesü ma mangwa khi khe nsazzi lethu, ma cencuben nu ma kahang tsüdi wi kekhenengya mehai.

³Ithu na amigheli pi goru pang wi chi nu tsü yala ithu jühkina thsüden, nu ithu na mathu pi khiewa wa thsü mvu khe waden.

⁴Nyelela ahunjen cüki la meshenchilo: tsüna di ntsawa lela ameghü kekhang na tsü mo pi bvüden, tsü keculawa na kekuhochan kizzakeu pi tsü zung sen nu khiewa wa mvu khe waden.

⁵Tsalina anyi mili la tsüti kesa: tsüna agwo wi kizzakeu kesü isala pala kedidi khi pi kapvüya mehai. Ayinong tsüna di ntsawa saben lela anni keu pi tsü mecang chiya mehai le!

⁶Nu amili la anni makesü. Ithu gwo jawi amili ha nketsatan yyi kesü, tsüna ithu gwo tsüdi yasaden. Tsüna annighajü wi anni tsü pi ithu kahang tsüdila mecang den.

⁷Anyi hana sahangkechithu tsüdi — aghangsa nu awathu, ayyi miwi kizza keten nu atssü wi keben sa tsüdila sansiya mehai nu sansi ghodha.

⁸Isala anyi thola amili ha npi sansiya. Ha nmehai nu kekheneng nkeya ji kesü, keshü ji na pong ben.

⁹Ithu amili pi Apvüwa nu Abawa seng den, nu pi Anyiza tsi ti sa kechi anyi lela kishen cüden.

¹⁰Apang kesü wina nyu seng nu nyu la kishen cüden. Icünyuthu, amili pi tsüti kesa-u nye!

¹¹Atssükebvü ku kesü wi atssü keminnun nu kekha bvü shhugho nten.

¹²Icünyuthu, khhaghabvü ton wi oliv bi bün nten; nyelela kemeshentsse ton wi khhaghabvü bi bün nten. Nu atssü kisheng kebvüku wi atssü keminnun shhugho nten.

Tang Wi Kemetsa

¹³Nthu jawi kemetsa nu chüshikeya nyi ben kwe? Ma kahang kemehai wi ma nkekapvü kemetsa kekuli pi nyu ccüca thsülo.

¹⁴Isala nkemehai anyonghokepvü, apvükemene kemeshen na nthu leben wi ben lethu, nthu kemetsa wi sami pi atsentsawa tsü nshunla.

¹⁵Kemetsa tsüti kesa tsüna tang wi kedugho nye; tsüna ayyi ji, tsüna aghamulen wi nyela atsaghang kekuli.

¹⁶Kepaghenanye anyonghokepvü nu apvükemene keben wi tsü pala kekivvü nu nkemehai tsüdila ben.

¹⁷Isala tang wi kedugho kemetsawa tsüna atuwa kemetha, tsüna kecca, keccaketssü, nu apvüshang kemehai; tsüna nanketizen nu kekuli bi kemehai bün yaden; tsüna nyu nankepapa kesa nu nkenyeghe kesa nmi.

¹⁸Keccawa sa ketenthu na kecca pi yang kechi wina ketsatanwa tsü wwiyaaden.

James 4

Ayyiwa ssinu Apvüshang kesa

¹Nthu jawi aghikesa nu kekitagha ha tsüdi khiewa na ghoten nu? Tsüthu tsüna nthu kenen kenmvu ghena keshüthangla nthu jawi aghisa keben wina keshhugho nye kwe?

²Nthu na pala pahan yamvu ben, isala nthu na tsüthu mu meya, tsalina nthu na nyu pathi le kiden yaden; nthu na pala yamvu ntsa saben, isala nthu na tsüthu mu meya, tsalina nthu na kitagha nu aghisa den. Nthu na Anyiza wi nthu yamvu kebenwa tsü nkekhe ghena nthu na tsüthu muya nten.

³Nu nthu kemeshen nkemehai ghena khie lela muya nten, nthu na pala tsüthu pi nthu kenen wi senle khieden.

⁴Anyi keqhezathu! Ayyiwa ssinu apvüshang kesa tsüna Anyiza ghinyi saben le kesa tsü nthu na nchü kwe? Anyi thowa na ayyiwa ssinu apvüshang saten khe ma ketanla ma pi Anyiza ghinyi saben.

⁵Ntsawajüh wi hati khi keten tsü atsentsawa nmile nmeshen lalo, “Anyiza na aghamu pi ithu miwi kechi tsüna ma nmvu nu anonmeyen benden.”

⁶Isala Anyiza nanketizen khuchi keten tsüna tsü miwi khangki. Ntsawajüh na khi keben ti, “Anyiza na kekapvüwa shunden, isala nanketizen pi satemeni ketenwa cüden.”

⁷Tsalina nthu kahang pi Anyiza cü. Atsaghang nkemehaiwa tsü ssi kaghanineng, isathu ma nthu wina bvüaben.

⁸Anyiza tetsaki gholo, isathu ma la nthu tetsaki ghoben. Nthu kesami nyithu nthu kwen metsilo! Nthu nkenyeghe kesathu nthu leben satemethalo!

⁹Ahathanathi sa, anongü nu qailo; nthu nonkeghe ya kiqai sa thsü, nu nthu tukemezah ya kejang sa thsülo!

¹⁰Apvüwa tu wi nthu satemeniya, isathu ma nthu pieki cüben.

Acünyu Kesami Kebha Kekitsan

¹¹Icünyuthu, khokho nkethenli lalo. Anyi thowa na ma cünyuwa then nu ma ghan ten khe ma Ayenwa then nu tsü ghanben. Keujüla nthu na Ayenwa tsü ghanten lethu, nthu na Ayenwa tsü keniewa nyela tsü kaghanwa saben.

¹²Anyiza ketan na ayen khukechiwa nu kaghanwa. Ma ketan nyu hangshaya nu yasa cüya mehai. Nthu na thowa le meshen nu nthu jenphonwa ghanten nu?

Kekapvü Kekitsan

¹³Nthu hati khi ketenthu khili ijühkinalo, “Nansü nyelela dhitsü wi ithu na anyunuti kesü wi wala ciwi ben nu asensa nu apisa kejon saghu yaden.”

¹⁴Nthu na dhitsü wi nthu kahang khati saben khe nchü le! Nthu na anni kekhu matsü keu ketan benla nu nmila keten tsüti kesa.

¹⁵Nthu na hati kekhi-u: “Keujüla Apvüwa kemeshen ti lethu, ithu na hangben nu katsüha lela saden.”

¹⁶Isala nthu na khili kapvü nu awisa benden; kekapvü ha tsüdi kesazzi.

¹⁷Tsalina anyi thowa na kemehai ha kesa-ule kesa chü nu nsala khe tsüna ma ghen kesami.

James 5

Keban Kekitsan

¹Nthu kebanthu khili ijühkinalo! Ketizen kesa na nthu miwi gho keten ghen qai pi kuhonlo.

²Nthu keben na bighedha, nu amaqhhathu na nthu thsümeni dsadha.

³Nthu suna nu rükatssü na avüjjü dsakidha, nu avüjjü tsüna nthu ghen chüza saben nu tsüna anni ti nthu sajjü dsaben. Nthu na atsathang sakhen hathu wi keben saghu pi theng yadha.

⁴Nthu na anyi nthu lli wi kekuli kutimen mangla pi ncü. Mathu kiquai hhai tsü kinachilo! Nthu lli kewwithu kiquai hhai na wala atenti Pvüwa, Anyiza khuna wi dudha.

⁵Nthu na ayyi he wi nthu nonkwen nu anonkeghe sa hangyadha. Nthu ketanla nthu ghanja pi kunon nu kpathi tsathang ghen kiden yadha.

⁶Nthu na anyi kesami nkemithu meshensa nu pathidha, nu mathu na nthu nkaghanineng.

Kethankehi Nu Kekhie

⁷Tsalina icünyuthu, Apvüwa na npi kegho chu kethankehiya. Ghangchilo, allikeca kesü na khatila kethankehi nu ma lli wi asubi kemehai bün keya tsü hie benten khe. Ma kethankehi nu atsankegho atuwa nu asakhenwa tsü hie benden.

⁸Nthu la kethankehi ben yalo. Kempvüza saben, kepaghenanye Apvüwa gho keten tsathang na tetsakidha.

⁹Icünyuthu, Anyiza ya nthu nmeshensa thsüle kesalina nthu khokho tu wi nkicennali lalo. Ajühkekaghatenwa tsüna tetsakidha, ghole kidenyadha.

¹⁰Icünyuthu, atusenjüh-kechüthu na Apvüwa nyan wina kekhithu tsü meshenya. Mathu pi ketizen kesa wi kethan-kehi nu kekheneng keya tsütsonca sa yalo.

¹¹Mathu kekheneng keya ghen ithu na mathu pi kemihhi ntsale ciden. Nthu na Job kethankehi keya cüki zayadha, nu Apvüwa na asakhen wi ma ghen khati sa chicü khe nthu na chüben.

12Icünnyuthu, tsüdi miwi la nthu na ajühkhukechi wi nkishen lalo. atssan ayyi nu ciwi keben mangla khi pi nkishenla. Nthu na anthu “anle”, nyethu “nyele” ketan khilo, isathu nthu na Anyiza jühkekaghaten wi gho nben.

13Nthu jawi anyi pahan na agüccü ben kwe? Ma ya kekhie nsa thsüthu yishü. Anyi pahan na anonghe ben kwe? Ma ya keseng khwi sa thsülo.

14Anyi pahan na kesakinaa saben kwe? Ma ya kemehu wi keshenpfüthu cichi nu mathu ya ma miwi kekhie sa nu Apvüwa nyan wina adeli pi ma ghayen thsülo.

15Kenondi wi kekhie kesa ha kesakinaa sa kebenwa sa pi mehai cüaben; Apvüwa na ma sa pi mehaiya thsü nu ma kesami sa kethengthu teshi pi cüaben.

16Tsalina nthu sa pi mehaiya thsüale kesalina khokho tu wi kesami khishi nu khokho ghena kekhie kesalilo. Ketsatan nyi kesü kekhie na kekhang ben ntsa kuliaden.

17Elijah la anyi ithu ti kesa kesü. Ma atsan ngho lalo kesa kekhie sa ntsa kechi wi ayyi wi amapi kecheng nu asha tugho atsan nghola.

18Ma kheneng kekhie sa kechi wi atssan wi atsankegho keshusha dugho nu ayyi wi pala bi bünya.

19Icünnyuthu, keujüla nthu jawi anyi kesü na atsentsawa wina deja bvü nu kepa wi kesü na ma ssineng gho lethu,

20ha meshenyalo: thowa na kesami nyi kesü sazzi keten len wina ssineng gho khe keshü wina kesamiwa ghamu hangsha yaben nu kesami kejon teshi kecü sengho ben.

1 Pitor

1 Pitor 1

¹Jisu Khrista apostel Pitor na pila Anyiza na kessikeya nyithu na bvüzighe sen nu Ponta, Galatia, Kappadosia, Asia, nu Bithunia yyi wi kebenthu kecü.

²Jisu Khrista jühkina nu ma jju pi satemethaya thsüle kesalina Anyiza Abawa kemeshen wina nthu kessiya nu ma Ghamu na nthu sa pi kemetha nyi saya thsüdha. Nanketizen nu kecca ya nthu ji sa ntsa sa keyawa salo.

Kahang Kaghang kesü

³Ithu nkesengcha sa pi Anyiza nu ithu Pvüwa Jisu Khrista Bawa cü nalo! Ma nanketizen kedi ntsa ghena keshü wina Jisu Khrista sa pi hangneng cü nu kahang ketheü pi ithu cüdha. Hana kahang kaghang kesü pi ithu pong cü,

⁴tsalina ithu na Anyiza na kesawegüthu pi ma nyithu ghena theng kethengthu tsü yaya thsüle ghang benden. Ma tsüthu pi bighe, yasa, nyelela jüwa nkeya pen tang wi nthu ghena theng.

⁵Tsüthu tsü nthu ghena, kenondi wina Anyiza kekhang ghena hangshakeya tsü pi matsü sakhen wi pi ccücale kiden yadha.

⁶He wi matsü keujü ha agükeccü kejon ghena khili nthu ketizen sa lela nthu anonghe ntsa sa benlo.

⁷Tsüna nthu kenondi tsü atsentsawa chüyale kesalina anni pi mecang lela mehail pfüpfü sa ketenwa suna miwi ma men benki kesa nthu kenondiwa tsü ya benya thsüle kesalina ghan-nan ben. Isanu Jisu Khrista pi ccücakechi tsathang wi nthu na keseng, anyankethang, nu kinyikü tsü muyaben.

⁸Nthu na ma npi mu lela ma tizenden, nu nthu na khili ma nmu lela ma nondi keben ghena nthu nonkeghe na khi mekeyakhi sa benden,

⁹kepaghenanye nthu na ma kenondi ghena nthu ghamu hangshakeya muya ben.

¹⁰Hangshakeya ha ghena atusenjuh-kechüthu na kiden-keshala tsü bhashiya le sa, nu mathu na Anyiza na pi nthu cü keten nanketizenwa cüki ha khi.

¹¹Mathu na matsü khati kesa wi nu khati sa ghoben khe tsü chüya le bha. Hawa ha Khrista Ghamu na mathu miwi ben nu npi wina Khrista ketizen kesa nu anyankethang muya keten cüki tsü khi.

¹²Atusenjuh-kechüthu kekuli tsüna mathu ghena kekiyi nyela nthu ghena le kesa Anyiza na pi mathu ccüca, mathu na tsüthu cüki kekhi ti nthu na khili nyilothu na tang wi kesun kechi Kemetha Ghamu kekhang wina Jühtheü Kemehaiwa kekhi wi zayadha. Tangnyilothu lela pala hathu ha chüshiya mvuthi saden.

Kemetha wi Hanglo Keci

¹³Tsalina nthu leben wi kulile kesa ghen a kidenyalo. Meghe-metsa nu nthu kaghang tsüdi pi Jisu Khrista pi ccüca kechi wi kemihhi pi nthu cü ketenthu tsü miwi chiyalo.

¹⁴Anyiza jühkina, nu kheni kuti tsü wi nthu nkechü ghen a kesa mvu sa keghothu tsü ya nthu kahang meyasa thsüla.

¹⁵Tsüti kesawa nye, nthu ci keyawa Anyiza na metha kesa tsüti nthu kekuli tsüdi wi metha yalo.

¹⁶Ntsawajüh na khiben, “Hi metha kesa ghen a nthu la metha benlo.”

¹⁷Anyi nankepapa nsala tsüdi kekuli qei wina ghan-nan ketenwa Anyiza wi kekhe wi nthu na ma pi Aba ciden; tsalina nthu ayyi he wi keben chu ma kinyikü nu hanglo.

¹⁸Kepaghenanye nthu bamyithu kahang yen ma men nkemi wi tsüna mang pi nthu hangshaya khe nthu na chüben. Tsüna pala yasa ya kemehai ji rükatssü nyelela suna nye;

¹⁹isala tsüna khaghanenizza kinaqhe nyelela nyu ghojünkeya mangla nkemi ti kesa Khrista pi ahansha kesa jju men kedhuwa tsü.

²⁰Ayyi npi sahangkechi wina Anyiza na ma kessiyadha nu nthu ghen a asakhen tsathang wi ma sa pi nyu ccücachi.

²¹Ma wina nthu na Anyiza keshü wina ma sa pi hang cü nu anyankethang pi ma kecüwa tsü nondiben; tsalina nthu kenondi nu kaghang tsüdi Anyiza miwi ben.

²²Nthu na khili atsentsawa tsü kenie ghen a nthu ketanla nthu satemethadha nu leben tsentsa sa nthu pvüshang kenondithu tizenden, nthu leben tsüdi sen nu khokho ketizenli tsentsa sa tenlo.

²³Kepaghenanye nthu na dediya kemehai wi nyela dediya nkeben Anyiza jüh hang keben nu anuphan ben keten tsü wina pvügha ketheü sayadha.

²⁴Ntsawajüh na khiben, “Anyi kahang tsüdila aghangwa ti kesa, nu mathu nyankethang tsüna athighithu ti kesa. aghangwa na jüwa, nu athighithu na qacaden,

²⁵isala Apvüwa jüh tsü anuphanla benden.” Ajüh pi nthu wi kekiza tsüna Jühtheü Kemehaiwa.

1 Pitor 2

Hangkeben Lonwa nu Mizzatenti Kemethawa

- ¹Tsalina nthu nkemehai tsüdi ghü yalo; milimesa, nkenyeghe sa, anyon ghopvü, nyelela kekimenni jüh khi nsa layi.
- ²Nthu na tsü jju nu shigü wa hangshayale kesalina memethu ti keshüthangla aghamulen wi tsenitssü kemetha tsü nmvu ben tenlo.
- ³Ntsawajüh na khiben, “Nthu ketanla Apvüwa na khatila ccatssü khe chüyadha.”
- ⁴Kahang lonwa anyithu na ma men nmi le meya mvula lela Anyiza na pi ma men keben ntsa sala kessiya kesawa Apvüwa wi tsü gholo.
- ⁵Kahang lonthu ti sa gho nu nthu pi aghamulen wi kekinyijjen kesa wi sen thsülo, ciwi nthu na kemetha keqhaikedithu kekuli sa nu Jisu Khrista wina aghamulen wi keya qo hhansathu sa pi Anyiza wi chiben.
- ⁶Kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, “Ghangchilo, hi alon menkedhu kesü kessi pi Zion wi alondonbvü sala chitheng; nu anyi kesü le kesü lela ma nondi ketenwa khiela kejügheya meyacha.”
- ⁷Nthu ma kenondithu ghenana alon ha ma men ben ntsa, isala ma nkenondithu ghenana tsü: “Ajjenkesathu na ma men nmile meya mvula kesa lonwa tsüna ma donbvü aghutiwa sa shaghadha.” Ntsawajüh kepa wi la khiben, “Hawa ha anyithu ccümeshüya keten lonwa tsü, alon tsüna mathu sa pi khuli wa thsüaben.
- ⁸Mathu ajühwa tsü nkenondi ghenana khuli wa; mathu tsüti kesa tsü Anyiza kemeshen.
- ⁹Isala nthu na kessikeya mizza, kadimi keqhaikedithu, kemetha mizzatenti, Anyiza nyithu, Anyiza kekuli amankesathu tsü pi thangchilo kessiya, ma kejang wina nthu cishi pi ma kewegü, amankesa wi chiya kesawa tsü.
- ¹⁰Kuti tsü wi nthu na Anyiza nyithu nye, isala nthu khili tsü ma nyithu sayadha; kuti tsü wi nthu na Anyiza nanketizen nchü, isala khili tsü nthu na ma nanketizen muyadha.

Anyiza Nssümaghathu

- ¹¹Ipvüshangthu, ayyi ha wi kijünyi nu asangthu sa keben tsüti hi nthu wi khiben! Ayyi sajjü kenenthu tsü nsala, tsüna keshüthangla aghamu tsü ssinu aghisa den.
- ¹²Anyiza nkechüthu jawi nthu kahang yencüki mehaiya, mathu na nthu nkemehai kesathu le khi pi nthu metsimeni lela mathu na Anyiza kegho tsathang wi nthu kekuli kemehai chüya nu Anyiza seng ben.
- ¹³Apvüwa ghenana nthu anyi kekhang kesenthu tsüdi jühkinalo: Kadimiwa, ma tsüdi miwi kediwa,

¹⁴nu ma kesun pi nkemehai kesathu kemeten muya nu kemehai kesathu keseng muya thsü keten ahngthu jüh la kinalo.

¹⁵Kepaghenanye Anyiza na nthu kekuli kemehai kesa ghenana anyi pala nkechüthu na kejüphon jüh kekhi tsü sa pi ccen sa thsü mvuben.

¹⁶Kekhen nkemi nyi sala hanglo; isala nthu mangla kekhen nkemi tsü sen nu nkemehai pabhon kesawa nyela Anyiza nssümagha sa hanglo.

¹⁷Anyi tsüdi kinyikü, npvüshang kenondithu tizen, Anyiza messikü, nu Kadimi kinyikü salo.

Khristanyi Ketizen kesa Tsütsonca

¹⁸Nthu nyu maghathu, nthu pvüthu na ccatssü nu kemehai nyi sale kedaggü nyi sa lela mathu jühkina nu kinyikü pi ccücalo.

¹⁹Nthu na kepvü-u nkenye wi ketizen sa ben lela kekhenengya lethu, Anyiza na tsü ghenana sawegü pi nthu cüben, kepaghenanye nthu na Anyiza kemeshen chü benden.

²⁰Nthu na kesazzi ghenana nyu nthu kiccü kecü wi kekheneng ben lela anyan kemehai mangwa ben nu? Isala keujüla nthu na kemeshon kesa ghenana ketizen sa lela kekhenengya lethu, Anyiza na sawegü pi nthu cüben.

²¹Ha ghenana Anyiza na nthu ciya, kepaghenanye Khrista na nthu ghenana ketizen sa nu nthu ya ma cükha tsü nieya thsüle kesalina nthu ghenana tsütsonca kesü sa pi theng cüdha.

²²Ma kesami nsa, nu ma pang wi milikemesa kekhi thola za meya.

²³Nyu ma kimenni lela ma tsü nluneng; ma ketizen sa lela nyu npateqhe, isala ma kenondi pi atsentsa jühkaghaten ketenwa Anyiza miwi chia.

²⁴Ithu yala kesami wiwa keshü sa nu ketsatan ghenana hangya thsüle kesalina Khrista na ithu kesamithu pvü nu kross miwi shü, nu ma gwo wi ayisüthu tsüna nthu sa pi mehai cüdha.

²⁵Nthu na khaghanenithu mathu len deja wa kesa ti sa, isala khili tsü nthu ssi neng gho nthu ghamu Kehiewa nu Kenonccawa wi chidha.

1 Pitor 3

Awuba nu Awubvü

¹ Tsü makesü nthu awubvüthu, nthu wubathu jühkinalo, isanu keujüla mathu pahan na Anyiza jüh nkina lela nthu yencüki kemehai na mathu nnepi nondiya thsüaben. Nthu na ajüh kesüla nkhila mehai,

²kepaghenanye mathu na nthu yencüki kemetha nu kenyuwakü tsü muyaben.

³ Nthu lissen kepvü yen wi, nyelela suna men kedhu sen, nyelela athsümeni kemehai pvü nu nthu amei tsikemehai sale nsala.

⁴ Tsüti kesawa nye, nthu tsikemehai tsüna nthu leben non wi keshhugho, jüwa nketen tsikemehai na ccatssü nu ccen kesa ghamu, tsüna Anyiza tu wi ma men keben ntsawa.

⁵ Kepaghenanye kheni nza kemethathu na mathu kenondi pi Anyiza miwi chi nu mathu wubathu jüh kekina tsü pi mathu tsikemehai sa.

⁶ Sarah la Abraham jühkina, nu ma pi ma pvüwa isa ci. Nthu na mangla nmessila kemehaiwa saten lethu, nthu na khili ma ngathu sayadha.

⁷ Tsü makesü nthu awubathu, nthu wubvüthu na nthu miwi kekhang zengki kesa mehaisü chü nu mathu ssinu hanglo. Mathu kinyikülo, kepaghenanye mathu la nthu gweghe Anyiza ju khukechi kahang tsü muyaden. mangla nthu kekhi wi ketan-kagha nsa thsüle kesalina hati salo.

Kemeshon Kekuli ghenä Ketizen kesa

⁸ Asakhenwa: Nthu tsüdila aleben kesü nu kemeshen kesü salo; cünyunyi ti ketizenli nu khokho tu wi ccatssü nu satemeni tenlo.

⁹ Nkemehai pi nkemehai ndhila nyelela kishenkecü pi kishenkecü kuti nsala; tsüti kesawa nye, sawegü pi cülo, kepaghenanye Anyiza na nthu ci keya wi kesawegü pi nthu cüle khishi theng.

¹⁰ Ntsawajüh na khiden, “Anyi thowa na kahang tsü nen nu matsü kemehai tsü mua mvuten khe, amili pi ajüh nkemehai nkhila nu apang wi milikemesa khi yishü.

¹¹ Ma nkemehai wina kheneng wa kemehaiwa sa wa nsathu yishü; ma leben tsüdi pi keccawa tsü jügü nu bha thsülo.

¹² Kepaghenanye Apvüwa na ketsatanthu ghang benden, nu mathu kekhi kina benden; isala ma nkemehai kesathu tsü shunden.”

¹³ Nthu na kemehaiwa sa lethu, thowa na nthu miwi nkemehaiwa saya mehainu?

¹⁴ Isala keujüla nthu na ketsatanwa ghenä ketizen sa lethu, nthu kemihhi ntsa! Thola nmessila nu leben ketizen nsala.

¹⁵ Isala nthu leben wi Khrista messikü nu ma pi Apvüwa sala kinyikülo. Kenondi nthu wi keben tsü khati kesa khe nyu na keü lethu, keshüthangla khiya kemehai kiden sen benlo,

¹⁶ Isala ccatssü nu kinyikü wina salo. Nthu kemeshen methasi benlo, isanu nthu Khrista senkeniethu yencüki kemehai tsü pi nkemehai le khi pi nthu kimenni ketenthu yala mathu kekhi tsü ghenä kejüghe yaya thsüle kesalina.

¹⁷Kepaghenanye nkemehaiwa kesa ghenä ketizen kesa miwi kemehaiwa kesa ghenä ketizen kesa tsüna keujüla Anyiza kemeshen lethu, tsüwa mehai.

¹⁸Kepaghenanye Khrista na kesamithu ghenä kutitan anuphan ghenä shüdha, nthu ssinu Anyiza wi ghole kesalina ketsatan nyi kesü na kesami nyithu mithon sa. Asajjü wi ma pi shü thsü lela aghamulen wi sa pi hangya thsüa,

¹⁹nu ma aghamulen kahang wi wala atssüzü sa keben aghamuthu sansi.

²⁰Hathu ha Noah na ma hunjjen cü keben jüwi Anyiza na leben tisie pi hie lela ma jüh nkinala kesa ghamuthu tsü. Ahunjjen non wi anyi kezeng meshu tazen ketan atssü wina hangshaya,

²¹atssü tsü jjügi khili nthu hangshaya keben baptaiz kesawa tsü. Tsüna asajjü wi nkemetha bhu temetha kesa tsü nye, isala kemeshen kemehai wina Anyiza wi khishi kechiwa tsü. Tsüna Jisu Khrista hangneng-keshagha wina nthu hangsha yaben,

²²ma tang wi wa Anyiza kwen ajewa wi ben nu tangnyilothu nu tang kekhang kesenthu nu kekhangthu tsüdi miwi kadi saben.

1 Pitor 4

Kahang Kimilikesa

¹Khrista na asajjü wi ketizen sa ntsa sa kesa tsüti nthu la ma meshen nu nthu satezü yalo, kepaghenanye thowa na asajjü wi ketizen sa khe kesami nsa laden.

²Tsalina khili nten na nthu ayyi ha wi kahang wi asajjü kenen wi nyela Anyiza kemeshen wi nhangthu yishü.

³Nthu na matsü kesiela kheni Anyiza nkechüthu kekuli tsüti saghodha. Nthu kahang na nkemejüghe kekuli, asajjü kenen, adikina, akhang sa nu dsajjü deja nu kesa mvu sa, nu atsikezhü nankiqanan kekinyi wi ben wa.

⁴Anyiza nkechüthu na nthu khili tsü kheni ti ghameme kahang wi mathu ngweghela kesalina mathu amansa nu nthu kimenni ben.

⁵Isala mathu wala kahang nu keshü jühkaghaten le kiden sen kebenwa Anyiza tu wi mathu ketanla mathu cüki khiden.

⁶Tsü ghenä Jühtheü Kemehaiwa pi, anyi tsüdi ghankenän ti mathu sajjü wina ghan-nan kesathu, keshü la sansi cü; mathu ya aghamulen kahang wi Anyiza ti hangya thsüle kesalina tsü pi mathu sansi cüdha.

Anyiza Juthu Noncca Kemehaiwa

⁷Pala tsüdila asakhenwa tetsakidha. Nthu kekhe saben yale kesalina kekheneng nu meghe-metsa meyathu yishü.

⁸Tsüdi miwi la leben tsentsa wi khokho ketizenli yalo, kepaghenanye ketizenwa tsüna kesami kejon teshi cüden.

⁹Leben nkaghajüh nkhila khokho jjen wi ssikeyali tenlo.

¹⁰Kesüsü tsüdila Anyiza juthu kepapa tsü noncca kemehaiwa sa, ma Anyiza wi mukeya aju tsü sen nu nyu kepathu ghenana kemehaiwa nsathu yishü.

¹¹Anyi thowa na nyu sansi ten khe Anyiza ketsijüh pi sansi thsülo; thowa na nyu kekuli sa ten khe ma ya Anyiza pi ma kecü kezü sen nu nyu kekuli sa, isanu anyankethang nu kekhang na anuphan nu anuphanla ma ji sa ketenwa Jisu Khrista wina pala tsüdi wi la keseng pi Anyiza kecüwa salo. Amen.

Khristanyi ghenana Ketizen kesa

¹²Hi ketizen ipvüshangthu, nthu na ghankenana kedhu wi ketizen kesa tsüna khenighani nthu miwi sa nketen ti nu amansa nsala.

¹³Tsüti kesawa nyela nthu la Khrista ketizen kesa wi saghuya kesa ghenana anonghe yalo, isanu ma nyankethang pi ccücakechi wi nthu nonghe cencuyale kesalina.

¹⁴Keujüla Khrista ghenana nyu nthu kimenni lethu, nthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye anyankethang Ghamu, Anyiza Ghamu tsüna nthu miwi ben.

¹⁵Nthu kesütanla nyu kepathi, kaghanfü, ayen kepakhhi, nu nyu ketan-kagha kekuli nyi kesü sa nu ketizen nsala.

¹⁶Isala nthu na Khristanyi kesa ghenana ketizen sa lethu njüghela, isani nthu Khrista nyan kepvü ghenana keseng pi Anyiza cülo.

¹⁷Ajühkekaghaten matsü na ghodha, nu Anyiza nyithu jühkaghaten tegüden. Keujüla ithu jühkaghaten tegü lethu, asakhen wi Anyiza wi kegho Jühtheü Kemehaiwa n-nondila kesathu tsü khatila saben nu?

¹⁸Ntsawajüh na khiben, “Ketsatan nyi hangshayale kesa na dhu lethu, Anyiza nkechü kesami nyithu tsü khati saben nu?”

¹⁹Tsalina Anyiza kemeshen wina ketizen sa ketenthu mathu kekuli kemehai kesa wina mathu ketanla mathu pi mathu Sahangkechiwa, jühtsentsa kesenwa dhenchi thsülo.

1 Pitor 5

Anyiza Nenithu

¹Hi keshenpfü nyi kesü, ajüh pi nthu jawi kemehu keshenpfüthu kizaben. Hi Khrista ketizen kesa chüza kesü, nu nkhe wi anyankethang pi ccüca keten wi ishei la ben. Hi nthu wi khiben,

² Anyiza na nthu ya sa thsü mvu keben ti nsa mvu nsala nu anonghethi sala Anyiza pi nthu dhenchi ketheng anenithu tsü noncca kemehai sayalo. Nthu thün ghenä ketan nyela nthu leben wi keshhugho sa mvuthi kesa sen nu kekuli salo.

³ Pi nthu dhenchi kethengthu miwi kekhang senle nsala, isala anenithu ghenä tsütsonca kemehai salo.

⁴ Isanu Anenikehie Kediwa na kegho wi nthu na jüwa nketen anyankethang khangkeya liwen tsü muyaden.

⁵ Tsü makesü nthu anyi pvünyithu la keqhaithu jüh nkinathu yishü. Nthu tsüdila khokho tu wi ccats sü kesa yen tsü pvü yalo; kepaghenanye Ntsawajüh na khiben, "Anyiza na kekapvüwa tsü shunden, isala nanketizen pi ccats sü keten nyi cüden."

⁶ Tsalina Anyiza na matsü wina nthu zankiya thsüle kesalina nthu satemeni pi ma kwen kekhang wi chiyalo.

⁷ Nthu khhi kekiyan tsüdi pi ma dhenchilo, kepaghenanye ma nthu cüki meshen benden.

⁸ Meghe-metsa nu kiden-kesha benlo! Nthu ghinyiwa, atsaghang na ssensitemi ti ghamo sen nu anyi pahan ghandsale cüshuden.

⁹ Nthu kenondi wi zükeqhe nu ma kaghanineng benya, kepaghenanye ayyi wi nthu pvüshang kenondithu tsüdila ha makesü ketizen saben kesa nthu na chüben.

¹⁰ Isala nthu na matsü keu ketizen kesa seng wi Anyiza tsüdi nanketizenwa, ma nthu ci pi Khrista gweghe anuphan nyankethang wi chi keyawa na ma ketanla nthu sa pi cencu nu kekhang, kezü, nu keyazi pi nthu cüben.

¹¹ Ma ya anuphan nu anuphanla kekhangwa salo! Amen.

Shalom Sakhen

¹² Hi icünyuwa Sila kekiqa sen nu lesü melute ha zhü pi nthu cüben. Hi nthu kechü-kenong nu hawa ha Anyiza nanketizen atsentsa le kesa khiben. Ciwi tsü zükeqhe ben yalo.

¹³ Anyiza na nthu gweghe kessiya kesa Babilon wi kemehu na nthu shalom saben, nu itsawa Mark la nthu shalom saben.

¹⁴ Khristanyi ketizenli kekimangli wi khokho shalom salo. Kecca yala nthu Khrista wi kebenthu tsüdi ssiben keyawa salo.

2 Pitor

2 Pitor 1

¹Simon Pitor, Jisu Khrista maghawa wina pi ithu Nyiza nu Hangshawa Jisu Khrista ketsatan wina ithu kenondi ti ma men kebenwa pi cü kethengthu wi kechi.

²Anyiza nu ithu Pväwa Jisu cüki kechü wina nanketizen nu kecca ya nthu pong ntsa keyawa salo.

Anyiza Na Keci Nu Kekissi

³Ithu ci pi ma ji anyankethang nu kemehai wi saghuya kesawa cüki kechü ghena Anyiza kekhang na ithu ya atsentsa kahang wi hangya thsüle kesa nsenthu keyishü tsüdi pi ithu cüdha.

⁴Ma hati nu ajüh men kedhu nu kedi khishi pi ithu cüdha, isanu hathu wina nthu yala ayyi ha wi keyasa kesa mvu wina bvü shhuya, nu tang yencüki wi tsü saghuya thsüle kesalina.

⁵Ha jjugi ghena nthu apiketsü sa nu kemehaiwa pi nthu kenondi wwaya; nthu kemehaiwa wi kechükeza pi wwaya;

⁶nthu kechükeza wi kekheneng keya pi wwaya; nthu kekheneng keya wi kethankehi pi wwaya; nthu kethankehi wi Anyiza kemessikü pi wwaya;

⁷nthu Anyiza kemessikü wi cünyunyi ketizenli pi wwaya; nu nthu cünyunyi ketizenli wi kaghali pi wwa yalo.

⁸Nthu na hathu ha nsenthu yishü ben, nu nthu na hathu ha benya lethu, tsüthu na nthu sa pi ithu Pväwa Jisu Khrista cüki kechü wi ma men ben nu ma bi bünya thsüben.

⁹Isala thowa na tsüthu tsü nmi khe ma kemeshen nkemi nu anyon nkemu nyi, nu ma kheni kesamithu wi tsü ma satemethadha kesa malidha.

¹⁰Tsalina icünyuthu, Anyiza na nthu ci keya nu kessi keya wi tsü ben mvuthi sayale kesa apiketsü salo; isaya lethu nthu khiela kesami wi khuli wa meyacha.

¹¹Hati nu nthu ya ithu Pväwa nu Hangshawa Jisu Khrista anuphan Kadiyyi wi tsü duya kemehai kekhang pi nthu cüden.

¹²Tsalina nthu na atsentsawa mukeya tsü chüya nu zükeqhe ghansen yadha lela hi keshüthangla hathu pi nthu kiza neng benden.

¹³Hi hang keben chu hathu jjugi pi nthu kechü-kenong kesa-u na benle meshen ben.

¹⁴Apväwa Jisu Khrista na hi kekiza ti hi wan asajjü kahangwa ha teshia tendha kesa hi chüben.

¹⁵Tsalina hi keshü seng wi nthu matsü tsüdila hathu ha meshen benya thsüle kesalina hi apiketsü saben.

Anyon Pi Khrista Nyankethang Kemu

¹⁶Ithu Pväwa Jisu Khrista na khang ntsa gho keten cüki pi nthu kekiza tsüna ikhang cho kemehai wi kekhi cüki nye, isala ikhang nyon pi ma kedi kemehai tsü muyadha.

¹⁷Ma Abawa Anyiza wi kinyikü nu anyankethang mukeya, anyankethang kekhang kemisi ntsa wi ahhai kesü hati ma wi kegho wi ikhang na ciwi ben, "Hawa ha hi kaghaliwa iTsa, hi ma nenden!"

¹⁸Ikhang na ma gweghe kemetha yikha miwi keben wi ahhai ha tang wina kegho ikhang na zaya.

¹⁹Tsalina ikhang na atusenjüh- kechüthu ketsijüh miwi la kempvüza ben. Nthu na ajüh tsü nondiya lethu kemehaiwa sayaben, kepaghenanye tsüna aghanen thangtheghi npi keshagha chu ahula kecanki kesü ti kejang wi wegü nu aghanen ghotsi kewegü ti nthu leben wi wegüben.

²⁰Isala tsüdi miwi la anyi thola Ntsawajüh wi atusenjüh-kekhi tsü ma ketanla khimethaya nben kesa meshenyalo.

²¹Kepaghenanye atusenjüh-kekhi tsü kesüla anyi kemeshen wina ngho, isala Kemetha Ghamu na anyithu miwi ben nu mathu Anyiza wina kegho ketsijüh tsü khi.

2 Pitor 2

Milikemesa Kesansithu

¹Kheni tsü wi milikemesa tusenjüh- kechüthu na anyithu jawi shhugho, nu tsü makesü milikemesa kesansithu na nthu jawi shhugho ben. Mathu na keyasa, atsentsa nkenye kesansijüh sengho nu mathu khushi keyawa Apväwa tsü meya mvu sa, isanu mathu ketanla wan keyasa sen nu mathu miwi ghoaben.

²Anyi kejon na mathu hang nkemetha len tsü nie waben; nu mathu kekuli ghenanyu kepathu na Atsentsa lenwa tsü khisaben.

³Mathu pvükemene wina milikemesa kesansithu na chokemehai wi kekhi cüki pi nthu kiza nu mathu ghenanyu kekhiyi saben. Kepaghenanye kheni tsü wina mathu jühkaghaten keten tsü kiden pi thengdha, nu mathu Keyasawa tsüna jen nben le!

⁴Anyiza na tangnyilo sami kesathu la ntepaghala pi annighajü wi khalachia nu mathu bhen pi kejang wi ajühkekaghaten tsathangwa tsü hieben.

- ⁵ Anyiza na alamyi yyiwa tsü ntepaghala atssüdan sengho Anyiza nkechü nyithu yyiwa wi tsü chi; ma ciwi ketsatan pi kesansiwa Noah nu kepa wi meshu tagü ketan hangshaya.
- ⁶ Anyiza na Sodom nu Gommorah nyunutithu tsü meshensa nu anni pi yasa, nu mathu pi Anyiza nkechüthu miwi hati sa keben tsütsonca sacüa.
- ⁷ Ma Lot anyi ketsatanwa, ayen nmila kahang nyi hang nkemetha yencüki ghena lebennaa kebenwa tsü khushiya.
- ⁸ Anyi ketsatanwa tsüna mathu ja wi hang nu atsathangla mathu nkemehai kekuli cüki tsü mu nu za pi lebengüccü.
- ⁹ Tsalina Apvüwa na khati nu ketizen kesa wi ketsatanthu khushiya nu nketsatanthu pi ajühkekaghaten tsathang kemeten-kemesha wi chiaten khe chüben,
- ¹⁰ tsüthu na mathu sajjü kenen tsü nie nu Anyiza kekhang keben tsü nkchichi saden. Milikemesa kesansithu ha kapvü nu awisa, nu tang anyankethang nyithu tsü nkinyikü, isala mathu kimenni den.
- ¹¹ Tangnyilothu na milikemesa kesansithu miwi zü nu khangki lela Apvüwa tu wi mathu kekimenni jüh nkhi.
- ¹² Isala anyi hathu hana mangla meshenshiya nketen aghangsathu na cayathu ghan pi pathi ketenthu tsüti kuliden; mathu na katsüha lela chüshi nkeya tsü shun nu kimenni den. Mathu pi aghangsathu ti yasaden,
- ¹³ nyu mathu ghena ketizen sa kesa tsüti mathu la ketizen sa thsüden. Aghanan kewegü wi pala katsüha kekuli tsüna mathu sajjü kenenwa; mathu nkemejüghe nu ghesighena pvü nu nthu ja wi nthu gweghe dsajjü keben tsüna mathu choghe nkemehai saben le!
- ¹⁴ Mathu na keqheza nzathu ketan khe kepa wi mangla ghang mvu nten; mathu kesami sa mvu kebenwa tsü sacenya nten. Mathu anyi kekhang nkemithu tsü lesen bvüden. Mathu leben wi apvükemene ketan. Mathu na Anyiza kishen-keshi kekhu wi bendha!
- ¹⁵ Mathu alen kemeshonwa tsü teshi nu deja bvüdha; mathu na Balaam tsawa Beor, kesazzi sa nu apisa nen wa kesawa,
- ¹⁶ nu ma kesami ghena ma khachi kesa lenwa tsü nie bvüdha. Ma gada na anyi jüh khi pi atusenjüh-kechü nmetsahaila kebenwa kekuli tsü khen.
- ¹⁷ Anyi hathu na awen atssü keqha nu caghamo na mo pi keten akulukeshü ti kesa; Anyiza na kejang ntsa non wi mathu ben kiden pi thengdha.
- ¹⁸ Mathu kapvü nu kejüphon jüh khiden, nu asajjü kenen hang nkemetha sen nu anyi kesami yyi wi hang kebenthu ja wi na bvüshhu ketenthu tsü die den.

¹⁹Mathu na keyasa yencüki tssüzü sa ben lela mathu nyu kepa wi lisha chicü ben le khishi den, kepaghenanye anyi kesü pala mangwa na ma miwi khangya khe ma tsü tssüzü sa waden.

²⁰Keujüla anyithu na ithu Pväwa nu Hangshawa Jisu Khrista cüki kechü wina ayyi nkemehaiwa kekhang wina bvü shhuya kesa seng wi tsüthu yala mathu miwi khangya thsü lethu, mathu kahang na kheni miwi nansüwa nmehaiki laden.

²¹Mathu na ketsatan lenwa tsü chüya nu pi mathu kecü kemetha jühkhukechi wi tsüna kheneng bvüa kesa tsü mathu kheni na khiela tsü nkechüwa mathu gheni mehai ntsa sa kesa.

²²Ajühbvü wi hati kekhi tsü mathu gheni ntsakhiwa: “Affü na wa ma keduwe dsa neng waden” nu “Avü na atssükizü pvü wa anisha kunun neng waden.”

2 Pitor 3

Apväwa Ghoketen Kekhishi

¹Hi ketizenthu, hawa ha khili ilesü keni tughuwa zhü pi nthu cüendha. Hi nthu yala kemeshen metha shhughoya thsüle kesalina hi keni tughu qho pala hathu pi nthu kiza neng ben.

²Nthu ya kheni atusenjüh- kechüthu na kekhi jüh, nu Apväwa nu Hangshawa jühkhukechi nthu apostelthu na pi nthu kecü tsü meshenya thsü mvuben.

³Atuwa sa, asakhen tsathang wi anyi pahan na nyu nankeqhe nu mathu sajjü kenen wi kahang nyi na shhugho ben kesa nthu chüyalo. Mathu na nthu nankeqhe,

⁴nu keüben, “Ma gho neng benle khishikechi tsü khati sadha nu? Ma khiwa ben nu? Ithu bathu na shüdha, isala pala tsüdila kheni ayyi sachi tegü wi makesü saben le!”

⁵Mathu na aghandu kheni Anyiza na ajühkhuchi nu atssan ayyi sa keya jjügi tsü nkechüghe saben. Ayyi ha atssü wina nu atssü sen nu sachi,

⁶nu kheneng atssü pi kheni yyi kaghawenwa tsü danbhon nu yasa thsüa.

⁷Isala Anyiza jühkhukechi tsü makesü wina atssan nu ayyi khili kebenwa ha anni pi yasa le kesalina noncca senben, nu tsü pi anyi Anyiza nkechüthu jühkaghaten nu yasa keten tsathang tsü gheni theng.

⁸Isala ipvüshangthu, pala kesü nmali lalo. Apväwa tu wi tsü ghanan kesü tsüna amapi hazar kesü ti, nu amapi hazar kesü tsüna ghanan kesü ti le!

⁹Anyi pahan kemeshen ti Apvüwa na ashina ma jühkhukechi tsü sa nten. Tsüti kesawa nye, ma nthu ghenalebensie ben, kepaghenanye ma anyi kesütanla pi yasa thsü kesawa nyela tsüdila mathu kesami wina kheneng gho thsü mvuben.

¹⁰Isala Apvüwa tsathangwa tsüna kaghanfü ti ghoaden. Tsü tsathang wi atssan na ahhai sa sen nu nmila, nu ciwi kebenthu tsü mecang nu yasa ben; ayyi nu ciwi kebenthu tsüdila nmila ben.

¹¹Pala hathu tsüdila hati nmila ben lethu, nthu anyithu tsü khati kesa-u nu? Nthu kahang metha nu pi Anyiza kecü-u,

¹²nthu Anyiza tsathangwa tsü hie keben ti nthu piketsü sa nu tsü ya wan gho thsülo — tsü tsathang wi atssan mecang nu yasa ben, nu sah ntsa kesalina ciwi kebenthu tsüdila tssüzigheaben.

¹³Isala ithu na Anyiza khishi ketheng ketsatan nyi wa hang keten atssan nu ayyi ketheüwa tsü hieben.

¹⁴Tsalina ipvüshangthu, nthu na atsathang tsüwa hie keben jü wi nthu piketsü sala metha nu Anyiza tu wi kemeshensa nmi, nu ma gweghe kemehai sayalo.

¹⁵Anyiza na kemetsa pi ithu cünyuwa Paul cü nu ma zhü pi nthu kecü tsüti ithu Pvüwa leben kesie na nthu hangshaya kemehai matsü pi cü keben tsü ghangchilo.

¹⁶Ma ha jügi kekhi wi ma lesü zhü kechi tsüdi wi hati khiden. Ciwi ma jügi chü kedhu pahan na ben, anyi pala nkechüthu nu kemeshen nkezüthu na ha la pi Ntsawajüh apen kepa wi khizzi keten tsüti saden. Tsalina mathu ketanla mathu keyasawa tsü sengho den.

¹⁷Isala nthu ipvüshangthu tsü ha chüyadha. Tsalina anyi ayen nkemi kesazzithu ya nthu ssi wa nthu keyazi pen wina khuli nwa thsüle kesalina nthu kidenkesha yalo.

¹⁸Isala ithu Pvüwa nu Hangshawa Jisu Khrista cüki kechü nanketizen wi shigü kayi wa keyawa salo. Khili nu anuphanla ma nyanthang keyawa salo! Amen.

1 Johan

1 Johan 1

Kahang jüh

¹Ikhang na adechhü wina keten kahang jüh cüki tsü zhü pi nthu cüben. Ikhang na tsü zaya nu anyon pi tsü muyadha; ikhang na tsü muya, nu akwen pi tsü payadha.

²Kahang ha mutha keshhugho wi ikhang na tsü muyadha; tsalina ikhang na tsü cüki khi nu Abawa wi anuphan kahang keben pi ikhang ccüca kechi cüki tsü pi nthu kizaben.

³Ikhang na Abawa nu ma Tsawa Jisu Khrista gweghe ashukesa wi tsü nthu la ithu gwegheya thsüle kesalina ikhang na ikhang mukeya nu zakeya tsü pi nthu la kizadha.

⁴Ikhang na nthu nonkeghe cenya thsüle kesalina ha zhü chiben.

Anyiza Na Kewegü

⁵Ikhang na ma Tsawa wi ketsijüh zaya nu pi nthu kiza kebenwa na ha: Anyiza na kewegü, nu ma wi kejang nmitha.

⁶Keujüla ithu na ma gweghe ashukesa wi benten le khi nu kejang wi hang ten lethu, ithu na milimesa nu atsentsawa tsü sa nben.

⁷Isala keujüla ma kewegü, wi keben tsüti ithu la kewegü wi hang ten lethu, ithu na khokho ssinu gweghe ashukesa wi ben, nu ma Tsawa, Jisu jü na kesami tsüdi wi ithu satemetha cüben.

⁸Keujüla ithu na kesami nmi le khithu, ithu ketanla ithu mechuben, nu atsentsawa tsüna ithu miwi nmi.

⁹Isala keujüla ithu kesami khishi pi Anyiza wi chi lethu, ma ajühtsentsa nu ketsatan saben; ma ithu kesamithu teshi cü nu nketsatan tsüdi wi ithu satemetha cüben.

¹⁰Keujüla ithu na kesami nsale khi lethu, ithu na Anyiza pi milikemesa saben, nu ma jüh na ithu wi nmi.

1 Johan 2

Khrista Na Ithu Kekiqawa

¹Itsangathu, nthu ya nsami thsüle kesalina hi ha zhü pi nthu cüben; isala keujüla anyi kesü na sami lethu, ithu na meshu kesü Abawa wi ithu sheikepiwa na ben, tsüna ketsatanwa Jisu Khrista.

²Ma ithu ghen a kesami hhan sha kesawa tsü, nu ithu kesami ghen a ketan nye, isala ayyi nyi maben kesami ghen a la.

³Keujüla ithu na Anyiza jühkhukechi tsü nieten lethu, ithu na ma chüben le kesa chüti ben.

⁴Keujüla anyi kesü ma Anyiza chüben le khi, isala ma jühkhukechi tsü n-nie lethu, ma milikemesa nyi nu atsentsawa na ma miwi nmi.

⁵Isala thowa na ma jühkina ten khe anyi tsüwa miwi na Anyiza ketizenwa tsü sacen yaben. Ha wina ithu ma wi ben le kesa chüti yaben.

⁶Anyi thowa na ma Anyiza wi benten le khiten khe ma la Khrista kahang ti kahang-u.

Ayengkukechi ketheü

⁷Hi ketizenthü, hi ayengkukechi ketheü nyela kaghawen nthu na aghatsan wina kebenwa ha zhü pi nthu cüben. Ayengkukechi kaghawenwa ketsijüh tsü nthu na zayadha.

⁸Isala hi khili ayengkukechi ketheü kesü zhü pi nthu cüben, kepaghenanye atsentsawa tsüna Khrista wi nu nthu wi la muyaden. Kepaghenanye kejangwa tsüna bvü tendha, nu atsentsawa kewegü, tsüna wegü bendha.

⁹Anyi thowa na ma kewegü, wi ben le khi, isala ma cünyuwa nanmeghü ten khe ma khilila kejang wi ben.

¹⁰Thowa na ma cünyuwa tizen ten khe ma kewegü, wi hangden, tsalina ma miwi nyu ccümeshü pi sami thsü kesa mangla nmi.

¹¹Isala thowa na ma cünyuwa nanmeghü ten khe ma kejang wi ben; ma kejang wi hang nu ma khiewa waten khe nchü, kepaghenanye kejangwa na ma sa pi nmu thsü ladha.

¹²Itsangathu, Khrista ghen a kesami teshi pi nthu cü kesalina hi ha zhü pi nthu cüben.

¹³Abathu, nthu na adechhü wina ketenwa tsü chü kesalina hi ha zhü pi nthu cüben. Kepvünyithu, nthu na nkemehaiwa chaya kesalina hi ha zhü pi nthu cüben.

¹⁴Ghanyithu, nthu na Abawa chü kesalina hi ha zhü pi nthu cüben. Abathu, nthu na adechhü wina ketenwa tsü chü kesalina hi ha zhü pi nthu cüben. Kepvünyithu, nthu na züben, nu Anyiza jüh na nthu wi hangben, nu nthu na nkemehaiwa chaya kesalina hi ha zhü pi nthu cüben.

¹⁵Ayyiwa nu ayyi wi keben tsanqaithu tsü ntizen lalo. Keujüla nthu na ayyiwa tizen ten lethu, Abawa ketizen na nthu miwi nmi.

¹⁶Kepaghenanye ayyi wi keben ji — asajjü kenen, anyon kenen, nu keben wi kekapvü, hathu tsüdi Abawa wina kegho nyela ayyi ji.

¹⁷Ayyiwa nu ciwi keben anyi na nmvu ketenthu tsüdila nmila tendha, isala Anyiza kenen sa ketenwa na anuphan hang benden.

Khrista Ghinyiwa

¹⁸Itsangathu, asakhen tsü tetsakidha! Khrista ghinyiwa na ghoben kesa pi nthu kekiza tsüti khili tsü ha Khrista ghinyithu kejon na shhughodha, tsalina asakhen tsüna tetsakidha kesa ithu chüben.

¹⁹Mathu na ithu zi makesü nkenye ghenya ithu ja wina bvüdha, kepaghenanye keujüla mathu na ithu zi makesü lethu, mathu na ithu gweghe ben kesa. Isala mathu na bvü kesa tsüna mathu kesütanla ithu zi wi nyele kesa chüti yadha.

²⁰Isala Khrista na Kemetha Ghamu pi nthu miwi meyisha chicü nu nthu na atsentsawa chüben.

²¹Hi zhü pi nthu cü kebenwa ha nthu na atsentsawa nchüle kesa ghenya nye, isala nthu na tsü chüben, nu nthu na khiela atsentsawa wi milikemesa gho nten kesa tsü la chüben.

²²Isa lethu thowa na milikemesawa nu? Anyi kesü le kesü lela Jisu tsüna Khrista nyele khi ketenwa tsü. Tsüti kesawa tsüna Khrista ghinyiwa tsü — ma Abawa nu Atsawa la meya mvu saden.

²³Kepaghenanye thowa na Atsawa meya mvu saten khe Abawa la meya mvu saden; thowa na Atsawa yayaten khe Abawa la yayaden.

²⁴Tsalina nthu aghatsan wina zakeya ketsijühwa tsü pi nthu leben wi chiya metsilo. Keujüla nthu na ketsijühwa tsü yaya lethu, nthu na keshüthangla Atsawa nu Abawa gweghe hang yaben.

²⁵Nu hawa ha Khrista na anuphan kahang pi ithu cüle khishichi kethengwa tsü.

²⁶Nyu na nthu mechule kiden kebenthu cüki tsü hi zhü pi nthu cüben.

²⁷Isala nthu ghenya tsü Khrista na ma Ghamu meyisha pi nthu miwi chicüdha. Ma Ghamu na nthu miwi keben chu nyu yala nthu nsansi thsüla mehai. Kepaghenanye ma Ghamu na pala tsüdi cüki pi nthu sansi ben, nu ma pi sansi kebenwa tsüna milikemesa nyela atsentsawa. Tsalina Aghamu kesansijüh tsü kina, nu Khrista wi benyalo.

²⁸Itsangathu, ma kegho tsathang wi ithu na kejüghe yala kuthi nbenla kempvüza saben le kesalina ma wi benyalo.

²⁹Keujüla nthu na Khrista tsüna tsatan kesa chüben lethu, anyi thowa na ketsatanwa saten khe ma Anyiza tsanga sayadha kesa nthu na chütiben.

1 Johan 3

Anyiza Tsangathu

¹ Ae, Abawa na khatila ithu tizen chidha nu! Ma ketizen na di ntsa kesalina ithu pi Anyiza tsangathu le ciyadha — nu ntsakhiwa ithu na tsüti saben. Tsalina ayyiwa na ithu nchü, ma jügi tsüna Anyiza nchü.

² Hi ketizenthü, ithu na khili Anyiza tsangathu sayadha lela nkhe wi ithu na khati saben khe npi chüya. Isala ithu na Khrista kegho wi ma ti saben kesa ithu na chüben, kepaghenanye ithu na ma khati kesa khe ma muyaben.

³ Kesü le kesü lela kenondi ha ma wi kebenwa Khrista na metha kesa tsüti ma satemetha benden.

⁴ Anyi thowa na kesami sa khe ma Anyiza yenwa tsü pakhhi ben; kepaghenanye kesami tsüna ayen kepakhhiwa.

⁵ Khrista na kesamithu tsü sen bvüale kesalina gho, nu ma wi kesami nmi kesa tsü nthu na chüben.

⁶ Tsalina anyi kesü le kesü lela Khrista wi hang ketenwa kesami sa meyacha; isala thowa na kesami saten khe khiela ma npi muya nyelela npi chüya.

⁷ Itsangathu, anyi thola ya nthu nmechu thsüla! Thowa na ketsatan kuli ten khe Khrista na tsatan kesa tsüti ma la tsatan.

⁸ Thowa na kesami saben ten khe ma Atsaghang ji, kepaghenanye Atsaghang na aghatsan wina samidha. Anyiza Tsawa hang kegho ma jügi Atsaghang na kuli ketheng tsü yasa cüle kesa ghen.

⁹ Thowa na Anyiza wina pvüghaya khe ma sami ben nten, kepaghenanye Anyiza yencükiwa tsüna ma wi ben; nu Anyiza wina pvüghaya kesalina sami ben nten.

¹⁰ Ha wina Anyiza tsangathu nu Atsaghang tsangathu chü kepapa sa yaben: anyi thowa na ketsatan kuli nten nyelela ma cünyuwa tizen nten khe ma Anyiza tsanga nye.

Kesü Kesü Ketizenli

¹¹ Nthu aghatsan wina zakeya ketsijüh na ha: ithu khokho ketizenli meyathu yishü.

¹² Ithu na Kain ti sa yishü; ma Atsaghang ji sa nu ma cünyuwa Abel pathia. Ma mangkesa na ma cünyuwa pathi nu? Kepaghenanye ma kekulithu tsüna sazzi, isala ma cünyuwa kekulithu na meshon.

¹³ Tsalina icünyuthu, keujüla ayyi nyithu na nthu nanmeghü lela nthu aman nsala.

¹⁴Ithu na ithu cünyuthu tizen keten ghenä keshü wina kahang wi shhugho yadha kesa chüben. Thowa na nyu tizen nten khe khili la keshü wi ben.

¹⁵Thowa na ma cünyuwa nanmeghü ten khe ma nyu kepathi nyi, nu nyu pathi ketenwa miwi anuphan kahang nmi kesa nthu na chüben.

¹⁶Ithu na ha wi ha ketizen tsü chüya: Khrista na ithu ghenä ma kahangli khuchi. Tsalina ithu la ithu cünyuthu ghenä ithu kahangli khuchi jiketsü le!

¹⁷Keujüla keban kesü na ma cünyuwa kahhatu mu lela ma cünyuwa tsü ntizenchila lethu, ma khati nu ma Anyiza tizenten le khiya mehai nu?

¹⁸Itsangathu, ithu ketizenwa tsü apang nu ajüh wi ketan sa yishü, isala kekuli nu atsentsawa wi sa nalo.

Anyiza tu wi Kempvüza

¹⁹Tsalina ha wina ithu atsentsawa wi ben le kesa chüyaben; nu hati nu ithu na Anyiza tu wi kempvüza sa yaben.

²⁰Keujüla ithu kechükeza na ithu meshensa ben lethu, Anyiza na ithu kechükeza miwi dikiben, nu ma pala tsüdila chüben.

²¹Tsalina ipvüshangthu, keujüla ithu kechükeza tsüna ithu nmeshensa lethu, ithu na Anyiza tu wi kempvüza ben.

²²Ithu na ma wi mangwa khie khe muyaben, kepaghenanye ithu na ma ayenkhukechi tsü nie nu ma kenen saden.

²³Ma ayenkhukechiwa tsüna ha: Khrista na ithu kekiza ti, ithu ma Tsawa Jisu Khrista tsü nondi nu khokho ketizenli tenlo.

²⁴Anyi thowa na Anyiza yenkhukechi tsü nie ten khe ma Anyiza wi hang den nu Anyiza na ma wi hang den. Nu Anyiza na Aghamu pi ithu kecü tsü ghenä Anyiza na ithu wi hangben kesa chüben.

1 Johan 4

Atsentsa Ghamu nu Milikemesa Ghamu

¹Hi ketizenthü, Aghamu pvüten le khi ketenthü tsüdi n-nondi lalo, isala Anyiza wina kegho ghamu la nye khe tsüthu ghan-nanlo. Kepaghenanye milikemesa atusenjüh-kechüthu kejonla ayyi tsüdi wi wadha.

²Nthu na hati nu Anyiza Ghamu la nye khe chüya mehai: aghamu kesü le kesü lela Jisu Khrista na anyi sajjü ceng ghole kesa khishi ketenwa tsüna Anyiza wina kegho,

³Isala aghamu Jisu cüki nkekhishiwa tsüna Anyiza wina kegho nye. Nu aghamu tsüna nthu na zaya kesa Khrista ghinyiwa ghoten le kesa tsü, nu tsüna khili he ayyi wi bendha.

⁴Isala itsangathu, nthu na Anyiza ji, nu nthu na milikemesa tusenjüh- kechüthu chayadha, kepaghenanye nthu wi kebenwa Aghamu tsüna ayyiwa ji kesathu wi keben ghamu miwi khangkiben.

⁵Milikemesa tusenjüh-kechü tsüthu tsüna ayyi cüki khiden, nu ayyi nyithu na mathu jühkina den, kepaghenanye mathu na ayyiwa ji.

⁶Isala ithu tsü Anyiza ji. Anyi kesü le kesü lela Anyiza chüben lethu, ithu jühkina den; nu thowa na Anyiza ji nye khe ithu jühkina nten. Tsalina hati nu ithu na atsentsawa Ghamu nu kesazzi ghamu chü kepapa saya mehai.

Anyiza na Ketizen

⁷Hi ketizenthü, ithu khokho ketizenliya nalo, kepaghenanye ketizen tsüna Anyiza wina gho. Anyi thowa na nyu tizen ten khe ma Anyiza tsanga nu Anyiza chüben.

⁸Anyi thowa na nyu tizen nten khe ma Anyiza nchü, kepaghenanye Anyiza na ketizen.

⁹Anyiza na ketizen pi ithu ccüca kechi tsüna ithu yala ma wina kahang benya thsüle kesalina Anyiza na ma Tsa ntsawa kesütan tsü kesun pi ayyi wi chicü.

¹⁰Ketizen na ha: ithu na Anyiza ketizen ghenya nye, isala ma ithu tizen kesalina ma Tsawa kesun pi ithu ghenya kesami hhansha sa thsüa.

¹¹Hi ketizenthü, keujüla Anyiza na ithu tizen pi hacucu sa lethu, ithu la khokho ketizenli-u.

¹²Anyi thola Anyiza npi mu, isala keujüla ithu khokho ketizenliya lethu, Anyiza na ithu gweghe hangben, nu ma ketizen na ithu sa pi cencu cüben.

¹³Ma ma Ghamu pi ithu cü ketheng ghenya ithu na Anyiza wi hangben, nu ma ithu wi hangben kesa ithu na chütiben.

¹⁴Abawa na ma Tsa kesun pi ayyi Hangshawa sa thsüle kesa ithu na muyadha nu khi pi nyu kepa kizaden.

¹⁵Keujüla anyi kesü le kesü lela Jisu na Anyiza Tsawa le khishithu ma Anyiza wi hangben, nu Anyiza na ma wi hangben.

¹⁶Nu ithu na Anyiza ketizen tsü ithu ghenya ben kesa ithu na chü nu nondiben. Anyiza na ketizen, nu thowa na ketizen wi hangten khe Anyiza wi hangben nu Anyiza na ma wi hangben.

¹⁷Ajühkekaghaten tsathang wi ithu yala kempvüza benya thsüle kesalina ithu wi ketizen sa pi cencu cüdha, nu ithu la Khrista ti sa nu ayyi ha wi hang keben ghen a tsü benya ben.

¹⁸Ketizen wi kemessi nmi, isala ketizen tsentsa tsüna kemessi tsüdi jügüden. Tsalina anyi thowa na messi ten khe ma ketizen tsentsa npi ben cencya.

¹⁹Anyiza na atuwa sa ithu ketizen ghen a ithu nyu tizenden.

²⁰Keujüla anyi meshu kesü ma Anyiza tizenten le khi, isala ma cünyuwa nanmeghü lethu, ma milikemesa nyi kesü. Kepaghenanye ma mu keben ma cünyuwa tsü tizen meya lethu, ma mu nkeben Anyiza tsü tizenya nben.

²¹Khrista na ayenkhukechi pi ithu kecü na ha: Thowa na Anyiza tizen ten khe ma cünyuwa la ntizenthü yishü.

1 Johan 5

Ithu Ayyi miwi khangkeya

¹Anyi thowa na Jisu na Khrista le nondi ten khe ma Anyiza tsanga kesü; nu thowa na aba kesü tizen ten khe ma tsawa la tizenden.

²Ha wina ithu khati nu ithu na Anyiza tsangathu tizen ten khe chüyaben: tsüna ma ayenkhukechithu tsü kenie wina Anyiza tizenben.

³Kepaghenanye ithu na Anyiza tizen keten tsü jügi ma ayenkhukechithu tsü nie ketenwa tsü. Nu ma yenkhuechithu na ithu ghen a nkiyan,

⁴kepaghenanye Anyiza tsanga tsüdila ayyiwa tsü chaya mehai. Nu ithu kenondi ghen a ithu na ayyiwa miwi khang yaden.

⁵Thowa na ayyiwa tsü chaya mehai nu? Jisu na Anyiza Tsa le kesa nondi keten nyi ketan.

Jisu Khrista Cüki Chüzawa

⁶Jisu Khrista na ma baptaiz kesa wi atssü nu ma keshü wi ajjü sengho. Ma atssü ketan nsengho, isala atssü nu ajjü manyi qho sengho. Nu Aghamu na tsü atsentsa le kesa sheipi ben, kepaghenanye Aghamu na atsentsa.

⁷Ciwi chüza kecheng ben:

⁸Aghamu, atssü, nu ajjü; nu kecheng tsüdila asheikepi makesütan saben.

⁹Ithu na anyi sheikepi nondiden; isala Anyiza sheikepi na tsü miwi khangki, nu ma ma Tsawa cüki sheikepi ha khuchidha.

¹⁰Tsalina anyi thowa na Anyiza Tsawa tsü nondi ten khe asheikepi ha ma leben wi ben; isala thowa na Anyiza n-nondi khe ma sa pi milikemesa nyi kesü sadha, kepaghenanye ma Anyiza na ma Tsawa cüki sheikepi tsü n-nondi.

11 Asheikepi tsüna ha: Anyiza na anuphan kahang pi ithu cüdha, nu anuphan kahang ha na ma Tsawa wi ben.

12 Anyi thowa na Atsawa tsü ben khe kahang ha ben; nu thowa na Anyiza Tsawa tsü nmi khe kahang la nmi.

Anuphan Kahang

13 Nthu Anyiza Tsawa nondi ketenthu na anuphan kahang benle kesa pi nthu chüya thsüle kesalina hi ha zhü pi nthu cüben.

14 Ithu na Anyiza tu wi kempvüza ben, kepaghenanye ithu na ma kemeshen wina katsüha khie lela ma ithu hhai kina cüben kesa chütiben.

15 Ithu na khathansha ma wi khie khe ma ithu hhai kina cüden; nu ithu na ha atsentsa le kesa chü keben ghen a ithu ma wi mangwa khie khe ma tsü pi ithu cüben kesa la chüben.

16 Keujüla no ncünyuwa ssi wa keshü wi chia nkesa kesami sa keben mu lethu, ma ghen a Anyiza wi khielo isathu kahang pi ma cüben. Ha ssi wa keshü wi chi nkesa kesami kesathu ghen a. Isala ciwi ssi wa keshü wi chia kesa kesami na ben, nu hi nthu na tsü ghen a Anyiza wi khielo khi nben.

17 Kesazzi kekuli tsüdila kesami, isala ciwi ssi wa kesami wi chia nkesa kesami na ben.

18 Anyi kesü le kesü lela Anyiza wina pvüghaya kesawa na sami ben nten kesa ithu na chüben, kepaghenanye Anyiza Tsawa na ma nonccaya nu Nkemehaiwa na gho ma patena ya nben.

19 Ayyi maben na Nkemehaiwa kekhang kekhu wi ben lela ithu na Anyiza tsangathu le kesa ithu chüben.

20 Anyiza Tsawa na ghodha nu ithu ya atsentsawa Nyiza tsü chüya thsüle kesalina chüshikeya pi ithu cüle kesa ithu chüben. Ithu na ma Tsawa Jisu Khrista wi hang keben ghen a atsentsawa Nyiza wi hangben. Hawa ha atsentsa Nyiza, nu anuphan kahang.

21 Itsangathu, nthu na milikemesa cenpvüthu tsü ghüyalolo!

2 Johan

2 Johan 1

¹Keshenpfüwa wina pi— Nzawa nu ma tsangathu hi atsentsa wina tizen ketenthu kecü. Hi ketan nyela atsentsawa chü nu nthu tizen ketenthu tsüdila,

²kepaghenanye atsentsawa na ithu wi ben nu anuphanla ithu ssi benden.

³Abawa Anyiza nu Abawa Tsa Jisu Khrista ya nanketizen, ketizen, nu kecca pi ithu kecüwa sa; tsüthu ya atsentsa nu ketizen wi ithu ji sa keyawa salo.

Atsentsa nu Ketizen

⁴Abawa na ayenkhuuchi pi ithu kecü tsüti ntsangathu pahan na atsentsawa wi hang keben mukeya wi hi inonghe ntsawa saben.

⁵Tsalina hi ketizen Nzawa, hi khili no wi khiben: ithu khokho ketizenli nalo. Hi ha ayenkhukechi ketheü zhü pi nthu cü nben; ayenkhukechi hawa ha ithu aghatsan wina muya kesawa tsü.

⁶Nu hana ketizen: ithu na ma ayenkhukechi tsü nie nu kahang. Nthu tsüdila aghatsan wina ayenkhukechi za keyawa tsüna nthu tsüdila ketizen wi hanglo.

⁷Kepaghenanye nyu kemechu nyi kejon na ayyi wi wadha, anyi tsüthu na Jisu Khrista na anyi sajjü ceng ghole khishü nten. Tsüti kesa nyi tsüna nyu kemechuwa nu Khrista ghinyiwa.

⁸Tsalina nthu kiden-kesha yalo, isanu nthu na ikhang kekuli tsü ya nbhatagha thsüla nthu kutimen tsüdi muya thsüle kesalina.

⁹Anyi kesü le kesü lela Khrista kesansijüh wi nbenla ma gilli sa wa lethu, Anyiza na ma wi nmi. Thowa na Khrista kesansijüh wi ben khe ma Abawa nu Atsawa la ben.

¹⁰Tsalina keujüla anyi pahan na kesansijüh ha nsenla nthu wi gho lethu, nthu jjen wi ma ssi meyala, nu “Kecca ya no ssiben ketenwa salo” lela nkhila.

¹¹Kepaghenanye thowa na ma shalom sa khe ma nkemehai kekuli wi tsü ma gweghe ben.

Ajühsakhen

¹²Hi pala kejon pi nthu kekiza-u na ben, isani hi lesü nu kezhütssü nsen mvu; ithu nonkeghe sa yale kesalina hi gho nthu metu nu keccünengliya ben kesa nondi ben.

¹³Kessiya kesa Npvünonwa tsangathu la nthu shalom saben.

3 Johan

3 Johan 1

- ¹ Keshenpfüwa wina pi— hi atsentsa wi ma tizen ketenwa Gaya kecü.
- ² Hi ketizenwa, no nghamu wi mehai ben kesa hi chü keben ti no ngwo sajjü wi nu pala tsüdi wi la mehai walo kesa hi kekhie saben.
- ³ No keshüthangla atsentsa wi hang keten tsüti Khristanyi apvüshangthu pahan na gho no khatila ajühtsentsa sa nu atsentsa wi ben khe khi pi hi kekiza wi inonghe ntsa saya.
- ⁴ Itsangathu na atsentsawa wi hang ben le kesa zakeya miwi mangla anonkeghe nmi.

Gaya Keseng

- ⁵ Hi ketizenwa, no ajühtsentsa sa nu npvüshang Khristanyithu na kijünyi thu sa keben wi lela mathu miwi kuli chiden.
- ⁶ Mathu na kemehu tu wi no nyu ketizen cüki khichi. No Anyiza kenenwa sa nu mathu kijünyi kewa wi mathu kiqachi sa tenlo.
- ⁷ Kepaghenanye mathu na nkenondithu wi mangla meyala Khrista kekuli tsü ghenalentsen chiden.
- ⁸ Tsalina ithu Khristanyithu na mathu atsentsawa ghenalentsen kekuli wi mathu gweghe yale kesalina ithu na anyi hathu ha nkiqathu yishü.

Diotrefe nu Demetra

- ⁹ Hi lesü melute kesü zhü pi kemehu cü; isala Diotrefe mathu ccüli sa mvu kebenwa na hi mangwa khiben khe tsü nkina.
- ¹⁰ Tsalina hi gho lethu, ma mangwa sa theng khe tsüdi kelishü; ma ikhang cüki qhethiketen kekhi nu ma milikemesa kekhi tsü pi kiza na! Isala ma tsüti kesa ketan nyela, ma Khristanyi apvüshangthu la ssiya nten, nu nyu mathu ssiya mvu kebenthu la khen nu kemehujjen wina mathu jügüshiale saden!
- ¹¹ Hi ketizenwa, nkemehai nsala nu kemehaiwa salo. Anyi kesü le kesü lela kemehai sa ketenwa na Anyiza ji; isala thowa na nkemehai sa ten khe ma Anyiza npi muya.
- ¹² Anyi tsüdila Demetra kemehai cüki khiben; atsentsawa ketanla ma kemehai cüki khiben. Nu ithu sheikepi pi tsü wwaben, ithu na atsentsa khiben le kesa no chüben.

Ajühsakhen

- ¹³ Hi pala kejon pi nthu kekiza-u na ben, isani hi kezhüchan nu kezhütssü nsen mvu.

14Hi wan gho nthu metuya nu ithu ghangtan keccünengli yaben kesa nondi ben.

15Kecca ya nthu ssiben keyawa salo. Npvüshangthu tsüdila shalom saben. Ithu pvüshangthu tsüdi wi shalom sachilo.

Jude

Jude 1

¹ A maghawa, nu James cünyuwa Jude na pi Anyiza na ciya kesathu, Abawa Anyiza kaghali pvü nu Jisu Khrista na noncca keten wi hang ketenthu kecü:

²Nanketizen, kecca, nu ketizen ya nthu pongkemeni sa keyawa salo.

Milikemesa Kesansithu

³Hi ketizenthu, hi ithu tsüdi kesagho ji hangshakeya cüki ha zhü pi nthu cü mvu ntsa kesa wi hi zhü pi nthu kechü-kenong chi nu nthu yala Anyiza na anuphan ghenana kutitan kenondi pi ma nyithu cü kesa tsü aghechen saya thsüle kesa meshenya.

⁴Kepaghenanye Anyiza nkechü nyi pahan na kuthi sen nu ithu ja wi dughodha. Mathu na mathu hang nketsatan cüki tsü meyenbhon le kesalina ithu Nyiza nanketizen ketsijüh tsü khisa, nu ithu Kesansiwa nu Apvüwa Jisu Khrista tsü meya mvu saden. Ntsawajüh na kheni wina mathu muya kesa kemeshensa cüki ha khitheng.

⁵Nthu na ha tsüdi chüben lela hi nthu kiza neng chi mvuben: Apvüwa na khati nu Ejipt wi Israel nyithu khushiya, isala asakhen wi n-nondila kesathu yasa cü khe tsü cüki.

⁶Tangnyilothu na mathu cü ketheng pen wi nbenla, isala mathu penwa tsü teshi kesa tsü meshen chilo: amighe ssüli pi mathu bhen pvü nu anuphan kejang wi ben, ciwi Anyiza na mathu meshensa keten tsathang ketiwa tsü ghenana theng.

⁷Tsüti Sodom nu Gommorah, nu manyi kevä wi anyuthu cüki la meshen chilo, mathu na tsüthu nyi ti kahang nmetha nu qheza-qhena kekuli sa: mathu na anuphan anni wi kemeten-kemesha tsüna tsüdi ghenana kekitsan sachi.

⁸Tsü makesü anyi hathu la mathu kemeshen kemanthi nkemetha tsüna mathu ya sami pi mathu gwo kenenkagha sa; mathu Anyiza kekhang tsü nkhichi nu tang wi nyankethang tsü kimenni den.

⁹Tangnyilo kediwa Mikhael lela hati nsa. Ma atsaghang ssinu thowa na Mosa gwowa tsü yanu kesa kicennali wi lela Mikhael na atsaghang kekimenni jüh nkhi, isala "Apvüwa na no khah ben le" khi!

¹⁰Isala anyi hathu na mathu mangwa chüshi meya khe tsü shun nu kimenni den; nu mathu na mathu gwo wi ahangsathu ti pala chü keyathu tsüna mathu yasa den.

¹¹Mathu ghenana khatila qhethiketen saben nu! Mathu na Kain len tsü nie wadha. Apisa ghenana mathu ketanla mathu pi Balaam kesazzi tsüti sadha. Mathu na Kora na nyu jüh kehaghe tsüti hhaghe nu mathu yasadha.

¹²Mathu nkemejüghe kekuli na nthu ashukesa kedsakejjü wi kenenkagha kekaki ti sadha. Mathu na mathu ghenä ketan saden. Mathu na ameghü na akulukeshü mo pi ghoten lela atsankegho nkemi ti, nu vvüthimeyi wi lela achanton mabi nkebün ma ghazan pfüshi pi shütha sa thsü kesa tsüti.

¹³Mathu na atssükedone tssükuli nu menugha keshhugho tsüti mathu nkemejüghe kekuli pi nyu ccücaden. Mathu na ghotsithu ma len cühzzi ketenthu tsüti, Anyiza na anuphanla kejang ntsa pen wi tsüthu ghenä apen kiden theng.

¹⁴Hathu cüki ha Adam wina hang kegho abvüye tagüwa Enok na kheni hathu cüki khitheng: “Apvüwa ma tangnyilo kemethathu hazar kejon ssigho,

¹⁵tsüdi jühkaghaten nu mathu Anyiza nkechü kekuli sa kethengthu nu kesami nyithu ajüh qhethiketen kesa khi pi ma keshunthu tsüdi meshensa den!”

¹⁶Anyi hathu na keshüthangla nkulila nyu nkemehai khi nu nyu meshensa benden. Mathu na mathu sajjü kenen wi ketan hangden. Mathu ketanla mathu ghenä kapvü isala nyu kejiki jühkhi nu mathu ghenä kekiyi bhaden.

Kekitsan Nu Kecükegwethu

¹⁷Isala ipvüshangthu, ithu Pvüwa Jisu Khrista apostelthu na mangwa pi nthu kiza khe tsü meshen yalo.

¹⁸Mathu na nthu wi khi, “Asakhen tsathangthu kegho wi anyi nyu nankeqhe nu mathu sajjü kenen sa ketenthu na shhugho ben.”

¹⁹Anyi hathu na nyu pvükhhi-pvüsa saben, mathu sajjü kenen sa nu Aghamu na mathu miwi nmi.

²⁰Isala ipvüshangthu, nthu tsü kenondi kemetha ntsawa tsü satezü kayiya, nu Kemetha Ghamu kekhang wi kekhe saben,

²¹nu nthu ketanla nthu pi Anyiza nanketizen wi chi nu Apvüwa Jisu Khrista na ma nanketizen wina anuphan kahang pi nthu cüle keben tsü hie benlo.

²²Anyi kesütu kebenthu tsü nantizenchi;

²³kepathu tsü anni wina zanshiya nu hangsha yalo; nu kepathu tsü kemessi ben nu mathu nantizenchi, isala mathu thsümeni wi kesami kesa mvuthu kaki keben tsü nanqanan yalo.

Keseng Kekhie

²⁴Nthu na qancawa keten wi lela nthu noncca sen benya kemehaiwa, nu ma nyankethang sa keten tu wi kesami nmila anonkeghe sala nthu ssi gho ketenwa,

²⁵ithu Pvüwa Jisu Khrista wina ithu Hangshawa Anyiza ketan ya kheni abvüye tsüdi, khili, nu anuphan nu anuphanla anyankethang, ajenkeben, kekhang, nu kekhangkedi kebenwa salo! Amen.

Ccücakechi

Ccücakechi 1

¹Lesüshen hana Jisu Khrista pi ccücakechi cüki zhü theng. Pala hathu ha wan sacen keten Anyiza na pi ma maghathu ccücalo pi ma cü; Khrista na tangnyilo kesun pi ma maghawa Johan wi chi nu tsü chüya thsü,

²Johan na ma kemu tsüdi pi kizachidha. Hana Anyiza wina kegho ketsijüh nu Jisu Khrista na pi ccücakechi atsentsawa cüki ma khi kechi.

³Atusenjüh-kekhi jühthu ha misikhhali sishi ketenwa kemihhi ntsa, nu ha wi zhü kethengthu tsü kina nu nie ketenthu na kemihhi ntsa, kepaghenanye pala hathu tsüdi sacen gho keten matsü na tetsakidha.

Kemehu Tagü wi Shalom Sa kechi

⁴ Johan na zhü pi Asia yyi wi Kemehuthu Tagü kecü: Khili kebenwa, kheni na ketenwa, nu ha seng wi gho ketenwa, nu aghamu tagü ma kadipen tu wi ben ketenthu,

⁵ nu Jisu Khrista, atsentsa chüzawa, keshü ja wi atuwa pvügha keyawa, nu ayyi wi kadimithu tsüdi miwi kekhang sen ketenwa wina nanketizen nu kecca ya nthu ssiben keyawa salo. Ithu nantizen nu ahhansha sa keshü gheni ma jüü pi ithu kesami wina ithu hangsha keyawa,

⁶ nu ithu pi keqhaikedithu kadiyyi sa thsü, nu ma Nyiza Abawa kekuli sa thsü kesawa ya anuphan anyankethang nu kekhang sen keyawa salo, Amen.

⁷Ghangchilo! Ma akulukeshü miwi na ghoden. Anyi kesüsü tsüdi nu apie pi ma kekicunthu la ma mu shanden. Ayyi wi keben amizza tsüdila ma gheni qaiben. Ntsakhiwa tsüti saben. Amen.

⁸Apvüwa Anyiza, khili kebenwa, kheni na ketenwa, nu ha seng wi gho ketenwa, Kekhangkedi ntsawa na khiben, "Hi Alfa nu Omega."

Kemanthi wi Khrista Kemu

⁹Hi, nthu cünyuwa Johan, Jisu wina nthu gweghe kemeten-kemesha nu kadiyyi wi ben nu kethankehila kekheneng benden. Anyiza jüh nu Jisu cüki pi kekhi gheni hi ghan pi Patmos ayyi-mangkehi wi chia.

¹⁰Apvüwa tsathang wi hi aghamu wi keben wi iseng wi tutuwa kekhou hhai ti kesa misikhhali kesü zaya

¹¹tsüna khi, "No kemuthu tsü pi lesüshen kesü wi zhüya nu pi kemehu tagü hathu cülo: Efesa, Smirna, Pergamum, Thiatira, Sardi, Filadelfia, nu Laodikea."

¹²Hi iseng wi hi ccüneng kebenwa tsü ghangchi le khapeghe wa nan, hi ciwi suna pi kesa ahula-kedonpenthü tagü muya,

¹³nu tsü ja wi Anyi Tsawa ti kesa kesü na agwomejuwa kaghazu pvü nu suna deshikeqhan la pvü keten hi muya.

¹⁴Ma lissen na asa ssen nyelela aghola kemiki ti, ma nyon na anni keqhe ti,

¹⁵ma ccü kewegü, na lezza pi anni wi mecang nu matsisa ketheng ti, nu ma hhai na atssüketi hhai ti kesa.

¹⁶Ma kwen ajewa wi ghotsithu tagü khusen, nu ma pang wi njünnu ghapeli ma yiyha keben na shhugho, nu ma mmi na aghanan wi aghani wegü keben ti kesa.

¹⁷Hi ma mukeya wi ma ccü wi keshü ti qancadu. Isala ma ma kwen ajewa chang pi imiwi chi nu khi, “Nmessi lalo! Hi atuwa nu asakhenwa.

¹⁸Hi hangben ketenwa tsü le! Hi shü, isala ghangchilo, hi anuphan nu anuphanla hangben. Hi keshü nu keshü yyi miwi kekhangben.

¹⁹No khili pala mu keyathu tsü, khili kebenthü, nu ha seng wi sa ketenthü lela zhüyalo.

²⁰No ikwen ajewa ghotsithu tagü keben, nu suna pi kesa ahula kedonpenthü tagü kemu tsü ma jügi na ha: ghotsithu tagü tsüna kemehu tagü nyilothu, nu ahula kedonpenthü tagü tsüna kemehuthu tagü.

Ccücakechi 2

Efesa ghenä ketsijüh

¹“Pi Efesa kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hana ma kwen ajewa pi ghotsithu tagü khusen nu suna pi kesa ahula kedonpenthü tagü ja wi ketenwa ketsijüh.

²Hi no kuli kechithu; no khatila npiketsü sa kuli, nu khatila kethankehiya khe chüben. No nkemehai nyithu ghang pvü ben meya, nu no mathu na apostelthu nye lela apostelthu le khi ketenthü tsü ghan-nan nu mathu na milikemesathu le chüya kesa tsü hi chüben.

³No kethankehi nu ighena ketizen sa lela no tsü teshi nsa.

⁴Isala hi hawa ghenä no shunben: no kheni hi kaghali tsü teshidha.

⁵No khati kesa wina khuli bvü khe, meshen yalo! No kesami wina khenengya nu no kheni kekuli tsüti salo. Keujüla no kesami wina kheneng meya lethu, hi no wi ghola nhula kedonpen tsü ma pen wina khuyaden.

⁶Isala hi Nikolait nyithu kekuli nanmeghü keten tsüti no la tsü nanmeghüden.”

7 “Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!” “Hi khangkeyathu ya Anyiza sanku wi kahang chan bi tsü dsaya kemehai pi cüden.

Smirna ghenä ketsijüh

8 “Pi Smirna kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hawa ha atuwa nu asakhenwa, shü nu hangnengya kesawa ketsijüh.

9 Hi n-gükeccüthu, nu no kahhatu la chüben, isala no ntsakhiwa keban le! Judah nyi nkenyethu, mathu na Satan nyithu, mathu ajüh nkemehai khi pi no kematang tsü hi chüben.

10 No ketizen sa keten tsü katsüha mangla nmessila. Kinalo! Atsaghang na nthu pahan pi atssüzüjjen wi chi nu nthu ghan-nan ben, nu nthu gükeccü na ghanan tagha ketan saben. Keshü kecu wi lela hi wi jühtsentsa sa yalo, isathu hi kahang pi no khangkeya kutimen sa cüben.

11 “Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!” “Khangkeyathu na keshü keniwa wi patena meyacha.

Pergamum ghenä ketsijüh

12 “Pi Pergamum kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hawa ha njünnu yiyha ghapeli qho keben sen ketenwa ketsijüh.

13 No Satan kadipen keben pen wi hang keten tsü hi chüben. Satan kahang pen wi tsü isheikepi tsentsawa Antipa kepathi wi lela no no kenondi nteshila hi wi jühtsentsa sa.

14 Isala hi ciwi pala pahan ghenä hi no matang ben: nthu ja wi anyi pahan na Balaam kesansijüh tsü nieden, ma Balak sansi pi Israel nyithu ssi wa atsse pi atsikezhüthu kekinyi tsü dsa nu nkemetha keqheza sa nu mathu ya sami thsüa.

15 Tsüti nthu ja wi anyi pahan na Nikolait nyithu kesansijüh tsü la nieden.

16 Tsalina no kesami wina kheneng yalo! Keujüla no na tsüti nsa lethu, hi wan no wi ghonu ipang wina keshhugho njünnu tsü sen nu anyi tsüti kesathu tsü matang den.

17 “Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!” “Khangkeyathu wi hi kekuthi manna tsü pi cüden. Hi alon kemiki kesü miwi anyan ketheü zhüki ketheng tsü mu keyawa ketan chüya keten la pi mathu kesüsü cüden.

Thiatira ghenä ketsijüh

18 “Pi Thiatira kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hawa ha Anyiza Tsawa ma nyon na anni keqhe ti nu ma ccü na lezza misi ketheng ti wegü kebenwa ketsijüh.

¹⁹Hi no mangwa saben khe chüben. Hi no kaghali, jühtsentsa kesen, no kekuli, nu kethankehi kesa chüben. No kheni miwi nansüwa kuli kesa la hi chüben.

²⁰Isala hawa ghenä no matang ben: no nza Jezebel, ma ketanla ma pi Anyiza nyilo le ci ketenwa tsü matang nten. Ma imaghathu sansi pi nkemetha keqheza sa nu ssi wa atsse pi atsikezhüthu kekinyi tsse tsü dsa thsüden.

²¹Ma kesami wina khenengya thsüle kesalina hi matsü pi ma cü, isala ma keqheza kekuli wi nkheneng mvula.

²²Tsalina ma pi awe kesü wi khala chiaden nu ciwi ma nu ma ssinu keqheza kesathu na qhethiketen ketizen sa benden. Mathu na ma ssinu gheshighena kekuli wi tsü leben khapeghe meya lethu, hi khili ha saden.

²³Hi ma tsangathu la pathi cüden, Tsaseng wi kemehuthu na hi anyi tsüdi kemeshen nu kenmvu kechüwa le kesa chüyaben. Hi nthu kesüsü kuli ketheng kenie wina akutimen pi cüden.

²⁴“Isala Thiatira wi keben nthu kepathu tsü kesansijüh nkemehaiwa tsü nie nten, nthu na pi ‘Satan jüh kedhu’ le khi keten tsü nchü. Hi nthu kizaben, hi akhhi kepa wi mangla pi nthu miwi chi nten.

²⁵Isala nthu na hi npi kegho chu nthu sen ketenwa tsü zükeqhe ghansen wa cuyalo.

²⁶⁻²⁸Khangya nu hi kekuli sa wa asakhen cukeyathu, hi iBa jjen wi mukeya kekhang tsü makesü kesa pi mathu cüden: hi mizzatenti tsüdi miwi kekhang pi mathu cüden, amighe khhatssü pi ayyipfü pacha keten ti mathu miwi kekhang senben. Hi aghanen ghotsiwa la pi mathu cüben.

²⁹“Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!

Ccücakechi 3

Sardi ghenä ketsijüh

¹“Pi Sardi kemehu nyilowa kecü zhüya:” “Hawa ha Anyiza ghamuthu tagü nu ghotsithu tagü kebenwa ketsijüh. Hi no mangwa saben khe chüben. No shü lela hang keben cüki kemehai kekhi tsü hi chüben.

²Tsalina shagha, nu no khili kebenwa tsü shütha npi kesa wina satezü yalo. Kepaghenanye no kuli kechiwa tsüna Anyiza tu wi npi cencuya le kesa hi chüben.

³Tsalina mangwa pi no sansi cü, nu no mangwa zayadha khe tsü meshenya; tsü nieya nu no kesami wina khapeghe yalo. Keujüla no nshagha lethu, hi kaghanfü nyi kesü ti no wi ghoden, nu no hi gho keten tsüwa tsü nchü.

⁴Isala nthu Sardi wi kebenthu anyi keu ketan nthu thsümeni metha ben. Nthu na athsümeni mphu nu hi gweghe alentsenben, kepaghenanye nthu na tsüti sa qo.

⁵Khangkeyathu na hati athsümeni kemiki mphu yaben, nu hi kahang lesüshen wi mathu nyan khupia nben. Hi iBa nu ma nyilothu tu wi na mathu na iji le kesa khishiaben.

⁶“Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!

Filadelfia ghenä ketsijüh

⁷ “Pi Filadelfia kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hawa ha metha nu atsentsa saben ketenwa ketsijüh. Ma David ji shakhen pi ajenka sha lethu thola khenya nketen, nu khen lethu thola shaya nketen tsü ben.

⁸Hi no mangwa saben khe chüben. No kekhang keu ketan keben, nu hi wi ajühtsentsa sen keghe tsü hi chüben. Hi anyi kesütanla khen nkeya jenka sha pi no cüben.

⁹Kinalo! Satan ji sa keben milikemesathu, Judah nyi nye lela Judah nyi le khi ketenthu ya ntu wi kukeđu no kinyi thsüden. Isanu ciwi mathu tsüdüla hi no ghali keten tsü chüyaben.

¹⁰No ijühkina nu kethan-kehikeya ghenä anyi kemehai-keteshi ghan-nan le kesa ghenä agükeccü ayyi tsüdü miwi ghe keten tsü wi hi la no hangsha yaben.

¹¹Ae, hi wan ghoaben. Tsalina nyu yala no khangkeya liwen tsü khusen bvü thsü nsale kesalina no sen ketenwa tsü zükeqhe ghansen yalo.

¹²Thowa na khangya khe hi ma pi Anyiza kekinyijjen wi alon donbvü kesü sa thsüden, nu ma khiela tsü teshi nbendha. Hi iNyiza nyan nu iNyiza nyunutiwa, tang wi iNyiza wina dughe ketenwa Jerusalem ketheüwa nyan tsü pi ma miwi zhüki cüaden.

¹³“Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!

Laodikea ghenä ketsijüh

¹⁴ “Pi Laodikea kemehu nyilowa kecü zhüya: “Hawa ha Amen, atsentsa chüzawa nu jühtsentsa kesawa ketsijüh. Ma Anyiza na sahangkechi tsüdü miwi kekhang kesenwa.

¹⁵Hi no kekulithu tsü chüben; nu no bacubana kesa la chüben. Hi no ya kicü nyethu yeng kesa tsü hi nenben!

¹⁶Isala no bacubana, nkcü nu n-yeng kesa ghenä hi ipang wina no meshusha le bendha!

¹⁷No hati khiben ‘Hi keban nu kemehai nyi; hi hi nsenthu keyishü tsüdila ben.’ Isala no khatila agüccü nu ketizen sa ben khe no nchü le! No ketha-u, kimissü, nu anyon nkemu nyi.

¹⁸No yala benya thsüle hi no kizaben, hi wi suna kemetha ntsa tsü sheiyalo. Athsü kemikiwa la shei pi no kimissü kejüghe keyawa tsü mphí bhonyalo. N-nyon pala muya le kesalina dawa pahan la sheiyalo.

¹⁹Hi hi kaghalithu tsüdi khah nu meten cüden. Tsalina lebentsentsa sa nu no kesami wina kheneng yalo.

²⁰Kinalo! Hi ajenka wi ngan nu kekha ben; anyi kesü le kesü lela ihhai za nu ajenka shachi ketenwa, hi ma jjen wi dugho ma ssinu dsajjü, nu ma la hi gweghe dsajjü ben.

²¹Hi khangya nu khili iBa kadipen wi ma kete wi donki keben ti khangkeyathu ya hi kadipen wi ikete wi donkiya kemehai pi cüden.

²²“Thowa na akhuna pvü ten khe Aghamu na kemehuthu wi khi keben tsü kinaya thsülo!

Ccücakechi 4

Tang wi Kekinyikesa

¹Hi ha tsü wi kemanthi kepa wi kesü wina tang wi ajenka kesü sha ketheng muya. Hi hatu wi zakeya tutuwa kekhou hhai ti kesa tsüna hi wi khi, “He wi kugholo, hi ha seng wi kuli keten pi no ccücaden.”

²Aghamu na wan imiwi benya. Tang wi kadipen kesü miwi anyi kesü na donkiben.

³Ma mmi na alon menkedhu jasper nu karnelian ti wegüben; nu ccünikho kesü emerald tsi ti kesa na kadipen tsü vüben.

⁴Kadipenwa tsü vü keben kepa wi kadipenthu ngwe nu mejü na ben; tsüthu miwi keshenpfüthu ngwe nu mejü na athsü kemiki mphí nu suna kadiliwen pvü nu donkiben.

⁵Kadipenwa wina atsancwe, atsankeshigü nu atsanphagha na shhugho. Kadipenwa tu wi anni kecanki tagü na qheben, tsüthu tsüna Anyiza ghamuthu tagü.

⁶Kadipenwa tu wi atssükedone ayena, akhwetssü methasi kesa ti la ben. Kadipen tsü kevü wi hangben keten ahangsa anyon pi atu nu aseng wi pong pvü keten mejü na vüben.

⁷Ahangsa atuwa na ssensitemi ti, keniwa na amesü süpon ti, kechengwa mmi na anyi mmi ti, nu mejüwa amumu pighe keten ti kesa.

⁸ Hangben keten ghangsathu mejü, kesüsü wi agisha tugho na ben, nu anyon pi tsüthu pong pvüden. Tsüthu na tsathang tsajang khiela n-nganla hati khiden: “Kemetha, kemetha, kemetha, tsüna Apvüwa Anyiza kekhangkedi ntsawa, ma khili kebenwa, kheni na ketenwa, nu ha seng wi gho ketenwa.

⁹ Hangben keten ghangsathu mejü na keseng, nyankethang nu kinyikü khwi sa pi kadipen miwi donki keben anuphan nu anuphanla hangben ketenwa tsü cüben. Tsüthu na tsüti sa gweghe tsü,

¹⁰ keshenpfüthu ngwe nu mejü na kadipen wi donki kebenwa tu wi kukedu, nu anuphan nu anuphanla hangben ketenwa tsü kinyiden. Mathu mathu kadiliwen pi kadipen tu wi cüchi nu khi,

¹¹ “Ithu Pvüwa nu Anyiza! No anyankethang, kinyikü, nu kekhang muya qo le! Kepaghenanye no pala tsüdila sahangchi, nu no kemeshen kenen wina mathu ya hang nu kahang khuchi thsüden.”

Ccücakechi 5

Kezhüllu nu Khaghanenizza

¹ Hi kadipen miwi donki kebenwa kwen ajewa wi kezhüllu kesü mu; tsüwa non wi ghapeli qho zhübhon nu mechantsithu tagü pi jen theng.

² Nu hi tangnyilo kesü na aghai misi ntsa jisha keben zaya, “Thowa na mechantsiwa tsü pakhi nu kezhülluwa tsü shiya mehai nu?”

³ Isala tang wi, ayyi wi nyelela ayyi kekhu wi lela thola kezhülluwa tsü shi nu ma non wi ghangya kemehai nmi.

⁴ Tsalina hi qai ntsa sa wa, kepaghenanye thola kezhülluwa tsü shi nyelela ma non wi ghangya kemehai nmi.

⁵ Tsaseng wi keshenpfüthu kesü na hi wi khi, “Ae, nqai lalo! Judah mizza Ssensitemi, David shicübvüghawa tsüna khangyadha, nu ma mechantsithu tagü tsü pakhi nu kezhülluwa tsü shiya mehai le!”

⁶ Tsaseng wi hi Khaghanenizzawa na kadipen mnon wi ngan, hangben keten ghangsathu mejü nu keshenpfüthu na ma vü sen keben mu. Khaghanenizzawa tsüna pathi kesa ti. Tsüna ma ghacü tagü nu anyon tagü ben, tsüthu tsüna Anyiza ghamu tagü kesun pi ayyi maben wi chi kesathu.

⁷ Khaghanenizzawa na wala kadipen miwi donki kebenwa kwen ajewa wi kezhüllu tsü khuya.

⁸ Ma tsüti saya nan, hangben keten ghangsathu mejü nu keshenpfüthu ngwe nu mejü na Khaghanenizzawa tu wi kukedu. Mathu kesüsü harp kesü nu suna khuzza wi hankedemvu pi pong senden, tsüna Anyiza nyithu na kekhi kesa.

⁹ Mathu na akhwi ketheü kesü sa: “No kezhülluwa tsü khuya nu mechantsithu tsü pakhhi qole! Kepaghenanye no pathia, nu no ahhansha sa keshü wina Anyiza ghenamizza, ajühjja, mizzatenti, nu ashicü tsüdi wi anyithu sheiyadha.

¹⁰ No mathu sa pi Anyiza kekuli sa thsüle kesalina keqhaikedithu kadiyyi sa thsüdha, nu mathu na ayyi miwi kekhang senben”

¹¹ Hi kheneng ghangchi nan nyilothu khalatsi nu khalatsitsi hhai zaya! Mathu na kadipenwa, hangben keten ghangsathu mejü, keshenpfüthu ngwe nu mejü tsü vü senben,

¹² nu ahhai misikhhali akhwi sa: “Khaghanenizza pathi kesawa tsüna kekhang, keben, kemetsa, nu kezü, kinyikü, anyankethang, nu keseng muya qo le!”

¹³ Nu hi tang, ayyi, ayyi kekhu, nu atssükedone non wi — atssan ayyi wi kahangli keben tsüdila akhwi sa keben zaya: “Kadipen miwi donki kebenwa Khaghanenizzawa, anuphan nu anuphanla keseng nu kinyikü, anyankethang nu kekhang sa keyawa salo!”

¹⁴ Hangben keten ghangsathu mejü na luneng, “Amen!” Isanu keshenpfüthu na kukedu kinyi.

Ccücakechi 6

Mechantsithu

¹ Tsaseng wi hi Khaghanenizzawa na mechantsi tagü ja wi atuwa shachi kesa mu, nu ciwi hangben keten ghangsathu mejü wi kesü na ahhai misikhhali tutuwa kekhou hhai ti “Gholo” kekhi hi zaya.

² Hi ghangchi nan ciwi goru kemiki kesü mu. Tsü miwi kebenwa na alamugho kesü ben, nu kadiliwen pi ma cü theng. Ma khangkeyawa nu khangyale wa.

³ Tsaseng wi Khaghanenizzawa na mechantsi keniwa tsü shachi, nu hi hangben keten ghangsa keniwa na “Gholo” kekhi hi zaya.

⁴ Ciwi goru kenmie kesü na shhugho. Tsü miwi kebenwa na aghikesa sengho ayyi wi chi nu anyithu ya kepathili thsüle kesa kekhang pi cü theng. Njünnu keti kesü pi ma cü theng.

⁵ Tsaseng wi Khaghanenizzawa na mechantsi kechengwa tsü shachi; nu hangben keten ghangsa kechengwa na “Gholo” kekhi hi zaya. Hi ghangchi nan ciwi goru kenimegho kesü mu. Tsü miwi kebenwa na ma kwen wi kuwhuchan kesü ben.

⁶ Hangben keten ghangsathu mejü ja wi ahhai kesü hati khi keben hi zaya, “Awheng kuwhu kesü na ghanan kesü kutimen, nu achentha kuwhu kecheng na ghanan kesü kutimen. Isala oliv tonthu nu kemeshentsse lli tsü meyasa lalo!”

⁷Tsaseng wi Khaghanenizzawa na mechantsi mejüwa tsü shachi; nu hangben keten ghangsa mejüwa na “Gholo” kekhi hi zaya.

⁸Hi ghangchi nan ciwi goru phalagha kesa kesü ben. Tsü miwi kebenwa nyan na Keshü, nu Keshü yyi na ma seng wi den. Tsüthu yala aghikesa, azen, kesakinaa, nu ahangsathu sen nu ayyi gishü mejü sa nu kesü pathi thsüale kekhang pi cü theng.

⁹Tsaseng wi Khaghanenizzawa na mechantsi mangawa tsü shachi. Ciwi hi kekinyipen kekhu wi Anyiza jüh khi nu mathu sheikepi wi atsentsa kesa ghena pathi kesa ghamuthu mu.

¹⁰Mathu ahhai misikhhali jisha, “Apvüwa kekhangkedi ntsawa, metha nu atsentsa le! No khathansha wi ayyi nyithu na ithu kepathi ghena mathu jühkaghaten nu meten cüten nu?”

¹¹Agwomejuwa kaghazu kemiki pi mathu kesüsü cü theng, nu mathu yala mathu gweghe amaghatu sa keten nu mathu cünyuthu la mathu ti npi pathi cen keya chu ben lalo kiza.

¹²Tsaseng wi hi Khaghanenizzawa na mechantsi tughowa tsü sha kechi mu. Ciwi ameghükujü ntsa sa, aghani na athsü kenimegho ti sa, nu asha na ajjü ti nmieni sa.

¹³Ameghü kekhang na khhaghavüton mo kuli kechi wi ma bi kemejjü kekishu ti ghotsithu na ayyi wi qanca.

¹⁴Atssan na kezhüllu ti llu sen nu bvüa, nu ayikha nu ayyi-mangkehi tsüdi apen ketsen shan.

¹⁵Tsaseng wi ayyi wi kadimithu, kekhang kesenthu nu süpahi kedithu, keban nu kekhangthu, nu anyi kepathu tsüdi, nssümagha nu ahvuthu, tsüdi mathu ketanla wa ayikha wi ayyiku nu alon keti cakhu wi kuthi.

¹⁶Mathu na ayikha nu alon ketithu ci nu khi, “Ithu miwi qanca dugho nu kadipen miwi donki kebenwa nyon kemu nu Khaghanenizzawa lebenketsu wi ithu pi kuthi cülo!

¹⁷Manyi lebenkekha tsathang nkemehai tsüna ghodha, nu thowa na ciwi ngan benya mehai nu?”

Ccücakechi 7

Israel nyi 144,000

¹Tsaseng wi tangnyilothu mejü na ayyi ccügwen mejü miwi ngan nu ameghü yala ayyi nu atssükedone miwi nsho thsü, nu achanton mangla nmo kuli thsüle kesalina ameghü zanten sen keben hi mu.

²Nu hi nyilo kepawa kesü la hangben keten Nyiza mechantsi sen nu nishuwa na gho keten mu. Ma jisha sen nu Anyiza na ayyi nu atssükedone yasalo kesa ghen kekhang pi cü ketheng tangnyilothu mejü tsü ci.

³Tangnyilowa na khi, “Ikhang na mechantsi pi Anyiza maghathu tie wi npi jen keya chu ayyi, atssükedone, nyelela achanton mangla npasa lalo.”

⁴Nu hi chükeya na Anyiza mechantsi pi mathu tie wi jenya kesathu na Israel mizza taghakeni wi tsüdi saghula anyi 144,000.

⁵⁻⁸Amizza kesü wi hazar taghakenini: Judah, Reuben, Gad, Asher, Naftali, Manasseh, Simeon, Levi, Issakhar, Zebulun, Josef, nu Benjamin.

Anyitenti Ji Ntsa

⁹Ha seng wi hi ghangchi nan ciwi anyitenti ji ntsa thola si mekeya khi kesü mu! Mathu na ashicü, amizza, mizzatenti, nu ajühjja tsüdi wina keshhugho, nu mathu na athsümeni kemiki pvü, mathu kwen wi agu cünathu khusen nu kadipen nu Khaghanenizzawa tu wi nganben.

¹⁰Mathu na ahhai misikhali jisha, “Hangshakeya tsüna ithu Nyiza, nu kadipen miwi donki keben Khaghanenizzawa wina kegho!”

¹¹Tangnyilothu tsüdila ngan nu kadipen, keshenpfüthu, nu hangben keten ghangsathu mejü tsü vü senben. Mathu na kadipen tu wi kukedu nu Anyiza kinyi,

¹²nu khi, “Amen! Keseng, anyankethang, kemetsa, nkesengcha, kinyikü, kekhang, nu kezü tsüna anuphan nu anuphanla ithu Nyiza ji le! Amen!”

¹³Keshenpfüthu kesü na hi wi keü, “Athsümeni kemiki pvü ketenthu na thothu, nu mathu khiewa na gho nu?”

¹⁴Hi ma luneng, “Hi nchüle, kediwa. No chüben.” Ma hi kiza, “Anyi hathu ha ketizenkesa qhethiketen kesa wina shhughoya nu ghoben. Mathu na Khaghanenizzawa jju pi mathu thsümeni satemetha nu mikidha.

¹⁵Tsalina mathu na Anyiza kadipen tu wi ngan nu tsathang tsajang ma kekinyijjen wi ma kekuli sa benden. Kadipen miwi donki kebenwa na ma kekhang pi mathu khweyaben.

¹⁶Mathu na khiela ghama nu dighe neng nbendha; aghani nyelela kisah na mangla mathu thsü tena nbendha.

¹⁷Kepaghenanye kadipen mnon wi keben Khaghanenizzawa na mathu hieya, nu mathu ssi wa kahang khuchiketen tssü kebvüpen wi chicü ben. Nu ciwi Anyiza na mathu nyontssü tsüdi nyen cüben.

Ccücakechi 8

Mechantsi Tagüwa

- ¹Khaghanenizzawa na mechantsi tagüwa sha kechi wi tang wi amighe kekihhe gishüphan jü ccen sa.
- ²Tsaseng wi hi tangnyilothu tagü na Anyiza tu wi ngan keben mu, nu tutuwa tagü pi mathu cü theng.
- ³Tangnyilo kepa wi kesü na hankedemvu kemecang suna hikhu sengho kekinyipen kete wi ngan. Pi Anyiza nyithu tsüdi kekhie tsü wwacü nu kadipenwa tu wi ngan keben suna pi kesa kekinyipen wi tsü kinyi thsüle kesalina hankedemvu kejon pi ma cü theng.
- ⁴Anyiza tu wi ngan keben nyilowa kwen wi hankedemvu kemecang nikhu tsüna Anyiza nyithu kekhie gweghe tang wi kia.
- ⁵Tsaseng wi nyilowa na hankedemvu kemecang hikhu tsü khuya nu kekinyipen wi anni pi tsü pongya, nu pi ayyi wi khalachia. Isanu ciwi atsanshigü, atsanphagha, atsanuwe, nu ameghüküju sa.

Tutuwathu

- ⁶Tsaseng wi tangnyilothu tagü na tutuwathu tagü pi khou chi le kiden sen nu shhugho.
- ⁷Tangnyilo atuwa na ma tutuwa khouchi. Ciwi aghayi, anni, ajjü pi kesaghu pi ayyi wi keshushachi. Ayyi, achantonthu, nu aghang kemejjü tsüdila gishü kecheng sa nu kesü mecang.
- ⁸Tangnyilo keniwa na ma tutuwa khouchi. Ciwi anni na ayikha keti mecang keben ti kesa na qanca sen atssükedone non wi du. Atssükedone gishü kecheng sa nu kesü na ajjü sa,
- ⁹atssükedone wi hang kebenthu gishü kecheng sa nu kesü na shü, nu ahunjjenthu gishü kecheng sa nu kesü na yasa.
- ¹⁰ Tsaseng wi tangnyilo kechengwa na ma tutuwa khouchi. Ciwi ghotsi keti anni keqhe ti kesa kesü na tang wina qanca sen aghakuthu nu atssü kebvüpenthu gishü kecheng sa nu kesü miwi du.
- ¹¹ (Ghotsi tsü nyan na “Kekha”.) Atssü gishü kecheng sa nu kesü na kha, nu atssü tsüna kha kesalina anyi kejon na tsü jjü pvünu shü.
- ¹² Tsaseng wi tangnyilo mejüwa na ma tutuwa khouchi. Aghani, asha, nu ghotsithu gishü kecheng sa nu kesü kihhe pia, tsalina tsüthu gishü kecheng sa nu kesü na nwegüla; aghanan gishü kecheng sa nu kesü wi kewegü, nmila, aghaja gishü kecheng sa nu kesü wi tsü makesü sa.
- ¹³Tsaseng wi hi ghangchi nan amumu kesü na atssan wi pighe nu hati kekhi hhai zaya, “O, kemessi! Kemessi ntsa le! Tangnyilothu kepawa kecheng tsüna

mathu tutuwa khouchi lethu, ayyi miwi hang kebenthu tsüdi ghenä khatila qhethiketen saten nu!”

Ccücakechi 9

¹Tsaseng wi tangnyilo mangawa na ma tutuwa khouchi. Hi ghotsi kesü na tang wina ayyi miwi qancadu kesa mu, nu ayyiku kedhu shakhen pi tsü cü theng.

²Ghotsiwa tsüna ayyiku kedhu tsü lishüchi, nu ciwi anni kekhu anni kejon mecang ntsa kesa nikhu ti shhugho; ayyiku kedhuwa wi anni kekhu na shhugho aghani nu atssan shübhon.

³anni kekhu wina ashiqathu na ayyi miwi dugho, nu ajjüssi kekhang makesü kesa pi mathu cü theng.

⁴Mathu na aghangwa nyelela achantonthu nyelela aghanglani mangla meyasala, isani anyi thothu na Anyiza mechantsi pi mathu tie wi jen pvü nten khe tsüthu ketan meten-meshalo kiza theng.

⁵Ashiqathu na anyi hathu pathiya nben, isala asha manga ketan mathu meten-mesha ben. Kemeten-kemesha wi kinaa tsüna ajjüssi kemti kinaa ti.

⁶Asha manga jüwi tsü mathu na keshü bhaben, isala muya nben; mathu na shü mvu saben, isala keshü na mathu ghü bvüaben.

⁷Ashiqathu tsüna goruthu na aghi wi wale keben ti; mathu li wi suna kadiliwen ti kesa na ben, nu mathu mmi na anyi mmi ti kesa.

⁸Mathu lissen na nza lissen ti, nu mathu yha na ssensitemi yha ti kesa.

⁹Amighe deshikeqhan ti kesa pi mathu deshi qhan pvü, nu mathu gisha hhai na goruthu na gorugarithu zanpvü nu aghi wi wa keten hhai ti.

¹⁰Mathu ghanu nu ahasi na ajjüssi ti kesa ben, nu mathu ghanu wi mathu na asha manga anyithu meten-mesha keya kekhang ben.

¹¹Ayyiku kedhu wi kediwa nyilo tsüna mathu kadimiwa sa nu kekhang senben. Ma nyan na Ibri jüh wi Abaddon; Grik jüh wi Apollion (majjügi “Keyasawa”).

¹²Kemessi atuwa na cendha; ha seng wi la kemessi keni na ghoben.

¹³Tsaseng wi tangnyilo tughowa na ma tutuwa khouchi. Ciwi suna pi kesa kekinyipen Anyiza tu wi kebenwa ccügwen mejü wi aghai kesü keshhugho hi zaya.

¹⁴Aghai tsüna tangnyilo tughowa wi khi, “Nyilothu mejü bhen pi Euftrat Ghaku ketiwa wi chi ketheng tsü lishachilo!”

¹⁵Nyilothu mejü tsü lisha chia; kepaghenanye tsüthu na amapi, asha, aghanan, nu matsü hawa wi anyi tsüdi gishü pi kecheng sa nu kesü pathilo kesa ghenapi theng.

¹⁶Süpahithu kiden keben tsüna khalatsi meza keni le hi kiza.

¹⁷Hi kemanthi wina goruthu nu tsüthu miwi kebenthu mu; mathu na deshi-keqhan nmi pi anni ti, atsena sa pi safir ti, nu hichu pi anni lon ti kesa pvüden. Goruthu li na ssensitemithu li ti, nu tsüthu pang wina anni, anni kekhu, nu anni lon shhugho.

¹⁸Goruthu pang wina keshhugho adhagha kecheng anni, anni kekhu, nu anni lon tsüna anyithu gishü pi kecheng sa nu kesü pathia.

¹⁹Kepaghenanye goruthu kekhang na mathu pang nu mathu ghanu wi la ben. Mathu ghanu na amaghangthu ti ma li ben, nu mathu na tsüthu pi anyithu meten-meshaden.

²⁰ Adhagha hathu na nkepathi anyi kebenthu tsüdila mathu kuli ketheng wi tsü leben khapeghe meyala. Mathu na atsaghangthu nyelela suna, rükatssü, lezza, alon, achan pi atsikezhüthu na mu meya, za meya, nu ajühkhiya nketen kekinyi tsü teshi meyala.

²¹Nyelela mathu na nyu kepathi, kedema, keqheza, nu kaghanfü teshi meyala.

Ccücakechi 10

Tangnyilo nu Kezhüllu Kizzawa

¹Tsaseng wi hi tangnyilo kekhang kesü tang wina shhugho keten mu. Ma akulukeshü pi meju pvü nu cünieqho pi ma li vü pvü, ma mmi na aghani ti, nu ma ccü na anni donbvü ti kesa.

²Ma kwen wi kezhüllu kizzakeu kesü llusha senben. Ma ccü ajewa pi atssükedone miwi, nu tavüwa pi ayyi miwi nni ben,

³nu ahhai misikhhali ssensitemi kaghama hhai ti jisha. Ma jisha kechi seng wi atsankeshigü tagü na ghama pi ma lunengchi.

⁴Tsüthu na ajühkhi shagha meyi hi tsü zhüyale sa. Isala hi tang wi ahhai kesü hi keccüneng zaya, "Atsankeshigü tagü kekhi jüh tsü pi kuthilo; tsü nzhü lalo!"

⁵Tsaseng wi hi kemuwa tangnyilo atssükedone nu ayyi miwi ngan kebenwa tsüna ma kwen ajewa zanki pi tang wi chi,

⁶nu anuphan nu anuphanla hangben ketenwa Anyiza, atssan, ayyi, atssükedone, nu tsüthu wi kebenthu tsüdila sahangkechiwa nyan wina kekishen kesü sa. Tangnyilowa na khi, "Matsü kijü meyadha le!"

⁷ Isala tangnyilo tagüwa na ma tutuwa khouchi lethu, Anyiza na ma maghathu nu atusenjüh-kechüthu wi khichi ketheng ti ma kekuthi kemeshenwa tsü sacen yaben.

⁸ Tsaseng wi tang wina ahhai hi ccüneng kesawa tsüna kheneng hi kiza, “Wala tangnyilo atssükedone nu ayyi miwi ngan kebenwa kwen wi kezhüllu llusha pie keben tsü khuyalo.”

⁹ Hi wala tangnyilo wi kezhüllu kizzawa tsü pi hi cülo khieya. Isanan ma hi kiza, “Tsü khuya nu pi dsalo; tsüna npang wi anikhotssü ti minnunte, isala npvü non wi khamugho saben.”

¹⁰ Hi wa ma kwen wi kezhüllu tsü khu pi dsa, nu tsüna ipang wi anikhotssü ti minnunte sa. Isala hi tsü mejichi keya wi ipvü non wi khamugho sa.

¹¹ Tsaseng hi wi kiza, “No kheneng kuti Anyiza ketsijüh wina mizzatenti, ashicü, ajühjja, nu kadimithu kejon cüki pi nkichithu yishü.”

Ccücakechi 11

Chüza Keni

¹ Tsaseng wi pala kitegüji kesü pi hi cü nu hi wi kiza, “Wala Anyiza kekinyijjen nu kekinyipen tsü kitegüya, nu kekinyijjen wi kinyi kebenthu si yalo.

² Isala kekinyijjen ameiwa tsü nkitegüla, kepaghenanye tsüthu pi Anyiza nkechüthu cüdha, nu mathu na asha jügha nu keni Anyunuti Kemethawa tsü cüten ben.

³ Hi kekhang pi hi chüza keni cü nu kesun chiden, nu manyi adhulathsü mphu nu ghanan 1260 Anyiza ketsijüh khiben.”

⁴ Chüza keni tsüna olivton keni nu ahula keni na ayyi Pvüwa tu wi ngan keben tsü.

⁵ Keujüla anyi pahan na manyi meten-mesha lethu, manyi pang wi anni na shhugho manyi nankemeghüthu yasa ben; tsüti nu thowa na manyi meten-meshale sa khe pathiaben.

⁶ Manyi Anyiza jüh khi keben chu atsan khen nu ngho thsülaya kemehai kekhang ben. Manyi na kebvütssü tsüdi pi ajjü ceng; manyi kemeshen wi adhagha katsüha la pi ayyi nyi cüya kemehai kekhang la ben.

⁷ Manyi na ketsijüh tsü khisha lethu, ayyiku kedhu wina keshhugho aghangsa tsüna manyi ssikaghashen ben.

⁸ Tsüna manyi chaya nu manyi pathiaben, nu manyi kamang pi anyunuti ketiwa len wi manyi Pvüwa pi kross miwi kejen pen wi chiaben. Anyunuti tsüwa nyan kaghape na Sodom nyelela Egipt.

⁹Mizzatenti, amizza, ajühjja, nu ashicü tsüdi wi anyithu na gho ghanan kecheng nu gishüphan manyi kamang tsü pi nvhü thsüla ghang ben.

¹⁰Ha manyi keshü ghen ayyi nyithu na anonghe ben. Mathu na kemini sa nu anonkeghe sala aju pi kecüliben, kepaghenanye atusenjuh-kechü ha keni na ketizen kesa kejon sengho anyithu miwi chi.

¹¹Ghanan kecheng nu gishüphan seng wi Anyiza wina kahang khuchiketen hathakissa na manyi gwo wi du nu manyi shagha; nu manyi mukeyathu tsüdila qhethiketen sa.

¹²Tsaseng wi atusenjuh-kechü keni na tang wi ahhai misikhhali manyi wi khi keben zaya, "He wi kugholo!" Manyi ghinyithu na manyi ghang keben wi akulukeshü miwi na tang wi kia.

¹³Tsü tsüwi ameghükuju ntsa sa; anyunutiwa tsü gishü tagha sa nu kesü yasa, nu anyi hazar tagü na shü. Anyi hang kebenthu na qhethiketen sa nu atssan Nyiza kekhangkedi tsü seng.

¹⁴Kemessi keni na cendha, isala kemessi kechengwa na wan ghoaben!

Tutuwa Tagüwa

¹⁵ Tsaseng wi tangnyilo tagüwa na ma tutuwa khouchi, nu tang wi ahhai misikhhali nu khi, "Ayyi miwi kekhang sen keten kekhang tsüna khili ithu Pväwa nu ma Messiya ji sadha, nu ma anuphan nu anuphanla kekhang senben!"

¹⁶Tsaseng wi keshenpfüthu ngwe nu mejü Anyiza tu wi mathu kadipen wi donki kebenthu na nkhwencadu Anyiza kinyi,

¹⁷nu khi, "Kekhangkediwa Apväwa Anyiza, khili kebenwa nu kheni na kebenwa! No kekhangkedi khuya nu kekhang sen wa kesalina ithu na no nkesengcha saben!

¹⁸ Nlebenketsu tsüwa na gho kesalina Anyiza nkechüthu na lebenminu bendha, keshü jühkaghaten keten tsü la ghodha. Nmagha atusenjuh-kechüthu, n-nyithu tsüdi, nu no kinyikü ketenthu tsüdi, kedi nu kizza makesü akutimen sacü keten tsüwa na ghodha. Ayyi yasa ketenthu yasa keten tsüwa la ghodha!"

¹⁹ Tang wi Anyiza kekinyijjenwa na sha theng, nu ciwi Cenketenjuh Khitsonwa tsü muben. Tsaseng wi atsancwe, atsanshigü atsanphagha sa, ameghükuju, nu aghayica ntsa sa.

Ccücakechi 12

Nzawa nu Kemanthisa

- ¹Tsaseng wi atssan wi amankesa kesü shhugho. Ciwi nza kesü na aghani khu mphi, asha pi ma ccü cakhu wi sa, nu kadiliwen wi ghotsithu tagha keni keben pi ma li wen pvüden.
- ²Ma atsa-npvü keten tsü wan pvügha le ben, ma pvügha le ketizen kesa nu kinaa ghena magha shagha.
- ³Amankesa kepa wi la kesü atssan wi shhugho. Ciwi kemanthisa keti kenmie kesü na ma li tagü ma aghacü tagha, nu ma li tagü tsüdi wi kadiliwen pvü den.
- ⁴Ma ma ghanu pi atssan wi ghotsithu gishü kecheng sa nu kesü zansha pi ayyi wi chia. Ma nzawa na atsa pvüghachi meyi tsü meyiale kesalina nzawa tu wi ngan.
- ⁵Nzawa na npvüza kesü pvüghaya, nu ma amighe khhatssü sen nu mizzatenti tsüdi miwi kekhang senden. Isala atsawa tsü ssinu Anyiza nu ma kadipen wi kia.
- ⁶Nzawa na bvü sen nu Anyiza na ma ghena apen kesü kiden ketheng ayyikeshü wi tsü wa, ciwi ghanan 1260 nyu ma noncca yaben.
- ⁷ Tsaseng wi tang wi aghisa shagha. Mikhael nu ma nyilothu na kemanthisa ssinu kesali, nu kemanthisawa la ma nyilothu ssinu tsü ssikaghashen.
- ⁸Isala kemanthisa na khang meyala, tsalina ma nu ma nyilothu la tang wi nben thsüla.
- ⁹Kemanthisa ketiwa tsü jügüshi pia — tsüna alamyi maghang pi Atsaghang, nyelela Satan le ci, ayyi maben mechu kesawa tsü. Ma pi ma nyilothu gweghe jügüsha pi ayyi wi chia.
- ¹⁰ Tsaseng wi tang wi ahhai misikhhali kesü khi keben zaya, “Khili Anyiza wi hangshakeya ghodha! Anyiza na khili ma Kadimi kekhang pi ccüca chidha! Khili ma Khrista kekhang pi ccüca chidha! Kepaghenanye Anyiza tu wi ngan nu tsathang tsajang ithu cünyuthu metsimeni ketenwa tsü tang wina jügüshidha.
- ¹¹Ithu cünyuthu na Khaghanenizzawa jjü nu mathu atsentsawa sheikepi ghena ma miwi khang yadha; nu mathu na mathu kahang khuchi nu shü mvu kesalina.
- ¹²Tsalina nthu atssan nu ciwi hang kebenthu anonghe yalo! Isala ayyi nu atssükedone ghena tsü khatila qhethiketen saden nu! Kepaghenanye Atsaghang na nthu wi dughodha, nu ma leben minu ben, kepaghenanye ma ma ghena matsü keu ketan ben kesa chüben.”
- ¹³Kemanthisa na ma jügüsha pi ayyi wi chidha kesa chü keya wi ma atsa kesü pvügha kecü nzawa tsü meten-mesha le sa shagha.

¹⁴Nzawa na ma pen ayyikeshü wi tsü pighe wa thsüale kesalina amumu keti gisha keni pi ma cü theng, ma ciwi kemanthisa tu wi yazishu amapi kecheng nu gishüpahan nyu ma noncca yaben.

¹⁵Tsaseng wi nzawa tsü llepie bvü thsüale kesalina kemanthisa na ma pang wi atssüketi ya lle shhugho thsü.

¹⁶Isala ayyiwa na nzawa kiqa nu ma pang ka pi kemanthisa pang wi atssü lle keshhugho tsü tsenya.

¹⁷Tsaseng wi kemanthisa na nzawa miwi lebentsu nu ma shicü kepathu, Anyiza yenkhukechi kina ketenthu nu Jisu na pi ccüca kechi wi jühtsentsa sa ketenthu tsüdi ssikaghashenle bvüa.

¹⁸Nu kemanthisa na atssükedone ghüsa wi ngan.

Ccücakechi 13

Aghangsa Keni

¹ Tsaseng wi hi aghangsa kesü atssükedone wina shhugho keten mu. Tsüna ma li tagü nu ma ghacü tagha ben; nu ma ghacü kesüsü miwi kadiliwen ben, nu ma li kesüsü miwi Anyiza kethen nyan na ben.

² Aghangsa tsüna shenkitemi ti kesa; ma ccü na aduweng ccü ti, nu ma pang na ssensitemi pang ti kesa. Kemanthisa na ma kekhang, kadipen, nu kekhang keben pi aghangsa tsü cü.

³ Aghangsawa li kesü na ayisü sa ntsa sa kesa ti, isala ma yisü na madha. Ayyi mabenla amansa nu aghangsa tsü nie wa.

⁴ Anyi tsüdila kemanthisa tsü kinyi kepaghenanye ma ma kekhang keben tsü pi aghangsa tsü cüdha. Mathu na aghangsa tsü la kinyi nu khi, "Thowa na aghangsawa ti kesa ben nu? Thowa na ma ssikaghashenya mehαι nu?"

⁵ Aghangsa yala kekapvü jühkhi nu Anyiza kimenni thsü, nu asha jügha nu keni kekhang keben saya kemehai pi cü theng.

⁶ Tsalina ma Anyiza, ma nyan, ma kahang ben, nu tang wi hang kebenthu tsüdi then shagha.

⁷ Tsü yala Anyiza nyithu ssikaghashen nu mathu chaya, nu amizza, mizzatenti, ajühjja, nu ashicü tsüdi miwi kekhang keben saya thsüa.

⁸ Ayyi npi sa kechi wina Khaghanenizza nyu ma pathi kesawa ji kahang lesüshen wi ma nyan zhü kethengthu ketan khe ayyi wi anyithu tsüdila tsü kinyiben.

⁹ "Tsalina akhuna pvü ketenthu, kinalo!"

¹⁰ Anyi kesü le kesü lela atssüzü kesa-u lethu, atssüzü sa wa metsiben; nu anyi kesü le kesü lela njünnu pang wi keshü-u lethu, njünnu pi süthi metsiben. Hawa ha wi Anyiza nyithu na kethankehi nu jühtsentsa sayalo ciben.

¹¹ Tsaseng wi hi aghangsa kesü ayyi wina shhugho keten mu. Tsüna Khaghanenizza ghacü ti kesa keni na ben, nu tsüna kemanthisa ti ajühkhi.

¹² Tsüna aghangsa atuwa kekhang keben tsü sen nu ma tu wi ben. Tsüna ayyi nu ciwi hang kebenthu tsüdi meten pi aghangsa atuwa ma yisü maya kesawa tsü kinyi thsü.

¹³ Aghangsa keniwa ha amankesa kejon kuli; anyi tsüdi tu wi na tang wi anni ya ayyi wi dugho thsü.

¹⁴ Aghangsa atuwa tu wi na amankesa kekuli saya kemehai kekhang tsüwa ghen ayyi wi anyi hang kebenthu tsüdila mechuya. Tsüna anyithu kizala aghangsa nyu na njünnu pi ma mesa-mena lela hang kebenwa tsü kinyikü wina tsü tsizhü yalo khi.

¹⁵ Aghangsa keniwa tsüna kahang hathakissa pi aghangsa atuwa tsikezhü miwi chi nu tsüna ajühkhi shagha nu anyi tsü nkekinyithu tsüdi pathi thsüa.

¹⁶ Aghangsawa tsüna anyi kedi nu kizza, keban nu ketha-u, nssümagha nu ahvuthu tsüdi meten pi ma zensu tsü pi mathu kwen ajewa nyelela mathu tie wi jencya thsüa.

¹⁷ Anyi thola azensu, tsüna aghangsa tsü nyan nyelela tsü nyan number tsü nkepvü tsü pala pi jeü nyelela shei meya.

¹⁸ Hawa ha kemetsa ciben: anyi kesü le kesü lela kemetsa ben lethu, aghangsa number tsü jügi bhashiya mehai, kepaghenanye tsüna anyi kesü nyan number. Nu number tsüna 666.

Ccücakechi 14

Khaghanenizzawa nu Ma Nyithu

¹ Tsaseng wi hi ghangchi nan Khaghanenizzawa na Zion Yikha miwi nganben; nu anyi 144,000 na ma nyan nu ma Ba nyan pi mathu tie wi zhüki pvü ketenthu na ma gweghe ben.

² Nu hi tang wi ahhai kesü atssüketi nu atsankeshigü hhai ti kesa tsüna akhwi kechüthu na harp sen nu akhwi sa keben hhai ti zaya.

³ Anyi 144,000 tsüna kadipen tu wi, hangben keten ghangsathu mejü, nu keshenpfüthu tu wi ngan nu akhwi ketheü kesü saben, nu mathu ketan akhwi tsü chüben. Ayyi wi anyithu tsüdi ja wi mathu ketan hangshakeyathu.

⁴ Mathu na nzathu ssinu keqheza kesami nsa; mathu na pvünyimethathu. Mathu na Khaghanenizzawa na khiewa wa khe ma seng nieden. Mathu na ayyi wi

anyithu ja wi na hangshaya nu pi atuwa sa Anyiza nu Khaghanenizzawa kinyi ketenthu.

⁵ Mathu na khiela milikemesa kekhi tsü nchü; mathu na kesazzi nmi.

Tangnyilothu kecheng

⁶ Tsaseng wi hi tangnyilo kepa wi kesü na atssan wi pighe nu anuphan Jühtheü Kemehaiwa ketsijüh tsü pi ayyi wi anyithu, ashicü, amizza, ajühjja, nu mizzatenti tsüdi wi khi keben mu.

⁷ Ma ahhai misikhhali jisha, “Anyiza kinyikü yalo, nu ma kekhangkedi senglo! Kepaghenanye ma ayyi nyithu jühkaghaten keten matsü na ghodha. Ma atssan, ayyi, atssükedone, nu atssü kebvüpenthu sa kechiwa, ma kinyilo!”

⁸ Tangnyilo keniwa na atuwa seng nie nu hati khi, “Babilon na qancadha, qancadha! Anyunuti ketiwa na qancadha! Kepaghenanye ma ma keqheza kesa mvu kisengtssü kekhang tsü pi ayyi nyithu mejithi le!”

⁹ Tangnyilo kechengwa na atuwa keni tsü seng nie nu ahhai misikhhali khi, “Anyi kesü le kesü lela ahangsa nu ma tsikezhü tsü kinyi thsü number tsü pi ma tie nyelela ma kwen wi jen pvü ketenwa

¹⁰ na ma ketanla Anyiza leben kekha kisengtssü pi ma lebenketsu hyi pongti chi ketheng tsü jju yaden! Tsüti kesathu tsüdila tangnyilo kemethathu nu Khaghanenizzawa tu wi na anni nu anni lon wi mecang ben.

¹¹ Mathu kemecang nni kekhu tsüna anuphan nu anuphanla benden. Ahangsa nu ma tsikezhü tsü kinyi ketenthu, nu thowa na ma nyan number tsü pvü ten khe tsüthu ghen aghaja le aghanan lela kecca nmi!”

¹² Hawa ha Anyiza nyithu, Anyiza yenkhukechithu nie nu Jisu wi jühtsentsa sa ketenthu na kethankehi yalo ciben.

¹³ Tsaseng wi hi tang wi ahhai kesü hati kekhi zaya, “Ha zhü yalo: Khili nten na Apvüwa kekuli kesa wi keshüthu na kemihhi ntsa!” Aghamu na luneng, “Ntsakhiwa le! Mathu kekuli ghen ccaya tendha, kepaghenanye mathu kekuli kutimen na mathu nieden.”

Ayyi Llikewwi

¹⁴ Tsaseng wi hi ghangchi nan akulukeshü kemiki kesü na ben, nu tsü miwi Anyi Tsawa ti kesa na donki ben, ma li wi suna kadiliwen pvü nu ma kwen wi kecükhhagha kedighe kesü senden.

¹⁵ Tsaseng wi tangnyilo kepa kesü na kekinyijjen wina shhugho jisha pi akulukeshü miwi donki kebenwa kiza, “Nkecükhhagha sen nu alli wwiya yilo, kepaghenanye matsü na ghodha; ayyiwa na nyün pi wwi qodha!”

¹⁶Tsaseng wi akulukeshü miwi donki kebenwa na ma kecükhhagha pi ayyi wi chang chi nu ayyiwa tsü wwiya.

¹⁷Tsaseng wi hi tangnyilo kepawa na tang kekinyijjen wina shhugho nu ma la kecükhhagha kedighe kesü sen keten mu.

¹⁸Tsaseng wi la tangnyilo kepa anni miwi kediwa na kekinyipen wina shhugho. Ma ahhai misikhhali jisha nu tangnyilo kecükhhagha kedighe sen ketenwa wi kiza, “Nkecükhhagha sen nu ayyi wi kemeshentsse lli tsü wwiya yilo, kepaghenanye kemeshentsse bi na nyündha!”

¹⁹Tsalina tangnyilowa na ma kecükhhagha pi ayyi wi chang chi nu kemeshentsse lli wi ma bi tsü wwiya, nu tsüthu pi Anyiza lebenkekha kisengtssü kemisügü pen wi cüchia.

²⁰Kemeshentsse bi tsü pi anyunuti na ameiwa kemisügü pen wi misügü, nu kemisügü pen wi ajju na shhugho ma kedhu na meter keni-u sala kilometer meza kecheng cen lle wa.

Ccücakechi 15

Tangnyilowa nu Adhaghatu Sakhen

¹Tsaseng wi tang wi pala zensu nu amankesa keti mu. Tangnyilothu tagü na adhagha sakhen tagü senden, kepaghenanye tsüthu na Anyiza leben kekha pi ccüca kechi sakhendha.

²Tsaseng wi hi atssükedone anni pi ayena kesaghu ti kesa, nu tsü miwi aghangsa nu ma tsikezhü, nu ma number pvü ketenthu miwi khangkeyathu na Anyiza na harp pi mathu kecü tsü sen nu ngan keben mu.

³Mathu na Anyiza maghawa Mosa, nu Khaghanenizzawa khwi saben: “Apvüwa Anyiza kekhangkedi ntsawa, no kekulithu tsü khatila di nu amansa nu! Mizzatentithu miwi Kadimiwa, nlen na khatila meshon nu tsatan nu!”

⁴Thowa na no nmessila benya mehai nu, Apvüwa? Thowa na no kedi cüki nkhila benya mehai nu? No ketan kemethawa. Mizzatenti tsüdila gho no kinyiben, kepaghenanye tsüdila no kekuli kemeshon tsü muyadha.”

⁵Ha seng wi hi ghangchi nan tang wi kekinyijjenwa tsü sha nu Anyiza ketepen Nithsüjjenwa tsüna ma non wi keben mu.

⁶Tangnyilothu tagü adhagha tagü sen ketenthu na kekinyijjenwa wina shhugho, mathu na linen kemetha wegüthsü kesa pvü nu suna deshikeqhan pi mathu deshi qhan pvüden.

⁷Tsaseng wi hangben keten ghangsathu mejü ja wi kesü na anuphan nu anuphanla hangben ketenwa Anyiza leben kekha pi pongti chi ketheng suna hikhu tagü tsü pi tangnyilothu tagü cü.

⁸ Anyiza nyankethang nu kekhang nni kekhu na kekinyijjenwa tsü pong, nu tangnyilothu tagü na adhagha tagü sen keghothu tsü npi kesacen chu thola kekinyijjen tsü non wi du meyala.

Ccücakechi 16

Anyiza Leben kekha Hikhuthu

¹ Tsaseng wi hi kekinyijjen wina ahhai misikhhali kesü tangnyilothu tagü wi khi keben zaya: “Wala Anyiza leben kekha hikhuthu tagü tsü pi ayyi miwi keshusha chilo!”

² Tangnyilo atuwa na wala ma hikhu tsü pi ayyi miwi keshusha chi. Aghangsa zensu tsü pvü nu ma tsikezhü tsü kinyi ketenthu miwi kekumathu naa pi qhethiketen kesa na shhughoa.

³ Tsaseng wi tangnyilo keniwa na ma hikhu pi atssükedone miwi keshusha chi. Atssü na anyi keshü jü ti ceng, nu atssükedone wi hang kebenthu tsüdila shü.

⁴ Tsaseng wi tangnyilo kechengwa na ma hikhu pi aghakuthu nu atssü-kebvüpenthu miwi keshusha chi, nu atssü na ajü ceng.

⁵ Hi atssü kenoncca nyilowa na khi keben zaya, “O Kemethawa, no khili kebenwa, kheni na kebenwa! No ajühkaghaten kechithu tsüna meshon le!”

⁶ Mathu na Anyiza nyithu nu atusenjuh-kechüthu jü keji thsüa, tsalina no ajü pi mathu jü thsüda. Mathu na mukeya-u wi muyaben!”

⁷ Tsaseng wi kekinyipen wina ahhai kesü hati khi keben zaya, “Apvüwa Anyiza kekhangkedi ntsawa! No ajühkaghaten kechithu tsüna atsentsa nu kemeshon kekuli le!”

⁸ Tsaseng wi tangnyilo mejüwa na ma hikhu pi aghani miwi keshusha chi, nu tsü ya ma kisah pi anyithu mecang thsü.

⁹ Kisa na mathu mecang ntsa kesalina mathu na adhagha hathu miwi kekhang kebenwa Anyiza nyan kishencü. Isala mathu na mathu kesami wina khapeghe nu ma kekhangkedi tsü nseng.

¹⁰ Tsaseng wi tangnyilo mangawa na ma hikhu pi aghangsa kadipen miwi keshushachi. Kejang na aghangsa kadiyyi pong, nu anyithu na mathu kinaa ghenamili kechhendhi,

¹¹ nu mathu kinaa nu kekhumathu ghenam atssan Nyizawa tsü kishencü. Isala mathu na mathu nkemehai len wina nkhapeghe.

¹² Tsaseng wi tangnyilo tughowa na ma hikhu pi Euftrat Ghaku ketiwa miwi keshusha chi. Nishuwa na gho keten kadimithu len sa cüle kesalina aghakuwa tsüna qha.

¹³Tsaseng wi hi nkemetha ghamuthu aqanqae ti kesa kecheng mu. Tsüthu na kemanthisa, aghangsa, milikemesa tusenjüh-kechü pang wina shhugho den.

¹⁴Tsüthu na Atsaghang ghamuthu amankesathu kuliden. Aghamu ha kecheng na ayyi wi kadimithu tsüdi wi wa nu mathu ssighu sengho kekhangkedi ntsawa Anyiza tsathang wi aghisa thsüle kesalina.

¹⁵ “Ghangchilo! Hi kaghanfü nyi kesü ti ghoden! Anyi kesü le kesü lela ma kimissü kegoetenla nu nyu ma kemu wi kejughe meyale kesalina kiden-kesha nu ma thsümeni noncca ketenthu na kemihhi ntsa.”

¹⁶ Tsaseng wi aghamuthu na kadimithu ssinu Ibri jüh wi Armegaddon kesa pen wi tsü gho.

¹⁷Tsaseng wi tangnyilo tagüwa na ma hikhu pi atssan miwi keshusha chi. Kekinyijjen wina ahhai misikhhali kesü shhugho nu khi, “Tsüna sa cendha!”

¹⁸Ciwi atsancwe, atsanphagha, atsanshigü nu ameghükuju ntsa sa. Kheni anyi sahangkechi wina khiela ameghükuju hati npi sa; ha ameghükuju tsüdi ja wi nmehai ntsawa kesa le!

¹⁹Anyunuti ketiwa tsü zankhhi zighe pi kecheng sa, nu diyyithu tsüdi wi anyunutithu yasa. Anyiza na Babilon ketiwa yala ma hyi wi ma leben kekha kisengtssü jü thsü kesa tsü meshenya.

²⁰ Ayyimangkehithu nu ayikhathu tsüdila nmila.

²¹ Tang wina aghayi, kesüsü kekiyan na kilogram deni kecen anyithu miwi qanca dugho, mathu na adhagha tsüghena Anyiza kishencü, kepaghenanye tsüna adhagha nmehai ntsa kesa kesü sa.

Ccücakechi 17

Keqheza menkedsa Nyankemechanwa

¹ Tsaseng wi tangnyilo tagü ja wi kesü ma kwen wi ahikhu tagü sen ketenwa hi wi gho nu khi, “Ghalo, hi aghaku kejon kete wi anyunuti sa ketheng, nza keqheza menkedsawa tsü khati meten cüten khe pi no ccücaden.

² Ayyi wi kadimithu na ma ssinu keqheza nkemehai sa, nu ayyi wi anyithu na ma keqheza nkemehai kisengtssü tsü jü pi adinadha.”

³ Aghamu na imiwi dugho, nu tangnyilowa na hi pienu ayyikeshü kesü wi wa. Ciwi hi aghangsa kenmie kesü ma miwi Anyiza kethen nyan zhüki pvü nu nza kesü na ma miwi donki keben mu; aghangsawa tsüna ma li tagü nu ma ghacü tagha ben.

⁴Nzawa tsüna athsü nmiepheü mphi, nu suna alon menkedhu, mejüti hathu pi ma ghe sa pvü den, Ma kwen wi suna hyi kesü wi ma keqheza nkemehai ghena nankiqanan nu nkemetha pi pongti senden.

⁵Ma tie wi anyan jjügi kekuthi kesü pi zhüki pvüden: “Babilon ketiwa, ayyi wi keqheza menkedsa nu nankiqanan tsüdi jjawa.”

⁶Nu hi nzawa tsüna Anyiza nyithu jjü nu Jisu jühkeya ghena nyu mathu pathi kesathu jjü tsü jjü pvü nu ma dina keben mu. Hi ma mukeya wi imansa ntsa sa.

⁷Tangnyilowa na hi wi keü, “Mangkesa na nmansa ben nu? Hi nzawa nu aghangsa ma li tagü nu ma ghacü tagha keben nu ma pvü ketenwa jjügi kekuthi tsü pi no kizaden.

⁸Aghangsawa tsüna kheni kuti hang le, isani khili tsü nmiladha; tsüna ayyiku kedhu wina shhugho le bendha nu yasa le kesa ghena bvüaben. Anyi ayyi wi hang kebenthu ayyi npi sahangkechi wina mathu nyan pi kahang lesüshen wi zhü nkeyathu na aghangsawa tsü ghang pi amansa ben. Tsüna kheni hang nu khili tsü nmiladha; isala tsüna shhugho neng ben.

⁹“Hawa ha kemetsa nu chüshikeya ciben. Nzawa na ma miwi donki keben alithu tagü tsüna yyishiphon tagü. Tsüthu na kadimithu tagü la;

¹⁰manga na qancadha, kesü khili kekhang senben, nu kepawa kesü tsüna npi gho; ma gho lethu, ma matsü keu ketan kekhang senben.

¹¹Nu aghangsa kheni hang, isala khili nmila kesawa tsüna kadimi tazenwa, isani tagü ja wi kesü nu yasa le kesa ghena bvüaben.”

¹² “No aghacüthu tagha kemu tsüna kadimithu tagha, mathu na kekhang npi sen shhu, isala kekhang pi mathu cü nu mathu na kadimithu sala aghangsa tsü gweghe amighe kekihhe kesü jü ghena kekhang senben.

¹³Kadimithu tagha tsüdila mathu kemeshen kesütan, mathu kekhang nu kekhang keben tsü pi aghangsa tsü cü.

¹⁴Mathu na Khaghanenizzawa ssinu kaghashen ben, isala Khaghanenizzawa na ma ci keyathu, kessi keyathu, nu jühtsentsa sa ma nie ketenthu ssinu mathu chaya ben, kepaghenanye ma apvüwathu miwi Apvüwa nu kadimithu miwi Kadimiwa.”

¹⁵Tangnyilowa la hi wi kiza, “No atssü miwi donki keben keqheza menkedsa nzawa kemu tsüna mizzatentithu, anyithu, ashicüthu, nu ajühjjathu.

¹⁶No aghacüthu tagha kemu, nu aghangsa tsüna keqheza menkedsawa nanmeghü ben; mathu na ma keben tsüdi senbvü nu ma kimissü sa thsüaben; mathu na ma sa dsa nu anni pi ma yasa ben.

¹⁷Kepaghenanye Anyiza na ma kemeshenwa tsü sa thsüle kesa ghenamathu gweghe kuli nu mathu kekhang pi aghangsa tsü cü nu Anyiza jüh tsü npi kesacen chu kekhang sen thsüle sa theng.”

¹⁸“No kemu nzawa tsüna anyunuti ketiwa ayyi wi kadimithu miwi kekhang sen kebenwa tsü.”

Ccücakechi 18

Babilon Keqanca

¹Hi ha seng wi tangnyilo kesü na tang wina dugho keten mu. Ma kekhang di ntsa ben, nu ma nyankethang na ayyi maben wi wegüchi.

²Ma ahhai misikhhali jisha, “Babilon ketiwa na qancadha! Ma qancadha! Khili tsü Atsaghangthu nu nkemetha ghamuthu na ma pongdha; kenenkagha nu nankiqanan wathu na ciwi hang ben.

³Kepaghenanye mizzatenti tsüdila ma keqheza kesa mvu kisengtssü kekhang tsü jü pi adinadha. Ayyi wi kadimithu na ma ssinu keqheza nkemehai sa, nu asenkesa nyithu na ma kesa mvu kekheneng nkeya wi ben kayi wale sa.”

⁴Tsaseng wi hi tang wi ahhai kesü hati kekhi zaya, “Inyithu, shhugholo! Ma wina shhugholo! Isanu nthu na ma kesami wi tsü ma ngweghe le kesalina. Nthu na ma kemeten wi tsü ma gweghe ben yishü!

⁵Kepaghenanye ma kesamithu na kaghashun pi atssan ti misidha, nu Anyiza na ma gsheshighena lenthu tsü meshen ben.

⁶Ma nthu miwi khati sa theng khe tsüti sa neng pi ma cülo. Ma kuli ketheng miwi kishen keni sa pi ma cülo. Ma no kejjü ghenamathu ketenchi kecü tsü miwi kishen keni pi ma hyi pongti chi cülo.

⁷Ma anyanthang nu anonkwen keya ju ketizenkesa nu ahathakina pi ma cülo. Kepaghenanye ma ketanla ma wi hati khiden: ‘Hi he wi kadijja kesü sa donkiben! Hi denyile nye, Hi khiela ahathakina chü nben!’

⁸Ha ghenamathu, ghanan kesü jü adhagha pi ma miwi chiden— khuma-khujü, ahathakina, nu azenng. Nu anni pi ma mecangthiaben, kepaghenanye Apvüwa Anyiza ma jühkekaghatenwa tsüna kekhang ntsawa.”

⁹Ayyi wi kadimithu ma ssinu keqheza nu kesamvu sa kesathu anni na ma kemecang nikhu tsü kemu wi mathu anyunutiwa tsü ghenamathu nu qaiben.

¹⁰Mathu na temeja wi ngan ben, kepaghenanye mathu na ma gweghe ketizen kesa tsü messiben. Mathu khiben, “Qhethiketen le! Khatila amankesa nu! Babilon, keti nu kekhang nyunutiwa! Amighe kekhihe kesü jü ketan na no meten cüdha man!”

- 11** Ayyi wi asenkesathu la ma ghen a qai nu anongü, kepaghenanye thola mathu tsanqaithu tsü nsheiladha;
- 12** thola mathu suna, rükatssü, alon menkedhu, nu mejüti; mathu linen nmiepheü thsü, silk, nu athsü kenmie; kemetseng chan tsüdi nu asayha nu achan menkedhu pi kesa tsanqaithu tsüdi, lezza, amighe, nu awegüsalon;
- 13** nu achansa, cüdemvu, hankedemvu, mirr, nu frankinsen; kisengtssü nu adeli, awheng nu awhengsu, amesü nu aneni, goru nu goru akhhi pvü ketenthu, nssümaghatu, anyi kahangthu lela.
- 14** Asenkesathu na nzawa wi khi, “No benya mvuthi keten tsanqai kemehai tsüdila bhataghadha, no keben nu anonkwen ketenthu tsüdila nmidha, nu no khiela tsüthu mu nengya nbendha le!”
- 15** Asenkesathu, anyunuti tsüwa wi asensa nu benkeyathu na temeja wi nganben, kepaghenanye ma gweghe ketizenkesa tsü messiben. Mathu qai nu anongü,
- 16** nu khi, “Qhethiketen le! Anyunuti ketiwa ghen a khatila amankesa nu! Ma athsü linen, nmiepheü, nu kenmie mphu, nu suna, alon menkedhu, nu mejüti ghe pvü keten nan!
- 17** Ma amighe kekihhe kesü jü ketan na keben ha tsüdi nmiladha man!” Ahunjjen wi kedithu nu anyithu, keculathu nu anyi kepathu atssükedone wi mathu nmen mellidsa ketenthu tsüdila temeja wi ngan,
- 18** nu anni na nzawa kemecang nikhu tsü muya nu qai: “Ciwi khiela anyunuti ketiwa hati kesa npi ben le!”
- 19** Mathu na ayyi wha pi mathu li wi cühki, mathu qai nu anongüla khi, “Qhethiketen le! Anyunuti ketiwa ghen a khatila amankesa nu! Ma anyunutiwa tsü, ciwi ahunjjen kebenthu tsüdila atssükedone wi wa nu ma keben-keyeng miwi na benya ten nan! Amighe kekihhe kesü jü ketan na ma keben tsüdila yasadha le!”
- 20** O tang wi kebenthu, ma yasa kesa ghen a anonghelo! Anonghelo, Anyiza nyithu, apostelthu, nu atusenjüh-kechüthu! Kepaghenanye ma nthu miwi kuli kechi tsü ghen a Anyiza na ma meshensadha le!
- 21** Tsaseng wi tangnyilo kesü na kenyeggülon keti kesü piekiya nu pi atssükedone non wi khalachi nu khi, “Babilon ketiwa tsüna hati nu pi yasa-yala wi khalachiaben nu khiela nmu nengdha.
- 22** Anyithu akhwi kesa hhai, harp, lalali, nu tutuwa kekhou hhaihu khiela no wi nza nengdha! Asenlikesa kekuli nyi no wi nmu nengdha; nu kenyeggü hhai za neng nbendha!

²³ Khiela no wi ahula kewegü mu nbendha; no wi shanyiwa nu shanyili hhai la nzadha! Nsenkesathu na ayyi wi kekhang ntsathu sa nu no milikemesa kedema tsü sen nu ayyi nyi tsüdi mechu le!

²⁴ Anyiza nyithu, atusenjuh-kechüthu, nu ayyi wi anyi pathi kesathu tsüdi jju anyunutiwa wi muya kesalina Babilon tsü metenmesha cüa.

Ccücakechi 19

¹ Hi ha seng wi tang wi anyitenti keti hhai hati kekhi zaya, “Halleluya! Hangshakeya, anyankethang, kekhang na ithu Nyiza ji le!

² Ma juhkekaghaten na atsentsa nu ketsatan! Ma nza keqheza menkedsawa na ma keqheza nkemehai pi ayyi pasa ketenwa tsü meshensadha. Anyiza na ma meten-mesha cüdha, kepaghenanye nzawa na ma maghathu pathi le!”

³ Mathu na kheneng jisha, “Halleluya! Anyunuti ketiwa kemecang nikhu na anuphan nu anuphanla khuben!”

⁴ Keshenpfüthu ngwe nu mejü nu hangben keten aghangsathu mejü na kukedu Anyiza ma kadipen wi donki kebenwa tsü kinyi. Mathu na khi, “Amen! Halleluya!”

Khaghanenizzawa Keshanyi Kemishu

⁵ Tsaseng wi kadipen wi ahhai kesü na hati khi, “Ithu Nyiza senglo, ma maghathu nu anyithu tsüdi, kedi le kizza lela ma kinyikü ketenthu!”

⁶ Tsaseng wi hi anyitenti keti, atssüketi, nu atsankeshigü hhai ti kesa zaya. Tsüthu na hati khiben, “Halleluya! Kepaghenanye Apvüwa, ithu Nyiza Kemisintsawa tsüna Kadimiwa le!

⁷ Ithu anonghe nu nong nalo; ithu ma kediwa tsü seng nalo! Khaghanenizzawa ghen keshanyi tsüna ghodha, nu ma shanyiliwa na kiden pvüyadha.

⁸ Linen kewegü, kemetha pi ma mphi thsütheng.” (Linen tsüna Anyiza nyithu kekuli kemehai).

⁹ Tsaseng wi tangnyilowa na hi kiza, “Ha zhüyalo: Khaghanenizzawa keshanyi wi qhechi kethengthu na kemihhi ntsa.” Tangnyilowa na khineng, “Hathu hana Anyiza jühtsentsa.”

¹⁰ Hi ma ccü wi qancadu ma kinyile sa, isala ma hi wi khi, “Tsüti nsa lalo, hi la no nu ncünyuthu, Jisu pi ccücakechi atsentsawa tsü ghansen ketenthu tsüdi ti kesa amagha kesü le. Anyiza kinyilo!” Kepaghenanye Jisu pi ccücakechi atsentsawa tsüna atusenjuh-kechüthu kechüchiden.

Goru Kemiki miwi Donkikebenwa

¹¹ Tsaseng wi atssan shachi nu hi goru kemiki kesü ciwi keben mu. Tsü miwi kebenwa tsüna Jühtsentsawa nu Atsentsawa le khiden; ma ketsatan sen nu ajühkaghaten nu aghisaden.

¹² Ma nyon na anni keqhe ti kesa, nu ma li wi kadiliwen kejon pvüden. Ma anyan ma ketan khe thola ma jügi nkechü kesü pi ma miwi zhüki pvüden.

¹³ Ma agwomejuwa kaghazu pvü keten tsüna ajjü pi pong pvüden. Ma nyan na “Anyiza jüh.”

¹⁴ Tang wi süpahizi na linen thsümeni kemetha kemiki pvü nu goru kemikithu miwi donki nu ma nieden.

¹⁵ Ma pang wi njünnu kedighe kesü shhugho, nu ma tsü sen nu mizzatentithu chayaden. Ma amighe khhatssü kesü sen nu mathu miwi kekhang sen, nu ma Kemisintsawa Anyiza leben ketsu kisengtssü kimisügüpen wi kisengtssü tsü cücha cüben.

¹⁶ Ma gwomejuwa kaghazu nu ma phede miwi anyan pi zhüki pvü keten na: “kadimithu miwi Kadimiwa nu apvüwathu miwi Apvüwa.”

¹⁷ Tsaseng wi hi tangnyilo kesü na aghani miwi ngan keben mu. Ma ahhai misikhali jisha pi atssan wi pighe keten awathu tsüdi wi kiza, “Tsüdila ghola Anyiza kemishu keti wi tsü saghu yalo!

¹⁸ Ghola kadimithu, süpahi kedithu nu süpahithu, goruthu nu tsü miwi kebenthu, anyithu tsüdi, nssümagha nu ahvu, kedi nu kizza sa tsü dsalo!”

¹⁹ Tsaseng wi hi ayyi wi ahangsawa tsü nu kadimithu, nu mathu süpahizithu na saghu nu goru miwi donki kebenwa nu ma süpahizi tsü sisale keben mu.

²⁰ Ahangsawa tsü nu ma tu wi amankesathu kuli kesa milikemesa tusenjüh-kechüwa tsü manyi gweghe pi atssüzü sa thsüa. (Ma amankesa tsüthu pi ahangsawa zensu pvü nu ma tsikezhü kinyi ketenthu tsü mechua.) Ahangsa tsü nu milikemesa tusenjüh-kechüwa manyi qho kahang ghan pi anni ghajü anni lon pi mecang keben wi tsü khalachia.

²¹ Goru miwi donki kebenwa pang wina njünnu keshhugho tsü pi mathu süpahithu süthia; nu awathu tsüdila mathu sa tsü dsaya kemehai chu dsa.

Ccücakechi 20

Amapi Hazar Kesü

¹ Tsaseng wi hi tangnyilo kesü na ayyiku kedhuwa shakhen tsü nu amighe ssüli keti kesü sen nu tang wina dugho keten mu.

² Ma kemanthisa, alamyi maghang— Atsaghang nyelela Satan— tsü ghan pi amapi hazar kesü ghen bhen pi theng.

³Tangnyilowa na ma ghan pi ayyiku kedhu wi khalachia, shakhen pi khen, nu jenbhon pia, isanu ma yala amapi hazar kesü tsü npi kecen chu mizzatentithu tsü nmechu neng thsüle kesalina. Tsaseng wi matsü keujü ghen ketan ma lisha chiben.

⁴ Tsaseng wi kadipenthu, nu tsüthu miwi donki kebenthu ya nyu jühkaghaten ya kemehai kekhang pi cü ketheng mu. Nu hi Jisu pi ccücakechi nu Anyiza jühtsentsawa tsü pi kekhi ghen nyu mathu pathi kesa ghamuthu la mu. Mathu na ahangsawa tsü nu ma tsikezhü la nkinyi, nyelela mathu na tsü zensu tsü pi mathu tie nyelela mathu kwen wi lela njen pvü. Mathu na kahang wi gho Khrista gweghe amapi hazar kesü kadimi sala kadi sa.

⁵(Amapi hazar kesü tsü npi kecen chu keshü kepathu na hangneng nshagha.) Hawa ha keshü wina hang keshagha atuwa.

⁶Keshü wi hang keshagha atuwa ha wi kebenthu na anonkeghe nu kemihhi ntsathu. Keshü keniwa na mathu miwi kekhang nmidha; mathu na Anyiza nu Khrista keqhaikedithu saben, nu mathu na ma gweghe amapi hazar kesü kadi saben.

Satan Chakeya

⁷Amapi hazar kesü tsü kecen seng wi atssüzü kesa wina Satan tsü lishü chiaben,

⁸ nu ma wala ayyi maben wi bvüzighe eben mizzatentithu mechuben, tsüna Gog nu Megog. Satan na mathu tsüdi saghu sengho ji pi atssükedone ghüsa wi ahachan yyi ti ssigho aghi saden.

⁹Mathu na ayyi miwi bvüzighe wa Anyiza nyithu kemnanpen nu ma kaghali nyunutiwa tsü vüya. Isala tang wina anni na dugho mathu mecang.

¹⁰Tsaseng wi Atsaghang, mathu mechu ketenwa tsü pi ahangsawa nu milikemesa tusenjüh-kechüwa pi khalachi ketheng anni lon mecang eben annighajü wi tsü khalachia; mathu ciwi ghaja ghanan anuphan nu anuphanla ketizen sa benden.

Ajühkaghaten Sakhenwa

¹¹ Tsaseng wi hi kadipen kemiki kesü nu meshu kesü tsü miwi donki eben mu. Atssan nu ayyi na ma tu wi na bvüa nu nmula.

¹²Nu hi keshü nyi kizza le keti lela tsüdi kadipen tu wi ngan eben mu. Lesüshenthu shi pi theng, nu lesüshen kepawa la tsüna kahang lesüshen shi pi ketheng mu. Lesüshenthu wi zhü ketheng ti keshü nyithu tsü kekuli kenie wina mathu jühkaghaten.

¹³Atssükedone na keshü teshichia. Keshü nu keshü yyi la keshüthu ciwi eben tsü teshichia. Nu mathu tsüdi pi mathu kekuli kenie wina mathu jühkaghaten.

¹⁴Tsaseng wi keshü nu keshü yyi tsü pi annighajü wi khalachia. (annighajü hawa ha keshü keniwa.)

¹⁵Anyi kesü le kesü lela kahang lesüshen wi ma nyan zhü ketheng nkemuwa pi annighajü wi khalachia.

Ccücakechi 21

Atssan nu Ayyi Ketheü

¹ Tsaseng wi hi atssan nu ayyi ketheü kesü mu. Atssan nu ayyi kaghawenwa tsüna bvüdha, nu atssükedone la nmiladha.

²Nu hi Kemetha Nyunutiwa, Jerusalem ketheüwa tsüna tang wi Anyiza wina dugho keten mu, tsüna shanyili kesü na ma thsümeni kiden-kesha pvü nu ma wubawa metu le keben ti kesa.

³ Hi kadipen wi ahhai misikhhali kesü hati khi keben zaya, “Khili Anyiza jjen na anyithu ja wi ben le! Ma mathu ssinu hangden, nu mathu na ma nyithu saden. Anyiza na ma ketanla mathu ssi benden, nu ma mathu Nyiza saden.

⁴ Anyiza na mathu nyontssü tsüdi nyen cüben. Ciwi keshü, ahathakina, kiqai, nyelela kinaa nmidha. Pala kaghawenthu tsü nmiladha.”

⁵Tsaseng wi kadipen wi donki kebenwa na khi, “Hi khili pala tsüdila sa pi ketheü sadha!” Ma hi wi hati la khi, “Ha zhüyallo, kepaghenanye ajüh hathu ha atsentsa nu nondi qo le!”

⁶ Nu ma khi, “Tsü sacendha le! Hi Alfa nu Omega, atuwa nu asengwa, adechhüwa nu asakhenwa. Kesü le kesü lela dighe kebenwa hi kekila wina kahang tssü pi jjüya thsüden.

⁷ Anyi kesü le kesü lela khangkeyawa hi wi ha muyaben: Hi ma Nyiza saben, nu ma itsa saben.

⁸Isala ashukukenengthu, nyu kematsathu, nyu yasa ketenthu, nyu kepathithu, keqhezathu, dema ketenthu, atsikezhü kinyi ketenthu, nu milikemesathu tsüdi — mathu pen tsüna anni lon mecang keben annighajü tsü, tsüna keshü keniwa.”

Jerusalem ketheüwa

⁹Tangnyilothu tagü ja wi kesü ahikhu tagü wi adhagha sakhenthu tagü pi chisen ketenwa na hi wi gho nu khi, “Ghalo, hi shanyiliwa, Khaghanenizzawa wubvü tsü pi no ccüca na.”

¹⁰ Aghamu na dugho imiwi benya, tangnyilowa na hi ssinu ayikha kemisi ntsa kesü miwi ki. Ma Jerusalem, Kemetha Nyunutiwa, tsü tang wi Anyiza wina dugho keten

- 11** nu Anyiza nyankethang wegü keben pi hi ccüca. Anyunutiwa tsüna alon menkedhu ti wegü, jasper nu akhwetssü kemina ti kesa.
- 12** Tsüna akhweti keti nu misi ntsa, ajenka taghakeni ben, nu tangnyilo taghakeni na ajenkathu tsü hieben. Ajenkathu miwi tsü Israel nyithu mizza taghakeni nyan pi zhüki theng.
- 13** Ciwi ajenka kecheng na apen kesüsü wi ben: kecheng na nishuwa, kecheng na acülawa, kecheng na aghawa, nu kecheng na niduwa.
- 14** Anyunutiwa khweti tsüna alon donbvü taghakeni miwi sa theng, tsüthu miwi Khaghanenizzawa apostelthu taghakeni nyan pi zhüki theng.
- 15** Tangnyilo hi ccüneng kebenwa kwen wi suna khhatssü kekitegüji kesü sen nu anyunuti, ajenkathu, nu ma khweti kitegü le saben.
- 16** Anyunutiwa tsüna ma ketikesie meceqe. Tangnyilowa na ma khhatssü pi anyunutiwa tsü kitegü: tsüna ma keti nu kesie na 2,400 kilometer sabenla.
- 17** Tangnyilowa na akhweti tsü la kitegü, tsüna ma kemisi meter achentugho tsüna ma sen keten kekitegüji tsü kenie wina i.
- 18** Akhweti tsüna jasper pi sa theng, nu anyunutiwa tsüna suna kemetha pi sa pi ayena ti methasi ben.
- 19** Anyunuti khweti lon donbvüthu tsüna alon menkedhu kepapa kesa pi ma tsa theng. Alon donbvü atuwa tsüna jasper, keniwa na safir, kechengwa na agat, mejüwa na emerald,
- 20** mangawa na onix, tughowa na karnelian, tagüwa na quartz kehichu, tazenwa na beril, tuguwa na topaz, taghawa na khalkedoni, taghakhenwa na turquois, taghakeniwa na amethyst.
- 21** Ajenkathu taghakeni tsüna mejüti taghakeni; ajenka kesüsü wi mejüti ben kesü pi sa theng. Anyunutiwa lentonti tsüna suna kemetha ntsa pi sa pi ayena ti saben.
- 22** Hi ciwi kekinyijjen kesüla nmu, kepaghenanye kekinyijjenwa tsüna Kemisintsawa Apvüwa Anyiza nu Khaghaneni zzawa tsü.
- 23** Anyunutiwa tsüna aghani nu asha kewegü nsenla mehai, kepaghenanye Anyiza nyankethang na ciwi wegü, nu Khaghanenizzawa na ahula saben.
- 24** Ayyi wi anyithu na tsü kewegü wi kugoe, nu ayyi wi kadimithu na mathu keben-keyeng sen nu ciwi ghoben.
- 25** Anyunutiwa jenkathu tsüna ghanan thangthangla sha pi theng, khiela tsüthu khen nben, kepaghenanye ciwi aghaja nmila ben.
- 26** Mizzatentithu keti nu keben-keyeng tsü sen nu anyunutiwa wi tsü ghoben.

²⁷ Isala nkemetha mangla, nyelela nkemejüghe kekulithu, nyelela milikemesa kekhithu kesüla anyunutiwa wi tsü duya nben. Khaghanenizzawa kahang lesüshen wi ma nyan zhü kethengthu ketan na anyunutiwa wi tsü duyaben.

Ccücakechi 22

¹ Tangnyilowa na kahangtssü ghaku na Anyiza nu Khaghanenizzawa kadipen wina akhwetssü ti lle shhugho

² nu llesen anyunutiwa lentonti non wi du keben la pi hi ccüca. Aghaku tsü katen ghapeli wi kahang chanton na ben, tsüna amapi kesü wi taghakeni tughu, asha kesü wi kuti ma bi bünden; nu ma wathu tsü pi mizzatentithu kesakinaa sa pi mehai cüden.

³ Anyunutiwa wi mangla sanu Anyiza kishen-keshi muya nben. Anyiza nu Khaghanenizzawa kadipen na anyunutiwa wi ben, nu ciwi ma maghathu na ma kinyiben.

⁴ Mathu na ma mmi muyaben, nu ma nyan pi mathu tie wi zhüki pvüben.

⁵ Ciwi aghaja nmila ben, nu mathu na ahula nyelela aghani kewegü nsenla mehai, kepaghenanye Apvüwa Anyiza na mathu kewegüwa saden, nu mathu na anuphan nu anuphanla kadimithu sala kekhang senben.

⁶ Tsaseng wi tangnyilowa na hi kiza, “Ajüh hathu ha atsentsa nu nondi qo le! Apvüwa Anyiza, ma Ghamu pi atusenjüh-kechüthu kecüwa na ma nyilo kesunchi pi pala wan sacen keten tsü pi ma maghathu ccüca thsüben.”

⁷ Jisu khiben, “kinalo! Hi wan gho tendha! Lesüshen ha wi atusenjüh- kekhithu tsü nie ketenthu na kemihhi ntsa le!”

⁸ Hi, Johan pala hathu tsüdi zaya nu muyadha. Nu hi khathansha wi tsüthu zaya nu mu cenza khe, hi nyilo pala hathu pi hi keccücawa ccü wi khulidua, nu hi ma kinyi le sa wa.

⁹ Isala ma hi wi kiza, “Tsüti nsa lalo! Hi la no nu ncünyu atusenjüh-kechüthu nu lesüshen ha wi ajühthu nie ketenthu tsüdi ti kesa amagha kesü. Anyiza kinyilo!”

¹⁰ Isanu ma hi wi khi, “Lesüshen ha wi atusenjüh-kekhithu tsü pi nkuthi lalo, kepaghenanye hathu ha tsüdi sale kesa matsü na tetsakidha.

¹¹ Anyi thowa na nmehai khe ma ya nkemehai saben thsü, nu thowa na ntsatan khe ma ya nketsatan saben thsülo. Isala anyi thowa na mehaiben khe ma ya kemehaiwa saben thsü, nu thowa na methaben khe ma ya metha benya thsülo.”

¹² Jisu khiben, “kinalo! Hi wan gho tendha! Hi ikutimen sen nu hi gweghe ghoden, pi anyi kesüsü ma kekuli kenie wina cüden.

¹³ Hi Alfa nu Omega, atuwa nu asengwa, adechhüwa nu asakhen ntsawa.”

14 Anyi mathu thsümeni satemethaya kesathu na kemihhi ntsa, kepaghenanye mathu na anyunutiwa jenkathu wi dushhuya nu kahang chan bi tsü dsaya kemehai ben.

15 Isala anyunuti na ameiwa kebenthu na khapeghe-khajathu, kedemathu, keqhezathu, nyu kepathithu, atsikezhü kekinyithu, nu ajüh wi le kekuli wi lela milikemesathu.

16 “Hi, Jisu, hi nyilo kesunchi pi kemehuthu wina pala hathu pi nthu kiza thsü. Hi David shicü wina gho. Hi aghanen ghotsi kewegüwa.”

17 Aghamu nu shanyiliwa na khiben, “Gholo!” Ha za keyathu tsüdila khiben, “Gholo!” Kesü le kesü lela dighe kebenwa, Gholo; kesü le kesü lela tsü yamvu kebenwa kekila wi kahang tssü tsü yayalo.

Ajühsakhen

18 Hi, Johan, lesüshen ha wi atusenjüh-kekhi jühthu tsü za keyathu tsüdi kitsan chiben: keujüla anyi kesüla pala pi tsüthu wwa lethu, lesüshen ha wi adhaghathu zhü ketheng ti Anyiza na pi ma kemeten-kemesha wi wwa cüben.

19 Nu keujüla anyi kesüla lesüshen ha wi atusenjüh-kekhi jühthu sen bvü lethu, lesüshen ha wi zhü ketheng Kemetha Nyunutiwa nu kahang chan bi wi tsü Anyiza na ma sheiwa tsü khusen bvüaben.

20 Hathu ha tsüdi wi ma sheikepi jühkhukechiwa na khiben, “Ntsakhiwa le! Hi wan gho tendha!” Tsüti sa thsülo. Apvüwa Jisu, Gholo!

21 Apvüwa Jisu nanketizen ya anyi tsüdi ssiben ketenwa salo.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil